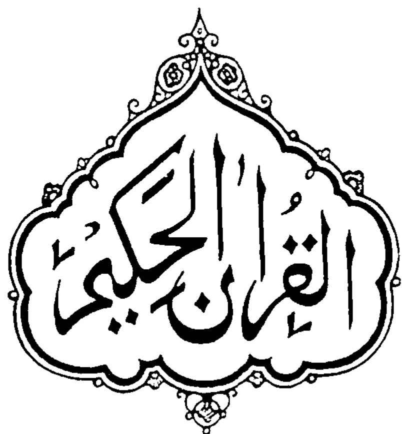

ŚWIĘTY KORAN

TEKST ARABSKI
I TŁUMACZENIE POLSKIE

TRANSLATION OF THE HOLY QURAN
IN POLISH

ŚWIĘTY KORAN

TEKST ARABSKI
I TŁUMACZENIE POLSKIE

Wydany pod patronatem

Hadhrat Mirza Tahir Ahmad

Czwartego Następcy Obiecanego Mesjasza i
Głowy Ruchu Ahmadiyyah w Islamie

ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS LTD.

ŚWIĘTY KORAN

Tekst Arabsk I Tłumaczenie Polskie
(The Holy Quran with Polish Translation)

First Published in U.K. in 1990
Reprinted in 1996

Published by:
Islam International Publications Ltd.
Islamabad,
Sheephatch Lane
Tilford, Surrey GU10 2AQ
United Kingdom.

Printed in U.K by:
Unwin Brothers Ltd
The Gresham Press,
Old Woking,
Surrey GU22 9LH

ISBN 1 85372 361 4

For further information contact addresses:

AHMADIYYA MUSLIM ASSOCIATION
UL-DYMNA 17
02-411-WARSZAWA
POLAND

AHMADIYYA MUSLIM ZENTRUM
MITTELWEG-43
60318 FRANKFURT AM MAIN
FRANKFURT
GERMANY

PRZEDMOWA

To tłumaczenie oparte jest na angielskim przekładzie Malik Ghulam Farid .

Wszystkie koszty druku tego tłumaczenia pokryte zostały przez Rodzinę Obiecanego Mesjasza, Założyciela Muzułmańskiej Wspólnoty Ahmadiyya Modlimy się gorąco aby Allah Wszechmogący sowicie ich wynagrodził i przyjął ich szczere poświęcenie.

Przedstawiając to Święte Pismo polskojęzycznym czytelnikom modlimy się do Allaha Wszechmogącego aby stało się ono dla nich przewodnikiem i aby czerpać mogli korzyść z nauk Świętego Słowa Bożego, zesłanego całej ludzkości.

WYDAWCA

SPIS TREŚCI

	Rozdział	Strona
1	Al-Fātiḥah	1
2	Al-Baqarah	9
3	Āl-'Imrān	121
4	Al-Nisā	185
5	Al-Mā'idah	240
6	Al-An'ām	279
7	Al-A'rāf	323
8	Al-Anfāl	375
9	Al-Taubah	395
10	Yūnus	427
11	Hūd	454
12	Yūsuf	484
13	Al-Ra'd	510
14	Ibrāhīm	525
15	Al-Ḥijr	538
16	Al-Naḥl	555
17	Bani Isrā'īl	583
18	Al-Kahf	612
19	Maryam	644
20	Ṭā Hā	668
21	Al-Anbiyā'	694
22	Al-Ḥajj	717
23	Al-Mu'minūn	739
24	Al-Nūr	759
25	Al-Furqān	782
26	Al-Shu'arā'	797
27	Al-Naml	821
28	Al-Qaṣaṣ	841
29	Al-'Ankabūt	862
30	Al-Rūm	876
31	Luqmān	890
32	Al-Sajdah	898
33	Al-Aḥzāb	904
34	Al-Saba'	927

	Rozdział	Strona
35	Al-Fāṭir	940
36	Yā Sīn	951
37	Al-Ṣāffāt	965
38	Ṣād	984
39	Al-Zumar	998
40	Al-Mu'min	1013
41	Ḥā Mīm Sajdah	1029
42	Al-Shūrā	1041
43	Al-Zukhruf	1054
44	Al-Dukhān	1067
45	Al-Jāthiyah	1074
46	Al-Aḥqāf	1081
47	Muḥammad	1091
48	Al-Fatḥ	1100
49	Al-Hujurāt	1111
50	Qāf	1117
51	Al-Dhāriyāt	1125
52	Al-Ṭūr	1134
53	Al-Najm	1143
54	Al-Qamar	1153
55	Al-Rahmān	1162
56	Al-Wāqi'ah	1173
57	Al-Hadīd	1183
58	Al-Mujādilah	1193
59	Al-Ḥashr	1200
60	Al-Mumtaḥanah	1208
61	Al-Ṣaff	1214
62	Al-Jumu'ah	1219
63	Al-Munāfiqūn	1223
64	Al-Taghābun	1227
65	Al-Ṭalāq	1232
66	Al-Taḥrīm	1237
67	Al-Mulk	1243
68	Al-Qalam	1249

	Rozdział	Strona
69	Al-Hāqqah	1257
70	Al-Maʻārij	1264
71	Nūh	1270
72	Al-Jinn	1275
73	Al-Muzzammil	1281
74	Al-Muddaththir	1286
75	Al-Qiyāmah	1293
76	Al-Dahr	1299
77	Al-Mursalāt	1305
78	Al-Naba'	1312
79	Al-Nāziʻāt	1317
80	ʻAbasa	1323
81	Al-Takwīr	1329
82	Al-Infiṭār	1334
83	Al-Taṭfīf	1338
84	Al-Inshiqāq	1343
85	Al-Burūj	1347
86	Al-Ṭāriq	1351
87	Al-Aʻlā	1354
88	Al-Ghāshiyah	1358
89	Al-Fajr	1361
90	Al-Balad	1366
91	Al-Shams	1370
92	Al-Lail	1374
93	Al-Duhā	1378
94	Al-Inshirāḥ	1381
95	Al-Tīn	1384
96	Al-ʻAlaq	1387
97	Al-Qadr	1390
98	Al-Bayyinah	1393
99	Al-Zilzāl	1396
100	Al-ʻĀdiyāt	1398
101	Al-Qāriʻah	1401
102	Al-Takāthur	1404
103	Al-ʻAṣr	1407
104	Al-Humazah	1409
105	Al-Fīl	1411
106	Al-Quraish	1413
107	Al-Māʻūn	1416
108	Al-Kauthar	1418
109	Al-Kāfirūn	1420
110	Al-Naṣr	1423
111	Al-Lahab	1425
112	Al-Ikhlāṣ	1428
113	Al-Falaq	1431
114	Al-Nās	1433

ROZDZIAŁ 1

AL-FĀTIHAH

(Objawiona przed Hijrah)

Miejsce i czas objawienia

Jak powiada wielu tradycjonalistów, całość tej Sury objawiona została w Mekce i od samego początku stanowiła część Modlitwy muzułmańskiej. O tej surze mówi się w tekście Koranu: „Istotnie daliśmy wam siedem często powtarzanych wersetów oraz wielki Koran" (15,88), co zostało objawione w Mekce. Zgodnie z niektórymi danymi Sura ta objawiona także została po raz drugi w Medinie. Jednakże czas pierwszego objawienia można umieścić bardzo wcześnie w działalności Proroka.

Nazwy tej Sury i ich znaczenie

Najbardziej znana nazwa tej krótkiej Sury, *Fātihat al-Kitāb*, (Wstępny rozdział Księgi), omawiana jest przez kilku godnych uwagi tradycjonalistów (Tirmidhī + Muslim). Tytuł ten skrócono później do *Sūrah Al-Fātihah*, albo po prostu *Al-Fātihah*. Znana jest spora liczba określeń tej sury, z których poniższe są najczęściej spotykane: *Al-Fātihah Al-Salāt, Al-Hamd, Umm al-Qur'ān, Al-Qur'ān al-'Azīm, Al-Sab' al-Mathānī, Umm al-Kitāb, Al-Shifa, Al-Ruqyah* oraz *Al-Kanz*. Powyższe nazwy rzucają wiele światła na olbrzymie znaczenie tej sury.

Nazwa *Fātihah al-Kitāb* (Wstępny rozdział Księgi) oznacza, że będąc umieszczoną na początku, sura ta jest kluczem do całości tematu Koranu. *Al-Salāt* (Modlitwa) oznacza, że sura ta stanowi całkowitą i doskonałą modlitwę i jest integralną częścią instytucjonalnej Modlitwy Islamu. *Al-Hamd* (Chwała) oznacza, iż sura ta oświeca wzniosły cel stworzenia człowieka oraz naucza, że stosunek Boga do człowieka cechuje się łaską i miłosierdziem. *Umm al-Qur'ān* (Matka Koranu) oznacza, że sura ta stanowi streszczenie całego Koranu, zawierając w niewielu słowach całą tę wiedzę, która ma wpływ na moralny i duchowy rozwój człowieka. *Al-Qur'ān al-'Azīm* (Wielki Koran) oznacza, że chociaż sura ta znana jest jako *Umm al-Kitāb i jako Umm al-Qur'ān*, stanowi niemniej część Świętej Księgi i nie jest odrębną całością, jak niektórzy uważają. *Al-Sab' al-Mathānī* (Siedem Wersetów Często Powtarzanych) oznacza, że tych siedem wersetów właściwie spełnia wszystkie duchowe potrzeby człowieka. Oznacza ta nazwa także, że surę tę należy powtarzać w każdym *Rak'at* Modlitwy. *Umm al-Kitāb* (Matka Księgi) oznacza, że modlitwa zawarta w tej surze była sprawą objawienia Prawa Koranicznego. *Al-Shifā'* (Uzdrowienie) oznacza, że sura ta stanowi lekarstwo na wszelkie prawne wątpliwości i obawy człowieka. *Al-Ruqyah* (Urok) oznacza, że jest ona nie tylko osłoną przed chorobą, ale że dostarcza ochrony przed Szatanem i jego następcami oraz wzmacnia serca ludzkie przeciwko nim. *Al-Kanz* (Skarbnica) oznacza, że sura ta jest niewyczerpalnym źródłem wiedzy.

Wzmianka o Al-Fātihah w proroctwie Nowego Testamentu

Najbardziej jednak znaną nazwą tej sury jest Al-Fātihah. Warto zauważyć, że sama ta nazwa pojawia się w pewnym proroctwie Nowego Testamentu: „I ujrzałem innego potężnego anioła, zstępującego z nieba... i w prawej ręce miał otwartą książeczkę. Nogę prawą postawił na morzu, a lewą na ziemi" (Ap 10,1-2). Hebrajskim odpowiednikiem słowa „otwarty" jest *Fatoah*, które znaczy dokładnie to samo, co arabskie *Fātihah*. I dalej: „A kiedy zawołał, siedem gromów przemówiło swym głosem" (Ap 10,3). Tych „siedem gromów" reprezentuje siedem wersetów tej sury. Naukowcy chrześcijańscy powiadają, że proroctwo to dotyczy drugiego przyjścia Chrystusa, co oparte jest na faktach autentycznych. Święty Założyciel Ruchu Ahmadijja, Hadrat Mirzā Ghulām Ahmad, w osobie którego spełniło się proroctwo drugiego przyjścia Jezusa, napisał komentarz do tej sury i przedstawił argumenty o prawdzie swojego twierdzenia na podstawie treści i zawsze wykorzystywał ją jako modlitwę wzorcową. Z tych siedmiu krótkich wersetów zaczerpnął on Boże rzeczywistości i prawdy, które nie były znane wcześniej. Było tak, jakby ta sura była zapieczętowaną księgą aż do czasu, kiedy jej skarby nie zostały obnażone przez Hadrat Ahmad. W ten sposób spełniło się proroctwo zawarte w Ap 10,4: „Skoro przemówiło siedem gromów, zabrałem się do pisania, lecz usłyszałem głos mówiący z nieba: «Zapieczętuj to, co siedem gromów powiedziało, i nie pisz tego!»" Proroctwo to odnosiło się do faktu, że *Fatoah* lub *Al-Fātihah* pozostanie na pewien czas księgą zamkniętą, ale że nadejdzie taki czas, kiedy zawarte w niej bogactwa wiedzy zostaną objawione. Dokonał tego Hadrat Ahmad.

Łączność z resztą Koranu

Sura ta stanowi wstęp do Koranu. Jest ona w rzeczywistości miniaturą Koranu. W ten sposób na samym początku jego studiowania czytelnik zaznajamia się z zarysem tematycznym, jakiego ma oczekiwać od całej Świętej Księgi. Powiada się, że Święty Prorok powiedział, iż sura Al-Fātihah jest najważniejszą surą całego Koranu (Bukhārī).

Temat

Sura ta zawiera esencję całej nauki Koranu. Mówiąc ogólnie, omawia ona wszystkie tematy, o których jest szczegółowo mowa w pozostałych częściach Koranu. Zaczyna się ona od opisu podstawowych atrybutów Boga stanowiących punkt, wokół którego obracają się wszystkie inne atrybuty Boga oraz podstawę funkcjonowania wszechświata oraz stosunków między Bogiem i człowiekiem. Te cztery podstawowe atrybuty Boże, *Rabb* (Stwórca; Ten, który podtrzymuje i rozwija), *Rahmān* (łaskawy), *Rahīm* (litościwy) oraz *Māliki Yaum al-Dīn* (Pan Dnia Sądu), oznaczają, że po stworzeniu człowieka Bóg obdarzył go najlepszymi zdolnościami naturalnymi oraz dostarczył środków i materiałów potrzebnych do jego rozwoju fizycznego, społecznego, moralnego i duchowego. Ponadto, Bóg uczynił tak, żeby pragnienia i dokonania człowieka zostały godziwie wynagrodzone. W Surze tej mówi się dalej, że człowiek stworzony został dla 'Ibadāh, to znaczy, aby czcił Boga i osiągnięcie Jego bliskości oraz aby stale potrzebował Jego pomocy w spełnianiu tego najwyższego celu. Po tych czterech atrybutach Bożych wspomina się o modlitwie, w której pełnego wyrazu nadaje się wszelkim pobudkom duszy ludzkiej. Modlitwa ta naucza, że człowiek powinien zawsze poszukiwać i błagać o pomoc Bożą, aby Bóg mógł dać mu środki potrzebne dla osiągnięcia sukcesu w tym oraz w przyszłym życiu. Ale ponieważ człowiek jest skłonny czerpać siłę i inspirację z dobrych przykładów tych szlechetnych i wielkich dusz przeszłości – które osiągnęły cel swojego życia – naucza się go, aby się modlił, by Bóg – podobnie jak w ich przypadku – także przed nim otworzył drogę nieskończonego postępu moralnego i duchowego. Na koniec modlitwa ta zawiera ostrzeżenie na wypadek, gdyby po doprowadzeniu do tej właściwej drogi człowiek zboczył z niej, utracił z oczu swój cel i zniechęcił do siebie swego Stwórcę. Człowiek nauczany jest, że powinien zawsze uważać i stale poszukiwać ochrony Bożej przeciwko możliwemu zniechęceniu się Pana. Oto temat tej sury, który w *Al-Fātihah* zawarty jest w bardzo niewielu słowach. Jest to zarazem temat, którym szczegółowo zajmuje się cały Koran, przedstawiając liczne przykłady, by właściwie kierować czytelnikiem.

Gorąco zaleca się wiernym, aby przed każdym czytaniem Koranu prosili Boga o ochronę przed Szatanem: „Kiedy recytujesz Koran, szukaj schronienia u Allacha przed Szatanem, przed tym, który jest odrzucony" (16,99). Dalej, schronienie i ochrona implikują: (1) że żadne zło nie powinno w nas zamieszkać; (2) że nic, co dobre, nie powinno z nas ulecieć; oraz (3) że po osiągnięciu dobroci nie możemy na powrót stoczyć się do zła. Oto zalecone słowa modlitwy: „Szukam schronienia u Allacha przed Szatanem, przed tym, który jest odrzucony". Taka modlitwa powinna mieć miejsce przed każdą lekturą Koranu.

Każda część Koranu – a jest ich 114 – nazywa się *Sūrah*. Słowo to, które można przełożyć jako „rozdział", znaczy, (1) ranga lub wybitność; (2) znak; (3) wyniosły lub piękny budynek; oraz (4) coś pełnego i całkowitego (Aqrab + Qurtubī). Rozdziały Koranu nazywane są *Sūrahmi*, ponieważ (a) czytając je człowiek zostaje wyniesiony w swej randze i przez to osiąga wybitność; (b) służą one jako znaki początku i końca różnych tematów poruszanych w Koranie; (c) każda z nich jest jak wspaniały gmach oraz (d) każda z nich zawiera pełen temat. Nazwa „Sūrah" dla poszczególnych części Koranu użyta jest w samym Koranie (2,24; 24,2). Użyta została także w Hadīth. Święty Prorok powiada: „Właśnie została mi objawiona *Sūrah* i brzmi następująco" (Muslim). Wynika z tego jasno, że nazwa *Sūrah* na określenie każdego rozdziału Koranu używana była od początku Islamu i nie jest innowacją współczesną.

1. [a]W[1] imię[2] Boga[3], Miłosiernego, Litościwego.[4] بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ①

[a]Umieszczone przed każdym Rozdziałem z wyjątkiem Rozdziału 9; także w 27,31. Patrz także 96,2.

1. *Bā'* jest partykułą, która używana jest do przekazywania kilku znaczeń, przy czym jednym z lepiej pasujących tutaj jest „z". Słowo złożone *Bism* może dlatego znaczyć „z imieniem". Zgodnie z użyciem arabskim słowo *Iqra'* lub *Aqra'u* lub *Naqra'u* lub *Ishra'* lub *Ashra'u* lub *Nashra'u* można by rozumieć przed *Bismillāh*, co mogłoby znaczyć „zacząć z imieniem Allacha" lub „recytować z imieniem Allacha". W przekładzie *Bismillāh* oddano zwrotem „w imię Allacha", która to forma jest bardziej znana (Lane).

2. *Ism* oznacza „imię" lub „atrybut" (Aqrab). Tutaj słowo to użyte jest w obu tych znaczeniach. Odnosi się ono do Allacha – słowa, które jest rzeczownikową nazwą Boga; oraz do *Al-Rahmān* (Miłościwy) i *Al-Rahīm* (Litościwy), które są przydawkowymi nazwami Boga.

3. *Allach* jest nazwą Najwyższej Istoty, Jedynego Posiadacza wszelkich doskonałych atrybutów, który jest całkowicie pozbawiony jakichkolwiek wyobrażalnych wad. W języku arabskim słowo *Allāh* nigdy nie jest używane do określania jakiejkolwiek innej istoty lub rzeczy. W żadnym innym języku nie istnieje oddzielna nazwa czy imię własne dla określenia tej Najwyższej Istoty. Określenia w innych językach są albo przydawkowe, albo opisowe i często używa się ich w liczbie mnogiej. Jednakże słowa *Allāh* nigdy nie używa się w liczbie mnogiej. Jest to zwykły rzeczownik, nie pochodzący od innego słowa i nigdy nie używany w formie określnika. Z braku właściwego odpowiednika, w całym przekładzie zachowano to właśnie słowo *Allāh*. Pogląd ten potwierdzany jest przez największe autorytety – znawców języka arabskiego. „Allāh", zgodnie z najpoprawniejszą opinią, jest imieniem własnym, stosowanym wobec tej Istoty, która istnieje sama z siebie, która posiada wszystkie atrybuty doskonałości – gdzie *al* jest nieoddzielne (Lane).

4. *Al-Rahmān* (Łaskawy) oraz *Al-Rahīm* (Litościwy) oba od tego samego rdzenia *Rahima*, który oznacza „okazał łaskę", „który był miły i dobry", „który przebaczył". Słowo *Rahmah* łączy w sobie ideę *Riqqah*, to znaczy „czułość" oraz *Ihsān*, czyli „dobroć" (Mufradat). *Al-Rahmān* zawiera się w mierze *Fa'lān*, zaś *Al-Rahīm* w mierze *Fa'īl*. Wedle zasad języka arabskiego, im więcej liter dodanych jest do rdzenia, tym szersze lub bardziej intensywne jest znaczenie słowa (Kashshāf). Miara *Ka'lān* niesie ze sobą ideę pełni i obszerności, podczas gdy miara *Fa'il* oznacza ideę powtarzania oraz liberalnego dawania nagrody tym, którzy na nią zasługują (Muhīt). Zatem podczas gdy słowo *Al-Rahmān* oznaczałoby „łaskę obejmującą cały wszechświat", słowo *Al-Rahīm* znaczyłoby „łaska ograniczona, lecz okazywana po wielekroć". W świetle powyższych znaczeń *Al-Rahmān* to Ten, który okazuje łaskę hojnie wszelkiemu stworzeniu bez względu na wysiłki i czyny, zaś *Al-Rahīm* to Ten, który okazuje łaskę w odpowiedzi, w wyniku działania człowieka, ale okazuje ją liberalnie i wielokrotnie. Pierwsze znaczenie stosuje się wyłącznie do Boga, podczas gdy drugie także do człowieka. To pierwsze rozciąga się nie tylko na wiernych i niewiernych, ale i na całe stworzenie. To drugie ma zastosowanie w zasadzie tylko do wiernych. Według pewnego powiedzenia Świętego Proroka, ten pierwszy atrybut należy do tego życia, podczas gdy ten drugi należy do życia przyszłego (Muhit), co oznacza, że ponieważ ten świat to świat w większości czynów, a świat przyszły będzie światem, w którym działanie zostanie nagrodzone, Boży atrybut *Al-Rahmān* daje człowiekowi materiał do działania w jego życiu, zaś Jego atrybut *Al-Rahīm* wywołuje rezultaty w życiu przyszłym. Wszystko, czego potrzebujemy i od czego zależne jest nasze życie, to czysto Boża łaska – dawana nam zanim cokolwiek uczynimy, a nawet zanim się urodzimy, podczas gdy czekające nas w życiu przyszłym błogosławieństwa zostaną nam dane jako nagroda za nasze czyny. Wykazuje to, że *Al-Rahmān* to Dawca darów poprzedzających nasze urodziny, zaś *Al-Rahīm* to Dawca błogosławieństw, będących nagrodą za nasze czyny.

Bismillāh al-Rahmān al-Rahīm jest pierwszym wersetem w każdej surze z wyjątkiem Al-Barā'ah, która wszakże nie jest oddzielną surą, ale kontynuacją sury Al-Anfāl. Jest takie powiedzenie, przedstawione przez Ibn 'Abbās, dotyczące tego, że kiedy tylko objawiana była jakaś nowa *Surah*, *Bismiillāh* było pierwszym objawianym wersetem oraz, że bez *Besmillāh* Święty Prorok nie wiedział, że zaczyna się nowa *Surāh* (Dāwūd). Powiedzenie to wykazuje, że (1) werset *Bismillāh* jest częścią Koranu, a nie czymś zbędnym oraz (2), że rozdział *Barā'ah* nie jest Rozdziałem oddzielnym. Obala ono także przekonanie wyrażane przez niektórych, jakoby *Bismillāh* stanowił jedynie część Sury Al-Fātihah, a nie wszystkich Rozdziałów Koranu. Powiada się o Świętym Proroku, iż powiedział ponadto, że werset *Bismillāh* jest częścią wszystkich Rozdziałów Koranu (Bukhārī + Qutnī). Miejsce tego wersetu na początku każdego Rozdziału ma następujące znaczenie:

2. [a]Chwała[5-5A] Bogu, Panu[6] światów.[6A] ﴿الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝﴾

[a]6,2; 6,46; 10,11; 18,2; 29,64; 30,19; 31,26; 34,2; 35,2; 37,183; 39,76; 45,37

Koran jest skarbnicą wiedzy Boskiej, do której nie można mieć dostępu bez szczególnej łaski Boga: „Nikt jej nie tknie, lecz tylko oczyszczeni" (56,80). Tak zatem *Bismillāh* umieszczony został na początku każdej Sury, by przypominać muzułmanom, że aby mieć dostęp i korzystać ze skarnicy wiedzy Boskiej, zawartej w Koranie, należy podchodzić do niej nie tylko z czystym sercem, ale należy też stale prosić Boga o pomoc. Werset *Bismillāh* służy jeszcze innemu ważnemu celowi. Jest on kluczem do znaczenia każdej Sury, jako że wszelkie pytania natury moralnej czy duchowej odnoszą się w ten czy inny sposób do podstawowych atrybutów Bożych – *Rahmāniyyah* (Łaska) oraz *Rahīmiyyah* (Litość). Zatem w rzeczywistości każda *Surāh* stanowi szczegółową ekspozycję niektórych aspektów atrybutów Bożych wspomnianych w tym wersecie. Panuje zgoda co do tego, że formuła *Bismillāh* została zapożyczona z wcześniejszych Pism. Podczas gdy Sale powiada, iż werset ten został zapożyczony z Zend-Avesta, Rodwell jest zdania, iż przedmuzułmańscy Arabowie zapożyczyli go od Żydów, zaś następnie werset ten wcielony został do Koranu. Oba te poglądy są oczywiście błędne. Po pierwsze, muzułmanie nigdy nie twierdzili, że formuła ta w tej lub podobnej formie nie była znana przed objawieniem Koranu. Po drugie, błędem jest twierdzenie, że ponieważ formuła ta – identyczna lub podobna w swej formie – bywała czasami używana przez przedmuzułmańskich Arabów nawet przed objawieniem Koranu, nie mogła ona pochodzić od Boga. Faktycznie sam Koran powiada, iż Salomon wykorzystywał tę formułę w liście pisanym do królowej Szeby (27,31). Muzułmanie zaś twierdzą – czego nie udało się nigdy obalić – że Koran był pierwszym objawionym Pismem, które wykorzystywano właśnie w taki sposób. Błędem jest również twierdzenie, że formuła ta była powszechna wśród Arabów przedmuzułmańskich, jako że znanym faktem jest, iż Arabowie mieli awersję do używania określenia *Al-Rahmān* wobec Boga. Powtórzmy zatem – skoro formuły takie znane były wcześniej, to potwierdza to jedynie fakt i prawdę nauki Koranu, że nie ma ludu, do którego nie zostałby wysłany Nauczyciel (35,25) oraz, że Koran jest składnicą wszelkich trwałych prawd zawartych w Księgach objawionych wcześniej (98,5). Oczywiście Koran dodaje o wiele więcej i cokolwiek tylko podejmuje, ulepsza to w formie i wykorzystaniu lub i jedno, i drugie.

5. W języku arabskim *al* odpowiada przedimkom określonym w takich językach, jak w niemieckim „Der, Die, Das" lub angielskim „the". Używa się go do przekazywania wszechstronności, czyli wszystkich aspektów lub kategorii podmiotu, albo do określania doskonałości, która też jest aspektem wszechstronności, o tyle, że zawiera wszelkie stopnie i odcienie. Używa się go także do wskazywania czegoś, o czym już się wcześniej mówiło lub koncepcji, która znalazła już swoje miejsce w umyśle.

5A. W języku arabskim słowa *Madh* i *Hamd* używane są w sensie chwały i dziękczynienia. Lecz podczas gdy *Madh* może być fałszywe, *Hamd* jest zawsze prawdziwe. Podobnie *Madh* może być używane w odniesieniu do takich aktów dobroci, nad którymi czyniący je nie sprawuje kontroli, lecz *Hamd* używane jest wyłącznie w odniesieniu do takich czynów, które są wolicjonalne (Mufradāt). *Hamd* oznacza także podziw, oddawanie czci obiektowi chwały. Także uniżoność, pokorę i poddanie osoby oferującej tę chwałę (Lane). Zatem *Hamd* jest tutaj słowem najwłaściwszym, gdzie w zamyśle znajduje się odniesienie do wewnętrznej dobroci i prawdziwie zasłużonej chwały i gloryfikacji Boga. W użyciu powszechnym słowo *Hamd* stosuje się wyłącznie w odniesieniu do Boga.

6. Czasownik *Rabba* oznacza: „on spowodował tę sprawę; on powiększył, rozwinął, ulepszył i zakończył tę rzecz; on podtrzymywał i troszczył się". Zatem *Rabb* oznacza (a) Pana, Stwórcę, Mistrza; (b) Tego, który podtrzymuje i rozwija; (c) Tego, który prowadzi do doskonałości stopniowo (Mufradāt + Lane). W użyciu w połączeniu z jakimś innym wyrazem słowo to można stosować w odniesieniu do osób lub istot innych niż Bóg.

6A. Al-'Ālamīn jest liczbą mnogą al-'Ālam pochodzącego od rdzenia 'Ilm – „znać". Słowo to stosuje się w odniesieniu do wszystkich istot i rzeczy, dzięki którym człowiek jest w stanie poznać Stwórcę (Aqrab). Stosuje się je w odniesieniu do nie tylko wszelkich rodzajów istot stworzonych czy rzeczy, ale i do ich klas zbiorczo. Przez to powiada się *'Ālam al-Ins*, czyli świat ludzkości, albo *'Ālam al-Hayawān*, czyli świat zwierząt. Słowo *al-'Ālamīn* nie jest używane dla określenia istot rozumnych, jak człowiek czy anioł. Koran stosuje je wobec wszystkich istot stworzonych (26,24-29; 41,10). Oczywiście czasami słowo to używane jest w jego ograniczonym sensie (2,123). Tutaj użyte jest w sensie najszerszym i oznacza „wszystko, co jest oprócz Allacha", to znaczy ożywione i nieożywione rzeczy, a w tej liczbie i ciała niebieskie – słońce, księżyc, gwiazdy, itp.

3. [a]Miłosiernemu,[b]Litościwemu[7], الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ③

4. [c]Królowi[8] [d]dnia[9] Sądu[10]. مٰلِكِ يَوْمِ الدِّيْنِ ④

[a]25,61; 26,6; 41,3; 55,2; 59,23; [b]33,44; 36,59; [c]48,15; 74,47; 82,18, 19; 83,7.

Zwrot „Wszelka chwała należy się tylko Allachowi" jest o wiele starszy i głębszy w swym znaczeniu niż zwrot „Wychwalam Allacha", ponieważ człowiek może wychwalać Boga tylko zgodnie ze swą wiedzą, zaś w zwrocie „wszelka chwała należy się tylko Allachowi" obejmuje sobą nie tylko tę chwałę, jaką zna człowiek, ale i chwałę, której nie zna. Bóg godzien jest chwały bez przerwy, niezależnie od niedoskonałości wiedzy ludzkiej czy ludzkiej świadomości. Ponadto, słowo *al-Hamd* jest bezokolicznikiem i jako takie może być interpretowane zarówno jako podmiot, jak i jako dopełnienie. Gdy je interpretować jako podmiot, *al-Hamdu Lillāhi* oznacza „Bóg sam ma prawo obdarzać prawdziwą chwałą". Gdy zaś interpretować je jako dopełnienie, oznacza ono, że wszelka prawdziwa chwała i wszystkie rodzaje chwały w swej doskonałości należą się samemu Bogu. W kwestii partykuły *al* patrz 5.

Werset ten wskazuje na istnienie prawa ewolucji w świecie, a mianowicie na to, że wszystkie rzeczy poddawane są rozwojowi i że rozwój ten jest progresywny i wywoływany stopniowo – gdzie *Rabb* oznacza Tego, który powoduje, iż rzeczy wzrastają i rozwijają się stopniowo. Werset ten wskazuje też, że zasada ewolucji nie jest niezgodna z wiarą w Boga. Wszak poruszany tutaj problem ewolucji nie jest identyczny z teorią ewolucji w ogólnym rozumieniu tego zwrotu. Ponadto, werset ten wskazuje na fakt, że człowiek został stworzony dla nieograniczonego postępu, ponieważ zwrot *Rabb al-'Ālamīn* wskazuje, że Bóg rozwija wszystko od stopnia niższego do wyższego i jest to możliwe tylko wtedy, gdy po kolejnym stopniu istnieje następny w niekończącym się procesie rozwoju.

7. W wyrażeniu *Bismillāh* atrybuty *Al-Rahmān* oraz *Al-Rahīm* służą jako klucz do zrozumienia całej Sury. Wzmianka tutaj o nich ma coś jeszcze na swym celu. Użyte one są tutaj jako łącznik pomiędzy atrybutami *Rabb al-'Ālamīn* oraz *Mālik Yaum al-Dīn*.

8. *Mālik* oznacza „pan lub ten, który posiada prawo własności nad jakąś rzeczą oraz posiada potęgę pozwalającą mu postępować z tym wedle własnego uznania" (Aqrab).

9. *Yaum* znaczy „czas absolutny; dzień od wschodu do zachodu słońca; czas teraźniejszy" (Aqrab).

10. *Dīn* oznacza „nagrodę lub odpłatę; sąd lub rozliczenie; dominium lub rząd; posłuszeństwo; religię, etc." (Lane).

Cztery atrybuty Boga, a mianowicie „Pan wszystkich światów", „Łaskawy", „Litościwy" oraz „Pan Dnia Sądu" są atrybutami podstawowymi. Inne atrybuty wyjaśniają jedynie i służą jako swoisty komentarz do tych czterech głównych atrybutów, które są jak filary, na których wspiera się Tron Wszechmogącego.

Porządek, w jakim wymienia się te cztery atrybuty, rzuca wiele światła na sposób, w jaki Bóg manifestuje przed człowiekiem te swoje atrybuty. Atrybut *Rabb al-'Ālamīn* (Pan wszystkich światów) oznacza, że wraz ze stworzeniem człowieka Bóg tworzy konieczne dla postępu i rozwoju duchowego otoczenie. Atrybut *Al-Rahmān* (Miłościwy) zaczyna działać później i poprzez niego Bóg – że tak powiem – podaje człowiekowi środki i materiały potrzebne do jego postępu moralnego i duchowego. Kiedy już człowiek wykorzysta właściwie te dane przez Boga środki, zaczyna działać atrybut *Al-Rahīm* w celu wynagrodzenia czynów człowieka. Na koniec atrybut *Mālik Yaum al-Dīn* (Pan Dnia Sądu) wywołuje ostateczne rezultaty działań człowieka, zaś cały proces doznaje zwieńczenia. Choć ostateczne i doskonałe rozliczenie będzie miało miejsce w Dniu Sądu, proces odpłacania odbywa się nawet w tym życiu, z tą jednak różnicą, że w tym życiu działania człowieka są często osądzane i wynagradzane przez innych ludzi, królów, władców, itp. Dlatego zawsze istnieje możliwość popełnienia jakiegoś błędu. Jednakże w Dniu Sądu panowanie Boga będzie wyłączne i absolutne oraz całe dzieło zapłaty spoczywać będzie wyłącznie w Jego rękach. Nie będzie mowy o żadnym błędzie, niestosownej karze, czy niezasłużonej nagrodzie. Użycie słowa „Pan" ma także na celu wskazanie, że Bóg nie jest jak sędzia, który musi wydawać wyroki zgodne z określonym prawem. Będąc Panem, Bóg może przebaczyć i okazać łaskę kiedykolwiek i jakkolwiek tylko zechce. Biorąc *Dīn* w znaczeniu „religia", słowa „Pan czasu religii" znaczyłyby, że kiedy objawiona zostanie prawdziwa religia, ludzkość będzie świadkiem niezwykłej manifestacji potęgi Bożej oraz dekretów. Kiedy zaś religia upada, wszystko wygląda tak, jakby wszechświat poruszał się mechanicznie bez żadnej kontroli i regulacji ze strony Stwórcy i Pana.

5. [a]Oto Ciebie czcimy[11] i [b]Ciebie prosimy o pomoc[12].

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ٥

6. Prowadź nas [c]drogą prostą[13],

اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ٦

7. Drogą [a]tych, których obsypałeś dobrodziejstwami[14], nie tych, [b]na

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ

[a]11,3; 12,41; 16,37; 17,24; 41,38; [b]2,46, 154; 21,113. [c]19,37; 36,62; 42,53, 54.

11. *'Ibâdah* oznacza całkowite i krańcowe uniżenie, poddanie się, posłuszeństwo i służebność. Słowo to oznacza również wiarę w Jedność Boga i deklarację jej. Poza tym słowo to znaczy akceptacja piętna rzeczy. W tym sensie *'Ibādah* znaczyłoby „otrzymanie piętna atrybutów Bożych oraz wchłonięcie i odzwierciedlanie ich swoją własną osobą".

12. Słowa *„Ciebie jednego czcimy"* umieszczone zostały przed zdaniem *„Ciebie jednego błagamy o pomoc"*, aby znaczyły, że po tym, jak człowiek uświadomi sobie wielkie atrybuty Boga, pierwszym jego impulsem jest oddawanie Mu czci. Koncepcja błagania Boga o pomoc przychodzi po impulsie czci. Człowiek chce czcić Boga, ale stwierdza, że do czci tej potrzebna jest mu pomoc Boga. Użycie liczby mnogiej w tym wersecie kieruje uwagę na dwa bardzo ważne punkty: (a) że człowiek nie jest sam na świecie, ale że jest cząstką społeczeństwa otaczającego go. Powinien dlatego starać się nie iść samemu, lecz zachęcić innych, by wraz z nim poszli drogą Pana; (b) jeżeli człowiek nie zmienia swego otoczenia, nie jest bezpieczny.

Warto zauważyć, że w pierwszych czterech wersetach mówi się o Bogu w trzeciej osobie, lecz w tym wersecie mówi się do Niego nagle w drugiej osobie. Rozmyślanie o tych czterech atrybutach Boskich wywołuje w człowieku taką tęsknotę do zobaczenia swego Stwórcy i tak wielkie pragnienie oddania się Mu całym sercem, że aby zaspokoić to pragnienie duszy trzecia osoba użyta w czterech pierwszych wersetach zmieniona została na drugą osobę w tym wersecie.

13. Modlitwa ta pokrywa całe pole potrzeb ludzkich – materialnych i duchowych, teraźniejszych i przyszłych. Wierny modli się, aby Bóg wskazał mu prostą drogę – drogę najkrótszą. Czasami Bóg wskazuje człowiekowi właściwą i prostą drogę, ale nie doprowadza go do niej lub, jeśli doprowadza, człowiek nie trzyma się jej i nie dochodzi do jej końca. Modlitwa ta wymaga od człowieka, aby nie zadowalał się samym wskazaniem tej drogi, czy nawet doprowadzeniem do niej, ale by mógł iść nią aż do osiągnięcia celu. Na tym polega znaczenie *Hidāyah*, czyli „pokazać właściwą drogę" (90,11), „doprowadzić do właściwej drogi" (29,70) oraz „spowodować, aby człowiek szedł tą właściwą drogą" (7,44), (Murfadât + Baqā'). W rzeczywistości człowiek potrzebuje pomocy Bożej w każdym stadium i w każdej chwili i imperatywem jest, aby zawsze dokonywał błagania zawartego w tym wersecie. Dlatego konieczna jest stała modlitwa. Dopóki mamy niespełnione wymagania i niezaspokojone potrzeby oraz nieosiągnięte cele, dopóty potrzebujemy modlitwy.

14. Prawdziwy wierny nie zadowala się samym doprowadzeniem go do właściwej drogi ani czynieniem sprawiedliwych aktów. Taki człowiek ustawia swoje cele o wiele wyżej i stara się osiągnąć pozycję, w jakiej Bóg zaczyna obdarzać swymi łaskami swoje wierne sługi. Taki człowiek poszukuje przykładów łaski Bożej danej Wybranemu Bożemu i otrzymuje z ich strony zachętę. Nie zatrzymuje się jednak i tam, lecz mocno się stara i modli, aby znaleźć się wśród „Wybranych Boga" i stać się jednym z nich. O tych „Wybranych" wspomina się w 4,70. Modlitwa ta jest modlitwą ogólną, nie ma na celu osiągnięcia jakiejś szczególnej łaski. Wierzący prosi Boga o zesłanie najwyższej duchowej łaski, zaś do Boga należy przyznawanie człowiekowi łaski, którą Bóg poczytuje za słuszną i na którą wierzący zasługuje.

których jesteś zagniewany, ani tych, [c]którzy błądzą[15]. عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّآلِّينَ ۞ ع

[a]4,70; 5,21; 19,59; [b]2,62, 91; 3,113; 5,61, 79. [c]3,91; 5,78; 18,105.

15. Sura Al-Fātihah objawia piękny porządek w układzie swoich słów i zdań. Dzieli się na dwie części. Część pierwsza odnosi się do Boga, druga do człowieka, zaś różne części korespondują ze sobą w znaczący sposób. Z imieniem „Allach", które w pierwszej części oznacza Istotę posiadającą wszystkie wielkie atrybuty, korespondują słowa „Ciebie jednego czcimy" w drugiej połowie. Jak tylko człowiek oddany pomyśli o Bogu jako Istocie wolnej od wszelkich wad i posiadającej wszystkie doskonałe atrybuty, z głębi jego serca wyrywa się spontaniczne wołanie: „Ciebie jednego czcimy". Atrybutowi „Pan wszystkich światów" odpowiadają słowa „Ciebie jednego błagamy o pomoc" w drugiej części. Kiedy muzułmanin dowiaduje się, że Bóg jest Stwórcą i Tym, który podtrzymuje wszystkie światy i że jest Źródłem wszelkiego rozwoju, od razu znajduje w Nim schronienie, mówiąc: „Ciebie jednego błagamy o pomoc". Następnie atrybutowi *Al-Rahmān* – czyli Dawca niezliczonych błogosławieństw i liberalny Ten, który zaspokaja nasze potrzeby – odpowiadają słowa „Prowadź nas drogą prostą" w drugiej części. Największym bowiem błogosławieństwem dawanym człowiekowi przez Boga jest zesłanie objawienia przez Jego Posłańców. Z atrybutem *Al-Rahīm* – oznaczającym Dawcę najwspanialszych nagród za dzieła ludzkie – w części pierwszej koresponduje zdanie „Drogę tych, na których wylałeś swe łaski" w drugiej części, jako że to właśnie *Al-Rahīm* jest Tym, który zsyła zasłużone łaski na swoje ulubione sługi. I znowu słowom „Pan Dnia Sądu" odpowiadają słowa „Tych, którzy nie ściągnęli na siebie Twego gniewu oraz tych, którzy z niej nie zeszli". Kiedy człowiek myśli o rozliczeniu się ze swoich postępków, boi się niepowodzenia. Zatem rozmyślając nad atrybutem „Pan Dnia Sądu", zaczyna modlić się do Boga, by uratować siebie przed Jego gniewem i przed zboczeniem z właściwej drogi.

Inną szczególną cechą modlitwy zawartej w tej surze jest to, że apeluje ona do wewnętrznych instynktów człowieka w sposób całkowicie naturalny. W naturze ludzkiej istnieją dwa podstawowe motywy, które wywołują podporządkowanie się, a mianowicie miłość i strach. Niektórych ludzi porusza miłość, inni zaczynają działać pod wpływem strachu. Motyw miłości jest oczywiście bardziej szlachetny, ale przecież mogą istnieć – i oczywiście istnieją – tacy ludzie, do których miłość w ogóle nie przemawia. Podporządkowują się jedynie poprzez strach. W Al-Fātihah apeluje się do obu tych motywów ludzkich. Najpierw zatem mamy atrybuty, które inspirują miłość, „Stwórca i Ten, który podtrzymuje świat", „Łaskawy" i „Litościwy". Zaraz po nich następuje atrybut „Pan Dnia Sądu", który przypomina człowiekowi, że jeżeli nie naprawi swej drogi i nie zareaguje na miłość, powinien przygotować się na rozliczenie się ze swoich czynów przed Panem Bogiem. W ten sposób motyw strachu wprowadzany jest tuż obok motywu miłości. Ale ponieważ łaska Boga przewyższa Jego gniew, nawet ten atrybut, który ma w zasadzie tylko wywoływać strach, nie jest pozostawiony bez odniesienia do łaski. W rzeczywistości także i tutaj łaska Boża zmienia Jego gniew, jako że jasno z tego atrybutu wynika, iż nie stajemy przed Sędzią, ale przed Panem, który ma moc przebaczania i który karze tylko wtedy, gdy kara jest absolutnie konieczna.

Krótko mówiąc, Al-Fātihah jest cudowną składnicą wiedzy duchowej. Jest to sura krótka, składająca się z zaledwie siedmiu wersetów, ale jest ona prawdziwą kopalnią wiedzy i mądrości. Będąc słusznie nazywaną „Matką Księgi", Sura ta jest esencją całego Koranu. Zaczynając od imienia Allacha, źródła wszelkich błogosławieństw, Sura ta opowiada o czterech podstawowych atrybutach Boga, a mianowicie (1) Stwórca i Ten, który podtrzymuje świat; (2) Łaskawy – Ten, który spełnia wszelkie wymagania człowieka jeszcze przed jego narodzinami oraz bez wysiłku człowieka; (3) Litościwy – Ten, który określa najlepsze z możliwych wyniki pracy człowieka i który wynagradza go hojnie; oraz (4) Pan Dnia Sądu, przed którym wszyscy będą musieli rozliczyć się ze swoich czynów, który ukarze niegodziwych, lecz nie będzie traktował swoich stworzeń jako zwykły sędzia, ale jako pan hamujący sprawiedliwość przy pomocy łaski i litości oraz Ten, który pragnie przebaczać zawsze wtedy, kiedy przebaczenie może przynieść dobre wyniki. Oto portret Boga Islamu, jak przedstawia go sam początek Koranu. Oto portret Boga, którego potęga i dominium nie zna granic i którego łaska i dobroczynność są nieograniczone. Następnie przychodzi kolej na deklarację człowieka, że skoro ma Boga – władcę i posiadacza tak wzniosłych atrybutów – jest gotów, a nawet chętny czcić Go i paść u Jego stóp w całkowitym poddaniu. Bóg jednak wie, że człowiek jest słaby i skłonny do popełniania błędów, więc łaskawie napomina swego sługę, aby poszukiwał Bożej pomocy na każdym kroku swojej drogi i dla spełnienia każdej swojej potrzeby. Na koniec mamy modlitwę – wszechstronną i dalekosiężną – w której człowiek błaga swego Stwórcę, by On poprowadził go prostą drogą we wszelkich sprawach, duchowych i doczesnych, wszystko jedno, czy dotyczących jego obecnych czy przyszłych potrzeb. Człowiek modli się do Boga, aby nie

tylko z powodzeniem wytrzymał wszelkie próby - jak Jego „Wybrani" - lecz i żeby stał się tym, który otrzyma hojnie łaskę Boga. Człowiek modli się, aby zawsze mógł iść tą prostą drogą, stale zbliżając się do swego Pana bez potykania się na niej, jak czyniło wielu wcześniej. Oto temat Wstępnego Rozdziału Koranu, który jest stale powtarzany, w takiej czy innej formie, w głównej części Świętej Księgi.

ROZDZIAŁ 2

AL–BAQARAH

(Objawiona po Hijrah)

Tytuł, data objawienia i kontekst

Ta najdłuższa sura Koranu objawiona została w czasie pierwszych czterech lat po Hijrah w Medinie i znana jest pod nazwą Al-Baqarah. Nazwa ta używana była przez samego Świętego Proroka. Wydaje się, że nazwa tej sury wywodzi się z wersetów 68-72, gdzie wspomina się o pewnym ważnym wydarzeniu z życia narodu żydowskiego. Przez wiele lat Żydzi mieszkali w Egipcie jako poddani i niewolnicy Faraonów, czciciele cielców. Jak się to w takich przypadkach najczęściej zdarza, Żydzi zapożyczali od Egipcjan i niewolniczo naśladowali ich zwyczaje. W wyniku tego upodobali sobie i podziwiali symbol cielca. Kiedy Mojżesz kazał im złożyć w ofierze jakieś konkretne cielę, które symbolizowało obiekt ich czci, Żydzi wielce nad tym boleli. Właśnie o takim wydarzeniu mówią wersety 68-72. Oprócz nazwy Al–Baqarah sura ta posiada jeszcze jedną – Al-Zahrā, zaś wspólnie Al–Baqarah i Āl'Imrān znane są pod wspólną nazwą Al-Zahrawān – Dwie Promienne (Muslim). Mówi się, że Święty Prorok powiedział: „Wszystko ma swój szczyt, zaś szczytem Koranu jest Al-Baqarah" (Tirmidhī). Sura ta znajduje się zaraz po Al-Fātihah, ponieważ zawiera ona odpowiedzi na wszystkie ważne kwestie, z którymi czytelnik spotkał się w chwili przejścia od lektury Al-Fātihah do lektury głównej części Księgi. Chociaż Al-Fātihah łączy się w ogólny sposób z innymi surami, w szczególny jednak sposób łączy się ona z Al-Baqarah, która stanowi spełnienie modlitwy „Prowadź nas drogą prostą... Twego gniewu". W rzeczy samej, Al-Baqarah wraz ze swymi dysputami o Znakach, Księdze, Mądrości oraz Środkach oczyszczenia (2,130) stanowi stosowną i wszechstronną odpowiedź na tę wielką modlitwę.

Temat

Powiada się czasami, że Koran zaczyna się od tej sury jako swego wersetu wstępnego, a mianowicie „To jest Księga doskonała; nie ma w niej żadnych wątpliwości". Podczas gdy Al-Fātihah stanowi miniaturę Koranu i jednocześnie stanowi jego integralną część, zajmuje niezależną i szczególną pozycję (15,88). Temat tego długiego Rozdziału streszczony jest w jego 130 wersecie. Werset ten zawiera modlitwę patriarchy Abrahama, w której błaga on Boga, aby powołał wśród mieszkańców Mekki Proroka, który (1) wymieniłby im Znaki Boże; (2) przekazałby światu Pismo zawierające doskonałe prawa *Sharī'ah*; (3) wyjaśniłby leżącą u ich podstaw mądrość; oraz (4) ustanowiłby zasady i reguły zachowania, które prowadziłyby do całkowitej duchowej transformacji ich życia, i uczyniłby z nich wielki naród – naród, który byłby w stanie przewodzić całemu światu. O tych czterech przedmiotach modlitwy Abrahama Rozdział ten mówi w tej samej kolejności, w jakiej występowały w modlitwie patriarchy. O „Znakach" mówi się w pierwszych 168 wersetach, o „Księdze" i „Mądrości" w wersetach 169-243 oraz o „Środkach postępu narodowego" w wersetach 244-287. „Wymienienie Znaków" odnosi się do argumentów dotyczących prawdy Świętego Proroka; „nauczanie Księgi i Mądrości" dotyczy praw *Sharī'ah* przedstawionych w tej surze oraz mądrości i filozofii leżącej u ich podstaw. Na koniec dotyczy ona wyjaśnienia tematu zmiany duchowej, o której mowa w modlitwie Abrahama, czyli o zasadach prowadzących do przebudzenia narodowego.

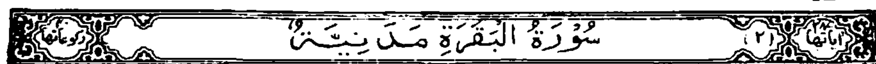
Sura ta posiada 40 sekcji i 287 wersetów. Zaczyna się ona od stwierdzenia trzech podstawowych elementów wiary – wiary w Boga, w Objawienie i Życie po śmierci oraz od obrzędów Modlitwy i *Zakāt*, przy czym reszta stanowi rozszerzenie i wyjaśnienie tych zasad i obrzędów. Twierdzi się, że w odpowiedzi na tę modlitwę Koran przedstawia doskonały kodeks praw, zawierający wszystkie prawdy, jakie znajdujemy we wszelkich objawionych wcześniej Pismach. Koran zawiera ponadto o wiele więcej niż one oraz to, czego one nie zawierały. Twierdzi się w Koranie, że prowadzi on człowieka ku szczytom chwały duchowej. Sekcja druga zohydza i potępia samo słowne wyznanie wiary, które nie ma swoich głębokich korzeni w sercu człowieka. Jednakże sekcja trzecia ustala normy i kryteria przydatne do sprawdzenia i zweryfikowania prawd zawartych w Koranie. W tym celu zwraca ona uwagę na działający we wszechświecie fizycznym proces ewolucji. Procesu tego należy się także dopatrywać w świecie duchowym. Następnie wspomina się o pierwszym połączeniu w tym duchowym łańcuchu – o Adamie, pierwszym człowieku, któremu Bóg objawił swoją wolę. W czwartej sekcji dowiadujemy się, że przeciwko Świętemu Prorokowi podnoszą się głosy

sprzeciwu. Sprzeciwy te nie są jednak w stanie umniejszyć znaczenia jego prawdy tak samo, jak nie były w stanie zbagatelizować prawdy Adamowej. Następnych dwanaście sekcji – 5-16 – obalają ten sprzeciw, a mianowicie pytania: gdzie znajdowała się konieczność nowego objawienia, skoro Bóg objawił się już Adamowi? Powiada się, że w harmonii z postępującą ewolucją w systemie duchowym, Bóg zsyłał swoje objawienie w każdej epoce, przy czym każde następne objawienie było ulepszeniem poprzedniego. Mojżesz był założycielem nowego *Sharī'ah*. Po nim przychodziło wielu Posłańców Bożych, prześladowanych przez Izraelitów. Stałe nieprzestrzeganie przykazań Bożych i czynione przez Izraelitów niegodziwości spowodowały, że utracili oni prawo do łaski Bożej. Dlatego Proroctwo, zgodnie z proroctwami biblijnymi, przeniesione zostało do Domu Izmaela, zaś Święty Prorok powołany został w jałowej i nieurodzajnej dolinie Mekki i przekazał ludom najdoskonalsze i najbardziej kompletne Prawo. Powyższe napełniło Izraelitów wrogością i wściekłością, chociaż nie mieli oni prawa irytować się i unosić gniewem z powodu pozbawienia ich instytucji Proroctwa. Przeciwstwiali się oni Świętemu Prorokowi i nie żałowali wysiłków, by udaremnić jego działania. Ale jak wiadomo, opozycja wobec celu Bożego nigdy nie okazała się skuteczna.

Następne dwie sekcje czynią zbędną obiekcję Izraelitów w kwestii tego, dlaczego Święty Prorok porzucił *Qīblah* wszystkich poprzednich Proroków na korzyść Ka'bah. Powiada się im, że nie należy dążyć do ustalania konkretnego kierunku w Modlitwie ani do ustanawiania konkretnego miejsca jako *Qīblah*. Element ten ma służyć jedynie jako rzecz jednocząca ludzi. Po drugie, w modlitwach Abrahama, jakie składał w imię synów Izmaela, zaprorokowano, że pewnego dnia Mekka stanie się miejscem pielgrzymki dla nich, zaś ich Ka'bah stanie się *Qīblah*. W 19 sekcji wspomina się, że Święty Prorok napotka na silny opór ze strony niewierzących w wypełnianiu swego uciążliwego celu misji i że opozycja ta trwać będzie aż do czasu upadku Mekki. W sekcji 20 zwraca się uwagę czytelnika na tę największą prawdę, że wszystko to, co powiedziano wcześniej, nie jest przypuszczeniem bezzasadnym ani domysłem. Samo stworzenie nieba i ziemi, następstwo dnia po nocy i inne fenomeny przyrody stanowią niezmienne świadectwo tej prawdy, o tyle, o ile z jednej strony prawa natury wskazują na istnienie prawa duchowego i procesu postępującej ewolucji, to z drugiej cały wszechświat zdaje się działać na poparcie Świętego Proroka. Od sekcji 21 zaczyna się opis obrządków *Sharī'ah* i leżącej u nich podstaw mądrości; przede wszystkim jednak ustala się kierunki korzystania z prawnego (*Halāl*) i zdrowego (*Tayyib*) pożywienia, ponieważ działanie ludzkie rządzone jest stanem umysłu człowieka, a stan umysłu wywoływany jest w znacznej mierze spożywanym jedzeniem. W sekcji 23 przedstawia się istotę nauki Islamu, która składa się z wiary w Boga, w Życie po śmierci, objawione Pismo i Posłańców Bożych. Wspomina się także o czynieniu dobra wobec innych ludzi, czci i wkładu w fundusze narodowe jako o składnikach prawnego życia. Do powyższych elementów dodaje się jeszcze przestrzeganie cierpliwości w chwilach prób i spełniania solennych obietnic. Za ważne uważa się także przestrzeganie sprawiedliwości, prawną pomoc rodzinie i przestrzeganie praw społecznych, z których prawo dziedziczenia zajmuje najważniejsze miejsce. W następnej sekcji akcentuje się elementy oddania się Bogu, czego cel spełnia się podczas Postu islamskiego. Sekcje 24 i 25 zajmują się rytuałami i prawami dotyczącymi Pielgrzymki, która spełnia ważną rolę w tworzeniu jedności narodowej i solidarności muzułmanów. W sekcji 26 pada nieco światła na filozofię obrządków *Sharī'ah*, którym należy okazywać należny szacunek, jako że akty zewnętrzne mają duży wpływ na czystość wewnętrzną. Powiada się następnie, że nie szanuje się praw *Sharī'ah*, ponieważ ludzie na ogół nie lubią wydawać swoich pieniędzy i tracić czasu na sprawę Boga i dlatego przedstawiają naiwne usprawiedliwienia, by wymigać się ze swoich obowiązków w tym zakresie. W rzeczywistości bez ofiar nie jest możliwy żaden postęp, przez co napomina się wiernych, aby wydawali swoje ciężko zapracowane bogactwo na sposób Allacha, tak aby ustanowić pełną wolność religijną. W sekcji 27 powiada się nam, że kiedy przeszkadza się swobodzie religijnej, obowiązkiem staje się walka, zaś ofiara życia i pieniędzy koniecznością. Następnie mówi się, że w celu zabicia czasu i znalezienia ulgi umysłowej ludzie pozwalają sobie na nadużywanie wina, zaś w celu zebrania pieniędzy na wydatki wojenne ludzie uciekają się do hazardu. Islam potępia takie niegodziwe praktyki. Następnie powiada się nam, że wojna pozostawia za sobą wiele sierot, którymi należy się właściwie zaopiekować i w tym duchu zachęca się gorąco muzułmanów, aby nie zawierali małżeństw z kobietami cudzołożnymi, ponieważ naruszać to będzie harmonię ich życia domowego. W sekcjach 28, 29, 30 i 31 powiada się nam, abyśmy nie mieli stosunków płciowych z kobietą w trakcie jej comiesięcznego okresu, co stanowi swoistą comiesięczną separację. Po tych instrukcjach znajdujemy prawa rządzące rozwodami – mniej lub bardziej trwałą separacją – a następnie prawa dotyczące osesków i traktowania wdów. Sekcje 32 i 33 dotyczą zasad, które mają szczególny wpływ na przebudzenie narodowe i dzięki przestrzeganiu których lud może dokonać wielkiego postępu. Muzułmanom zaś powiada się, że ludzie, którzy chcą zająć szanowane miejsce wśród potężnych narodów, muszą być przygotowani na stawienie czoła śmierci w procesie promowania spraw prawdy i sprawiedliwości. W sekcji 34 wspomina się o tym, że pobyt człowieka na ziemi jest zaledwie tymczasowy i że człowiek nie powinien szczędzić wysiłków, by ustanowić szczególną łączność ze swym Stwórcą, oraz że jest to możliwe jedynie poprzez głęboką medytację nad atrybutami Boga. Następnie w *Āyat al-*

-*Kursiyy*, który Święty Prorok nazwał najlepszym i najwynioślejszym wersetem całego Koranu, bardzo krótko, ale i wyczerpująco wspomina się o atrybutach Bożych i powiada się, że nie jest potrzebny żaden przymus w napominaniu człowieka, aby ustanowił wspólnotę z Posiadaczem tak szlachetnych i wysublimowanych atrybutów. Następnie w sekcji 35 stwierdza się, że podczas gdy sprawiedliwość napełnia człowieka wyłącznie dzięki łasce Bożej, transformacja moralna pojawia się wśród narodów poprzez instrumentalność Posłańców Bożych. Mówi się też, że oba te rodzaje reformacji mają mieć miejsce cztery razy wśród potomstwa Abrahama. Następnie powiada się, że zarówno wspólny wysiłek, jak i współpraca narodowa mają zasadnicze znaczenie dla transformacji moralnej w skali narodowej. Wyniki tych zgodnych i wspólnych wysiłków i wzajemnej współpracy prawdziwych wiernych znacznie przekraczają ich ofiarę. Następnie zabrania się wszelkich transakcji opartych na zysku oraz potępia się czerpanie i dawanie korzyści jako równoznaczne z wypowiadaniem wojny Bogu i Jego Prorokowi, jako że transakcje oparte na korzyści sprzeczne są z duchem wspólnej pomocy oraz współpracy, oraz czynieniu dobra wobec innych ludzi. Powiada się dalej muzułmanom, iż nie powinni obawiać się, że postęp nie jest możliwy bez korzyści. Bóg wszak powiedział, że ostatecznie narody, które korzystają z zysku, zostaną zniszczone. Następnie twierdzi się , że jednym ze sposobów stosowania wzajemnej pomocy i współpracy jest pożyczanie pieniędzy, z zastrzeżeniem jednak, iż wszelkie pożyczki powinny być spisane w formie odpowiedniej umowy. Sura ta kończy się piękną nutą, że podczas gdy powyżej wspomniane instrukcje są konieczne do wywołania zmian moralnych wśród ludzi, najlepszym, najbezpieczniejszym i najpewniejszym sposobem podniesienia norm moralnych, a w efekcie prawdziwej i rzeczywistej sprawiedliwości oraz czystości charakteru wśród ludzi, jest to, że powinni oni mocno wierzyć w Słowo Boże, stale mieć na względzie, odzwierciedlać i medytować nad Jego atrybutami i szukać pomocy Bożej poprzez szczerą do Niego modlitwę.

Tak po krótce wygląda streszczenie tematu tej największej sury Koranu, zaś jej istota jest kierowana bezpośrednio do niewierzących w ogóle oraz do Ludu Księgi w szczególności – istota polegająca na tym, że w Świętym Proroku spełnia się modlitwa patriarchy Abrahama i skoro odrzucać Proroka Świętego, należy uznać Abrahama za kłamcę i oszusta, a w konsekwencji nazwać całe Prawo Mojżeszowe i chrześcijaństwo stekiem kłamstw i fałszem. Pośrednio prawda Posłannictwa Islamu zostaje przedstawiona całemu światu, by ją zaakceptował ponieważ stworzenie człowieka posiada swój wielki cel, który może być spełniony poprzez wiarę w Posłannictwo Koranu – Posłannictwo, które samo w sobie zawiera słuszne *Sharī'ah* i rzuca światło na mądrość i filozofię obrządków, w których wiara i działanie jest w stanie oczyścić serce i doprowadzić do świadomości Bożej.

1. W imię Allacha – Miłosiernego, Litościwego. | بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ ①

2. Alif Lām Mīm.[16] | الٓمّٓ ②

3. Oto[17] jest Księga doskonała.[17A] Nie ma w niej żadnych wątpliwości.[18]. Jest ona przewodnikiem dla sprawiedliwych.[19] | ذٰلِکَ الۡکِتٰبُ لَا رَیۡبَ ۚۛ فِیۡہِ ۚۛ ہُدًی لِّلۡمُتَّقِیۡنَ ③

---

[a]2,24; 10,38; 32,3; 41,43. [b]2,186; 3,139; 31,4

---

16. Skróty takie jak Alif Lām Mīm znane są jako al-Muqatta'āt (litery używane i wypowiadane oddzielnie) oraz pojawiają się na początku nie mniej niż 28 sur. Składają się one z jednej lub więcej, maksymalnie z pięciu, liter alfabetu arabskiego. Skróty te składają się z układów liter wziętych spośród czternastu z nich: *Alif, Lām, Mīm, Sād, Rā, Kāf, Hā, Yā, 'Ain, Tā, Sīn, Hā, Qāf* oraz *Nūn*. Spośród nich *Qāf* i *Nūn* pojawiają się same na początku sur Qāf oraz Qualam, zaś reszta pojawia się w różnych kombinacjach dwu lub więcej liter na początku niektórych sur. Użycie *Muqatta'āt* było wśród Arabów czymś powszechnym. Używali ich oni w wierszach i rozmowach. Pewien arabski poeta powiada: *Qulnā Qifī Lanā, Faqālat Qāf*, to znaczy, „Powiedzieliśmy jej, «Zatrzymaj się dla nas na chwilę», a ona powiedziała, że się zatrzymuje" – gdzie litera *Qāf* oznacza *Waqafu* (zatrzymuję się). Qurtubī wspomina o pewnym powiedzeniu Świętego Proroka w tej materii: *Kafā Bi'l-Saifī Shā*, to znaczy, Za lekarstwo wystarczy miecz – gdzie *Shā* oznacza *Shāfiyan*. Na współczesnym Zachodzie i w jego naśladowaniu na Wschodzie takie skróty są bardzo rozpowszechnione i często stosowane. W każdym słowniku znaleźć można ich spis. *Muquatta'āt* są skrótami poszczególnych atrybutów Bożych, zaś temat sury, przed którą takie skróty znajdują się, wiąże się znacznie z atrybutami Bożymi reprezentowanymi przez te skróty. Nie zostały one umieszczone przed surami przypadkowo, ani ich kombinacja liter nie jest arbitralna. Istnieje głęboki i dalekosiężny związek między różnymi układami tych liter, zaś poszczególne litery także mają swoje znaczenie i cel. Temat tych Rozdziałów, przed którymi nie ma tych skrótów jest podporządkowany i zgodny ze wzorem tematu Rozdziałów poprzednich, które te skróty posiadały. Spośród znaczeń przypisywanych *Muquatta'āt* dwa zdają się być bardziej autentyczne: (a) że każda litera posiada określoną wartość liczbową (Jarīr). Litery *Alif Lām Mīm* mają wartość liczbową 71 (*Alif* ma wartość liczbową 1, *Lām* 30 i *Mīm* 40). Tak zatem umieszczenie liter *Alif Lām Mīm* przed surą oznacza, że jej temat, czyli szczególna konsolidacja wczesnego Islamu, potrzebować będzie 71 lat na całkowite objawienie. (b) Jak już powiedziano powyżej, są to skróty poszczególnych atrybutów Boga, przez co sura, przed którą umieszczony jest taki skrót, tematycznie wiąże się z tymi atrybutami Boga, do których odnoszą się litery skrótu. Zatem skrót Alif Lām Mīm w tym przypadku oraz na początku Rozdziałów 3, 29, 30, 31 i 32 oznacza „Jam jest Allach, Wszechwiedzący", co posiada autorytet Ibn 'Abbās oraz Ibn Mas'ūd, gdzie *Alif* oznacza *Anā, Lām Allach*, zaś *Mīm* oznacza *A'lamū*; lub według niektórych *Alif* oznacza *Allach, Lām* oznacza *Jibrīl*, zaś *Mīm*, oznacza *Mahometa*, co wskazuje, że głównym tematem sury jest wiedza Boża dana Mahometowi przez Allacha poprzez Jibrīl. Takie skróty liter stanowią integralną część objawienia koranicznego (Bukhārī).

17. *Dhālika* używane jest przede wszystkim w sensie „tamto", lecz czasem jest także używane w sensie „to" (Aqrab). Czasami słowo to używane jest dla wskazania wysokiej rangi lub godności przedmiotu, do którego się odnosi. Tutaj oznacza ono, że Księga jest, tak jak była, odległa od czytelnika w swej wielkości i wzniosłości zasług (Fath).

17A. Partykuła *al*, tak jak zaimek określony w języku angielskim „the", używana jest dla oznaczenia określonego przedmiotu znanego czytelnikowi. W tym sensie słowo *Dhālika al-Kitāb* oznaczałoby „oto ta Księga" lub „oto tamta Księga" – Księga obiecana. Partykuły tej używa się także dla określenia kombinacji wszystkich możliwych atrybutów danej osoby. W ten spsosób zwrot ten oznacza „oto ta Księga, która posiada wszystkie te wspaniałe cechy, jakie doskonała księga posiadać powinna". Może też znaczyć „Sama ta Księga jest doskonała".

18. *Raib* oznacza „niepokój" lub „zakłopotanie umysłu"; „utrapienie" lub „nieszczęście i złą opinię"; „fałszywe oskarżenie" lub „kalumnie" (Aqrab). Werset ten nie oznacza, że nikt nigdy nie

18 c.d.-19 zob. nast. str.

4. którzy wierzą w to, co [a]niewidzialne[20], [b]przestrzegają Modlitwy[21] oraz [c]wydają z tego, czym My ich obdarzyliśmy[22].

الَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ ④

[a]5,95; 6,104; 21,50; 35,19; 36,12; 50,34; 57,26; 67,13.
[b]2,44; 84; 1,11; 2,78; 5,56; 8,4; 9,71; 20,15; 27,4; 30,32; 31,5; 73,21. [c]2,196, 255, 263, 268; 3,93; 8,4; 9,34; 13,23; 14,32; 22,36; 28.55; 32,17; 42,39.

będzie doświadczać wątpliwości względem Koranu. Oznacza ten werset bowiem, że nauka Koranu jest tak rozumna, że właściwie myślący człowiek, który podchodzi do rzeczy bez uprzedzeń, stwierdzi, że jest Koran bezpiecznym i pewnym przewodnikiem.

19. *Muttaqī* pochodzi od *Waqā*, które posiada sens ochronny przed tym, co rani lub czyni krzywdę. *Wiqāyah* oznacza „tarczę", zaś *Ittaqā bihī* (*Muttaqī* stoi w mianowniku podstawowej formy *Ittaqā*) oznacza „wziął go lub to jako tarczę" (Lane).
Ubayy bin K'ab, znany towarzysz Świętego Proroka, stosownie wyjaśnia *Taqwā* poprzez przyrównanie *Muttaqī* do kogoś, kto przedziera się przez kolczaste zarośla, ze wszech miar starając się nie podrzeć swoich szat (Kathīr). Zatem *Muttaqī* to ktoś, kto zawsze broni się przed grzechem i bierze Boga za swoją tarczę lub schronienie i bardzo uważnie wypełnia swoje obowiązki. Słowa „przewodnik dla sprawiedliwych" oznaczają, że przewodnictwo zawarte w Koranie nie zna żadnych granic. Pomaga ono człowiekowi osiągnąć nieograniczone stadia doskonałości duchowej i czyni go bardziej zasługującym na łaskę Boga.

20. *Al-Ghaib* oznacza „coś ukrytego lub niewidzialnego"; „coś niewidocznego, nieobecnego lub oddalonego" (Aqrab). Bóg, aniołowie oraz Ostatni Dzień to właśnie *al-Ghaib*. Ponadto, słowo to w użyciu koranicznym nie oznacza rzeczy wymyślonej lub nierzeczywistej, ale rzeczy realne i sprawdzalne, choć niewidoczne (32,7; 49,19). Dlatego błędem jest założenie, charakterystyczne dla niektórych krytyków zachodnich Koranu, że Islam narzuca na swych wyznawców jakieś tajemnice wiary i zachęca ich do ślepego w nie wierzenia. Słowo to bowiem oznacza rzeczy, które choć nie są wyczuwalne przez ludzkie zmysły, mogą być udowodnione rozumowo lub doświadczalnie. To, co nadzmysłowe, nie musi być koniecznie irracjonalne. Nic, co „niewidoczne", a w co wierzyć ma muzułmanin, nie leży poza zasięgiem rozumu. Istnieje w świecie wiele rzeczy, które choć są niewidoczne, istnieją, a istnienie to jest udowodnione niepokonanymi argumentami, tak że nikt nie jest w stanie zaprzeczyć ich istnieniu.

21. Zwrot „przestrzegają Modlitwy" oznacza, że modlą się zgodnie z nakreślonymi wymogami. *Aqāma* znaczy tu „utrzymywał rzecz lub sprawę we właściwym stanie" (Lane). Cześć to zewnętrzny wyraz wewnętrznej wspólnoty człowieka z Bogiem. Ponadto, łaska Boża otacza zarówno ciało, jak i duszę. Tak zatem doskonała cześć to taka cześć, w której swoje role odgrywa i ciało, i dusza. Bez tych dwu składników nie można zachować prawdziwego ducha modlitwy i czci, bowiem choć podziw sercem jest substancją zaś podziw ciałem jedynie jej otoczką, substancji nie sposób zachować bez tej właśnie otoczki. Jeśli zniszczyć otoczkę, podobny los czeka i substancję.

22. *Rizq* oznacza coś, co Bóg daje człowiekowi, bez względu na to, czy to jest materialne czy inne (Mufradāt). Werset ten przedstawia trzy kierunki i opisuje trzy stadia duchowego dobrobytu człowieka: (1) Człowiek powinien wierzyć w prawdy, które ukryte są przed jego oczami i zmysłami fizycznymi, ponieważ to jest taka wiara, która wykazuje, że człowiek posiada właściwy rodzaj *Taqwā* lub prawości. (2) Kiedy człowiek zastanawia się nad stworzeniem wszechświata i nad cudownym porządkiem i wzorcem tego wszechświata oraz kiedy w wyniku tego zastanawiania się przekonuje się o istnieniu Stwórcy, przepełnia go nieodparta tęsknota posiadania rzeczywistej i prawdziwej jedności z tym Stwórcą. Powyższe znajduje swoje spełnienie w przestrzeganiu Modlitwy. (3) Na koniec, kiedy wierzący skutecznie nawiązuje żywy kontakt ze swym Stwórcą, odczuwa wewnętrzny pęd do służenia innym wiernym.

5. i którzy wierzą w to, co zostało [a]objawione tobie[23], jak i w to, co zostało objawione przed tobą[24], i mocno wierzą w [b]Życie Przyszłe[25].

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَآ أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَآ أُنْزِلَ مِنْ
قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ⑤

6. To oni właśnie – ci, którzy [c]postępują zgodnie z przewodnictwem ich Pana – [d]znajdą szczęście.

أُولَٰٓئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰٓئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ ⑥

7. Ci zaś, którzy nie uwierzyli – [e]a jest im wszystko jedno czy ich ostrzegasz, czy nie ostrzegasz – oni nie uwierzą[26].

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ
لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑦

8. Allach [f]nałożył pieczęć[27] na ich serca i ich uszy, a na ich oczy zasłonę. Tych czeka ciężka kara.

خَتَمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَعَلَىٰٓ
ع أَبْصَٰرِهِمْ غِشَٰوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ⑧

9. Wśród ludu są też i tacy, którzy powiadają: [g]„Wierzymy w Allacha i Dzień Ostatni", podczas gdy w ogóle nie są wiernymi[28].

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَمَا هُم بِمُؤْمِنِينَ ⑨

[a]2,137; 286; 3,200; 4,61,137,163; 5,60; [b]6,93; 27,4; 31,5. [c]2,158; 31,6; [d]23,2; 28,68; 31,6; 87,15; 91,10; [e]26,137; 36,11. [f]4,156; 6,26,47; 7,102,180; 10,75; 16,109; 45,24; 83,15. [g]2,178; 3,115; 4,40, 60; 6,93; 58,23.

23. Wiara w Świętego Proroka jest jak do tej pory punktem centralnym w kwestii wiary w Proroków Boga (2,286; 4,66, 137).

24. Islam obligatoryjnym czyni dla swych wyznawców fakt wiary w Boskie pochodzenie nauk wszystkich poprzednich Proroków, ponieważ Bóg zsyłał swoich Posłańców do wszystkich ludów (13,8; 35,25).

25. *Al-Ākhirah* oznacza, (a) Ostateczną Siedzibę, czyli życie przyszłe; (b) może też oznaczać mające nastąpić objawienie. To drugie znaczenie słowa znajduje dalszą ekspozycję w 62,3,4, gdzie Koran powiada o dwóch przyjściach Świętego Proroka. Pierwsze Jego przyjście miało miejsce wśród Arabów w VII wieku epoki chrześcijańskiej, kiedy to Jemu właśnie objawiony został Koran. Jego drugie przyjście miało mieć miejsce w Dniu Ostatnim w osobie jednego z jego wyznawców. Proroctwo to znalazło swoje spełnienie w osobie Ahmada, Obiecanego Mesjasza i założyciela Ruchu Ahmadija.

26. Werset ten mówi o takich niewierzących, którzy stają się tak nieczuli na prawdę, że jest im wszystko jedno, czy otrzymują ostrzeżenie, czy też nie. Mówi się o nich, że dopóki trwać będą ich obecne warunki, dopóty nie uwierzą.

27. Organy, których przez dłuższy czas nie używa się, zanikają i stają się bezużyteczne. Wspominani tutaj niewierzący odmawiali zaangażowania swoich serc i uszu dla zrozumienia prawdy, a w konsekwencji ich zdolność słuchania i rozumienia w ogóle zniknęła. W zwrocie tym opisuje się tę właśnie naturalną konsekwencję świadomości nieczułości i niewrażliwości; *Allach ustanowił pieczęć*. Ponieważ wszelkie prawa pochodzą od Boga i wszelkie sprawy biorą swój bieg dzięki Jego woli, podobnie zapieczętowanie serc i uszu niewierzących przypisuje się Jemu.

28. Wspomina się jedynie o Bogu i Dniu Ostatnim – pozostawiając inne przekonania islamskie – ponieważ Bóg i Dzień Ostatni to odpowiednio pierwszy i ostatni element formuły wiary islam-

10. To oni [a]chcieliby oszukiwać[29] Allacha i ludzi wierzących, ale oszukują tylko samych siebie. Tylko, że oni tego nie rozumieją.

يُخٰدِعُوْنَ اللّٰهَ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ۚ وَمَا يَخْدَعُوْنَ
اِلَّآ اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُوْنَ ۝١٠

11. [b]W sercach ich panowała choroba, więc Allach ją powiększył[30]. Czeka ich ciężka kara, ponieważ kłamali.

فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ ۙ فَزَادَهُمُ اللّٰهُ مَرَضًا ۚ وَلَهُمْ
عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۙ بِمَا كَانُوْا يَكْذِبُوْنَ ۝١١

12. Kiedy powiada się im: [c]„Nie czyńcie zamieszania na ziemi", odpowiadają: „Jesteśmy przecież krzewicielami pokoju".

وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوْا فِي الْاَرْضِ ۙ قَالُوْٓا اِنَّمَا
نَحْنُ مُصْلِحُوْنَ ۝١٢

13. Zważajcie! To z pewnością oni sieją zamęt, lecz tego nie spostrzegają.

اَلَآ اِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُوْنَ وَلٰكِنْ لَّا يَشْعُرُوْنَ ۝١٣

14. A kiedy powiada się im: „Uwierzcie, jak uwierzyli inni", odpowiadają: „Czyż mamy wierzyć tak, jak uwierzyli głupcy?" Zapamiętajcie sobie! To z całą pewnością oni są głupcami[31], lecz o tym nie wiedzą.

وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ اٰمِنُوْا كَمَآ اٰمَنَ النَّاسُ قَالُوْٓا اَنُؤْمِنُ
كَمَآ اٰمَنَ السُّفَهَآءُ ۗ اَلَآ اِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَآءُ وَلٰكِنْ
لَّا يَعْلَمُوْنَ ۝١٤

15. A [d]kiedy spotykają wierzących, powiadają: „Wierzymy". Kiedy jednak są sami ze swymi hersztami[32], mawiają: „Jesteśmy całkowicie z wami. [e]My się tylko wyśmiewamy".

وَاِذَا لَقُوا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قَالُوْٓا اٰمَنَّا ۚۖ وَاِذَا خَلَوْا اِلٰى
شَيٰطِيْنِهِمْ ۙ قَالُوْٓا اِنَّا مَعَكُمْ ۙ اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِءُوْنَ ۝١٥

[a]4,143. [b]5,53; 9,125; 74,32. [c]2,28,221. [d]2,77; 3,120; 5,62; [e]9,64, 65

skiej, zaś wyznanie wiary w nie *ipso facto* implikuje wyznanie wiary w inne elementy. W innym miejscu Koran stwierdza, że wiara w Dzień Ostatni implikuje wiarę w aniołów, jak i w Boską Księgę (6,93).

29. *Khāda'a-hū* znaczy: szukał lub pragnął oszukać go, lecz jego próba nie powiodła się. *Khada'a-hū* oznacza: powiodło mu się w jego próbie oszukania go; zapomniał o nim lub o tym (Baqā'). To pierwsze słowo używane jest w odniesieniu do człowieka, kiedy nie udało mu się spełnić jego pragnienia, zaś to drugie, kiedy je spełnił (Lane).

30. Bóg dał tyle Znaków na poparcie Islamu i stał się on stopniowo tak potężny, że hipokryci coraz bardziej obawiali się muzułmanów, a w wyniku tego wzrastali w swej hipokryzji.

31. Hipokryci uważali muzułmanów za bandę głupców dlatego, że cierpieli – jak myśleli hipokryci – niepotrzebne ofiary życia i własności dla z góry przegranej sprawy. Oni sami są głupcami, jak powiada ten werset, jako że sprawa Islamu przez Boga wyznaczona jest do postępu i osiągnięcia swojego celu.

32. *Shayātīn* oznacza: prowodyr (Ibn 'Abbās, Ibn Mas'ūd, Qatādah oraz Mujāhid. Mówi się, iż Święty Prorok powiedział: „Pojedynczy jeździec to *Shaitān*, dwóch jeźdźców to także dwóch *Shaitān*, lecz trzech to całe ciało jeźdźców" (Dāwūd). Tradycja popiera pogląd, że *Shaitān* niekoniecznie oznacza diabła.

16. [a]Allach ukarze[33] ich szyderstwa i [b]pozwoli im trwać[33A] w występku, chodzić na oślep[34].

اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ
يَعْمَهُونَ ⑯

17. To właśnie tacy ludzie [c]zamienili przewodnictwo na grzech[35], jednak to ich kupczenie nie przyniosło im zysku, a i nie są właściwie prowadzeni.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ فَمَا
رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ⑰

18. Ich dzieło jest jak dzieło człowieka, który wzniecił ogień[36], a kiedy ten ogarnął go ze wszystkich stron, Allach zabrał wszelkie światło i [d]pozostawił ludzi w gęstej ciemności[37]; i oni nie widzą.

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ
مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ
لَا يُبْصِرُونَ ⑱

19. To oni właśnie są [e]głusi, niemi i ślepi; oni więc nie powrócą[38].

صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ⑲

[a]9,79; 11,9; 21,42. [b]6,111; 7,187; 10,12. [c]2,87, 176; 3,178; 14,4; 16,108. [d]6,40,123; 24,41. [e]2,172; 6,40; 7,180; 8,23; 10,43; 11,25; 17,98; 21,46; 27,81; 30,53; 54; 43,41

33. *Yastahzi'u bi-him* znaczy: ukarze ich. W języku arabskim kara na zły postępek jest często określana słowem użytym dla oznaczenia samego zła. „Karą za zły postępek jest zło tego postępku" (42,41). Znany arabski poeta 'Amr bin Kulthūm powiada: *Alā lā Yajhalan Ahadun 'Alainā, Fanajhal Fauqa Jahl al-Jāhilīnā*, czyli „Uważajcie! Nikt nie powinien okazywać nam ignorancji, bo my okażemy jemu większą ignorancję", czyli „pomścimy jego ignorancję" (Mu'allaqāt).

33A. Słowa te nie oznaczają, że Bóg daje hipokrytom wytchnienie, by powiększali swoje odstępstwo. Takie znaczenie jest przeciwne do znaczenia zawartego w 35, 38, gdzie powiada się, że Bóg daje niewiernym wytchnienie, aby się zmienili.

34. *'Umyun* to liczba mnoga od *A'mā*, które pochodzi od *al-'Amā*. *Al-'Amah* oznacza ślepotę umysłową, zaś *al-'Amā* ślepotę zarówno umysłowaą, jak i fizyczną (Aqrab).

35. (1) Porzucili kierownictwo i zamiast niego wzięli błąd; (2) zaoferowano im zarówno kierownictwo, jak i błąd, lecz oni woleli błąd i odrzucili kierownictwo.

36. Słowo „ogień" używane jest czasami w odniesieniu do wojny. „Wzniecacz ognia" w tym wersecie może oznaczać albo hipokrytów, którzy konspirowali wraz z niewierzącymi w celu wzniecenia wojny przeciwko Islamowi, albo Świętego Proroka, który na polecenie Boga wzniecił światło Boże. Mówi się o nim, iż powiedział: „Mój przykład podobny jest do takiego człowieka, który roznieca ogień" (Bukhārī).

37. Zwrot ten oznacza, że hipokryci podburzali do wojny w celu odrodzenia swoich wpływów, ale rezultat tych wojen był ekspozycją ich hipokryzji oraz ich stałego zmieszania i zakłopotania. Słowo *Zulumāt* zawsze używane jest w Koranie w liczbie mnogiej, w znaczeniu ciemności moralnej i duchowej. Grzech i występek nigdy nie występują oddzielnie. Jeden występek pociąga za sobą następny, jedno nieszczęście – drugie. Mamy tutaj takie znaczenie, że hipokryci przytłoczeni są wielorakimi niebezpieczeństwami i nieszczęściami.

38. Ponieważ zwrócili głuche ucho na napomnienie Proroka i nie wypowiedzieli swoich wątpliwości, aby On mógł je rozwiać, przez co stali się nieczuli na postęp, jakiego dokonał Islam przed ich oczami, mówi się o nich jako o głuchych, niemych i ślepych.

20. Albo jest ono podobne do rzęsistego deszczu z chmur[39], [a]od którego zapada gęsta ciemność, biją gromy i [b]błyskawice. Tacy ludzie wkładają sobie palce w uszy w obawie przed śmiercią z powodu uderzeń piorunów[40]. Allach okrąża niewiernych.

أَوْ كَصَيِّبٍ مِّنَ السَّمَآءِ فِيهِ ظُلُمٰتٌ وَّرَعْدٌ وَّبَرْقٌ ۚ
يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِيٓ اٰذَانِهِمْ مِّنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ
الْمَوْتِ ۗ وَاللّٰهُ مُحِيْطٌۢ بِالْكٰفِرِيْنَ ⑳

21. Błyskawica mogłaby nieomal odebrać im wzrok. Kiedy tylko nad nimi błyśnie, wkraczają w nią. [c]Kiedy zaś robi się nad nimi ciemno, zatrzymują się. Gdybyż Allach tylko zapragnął, odebrałby im słuch i wzrok[41]. Zaiste, Allach ma taką moc, by uczynić wszystko – co tylko zechce[41A].

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ أَبْصَارَهُمْ ۗ كُلَّمَآ أَضَآءَ لَهُمْ مَّشَوْا
فِيهِ ۙ وَإِذَآ أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوْا ۗ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَذَهَبَ
بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ ۗ إِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ㉑

22. O wy, ludzie![42] [d]Czcijcie Pana, który nas stworzył, oraz tych, którzy byli przed wami, byście mogli bronić się przed złem.

يٰٓأَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوْا رَبَّكُمُ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ وَالَّذِيْنَ
مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ㉒

[a]6.40,123; 24.41; [b]13.13; 24.44; 30.25. [c]4.73,74.
[d]4,2.37; 5.73,118; 16.37; 22.78; 51.57.

39. *Samā'* znaczy: cokolwiek wiszącego nad głową, co daje cień; niebo lub niebiosa; chmurę lub obłok (Lane).

40. Ten i poprzednie wersety odnoszą się do dwóch klas hipokrytów: (1) Niewierzących, którzy pozowali na muzułmanów; oraz (2) wierzących, słabych w swej wierze i marnych w swych uczynkach, który mieli tendencję do niewiary. Znaczenie tego wersetu zdaje się być następujące: sytuacja tej drugiej klasy hipokrytów jest podobna do sytuacji ludzi bojaźliwych, którzy z powodu deszczu i burzy z błyskawicami popadają w strach i nie potrafią z tych zjawisk skorzystać.

41. Hipokryci opisani jako słabi w wierze są bardzo bliscy utracenia swojego wzroku. Jeszcze go nie utracili, lecz jeśli stawać będą często w sytuacjach wymagających odwagi i poświęcenia symbolizowanych przez grzmot i błyskawicę, najprawdopodobniej stracą go – stracą swoją wiarę. Bóg w swej łasce spowodował jednak to, że nie zawsze błyskawicy towarzyszy grzmot. Często widać jedynie świetlisty błysk, który odsłania welon ciemności i pomaga podróżnikom iść ich drogą. W przypadku muzułmanów i Islamu z jego postępem, hipokryci ci idą razem z muzułmanami. Kiedy jednak błyskawicy towarzyszy grzmot, to znaczy kiedy sytuacja wymaga ofiary życia lub majątku, świat staje się dla nich ciemny. Ludzie tacy stają się głusi i zatrzymują się, odmawiając marszu naprzód wraz z innymi wiernymi.

41A. *Shai'* oznacza to, czego się chce lub pragnie.

42. Werset ten zawiera pierwsze przedstawiane w Koranie przykazanie Boże. Jak wskazują słowa, przykazanie to kierowane jest do całej ludzkości, a nie tylko do Arabów, co wskazuje, że Islam od samego początku uważał się za religię powszechną. Obalił on ideał religii narodowej oraz uznawał ludzkość za jedno braterstwo.

23. [a]Czcijcie Pana, który ziemię uczynił waszym posłaniem, a [b] niebo dachem[43], i sprawił, że woda spada z chmur, i w ten sposób dał wam owoce do spożywania. Nie ustanawiajcie zatem równych Allachowi, skoro wiecie.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً
وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ
رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٣﴾

24. A skoro powątpiewacie względem tego, co My zesłaliśmy naszemu słudze, to [c]napiszcie choć jeden podobny rozdział a wezwijcie do tego swoich pomocników – oprócz Allacha – o ile jesteście prawdomówni[44].

وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا فَأْتُوا
بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ
اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٤﴾

[a]20,54; 27,62; 43,11; 51,49; 71,20; 78,7. [b]51,48; 78,13; 79,28,29.
[c]10,39; 11,14; 17,89; 52,35.

43. Zwrot ten sugeruje, że tak jak budynek czy dach jest środkiem chroniącym dla tych, którzy pod nimi mieszkają, podobnie bardziej odległe części wszechświata służą za ochronę dla naszej planety (Ziemi). Ci zaś, którzy studiowali naukę w gwiazdach, chmurach i innych zjawiskach atmosferycznych, wiedzą jak inne ciała niebieskie w swoim biegu poprzez niezmierzone przestrzenie ponad ziemią czynią ją bezpieczną i mocną. Wspomina się tutaj także, że doskonałość świata materialnego zależna jest od współpracy pomiędzy siłami ziemskimi i niebiańskimi.

44. Temat nieporównywalnej doskonałości Koranu omawia się w pięciu różnych miejscach, to znaczy 2 2,24; 10,39; 11,14; 17,89 oraz 52,34,35. W dwóch spośród tych pięciu wersetów wyzwanie jest takie samo, podczas gdy w pozostałych trzech od niewierzących wymaga się czegoś odmiennego. Na pierwszy rzut oka ta różnica w formie wyzwania w różnych miejscach zdaje się być nieodpowiednią. Ale tak nie jest. W rzeczywistości wersety te zawierają wymagania stosowne dla wszystkich czasów. Wyzwanie to jest ważne nawet dzisiaj we wszystkich swych formach wymienionych przez Koran, tak samo jak było ważne w czasach Świętego Proroka.

Zanim wyjaśnimy te różne formy wyzwania, warto zauważyć, że ich wzmiankom w Koranie niezmiennie towarzyszy odniesienie do bogactwa i potęgi, z wyjątkiem tego wersetu, który – jak już powiedzieliśmy – nie stanowi nowego wyzwania, lecz tylko powtarza wyzwanie rzucone w 10,39. Na tej podstawie można bezpiecznie wnioskować, że istnieje bliski związek między kwestią bogactwa i władzy oraz wyzwaniem do wyprodukowania czegoś podobnego do Koranu lub jego części. Związek ten łączy się z faktem, że Koran oferowano niewierzącym jako bezcenny skarb. Kiedy niewierzący zarządali skarbów materialnych od Świętego Proroka (11,13), powiedziano im, że posiada on niezrównany skarb w formie Koranu. Kiedy zaś zapytali: „Dlaczego nie przyszedł z nim anioł?", powiedziano im, że aniołowie zeszli na niego, jako że ich zadaniem jest przynoszenie Słowa Bożego, zaś Słowo Boże on już posiada. Tak zatem oba żądania – skarbu i zejścia aniołów – zostały w pełni spełnione przez sam Koran, który jest nieporównywalnym skarbem przyniesionym przez aniołów, zaś wyzwanie do wyprodukowania księgi jemu podobnej stanowi potwierdzenie jego niezrównanej jakości.

Zajmijmy się teraz wersetami zawierającymi to wyzwanie i to każdym z nich oddzielnie. Największe żądanie stawiane jest w 17,89, gdzie od niewierzących wymaga się, aby przynieśli księgę podobną całości Koranu wraz z jego wielorakimi wartościami. W wersecie tym nie wymaga się od niewierzących, aby przedstawiali swoją kompozycję jako Słowo Boże. Mogą ją przedłożyć jako kompozycję własną i zadeklarować, że jest równa lub nawet lepsza niż Koran. Ale ponieważ w czasie rzucenia tego wyzwania nie był jeszcze objawiony cały Koran, *nie wymagano od niewierzących*, aby wyprodukowali jego podobieństwo wtedy i tam. W ten sposób wyzwanie to implikowało proroctwo, że nigdy nie będą oni w stanie wyprodukować czegoś podobnego Koranowi, ani w formie ówczesnej, ani w formie późniejszej – pełnej. Wyzwanie to nie ograniczało się jedynie do niewierzących w czasach Proroka, ale rozszerza się na tych, co mają wątpliwości oraz na krytyków

25. Jeżeli jednak tego nie dokonacie – a nie dokonacie tego nigdy – to strzeżcie się Ognia, [a]którego strawą[45] są ludzie[46] i kamienie i który przygotowany jest dla niewiernych.

فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَن تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا
النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ ۖ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٤﴾

[a]3,11; 66,7

wszystkich czasów. Powodem, dla którego w 11,14 zażądano od niewierzących wyprodukowania jedynie dziesięciu sur, a nie całego Koranu, jest to, że werset ten nie odnosi się do doskonałości całego Koranu we wszelkich aspektach, lecz tylko do doskonałości jego części. Niewierzący przeciwstawiali się niektórym jego częściom jako zawierającym błędy. Stąd nie zażądano od nich, aby przynieśli całą księgę podobną Koranowi, lecz aby przynieśli jedynie dziesięć sur, które można by umieścić w miejscu tych części Koranu, które uznano za posiadające jakieś braki. A wszystko to po to, aby można było potwierdzić prawdę założeń tych niewierzących. Jeśli chodzi o wybór konkretnej liczby 10 dla osiągnięcia tego celu, można zauważyć, że ponieważ w 17,89 twierdzono, iż cały Koran jest księgą doskonałą, to od jego przeciwników zażądano, aby wyprodukowali rzecz podobną całości. Lecz ponieważ w 11,14 chodziło o to, że niektóre części Koranu uznane były za błędne, poproszono niewierzących, aby wybrali dziesięć takich części, które zdawały się im niedobre, i aby wyprodukowali oni kompozycję dorównującą nawet tym ułomnym dziesięciu surom. W 10,39 wzywa się niewierzących, aby stworzyli podobieństwo tylko jednej sury z Koranu. Dzieje się tak dlatego, że – w przeciwieństwie do dwu poprzednio wspomnianych wersetów – wyzwanie w tym wersecie podtrzymywało twierdzenie samego Koranu, nie zaś odrzucenie jakichkolwiek obiekcji ze strony niewierzących. W 10,38 Koran powiada, iż posiada pięć najważniejszych cech. Na poparcie tego twierdzenia w wersecie 10,39 znajdujemy wyzwanie rzucone tym, którzy zaprzeczają lub wątpią w to, że można stworzyć choć jedną surę posiadającą te cechy w tej samej doskonałej formie, w jakiej obecne są w tych 10 surach. Piąte wyzwanie to stworzenie podobizny Koranu zawarte jest w wersecie w komentarzu (2,24) i tutaj także, jak w 10,39, wzywa się niewierzących do stworzenia jednej tylko sury podobnej Koranowi. Wyzwanie to poprzedzone jest twierdzeniem, że Koran kieruje sprawiedliwymi do najwyższych stadiów postępu duchowego. Mówi się tam niewierzącym, że jeśli wątpią w boskie pochodzenie Koranu, to powinni przedstawić choć jedną surę, którą można by porównać do Koranu pod względem wpływu duchowego, jaki wywiera on na wiernych Islamowi. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary" (Większa edycja komentarza), str. 58-62.

Powyższe wyjaśnienie wykazuje, że wszystkie te żądania, aby niewierzący stworzyli coś podobnego Koranowi, są różne od siebie i całkiem oddzielne, oraz że wszystkie są ważne we wszystkich czasach i żadne nie wypiera ani nie unieważnia innego. Ponieważ jednak Koran zawiera wzniosłe i najwspanialsze idee, koniecznym było zastosowanie najpiękniejszego stylu jako środka wyrażenia tych idei. Inaczej temat mógłby pozostać niejasny i wątpliwy i utracono by doskonałe piękno całego Koranu. Tak zatem bez względu na to, w jakiej formie i w jakim aspekcie wzywano niewierzących do stworzenia księgi podobnej do Koranu, wymóg piękna stylu i elegancji dykcji podobnych do tych samych elementów Koranu także stanowi część tego żądania.

45. Słowo „paliwo" można tu zrozumieć przenośnie, w znaczeniu takim, że kara piekła powodowana jest czcią cudzych bożków. Zatem idole są jak paliwo dla ognia piekielnego, będącego środkiem do jego powstania. Albo „kamienie" oznaczają idolów, których bałwochwalcy czczą jak bogów – gdzie idea polega na tym, że bałwochwalcy zostaną poniżeni i upokorzeni poprzez naoczne świadectwo wrzucenia ich bożków do ognia.

46. Słowa *al-Nās* (ludzie) oraz *al-Hijārah* (kamienie) można też potraktować jako oznaczające dwie klasy tych, co przebywają w piekle; *al-Nās* mogłoby oznaczać tych niewiernych, w których jest jeszcze troszkę miłości Bożej, zaś al-Hijārah (kamienie) tych, którzy w swych sercach nie mają już ani krzty miłości do Boga. Tacy ludzie w rzeczy samej nie są lepsi od kamieni. Słowo to jest liczbą mnogą od *Hajar*, które oznacza kamień, skałę, złoto, ale także kogoś niezrównanego, to znaczy wielkiego człowieka, przywódcę (Lane).

26. A przekazujcie dobre nowiny tym, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, albowiem [a]dla nich są ogrody, poniżej których płyną potoki. Kiedy będą otrzymywać nieco z owoców tych ogrodów, zawsze powiadać będą: „Oto jest, co było nam dane przedtem"; otrzymają dary podobne do siebie. W ogrodach tych mieć będą czystych [b]małżonków[46A] i tam będą mieszkać[47].

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ أَنَّ لَهُمْ جَنّٰتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهٰرُ ۖ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ
ثَمَرَةٍ رِزْقًا ۙ قَالُوا هٰذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ ۙ وَ
أُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا ۖ وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ ۙ وَهُمْ
فِيهَا خٰلِدُونَ ﴿٢٦﴾

[a]3,16,134,196,199; 4,14,58,123; 5,13,86; 7,44; 9,72,89,100; 10,10; 13,36; 22,15,24; 25,11; 32,18; 47,16; 58, 23; 61,13; 64,10. [b]3,16; 4,58.

46A. Koran naucza, że każda stworzona rzecz potrzebuje do swojego pełnego rozwoju towarzystwa. W Niebie prawi mężczyźni i kobiety będą mieli czystych współtowarzyszy w doskonaleniu ich rozwoju duchowego i dopełnianiu ich szczęścia. Natomiast jakiego rodzaju owo towarzystwo będzie, dowiemy się dopiero w przyszłym życiu.

47. Werset ten przedstawia krótki opis nagród, którymi obdarzeni zostaną wierni w przyszłym życiu. Krytycy Islamu przedstawiają wobec tego opisu wiele obiekcji. Krytycyzm ten wspiera się na całkowicie błędnym zrozumieniu nauki Islamu o błogosławieństwach w niebie. Koran z naciskiem głosi, że ich natura znajduje się poza zasięgiem ludzkiego pojmowania (32,18). Mówi się, że Święty Prorok powiedział: „Nie widziało ich żadne oko, ani nie słyszało ich żadne ucho; podobnie umysł ludzki nie jest w stanie ich ogarnąć" (Bukhārī). Powstaje w naturalny sposób pytanie: dlaczego błogosławieństwom Nieba nadano nazwy przedmiotów materialnych tego świata? Stało się tak dlatego, że Koran zwraca się nie tylko do ludzi o wspaniałym intelekcie. Przez to użyto słów, które mogą być zrozumiałe dla wszystkich ludzi. W opisie błogosławieństw Nieba Koran wykorzystuje nazwy rzeczy uznawanych na tym świecie za dobre, zaś wierzącym mówi się, że w przyszłym świecie dostaną wszystkie te rzeczy, tyle że w lepszej ich formie. Właśnie dla spowodowania tego ważnego kontrastu użyto znanych słów; inaczej nie byłoby niczego szczególnego w błogosławieństwach przyszłego świata. Ponadto, według Islamu, przyszłe życie nie jest duchowe w takim sensie, że składać się będzie jedynie ze stanu umysłu. Nawet w przyszłym życiu dusza ludzka posiadać będzie swego rodzaju ciało, ale nie będzie to ciało materialne. Można sobie wyobrazić coś na kształt tej idei na podstawie zjawiska snów. Sceny obserwowane przez człowieka we śnie nie mogą być nazwane czysto umysłowymi czy duchowymi, jako że w tym stanie człowiek także posiada ciało i czasami widzi siebie w ogrodzie ze strumykami, i je owoce i pije różne napoje. Trudno powiedzieć, aby treść snów była wyłącznie stanem umysłowym. Napoje wypijane we śnie stanowią bez wątpienia rzeczywiste doświadczenie, ale nikt nie może powiedzieć, że są to napoje materialne, występujące w tym świecie. Błogosławieństwa duchowe przyszłego życia nie będą ledwie subiektywnym uświadomieniem darów Bożych, którymi cieszymy się na tym świecie. To, co mamy tutaj, jest ledwie reprezentacją rzeczywistych i prawdziwych darów Bożych, które człowiek otrzyma w przyszłym świecie. Poza tym „ogrody" reprezentują wiarę, zaś „strumienie" działanie człowieka. Ogrody nie mogą istnieć bez strumieni, tak samo jak wiara nie może istnieć bez dobrych ludzkich działań. Dlatego wiara i działanie są nierozłącznymi elementami osiągania zbawienia. W przyszłym świecie ogrody przypominać będą wiernym o ich wierze z tego życia, zaś strumienie przypominać im będą ich dobre uczynki. Wtedy dowiedzą się oni, że ich wiara i dobre postępowanie nie poszły na marne. Błędem zatem jest wnioskowanie na podstawie tych słów – „oto, co dane nam było przedtem" – że w Niebie wierni otrzymywać będą te same owoce, co tutaj na ziemi, ponieważ, jak już wyjaśniliśmy, te dwa elementy nie są identyczne. W rzeczywistości owoce przyszłego świata będą obrazami i wizerunkami jakości wiary ludzi wiernych. Kiedy ludzie będą te owoce spożywać, od razu będą uświadamiać sobie i przypominać, iż są to owoce ich wiary w poprzednim życiu. I właśnie z wdzięczności za to mówić będą: „Oto, co otrzymaliśmy przedtem". Zdanie to znaczyć także może „oto, co było nam obiecane".

Słowa „podobne sobie nawzajem" odnoszą się do podobieństwa między aktami czci wiernych na tym świecie oraz owocami tych aktów w Niebie. Akty czci dokonywane przez wiernych na tym świecie będą pojawiać się wiernym jako owoce w świecie przyszłym. Im bardziej zatem szczera i

27. Allach [a]nie gardzi [b]dawaniem przykładu[48], choćby tak małego jak komar[48A] lub nawet mniejszego[48B]. Ci, którzy wierzą, wiedzą, że to jest prawda od ich Pana, natomiast ci, którzy nie wierzą, powiadają: „Co Allach chce powiedzieć poprzez taki przykład?" [c]Na jego podstawie Pan wielu osądza jako błądzących[49], wielu dzięki niemu prowadzi. Przy jego pomocy nikogo jednak nie osądza Pan jako błądzącego z wyjątkiem nieposłusznych.

إِنَّ اللّٰهَ لَا يَسْتَحْيٖٓ أَنْ يَّضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوْضَةً
فَمَا فَوْقَهَا ۚ فَأَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فَيَعْلَمُوْنَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ
رَّبِّهِمْ ۚ وَأَمَّا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَيَقُوْلُوْنَ مَاذَآ أَرَادَ اللّٰهُ
بِهٰذَا مَثَلًا ۘ يُضِلُّ بِهٖ كَثِيْرًا ۙ وَّيَهْدِيْ بِهٖ كَثِيْرًا ۚ وَمَا
يُضِلُّ بِهٖٓ إِلَّا الْفٰسِقِيْنَ ﴿٢٧﴾

28. którzy [d]zrywają przymierze z Allachem po jego zawarciu oraz rozrywają to, co wedle Boga powinno być złączone, i sieją zamęt na ziemi. Właśnie tacy ludzie są przegrani.

الَّذِيْنَ يَنْقُضُوْنَ عَهْدَ اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مِيْثَاقِهٖ ۪ وَ
يَقْطَعُوْنَ مَآ أَمَرَ اللّٰهُ بِهٖٓ أَنْ يُّوْصَلَ وَيُفْسِدُوْنَ
فِي الْأَرْضِ ۚ أُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿٢٨﴾

[a]33,54. [b]14,25; 16,76,112; 47,4; 66,12. [c]6,118; 7, 187; 13,28; 16,94; 40,35. [d]2,101; 4,156; 5,14; 13,26.

stosowna cześć ludzka, tym więcej człowiek cieszyć się będzie swoją częścią owoców w Niebie i tym lepszą jakość będą te owoce posiadać. Dlatego też w ramach możliwości każdego wiernego leży jakość spożywanych przez niego owoców w Niebie. Werset ten oznacza również, że duchowa strawa dla wiernych w Niebie będzie dostosowana do gustu każdego człowieka oraz do stanu jego postępu i stopnia rozwoju duchowego.

Słowa „będą trwać" oznaczają, że wierni w Niebie nie będą podlegać żadnym zmianom ani podupadaniu. Człowiek umiera tylko wtedy, gdy nie może asymilować pożywienia lub kiedy ktoś go zabija. Ale ponieważ pożywienie w Niebie będzie doskonale dopasowane do potrzeb każdego człowieka i ponieważ człowiek w Niebie będzie miał czyste i pokojowe towarzystwo, śmierć i podupadanie automatycznie znikną.

Wierni będą mieli w Niebie także wierne towarzystwo. Dobra żona to radość i pocieszenie. Ludzie wierni starają się mieć dobre żony na tym świecie oraz będą mieć dobrych i cnotliwych towarzyszy w Niebie. A jednak te radości Nieba nie są fizyczne. W kwestii pełniejszego opisu natury i rzeczywistości błogosławieństw w Niebie patrz także Rodział Al-Tūr, Al-Rahmān oraz Al-Wāqi'ah.

48. *Darabu al-Mathala* znaczy: podał ilustrację lub opis; wypowiedział stwierdzenie; opowiedział przypowieść (Lane, Taj oraz 14,46).

48A. Bóg przedstawił Niebo i Piekło w Koranie za pomocą metafor i porównań. Metafory i porównania wyrażają głębię znaczeniową, której nie da się stosownie oddać w inny sposób, przez co w rzeczach związanych z duchem stanowią one chyba jedyną metodę właściwego przekazania idei. Słowa wykorzystywane do opisywania Nieba mogą być tak niestosowne i tak mało znaczące jak komar, którego Arabowie uważają za stworzenie niezwykle słabe. Arabowie powiadają: *Ad'afu min Ba'ūdatin*, co oznacza: on jest słabszy od komara. Niemniej słowa takie pomagają w wyczarowywaniu obrazu. Wierni wiedzą, że słowa użyte są jedynie w przenośni i starają się dotrzeć do głębi ich znaczenia. Niewierni zaś zaczynają odnajdować błędy, przez co powiększają jeszcze własny błąd i własne złe rozumienie.

48B. *Fauq* znaczy „ponad" i oznacza zarówno „większy", jak i „mniejszy", i jest używane w sensie stosownym do kontekstu (Mufradāt).

49. *Adalla-hū Allāh* znaczy (1) Bóg orzekł, że on jest w błędzie; (2) Bóg porzucił go lub zapomniał o nim, tak że on zboczył z drogi (Kashshāf); (3) Bóg znalazł go lub pozostawił w błędzie lub pozwolił mu zejść z właściwej drogi (Lane).

29. Jak możecie nie wierzyć w Allacha? Byliście bez życia[50], a [a]On to życie[51] wam dał, później zaś spowoduje, że pomrzecie, by następnie dać wam życie na nowo[52]. Wtedy do Niego będziecie musieli powrócić[53].

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ
يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٩﴾

30. [b]On to stworzył dla was wszystko, co jest na ziemi. Potem [c]zwrócił się[54] w stronę niebios i udoskonalił[55] je jak siedem[56] niebios. To On ma doskonałą wiedzę o wszystkim[56A].

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ
اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ ۚ وَهُوَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣٠﴾

[a]19,34; 22,67; 30,41; 40,12; 45,27. [b]22,66; 31,21; 45,14.
[c]7,55; 10,4; 41,10-13.

50. *Amwāt* jest liczbą mnogą od Mayyit, które oznacza rzecz martwą lub pozbawioną życia. Przez to, słowo to używane jest zarówno w odniesieniu do rzeczy, która do tej pory nie posiadała życia, jak i do rzeczy, która życie posiadała lecz utraciła je. Słowo to stosuje się też w odniesieniu do kogoś, kto umiera lub zbliża się do śmierci, ale jeszcze nie umarł (Lane).

51. *Hayāt* oznacza (1) zdolność wzrostu; (2) doznawania; (3) intelektu; (4) wolności od smutku i żalu; (5) życia wiecznego w przyszłym świecie; (6) korzyść lub środek do osiągnięcia tegoż; (7) stan działania i władzy (Lane).

52. Werset ten wskazuje na najwyższą prawdę, że życie człowieka nie kończy się wraz ze zniszczeniem jego ciała fizycznego, jako że ma ono zbyt duże znaczenie. Gdyby życie nie posiadało swego wielkiego celu, Bóg nie stworzyłby go, zaś stworzywszy je, nie uczyniłby go przedmiotem podlegającym śmierci, gdyby nie istniało życie przyszłe. Gdyby śmierć stanowiła koniec całego życia, stworzenie człowieka byłoby ledwie „zabawą i przyjemnością", co zmuszałoby do zastanawiania się nad mądrością Boga. Fakt, iż Bóg - Źródło wszelkiej mądrości i inteligencji - wszystkiego tego dokonał, wskazuje, że nie stworzył człowieka po to, aby po śmierci obrócić go w proch po zaledwie 60 czy 70 latach życia. Przeciwnie, Bóg stworzył człowieka dla lepszego, wiecznego życia, którym żyć będzie po zrzuceniu z siebie przeszkód swego przybytku fizycznego.

53. Po śmierci dusza ludzka nie od razu idzie do Nieba lub Piekła. Istnieje stan pośredni zwany *Barzakh*, w którym człowiek ma zasmakować nieco tego, co dobre lub złe, a co wynika z postępków człowieka. Zmartwychwstanie, głoszące pełne i całkowite wynagrodzenie, będzie miało miejsce później.

54. Istawā znaczy on stał się mocny. *Istawā ilā al-Shai'* znaczy on zwrócił się do tej rzeczy lub zwrócił na nią swą uwagę (Lane).

55. *Sawwā-hu* znaczy uczynił to jednakim lub równym, zgodnym lub konsekwentnym, w jego poszczególnych częściach; przystosował to do wymogów lub potrzeb tej sprawy; udoskonalił to; albo ustanowił to w dobrym lub właściwym stanie (Lane).

56. W języku arabskim „siedem" jest na ogół używane jako symbol doskonałości i słowo to wraz z „siedemdziesiąt" oraz „siedemset" oznacza wielką liczbę. Wszystkie te trzy słowa użyte są w tym sensie w Koranie (9,80; 15,45). Gdzie indziej słowa „siedem niebios" zastąpione zostały słowami „siedem stadiów" (23,18).

56A. Słońce, księżyc i inne ciała niebieskie dają człowiekowi wiele korzyści. W związku z powyższym nauka współczesna dokonała wielu odkryć - a jeszcze wielu zapewne dokona - z których wszystkie potwierdzają tę prawdę i wszechstronność nauki Koranu. Nauka nadal odkrywa coraz to więcej cech różnych rzeczy na ziemi. Wiele rzeczy, które wcześniej uważano za bezużyteczne, współcześnie uważa się za bardzo cenne dla człowieka.

31. Kiedy Pan twój powiedział[57] aniołom[57A]: „Zamierzam ustanowić [a]namiestnika na ziemi", oni odrzekli: „Czy umieścisz na niej kogoś, kto będzie siał tam zamęt i przelewał krew[58], my zaś będziemy głosić chwałę[59] Twoją i wynosić pod niebiosa Twą świętość"[60] Odrzekł Pan: „Ja wiem to, czego wy nie wiecie".[61].

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَٰٓئِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً
قَالُوٓا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَن يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَآءَ
وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّيٓ أَعْلَمُ
مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣١﴾

[a]7,130; 10,15; 15,29; 24,56; 38,27.

57. *Qāla* jest znanym słowem arabskim, znaczącym „on powiedział". Jednakże czasami używane jest ono w sensie przenośni, kiedy zamiast wypowiedzi słownej, ma się na myśli stan lub warunki równoznaczne z wypowiedzią słowną. Zwrot *Imtala'a al-Haudu wa Qāla Qatnī* (cysterna napełniła się i powiedziała „wystarczy") nie oznacza, że cysterna rzeczywiście powiedziała tak. Jedynie jej stan wskazywał na to, że była pełna.

Rozmowa Boga z aniołami nie może być brana w sensie dosłownym, tak jakby miała miejsce w rzeczywistości. Jak powiedzieliśmy powyżej, słowo Qāla używane jest czasami przenośnie dla przekazania nie zwrotu słownego, lecz stanu lub warunków równoznacznych ze słowami. Werset ten może zatem po prostu oznaczać, że aniołowie poprzez ich stan lub warunki wskazywali na odpowiedź, jaka przypisana jej została słowami.

57A. *Malā'ikah*, które jest liczbą mnogą od *Malak*, pochodzi od *Malaka*, które znaczy on skontrolował, albo od *Alaka*, znaczącego on zesłał. Aniołów nazywa się *Malā'ikah*, ponieważ sprawują oni kontrolę nad siłami natury lub ponieważ przynoszą objawienie Boże Posłańcom Niebieskim i Reformatorom.

58. Aniołowie nie przeciwstawiali się sprawie Boga ani nie uważali się za wyższych od Adama. Ich pytanie wywołane zostało ogłoszeniem przez Boga Jego planów wyznaczenia namiestnika. Namiestnik jest potrzebny wtedy, kiedy trzeba zachować porządek i wprowadzać w życie prawo. Pozorny sprzeciw aniołów oznaczał, że będą na ziemi tacy ludzie, którzy wywoływać będą nieporządek i przelewać krew. W sytuacji, w której ludzie obdarzeni są wielką władzą czynienia dobra i zła, aniołowie mówili o tej ciemniejszej stronie charakteru, lecz Bóg wiedział, że człowiek jest w stanie wznieść się na takie wyżyny moralne, by stać się odbiciem atrybutów Bożych. Właśnie do tych jasnych stron charakteru odnoszą się słowa „Ja wiem to, czego wy nie wiecie".

59. Pytanie aniołów nie wypływało z odnalezienia błędu w dziele Bożym, lecz z poszukiwania większej wiedzy o naturze i mądrości naznaczonego. W kwestii znaczenia *Nusabbihu*, patrz 298[1].

60. Podczas gdy *Tasbīh* (wychwalanie) używane jest w odniesieniu do atrybutów Boga, *Taqdīs* (wychwalanie Jego świętości) używane jest w stosunku do Jego działania.

61. Adam, który żył około 6000 lat temu, uważany jest powszechnie za pierwszego człowieka stworzonego na ziemi przez Boga. Jednakże pogląd ten nie jest potwierdzony przez Koran. Świat przechodzi przez różne cykle stworzenia, zaś cywilizacja oraz Adam – przodek współczesnej rasy ludzkiej – są jedynie pierwszym ogniwem obecnego cyklu, nie zaś absolutnie pierwszym stworzeniem Boga. Narody powstają i upadają, cywilizacje pojawiają się i znikają. Przed naszym Adamem mogli istnieć inni Adamowie; mogły żyć i zginąć inne rasy, jak i mogły pojawiać się i znikać inne cykle cywilizacji. Muhyī al-Dīn Ibn 'Arabī, wielki mistyk muzułmański, powiada, że pewnego razu widział siebie samego we śnie, jak okrążał Ka'bah. Pojawił się przed nim w tym śnie człowiek, który twierdził, że jest jednym z jego przodków. „Ile czasu minęło od twojej śmierci", spytał Ibn 'Arabī. „Ponad czterdzieści tysięcy lat", odpowiedział ów człowiek. „Ależ to o wiele dawniej niż czasy, w których żył Adam", powiedział Ibn 'Arabī. Mężczyzna odpowiedział, „O którym Adamie mówisz? O tym Adamie, który jest najbliżej ciebie, czy o jakimś innym?" „Wtedy przypomniałem sobie", powiada Ibn 'Arabī, słowa Świętego Proroka, że Bóg stworzył nie mniej jak sto tysięcy Adamów, i rzekłem do siebie samego, „może ten człowiek, który uważa się za mojego przodka, jest jednym z tych poprzednich Adamów" (Futūhāt, ii, b. 607).

Nie twierdzi się, że rasa, która żyła przed Adamem, została całkowicie zmieciona z ziemi przed jego narodzinami. Najprawdopodobniej pozostała jakaś zdegenerowana reszta starej rasy, zaś

32. I nauczył Pan Adama wszystkich[62] [a]nazw[62A], a potem ustawił obiekty tych[62B] przed aniołami i powiedział: „Powiedzcie, jak nazywają się te rzeczy, o ile macie słuszność".

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ
فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَٰؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٢﴾

33. Odpowiedzieli: „Ty jesteś święty! Nie ma w nas żadnej wiedzy poza tą, którą Ty nam dałeś. Zaprawdę, Tyś jest Wszechwiedzący, Mądry".[63]

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٣٣﴾

[a]7,181; 17,111; 20,9; 59,24,25.

Adam był jednym z nich. Następnie Bóg wybrał właśnie jego na przodka nowej rasy i prekursora nowej cywilizacji.

Będąc stworzonym, jak to było, spośród umarłych, reprezentował on świt nowej epoki życia. Ponieważ *Khalīfah* oznacza następcę, jasnym jest, że ludzie istnieli i żyli na ziemi przed Adamem i że nie jesteśmy w stanie powiedzieć, czy pierwotni mieszkańcy Ameryki lub Australii to potomkowie tego ostatniego Adama, czy może jakiegoś wcześniejszego.

Wiele mówi się o miejscu narodzin Adama oraz o miejscu, w którym powołany został jako Reformator. Uważa się powszechnie, że był on umieszczony w Niebie, lecz później z niego wypędzony i umieszczony gdzieś na ziemi. Jednakże słowa „na ziemi" przeciwstawiają się temu poglądowi i wykazują ostatecznie, że Adam żył na ziemi i że na ziemi właśnie powołany został jako Reformator. Najprawdopodobniej żył najpierw w Iraku, lecz później skierowany został do jakiegoś sąsiedniego kraju. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary", przypis do tego wersetu.

62. Słowo „wszystkie" tutaj użyte nie wskazuje na absolutnie wszystko. Znaczy ono po prostu „wszystko to, co było konieczne". W Koranie wykorzystuje się to słowo w tym sensie także w innych miejscach (6,45; 27,17,24; 28,58).

62A. *Asmā'* jest liczbą mnogą od *Ism*, które znaczy „nazwa lub atrybut; znak lub oznaka rzeczy" (Lane oraz Mufradāt). Komentatorzy różnią się w swych poglądach co do znaczenia słowa *Asmā'* w tym miejscu (nazwy). Niektórzy uważają, że Bóg nauczył Adama nazw różnych rzeczy i przedmiotów, czyli że nauczył go zasad języka. Nie ma wątpliwości, że człowiek potrzebował języka po to, by stać się istotą cywilizowaną, przez co Bóg musiał nauczyć Adama tych zasad. Koran jednak wskazuje, że istnieją *Asmā* (nazwy lub atrybuty), których człowiek musi się uczyć dla doskonalenia swojego morale. Mówi się o nich w 7,181. Wskazuje to na to, że człowiek nie jest w stanie sięgnąć do wiedzy Bożej bez posiadania właściwych koncepcji i bez zrozumienia atrybutów Bożych, oraz że nauczyć może ich jedynie Bóg. Koniecznym zatem było, aby Bóg dał na samym początku wiedzę Adamowi (człowiekowi) – wiedzę o swoich atrybutach, żeby poznał i uznał Go, i osiągnął Jego bliskość i nie oddalał się od Niego. Wedle Koranu człowiek różni się od aniołów tym, że podczas gdy on może być obrazem i odzwierciedleniem *Al-Samā' al-Husnā*, czyli wszystkich doskonałych atrybutów Bożych, aniołowie reprezentują jedynie niektóre z nich. Aniołowie nie posiadają własnej woli, lecz tylko pasywnie wypełniają funkcje wyznaczone im przez Opatrzność (66,7). Z drugiej jednak strony, człowiek, obdarzony wolą i wolnym wyborem, różni się od aniołów tym, że posiada zdolności czyniące go doskonałą manifestacją wszystkich atrybutów Bożych. Krótko mówiąc, werset ten oznacza, że Bóg najpierw dał Adamowi wolną wolę i potrzebne mu zdolności rozumienia różnych atrybutów Bożych, a potem dał mu możliwość poznania tych atrybutów. *Asmā'* może też oznaczać cechy różnych rzeczy w przyrodzie. Ponieważ człowiek miał wykorzystywać istniejące w przyrodzie siły, Bóg dał mu zdolność i siłę poznania tych cech i właściwości.

62B. Zaimek *hum* (ci) wykazuje, że obiekty, o których tutaj mowa, nie były rzeczami nieożywionymi, ponieważ w języku arabskim jest on używany, jedynie w odniesieniu do istot rozumnych. Dlatego znaczenie tego zwrotu byłoby takie, że Bóg dał aniołom wizję szczególnie prawych osób spośród potomków Adama, które miały stać się manifestacją atrybutów Bożych w przyszłości, a potem spytał ich, czy są w stanie manifestować atrybuty Boże w podobny sposób, na co odpowiedzieli przecząco. Oto, co znaczą słowa „Podajcie mi ich nazwy", które występują w tym wersecie.

63. Ponieważ aniołowie uświadamiali sobie swoje ograniczone możliwości, szczerze wyznali, że nie są w stanie odzwierciedlać wszystkich atrybutów Bożych tak, jak potrafi to człowiek, to znaczy, że są w stanie odzwierciedlać tylko te atrybuty, które On – w swej wiecznej mądrości – umożliwił im odzwierciedlać.

34. Pan zaś powiedział: „O Adamie, wymień im te nazwy". I kiedy ten powiedział aniołom te nazwy, Pan rzekł: „Czyż nie powiedziałem wam, że to Ja znam tajemnice nieba i ziemi oraz to, co objawiacie i co ukrywacie?"[64]

قَالَ يَٰٓـَٔادَمُ أَنۢبِئۡهُم بِأَسۡمَآئِهِمۡۖ فَلَمَّآ أَنۢبَأَهُم بِأَسۡمَآئِهِمۡ
قَالَ أَلَمۡ أَقُل لَّكُمۡ إِنِّيٓ أَعۡلَمُ غَيۡبَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ
وَأَعۡلَمُ مَا تُبۡدُونَ وَمَا كُنتُمۡ تَكۡتُمُونَ ٣٤

35. I przypomnijcie sobie, [a]kiedy My powiedzieliśmy aniołom: „Bądźcie ulegli[65] Adamowi": a wszyscy się podporządkowali. Lecz[66] Iblīs[67] tego nie uczynił. Odmówił, bo zbyt wysoko cenił siebie. To on właśnie był spośród niewiernych.

وَإِذۡ قُلۡنَا لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ ٱسۡجُدُواْ لِأٓدَمَ فَسَجَدُوٓاْ إِلَّآ إِبۡلِيسَ
أَبَىٰ وَٱسۡتَكۡبَرَ وَكَانَ مِنَ ٱلۡكَٰفِرِينَ ٣٥

[a]7,12,13; 15,29,33; 17,62; 18,51; 20,117; 38,72-77.

64. Kiedy aniołowie wyznali swoją niemożność manifestowania w sobie samych wszystkich atrybutów Boga, które mógł manifestować Adam, Adam – w posłuszeństwie do Woli Bożej – przedstawił najróżniejsze naturalne możliwości posiadane przez siebie i objawił aniołom ich szeroki zasięg i charakter. W ten sposób Adam udowodnił konieczność stworzenia istoty, która mogłaby uzyskać do Boga wolną wolę lub siłę posiadania woli, dzięki której mogłaby ona swobodnie wybrać drogę dobra (lub zła) i przez to objawić chwałę i wielkość samego Boga.

65. Kiedy Adam stał się obrazem atrybutów Bożych i kiedy zyskał rangę Proroka, Bóg rozkazał aniołom, aby mu służyli. Arabski zwrot *Usjudū* nie oznacza „upaść na twarz przed Adamem", ponieważ Koran wyraźnie zabrania padania na twarz przed kimkolwiek poza Bogiem (41,38), przez co taki nakaz nie mógł być wydany aniołom. Przykazanie to oznacza „padnijcie na twarze przede *Mną* na znak dziękczynienia za stworzenie Adama".

66. *Illā* (lecz) użyte jest w znaczeniu wyjątku. W języku arabskim *Istithnā'* (wyjątek) jest dwojakiego rodzaju: (1) *Istithnā' Muttasil*, czyli wyjątek, w którym rzecz wyłączona należy do tej samej klasy lub gatunku, do którego należą rzeczy, spośród których ten wyjątek jest dokonywany, (2) *Istithnā' Manqati'*, czyli wyjątek, w którym wyłączana rzecz należy do innej klasy lub gatunku. W komentowanym wersecie słowo *illā* oznacza ten drugi rodzaj wyjątku, gdzie Iblīs nie oznacza jednego z aniołów.

67. Słowo *Iblīs* pochodzi od *Ablasa*, które oznacza: (1) jego dobro lub cnota zmalały; (2) porzucił nadzieję lub stracił łaskę Boga; (3) załamał się na duchu; (4) był zakłopotany i niezdolny do widzenia swej drogi; oraz (5) został powstrzymany od spełnienia swego życzenia. W oparciu o rdzeniowe znaczenie tego słowa, Iblīs to istota, w której jest niewiele dobra i wiele zła, i która z powodu utracenia łaski Bożej w wyniku nieposłuszeństwa pozostaje w zakłopotaniu, zmieszaniu i nie jest w stanie widzieć swojej drogi. Iblīs, jak należy rozumieć, był jednym z aniołów, ponieważ podczas gdy opisany został jako ten, który nie był posłuszny Bogu, aniołowie zostali przedstawieni jako zawsze „poddani" i „posłuszni" (66,7). Bóg gniewał się na Iblīsa, ponieważ także i jemu nakazał posłuszeństwo wobec Adama, lecz ten nie był posłuszny (7,13). Ponadto gdyby nie wydany został żaden oddzielny nakaz dla Iblīsa, nakaz dany aniołom musiał rozciągać się na wszystkie inne istoty, ponieważ aniołowie byli kustoszami najróżniejszych części wszechświata, przez co automatycznie nakaz dany im obowiązywał wszystkie inne istoty. Jak powiedzieliśmy powyżej, Iblīs to tutaj właściwie imię przydawkowe (na podstawie rdzennego znaczenia tego słowa) dane Złemu Duchowi, w przeciwieństwie do aniołów. Został on tak właśnie nazwany, ponieważ posiada wymienione tutaj atrybuty, a w szczególności możliwość bycia pozbawionym dobra i pozostawianym w stanie dezorientacji na drodze oraz pozbawiania łaski Bożej. Tamtem Iblīs nie był Szatanem, o którym mowa w 2,37, co jasno wynika z faktu, iż Koran wymienia oba te określenia obok siebie zawsze tam, gdzie cytuje się historię Adama, i wszędzie dokonuje się wyraźnego rozróżnienia między nimi. Wszędzie tam, gdzie Koran mówi o istocie, która w przeciwieństwie do aniołów odmawia służby Adamowi, niezmiennie wymienia się imię Iblīs, zaś wszędzie tam, gdzie

36. I powiedzieliśmy: „O Adamie, [a]zamieszkaj wraz ze swą żoną w tym ogrodzie[68] i jedzcie z niego w obfitości, gdzie tylko zechcecie[68A]. Nie zbliżajcie się jednak do tego drzewa[69], abyście nie stali się grzesznikami".

وَقُلْنَا يَٰٓـَٔادَمُ ٱسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ ٱلْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا
رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ ٱلشَّجَرَةَ فَتَكُونَا
مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٣٦﴾

37. Ale Szatan[70] sprawił za pomocą tego drzewa, iż oboje popełnili błąd, przez co wyprowadził ich ze stanu, w jakim się znajdowali.

فَأَزَلَّهُمَا ٱلشَّيْطَٰنُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ
وَقُلْنَا ٱهْبِطُوا۟ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِى

[a]7,20,23; 20,117,118. [b]7,21,28; 20,121. [c]7,25; 20,124.
[d]7,25,26; 20,56; 77,26,27.

Koran mówi o istocie, która oszukała Adama i stała się powodem wypędzenia go z „ogrodu", wymienia się imię „Szatan". Rozróżnienie takie, najważniejsze i zachowane w całym Koranie, w co najmniej dziesięciu miejscach (2,35; 37; 7,12,21; 15,32; 17,62; 18,51; 20,117, 121; 38,75) jasno wskazuje, że Iblīs to co innego niż Szatan, który oszukał Adama, i który był jednym z ludzi Adama. W innych miejscach Koran powiada, że Iblīs należał do sekretnej części stworzenia Bożego i przeciwnie do aniołów był w stanie okazywać posłuszeństwo lub nieposłuszeństwo wobec Boga (7,12,13).

68. Słowo *Jannah* (ogród), pojawiające się w tym wersecie, nie odnosi się do Nieba ani do Raju, lecz po prostu do podobnego do ogrodu miejsca, gdzie Adam na początku żył. Nie może ono oznaczać Nieba dlatego, że po pierwsze Adam stworzony został do życia na ziemi (2,37); po drugie, Niebo jest miejscem, z którego nikt, jeśli raz tam już się dostał, nie może być wygnany (15,49), podczas gdy Adam musiał opuścić *Jannah* (ogród), o którym mowa w tym wersecie. Wskazuje to na fakt, że *Jannah* lub ogród, w którym pierwotnie zamieszkiwał Adam, był miejscem na tej właśnie ziemi, które zyskało swą nazwę dzięki żyzności gleby i mnogości zieleni. Niedawne badania zdają się wykazywać, że miejscem tym był Ogród Edenu, który znajdował się w pobliżu Babilonu w Iraku lub Asyrii (Enc. Brit. pod hasłem „Ur").

68A. Zwrot „jedz według uznania, co tylko będziesz chciał" wskazuje, że miejsce, w którym żył Adam, nie podlegało jurysdykcji nikogo innego, i było tym, co można by nazwać „ziemią Bożą", daną Adamowi, który przez to stał się jedynym jej panem.

69. Według Biblii zakazane *Shajarah* (drzewo) było drzewem poznania dobra i zła (Rdz 2,17). Lecz według Koranu, zjadłszy z zakazanego drzewa jego owoc, Adam i Ewa stali się nadzy, co oznacza, iż – w przeciwieństwie do wiedzy będącej źródłem dobroci – drzewo to było źródłem zła, co spowodowało, że Adam zaczął wykazywać swoje słabe punkty. Pogląd Koranu jest zdecydowanie poprawny, ponieważ odbieranie człowiekowi wiedzy było niszczeniem samego celu, dla którego w ogóle został stworzony człowiek. Koran i Biblia zdają się być jednakże jednomyślne w tym punkcie, gdzie twierdzą, iż nie było to prawdziwe drzewo, lecz jedynie jakiś symbol, jako że nie wiadomo jest o istnieniu na ziemi takiego drzewa, które pozbawiałoby człowieka wiedzy i czyniło go nagim. Tak zatem drzewo to musi reprezentować coś innego. *Shajarah* oznacza także kłótnię. W innym miejscu Koran wspomina o dwóch rodzajach *Shajarah*: (1) *Shajarah Tayyibah* (dobre drzewo) oraz (2) *Shajarah Khabīthah* (złe drzewo) (patrz 14,25 i 27). Rzeczy czyste i czyste nauki przyrównywane są do tego pierwszego, zaś rzeczy nieczyste i myśli nieczyste do drugiego. W świetle tego wyjaśnienia werset ten znaczyłby, (1) że Adam zachęcany był gorąco do unikania kłótni; (2) że był ostrzeżony przeciwko złym rzeczom.

70. Dwa pierwsze zdania tego wersetu oznaczają, że jakaś istota szatańska skusiła Adama i jego małżonkę i przez to pozbawiła ich pokoju, w jakim żyli. Jak wyjaśniono w 2,35, istotą, która omamiła Adama, był *Shaitān*, nie zaś Iblīs, o którym mówi się, że odmówił służenia Adamowi. Tak zatem *Shaitān* nie odnosi się tutaj do Iblīs, lecz do kogoś innego spośród ludzi Adama – do kogoś, kto był mu wrogiem. Wniosek taki popierany jest dalej przez 17,66, według którego Iblīs nie mógł mieć władzy nad Adamem. Słowo *Shaitān* ma o wiele większe znaczenie niż Iblīs, podczas

My zaś powiedzieliśmy: [c]„Odejdźcie stąd. Niektórzy z was są wrogami innych. [d]Mieszkanie dla was znajduje się na ziemi[71], jak i zaopatrzenie na pewien czas".

الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَّمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٣٧﴾

38. Wtedy Adam nauczył się od swego Pana [a]pewnych słów modlitwy, przez co [b]On zwrócił się doń z miłosierdziem. Zaprawdę, On często powraca z miłosierdziem i jest Litościwy.

فَتَلَقَّىٰ آدَمُ مِن رَّبِّهِ كَلِمَٰتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ ۚ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٣٨﴾

39. Powiedzieliśmy: „Odejdźcie stąd wszyscy, a jeśli [c]nadejdzie do was przewodnictwo ode Mnie, wtedy na tych, którzy pójdą za Moimi wskazówkami, nie spadnie strach[72] ani nie będą boleli".[73]

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا ۖ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى فَمَن تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٩﴾

40. [d]Ci jednak, którzy nie uwierzą i potraktują Nasze Znaki jak kłamstwa, zostaną mieszkańcami Ognia – w nim zamieszkają[74].

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَٰتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَٰبُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٤٠﴾ ع

41. O Dzieci Izraela![75] Pamiętajcie o [e]łaskach, którymi was obsy-

يَٰبَنِي إِسْرَٰٓءِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ

[a]7,24. [b]20,123. [c]7,36; 20, 124. [d]7,37. [e]2,48,123; 5,21; 14,7.

gdy Iblīs jest nazwą przypisywaną Złemu Duchowi, który należał do jinn i odmówił służenia Adamowi, stając się w ten sposób przywódcą i reprezentantem sił zła we wszechświecie. *Shaitān* to jakakolwiek zła czy szkodliwa istota, zwierzę, choroba czy rzecz. W ten sposób Iblīs jest „szatanem", jego towarzysze i współpracownicy są „szatanami", wrogowie prawdy są „szatanami", ludzie złośliwi są „szatanami", drapieżne zwierzęta są „szatanami" i choroby są „szatanami". Koran, Hadīth i literatura arabska pełne są przykładów, w których słowo „szatan" używane jest w odniesieniu do jednej lub wielu z tych rzeczy.

71. Koran nie popiera idei kogokolwiek wstępującego do nieba żywym, ponieważ werset ten wyraźnie ustala ziemię jako miejsce zamieszkania w tym życiu oraz odrzuca ideę, jakoby Jezus lub ktokolwiek inny kiedykolwiek poszedł żywy do nieba.

72. *Khauf* oznacza strach o przyszłość.

73. *Huzn* na ogół odnosi się do strachu o to, co minęło.

74. Islam nie wierzy w wieczność Piekła, lecz uważa je za swego rodzaju więzienie, w którym grzesznicy będą musieli przebywać przez pewien określony czas w celu uleczenia umysłowego. Patrz 1351.

75. „Izrael" to inne imię Jakuba, syna Izaaka. Imię to dane było Jakubowi przez Boga w jego późniejszym życiu (Rdz 32,28). Pierwotne słowo hebrajskie to rzeczownik złożony, składający się z *Yasarā* oraz *Ail*, i oznacza: (a) Boży książę, wojownik (Concordance autorstwa Crudena oraz Hebrew-English Lexicon, autorstwa W. Geseniusa). Słowo Izrael jest używane dla przekazania trzech różnych sensów: (1) Jakub osobiście (Rdz 32,28); potomstwo Jakuba (Pwt 6,3,4); (3) jakakolwiek sprawiedliwa i bogobojna osoba lub lud (Hebrew-English Lexicon).

pałem, i wypełniajcie swoje przymierze ze Mną. Ja zaś spełnię Moje przymierze[76] z wami, a przede Mną tylko powinniście odczuwać bojaźń.

وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ ﴿٤١﴾

42. Uwierzcie w to, co zesłałem, a co [a]spełnia[77] to, co z wami, i nie bądźcie [b]pierwszymi, którzy w to nie uwierzą. Nie odstępujcie Moich Znaków za marną cenę i u Mnie tylko szukajcie schronienia.

وَآمِنُوا بِمَا أَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَإِيَّايَ فَاتَّقُونِ ﴿٤٢﴾

43. I nie [d]mieszajcie prawdy z fałszem ani [e]świadomie jej nie ukrywajcie.[78].

وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

[a]2,90,98,102; 3,4,82; 4,48; 5,49; [b]7,102; 10,75. [c]2,80, 175; 3,200; 5,45; 9,9; 16,96. [d]3,72; [e]2,147,160; 6,92.

76. Po Abrahamie „przymierze" zostało odnowione z Izraelitami. O tym drugim „przymierzu" wspomina się w kilku miejscach Biblii (Wj 20; Pwt rozdz. 5, 18, 26). Kiedy „przymierze" było zawierane, a chwała Boża manifestowała swą obecność na górze Synaj, Izraelici tak byli przestraszeni „słysząc grzmoty i błyskawice oraz głos trąby i widząc górę dymiącą" (Wj 20,18), że zawołali Mojżesza, mówiąc „Mów ty z nami, a my będziemy cię słuchać! Ale Bóg niech nie przemawia do nas, abyśmy nie pomarli!" (Wj 20,19). Te zuchwałe słowa przypieczętowały ich los, bowiem w takiej sytuacji Bóg powiedział do Mojżesza, że w przyszłości żaden dający Prawo prorok, jakim był właśnie Mojżesz, nie pojawi się wśród nich. Taki prorok zostanie w przyszłości powołany spośród braci Izraelitów – czyli spośród Izmaelitów. Tak zatem w tym wersecie Bóg przypomina swoim Dzieciom Izraela, że zawarł „przymierze" z Izaakiem i jego potomstwem w tym sensie, że jeśli będą dotrzymywać tego „przymierza" i być Mu posłusznymi, nadal obdarzać ich będzie swoimi łaskami. Lecz jeśli nie dotrzymają „przymierza", zostaną pozbawieni Jego łask. Skoro zatem Izraelici całkowicie nie potrafili dotrzymać tego „przymierza", Bóg powołał Obiecanego Proroka spośród Izmaelitów, tak jak to obiecał, i dlatego „przymierze" zostało przeniesione na następców Proroka.

77. *Musaddiq* pochodzi od *Saddaqa*, które oznacza „on utrzymywał lub ogłosił, że on lub to jest prawdziwe" (Lane). Kiedy słowo to użyte jest w sensie „Utrzymywania, że rzecz jest prawdziwa", to albo nie ma po nim żadnego przyimka, albo stoi za nim przyimek *bā'*. Kiedy jednak jest ono użyte w sensie „spełniania" jak w tym wersecie to stoi po nim przyimek *lām* (2,92 oraz 35,32). Tak zatem tutaj słowo to oznacza „spełnienie", a nie „potwierdzenie" lub „głoszenie, że coś jest prawdziwe". Koran spełnia proroctwa, które zawarte były w poprzednich Pismach w odniesieniu do przyjścia Proroka dającego Prawo i Pismo powszechne. Kiedykolwiek Koran mówi o sobie jako o *Musaddiq* względem poprzednich Pism, nie potwierdza ich nauk, lecz twierdzi, iż został dany jako spełnienie ich proroctw. Niemniej akceptuje on Boskie pochodzenie wszystkich objawionych wcześniej Pism. Nie traktuje jednak wszystkich ich obecnych nauk za prawdziwe w całości, bowiem niektóre ich części zostały ograniczone, zaś wiele ze znaczenia dla konkretnego okresu w historii stało się obecnie nieaktualne.

78. Tutaj Żydom zabrania się (1) mieszania tego, co prawdziwe, z tym, co fałszywe, poprzez cytowanie wersetów z ich Pism oraz błędnego ich interpretowania; oraz (2) ukrywania czy zatajania prawdy, to znaczy zatajania takich proroctw zawartych w ich Pismach, które odnoszą się do Świętego Proroka.

44. [a]Przestrzegajcie Modlitwy oraz [b]płaćcie Zakāt; chylcie czoło wraz z tymi, którzy chylą swe czoło.[79].

وَأَقِيمُوا الصَّلَوٰةَ وَآتُوا الزَّكَوٰةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّٰكِعِينَ ﴿٤٤﴾

45. [c]Czy czytając tę Księgę[80] zachęcacie innych, by czynili to, co dobre[81], i zapominacie o samych sobie? Czyż wtedy nie zrozumiecie?

أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَٰبَ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٤٥﴾

46. [d]Szukajcie pomocy w cierpliwości[82] i w modlitwie[83]. A [e]jest to naprawdę trudne dla wszystkich z wyjątkiem tych, którzy mają pokorę w duchu,

وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَوٰةِ ۚ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَٰشِعِينَ ﴿٤٦﴾

47. którzy z całą pewnością wiedzą, że [f]to oni spotkają swego Pana i do Niego powrócą.

الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَٰقُوا رَبِّهِمْ وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَٰجِعُونَ ﴿٤٧﴾

48. O Dzieci Izraela! [g]Pamiętajcie o łaskach, jakimi was obdarzyłem oraz o tym, że to [h]Ja wyniosłem was ponad wszystkie narody[84] tych czasów.

يَٰبَنِي إِسْرَٰٓءِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَٰلَمِينَ ﴿٤٨﴾

[a]Patrz 2,4. [b]2,84,111,178; 4,163; 5,56; 9,11; 21,74; 23,5. [c]26,227; 61,3-4. [d]2,154; 7,129. [e]4,143; 9,54. [f]2,224,250; 11,30; 18,111; 29,6; 84,7. [g]Patrz 2,41. [h]2,123; 3,34; 5,31; 6,87; 7,141; 45,17.

79. *Rāki'* znaczy ktoś, kto składa ukłon Bogu (Lisān). Arabowie używali tego słowa w odniesieniu do kogoś, kto czcił samego Boga, z wyłączeniem idolów (Asās).

80. Słowo „Księga" oznacza tutaj Biblię, lecz zdanie „kiedy czytasz Księgę" nie znaczy, że cała treść Biblii została zaakceptowana jako prawdziwa.

81. *Birr* (dobry) znaczy zachowujący się życzliwie wobec związków i innych ludzi; prawdomówność; wierność; sprawiedliwość; posłuszeństwo wobec Boga (Aqrab). Słowo to znaczy także niezwykła dobroć lub dobroczynność (Mufradāt).

82. Sabr znaczy przychylać się stopniowo do powodu lub nakazu prawnego albo powstrzymywać się z jakiegoś powodu od zakazu prawnego oraz od manifestowania żalu, wzruszenia i niecierpliwości (Mufradāt).

83. Ten werset wraz z następnym można uznać za adresowany albo do Żydów, albo do muzułmanów. W pierwszym przypadku stanowią one kontynuację twierdzenia, że nie powinni śpieszyć się z odrzucaniem Proroka, lecz że powinni starać się odnaleźć prawdę w cierpliwości i modlitwie. Jeśli potraktować je jednak jako adresowane do muzułmanów, to przekazują one posłannictwo nadziei i zachęty. Jeśli będą one działać cierpliwie i w modlitwie, nie będą się mieli czego obawiać.

84. Werset ten oznacza, że Izraelici byli ludem szczególnym tylko w ich epoce. Tam, gdzie Koran chce przekazać ideę stałej wyższości jakiegoś ludu nad innymi, używa zwrotów takich jak w 3,111, gdzie muzułmanów określa się mianem „najlepszego ludu".

49. I strzeżcie się dnia, [a]kiedy żadna dusza nie będzie mogła zastąpić innej, kiedy nie będzie za nią przyjęte żadne wstawiennictwo[85], kiedy [b]nie zostanie od niej przyjęte żadne zadośćuczynienie[86], ani nie otrzyma ona żadnej pomocy.

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَّا تَجْزِي نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْئًا وَلَا
يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ
يُنصَرُونَ ﴿٤٩﴾

50. I pamiętajcie czas, kiedy My [c]wybawiliśmy was przed Faraona[87] ludem[88], który zadawał wam straszliwe męki[88A], [d]zabijał waszych synów, a oszczędzał wasze niewiasty. W tym to zawierała się wielka próba dla was od waszego Pana.

وَإِذْ نَجَّيْنَاكُم مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ
يُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَٰلِكُم
بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٥٠﴾

[a]2,124; 31,34; 82,20. [b]2,124,256; 19,88; 20,110; 21,29; 34,24; 39,45; 43,87; 53,27; 74,49; [c]14,7; 20,81; 44,31,32. [d]7,128,142; 28,5.

85. *Shafā'ah* pochodzi od słowa *Shafa'a*, które oznacza: dał samotnej rzeczy inną; dołączył rzecz do jej podobnej (Mufradāt). Tak zatem słowo to oznacza podobieństwo. Znaczy ono także wstawiennictwo lub modlitwę za osobę, aby została jej okazana łaska i aby jej grzechy zostały odrzucone i mogła połączyć się z osobą wstawiającą się. Wynika stąd także, że słowo to oznacza, iż orędownik jest osobą zajmującą wyższe stanowisko niż osoba, za którą się wstawia, oraz że pozostaje w głębokim związku z osobą, za którą się wstawia (Mufradāt oraz Lisān). *Shafā'ah* (wstawiennictwo) rządzi się następującymi warunkami: ten, kto się wstawia, musi mieć szczególny związek z osobą, za którą się wstawia i cieszy się jej szczególnymi łaskami, ponieważ bez takiego związku nie ma prawa się wstawić lub wstawiennictwo nie będzie owocne. (2) Osoba, dla której wstawiennictwo ma się odbyć, musi mieć prawdziwy i rzeczywisty związek z osobą wstawiającą się, ponieważ nie może być mowy o wstawiennictwie za osobę, jeśli ta ostatnia nia ma związku z tą pierwszą. (3) Osoba, w sprawie której ma się odbyć wstawiennictwo musi ogólnie biorąc być osobą dobrą, która szczerze starała się pozyskać sobie łaski Boga (21,29), tyle że popadła w grzech w chwili słabości. (4) Wstawiennictwa można dokonać jedynie na wyraźne przyzwolenie Boga (2,256;10,4). *Shafā'h* w rozumieniu islamskim jest w rzeczywistości jeszcze jedną formą skruchy, ponieważ *Taubah* (skrucha) oznacza odnowienie zerwanego związku lub zaciśnięcie rozluźnionego. Tak zatem, podczas gdy wrota skruchy pozostają zamknięte śmiercią, wrota *Shafā'ah* pozostają otwarte. Ponadto, *Shafā'ah* jest środkiem manifestowania łaski Bożej, a ponieważ Bóg nie jest sędzią, lecz Mistrzem i Panem, nic nie może Go powstrzymać od rozciągnięcia Jego łaski na kogokolwiek tylko zechce.

86. *'Adl* (odkupienie) oznacza równość lub sprawiedliwość; sprawiedliwe i równe odkupienie (Aqrab).

87. Faraon nie było imieniem jakiegoś konkretnego monarchy. To władcy doliny Nilu i Aleksandrii nazywani byli Faraonami. Mojżesz urodził się za czasów rządów faraona Ramzesa II i opuścił Egipt za czasów rządów jego syna, Merneptaha II. Ramzes II nazywany jest Faraonem Opresji, zaś jego następca, Merneptah II, Faraonem Wyjścia (Enc. Brit. oraz Peaka komentarz do Biblii).

88. *Āl* (lud) pochodzi od czasownika (*Āla*, który przenosi sens powrotu lub sprawowania kontroli. Słowo to zatem oznacza rodzinę lub grupę ludzi, lub też idących za jakimś przywódcą, albo poddanych władcy, do których stale powracają lub który rządzi nimi albo sprawuje nad nimi kontrolę (Lane).

88A. Faraon zadawał Izraelitom wielkie cierpienia, narzucając im ciężką i niewdzięczną pracę. Wydawał także rozkazy, aby ich synowie zostali zabici, córki zaś oszczędzone. W ten sposób chciał on zniszczyć nie tylko męskość tego narodu, ale i zabić w tym narodzie jego najważniejsze cechy.

51. I pamiętajcie czas, kiedy rozdzieliliśmy morze[89] i uratowaliśmy was i kiedy [a]zatopiliśmy lud Faraona, podczas gdy wy przyglądaliście się temu.

وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنٰكُمْ وَأَغْرَقْنَآ اٰلَ فِرْعَوْنَ
وَأَنْتُمْ تَنْظُرُوْنَ ﴿٥١﴾

[a]7,137; 8,55; 20,78,81; 26, 64-67; 28,41; 44,25,

89. Wspomniane w tym wersecie wydarzenie nawiązuje do czasów, kiedy na rozkaz Boga Mojżesz wyprowadził Izraelitów z Egiptu do Kanaanu. Izraelici wyruszyli sekretnie nocą i kiedy faraon dowiedział się o ich ucieczce, wysłał za nimi oddziały wojska, które zatonęły w Morzu Czerwonym. Aby właściwie ocenić naturę i znaczenie tego wydarzenia, które stanowiło wielki znak Boży, należy przeczytać komentowany werset wraz z innymi mówiącymi o tym wydarzeniu wersetami, jak na przykład 20,78; 26,62-64; 44,25. Na podstawie wymienionych wersetów ustalamy następujące fakty: (a) Kiedy Mojżesz uderzył swoją laską o wodę morza, jak powiada Koran, lub wyciągnął rękę nad wodą, jak powiada Biblia, był właśnie czas odpływu i morze cofało się, pozostawiając suche dno. (b) Bóg rozkazał Mojżeszowi, aby przeszedł szybko po suchym dnie na drugi brzeg, co Mojżesz uczynił. (c) Lecz kiedy oddziały wojska faraona dotarły do morza, zbliżał się czas przypływu. W zapalczywej chęci dopadnięcia Izraelitów oddziały nie zważając na przypływ ruszyły w dalszą pogoń. (d) Wydaje się, że z powodu ciężkiego wyposażenia i wielkich rydwanów postęp armii był bardzo powolny, więc kiedy oddziały były jeszcze w połowie dystansu do drugiego brzegu morza, rozpoczął się przypływ i zatopił całe wojsko. Fakt uderzenia przez Mojżesza jego laską o wodę Morza Czerwonego nie miał związku przyczynowo-skutkowego z samym rozstąpieniem się wód. Był to raczej tylko znak Boży dla Mojżesza, że nadszedł czas odpływu i że Izraelici powinni pośpieszyć na drugi brzeg. Bóg tak wszystko urządził, że kiedy Mojżesz dotarł do morza, przypływ był już bliski, więc kiedy uderzył laską o wodę, posłuszny nakazowi Boga, wody zaczęły cofać się i przed Izraelitami pojawiło się wolne do drogi dno morza. Uderzenie wody laską i odstąpienie wód zbiegły się w czasie. Złożyło się to na cud, ponieważ sam tylko Bóg wiedział, kiedy nastąpi odpływ i rozkazał Mojżeszowi uderzyć laską w wodę we właściwym czasie.

Zdania historyków co do miejsca przekroczenia przez lud Mojżesza Morza Czerwonego różnią się. Niektórzy uważają, że po drodze z okolic Goszen, która nazywana też bywa doliną al-Tamthilāt lub Wādī Tumilāt i gdzie znajdowała się stolica faraonów (Enc. Brit., t. 4, kol. 4012, pod hasłem „Rameses"), Mojżesz przeszedł przez Zatokę Timsāh (Enc. Brit., kol. 1438 i 1439). Inni sądzą, że udał się dalej na północ i obchodząc Zoan przeszedł do Kanaanu w pobliżu Morza Śródziemnego (Enc. Brit., kol. 1438). Najbardziej jednak prawdopodobne jest to, że z Tal Abī Sulaimān, które było w czasach Mojżesza stolicą faraonów, Izraelici najpierw poszli na północo-wschód do Zatoki Timsāh, ale odkrywając, że na ich drodze znajduje się cała siatka zatok, zawrócili na południe i przeszli przez Morze Czerwone w pobliżu miasta Suez, gdzie morze ma najwyżej 3 do 5 kilometrów szerokości, a następnie ruszyli do Qadas (Enc. Brit., kol. 1437). „Izraelici uciekli z nim (Mojżeszem) przez Goszen i jego bagna na półwysep Synajski. Przejście przez «Morze Czerwone» (*yam sūph*, «morze» lub «jezioro sitowia») oznaczało prawdopodobnie przejście przez południowy kraniec jeziora położonego kilka kilometrów na północo-zachód od tego, co obecnie nazywa się Morzem Czerwonym. Wiatr obnażył wielką połać dna i kiedy Egipcjanie gonili uciekinierów, ich rydwany ugrzęzły w mokrej ziemi, a wody zalały ich, kiedy wiatr zmienił kierunek. Autorzy komentarzy także przedstawiają różne wersje trasy marszu Izraelitów. Niektórzy uważają, że naród Mojżesza ruszył na południe w okolice górzystego Synaju, a potem poszli wzdłuż wschodniej odnogi Morza Czerwonego, która znana jest dziś jako Zatoka Akaba, aż po najdalej na północ wysunięty punkt w Esjon-Geber. Inni twierdzą, jakoby dowody wskazywały na to, że Izraelici poszli drogą używaną przez pielgrzymów mekkańskich, prawie dokładnie na wschód aż po Esjon-Geber i że stamtąd poszli na północo-zachód do regionu Kadesz (Barnea), aż do góry Synaj lub na południe wzdłuż wschodniego brzegu Zatoki Akaba do góry Horeb. Tradycje różnią się i pewność nie jest możliwa" (Peaka komentarz do Biblii).

52. Kiedy zaś daliśmy Mojżeszowi[90] [a]obietnicę czterdziestu nocy[91], wy [b]wzięliście sobie cielca[92] za obiekt czci podczas jego nieobecności i staliście się odstępcami.

وَإِذْ وٰعَدْنَا مُوسٰى أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ
مِنْ بَعْدِهٖ وَأَنْتُمْ ظٰلِمُونَ ﴿٥٢﴾

53. Później [c]My przebaczyliśmy wam, abyście mogli okazywać wdzięczność.

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٣﴾

54. I przypomnijcie sobie, kiedy [d]daliśmy Mojżeszowi Księgę[93] oraz [e]Wnikliwość[94], aby właściwie wami kierować.

وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتٰبَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٤﴾

55. I kiedy Mojżesz rzekł do swego ludu: „O ludu mój, zaiste zgrzeszyłeś, oddając się czci cielca. Przeto zwróć się do swego Stwórcy i zabij w sobie wszystkie swoje złe pragnienia[95]. To bowiem jest dla ciebie najlepsze w obliczu twojego Stwórcy". Potem Pan zwrócił się do was z miłosierdziem. Zaprawdę, On często powraca z miłosierdziem i jest Litościwy.

وَإِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهٖ يٰقَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ
بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوبُوا إِلٰى بَارِئِكُمْ فَاقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ
ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ عِنْدَ بَارِئِكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهٗ هُوَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٥﴾

[a]7,143; [b]2,55,93; 4,154; 7,149,153; 20,89; [c]4,154.
[d]2,88; 23,50; 32,24; 37,118; 40,54; [e]21,49.

90. Mojżesz założyciel Judaizmu, który uwolnił Izrael od tyranii faraonów, był największym Prorokiem izraelickim. Według danych biblijnych żył on około 500 lat po Abrahamie i około 1400 lat przed Jezusem. Był on prorokiem, który dał ludowi Prawo. Inni prorocy, którzy byli po nim, byli tylko następcami jego systemu.

91. Patrz 7,143.

92. Człowiek jest na ogół niewolnikiem swego otoczenia. Jest to szczególnie prawdziwe w przypadku ludzi podległych, którzy na ogół naśladują zwyczaje swoich władców. Izraelici żyli w niewoli faraonów przez wiele lat i oczywiście przyswoili sobie bałwochwalczą wiarę Egipcjan. Kiedy opuścili Egipt wraz z Mojżeszem i mijali po drodze inne bałwochwalcze ludy, prosili Mojżesza, aby zaaprobował podobną cześć wśród nich (7,139).

93. „Tablice", na których wypisanych było Dziesięć Przykazań, danych Mojżeszowi. Patrz 7,146,151,155.

94. *Furqān* oznacza argumenty; ranek lub świt; wsparcie (Lane).
Werset ten oznacza, że Bóg dał Mojżeszowi nie tylko Księgę lub Przykazania zapisane w Tablicach, lecz i przekazał tak jasne Znaki i argumenty oraz wywołał takie wydarzenia, które doprowadziły do wyraźnego rozgraniczenia prawdy i fałszu.

95. *Anfusa-kum*(twoje zło pragnie) oznacza: twoja rodzina; twoje złe pragnienia. *Nafs*, które jest liczbą pojedynczą od słowa *Anfus*, oznacza także pasję, pragnienie. Izraelitom rozkazano oczyścić ich dusze poprzez umartwienie. Stwierdzenie biblijne, że rozkazano im, aby zabijali „kto swego brata, kto swego przyjaciela, kto swego krewnego" (Wj 32,27) nie jest poparte przez Koran, wedle którego przebaczono im (4, 154). Nie został zabity nawet ich przywódca Sāmirī (20,98).

56. I przypomnijcie sobie, kiedy powiedzieliście: „O Mojżeszu, nie uwierzymy ci, [a]jeśli nie ujrzymy Boga twarzą w twarz". Wtedy spadł na was grom i sami, na własne oczy, ujrzeliście konsekwencje swojego postępowania.

وَإِذْ قُلْتُمْ يَٰمُوسَىٰ لَن نُّؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ نَرَى ٱللَّهَ جَهْرَةً
فَأَخَذَتْكُمُ ٱلصَّٰعِقَةُ وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ ﴿٥٦﴾

57. Później [b]podnieśliśmy was z martwych po waszej śmierci[96], abyście mogli być wdzięczni.

ثُمَّ بَعَثْنَٰكُم مِّنۢ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٧﴾

58. I uczyniliśmy tak, że chmury[97] dawały wam cień i [c]zesłaliśmy Mannę[98] i Salwā[99], mówiąc: [d]„Spożywajcie z tego, co dobre, a co wam daliśmy". Oni zaś nie skrzywdzili Nas, lecz samych siebie.

وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ ٱلْغَمَامَ وَأَنزَلْنَا عَلَيْكُمُ ٱلْمَنَّ وَ
ٱلسَّلْوَىٰ كُلُوا۟ مِن طَيِّبَٰتِ مَا رَزَقْنَٰكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَ
لَٰكِن كَانُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٨﴾

59. I przypomnijcie sobie czas, [e]kiedy powiedzieliśmy: „Wejdźcie do tego miasta[100] i pożywcie się obficie skąd tylko zechcecie. Wejdźcie w bramę w uległości i powiedzcie: „Boże! Przebacz nam nasze grzechy". My wybaczymy wam wasze grzechy i pomnożymy tych, którzy czynią dobro".

وَإِذْ قُلْنَا ٱدْخُلُوا۟ هَٰذِهِ ٱلْقَرْيَةَ فَكُلُوا۟ مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ
رَغَدًا وَٱدْخُلُوا۟ ٱلْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا۟ حِطَّةٌ نَّغْفِرْ لَكُمْ
خَطَٰيَٰكُمْ وَسَنَزِيدُ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٥٩﴾

[a]4,154. [b]2,260; 6,123. [c]7,161. [d]7,161; 20,81. [e]7,162.

96. Werset ten może oznaczać, że takie bezsensowne żądanie Izraelitów, tak arogancko wypowiedziane, spowodowało ich śmierć duchową, a nie fizyczną. Takie znaczenie znajduje potwierdzenie w następnym wersecie, w którym Bóg powiada: „Potem podnieśliśmy was z martwych", to znaczy, odzyskaliście szacunek i honor po tym, jak je utraciliście. *Maut* oznacza zanik siły wzrostu (57,18); utratę poczucia siły (19,24); utratę zdolności rozumowania (6,123); żal, który zatruwa życie człowieka (14,18); śmierć fizyczną (Lane).

97. Patrz Wj 40, 34-38.

98. *Mann* oznacza łaskę lub dar; cokolwiek osiągnięto bez trudności czy kłopotów; miód lub rosę (Aqrab). O mannie mówi się też w pewnym powiedzeniu Świętego Proroka: „Trufla to jedna z rzeczy zawartych w Mannie" (Bukhārī). Patrz także Lane pod hasłem „*Turanjabīn*".

99. *Salwā* to (1) białawy ptak podobny do przepiórki, który żyje w niektórych częściach Arabii i sąsiadujących krajów; (2) cokolwiek, co czyni człowieka zadowolonym i szczęśliwym; miód (Aqrab). Zesłanie Manny i Salwā wspomniane jest w trzech miejscach w Koranie – w tym wersecie oraz w 2,58 i 7,161 i we wszystkich tych trzech miejscach fakt ten poparty jest nakazem: „Jedzcie z tych dobrych rzeczy, które My daliśmy wam". Wykazuje to, że podczas gdy pożywienie dawane Izraelitom na pustyni Synaju było zdrowe, miłe i smaczne, składało się nie z jednej, ale z kilku rzeczy; Manna (trufla) oraz Salwā (przepiórki) stanowiły główne składniki. Patrz Wj 16,13-15.

100. „Miasto" nie musi oznaczać żadnego konkretnego miasta. Słowo to może oznaczać jakiekolwiek miasto po drodze z Synaju do Kanaanu; lub miasto najbliższe. Ponieważ Izraelici chętnie

60. [a]Grzesznicy zamienili przekazane im słowa na inne. Zesłaliśmy więc na grzeszników karę z nieba, albowiem byli nieposłuszni.

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ
فَأَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِّنَ السَّمَاءِ بِمَا
كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٦٠﴾ ع

61. I przypomnijcie sobie czas, [b]kiedy Mojżesz modlił się o wodę dla swego ludu, a My powiedzieliśmy: „Uderz laską w skałę". I wytrysnęło z niej dwanaście źródeł[101], aby każde plemię poznało miejsce, z którego może pić. I powiedziano im: „Jedzcie i pijcie z tego, czym obdarzył was Bóg, i nie dopuszczajcie się żadnej niegodziwości na ziemi, siejąc niepokój".

وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِّعَصَاكَ
الْحَجَرَ ۖ فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا ۖ قَدْ
عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ ۖ كُلُوا وَاشْرَبُوا مِن رِّزْقِ
اللَّهِ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦١﴾

[a]7,163. [b]7,161.

mieszkali w miastach z powodu możliwości i ułatwień życia oraz wcześniejszych przyzwyczajeń, kazano im udać się do najbliższej wioski, gdzie mogliby połączyć życie pustynne z życiem miejskim i gdzie mogliby jeść, co tylko zechcą – jak to się dzieje w różnych pustynnych miejscach, gdzie nie ma własności prywatnej. Lecz ponieważ zmiana taka miała skontaktować Izraelitów z innymi ludami, przez co sami Izraelici mogli pogorszyć swoje morale, nakazano im jednocześnie, aby na siebie uważali i byli poddani Bogu.

101. Nic dziwnego, że dzisiaj nie pozostały już żadne ślady po źródłach, zwłaszcza że nie wiadomo jeszcze dokładnie którędy wiodła droga Mojżesza. Ponadto wiadomo powszechnie, że źródła czasami przestają bić, a ich ujścia w górach nagle wysychają. Opisywany tutaj przypadek miał miejsce przed tysiącami lat i wiadomo powszechnie, że czasami źródło wytryska, lecz wkrótce wypływ wody zanika i źródło wysycha. A często zdarza się tak, że źródła tak wysychają, iż nie pozostaje po nich najmniejszy nawet ślad. W tym miejscu jeszcze pod koniec XV wieku było dwanaście źródeł. „W granicach Arabii jest taka skała, którą jego (Proroka) ludzie zapewne widzieli, jeśli nie on sam. I wydaje się, że ma on rację. Jeśli bowiem ktoś udał się do tej części kraju w XV wieku, opowiadał o tym, jak woda wypływała tam w dwunastu miejscach w skale, zgodnie z liczbą pokoleń Izraela" (Al-Koran, Sale, str. 8). Ponadto, ponieważ z Mojżeszem szło dwanaście pokoleń Izraelitów, Bóg z pewnością spowodował, że wytrysnęło dwanaście źródeł wody dla nich. Jedno źródło nie było w stanie zaspokoić potrzeb na wodę tak wielkiej liczby ludzi, których według Biblii było 600 000 (Lb 1,46).

Opisywany tutaj cud Mojżesza nie był sprzeczny z prawami natury, bowiem w rzeczywistości Bóg objawił Mojżeszowi konkretne miejsce, w które wystarczyło uderzyć laską, aby popłynęła woda. Geologowie zbadali już, że czasami woda płynie na bardzo małej głębokości w ziemi tuż pod pagórkami i skałami,i tryska jak tylko uderzyć w skałę czymś ciężkim lub zaostrzonym.

Słowa *Idrib bi 'Asāka al-Hajara* mogą też znaczyć: „Idź lub pośpiesz z ludem do tej skały", gdzie *'Asā* ma metaforyczne znaczenie „społeczności", zaś *Idrib* znaczy „Idź lub pośpiesz się". Powiadają, *Daraba al-Arda* lub *Daraba fī al-Ardi*, czyli on poszedł lub pośpieszył do kraju (Lane).

62. I przypomnijcie sobie, kiedy powiedzieliście: „O Mojżeszu, zaprawdę, nie zadowolimy się jednym rodzajem pożywienia. Przeto pomódl się do swego Pana za nas, aby dał nam to, co rodzi ziemia: jej zioła, jej ogórki i jej pszenicę, jej soczewicę i jej cebule". On zaś odrzekł: „Czy zamienilibyście to, co lepsze, na to, co gorsze? Idźcie do jakiegoś miasta, a tam znajdziecie to, o co prosicie".[102] I [a]zostali ugodzeni poniżeniem i nędzą, i [b] ściągnęli na siebie gniew Allacha. Stało się tak dlatego, iż odrzucili Znaki Boże i starali się zabijać[103] [c]Proroków niesprawiedliwie. Stało się tak, ponieważ zbuntowali się i zgrzeszyli.

وإذ قلتم يموسى لن نصبر على طعام وٰحد فادع
لنا ربك يخرج لنا مما تنبت الأرض من بقلها و
قثآئها وفومها وعدسها وبصلها قال أتستبدلون
الذى هو أدنى بالذى هو خير اهبطوا مصرا فإن
لكم ما سألتم وضربت عليهم الذلة والمسكنة
وبآءو بغضب من الله ذٰلك بأنهم كانوا يكفرون
بـَٔايٰت الله ويقتلون النبين بغير الحق ذٰلك بما
ع عصوا وكانوا يعتدون ﴿٦٢﴾

63. [d]Zaprawdę, ludzie wierzący, Żydzi, chrześcijanie oraz Sabianie[104] – jeśli jakaś ich część prawdziwie [e]wierzy w Allacha i Dzień Ostatni oraz spełnia dobre uczynki – otrzymają nagrodę od Pana i [f]nie spadnie na nich strach ani nie zaznają smutku.

إن الذين ءامنوا والذين هادوا والنصٰرى و
الصٰبـِٔين من ءامن بالله واليوم الأخر وعمل
صٰلحا فلهم أجرهم عند ربهم ولا خوف عليهم
ولا هم يحزنون ﴿٦٣﴾

[a]3,113. [b]2,91; 3,113; 5,61. [c]2,88; 3,22,113, 184; 5,71.
[d]5,70; 22,18. [e]4,137; 6,93. [f]2,113, 278; 6,49; 10,63.

102. Przeżywszy wiele lat w niewoli oraz w stanie zależności, Izraelici stali się bojaźliwi i opieszali. Przez to Bóg chciał, aby przez jakiś czas pozostawali na pustyni i żyli tam po to, by zrzucić z siebie bojaźń i indolencję oraz przyzwyczaić się do niezależności. Będąc w ten sposób jakby na nowo ożywieni, mieli zostać poprowadzeni do Ziemi Obiecanej i uczynieni władcami Palestyny. Jednakże Izraelici nie zrozumieli właściwego celu Bożego albo, zrozumiawszy go, nie potrafili go właściwie docenić i z głupim uporem nalegali na życie w mieście. Bóg chciał ich przygotować do sprawowania władzy na Ziemi Obiecanej, lecz ten nieszczęsny lud tęsknił za uprawą roli. Tak zatem powiedziano im, aby zeszli do miasta, gdzie mogli zaspokoić swoje zachcianki.

103. Słowo Qatl oprócz swojego podstawowego znaczenia „zabić", znaczy też próbować lub zamierzać zabić; pobić; przekląć; nie mieć nic wspólnego z oraz zneutralizować zły wpływ jakiejś rzeczy. Natomiast zwrot *Yaqtulūn al-Nabiyyīn*, nie oznacza, że Izraelici naprawdę zabili Proroków, ponieważ do czasu Mojżesza nie było wiadomo o zabiciu jakiegokolwiek proroka. W rzeczywistości Mojżesz był pierwszym Prorokiem, do którego można by odnieść te słowa, lecz oczywiście prorocy nie byli zabijani przez Izraelitów, choć czasami starano się to uczynić (Wj 17,4). Stąd słowo *Qatl* w tym wersecie nie oznacza raczej „rzeczywistego zabicia". Oznacza ono jedynie, że lud bardzo przeciwstwiał się Prorokom i że zabiłby ich, gdyby tylko mógł. Patrz także 3,22 oraz 40,29.

104. *Sābī* to ktoś, kto zapomina o swej własnej religii dla religii nowej. Jednakże z technicznego punktu widzenia, słowo Sabianowie odnosi się do pewnych sekt religijnych, istniejących w niektórych częściach Arabii i sąsiednich krajów. Nazwę tę stosowano wobec: (1) ludów czczących gwiazdy w Mezopotamii (Gibbon, „Roman Empire, *Murūj al-Dhahab*" oraz Enc. Rel. Eth., viii

64. I przypomnijcie sobie czas, kiedy [a]zawarliśmy z wami przymierze i [b]wznieśliśmy wysoko nad wami Górę[105], mówiąc: „Trzymajcie mocno to, co wam daliśmy, i pamiętajcie, co się w tym kryje, abyście doznali zbawienia".

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا
مَا آتَيْنَاكُم بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ٦٤

65. Wtedy to zawróciliście i gdyby nie łaska Allacha i Jego Litość[106] wobec was, z pewnością byście przegrali.

ثُمَّ تَوَلَّيْتُم مِّن بَعْدِ ذَٰلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَرَحْمَتُهُ لَكُنتُم مِّنَ الْخَاسِرِينَ ٦٥

66. Z pewnością poznaliście koniec tych spośród was, którzy [c] zgrzeszyli wobec Szabatu. Wtedy

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدَوْا مِنكُمْ فِي السَّبْتِ

[a]2,84, 94; 4,155. [b]7,172. [c]4,48, 155; 7,164; 16,125.

pod hasłem „Mandaeans"); (2) ludu, który żył w pobliżu Mosul w Iraku i wierzył w jednego Boga oraz wszystkich Proroków Bożych, lecz który nie posiadał żadnej objawionej Księgi. Lud ten twierdził, że wyznaje religię Noego (Jarīr i Kathīr). Nie należy jednak mylić tego ludu z Sabianami, o których niektórzy komentarorzy Biblii wspominają jako o ludzie żyjącym w starożytnym Jemenie.

Werset ten, jak się go błędnie rozumie, nie oznacza, że wiara w Boga i w Dzień Ostateczny wystarczy do zbawienia. Koran z naciskiem powiada, że najważniejsza jest wiara w Świętego Proroka (4,151, 152; 6,93), co stanowi integralną część wiary w Boga, oraz że wiara w życie przyszłe zawiera w sobie także wiarę w objawienie Boże (4,151, 152; 6,93). W innym miejscu jednoznacznie głosi się, że sam Islam jest akceptowany przez Boga jako religia (3,20,86). Koran w tym miejscu ogranicza się do wymienienia wiary w Boga i Dzień Ostateczny nie dlatego, iż wiara w objawienie i Świętego Proroka nie ma znaczenia zasadniczego, lecz ponieważ dwa pierwsze elementy wiary zawierają w sobie dwa ostatnie – zaś wszystkie cztery są właściwie nierozdzielne. W rzeczywistości werset ten ma na celu obalenie błędnego przekonania żydowskiego, że Żydzi byli „narodem wybranym przez Boga" i dlatego oni tylko mieli prawo do zbawienia. Oznacza to, iż nie miało znaczenia, czy ktoś był Żydem, chrześcijaninem, Sabianem czy muzułmaninem. Jeśli wiara ograniczała się tylko do ust wyznawcy, to była czymś martwym, pozbawionym życia i wszelkich motywów siły. Werset ten można także potraktować jako zawierający w sobie proroctwo oraz jako kryterium sprawdzania prawdy o Islamie. Proroctwo to mówi, że Islam zwycięży, ponieważ jest on religią prawdziwą. Kryterium to zawiera się w fakcie, że proroctwo to uczynione zostało w czasach, kiedy Islam walczył o swoje przetrwanie. Werset ten można także rozumieć jako znaczący, iż wszyscy ci, którzy podają się za wiernych – czy to Żydzi, chrześcijanie, Sabianie, czy też wyznawcy jakiejś innej religii – nie zaznają strachu ani żalu, jeśli ich wiara w Boga i Dzień Ostateczny jest szczera i jeśli wykazują się dobrymi uczynkami, co jest kwintesencją prawdziwej religii, czyli Islamu.

105. Słowa te nie oznaczają, że góra Synaj była fizycznie podniesiona nad głowy Izraelitów. Oznaczają one jedynie, że przymierze zostało zawarte w czasie, kiedy Izraelici stali u stóp góry. Mogą one mówić także o tym, że górą Synaj strasznie wstrząsało trzęsienie ziemi, podczs gdy Izraelici obozowali u jej stóp (Wj 19,2). W takim przypadku wstrząsy wysokiego szczytu górskiego mogą objawiać się tak, jakby wisiał nad głowami stojących u jego podnóża.

106. *Rahmah* (łaska) w przeciwieństwie do *Fadl* (litość) wymieniana jest na ogół w związku z takimi aktami Boga, które wiążą się ze sprawami religijnymi i duchowymi.

powiedzieliście im: [a]„Staňcie się małpami, wzgardzonymi".[107]

فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَٰسِـِٔينَ ﴿٦٦﴾

67. W ten sposób daliśmy lekcję ludziom z tamtych czasów oraz tym, którzy mieli przyjść po nich. Jest to również lekcja dla tych, którzy mają bojaźń Bożą.

فَجَعَلْنَٰهَا نَكَٰلًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَ
مَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٦٧﴾

68. I przypomnijście sobie, kiedy Mojżesz powiedział do swego ludu: „Allach nakazuje wam zabić krowę", a oni spytali: „Czy urządzasz sobie z nas pośmiewisko?" A on odrzekł: „Ja szukam schronienia u Allacha, albowiem inaczej stanę się jednym z tych, którzy są nieświadomi".

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦٓ إِنَّ ٱللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَن تَذْبَحُوا
بَقَرَةً ۖ قَالُوٓا أَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا ۖ قَالَ أَعُوذُ بِٱللَّهِ أَنْ أَكُونَ
مِنَ ٱلْجَٰهِلِينَ ﴿٦٨﴾

69. Wtedy odrzekli: „Pomódl się za nas do twojego Pana, aby powiedział nam, jaka ona ma być". Mojżesz odrzekł: „Bóg powiada, że ma to być krowa ani stara, ani młoda, ani dojrzała – gdzieś pomiędzy tym. A teraz czyńcie to, co się wam nakazuje".

قَالُوا ٱدْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّن لَّنَا مَا هِىَ ۚ قَالَ إِنَّهُۥ يَقُولُ
إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا فَارِضٌ وَلَا بِكْرٌ عَوَانٌۢ بَيْنَ ذَٰلِكَ ۖ [b]
فَٱفْعَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ ﴿٦٩﴾

70. Odpowiedzieli: „Pomódl się za nas do twego Pana, aby powiedział nam, jakiego ma ona być koloru". Mojżesz odrzekł: „Bóg powiada, że ma ona być ciemnobrązowa, czysta i o silnym głosie, zachwycająca swoich właścicieli".

قَالُوا ٱدْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّن لَّنَا مَا لَوْنُهَا ۚ قَالَ إِنَّهُۥ يَقُولُ
إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَآءُ فَاقِعٌ لَّوْنُهَا تَسُرُّ ٱلنَّٰظِرِينَ ﴿٧٠﴾

71. Powiedzieli: „Pomódl się za nas do twego Pana, aby nam wyjaśnił, jaka ma ona być, bowiem wszystkie krowy wydają się nam jednakowe. A jeśli Allach zechce, to – zaiste – będziemy właściwie pokierowani".

قَالُوا ٱدْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّن لَّنَا مَا هِىَ إِنَّ ٱلْبَقَرَ تَشَٰبَهَ
عَلَيْنَا وَإِنَّآ إِن شَآءَ ٱللَّهُ لَمُهْتَدُونَ ﴿٧١﴾

---

[a]5,61; 7, 167. [b]5,39.

---

107. Słowa „małpy" zostały tutaj użyte w przenośni w znaczeniu takim, że Izraelici stali się tak nikczemni i nędzni jak małpy, a ich zmiany nie nastąpiły w ciele, lecz w charakterze i duchu. „Nie zostali naprawdę zamienieni w małpy, zmieniły się jedynie ich serca" (Mujāhid). „Bóg użył tego zwrotu przenośnie" (Kathir). Gdyby Koran mówił, że zostali rzeczywiście zamienieni w małpy, użytoby słowa *Khāsi'ah*, nie zaś słowa *Khāsi'īn*, którego używa się w odniesieniu do istot rozumnych. Poprzez użycie tego słowa wskazuje się na to, że tak samo jak małpy są zwierzętami nikczemnymi i nędznymi, podobnie Żydzi zawsze pozostaną poniżeni w świecie i pomimo ich wielkiego

72. Odpowiedział im: „Pan Bóg powiada, że ma to być krowa, która [a]nie jest ugięta do orania ziemi ani do nawadniania upraw. Ma to być krowa bez skazy, jednobarwna". Powiedzieli: „Teraz wypowiedziałeś prawdę". Potem zabili krowę, choć raczej woleliby tego nie czynić.[108]

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ
وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لَّا شِيَةَ فِيهَا قَالُوا الْآنَ
ع جِئْتَ بِالْحَقِّ فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٢﴾

73. I przypomnijcie sobie czas, kiedy zabiliście[109] człowieka[109A] i z tego powodu zapanowała między wami niezgoda. Allach zaś ujawnił to, co ukrywaliście.[109B]

وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادّٰرَءْتُمْ فِيهَا وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَّا
كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٧٣﴾

74. Wtedy My powiedzieliśmy: „Porównajcie[110] ten incydent z jakimś podobnym, a odkryjecie prawdę". Tak zatem [b]Allach daje życie

فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا كَذٰلِكَ يُحْيِ اللَّهُ الْمَوْتٰى

[a]67,16. [b]2,180.

bogactwa i wielkich możliwości nigdy nie będą w stanie odzyskać siły na ziemi. Rdzenne znaczenie tego słowa oznacza tutaj nikczemność i poniżenie, ale także czołganie się w pyle ziemi. Patrz także 764.

108. Izraelici przez wiele lat żyli wśród Egipcjan, którzy wielką czcią otaczali krowę. Dlatego szacunek dla tego zwierzęcia wkradł się także do ich umysłów. Oto dlaczego w przypadku czynienia idolów dla siebie samych, robili je w kształcie cielca (Koran 2,52 oraz Wj 32,4). W celu oczyszczenia ich umysłów z czci do cielców, wielokrotnie nakazywano im składanie ich w ofierze (Lb 19,1-9; Kpł 4,1-21; 16,3, 11). Wydaje się, że mieli pewien szczególny rodzaj krowy, którą uważali za nietykalną, i obawiali się, że porządek należy właśnie do niej. Wielokroć zatem prosili Mojżesza, aby dokładnie określił, którą krowę mieli złożyć w ofierze Bogu, a w wyniku tego dodano pewne warunki określające bliżej zwierzę składane w ofierze.

109. *Qataltum* znaczy: szukałeś, próbowałeś, twierdziłeś lub zmieniłeś postanowienie, by zabić (40,29), albo spowodowałeś, iż wyglądał na martwego; prawie zabiłeś go. Powiada się *Qatala-hū*, czyli spowodował, że wyglądał on jak zabity fizycznie lub moralnie (Lane). Znane powiedzenie ʻUmar, a mianowicie *Uqtulū Sa'dan*, uważa się za oznaczające: spowodować, że Sa'd wygląda jak ktoś, z wszelkich powodów i dla wszelkich celów, martwy.

109A. *Nafsan* użyte jako *nakirah*, czyli w formie nieokreślonej, według gramatyki arabskiej może odnosić się do jakiejś bardzo ważnej osobistości (Mutawwal).

W poprzednich wersetach wspomniano o niektórych złych praktykach i przestępstwach Żydów. Ten werset odnosi się do ich największego grzechu, czyli do tego, że starali się zabić Jezusa na krzyżu, a przez to wykazać, że zgodnie z Biblią był on fałszywym prorokiem (Pwt 21,23). Podejmując tę nikczemną próbę, oczywiście całkowicie przegrali. Jezus został zdjęty z krzyża żywy, choć wyglądał jak martwy. W poszukiwaniu historycznego faktu, że Jezus nie umarł na krzyżu, lecz został z niego zdjęty żywy, patrz 2000.

109B. Zdanie to oznacza, że nadejdzie czas, kiedy prawda o śmierci Jezusa zostanie objawiona i kiedy zrzucona zostanie maska, która przez wiele, wiele lat przysłaniała prawdę o tym wydarzeniu.

110. *Darb* znaczy podobieństwo jakiejś rzeczy (Lane), zaś czasownik *Daraba* używany jest w różnych czasach w 13,18; 16,75 oraz 43,58 w znaczeniu „porównania". Tak zatem zwrot Idribū-hu Bi-ba'di-hā można interpretować jako „porównać stan Jezusa, w jakim został zdjęty z krzyża (prawie śmierć), ze stanem osoby, którą uważano za zmarłą, podczas gdy w rzeczywistości obie postacie nie były martwe, lecz tylko na takie wyglądały. Na podstawie powyższego można odkryć prawdę o domniemanej śmierci Jezusa.

zmarłym[110A] i ukazuje wam swoje Znaki, abyście mogli zrozumieć.

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٤﴾

75. Potem [a]wasze serca zatwardziły się[111] tak, że stały się twarde jak kamienie lub jeszcze twardsze. A wśród kamieni są i takie, z których tryskają strumienie lub woda, kiedy je rozłupać. Zaprawdę, wśród nich są i tacy, którzy poniżają samych siebie

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُم مِّن بَعْدِ ذَٰلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ
أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً ۚ وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ
الْأَنْهَارُ ۚ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ ۚ

[a]5,14; 6,44; 57,17.

110A. Zdanie to może oznaczać: Oto jak Bóg przedłużył życie Jezusowi po tym, jak był prawie martwy – gdzie *Mautā* jest liczbą mnogą od *Mait*, które oznacza kogoś prawie martwego lub wyglądającego na martwego (Lane). Tutaj słowo *Mautā* można traktować właśnie w tym sensie, ponieważ według Koranu ci, którzy naprawdę umierają, niegdy nie powracają do życia (21,96 oraz 23,101).

Werset ten można rozumieć także w następujący sposób: Potem powiedzieliśmy, „Uderzcie go (mordercę) w formie części jego występku. W ten sposób Allach daje życie umarłym i pokazuje wam znaki, abyście mogli zrozumieć". Wedle tego znaczenia oraz w świetle poprzedniego wersetu rzecz odnosi się do morderstwa dokonanego przez Żyda na muzułmaninie w mieście Medina. Przybywszy do Mediny, Święty Prorok zawarł pakt pokoju i wzajemnych dobrych stosunków z Żydami. Ale wzrastający dobrobyt i sukces Islamu stopniowo wywołały zazdrość niektórych ich przywódców. Ka'b bin Ashraf był wśród nich najważniejszy i zaczął sekretnie buntować swój lud przeciwko muzułmanom. Wkrótce po bitwie pod Badr pewna kobieta muzułmańska weszła do żydowskiego sklepu, by coś sobie kupić. Właściciel sklepu w stosunku do niej zachował się bardzo znieważająco. Bezsilna kobieta zaczęła wołać o pomoc. Pewien muzułmanin, który akurat przechodził w pobliżu, wszedł, by jej pomóc, i w bójce, która nastąpiła, Żydzi wtargnęli do sklepu i zabili muzułmanina. Kiedy zaczęto badać całą tę sprawę, żaden z niegodziwców, którzy brali udział w tym haniebnym zajściu, nie przyznał się do winy i każdy odpychał odpowiedzialność w stronę innych. To morderstwo muzułmanina nie było jedynym haniebnym aktem ze strony Żydów. Ich zachowanie z dnia na dzień stawało się coraz bardziej obraźliwe, zaś sami Żydzi stale poszukiwali okazji do wywoływania nowych niepokojów (Hishām), jak też knuli zamordowanie samego Świętego Proroka (Isābah). K'ab bin Ashraf był arcywrogiem i głównym podżegaczem wszystkich tych niepokojów i spisków. Udał się on nawet do Mekki i swoją elokwencją spowodował, że Quraish, którzy ubolewali z powodu swojej klęski pod Badr, złożyli uroczystą przysięgę, trzymając w rękach szaty Ka'bah, że nie zaznają spokoju, dopóki nie zniszczą Islamu i jego założyciela. K'ab rozpowszechniał także obelżywe wiersze skierowane przeciwko damom z rodziny Świętego Proroka. Zatem za swoje wielokrotne akty oszustwa, zdrady i niegodziwości oraz w formie kary za śmierć niewinnego muzułmanina, skazany został na śmierć. Wyrok śmierci był tylko częściową karą, reszta przeszła na życie przyszłe. Wykorzystując słowo *Qataltum* w liczbie mnogiej Koran utrzymuje całą społeczność żydowską Mediny odpowiedzialną za to morderstwo. Jednakże na karę śmierci skazano prowodyra – zaimek *hu* odnosi się do Ka'ba. Zgodnie z tym znaczeniem wersetu słowa „Tak Allach daje życie umarłym" oznaczają, że zemsta jest skutecznym sposobem dawania życia umarłym, ponieważ w ten sposób ewentualnych przestępców powstrzymuje się od ich czynów. Jak mówi się w 2,180 zemsta jest najlepszym sposobem dawania życia umarłym. Ponadto, Arabowie „Czasów Ciemnoty" zamordowaną osobę, której krew nie została pomszczona, uważali za zmarłą, zaś za żywą tę, której krew została pomszczona w pełni. Znany arabski poeta, Hārith bin Hilzah, powiada: „In Nabashtum mā Baina Malhata wa'l Sāqib, Fīhā al-Amwātu wa'l Ahyā'ū", czyli „jeśli rozkopiesz groby między Malhah i Sāqib, znajdziesz w nich umarłych, jak i żywych", czyli tych, których pomszczono.

111. Wspomniany w poprzednich wersetach morderca niewinnego muzułamnina przypieczętował los Żydów z Mediny, którzy z czasem stali się coraz bardziej uparci, a ich serca stały się podobne do kamieni, a nawet gorzej. Werset ten mówi dalej, że nawet rzeczy pozbawione życia – jak kamienie – mogą być w jakiś sposób wykorzystane, ale Żydzi tak się zdeprawowali, że – nie mówiąc już o dokonywaniu jakichś cnotliwych aktów z własnej woli – nawet przypadkiem nie uczy-

w bojaźni przed Allachem. Allach zaś zważa na to, co czynicie[112].

وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ۗ وَمَا اللَّهُ
بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٤﴾

76. Czy oczekujecie, że oni wam uwierzą, gdy jakaś ich grupa usłyszy Słowo Boże, a później je [a]poprzekręca, dobrze je zrozumiawszy i poznawszy tego konsekwencje.

أَفَتَطْمَعُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ
يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ
وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

77. A [b]kiedy spotykają ludzi wierzących, mówią: „Wierzymy". Kiedy jednak spotykają się wzajemnie w zacisznym miejscu, powiadają: „Czy mówicie im (wiernym) o tym, co Allach odkrył przed nami, aby w ten sosób mogli się z wami spierać przed waszym Panem? Czyż nie zrozumiecie?"[113]

وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا ۚ وَإِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ
إِلَىٰ بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٧٦﴾

78. Czyliż oni nie wiedzą, że Allach wie to, co trzymają w tajemnicy, jak i to, co ujawniają?

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾

[a]3,79; 4,47; 5,14,42. [b]2,15; 3,120; 5,62. [c]11,6; 35,39.

nili niczego, co można by określić mianem cnotliwego. Stali się oni gorsi od Kamieni, bowiem nawet z kamieni tryska woda, z której korzystają ludzie.

112. Uwagi te nie odnoszą się do całego narodu żydowskiego, ponieważ niektórzy Izraelici byli bez wątpienia kierowani bojaźnią Bożą. O nich powiada Koran tak: „spośród nich (serc) są i tacy, którzy uniżają się w bojaźni przed Allachem", gdzie zaimek *hā* oznacza *Qulūb* (serca), a nie *Hijārah* (kamienie). Koran zawiera kilka przypadków tego, co określa się mianem *Intishār al-Damā'ir*, czyli podobnym zaimkiem w tym samym wersecie, ale odnoszącym się do innych rzeczowników (48,10).

113. Werset ten wspomina o innej klasie Żydów, którzy zawsze działali jak hipokryci. Kiedy mieszali się z muzułmanami, przyklaskiwali ich wspaniałym motywom, potwierdzając proroctwa zawarte w Pismach, a dotyczące postaci Świętego Proroka. Lecz kiedy mieszali się ze swoim własnym ludem, inni członkowie ich społeczności robili im wyrzuty, że wyjawiają muzułmanom to, co objawił Bóg im właśnie, czyli że pozwalają muzułmanom poznać proroctwa dotyczące Świętego Proroka, zawarte w Pismach.

79. Niektórzy z nich są analfabetami.[113A]. Ci nie znają Księgi, lecz swoje własne fałszywe mniemania, a nie czynią nic oprócz dociekań.

وَمِنْهُمْ أُمِّيُّونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتٰبَ إِلَّا أَمَانِيَّ وَإِنْ هُمْ
إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٧٩﴾

80. Dlatego biada tym, którzy piszą Księgę swoimi własnymi rękami, a potem mówią: „To pochodzi od Allacha", by móc za nią wziąć [a]nędzną cenę. Biada im zatem za to, co napisały ich dłonie, jak i za to, co zarabiają.[114]

فَوَيْلٌ لِّلَّذِيْنَ يَكْتُبُوْنَ الْكِتٰبَ بِأَيْدِيْهِمْ ثُمَّ يَقُوْلُوْنَ
هٰذَا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ لِيَشْتَرُوْا بِهٖ ثَمَنًا قَلِيْلًا فَوَيْلٌ
لَّهُمْ مِّمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيْهِمْ وَوَيْلٌ لَّهُمْ مِّمَّا يَكْسِبُوْنَ ﴿٨٠﴾

81. I powiadają: [b]„Ogień nas nie dosięgnie, chyba że na ograniczoną liczbę dni".[115] Powiedz: [c]„Czyż otrzymaliście obietnicę od Allacha? Wiedzcie, że Allach nigdy nie zerwie swojego przymierza. Albo czy mówicie o Allachu to, czego nie wiecie?"

وَقَالُوْا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَّعْدُوْدَةً قُلْ
أَتَّخَذْتُمْ عِنْدَ اللّٰهِ عَهْدًا فَلَنْ يُّخْلِفَ اللّٰهُ عَهْدَهٗ
أَمْ تَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٨١﴾

82. Zaprawdę, każdy, kto czyni zło i jest ogarnięty przez swój własny grzech, jest mieszkańcem Ognia, w nim zamieszka.

بَلٰى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَّأَحَاطَتْ بِهٖ خَطِيْئَتُهٗ فَأُولٰٓئِكَ
أَصْحٰبُ النَّارِ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٨٢﴾

83. Natomiast ci, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, są mieszkańcami Nieba, w nim zamieszkają.

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ أُولٰٓئِكَ أَصْحٰبُ الْجَنَّةِ
هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٨٣﴾

[a]2,175; 3,200. [b]3,25. [c]54,44.

113A. *Ummiyyūn* oznacza tego, który nie postępuje zgodnie z objawioną Księgą. Słowo to jest liczbą mnogą od *Ummiyy*, które oznacza tego, kto nie potrafi czytać ani pisać.

114. Byli tacy Żydzi, którzy komponowali księgi lub ich części i przedstawiali je jako Słowo Boże. Taka niegodziwa praktyka była wśród Żydów rozpowszechniona. Dlatego oprócz kanonicznych ksiąg Biblii istnieje pewna liczba ksiąg, które uważane są przez Żydów za objawione, tak że obecnie trudno jest ustalić i rozróżnić księgi objawione od nieobjawionych.

115. Po przedstawieniu niektórych niegodziwych praktyk żydowskich, Koran wyjaśnia zasadnicze powody arogancji i zatwardziałości serc. Koran wskazuje, że te złe praktyki Żydów spowodowane są niesłusznym sądem, jakoby Żydzi byli oddzieleni od wszelkiej kary (Jew. Enc. pod hasłem „Gehenna"), albo że jeśli w ogóle będą ukarani, to kara ta będzie niezwykle lekka i nie będzie trwać dłużej jak czterdzieści dni. Inni zredukowali ją jeszcze nawet do siedmiu dni (Jarīr, pod 2,81). „Panuje obecnie powszechna opinia wśród Żydów, że żadna osoba spośród nich, bez względu na swą niegodziwość, ani żadna sekta nie będzie pozostawać w Piekle dłużej niż jedenaście miesięcy albo najwyżej rok, z wyjątkiem Dotan, Abiram i ateistów (spośród Żydów), którzy cierpieć będą przez całą wieczność (Sale).

84. I przypomnijcie sobie czas, kiedy [a]zawarliśmy przymierze z Dziećmi Izraela: „Nie będziecie czcić nikogo poza Allachem, będziecie dobrzy dla rodziców, rodziny, sierot i biednych, będziecie [b]przestrzegać Modlitwy i płacić Zakāt".[116] Potem odwróciliście się z uczuciem awersji z wyjątkiem nielicznych.

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا
اللَّهَ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ
وَالْمَسَاكِينِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَآتُوا الزَّكَاةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْكُمْ وَأَنْتُمْ
مُعْرِضُونَ ﴿٨٤﴾

85. I przypomnijcie sobie, kiedy zawarliśmy przymierze z wami: „Nie będziecie wzajemnie przelewać swojej krwi ani wyrzucać swych ludzi z domów"[117], a wy je potwierdziliście i byliście jego świadkami.

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ وَلَا
تُخْرِجُونَ أَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنْتُمْ
تَشْهَدُونَ ﴿٨٥﴾

86. A jednak to wy właśnie zabijacie się nawzajem i wyrzucacie niektórych spośród was z ich domów, wspomagając ich wrogów przeciwko nim w grzechu i występku. A kiedy przychodzą do was jako jeńcy, wykupujecie ich, podczas gdy samo ich wyrzucenie było z waszej strony nieprawością. Czy zatem wierzycie w jedną część Księgi, a nie wierzycie w inne? Jakąż ma być zatem nagroda dla tych z was, którzy tak postępują, jeśli nie niełaska w życiu doczesnym? W Dniu Sądu ludzie tacy otrzymają najsroższą karę. Zaprawdę, Allach baczy na to, co czynicie.[118]

ثُمَّ أَنْتُمْ هَٰؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا
مِنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِمْ بِالْإِثْمِ
وَالْعُدْوَانِ وَإِنْ يَأْتُوكُمْ أُسَارَىٰ تُفَادُوهُمْ وَهُوَ
مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ
الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلُ
ذَٰلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ
يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا
تَعْمَلُونَ ﴿٨٦﴾

[a]4,155; 5,13. [b]2,44.111; 4,78; 6,73; 22,79; 24,57; 30,32.

116. Werset ten nie mówi o żadnym konkretnym przymierzu, lecz o ogólnym przymierzu, które gorąco zachęca Żydów do porzucenia ich występków, jakże rozpowszechnionych wśród nich, i do prowadzenia cnotliwego życia (Wj 20, 3-6, 12; Kpł 19,17, 18; Prz 3,27, 28, 30; Pwt 6,13 i 14,29). W wersecie tym, jak w całym Koranie, kolejność słów zgodna jest z porządkiem ważności wymienianych dzieł.

117. Może tu być mowa o przymierzu między Świętym Prorokiem i Żydami z Mediny, na mocy którego obie strony postanawiają wzajemnie sobie pomagać przeciwko wspólnym wrogom i na mocy którego wszelkie spory miały ostatecznie być kierowane do Świętego Proroka do rozsądzenia (Muir, „Life of Mohammad" oraz „Sīrat" autorstwa Mirzā Bashīr Ahmad, M.A.).

118. W czasach Świętego Proroka w Medinie żyły trzy plemiona żydowskie – Banū qainuqā, Banū Nadīr oraz Banū Quraizah; oraz dwa plemiona pogańskie – Aus i Khazraj. Dwa z plemion

87. Oto ci, którzy przedkładają życie doczesne nad Życie Przyszłe. Dlatego ich kara nie będzie pomniejszona ani nie otrzymają pomocy w żadnej innej formie.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٨٦﴾

88. I zaiste, [a]daliśmy Mojżeszowi Księgę, i [b] zesłaliśmy Posłańców, by szli jego śladem. I Jezusowi, synowi Marii, [c] daliśmy wyraźne Znaki i wzmocniliśmy go [d]Duchem Świętości.[119] Czyż zatem za każdym razem, kiedy będzie do was przybywał Posłaniec z tym, czego nie pragniecie, będziecie zachowywać się arogancko i traktować niektórych jak kłamców, a innych zabijać?

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنْفُسُكُمُ اسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ ﴿٨٧﴾

89. Powiedzieli: [e]„Nasze serca okryte są zasłoną". Nie, to Allach przeklął ich z powodu ich niewiary. To, w co wierzą, to zbyt mało.

وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

90. A kiedy otrzymali Księgę od Allacha [f]spełniającą to, co jest z nimi – a przedtem to, o co modlili się w związku ze zwycięstwem[120] nad niewiernymi – kiedy przyszło do nich [g]to, o czym wiedzieli, że jest prawdą, odrzucili to. Klątwa Allacha niechaj spadnie na niewiernych.

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾

[a]Patrz 2,54. [b]5,47; 57.28. [c]2,254; 3,185; 5,111; 43,64. [d]16,103. [e]4,156; 41,6. [f]2,42, 92, 98, 102; 3,82; 4,48; 35,32; 46,13; [g]2,147.

żydowskich, Banū Qainuqā oraz Banū Quraizah, sąsiadowały z plemieniem Aus, zaś Banū Nadīr z plemieniem Khazraj. W ten sposób zawsze gdy te plemiona pogańskie prowadziły wojnę ze sobą, wplątywane w nią były także plemiona żydowskie. Jednak jeśli podczas wojny jakikolwiek Żyd wzięty był do niewoli przez pogan, Żydzi zbierali pieniądze wśród ludu i wykupowali go. Uważali za niewłaściwe, aby Żyd pozostawał w niewoli u pogan. Koran przeciwstawia się takiej praktyce, powiadając, że ich wiara nie tylko zabrania im brania w niewolę Żydów, ale i zabrania wojny między nimi samymi oraz mordowania, którego się często dopuszczali. Koran powiada także, że nie może być nic gorszego niż akceptowanie jednej części Pisma i odrzucanie całej reszty, ponieważ kiedy ktoś akceptuje jakąś część Pisma, to dowodzi to faktu, że jest przekonany co do prawdy całości. W kwestii zakazu brania Żydów do niewoli, patrz Kpł 25,39-43, 47-49, 54, 55; Ne 5,8.

119. Istnieje powszechne przekonanie, że Duch Świętości to jeszcze jedno imię anioła Gabriela (Jarīr oraz Kathīr). *Rūh al-Qudus* oznacza także święte lub błogosławione Słowo Boże.

120. Werset ten oznacza, że Żydzi mieli zwyczaj ujawniać przed pogańskimi Arabami fakt, iż w ich Pismach są proroctwa dotyczące nadejścia Proroka, który rozprzestrzeni prawdę po całym

91. Złem jest to, czemu zaprzedali swoje dusze – iż nie uwierzyli w to, co objawił Allach, żałując, że Allach zsyła łaskę na tego spośród swoich sług, którego wybierze. [a]Ściągnęli zatem gniew na gniew, a przecież na niewiernych czeka upokarzająca kara.

بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهِ أَنفُسَهُمْ أَن يَكْفُرُوا بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ
بَغْيًا أَن يُنَزِّلَ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ ۖ فَبَاءُوا بِغَضَبٍ عَلَىٰ غَضَبٍ ۚ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ
مُّهِينٌ ﴿٩١﴾

92. A [b]kiedy powiada się im: „Uwierzcie w to, co zesłał Allach", odpowiadają: „Wierzymy w to, co zostało nam zesłane", lecz nie wierzą w to, co zostało zesłane później, choć jest to Prawda spełniająca to, co jest z nimi. Powiedz: [c]„Dlaczego zatem próbowaliście zabijać Proroków Allacha wcześniej, skoro wierzyliście?"

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ قَالُوا نُؤْمِنُ بِمَا
أُنزِلَ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ
مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ ۗ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنبِيَاءَ اللَّهِ
مِن قَبْلُ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٩٢﴾

93. Mojżesz przyszedł do was z wyraźnymi Znakami, a potem [d] wy podczas jego nieobecności wzięliście sobie za obiekt czci cielca i staliście się odstępcami.

وَلَقَدْ جَاءَكُم مُّوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ
مِن بَعْدِهِ وَأَنتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٩٣﴾

[a]3,113; 5,61. [b]2,171. [c]3,113, 182. [d]2,52; 4,154; 7, 149, 153; 20,98.

świecie (Pwt 18,18, oraz 28,1-2). Kiedy jednak Prorok ten rzeczywiście pojawił się, nawet ci spośród nich, którzy byli świadkami Znaków Bożych spełnianych w Jego osobie, odwracali się od niego. Możemy tu też mieć takie znaczenie, że przed przyjściem Świętego Proroka Żydzi zwykli gorliwie modlić się do Boga, aby wzbudził proroka, który spowodowałby, że prawda Wiary zatryumfuje nad fałszywymi wiarami (Hishām, i, 150). Kiedy jednak prorok, o którego się modlili, zjawił się, zaś panowanie prawdy nad fałszem stało się faktem, odmówili przyjęcia go, a w konsekwencji ściągnęli na swoje głowy przekleństwo Boże.

94. I przypomnijcie sobie czas, [a]kiedy zawarliśmy z wami przymierze i wysoko nad wami wznieśliśmy Górę[121], powiadając: „Trzymajcie się mocno tego, co wam daliśmy i słuchajcie". Oni zaś odrzekli[121A]: „Słuchamy i jesteśmy posłuszni". A jednak ich serca napełniły się miłością do cielca[122] z powodu ich niewiary. Powiedz: „Złem jest to, do czego zachęca was wasza wiara, o ile jesteście wierzącymi".

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا
مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاسْمَعُوا ۖ قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا
وَأُشْرِبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ ۚ قُلْ بِئْسَمَا
يَأْمُرُكُمْ بِهِ إِيمَانُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩٤﴾

95. Powiedz: [b]„Jeżeli mieszkanie Życia Przyszłego z Allachem jest tylko dla was, wyłączając wszystkie inne ludy, to proście o śmierć, jeśliście prawdomówni".[122A]

قُلْ إِنْ كَانَتْ لَكُمُ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ خَالِصَةً مِنْ
دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٥﴾

96. Ale [c]oni nigdy o to nie poproszą z powodu tego, co ich własne ręce wysłały przed nimi. Allach wszak dobrze zna złoczyńców.

وَلَنْ يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ۗ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٩٦﴾

97. Ty zaś z całą pewnością stwierdzisz, że spośród wszystkich ludów oni są najbardziej chciwi, a nawet bardziej niż ci, którzy ustanawiają równych Bogu.[122B] Każdy z nich pragnie otrzymać życie tysiącletnie, lecz tak długie jego istnienie [d]nie odsunie go ani na krok dalej od kary. A Allach widzi wszystko, co oni czynią.

وَلَتَجِدَنَّهُمْ أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَىٰ حَيَاةٍ وَمِنَ الَّذِينَ
أَشْرَكُوا ۚ يَوَدُّ أَحَدُهُمْ لَوْ يُعَمَّرُ أَلْفَ سَنَةٍ وَمَا هُوَ
بِمُزَحْزِحِهِ مِنَ الْعَذَابِ أَنْ يُعَمَّرَ ۗ وَاللَّهُ بَصِيرٌ
بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾ ع

[a]2,64; 4,155; 7,172. [b]2,112; 62,7. [c]62,8. [d]62,9.

121. Patrz 105.

121A. Słowa te oznaczają, że praktycznie odmówili posłuszeństwa. W kwestii znaczenia *Qâla*, patrz 57.

122. Zwrot *Ushriba Fī Qalbihī Hubbu Fulānin* oznacza, że miłość takiej osoby przepełniła jej serce (Aqrab). Słowo to jest tak użyte, ponieważ miłość jest jak alkohol, iż upaja tego, kto jej kosztuje. Słowa użyte w tekście oznaczają „miłość do cielców głęboko wryła się w ich serca".

122A. Znaczenie jest tutaj takie, że Żydzi przekonani są, iż są usprawiedliwieni w swoim twierdzeniu, że Bóg ześle na nich swoje łaski i że twierdzenia Świętego Proroka są fałszywe. Dlatego powinni prosić o śmierć i zniszczenie kłamcy.

122B. Poganie byli mniej niż Żydzi zastraszeni współczesnym życiem, ponieważ w przeciwieństwie do Żydów nie wierzyli w życie po śmierci i dlatego nie obawiali się żadnej kary po śmierci.

98. Powiedz: „Jeśli kto jest wrogiem Gabriela[123] – on to bowiem [a]spowodował, że to spłynęło na wasze serca z rozkazu Allacha, [b]wypełniając poprzedzające je objawienie, i jest przewodnictwem i dobrą nowiną dla wiernych.

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيْلَ فَإِنَّهٗ نَزَّلَهٗ عَلٰى قَلْبِكَ
بِإِذْنِ اللّٰهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَّبُشْرٰى
لِلْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٩٨﴾

99. [c] „Jeśli kto jest wrogiem Allacha i Jego aniołów, Jego Posłańców, Gabriela i Michała[124], to zaiste, Allach jest wrogiem każdego takiego niewiernego"[125].

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِّلّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهٖ وَرُسُلِهٖ وَجِبْرِيْلَ
وَمِيْكٰىلَ فَإِنَّ اللّٰهَ عَدُوٌّ لِّلْكٰفِرِيْنَ ﴿٩٩﴾

100. I zaprawdę, zesłaliśmy wam wyraźne Znaki i każdy w nie wierzy z wyjątkiem nieposłusznych.

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَآ إِلَيْكَ اٰيٰتٍۢ بَيِّنٰتٍ ۚ وَمَا يَكْفُرُ بِهَآ إِلَّا
الْفٰسِقُوْنَ ﴿١٠٠﴾

101. Cóż? [d]Czy za każdym razem, kiedy będą zawierać przymierze, jakaś ich część będzie je odrzucać? Nie, większość z nich nie ma wiary.

أَوَكُلَّمَا عٰهَدُوْا عَهْدًا نَّبَذَهٗ فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ ۭ بَلْ
أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٠١﴾

102. Lecz teraz, skoro przybył do nich Posłaniec od Allacha, [e]spełniając to, co jest z nimi, część ludu, któremu dana była Księga, [f]odrzuca Księgę Allacha za siebie, jakby jej nie znali.

وَلَمَّا جَآءَهُمْ رَسُوْلٌ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا
مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيْقٌ مِّنَ الَّذِيْنَ أُوْتُوا الْكِتٰبَ ۙ كِتٰبَ
اللّٰهِ وَرَآءَ ظُهُوْرِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٠٢﴾

[a]26,194, 195. [b]Patrz 2,90. [c]58,6. [d]3,188. [e]Patrz 2, 90. [f]3, 188

123. *Jibrīl* to słowo złożone, składające się z *Jabr* oraz *Īl*, które znaczy zacny mąż Boży lub sługa Boży. *Jabr* po hebrajsku to *Geber*, które znaczy sługa, zaś Īl to Potężny, Wielki (Hebrew-English Lexicon, William Geseneus; Bukhārī, rozdz. o Tafsīr; oraz Aqrab). Według Ibn 'Abbās innym imieniem *Jibrīl* jest *'Abd Allah* (Jarir). Gabriel, który był najważniejszy wśród aniołów (Manthūr) był dostarczycielem objawienia koranicznego. Patrz także „Larger Edition of the Commentary". Wedle komentatorów Świętego Koranu *Jibrīl* jest synonimem *Rūh al-Qudus* oraz *Rūh al-Amīn*. Według Biblii funkcją Gabriela jest przekazywanie Posłannictwa Bożego Jego sługom (Dn 8, 16; 9,21 oraz Łk 1,19). Koran, jak wykazuje omawiany werset, te same funkcje przypisuje Gabrielowi. Jednak w niektórych późniejszych pismach żydowskich opisywany on jest jako „anioł ognia i grzmotów" (Enc. Brit. pod hasłem „Gabriel"). W czasach Świętego Proroka Żydzi traktowali Gabriela za swego wroga i jako anioła wojny, nieszczęść i kłopotów (Jarīr oraz Musnad).

124. *Mīkāl* to także jeden z najważniejszych aniołów. Imię to uważa się za składające się z *Mīk* oraz *Īl*, co oznacza tego, który jest podobny do Boga, czyli „nie ma nikogo jak Bóg" (Jew. Enc. oraz Bukhārī). Żydzi traktowali Michała jako swojego ulubionego anioła (Jew. Enc.) i jako anioła pokoju i dobrobytu, deszczu i ziół (Kathir) oraz uważali, że ma główny związek z podtrzymywaniem świata.

125. Aniołowie stanowią ważne ogniwo w łańcuchu duchowym i ten, kto przerywa choć jedno ogniwo duchowego łańcucha, albo manifestuje złą wolę przeciwko jakiemuś składnikowi tego systemu duchowego, w rzeczywistości odłącza siebie samego od całego systemu. Ktoś taki pozbawia siebie łaski i błogosławieństw, które wylewane są na prawdziwe sługi Boga i powoduje, że zasługuje na karę przeznaczoną dla odstępców od wiary.

103. I idą śladem[126] przekleństwa, którego śladem szli buntownicy przeciwko[127] Królestwu Salomona. Salomon zaś wierzył – zbuntowali się zaś ci, którzy nie uwierzyli. To właśnie oni uczyli ludzi fałszu i oszustwa[128]. To oni twierdzą, że postępują zgodnie z tym, co zostało objawione dwu[129] aniołom w Babilonie – Hārūtowi i Mārūtowi[130]. Ci dwaj jednak nikogo niczego nie nauczyli, dopóki nie powiedzieli: „Jesteśmy zaledwie próbą od Allacha, dlatego nie odrzucajcie tego, co mówimy". Zatem ludzie nauczyli się od nich tego, jak oni rozróżniają pomiędzy mężczyzną i jego żoną. Oni jednak nikogo tym nie zranili z wyjątkiem rozkazu Allacha. Przeciwnie, ci ludzie (przeciwnicy Świętego Proroka) uczą się tego, co może zranić ich samych i co może nie

وَاتَّبَعُوْا مَا تَتْلُوا الشَّيٰطِيْنُ عَلٰى مُلْكِ سُلَيْمٰنَ ۚ وَ
مَا كَفَرَ سُلَيْمٰنُ وَلٰكِنَّ الشَّيٰطِيْنَ كَفَرُوْا يُعَلِّمُوْنَ
النَّاسَ السِّحْرَ وَمَآ اُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ
هَارُوْتَ وَمَارُوْتَ ۚ وَمَا يُعَلِّمٰنِ مِنْ اَحَدٍ حَتّٰى
يَقُوْلَآ اِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ ۚ فَيَتَعَلَّمُوْنَ مِنْهُمَا
مَا يُفَرِّقُوْنَ بِهٖ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهٖ ۚ وَمَا هُمْ بِضَآرِّيْنَ
بِهٖ مِنْ اَحَدٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ۚ وَيَتَعَلَّمُوْنَ مَا يَضُرُّهُمْ
وَلَا يَنْفَعُهُمْ ۚ وَلَقَدْ عَلِمُوْا لَمَنِ اشْتَرٰىهُ مَا لَهٗ فِي

126. *Talautu-hū* znaczy poszedłem za nim (Lane).

127. *'Alā* ma sens *fī*, to znaczy „w" lub „podczas" i „przeciw" (Mughni). Partykuła ta jest też używana w Koranie w sensie „zgodności z" (2,113); wyznaczania sprawy (2,186); w sensie *fī* (28,16) oraz *min* (83,3). *Talā 'Alaihi* znaczy także skłamał przeciwko niemu (Tāj, Muhīt oraz Radi).

128. *Sihr* oznacza przebiegły sposób; szkoda; oczarowanie; produkowanie czegoś, co jest fałszywe w formie prawdy; jakiekolwiek wydarzenie, którego powód jest ukryty i o którym sądzi się, że jest inny od rzeczywistego (Lane). W ten sposób każdy fałsz, oszustwo czy przebiegły sposób, który ma na celu ukrywać coś przed społeczeństwem, zawiera się w *Sihr*.

129. Zwrot „dwóch aniołów" tutaj oznacza dwóch świętych mężów (12,32), ponieważ o dwóch aniołach wspomina się tutaj, że czegoś uczyli lud, a przecież aniołowie nie mieszkają wśród ludzi i nie mają bezpośrednich z nimi kontaktów (17,95; 21,8).

130. Hārūt i Mārūt to nazwy opisowe, gdzie pierwsza pochodzi od Harata (to znaczy: on porwał – Aqrab) i znaczy „ktoś, kto drze"; zaś druga pochodzi od Marata (czyli łamać) i znaczy „ktoś, kto łamie". Nazwy te oznaczają, że celem pojawienia się tych świętych mężów było „oderwanie" i „złamanie" chwały i potęgi imperium wrogów Izraelitów. Ci święci mężowie mówili nowym członkom w czasie inicjacji, że są swego rodzaju próbą zesłaną od Boga, służącą społeczeństwu w odróżnianiu tego, co dobre, od tego, co złe. Ograniczali oni członkostwo swojego stowarzyszenia tylko do mężczyzn. Werset ten oznacza, że Żydzi w czasach Świętego Proroka pozwalali sobie na podobne niegodziwe i oszukańcze praktyki, jakie charakteryzowały ich ojców w czasach Salomona. Werset ten powiada dalej, że niegodziwi kupcy w czasach Salomona to byli ci buntownicy, którzy nazywali go niewierzącym. Werset ten oczyszcza Salomona z oskarżenia o niewiarę. Dodaje on ponadto, że niegodziwi kupcy w czasach Salomona nauczali swoich współpracowników takich znaków, które im samym przekazywały znaczenie inne od ogólnie rozumianego – a wszystko to w celu oszukiwania ludzi i ukrywania swoich rzeczywistych zamiarów. Werset ten czyni aluzję do tych potajemnych spisków, które wrogowie Salomona knuli przeciwko niemu i dzięki którym chcieli obalić Imperium. Na podstawie tego wersetu można też wnioskować, że Żydzi z Mediny oddają się teraz takim samym podłym praktykom przeciwko Świętemu Prorokowi, ale że nigdy nie uda się im dopełnić swych niegodziwych planów.

być dla nich niczym dobrym.[130A] Oni dobrze o tym wiedzą, iż ten, kto w tym frymarczy, nie ma swojej części dobra w Życiu Przyszłym. I zaiste, złem jest to, czemu zaprzedali swoje dusze. Gdybyż jednak tylko o tym wiedzieli.

الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۝

104. I [a]gdyby uwierzyli i postępowali sprawiedliwie, to z pewnością lepsza byłaby ich nagroda u Allacha. Gdybyż tylko wiedzieli.

وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَمَثُوبَةٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ خَيْرٌ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۝ ع

105. O wy, którzy wierzycie, nie powiadajcie Prorokowi „Rā'inā"[131], ale mówcie „Unzurnā" i słuchajcie go. Niewiernych zaś czeka bolesna kara.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَقُولُوا انْظُرْنَا وَاسْمَعُوا وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

[a]3,180; 5,66, 67. [b]4,47.

130A. Kiedy Żydzi spostrzegli, że potęga Islamu stopniowo wzrasta i że opozycja wobec Islamu w Arabii całkowicie się załamała, przez co nie mogli zahamować ani cofnąć jego rozwoju, zaczęli podburzać przeciwko niemu obcokrajowców. Będąc poddawanymi opresjom i prześladowaniom przez władców chrześcijańskich, uciekli do Persji i przenieśli swoje centrum religijne z Judy do Babilonii (Hutchinson, History of the Nations, str. 550). Stopniowo zaczęli cieszyć się wielkimi wpływami na dworze perskim i rozpoczęli knucie spisków przeciwko Islamowi. Kiedy Chosroes II otrzymał list od Świętego Proroka, w którym prorok zapraszał go do przyjęcia Islamu, Żydom udało się namówić monarchę, aby wydać rozkazy Bādhānowi, namiestnikowi w Jemenie (będącym wówczas prowincją Persji), aby aresztował i przysłał Proroka skutego łańcuchami do Persji na dwór królewski. Właśnie do tych knowań i machinacji Żydów w czasach Proroka nawiązuje ten werset. Uwaga Żydów zwróciła się ku temu faktowi, że ich praojcowie także knuli spiski najpierw przeciwko Salomonowi, kiedy to niektórzy ludzie ze społeczeństwa zakładali potajemne stowarzyszenia posługujące się tajemnymi symbolami i znakami (1 Krl 11,29-32; 1 Krl 11,14, 23, 26; 2 Krn 10, 2-4). Drugą okazją sięgnięcia do formuły tajemnych stowarzyszeń były wydarzenia podczas ich niewoli w Babilonie w czasie rządów Nabuchodonozora. Świętymi mężami, o których wspomina się w tym wersecie, byli Aggeusz prorok oraz Zachariasz, syn Iddy (Ezd 5,1). Ci święci mężowie ograniczyli członkostwo swojego stowarzyszenia do mężczyzn i powiadali nowym członkom podczas inicjacji, że są oni swoistą próbą od Boga zesłaną i że dlatego Izraelici nie powinni odmawiać wiary w to, co oni mówią. Kiedy Cyrus, król Medii i Persji, doszedł do władzy, Izraelici doszli do potajemnego z nim porozumienia, co wielce pomogło w jego podboju Babilonu. W podzięce za to Cyrus nie tylko pozwolił im na powrót do Jerozolimy, ale również pomógł im w odbudowaniu świątyni Salomona (Historians History of the World, ii. 126). Werset ten zwraca uwagę na to, że wysiłki Żydów w dwu poprzednich wypadkach spotkały się z różnymi rezultatami. Za pierwszym razem, kiedy ich spisek skierowany był przeciwko Salomonowi, skończył się całkowitą porażką i utratą prestiżu, a na koniec wygnaniem do Babilonu. Za drugim razem, zaczęli działać podobnie, pod wodzą dwóch znakomitych osobistości i odnieśli sukces. Stąd w celu wskazania, czy wysiłki Żydów przeciwko Świętemu Prorokowi spotkają się z niepowodzeniem, jak w czasach Salomona, czy z sukcesem, jak w Babilonie, Koran powiada „przeciwnicy Świętego Proroka poznają to, co uczyni im szkodę i nie da niczego dobrego", wskazując na fakt, że Żydzi nie odniosą sukcesu tak samo jak ich praojcowie w Babilonie.

131. Słowo *Rā'inā* należy do miary *Mufā'alah*, które na ogół oznacza wzajemność, określa dwie strony zajmujące ten sam prawie poziom, ale może też znaczyć „szanuj nas, abyśmy i my ciebie szanowali". Szukając źródłosłowu w rdzeniu *Rā'in*, które oznacza kogoś głupiego lub próżnego, słowo to znaczy: „O, głupcze" lub „O, próżny człowieku". Ponieważ zwrot ten zawierał w sobie brak poszanowania dla Świętego Proroka, Bóg zabrania muzułmanom używania takich słów, zaś

106. Ci spośród Ludu Księgi, którzy nie wierzą, lub spośród tych, którzy łączą innych bogów z Allachem – ci nie pragną, aby jakiekolwiek dobro spłynęło na was od waszego Pana. [a]Allach jednak wybiera dla swej łaski kogo tylko zechce. A jest Allach Panem niezmierzonej szczodrości.

مَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتٰبِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ
أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ ۗ وَاللّٰهُ يَخْتَصُّ
بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١٠٦﴾

107. [b]Jeśli jakieś posłannictwo[131A] My skracamy[132] albo powodujemy, że zostaje zapomniane, zsyłamy lepsze od niego lub jemu podobne. Czyż nie wiesz, że Allach ma taką moc, by czynić, co tylko zechce?

مَا نَنْسَخْ مِنْ اٰيَةٍ أَوْ نُنْسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ
مِثْلِهَا ۗ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٧﴾

[a]3,75. [b]16,102.

zaleca używania języka pełnego poszanowania i niedwuznacznego, jak na przykład słowa *Unzurnā*, które znaczy „poczekaj na nas". Wspomniawszy intrygi Żydów z Arabii, jakie podejmowali oni wraz z obcymi ludami dla zrujnowania misji Świętego Proroka, Koran ilustruje w tym wersecie te machinacje, do których sięgnęli w celu zbagatelizowania Świętego Proroka i siania niezgody i waśni wśród muzułmanów. Wyraźnie pomniejszana ilustracja wybrana jest do podkreślenia faktu, że tam, gdzie w grę wchodzi duch ludu, czasami rzeczy bardzo małe mogą spowodować niebezpieczne rezultaty, podkopujące wśród nich ducha dyscypliny i poszanowania dla autorytetu.

131A. *Āyah* oznacza posłannictwo, znak, nakaz lub werset z Koranu (Lane).

132. Na podstawie tego wersetu błędnie dochodzi się do wniosku, że niektóre wersety Koranu zostały skrócone. Wniosek taki jest całkowicie błędny i niczym nie poparty. W wersecie tym nie ma niczego, co wskazywałoby, że słowo *Āyah* odnosi się do jakiegoś wersetu z Koranu. Zarówno w poprzednich, jak i w obecnych wersetach nawiązuje się do Ludu Księgi i jego zazdrości wobec nowego Objawienia, co wykazuje, że *Āyah*, o jakim mowa w tym wersecie, odnosi się do objawień poprzednich. Wskazuje się na to, że poprzednie Pisma zawierały dwa rodzaje przykazań: (a) takie, które z powodu innych warunków oraz uniwersalności Objawienia, wymagały skrócenia; oraz (b) tych, które zawierają prawdy powszechne, wymagające wskrzeszenia, aby można było przypomnieć ludowi o tych zapomnianych prawdach. Dlatego koniecznym było skrócenie niektórych fragmentów Pism i wprowadzenie na ich miejsce fragmentów nowych oraz odnowienie zagubionych. Tak zatem Bóg skrócił niektóre fragmenty poprzednich Objawień, zastępując je nowymi i lepszymi, a jednocześnie na nowo wprowadził brakujące części innych. Oto znaczenie, które jest *Nansakh* (Skracamy) odnosi się do słowa *Bi-Khairin* (lepszy), słowo zaś *Nunsihā* (powoduje, że ponieważ – w świetle zmienionych warunków życia ludzkości – dał nowe Prawo, które jest nie tylko lepsze niż stare Prawo, ale przeznaczone jest także dla ludzi wszystkich czasów. Gorsza nauka ograniczonej misji musi dać miejsce nauce lepszej o zasięgu powszechnym. W tym wersecie słowo *Nansakh* (Skracamy) odnosi się do słowa *Bi-Khairin* (lepszy), słowo zaś *Nunsihā* (powoduje, że zostają zapomniane) odnosi się do *Bi-Mithlihā* (podobne mu), co znaczy, że kiedy Bóg skraca coś, powołuje na to miejsce coś lepszego. Kiedy zaś powoduje, że coś zostaje zapomniane, wskrzesza to. Sami naukowcy żydowscy przyznają, że po wzięciu Izraelitów do niewoli do Babilonu przez Nabuchodonozora cały Pięcioksiąg zaginął (Enc. Bib.).

108. Czyż nie wiesz, że [a]Królestwo niebios i ziemi należy wyłącznie do Allacha? Poza Allachem nie ma dla was żadnego innego obrońcy ani pomocnika.

ألم تعلم أن الله له ملك السموت والأرض ط و
ما لكم من دون الله من ولي ولا نصير ﴿١٠٨﴾

109. [b]Czy zwątpicie[133] w Posłańca wysłanego do was, tak jak zwątpiono w Mojżesza przedtem? Każdy, kto zamienia wiarę na niewiarę niewątpliwie schodzi z właściwej drogi.

أم تريدون أن تسئلوا رسولكم كما سئل موسى من
قبل ط ومن يتبدل الكفر بالإيمان فقد ضل سواء
السبيل ﴿١٠٩﴾

110. Wielu spośród Ludu Księgi z powodu czystej zawiści z ich strony chciałoby, aby po tym, jak uwierzyliście, mogli na nowo zamienić was w niewiernych, już po tym, jak przedstawiona im została prawda. Lecz [d]przebaczajcie i nie zważajcie aż do czasu, kiedy [e]Allach wyda swój wyrok. Zaprawdę, Allach posiada taką moc, by uczynić wszystko to, czego zechce.

ود كثير من أهل الكتب لو يردونكم من بعد
إيمانكم كفارا ج حسدا من عند أنفسهم
من بعد ما تبين لهم الحق ج فاعفوا واصفحوا
حتى يأتي الله بأمره ط إن الله على كل شيء قدير ﴿١١٠﴾

111. I [f]przestrzegajcie Modlitwy, i płaćcie Zakāt. [g]A cokolwiek dobrego wyślecie przed sobą dla siebie samych, odnajdziecie to z pomocą Allacha. Zaprawdę, Allach widzi wszystko, co czynicie.

وأقيموا الصلوة وآتوا الزكوة ط وما تقدموا لأنفسكم
من خير تجدوه عند الله ط إن الله بما تعملون
بصير ﴿١١١﴾

112. Oni zaś powiadają: [h]„Nikt nigdy nie wejdzie do Nieba, chyba że będzie Żydem lub chrześcijaninem".[134] Są to ich próżne życzenia. Powiedz: „Dajcie dowód, jeśliście prawdomówni".

وقالوا لن يدخل الجنة إلا من كان هودا أو
نصرى ط تلك أمانيهم ط قل هاتوا برهانكم إن
كنتم صدقين ﴿١١٢﴾

[a]3,190; 41,7; 7, 159; 9,116; 43,86; 57,6. [b]4,154. [c]3,101, 150; 4, 90.
[d]5,14. [e]5,53; 16,34. [f]Patrz 2,4. [g]73,21. [h]2,95; 62,7.

133. Werset ten wspomina o innym podstępie, który wykorzystali Żydzi do obalenia misji Świętego Proroka. Zadawali mu absurdalne i głupie pytania, które nie miały żadnego związku z religią. Czynili tak, by wpoić muzułmanom ducha głupiego kwestionowania wszystkiego, tak aby ucierpiała godność wiary i tak, aby padli oni ofiarami wątpliwości.

134. Zarówno Żydzi, jak i chrześcijanie cierpią z powodu tego samego złudzenia, że tylko jedni lub drudzy mogą osiągnąć zbawienie.

113. Nie, [a]kto odda samego siebie[135] Allachowi i będzie czynił dobro, ten otrzyma swą nagrodę od Pana. [b]Na tego nie spadnie strach ani nie będzie on żałować.

بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ
عِندَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١١٣﴾

114. Żydzi zaś powiadają: [c]„Chrześcijanie robią ceremonie z niczego", a chrześcijanie mówią: [d]„Żydzi robią ceremonie z niczego"[136], podczas gdy jedni i drudzy czytają tę samą Księgę. Tak mówią ci, którzy nie mają żadnej wiedzy – i podoba im się to, co mówią. Allach jednak rozsądzi ich w Dniu Zmartwychwstania w kwestii tego, co wywołuje między nimi niezgodę.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَىٰ عَلَىٰ شَيْءٍ وَقَالَتِ
النَّصَارَىٰ لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ
كَذَٰلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ فَاللَّهُ
يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٤﴾

115. Bo któż może być bardziej niesprawiedliwy niż ten, kto zabrania głoszenia chwały imienia Allacha w [e]świątyniach Allacha oraz stara się je zrujnować[137]? Ludzie tacy nie wchodzili do nich, chyba że ze strachu. Dla nich niełaska na tym świecie. Dla nich też wielka kara w świecie przyszłym.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن مَّنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَن يُذْكَرَ فِيهَا
اسْمُهُ وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا أُولَٰئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَن
يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ
فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٥﴾

[a]4,126. [b]Patrz 2,63. [c]5,69. [d]5,69. [e]9.17,18; 22,26; 72, 19, 20.

135. *Wajh* oznacza twarz; samą rzecz; cel i motyw; uczynek lub działanie, na które człowiek zwraca swą uwagę; upragnioną drogę; łaskę lub zachętę (Aqrab).

Werset ten nawiązuje do tych trzech ważnych stadiów doskonałej sprawiedliwości, to znaczy *Fanā'* (samounicestwienie); *Baqā'* (odrodzenie); oraz *Liqā'* (związek z Bogiem). Słowa „poddaje się całkowicie Allachowi" oznaczają, że wszystkie nasze siły i organy oraz wszystko to, co do nas należy, powinno być całkowicie poddane Bogu i Jemu służyć. Stan taki znany jest jako Fanā' lub śmierć, którą prawdziwy muzułmanin musi na siebie ściągnąć. Drugie zdanie, „on jest tym, co czyni dobrze", nawiązuje do stanu *Baqā'* lub odrodzenia, ponieważ kiedy człowiek zatraci się w miłości do Boga i znikną wszystkie jego ziemskie plany i pragnienia, otrzymuje nowe życie, które można nazwać *Baqā'* lub odrodzeniem. Żyje potem dla Boga i dla służenia innym ludziom. Końcowe słowa opisują trzeci i najwyższy stan dobroci – stan *Liqā'* lub związek z Bogiem, który bywa też określany mianem „pokój duszy" lub w Koranie *Nafs Mutma'innah* (89,28).

136. *Shai'* oznacza rzecz; cokolwiek dobrego; troskę; to, czego się pragnie (Lane).

Nic nie jest bardziej obce całemu duchowi Islamu niż opozycja wobec prawdy. Islam naucza, że cała Wiara posiada pewne prawdy, a religia nazywana jest prawdziwą nie dlatego, że posiada monopol na prawdę, lecz dlatego, iż posiada całą prawdę i wolna jest od wszelkich form nieprawdy. Twierdząc, że jest doskonałą i pełną religią, Islam szczerze uznaje prawdy i cnoty innych religii.

137. Werset ten stanowi ciężkie oskarżenie tych, którzy swoje różnice religijne doprowadzają do takiego ekstremalnego stanu, że nie cofają się nawet przed wpadaniem w nienawiść wobec miejsc czci innych religii. Stan taki powstrzymuje ludzi od czci Boga w miejscach świętych. Przeciwnicy posuwają się nawet często do niszczenia świątyń. Takie akty gwałtu są tutaj potępiane

116. [a]Do Allacha należą Wschód i Zachód.[138] Zatem dokądkolwiek się zwrócicie, tam będzie oblicze Allacha. Zaiste, Allach jest Szczodry, Wszechwiedzący.

وَلِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ
اللّٰهِ إِنَّ اللّٰهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿١١٦﴾

117. I powiadają: [b]„Allach wziął sobie syna".[139] On jest Święty! Nie, wszystko w niebiosach i na ziemi należy do Niego. [c]Do Niego należą wszyscy posłuszni.

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ بَلْ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ
وَالْأَرْضِ كُلٌّ لَهُ قٰنِتُونَ ﴿١١٧﴾

118. On wszak [d]dał początek[140] niebiosom i ziemi. Kiedy On coś nakazuje, [e]powiada tylko danej rzeczy: „Stań się", a ona się staje.

بَدِيعُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضٰى أَمْرًا فَإِنَّمَا
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿١١٨﴾

[a]2,143; 26,29; 55,18. [b]4,172; 6,101, 102; 10,69; 17,112; 18,5; 19,36, 89, 90; 21,27; 25,3; 39,5; 43,82. [c]30,27. [d]6,102. [e]3,48; 6,74; 16,41; 36,83; 40,69.

kategorycznie oraz wpajana jest lekcja tolerancji. Koran uznaje dla wszystkich ludzi wolne i niczym nie ograniczone prawo czczenia Boga w miejscach czci, ponieważ świątynia lub meczet to miejsca poświęcone oddawaniu czci Bogu, zaś osoba, która utrudnia innym czczenie ich Boga, w rzeczywistości przyczynia się do rujnowania i niszczenia.

138. Werset ten zawiera proroctwo mówiące, że Islam rozprzestrzeni się najpierw na wschodzie, a później, w Dniach Ostatecznych zacznie penetrować zachód.

139. Słowa „syn Boży" używane metaforycznie w żydowskiej literaturze religijnej znaczą „umiłowany sługa Boży" lub „Prorok". Później zaczęły one mieć znaczenie dosłowne (Łk 20,36; Mt 5,9, 45, 48; Pwt 14,1; Wj 4,22; Ga 3,26, etc.). Gdyby Bóg miał syna, musiałby podlegać pragnieniom seksualnym oraz potrzebie posiadania żony i musiałby się rozdzielać, ponieważ syn jest częścią ciała ojca. Podobnie musiałby podlegać śmierci, ponieważ prokreacja gatunku, na jaką wskazuje przypisanie Bogu syna, jest cechą charakterystyczną rzeczy ginących. Islam odrzuca wszelkie takie idee, ponieważ wedle niego Bóg jest święty i nie ma żadnych ułomności.

140. Atrybut ten nie tylko stanowi przeciwieństwo chrześcijańskiego dogmatu Jezusa-Boga, ale skutecznie odrzuca hinduską teorię, jakoby dusza i materia były pierwotne i wieczne. Bóg jest Stwórcą nieba i ziemi, co oznacza, że nie potrzebował do tego pomocy syna, a w istocie nikogo innego. (2) Bóg jest stwórcą wszechświata, to znaczy że stworzył wszystkie rzeczy z niczego, bez posiadania wcześniej istniejącego modelu oraz bez wcześniej istniejącej materii. (3) Bóg jest Wszechmocny, to znaczy że kiedy tylko postanawia, że coś ma powstać, rzecz ta staje się zgodnie z Jego w tej sprawie rozkazem. Werset ten niekoniecznie oznacza, jak się to czasami niewłaściwie rozumie, że kiedy Bóg postanawia, aby coś powstało, rzecz ta powstaje od razu. Powyższe oznacza, że kiedy Bóg coś postanawia, nic nie jest w stanie udaremnić tego postanowienia.

119. Ci zaś, którzy nie mają żadnej wiedzy, powiadają: „Dlaczego Allach do nas nie przemówi lub nie da nam [a]jakiegoś Znaku?"[141] Tak samo powiadali ci, co byli przed nimi, a było to podobne. Serca ich wszystkich są podobne. Zaprawdę, My uczyniliśmy wyraźne Znaki ludowi, który mocno wierzy.

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ أَوْ تَأْتِينَا
آيَةٌ كَذَٰلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّثْلَ قَوْلِهِمْ
تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿١١٩﴾

120. Wysłaliśmy ciebie z Prawdą [a]jako zwiastuna dobrych wieści oraz tego, kto ostrzega. I nikt nie będzie cię pytać w sprawie mieszkańców Piekła.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَا تُسْأَلُ عَنْ
أَصْحَابِ الْجَحِيمِ ﴿١٢٠﴾

121. I Żydzi nigdy nie będą z ciebie zadowoleni ani chrześcijanie, chyba że zaczniesz wyznawać ich kredo. Powiedz: „Zaprawdę, jedynie przewodnictwo Allacha jest przewodnictwem prawdziwym". A jeżeli pójdziesz za ich złymi pragnieniami, posiadając wiedzę, jaka na ciebie spłynęła, nie będziesz miał w Allachu przyjaciela ani pomocnika.

وَلَن تَرْضَىٰ عَنكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ
مِلَّتَهُمْ قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ وَلَئِنِ
اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُم بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ
مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٢١﴾

122. [d]Ci, którym daliśmy Księgę, postępują zgodnie z nią, tak jak to powinni robić.[142] To oni w nią wierzą. Kto jednak w tę Księgę nie wierzy, ten z pewnością przegrywa.

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ أُولَٰئِكَ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَن يَكْفُرْ بِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٢٢﴾

123. O Dzieci Izraela! [e]Przypomnijcie sobie Moje Łaski, którymi was obsypałem, oraz że to [f]Ja wyniosłem was ponad wszystkie narody tego czasu.

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ
وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٢٣﴾

[a]6,38; 20,135; 21,6; 43,54. [b]5,20; 6,49; 17,106; 33,46.
[c]2,146; 13,38. [d]3,114. [e]Patrz 2,41. [f]Patrz 2,48.

141. Można zauważyć, że kiedykolwiek mówi się o niewierzących jako o ludziach domagających się Znaku, słowo „Znak" oznacza albo Znak wymyślony przez nich samych albo Znak kary (21,6; 6,38; 13,28; 20,134, 135; 29,51).

142. Słowa te odnoszą się do muzułmanów, a nie do Żydów czy chrześcijan, ponieważ to właśnie muzułmanie są tymi, którzy są prawdziwymi i szczerymi następcami Koranu, nie zaś Żydzi czy chrześcijanie, którzy nie chcieli uwierzyć i odrzucili go jako rzecz sfabrykowaną (Qatādah). To znaczenie Yatlūna popierane jest przez Ibn 'Abbās, 'Abd Allāh bin Mas'ūd, 'Atā, oraz 'Ikrimah.

124. I strzeżcie się dnia, w którym [a]żadna dusza nie będzie zastępstwem dla innej duszy, ani nie będzie od niej przyjęte żadne zadośćuczynienie, [b]ani nie uchroni jej żadne wstawiennictwo, oraz kiedy żadna dusza nie otrzyma pomocy.

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَّا تَجْزِي نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْئًا وَ
لَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَلَا هُمْ
يُنصَرُونَ ﴿١٢٤﴾

125. I przypomnijcie sobie, kiedy Pan wypróbował[142A] Abrahama przy pomocy pewnych poleceń[142B], które on wypełnił. Pan rzekł: [c]„Uczynię cię przywódcą[143] ludzi". Abraham spytał: „A spośród mego potomstwa?" Bóg odpowiedział: „Moje przymierze nie dotyczy odstępców".

وَإِذِ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَمَّهُنَّ ۖ قَالَ إِنِّي
جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا ۖ قَالَ وَمِن ذُرِّيَّتِي ۖ قَالَ
لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ ﴿١٢٥﴾

126. I przypomnijcie sobie czas, kiedy uczyniliśmy Dom miejscem schronienia[144] dla ludzkości, jak i miejscem bezpiecznym.[145] Powiedzieliśmy: [d]„Weźcie sobie miejsce Abrahama za miejsce Modlitwy". I nakazaliśmy Abrahamowi i Izmaelowi mówiąc: „Oczyśćcie Mój Dom dla tych, którzy wypełnią okrążenie oraz dla tych, którzy pozostaną w środku w celach nabożnych, jak i dla tych, którzy kłaniają się i upadają na twarz w Modlitwie".

وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا وَاتَّخِذُوا
مِن مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى ۖ وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ
وَإِسْمَاعِيلَ أَن طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ
وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿١٢٦﴾

[a]Patrz 2,49. [b]Patrz 2,49. [c]2,131; 16,121, 122; 60,5. [d]3,98; 22,27.

142A. *Ibtilā'* implikuje dwie rzeczy, (a) poznanie stanu lub warunków przedmiotu oraz zapoznawanie się z tym, co było nieznane w danym przypadku; (b) manifestację dobroci lub złych cech danego przedmiotu (Lane).

142B. *Kalimāt* to liczba mnoga od *Kalimah*, które oznacza przykazanie (Mufradāt).

143. *Imām* oznacza jakikolwiek obiekt, za którym się idzie, czy to człowieka, czy księgę (Mufradāt).

144. *Mathābah* oznacza miejsce składania wizyty, które upoważnia kogoś do nagrody; lub miejsce zamieszkania człowieka (Mufradāt). Ka'bah, jak powiadają niektóre tradycje i na co wskazuje sam Koran, zostało pierwotnie zbudowane przez Adama (3,97) i przez jakiś czas było centrum czci jego potomków. Później, z biegiem czasu, lud podzielił się na różne społeczności, które ustanowiły własne miejsca oddawania czci. Następnie Abraham odbudował to miejsce i było ono miejscem czci dla jego potomków aż po jego syna Izmaela. Z biegiem jednak czasu miejsce to zamieniło się w prawdziwy dom idolów, których było aż 360 – prawie tyle samo co dni w roku. Jednakże w czasie przyjścia Świętego Prororka stało się ono ponownie centrum czci dla wszystkich narodów, jako że Święty Prorok został zesłany jako Posłaniec do całej ludzkości, by ją zjednoczyć – dla ludzkości, która podzieliła się po czasach Adama na mniejsze ludzkie skupiska.

145. Ka'bah, a co za tym idzie i miasto Mekka, uważane są za miejsca pokoju i bezpieczeństwa. Od czasów świtu historii rozpadły się wielkie imperia i rozleciały wspaniałe drogi, lecz pokój Mekki nigdy nie był w materialny sposób naruszony. Centra religijne innych Wiar nigdy nie

127. I przypomnijcie sobie, kiedy Abraham powiedział: „Panie mój, [a]uczyń to miejsce miastem pokoju i daj owoce tym jego mieszkańcom, którzy wierzą w Allacha i Dzień Ostatni". Allach rzekł: „Także i tego, który nie wierzy, obsypię dobrodziejstwami na czas jakiś. Potem wyznaczę mu karę Ognia, a jest to zły los".

وإذ قال إبرهم رب اجعل هذا بلدا ءامنا وارزق
أهله من الثمرت من ءامن منهم بالله واليوم
الءاخر قال ومن كفر فأمتعه قليلا ثم أضطره
إلى عذاب النار وبئس المصير ⑰

128. I przypomnijcie sobie czas, kiedy Abraham i Izmael wznosili[146] fundamenty Domu modląc się: „Panie nasz, [b]przyjmij to od nas. Tyś bowiem jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący".

وإذ يرفع إبرهم القواعد من البيت وإسمعيل
ربنا تقبل منا إنك أنت السميع العليم ⑱

[a]3,98; 14,36; 27,92; 28,58. [b]14,41.

twierdziły o, ani w rzeczywistości nie cieszyły się takim pokojem i nietykalnością na wypadek niebezpieczeństwa. Jednakże Mekka pozostała miejscem bezpiecznym. Żaden obcy najeźdźca nigdy do niej nie wtargnął. Pozostaje ona zawsze w rękach tych, którzy ją szanują.

146. Wiele dyskusji wywołuje pytanie, czy Abraham był założycielem czy tylko tym, który przebudował Ka'bah. Niektórzy utrzymują, że Abraham był pierwszym budowniczym tego miejsca, inni zaś doszukują się śladów samego Adama. Koran (3,97) oraz autentyczne Tradycje przychylają się do poglądu nawet wcześniejszego wzniesienia budowli w tym miejscu, jeszcze przed Abrahamem, ale pozostały jedynie jej niewielkie ślady. Słowo *al-Qawā'id* w tym wersecie wykazuje, że znajdują się tam fundamenty Domu wzniesionego przez Abrahama i Izmaela. Ponadto, modlitwa Abrahama w czasie kiedy oddzielił się od swego syna i żony w Mekce, a mianowicie „Umieściłem moje dzieci w pewnej nieurodzajnej dolinie w pobliżu Twego Świętego Domu (14,38), wykazuje, że Ka'bah istniało nawet zanim Abraham pozostawił swą żonę i syna w dolinie Mekki. Hadīth także potwierdza ten pogląd (Bukhārī). Także i dane historyczne potwierdzają pogląd, że Ka'bah ma starożytne pochodzenie. Historycy o uznanym autorytecie, a nawet niektórzy wrogo do Islamu nastawieni krytycy przyznają, że Ka'bah to starożytne miejsce, które uważano za święte od niepamiętnych czasów. „Diodorus Siculus, Sycylia (60 przed Chrystusem), mówiąc o regionie obecnie znanym jako Hijāz, powiada, że było ono «szczególnie czczone przez mieszkający tam lud» i dodaje, «jest tam ołtarz zbudowany z twardego kamienia i bardzo stary, ...do którego okoliczne ludy przychodziły tłumnie ze wszystkich stron» (Tłumaczenie C.M. Oldfather, London, 1935, Księga III, rozdz. 42, tom ii, str. 211-213)... «Słowa te muszą odnosić się do świętego domu w Mekce, ponieważ nie wiemy o żadnym innym, który wyznaczony byłby do oddawania hołdu w Arabii... Tradycja przedstawia Ka'bah jako od niepamiętnych czasów scenę pielgrzymek ze wszystkich części Arabii». Patrz «The Larger Edition of the Commentary», str. 180-182."

129. „Panie nasz, uczyń nas obu poddanymi Tobie, z naszego zaś potomstwa także uczyń lud Tobie poddany. Wskaż nam sposoby oddawania czci i zwracaj się do nas z litością. Tyś jest bowiem tym, kto często powraca ze współczuciem i tyś jest Litościwy."

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً
مُسْلِمَةً لَكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٩﴾

130. „I, Panie nasz, powołaj spośród nich [a]Posłańca – spośród tych, którzy potrafią zrozumieć Twoje Znaki oraz nauczać Księgi i Mądrości[147] oraz którzy mogliby je oczyszczać. Zaprawdę, Tyś jest Potężny, Mądry".

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ
آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ
إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٣٠﴾ ع

[a]2,152; 3,165; 62,3.

147. Werset ten jest streszczeniem tematu całej sury, która zawiera nie tylko jego rozszerzenie, ale zajmuje się poszczególnymi sprawami w tej samej kolejności, w jakiej wymienia je ten werset; to znaczy, najpierw mamy Znaki, potem Księgę, Mądrość Prawa, a na końcu Środki postępu narodowego (Patrz wstęp do tej sury).

Ciekawym może okazać się tutaj spostrzeżenie, że Koran mówi o dwóch różnych modlitwach Abrahama – jednej dotyczącej potomstwa Izaaka, drugiej mówiącej o potomstwie Izmaela. O tej pierwszej modlitwie wspomina się w 2,125, zaś o drugiej w omawianym wersecie. W modlitwie o potomstwie Izaaka Abraham prosi, aby powołać Imamów lub Reformatorów spośród nich, ale nie wspomina o ich konkretnym dziele ani o ich statusie – mieliby oni być zwykłymi Reformatorami Bożymi, którzy następowaliby po sobie, prowadząc reformację w Izraelu. W modlitwie omawianej w tym wersecie Abraham modli się do Boga, aby spośród jego potomków powołał wielkiego Proroka, który miałby do spełnienia konkretną misję. Różnica ta w rzeczy samej stanowi cudownie prawdziwy obraz gałęzi Domu Abrahama. Wspominając o tych dwóch modlitwach Abrahama w wersetach 125-130 Sura ta nawiązuje do faktu, że Abraham nie tylko modlił się o dobrobyt dla dzieci Izaaka, ale i dla potomstwa Izmaela, jego pierworodnego syna. Potomkowie Izaaka utracili dar prorokowania w wyniku ich złych postępków. Dlatego prorok, o którego prosi w tej modlitwie patriarcha, musi należeć do innych potomków Abrahama – tych, którzy byli dziećmi Izmaela. W celu wskazania, że spodziewany prorok miał być Izmaelitą, Koran całkiem stosownie wspomina o wzniesieniu Ka'bah przez Abrahama i Izmaela oraz o modlitwach Abrahama za potomstwo jego najstarszego syna. Przeciwko temu naturalnemu wnioskowi krytycy chrześcijańscy przedstawiają na ogół dwa argumenty: (1) że Biblia nie wspomina o żadnej Bożej obietnicy danej Abrahamowi i dotyczącej Izmaela; oraz (2) że – przyznając, iż Bóg dał tego typu obietnicę – nie ma żadnego dowodu na fakt, iż Prorok Islamu był potomkiem Izmaela.

Jeśli chodzi o ten pierwszy sprzeciw, to nawet jeżeli Biblia nie zawierałaby żadnego proroctwa o Izmaelu, nie oznacza to, że takie proroctwo nigdy nie istniało. Ponadto, skoro dowody biblijne można traktować za ostateczne w kwestii istnienia obietnicy dotyczącej Izaaka i jego synów, to dlaczego dowody Koranu i, żeby być ścisłym, dzieci Izmaela nie mogłyby być przyjęte za fakt ustalający, iż Bóg dał taką obietnicę Izmaelowi i jego synom. Jednakże sama Biblia zawiera w swej treści odniesienia do przyszłego życia synów Izmaela, podobnie jak i te, które dotyczą synów Izaaka (Rdz 16,10-12; 17,6, 6-10; 17,18-20). Faktycznie jednak obietnica dana Izmaelowi nie różni się zasadniczo od obietnicy danej Izaakowi – oni obaj mieli być błogosławieni, obaj mieli być płodni, oraz potomstwu każdego z nich obiecuje się królestwo. Skoro więc natura obietnicy danej obu braciom zasadniczo się niczym nie różni, rodzaj nagrody przyznanej dzieciom Izaaka będzie trzeba przyznać także dzieciom Izmaela. Do takiego wniosku przychylają się niektórzy najwięksi krytycy chrześcijańscy (The Scofield Reference Bible, str. 25).

W odpowiedzi na drugi zarzut, że nawet jeśli rozumieć to przymierze tak, iż zawiera ono w sobie także dzieci Izmaela, to należy jeszcze udowodnić, że Święty Prorok należał do Domu Izmaela,

131. Bo któż odwróci się od [a]religii Abrahama, jeśli nie ten, kto sam z siebie czyni głupca?[148] [b]Jego wybraliśmy na tym świecie, a i w przyszłym z pewnością znajdować się on będzie pośród sprawiedliwych.

وَمَنْ يَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ إِبْرٰهِيمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ ۚ وَلَقَدِ اصْطَفَيْنٰهُ فِي الدُّنْيَا ۖ وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصّٰلِحِينَ ﴿١٣١﴾

132. Kiedy Pan powiedział mu: „Poddaj się", on odrzekł: [c]„Ja już poddałem się Panu Światów".

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ ۙ قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعٰلَمِينَ ﴿١٣٢﴾

[a]3,96; 4,126; 6,162. [b]2,125; 3,34; 16,121, 122; 60,5. [c]3,68; 4,126

można po krótce odpowiedzieć tak: (1) Quraish, plemię, do którego należał Święty Prorok, zawsze było przekonane i twierdziło, że jest potomstwem Izmaela i twierdzenie to uznawane było przez ludy Arabii. (2) Gdyby twierdzenie Quraish, jak i innych plemion arabskich, było fałszywe, prawdziwi potomkowie Izmaela protestowaliby przeciwko tej praktyce. (3) W Rdz 17,20 Bóg obiecał błogosławić Izmaelowi, pomnożyć jego potomstwo, uczynić go wielkim narodem i ojcem dwunastu książąt. Jeżeli ludy Arabii nie są potomkami Izmaela, to gdzież jest ten obiecany naród? Izmaelickie plemiona Arabii są naprawdę jedynymi pretendentami w tej kwestii. (4) Według Rdz 21, 8-14 Hagar musiała opuścić swój dom, żeby zaspokoić próżność Sary. Jeśli nie została zabrana do Hijāz, to gdzie znajdujemy jej potomków i jakim było miejsce jej wygnania? (5) Wszyscy geografowie arabscy zgadzają się, że Paran to nazwa wzgórz Hijāz (Mu'jam al-Buldān). (6) Według Biblii pokolenia Izmaela „mieszkali od Chawila aż do Szur" (Rdz 25,18), gdzie zwrot „od Chawila aż do Szur" oznacza przecinę najdalej oddalone od siebie obszary Arabii (Bib. Cyc., J. Eadie, London, 1862). (7) Biblia nazywa Izmaela „człowiekiem dzikim" (Rdz 16,12), zaś słowo A'rābī, czyli „mieszkaniec pustyni", ma prawie to samo znaczenie. (8) Nawet Paweł potwierdza związek Hagar z Arabią (Ga 4,25). (9) Kedar był synem Izmaela i przyznaje się powszechnie, że jego potomkowie osiedlili się w południowej części Arabii (Bib. Cyc., London, 1862). (10) Profesor C.C. Torrey powiada: „Zgodnie z tradycją hebrajską Arabowie byli Izmaelitami... «Dwunastu książąt» (Rdz 17,20), których wymienia się następnie w Rdz 25,13nn., reprezentuje plemiona lub części Arabii; zwróćmy szczególnie uwagę na Kedar, Duma (Dumat al-Jandal), Teima. Ten wielki naród to lud Arabii" (Jewish Foundation of Islām, str. 83). „Arabowie ze swych cech fizycznych, językowych, tradycji narodowych... i na podstawie dowodów biblijnych to przede wszystkim Izmaelici" (Cyclopaedia of Biblical Literature, New York, str. 685). (11) „Obwiniajmy zawsze haniebną inklinację synów Hagar, a zwłaszcza lud (plemię) Kuraish, którego ludzie są jak zwierzęta" (Leaves from Three Ancient Qur'āns, red. Rev. Mingana, D.D., Intro. xiii).

148. Różne formy słowa *Safiha*, *Safaha* oraz *Safuha* mają różne znaczenia. *Safiha* znaczy: był nieświadomy, głupi lub lekkomyślny. Kiedy słowo to użyte jest wraz z *Nafsa-hū* jako swoim dopełnieniem – jak w tym wersecie – nie staje się przenośnym, ale zaledwie tak wygląda (Lisān i Mufradāt). Słowa te oznaczają: „Który zrujnował jego duszę".

133. Do tego samego zachęcał Abraham swoich synów – także i Jakuba – powiadając: „Synowie moi, zaprawdę, Allach wybrał tę religię dla was. [a]Nie pozwólcie zatem, aby dosięgła was śmierć, chyba że w stanie, kiedy okażecie zupełne podporządkowanie się”.[149]

وَوَصّٰى بِهَآ اِبْرٰهٖمُ بَنِيْهِ وَيَعْقُوْبُ ۗ يٰبَنِيَّ اِنَّ اللّٰهَ
اصْطَفٰى لَكُمُ الدِّيْنَ فَلَا تَمُوْتُنَّ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ﴿١٣٣﴾

134. Czy byliście obecni, kiedy śmierć przyszła do Jakuba i kiedy rzekł do swych synów: „Kogo będziecie czcić po mnie?” Odrzekli: „Będziemy czcić twego Boga, Boga twoich ojców[150] – Abrahama, Izmaela i Izaaka – Jedynego Boga. Jemu się podporządkujemy”.[151]

اَمْ كُنْتُمْ شُهَدَآءَ اِذْ حَضَرَ يَعْقُوْبَ الْمَوْتُ اِذْ قَالَ
لِبَنِيْهِ مَا تَعْبُدُوْنَ مِنْ بَعْدِيْ ۗ قَالُوْا نَعْبُدُ اِلٰهَكَ
وَاِلٰهَ اٰبَآئِكَ اِبْرٰهٖمَ وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِسْحٰقَ اِلٰهًا وَّاحِدًا ۖ
وَّنَحْنُ لَهٗ مُسْلِمُوْنَ ﴿١٣٤﴾

135. [b]Oto ludzie, którzy odeszli. Dla nich jest to, na co sobie zasłużyli. Dla was zaś jest to, na co zasłużyliście sobie wy sami, a nikt nie będzie was pytać o to, co czynili oni.

تِلْكَ اُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ ۚ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَّا
كَسَبْتُمْ ۚ وَلَا تُسْـَٔلُوْنَ عَمَّا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٣٥﴾

136. I powiadają: [c]„Czyście Żydzi czy chrześcijanie, będziecie właściwie prowadzeni”. Powiedz: „Nie, wyznawajcie religię Abrahama – tego, który [d]zawsze skłaniał się[152] ku Allachowi. On nie był z tych, którzy z Allachem łączą swoich bożków”.

وَقَالُوْا كُوْنُوْا هُوْدًا اَوْ نَصٰرٰى تَهْتَدُوْا ۗ قُلْ بَلْ
مِلَّةَ اِبْرٰهٖمَ حَنِيْفًا ۗ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿١٣٦﴾

[a]3,103. [b]2,142. [c]2,112. [d]3,68; 6,80; 16,124; 22,32.

149. Ponieważ nie ma ustalonego czasu śmierci, każdy człowiek powinien każdą chwilę swego życia przeżywać w poddaniu Bogu. Werset ten może też oznaczać, że prawdziwy wierny powinien zawsze tak doskonale poddawać się Bogu i Jego woli i tak całkowicie zyskiwać Jego przychylność, aby Bóg mógł w swej nieograniczonej łasce tak zaplanować śmierć tego człowieka, aby przyszła w czasie całkowitego oddania się Bogu.

150. Izmael był wujem Jakuba, a mimo to dzieci Jakuba tutaj wymieniają go wśród swoich „ojców”, co wykazuje, że słowo *Ab* (ojciec) znaczy czasami także „wuj”. Synowie Jakuba – Izraelici – wielce szanowali Izmaela.

151. „W czasie, gdy nasz ojciec, Jakub, pożegnał się z życiem zawezwał swoich dwunastu synów i powiedział: „Słuchajcie Izraela, waszego ojca” (Rdz 49,2). Czy macie jakieś wątpliwości w waszych sercach co do Świętego – niechaj będzie błogosławiony? Odpowiedzieli: „Słuchaj, Izraelu, ojcze nasz, jako że nie ma wątpliwości w twoim sercu, nie ma ich i w naszych. Pan bowiem jest naszym Bogiem, i jest tylko Jeden” (Mider. Rabbah w komentarzu o Rdz par. 98 oraz Pwt par. 2). Porównaj także Targ. Jer. na temat Pwt 6,4.

152. *Hanīf* oznacza: (1) ktoś, kto odstępuje od błędu i zwraca się ku kierownictwu (Mufradāt); (2) ktoś, kto stale idzie ścieżką właściwej wiary i nigdy z niej nie schodzi; (3) ktoś, kto w doskonały sposób przystaje do Islamu i mocno w nim trwa (Lane); (4) ktoś, kto wyznaje religię Abrahama (Aqrab); (5) ktoś, kto wierzy we wszystkich Proroków (Kathīr).

137. Powiedzcie: [a]„Wierzymy w Allacha oraz w to, co zostało nam objawione, i co zostało objawione Abrahamowi i Izmaelowi, Izaakowi, Jakubowi i jego dzieciom[153], i co było dane Mojżeszowi i Jezusowi, i co było dane wszystkim innym Prorokom[154] od ich Pana. [b]Nie dokonujemy między nimi żadnych rozróżnień. Jemu to siebie oddajemy".

قُولُوٓا ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَآ أُنزِلَ إِلَىٰٓ
إِبْرَٰهِمَ وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ
وَمَآ أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَآ أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ
لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٧﴾

138. I [c]gdyby oni uwierzyli tak, jak wierzycie wy[155], wtedy byliby właściwie prowadzeni. Jeśli jednak odwrócą się, będą skłonni do tworzenia rozłamu i Allach z pewnością wystarczy ci przeciwko nim, albowiem On jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

فَإِنْ ءَامَنُوا بِمِثْلِ مَآ ءَامَنتُم بِهِ فَقَدِ اهْتَدَوا وَّإِن
تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ
السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣٨﴾

139. Powiedz: „Przyjęliśmy religię[156] Allacha, a któż jest lepszy niż Allach w nauczaniu religii. Jego tylko czcimy".

صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ
لَهُ عَٰبِدُونَ ﴿١٣٩﴾

[a]3,85. [b]2,286; 3,85; 4,153. [c]3,21.

153. Słowo dzieci odnosi się tutaj do tych dwunastu plemion czy pokoleń Izraela, nazwanych imionami dwunastu synów Jakuba – Ruben, Symeon, Lewi, Juda, Issachar, Zebulon, Józef, Beniamin, Dan, Neftali, Gad i Aser (Rdz 35,23-26; 49,28).

154. Wielkim przyczynkiem do zasług Islamu jest fakt, iż uznaje on Proroków wszystkich narodów, podczas gdy inne religie ograniczają proroctwo do swoich własnych sfer życia narodowego. Oczywiście Koran wymienia jedynie imiona tych proroków, którzy są znani Arabom – tych, którym najpierw objawione zostało Posłannictwo Islamu. Koran jednak czyni następującą wzmiankę: „nie ma takiego ludu, do którego nie byłby wysłany Ten, który ostrzega" (35,25). Słowa „Nie czynimy różnicy między żadnym z nich" oznaczają, że muzułmanin nie czyni różnicy pomiędzy poszczególnymi Prorokami w kwestii ich proroctwa. Słów tych nie należy interpretować tak, jakoby znaczyły, że wszyscy prorocy mają tę samą rangę prorocką. Taki pogląd jest przeciwny 2,254.

155. W tym miejscu mówi się muzułmanom, że jeżeli Żydzi i chrześcijanie zgadzają się z nimi w kwestii twierdzenia, iż Religia nie jest sprawą dziedziczenia, ale że składa się z akceptacji wszelkiego objawionego kierownictwa, to nie ma między nimi wszystkimi zasadniczej różnicy. W przeciwnym razie ich drogi są od siebie odległe i dzieli je wielka przestrzeń, zaś odpowiedzialność za rozłam i wynikającą z niego wrogość leży po stronie Żydów i chrześcijan, a nie muzułmanów.

156. *Sibghah* oznacza barwnik lub kolor; rodzaj lub tryb, lub naturę rzeczy; religia; kodeks praw; chrzest. *Sibghat Allāh* oznacza religię Bożą; sposób, w jaki Bóg obdarza człowieka (Aqrab). Religię tak się nazywa, ponieważ zabarwia ona człowieka jak farba lub barwnik. *Sibghah* jest tutaj użyte jako dopełnienie czasownika. Zgodnie z gramatyką arabską czasami, kiedy bardzo chce się spowodować, by jakaś osoba coś uczyniła, pomija się czasownik i pozostawia tylko dopełnienie. Dlatego słowa takie jak *Nākhudhu* (przyjęliśmy) czy Nattabi'u (poszliśmy za) uznaje się za zrozumiałe, a zdanie znaczy „przyjęliśmy lub poszliśmy za religią, którą Bóg chce, abyśmy przyjęli i za nią szli".

140. Powiedz: „Czy dyskutujecie z nami w sprawie Allacha, kiedy On jest naszym Panem i waszym Panem? [a]Dla nas są nasze dzieła, a dla was dzieła wasze. Jemu tylko jesteśmy szczerze oddani".

قُلْ أَتُحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَنَا
أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ ﴿١٤٠﴾

141. Czy powiadacie, że [b]Abraham i Izmael, i Izaak, i Jakub, i jego dzieci byli Żydami lub chrześcijanami?"[157] Powiedz: „Czy lepiej wiecie wy czy Allach i [c]kto jest bardziej niesprawiedliwy niż taki człowiek, który ukrywa świadectwo otrzymane od Allacha? Allach w pełni zdaje sobie sprawę z tego, co czynicie".

أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَ
يَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ ۗ قُلْ
أَأَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ ۗ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ
شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ ۗ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا
تَعْمَلُونَ ﴿١٤١﴾

142. [d]Oto lud, który odszedł. Dla niego jest to, na co sobie zasłużył. Dla was zaś będzie to, na co wy sobie zasłużycie[158]. Nikt nie będzie was pytać o to, co oni czynili.

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ ۖ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا
كَسَبْتُمْ ۖ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٢﴾

CZĘŚĆ II

143. Głupcy pośród ludu powiedzą: „Co odwiodło ich od ich Qiblah, którego byli wyznawcami?" Powiedz: „Do Allacha [e]należą Wschód i Zachód[159]. On prowadzi kogo chce właściwą drogą".

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّاهُمْ عَنْ
قِبْلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا ۚ قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَ
الْمَغْرِبُ ۚ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٤٣﴾

[a]28,56; 42,16; 109,7. [b]3,85; 4,164. [c]2,284. [d]2,284. [d]2,135. [e]Patrz 2,116.

157. Żydom i chrześcijanom powiedziano niebezpośrednio jak Abraham i jego dzieci będą podróżować, kiedy – jak oni twierdzą – zbawienie należy wyłącznie do nich, ponieważ należeli oni do okresu przedmojżeszowego, kiedy religie żydowska i chrześcijańska jeszcze nie istniały.

158. Żydzi i chrześcijanie są ponownie ostrzegani, że fakt, iż są potomstwem Proroków Bożych, nie da im niczego dobrego. Będą oni musieli dźwigać swój własny krzyż, jako że nikt nie będzie go za nich dźwigał (6,165).

159. W poprzednich kilku wersetach nawiązuje się do faktu, że spełniając plan Boży patriarcha Abraham pozostawił swoją żonę Hagar i syna Izmaela w ponurej i nieurodzajnej dolinie Mekki. Kiedy Izmael podrósł, Abraham przebudował Ka'bah z jego właśnie pomocą. W czasie tych prac modlił się do Boga, aby wśród Arabów powołał Proroka, który byłby prorokiem kierującym i prowadzącym ludzkość. Kiedy jednak w pełni czasu, w godzinie przeznaczenia Prorok ten pojawił się, wieczny plan Boży zaczął działać i Ka'bah uczyniona została *Qiblah* dla całej ludzkości. Jednak przebywając w Mekce, Święty Prorok – zgodnie ze starą praktyką oraz wedle nakazu Bożego – zwrócił swą twarz w modlitwie w stronę świątyni w Jerozolimie, która była *Qiblah* Proroków

144. I w ten sposób wynieśliśmy was ponad narody[160], [b]abyście stali się obrońcami ludzi. Posłaniec zaś od Allacha obrońcą was[161]. Nie wyznaczyliśmy[162] wyznawanego przez ciebie Qīblah w żadnym innym celu, lecz abyśmy mogli odróżnić tego, który idzie za Posłańcem Allacha, od tego, który odwraca się na pięcie[163]. A jest to rzeczywiście trudne z wyjątkiem tych, którymi kieruje Allach. Allach nigdy nie pozwoliłby, aby wasza wiara poszła na marne. Zaiste, Allach jest Współczujący i Litościwy wobec ludu.

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنٰكُمْ اُمَّةً وَّسَطًا لِّتَكُوْنُوْا شُهَدَآءَ عَلَى
النَّاسِ وَيَكُوْنَ الرَّسُوْلُ عَلَيْكُمْ شَهِيْدًا ؕ وَمَا جَعَلْنَا
الْقِبْلَةَ الَّتِيْ كُنْتَ عَلَيْهَآ اِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَّتَّبِعُ الرَّسُوْلَ
مِمَّنْ يَّنْقَلِبُ عَلٰى عَقِبَيْهِ ؕ وَاِنْ كَانَتْ لَكَبِيْرَةً اِلَّا
عَلَى الَّذِيْنَ هَدَى اللّٰهُ ؕ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِيْعَ اِيْمَانَكُمْ ؕ
اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٤٤﴾

[a]3,111. [b]22,79.

izraelickich. Także w Medynie zwracał swą twarz w stronę Jerozolimy. Jednak po kilku miesiącach poprzez objawienie Boże otrzymał nakaz, by zwracać swą twarz w stronę Ka'bah. Temu sprzeciwili się Żydzi.

Komentowany weret przedstawia odpowiedź na takie zarzuty i rzuca nieco światła na istotę nakazu do zmiany kierunku Qīblah. Koran jednak nigdy nie podaje nagle żadnego nowego nakazu. Niezmiennie zaczyna od przygotowania gruntu do przyjęcia takiego nakazu, przedstawiając swoje argumenty i odpowiadając na zarzuty, które mogą się pojawić. Ponieważ nakaz dotyczący zmiany Qīblah mógł zachwiać równowagę umysłu niektórych ludzi, przez to w tym wersecie przygotowuje się grunt poprzez dokonanie ogólnego spostrzeżenia co do tego, że wybór konkretnego kierunku w modlitwie nie jest rzeczą istotną. Ważny jest duch posłuszeństwa wobec Boga oraz jedność wśród Wiernych. Zdanie „Do Allacha należy i Wschód, i Zachód" oznacza, że wybór wschodu czy zachodu nie ma większego znaczenia, a ponieważ rzeczywistym obiektem modlitwy jest sam Bóg, wybór określonego kierunku właściwie dokonywany jest w celu stworzenia poczucia jedności. Werset ten implikuje też, że pewnego dnia Ka'bah stanie się własnością muzułmanów.

160. *Al-Wasat* oznacza: zajmujący centralną pozycję; dobry i wyniesiony w swej randze (Aqrab). Tutaj słowo to jest użyte w znaczeniu dobry i wyniesiony. W 3,111 nawołuje się także muzułmanów, aby byli najlepszymi ludźmi.

161. Mówi się tutaj muzułmanom, że każde ich pokolenie powinno pilnować i chronić następnego pokolenia. Ponieważ są oni najlepszymi ludźmi, spoczywa na nich obowiązek stałej ochrony przed odchodzeniem od wysokich norm życia, jakich się od nich oczekuje, oraz obowiązek pilnowania, aby każde następne pokolenie także szło drogą tych, którzy cieszyli się towarzystwem Świętego Proroka. Tak zatem Święty Prorok miał być strażnikiem swoich następców, podczas gdy z kolei oni mieli być strażnikami swoich spadkobierców, i tak dalej. Słowa te mogą też oznaczać, że – jak nakazano – muzułmanie mają stać się przywódcami ludzi, a poprzez swoje dobre uczynki mają stać się tymi, którzy otrzymają łaskę Bożą. W ten sposób inne ludy będą zmuszone dojść do wniosku, że muzułmanie wyznają prawdziwą religię. W ten właśnie sposób muzułmanie będą nieść świadectwo prawdzie Islamu innym ludziom, tak jak Święty Prorok był świadectwem prawdy wobec nich samych.

162. Ze słów tych wynika, że Święty Prorok uznał świątynię w Jerozolimie za swoją *Qīblah* na rozkaz Boga. Ale ponieważ z tego samego nakazu Bożego miała to być jedynie tymczasowa *Qiblah*, a później miała ją zastąpić Ka'bah przeznaczona dla całej ludzkości, nakaz dotyczący tymczasowości *Qīblah* nie został zawarty w Koranie. Wskazuje to na fakt, że nakazów dotyczących spraw tymczasowych nie zawarto w tekście Koranu, a jedynie te, które miały charakter stały. Teoria mówiąca o tym, iż Koran zawiera pewną ilość wersetów, które obecnie są skrócone, jest pozbawiona wszelkich podstaw.

163. Arabowie bardzo byli przyzwyczajeni do Ka'bah, starożytnego domu oddawania czci w Mekce. Była to ich narodowa świątynia, która pozostała jeszcze z czasów Abrahama. Dlatego

145. Zaprawdę, widzimy, że często zwracasz twarz w stronę nieba[164]. Przeto z pewnością spowodujemy, że odwrócisz się[165] w stronę Qiblah, które jest ci drogie. Zatem [a]zwróć swe oblicze w stronę Uświęconego Meczetu. Gdziekolwiek będziecie, zwracajcie tam swe oblicza[166]. Natomiast ci, którym dana została Księga, wiedzą, że jest to prawda od ich Pana.[167] Allach zważa na to, co oni czynią.

قَدْ نَرٰى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَآءِ ۚ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ
قِبْلَةً تَرْضٰىهَا ۖ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ؕ
وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوْا وُجُوْهَكُمْ شَطْرَهٗ ؕ وَاِنَّ
الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ لَيَعْلَمُوْنَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّهِمْ ؕ
وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٤٥﴾

146. I gdybyś nawet przekazał każdy Znak tym, którzy otrzymali Księgę, [b]oni nigdy nie będą wyznawcami twego Qiblah ani ty nie będziesz wyznawał ich Qiblah, także i niektórzy z nich nie pójdą za Qiblah innych ludzi.[168] [c]I gdybyś miał zamiar zaspokoić ich pragnienia posiadając wiedzę, która na ciebie spłynęła, wtedy z pewnością będziesz podobny do grzeszników.

وَلَئِنْ اَتَيْتَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ بِكُلِّ اٰيَةٍ مَّا تَبِعُوْا
قِبْلَتَكَ ۚ وَمَا اَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ ۚ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ
قِبْلَةَ بَعْضٍ ؕ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَآءَهُمْ مِّنْ بَعْدِ مَا
جَآءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۙ اِنَّكَ اِذًا لَّمِنَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٤٦﴾

[a]2,150, 151. [b]109,3, 7. [c]6,57; 13,38.

wielką próbą był dla nich fakt, że poproszono ich na samym początku istnienia Islamu, aby porzucili ją na korzyść świątyni w Jerozolimie, która była *Qiblah* Ludu Księgi (Bukhārī i Jarīr). Zaś później w Medynie zmiana *Qiblah* ze świątyni w Jerozolimie na Ka'bah okazała się wielką próbą zarówno dla Żydów, jak i dla chrześcijan. W ten sposób zmiana ta była próbą zarówno dla „Ludu Księgi" i muzułmanów, jak i dla bałwochwalców zamieszkujących w Mekce.

164. Będąc w Mekce, Święty Prorok na rozkaz Boga zwracał swą twarz w modlitwie w stronę świątyni w Jerozolimie. Jednak w głębi duszy pragnął, aby ta Ka'bah była jego *Qiblah*, jak i miał swego rodzaju intuicję, że w końcu jego pragnienie spełni się. Zazwyczaj wybierał takie miejsce do modlitwy, z którego mógł się modlić będąc zwróconym jednocześnie w stronę Jerozolimy i Ka'bah. Kiedy jednak przeniósł się do Medyny, z powodu położenia tego miasta mógł zwracać się jedynie w stronę świątyni w Jerozolimie. Wraz ze zmianą *Qiblah* jego pragnienie w naturalny sposób zintensyfikowało się i chociaż powodowany poszanowaniem nakazów Bożych nie modlił się o zmianę, z niepokojem i radością oczekiwał, że ostatecznie niebiosa ześlą taki nakaz.

165. *Nuwalliyannaka* oznacza także „Uczynimy cię Panem i Strażnikiem". Zdanie to zawierało podwójne proroctwo, a mianowicie, że ostatecznie Ka'bah stanie się *Qiblah* dla wszystkich ludów i że wejdzie w posiadanie Świętego Proroka.

166. Słowa te oznaczają, że choć w normalnych warunkach zachęca się gorąco muzułmanów, aby zwracali swoje twarze w stronę Ka'bah, to kierunek ma właściwie pomniejsze znaczenie. Zmiana ta miała wzbudzić i zachowywać jedność i jednolitość w bractwie muzułmańskim.

167. Patrz Rdz 21,21; J 4,21. Iz 45,13, 14 oraz Pwt 32,2.

168. Werset ten wskazuje na wrogość Żydów i chrześcijan nie tylko wobec Islamu, ale i wobec siebie nawzajem. Żydzi jako swoją *Qiblah* posiadali Jerozolimę (Krl 8, 22-30; Dn 6,10; Ps 5,7 oraz

147. [a]Ci, którym daliśmy tę Księgę, uznają to[169] tak jak uznają[170] swoich synów, lecz z pewnością niektórzy z nich [b] świadomie ukrywają prawdę.

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ
وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

148. [c]Oto prawda od twego Pana. Dlatego nie bądź jak ci, którzy powątpiewają.

الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ

149. Każdy posiada cel, ku któremu zwraca całą swoją uwagę. Zatem [b]prześcigajcie się wzajemnie w dobrych dziełach.[171] Gdziekolwiek będziecie, Allach wszystkich nas połączy. Zaiste, Allach posiada moc czynienia wszystkiego, czego zechce.

وَلِكُلٍّ وِجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّيهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ أَيْنَ
مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ

[a]6,21. [b]2,175; 5,16; 6,92. [c]3,61; 6,115; 10,95. [d]3,134; 5, 49; 35,33; 57,22.
[e]Patrz 2,145.

Jon 2,4), podczas gdy Samarytanie, odrzucona część Żydów, którzy także postępowali wedle Prawa Mojżeszowego, uznali za swoją *Qiblah* pewną górę w Palestynie (Gerizim) (Commentary on the New Testament, W. Walsham How, D.D.). Wcześni chrześcijanie posiadali *Qiblah* Żydów (Enc. Brit., wyd. 14, w. 676 oraz Jew. Enc., vi, 53). Chrześcijanie z Najrān modlili się w meczecie Świętego Proroka w Medynie z twarzami zwróconymi na wschód (Zurqānī, iv. 41). Tak zatem Żydzi, Samarytanie i Chrześcijanie mieli swoje oddzielne *Qiblah* z powodu wzajemnej wrogości i zazdrości. W takich okolicznościach próżno było oczekiwać, że pójdą za *Qiblah* muzułmanów.

169. Zaimek to (lub go) można uznać za odnoszący się do zmiany *Qiblah* lub do samego Świętego Proroka. Zdanie to oznacza, że Lud Księgi wie na podstawie proroctw zawartych w jego Pismach, że wśród Arabów pojawi się Prorok, który będzie miał szczególny związek z Ka'bah.

170. *Ya'rifūna-hū* pochodzi od *'Arafa*, które oznacza „on wiedział lub poznał lub zrozumiał rzecz". Chociaż słowo to jest także używane w odniesieniu do takiej wiedzy, którą nabywa się przy pomocy zmysłów fizycznych, używa się go w szczególności w odniesieniu do takiej wiedzy, którą zdobywa się poprzez zastanawianie się i medytację (Mufradāt).

171. Werset ten zawiera w kilku słowach wszystkie składniki pełnego sukcesu życia: muzułmanin powinien ustalić sobie określony cel. Następnie powinien on nie tylko zwrócić całą swoją uwagę na ten cel, jak i wszelkie wysiłki oraz współzawodniczyć z innymi muzułmanami w duchu zdrowego współzawodnictwa oraz starać się prześcignąć ich, ale powinien też pomagać takim innym muzułmanom, którzy mogą potykać się, aby podnieśli się i dalej prowadzili to współzawodnictwo. Słowo *Muwallī-hā* oznacza też „to, co on wyznacza sobie za najważniejsze", czyli człowiek najpierw ustala sobie cel, a potem czyni go najważniejszym czynnikiem swojego życia.

150. I skądkolwiek przybędziesz, [e]zwróć swe[172] oblicze w stronę Uświęconego Meczetu. Taka bowiem jest prawda[173] od twego Pana. Allach wszak baczy na to, co czynisz.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ
عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٠﴾

151. I [a]skądkolwiek przybędziesz, zwróć swe oblicze w stronę Uświęconego Meczetu.[174] I gdziekolwiek będziecie, zwracajcie oblicza swe w jego stronę, aby ludzie nie mieli przeciwko wam argumentów[175] z wyjątkiem tych, którzy są niesprawiedliwi. [b]Nie obawiajcie się więc ich, lecz okazujcie bojaźń przede Mną,[c] abym Ja mógł udoskonalić Moje dla was łaski[176] oraz abyście wy mogli być właściwie prowadzeni.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ
لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا
مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلِأُتِمَّ نِعْمَتِي
عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥١﴾

[a]2,145, 150. [b]5,4. [c]5,4; 12,7.

172. Kiedy Ka'bah uczyniona została *Qiblah* dla muzułmanów ważnym stało się, aby Mekka, w której *Qiblah* znajdowała się, weszła w ich posiadanie. W wersecie tym zachęca się gorąco muzułmanów, aby wszelkie swe siły skierowali na jej podbój, a Święty Prorok otrzymuje nakaz, aby uważnie zajmował się tą sprawą we wszystkich swoich kampaniach. Słowo *Kharajta* znaczy tutaj także „wyruszasz do bitwy" (Lane). Słowo to znaczy również to, że podbój Mekki był osobistym obowiązkiem Świętego Proroka. Ponadto, podczas gdy w. 145 przedstawia nakaz dotyczący zmiany *Qiblah*, to w wersetach 150-151 odnosi się on do podboju Mekki – bezokolicznik Khurūj znaczy tu dokładnie „wypowiedzieć bitwę".

173. Słowa te wskazują, że pewnym było, iż któregoś dnia Mekka wejdzie w posiadanie muzułmanów. Jej podbój przez nich był także przepowiedziany w Koranie w 17,81 oraz 28,86. Proroctwo zawarte w Pwt 33,2 także zostało spełnione, kiedy Święty Prorok wszedł do Mekki jako wódz na czele dziesięciu tysięcy muzułmanów.

174. Muzułmanów zachęcano także gorąco, aby nigdy nie tracili z oczu tego najwyższego celu, jakim był podbój Mekki.

175. Słowa „aby ludzie nie mieli przeciw wam argumentów" oznaczają, że gdyby muzułmanom nie udało się podbić Mekki, całkiem słusznie wrogowie Islamu wnieśliby sprzeciw, że Święty Prorok nie spełnił modlitwy Abrahama (2,130), przez co nie może twierdzić, że jest Obiecanym Prorokiem. Ponadto dom, do którego zwracać powinni swoje twarze muzułmanie podczas swoich modlitw, znajdował się w posiadaniu pogańskich mieszkańców Mekki i pełen był bałwanów. Gdyby bożki pozostały w Ka'bah, muzułmanów oskarżono by o ich czczenie. Na taki sprzeciw można było skutecznie odpowiedzieć jedynie wtedy, gdyby Święty Dom, który pierwotnie wyznaczony był na oddawanie czci Jedynemu Bogu, został oczyszczony z idoli. Stąd nakaz zastąpienia Ka'bah świątynią w Jerozolimie jako *Qīblah* w naturalny sposób poprzedzał nakaz dotyczący podboju Mekki.

176. Słowa te oznaczają, że wraz z wzięciem Mekki łaska Boża spływająca na muzułmanów będzie całkowita, ponieważ oznaczałoby to podporządkowanie całej Arabii i przyjście tysięcy ludzi do Islamu. Rezultat wystarczająco usprawiedliwiał powyższe proroctwo, bowiem podbój Mekki spowodował natychmiastowe nawrócenie się na Islam tysięcy Arabów. Innym powodem, dla którego po podboju Mekki nastąpił tak wielki przypływ Arabów do Islamu, było to, że chociaż Arabowie nie mieli żadnej objawionej księgi, to jednak proroctwo Abrahama, mówiące, iż Mekka nie zostanie podbita przez następców jakichkolwiek fałszywych proroków, i że każdy próbujący tego spotka się ze zdecydowanym odporem i zniszczeniem, dobrze było im znane. Ledwie co przecież byli oni świadkami ilustracji spełnienia tego proroctwa w cudownym zniszczeniu najeźdźcy abisyńskiego, Abraha, i jego potężnej armii.

152. Tak samo jak [a]My wysłaliśmy wam Posłańca spośród was samych, który recytuje wam Nasze Znaki i oczyszcza was, i naucza was Księgi i Mądrości,[177] oraz naucza was tego, czego nie znaliście.

كَمَآ اَرْسَلْنَا فِيْكُمْ رَسُوْلًا مِّنْكُمْ يَتْلُوْا عَلَيْكُمْ اٰيٰتِنَا وَيُزَكِّيْكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُمْ مَّا لَمْ تَكُوْنُوْا تَعْلَمُوْنَ ۝

153. Dlatego [b]pamiętajcie[178] o Mnie, a Ja będę pamiętał o was. I dziękujcie Mi, i nie bądźcie wobec Mnie niewdzięczni.

فَاذْكُرُوْنِيْٓ اَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوْا لِيْ وَلَا تَكْفُرُوْنِ ۝

154. O wy, którzy wierzycie, [c]szukajcie pomocy poprzez wytrwałość[179] i Modlitwę. Zaprawdę, Allach jest z tymi, którzy są cierpliwie wytrwali.[180]

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اسْتَعِيْنُوْا بِالصَّبْرِ وَالصَّلٰوةِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصّٰبِرِيْنَ ۝

155. I [d]nie mówcie o tych, którzy polegli za sprawę Allacha, że umarli. Nie, oni żyją,[181] tylko wy tego nie widzicie.

وَلَا تَقُوْلُوْا لِمَنْ يُّقْتَلُ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَمْوَاتٌ ۭ بَلْ اَحْيَاۗءٌ وَّلٰكِنْ لَّا تَشْعُرُوْنَ ۝

[a]Patrz 2,130. [b]2,204; 8,46; 62,11. [c]Patrz 2,46. [d]3,170.

177. Z niewielką zmianą w kolejności wyrazów werset ten odnosi się do dzieła Świętego Proroka tymi samymi słowami jakimi Abraham modlił się do Boga, prosząc o powołanie proroka wśród mieszkańców Mekki (2,130), co jasno wskazuje, że modlitwa Abrahama znalazła swoje spełnienie w osobie Świętego Proroka.

178. Podobieństwo do Boga ze strony człowieka oznacza pamiętać Go z miłością i oddaniem, wypełniać Jego przykazania, pamiętać o Jego atrybutach, wychwalać Go i modlić się do Niego. Zaś podobieństwo do człowieka ze strony Boga oznacza przyciąganie człowieka coraz bliżej do Niego, wylewanie na człowieka Jego łask i zabezpieczanie jego dobrobytu.

179. *Sabr* oznacza (1) trwać w czymś; (2) wytrzymać nieszczęście w harcie ducha oraz bez narzekania; (3) trzymanie się mocno Prawa Bożego oraz dyktatów rozsądku; (4) wstrzymywanie się od czynienia tego, czego Prawo Boże i zdrowy rozsądek zakazują (Mufradāt).

180. Werset ten zawiera złotą zasadę sukcesu. Najpierw muzułmanin powinien cierpliwie trwać w swoich wysiłkach, nigdy ich nie osłabiając, dla osiągnięcia swego celu, oraz nigdy nie tracąc ducha. Powinien jednocześnie unikać tego, co szkodzi i jednocześnie trzymać się mocno tego, co dobre. Po drugie, powinien on modlić się do Boga o sukces; On sam bowiem jest źródłem wszelkiego dobra. Słowo *Sabr* (cierpliwa wytrwałość) stoi przed słowem *Salāt* (Modlitwa), aby podkreślić znaczenie przestrzegania praw Bożych, które czasami z powodu niewiedzy czy nieświadomości są celem szyderstw. Zazwyczaj modlitwa może być skuteczna jedynie wtedy, kiedy towarzyszy jej wykorzystywanie wszelkich koniecznych środków stworzonych przez Boga do osiągnięcia celu.

181. *Ahyā'* to liczba mnoga od *Hayy*, które między innymi znaczy: (1) Ten, którego dzieło życia nie idzie na marne; (2) ten, którego śmierć jest pomszczona. Werset ten zawiera wielką prawdę filozoficzną, która ma olbrzymi wpływ na życie i postęp ludzi. Ludzie, którzy nie zachowują w pamięci swoich umarłych i którzy nie podejmują żadnych kroków w celu usunięcia poczucia zagrożenia śmiercią z ich serc, przypieczętowują swój własny los.

156. A [a]My wypróbujemy was czymś ze strachu i głodu, i utraty bogactwa i życia i owoców,[182] a będziemy nieść dobre nowiny tym, którzy są cierpliwie wytrwali.

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوْعِ وَنَقْصٍ مِّنَ
الْاَمْوَالِ وَالْاَنْفُسِ وَالثَّمَرٰتِ ۗ وَبَشِّرِ الصّٰبِرِيْنَ ۝

157. Któż, [b]gdy napotyka go zły los, powiada: [c]„Zaprawdę, do Allacha należymy i do Niego powrócimy”?[183]

الَّذِيْنَ اِذَآ اَصَابَتْهُمْ مُّصِيْبَةٌ ۙ قَالُوْٓا اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّآ
اِلَيْهِ رٰجِعُوْنَ ۝

158. Oto ci, na których spływają błogosławieństwa od ich Pana, jak i łaska. Oto także ci, którzy są właściwie prowadzeni.

اُولٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوٰتٌ مِّنْ رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ ۟ وَ
اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُوْنَ ۝

159. Zaiste, Al-Safā i Al-Marwah[184] to również [d]Znaki Allacha. Dlatego nie jest grzechem, jeśli ten, kto odbywa Pielgrzymkę do Domu albo wypełnia Umrah, obchodzi je oba. I jeśli ktoś czyni dobro poza tym, co obowiązkowe,[185] wtedy Allach docenia dobre uczynki, a jest Wszechwiedzący.

اِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَآئِرِ اللّٰهِ ۚ فَمَنْ حَجَّ
الْبَيْتَ اَوِ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ يَّطَّوَّفَ
بِهِمَا ۗ وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا ۙ فَاِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ
عَلِيْمٌ ۝

[a]3,187. [b]22,36. [c]7,126; 26,51. [d]22,33.

182. Werset ten stanowi właściwe następstwo poprzedniego. Muzułmanie powinni być przygotowani nie tylko do składania w ofierze swojego życia dla sprawy Islamu, lecz powinni też być gotowi cierpieć najróżniejsze nieszczęścia, które w formie próby będą na nich spadały.

183. Bóg jest panem wszystkiego, co posiadamy, a w tym i nas samych. Jeżeli Posiadacz w swej nieskończonej mądrości uzna za stosowne zabrać nam coś, nie mamy podstaw do narzekania. Tak więc każde nieszczęście, jakie na nas spada, nie powinno nas zniechęcać, ale popychać do podejmowania jeszcze większych wysiłków w celu osiągnięcia jeszcze lepszych rezultatów w życiu. W ten sposób formuła zawarta w tym wersecie nie jest zaledwie magicznym zaklęciem, ale mądrą radą i wypowiedzianym we właściwym czasie ostrzeżeniem.

184. Al-Safā oraz Al-Marwah to nazwy dwóch wzgórz w pobliżu Ka'bah w Mekce, z których to pierwsze leży bliżej. Wzgórza te stanowią niejako przypomnienie wielkiej cierpliwości i niezwykłej lojalności Hagar wobec Boga z jednej strony, z drugiej zaś są one przypomnieniem szczególnej troski Boga o nią samą i jej syna, Izmaela. Wizyta na tych wzgórzach wywiera głęboki wpływ i wrażenie na pielgrzymach, napełnia ich miłością, wiernością i mocą Bożą.

160. Ci, którzy ukrywają[186] to, co My zesłaliśmy w formie Znaków i przewodnictwa po tym, jak przedstawiliśmy to ludziom wyraźnie w Księdze, [a]oni właśnie będą wyklęci przez Allacha. Tak samo przeklinają ich ci, którzy mają prawo przeklinać.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ
مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ ۙ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ
اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ ﴿١٦٠﴾

161. Lecz [b]do tych, którzy okazują skruchę, poprawiają swe postępowanie i głoszą prawdę, zwracam się z przebaczeniem. Ja zaś często powracam ze współczuciem i jestem Litościwy.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُوا فَأُولَٰئِكَ أَتُوبُ
عَلَيْهِمْ ۚ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٦١﴾

162. Na tych, którzy nie wierzą i umrą jako niewierni, [c]spadnie bicz Boży, klątwa aniołów i ludzi.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَٰئِكَ
عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٦٢﴾

163. [d]Ci pozostaną pod jej działaniem. W ich przypadku kara nie zostanie pomniejszona ani nie zostanie im udzielona zwłoka.

خَالِدِينَ فِيهَا ۖ لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا
هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿١٦٣﴾

164. [e]Wasz Bóg jest Jedynym Bogiem.[187] Nie ma Boga poza Nim – Miłosiernym, Litościwym.

وَإِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۖ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَٰنُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٤﴾

165. [f]Zaprawdę, w stworzeniu niebios i ziemi, przemienności nocy i dnia, i w okrętach pływających po morzu z tym, co ludziom przynosi korzyść, i w wodzie, którą Allach zsyła z nieba i dzięki niej ponagla ziemię po jej śmierci i rozrzuca po niej wszelkie zwierzęta, i w zmianach wiatru, jak i w chmurach, które muszą służyć zawieszone pomiędzy niebem i

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَ
النَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ
النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَحْيَا
بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ

[a]2,175. [b]3.90; 4,147; 5,40; 24,6. [c]3,88. [d]2,256; 16,23; 22,35; 37,5; 59,23, 24; 112.2. [f]3,191; 10,7; 30,23; 45,6.

186. Mówi się tutaj o Żydach, którzy ukrywali proroctwa swoich Pism dotyczące Świętego Proroka.

187. Jako że wszystkie grzechy wywodzą się ze słabości wiary, werset ten stosownie odnosi się do Jedności Boga, oznaczając, że gdyby ludzie mogli tylko wierzyć w Jedność Boga i gdyby wstrzymali się od wymyślania fałszywych bogów, nigdy nie zeszliby z właściwej drogi.

ziemią – w tym wszystkim są Znaki dla ludu, który posługuje się rozumem.[188]

وَتَصْرِيفِ الرِّيٰحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَآءِ
وَالْاَرْضِ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ﴿١٦٥﴾

166. Lecz są wśród ludzi także i tacy, którzy za obiekty czci[189] biorą sobie coś innego niż Allacha, miłując to, tak jak Allacha właśnie miłować powinni.[190] Jednak wierzący są silniejsi w swojej miłości do Allacha. A gdyby ci, którzy grzeszą, mogli teraz ujrzeć czas, kiedy zostaną ukarani, uświadomiliby sobie, że wszelka moc należy do Allacha i że Allach srogo karze.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّتَّخِذُ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَنْدَادًا
يُّحِبُّوْنَهُمْ كَحُبِّ اللّٰهِ ۭ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَشَدُّ حُبًّا
لِّلّٰهِ ۭ وَلَوْ يَرَى الَّذِيْنَ ظَلَمُوْٓا اِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ ۙ
اَنَّ الْقُوَّةَ لِلّٰهِ جَمِيْعًا ۙ وَّاَنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٦﴾

167. Gdybyż mogli ujrzeć, [a]kiedy przywódcy postradają swych wyznawców i ujrzą swą karę, a wszelkie ich więzy zostaną rozcięte.[191]

اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ
وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْاَسْبَابُ ﴿١٦٧﴾

[a]28,64, 65; 34,33, 34.

188. Koran traktuje wszechświat jako całość dla udowodnienia swojego tematu. Poszczególne obiekty wszechświata nie są w stanie dostarczyć ostatecznych dowodów na istnienie Boga jak czyni to brany jako całość wszechświat. Można powiedzieć, że ziemia zawdzięcza swoje istnienie przypadkowemu zderzeniu się atomów. Podobny powód można przedstawić jako dowód powstania słońca i księżyca, i tak dalej. Kiedy jednak wziąć pod uwagę cały wszechświat jako całość oraz porządek, jaki nim rządzi, niemożliwym staje się pominięcie wniosku, że wszechświat ten nie zaczął istnieć przypadkowo. W rzeczy samej, doskonała harmonia, jaka napełnia wszechświat, zdecydowanie wskazuje na fakt, że cały ten system został stworzony i jest kierowany przez Jedną Inteligentną Istotę, która jest Wszechmocna i Wszechwiedząca. Ponadto, kładąc szczególny akcent na studiowanie różnych fenomenów przyrody, niewierni dochodzą do wniosku, iż nie są w stanie sprzeciwić się Świętemu Prorokowi, ponieważ cały wszechświat kontrolowany jest przez Boga i działa na korzyść i ku spełnieniu Jego celu.

189. Omawiając sprawę bałwochwalstwa, Koran używa czterech słów: *Nidd* (podobny lub równy); *Sharīk* (partner lub współbiorca); *Ilāh* (godny czci); oraz *Rabb* (ten, który podtrzymuje). Podczas gdy dwóch pierwszych słów używa się jedynie w odniesieniu do obiektów czci innych niż Bóg, dwa ostatnie stosuje się także wobec Boga. Słowo *Nidd* (podobny lub równy) odnosi się do takich obiektów czci, które – jak się zakłada – są podobne do Boga lub równe Mu, lecz są mu przeciwne.

190. Miłość do Boga jest istotą całej nauki religijnej i żadna religia nie akcentuje tak silnie miłości Bożej jak właśnie Islam. Święty Prorok tak był pochłonięty Bogiem, że pogańscy Arabowie powiadali o nim, że zakochał się w Bogu. Żadnym innym tematem Koran nie zajmuje się tak szczegółowo i tak kompletnie jak właśnie pięknem i dobroczynnością Boga oraz takimi Jego atrybutami, które wywołują nieodpartą miłość i tęsknotę za Najwyższą Istotą w duszy człowieka.

191. Werset ten stanowi poważne ostrzeżenie wobec tych, którzy ślepo idą za swoimi przywódcami, są przez nich ściągani z właściwej drogi i odrzucają Posłańca Bożego.

168. Ci zaś, którzy za nimi szli, powiedzą: [a]„Gdybyśmy mogli tylko powrócić, porzucilibyśmy ich tak samo, jak oni porzucili nas". W ten sposób Allach wskaże im ich uczynki jako udrękę dla nich, a nie wydostaną się z Ognia.

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ
كَمَا تَبَرَّءُوا مِنَّا ۗ كَذَٰلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ
عَلَيْهِمْ ۖ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿١٦٧﴾

169. O wy, ludzie! Jedzcie z tego, [b]co prawowite i dobre[192] na ziemi. Nie [c]chodźcie śladami Szatana.[193] Zaiste, [d]on jest waszym jawnym wrogiem.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا
تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ۚ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٦٨﴾

170. To on [e] zachęca was do tego, co złe i obrzydliwe,[194] oraz do tego, byście mówili o Allachu to, czego nie wiecie.

إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى
اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٦٩﴾

171. A [f]kiedy powiada się im: „Idźcie za tym, co zesłał Allach", oni powiadają: „Nie, będziemy wyznawać to, w czym odnajdujemy

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ
نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا ۗ أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ

[a]23,100; 26,103. [b]5,89; 8,70; 16,115. [c]2,209; 6,143; 24,22. [d]7,23; 12,6; 28,16; 35,7; 36,61. [e]2,269; 24,22. [f]5,105; 10,79; 21,53, 54; 31,22.

192. Dobre uczynki muszą towarzyszyć prawdziwej wierze. Od tego wersetu rozpoczyna się omawianie drugiej części modlitwy Abrahama, dotyczącej dzieła Obiecanego Proroka, czyli nauczania praw *Sharī'ah* oraz leżącej u ich podstaw mądrości. Od tego miejsca podaje się zasady Modlitwy, Postu, Pielgrzymki oraz Zakāt. Podobnie w odniesieniu do praw rządzących sprawami społecznymi. A ponieważ pożywienie stanowi ważny czynnik formowania charakteru człowieka, najpierw wspomina się o normach dotyczących właśnie pożywienia. Wedle Islamu wszelkie pożywienie powinno być: (1) *Halāl* – dozwolone przez Prawo; oraz (2) powinno też być *Tayyib* – dobre, czyste, zdrowe i miłe. Druga zasada czyni czasami rzeczy prawowite zakazanymi.

193. Zakaz postępowania za Szatanem, który występuje w Koranie zaraz po regulacjach dotyczących pożywienia, mówi o wpływie, jaki działanie fizyczne wywiera na moralne i duchowe warunki człowieka. Korzystanie z bezprawnego i niezdrowego pożywienia wstrzymuje zdolności moralne człowieka oraz przeszkadza jego duchowemu rozwojowi. Patrz także 23,52.

194. Szatan zmusza najpierw człowieka do wykonywania takich uczynków, które nie wydają się złe i które wywierają wpływ tylko na wykonawcę. Dopiero później, krok po kroku, czyni on z człowieka zatwardziałego grzesznika i powoduje przez to, że człowiek gubi w ogóle poczucie umiaru.

naszych ojców".[195] Cóż, jeśli nawet ci ojcowie w ogóle nie mieli pojęcia i nie kroczyli właściwą drogą.

لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧١﴾

172. Przypadek zaś tych, którzy nie wierzą, jest jak przypadek tego, kto krzyczy do tego, co nie słyszy niczego oprócz wołania i krzyku.[196] [a]Oni są głusi i ślepi, więc nie rozumieją.

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ
إِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً ۚ صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ فَهُمْ لَا
يَعْقِلُونَ ﴿١٧٢﴾

173. [b]O wy, którzy wierzycie, jedzcie z rzeczy dobrych[197], które My wam daliśmy, i składajcie dzięki Allachowi, jeśli On jest rzeczywiście tym, którego czcicie.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ
وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٣﴾

174. [c]On uczynił nieprawowitym dla was tylko to, co umiera samo z siebie oraz krew i mięso świńskie[198], jak i to, z powodu czego wzywane było imię inne niż Allacha. Jeśli jednak kimś powoduje konieczność i nie jest w swym działaniu ani nieposłuszny, ani nie przekracza określonych granic, ten nie popełni grzechu.[199] Zaprawdę, Allach najbardziej przebacza, jest Litościwy.

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ
وَمَا أُهِلَّ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ ۚ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَ
لَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٧٤﴾

[a]Patrz 2,19. [b]5,6; 16,115; 23,52; 40,65. [c]5,4; 6,146; 16,116.

195. To naprawdę dziwne, lecz niemniej godne pożałowania, że w sprawach religii, które jakże wielce dotyczą życia wiecznego, człowiek zadowala się często ślepym naśladowaniem swoich starszych. W sprawach doczesnych, gdzie chodzi zaledwie o zainteresowania życiowe i to zaledwie częściowo, człowiek ze wszech miar stara się iść własną drogą i nie naśladować starszego pokolenia.

196. Święty Prorok przekazał swoje Boże Posłannictwo niewierzącym. To on jest tym, który woła. Oni go słyszeli, ale nie wysilili się na tyle, by zrozumieć właściwie to, co głosił. Jego słowa dotarły do głuchych uszu, czego wynikiem było to, iż ich zdolności zostały całkowicie zniszczone i ludzie ci zniżyli się do niskiego poziomu zwierząt (7,180; 25,45), które jedynie słyszą krzyk poganiacza, ale nie rozumieją tego, co on mówi.

197. Nakaz zawarty w słowach „spożywaj to, co dobre, czyste i zdrowe" (*Tayyitbāt)* wskazują, że muzułmanom nie jest wolno spożywać rzeczy, które w jakikolwiek sposób szkodzą zdrowiu psychicznemu, moralnemu lud duchowemu, choć *Shurī'ah* może dozwalać ich spożywanie.

198. Sama nazwa tego cuchnącego zwierzęcia zawiera w sobie aluzję do zakazu jedzenia jego mięsa. Słowo to jest kombinacją *Khinz* oraz *Arā*. Pierwsza część znaczy „bardzo cuchnący", zaś druga „widzę" – w rezultacie obie znaczą „widzę, że jest bardzo cuchnący". W języku Hindi zwierzę to nazywa się *Sū'ar*, co znaczy dokładnie to samo, co arabskie *Khinzīr*, czyli „widzę, że jest bardzo cuchnące". W języku Hindi zwierzę to znane jest także jako *bad* w znaczeniu „zły" lub „cuchnący", co najprawdopodobniej jest tłumaczeniem pierwotnego słowa arabskiego.

199. *Ithm* oznacza coś bezprawnego, czyli grzech; coś, co powoduje, że człowiek zasługuje na karę (Aqrab); coś, co kaleczy umysł jak coś złego (Mufradāt). Wymienione w tym wersecie cztery

175. [a]Ci, którzy ukrywają to, co zostało zesłane przez Allacha z Księgi oraz [b]biorą za to marną cenę, oni to właśnie napełnią swe brzuchy niczym innym niż tylko ogniem.[200] [c]Allach nie przemówi do nich w Dniu Zmartwychwstania ani ich nie oczyści. Na nich czeka sroga kara.

إن الذين يكتمون ما أنزل الله من الكتب و
يشترون به ثمنا قليلا أولئك ما يأكلون في بطونهم
إلا النار ولا يكلمهم الله يوم القيمة ولا يزكيهم
ولهم عذاب أليم ﴿١٧٥﴾

176. To właśnie oni [d]wzięli sobie błąd za przewodnika, a karę za przebaczenie. Jakże wielka jest ich wytrwałość[201] wobec Ognia!

أولئك الذين اشتروا الضللة بالهدى والعذاب
بالمغفرة فما أصبرهم على النار ﴿١٧٦﴾

177. Oto dlaczego [e]Allach zesłał Księgę zawierającą Prawdę. Z pewnością ci, którzy nie zgadzają się co do Księgi, daleko posunęli się we wrogości.

ذلك بأن الله نزل الكتب بالحق وإن الذين اختلفوا
في الكتب لفي شقاق بعيد ﴿١٧٧﴾

[a]Zob. 2,147. [b]Zob 2,42. [c]Zob. 2,160. [d]2,17; 3,178; 4,45. [e]17,196.

rzeczy nie są jedynymi zakazanymi w Islamie. Islam nie pozwala także na używanie wielu innych rzeczy, które podzielone są na stopnie lub kategorie, z których jedne są „bezprawne", a inne *Mamnū'* (zakazane). Komentowany werset wspomina jedynie o „rzeczach bezprawnych". Rzeczy zakazane wymienione były przez Świętego Proroka i mówi się o nich w Hadisach. Użycie *Harâm* lub rzeczy bezprawnej ma bezpośredni wpływ na rozwój moralny człowieka, choć nie dzieje się tak z rzeczami zakazanymi, które stoją na niższym poziomie znaczenia. Wśród wymienionych bezprawnych rzeczy w tym wersecie znajdują się krew i mięso zdechłego zwierzęcia jako pożywienie, które zostały uznane za szkodliwe przez autorytety medyczne. Mięso świni znane jest ze swej szkodliwości nie tylko na fizyczne zdrowie człowieka, ale i na jego zdrowie moralne i duchowe. Świnia zjada nieczystości i rozkoszuje się przebywaniem w różnych brudnych miejscach. Ma niegodziwe obyczaje, jak też posiada złe cechy perwersji seksualnej. Wśród ludzi zjadających wieprzowinę dominują takie choroby jak tasiemiec, skrofuły, rak oraz otorbione włośnice.

200. Słowa te oznaczają, że tak jak ogień nie może zaspokoić pragnienia, podobnie rzeczy tego świata nie mogą dać pokoju umysłu i zadowolenia, lecz raczej ich przeciwieństwo.

201. Słowa te oznaczają, że niewierzący posiadają wielką odporność na cierpienia w Piekle. Słowa te zostały użyte ironicznie.

178. [a]Nie jest prawością to, że zwracacie swoje oblicza na Wschód lub na Zachód. Prawdziwie sprawiedliwym jest ten, kto wierzy w Allacha i Dzień Ostatni, i aniołów, i Księgę, i Proroków, oraz [b]łoży swe pieniądze z czystej miłości do Niego[202] na swych krewnych i sieroty, i potrzebujących, jak i dla tych, co w podróży i którzy proszą o jałmużnę, oraz na cele wykupienia jeńców. Prawdziwie sprawiedliwym jest ten, kto przestrzega Modlitwy i płaci Zakāt. Sprawiedliwymi są ci, [c]którzy dotrzymują obietnicy, kiedy takową dają, oraz cierpliwi w [d]biedzie[202A] i cierpieniach, jak i wytrwali w czasie wojny. [e]Właśnie tacy ludzie okazują się prawdomówni i to oni są prawdziwie bogobojni.[203]

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَ
الْمَغْرِبِ وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالْكِتٰبِ وَالنَّبِيّٖنَ ۚ وَآتَى الْمَالَ عَلٰى
حُبِّهٖ ذَوِي الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنَ وَابْنَ السَّبِيْلِ
وَالسَّآئِلِيْنَ وَفِي الرِّقَابِ ۚ وَأَقَامَ الصَّلٰوةَ وَآتَى
الزَّكٰوةَ ۚ وَالْمُوْفُوْنَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عٰهَدُوْا ۚ وَالصّٰبِرِيْنَ
فِي الْبَأْسَآءِ وَالضَّرَّآءِ وَحِيْنَ الْبَأْسِ ۗ أُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ
صَدَقُوْا ۗ وَأُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُتَّقُوْنَ ۝

179. O wy, którzy wierzycie! [f]Nakazuje się wam wyrównujące odwzajemnienie w kwestii zabitych: człowiek wolny za wolnego, niewolnik za niewolnika, niewiasta za niewiastę. Temu, komu udzielone zostanie odpuszczenie przez jego zranionego brata, załatwienie sprawy odpłacenia krwi dokonane będzie sprawiedliwie, a zabójca zapłaci mu stosowne odszkodowanie. Oto ulga od waszego Pana oraz litość. Kto od

يٰٓأَيُّهَا الَّذِيْنَ آمَنُوْا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلٰى ۖ
اَلْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنْثٰى بِالْأُنْثٰى ۚ فَمَنْ
عُفِيَ لَهٗ مِنْ أَخِيْهِ شَيْءٌ فَاتِّبَاعٌ ۢ بِالْمَعْرُوْفِ وَأَدَآءٌ
إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ۗ ذٰلِكَ تَخْفِيْفٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ

[a]2,190. [b]76,9. [c]9,4; 13,21. [d]2,215; 6,43; 7,95. [e]49,16. [f]2,195; 5,46.

202. *'Ala Hubbi-hī* oznacza „dla miłości Boga; pomimo miłości do pieniędzy".

202A. *Al-Ba'sā'* oraz *al-Ba's* pochodzą od *Ba'usa* i *Ba'isa*, to znaczy stał się silny i mężny w wirze walki; był lub wszedł w stan wielkiej potrzeby lub biedy, lub strapienia. *Al-Ba'sā'* oznacza moc lub siłę w walce; wojnę lub walkę; strach; szkodę, etc. *Al-Darrā'* to szczególnie takie zło lub nieszczęście, które ma się do danego człowieka jak choroba, itp., zaś *al-Ba'sā'* to takie, które odnosi się do własności, jak bieda, itp. (Lane).

203. Werset ten przedstawia istotę nauki Islamu. Rozpoczyna od podstawowych wierzeń i doktryn islamskich, które są źródłem i podstawą wszelkiego działania oraz od prawości, od której zależna jest prawość działań ludzkich – od wiary w Boga, Dzień Ostateczny, w aniołów, Objawioną Księgę oraz Bożych Proroków. Następnie wspomina się o pewnych ważniejszych zasadach dotyczących działania człowieka.

tej pory dopuści się grzechu, tego spotka ciężka kara.[204]

فَمَنِ اعْتَدٰى بَعْدَ ذٰلِكَ فَلَهٗ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿١٧٩﴾

180. W prawie zadośćuczynienia jest dla was życie – o ludzie rozumni! – abyście mogli cieszyć się poczuciem bezpieczeństwa.[204A]

وَلَكُمْ فِى الْقِصَاصِ حَيٰوةٌ يّٰۤاُولِى الْاَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ﴿١٨٠﴾

204. Werset ten zawiera bardzo ważną zasadę prawa cywilnego, to znaczy równość ludzi oraz konieczność wyznaczania proporcjonalnej kary wszystkim bez wyjątku przestępcom, chyba że takowy uzyska przebaczenie ze strony rodziny ofiary w okolicznościach, które obliczone będą na polepszenie i poprawienie warunków.

Słowa „zaleca się wam" wykazują, że zemsta za zabicie jest obligatoryjna. Nie nałożenie kary przepisanej przez Prawo jest równoznaczne z pogwałceniem przykazania Bożego. Jednakże obowiązek ukarania winowajcy nie jest przenośny na spadkobierców zamordowanej osoby, lecz – jak wykazuje liczba mnoga *'Alaikum* (dla ciebie) – jest nałożony na władze odpowiedzialne za przestrzeganie prawa i porządku. Rodzina wszakże ma prawo przebaczyć. Zatem podczas gdy z jednej strony władze muszą ukarać zbrodniarza zgodnie z wymogami prawa i nie mogą wybaczyć mu z własnej woli, z drugiej strony spadkobiercy zamordowanego nie mogą brać prawa we własne ręce i wymierzać kary wobec osoby winnej samodzielnie. W kwestii nakładania kary werset ten nie czyni żadnej różnicy między przestępcami. Użyte tutaj słowa mają charakter ogólny i stosują się do wszystkich przestępców winnych morderstwa, bez względu na rangę czy pozycję w życiu lub religii. Każdy człowiek, bez względu na kastę, pochodzenie czy kredo musi zostać ukarany śmiercią za zamordowanie innego człowieka, chyba że rodzina ofiary mu przebaczy, a przebaczenie to zostanie zatwierdzone przez kompetentne władze. W tej kwestii jasne są całkowicie powiedzenia Świętego Proroka (Mājah, rozdz. dot. *Diyāt*). Wszyscy towarzysze Świętego Proroka zgadzają się, że muzułmanin może być poddany karze śmierci za zamordowanie nie walczącego niewierzącego (Tabarī, w. 44). Sam Święty Prorok rozkazał, aby muzułmański morderca został uśmiercony za zabicie nie walczącego niewierzącego (Outnī). Słowa „człowiek wolny za wolnego, niewolnik za niewolnika i niewiasta za niewiastę" nie oznaczają, że człowieka wolnego nie wolno karać śmiercią za zabicie niewolnika, ani że kobiety nie należy ukarać karą śmierci za zabicie mężczyzny, itp. Pozycja społeczna osoby i jej płeć nie mogą stanowić przeszkody w stosowaniu tego prawa. Ta szczególna konstrukcja, czyli „człowiek wolny za wolnego..." ma odnosić się do i obalać pewien zwyczaj arabski, w którym brali oni pod uwagę płeć i status społeczny mordercy i zamordowanego w określaniu kary dla winowajcy. Przykazanie zawarte w tym wersecie ma na celu obalenie tego złego zwyczaju. W rzeczywistości prawo pomsty, jak przedstawia je ten werset, ograniczone jest do zdania „równa pomsta w sprawie morderstwa jest wam nakazywana", co stanowi samo w sobie pełne zdanie, zdanie o pełnym i całkowitym znaczeniu. Wynikający z tego zwrot „człowiek wolny za wolnego, niewolnik za niewolnika oraz niewiasta za niewiastę" to dodatek, nie stanowiący części prawa. Zawiera on jedynie odrzucenie arabskiego zwyczaju omówionego powyżej i ilustruje, dając trzy przykłady, jak należy to prawo wprowadzać w życie. Taki zwrot znany jest w gramatyce arabskiej jako *Jumlah Isti'nāfiah* i wprowadzany jest w celu udzielenia odpowiedzi sugerowanej przez zdanie poprzednie, do którego jest dołączane bez spójnika. Pytanie, na które udziela się odpowiedzi, jest często rozumiane, choć nie wypowiadane (Mukhtasar). Powiada się, że Święty Prorok rzekł: „Kto zabije swego niewolnika będzie też zabity" (Mājah). W innym miejscu powiada on: „Krew wszystkich muzułmanów jest taka sama, jeśli chodzi o prawo pomsty" (Nasaī').

204A. Islamskie prawo pomsty jest skutecznym środkiem powstrzymania przed morderstwem i chronienia życia ludzkiego. Człowiek, który wykazuje nieczuły brak poszanowania dla życia ludzkiego, traci wszelkie prawo do życia jako członek społeczności ludzkiej. Wybaczenie lub odpuszczenie jest dozwolone jedynie tam, gdzie okoliczności są takie, że sprawy mogą się polepszyć i przynieść dobre wyniki dla obu stron (42,41). Tak zatem, podczas gdy z jednej strony Islam wiele czyni dla stłumienia przestępczości, z drugiej strony utrzymuje otwarte wrota dla prezentowania szlachetnych cech dobroczynności i łaski. Fakt, iż pomimo przeciwnych wysiłków kara śmierci znajduje się w kodeksach prawa wielu krajów, stanowi wystarczający dowód mądrości prawa Islamu. Nawet najbardziej entuzjastycznie nastawieni protagoniści zniesienia kary śmierci nie zdołali jeszcze zaproponować żadnej alternatywy. Muszą oni przyznać, że długoletnie więzienie jest jako alternatywa „straszne" oraz „nie jest substytutem idealnym" (Capital Punishment in the Twentieth Century, E. Roy Calvert, G.P. Putnam, London, 1930).

181. [a]Zaleca się wam, że kiedy do któregoś z was przyjdzie śmierć, i jeśli pozostawia on znaczne bogactwo, powinien on sporządzić testament na korzyść rodziców i najbliższej rodziny – testament sprawiedliwy.[205] Oto obowiązek, jaki spoczywa na bogobojnych.

كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ
خَيْرًا ۖ الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ ۚ
حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿١٨١﴾

182. A jeśli ktoś zmieni go, poznawszy jego treść, zaciąży na nim grzech.[205A] Zaiste, Allach jest Wszysłyszący, Wszechwiedzący.

فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَإِنَّمَا إِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ
يُبَدِّلُونَهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٨٢﴾

183. Jeśli jednak ktoś dopatrywał się stronniczości lub błędu ze strony dawcy testamentu i doprowadził do pokoju między nimi (zaangażowa-

فَمَنْ خَافَ مِنْ مُوصٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ

[a]4,12, 13, 177; 5,107.

205. Wersety 4,12, 13 ustalają części wszystkich osób, którym należy się spadek po zmarłym. Wersety te błędnie rozumie się za skrót komentowanego wersetu, który w rzeczywistości ustala pewien dodatkowy, ale i niezwykle konieczny element, oraz odnosi się jedynie do zapisów uczynionych na korzyść osób, które nie są prawnie upoważnione do otrzymania spadku lub dla celów dobroczynnych albo wojennych. Werset ten nie odnosi się do zapisów uczynionych na korzyść spadkobierców legalnych, o czym była już mowa w 4,12, 13. Dlatego nie istnieje kwestia skracania tego wersetu przez tamte, które ustalają zasady dziedziczenia oraz uznają ważność wszelkich zapisów, jakie mogły być uczynione. Każda z zasad operuje w swojej własnej sferze i wywodzi swą siłę z innych. Uczyniony tak zapis nie powinien jednak przekraczać jednej trzeciej części pozostawionego majątku, jak wspomniane jest w powiedzeniu Świętego Proroka przekazanym przez Sa'd bin Abī Waqqās (Bukhārī, *Kitāb al-Janā'iz*); jest to najdalsza granica, do której może posunąć się w swym zapisie testator i to tylko w przypadku, gdy pozostawia po swej śmierci liczne bogactwa, jak na to wskazuje słowo *Khair* (wiele bogactwa). Werset 5,107, według którego umierający muzułmanin mógł dokonać zapisu i który, przy ogólnej zgodzie, objawiony był w w. 4,12-13, dalej wspiera pogląd, że komentowany werset nie jest skrócony przez 4,12-13. W rzeczywistości cała teoria skracania nie ma żadnych podstaw.

205A. Wskazuje to na fakt, że werset poprzedni omawia niektóre wskazówki obligatoryjne, których nie przestrzeganie jest grzechem. Oczywiście chodzi tutaj o to, aby majątek dzielony był zgodnie z prawem dziedziczenia. Jeśli testator da takie wskazówki, to grzech jakiegokolwiek ich przekroczenia spadnie na tych, którzy są winni tego przekroczenia.

nymi stronami), nie będzie to u niego grzechem.[205B] Zaiste, Allach jest Wszechwybaczający i Litościwy.

فَلَآ إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٨٣﴾ ع ٢٢

184. O wy, którzy wierzycie! Nakazuje się wam post, tak jak nakazywany on był tym, co byli przed wami,[206] abyście mogli chronić się przed złem.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ كُتِبَ عَلَيْكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ
عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٤﴾

185. Zalecany post ma trwać [a]określoną liczbę dni, lecz jeśli ktoś spośród was będzie chory lub będzie w podróży, ten będzie pościł taką samą ilość innych dni. W przypadku zaś tych, którzy mogą pościć tylko z wielką trudnością[207], istnieje pokuta – nakarmić biednego. Bo jeśli kto czyni dobro z własnej woli, to lepiej dla niego. Post bowiem jest dla was dobrem – obyście tylko wiedzieli.

أَيَّامًا مَّعْدُودَٰتٍ ۚ فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوْ عَلَىٰ
سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۚ وَعَلَى ٱلَّذِينَ يُطِيقُونَهُۥ
فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ ۖ فَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ
لَّهُۥ ۚ وَأَن تَصُومُوا۟ خَيْرٌ لَّكُمْ ۖ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٥﴾

---

[a]2,204.

205B. Wola może spełniać wymogi prawne, a mimo to może być niesprawiedliwa. Na przykład, jeśli osoba pozostawia dużą liczbę spadkobierców, to może ich skrzywdzić, jeśli pełną jedną trzecią część swego majątku zapisze na cele dobroczynne. Może też tak się zdarzyć, że testator dozwoloną jedną trzecią część może przeznaczyć na niesprawiedliwe cele, pomijając to, co słuszne. W takim przypadku dozwolonym, a nawet chwalebnym powinno być stosowanie sprawiedliwego podziału pomiędzy spadkobierców i zapisobiorców.

206. „Post jako instytucja religijna, bez względu na formę czy szczegóły, jest składnikiem wszystkich wiar. Wiele religii, niższych, średnich czy wysoko rozwiniętych kultur, nakazuje post. Jeśli nawet nie jest on wymagany, niemniej jest praktykowany przez niektóre osoby w odpowiedzi na namowy przyrody" (Enc. Brit.) Powszechnym doświadczeniem świętych i widzących jest pewien stopień oderwania od stosunków fizycznych i związków doczesnych dla zachowania postępu duchowego oraz jako sposób oczyszczania umysłu. Jednakże Islam wprowadza nową orientację i nadaje nowe duchowe znaczenie tej instytucji. Według niego post stanowi symbol całkowitego poświęcenia się. Ten, kto pości, nie tylko powstrzymuje się od jedzenia i picia – które są głównymi środkami podtrzymywania życia i bez których nie sposób w ogóle żyć – ale także od wchodzenia we własną żonę, co jest środkiem zapewnienia potomstwa. Tak zatem człowiek, który pości, rzeczywiście okazuje swą gotowość, gdyby zaszła taka potrzeba, do poświęcenia całego siebie dla dobra swego Pana i Stwórcy.

207. To znaczenie znajdującego się w tekście zwrotu arabskiego potwierdzane jest przez inne czytanie *Yuṭiqūna-hū*, a mianowicie przez *Yuṭayyiqūna-hū*, które oznacza „mogą tak czynić tylko z wielkimi trudnościami" (Jarīr). Werset ten wymienia trzy klasy wiernych, którym daje się ustępstwo: chorzy; znajdujący się w podróży lub ci, którzy są zbyt słabi, by pościć, jeśli zagrażałoby to ich zdrowiu. Zwrot ten może także oznaczać: „Tych, którzy nie są w stanie pościć" (Lisān oraz Mufradāt). Uważa się także, że całe to zdanie znaczy: „Ci, którzy mogą sobie na to pozwolić, powinni, oprócz postu, karmić biednych w akcie pobożności"; gdzie zaimek *hū* w *Yuṭiqūna-hū* oznacza „karmienie biednych".

186. Miesiąc Ramadān[207A] to ten, w którym Koran[207B] został objawiony[208] jako przewodnictwo dla całej ludzkości z wyraźnymi dowodami prowadzenia i [a]roztropności. Dlatego jeśli ktoś z was będzie w tym miesiącu w domu, tam niechaj pości. Jeśli jednakże ktoś jest czasowo chory lub odbywa podróż, ten powinien pościć tę samą liczbę innych dni.[209] [b]Allach pragnie dla was wygody, On nie pragnie dla was trudności. Allach pragnie, abyście mogli dopełnić liczby i abyście [c]mogli wychwalać Allacha za to, że wami kieruje, i abyście byli Mu wdzięczni.

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِيْٓ اُنْزِلَ فِيْهِ الْقُرْاٰنُ هُدًى
لِّلنَّاسِ وَبَيِّنٰتٍ مِّنَ الْهُدٰى وَالْفُرْقَانِ ۚ فَمَنْ شَهِدَ
مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۗ وَمَنْ كَانَ مَرِيْضًا اَوْ عَلٰى
سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ اَيَّامٍ اُخَرَ ۗ يُرِيْدُ اللّٰهُ بِكُمُ
الْيُسْرَ وَلَا يُرِيْدُ بِكُمُ الْعُسْرَ ۖ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ
وَلِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰى مَا هَدٰىكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۝١٨٦

[a]2,186; 3,4; 8,42; 21,49; 25,2. [b]2,287; 5,7; 22,79. [c]22,38.

207A. *Ramadān* to dziewiąty miesiąc roku księżycowego. Wyraz ten pochodzi od *Ramada*. Powiada się *Ramada al-Sāi'mu*, czyli wnętrze poszczącego człowieka stało się gorące z pragnienia wywołanego postem (Lane). Miesiąc ten tak się nazywa, ponieważ (1) poszczenie w tym miesiącu wywołuje gorąco i palenie wywołane pragnieniem; (2) oddawanie czci w tym miesiącu wypala ślady grzechu w człowieku ('Asākir oraz Mardawaih); (3) ponieważ pobożność człowieka w tym miesiącu wywołuje w jego sercu to potrzebne ciepło miłości do jego Stwórcy i innych ludzi. Nazwa *Ramadān* ma pochodzenie islamskie. Poprzednio miesiąc ten nazywany był *Nātiq* (Qadīr).

207B. *Al-Qur'ān* pochodzi od słowa *Qara'a*, które oznacza on przeczytał; przekazał lub podał wiadomość; zebrał rzecz. Tak więc Koran oznacza: (1) księgę, która ma być czytana. Koran jest najszerzej czytaną księgą na świecie (Enc. Brit.); (2) księgę lub posłannictwo, które ma być przekazane lub wypowiedziane światu. Koran to jedyna objawiona księga, która zawiera Posłannictwo w żaden sposób nie ograniczane; bowiem podczas gdy wszystkie inne objawione księgi są przeznaczone dla konkretnych czasów i konkretnych ludów, Koran ma służyć we wszystkich czasach i wszystkim ludziom (34,29); (3) księgę, która zawiera wszystkie prawdy; Koran rzeczywiście jest składnicą wiedzy, która zawiera nie tylko wszystkie prawdy wieczne zawarte w poprzednio objawionych księgach (98,4), ale i wszelkie prawdy, których ludzkość może potrzebować w jakichkolwiek czasach i jakichkolwiek okolicznościach (18,50).

208. 24 dnia miesiąca *Ramadān* Święty Prorok otrzymał swe pierwsze objawienie (Jarīr). Całe to objawienie powtarzane było Świętemu Prorokowi przez anioła Gabriela co roku w tym właśnie miesiącu. Trwało tak aż do ostatniego roku życia Proroka, kiedy to całość Koranu została Mu objawiona po dwakroć przez archanioła Jibrīl w tym miesiącu (Bukhārī). Tak zatem w pewnym sensie można powiedzieć, że cały Koran objawiony był w miesiącu Ramadān.

209. Zdanie to nie jest niepotrzebnym powtórzeniem. Bowiem podczas gdy w poprzednim wersecie stanowiło ono część wersetu, jaki miał przygotować grunt pod przykazanie dotyczące postu, w tym wersecie stanowi ono część samego przykazania. Jednakże Koran mądrze wstrzymuje się przed określaniem terminu „choroba" i „podróż", pozostawiając sprawę ich określenia w gestii powszechnego używania tych słów i towarzyszących im okoliczności.

187. A kiedy moje sługi spytają cię o Mnie, powiedz: [a]„Jestem w pobliżu.[210] [b]Odpowiadam na modlitwę proszącego, kiedy się do Mnie modli. Powinni oni zatem słuchać Mnie i wierzyć[211] we Mnie, aby mogli iść słuszną drogą.

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ ۖ أُجِيبُ دَعْوَةَ
الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ ۖ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ
يَرْشُدُونَ ﴿١٨٧﴾

188. Prawowitym czyni się dla was łączenie się z waszymi żonami w nocy podczas postu. One są swoistym rodzajem stroju[212] dla was, wy zaś jesteście swoistym strojem dla nich. Allach wie, że niesprawiedliwie postępowaliście wobec siebie, w związku z czym zwrócił się On do was z litością i daje wam ulgę.[213] Możecie zatem wchodzić w wasze żony i szukać tego, co dał wam Allach. Możecie też jeść i pić aż do czasu, kiedy biała nić zacznie się odróżniać od czarnej nici świtu. Potem dopełnijcie postu aż po zapadnięcie nocy[214] i nie wchodźcie w swe żony. Przebywajcie w meczetach [215] w celach nabożnych. Oto granice nakreślone przez Allacha, więc nie zbliżajcie się do nich. W ten sposób Allach czyni swoje przyka-

أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَىٰ نِسَائِكُمْ ۚ هُنَّ
لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ ۗ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ
كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا
عَنْكُمْ ۖ فَالْآنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ ۚ
وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ
مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ۖ ثُمَّ أَتِمُّوا الصِّيَامَ
إِلَى اللَّيْلِ ۚ وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ ۗ
تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرَبُوهَا ۗ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ

[a]11,62; 34,51; 50,17; [b]27,63.

210. Kiedy Wierni poznają błogosławieństwa miesiąca Ramadân oraz odbywającego się w nim postu, w naturalny sposób czerpią z tego jak najwięcej korzyści duchowych. Właśnie na to pragnienie duszy wiernego udziela odpowiedzi ten werset.

211. Słowa „wierzcie we Mnie" nie odnoszą się do wiary w istnienie Boga. Idea ta bowiem jest zawarta w poprzednim zdaniu, „powinni Mnie pragnąć", przy czym niemożliwym jest, aby ktoś pragnął Boga i Jego przykazań jednocześnie nie wierząc w Jego istnienie. Słowa „wierzcie we Mnie" odnoszą się dlatego do przekonania, że Bóg wysłuchuje i przyjmuje modlitwy swoich sług.

212. Jakże pięknie w tych kilku słowach Koran przedstawia prawa i status kobiety oraz przedmiot i znaczenie małżeństwa i stosunków małżeńskich. Rzeczywistym celem małżeństwa – jak mówi ten werset – jest wygoda, ochrona i upiększanie obu jego stron partnerskich, ponieważ tak używa się odzienia (7,27 oraz 16,82). Nie chodzi oczywiście o samo zaspokojenie popędów płciowych. Mąż i żona zabezpieczają się nawzajem przed złem i skandalem.

213. Wyrażenie *'Afa Allâhu 'An-hu* oznacza: Bóg poprawił jego błąd i właściwie ustawił jego sprawy; zesłał na niego honor. Oznacza on także, że Bóg obdarzył go spokojem i ulgą (Muhit).

214. W takich miejscach na świecie, gdzie dnie i noce są niezwykle długie (np. w okolicach biegunów) dzień i noc powinno się obliczać tak, by trwały po dwanaście godzin (Muslim, rozdz. *Ashrât al-Sâ'ah)*.

215. Podczas *I'tikâf*, który stanowi osiągnięcie ducha postu, współżycie fizyczne z żoną oraz preludium do tegoż jest zakazane nawet w nocy.

zania jasnymi dla ludzi, aby mogli zabezpieczyć się przed złem.

اٰيٰتِهٖ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ ﴿١٨٨﴾

189. I [a]nie trwońcie swojej własności[215A] wśród siebie za pomocą fałszywych środków[216] i nie oferujcie jej jako łapówki dla ważnych ludzi, moglibyście bowiem roztrwonić część bogactwa innych ludzi w sposób niewłaściwy, wiedząc o tym.

وَلَا تَاْكُلُوْٓا اَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوْا بِهَآ
اِلَى الْحُكَّامِ لِتَاْكُلُوْا فَرِيْقًا مِّنْ اَمْوَالِ النَّاسِ بِالْاِثْمِ
ع ٢٣ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿١٨٩﴾

190. Pytają cię o księżyc w nowiu. Powiedz: [b]„Jest on sposobem mierzenia czasu[217] dla ogólnej wygody ludzi oraz dla Pielgrzymki". I nie jest prawym z waszej strony, abyście wchodzili do domów tylnymi drzwiami[218]. [c]Prawdziwie prawym jest ten kto boi się Boga. Wy zaś powinniście wchodzić do domów przez ich drzwi główne, jak i okazywać bojaźń przed Allachem, aby się wam dobrze wiodło.

يَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الْاَهِلَّةِ ۭ قُلْ هِيَ مَوَاقِيْتُ لِلنَّاسِ
وَالْحَجِّ ۭ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِاَنْ تَاْتُوا الْبُيُوْتَ مِنْ ظُهُوْرِهَا
وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقٰى ۚ وَاْتُوا الْبُيُوْتَ مِنْ اَبْوَابِهَا ۠
وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿١٩٠﴾

[a]4,30, 162; 9,34. [b]2,198; 9,36. [c]2,178.

215A. W celu podkreślenia jedności społecznej lub narodowej Koran często wspomina o własności innych muzułmanów jako „twojej własności". Tak zatem tutaj o własności innych muzułmanów powiada się „twoja własność".

216. Przykazanie dotyczące postu zachęcało muzułmanów do powstrzymywania się od jedzenia i picia w ramach określonych okresów czasu w celu osiągnięcia pobożności i sprawiedliwości. Był to najlepszy czas przypominania im, że bezprawne jedzenie, to znaczy nabywanie bogactwa, powinno być jak najbardziej srogo unikane. Zupełnie przypadkowo werset ten zdecydowanie potępia praktykę dawania i brania łapówek.

217. Islam korzysta zarówno z księżycowego, jak i słonecznego systemu mierzenia czasu. Kiedy oddawanie czci ma się odbywać w różnych porach dnia, wykorzystuje się system słoneczny, jak w przypadku pięciu codziennych Modlitw lub w przypadku zaczynania i kończenia codziennego postu; tam zaś, gdzie oddawanie czci ma się zakończyć w jakimś konkretnym miesiącu lub jego części, wykorzystywany jest system księżycowy, jak w przypadku wybierania miesiąca postu lub wyznaczania czasu Pielgrzymki, itp. W ten sposób Islam wykorzystuje oba te systemy. W ten sposób też system słoneczny jest tak samo charakterystyczny dla Islamu, jak księżycowy.

218. Zdanie to wskazuje na bardzo istotną zasadę, że rzeczywistym celem zalecania różnych aktów czci jest wewnętrzne wykorzystanie ich, a nie to, by każdy z tych okresów czasu przypisany był do konkretnego rodzaju oddawania czci. Dlatego kwestia wyrastająca z przesadnej gorliwości Wiernych, że jak w przypadku postu mogą być wyznaczone inne akty czci również i w innych miesiącach, jest jak wchodzenie do domu nie przez drzwi, lecz przez otaczające ten dom mury. Najważniejsza jest cześć, czas to sprawa drugorzędna. To jak stawianie sprawy na głowie. Odniesienie to zdaje się mieć związek z pogańskimi Arabami, którzy posiadali praktykę następującą: kiedy wybierali się na Pielgrzymkę do Mekki i z jakiegoś powodu musieli wrócić, wchodzili do swoich domów od tyłu przeskakując mur. Werset ten potępia tę praktykę, wskazując, że nie

191. I [a]walczcie[219] w sposób Boży przeciwko tym, którzy prowadzą walkę przeciwko wam, ale nie dopuszczajcie się grzechu. Zaprawdę, Allach nie lubi grzeszników.

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا
تَعْتَدُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿١٩١﴾

192. A zabijajcie tych grzeszników[220] zawsze, gdy ich spotkacie, oraz wypędzajcie ich stamtąd, skąd oni przedtem wypędzali was[221]. [b]Prześladowanie bowiem jest gorsze niż zabijanie. I nie walczcie z nimi w Świętym Meczecie lub w jego pobliżu, chyba że oni będą z wami tam właśnie walczyć. Jeśli jednak oni walczyć bądą z wami, walczcie z nimi. Taka jest odpłata dla niewiernych.

وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِنْ
حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ ۚ وَ
لَا تُقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّىٰ يُقَاتِلُوكُمْ
فِيهِ ۚ فَإِنْ قَاتَلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْ ۗ كَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿١٩٢﴾

193. [c]Jeśli jednak odstąpią, wtedy zapewne Allach będzie najbardziej Przebaczający, Litościwy.

فَإِنِ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٣﴾

194. I [d]walczcie z nimi aż do czasu, gdy nie będzie już więcej prześladowań, a głoszona będzie jedynie religia Allacha.[222] Jeśli jednak oni odstąpią

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ

[a]4,76; 8,40; 9,13; 22,40; 60, 10. [b]2,218. [c]8,40. [d]8,40.

stanowi ona cnoty składającej się na koncepcję duchową oraz implikuje, że należy podejmować stosowne środki osiągania własnych celów (Bukhārī, rozdz. o Tafsīr).

219. Jest to jeden z najwcześniejszych wersetów, w którym daje się muzułmanom pozwolenie prowadzenia walki. Najwcześniejszy objawiony w tej materii werset to 22,40. Komentowany werset zawiera istotę warunków, które powinny rządzić wojną religijną: (a) wojna taka powinna być prowadzona w celu usunięcia przeszkód na drodze Allacha, to znaczy przeszkód w ustanawianiu swobody wiary i praktyk religijnych. (b) Wojnę należy wszniecać jedynie przeciwko tym, którzy pierwsi wznieśli ramię przeciwko muzułmanom. (c) Muzułmanin powinien złożyć broń jak tylko wróg zaprzestanie walki.

220. Werset ten odnosi się do warunków, kiedy wojna naprawdę się zaczyna. Oczywiście zachęca gorąco muzułmanów, aby walczyli jedynie przeciwko tym niewierzącym, którzy pierwsi podnieśli przeciw nim swoją broń.

221. Słowa te oznaczają, że w Mekce - będącej centrum i najświętszym miejscem Islamu - nie będzie mógł pozostać żaden nie muzułmanin.

222. Werset ten wykazuje także, że muzułmanom wolno jest walczyć w samoobronie jedynie wtedy, kiedy wojna zostaje narzucona przez drugą stronę. Ma ona trwać do czasu, kiedy ustanowiona zostanie całkowita swoboda religijna. Święty Prorok nie mógłby zawrzeć pewnej ilości traktatów pokojowych z niewiernymi, gdyby przykazanie Boże mówiło, że należy kontynuować walkę do czasu objęcia przez Islam wszystkich niewiernych. W poszukiwaniu szczegółowego przypisu o Jihād, patrz 1956-1960.

od swego, wtedy pamiętajcie, że nie dopuszcza się żadnej wrogości[223], chyba że wobec złoczyńców.

فَإِنِ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظّٰلِمِينَ ﴿١٩٤﴾

195. [a]Pogwałcenie Świętego Miesiąca[224] można pomścić podczas Świętego Miesiąca. Względem wszystkich rzeczy Świętych istnieje prawo odwetu. Tak zatem, jeśli ktoś zgrzeszy przeciwko wam, ukarzcie[225] go za jego grzech na tyle, na ile on zgrzeszył przeciwko wam. I bójcie się Allacha oraz wiedzcie, że Allach jest z tymi, którzy się Go boją.

اَلشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمٰتُ قِصَاصٌ
فَمَنِ اعْتَدٰى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوْا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدٰى
عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِيْنَ ﴿١٩٥﴾

196. I [b]łóżcie na sprawę Allacha, i nie pogrążajcie się w ruinie w wyniku działania waszych własnych rąk[226], jak i czyńcie dobro. Zaprawdę, Allach miłuje tych, którzy czynią dobro.

وَاَنْفِقُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَلَا تُلْقُوْا بِاَيْدِيْكُمْ اِلَى التَّهْلُكَةِ
وَاَحْسِنُوْا اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٩٦﴾

[a]Patrz 2,179. [b]2,255; 14,32; 47,39; 57,11; 63,11.

223. *'Udwān* oznacza (1) wrogość; (2) złe prowadzenie się; (3) karę za niewłaściwe zachowanie się; oraz (4) podejście do człowieka na zasadzie usprawiedliwienia i wybaczenia przeciw niemu (Mufradāt oraz Lane).

Te cztery wersety (191-194) zawierają następujące zasady dotyczące wojny: (a) wojna może być prowadzona tylko i wyłącznie dla sprawy Bożej, a nie dla jakichś samolubnych pobudek. Nie wolno jej prowadzić w celu powiększania czy przyspieszania interesów narodowych lub innych. (b) Muzułmanie mogą iść na wojnę jedynie przeciwko tym, którzy pierwsi ich zaatakują. (c) Nawet po tym, jak nieprzyjaciel zainicjuje atak, zachęca się ich, aby broń stosowali w sensownych granicach i nie rozszerzali jej zastosowania poza potrzebne granice i cele. (d) Muzułmanie mogą walczyć jedynie przeciwko regularnej armii – nie wolno im walczyć i molestować ludności cywilnej. (e) W czasie prowadzenia walki nietykalność należy się wszelkim ceremoniom i rytuałom religijnym. (f) Całkowicie zakazane jest atakowanie miejsc religijnych oraz wyrządzanie im jakiegokolwiek zła i szkody. Walka nie jest nawet dozwolona w pobliżu takich miejsc. (g) Jeżeli przeciwnik wykorzystuje miejsce religijne jako swoją bazę ataku, tylko wtedy muzułmanom wolno jest prowadzić walkę w takim miejscu lub w jego pobliżu. (h) Walka ma trwać tak długo, dopóki trwać będzie wkraczanie w sferę swobody religijnej. Patrz także 8,40; 9,4-6; 22,40, 41; itp.

224. Świętymi miesiącami są *Dhu'l-Qa'dah, Dhu'l-Hījjah, Al-Muharram* oraz *Rajab*. W tych miesiącach niedozwolone jest prowadzenie jakiejkolwiek walki. Przykazanie to ma na celu zabezpieczać świętość Ka'bah i Świętych Miesięcy.

225. Patrz 33.

226. Ponieważ w celu prowadzenia wojny potrzebne są pieniądze, wiernych zachęca się, aby dobrowolnie przekazywali datki na sprawę Allacha, jako że ich wahanie może kosztować kraj zrujnowanie.

197. I dopełniajcie Pielgrzymki[227] oraz 'Umrah[228] dla sprawy Allacha. [a]Jeśli jednak coś was powstrzymuje[229], to uczyńcie jakąkolwiek łatwo osiągalną ofiarę. I nie gólcie swych głów aż do czasu, gdy ofiara ta dotrze do miejsca swego przeznaczenia. A jeśli ktoś spśród was jest chory lub ma dolegliwość głowy, ten powinien odpokutować albo w formie postu, albo poprzez jałmużnę lub ofiarę. Lecz kiedy jesteście bezpieczni, wtedy ten, kto chciałby skorzystać z 'Umrah razem[230] z Pielgrzymką, powinien złożyć jakąkolwiek łatwo osiągalną ofiarę. Ci z was, którzy nie znajdą żadnej ofiary, powinni pościć trzy dni w czasie Pielgrzymki[231], zaś dni siedem po powrocie do domu. Razem będzie tych dni dziesięć. Powyższe jest dla tych, których

وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ ۚ فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ
مِنَ الْهَدْيِ ۖ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ
مَحِلَّهُ ۚ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ
فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ ۚ فَإِذَا أَمِنْتُمْ
فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ
الْهَدْيِ ۚ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ
وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ ۗ تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ ۗ ذَٰلِكَ لِمَنْ

[a]48,26.

227. Od tego wersetu zaczyna się temat *Hajj* (Pielgrzymka). *Jihād* i *Hajj* zdają się ze sobą wiązać i oba te elementy stanowią część ofiary, jaką prawdziwy i szczery wierzący musi ponieść dla Allacha. Temat ten rozpoczyna się od 2,178. Pielgrzymka jest ostatnim stadium duchowego rozwoju człowieka. Inne stadia, jak Modlitwa, Post oraz *Jihād*, omówiliśmy już.

228. 'Umra lub Pielgrzymka Mniejsza składa się z wejścia w stan Ihrām w sposób omówiony powyżej, okrążając Ka'bah siedem razy, przebiegając pomiędzy Safā i Marwah oraz składając ofiarę, która nie jest jednakowoż obowiązkowa. 'Umrah można przeprowadzić w każdej porze roku, podczas gdy *Hajj* lub pielgrzymkę Większą należy wykonywać tylko w miesiącu *Dhu'l--Hijjah*.

229. Słowa „jeśli zostaniesz powstrzymany" odnoszą się do takiej sytuacji, w której niedoszły pielgrzym nie może wyruszyć na pielgrzymkę z powodu choroby, wojny lub innych spraw i nie może odwiedzić Ka'bah oraz dokonać *Hajj* lub 'Umrah.

230. 'Umra i *Hajj* można połączyć w dwojaki sposób: (a) Pielgrzym, który chce spełnić jedynie 'Umrah, powinien wejść w stan *Ihrām*, wypełnić jego rytuały i skończyć go. Następnie ósmego dnia miesiąca *Dhu'l-Hijjah* powinien wejść w stan *Ihrām* i wypełnić zalecane rytuały *Hajj*. Taka forma łączenia 'Umrah i *Hajj* nazywana jest *Tamattu'*, co dosłownie znaczy „posługiwanie się jakąś rzeczą". (b) Pielgrzym może dokonać 'Umrah i *Hajj* jednocześnie. W takim przypadku powinien wejść w stan *Ihrām* z tą intencją i pozostawać w nim do samego końca Pielgrzymki. Takie połączenie *Hajj* i 'Umrah nazywa się *Qirān*, co dosłownie oznacza „połączenie dwóch rzeczy". Zarówno w *Tamattu'*, jak i w *Qirān* obowiązkiem jest składanie ofiary. W komentowanym wersecie słowo *Tamattu'* nie jest użyte w sensie technicznym i pokrywa także zakres *Quirān*.

231. Post wymieniony w zdaniu „powinien pościć przez trzy dni w czasie Pielgrzymki" jest innym postem niż ten, który omówiliśmy powyżej. Ten pierwszy post przeznaczony jest dla tych, którzy nie mogą golić swoich głów, podczas gdy ten post przeznaczony jest dla tych, który nie mogą złożyć ofiary w przypadku *Tamattu'*. Te trzy dni, o których mowa, to najlepiej 11, 12 i 13 dzień miesiąca *Dhu'l-Hijjah*. Pozostałych siedem postów można przeprowadzić po powrocie do domu.

rodzina nie mieszka w pobliżu Świętego Meczetu.[232] I bójcie się Allacha i wiedzcie, że Allach srogo karze.

لَّمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ
وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٩٧﴾

198. [a] Miesiące Pielgrzymki są dobrze znane. Jeśli zatem [b]ktoś postanowi odbyć Pielgrzymkę w tych miesiącach, powinien pamiętać, że nie ma wtedy miejsca na sprośności[233], ani występki, ani na kłótnie. Cokolwiek zaś uczynicie dobrego, Allach będzie o tym wiedział. Zabezpieczcie się odpowiednio na tę podróż, a z całą pewnością najlepszym zabezpieczeniem się jest sprawiedliwość. A okazujcie bojaźń wyłącznie przede Mną, o ludzie rozumni.

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ ۚ فَمَن فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ
فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ ۗ وَمَا
تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللَّهُ ۗ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ
الزَّادِ التَّقْوَىٰ ۚ وَاتَّقُونِ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٩٨﴾

199. Nie jest z waszej strony grzechem, abyście [c] poszukiwali szczodrości[234] Pana waszego. Lecz kiedy wylejecie się z 'Arafāt[235], pamiętajcie o Allachu w Mash'ar al-Harām,[236] oraz [d]pamiętajcie, jak On wami kieruje, chociaż przedtem byliście z tych, którzy zeszli z drogi.

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَن تَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ ۚ
فَإِذَا أَفَضْتُم مِّنْ عَرَفَاتٍ فَاذْكُرُوا اللَّهَ عِندَ الْمَشْعَرِ
الْحَرَامِ ۖ وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَاكُمْ وَإِن كُنتُم مِّن
قَبْلِهِ لَمِنَ الضَّالِّينَ ﴿١٩٩﴾

[a]2,190; 9,36. [b]3,98; 22,28. [c]62,11. [d]2,153, 204; 8,46; 62,11.

232. Słowa te oznaczają, że połączenie *Hajj* i 'Umrah dozwolone jest nie dla mieszkańców Mekki, lecz dla ludzi przybywających z zewnątrz tego miasta. Jednakże niektórzy rozszerzają te słowa „Święty Meczet" tak, że zawierają w sobie całe *Haram*, czyli uświęcony teren w i dokoła Mekki.

233. *Rafath* to określenie wszelkiego plugawego, nieskromnego oraz lubieżnego wypowiadania się, jak również aktów związanych z seksem. *Fusūq* oznacza odstępstwo od prawa Bożego oraz nieposłuszeństwo wobec prawowitych autorytetów, czy to duchowych, czy doczesnych. Zaś *Jidāl* oznacza dysputy i kłótnie z towarzyszami podróży lub sąsiadami.

234. Ponieważ celem Pielgrzymki jest to, aby jak największa liczba muzułmanów mogła brać w niej udział, Koran dozwala pielgrzymom zajmować się handlem i rzemiosłem. Ci, którzy nie mogą zabrać ze sobą gotówki, mogą zabrać różne wyroby i sprzedając je zarobić pieniądze potrzebne na wydatki podczas podróży.

235. 'Arafāt to równina lub dolina w pobliżu Mekki, gdzie pielgrzymi zatrzymują się w drugiej połowie dziewiątego dnia *Dhu'l-Hijjah*. Znajduje się ona około czternaście kilometrów od Mekki, zaś zatrzymanie to lub postój, znany pod techniczną nazwą *Wuqūf* stanowi ważny rytuał całej Pielgrzymki. *'Arafāt* to słowo złożone, które oznacza miejsce święte albo sposób rozumowania lub wiedzę.

236. *Mash'ar al-Harām* to niewielkie wzgórze w Muzdalifah, znajdujące się pomiędzy Mekką i *'Arafāt*. Tutaj Święty Prorok wypowiadał wieczorne i nocne modlitwy i zajmował się modlitwą przez całą noc aż do wschodu słońca. Miejsce to przeznaczone jest szczególnie dla medytacji i modlitwy podczas Pielgrzymki. Leży ono około dziewięć kilometrów od Mekki.

200. Następnie[237] wyruszcie z miejsca, z którego wyruszają inni[238], i szukajcie przebaczenia u Allacha. Zaprawdę, Allach jest najbardziej Przebaczający, Litościwy.

ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا
اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

201. A kiedy wypełnicie [a]akty czci dla was wyznaczone, [b]świętujcie chwałę Allacha, tak jak zwykliście świętować chwałę waszych ojców, a może nawet z większym oddaniem. [c]Pośród ludzi są i tacy, którzy powiadają: „Panie nasz, daj nam dobre rzeczy tego świata". Taki człowiek nie będzie miał udziału w Życiu Przyszłym.

فَإِذَا قَضَيْتُم مَّنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ
آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا ۗ فَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ
رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ ۝

202. [d]Spośród nich biorą się i tacy, którzy mawiają: „Panie nasz, daj nam dobro na tym świecie, jak i dobro w świecie przyszłym[239], oraz uchroń nas przed mękami Ognia".

وَمِنْهُم مَّن يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ
فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۝

203. Dla nich będzie ich udział z powodu tego, na co sobie zasłużyli. Allach zaś jest Szybki w rachowaniu.

أُولَٰئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا ۚ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝

[a]2,129. [b]Patrz 2,153. [c]4,135; 42,21. [d]42,21.

237. Jeśli *thumma* przyjąć za oznaczające „i", zaś „powrót", o którym mowa w tym wersecie, miałby oznaczać powrót z 'Arafāt, to *al-Nās* oznaczałoby „inni ludzie". Jeśli jednak słowo to przyjąć za znaczące „potem", zaś „powrót", o którym mowa, dotyczy powrotu z Mash'ar al-Harām, to *al-Nās* oznaczałoby „wszyscy ludzie". Obie te interpretacje znajdują poparcie w gramatyce arabskiej.

238. Przed nadejściem Islamu Quraish oraz Banū Kinānah, znani jako Hums, nie towarzyszyli pielgrzymom do 'Arafāt, lecz zatrzymywali się na krótko przy Mash'ar al-Harām i tam oczekiwali na inne ludy powracające z 'Arafāt. W omawianym oraz w poprzednim wersecie nakazuje im się, aby nie zatrzymywali się na krótko przy Mash'ar al-Harām, lecz by dochodzili do 'Arafāt, jak czynią to inni ludzie. Po powrocie z 'Arafāt do Mash'ar al-Harām pielgrzymi powinni udać się do Minā, gdzie składa się ofiary i gdzie stan *Ihrām* dobiega końca.

239. Werset ten wspomina te klasy ludzi, których wysiłki i aspiracje nie ograniczają się jedynie do tego świata. Ludzie ci poszukują dobrych rzeczy z tego świata, jak i dobrych rzeczy świata przyszłego. *Hasanah* oznacza także sukces (Tāj). Modlitwa ta jest bardzo wszechstronna i Święty Prorok bardzo często z niej korzystał (Muslim).

204. I [a]pamiętajcie o Allachu przez wyznaczoną liczbę dni[240]. Lecz jeśli ktoś pośpieszy się i oddali w czasie dwóch dni, nie będzie to z jego strony grzechem. Kto natomiast pozostanie dłużej, także i z jego strony nie będzie to grzechem. Powyższa wskazówka jest dla tego, kto cechuje się bojaźnią Bożą. Zatem bójcie się Allacha[241] i wiedzcie, że wszyscy razem sprowadzeni będziecie przed Jego oblicze.[242]

وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي
يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ
لِمَنِ اتَّقَى وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٠٣﴾

205. [b]Wśród ludzi jest i taki, którego mowa[243] o tym życiu podobałaby ci się, i on to przywołuje Allacha na świadka tego, co znajduje się w jego sercu, a mimo to jest on najbardziej kłótliwym awanturnikiem.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَيُشْهِدُ اللَّهَ عَلَى مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ ﴿٢٠٤﴾

[a]Patrz 2,153. [b]63,5.

240. Są to 11., 12. i 13. dzień miesiąca *Dhu'l-Hijjah*, podczas których wymaga się od pielgrzymów, aby w miarę możliwości pozostawali w Minā i spędzali swój czas na wychwalaniu Boga. Nazywa się te dni *Ayyām al-Tashrīq*, czyli dni blasku i piękna.

241. Zasadniczym celem Pielgrzymki jest osiągnięcie *Taqwā* (sprawiedliwość). Mamy tutaj słowo, od którego Koran zaczyna swoje przykazania dotyczące *Hajj* w 2,198, podkreślając w ten sposób, że zewnętrzne przestrzeganie pewnych rytuałów jest pozbawione znaczenia, jeśli ludziom nie będzie towarzyszyć duch sprawiedliwości, który powinien leżeć u podstaw wszelkiego działania człowieka.

242. O różnych obiektach i miejscach, które odgrywają ważną rolę podczas Pielgrzymki, Koran mówi jako o *Sha'ā'ir* Allāh (2,159; 5,3; 22,33) lub jako o Znakach Bożych, co oznacza, że mają one służyć jako symbole, które pozostawiają swój ślad w umysłach wiernych – ślad ich wewnętrznego znaczenia. Ka'bah, dokoła której tysiące pielgrzymów chodzi i w stronę której wszyscy muzułmanie zwracają się podczas Modlitwy, bez względu na to, gdzie się znajdują, przywołuje na myśl Jedność Bożą i Majestat Boży. Przypomina ona także ludziom wiernym o jedności ludzkości. Akt przebiegania pomiędzy Safā i Marwah przywodzi pielgrzymom na myśl pełną patosu historię Hagar i Izmaela, przypominając o tym, jak Bóg wspomaga swoje sługi nawet na pustyni. Minā, słowo które pochodzi od *Umniyyah* (przedmiot lub pragnienie), przypomina pielgrzymom, że udają się tam z „przedmiotem" lub „pragnieniem" spotkania się z Bogiem. Mash'ar al-Harām oznacza święty symbol i wskazuje na to, że niedaleki jest stan ostateczny. 'Arafāt przypomina pielgrzymowi, że osiągnął stan uświadomienia, zaś *Ihrām* przypomina mu o Dniu Zmartwychwstania. Podobnie jak całun zmarłego, pielgrzym ma na sobie dwie niezszywane części materiału, z których jedna osłania górną część jego ciała, a druga część dolną. Pielgrzym nie zakłada też niczego na głowę. Takie warunki przypominają mu, że powstał z martwych. Pielgrzymi zebrani w 'Arafāt przedstawiają spektakl Dnia Zmartwychwstania – ludzi nagle podniesionych z martwych w ich białych całunach, zebranych w obecności ich Pana. Zwierzęta składane w ofierze przypominają o wielkiej ofierze złożonej przez Abrahama w postaci jego syna Izmaela i ofiara ta zawiera w sobie lekcję języka symbolicznego, która powiada, iż człowiek powinien być zawsze gotowy nie tylko do złożenia w ofierze samego siebie, ale i własnego majątku, i dzieci dla dobra celu Bożego.

243. Istnieją tacy ludzie, których elokwencja i udawana miłość do bliźnich mogłaby zwieść osobę słuchającą, lecz w sercu miłują oni i poszukują tylko tego, czego pragną oraz zaciekle dyskutują z innymi i targują się o najmniejsze drobiazgi i prawa, rzeczywiste czy wymyślone. Nie dają w ten sposób żadnego dowodu tego ducha poświęcenia, który jest tak ważny w rzeczywistym postępie człowieka.

206. A kiedy człowiek taki ma autorytet, podróżuje po kraju, by siać niepokój i niszczyć uprawy[244] oraz potomstwo człowieka. Allach zaś nie lubi zamętu.

وَإِذَا تَوَلَّىٰ سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ
الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفَسَادَ ﴿٢٠٦﴾

207. I kiedy takiemu człowiekowi powiada się: „Okaż bojaźń przed Allachem", jego duma popycha go do dalszych grzechów.[245] Zatem Piekło[246] będzie jego wystarczającą nagrodą, a z pewnością jest to złe miejsce do odpoczynku.[247]

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ فَحَسْبُهُ
جَهَنَّمُ ۚ وَلَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿٢٠٧﴾

208. Wśród ludzi jest i taki, który sam siebie sprzedaje[248] z chęci przypodobania się Allachowi. [a]Allach zaś jest Współczujący wobec swoich sług.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ ۗ
وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠٨﴾

209. O wy, którzy wierzycie, podporządkujcie się wszyscy[249] i nie chodźcie śladami Szatana. Zaprawdę, on jest waszym jawnym wrogiem.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً ص وَلَا
تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ۚ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٢٠٩﴾

[a]3,31; 9,117; 57,10. [b]Patrz 2,169.

244. *Harth* oznacza (1) kawałek pola zaoranego pod siew lub już zasianego jakimś zbożem; (2) zboże lub produkt ziemi, polowy lub ogrodowy; (3) zysk, nabytek lub zarobek; (4) nagrodę lub zadośćuczynienie; (5) dobra doczesne; (6) żonę lub żony, ponieważ żona, jak gleba, w którą rzuca się nasiona dla wyprodukowania zbioru w postaci dzieci (Lane).

245. Wszystkie jego wysiłki skierowane są w celu naruszenia korzyści innych ludzi i wspierania swoich własnych.

246. Leksykografowie zgadzają się, że *Jahannam* nie ma w języku arabskim rdzenia. Słowo to może pochodzić od *Jahuma*, które oznacza „zmarszczył się, skurczył lub zbrzydł na twarzy". Jeśli tak jest, to ostatnie *nūn* w *Jahannam* byłoby czymś dodatkowym (Muhit). Zatem *Jahannam* oznacza miejsce kary, które jest ciemne i pozbawione wody, i które czyni twarz przebywającego tam człowieka brzydką i pokurczoną.

247. Jego główną wadą jest fałszywe poczucie godności i prestiżu, zaś jego próżność popycha go do dalszych grzechów, aż do czasu, gdy otoczą go one ze wszystkich stron. Ktoś taki sam wytycza swą drogę do Piekła.

248. W przeciwieństwie do ludzi wymienionych w poprzednim wersecie, istnieje taka klasa ludzi, których jedynym celem jest szukanie łaski Allacha, tak jak gdyby oddali swą duszę temu tylko celowi.

249. *Kāffah* oznacza (1) wspólnie; (2) całkowicie lub kompletnie; (3) odparcie nieprzyjaciela; oraz (4) powstrzymywanie siebie lub innych od grzechu i odstępstwa (Mufradāt).

210. Jeśli jednak zobaczycie, ujrzawszy wyraźne Znaki, wtedy wiedzcie, że Allach jest Potężny i Mądry.

فَإِنْ زَلَلْتُمْ مِّنْ بَعْدِ مَا جَآءَتْكُمُ الْبَيِّنٰتُ فَاعْلَمُوْٓا
اَنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿٢١٠﴾

211. [a]Czyż nie czekają tylko na to, by Allach przybył[250] do nich w okryciu z chmur[251] wraz z aniołami[252], i aby sprawa została rozstrzygnięta? A do Allacha powracają wszystkie rzeczy.

هَلْ يَنْظُرُوْنَ اِلَّآ اَنْ يَّأْتِيَهُمُ اللّٰهُ فِيْ ظُلَلٍ مِّنَ
الْغَمَامِ وَالْمَلٰٓئِكَةُ وَقُضِيَ الْاَمْرُ ۚ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ
٢٥ ع ٩ الْاُمُوْرُ ﴿٢١١﴾

212. Spytaj Dzieci Izraela, [b]ile wyraźnych Znaków daliśmy im. Jeżeli jednak ktoś zmienia dar Allacha, kiedy ten na niego spłynie, wtedy zaprawdę Allach jest Srogi w swym karaniu.[253]

سَلْ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ كَمْ اٰتَيْنٰهُمْ مِّنْ اٰيَةٍۢ بَيِّنَةٍ ۗ
وَمَنْ يُّبَدِّلْ نِعْمَةَ اللّٰهِ مِنْۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُ فَاِنَّ
اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ﴿٢١٢﴾

213. [c]Życie na tym świecie uczynione jest takim, iż wydaje się atrakcyjnym dla tych, którzy nie wierzą, i to właśnie oni szydzą z wierzących. Jednakże ci, którzy boją się Boga, znajdą się ponad tamtymi w Dniu Zmartwychwstania. [d]Allach zaś obsypuje swymi darami każdego, kogo zechce, bez rozliczania.

زُيِّنَ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُوْنَ مِنَ
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ۘ وَالَّذِيْنَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ
وَاللّٰهُ يَرْزُقُ مَنْ يَّشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢١٣﴾

214. Ludzkość była jedną społecznością[254],

كَانَ النَّاسُ اُمَّةً وَّاحِدَةً ۫ فَبَعَثَ اللّٰهُ النَّبِيّٖنَ

[a]6,159; 16,34; 89,23; [b]17,102; 28,37. [c]3,15; 18,47; 57,21. [d]3,38; 24,39; 35,4; 40,41.

250. Zdanie „nadejście Boga" jest używane w Koranie także w innych miejscach (16,27; 59,3) i oznacza karę Bożą.

251. Słowo *al-Ghamân* jest wykorzystywane przez Koran zarówno dla wyrażenia łaski (7,161), jak i kary (25,26).

252. Nadmienia się tutaj o bitwie pod Badr, gdzie Bóg pomógł wiernym zsyłając chmury i deszcz (Bukhârî), jak im zostało obiecane (25,26) oraz aniołów (8,10), którzy natchnęli wiernych odwagą i napełnili serca niewiernych strachem (8,13). Mówi się, że niektórzy z niewiernych widzieli tego dnia aniołów (Zurqânî).

253. Nie oznacza to, że Bóg niepotrzebnie srogo karze, ale że kara Boża ma być odczuwana do głębi.

254. Przed przyjściem Proroka wszyscy ludzie są jak jeden naród w tym sensie, że wszyscy są niewierzącymi. Kiedy jednak pojawia się Prorok, ludzie ci, pomimo różnych różnic, tworzą jedno-

lecz później ludzie poróżnili się między sobą, więc Allach wzbudzał Proroków jako [a]zwiastunów dobrej nowiny i jako tych, którzy ostrzegają. Zesłał wraz z nimi Księgę zawierającą prawdę, aby móc rozsądzać ludzi w kwestii tego, co ich poróżnia. Lecz później ludzie zaczęli różnić się w swoich sądach dotyczących samej Księgi, a nikt nie miał innego zdania[255] o tej księdze, jak tylko ci, którym została ona dana, po tym, jak otrzymali wyraźne Znaki, a czynią to z wzajemnej zawiści. Teraz Allach, mocą swego przykazania, kieruje wiernych do prawdy w kwestii tego, w czym byli oni (niewierni) poróżnieni. Allach zaś kieruje na właściwą drogę każdego, kogo zechce.

مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ
لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ
فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ الْبَيِّنٰتُ
بَغْيًا بَيْنَهُمْ فَهَدَى اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا
فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهٖ وَاللّٰهُ يَهْدِي مَنْ يَشَآءُ
إِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٢١٤﴾

215. [b]Czy uważacie, że wejdziecie do Nieba, skoro nie przyszło do was to samo, co przyszło do tych, którzy przeminęli przed wami?[256] [c]Bieda i cierpienie spadały na nich i doznawali wstrząsu,

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَّثَلُ
الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَآءُ وَالضَّرَّآءُ

[a]4,166; 6,49; 18,57. [b]3,143; 9,16. [c]Patrz 2,178.

jednolity przeciwstawiający się Mu front. Zwrot „ludzkość była jedną społecznością" lub inne podobne słowa użyte są także w innych miejscach, a dokładnie w siedmiu z nich. W 10,20; 21,93; oraz 23,53 oznaczają one „jedność narodową", zaś w 5,49; 16,94; 42,9; 43,34 oraz w komentowanym wersecie oznaczają one „tożsamość idei".

255. „Różnica", o której tutaj mowa w dwu miejscach, oznacza dwa różne rodzaje niezgody. Przed przyjściem Proroka ludzie różnią się między sobą pod względem swoich bałwochwalczych praktyk. Jednak po jego przyjściu zaczynają różnić się swoimi postawami w stosunku do niego. To nie prorok tworzy te różnice. Różnice te już istnieją – przyjmują tylko inną formę po jego przyjściu. Przed pojawieniem się Proroka ludzie, pomimo swoich różnic, wyglądają jak ludzie; dzielą się na dwa różne obozy – wiernych i niewiernych – po przyjściu Proroka. Spoglądając na rzecz ogólnie, werset ten opisuje pięć różnych stadiów, przez które przeszła ludzkość. Na początku wśród ludzi istniała jedność – wszyscy oni stanowili jedną społeczność. Wraz ze wzrostem populacji i rozszerzaniem się zainteresowań ludzkich oraz ze wzrostem złożoności ludzkich problemów ludzie zaczęli się między sobą różnić. Następnie Bóg powołał Proroka i objawił swoją wolę. Każde nowe objawienie było powodem nowego braku zgody i nowych różnic, zwłaszcza wśród ludzi, do których objawienie Boże było kierowane. W końcu Bóg powołał Świętego Proroka wraz z Jego ostatnią Księgą i wszechświatową misją, nawołując ludzkość do zgromadzenia się wokół tego godła. W ten sposób koło zostało zamknięte i świat, który zaczął od jedności, skończy w jedności.

256. Akceptacja Islamu nie była łąką usłaną kwiatami i muzułmanów ostrzegano, że będą musieli przejść przez pełne ognia próby i cierpienia zanim będą mogli mieć nadzieję na osiągnięcie swojego najwyższego celu.

[a]dopóki[256A] Posłaniec oraz ci, którzy wierzyli, powiedzieli wraz z nimi: „Kiedyż nadejdzie pomoc od Allacha?”[257] Tak, zaiste, pomoc Allacha jest blisko.

وَزُلْزِلُوا حَتّٰى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهٗ
مَتٰى نَصْرُ اللّٰهِ ۗ اَلَآ اِنَّ نَصْرَ اللّٰهِ قَرِيبٌ ﴿٢١٥﴾

216. Pytają cię, co powinni wydawać. Powiedz: [b]„Cokolwiek z dobra[258] i obfitego bogactwa wydacie, powinno być przekazane rodzicom i najbliższej rodzinie, sierotom i podróżnym. I cokolwiek dobrego czynicie, zaprawdę, Allach doskonale to zna”.

يَسْـَٔلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ ۖ قُلْ مَآ اَنْفَقْتُمْ مِّنْ
خَيْرٍ فَلِلْوَالِدَيْنِ وَالْاَقْرَبِينَ وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِينِ
وَابْنِ السَّبِيلِ ۗ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهٖ
عَلِيمٌ ﴿٢١٦﴾

217. [c]Nakazuje się wam walkę, choć jest ona dla was czymś odrażającym.[259] Może wszak zdarzyć się tak, że coś się wam nie spodoba, a jest dla was dobre. Może być również i tak, że coś się wam spodoba, chociaż jest dla was złe. Allach wie, wy zaś nie wiecie.

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ ۚ وَعَسٰٓى اَنْ
تَكْرَهُوا شَيْـًٔا وَّهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ وَعَسٰٓى اَنْ تُحِبُّوا
ع شَيْـًٔا وَّهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ ۗ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١٧﴾

218. Pytają cię o prowadzenie walki w Świętym Miesiącu. Powiedz: „Prowadzenie walki w tym miesiącu to rzecz ohydna, lecz przecież wstrzymywanie ludzi od wejścia na drogę Allacha, niewdzięczność wobec Niego, nie dopuszczanie ludzi do Świętego Meczetu oraz wyrzucanie ludzi z niego to rzeczy bardziej

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ ۗ قُلْ قِتَالٌ
فِيهِ كَبِيرٌ ۗ وَصَدٌّ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَكُفْرٌ بِهٖ وَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۗ وَاِخْرَاجُ اَهْلِهٖ مِنْهُ اَكْبَرُ عِنْدَ
اللّٰهِ ۚ وَالْفِتْنَةُ اَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ ۗ وَلَا يَزَالُونَ
يُقَاتِلُونَكُمْ حَتّٰى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ اِنِ اسْتَطَاعُوا

[a]12,111. [b]2,178; 4,37. [c]8,6.

256A. *Hattā* oznacza także „żeby” (Mughnī). Słowo to użyte zostało w tym sensie także w 63,8.

257. Patetyczne wołanie o pomoc, zawarte w słowach „Kiedyż nadejdzie pomoc od Allacha”, nie oznacza rozpaczy czy upadku ducha, ponieważ postawa rozpaczy ze strony Proroka Bożego i jego następców jest nieprawdopodobna i właściwie sprzeczna z prawdziwą wiarą (12,88). W rzeczywistości słowa te stanowią modlitwę – sposób szczerego błagania Boga o zesłanie pomocy.

258. Werset ten oznacza, że to, co jest wydawane, powinno być uczciwie nabyte. To, co wydawane, musi być dobre także w tym sensie, że musi być akceptowalne przez odbiorcę i powinno zaspokajać jego potrzeby, oraz że przedmiot wydatkowania też powinien być godny i chwalebny.

259. Muzułmanie nienawidzili wojny nie dlatego, że jej się bali, ale dlatego, że nie lubili przelewać krwi ludzkiej. Również dlatego uważali, iż atmosfera pokoju o wiele lepiej przyczynia się do rozprzestrzeniania i propagowania Islamu niż stan wojny.

ohydne w oczach Allacha.[260] [a]Prześladowanie zaś jest gorsze niż zabijanie". Oni przecież nie przestaną z wami walczyć, dopóki nie odwiodą was od waszej Wiary, jeżeli im się to uda. A [b]jeśli ktoś z was odwróci się od swojej Wiary i umrze jako niewierzący, [c]jego uczynki będą bez znaczenia zarówno na tym świecie, jak i w przyszłym. Tacy ludzie są mieszkańcami Ognia, w nim będą przebywać.

وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢١٨﴾

219. Ci, którzy wierzą oraz [d]ci, którzy emigrują i dokładają starań dla sprawy Allacha, oni to właśnie mają nadzieję na litość Allacha. Allach zaś jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢١٩﴾

220. Pytają cię w sprawie [e]wina[261]

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ ۖ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ

[a]2,192. [b]3,87, 91; 4,138; 5,55; 47,26. [c]3,23; 7,148; 18,106. [d]8,75; 9,20. [e]5,91, 92.

260. Wiernym mówiono, że jeśli niewierzący pogwałcą świętość Świętych Miesięcy, nie powinni się oni wahać przed ukaraniem ich w trakcie trwania tych Świętych Miesięcy, ponieważ właśnie w ten sposób można zabezpieczyć świętość tych miesięcy (2,195). Komentatorzy stwierdzają na ogół, że pewnego razu Święty Prorok wysłał 'Abd Allāh bin Jahsh, aby dowiedział się czegoś o grupie Quraish zmierzającej do Mekki. Kiedy 'Abd Allāh i jego towarzysze dotarli do miejsca zwanego Nakhlah, napotkali małą grupę. 'Abd Allāh zaatakował tych ludzi, zabijając jednego i biorąc do niewoli dwóch. Data tego wydarzenia nie jest ustalona, przy czym niektórzy twierdzą, że miało ono miejsce w czasie trwania Świętych Miesięcy. Wieści dotarły do Mekki, Quraish skorzystali z wątpliwości i zaprotestowali, że muzułmanie pogwałcili Święty Miesiąc. Komentowany werset objawiony został właśnie z tej okazji.

261. *Khamara al-Shai'a* oznacza: ukrył, zakrył lub schował tę rzecz. Wino nazwane jest *Khamr*, ponieważ przykrywa lub zaciemnia, lub wpływa na intelekt lub zmysły, albo ponieważ podnieca umysł tak, iż ten traci swoje siły i moc kontrolowania (Lane). Alkoholizm jest ważnym czynnikiem wpływającym na rozwój chorób, a w przypadku wszystkich chorób alkoholicy to źli pacjenci. W razie epidemii śmiertelność wśród ludzi pijących alkohol jest olbrzymia; znika odporność na choroby, zranienia, zmęczenie... Alkoholizm zmniejsza szansę przetrwania. Angielskie towarzystwa ubezpieczeniowe stwierdzają, że długość życia ludzi niepijących jest dwa razy większa od długości życia alkoholików. Dobrze znany jest bliski związek pomiędzy alkoholizmem i przestępczością. Statystyki Baer, Kurella oraz Gallavardin i Sichart wykazują, że od 25 do 85% wszystkich przestępców to osoby pijące alkohol... Zły wpływ alkoholizmu jest dobrze widoczny u potomstwa alkoholików... Epilepsja, obłąkanie, choroby psychiczne oraz wszelkie rodzaje degeneracji fizycznej, umysłowej i moralnej zdecydowanie przeważają wśród potomstwa alkoholików" (Jew. Enc.). „Efekty używania alkoholu prawie wszystkie wywoływane są działaniem alkoholu na system nerwowy. W zaawansowanym stanie alkoholizmu intelektualne procesy osądu i kontroli zostają zahamowane" (Enc. Brit.). „Istnieje powszechne świadectwo bliskiego związku pomiędzy nadmiernym spożywaniem alkoholu i naruszaniem prawa moralnego i karnego. Jest to bezpośrednia konsekwencja paraliżu wartości wyższych, intelektualnych i moralnych, oraz wynikająca z niego swoboda eksponowania inklinacji niskiego lotu" (Enc. Rel. Eth.).

i gier hazardowych.[262] Powiedz: „W obu tych rzeczach jest wielki grzech[263] i szkoda, jak i pewne korzyści[264] dla ludzi. Jednakże grzech i szkoda tych rzeczy są większe niż płynące z nich korzyści". Pytają cię też, co powinni łożyć. Odpowiedz: „Dawajcie to, czego możecie zaoszczędzić".[265] W ten sposób czyni Allach swoje przykazania dla was jasnymi, abyście mogli się zastanowić

كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِن نَّفْعِهِمَا ۗ وَ
يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنفِقُونَ ۖ قُلِ الْعَفْوَ ۗ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٢٠﴾

221. nad tym światem i nad przyszłym. Pytają cię także o [a]sieroty. Powiedz: „Troska o ich dobrobyt jest aktem wielkiej dobroci.[266] A jeśli się z nimi zmieszacie, będą waszymi braćmi. Allach dobrze wie, kto stara

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۗ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ ۖ قُلْ إِصْلَاحٌ
لَّهُمْ خَيْرٌ ۖ وَإِن تُخَالِطُوهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ

[a]4,128; 89,18; 93,10; 107,3.

262. *Aisara al-Rajulu* oznacza: człowiek wzbogacił się. *Maisar* tak jest nazywane, ponieważ hazardzista stara się wzbogacić szybko i łatwo bez podejmowania trudu zarabiania bogactwa ciężką pracą. „Nigdy nie kwestionowano występnej tendencji hazardu. Jest hazard w swej naturze antyspołeczny; powoduje więdnięcie współczucia, kultywuje twardy egoizm i w ten sposób wywołuje ogólne psucie się charakteru. Zwyczaj ten jest wewnętrznie zły... Jego motywem jest pożądliwość. Jest on próbą zdobycia majątku bez płacenia za niego. Jest on pogwałceniem prawa ekwiwalentu. Jest to swoista kradzież, dokonywana przy obopólnej zgodzie, tak jak pojedynek jest morderstwem dokonywanym za obopólną zgodą stron. Rządzi nim chciwość, sam zaś hazard prowadzi do próżności i lenistwa. Stanowi on ponadto apel do elementu szansy. Dla wywołania szansy arbiter postępowania musi wywrócić do góry nogami porządek moralny i stabilność życia. Hazard koncentruje myśli na pieniądzach i przez to odwraca uwagę od bardziej godziwych celów życia człowieka" (Enc. Rel. Eth.).

263. *Ithm* oznacza grzech; karę za grzech; szkodę, jaka może być wynikiem grzechu (Lane).

264. Charakterystycznym dla Islamu jest to, że nigdy nie potępia on całej rzeczy, ale swobodnie i szczerze przyznaje jej nawet najmniejszy element dobra, jaki można w niej znaleźć. Islam zabrania pewnych rzeczy nie dlatego, iżby uważał je za całkowicie pozbawione elementu dobra, bowiem nie ma na świecie niczego takiego, co byłoby całkowicie złe. Czyni tak dlatego, że zawarte w niektórych rzeczach zło jest większe od zawartego w nich dobra. Zabraniając używania alkoholu i gier hazardowych z powodu ich szkodliwości, Islam przyznaje istnienie pewnych elementów dodatnich, jakimi charakteryzują się te rzeczy.

265. *'Afw* oznacza (a) to, co przekracza lub pozostaje ponad czyjeś wymagania; oraz pozbycie się czego nie wywołuje problemów u osoby dającej; (b) najlepszą część jakiejś rzeczy; (c) dawanie bez bycia proszonym (Aqrab). Zwykli wierzący zachęcani są, a właściwie muszą oddawać to, co pozostaje po zaspokojeniu ich podstawowych potrzeb, zaś od wyższych klas ludzi wierzących wymaga się, aby przeznaczali na datek najlepszą część swojego majątku. Jeśli jednak zdanie to zatosować kolektywnie do wszystkich wiernych, oznaczałoby ono, że w czasie wojny wszyscy powinni zachować dla siebie tylko to, co potrzebne będzie do zaspokojenia podstwowych ich potrzeb.

266. Wychowanie sierot jest sprawą bardzo delikatną i ważnym obowiązkiem społecznym. Sieroty należy wychowywać w sposób najkorzystniejszy dla ich dobra fizycznego, moralnego i

się szkodzić, a kto stara się o dobro sierot. On może przysporzyć wam trudów. Zaprawdę, Allach jest Potężny i Mądry".

الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْنَتَكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢١﴾

222. [a]Nie poślubiajcie niewiast bałwochwalczych do czasu, aż uwierzą. Nawet wierząca niewolnica jest lepsza niż bałwochwalczyni, choć być może ta się wam podoba. Nie dawajcie wierzących kobiet za żony bałwochwalcom do czasu, aż oni uwierzą. Nawet wierzący niewolnik jest lepszy niż bałwochwalca, choć być może podoba wam się.[267] Ci nawołują do Ognia, Allach zaś nawołuje do Nieba i do przebaczania mocą Jego Woli. On też czyni swe Znaki wyraźnymi i zrozumiałymi dla ludzi, aby mogli je zapamiętać.

وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّىٰ يُؤْمِنَّ ۚ وَلَأَمَةٌ مُؤْمِنَةٌ
خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ ۗ وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ
حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا ۚ وَلَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ وَلَوْ
أَعْجَبَكُمْ ۗ أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ ۖ وَاللَّهُ يَدْعُو
إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ ۖ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ
لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢٢﴾ ع

223. Pytają cię też o menstruację. Powiedz: „To rzecz szkodliwa, dlatego trzymajcie się z dala od kobiet mających menstruację i nie wchodźcie w nie do czasu, kiedy już będą czyste.[268] Kiedy jednak już się oczyszczą, wchodźcie w nie, jak nakazuje[269] wam Allach. Allach miłuje tych, którzy utrzymują się w czystości".

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ ۖ قُلْ هُوَ أَذًى فَاعْتَزِلُوا
النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ ۖ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ ۖ
فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ ۚ إِنَّ
اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٢٢٣﴾

[a]60,11.

duchowego. Należy je traktować jak członków rodziny – nakaz ten zawarty jest w słowach „są twoimi braćmi".

267. Kwestia małżeństw z niewiastami pogańskimi łączy się ściśle z tematem wojny, ponieważ właśnie podczas wojny, będąc z dala od swoich domów przez dość długi czas, wierzący mają skłonność poddawania się pokusom zawierania małżeństw z takimi właśnie kobietami. Tego Koran zabrania, jak też dawania kobiet wierzących za żony mężczyznom pogańskim. Zakaz ten wspiera się zarówno na podstawach moralnych, jak i społecznych. Pogański małżonek wywiera niezwykle szkodliwy wpływ nie tylko na swoją żonę i zrodzone z tego związku dzieci;
również pogańska żona zrujnuje wychowanie dzieci tego związku. Ponadto, kiedy wierzący mężczyzna posiada pogańską żonę lub vice versa, ich idee, przekonania i spojrzenie na życie znacznie się różnią, przez co nie może być mowy o harmonii i trosce, a w konsekwencji nie może być mowy o spokoju w rodzinie. W Islamie niewolnictwo nie posiada piętna niższości. Muzułmańska niewolnica będzie z pewnością lepszą żoną dla wolnego muzułmanina niż poganka i vice versa. Niewolnicy są w społeczności muzułmańskiej bardzo szanowani za swoją wiarę i sprawiedliwość. Bilāl, Salmān i Sālim – niezwykle szanowani towarzysze Świętego Proroka – wszyscy byli wyzwolonymi niewolnikami.

268. Po krótkim przedstawieniu praw dotyczących mieszanych małżeństw, koniecznym stało się omówienie stosunków małżeńskich i obowiązków związanych z posiadaniem potomstwa.

224. Wasze żony są dla was swoistą ziemią uprawną.[270] Zbliżajcie się zatem do swej roli kiedy i jak[271] wam się podoba oraz wysyłajcie przed siebie nieco dobra dla was samych. Bójcie się Allacha i wiedzcie, że Go spotkacie. Nieście również dobre nowiny tym, którzy wierzą.[272]

نِسَآؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأْتُوْا حَرْثَكُمْ أَنّٰى شِئْتُمْ وَ
قَدِّمُوْا لِأَنْفُسِكُمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوْٓا أَنَّكُمْ مُّلٰقُوْهُ
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝

225. Nie czyńcie Allacha celem[273] waszych przysięg, abyście z tego powodu nie musieli powstrzymywać się od czynienia dobra i działania sprawiedliwego oraz czynienia pokoju wśród ludzi. Allach wszak jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

وَلَا تَجْعَلُوا اللّٰهَ عُرْضَةً لِّأَيْمَانِكُمْ أَنْ تَبَرُّوْا وَتَتَّقُوْا
وَتُصْلِحُوْا بَيْنَ النَّاسِ وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ۝

226. [a]Allach nie będzie wymagał od was rozliczenia się z tych waszych przysięg, które są próżne,[274] lecz On wezwie was do zdania sprawy z tego, na co zasłużyły sobie wasze serca. Allach wszak jest Najbardziej Przebaczający, Cierpliwy.

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللّٰهُ بِاللَّغْوِ فِيْٓ أَيْمَانِكُمْ وَلٰكِنْ يُّؤَاخِذُكُمْ
بِمَا كَسَبَتْ قُلُوْبُكُمْ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ حَلِيْمٌ ۝

[a]5,90.

270. Patrz 244.

271. *Annā* oznacza (1) jak; (2) kiedy; oraz (3) gdzie (Aqrab).

272. Werset ten stanowi wspaniałe świadectwo nie dającej się naśladować czystości i godności języka Koranu. Ten niezwykle delikatny temat potraktowany został w sposób delikatny i dyskretny, a cała filozofia małżeństwa i stosunków małżeńskich zawarta została w jednym zdaniu „wasze żony są dla was jak gleba". I rzeczywiście kobieta jest jak gleba, w którą rzuca się nasienie potomstwa. Mądry rolnik wybiera dobrą ziemię, przygotowuje dobrze glebę, zabezpiecza sobie najlepszy materiał siewny oraz wybiera najlepszy czas i sposób siania. Podobnie powinien czynić człowiek wierzący, ponieważ od zbioru, jakim będzie jego potomstwo, zależeć będzie nie tylko jego własna przyszłość, ale i przyszłość całego społeczeństwa. Słowa te właśnie do tego jakże ważnego faktu nawiązują w tak wspaniały sposób. W ten sposób przyrównanie kobiety do gleby rzuca wiele światła na moralność eugeniki i seksu.

273. Słowo *'Urdah*, oznaczające słupek lub przeszkodę, oznacza w rzeczywistości akt bluźnierstwa, polegającego na wykorzystywaniu imienia Allacha – Tego, który jest Źródłem wszelkiego dobra – do powstrzymywania się od czynienia dobrych uczynków. Straszliwym pogwałceniem świętości imienia Allacha jest wykorzystywanie go jako celu profanatorskich lub bezcelowych przysięg. Ten werset oraz następny są swoistym wstępem do 2,227, w którym omawia się temat przysięgania o trzymaniu się z dala od własnej żony.

274. Wypowiedzenie przysięgi to rzecz poważna, ale niektórzy mężczyźni mają zwyczaj przysięgania pozbawionego wszelkiego znaczenia. Takie przysięgi, które składane są bezmyślnie lub na zasadzie zwyczaju lub też pod wpływem nagłego gniewu nie muszą być odpokutowane.

227. W przypadku tych, którzy ślubują nie zbliżać się do swych żon, maksymalny okres oczekiwania to cztery miesiące.[275] Wtedy, jeśli powrócą do swoich normalnych stosunków, Allach będzie Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

لِلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِن نِّسَآئِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ
فَإِن فَآءُو فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٢٦﴾

228. A jeśli zdecydują się na [a]rozwód,[276] wtedy zaprawdę Allach jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٧﴾

229. [b]Rozwiedzione niewiasty będą oczekiwać w swojej sprawie przez trzy takie okresy.[277] Nie jest prawowitym, aby usuwały one to, co Allach stworzył w ich łonach, o ile wierzą w Allacha i w Dzień Ostatni.

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوٓءٍ وَ
لَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَن يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ
إِن كُنَّ يُؤْمِنَّ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ

[a]2,230; 33,50; 65,2. [b]2,235; 65,5.

275. Po tych dwóch wstępnych i wiążących się ze sobą wersetach dotyczących składania przysięg, Koran powraca teraz do tematu stosunków małżeńskich. Werset ten mówi o mężczyznach, którzy przysięgają niezbliżanie się do swych żon bez rzeczywistego rozwodu. Warto zauważyć, że podczas zbliżania się do tematu rozwodów Koran mówi najpierw o menstruacji (2,223), która jest swego rodzaju czasowym i częściowym – choć nierzeczywistym – rozdzielaniem małżonków. Następnie (jak w tym wersecie) Koran mówi o separacji rzeczywistej, choć nie określonej. Potem zaś, w następnych wersetach, mówi o rozwodzie rzeczywistym, choć odwołalnym. Na koniec (2,231) mówi on o rozwodzie nieodwołalnym. To wspaniały porządek mający na celu ustawienie jak największej liczby przeszkód na drodze do rozwodu, który Islam uznaje za zło konieczne. Islam dozwala najwyżej cztery miesiące mężczyźnie, który przysięga nie zbliżać się do swojej żony. W tym okresie albo musi się ze swoją żoną pojednać i odnowić stosunki małżeńskie, albo ich separacja zostanie usankcjonowana. Islam w żaden sposób nie pozwoliłby na nieokreśloną separację bez rozwodu, pozostawiając kobietę w stanie niejako „zawieszenia". *Ilā'* oznacza przysięgę separacji, według której kobieta w „Dniach Ciemnoty" pozostawać będzie w stanie „zawieszenia". Nie będzie mogła ani poślubić innego mężczyzny, ani mieć stosunków płciowych z własnym mężem.

276. Od tego wersetu rozpoczyna się dyskusja o islamskim prawie dotyczącym rozwodów. Wedle tego prawa mąż ma prawo odejść od swej żony w razie prawnej konieczności. Prawo to jednak może być wykorzystywane bardzo rzadko i tylko w wyjątkowych okolicznościach.

277. *Quru'* to liczba mnoga od *Qur'* lub *Qar'*, które oznacza czas; menstruację; okres lub stan czystości, mający miejsce przed lub po okresie menstruacji, czyli okres pomiędzy dwiema menstruacjami; zakończenie menstruacji; okres menstruacji i okres wspólnej czystości, czyli cały miesiąc; czas lub stan, w którym kobieta porzuca stan czystości i zaczyna menstruację (Muhīt oraz Mufradāt). Abū Bakr oraz 'Umar spośród towarzyszy Świętego Proroka i Abū Hanīfah oraz Ahmad bin Hanbal spośród Imamów prawoznawstwa uważają, że *Qur'* oznacza menstruację, nie zaś okres czystości. Przeciwnie, 'Ā'ishah oraz Ibn 'Umar spośród Towarzyszy oraz Mālik i Shāfi'iy spośród Imamów prawoznawstwa twierdzą coś zupełnie przeciwnego (Muhīt). Ponieważ opinie na ten temat są zrównoważone, muzułmanin sam może dokonać wyboru, jednak ogólny przegląd argumentów prowadzi do wniosku, że pierwszy z wymienionych poglądów zdaje się być bardziej rozsądny. Jeśli jednak ktoś chciałby znaleźć się i pozostać po tej bezpiecznej stronie, może po prostu potraktować słowo *Qur'* jako znaczące „okres menstruacji i czystości razem", czyli cały miesiąc.

Ich mężowie mają większe prawo zabrać je na powrót w tym okresie pod warunkiem, że pragną pojednania.[278] One zaś (niewiasty) mają prawa podobne (do praw mężczyzn) nad nimi. [b]Mężczyźni jednak mają nad nimi pewną przewagę.[279] Natomiast Allach jest Potężny i Mądry.

بِرَدِّهِنَّ فِي ذَٰلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا ۚ وَلَهُنَّ مِثْلُ
الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۚ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ ۗ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٨﴾ ع ٢٨ ١٢

230. Taki [b]rozwód może być ogłaszany dwukrotnie. Wtedy [c]albo przyjmijcie je na powrót w uprzejmy sposób albo uprzejmie je odeślijcie.[280] Nie jest dla was prawowitym,

الطَّلَاقُ مَرَّتَانِ ۖ فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ ۗ
وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا
أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ ۖ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقِيمَا

[a]4,35. [b]Patrz 2,228. [c]2,232; 4,130; 65,3.

278. W świetle faktu, że rozwód to najobrzydliwsza rzecz spośród wszystkich prawnych rzeczy w obliczu Boga (Dāwūd), ograniczony on został najróżniejszymi limitami: (a) mąż może opuścić swą żonę tylko wtedy, gdy jest ona czysta, czyli gdy znajduje się w stanie czystości, a on w tym okresie czystości nie posiadł o niej żadnej wiedzy seksualnej. (b) Po ogłoszeniu rozwodu żona musi czekać przez trzy menstruacje, czyli około trzy miesiące, który to okres nazywany jest *'Iddat* lub okres oczekiwania. Dzieje się tak dlatego, aby mąż miał dość czasu na przemyślenie swojego postanowienia i jeśli tli się w nim jeszcze iskierka miłości do tej kobiety, aby mógł do niej powrócić. (c) Kobieta rozwiedziona, jeśli jest w ciąży, nie może ukrywać tego faktu przed swoim mężem, ponieważ oczekiwane dziecko może doprowadzić do pojednania między małżonkami. (d) W przypadku całkowitej i nieodwracalnej separacji, należy przeprowadzić trzy rozwody. Po ogłoszeniu pierwszego i drugiego, a przed upłynięciem okresu oczekiwania, para może się na nowo połączyć w przypadku pierwszego i drugiego rozwodu poprzez odnowienie więzów małżeńskich.
więzów małżeńskich.

279. Jeżeli chodzi o prawa osobiste, mąż i żona są sobie równi, ale jak mówi się w 4,35 mężczyźni posiadają autorytet nadzorczy pod tym względem, że zabezpieczają utrzymanie domu.

280. Werset ten zawiera piąte ograniczenie rozwodów. Mężczyzna, który szuka separacji od swojej żony, musi ogłosić rozwód trzykrotnie, za każdym razem w okresie czystości, w którym nie wchodził w swoją żonę. Nie jest dozwolone dwukrotne lub trzykrotne ogłoszenie rozwodu przy jednej okazji, na co wskazuje słowo Marratān (dwakroć), które oznacza rzecz mającą miejsce przy dwu różnych okazjach, nie zaś dwie rzeczy mające miejsce jednocześnie. Święty Prorok traktował takie ogłaszanie rozwodu, bez względu na liczbę razy, za jedno (Timridhī oraz Dāwūd). Według Nasa'ī Święty Prorok bardzo się gniewał, kiedy pewnego dnia powiedziano mu, iż jakiś mężczyzna dokonał wszystkich trzech ogłoszeń rozwodu jednocześnie – mówiąc: „Czy Księga Boża ma stać się zabawką podczas gdy ja jestem jeszcze wśród was?" Po dwukrotnym ogłoszeniu rozwodu mężczyzna może jeszcze powrócić do swej żony w ramach *'Iddat*, czyli w okresie oczekiwania, z lub bez jej zgody. Jednak po upływie okresu oczekiwania może wziąć ją na powrót za żonę za jej zgodą i to po powtórnym ślubie. Jednakże po trzecim rozwodzie mąż traci to prawo i para ludzi zostaje ostatecznie rozdzielona. Pewien towarzysz Świętego Proroka zapytał go kiedyś tak: „Koran mówi tutaj tylko o dwóch rozwodach, skąd zatem trzeci?" Święty Prorok odesłał go do słów „albo odeślij ich z uprzejmością", które znaczą, że po pierwszych dwóch rozwodach mąż może powstrzymać się i ponownie poślubić swą żonę, o ile ona zgadza się na to. Jeśli jednak chce nieodwracalnej separacji, powinien „odesłać ją", czyli rozwieść się z nią po raz trzeci (Jarīr i Musnad). Kwestia ta jest dalej wyjaśniana w następnym wersecie. Tak zatem słowo *Tasrīh* oznacza tutaj *Talāq*, czyli rozwód.

abyście odbierali cokolwiek z tego, co im daliście[281] (waszym żonom), chyba że oboje obawiają się, iż nie potrafią przestrzegać granic wyznaczonych przez Allacha. Jeśli jednak obawiacie się, że one nie potrafią przestrzegać granic nakazanych przez Allacha, wtedy nie będzie grzechem dla żadnej z nich w tym, co dadzą dla zdobycia wolności.[282] Oto granice wyznaczone przez Allacha, więc ich nie przekraczajcie. Kto zaś przekroczy wyznaczone przez Allacha granice, ten jest złoczyńcą.

حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ تِلْكَ
حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣٠﴾

231. A jeżeli on rozwiedzie się[283] z nią po raz trzeci, od tej pory ona nie będzie prawowicie do niego należała, aż do czasu, kiedy poślubi innego mężczyznę. A jeśli ten także rozwiedzie się z nią, nie będzie dla nich grzechem, jeśli do siebie powrócą, pod warunkiem, że będą pewni, iż będą w stanie przestrzegać granic wyznaczonych przez Allacha. Te nakreślone granice czyni On zrozumiałymi dla ludzi posiadających wiedzę.

فَإِن طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِن بَعْدُ حَتَّىٰ تَنكِحَ زَوْجًا
غَيْرَهُ فَإِن طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَن يَتَرَاجَعَا
إِن ظَنَّا أَن يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ
يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢٣١﴾

281. Kiedy mężczyzna rozwodzi się ze swą żoną, traci posag, jaki wniósł do małżeństwa. A jeśli w czasie rozwodu nie dał jej jeszcze posagu, musi tego dokonać przed rozwodem. Nie wolno mu zatem odbierać niczego, co mógł jej dać w formie podarków.

282. Jeśli jednakże to żona domaga się separacji, znanej z technicznego określenia *Khul'*, musi tego dokonać poprzez *Qādī* lub sędziów, jak wskazuje na to liczba mnoga słów „boicie się". W takim przypadku ona musi zwrócić, w części lub w całości dany przez męża posag, jak i podarunki od niego. Przypadek Jamīlah, żony Qais bin Thābit, jest tutaj dobrym przykładem stosowania prawa *Khul'* przez kobiety. Ona domagała się separacji od swego męża, Qais, twierdząc, że go nie lubi, czyli że ich temperamenty tak się różniły, że nie mogła z nim wytrzymać. Prorok Święty przyznał jej *Khul'*, ale musiała ona zwrócić mężowi winnicę, którą on jej dał (Bukharī).

283. Werset ten nawiązuje do trzeciego i ostatecznego rozwodu, po którym mąż traci wszelkie prawo do odnowienia związku ze swą żoną, chyba że rozwiedziona kobieta zawrze związek małżeński z innym mężczyzną i związek ten zostanie skonsumowany, a potem nastąpi rozwód i ona znów pozostanie wolna i będzie mogła poślubić kolejnego mężczyznę. Zawierając ten element w prawie dotyczącym rozwodów, Islam z jednej strony mówi o świętościach związku małżeńskiego, z którym nie należy postępować jak z czymś mało istotnym, ale jednocześnie przyzwala na zawarcie drugiego związku poprzez dość odległą możliwość zjednoczenia pary ludzi, którzy kiedyś się rozeszli.

232. I kiedy będziecie brać rozwód z kobietami, a [a]one zbliżać się będą[283A] do końca wyznaczonego okresu, wtedy [b]albo zachowajcie je w uprzejmy sposób albo w uprzejmy sposób odeślijcie je.[284] Jednak nie zatrzymujcie ich w sposób krzywdzący, abyście przeciwko nim nie zgrzeszyli. Kto bowiem tak czyni, ten szkodzi swojej własnej duszy. I nie obracajcie w żart przykazań Allacha, a [c]pamiętajcie o zesłanych wam łaskach Allacha, i o Księdze, i o Mądrości, którymi On was obdarował i przez które was napomina. Bójcie się Allacha i wiedzcie, że On dobrze zna wszystkie rzeczy.

وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ
بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ
ضِرَارًا لِّتَعْتَدُوا وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ
وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَمَا أَنزَلَ عَلَيْكُم مِّنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُم
بِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٣٢﴾

233. A kiedy rozwodzicie się z niewiastami, one zaś dochodzą do końca swojego okresu, nie powstrzymujcie ich od poślubienia ich mężów,[285] o ile nie dojdą między sobą do zgody w sposób obyczajny. Oto napomnienie dla tego z was, kto wierzy w Allacha i w Dzień Ostatni. To dla was bardziej błogosławione i czystsze – i Allach wie, choć wy nie wiecie.

وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ
أَن يَنكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُم بِالْمَعْرُوفِ
ذَٰلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَن كَانَ مِنكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَٰلِكُمْ أَزْكَىٰ لَكُمْ وَأَطْهَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ
لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٣﴾

[a]2,229; 65,5. [b]Patrz 2,230. [c]3,104.

283A. Zwrot *Balagha al-Ajala* oznacza: zbliżył się do końca okresu; lub osiągnął koniec lub zakończył okres. Zgodnie z opinią naukowców ma tutaj zastosowanie to pierwsze znaczenie (Qurtubī).

284. Jak to jasno wynika z kontekstu, rozwód, o którym tutaj mowa, odnosi się do rozwodu odwracalnego. Po ogłoszeniu takiego rozwodu mąż ma tylko dwie możliwości odwrócenia sytuacji. Może zachować żonę i dobrze ją traktować lub może ją opuścić w porządny sposób. Nie wolno mu jest znęcać się nad nią i trzymać ją w stanie niepewności.

285. Słowo „mąż" może w tym wersecie odnosić się albo do mężów przeszłych albo do ewentualnych. W tym pierwszym przypadku zdanie „a kiedy rozwiedziecie się z niewiastami" można zrozumieć jako odnoszące się do pierwszego i drugiego rozwodu. W przypadku słowa „mąż", jeśli określa ono ewentualnego przyszłego męża, powyższe zdanie odnosiłoby się do rozwodu trzeciego lub ostatecznego. Strażnik rozwiedzionej kobiety nie może powstrzymać jej od ponownego poślubienia jej poprzedniego męża, ani poprzedni mąż nie może powstrzymać jej od poślubienia nowego mężczyzny.

234. [a]Matki zaś karmić będą swe dzieci piersią przez całe dwa lata – to dla tych, [b]którzy pragną ukończyć okres karmienia. Natomiast mężczyzna, do którego należy dziecko, będzie odpowiedzialny za ich (matek) utrzymanie i odzienie zgodnie ze zwyczajem. [c]Żadna dusza nie jest obarczona ciężarem ponad jej możliwości. Tak samo matka nie będzie musiała cierpieć[286] z powodu jej dziecka ani ten, do którego to dziecko należy[287] nie będzie musiał cierpieć z jego powodu i to samo jest obowiązkiem dziedzica ojca.[288] Jeżeli oni oboje na mocy wspólnej zgody i porozumienia[288A] postanowią odstawić dziecko od piersi, nie będą za to winieni. A jeśli zapragniecie wynająć mamkę do swych dzieci, nie będziecie za to obwiniani pod warunkiem, że będziecie płacić jej uczciwie tyle, na ile się umówicie. Bójcie się Allacha i wiedzcie, że On widzi, co czynicie.

وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ
لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ ۚ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ
رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۚ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ
إِلَّا وُسْعَهَا ۚ لَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ
لَهُ بِوَلَدِهِ ۚ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَٰلِكَ ۗ فَإِنْ أَرَادَا
فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا ۗ
وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَسْتَرْضِعُوا أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ
عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا آتَيْتُمْ بِالْمَعْرُوفِ ۗ وَاتَّقُوا
اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٣﴾

[a]31,15; 46,16. [b]65,7. [c]2,287; 6,153; 7,43; 23,63; 65,8.

286. Zwrot *lā Tudārra* to wypowiedź zarówno w stronie czynnej, jak i w biernej. Dlatego zdanie to może oznaczać: (1) matka nie spowoduje, że ojciec będzie cierpiał z powodu dziecka; oraz (2) matka nie będzie cierpieć z powodu dziecka; oba te znaczenia mogą być tutaj zastosowane.

287. Słowa *Maulūdum la-hū* (ten, do kogo należy dziecko), użyte tutaj zostało zamiast słowa *Wālid* (ojciec) w celu wskazania na wrodzone prawo ojca do posiadania dziecka oraz do oczywistej odpowiedzialności za jego wychowanie.

288. Ten, kto dziedziczy majątek zmarłego jest zobowiązany do wychowywania dzieci, które zmarły mógł pozostawić.

288A. Karmienie dziecka piersią powinno trwać co najmniej dwa lata. Można jednak przerwać to przed upływem tego czasu, jeżeli oboje rodzice wyrażą na to zgodę. Werset ten oznacza także, że dziecka nie wolno odstawiać od piersi przed tym terminem bez pozwolenia matki.

235. W przypadku zaś [a]tych z was, którzy umrą i pozostawią swe żony, [b]one (żony) oczekiwać będą w kwestii ich samych przez cztery miesiące i dziesięć dni. A kiedy dojdą do końca swojego okresu,[289] nie spadnie na was żadna wina pod względem tego, co one uczynią ze sobą[290] w sposób obyczajny. Allach jest Świadom tego, co czynicie.

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ
بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا ۚ فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۗ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٣٥﴾

236. Nie będziecie też obwiniani z powodu rzucenia wzmianki o waszej chęci poślubienia tych kobiet lub zachowywania tego pragnienia ukrytego w myślach. Allach wie, że będziecie myśleć o nich w związku z tym. Jednak nie zawierajcie z nimi kontraktu potajemnie,[291] z wyjątkiem tego, gdy wypowiecie uczciwe słowo. Nie podejmujcie decyzji o więzach małżeńskich, dopóki wyznaczony okres nie dobiegnie końca. I wiedzcie, że Allach wie, co ukryte jest w waszych umysłach, więc strzeżcie się Go. I wiedzcie, że Allach najbardziej przebacza i jest Cierpliwy.

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُم بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ
أَوْ أَكْنَنتُمْ فِي أَنفُسِكُمْ ۚ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ
وَلَٰكِن لَّا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَن تَقُولُوا قَوْلًا
مَّعْرُوفًا ۚ وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّىٰ يَبْلُغَ
الْكِتَابُ أَجَلَهُ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنفُسِكُمْ
فَاحْذَرُوهُ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٣٦﴾ ع

[a]2,241. [b]2,229.

289. *'Iddat* lub okres oczekiwania w przypadku wdów opiewa na cztery miesiące i dziesięć dni, co w przybliżeniu odpowiada czterem kolejnym okresom menstruacji i czystości. Islam nakazuje dłuższy okres w przypadku wdowy na znak szacunku dla jej uczuć po śmierci męża, przez co związkowi małżeńskiemu dodaje godności i świętości.

290. Słowa „względem tego, co one uczynią ze sobą" odnoszą się oczywiście do ponownego zamążpójścia. W innym miejscu Koran powiada „I postarajcie się o małżeństwa dla waszych wdów" (24,33).

291. Mężczyźnie nie jest wolno otwarcie oświadczać się wdowie w okresie tego oczekiwania. Może najwyżej dać poznać w jakiś pośredni sposób swoje intencje. Pod żadnym jednak pozorem nie wolno mu sugerować otwarcia ani składać jawnych oświadczyn, ani też potajemnie się oświadczać. Także wdowie nie jest wolno wyrażać zgody na taką propozycję w czasie tych dni oczekiwania. Musi ona cierpliwie poczekać aż miną cztery miesiące i dziesięć dni z szacunku dla pamięci zmarłego małżonka, jak również po to, aby ewentualna ciąża ujawniła się, ponieważ kobiecie ciężarnej nie wolno jest zawierać związku małżeńskiego przed urodzeniem dziecka.

237. Nie będzie z waszej strony grzechem, jeśli weźmiecie rozwód z niewiastą, której nie dotknęliście lub jeśli nie ustaliliście dla niej posagu. Zabezpieczcie[292] je jednak przyzwoicie – bogaci wedle swoich możliwości, a biedni wedle swoich. Oto obowiązek nakładany na cnotliwych.

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمَسُّوهُنَّ
أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً ۚ وَمَتِّعُوهُنَّ عَلَى الْمُوسِعِ
قَدَرُهُ وَعَلَى الْمُقْتِرِ قَدَرُهُ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ ۖ حَقًّا
عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٣٧﴾

238. A jeśli rozwodzicie się z nimi zanim je dotknęliście, lecz ustaliliście już dla nich posag, wtedy połowa[293] z tego, co wyznaczyliście, należna będzie od was, chyba że one to darują lub też ten, w którego rękach jest związek małżeński,[294] posag ten daruje.[294A] To zaś, byście darowali, bliższe jest sprawiedliwości. A nie zapominajcie czynić sobie wzajemnie dobro. Zaprawdę, Allach widzi, co czynicie.

وَإِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمَسُّوهُنَّ وَقَدْ
فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ
يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوَ الَّذِي بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ ۚ وَ
أَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ ۚ وَلَا تَنْسَوُا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ ۚ
إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٨﴾

239. [a]Zważajcie[295] na Modlitwy, a zwłaszcza na Modlitwę środkową[296], i stawajcie przed Allachem w uległości.

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَقُومُوا
لِلَّهِ قَانِتِينَ ﴿٢٣٩﴾

[a]23,10; 70,35.

292. To byłby przypadek wyjątkowy. Zdarza się czasami tak, że po zawarciu kontraktu małżeńskiego ujawniają się okoliczności, które powodują, że skonsumowanie małżeństwa jest trudne lub niepożądane. O takich przypadkach mówi ten werset i następny.

293. Jeżeli rozwód został dokonany po tym jak posag został już ustalony, lecz zanim mąż wszedł w swoją żonę, to musi on zapłacić połowę ustalonego posagu.

294. Zdanie „ten, w którego rękach jest związek małżeński" może oznaczać albo męża, albo strażnika rozwiedzionej kobiety, ponieważ podczas gdy po ślubie więzy małżeńskie znajdują się w rękach męża, przed małżeństwem ma je w swych rękach strażnik kobiety.

294A. *Ya'fū* może oznaczać „oddawanie lub wzrost". Żona (lub strażnik) może oddać całość lub część tego, co jej się należy, albo mąż może zapłacić więcej niż należy się od niego. Oczywiście oczekuje się, że mąż okaże większą hojność.

295. Po zawarciu małżeństwa człowiek jakby rozluźnia się w kwestii Modlitwy. Poza tym, życie rodzinne mnoży troski zarówno kobiety, jak i mężczyzny. Stąd konieczność ponaglania par małżeńskich do regularnej i punktualnej Modlitwy.

296. Pogląd, iż jest to Modlitwa *'Asr*, popierany jest przez niektóre powiedzenia Świętego Proroka (Bukharī). Modlitwa ta wydaje się być tą, która przypada na czas wielu zajęć, kiedy człowiek zajęty jest wieloma rzeczami. Lecz w pewnym sensie każda Modlitwa jest „Modlitwą Środkową".

240. [a]Jeżeli jesteście w stanie strachu, wtedy wypowiadajcie swą Modlitwę idąc lub jadąc wierzchem[297], lecz [b]kiedy jesteście bezpieczni, pamiętajcie o Allachu, jako że to On nauczył was tego, czego nie znaliście.

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا ۚ فَإِذَآ أَمِنتُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٢٤٠﴾

241. [c]Ci zaś z was, którzy umierając pozostawiają swe żony, zapiszą swym żonom utrzymanie na rok[298], nie oddalając ich. Jeżeli jednak one same wyjdą z domu, wtedy nie spadnie na was żadna wina w odniesieniu do tego, co one ze sobą uczynią. Allach jest Potężny i Mądry.

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا ۚ وَصِيَّةً لِّأَزْوَاجِهِم مَّتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ إِخْرَاجٍ ۚ فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ مِن مَّعْرُوفٍ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٤١﴾

242. Także w stosunku do niewiast rozwiedzionych powinno być [a]utrzymanie[299] zgodnie z tym, co uczciwe – obowiązek dla bogobojnych.

وَلِلْمُطَلَّقَاتِ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ ۖ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿٢٤٢﴾

243. W ten sposób Allach wyjaśnia wam swoje przykazania, abyście mogli je zrozumieć.

كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٤٣﴾

[a]4,102. [b]4,104. [c]2,235. [d]2,242; 65,8.

297. Najważniejszym przykazaniem jest przestrzeganie pięciu codziennych Modlitw. Muzułmaninowi w żadnych okolicznościach nie jest wolno rezygnować z modlitwy, o ile jest przy zdrowych zmysłach i w pełni świadomości. Jeśli nawet żyje w stanie olbrzymiego strachu, nie wolno mu nie odmawiać Modlitw i powinien czynić to jadąc konno czy idąc pieszo, biegnąc lub siedząc, lub nawet leżąc.

298. Okres oczekiwania dla wdowy, opisany w 2,235, opiewa na cztery miesiące i dziesięć dni i na mocy prawa może ona domagać się mieszkania i utrzymywania przez spadkobierców, jakich mógł pozostawić jej zmarły małżonek. Wspomniany tutaj jeden rok jest ustępstwem lub łaską na rzecz wdowy oprócz zamieszkania i utrzymania, o których mowa w 2,235. Ustępstwo to stanowi część jej części spadku, choć nie jest nakazem obligatoryjnym.

299. Tak jak poprzedni werset daje dodatkowe przywileje wdowie, obecny werset przyznaje takowe kobiecie rozwiedzionej. Nakaz ten ma szczególne znaczenie w przypadku kobiety rozwiedzionej, ponieważ w chwilach goryczy, która jest nieuchronna po rozerwaniu więzów małżeńskich, mężczyźni mają skłonność być niesprawiedliwymi wobec swoich byłych żon.

244. Czyż nie słyszałeś o tych, którzy wyszli[300] ze swych domów, a było ich tysiące[301], obawiając się śmierci?[302] A Allach powiedział do nich: [a]„Umrzyjcie"[303]. Potem przywrócił ich do życia. Zaprawdę, Allach jest Miłosierny wobec ludzi, jednak większość ludzi to niewdzięcznicy.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِن دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ
حَذَرَ الْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا ثُمَّ أَحْيَاهُمْ
إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٢٤٤﴾

245. [b]Walczcie[304] za sprawę Allacha i wiedzcie, że Allach jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ﴿٢٤٥﴾

246. [c]Kim jest ten, kto użyczy[305] Allachowi godziwej pożyczki, aby On mógł ją dla niego pomnożyć? Allach zaś bierze i powiększa, i do Niego będziecie musieli powrócić.

مَّن ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ
لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً ۚ وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْسُطُ وَ
إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٤٦﴾

[a]5,27. [b]2,191; 4,58. [c]57,12, 19; 64,18.

300. Kiedy Izraelici, będąc ściganymi przez faraona, opuścili Egipt i przekroczyli Morze Czerwone i przeszli do Azji, Mojżesz chciał, aby weszli do Ziemi Obiecanej, ale lud bał się mieszkających tam ludów i odmówił wejścia do tego kraju (5,25).

301. Biblia mówi o sześciuset tysiącach ludzi migrujących z Egiptu. Najnowsze badania stoją po stronie Koranu, który utrzymuje, że było ich zaledwie kilkanaście tysięcy („History of the People of Israel", Ernst Renan, str. 145,1888 oraz „History of Palestine and the Jews", i. 174, John Kitto). Patrz także 2,61.

302. Izraelici uciekli z Egiptu, ponieważ ich dłuższy tam pobyt oznaczałby całkowite ich wyniszczenie. Faraon miał do dyspozycji najróżniejsze środki, dzięki którym mógł unicestwić istnienie Żydów. Patrz 2,50.

303. Wspomina się tutaj o wędrówce Izraelitów przez pustynię, po tym jak odmówili wejścia z Mojżeszem do Kanaanu. Działo się tak do czasu aż zginęło stare pokolenie, zaś nowe z jego nowym życiem weszło do Ziemi Obiecanej pod wodzą Jozuego. W innym miejscu Koran powiada: „Później podnieśliśmy was z martwych" (2,57).

304. Słowa te kierowane są do muzułmanów. Mówi się im, że ludzie, którzy nie boją się śmierci i nie są przygotowani dać siebie samych w ofierze dla zachowania istnienia narodowego i honoru narodu, nie zasługują na życie. Oto sekret postępu narodowego, którego naucza Koran.

305. Koran mówi o wydawaniu pieniędzy na sprawę Allacha jako o dawaniu Mu pożyczki – co oznacza, że pieniądze wydane dla propagowania sprawiedliwości, nie powinny być uważane za stracone.

247. Czy nie słyszałeś o przywódcach Dzieci Izraela po Mojżeszu, iż rzekli do jednego ze swych Proroków: „Wyznacz nam króla, abyśmy mogli walczyć dla sprawy Allacha"? Odpowiedział: [a]„Czy nie jest prawdopodobnym, iż nie będziecie walczyć, jeśli walka zostanie wam nakazana?" Odrzekli: „Jaki mamy powód, żeby nie walczyć[306] za Allacha, skoro my i nasi synowie zostaliśmy wypędzeni z naszych domów?" Kiedy jednak nakazano im walkę, odwrócili się z wyjątkiem małej ich grupy. Allach dobrze zna grzeszników.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَإِ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ بَعْدِ
مُوسَىٰ إِذْ قَالُوا لِنَبِيٍّ لَهُمُ ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا نُقَاتِلْ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ
الْقِتَالُ أَلَّا تُقَاتِلُوا ۖ قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَأَبْنَائِنَا ۖ
فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ ۗ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٢٤٧﴾

248. A ich Prorok powiedział im: „Allach wyznaczył dla was na króla Tālūta[307]". Odrzekli: „Jakże on ma nami rządzić, skoro my mamy większe prawo rządzić nim, i nie posiada on obfitości bogactwa?" Odrzekł: „Zaprawdę, Allach wybrał go ponad wami i obsypał go obfitością wzrostu wiedzy i siły ciała". [a]Allach daje władzę temu, komu zechce, i jest Szczodry, Wszechwiedzący.

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ
مَلِكًا ۚ قَالُوا أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ
أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِ ۚ
قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي
الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ ۖ وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ مَنْ يَشَاءُ ۚ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٨﴾

[a]4,78. [b]3,27.

306. Wspomniane wydarzenie wskazuje na polepszenie się warunków życia Izraelitów w czasie, do którego werset ten nawiązuje, a w porównaniu z czasami samego Mojżesza. W 5,25 Koran opowiada, że kiedy Mojżesz napominał swój lud, aby ten walczył z nieprzyjacielem dla sprawy Allacha, on odpowiedział „Idź ty i twój Pan i walczcie, my poczekamy tutaj". Przeciwnie, w obecnym wersecie mówi się, iż odpowiedzieli tak: „Jaki mamy powód, aby nie walczyć dla sprawy Allacha, skoro zostaliśmy oderwani od naszych domów i naszych synów". Jednakże owo polepszenie warunków było raczej tylko słowne, ponieważ kiedy nadszedł czas prawdziwej walki, wielu z nich załamało się i nie podjęło walki. Tak zatem wydarzenie to służy za ponure ostrzeżenie wobec muzułmanów, aby uważali, by nie pójść tą samą drogą.

307. Tālūt to przydawkowe imię króla Izraelitów, który żył około dwieście lat przed Dawidem i mniej więcej tyle samo lat po Mojżeszu. Niektórzy komentatorzy Koranu błędnie identyfikują Tālūt z Saulem. Opis zawarty w Koranie bardziej pasuje do Gedeona (Sdz rozdz. 6-8) niż do Saula. Gedeon żył około roku 1250 przed Chrystusem i Biblia nazywa go „dzielnym wojownikiem" (Sdz 6,12), co oznacza to samo, co Tālūt. Według niektórych autorów chrześcijańskich wspomniane tutaj wydarzenia odnoszą się do dwóch różnych okresów, które dzieli długa przerwa 200 lat. Autorzy ci powiadają o tym fragmencie jako o przypadku anachronizmu historycznego, który zawarty jest w Koranie. Fragment ten rzeczywiście mówi o dwóch różnych okresach czasu, ale nie ma w nim żadnego anachronizmu. Koran po prostu mówi tu o nich obu. Celem tego jest wykazanie jak zjednoczenie różnych plemion Izraela zaczęło się w czasach Gedeona, (czyli Tālūt), dwieście lat przed Dawidem, i jak ostatecznie zakończyło się w czasach Dawida. Słowa „po Mojżeszu" w poprzednim wersecie wskazują, że wydarzenie to miało miejsce w okresie, kiedy Izraelici jako

249. A Prorok ich powiedział im: „Znakiem jego władzy jest to, że otrzymacie serce[308], w którym zapanuje spokój od Pana waszego oraz dziedzictwo[309] dobra, pozostawione przez rodzinę Mojżesza i rodzinę Aarona – niesione przez aniołów. Zaprawdę, w tym jest Znak dla was, jeśliście wierni".

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَن يَأْتِيَكُمُ
التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا
تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ ۚ إِنَّ
فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لَّكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ

250. A kiedy Tālūt wyprawiał się ze swymi siłami, powiedział: „Zaiste, Allach wypróbuje was za pomocą rzeki. Zatem ten, kto się z niej napije, nie jest ze mną, a i ten, który z niej popróbuje, na pewno nie jest ze mną z wyjątkiem tego,

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُم
بِنَهَرٍ فَمَن شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَن لَّمْ
يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ ۚ

naród zaczęli nabierać określonego kształtu w historii. Przez dwieście lat po Mojżeszu byli oni podzieleni na różne plemiona i nie posiadali króla ani wojska. W roku 1256 przed Chrystusem z powodu ich niegodziwości Bóg oddał Izrael w ręce Madianitów, którzy plądrowali i mścili się przez siedem długich lat. Izraelici musieli chronić się w jaskiniach (Sdz 6,1-6). „A gdy Izraelici wołali do Pana z powodu Madianitów, Pan wysłał Izraelitom proroka... «Wybacz, Panie mój! – odpowiedział Mu – jakże wybawię Izraela? Ród mój jest najbiedniejszy w pokoleniu Manassesa, a ja jestem ostatni w domu mego ojca?»" (Sdz 6,7-8, 15). Zgadza się to z opisem w komentowanym wersecie i dotyczącym Tālūt. Co czyni identyfikację Tālūt z Gedeonem jeszcze pewniejszą, to fakt, że działo się to w czasach Gedeona, nie zaś w czasach Saula, że Izraelici poddawani byli próbie wody (opis tej próby podany jest w Biblii w Sdz 7,4-7). Opis w Koranie jest identyczny. Począwszy od Sdz 7,6, 7 dowiadujemy się, że po przeprowadzeniu tej próby Gedeonowi pozostało 300 mężczyzn. Warto zauważyć, iż pewien Towarzysz Świętego Proroka powiedział: „Było nas 313 mężów w bitwie pod Badr, a liczba ta zgodna jest z liczbą mężczyzn, którzy poszli z Tālūt (Timridhī, rozdz. o *Siyar*). Hadīth także popiera wniosek, że Tālūt był właśnie Gedeonem. Co jeszcze popiera tożsamość Tālūt z Gedeonem, to fakt, że słowo to pochodzi od rdzenia, który w języku hebrajskim oznacza „powalić" (Enc. Bib.) lub „porąbać" (Jew. Enc.). Zatem Gedeon oznacza „tego, który powala swego przeciwnika na ziemię" zaś sama Biblia mówi o Gedeonie jako o „dzielnym wojowniku" (Sdz 6,12). Patrz także „The Larger Edition of the Commentary".

308. *Tābūt* oznacza (1) klatkę lub pudełko; (2) klatkę piersiową, wraz z żebrami i mieszczącym się wewnątrz sercem (Lane); (3) serce, które jest składnicą wiedzy, mądrości i pokoju (Mufradāt). Komentatorzy nie są zgodni co do znaczenia słowa Tābūt, zaś Biblia mówi o nim jako o arce lub klatce, podczas gdy opis w Koranie zdecydowanie wskazuje, że słowo to ma tutaj znaczenie „serca" lub „piersi". Opis Tābūt w wersecie „w którym zapanuje spokój Pański" nie może stosować się do arki, ponieważ nie dając pokoju i spokoju innym, arka, o której mowa w Biblii, nie była w stanie ani zabezpieczyć Izraelitów przed porażką, ani przed uprowadzeniem jej samej przez wrogów Izraela. Nawet Saul, który zabrał ze sobą arkę podczas swoich kampanii, odnosił porażki, tak że żałowali go nawet jego wrogowie, aż w końcu odniósł haniebną porażkę i doszedł do swego kresu. Taka arka nie mogła być źródłem spokoju wśród Izraelitów. To, co dał im Bóg, to były serca pełne odwagi i wytrwałości, tak że kiedy wspominany spokój wreszcie na nich spłynął, skutecznie odpierali ataki wroga i srogo go pokonali.

309. O innej łasce Bożej, danej Izraelitom, mówi się za pomocą słowa „dziedzictwo". Bóg napełnił serca Izraelitów szlachetnymi cechami, charakterystycznymi u ich przodków, potomków Mojżesza i Aarona. Dziedzictwo pozostawione przez potomków Mojżesza i Aarona nie było niczym materialnym, ale dotyczyło dobrych cech moralnych, którymi Izrael został napełniony w formie spadku po swoich przodkach.

kto weźmie tylko garść[310] wody swoją dłonią". Oni jednak napili się wody, z wyjątkiem niewielu. A kiedy przeszli przez rzekę, on i ci, którzy wierzyli wraz z nim, powiedzieli: „Dzisiaj nie mamy dość sił przeciwko Jālūtowi[310A] i jego wojskom". Jednakże ci, którzy wiedzieli na pewno, że pewnego dnia spotkają Allacha, powiedzieli: [a]„Ileż razy mała grupa zwyciężała dużą grupę na rozkaz Allacha! Allach wszak jest z wytrwałymi".

فَشَرِبُوْا مِنْهُ اِلَّا قَلِيْلًا مِّنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهٗ هُوَ
وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ قَالُوْا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ
بِجَالُوْتَ وَجُنُوْدِهٖ قَالَ الَّذِيْنَ يَظُنُّوْنَ اَنَّهُمْ مُّلٰقُوا
اللّٰهِ كَمْ مِّنْ فِئَةٍ قَلِيْلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيْرَةً بِاِذْنِ
اللّٰهِ وَاللّٰهُ مَعَ الصّٰبِرِيْنَ ۝

251. I kiedy ruszyli, by spotkać się z Jālūtem[311] i jego siłami, powiedzieli: „O Panie nasz, [b]wylej na nas wytrwałość i uczyń nasze kroki pewnymi, i [c]pomóż nam przeciwko niewiernemu ludowi".

وَلَمَّا بَرَزُوْا لِجَالُوْتَ وَجُنُوْدِهٖ قَالُوْا رَبَّنَآ اَفْرِغْ
عَلَيْنَا صَبْرًا وَّثَبِّتْ اَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ
الْكٰفِرِيْنَ ۝

[a]3,124; 8,66. [b]3,148, 201; 7,127. [c]2,287; 3,148.

310. Wyjątek dotyczący garści wody miał dwa różne cele: (1) pozwolić maszerującym siłom na nieco ulgi fizycznej przez zwilżenie wyschniętych gardeł, ale jednocześnie niedopuszczenie do swobodnego picia wody, które podkopałoby ducha wojowników i spowodowałoby zapomnienie o wrogach; (2) uczynić tę próbę jeszcze bardziej dręczącą, ponieważ w wielu przypadkach człowiekowi łatwiej jest wytrzymać w ogóle bez czegoś, niż skorzystać z tego w ściśle ograniczonej ilości. Patrz Sdz 7,5-6. Słowo *Nahar* oznacza także „mnóstwo". W tym sensie tego słowa werset ten oznacza, że zostaną oni wypróbowani przez „mnóstwo". Ci, którzy poddadzą się pokusie, nie będą mogli dokonać dzieła Bożego, lecz ci, którzy skorzystają umiarkowanie, osiągną sukces.

310A. *Jālūt* to nazwa przydawkowa, oznaczająca osobę lub lud niegodziwy, wałęsający się i atakujący innych. W Biblii równoległym tego imieniem jest Goliat (1 Sm 17,4), które oznacza „biegający, wściekający się i niszczący ducha" lub oznacza „przywódcę" albo „giganta, olbrzyma" (Enc. Bib.; Jew. Enc.). Biblia używa tego imienia w odniesieniu do jednej postaci, ale słowo to w rzeczywistości oznacza grupę bezlitosnych korsarzy, choć można ją stosować wobec pewnych osób, symbolizujących cechy całej grupy. W komentowanym wersecie Koran najwyraźniej wykorzystuje to słowo w obu jego znaczeniach.

311. Jālūt, o którym mowa w tym wersecie, nie oznacza osoby, lecz lud, podczas gdy słowo „siły" wskazuje na pomocników i towarzyszy tego ludu. Biblia mówi o Jālūt w postaci Madianitów, którzy grabili i nękali Izraelitów oraz niszczyli ich kraj przez kilka lat (Sdz 6,1-6). Amalekici i wszystkie wschodnie plemiona towarzyszyli Madianitom w ich najazdach (Sdz 6,3) i stanowili „siły", o których mowa w tym wersecie.

252. Rozgromili[312] ich więc z rozkazu Allacha, Dawid zabił Jālūta, a Allach dał mu władzę i mądrość, i nauczył go tego, czego tylko chciał. I [a]gdyby Allach nie odrzucał jednych przy pomocy innych, ziemia naprawdę byłaby pełna niezgody.[313] Ale Allach jest Panem łaski wobec wszystkich ludów.

فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَ
آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ ۗ وَ
لَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ
الْأَرْضُ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥٢﴾

253. Oto znaki Allacha. Mówimy ci o nich w prawdzie. Zaprawdę, tyś jest jednym z Posłańców.

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ۚ وَإِنَّكَ لَمِنَ
الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٥٣﴾

CZĘŚĆ III

254. [b]Niektórych spośród Posłańców wynieśliśmy ponad innych. [c]Wśród nich są i ci, do których przemówił Allach. [d]Niektórych z nich wyniósł On w ich randze.[314] I [e]daliśmy Jezusowi, synowi Marii, wyraźne dowody oraz wzmocniliśmy go Duchem świętości. I gdyby Allach tego zechciał, ci, którzy byli po nich, nie walczyliby ze sobą nawzajem po tym, jak otrzymali wyraźne Znaki. Oni jednak nie zgadzali się ze sobą. [f]Spośród nich byli tacy, którzy uwierzyli, lecz byli i tacy, którzy nie uwierzyli. A gdyby Allach tego zechciał, nie walczyliby ze sobą wzajemnie. Allach jednak czyni to, czego pragnie.

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۘ مِنْهُمْ
مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ ۖ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ ۚ وَآتَيْنَا
عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ۗ
وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ
بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَلَٰكِنِ اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ مَنْ
آمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلُوا
وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿٢٥٤﴾

[a]22,41. [b]17,56. [c]4,156. [d]4,159; 19,58. [e]2,88. [f]4,56; 10,41.

312. Tālūt lub Gedeon był w stanie pokonać Jālūt lub Madianitów, lecz ostateczne ich pokonanie, o którym mówi ten werset oraz zabicie Jālūt miało miejsce dopiero w dwieście lat później, za czasów Dawida. Biblia mówi o zabitym przez Dawida człowieku jako o Goliacie (1 Sm 17,4), które to imię podobne jest do Jālūt. Prawdopodobnie przydawkowa nazwa nadana przez Koran ludowi pochodziła od jego przywódcy w czasach Dawida.

313. Słowa te stanowią istotę całej filozofii wszystkich wojen prawdy i sprawiedliwości. Wojna powinna być jedynie środkiem kontrolowania nieporządku i odnawiania pokoju, nie zaś środkiem tworzenia nieporządku i niweczenia pokoju oraz pozbawiania słabych narodów wolności.

314. Zwrot ten nie oznacza, iż istnieją tacy prorocy, do których Allach nie przemawia, ani że istnieją tacy, którzy nie są duchowo wynoszeni na wyżyny. Oznacza on jedynie, iż istnieją dwa

255. O wy, którzy wierzycie! [a]Wydawajcie z tego, czym was obsypaliśmy, zanim nadejdzie dzień, w którym nie będzie ani kupowania, ani sprzedawania,[315] ani przyjaźni,[316] [c]ani wstawiennictwa;[317] wszak to właśnie ci, którzy nie wierzą, sami sobie czynią zło.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَنْفِقُوْا مِمَّا رَزَقْنٰكُمْ مِّنْ قَبْلِ
اَنْ يَّاْتِيَ يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيْهِ وَلَا خُلَّةٌ وَّلَا شَفَاعَةٌ ؕ
وَالْكٰفِرُوْنَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ۝

256. Allach – nie ma boga poza Nim, [d]Żywym, Samoistnym i Wszechpodtrzymującym. Nie ogarnia Go drzemka ani sen. Do Niego należy wszystko, co znajduje się w niebiosach, oraz wszystko, co jest na ziemi. [e]Kimże jest ten, kto odważa się wstwiać do Niego, chyba że za Jego przyzwoleniem? [f]On wie, co jest przed nimi, a co za nimi. Oni zaś nie obejmują umysłem z Jego wiedzy nic z wyjątkiem tego, co On zechce przed nimi odsłonić. Jego wiedza[318] rozciąga się ponad niebiosa i ziemię, a troska o nich nie męczy Go. On jest Wysoki, Wielki.

اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ اَلْحَيُّ الْقَيُّوْمُ ۚ لَا تَاْخُذُهٗ سِنَةٌ
وَّلَا نَوْمٌ ؕ لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ؕ مَنْ
ذَا الَّذِيْ يَشْفَعُ عِنْدَهٗٓ اِلَّا بِاِذْنِهٖ ؕ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ
اَيْدِيْهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۚ وَلَا يُحِيْطُوْنَ بِشَيْءٍ مِّنْ
عِلْمِهٖٓ اِلَّا بِمَا شَآءَ ۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ ۚ
وَلَا يَئُوْدُهٗ حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيْمُ ۝

[a]2,196; 14,32; 47,39; 57,11; 63,11. [b]14,32; 43,68. [c]Patrz 2,49. [d]3,3; 20,112; 25,59. [e]Patrz 2,49. [f]20,111

rodzaje proroków: (a) ci, którzy przynoszą nowe Prawo. Nazywa się ich Prorokami *Mukallam*. (b) Ci, których proroctwo składa się jedynie z wzniosłości ich rangi duchowej. Tych nazywa się Prorokami *Ghair Mukallam*. Powiada się, iż Święty Prorok powiedział, że Adam był Prorokiem *Mukallam* (Musnad).

315. Tego dnia zbawienia nie da się kupić. Będzie ono zależało tylko i wyłącznie od dobrych uczynków wraz z łaską Bożą.

316. Tego dnia nie będzie okazji zawierania nowych przyjaźni.

317. Patrz 85.

318. *Kursiy* oznacza tron, krzesło, podporę ściany; wiedzę; potęgę lub siłę (Aqrab). *Karāsī* to liczba mnoga oznaczająca ludzi uczonych. Werset ten wspaniale opisuje Jedność Boga oraz Jego wielkie atrybuty. Mówi się, iż Święty Prorok powiedział, że *'Ayat al-Kursiy* jest najwznioślejszym wersetem w całym Koranie (Muslim).

257. [a]W religii nie ma przymusu.[319] Zaprawdę, droga właściwa odróżnia się od błędu, więc kto tylko odmówi bycia kierowanym przez grzeszników[320], i wierzy w Allacha, [b]ten zaiste chwyta za coś pewnego, co nigdy nie pęka. Allach zaś jest Wszysłyszący, Wszechwiedzący.

لَآ إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَد تَّبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ
فَمَن يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِن بِاللَّهِ فَقَدِ
اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

258. [c]Allach jest Przyjacielem tych, którzy wierzą. [d]On wyprowadza ich z wszelkiej ciemności na światło. [e]Przyjaciółmi zaś niewierzących są [e]Przyjaciółmi zaś niewierzących są grzesznicy, którzy wyprowadzają ich niejsze ciemności. Ci są mieszkańcami Ognia, w nim będą mieszkać.

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ
يُخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

259. Czy nie słyszałeś o tym, który spierał się z Abrahamem o jego Pana, ponieważ Allach dał mu królestwo? Kiedy Abraham powiedział: [f]„Moim Panem jest Ten, który daje życie i przynosi śmierć", tamten odrzekł: „Ja także daję życie i powoduję śmierć". Abraham odpowiedział: „Dobrze, Allach sprowadza słońce ze Wschodu. Uczyń tak, aby przybyło z Zachodu". W tej chwili niewierny zmieszał się.[321] Allach nie kieruje ludźmi niesprawiedliwymi.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ
اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ
قَالَ أَنَا أُحْيِي وَأُمِيتُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي
بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ
فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

[a]10,100; 11,119; 18,30; 76,4. [b]31,23. [c]45,20. [d]5,17; 65,12. [e]7,28; 16,101. [f]3,157; 9,116; 40,69; 57,3.

319. Nakaz (zawarty w poprzednim wersecie), aby składać określone ofiary dla sprawy religii i aby zwalczać przeciwników Islamu prawdopodobnie wywołał niewłaściwe zrozumienie, jakoby Allach pragnął użyć muzułmanów jako siły propagującej ich religię. Komentowany obecnie werset obala to niewłaściwe zrozumienie i nie tylko zakazuje muzułmanom w dosadnych słowach używania przemocy do nawracania niemuzułmanów na Islam, ale przedstawia powody, dla których w tym celu nie wolno jest stosować siły. Jest tak dlatego, że prawda oddzielona jest od błędu, tak że nie ma usprawiedliwienia dla używania siły. Islam to manifestacja Prawdy.

320. Tāgūt to ktoś, kto przekracza właściwe granice; Diabeł; taka osoba, która odwodzi innych z właściwej drogi; wszystkie bożki. Słowo to jest używane zarówno w liczbie pojedynczej, jak i w mnogiej (2,258 oraz 4,61).

321. Abraham był wielkim obrazoburcą. Jego lud czcił słońce i gwiazdy, zaś głównym bożkiem był Merodak (Marduk), pierwotnie bóg świtu (Enc. Bib. oraz Enc. Rel. Eth., ii. 296). Lud ten wierzył, że całe życie zależne było od słońca. Abraham bardzo mądrze pytał niewiernych, czy skoro bóg ten sprawował kontrolę nad życiem i śmiercią, to czy może odwrócić bieg słońca, od

260. Lub czyś nie słyszał o podobnym człowieku, który przechodził obok miasta,[322] które się zawaliło, i wykrzyknął: „Kiedy Allach przywróci je do życia po jego zniszczeniu?" Wtedy Allach spowodował, że człowiek ten umarł na sto lat[323], a potem przywrócił go do życia i powiedział: „Jak długo pozostawałeś w tym stanie?" Ten odrzekł: „Byłem w nim przez dzień lub część dnia".[323A] Allach rzekł: „Tak jest, lecz[323B] —

أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَىٰ قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ
عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّىٰ يُحْيِي هَٰذِهِ اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا
فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ
قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ
مِائَةَ عَامٍ فَانْظُرْ إِلَىٰ طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ

którego zależy życie. Taki niewierny człowiek nie mógł powiedzieć, że jego bóg nie może spowodować, aby słońce biegło z zachodu na wschód, bowiem w ten sposób obaliłby swoje twierdzenie o słońcu sprawującym kontrolę nad życiem i śmiercią. Gdyby jednak powiedział, że jego bóg może to uczynić, to twierdziłby o możności sprawowania kontroli nad słońcem, co byłoby bluźnierstwem w oczach ludu, który czcił słońce. W ten sposób zmieszał się całkowicie i nie wiedział, co dalej mówić.

322. Powalone w ruiny miasto, o którym tutaj mowa, to Jerozolima zburzona przez Nabuchodonozora, króla Babilonu, w roku 599 p. Ch. Prorok Ezechiel znajdował się wśród Żydów zabranych przez Nabuchodonozora do niewoli do Babilonu. Jemu przyszło przechodzić w pobliżu tego miasta i być świadkiem strasznego widoku zniszczonego miasta.

323. Ezechiel był oczywiście zszokowany tym widokiem i modlił się do Boga pełnymi patosu słowami, pytając kiedy miasto to znowu zacznie żyć. Jego modlitwa została wysłuchana i Ezechiel miał widzenie, w którym dowiedział się, że odrodzenie miasta, o które się modlił, nastąpi za sto lat. Werset ten nie oznacza, że Ezechiel był rzeczywiście martwy przez sto lat. Widział on jedynie w swej wizji, że umarł, był martwy przez sto lat, a potem powrócił do życia. Koran czasami wspomina sceny widziane w widzeniach jako takie, które miały rzeczywiście miejsce, bez stwierdzania, iż widziane one były w widzeniu lub we śnie (12,5). Wizja ta oznaczała, a Ezechiel znaczenie to zrozumiał, że Dzieci Izraela będą pozostawać w niewoli i całkowitej degradacji narodowej przez około sto lat, po których otrzymają nowe życie i powrócą do swego świętego miasta. I tak się rzeczywiście stało. Jerozolima została zajęta przez Nabuchodonozora w roku 599 przed Chrystusem (2 Krl 24,10). Ezechiel miał prawdopodobnie to widzenie w roku 586 p. Ch. Miasto zostało odbudowane w około sto lat po zniszczeniu. Odbudowa zaczęła się w roku 537 p. Ch. za pozwoleniem i przy pomocy Cyrusa, króla Persji i Medii, i została zakończona w roku 515 p. Ch. Jeszcze piętnaście lat zajęło Izraelitom osiedlenie się w tym mieście, więc właściwie minęło sto lat od zniszczenia miasta do odrodzenia w nim nowego życia. Naiwnym jest myśleć, jakoby Bóg rzeczywiście spowodował śmierć Ezechiela i że pozostawał on martwy przez sto lat, a potem przywrócony został do życia. Powyższe bowiem nie byłoby odpowiedzią na jego modlitwę, która nie dotyczyła śmierci i zmartwychwstania żadnego człowieka, ale miasta reprezentującego cały lud.

323A. Słowa te mają wyrażać nieokreśloność czasu (18,20 oraz 23,114) i oznaczają, zgodnie ze sposobem wykorzystania przez Koran, że Ezechiel nie wiedział, jak długo pozostawał w tym stanie. *Yaum* nie oznacza tutaj dnia składającego się z 24 godzin, lecz czas w znaczeniu absolutnym (patrz 1,4). Słowa „pozostawałem cały dzień lub jego część" mogą też odnosić się do czasu, w jakim Ezechiel spał lub do czasu, w którym miał to widzenie. Najwyraźniej jednak Ezechiel uważał, że pytano go o czas trwania jego wizji.

323B. *Bal* to partykuła oznaczająca (a) zniesienie tego, co następuje, jak w 21,27, lub też (b) przejście od jednego tematu rozmowy do innego, jak w 87,17. Tutaj *bal* użyte jest w tym drugim sensie.

przebywałeś też w tym stanie przez sto lat.[324] Spójrz teraz na twoje pożywienie i na twój napój. One się nie zepsuły. Spójrz też na swego osła.[325] A uczyniliśmy to, byś był Znakiem dla ludzi. I [a]spójrz na kości, na to, jak je ułożyliśmy i później przyodzialiśmy w ciało". I kiedy stało się to dla niego jasne, powiedział: „Wiem, że Allach ma taką potęgę, by czynić, co tylko zechce".[326]

وَانْظُرْ إِلَى حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً لِلنَّاسِ وَانْظُرْ إِلَى
الْعِظَامِ كَيْفَ نُنْشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا فَلَمَّا تَبَيَّنَ
لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

261. I przypomnijcie sobie, kiedy Abraham powiedział: „Panie mój, pokaż mi, jak dajesz życie zmarłym". Bóg odpowiedział: „Czyż nie wierzysz?" Abraham odrzekł: „Tak, lecz proszę o to, by moje serce mogło się uspokoić".[327] Bóg odrzekł: „Weź cztery ptaki i uczyń, by przywiązały[328] się do ciebie.

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى قَالَ
أَوَلَمْ تُؤْمِنْ قَالَ بَلَى وَلَكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قَلْبِي قَالَ
فَخُذْ أَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ
عَلَى كُلِّ جَبَلٍ مِنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتِينَكَ

[a]23,15.

324. Zdanie „Jest tak, lecz ty pozostawałeś w tym stanie przez sto lat" wskazuje, że chociaż w pewnym sensie Ezechiel pozostawał w tym stanie przez sto lat (bowiem śnił, że był martwy przez sto lat), to stwierdzenie, iż oczekiwał przez cały dzień lub jego część, także było słuszne, ponieważ właściwy czas wizji był oczywiście bardzo krótki.

325. Aby pozwolić Ezechielowi zrozumieć ten fakt, Bóg skierował jego uwagę na jedzenie i picie oraz na jego osła. Fakt, iż jedzenie i picie nie zgniły jeszcze, a osioł nadal żył, wskazywał, że prorok oczekiwał jedynie przez dzień lub jego część. Słowa „spójrz na twego osła" wskazują także, iż Ezechiel miał tę wizję śpiąc na polu, kiedy jego osioł pozostawał przy nim, bowiem w niewoli Izraelici musieli pracować na polach jako rolnicy.

326. Ezechiel reprezentował swą osobą cały naród żydowski. Jego symboliczna śmierć na sto lat reprezentowała degradację narodową i smutek niewoli, bowiem to był okres, po którym Izraelici powrócili do siebie. Oto jak Ezechiel stał się Znakiem. Patrz także Ez rozdz. 37.

327. Różnica pomiędzy *Imān* (wiara) oraz *Itmī'nān* (serce w stanie spokoju) polega na tym, że w tym pierwszym stanie człowiek wierzy, iż Bóg może coś uczynić, podczas gdy w tym drugim otrzymuje zapewnienie, że rzecz ta dokonana byłaby także w jego przypadku. Abraham rzeczywiście wierzył, że Bóg może przywrócić zmarłego do życia, ale to, czego pragnął, to było jego osobiste zadowolenie ze świadomości, że Bóg mógł uczynić to samo w przypadku jego własnego potomstwa. Nawiązując do komentowanego wersetu, Święty Prorok powiedział: „My bardziej zasługujemy na wątpliwości (*shak*) niż Abraham" (Muslim), gdzie słowo *shak* oznacza intensywne skryte pragnienie i oczekiwanie spełnienia, bowiem Święty Prorok nigdy nie miał wątpliwości co do obietnic i dzieł Bożych. Wykazuje to, że pytanie Abrahama nie było wywołane wątpliwościami, ale zwykłym wielkim pragnieniem.

328. *Surtu al-Ghusna Ilayya* oznacza „nachyliłem gałąź do siebie" (Lane). Przedimek *ilā* określa znaczenie słowa *Surhunna* w sensie nachylania, a nie ścinania.

Potem każdego[329] z nich zanieś na wzgórze. Następnie zawołaj je – przybędą do ciebie w pośpiechu. Wiedzcie, że Allach jest Potężny i Mądry.

سَعْيًا ۚ وَاعْلَمْ أَنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦١﴾

262. [a]Tych, którzy wydają swoje bogactwo dla sprawy Allacha, porównać można do ziarna zboża, które wydaje siedem kłosów, a w każdym z nich jest sto nasion. A Allach pomnaża je dalej temu, komu zechce, a jest On Hojny, Wszechwiedzący.[330]

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ كَمَثَلِ
حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةُ
حَبَّةٍ ۗ وَاللّٰهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٢﴾

263. Dla tych, którzy wydają swoje bogactwo dla sprawy Allacha, a [b]później nie mówią o tym, co wydali, z pogardą[331], czeka nagroda u Pana i to właśnie oni nie zaznają strachu ani nie będą żałować.

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ثُمَّ لَا
يُتْبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذًى ۙ لَهُمْ أَجْرُهُمْ
عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٣﴾

[a]2,266; 30,40. [b]2,265; 74,7.

329. *Juz'* oznacza kawałek, część rzeczy. Tak zatem jeśli jakaś rzecz składa się lub zawiera grupę, słowo „część" oznacza każdego tej rzeczy członka.
Taka jest wizja Abrahama. W słowach „weź cztery ptaki" zawiera się implikacja, że jego potomstwo będzie upadać i podnosić się z upadku czterokrotnie, co doświadczone było wśród Żydów dwa razy i dwa razy powtórzyło się wśród następców Świętego Proroka Islamu, który był potomkiem Abrahama po Izmaelu. Potęga Żydów, potomków od czasów Abrahama do Izaaka, złamana została dwa razy, najpierw przez Nabuchodonozora, a później przez Tytusa (17,5-8. Enc. Brit. pod hasłem Żydzi). Za każdym razem Bóg podnosił Izraelitów z upadku, przy czym za drugim razem dokonał tego Konstantyn, władca Rzymu, który przyjął chrześcijaństwo. Podobnie potęga Islamu została najpierw gwałtownie wstrząśnięta, kiedy Bagdad poddał się hordom Tatarów, ale wkrótce powstał po tym okrutnym ciosie. Zwycięzcy zostali zwyciężeni, a wnuk Halaku, profanator Bagdadu, został nawrócony na Islam. Drugi upadek miał miejsce później, kiedy to miał miejsce ogólny i całościowy schyłek muzułmanów zarówno w sferze duchowej, jak i politycznej. Drugi renesans Islamu nastąpił w czasach Świętego Proroka.

330. W poprzednich wersetach mówi się, że Bożym prawem jest, aby Bóg dawał nowe życie zasługującym na to narodom po tym, jak umarły – Izrael zaś jest tego dobrym przykładem. Mówi się też później, że potomstwo Abrahama podniesie się z upadku czterokrotnie, Izraelici dwa razy i Izmaelici też dwa. W celu przygotowania muzułmanów do tego odrodzenia, Bóg sięga po środki postępu narodowego i napomina wiernych, aby dobrowolnie łożyli na sprawę Bożą.

331. Każdy dobry uczynek można zniweczyć, zaś zniweczenie łożenia na sprawę Allacha oznacza późniejsze *Mann* (chełpliwe opowiadanie o czyimś dobrym uczynku) oraz *Adhā* (kontynuowanie tego ze szkodą). Ci, którzy wydają swoje bogactwo na sprawę Allacha, nie mogą niepotrzebnie i w niewłaściwym miejscu wspominać o wydatkowanych pieniądzach oraz posługach na rzecz Prawdy, ponieważ czyniąc tak zmierzaliby do *Mann* (wyśmiewanie się). Podobnie też zachęca się ich, aby niczego nie żądali w zamian za swój wkład.

264. [a]Miłe słowo i przebaczenie[332] są lepsze niż dobroczynność, za którą idzie krzywda. Allach jest Niezależny, Cierpliwy.

قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ وَّمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّن صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَا
أَذًى ۗ وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ ﴿٢٦٤﴾

265. O wy, którzy wierzycie! [b]Nie czyńcie waszej jałmużny próżną poprzez wymówki i krzywdę, jak ten, [c]kto wydaje swe bogactwo, aby widzieli[333] to ludzie, i nie wierzy w Allacha ani w Dzień Ostatni. Jego położenie jest jak przypadek pokrytej ziemią gładkiej skały, na którą spada obfity deszcz, pozostawiając ją nagą i twardą. [d]Oni nie zabezpieczą niczego z tego, co zarobią. Allach wszak nie kieruje ludźmi niewiernymi.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُم بِالْمَنِّ
وَالْأَذَىٰ كَالَّذِي يُنفِقُ مَالَهُ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۖ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ
عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا ۖ لَّا
يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦٥﴾

266. Przypadek zaś tych, którzy wydają swe bogactwo, by przypodobać się Allachowi i wzmocnić[334] swe dusze, jest jak przypadek ogrodu na wzgórzu[335]. Spada nań obfity deszcz, by mógł on wydać dwakroć tyle owoców. A jeśli nie spada nań obfity deszcz, to wystarczy i lekki. Allach widzi, co czynicie.

وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ
اللَّهِ وَتَثْبِيتًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ
أَصَابَهَا وَابِلٌ فَآتَتْ أُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ فَإِن لَّمْ يُصِبْهَا
وَابِلٌ فَطَلٌّ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٦٦﴾

[a]47,22. [b]Patrz 2,263. [c]4,39; 8,48. [d]14,19. [e]Patrz 2,262.

332. Lepiej jest, żeby wypowiedzieć słowo współczucia lub przeprosić osobę proszącą o pomoc, niż udzielić pomocy, a potem tę osobę zranić; albo żeby ukrywać chęć tej osoby, która przychodzi z chęcią o pomoc i powstrzymywać się od opowiadania o tym innym ludziom, żeby osoba ta nie poczuła się urażona lub poniżona. Oto znaczenie *Maghfirat*.

333. W innym miejscu muzułmanów zachęca się gorąco do wydawania swoich pieniędzy otwarcie (2,275), jako że inni muzułmanie mogą pójść za dobrym przykładem. Jednakże ten, kto nie wierzy w Boga, wydaje swoje pieniądze tylko po to, aby uzyskać aprobatę społeczeństwa. Taki człowiek traci wszelkie prawo do oczekiwania nagrody od Boga.

334. Wydawanie pieniędzy na sprawę Allacha wzmacnia duszę człowieka, ponieważ przez wydawanie ciężko zapracowanych pieniędzy człowiek dobrowolnie nakłada na siebie brzemię, które z kolei czyni go silniejszym w wierze.

335. Serca wiernych, którzy wydają dobrowolnie swoje pieniądze dla sprawy Boga, są jak wzniesione wysoko fragmenty terenu. Obfity deszcz, który czasami jest szkodliwy dla terenów nisko położonych, nie może im uczynić niczego złego. Z drugiej strony, korzysta ten teren z deszczu, bez względu na to, czy jest on obfity czy słaby.

267. Czyż ktoś spośród was pragnąłby mieć ogród palmowy i winogradowy ze strumieniami płynącymi poniżej, z wszystkimi rodzajami owoców – podczas gdy uderzył go starczy wiek, a jego potomstwo jest słabe – i żeby potężna trąba powietrzna zniszczyła ten ogród i żeby cały spłonął?[336] W ten sposób Allach czyni swe Znaki dla was wyraźnymi, abyście się zastanowili.

أَيَوَدُّ أَحَدُكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ
وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَاءُ فَأَصَابَهَا
إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ
الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ

268. O wy, którzy wierzycie! Wydawajcie spośród tych dobrych rzeczy, które zdobyliście, jak i z tego, co my dajemy wam z ziemi. I nie szukajcie z tego, co złe, byście mogli wydawać z tego, jeślibyście sami nie mieli z tego brać, chyba że patrzycie na to przez palce.[337] I wiedzcie, że Allach jest Niezależny, Godny Chwały.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ
وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ
مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِآخِذِيهِ إِلَّا أَنْ تُغْمِضُوا فِيهِ
وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ

269. [a]Szatan napawa was strachem z powodu biedy[338] i zachęca was do tego, co odrażające[339], podczas gdy Allach obiecuje wam przebaczenie i obfitość. Allach wszak jest Szczodry, Wszechwiedzący.

الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ
يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

[a]Patrz 2,170; 24,22.

336. Dzięki temu podobieństwu wierzącego ostrzega się, że jeśli wydaje swoje pieniądze dla pokazania siebie lub jeśli po datku następują wypominania, wszystko, co wydał pójdzie na marne.

337. Werset ten oznacza, że wierni powinni łożyć na sprawę Boga to, co dobre i czyste. Bowiem nawet prawnie zarobione pieniądze mogą zawierać coś złego. Stare i używane rzeczy można dawać biednym, lecz nie można na ten cel przeznaczać artykułów zużytych.

338. *Faqara* oznacza: wywiercił dziurę w perle; *Faqura* oznacza: stał się biednym i potrzebującym; zaś *Faqira* oznacza: narzeka na swój kręgosłup. Tak zatem *Faqr* oznacza biedę; chęć, lub potrzebę, która łamie człowiekowi plecy; troskę lub chęć lub niepokój umysłu (Lane).

339. Werset ten obala szatańskie obawy, że dobrowolne wydawanie pieniędzy na sprawę Boga może uczynić człowieka biednym. Przeciwnie, podkreśla on, że jeśli bogaci ludzie nie będą dobrowolnie łożyć na sprawę Boga, wynikiem będzie narodowy *Faqr*, czyli kraj będzie cierpiał gospodarczo i upadał moralnie, ponieważ jeżeli nie zaspokoi się stosownie podstawowych potrzeb najmniej szczęśliwych członków społeczeństwa, ulegać oni zaczną pokusie sięgania do *Fahshā'* (środków nieczystych i niemoralnych), aby zarobić na życie.

270. [a]On daje mądrość[340] tym, których wybierze, a kto tylko otrzyma mądrość, już otrzymuje obfitość dobra. I nikt nie będzie ostrożnym z wyjątkiem tych, którzy obdarzeni zostali zrozumieniem.

يؤتي الحكمة من يشاء ۚ ومن يؤت الحكمة فقد
أوتي خيرا كثيرا ۗ وما يذكر إلا أولو الألباب ﴿٢٧٠﴾

271. I cokolwiek będziecie wydawać lub ślubować[341], wszystko to Allach zna. Dla złoczyńców zaś nie będzie żadnej pomocy.

وما أنفقتم من نفقة أو نذرتم من نذر فإن
الله يعلمه ۗ وما للظالمين من أنصار ﴿٢٧١﴾

272. Jeśli dajecie [c]jałmużnę otwarcie, to jest to słuszne i dobre, lecz jeśli ukrywacie ją i dajecie ją biednym, to jest to lepiej[342] dla was i [d]On daruje wam wiele[343] spośród waszych złych uczynków. Allach jest Świadomy tego, co czynicie.

إن تبدوا الصدقات فنعما هي ۖ وإن تخفوها و
تؤتوها الفقراء فهو خير لكم ۚ ويكفر عنكم من
سيئاتكم ۗ والله بما تعملون خبير ﴿٢٧٢﴾

273. [e]Nie jest twoim obowiązkiem to, by szli właściwą drogą. Allach wszak prowadzi tych, których chce. I wszystko, co wydacie z bogactwa[344], płynąca z tego korzyść będzie dla was samych, bowiem wydajecie tylko po to,

ليس عليك هداهم ولكن الله يهدي من يشاء ۗ
وما تنفقوا من خير فلأنفسكم ۚ وما تنفقون إلا

[a]17,40. [b]22,30; 76,8; [c]9,60, 103, 104. [d]4,32; 8,30; 29,8; 64,10; 66,9. [e]28,57; 92,13.

340. Werset ten oznacza, że nakaz dotyczący wydawania pieniędzy na cele dobroczynne jest sekretem postępu narodowego i dobrobytu i że opiera się on na mądrości.

341. Istnieje pewna tradycja dotycząca tego, że Święty Prorok nie aprobował czynienia warunkowych ślubowań co do spełniania nieobligatoryjnych aktów dobroci; jeśli jednak człowiek tak czyni, spełnienie ślubowania jest konieczne.

342. Islam w najmądrzejszy sposób zaleca obie formy dawania jałmużny, otwarty i potajemny. Dając jałmużnę otwarcie, człowiek ustanawia dobry przykład do naśladowania. W niektórych wypadkach potajemne dawanie jałmużny jest lepsze, ponieważ wtedy człowiek powstrzymuje się od eksponowania biedy wobec swoich biedniejszych braci, jak też w takim sposobie dawania jałmużny istnieje mniej okazji do poczucia dumy.

343. Partykuła *min* mogła być użyta albo dla podkreślenia, albo w sensie „wiele" lub „trochę".

344. Wykorzystanie słowa Khair, które oznacza też coś dobrego (Lane), powiększa zakres dobroczynności i nie ogranicza go do wydawania samych pieniędzy. Słowo to zawiera w sobie znaczenie czynienia dobrze w jakiejkolwiek formie czy kształcie.

by przypodobać się Allachowi.[345] Wszystko, co wydacie ze swego bogactwa, [a]zostanie wam zwrócone w całej pełni i nie zostaniecie pokrzywdzeni.

ابتغاء وجه الله وما تنفقوا من خير يوف اليكم
وانتم لا تظلمون ﴿٢٧٣﴾

274. Jałmużna jest dla tych ludzi biednych, którzy zatrzymani[346] są na drodze Allacha i nie są w stanie poruszać się po kraju. Ignoranci uważają, że ludzie tacy nie mają potrzeb, ponieważ powstrzymują się od żebrania. [b]Powinieneś poznawać ich po ich wyglądzie.[347] Oni nie żebrzą od ludzi natarczywie.[348] I cokolwiek z bogactwa[348A] wydajecie, zaprawdę, Allach doskonale o tym wie.[349]

للفقراء الذين احصروا في سبيل الله لا يستطيعون
ضربا في الارض يحسبهم الجاهل اغنياء من
التعفف تعرفهم بسيمهم لا يسئلون الناس
الحافا وما تنفقوا من خير فان الله به عليم ﴿٢٧٤﴾

275. [c]Ci, którzy wydają swoje bogactwo w nocy i w dzień potajemnie i otwarcie, oni mają swą nagrodę u Pana. Nie spadnie na nich strach ani nie będą żałować.

الذين ينفقون اموالهم باليل والنهار سرا و
علانية فلهم اجرهم عند ربهم ولا خوف عليهم
ولا هم يحزنون ﴿٢٧٥﴾

[a]2,282; 4,174; 8,61; 39,11. [b]48,30. [c]13,23; 14,32; 16,76; 35,30.

345. Słowa te stanowią wielkie świadectwo wrodzonej dobroci Towarzyszy Świętego Proroka. Znaczy to, że nie potrzebowali oni żadnego przykazania, by łożyć swoje dobra dla sprawy Allacha. Oni już tak czynili z instynktownego pragnienia podobania się Mu.

346. Okoliczności ograniczają czasami człowieka do pozostania w miejscu, w którym nie może on zarabiać na życie. Takie osoby szczególnie zasługują na pomoc od lepiej uposażonych członków społeczeństwa. Do kategorii tej należą na ogół dwa rodzaje ludzi: (a) ci, którzy dobrowolnie pozostają przy Mężu Bożym, nigdy od niego nie odstępując, by jak najwięcej skorzystać na tym duchowo. (b) Ci, którzy zmuszeni są do pozostawania we wrogim otoczeniu, pozbawieni są najpotrzebniejszych do życia rzeczy.

347. *Simā* oznacza rozpoznawanie znaku lub też ogólnego wyglądu, który ma być tym znakiem (Aqrab).

348. Werset ten przypadkowo wychwala tych szanujących się ludzi, którzy powstrzymują się od żebractwa oraz wskazuje na niestosowność żebrania, jak oznaczają to słowa *Ta'affuf* (powstrzymywanie się od rzeczy niewłaściwej lub nieprawnej) oraz *Ilhāf* (z natarczywością).

348A. *Khair* oznacza bogactwo; wielkie bogactwo; bogactwo uczciwie zarobione (Mufradāt).

349. Istnieją dwie kategorie dobroczynności – obowiązkowa *Zakāt* oraz nieobowiązkowa *Sadaqah*. *Zakāt* to zbieranie przez państwo od muzułmanów posiadających określoną ilość pieniędzy lub majątku. Tak zebrane dobro wydawane jest przez państwo na biednych, potrzebujących i sieroty, na wdowy i podróżników, itp. Otrzymujący pomoc nie wiedzą skąd te pieniądze pochodzą. *Zakāt* to kontrola państwa, a nie dobroczynność. *Sadaqah* to rzecz dobrowolna, to jałmużna dawana ludziom potrzebującym z chęci niesienia pomocy innym. Wywołuje ona współczucie wśród dobrze sytuowanych wobec ich biednych braci oraz wdzięczność biednych wobec ich dobroczyńców. Służy też jako środek rozróżniania szczerych wiernych od nieszczerych.

Ci, [a]którzy połykają zyski[350], nie powstają, chyba że tak jak powstaje ktoś, kogo Szatan napełnił szaleństwem.[351] Jest tak, ponieważ powiadają: „Handel jest także jak zysk”, podczas gdy Allach uczynił handel prawowitym, zysk zaś nieprawym. Jeśli zatem ktoś otrzymuje napomnienie od swego Pana i nie zrzeka się, wtedy to, co otrzymał w przeszłości, będzie jego – jego sprawa spoczywa w rękach Allacha. Ci zaś, którzy do tego powracają, są mieszkańcami Ognia, w nim zamieszkają.

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبٰوا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي
يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطٰنُ مِنَ الْمَسِّ ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا
الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبٰوا وَأَحَلَّ اللّٰهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبٰوا
فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِّنْ رَّبِّهِ فَانْتَهٰى فَلَهُ مَا سَلَفَ
وَأَمْرُهُ إِلَى اللّٰهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولٰئِكَ أَصْحٰبُ النَّارِ
هُمْ فِيهَا خٰلِدُونَ ۝

277. Allach wykreśli[352] zysk i [b]spowoduje, że dobroczynność wzrośnie.

يَمْحَقُ اللّٰهُ الرِّبٰوا وَيُرْبِي الصَّدَقٰتِ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ

[a]3,131; 30,40. [b]30,40.

350. *Ribā* znaczy dosłownie nadmiar lub dodatek i oznacza dodatek ponad zasadniczą sumę (Lane). W tym znaczeniu zawiera się i lichwa, i korzyść. Według Hadīth „każda pożyczka mająca na celu korzyść” zawiera się w tej właśnie definicji. Konotacja *Ribā* nie jest całkowicie identyczna z „korzyścią”, jak się to powszechnie rozumie. Jednak z braku lepszego słowa jako ekwiwalentu można używać słowa „korzyść”. W rzeczywistości każdy warunek żądający sumy przekraczającej sumę pożyczki to „korzyść”, bez względu na to, czy rzecz dotyczy innej osoby, czy banku, jakiegoś przedsiębiorstwa lub poczty czy jakiejkolwiek innej organizacji. „Korzyść” nie ogranicza się do pieniędzy. Określenie to rozszerza swój zasięg na wszelkie dobra, które są pożyczane na zasadzie takiej, że mają być oddane z nadmiarem.

351. Słowa te oznaczają, że tak samo jak człowiek szalony nie zdaje sobie sprawy z konsekwencji swojego postępowania, podobnie ludzie pożyczający pieniądze nie są świadomi ohydy szkód moralnych i ekonomicznych wyrządzanych innym ludziom, społeczeństwu i całemu światu. *Ribā* stanowi też pewien element szaleństwa wobec człowieka pożyczającego pieniądze w tym sensie, że całe jego zajęcie wyciąganiem korzyści czyni go nieczułym na wszelkie dobre cele. *Ribā* jest w Islamie czymś zabronionym, ponieważ przyciąga bogactwo w ręce niewielkiej liczby ludzi, a przez to niszcząco wpływa na równy jego podział. Działanie takie wywołuje lenistwo u ludzi pożyczających pieniądze i zabija w nich wszelkie pobudki do pomagania innym oraz zatyka wszelkie źródła zachowania nacechowanego współczuciem. Człowiek pożyczający pieniądze czerpie korzyści z potrzeb i złego położenia innych. Podczas gdy z jednej strony *Ribā* powoduje, że pożyczający wykorzystuje potrzeby innych ludzi, tworzy u dłużnika tendencję do czynienia rzeczy pośpiesznie i nieuważnie, zaciągając dług bez względu na możność oddania go, szkodząc w ten sposób samemu sobie oraz pożyczającemu. *Ribā* prowadzi także do wojny. Żadna dłuższa wojna nie jest możliwa bez pożyczek, z których korzyści ostatecznie prowadzą do gospodarczej ruiny zarówno zwycięzców, jak i pokonanych. System łatwych pożyczek umożliwia rządom prowadzenie niszczących walk, ponieważ mogą one zyskiwać całą swoją machinę wojenną bez sięgania do bezpośrednich podatków. Islam zabrania wszelkiego rodzaju uzyskiwania korzyści. W czasach współczesnych interesy tak nierozłącznie związane są z korzyścią, że prawie niemożliwym jest uniknięcie tego. Gdyby jednak doprowdzić do zmiany systemu i otaczających go warunków, interesy bez korzyści byłyby możliwe, jak w czasach, kiedy Islam dopiero powstawał.

352. Powyższe wydaje się być proroctwem mówiącym, że gospodarka oparta na korzyściach w końcu zniknie i zostanie zniszczona.

Allach nie miłuje nikogo, kto jest potwierdzonym niewiernym i arcygrzesznikiem.

كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ﴿٢٧٧﴾

278. Zaprawdę ci, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, [a]dopełniają Modlitwy i płacą Zakāt, otrzymają swoją nagrodę od Pana, nie spadnie na nich strach ani nie będą żałować.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٨﴾

279. O wy, którzy wierzycie! Okazujcie bojaźń przed Allachem i porzućcie to, co pozostało z zysków, o ile prawdziwie wierzycie.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ
الرِّبَا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٧٩﴾

280. Lecz jeśli tego nie uczynicie, strzeżcie się wojny z Allachem i Jego Posłańcem. Jeśli zaś okażecie skruchę, będziecie mieć swego pryncypała. W ten sposób nie będziecie krzywdzić ani nie będziecie krzywdzeni.

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ۖ
وَإِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ
وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾

281. A jeśliby dłużnik był w ciężkim położeniu, dajcie mu dodatkowy czas, aż będzie mu lżej.[353] I żebyście darowali to jako dobroczynność, byłoby to dla waszego dobra – gdybyście tylko wiedzieli.

وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ ۚ وَأَنْ
تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَكُمْ ۖ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾

282. I strzeżcie się dnia, kiedy będziecie musieli powrócić do Allacha. [b]Wtedy każdej duszy w pełni odpłaci się za to, co się jej należy. A oni nie będą skrzywdzeni.

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ۖ ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ
نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨٢﴾

283. O wy, którzy wierzycie! Kiedy pożyczacie od siebie na ustalony czas, zapisujcie to. I niechaj skryba napisze to wiernie w waszej obecności.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدَيْنٍ إِلَىٰ أَجَلٍ
مُسَمًّى فَاكْتُبُوهُ ۚ وَلْيَكْتُبْ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ ۚ وَ

[a]Patrz 2,4. [b]Patrz 2,273. [c]96,5.

353. Islam nawołuje do pożyczania, lecz powinny to być pożyczki bezinteresowne. Jeżeli dłużnik znajdzie się w sytuacji napiętej w czasie wyznaczonym na zwrot pożyczki, powinien otrzymywać niejako ulgę i przedłużenie terminu do czasu poprawienia się warunków.

Żaden skryba nie powinien tego odmawiać, ponieważ [c]Allach go nauczył; niechaj zatem pisze i niechaj dłużnik dyktuje.[354] On to powinien bać się Allacha, jego Pana, i niczego z tego nie przeoczyć. Jeśli jednak osoba zaciągająca dług byłaby słabego pojmowania lub słaba, lub niezdolna do samodzielnego dyktowania, niechaj ktoś, kto może chronić jej interesów, dyktuje sprawiedliwie. Zawołajcie też dwóch świadków spośród waszych ludzi. A gdyby nie można było zawołać dwóch mężczyzn, wtedy zawołajcie mężczyznę i dwie niewiasty, takich, jakich przyjmiecie za świadków, po to, że gdyby jedna z kobiet zapomniała, to druga mogła jej przypomnieć. Świadkowie nie powinni odmawiać, kiedy się ich wzywa. Nie odnoście się ze sprzeciwem do zapisywania bez względu na to, czy dług jest duży czy mały, tak samo w odniesieniu do wyznaczonego czasu spłaty. Jest to bardziej sprawiedliwe w oczach Allacha i czyni świadectwo pewniejszym i z pewnością bardziej uchroni was przed długiem. Zatem zapisujcie, [a]chyba że chodzić będzie o gotową transakcję, zawieraną między wami na pniu, w którym to przypadku nie będzie z waszej strony grzechem, jeśli tego nie zapiszecie.[354A]

لَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللّٰهُ فَلْيَكْتُبْ
وَلْيُمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللّٰهَ رَبَّهُ وَلَا
يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا
أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ
وَلِيُّهُ بِالْعَدْلِ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ
فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ
مِنَ الشُّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا
الْأُخْرَىٰ وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْأَمُوا
أَنْ تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ أَجَلِهِ ذَٰلِكُمْ أَقْسَطُ
عِنْدَ اللّٰهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ
تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ
جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا وَأَشْهِدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا

[a]4,30.

354. Osoba pożyczająca od kogoś, a nie pożyczająca komuś, powinna dyktować warunki, ponieważ (1) to pożyczkobiorca zaciąga dług, a sprawiedliwość wymaga, aby słowa określające dług dobierał pożyczkodawca; (2) należy u pożyczkodawcy pozostawiać jakiś dokument, nie zaś u pożyczkobiorcy. Tak zatem pożyczkodawca dyktuje warunki, co niejako jest gwarancją poprawności sum oraz warunków spłaty i uniemożliwia powstawanie konfliktów.

354A. Wniosek jest taki, że lepiej byłoby mieć pisemną umowę nawet w przypadku takim jak notatka gotówkowa czy czek.

Miejcie też świadków, kiedy sprzedajecie jedni drugim,[354B] i niechaj nie stanie się krzywda ani skrybie, ani świadkowi. Gdybyście tak postąpili, z pewnością byłoby to z waszej strony nieposłuszeństwem. I bójcie się Allacha. Allach was naucza i Allach zna wszystkie rzeczy całkowicie dobrze.

يُضَآرَّ كَاتِبٌ وَّلَا شَهِيْدٌ ۚ وَإِنْ تَفْعَلُوْا فَإِنَّهٗ فُسُوْقٌۢ
بِكُمْ ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۚ وَيُعَلِّمُكُمُ اللّٰهُ ۚ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيْمٌ ۝

284. A gdybyście byli w podróży i nie mogli znaleźć skryby, wtedy dajcie zastaw z własności.[355] A jeśli jeden z was powierza coś innemu , niechaj tedy ten, komu się powierza, weźmie to i niechaj boi się Allacha, swego Pana. A nie [a]ukrywajcie świadectwa. Kto bowiem je ukrywał, tego serce jest z pewnością grzeszne. Allach zaś dobrze zdaje sobie sprawę z tego, co czynicie.

وَإِنْ كُنْتُمْ عَلٰى سَفَرٍ وَّلَمْ تَجِدُوْا كَاتِبًا فَرِهٰنٌ
مَّقْبُوْضَةٌ ۚ فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي
اؤْتُمِنَ أَمَانَتَهٗ وَلْيَتَّقِ اللّٰهَ رَبَّهٗ ۚ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ ۚ
وَمَنْ يَّكْتُمْهَا فَإِنَّهٗٓ اٰثِمٌ قَلْبُهٗ ۚ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ
عَلِيْمٌ ۝ ع

285. Do Allacha należy wszystko to, co w niebiosach i co na ziemi. I nie jest ważne czy odkrywacie to, co jest w waszych umysłach, lub pozostawiacie to w ukryciu. Allach [b]wezwie was, abyście się z tego rozliczyli.[356] [c]Wtedy On przebaczy, komu zechce, oraz ukarze tych, których zechce ukarać. Allach ma taką moc, by czynić wszystko to, czego zapragnie.[357]

لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ وَإِنْ تُبْدُوْا
مَا فِيْٓ أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوْهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللّٰهُ ۚ فَيَغْفِرُ
لِمَنْ يَّشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيْرٌ ۝

[a]2,141; 5,107. [b]21,48. [c]5,19, 41; 48,15. [d]Patrz 2,137.

354B. Powyższe dotyczy wielkich transakcji.

355. Pożyczki można także dokonywać w formie zastawu. Jedna strona otrzymuje potrzebne pieniądze, a druga jakiś stosowny za nie zastaw. Taka forma transakcji praktycznej zgodna jest z naturą *Amānah*, czyli zaufania lub depozytu dotyczących obu stron. Łącząc pożyczkę z zaufaniem wskazuje się na to, że pożyczka powinna być zwracana z taką samą troską i uczciwością, z jaką składano depozyt.

356. Słowo *bihī* oznacza: (a) na zasadzie lub na podstawie; (b) ponieważ lub z powodu; przez to zdanie to znaczyłoby „Allach zawoła cię, abyś się z tego wytłumaczył", czyli żadna ludzka myśl ani uczynek nie przejdzie bez wytłumaczenia lub rozliczenia się z niej, i nawet jeśli zostanie ukryta, zostanie ukarana lub nagrodzona wedle woli Allacha.

357. Zwrot „wola lub łaska Boga" określa raczej istnienie jakiegoś naturalnego prawa (7,157). Jednak w przypadku Allacha to właśnie Jego wola stanowi Prawo, dlatego Koran użył tego

286. Ten Nasz Posłaniec wierzy w to, co zostało mu objawione od jego Pana, a i podobnie czynią wierni. Wszyscy oni wierzą w Allacha, Jego aniołów, w Jego Księgi i Jego Posłańców,[358] powiadając: [d]„Nie czynimy rozróżnień między Jego Posłańcami". I powiadają: „Usłyszeliśmy i jesteśmy posłuszni. Panie nasz, [a]błagamy Cię o przebaczenie, albowiem do Ciebie wszystko powróci".

آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ
كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ
بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ
رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ

287. [b]Allach nie obarcza żadnej duszy ciężarem ponad jej możliwości.[359] Otrzyma ona nagrodę, na jaką sobie zasłuży, jak i karę, jaką ściągnie na siebie.[360] Panie nasz, nie karz nas, jeśli zapomnimy lub popełnimy błąd[361], oraz, Panie nasz, nie obar-

لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا
مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا
رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ

[a]3,148, 194; 60,6. [b]Patrz 2,234. [c]3,148.

wyrażenia, aby wskazać (1) że Bóg jest ostatecznym autorytetem we wszechświecie; oraz (2) że Jego Wola jest Prawem oraz (3) że Jego Wola manifestuje się w sposób sprawiedliwy i dobroczynny, jako że to On jest Władcą i Posiadaczem doskonałych atrybutów (17,111).

358. Dobre uczynki są rzeczywiście najważniejszym sposobem uzyskiwania oczyszczenia, mają jednak swoje źródło w czystości serca, co można osiągnąć jedynie poprzez właściwe przekonania. Stąd werset ten wymienia szczegółowo podstawowe wierzenia, których naucza Koran, to znaczy wiarę w Boga i Jego aniołów, w Jego Księgę i Jego Posłańców, oraz w porządek naturalny.

359. Zdanie to stanowi poważne odrzucenie doktryny Przebłagania (pokuty). Zawiera ono w sobie dwie ważne zasady: (1) że przykazania Boże są zawsze dawane stosownie do zdolności człowieka i jego naturalnych ograniczeń. (2) Że oczyszczenie moralne tego świata niekoniecznie oznacza całkowite wyswobodzenie się od wszelkich rodzajów niepowodzeń i niedociągnięć. Wszystko, czego oczekuje się od człowieka, to staranie się o dobro oraz unikanie zła i grzechu wedle możliwości – reszta zaś zostanie człowiekowi wybaczona przez litościwego Boga. Tak zatem nie jest potrzebna żadna pokuta (przebłaganie).

360. Słowo *Kasaba* na ogół oznacza czynienie dobrych uczynków, zaś *Iktasaba* czynienie zła. Oba te słowa pochodzą od tego samego rdzenia, lecz to drugie oznacza większy wysiłek ze strony sprawcy. Człowiek zostanie nagrodzony za czynienie dobrych uczynków, nawet jeśli będą one przypadkowe i dokonane nieświadomie, podczas gdy będzie on ukarany za złe uczynki tylko wtedy, jeśli będą dokonane świadomie.

361. W normalnych okolicznościach *Nisyān* oraz *Khatī'ah* nie są karalne ze względu na brak intencji czy motywu, które muszą być obecne, jeśli ma być wymierzona kara. Tutaj jednak słowa te oznaczają zapomnienie lub błąd, których można uniknąć, gdyby tylko właściwie się postarać.

czaj nas obowiązkiem[362] tak, jak obarczyłeś tych, którzy byli przed nami. Panie nasz, nie obarczaj nas tym, do dźwigania czego nie mamy dosyć sił. Zmyj nasze grzechy i daj nam przebaczenie, jak i miej dla nas litość. Tyś jest naszym Panem, ᶜwięc pomóż nam przeciwko ludziom niewierzącym.

وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلٰىنَا
فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكٰفِرِينَ ﴿٢٨٦﴾

362. *Isr* oznacza (1) ciężar, który nie pozwala komuś na poruszanie się; (2) wielki obowiązek, którego złamanie sprawia, że człowiek zasługuje sobie na karę; (3) grzech lub obrazę; oraz (4) ciężką karę za grzech. Zwrot „nie obarczaj nas takim obowiązkiem, jaki nałożyłeś na tych, co przed nami" nie oznacza, aby nakładany na nas ciężar miał być lżejszy od tego, który nałożony został na naszych poprzedników. Znaczenie jest tutaj takie, żebyśmy byli zabezpieczeni przed niedotrzymaniem obowiązków Twojego przymierza i w ten sposób uratowani zostali przed ściągnięciem na nas odpowiedzialności za nieposłuszeństwo, jak było w przypadku tych przed nami. Jest to zbiorowa modlitwa, błaganie o zachowanie i ochronę Islamu oraz ochronę muzułmanów przed ściągnięciem przez nich na ich głowy gniewu Bożego.

ROZDZIAŁ 3

ĀL 'IMRĀN

(Objawiona po Hijrah)

Związek z poprzednią surą

Istnieje tak wielki i dalekosiężny związek między tą surą i poprzednią, Al-Baqarah, że obie nazywane są Al-Zahrāwān (Dwie Promienne). Podczas gdy Al-Baqarah mówi o złych przekonaniach i praktykach Żydów, od których rozpoczęło się Prawo Mojżeszowe, obecna sura przede wszystkim zajmuje się złymi doktrynami i dogmatami chrześcijaństwa, który to temat stanowi kulminację tego Rozdziału. Sura ta nazywa się Āl 'Imrān (rodzina 'Imrān). Imran lub Amran był ojcem Mojżesza i Aarona, przodków rodziny, z której pochodziła Maria, matka Jezusa, którego krótki opis życia i misji przedstawiony jest w tej właśnie surze. Będąc mocno powiązaną z Al-Baqarah, sura ta była prawdopodobnie objawiona po tamtej. Szczegółowy opis bitwy pod Uhud umieszcza jej objawienie w trzecim roku Hijrah.

Āl 'Imrān łączy się z Al-Baqarah w dwojaki sposób. Po pierwsze, istnieje ścisły i głęboki związek tematu tej sury z całością sury Al-Baqarah, jak też związek z końcowym fragmentem Al-Baqarah oraz wstępnymi wersetami tej sury. Właściwie porządek w Koranie jest dwojaki. Albo temat, którym kończy się jeden Rozdział, jest kontynuowany w Rozdziale następnym, albo cały temat poprzedniego Rozdziału łączy się z tematyką następnego. Ten dwojaki związek istnieje również pomiędzy Al-Baqarah oraz Āl 'Imrān. Związek tematyczny pomiędzy Al-Baqarah i Āl 'Imrān składa się głównie na opis powodów, które doprowadziły do przeniesienia Proroctwa z Prawa Mojżeszowego na Prawo Islamu. Był to najważniejszy temat Al-Baqarah i w tamtej surze wiele miejsca poświęcone zostało wyjaśnieniu zdegenerowanych warunków Żydów. Jednak w Al-Baqarah niewiele światła pada na chrześcijaństwo, w którym Prawo Mojżeszowe znalazło swoją kulminację. To pominięcie mogło wywołać pozornie słuszną wątpliwość, że chociaż Judaizm, który stanowił początek Prawa Mojżeszowego, uległ zepsuciu, jego kulminacja, wiara chrześcijańska, pozostawała nadal czysta; stąd najwyraźniej nie było potrzeby wprowadzania i zakładania nowej religii – Islamu. By pozbyć się tej wątpliwości w tej surze przedstawia się fałszywość dogmatów chrześcijańskich.

Tytuł

Sura ta znana jest ze swych kilku nazw w Hadīth, czyli Al-Zahrā' (Promienna), Al-Amān (Pokój), Al-Kanz (Skarb), Al-Mu'īnah (Pomoc), Al-Mujādalah (Orędownictwo), Al-Istighfār (Poszukiwanie przebaczenia) oraz Al-Tayyibah (Czysta).

Ponieważ w surze tej ma być mowa o fałszywości doktryn chrześcijańskich, Rozdział ten rozpoczyna się od uwagi, że ponieważ chrześcijaństwo uległo zepsuciu i degeneracji, nie może stanowić przeszkody we wprowadzaniu nowego i lepszego Prawa. Przeciwnie, samo chrześcijaństwo stanowiło niezbite świadectwo potrzeby wprowadzenia nowego Prawa. W konsekwencji Boże atrybuty – Życie, Samoistnienie oraz Wszechpodtrzymywanie – zostały umieszczone na początku tej sury dla obalenia podstawowych doktryn chrześcijaństwa. Inny związek pomiędzy tymi dwiema surami, a mianowicie ten, iż końcowa część Al-Baqarah łączy się ze wstępem tej sury, jasno wynika z faktu, że Al-Baqarah zakończyła się modlitwą o odrodzenie narodowe i reformację wśród muzułmanów oraz zwycięstwo Islamu nad jego wrogami, zaś Boże atrybuty – Życie, Samoistnienie oraz Wszechpodtrzymywanie – umieszczone zostały na samym początku tej sury, aby zapewnić muzułmanów, że Bóg z pewnością przyjdzie im z pomocą, albowiem On jest Życiem, Samoistnieniem i Wszechpodtrzymaniem. Jego moc nie zna słabości ani pomniejszenia.

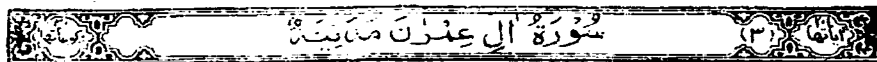
Temat

Sura ta, podobnie jak poprzednia, zaczyna się skrótem literowym, *Alif Lām Mīm* (Jam jest Allach, Wszechwiedzący), który to skrót ma na celu zwrócenie uwagi na Boży atrybut wiedzy. Natomiast wymienienie atrybutów Bożych – Życia, Samoistnienia i Wszechpodtrzymania – ma na celu wskazanie, że w tej surze Boski atrybut wiedzy konkretyzuje się w Bożych atrybutach Życia, Samoistnienia i Wszechpodtrzymania. Znaczy to, iż fakt, że Bóg jest Życiem, Samoistnieniem i Wszechpodtrzymaniem, stanowi dowód Jego Wszechwiedzy, ponieważ śmierć i upadek są wynikiem braku wiedzy. Obecna sura powiada dalej, że ponieważ Żydzi i chrześcijanie zeszli z właściwej drogi, to fakt, iż są następcami Torah i Ewangelii nie uchroni ich przed gniewem Bożym, ponieważ Księgi zostały skrócone i nie są w stanie zaspokoić potrzeb i wymagań człowieka. Następnie sura ta powiada muzułmanom, aby odrzucili ze swoich umysłów wszelkie wątpliwości dotyczące tego, że – w świetle liczbowej przewagi Żydów i chrześcijan oraz wyższości środków materialnych pozostających w ich dyspozycji – nie zwyciężą tych ostatnich, ponieważ Bóg już przyznał im dominację nad ich silniejszymi wrogami, nad Quraish i innymi niewiernymi plemionami Arabii. Ten sam fenomen powtórzony zostanie teraz. Ponadto, zwycięstwa narodowe nie są jedynie wynikiem przewagi środków narodowych, ale przede wszystkim wynikają one z wyższości narodowego morale. Ostateczne zwycięstwo należeć będzie do muzułmanów, ponieważ choć nie posiadają oni środków materialnych, posiadają właściwą moralność i środki duchowe i ponieważ wyznają prawdziwą religię.

Następnie sura ta zajmuje się otwieraniem oczu wrogom Islamu na sprawę, jakoby ich zwyczaje narodowe były lepsze od muzułmańskich. Dalej powiada się im, że przez trzymanie się niewłaściwych przekonań i sięganie do złych praktyk sprawiają wrażenie, jakby ignorowali prawo przyczyny i skutku, którego nie da się obejść bezkarnie. Sura ta rozwija następnie twierdzenie, że droga do postępu i dobrobytu wśród muzułmanów nie leży w naśladowaniu dróg i zwyczajów innych ludów, lecz w wytrwałym naśladowaniu Islamu i Świętego Proroka. Potem przedstawia się w tej surze jasny i szczegółowy opis prawdziwego tematu wraz z krótkim odniesieniem do początków chrześcijaństwa, którego obalenie jest jednym z głównych tematów. Następnie zwaca się uwagę Ludu Księgi na fakt, że skoro muzułmanie także wierzą w prawdę o Boskim pochodzeniu i źródle Wiary, to dlaczego mieliby oni tracić swoje siły i zasoby w walce, zamiast połączyć się i wspólnie głosić niewiernym doktrynę Jedności Boga, co do której się zgadzają, z zachowaniem w rozsądnych granicach własnych różnic doktrynowych. Tak zatem ostrzega się chrześcijan szczególnie, że nie mogą mieć nadziei na trwanie jako „narodu wybranego" i zachowanie łaski Bożej i Jego miłości, skoro nie chcą zaakceptować nowej Wiary. Zadaje się im pytanie, po przystaniu na doktrynę, że od czasu do czasu Prawda zostaje przez Boga objawiona, czy mogą w uzasadniony sposób zaprzeczyć tej zasadzie? Dalej stwierdza się, że sprawy, względem których Lud Księgi tak kłóci się z muzułmanami, wcale nie są wielkiej wagi, ponieważ pierwotnie niektóre z nich uważane były za dozwolone przez ich własnych praojców. Rozwija się dalej temat, że muzułmanie i Żydzi mają punkt styczny w osobie Abrahama, a ponieważ to właśnie Abraham położył fundamenty Ka'bah, to dlaczego Izraelici mieliby się spierać z muzułmanami na podstawie wymyślonych i mało istotnych różnic? Następnie ostrzega się muzułmanów, że Lud Księgi tak daleko posunął się w przeciwstawianiu się im, że skoro tylko odnajdą swoją własną drogę, tamci na pewno ich z niej ściągną. Muzułmanie jednak nie zboczą ze swojej drogi, ponieważ to oni otrzymują łaskę Bożą. Napotkają silną opozycję i będą przez nich prześladowani, co powinni wytrzymać spokojnie i cierpliwie i nie powinni starać się wzmocnić swojego związku z Bogiem i ustalać wzajemnych stosunków na jakiejś silniejszej podstawie, ponieważ wkrótce będą potrzebowali rozwinąć zjednoczony front, by odeprzeć potężny atak chrześcijan. Zanim nadejdzie jednak ten czas muzułmanie powinni pomnożyć swoje szeregi, niosąc Posłannictwo Islamu jak największej liczbie ludzi. Ostrzega się ich następnie przed złudzeniem, że w przypadku walki z chrześcijanami, pomogą im Żydzi. Przeciwnie, ci ostatni nie będą szczędzić wysiłków, by nękać muzułmanów. Pomimo tego ostrzeżenia sura ta przyznaje, żw wszędzie istnieje jakieś dobro i że nie wszyscy Ludzie Księgi są źli. Są wśród nich także i ludzie dobrzy, lecz tylko ci, którzy przeciwstawiają się Islamowi będą cierpieć. Właśnie tych powinni muzułmanie unikać, aby nie przejąć ich niewłaściwej moralności.

Następnie wspomina się krótko o bitwie pod Badr. Powiada się muzułmanom, że tak jak Bóg wspierał ich i pomagał im w obliczu przeciwieństw ze strony bałwochwalczych mieszkańców

Mekki, to samo stanie się w odniesieniu do chrześcijan. Łaska i litość Boża będzie im towarzyszyć w trudnych chwilach opozycji. Lud Księgi zależny jest w swoich zasobach materialnych i sile od transakcji opartych na korzyści. Jednak branie i dawanie korzyści jest sprzeczne z dobrą moralnością. Biorąc korzyści ubliżają oni sługom Bożym, zaś stosując się do dogmatu Pokuty i nieakceptacji skruchy głoszą oni, że Bóg jest bezlitosny jak oni sami. Zachęca się dalej wiernych do pełnienia ich obowiązków, składania stosownych ofiar i właściwego wykorzystywania posiadanych zasobów materialnych oraz pozostawiania reszty dla Boga, aby ich misja całego życia odniosła sukces. Następnie sura ta głosi bardzo wspaniałą zasadę, a mianowicie, że Święty Prorok jest tylko Posłańcem Bożym. Gdyby został zabity w bitwie lub umarł (chociaż zgodnie z obietnicą Bożą nigdy nie zginie w walce), muzułmanie nie powinni tracić ducha i nie powinni zacząć wątpić w prawdę Islamu, ponieważ Islam nie zależy w swoim sukcesie i wspaniałym funkcjonowaniu od żadnego człowieka, choćby był najwyżej wyniesiony wśród wszystkich. Inną zasadą postępowania w czasie wojny jest taka, że przywódcy muzułmańscy powinni mieć dla muzułmanów więcej wyrozumiałości w takich czasach i że powinni szanować ich wrażliwość, po to, aby wrogowie nie mogli skorzystać i wzniecać niezgodę i rozłam wśród muzułmanów. Zachęca się dalej wiernych do tego, aby w takich czasach wszelkie sprawy uzgadniać wspólnie. Potem przypomina się muzułmanom o tym wielkim dobrze, jakie uczynił im Bóg w tym, że powołał spośród nich wielkiego Posłańca. Muzułmanie powinni za nim iść i unikać drogi naruszania spokoju. Sura ta ustanawia taką zasadę: tym, którzy zginą w walce dla sprawy Prawdy, należy się szczególny szacunek. W chwili śmierci otrzymują życie wieczne i poprzez nią inspirują innych do nowego życia. Ponownie wspomina się o Ludzie Księgi, mówiąc, iż moralnie lud ten tak podległ zepsuciu, że podczas gdy z jednej strony twierdzi on, że jest „wybranym ludem Bożym", z drugiej waha się przed łożeniem pieniędzy na Jego sprawę. Zachęca się gorąco muzułmanów, aby wyciągali z tego wnioski. Deprawację moralną tego ludu przeciwstawia się dalej jego twierdzeniom, jakoby miał przykazanie sprzymierzenia się tylko z tym Posłańcem, który będzie od nich wymagał większych ofiar. Sura ta powiada, że Posłańcy tacy pojawiali się wśród nich, ale że lud ten nie chciał ich akceptować. Następnie rozwijany jest temat ofiar na rzecz sprawy narodowej. Później ostrzega się muzułmanów, że ich wiara zostanie poddana srogiej próbie. Nie powinni uważać, że osiągną sukces bez przejścia przez ogień i krew. W następnych kilku wersetach wspomina się o niektórych szczególnych cechach prawdziwych wiernych oraz naucza się ich niektórych modlitw, które mają znaczenie dla dobrobytu i postępu narodowego. Sura ta kończy się opisem zasad zachowania na zasadzie określenia, którzy muzułmanie mogą osiągnąć sukces i znaczenie w tym życiu oraz łaskę Bożą w życiu przyszłym.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [a]Alif Lām Mīm.[362A]

الٓمّٓ ②

3. [b]Allach jest tym, poza którym nie ma nikogo godnego czci – Żywym, Samoistnym i Wszechutrzymującym.[363]

اللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّوْمُ ③

4. [c]On zesłał tobie Księgę zawierającą prawdę[364] i wypełniającą to, co było przed nią. To On zesłał Torah[365] i

نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ

---

[a]Patrz 2,2. [b]Patrz 2,256. [c]4,106; 5,49; 29,52; 39,3.

362A. Patrz 16.

363. Werset ten zawiera stanowcze odparcie fałszywej doktryny o boskości Jezusa. Ponieważ doktryna ta jest jednym z głównych tematów tej sury, wstępne wersety stosownie do niego nawiązują, wymieniając te atrybuty Boga, które podcinają korzenie owej doktryny. Atrybuty te, a mianowicie Życie, Samoistnienie i Wszechpodtrzymanie, dowodzą, że z jednej strony Bóg – Posiadacz tych atrybutów – nie potrzebuje partnera ani pomocnika, zaś z drugiej, że Jezus, który podlegał prawu narodzin i śmierci i przez to nie był ani wieczny, ani samoistniejący, ani też wszechpodtrzymujący, nie mógł być Bogiem. Atrybuty te dowodzą także fałszywości doktryny Odkupienia, która jest następstwem powyżej wymienionej. Chrześcijanie twierdzą, że Jezus poniósł śmierć dla odkupienia grzechów ludzkości. Gdyby tak było, to nie mógłby być Bogiem, ponieważ Bóg jest wiecznie żywy i nie podlega śmierci, stałej czy nawet tymczasowej. Nie ma też sensu twierdzenie, że śmierć Jezusa oznaczała jedynie oddzielenie się boga-Jezusa od jego fizycznej powłoki. Według przekonań chrześcijańskich związek boga-Jezusa z jego fizyczną powłoką był w swej naturze tymczasowy i musiał pewnego dnia przestać istnieć, nawt gdyby Jezus nie umarł na krzyżu. Tak więc przerwanie tego związku nie miałoby żadnego celu. Musi istnieć jakaś inna śmierć, która przyniosła odkupienie jego grzesznym następcom. Według samych chrześcijan śmierć spadła na Jezusa po tym jak po ukrzyżowaniu zszedł do Piekła lub Otchłani (Dz 2,31). Tak zatem, będąc dalekim od odporności na śmierć, co jest wyłączną prerogatywą Boga, Jezus umarł zarówno w sensie dosłownym, jak i przenośnym. Podobnie atrybuty Samoistnienia i Wszechpodtrzymywania dowodzą fałszywości doktryny chrześcijańskiej. Będąc Samoistnieniem i Wszechpodtrzymaniem, Bóg nie tylko powinien żyć sam z siebie, ale i wszystkie inne istoty powinny otrzymywać od niego wsparcie i pomoc. Jezus jednak nie posiadał tych atrybutów. Jak inni śmiertelnicy był zrodzony z kobiety, żył jedząc i pijąc, odczuwał ból i cierpiał nieszczęścia, prosił innych, aby modlili się o ulgę w jego cierpieniach i na koniec, jak powiadają chrześcijanie, umarł na krzyżu. Nowy Testament prezentuje dość świadectw na poparcie tych faktów. Jednakże Bóg, będąc Wiecznie-Żywym, Samoistniejącym i Wszechpodtrzymującym, jest ponad wszystkimi tymi słabościami fizycznymi.

364. *Haqqa* oznacza: to było lub stało się sprawiedliwe, właściwe, prawe, prawdziwe, autentyczne, wyjątkowe, zasadnicze lub rzeczywiste; lub to było lub stało się faktem ustalonym lub potwierdzonym; albo to było, lub stało się wiążące, obowiązujące (Lane). Zwrot *Bil-Haqq* oznacza, (1) że Koran zawiera nauki oparte na wiecznych prawdach, na które nie można skutecznie natrzeć; (2) że jego pierwszymi odbiorcami są ludzie najlepiej do tego faktu przygotowani; (3) że pojawił się on we właściwym czasie i spełnia wszystkie prawdziwe potrzeby ludzkie; (4) że pojawił się, by pozostać, i że żadne wysiłki ze strony jego przeciwników nie są w stanie zniszczyć go ani go zmienić.

365. Słowo *Taurāt* pochodzi od *Warā*, które oznacza: on spalił; on ukrył (Aqrab). Taurāt tak właśnie jest nazywane, ponieważ prawdopodobnie w jego pierwotnej czystości czytanie go i działanie wedle jego nauk rozniecało w sercach ludzi ogień miłości Bożej. Możliwe, że słowo to zawiera także pewną wskazówkę, iż w Księdze tej znajdują się ukryte wspaniałe proroctwa o nadejściu ostatniego dającego Prawo Proroka. Taurāt to nazwa stosowana w odniesieniu do pięciu ksiąg Mojżeszowych: Księgi Rodzaju, Wyjścia, Kapłańskiej, Liczb oraz Powtórzonego Prawa. Nazwę tę stosuje się także czasami w odniesieniu do Dziesięciu Przykazań.

Ewangelię[366] przed nią jako przewodnictwo dla ludzi. I to On zesłał [a]Roztropność.[367]

وَأَنْزَلَ التَّوْرٰىةَ وَالْإِنْجِيْلَ ۝

5. Zaprawdę, na tych, którzy zaprzeczają Znakom od Allacha, spadnie sroga kara. A [b]Allach jest Potężny, jest Panem zapłaty.

مِنْ قَبْلُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَأَنْزَلَ الْفُرْقَانَ ۬
إِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌ ۬
وَاللّٰهُ عَزِيْزٌ ذُو انْتِقَامٍ ۝

6. Zaprawdę, [c]nic na ziemi ani w niebiosach nie ukryje się przed Allachem.

إِنَّ اللّٰهَ لَا يَخْفٰى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي
السَّمَآءِ ۝

7. [d]On jest tym, który kształtuje nas w łonach[368] tak, jak tego pragnie. Nie ma nikogo godnego czci poza Nim – Potężnym, Mądrym.

هُوَ الَّذِيْ يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَآءُ ۬ لَآ إِلٰهَ
إِلَّا هُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝

8. On to zesłał ci Księgę. [e]Zawarte są w niej wersety niezachwiane i decydujące w znaczeniu[369] – te są podstawą[370A] tej Księgi – a są też i [a]inne,

هُوَ الَّذِيْٓ أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتٰبَ مِنْهُ اٰيٰتٌ مُّحْكَمٰتٌ
هُنَّ أُمُّ الْكِتٰبِ وَأُخَرُ مُتَشٰبِهٰتٌ ۬ فَأَمَّا الَّذِيْنَ فِيْ

[a]2,54 186; 8,42; 21,49; 25,2. [b]5,96; 14,48; 39,38. [c]14,39; 40,17; 64,5; 86,6. [d]22,6; 23,12-15; 39,7; 40,65; 64,4; [e]11,2.

366. *Injil*, które oznacza „dobre nowiny", jest według Aqrab słowem greckim (nie pochodzącym od żadnego rdzenia arabskiego), od którego pochodzi słowo „Ewangelia". Nazwa Ewangelia bierze się nie tylko stąd, że księgi te przedstawiają Dobrą Nowinę tym, którzy przyjęli Jezusa, lecz również dlatego, że zawierały one proroctwa dotyczące przyjścia największego z Proroków, którego przyjście Jezus określił jako przyjście Samego Pana (Mt 21,40). Słowo to nie odnosi się do obecnych czterech ewangelii, napisanych przez następców Jezusa długo po jego ukrzyżowaniu i które przedstawiają zaledwie opis jego życia i nauk, lecz do prawdziwego objawienia, jakie otrzymał Jezus.

367. *Al-Furqān* może odnosić się do Koranu lub do Znaków niebieskich przedstawianych Świętemu Prorokowi, które ustalają jego prawdę.

368. Ponieważ rozwój dziecka odbywa się w łonie matki, potomstwo jej w naturalny sposób podlega wpływom jej warunków fizycznych i moralnych. Tak samo Jezus, którego ciało, jak ciało innych istot ludzkich, formowało się w łonie matki, nie mógł uniknąć wpływów ograniczeń i niedoskonałości kobiety. Oto dlaczego podczas swojej rozmowy z chrześcijanami z Najrān Święty Prorok wskazywał na narodziny Jezusa jako element obalający tezę o jego boskości. Mówi się, iż powiedział on tak: „Czyż nie wiecie, że kobieta poczęła Jezusa i że potem wydała go na świat tak jak normalna kobieta wydaje na świat dziecko?" (Jarir, iii. 101)

369. *Muhkam* oznacza (1) to, co zostało zabezpieczone przed zmianami; (2) to, w czym nie ma wieloznaczności ani możliwości zwątpienia; (3) to, co jest jasne w swym znaczeniu i decydujące w swym opisie; oraz (4) werset, który zawiera naukę charakterystyczną dla Koranu (Mufradāt oraz Lane).

370. *Umm* oznacza (1) matka; (2) źródło lub pochodzenie lub podstawę jakiejś rzeczy; (3) coś, co jest źródłem podtrzymania lub reformacji czy naprawy innej rzeczy; (4) coś, z czym otaczające to rzeczy łączą się (Aqrab oraz Mufradāt).

które dopuszczają możliwość różnorodnych interpretacji.[371] Ludzie, którzy w sercach mają zepsucie, wyszukują takie wersety, które można równie interpretować, starając się wywoływać niezgodę i szukając niewłaściwej dla danego wersetu interpretacji. A nikt nie zna [b]właściwej interpretacji[372] z wyjątkiem Allacha [c]oraz tych, którzy mocno opierają się na wiedzy. Oni to powiadają: „Wierzymy w to. Całość pochodzi od naszego Pana". I nikt nie zważa, jedynie ci, którzy obdarowani są rozumem.[373]

قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ
الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ ۚ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ
إِلَّا اللَّهُ ۘ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ
مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا ۗ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ⑧

[a]39,24. [b]7,54; 18,79. [c]4,163.

371. *Mutashābih* używane jest w odniesieniu do (1) takiego zdania, zwrotu lub wersetu, który dopuszcza inne, choć zgodne, sposoby interpretowania; (2) tego, czego części są podobne lub zgodne względem siebie; (3) tego, czego znaczenie jest podobne do sensu, który nie jest zamierzony; (4) tego, czego prawdziwe znaczenie można poznać tylko w nawiązaniu do tego, co określane jest mianem *Muhkam*; (5) tego, czego nie sposób właściwie zrozumieć bez wielokrotnego przemyślenia; (6) wersetu, który zawiera naukę korespondującą z lub podobną do nauk zawartych w poprzednich Pismach objawionych (Mufradāt).

372. *Ta'wil* oznacza (1) interpretację lub wyjaśnienie; (2) przypuszczenie co do znaczenia mowy lub pisma; (3) odwiedzenie mowy lub pisma od jego właściwej interpretacji; (4) interpretację snu; (5) koniec, wynik lub następstwo jakiejś rzeczy (Lane). W tym wersecie wyraz ten pojawia się dwa razy. W pierwszym przypadku przedstawia on drugie i trzecie znaczenie, zaś w drugim pierwsze lub piąte.

373. Werset ten prezentuje złotą zasadę, że aby udowodnić jakąś kontrowersyjną sprawę, należy rozpatrywać decydującą i dobrze opisaną część Pisma. Jeśli powyższe przeciwstawia się konstrukcji jakiegoś wieloznacznego fragmentu, fragment ten należy interpretować tak, aby harmonizował z decydującymi i dobrze opisanymi częściami tekstu. Według tego wersetu Koran zawiera dwa rodzaje wersetów. Niektóre to *Muhkam* (mocne i decydujące znaczenie), zaś inne to *Mutashābih* (możliwe do różnorakiego interpretowania). Właściwy sposób interpretowania wersetów *Mutashābih* to taki, w którym akceptuje się tylko taką interpretację, jaka zgodna jest z wersetami znanymi jako *Muhkam*. W 39,24 całość Koranu nazywana jest *Mutashābih*, zaś w 11,2 wszystkie wersety Koranu opisane są jako *Mukham*. Nie należy tego rozumieć jako przeciwieństwa komentowanego wersetu, zgodnie z którym niektóre wersety w Koranie to *Muhkam*, zaś inne to *Mutashābih*. Jeśli chodzi o znaczenie rzeczywiste wersetów Koranu, całość tej księgi to *Muhkam*, ponieważ wszystkie jej wersety zawierają decydujące i wieczne prawdy. W drugim sensie jednak, całość Koranu to *Mutashābih*, jako że wersety w Koranie są tak sformułowane, aby jednocześnie przekazywać kilka równie prawdziwych i dobrych znaczeń. Koran jest także *Mutashābih* (wzajemnie podobny) w tym sensie, że nie ma w nim niezgodności ani przeciwstawień oraz że jego wersety wzajemnie się potwierdzają. Lecz niektóre części Koranu są z pewnością *Muhkam*, zaś inne *Mutashābih* dla różnych czytelników zgodnie z ich wiedzą, możliwościami umysłu i zdolnościami naturalnymi – co prezentuje komentowany werset. Jeżeli chodzi o proroctwa, to te, które napisane są jasnym i bezpośrednim językiem oraz dopuszczają tylko jedno znaczenie, uznawane będą za *Muhkam*, natomiast te, które opisane są językiem metaforycznym, które dopuszczają więcej niż jedną interpretację, będą uważane za *Mutashābih*. Dlatego proroctwa opisane językiem metaforycznym należy interpretować w świetle proroctw opisanych jasno i dosłownie oraz w świetle podstawowych i zasadniczych reguł Islamu. W kwestii proroctw *Muhkam* czytelnik odsyłany jest do 58,22, natomiast 28,86 zawiera proroctwo *Mutashābih*. Określenie *Muhkam* można też stosować

9. „Panie nasz, nie pozwól, aby serca nasze poddały się zepsuciu po tym, jak wskazałeś nam drogę[374], i obdarz nas swą litością. Zaiste, Tyś jest Wielkim Dawcą".

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِن
لَّدُنكَ رَحْمَةً ۚ إِنَّكَ أَنتَ الْوَهَّابُ ﴿٩﴾

10. „Panie nasz, [a]Ty z pewnością zbierzesz razem całą ludzkość w Dniu, co do którego nie ma żadnych wątpliwości. Zaiste, Allach nigdy nie łamie swojej obietnicy".

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَّا رَيْبَ فِيهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ
لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿١٠﴾ ع

11. Ludziom, którzy nie wierzą[375], [b]ich posiadłości ani ich dzieci w ogóle nie pomogą przeciwko Allachowi. To oni właśnie są strawą dla Ognia.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَن تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُم
مِّنَ اللَّهِ شَيْئًا ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ ﴿١١﴾

12. [c]Ich przypadek[376] podobny jest do przypadku ludu Faraona, jak i tych przed nim. Oni odrzucili Nasze Znaki. Allach zatem ukarał ich za ich grzechy, a jest On Srogi w karaniu.

كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ ۙ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ ۗ وَاللَّهُ شَدِيدُ
الْعِقَابِ ﴿١٢﴾

13. Powiedz tym, którzy nie wierzą: [d]„Zostaniecie pokonani i wrzuceni do Piekła, a jest ono złym miejscem do odpoczynku".

قُل لِّلَّذِينَ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُحْشَرُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ ۚ
وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٣﴾

[a]3,26; 4,88; 45,27. [b]3,117; 58,18; 92,12; 111,3. [c]8,53, 55. [d]8,37; 54,46.

wobec takich wersetów, które zawierają pełne i całkowite przykazania, podczas gdy *Mutashābih* to wersety prezentujące zaledwie część jakiegoś przykazania i dlatego należy je czytać łącznie z innymi wersetami dla zrozumienia całego nakazu. *Muhkamāt* (wersety decydujące) dotyczą na ogół Prawa i doktryn Wiary, podczas gdy *Mutashābihāt* zajmują się na ogół sprawami mniej ważnymi oraz opisują życie proroków lub historię ludów, wykorzystując czasami idiomy dopuszczające różne interpretacje. Takich wersetów nie należy interpretować w sposób przeciwstawiający się dobrze sformułowanym dogmatom Wiary. Można w tym miejscu zwrócić uwagę na fakt, że użycie metafor, podstawy wersetów *Mutashābih* w Pismach religijnych, jest konieczne do zapewnienia rozległości znaczeniowej najmniejszych nawet słów, do dodania stylowi piękna i wdzięku oraz do dostarczania ludziom swoistej próby, bez której rozwój duchowy i doskonałość nie są możliwe.

374. Właściwe poznanie Koranu dawane jest tylko tym, którzy są czystego serca (56,80).

375. Ponieważ wszystkie te wersety w szczególny sposób odnoszą się do chrześcijan, można wobec nich stosować słowo „niewierzący", które występuje w komentowanym wersecie.

376. *Dā'b* oznacza zwyczaj, nawyk lub sposób robienia czegoś; przypadek, sprawę lub warunek (Aqrab).

14. Zaprawdę, był dla was Znak[377] w [a]tych dwóch armiach, które się ze sobą starły. Jedna walczyła za sprawę Allacha, a druga była armią niewierzących, których ujrzeli swoimi własnymi oczami, a było tamtych dwa razy więcej niż ich samych.[378] W ten sposób [b]Allach wzmacnia swą pomocą każdego, kogo zechce. W tym, zaiste, zawiera się lekcja dla tych, którzy mają oczy.

قد كان لكم آية في فئتين التقتا فئة تقاتل في
سبيل الله وأخرى كافرة يرونهم مثليهم رأي
العين والله يؤيد بنصره من يشاء إن في ذلك
لعبرة لأولي الأبصار ⑭

15. [c]Miłość rzeczy upragnionych wydaje się ludziom bez skazy – niewiasty i dzieci, zebrane stosy złota i srebra, rasowe konie i bydło, i zbiory. [d]Są to artykuły życia doczesnego[379], lecz to Allach jest tym, u którego jest najwspanialszy dom.

زين للناس حب الشهوات من النساء والبنين
والقناطير المقنطرة من الذهب والفضة والخيل
المسومة والأنعام والحرث ذلك متاع الحياة
الدنيا والله عنده حسن المآب ⑮

16. Powiedz: „Czy mam powiedzieć wam o [e]czymś lepszym niż to?" Dla tych, którzy okazują bojaźń Bożą, są ogrody u ich Pana, poniżej których płyną strumienie. Tam zamieszkają oni i ich [f]czyści małżonkowie – [g]upodobanie Allacha. Allach zważa na swoje sługi,

قل أؤنبئكم بخير من ذلكم للذين اتقوا عند
ربهم جنات تجري من تحتها الأنهار خالدين فيها
وأزواج مطهرة ورضوان من الله والله بصير
بالعباد ⑯

[a]8,42, 43. [b]8,27. [c]18,47; 57,21. [d]3,186; 9,38; 10,71. [e]8,47; 19,77. [f]Patrz 2,26. [g]3,163, 175; 5,3; 9,72; 48,30; 59,9.

377. Werset ten nawiązuje do bitwy pod Badr, gdzie 313 źle wyposażonych i źle uzbrojonych muzułmanów całkowicie pokonało wspaniale uzbrojone siły mieszkańców Mekki – 1000 silnych. Powyższe spełniło dwa proroctwa – jedno zawarte we wcześniejszym objawieniu Koranu (54,45-49) oraz drugie, pochodzące z Biblii (Iz 21,13-17). Według proroctwa biblijnego w około rok po ucieczce Świętego Proroka z Mekki potęga Kedar (przodka mieszkańców Mekki) została załamana pod Badr i ich chwała odeszła. Porażka niewiernych była tak nieoczekiwana i tak sromotna jak pełnym było zwycięstwo muzułmanów. I rzeczywiście – bitwa pod Badr uznana została za największą w historii. Faktycznie zadecydowała ona o losie Arabii i postawiła Islam na bardzo mocnych posadach.

378. Zdanie to wskazuje na to, że armia mekkańska wydała się muzułmanom słabsza niż rzeczywiście była, to znaczy, że muzułmanie oceniali jej liczebność na dwa razy, nie zaś trzy razy więcej. Zgadzało się to z wyrokiem Bożym, który mówił, że niewielu słabych i źle wyposażonych muzułmanów, widząc pełną potęgę wroga, nie straci ducha (8,45). W rzeczywistości było tak, że muzułmanie widzieli tylko dwie trzecie sił nieprzyjaciela, ponieważ jedna trzecia ich część znajdowała się za wzgórzem. Widzieli oni zatem tylko 600 ludzi, dwakroć większą siłę od ich własnej.

379. Islam nie zabrania poszukiwania lub wykorzystywania dobrych rzeczy tego świata. Zdecydowanie jednak potępia tych, którzy oddają się im bez reszty i czynią te rzeczy jedynym celem życia.

17. którzy powiadają: „Panie nasz, naprawdę wierzymy, dlatego [a]przebacz nam nasze grzechy[380] i uchroń nas przed karą Ognia";

ٱلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَآ إِنَّنَآ ءَامَنَّا فَٱغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ ⑯

18. którzy są [b]wytrwali, prawdomówni i pokorni oraz którzy łożą na sprawę Allacha, jak i [c]którzy modlą się o przebaczenie w ostatniej części nocy.[381]

ٱلصَّٰبِرِينَ وَٱلصَّٰدِقِينَ وَٱلْقَٰنِتِينَ وَٱلْمُنفِقِينَ وَٱلْمُسْتَغْفِرِينَ بِٱلْأَسْحَارِ ⑰

19. Allach daje świadectwo, że nie ma żadnego innego boga poza Nim. To samo czynią aniołowie, jak i ci, którzy mają wiedzę, [d]zachowując[381A] sprawiedliwość. Nie ma żadnego boga poza Nim – Potężnym, Mądrym.[382]

شَهِدَ ٱللَّهُ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَأُو۟لُوا۟ ٱلْعِلْمِ قَآئِمًۢا بِٱلْقِسْطِ ۚ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ⑱

[a]3,194; 7,156; 23,110; 60,6. [b]33,36. [c]51,18, 19. [d]5,9; 7,30.

380. *Dhunūb* to liczba mnoga od *Dhanb*, które oznacza błąd, występek, obrazę, rzecz, za którą kogoś się wini, jeśli uczyni ją świadomie. Słowo to różni się od *Ithm* w tym, że *Dhanb* może być intencjonalne lub uczynione przez nieuwagę. *Dhanb* oznacza też takie błędy, które powodują szkodliwe rezultaty lub powodują, że ktoś musi się z nich tłumaczyć. W rzeczywistości *Dhanb* oznacza takie uczucia lub niedociągnięcia, które przywierają do natury ludzkiej, tak jak *Dhanab* (ogon lub u człowieka odpowiadająca mu część ciała) przywiera do ciała, to znaczy, niedociągnięcia naturalne i wady w człowieku (Lane oraz Mufradāt).

381. Wymienione w tym wersecie szczególne oznaki prawdziwego wierzącego reprezentują cztery stadia postępu duchowego: (1) Kiedy człowiek pojmie prawdziwą Wiarę, staje się na ogół celem prześladowań; dlatego pierwszym stadium, przez które musi przejść, jest „cierpliwość i wytrwałość". (2) Kiedy skończą się prześladowania i człowiek zaczyna działać wedle swego upodobania, zaczyna wprowadzać w życie nauki, których nie mógł swobodnie stosować przedtem. To drugie stadium odnosi się do „życia w prawdzie", czyli do życia zgodnego z przekonaniami. (3) Kiedy w wyniku wiernego wypełniania przykazań Wiary prawdziwi wierzący osiągną potęgę, nawet wtedy pokora ich nie opuszcza. Duch ich pozostaje tak samo pokorny, jak wcześniej. (4) Mało tego, ich poczucie służebności jeszcze bardziej wzrasta. Oddają wszystko to, czym obdarza ich Allach, dla dobra współwyznawców. Jednak, jak wskazują na to końcowe słowa wersetu, przez cały ten czas modlą się oni do Boga w spokoju nocy, aby im wybaczył wszelkie z ich strony niedociągnięcia, wszelkie odchylenia od ideału służby ludzkości.

381A. Słowa te oznaczają także „zgodnie ze sprawiedliwością".

382. Jedynym centralnym i nie podlegającym dyskusji faktem natury oraz podstawową zasadą prawdziwej religii jest Jedność Boża. Całe stworzenie oraz doskonały porządek w nim panujący niosą ze sobą niezaprzeczalne świadectwo tego fundamentalnego faktu. Aniołowie, którzy przynoszą Posłannictwo prawdy Prorokom, Posłańcy Boży, którzy to Posłannictwo niosą w świat oraz ci dobrzy ludzie, którzy otrzymują i chłoną prawdziwą wiedzę od Posłańców Bożych – wszyscy oni dodają swoje świadectwo do świadectwa Bożego. Podobnie wszyscy oni jednoczą się, udowadniając fałszywość idei ustanawiania innych bogów niż Allach, czy to w formie ich mnogości, trójcy lub dwoistości bogów.

20. Zaprawdę, [a]prawdziwą religią u Allacha jest Islam.[383] Ci zaś, którzy otrzymali Księgę, nie zgadzali się – otrzymawszy wiedzę – tylko z powodu wzajemnej zawiści. Jeśli ktoś odrzuca Znaki Allacha, to – zaiste – Allach jest Szybki w rozliczaniu.

إِنَّ الدِّينَ عِندَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ ۗ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا
بَيْنَهُمْ ۗ وَمَن يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ
الْحِسَابِ ﴿٢٠﴾

21. Jeśli jednak będą się z tobą spierać, powiedz: [b]„Ja całkowicie poddałem się Allachowi, jak i ci, którzy idą za mną". I powiedz tym, którzy otrzymali Księgę[384], jak i ludziom ciemnym: „Czy i wy poddaliście się?" Jeśli się podporządkują, z całą pewnością będą właściwie prowadzeni.[386] Jeśliby jednak odwrócili się, wtedy [c]twoim obowiązkiem będzie jedynie przekazanie Posłannictwa. A Allach strzeże swoich sług.

فَإِنْ حَاجُّوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ ۗ
وَقُل لِّلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأُمِّيِّينَ أَأَسْلَمْتُمْ ۚ فَإِنْ
أَسْلَمُوا فَقَدِ اهْتَدَوا ۖ وَّإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ ۗ
وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢١﴾

22. Zaprawdę, tym, którzy zaprzeczają Znakom Allacha i [d]próbują zabijać niesprawiedliwie Proroków, jak i tych, którzy zachęcają do spra-

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ
بِغَيْرِ حَقٍّ وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ

[a]3,86. [b]4,126. [c]5,93, 100; 13,41; 16,83. [d]Patrz 2,62.

383. Wszystkie religie wpajają wiarę w Jedność Boga oraz poddanie się Jego woli, a jednak tylko w Islamie idea poddania się woli Bożej znajduje swoje spełnienie. Dzieje się tak dlatego, że całkowite poddanie się wymaga pełnego manifestowania atrybutów Bożych, a właśnie w samym tylko Islamie ma miejsce taka manifestacja. Tak zatem spośród wszystkich systemów religijnych jeden tylko Islam zasługuje na to, by nazywać go własną religią Bożą w rzeczywistym sensie tych słów. Wszystkie prawdziwe religie były w rzeczy samej bardziej czy mniej *Islamem* w ich pierwotnej formie, zaś ich wyznawcy byli *muzułmanami* w dosłownym znaczeniu tego słowa, ale już nie w czasie, kiedy religia dopełniła się we wszystkich swoich aspektach i otrzymała nazwę Al-Islām, która to nazwa stosuje się wyłącznie do ostatecznego Prawa, doprowadzonego do doskonałości przez Koran. Werset ten dalej wyjaśnia 2,63.

384. Lud Księgi oraz *Ummiyyīn* (ci, którzy nie idą za żadną objawioną księgą) stanowią całą ludzkość.

385. Patrz 113A oraz 1058.

386. Gdyby Lud Księgi oraz ci, którzy nie idą za żadną objawioną księgą mieli poddać się Bogu, z pewnością zaakceptowaliby Świętego Proroka i byliby przez niego właściwie kierowani. Ci pierwsi dlatego, że wyraźne proroctwa dotyczące jego osoby zawarte są w ich Pismach, ci drudzy zaś z powodu połączonego świadectwa przyrody, sumienia ludzkiego i zdrowego rozsądku.

wiedliwości, tym właśnie ogłoś bolesną karę.[387]

النَّاسِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٢﴾

23. Są to ci, [a]których uczynki spełzną na niczym na tym świecie, jak i w świecie przyszłym, a nie będą mieli żadnych pomocników.[388]

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٢٣﴾

24. Czyż nie widziałeś tych, którzy otrzymali swoją część Księgi?[389] [b]Przywołuje się ich do Księgi Allacha, aby ona ich rozsądziła, lecz część spośród nich odwraca się z odrazą.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ إِلَىٰ كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِنْهُمْ وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٤﴾

25. Jest tak dlatego, iż powiadają: [c]„Nie dotknie nas Ogień, z wyjątkiem ograniczonej liczby dni".[390] A to, co zwykli byli wymyślać, ich samych oszukało w kwestii ich religii.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ ۖ وَغَرَّهُمْ فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٥﴾

26. Jak z nimi będzie, [d]kiedy My zbierzemy ich razem w Dniu, co do którego nie ma żadnych wątpliwości, kiedy każda dusza otrzyma zapłatę za to, na co sobie zasłużyła, a nie będą pokrzywdzeni?[391]

فَكَيْفَ إِذَا جَمَعْنَاهُمْ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

[a]2,218; 7,148; 18,106. [b]24,49. [c]2,81; 5,19. [d]3,10; 4,88; 45,27.

387. Żaden Prorok Boży, bez względu na przeciwne losy, nigdy nie poniósł porażki w wypełnianiu swojej misji. Żadne prześladowania ani próby zamordowania Proroków nigdy nie odniosły sukcesu w przejęciu lub zahamowaniu czy cofnięciu procesu postępu ich Wiary. Historia Religii daje niezbite świadectwo tego faktu.

388. Niewierzący nie wierzą w nagrodę przyszłego świata. Tak zatem na dowód faktu, iż ich uczynki nie pomogą im w ogóle w Dniu Zmartwychwstania, powiada się im, że i w obecnym życiu ich wysiłki zmierzające do zniszczenia Islamu okażą się bezowocne i że będzie to dowodem na to, że również w życiu przyszłym ich uczynki na nic im się nie przydadzą.

389. (1) Proroctwa zawarte w Biblii dotyczące Świętego Proroka, które stanowiły część Księgi; lub (2) wyjątkowa część Biblii, ponieważ jedynie jej część pozostała wolna od wstawek i jedynie ona może być nazwana częścią prawdziwej Księgi; lub (3) Biblia jest jedynie częścią Księgi w porównaniu z Koranem, który jest Księgą par excellance.

390. Zarówno Żydzi, jak i chrześcijanie przekonywali siebie do wiary w to, że są w stanie zabezpieczyć się przed karą w przyszłym życiu. Żydzi uważali się za nietykalnych, jako że byli „narodem wybranym" Boga, zaś chrześcijanie oszukiwali siebie samych za pomocą idei, jakoby Jezus, tak zwany syn Boży, zmył z nich wszelki grzech swoją domniemaną śmiercią na krzyżu.

391. Werset ten stanowi akcentowane przeciwieństwo doktryny, jakoby krew jakiegoś człowieka, nie zaś czyjeś dobre uczynki, mogła doprowadzić do zbawienia.

27. Powiedz: „O Allachu, Panie wszechwładzy, dajesz niezależność komu zechcesz i odbierasz tę niezależność każdemu, komu zechcesz. Ty wynosisz kogo zechcesz i upokarzasz każdego, kogo tylko zapragniesz. W Twoich rękach spoczywa wszelkie dobro. Zaiste, Ty masz taką moc, by czynić wszystko.[392]

قُلِ اللّٰهُمَّ مٰلِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَآءُ وَتَنْزِعُ
الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَآءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَآءُ وَتُذِلُّ مَنْ
تَشَآءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٢٧﴾

28. [b]„To Ty powodujesz, że noc przechodzi w dzień, i Ty czynisz, że dzień zmienia się w noc.[393] I [c]Ty czynisz żywe z martwego, a martwe z żywego. I Ty dajesz każdemu, komu zechcesz, bez miary".[394]

تُوْلِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُوْلِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِ
وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ
وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٨﴾

29. [d]Niechaj wierni nie biorą sobie za przyjaciół[395] niewiernych zamiast innych wiernych – albowiem kto tak czynić będzie, ten z pewnością nie jest związany z Allachem – chyba że mocno będziecie się przed nimi chronić.[396] Allach ostrzega was przed swą karą.[397] Do Niego nastąpi powrót.

لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُوْنَ الْكٰفِرِيْنَ أَوْلِيَآءَ مِنْ دُوْنِ
الْمُؤْمِنِيْنَ وَمَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللّٰهِ
فِيْ شَيْءٍ إِلَّآ أَنْ تَتَّقُوْا مِنْهُمْ تُقٰىةً وَيُحَذِّرُكُمُ
اللّٰهُ نَفْسَهٗ وَإِلَى اللّٰهِ الْمَصِيْرُ ﴿٢٩﴾

[a]2,285; 5,19, 41; 35,14; 40,17; 48,15. [b]7,55; 13,4; 22,62; 35,14; 39,6; 57,7. [c]6,96; 10,32; 30,20. [d]3,119; 4,140, 145.

392. Patrz następny werset w poszukiwaniu wyjaśnienia tego wersetu.

393. „Dzień" może tutaj oznaczać dobrobyt i potęgę ludu, zaś „noc" jego schyłek i degradację.

394. Ten i poprzedni werset wskazują na to niezmienne prawo Boże, że narody powstają i upadają tak, jak przystają lub odrzucają Wolę Bożą tego Boga, który jest Źródłem wszelkiej potęgi i chwały.

395. Wraz z osiągnięciem przez Islam władzy politycznej, jak zostało obiecane w poprzednich wersetach, tworzenie sojuszów politycznych stało się dla Państwa muzułmańskiego koniecznością. Komentowany werset zawiera kierującą zasadę, która mówi, iż żadne państwo muzułmańskie nie może zawierać sojuszu z państwem niemuzułmańskim, gdyby sojusz taki miał szkodzić lub stać w konflikcie z interesami innego państwa muzułmańskiego. Interesy Islamu powinny przewyższać wszelkie inne interesy.

396. Muzułmanów ostrzega się, aby mieli się na baczności wobec knowań i machinacji ludzi niewierzących. Zwrot „chyba, że w pełni będziecie się przed nimi chronić" dotyczy nie potęgi wroga, lecz jego przebiegłości.

397. *Nafs* oznacza „ja" jakiejś osoby; cel; wolę lub pragnienie; karę, etc. (Aqrab).

30. Powiedz: [a]„Cokolwiek ukrywacie z tego, co w waszych piersiach, lub ujawniacie – Allach to zna. On zna też to wszystko, co jest w niebiosach i na ziemi. Allach ma taką moc, by czynić wszystko”.

قُلْ إِنْ تُخْفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبْدُوهُ يَعْلَمْهُ
اللَّهُ ۗ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَ
اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٠﴾

31. Strzeżcie się Dnia, [b]w którym każda dusza stanie w obliczu wszystkiego dobra, jakie uczyniła, i wszystkiego zła, jakiego się dopuściła. Będzie wtedy żałować, że nie jest wielce oddalona od tego zła. Allach ostrzega was przed swą karą. On jest najbardziej Współczujący dla swoich sług.

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا ۛ
وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ ۛ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ
أَمَدًا بَعِيدًا ۗ وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ ۗ وَاللَّهُ رَءُوفٌ
بِالْعِبَادِ ﴿٣١﴾ ع ٣

32. Powiedz: [c]„Jeśli miłujecie Allacha, idźcie[398] za mną. Wtedy i Allach umiłuje was i przebaczy wam wasze grzechy. Bo Allach najbardziej przebacza i jest Litościwy”.

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ
اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٢﴾

33. Powiedz: [d]„Bądźcie posłuszni Allachowi i Jego Posłańcowi”. Jeżeli jednak odwrócą się, pamiętaj, że Allach nie miłuje niewiernych.

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ ۖ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْكَافِرِينَ ﴿٣٣﴾

34. Allach wybrał Adama i Noego, rodzinę Abrahama i rodzinę 'Imrān[399] i ponad wszystkie ludy tamtych czasów.

إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ
عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٤﴾

[a]27,75; 28,70. [b]18,50. [c]4,70. [d]4,60; 5,93; 8,47; 24,55; 58,14.

398. Werset ten zdecydowanie głosi, że miłość Bożą są obecnie w stanie uzyskać tylko następcy Świętego Proroka. Poza tym werset ten znosi niewłaściwe rozumienie, które może być wynikiem 2,63, jakoby wiara w istnienie Boga i życie przyszłe wystarczała do zbawienia.

399. 'Imrān może odnosić się tutaj do dwu osób: (1) Amrama z Biblii, który był synem Kehata i wnukiem Lewiego. Był on ojcem Mojżesza, Aarona i Miriam, przy czym Mojżesz był najmłodszy z tej trójki (Jew. Enc. pod hasłem Amram; Wj 6,18-20); (2) 'Imrān, ojciec Marii, matki Jezusa. Ten 'Imrān był synem Yoshhim lub Yoshim (Jarir oraz Kathir). Koran wybrał to imię w dwojakim celu: (1) aby zawierać, poza Mojżeszem, pewne odniesienie do Aarona, starszego brata Mojżesza oraz (2) aby użyć go jako wstępu do wprowadzenia do opowieści o Marii, matce Jezusa i poprzez to do samego Jezusa. Powtórzenie imienia 'Imrān w 3,36 wskazuje na podobny wniosek. Ważnym jest, że podczas gdy werset ten wymienia imiona Adama i Noego oddzielnie, o Abrahamie i 'Imrān mówi jako o głowach rodzin. Uczyniono tak w celu wskazania, że te ostatnie imiona zawierają związek z osobami spośród ich potomstwa. W ten sposób zwrot „rodzina Abrahama” nie tylko odnosi się do samego Abrahama, ale i do jego synów i wnuków – Izmaela, Izaaka, Jakuba oraz

35. [a]Oni byli spadkobiercami siebie wzajemnie, Allach zaś jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝٣٥

36. Przypomnij sobie, kiedy niewiasta 'Imrāna[400] powiedziała: „Panie mój, ślubowałam Ci, że oddam[401] Ci to, co jest w moim łonie, na służbę. Przyjmij to zatem ode mnie. Zaprawdę, Tyś jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący".

إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝٣٦

[a]6,88; 19,59.

Józefa. Może ono zawierać także element nawiązujący do Świętego Proroka Islamu, który także był potomkiem Abrahama. Podobnie słowa „rodzina 'Imrān" odnoszą się do Aarona, Mojżesza i Jezusa. Sam 'Imrān nie mieści się w tym kręgu, ponieważ nie był prorokiem.

400. 'Imrān w tym wersecie jest albo skróconą formą Āl 'Imrān (rodzina 'Imrān), tak jak w 2,41 Isrā'īl jest skróconą formą Bani Isrā'īl (Dzieci Izraela), albo odnosi się do 'Imrān, ojca Marii.

401. *Muharrar* oznacza: wyzwolony; dziecko oddzielone od wszelkich spraw tego świata i przeznaczone przez rodziców na służbę Bożą (Lane oraz Mufradāt). Wśród Żydów panował taki zwyczaj, że osoby dedykowane do służby w kościele pozostawały w stanie wolnym (Ewangelia Marii 5,6 oraz Bayān pod 3,36). W tym wersecie o matce Marii, której na imię było Hanna (Enc. Bib.), mówi się jako o *Imra'at Imrān* (kobieta 'Imrāna), podczas gdy w 19,29 nazywa się ją *Ukht Hārūn* (siostra Aarona). 'Imrān (Amrān) i Aaron byli odpowiednio ojcem i bratem Mojżesza, podczas gdy miał on jeszcze siostrę imieniem Miriam. Nie znając idiomów i stylu koranicznego, chrześcijańscy autorzy, przypisujący autorstwo Koranu Świętemu Prorokowi, uważają, że w swej ignorancji pomylił on Marię, matkę Jezusa, z Marią lub Miriam, siostrą Mojżesza. W ten sposób twierdzą, że odkryli poważny anachronizm w Koranie – co jest całkowicie absurdalnym oskarżeniem, jako że można zacytować wiele fragmentów, które wykazują, że Koran uważa Mojżesza i Jezusa za dwóch Proroków, których oddziela w czasie wielu innych Proroków (2,88; 5,45). Jest zapisane, że kiedy Święty Prorok posłał Mughīrah do Najrān, tamtejsi chrześcijanie spytali go: „Czy nie jest napisane w Koranie, iż wspomina się tam o Marii (matce Jezusa) jako o siostrze Aarona, podczas gdy wiesz, że Jezus urodził się wiele lat po Mojżeszu?" „Nie znałem odpowiedzi" – powiada Mughīrah – „i po powrocie do Medyny zapytałem o to Świętego Proroka, który odpowiedział: «Dlaczego nie powiedziałeś im, że Izraelici nazywali swoje dzieci imionami swoich zmarłych Proroków i świętych»" (Timridhī). Właściwie istnieje taka tradycja, która mówi, iż mąż Hanny i ojciec Marii znany był jako 'Imrān, którego ojciec (dziadek Marii) miał na imię Yoshhim lub Yoshim (Jarīr oraz Kathīr). Tak zatem ten 'Imrān jest kimś innym niż 'Imrān, który był ojcem Mojżesza, a którego ojcem był Kehat (Wj 6,18-20). Fakt, iż mąż Hanny, czyli ojciec Marii, nazywał się Joachim w Pismach chrześcijańskich (Gospel of the Birth of Mary oraz Enc. Brit. pod hasłem „Mary") nie powinien nikogo zdumiewać, ponieważ Joachim to to samo imię co Yoshim, wspomniany przez Ibn Jarīr jako ojciec 'Imrāna. Pisma chrześcijańskie zamiast imienia ojca podają imię dziada, co jest praktyką powszechną. Poza tym istnieją w Biblii przypadki, że jedna osoba znana jest z dwóch imion. Na przykład Gedeon nazywany był także Jerubbaalem (Sdz 7,1). Nie powinno zatem nikogo dziwić, że drugim imieniem Joachima było 'Imrān. Ponadto, podobnie jak poszczególne osoby, także i rodziny znane są z imion ich wspaniałych przodków. W Biblii imię „Izrael" oznacza czasami Izraelitów (Pwt 6,3, 4) zaś Kedar Izmaelitów (Iz 21,16; 42,11). Podobnie Jezus nazywany był synem Dawida (Mt 1,1). Tak więc słowa *Imra'at 'Imrān* mogą także oznaczać *Imra'at Āl 'Imrān*, czyli kobietę z rodziny 'Imrān. Takie wyjaśnienie jest dalej potwierdzane przez fakt, że słowa *Āl 'Imrān* (rodzina 'Imrān) zostały użyte przez Koran zaledwie dwa wersety wcześniej. Słowo *Āl* (rodzina) porzucono w tym przypadku z powodu bliskości odniesienia. Przyznaje się też, że Hanna, matka Marii, która była kuzynką Elżbiety (matki Jana), należała do Domu Aarona i poprzez niego do domu 'Imrān (Łk 1,5,36). W kwestii tego i następnego wersetu, patrz także „The Larger Edition of the Commentary".

37. Lecz kiedy urodziła dziecko, powiedziała: „Panie mój, poczęłam dziewczynkę"[402] – Allach zaś najlepiej wiedział, co poczęła[402A], a chłopiec, którego pragnęła mieć, nie był podobny do tego, co urodziła – „i nazwałam ją Maria[402B] i oddaję ją i jej potomstwo pod Twą opiekę[402C]

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَآ أُنثَىٰ وَٱللَّهُ
أَعْلَمُ بِمَا وَضَعَتْ وَلَيْسَ ٱلذَّكَرُ كَٱلْأُنثَىٰ وَإِنِّي
سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَإِنِّيٓ أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا

Wydaje się, że matka Marii dokonała swego ślubowania pod wpływem eseńczyków, których ludzie tamtych czasów na ogół wielce szanowali i którzy praktykowali celibat i nie pozwalali kobietom wstępować do ich bractwa i którzy poświęcali swoje życie dla religii i swoich współwyznawców (Enc. Bib; Jew. Enc.). Warto zauważyć, że nauki Ewangelii mają wiele wspólnego z naukami esseńczyków. Ze znaczenia słowa *Muharrar* jasno też wynika, że matka Marii ślubowała poświęcenie jej dziecka dla służby kościelnej i jako taka nie chciała, aby jej córka kiedykolwiek wyszła za mąż – co wykazuje, że Maria miała należeć do kapłaństwa. Oto dlaczego w innych miejscach Koranu nazywa się ją siostrą Aarona, a nie Mojżesza (19,29), chociaż obaj byli jej prawdziwymi braćmi. Bowiem podczas gdy Mojżesz był założycielem Prawa żydowskiego, Aaron był głową kapłaństwa (Enc.Bib.; Enc. Brit. pod hasłem Aaron). Tak zatem matka Jezusa, Maria, była siostrą Aarona nie w tym sensie, iżby była jego prawdziwą siostrą, ale że należała do klasy kapłańskiej.

402. Matka Marii uczyniła to ślubowanie z nadzieją, że zostanie pobłogosławiona synem, którego oddałaby na służbę kapłańską. Tymczasem urodziła się córka i w naturalny sposób kobieta ta była zakłopotana.

402A. Słowa „Allach zaś najlepiej wiedział, co poczęła" stanowią marginesowe zdanie wypowiedziane przez Boga, podczas gdy słowa „chłopiec, jakiego pragnęła, nie był podobny do dziewczynki, jaka przyszła na świat" można uważać albo za wypowiedziane przez Boga, albo przez samą matkę Marii. Najprawdopodobniej są to słowa Boga i oznaczają, jak wskazuje na to tekst, że wydana na świat dziewczynka była lepsza od tego wymarzonego chłopca. Gdyby potraktować te słowa za wypowiedziane przez matkę Marii, oznaczałyby, że wydana na świat dziewczynka nie mogła być równa upragnionemu chłopcu, ponieważ tylko chłopiec mógłby pełnić tę szczególną służbę, dla której matka ślubowała go przeznaczyć. Zdanie „Dałam jej imię Maria" zawierają implikowaną modlitwę do Boga, by uczynił dziewczynkę równie godną i dobrą, i cnotliwą jak imię Maria (oznaczające godnego i pobożnego wiernego).

402B. Maryam była matką Jezusa. Prawdopodobnie otrzymała swoje imię po siostrze Mojżesza i Aarona, znanej jako Mariam (późniejsza pisownia Miriam). Słowo, które w języku hebrajskim jest prawdopodobnie słowem złożonym, oznacza gwiazdę morza; panią lub kobietę; wyniesionego lub pobożnego wiernego (Cruden's Concordance; Kashshāf oraz Enc. Bib.).

402C. Te słowa przedstawiają pewną trudność. Gdyby matka Marii zamierzała przeznaczyć swoje dziecko na służbę Bożą, musiała wiedzieć, że dziecko to przez całe życie nie wejdzie w związek małżeński. Na czym zatem polega sens modlitwy dotyczącej jej potomstwa? Najbardziej prawdopodobne wyjaśnienie jest takie, że Bóg powiedział jej w widzeniu, że jej córka stanie się kobietą i będzie miała dziecko i dlatego właśnie matka Marii modliła się o błogosławieństwo dla nich. Jednak pomimo tego wydaje się, że pozostawiła ona przyszłość Marii w rękach Boga i przeznaczyła ją, jak zamierzała wcześniej, na służbę Bogu (3,36; Ewangelia o narodzinach Marii). Był to zapewne przypadek wyjątkowy, ponieważ normalnie do takiej służby oddawano tylko chłopców. Założenie, jakoby matka Marii miała wizję, że jej córka urodzi syna, znajduje potwierdzenie w Ewangelii Marii (3,5), choć w nieco odmiennej formie. Nie było niczego niezwykłego w modlitwie Hanny, matki Marii, że modliła się o opiekę Bożą nad jej córką i jej dzieckiem przed wpływem Szatana. Wszyscy pobożni rodzice mają takie pragnienie i modlą się, aby ich dzieci wyrosły na dobrych ludzi i żyli cnotliwym życiem. Należy też zauważyć, że choć Islam twierdzi, że wszyscy Prorocy Boży nie podlegają wpływom Szatana, Biblia nie przyznaje takiej odporności Jezusowi (Mk 1,12,13).

i ochronę przed Szatanem, tym odrzuconym".[402D].

مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ﴿٣٧﴾

38. Pan więc przyjął ją litościwie, uczynił, że wspaniale wzrastała oraz uczynił Zachariasza[403] jej opiekunem. Zawsze gdy Zachariasz odwiedzał ją w jej pokoju, znajdował przy niej pożywienie. Mawiał: „O Mario, skąd to masz?" Ona odpowiadała: „To od Allacha".[404] Zaiste, Allach daje, komu zechce i bez miary.

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُوْلٍ حَسَنٍ وَّ اَنْۢبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا ۙ
وَّ كَفَّلَهَا زَكَرِيَّا ؕ كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ ۙ
وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا ۚ قَالَ يٰمَرْيَمُ اَنّٰى لَكِ هٰذَا ؕ
قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يَرْزُقُ مَنْ يَّشَآءُ
بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٨﴾

39. Wtedy i tam modlił się[405] Zachariasz do swego Pana, mówiąc: [a]„Panie mój, daj mi czyste potomstwo. Zaiste, Ty wysłuchujesz modlitwy".

هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهٗ ۚ قَالَ رَبِّ هَبْ لِيْ مِنْ
لَّدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً ۚ اِنَّكَ سَمِيْعُ الدُّعَآءِ ﴿٣٩﴾

40. Gdy [b]stał, modląc się w izbie, zawołali do niego aniołowie: [c]„Allach przysyła ci dobrą nowinę o Yahyā,[406] który da świadectwo prawdzie [a]Słowa

فَنَادَتْهُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَهُوَ قَآئِمٌ يُّصَلِّيْ فِي الْمِحْرَابِ ۙ
اَنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيٰى مُصَدِّقًۢا بِكَلِمَةٍ مِّنَ اللّٰهِ

[a]19,6, 7; 21,90, 91. [b]19,12. [c]19,8; 21,91.

402D. *Rajīm*, które pochodzi od Rajama, oznacza: (1) osobę odciągniętą od obecności Bożej i Jego łaski, osobę przeklętą; (2) porzuconego lub zapomnianego; (3) obrzuconego kamieniami; (4) pozbawionego wszelkiej dobroci i cnót (Lane).

403. Zachariasz to imię pewnego Izraelity, świętej osoby, którą Koran przedstawia jako Proroka (6,86), ale którą Biblia uważa jedynie za kapłana (Łk 1,5). Osoba o imieniu Zachariasz, uważana przez Biblię za Proroka, nie jest wymieniana w Koranie. Zachariasz z tekstu Koranu był ojcem Yahyā (Jana), kuzyna Jezusa.

404. Dary te najwyraźniej przynosili wierni odwiedzający to miejsce i w odpowiedzi Marii nie było niczego szczególnego – w słowach, że dary te pochodziły od Allacha – ponieważ wszystko, co dobre, przychodzi do człowieka od Boga, który jest Ostatecznym Dawcą. Właściwie od dziewczyny takiej jak Maria, tak religijnie wychowywanej, trudno byłoby oczekiwać innej odpowiedzi.

405. Pobożna odpowiedź dziecka wywarła wielki wpływ na Zachariasza i obudziła w głębi jego duszy naturalne pragnienie posiadania równie cnotliwego dziecka. Modlił się on do Boga, aby Ten pobłogosławił mu podobnym do Marii dzieckiem. Modlitwa ta była prawdopodobnie powtarzana przez dłuższy czas, ponieważ wspomina się o niej różnymi słowami w różnych miejscach Koranu (3,39; 19,4-7; 21,90).

406. Yahyā lub Jan to imię Proroka, który pojawił się przed Jezusem jako zwiastun spełniający proroctwo biblijne (Ml 3,1 oraz 4,5). W języku hebrajskim słowo to ma formę Yuhannā i oznacza „Bóg był litościwy" (Enc. Brit.). Imię Yahyā nadane było przez samego Boga.

Allacha – szlachetny i czysty i Prorok[407] spośród sprawiedliwych.

وَسَيِّدًا وَّحَصُوْرًا وَّنَبِيًّا مِّنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٤٠﴾

41. Odrzekł on: [b]„Panie mój, jakże ja mam mieć syna[408], skoro lata już mnie przygniotły, a i moja żona jest już jałowa?" Pan odpowiedział: „Takie są drogi Allacha. Czyni On, co Mu się podoba".

قَالَ رَبِّ اَنّٰى يَكُوْنُ لِيْ غُلٰمٌ وَّقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ
وَامْرَاَتِيْ عَاقِرٌ ۭ قَالَ كَذٰلِكَ اللّٰهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاۗءُ ﴿٤١﴾

42. [c]Zachariasz rzekł: „Panie mój, daj mi jakieś przykazanie".[409] A Pan odpowiedział: „Przykazanie dla ciebie jest takie, abyś nie mówił do ludzi przez trzy dni[410], [d]chyba że za pomocą znaków. I pamiętaj o swoim Panu i wychwalaj Go wieczorem i wcześnie rano".

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّيْٓ اٰيَةً ۭ قَالَ اٰيَتُكَ اَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ
ثَلٰثَةَ اَيَّامٍ اِلَّا رَمْزًا ۭ وَاذْكُرْ رَّبَّكَ كَثِيْرًا وَّسَبِّحْ بِالْعَشِيِّ
وَالْاِبْكَارِ ﴿٤٢﴾

43. I przypomnij sobie, kiedy aniołowie[411] powiedzieli: „O Mario, Allach wybrał[412] ciebie, oczyścił cię i ciebie [e]wybrał ponad wszystkie niewiasty tych czasów".

وَاِذْ قَالَتِ الْمَلٰۗىِٕكَةُ يٰمَرْيَمُ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰىكِ وَ
طَهَّرَكِ وَاصْطَفٰىكِ عَلٰي نِسَاۗءِ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٤٣﴾

[a]3,46; 4,172. [b]19,9, 10. [c]19,11. [d]19, 12. [e]3,34.

407. Jan przyszedł jako spełnienie proroctwa Malachiasza. „Oto Ja poślę wam proroka Eliasza przed nadejściem dnia Pańskiego, dnia wielkiego i strasznego" (Ma 3,23).

408. *Ghulām* oznacza młodość (Lane). Pytanie Zachariasza było spontanicznym wyrazem niewinnego zdumienia wobec obietnicy Bożej. Zawierało także w sobie ukrytą modlitwę, aby dane mu było żyć na tyle długo, iżby mógł widzieć jak dziecko się urodzi i wyrośnie na młodzieńca.

409. Zachariasz miał powstrzymywać się od mówienia przez trzy dni, a wtedy obietnica miała się spełnić. Nie został on pozbawiony zdolności mówienia, jak zdaje się implikować Ewangelia, w formie kary za niedowierzanie słowom Bożym (Łk 1,20-22).

410. Nakaz zachowywania milczenia miał na celu danie Zachariaszowi stosownej możliwości medytacji i modlitwy – co jest szczególnie pomocne w zyskiwaniu sobie łaski i litości Bożej. Powstrzymywanie się od mówienia pomaga czasami w odzyskiwaniu utraconej żywotności i siły fizycznej. Praktyka ta, jak się zdaje, była powszechna wśród Żydów tamtych czasów.

411. Użycie słowa „aniołowie" – liczby mnogiej – ma także swoje znaczenie. Gdyby chodziło tylko o samo przekazanie posłannictwa, jeden anioł mógłby je przekazać. Idiom koraniczny stosuje jednak liczbę mnogą, co oznacza, że Bóg chciał poprzez syna Marii wprowadzić na świecie wielkie zmiany, mające wpływ na różne sfery życia. Dlatego rozkazał wszystkim aniołom mającym związek z różnymi sferami życia przekazać odrębną część tego posłannictwa, by przez to wszyscy pomogli w wypełnieniu zamierzonych zmian.

412. W tym wersecie słowo „wybrał" użyte jest dwa razy. Za pierwszym razem odnosi się *ono* do Marii wyłącznie, oznaczając jej szczególnie wysoką pozycję; podczas gdy za drugim razem użyte zostało to słowo do wyrażenia jej wysokiej pozycji w odniesieniu do innych kobiet tamtych czasów.

44. „O Mario, bądź posłuszna swemu Panu i padnij na twarz i czcij Jedynego Boga wraz z tymi, którzy oddają Mu cześć".

يَٰمَرْيَمُ ٱقْنُتِى لِرَبِّكِ وَٱسْجُدِى وَٱرْكَعِى مَعَ
ٱلرَّٰكِعِينَ ﴿٤٣﴾

45. [a]Oto wieść o rzeczach niewidzialnych[413], które ci objawiamy. Ty nie byłeś z nimi, kiedy rzucali strzały [b]w sprawie tego, kto ma być opiekunem Marii, ani nie było cię z nimi, kiedy się wzajemnie ze sobą spierali.

ذَٰلِكَ مِنْ أَنۢبَآءِ ٱلْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ ۚ وَمَا كُنتَ
لَدَيْهِمْ إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَٰمَهُمْ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ
وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٤﴾

46. Kiedy aniołowie powiedzieli: „O Mario, [c]Allach przekazuje ci dobrą nowinę o synu poprzez [d]Słowo[414]od Niego: jego imię będzie

إِذْ قَالَتِ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ يَٰمَرْيَمُ إِنَّ ٱللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ
مِّنْهُ ٱسْمُهُ ٱلْمَسِيحُ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ وَجِيهًا

[a]11,50; 12,103. [b]3,38. [c]19,30. [d]3,10; 4,172.

wedle zastosowania w Koranie, zwrot *Nisā' al-'Ālamīn* nie odnosi się tutaj do kobiet wszystkich czasów i wszystkich epok, lecz tylko do kobiet z okresu życia Marii.

413. Wielu faktów, które ujawnia w odniesieniu do Marii Koran, nie można znaleźć w poprzednich Pismach. Stąd mówi się o nich jako o „rzeczach niewidocznych". Jak mówią następne wersety, Maria zaszła w ciążę, prowadząc życie poświęcone Bogu w świątyni. Kapłani zaczęli się niepokoić, kiedy dowiedzieli się o tym zdumiewającym fakcie. Obawiali się skandalu i dyskutowali wśród siebie oraz rzucali losy – według Ewangelii – aby zdecydować w ten sposób, kto będzie najodpowiedniejszym dla Marii mężem i kogo można by przekonać do takiej dziwnej sytuacji. Wszystko to było oczywiście robione potajemnie i przez to było to *Ghaib* (rzecz niewidoczna), którą ujawnił Koran.

414. '*Kalimah* oznacza słowo, dekret, polecenie (Mufradāt). Słowo to wraz ze słowem *Rūh* – razem pojawiającymi się w 4,172 – czynią niewątpliwym fakt, że zostały one użyte, by obalić i odrzucić doktrynę boskości i synostwa Jezusa. Jezus zostaje nazwany *Kalimat Allāh*, ponieważ jego słowa pomagały sprawie Prawdy. Tak samo jak osoba, która pomaga sprawie Prawdy swoimi walorami jest nazywana *Saif Allāh* (Miecz Boży) lub *Asad Allāh* (Lew Boży), podobnie Jezus zostaje nazwany *Kalimat Allāh*, ponieważ także jego narodziny nie odbyły się dzięki działaniu mężczyzny, ale na bezpośrednie „polecenie" Boga (19,22). Poza dosłownymi znaczeniami przedstawionymi powyżej, Koran stosuje słowo *Kalimat* w następujących znaczeniach: (1) „Znak" (66,13 oraz 8,8); (2) „kara" (10,79); (3) „Plan" lub „zamiar" (9,40); (4) „dobre nowiny" (7,138); (5) „stworzenie Boże" (18,110); (6) „samo słowo ust" lub „samo twierdzenie" (23, 101). Jeśli którekolwiek z tych znaczeń zastosować wobec osoby Jezusa, to w żaden sposób nie można mu przyznać statusu wyższego niźli statusu Proroka. Ponadto, o ile Jezus nazywany jest w Koranie *Kalimah* (słowo), to Święty Prorok nazywany jest *Dhikr*, czyli księga lub dobre słowa (65,11, 12), która składa się oczywiście z wielu *Kalimāt* (słów). Faktycznie, gdyby traktować *Kalimat Allah* w sensie „Słowo Boże", to można by najwyżej powiedzieć, że Bóg wyrażał siebie przez Jezusa tak samo, jak wyrażał siebie przez innych Proroków. Słowa są tylko środkiem wyrażania myśli. Nie stanowią one części naszego istnienia, ani nie doznają wcielenia.

Mesjasz[415], Jezus[416], syn Marii[417], szanowany na tym świecie i w świecie przyszłym, a jest spośród tych, którzy cieszą się bliskością Boga.[418]

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٦﴾

47. I [a]on to będzie przemawiał do ludzi w kołysce[418A] i kiedy będzie w średnim wieku[418B], a będzie spośród sprawiedliwych".

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٤٧﴾

[a]5,111.

415. *Al-Masih* pochodzi od *Masaha*, które oznacza: starł pył ręką z trzymanej rzeczy; namaścił ją olejem; podróżował poprzez kraj; Bóg mu błogosławił (Aqrab). *Masih* dlatego oznacza (1) kogoś namaszczonego; (2) kogoś, kto wiele podróżuje; (3) kogoś błogosławionego. *Al-Masih*, to arabski odpowiednik słowa Mesjasz, czyli hebrajskiego Mashiah, to znaczy Namaszczony (Enc. Bib.; Enc. rel. and Eth.). Jezus tak został nazwany, ponieważ miał wiele podróżować. Jeśli jednak według opowiadania Ewangelii przyznać, że jego działalność ograniczała się tylko do trzech lat, zaś jego podróże do zaledwie kilku miast Palestyny czy Syrii, to nazwy *Masīh* w żaden sposób nie można mu przypisać. Najnowsze badania historyczne ustaliły jednak fakt, że po otrząśnięciu się z szoku i ran ukrzyżowania, Jezus odbył dalekie podróże na Wschód, by w końcu dotrzeć do Kaszmiru i tam głosić posłannictwo Zagubionym Plemionom Izraela, które żyły na tamtych właśnie terenach. Patrz także 2000, gdzie o Jezusie mówi się, że otrzymał schronienie w górzystej okolicy. *Masih*, jak powiedzieliśmy powyżej, oznacza także „Namaszczonego". Ponieważ narodziny Jezusa nie były zwykłymi narodzinami i raczej traktowano je jako nieprawe, to aby odrzucić takie oskarżenie powiadano o nim jako o „namaszczonym" olejkiem Bożym, tak jak namaszczeni są wszyscy Prorocy Boga.

416. 'Isā wydaje się być odwróconą formą hebrajskiego słowa Yasū'. Jezus to grecka forma Jozuego lub Jezuego (Enc. Bib.).

417. Ibn Maryam to nazwisko Jezusa, znane w języku arabskim jako *Kunyah*. Jezusa nazywano Ibn Maryam prawdopodobnie dlatego, że będąc urodzonym bez współudziału mężczyzny, mógł być nazwany jedynie od imienia swojej matki.

418. Ten zwrot nie przyznaje Jezusowi statusu wyższego niż statusu sprawiedliwego sługi Bożego. W Koranie mówi się, że wszyscy sprawiedliwi ludzie cieszą się bliskością Boga (56,11, 12).

418A. Główne znaczenie słowa *Mahd* to stan lub okres przygotowania, podczas którego człowiek przygotowywany jest do pełnienia obowiązków życia dorosłego. Fakt, iż wymieniono tutaj oba okresy *Kuhūlah* oraz *Mahd*, wskazuje, iż nie dzieli ich żaden inny okres czasu. Całość okresu przed *Kuhūlah (wiek średni), to Mahd.*

418B. *Kahl* oznacza kogoś w średnim wieku lub wiek, w którym włosy człowieka zaczynają mieszać się z siwizną. Oznacza to słowo także kogoś w wieku pomiędzy trzydziestoma czy trzydziestoma czterema i pięćdziesięcioma latami, albo między 40 i 51 (Lane oraz Tha'labī).

Nie ma niczego cudownego ani nadnaturalnego w fakcie, że w dzieciństwie Jezus wypowiadał słowa mądrości. Wiele inteligentnych i dobrze wychowywanych dzieci tak mówi. Całe to zdanie oznacza, że wypowiadał on do ludzi słowa pełne szczególnej mądrości i wiedzy duchowej – co znacznie przekraczało jego wiek i doświadczenia – zarówno w okresie przygotowania, czyli młodości, jak i w średnim wieku. Wzmianka o tych dwóch różnych okresach z życia Jezusa może wskazywać, że w drugim okresie jego wypowiedzi miały inną naturę niż w pierwszym. W drugim okresie przemawiał do ludzi jako Prorok Boży. Tak zatem przekazana Marii dobra nowina zawierała się w fakcie, że Jezus nie tylko miał być inteligentnym młodym człowiekiem, ale także, że miał dożyć wieku dojrzałego jako sprawiedliwy sługa Boży.

48. Ona rzekła: „Panie mój, [a]jakże ja mam mieć syna, skoro nie dotknął mnie żaden mężczyzna?”[419] Pan odrzekł: „Takimi są wyroki Allacha. On tworzy to, co Mu się podoba. [b]Kiedy On nakazuje coś, powiada temu: „Bądź”, a to się staje.

قَالَتْ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ ۖ
قَالَ كَذَٰلِكِ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۚ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا
يَقُولُ لَهُ كُن فَيَكُونُ ﴿٤٨﴾

49. „I to [c]On nauczy go Księgi i Mądrości, i Torah, i Ewangelii”.

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ ﴿٤٩﴾

50. [d]„I wyśle go jako Posłańca do Dzieci Izraela[419A] wraz z Posłannictwem: [e]„Przybywam do was ze Znakiem od Pana waszego, a znak ten jest taki, że ja ulepię[420] stworzenie z gliny[420A] na wzór[420B]

وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُم بِآيَةٍ
مِّن رَّبِّكُمْ ۖ أَنِّي أَخْلُقُ لَكُم مِّنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ

[a]19,21. [b]Patrz 2,118. [c]5,111. [d]43,60; 61,7. [e]5,111.

419. Wieści o synu, skądinąd szczęśliwe w normalnych okolicznościach, z pewnością zmieszały Marię, która wszak miała pozostawać niezamężną przez całe swoje życie. Werset ten odzwierciedla jej usprawiedliwione zakłopotanie. Wykazuje on także, że Jezus nie miał ojca, co wynika ze słów Marii: „nie dotknął mnie żaden mężczyzna”. Będąc oddaną na służbę w Świątyni, Maria nie mogła – zgodnie ze swoim ślubowaniem celibatu – wyjść za mąż. Gdyby miała wyjść za mąż i mieć dzieci w sposób naturalny, nie zdziwiłaby się, gdyby anioł podczas widzenia oznajmił jej o takich narodzinach dziecka. Żadna normalna dziewczyna nie zdziwiłaby się, gdyby w widzeniu powiedziano jej, że urodzi syna, bowiem w naturalny sposób doszłaby do wniosku, że obiecane dziecko miałoby się narodzić z małżeństwa. W Ewangelii Marii wyraźnie mówi się o ślubowaniu celibatu. W 5 rozdziale wymienionej Ewangelii czytamy, że kiedy arcykapłan wydał ogólne zarządzenie, aby wszystkie dziewice w świątyni, które ukończyły czternaście lat, powróciły do swoich domów, wszystkie dziewice podporządkowały się temu zaleceniu, natomiast Maria, „dziewica Pańska”, odpowiedziała, że się na to nie zgadza. Podała też swój powód tej odmowy, mówiąc, że ona i jej rodzice poświęcili ją służbie Panu i że ona ślubowała cnotę Panu Bogu, którego to ślubowania nigdy nie złamie (Ewangelia Marii 5,4, 5, 6). Zatem jej późniejsze małżeństwo z Józefem było przeciwne temu ślubowaniu i niezgodne z jej wolą. Jednakże takie okoliczności zmusiły ją do zamążpójścia. Kapłani musieli zaaranżować jej małżeństwo, by uniknąć skandalu. Z Ewangelii nie dowiadujemy się, w jaki sposób Józef został nakłoniony do zgody na to małżeństwo, ponieważ oczywistym jest, że w chwili małżeństwa nie miał pojęcia o tym, że Maria jest ciężarna (Mt 1,18, 19). Prawdopodobnie wynaleziono jakiś sensowny powód złamania przyrzeczenia. W poszukiwaniu szczegółowego opisu narodzin Jezusa, patrz 1750-1755.

419A. Słowa „Posłaniec do Dzieci Izraela” wykazują, że misja Jezusa ograniczała się do Domu Izraela. Nie był on Posłańcem do całego świata (Mt 10,5-6; 15,24; 19,28. Dz 3,25, 26; 13,46. Łk 19,10; 22,28-30).

420. *Khalaqa* oznacza: zmierzył, wyznaczył, zaplanował; Bóg wytworzył lub stworzył, lub spowodował istnienie rzeczy lub istoty, podczas gdy nie istniał wcześniej żaden wzór, model czy podobieństwo, czyli dał temu początek (Lane oraz Lisān).

420A. *Tīn* oznacza glinę, ziemię, etc. W przenośni *al-Tīn* może oznaczać takie osoby, które posiadają naturę uległą, pozwalającą na kształtowanie ich charakterów jak z gliny.

420B. *Hai'ah* oznacza formę; sposób; strój; stan; tryb lub jakość (Lane).

ptaka.[420C] Później tchnę weń nowego ducha i stanie się on istotą szybującą z rozkazu Allacha. I uzdrowię[420D] chorych na kurzą ślepotę[420E] i trędowatych, jak i ożywię martwych na rozkaz Allacha.[420F] I powiem wam, co będziecie jeść[420G], jak i to, co macie przechowywać w waszych

فَأَنْفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ ۖ وَأُبْرِئُ
الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ وَأُحْيِ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ ۖ وَ
أُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدَّخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ ۚ

420C. *Tair* oznacza ptaka. Metaforycznie słowo to oznacza człowieka wysoce duchowego, który wznosi się wysoko w duchowe regiony, tak jak *Asad* (dosłownie lew) używane jest w odniesieniu do człowieka dzielnego, zaś *Dābbah* w odniesieniu do człowieka bezwartościowego, robaka w ziemi (34,15).

420D. *'Ubri'u* pochodzi od słowa *Bari'a*, które oznacza: był lub stał się wolny od jakiejś rzeczy – czyli oznacza „Ja uzdrawiam; Ja ogłaszam, że człowiek zostaje uwolniony od przypisywanej mu ułomności (Lane).

420E. *Akmah* oznacza kogoś, kto nie widzi w nocy; kogoś urodzonego ślepym; kogoś, kto ślepnie później; kogoś pozbawionego rozsądku i zdolności rozumienia (Mufradāt).

420F. W Biblii nie wspomina się o cudzie znanym powszechnie, jakoby Jezus stworzył ptaki. Gdyby Jezus rzeczywiście stworzył ptaki, to nie ma powodu, dla którego Biblia nie miałaby o tym wspomnieć, zwłaszcza że ten cud stworzenia ptaków nie miał sobie równych wśród innych Posłańców Bożych. Wzmianka o takim cudzie z pewnością podniosłaby jego rangę wśród Proroków i wsparłaby nieco twierdzenie o jego boskości, narzucone mu przez jego następców. Spośród innych znaczeń *Khalq* – (1) mierzenie; określanie; wyznaczanie, (2) wytwarzanie, tworzenie, etc. – to właśnie w tym pierwszym znaczeniu słowo to jest tutaj użyte. W sensie „tworzenia", akt *Khalq* nie jest w Koranie przypisywany żadnej rzeczy ani żadnemu człowiekowi – wyłącznie Bogu (13,17; 16,21; 22,74; 25,4; 31,11, 12; 35,41 oraz 46,5). W świetle powyższego wyjaśnienia, oraz pamiętając o metaforycznym sensie słowa „glina", całe zdanie „uczynię wam stworzenie... będzie wyniesione" oznaczałoby, że jeśli zwykli ludzie posiadający wrodzone zdolności wzrostu i rozwoju zbliżą się do Niego i przyjmą Jego Posłannictwo, będą poddani całkowitej transformacji w ich życiu. Z ludzi tarzających się w pyle i nie widzących niczego poza swoimi troskami materialnymi i sprawami doczesnymi, staną się oni ptakami wznoszącymi się wysoko w powietrzu, wśród wzniosłych regionów firmamentu duchowego. I tak właśnie się stało. Pokorni i lekceważeni rybacy z Galilei pod wpływewm uszlachetniających nauk i przykładu ich Pana zaczęli wznosić się wysoko jak ptaki, głosząc światu Izraela Słowo Boże.

Jeśli chodzi o uleczanie ślepych i trędowatych, to na podstawie Biblii okazuje się, że Izraelici uważali ludzi chorych na trąd za nieczystych, przez co nie pozwalano im kontaktować się z innymi ludźmi. Słowa „mówię, żeś jest wolny" oznaczają, że niekorzyści prawne lub społeczne, spadające na takich objętych chorobą ludzi, były przez Jezusa znoszone. Prorocy Boży są duchowymi lekarzami. Dają wzrok tym, którzy utracili zdolność widzenia duchowego, zaś słuch tym, którzy są duchowo głusi. W ten sposób odradzają na nowo tych wszystkich, którzy umarli duchowo (Mt 13,15). W tym przypadku słowo *Akmah* oznaczałoby człowieka posiadającego światło wiary, który jednak nie potrafiąc samemu decydować, poddawany był próbom. Człowiek taki widzi w dzień, to znaczy, dopóki nie pojawia się żadna próba i słońce wiary świeci bez przeszkód, ale kiedy przychodzi noc, czyli kiedy nadchodzi chwila próby i trzeba złożyć ofiarę, człowiek traci swój duchowy wzrok i zatrzymuje się w milczeniu (por. 2,21). Podobnie słowo *Abras* (trędowaty) mogłoby w tym samym duchowym sensie oznaczać kogoś, kto jest niedoskonały w swej wierze, mając na swej skórze miejsca zarażone pośród zdrowych.

Zdanie „ożywię zmarłych" nie oznacza, że Jezus rzeczywiście przywracał zmarłych do życia. W tym świecie ludzie naprawdę umarli nigdy nie powracają do życia. Takie przekonanie przeciwstawia się całkowicie nauce Koranu (2,29; 23,100, 101; 21,96; 39,59; 60; 40,12; 45,27). Cudowna transformacja moralna, jakiej Posłańcy Boży dokonują w życiu swoich następców, nazywana jest w terminologii duchowej właśnie „przywracaniem do życia".

420G. Patrz strona następna.

domach. Zaiste, jest w tym Znak dla was, jeśliście wierni.

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لَّكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٥٠﴾

51. „I przybywam, by [a]wypełnić[421] to, co było przede mną, a mianowicie Torah, oraz by pozwolić wam na trochę tego, co było wam zabronione.[421A] Przybywam do was ze Znakiem od Pana waszego, więc bójcie się Allacha i bądźcie mi posłuszni.

وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ وَلِأُحِلَّ
لَكُم بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُم بِآيَةٍ
مِّن رَّبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿٥١﴾

52. „Zaprawdę, [b]Allach jest moim Panem i waszym, więc czcijcie Go – oto właściwa droga".

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ۗ هَٰذَا صِرَاطٌ
مُّسْتَقِيمٌ ﴿٥٢﴾

53. A kiedy Jezus zrozumiał ich niewiarę, powiedział: [c]„Kto będzie mi pomagał w sprawie Allacha?" Uczniowie odpowiedzieli: „My jesteśmy pomocnikami[422] Allacha. Uwierzyliśmy w Allacha. Nieś świadectwo tego, żeśmy posłuszni.

فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَىٰ مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنصَارِي
إِلَى اللَّهِ ۖ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنصَارُ اللَّهِ ۚ آمَنَّا
بِاللَّهِ ۚ وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٥٣﴾

[a]5,47; 61,7. [b]5,73, 118; 19,37; 43,65. [c]5,112; 61,15.

420G. Całe to zdanie może oznaczać, że Jezus powiedział swoim uczniom, co mają jeść, to znaczy, to, co powinni przeznaczać na zaspokajanie swoich potrzeb fizycznych oraz co powinni zbierać, czyli odkładać jako duchowy skarb w Niebie. Innymi słowy Jezus powiedział im, że wszystko, co posiądą, powinno być nabyte prawnie i uczciwie i że powinni przeznaczać swoje oszczędności na sposób Boży, nie zastanawiając się nad dniem następnym, który należy pozostawić w dyspozycji Boga (Mt 6,25, 26).

421. Jezus przyszedł jako spełnienie proroctw poprzednich proroków zawartych w Tora. Nie przyniósł on jednak ze sobą żadnego nowego Prawa, a przez to nie był w tej materii następcą Mojżesza. Sam zdawał sobie sprawę z ograniczeń swojego autorytetu (Mt 5,17, 18).

421A. Zwrot ten nie dotyczy żadnej zmiany czy modyfikacji Prawa Mojżeszowego. Mówi się tutaj tylko o tych rzeczach, które sami Żydzi uznali za nieprawne (4,161; 43,64). Te dwa wersety wykazują, iż istniały różnice pomiędzy różnymi sektami Żydów w kwestii prawości lub nieprawości pewnych rzeczy oraz że mocą swej niegodziwości i odstępstwa pozbawili się oni pewnych błogosławieństw Bożych. W ten sposób Jezus przybył jako sędzia, który miał decydować w sprawach, w których Żydzi odeszli od właściwej drogi oraz po to, aby im powiedzieć, iż błogosławieństwa, których zostali pozbawieni, będą im przywrócone, jeżeli pójdą za nim (Kathīr, Fath oraz Muhīt).

422. *Hāwāriyyūn* to liczba mnoga od *Hawāriyy*, które oznacza: (1) pracz; (2) ktoś spróbował i stwierdził, że jest wolny od występku i błędów; (3) osoba o czystym i bez skazy charakterze; (4) ktoś, kto radzi, poleca lub działa szczerze i wiernie; (5) prawdziwy i wierny przyjaciel lub pomocnik; (6) wybrany przyjaciel i pomocnik Proroka (Lane oraz Mufradāt).

54. „Panie nasz, wierzymy w to, co nam zesłałeś i idziemy za twym Posłańcem. Zapisz nas więc pomiędzy tymi, którzy dają świadectwo Tobie."

رَبَّنَآ اٰمَنَّا بِمَآ اَنۡزَلۡتَ وَاتَّبَعۡنَا الرَّسُوۡلَ فَاكۡتُبۡنَا مَعَ الشّٰهِدِيۡنَ ﴿۵۴﴾

55. [a]Wrogowie Jezusa planowali, lecz Allach także planował, a jest On Najlepszym Planistą.[423]

وَمَكَرُوۡا وَمَكَرَ اللّٰهُ ؕ وَاللّٰهُ خَيۡرُ الۡمٰكِرِيۡنَ ﴿۵۵﴾ ع

56. Przypomnijcie sobie czas, kiedy Allach powiedział: „O Jezusie, [b]spowoduję, że umrzesz[424] śmiercią naturalną i [c]podniosę[424A] cię osobiście, jak i oczyszczę z oskarżeń i wyniosę[424B] tych, którzy idą za tobą, ponad tych, którzy nie wierzą aż po Dzień Zmartwychwstania. [d]Wtedy do Mnie powrócicie, a Ja rozsądzę was względem tego, w czym jesteście poróżnieni.

اِذۡ قَالَ اللّٰهُ يٰعِيۡسٰۤى اِنِّىۡ مُتَوَفِّيۡكَ وَرَافِعُكَ اِلَىَّ وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا وَجَاعِلُ الَّذِيۡنَ اتَّبَعُوۡكَ فَوۡقَ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡۤا اِلٰى يَوۡمِ الۡقِيٰمَةِ ۚ ثُمَّ اِلَىَّ مَرۡجِعُكُمۡ فَاَحۡكُمُ بَيۡنَكُمۡ فِيۡمَا كُنۡتُمۡ فِيۡهِ تَخۡتَلِفُوۡنَ ﴿۵۶﴾

[a]8,31; 27,51. [b]3,194; 4,16; 7,127; 8,51; 10,47, 105; 12,102; 13,141; 16,29, 33; 22,6; 39,43; 40,68, 78; 47,28. [c]4,159; 7,177; 19,58. [d]5,49; 6,165; 11,24; 31,16; 39,8.

423. Żydzi planowali, że Jezus powinien umrzeć przeklętą śmiercią na krzyżu (Pwt 21,24), lecz plan Boży był taki, że powinien on być zbawiony od śmierci. Plan Żydów nie powiódł się, zaś plan Boży odniósł sukces, ponieważ Jezus nie umarł na krzyżu, lecz zszedł z niego żywy i umarł śmiercią naturalną gdzieś w Kaszmirze, w sędziwym wieku, z dala od sceny jego ukrzyżowania.

424. *Mutawaffī* pochodzi od słowa *Tawaffa*. Powiada się *Tawaffa Allāhu Zaidan*, to znaczy Bóg zabrał duszę Zaid, czyli spowodował, że ten umarł. Kiedy Bóg jest podmiotem, a człowiek dopełnieniem, *Tawaffa* nie ma żadnego innego znaczenia, jak tylko zabranie duszy, czy to we śnie czy w śmierci. Ibn 'Abbās przetłumaczył *Mutawaffī-ka* jako *Mumītu-ka*, tzn. uczynię tak, że umrzesz (Bukhari). Podobnie Zamakhsharī, wspaniały lingwista arabski, powiada: „*Mutawaffī-ka* oznacza: Będę cię chronił, abyś nie został zabity przez ludzi i dam ci życie dla ciebie naznaczone, i spowoduję, że umrzesz śmiercią naturalną nie będąc zabitym" (Kashashāf). Faktycznie biorąc, wszyscy leksykografowie arabscy zgadzają się co do tego, że słowo *Tawaffa* – jak użyte jest w omówionym właśnie sensie – nie dopuszcza żadnej innej interpretacji i że nie można przedstawić żadnego cytatu z całej literatury arabskiej, w którym miałoby ono znaczenie odmienne. Pogląd ten podzielają znani naukowcy i komentatorzy, jak (1) Ibn 'Abbās, (2) *Imām* Mālik, (3) *Imām* Bukharī, (4) *Imām* Ibn Hazm, (5) *Imām* Ibn Qayyim, (6) Qatādah, (7) Wahhāb oraz inni (Bukharī, rozdz. o Tafsīr; Bukharī, rozdz. o Bad' al-Khalq; Bihār; Al-Muhallā, Ma'ād, str. 19; Manthūr ii.; Kathīr). W Koranie słowo to jest użyte nie mniej niż w 25 różnych miejscach, przy czym w co najmniej 23 przypadkach oznacza ono odebranie duszy w chwili śmierci. Jedynie w dwu miejscach słowo to oznacza odebranie duszy podczas snu; tutaj jednak dodane jest jeszcze słowo „sen" lub „noc" (6,61; 39,43). Nie można zaprzeczyć faktu, że Jezus umarł. Mówi się, iż Święty Prorok powiedział: „Gdyby żyli teraz Mojżesz i Jezus, stwierdziliby, że muszą iść za mną" (Kathīr). Ustalił on także wiek Jezusa na 120 lat ('Ummāl). Koran w 30 wersetach całkowicie obala absurdalne przekonanie o fizycznym wstąpieniu Jezusa do nieba i jego tam życiu.

424A i 424B. Zobacz następna strona.

57. „Wówczas, jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą, ukarzę ich karą srogą na tym świecie, jak i w świecie przyszłym, a nikt im nie pomoże".

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِّن نَّاصِرِينَ ﴿٥٧﴾

58. „A jeśli chodzi o tych, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, [a]On da im pełną zapłatę. Wszak Allach nie miłuje złoczyńców".

وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٥٨﴾

59. Oto co My recytujemy ci spośród Znaków oraz Przypomnienia pełnego Mądrości.

ذَٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ﴿٥٩﴾

60. Zaprawdę, sprawa Jezusa w związku z Allachem podobna jest do sprawy Adama.[425] Pan stworzył go z pyłu[425A], a potem powiedział do niego: „Bądź", a ten stał się.

إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِندَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِن تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُن فَيَكُونُ ﴿٦٠﴾

61. [b]Oto prawda od Twego Pana, nie bądź więc spośród tych, którzy nie wierzą.

الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَلَا تَكُن مِّنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٦١﴾

---

[a]4,174; 35,31; 39,11, 70. [b]2,148; 6,115; 10,95.

424A. *Raf'* oznacza podnoszenie statusu lub rangi osoby i szanowanie jej. Kiedy o *Raf'* jakiegoś człowieka mówi się w odniesieniu do Boga, to oznacza to słowo niezmiennie jego wyniesienie duchowe, ponieważ jako że Bóg nie jest materialny ani nie przypisany do żadnego miejsca, nie jest możliwe fizyczne wejście do Niego. Słowo to w Koranie jest użyte właśnie w tym znaczeniu (24,37; 35,11). O podniesieniu Jezusa wspomina się w wersecie komentowanym w odpowiedzi na fałszywe twierdzenie Żydów, że umarł on – będąc przeklętym – na krzyżu.

424B. *Ja'ala* oznacza: On uczynił; przygotował lub uczynił; wyznaczył; ogłosił; wyniósł (2,144); utrzymywał, itp. (Lane).

425. Adam zasadniczo oznacza człowieka, tzn. synów Adama w ogóle. Tak zatem deklaruje się, że Jezus jest jak inni śmiertelnicy, którzy zostali stworzeni z prochu (40, 68) i dlatego nie może być w jego przypadku mowy o boskości. Jeżeli jednakowoż uznać, że słowo „Adam" odnosi się do przodka rasy ludzkiej, to werset ten musiałby wskazywać na podobieństwo między Jezusem i Adamem pod tym względem, że żaden z nich nie został stworzony przy udziale ludzkiego ojca. W takim przypadku fakt, iż Jezus miał matkę, nie wpływa na to podobieństwo, bowiem jak powiedzieliśmy powyżej, nie musi być ono pełne we wszelkich aspektach.

425A. W innym miejscu powiada się, że człowiek powstał z gliny (6,3). Różnica, jaka miałaby wynikać z użycia słów „proch" i „glina" polega na tym, że kiedy używa się słowa „proch", nie mówi się o idei objawienia (wody niebieskiej), zaś kiedy używa się słowa „glina", wspomina się także o objawieniu.

62. Jeżeli teraz ktoś spierać się będzie z tobą w kwestii niego, po tym, jak otrzymałeś wiedzę, powiedz mu: „Przyjdźcie, zwołajmy naszych synów i waszych, nasze niewiasty i wasze, nasz lud i lud wasz. Wtedy módlmy się[426] gorąco i [a]błagajmy o przekleństwo od Allacha dla tych, którzy mówią kłamstwa.

فَمَنْ حَآجَّكَ فِيهِ مِنْۢ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ الْعِلْمِ
فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَآءَنَا وَأَبْنَآءَكُمْ وَنِسَآءَنَا وَ
نِسَآءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ
لَّعْنَتَ اللّٰهِ عَلَى الْكٰذِبِينَ ﴿٦٢﴾

63. Zaprawdę, jest to prawdziwy opis. Nie ma nikogo godnego czci poza Allachem i, zaiste, Allach jest tym, który jest Potężny, Mądry.

إِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ ۚ وَمَا مِنْ إِلٰهٍ إِلَّا اللّٰهُ
وَإِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٣﴾

64. Lecz jeżeli oni odwrócą się, pamiętaj, że Allach dobrze zna tych, którzy sieją zarzewie niezgody.

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌۢ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٦٤﴾ ع

65. Powiedz: „O Ludu Księgi! Przybądź do słowa jednakowego pomiędzy tobą i nami, abyśmy nie czcili nikogo poza Allachem i abyśmy nie przypisywali Mu żadnego partnera oraz aby [b]niektórzy z nas nie brali sobie żadnych panów poza Allachem". Lecz jeśli oni odwrócą się, powiedz im: „Dajcie świadectwo tego, że myśmy podporządkowali się Bogu".[426A]

قُلْ يٰٓأَهْلَ الْكِتٰبِ تَعَالَوْا إِلٰى كَلِمَةٍ سَوَآءٍۢ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ
أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللّٰهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِۦ شَيْـًٔا وَّلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا
بَعْضًا أَرْبَابًا مِّنْ دُونِ اللّٰهِ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا
بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٥﴾

[a]62,7, 8. [b]9,31.

426. Dyskusja o doktrynach chrześcijańskich, której dotyczy obecna sura, kończy się w tym właśnie wersecie. Jak powiedzieliśmy powyżej, mówi się tutaj o poselstwie chrześcijan z Najrān, które składało się z 60 osób i było kierowane przez 'Abd al-Masīh, znanego też jako Al-'Āqib. Spotkali się ci ludzie ze Świętym Prorokiem w jego meczecie i przez jakiś czas trwała dyskusja o tak zwanej boskości Jezusa. Kiedy sprawa została w pełni przedyskutowana i członkowie poselstwa nadal nalegali na swoje fałszywe doktryny, Święty Prorok, będąc posłusznym zawartemu w tym wersecie przykazaniu, zaprosił ich w formie ostatecznego środka do swoistej dyskusji-modlitwy, znanej pod techniczną nazwą *Mubāhalah*, tzn. błaganie Boga i klątwę na tych, którzy mają fałszywe wierzenia. Ponieważ jednak chrześcijanie nie byli pewni swego, odmówili przyjęcia tego wyzwania i przez to pośrednio przyznali się do fałszywości swojej doktryny (Zurqānī). Dość przypadkowo można tutaj wspomnieć, że podczas owej dyskusji z delegacją chrześcijan z Najrān, Święty Prorok pozwolił im modlić się w jego meczecie na ich własny sposób, co czynili nie zwracając się na wschód. Był to niezrównany akt tolerancji religijnej w historii wszystkich religii (Zurqānī).

426A. Uważa się błędnie, że werset ten stanowi podstawę kompromisu pomiędzy Islamem z jednej strony oraz chrześcijaństwem i judaizmem z drugiej. Twierdzi się, że skoro religie te także

66. O Ludu Księgi! [a]Dlaczego spieracie się w kwestii Abrahama, skoro Torah i Ewangelia objawione były dopiero po nim? Czyż zatem nie rozumiecie?

يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ لِمَ تُحَآجُّونَ فِىٓ إِبْرَٰهِيمَ وَمَآ أُنزِلَتِ
ٱلتَّوْرَىٰةُ وَٱلْإِنجِيلُ إِلَّا مِنۢ بَعْدِهِۦٓ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٦﴾

67. Zważajcie! To wy właśnie spieraliście się w sprawie tego, o czym mieliście trochę wiedzy. Dlaczego zatem spieracie się o to, o czym w ogóle nie macie pojęcia?[427] Allach wie, wy zaś nie wiecie.

هَٰٓأَنتُمْ هَٰٓؤُلَآءِ حَٰجَجْتُمْ فِيمَا لَكُم بِهِۦ عِلْمٌ فَلِمَ
تُحَآجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُم بِهِۦ عِلْمٌ ۚ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ وَ
أَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

68. Abraham nie był ani Żydem [b]ani chrześcijaninem, ale zawsze [c]skłaniał się ku Panu i był Mu posłuszny. On nie był z tych, którzy przypisują Allachowi innych bogów.

مَا كَانَ إِبْرَٰهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَٰكِن كَانَ
حَنِيفًا مُّسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿٦٨﴾

69. Zaprawdę, najbliższymi Abrahamowi spośród ludzi są ci, którzy poszli za nim i za [d]tym Prorokiem, jak i ci, którzy w niego uwierzyli. Allach bowiem jest Przyjacielem wierzących.

إِنَّ أَوْلَى ٱلنَّاسِ بِإِبْرَٰهِيمَ لَلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُ وَهَٰذَا
ٱلنَّبِىُّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ۗ وَٱللَّهُ وَلِىُّ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٩﴾

[a]2,140. [b]2,141. [c]3,96; 4,126; 6,162; 16,121, 124. [d]16,124.

nauczają i wpajają doktrynę Jedności Bożej, to inne nauki islamskie, co do których uważa się, że mają względnie mniejsze znaczenie, można pozostawić sobie samym. Nie jest do pomyślenia fakt, aby idea kompromisu w sprawach wiary mogła kiedykolwiek ujrzeć światło dzienne, zwłaszcza w odniesieniu do ludu, który – jak dopiero opisaliśmy – został tak srogo potępiony za jego fałszywe wierzenia i których tak poważnie nawoływano do wzięcia udziału w tej modlitwie-błaganiu o przeklęcie tych, których wierzenia są fałszywe. Święty Prorok, pisząc swój misyjny list do Herakliusza, wykorzystał ten właśnie werset, a nawet gorąco zachęcał tego ostatniego do przyjęcia Islamu i zagroził mu karą Bożą, gdby tego odmówił (Bukhārī)., Wykazuje to bez cienia wątpliwości, że sama wiara Herakliusza w Jedność Boga nie mogła uchronić go przed karą Bożą. W rzeczywistości werset ten ma na celu zaproponować prostą i łatwą metodę, dzięki której Żydzi i chrześcijanie mogą podjąć właściwą decyzję dotyczącą prawdy Islamu. Chrześcijanie, poza wiarą w Jedność Boga, wierzyli w boskość Jezusa. Natomiast Żydzi, pomimo twierdzenia o monoteizmie, ślepo posłuszni byli swoim kapłanom i świętym, których praktycznie stawiali na równi z samym Bogiem. Werset ten napomina i jednych, i drugich, aby powrócili do swojego pierwotnego wierzenia o Jedności Boga i porzucili fałszywe bóstwa stojące na drodze do przyjęcia Islamu. W ten sposób zamiast mówić o kompromisie z tymi wiarami, werset ten właściwie zachęca ich wyznawców do przyjęcia Islamu poprzez zwrócenie ich uwagi tylko na fakt Jedności Boga, która jest – przynajmniej w swej zewnętrznej formie – wspólną podstawową doktryną i może posłużyć za grunt do dalszego zbliżenia. Przypadkowo można zauważyć, że list wspomniany przez Bukhārī i inne tradycje muzułmańskie jako list kierowany przez Świętego Proroka do Herakliusza i niektórych innych władców – Maqauqis, króla Egiptu między innymi – zawierał słowa tego wersetu oraz zachęcał ich do przyjęcia Islamu. List ten niedawno odnaleziono i stwierdzono, że zawiera dokładnie te same słowa, które cytuje Bukhārī (R. Rel., t. v. nr 8). Stanowi to mocny dowód autentyczności Bukhārī i innych akceptowanych dzieł Hadīth.

427. Chodzi tutaj albo o naukę Koranu, albo o twierdzenie Żydów i chrześcijan o Abrahamie, o którym mówiliśmy w komentarzu do poprzedniego wersetu.

70. [a]Część Ludu Księgi z ochotą zwiodłaby was z właściwej drogi[427A], ale lud ten nie sprowadza z drogi nikogo poza samym sobą, tylko że on o tym nie wie.

وَدَّتْ طَّآئِفَةٌ مِّنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ لَوْ يُضِلُّوْنَكُمْ وَمَا
يُضِلُّوْنَ اِلَّآ اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُوْنَ ﴿٧٠﴾

71. [b]O Ludu Księgi! Dlaczego zaprzeczasz Znakom Allacha, skoro jesteś ich świadkiem?[427B]

يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تَكْفُرُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَاَنْتُمْ
تَشْهَدُوْنَ ﴿٧١﴾

72. O Ludu Księgi! [c]Dlaczego mieszasz fałsz z prawdą i świadomie ją ukrywasz?[427C]

يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تَلْبِسُوْنَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوْنَ
ع ١٥ الْحَقَّ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿٧٢﴾

73. Część Ludu Księgi powiada: „Na początku dnia głoście swą pozorną wiarę w to, co zostało objawione wiernym, a przestańcie w to wierzyć pod jego koniec. Oni być może powrócą.[428]

وَقَالَتْ طَّآئِفَةٌ مِّنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ اٰمِنُوْا بِالَّذِيْٓ اُنْزِلَ
عَلَى الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَجْهَ النَّهَارِ وَاكْفُرُوْٓا اٰخِرَهٗ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُوْنَ ﴿٧٣﴾

[a]4,90. [b]3,99. [c]2,43. [d]Patrz 2,43.

427A. Prostota, bezpośredniość oraz doskonałość religii Islamu bardzo często wywołuje tak silne uczucia docenienia w sercach Ludu Księgi, że odczuwają niektórzy jego członkowie nieprzeparte przyciąganie do niego. Ale ponieważ ludzie ci są nieprzyjaźni i zazdrośni, ich docenianie Islamu przybiera często dziwaczny – choć nie niepsychologiczny – bieg, tak że zaczynają żałować, iż muzułmanie nie mogą się upodobnić właśnie do nich.

Rozważając słowo *Dalālah* w znaczeniu ruiny (40,35), zwrot *Yudillūnakum* (sprowadzić z drogi) może także oznaczać „doprowadzić do ruiny". Natomiast następne zdanie, „lecz nie sprowadzają z właściwej drogi nikogo oprócz siebie samych", może w takim przypadku oznaczać, że poprzez podejmowanie prób zrujnowania muzułmanów, Lud Księgi rujnuje tylko samego siebie, ponieważ powstanie czyjegoś wroga oznacza czyjś upadek.

427B. Odrzucenie Znaku Bożego to ohydny czyn ze strony każdego człowieka. Czasami jednak jest taki akt jeszcze bardziej ohydny, kiedy dokonuje tego bezpośredni świadek.

427C. Dzięki Znakom, wymienionych w odniesieniu do Świętego Proroka w ich Pismach, Lud Księgi mógł z łatwością dowiedzieć się, że Mahomet (niechaj trwa w pokoju i błogosławieństwach Boga) rzeczywiście był obiecanym Prorokiem. A jednak z powodu wrogości i zazdrości lud ten nie rozpoznał go i nalegał na mieszanie prawdy z fałszem raczej niż na przyjęcie prawdy w jej czystej formie.

428. Pogańscy Arabowie wielce szanowali Żydów za ich wiedzę religijną. Niegodziwie wymyślili oni jednak sposób wykorzystania tego szacunku. Próbowali zatem odwieść muzułmanów od ich Wiary hucznie przekonując się do Islamu wczesnym rankiem, aby porzucić go gwałtownie po południu, starając się w ten sposób, aby nieuczeni Arabowie pomyśleli, że z Islamem dzieje się coś całkowicie złego, inaczej bowiem ci uczeni ludzie nie odrzuciliby go tak szybko. Jednakże ci głupi ludzie nie potrafili właściwie docenić niepokonanej wiary Towarzyszy Świętego Proroka.

74. „I bądźcie [a]posłuszni tylko temu, kto wyznaje waszą religię". Powiedz: „Zaprawdę, prawdziwe prowadzenie – prowadzenie Allacha – polega na tym, że człowiek otrzymuje to, co zostało dane wam" – „lub [b]będą spierać się[428A] z wami przed waszym Panem". Powiedz: „Wszelka łaska[428B] jest w rękach Allacha. On jej udziela komu zechce. A Allach jest Hojny, Wszechwiedzący.[428C]

وَلَا تُؤْمِنُوْٓا اِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دِيْنَكُمْ ۗ قُلْ اِنَّ الْهُدٰى
هُدَى اللّٰهِ ۙ اَنْ يُّؤْتٰٓى اَحَدٌ مِّثْلَ مَآ اُوْتِيْتُمْ اَوْ
يُحَآجُّوْكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ ۗ قُلْ اِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللّٰهِ ۚ
يُؤْتِيْهِ مَنْ يَّشَآءُ ۗ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ۚ﴿۷۴﴾

75. „On [d]wybiera za obiekt swej łaski kogo zechce. A jest On Panem wielkiej łaski".

يَّخْتَصُّ بِرَحْمَتِهٖ مَنْ يَّشَآءُ ۗ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ
الْعَظِيْمِ ﴿۷۵﴾

76. Wśród Ludu Księgi znajdziesz takiego, kto – jeśli powierzysz mu swe bogactwo – odda ci je. Wśród tego ludu znajdzie się i taki, kto – jeśli powierzysz mu dinara – nie odda ci go, chyba że będziesz nań nalegał. Jest tak, ponieważ ludzie ci powiadają: „Nie mamy obowiązku tłumaczenia się w sprawie ludu Nieuczonego",[429] i świadomie wypowiadają kłamstwo przeciwko Allachowi.

وَمِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ مَنْ اِنْ تَاْمَنْهُ بِقِنْطَارٍ يُّؤَدِّهٖٓ
اِلَيْكَ ۚ وَمِنْهُمْ مَّنْ اِنْ تَاْمَنْهُ بِدِيْنَارٍ لَّا يُؤَدِّهٖٓ
اِلَيْكَ اِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَآئِمًا ۗ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوْا
لَيْسَ عَلَيْنَا فِى الْاُمِّيّٖنَ سَبِيْلٌ ۚ وَيَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ
الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿۷۶﴾

[a]2,121. [b]2,77. [c]57,30. [d]2,106.

428A. Jeżeli nie mamy racji tak twierdząc, to oni powinni pozbyć się tego niewłaściwego zrozumienia przy pomocy jakiegoś Bożego argumentu.

428B. „Łaska" może tutaj oznaczać Proroctwo w sensie działalności prorockiej.

428C. (1) Zdanie „I bądźcie posłuszni tylko temu, który wyznaje waszą religię" jest kontynuacją końcowego zdania z poprzedniego wersetu. Następnie mamy zdanie marginesowe, zaczynające się od słów „Zapewne prawdziwe prowadzenie – prowadzenie Allacha – polega na tym, że ktoś może otrzymać to samo, co otrzymałeś i ty". Później zaś przedstawiona jest wypowiedź Żydów w słowach „inaczej spierać się będą z wami w obliczu Pana waszego". Werset ten kończy się ostatecznie Bożym przykazaniem: „Powiedzcie", „Wszelka hojność", itp. Styl taki jest charakterystyczny dla Koranu i ma za zadanie wywołać dobry efekt psychologiczny. (2) Według innej interpretacji jedynie słowa, które w tym przypadku przetłumaczyć można jako „Powiedzcie, prawdziwe prowadzenie to prowadzenie Allacha", uważane są za marginesowe, zaś słowa następne, tzn. „że ktoś może otrzymać to samo, co ty otrzymałeś... w obliczu Pana waszego", stanowią część wypowiedzi Żydów. (3) Lecz według trzeciej interpretacji słowa Żydów kończą się na zdaniu „I bądźcie posłuszni tylko temu, który wyznaje waszą religię", zaś następne zdania pochodzą od Boga. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary".

429. W czasach Świętego Proroka wśród Żydów rozpowszechniła się idea, jakoby okradzenie poganina (nie-Żyda) z jego majątku i własności nie było grzechem, ponieważ wyznaje on fałszywą religię. Być może koncepcja ta wywodziła się z żydowskiego prawa lichwy, która dokonywała

77. Nie, [a]kto wypełnia swe ślubowania i boi się Allacha – zaprawdę, Allach miłuje tych, którzy okazują przed Nim bojaźń.

بَلَىٰ مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ وَاتَّقَىٰ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُتَّقِينَ ﴿٧٧﴾

78. Jeśli chodzi o tych, którzy biorą [a]marną cenę w zamian za swoje przymierze z Allachem i ich przysięgi, ci nie będą mieli udziału w życiu przyszłym. [c]Allach ani do nich nie przemówi, ani na nich nie spojrzy[430] w Dniu Zmartwychwstania, ani ich nie oczyści. Spotka ich sroga kara.

إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا
قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ
اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٨﴾

79. Zaprawdę, są i tacy, [d]którzy wykręcają języki, czytając Księgę[431], abyście pomyśleli, że to jest część tej Księgi, podczas gdy nie jest to częścią Księgi. I powiadają: „To od Allacha", podczas gdy to nie pochodzi od Allacha. I wypowiadają kłamstwa przeciwko Allachowi, choć wiedzą.

وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلْوُونَ أَلْسِنَتَهُمْ بِالْكِتَابِ
لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ
هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ
عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٩﴾

80. Nie przystoi[432] człowiekowi prawdomównemu, aby – skoro Allach dał mu Księgę i Mądrość, i Proroctwo – później [e]mówił do ludzi: „Bądźcie czcicielami mnie, a nie Allacha". Powinien powiadać: „Bądźcie

مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَ
النُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَلَٰكِنْ كُونُوا رَبَّانِيِّينَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ

[a]5,2; 6,153; 13,21; 16,92; 17,35. [b]Patrz 2,42. [c]2,175; 23,109. [d]2,76; 4,47; 5,42. [e]5,117, 118.

tego nienawistnego podziału na Żydów i nie-Żydów w kwestii czerpania korzyści (Wj 22,25; Kpł 25,36, 37; Pwt 23,20).

430. Bóg nie będzie przemawiał do nich słowami uprzejmymi ani nie spojrzy na nich z łaską i współczuciem. Nie uzna ich także za czystych.

431. Jest to aluzja do niektórych niegodziwych praktyk żydowskich w czasach Świętego Proroka. Odczytywali oni fragment w języku hebrajskim w taki sposób, aby oszukać słuchaczy i spowodować, aby uwierzyli, iż odczytywana była Tora. Słowo „Księga" użyte jest trzykrotnie w tym wersecie. W pierwszym przypadku oznacza ono „jakiś fragment w języku hebrajskim", zaś „Torah" w dwu ostatnich. O fragmencie tym powiada się „Księga", ponieważ Żydzi starali się, aby takim właśnie wydał się on ludziom przysłuchującym się.

432. Zwrot *mā Kāna lu-hū* używany jest w trzech znaczeniach: (1) Nie przystoi mu tak czynić; (2) Nie jest dla niego możliwe, aby tak uczynił; lub też nie miałoby sensu, aby tak miał uczynić; (3) prawdopodobnie nie może tak uczynić, to znaczy w jego przypadku jest fizyczną niemożliwością, aby tak uczynił.

całkowicie oddani[432A] Panu, ponieważ to wy nauczacie Księgi i ponieważ ją studiujecie".[432B]

وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿٨٠﴾

81. Nie przystoi mu także, aby zachęcał was do traktowania aniołów i Proroków jak panów. Co? Miałby zachęcać was do tego, byście przestali wierzyć skoro, już oddaliście się Bogu?

وَلَا يَأْمُرَكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلٰٓئِكَةَ وَالنَّبِيّٖنَ أَرْبَابًا ۗ
أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٨١﴾

82. I przypomnijcie sobie czas, [a]kiedy Allach zawarł przymierze[433] z ludem poprzez Proroków, mówiąc: „Kiedy dam wam Księgę i Mądrość, a później przyjdzie do was Posłaniec, wypełniający[433A] to, co jest u was, wtedy uwierzycie mu i będziecie nieść mu pomoc". I dodał: „Czy zgadzacie się i czy przyjmujecie obowiązek, jaki na was w tej sprawie nakładam?" Odpowiedzieli: „Zgadzamy się". Pan powiedział: „Zatem nieście świadectwo, a Ja będę z wami pośród świadków".[433B]

وَإِذْ أَخَذَ اللّٰهُ مِيثَاقَ النَّبِيّٖنَ لَمَآ اٰتَيْتُكُمْ مِنْ
كِتٰبٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَآءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا
مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهٖ وَلَتَنْصُرُنَّهٗ ۗ قَالَ ءَأَقْرَرْتُمْ
وَأَخَذْتُمْ عَلٰى ذٰلِكُمْ إِصْرِي ۗ قَالُوٓا أَقْرَرْنَا ۗ قَالَ
فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشّٰهِدِينَ ﴿٨٢﴾

[a]5,13.

432A. *Rabbāniyyīn* to liczba mnoga od *Rabbāniy*, które oznacza: (1) kogoś, kto oddaje się służbie religijnej lub czyni akty pobożne; (2) kogoś, kto zna Boga; (3) kogoś, kto zna naukę religijną lub dobrego i sprawiedliwego człowieka; (4) nauczyciela, który zaczyna uczyć ludzi drobnych faktów związanych z wiedzą lub nauką, a dopiero później przechodzi do spraw wielkich; (5) pana lub przywódcę; (6) reformatora (Lane, Sībawaih oraz Mubarrad).

432B. Słowa „albowiem nauczacie tej Księgi i studiujecie ją" wykazują, że obowiązkiem wszystkich tych, którzy sami nabyli wiedzę duchową, jest przekazywanie jej innym i nie dopuszczanie, aby inni błądzili w ciemności ignorancji.

433. Zwrot *Mīthāq al-Nabiyyīn* może oznaczać albo przymierze Proroków z Bogiem, albo przymierze, które Bóg zawarł z ludem poprzez Proroków. Tutaj zwrot ten użyty jest w tym drugim znaczeniu, ponieważ inna interpretacja tego zwrotu popierana przez Ubayy bin Ka'b oraz 'Abd bin Mas'ūd – *Mīthāq Ālladhīna'ūt al-Kitāb* oznacza przymierze tych, którzy otrzymali Księgę (Muhī). Takie odczytanie popierane jest także przez następne słowa, to znaczy „później zaś przybywa do was Posłaniec spełniający to, co jest u was", ponieważ właśnie do ludu, a nie do jego Proroków, przybył Posłaniec Boży.

433A. Słowo *Musaddīq* użyte zostało tutaj dla określenia kryterium, dzięki któremu prawdziwy pretendent odróżniany jest od fałszywego. Słowo to zostało tutaj właściwie przetłumaczone jako „spełnienie", ponieważ jedynie dzięki „spełnieniu" w jego osobie proroctw zawartych w poprzednio objawionych Pismach taki pretendent może udowodnić swoją prawdę.

433B. Patrz strona następna.

83. [a]A jeśli kto teraz, po tym, odwróci się, ten z pewnością jest grzesznikiem.

فَمَنْ تَوَلّٰى بَعْدَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿٨٣﴾

84. Czy szukają religii innej niż religia Allacha, skoro Jemu poddaje się każdy w niebiosach i na ziemi, chętnie czy niechętnie[434], i do Niego będą zawróceni?

اَفَغَيْرَ دِيْنِ اللّٰهِ يَبْغُوْنَ وَلَهٗٓ اَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضِ طَوْعًا وَّكَرْهًا وَّاِلَيْهِ يُرْجَعُوْنَ ﴿٨٤﴾

85. Powiedz: [b]„Wierzymy w Allacha i w to, co zostało nam objawione, jak i w to, co zostało objawione Abrahamowi, Izmaelowi, Izaakowi, Jakubowi i ich plemionom, oraz w to, co dane było Mojżeszowi i Jezusowi i innym Prorokom od ich Pana.[435] Nie czynimy różnic między nimi[435A] i Jemu się oddajemy".

قُلْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَآ اُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَآ اُنْزِلَ عَلٰٓى اِبْرٰهِيْمَ
وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ وَالْاَسْبَاطِ وَمَآ
اُوْتِيَ مُوْسٰى وَعِيْسٰى وَالنَّبِيُّوْنَ مِنْ رَّبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ
بَيْنَ اَحَدٍ مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهٗ مُسْلِمُوْنَ ﴿٨٥﴾

[a]5,48; 24,56. [b]2,137, 286.

433B. Uważa się także, że werset ten odnosi się do innych proroków w ogóle, zaś do Świętego Proroka w szczególności. Oba te zastosowania są prawidłowe. Werset ten przedstawia zasadę ogólną. Przyjście każdego Proroka odbywa się jako spełnienie proroctw poprzedniego Proroka, w których zachęca on wiernych, aby zaakceptowali następnego Proroka, kiedy już się pojawi. Jeżeli Prorok przychodzi jako spełnienie proroctw zawartych w Pismach tylko jednego ludu, jak było w przypadku Jezusa i innych proroków Izraela, to tylko ten lud zobowiązany jest do przyjęcia go i udzielenia mu pomocy. Jeżeli jednak Pisma wszystkich religii przepowiadają nadejście Proroka, jak w przypadku Świętego Proroka, wtedy wszystkie narody muszą go zaakceptować. Święty Prorok przyszedł jako spełnienie proroctw nie tylko wypowiadanych przez proroków Izraela (Iz 21,13-15; Pwt 18,18; 33,2; J 14,25, 26; 16,7-13), lecz również jako spełnienie proroctw widzących ariańskich, Buddystów i wyznawców zoroastryzmu (Shafrang Desātir, str. 188, Sirājī Press, Delhi Jāmāspī, wydane przez Nizām al-Mashā'ikh, Delhi, 1330 'Anno Hegirae, czyli „roku Hidży").

434. Tak jak w świecie fizycznym człowiek musi podporządkowywać się prawom przyrody – a wie z doświadczenia, że takie podporządkowanie się jest dla niego korzystne – sensownym jest, aby w sprawach duchowych, w których ma pewien zakres swobody, człowiek był posłuszny prawom i przykazaniom Allacha i w ten sposób zasługiwał sobie na Jego łaskę.

435. Żydzi nie chcieli wierzyć w nieizraelickich proroków, jak wykazują słowa „I bądźcie posłuszni tylko temu, kto wyznaje waszą religię" (3,74). Mówiono im, że podczas gdy oni sami odrzucają wszystkich proroków z wyjątkiem izraelickich, Islam wymaga od swych wyznawców, aby wierzyli we wszystkich Proroków Bożych, bez względu na kraj czy społeczeństwo i rasę ich przynależności, jak też bez względu na czas, w jakim oni żyli. Powyższe stanowi wyższość Islamu nad wszystkimi innymi religiami.

435A. Słowa te nie oznaczają, iż nie ma różnicy w randze lub statusie pomiędzy różnymi Prorokami – co byłoby sprzeczne z 2,254. Słowa te oznaczają po prostu, że nie może być mowy o jakiejkolwiek ich dyskryminacji jako Posłańców Bożych.

86. A [a]jeśli kto szukać będzie religii innej niż Islam, nie będzie ona od niego przyjęta, a w Życiu Przyszłym znajdzie się wśród przegranych.

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ ۚ
وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٨٥﴾

87. Jakże Allach ma prowadzić lud, który przestał wierzyć wcześniej uwierzywszy, i który dawał świadectwo prawdy Posłańca, i który otrzymał wyraźne dowody?[436] Allach nie prowadzi ludu czyniącego zło.

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَ
شَهِدُوا أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ۚ وَاللَّهُ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٦﴾

88. Jeśli o takich ludzi chodzi, ich zapłatą będzie [b]przekleństwo od Allacha, od aniołów i od ludzi, od wszystkich razem.

أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ
وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿٨٧﴾

89. [c]Pod jego ciężarem zamieszkają. Ich kara nie będzie zmniejszona ani umorzona.

خَالِدِينَ فِيهَا ۚ لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَ
لَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٨٨﴾

90. [d]z wyjątkiem tych, którzy okażą skruchę i poprawią swe postępowanie.[436A] A z pewnością Allach najbardziej przebacza, jest Litościwy.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٨٩﴾

91. [e]Zaprawdę, od tych, którzy przestali wierzyć po tym, jak wcześniej uwierzyli, a później powiększyli jeszcze swą niewiarę, skrucha nie będzie przyjęta[437] i to oni naprawdę zeszli z właściwej drogi.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا
لَنْ تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ ﴿٩٠﴾

[a]3,20; 5,4. [b]2,162; 4,53; 5,79; [c]2,161; [d]4,147; 5,40; 24,6. [e]4,138; 63,4.

436. Zapewne lud, który najpierw wierzy w prawdę Proroka i otwarcie głosi jego przykazania oraz staje się świadkiem Znaków Niebieskich, lecz później odrzuca go z powodu strachu ludzi lub innych względów doczesnych, traci wszelkie prawo ponownego wprowadzenia na słuszną drogę. Werset ten może też odnosić się do tych, którzy uwierzyli w poprzednich Proroków, ale odrzucili Świętego Proroka.

436A. Sama skrucha i smutek z powodu dawnych złych uczynków nie są wystarczające do zaskarbienia sobie Bożego przebaczenia. Do tego potrzeba też szczerej obietnicy unikania zła oraz silnego postanowienia wywierania korzystnego wpływu na innych ludzi.

437. Werset ten nie oznacza, jakoby skrucha odstępców nie mogła być w żaden sposób zaakceptowana, ponieważ wniosek taki przeciwny jest treści 3,90, według którego skrucha jest akceptowalna w jakimkolwiek stadium. Mówi się tutaj o takich osobach, które głoszą skruchę, lecz zamiast wsparcia jej rzeczywistymi i praktycznymi zmianami w życiu, w rzeczywistości powiększają swoją niewiarę.

92. Jeśli chodzi o [a]tych, którzy przestali wierzyć i umrą jako niewierni, od żadnego z nich nie zostanie przyjęte nawet tyle złota, ile mieści ziemia, gdyby oferował je jako odkupienie. Właśnie takich ludzi czeka sroga kara i oni nie znajdą żadnej pomocy.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يُقْبَلَ
مِنْ أَحَدِهِمْ مِلْءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَوِ افْتَدَىٰ بِهِ ۗ
أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٩٢﴾

CZĘŚĆ IV

93. [b]Nie osiągniecie sprawiedliwości[438], dopóki nie będziecie łożyć z tego, co miłujecie. A jeśli coś wydajecie, Allach z pewnością o tym wie.

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّىٰ تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ ۚ وَمَا
تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٩٣﴾

94. Dla dzieci Izraela wszelkie pożywienie było prawowite[439] z wyjątkiem tego, czego Izrael[440] sam sobie zabraniał przed zesłaniem Torah. Powiedz: „Przynieście zatem Torah i przeczytajcie je, jeśliście prawdomówni".

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلًّا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ
إِسْرَائِيلُ عَلَىٰ نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرَاةُ ۗ
قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَاةِ فَاتْلُوهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٤﴾

95. Jeśli zatem teraz ktoś wymyśli kłamstwo przeciwko Allachowi[441], ten będzie prawdziwym złoczyńcą.

فَمَنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٩٥﴾

[a]2,162; 4,19; 47,35. [b]9,34, 111; 63,11.

438. W celu zdobycia prawdziwej wiary, która jest istotą wszelkiej sprawiedliwości oraz najwyższą formą dobra, człowiek musi być gotów do poświęcenia wszystkiego, co jest mu drogie. Najwyższe stadium sprawiedliwości można osiągnąć jedynie poprzez oddanie na cel Boży tego, co człowiek najbardziej miłuje. Najwyższej moralności (*Birr*) nie można osiągnąć bez nasiąknięcia prawdziwym duchem poświęcenia.

439. Niektóre rodzaje pożywienia, od których stronili Żydzi, dopuszczane były przez Islam. Jedną z tych rzeczy było ścięgno ze stawu biodrowego, o którym wspomina się w Rdz 32,32. Jakub cierpiał na bóle nerwu kulszowego i z powodów medycznych powstrzymywał się od spożywania ścięgna ze stawu biodrowego. Była to jego osobista sprawa, ale Izraelici uczynili ją regułą i nie jadali tego ścięgna.

440. Nazwę Izrael otrzymał Jakub podczas widzenia (Rdz 32,28).

441. *Dhālika* odnosi się do stwierdzenia zawartego w poprzednim wersecie. Twierdzenie, jakoby Bóg nie dozwalał spożywania pewnych części pożywienia, podczas gdy On ich nie zabronił, jest kuciem kłamstwa przeciwko Niemu.

96. Powiedz: „Allach ogłosił prawdę. Dlatego wyznawajcie religię Abrahama, [a]który zawsze skłaniał się ku Panu.[442] Wszak on nie pochodził z tych, którzy łączą z Nim jakichś bożków".

قُلْ صَدَقَ اللّٰهُ فَاتَّبِعُوْا مِلَّةَ اِبْرٰهِيْمَ حَنِيْفًا ۚ وَمَا
كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿٩٦﴾

97. Zaprawdę, [b]pierwszym Domem założonym dla całej ludzkości jest Dom w Bekka[443], obfitujący w błogosławieństwa i przewodnictwo dla wszystkich ludów.

اِنَّ اَوَّلَ بَيْتٍ وُّضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِيْ بِبَكَّةَ مُبٰرَكًا
وَّهُدًى لِّلْعٰلَمِيْنَ ﴿٩٧﴾

98. W nim są wyraźne Znaki. [c]Jest to miejsce Abrahama. I [d]jeśli kto do niego wejdzie, będzie bezpieczny. [e]Pielgrzymka zaś do tego Domu jest obowiązkiem, który ludzie – ci, którzy odnajdą do niego drogę[444] – winni są Allachowi. A jeśliby kto nie uwierzył, niechaj zapamięta, że Allach z całą pewnością jest Niezależny pośród wszystkich stworzeń.

فِيْهِ اٰيٰتٌۢ بَيِّنٰتٌ مَّقَامُ اِبْرٰهِيْمَ ۚ وَمَنْ دَخَلَهٗ كَانَ
اٰمِنًا ۚ وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ
اِلَيْهِ سَبِيْلًا ۚ وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٩٨﴾

99. Powiedz: [f]„O Ludu Księgi! Dlaczego zaprzeczacie Znakom Allacha, skoro Allach jest Świadkiem[445] tego, co czynicie?"

قُلْ يٰۤاَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تَكْفُرُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ۖ وَاللّٰهُ
شَهِيْدٌ عَلٰى مَا تَعْمَلُوْنَ ﴿٩٩﴾

[a]Patrz 3,68. [b]5,98; 27,92; 28,58; 29,68; 106,4, 5. [c]2,126. [d]14,36; 28,58; 29,68. [e]22,28. [f]3,71.

442. Mówiąc, iż Abraham był zawsze posłuszny Bogu, werset ten wskazuje, że nie zabraniał on z własnej woli spożywania jakichś części pożywienia, jak to czynili Izraelici. Ma zatem sens stwierdzenie, że różniąc się w tej kwestii od Izraelitów, Islam nie sprzeciwia się praktykom Proroków Bożych, a zwłaszcza praktykom Abrahama.

443. '*Becca* to nazwa nadana dolinie Mekki, gdzie *mīm* mekkańskie zmienione zostało na *bā'*. Te dwie litery są wymienne jak w *Lāzim* oraz *Lāzib*. W tym miejscu Koran zwraca uwagę Ludu Księgi na odległą w czasie antyczność Ka'bah po to, by wskazać, że jest ono prawdziwym i pierwotnym centrum religii Bożej. Miejsca przyjęte przez Żydów i chrześcijan powstały później. Patrz także 2,128.

444. Nawiązawszy do dowodów historycznych popierających Ka'bah, Koran przedstawia dalej trzy powody, aby wykazać, że Ka'bah ma prawo być traktowane jako *Qiblah* lub inaczej Centrum religii Bożej dla wszystkich czasów: (a) modlił się tam wielki patriarcha Abraham; (b) daje ono pokój i poczucie bezpieczeństwa; (c) na zawsze pozostanie Centrum, do którego zmierzać będą na pielgrzymki ludzie z różnych krajów i najróżniejszych narodów.

445. *Shahīd* oznacza kogoś, kto informuje o tym, czego jest świadkiem; kogoś, kto posiada wiele wiedzy; osobę zabitą na drodze Bożej. W przypadku użycia tego słowa w odniesieniu do Boga oznacza ono: On, przed którego wiedzą nic się nie ukryje (Lane).

100. Powiedz: „O Ludu Księgi! [a]Dlaczego powstrzymujecie wiernych przed kroczeniem drogą Allacha, staracie się ją wykrzywić[446], podczas gdy sami jesteście jej świadkami? Allach nie jest niepomny na to, co czynicie".

قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ لِمَ تَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ مَنْ ءَامَنَ تَبْغُونَهَا عِوَجًا وَأَنتُمْ شُهَدَآءُ ۗ وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٠٠﴾

101. [b]O wy, którzy wierzycie! Jeśli okażecie posłuszeństwo jakiejś części tych, którzy otrzymali Księgę, oni na powrót uczynią z was niewiernych po tym, jak uwierzyliście.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِن تُطِيعُوا۟ فَرِيقًا مِّنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ يَرُدُّوكُم بَعْدَ إِيمَٰنِكُمْ كَٰفِرِينَ ﴿١٠١﴾

102. Jakże mielibyście przestać wierzyć, skoro wam pokazywane są Znaki od Allacha i między wami znajduje się Posłaniec od Niego? [c]Ten zaś, kto wytrwale stoi[447] przy Allachu, naprawdę prowadzony jest ku właściwej drodze.

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ ءَايَٰتُ ٱللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُۥ ۗ وَمَن يَعْتَصِم بِٱللَّهِ فَقَدْ هُدِىَ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿١٠٢﴾

103. O wy, którzy wierzycie! Bójcie się Allacha tak, jak człowiek powinien się Go bać. [d]Nie poddawajcie się śmierci, chyba że będziecie w stanie całkowitego poddania się Mu.[448]

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿١٠٣﴾

104. [e]Wszyscy razem trzymajcie się mocno więzów Allacha i nie dzielcie się. [f]I pamiętajcie o łasce Allacha,[449], którą was obdarzył,

وَٱعْتَصِمُوا۟ بِحَبْلِ ٱللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا۟ ۚ وَٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنتُمْ أَعْدَآءً

[a]7,46, 87; 8,48; 9,34; 14,4; 22,26. [b]2,110; 3,150. [c]4,147, 176. [d]2,133. [e]3,106; 6,160; 8,47. [f]2,232.

446. Znaczenie jest następujące: „Pragniesz, aby w Islamie pojawił się fałsz"; lub „Pragniesz obalić jego dogmaty".

447. (1) Każdy, kto chroni się przed grzechem wypełniając przykazania Boże; (2) każdy, kto ustanawia związek z Allachem i mocno w niego wierzy.

448. Ponieważ godzina śmierci nie jest znana, człowiek może zapewnić sobie śmierć w stanie poddania się Bogu tylko wtedy, jeśli stale pozostawać będzie w takim stanie. Stąd zwrot ten oznacza, że człowiek powinien zawsze pozostawać posłusznym Bogu.

449. *Habl* oznacza linę lub sznur, przy pomocy którego coś się przytwierdza; związek; przymierze lub porozumienie; zobowiązanie, na mocy którego człowiek staje się odpowiedzialny za

kiedy byliście wrogami, a [a]On zjednoczył wasze serca w miłości[450], abyście dzięki Jego łasce stali się braćmi. Byliście wszak na skraju ognia[451], a On was przed nim uchronił. W ten sposób Allach wyjaśnia wam swoje przykazania, byście mogli być prowadzeni.

فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنقَذَكُم مِّنْهَا ۗ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٣﴾

105. I niechaj między wami zawsze będzie grupa ludzi, [b]którzy będą zachęcać do dobroci[452] i cnoty, a zabraniać zła.[453] To oni właśnie osiągną szczęście.

وَلْتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾

106. I nie upodobniajcie się do tych, którzy się [c]podzielili i którzy posiali niezgodę[454] między sobą po tym, jak otrzymali wyraźne dowody. Na nich właśnie czeka sroga kara.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ۚ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٥﴾

107. W dniu, [d]kiedy jedne twarze będą białe, inne zaś czarne.[455] Jeżeli chodzi o tych, których twarze będą

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا

[a]8,64. [b]3,111, 115; 7,158; 9,71; 31,18. [c]3,104; 6,160; 8,47. [d]10,27, 28; 39,61; 80,39-43.

bezpieczeństwo innego człowieka lub jakiejś rzeczy; sojusz lub ochronę (Lane). Powiada się o Świętym Proroku, iż powiedział kiedyś: „Księga Boża to sznur Allacha, który spuszczony został z nieba na ziemię" (Jarīr, iv. 30).

450. Trudno byłoby znaleźć mniej zjednoczony lud od Arabów przed nadejściem Świątego Proroka, lecz jednocześnie historia ludzkości nie prezentuje żadnego przykładu takiego związku miłości braterskiej, w jaki Arabowie zostali zjednoczeni dzięki szlachetnym naukom i przykładowi ich wielkiego Mistrza.

451. Słowa „na skraju ognia" oznaczają mordercze walki, w których stale brali udział Arabowie i które wyczerpywały ich siły.

452. *Al-Khair* oznacza tutaj Islam, ponieważ dobroć w ogóle zawiera się w słowie *Ma'rūf*, stojącym zaraz po nim.

453. Mówi się, iż Święty Prorok powiedział kiedyś: „Jeśli ktokolwiek z was zauważy coś złego, to niech własnymi rękami to zło usunie. Jeśli nie będzie mógł tego uczynić swoimi rękami, to niechaj zabroni tego swoim językiem. Jeśli nie będzie tego mógł zrobić nawet tak, to niechaj przynajmniej nienawidzi tego w swoim sercu, a to jest najsłabszy rodzaj wiary" (Muslim).

454. Werset ten nawiązuje tutaj do braku jedności oraz do niezgody panującej wśród Ludu Księgi, aby unaocznić muzułmanom niebezpieczeństwa idące w ślad za niezgodą i brakiem porozumienia.

455. Koran wyjaśnia znaczenie „bieli" i „czerni" jako symboli „szczęścia" i „smutku" (3,107, 108; 75,23-25; 80,39-41). Kiedy człowiek czyni coś godnego pochwały, Arabowie powiadają o nim: *Ibyadda Wajhu-hū*, to znaczy, twarz tego człowieka stała się biała. Kiedy natomiast człowiek czyni coś zasługującego na naganę, mówi się o nim *Iswadda Wajhu-hū*, to znaczy, jego twarz stała się czarna.

czarne, powie się im: „Czy przestaliście wierzyć po tym, jak uwierzyliście? Popróbujcie zatem kary, ponieważ przestaliście wierzyć".

الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٠٧﴾

108. [a]Jaśli zaś chodzi o tych, których twarze będą białe, ci doświadczą łaski Allacha, w niej zamieszkają.

وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٠٨﴾

109. Oto Znaki od Allacha, w których zawarta jest Prawda.[456] Przedstawiamy je wam, ponieważ Allach nie pragnie niesprawiedliwości dla swych stworzeń.

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ
ظُلْمًا لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٩﴾

110. [b]Do Allacha należy wszystko, co jest w niebiosach, jak i wszystko, co jest na ziemi. Do Allacha też powrócą do rozstrzygnięcia wszystkie sprawy.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ﴿١١٠﴾

111. [c]Jesteście najlepszym ludem, ludem wzbudzonym dla dobra ludzkości. [d]Zachęcajcie do dobra i zabraniajcie zła[457] i wierzcie w Allacha. O, gdyby Lud Księgi uwierzył, zaprawdę byłoby tak dla niego lepiej. Niektórzy wśród tego ludu wierzą, lecz większość to grzesznicy.

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ
أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَ
أَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١١١﴾

112. Oni nie są w stanie wam zaszkodzić, co najwyżej trochę was zranić. [e]I jeśli będą z wami walczyć, odwrócą się do was plecami. I wtedy nie zaznają pomocy.

لَنْ يَضُرُّوكُمْ إِلَّا أَذًى وَإِنْ يُقَاتِلُوكُمْ يُوَلُّوكُمُ
الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ ﴿١١٢﴾

[a]10,27. [b]3,130, 190; 4,132; 57,11. [c]2,144. [d]3,105, 115; 7,158; 9,71; 31,18; [e]59,13.

456. Zwrot *Bi'l-Haqq* (dosł. „z prawdą" lub w tłumaczeniu „zawierający prawdę") oznacza po pierwsze, że te Znaki lub słowa Boże pełne są prawdy; po drugie, że przychodzą na zasadzie prawa, to znaczy, że człowiek ma prawo je otrzymać; po trzecie, był to właściwy czas dla objawienia. Patrz także 364.

457. Werset ten nie tylko twierdzi, że muzułmanie są najlepszym ludem – rzeczywiście twierdzenie wielkie – ale przedstawia też powody tego twierdzenia: (1) Zostali powołani dla dobra całej ludzkości; (2) ich obowiązkiem jest zachęcanie do dobra i zabranianie zła oraz wiara w Boga. Chwałą muzułmanów rządzą właśnie te dwa warunki.

113. Będą [a]poniżani, kiedy tylko zostaną odnalezieni[458], chyba że chronić ich będzie przymierze z Allachem lub przymierze z ludźmi. Ściągnęli na siebie gniew Allacha i zostali dotknięci nieszczęściem. [b]Jest tak dlatego, że odrzucili Znaki Allacha i próbowali niesprawiedliwie zabijać Proroków. Jest tak dlatego, że zbuntowali się i zwykli byli grzeszyć.

ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ أَيْنَ مَا ثُقِفُوٓا إِلَّا بِحَبْلٍ مِّنَ اللّٰهِ
وَحَبْلٍ مِّنَ النَّاسِ وَبَآءُو بِغَضَبٍ مِّنَ اللّٰهِ وَضُرِبَتْ
عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُونَ
الْأَنْبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَّكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١١٣﴾

114. [c]Oni nie są wszyscy do siebie podobni. Wśród Ludu Księgi jest taka jego część, która dotrzymuje swego przymierza.[459] Ci ludzie czytają Słowo Allacha w nocy i padają przed Nim na twarz.

لَيْسُوا سَوَآءً مِّنْ أَهْلِ الْكِتٰبِ أُمَّةٌ قَآئِمَةٌ يَتْلُونَ
اٰيٰتِ اللّٰهِ اٰنَآءَ الَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُونَ ﴿١١٤﴾

115. Oni wierzą w Allacha i Dzień Ostatni, [d]zachęcają do dobra i zabraniają zła, [e]śpieszą, by prześcigać się w dobrych uczynkach. I tacy są wśród sprawiedliwych.

يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسٰرِعُونَ فِي الْخَيْرٰتِ
وَأُولٰٓئِكَ مِنَ الصّٰلِحِينَ ﴿١١٥﴾

116. [f]I jeśli uczynią co dobrego, nie odmówi się im należnej nagrody.[460] Allach zaś dobrze zna tych, którzy bronią się przed złem.

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُّكْفَرُوهُ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ
بِالْمُتَّقِينَ ﴿١١٦﴾

[a]2,62, 91; 5,61; 7,168. [b]2,62, 92; 3,22. [c]4,163. [d]3,105, 111; 9,71. [e]21,91; 23,62; 35,33. [f]28,85; 99,8.

458. Werset ten zawiera ważne i dalekosiężne proroctwo dotyczące Żydów, a mianowicie, że są oni na wieki przeklęci i skazani na poniżenie i życie w poddaństwie wobec innych. Historia narodu żydowskiego od czasów Świętego Proroka do dzisiaj dostarcza wystarczających dowodów prawdy tego strasznego proroctwa. We wszystkich stuleciach wszystkich epok, nie wyłączając współczesnej epoki oświecenia i tolerancji, Żydzi byli ofiarami srogich prześladowań i poddawani byli najróżniejszym rodzajom braku łaski i poniżenia. Stworzenie państwa Izrael jest jedynie tymczasową fazą życia Żydów.

459. Słowa *Ummatun Qā'imatun* mogą też oznaczać: (1) Grupę lub lud, który w pełni i wiernie wypełnia swoje obowiązki; (2) lud, który oddaje się modlitwie w końcowej części nocy. Słowa te odnoszą się jedynie do tych Żydów, którzy przejęli Islam.

460. Islam nie jest religią narodową ani plemienną. Kto do niego przystępuje, bez względu na społeczność czy kredo, otrzymuje tę samą nagrodę jak każdy inny następca Wiary, pod warunkiem oczywiście sprawiedliwego postępowania. Nie ma w Islamie mowy o jakichkolwiek uprzedzeniach względem członków różnych narodowości. Żyd, czy jakikolwiek inny człowiek, przyjąwszy Islam, staje się człowiekiem równym muzułmaninowi arabskiemu.

117. [a]Jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą, ich własność ani ich dzieci w ogóle im nie pomogą przeciwko Allachowi. Ci będą mieszkańcami Ognia, w nim zamieszkają.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا
أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۖ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۚ
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٧﴾

118. [b]To, co wydają w życiu obecnym, podobne jest do bardzo zimnego wiatru. Wiatr ten smaga zboże ludu, który sam sobie zaszkodził, i niszczy je.[461] Allach nie skrzywdził tych ludzi. Oni skrzywdzili sami siebie.

مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَٰذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ
رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ
فَأَهْلَكَتْهُ ۚ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَٰكِنْ أَنْفُسَهُمْ
يَظْلِمُونَ ﴿١١٨﴾

119. O wy, którzy wierzycie! [c]Nie bierzcie sobie za przyjaciół nikogo innego tylko swój własny lud. [d]Oni nie będą szczędzić wysiłku, by was zrujnować.[462] Bardzo pragnęliby ujrzeć was w kłopotach.[463] W wypowiedziach ich ust pokazała się już nienawiść, a w ich piersiach kryją coś jeszcze gorszego. Wyraźnie wskazaliśmy wam Nasze przykazania – obyście tylko chcieli korzystać ze swego rozumu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ
لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُّوا مَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ
الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ
أَكْبَرُ ۚ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ ۖ إِنْ كُنْتُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿١١٩﴾

120. Zważajcie! Wy jesteście tymi, którzy ich miłują, choć oni nie miłują was. [e]I wierzycie w Księgę[464], w nią

هَا أَنْتُمْ أُولَاءِ تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ

[a]3,11; 58,18. [b]10,25; 68,18-21. [c]3,21; 4,140, 145. [d]9,47. [e]2,15, 77; 5,62

461. Zawarta w tym wersecie idea mówi, że wysiłki niewierzących, skierowane przeciwko Islamowi, ostatecznie zwrócą się przeciwko nim samym. Wszystko, co uczynią w celu powodowania szkody w sprawie Islamu, zaszkodzi tylko im samym.

462. *Khabāl* oznacza zepsucie ciała, rozumu lub działania; utratę lub upadek; ruinę lub zniszczenie; śmiertelną truciznę (Aqrab).

463. Cieszą się, kiedy wpadniesz w nieszczęście; kiedy umierasz, stajesz się słaby lub załamany; lub też cieszą się, kiedy schodzisz z właściwej drogi sprawiedliwości i zaczynasz życie w grzechu.

464. Jak wynika z kontekstu, słowa „podczas gdy oni nie wierzą w Księgę, w jej całość" lub podobne należy traktować jako znaczące to po słowach „wy wierzycie w Księgę, w jej całość".

całą. Kiedy oni was spotykają, powiadają: „Wierzymy", lecz kiedy są sami, z wściekłości na was ogryzają sobie paznokcie. Powiedz: „Zgińcie w swej wściekłości.[465] Zaiste, Allach dobrze wie, co kryje się w waszych piersiach".

بِالْكِتٰبِ كُلِّهٖ ۚ وَاِذَا لَقُوْكُمْ قَالُوْٓا اٰمَنَّا ۖۚ وَاِذَا خَلَوْا
عَضُّوْا عَلَيْكُمُ الْاَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ ؕ قُلْ مُوْتُوْا
بِغَيْظِكُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ﴿١١٩﴾

121. [a]Jeśli na was spada coś dobrego, napawa ich to złością. A jeśli spotyka was coś złego, radują się z tego. Jeśli jednak będziecie wytrwali i sprawiedliwi, ich plany ani trochę wam nie zaszkodzą. Zaprawdę, Allach pojmuje wszystko to, co oni czynią.[466]

اِنْ تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ ۫ وَاِنْ تُصِبْكُمْ
سَيِّئَةٌ يَّفْرَحُوْا بِهَا ؕ وَاِنْ تَصْبِرُوْا وَتَتَّقُوْا لَا
يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْـًٔا ؕ اِنَّ اللّٰهَ بِمَا يَعْمَلُوْنَ
مُحِيْطٌ ﴿١٢٠﴾ ع

122. I przypomnij sobie, kiedy wczesnym rankiem wyszedłeś ze swego domu, wyznaczając wiernym ich pozycje w walce.[467] Allach jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

وَاِذْ غَدَوْتَ مِنْ اَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِيْنَ مَقَاعِدَ
لِلْقِتَالِ ؕ وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿١٢١﴾

123. Kiedy dwie grupy spośród was[468] myślały o okazaniu tchórzostwa, choć Allach był ich Przyjacielem. A na Allachu wierni powinni polegać.

اِذْ هَمَّتْ طَّآئِفَتٰنِ مِنْكُمْ اَنْ تَفْشَلَا ۙ وَاللّٰهُ وَلِيُّهُمَا ؕ
وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿١٢٢﴾

[a]9.50.

465. Słowa „Zgińcie w swej wściekłości" skierowane były do takich Żydów, którzy byli wrogami Islamu i starali się go zniszczyć.

466. Bóg zniweczy wszystkie ich wysiłki i zniszczy ich. Dlatego muzułmanie nie powinni się ich obawiać. Bóg zna wszelkie machinacje wrogów Islamu i unicestwi je.

467. Nawiązuje się tutaj do bitwy pod Uhud. W celu pomszczenia poniżenia porażki pod Badr lub Quraish z Mekki wyruszył w trzecim roku Hijrah na Medynę z dobrze wyposażoną armią 3000 wojowników zaprawionych w bojach. Wbrew swojej woli Święty Prorok wyszedł z Medyny na spotkanie wroga z siłami 1000 ludzi, a w tej liczbie 300 następcami 'Abd Allāh b. Ubayy, notorycznego hipokryty, który później odstąpił od wiary. Spotkanie tych sił miało miejsce pod Uhud.

468. Tymi dwiema stronami były dwa plemiona Banū Salimah oraz Banū Hārithah, należące odpowiednio do Khazraj oraz Aus (Bukhārī, *kitāb al-Maghāzī*). Werset ten wskazuje, że właściwie nie okazywały one tchórzostwa, lecz widząc, iż odstępstwo 'Abd Allāh i jego 300 ludzi uszczupliło jeszcze bardziej skromne siły muzułmańskie, *myśleli oni jedynie o* zdezerterowaniu, ale tego nie uczynili.

124. [a]Allach wszak pomógł wam już pod Badr[469]. [b]kiedy byliście słabi. Weźcie zatem Allacha za swego Protektora, abyście mogli być wdzięczni.

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ بِبَدْرٍ وَّاَنْتُمْ اَذِلَّةٌ ۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿١٢٤﴾

125. Kiedy powiedziałeś wiernym: [c]„Czyż nie wystarczy wam, że Pan wasz pomoże wam trzema tysiącami[470] aniołów zesłanych z wysoka?"

اِذْ تَقُوْلُ لِلْمُؤْمِنِيْنَ اَلَنْ يَّكْفِيَكُمْ اَنْ يُّمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلٰثَةِ اٰلٰفٍ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُنْزَلِيْنَ ﴿١٢٥﴾

126. Tak[471], jeśli będziecie wytrwali i sprawiedliwi, a oni ruszą na was natychmiast w wielkim pośpiechu, Pan wasz pomoże wam pięcioma tysiącami[472] aniołów, zaciekle atakujących.[473]

بَلٰٓى ۙ اِنْ تَصْبِرُوْا وَتَتَّقُوْا وَيَاْتُوْكُمْ مِّنْ فَوْرِهِمْ هٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ اٰلٰفٍ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُسَوِّمِيْنَ ﴿١٢٦﴾

[a]8,8, 11; 9,25. [b]2,250. [c]8,10.

469. Badr to nazwa miejscowości położonej pomiędzy Mekką i Medyną. Pochodzi ona od źródła, które należało do człowieka o imieniu Badr. Bitwa pod Badr, wymieniana tutaj, odbyła się nieopodal tego miejsca.

470. Jak się błędnie rozumie słowa te nie odnoszą się do bitwy pod Badr, o której była mowa w poprzednim wersecie jedynie przypadkowo w celu zilustrowania, jak Bóg pomógł wiernym muzułmanom w czasie niebezpieczeństwa im grożącego. Według 8,10 liczba aniołów zesłanych pod Badr wynosiła jeden tysiąc, jako że i wrogów tylu było. W bitwie pod Uhud było 3000 wrogów, więc muzułmanom obiecano także pomoc w postaci 3000 aniołów. O spełnieniu tej obietnicy mówi się w 3,153.

471. Słowo *balā* oznacza także związek pomiędzy wersetami i dostarcza odpowiedzi na pytanie zawarte w 3,125, a mianowicie „Czy to wam nie wystarczy?" W ten sposób znaczenie byłoby następujące: „Tak, to nam wystarczy, wystarczy siła 5000 aniołów, gdyby wrogowie mieli powrócić w tej samej jeszcze chwili".

472. Słowa te oznaczają, że gdyby niewierni powrócili do ataku od razu, nie dając muzułmanom czasu na pozbieranie się, Bóg pomógłby im zsyłając 5000 aniołów. Różnica w liczbie aniołów – w poprzednim wersecie wymieniano liczbę 3000 – wynikła z późniejszego wielkiego osłabienia muzułmanów. W tamtym czasie byli oni wyczerpani i zmaltretowani i dlatego właśnie potrzebowali pomocy. Przeszedłszy pewien dystans w stronę Mekki, lud Quraish postanowił wrócić i zaatakować muzułmanów jeszcze raz. Kiedy dowiedział się o tym Święty Prorok, w dniu następnym po bitwie, wydał natychmiast rozkazy wymarszu i nakazał, aby poszli z nim tylko ci ludzie, którzy brali udział w bitwie pod Uhud. Muzułmanie doszli aż do Hamrā' al-Asad, do miejsca położonego około trzynaście kilometrów od Medyny. Mieszkańcy Mekki byli jednakże tak przestraszeni niespodziewanym i jakże odważnym wystąpieniem Świętego Proroka i jego następców, że postanowili w pośpiechu wycofać się do Mekki. Stało się tak dzięki strachowi, którym aniołowie napełnili ich serca. Inaczej nie byłoby powodu uciekania przed muzułmanami, których tak srogo pokonali zaledwie dzień wcześniej i którzy oprócz strat w liczebności byli bardzo wyczerpani i cierpieli z powodu ciężkich ran odniesionych w bitwie poprzedniego dnia.

473. *Musawwimīn* pochodzi od *Sawwama*. Powiada się *Sawwama 'Alaihim*, to znaczy, nagle i gwałtownie zaatakował ich i uczynił wśród nich spustoszenie (Aqrab).

127. [a]Allach czyni to dla was dobrą nowiną oraz aby uspokoić wasze serca.[474] Pomoc wszak przychodzi wyłącznie od Allacha – Potężnego, Mądrego.

وَمَا جَعَلَهُ ٱللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُم بِهِۦ
وَمَا ٱلنَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ ٱللَّهِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَكِيمِ ﴿١٢٧﴾

128. Tak się stanie, aby On mógł odciąć część niewiernych lub upokorzyć[475] ich tak, by odeszli stłamszeni.

لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِّنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟ أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنقَلِبُوا۟
خَآئِبِينَ ﴿١٢٨﴾

129. Nie twoją jest sprawą fakt, czy On zwróci się do nich z litością czy ich ukarze, ponieważ są złoczyńcami.[476]

لَيْسَ لَكَ مِنَ ٱلْأَمْرِ شَىْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ
فَإِنَّهُمْ ظَٰلِمُونَ ﴿١٢٩﴾

130. [b]Do Allacha należy wszystko to, co jest w niebiosach i wszystko to, co na ziemi. On przebacza, komu zechce, karze, kogo zechce, a jest najbardziej Przebaczający, Litościwy.

وَلِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَن
يَشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٣٠﴾

[a]8,11. [b]3,110, 190; 4,132; 56,11.

474. Z jednej strony aniołowie pomogli muzułmanom wzmacniając ich serca, a z drugiej strony napełniając serca ich wrogów strachem. Gdyby taka była wola Boża, jeden anioł wystarczyłby do pomocy muzułmanom pod Uhud, On jednak obiecał im zesłać aż 5000 aniołów. Jest to ukryta wskazówka, że wielka liczba sił natury (sił ukrytych) działać będzie na ich korzyść. Można zarazem zwrócić uwagę na to, że niektórzy wierni, a nawet niektórzy niewierni, widzieli tego dnia aniołów podczas bitwy pod Badr (Jarīr, iv 47). Patrz także 8,10.

475. Kiedy Święty Prorok dowiedział się, że mekkańczycy zamierzają natychmiastowe ponowienie ataku, wyruszył przeciwko nim. Mieszkańcy Mekki uciekli w poniżeniu.

476. Werset ten jest błędnie uważany za napomnienie pod adresem Świętego Proroka za jego modlitwę do Boga, aby zniszczył mekkańczyków. Nie wspomina się tutaj o żadnej takiej modlitwie, ani też nie było dla takiej modlitwy możliwości. W rzeczywistości Prorok nigdy nie modlił się o zniszczenie jakiegokolwiek ludu bez pozwolenia ze strony Boga. Werset ten ma być jedynie odpowiedzią dla tych, którzy przypisywali porażkę muzułmanom pod Uhud – rzekomy błąd w postaci opuszczenia miasta wbrew radom ludzi doświadczonych. Werset ten powiada, że tymczasowa porażka spowodowana była najwyższą mądrością Boga i że Święty Prorok nie miał z tym nic wspólnego. Jednym z dobrych wyników tej porażki był fakt, że wielu niewiernych przyjęło Islam, a wśród nich także słynny Khālid. Ludzie ci widzieli, jak Bóg pomógł Świętemu Prorokowi w godzinie niebezpieczeństwa i jak dał mu schronienie i bezpieczeństwo, choć w pewnym momencie Prorok pozostawiony był podczas bitwy samemu sobie.

131. O wy, którzy wierzycie! [a]Nie czerpcie zysków z mnożenia dodatków[477] i bójcie się Allacha, abyście osiągnęli szczęście.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَأْكُلُوا۟ ٱلرِّبَوٰٓا۟ أَضْعَٰفًا مُّضَٰعَفَةً ۖ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٣١﴾

132. [b]Bójcie się także Ognia[478], który przygotowywany jest dla niewiernych.

وَٱتَّقُوا۟ ٱلنَّارَ ٱلَّتِىٓ أُعِدَّتْ لِلْكَٰفِرِينَ ﴿١٣٢﴾

133. I [c]okazujcie posłuszeństwo Allachowi i Jego Posłańcowi, aby okazano wam litość.

وَأَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٣٣﴾

134. [d]I śpieszcie ku przebaczeniu od waszego Pana oraz ku Rajowi, którego wartością[479] są niebiosa i ziemia. Jest on przygotowywany dla bogobojnych[479A],

وَسَارِعُوٓا۟ إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٤﴾

[a]2,276; 30,40. [b]2,25; 66,7. [c]Patrz 3,33. [d]57,22; Patrz także 2,26.

477. Słowa *Ad'āfan Mudā'afah* nie są tutaj użyte jako zdanie ograniczające znaczenie *Ribā* (korzyść) w celu ograniczenia go do jakiegoś określonego rodzaju korzyści. Są one tutaj użyte jako zdanie opisowe, wskazujące na wrodzoną naturę *Ribā* (korzyści), która stale rośnie. Czerpanie korzyści, choć obecnie zalegalizowane przez narody chrześcijańskie, było zakazane przez Mojżesza (Wj 22,25; Kpł 25,36; 37; Pwt 23,19, 20). Werset ten nie oznacza, jakoby korzyść była dozwolona w jej umiarkowanym wymiarze, a zakazany był jedynie jej skrajny wariant. Zakazane jest czerpanie wszelkich korzyści, czy to umiarkowanej przy przesadnej, zaś słowa *Ad'āfan Mudā'afah* potraktowane w znaczeniu „z licznymi dodatkami" dodano jedynie w celu wskazania na praktykę rozpowszechnioną w czasach Świętego Proroka. Tak zatem wspomina się o najwyższej granicy tylko dlatego, aby wykazać jej niegodziwość, jako że zakazane jest wszelkie czerpanie korzyści, o czym mówi 2,276-281. Ważne jest wspomnienie o sprawach związanych z czerpaniem korzyści w nawiązaniu do spraw związanych z wojną. W 2,280 zabrania się także czerpania korzyści w przypadku spraw wojennych. Wskazuje to na fakt, że wojna i korzyść blisko się ze sobą łączą – co potwierdzają w całej rozciągłości wojny współczesne. Właściwie czerpanie korzyści to jeden z powodów wojny, który także powoduje jej przedłużanie.

478. W 2,276 mówi się o zakazie czerpania korzyści wraz z nawiązaniem do ostrzeżenia przeciwko ogniu. Najwyraźniej mówi się tutaj o ogniu wojny. Słowo „niewierni" oprócz znaczenia ogólnego, może tutaj oznaczać tych, którzy nie są posłuszni przykazaniom Bożym dotyczącym czerpania korzyści.

479. *'Ard* oznacza: (1) cenę lub wartość jakiejś rzeczy wyrażoną nie za pomocą pieniędzy; (2) rozpiętość lub szerokość; (3) ogrom (Aqrab).

479A. Werset ten jest odpowiedzią dla tych, którzy będąc gnębionymi otaczającymi ich warunkami, sądzą, że handel i rzemiosło nie mogą obyć się bez korzyści. Werset ten powiada, że idąc za naukami Islamu, muzułmanie mogą i będą cieszyć się wszelkimi dobrami. Werset ten stanowi zaproszenie pod adresem muzułmanów, aby postępowali zgodnie z przykazaniami Islamu. Oznacza on także, że Raj obejmować będzie zarówno niebiosa, jak i ziemię, to znaczy, że wierzący będą w Raju zarówno w tym życiu, jak i w życiu przyszłym. Pewne dobrze znane powiedzenie Świętego Proroka rzuca nieco światła na Raj i na Piekło. Kiedy go zapytano: „Skoro Raj obejmuje i niebiosa i ziemię, to gdzie znajduje się Piekło?", Prorok odpowiedział: „A gdzie podziewa się noc, gdy nadchodzi dzień?" (Kathīr). Mówi się też o Proroku, iż powiedział, że najmniejsza nagroda w Raju będzie tak wielka jak przestrzeń między niebem i ziemią. Powyższe wykazuje też, że Raj to stan duchowy, a nie jakieś miejsce fizyczne.

135. tych, którzy dają w dobrobycie i w nieszczęściu, oraz tych, którzy tłumią gniew i wybaczają ludziom.[480] Allach miłuje tych, którzy czynią dobro,[481]

الَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ فِي السَّرَّآءِ وَالضَّرَّآءِ وَالْكٰظِمِيْنَ
الْغَيْظَ وَالْعَافِيْنَ عَنِ النَّاسِ ۗ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿۱۳۵﴾

136. jak i tych, którzy – [a]kiedy popełnią zły uczynek lub sami siebie skrzywdzą – pamiętają o Allachu i błagają o odpuszczenie grzechów – [b]któż bowiem może odpuszczać grzechy poza Allachem – i świadomie nie upierają się przy tym, co czynią.[482]

وَالَّذِيْنَ اِذَا فَعَلُوْا فَاحِشَةً اَوْ ظَلَمُوْٓا اَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللّٰهَ فَاسْتَغْفَرُوْا
لِذُنُوْبِهِمْ ۪ وَمَنْ يَّغْفِرُ الذُّنُوْبَ اِلَّا اللّٰهُ ۪۫ وَلَمْ
يُصِرُّوْا عَلٰى مَا فَعَلُوْا وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿۱۳۶﴾

137. [c]Są to ci, których nagrodą jest przebaczenie od Pana i ogrody[483], poniżej których płyną ruczaje, a w których zamieszkają. Wspaniała jest zapłata dla tych, co czynią dobro.

اُولٰٓئِكَ جَزَآؤُهُمْ مَّغْفِرَةٌ مِّنْ رَّبِّهِمْ وَجَنّٰتٌ تَجْرِيْ
مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۗ وَنِعْمَ اَجْرُ
الْعٰمِلِيْنَ ﴿۱۳۷﴾

[a]7,202. [b]14,11; 39,54; 61,13. [c]39,75.

480. Mówi się, że człowiek doświadcza cechy *'Afw*, która całkowicie wyciera z jego umysłu lub powoduje zapomnienie grzechów lub zniewag popełnionych wobec niego przez innych. W odniesieniu do Boga oznacza to nie tylko wymazanie grzechów, ale także wszelkich ich śladów.

481. Werset ten wymienia trzy stadia *'Afw*. W pierwszym z nich człowiek wierzący, kiedy zostaje znieważony, powstrzymuje się lub tłumi swój gniew. W drugim, idzie o jeden krok dalej i wybacza złoczyńcy. W trzecim stadium nie tylko całkowicie wybacza złoczyńcy, ale i czyni jakiś akt dobroci wobec tego człowieka oraz obdarza go łaską. Te trzy stadia – stłumienie gniewu, wybaczenie i czynienie dobra – są dobrze zilustrowane przez pewne wydarzenie z życia Hasan, syna 'Alī oraz wnuka Świętego Proroka. Pewien niewolnik Hasan obraził go i ten rozgniewał się bardzo i był bliski wymierzenia mu kary. Niewolnik jednak wypowiedział pierwszą część wersetu, czyli „ci, którzy tłumią gniew". Słysząc te słowa, Hasan zatrzymał swą dłoń. Następnie niewolnik wypowiedział słowa „i wybaczaj ludziom", na co Hasan zareagował natychmiastowym wybaczeniem mu. Potem niewolnik powiedział: „zaś Allach miłuje tych, którzy czynią dobro". Będąc posłusznym temu przykazaniu Bożemu, Hasan doznał takiego poruszenia wewnętrznego, że od razu dał niewolnikowi wolność (Bayān, i. 366).

482. Kiedy dobry człowiek zaniedba się moralnie, nie stara się usprawiedliwić swojego postępowania, ale szczerze wyznaje swoją winę i stara się poprawić.

483. Kiedy człowiek szczerze zwraca się do Boga po popełnieniu jakiegoś grzechu i szczerze wyraża skruchę z powodu swoich występków, Bóg nie tylko mu przebacza, ale i wprowadza go na wyższe stadia postępu duchowego i obiecuje mu Niebo.

138. Zaiste, [a]istniało wiele rodzajów prawa[484] przed wami, [b]więc przemierzcie ziemię, by ujrzeć, jak zły koniec spotkał tych, którzy uważali Proroków za kłamców.

قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٣٨﴾

139. Ten[485] Koran jest [c]wyraźnym dowodem dla ludzi, [d]przewodnictwem i [e]napomnieniem dla bogobojnych.

هَٰذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٩﴾

140. [f]Nie zaniedbujcie się ani nie żałujcie, a z pewnością wy będziecie górą, jeśli[486] jesteście prawdziwymi wiernymi.[487]

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٤٠﴾

141. [g]Jeśliście zostali zranieni, to z pewnością ludzie niewierni zostali już podobnie zranieni.[488] My powodu-

إِن يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِّثْلُهُ

[a]7,39; 13,31; 41,26; 46,19. [b]6,12; 12,110; 27,70. [c]5,16; 36,70. [d]2,3, 186; 31,4. [e]24,35. [f]4,105; 47,36. [g]4,105.

484. *Sunan* to liczba mnoga od *Sunnah*, które oznacza: (1) drogę, sposób postępowania; (2) sposób działania ustanowiony przez jakiś lud i naśladowany przez innych; (3) charakter, zachowanie, naturę lub skłonność; (4) prawo religijne (Tāj).

485. Zaimek *Hâdhā* może odnosić się do Koranu, do poprzedzającego wersetu lub też do tematu skruchy omówionego w poprzednich wersetach.

486. *In* oznacza: jeśli; nie; zaiste; ponieważ; kiedy; itp. (Lane).

487. Werset ten zawiera bardzo ważną zasadę, mówiącą o tym, jak naród lub pojedynczy człowiek może stać się i pozostać silnym. Słowa „nie słabnąć" odnoszą się tutaj do przyszłych niebezpieczeństw, zaś słowa „nie smucić się" do przeszłych błędów i niepowodzeń. Narody doznają schyłku i upadają tylko wtedy, kiedy tracą nadzieję albo poprzez brak uświadomienia sobie obowiązków – przez co słabną w swych wysiłkach – albo poprzez rozmyślanie o przeszłości. Werset komentowany ostrzega przed obydwoma tymi niebezpieczeństwami.

488. W innym miejscu (3,166) powiada się, że muzułmanie szkodzili niewiernym w dwójnasób w stosunku do tego, co sami od nich ucierpieli. Ma to związek z bitwą pod Badr, kiedy to zabitych zostało siedemdziesięciu mieszkańców Mekki, a siedemdziesięciu wzięto do niewoli, niszcząc w ten sposób 140. W bitwie pod Uhud zabitych zostało siedemdziesięciu muzułmanów, ale żaden nie był wzięty do niewoli. W ten sposób muzułmanie podwójnie odpłacili się niewiernym w bitwie pod Badr w porównaniu z ich własnymi stratami pod Uhud. Można też uznać, iż werset ten odnosi się do natury lub cech nieszczęścia, które w obu przypadkach było podobne. W takim razie werset 166 poniżej może odnosić się do ilości, zaś obecnie komentowany do jakości strat.

jemy, że wśród ludzi następują takie dni[488A], by doznawali napomnienia oraz by Allach mógł wyróżnić[489] tych, którzy wierzą, i brać sobie świadków[490] spośród was. Allach nie lubi niesprawiedliwych;

وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ
الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ
الظَّالِمِينَ ﴿١٤١﴾

142. oraz by Allach mógł oczyścić tych, którzy wierzą, a zniszczyć niewiernych.[491]

وَلِيُمَحِّصَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرِينَ ﴿١٤٢﴾

143. [a]Czy podejrzewacie, że wejdziecie do Nieba, podczas gdy Allach nie spowodował jeszcze, by odróżniono wśród was tych, którzy starają się dla Allacha, i skoro nie spowodował jeszcze, żeby odróżniono wytrwałych?[492]

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ
جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٣﴾

144. Zwykliście byli życzyć sobie takiej śmierci[493] zanim ją spotkaliście. Teraz ujrzeliście ją oko w oko, dlaczego więc niektórzy z was starają się jej uniknąć?

وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ
فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿١٤٤﴾

[a]2,215; 9,16.

488A. „Dni dobrobytu" lub „Dni nieszczęścia".

489. Będąc Wszechwiedzącym, Bóg nie musi dodawać czegokolwiek do swej wiedzy. Mówi się tutaj jedynie o fakcie rozróżniania dwóch różnych rzeczy. Wiedza (*'Ilm*) ma dwie formy. Pierwsza polega na znajomości rzeczy przed jej zaistnieniem. Druga zaś na poznawaniu jej kiedy rzeczywiście ona powstaje. Tutaj mamy do czynienia z tym drugim rodzajem wiedzy.

490. Wierni niosą świadectwo prawdzie Islamu swoją nieugiętością i szlachetnym przykładem w chwilach trudnych.

491. Niepowodzenie muzułmanów pod Uhud było swego rodzaju pokutą za ich odstępstwo. Poza tym bitwa ta uświadomiła niektórym niewiernym, że Islam to religia samego Boga. Sami mekkańczycy, którzy dowodzili działaniami skierowanymi przeciwko muzułmanom w tej bitwie, nawrócili się na Islam zaraz po bitwie. Islam podbił ich serca, niszcząc pierwotny brak wiary.

492. Próby i przeciwności stanowią test charakteru człowieka. Bez nich nie może być mowy o żadnym postępie ani oczyszczeniu.

493. Tutaj „śmierć" oznacza wojnę – wynikiem wojny jest śmierć. Wojna oznaczała dla muzułmanów śmierć, jako że byli oni niezwykle słabi, słabo wyposażeni i nieliczni w porównaniu z ich potężnym wrogiem. Podczas bitwy pod Uhud Święty Prorok zaproponował, aby uderzyć na wroga z wewnątrz Medyny, ale niektórzy jego towarzysze, zwłaszcza ci, którzy nie brali udziału w bitwie pod Badr, powiedzieli: „Z tęsknotą wyczekiwaliśmy tego dnia. Pozwól nam wyjść i walczyć z naszymi wrogami, bo inaczej pomyślą, że jesteśmy tchórzami" (Zurqānī, i. 22). Właśnie do tego pragnienia muzułmanów nawiązują słowa „pragnęliście takiej śmierci".

145. [a]Jedynie Muhammad jest Posłańcem. Zaprawdę, wszyscy Posłańcy umarli przed nim. Jeśli zatem on umrze lub zostanie zabity, to czy wy odwrócicie się na pięcie? [b]Ten, kto odwraca się na pięcie, wcale nie krzywdzi Allacha.[494] Allach z pewnością wynagrodzi wdzięcznych.

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ ۚ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ الرُّسُلُ ۚ
أَفَإِن مَّاتَ أَوْ قُتِلَ انقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ ۚ وَمَن
يَنقَلِبْ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ فَلَن يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا ۗ وَسَيَجْزِي
اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٥﴾

146. Żadna dusza nie może umrzeć bez przyzwolenia Allacha – oto nakaz określonego czasu. [c]A jeśli kto zapragnie nagród tego świata, damy mu je. Jeśli zaś ktoś zapragnie nagród Życia Przyszłego, damy mu je. I z pewnością wynagrodzimy wdzięcznych.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَن تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كِتَابًا
مُّؤَجَّلًا ۗ وَمَن يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا
وَمَن يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا ۚ وَسَنَجْزِي
الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٦﴾

[a]5,76. [b]2,144, 218; 5,55; 47,39. [c]3,149; 4,135; 42,21.

494. W Uhud rozprzestrzeniono fałszywą wieść, jakoby Święty Prorok zginął. Werset ten nawiązuje do tego wydarzenia i mówi, że choć wieść ta była nieprawdziwa, a nawet gdyby rzeczywiście zabito Świętego Proroka, Wierni nie powinni przez to słabnąć w swej wierze. Mahomet był tylko prorokiem i podobnie jak inni prorocy przed nim umarli, umrze i on sam. Jednakże Bóg Islamu jest wiecznie żywy. Zapisane jest, że kiedy Święty Prorok umarł, „Umar stanął w meczecie w Medynie z mieczem w ręce i powiedział: «Ktokolwiek powie, że Prorok Boży nie żyje, temu natychmiast obetnę głowę. On nie umarł, on tylko odszedł do Pana naszego (wstąpił do nieba), tak jak to uczynił Mojżesz, i powróci kiedyś, żeby ukarać hipokrytów»". Abū Bakr, który pojawił się na scenie, powiedział stanowczo: 'Umarowi, aby ten usiadł, a sam zwrócił się do muzułmanów zebranych w meczecie. Zacytował następnie ten właśnie werset i przekonał ich w ten sposób, że Prorok naprawdę umarł, co napełniło ich żalem. Werset ten przypadkowo mówi o tym, że wszyscy poprzedni prorocy umarli. Gdyby bowiem tak nie było, werset ten nie mógłby stanowić dowodu śmierci Świętego Proroka. W rzeczywistości Islam nie jest w swoim istnieniu zależny od życia żadnego człowieka, bez względu na jego wielkość. Sam Bóg jest Objawicielem Islamu i jego Strażnikiem. Wersetu tego nie należy jednak rozumieć, jakoby Święty Prorok mógłby być kiedykolwiek zabity podczas wojny czy z ręki zamachowcy. Otrzymał on bowiem obietnicę Bożą o zachowaniu go przed wszelkimi próbami godzącymi w jego życie (5,68). Wrogowie uradowali się, kiedy się dowiedzieli o śmierci Proroka. Dla muzułmanów okazało się to wszak zakamuflowanym błogosławieństwem. Przygotowało ich to do wielkich trosk, jakie miały na nich spaść po rzeczywistej śmierci Świętego Proroka. Tym razem jednak nie było to dla nich doświadczeniem do przyjęcia.

147. Było wielu Proroków, u boku których walczyły liczne zastępy[495] ich współwyznawców. [a]Oni nie słabli, jeśli spotkało ich coś na drodze Allacha, nie poddawali się, ani nie poniżali się przed wrogiem. Allach miłuje wytrwałych.

وَكَاَيِّنْ مِّنْ نَّبِيٍّ قٰتَلَ مَعَهٗ رِبِّيُّوْنَ كَثِيْرٌ فَمَا
وَهَنُوْا لِمَآ اَصَابَهُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَمَا ضَعُفُوْا
وَمَا اسْتَكَانُوْا وَاللّٰهُ يُحِبُّ الصّٰبِرِيْنَ ﴿١٤٧﴾

148. I nie mówili nic poza tym: [b]„Panie nasz, odpuść nam nasze grzechy i nasze występki w postępowaniu oraz uczyń nasze kroki pewnymi i pomóż nam przeciwko niewiernym".

وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ اِلَّآ اَنْ قَالُوْا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَا
وَاِسْرَافَنَا فِيْٓ اَمْرِنَا وَثَبِّتْ اَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى
الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٤٨﴾

149. [c]Allach dał im zatem nagrodę tego świata, jak też wspaniałą[496] nagrodę Życia Przyszłego. Allach miłuje tych, którzy czynią dobro.

فَاٰتٰىهُمُ اللّٰهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الْاٰخِرَةِ
وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٤٩﴾ ع

150. [d]O wy, którzy wierzycie! Jeżeli okażecie posłuszeństwo[497] tym, którzy przestali wierzyć, spowodują oni, że odwrócicie się na pięcie i będziecie przegrani.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنْ تُطِيْعُوا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا
يَرُدُّوْكُمْ عَلٰٓى اَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوْا خٰسِرِيْنَ ﴿١٥٠﴾

151. Nie, [e]Allach jest waszym Obrońcą i jest Najlepszym z pomocników.

بَلِ اللّٰهُ مَوْلٰىكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النّٰصِرِيْنَ ﴿١٥١﴾

[a]4,105. [b]2,251. [c]3,146. [d]2,110; 3, 101. [e]8,41; 9,51; 22,79.

495. *Ribbīyyūn* to liczba mnoga od *Ribbīyy*, które pochodzi od *Rabba* (patrz 1,2). *Ribbīyy* oznacza kogoś mającego związek z *Ribbah*, to znaczy grupę, dużą grupę lub liczną grupę. Tak zatem słowo to oznacza tych ludzi, którzy tworzą dużą grupę lub duże ciało ludzi. Słowo to oznacza także ludzi uczonych, pobożnych i cierpliwych (Lane).

496. Nagrody życia przyszłego są najróżniejsze pod względem stopnia, zaś opisani powyżej wierni otrzymają najlepsze spośród nich. Słowo *Husnā* przełożone jako „wspaniały" niekoniecznie oznacza wyższy stopień ale wykorzystane jest do wyrażenia zintensyfikowanego znaczenia.

497. Nie zachęca się muzułmanów, aby unikali wszelkich kontaktów z nie-muzułmanami. Ostrzega się ich przed tymi niewiernymi, którzy są aktywnymi wrogami Islamu.

152. [a]Natchniemy strachem serca tych, którzy przestali wierzyć, ponieważ przypisują Allachowi równych[498], w kwestii czego On nie objawił niczego. Ich mieszkaniem jest Ogień. Zło jest mieszkaniem złoczyńców.

سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا
بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا ۚ وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ ۚ
وَبِئْسَ مَثْوَى الظَّالِمِينَ ۝

153. Allach, zaiste, dobrą dla was uczynił swą obietnicę[499], kiedy zabijaliście i niszczyliście ich za Jego przyzwoleniem, aż do czasu, kiedy opuściła was odwaga[500] i zaczęliście się między sobą sprzeczać na temat tego rozkazu[501] i odmówiliście posłuszeństwa[502] po tym, jak On wskazał wam to, co miłujecie, wstrzymał swą pomoc. Wśród was byli tacy, którzy pragnęli tego świata;[503] między wami też byli i tacy, którzy pragnęli Życia Przyszłego. Wtedy On odwrócił was od nich, aby was wypróbować – a z pewnością wybaczył wam, bo Allach jest Miłosierny dla wiernych –

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُّونَهُمْ بِإِذْنِهِ ۖ
حَتَّىٰ إِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِنْ
بَعْدِ مَا أَرَاكُمْ مَا تُحِبُّونَ ۚ مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا
وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ۚ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ
لِيَبْتَلِيَكُمْ ۖ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ ۗ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ۝

[a]8,13; 59,3.

498. Bałwochwalstwo wywodzi się z zabobonów i strachu. Natomiast człowiek przesądny i zastraszony nigdy nie będzie prawdziwie odważny.

499. „Obietnica" odnosi się tutaj do ogólnej obietnicy zwycięstwa i sukcesu, dawanej po wielekroć muzułmanom, a zwłaszcza w 3,124-126.

500. Werset ten nawiązuje do grupy łuczników znajdującej się na tyłach armii muzułmańskiej pod Uhud i wskazuje, że nie mogli oprzeć się oni pokusie wzięcia udziału w walce i w łupach, zaś ich niepowodzenie w poskromieniu tego pragnienia było z ich strony aktem tchórzostwa. Miejscem bowiem prawdziwej odwagi jest serce.

501. „Rozkaz" może albo nawiązywać do rozkazu wydanego przez Świętego Proroka łucznikom, aby nie opuszczali stanowiska bez jego zezwolenia, albo do znaczenia tegoż, to znaczy do tego, czy Święty Prorok rzeczywiście chciał, aby tam pozostali, nawet gdyby bitwa została wygrana. Nie ma powszechnej zgody co do powyższego stwierdzenia.

502. Muzułmanie rozmieszczeni na wzgórzu nie zważali na swego przywódcę, 'Abd Allāha b. Jaubair, który zgodnie z rozkazem Świętego Proroka nie pozwalał na opuszczenie tego miejsca nawet gdyby zwycięstwo było bliskie. Owi ludzie nie potrafili się kontrolować, zaś wynikiem tego było to, że ich działanie spowodowało wśród muzułmanów wiele cierpienia.

503. Słowa te odnoszą się do tych łuczników, którzy opuścili to miejsce. Zdanie arabskie może też oznaczać, że niektórzy z nich pragnęli obecnego świata, to znaczy, że chcieli wziąć udział w walce, chcieli dzielić się łupami, podczas gdy inni (a mianowicie 'Abd Allāh b. Jubair oraz ci jego towarzysze, którzy nie opuścili swoich stanowisk) pragnęli życia przyszłego, czyli że myśleli o ostatecznych konsekwencjach nieposłuszeństwa wobec rozkazu Świętego Proroka. Jedni byli krótkowzroczni, podczas gdy inni sięgali myślami daleko.

154. kiedy uciekaliście i nie odwracaliście się na nikogo[504], podczas gdy wołał was Posłaniec, za waszymi plecami. Wtedy Pan dał wam jeden smutek po drugim[505], [b]abyście nie żałowali tego, co was ominęło, ani tego, co na was spadło.[505A] Allach jest całkowicie Świadom tego, co czynicie.

إِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا تَلْوُونَ عَلَىٰ أَحَدٍ وَالرَّسُولُ
يَدْعُوكُمْ فِي أُخْرَاكُمْ فَأَثَابَكُمْ غَمًّا بِغَمٍّ لِّكَيْلَا
تَحْزَنُوا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ وَاللَّهُ خَبِيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٤﴾

155. Potem, po smutku, [b]On zesłał na was spokój – sen[506], który zmorzył niektórych z was[506A] zaniepokojona była sobą. Dopuszczali się złych

ثُمَّ أَنزَلَ عَلَيْكُم مِّن بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً نُّعَاسًا يَغْشَىٰ
طَائِفَةً مِّنكُمْ وَطَائِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنفُسُهُمْ

[a]57,24. [b]8,12.

504. Słowa te odnoszą się do wydarzenia, które miało miejsce kiedy podczas bitwy pod Uhud muzułmanie zostali zaatakowani zarówno z przodu, jak i od tyłu, przez co ich siły zostały rozdzielone, a wielu z nich rozpierzchło się w zamieszaniu na różne strony. Najpierw, kiedy usłyszeli, że od tyłu zbliża się wróg, zawrócili, by go zaatakować. Zdarzyło się jednak tak, że jednocześnie z tego samego kierunku nadciągała liczna grupa muzułmanów. W zamieszaniu tych muzułmanów wzięto za wrogów i zaatakowano ich. Zamieszanie i panika były tak wielkie, że nie posłuchano nawet słów Świętego Proroka.

505. Święty Prorok rozmieścił łuczników na wzgórzu. Porzucili oni swoje stanowiska przedwcześnie, sądząc, że bitwa jest już wygrana. W konsekwencji bliskie zwycięstwo przeistoczyło się w bliską porażkę. Spowodowało to naturalny smutek wśród wojowników. Był to pierwszy ich smutek. Drugi lub następny pojawił się wtedy, gdy dowiedzieli się o śmierci Proroka. Bóg tak zrządził, że smutek wywołany bezpodstawną wieścią o śmierci Świętego Proroka (późniejszy smutek) pojawił się po smutku spowodowanym porażką (pierwszy smutek). A wszystko to po to, aby ten ostatni smutek usunął wynik poprzedniego w chwili ujrzenia Świętego Proroka żywym. Słowa *Ghamman bi-Ghammin* oznaczają też „smutek nad smutkami".

505A. Słowa „co was ominęło" oznaczają zwycięstwo, które było już w zasięgu muzułmanów, natomiast słowa „co na was spadło" oznaczają porażkę i stratę zabitych muzułmanów.

506. W wersecie tym znów mówi się o bitwie pod Uhud. Abū Talhah powiada: „Podniosłem swą głowę w dniu Uhud i rozejrzałem się, i spostrzegłem, że tego dnia nie było nikogo, którego głowa nie byłaby opuszczona z powodu drzemki. Jako że sen lub drzemka są oznakami spokoju umysłu, Koran nawiązuje do tego wydarzenia jako do łaski Bożej. Miało to miejsce wtedy, kiedy bitwa była praktycznie zakończona, a muzułmanie powrócili na pobliskie wzgórze.

506A. Mówi się tutaj o hipokrytach, którzy pozostali w Medynie. Bardziej obchodziło ich własne bezpieczeństwo, niż honor Islamu oraz bezpieczeństwo Świętego Proroka i innych muzułmanów. Słowa „nie powinniśmy padać tutaj ofiarami", które pojawiają się kilka linijek dalej, oznaczają: „Gdybyśmy mieli jakikolwiek głos w określaniu biegu rzeczy i gdyby przyjęto naszą radę, my (to znaczy nasi bracia) nie zostaliby pozabijani w walce. Nawiązuje się tutaj do głupoty muzułmanów, którzy byli na tyle głupi, iż poszli do walki wbrew srogim przeciwnościom, podczas gdy oni (hipokryci) mądrze wycofali się z tego przedsięwzięcia. Według idiomu zawartego w Koranie zabicie czyjegoś „ja" oznacza zabicie czyjegoś brata lub towarzysza (2,55, 86).

myśli o Allachu, aż do myślenia pełnego ignorancji. Powiadali: „Czyż mamy udział w tej sprawie?" Powiedz: „Zaprawdę, sprawa ta w całości należy do Allacha". Oni ukrywają w swoich umysłach to, czego nie odkrywają przed tobą. Powiadają: [a]„Jeśli mamy jakikolwiek wpływ na bieg wypadków, nie powinniśmy padać tutaj ofiarami". Powiedz: „Gdybyście pozostali w waszych domach, zaiste, ci, którzy zachęcani byli do walki[506B], udaliby się do swego łoża śmierci[506C], by Allach mógł wypełnić swój dekret oraz by mógł wypróbować to, co było w waszych piersiach, i aby mógł On oczyścić to, co było w waszych sercach. Allach dobrze wie, co jest w piersiach

يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ ۖ يَقُولُونَ
هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ ۗ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ ۗ
يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ ۖ يَقُولُونَ لَوْ
كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قُتِلْنَا هَاهُنَا ۗ قُلْ لَوْ
كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ
إِلَىٰ مَضَاجِعِهِمْ ۖ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ
وَلِيُمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ ۝

156. tych spośród was, którzy odwrócili się tego dnia, kiedy spotkały się dwa zastępy.[507] Zaiste, to Szatan chciał, by błądzili[507A] z powodu niektórych[508] ich czynów. Lecz Allach z pewnością już im wybaczył. Zaprawdę, Allach jest Najbardziej Miłościwy, Cierpliwy.

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا
اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا ۖ وَلَقَدْ عَفَا
ع اللَّهُ عَنْهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ۝

[a]3,169.

506B. *Qatl* zostało tutaj użyte w sensie *Qitāl*, czyli walki (Muhīt oraz Kashshāf). Patrz 2,192 oraz Jarīr pod 3,155.

506C. Słowa „łoże śmierci" użyte tutaj zostały w celu wskazania na obrzydliwe tchórzostwo hipokrytów z jednej strony oraz na wytrwałe oddanie wiernych z drugiej. Przypominają one hipokrytom, że podczas gdy oni odeszli i powrócili do Medyny, sądząc, że walka w takich okolicznościach oznacza pewną śmierć, wiara wierzących była tak silna, że gdyby nawet oni (hipokryci) od samego początku odstąpili od walki, oni (wierni) z radością udaliby się na pole bitwy – lub miejsce śmierci – jak miało się stać. Wszystko to wydarzyło się po to, aby Bóg mógł oczyścić Wiernych.

507. Znowu nawiązuje się tutaj do bitwy pod Uhud.

507A. Słowo „błądzić" odnosi się tutaj do nieposłuszeństwa wobec rozkazu pozostania oddziału na wzgórzu lub też do ucieczki niektórych muzułmanów z pola bitwy.

508. Słowa te zdają się zawierać pochwałę łuczników ze wzgórza, którzy niewłaściwie interpretując rozkazy Świętego Proroka, opuścili swoje stanowiska, co oznacza, że jedynie „pewne" ich postępki wywołały czasową wobec nich niełaskę, ponieważ w ogóle byli oni lojalni i posłuszni Świętemu Prorokowi.

157. O wy, którzy wierzycie! Nie upodobniajcie się do tych, którzy nie uwierzyli i którzy powiadają o swych braciach, gdy ci podróżują po kraju[509] i wybierają się na wojnę: „Gdyby byli z nami, nie umarliby ani nie zostaliby zabici". Mówią tak, by Allach mógł wzbudzić żałość w ich sercach.[510] Allach daje życie i powoduje śmierć, jak i zważa na to, co czynicie.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَكُونُوا كَٱلَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا
لِإِخْوَٰنِهِمْ إِذَا ضَرَبُوا فِى ٱلْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُزًّى لَّوْ
كَانُوا عِندَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ ٱللَّهُ ذَٰلِكَ
حَسْرَةً فِى قُلُوبِهِمْ وَٱللَّهُ يُحْىِۦ وَيُمِيتُ وَٱللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١٥٧﴾

158. A jeśli zostaniecie zabici za sprawę Allacha lub umrzecie,[511] [a]zaprawdę, przebaczenie od Allacha i litość są lepsze niż to, co oni gromadzą.[512]

وَلَئِن قُتِلْتُمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ أَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِّنَ
ٱللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿١٥٨﴾

159. I jeśli wy[513] umrzecie lub zostaniecie zabici, [b]zaiste, u Allacha wszyscy zostaniecie zebrani.

وَلَئِن مُّتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى ٱللَّهِ تُحْشَرُونَ ﴿١٥٩﴾

160. To dzięki wielkiej litości Allacha jesteś uprzejmy[514] dla nich

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ ٱللَّهِ لِنتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنتَ فَظًّا

[a]10,59; 43.33. [b]5,97; 6,73; 8,25; 23,80.

509. Kiedy podróżują przez kraj w sprawie Boga.

510. Celem niewierzących było przestraszenie muzułmanów dla powstrzymania ich od walki. Muzułmanie jednak, będąc dalekimi od bojaźni z powodu takich ostrzeżeń, jeszcze bardziej chcieli rozwiązania całej sprawy na drodze walki z niewiernymi. Napełniło to niewiernych żalem z powodu tego, że dokonali czegoś, co w rezultacie dało przeciwne do zamierzonych wyniki.

511. Tego, kto walczy i składa swe życie dla sprawy Prawdy nie powinno uważać się za umarłego, ponieważ człowiek taki daje swoje życie dla sprawy Tego, który sprawuje kontrolę nad całym życiem. Takiego człowieka można uważać za martwego fizycznie; duchowo zaś będzie on żył na wieki (2,155).

512. Podczas gdy hipokryci boją się śmierci z powodu pozostawianego po sobie bogactwa, wierni zabici dla sprawy Allacha otrzymają to, co jest nieporównywalnie większe od tego, czego tak kurczowo trzymają się hipokryci oraz od tego, co sami muzułmanie mogliby zebrać w formie bogactwa czy innych rzeczy doczesnych.

513. Zaimek „wy" odnosi się zarówno do hipokrytów, jak i do wiernych, bowiem wszyscy zebrani będą przed bogiem dla otrzymania nagrody i kary.

514. Słowa te pozwalają na wgląd w piękny charakter Świętego Proroka, w którym cechą najbardziej godną naśladowania była jego wszechstronna litość. Był on pełen mleka dobroci ludzkiej nie tylko w stosunku do swoich towarzyszy i wiernych, ale i w stosunku do wrogów, którzy stale wypatrywali możliwości zadania mu ciosu w plecy. Zapisane jest, że nie podjął on żadnych kroków przeciwko tym oszukańczym hipokrytom, którzy opuścili go w bitwie pod Uhud. Mało tego, on konsultował się z nimi w sprawach kraju.

bo gdybyś był szorstki i zatwardziałego serca, uciekliby od ciebie. Zatem wybaczaj im i proś o przebaczenie dla nich, jak i [a]porozumiewaj się[515] z nimi w sprawach administracji. A kiedy się zdecydujesz, zaufaj Allachowi. Zaprawdę, Allach miłuje tych, którzy pokładają w Nim zaufanie.

غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ
وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ
فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٦٠﴾

161. Kiedy pomaga wam Allach, nikt nie jest w stanie was pokonać. Lecz kiedy On o was zapomni, to któż inny będzie mógł pomóc wam poza[516] Nim? Niechaj zatem w Allachu wierni pokładają swoje zaufanie.

إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَخْذُلْكُمْ
فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦١﴾

162. Nie jest możliwe, aby Prorok postępował nieszczerze[517]; kto bowiem działa nieszczerze, przyniesie ze sobą to, w kwestii czego był nieszczery, w Dniu Zmartwychwstania. [b]Wówczas każda dusza otrzyma pełną zapłatę za to, na co sobie zasłużyła, a nikt nie zostanie skrzywdzony.

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلَّ وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا
غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ
وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦٢﴾

[a]42,39. [b]3,26; 14,52; 40,18.

515. Poza wszystkim innym Islam jest wyjątkowy także w tym, iż w swoich zasadach zawiera też instytucję *Mushāwarah* (konsultacja). Nakłada on na głowę państwa muzułmańskiego obowiązek konsultowania się z muzułmanami we wszystkich ważniejszych sprawach wagi państwowej. Święty Prorok zwykł był konsultować się z wyznawcami Islamu we wszystkich ważnych sprawach, jak to czynił przed bitwami pod Badr, Uhud i Ahzāb, oraz kiedy przeciwko jego szlachetnej żonie, ‘Ā’ishah, rzucono fałszywe oskarżenia. Abū Hurairah powiada: „Święty Prorok pieczołowicie konsultował się z innymi we wszelkich ważnych kwestiach" (Manthūr, ii. 90). ‘Umar, Drugi Następca Świętego Proroka, powiedział: „Nie ma *Khilāfat* bez konsultowania się" (Izālat al-Khifā’ ‘an Khilāfat al-Khulafā’). Tak zatem zasięganie porady w sprawach ważnych jest podstawowym nakazem Islamu – nakazem obowiązującym zarówno duchowych, jak i tymczasowych przywódców muzułmańskich. Khalīfah lub Głowa Państwa Muzułmańskiego musi zasięgać rady przedstawicieli muzułmańskich, choć decyzja ostateczna może zależeć tylko od niego samego. Islamska Shūrā lub Mushāwarah nie jest parlamentem w znaczeniu rozumianym pod tym słowem na Zachodzie. Głowa państwa muzułmańskiego ma prawo odrzucać pewne przedstawiane jej propozycje. Nie powinna jednak osoba ta nadmiernie wykorzystywać tej możliwości, powinna natomiast szanować porady większości.

516. Zwrot *Min Ba‘dihī*, przełożony jako „poza Nim", znaczy dosłownie „po Nim". Można go uznać za znaczący „w opozycji do Niego".

517. Łucznicy ustawieni przez Świętego Proroka na wzgórzu dla ochrony tyłów armi muzułmańskiej pod Uhud opuścili swoje stanowiska (nie wszyscy), gdy spostrzegli armię mekkańską w odwrocie. Sądzili oni, że opuszczając w tym momencie owo wzgórze, nie przeciwstawiają się rozkazowi Świętego Proroka, który mówił, że nie wolno im opuszczać tego miejsca w żadnych

163. [a]Czy człowiek, który czyni to, co podoba się Allachowi, jest podobny do tego, który sam ściąga na siebie gniew Allacha[518] i którego mieszkaniem jest Piekło? A jest ono złym schronieniem!

أَفَمَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللَّهِ
وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ ۚ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٦٣﴾

164. Oni dzielą się na różne klasy[519] w obliczu Allacha. Allach zaś widzi, co czynią.

هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٤﴾

165. Zaiste, Allach wyświadczył łaskę wiernym przez [b]powołanie spośród nich Posłańca[520], który mówi im o Jego Znakach, oczyszcza ich i naucza ich Księgi i mądrości. Przedtem z pewnością byli oni w błędzie.

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا
مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَ
يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ ۚ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ
لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١٦٥﴾

166. Co? [c]Kiedy spada na was nieszczęście – a zasłużyliście sobie już na dwakroć tyle[521] – powiadacie: „Skąd to?" Powiedz: „To od was samych".[522] Zaprawdę, Allach ma władzę nad wszystkim.

أَوَلَمَّا أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا
قُلْتُمْ أَنَّىٰ هَٰذَا ۖ قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ ۗ إِنَّ
اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦٦﴾

[a]2,208, 266; 3,16; 5,3, 17; 9,72. [b]2,130, 152; 9,128; 63,3; 65,12. [c]4,80.

okolicznościach. Myśleli oni dalej, że zgodnie ze zwyczajem arabskim, który ustalał, iż wojownik brał jakąś zdobycz przez położenie na niej swojej dłoni podczas bitwy, mogliby oni pozostając na wzgórzu stracić swoją część zdobyczy. Ta pośpieszna akcja łuczników wskazuje, że żołnierze ci myśleli, iż Święty Prorok mógł zignorować ich prawo do łupów. Tutaj potępia się właśnie taki wniosek. Nie mówi się jednak o rzeczywistym braku wiary w Świętego Proroka. Werset ten powiada, że Święty Prorok był daleki od ignorowania prawa do łupów tych ludzi, których osobiście ustawił w tak odległym miejscu pola bitwy.

518. Nie będąc zniechęconym postępkiem hipokrytów pod Uhud, który to postępek osłabił siły muzułmańskie, Święty Prorok dalej walczył z wrogami Islamu. Z drugiej zaś strony hipokryci swoim aktem dezercji ściągnęli na siebie gniew Boży.

519. Słowa *Hum Darajātun* oznaczają „posiadają rangę"; słowo *'ulū* rozumiane jest przed *Darajāt*.

520. Słowa te mają na celu wzbudzenie w sercach muzułmanów pragnienia postępowania za przykładem Świętego Proroka, który był do nich podobny i był jednym z nich.

521. Słowa te odnoszą się do bitwy pod Badr, kiedy to zabito 70 mekkańczyków, zaś 70 wzięto do niewoli. Pod Uhud zabitych zostało 70 muzułmanów, jednak żadnego nie wzięto do niewoli. W ten sposób muzułmanie spowodowali podwójne straty wśród mekkańczyków.

522. Ponieważ rzeczywistym powodem działań ludzkich, zarówno dobrych, jak i złych, jest to, co emanuje z samego człowieka, bowiem on sam jest ich autorem, jednakże Bóg – ostateczny Sędzia, który powoduje wyniki działań, czy to dobrych czy złych – może być uznany za źródło czy powód tych działań (4,79). W tym sensie zarówno dobre, jak i złe wyniki działań ludzkich można przypisać Bogu.

167. To zaś, co spadło na was w dniu, kiedy spotkały się te dwie armie, było z rozkazu Allacha. Stało się tak, by On mógł wyróżnić wiernych

وَمَآ أَصَٰبَكُمْ يَوْمَ ٱلْتَقَى ٱلْجَمْعَانِ فَبِإِذْنِ ٱللَّهِ
وَلِيَعْلَمَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٦٦﴾

168. oraz by mógł spowodować, aby zostali odróżnieni hipokryci.[523] Powiedziano im: „Przybądźcie, walczcie za sprawę Allacha i[524] odeprzyjcie atak wroga", a oni odrzekli: „Gdybyśmy wiedzieli jak walczyć, z pewnością poszlibyśmy za wami".[525] Owego dnia byli oni bliżej niewiary niż wiary. [a]Swoimi ustami wypowiadają to, czego nie ma w ich sercach. A Allach dobrze wie, co ukrywają.

وَلِيَعْلَمَ ٱلَّذِينَ نَافَقُوا۟ ۚ وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا۟
قَٰتِلُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ أَوِ ٱدْفَعُوا۟ ۖ قَالُوا۟ لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا
لَّٱتَّبَعْنَٰكُمْ ۗ هُمْ لِلْكُفْرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَٰنِ ۚ
يَقُولُونَ بِأَفْوَٰهِهِم مَّا لَيْسَ فِى قُلُوبِهِمْ ۗ وَٱللَّهُ
أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ﴿١٦٧﴾

169. To właśnie ci, którzy powiadali o swych braciach[526], samemu pozostając w tyle: „Gdyby byli nam posłuszni, [b]nie zostaliby zabici". Powiedz: „Zatem odsuńcie śmierć od samych siebie, o ile jesteście prawdomówni".

ٱلَّذِينَ قَالُوا۟ لِإِخْوَٰنِهِمْ وَقَعَدُوا۟ لَوْ أَطَاعُونَا مَا
قُتِلُوا۟ ۗ قُلْ فَٱدْرَءُوا۟ عَنْ أَنفُسِكُمُ ٱلْمَوْتَ إِن كُنتُمْ
صَٰدِقِينَ ﴿١٦٨﴾

[a]48,12. [b]3,155. [c]4,79.

523. Próby i cierpienia mają na celu rozróżniać prawdziwych wiernych od tych, którzy są słabi w wierze. W ten sposób cierpienia muzułmanów pod Uhud okazały się błogosławieństwem zamaskowanym. Miały one pomóc w rozróżnieniu prawdziwych wiernych od hipokrytów, którzy do tej pory zmieszani byli z prawdziwymi wiernymi.

524. Partykuła *au*, przełożona jako „i", znaczy dosłownie „lub" i jest ekwiwalentem słów „innymi słowy" albo „co oznacza tyle samo, co", etc.

525. Zwrot *Lau Na'lamu Qitālan* może oznaczać: (1) Gdybyśmy wiedzieli, że będzie bitwa, to znaczy, wiedzielibyśmy, że nie będzie żadnej walki i że muzułmanie od razu uciekną przed ich potężnymi wrogami. (2) Gdybyśmy wiedzieli, że to walka, to znaczy, nie było walki, w której mieli brać udział muzułmanie lecz raczej ich pewne zniszczenie w świetle różnicy w liczbie i wyposażeniu sił. (3) Gdybyśmy wiedzieli jak walczyć. W tym przypadku słowa te można potraktować za wypowiedziane z ironią, a zarazem oznaczające: „Nie znamy sztuki wojennej; gdybyśmy ją znali, walczylibyśmy wraz z wami". Aluzja zawarta w tym wersecie oczywiście dotyczy odstąpienia pod Uhud grupy 300 hipokrytów i ich przywódcy 'Abd Allāh b. Ubayy, który opuścił muzułmanów i wrócił do Medyny.

526. Słowa „powiadali o swych braciach" mogą oznaczać „powiedzieli w odniesieniu do swych braci", czyli muzułmanów; lub też „mówili wśród samych siebie o muzułmanach".

170. [a]Nie myślcie o tych, których zabito[527] za sprawę Allacha, jako o zmarłych. Nie, oni żyją w obecności ich Pana, otrzymując od Niego dary,

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا ۚ بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ﴿١٧٠﴾

171. radośni[528] z powodu tego, czego Allach użyczył im ze swej hojności, oraz uradowani dla dobra tych, którzy jeszcze się do nich nie przyłączyli, ponieważ na [b]nich nie spadnie strach ani nie będą żałować.

فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٧١﴾

172. Oni radują się z łaski Allacha i Jego szczodrości, jak i z faktu, że [c]Allach nie lubi, by ginęły nagrody wiernych.

يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧٢﴾

173. Ci, którzy [d]odpowiedzieli na wołanie Allacha i Posłańca po tym, jak zostali ranni[529] – ci spośród nich, którzy czynią dobro i sprawiedliwie postępują, otrzymają wielką zapłatę;

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ ۚ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقَوْا أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٣﴾

[a]2,155. [b]2,63; 6,49; 7,50; 46,14. [c]7,171; 9,129; 11,116. [d]8,25.

527. *Amwāt* to liczba mnoga od *Mayyit*, które oprócz oznaczania osoby martwej, oznacza (1) kogoś, kogo krew nie została pomszczona; (2) kogoś, kto nie pozostawia po sobie spadkobierców; (3) kogoś napełnionego smutkiem i żalem.

528. Umarli są zadowoleni, że ich bracia – którzy pozostali na świecie i którzy po nich pójdą – wkrótce zatryumfują nad ich wrogami, czyli że po śmierci usuwane są zasłony i martwi otrzymują wiedzę o zwycięstwach czekających jeszcze na muzułmanów. Otrzymują oni dobre nowiny o ich braciach, to znaczy aniołowie Boży informują ich o późniejszych sukcesach i zwycięstwach Islamu.

529. W tym i w następnym wersecie nawiązuje się do dwóch wypraw, jakie przedsięwziął Święty Prorok przeciwko mekkańczykom po bitwie pod Uhud. Pierwsza odbyła się następnego dnia po tej bitwie. Kiedy mekkańczycy wycofali się spod Uhud, niektórzy Arabowie wyśmiewali się z nich, że nie przynieśli żadnych zdobyczy wojennych ani jeńców z bitwy, co do której twierdzieli, że ją zwyciężą. Dlatego myśleli oni o powróceniu do Medyny w celu ponownego zaatakowania muzułmanów i osiągnięcia zwycięstwa. Święty Prorok spodziewał się ich powrotu, więc zwołał tych swoich towarzyszy, którzy brali udział w bitwie pod Uhud, aby wraz z nim wybrali się przeciwko mekkańczykom. Następnego dnia Prorok wyruszył z siłami liczącymi 250 ludzi. Kiedy dowiedzieli się o tym mekkańczycy, stracili ducha i uciekli. Święty Prorok dotarł aż do Hamrā' al-Asad, jakieś dwanaście kilometrów od Medyny po drodze do Mekki, i widząc, że wrogowie uciekli, zawrócił do Medyny. Druga wyprawa miała miejsce rok później. Przed opuszczeniem pola bitwy pod Uhud, Abū Sufyān, dowódca armii mekkańskiej, obiecał muzułmanom kolejne ich bitewne spotkanie w następnym roku pod Badr. Ponieważ jednak następny rok był rokiem głodu, nie mógł on dotrzymać swego pełnego przechwałek słowa. Wysłał jednak Nu'aim b. Mas'ūd do Medyny, aby ten zastraszył muzułmanów rozpowszechniając fałszywe wiadomości o wielkich przygotowaniach ze strony mekkańczyków. Ten marny fortel nie zwiódł jednak muzułmanów, którzy stawili się w Badr w oznaczonym czasie tylko po to, aby stwierdzić, że mekkańczycy nie zjawili się. Wyprawa ta znana jest jako wyprawa Badr al-Sughrā (Mniejsze Badr) dla rozróżnienia tejże od owej wielkiej bitwy pod Badr, która miała miejsce około dwa lata wcześniej.

174. Ci, którym ludzie powiedzieli: „Ludzie zebrali się przeciwko wam, dlatego bójcie się ich".[530] To jednak powiększyło tylko ich wiarę, więc odrzekli: „Wystarczy nam Allach, a jest On wspaniałym Opiekunem".

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ
فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا ۖ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ
وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٤﴾

175. Powrócili więc z wielką łaską Allacha i Jego wielką hojnością[531] a nie dotknęło ich zło. Poszli za tym, [a]co przyjemne dla Allacha. Allach jest Panem wielkiej szczodrości.

فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ
وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٥﴾

176. To jedynie Szatan napełnia strachem [b]swych przyjaciół[532], więc nie obawiajcie się ich, ale bójcie się Mnie, o ile jesteście wiernymi.

إِنَّمَا ذَٰلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ
وَخَافُونِ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٦﴾

177. [c]I niechaj ci, którym śpieszno do popadnięcia w niewiarę, nie żałują cię. Zaprawdę, oni nie są w stanie w żaden sposób zaszkodzić Allachowi.[533] Allach nie pragnie przypisać im żadnego udziału w Życiu Przyszłym i spotka ich sroga kara.

وَلَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ ۚ إِنَّهُمْ لَنْ
يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا ۗ يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا فِي
الْآخِرَةِ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٧﴾

178. Zaiste, [b]ci, którzy oddali się niewierze za cenę wiary, w ogóle nie mogą skrzywdzić Allacha. Czeka ich ciężka kara.

إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ
شَيْئًا ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٨﴾

[a]2,208, 266; 3,16, 163; 5,3, 17; 9,72; 57,21, 28. [b]7,28; 16,101; 35,7. [c]5,42. [d]2,17, 87; 14,29.

530. Nawiązuje się tutaj do pogłosek szerzonych przez Nu'aim b.Mas'ūd.

531. Muzułmanie powrócili z Badr al-Sughrā zarobiwszy dobrze na odbywającym się corocznie w tym miejscu targu. Wskazuje na to słowo „obfitość".

532. Słowa te oznaczają (1) Szatan stara się, aby wierni zaczęli bać się niewiernych – jego przyjaciół. (2) Poprzez swoje plany Szatanowi udaje się przerazić jedynie jego własnych przyjaciół – niewierzących.

533. Ci ludzie, którzy próbują zaszkodzić Islamowi lub Świętemu Prorokowi i jego następcom, w rzeczywistości próbują szkodzić samemu Bogu, ponieważ sprawa Świętego Proroka jest własną sprawą Boga.

179. I niechaj niewierni nie myślą, że [a]przyznanie im z Naszej strony zwłoki jest dla nich czymś dobrym. Właściwie wynikiem tej zwłoki będzie to, że[534] powiększą jeszcze swój grzech. Spotka ich poniżająca kara.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوٓا أَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ
إِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ لِيَزْدَادُوٓا إِثْمًا ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ
مُّهِينٌ ﴿١٧٩﴾

180. [b]Allach nie pozostawiłby wiernych w takim stanie, w jakim jesteście wy[535] do czasu oddzielenia niegodziwych od dobrych. Podobnie nie [c]objawiłby wam tego, co niewidzialne. Allach jednak na swoich Posłańców wybiera[536] kogo chce. Dlatego wierzcie w Allacha i Jego Posłańców. Jeśli uwierzycie i będziecie sprawiedliwi, otrzymacie wspaniałą zapłatę.

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَآ أَنتُمْ عَلَيْهِ
حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ ۗ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ
عَلَى الْغَيْبِ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِي مِن رُّسُلِهِۦ مَن يَشَآءُ ۖ
فَـَٔامِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِۦ ۚ وَإِن تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ
عَظِيمٌ ﴿١٨٠﴾

181. I niechaj ci, [d]którzy skąpo łożą z tego, czego Allach użyczył im ze swej szczodrości, nie myślą, że to dla nich dobrze. Nie, to dla nich źle. To, czego skąpili, zostanie włożone im jak obroża na szyje w Dniu Zmartwychwstania. Do Allacha należy dziedzictwo[537] niebios i ziemi i Allach jest w pełni Świadom tego, co czynicie.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَآ ءَاتَىٰهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِۦ
هُوَ خَيْرًا لَّهُم ۖ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ ۖ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِۦ
يَوْمَ الْقِيَٰمَةِ ۗ وَلِلَّهِ مِيرَٰثُ السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٨١﴾ ع ١٨ ٩

[a]22,45. [b]8,38; 29,3-4. [c]72,27-28. [d]4,38; 17,30; 25,68.

534. Partykuła *Lām* w zwrocie *Liyazdādū* to *Lām 'Āqibah*, oznaczające rezultat.

535. Werset ten oznacza, że próby i cierpienia, przez które do tej pory przeszli muzułmanie, szybko się nie skończą. Stoi ich jeszcze wiele przed nimi i trwać będą dotąd, dokąd nie zostaną oddzieleni hipokryci i ludzie słabi w wierze od prawdziwych wiernych.

536. Słowa te nie oznaczają, że niektórzy Posłańcy są wybrani, inni zaś nie są. Słowa te znaczą, że spośród osób, które Bóg wyznacza na swoich Posłańców, wybiera najbardziej odpowiednią dla danej epoki.

537. *Mīrāth* przełożone jako „dziedzictwo" oznacza tutaj „posiadanie, własność". Słowo to oznacza też część komuś przyznaną. Patrz 23,12, gdzie powiada się „ci, którzy odziedziczą (posiądą) Raj". Raju nikt nie może odziedziczyć. Można go jedynie otrzymać jako część przyznaną przez Boga.

182. Zaiste, Allach słyszał wypowiedzi tych, którzy mówili: [a]„Allach jest biedny, my zaś bogaci".[538] Zapiszemy to, co powiedzieli, jak i [b]ich próby zabijania niesprawiedliwie Proroków. Powiemy: „Skosztujcie kary palenia".

لَقَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّذِيْنَ قَالُوْٓا اِنَّ اللّٰهَ فَقِيْرٌ وَّ
نَحْنُ اَغْنِيَآءُ ۘ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوْا وَقَتْلَهُمُ الْاَنْۢبِيَآءَ
بِغَيْرِ حَقٍّ ۙ وَّنَقُوْلُ ذُوْقُوْا عَذَابَ الْحَرِيْقِ

183. „To z powodu tego, co wasze ręce wcześniej uczyniły". [c]Allach wcale nie jest niesprawiedliwy wobec swoich sług.

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيْكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ
لِّلْعَبِيْدِ

184. Tym, którzy powiadają: „Allach zobowiązał nas, abyśmy nie wierzyli żadnemu Prorokowi aż do czasu, kiedy przyniesie on nam ofiarę, którą strawi ogień",[539] powiedz: „Już przybywali do was Posłańcy przede mną, niosąc [d]wyraźne Znaki oraz to, o co prosicie. Dlaczego zatem próbowaliście ich zabijać, o ileście prawdomówni?"

اَلَّذِيْنَ قَالُوْٓا اِنَّ اللّٰهَ عَهِدَ اِلَيْنَآ اَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُوْلٍ
حَتّٰى يَاْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ تَاْكُلُهُ النَّارُ ؕ قُلْ قَدْ جَآءَكُمْ
رُسُلٌ مِّنْ قَبْلِيْ بِالْبَيِّنٰتِ وَبِالَّذِيْ قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوْهُمْ
اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ

185. [e]A jeśli oskarżą cię o kłamstwo – podobnie o kłamstwo oskarżani byli Posłańcy przed tobą, którzy przybywali z wyraźnymi Znakami i Księgami mądrości[540] oraz Księgą oświecającą.[541]

فَاِنْ كَذَّبُوْكَ فَقَدْ كُذِّبَ رُسُلٌ مِّنْ قَبْلِكَ جَآءُوْ
بِالْبَيِّنٰتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتٰبِ الْمُنِيْرِ

[a]5,65. [b]4,156. [c]8,52; 41,47; 50,30. [d]5,33; 14,10; 40,84. [e]35,5, 26.

538. Kiedy Żydów nawoływano, aby łożyli na sprawę Allacha (3,181), ci wyśmiewali się z muzułmanów, mówiąc: „Czy Allach jest biedny, a my bogaci?" Słowa te wyrażają także wewnętrzne uczucia tych skąpców, którzy przyłączają się do nowego ruchu, ale jednocześnie nie chcą wspomagać ciągle wzrastających potrzeb finansowych.

539. Werset ten stanowi odpowiedź na sprzeciw Żydów w stosunku do ofiar spalanych, mówiąc, że przestrzeganie prawa dotyczącego tego rodzaju ofiar nie jest kryterium sprawdzania prawdziwości Proroka, ponieważ tego samego mógłby dokonać oszust. Jedynie „wyraźne znaki" demonstrowały i ustanawiały prawdziwość pretendenta. Gdyby jednak nawet przestrzeganie prawa dotyczącego ofiary spalanej było kryterium prawdziwości Proroka, Żydzi nie mieli prawa wnosić sprzeciwu. Oskarżenie zostaje odrzucone w słowach: „Dlaczego odrzucili tych Proroków, którzy dokładnie wypełniali wymogi prawa?"

540. *Zabūr* oznacza pismo, księgę mądrości lub nauki, nie zawierającą ustaleń prawnych, ordynacji ani przykazań, zwłaszcza księgę Dawidową, zawierającą Psalmy (Lane).

541. Tora, wedle którego postępowali wszyscy Prorocy izraeliccy, chociaż posiadali także swoje własne objawienia zawierające ostrzeżenia i słowa mądrości.

186. [a]Każda dusza popróbuje śmierci. Otrzymacie w pełni swą [b]zapłatę dopiero w Dniu Zmartwychwstania. Kto zatem odsunięty będzie od Ognia i wejdzie do Nieba, osiągnie naprawdę swój cel. Życie zaś na tym świecie jest zaledwie iluzoryczną przyjemnością.[542]

كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ ۗ وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ أُجُوْرَكُمْ
يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ
فَقَدْ فَازَ ۗ وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُوْرِ ﴿١٨٥﴾

187. [c]Z pewnością poddani będziecie próbie[543] w kwestii waszej własności i waszych osób, jak i [d]z pewnością usłyszycie wiele bolesnych słów od tych, którzy otrzymali Księgę przed wami oraz od tych, którzy ustanawiają równych Allachowi. Jeśli jednak będziecie cierpliwi i wytrwali i postępować będziecie sprawiedliwie – zaiste, jest to sprawa waszej decyzji.

لَتُبْلَوُنَّ فِيْٓ أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ۗ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذِيْنَ
أُوْتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِيْنَ أَشْرَكُوْٓا أَذًى
كَثِيْرًا ۗ وَإِنْ تَصْبِرُوْا وَتَتَّقُوْا فَإِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ
الْأُمُوْرِ ﴿١٨٦﴾

188. I przypomnij sobie, kiedy Allach zawarł przymierze[544] z tymi, którzy otrzymali Księgę, mówiąc: „Będziecie objaśniać ją ludziom, a nie ukrywać ją". [e]Oni jednak wyrzucili ją za siebie i sprzedali za marną cenę. Złem jest to, co za to nabyli.

وَإِذْ أَخَذَ اللّٰهُ مِيْثَاقَ الَّذِيْنَ أُوْتُوا الْكِتٰبَ لَتُبَيِّنُنَّهٗ
لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُوْنَهٗ ۚ فَنَبَذُوْهُ وَرَآءَ ظُهُوْرِهِمْ
وَاشْتَرَوْا بِهٖ ثَمَنًا قَلِيْلًا ۗ فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُوْنَ ﴿١٨٧﴾

[a]21,36; 29,58; [b]4,174; 35,31; 39,36. [c]2,156; 8,29; 64,16. [d]5,83. [e]2,102.

542. Śmierć jest najpewniejszym zjawiskiem w przyrodzie, a mimo to postawa człowieka wobec niej nie jest pozbawiona uwagi i pełna niewrażliwości. Życie na ziemi jest tutaj nazwane rzeczą iluzoryczną i próżną, ponieważ okazuje się po wierzchu, że życie to jest bardzo atrakcyjne i słodkie, ale kiedy ktoś zaczyna poszukiwać jego przyjemności i korzyści, znajduje tylko gorycz i ułudę.

543. Próby służą czworakiemu celowi: (1) dokonują one rozróżnienia pomiędzy ludźmi słabymi i chwiejnymi w ich wierze oraz tymi, którzy oddani są jej szczerze i wytrwale. (2) Są one środkami postępu duchowego w przypadku ludzi wiernych. (3) Ci, którzy poddawani są próbom, poznają swoją moc lub słabość w wierze i w ten sposób mogą kształtować odpowiednio swoje postępowanie. (4) Próby prowadzą także do nabycia prawa do nagrody dla tych, którzy na nią zasługują.

544. Mówi się tutaj nie o jakimś konkretnym przymierzu, lecz o przymierzu ogólnym zawartym z następcami Świętego Proroka i mówiącym, że będą oni głosić i propagować Posłannictwo Boże i starać się żyć zgodnie z nim.

189. Nie myślcie, że ci, [a]którzy unoszą się z powodu swoich dokonań i uwielbiają być z ich powodu wychwalani, są bezpieczni[545] i wolni od kary. Dosięgnie ich sroga kara.

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ يَفْرَحُوْنَ بِمَآ اَتَوْا وَّيُحِبُّوْنَ اَنْ
يُّحْمَدُوْا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوْا فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفَازَةٍ مِّنَ
الْعَذَابِ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿١٨٩﴾

190. [b]Do Allacha należy Królestwo niebios i ziemi. Allach ma władzę nad wszystkim.

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۗ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيْرٌ ﴿١٩٠﴾ ع ١٩

191. [c]W stworzeniu niebios i ziemi oraz w przemienności nocy i dnia są, zaiste, Znaki dla ludzi rozumnych[546],

اِنَّ فِيْ خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ
وَالنَّهَارِ لَاٰيٰتٍ لِّاُولِي الْاَلْبَابِ ﴿١٩١﴾

192. tych, którzy pamiętają o Allachu stojąc, siedząc i kładąc się na boku, jak i zastanawiają się nad stworzeniem niebios i ziemi i powiadają: „Panie nasz, nie stworzyłeś tego wszechświata na [e]darmo.[547] Tyś jest Święty, więc uchroń nas przed karą Ognia".

الَّذِيْنَ يَذْكُرُوْنَ اللّٰهَ قِيٰمًا وَّقُعُوْدًا وَّعَلٰى جُنُوْبِهِمْ
وَيَتَفَكَّرُوْنَ فِيْ خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ رَبَّنَا مَا
خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلًا ۚ سُبْحٰنَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩٢﴾

[a]61,3-4. [b]5,18-19, 121; 24,43; 42,50. [c]2,165; 3,28; 45,4-6. [d]4,104; 10,13; 39,10; 62,11. [e]38,28.

545. *Mafāzah* oznacza miejsce lub stan bezpieczeństwa lub ucieczki; sposób odniesienia sukcesu lub dobrobytu (Aqrab).

546. Lekcja zawarta w stworzeniu nieba i ziemi oraz dnia i nocy oznacza, że człowiek został stworzony dla postępu duchowego i czasowego i że jeśli działać będzie sprawiedliwie, po okresie ciemności i cierpienia nastąpi okres jasności i szczęścia.

547. Ten wielki system, o którym wspomina poprzedni werset, nie byłby stworzony bez żadnego celu. Cały wszechświat został stworzony, by służyć człowiekowi, zaś stworzenie samego człowieka ma w sobie jakiś wielki cel. Kiedy człowiek zastanawia się nad duchowymi implikacjami tego fizycznego fenomenu stworzenia wszechświata i spełniającego porządku, jaki w nim panuje, wielkie wrażenie wywiera na nim olbrzymia mądrość Stwórcy, zaś z najgłębszych zakamarków jego istoty wyrywa się wołanie: *O, Panie, nie stworzyłeś tego wszechświata na marne.*

193. „Panie nasz, jeśliś kogo postanowił wrzucić w Ogień, ten z pewnością stracił Twą łaskę. A złoczyńcy nie znajdą pomocy".

رَبَّنَآ إِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ ۖ وَمَا لِلظّٰلِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿١٩٣﴾

194. „Panie nasz, słyszeliśmy Wołającego nas do Wiary, który mówił: «Uwierzcie w Pana», i uwierzyliśmy. Panie nasz, odpuść nam dlatego nasze grzechy[548] i odsuń od nas wszelkie nasze zło, zaś w śmierci przyłącz nas do sprawiedliwych".

رَبَّنَآ إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا ۚ رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّـَٔاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿١٩٤﴾

195. „Panie nasz, daj nam to, coś nam obiecał przez swych Posłańców, i nie darz nas niełaską w Dniu Zmartwychwstania. Zaprawdę, Ty nie złamiesz swojej obietnicy".

رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلٰى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿١٩٥﴾

196. Pan zatem odpowiedział na ich modlitwy, mówiąc: [a]„Nie ścierpię, jeśliby daremnym stać się miało jakiekolwiek dzieło któregoś spośród was, czy to mężczyzny czy niewiasty. Wyście jedno z drugiego.[549] [b]Dlatego ci, którzy wyemigrowali i zostali wypędzeni ze swych domów oraz prześladowani z powodu Mojej sprawy, jak i walczyli i zostali zabici, tym z pewnością wybaczę ich złe uczynki i spowoduję, że [c]wejdą do ogrodów, przez które przepływają strumienie – zapłata od Allacha, bo u Niego są najlepsze nagrody.

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَآ أُضِيعُ عَمَلَ عٰمِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثٰى ۖ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ ۖ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُوذُوا فِي سَبِيلِي وَقٰتَلُوا وَقُتِلُوا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهٰرُ ۚ ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿١٩٦﴾

[a]4,125; 16,98; 20,113. [b]16,42; 22,59, 60. [c]Patrz 2,26.

548. *Dhunūb*, które na ogół odnosi się do naturalnych ludzkich słabości i zwykłych błędów i pominięć, może tutaj reprezentować te ciemne strony serca, do których nie dociera właściwie promień niebios. Podczas gdy *Sayyi'āt*, które jest słowem względnie mocniejszym, może oznaczać obłok pyłu, który przesłania przed wzrokiem ludzkim światło słońca. Patrz także 2,82 oraz 3,17.

549. Ponieważ sura ta zajmuje się głównie doktrynami i ideałami oraz sposobem życia chrześcijan oraz ponieważ chrześcijaństwo pomimo zupełnie przeciwnych jego twierdzeń nadaje kobiecie status zdecydowanie niższy niż mężczyźnie, stosownym następstwem tego jest akcentowanie równości kobiety i mężczyzny w sferze duchowej. Słowa „wyście jedno z drugiego" mają podkreślać tę równość statusu zarówno mężczyzn, jak i kobiet.

197. [a]Niechaj nie zwiodą cię ruchy niewiernych po kraju.[550]

لَا يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ﴿١٩٧﴾

198. Jest to korzyść mała i tymczasowa[551], później jednak Piekło będzie ich mieszkaniem. A cóż to za złe miejsce do odpoczynku!

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٩٨﴾

199. Natomiast ci, którzy boją się swego Pana, otrzymają ogrody, przez które przepływają strumienie, w nich zamieszkają – radość[552] od Allacha. To zaś, co jest u Allacha, jest jeszcze lepsze dla sprawiedliwych.

لَٰكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ
اللَّهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ ﴿١٩٩﴾

200. I zaiste, [b]wśród Ludu Księgi są niektórzy, co wierzą w Allacha oraz w to, co zostało wam zesłane, jak i w to, co zostało zesłane im, okazując pokorę przed Allachem. Oni nie kupczą Znakami Allacha za marną cenę. To właśnie oni otrzymają zapłatę od ich Pana. Zaprawdę, Allach jest Szybki w wystawianiu rachunków.[553]

وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ
إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ
بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٠٠﴾

[a]40,5. [b]3,111.

550. Werset ten, pomimo swego związku z czasami Świętego Proroka, ma znakomite zastosowanie także do obecnego oślepiającego postępu materialnego narodów chrześcijańskich we wszystkich sferach życia. Ostrzega on muzułmanów przed tym, aby nie dali się zwieść i zastraszyć blaskiem takiego przejściowego i ulotnego postępu.

551. Dobrobyt narodów chrześcijańskich jest zaledwie tymczasowy i werset ten wskazuje na straszną karę, która je czeka i która właściwie zaczęła się już wobec nich wypełniać.

552. *Nuzul*, rzeczownik pochodzący od *Nazala*, które oznacza „on zeskoczył na ziemię"; zatrzymał się lub osiadł w jakimś miejscu; oznacza (1) miejsce, w którym przebywają goście; (2) pożywienie przygotowane dla gości (Lane).

553. Słowa „Allach szybko wystawia rachunek" w odniesieniu do niewiernych oznaczają, że Bóg szybko rozlicza i wyznacza karę. Lecz kiedy używa się go w odniesieniu do wiernych, oznaczają one, że Bóg szybko rozlicza i szybko daje nagrodę.

201. O wy, którzy wierzycie! Bądźcie wytrwali i starajcie się prześcigać w wytrwałości, i [a]zważajcie[554], i bójcie się Allacha, abyście byli szczęśliwi.[555]

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱصْبِرُوا۟ وَصَابِرُوا۟ وَرَابِطُوا۟ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

[a]8,61.

554. *Rābitū* oznacza wytrwałość w walce przeciwko wrogowi lub trzymanie koni w pogotowiu przy granicach; lub też wytrwale i ciągłe stosowanie się do zobowiązań własnej religii; lub pamięć o czasach Modlitwy (Lane).

555. Oto pięć rekwizytów sukcesu, o których mówi się w tym wersecie: (1) Ćwiczenie cierpliwości i wytrwałości; (2) okazywanie większej cierpliwości i wytrwałości niż wrogowie; (3) ciągłe i pilne stosowanie się do służby własnej religii i własnemu społeczeństwu; (4) czujne obserwowanie granic zarówno ze względu na obronę, jak i na atak; oraz (5) prowadzenie życia sprawiedliwego. *Ribāt* oznacza także serce ludzkie. Tak zatem zachęca się gorąco wiernych, aby zawsze pozostawali w stanie gotowości do zwalczania wrogów i wewnętrznych, i zewnętrznych.

ROZDZIAŁ 4

AL-NISĀ'

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

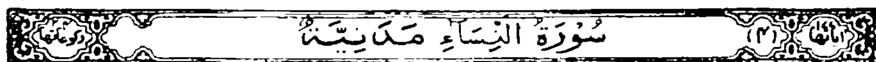
Sura ta jest stosownie nazwana Al-Nisā' (Kobiety), ponieważ dotyczy głównie praw i obowiązków kobiet oraz ich statusu i pozycji w społeczeństwie. Została ona objawiona w Medynie między trzecim i piątym rokiem Hijrah po bitwie pod Uhud i dotyczy przede wszystkim tematu wdów i sierot, których wiele pozostało po tej bitwie. W tej kwestii zgadzają się zarówno muzułmanie, jak i naukowcy europejscy. Jednakże Noldeke, wielki orientalista niemiecki, umieszcza niektóre jej wersety wśród objawień mekkańskich, ponieważ – jak twierdzi – w wersetach tych „mówi się o Żydach w przyjaznym duchu", jako że nie weszli oni jeszcze w stan konfliktu z muzułmanami. Wherry twierdzi, że słowa „O, ludu" w wersecie 134 wykazują, iż przynajmniej ten werset objawiony został w Mekce, ponieważ taki sposób zwracania się do ludu wykorzystywany był wyłącznie w surach mekkańskich. Jednak twierdzeniem tylko pozostaje wypowiedź, że jakiś werset z powodu wykorzystania zwrotu „O, ludu" należy do okresu mekkańskiego, skoro inne dowody przemawiają za czymś zupełnie przeciwnym. Faktem pozostaje, że ponieważ w Mekce liczba wiernych była niewielka i nie stanowili oni jeszcze odrębnej społeczności oraz ponieważ objawionych zostało niewiele przykazań *Sharī'ah*, do Mekkańczyków – zarówno wiernych, jak i niewiernych – zwracano się słowami „O, ludu". Ale ponieważ po emigracji Świętego Proroka do Medyny, kiedy przykazania *Sharī'ah* stały się konkretne, oraz po tym jak społeczność wiernych stała się odrębna i właściwie zaczęła istnieć jako odrębna grupa ludzi, zaczęto zwracać się do nich słowami „O, wy, którzy wierzycie". Kiedy jednak słowa wypowiadane są ogólnie i kierowane zarówno do wiernych, jak i do niewiernych, używa się zwrotu „O, ludu".

Związek tej sury z rozdziałem poprzednim zawiera się w tym, że poprzednia sura omawiała bitwę pod Uhud i najważniejsze związane z nią problemy, sura obecna omawia problemy, które były wynikiem owej bitwy. Sura ta rzuca także wiele światła na wrogie zamierzenia i machinacje Żydów i hipokrytów z Medyny, którzy widząc po bitwie pod Uhud, że Islam zyskuje władzę w kraju, sięgali do wszelkich możliwych źródeł i nie szczędzili swych wysiłków w celu jego zniszczenia. W pewnym sensie sura ta stanowi rozwinięcie tematu sury poprzedniej w tym, że obala ona podstawową doktrynę chrześcijańską mówiącą o Pokucie. Stwierdza ona także, że Jezus nie umarł na krzyżu.

Streszczenie tematu sury

Podobnie jak w Āl'Imrān i w tej surze jednym z głównych tematów tej sury są podstawowe doktryny chrześcijańskie. Jednakże w tej surze więcej miejsca poświęca się porównaniu szczegółowych nauk obu religii – Islamu i chrześcijaństwa – ze szczególnym zwróceniem uwagi na postęp i dominację chrześcijaństwa w Dniach Ostatnich. Podobnie jak w Dniach Ostatnich pisarze i mówcy chrześcijańscy mieli głosić, że Islam degraduje kobietę przez to, iż nadaje jej niższy status niż mężczyźnie – dlatego sura ta przede wszystkim zajmuje się omówieniem problemów dotyczących kobiet. Pobieżny rzut oka na koraniczną naukę dotyczącą kobiet pozwala ustalić fakt, że nawet w tym aspekcie nauki Koranu przewyższają nauki chrześcijańskie. A ponieważ temat sierot blisko łączy się z tematem kobiet, w surze tej poświęca się im wiele miejsca – co stanowi pierwsze objawienie zabezpieczające ich prawa oraz prawa kobiet. Kobietom daje się nie tylko wszelkie prawa, do jakich mają niepodważalne prawo – zwłaszcza prawo dziedziczenia – ale w surze tej deklaruje się też, że kobiety są jedynymi paniami i sędziami w odniesieniu do ich własności. Drugim ważnym tematem tej sury jest problem hipokryzji. Ponieważ w Dniach Ostatnich chrześcijaństwo miało zadominować nad całym światem i wielu muzułmanów miało żyć w poddaństwie wobec rządów chrześcijańskich oraz w wyniku podporządkowania ich sobie przez władców chrześcijańskich i w wyniku strachu przed krytycyzmem ze strony chrześcijan, muzułmanie mieli przyjąć przepojoną hipokryzją postawę wobec własnej wiary, sura ta traktuje o problemie hipokryzji oraz rzuca nieco światła na głębię, do jakiej spaść może hipokryta pod względem duchowym i moralnym. Hipokrytów ostrzega się, że ogarnie ich wstyd i poniżenie, ponieważ boją się ludzi bardziej niż swego Stwórcy. Przy końcu sura ta rzuca nieco światła na temat ukrzyżowania Jezusa. Z naciskiem stwierdza się, że przekonanie, iż Jezus umarł na krzyżu jest całkowicie fałszywe i pozbawione

wszelkich podstaw. Podobnie jak inni ludzie, umarł on śmiercią naturalną i doktrynie tej zadają kłam ustalone fakty historyczne – nie podtrzymują jej także same Ewangelie. Sura ta kończy się krótkim nawrotem do tematu *Kalālah* – ponieważ nie pozostawił po sobie żadnych następców duchowych, Proroctwo przeniesione zostało z Domu Izraela do Domu Izmaela.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. O wy, ludzie! [a]Bójcie się Pana waszego, [b]który stworzył was z jednej duszy[556] i z jej rodzaju stworzył jej towarzyszkę[557], z tej pary zaś wielu mężczyzn i wiele niewiast. Bójcie się Allacha, w imię którego wzajemnie się do siebie zwracacie, a bójcie się Go szczególnie w sprawach więzów pokrewieństwa.[558] Zaprawdę, Allach czuwa nad wami.

يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوْا رَبَّكُمُ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ مِّنْ نَّفْسٍ
وَّاحِدَةٍ وَّخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيْرًا
وَّنِسَآءً ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِيْ تَسَآءَلُوْنَ بِهٖ وَالْاَرْحَامَ ؕ
اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيْبًا ②

3. [c]Oddawajcie sierotom ich własność i nie zamieniajcie dobra na zło, nie odbierajcie im ich własności, mieszając ją z waszą własną. Zaiste, jest to wielki grzech.[559]

وَاٰتُوا الْيَتٰمٰۤى اَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيْثَ بِالطَّيِّبِ
وَلَا تَاْكُلُوْۤا اَمْوَالَهُمْ اِلٰۤى اَمْوَالِكُمْ ؕ اِنَّهٗ كَانَ حُوْبًا
كَبِيْرًا ③

---

[a]33,71; 59,19. [b]7,190; 16,73; 30,22; 39,7. [c]4,11, 128; 6,153; 17,35.

---

556. „Pojedyncza dusza" („jedna dusza") może oznaczać: (1) Adama; (2) mężczyznę i kobietę razem wziętych, ponieważ kiedy dwie rzeczy wspólnie spełniają jakąś funkcję, można o nich mówić jako o czymś jednym; (3) mężczyźnie i kobiecie traktowanych oddzielnie, ponieważ można powiedzieć, że ludzkość została stworzona z „pojedynczej duszy" w tym sensie, iż każdy osobnik stworzony został z nasienia mężczyzny, który jest „pojedynczą duszą", oraz zrodzony z Kobiety, która podobnie jest „pojedynczą duszą".

557. Słowa te nie oznaczają, że kobieta została stworzona z ciała mężczyzny, lecz że należała do tego samego gatunku co mężczyzna i posiadała takie same co mężczyzna uzdolnienia i takie same popędy. Koncepcja mówiąca, iż Ewa została stworzona z żebra Adama, zdaje się pochodzić z powiedzenia Świętego Proroka, a mianowicie „Kobiety zostały stworzone z żebra i zapewne najbardziej zakrzywioną częścią żebra jest jego górna część. Gdybyś spróbował ją wyprostować, zapewne złamiesz ją" (Bukhārī, rozdz. o *Nikāh*). Powiedzenie to stanowić może argument przeciwstawiający się powyższemu twierdzeniu raczej niż popierający je, ponieważ nie wspomina ani o Ewie, ale powiada o wszystkich kobietach i jasnym jest, że wszystkie kobiety nie zostały stworzone z żebra. Słowo *Dil'* użyte w powyższym powiedzeniu Proroka oznacza pewne skrzywienie postępowania, gdzie samo to słowo oznacza skrzywienie (Bihār oraz Muhīt). W rzeczywistości jednak odnosi się ono do pewnej cechy szczególnej kobiet, a mianowicie do jej podziwu dla niezadowolnia i kokieterii. W powiedzeniu tym o owym „skrzywieniu" powiada się jako o największym i najlepszym śladzie charakteru kobiety, zaś ci, którzy traktują afektację gniewu ze strony kobiety jako wyraz jej prawdziwego gniewu i przez to ostro się do kobiety odnoszą, faktycznie niszczą najbardziej atrakcyjny i przyciągający aspekt jej osobowości.

558. Werset ten umieszcza „strach Boży" („bojaźń Bożą") tuż przy „poszanowaniu dla więzów rodzinnych", podkreślając w ten sposób znaczenie dobrego traktowania krewnych – czemu Koran nadaje tyle znaczenia. Święty Prorok miał zwyczaj cytować ten werset, kiedy wygłaszał kazanie o małżeństwie w celu przypomnienia obu stronom o ich obowiązkach względem siebie nawzajem.

559. Wspomniawszy dwa elementy łaski Bożej w poprzednim wersecie, a mianowicie pomnożenie mężczyzn i kobiet z „pojedynczej duszy" i ich zachowanie przed zniszczeniem poprzez ustanowienie więzów, Koran akcentuje potrzebę ochrony potomstwa poprzez zabezpieczanie praw i interesów sierot.

4. A jeśli obawiacie się, że nie będziecie sprawiedliwi w zajmowaniu się sierotami, to poślubiajcie inne niewiasty, z którymi będziecie się zgadzać – dwie lub trzy, lub cztery.[560] A jeśli obawiacie się, że nie zdołacie

وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ
لَكُم مِّنَ النِّسَاءِ مَثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ

[a]4,130

560. Werset ten jest ważny w tym, że przyzwala on na istnienie poligamii pod pewnymi warunkami. Islam pozwala (choć z pewnością do tego nie zachęca), aby mężczyzna miał jednocześnie więcej niż jedną żonę (najwyżej do czterech). Ponieważ przyzwolenie to przekazywane jest w związku z sierotami, należy je przede wszystkim uważać za takie, które opiera się na kwestii troski o tę zaniedbywaną część społeczeństwa. Istnieją przypadki, kiedy interesów sieroty można bronić jedynie przez zawarcie małżeństwa z jedną lub kilkoma żonami spośród opiekunek lub innych kobiet – w zależności od wymogów okoliczności. Chociaż werset ten wspomina o poligamii w związku z tematem sierot, to jednak mogą mieć miejsce i takie sytuacje, kiedy poślubienie kilku kobiet może być koniecznym środkiem rozwiązania jakiegoś problemu społecznego lub moralnego. Rozważając jedynie przedmiot małżeństwa, to zezwolenie powyższe okazuje się nie tylko usprawiedliwione, ale w niektórych przypadkach wręcz pożądane i konieczne; mało tego, w takich sytuacjach pozytywnie szkodliwym może okazać się dla interesów pojedynczego człowieka czy całej społeczności nie skorzystanie z tego przyzwolenia. Według Koranu małżeństwo ma cztery cele, a mianowicie (1) ochrona przed dolegliwościami fizycznymi, moralnymi i duchowymi (2,188; 4,25); (2) spokój umysłu i posiadanie miłującego towarzysza życia (30,22); (3) prokreacja; oraz (4) poszerzanie kręgu rodzinnego (4,2). Czasami jeden lub wszystkie te cztery cele małżeństwa nie dają się osiągnąć w przypadku posiadania jednej żony. Na przykład, jeżeli żona staje się inwalidą lub cierpi na jakąś chorobę zakaźną, to cel małżeństwa dla mężczyzny staje się nieosiągalny, o ile nie poślubi innej żony. Faktycznie, nie pozostaje mu nic innego do zrobienia, jak tylko poślubienie innej kobiety, albo człowiek taki nie podoła w odrzucaniu pokus ciała i nie zacznie prowadzić niemoralnego życia. Tak samo chora żona nie jest w stanie być dobrym towarzyszem życia, ponieważ bez względu na to, na ile godna jest współczucia i poszanowania, jej towarzystwo nie jest w stanie dać spokoju umysłu jej mężowi we wszystkich tego zwrotu aspektach. Podobnie jeśli zdarzy się, że kobieta jest bezpłodna, to naturalne i pełnoprawne pragnienie mężczyzny do posiadania potomstwa pozostanie niespełnione, o ile mężczyzna nie zawrze związku małżeńskiego z jeszcze jedną kobietą. Właśnie w celu rozwiązania takich problemów Koran przyzwala na zawieranie małżeństw z kilkoma kobietami. Gdyby jednak mężczyzna w jakimkolwiek z powyżej opisanych przypadków rozwiódł się ze swą żoną, spada na niego hańba i wstyd. Właściwie cele małżeństwa poligamicznego są do pewnego stopnia identyczne z celami małżeństwa monogamicznego. Jeżeli jeden lub wszystkie te cele nie są do osiągnięcia w małżeństwie monogamicznym, koniecznością staje się małżeństwo poligamiczne. Jednakże mogą istnieć i inne powody, dla których mężczyzna posiadający już umiłowaną i spełniającą wszystkie cele małżeństwa żonę musi poślubi inną jeszcze kobietę. Powody te są następujące: (a) zabezpieczenie sierot; (b) danie męża wdowom oraz (c) zapewnienie wyczerpanej ludzkości rodziny lub społeczności. Z komentowanego wersetu wynika jasno, że celem stosowania poligamii jest udzielanie opieki pozbawionym jej sierotom. Werset ten wskazuje, że matka takich sierot, które pozostają pod opieką jakiegoś mężczyzny, powinna poślubić tego mężczyznę, aby połączyć się z nim bliższymi więzami i aby on sam jeszcze bardziej stał się zainteresowany dobrem dzieci. Innym celem poligamii jest danie wdowom mężów (24,33). W czasach Świętego Proroka muzułmanie wiele walczą. Wielu z nich oddaje swe życie w walce i pozostawia po sobie wdowy i sieroty bez rodziny, która mogłaby się nimi opiekować. Większa liczba kobiet niż mężczyzn oraz wielka liczba sierot, którymi nie ma się kto opiekować – nieunikniony wynik wojen – koniecznym uczyniły zachęcanie do małżeństw poligamicznych w celu uratowania społeczności muzułmańskiej przed degeneracją. Muzułmanie pozostawili niezwykle dużą liczbę młodych kobiet bez mężów. Faktycznie, przewaga liczebna kobiet w świecie zachodnim, będąca wynikiem strat ludzkich podczas wojen, spowodowała rozluźnienie moralności, które zżera obecnie społeczeństwa zachodnie. Oprócz kwestii zabezpieczenia młodym wdowom mężów, instytucja poligamii ma także być stosowana w chwili wybuchu wojny, kiedy to oprócz wszelkich innych aspektów upadku, liczba ludności narodu tak się zmniejsza, że grozi jego całkowitym wyniszczeniem. Spadek liczby urodzin, który może spowodować schyłek narodu, może być rozwiązany jedynie na drodze poligamii. Małżeństwa poligamiczne, nie będąc – jak się powszechnie sądzi – sposobem upustu pragnień seksualnych, stanowią ofiarę zarówno ze strony mężczyzn,

postępować sprawiedliwie, poślubiajcie tylko jedną lub to, co posiada wasza prawa ręka.[561] Wówczas

أَلَّا تَعۡدِلُواْ فَوَٰحِدَةً أَوۡ مَا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡۚ ذَٰلِكَ

jak i ze strony kobiet - ofiarę, w której własne mijające pragnienia muszą zostać podporządkowane szerszym i ważniejszym interesom społecznym i narodowym.

561 Zwrot *Mā Malakat Aimānukum* oznacza na ogół więźniarki wojenne, które nie są wykupione i które pozostają pod kontrolą muzułmanów, jako że brały udział w wojnie skierowanej przeciwko Islamowi i przez to zostały pozbawione swoich praw. W Koranie zwrotu tego użyto zamiast *'Ibād* oraz *Imā'* (niewolnice lub kobiety poddane), aby wskazać na sprawiedliwość i słuszność tego ich posiadania, gdzie zwrot *Milk Yamīn* oznacza posiadanie pełne i prawowite (Lane). W określeniu tym zawierają się i niewolnice, i kobiety poddane, a jedynie z kontekstu wynika to, co zwrot ten oznacza w konkretnym przypadku. Istnieje wiele nieporozumień w kwestii znaczenia zwrotu „ich prawa ręka posiada" oraz w kwestii praw i statusu osób, do których zwrot ten ma zastosowanie. Islam potępia niewolnictwo zdecydowanie i jasno. Według niego śmiertelnym grzechem jest pozbawianie innej osoby wolności, chyba że dana osoba zasługuje na to biorąc udział w wojnie mającej na celu zniszczenie Islamu lub państwa islamskiego. Także wielkim grzechem jest kupowanie i sprzedawanie niewolników. Nauki Islamu w tej kwestii są wyraźne, jednoznaczne i stanowcze. Według nich osoba, która z innej czyni niewolnika, popełnia grzech śmiertelny przeciwko Bogu i człowiekowi (Bukhārī, *Kitāb al-Bai'* oraz Dawūd, jak cytuje Fath al-Bārī). Warto zauważyć, że kiedy Islam pojawił się na świecie, niewolnictwo było integralną częścią ludzkiego systemu społecznego i w każdym kraju żyły wielkie ilości niewolników. Dlatego nie było możliwym do przeprowadzenia, ani nawet mądrym, obalenie jednym uderzeniem pióra instytucji, która tak bardzo związana była z całym życiem społeczności ludzkiej, że jej usunięcie spowodowałoby w niej szkody moralne. Dlatego Islam starał się tę instytucję obalać stopniowo, choć skutecznie. Koran przedstawił niżej zaprezentowane zasady szybkiego i całkowitego wyzbycia się instytucji niewolnictwa: (1) Ludzi można brać do niewoli tylko i wyłącznie po regularnej bitwie. (2) Nie wolno ich przetrzymywać po zakończeniu wojny, lecz (3) należy ich uwolnić na zasadzie łaski lub w zamian za innych więźniów wojennych (47,5). Jednakże ci nieszczęśni, którzy nie odzyskają wolności na żadnej z powyższych zasad lub postanowią pozostać ze swoimi muzułmańskimi panami, mogą wykupić swą wolność zawierając kontrakt zwany *Mukātabah* (24,34). Jeśli zatem podczas wojny wzięta zostanie do niewoli kobieta i w ten sposób utraci wolność, stając się *Milk Yamīn*, i jeśli nie odzyska wolności w ramach wymiany jeńców ani w formie łaski, ani nie zostanie wykupiona przez swój rząd czy lud, ani też nie chce odzyskać wolności w ramach kontraktu zwanego Mukatabah, zaś jej pan w interesie moralności poślubi ją bez jej wcześniejszej zgody, to w jaki sposób układ taki można uznać za niewłaściwy?

Jeżeli zaś chodzi o stosunki płciowe z kobietą-jeńcem wojennym lub żoną-niewolnicą bez jej poślubienia, żaden werset w Koranie nie popiera powyższego. Koran nie tylko nie sankcjonuje traktowanie kobiet-jeńców wojennych jako żon bez zawarcia właściwego związku małżeńskiego, ale istnieją w nim wyraźne i jasne nakazy, które mówią, że te kobiety-jeńcy wojenni, jak kobiety wolne, powinno poślubiać się, jeżeli mają być traktowane jako żony. Jedyna różnica polega na tym, iż istnieje tymczasowa różnica w statusie, o tyle o ile wcześniejsza zgoda jeńców na małżeństwo, utracona z powodu udziału w wojnie przeciwko Islamowi, nie zostanie uznana za konieczną jak w przypadku kobiet wolnych. Tak zatem zwrot *Mā Malakat Aimānukum*, oznaczający kobiety-jeńców wojennych, wedle Koranu nie stanowi poparcia dla poglądu, że Islam dozwala konkubinat. Oprócz tego wersetu także w czterech innych mówi się wyraźnie i jednoznacznie, że kobiety-jeńcy powinny być poślubiane (2,222; 4,4; 4,26; 24,33). W tej kwestii również jasno wypowiada się Święty Prorok. Mówi się, iż powiedział: „Ten, kto posiada dziewczynę-niewolnicę i kto daje jej właściwe wykształcenie i wychowuje ją w stosowny sposób a następnie uwalnia i poślubia, wart jest podwójnej nagrody" (Bukhārī, *Kitāb al-'Ilm*). Powyższe słowa Świętego Proroka wskazują, że jeżeli muzułmanin chce posiąść niewolnicę za żonę, powinien najpierw uwolnić ją, a dopiero potem poślubić. Własna praktyka Świętego Proroka była z tym właśnie zgodna. Dwie z żon Świętego Proroka, Juwairiyah oraz Safiyyah, przyszły do niego jako kobiety-jeńcy wojenni. Były jego *Milk Yamīn*. On jednak poślubił je zgodnie z prawami Islamu. Poślubił on także Māriyah, którą przysłał mu król Egiptu, ona zaś cieszyła się statusem wolnej żony jak inne żony proroka. Przestrzegała Purdah i była jedną z „Matek Wiernych". Koran jasno powiada, że przykazanie dotyczące małżeństwa ma zastosowanie do „kogo posiada twoja prawa ręka" tak samo, jak ma ono zastosowanie do „córek wujów i ciotek ze strony ojca i matki Świętego Proroka". I jedne i drugie powinny być poślubione przed traktowaniem ich jako żony. Wszystkie te trzy kategorie kobiet stały się wobec Świętego Proroka prawowitymi żonami poprzez małżeństwo właśnie (33,51). Ponadto werset „I zaka-

będzie bardziej prawdopodobnym, iż nie będziecie dopuszczać się niesprawiedliwości.[562]

أَدْنَىٰٓ أَلَّا تَعُولُوا ④

5. [a]Dawajcie niewiastom ich posagi[563] z ochotą.[564] Jeśli one jednak, dla swojej własnej przyjemności, oddadzą wam część swego posagu, przyjmijcie to jako coś miłego i zdrowego.

وَءَاتُوا النِّسَآءَ صَدُقَٰتِهِنَّ نِحْلَةً ۚ فَإِن طِبْنَ لَكُمْ
عَن شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيٓـًٔا مَّرِيٓـًٔا ⑤

[a]4,25-26; 60,11

zane są dla ciebie kobiety zamężne, chyba że posiada je twoja prawa ręka" (4,25) wraz z wersetem poprzedzającym go dotyczą kobiet, których mężczyzna nie może poślubić, a w tej liczbie znajdują się także kobiety zamężne. Jest jednakże jeden wyjątek, który polega na tym, że te zamężne kobiety, które zostały wzięte do niewoli w trakcie trwania wojny religijnej i które postanowiły pozostać z muzułmanami mogą być brane za żony przez swoich panów. Fakt, iż nie chcą wracać do swoich poprzednich mężów jest równoznaczny z anulowaniem ich poprzedniego małżeństwa.

Można także zauważyć, że nie wolno jest zawierać małżeństwa z takimi krewnymi niewolnicy, które korespondują z krewnymi kobiety wolnej w ramach stopnia zakazanego. Na przykład matki, siostry, córki itp. żony-niewolnicy nie mogą być poślubione. Można dalej powiedzieć, że w świetle okoliczności w czasach objawienia Koran musiał dokonać rozróżnienia pomiędzy społecznym statusem dwu kategorii kobiet. Rozróżnienie owo wyrażone było w słowie *Zauj* (kobieta wolna poślubiona) oraz *Milk Yamin* (niewolnica poślubiona). To pierwsze słowo zawiera w sobie sens równości pomiędzy mężem i żoną, podczas gdy to drugie wskazuje na nieco niższy status żony. Była to wszakże faza przejściowa. Koran i sam Święty Prorok usilnie nakazywali, aby najpierw dawać niewolnicom wolność i pełen status kobiety wolnej, a dopiero potem poślubiać je jak to uczynił sam Święty Prorok. Poza tym, Islam nie pozwala, aby kobiety wzięte do niewoli podczas zwykłych wojen traktowane były jako niewolnice. Zezwolenie na poślubienie niewolnicy bez wcześniejszej jej na to zgody ma zastosowanie tylko wtedy, kiedy wrogi naród najpierw rozpoczyna wojnę religijną przeciwko Islamowi w celu zniszczenia go i zmuszenia muzułmanów do porzucenia ich religii siłą, a potem traktuje swoich jeńców – kobiety i mężczyzn – jak niewolników, jak się to działo w czasach Świętego Proroka. W owych czasach wrogowie zabierali jako jeńców kobiety muzułmańskie i traktowali je jako niewolnice. Nakaz islamski był tylko środkiem odwetowym, w samej swej naturze tymczasowym. Służył on także jako cel zabezpieczenia morale kobiet branych do niewoli. Obecnie warunki takie już nie istnieją. Obecnie nie zdarzają się już wojny religijne i stąd nie ma jeńców wojennych, których można by traktować jako niewolników.

562. *Ta'ūlū* (czynić niesprawiedliwość) pochodzi od *'Āla*, które oznacza: (1) on ma liczną rodzinę; (2) on utrzymywał swą rodzinę; (3) on był lub stał się biedny; (4) postąpił niewłaściwie; lub zszedł z właściwej drogi (Lane).

563. *Saduqāt* to liczba mnoga od *Saduqah*, które oznacza posag lub datek dawany pannie młodej lub za pannę młodą (Lane).

564. Werset ten można uznać za skierowany zarówno do męża, jak i do rodziny żony. W tym ostatnim przypadku oznaczałby on, że rodzina kobiety nie powinna wydawać jej wiana na zaspokajanie swoich własnych potrzeb, lecz że powinna wiernie jej je wręczyć. Jednakże przede wszystkim werset ten adresowany jest do męża, od którego wymaga się, aby zapłacił ustalone wiano swojej żonie z własnej woli, radośnie i bez narzekania. Słowa „dawać posag chętnie i z radością" wskazują też, że przekazanie tych pieniędzy nie musi być dla niego ciężarem. Mąż powinien być w stanie zapłacić chętnie i z radością.

6. Nie dawajcie ludziom słabego pojmowania[565] swojej własności[566], którą Allach uczynił dla was środkiem utrzymania, lecz żywcie ich z niej i odziewajcie, a i przemawiajcie do nich słowami uprzejmej porady.

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ
قِيَامًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ
قَوْلًا مَعْرُوفًا ۝٥

7. Kontrolujcie mądrość sierot aż do czasu zawarcia przez nie małżeństwa, a wtedy, jeśli odnajdziecie w nich zdolność dokonywania dojrzałych sądów[567], przekażcie im ich własność. Nie przejmujcie jej lekkomyślnie i nie śpieszcie się z nią przed osiągnięciem przez sieroty dojrzałości.[568] Kto jest bogaty, niechaj pości. Kto zaś jest biedny, niechaj spożywa z niej tak samo. Kiedy już przekazywać będziecie im ich własność, wtedy wezwijcie świadków w ich obecności.[569] Allach wystarczy jako Rachmistrz.

وَابْتَلُوا الْيَتَامَىٰ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ آنَسْتُمْ
مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ ۖ وَلَا تَأْكُلُوهَا
إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا ۚ وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ ۖ
وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ ۚ فَإِذَا دَفَعْتُمْ
إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا ۝٦

565. Słowa „ludziom słabego pojmowania" zostały zastąpione w tym wersecie słowem „sieroty", aby dostarczyć wystarczającego powodu dla tego nakazu, jak też by uczynić go stosownym także i w innych okolicznościach, kiedy to osoby nie są w stanie właściwie troszczyć się o swój majątek. W przypadku dorosłych niedorozwiniętych werset ten można uznać za odnoszący się do Państwa, które powinno podejmować skuteczne kroki w ustanawianiu takich instytucji jak opieka z urzędu dla sprawowania kontroli i opieki nad majątkiem osób, które nie są w stanie czynić tego osobiście.

566. Werset ten mówi o majątku sierot jako o „twoim (waszym) majątku", wskazując przez to, że osoby zajmujące się sierotami powinny ostrożnie dysponować ich majątkiem i nie powinny traktować go jako swojego własnego. Zwrot „Twój majątek" może także oznaczać „majątek sierot, którymi się opiekujesz". Możliwym jest również, że zwrot ten użyty został tutaj po to, aby oznaczać wszelki majątek, czy to należący do sierot, czy do ich opiekunów.

567. W żadnych okolicznościach nie jest wolno przekazywać sierotom ich majątku do czasu pokwitania i do chwili takiej dojrzałości intelektualnej, która stanowić będzie gwarancję właściwego zarządzania tym majątkiem.

568. Werset ten ostrzega także opiekunów, aby nie wydawali zbyt pośpiesznie pieniędzy swoich podopiecznych, przed czasem, kiedy będą oni mogli sami z nich korzystać. Opiekun, o ile jest biedny, może jednakże wydzielać dla siebie rozsądną zapłatę, która wszak powinna być proporcjonalna do ilości jego pracy i wartości majątku podopiecznego.

569. Majątek należy przekazywać podopiecznym w obecności wierygodnych świadków, na co wskazuje słowo „obecność".

8. [a]Dla mężczyzn jest część tego, co zostawiają rodzice i bliscy. Dla niewiast zaś jest część tego, co pozostawiają rodzice i bliscy, czy jest tego mało czy dużo – określona część. [570]

لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا
تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ﴿٨﴾

9. Kiedy przy podziale spadku obecni są inni członkowie rodziny, sieroty i biedni[571], dajcie im z niego coś i przemawiajcie[571A] do nich uprzejmymi słowami.

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينُ
فَارْزُقُوهُم مِّنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ﴿٩﴾

10. I niechaj boją się Allacha ci, którzy mieliby się obawiać z powodu pozostawianego słabego potomstwa, gdyby takowe mieli. Dlatego niechaj boją się Allacha i niech wypowiadają słowa prawości.[572]

وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكُوا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعَافًا
خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿١٠﴾

11. Zaiste, ci, którzy niesprawiedliwie przejmują własność sierot, napełniają swoje brzuchy jedynie ogniem i w wielkim ogniu spłoną.

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ
فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ﴿١١﴾

12. Oto przykazania Allacha w kwestii waszych dzieci. [c]Chłopiec dostanie część równą częściom dwóch dziewcząt. Jeśli jednak w rodzinie będą same dziewczęta, i to ponad dwie, wtedy otrzymają dwie trzecie tego, co pozostawia zmarły. Jeśliby była jedna, otrzyma połowę. Jego rodzice[573] otrzymają każde szóstą część dziedzictwa, o ile miałby dzie-

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ
فَإِن كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ
وَإِن كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ
وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِن كَانَ لَهُ وَلَدٌ

[a]4,34. [b]Patrz 4,3. [c]4,177.

570. Werset ten stanowi podstawę islamskiego Prawa Dziedziczenia. Przedstawia on ogólną zasadę społecznej równości mężczyzny i kobiety. Oboje mają oni prawo do stosownej części spadku. Szczegóły powyższego prawa przedstawione są w następnych wersetach.

571. Słowa „inni krewni i sieroty, i biedni" oznaczają tych dalekich krewnych, sieroty i osoby biedne, które nie należą do spadkobierców i nie mają prawa do otrzymania czegokolwiek. Werset ten, nie nadając im prawa do dziedziczenia, napomina muzułmanów, aby sporządzając testament dokonali w nim zapisu także na ich korzyść.

571A. *La-hum* może też oznaczać „na ich korzyść".

572. Werset ten zawiera mocny apel na korzyść sierot.

573. Zarówno ojciec, jak i matka (Lane).

cko[574], lecz gdyby nie miał dziecka, a jego rodzice byliby jego spadkobiercami, wtedy matka otrzyma trzecią część. Gdyby miał braci i siostry, to matka otrzyma szóstą część po zapłaceniu tego, co mógł zapisać lub po uregulowaniu długów. Wasi ojcowie i wasze dzieci; nie wiecie, kto z nich jest dla was większym dobroczyńcą. Taki podział części[574A] dziedzictwa pochodzi od Allacha. Zaiste, Allach jest Wszechwiedzący, Mądry.

فَإِن لَّمْ يَكُن لَّهُۥ وَلَدٌ وَوَرِثَهُۥٓ أَبَوَاهُ فَلِأُمِّهِ ٱلثُّلُثُ
فَإِن كَانَ لَهُۥٓ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ ٱلسُّدُسُ مِنۢ بَعْدِ وَصِيَّةٍ
يُوصِى بِهَآ أَوْ دَيْنٍ ءَابَآؤُكُمْ وَأَبْنَآؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ
أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا فَرِيضَةً مِّنَ ٱللَّهِ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ
عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٢﴾

574. *Wald* oznacza (1) dziecko, syna, córkę lub młodego człowieka; (2) dzieci, synów, córki, potomstwo lub ludzi młodych. Słowo to jest używane zarówno w liczbie mnogiej, jak i pojedynczej, w rodzaju męskim i żeńskim (Lane).

574A. Werset ten wyznacza właściwe części dla wszystkich najbliższych krewnych w odniesieniu do podziału majątku osoby zmarłej bez uwzględniania płci ani kolejności narodzin. Dzieci, rodzice, mężowie i żony są spadkobiercami głównymi, którzy – o ile żyją – otrzymują właściwe części w każdych okolicznościach, zaś inni krewni otrzymują jakiś spadek tylko w okolicznościach szczególnych. Mężczyzna otrzymuje podwójną część kobiety, ponieważ on jest odpowiedzialny za utrzymanie swojej rodziny (Ma'ānī, ii. str. 32). Werset ten rozpoczyna się od przedstawienia zasady ogólnej dokonywania podziału pomiędzy synów i córki. Syn ma dostać tyle, co dwie córki. Tak zatem tam, gdzie są i synowie i córki, działa ta właśnie zasada. Kiedy jednak są tylko córki i żadnego syna, werset ten przypisuje dwie trzecie spadku córkom, o ile jest ich więcej niż dwie, zaś jedną trzecią część, jeżeli jest tylko jedna córka. Nie określa się części córek, jeśli są one dwie. Jednak wykorzystanie spójnika *fā'* (lecz) w tym zdaniu („lecz gdyby były tylko kobiety, i to więcej niż dwie") jasno wskazuje na fakt, że o częściach dwóch kobiet powiedziano w poprzednich słowach „dwie kobiety". Ponadto o częściach dwu kobiet można wywnioskować na podstawie tego, co zostało powiedziane na początku tego wersetu o podziale pomiędzy mężczyzn i kobiety. Według powyższego syn ma otrzymać tyle, ile otrzymują dwie córki. W ten sposób, jeśli jest jeden syn i jedna córka, syn otrzyma dwie trzecie. Skoro jednak część syna uczyniona została równą częściom „dwóch córek", to córki w przypadku, gdy nie ma syna otrzymują dwie trzecie, a mianowicie tę samą część, jaka została przypisana wyraźnie trzem córkom. Zatem sama konstrukcja tego wersetu wykazuje, że gdyby były dwie córki i żadnego syna, także one, jak w przypadku trzech córek, otrzymują dwie trzecie. Gdyby celem Koranu nie było wskazanie na części dwóch córek w tym zdaniu, brzmiałoby ono mniej więcej jak następuje: „mężczyzna otrzyma dwa razy więcej niż kobieta", nie zaś tak, jak brzmi w rzeczywistości. Werset komentowany omawia trzy przypadki w odniesieniu do części rodziców: (1) Jeżeli umrze osoba, pozostawiając jedno lub więcej dzieci, wtedy każdy z jej rodziców otrzyma po jednej szóstej części. (2) Jeżeli umrze osoba bezdzietna, a jedynymi spadkobiercami będą rodzice (nie będzie żony ani męża osoby zmarłej), wtedy matka otrzyma jedną trzecią majątku, zaś pozostałe dwie trzecie otrzyma ojciec. (3) Jest i trzeci przypadek, który jest właściwie wyjątkiem do drugiego. Umiera mężczyzna bezdzietny i jego rodzice są jedynymi spadkobiercami, lecz posiada on braci i siostry. Wtedy, chociaż jego bracia i siostry nie będą dziedziczyć po nim, ich obecność będzie wpływać na części rodziców. W takim przypadku bowiem matka otrzyma jedną szóstą (zamiast jednej trzeciej, jak w przypadku drugim) zaś pozostałych pięć szóstych otrzyma ojciec. Powodem, dla którego ojciec otrzymuje większą część, jest w tym przypadku fakt, iż ojciec musi pomagać jeszcze braciom i siostrom zmarłej osoby. Temat dziedziczenia kontynuowany jest jeszcze w następnym wersecie.

13. Otrzymacie połowę tego, co pozostawią wasze żony, jeśli nie będą miały dzieci. Jeśli jednak będą miały dziecko, otrzymacie czwartą część tego, co pozostawią, po zapłaceniu wszelkich zapisów lub długów. One otrzymają czwartą część tego, co pozostawicie wy, o ile nie macie dzieci. Jeślibyście jednak posiadali dzieci, wtedy one otrzymają ósmą część tego, co pozostawicie, po zapłaceniu wszelkich zapisów lub długów. [a]A gdyby był mężczyzna lub niewiasta, którego spadek miałby być podzielony, a nie posiadałby on lub ona ani rodziców ani dziecka[575], zaś miałby on lub ona brata i siostrę, wtedy każde z nich otrzyma szóstą część. Gdyby zaś było ich więcej, wtedy każde z nich otrzyma po równo z jednej trzeciej po zapłaceniu wszelkich zapisów lub długów. I wszystko to odbywać się będzie bez szkody dla kogokolwiek.[575A] Oto przykazanie od Allacha, a jest On Mądry, Cierpliwy.

وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ
وَلَدٌ ۚ فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمُ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْنَ
مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِينَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ ۚ وَلَهُنَّ الرُّبُعُ
مِمَّا تَرَكْتُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ ۚ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ
فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكْتُمْ ۚ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ
بِهَا أَوْ دَيْنٍ ۗ وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوِ امْرَأَةٌ
وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُ ۚ فَإِنْ
كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَٰلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ ۚ مِنْ
بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَىٰ بِهَا أَوْ دَيْنٍ غَيْرَ مُضَارٍّ ۚ وَصِيَّةً
مِنَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿١٣﴾

[a]4,177

575. *Kalālah* to (1) osoba, która nie pozostawia po sobie ani rodzica, ani dziecka, ani mężczyzny, ani kobiety; (2) osoba, która nie zostawia ani ojca, ani syna. Według Ibn 'Abbās jest to osoba, która nie pozostawia po sobie syna bez względu na to, czy jego ojciec jeszcze żyje czy też nie. Tak zatem powyższe byłoby trzecim znaczeniem tego słowa (Lane oraz Mufradāt). Bracia i siostry *Kalālah* dzielą się na trzy kategorie: po pierwsze, prawdziwych braci i siostry – potomstwo tych samych rodziców (takich braci i siostry znamy pod technicznym określeniem A'yānī); po drugie, bracia i siostry tylko ze strony ojca (tych znamy z technicznego określenia *'Allātī*); po trzecie, bracia i siostry tylko ze strony matki, kiedy ich ojciec nie jest tym samym człowiekiem, co ojciec osoby zmarłej (tacy bracia i siostry znani są z technicznego określenia *Akhyafī*). Wymieniony w obecnie komentowanym wersecie nakaz dotyczy właśnie tej ostatniej kategorii. Prawa pierwszych dwu klas braci i sióstr przedstawione są w ostatnim wersecie tej sury. Części przypisywane braciom i siostrom z tej ostatniej kategorii są mniejsze od części przypisywanych braciom i siostrom z pierwszych dwóch kategorii. Powodem tego jest to, że są to bracia i siostry tylko ze strony matki, podczas gdy bracia i siostry z dwu pozostałych kategorii są dziećmi tego samego ojca. Z majątku pozostawionego przez osobę, która umarła jako *Kalālah* równe części otrzymują i bracia, i siostry, przy czym w tym przypadku nie przestrzega się zasady podwójnej części dla mężczyzn.

575A. Słowa „bez szkody dla kogokolwiek" mają duże znaczenie. Oznaczają one, że spłata długów nie może być zaniedbywana z powodu spłaty zapisów. Innymi słowy, długi należy spłacić przed spłaceniem zapisów testamentowych.

14. Oto normy wyznaczone przez Allacha. Każdy, [a]kto okazuje posłuszeństwo Allachowi i Jego Posłańcowi, [b]wprowadzony będzie przez Niego do Ogrodów, przez które przepływają strumienie. W nich zamieszkają, a to wielkie zwycięstwo.

تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ ۚ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ وَ
ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾

15. [c]Kto zaś nie jest posłuszny Allachowi i Jego Posłańcowi i będzie przekraczać wyznaczone przezeń granice, Pan spowoduje, że wkroczy on w Ogień. W nim zamieszka i otrzyma poniżającą karę.

وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ
نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٤﴾ ع

16. [d]Jeśli spośród waszych niewiast któraś winna jest jakiejś niegodziwości[576], zawołajcie na świadków cztery osoby przeciwko niej. A kiedy dadzą świadectwo, wtedy zamknijcie je w domu do czasu aż przyjdzie po nie śmierć lub Allach otworzy przed nimi jakąś inną drogę.

وَاللَّاتِي يَأْتِينَ الْفَاحِشَةَ مِن نِّسَائِكُمْ فَاسْتَشْهِدُوا
عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِّنكُمْ ۖ فَإِن شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ
فِي الْبُيُوتِ حَتَّىٰ يَتَوَفَّاهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ
لَهُنَّ سَبِيلًا ﴿١٥﴾

17. Jeżeli dwóch[577] spośród was będzie winnymi tego, ukarzcie ich obu. Jeśli okażą skruchę i uczynią zadość, pozostawcie ich samym sobie. Zaiste, Allach często zwraca się ze współczuciem i jest zawsze Litościwy.

وَاللَّذَانِ يَأْتِيَانِهَا مِنكُمْ فَآذُوهُمَا ۖ فَإِن تَابَا وَأَصْلَحَا
فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَّحِيمًا ﴿١٦﴾

[a]3,133; 8,21; 33,72. [b]Patrz 2,26. [c]72,24. [d]4,20, 26; 24,20.

576. *Fāhishah*, jak jest użyte w Koranie (7,29; 33,31; 65,2) niekoniecznie oznacza cudzołóstwo, względem którego kara określana jest w 24,3. Słowo to odnosi się do jakiegokolwiek niewłaściwego postępowania, które może zakłócić stosunki społeczne i doprowadzić do naruszenia spokoju. Kobiety, o których mowa w tym wersecie – podobnie jak mężczyźni w wersecie następnym, w którym w przypadku podobnego wykroczenia wspomina się o bliżej nieokreślonej karze – są winne nieczystego lub niemoralnego zachowania bliskiego cudzołóstwu. Takim kobietom nie powinno się pozwalać na kontakty z innymi kobietami, dopóki one nie zmienią się lub nie wyjdą za mąż, ponieważ małżeństwo jest dla nich przez Allacha dozwolone. W przypadku omawianego występku potrzeba czterech świadków, aby oskarżanej kobiecie nie wyrządzić niesprawiedliwości.

577. Słowo *Alladhāni* niekoniecznie oznacza dwóch mężczyzn. Forma kary tutaj wspomnianej pozostaje jednakże w kompetencji odpowiedniego autorytetu. Zarówno obecny werset, jak i poprzedni, dotyczą występków, co do których żadnej kary nie przewiduje Prawo, zaś cała sprawa pozostawiona zostaje do dyspozycji odpowiednich władz i jest zależna od okoliczności. Werset ten może też odnosić się do dwóch mężczyzn, którzy winni są czegoś bliskiego nienaturalnemu występkowi lub niego samego.

18. Zaprawdę, [a]Allach przyjmuje skruchę tylko od tych, którzy dopuszczają się zła w niewiedzy[578], a potem wkrótce tę skruchę okazują.[579] Do takich Allach zwraca się z litością, a jest Wszechwiedzący, Mądry.

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ
ثُمَّ يَتُوبُونَ مِن قَرِيبٍ فَأُولَٰئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٨﴾

19. Nie przyjmuje się skruchy od tych, którzy nadal czynią zło aż do czasu, gdy w obliczu śmierci powie: „Teraz naprawdę okazuję skruchę", [b]ani od tych, którzy umierają jako niewierni. Właśnie dla nich przygotowaliśmy bolesną karę.

وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا
حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْآنَ وَلَا
الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَٰئِكَ أَعْتَدْنَا
لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٩﴾

20. O wy, którzy wierzycie! Nie jest prawowitym otrzymywać w spadku niewiastę wbrew jej woli. Nie powinniście też przetrzymywać ich bezprawnie, chcąc odebrać im część tego, co im daliście, chyba że [c]byłyby winne niegodziwości.[580] Traktujcie je dobrze.[581] [d]A jeśli przestaną się wam podobać, to być może przestanie się wam podobać to, w czym Allach zawarł wiele dobra.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَن تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرْهًا
وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ
إِلَّا أَن يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ
فَإِن كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَىٰ أَن تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ
فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ﴿٢٠﴾

[a]6,55; 16,120; 24,6. [b]2,62; 3,92; 47,43. [c]Patrz 4,16. [d]2,217.

578. Słowa „w niewiedzy" nie oznaczają, że dopuszczający się występków nie wiedzą, iż czynią źle. Właściwie każdy zły czyn człowieka jest aktem uczynionym nieświadomie, jest wynikiem braku właściwej i stosownej wiedzy. Powiada się, iż Święty Prorok powiedział tak: „Istnieje kilka rodzajów wiedzy, które są właściwie ignorancją", to znaczy, poznanie których jest dla człowieka szkodliwe (Bihār). Tak zatem słowa „w nieświadomości" zostały dodane, aby wskazać na naturę i filozofię grzechu i aby napominać ludzi, by zdobywali użyteczną wiedzę z zamiarem unikania grzechu.

579. Słowa „wkrótce potem" oznaczają tutaj „przed śmiercią". Następny werset, który powiada „którzy nadal czynią zło do czasu, kiedy śmierć stanie przed jednym z nich", popierają to znaczenie.

580. Członkowie rodziny zmarłego nie mogą powstrzymać wdowy przed zawarciem małżeństwa po to, aby zawładnąć jej majątkiem. Mogą oni jednak powstrzymać ją przed zawarciem tego związku małżeńskiego, jeżeli przyszły małżonek ma charakter, co do którego można mieć wiele do życzenia. Jeżeli treść ta odnosi się do mężów, to werset ten znaczyłby, że jeśli żony nie chcą żyć ze swymi mężami i poszukują separacji – co można uczynić w oparciu o *Khul'* – mężowie nie powinni powstrzymywać ich od tego zamiaru z powodu własnych pieniędzy. Mogą tak jednak uczynić, jeżeli ich żony miałyby być winne nieczystego aktu.

581. Powiada się, że Święty Prorok rzekł tak: „Najlepszym wśród was jest ten, który najlepiej traktuje swoją żonę" (Bukhārī). Zwrot *'Āshirūhunna* zawiera się w mierze *Mufā'alah*, które oznacza wzajemność; zachęca się i mężów i żony, aby żyli we wzajemnej przyjaźni i wzajemnej miłości.

21. Jeżeli zapragniecie wziąć jedną żonę w miejsce drugiej, a daliście jednej z nich coś cennego[582], nie bierzcie z tego nic. Czyż wzięlibyście z tego na podstawie fałszywego oskarżenia i jawnego grzechu?

وَإِنْ أَرَدتُّمُ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ زَوْجٍ وَ
آتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ قِنطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا
أَتَأْخُذُونَهُ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ٢١

22. I jakże moglibyście to wziąć, kiedy być może dobrze ze sobą współżyliście[583], one zaś (niewiasty) zawarły z wami silne przymierze?[584]

وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ
وَأَخَذْنَ مِنكُم مِّيثَاقًا غَلِيظًا ٢٢

23. I nie poślubiajcie tych niewiast, z którymi zawarli małżeństwo wasi ojcowie, z wyjątkiem tego, co już przeminęło.[585] To rzecz obrzydliwa i szkodliwa, jak i zły sposób postępowania.

وَلَا تَنكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُم مِّنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ
ع سَلَفَ ۚ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ٢٣

24. Zabronione są wam wasze matki[586], wasze córki, wasze siostry, siostry waszych ojców, siostry waszych matek, córki braci, córki sióstr, mamki, które was karmiły[587], wasze przyrodnie siostry, matki

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ
وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ
اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُم مِّنَ الرَّضَاعَةِ وَأُمَّهَاتُ

---

582. Jeżeli z jakiegoś szczególnego powodu mężczyzna zechce rozwieść się z jedną żoną, a poślubić inną, to nie wolno mu odbierać tej pierwszej tego, co już jej dał, bez względu na wysokość sumy.

583. Słowa te niekoniecznie oznaczają stosunek płciowy. Oznaczają one wspólne życie i spotykanie się prywatne w bliskiej zażyłości. Według tego wersetu mężczyzna nie może odbierać żonie żadnej własności ani pieniędzy, które wcześniej jej dał, nawet jeżeli nigdy w nią nie wszedł.

584. Kobiety nie są niewolnicami zachcianek i kaprysów mężczyzn. Oboje są wszak związani uświęconym kontraktem. Mężczyźni winni są swoim żonom pewne obowiązki, które muszą wypełniać, ponieważ w kwestii ich praw społecznych oboje znajdują się na tym samym poziomie. Ostrzega się tutaj mężczyzn, aby nie traktowali lekko tego przymierza - więzów małżeńskich - które zawarli ze swoimi żonami.

585. Mówi się, iż Święty Prorok powiedział, że członkowie rodziny karmicielek są tak samo zakazani jak ci z zakazanych stopni pokrewieństwa parawdziwych matek. Nie jest zgodnym z prawem zawieranie małżeństwa z przybranymi siostrami, przybranymi córkami itp.

586. Mówi się, iż Święty Prorok powiedział, że członkowie rodziny karmicielek są tak samo zakazani jak ci z zakazanych stopni pokrewieństwa prawdziwych matek. Nie jest zgodnym z prawem zawieranie małżeństwa z przybranymi siostrami, przybranymi córkami itp.

587. Teologowie nie są jednomyślni co do liczby karmienia piersią, jaka czyni małżeństwo karmicielek, przybranych sióstr i ich rodzin (w ramach zakazanego stopnia) nieprawym.

waszych żon, przyrodnie córki, które są pod waszą opieką i są córkami waszych żon, w które wchodziliście – jeśli jednak nie wchodziliście w nie, nie spadnie na was wina – oraz żony waszych synów, którzy pochodzą z waszych lędźwi. Zabrania się wam także posiadania w małżeństwie dwóch sióstr z wyjątkiem tego, co już przeminęło. Zaprawdę, Allach jest Najbardziej Miłosierny, Wiecznie Litościwy.

نِسَآئِكُمْ وَرَبَآئِبُكُمُ الَّتِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَآئِكُمُ
الَّتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا
جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَآئِلُ أَبْنَآئِكُمُ الَّذِينَ مِنْ
أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ
سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٢٤﴾

CZĘŚĆ V

25. Zabronione są wam niewiasty zamężne[588] z wyjątkiem tego, co posiada wasza prawa ręka.[589] Do tego zachęca was Allach. Przyzwala się zaś na inne, gdy poszukujecie ich poprzez to, co posiadacie, [a]poślubiając je we właściwy sposób i nie dopuszczając się cudzołóstwa. Za dobro zaś, które otrzymujecie od nich[590], [b]dawajcie im ich posagi jak zostało ustalone, a nie spadnie na was żadna wina z powodu tego, co będziecie czynić na mocy wspólnej zgody po ustaleniu posagu. Zaprawdę, Allach jest Wszechwiedzący, Mądry.

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَآءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
كِتَابَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَأُحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَآءَ ذَٰلِكُمْ أَنْ
تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ فَمَا
اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً
وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَاضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٢٥﴾

[a]4,26; 5,6. [b]4,5; 560,11.

588. *Muhsanāt* to liczba mnoga od *Muhsanah*, które oznacza kobietę zamężną; kobietę wolną; kobietę cnotliwą (Lane).

589. Znaczy to, że podczas gdy kobieta już będąca żoną jednego mężczyzny nie może być wzięta za żonę przez innego. Wyjątek stanowią kobiety, które wzięte były do niewoli jako jeńcy wojenni podczas wojny rozpoczętej przez kraj niemuzułmański przeciwko krajowi muzułmańskiemu. Takim jest znaczenie słów Mā Malakat Aimānukum. Tak zamężne kobiety, jeżeli nawrócą się na Islam i przez to nie będą mogły być odesłane na powrót do swoich niemuzułmańskich mężów, mogą być poślubione przez muzułmanów. W kwestii szczegółowego przypisu na temat „Co posiada twoja prawa ręka", patrz 561.

590. *Tamatta'a bi'l Mar'ati* oznacza „miał korzyść z tej kobiety tymczasowo". *Istamta'a bi Kadhā* oznacza „korzystał z tego przez długi czas". Idiom arabski nie popiera używania *Istimta'* w odniesieniu do kobiety w sensie związku tymczasowego (Lisān). Można też zauważyć, że zawsze, kiedy rzeczownik *Tamattu'* używany jest na określenie związku tymczasowego z kobietą, występuje po nim przyimek *bā'* a przed wyrazem określającym kobietę – tak jak w powyższym przykładzie. Pewien poeta arabski powiada: *Tamatta' bihā mā Sā'afatka wa la Takun 'alaika Shajan fi'l*

26. A jeżeli ktoś z was nie może sobie pozwolić na poślubienie wolnej wierzącej niewiasty, niechaj poślubi to, co posiada jego prawa ręka, a mianowicie, wierzącą służebnicę.[591] Allach najlepiej zna waszą wiarę. Wy wszyscy pochodzicie od siebie wzajemnie. Zatem poślubiajcie je za przyzwoleniem ich panów i przekazujcie im ich posagi zgodnie z tym, co uczciwe, jeśli są czyste, nie dopuszczają się cudzołóstwa i nie biorą sobie kochanków.[591A] Jeżeli jednak po poślubieniu ich [a]okażą się winne lubieżności, otrzymają połowę kary wyznaczonej dla wolnych poślubionych niewiast.[592] Przeznaczone jest to dla tych spośród was, którzy się obawiają, że popełnią grzech. Lepiej będzie dla was, żebyście się powstrzymywali. Allach zaś jest Najbardziej Miłosierny, Litościwy.

وَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا اَنْ يَّنْكِحَ الْمُحْصَنٰتِ
الْمُؤْمِنٰتِ فَمِنْ مَّا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ مِّنْ فَتَيٰتِكُمُ
الْمُؤْمِنٰتِ ؕ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِاِيْمَانِكُمْ ؕ بَعْضُكُمْ مِّنْۢ
بَعْضٍ ۚ فَانْكِحُوْهُنَّ بِاِذْنِ اَهْلِهِنَّ وَاٰتُوْهُنَّ
اُجُوْرَهُنَّ بِالْمَعْرُوْفِ مُحْصَنٰتٍ غَيْرَ مُسٰفِحٰتٍ
وَّلَا مُتَّخِذٰتِ اَخْدَانٍ ۚ فَاِذَاۤ اُحْصِنَّ فَاِنْ اَتَيْنَ
بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنٰتِ مِنَ
الْعَذَابِ ؕ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ ؕ وَاَنْ
تَصْبِرُوْا خَيْرٌ لَّكُمْ ؕ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝

[a]4,16, 20; 24,20.

Halqi hīna Tabīnū (Hamasah), to znaczy „czerp z niej korzyści dopóki ona się z tobą zgadza, lecz kiedy oddzieli się od ciebie, nie pozwól, aby stała się dla ciebie stałym źródłem kłopotów jak kość wiecznie tkwiąca w gardle". W tym wersecie jednak zaimek *Hunna* odnoszący się do kobiet poprzedzony jest przez przyimek *min*. Niewłaściwe zrozumienie *Mut'ah* zdaje się pochodzić z niewłaściwego zrozumienia różnicy pomiędzy słowami *Tamattu'* oraz *Istimta'*. Autor Lisān cytuje Zajjāj następująco: „Z powodu nieznajomości języka arabskiego niektórzy doszli na podstawie tego wersetu do wniosku prawowitości *Mut'ah*, które – wedle zgodnej opinii teologów muzułmańskich – uważane jest za bezprawne. Zaś słowa *Fa-mastamta'tum bihī Minhunna* oznaczają po prostu małżeństwo wypełniane zgodnie z wymienionymi powyżej warunkami". Gdyby powyżej istniało jakieś odniesienie do *Mut'ah*, to użytym przedimkiem powinno byłoby być *bā'*, a nie *min*. Ponadto, użytym słowem jest *Istamta'a*, nie zaś *Tamatta'am*, które zawiera w sobie pewien sens, który różni się nieco od sensu poprzedniego słowa. Podobnie nie można wyciągnąć żadnego wniosku na korzyść *Mut'ah* na podstawie słowa *Ujūrahunna*, które oznacza „ich wiana" w sensie, w którym użyte też zostało w Koranie (33,51). Tak zatem Koran pozytywnie zabrania *Mut'ah* i uważa wszelkie stosunki seksualne pozamałżeńskie (*Ihsān*) za cudzołóstwo.

591. W Islamie nie przypisuje się żadnego piętna statusowi służebnicy jako takiej, lecz z powodu jej związków i znajomości może ona nie okazać się tak doskonałym towarzyszem jak wolna, wierząca kobieta.

591A. Oznacza to, że tylko te z nich mogą być poślubione, które są czyste i cnotliwe. Kiedy już zostaną poślubione, należy zapłacić im posag tak samo jak w przypadku kobiet wolnych.

592. Werset ten ustanawia trzy ważne zasady: (a) Z niewolnicami należy zawrzeć właściwy związek małżeński przed rozpoczęciem z nimi stosunków płciowych. Wynika to jasno także z 2,222; 4,4 oraz 24,33. Zatem Islam podcina korzenie konkubinatu, który był tak rozprzestrzeniony w społeczeństwie arabskim przed jego nadejściem. (b) Jeśli dopuszczą się cudzołóstwa, niewolnice mają otrzymać połowę kary 100 batów wyznaczonych dla kobiety wolnej, co wskazuje na fakt, że ukamienowanie nie jest karą za cudzołóstwo – jak się błędnie uważa – jako że ukamienowania nie da się podzielić na połowę. (c) Przypadkowo werset ten zdaje się wskazywać na to, że poślubiona niewolnica ma w społeczeństwie arabskim gorszy status niż poślubiona kobieta wolna. Dzieje się tak być może dlatego, że brała ona udział w wojnie wypowiedzianej w celu zniszczenia państwa islamskiego.

27. [a]Allach pragnie wyjaśnić wam i prowadzić was ku drogom tych, którzy byli przed wami, jak i pragnie zwracać się do was z litością. Allach jest Wszechwiedzący, Mądry.

يُرِيدُ اللّٰهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوْبَ عَلَيْكُمْ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿٢٧﴾

28. [b]Allach pragnie zwracać się do was z litością, lecz ci, którzy dają upust swym niskim pobudkom, chcieliby, abyście całkowicie skłaniali się ku złu.

وَاللّٰهُ يُرِيدُ أَنْ يَّتُوْبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيْدُ الَّذِيْنَ يَتَّبِعُوْنَ الشَّهَوٰتِ أَنْ تَمِيْلُوْا مَيْلًا عَظِيْمًا ﴿٢٨﴾

29. Allach pragnie ulżyć waszemu brzemieniu, człowiek bowiem stworzony został słabym.[593]

يُرِيْدُ اللّٰهُ أَنْ يُّخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيْفًا ﴿٢٩﴾

30. O wy, którzy wierzycie! [c]Nie przejmujcie między sobą cudzej własności w sposób nieprawy, chyba że zarobicie coś handlem na zasadzie obopólnej zgody. I nie zabijajcie się wzajemnie. Zaprawdę, Allach jest dla was Litościwy.

يٰٓأَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَأْكُلُوْٓا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّآ أَنْ تَكُوْنَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِّنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوْٓا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيْمًا ﴿٣٠﴾

31. A jeżeli ktoś dopuści się tego na drodze grzechu lub niesprawiedliwości, wrzucimy go do Ognia; a jest to dla Allacha łatwe.

وَمَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ عُدْوَانًا وَّظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيْهِ نَارًا وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرًا ﴿٣١﴾

32. Jeśli [d]trzymać się będziecie z daleka od rzeczy cięższych[594] niż te, których się wam zabrania, oddalimy od was wasze mniejsze zło i dopuścimy was do zajmowania miejsca wielkich zaszczytów.

إِنْ تَجْتَنِبُوْا كَبَآئِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ وَنُدْخِلْكُمْ مُّدْخَلًا كَرِيْمًا ﴿٣٢﴾

[a]4,177. [b]9,104; 33,74; 42,26. [c]2,189. [d]42,38; 53,33.

593. Powodem, dla którego Bóg objawił Prawo, jest to, że człowiek w swej naturze jest słaby i nie potrafi sam odnaleźć drogi postępu duchowego. Bóg zdjął z człowieka jego brzemię. Werset ten stanowi także odrzucenie chrześcijańskiej doktryny Pokuty, która odrzuca Prawo (*Shari'ah*) na bazie słabości ludzkich. Faktycznie Islam twierdzi, że słabości ludzkie są jedynym powodem objawienia Prawa, po to, aby pomagało ono człowiekowi w dotarciu do jego wzniosłego celu. Dlatego Prawo nie jest klątwą, lecz pomocą i błogosławieństwem.

594. Koran nie zawiera klasyfikacji na grzechy małe czy wielkie. Popełnienie czegokolwiek zabronionego przez Boga jest grzechem, zaś popełnienie grzechów, uznawanych za trudne do uniknięcia, jest grzechem śmiertelnym. Wydaje się zatem, iż werset ten oznacza, że jeżeli człowiek unika czynienia tych rzeczy, których porzucenie wydaje się trudne i wymagające wielkiego wysiłku, będzie też mógł pozbyć się innych grzechów. Niektórzy naukowcy interpretują słowo *Kabā'ir* (ciężkie grzechy) w ten sposób, że oznacza ono ostatnie stadium każdego aktu grzechu. Jeżeli ktoś powstrzymywać się będzie od popełniania aktu końcowego, wstępne grzeszne działanie zostanie mu wybaczone.

33. I nie patrzcie z zawiścią na to, [a]czym Allach wyniósł niektórych z was ponad innych. Mężczyźni będą mieli swój udział w tym, na co sobie zasłużą, niewiasty zaś w tym, na co zasłużą sobie one.[595] Błagajcie Allacha o Jego szczodrość. Zaprawdę, Allach posiada doskonałą wiedzę o wszystkich rzeczach.

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللّٰهُ بِهٖ بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍ
لِلرِّجَالِ نَصِيْبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوْا وَلِلنِّسَآءِ نَصِيْبٌ مِّمَّا
اكْتَسَبْنَ وَسْـَٔلُوا اللّٰهَ مِنْ فَضْلِهٖ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمًا ۝

34. [b]Każdemu wyznaczymy spadkobierców[596] tego, co pozostawiają rodzice i krewni[597], jak również tych, z którymi dzięki zgodzie zawarte zostały umowy. Dawajcie także i im należną im część. Zaprawdę, Allach roztacza opiekę nad wszystkim.

وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدٰنِ وَالْاَقْرَبُوْنَ
وَالَّذِيْنَ عَقَدَتْ اَيْمَانُكُمْ فَاٰتُوْهُمْ نَصِيْبَهُمْ اِنَّ
اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدًا ۝

35. [c] Mężczyźni są opiekunami[598] niewiast, ponieważ [d]Allach uczynił niektórych z nich większymi od innych oraz ponieważ mężczyźni łożą na niewiasty ze swego bogactwa. Tak zatem kobiety cnotliwe są posłuszne i chronią tajemnic ich mężów z pomocą Allacha. A jeśli chodzi o te, ze strony których obawiacie się nieposłuszeństwa[599], napominajcie je i trzymajcie

اَلرِّجَالُ قَوّٰمُوْنَ عَلَى النِّسَآءِ بِمَا فَضَّلَ اللّٰهُ بَعْضَهُمْ
عَلٰى بَعْضٍ وَّبِمَآ اَنْفَقُوْا مِنْ اَمْوَالِهِمْ فَالصّٰلِحٰتُ
قٰنِتٰتٌ حٰفِظٰتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللّٰهُ وَالّٰتِيْ تَخَافُوْنَ
نُشُوْزَهُنَّ فَعِظُوْهُنَّ وَاهْجُرُوْهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ

[a]4,35. [b]4,8. [c]2,229. [d]2,238; 4,33.

595. Werset ten ustanawia równość mężczyzn i kobiet, jeśli chodzi o ich uczynki i nagrody.

596. *Mawālī* to liczba mnoga od *Maulā*, które między innymi oznacza spadkobiercę.

597. Poza znaczeniem podanym w tekście, słowa te mogą jeszcze oznaczać: „Każdemu naznaczyliśmy spadkobierców do tego, co pozostawia, a w tym jego rodziców, rodzinę i tych, z którymi zawarli umowy przysięgą. Dawajcie im zatem należną im część". Słowa te można też przełożyć następująco: „do wszystkiego, co pozostawiają rodzice i krewni, naznaczyliśmy spadkobierców", itp.

598. *Qūawwāmūn* pochodzi od *Qāma*, zaś *Qāma 'Alal-Mar'ati* oznacza: podjął się utrzymywania kobiety; chronił ją. *Qawwāmūn* oznacza dlatego tych, którzy utrzymują, zarządców, opiekunów (Lisān). Werset ten przedstawia dwa powody, dla których mężczyzna uczyniony został głową rodziny, (a) jego lepsze cechy fizyczne i umysłowe; oraz (b) fakt, iż zarabia na chleb i utrzymuje rodzinę. Dlatego właśnie naturalnym i słusznym jest, aby ten, który zarabia i dostarcza pieniędzy na utrzymanie rodziny, cieszył się wyższym statusem w kwestii podejmowania decyzji w różnych sprawach.

599. *Nashazat al-Mar'atu 'alā Zauji-hā* oznacza: kobieta sprzeciwiła się swemu mężowi; opuściła go (Lane oraz Tāj).

się od nich z daleka w ich łożach[600] oraz poddawajcie je karze.[601] Jeżeli wtedy okażą wam posłuszeństwo, nie szukajcie przeciwko nim wymówek. Zaprawdę, Allach jest Wysoki i Wielki.

وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ
سَبِيلًا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا ٣٤

36. A [a]jeśli wy[602] obawiacie się jakiegoś wyłomu między nimi, wyznaczcie sędziego spośród jego ludzi oraz sędziego spośród jej ludzi.[603] Jeżeli oni (sędziowie) zażądają pojednania, Allach doprowadzi do tego między nimi. Zaprawdę, Allach jest Wszechwiedzący, Wszechogarniający.

وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ
أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ
اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا ٣٥

37. [b]Czcijcie Allacha i nikogo Mu nie przypisujcie, okazujcie dobroć rodzicom, bliskim, sierotom, potrzebującym oraz sąsiadowi, który jest krewnym, jak i sąsiadowi, który jest człowiekiem obcym[604], towarzyszowi u waszego boku i podróżnemu. Okazujcie dobroć tym, których posiada wasza prawa ręka. [605]. Zaprawdę, Allach nie miłuje butnych i dumnych,

وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ
إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ
ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ
وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا ٣٦

[a]4,129. [b]6,152; 7,34; 17,24, 25; 23,60.

600. Zdanie to może oznaczać: (a) odstępowanie od stosunków płciowych; (b) sypianie w oddzielnych łóżkach; (c) zaprzestanie rozmawiania z nimi. Środków tych nie należy stosować przez nieograniczony czas, bowiem żony nie wolno pozostawiać „jak porzuconej rzeczy" (4,130). Według Koranu maksymalnym okresem powstrzymywania się od stosunków płciowych są cztery miesiące, to znaczy w przypadku praktycznej separacji (2,227). Jeżeli mąż uzna sprawę za szczególnie ciężką, będzie musiał przestrzegać warunków podanych w 4,16.

601. Mówi się, iż Święty Prorok powiedział, że jeżeli muzułmanin w ogóle musi uciekać się do bicia swej żony, to bicie owo powinno być takie, aby nie pozostawiło żadnych śladów na jej ciele (Timridhī oraz Muslim), chociaż mężowie, którzy biją swoje żony, nie są najlepszymi wśród ludzi (Kathīr, iii).

602. Zaimek „wy" w zwrocie „jeżeli obawiacie się" odnosi się do muzułmańskiego państwa lub do całego społeczeństwa lub też do ludu w ogóle.

603. Sędziów powinno się najlepiej wybierać spośród krewnych stron, ponieważ oczekuje się od nich znajomości prawdziwych powodów różnic oraz ponieważ obu stronom łatwiej powinno być przedstawić im swoje stanowiska.

604. Zachęciwszy w poprzednim wersecie do tego, aby muzułmanin był uprzejmy wobec swojej żony, w obecnym wersecie Koran nakazuje muzułmaninowi, aby tak rozszerzył swoją uprzejmość, aby obejmowała całą ludzkość, począwszy od rodziców – będących najbliższymi mu osobami – a kończąc na ludziach obcych – najbardziej oddalonych.

605. Niewolnice, sługi, poddani.

38. [a]którzy są skąpi i zachęcają ludzi do skąpstwa, jak i ukrywają to, co Allach dał im ze swej hojności. Przygotowaliśmy dla niewiernych poniżającą karę.

الَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ
مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا
مُهِينًا ﴿٣٧﴾

39. A jeśli chodzi [b]o tych, którzy wydają ze swego bogactwa, by być zauważonymi przez ludzi, a nie wierzą w Allacha ani w Dzień Ostatni, to są oni towarzyszami Szatana.[c] A kto ma Szatana za towarzysza, ma złego towarzysza.

وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ ۗ وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا
فَسَاءَ قَرِينًا ﴿٣٨﴾

40. Jakaż krzywda spotkałaby ich, gdyby uwierzyli w Allacha i Dzień Ostatni oraz wydawali z tego, czym obsypał ich Bóg? Allach dobrze ich zna.

وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَنْفَقُوا
مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ ۚ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا ﴿٣٩﴾

41. Zaprawdę, [d]Allach nie krzywdzi nikogo nawet tak mało, ile waży atom.[606] A jeśli spełnić dobry uczynek, On pomnaża go i daje od siebie wielką nagrodę.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ ۖ وَإِنْ تَكُ حَسَنَةً
يُضَاعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾

42. O, jakże będzie im się wiodło, [e]kiedy My weźmiemy świadka z każdego ludu i ciebie wezwiemy jako świadka przeciwko nim![607]

فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ
عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ شَهِيدًا ﴿٤١﴾

43. Tego dnia [f]ci, którzy nie uwierzyli i nie okazali posłuszeństwa Posłańcowi, będą pragnąć, by zrównano ich z ziemią i niczego[608] nie będą mogli ukryć przed Allachem.

يَوْمَئِذٍ يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوُا الرَّسُولَ لَوْ تُسَوَّىٰ
بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا ﴿٤٢﴾

[a]3,181; 17,30; 25,68. [b]2,265. [c]43,37, 39. [d]10,45; 18,50; 28,85. [e]16,90. [f]78,41.

606. Żadne działanie człowieka nie pozostało bez odpłaty. Wszędzie tam, gdzie Koran powiada, iż czyny niewiernych nie pomogą im, oznacza to tylko tyle, że niewierni nie odniosą sukcesu w ich planach i wysiłkach skierowanych przeciwko Islamowi.

607. Każdy Prorok niesie świadectwo Dnia Sądu w odniesieniu do tych, do których zesłany został jako Posłaniec.

608. *Hadīth* oznacza informację; oznajmienie; wieści lub nowinę (Lane).

44. O wy, którzy wierzycie! Nie podejmujcie Modlitwy, jeśli nie jesteście w pełni przy swoich zmysłach[609], do czasu, kiedy będziecie wiedzieć, co mówicie, ani też wtedy, gdy będziecie nieczyści[610], chyba że będziecie w podróży[611], a wówczas do czasu aż się oczyścicie. A jeśliście chorzy lub odbywacie podróż i jesteście nieczyści lub jeśli ktoś z was wychodzi z ustępu lub dotykał niewiasty[612], a nie znajduje wody, niechaj weźmie czystego piasku i obetrze nim twarz i ręce. Zaprawdę, Allach zmazuje grzechy i jest Miłosierny.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَقْرَبُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَأَنتُمْ سُكَٰرَىٰ
حَتَّىٰ تَعْلَمُوا۟ مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِى سَبِيلٍ
حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا۟ وَإِن كُنتُم مَّرْضَىٰٓ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَآءَ
أَحَدٌ مِّنكُم مِّنَ ٱلْغَآئِطِ أَوْ لَٰمَسْتُمُ ٱلنِّسَآءَ فَلَمْ تَجِدُوا۟
مَآءً فَتَيَمَّمُوا۟ صَعِيدًا طَيِّبًا فَٱمْسَحُوا۟ بِوُجُوهِكُمْ وَ
أَيْدِيكُمْ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٤٤﴾

45. Czyż nie widziałeś tych, którzy otrzymali część Księgi? [a]Oni to dopuszczają się grzechu i pragną, abyście i wy zboczyli z drogi.

أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ نَصِيبًا مِّنَ ٱلْكِتَٰبِ يَشْتَرُونَ
ٱلضَّلَٰلَةَ وَيُرِيدُونَ أَن تَضِلُّوا۟ ٱلسَّبِيلَ ﴿٤٥﴾

46. Allach dobrze zna waszych wrogów. On wystarczy jako [b]Przyjaciel, wystarczy także jako Pomocnik.

وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَآئِكُمْ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَلِيًّا وَكَفَىٰ
بِٱللَّهِ نَصِيرًا ﴿٤٦﴾

[a]4,90. [b]4,174; 33,18.

609. *Sukārā* to liczba mnoga od *Sakarān*, które oznacza osobę pijaną; będącą w wielkim gniewie; w upojeniu miłością; sparaliżowaną strachem; przemożoną snem lub innym elementem, który może odwracać jej uwagę lub zaćmiewać zdrowy rozsądek, itp. (Lane).

610. Zwrot „ani wtedy, gdy będziecie nieczyści" oznacza, że tak samo jak człowiek nie może przystępować do Modlitwy nie będąc przy pełni swoich zmysłów, podobnie nie może oddawać się Modlitwie będąc nieczystym, chyba że podda się ablucji przez kąpiel. Stosunek płciowy powoduje taki rodzaj nieczystości cielesnej, którą należy usunąć przez zmycie w celu zapewnienia sobie właściwego stanu czystości, radości oraz ożywienia, potrzebnych dla oddawania czci Bogu.

611. Zdanie „chyba że będziecie w podróży" oznacza, że chociaż normalnie człowiek będący w stanie „nieczystości" nie może przystępować do Modlitwy bez właściwego obmycia się, to jeżeli stanie się „nieczystym" podczas podróży, obmycie się nie jest obowiązkowe. W takim przypadku może wykonać *Tayammun*, jak nakazuje końcowy fragment tego wersetu.

612. Spośród czterech klas, a mianowicie ludzi chorych, znajdujących się w podróży, wychodzących z ustępu i tych, którzy wchodzili w swoją żonę – a przez to są w stanie nieczystości i wymagają obmycia – ci, którzy nie mogą znaleźć wody, mogą wypełnić *Tayammun*, ale tylko w przypadku dwu ostatnich kategorii. W przypadku dwu pierwszych klas nie istnieją żadne warunki dotyczące wody. Ludzie ci mogą spełnić *Tayammun* nawet wtedy, kiedy odnajdą wodę. Oto dlaczego słowa „będąc nieczystymi" dodane zostały po słowach „jeśli jesteście chorzy lub znajdujecie się w podróży". Należy zauważyć, że wyrażenie „w podróży" oznacza to samo co „w podróży" w 611. Oba te zwroty oznaczają stan faktycznego podróżowania, jakby ktoś znajdował się w powietrzu. Jako substytut wody wybrano pył, ponieważ tak samo jak woda przypomina człowiekowi o jego pochodzeniu (77,21), wywołując w nim poczucie poniżenia, podobnie pył przywołuje mu na myśl inną poniżającą substancję, z której został stworzony (30,21).

47. Wśród Żydów są tacy, którzy [a]usuwają słowa z ich właściwego miejsca. Powiadają: „Słyszymy i nie okazujemy posłuszeństwa" oraz „słuchajcie nas i niechaj Słowo Boże nigdy nie będzie przez was wysłuchane"[613], i powiadają: [b]„Rā'inā". Wszystko to wypowiadają wykręcając swe języki i starając się zaszkodzić Wierze. Gdyby mawiali: „Słyszymy i jesteśmy posłuszni" oraz „słuchaj i ty", jak i „Unzurnā", byłoby to dla nich lepsze i bardziej sprawiedliwe. Lecz Allach przeklął ich z powodu ich niewiary, dlatego wierzą tylko trochę.

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ
وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ وَ
رَاعِنَا لَيًّا بِأَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنًا فِي الدِّينِ وَلَوْ أَنَّهُمْ
قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمَعْ وَانْظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا
لَهُمْ وَأَقْوَمَ وَلَٰكِنْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا
يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٤٧﴾

48. O wy, Ludu Księgi! Uwierz w to, co zesłaliśmy ci teraz, wypełniając to, co z wami, [c] zanim zniszczymy niektórych twoich przywódców i przewrócimy ich na plecy lub przeklniemy[614], tak jak [d] wyklęliśmy lud Szabatu. Dekret Allacha musi być wypełniony.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا
لِمَا مَعَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَطْمِسَ وُجُوهًا فَنَرُدَّهَا عَلَىٰ
أَدْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ السَّبْتِ وَكَانَ
أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٤٨﴾

49. Zaprawdę, [e]Allach nie wybacza, jeśli przypisywać Mu jakiegoś partnera[615]. Wybaczy On jednak wszystko, wszelkie niedociągnięcia temu, komu zechce wybaczyć. Kto zaś ustanawia równych Allachowi, ten rzeczywiście popełnia bardzo wielki grzech.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَٰلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَىٰ
إِثْمًا عَظِيمًا ﴿٤٩﴾

[a]2,76; 3,79; 5,42. [b]2,105. [c]10,89. [d]2,66; 4,155; 7,164; 16,125. [e]4,117.

613. Zwrot *Ghaira Musma'in* oznacza: (1) abyście nie słyszeli z powodu głuchoty; (2) abyście nie słyszeli tego, co was cieszy; (3) abyście nie doznawali posłuszeństwa.

614. Słowa te oznaczają, że (1) jedna z tych dwu kar spadnie na Żydów; (2) jedni doznają jednej kary, inni zaś drugiej.

615. *Shirk*, które jest równoznaczne ze zdradą w terminologii duchowej, rozszerza się na miłowanie lub zaufanie do jakiejś rzeczy lub istoty, tak jak człowiek powinien miłować i ufać Bogu. Werset ten odnosi się, jedynie do czasu po śmierci, to znaczy ten, kto umiera w stanie *Shirk* nie dozna przebaczenia.

50. Czyż nie widziałeś tych, którzy mówią o sobie, że są czyści? Nie, to Allach oczyszcza kogo zechce, [a]oni zaś nie będą ani trochę poszkodowani.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُزَكُّونَ أَنفُسَهُمْ بَلِ اللَّهُ يُزَكِّي
مَن يَشَاءُ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ۝

51. Popatrz, jak [b]wymyślają kłamstwo przeciwko Allachowi![616] A to wystarczy, by potwierdzić grzech.

انظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَكَفَىٰ بِهِ
إِثْمًا مُّبِينًا ۝ ع

52. Czyż nie widziałeś tych, którzy otrzymali część Księgi? Ci wierzą w złe rzeczy[617] i idą za tymi, którzy grzeszą. Powiadają o niewiernych: „Ci są lepiej prowadzeni w religii niźli ci, którzy wierzą".[618]

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ
بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَٰؤُلَاءِ
أَهْدَىٰ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا ۝

53. To są ci, których Allach przeklął, a kogo Allach przeklina, temu nie znajdziesz pomocnika.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَن يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَن
تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ۝

54. Czyż oni mają swój udział w Królestwie? Wówczas nie daliby ludziom nawet tyle, co dziurka w pestce daktyla.

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّنَ الْمُلْكِ فَإِذًا لَّا يُؤْتُونَ النَّاسَ
نَقِيرًا ۝

55. Albo czy zazdroszczą oni ludziom tego, czym Allach obdarzył ich ze swej szczodrości? Jeśli tak właśnie jest, to zaiste, daliśmy dzieciom Abrahama Księgę i mądrość i daliśmy im wielkie królestwo.

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ
فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُم
مُّلْكًا عَظِيمًا ۝

[a]4,78, 125; 17,72. [b]5,104; 10,70; 16,117. [c]2,160; 3,87, 88.

616. Było to równoznaczne z kłamstwem ze strony Żydów, którzy powiedzieli, że Bóg nie wzbudzi już więcej Proroków, ponieważ żadnego już nie potrzebują. Gdyby lud znów popadł w zepsucie, nowy Prorok z pewnością pojawiłby się i rzeczywiście pojawił się w osobie Świętego Proroka Islamu.

617. *Al-jibt* oznacza bożka lub bożków; to, w czym nie ma dobra; wróżbitę; Szatana (Lane).

618. Muzułmanie wierzyli we wszystkich Proroków wymienianych w Biblii oraz w Boskie pochodzenie Prawa danego Mojżeszowi, a mimo to nienawiść Żydów do nich była tak wielka, że uważali bałwochwalców Arabii, którzy odrzucali ich Proroków oraz ich Pisma, za lepszych od samych muzułmanów.

56. [a]Wśród nich byli i tacy, którzy w niego uwierzyli. Byli również i tacy, którzy się od niego odwrócili. Jako kara wystarczy im gorejący ogień Piekła.

فَمِنْهُم مَّنْ اٰمَنَ بِهٖ وَمِنْهُم مَّنْ صَدَّ عَنْهُ ؕ وَ
كَفٰى بِجَهَنَّمَ سَعِيْرًا ﴿٥٦﴾

57. Wkrótce uczynimy, że ci, którzy nie wierzą w Nasze Znaki, wkroczą w Ogień. Tak często, jak spalać się będzie ich skóra, dawać im będziemy w zamian nową skórę[619], by dalej kosztowali kary. Zaprawdę, Allach jest Potężny i Mądry.

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِنَا سَوْفَ نُصْلِيْهِمْ نَارًا ؕ كُلَّمَا
نَضِجَتْ جُلُوْدُهُمْ بَدَّلْنٰهُمْ جُلُوْدًا غَيْرَهَا لِيَذُوْقُوا
الْعَذَابَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَزِيْزًا حَكِيْمًا ﴿٥٧﴾

58. Tym zaś, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, uczynimy, że wejdą do Ogrodów, przez które przepływają strumienie, by zamieszkać w nich na wieki. Będą tam mieli czyste małżonki i czystych małżonków oraz dopuścimy ich do miejsca [c] obfitego cienia.[620]

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنّٰتٍ
تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ؕ لَهُمْ
فِيْهَآ اَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ ؗ وَّنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيْلًا ﴿٥٨﴾

59. Zaprawdę, Allach nakazuje wam [d]przekazywać obowiązki[621] tym, którzy mają do nich prawo, oraz to, że kiedy rozsądzacie ludzi, macie to czynić sprawiedliwie.[622] Zaiste, wspaniałe jest to, czym napomina was Allach. Allach wszystko słyszy i wszystko widzi.

اِنَّ اللّٰهَ يَاْمُرُكُمْ اَنْ تُؤَدُّوا الْاَمٰنٰتِ اِلٰٓى اَهْلِهَا ۙ وَ
اِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ اَنْ تَحْكُمُوْا بِالْعَدْلِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ
نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهٖ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ سَمِيْعًا بَصِيْرًا ﴿٥٩﴾

[a]2.254; 10.41; 61.15. [b]4.123; 13.30; 14.24; 22.24; Patrz także 2.26. [c]13.36; 56.31. [d]8.28.

619. Nauki medyczne ustaliły już fakt, że skóra jest bardziej czuła na ból niż ciało, ponieważ znajduje się w niej więcej zakończeń nerwowych. Koran objawił tę wielką prawdę już czternaście wieków temu, mówiąc, że skóra, a nie ciało przebywających w Piekle zostanie odnowiona po spaleniu.

620. Zwrot „obfity cień" oznacza atmosferę pokoju i spokoju, pozbawioną wszelkich elementów wywołujących ból.

621. Autorytet lub władza rządzenia są tutaj opisane jako „ufność" ludu dlatego, aby wskazać, że należy ona do ludu i nie jest związanym z urodzeniem prawem żadnej osoby czy dynastii. Koran odrzuca władzę dynastyczną lub dziedziczną oraz zamiast niej ustanawia reprezentatywną formę rządu. Przywódca ma być wybierany, zaś podczas takich wyborów lud ma obowiązek głosowania na osobę najbardziej stosowną do pełnienia danej funkcji.

622. Głowa Państwa Muzułmańskiego oraz wszelkie te osoby, którym przekazano obowiązki administrowania krajem, zachęcani są do wykorzystywania swego autorytetu sprawiedliwie i dobrze.

60. O wy, którzy wierzycie! Bądźcie posłuszni[623] Allachowi, jego Posłańcowi oraz [a]tym, którzy wśród was mają autorytet. [b]Jeśli poróżnicie się w czymkolwiek, zwracajcie się z tym do Allacha i Jego Posłańca, o ile wierzycie w Allacha i Dzień Ostatni. W końcu to jest najlepsze i najbardziej chwalebne.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَأَطِيعُوا۟ ٱلرَّسُولَ وَ
أُو۟لِى ٱلْأَمْرِ مِنكُمْ ۖ فَإِن تَنَٰزَعْتُمْ فِى شَىْءٍ فَرُدُّوهُ
إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ
ع ٱلْءَاخِرِ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾

61. Czyż nie widziałeś tych, którzy przyznają, iż wierzą w to, co zostało objawione tobie i co było objawione przed tobą?! Oni poszukują rady u Złego, chociaż nakazano im, aby nie byli mu posłuszni. Szatan wszak pragnie sprowadzić ich daleko z drogi.

أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا۟ بِمَآ أُنزِلَ
إِلَيْكَ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَن يَتَحَاكَمُوٓا۟
إِلَى ٱلطَّٰغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوٓا۟ أَن يَكْفُرُوا۟ بِهِۦ وَيُرِيدُ
ٱلشَّيْطَٰنُ أَن يُضِلَّهُمْ ضَلَٰلًۢا بَعِيدًا ﴿٦٠﴾

62. I [c]kiedy powiada się im: „Przybądźcie do tego, co zesłał Allach oraz do Jego Posłańca", widzisz: hipokryci odwracają się od ciebie ze wstrętem.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا۟ إِلَىٰ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ وَإِلَى ٱلرَّسُولِ
رَأَيْتَ ٱلْمُنَٰفِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا ﴿٦١﴾

63. Jak to zatem jest, że kiedy spada na nich nieszczęście z powodu tego, co ich prawe ręce wysłały przed sobą, przychodzą do ciebie i przysięgają na Allacha, mówiąc: „Mieliśmy na myśli jedynie czynienie dobra i pojednanie".

فَكَيْفَ إِذَآ أَصَٰبَتْهُم مُّصِيبَةٌۢ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ
ثُمَّ جَآءُوكَ يَحْلِفُونَ ۖ بِٱللَّهِ إِنْ أَرَدْنَآ إِلَّآ إِحْسَٰنًا
وَتَوْفِيقًا ﴿٦٢﴾

[a]4,84. [b]4,66. [c]63,6.

623. Słowo „posłuszni", które było powtórzone przed słowami „Allach" oraz „Posłaniec", zostało pominięte przed słowami „ci, którzy posiadają autorytet" po to, aby wskazać, że posłuszeństwo wobec autorytetu ukonstytuowanego przez Prawo jest równoznaczne z posłuszeństwem wobec Boga i Jego Posłańca. Nakaz zawarty w słowach „zwracaj się z tym do Allacha lub Jego Posłańca" mogą odnosić się albo do różnic powstających między rządzącymi i rządzonymi, albo do różnic między samymi rządzonymi. W pierwszym przypadku znaczenie jest takie, że jeśli powstaje różnica zdań pomiędzy rządzonymi i rządzącymi, należy ją rozpatrywać w świetle nauk Koranu lub w świetle tego, co powiada *Sunnah* i Hadīth. Jeśli jednakże Koran, *Sunnah* oraz Hadīth milczą w danej kwestii, sprawę należy powierzyć tym, którym dano autorytet kierowania sprawami muzułmanów. Werset ten zdaje się odnosić do spraw związanych szczególnie ze sprawami Państwa. Najważniejsze przykazanie w tym względzie mówi, że wszelkie posłuszeństwo wobec autorytetu jest podrzędne wobec posłuszeństwa wobec Boga i Jego Posłańca. Jednakże w przypadku różnic i dysput w sprawach społecznych i temu podobnych, do których zdają się stosować słowa „jeśli różnicie się", muzułmanie powinni kierować się Prawem islamskim, a nie żadnym innym prawem.

64. To są ci, których tajemnice serca Allach dobrze zna. Odwróć się zatem od nich i napominaj ich i przemawiaj do nich skutecznym słowem względem ich samych.[624]

أُولَٰٓئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللّٰهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ
عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ﴿٦٤﴾

65. Każdego Posłańca przysłaliśmy po to tylko, by okazywano mu posłuszeństwo[625] z rozkazu Allacha. I gdyby przyszli do ciebie, wyrządziwszy krzywdę własnym [a]duszom, i gdyby prosili Allacha o przebaczenie, a i gdyby Posłaniec sam prosił o przebaczenie dla nich, z pewnością stwierdziliby, że Allach często powraca ze współczuciem i jest Litościwy.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللّٰهِ وَلَوْ
أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللّٰهَ
وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللّٰهَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿٦٥﴾

66. Lecz nie – na twego Pana – [b]oni nie będą prawdziwymi wiernymi, dopóki nie uczynią cię sędzią we wszystkim, co jest przedmiotem sporów między nimi oraz dopóki później w swoich sercach nie znajdą żadnego sprzeciwu względem tego, co ty zadecydujesz i w pełni się nie podporządkują.[626]

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ
بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ
وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٦٦﴾

67. A gdybyśmy nakazali im: [c]„Pozabijajcie swój lud[627] lub porzućcie swe domy", nie uczyniliby tego z wyjątkiem nielicznych. A gdyby uczynili to, do czego ich się

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنِ اقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ أَوِ اخْرُجُوا
مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ

[a]4,111. [b]4,60. [c]6,78.

624. Proroka zachęcano gorąco, aby uprzejmie podchodził do hipokrytów. Nie znajdowali się oni bowiem jeszcze poza zasięgiem zbawienia. Możliwe jeszcze było, że pewnego dnia ujrzą oni swój błąd i staną się wiernymi i prawdziwymi muzułmanami. Przeciwko nim nigdy nie rozpoczęto wojny.

625. Czasami na podstawie tych słów wnioskuje się, że chociaż należy zawsze być posłusznym Świętemu Prorokowi – chodzi o lud, któremu niesie on Posłannictwo – to on sam nigdy nie okazuje poddaństwa wobec żadnego innego Proroka. Jest to wniosek ewidentnie błędny. Fakt, iż Prorok jest obiektem posłuszeństwa ze strony innych ludzi, nie wyklucza możliwości takiej, w której on sam podporządkowałby się lub stał się następcą innego Proroka. Aaron był wszak Prorokiem podporządkowanym Mojżeszowi (20,94).

626. Przykazanie to dotyczy Świętego Proroka jako Głowy Państwa muzułmańskiego i dlatego może mieć zastosowanie także wobec według Prawa kierowanych następców.

627. Słowa *Uqtulū Anfusakum* nie oznaczają „zabijajcie samych siebie" lecz „zabijajcie wasz lud" (2,55) lub „składajcie swoje życie dla sprawy Boga".

zachęca, z pewnością byłoby do dla nich lepsze i prowadziłoby do większej siły.

فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَشَدَّ
تَثْبِيتًا ﴿٦٧﴾

68. Wtedy z pewnością dalibyśmy im od Nas wspaniałą nagrodę.

وَإِذًا لَّآتَيْنَاهُم مِّن لَّدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٦٨﴾

69. I [a]z pewnością poprowadzilibyśmy ich właściwą drogą.

وَلَهَدَيْنَاهُمْ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا ﴿٦٩﴾

70. [b]Ci zaś, którzy będą posłuszni Allachowi i temu Posłańcowi, znajdą się wśród[628] tych, [c]których Allach obsypał swymi błogosławieństwami – Proroków, Prawdomównych, Męczenników i Sprawiedliwych. A są oni wspaniałym towarzystwem.[629]

وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ
اللَّهُ عَلَيْهِم مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ
وَالصَّالِحِينَ ۚ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ﴿٧٠﴾

71. Łaska ta pochodzi od Allacha; Allach zaś wystarczy jako Ten, który jest Wszechwiedzący.

ع ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا ﴿٧١﴾

72. O wy, którzy wierzycie! Podejmijcie środki[630] bezpieczeństwa a potem idźcie w oddzielnych

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ فَانفِرُوا ثُبَاتٍ

[a]19,37; 36,62; 42,53-54. [b]4,14; 8,25. [c]1,7; 5,21; 19,59; 57,20.

628. Partykuła *ma'* oznacza współistnienie dwóch lub więcej osób w jednym miejscu lub w jednym czasie; lub pod względem zajmowanej pozycji, rangi czy statusu. Słowo to implikuje też sens towarzyszenia, jak w 9,40 (Mufradāt). Partykuła ta jest użyta w kilku miejscach w Koranie w sensie *fī*, znaczącego „pośród" (3,194 oraz 4,147).

629. Werset ten jest ważny dlatego, że przedstawia wszelkie drogi stojące otworem przed muzułmanami dla ich postępu duchowego. Do wszystkich czterech stadiów duchowych – Prorocy, Prawdomówni, Męczennicy i Sprawiedliwi – można dojść tylko poprzez postępowanie drogą Świętego Proroka. Jest to honor zachowany tylko dla Proroka. Żaden inny prorok nie dzieli się z nim tym honorem. Wniosek taki znajduje dalej poparcie w wersecie, który ogólnie mówi o Prorokach i powiada: „Zaś ci, którzy wierzą w Allacha i Jego Posłańców, oni właśnie są tymi Prawdomównymi i Męczennikami w obliczu ich Pana" (57,20). Kiedy oba te wersety odczytywać razem, oznaczają one, że podczas gdy następcy innych Proroków mogą osiągnąć rangę Prawdomównych, Męczenników i Sprawiedliwych i nie wyżej, następcy Świętego Proroka mogą wznieść się aż do rangi Proroka. Bahr al-Muhīt (t. iii., str. 287) cytuje Al-Rāghib następująco: „W tym wersecie Bóg dzieli wiernych na cztery kategorie oraz wyznacza im cztery stadia, z których niektóre są niższe od innych, oraz napomina prawdziwych wiernych, aby nie pozostawali w tyle za którymkolwiek stadium". Dodaje dalej, że „Proroctwo jest dwojakiego rodzaju, ogólne i specjalne. Proroctwo specjalne, czyli przynoszące Prawo, jest obecnie nie do osiągnięcia. Proroctwo ogólne można jednak osiągnąć nadal."

630. Hidhr oznacza uwagę, ostrożność; czujność; pozostawanie na straży; stan przygotowania; lub strachu (Lane). Słowo to rozszerza się na wszelkie rodzaje ostrożności i przygotowań potrzebnych do obrony i rozumiane jest tutaj jako zawierające przygotowanie broni do obrony.

grupach[631] lub idźcie wszyscy razem.

أَوِ انْفِرُوا جَمِيعًا ﴿٧٢﴾

73. Wśród was jest i taki, kto pozostaje w tyle, a kiedy spadnie na was nieszczęście, powiada: „Zaprawdę, Allach jest dla mnie łaskawy, ponieważ nie byłem z nimi".[632]

وَإِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لَيُبَطِّئَنَّ فَإِنْ أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا ﴿٧٣﴾

74. Kiedy jednak od Allacha spadnie na was dobry los, powiada on tak, jakby nie było miłości między nim i wami: „Gdybym tylko był wraz z nimi, rzeczywiście osiągnąłbym wielki sukces!"

وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِنَ اللَّهِ لَيَقُولَنَّ كَأَنْ لَمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧٤﴾

75. Niechaj zatem za sprawę Allacha walczą, ci, [a]którzy zamieniliby życie doczesne na Życie Przyszłe. A jeśli kto walczy za Allacha, a [b]zostałby zabity lub odniósłby zwycięstwo, wkrótce My damy mu wielką nagrodę.

فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ ۚ وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٧٥﴾

76. A dlaczego wy nie mielibyście walczyć[632A] za sprawę Allacha oraz by ratować [c]słabych[633] mężczyzn, niewiasty i dzieci, którzy powiadają: „Panie nasz, wyprowadź nas z tego miasta, którego ludem są ciemiężcy, i daj nam od Siebie przyjaciela i pomocnika".

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ۚ وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا ﴿٧٦﴾

77. Ci, którzy wierzą, walczą o sprawę Allacha; ci zaś, którzy nie wierzą, walczą o sprawę Złego. Dlatego walczcie przeciwko poplecznikom Szatana. Zaiste, strategia Szatana jest słaba.

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ ۖ
إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٧٧﴾ ع

[a]9.111. [b]9.52. [c]4.99.

631. *Al-Thubah* oznacza grupę lub ciało ludzi; oddzielną grupę lub ciało ludzi; grupę jeźdźców (Lane).

632. Werset ten mówi o hipokrytach lub o wewnętrznych wrogach Islamu oraz wymienia dwie najważniejsze ich cechy.

632A. Słowa te oznaczają także: co się z tobą dzieje, że nie walczysz.

633. Werset ten stanowi jasny dowód na fakt, że muzułmanie nigdy nie wszczynali konfliktów szerząc wrogość. Walczyli jedynie w samoobronie, po to, by zachować swoją religię oraz ocalić swoich słabszych współwyznawców.

78. Czyż nie widziałeś tych, którym powiedziano: „Powstrzymajcie swe dłonie, przestrzegajcie Modlitwy i płaćcie Zakāt?" A [a]kiedy nakaże się im walkę – zważaj! – część z nich bać się będzie ludzi tak, jak powinni bać się Allacha, a może nawet jeszcze bardziej. Powiedzą wtedy: „Panie nasz, dlaczego nakazałeś nam walczyć? [b]Czy nie mógłbyś tego na chwilę odroczyć?"[634] Powiedz: „Korzyści tego świata są nikłe, Życie Przyszłe zaś lepsze będzie dla tego, kto boi się Allacha. I [d]nie zostaniecie ani trochę skrzywdzeni".

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا
الصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا الزَّكَوٰةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ
إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ
أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً ۚ وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا
الْقِتَالَ ۚ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ ۗ قُلْ مَتَاعُ
الدُّنْيَا قَلِيلٌ ۚ وَالْءَاخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ اتَّقَىٰ وَلَا
تُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧٨﴾

79. Gdziekolwiek będziecie, tam dosięgnie was [e]śmierć, nawet gdybyście zamknęli się w warownych wieżach.[635] Kiedy spada na nich coś dobrego, powiadają: „To od Allacha", kiedy zaś spada na nich coś złego, mówią: „To od ciebie". Powiedz: „Wszystko pochodzi od Allacha".[636] Cóż stało się z tymi ludźmi, że nie próbują niczego zrozumieć?

أَيْنَ مَا تَكُونُوا يُدْرِككُّمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنتُمْ فِي بُرُوجٍ
مُّشَيَّدَةٍ ۗ وَإِن تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَٰذِهِۦ مِنْ
عِندِ اللَّهِ ۖ وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَٰذِهِۦ مِنْ
عِندِكَ ۚ قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِندِ اللَّهِ ۖ فَمَالِ هَٰؤُلَاءِ الْقَوْمِ
لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ﴿٧٩﴾

80. Wszelkie dobro, jakie cię spotyka, pochodzi od Allacha. Wszelkie zaś zło, jakie cię ogarnia, pochodzi od ciebie samego.[637] A

مَّا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ۖ وَمَا أَصَابَكَ مِن
سَيِّئَةٍ فَمِن نَّفْسِكَ ۚ وَأَرْسَلْنَٰكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا ۚ

[a]2,247; 4,67. [b]14,45; 63,11. [c]9,38; 57,21. [d]Patrz 4,50. [e]62,9.

634. Werset ten odnosi się do tej klasy ludzi, którzy okazują chęć walki, kiedy zakazuje się im tej walki, lecz kiedy nadchodzi czas walki rzeczywistej, nie chcą walczyć lub próbują uniknąć jej pod najróżniejszymi pretekstami. W ten sposób ludzie ci okazują, że ich wcześniejsza chęć do walki albo była nieszczera, albo wywołana przez tymczasowe lub chwilowe podniecenie.

635. Słowa te albo odnoszą się do ogólnego fizycznego prawa niemożności uniknięcia śmierci, albo można je uznać za kierowane szczególnie do hipokrytów, którzy nie byli posłuszni Bożemu rozkazowi ruszenia do walki, sądząc, że w ten sposób zdołają uniknąć śmierci.

636. Zwrot „Wszystko pochodzi od Allacha" jest prawdziwy w tym sensie, że Bóg jest Ostateczną Siłą Sprawującą Kontrolę nad wszechświatem oraz że cokolwiek dobrego czy złego spada na człowieka, można przypisać albo ogólnemu prawu natury, albo jednemu ze szczególnych dekretów Bożych.

637. Bóg obdarzył człowieka siłami i cechami naturalnymi, dzięki wykorzystaniu których może on osiągnąć w życiu sukces, natomiast wykorzystując je niewłaściwie, sam wpędza siebie w kłopoty. W ten sposób wszelkie dobro jest tutaj przypisywane Bogu, wszelkie zaś zło człowiekowi.

posłaliśmy cię jako Posłańca do całej ludzkości. Allach wystarczy jako Świadek.

وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٨٠﴾

81. Każdy, kto okazuje posłuszeństwo Posłańcowi, naprawdę posłuszny jest Allachowi. Jeśli zaś ktoś odwraca się, to wiedz, że nie posłaliśmy cię, abyś sprawował nad nimi pieczę.

مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ ۖ وَمَنْ تَوَلَّىٰ فَمَا
أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ﴿٨١﴾

82. Powiadają: „Posłuszeństwo to nasza przewodnia zasada", lecz kiedy odchodzą od ciebie, część spośród nich [a]spędza noc na knowaniu[638] przeciwko temu, coś powiedział. Allach zapisuje wszystko, co knują po nocach. Odwróć się więc od nich i zaufaj Allachwoi. Allach wystarczy jako Zarządca spraw.

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ
مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ ۖ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ ۖ
فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ
وَكِيلًا ﴿٨٢﴾

83. [b]Czyż zatem nie zastanowią się oni nad Koranem? Gdyby pochodził on od kogokolwiek innego poza Allachem, z pewnością znaleźliby w nim wiele sprzeczności.[639]

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ ۚ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ
لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ﴿٨٣﴾

84. I kiedy nadejdzie do nich jakaś nowina, czy to o pokoju czy o strachu, opowiadają o niej[640]. Gdyby zaś udali się z nią do Posłańca oraz do [c]tych, którzy wśród nich mają autorytet i którzy mogą z tej nowiny wyczytać prawdę, zrozumieliby ją. I gdyby nie

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ أَذَاعُوا
بِهِ ۖ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَىٰ أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ
لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ ۗ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ

[a]4,109. [b]47,25. [c]4,60.

638. Powyższe odnosi się do tajemnych spisków, bez względu na to czy prowadzonych w nocy, czy w dzień. Najczęściej takich spisków dokonuje się w nocy – użyte tu zostało słowo *Bayyata* – kiedy noc stanowi swego rodzaju zasłonę tajemniczości.

639. Słowo „Sprzeczności" może odnosić się albo do przeciwieństw w tekście Koranu i zawartych w nim naukach, albo do braku zgody pomiędzy obwieszczeniami koranicznymi w formie proroctw a ich rezultatem lub spełnieniem.

640. Powodem, dla którego wspomina się tutaj najpierw o nowinie mówiącej o pokoju, a dopiero potem o nowinie dotyczącej strachu, jest to, że Koran nawiązuje tutaj do tematu wojny. A jak wiadomo podczas wojny czasami bardziej niebezpieczne może być rozgłaszanie wieści dotyczących dobrych wyników niż dotyczących strachu. W normalnych warunkach nakaz ten jest także ważny, ponieważ wywiera różny wpływ na dyscyplinę i dobre samopoczucie społeczeństwa. Słowa „o tych, którzy wśród nich mają autorytet" odnoszą się do Świętego Proroka lub jego Następców lub do Przywódcy przez nich wyznaczonego.

łaska Allacha dla was i Jego litość, poszlibyście za Szatanam z wyjątkiem nielicznych.

عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطٰنَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٣﴾

85. Dlatego walcz za sprawę Allacha – nie jesteś odpowiedzialny za nikogo z wyjątkiem samego siebie[641] – i [a]ponaglaj wiernych do walki. Być może Allach zapanuje nad siłą tych, którzy nie wierzą. Allach bowiem jest silniejszy i potężniejszy w wymierzaniu kary.

فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ۚ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ وَ
حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ ۚ عَسَى اللّٰهُ أَنْ يَكُفَّ بَأْسَ الَّذِينَ
كَفَرُوا ۚ وَاللّٰهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنْكِيلًا ﴿٨٤﴾

86. Kto będzie dokonywał sprawiedliwego wstawiennictwa, będzie miał w nim swój udział. Kto zaś dopuści się złego wstawiennictwa, w nim będzie miał swój udział.[642] Allach jest Potężny ponad wszystko.

مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا ۚ
وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا ۚ
وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ مُقِيتًا ﴿٨٥﴾

87. A kiedy ktoś pozdrowi cię pozdrowieniem, odpowiedz pozdrowieniem lepszym lub co najmniej takim samym.[643] Zaprawdę, Allach wszystko zapisuje.

وَإِذَا حُيِّيتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا ۚ
إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ﴿٨٦﴾

88. Allach jest Tym, poza którym nie ma nikogo godnego czci. On z pewnością nadal będzie was gromadził aż do Dnia Zmartwychwstania,

اللّٰهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَا

[a]8,66.

641. Polecenie walki nie odnosi się tutaj do samego Świętego Proroka. Gdyby tak było, drugie zdanie tego wersetu brzmiałoby *Illā Nafsuka*, czyli, nikt nie jest odpowiedzialny z wyjątkiem ciebie, a nie *Illā Nafsaka*, czyli, nie jesteście odpowiedzialni z wyjątkiem was samych, jak w komentowanym wersecie. Werset ten oznacza, że każdy muzułmanin, nie wyłączając Świętego Proroka, musiał być osobiście odpowiedzialny przed Bogiem. Obowiązek Świętego Proroka był jednakże dwojakiego rodzaju: (1) walczyć osobiście, oraz (2) nawoływać wiernych do walki, choć nie był osobiście za tych wiernych odpowiedzialny.

642. Werset ten oznacza, że nie wolno jest lekceważyć aktu wstawiennictwa czy polecenia, bowiem wstawiennik, dokonujący swego aktu dla inngo człowieka, jest za ten akt odpowiedzialny. Jeżeli wstawiennictwo będzie prawe i sprawiedliwe, otrzyma stosowną nagrodę. W przeciwnym razie człowiek ów będzie musiał ponieść konsekwencję swego złego czynu. Warto też zauważyć, że w powiązaniu z „Sprawiedliwym wstawiennictwem" użyte słowo to *Nasīb* (część lub ustalona część), podczas gdy w związku ze „złym wstawiennictwem" użyto słowa *Kifl* (podobna część). Ma to na celu wskazać, że podczas gdy kara za złe wstawiennictwo będzie jedynie równoznacznością tego złego uczynku, to dobra nagroda za sprawiedliwe wstawiennictwo będzie ograniczona tylko wolą Bożą, to znaczy, że będzie dziesięciokrotnie większa.

643. Werset ten mówi o obowiązku społecznym.

co do którego nie ma żadnych wątpliwości. Któż bowiem jest bardziej prawdomówny w swych słowach niż Allach?

رَيْبَ فِيهِ ۗ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ﴿٨٧﴾

89. Co się z wami dzieje, że w odniesieniu do Hipokrytów dzielicie się na dwie grupy?[644] Allach powalił ich z powodu tego, na co sobie zasłużyli. Czyż pragniecie prowadzić tego, któremu Allach nakazał zginąć? Nie szukaj drogi dla tego, któremu Allach nakazuje zginąć.

فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ وَاللَّهُ أَرْكَسَهُمْ
بِمَا كَسَبُوا ۚ أَتُرِيدُونَ أَنْ تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ ۖ
وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿٨٨﴾

90. [a] Oni chcieliby, abyście przestali wierzyć, tak jak i oni wierzyć przestali – abyście stali się im podobni. Dlatego nie bierzcie sobie przyjaciół spośród nich[645], chyba że wyemigrują dla sprawy Allacha. A jeśli się odwrócą, chwytajcie ich i zabijajcie [646] zawsze, gdy ich znajdziecie. Nie bierzcie spośród nich ani przyjaciół ani pomocników,

وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً ۖ فَلَا
تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۚ
فَإِنْ تَوَلَّوْا فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ ۖ
وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٨٩﴾

91. z wyjątkiem tych, którzy złączeni są z ludem, pomiędzy którym i wami zawarty jest pakt, albo tych, którzy przychodzą do was, podczas gdy ich serca wzdragają się przed walką z wami lub ich własnym ludem. Gdyby bowiem Allach tego zapragnął, dałby im siłę przeciwko wam, a

إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ
أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ أَنْ يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ
يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ

[a] 2,110; 4,45; 14,14.

644. Wierni różnili się między sobą jeśli chodzi o sposób traktowania hipokrytów zamieszkujących przedmieścia Medyny, czyli plemiona beduińskie. Niektórzy z nimi sympatyzowali i zalecali wyrozumiałość wobec nich, mając nadzieję, że w ten sposób sami będą mogli stopniowo się zmienić, podczas gdy inni traktowali te plemiona jako zagrożenie dla Islamu i zalecali podjęcie stanowczych kroków. Powiada się tutaj muzułmanom, że hipokryci ci są wrogami Boga i że nie powinni kreować wśród siebie podziałów wywoływanych stanowiskiem wobec hipokrytów.

645. Mówi się tutaj o beduińskich plemionach pustynnych. Koran zabrania muzułmanom jakichkolwiek związków z nimi, zaprzyjaźniania się z nimi czy proszenia ich o pomoc.

646. Ponieważ *Qatl* jest używane także w sensie przerywania wszelkich kontaktów społecznych (2,62), zwrot *Uqtūlhum* może też oznaczać „nie miejcie z nimi nic do czynienia". Takie znaczenie tego zwrotu znajduje potwierdzenie w słowach „nie bierz spośród nich żadnego przyjaciela ani żadnego pomocnika".

فَلَقَٰتَلُوكُمْ ۚ فَإِنِ ٱعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يُقَٰتِلُوكُمْ وَأَلْقَوْا۟
إِلَيْكُمُ ٱلسَّلَمَ فَمَا جَعَلَ ٱللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ﴿٩١﴾

tedy z pewnością walczyliby z wami. Jeśli zatem będą trzymać się od was z daleka i nie będą z wami walczyć oraz zaproponują wam pokój, wtedy Allach nie zezwala wam na żaden odruch agresji przeciwko nim.

سَتَجِدُونَ ءَاخَرِينَ يُرِيدُونَ أَن يَأْمَنُوكُمْ وَيَأْمَنُوا۟
قَوْمَهُمْ كُلَّ مَا رُدُّوٓا۟ إِلَى ٱلْفِتْنَةِ أُرْكِسُوا۟ فِيهَا ۚ فَإِن لَّمْ
يَعْتَزِلُوكُمْ وَيُلْقُوٓا۟ إِلَيْكُمُ ٱلسَّلَمَ وَيَكُفُّوٓا۟ أَيْدِيَهُمْ
فَخُذُوهُمْ وَٱقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ ۚ وَأُو۟لَٰٓئِكُمْ
جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَٰنًا مُّبِينًا ﴿٩٢﴾ ع ١٣ ٩

92. Znajdziecie również takich, którzy chcą być bezpieczni przed wami oraz przed swoim własnym ludem.[647] A zawsze, kiedy zwracają się ku wrogości[648], [a]wpadają w nią głową naprzód. Dlatego jeśli nie będą trzymać się od was z daleka, nie zaproponują wam pokoju ani nie będą powstrzymywać swych dłoni, [b]wtedy chwytajcie ich i zabijajcie, kiedy tylko ich znajdziecie. Przeciwko takim ludziom przekazaliśmy wam zdecydowany autorytet.

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَن يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَـًٔا ۚ وَمَن
قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَـًٔا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ
مُّسَلَّمَةٌ إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦٓ إِلَّآ أَن يَصَّدَّقُوا۟ ۚ فَإِن كَانَ مِن
قَوْمٍ عَدُوٍّ لَّكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ ۖ
وَإِن كَانَ مِن قَوْمٍۭ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَٰقٌ فَدِيَةٌ

93. Nie przystoi wiernemu zabijać wiernego, chyba że przez pomyłkę.[649] Ten zaś, kto zabije wiernego przez pomyłkę, uwolni wierzącego niewolnika oraz zapłaci odszkodowanie jego spadkobiercom, chyba że w akcie dobroczynności darują mu to. Gdyby jednak zabity człowiek pochodził z ludu wam wrogiego, a byłby wierzący, wtedy karą jest jedynie [b]danie wolności wierzącemu niewolnikowi. Gdyby zaś człowiek[650] ten

[a]33,15. [b]9,5.

647. Wydaje się, że mówi się tutaj o tych dwu plemionach, Asad oraz Ghatfān, które nie miały zawartego przymierza z muzułmanami. Działały one na dwie strony i wyczekiwały tylko stosownej dla siebie okazji. Kiedy proszono ich, aby przyłączyli się do walki przeciwko muzułmanom, z chęcią zaproszenie to przyjęli. Zawarte w tym wersecie zalecenia zaczynają działać w warunkach prawdziwej wojny i zagrażającego krajowi niebezpieczeństwa.

648. *Fitnah* oznacza tutaj wojnę z muzułmanami.

649. Ponieważ w rzeczywistym stanie wojny istnieje prawdopodobieństwo, że jeden muzułmanin zostanie zabity przypadkowo przez drugiego muzułmanina, obecny werset przedstawia stosowne ostrzeżenia dla muzułmanów, aby stale byli wyczuleni na zaistnienie takiej sytuacji.

650. W przypadku gdy zabity człowiek jest wierzącym, ale należy do wrogiego ludu, ten, kto zabił, powinien jedynie uwolnić wierzącego niewolnika i nie płacić żadnych pieniędzy od krwi, ponieważ pieniądze wypłacane wrogiemu ludowi jedynie wzmacniają ten lud i jego potęgę wojskową przeciwko Islamowi. W zwrocie „a jeśli byłby to człowiek z ludu, z którym macie przymierze" słowa „a byłby wierzącym" nie zostały powtórzone, żeby wskazać, że prawo wobec *Dhim-*

pochodził z ludu, z którym zawarliście przymierze, wtedy karą jest odszkodowanie dla jego spadkobierców oraz uwolnienie wierzącego niewolnika.[651] Jeśliby kto takowego nie znalazł, wtedy [a]będzie pościł przez dwa kolejne miesiące – litość ze strony Allacha. Allach jest Wszystkowiedzący, Mądry.

مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ ۖ فَمَن
لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِّنَ
اللَّهِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٩٢﴾

94. A [b]jeśli kto zabije świadomie wierzącego, jego nagrodą stanie się Piekło, w którym zamieszka. Allach się na niego zagniewa i przeklnie go i przygotuje dlań wielką karę.

وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا
فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا
عَظِيمًا ﴿٩٣﴾

95. O wy, którzy wierzycie! Kiedy wyruszacie do walki za sprawę Allacha, [c]dokonujcie stosownego przebadania i nie odpowiadajcie tym, którzy pozdrawiają was pozdrowieniem pokoju: „Nie jesteś wierzącym".[652] Poszukujecie dóbr tego życia,[653] podczas gdy właśnie u Allacha dobrych rzeczy jest w bród. Tacy byliście przed tym, lecz Allach udzielił wam swej szczególnej łaski, dokonujcie zatem właściwego rozeznania. Zaiste, Allach jest Świadom tego, co czynicie.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا
وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْقَىٰ إِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا
تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِندَ اللَّهِ مَغَانِمُ
كَثِيرَةٌ ۚ كَذَٰلِكَ كُنتُم مِّن قَبْلُ فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
فَتَبَيَّنُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٩٤﴾

[a]58,5. [b]25,69-70. [c]49,7.

mīs (niewiernych będących pod opieką muzułmanów) lub też *Mu'āhids* (niewiernych pochodzących z ludu sprzymierzonego z muzułmanami) jest takie samo, jak w stosunku do muzułmanów.

651. Warto zauważyć, że niewierni sprzymierzeni z muzułmanami zostali umieszczeni nie tylko na równi z tymi ostatnimi, lecz nawet mówi się o nich nieco lepiej. W przypadku, kiedy zabity zostanie muzułmanin, nakaz mówiący o zapłaceniu kary umieszczony został za nakazem uwolnienia niewolnika; podczas gdy w przypadku zabicia przedstawiciela ludu będącego w przymierzu z muzułmanami, porządek jest odwrócony. Nakaz zapłacenia kary jego spadkobiercom stoi przed nakazem uwolnienia niewolnika. Uczyniono tak, aby muzułmanie zrozumieli potrzebę okazywania szacunku wobec traktatów i paktów. Zapłacenie kary było obowiązkiem, który muzułmanie musieli wypełniać wobec niewiernych, z którymi zawarli pakt – a jest tak po to, aby nauczyć ich szacunku dla zawartych porozumień i traktatów. W ich przypadku nakaz płacenia kary umieszczony jest przed nakazem uwolnienia niewolnika.

652. Kiedy jakiś lud proponuje pokój lub wykazuje pokojowe nastawienie wobec muzułmanów, ci ostatni są zachęcani do szanowania takiej postawy i powstrzymywania się od wrogości. Ponadto, ponieważ muzułmańskie społeczeństwo w Medynie otoczone było przez plemiona jemu wrogie, zachęcano ich, aby osobę, która pozdrawia ich na sposób islamski, uważać za muzułmanina, chyba że można udowodnić, że tak nie jest na drodze śledztwa.

653. Znaczy to, że jeśli utrzymujesz, jakoby jakiś człowiek był niewierzącym bez przeprowadzenia śledztwa, oznacza to, iż pragniesz go zabić i posiąść jego majątek. Takie postępowanie wykazałoby, iż nad łaskę Bożą przedkładasz dobra doczesne.

96. [a]Ci z wiernych, którzy siedzą w domu, czekając na chromych, oraz ci, którzy dokładają starań dla sprawy Allacha swoim bogactwem i swoimi osobami, oni nie są sobie równi. Allach wyniósł w randze tych, którzy dokładają starań swoim bogactwem i swoimi osobami, ponad tych, którzy pozostają w domu. A każdemu z nich przyobiecał Allach dobro. I Allach wyniósł tych, którzy się starają, ponad tych, którzy siedzą w domu, z pomocą wspaniałej nagrody –[654]

لَا يَسْتَوِي الْقٰعِدُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ
وَالْمُجٰهِدُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
فَضَّلَ اللّٰهُ الْمُجٰهِدِيْنَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى
الْقٰعِدِيْنَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَّعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰى وَفَضَّلَ
اللّٰهُ الْمُجٰهِدِيْنَ عَلَى الْقٰعِدِيْنَ أَجْرًا عَظِيْمًا ﴿٩٦﴾

97. przy pomocy stopni wspaniałości przez Niego zesłanych, jak i dzięki szczególnemu przebaczeniu i litości. A jest Allach Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

دَرَجٰتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَّرَحْمَةً وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا
رَّحِيْمًا ﴿٩٧﴾ ع ١٣

98. Zaprawdę, [b]tym, którym aniołowie przynoszą śmierć, podczas gdy oni sami krzywdzą swoje dusze, aniołowie powiedzą: „Do czego dążyliście?" Ci odpowiedzą: „Byliśmy w kraju traktowani jako słabi". Aniołowie powiedzą: „Czy ziemia Allacha nie była dość duża, abyście mogli do niej wyemigrować?"[655] Są to ci których mieszkaniem będzie Piekło, a jest to zły los.

إِنَّ الَّذِيْنَ تَوَفّٰهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ ظَالِمِيْٓ أَنْفُسِهِمْ قَالُوْا
فِيْمَ كُنْتُمْ قَالُوْا كُنَّا مُسْتَضْعَفِيْنَ فِي الْأَرْضِ قَالُوْا
أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللّٰهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوْا فِيْهَا فَأُولٰٓئِكَ
مَأْوٰهُمْ جَهَنَّمُ وَسَآءَتْ مَصِيْرًا ﴿٩٨﴾

[a]9,19-20; 57,11. [b]16,29.

654. Werset ten mówi o dwu rodzajach wiernych: (1) tych, którzy szczerze przyjmują Islam, a później starają się stosować do jego nauk, lecz nie biorą udziału w walce o jego obronę i szerzenie Wiary. Są to wierni pasywni, „siedzący" – jak nazywa się ich w tym wersecie. (2) tych, którzy nie tylko stosują się do nauk Islamu, ale i biorą czynny udział w dziele jego szerzenia. Są to wierni aktywi – „starający się" lub *Mujahids*, jak ich się tutaj nazywa. Istnieje jednak i trzecia kategoria wiernych, którzy choć nie biorą czynnego udziału w walce u boku swoich braci, przeciwko niewiernym, to mimo to otrzymują taką samą nagrodę, jak gdyby brali udział w walce. Są oni sercem i duszą z muzułmanami, którzy są *Mujāhids* zawsze, kiedy ci właśnie ruszają do walki o sprawę Bożą. Jednakże ich szczególne okoliczności życia – choroba, bieda, itp. – nie pozwalają im na dołączenie się do wypraw osobiście.

655. Islam nie zadowala się wiarą słabą czy pasywną. Jeżeli otoczenie wiernego nie jest pokrewne Wierze, to musi się on przenieść do miejsca bardziej stosownego. A jeżeli tak nie uczyni, nie zostanie uznany za szczerego w swej Wierze.

99. Z wyjątkiem [a]tych słabych wśród mężczyzn, niewiast i dzieci, którzy nie są w stanie przyjąć żadnego planu ani znaleźć żadnej drogi ucieczki.[656]

إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا
يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ﴿٩٩﴾

100. Jeżeli o nich chodzi, być może[657] Allach zmaże ich grzechy. Allach bowiem wymazuje grzechy, jest Najbardziej Miłosierny.

فَأُولَٰئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا
غَفُورًا ﴿١٠٠﴾

101. A kto wyemigruje ze swego kraju dla sprawy Allacha, ten znajdzie na ziemi liczne miejsca schronienia i obfitości.[658] Kto zaś opuści swój dom, emigrując dla sprawy Allacha i Jego Posłańca, i zaskoczy go śmierć, ten znajdzie zapłatę u Allacha. Allach bowiem jest Najbardziej Miłosierny, Litościwy.

وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاغَمًا
كَثِيرًا وَسَعَةً ۚ وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى
اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ
عَلَى اللَّهِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٠١﴾ ع

102. Kiedy będziecie podróżować po kraju, [b]nie będziecie winni, gdybyście skrócili Modlitwę, obawiając się, że ci, którzy nie wierzą, przysporzyć wam mogą kłopotów.[659] Zaprawdę, niewierni są waszymi jawnymi wrogami.

وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ
تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ
الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا ﴿١٠٢﴾

[a]4,76. [b]2,240.

656. Ci wierni, którzy nie mogą zmienić miejsca swego pobytu, wyłączani są z klasy wymienionej w poprzednim wersecie.

657. Partykuła *'asā* nie wskazuje na wątpliwości ze strony Boga, lecz jest użyta w celu, aby utrzymywać wiernych w stanie zawieszenia – pomiędzy nadzieją i strachem – po to, by nie rozluźnili się w Modlitwie i dobrych uczynkach. Zwrot ten ma tworzyć nadzieję bez fałszywego poczucia bezpieczeństwa czy samozadowolenia.

658. Islam nie przyjmuje żadnych wyjaśnień od wiernych, którzy pozostają w otoczeniu wrogim wobec ich wiary, o ile mogą pozwolić sobie na zmianę miejsca zamieszkania.

659. Temat Modlitwy w czasie strachu poruszany jest w Koranie w trzech oddzielnych wersetach, a mianowicie (1) w 2,240, gdzie mówi się o Modlitwach wypełnianych w okolicznościach wielkiego strachu, gdy nie jest możliwa Modlitwa normalna; (2) w obecnie komentowanym wersecie, który mówi o Modlitwach dokonywanych indywidualnie w czasie normalnego strachu; oraz (3) w następnym wersecie, gdzie mówi się o Modlitwach dokonywanych w zgromadzeniu w czasie strachu. „Skracanie Modlitwy", o którym wspomina się w obecnym wersecie, a które odnosi się do indywidualnego wypowiadania Modlitw, nie oznacza tutaj pomniejszenia liczby *Rak'ats*, które od samego początku ustalono na dwie podczas podróży. Oznacza to jedynie wypowiadanie wyznaczonych Modlitw szybko, kiedy istnieje niebezpieczeństwo ataku ze strony wroga. Liczba *Rak'ats*

103. A kiedy będziesz wśród nich i będziesz prowadzić Modlitwę dla nich, niechaj część z nich stanie obok ciebie i niechaj wezmą ze sobą swą broń. I kiedy już oddadzą pokłony, niechaj staną za tobą i niech inna grupa, która się jeszcze nie modliła, podejdzie i modli się wraz z tobą.[660] I także oni niechaj wezmą ze sobą swoje środki obronne i swoją broń.[661] Niewierni chcieliby, abyście nie zważali na waszą broń i wasze bagaże, by mogli od razu na was napaść. Nie będzie z waszej strony grzechem, jeśli z powodu niewygody spowodowanej deszczem lub z powodu waszej choroby odłożycie broń na bok. Zawsze jednak powinniście mieć się na baczności. Zaiste, Allach przygotował dla niewiernych poniżającą karę.

وَإِذَا كُنتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَوٰةَ فَلْتَقُمْ طَآئِفَةٌ
مِّنْهُم مَّعَكَ وَلْيَأْخُذُوٓا أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا
فَلْيَكُونُوا مِن وَرَآئِكُمْ وَلْتَأْتِ طَآئِفَةٌ أُخْرَىٰ لَمْ
يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ
وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ
فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُم مَّيْلَةً وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
إِن كَانَ بِكُمْ أَذًى مِّن مَّطَرٍ أَوْ كُنتُم مَّرْضَىٰٓ أَن تَضَعُوٓا
أَسْلِحَتَكُمْ وَخُذُوا حِذْرَكُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَٰفِرِينَ
عَذَابًا مُّهِينًا ﴿١٠٢﴾

dotyczących podróży zawsze wynosiła 2. Jednak w czasie niebezpieczeństwa, kiedy człowiek musi odmawiać swoje Modlitwy indywidualnie, nawet te dwie *Rak'ats* można przeprowadzić szybko (Kathīr). Taki pogląd jest popierany przez Mujāhid, Dahhāk oraz Bukhārī (rozdz. o *Salāt al-Khauf*). 'Ā'ishah powiedział: „Pierwotnie zachęcano do dwóch *Rak'ats*, bez względu na to czy ktoś był w podróży czy w domu. Jednak później liczbę tę powiększono do czterech dla ludzi pozostających w domu, zaś dla podróżujących utrzymano liczbę poprzednią" (Bukhārī, rozdz. o *Salāt*). 'Umar powiedział: „Modlitwę w podróży mają stanowić dwie *Rak'ats*. Modlitwa dwóch *'Īds* także nie uległa żadnemu skróceniu; Modlitwa piątkowa to także dwie *Rak'ats*; oto pełna liczba *Rak'ats* bez żadnych uszczupleń. Powyższego dowiedzieliśmy się z ust samego Świętego Proroka" (Musnad, Nasa'ī oraz Mājah). Pewnego razu Khālid bin Sa'īd zapytał Ibn 'Umar, gdzie w Koranie jest mowa o modlitwie dla podróżnego, zalecająca Modlitwę jedynie w czasie strachu. Ibn 'Umar odpowiedział na to, że czynią to, co czyni Święty Prorok, to znaczy wypowiadają dwie *Rak'ats* z Modlitwy podczas podróży (Jarīr, v. 144; Nasa'ī, rozdz. o *Salāt*).

660. Podczas gdy poprzedni werset omawiał sprawę modlitwy dotyczącej okresu strachu w przypadku pojedynczego człowieka, werset obecnie komentowany podaje szczegóły modlitwy, gdy Wierni znajdują się w grupie i Modlitwę należy wypowiedzieć zbiorowo. W Hadith opisuje się aż jedenaście różnych form tej Modlitwy przy różnych okazjach (Muhīt).

661. Werset ten dokonuje rozróżnienia pomiędzy *Aslihah* (broń) oraz *Hidhr* (ostrożność). Podczas gdy broń można odłożyć w chwilach względnego bezpieczeństwa, o ostrożności nie wolno zapominać nigdy. Patrz także 4,72.

104. A po skończeniu Modlitwy, [a]pamiętajcie o Allachu, stojąc, siedząc i kładąc się na boku.[662] [b]Kiedy zaś będziecie wolni od niebezpieczeństwa, wtedy dopełniajcie Modlitwy w nakazanej formie. Zaprawdę, wiernych zachęca się do wypełniania Modlitwy w wyznaczonych godzinach.

فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلٰوةَ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ قِيٰمًا وَّقُعُودًا وَّعَلٰى
جُنُوبِكُمْ ۚ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلٰوةَ ۚ إِنَّ
الصَّلٰوةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتٰبًا مَّوْقُوتًا ﴿١٠٤﴾

105. [c]I nie zaniedbujcie się w poszukiwaniu tych ludzi. Jeśli wy cierpicie, oni cierpią tak samo jak wy. Wy jednak macie nadzieję na to od Allacha, na co oni nadziei nie mają. Allach jest Wszechwiedzący, Mądry.

وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ ۖ إِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ
فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ ۖ وَتَرْجُونَ مِنَ اللّٰهِ مَا
١٥ ع ١٤ لَا يَرْجُونَ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٠٥﴾

106. Z całą pewnością zesłaliśmy ci Księgę zawierającą prawdę, [d]byś mógł rozsądzać pomiędzy ludźmi za pomocą tego, czego nauczył cię Allach. I nie bądź obrońcą niewiernych.[663]

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ
بِمَا أَرٰىكَ اللّٰهُ ۚ وَلَا تَكُنْ لِّلْخَائِنِينَ خَصِيمًا ﴿١٠٦﴾

107. I proś o przebaczenie[664] od Allacha. Zaiste, Allach jest Najbardziej Miłosierny, Litościwy.

وَاسْتَغْفِرِ اللّٰهَ ۖ إِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٠٧﴾

108. Nie wstawiaj się za tymi, którzy są nieszczerzy wobec samych siebie.[665] Zaiste, Allach nie miłuje tego, kto jest wiarołomny i kto jest wielkim grzesznikiem.

وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنْفُسَهُمْ ۚ إِنَّ اللّٰهَ
لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا ﴿١٠٨﴾

[a]3,192. [b]2,240. [c]3,147. [d]5,49.

662. Ponieważ w czasie trwania walki Modlitwy formalne wypowiadane są w pośpiechu lub wypełniane w formie *Rak'ats*, muzułmanów zachęca się w obecnym wersecie, aby w celu nadrobienia takiego uchybienia pamiętali o Bogu i modlili się do Niego w sposób nieformalny po zakończeniu modlitwy formalnej. Powyższe ma zrekompensować skrócenie Modlitwy.

663. Powyższe dotyczy każdego muzułmanina.

664. *Istighfār* stanowi podstawę wszelkiego postępu duchowego. Nie oznacza ono zwykłego słownego błagania o przebaczenie ale rozszerza się na takie akty, które prowadzą do odkupienia czyichś grzechów i ułomności.

665. Słowo *Anfusahum* może też oznaczać „ich bracia" (2,85, 86; 4,67). Kierowane jest ogólnie do wszystkich, jak powyżej.

109. Oni próbują ukryć swoje zamiary przed ludźmi, lecz nie są w stanie ich ukryć przed Allachem. [a]On jest wszak obecny wśród nich, kiedy knują w nocy w sprawach, których On nie aprobuje. Allach ogarnia wszystko to, co czynią.

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ
وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَىٰ مِنَ الْقَوْلِ
وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ﴿١٠٩﴾

110. Zważcie! To wyście[666] są tymi, którzy błagali za nich w życiu obecnym. Któż jednak wstawi się za nich w Dniu Zmartwychwstania lub kto będzie ich opiekunem?

هَا أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ جَادَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
فَمَن يُجَادِلُ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَم مَّن يَكُونُ
عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿١١٠﴾

111. Kto czyni zło lub szkodzi swojej duszy, a potem [b]poprosi Allacha o przebaczenie, stwierdzi, że Allach jest Najbardziej Miłosierny, Litościwy.

وَمَن يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ
يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١١١﴾

112. [c]Kto zaś popełnia grzech, popełnia go jedynie przeciwko swej własnej duszy. A Allach jest Wszechwiedzący, Mądry.

وَمَن يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَىٰ نَفْسِهِ وَكَانَ
اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١١٢﴾

113. Kto popełnia błąd lub grzech[667], a potem [d]obwinia nim człowieka niewinnego, ten z pewnością dźwiga brzemię kalumni i wyraźnego grzechu.

وَمَن يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا
ع فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ﴿١١٣﴾

[a]4,82. [b]4,65. [c]2,287; 99,9. [d]24,2, 24; 33,59.

666. Słowo *Antum* (wy) wskazuje, że w poprzednich wersetach słowa były kierowane nie tylko do Świętego Proroka, ale do muzułmanów w ogóle. Nie można było oczekiwać, aby Święty Prorok wstawiał się za ludźmi nieszczerymi. Koran zwraca się do niego, ponieważ to on właśnie otrzymał objawienie i przykazanie Boże dotyczące wiernych.

667. Różnica pomiędzy *Khatī'ah* (błąd) oraz *Ithm* (grzech), które wymienia się w tym wersecie obok siebie, polega na tym, że błąd może być popełniony zarówno świadomie, jak i przypadkowo i ogranicza się często do samego sprawcy, zaś grzech jest w swej naturze intencjonalny, a jego wyniki mogą rozszerzyć się także na innych ludzi. Ponadto, grzech może oznaczać zaniedbanie obowiązków wobec Boga i człowieka i dlatego jest czymś poważniejszym i bardziej zasługującym na karę niż błąd. Patrz także 2,82 oraz 2,174. Popełnienie błędu lub grzechu czyni ten fakt podwójnie haniebnym, jeśli osoba dopuszczająca się go stara się przenieść swoją winę na osobę niewinną. Oto dlaczego taka próba określona została nie jako *Buhtān* (oszczerstwo), lecz jako *Ithm Mubīn* (otwarty, jawny grzech).

114. I gdyby nie miłosierdzie[668] Allacha dla ciebie i Jego litości, [a] pewna ich grupa chciałaby doprowadzić cię do ruiny.[669] Oni jednak rujnują wyłącznie samych siebie i w ogóle nie są w stanie zaszkodzić ci. Allach zesłał ci Księgę i mądrość oraz [b]nauczył cię tego, czegoś nie znał. Wielkie jest miłosierdzie Allacha dla ciebie.

ولولا فضل الله عليك ورحمته لهمت طائفة
منهم ان يضلوك وما يضلون الا انفسهم وما
يضرونك من شيء وانزل الله عليك الكتب و
الحكمة وعلمك ما لم تكن تعلم وكان فضل الله
عليك عظيما ﴿١١٤﴾

115. Nie ma niczego dobrego w wielu z ich zebrań[670] z wyjątkiem zgromadzeń tych ludzi, którzy zachęcają do dobroczynności, dobroci lub [c]czynienia pokoju wśród ludzi. Tego, który tak czyni, starając się przypodobać Allachowi, obdarzymy wkrótce wspaniałą nagrodą.

لا خير في كثير من نجوىهم الا من امر بصدقة
او معروف او اصلاح بين الناس ومن يفعل
ذلك ابتغاء مرضات الله فسوف نؤتيه اجرا
عظيما ﴿١١٥﴾

116. Kto zaś przeciwstawiać się będzie Posłańcowi po tym, jak otrzyma przewodnictwo, i [d]pójdzie drogą inną niż droga wiernych, temu pozwolimy iść wybraną przezeń drogą i wrzucimy go do Piekła, a jest to zły los.

ومن يشاقق الرسول من بعد ما تبين له الهدى
ويتبع غير سبيل المؤمنين نوله ما تولى ونصله
جهنم وساءت مصيرا ﴿١١٦﴾

[a]17,74. [b]42,52; 96,6. [c]2,225. [d]7,4.

668. Słowa *Fadl* (łaska) i *Rahmah* (litość), choć w swoich znaczeniach ogólne, oznaczają czasami „dobra doczesne" oraz „błogosławieństwa duchowe" (2,65). W ten sposób werset ten może oznaczać, że Święty Prorok cieszył się wsparciem Bożym w sprawach zarówno doczesnych, jak i duchowych.

669. Hipokryci uciekali się do różnych sposobów, aby napełnić Świętego Proroka smutkiem. Starali się tak nim kierować, aby w najważniejszych sprawach wydawał błędne decyzje. Ich starania zawsze jednak okazywały się nieskuteczne, ponieważ Świętym Prorokiem niezmiennie kierował sam Bóg – sam Bóg wskazywał mu drogę w sprawach dotyczących i mających wpływ na przyszłość Islamu.

670. *Najwā* oznacza potajemną rozmowę między dwiema lub więcej osobami lub zdradzanie tajemnicy innemu człowiekowi, lub też organizowanie potajemnych spotkań. Słowo to nie ogranicza się do potajemnych spotkań, lecz ma zastosowanie także wobec wszelkiego rodzaju spotkań, czy to potajemnych czy nie, w których zaproszeni ludzie omawiają ważne sprawy (Lisān oraz Muhīt).

117. [a]Allach nie wybacza przypisywania Mu czegokolwiek jako partnera, ale przebacza niedoskonałość tym, którym tylko zechce. [b]Kto zaś przypisuje Allachowi cokolwiek, ten zaiste bardzo zboczył z drogi.

إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِۦ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَٰلِكَ لِمَن يَشَآءُ ۚ وَمَن يُشْرِكْ بِٱللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ
ضَلَٰلًۢا بَعِيدًا ﴿١١٧﴾

118. Poza Nim błagają jedynie o przedmioty bez życia[671], a błagają wyłącznie Szatana, Zbuntowanego,

إِن يَدْعُونَ مِن دُونِهِۦٓ إِلَّآ إِنَٰثًا وَإِن يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَٰنًا مَّرِيدًا ﴿١١٨﴾

119. którego Allach wyklął. Powiedział on: [c]„Z pewnością odbiorę Ci określoną część sług".

لَّعَنَهُ ٱللَّهُ ۘ وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا
مَّفْرُوضًا ﴿١١٩﴾

120. „I z pewnością sprowadzę ich z właściwej drogi, i z pewnością wzbudzę w nich próżne pragnienia, i z pewnością podburzę ich, a będą obcinać uszy[672] bydłu. Zapewne podburzę ich, a zmienią[673] to, co stworzył Allach". Kto weźmie Szatana za przyjaciela, ten z pewnością poniesie wyraźną stratę.

وَلَأُضِلَّنَّهُمْ وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ وَلَءَامُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ
ءَاذَانَ ٱلْأَنْعَٰمِ وَلَءَامُرَنَّهُمْ فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ ٱللَّهِ ۚ
وَمَن يَتَّخِذِ ٱلشَّيْطَٰنَ وَلِيًّا مِّن دُونِ ٱللَّهِ فَقَدْ
خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا ﴿١٢٠﴾

121. [d]On daje im fałszywe obietnice i pobudza w nich próżne pragnienia. Szatan obiecuje tylko rzeczy próżne.

يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ ۖ وَمَا يَعِدُهُمُ ٱلشَّيْطَٰنُ إِلَّا
غُرُورًا ﴿١٢١﴾

122. Dla takich mieszkaniem będzie Piekło i [e]nie znajdą z niego drogi ucieczki.

أُو۟لَٰٓئِكَ مَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا
مَحِيصًا ﴿١٢٢﴾

[a]4,49. [b]4,137. [c]14,23; 17,65. [d]14,23; 17,75. [e]14,22.

671. Słowo *Ināth* oznacza wszelkie fałszywe bóstwa, czy to żywe, czy martwe. Słowo to zostało użyte w celu wskazania niezwykłej słabości i beznadziejności fałszywych bóstw.

672. Na znak swojego oddania dla fałszywych bóstw, Arabowie mieli zwyczaj obcinać uszy poświęcanym zwierzętom, by w ten sposób wyróżniać je wśród innych. W niektórych krajach nawet i dzisiaj można spotkać się z tą bezsensowną praktyką.

673. „Zmiany stworzenia Allacha" dokonuje się poprzez (1) czynienie bóstw ze stworzenia Bożego; (2) poprzez dokonywanie zmian w religii i jej niszczenie; (3) poprzez deformowanie lub zniekształcanie ciała nowo narodzonego dziecka; oraz (4) poprzez zwracanie się ku złym praktykom lub wykorzystywanie źle tego, co Allach stworzył do dobrego wykorzystywania.

123. Lecz jeśli chodzi o [a]tych, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, tych dopuścimy do Ogrodów, poniżej których przepływają strumienie, i w nich zamieszkają na wieki. Jest to niezawodna obietnica Allacha. Bo któż może być bardziej prawdomówny niż Allach w swoim słowie?

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنّٰتٍ
تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ۭ
وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا ۭ وَمَنْ اَصْدَقُ مِنَ اللّٰهِ قِيْلًا ﴿١٢٣﴾

124. Nie stanie się zgodnie z waszymi pragnieniami ani z pragnieniami Ludu Księgi. Kto dopuszcza się zła, temu zostanie ono odpłacone. [b]Ten nie znajdzie sobie żadnego przyjaciela ani pomocnika poza Allachem.

لَيْسَ بِاَمَانِيِّكُمْ وَلَآ اَمَانِيِّ اَهْلِ الْكِتٰبِ ۭ مَنْ يَّعْمَلْ
سُوْۗءًا يُّجْزَ بِهٖ ۙ وَلَا يَجِدْ لَهٗ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلِيًّا
وَّلَا نَصِيْرًا ﴿١٢٤﴾

125. Lecz [c]kto spełnia dobre uczynki, mężczyzna czy niewiasta,[674] i jest wierzący, ten wejdzie do nieba i nie zostanie skrzywdzony nawet tak mało, jak mała jest wklęsłość w pestce daktyla.

وَمَنْ يَّعْمَلْ مِنَ الصّٰلِحٰتِ مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَهُوَ
مُؤْمِنٌ فَاُولٰۗىِٕكَ يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُوْنَ
نَقِيْرًا ﴿١٢٥﴾

126. Bo któż jest lepszy w wierze niż [d]ten, kto całkowicie poddaje się Allachowi, czyni dobro i wyznaje religię Abrahama, człowiek prawy? Allach wszak wziął sobie Abrahama za szczególnego przyjaciela.[675]

وَمَنْ اَحْسَنُ دِيْنًا مِّمَّنْ اَسْلَمَ وَجْهَهٗ لِلّٰهِ وَهُوَ
مُحْسِنٌ وَّاتَّبَعَ مِلَّةَ اِبْرٰهِيْمَ حَنِيْفًا ۭ وَاتَّخَذَ
اللّٰهُ اِبْرٰهِيْمَ خَلِيْلًا ﴿١٢٦﴾

127. [e]A do Allacha należy wszystko to, co jest w niebiosach, jak i to, co jest na ziemi. [f]Allach ogarnia wszystkie rzeczy.

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ
بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيْطًا ﴿١٢٧﴾ ع ١٥

[a]Patrz 2,26. [b]4,46; 33,18, 66. [c]40,41. [d]2,132. [e]2,285; 4,132; 10,56; 16,53; 24,65. [f]41,55; 85,21.

674. Werset ten umieszcza mężczyzn i kobiety na tym samym poziomie, jeśli chodzi o ich uczynki i nagrody. Jedni i drudzy mają równe prawo do dobrej odpłaty za ich dobre dzieła.

675. Werset ten prezentuje esencję Islamu, która polega na całkowitym poddaniu się woli Bożej i całkowite poświęcenie własnych umiejętności i sił służbie dla Boga. Przedstawia on Abrahama jako prawdziwy model do naśladowania przez wszystkich muzułmanów.

128. Oni oczekują od ciebie decyzji[676] Prawa dotyczącego małżeństwa z więcej niż jedną niewiastą. Powiedz: Allach przekazuje wam swą decyzję w tej sprawie. [a]To zaś, co recytowane jest wam w innym miejscu Księgi[677], dotyczy dziewcząt-sierot, którym nie dajecie tego, co jest dla nich nakazane, i pragniecie je poślubić, jak i dotyczy to słabych spośród dzieci.[677A] Pan zachęca was, byście sprawiedliwie obchodzili się z sierotami. A jeśli czynicie cokolwiek dobrego, zaprawdę, Allach dobrze o tym wie.

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ ۖ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ وَ
مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي يَتَامَى النِّسَاءِ اللَّاتِي لَا
تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ
وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ وَأَنْ تَقُومُوا لِلْيَتَامَىٰ
بِالْقِسْطِ ۚ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ
عَلِيمًا ﴿١٢٨﴾

129. [b]Jeżeli niewiasta obawia się niewłaściwego traktowania lub nieczułości ze strony jej męża, nie będzie dla nich grzechem[678], jeśli się z sobą należycie pojednają. Pojednanie bowiem jest najlepsze. Ludzie zaś skłaniają się ku pożądliwości.[679] Jeżeli czynicie dobro i jesteście sprawiedliwi, zaprawdę, Allach jest Świadom tego, co czynicie.

وَإِنِ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا ۚ وَالصُّلْحُ
خَيْرٌ ۗ وَأُحْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ ۚ وَإِنْ تُحْسِنُوا
وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٢٩﴾

[a]4,4. [b]4,35.

676. O „decyzji" tej mówi się w trzech następnych wersetach.

677. W słowach „to, co przekazywane wam jest w tej Księdze" nawiązuje się do 4 wersetu tej sury. Muzułmanie nie mogli poślubiać tych sierot, których praw nie byli w stanie stosownie zabezpieczyć. 'Umar – drugi Kalif – nie pozwalał, aby strażnicy czy opiekunowie bogatych i pięknych sierot poślubiali je i nalegał na to, aby znajdować im lepszych mężów. Werset ten oznacza, że w Koranie przedstawione już zostały pewne zasady dotyczące kobiet i że inne zasady omówione będą dalej.

677A. *Walad*, które jest liczbą pojedynczą od *Wildān*, używane bywa zarówno w odniesieniu do chłopca, jak i do dziewczyny, lecz tutaj *Wildān* oznacza dziewczęta, o małżeństwach których wspomina się tutaj.

678. Słowa „nie będzie dla nich grzechem, jeśli się z sobą pojednają" stanowią szczególną wypowiedź koraniczną, oznaczającą zarówno wyniesienie, jak i napomnienie. Można je interpretować następująco: „Czy spierające się strony uważają, że byłoby grzechem, gdyby się z sobą pojednały? Takie postępowanie nie jest grzechem. Przeciwnie, to rzecz zalecana."

679. Słowa te prezentują prawdziwy powód poróżnienia między mężem i żoną. Są nimi sknerstwo ze strony męża oraz chciwość ze strony żony.

130. [a]Nie jesteście w stanie utrzymać doskonałej równowagi[680] między żonami, bez względu na to, jak bardzo tego pragniecie. Nie skłaniajcie się jednak całkowicie ku jednej, [b]tak by pozostawiać inne jak rzecz porzuconą. A kiedy się pojednacie i będziecie postępować sprawiedliwie, zaprawdę Allach jest Najbardziej Miłosierny i Litościwy.

ولن تستطيعوا ان تعدلوا بين النساء ولو حرصتم
فلا تميلوا كل الميل فتذروها كالمعلقة وان
تصلحوا وتتقوا فان الله كان غفورا رحيما ﴿١٢٩﴾

131. A jeżeli się rozdzielą, Allach uczyni oboje niezależnymi [681] ze swej szczodrości, bo Allach jest Hojny, Mądry.

وان يتفرقا يغن الله كلا من سعته وكان الله
واسعا حكيما ﴿١٣٠﴾

132. [c]Do Allacha należy wszystko to, co znajduje się w niebiosach, jak i wszystko to, co na ziemi. [d]Z pewnością nakazaliśmy tym, którym została dana Księga przed wami, jak i nakazaliśmy wam samym, byście bali się Allacha. Jeżeli jednak nie uwierzycie, to pamiętajcie, że do Allacha należy wszystko to, co jest w niebiosach, oraz to, co jest na ziemi. Allach zaś jest Samowystarczalny, Godny Chwały.

ولله ما في السموت وما في الارض ولقد وصينا
الذين اوتوا الكتب من قبلكم واياكم ان اتقوا الله
وان تكفروا فان لله ما في السموت وما في الارض
وكان الله غنيا حميدا ﴿١٣١﴾

133. [e]Do Allacha należy wszystko to, co jest w niebiosach, i wszystko to, co jest na ziemi. Allach wystarczy jako Opiekun.

ولله ما في السموت وما في الارض وكفى بالله
وكيلا ﴿١٣٢﴾

134. Jeżeli zechce, On może was zabrać – o ludu – i przyprowadzić innych na wasze miejsce. Allach ma dość potęgi, by tego dokonać.

ان يشا يذهبكم ايها الناس ويات باخرين
وكان الله على ذلك قديرا ﴿١٣٣﴾

[a]4,4. [b]2,232. [c]Patrz 4,127. [d]42,14. [e]Patrz 4,127.

680. Z powodów natury ludzkiej nie jest możliwym, aby mąż mógł zachować doskonałą równowagę między swymi żonami we wszelkich aspektach. Na przykład biorąc miłość, która jest sprawą serca i nad którą człowiek nie potrafi panować, nie można oczekiwać, aby mąż tak samo miłował wszystkie swoje żony. Może on jednak równo je traktować w innych aspektach i tak musi czynić. Tak zatem równe traktowanie żon dotyczy tylko tych spraw, nad którymi mąż sprawuje kontrolę. Taką jest interpretacja Świętego Proroka.

681. Jeżeli jednak pomimo wszelkich wysiłków ze strony męża i żony do życia w przyjaźni nastąpi separacja, Bóg obiecuje dać obu stronom partnerów bardziej im odpowiadających. Jednak według Islamu rozwód jest „spośród wszelkich rzeczy dozwolonych tym, co jest najbardziej znienawidzone w oczach Boga" (Dawud, rozdz. o *Talāq*).

135. [a]Kto pragnie nagrody tego świata, niechaj się dowie, że u Allacha jest nagroda tego świata, jak i Życia Przyszłego. Allach bowiem jest Wszystkosłyszący, Wszystkowidzący.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللّٰهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا
وَالْاٰخِرَةِ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ سَمِيْعًا بَصِيْرًا ﴿١٣٥﴾

136. O wy, którzy wierzycie! [b]Bądźcie dokładni w przestrzeganiu sprawiedliwości i bądźcie świadkami dla Allacha, nawet gdyby było to wbrew wam samym[682] lub przeciwko waszym rodzicom lub krewnym. Bez względu na to czy człowiek, przeciwko któremu daje się świadectwo, jest bogaty czy biedny, Allach bardziej zważa na nich obu niźli ty. Dlatego nie gońcie za swymi niskimi pobudkami, abyście mogli postępować sprawiedliwie.[682A] Lecz jeśli będziecie ukrywać lub unikać prawdy, wtedy wiedzcie, że Allach jest Świadom tego, co czynicie.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُوْنُوْا قَوّٰمِيْنَ بِالْقِسْطِ شُهَدَآءَ
لِلّٰهِ وَلَوْ عَلٰۤى اَنْفُسِكُمْ اَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالْاَقْرَبِيْنَ ۚ اِنْ
يَّكُنْ غَنِيًّا اَوْ فَقِيْرًا فَاللّٰهُ اَوْلٰى بِهِمَا ۖ فَلَا تَتَّبِعُوا
الْهَوٰۤى اَنْ تَعْدِلُوْا ۚ وَاِنْ تَلْوٗۤا اَوْ تُعْرِضُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ
كَانَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرًا ﴿١٣٦﴾

137. O wy, którzy wierzycie![683] Wierzcie w Allacha i Jego Posłańca, jak i w Księgę, którą temu Posłańcowi objawił oraz w [c]Księgę, którą objawił przedtem. [d]Kto nie wierzy w Allacha i Jego aniołów, w Jego Księgi i Jego Posłańców, i Dzień Ostatni, [e]ten z pewnością bardzo zboczył z drogi.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَالْكِتٰبِ الَّذِيْ
نَزَّلَ عَلٰى رَسُوْلِهٖ وَالْكِتٰبِ الَّذِيْۤ اَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ ۚ وَمَنْ
يَّكْفُرْ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ فَقَدْ
ضَلَّ ضَلٰلًا بَعِيْدًا ﴿١٣٧﴾

138. [f]Tym, którzy wierzą, a potem przestają wierzyć, potem znów wierzą, a potem znów przestają wierzyć i powiększają swą niewiarę[684], Allach nigdy nie przebaczy ani nie poprowadzi ich ku właściwej drodze.

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ثُمَّ كَفَرُوْا ثُمَّ اٰمَنُوْا ثُمَّ كَفَرُوْا ثُمَّ ازْدَادُوْا كُفْرًا
لَّمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيْلًا ﴿١٣٨﴾

[a]2,201, 202; 42,21. [b]5,9. [c]2,5, 137; 4,163; 5,60. [d]4,151. [e]4,117. [f]3,91; 63,4.

682. Zwrot „przeciwko samym sobie" może też oznaczać „przeciwko waszemu ludowi i rodzinie". Słowa „rodzice i krewni" zostały dodane dla podkreślenia siły tego nakazu.

682A. Słowa te oznaczają też „żebyście nie zboczyli".

683. O wy, którzy twierdzicie, że jesteście wiernymi, okażcie poprzez swoje uczynki i działanie, że wasza wiara jest czysta i dobrze ugruntowana.

684. Werset ten przypadkowo odrzuca bezpodstawne twierdzenie, jakoby odstępstwo w Islamie było karane śmiercią.

139. [a]Przekaż hipokrytom nowinę, że czeka ich bolesna kara.

بَشِّرِ الْمُنٰفِقِيْنَ بِاَنَّ لَهُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا

140. [b]Tym, którzy za przyjaciół biorą sobie niewiernych raczej niźli wiernych. Czyż oczekują honorów z ich rąk? Zaprawdę, [c]wszelki honor należy do Allacha.

الَّذِيْنَ يَتَّخِذُوْنَ الْكٰفِرِيْنَ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُوْنِ
الْمُؤْمِنِيْنَ ؕ اَيَبْتَغُوْنَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَاِنَّ الْعِزَّةَ
لِلّٰهِ جَمِيْعًا ؕ

141. On zaś objawił wam już w Księdze[685], że kiedy słuchacie jak zaprzecza się Znakom od Boga i szydzi się z nich, nie siadajcie z tymi, którzy pozwalają sobie na takie słowa aż do czasu, [d]kiedy zajmą się jakąś inną rozmową. W takim bowiem przypadku bylibyście podobni do nich.[686] Zaprawdę, Allach zbierze hipokrytów i niewiernych w Piekle, wszystkich razem;

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِى الْكِتٰبِ اَنْ اِذَا سَمِعْتُمْ اٰيٰتِ
اللّٰهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَاُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوْا مَعَهُمْ
حَتّٰى يَخُوْضُوْا فِىْ حَدِيْثٍ غَيْرِهٖٓ ۖ اِنَّكُمْ اِذًا مِّثْلُهُمْ ؕ
اِنَّ اللّٰهَ جَامِعُ الْمُنٰفِقِيْنَ وَالْكٰفِرِيْنَ فِىْ جَهَنَّمَ
جَمِيْعَا ۙ

142. [e]Tych, którzy czekają na wasz upadek. Kiedy wy zwyciężacie dzięki Allachowi, oni powiadają: „Czyż nie byliśmy z wami?" A jeśli mają w nim udział niewierni, ci powiadają do nich: „Czy przy poprzedniej okazji nie skorzystaliśmy więcej niż wy i nie uchroniliśmy was przed wierzącymi?" Allach rozsądzi was w Dniu Zmartwychwstania. Allach nie da niewiernym możliwości zwycięstwa nad wiernymi.

الَّذِيْنَ يَتَرَبَّصُوْنَ بِكُمْ ۚ فَاِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِّنَ اللّٰهِ
قَالُوْۤا اَلَمْ نَكُنْ مَّعَكُمْ ۖ وَاِنْ كَانَ لِلْكٰفِرِيْنَ نَصِيْبٌ ۙ
قَالُوْۤا اَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعْكُمْ مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ؕ
فَاللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ وَلَنْ يَّجْعَلَ اللّٰهُ
لِلْكٰفِرِيْنَ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ سَبِيْلًا

[a]9,3. [b]3,29, 119; 4,145. [c]10,66; 35,11. [d]6,69. [e]9,98; 57,15.

685. W słowach „objawił wam już w Księdze" nawiązuje się do 6,69, który objawiony został w Mekce przed komentowanym wersetem. Mimo to 6,69 umieszczony został po obecnym wersecie w istniejącym układzie Koranu, co wykazuje, że obecny układ Koranu nie jest identyczny z kolejnością objawiania jego części.

686. W nakazie omawianym w poprzednim wersecie najważniejsza zasada jest trojaka: (1) podkreślać powagę i znaczenie spraw religijnych; (2) chronić wiernych przed demoralizującym wpływem towarzystwa ludzi niewiernych oraz (3) wpajać i szerzyć uczucia pobożnej zazdrości wobec religii w sercach muzułmanów.

143. [a]Hipokryci starają się zwieść Allacha, lecz On ukarze ich za ich oszustwa.[687] A kiedy stają do Modlitwy, [b]stoją leniwie i pragną być widziani przez ludzi, o Allachu zaś myślą niewiele,

إِنَّ الْمُنٰفِقِينَ يُخٰدِعُونَ اللّٰهَ وَهُوَ خٰدِعُهُمْ ۚ وَإِذَا
قَامُوٓا إِلَى الصَّلٰوةِ قَامُوا كُسَالٰى ۙ يُرَآءُونَ النَّاسَ
وَلَا يَذْكُرُونَ اللّٰهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٤٣﴾

144. wahając się pomiędzy tym i tamtym[688], nie należąc ani do tych, ani do tamtych. Dla tego, komu Allach wyznaczy zgubę, nie znajdziesz sposobu ucieczki.

مُذَبْذَبِينَ بَيْنَ ذٰلِكَ ۖ لَآ إِلٰى هٰٓؤُلَآءِ وَلَآ إِلٰى هٰٓؤُلَآءِ ۚ
وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿١٤٤﴾

145. O wy, którzy wierzycie! [c]Nie bierzcie sobie za przyjaciół niewiernych przed wiernymi. Czyż chcecie dać Allachowi wyraźny dowód przeciwko wam samym?

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكٰفِرِينَ أَوْلِيَآءَ مِنْ
دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۚ أَتُرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا لِلّٰهِ عَلَيْكُمْ
سُلْطٰنًا مُبِينًا ﴿١٤٥﴾

146. Hipokryci z pewnością znajdą się w największej głębi [689] Ognia. I nie znajdziesz dla nich pomocnika.

إِنَّ الْمُنٰفِقِينَ فِي الدَّرْكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ ۚ وَلَنْ
تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٤٦﴾

147. [d]Z wyjątkiem tych, którzy okażą skruchę, poprawią swe postępowanie, [e]mocno przylgną do Allacha i będą szczerzy w swej Jemu posłuszności – ci są wśród wiernych. Allach wkrótce obdarzy wiernych wielką nagrodą.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللّٰهِ وَأَخْلَصُوا
دِينَهُمْ لِلّٰهِ فَأُولٰٓئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَسَوْفَ يُؤْتِ
اللّٰهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٤٧﴾

[a]2,10. [b]9,54. [c]3,29. 119; 4,140. [d]Patrz 2,161. [e]3,102.

687. W rzeczywistości hipokryci nie chcą oszukać Boga, lecz Świętego Proroka, ponieważ on jest posłańcem Boga i wszelkie spiski knute przeciwko niemu mają na celu zaszkodzić sprawie Bożej. Dlatego sam Bóg ukarze ich za ich oszukańczą działalność. Patrz także 2,16.

688. Zwrot ten oznacza „pomiędzy wiarą i niewiarą" lub „między wiernymi i niewiernymi".

689. Zdecydowane potępienie hipokrytów przez Koran jest obaleniem oskarżenia, jakoby Islam nawoływał swoich wyznawców do szerzenia Islamu mieczem. Jeśli zmuszać człowieka do przyjęcia Islamu siłą, nigdy nie stanie się on prawdziwym i szczerym wiernym.

148. Dlaczego Allach miałby was karać, jeśliście wdzięczni i jeśli wierzycie? [a]Allach docenia[690], jest Wszechwiedzący.

مَا يَفْعَلُ اللّٰهُ بِعَذَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَاٰمَنْتُمْ وَ
كَانَ اللّٰهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ﴿١٤٨﴾

CZĘŚĆ VI

149. Allach nie lubi nieprzyzwoitej mowy wśród innych[691], chyba że ze strony tego, kogo się krzywdzi. Zaprawdę, Allach jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

لَا يُحِبُّ اللّٰهُ الْجَهْرَ بِالسُّوْٓءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا
مَنْ ظُلِمَ وَكَانَ اللّٰهُ سَمِيعًا عَلِيمًا ﴿١٤٩﴾

150. Bez względu na to czy obwieszczacie publicznie jakiś dobry uczynek czy zachowujecie go w tajemnicy lub przebaczacie zło, Allach z pewnością zmazuje grzechy, jest Wszechpotężny.

إِنْ تُبْدُوْا خَيْرًا أَوْ تُخْفُوْهُ أَوْ تَعْفُوْا عَنْ سُوْٓءٍ
فَإِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا ﴿١٥٠﴾

151. Zaiste, [b]ci, którzy nie wierzą w Allacha i Jego Posłańców oraz starają się poróżnić Allacha i Jego Posłańców, jak i powiadają: „Wierzymy w jednych, lecz nie wierzymy w innych" oraz starają się wbijać klinem,[692]

إِنَّ الَّذِيْنَ يَكْفُرُوْنَ بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖ وَيُرِيْدُوْنَ أَنْ
يُّفَرِّقُوْا بَيْنَ اللّٰهِ وَرُسُلِهٖ وَيَقُوْلُوْنَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ
وَّنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَّيُرِيْدُوْنَ أَنْ يَّتَّخِذُوْا بَيْنَ
ذٰلِكَ سَبِيْلًا ﴿١٥١﴾

152. ci są, zaiste, niewiernymi. A dla niewiernych właśnie przygotowaliśmy poniżającą karę.

أُولٰٓئِكَ هُمُ الْكٰفِرُوْنَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكٰفِرِيْنَ
عَذَابًا مُّهِيْنًا ﴿١٥٢﴾

153. [c]Tym zaś, którzy wierzą w Allacha i wszystkich Jego Posłańców i nie dokonują rozróżnień pomiędzy nimi, im wkrótce Pan da ich nagrodę. Allach jest bowiem Najbardziej Miłosierny, Litościwy.

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖ وَلَمْ يُفَرِّقُوْا بَيْنَ
أَحَدٍ مِّنْهُمْ أُولٰٓئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيْهِمْ أُجُوْرَهُمْ وَ
كَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿١٥٣﴾

[a]2,159. [b]4,137. [c]2,137; 2, 286; 3,85.

690. *Shukr* ze strony Boga stanowi przebaczenie człowiekowi, jego potępienie lub traktowanie go z zadowoleniem, dobrą wolą i łaską, a przez to rekompensowanie i nagradzanie go (Lane).

691. Islam nie pozwala muzułmanom na oczernianie innych publicznie, ale ten, o którym się błędnie ktoś wypowiada, może wołać głośno o takim skierowanym przeciwko niemu przestępstwie, aby przywołać innych na pomoc. Człowiek taki może też dociekać swych praw na drodze sądowej, nie powinien jednak obnosić się z tą swoją sprawą.

692. Werset ten oznacza, że oni przyjmują Boga, a odrzucają Jego Proroków; lub akceptują niektórych Proroków, innych zaś odrzucają; lub akceptują niektóre twierdzenia Proroka, odrzucając inne. Prawdziwa wiara polega na całkowitym podporządkowaniu się Bogu i Jego Posłańcom wraz ze wszystkimi ich twierdzeniami. Nie jest dozwolony żaden kompromis.

154. Lud Księgi prosi cię, abyś przyniósł mu Księgę z Nieba. [a]Oni prosili Mojżesza o coś jeszcze większego. Mówili: [b]„Pokaż nam Allacha otwarcie".[693] Z tego powodu spadła na nich niszcząca kara – z powodu ich grzechu. Wtedy [c]wzięli sobie cielca za obiekt czci, po tym jak otrzymali wyraźne Znaki, lecz My wybaczyliśmy im nawet to. I daliśmy Mojżeszowi zdecydowany autorytet.

يَسْـَٔلُكَ أَهْلُ ٱلْكِتَٰبِ أَن تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَٰبًا مِّنَ
ٱلسَّمَآءِ ۚ فَقَدْ سَأَلُوا۟ مُوسَىٰٓ أَكْبَرَ مِن ذَٰلِكَ فَقَالُوٓا۟
أَرِنَا ٱللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ ٱلصَّٰعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ۚ
ثُمَّ ٱتَّخَذُوا۟ ٱلْعِجْلَ مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ
فَعَفَوْنَا عَن ذَٰلِكَ ۚ وَءَاتَيْنَا مُوسَىٰ سُلْطَٰنًا
مُّبِينًا ﴿١٥٤﴾

155. [d]Wysoko ponad nimi wznieśliśmy Górę, zawierając z nimi przymierze, i powiedzieliśmy im: [e]„Wejdźcie przez bramę w uległości" i dodaliśmy: [f]„Nie grzeszcie w kwestii Szabatu".[694] I zawarliśmy z nimi stanowcze przymierze.

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ ٱلطُّورَ بِمِيثَٰقِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمُ
ٱدْخُلُوا۟ ٱلْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا۟ فِى
ٱلسَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَٰقًا غَلِيظًا ﴿١٥٥﴾

156. Tak zatem z powodu złamania przez nich przymierza, przez [g]ich zaprzeczanie Znakom Allacha, przez [h]podejmowanie prób niesprawiedliwego zabijania Proroków, jak i mawianie: „Nasze serca okrywają zasłony" – nie, to [i]Allach zapieczętował[695] je z powodu ich niewiary, więc wierzą tylko trochę.

فَبِمَا نَقْضِهِم مِّيثَٰقَهُمْ وَكُفْرِهِم بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ
وَقَتْلِهِمُ ٱلْأَنۢبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا
غُلْفٌۢ ۚ بَلْ طَبَعَ ٱللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ
إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٥٦﴾

157. I z powodu ich niewiary i przez wypowiadanie przeciwko Marii strasznych kalumni[696].

وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ بُهْتَٰنًا
عَظِيمًا ﴿١٥٧﴾

[a]2,109. [b]2,56. [c]2,52. 93; 7,149. 153. [d]2,64, 94. [e]2,59; 7,162.
[f]2,66; 4,48; 7,164; 16,125. [g]5,14. [h]3,182. [i]2,89. [j]2,89; 16,109; 83,15.

693. Patrz 96.

694. Patrz 4,48.

695. Patrz 27.

696. Żydzi oskarżali Marię o cudzołóstwo („Jewish Life of Jesus", Panther). Fakt, iż Żydzi wypowiedzieli „oszczerstwo dotyczące Marii, stanowi jasny dowód narodzin Jezusa bez udziału ojca. Bowiem jeśliby Jezus miał ojca, jakimże oszczerstwem byłoby to, co powiedzieli o Marii Żydzi? Wyśmiewanie jej z powodu twierdzeń samego Jezusa nie mogło być nazwane oszczerstwem. W innym miejscu Koran odrzuca to oskarżenie mówiąc, że matka Jezusa była kobietą sprawiedliwą (3,43; 5,76).

158. I z powodu tego, że powiadali: „Zabiliśmy Mesjasza, Jezusa, syna Marii, Posłańca od Allacha", podczas gdy nie zabili go, ani nie spowodowali jego śmierci na krzyżu[697], on bowiem tak tylko wyglądał[698] jak ktoś ukrzyżowany; ci, którzy mają w tym względzie różne zdania, są z pewnością w stanie zwątpienia co do tego; [a]nie posiadają o tym pewnej wiedzy, lecz tylko słuchają domysłów, a nie zdobyli w tej sprawie pewności.[699]

وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ
رَسُولَ اللَّهِ ۚ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَٰكِنْ شُبِّهَ
لَهُمْ ۚ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ ۚ
مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ ۚ وَمَا قَتَلُوهُ
يَقِينًا ۝

[a] 10,37; 53,29.

697. *Mā Salabū-hu* oznacza „nie spowodowali jego śmierci na krzyżu". *Salab* oznacza dobrze znany sposób zabijania. Powiada się *Salaba al-Lissa*, to znaczy, zabił złodzieja na krzyżu. Werset ten nie zaprzecza faktowi, jakoby Jezus był przybity do krzyża gwoździami. Zaprzecza on jedynie temu, jakoby Jezus umarł na krzyżu.

698. Słowa *Shubbiha La-hum* oznaczają „Jezus wydawał się Żydom kimś ukrzyżowanym; lub sprawa śmierci Jezusa nie była dla nich jasna, lub była problematyczna. *Shubbiha 'Alaihi al-Amr* oznacza, że sprawa się zawikłała, stała się niejasna i problematyczna dla niego (Lane).

699. Zwrot *Mā Qatalū-hu Yaqīnan* oznacza (1) nie zabili go na pewno; (2) nie zamienieli swego (przypuszczenia) na pewność, to znaczy, że ich wiedza o śmierci Jezusa nie była pewna na tyle, by nie pozostawiać wątpliwości w ich umysłach, iż rzeczywiście go zabili. W tym przypadku zaimek *hu* w *Qatalū-hu* odnosiłby się do rzeczownika *Zann* (przypuszczenie). Arabowie powiadają *Qatala al--Shai'a Khubran*, to znaczy, nabył pełną i pewną wiedzę o rzeczy, tak że pozbył się wszelkich o tym wątpliwości (Lane, Lisān oraz Mufradāt). Że Jezus nie umarł na krzyżu, ale umarł śmiercią naturalną, jasno wynika z Koranu. Poniższe fakty, o których opowiada sama Ewangelia, dostarczają silnego wsparcia dla wersji Koranu.

1. Będąc prorokiem Bożym, Jezus nie mógł umrzeć na krzyżu, ponieważ według Biblii „wiszący jest przeklęty" (Pwt 21,23).
2. Modlił się w agonii do Boga słowami: „zabierz ten kielich (śmierci na krzyżu) ode Mnie!" (Mk 14,36; Mt 26,29; Łk 22,42), a jego modlitwa została wysłuchana (Hbr 5,7). 3. Przepowiedział, że tak jak Jonasz, który żywy dostał się do wnętrza wielkiej ryby i żywy z niej się wydostał (Mt 12,40), i on sam przez trzy dni przebywać będzie w grobie i wyjdzie z niego żywy. 4. Przepowiedział on także, że uda się na poszukiwanie Dziesięciu Zaginionych Plemion Izraela (J 10,16). Nawet Żydzi w czasach Jezusa wierzyli, że Dziesięć Zagubionych Plemion Izraela żyje gdzieś wśród innych narodów (J 7, 34-35). 5. Jezus wisiał na krzyżu jedynie przez około trzy godziny (J 19,14), a będąc człowiekiem normalnej budowy fizycznej, nie mógł umrzeć w tak krótkim czasie. 6. Zaraz po zdjęciu go z krzyża przebito mu włócznią bok i wypłynęła krew i woda – pewne oznaki życia (J 19, 34). 7. Sami Żydzi nie byli pewni śmierci Jezusa, ponieważ prosili Piłata, aby przy grobie Jezusa ustawił straże, „żeby przypadkiem nie przyszli Jego uczniowie, nie wykradli Go i nie powiedzieli ludowi: «Powstał z martwych»" (Mt 27,64). 8. W całej Ewangelii nie ma żadnego zdania, prezentującego świadka naocznego śmierci Jezusa na krzyżu, ani faktu, że był on martwy w chwili składania go do grobu. Co więcej, podczas ukrzyżowania nie był obecny żaden jego uczeń – wszyscy uciekli, kiedy Jezusa zabrano na Kalwarię. Wydaje się, że było tak, iż prawdopodobnie z powodu snu jego żony, „iż nie ma nic wspólnego z tym sprawiedliwym człowiekiem" Piłat uwierzył Jezusowi i uznał, iż jest on niewinny. Dlatego potajemnie umówił się z Józefem z Arimaethii, szanowanym eseńczykiem (był nim też Jezus przed powołaniem go na proroka), że uratują mu życie. Sąd na Jezusem miał miejsce w piątek. Piłat świadomie przeciągnął sprawę, zdając sobie sprawę z faktu, że ponieważ następnego dnia jest Szabat, nie wolno będzie pozostawić potępionych na krzyżu po zachodzie słońca. Kiedy już był zmuszony potępić Jezusa, Piłat wydał swój wyrok zaledwie na trzy godziny przed zachodem słońca, wiedząc, że żaden normalnej budowy człowiek nie może umrzeć

159. [a]Przeciwnie, Allach wyniósł go do Siebie.[700] A Allach jest Potężny, Mądry.

بَل رَّفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٥٩﴾

160. Wśród Ludu Księgi nie ma nikogo, kto zmieniłby swą wiarę co do tego przed swoją własną[701] śmiercią. Lecz w Dniu Zmartwychwstania [b]on (Jezus) będzie świadkiem przeciwko nim.

وَإِن مِّنْ أَهْلِ الْكِتٰبِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ ۖ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ﴿١٦٠﴾

[a]2,254; 3,56; 7,177; 58,12. [b]5,118.

od tak krótkiego pozostawania na krzyżu. Upewnił się on też, aby podano Jezusowi wino lub ocet zmieszany z mirrą, dzięki którym człowiek przestaje być normalnie wrażliwym na ból. Kiedy po trzech godzinach wiszenia na krzyżu zdjęto Jezusa w stanie nieprzytomności (prawdopodobnie wywołanej działaniem octu mu podanego), Piłat chętnie przystał na prośbę Józefa z Arimaethii i oddał mu ciało Jezusa. W przeciwieństwie do dwóch niegodziwców, którzy zostali ukrzyżowani wraz z Jezusem, nie miał on połamanych nóg, a Józef umieścił go w pomieszczeniu wyciosanym w skale. Nie było żadnej autopsji medycznej, żadnej próby stetoskopowej, ani żadnego dochodzenia z pomocą tych, którzy ostatni byli przy Jezusie („Mystical life of Jezus", autorstwa H. Spencer Lewis). 9. Dla Jezusa przygotowano specjalny olejek, słynny Marham Isa (Olejek Jezusa) i pokryto nim jego rany. O Jezusa troszczyli się i pilnowali go Józef z Arimaethii oraz Nikodem, także wielce uczony i szanowany członek Bractwa Eseńczyków. 10. Po tym, jak wystarczająco zaleczone zostały jego rany, Jezus opuścił grób i spotkał się z kilkoma swoimi uczniami, spożył z nimi posiłek i przeszedł cały dystans od Jerozolimy do Galilei na piechotę (Łk 24, 50). 11. „The Crucifixion by an Eye Witness", („Ukrzyżowanie przez naocznego świadka"), książka, którą po raz pierwszy opublikowano w roku 1873 w USA i która jest tłumaczeniem pewnej antycznej kopii łacińskiej listu napisanego w siedem lat po ukrzyżowaniu przez pewnego Brata Eseńskiego w Jerozolimie do innego członka bractwa w Aleksandrii jest poważnym dowodem i wsparciem poglądu, że Jezus został zdjęty z krzyża żywy. Książka ta szczegółowo opowiada o wszystkich wydarzeniach prowadzących do ukrzyżowania, o samej Kalwarii oraz o wydarzeniach, które miały miejsce później. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary".

Wśród Żydów przeważają dwa poglądy na temat domniemanej śmierci Jezusa na krzyżu. Niektórzy utrzymują, że został on najpierw zabity, a potem jego martwe ciało zostało powieszone na krzyżu, podczas gdy inni uważają, iż umarł z powodu powieszenia go na tym krzyżu. Ten pierwszy pogląd odzwierciedlony jest w Dz 5,30, gdzie czytamy: „którego straciliście, zawiesiwszy na drzewie". Koran odrzuca oba te poglądy, powiadając „nie zabili go, ani nie spowodowali jego śmierci na krzyżu". Koran najpierw odrzuca fakt zabicia Jezusa w jakiejkolwiek formie, a dopiero później przechodzi do zaprzeczenia konkretnego sposobu zabicia go przez powieszenie na krzyżu. Nie zaprzecza on jednak, że Jezus faktycznie został powieszony na krzyżu – zaprzecza on jedynie twierdzeniu o jego śmierci na nim.

700. Żydzi tryumfalnie twierdzili, iż zabili Jezusa na krzyżu i w ten sposób udowodnili, że jego twierdzenie o sobie jako proroku Bożym jest fałszywe. Werset ten wraz z wersetem poprzednim zawiera zdecydowane odrzucenie oskarżenia i oczyszcza go z insynuowanej winy oraz mówi o jego duchowym wyniesieniu i o tym, że był on postacią szanowaną w obliczu Pana. W wersecie tym nie nawiązuje się w ogóle do jego fizycznego wniebowstąpienia. Werset ten powiada tylko, że Bóg wyniósł go do siebie, co oznacza jasno wyniesienie duchowe, jako że nie można Bogu przypisywać żadnego konkretnego miejsca pobytu.

701. Zaimek „swoją" w zwrocie „przed swoją śmiercią" zastępuje słowo „żaden", co oznacza każdego Proroka Księgi przed jego śmiercią... Takie znaczenie popiera druga wersja słowa *Mautihī*, czyli *Mautihim* (ich śmierć), jak mówi Ubayy (Jarīr, vi. 13). Żydzi wierzą, że zabili Jezusa na krzyżu, ponieważ chcą udowodnić, że nie był on prawdziwym Prorokiem. Chrześcijanie wierzą, że Jezus umarł na krzyżu i dzieje się tak dlatego, iż przyjęli doktrynę Pokuty.

161. Tak zatem z powodu występków Żydów [a]My zabroniliśmy[702] im rzeczy czystych, które były im dozwolone, jak i z powodu powstrzymywania przez nich wielu innych ludzi przed drogami Allacha.

فَبِظُلْمٍ مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَٰتٍ أُحِلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَن سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا ﴿١٦١﴾

162. I z powodu tego, że [b] czerpali zyski, chociaż było to zabronione, jak i z powodu tego, że [c]przejmowali krzywdząco bogactwo innych ludzi. Przygotowaliśmy dla nich – dla tych, którzy nie wierzą – bolesną karę.[703]

وَأَخْذِهِمُ الرِّبَوٰا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَٰلَ النَّاسِ بِالْبَٰطِلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَٰفِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦٢﴾

163. Lecz [d]ci spośród nich, którzy mocno ugruntowani są w wiedzy [704], jak i [e]wierni, wierzą w to, co zostało tobie zesłane i co było zesłane przed tobą, a zwłaszcza ci, którzy przestrzegają[705] Modlitwy i ci, którzy płacą Zakāt i ci, którzy wierzą w Allacha i Dzień Ostatni. Tym z pewnością damy wspaniałą nagrodę.

لَّٰكِنِ الرَّٰسِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَوٰةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَوٰةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ
الْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَٰٓئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٦٣﴾ ع ٢٣ ٢

[a]6,147. [b]2,276, 277; 3,131; 30,40. [c]9,34. [d]3,8. [e]2,5, 137; 3,200; 4,137; 5,60.

702. Werset ten nie mówi o żadnej materialnej rzeczy, która byłaby zakazana Żydom po tym, jak uprzednio przyzwolono ją, ponieważ wśród nich nie pojawił się żaden dający Prawo prorok po Mojżeszu, który zakazałby im czegokolwiek przyznanego wcześniej przez Torah. Odnosi się ten werset do duchowych łask Bożych, których Żydzi zostali pozbawieni. Chodzi też tutaj o te błogosławieństwa duchowe, które Żydzi utracili, i o których Jezus mówił w słowach: „Przybyłem, aby pozwolić wam na to, co zostało wam zakazane" (3,51), to znaczy, przybyłem, aby odnowić wśród was niektóre z błogosławieństw Bożych, których zostaliście pozbawieni z powodu waszych występków.

703. Żydom nie wolno było pożyczać pieniędzy na procent innym Żydom, ale wolno im było to czynić w stosunku do innych ludzi (Wj 22,25; Kpł 25,36-37; Pwt 23,19, 20). Oni jednak złamali prawo i zaczęli pożyczać na procent także innym Żydom (Ne 5,7). Później obiecali Nehemiaszowi porzucenie tej złej praktyki (Ne 5,12). Ale znowu złamali dane słowo i przez to, zgodnie z proroctwem Ezechiela (Ez 18,13), jako naród ponieśli śmierć i zostali rozrzuceni po całej ziemi, a ich wrogowie zaciekle ich ścigali i prześladowali.

704. Powyższe oznacza tych uczonych ludzi spośród Żydów, którzy nawrócili się na Islam. Słowo „wierni" zostało tutaj dodane, aby wskazać, że mowa tutaj tylko o tych Żydach, którzy stali się muzułmanami.

705. Zmiana samogłoskowa w *Muhīmīn* jest dozwolona zgodnie z zasadami języka arabskiego. Sięga się tutaj do niej w celu wykreowania nacisku czy emfazy (Kashshāf, i. 336).

164. Zaiste, [a]zesłaliśmy ci objawienie, jak zesłaliśmy objawienie Noemu i Prorokom, którzy byli po nim. Zesłaliśmy objawienie Abrahamowi, Izmaelowi, Izaakowi, Jakubowi i jego dzieciom, Jezusowi, Hiobowi, Jonaszowi, Aaronowi i Salomonowi, oraz [b] daliśmy Dawidowi Księgę.[706]

إِنَّآ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ كَمَآ أَوْحَيْنَآ إِلَىٰ نُوحٍ وَٱلنَّبِيِّـۧنَ
مِنۢ بَعْدِهِۦ ۚ وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ وَإِسْمَٰعِيلَ وَ
إِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ وَٱلْأَسْبَاطِ وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ
وَيُونُسَ وَهَٰرُونَ وَسُلَيْمَٰنَ ۚ وَءَاتَيْنَا دَاوُۥدَ
زَبُورًا ﴿١٦٤﴾

165. I wysłaliśmy kilku [c]Posłańców, o których już ci mówiliśmy, jak i kilku, o których ci nie wspominaliśmy [707] – do Mojżesza zaś Allach przemawiał długo[707A] –

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَٰهُمْ عَلَيْكَ مِن قَبْلُ وَرُسُلًا
لَّمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ ۚ وَكَلَّمَ ٱللَّهُ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا ﴿١٦٥﴾

166. Posłańców, [d]głosicieli dobrej nowiny oraz tych, którzy ostrzegają[708], aby ludzie nie mogli mieć żadnej wymówki przeciwko Allachowi po przybyciu Posłańców.[709] Allach zaś jest Potężny, Mądry.

رُّسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ
عَلَى ٱللَّهِ حُجَّةٌۢ بَعْدَ ٱلرُّسُلِ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا
حَكِيمًا ﴿١٦٦﴾

[a]2,137; 3,85; 6,85-88. [b]17,56. [c]40,79. [d]2,214; 6,49; 17,106; 18,57.

706. Wspomina się tutaj o kilku prorokach (także w następnym wersecie), aby wskazać, że misja Proroka Islamu nie była niczym nowym. Zacytowanie w tym miejscu Zabūr, Księgi Mądrości danej Dawidowi w obecnym wersecie oraz objawienia danego Mojżeszowi w wersecie następnym, ma na celu wskazanie, że Koran łączy w sobie zarówno prawo, jak i mądrość.

707. Koran wymienia z imienia zaledwie 24 Proroków, podczas gdy według pewnego powiedzenia Świętego Proroka na świecie pojawiło się aż 124 000 Proroków (Musnad, v. 266). W innym miejscu Koran powiada: „Nie ma ludu, do którego nie zostałby wysłany ten, kto niesie ostrzeżenie" (35,25).

707A. Poza tłumaczeniem podanym w tekście, zdanie to oznacza również „do Mojżesza Allach przemawiał indywidualnie i bezpośrednio".

708. Słowa „głosiciele dobrej nowiny oraz tych, którzy ostrzegają" wskazują na dwie najważniejsze funkcje Posłańców Bożych. Są oni zwiastunami dobrej nowiny dla tych, którzy ich przyjmują, obiecując im dobrobyt na tym świecie oraz szczęście w życiu przyszłym, zaś tymi, co ostrzegają o nadchodzącym nieszczęściu i upokorzeniu dla tych, którzy ich odrzucają.

709. Bóg zsyła swoich Posłańców po to, aby ludzie w przypadku kary nie mogli powiedzieć, że nie przybył do nich nikt, kto ostrzegłby ich przed złymi uczynkami (20,135).

167. Jednakże [a]Allach daje świadectwo poprzez objawienie, które zesłał tobie, że zesłał je w pełni swej wiedzy.[710] Także i aniołowie dają świadectwo. Wszak Allach wystarczy jako Świadek.

لَٰكِنِ اللَّهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنزَلَ إِلَيْكَ أَنزَلَهُ بِعِلْمِهِ
وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿١٦٧﴾

168. [b]Ci, którzy nie wierzą i powstrzymują innych przed drogami Allacha, z pewnością zboczyli daleko z drogi.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا
ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٦٨﴾

169. Zaiste, [c]tym, którzy nie uwierzyli i postępowali niesprawiedliwie, Allach nie przebaczy ani nie wskaże im żadnej drogi,

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ
وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ﴿١٦٩﴾

170. z wyjątkiem drogi Piekła, w którym zamieszkają na długi, długi okres. A [d]dla Allacha jest to całkiem łatwe.

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَكَانَ ذَٰلِكَ
عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿١٧٠﴾

171. O ludzkości! Rzeczywiście przybył do ciebie Posłaniec z prawdą od twojego Pana. Dlatego uwierz, bo tak będzie dla ciebie lepiej. Jeśli jednak nie uwierzysz, to do Allacha należy wszytko to, co jest w niebiosach, jak i to, co na ziemi. Allach wszak jest Wszechwiedzący, Mądry.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِن
رَّبِّكُمْ فَآمِنُوا خَيْرًا لَّكُمْ وَإِن تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا
فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧١﴾

172. [e]O Ludu Księgi! Nie przekraczajcie granic waszej religii i nie mówcie o Allachu niczego poza prawdą. Zaprawdę, Mesjasz – Jezus, syn Marii – był tylko Posłańcem od Allacha oraz spełnieniem Jego Słowa[711], którego zesłał Pan Marii oraz [b]litością[712] od Niego. Zatem

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى
اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ
رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَىٰ مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِّنْهُ
فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ انتَهُوا

[a]3,19; 11,15. [b]4,138. [c]4,138. [d]33,31; 64,8. [e]5,78. [f]58,23.

710. Bóg umieścił w Koranie wielkie skarby prawdy wiecznej i wiedzy duchowej, które niosą świadectwo temu, iż jest on Słowem Bożym. Wielorakie cechy Koranu stanowią nie dający się odrzucić dowód jego Boskiego pochodzenia dla tych, którzy nad nim rozmyślają.

711. Patrz 414.

712. *Rūh* oznacza duszę lub ducha; tchnienie, które napełnia całe ciało, a po którego ujściu człowiek umiera; objawienie Boże lub Bożą inspirację; Koran; anioła; radość i szczęście; łaskę

uwierzcie w Allacha i Jego Posłańców oraz [a]nie powiadajcie: „Jest ich troje". Odstąpcie od tego, tak bowiem będzie dla was lepiej. Zaprawdę, Allach jest Jedynym Bogiem. [b]On jest Święty, daleki od posiadania [c]syna. Do Niego należy wszystko to, co jest w niebiosach, jak i wszystko to, co jest na ziemi. A Allach wystarczy jako Opiekun.

خَيْرًا لَّكُمْ ۚ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۖ سُبْحَانَهُ أَن يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ ۘ لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿١٧٢﴾

173. Zaiste, [d]Mesjasz nie gardzi tym, że jest sługą Allacha, nie czynią tego także aniołowie, którzy są blisko Niego. Kto bowiem gardzi czcią Allacha i jest dumny – takich zbierze On razem.

لَّن يَسْتَنكِفَ الْمَسِيحُ أَن يَكُونَ عَبْدًا لِّلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ ۚ وَمَن يَسْتَنكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَيْهِ جَمِيعًا ﴿١٧٣﴾

174. A jeśli chodzi o tych, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, [e]On da im ich nagrodę w całej pełni oraz da im jeszcze więcej ze swej łaski. Jeśli jednak chodzi o tych, którzy gardzą i są dumni, On ukarze ich bolesną karą. [f]Poza Allachem nie znajdą dla siebie żadnego przyjaciela ani pomocnika.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِ ۖ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنكَفُوا وَاسْتَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَلَا يَجِدُونَ لَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧٤﴾

175. O wy, ludzie! Wyraźny dowód[713] rzeczywiście spłynął na was od Pana waszego i zesłaliśmy wam wyraźne [g]Światło.[714]

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُم بُرْهَانٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَأَنزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُّبِينًا ﴿١٧٥﴾

[a]5,74. [b]2,117; 10,69. [c]17,112; 18,5; 112,4,5.
[d]5,117, 118. [e]3,58; 16,97; 39,11. [f]4,46; 33,18, 66. [g]7,158; 64,9.

(Lane). Spośród powyższych różnorodnych znaczeń słowa *Rūh* oraz *Kalimah* jasnym staje się, że Jezusowi nie był przypisany żaden szczególny status duchowy. Tych i podobnych określeń używa się w Koranie w odniesieniu do innych Proroków, jak i w odniesieniu do innych sprawiedliwych osób, jak na przykład do Marii (15,30; 32,10; 58,23). Zostały one użyte dla oczyszczenia Jezusa i Marii z fałszywych oskarżeń, jakie wytaczali przeciwko nim Żydzi, nie zaś po to, aby przypisywać im jakiś szczególny status duchowy.

713. „Wyraźny dowód" może odnosić się albo do Koranu, który zawiera w sobie wielkie i jawne Znaki i dowody; albo do Świętego Proroka, który swoim osobistym przykładem demonstrował, że nauki Koranu są wielkim błogosławieństwem dla ludzkości.

714. „Wyraźne światło" także może odnosić się albo do Świętego Proroka, albo do Koranu.

176. Zatem, jeśli chodzi o tych, którzy wierzą w Allacha i [a] mocno przy Nim trwają. On z pewnością dopuści ich do swej litości i miłosierdzia i poprowadzi ich drogą prowadzącą prosto do Niego.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ
فِي رَحْمَةٍ مِّنْهُ وَفَضْلٍ وَيَهْدِيهِمْ إِلَيْهِ صِرَاطًا
مُّسْتَقِيمًا ۝

177. Proszą cię o podjęcie decyzji. Powiedz: [b]„Allach przekazuje swą decyzję w kwestii Kalālah.[715] Jeżeli umrze mężczyzna, nie pozostawiając dziecka, a ma siostrę, ona otrzyma połowę tego, co on zostawi. Ją uczyni dziedziczką, o ile nie ma ona dziecka. Gdyby jednak były dwie siostry, wtedy otrzymają dwie trzecie tego, co on pozostawia. A gdyby spadkobiercami było rodzeństwo – zarówno mężczyźni, jak i niewiasty – [c]wtedy mężczyzna otrzyma tyle co dwie niewiasty. [d]Allach wyjaśnia to wam, abyście nie zboczyli z drogi, wszak On wszystko dobrze zna".

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ ۚ إِنِ امْرُؤٌ
هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ ۚ
وَهُوَ يَرِثُهَا إِن لَّمْ يَكُن لَّهَا وَلَدٌ ۚ فَإِن كَانَتَا اثْنَتَيْنِ
فَلَهُمَا الثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَ ۚ وَإِن كَانُوا إِخْوَةً رِّجَالًا
وَنِسَاءً فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ ۗ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ أَن تَضِلُّوا ۗ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝

[a]3,102; 4,147. [b]4,13. [c]4,12. [d]4,27.

715. W 4,13 wspomniano o takim rodzaju *Kalālah*, który nie pozostawia po sobie ani rodziców, ani potomstwa i który nie posiada braci ani sióstr ze strony jedynie matki. Werset obecny odnosi się do *Kalālah*, który ma braci i siostry po obojgu rodzicach lub jedynie po stronie ojca. Porównując komentowany werset z 4,13, wyraźnie zauważamy, że z oczywistych powodów część przypisywana poprzedniej klasie braci i sióstr jest mniejsza od tej, którą przyznaje się tej drugiej klasie.

Ta część prawa dziedziczenia jest stosownie omówiona oddzielnie od prawa omówionego w 4,12, 13. Omówiwszy dokładniej oskarżenia przedstawiane przeciwko Jezusowi przez Żydów, Koran przechodzi do tematu *Kalālah* pod koniec tej sury, starając się w ten sposób (oprócz uzupełnienia prawa dotyczącego *Kalālah*) zwrócić uwagę na brak dziedziców duchowych Jezusa, który w pewnym sensie także był *Kalālah*. Jezus urodził się bez udziału ojca i nie pozostawił po sobie żadnego następcy duchowego. Ibn 'Abbās określa *Kalālah* jako kogoś, kto nie pozostawia po sobie żadnego dziecka. Jezus był zatem duchowo *Kalālah*, ponieważ nie pozostawił po sobie żadnego następcy duchowego.

ROZDZIAŁ 5

AL-MÂ'IDAH

(Objawiona po Hijrah)

Data objawienia

Według komentatorów Koranu sura ta należy do okresu medyńskiego. 'Âi'ishah, zgodnie z przekazem Hākim oraz Imām Ahmad, powiedział, że jest to ostatnia sura, która objawiona została Świętemu Prorokowi. Biorąc pod uwagę wszystkie odpowiednie dane, dochodzi się nieuniknienie do wniosku, że sura ta została objawiona w ostatnich latach działalności Świętego Proroka, zaś niektóre jej wersety były jednymi z objawionych na samym końcu. Chociaż Imām Ahmad powiada w oparciu o autorytet 'Asmā', córki Yazīd, że całość tej sury została objawiona razem, to wydaje się, że ponieważ główna część tej sury objawiona była w jednym czasie, to uważa się, iż całość została objawiona jednocześnie. Oto dlaczego Rodwell przypisuje tej surze ostatnie miejsce w porządku objawienia.

Temat

Sura ta, podobnie jak Āl' Imran oraz Al-Nisâ', zajmuje się przede wszystkim doktrynami chrześcijańskimi, a w szczególności potępia tę doktrynę, która mówi, iż Prawo jest klątwą. Zaczyna się ona od nakazu mówiącego, że wszelkie przymierza muszą być spełnione oraz że koniecznym było ustanowienie praw dla określenia tego, co prawowite i tego, co nieprawe. Dalej w surze tej stwierdza się, że Koran prezentuje obrzędy prowadzące do pełnego i całkowitego moralnego i duchowego rozwoju człowieka. Pod tym względem Koran stanowi ostateczne i nieodwracalne Prawo Boże dla całej ludzkości. Powyższe twierdzenie dotyczące Koranu zawarte jest w 4 wersecie tej sury, który to werset implikuje także, że ponieważ Prawo jest najważniejszym czynnikiem duchowego kierowania człowiekiem i jego rozwojem moralnym, błędem jest uznawanie go za przekleństwo. Werset ten mówi dalej, że kiedy chrześcijanom zakazano spożywania mięsa zwierząt składanych w ofierze i krwi zwierząt uduszonych i przykazanie to stanowiło część Prawa (Dz 15,20, 29), nie mogli oni czynić żadnych wyjątków i uważać Prawo za klątwę. Sura ta przedstawia dalej przykazania islamskie dotyczące rzeczy dopuszczonych do spożywania oraz zachęca, aby rzeczy te były *Halāl*, to znaczy dozwolone przez Prawo oraz *Tayyīb* (czyste), to znaczy, aby ich spożywanie w żaden sposób nie przeciwstawiało się zasadom higieny i medycyny. Islam, sam wśród wszystkich religii, ustanawiając rzeczy prawowite i nieprawe, wykazał wspaniałe rozróżnienie pomiędzy tym, co jest tylko prawowite oraz tym, co jest zarówno prawowite, jak i czyste. Następnie stwierdza się, Żydzi i chrześcijanie złamali przymierza Boże oraz nie szanowali przykazań Bożych, co doprowadziło ich do ruiny moralnej i duchowej i ściągnęło na nich niełaskę i poniżenie. Obecnie jednak mogli oni zrehabilitować się i odzyskać łaskę Boga poprzez przyjęcie Świętego Proroka. Ostrzega się dalej chrześcijan, że najpierw odrzucili Jezusa i przez to ściągnęli na siebie gniew Boży, a teraz są zazdrośni o Świętego Proroka, ponieważ na niego postanowił wylewać swoje łaski. Taka postawa zazdrości wobec Świętego Proroka przypomina postawę Kaina wobec Abla. Sura ta stwierdza dalej, że podczas gdy Żydzi i chrześcijanie nie tracą żadnej okazji, by przeciwstawić się Islamowi, sami stali się tak zdeprawowani, iż przestali działać wedle swoich własnych Pism i stają się coraz bardziej pozbawieni nauki swojej własnej religii. Powiada się im, że jeśli nie widzą sposobu przyłączenia się do Islamu, to powinni przynajmniej iść za wskazówkami swoich własnych Pism i stosować się do swojego Prawa. Jeśli jednakże z powodu supremacji politycznej Islamu szukać będą czasami osądu Rządu Islamskiego, sąd ten będzie i musi być zgodny z Prawem koranicznym. Następnie uwagę muzułmanów zwraca się na tę wielką zmianę, jaka nastąpiła w ich sytuacji i położeniu politycznym oraz powiada się im, że ponieważ potęga niewiernych została ostatecznie załamana i ich głównymi wrogami są obecnie chrześcijanie, zaś Żydzi, pomimo swojej wrogości wobec chrześcijan, pozostają po ich stronie, oni sami (muzułmanie) powinni mieć się na baczności wobec i Żydów, i chrześcijan. Następnie rzuca się nieco światła na podstępy i machinacje stosowane przez wrogów Islamu w celu odciągnięcia muzułmanów od ich Wiary i pomniejszenia ich pozycji i statusu. Później mówi się muzułmanom o znaczeniu głoszenia Islamu. Powiada się im, że jedyną skuteczną metodą, która mogłaby pokonać działania Żydów i chrześcijan, jest głoszenie Posłannictwa Islamu wobec tych właśnie ludzi i przedstawiania im prawdy z ich własnych Pism. Należy im także unaocznić to, że obecnie ich zbawienie jest uzależnione od Islamu i że ich bałwochwalcze

wierzenia są fałszywe, a zwłaszcza doktryna mówiąca, że Jezus jest synem Bożym. Podobnie wspomina się o Żydach, którzy przeciwstawiając się i prześladując tych dwóch wielkich proroków, jakimi byli Dawid i Jezus, ściągnęli na siebie gniew Boży. Zwraca się ich uwagę na ich przeszłe błędy i niepowodzenia. Ponieważ chrześcijanie są bardziej skłonni zaakceptować prawdę niż Żydzi, przedstawia się przykazanie dotyczące szczególnie ich, a mianowicie przykazanie o używaniu wina i oddawaniu się grom hazardowym oraz o polowaniu. Przedstawione też zostaje przykazanie dotyczące krytycyzmu religii i zasady rytuałów religijnych oraz ceremonii. Na koniec dość szczegółowo wspomina się o szczególnych okolicznościach działalności Jezusa oraz wykazuje się, że są one bardzo podobne do okoliczności działania innych Proroków Bożych oraz że dlatego nie było w Jezusie niczego z Boga czy Boskości, zaś wszelki postęp materialny chrześcijan spowodowany został jego modlitwami. Chrześcijanie jednak niewłaściwie skorzystali z tego postępu i dobrobytu i oddali się wierzeniom politeistycznym i niegodziwym praktykom. W Dniu Sądu Bóg ustali ich winę i oskarży ich ustami samego Jezusa. Sura ta kończy się deklaracją, że do Boga należy Królestwo niebios i ziemi oraz że On posiada władzę nad wszystkimi rzeczami, co wskazuje, iż przekonanie, jakoby królestwo Boże było tylko w niebie – jak powiadają chrześcijanie – nie ma żadnych podstaw.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. O wy, którzy wierzycie! Spełniajcie warunki waszych porozumień. Prawowitymi czyni się dla was czworonogi z klasy bydła[716] inne niż [b]te, które się wam przedstawia[717]. Nie sądźcie, że przyzwala się wam polowanie w czasie pielgrzymki. Zaiste, Allach nakazuje to, co zapragnie.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَوْفُوْا بِالْعُقُوْدِ اُحِلَّتْ لَكُمْ
بَهِيْمَةُ الْاَنْعَامِ اِلَّا مَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّي الصَّيْدِ
وَاَنْتُمْ حُرُمٌ اِنَّ اللّٰهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيْدُ ②

3. O wy, którzy wierzycie! Nie bezcześćcie Znaków Allacha[718], Uświęconego Miesiąca[719] ani zwierząt przyprowadzonych na ofiarę. Nie bezcześćcie zwierząt ofiarnych noszących kolie na szyjach[720] ani tych; którzy udają się do Świętego Domu, [c]szukając łaski od Pana i Jego upodobania. I kiedy zdejmiecie strój pielgrzyma[720A] i opuścicie Święte Teryto-

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تُحِلُّوْا شَعَآئِرَ اللّٰهِ وَلَا الشَّهْرَ
الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَآئِدَ وَلَآ اٰمِّيْنَ الْبَيْتَ
الْحَرَامَ يَبْتَغُوْنَ فَضْلًا مِّنْ رَّبِّهِمْ وَرِضْوَانًا وَاِذَا
حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوْا وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ اَنْ
صَدُّوْكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اَنْ تَعْتَدُوْا وَتَعَاوَنُوْا

[a]Patrz 1,1. [b]2,174; 5,4; 6,146. [c]59,9.

716. Zwrot *Bahn'at al-Ainām* nie oznacza czworonogów spośród bydła dlatego, że czworonogi to klasa obejmująca więcej zwierząt niż tylko bydło. Zwrot ten oznacza czworonogi należące do bydła lub podobne do niego. Ta osobliwa konstrukcja została użyta w tym znaczeniu, że podczas gdy wszystkie czworonogi nie stanowią prawowitego pożywienia, to te spośród nich, które są przeciwieństwem bydła, są dozwolone. Tak zatem zwrot ten ma na celu obejmować swym znaczeniem nie tylko bydło, ale i takie zwierzęta żyjące dziko, które podobne są do bydła, to znaczy dzikie kozy, dzikie krowy, dzikie bawoły, itp.

717. Słowa „inne niż te, które się wam przedstawia" odnosi się do zwierząt wymienionych poniżej. Jednakże słowa te nie dotyczą „mięsa zwierzęcia zdechłego ani krwi i mięsa świni", ponieważ „świnia" nie należy do bydła i ten wyjątek dotyczy jedynie bydła, nie zaś wszystkich zwierząt, jak również dlatego, że powyższe zostało już objawione w 2,174.

718. „Znaki Allacha" oznaczają wszystko, co prowadzi do wiedzy i świadomości Bożej (2,159).

719. Powstrzymywanie się od profanowania Świętego Miesiąca może również oznaczać należny szacunek dla uczynków w nim dokonanych.

720. *Hady* oraz *Qalā'id* oznaczają zwierzęta zabierane do Mekki podczas pielgrzymki na ofiarę. *Qalā'id* oznacza w szczególności takie zwierzęta, które mają na szyjach chomąta (Muhīt); natomiast *Hady* oznacza wszystkie zwierzęta bez wyjątku, które przyprowadza się do Mekki na ofiarę.

720A. Polowanie dozwolone jest w przypadku pielgrzyma, kiedy po skończeniu Pielgrzymki zdejmie z siebie strój pielgrzymi i opuści Uświęcone Terytorium.

rium, możecie polować. I [a]niechaj fakt, że pewni ludzie przeszkadzali wam w dotarciu do Świętego Meczetu, nie powoduje, byście zgrzeszyli. Pomagajcie sobie wzajemnie w sprawiedliwości i pobożności, jednak nie pomagajcie nikomu w grzechu i występku.[720B] I okazujcie bojaźń przed Allachem. Zaprawdę, Allach jest Srogi w karaniu.

عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوٰى وَلَا تَعَاوَنُوْا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ
وَاتَّقُوا اللّٰهَ إِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ③

4. [b]Zabrania się wam mięsa zwierzęcia, które samo z siebie umiera, jak i krwi i mięsa świni. Zabrania się wam też tego, do czego wzywa się imienia innego niż Allacha; tego, co zostało uduszone; i tego, co zostało zatłuczone na śmierć; tego, co zdechło z powodu upadku lub co wykrwawiło się na śmierć; tego, z czego jadło dzikie zwierzę, z wyjątkiem takiego, co we właściwy sposób zabiliście; tego, co zostało zabite przy ołtarzu jako ofiara dla bożków. [c]Zabrania się wam również podejmowania prób poznania waszego losu poprzez stosowanie strzał wróżbiarskich. To bowiem jest akt nieposłuszeństwa. Dzisiaj ci, którzy nie wierzą, nie mają nadziei na zaszkodzenie waszej religii, więc nie bójcie się ich, lecz okazujcie bojaźń przede Mną. Dzisiaj udoskonaliłem tę religię dla was i dopełniłem[721] mą łaskę wobec was, jak i [d]jako religię

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيْرِ وَ
مَآ أُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهٖ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوْذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ
وَالنَّطِيْحَةُ وَمَآ أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ
عَلَى النُّصُبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوْا بِالْأَزْلَامِ ذٰلِكُمْ فِسْقٌ
اَلْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ دِيْنِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ
وَاخْشَوْنِ اَلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِيْنَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ

[a]5,9; 11,90. [b]2,174; 6,146. [c]5,91. [d]3,20, 86.

720B. Cóż to za piękna zasada zachowania indywidualnego i międzynarodowego. Gdyby wprowadzić ją w życie, wszelkie animozje, nienawiść i wzajemna wrogość zniknęłyby całkowicie.

721. Ikmāl (udoskonalanie) oraz Itmām (doprowadzanie do końca) oznaczają odpowiednio jakość i ilość. To pierwsze słowo wykazuje, że doktryny i przykazania dotyczące fizycznego, moralnego oraz duchowego rozwoju człowieka zawarte zostały w Koranie w doskonałej formie; podczas gdy to drugie słowo oznacza, że nic, co mogło być człowiekowi potrzebne, nie zostało pominięte. Pierwsze słowo dotyczy przykazań związanych z fizyczną stroną człowieka, z jego zewnętrznym ja, podczas gdy słowo drugie wiąże się z jego stroną duchową lub wewnętrznym ja. Udoskonalenie i doprowadzenie do końca religii Bożej oraz Bożej łaski wymienia się obok praw dotyczących rzeczy dozwolonych do spożywania dlatego, aby wskazać, że spożywanie prawowitego i zdrowego pożywienia stanowi jedną z najważniejszych podstaw dobrej moralności, która z

wybrałem dla was Islam. Jeżeli jednak [a]zmusi kogoś głód, a nie będzie świadomie chciał zgrzeszyć, wtedy zaiste Allach Najbardziej Przebacza i jest Litościwy.

نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا ۚ فَمَنِ اضْطُرَّ فِي
مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ ۙ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٤﴾

5. Pytają cię o to, co jest dla nich prawowite.[722] Powiedz: „Prawowitymi są dla was wszystkie dobre rzeczy, jak i to, do łapania czego przyuczyliście dzikie zwierzęta i ptaki[722A], ucząc je polowania i nauczając je z tego, czego nauczył was Allach. Jedzcie zatem z tego, co one dla was złapią i [b]wypowiadajcie przy tym imię Allacha. I bójcie się Boga. Zaiste, Allach jest szybkim Rachmistrzem".

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أُحِلَّ لَهُمْ ۖ قُلْ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ ۙ
وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا
عَلَّمَكُمُ اللَّهُ ۖ فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ
اللَّهِ عَلَيْهِ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٥﴾

6. Dzisiaj wszystkie dobre rzeczy uczynione zostały dla was prawowitymi. Także pożywienie[723] Ludu Księgi jest dla was prawowite. Wasze zaś pożywienie jest prawowite dla nich. Prawowitymi dla was są cnotliwe wierzące niewiasty oraz cnotliwe wierzące niewiasty spośród tych,

الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ ۖ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
حِلٌّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ ۖ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ
الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ

[a]2,174; 6,146; 16,116. [b]6,119.

kolei jest piedestałem postępu duchowego. Przypadkowo werset ten był ostatnim objawionym wersetem. Święty Prorok zmarł 82 dni po jego objawieniu.

722. Ponieważ rzeczy zakazane wymienione są w poprzednim wersecie, reszta określana jest tutaj jako prawowita pod warunkiem *Tayyib* (dobry i czysty), oraz pod warunkiem, że są to rzeczy korzystne dla zdrowia i moralności. Poza tym każdy ma prawo decydować, co jest dla niego dobre, a co nie, w świetle konkretnych okoliczności i warunków zdrowia. Święty Prorok zdecydowanie wyłączał z kategorii prawowitego pożywienia drapieżniki i ptaki posiadające szpony.

722A. To, co zostanie złapane przy pomocy wyuczonego zwierzęcia lub drapieżnego ptaka uważane jest za równe zwierzęciu zabitemu we właściwy sposób, tak jakby zostało ono zabite poprzez narzędzie wyuczone przez człowieka. Jednakże koniecznym jest głoszenie nad takim zwierzęciem imienia Bożego, aby jego spożycie było prawowite.

723. Oznacza to, że mięso zwierząt zabitych zgodnie z Prawem Torah jest dla muzułmanów prawowite o tyle, o ile wszelkie pożywienie dozwolone przez Prawo Torah jest prawowite według Prawa Islamu. Jednak na wszelki wypadek powinno się nad takim pożywieniem wołać imię Allacha. Według Ibn 'Abbâs „pożywienie" oznacza tutaj „pożywienie prawowite" (*Dhabîhah*) lub też mięso zwierzęcia właściwie zabitego (Bukhârî, rozdz. *Dhabihah Ahl al-kitâb*).

którzy otrzymali Księgę[724] przed wami, jeżeli dacie im posagi, zawierając ważne małżeństwo i nie będziecie dopuszczać się cudzołóstwa ani nie szukać potajemnie kochanków. Kto zaś odrzuca wiarę, zaprawdę, jego dzieła są próżne, natomiast w Życiu Przyszłym znajdzie się on pomiędzy przegranymi.

غير مسافحين ولا متخذي أخدان ومن يكفر
بالإيمان فقد حبط عمله وهو في الآخرة من
ع الخاسرين ٦

7. O wy, którzy wierzycie! Kiedy stajecie do Modlitwy, obmyjcie swe twarze i ręce aż do łokci, i przesuńcie wilgotnymi dłońmi po swych głowach, i obmyjcie swe stopy[725] aż do kostek. A gdybyście byli nieczyści, oczyśćcie się przez kąpiel. A jeżeli jesteście chorzy lub w podróży, a nie jesteście czyści, lub jeden z was wychodzi z ustępu lub jeśli dotykaliście niewiast, to gdy nie znajdujecie wody, to weźcie trochę czystego piasku i nim wytrzyjcie sobie twarze i dłonie.[725A] Allach nie chce sprawiać wam [a]trudności. On pragnie was oczyścić i dopełnić swej łaski wobec was, abyście mogli być Mu wdzięczni.

يا أيها الذين آمنوا إذا قمتم إلى الصلاة فاغسلوا
وجوهكم وأيديكم إلى المرافق وامسحوا برءوسكم
وأرجلكم إلى الكعبين وإن كنتم جنبا فاطهروا
وإن كنتم مرضى أو على سفر أو جاء أحد منكم من
الغائط أو لامستم النساء فلم تجدوا ماء فتيمموا
صعيدا طيبا فامسحوا بوجوهكم وأيديكم منه
ما يريد الله ليجعل عليكم من حرج ولكن يريد
ليطهركم وليتم نعمته عليكم لعلكم تشكرون ٧

8. I przypomnijcie sobie łaskę Allacha dla was i przymierze[726], które

واذكروا نعمة الله عليكم وميثاقه الذي واثقكم

[a]2,186; 2,287.

724. Podczas gdy Islam dozwala zawieranie małżeństw przez muzułmanów z kobietami niemuzułmańskimi spośród Ludu Księgi, oczywiście preferuje zawieranie przez muzułmanów małżeństw z muzułmankami.

725. O stopach mówi się tutaj później niż o głowie nie dlatego, żeby należało je wycierać tak jak głowę, ale dlatego, iż są one ostatnie w procesie ablucji. Wynika to jasno z faktu, że słowo *Arjula* (stopy) stoi w tekście standardowym w bierniku, podobnie jak słowa *Wujūha* (twarze) oraz *Aidiya* (ręce), co wskazuje, że podobnie jak te ostatnie, słowo „stopy", także rządzone jest w bierniku przez czasownik „obmyć", nie zaś przez partykułę ba' (ponad), która rządzi tylko słowem Ru'us (głowy).

725A. Patrz 610-612.

726. Słowa te kierowane są do muzułmanów, a nie do Ludu Księgi. Jednakże ponieważ nie jest wiadomo o żadnym szczególnym przymierzu zawartym kiedykolwiek z muzułmanami, „przymierze" tutaj wspomniane należy traktować jako dotyczące procesu *Bai'ah* (przysięga wierności), której wymaga się od każdego nowo nawróconego na Islam. Słowo to może też odnosić się do Prawa objawionego w Koranie i akceptowanego przez muzułmanów.

z wami zawarł, a wy powiedzieliście: [a]„Słyszymy i jesteśmy posłuszni". I bójcie się Allacha. Zaprawdę, Allach dobrze wie, co jest w waszych umysłach.

بِهِۦٓ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
عَلِيمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑧

9. O wy, którzy wierzycie! [b]Bądźcie wytrwali dla sprawy Allacha, w sprawiedliwości dając świadectwo. [c]I niechaj wrogość ludzi nie spowoduje, żebyście postępowali inaczej, jak tylko w sprawiedliwości. Bądźcie zawsze sprawiedliwi, to bowiem bliższe jest cnoty. I bójcie się Allacha. Zaprawdę, Allach jest Świadom tego, co czynicie.

يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُونُوا قَوَّٰمِينَ لِلَّهِ شُهَدَآءَ بِالْقِسْطِ
وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَـَٔانُ قَوْمٍ عَلَىٰٓ أَلَّا تَعْدِلُوا اعْدِلُوا
هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌۢ بِمَا
تَعْمَلُونَ ⑨

10. [d]Allach obiecał tym, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, że otrzymają oni przebaczenie i wielką nagrodę.

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحَٰتِ لَهُم
مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ⑩

11. A jeśli chodzi o [e]tych, którzy nie wierzą i odrzucają Znaki Boże, to są oni ludem Piekła.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِـَٔايَٰتِنَآ أُولَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ الْجَحِيمِ ⑪

12. O wy, którzy wierzycie! Przypomnijcie sobie łaskę Allacha wobec was, kiedy pewien lud miał zamiar podnieść na was rękę, a [f]On powstrzymał ich ręce[727]. I bójcie się Allacha. W Allachu wierni powinni pokładać swe zaufanie.

يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هَمَّ
قَوْمٌ أَن يَبْسُطُوٓا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ
عَنكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ⑫

13. [g]Allach rzeczywiście zawarł przymierze z Dziećmi Izraela. [h]Powołaliśmy spośród nich dwunastu przywódców.[727A] Allach zaś powiedział: „Zaprawdę, jestem z wami. Jeśli będziecie przestrzegać Modlitwy,

وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَٰقَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ
اثْنَىْ عَشَرَ نَقِيبًا وَقَالَ اللَّهُ إِنِّى مَعَكُمْ لَئِنْ أَقَمْتُمُ

[a]2,286. [b]4,136. [c]5,3; 11,90. [d]24,56; 48,30. [e]5,87; 6,50; 7,37, 41; 22,58. [f]5,111. [g]2,41, 84. [h]2,61; 7,161.

727. Werset ten nie musi się koniecznie odnosić do jakiegoś szczególnego przypadku i można uznać, że dotyczy on ogólnie ochrony danej muzułmanom przez Boga przed agresywnymi atakami ich wrogów. Słowo „lud" oznacza tutaj przede wszystkim niewiernych mieszkańców Mekki, którzy nie szczędzili wysiłków, aby zniszczyć Islam i muzułmanów.

727A. Określenie „dwunastu przywódców" oznacza dwunastu Proroków Izraela, którzy żyli po Mojżeszu. Według niektórych autorytetów było to tych dwunastu „książąt", których miał wyznaczyć Mojżesz (Lb 1,5-16; 43,3-15). Patrz także 2,61.

الصَّلٰوةَ وَاٰتَيْتُمُ الزَّكٰوةَ وَاٰمَنْتُمْ بِرُسُلِيْ وَعَزَّرْتُمُوْهُمْ وَاَقْرَضْتُمُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا لَّاُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ وَلَاُدْخِلَنَّكُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۚ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذٰلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ السَّبِيْلِ ﴿١٣﴾

płacić Zākat i wierzyć w Moich Posłańców oraz wspierać ich, użyczać Allachowi godziwej pożyczki, odsunę od was wasze zło i [a] dopuszczę was do Ogrodów, poniżej których płyną strumienie. [b]Jednak jeśli później ktoś z was przestanie wierzyć, ten z pewnością bardzo zboczył z właściwej drogi".

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِّيْثَاقَهُمْ لَعَنّٰهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوْبَهُمْ قٰسِيَةً ۚ يُحَرِّفُوْنَ الْكَلِمَ عَنْ مَّوَاضِعِهٖ ۙ وَنَسُوْا حَظًّا مِّمَّا ذُكِّرُوْا بِهٖ ۚ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلٰى خَآئِنَةٍ مِّنْهُمْ اِلَّا قَلِيْلًا مِّنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٤﴾

14. Tak zatem, ponieważ zerwali przymierze, My przeklęliśmy ich i zatwardziliśmy ich serca. Oni usuwają słowa z ich właściwych miejsc i zapomnieli wiele z tego, czym byli napominani. I ty nadal znajdować u nich będziesz zdradliwość, z wyjątkiem nielicznych. Dlatego przebaczaj im i okazuj cierpliwość. Zaprawdę, Allach miłuje tych, którzy innym czynią dobro.[727B]

وَمِنَ الَّذِيْنَ قَالُوْٓا اِنَّا نَصٰرٰٓى اَخَذْنَا مِيْثَاقَهُمْ فَنَسُوْا حَظًّا مِّمَّا ذُكِّرُوْا بِهٖ ۠ فَاَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَآءَ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ۗ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللّٰهُ بِمَا كَانُوْا يَصْنَعُوْنَ ﴿١٥﴾

15. Także i z tymi, którzy powiadają: „Jesteśmy chrześcijanami", zawarliśmy przymierze[727C], oni jednak również zapomnieli wiele z tego, czym byli napominani. Dlatego wzbudziliśmy wśród nich wrogość i nienawiść aż do Dnia Zmartwychwstania. I Allach pokaże im wkrótce to, co czynią.

يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ قَدْ جَآءَكُمْ رَسُوْلُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيْرًا مِّمَّا كُنْتُمْ تُخْفُوْنَ مِنَ الْكِتٰبِ وَيَعْفُوْا عَنْ كَثِيْرٍ ۬ قَدْ جَآءَكُمْ مِّنَ اللّٰهِ نُوْرٌ وَّكِتٰبٌ مُّبِيْنٌ ﴿١٦﴾

16. O Ludu Księgi! Przybył do was Nasz Posłaniec, który wyjaśnia wam wiele z tego, co z Księgi trzymaliście w ukryciu, i wybacza wam wiele waszych błędów. Rzeczywiście przybyło do was od Allacha Światło [727D] i zrozumiała Księga.

---

[a]Patrz 2,26. [b]2,169.

727B. Werset ten zawiera bardzo trafny opis ludu żydowskiego.

727C. Wydaje się, że powyższe odnosi się do proroctwa Jezusa o przyjściu Świętego Proroka (J 16,12-13), świadomie zignorowanego przez jego następców lub niewłaściwie przez nich interpretowanego.

727D. Święty Prorok (33,46, 47).

17. Dzięki niej Allach prowadzi tych, którzy poszukują u Niego upodobania na drogach pokoju, i [a]wyprowadza ich z każdego rodzaju ciemności na światło mocą swojej Woli oraz prowadzi ich ku właściwej drodze.

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ
وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ
إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿١٧﴾

18. [b]Zaprawdę, przestali wierzyć ci, którzy powiadają: „Zaprawdę Allachu – On jest Mesjaszem, syn Marii". Powiedz: „Któż zatem ma jakąś siłę przeciwko Allachowi, skoro zapragnął on zniszczyć Mesjasza, syna Marii[728], i jego matkę, i wszystkich tych, którzy są na ziemi?" [c]Do Allacha należy Królestwo niebios i ziemi oraz to, co jest między nimi. On tworzy, co zechce. On ma władzę nad wszystkimi rzeczami.

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ۚ
قُلْ فَمَن يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَن يُهْلِكَ
الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ وَمَن فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ۗ
وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۚ يَخْلُقُ
مَا يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٨﴾

19. Żydzi i chrześcijanie powiadają: [d]Jesteśmy dziećmi Allacha i Jego umiłowanymi". Powiedz: „Dlaczego zatem karze On was za wasze grzechy? Nie, jesteście śmiertelnikami wśród tych, których On stworzył". [e]Pan przebacza każdemu, komu zechce, i karze każdego, kogo zechce. Do Allacha należy Królestwo niebios i ziemi oraz to, co jest między nimi, jak i do Niego nastąpi ostateczny powrót.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَىٰ نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ ۚ
قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُم بِذُنُوبِكُم ۖ بَلْ أَنتُم بَشَرٌ مِّمَّنْ
خَلَقَ ۚ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ ۚ وَلِلَّهِ مُلْكُ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۖ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٩﴾

20. O Ludu Księgi! Zaprawdę, przybył do was Nasz Posłaniec, po pewnej przerwie w serii Posłańców, [f]który wyjaśnia wam różne rzeczy, abyście nie mówili: „Nie przybył do nas żaden dawca dobrej nowiny, ani nikt, kto by nas ostrzegł".[729] Tak

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَىٰ
فَتْرَةٍ مِّنَ الرُّسُلِ أَن تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِن بَشِيرٍ وَ

[a]2,258; 14,2; 33,44; 57,10; 65,12. [b]5,73, 74. [c]Patrz 3,190. [d]62,7. [e]2,285; 3,130; 5,41. [f]5,16.

728. Użyty tutaj dosadny język ma na celu wyeksponowanie i potępienie monstrualnej doktryny mówiącej, że Jezus był synem Bożym. Podobnie dosadny język użyty jest w 19,89-92.

729. Historia milczy, jeśli chodzi o to, czy jakikolwiek Prorok pojawił się w jakimkolwiek kraju pomiędzy Świętym Prorokiem i Jezusem, a przynajmniej nie wśród Ludu Księgi. Faktycznie świat oczekiwał wówczas i przygotowywał się na przyjście największego Wybawiciela ludzkości. Niektóre stwierdzenia o wątpliwym autorytecie (Kalbī) powiadają, że po Jezusie było kilku proroków.

zatem przybył do was dawca dobrej nowiny oraz ten, kto ostrzega. Allach zaś ma władzę nad wszystkimi rzeczami.

لَا نَذِيرٍ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑳ ع

21. I przypomnijcie sobie, kiedy Mojżesz powiedział do swego ludu: „O ludu mój, przypomnij sobie [a]łaskę Allacha dla ciebie, kiedy powoływał spośród ciebie Proroków i uczynił was królami[730], i dał wam to, czego nie dał żadnemu spośród innych ludów."

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ
عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا
وَآتَاكُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ㉑

22. „O ludu mój, wejdź do Ziemi Świętej, którą Allach dla ciebie wyznaczył[731] i nie wracaj, albowiem powróciłbyś jako przegrany".

يَا قَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ
وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ㉒

23. Powiedzieli: „O Mojżeszu, w kraju tym żyje nieposłuszny i silny lud [732], więc nie wejdziemy doń, dopóki lud ten nie odejdzie stąd. Kiedy lud ten stąd odejdzie, wtedy my wejdziemy do tego kraju". [733]

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ وَإِنَّا لَنْ
نَدْخُلَهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا
فَإِنَّا دَاخِلُونَ ㉓

[a] 1,7; 4,70; 19.59.

a jednym z nich był Khālid bin Salām. Powiada się jednak, iż sam Święty Prorok powiedział, że między nim i Jezusem nie było żadnego innego proroka. (Bukhārī).

730. Zastosowanie słowa *kum* (wy) zamiast słowa *Fī-kum* oznacza, że podczas gdy każdy członek narodu mającego sprawującego władzę monarchę posiada terytorium i niezawisłość, to następcy Proroka nie dzielą z nim jego Proroctwa.

731. Zwrot „dla ciebie wyznaczył" zawiera domyślną obietnicę, że Bóg pomoże im i uczyni ich zwycięzcami, jeśli tylko Żydzi będą mieli odwagę wejść do Ziemi Obiecanej.

732. Oznacza to, że annały tego ludu znane były Izraelitom. W owym czasie Ziemię Świętą zamieszkiwali Amalekici i inne niegodziwe plemiona arabskie. Izraelici bardzo się ich obawiali.

733. Porównajmy tę zuchwałą i tchórzliwą postawę towarzyszy Mojżesza z chęcią i wprost niewiarygodnym poświęceniem Towarzyszy Świętego Proroka, którzy gotowi byli wskoczyć w samą paszczę śmierci na najmniejsze skinienie swojego Pana. Kiedy Święty Prorok chciał wraz z małą grupą swoich źle wyposażonych Towarzyszy ruszyć naprzeciw potężniejszych sił mekkańczyków pod Badr, skonsultował się z nimi. Wtedy jeden z nich wstał i zwrócił się do Świętego Proroka dobrze znanymi słowami: „Nie powiemy do ciebie, O Proroku Boży, tak jak powiedzieli towarzysze Mojżesza: «idź sam wraz z twoim Panem i walczcie, a my tutaj poczekamy». Przeciwnie, O Proroku Boży!, jesteśmy zawsze z tobą i pójdziemy z tobą wszędzie tam, gdzie i ty pójdziesz. Będziemy walczyć z wrogami z lewej i z prawej strony, z tyłu i z przodu. Ufamy Bogu, że ujrzysz w nas to, co radością napełni twoje oczy" (Bukhārī).

24. Wówczas dwaj mężowie[734] spośród tych, którzy bali się swego Pana, a na których Allach wylał swą szczególną łaskę, powiedzieli: „Wejdźcie w bramę, posuwając się przeciwko nim. Kiedy już tam wejdziecie, z pewnością będziecie zwycięzcami. [a]Zaufajcie Allachowi, jeśliście wierni".

قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا
ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ غَالِبُونَ
وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٣﴾

25. Powiedzieli: „O Mojżeszu, nigdy tam nie wejdziemy, dopóki oni tam będą. Idź zatem ty i twój Pan i walczcie, my zaś poczekamy tutaj siedząc".

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا أَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا
فَاذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هَاهُنَا قَاعِدُونَ ﴿٢٤﴾

26. Powiedział: „Panie mój, mam władzę jedynie nad samym sobą i nad moim bratem, dlatego wyróżnij nas spośród zbuntowanego ludu".

قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي فَافْرُقْ بَيْنَنَا
وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٥﴾

27. Bóg powiedział: [b]„Zaprawdę, ziemia ta będzie dla nich zabroniona na czterdzieści lat. Rozproszeni błąkać się będą po ziemi.[735] Nie żałuj więc ludu zbuntowanego".

قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَتِيهُونَ
فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾

28. I opowiedz im w prawdzie historię dwóch synów Adama[736], kiedy każdy z nich przygotował ofiarę i została ona przyjęta od jednego z

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنَيْ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا
فَتُقُبِّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ

[a]3,161; 5,12; 9,51. [b]2,244.

734. „Dwaj mężowie", o których jest tutaj mowa, to prawdopodobnie – jak się na ogół uważa – Jozue, syn Nuna, oraz Kaleb, syn Jefunnego (Lb 14,6). Jednak z kontekstu wynika raczej, iż mówi się tutaj o Mojżeszu i Aaronie. Słowo *Rajul* (mężczyzna) wyraża Męskość i odwagę. O tym, iż tymi odważnymi mężami byli Mojżesz i Aaron, można jeszcze wnioskować na podstawie faktu, że Mojżesz modlił się za siebie samego i za swojego brata Aarona (5,26). Bóg nie wymienia imion tych dwóch mężczyzn, lecz określa ich mianem „dwóch odważnych mężów" w celu wychwalania ich męskości i odwagi oraz w celu potępienia tchórzostwa innych Izraelitów, którzy z nimi byli.

735. Kiedy Izraelici okazali swoje tchórzostwo, Bóg zrządził tak, że musieli nadal wędrować po pustyni aż przez następnych 40 lat. Życie na pustyni miało tchnąć w nich wigor i wpoić w nich nowe życie oraz wzmocnić ich morale. Tymczasem stare pokolenie praktycznie wymarło, zaś nowe wzrastało w odwadze i sile wystarczającej do podbicia Ziemi Obiecanej.

736. „Dwaj synowie Adama" oznaczają w przenośni dwie osoby spośród całej ludzkości. Porównanie to ilustruje też wrogą postawę Izraelitów wobec potomków Izmaela, ponieważ Proroctwo zostało przeniesione z nich na Izmaelitów w osobie Świętego Proroka.

nich, a nie została przyjęta od drugiego. Ten drugi powiedział: „Z pewnością zabiję cię". Ten pierwszy zaś odrzekł: „Allach przyjmuje jedynie od sprawiedliwych".

لَاَقْتُلَنَّكَ ۚ قَالَ اِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللّٰهُ مِنَ الْمُتَّقِيْنَ ﴿٢٨﴾

29. „Jeżeli podniesiesz na mnie rękę, by mnie zabić, ja nie podniosę swojej ręki na ciebie, by ciebie zabić. Ja bowiem boję się Boga, Pana Wszechświata.

لَئِنْۢ بَسَطْتَّ اِلَيَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِيْ مَآ اَنَا بِبَاسِطٍ يَّدِيَ
اِلَيْكَ لِاَقْتُلَكَ ۚ اِنِّيْٓ اَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٢٩﴾

30. „Chciałbym[737], abyś dźwigał karę grzechu popełnionego przeciwko mnie[738], jak i twojego własnego, i w ten sposób stał się mieszkańcem Ognia. Jest to bowiem zapłata dla tych, którzy czynią zło".

اِنِّيْٓ اُرِيْدُ اَنْ تَبُوْٓاَ بِاِثْمِيْ وَاِثْمِكَ فَتَكُوْنَ مِنْ
اَصْحٰبِ النَّارِ ۚ وَذٰلِكَ جَزٰٓؤُا الظّٰلِمِيْنَ ﴿٣٠﴾

31. Lecz jego własne zło spowodowało, że zabił swego brata i stał się w ten sposób jednym z przegranych.

فَطَوَّعَتْ لَهٗ نَفْسُهٗ قَتْلَ اَخِيْهِ فَقَتَلَهٗ فَاَصْبَحَ
مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٣١﴾

32. Wtedy Allach zesłał kruka, który grzebał w ziemi[739], aby wskazać mu, jak ma ukryć zwłoki brata. Powiedział on: „Biada mi! Czyż nawet nie mogę być podobny do tego kruka, by móc zakopać zwłoki mego brata?" I wtedy napełnił się skruchą.

فَبَعَثَ اللّٰهُ غُرَابًا يَّبْحَثُ فِي الْاَرْضِ لِيُرِيَهٗ كَيْفَ
يُوَارِيْ سَوْءَةَ اَخِيْهِ ۚ قَالَ يٰوَيْلَتٰٓى اَعَجَزْتُ اَنْ اَكُوْنَ
مِثْلَ هٰذَا الْغُرَابِ فَاُوَارِيَ سَوْءَةَ اَخِيْ ۚ فَاَصْبَحَ
مِنَ النّٰدِمِيْنَ ﴿٣٢﴾

737. *Urīdu* pochodzi od *Rāda*, które czasami nie oznacza rzeczywistego życzenia, lecz po prostu praktyczny stan lub warunek, który prawdopodobnie rozwinie się w pewien sposób (18,78). Werset ten nie oznacza, iżby Abel pragnął, by jego brat Kain wrzucony został do Piekła. Miał on na myśli po prostu to, że naturalnym i nieuniknionym wynikiem jego własnej nieagresywnej postawy będzie to, iż Kain pójdzie do Piekła.

738. *Ithmī* oznacza „grzech popełniony przeciwko mnie". Przyszła ofiara opisuje jedynie konsekwencje zamierzonego działania jego brata.

739. Komentatorzy nie są zgodni w kwestii tego, czy wydarzenie z krukiem rzeczywiście miało miejsce, czy jest to tylko przypowieść. Nie jest niemożliwym, aby takie wydarzenie rzeczywiście miało miejsce. Studia nad życiem i zwyczajami ptaków doprowadziły do wielu cennych odkryć. Patrz Rdz 4,1-15; oraz „The Jerusalem Targum".

33. Na podstawie tego nakazaliśmy Dzieciom Izraela, że jeśli ktoś zabiłby człowieka – chyba że byłaby to zemsta za zabicie innego lub za sianie zamętu w kraju – będzie tak, jakby zabił on całą ludzkość. A jeśliby kto uratował czyjeś życie, będzie to tak, jakby uratował życie całej ludzkości.[740] A [a]Nasi Posłańcy przybyli do nich z wyraźnymi Znakami, lecz nawet po tym wielu z nich dopuszcza się występku w kraju.

مِنْ أَجْلِ ذَٰلِكَ كَتَبْنَا عَلَىٰ بَنِي إِسْرَاءِيلَ أَنَّهُ مَنْ
قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا
قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ
جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّ
كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعْدَ ذَٰلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ ﴿٣٣﴾

34. Jedyną nagrodą tych, [b]którzy wypowiadają wojnę Allachowi i Jego Posłańcowi i którzy starają się siać zamęt w kraju, jest to, że zostaną pozbawieni życia lub ukrzyżowani, ich ręce i stopy zostaną odcięte z powodu ich wrogości lub zostaną wygnani z kraju.[741] Będzie to niełaską dla nich na tym świecie, w Życiu Przyszłym zaś otrzymają wielką karę,

إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ
فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ
أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ
ذَٰلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ﴿٣٤﴾

35. z wyjątkiem tych, [c]którzy okażą skruchę zanim znajdą się pod waszą władzą. Wiedzcie zatem, że Allach najbardziej przebacza, jest Litościwy.[742]

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْ فَاعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٥﴾

[a]7,102; 9,70; 14,10; 40,23. [b]9,107. [c]4,18.

740. W wersecie tym wskazuje się na wydarzenie podobne do tego, jakie spotkało dwóch synów Adama, ale które miało później mieć o wiele większe znaczenie. Wśród bractwa Izraelitów miał się pojawić Prorok. Fakt ten miał wzbudzić gniew Izraelitów przeciwko temu Prorokowi i mieli oni stać się żądni krwi z powodu swojej zazdrości, tak jak Kain był żądny krwi swojego brata Abla. Prorok ów nie miał być zwykłą duszą. Miał on być Reformatorem świata, wyznaczonym, by nieść Prawo wieczne dla całej ludzkości, której przyszłość całkowicie od niego zależała i dlatego zabicie go było równoznaczne z zabiciem całej ludzkości, zaś zachowanie jego życia, zachowaniem całej ludzkości.

741. Islam nie waha się przed podejmowaniem zdecydowanych kroków, kiedy interesy Państwa lub społeczeństwa w ogóle wymagają wykorzenienia zła. Islam nie zachęca do fałszywych sentymentów wizjonerów uczuciowych, lecz idzie zgodnie z dyktatem zdrowego rozsądku zalecając karę w odniesieniu do występków publicznych. Zalecona tutaj kara dzieli się na cztery kategorie – przy czym forma nakładanej kary ma w danym przypadku zależeć od okoliczności. Wymierzenie kary jest sprawą Rządu, a nie jakiejś pojedynczej osoby. Słowa „wyrzucony z kraju" oznaczają według Imām Abū Hanīfah uwięzienie.

742. Ten oraz poprzedni werset nie mówią o zwykłych rozbójnikach i złodziejach, lecz o buntownikach oraz tych niegodziwcach, którzy wszczynają napastliwą wojnę przeciwko Państwu muzułmańskiemu, jak jasno wynika ze słów „którzy wszczynają wojnę przeciwko Allachowi i Jego Posłańcowi". Wniosek taki popierany jest dalej faktem, że obecny werset obiecuje amnestię tym,

36. O wy, którzy wierzycie! Bójcie się Allacha i [a]szukajcie drogi[743] do Niego i [b]dokładajcie starań dla Niego, abyście zaznali szczęścia.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ
وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٦﴾

37. Zaprawdę, gdyby [c]ci, którzy nie wierzą, mieli wszystko to, co jest na ziemi i jeszcze raz tyle, by [c]wykupić się tym od kary Dnia Zmartwychwstania, nie zostałoby to od nich przyjęte. I otrzymają bolesną karę.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَمِثْلَهُ مَعَهُ لِيَفْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ
مَا تُقُبِّلَ مِنْهُمْ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٣٧﴾

38. Będą chcieli wydostać się z Ognia, lecz nie będą mogli z niego wyjść a spadnie na nich trwała kara.

يُرِيدُونَ أَنْ يَخْرُجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ
مِنْهَا ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٣٨﴾

39. A jeśli chodzi o mężczyznę, który kradnie, i o niewiastę, która kradnie, odetnijcie im ręce za ich występek i niechaj będzie to przykładem kary[744] od Allacha. Allach jest bowiem Potężny, Mądry.

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا
كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٩﴾

[a]17,58. [b]9,41; 22,79. [c]13,19; 39,48.

którzy okażą skruchę. Oczywiście ci, którzy dopuszczają się ohydnych przestępstw przeciwko pojedynczym osobom lub Państwu – jak rozbójnicy, grabieżcy i złodzieje – nie mogą w normalnych okolicznościach uzyskać przebaczenia od Państwa, nawet jeżeli okażą skruchę. Muszą odcierpieć karę za swoje złe postępki, jak nakazuje Prawo. I zapewne skrucha może zapewnić im przebaczenie Boże, lecz Państwo jest w tej kwestii ograniczone właściwymi prawami. Jednakże przestępcy polityczni mogą uzyskać przebaczenie, jeżeli okażą skruchę i jeżeli odstąpią od dokonywania następnych aktów buntu i występków przeciwko Państwu.

743. *Wasīlah* oznacza sposób dostępu do jakiejś rzeczy; szanowaną pozycję u boku króla; stopień; pokrewieństwo, więzy lub związek (Lane). Słowo to nie oznacza „pośrednika pomiędzy Bogiem i człowiekiem". To ostatnie znaczenie nie znajduje potwierdzenia w użyciu w języku arabskim. Przeciwstawia się mu także Koran oraz powiedzenia Świętego Proroka. Modlitwa po zwyczajnym „Zawołaniu do Modlitwy" zawiera słowa: „O Boże! Daj Mahometowi *Wasīlah*", co oznacza, że Bóg może pozwolić Prorokowi na coraz większe zbliżanie się do Niego, nie zaś to, jakoby Prorok miał kogoś, kto funkcjonowałby jako pośrednik między nim samym i Bogiem.

744. Podczas gdy w tym wersecie słowa „mężczyzna, który kradnie" stoją przed słowami „niewiasta, która kradnie", ponieważ akty złodziejstwa są powszechniejsze wśród mężczyzn, to w 24,3 słowo „cudzołożnica" stoi przed słowem „cudzołożnik", ponieważ akt cudzołożenia jest łatwiejszy do udowodnienia kobiecie niż mężczyźnie. Takie ułożenie tych wyrazów wskazuje, że w wersetach Koranu panuje nie tylko pełen inteligencji porządek, ale że porządek taki zawarty jest także w jego słowach. Jednakże doświadczenie ludzkie wykazuje, że kara, jeżeli ma być skutecznym środkiem, powinna mieć charakter przykładowy. Lepiej wszak jest być srogim wobec jednej osoby, a uratować tysiące, niż być pobłażliwym wobec wszystkich i zniszczyć wielu z nich. Zapewne dobrym lekarzem jest ten, kto nie waha się odciąć zgniłą kończynę dla ratowania całego ciała. W czasach, kiedy Islam był u szczytu, bardzo rzadkimi były przypadki obcinania rąk złodziejom, ponieważ kara zalecana była dobrym środkiem zaradczym i była wykonywana bezwzględnie. Nawet w dzisiejszych czasach w Arabii bardzo rzadkie są przypadki kradzieży, ponieważ w Arabii kara za kradzież, która zalecana jest przez Koran, nadal zachowana jest w mocy. Żeby właściwie zrozumieć

40. Lecz jeśli [a]ktoś okaże skruchę po swoim występku i wynagrodzi szkodę, wtedy Allach z pewnością zwróci się doń w łasce. Zaprawdę, Allach najbardziej przebacza i jest Litościwy.

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ
عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٤٠﴾

41. Czyż nie wiesz, że Allach jest Tym, do którego należy [b]Królestwo niebios i ziemi? On zsyła karę na tego, na kogo zechce, a ma On władzę nad wszystkimi rzeczami.[745]

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ
مَنْ يَشَاءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿٤١﴾

42. O Posłańcu! Niechaj nie napełniają cię żalem ci, którym śpieszno do popadnięcia w niewiarę – ci, których usta mówią: „Wierzymy", lecz serca nie wierzą. Również wśród Żydów są i tacy, którzy chętnie [c]słuchaliby wszelkiego kłamstwa[746] – którzy słuchają, by przekazywać je innym –

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي
الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ
قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ

[a]6,55; 20,83; 25,72. [b]5,19; 48,15. [c]9,47.

naturę tej kary, należy koniecznie poznać zarówno dosłowne, jak i przenośne znaczenie wykorzystanych tutaj dwóch słów, a mianowicie *Qat'* oraz *Yad*. Arabski zwrot *Qata'a-hū bi'l-Hujjati* oznacza „uciszył go swym argumentem" (Lane). *Yad* zaś wśród innych znaczeń oznacza potęgę i zdolność wykonywania pewnych rzeczy. Tak zatem zdanie *Qata'a Yada-hū* oznacza w przenośni „pozbawił go mocy czynienia tej rzeczy; powstrzymał go od uczynienia tego". Patrz także 12,32. W świetle takiego znaczenia tych dwóch słów arabski zwrot użyty w tym wersecie może oznaczać „pozbawić ich potęgi dokonywania kradzieży lub zastosować jakikolwiek środek praktyczny, obliczony na pohamowanie ich od dopuszczania się kradzieży". Biorąc ten werset dosłownie, zalecana w tym wersecie kara jest karą maksymalną, zaś taką zaleca się w przypadkach ekstremalnych, podczas gdy mniejszą karą jest zastosowanie jakiegokolwiek praktycznego środka, który pozbawi przestępcę możliwości lub powstrzyma go przed popełnieniem niegodziwego czynu. Ponadto wykorzystanie słowa *al-Sāriq*, które jest rzeczownikiem (zamiast czasownika *Saraqa* – on ukradł), co implikuje pewne poczucie intensyfikacji, oznacza zawodowego złodzieja lub kogoś, kto oddaje się kradzieży. Takie znaczenie należałoby rozważyć uważniej. Naukowcy różnią się między sobą w swoich poglądach co do kwoty pieniędzy lub wielkości własności skradzionej, co do której należy stosować nakazywaną karę. Podczas gdy według niektórych tradycji kwota ta wynosi trzy dirhamy lub ćwierć dinara, według innych nie należy ucinać ręki za kradzież owoców z drzewa lub kiedy człowiek dopuszcza się kradzieży będąc w podróży (Dāwūd). Imam Abū Hanīfah utrzymuje, że chodzi o dziesięć dirhamów, zaś Imam Mālik oraz Imam Shāfi'ī uznają trzy dirhamy za kwotę najmniejszą. Ten brak zgody wśród teologów wykazuje, że wiele zależy od postanowienia sędziów, którzy określają karę pod względem jej formy i zasięgu.

745. Tego typu wypowiedzi nie oznaczają, jakoby Boży Rząd nad wszechświatem był arbitralny i nie podlegał żadnemu systemowi czy prawu. Mają one na celu wskazywć, że ponieważ Bóg jest Ostatecznym Autorytetem we wszechświecie, Jego Słowo jest prawem i nie ma odwołania od Jego dekretów.

746. Zwrot ten może także oznaczać „słuchają, żeby kłamać; (2) przyjmują za prawdziwe kłamstwo, które inni wypowiadają o Świętym Proroku.

سَمّٰعُوْنَ لِقَوْمٍ اٰخَرِيْنَ لَمْ يَاْتُوْكَ يُحَرِّفُوْنَ الْكَلِمَ
مِنْۢ بَعْدِ مَوَاضِعِهٖ يَقُوْلُوْنَ اِنْ اُوْتِيْتُمْ هٰذَا فَخُذُوْهُ
وَاِنْ لَّمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوْا وَمَنْ يُّرِدِ اللّٰهُ فِتْنَتَهٗ
فَلَنْ تَمْلِكَ لَهٗ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَمْ يُرِدِ
اللّٰهُ اَنْ يُّطَهِّرَ قُلُوْبَهُمْ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَّ
لَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿٤٢﴾

tym, którzy do ciebie nie przyszli. Oni [a]przestawiają słowa po tym, jak umieszczone zostały we właściwych miejscach, i powiadają: „Jeśli to otrzymujecie, przyjmujcie, lecz jeśli tego nie otrzymujecie, trzymajcie się z daleka od tego". A jeśli chodzi o tego, którego Allach pragnie wypróbować, nie powinieneś pomagać mu przeciwko Allachowi. Są to bowiem ci, których serca nie będą oczyszczone, ponieważ Allach nie upodobał ich sobie. Dla nich niełaska na tym świecie, w Życiu Przyszłym zaś otrzymają srogą karę.

سَمّٰعُوْنَ لِلْكَذِبِ اَكّٰلُوْنَ لِلسُّحْتِ فَاِنْ جَآءُوْكَ
فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ اَوْ اَعْرِضْ عَنْهُمْ وَاِنْ تُعْرِضْ
عَنْهُمْ فَلَنْ يَّضُرُّوْكَ شَيْـًٔا وَاِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُمْ
بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِيْنَ ﴿٤٣﴾

43. Oni chętnie słuchają fałszu, [d]połykają to, co zakazane.[747] Jeżeli zatem przyjdą do ciebie, byś ich rozsądził, rozsądź ich lub odwróć się od nich. A jeśli się od nich odwrócisz, w ogóle nie będą mogli ci zaszkodzić. A jeśli będziesz rozsądzał, czyń to sprawiedliwie. Zaprawdę, Allach miłuje sprawiedliwych.

وَكَيْفَ يُحَكِّمُوْنَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرٰىةُ فِيْهَا حُكْمُ
اللّٰهِ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ وَمَآ اُولٰٓئِكَ
بِالْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٤٤﴾ ع

44. Lecz jakże uczynią cię swoim sędzią, skoro mają ze sobą Torah, w którym zawarty jest sąd Boży?[748] A jednak odwracają się i z pewnością nie uwierzą.

[a] 2,76; 3,79; 4,47. [b]5,63, 64.

747. *Suht* oznacza rzecz zakazaną lub bezprawną; to, co jest brudne i ma złą opinię; łapówkę dawaną sędziemu lub komuś podobnemu; albo cokolwiek nędznego, marnego i niegodnego uwagi (Lane).

748. Werset ten nie oznacza, jakoby Koran uważał Torah istniejącego w czasach Świętego Proroka za zawierające sądy Boże dotyczące spraw dyskusyjnych. Wyraża on postawę Żydów wobec Torah. Jednocześnie jednak Koran nie uważa go za równe w jego obecnej formie z całkowicie pozbawionym wszelkiej prawdy. Według Koranu Torah zawierało pewne prawdy w swojej pierwotnej i czystej formie, chociaż powiada też, że bywało ono w jakiś sposób ograniczane (2,79). Werset ten wykazuje dalej, że Torah w swej pierwotnej czystości przeznaczone było jedynie dla Izraelitów i to na ograniczony okres czasu, podczas gdy Posłannictwo Koranu przeznaczone jest dla wszystkich ludów po wsze czasy.

45. Zaprawdę, zesłaliśmy [a]Torah, w którym zawarte było przewodnictwo i światło. Na jego mocy Prorocy, którzy byli Nam posłuszni, byli sędziami dla Żydów, jak to czynili ludzie pobożni [749] i uczeni w Prawie[750], ponieważ to oni mieli zachować Księgę Allacha i ponieważ byli jej strażnikami. Dlatego nie bójcie się ludzi a bójcie się Mnie. [b]Nie sprzedawajcie Moich Znaków za marną cenę. [c]Kto zaś sądzi nie na podstawie tego, co zesłał Allach, ten jest niewierzący.

إِنَّآ أَنزَلْنَا ٱلتَّوْرَىٰةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ ۚ يَحْكُمُ
بِهَا ٱلنَّبِيُّونَ ٱلَّذِينَ أَسْلَمُوا۟ لِلَّذِينَ هَادُوا۟ وَٱلرَّبَّـٰنِيُّونَ
وَٱلْأَحْبَارُ بِمَا ٱسْتُحْفِظُوا۟ مِن كِتَـٰبِ ٱللَّهِ وَكَانُوا۟
عَلَيْهِ شُهَدَآءَ ۚ فَلَا تَخْشَوُا۟ ٱلنَّاسَ وَٱخْشَوْنِ وَ
لَا تَشْتَرُوا۟ بِـَٔايَـٰتِى ثَمَنًا قَلِيلًا ۚ وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ
أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَـٰفِرُونَ ﴿٤٥﴾

46. W nim nakazaliśmy im: życie za życie i oko za oko, nos na nos, ucho za ucho i ząb za ząb, za inne zaś szkody równoważną odpłatę.[751] Kto zaś zrezygnuje z prawa do zemsty, będzie to odpuszczaniem jego własnych grzechów. Kto [d]sądzi nie na podstawie tego, co zesłał Allach, ten jest naprawdę złoczyńcą.

وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَآ أَنَّ ٱلنَّفْسَ بِٱلنَّفْسِ وَٱلْعَيْنَ
بِٱلْعَيْنِ وَٱلْأَنفَ بِٱلْأَنفِ وَٱلْأُذُنَ بِٱلْأُذُنِ وَٱلسِّنَّ
بِٱلسِّنِّ وَٱلْجُرُوحَ قِصَاصٌ ۚ فَمَن تَصَدَّقَ بِهِۦ فَهُوَ
كَفَّارَةٌ لَّهُۥ ۚ وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ
هُمُ ٱلظَّـٰلِمُونَ ﴿٤٦﴾

47. I [e]uczyniliśmy, że Jezus, Syn Marii, poszedł ich śladem, [f] wypełniając to, co przed nim objawione zostało w Torah. I daliśmy mu Ewangelię, w której było przewodnictwo i światło, wypełniając to, co przed nim objawione było w Torah, i przewodnictwo i napomnienie dla bogobojnych.

وَقَفَّيْنَا عَلَىٰٓ ءَاثَـٰرِهِم بِعِيسَى ٱبْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ ٱلتَّوْرَىٰةِ ۖ وَءَاتَيْنَـٰهُ ٱلْإِنجِيلَ فِيهِ
هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ ٱلتَّوْرَىٰةِ
وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٧﴾

[a]6,92; 7,155. [b]2,42. [c]5,46, 48. [d]5,45, 48. [e]2,88; 57,28. [f]3,51; 61,7

749. Patrz 432A.

750. *Ahbār* to liczba mnoga słowa *Hibr*, które oznacza uczonego żydowskiego; lub jakiegokolwiek uczonego człowieka; człowieka dobrego i sprawiedliwego (Lane). W wersecie tym Koran uświadamia Żydom oskarżenie wypowiedziane w wersecie poprzednim, a mianowicie, kiedy nawet od Proroka Bożego po Mojżeszu wymagano, aby sądził zgodnie z Torah, to któż inny mógł jego własne dysputy odnosić do tego prawa?

751. Patrz Wj 21,23-25 oraz Kpł 24,19-21. Słowa „i ktokolwiek rezygnuje z prawa do niego" stanowią dowód na to, że nauczanie przebaczania, co do którego tak przechwalali się chrześcijanie, nie było monopolem Ewangelii. Stanowi ono także część nauki Mojżeszowej, choć nauki Mojżesza akcentują zemstę, podobnie jak w naukach Jezusa o przebaczaniu i nie stawianiu oporu.

48. I niechaj Lud Ewangelii osądza zgodnie z tym, co Allach w niej objawił. [a]Kto bowiem nie sądzi na podstawie tego, co zesłał Allach, ten jest spośród tych, którzy są grzesznikami.

وَلْيَحْكُمْ أَهْلُ الْإِنْجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ ۚ وَمَنْ لَمْ
يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤٨﴾

49. I [b]objawiliśmy ci Księgę zawierającą prawdę i wypełniającą to, co było objawione wcześniej w Księdze – i jako jej strażnika.[752] Dlatego [c]rozsądzaj ich za pomocą tego, co objawił Allach, i nie idź za ich złymi pragnieniami, odwracając się od prawdy, która do ciebie przybyła. Dla każdego z was wyznaczyliśmy zrozumiałe Prawo duchowe[753] oraz wyraźną drogę w sprawach świeckich. A [d]gdyby Allach siłą wprowadził swoją Wolę, wszystkich was uczyniłby jednym ludem, lecz On chce was poddać próbie za pomocą tego, co wam dał. [e]Zatem prześcigajcie się wzajemnie w spełnianiu dobrych uczynków. Wszyscy bowiem powrócicie do Allacha, a wtedy On poinformuje was, w jakich sprawach nie było między wami zgody.

وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ
مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ ۖ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ
اللَّهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ ۚ لِكُلٍّ
جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ
أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِنْ لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ ۖ فَاسْتَبِقُوا
الْخَيْرَاتِ ۚ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا
كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٤٩﴾

[a]5,45-46. [b]6,106; 39,3. [c]5,50. [d]10,100; 11,119; 16,10. [e]3,134; 35,33; 57,22.

752. *Muhaimin* oznacza świadka; dawcę bezpieczeństwa i pokoju; kontrolera i nadzorcę spraw ludzkich; strażnika i obrońcę (Lisān). O Koranie powiada się tutaj jako o strażniku poprzednich Pism w tym sensie, że zachował on w sobie wszystko to, co niezniszczalne i co posiada stałą wartość, natomiast odrzucił to, czemu brakowało elementu stałości i co nie zaspokajało potrzeb ludzkich. Koran nazywany jest też strażnikiem poprzednich Pism, ponieważ cieszy się on ochroną Boga przed jego ograniczaniem, czego brak było poprzednim Pismom.

753. *Shir'ah* oznacza religijne prawo Boże składające się z takich rozporządzeń, które dotyczą Postu, Modlitwy oraz Pielgrzymki, oraz innych pobożnych aktów; sposób wiary i zachowania się, widoczny i słuszny (Lane). *Minhāj* oznacza wyraźny, widoczny i otwarty szlak lub drogę (Lane). Al-Mubarrad powiada, że to pierwsze słowo oznacza początek drogi, zaś to drugie dobrze już udeptaną i uczęszczaną jej część (Qadīr). Zatem *Shir'ah* to prawo, które na ogół odnosi się do spraw duchowych, natomiast *Minhāj* to prawo dotyczące spraw świeckich. *Shir'ah* oznacza także drogę prowadzącą ku wodzie. Znaczenie jest takie, że Bóg wyposażył wszystkie swoje stworzenia, wedle możliwości każdego z nich, w sposób odnajdowania drogi do źródła wody duchowej, to znaczy do objawienia Bożego.

50. I że ty powinieneś [a]ich rozsądzać za pomocą tego, co objawił Allach i nie idź za ich złymi pragnieniami i miej się przed nimi na baczności, [b]żeby nie przysporzyli ci kłopotów częścią tego, co Allach tobie objawił. Jeżeli jednak odwrócą się, wiedz, że Allach ma zamiar ich ukarać za niektóre z ich grzechów. Bo rzeczywiście wielu ludzi jest nieposłusznych.

وَأَنِ احْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللّٰهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ
وَاحْذَرْهُمْ أَنْ يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللّٰهُ إِلَيْكَ
فَإِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمْ أَنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ أَنْ يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ
ذُنُوبِهِمْ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ لَفٰسِقُونَ ﴿٥٠﴾

51. Czyż zatem poszukują osądu[754] dni Niewiedzy?[755] Bo któż jest lepszy niż Allach jako sędzia dla ludu o silnej wierze?

أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللّٰهِ
حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥١﴾

52. O wy, którzy wierzycie! [c]Nie bierzcie sobie za przyjaciół Żydów ani chrześcijan.[756] Oni wzajemnie stają się swymi przyjaciółmi.[757] A jeśli ktoś z was bierze ich sobie za przyjaciół, ten z pewnością jest jednym z nich. Zaprawdę, Allach nie prowadzi ludzi niesprawiedliwych.

يٰأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصٰرَى أَوْلِيَاءَ
بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ
مِنْهُمْ إِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِينَ ﴿٥٢﴾

53. Zobaczysz tych, którzy mając w sercach chorobę, śpieszyć będą do nich, mówiąc: „Obawiamy się, żeby nie spadł na nas zły los".[758] Być może

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسٰرِعُونَ فِيهِمْ
يَقُولُونَ نَخْشٰى أَنْ تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ فَعَسَى اللّٰهُ أَنْ يَأْتِيَ

[a]5,49. [b]17,74. [c]3,29, 119; 4,145; 5,58; 60,10.

754. Hukm oznacza sąd; zasadę; jurysdykcję; panowanie; rząd; rozporządzenie; dekret; prawo; kategorię (Lane).

755. Okres przed Islamem.

756. Wersetu tego nie należy interpretować tak, jakoby zabraniał on lub zniechęcał do sprawiedliwego czy łaskawego traktowania Żydów, chrześcijan i innych niewiernych (60,9). Odnosi się on tylko do tych Żydów lub chrześcijan, którzy prowadzą z muzułmanami wojnę i którzy ciągle knują przeciwko nim.

757. Żydzi i chrześcijanie zapominają o różnicach między nimi samymi i jednoczą się przeciwko Islamowi. Doprawdy tak powiedział Święty Prorok: „Wszelka niewiara tworzy jedną społeczność", a mianowicie, wszyscy niewierni, bez względu na to jak wrogo nastawieni do siebie samych, zachowują się jak jeden lud w swojej opozycji wobec muzułmanów.

758. Dā'irah oznacza zwrot fortuny, a zwłaszcza jakieś złe wydarzenie, nieszczęsny los; nieszczęście; porażkę lub potajemne zgromadzenie; zabójstwo lub śmierć (Lane).

Allach doprowadzi do [a]zwycięstwa[759] lub jakiegoś innego wydarzenia od samego Siebie. Wtedy oni będą żałować tego, co ukrywali w swoich umysłach.

بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِّنْ عِندِهِ فَيُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا أَسَرُّوا فِي
أَنفُسِهِمْ نَادِمِينَ ﴿٥٣﴾

54. A ci, którzy wierzą, powiedzą: „Czy to są ci, którzy na Allacha składali swoje solenne przysięgi, iż są z wami?" Ich dzieła są próżne i to oni stali się przegranymi.

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ
أَيْمَانِهِمْ ۙ إِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ ۚ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَأَصْبَحُوا
خَاسِرِينَ ﴿٥٤﴾

55. O wy, którzy wierzycie! Jeżeli ktoś spośród was [b]odwróci się od swej religii, to powiedz im, że Allach wkrótce na jego miejsce sprowadzi lud, który umiłuje i który umiłuje jego[760], który będzie miły i pełen pokory wobec wierzących, natomiast twardy i stanowczy wobec niewiernych. Będą oni starać się dla sprawy Allacha i nie będą bać się wymówek ze strony tych, który szukają dziury w całym. Oto łaska Boża. On obdarza nią każdego, kogo zechce, a jest On Hojny, Wszechwiedzący.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَن يَرْتَدَّ مِنكُمْ عَن دِينِهِ فَسَوْفَ
يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ
أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا
يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ۚ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ ۚ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٥﴾

56. Waszym [c]przyjacielem jest Allach i Jego Posłaniec oraz wierni, którzy przestrzegają Modlitwy, płacą Zākat i oddają cześć wyłącznie Bogu.

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ
الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ﴿٥٦﴾

57. Ci zaś, którzy za przyjaciół biorą sobie Allacha, Jego Posłańca oraz wiernych, mogą być pewni, że to właśnie [d]strona Allacha musi zwyciężyć.

وَمَن يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ
اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٥٧﴾

[a]32,30. [b]3,145. [c]2,258; 3,69. [d]58,23.

759. „Zwycięstwo", o którym mowa w tym wersecie, może odnosić się albo do Upadku Mekki, albo do zwycięstwa w ogóle. Słowo „Wydarzenie", stojące po słowie „zwycięstwo", najwyraźniej odnosi się do czegoś większego niż zwycięstwo. Wydaje się, że dotyczy ono przystąpienia do Islamu całego półwyspu arabskiego.

760. Kiedy wyznawcy jakiejś religii bez przerwy zmniejszają swoją liczebność i nie mają perspektyw na odnowienie, taką religię należy uznać za martwą.

58. O wy, którzy wierzycie! [a]Nie bierzcie sobie za przyjaciół[761] tych, [b]którzy wyśmiewają się z waszej religii, a są spośród tych, którzy przed wami otrzymali Księgę, jak i niewiernych. I bójcie się Allacha, jeśliście wierzący;

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَتَّخِذُوا۟ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُوا۟ دِينَكُمْ
هُزُوًا وَلَعِبًا مِّنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ مِن قَبْلِكُمْ وَٱلْكُفَّارَ
أَوْلِيَآءَ ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

59. I którzy, gdy zwołujecie lud na Modlitwę, wyśmiewają się z tego. Jest tak dlatego, że są to ludzie, którzy nie rozumieją.

وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ ٱتَّخَذُوهَا هُزُوًا وَلَعِبًا ۚ
ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْقِلُونَ ﴿٥٩﴾

60. Powiedz: „O Ludu Księgi! Czy uważacie, iż [c]błędem z naszej strony jest to, że wierzymy w Allacha i w to, co zostało nam zesłane i co było zesłane przedtem?[762] A może jest tak dlatego, że większość z was nie jest posłuszna Allachowi?"

قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ هَلْ تَنقِمُونَ مِنَّآ إِلَّآ أَنْ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَمَآ أُنزِلَ
إِلَيْنَا وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلُ وَأَنَّ أَكْثَرَكُمْ فَٰسِقُونَ ﴿٦٠﴾

61. Powiedz: „Czy mam wam powiedzieć o tych[763], których nagroda od Allacha jest gorsza niż to? Oni są tymi, których Allach przeklął i na których [d]spadł gniew Boży i z których uczynił On małpy i świnie[764] i którzy czczą [e]Złego. [f]Ci zaiste są w gorszym położeniu, a i dalej od właściwej drogi.

قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُم بِشَرٍّ مِّن ذَٰلِكَ مَثُوبَةً عِندَ ٱللَّهِ ۚ مَن
لَّعَنَهُ ٱللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمُ ٱلْقِرَدَةَ وَٱلْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ
ٱلطَّٰغُوتَ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ عَن سَوَآءِ ٱلسَّبِيلِ ﴿٦١﴾

[a]3,29, 119; 4,145; 5,52; 60,10. [b]6,71; 7,52. [c]7,127; 60,2.
[d]2,66; 7,167. [e]2,258; 4,52. [f]12,78; 25,35.

761. W 5,52 zabrania się muzułmanom zaprzyjaźniania się z niewierzącymi, ponieważ ci ostatni wykazują wobec nich wrogą i wojowniczą postawę. Obecny werset przedstawia powód tego przykazania, ale nie oznacza, że muzułmanom nie jest wolno w przyjazny sposób mieć do czynienia z niewiernymi, ani że nie wolno im czynić wobec niewiernych dobro lub też uprzejmie ich traktować.

762. *Hal* to partykuła pytajna, która – jeśli występuje po niej *illā* – może oznaczać jak w obecnym wersecie zdanie przeczące. Słowa te, poza znaczeniem podanym w tekście, mogą także oznaczać „nie znajdujecie w nas błędu lecz ponieważ wierzymy". Czasami używa się jej dla wyrażenia zdania twierdzącego, jak w 76,2.

763. *Dhālika* może odnosić się albo do prześladowania muzułmanów, albo do ich prześladowców.

764. Słowa „małpy" i „świnie" zostały tutaj użyte w sensie przenośni. Pewne zwierzęta mają swoje szczególne cechy i nie można ich w pełni opisać bez wymienienia z nazwy danego zwierzęcia. Małpy znane są ze swojej mimiki, zaś świnie charakteryzują się brudnymi i zawstydzającymi

62. I kiedy do was przychodzą, powiadają: „Wierzymy"[765], podczas gdy wchodzą z niewiarą i z nią wychodzą. Allach najlepiej wie, co ukrywają.

وَإِذَا جَاءُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَقَد دَّخَلُوا بِالْكُفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا
بِهِ ۚ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴿٦٢﴾

63. A ty widzisz, jak wielu z nich śpieszno do grzechu i występku i do [a]spożywania rzeczy zabronionych. Zaprawdę, złem jest to, co praktykują.

وَتَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِي الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَ
أَكْلِهِمُ السُّحْتَ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٣﴾

64. Dlaczego święci i uczeni w Prawie nie zabronią im wypowiadania grzechu[766] i spożywania rzeczy zabronionych? [b]Zaprawdę, złem jest to, co czynią.

لَوْلَا يَنْهَاهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ عَن قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ
وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٦٤﴾

65. A [c]Żydzi powiadają: „Ręka Allach jest związana". Ich własne dłonie zostaną związane[767] i będą przeklęci za to, co mówią. Nie, obie Jego ręce[768] są szeroko rozpostarte. On daje, jak się Mu podoba. To zaś, [d]co zostało zesłane tobie od twego Pana, z całą pewnością powiększy wielu z nich w buncie i niewierze.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ ۚ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ
وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا ۘ بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ كَيْفَ
يَشَاءُ ۚ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِّنْهُم مَّا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن
رَّبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۚ وَأَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ
وَالْبَغْضَاءَ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۚ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا

[a]5,43. [b]5,80. [c]3,182; 36,48. [d]5,69.

zwyczajami oraz głupotą. Zwrot „kto czci Złego" wykazuje, że słowa „małpy" oraz „świnie" użyte są tutaj w przenośni. Patrz 107.

765. Wypowiadając w hipokryzji słowa „wierzymy", Żydzi ledwie kopiowali sposób wierzących wypowiadania się o ich wierze bez zrozumienia i uświadomienia sobie prawdziwego ich znaczenia. W ten sposób prezentowali oni naśladownictwo (jak wskazano w poprzednim wersecie) podobne do mimiki małp. Patrz także następny werset.

766. Ponieważ *Ithm* (grzech) jest zazwyczaj popełniany, a nie wypowiadany, niektórzy komentatorzy sugerują, że słowo *Qaul* (wypowiadanie) zostało tutaj użyte w sensie „czynienia". Bardziej jednak prawdopodobnym jest to, że zostało ono dołączone do słowa *Ithm* (grzech) w celu wyrażenia połączonej idei zarówno „wypowiadania", jak i „czynienia", co oznaczałoby tak samo grzeszne słowa, jak i złe uczynki.

767. Zwrot ten oznacza, że Żydzi będą ukarani za ich zuchwalstwo zawarte w ich wypowiedzi, że ręka Allacha jest uwiązana. Staną się oni nędznym i skąpym narodem.

768. Ręki używa się zarówno jako instrumentu dawania łask i obfitości oraz jako symbolu władzy w chwytaniu i karaniu przestępców. Obie ręce Boga są szeroko otwarte – jedna daje obfitość wiernym, zaś druga karze Żydów za ich zuchwalstwo.

[a]Rzuciliśmy między nich wrogość i nienawiść aż po Dzień Zmartwychwstania. Kiedy tylko [b]wzniecają ogień wojny [769], Allach go gasi. Oni zaś starają się siać niepokój na ziemi, a Allach nie miłuje tych, którzy sieją zamęt.

لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللّٰهُ ۙ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا ؕ
وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿٦٥﴾

66. I [c]gdyby Lud Księgi uwierzył i był sprawiedliwy, My z pewnością odsunęlibyśmy od nich ich zło i z pewnością dopuścilibyśmy ich do Ogrodów szczęścia.[770].

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتٰبِ اٰمَنُوْا وَاتَّقَوْا لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ
سَيِّاٰتِهِمْ وَلَأَدْخَلْنٰهُمْ جَنّٰتِ النَّعِيْمِ ﴿٦٦﴾

67. I gdyby [d]przestrzegali Torah, Ewangelii i tego, co zostało zesłane teraz od ich Pana, zaprawdę, spożywaliby z dobrych rzeczy ponad nimi i spod ich stóp.[771] Wśród nich są ludzie powściągliwi, lecz wielu z nich to tacy, którzy czynią zło.

وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرٰىةَ وَالْإِنْجِيْلَ وَمَا أُنْزِلَ
إِلَيْهِمْ مِّنْ رَّبِّهِمْ لَأَكَلُوْا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ
أَرْجُلِهِمْ ؕ مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُّقْتَصِدَةٌ ؕ وَكَثِيْرٌ مِّنْهُمْ سَآءَ
مَا يَعْمَلُوْنَ ﴿٦٧﴾ ع ٩ ١٣

[a]3,56; 5,15. [b]2,18. [c]7,97. [d]5,48.

769. Słowa te odnoszą się do prób podejmowanych przez Żydów w celu podburzania bałwochwalców arabskich do wszczęcia wojny przeciwko muzułmanom oraz do ich własnych wrogich poczynań skierowanych przeciwko muzułmanom i Islamowi.

770. Zwrot „Ogrody szczęścia" oznacza doskonały stan radości duchowej oraz miejsce szczęścia. Określając słowa „Ogród" oraz „Niebo", Koran wykorzystuje cztery różne wyrażenia: (1) „Ogrody szczęścia" jak w obecnym wersecie; (2) „Ogrody Ucieczki" (32,20); (3) „Ogrody Wieczności" (9,72) oraz (4) „Ogrody Raju" (18,108). Zwroty te reprezentują różne aspekty oraz różne stopnie Nieba.

771. (1) Otrzymaliby błogosławieństwo Nieba, jak objawienie Boże i wspólnotę z Bogiem, jak i dobrobyt na świecie. (2) Mieliby nie tylko liczne i we właściwym czasie deszcze, ale i ziemia rodziłaby im różne produkty obficie. (3) Bóg dałby zarówno ziemskie, jak i niebiańskie sposoby dokonywania postępu.

68. O Posłańcu! [a]Przekaż ludziom, co tobie zostało objawione od twego Pana. A jeśli tego nie uczynisz, nie przekażesz Jego Posłannictwa.[772] Allach zaś będzie cię chronić[773] przed ludźmi. Zaprawdę, Allach nie prowadzi ludzi niewierzących.

يٰٓاَيُّهَا الرَّسُوْلُ بَلِّغْ مَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَّبِّكَ ؕ وَاِنْ لَّمْ
تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهٗ ؕ وَاللّٰهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ ؕ
اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٦٨﴾

69. Powiedz: „O Ludu Księgi, stoisz na niczym[774], chyba że przestrzegać będziesz Torah, Ewangelii i tego, co teraz zesłane zostało od twego Pana". I z pewnością to, co zostało ci zesłane od twojego Pana, powiększy w nich ich [b]bunt i niewiarę, więc nie żałuj ludu niewiernego.

قُلْ يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لَسْتُمْ عَلٰى شَىْءٍ حَتّٰى تُقِيْمُوا التَّوْرٰىةَ
وَالْاِنْجِيْلَ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِّنْ رَّبِّكُمْ ؕ وَلَيَزِيْدَنَّ
كَثِيْرًا مِّنْهُمْ مَّآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَّبِّكَ طُغْيَانًا وَّكُفْرًا ۚ
فَلَا تَاْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٦٩﴾

70. Zaprawdę, [c]ci, którzy uwierzyli, i Żydzi, i Sabianie[775], i chrześcijanie – każdy, kto wierzy w Allacha i Dzień Ostatni oraz spełnia dobre uczynki, na tego [d]nie spadnie żaden strach, ani nie będzie żałował.

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَالَّذِيْنَ هَادُوْا وَالصّٰبِـُٔوْنَ وَالنَّصٰرٰى
مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٧٠﴾

[a]6,20. [b]5,65. [c]2,63; 22,18. [d]Patrz 2,63.

772. Słowa te nie wskazują na żadne uchybienia ze strony Świętego Proroka w przekazywaniu Posłannictwa Bożego. Stwierdzają one jedynie ogólną zasadę, że każdy, kto nie przekaże choćby części posłannictwa w rzeczywistości nie przekaże go w ogóle.

773. Zwrot ten oznacza, że Bóg nie zniesie, aby niewierni odebrali życie Świętemu Prorokowi lub uniemożliwi mu na stałe wypełnienie jego obowiązku.

774. W 2,114 Żydzi i chrześcijanie zostają napomnieni za pomawianie się nawzajem, że stoją na niczym, zaś w tym wersecie sam Koran wykorzystuje identyczny zwrot o Ludzie Księgi. Istnieje jednak oczywista różnica pomiędzy tymi dwoma stwierdzeniami. Podczas gdy stwierdzenie, o którym mowa w 2,114 nie posiadało określenia, stwierdzenie w obecnym wersecie określone jest zdaniem „jeśli nie będziecie przestrzegać Torah...".

775. Patrz 104.

71. Zaprawdę, zawarliśmy przymierze z Dziećmi Izraela i posłaliśmy do nich Posłańców.[776] Lecz [a]za każdym razem, gdy przychodził do nich Posłaniec z tym, czego nie pragnęły ich serca, niektórych traktowali jak kłamców, a innych próbowali zabijać.

لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِيٓ إِسْرَآءِيلَ وَأَرْسَلْنَآ إِلَيْهِمْ
رُسُلًا كُلَّمَا جَآءَهُمْ رَسُولٌۢ بِمَا لَا تَهْوَىٰٓ أَنفُسُهُمْ
فَرِيقًا كَذَّبُوا۟ وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ﴿٧١﴾

72. I wyobrażali sobie, że w wyniku ich postępowania nie spadnie na nich kara, więc stali się ślepi i głusi. Ale Allach zwrócił się do nich z miłosierdziem, a mimo tego wielu z nich stało się ślepymi i głuchymi. Allach zaś zważa na to, co czynią.

وَحَسِبُوٓا۟ أَلَّا تَكُونَ فِتْنَةٌ فَعَمُوا۟ وَصَمُّوا۟ ثُمَّ تَابَ ٱللَّهُ
عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا۟ وَصَمُّوا۟ كَثِيرٌ مِّنْهُمْ وَٱللَّهُ بَصِيرٌۢ بِمَا
يَعْمَلُونَ ﴿٧٢﴾

73. Zaprawdę, [b]ci są niewiernymi, którzy powiadają: „Allach, On jest Mesjaszem, synem Marii", podczas gdy sam Mesjasz powiedział: „O Dzieci Izraela, [c]czcijcie Allacha, który jest moim Panem i waszym Panem".[777] Zaprawdę, kto przypisuje Allachowi partnerów, ten nie zostanie przez Allacha wpuszczony do Nieba, a jego mieszkaniem będzie Ogień. I złoczyńcy nie będą mieli żadnych pomocników.

لَقَدْ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓا۟ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْمَسِيحُ ٱبْنُ مَرْيَمَ
وَقَالَ ٱلْمَسِيحُ يَٰبَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ رَبِّى
وَرَبَّكُمْ إِنَّهُۥ مَن يُشْرِكْ بِٱللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ
ٱلْجَنَّةَ وَمَأْوَىٰهُ ٱلنَّارُ وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ ﴿٧٣﴾

74. [b]Z pewnością ci nie wierzą, którzy powiadają: „Allach jest trzecim z trójcy".[778] Nie ma innego boga poza Jedynym Bogiem. I jeśli nie odstąpią od tego, co mówią, z pewnością spadnie na nich żałosna kara – na tych spośród nich, którzy nie wierzą.

لَّقَدْ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓا۟ إِنَّ ٱللَّهَ ثَالِثُ ثَلَٰثَةٍ وَمَا مِنْ
إِلَٰهٍ إِلَّآ إِلَٰهٌ وَٰحِدٌ وَإِن لَّمْ يَنتَهُوا۟ عَمَّا يَقُولُونَ
لَيَمَسَّنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٤﴾

[a]2,88. [b]4,172; 5,18; 9,30. [c]5,118; 19,37. [d]4,172.

776. Z porównania tego wersetu z 5,13 wynika, że „przywódcy", o których mowa w 5,13 to „Posłańcy", o których mowa w wersecie obecnie komentowanym.

777. Fakt, że Jezus nauczał, iż należy czcić jedynie Boga, jasno wynika z Ewangelii nawet w jej obecnej zniekształconej formie (Mt 4,10; Łk 4,8).

778. W wersecie tym mówi się o doktrynie Trójcy, tej tajemniczej i zawiłej doktrynie trzech osób w jednym Bogu – Ojcu, Synu i Duchu Świętym – współistniejących i równych we wszystkich aspektach, łączących się w jednego Boga, a mimo to pozostających oddzielnymi. Po raz pierwszy określony kształt nadała tej doktrynie Rada Nicejska, a zwłaszcza Kredo Atenazjańskie. Doktryna ta stanowi podstawowy artykuł Wiary chrześcijańskiej.

75. Czyż zatem nie zwrócą się do Allacha i nie poproszą o przebaczenie od Niego, skoro Allach najbardziej przebacza i jest Litościwy?[779]

أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ﴿٧٥﴾

76. Mesjasz, syn Marii, był jedynie Posłańcem. Zaprawdę, podobni mu Posłańcy przeminęli przed nim. A jego matka była prawdomówną niewiastą. [a]Oni oboje zwykli byli jeść.[780] Spójrz, jak wyjaśniamy Znaki dla ich dobra, i zobacz, jak się odwracają.

مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ ۚ قَدْ خَلَتْ مِنْ
قَبْلِهِ الرُّسُلُ ۖ وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ ۖ كَانَا يَأْكُلَانِ الطَّعَامَ ۗ
انْظُرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ انْظُرْ أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ﴿٧٦﴾

77. Powiedz: [b]„Czy pragniecie czcić poza Allachem tego, kto nie ma władzy, by wam szkodzić ani czynić dobro?"[781] Allach zaś jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

قُلْ أَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا
وَلَا نَفْعًا ۚ وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٧٧﴾

78. Powiedz: [c]„O Ludu Księgi, nie przekraczajcie niesprawiedliwie granic w kwestii waszej religii ani nie poddawajcie się niskim pragnieniom ludu, który zszedł z drogi i spowodował, że wielu za nim poszło, i który zszedł z właściwej drogi".

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوا
أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا
عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٧٨﴾

[a]21,9. [b]6,72; 10,107; 21,67; 22,13. [c]4,172.

779. Dla zbawienia człowieka nie potrzeba żadnej zastępczej ofiary. Sam Bóg może przebaczyć wszystkie grzechy. Jedynie prawdziwie skruszone serce potrzebne jest do uzyskania Jego przebaczenia.

780. Werset ten przedstawia kilka argumentów skierowanych przeciwko domniemanej boskości Jezusa; (a) Jezus nie był w niczym lepszy od Posłańca Bożego; (b) został on zrodzony z kobiety; (c) jak każdy zwykły człowiek podlegał takim prawom naturalnym jak głód i pragnienie oraz innym wynikającym z tego fenomenom naturalnym.

781. Jezus nie posiadał mocy czynienia komukolwiek dobra lub ranienia go. Nie był w stanie słyszeć modlitwy, ani też nie mógł domyślać się potrzeb ludzkich, które mógłby spełniać i zaspokajać. Wszystko powyższe to prerogatywy Boskie.

79. Kto spośród Izraela nie dał wiary, ten [a]został przeklęty językiem Dawida i Jezusa, syna Marii.[782] Stało się tak, ponieważ nie uwierzyli i grzeszyli.

لُعِنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْۢ بَنِيْٓ إِسْرَآءِيْلَ عَلٰى لِسَانِ
دَاوٗدَ وَعِيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ ۚ ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَّكَانُوْا
يَعْتَدُوْنَ ﴿٧٩﴾

80. [b]Nie powstrzymywali się wzajemnie przed niegodziwością, której się dopuszczali.[783] Zaiste, to co zwykli byli czynić, było złem.

كَانُوْا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُّنْكَرٍ فَعَلُوْهُ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوْا
يَفْعَلُوْنَ ﴿٨٠﴾

81. Zobaczysz, jak wielu z nich będzie się zaprzyjaźniać z tymi, którzy nie wierzą. Zaprawdę, złem jest to, co ich dusze wysłały przed sobą dla nich samych, więc Allach [c]jest z nich niezadowolony. I ta właśnie kara będzie ich mieszkaniem.

تَرٰى كَثِيْرًا مِّنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۚ لَبِئْسَ مَا
قَدَّمَتْ لَهُمْ اَنْفُسُهُمْ اَنْ سَخِطَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَفِي
الْعَذَابِ هُمْ خٰلِدُوْنَ ﴿٨١﴾

82. Gdybyż uwierzyli w Allacha i tego Proroka[784] oraz w to, co jemu zostało objawione, nie braliby ich sobie za przyjaciół, lecz jednak wielu z nich to grzesznicy.

وَلَوْ كَانُوْا يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالنَّبِيِّ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْهِ
مَا اتَّخَذُوْهُمْ اَوْلِيَآءَ وَلٰكِنَّ كَثِيْرًا مِّنْهُمْ فٰسِقُوْنَ ﴿٨٢﴾

83. Z pewnością stwierdzisz, że Żydzi oraz ci, którzy przypisują Allachowi partnerów, są spośród wszystkich ludzi najbardziej gwałtowni w swej wrogości wobec wiernych. Stwierdzisz także, że ci, którzy

لَتَجِدَنَّ اَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوا الْيَهُوْدَ
وَالَّذِيْنَ اَشْرَكُوْا ۚ وَلَتَجِدَنَّ اَقْرَبَهُمْ مَّوَدَّةً لِّلَّذِيْنَ

[a]3,88; 4,48. [b]5,64, 4. [c]3,163.

782. Spośród wszystkich proroków izraelickich Dawid i Jezus najbardziej cierpieli z rąk Żydów. Prześladowania Jezusa przez Żydów osiągnęły swą kulminację w akcie ukrzyżowania go, zaś nieszczęścia oraz niedostatki, którym podlegał Dawid z powodu działań swego niewiernego ludu, odzwierciedlone są w patosie jego Psalmów. W agonii swoich serc Dawid i Jezus przeklęli Żydów. Klątwa Dawida dała w wyniku ukaranie Żydów przez Nabuchodonozora, który zniszczył Jerozolimę i zabrał Izraelitów do niewoli w roku 556 przed Chrystusem. Natomiast w wyniku klątwy Jezusa, Żydów spotkały straszne prześladowania ze strony Tytusa, który zajął Jerozolimę około roku 70 po Chrystusie, zdewastował miasto i sprofanował świątynię, każąc zabić w niej świnię – najbardziej znienawidzone przez Żydów zwierzę.

783. Jednym z wielkich grzechów, jaki ściągnął na Żydów gniew Boży, było to, że nie powstrzymywali się oni nawzajem od popełniania złych uczynków, tak licznych wśród nich.

784. W wersecie tym mowa jest o Świętym Proroku, ponieważ wszędzie tam, gdzie w Koranie użyte jest słowo *al-Nabī* (Prorok), niezmiennie dotyczy ono Świętego Proroka. Nawet Ewangelie mówią o nim „tamten prorok" (J 1.21, 25), to znaczy, Prorok, którego przyjście zapowiedziane było w Pwt 18,18.

powiadają: „Jesteśmy chrześcijanami", są spośród nich najbliżsi wiernym w kwestii przyjaźni. Jest tak dlatego, iż wśród nich są uczeni[785] i mnisi[786] oraz że nie są wyniośli.[787]

آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَىٰ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ قِسِّيسِينَ
وَرُهْبَانًا وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٨٣﴾

CZĘŚĆ VII

84. A kiedy słuchają tego, co objawione zostało temu Posłańcowi, widzisz, jak ich oczy napełniają się łzami[788] z powodu prawdy, którą rozpoznają. Powiadają: [a]„Panie nasz, wierzymy, więc zapisz nas wśród dających świadectwo".

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَىٰ أَعْيُنَهُمْ
تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ ۖ يَقُولُونَ
رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨٤﴾

85. „Dlaczego nie mielibyśmy uwierzyć w Allacha i w prawdę, która do nas przybywa, skoro prawdziwie [b]chcemy, by Pan nasz przyłączył nas do ludu sprawiedliwych?"

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَ
نَطْمَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ﴿٨٥﴾

[a]3,54, 194. [b]26,52.

785. *Qissīs* oznacza głowę lub szefa chrześcijan w wiedzy lub nauce; człowieka uczonego spośród chrześcijan, który poszukiwał i zdobył wielką wiedzę; człowieka inteligentnego i uczonego (Lane).

786. *Ruhbān* to liczba mnoga od słowa *Rāhib*, które oznacza ascetę, mnicha chrześcijańskiego; pustelnika religijnego; osobę oddaną służbie i praktykom religijnym w celi lub monastyrze (Lane).

787. Taki stan rzeczy nie miał jednak trwać wiecznie. W innym miejscu Koran ostrzega muzułmanów, że ich przeznaczeniem jest cierpienie z rąk chrześcijan, którzy atakować będą ze wszystkich stron (21,97)., W Hadīth także znajdujemy proroctwa mówiące o tym. Werset ten ma zastosowanie jedynie do chrześcijan z czasów Świętego Proroka. Do takiego wniosku prowadzi bowiem historia. Najashī, chrześcijański król Abisynii, dał schronienie uciekinierom muzułmańskim; zaś Muqauqas, chrześcijański władca Egiptu, wysyłał prezenty Świętemu Prorokowi. Pokora wydawała się być jedną z najważniejszych cech wczesnych chrześcijan. Wynika to jasno z różnego sposobu traktowania listów Świętego Proroka przez króla Persji, poganina, oraz przez Herakliusza, władcę Wschodniego Imperium Rzymskiego, który też był chrześcijaninem. Ten pierwszy porwał list na kawałki, podczas gdy ten ostatni przyjął go z szacunkiem i wykazywał nawet nieco inklinacji w kierunku Islamu.

788. Werset ten ma zastosowanie szczególnie do Najashī. Kiedy Ja'far, kuzyn Świętego Proroka oraz orędownik uciekinierów muzułmańskich w Abisynii – przeczytał mu wstępne wersety sury Maryam, Najashī poruszony został aż do łez i powiedział głosem pełnym patosu, że takim było jego przekonanie o Jezusie i że nie uważał go za nic więcej ponad to (Hishām).

86. Zatem „Allach [a]nagrodził ich za to, co mówili, i dał im Ogrody, poniżej których przepływają strumienie. W nich zamieszkają, a jest to nagroda dla tych, którzy czynią dobro.

فأثابهم الله بما قالوا جنت تجري من تحتها الأنهر
خلدين فيها ۚ وذلك جزاء المحسنين ٨٦

87. [b]Natomiast ci, którzy nie uwierzyli i odrzucili Nasze Znaki, ci są mieszkańcami Piekła.

ع والذين كفروا وكذبوا بايتنا أولئك أصحب الجحيم ٨٧

88. O wy, którzy wierzycie! [c]Nie czyńcie nieprawymi rzeczy dobrych, które Allach uczynił dla was prawowitymi, i nie dopuszczajcie się grzechu. Zaprawdę, nie miłuje On grzeszników.

يأيها الذين امنوا لا تحرموا طيبت ما أحل الله لكم
ولا تعتدوا ۚ إن الله لا يحب المعتدين ٨٨

89. I [d]spożywajcie z tego, co dał wam Allach, a co jest prawowite i dobre. I bójcie się Allacha, w którego wierzycie.

وكلوا مما رزقكم الله حللا طيبا ۚ واتقوا الله الذي
انتم به مؤمنون ٨٩

90. [e]Allach nie będzie zarzucał wam tych waszych przysięg, które są próżne, [789] jednakże będzie was napominał za niedotrzymanie przysięg poważnych. Tak zatem pokutą za to jest nakarmienie dziesięciu biednych takim przeciętnym [790] pożywieniem, jakim karmicie swoje rodziny, lub odzianie ich albo danie wolności niewolnikowi. Kto zaś nie będzie miał na to właściwych środków, niechaj pości przez trzy dni. Oto pokuta za wasze przysięgi, któreście złożyli. Dotrzymujcie dawanych przysięg. W ten sposób Allach wyjaśnia wam swoje Znaki, abyście byli wdzięczni.

لا يؤاخذكم الله باللغو في ايمنكم ولكن يؤاخذكم
بما عقدتم الأيمن ۚ فكفارته إطعام عشرة مسكين
من أوسط ما تطعمون أهليكم أو كسوتهم أو تحرير
رقبة ۖ فمن لم يجد فصيام ثلثة أيام ۚ ذلك كفارة
ايمنكم إذا حلفتم ۚ واحفظوا ايمنكم ۚ كذلك
يبين الله لكم ايته لعلكم تشكرون ٩٠

[a] Patrz 2,26. [b]5,87; 6,50; 7,37; 22,58. [c]10,60. [d]2,169; 8,70; 16,115. [e]2,226.

789. Przysięgi przeciwne Prawu Islamu są ledwie straconym oddechem.

790. *Ausat* oznacza zarówno „przeciętny", jak i „najlepszy".

91. O wy, którzy wierzycie! [a] Wino, hazard, bożki i [b]strzały wróżbiarskie to szkaradzieństwo dzieła Szatana. Zatem wystrzegajcie się ich wszystkich, aby dobrze się wam wiodło.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِنَّمَا ٱلْخَمْرُ وَٱلْمَيْسِرُ وَٱلْأَنصَابُ
وَٱلْأَزْلَٰمُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ ٱلشَّيْطَٰنِ فَٱجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ﴿٩١﴾

92. Szatan pragnie jedynie wywoływać wśród was wrogość i nienawiść z pomocą wina i gier hazardowych oraz powstrzymać was przed pamiętaniem o Allachu i przed Modlitwą.[790A] Czy zatem dacie się powstrzymać?

إِنَّمَا يُرِيدُ ٱلشَّيْطَٰنُ أَن يُوقِعَ بَيْنَكُمُ ٱلْعَدَٰوَةَ
وَٱلْبَغْضَآءَ فِى ٱلْخَمْرِ وَٱلْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَن
ذِكْرِ ٱللَّهِ وَعَنِ ٱلصَّلَوٰةِ ۖ فَهَلْ أَنتُم مُّنتَهُونَ ﴿٩٢﴾

93. [c]Okazujcie posłuszeństwo Allachowi i Jego Posłańcowi oraz strzeżcie się. Jeśli jednak odwrócicie się, wiedzcie, że [d]wyłącznie na Naszym Posłańcu spoczywa zrozumiałe przekazanie Posłannictwa.

وَأَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَأَطِيعُوا۟ ٱلرَّسُولَ وَٱحْذَرُوا۟ ۚ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ
فَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا ٱلْبَلَٰغُ ٱلْمُبِينُ ﴿٩٣﴾

94. Na tych, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, nie spadnie grzech z powodu tego, co spożywają, pod warunkiem, że boją się Allacha i czynią dobro i znowu boją się Allacha, i wierzą, i znowu boją się Allacha, i czynią dobro.[791] Albowiem Allach miłuje tych, którzy czynią dobro.

لَيْسَ عَلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ جُنَاحٌ
فِيمَا طَعِمُوٓا۟ إِذَا مَا ٱتَّقَوا۟ وَّءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ
ثُمَّ ٱتَّقَوا۟ وَّءَامَنُوا۟ ثُمَّ ٱتَّقَوا۟ وَّأَحْسَنُوا۟ ۗ وَٱللَّهُ يُحِبُّ
ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٩٤﴾ ع

[a]2,220; 5,92. [b]5,4. [c]3,133; 4,70; 64,13. [d]5,100; 16,83; 36,18; 64,13.

790A. Stwierdziwszy, że te cztery rzeczy wymienione w poprzednim wersecie są w takim czy innym sensie obrzydliwością, werset obecny ogranicza się do zaledwie dwóch – wina i gier hazardowych – oraz przedstawia kolejne powody zakazywania ich. Powody te mają podstawy polityczne, społeczne, duchowe oraz społeczno-religijne, co wynika ze słów „wrogość i nienawiść i powstrzymują od pamiętania o Allachu i o Modlitwie".

791. Z tego wersetu wynikają dwie ważne zasady: (1) że rzeczy tego świata, stworzone do wykorzystywania i dla korzyści człowieka, są z zasady czyste. Rzeczy zakazane są jedynie wyjątkami. (2) Że czyste pożywienie wywiera korzystny wpływ na moralny rozwój człowieka, podczas gdy pożywienie nieczyste wywołuje przeciwny efekt. Werset ten przedstawia trzy stadia postępu duchowego. W pierwszym stadium wierni boją się Boga, wierzą i czynią dobre uczynki. W drugim, boją się Boga i wierzą, zaś ich wiara jest tak mocna, że czynienie dobrych uczynków staje się właściwie częścią ich wiary. W trzecim stadium boją się Boga oraz czynią dobro innym ludziom, jakby rzeczywiście widzieli Boga.

95. O wy, którzy wierzycie! Allach z pewnością wypróbuje was w pewnej drobnej sprawie: zwierzyna, której dosięgnąć mogą wasze ręce i lance, aby Allach [a]mógł spowodować, by poznano tych, którzy okazują przed Nim bojaźń potajemnie.[792] Dlatego kto po tym zgrzeszy, otrzyma bolesną karę.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَيَبْلُوَنَّكُمُ ٱللَّهُ بِشَىْءٍ مِّنَ ٱلصَّيْدِ
تَنَالُهُۥٓ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ لِيَعْلَمَ ٱللَّهُ مَن يَخَافُهُۥ
بِٱلْغَيْبِ ۚ فَمَنِ ٱعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَلَهُۥ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٥﴾

96. O wy, którzy wierzycie! [b]Nie zabijajcie zwierzyny podczas Pielgrzymki. Kto jednak spośród was zabije jakieś zwierzę umyślnie, wynagrodzeniem za nie jest czworonóg podobny do zwierzęcia zabitego, wyznaczony przez dwóch sprawiedliwych spośród was i przyprowadzony w ofierze do Ka'bah. W formie pokuty człowiek taki może nakarmić pewną liczbę biednych lub pościć przez taką samą liczbę dni, by popróbować kary za swój uczynek. [c]A jeśli chodzi o to, co minęło, Allach to przebacza. Kto jednak do tego powróci, Allach ukarze go za jego zniewagę. A jest Allach Potężny, jest Panem zapłaty.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَقْتُلُوا۟ ٱلصَّيْدَ وَأَنتُمْ حُرُمٌ ۚ
وَمَن قَتَلَهُۥ مِنكُم مُّتَعَمِّدًا فَجَزَآءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ
ٱلنَّعَمِ يَحْكُمُ بِهِۦ ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ هَدْيًۢا بَٰلِغَ ٱلْكَعْبَةِ
أَوْ كَفَّٰرَةٌ طَعَامُ مَسَٰكِينَ أَوْ عَدْلُ ذَٰلِكَ صِيَامًا
لِّيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِۦ ۗ عَفَا ٱللَّهُ عَمَّا سَلَفَ ۚ وَمَنْ عَادَ
فَيَنتَقِمُ ٱللَّهُ مِنْهُ ۗ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ ذُو ٱنتِقَامٍ ﴿٩٦﴾

97. Zwierzęta z morza[793] i ich spożywanie czyni się prawowitym jako pokarm dla was i dla podróżnych. [d]Zabrania się wam jednak zwierzyny lądowej, dopóki odbywacie Pielgrzymkę. I bójcie się Allacha, przed którym będziecie zebrani.

أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ ٱلْبَحْرِ وَطَعَامُهُۥ مَتَٰعًا لَّكُمْ وَ
لِلسَّيَّارَةِ ۖ وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ ٱلْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا ۗ
وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ٱلَّذِىٓ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩٧﴾

[a]57,26. [b]5,2, 97. [c]2,276. [d]5,2, 96.

792. Ponieważ polowania dokonuje się normalnie w buszu, gdzie człowiek znajduje się na ogół sam i gdzie nie ma nikogo poza Bogiem, kto mógłby pilnować przestrzegania przykazań Bożych, werset ten stosownie wspomina polowanie, ilustrując bojaźń Bożą. Służy on także jako wstęp do przykazania omówionego w następnym wersecie.

793. Słowo „morze" zawiera w swym znaczeniu rzeki, strumienie, jeziora, stawy, itp. Patrz 7,139.

98. Allach uczynił Ka'bah, [a]Święty Dom, środkiem wsparcia i podtrzymania na duchu dla ludzkości[794], jak i Święty Miesiąc, i ofiary, i [b]zwierzęta noszące obroże. Jest tak, abyście dowiedzieli się, że Allach wie, co jest w niebiosach i co jest na ziemi oraz że Allach dobrze zna wszystkie rzeczy.

جَعَلَ اللّٰهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيٰمًا لِّلنَّاسِ وَ
الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَ الْهَدْيَ وَ الْقَلَآئِدَ ؕ ذٰلِكَ لِتَعْلَمُوْٓا
اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَا فِي الْاَرْضِ وَ اَنَّ
اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿۹۸﴾

99. [c]Wiedzcie, że Allach jest Srogi w karaniu ale że jest On również Najbardziej Przebaczający i wiecznie Litościwy.

اِعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ وَ اَنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ
رَّحِيْمٌ ﴿۹۹﴾

100. Na Posłańcu spoczywa jedynie [d]przekazanie Posłannictwa. I Allach wie, co [e]odkrywacie, a co ukrywacie.

مَا عَلَى الرَّسُوْلِ اِلَّا الْبَلٰغُ ؕ وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُوْنَ
وَ مَا تَكْتُمُوْنَ ﴿۱۰۰﴾

101. Powiedz: [f]„Zło i dobro nie są do siebie podobne", nawet jeśli obfitość zła może ci się podobać.[795] Baczcie zatem na swój obowiązek wobec Allacha, o ludzie rozumni, aby wam się dobrze wiodło.

قُلْ لَّا يَسْتَوِي الْخَبِيْثُ وَ الطَّيِّبُ وَ لَوْ اَعْجَبَكَ كَثْرَةُ
الْخَبِيْثِ ۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ يٰٓاُولِي الْاَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُوْنَ ﴿۱۰۱﴾ ع ۱۳

[a]2,126; 3,97-98. [b]5,3. [c]15,50-51. [d]16,83; 36,18; 64,13. [e]2,78; 6,4; 11,6; 16,20. [f]2,268.

794. Bóg uczynił Pielgrzymkę do Ka'bah oznaką postępu i dobrobytu muzułmanów. Dopóki będą oni dalej udawać się na tę Pielgrzymkę, Bóg dalej zsyłać im będzie swoje łaski. Pielgrzymka jest sposobem wsparcia człowieka także w sensie materialnym. Muzułmanie ze wszystkich części świata odwiedzają Ka'bah setkami tysięcy każdego roku i powyższe służy jako potężny środek wsparcia dla mieszkańców Mekki. Obietnica ta nie ogranicza się jednak do mieszkańców Mekki, ale obejmuje swoim zasięgiem całą ludzkość. *Qiyām* oznacza także naukę, która jest stała i nie podlega zmianom.

795. Będąc w naturalny sposób pod wpływem otoczenia, człowiek ma tendencję do naśladowania innych, a zwłaszcza kiedy znajduje się w większości. Werset ten zawiera ostrzeżenie przed bezmyślnością i ślepym naśladowaniem większości.

102. O wy, którzy wierzycie! [a]Nie pytajcie o te rzeczy, które – jeśli je wam objawić – sprawiłyby wam kłopot[796], choć jeśli spytacie o nie podczas objawienia Koranu, i one będą wam objawione. Allach pominął je celowo. A jest Allach Najbardziej Przebaczający i Cierpliwy.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ
تَسُؤْكُمْ وَإِنْ تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ
تُبْدَ لَكُمْ عَفَا اللَّهُ عَنْهَا وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٠٢﴾

103. Pewien lud przed wami [b]pytał o takie rzeczy, lecz później przestał w nie wierzyć.[797]

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا
كَافِرِينَ ﴿١٠٣﴾

104. Allach [c]nie nakazał żadnych „Bahīrah”[798], ani „Sā'ibah”[798A], ani „Wasīlah”[798B], ani „Hāmi”[798C], lecz ci, którzy nie wierzą, wymyślają kłamstwa przeciwko Allachowi, a większość z nich nie posługuje się ich rozumem.[798D]

مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ
وَلَا حَامٍ وَلَٰكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ
الْكَذِبَ وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٤﴾

105. I kiedy powiada się im: „Przyjdźcie do tego, co objawił Allach, jak i do Posłańca”, oni odpowiadają: „Nam wystarczy to, w czym odnajdujemy naszych ojców”. Cóż, skoro nawet ich ojcowie nie mieli żadnej wiedzy ani nikt nimi nie kierował.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى
الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ
كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٠٥﴾

[a]2,109. [b]2,109. [c]6,137.

796. Podstawa islamskiego *Sharī'ah* jest trojaka: (1) Prawo zawarte w Koranie; (2) *Sunnah* lub praktyka Świętego Proroka oraz (3) nakazy i zalecenia zawarte w jego autentycznych powiedzeniach. Te trzy źródła Prawa islamskiego zajmują się wszystkimi podstawowymi problemami człowieka, natomiast sprawy mniejsze pozostawione są do jego uznania w świetle tych trzech wskazówek, przy pomocy i wsparciu danych przez Boga sił i zdolności intelektualnych. Komentowany werset dotyczy właśnie tych mniejszych spraw.

797. Niepotrzebne kwestionowanie spraw drobnych oraz poszukiwanie prawa dotyczącego ich odbywa się jedynie za szkodą dla samego poszukującego. Postępowanie takie ogranicza własne decydowanie i pęta osąd, nie mówiąc już o zmuszaniu człowieka czy też ograniczaniu go do niepotrzebnych i przykrych spraw prawnych. Izraelici zadawali Mojżeszowi niepotrzebne pytania względem mniejszych spraw, co spowodowało, że tworzyli dla siebie trudności i skończyli złamaniem przykazań Bożych (2,109).

798. *Bahīrah*: nazwa nadana przez pogańskich Arabów wielbłądzicy, która dała na świat siedem młodych wielbłądów, a następnie została wypuszczona wolno po przecięciu uszu. Dedykowano ją jakiemuś bogu, a jej mleko nie było wykorzystywane, podobnie jak jej grzebiet.

798A. *Sā'ibah*: Wielbłądzica wypuszczona swobodnie do wodopoju i na pastwisko po urodzeniu pięciu wielbłądziąt.

798B, 798C, 798D – zob. nast. str.

106. O wy, którzy wierzycie! Zatroszczcie się o samych siebie. Ten, kto [a]zbacza z drogi, nie może wam zaszkodzić, jeśli wy sami będziecie właściwie prowadzeni.[799] Wszyscy bowiem powrócicie do Allacha, a wtedy On wam powie, co zwykliście byli uczynić.

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنفُسَكُمْ لَا يَضُرُّكُم مَّن
ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا
فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

107. O wy, którzy wierzycie! Jeżeli do kogoś z was przyjdzie śmierć w czasie sporządzania testamentu, właściwym dla was świadectwem jest dwóch sprawiedliwych spośród was lub dwóch innych nie spośród was, jeśli podróżujecie po kraju i spadnie na was[800] nieszczęście

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ
الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ أَوْ
آخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ
فَأَصَابَتْكُم مُّصِيبَةُ الْمَوْتِ تَحْبِسُونَهُمَا مِن بَعْدِ.

[a]2,138.

798B. *Wasīlah*: Wielbłądzica (lub owca, lub koza) wypuszczona swobodnie w imię boga po tym, jak urodziła siedem wielbłądzic po kolei. Jeśli za siódmym razem urodziła parę, małego wielbłąda i wielbłądziczkę, to małe także wypuszczano wolno.

798C. *Hāmī*: Wielbłąd, który był ojcem siedmiu młodych wielbłądów. Takiego wielbłąda puszczono wolno i nie wykorzystywano do przewozu ludzi ani towarów. Mógł się on swobodnie paść i poić.

798B. Stwierdziwszy, że sprawy pomniejsze pozostają do decyzji samego człowieka, werset ten stosownie zwraca uwagę na fakt, że taka swoboda i możliwość wyboru nie są dozwolone w sprawach zasadniczych, jako że w sprawach najważniejszych jednomyślność jest najważniejsza, zaś rozbieżność opinii może okazać się niezwykle szkodliwa. Werset ten przedstawia przykład, by wykazać, że intelektowi ludzkiemu nie należy ufać w kwestii ustanawiania praw dotyczących spraw o najwyższej wadze. Arabowie mieli zwyczaj wypuszczać wolno zwierzęta dla okazania uszanowania swoim bożkom. Oprócz posadowienia na niewierze i zabobonach, praktyka ta była zwykłą glupotą. Wypuszczone w ten sposób zwierzęta czyniły bowiem wiele szkód. Koran powiada o tej złej praktyce jako o przykładzie prawa ustanowionego przez człowieka oraz ostrzega chrześcijan kwestionujących mądrość Prawa objawionego, aby nauczyli się lekcji z tych moralnie zdegradowanych praktyk, do których uciekali się pogańscy Arabowie, ponieważ nie posiadali własnego objawionego Prawa.

799. Naszym jedynym obowiązkiem jest głoszenie prawdy innym ludziom. Jeśli ją zaakceptują, to będzie dobrze. Jeśli jednak pomimo naszych największych wysiłków odmówią odwiedzenia ich od ich złych praktyk, fakt odrzucenia przez nich prawdy nie uczyni nam niczego złego. Rujnowaniem naszych własnych dusz byłoby ratowanie dusz innych, a to byłoby prawdziwe brzemię.

800. Opowiada się o pewnym wydarzeniu w czasach Świętego Proroka, które rzuca nieco światła na ten i dwa następne wersety. Pewien muzułmanin, który umarł z daleka od swego domu, powierzył swoje dobra dwóm braciom chrześcijańskim – Tamīm Dārīy oraz 'Adī – jeszcze przed śmiercią i poprosił ich, aby dostarczyli te rzeczy jego spadkobiercom w Medynie. Otrzymawszy owe dobra spadkobiercy stwierdzili, że brakowało srebrnej miseczki. Wezwano zatem tamtych dwóch mężczyzn, aby wyjaśnili zaginięcie tej miseczki, ale oni pod przysięgą stwierdzili, że nic o niej nie wiedzą. Później spadkobiercy zmarłego człowieka przypadkiem zobaczyli tę miseczkę u kogoś w Mekce, kto powiedział im, że sprzedało mu ją dwóch mężczyzn, którym właśnie powierzono rzeczy zmarłego. Wtedy ponownie wezwano tych dwóch braci, a w ich obecności spadkobiercy przysięgli, iż miseczka ta należy do nich, co wystarczyło, aby ją im oddać (Manthūr).

śmierci. Zatrzymacie ich obu po Modlitwie[801], by dali świadectwo. A gdybyście mieli wątpliwości względem ich świadectwa, niechaj przysięgną na Allacha, mówiąc: „Nie weźmiemy za to żadnych pieniędzy, nawet gdyby chodziło o osobę bliską, ani nie będziemy [a]ukrywać świadectwa, do którego zachęca Allach. Zaprawdę, w takim przypadku znaleźlibyśmy się wśród grzeszników".

الصَّلٰوةِ فَيُقْسِمٰنِ بِاللّٰهِ اِنِ ارْتَبْتُمْ لَا نَشْتَرِيْ بِهٖ
ثَمَنًا وَّلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى ۙ وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ ۙ اللّٰهِ
اِنَّاۤ اِذًا لَّمِنَ الْاٰثِمِيْنَ ۝١٠٧

108. Lecz jeśliby stwierdzono, że ci dwaj świadkowie winni są grzechu, ich miejsce zajmie dwóch innych spośród tych, przeciwko którym ci dwaj poprzedni[802] – którzy znajdowali się w lepszej sytuacji, by dać prawdziwsze świadectwo zeznawali. Ci dwaj ostatni przysięgną na Allacha, mówiąc: „Zaprawdę, nasze świadectwo jest prawdziwsze niż świadectwo tych dwóch przed nami, a nie byliśmy nieszlachetni w żaden sposób. Gdyby tak bowiem było, to – zaiste – bylibyśmy spośród niesprawiedliwych".

فَاِنْ عُثِرَ عَلٰۤى اَنَّهُمَا اسْتَحَقَّاۤ اِثْمًا فَاٰخَرٰنِ يَقُوْمٰنِ
مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِيْنَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْاَوْلَيٰنِ فَيُقْسِمٰنِ
بِاللّٰهِ لَشَهَادَتُنَاۤ اَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَمَا اعْتَدَيْنَاۤ ۖ
اِنَّاۤ اِذًا لَّمِنَ الظّٰلِمِيْنَ ۝١٠٨

109. W ten sposób bardziej prawdopodobnym jest, że będą dawać świadectwo zgodnie z faktami oraz że będą się obawiać, że po ich przysięgach mogą być złożone inne przysięgi. Bójcie się więc Allacha i słuchajcie. Allach wszak nie prowadzi ludu nieposłusznego.

ذٰلِكَ اَدْنٰۤى اَنْ يَّاْتُوْا بِالشَّهَادَةِ عَلٰى وَجْهِهَاۤ اَوْ يَخَافُوْۤا
اَنْ تُرَدَّ اَيْمَانٌۢ بَعْدَ اَيْمَانِهِمْ ۗ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاسْمَعُوْا ۗ
وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ۝١٠٩ ع ١٣

[a]2,141, 284.

801. Modlitwą tą powinna być najlepiej Modlitwa *'Asr* (późnopopołudniowa), ponieważ właśnie po tej modlitwie Święty Prorok zawezwał tych dwóch świadków, o których była mowa w poprzednim wersecie i którzy ukradli srebrną miseczkę. Wybrano czas po modlitwie, mając na względzie zainspirowanie świadków bojaźnią Bożą i ukierunkowanie ich umysłów na prawdomówność. Jeżeli świadkowie nie są muzułmanami, można wezwać ich do składania przysięgi po czasie ich własnej modlitwy, bowiem powaga modlitwy może pobudzić ich do złożenia prawdziwego oświadczenia.

802. Słowo *Aulayān* odnosi się do dwóch pierwszych świadków i oznacza, że ci dwaj byli w lepszej pozycji do złożenia prawdziwego świadectwa, jako że byli obecni przy śmierci owego człowieka i w których obecności człowiek ów określił swoją wolę oraz którym powierzył swój majątek dla przekazania go spadkobiercom. Ci „inni" świadkowie powinni wywodzić się spośród samych spadkobierców zmarłego.

110. Pomyślcie o dniu, w którym Allach zbierze swych Posłańców i powie: [a]„Jaką otrzymaliście odpowiedź?" Oni powiedzą: „Nie mamy o tym wiedzy, Tyś bowiem jest tym, który zna wszystko, co jest ukryte".[803]

يَوْمَ يَجْمَعُ اللّٰهُ الرُّسُلَ فَيَقُوْلُ مَاذَآ اُجِبْتُمْ قَالُوْا
لَا عِلْمَ لَنَا ؕ اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوْبِ ﴿۱۱۰﴾

111. Kiedy Allach powie: „O Jezusie, synu Marii, przypomnij sobie Moją łaskę wobec ciebie i twojej matki, kiedy wzmocniłem cię Duchem Świętości, byś [c]mógł przemawiać do ludzi będąc w kołysce, jak i w wieku średnim[804]; i kiedy [d]nauczyłem cię Księgi i mądrości, i Torah, i Ewangelii; i kiedy [e]stworzyłeś stworzenie z gliny na podobieństwo ptaka – na Mój rozkaz. Później tchnąłeś weń nowego ducha i stał się on istotą szybującą z Mojego rozkazu. Ty zaś uzdrowiłeś ślepego i trędowatego, też z Mego rozkazu.[805] Przypomnij sobie, kiedy z Mojego rozkazu podniosłeś martwego do życia i kiedy [f]Ja powstrzymałem Dzieci Izraela przed zadaniem ci śmierci[806], gdy przybyłeś do nich z wyraźnymi Znakami. Ci zaś spośród nich, którzy nie wierzyli, powiedzieli: „To nic innego, jak tylko zwykłe oszukaństwo".

اِذْ قَالَ اللّٰهُ يٰعِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِيْ عَلَيْكَ
وَعَلٰى وَالِدَتِكَ ۘ اِذْ اَيَّدْتُّكَ بِرُوْحِ الْقُدُسِ ۟ تُكَلِّمُ
النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا ۚ وَاِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتٰبَ وَ
الْحِكْمَةَ وَالتَّوْرٰىةَ وَالْاِنْجِيْلَ ۚ وَاِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّيْنِ
كَهَيْـَٔةِ الطَّيْرِ بِاِذْنِيْ فَتَنْفُخُ فِيْهَا فَتَكُوْنُ طَيْرًا بِاِذْنِيْ
وَتُبْرِئُ الْاَكْمَهَ وَالْاَبْرَصَ بِاِذْنِيْ ۚ وَاِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتٰى
بِاِذْنِيْ ۚ وَاِذْ كَفَفْتُ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ عَنْكَ اِذْ جِئْتَهُمْ
بِالْبَيِّنٰتِ فَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْهُمْ اِنْ هٰذَآ اِلَّا
سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿۱۱۱﴾

[a]7,7; 28,66. [b]2,88; 2,254. [c]3,47. [d]3,49. [e]3,50. [f]5,12.

803. Odpowiedź Proroków oznacza, że przedmiotem kwestionowania Bożego nie jest ujawnianie przez nich informacji lub uzupełnianie Jego wiedzy, ale że powinni oni dawać świadectwo przeciwko niewiernym, co jasno wynika z 4,42.

804. Akt mówienia w kołysce oznacza wypowiadanie słów mądrości oraz pobożność w dzieciństwie. Takie mówienie ze strony Jezusa odzwierciedlało wielkie uznanie dla jego matki, która będąc sama kobietą pobożną i mądrą, wychowała go na mądre i pobożne dziecko. Natomiast wypowiadanie dobrych słów w średnim wieku oznacza, że Maria była nie tylko kobietą mądrą i pobożną, ale że i Jezus był człowiekiem sprawiedliwym, tak że kiedy już był w średnim wieku i nie podlegał wpływom swojej matki, wypowiadał słowa pobożne i mądre. Patrz także 418.

805. Patrz 420D oraz 420E.

806. Nawiązuje się tutaj do prób, jakie Żydzi podejmowali w celu zabicia Jezusa na krzyżu, od czego uratował go Bóg.

112. I przypomnij sobie Moją łaskę, kiedy [a]dałem inspirację uczniom, mówiąc: „Uwierzcie we Mnie i Mojego Posłańca", a oni odrzekli: „Wierzymy i dajemy Ci świadectwo, żeśmy się poddali".

وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّنَ أَنْ آمِنُوا بِي وَبِرَسُولِي
قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ ﴿١١٢﴾

113. Kiedy uczniowie powiedzieli: „O Jezu, synu Marii, czy twój Pan może zesłać nam stół pełen pożywienia[807] z nieba?"[808] On powiedział: „Bójcie się Allacha, jeśli jesteście wiernymi".

إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يٰعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ
رَبُّكَ أَنْ يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَآئِدَةً مِّنَ السَّمَآءِ قَالَ اتَّقُوا
اللّٰهَ إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١١٣﴾

114. Powiedzieli: „Pragniemy z tego spożywać, jak i chcemy, by nasze serca się uspokoiły i abyśmy dowiedzieli się, że mówiłeś nam prawdę oraz że możemy dawać jej świadectwo".

قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَّأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ
أَنْ قَدْ صَدَقْتَنَا وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشّٰهِدِينَ ﴿١١٤﴾

115. Jezus, syn Marii, powiedział: „O Allachu, Panie nasz, ześlij nam z nieba stół pełen pożywienia, by stał się dla nas świętem, dla pierwszego z nas i dla ostatniego[808A], jak i Znakiem dla Ciebie. Daj nam środki do życia, Ty bowiem jesteś Najlepszym z żywicieli".[809]

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللّٰهُمَّ رَبَّنَآ أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَآئِدَةً
مِّنَ السَّمَآءِ تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِّأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا وَآيَةً
مِّنْكَ وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرّٰزِقِينَ ﴿١١٥﴾

[a]3,53-54; 61,15.

807. Uczniowie nie prosili Jezusa o jednorazowy posiłek, lecz o stałe dostarczanie pożywienia, które mogliby mieć bez żadnego wysiłku i kłopotów.

808. Słowa „z nieba" oznaczają rzecz, którą osiąga się bez specjalnego wysiłku, która jest trwała i pewna.

808A. Na początku, jak podczas panowania Rzymian, chrześcijanom przyznano tymczasową władzę, lecz obecnie trzymają oni w swoich rękach wielkie obszary ziemi.

809. Miały nastąpić dwa okresy dobrobytu i postępu wśród ludów chrześcijańskich, jak wykazuje słowo *'Id*, które oznacza dosłownie „dzień, który powróci". Ludy chrześcijańskie otrzymały dobra doczesne w wielkiej obfitości we wczesnych epokach po Konstantynie, zaś później w XVIII i XIX wieku ich dobrobyt materialny i wyniosłość polityczna osiągnęły poziom niezrównany w historii innych ludów.

116. Allach powiedział: „Zaprawdę, ześlę go wam, lecz jeśli potem ktoś z was przestanie wierzyć, to z pewnością ześlę nań taką karę, jaką nie ukarzę żadnego z innych ludów".[810]

قَالَ اللّٰهُ اِنِّيْ مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ ۚ فَمَنْ يَّكْفُرْ بَعْدُ مِنْكُمْ
فَاِنِّيْٓ اُعَذِّبُهٗ عَذَابًا لَّآ اُعَذِّبُهٗٓ اَحَدًا مِّنَ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۱۱۶﴾

117. I kiedy Allach powie: „O Jezusie, synu Marii, czy powiedziałeś ludziom: «Weźcie mnie i moją matkę za bogów oprócz Allacha»?", on odpowie: „Tyś jest Święty, nigdy nie mógłbym powiedzieć[812] tego, do czego nie mam prawa. Gdybym tak powiedział, Ty z pewnością wiedziałbyś o tym. Ty wiesz, co jest w moim umyśle, ja zaś nie wiem, co jest w Twoim umyśle. [a]To Ty jesteś Tym, Który zna wszystkie rzeczy ukryte.

وَاِذْ قَالَ اللّٰهُ يٰعِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ ءَاَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ
اتَّخِذُوْنِيْ وَاُمِّيَ اِلٰهَيْنِ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ۗ قَالَ سُبْحٰنَكَ
مَا يَكُوْنُ لِيْٓ اَنْ اَقُوْلَ مَا لَيْسَ لِيْ ۗ بِحَقٍّ ۗ اِنْ كُنْتُ
قُلْتُهٗ فَقَدْ عَلِمْتَهٗ ۗ تَعْلَمُ مَا فِيْ نَفْسِيْ وَلَآ اَعْلَمُ
مَا فِيْ نَفْسِكَ ۗ اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوْبِ ﴿۱۱۷﴾

118. Nie powiedziałem im niczego poza tym, co Ty mi nakazałeś – [b]„Czcijcie Allacha, mego Pana[813] i waszego". I byłem nad nimi świadkiem, dopóki pozostawałem między nimi[814], lecz odkąd [a]spowodowałeś,

مَا قُلْتُ لَهُمْ اِلَّا مَآ اَمَرْتَنِيْ بِهٖٓ اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ رَبِّيْ
وَرَبَّكُمْ ۚ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيْدًا مَّا دُمْتُ فِيْهِمْ ۚ فَلَمَّا

[a]5,110; 9,78; 34,49. [b]5,73; 19,37.

810. Kara, o której mowa w tym wersecie, jest identyczna z opisaną w 19,91. Ostatnie dwie wojny światowe i ich reperkusje mogą stanowić jedną fazę spełnienia tego proroctwa, zaś Bóg jeden wie, jakie straszne kary czekają jeszcze chrześcijańskie narody Zachodu.

811. Werset ten odnosi się do praktyki Kościoła chrześcijańskiego, polegającej na przypisywaniu Boskiej mocy Marii. W Litaniach błaga się o pomoc Marii, zaś w Katechizmie rzymskokatolickim wpaja się doktrynę, że Maria była matką Boga. Ojcowie Kościoła uważali w przeszłości Marię za Boską, lecz dopiero kilkanaście lat temu papież Pius XII dołączył wniebowstąpienie cielesne Marii do doktryny Kościoła. Wszystko to składa się na wyniesienie jej na piedestał Boskości i to właśnie jest to, co protestanci określają mianem Mariochwalstwa.

812. Zwrot arabski, który w tekście przełożono jako „nigdy nie mógłbym" można także interpretować jako: nie wypadało mi; nie było to dla mnie możliwe; lub nie miałem prawa tak uczynić, itp.

813. Jezus nauczał czczenia tylko jednego Boga (Mt 4,10; Łk 4,8).

814. Dopóki Jezus żył, uważnie obserwował swoich następców i pilnował, aby nie zboczyli z właściwej drogi, lecz nie wiedział jak zachowywali się i jak fałszywe doktryny głosili po jego śmierci. A ponieważ obecnie zbłądzili, słusznym wnioskiem jest, że Jezus umarł, ponieważ – jak wykazuje ten werset – po jego śmierci miano go czcić jako Boga. Podobnie fakt, że werset ten mówi o Jezusie okazującym ignorancję względem faktu, iż jego uczniowie po jego śmierci zaczęli traktować go oraz jego matkę jako dwoje bogów, wykazuje, że nie ma on powrócić na ten świat. Gdyby bowiem miał ponownie się na nim pojawić i na własne oczy zobaczyć zepsucie swoich uczniów oraz

że umarłem[815], Ty byłeś ich Strażnikiem i Ty jesteś Świadkiem wszystkich rzeczy.

تَوَفَّيْتَنِي كُنتَ أَنتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنتَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١١٨﴾

119. „Jeśli Ty ich karzesz, oni są Twymi sługami, a jeśli im przebaczasz, to – zaiste – jesteś Potężny, Mądry".

إِن تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ
أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١١٩﴾

120. Allach powie: „Oto dzień, w którym jedynie prawdomówni będą mieli pożytek ze swej prawdomówności. Na nich czekają Ogrody, poniżej których płyną strumienie. W nich zamieszkają na wieki. Allach jest [b]zadowolony z nich, oni zaś są zadowoleni z Niego. Oto, zaiste, najwyższe osiągnięcie".

قَالَ اللَّهُ هَٰذَا يَوْمُ يَنفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ
لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا أَبَدًا رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَٰلِكَ
الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢٠﴾

121. [c]Do Allacha należy Królestwo niebios i ziemi oraz wszystko to, co jest w nich. I ma On władzę nad wszystkimi rzeczami.[816]

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٢١﴾

[a]3,57. [b]9, 100; 58, 23; 98,9. [c]5,18,41; 42,50; 48,15.

to, że uczynili go bogiem, nie mógłby przytaczać uczynienia go przez nich bogiem. Gdyby bowiem uczynił tak, jego odpowiedź na błaganie o uczynienie bogiem byłaby wierutnym kłamstwem. Werset ten udowadnia zatem pozytywnie, że Jezus nie żyje i że nigdy nie powróci do tego świata. Ponadto, według dobrze znanego powiedzenia Jezusa, Święty Prorok wypowiadać będzie te same słowa w Dniu Zmartwychwstania, które tutaj wkłada się w usta Jezusa, kiedy spostrzeże, że niektórzy jego uczniowie idą do Piekła. Powyższe wspiera dalej fakt, że Jezus nie żyje tak samo jak Święty Prorok.

815. Patrz 424.

816. Werset ten stanowi stosowny dalszy ciąg tej sury, w której skutecznie eksponuje się błędy ludu chrześcijańskiego. Zawiera on ukryte stwierdzenie, że ich chwała nie będzie trwała, a Bóg w końcu przeniesie swoje Królestwo na tych, którzy na nie bardziej zasługują.

ROZDZIAŁ 6

ĀL 'AN'ĀM

(Objawiony po Hijrah)

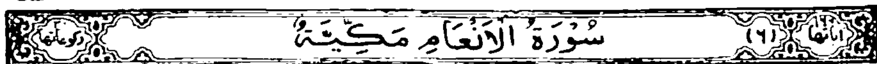
Data objawienia i kontekst

Sura ta należy do okresu mekkańskiego. Według większości opisów całość tej sury była objawiona jednocześnie. Wedle niektórych tradycjonalistów aż 70 000 aniołów strzegło objawiania, co wskazuje na szczególną ochronę jej tematu. Sura ta zaczerpnęła prawdopodobnie swój tytuł z wersetów 137-139, w których *An'ām* zostało potępione jako jeden z powodów bałwochwalstwa.

Temat

W surze tej mówi się o sprawach innych od tych, które poruszała poprzednia sura. Odrzuca się w niej religie nieizraelickie, zaczynając od wiary zoroastryzmu, w której podstawą jest dwoistość Boga – w postaciach dwóch oddzielnych bogów: boga dobra i boga zła. Koran eksponuje tę doktrynę, głosząc, że obie te siły czynienia dobra i zła są w rzeczywistości ogniwami tego samego łańcucha, gdzie jedno pozostaje bez drugiego niepełnym. Nie można zatem mówić o nich jako o stworzonych przez dwóch różnych bogów. Światło i ciemność są rzeczywiście stworzone przez jednego Boga, ale zamiast wskazywać na dwoistość Boga, stanowią faktycznie argument przemawiający zdecydowanie za Jednością Boga oraz stanowią swoiste powinowactwo ze stworzeniem człowieka i jego naturalnych sił, i zdolności. Sura ta w dalszym ciągu omawia ten ważny temat, w którym mówi się, że zło rodzi się z niewłaściwego wykorzystywania danych przez Boga zdolności i że kiedykolwiek człowiek zaczyna tak postępować, Bóg zsyła Proroka, który ma nauczyć człowieka ponownie właściwego z nich korzystania. Następnie stwierdza się, że odłożenie kary Bożej jeszcze bardziej ośmiela niewiernych, chociaż zawsze związane jest z łaską Bożą. Prześladują oni swego Proroka i jego następców, ciesząc się fałszywą nadzieją, że w ten sposób uda im się osłabić wiarę wiernych. Lecz wiara wiernych pozostaje nietknięta i niezachwiana nawet w obliczu najsroższych prób i cierpień, podczas gdy niewierni w przypadku nieszczęść od razu porzucają swoje bałwochwalcze praktyki. Ponadto sura ta rzuca nieco światła na temat tego, że niereligijność jest wynikiem braku wiary w Życie po śmierci lub wynikiem niepowodzenia niewiernych w zawiązywaniu bliskiego kontaktu z Bogiem. Ten podwójny brak wiary dodaje im odwagi w odrzucaniu prawdy. Opozycja wobec Proroków ze strony niewiernych okazuje się dość naturalna, ponieważ jedynie ci ludzie poszukują Boga, którzy w jakiś naturalny sposób złączeni są ze sprawami duchowymi, jako że ludzie głusi duchowo nie są w stanie słyszeć Głosu Bożego. Widzą oni jeden Znak po drugim, lecz nadal powtarzają jak papuga, że nie pokazano im żadnego Znaku. Oponenci Świętego Proroka widzieli wiele Znaków, lecz z żadnego nie skorzystali. Dlatego też ostrzega się ich, że dojrzą jedynie Znak kary. Bóg jednak nie spieszy się z wymierzaniem kary. Dopiero wtedy niewierni zostają ukarani, kiedy świadomie i stale zamykają wrota skruchy i uparcie odrzucają Posłannictwo Boże. Następnie powiada się, że jedynie ci, którzy boją się Boga w swoich sercach, przyjmują prawdę. Nadmienia się także, że Święty Prorok zwraca się jedynie do tych, którzy znają bojaźń Bożą. W przypadku innych najpierw w ich sercach musi narodzić się ta bojaźń przed Bogiem, a dopiero później będą mogli skorzystać właściwie ze wszystkiego. Ponadto stwierdza się, że dla postępu Islamu najważniejszym jest, aby zwracać szczególną uwagę na duchowe nauczanie wiernych, ponieważ Prorok jest człowiekiem śmiertelnym i pewnego dnia umrze, za nim zaś pozostanie jedynie społeczność wiernych, by głosić i szerzyć Posłannictwo Boże. Następnie mówi się niewiernym, że źle postępują, starając się odnaleźć jakieś błędy u Świętego Proroka, tylko dlatego, że obiecana kara jeszcze na nich nie spadła. Powiada się im, że ukaranie krnąbrnych, przechwalających się, tych, którzy odrzucają

prawdę, leży całkowicie w rękach Boga, który uczyni to wtedy, kiedy uzna za najstosowniejsze. Może się bowiem zdarzyć tak, że ktoś, kto dzisiaj odrzuca prawdę i jest jej wrogiem, przez co zdaje się zasługiwać na karę Bożą, jutro zmieni się wewnętrznie i zasłuży sobie na Bożą łaskę. Tak zatem nałożenie kary lub jej wstrzymanie zależy jedynie od Boga. Sura ta eksponuje następnie fałszywość doktryny politeistycznej, wykorzystując do tego celu sprzeczkę patriarchy Abrahama z jego ludem. Następnie mówi się o błogosławieństwach i łaskach zesłanych na niego i jego potomków przez Boga, ponieważ oni właśnie wkładali wszystkie swoje wysiłki w szerzenie prawdy na świecie. Sura ta mówi dalej, że misja Posłańców Bożych nigdy nie ponosi klęski. Tak jak deszcz daje ziemi duchowo ubogiej płodność i świeżość oraz tak jak nie jest możliwym prawdziwe uświadomienie sobie Boga bez Jego osobistego objawienia się ludziom, koniecznym jest, aby co jakiś czas pojawiali się Posłańcy Boga, bowiem przez nich Bóg objawia się światu. Dalej powiada się, że dla osiągnięcia prawdziwej wiary całkowita i zdrowa zmiana serca stanowi *sine qua non*. Bez tej zmiany nie mają znaczenia nawet Znaki i cuda. Następnie przeciwstawia się sobie Nauki Islamu, które odpowiadają i zaspokajają wszelkie wymagania rozsądku i sprawiedliwości, doktrynom i praktykom bałwochwalców, które to doktryny nie wspierają się na żadnych rozsądnych podstawach. Przy końcu tej sury mówi się nam, że Koran został objawiony, aby wynieść i uszanować nawet te narody, którym do tej pory nie zostało dane żadne objawienie i aby nie cierpiały one z powodu niższości wobec Ludu Księgi. Posłannictwo Koranu, w przeciwieństwie do posłannictwa wcześniej objawionych Pism, przeznaczone jest dla całej ludzkości oraz stara się ono ustanowić prawdziwy i trwały pokój pomiędzy różnymi częściami ludzkości, jak i pomiędzy człowiekiem i jego Stwórcą.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ①

2. Wszelka chwała należy się Allachowi, który stworzył niebiosa i ziemię oraz uczynił, iż powstała[817] ciemność i światło, lecz mimo to [b]ci, którzy nie wierzą, ustanawiają równych ich Panu.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ۖ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ②

3. On jest tym, [c]który stworzył was z gliny, a później naznaczył termin.[818] Istnieje też [d]inny termin ustanowiony przez Niego.[819] A jednak wątpicie.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلًا ۖ وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِندَهُ ۖ ثُمَّ أَنتُمْ تَمْتَرُونَ ③

4. I [e]On to jest Allachem, Bogiem, zarówno w niebiosach, jak i na ziemi.[820] On wie, co wyjawiacie i znasze tajemnice. On zna również wasze zarobki.

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ ۖ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ④

5. I [f]nie przychodzi do nich żaden Znak Znaków[821] od ich Pana, aby się od niego nie odwrócili.

وَمَا تَأْتِيهِم مِّنْ آيَةٍ مِّنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ⑤

[a]Patrz 1,1. [b]6,151; 27,61. [c]15,27; 23,13; 32,8; 37,12; 38,72. [d]71,5. [e]43,85. [f]21,3; 26,6; 36,47.

817. Słowo *Ja'ala* jest czasami synonimicznie używane ze słowem *Khalaqa* (stworzył); lecz podczas gdy to drugie słowo ma sens stworzenia rzeczy po uprzednim obmierzeniu i zaplanowaniu jej, to to pierwsze oznacza stworzenie jakiejś rzeczy w konkretnym stanie i warunkach, albo przeznaczenie jej do jakiegoś określonego celu (Lane). Bałwochwalstwo jest, jak się zdaje, oparte na dwóch teoriach. Hindusi są największymi propagatorami teorii, że Bóg oddelegował swoje moce do określonych istot. Zoroastryzm polega na wierze w dwóch bogów – Ormuzd – boga światła, oraz Ahriman – boga ciemności. Obecny werset odrzuca obie te teorie i powiada, że Bóg jest stwórcą nieba i ziemi oraz że On jest także Stwórcą światła i ciemności. A ponieważ wszelka potęga i chwała należą do Niego, to po cóż miałby przekazywać swoje moce i zlecać część swojego dzieła innym?

818. Zarówno stworzenie człowieka, jak i jego śmierci (wyznaczenie terminu) omawia się tutaj jako dzieło litości Bożej.

819. Pierwszy „termin" odnosi się do długości życia człowieka, zaś drugi „termin" ma związek z życiem wszechświata.

820. Werset ten nie oznacza, że Osoba Boga przenika niebo i ziemię. Oznacza on, że to wiedza Boża obejmuje cały wszechświat.

821. Ważnym dowodem wiedzy i potęgi Boga są proroctwa, jakie On objawia swoim Posłańcom oraz wsparcie i ochronę, jakimi ich obdarza w trudnych sytuacjach. Są one nazywane Znakami.

6. [a]Odrzucali zatem prawdę, kiedy do nich przybywała, lecz wkrótce nadejdą do nich nowiny[822] o tym, z czego szydzili.

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ
أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ٦

7. Azaliż nie widzą ile pokoleń[823] zniszczyliśmy przed nimi? [b]ustanowiliśmy ich na ziemi tak, jak nie ustanowiliśmy was[824] oraz [c]zesłaliśmy nad nich chmury, z których wylewał się obficie deszcz. Spowodowaliśmy, że popłynęły pod nimi strumienie, a potem zniszczyliśmy ich z powodu ich grzechów, po nich zaś wzbudziliśmy inne pokolenie.

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَّنَّاهُمْ
فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نُمَكِّنْ لَكُمْ وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ
مِدْرَارًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ
بِذُنُوبِهِمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ٧

8. I gdybyśmy zesłali ci pismo na pergaminie, a oni mogli dotknąć go rękami[825], to nawet wtedy niewierzący z pewnością powiedzieliby: „To nic innego jak wyraźne czary".

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ
لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ٨

9. Powiadają: [d]„Dlaczego nie został do niego zesłany anioł?" Lecz gdybyśmy zesłali anioła,[826] sprawa zostałaby zdecydowana i wtedy to nie zaznaliby ulgi.

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنْزَلْنَا مَلَكًا لَقُضِيَ
الْأَمْرُ ثُمَّ لَا يُنْظَرُونَ ٩

[a]26,7. [b]46,27. [c]11,53; 71,12. [d]2,211; 25,8.

822. *Anbā'* to liczba mnoga od słowa *Naba'*, które na ogół bywa w Koranie używane dla określenia ważnych wiadomości związanych z jakimś wielkim wydarzeniem (Kuliyyāt).

823. *Qarn* oznacza pokolenie ludzi poprzedzających lub żyjących po innym pokoleniu, tak jakby oba łączyły się; lud jednej epoki (Lane).

824. Słowa te nie oznaczają, że świat cofa się. Bez wątpienia jako całość posuwa się on naprzód, lecz niektóre starsze narody, które dotarły do wyżyn cywilizacji w przeszłości w pewnych dziedzinach sztuki i nauki tak, iż w tych specyficznych dziedzinach nie zdołały dorównać im pokolenia późniejsze. Na przykład, epoka współczesna, pomimo cudów, jakich dokonała w dziedzinie nauki, nadal z oniemieniem spogląda na niektóre dzieła starożytnej cywilizacji Egiptu.

825. Upewnili się, że była to rzecz niebiańska, a nie ziemska.

826. „Nadejście aniołów" oznacza natychmiastową karę Bożą.

10. I gdybyśmy jako Posłańca wyznaczyli anioła, uczynilibyśmy go podobnym do człowieka i w ten sposób pomylilibyśmy im to, co oni sami już mylą.[827]

وَلَوْ جَعَلْنَٰهُ مَلَكًا لَّجَعَلْنَٰهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِم
مَّا يَلْبِسُونَ ﴿١٠﴾

11. Zaprawdę [a]z wszystkich Posłańców szydzono przed tobą, jednakże to, z czego szydzono, ogarnęło tych spośród nich, którzy się z tego wyśmiewali.

وَلَقَدِ ٱسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ فَحَاقَ بِٱلَّذِينَ
سَخِرُوا۟ مِنْهُم مَّا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١١﴾ ع

12. Powiedz: [b]„Wyruszcie w świat i sprawdźcie, co się stało z tymi, którzy Proroków uważali za kłamców".

قُلْ سِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ ثُمَّ ٱنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ
ٱلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٢﴾

13. Powiedz: „Do kogo należy to, co jest w niebiosach i na ziemi?" Powiedz: „Do Allacha". [c]On sam sobie dał cechę litości.[828] [d]z pewnością nadal będzie was gromadził aż po Dzień Zmartwychwstania. Co do tego nie ma wątpliwości. Ci, którzy zrujnowali swe dusze, nie uwierzą.

قُل لِّمَن مَّا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ قُل لِّلَّهِ ۚ كَتَبَ عَلَىٰ
نَفْسِهِ ٱلرَّحْمَةَ ۚ لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ لَا رَيْبَ
فِيهِ ۚ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾

14. Do Niego należy wszystko, co istnieje w ciemności nocy i w świetle dnia. On to jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

وَلَهُۥ مَا سَكَنَ فِى ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ ۚ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ ﴿١٤﴾

15. Powiedz: „Czyż powinienem wziąć sobie innego obrońcę niż Allacha, [e]Stworzyciela[829] niebios i ziemi, który [f]karmi, a sam nie jest karmio-

قُلْ أَغَيْرَ ٱللَّهِ أَتَّخِذُ وَلِيًّا فَاطِرِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ
وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ ۗ قُلْ إِنِّىٓ أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ

[a]21,42. [b]3,138; 22,47; 27,70. [c]6,55; 7,157. [d]3,10; 4,88; 45,27. [e]12,102; 14,11; 35,2; 39,47. [f]20,133; 51,48-59.

827. Werset ten przedstawia głupotę niewiernych i ich żądania, aby przybył do nich anioł, by nimi kierować.

828. Ponieważ wszystkie rzeczy w niebie i na ziemi należą do Allacha, należą do niego także wrogowie Wiary. Nikt nie chciałby niszczyć swojego dzieła, a tym bardziej jeśli chodzi o Boga. On jest litościwy i daje niewiernym wytchnienie, aby mogli okazać skruchę i otrzymać litość.

829. Słowo *Fātir*, kiedy używa się go w odniesieniu do Boga, oznacza Stwórcę, Autora, Inicjatora.

ny?" Powiedz: [a]„Rozkazano mi, abym był pierwszym z tych, którzy się poddają". I nie bądź spośród tych, którzy przypisują Allachowi równych.

أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٥﴾

16. Powiedz: „Zaiste, [b]boję się kary strasznego dnia, gdybym miał być nieposłuszny".[830]

قُلْ إِنِّيٓ أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٦﴾

17. Od kogo zostanie ona odsunięta w owym dniu, temu zaiste Allach okazuje litość. To[831] właśnie jest wyraźnym osiągnięciem.

مَنْ يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُ ۚ وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ
الْمُبِينُ ﴿١٧﴾

18. A [c]jeśli Allach dotknąłby cię nieszczęściem, nikt nie mógłby go odsunąć poza Nim. A jeśli obdarzy cię On szczęściem, wtedy ma władzę czynienia wszystkiego, czego tylko zechce.

وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ ۖ
وَإِنْ يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٨﴾

19. [d]On to jest Najwyższym[832] ponad swymi sługami; On jest Mądry, Wszechwiedzący.

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ ۚ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١٩﴾

20. Powiedz: „Cóż ma największą wagę jako świadectwo?" Powiedz: [e]„Allach jest Świadkiem[833] pomiędzy mną i wami. Ten oto Koran został mi objawiony, abym przy jego pomocy mógł ostrzegać was, jak i wszystkich innych, do których dotrze, przed nadchodzącą karą. Cóż, czyż rzeczywiście zaświadczylibyście, że oprócz Allacha istnieją inni bogowie?" Powiedz: „Nie daję świadectwa

قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً ۖ قُلِ اللَّهُ ۖ شَهِيدٌ بَيْنِي
وَبَيْنَكُمْ ۚ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَٰذَا الْقُرْآنُ لِأُنْذِرَكُمْ بِهِ
وَمَنْ بَلَغَ ۚ أَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ آلِهَةً
أُخْرَىٰ ۚ قُلْ لَا أَشْهَدُ ۚ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ وَ

[a]6,164; 39,13. [b]10,16; 39,14. [c]10,108. [d]6,62. [e]4,167; 13,44; 29,53.

830. Werset ten stanowi mocne napomnienie wobec ludzi, aby zawsze byli posłuszni Bogu, nie zaś, żeby Święty Prorok kiedykolwiek był Mu nieposłuszny.

831. Dhalika może oznaczać albo „oddalenie kary" albo „litość".

832. Boski atrybut *al-Qāhir* obala teorię, jakoby materia i dusza współistniały z Bogiem, a nie były przez Niego stworzone. Gdyby nie były przez Niego stworzone, to nie miałby On żadnego prawa ani możliwości podporządkowywania ich sobie czy rządzenia nimi.

833. Bóg daje świadectwo na trzy różne sposoby – w objawieniu Koranu. To pierwszy świadek. O drugim i trzecim mówi się w następnych wersetach.

temu". Powiedz: „On jest jedynym Bogiem, a i z pewnością nie jestem winny tego, co wy Jemu przypisujecie".

إنني بريء مما تشركون ⑳

21. [a]Ci, którym daliśmy Księgę, uznają Go tak, jak uznają[834] swoich synów. Jednak ci, którzy rujnują swe dusze, ci nie uwierzą.

الذين آتيناهم الكتاب يعرفونه كما يعرفون
أبناءهم الذين خسروا أنفسهم فهم لا يؤمنون ㉑

22. Bo [b]któż jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, który wymyśla kłamstwa przeciwko Allachowi lub traktuje Jego Znaki jak kłamstwa? Zaprawdę, niesprawiedliwym nie będzie się wiodło.[835]

ومن أظلم ممن افترى على الله كذبا أو كذب
بآياته إنه لا يفلح الظالمون ㉒

23. [c]Pomyślcie o dniu, w którym zbierzemy ich wszystkich. Wówczas powiemy do tych, którzy przypisywali równych Allachowi: „Gdzież są ci równi, o których mówiliście i zapewnialiście?"[836]

ويوم نحشرهم جميعا ثم نقول للذين أشركوا
أين شركاؤكم الذين كنتم تزعمون ㉓

24. Wtedy nie będą mieć wytłumaczenia poza tym, że powiedzą: „Na Allacha, Pana naszego, nie byliśmy bałwochwalcami".[837]

ثم لم تكن فتنتهم إلا أن قالوا والله ربنا ما
كنا مشركين ㉔

25. Spójrz, jak będą kłamać przeciwko sobie samym. [d]To zaś, co wyssali sobie z palca, zawiedzie ich.

انظر كيف كذبوا على أنفسهم وضل عنهم ما كانوا
يفترون ㉕

26. Wśród nich są i tacy, [e]którzy ciebie słuchają. [f]My jednak okryliśmy ich serca zasłoną, by nie zrozumieli, i zatkaliśmy im uszy. I nawet jeśli ujrzą wszelki Znak, nie uwierzą weń tak sa-

ومنهم من يستمع إليك وجعلنا على قلوبهم
أكنة أن يفقهوه وفي آذانهم وقرا وإن يروا

[a]2,147. [b]6,94; 7,38; 10,18; 11,19; 61,8. [c]10,39. [d]7,54; 11,22. [e]10,43; 17,48. [f]17,47; 41,6.

834. Proroka (a właściwie niczego, co dotyczy wiary) nie rozpoznaje się na początku. Poznaje się go tylko tak jak ojciec poznaje swojego syna, bardziej na zasadzie prawdopodobieństwa niż stuprocentowej pewności. Wiara zawsze musi zaczynać się gdzieś w sferach niewidocznych.

835. Trzeci rodzaj dowodu opiera się na rozumie ludzkim. Każdy rozsądny człowiek przyzna, że jeśli ktoś twierdzi, że przemawia w imieniu Boga i jednocześnie tworzy przeciw Niemu kłamstwa, skończy swe życie w całkowitym niepowodzeniu i zniszczeniu. Z drugiej strony ci, którzy przeciwstawiają się Bożemu Posłańcowi, nigdy nie doznają dobrobytu, a ich wysiłki zmierzające do zahamowania lub cofnięcia postępu nowej Wiary kończą się całkowitym niepowodzeniem.

836. Uznaliście, mówiliście o, utrzymywaliście.

837. Patrz strona następna.

mo jak ci, którzy przychodząc do ciebie i dyskutując z tobą, będąc niewiernymi, powiadają: „To są tylko bajki z pradawnych czasów".

كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا حَتَّى إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ
يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٦﴾

27. Także i innym zabraniają oni wierzyć, jak również sami siebie trzymają od tego z daleka.[838] Jednakże nie rujnują nikogo innego tylko samych siebie, tylko że tego nie pojmują.

وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْأَوْنَ عَنْهُ وَإِنْ يُهْلِكُونَ
إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٧﴾

28. I gdybyś tylko mógł ujrzeć, [a]kiedy będą musieli stanąć przed Ogniem! [b]Powiedzą: „O, gdybyśmy tak mogli być odesłani! Wtedy nie traktowalibyśmy Znaków od Pana jak kłamstwa i znaleźlibyśmy się wśród wierzących".

وَلَوْ تَرَى إِذْ وُقِفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ وَ
لَا نُكَذِّبَ بِآيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٨﴾

29. Nie, to, co przedtem ukrywali, stało się teraz dla nich jasne.[839] Lecz gdyby ich odesłano, z pewnością powróciliby do tego, czego im się zabrania. To z pewnością oni są kłamcami.

بَلْ بَدَا لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رُدُّوا
لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٢٩﴾

30. I powiadają: [c]„Nie ma niczego innego poza naszym obecnym życiem i nie będziemy podniesieni z martwych".

وَقَالُوا إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٣٠﴾

31. I gdybyś mógł tylko ujrzeć, kiedy będą musieli stanąć przed ich Panem. [d]Powie On: „Czyż to drugie życie nie jest prawdą?" Oni powiedzą: „Tak, na Boga". On zaś powie: „Zatem skosztujcie kary, albowiem nie uwierzyliście".

وَلَوْ تَرَى إِذْ وُقِفُوا عَلَى رَبِّهِمْ قَالَ أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ
قَالُوا بَلَى وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ
ع تَكْفُرُونَ ﴿٣١﴾

[a]46,35. [b]2,168; 23,100-101; 26,103; 39,59. [c]23,38; 44,36; 45,25. [d]46,35.

837. To zaprzeczenie ze strony bałwochwalców będzie w rzeczywistości wyznaniem ich beznadziejności oraz błaganiem o litość Bożą.

838. Werset ten stanowi elokwentny komentarz o ujmującej sile Koranu.

839. Słowa „stało się dla nich jasne" oznaczają, że nawet wrogowie Proroków Boga uświadamiali sobie w jakiś sposób prawdę Posłańców Bożych; jednak z powodu ich przewrotności i krną-

32. [a]Zaiste ci przegrają, którzy zaprzeczają spotkaniu z Allachem, tak samo jak powiedzą, gdy nieoczekiwanie przyjdzie ich Godzina: [b]„O, jakże nam żal, że zlekceważyliśmy tę Godzinę!" I dźwigać będą swe brzemię na barkach.[840] Zaprawdę, złem jest to, co dźwigają.

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَتْهُمُ
السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا يَا حَسْرَتَنَا عَلَىٰ مَا فَرَّطْنَا فِيهَا
وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ ۚ أَلَا سَاءَ مَا
يَزِرُونَ ﴿٣٢﴾

33. A [c]życie tego świata jest ledwie sportem i rozrywką. I z pewnością [d]mieszkanie Życia Przyszłego jest lepsze dla tych, którzy są sprawiedliwi. Czyż zatem nie pojmujecie?

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ ۖ وَلَلدَّارُ الْآخِرَةُ
خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ ۗ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٣﴾

34. Zaprawdę wiemy, że [e]to, co oni powiadają, martwi cię, albowiem z pewnością nie ciebie oskarżają o fałszywość. Złoczyńcy bowiem odrzucają Znaki Allacha.[841]

قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ ۖ فَإِنَّهُمْ لَا
يُكَذِّبُونَكَ وَلَٰكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٣٤﴾

35. I rzeczywiście, odrzucano Posłańców przed tobą,[842] lecz nie zważając na odrzucenie i prześladowania pozostawali cierpliwi aż do czasu [f]nadejścia naszej pomocy. [g]Nie ma nikogo, kto mógłby zmienić słowa Allacha.[843] Zaprawdę, otrzymałeś już niektóre nowiny o Posłańcach.

وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا
وَأُوذُوا حَتَّىٰ أَتَاهُمْ نَصْرُنَا ۚ وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ۚ
وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَبَإِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٥﴾

[a]10,46. [b]2,168. [c]29,65; 47,37; 57,21. [d]7,170; 12,110. [e]15,98; 16,104. [f]2,215; 40,52. [g]9,116.

brności starają się oni stłumić takie myśli. Jednakże w Dniu Sądu te nikłe ich myśli, które starali się przez całe życie ukrywać, staną się wyraźne, a prawdomówność Proroków, co do której mieli maleńkie przebłyski świadomości, stanie się jawna.

840. Werset ten oznacza, że ich brzemiona będą niezwykle ciężkie.

841. Święty Prorok pełen był mleka uprzejmości ludzkiej. Nie zatrważało go to, co mówili o nim niewierni. Popadał w smutek nie dlatego, że niewierni oskarżali go o fałszywość, lecz dlatego, iż odrzucając Znaki Allacha zamykali przed sobą wrota litości Bożej.

842. Bóg z miłością zwraca się do Świętego Proroka tymi słowami pocieszenia i ulgi. Mówi mu, że Prorocy przed nim także byli odrzucani i tak samo z nich szydzono.

843. Niezmienne jest Prawo Boże, które mówi, że Bóg przychodzi z pomocą swoim Prorokom, zaś napełnia żalem ich wrogów.

36. A jeśli fakt, że się odwracają, jest dla ciebie bolesny, to o ile potrafisz odnaleźć drogę do ziemi[844] lub drabinę do nieba i sprowadzić dla nich Znak – możesz to uczynić. [a]I gdyby Allach wzmocnił swą wolę, z pewnością wszystkich ich zebrałby pod swym drogowskazem. Nie bądź zatem spośród tych, którym brakuje wiedzy.

وَإِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَن
تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُم
بِآيَةٍ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَىٰ ۚ فَلَا
تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٦﴾

37. Jedynie ci potrafią przyjąć prawdę, którzy słuchają. A jeśli chodzi o zmarłych[844A], Allach podniesie ich do życia[845] i wtedy wszyscy oni na powrót będą do Niego sprowadzeni.

إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ ۘ وَالْمَوْتَىٰ يَبْعَثُهُمُ
اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٣٧﴾

38. Powiadają: [b]„Dlaczego ani jeden Znak nie został mu zesłany od jego Pana?" Powiedz: „Zaprawdę, Allach posiada moc, by zesłać Znak, lecz większość z nich o tym nie wie".

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ ۚ قُلْ إِنَّ اللَّهَ
قَادِرٌ عَلَىٰ أَن يُنَزِّلَ آيَةً وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا
يَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

[a]5,49; 6,150; 11,119; 13,32; 16,10. [b]10,21; 29,51.

844. Słowa „odnaleźć drogę do ziemi" oznaczają „wykorzystywać ziemskie środki", to znaczy, głosić i szerzyć prawdę. Natomiast słowa „drabina do nieba" oznaczają „wykorzystywanie środków duchowych", to znaczy, modlenie się do Boga o kierowanie niewiernymi, itp. Modlitwa rzeczywiście jest drabiną, po której człowiek może duchowo wznieść się do nieba. Powiada się, iż Święty Prorok wykorzystywał oba te środki. Słowo *Jāhil*, jak w 2,274, oznacza „kogoś niewiedzącego" lub „niezaznajomionego". Święty Prorok jest tutaj napominany, aby nie pozostawał niezaznajomiony z prawem Bożym w tej kwestii. Werset ten rzuca także światło na wielką troskę Świętego Proroka o duchowy dobrobyt swego ludu. Był on gotów użyć wszelkich środków, by okazać im znak, nawet gdyby musiał „szukać przejścia do ziemi lub drabiny do nieba".

844A. Wskazuje to na fakt, że słowo *Mautā* jest także używane w Koranie w odniesieniu do ludzi pozbawionych prawdy.

845. Werset ten mówi o dwóch kategoriach ludzi: (a) Tych, którzy są dobrzy w sercu oraz słuchają i chętnie przyjmują prawdę; oraz (b) tych, którzy są potencjalnie martwi, ale mogą jeszcze doznać regeneracji duchowej. Bóg poruszy ich jakimś Znakiem i wtedy także i oni słuchać będą, i przyjmą Islam.

39. [a]Nie ma zwierzęcia, które pełza po ziemi, ani ptaka, który fruwa na swych dwóch skrzydłach, lecz są to społeczeństwa[846] podobne do was. [b]Nie pominęliśmy niczego w tej Księdze. Wtedy to przed ich Panem wszyscy oni zostaną zgromadzeni.

وَمَا مِن دَآبَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَٓائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ
إِلَّآ أُمَمٌ أَمْثَالُكُم مَّا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَٰبِ مِن شَيْءٍ ثُمَّ
إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ﴿٣٩﴾

40. [c]Ci, którzy odrzucili Nasze Znaki, są głusi i niemi, w zupełnej ciemności. Komu zechce pozwala Allach zejść z drogi i kogo zechce umieszcza na właściwej drodze.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَٰتِنَا صُمٌّ وَبُكْمٌ فِي الظُّلُمَٰتِ ۗ
مَن يَشَإِ اللَّهُ يُضْلِلْهُ ۖ وَمَن يَشَأْ يَجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ
مُّسْتَقِيمٍ ﴿٤٠﴾

41. Powiedz: [d]„Odpowiedzcie mi. Czy, jeśli spadnie na was kara od Allacha lub nadejdzie wasza Godzina[847], zwrócicie się do kogokolwiek innego niż Allach, jeśliście prawdomówni?

قُلْ أَرَءَيْتَكُمْ إِنْ أَتَىٰكُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَتَتْكُمُ السَّاعَةُ
أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٤١﴾

42. Nie, [e]zwrócicie się właśnie do niego, a wtedy On, jeśli taka będzie Jego wola, usunie to, o co prosicie Go, by usunął, a zapomnicie o tym, co Mu przypisywaliście".[848]

بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِن شَآءَ
وَتَنسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ ﴿٤٢﴾ ع

[a]11,7, 57. [b]16,90. [c]2,19, 172; 27, 81-82; 30,53-54. [d]6,48; 12,108; 43,67; [e]10,23-24.

846. Werset ten wskazuje, że nawet ptaki i insekty, jak mrówki, potrafią ze zmian atmosferycznych zrozumieć, że zbliża się burza, a takie zwierzęta jak psy rozumieją polecania swoich właścicieli. Tymczasem głupi niewierni nie widzą pisma na ścianie i nie uświadamiają sobie, że odrzucając Świętego Proroka, ściągają na swoje głowy gniew Boży. Ostrzega się ich, że wszystkie ich uczynki zostały zapisane i że kiedyś będą musieli się z nich rozliczyć. Wydaje się, że werset ten wskazuje dalej na dwie kategorie ludzi: (a) Tych, którzy jak zwierzęta całkowicie przywiązani są do ziemi, a całe ich życie ogranicza się do zaspokajania ich pragnień fizycznych. (b) Tych, którzy jak ptaki wznoszą się wysoko w regiony duchowe – osoby wielce duchowe przyrównuje się w Koranie do ptaków (3,50).

847. Słowo „godzina" odnosi się do godziny ostatecznego zwycięstwa Islamu lub do godziny upadku Mekki.

848. Słowa „zapominacie o tym, co z Nim łączycie" spełniły się dosłownie w dniu Upadku Mekki. Owego dnia mieszkańcy Mekki stracili swą wiarę w bożków, jak w obecności Świętego Proroka szczerze wyznali Abū Sufyān oraz jego żona Hindah i inni ludzie. Ostatecznie bałwochwalstwo całkowicie znikło na terenach Arabii.

43. Zaiste wysyłaliśmy Posłańców do różnych ludów przed tobą. Później [a]zsyłaliśmy na nie biedę i wrogość[849], aby mogły się upokorzyć.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسَاءِ
وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ﴿٤٣﴾

44. Dlaczego, wobec tego,[850] gdy nasza kara spadła na nich, nie okazali pokory? [b]Ich serca zatwardziły się jeszcze bardziej, a [c]Szatan, wszystko, co czynili, uczynił takim, iż wydawało im się uczciwe.

فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُم بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَٰكِن قَسَتْ قُلُوبُهُمْ
وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٤﴾

45. Kiedy [d]zapomnieli o tym, czym byli napominani, a My otworzyliśmy przed nimi wrota wszystkich rzeczy, wtedy, nawet gdy radowali się z tego, co otrzymali, [e]chwyciliśmy ich niespodzianie i – patrzcie! – wpadli w krańcową rozpacz.

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ
شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُم بَغْتَةً
فَإِذَا هُم مُّبْلِسُونَ ﴿٤٥﴾

46. [f]W ten sposób ostatnia pozostałość[851] ludu, który czynił zło, została odcięta i wszelka chwała należy się Allachowi, Panu wszystkich światów.

فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا ۚ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾

47. Powiedz: „Odpowiedzcie mi. [g]Jeśliby Allach odebrał wam słuch i wzrok i zapieczętował wasze serca, to jakiż bóg inny poza Nim mógłby je wam przywrócić?" Spójrz, jak objaśniamy na różne sposoby te Znaki, a mimo to oni odwracają się.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ
عَلَىٰ قُلُوبِكُم مَّنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُم بِهِ ۗ انظُرْ
كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ ﴿٤٧﴾

[a]7,95. [b]2,75; 57,17. [c]6,123; 8,49; 16,64; 29,39; [d]5,14; 7,166. [e]7,96; 39,56. [f]7,73; 15,67. [g]2,8; 16,109; 45,24.

849. Poprzednie wersety mówiły o karze Bożej w ogóle. W tym wersecie wymienia się różne jej formy.

850. Słowa *lau lā* nie są tutaj użyte do wyrażenia zwykłego pytania, lecz także dla wyrażenia uczucia żalu. W ten sposób werset ten oznacza: „Powinni byli okazać przed Bogiem pokorę; szkoda, że tak nie uczynili".

851. *Dābir* oznacza resztki ludu; korzenie, rasę itp. Słowa *Quti'a Dābir al-Qaum* oznaczają: (1) Lud ten został wyrżnięty do ostatniego człowieka. (2) Przywódcy tego ludu zostali ścięci tak, jak drzewo odcina się przy samych korzeniach. (3) Następcy przywódców zostali ścięci, to znaczy, przywódcy zostali pozbawieni swojej władzy politycznej, ponieważ polityczna władza przywódców zależy od siły ich następców.

48. Powiedz: „Jak uważacie? [a]Czy gdyby kara od Allacha spadła na was nagle lub otwarcie, to zniszczony zostałby ktokolwiek inny poza tymi, którzy czynią zło?"

قُلْ أَرَءَيْتَكُمْ إِنْ أَتَىٰكُمْ عَذَابُ ٱللَّهِ بَغْتَةً أَوْ
جَهْرَةً هَلْ يُهْلَكُ إِلَّا ٱلْقَوْمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ﴿٤٨﴾

49. [b]Wysyłamy Posłańców właśnie jako głosicieli dobrej nowiny oraz jako tych, którzy ostrzegają. [c]Tak zatem ci, którzy wierzą i zmieniają się, na nich nie spadnie strach ani nie będą żałować.

وَمَا نُرْسِلُ ٱلْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
فَمَنْ ءَامَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ ﴿٤٩﴾

50. [d]Na tych zaś, którzy odrzucają Nasze Znaki, na nich spadnie kara, albowiem nie okazali posłuszeństwa.

وَٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا يَمَسُّهُمُ ٱلْعَذَابُ بِمَا كَانُوا۟
يَفْسُقُونَ ﴿٥٠﴾

51. Powiedz: [e]„Nie mówię wam: Mam skarby Allacha, ani nie znam tego, co niewidzialne. Nie mówię też: Jestem aniołem, [f]idę jedynie za tym, co jest mi objawiane". Powiedz: „Czyż mogą być podobni, człowiek ślepy i ten, który widzi?" Czyż zatem nie zastanowicie się?

قُل لَّآ أَقُولُ لَكُمْ عِندِى خَزَآئِنُ ٱللَّهِ وَلَآ أَعْلَمُ
ٱلْغَيْبَ وَلَآ أَقُولُ لَكُمْ إِنِّى مَلَكٌ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا
يُوحَىٰٓ إِلَىَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِى ٱلْأَعْمَىٰ وَٱلْبَصِيرُ أَفَلَا
تَتَفَكَّرُونَ ﴿٥١﴾ ع

52. I w ten sposób ostrzeż tych, którzy obawiają się, że zostaną zgromadzeni przed ich Panem, iż nie znajdą przyjaciela ni wstawiennika poza Nim, aby się stali sprawiedliwi.

وَأَنذِرْ بِهِ ٱلَّذِينَ يَخَافُونَ أَن يُحْشَرُوٓا۟ إِلَىٰ رَبِّهِمْ
لَيْسَ لَهُم مِّن دُونِهِۦ وَلِىٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَّعَلَّهُمْ
يَتَّقُونَ ﴿٥٢﴾

53. I [g]nie odciągaj tych, którzy zwracają się do swego Pana rano i wieczorem, [h]starając Mu się przypodobać.[852] Ty w ogóle nie jesteś za nich odpowiedzialny, ani oni w ogóle nie są odpowiedzialni za ciebie. Jeślibyś zatem spróbował ich odwodzić, będziesz spośród niegodziwych.

وَلَا تَطْرُدِ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِٱلْغَدَوٰةِ وَٱلْعَشِىِّ
يُرِيدُونَ وَجْهَهُۥ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَىْءٍ
وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِم مِّن شَىْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ
مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٥٣﴾

[a]6,41; 10,51; 12,108; 43,67. [b]4,166; 5,20; 18,57. [c]5,70; 7,36. [d]3,12; 5,11; 7,37; 73; 10,74; 22,58. [e]11,32. [f]10,16; 46,10. [g]11,30; [h]18,29.

852. *Wajh* oznacza przyjemność; oblicze; samą rzecz (2,113).

54. W podobny sposób wystawialiśmy na próbę jednych przy pomocy innych, aby mogli rzec: [a]„Czyliż to ci,[853], których spośród nas Allach obdarzył łaską?" Czy Allach nie zna najlepiej tych, którzy są wdzięczni?

وَكَذَٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِّيَقُولُوا أَهَٰؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّن بَيْنِنَا ۗ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ ﴿٥٤﴾

55. A kiedy ci, którzy wierzą w Nasze Znaki, przyjdą do ciebie, powiedz: „Pokój z wami! [b]Pan wasz postanowił sam okazać wam litość, aby [c]każdy z was, kto uczyni zło z powodu ignorancji, a później okaże skruchę i zmieni się – wówczas On najbardziej przebacza i jest Litościwy".

وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ۖ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ ۖ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنكُمْ سُوءًا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِن بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥٥﴾

56. W ten sposób wyjaśniamy Znaki, aby prawda stała się jasna i aby drogi grzeszników zostały obnażone.

ع وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٥٦﴾

57. Powiedz: „Nie wolno mi czcić tych, do których poza Allachem wy się zwracacie". Powiedz: [d]„Nie pójdę za waszymi przyziemnymi pragnieniami. W ten bowiem sposób zszedłbym z drogi i nie znajdowałbym się wśród tych, którzy są właściwie kierowani".

قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ ۚ قُل لَّا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ ۙ قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿٥٧﴾

58. Powiedz: [e]„Zajmuję to stanowisko na podstawie wyraźnych dowodów od mego Pana, wy zaś odrzucacie je. To, czego ponaglenia pragniecie, nie jest w mojej mocy. [f]Decyzja należy wyłącznie do Allacha. To On wyjaśnia prawdę i On jest Najlepszym z Sędziów".

قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي وَكَذَّبْتُم بِهِ ۚ مَا عِندِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ ۚ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ ۖ يَقُصُّ الْحَقَّ ۖ وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ ﴿٥٨﴾

59. Powiedz: [g]„Gdyby to, czego ponaglenia pragniecie, znajdowało się w mojej mocy, z pewnością cała sprawa rozstrzygnięta zostałaby pomiędzy mną i wami. Allach najlepiej zna niesprawiedliwych".

قُل لَّوْ أَنَّ عِندِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَقُضِيَ الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ۗ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ﴿٥٩﴾

[a]11,28. [b]6,13; 7,157. [c]4,18; 16,120. [d]5,50; 42,16. [e]11,64; 12,109. [f]12,41, 68. [g]9,6; 10,12.

853. Na ogół obecność ludzi biednych w społeczeństwie jest przeszkodą na drodze dla bogatych do przyjęcia nowego Posłannictwa.

60. To On jest w posiadaniu kluczy do niewidzialnego; nikt ich nie zna poza Nim. On zna wszystko, co znajduje się w ziemi oraz w morzu. I nie spadnie ani jeden liść, aby On o tym nie wiedział, ani nie ma jednego nawet ziarnka w głębokiej ciemności ziemi lub czegokolwiek zielonego czy suchego, aby nie było zapisane w zrozumiałej księdze.[854]

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ
مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا
وَلَا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ
إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦٠﴾

61. [a]I On jest tym, który bierze dusze wasze w nocy i wie, co czynicie za dnia[855], a potem budzi was na nowo, aby mógł wypełnić się wyznaczony termin.[856] Wtedy do Niego powracacie. Wtedy On wam powie o tym, co zwykliście byli czynić.

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُمْ
بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُسَمًّى ثُمَّ
ع ١٢ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦١﴾

[a]39,43.

854. Ten i następny werset przedstawia kierowniczą zasadę, że w mocy Świętego Proroka nie pozostaje sprawa ściągania kary na niewiernych, czego domagali się oni sami. Gdyby tak było, już dawno dostaliby to, na co zasługują i wtedy być może wielu ówczesnych wrogów Islamu – jak 'Umar oraz Khālid, którzy później odgrywali przewodnią rolę w szerzeniu i konsolidowaniu Islamu – zmarłoby w niewierze. Ponieważ jednak Bóg jest Wszechmocny i nie spieszy się z wymierzaniem kary oraz ponieważ dobrze zna wewnętrzne dzieła serca ludzkiego, wie kiedy i kogo ma ukarać. On sam wie dobrze na ile trudności lub ulga mogą wpływać na działanie człowieka i czy dobre uczynki człowieka mogą być zniweczone z innych powodów. On jeden wie o nasionach cnoty leżących w sercu człowieka oraz wie czy nasiona te wykiełkują, zaczną rosnąć i dadzą plon. On sam wie i może powiedzieć, czy człowiek, który zewnętrznie jest „suchy" i „pozbawiony wszelkiego duchowego życia" stanie się „zielony", kiedy otrzyma wodę niebieską, albo czy jest on „umarły" i nie sposób go już odzyskać. Krótko mówiąc, sam Bóg dobrze wszystko zna, zna wszelkie warunki, możliwości i potencjał i dlatego tylko On może powiedzieć, kogo trzeba ukarać, a kogo nie.

855. Jedynie Bóg zna warunki człowieka w nocy i jego uczynki w dzień. Wszelki bowiem czas znajduje się w zasięgu Jego kontroli i dlatego tylko On jest tym, który zna prawdziwy charakter ludzi pobożnych i niegodziwych, a w konsekwencji tylko On jest w stanie karać.

856. „Termin", o którym jest tutaj mowa, określony jest możliwościami i siłami, w jakie wyposażany jest człowiek w chwili narodzin. Przez to może on być wydłużany lub skracany zgodnie z dobrym lub niewłaściwym ich wykorzystywaniem. Nie mówi się tutaj o wiecznej wiedzy Bożej.

62. [a]On jest Najwyższy[857] nad swymi sługami i On [b]zsyła strażników, aby was strzegli aż do czasu, kiedy do kogoś z was nadejdzie śmierć, duszę waszą zabiorą nasi Posłańcy, a nie zawiodą.

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ
لَا يُفَرِّطُونَ ﴿٦٢﴾

63. Wtedy powracają do Allacha, ich prawdziwego Pana. Zaprawdę, do Niego należy sąd. A jest On najszybszym Rachmistrzem.

ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ ۚ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ
أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ ﴿٦٣﴾

64. Powiedz: [c]„Kto uwalnia was od nieszczęść[858] ziemi i morza, kiedy wołacie do Niego w pokorze i tajemnicy, powiadając: «Jeśli uwolni nas od tego, z pewnością będziemy spośród tych, którzy są wdzięczni»".

قُلْ مَنْ يُنَجِّيكُمْ مِنْ ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَدْعُونَهُ
تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً لَئِنْ أَنْجَانَا مِنْ هَٰذِهِ لَنَكُونَنَّ
مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٤﴾

65. Powiedz: „Allach uwalnia was od nich i od wszelkiego strapienia, a mimo to przypisujecie Mu równych".

قُلِ اللَّهُ يُنَجِّيكُمْ مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ أَنْتُمْ
تُشْرِكُونَ ﴿٦٥﴾

66. Powiedz: „On ma taką moc, by zesłać na was karę sponad was lub spod waszych stóp, albo by was pomieszać, dzieląc was na sekty, i pozwolić wam skosztować wzajemnej gwałtowności".[859] Spójrz, jak wyjaśniamy Znaki na różne sposoby, aby mogli zrozumieć!

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ
فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيَعًا
وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ ۗ انْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ
الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٦٦﴾

[a]6,19; 13,17. [b]13,12; 82,11. [c]10,23; 17,68; 29,66; 31,33.

857. Werset ten przedstawia jeszcze jeden powód, dlaczego sam Bóg ma prawo karać. On jest *Qāhir*, to znaczy, Potężny i włada wszystkim, dlatego może ukarać każde swoje stworzenie wedle swojej bezbłędnej wiedzy kiedy tylko zechce i uzna to za stosowne. Potężni nigdy nie spieszą się z wymierzaniem kary.

858. *Zulumāt* oznacza dosłownie „ciemność", tutaj zaś oznacza utrapienia, nieszczęścia; dla Arabów ciemność jest symbolem nieszczęścia.

859. „Kara z góry" (sponad) oznacza głód, trzęsienia ziemi, potopy, huragany, gnębienie słabych przez silnych, agonię umysłową, itp., zaś „kara z dołu" (spod) oznacza choroby, epidemie, bunt ludzi podległych, itp. Jest jeszcze kara niezgody, braku jedności, która kończy się często wojną domową. Wynika to ze słów „abyście poczuli wzajemny gwałt".

67. A [a]lud twój odrzucił to[860], choć jest to prawda. Powiedz: [b]„Nie jestem waszym strażnikiem".

وَكَذَّبَ بِهٖ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ ۭ قُلْ لَّسْتُ عَلَيْكُمْ
بِوَكِيْلٍ ۝٦٦

68. Dla każdego proroctwa istnieje wyznaczony czas[861] i wkrótce go poznacie.

لِكُلِّ نَبَاٍ مُّسْتَقَرٌّ ۡ وَّسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۝٦٧

69. A [c]kiedy zobaczysz tych, którzy oddają się próżnej rozmowie o Naszych Znakach, odwróć się od nich aż zajmą się rozmową inną od takiej. A gdyby Szatan spowodował, że zapomnisz, nie grzesz, pojednawszy się, z ludźmi nieprawymi.

وَاِذَا رَاَيْتَ الَّذِيْنَ يَخُوْضُوْنَ فِيْٓ اٰيٰتِنَا فَاَعْرِضْ
عَنْهُمْ حَتّٰى يَخُوْضُوْا فِيْ حَدِيْثٍ غَيْرِهٖ ۭ وَاِمَّا
يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطٰنُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرٰى مَعَ
الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ۝٦٨

70. [d]Ci, którzy są sprawiedliwi, nie są w ogóle odpowiedzialni za nich – ich obowiązkiem jest napominanie ich, aby bali się Allacha.

وَمَا عَلَى الَّذِيْنَ يَتَّقُوْنَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِّنْ شَيْءٍ
وَّلٰكِنْ ذِكْرٰى لَعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ ۝٦٩

71. oraz aby pozostawiali samych [e]tych, którzy swą religię traktują jak zabawę i rozrywkę i których życie doczesne omamiło. I napominaj poprzez to ludzi, aby ani jedna dusza nie skazana została na zatracenie z powodu tego, na co sobie zasłużyła. Nie będzie bowiem miała żadnego pomocnika ni wstawiennika oprócz Allacha. I nawet jeśli przedłoży najwspanialszy okup, nie będzie od niej przyjęty. Oto ci, którzy skazani zostali na zatracenie z powodu ich własnych uczynków. [f]Dostaną oni do wypicia wrzącą wodę i otrzymają żałosną karę, albowiem nie uwierzyli.

وَذَرِ الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا دِيْنَهُمْ لَعِبًا وَّلَهْوًا وَّغَرَّتْهُمُ
الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَذَكِّرْ بِهٖٓ اَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌۢ بِمَا كَسَبَتْ ۤۖ
لَيْسَ لَهَا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلِيٌّ وَّلَا شَفِيْعٌ ۚ وَاِنْ
تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ لَّا يُؤْخَذْ مِنْهَا ۭ اُولٰۗىِٕكَ الَّذِيْنَ
اُبْسِلُوْا بِمَا كَسَبُوْا ۚ لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيْمٍ وَّعَذَابٌ
اَلِيْمٌۢ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ۝٧٠ ع ١٣

[a]6,6. [b]39,42; 42,7. [c]4,141. [d]6,53. [e]58,5; 7,52; 8,36. [f]10,5.

860. Zaimek „to" odnosi się do (1) dyskutowanej sprawy; (2) Koranu; (3) kary Bożej. Biorąc pod uwagę to ostatnie znaczenie, słowa „to jest prawdą" oznaczają, że obiecana kara na pewno nadejdzie.

861. Werset ten oznacza, że Bóg w swej nieomylnej mądrości ustalił czas spełnienia każdego proroctwa. Tak zatem kara, która została obiecana tym, którzy odrzucają prawdę, także nadejdzie we właściwym dla niej czasie.

72. Powiedz: [a]„Czy powinniśmy zwracać się oprócz Allacha do tego, co ani nie może nam pomóc, ani zaszkodzić i czy powinniśmy odwrócić się na pięcie po tym jak Allach nami pokierował? Jak ten, którego zwiódł zły, pozostawiając go w oszołomieniu na ziemi[862], i który posiada towarzyszy proszących go o wskazówki słowami: «Przybądź do nas»". Powiedz: „Zaprawdę, przewodnictwo Allacha jest jedynym prawdziwym przewodnictwem, a nakazano nam podporządkować się Panu wszystkich światów".

قُلْ اَنَدْعُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا
وَنُرَدُّ عَلٰٓى اَعْقَابِنَا بَعْدَ اِذْ هَدٰىنَا اللّٰهُ كَالَّذِى
اسْتَهْوَتْهُ الشَّيٰطِيْنُ فِى الْاَرْضِ حَيْرَانَ لَهٗٓ اَصْحٰبٌ
يَّدْعُوْنَهٗٓ اِلَى الْهُدَى ائْتِنَا ۗ قُلْ اِنَّ هُدَى اللّٰهِ
هُوَ الْهُدٰى ۗ وَاُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٧٢﴾

73. „I otrzymaliśmy przykazanie: [a]«Przestrzegajcie Modlitwy i okazujcie przed Nim bojaźń». On jest tym, przed którym wszyscy zostaniecie zgromadzeni".

وَاَنْ اَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَاتَّقُوْهُ ۗ وَهُوَ الَّذِىْٓ اِلَيْهِ
تُحْشَرُوْنَ ﴿٧٣﴾

74. [b]On jest tym, który stworzył niebiosa i ziemię zgodnie z zasadami mądrości; a w dniu, kiedy powie: „Stań się!", tak się stanie. Jego Słowo jest prawdą i do Niego należeć będzie Królestwo w dniu, [c]kiedy odezwą się trąby.[863] On jest [d]Znawcą niewidzialnego i widzialnego. I On jest Mądry, Wszechwiedzący.

وَهُوَ الَّذِىْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ۗ وَيَوْمَ
يَقُوْلُ كُنْ فَيَكُوْنُ ۚ قَوْلُهُ الْحَقُّ ۗ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ
يُنْفَخُ فِى الصُّوْرِ ۗ عٰلِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ۗ وَهُوَ
الْحَكِيْمُ الْخَبِيْرُ ﴿٧٤﴾

[a]21,67; 22,74. [b]4,78; 22,79; 24,57. [c]14,20; 16,4; 29,45. [d]27,88; 39,69. [e]9,94; 13,10; 23,93; 39,47; 59,23.

862. Werset ten łączy przypadek bałwochwalcy z człowiekiem roztargnionym, który nie ma przed sobą ustalonego celu. Jednak prawdziwy wierny ma ustalony cel swojego życia. On zawsze modli się do Jedynego Boga z głębokim przekonaniem i nie zastanawia się nad roztargnionymi podobnymi bałwochwalcy.

863. Prorok Boży jest faktycznie trąbą, przez którą usłyszeć można Głos Boży, zaś jej brzmienie jest symbolem szerzenia jego nauk oraz wielkiej rewolucji, dzięki której dokona on w życiu ludzi wielkich zmian. Werset ten oznacza, że kiedy nauki Świętego Proroka zostaną szeroko rozpropagowane i przyjęte w świecie oraz kiedy islam, zatryumfuje, wtedy, widomy sposób powstanie Królestwo Boże na ziemi i tego dnia bożki zostaną rozbite na miazgę.

75. A przypomnijcie sobie czas, kiedy[d] Abraham powiedział do swego ojca, Āzara[864]: „Czy bierzesz sobie bożków za bogów? Zaiste, widzę, że ty i twój lud jesteście w błędzie”.

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ آزَرَ أَتَتَّخِذُ أَصْنَامًا آلِهَةً
إِنِّي أَرَاكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝

76. W ten sposób ukazaliśmy Abrahamowi Królestwo niebios i ziemi,[865] aby w pełni wiedział i aby był spośród tych, którzy mają pewność wiary.

وَكَذَٰلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ ۝

77. A kiedy pociemniała nad nim noc, ujrzał gwiazdę. Rzekł: „Czy to może być mój Pan?” Lecz kiedy zaszła, powiedział: „Nie lubię takich, którzy zachodzą”.

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَىٰ كَوْكَبًا قَالَ هَٰذَا رَبِّي
فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ ۝

[d] 19,43.

864. W Starym Testamencie imię ojca Abrahama to Terach (Rdz 11,26), zaś w Nowym Testamencie jest to imię Tare (Łk 3,34). Talmud zgadza się z Łukaszem. Euzebiusz, ojciec historii eklezjastycznej, jako imię ojca Abrahama podaje imię Āthar (Sale). Wykazuje to, że nawet wśród Żydów nie było jednomyślności co do imienia ojca Abrahama. Euzebiusz musiał mieć poważne powody, aby nie zgadzać się z Księgą Rodzaju oraz Łukaszem. Poprawną formą okazuje się Āthar, które później przekształcone zostało na Terach lub Tare. Āthar bardzo przypomina imię przedstawiane w Koranie (Āzar), przy czym istnieje zaledwie niewielka różnica w wymowie, a formy te są niemal identyczne. Dlatego autorzy chrześcijańscy nie mają powodu spierania się z Koranem w kwestii nazywania ojca Abrahama imieniem Āzar. Co więcej, w Talmudzie nazywa się ojca Abrahama także imieniem Zarah (Sale), a Zarah to forma prawie identyczna z Āzar. Wykazuje to, że na wersji Koranu można bardziej polegać niż na innych. Poza tym Āzara nazywa się *Ab* Abrahama (26,87), które to słowo oznacza zarówno ojca, jak i wuja czy dziada, itp. W 2,133 Izmael, który był wujem Jakuba, nazywany jest jego *Ab*. Z treści Koranu wynika jednak, że Āzar, choć nazywa się go *Ab* Abrahama, nie był jego ojcem. Abraham obiecał Āzarowi, swojemu *Ab*, że będzie modlił się do Boga, aby mu przebaczył, lecz kiedy dowiedział się, że Āzar jest wrogiem Boga, przestał się za niego modlić. Właściwie otrzymał nawet zakaz czynienia tego (9,114). Jednak w 14,42 Abraham modli się za swego *Wālid*, przy czym słowo to używane jest jedynie w odniesieniu do ojca. Wskazuje to na to, że *Āzar*, nazywany Ab Abrahama, był osobą inną od *Wālid*. Najprawdopodobniej był on jego wujem. Niektóre fragmenty Biblii także prowadzą do tego wniosku. Abraham poślubił Sarę, córkę Teracha (Rdz 20,12), co wskazuje, że Terach nie był jego ojcem, ponieważ nie mógłby on poślubić swojej siostry. Okazuje się, że kiedy zmarł jego ojciec, Abraham był wychowywany przez swojego wuja, Āzar lub Āthar, który oddał mu swoją córkę, Sarę, za żonę. Ponieważ Āzar wychowywał Abrahama i był dla niego jak ojciec, to Abrahama nazywano jego synem i to doprowadziło do błędu uważania Āzar lub Āthar za prawdziwego ojca Abrahama. Z Talmudu wynika też, że Āzar zaskarżył Abrahama i zaprowadził go przed oblicze króla za zniszczenie bożków. Gdyby Āzar był prawdziwym ojcem Abrahama, nie podjąłby przeciwko swojemu synowi tak drastycznych kroków.

865. Werset ten oznacza, że Bóg dał Abrahamowi wiedzę i wgląd w prawa rządzące wszechświatem oraz świadomość przenikającej wszystko potęgi i kontroli Bożej.

78. A kiedy ujrzał jak wschodzi księżyc, rzucając światło, rzekł: „Czyż to może być mój Pan?" Kiedy ten jednak zaszedł, powiedział: „Jeśli mój Pan mnie nie poprowadzi, z pewnością będę jednym z tych, którzy schodzą z drogi".

فَلَمَّا رَاَ الْقَمَرَ بَازِغًا قَالَ هٰذَا رَبِّيْ ۚ فَلَمَّآ اَفَلَ
قَالَ لَئِنْ لَّمْ يَهْدِنِيْ رَبِّيْ لَاَكُوْنَنَّ مِنَ الْقَوْمِ
الضَّآلِّيْنَ ﴿٧٨﴾

79. A kiedy ujrzał jak wschodzi słońce, rzucając światło, rzekł: „Czy to może być mój Pan? To jest największe". Lecz kiedy i ono zaszło, powiedział: „O ludu mój! Z całą pewnością pozbyłem się tego, co wy łączycie z Bogiem".[866]

فَلَمَّا رَاَ الشَّمْسَ بَازِغَةً قَالَ هٰذَا رَبِّيْ هٰذَآ اَكْبَرُ ۚ
فَلَمَّآ اَفَلَتْ قَالَ يٰقَوْمِ اِنِّيْ بَرِيْٓءٌ مِّمَّا تُشْرِكُوْنَ ﴿٧٩﴾

80. [a]„Zwróciłem swe oblicze do Tego, który stworzył niebiosa i ziemię, zawsze skłaniając się ku Allachowi, i nie jestem jednym z tych, którzy Jemu przypisują bogów".

اِنِّيْ وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِيْ فَطَرَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ
حَنِيْفًا وَّمَآ اَنَا مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿٨٠﴾

81. A lud jego spierał się z nim. Powiedział: „Czy spieracie się ze mną odnośnie Allacha, skoro on wprowadził mnie na właściwą drogę? Nie boję się tego, co wy z Nim łączycie, z wyjątkiem tego, czego pragnie mój Pan. [b]Mój Pan w swojej wiedzy pojmuje wszystko. Czyż zatem nie ulegniecie napomnieniu?"

وَحَآجَّهٗ قَوْمُهٗ ۚ قَالَ اَتُحَآجُّوْٓنِّيْ فِي اللّٰهِ وَقَدْ
هَدٰىنِ ۚ وَلَآ اَخَافُ مَا تُشْرِكُوْنَ بِهٖٓ اِلَّآ اَنْ يَّشَآءَ
رَبِّيْ شَيْـًٔا ۚ وَسِعَ رَبِّيْ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ۚ اَفَلَا تَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٨١﴾

[a]3,21. [b]7,90.

866. Wersety 77 do 79 przedstawiają argument, który Abraham wykorzystał do przekonania swego bałwochwalczego ludu o absurdalności ich przekonania, iż słońce, księżyc i gwiazdy to wszystko są bogowie przez nich czczeni (Jew. Enc.). Na podstawie tych wersetów błędnie jest wnioskować, że sam Abraham błądził w ciemnościach i nie wiedział kim był jego Bóg oraz że uważał kolejno za swego Boga słońce, księżyc i gwiazdę wieczorną, a kiedy te kolejno znikały z firmamentu, porzucił swe przekonanie co do ich boskości i zwrócił się do Jedynego Boga, Stwórcy nieba i ziemi. W rzeczywistości fragment ten zawiera kilka elementów, które wykazują, że Abraham – będąc dalekim od traktowania tych ciał niebieskich za bogów – chciał zademonstrować swemu ludowi krok po kroku daremność ich przekonań. Wersety 75-76 wskazują, że Abraham mocno wierzył w Jednego Boga. Dlatego nie można go było uważać za błądzącego w ciemnościach i zmieniającego bóstwa jedno po drugim. Słowa „czyż to może być mój Pan" stanowiły argument przeciwko czci gwiazd. Wypowiedział on te słowa dla wyeksponowania swemu ludowi przekonania, że gwiazda była ich Panem. Ponadto, on wiedział już, że gwiazdy zachodzą. Zatem argument zawarty w słowach „nie podoba mi się to, co zachodzi" musiał z pewnością tkwić już w jego umyśle. Właściwie Abraham chciał wykorzystać swój argument w sposób najbardziej przekonujący. Najpierw zatem uznał gwiazdę za swego boga, lecz kiedy zaszła, pospiesznie stwierdził: „Nie podoba mi się

82. „I dlaczego powinienem okazywać bojaźń temu, co łączycie z Allachem, skoro wy nie boicie się [a]łączyć z Allachem tego względem czego zesłał wam autorytet?" Która zatem grupa ma większe prawo do bezpieczeństwa[867], o ile wiecie?

وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهٖ عَلَيْكُمْ سُلْطٰنًا فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٢﴾

83. Ci, którzy wierzą i [b]nie mieszają swych przekonań z niesprawiedliwością – to oni pozostaną w pokoju i to oni są właściwie prowadzeni.

اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوٓا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولٰٓئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٨٣﴾

84. A oto Nasz argument, jaki przedstawiliśmy Abrahamowi przeciwko jego ludowi.[868] [c]Wynosimy w randze tych, których chcemy. Twój Pan jest zaprawdę Mądry, Wszechwiedzący.

وَتِلْكَ حُجَّتُنَآ اٰتَيْنٰهَآ إِبْرٰهِيمَ عَلٰى قَوْمِهٖ نَرْفَعُ دَرَجٰتٍ مَنْ نَشَآءُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٨٤﴾

85. [d]Daliśmy mu Izaaka i Jakuba. Każdego właściwie pokierowaliśmy, jak i niegdyś słusznie pokierowaliśmy Noego, a z jego potomstwa Dawida i Salomona, i Joba[869], i Józefa i Mojżesza, i Aarona. W ten sposób wynagradzamy tych, którzy czynią dobro.

وَوَهَبْنَا لَهٗٓ إِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهٖ دَاوٗدَ وَسُلَيْمٰنَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسٰى وَهٰرُونَ وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٥﴾

[a]7,34; 22,72. [b]31,14. [c]12,77. [d]29,28.

to, co zachodzi". Podobnie było z zachodem księżyca i słońca. W stosunku do słońca słowa „większe" i „największe" użył w sposób ironiczny po to, by wyszydzić przekonania jego ludu. Powyższe jasno wykazuje, że wykorzystując całą sekwencję argumentów, Abraham miał zamiar stopniowo przyciągnąć swój lud do Boga. Pobieżne przejrzenie wersetów 80-82 jasno prezentuje, że Abraham nie tylko mocno wierzył w Boga, ale również dobrze znał atrybuty Boże.

867. Obecny oraz dwa poprzednie wersety wyraźnie wskazują, że wydarzenie opisane w wersetach 77-79 zostało świadomie wykorzystane przez Abrahama na zasadzie argumentowania; był on wszak oddanym monoteistą i pił obficie ze źródła miłości i wiedzy Bożej.

868. Werset ten zdecydowanie odpowiada na pytanie, czy Abraham stopniowo dochodził do wiary w Boga na drodze kolejnego uznawania za swego Pana ciał niebieskich, czy też był to sprytnie przemyślany sposób, dzięki któremu chciał wykazać swemu ludowi bezsens przekonań tego ludu. Werset ten wskazuje, że Abraham od samego początku mocno wierzył w Jedność Boga oraz że to, co mówił o słońcu i księżycu, było częścią jego argumentu, którego nauczył go sam Bóg.

869. Patrz strona następna.

86. I pokierowaliśmy Zachariasza i Jana, i Jezusa, i Eliasza. Każdy z nich był spośród sprawiedliwych.

وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ ۖ كُلٌّ مِّنَ الصَّٰلِحِينَ ﴿٨٦﴾

87. I pokierowaliśmy również Izmaela i Elizeusza, i Jonasza, i Lota! A [a]każdego z nich wynieśliśmy ponad lud.[870]

وَإِسْمَٰعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا ۚ وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَٰلَمِينَ ﴿٨٧﴾

88. Podobnie wynieśliśmy niektórych spośród ich ojców i ich dzieci, jak i ich braci, i wybraliśmy ich i poprowadziliśmy ich drogą prostą.

وَمِنْ ءَابَآئِهِمْ وَذُرِّيَّٰتِهِمْ وَإِخْوَٰنِهِمْ ۖ وَاجْتَبَيْنَٰهُمْ وَهَدَيْنَٰهُمْ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٨٨﴾

89. Oto przewodnictwo Allacha. Nim kieruje on te swoje sługi, które zechce. I [b]gdyby czcili cokolwiek oprócz Niego, z pewnością wszystkie ich poczynania na nic by się nie zdały.

ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِۦ مَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ ۚ وَلَوْ أَشْرَكُوا۟ لَحَبِطَ عَنْهُم مَّا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿٨٩﴾

[a]2,49; 3,34-35; 45,17. [b]39,66.

869. *Ayyūb* lub *Job* (Hiob) jest bohaterem Księgi Joba. Mówi się o nim w Biblii, że mieszkał w kraju Uz. Niektóre autorytety powiadają, że chodzi tutaj o Idumeę lub krainę nazywaną Arabia Deserta. Inni za jego miejsce pochodzenia uważają Mezopotamię. Okazuje się, że Uz leżało gdzieś na północy Arabii. Powiada się, że Job żył tam przed wyjściem Izraelitów z Egiptu. Tak zatem żył on przed Mojżeszem lub – jak powiadają inni – był rodakiem Mojżesza i otrzymał swoją misję prorocką na 20 lat przed nim. Nie był on Izraelitą, jako że pochodził od Ezawa, starszego brata Izraela. Jego „kariera" była bardzo różnorodna, ponieważ poddawany on był przez Boga różnym „próbom". Okazał się jednak najwierniejszym i najbardziej sprawiedliwym, oraz cierpliwym i wytrwałym w chwilach największych nieszczęść. Do dzisiaj pozostaje w umysłach ludzi jako wzór cierpliwości (Jewish Enc. oraz Enc. of Islam).

870. Prorocy pochodzący od Noego, w tym i w poprzednich dwóch wersetach, podzieleni zostali na trzy oddzielne grupy, z których każda określona została innym przymiotnikiem. W pierwszej grupie znajdują się Dawid, Salomon, Job, Józef, Mojżesz i Aaron – Prorocy, którzy otrzymali władzę i dobrobyt, i którzy w konsekwencji byli w stanie czynić dobro innym ludziom. Dlatego określono ich mianem „tych, co czynią dobro", bowiem dzięki swej władzy i dobrobytowi mogli czynić dobro materialne innym ludziom. Dawid i Salomon byli królami; Józef i Job byli błogosławieni obfitością po przeżyciu okresu nieszczęść, które obaj znosili z niezwykłą cierpliwością. Mojżesz i Aaron cieszyli się wśród ich ludu wielkim autorytetem. W drugiej grupie znajdują się Zachariasz, Jan, Jezus oraz Eliasz. żaden z tych proroków nie cieszył się ani władzą, ani dobrobytem. Każdy z nich żył życiem pokornym i pełnym uniżenia, tak że o Eliaszu powiada się nawet, że na ogół trudno go było zobaczyć i że przebywał zazwyczaj w lesie. Proroków tej grupy określono jako „sprawiedliwych". W trzeciej grupie znajdują się Izmael, Elizeusz, Jonasz oraz Lot. Ci nie posiadali żadnej władzy ziemskiej, ale Bóg obdarzył ich łaską i wspaniałością. Przypuszczano, że pożądali bardzo władzy i bogactw. O Izmaelu czytamy w Biblii: „Będzie to człowiek dziki jak onager: będzie on walczył przeciwko wszystkim i wszyscy – przeciwko niemu" (Rdz 16,12). O Elizeuszu powiada się, że spowodował, żeby zabito króla jemu nieposłusznego dla zyskania władzy politycznej. Podejrzewa się, że Jonaszowi przestał podobać się Bóg, ponieważ – jak sądził – Bóg nie był zadowolony z niespełnienia jego proroctwa, które – jak podejrzewano – wykazywało, iż Jonasz szukał władzy dla siebie samego. W stosunku do Lota podejrzewa się, że pożądał żyznych pastwisk i zawsze kłócił się ze swoim krewnym, Abrahamem. Tak zatem wszyscy ci prorocy oskarżani byli o pożądanie bogactwa i władzy. Jednakże Koran głosi, że wszystkie te oskarżenia są fałszywe. Byli ci prorocy po prostu grupą ludzi Bożych, których Bóg sam wyniósł w ich randze na wyżyny.

90. Oto ci, [a]którym daliśmy Księgę[871] i zwierzchnictwo, i Proroctwo. Lecz jeśli nie będą za te łaski wdzięczni, to nie szkodzi, albowiem teraz powierzyliśmy ich ludowi, który nie jest za nie niewdzięczny.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ
فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَٰؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَيْسُوا
بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٩٠﴾

91. Oto ci, których Allach właściwie poprowadził, więc idź za ich przewodnictwem.[872] Powiedz: „Nie proszę was za to o żadną nagrodę. To nic innego jak napomnienie dla całej ludzkości".

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهُدَاهُمُ اقْتَدِهْ قُلْ لَا
أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْعَالَمِينَ ﴿٩١﴾

92. [b]Oni nie dokonują właściwej oceny atrybutów Allacha, kiedy [c]powiadają: „Allach niczego nikomu nie objawił".[873] Powiedz: „Kto objawił Księgę, którą przyniósł Mojżesz – światło i przewodnictwo dla ludu – chociaż traktujecie ją jak strzępy papieru, z których jedne pokazujecie, a inne ukrywacie,[874] a nauczeni zostaliście tego, czego nie znali wasi ojcowie ani wy sami?" Powiedz: „Allach", a potem pozostaw ich, by mogli zabawiać się swą czczą rozmową.

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ
عَلَىٰ بَشَرٍ مِنْ شَيْءٍ قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ
بِهِ مُوسَىٰ نُورًا وَهُدًى لِلنَّاسِ تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ
تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا وَعُلِّمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا
أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلِ اللَّهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي خَوْضِهِمْ
يَلْعَبُونَ ﴿٩٢﴾

[a]45,17. [b]22,75; 39.68. [c]36,16; 67,10.

871. Werset ten nie oznacza, jakoby każdy Prorok otrzymał oddzielną Księgę. „Dawanie Księgi" jest w Koranie zwrotem używanym w sensie dawania prawa przez Proroka przynoszącego to Prawo. W innym miejscu w Koranie (45,17) mówi się, że Dzieci Izraela otrzymały trzy rzeczy, a mianowicie Księgę, ziemię i Proroctwo. W 5,45 czytamy, że po Mojżeszu pojawiła się cała galaktyka Proroków, którzy nie otrzymali żadnego nowego Prawa, lecz postępowali zgodnie z Prawem zawartym w Torah i wedle niego sądzili. W rzeczywistości Prorocy dzielą się na dwie kategorie – Proroków przynoszących Prawo (Księgę lub *Sharī'ah*), którzy tę Księgę lub *Sharī'ah* otrzymują, oraz Proroków, którzy nie otrzymują żadnej Księgi czy *Sharī'ah* i którzy postępują według *Sharī'ah* Proroka przynoszącego Prawo. W ich przypadku zwrot „Daliśmy im Księgę" oznacza, że otrzymali oni wiedzę zawartą w tej Księdze lub że odziedziczyli Księgę albo *Sharī'ah* od ich przynoszących Prawo poprzedników.

872. Można uznać, że słowa te były skierowane albo do Świętego Proroka, albo do każdego muzułmanina, jako że podstawowe nauki wszystkich Proroków są takie same. Mogą też te słowa oznaczać, że duchowe „ja" lub natura Świętego Proroka była taka, iż miała ona jak gdyby łączyć w sobie wszelkie wspaniałe cechy, jakie znaleźć można było u wszystkich innych Proroków Bożych. Nakaz wyrażony w słowach „postępuj jak oni" w terminologii duchowej nazywany jest *Amr Kauni* lub też *Khalqī*, co oznacza życzenie lub cechę wrodzoną dla danej rzeczy lub człowieka. W kwestii przykładów takiego przykazania, patrz 3,60 oraz 21,70.

873. Słowa te oznaczają: „Gdyby Księga ta (Koran) nie była objawiona przez Boga, to któżby zawarł w niej tak mądre i wszechstronne nauki, które nie były znane ani wam, ani waszym praojcom – nauki, których stworzenie wykraczało poza wasze możliwości. Nauki takie przekazać mógł jedynie Bóg".

93. [a]Oto Księga, którą objawiliśmy – pełna błogosławieństw – aby wypełniła to, co było przed nią, oraz abyś ty mógł [b]ostrzec Matkę miast[875] oraz tych wokół niej. Ci zaś, którzy wierzą w Życie Przyszłe, wierzą weń[876] i [c]pilnie przestrzegają Modlitw.

وَهٰذَا كِتٰبٌ اَنْزَلْنٰهُ مُبٰرَكٌ مُّصَدِّقُ الَّذِيْ بَيْنَ
يَدَيْهِ وَلِتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰى وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِيْنَ
يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ يُؤْمِنُوْنَ بِهٖ وَهُمْ عَلٰى صَلَاتِهِمْ
يُحَافِظُوْنَ ﴿٩٣﴾

94. Bo [d]któż jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, kto wymyśla kłamstwo przeciwko Allachowi lub powiada: „To zostało mi objawione", podczas gdy nic nie było mu objawione; oraz kto mówi: „Ześlę podobieństwo tego, co zesłał Allach"? O, gdybyś tylko mógł zobaczyć kiedy złoczyńcy będą w agonii śmierci[877], a aniołowie wyciągną swe ręce, mówiąc: „Oddajcie swe dusze. [e]Tego dnia otrzymacie karę niełaski z powodu tego, co wypowiadaliście przeciwko Allachowi w fałszu oraz ponieważ odwracaliście się od Jego Znaków w pogardzie".

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ قَالَ اُوْحِيَ
اِلَيَّ وَلَمْ يُوْحَ اِلَيْهِ شَيْءٌ وَّمَنْ قَالَ سَاُنْزِلُ مِثْلَ
مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ وَلَوْ تَرٰٓى اِذِ الظّٰلِمُوْنَ فِيْ غَمَرٰتِ الْمَوْتِ
وَالْمَلٰٓئِكَةُ بَاسِطُوْٓا اَيْدِيْهِمْ اَخْرِجُوْٓا اَنْفُسَكُمْ اَلْيَوْمَ
تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُوْنِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُوْلُوْنَ عَلَى
اللّٰهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ اٰيٰتِهٖ تَسْتَكْبِرُوْنَ ﴿٩٤﴾

[a]6,156; 21,51; 38,30. [b]42,8. [c]23,10; 70,24. [d]6,22; 7,38; 10,18; 11,19; 61,8. [e]46,21.

874. Potępia się tutaj Żydów za ujawnienie jednej części Torah, zaś ukrycie drugiej, która zawiera proroctwa i Znaki dotyczące przyjścia Świętego Proroka.

875. Miejsce, w którym pojawia się Prorok Boży, nazywane jest „Matką miast", ponieważ właśnie tam ludzie piją mleko duchowe, tak jak dziecko ssie mleko z piersi swojej matki. Słowa „Otaczające ją" mogą oznaczać cały świat, tak samo jak Posłannictwo Świętego Proroka przeznaczone było dla całej ludzkości.

876. Słowa te wskazują, że człowiek wierzący w życie przyszłe musi także wierzyć w Koran. W ten sposób wiara w Koran i wiara w życie przyszłe nierozerwalnie ze sobą się łączą. Jedno pozostaje bez drugiego bez znaczenia.

877. Takiej męki nie należy utożsamiać ze zwykłą agonią śmierci, którą przeżywają, zgodnie z powszechnym prawem natury, zarówno ludzie sprawiedliwi, jak i niegodziwi. Mękę tę trzeba łączyć z pewną szczególną karą, która spada na tych, co odrzucają Proroków, zaraz po ich śmierci.

95. A teraz [a]przybywacie do Nas kolejno, jak was pierwej stworzyliśmy, i pozostawiliście za swymi plecami[878] to, czym was obdarzyliśmy, a nie widzimy z wami waszych wstawienników, o których zapewnialiście, że w waszych sprawach są równymi Allachowi. Teraz zostaliście od siebie oddzieleni, to zaś, o czym zapewnialiście, zawiodło was.

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَىٰ كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ
وَتَرَكْتُم مَّا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ ۖ وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ
شُفَعَاءَكُمُ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ ۚ
لَقَد تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنكُم مَّا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٩٥﴾ ع ١٤

96. Zaprawdę, to Allach powoduje, iż kiełkuje ziarno i nasiona daktylowe.[879] [b]To On czyni żywe z martwego i On czyni martwe z żywego. Oto Allach! Dlaczegóż zatem jesteście odwróceni?

إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَىٰ ۖ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ
الْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ ۚ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ ۖ فَأَنَّىٰ
تُؤْفَكُونَ ﴿٩٦﴾

97. [c]To On czyni, iż zaczyna się dzień i [d]On stworzył noc do odpoczynku[880] oraz słońce i księżyc do liczenia czasu.[881] Oto miara Potężnego, Mądrego.

فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
حُسْبَانًا ۚ ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٩٧﴾

[a]18,49. [b]3,28; 10,32; 30,20. [c]113,2. [d]25,48; 78,11; [e]36,39-40; 55,6.

878. Słowa te oznaczają, „Daliśmy wam pewne rzeczy po to, abyście dzięki nim polepszyli własne warunki duchowe, lecz wy pozostawiliście je gdzieś za sobą, to znaczy, nie skorzystaliście z nich, a teraz czas ich użycia już minął".

879. Zwraca się tutaj uwagę na nasienie, z którego wyrasta roślina. Jakże samo ono jest mało znaczące, ale jak rośnie i jak rozwija się w wielkie drzewo. Podobnie jak nasionko, człowiek jest w stanie wzrosnąć na odbiorcę objawienia Bożego i tak, by stać się odzwierciedleniem wielkich atrybutów Bożych.

880. Tak jak człowiek pracuje w ciągu dnia i męczy się, zaś w nocy śpi i doznaje odświeżenia, tak samo lud, wśród którego przebywa Święty Prorok, ma przed sobą długą noc na odpoczynek, zaś ponieważ ich możliwości zostały ożywione, ludzie napełnili się energią duchową i zostali wspaniale przystosowani do wstąpienia na wyżyny rozwoju duchowego pod jego przewództwem.

881. Tak samo jak w świecie fizycznym słońce i księżyc są elementami nieodzownymi do prowadzenia pomiaru czasu i do posiadania światła, podobnie Prorocy Boży są nieodzowni w świecie duchowym.

98. I On jest tym, [a]Który stworzył gwiazdy[882] dla was, byście mogli podążać we właściwym kierunku z ich pomocą w ciemności ziemi i morza. Wyjaśniliśmy Znaki szczegółowo ludowi, który posiada wiedzę.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي
ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ﴿٩٨﴾

99. On jest tym, [b]Który stworzył was z jednej duszy, i dla was istnieje tymczasowe [c]miejsce pobytu i stałe mieszkanie.[883] Wyjaśniliśmy Znaki szczegółowo ludowi, który posiada zrozumienie.

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ
وَمُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ﴿٩٩﴾

100. I On jest tym, [d]Który zsyła wodę z chmur. Dzięki niej pobudzamy wszelki wzrost. Potem dzięki niej tworzymy zielone listowie, z którego powstają zbite kłosy. A z palmy daktylowej, z jej pochew wyrastają kiście nisko zwisające. Dzięki tej wodzie tworzymy [e]ogrody winne, oliwne i granatowe – podobne i niepodobne. Spójrzcie na ich owoce, gdy owocują, i na ich dojrzewanie. Zaiste, w tym są Znaki dla ludu, który wierzy.[884]

وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ
نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُخْرِجُ مِنْهُ
حَبًّا مُتَرَاكِبًا وَمِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ
وَجَنَّاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا
وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ انْظُرُوا إِلَىٰ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ
إِنَّ فِي ذَٰلِكُمْ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٠﴾

[a]16,17. [b]4,3; 7,190; 39,7. [c]11,7. [d]14,33; 16,11; 22,64; 35,28. [e]6,142; 13,5.

822. Podobnie jak gwiazdy kierują podróżnymi w nocy, Boży i duchowi uczeni kierują ludźmi błądzącymi w ciemnościach duchowych.

833. *Mustaqarr* oznacza życie na tym świecie, zaś *Mustauda'* to życie po śmierci. To pierwsze słowo może też oznaczać okres czasu pomiędzy śmiercią i Zmartwychwstaniem, zaś to drugie życie po Zmartwychwstaniu. Werset ten oznacza, że kiedy Bóg pomnożył ludzkość z „jednej duszy", nie mogło to być pozbawione celu. Wielkim celem, dla którego Bóg stworzył i pomnożył ludzi, jest to, że On wyznaczył człowiekowi nie tylko okres pobytu na ziemi, ale i życie wieczne poza grobem, tam, gdzie sprawiedliwi spotykają się z ich Panem – co rzeczywiście jest celem wzniosłym, do którego wznieść się można jedynie pod kierownictwem Posłańców Bożych.

884. Objawienie porównywane jest tutaj do wody deszczowej, zaś cały ten werset stanowi odpowiedź na pytanie dlaczego – jeśli objawienie jest rzeczywiście błogosławieństwem – zawsze, gdy pojawia się Prorok, ma miejsce niezgoda i konflikty. Werset ten powiada, że tak samo jak po deszczu rosną wszelkie rośliny, podobnie w momencie pojawienia się Posłańca Bożego ludzie – pozostający do tej pory w stanie zmieszania – zaczynają się dzielić na dobrych i złych. Słowa „podobne i inne" oznaczają, że jedne owoce są do siebie podobne, a inne różnią się między sobą.
Powyższe może się odnosić albo do owoców różnych gatunków, które podobne są do siebie w pewnych cechach, a w innych się między sobą różnią, albo do owoców tego samego gatunku, które choć są jednakowe jeśli chodzi o ich najważniejsze cechy, mimo to różnią się między sobą w drobniejszych szczegółach – jedne są od innych słodsze, inny mają kolor lub rozmiar. Tak samo jest z tymi ludźmi, którzy akceptują Świętego Proroka i postępują zgodnie z kierownictwem Bożym.

101. [a]Oni zaś uważają jinn[885] za równych Allachowi, chociaż to On ich stworzył, i fałszywie przypisują Mu synów i córki bez jakiejkolwiek wiedzy. On jest Święty i znajduje się wysoko ponad tym, co Mu przypisują.

وَجَعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَآءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهٗ
بَنِيْنَ وَبَنٰتٍۢ بِغَيْرِ عِلْمٍ ؕ سُبْحٰنَهٗ وَتَعٰلٰى عَمَّا
يَصِفُوْنَ ﴿١٠١﴾ ع

102. [b]Stwórca niebios i ziemi. Jak On może mieć syna[886] skoro nie ma małżonki i skoro to On wszystko stworzył i wie o wszystkim?

بَدِيْعُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ اَنّٰى يَكُوْنُ لَهٗ وَلَدٌ وَّ
لَمْ تَكُنْ لَّهٗ صَاحِبَةٌ ؕ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ ۚ وَهُوَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿١٠٢﴾

103. [c]Takim jest Allach, wasz Pan. Nie ma innego boga poza Nim, [d]Stwórcą wszystkich rzeczy, więc oddawajcie Mu cześć. On jest Obrońcą wszystkiego.

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ ۚ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ
فَاعْبُدُوْهُ ۚ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَّكِيْلٌ ﴿١٠٣﴾

104. Oczy doń nie sięgają, ale On sięga do oczu.[887] [e]On jest Niepojęty, Wszechwiedzący.

لَا تُدْرِكُهُ الْاَبْصَارُ ۫ وَهُوَ يُدْرِكُ الْاَبْصَارَ ۚ وَهُوَ
اللَّطِيْفُ الْخَبِيْرُ ﴿١٠٤﴾

[a]2,117; 9,31; 10,19. [b]2,118. [c]40,63. [d]13,17; 39,63. [e]22,64; 67,15.

Podczas gdy pod jednym względem są oni wszyscy do siebie podobni, pod innym różnią się między sobą. Jedni są od innych bardziej dojrzali moralnie i duchowo. I podobnie w jednej fazie jedni są bardziej rozwinięci duchowo, zaś w innej fazie inni tacy są. Ludzie osiągają różne stany doskonałości duchowej i rozwijają w sobie różne cechy zgodnie z ich naturalnymi zdolnościami i możliwościami. Słowa „ich dojrzewanie" odnoszą się do analogii dojrzewania owoców. Tak samo jak niesprawiedliwym jest ocenianie owoców na podstawie niedojrzałego egzemplarza, podobnie niesprawiedliwym jest doszukiwanie się niedoskonałości w owocach objawienia tylko dlatego, że niektóre z nich są jeszcze niedojrzałe, znajdują się jeszcze w stanie rozwoju duchowego i nie osiągnęły jeszcze doskonałości.

865. *Jinn* to tacy ludzie, którzy pozostają ukryci lub znajdują się na uboczu zwykłych ludzi. Werset ten oznacza, że człowiek potyka się, kiedy odrzuca objawienie Boże i kieruje się swoim własnym osądem, rozumem oraz łączy jinn oraz aniołów jako współpartnerów Boga, przypisując Mu synów i córki.

886. Słowo *Waladun*, *Wuldun* lub *Waldun* oznacza dziecko, syna, córkę lub inne młode; dzieci; synów; córki; lub młode; także potomstwo (Lane). Człowiek może mieć syna tylko wtedy, kiedy będzie miał żonę. Bóg nie ma małżonki, nie może więc mieć syna. Ponadto, ponieważ Bóg jest Stwórcą wszystkiego i posiada doskonałą wiedzę, nie potrzebuje syna, aby Mu pomagał czy później kiedyś Go zastąpił.

887. *Absār* to liczba mnoga od słowa *Basar*, które oznacza widzenie lub rozumienie, zaś Latīf oznacza to, co niepojęte, subtelne (Lane oraz Tāj). W ten sposób werset ten oznacza, że sam umysł ludzki, bez wsparcia ze strony objawienia Bożego, nie jest w stanie pojąć Boga. Boga bowiem nie można widzieć fizycznymi oczyma. Objawia się On bowiem ludziom przez swoich proroków lub dzięki dziełom Jego atrybutów. Boga można zobaczyć oczami duchowymi.

105. [a]Dowody[888] rzeczywiście otrzymaliście od waszego Pana, kto zatem ujrzy[889], to będzie dla jego własnego dobra. Kto zaś oślepnie[890], to będzie jego strata. A ja nie jestem waszym obrońcą.[891]

قَدْ جَآءَكُمْ بَصَآئِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ ۚ فَمَنْ اَبْصَرَ فَلِنَفْسِهٖ ۚ
وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا ۗ وَمَآ اَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيْظٍ ﴿١٠٥﴾

106. [b]Tak zatem wyjaśniamy Znaki na różne sposoby, aby ustanowiona została prawda i aby mogli powiedzieć: „Wyczytałeś to, coś poznał" oraz byśmy mogli wyjaśnić to ludowi, który posiada wiedzę.

وَكَذٰلِكَ نُصَرِّفُ الْاٰيٰتِ وَلِيَقُوْلُوْا دَرَسْتَ وَلِنُبَيِّنَهٗ
لِقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ﴿١٠٦﴾

107. [c]Idź za tym, co zostało ci objawione od twego Pana. Nie ma innego boga poza Nim, więc odwracaj się od bałwochwalców.

اِتَّبِعْ مَآ اُوْحِيَ اِلَيْكَ مِنْ رَّبِّكَ ۚ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ وَ
اَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿١٠٧﴾

108. A gdyby Allach narzucił swą wolę[892], nie wymyślaliby równych Mu bogów. [d]Nie uczyniliśmy cię ich stróżem, ani nie jesteś ich obrońcą.[893]

وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَآ اَشْرَكُوْا ۗ وَمَا جَعَلْنٰكَ عَلَيْهِمْ
حَفِيْظًا ۚ وَمَآ اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيْلٍ ﴿١٠٨﴾

[a]7,204. [b]7,59. [c]10,110; 33,3. [d]39,42; 42,7; 88,23.

888. *Baṣā'ir* (liczba mnoga od *Baṣīrah*) oznacza argumenty, znaki, dowody (Lane).

889. Wykorzystuje rozum.

890. Zamyka swe oczy przed prawdą i właściwie staje się ślepy.

891. Obowiązek Proroka Bożego ogranicza się do przekazania tego, co objawił mu Bóg. Nie jest jego sprawą nakłanianie ludzi do przyjęcia posłannictwa. Przypadkowo werset ten stanowi obalenie oskarżenia, jakoby Islam zachęcał lub popierał wykorzystanie siły w szerzeniu swoich nauk.

892. W swej nieskończonej mądrości Bóg uczynił człowieka wolnym. Gdyby w ogóle Bóg musiał namawiać ludzi, to z pewnością przekonałby ich do przyjęcia prawdy. Jednak w interesie samego człowieka Boga nie zadowala zmuszanie człowieka.

893. Słowa „strażnik", „opiekun" lub „zarządzający sprawami" użyte w Koranie dla określenia Świętego Proroka, mają oznaczać, że nie jest on odpowiedzialny za działanie innych ludzi.

109. A nie obrażaj[894] tych, do których oni zwracają się poza Allachem, aby oni, z powodu urazy, nie obrażali w swej ignorancji Allacha. [a]W ten sposób uczyniliśmy, że poczynania każdego ludu wydają mu się słuszne. [895] W końcu powrócą do ich Pana, a On powiadomi ich o tym, co zwykli byli czynić.

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَيَسُبُّوا
اللّٰهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ
عَمَلَهُمْ ثُمَّ إِلٰى رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٠٩﴾

110. Oni składają na Allacha swoje najżarliwsze przysięgi, że gdyby otrzymali Znak, z pewnością uwierzyliby weń. Powiedz: „Zaiste, Znaki są u Allacha. I dzięki czemu dowiecie się, że kiedy Znaki nadejdą, oni nie uwierzą?"[896]

وَأَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَتْهُمْ آيَةٌ
لَيُؤْمِنُنَّ بِهَا قُلْ إِنَّمَا الْآيٰتُ عِنْدَ اللّٰهِ وَمَا يُشْعِرُكُمْ
أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١١٠﴾

111. A pomieszamy ich serca i ich oczy, albowiem nie uwierzyli w nie za pierwszym razem, i [b]pozostawimy ich w występku, by błąkali się w szaleństwie.[897]

وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ
مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١١﴾ ع

CZĘŚĆ VIII

112. I gdybyśmy nawet zesłali do nich aniołów i gdyby przemówili do nich [c]zmarli[898], i gdybyśmy postawili

وَلَوْ أَنَّنَا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلٰٓئِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتٰى

[a]6,123; 9,37; 10,13; 27,5; 40,38; 49,8. [b]2,16. [c]13,32.

894. Werset ten nie tylko wpaja poszanowanie nawet dla wrażliwości bałwochwalców, ale i stara się stwarzać przyjaźń między różnymi narodami i społecznościami.

895. *Zayyannā* nie oznacza, że Bóg sam powoduje, iż złe czyny ludzkie wyglądają na sprawiedliwe. Oznacza ono jedynie, że Bóg tak stworzył człowieka i jego naturę (w tym prawie Bożym zawiera się tajemnica całościowego postępu człowieka), że kiedy człowiek nalega na jakiś sposób działania, zaczyna się do niego upodabniać, a jego działanie zaczyna jemu samemu wydawać się dobre. Wedle tego ogólnego prawa Bożego bałwochwalcy zaczynają lubić swoje wierzenia, co okazuje się dla nich dobre i przynoszące korzyści.

896. Oprócz znaczenia podanego w tekście, druga część tego wersetu może oznaczać: „Zaprawdę, Znaki pochodzą od Allacha, ale i Allach powoduje, że dowiecie się, iż kiedy Znaki pojawią się, oni nie uwierzą".

897. Dawne złe uczynki niewiernych, zachowane u Boga, stoją na drodze przyjęcia przez nich prawdy nawet po tym jak Znaki przyjdą do nich, chyba że porzucą oni swoje bałwochwalcze praktyki.

898. Jedną z funkcji aniołów jest sugerowanie ludziom dobrych pomysłów oraz zapraszanie ich do przyjęcia prawdy (41,32, 33). Niekiedy wypełniają tę funkcję w snach i widzeniach. Sprawiedliwi umarli pojawiają się ludziom w snach, by potwierdzić to, co głosi Prorok. Jest jeszcze inny

przed nimi, wszystkie rzeczy twarzą w twarz[899], nie uwierzyliby, chyba żeby Bóg wymusił swoją wolę. Jednakże większość z nich to ludzie ciemni.

وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلًا مَّا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا إِلَّا
أَن يَشَاءَ اللَّهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿١١٢﴾

113. [a]Podobnie każdemu Prorokowi stworzyliśmy wroga, złego spośród ludzi i jinn.[900] Podsuwają sobie wzajemnie miłe słówka, by się zwodzić. A gdyby Pan twój wymusił swoją wolę, nie uczyniliby tego, więc zostaw ich samym sobie z tym, co wymyślają.

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْإِنسِ وَ
الْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا
وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١١٣﴾

114. Allach zaś czyni to, aby serca niewierzących w Życie Przyszłe kierowały się ku temu i aby byli z tego zadowoleni oraz by mogli dalej zasługiwać sobie na to, na co sobie zasługują.[900A]

وَلِتَصْغَىٰ إِلَيْهِ أَفْئِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَ
لِيَرْضَوْهُ وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُم مُّقْتَرِفُونَ ﴿١١٤﴾

115. Czyż powinienem zatem szukać innego sędziego poza Allachem, skoro [b]to on jest Tym, który zesłał wam Księgę w pełni wyjaśnioną? Ci zaś, którym daliśmy tę Księgę[901] wiedzą, iż została ona zesłana od twego Pana wraz z prawdą. Nie bądź zatem podobny do tych, którzy wątpią.

أَفَغَيْرَ اللَّهِ أَبْتَغِي حَكَمًا وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ إِلَيْكُمُ
الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ
أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِّن رَّبِّكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١١٥﴾

[a]25,32. [b]7,53; 12,112; 16,90. [c]2,147; 6,21.

sposób, w jaki martwi przemawiają do żywych. Kiedy ludzie martwi duchowo pobudzani zostają do nowego życia duchowego dzięki naukom ich Proroków, ich odrodzenie duchowe przemawia do niewiernych i potwierdza prawdę głoszoną przez Proroków.

899. Słowa te odnoszą się do świadectwa różnych przedmiotów w przyrodzie, które niosą świadectwo prawdy Proroka w formie trzęsień ziemi, epidemii, głodu. Same te elementy są gotowe przeciwstawić się im.

900. Słowa „ludzie i jinn", które pojawiają się w wielu wersetach Koranu, nie oznaczają dwóch różnych gatunków stworzeń Bożych, lecz dwie klasy istot ludzkich. Słowo „ludzie" oznacza masy lub zwykły lud, zaś „jinn" oznacza tych, którzy stoją na uboczu, oznacza ludzi wielkich, pozostających często poza zwykłym ludem i nie łączą się z nim. Na ogół pozostają niewidzialni, a raczej niewidoczni dla społeczności.

900A. Aby mogli trwać w swoim źle. Słowa te oznaczają też, że doświadczają oni konsekwencji tego, na co zasługują.

901. „Księga" może też oznaczać Koran, ponieważ nie tylko poprzednie Pisma Boże, ale i sam Koran niesie świadectwo prawdzie Świętego Proroka. Zawiera on nauki, które, choć przeciwne są współczesnym poglądom i przekonaniom, pozytywnie nastawiają ludzi, do których docierają, przez co ci zmuszeni są uznać swoje błędne postępowanie.

116. A słowo twego Pana wypełnione zostało w prawdzie i sprawiedliwości.[901A] Nikt nie może zmienić [a]Jego słów[902], On bowiem jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَّعَدْلًا ۭ لَا مُبَدِّلَ
لِكَلِمٰتِهٖ ۚ وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿١١٦﴾

117. A jeśli będziesz okazywać posłuszeństwo większości tych na ziemi, odwiodą cię od dróg Allacha. [b]Oni idą tylko za przypuszczeniami, a nie czynią nic prócz kłamstwa.

وَاِنْ تُطِعْ اَكْثَرَ مَنْ فِي الْاَرْضِ يُضِلُّوْكَ عَنْ
سَبِيْلِ اللّٰهِ ۭ اِنْ يَّتَّبِعُوْنَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنْ هُمْ
اِلَّا يَخْرُصُوْنَ ﴿١١٧﴾

118. Zaprawdę, [c]twój Pan najlepiej zna tych, którzy zbaczają z Jego drogi. On też najlepiej zna tych, którzy są właściwie prowadzeni.[903]

اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ مَنْ يَّضِلُّ عَنْ سَبِيْلِهٖ ۚ وَهُوَ
اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِيْنَ ﴿١١٨﴾

119. [d]Spożywajcie zatem z tego, nad czym wypowiedziane zostało imię Allacha, jeśli wierzycie w Jego Znaki.[904]

فَكُلُوْا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ اِنْ كُنْتُمْ بِاٰيٰتِهٖ
مُؤْمِنِيْنَ ﴿١١٩﴾

120. Jakiż macie powód, by nie spożywać z tego, nad czym wypowiedziane zostało imię Allacha, skoro [e]On wyjaśnił wam już to, co jest wam zabronione, z wyjątkiem tego, do

وَمَا لَكُمْ اَلَّا تَاْكُلُوْا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ وَ
قَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَّا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ اِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ

[a]6,35. [b]10,37; 53,29. [c]16,126. [d]5,5. [e]2,174; 5,4-5; 6,146; 16,116.

901A. Powiada się, że kiedy upadła Mekka i Święty Prorok wszedł do Ka'bah pełnej bożków i strącał ich jeden po drugim swoją laską, wypowiadał dokładnie słowa swojego proroctwa: „Słowo Pańskie spełniło się w prawdzie i sprawiedliwości", nawiązując w ten sposób do faktu, że wraz z upadkiem Mekki rzeczywiście spełniło się słowo Boże (Manthūr).

902. Proroctwa Boże lub sposób, w jaki prawa Boże działają na korzyść Proroków Bożych.

903. W sprawach wiary, ani większość ani mniejszość nie może osądzać co jest dobre, a co złe. Sam Bóg jest Nieomylnym Sędzią. Objawia On swoje sądy zsyłając Znaki z nieba i wspomagając ludzi kroczących drogą prawdy.

904. Wersety 2,173 oraz 23,52 wskazują, że spożywanie dobrego i czystego pożywienia ma wpływ na postępowanie człowieka. Tak zatem wierni zachęcani są tutaj do spożywania pożywienia czystego i zdrowego, by mogli wzmacniać swoją wiarę i oczyszczać serca.

czego jesteście zmuszeni. I zaprawdę wielu zwodzi innych swymi złymi pragnieniami, a to z braku wiedzy. Niechybnie Pan twój najlepiej zna grzeszników.

إِلَيْهِ ۗ وَإِنَّ كَثِيرًا لَّيُضِلُّونَ بِأَهْوَائِهِم بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ
إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ١٢٠

121. I [a]powstrzymujcie się przed grzechami jawnymi, jak i przed ukrytymi. Zaprawdę, ci, którzy zaskarbiają sobie grzech, nagrodzeni zostaną za to, co sobie zaskarbiają.

وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ
الْإِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ١٢١

122. A [b]nie spożywajcie z tego, nad czym nie zostało wypowiedziane imię Allacha[905], albowiem jest to z pewnością obrzydliwością. Niechybnie źli pobudzają swych przyjaciół do takich myśli, by się z wami spierali. I jeśli będziecie im posłuszni, to rzeczywiście znajdziecie się wśród tych, którzy przypisują Allachowi bożków.

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ
لَفِسْقٌ ۗ وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَىٰ أَوْلِيَائِهِمْ
ع لِيُجَادِلُوكُمْ ۖ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ١٢٢

123. Czy [c]ten, który umarł, a My potem daliśmy mu życie i stworzyliśmy dlań światło, dzięki któremu chodzi wśród ludzi, może być podobny do tego, który znajduje się w całkowitej ciemności, z której nie może się wydostać?[906] [d]W ten sposób uczynki niewiernych wydają się im dobrymi.

أَوَمَن كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا
يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَن مَّثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ
بِخَارِجٍ مِّنْهَا ۚ كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ١٢٣

124. I w ten sposób [e]w każdym mieście uczyniliśmy przywódców ludzi niegodziwych, a rezultat jest taki, iż knowają oni przeciwko Posłańcom Allacha, a knowają tylko przeciw swoim własnym duszom, tylko że tego nie rozumieją.

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكَابِرَ مُجْرِمِيهَا لِيَمْكُرُوا
فِيهَا ۖ وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ١٢٤

[a]6,152; 7,34. [b]5,4; 6,146. [c]8,25. [d]6,109; 10,13; 27,5. [e]17,17.

905. Werset ten wyjaśnia dlaczego zakazane jest jedzenie takich zwierząt, które padły same lub takich, których nie zabija się we właściwy sposób z wołaniem imienia Bożego. Wypowiadanie imienia Bożego powoduje uświęcenie w sercach ludzkich, co jest równoznaczne z wyeliminowaniem zatwardziałości serca, jakie może być wywołane aktem zabicia zwierzęcia.

906. W poprzednich wersetach wskazano, że prawa ustanowione przez człowieka zawsze mają niedoskonałości. Teraz powiada się, że nauki ludzkie nie mogą równać się z naukami Bożymi. Ludzie ustanawiający prawa z pomocą tylko rozumu ludzkiego są jak ci, którzy błądzą w ciemnościach, z których nigdy się nie wydostaną.

125. A kiedy otrzymują Znak, powiadają: [a]„Nie uwierzymy, aż nie otrzymamy tego, co otrzymali Posłańcy Allacha". Allach najlepiej wie, gdzie umieścić swoje Posłannictwo.[906A] Zaiste, poniżenie przed Allachem oraz sroga kara spadną na grzeszników z powodu ich knowań.

وَإِذَا جَآءَتْهُمْ اٰيَةٌ قَالُوْا لَنْ نُّؤْمِنَ حَتّٰى نُؤْتٰى
مِثْلَ مَآ اُوْتِيَ رُسُلُ اللّٰهِ ۘ اَللّٰهُ اَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ
رِسَالَتَهٗ ۗ سَيُصِيْبُ الَّذِيْنَ اَجْرَمُوْا صَغَارٌ عِنْدَ
اللّٰهِ وَعَذَابٌ شَدِيْدٌۢ بِمَا كَانُوْا يَمْكُرُوْنَ ﴿۱۲۵﴾

126. Zatem, jeśli Allach zamierza kogoś prowadzić, powiększa jego serce, by przyjęło Islam, jeśli zaś zamierza uczynić, by ktoś zszedł z Jego drogi, zawęża i zamyka jego serce, jakby wzrastał ku niebiosom.[907] W ten sposób [b]Allach karze tych, którzy nie wierzą.

فَمَنْ يُّرِدِ اللّٰهُ اَنْ يَّهْدِيَهٗ يَشْرَحْ صَدْرَهٗ لِلْاِسْلَامِ ۚ
وَمَنْ يُّرِدْ اَنْ يُّضِلَّهٗ يَجْعَلْ صَدْرَهٗ ضَيِّقًا حَرَجًا
كَاَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِي السَّمَآءِ ۗ كَذٰلِكَ يَجْعَلُ اللّٰهُ الرِّجْسَ
عَلَى الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿۱۲۶﴾

127. Oto droga twego Pana prosto do Niego prowadząca. Zaiste, szczegółowo wyjaśniliśmy Znaki ludziom, którym udzieli się napomnienia.

وَهٰذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيْمًا ۗ قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيٰتِ
لِقَوْمٍ يَّذَّكَّرُوْنَ ﴿۱۲۷﴾

128. Dla nich jest [d]mieszkanie w pokoju u ich Pana i On jest ich Przyjacielem z powodu ich uczynków.

لَهُمْ دَارُ السَّلٰمِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَلِيُّهُمْ بِمَا
كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿۱۲۸﴾

129. [c]W dniu, w którym On zbierze ich wszystkich razem, powie: „O grupo[908] jinn! Pozyskaliście so-

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيْعًا ۚ يٰمَعْشَرَ الْجِنِّ قَدِ

[a]28,49. [b]10,101. [c]6,154. [d]10,26. [e]7,39-40; 10,29; 34,32.

906A. Allach najlepiej wie kto powinien, a kto nie powinien być Jego Posłańcem.

907. Uważa przykazania Boże za brzemię, fizycznie i umysłowo trudne do wypełnienia. Jego łono staje się wąskie, jak u kogoś, kto wspina się po stromiźnie.

908. *Ma'shar* oznacza towarzystwo ludzi, którzy mają tę samą sprawę (Lane). W tym wersecie słowo *jinn* wyraźnie oznacza ludzi wielkich i potężnych, w przeciwieństwie do *Ins*, które oznacza ludzi słabych i biednych.

bie[909] wielu spośród ludzi". Natomiast ich przyjaciele spośród ludzi powiedzą: „Panie nasz! Wzajemnie z siebie czerpaliśmy korzyści, lecz teraz nadszedł czas, który Ty dla nas wyznaczyłeś". On powie: „Waszym mieszkaniem jest Ogień, w którym zamieszkacie, z wyjątkiem tego, czego zapragnie Allach". Zaprawdę, Pan twój jest Mądry, Wszechwiedzący.[910]

اسْتَكْثَرْتُمْ مِّنَ الْإِنسِ وَقَالَ أَوْلِيَاؤُهُم مِّنَ
الْإِنسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَبَلَغْنَا
أَجَلَنَا الَّذِي أَجَّلْتَ لَنَا قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ
خَالِدِينَ فِيهَا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ
عَلِيمٌ ﴿١٢٩﴾

130. I w ten sposób czynimy niektórych złoczyńców wzajemnymi ich przyjaciółmi[910A] z powodu tego, na co sobie zasługują.

وَكَذَٰلِكَ نُوَلِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ ﴿١٣٠﴾ ع

131. [a]„O grupo jinn i ludzi! Czyż nie przybyli do was spośród was samych Posłańcy, którzy opowiadali wam o Moich Znakach i którzy ostrzegali was przed nadejściem tego waszego dnia?" Odpowiedzą: „Niesiemy świadectwo przeciwko samym sobie". Wszak życie doczesne zwiodło ich i [b]będą sami przeciw sobie świadectwem, iż byli niewierni.

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ
يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ
هَٰذَا قَالُوا شَهِدْنَا عَلَىٰ أَنفُسِنَا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ
الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿١٣١﴾

132. Zsyła się Posłańców, ponieważ [c]Pan twój nie zniszczyłby miast[911] niesprawiedliwie, gdyby ich lud nie został ostrzeżony.[912]

ذَٰلِكَ أَن لَّمْ يَكُن رَّبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَ
أَهْلُهَا غَافِلُونَ ﴿١٣٢﴾

[a]39,72; 40,51; 67,9-10. [b]7,38. [c]11,118; 20,135; 26,209; 28,60.

909. Te słowa arabskie mogą oznaczać: (1) Zdobyłeś sobie wielu spośród zwykłych ludzi i uczyniłeś, że za tobą poszli; (2) wykorzystałeś ich; (3) nadałeś masom wielkie znaczenie, to znaczy nie przyjąłeś Prawdy ze strachu, żeby masy nie przestały za tobą iść. Tak samo jak ludzie słabi nie przyjmują Prawdy z powodu strachu przed wielkimi, podobnie wielcy obawiają się czasami ich następców i nie przyjmują Prawdy ze strachu, żeby ich nie opuścili.

910. Werset ten jest jeszcze jednym dowodem na fakt, że słowo jinn oznacza tutaj jedynie pewną klasę istot ludzkich, to znaczy, ludzi wielkich i potężnych, jako że tylko jedna klasa wykorzystuje inną klasę. Ponieważ jinn są inni od pozostałych ludzi i nie stwierdzono, aby kiedykolwiek wykorzystywali ich, nie słyszano też nigdy, aby wśród nich powołani byli kiedykolwiek Posłańcy Boży.

910A. Słowa te mogą także oznaczać „W ten sposób stawiamy niektórych złoczyńców nad innymi".

911. Ponieważ Święty Prorok powołany został dla całej ludzkości, słowo *al-Qurā* można by w tym przypadku odnieść do całego świata.

133. Dla wszystkich istnieją stopnie oceny wedle tego, co czynią, Pan zaś twój zważa na to, co oni czynią.

وَلِكُلٍّ دَرَجٰتٌ مِّمَّا عَمِلُوْا ۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٣٣﴾

134. A Pan twój jest Samowystarczalny, jest [a]Panem łaski. Jeżeli zechce, [b]może się was pozbyć i spowodować, że zostaniecie zastąpieni przez tych, których On zapragnie, tak jak was właśnie wyniósł z potomstwa innych ludów.

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ ۚ اِنْ يَّشَاْ يُذْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَّا يَشَآءُ كَمَآ اَنْشَاَكُمْ مِّنْ ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ اٰخَرِيْنَ ﴿١٣٤﴾

135. Zaprawdę, [c]to, co wam obiecano, stanie się a nie będziecie mogli tego udaremnić.

اِنَّ مَا تُوْعَدُوْنَ لَاٰتٍ ۙ وَّمَآ اَنْتُمْ بِمُعْجِزِيْنَ ﴿١٣٥﴾

136. Powiedz: [d]„O ludu mój, działaj zgodnie ze swą władzą.[913] Ja też tak działam. Wkrótce dowiesz się kto otrzyma ostateczną nagrodę mieszkania". Zaprawdę, złoczyńcom nie będzie się wiodło.

قُلْ يٰقَوْمِ اعْمَلُوْا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنِّيْ عَامِلٌ ۚ فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۙ مَنْ تَكُوْنُ لَهٗ عَاقِبَةُ الدَّارِ ۗ اِنَّهٗ لَا يُفْلِحُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿١٣٦﴾

137. [e]Przyznali Allachowi część zbiorów i bydła, które dzięki Niemu urosły, i powiadają: „To jest dla Allacha", przyznając tym samym, iż „reszta jest dla naszych bożków". Jednak to, co przeznaczone jest dla ich bożków, nie dociera do Allacha, to zaś, co przeznaczone jest dla Allacha, dociera do ich bożków. Złem jest to, co uznają.[914]

وَجَعَلُوْا لِلّٰهِ مِمَّا ذَرَاَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْاَنْعَامِ نَصِيْبًا فَقَالُوْا هٰذَا لِلّٰهِ بِزَعْمِهِمْ وَهٰذَا لِشُرَكَآئِنَا ۚ فَمَا كَانَ لِشُرَكَآئِهِمْ فَلَا يَصِلُ اِلَى اللّٰهِ ۚ وَمَا كَانَ لِلّٰهِ فَهُوَ يَصِلُ اِلٰى شُرَكَآئِهِمْ ۗ سَآءَ مَا يَحْكُمُوْنَ ﴿١٣٧﴾

---

[a]6,148; 18,59. [b]4,134; 14,20; 35,17. [c]11,34; 42,32. [d]11,94, 122; 39,40-41. [e]16,57.

---

912. Bóg nigdy nie zsyła nieszczęść ogólnych zanim nie ostrzeże ludzi o zagrożeniu, powołując do tego celu Proroka. W tym miejscu mówi się o takich nieszczęściach jak trzęsienia ziemi, epidemie, wyniszczające wojny, itp., które zmiatają z powierzchni ziemi całe ludy.

913. Słowa te oznaczają także: (1) działaj wedle swojej drogi; (2) czyńcie, co najgorsze. Werset ten stanowi wyzwanie wobec bałwochwalczych mieszkańców Mekki, aby czynili to, co najgorsze i posunęli się aż do szczytu ich władzy i środków w celu wytępienia Islamu i zniszczenia tej małej społeczności muzułmańskiej. Ostatecznie jednak poniosą oni w swoich haniebnych planach i wysiłkach całkowitą klęskę.

914. Nawiązuje się tutaj do pewnego bałwochwalczego zwyczaju Arabów. Dzielili oni owoce swojej ziemi pomiędzy Boga i swoje bóstwa. Jeżeli część odłożona dla bóstw została wykorzystana

138. I w podobny sposób ich bogowie[915] spowodowali, iż zabijanie dzieci[916] wydaje się rzeczą bez skazy wielu bałwochwalcom, a to w tym celu, by samych siebie niszczyli i wprowadzali zamęt w swojej religii. I gdyby Allach zechciał przymusić do swej woli, nie uczyniliby tego. Zatem zostaw ich samym sobie z tym, co sobie wymyślają.

وَكَذٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ
شُرَكَاؤُهُمْ لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ
وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٨﴾

139. Powiadają: „Takie to a takie bydło i owoce pól są zakazane"[917] Nikt nie będzie z nich spożywał z wyjątkiem tego, komu pozwolimy – tak powiadają – a jest i bydło, którego grzbietów nie wolno używać[918], jest też bydło, nad którym nie wypowiadają imienia Allacha[919], tworząc w ten sposób kłamstwo przeciwko Niemu. On wkrótce wynagrodzi im to, co zmyślali.

وَقَالُوا هٰذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌ لَّا يَطْعَمُهَا إِلَّا
مَن نَّشَاءُ بِزَعْمِهِمْ وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا وَأَنْعَامٌ
لَّا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءً عَلَيْهِ سَيَجْزِيهِم
بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٩﴾

140. I powiadają: „To, co znajduje się w łonach takiego to a takiego bydła, zarezerwowane jest dla naszych mężczyzn, a zabronione jest naszym niewiastom".[920] Gdyby jednak narodziło się martwe, wtedy oni wszyscy mieliby w tym udział. On nagrodzi ich za ich twierdzenia. Zaprawdę, On jest Mądry, Wszechwiedzący.

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هٰذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِّذُكُورِنَا
وَمُحَرَّمٌ عَلَىٰ أَزْوَاجِنَا وَإِن يَكُن مَّيْتَةً فَهُمْ فِيهِ
شُرَكَاءُ سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٤٠﴾

---

dla innych celów, część zachowaną dla Boga rozdawano na cele dobroczynne w imię ich bóstw. Jeśli jednak część oddzielona dla Boga została wykorzystana dla innych celów, część zachowana dla ich bóstw nie była przekazywana dla Boga.

915. „Pomocnicy bożków", o których tutaj mowa, to bóstwa, wróżbici, astrologowie, itp.

916. Mówi się tutaj o najohydniejszej praktyce niektórych plemion arabskich, polegającej na zabijaniu lub grzebaniu żywcem dziewczynek lub na składaniu ich w ofierze na ołtarzu ich bóstw dla uniknięcia katastrof przyrodniczych. Praktyka ta mogła też wywodzić się z ich zabobonnego ślubowania, że jeśli będą mieli pewną określoną liczbę dzieci, jedno złożą w ofierze.

917. „Zakazane żniwa" oznaczają takie pola uprawne, które poświęcone były bóstwom. Mogli z nich korzystać jedynie kapłani, którzy po nich chodzili.

918. Bydło wspomniane w 5,104. Nie używano go do jazdy wierzchem ani jako zwierzęta pociągowe.

919. Bydło poświęcone bożkom-pomocnikom bałwochwalców mekkańskich. Nie mówi się tutaj o wypowiadaniu imienia Bożego w chwili zabijania.

920. Jeszcze jeden absurdalny zwyczaj Arabów.

141. Przegrani zaiste są ci, którzy w głupocie zabijają swe dzieci z powodu braku wiedzy i nieprawym czynią to, co dał im Allach, tworząc w ten sposób kłamstwo przeciw Allachowi. Zaiste zeszli oni z drogi i nie są właściwie kierowani.

قَدْ خَسِرَ الَّذِيْنَ قَتَلُوْٓا اَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ
وَّ حَرَّمُوْا مَا رَزَقَهُمُ اللّٰهُ افْتِرَآءً عَلَى اللّٰهِ قَدْ ضَلُّوْا
وَ مَا كَانُوْا مُهْتَدِيْنَ ﴿١٤١﴾

142. [a]On jest tym, który tworzy ogrody ogrodzone i nie ogrodzone, palmę daktylową i pola ze zbożem, których owoce różnią się smakiem, oliwkę i granat, podobne i niepodobne. Spożywajcie ich owoce, kiedy owocują i oddawajcie Jemu należne[921] w dniu żniw, a nie przekraczajcie granic. Zaprawdę, Allach nie miłuje tych, którzy przekraczają naznaczone granice.

وَهُوَ الَّذِيْٓ اَنْشَاَ جَنّٰتٍ مَّعْرُوْشٰتٍ وَّ غَيْرَ مَعْرُوْشٰتٍ
وَّ النَّخْلَ وَ الزَّرْعَ مُخْتَلِفًا اُكُلُهٗ وَ الزَّيْتُوْنَ وَ الرُّمَّانَ
مُتَشَابِهًا وَّ غَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلُوْا مِنْ ثَمَرِهٖٓ اِذَآ اَثْمَرَ
وَ اٰتُوْا حَقَّهٗ يَوْمَ حَصَادِهٖ وَ لَا تُسْرِفُوْا اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ
الْمُسْرِفِيْنَ ﴿١٤٢﴾

143. Pośród bydła On to stworzył jedne do dźwigania, a inne do zabijania. Spożywajcie z tego, co dał wam Allach, a [b]nie chodźcie śladami Szatana. Zaprawdę, on jest waszym jawnym wrogiem.[922]

وَ مِنَ الْاَنْعَامِ حَمُوْلَةً وَّ فَرْشًا كُلُوْا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ
وَ لَا تَتَّبِعُوْا خُطُوٰتِ الشَّيْطٰنِ اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ
مُّبِيْنٌ ﴿١٤٣﴾

144. [c]Spośród bydła stworzył On osiem par – dwie spośród owiec i dwie spośród kóz. Powiedz: „Czyż chodzi o dwa samce, których On zakazał, czy też o te dwie samice albo to, co zawierają łona tych dwóch samic? Podzielcie się swoją wiedzą ze mną, o ileście prawdomówni".

ثَمٰنِيَةَ اَزْوَاجٍ مِنَ الضَّاْنِ اثْنَيْنِ وَ مِنَ الْمَعْزِ
اثْنَيْنِ قُلْ ءٰٓالذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ اَمِ الْاُنْثَيَيْنِ اَمَّا
اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ اَرْحَامُ الْاُنْثَيَيْنِ نَبِّـُٔوْنِيْ بِعِلْمٍ
اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿١٤٤﴾

[a]6,100; 13,5; 16,12; 35,28; 36,35-36. [b]Patrz 2,209. [c]39,7.

921. W poprzednich wersetach mówiono o niektórych bałwochwalczych zwyczajach lub głupich praktykach oraz prawach, które pogańscy Arabowie ustalili dla siebie. Począwszy od tego wersetu sura ta zaczyna przedstawiać niektóre z praw Bożych.

922. Poza swoim głównym znaczeniem werset ten wskazuje także na to, że spożywanie rzeczy prawowitych jest środkiem zabezpieczania się przed atakami Szatana.

145. I spośród wielbłądów dwie oraz spośród wołów dwie. Powiedz: „Czyż chodzi o dwa samce, których On zakazał[923], czy też o te dwie samice albo to, co zawierają łona tych dwóch samic? Czy byliście obecni kiedy Allach wam to nakazywał?" [a]Któż zatem jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, kto wymyśla kłamstwa przeciw Allachowi, by móc sprowadzać z drogi ludzi bez wiedzy? Zaprawdę, Allach nie kieruje ludźmi niesprawiedliwymi.

وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ ۗ قُلْ آلذَّكَرَيْنِ
حَرَّمَ أَمِ الْأُنْثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ
الْأُنْثَيَيْنِ ۖ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَصَّاكُمُ اللَّهُ بِهَٰذَا ۚ
فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِيُضِلَّ النَّاسَ
بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٥﴾

146. Powiedz: [b]„W tym, co zostało mi objawione, nie znajduję czegokolwiek, co byłoby zabronione, jeśliby kto pragnął to zjeść, z wyjątkiem tego, co zdycha samo z siebie lub wylana została krew lub mięsa świni – jako że to wszystko jest nieczyste – lub [c]co jest bluźniercze, nad czym wzywa się imienia innego niż Allacha.[924] Jeśli jednak kieruje kimś potrzeba, a nie jest on ani nieposłuszny, ani nie przekracza wyznaczonych ograniczeń, wtedy – zaiste – twój Pan jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy".

قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَىٰ طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ
إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خِنْزِيرٍ
فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ۚ فَمَنِ اضْطُرَّ
غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٦﴾

[a]6,22; 7,38; 11,19. [b]2,174; 5,4; 16,116; [c]6,122.

923. Bałwochwalców spytano czy byli obecni przy tym, kiedy Allach zabronił jedzenia wołów i wielbłądów. Wzywa ich się, aby przedstawili taki autorytet Boży, który wskazałby, że rzeczywiście zabroniono spożywania mięsa wołów i wielbłądów. Dzieje się tak dlatego, że spożywanie mięsa wołów i wielbłądów uważane jest przez niektóre ludy za zakazane – spożywanie wołów u Hindusów, zaś wielbłądów u niektórych Żydów.

924. Werset ten wskazuje, że prawa ustanowione przez Arabów w kwestii spożywania niektórych produktów były arbitralne, że u ich podstaw nie było żadnych elementów mądrości. Tymczasem prawo omawiające spożywanie różnych rzeczy jest w Islamie oparte na rozumie i rozsądku. Zasadniczo Islam zabrania czterech rzeczy – trzech na podstawie *Rijs*, to znaczy nieczystości – oraz jednej na podstawie *Fisq*, to znaczy niereligijności i świeckości. Te trzy pierwsze rzeczy to padlina, krew, która wylewa się z zabijanego zwierzęcia lub ze zwierzęcia rannego oraz mięso świni. Wszystkie te rzeczy, jak powiada ten werset, są *Rijs* (nieczyste), to znaczy są one szkodliwe zarówno dla fizycznego, jak i moralnego zdrowia człowieka. Słowo *Rijs* – należy to zauważyć – należy odczytywać wraz z każdą z tych zakazanych rzeczy. Czwartą rzeczą zakazaną jest taka, nad którą wypowiada się imię inne od imienia Allacha. Jest taka rzecz *Fisq* (świecka), to znaczy, jest źródłem nieposłuszeństwa lub buntu przeciwko Bogu. Spożywanie takiego jedzenia jest skalkulowane na szkodę zdrowia duchowego człowieka oraz na zabicie jego uczuć miłości i zazdrości o Boga.

147. Tym zaś, [a]którzy są Żydami, zakazaliśmy wszelkich zwierząt mających szpony; spośród wołów i owiec, i kozłów zakazaliśmy im ich tłuszczu z wyjątkiem tego, co noszą ich grzbiety lub wnętrzności lub tego, co jest zmieszane z kośćmi.[925] Tym wynagrodziliśmy im ich bunt.[926] A z całą pewnością jesteśmy prawdomówni.

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِي ظُفُرٍ ۖ وَمِنَ
الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَا إِلَّا مَا
حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ۚ ذَٰلِكَ
جَزَيْنَاهُم بِبَغْيِهِمْ ۖ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿١٤٧﴾

148. Lecz gdyby oskarżali cię o fałsz, powiedz: [b]„Wasz Pan jest Panem wszechogarniającej łaski, a Jego gniew nie będzie odwrócony od winnych".

فَإِن كَذَّبُوكَ فَقُل رَّبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا
يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤٨﴾

149. [c]Ci, którzy łączą z Allachem innych bogów, powiedzą: „Gdyby Allach zechciał, nie łączylibyśmy z Nim innych bogów ani nasi ojcowie, ani też nie czynilibyśmy niczego nieprawego". Podobnie ci, którzy byli przed nimi, oskarżali Posłańców Bożych o fałsz, aż wreszcie posmakowali Naszego gniewu. Powiedz: „Czy macie choć trochę wiedzy? Zatem okażcie ją nam. Idziecie ledwie w ślad przypuszczeń. A wypowiadacie tylko kłamstwa".

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَ
لَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِن شَيْءٍ ۚ كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ
مِن قَبْلِهِمْ حَتَّىٰ ذَاقُوا بَأْسَنَا ۗ قُلْ هَلْ عِندَكُم
مِّنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا ۖ إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَ
إِنْ أَنتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿١٤٩﴾

150. Powiedz: „Allach ma przekonujące argumenty. [d]Jeśliby przymusił do swej woli, z pewnością kierowałby wami wszystkimi".[927]

قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ ۖ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿١٥٠﴾

[a]16,119. [b]6,134; 7,157. [c]16,36; 43,21. [d]5,49; 11,119; 13,32; 16,10.

925. Patrz Kpł 3,17 oraz 7,23. W Talmudzie czyni się wyjątek w postaci tłuszczu przylegającego do żeber.

926. Te rzeczy były zabronione Żydom jako kara za ich odstępstwo od wiary.

927. Gdyby Bóg postanowił zmusić człowieka do czynienia Jego Woli, z pewnością zmusiłby go także do czynienia tego, co prawe i powstrzymywania się od czynienia tego, co złe. Lecz w swojej nieskończonej mądrości Bóg uczynił człowieka wolnym. Wyjaśnił mu, co jest słuszne i co jest złe, a potem pozostawił go samego, aby samodzielnie zdecydował o swojej drodze.

151. Powiedz: „Przedstawcie swe dowody ci, którzy twierdzicie, że Allach tego zabronił". Jeśli przedstawią świadectwo, nie przedstawiaj go wraz z nimi [a]ani nie poddawaj się złym pragnieniom tych, którzy nasze Znaki uważają za kłamstwa ani tych, którzy nie wierzą w Życie Przyszłe i [b]którzy ustanawiają równych ich Panu.

قُلْ هَلُمَّ شُهَدَآءَكُمُ الَّذِيْنَ يَشْهَدُوْنَ اَنَّ اللّٰهَ
حَرَّمَ هٰذَا ۚ فَاِنْ شَهِدُوْا فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ ۚ وَلَا
تَتَّبِعْ اَهْوَآءَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا وَالَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ
بِالْاٰخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُوْنَ ﴿١٥١﴾ ع

152. Powiedz: „Podejdźcie, powiem wam czego zabronił wasz Pan[928] abyście nie przypisywali mu żadnego partnera; i abyście czynili dobro rodzicom i abyście [d]nie zabijali swych dzieci ze strachu przed biedą – albowiem to my dajemy wam i im – i abyście [e]nie czynili niczego plugawego, otwarcie ani potajemnie; i abyście nie zabijali duszy, której zabijania Allach zabronił, chyba że w zgodzie z wymogami sprawiedliwości. Oto co On wam nakazał, abyście zrozumieli.

قُلْ تَعَالَوْا اَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ اَلَّا تُشْرِكُوْا
بِهٖ شَيْـًٔا وَّبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا ۚ وَلَا تَقْتُلُوْٓا اَوْلَادَكُمْ
مِّنْ اِمْلَاقٍ ۭ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَاِيَّاهُمْ ۚ وَلَا تَقْرَبُوا
الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ ۚ وَلَا تَقْتُلُوا
النَّفْسَ الَّتِيْ حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّ ۭ ذٰلِكُمْ وَصّٰىكُمْ
بِهٖ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿١٥٢﴾

153. „I nie zbliżajcie się do własności sieroty, chyba że w sposób, który jest najlepszy, aż osiągnie ona wiek dojrzały. A [g]dawajcie pełną miarę i wagę sprawiedliwie.[929] [h]Nie obarczamy żadnej duszy ponad jej

وَلَا تَقْرَبُوْا مَالَ الْيَتِيْمِ اِلَّا بِالَّتِيْ هِيَ اَحْسَنُ حَتّٰى يَبْلُغَ
اَشُدَّهٗ ۚ وَاَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيْزَانَ بِالْقِسْطِ ۚ لَا نُكَلِّفُ

[a]5,49; 45,19. [b]6,2; 27,61. [c]4,37; 17,24. [d]17,32. [e]6,121; 7,34. [f]4,11; 17,35. [g]17,36; 26,182-183; 55,10; [h]2,287; 7,43.

928. Nakazy występujące po słowie „zakazany" są tym, co Bóg nakazuje nam wykonywać. Mówi się o nich wyraźnie, lecz ich odwrotność też jest implikowana. W ten sposób z jednej strony wykorzystując słowo „zakazany", z drugiej stosując zaraz potem przykazania pozytywne, werset ten łączy w sobie zarówno nakazy bezpośrednie, jak i ich przeciwieństwa. Werset ten można rozumieć także w inny sposób. Pierwsze zdanie należałoby potraktować jako kończące się słowami „co zakazał wasz Pan", zaś następne jako zaczynające się od słowa *'Alaikum*, które w tym sensie oznaczałoby „do tego się was zachęca". W takim przypadku werset ten można odczytać jak następuje: „Przyjdźcie, powtórzę wam to, czego zakazał wasz Pan. Zachęca się was, abyście nie łączyli niczego jako partnerzy z Nim..."

929. Zaraz za nakazem chronienia życia występuje przykazanie dotyczące ochrony mienia.

możliwości. I kiedy mówicie, przestrzegajcie sprawiedliwości, nawet jeśli chodzi o osobę spokrewnioną, i [a]dopełniajcie przymierza Allacha.[930] Oto do czego On was zachęca abyście byli pełni troski".

نفسا إلا وسعها ۚ وإذا قلتم فاعدلوا ولو كان ذا
قربى ۚ وبعهد الله أوفوا ۚ ذلكم وصىكم به لعلكم
تذكرون ﴿١٥٣﴾

154. I powiedz: [b]„Oto Moja prosta droga. Zatem idźcie nią, a nie chodźcie innymi drogami, aby nie sprowadziły was z Jego drogi. Oto do czego nakłania On was, abyście potrafili chronić się przed złem".

وأن هذا صراطي مستقيما فاتبعوه ۚ ولا تتبعوا
السبل فتفرق بكم عن سبيله ۚ ذلكم وصىكم به
لعلكم تتقون ﴿١٥٤﴾

155. Ponadto [c]daliśmy Mojżeszowi Księgę – dopełniając łaski dla tego, który czynił dobro oraz [d]wyjaśnienie wszelkich potrzebnych rzeczy[931], jak i przewodnictwo i łaskę – aby uwierzyli w spotkanie z ich Panem.

ثم آتينا موسى الكتب تماما على الذي أحسن و
تفصيلا لكل شيء وهدى ورحمة لعلهم بلقاء
ربهم يؤمنون ﴿١٥٥﴾ ١٩ ع ٩

156. A [e]jest to Księga, którą zesłaliśmy, pełna błogosławieństw. Zatem idźcie za nią[932] i chrońcie się przed złem, aby wam okazano łaskę

وهذا كتب أنزلنه مبرك فاتبعوه واتقوا لعلكم
ترحمون ﴿١٥٦﴾

157. oraz abyście nie powiedzieli: „Księga ta została zesłana jedynie dwu ludom przed nami[933], my zaś rzeczywiście nie byliśmy świadomi tego, co oni przeczytali";

أن تقولوا إنما أنزل الكتب على طائفتين من
قبلنا ۖ وإن كنا عن دراستهم لغفلين ﴿١٥٧﴾

[a]5,2; 16,92; 17,35. [b]6,127. [c]2,54; 5,45. [d]7,146. [e]6,93; 21,51.

930. Po nakazie zważania na wypowiedzi przychodzi nakaz ochrony serca, w słowach „i dopełniajcie przymierza Allacha". Bowiem podczas gdy poprzednie nakazy dotyczyły przymierza z ludźmi, obecny dotyczy przymierza z Bogiem.

931. Słowa „wszystkie rzeczy" oznaczają wszystkie te rzeczy, które zaspokajają moralne i duchowe potrzeby Żydów. Torah zaspokajało wszystkie te potrzeby.

932. Werset ten oznacza, że Koran jest księgą objawioną, która zawiera wszelkie niezmienne nauki i prawdy wieczne, zawarte w poprzednich Pismach – takim jest znaczenie słowa *Mubārak* (Lane). W ten sposób muzułmanie są uwalniani od konieczności szukania kierownictwa w tych pismach.

933. „Dwa ludy", o których mowa w tym wersecie, to mogą być Żydzi, którzy otrzymali Torah, i których religia powstała w regionie leżącym na północy Arabii, oraz wyznawców zoroastryzmu, którzy otrzymali Zend-Avesta, i którzy żyli na wschodzie Arabii. Słowa te mogą także odnosić się do Żydów i chrześcijan, dwóch ludów, które żyły w Arabii, i z którymi Arabowie kontaktowali się.

158. [a]i abyście nie powiedzieli: „Gdybyż ta Księga została zesłana nam, z pewnością bylibyśmy lepiej prowadzeni niż oni". Teraz przybył do was wyraźny dowód od waszego Pana, przewodnictwo i łaska. [b]Któż zatem jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, kto odrzuca Znaki Allacha i odwraca się od nich? Wynagrodzimy tych, którzy odwracają się od Naszych Znaków, złą karą z powodu tego, iż odwrócili się.

أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ لَكُنَّا أَهْدَىٰ
مِنْهُمْ ۚ فَقَدْ جَاءَكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَ
رَحْمَةٌ ۚ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن كَذَّبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَفَ
عَنْهَا ۗ سَنَجْزِي الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ
الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ ﴿١٥٨﴾

159. [c]Oni czekają tylko, żeby przyszli aniołowie[934] lub żeby przyszedł do nich twój Pan[935] lub żeby przybyły do nich niektóre Znaki[936] twojego Pana. W dniu, w którym pojawią się niektóre Znaki twego Pana, żadnej duszy nie pomoże uwierzenie, jeśli nie wierzyła przedtem ani nie zasłużyła sobie żadnym dobrem dzięki swej wierze. Powiedz: „Zaczekajcie no, my także czekamy".

هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ
رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ ۗ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ
آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ
مِن قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا ۗ قُلِ انتَظِرُوا
إِنَّا مُنتَظِرُونَ ﴿١٥٩﴾

160. A jeśli chodzi [d]o tych, którzy dzielą swą religię[937] i sami dzielą siebie na sekty, nimi nie musisz się troszczyć. Zaprawdę, ich sprawa jest u Allacha i potem On poinformuje ich, co zwykli byli czynić.

إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ
فِي شَيْءٍ ۚ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا
يَفْعَلُونَ ﴿١٦٠﴾

[a]35,43. [b]6,22; 7,38; 10,18. [c]2,211; 16,34. [d]30,33.

934. „Nadejście aniołów" odnosi się tutaj do kary wymierzanej ludziom w formie wojen; ponieważ nadejście aniołów omówione było w przypadku wojen, jakie miały miejsce pomiędzy muzułmanami i ich wrogami (3,125, 126 oraz 8,10).

935. Określenie „nadejście Pana" wyraża całkowite zniszczenie wrogów prawdy (2,211).

936. „Nadejście Znaków" odnosi się do kar ziemskich, takich jak głód, nieszczęścia, epidemie, itp.

937. Słowa „podzielić ich religię" oznaczają, że kiedy ludzie zaczynają postępować według swoich kaprysów i zachcianek, tworzą się między nimi różnice, a jednomyślność znika.

161. [a]Jeżeli kto spełni dobry uczynek, otrzyma dziesięć razy więcej[938], lecz jeśli kto dopuści się złego uczynku, wynagrodzony zostanie jedynie jego odpowiednikiem, a nikt nie zostanie skrzywdzony.

مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا ۚ وَمَنْ جَآءَ
بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَىٰٓ إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦١﴾

162. Powiedz: „Pan mój poprowadził mnie drogą prostą – właściwą religią, [b]religią Abrahama, sprawiedliwego. On nie był z tych, którzy łączą bogów z Allachem".

قُلْ إِنَّنِي هَدَىٰنِي رَبِّيٓ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ دِينًا
قِيَمًا مِّلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ حَنِيفًا ۚ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٦٢﴾

163. Powiedz: „Moja Modlitwa i moja ofiara, i moje życie, i moja śmierć – wszystkie są dla Allacha, Pana światów".[939]

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ
الْعَٰلَمِينَ ﴿١٦٣﴾

164. [c]„On nie ma żadnego partnera. Tak mi się nakazuje i jestem pierwszym z tych, którzy się podporządkowują".

لَا شَرِيكَ لَهُ ۖ وَبِذَٰلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا۠ أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٤﴾

165. Powiedz: [d]„Czyż mam szukać Pana innego niż Allach, skoro to On jest Panem wszystkich rzeczy?" A żadna dusza nie przyczynia sobie zła, które nie byłoby przeciwko niej: [f]tak samo nikt nie dźwiga brzemienia kogoś innego.[940] Wówczas do waszego Pana powrócicie, On zaś poinformuje was o tym, w kwestii czego nie zgadzaliście się.

قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ ۚ وَلَا تَكْسِبُ
كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا ۚ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۚ
ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ﴿١٦٥﴾

[a]4,41; 27,90; 28,85. [b]3,96; 16,124. [c]6,15; 39,12-13. [d]7,141. [e]17,16; 35,19; 53,39.

938. Dobry uczynek jest jak dobre nasienie, które dziesięciokrotnie pomnaża, a nawet więcej (2,262; 4,41; 10,27-28; także Tirmidhī, rozdz. o Poście), podczas gdy zły uczynek liczony jest tylko za jeden.

939. Modlitwa, ofiara, życie i śmierć pokrywają całą sferę działania człowieka, a Świętego Proroka proszono, aby ogłosił, by wszystkie fazy tego życia były poświęcone samemu Bogu. Wszystkie jego modlitwy kierowane były do Boga; wszystkie jego ofiary składane dla Niego; całe jego życie poświęcone było służbie dla Niego; i gdyby dla sprawy religii szukał on śmierci, czyniłby to także, by zyskać sobie przychylność Boga.

940. Werset ten zawiera, jak wersety 17,16; 53,40-41, stanowcze odrzucenie doktryny Pokuty i z naciskiem zwraca uwagę na fakt, że każdy musi dźwigać swój krzyż i rozliczać się z własnych czynów. Niczyja zastępcza ofiara nie może nikomu innemu wyrządzić niczego dobrego.

166. To On jest tym, Kto uczynił was spadkobiercami innych na ziemi i niektórych spośród was wyniósł w randze ponad innymi, [a]by móc wypróbować was poprzez to, co wam dał.[941] Zaprawdę, twój Pan szybko karze, a jest zaiste Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَٰٓئِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ
فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَٰتٍ لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَآ ءَاتَىٰكُمْ إِنَّ رَبَّكَ
سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦٦﴾

[a]5,49; 11,8; 67,3.

941. Werset ten stanowi jednocześnie napomnienie i ostrzeżenie dla muzułmanów. Powiada się im, że otrzymają władzę i autorytet, ale i obowiązek regulowania spraw narodów. Powinni wypełniać swoje obowiązki mając na względzie równość i sprawiedliwość, jako że będą musieli rozliczyć się ze swych obowiązków przed ich Stwórcą.

ROZDZIAŁ 7

AL-A'RĀF

(Objawiony przed Hijrah)

Tytuł i data objawienia

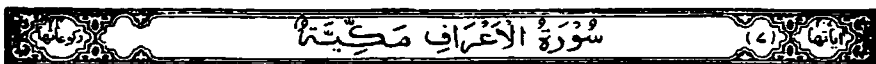
Według Ibn 'Abbās, Ibn Zubair, Hasan, Mujāhid, 'Ikrimah, 'Atā' oraz Jābir bin Zaid sura ta należy do okresu mekkańskiego z wyjątkiem wersetów 165-172. Qatādah jednakże uważa, że w. 165 objawiony był w Medynie. Sura ta bierze swój tytuł z wersetu 47. Komentatorzy niestety nie zdołali ustalić związku między słowem *A'rāf*, a tematem samej sury. Stało się tak, ponieważ słowu temu przypisywali niewłaściwe znaczenie. Uważają oni, że *A'rāf* to nazwa pośredniego stanu duchowego między Rajem i Piekłem oraz że przebywający w *A'rāf* będą inni od przebywających w Piekle, lecz jeszcze nie będą w stanie wejść do Raju. Koran odrzuca takie znaczenie tego słowa, ponieważ wymienia tylko dwie grupy ludzi – mieszkańców Raju i Piekła. W Koranie nie wspomina się o żadnej trzeciej grupie ludzi. Koran nie podtrzymuje interpretacji słowa *A'rāf* jako miejsca ludzi o jakimś pośrednim stanie ducha. Interpretacji tej nie można też przypisać żadnego dowodu wewnętrznego. Koran przedstawia mieszkańców *Al-A'rāf* tak, jakby za jednym razem zwracał się do mieszkańców Raju, lecz za innym do mieszkańców Piekła. O ich wiedzy duchowej mówi się, że jest tak wielka, iż są w stanie rozpoznawać mieszkańców Raju dzięki ich szczególnym znakom, jak również mieszkańców Piekła dzięki ich znakom szczególnym. Napominają mieszkańców Piekła, zaś modlą się o mieszkańców Raju (7,47, 49, 50). Czy osoba, która jest jakby zawieszona w niepewności pomiędzy Rajem i Piekłem, mogłaby być tak zarozumiała, by przyjmować pozę wyższości wobec innych, jak czynili mieszkańcy *Al-A'rāf*? Faktem jest, że mieszkańcy *Al-A'rāf* są Prorokami Bożymi, którzy cieszyć się będą szczególnym statusem w Dniu Sądu i modlić się będą za mieszkańców Raju, zaś napominać mieszkańców Piekła. A ponieważ sura ta jest pierwszą wśród rozdziałów Koranu, która porusza temat historii życia kilku Proroków, słusznie nazwana została Al-A'rāf. Ponadto, sama konstrukcja tego słowa popiera taki wniosek. *A'rāf* to liczba mnoga słowa *'Urf*, które oznacza miejsce wysokie lub wyniesione, ale i uświadomienie duchowe, które nabywa człowiek przy pomocy danego przez Boga intelektu oraz świadectwo jego wewnętrznego „ja". Tak zatem *A'rāf* może oznaczać te nauki, których prawda ustalona jest na podstawie rozsądnych argumentów natury ludzkiej; a ponieważ nauki Proroków posiadają wszystkie te cechy, same zasługują na tę duchowo wyniesioną pozycję i przez to mogą prawnie być nazywani mieszkańcami *Al-A'rāf* (miejsc wyniesionych). Krótko mówiąc, sura Al-A'rāf jest tak nazywana, ponieważ zamieszczone są w niej przykłady z życia tych wspaniałych ludzi o tak wyniosłym statusie moralnym, którzy w przeszłości nauczali ludzi wiecznych prawd wedle wymagań ludzkiej natury i rozumu, i którym ludzie tego świata opierali się, lecz których zazdrosny Bóg powołał na to wyniesione stanowisko.

Temat i kontekst

Mówiąc duchowo, sura ta służy jako swego rodzaju *Barzakh* (łącznik) pomiędzy surą poprzednią i następną, co oznacza, że temat poprzednich sur rozwinął się w tej surze w nowy temat. W surach poprzednich głównym tematem było odrzucenie Judaizmu i chrześcijaństwa oraz temat innych wiar, które swoje autorytety czerpią głównie z filozofii i rozumowania. W tej surze oba te tematy traktowane są łącznie. Demonstrowana jest fałszywość pozycji obu tych rodzajów kredo, zaś prawda Islamu jest wyraźnie i jasno prezentowana. Przede wszystkim mówi się, że ponieważ Koran jest objawionym Słowem Boga, nie ma możliwości aby kiedykolwiek został zniszczony ani by nie udało się mu osiągnąć jego celu. Następnie ostrzega się muzułmanów, że nie powinni oni, z powodu przygnębienia, godzić się pośpiesznie na kompromis z wyznawcami innych religii,

ponieważ przeciwnicy prawdziwej religii zawsze cierpieli niełaskę i poniżenie. Następnie stwierdza się, że Bóg stworzył człowieka dla osiągnięcia najwyższego celu, ale większość ludzi zapomina o tym najwspanialszym z celów ich życia. Rajskie życie Adama oraz jego wyrzucenie z Raju przedstawia się jako przykład tego tematu oraz dodaje się, że na samym początku, po stworzeniu człowieka, Bóg dał mu środki osiągnięcia wysokiego statusu duchowego. Człowiek jednak nie zważał na plan Boży wobec niego i poszedł za Szatanem. Ponadto wspomina się, że w przeciwieństwie do poprzednich wiar, które miały na celu rozwój indywidualny, Islam dąży do reformacji całych społeczeństw. Podczas gdy poprzedni Prorocy starali się spowodować, aby pojedynczy ludzie weszli do Raju, celem Islamu jest, aby całe społeczeństwa i narody mogły osiągnąć ten cel. Ale ponieważ każdy wysiłek reformatorski musi pokonywać przeszkody i wrogość zanim osiągnie spełnienie, zawsze, kiedy społeczność muzułmańska zboczy od zasad i nauk islamskich, Bóg powołuje inspirowanych Reformatorów spośród wyznawców Świętego Proroka, aby ludzie nie utracili swych nowo nakreślonych zasad i kryteriów rozpoznawania tych nowych reformatorów. Rzuca się tutaj też nieco światła na ostateczną klęskę przeciwników Islamu. Następnie mówi się, że wszystkie plany Boże działają stopniowo. Tak jak w świecie materialnym, podobnie i w świecie ducha wszelki postęp podlega prawu ewolucji i właśnie na zasadzie procesu ewolucji rozwój duchowy człowieka przemieszczał się od czasów Adama do czasów Świętego Proroka. W jego naukach więcej uwagi poświęca się polepszaniu i organizacji całego społeczeństwa. Dlatego wierni powinni zawsze pamiętać, że z małych nasion wyrastają wielkie drzewa oraz że nawet wielkie przedmioty wydają się nic nie znaczące na samym początku i pozostają ukryte. Koran zatem napomina wiernych, aby mieli oczy otwarte i aby wielki cel stworzenia nie schował się przed nimi, ponieważ jeśli choć raz pozwolić mu na pozostanie w ukryciu, rzeczywiście pozostanie on w ukryciu na zawsze.

Począwszy od wersetu 60 zaczyna się krótki opis historii życia Proroków starożytnych, których misją było przywrócenie człowieka do wspaniałej egzystencji niebiańskiej, z której człowiek został wyrzucony. Później powiada się, że dobro zawiera się w naturze ludzkiej, której jest integralną częścią oraz że zło przychodzi dopiero później i jest wynikiem wpływów zewnętrznych. Mówi się też, że pomimo instynktownej dobroci człowiek nie może osiągnąć doskonałości bez pomocy objawienia Bożego. Odrzucając przewodnictwo Boże, człowiek pozbawia się instynktownej dobroci i podlega duchowemu zniszczeniu. I znów wspomina się o misji Świętego Proroka, a jego przeciwników ostrzega się, by nie ignorowali faktu, że jego intelekt jest wspaniały, a motywy czyste, że jego nauki są w doskonałej harmonii z naturą ludzką i prawami przyrody oraz że świadectwo czasu także działa na jego korzyść. Następnie usuwa się niektóre błędne uczynki i wątpliwości niewiernych i powiada się, że stworzą oni bardzo silną opozycję wobec Świętego Proroka, lecz Bóg uchroni go przed zranieniem. Napomina się jednak muzułmanów, aby nie tylko cierpliwie trwali i znosili opozycję niewiernych, lecz także aby modlili się za niewiernych. Dalej sura ta stwierdza, że podobnie jak przeciwnicy poprzednich Proroków, także i przeciwnicy Świętego Proroka domagać się będą Znaków, ale to zależy tylko i wyłącznie od Boga. Bóg pokazuje Znaki, kiedy w swej nieomylnej mądrości uzna to za stosowne. Niewiernym zadaje się pytanie, czyż Koran, który spełnia prawdziwy cel Proroctwa, nie stanowi wystarczającego Znaku? Dlatego napomina się muzułmanów, aby potwierdzali ten wielki cud Koranu wielką miarą prawdziwego doceniania jego nauk, ponieważ im więcej światła niebiańskiego spadać będzie na człowieka, tym prawdziwsze powinno być jego docenianie.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [a]Alif Lām Mīm Sād.[942]

الٓمّٓصٓ ②

3. [b]Oto Księga objawiona tobie[943], więc niechaj w twej piersi nie będzie względem niej ubóstwa, a otrzymałeś ją, by dzięki niej ostrzegać i aby była ona napomnieniem dla wiernych.

كِتٰبٌ اُنْزِلَ اِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِيْ صَدْرِكَ حَرَجٌ مِّنْهُ
لِتُنْذِرَ بِهٖ وَذِكْرٰى لِلْمُؤْمِنِيْنَ ③

4. [c]Idźcie za tym, co zostało wam zesłane od waszego Pana, a nie chodźcie za żadnym innym obrońcą niż On. Wy jednak rzadko zważacie na ostrzeżenia.

اِتَّبِعُوْا مَآ اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوْا مِنْ دُوْنِهٖٓ
اَوْلِيَآءَ ۗ قَلِيْلًا مَّا تَذَكَّرُوْنَ ④

5. [d]O, ileż miast zniszczyliśmy! Kara nasza spadała na nie w nocy lub kiedy spali za dnia.[944]

وَكَمْ مِّنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنٰهَا فَجَآءَهَا بَاْسُنَا بَيَاتًا اَوْ هُمْ قَآئِلُوْنَ ⑤

6. Kiedy zatem spadła na nich nasza kara, nie zawołali inaczej jak tylko: [e]„Istotnie byliśmy złoczyńcami (lub „grzesznikami")!"[945]

فَمَا كَانَ دَعْوٰىهُمْ اِذْ جَآءَهُمْ بَاْسُنَآ اِلَّآ اَنْ قَالُوْٓا اِنَّا
كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ⑥

7. Zaprawdę [f]wypytamy tych, do których posłani byli Posłańcy oraz [g]z pewnością wypytamy Posłańców.[946]

فَلَنَسْـَٔلَنَّ الَّذِيْنَ اُرْسِلَ اِلَيْهِمْ وَلَنَسْـَٔلَنَّ الْمُرْسَلِيْنَ ⑦

---

[a]2,2; 3,2; 29,2; 30,2; 31,2; 32,2. [b]6,52; 19,98; 25,2. [c]33,3; 39,56; [d]7,98; 21,12; 28,59. [e]21,15. [f]28,66. [g]5,110.

---

942. Według Ibn 'Abbās, połączone cztery litery *Alif Lām Mīm Sād* oznaczają „Ja jestem Allach, Wszechwiedzący i ja wyjaśniam". W kwestii trzech pierwszych liter, patrz przypis 16, natomiast litera *Sād* zastępuje *Ufassilu*, czyli, ja wyjaśniam. Treść tej sury usprawiedliwia taką interpretację, jako że sura ta nie tylko zawiera w sobie Bożą wiedzę o, ale i wyjaśnia bardziej szczegółowo i z mnóstwem przykładów temat, o którym była mowa w poprzedniej surze. Litera *Sād* rozumiana jest też w znaczeniu „Najbardziej prawdomówny".

943. Werset ten jest kierowany do każdego wierzącego, a nie tylko do samego Świętego Proroka.

944. Druga część nocy oraz środkowa część dnia wspominane są tutaj jako te dwie szczególne pory doby, w których Bóg odwiedza ludzi. Są to godziny, kiedy ludzie najczęściej śpią i znajdują się w stanie zaniedbania.

945. Powodem, dla którego nawet najbardziej zagorzali ateiści wołają do Boga w chwili kary, jest to, że w takich strasznych momentach człowiek uświadamia sobie nie tylko swoją własną beznadziejność, ale i potęgę Wyższej Istoty.

946. Patrz strona następna.

8. Wówczas niechybnie opowiemy im ich uczynki z wiedzą, albowiem nigdy nie jesteśmy nieobecni.

فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِمْ بِعِلْمٍ وَّمَا كُنَّا غَآئِبِيْنَ ۝٨

9. I [a]waga[947] będzie owego dnia prawdziwa. Wtedy, jeśli chodzi o tych, których szale przeważą, tym będzie się powodzić.

وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذِ ٍالْحَقُّ ۚ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِيْنُهُ فَأُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ۝٩

10. Jeśli zaś chodzi o tych, [b]których szale nie będą przeważać, ci zrujnują swe dusze z powodu tego, iż byli niesprawiedliwi[948] względem Naszych Znaków.

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِيْنُهُ فَأُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ خَسِرُوْٓا أَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوْا بِاٰيٰتِنَا يَظْلِمُوْنَ ۝١٠

11. [c]My umieściliśmy was na ziemi i daliśmy wam na niej środki utrzymania. Jednakże jesteście mało wdzięczni.

وَلَقَدْ مَكَّنّٰكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيْهَا مَعَايِشَ ۗ قَلِيْلًا مَّا تَشْكُرُوْنَ ۝١١

12. I zaiste stworzyliśmy was, a później [d]daliśmy wam wasz kształt.[949] Później powiedzieliśmy aniołom: [e]„Podporządkujcie się Adamowi"[950], a oni wszyscy podporządkowali się. Lecz Iblis[951] tego nie uczynił – on nie będzie z tych, którzy się podporządkowują.

وَلَقَدْ خَلَقْنٰكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنٰكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ ۖ فَسَجَدُوْٓا إِلَّآ إِبْلِيْسَ ۭ لَمْ يَكُنْ مِّنَ السّٰجِدِيْنَ ۝١٢

[a]21,48; 23,103; 101,9-10. [b]23,104; 101,9-10. [c]15,21; 46,27. [d]23,15; 39,7; 40,65. [e]2,35; 15,30-31; 17,62; 18,51; 20,117; 38,73-75.

946. Werset ten zawiera ważną zasadę, która mówi, że w jakiejś formie każdy człowiek jest odpowiedzialny przed Bogiem. Wszystkim ludziom będzie zadane pytanie, jak przyjęli Posłańca Bożego, zaś Posłańcy będą spytani, jak przedstawili Posłannictwo Boże i jak zareagowali na nie ludzie.

947. Użyto tutaj języka przenośni. Rzeczy materialne waży się na wagach zrobionych z metalu lub drewna, ale ważenie rzeczy, które nie są materialne, oznacza określanie ich rzeczywistej wartości, ceny lub znaczenia.

948. Słowo *Zulm*, które dosłownie oznacza „położyć rzecz w niewłaściwym miejscu" (Lane), oznacza tutaj, że niewierni nie potraktowali Znaków Bożych tak, jak powinny one być traktowane. Znaki te miały wpoić bojaźń przed Bogiem i uniżenie w ich sercach, ale zamiast tego ludzie ci stali się jeszcze bardziej aroganccy i wyniośli, odrzucając Znaki z szyderstwem i wyśmiewaniem się.

949. Człowiek może kształtować swoją istotę moralną tak, jak można kształtować glinę.

950. Podczas gdy przykazanie dotyczące poddania się Adamowi skierowane było do aniołów, dotyczyło ono wszelkiego stworzenia, ponieważ aniołowie są narzędziami Boga, które wprowadzają Jego przykazania w życie.

951. Iblīs nie był aniołem (18,51). Jest on przywódcą duchów zła, tak jak Gabriel jest głową aniołów. Poruszone tutaj wydarzenie w żaden sposób nie łączy się z progenitorem rasy ludzkiej,

13. [a]Powiedział Bóg[952]: „Co powstrzymało cię od podporządkowania, kiedy Ja ci to nakazałem?" Ten odrzekł: „Ja jestem lepszy niż on. Stworzyłeś mnie z ognia, podczas gdy jego stworzyłeś z gliny".[953]

قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ
خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ ⑬

14. Powiedział Bóg: [b]„Odejdź więc stąd.[954] Nie ma tutaj miejsca dla twej arogancji. Wyjdź, jesteś z pewnością spośród tych, którzy są poniżeni".

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَن تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ
إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ ⑭

15. [c]Ten odrzekł: „Odrocz swój wyrok do dnia, w którym zostaną podniesieni z martwych".[954A]

قَالَ أَنظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ⑮

16. Powiedział Bóg: „Jesteś z tych, którym udzielono zwłoki".

قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ⑯

17. [d]Ten odrzekł: „Skoro teraz uznałeś, że zgrzeszyłem, niechybnie będę czekać na nich na Twojej prostej drodze.

قَالَ فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ
الْمُسْتَقِيمَ ⑰

18. „Potem z pewnością spadnę na nich sprzed nich i zza nich oraz z ich lewej strony i z prawej,[955] a stwierdzisz, iż większość z nich nie będzie wdzięczna".

ثُمَّ لَآتِيَنَّهُم مِّن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ
وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَن شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ
شَاكِرِينَ ⑱

[a]15,33-34; 38,76-77. [b]15,35; 38,78. [c]15,37; 38,80. [d]15,40; 38,83.

którego można nazwać pierwszym Adamem. Powyższe dotyczy tego ostatniego Adama (który żył na tej ziemi około sześć tysięcy lat temu i od którego w bezpośredniej linii pochodzili Noe, Abraham i jego potomkowie).

952. W obecnym wersecie przedstawiona jest rozmowa między Bogiem i Iblīs. Nie oznacza to koniecznie, że wymiana słów miała rzeczywiście miejsce. Słowa mogą jedynie oznaczać stan rzeczy, mogą być obrazem warunków, jakie zaczęły istnieć w wyniku odmowy Iblīs do poddania się Adamowi. Patrz także 61.

953. W kwestii wyjaśnienia słowa „glina" patrz 420A.

954. Ponieważ nie ma rzeczownika w tym wersecie, do którego odnosiłby się zaimek *hā* (to) wynikający ze zwrotu *Minhā* (stąd), można uznać, że odnosi się on do warunku lub stanu, w jakim znajdował się Iblīs, zanim odmówił podporządkowania się Adamowi.

954A. Zmartwychwstanie, o którym mowa w tym wersecie, nie oznacza tego wielkiego Zmartwychwstania ludzkości wyznaczonego na przyszłe życie, lecz duchowe zmartwychwstanie człowieka lub stan pełnego rozwoju jego świadomości duchowej. Iblīs może człowieka ściągać z dobrej drogi tylko do czasu, kiedy człowiek zmartwychwstanie duchowo. Lecz kiedy już osiągnie to wyniosłe stadium duchowe, znane jako *Baqā'* (odrodzenie), Iblīs nie będzie w stanie wyrządzić mu żadnego zła (17,66).

955. Zwróć uwagę na wynik kuszenia ze strony Szatana.

19. Powiedział Bóg: „Odejdź stąd, pogardzony i wygnany. [a]Jeśli ktokolwiek z nich pójdzie za tobą, niechybnie zapełnię Piekło wami wszystkimi".

قال اخرج منها مذءوما مدحورا لمن تبعك
منهم لأملأن جهنم منكم أجمعين ⑲

20. „O Adamie, zamieszkaj ty i twoja małżonka w Ogrodzie[955A] i spożywajcie z niego gdziekolwiek zechcecie[956], ale nie zbliżajcie się do tego drzewa[957], abyście nie stali się grzesznikami".

ويا آدم اسكن أنت وزوجك الجنة فكلا من حيث
شئتما ولا تقربا هذه الشجرة فتكونا من
الظالمين ⑳

21. Jednakże [c]Szatan podsunął im złe myśli, by móc im ujawnić, co było przed nimi skryte z ich wstydu[957A], i rzekł: „Wasz Pan zabronił wam tego drzewa tylko dlatego, abyście nie stali się aniołami albo nieśmiertelnymi".

فوسوس لهما الشيطان ليبدي لهما ما ووري
عنهما من سوآتهما وقال ما نهاكما ربكما عن
هذه الشجرة إلا أن تكونا ملكين أو تكونا من
الخالدين ㉑

22. I przysiągł im, mówiąc: „Naprawdę jestem waszym szczerym doradcą".

وقاسمهما إني لكما لمن الناصحين ㉒

23. W ten sposób podstępem spowodował, iż popadli w nieposłuszeństwo. I kiedy [d]skosztowali z tego drzewa, ich wstyd[958] stał się dla nich

فدلاهما بغرور فلما ذاقا الشجرة بدت لهما
سوآتهما وطفقا يخصفان عليهما من ورق

[a]11,20; 15,43-44; 32,14; 38,86. [b]2,38; 20,118. [c]2,37; 20,121. [d]2,37; 20,122.

955A. Patrz 68.

956. Wskazuje to, że każda rzecz jest prawowita, z wyjątkiem tego, co może być zabronione, ponieważ przynosi szkody fizyczne i duchowe.

957. „Zakazane drzewo" może też oznaczać przykazania, na mocy których niektóre rzeczy były Adamowi i jego żonie zakazane. „Dobre słowo" przyrównane jest do „dobrego drzewa" w Koranie (14,25), zaś złe słowo do „złego drzewa" (14,27).

957A. Podczas gdy złe myśli prowadzą człowieka ostatecznie do ruiny, manifestują one także słabości człowieka.
Ponieważ miejsce, w którym przebywał Adam, nazwane zostało w Koranie metaforycznie „Ogrodem", w następującym opisie metafora ta jest kontynuowana i Adam jest przedstawiany, jakoby nie wolno mu było zbliżać się do pewnego „drzewa", które nie było drzewem w sensie dosłownym ani fizycznym, lecz było pewną rodziną lub plemieniem, od którego miał się trzymać z dala, ponieważ jego członkowie byli jego wrogami i nie szczędziliby wysiłków, by mu zaszkodzić.

958. Słowo *Sayy'ah*, które oznacza jakiekolwiek zło, nieprzyzwoite wypowiadanie się lub zwyczaj, lub działanie, które człowiek chciałby ukryć; wstyd; nagość (Lane), tutaj jest użyte w sensie „przedmiotu wstydu" lub „słabości", jako że nagości przed nikim nie można ukryć. Niektóre

oczywisty i oboje zaczęli okrywać się liśćmi[959] z Ogrodu. Ich Pan zaś zawołał na nich, mówiąc: „Czyż nie zabroniłem wam tego drzewa i nie powiedziałem, iż [a]Szatan jest naprawdę waszym jawnym wrogiem?"

الْجَنَّةِ ۖ وَنَادٰىهُمَا رَبُّهُمَآ أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكُمَا
الشَّجَرَةِ وَأَقُلْ لَّكُمَآ إِنَّ الشَّيْطٰنَ لَكُمَا عَدُوٌّ
مُّبِينٌ ﴿٢٢﴾

24. Odrzekli: [b]„Panie nasz, zgrzeszyliśmy[960] i jeśli nam nie przebaczysz i nie okażesz nam litości, zapewne znajdziemy się wśród przegranych".

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَآ أَنْفُسَنَا ۫ وَإِنْ لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَ
تَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخٰسِرِينَ ﴿٢٣﴾

25. Powiedział Bóg: [c]„Odejdźcie[961], niektórzy z was staną się wrogami innych. I dla was jest na ziemi mieszkanie i pożywienie na pewien czas".

قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۚ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ
مُسْتَقَرٌّ وَّمَتَاعٌ إِلٰى حِينٍ ﴿٢٤﴾

[a]2,169, 209; 6,143; 12,6; 20,118; 28,16; 35,7; 36,61. [b]2,38. [c]2,37,39; 20,124.

słabości Adama były rzeczywiście przed nim ukryte, a zaczął on sobie zdawać z nich sprawę wtedy, gdy jego wróg pozbawił go poczucia bezpieczeństwa. Każdy człowiek ma pewne słabości, których nie widzi nawet on sam, lecz które objawiają się w chwili napięcia czy stresu lub kiedy człowiek jest kuszony albo poddawany próbie. Tak samo było wtedy, gdy kuszono Adama i kiedy Szatan go oszukał. Dopiero wtedy Adam poznał niektóre ze swych naturalnych słabości. Koran nie mówi, że słabości Adama i jego żony poznali inni ludzie, lecz że tylko oni sami uświadomili je sobie.

959. *Waraq* oznacza wspaniałość i świeżość jakiejś rzeczy; młodych chłopców w społeczności (Lisān) – znaczy to zatem, że kiedy Szatan spowodował rozłam w społeczeństwie Adama i odstępstwo niektórych jego członków, ten zabrał razem *Aurāq* (liście) Ogrodu, to znaczy młodzież, i zaczął wraz z pozostałym ludem dokonywać ponownego zjednoczenia. Zazwyczaj właśnie młodzież, która wolna jest od uprzedzeń i nie posiada jeszcze określonych idei, idzie za Prorokiem i pomaga mu (10,84). Istota, o której Koran powiada, że odmówiła podporządkowania się Adamowi, to Iblīs, natomiast postać, która go kusiła, jest nazywana Szatanem. Powyższe rozróżnienie występuje nie tylko w komentowanym wersecie, ale i w innych, nawiązujących do tego tematu wersetach Koranu. Wskazuje to na fakt, że jeśli chodzi o to opowiadanie, Szatan i Iblīs były dwiema różnymi postaciami. Właściwie słowo *Shaitān* (Szatan) stosowane jest nie tylko do złych duchów, ale i do istot ludzkich, które z powodu swojej złej natury i niegodziwych postępków stały się, jak miało miejsce, wcieleniem Szatana. *Shaitān*, który kusił Adama i spowodował jego odstępstwo, nie był niewidzialnym złym duchem, lecz był niegodziwym człowiekiem z krwi i kości, diabłem spośród innych ludzi, manifestacją Szatana i narzędziem Iblīs. Był on członkiem rodziny, której Adam miał unikać. Mówi się, że Święty Prorok powiedział, iż nazywał się on Hārith (Tirmidhī, rozdz. o *Tafsīr*), co dalej potwierdza, że był to człowiek, a nie jakiś zły duch.

960. Adam szybko uświadomił sobie swój błąd i pośpieszył, aby powrócić w skrusze do Boga. Właściwie błąd Adama polegał na wzięciu tego złego człowieka-diabła za osobę dobrze mu życzącą, chociaż Bóg ostrzegał Adama, aby nie wdawał się z nim w żadne stosunki.

961. Werset ten wskazuje, że Adam otrzymał rozkaz wyemigrowania z kraju jego narodzin, ponieważ wśród członków jego społeczeństwa powstały wrogość i nienawiść. Stanowi to kolejny dowód na fakt, że „Ogród", z którego Adam miał rozkaz wyprowadzić się, nie był Rajem. Okazuje się, że Adam wyemigrował z Mezopotamii, kraju swoich narodzin, do kraju sąsiedniego. Emigracja ta nie była stała i być może Adam po niedługim czasie powrócił do swojej ojczyzny. I rzeczywiście, słowa „pewien czas" wskazują niebezpośrednio na czasowy charakter tej emigracji.

26. Powiedział: [a]„Tam będziecie żyć i tam będziecie umierać, jak i stamtąd zostaniecie sprowadzeni".[962]

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا
تُخْرَجُونَ ﴿٢٦﴾

27. O dzieci Adama, zaiste zesłaliśmy wam szaty do zakrycia nagości oraz dla ozdoby, lecz szaty sprawiedliwości[963], to znaczy najlepsze. Oto jedno z przykazań Allacha, aby zapamiętali.

يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ قَدْ أَنزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُوَٰرِي سَوْءَٰتِكُمْ
وَرِيشًا ۖ وَلِبَاسُ ٱلتَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ ۚ ذَٰلِكَ مِنْ
ءَايَٰتِ ٱللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٢٧﴾

28. O dzieci Adama, nie dajcie się zwieść Szatanowi – jak wyrzucił waszych rodziców z Ogrodu, odzierając ich z szat, by móc pokazać im ich nagość. Zaiste, on was widzi – on i jego plemię – stamtąd, gdzie wy ich nie widzicie.[964] Zaprawdę, [b]uczyniliśmy Szatanów przyjaciółmi tych, którzy nie wierzą.

يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ ٱلشَّيْطَٰنُ كَمَآ أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم
مِّنَ ٱلْجَنَّةِ يَنزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا
سَوْءَٰتِهِمَآ ۗ إِنَّهُۥ يَرَىٰكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُۥ مِنْ حَيْثُ لَا
تَرَوْنَهُمْ ۗ إِنَّا جَعَلْنَا ٱلشَّيَٰطِينَ أَوْلِيَآءَ لِلَّذِينَ لَا
يُؤْمِنُونَ ﴿٢٨﴾

29. I kiedy dopuszczą się jakiejś nieprzyzwoitości, mawiają: „Robili to nasi ojcowie i Allach nakazał to nam". Powiedz: „Allach nigdy nie zachęca [c]do nieprzyzwoitości. Czy mówicie o Allachu to, o czym nie macie pojęcia?"

وَإِذَا فَعَلُوا۟ فَٰحِشَةً قَالُوا۟ وَجَدْنَا عَلَيْهَآ ءَابَآءَنَا
وَٱللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا ۗ قُلْ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِٱلْفَحْشَآءِ ۖ
أَتَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

[a]20,56; 71,18-19. [b]2,258; 3,176; 16,101. [c]16,91.

W wersecie tym ostrzega się Adama, aby w przyszłości był ostrożny, ponieważ właśnie w swojej ziemi ojczystej miał żyć na wieki.

962. W ogólnym sensie werset ten wskazuje na to, że żadna istota ludzka nie może wstąpić do nieba swoim ciałem fizycznym. Człowiek musi żyć i umrzeć na tej ziemi.

963. W „Ogrodzie" Adam zakrył swoją „nagość" szatą pobożności.

964. Zły Duch, nazywany *Shaitān*, oraz jemu podobni są na ogół niewidzialni dla oka. Wywierają swój wpływ niezauważalnie i szukają ukrytych słabości człowieka po to, aby go utwierdzić w jego złych postępkach. Bóg stworzył Szatana jedynie jako element próby dla człowieka – Szatan jest jakby płotkiem w duchowym biegu, w którym bierze udział człowiek. Płotki w biegu nie mają blokować, ale mają powodować jeszcze większy wysiłek uczestników biegu. Ludzie nieuważni, którzy potykają się o płotki i upadają, muszą winić tylko samych siebie za to, że nie dość się starali.

30. Powiedz: „Pan mój nakazał [a]sprawiedliwość. A nastrajajcie[965] swą uwagę właściwie w każdym czasie i każdym miejscu modlitwy i zwracajcie się do Niego, stając się szczerymi wobec Niego w religii. Tak jak On was stworzył, podobnie do Niego właśnie powrócicie".[966]

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ
مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ كَمَا بَدَأَكُمْ
تَعُودُونَ ﴿٢٩﴾

31. [b]Niektórymi Pan pokierował, innym zaś przypadł w udziale błąd. Ci wzięli sobie za przyjaciół ludzi złych zamiast Allacha i sądzą, że są właściwie kierowani.

فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ إِنَّهُمُ
اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ
أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٣٠﴾

32. O dzieci Adama! Bierzcie swe ozdoby[967] w każdym czasie i każdym miejscu modlitwy, i spożywajcie, i pijcie, lecz [c]nie bądźcie bez umiaru. Zaprawdę, On nie miłuje tych, którzy nie znają umiaru.

يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا
وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾ ع

33. Powiedz: „Kto zakazał ozdoby Allacha, którą On stworzył[968] dla swoich sług oraz [d]rzeczy dobrych spośród Jego darów?" Powiedz: „One są dla wierzących w życiu doczesnym, a będą wyłącznie dla nich w Dniu Zmartwychwstania". Tak wyjaśniamy Znaki ludowi, który ma wiedzę.

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ
مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾

[a]4,59; 16,91; 57,26. [b]16,37; 22,19. [c]17,28; 25,68. [d]2,169. 173; 23,52.

965. Kiedy zbliża się czas Modlitwy i muzułmanie mają niedługo wyruszyć do meczetu, muszą się oni koncentrować całkowicie na Bogu, przestając w ogóle myśleć o sprawach tego świata. Ablucja wykonywana przed przystąpieniem do Modlitwy służy jako dobry sposób zwracania myśli wiernego ku Bogu oraz wprowadzania go we właściwy stan dla Modlitwy.

966. Słowa „tak jak On was stworzył, (...) do Niego powrócicie" oznaczają, że podobnie jak nasze ciała rozwijają się stopniowo w łonach naszych matek, tak samo nasze dusze przechodzą podobny proces rozwoju po śmierci.

967. Ozdoba ta powinna być albo fizyczna, albo duchowa. W sensie fizycznym wierni są zachęcani do udania się do miejsca czci, na ile to możliwe, oraz do czynienia tego w czystych i porządnych strojach.

968. Rzeczy dobre i czyste, które daje Bóg, są zazwyczaj przeznaczone dla wiernych, chociaż korzystają z nich w pewnym stopniu także niewierni w tym życiu. Jednak w życiu przyszłym wierni będą zachęcani do oddzielenia od nich niewiernych.

34. Powiedz: [a]„Pan mój zakazał jedynie nieprzyzwoitości, jawnej lub potajemnej, oraz grzechu i krzywdzącego odstępstwa, jak i [b]abyście łączyli z Allachem to, dla czego nie zesłał żadnego świadectwa, oraz abyście mówili o Nim to, czego nie wiecie".

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ
وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ
يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

35. [c]Każdy naród ma wyznaczony swój termin i kiedy termin ten nadejdzie, wówczas nie może pozostać w tyle nawet na jedną chwilę ani też nie może go wyprzedzić.[969]

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ
سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٥﴾

36. O dzieci Adama[970], gdyby [d]Posłańcy przybyli do was spośród was samych, opowiadając wam o Moich Znakach, wtedy każdy, kto okazałby bojaźń przed Panem i spełniał dobre uczynki, nie pozna co to strach ani nie będzie żałować.

يَا بَنِي آدَمَ إِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ
آيَاتِي فَمَنِ اتَّقَى وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا
هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٦﴾

37. Jednakże [e]ci, którzy odrzucają Nasze Znaki i odwracają się od nich z pogardą – ci są mieszkańcami Ognia, w nim zamieszkają.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٧﴾

38. [f]Któż zatem jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, kto wymyśla kłamstwo przeciw Allachowi lub zadaje kłam Jego Znakom? To ci, których spotka wyznaczony los[971], aż do czasu kiedy odwiedzą ich nasi Posłańcy, by odebrać im ich dusze, a wtedy powiedzą: [a]„Gdzież jest to,

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِآيَاتِهِ أُولَٰئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِ حَتَّىٰ
إِذَا جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَفَّوْنَهُمْ قَالُوا أَيْنَ مَا كُنْتُمْ

[a]6,152. [b]3,152; 7,72; 22,72. [c]10,50; 15,6; 16,62; 35,46. [d]2,39; 20,124. [e]2,40; 5,11, 87; 6,50; 7,41; 22,58. [f]6,22; 10,18; 11,19; 61,8.

969. Kiedy nadejdzie czas wyznaczony na ukaranie ludzi, nie będzie go można zatrzymać, odłożyć ani przesunąć.

970. Warto tutaj zauważyć, że – podobnie jak w kilku poprzednich wersetach (na przykład 7,27, 28 oraz 32), słowa „O, dzieci Adama" kierowane są do ludu z czasów Świętego Proroka oraz do pokoleń, które mają się dopiero narodzić, nie zaś do ludu, który żył w dawnej przeszłości i pojawił się zaraz po Adamie.

971. Patrz strona następna.

do czego zwykliście się odwoływać poza Allachem?" Odpowiedzą: „Nie możemy ich znaleźć" i będą [b]nieść świadectwo przeciwko samym sobie, iż byli niewiernymi.

تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ ۖ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا
عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿٣٨﴾

39. On powie: „Wstąpcie w Ogień pośród narody jinn i ludzi, które zeszły z tego świata przed wami". Za każdym razem, gdy jeden naród będzie wstępował w Ogień, będzie przeklinał swój bratni naród tak długo, dopóki ostatni z nich się tam nie znajdzie[972] i nie powie o pierwszym z nich: „Panie nasz, ci sprowadzili nas z drogi, więc ukarz ich [c]podwójną karą Ognia". On powie: „Dla każdego jest podwójna kara[973], lecz wy o tym nie wiecie".

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُم مِّنَ الْجِنِّ
وَالْإِنسِ فِي النَّارِ ۖ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَّعَنَتْ أُخْتَهَا ۖ
حَتَّىٰ إِذَا ادَّارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا قَالَتْ أُخْرَاهُمْ لِأُولَاهُمْ
رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ أَضَلُّونَا فَآتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِّنَ النَّارِ ۖ
قَالَ لِكُلٍّ ضِعْفٌ وَلَٰكِن لَّا تَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

40. A pierwszy z nich powie do ostatniego: „Wobec tego nie macie nad nami wyższości, dlatego skosztujcie kary za wszystko, co czyniliście".

وَقَالَتْ أُولَاهُمْ لِأُخْرَاهُمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِن
ع فَضْلٍ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٤٠﴾

41. [d]Przed tymi, którzy odrzucają Nasze Znaki i odwracają się od nich z pogardą, nie zostaną otwarte wrota duchowego firmamentu ani nie wejdą do Nieba, chyba że wielbłąd przeciśnie się przez ucho igły.[974] Tak nagradzamy grzeszników.

إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتَّحُ
لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّىٰ يَلِجَ
الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ﴿٤١﴾

[a]6,23; 40,74-75. [b]6,131. [c]38,62. [d]Patrz 7,37.

971. Słowa te oznaczają, że ci, którzy odrzucają Posłańców Bożych, na swoje własne oczy ujrzą spełnienie proroctw przepowiadających ich pokonanie i klęskę oraz że sami zakosztują kary obiecanej im za przeciwstawianie się Posłańcom Bożym.

972. Przywódcy i ich zwolennicy.

973. Ból i udręka są ciężkie, jeśli trwają. Udręka Boża będzie nie do zniesienia.

974. *Jamal* może też oznaczać sznur, który jest bardziej podobny do nici, jaką przekłada się przez ucho od igły. Ci, którzy odrzucają Znaki Boże, nie będą mogli wejść do Nieba. Patrz Mt 19,24.

42. [a]Ci będą mieli łoże z Piekła, a nad nimi będzie pokrycie z tego samego. Tak nagradzamy niesprawiedliwych.

لَهُم مِّن جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِن فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ ۚ وَ
كَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

43. Jeśli jednak chodzi o tych, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki – a [b]nie obarczamy żadnej duszy ponad jej możliwości[975] – ci są mieszkańcami Niebios, w nich zamieszkają.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا
وُسْعَهَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٢﴾

44. I [c]usuniemy wszelkie rozgoryczenie[976], jakie znajdzie się w ich sercach. [d]Poniżej nich będą płynąć rzeki. I powiedzą: [e]„Wszelka chwała należy się Allachowi, który doprowadził nas do tego Raju. A nie znaleźlibyśmy przewodnictwa, gdyby Allach nami nie kierował. Posłańcy Pańscy naprawdę głosili Prawdę". I zostanie im obwieszczone: „Oto Niebo, którego spadkobiercami zostaliście uczynieni w nagrodę za to, co czyniliście".

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِم مِّنْ غِلٍّ تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ
الْأَنْهَارُ ۖ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَٰذَا وَمَا
كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ ۖ لَقَدْ جَاءَتْ
رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ ۖ وَنُودُوا أَن تِلْكُمُ الْجَنَّةُ أُورِثْتُمُوهَا
بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

45. Mieszkańcy zaś Nieba zawołają do mieszkańców Piekła, mówiąc: „W istocie znaleźliśmy to, co Pan nasz obiecał nam, iż będzie prawdziwe. Czy i wy znaleźliście to, co Pan wasz obiecał wam jako prawdziwe?" Ci odpowiedzą: „Tak!" Wówczas głosiciel ogłosi pomiędzy nimi, mówiąc: „Przekleństwo Allacha spadło na grzeszników,

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ أَن قَدْ وَجَدْنَا
مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدتُّم مَّا وَعَدَ رَبُّكُمْ
حَقًّا ۖ قَالُوا نَعَمْ ۚ فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ أَن لَّعْنَةُ اللَّهِ
عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾

[a]39,17. [b]2, 234, 287; 6,153; 7,43; 23,63. [c]15,48. [d]Patrz 2,26. [e]10,11; 39,75.

975. Zdanie wtrącone – „Nie obarczamy żadnej duszy ponad jej możliwości" – przeciwne jest chrześcijańskiej doktrynie, która mówi, że grzech zawarty jest już w samej naturze człowieka i że człowiek nie jest w stanie się go pozbyć.

976. Właściwie życie w niebie zaczyna się już na tym świecie (55,47) i powiada się, że ten się nim cieszy, którego serce wolne jest od wrogości, zazdrości, urazy i niepokoju umysłowego.

46. [a]którzy powstrzymują ludzi przed drogą Allacha i starają się ją utrudnić[977] i którzy nie wierzą w Życie Przyszłe".

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا
وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ ﴿٤٦﴾

47. A między nimi będzie przegroda, a na Wzniesionych Miejscach[978] w Niebie będą ludzie, którzy znać będą wszystkich z ich ocen. I będą wołać do ludzi w Niebie: „Pozostańcie w pokoju". Ci jeszcze doń nie weszli[979], chociaż będą mieli na to nadzieję.

وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا
بِسِيمَاهُمْ وَنَادَوْا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ
لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ ﴿٤٧﴾

48. A kiedy ich oczy zwrócą się na mieszkańców Ognia, powiedzą: „Panie nasz, [b]nie umieszczaj nas wraz z ludem grzesznym".

وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا
لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٨﴾

49. Mieszkańcy zaś Miejsc Wyniesionych zawołają do ludzi, których rozpoznają po ich znakach[980], i powiedzą: „Nie pomogły wam wasze rzesze ani wasza niewiedza".

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمَاهُمْ
قَالُوا مَا أَغْنَىٰ عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٩﴾

[a]7,87; 11,20; 14,4; 16,89. [b]23,95.

977. Zwrot ten oznacza, że ci, którzy czynią źle, chcą doprowadzić do zepsucia prawdziwej religii. Oni sami nie są tylko niegodziwcami, ale próbują innych uczynić podobnych sobie samym, a nawet starają się wypaczać naukę religijną.

978. *A'rāf* to liczba pojedyncza od słowa '*Urf*, które oznacza „miejsce wzniesione". Powiada się „'Arafa 'alā al-Qaum", czyli „został nadzorcą spraw ludu, znając go". Na wyniesionych pozycjach zasiadają wszak ludzie godni i poważani. Według Hasan oraz Mujāhid, ludzie na Wyniesionych Miejscach będą *elitą* wśród wiernych lub będą wśród nich najbardziej uczeni. Według Kirmānī, będą oni Męczennikami. Niektórzy inni uważają, że będą oni Prorokami i wydaje się, że taki pogląd jest najsłuszniejszy. Ludzie zasiadający na Wzniesionych Miejscach nie tylko będą mieli lepszy widok, lecz z powodu ich wyniosłej rangi i pozycji, będą także lepiej poinformowani. Będą oni znali rangę i pozycję każdego człowieka na podstawie jego wyglądu zewnętrznego. Zdecydowanie złym poglądem jest to, że ludzie zasiadający na Wzniesionych Miejscach (*A'raf*) będą mieli średnią rangę, a ich sprawa nie będzie jeszcze do końca rozstrzygnięta. Nie ma sensu umieszczanie ich na takich pozycjach, kiedy Męczennicy i Prorocy zajmować będą niższe.

979. Słowa te odnoszą się do ewentualnych mieszkańców Nieba, którzy jeszcze do niego nie wszedłszy, mają na to nadzieję. Ludzie z Wzniesionych Miejsc rozpoznają ich i uznają za mieszkańców Nieba, choć tamci właściwie jeszcze w nim nie będą.

980. Ci, którzy zajmują Wzniesione Miejsca, czyli Prorocy, będą zwracać się do pewnych osób spośród ludu, do którego zostali wysłani, które to osoby rozpoznawać będą po szczególnych znakach i będą do nich przemawiać, aby tamci uświadomili sobie smutny koniec skierowanej przeciwko Prorokom opozycji.

50. [a]„Czy ci[981] są ludźmi, co do których przysięgaliście, że Allach nie rozciągnie na nich swojej łaski?" Do nich Bóg powie: „Wejdźcie do Raju; nie spadnie na was strach, ani nie będziecie żałować".

أَهَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ
ادْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٥٠﴾

51. A mieszkańcy Ognia zawołają do mieszkańców Nieba: „Wylejcie na nas nieco wody lub tego, czym obdarował was Allach". Ci powiedzą: „Zaprawdę, Allach zabronił i tego, i tego niewiernym.

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِيضُوا عَلَيْنَا
مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهُمَا
عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥١﴾

52. [b]Tym, którzy traktowali swą religię jak zabawę i sport[982] i których omamiło życie na tym świecie". W tym dniu zatem [c]zapomnimy o nich, jak i oni zapomnieli o nadejściu tego ich dnia i jak trwali w odrzucaniu Naszych Znaków.

الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ
الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ نَنسَاهُمْ كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَٰذَا
وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٥٢﴾

53. A zaiste [d]daliśmy im Księgę, którą napełniliśmy wiedzą – przewodnictwo i łaskę dla ludu, który wierzy.

وَلَقَدْ جِئْنَاهُم بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ هُدًى وَ
رَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

54. [e]Czyż oni czekają zaledwie na spełnienie[983] jej ostrzeżeń? W dniu, w którym nadejdzie jej spełnienie, ci, którzy zapomnieli o niej przedtem,

هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلُهُ يَقُولُ
الَّذِينَ نَسُوهُ مِن قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ

[a]23,111. [b]5,58; 6,71. [c]45,35. [d]6,115; 10,58; 12,112; 16,90; 29,52. [e]2,211; 6,159.

981. Słowo „ci" odnosi się do ewentualnych mieszkańców Nieba. Prorocy będą zwracać się do przebywających w Piekle i mówić im, aby spoglądali na ewentualnych mieszkańców Nieba – na biednych wiernych, z których szydzili i których traktowali z góry – a następnie będą zadawać im pytanie: „Czy to są ci, co do których przysięgaliście, że Allach nie obdarzy ich łaską?"

982. Niewierni w zakamarkach ich serc byli przekonani co do prawdy Islamu, ale ponieważ religię traktowali jako rozrywkę, nie chcieli słuchać dyktatu i głosu rozsądku ich własnych sumień. Zatem Bóg pominie ich, nie spotkają się ze swym Stwórcą i będą musieli rozliczyć się ze swojego postępowania.

983. Dla wygody słowo *Ta'wil* potraktowane tutaj zostało jako spełnienie ostrzeżenia. Patrz także 372.

powiedzą: „Posłańcy Pana naszego rzeczywiście przynieśli Prawdę. Czyż zatem mamy jakich orędowników, którzy by się za nami wstawili? A może [a]można by nas odesłać, byśmy mogli spełniać dobre uczynki, inne od tego, co zwykliśmy byli czynić?" Ci rzeczywiście zniszczyli swoje dusze, to zaś, co zmyślali, zawiodło ich.

فَهَلْ لَّنَا مِنْ شُفَعَآءَ فَيَشْفَعُوْا لَنَآ اَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ
غَيْرَ الَّذِيْ كُنَّا نَعْمَلُ ؕ قَدْ خَسِرُوْٓا اَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ
عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ﴿۵۳﴾ ع ۱۳

55. Zaiste, waszym panem jest Allach, który [b]stworzył niebiosa i ziemię w sześciu okresach[984], a potem Sam Siebie mocno posadził[985] na Tronie.[986] To On powoduje, że noc [c]zakrywa dzień, który delikatnie idzie za nią. I On to stworzył słońce i księżyc i gwiazdy – wszystko poży-

اِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ فِيْ
سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ۟ يُغْشِي الَّيْلَ النَّهَارَ
يَطْلُبُهٗ حَثِيْثًا ۙ وَّالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُوْمَ مُسَخَّرٰتٍۭ

[a]26,103; 35,38; 39,59. [b]10,4; 11,8; 25,60; 32,5; 41,10-13; 50,39; 57,5; [c]13,4; 36,38.

984. *Ayyām* to liczba mnoga od słowa *Yaum*, które oznacza czas w sensie absolutnym (1,4); może ono też oznaczać jakiś nieokreślony okres czasu lub też stan w procesie rozwoju rzeczy. Nie można snuć podejrzeń ani określić długości tego okresu. Może to być „tysiąc lat" (22,48) lub „pięćdziesiąt tysięcy lat" (70,5). Jednak słowo *Yaum* zdecydowanie nie odnosi się tutaj, ani w żadnym innym miejscu, do okresu czasu określonego za pomocą obrotów ziemi. Bóg nie ujawnił nam trwania wszystkich Jego dni. Skoro niektóre dni Boże trwają ponad tysiąc lat, a inne ponad pięćdziesiąt tysięcy lat, to mogą istnieć i takie, które rozciągać się będą na miliony i miliardy lat. Nauka ustaliła już, że niebo i ziemia osiągały swój obecny kształt na przestrzeni milionów lat. Wizja wspaniałego naukowca muzułmańskiego, Muhyī al-Dīn Ibn ‘Arabī, prowadzi do podobnego wniosku. Tak zatem nie możemy precyzyjnie określić długości „sześciu dni", w czasie których zostało zakończone stworzenie nieba i ziemi. Bóg powoduje pewne zmiany w różnych okresach, przez co jedne trwają tysiąc lat, inne pięćdziesiąt tysięcy lat, a jeszcze inne nawet dłużej. Możemy jedynie powiedzieć, że stworzenie nieba i ziemi, zanim osiągnęło ono stadium doskonałości i pełni, zajęło sześć długich cykli czasu.

985. Patrz 54.

986. *‘Arsh* (Tron) reprezentuje najwyższe atrybuty Boga (*Sifāt Tanzīhiyyah*), czyli te atrybuty, których nie znajdujemy u żadnej innej istoty. Cztery wymienione w surze Ikhlās są atrybutami Bożymi. Są to atrybuty wieczne i niezmienne i manifestują się poprzez Boży atrybut podobieństwa (*Sifāt Tashbīhiyyah*), czyli takie atrybuty, które można znaleźć u innych istot. O tych ostatnich atrybutach powiada się, że są one nośnikami ‘Arsh. Są to *Rabb al-‘Ālamīn, Al-Rahmān, Al-Rahīm* oraz *Mālik Yaum al-Dīn*. Taki *‘Arsh* reprezentuje najwspanialsze atrybuty Boga – wynika to jasno z 23,117, który wskazuje, że „Jedność Boga" oraz Jego *‘Arsh* są blisko złączone, bowiem to właśnie najwspanialsze atrybuty stanowią prawdziwy dowód Jedności Bożej, zaś inne atrybuty posiadają w różnym stopniu ludzie. Słowa „Zasiadł na tronie" oznaczają, że po stworzeniu wszechświata fizycznego zaczęły działać najwspanialsze atrybuty Boga oraz Jego atrybuty podobieństwa oraz że wszystkie sprawy świata zaczęły być kierowane poprzez komplet praw natury, przez co zaczęły funkcjonować w sposób doskonały. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary, str. 973-976.

teczne z Jego rozkazu.[987] Zaprawdę, do Niego należy stworzenie i rozkaz. Błogosławiony Allach, Pan światów.

بِأَمْرِهِ ۗ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ ۗ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعٰلَمِينَ ﴿٥٥﴾

56. [a]Zwracajcie się do swego Pana w pokorze i potajemnie. Zaiste, On nie miłuje grzeszników.

ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٦﴾

57. A nie twórzcie nieporządku na ziemi po tym, jak stworzony na niej został porządek[988], i [b]zwracajcie się do Niego z bojaźnią i w nadziei. Zaiste, litość Allacha bliska jest tych, którzy czynią dobro.[989]

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا ۚ إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٧﴾

58. [c]On jest tym, który wysyła wiatr jako dobrą nowinę przed Swoją łaską[990] do czasu, kiedy przyniesie on ciężką chmurę, My niesiemy ją ku martwej ziemi. Wówczas zsyłamy z niej wodę i dzięki niej pobudzamy owoce wszelkiego rodzaju. Podobnie pobudzamy zmarłych, których być może pamiętacie.

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيٰحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ۖ حَتّٰى إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا سُقْنٰهُ لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ فَأَنْزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ ۚ كَذٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتٰى لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

[a]6,64; 7,206. [b]21,91; 32,17. [c]15,23; 24,44; 25,49; 27,64; 30,47; 35,10.

987. Rozróżnienie pomiędzy *Khalq* (stworzenie) oraz *'Amr* (przykazanie) polega na tym, że podczas gdy to pierwsze słowo oznacza na ogół stworzenie rzeczy z istniejącej wcześniej materii, to drugie oznacza stworzenie bez materii poprzez wypowiedzenie prostego słowa-przykazania „bądź" czy „niech się stanie". Zdanie „Do Niego należy stworzenie i rozkaz" mogą też oznaczać, że Bóg nie tylko stworzył wszechświat, ale że stworzył On też swój autorytet i przykazania dla tego wszechświata. *'Amr* oznacza także stworzenie praw.

988. Zwrot ten oznacza, że przed objawieniem Koranu niewierzący mieli jakieś wytłumaczenie dla prowadzenia nieprawego życia. Teraz jednak, kiedy otrzymali doskonałe narzędzie kierowania, nie będzie im wolno kontynuować ich złego postępowania i brnąć w grzechu i nieprawości bezkarnie. Słowo *Islāh* (porządek) odnosi się do dobrego i uporządkowanego życia, które stało się możliwe dzięki objawieniu Koranu oraz dzięki przyjściu Świętego Proroka.

989. *Muhsin* oznacza „kogoś, kto stara się być doskonałym w swoich dobrych uczynkach". Znane powiedzenie Świętego Proroka określa *Muhsin* jako kogoś, kto czyni dobro, jakby rzeczywiście widział Boga lub jakby przynajmniej Bóg go widział (Bukhārī oraz Muslin).

990. Słowo *Rahmah* oznacza tutaj deszcz. Tak jak w świecie fizycznym deszcz poprzedzany jest przez chłodny wiatr, który jest jego zwiastunem, podobnie Prorok Boży pojawia się, a wtedy wśród ludu następuje ogólne przebudzenie religijne. Werset ten oznacza, że tak jak woda deszczowa daje nowe życie martwej ziemi i tworzy owoce, warzywa i ziarno w zbożu, podobnie woda niebiańska, woda objawienia, daje nowe życie ludziom pozbawionym życia duchowego. Werset ten zatem stanowi obietnicę, która powiada, że nieurodzajna ziemia Arabii wkrótce zakwitnie i stanie się ogrodem pełnym drzew obwieszonych owocami oraz że rosnąć na niej będą rośliny kwitnące pach-

59. I dobra ziemia – jej rośliny wzrastają obficie na rozkaz jej Pana, to zaś, co jest złe, tego wzrost jest ubogi.[991] W podobny sposób objaśniamy Znaki w najróżniejszych formach ludowi, który jest wdzięczny.

وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ ۚ وَالَّذِي
خَبُثَ لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا ۚ كَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ
لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ﴿٥٩﴾ ع ١٣

60. Posłaliśmy [a]Noego[992] do jego ludu, a on powiedział: „O ludu mój, czcij Allacha. Nie masz innego boga poza Nim. Doprawdy, za was lękam się kary wielkiego dnia".

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا
اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ
عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٦٠﴾

61. [b]Przywódcy jego ludu powiedzieli: „Zaiste, widzimy, żeś wyraźnie w błędzie".

قَالَ الْمَلَأُ مِن قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٦١﴾

62. On rzekł: „O ludu mój. [c]Nie ma we mnie błędu, jam jest wszak Posłaniec od Pana światów.[993]

قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ وَلَٰكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٦٢﴾

[a]11,26-27; 23,24. [b]11,28; 23,25-26. [c]7,68.

nącymi kwiatami. A wszystko to w konsekwencji wody niebios, która wylana została w formie Koranu. Nic zatem dziwnego, że Arabowie, którzy do tej pory uważani byli za męty i szumowiny ludzkości, nagle powstali jako nauczyciele i przywódcy tej ludzkości.

991. Tak jak deszcz powoduje różne rezultaty na różnych obszarach ziemi, zgodnie z jej naturą i jakością, tak samo objawienie Boże różnie wpływa na różnych ludzi. Powiada się, iż Święty Prorok powiedział, że istnieją trzy rodzaje ziemi (a) dobra, równa ziemia, która kiedy spadnie na nią deszcz, wchłania wodę i pozwala dobrze rosnąć roślinom, które dają obfitość owoców. (b) Ziemia, która leży nisko i zawiera pod sobą skały, przez co zbiera w sobie wodę, ale jej nie wchłania i nie pozwala rosnąć roślinom, lecz tylko stanowi źródło wody pitnej dla ludzi i zwierząt. (c) Grunt położony wysoko i kamienisty, który ani nie zbiera wody deszczowej, ani jej nie wchłania, przez co jest właściwie bezużyteczny dla hodowli roślin i jako źródło wody pitnej. Podobnie ludzie dzielą się na trzy kategorie: (1) Na tych, którzy nie tylko sami czerpią z objawienia Bożego, ale sami są duchowym źródłem dla innych. (2) Na tych, którzy sami nie korzystają z objawienia Bożego, ale otrzymują je i zachowują do wykorzystania przez innych. (3) Na tych, którzy ani sami nie korzystają z objawienia Bożego, ani nie przechowują go dla innych ludzi. Są oni podobni do ziemi, która ani nie zbiera, ani nie wchłania wody, przez co ani ludzie, ani zwierzęta nie mogą się jej napić.

992. Opisawszy po krótce tę wielką reformację moralną, spowodowaną pojawieniem się Proroka Bożego wśród ludzi oraz konsekwencje, do których prowadzi opozycja względem nich, sura ta od wersetu począwszy przedstawia niektóre narody starożytne, zaczynając od ludu Noego.

993. Noe obala oskarżenie, jakoby był w błędzie. Właściwie powiada on, że człowiek udający się do jakiegoś miejsca może przecież nie znać drogi do niego prowadzącej lub może ją na jakiś czas stracić z oczu, jako że nigdy wcześniej nią nie szedł. Jak jednak człowiek, który powraca z jakiegoś miejsca może nie znać drogi do tego miejsca i w jaki sposób może on tę drogę zgubić? Noe powiedział, że nie mógł być w błędzie, ponieważ przyszedł od Boga i dlatego nie było możliwości, aby zszedł z drogi prowadzącej do Niego.

63. [a]„Ja przekazuję wam posłannictwa mego Pana i służę wam szczerą radą oraz wiem od Allacha to, czego wy nie wiecie".

أُبَلِّغُكُمْ رِسٰلٰتِ رَبِّيْ وَاَنْصَحُ لَكُمْ وَاَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ
مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٦٣﴾

64. [b]„Czy dziwicie się, iż napomnienie przyszło od waszego Pana poprzez człowieka spośród was samych, aby mógł on was ostrzec, a wy byście mogli stać się sprawiedliwymi i by mogła wam zostać okazana łaska?"

اَوَعَجِبْتُمْ اَنْ جَآءَكُمْ ذِكْرٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ عَلٰى رَجُلٍ مِّنْكُمْ
لِيُنْذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوْا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ﴿٦٤﴾

65. Jednakże [c]oni nazwali go kłamcą, więc wyratowaliśmy jego oraz tych z nim w Arce, a zatopiliśmy tych, którzy odrzucili nasze Znaki. Oni zaiste byli ludźmi ślepymi.[994]

فَكَذَّبُوْهُ فَاَنْجَيْنٰهُ وَالَّذِيْنَ مَعَهٗ فِي الْفُلْكِ وَاَغْرَقْنَا
الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا ۚ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمًا عَمِيْنَ ﴿٦٥﴾ ع

66. A [d]'Ād[995] posłaliśmy ich brata Hūda.[996] Powiedział on: „O ludu mój, oddawajcie cześć Allachowi. Nie macie żadnego innego bóstwa poza Nim. Czyż zatem nie okażecie przed Nim bojaźni?"

وَاِلٰى عَادٍ اَخَاهُمْ هُوْدًا ۗ قَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ
مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ۚ اَفَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿٦٦﴾

67. Niewierzący przywódcy jego ludu powiedzieli: [e]„Zaiste widzimy, żeś zagubiony w głupocie i naprawdę sądzimy, żeś jest jednym z kłamców".

قَالَ الْمَلَاُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ قَوْمِهٖۤ اِنَّا لَنَرٰىكَ فِيْ
سَفَاهَةٍ وَّاِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿٦٧﴾

68. On odrzekł: [f]„O ludu mój, nie ma we mnie krzty głupoty, ale jestem Posłańcem od Pana światów.

قَالَ يٰقَوْمِ لَيْسَ بِيْ سَفَاهَةٌ وَّلٰكِنِّيْ رَسُوْلٌ مِّنْ رَّبِّ
الْعٰلَمِيْنَ ﴿٦٨﴾

[a]7,69, 80; 46,24. [b]7,70; 10,3; 38,5; 50,3. [c]7,73; 26,120-121. [d]11,51; 46,22. [e]41,16. [f]7,62.

994. *'Amīn* to liczba mnoga od słowa *A'mā*, które oznacza ślepego na dwoje oczu; ślepego w odniesieniu do umysłu; błądzącego (Lane).

995. 'Ād było nazwą plemienia, które zamieszkiwało odległe części Arabii. W pewnym okresie plemię to rządziło na większości żyznych terenów Arabii, zwłaszcza na terenach Jemenu, Syrii i Mezopotamii. Był to pierwszy lud, który zyskał dominację nad praktycznie całą Arabią. Znany jest on jako *'Ād al-Ūlā* lub pierwszy *'Ād*. Patrz także 1323.

996. *Hūd* był siódmym spośród potomków Noego.

69. [a]„Przynoszę wam posłannictwa mego Pana i jestem waszym szczerym i wiernym doradcą.

أُبَلِّغُكُمْ رِسٰلٰتِ رَبِّيْ وَاَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ اَمِيْنٌ ﴿٦٨﴾

70. [b]„Czy dziwicie się, iż napomnienie przyszło od waszego Pana poprzez człowieka spośród was samych, aby mógł on was ostrzec. A przypomnijcie sobie czas kiedy [c]On uczynił was spadkobiercami Jego łaski[997] po narodzie Noego i z coraz większą miarą obdarzał was wielką siłą fizyczną.[997A] Pamiętajcie zatem o łaskach Allacha, aby dobrze się wam wiodło".

اَوَعَجِبْتُمْ اَنْ جَآءَكُمْ ذِكْرٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ عَلٰى رَجُلٍ
مِّنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ وَاذْكُرُوْٓا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَآءَ مِنْۢ
بَعْدِ قَوْمِ نُوْحٍ وَّزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَصْۜطَةً فَاذْكُرُوْٓا
اٰلَآءَ اللّٰهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿٦٩﴾

71. Oni rzekli: [d]„Czy przybyłeś do nas, abyśmy czcili samego Allacha i zapomnieli o tym, co zwykli byli czcić nasi ojcowie? Wobec tego przynieś nam to, czym nas straszysz, jeśliś prawdomówny".

قَالُوْٓا اَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللّٰهَ وَحْدَهٗ وَنَذَرَ مَا كَانَ
يَعْبُدُ اٰبَآؤُنَا ۚ فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ اِنْ كُنْتَ مِنَ
الصّٰدِقِيْنَ ﴿٧٠﴾

72. On odrzekł: „Istotnie spadły już na was kara i gniew Boży. [e]Czy spieracie się ze mną w kwestii imion, które wymienialiście – wy i wasi ojcowie – co do których Allach nie zesłał żadnego świadectwa? Zaczekajcie więc, [f]jestem z wami pośród tych, którzy oczekują".

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِّنْ رَّبِّكُمْ رِجْسٌ وَّغَضَبٌ ؕ
اَتُجَادِلُوْنَنِيْ فِيْٓ اَسْمَآءٍ سَمَّيْتُمُوْهَآ اَنْتُمْ وَاٰبَآؤُكُمْ
مَّا نَزَّلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ ؕ فَانْتَظِرُوْٓا اِنِّيْ مَعَكُمْ
مِّنَ الْمُنْتَظِرِيْنَ ﴿٧١﴾

73. [g]I uratowaliśmy go oraz tych, którzy z nim byli, dzięki naszej łasce, oraz odcięliśmy ostatnie pozostałości tych, którzy odrzucili Nasze Znaki i nie uwierzyli.

فَاَنْجَيْنٰهُ وَالَّذِيْنَ مَعَهٗ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَقَطَعْنَا دَابِرَ
الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا وَمَا كَانُوْا مُؤْمِنِيْنَ ﴿٧٢﴾ ع

[a]7,63, 80; 46,24. [b]7,64; 10,3; 38,5; 50,3. [c]6,166; 7,75, 130; 10,15. [d]10,79; 11,63, 88; [e]3,152; 7,34; 22,72; 53,24. [f]10,21, 103; 11,123. [g]7,165; 26,120-121.

997. Adyci byli ludem bardzo bogatym i potężnym.

997A. Słowa te oznaczają także: On powiększył wasz dobrobyt.

74. A do [a]Thamūd[998] wysłaliśmy ich brata, Sālih.[999] Ten powiedział: „O ludu mój, czcij Allacha. Nie masz boga innego niż On. Zaprawdę, otrzymaliście wyraźny znak od waszego Pana – [b]tę wielbłądzicę[1000] Allacha, Znak dla was. Zatem zostawcie ją, aby pasła się na ziemi Allacha[1001], a nie czyńcie jej zła, aby nie spadła na was bolesna kara.

وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا ۘ قَالَ يَٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا
لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥ ۖ قَدْ جَآءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ
هَٰذِهِۦ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ ءَايَةً ۖ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِيٓ أَرْضِ
اللَّهِ ۖ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٤﴾

75. „I przypomnijcie sobie czas [c]kiedy On uczynił was spadkobiercami Jego łask po 'Ād i umieścił was w tej ziemi, abyście budowali pałace na jej równinach oraz [d]wykuwali[1002] mieszkania w górach. Dlatego zapamiętajcie łaski Allacha i nie dopuszczajcie się niegodziwości na ziemi, wywołując nieporządek".

وَاذْكُرُوٓا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَآءَ مِنۢ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ
فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِن سُهُولِهَا قُصُورًا وَتَنْحِتُونَ
الْجِبَالَ بُيُوتًا ۖ فَاذْكُرُوٓا ءَالَآءَ اللَّهِ وَلَا تَعْثَوْا فِي
الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٧٥﴾

[a]11,62; 27,46. [b]7,78; 11,65; 17,60; 26,156; 24,28; 91,14. [c]6,166; 7,70, 130; 10,15. [d]15,83; 26,150.

998. Plemię Thamūd żyło w zachodniej części Arabii, od Adenu na północ przez Syrię. Żyło ono na krótko przed czasami Izmaela. Ich terytorium przylegało do terytorium 'Ād, ale plemię to żyło na ogół na wzgórzach.

999. Prorok Sālih żył po Hūd i był prawdopodobnie współczesnym Abrahama.

1000. Wielbłąd był najważniejszym środkiem transportu w tamtych okolicach i właśnie na swojej wielbłądzicy prorok Salih podróżował z miejsca na miejsce i głosił swoje posłannictwo. Umieszczanie przeszkody na drodze wielbłądzicy lub ranienie jej było równoznaczne z przeciwstawianiem się dziełu, które Bóg powierzył Salihowi. Nie było niczego szczególnego w odniesieniu do samej wielbłądzicy. Było to zwyczajne zwierzę. Przypisywana jej świętość polegała na tym, że Bóg powiedział, iż jest ona Znakiem i symbolem świętości i nietykalności osoby Proroka Saliha. W ten sposób raniąc zwierzę, raniło się samego Saliha i hamowało jego dzieło.

1001. Słowa te nie oznaczają, że wolno jej było paść się na każdej łące, na jaką weszła. Słowa te oznaczają, że nie wolno było ustawiać przed nią przeszkód, aby mogła iść do każdego miejsca, które wybierał Salih. Twierdzenie Saliha o swobodnym poruszaniu się tego zwierzęcia było zgodne z szanowanym wówczas zwyczajem Arabów.

1002. Słowa „budujecie sobie pałace na jej równinach" odnoszą się do zimowych rezydencji tego plemienia, podczas gdy określenie „i wykuwacie sobie mieszkania w górach" dotyczy letnich miejsc zamieszkania tego ludu. Plemię Thamūd było ludem o wysokiej kulturze – pracowitym, zdrowym i bogatym w zasoby. Osądzając na podstawie standardów tamtych czasów, możemy powiedzieć, że plemię to prowadziło życie luksusowe i wygodne, skoro w lecie udawało się na wzgórza, a zimę spędzało w swoich budowlach na równinie.

76. Najważniejsi[1003] ludzie z jego ludu, nie mający wiedzy, powiedzieli do tych, których uważano za słabych – a wśród tej liczby i do wierzących – „Czy wiecie z całą pewnością, że Sālih jest posłany przez jego Pana?" Ci odpowiedzieli: „Zaiste, wierzymy w to, z czym został wysłany".

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا مُّرْسَلٌ مِّن رَّبِّهِ ۚ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ۝٧٦

77. Ci, którzy byli butni, powiedzieli: „Zaprawdę, nie wierzymy w to, w co wy wierzycie".

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنتُم بِهِ كَافِرُونَ ۝٧٧

78. Wówczas [a]podcięli ścięgna wielbłądzicy i przeciwstawili się nakazowi ich Pana i rzekli: „O Sālihu, przynieś nam to, czym nas straszysz, o ile jesteś rzeczywiście jednym z Posłańców".

فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يَا صَالِحُ ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِن كُنتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ۝٧٨

79. Wtedy [b]spadło na nich trzęsienie ziemi i w swych domach leżeli twarzami do ziemi.

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ۝٧٩

80. Na to Sālih odwrócił się od nich i powiedział: [c]„O ludu mój, przekazałem wam Posłannictwo mojego Pana dla was i zaoferowałem wam szczerą radę, wy jednak nie lubicie szczerych doradców".[1004]

فَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَٰكِن لَّا تُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ ۝٨٠

81. I [d]posłaliśmy Lota[1005], kiedy powiedział do swego ludu: „Czy dopuszczacie się obrzydliwości, jakiej nikt na świecie nie dopuścił się nigdy przed wami?"[1006]

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ الْعَالَمِينَ ۝٨١

[a]Patrz 7,74. [b]7,92; 11,68; 15,84; 26,159. [c]7,63, 69; 46,24. [d]27,55; 29,29.

1003. *Mala'ā-hū* oznacza: napełnił to. *Mala'ā al-Qaum* oznacza przywódców ludu; jego bogatych członków (Aqrab). Nazywa ich się tak dlatego, że zgromadzenie z ich udziałem wydaje się pełnym.

1004. Sālih pozostawił to miasto pogrążone w smutku, ponieważ nie mógł więcej znieść tego widoku, i wypowiedział te patetyczne słowa, o których mowa w wersecie, ze smutkiem i smutnym sercem, jak uczynił Święty Prorok Islamu w Badr.

1005. Lot był kuzynem i człowiekiem współczesnym Abrahamowi. (Rdz 11,27-31).

1006. Słowa te oznaczają, że chodziło tu o nowy rodzaj zła, nieznanego wcześniej, lub że jego wielkie rozciągnięcie się w czasie nie miało sobie wcześniej równych.

82. [a]„Zbliżacie się do mężczyzn z pożądaniem zamiast do niewiast. Nie, jesteście ludem, który przekracza wszelkie granice”.

إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّن دُونِ النِّسَاءِ ۚ
بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٨٢﴾

83. A [b]jedyną odpowiedzią jego ludu było to, że powiedzieli: „Wyrzuć ich z ich miasta, albowiem są ludźmi, którzy pysznią się swą czystością”.[1007]

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَن قَالُوا أَخْرِجُوهُم
مِّن قَرْيَتِكُمْ ۖ إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٨٣﴾

84. I [c]uratowaliśmy jego i jego rodzinę z wyjątkiem jego żony – ona bowiem była z tych, co pozostali w tyle.

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٨٤﴾

85. I [d]zesłaliśmy na nich deszcz.[1008] Teraz widzicie jaki był koniec grzeszników.[1009]

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا ۖ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُجْرِمِينَ ﴿٨٥﴾

86. [e]A do Madian[1010] posłaliśmy ich brata Shu'aib.[1011] Powiedział on: „O ludu mój, czcij Allacha. Nie masz boga poza Nim. Wyraźny znak otrzymaliście wszak od swego Pana. Zatem [f]dawajcie pełną miarę i pełną wagę

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۗ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ
مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ قَدْ جَاءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ

[a]26,166; 27,56; 29,30. [b]27,57. [c]26,171-172; 27,58; 29,34; 37,135-136. [d]26,174; 27,59. [e]11,85; 29,37. [f]6,153; 11,86.

1007. Przeciwnicy Lota wyśmiewali się z jego zwolenników, ponieważ ci prezentowali się i chodzili jak szczególnie sprawiedliwi lub święci.

1008. Zdarza się często podczas silnych trzęsień ziemi, że skały i kamienie wylatują wysoko w powietrze, a potem spadają na ziemię. Tak było w Pompei oraz w roku 1905 w miejscowości Kangra w Indiach.

1009. Wedle niektórych źródeł, tereny otaczające Morze Martwe są terenem zburzonych miast. Jednak Koran umieszcza je na trasie z Medyny do Syrii (15,80).

1010. Midian był synem Abrahama z jego żoną Keturą (Rdz 25,1, 2). Jego potomkowie osiedlili się na północ od *Hijāz*. Midian to także nazwa miasta nad Morzem Czerwonym, położonego na brzegu arabskim naprzeciwko Synaju. Miasto to nazwano tak, ponieważ zamieszkiwali w nim potomkowie Midiana. Niektórzy mówią o nim jako o porcie z powodu bliskości morza. Miasto leży tylko około 12 kilometrów od zatoki Akaba. Inni powiadają o tym mieście jako o leżącym w głębi lądu. W Midian mieszkało wielu potomków Izmaela. Shu'aib był nawet podobny do Świętego Proroka w tym, że obaj musieli opuścić swoje miasta rodzinne i przenieść się do innych. Shu'aib do Midian, a Święty Prorok do Medyny.

1011. Shu'aib to imię nieizraelickiego proroka, który żył przed Mojżeszem. Traktuje się go na ogół jako teścia Mojżesza, chociaż Biblia nie wymienia tego imienia. Według Biblii, teściem Mojżesza był Jetro, o którym nie mówi się, że był Prorokiem. Koran powiada o Mojżeszu, że był wychowywany jak Shu'aib, czyli że nie mógł być jego współczesnym (7,104). Ponieważ w tym wersecie mówi się o Shu'aib jako o „bracie” Midiana, wniosek nasuwa się taki, że był on potomkiem Abrahama, zaś Midian synem patriarchy z jego niewolnicy, Ketury.

i nie uszczuplajcie ludziom ich rzeczy, a i nie czyńcie nieporządku na ziemi, skoro zapanował na niej porządek. To jest dla was lepsze, jeśli jesteście wiernymi.

فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٨٦﴾

87. „A nie zasadzajcie się na każdej drodze, zagrażając i [a]sprowadzając z drogi Allacha tych, którzy w Niego wierzą, oraz starając się ją powikłać. I [b]przypomnijcie sobie czas kiedy było was niewielu, a On was pomnożył.[1012] Oto jaki był koniec tych, którzy siali zamęt!

وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِهِ وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا ۚ وَاذْكُرُوا إِذْ كُنتُمْ قَلِيلًا فَكَثَّرَكُمْ ۖ وَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٧﴾

88. „A jeśli jest wśród was grupa, która wierzy w to, z czym zostałem przysłany, oraz grupa, która nie wierzy, wówczas czekajcie cierpliwie aż Allach nas rozsądzi. A On jest Najlepszym z Sędziów".

وَإِن كَانَ طَائِفَةٌ مِّنكُمْ آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا ۚ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٨﴾

CZĘŚĆ IX

89. [c]Wodzowie jego ludu, którzy byli butni, powiedzieli: „Zapewne, wygnamy cię, o Shu'aib, oraz wiernych, którzy są z tobą z naszego miasta, chyba że powrócisz do naszej religii". On rzekł: „Nawet jeśli nie będziemy chcieli?[1013]

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِن قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا ۚ قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ ﴿٨٩﴾

90. „Gdybyśmy powrócili do waszej religii po tym jak Allach uchronił nas przed nią, rzeczywiście przyznalibyśmy, iż cały czas zmyślaliśmy kłamstwa przeciwko Allachowi. I nie wypada nam do niej powrócić, chyba żeby Allach – nasz Pan – zapragnął tego. [d]Pan nasz obejmuje rozumem wszystkie rzeczy w swej wiedzy. W Allachu pokładamy swe

قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُم بَعْدَ إِذْ نَجَّانَا اللَّهُ مِنْهَا ۚ وَمَا يَكُونُ لَنَا أَن نَّعُودَ فِيهَا إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا ۚ وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ۚ

[a]7.46; 11.20; 14.4; 16.89. [b]3.124; 8.27. [c]14.14. [d]2.256; 40.8.

1012. Dziećmi Abrahama z żony Ketury, niewolnicy, gardzili zarówno Izraelici, jak i Izmaelici. Traktowano je jako słabych i podłych ludzi, Bóg jednak pomnożył ich i dał im bogactwo i władzę.

1013. Słowa te wskazują, że na przestrzeni wieków dobrzy i inteligentni ludzie wierzyli, że w sprawach dotyczących sumienia nie należy używać siły.

zaufanie. Zatem, o Panie nasz, Ty rozsądź pomiędzy nami i naszym ludem w prawdzie, boś Ty jest Najlepszym z tych, którzy decydują".

عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا ۭ رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ قَوْمِنَا
بِالْحَقِّ وَ اَنْتَ خَيْرُ الْفٰتِحِيْنَ ﴿٩٠﴾

91. Dowódcy zaś jego ludu, którzy nie wierzyli, powiedzieli: „Jeśli pójdziecie za Shu'aib, z pewnością będziecie przegrani".

وَ قَالَ الْمَلَاُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ قَوْمِهٖ لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ
شُعَيْبًا اِنَّكُمْ اِذًا لَّخٰسِرُوْنَ ﴿٩١﴾

92. Wówczas [a]spadło na nich trzęsienie ziemi i w swoich domach leżeli twarzą do ziemi.

فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَاَصْبَحُوْا فِيْ دَارِهِمْ جٰثِمِيْنَ ﴿٩٢﴾

93. Ci, którzy oskarżali Shu'aib o kłamstwa, stali się takimi, jakby nigdy tam nie mieszkali. Ci, którzy oskarżali Shu'aib o kłamstwa – to oni byli przegrani.

اَلَّذِيْنَ كَذَّبُوْا شُعَيْبًا كَاَنْ لَّمْ يَغْنَوْا فِيْهَا ۚ اَلَّذِيْنَ كَذَّبُوْا
شُعَيْبًا كَانُوْا هُمُ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٩٣﴾

94. Wtedy on odwrócił się od nich i powiedział: [b]„O ludu mój, naprawdę przekazałem wam posłannictwa od mego Pana i służyłem wam szczerą radą. Jak zatem miałbym smucić się z powodu niewiernego ludu".[1014]

فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَ قَالَ يٰقَوْمِ لَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ رِسٰلٰتِ رَبِّيْ
وَ نَصَحْتُ لَكُمْ ۚ فَكَيْفَ اٰسٰى عَلٰى قَوْمٍ كٰفِرِيْنَ ﴿٩٤﴾

95. Nigdy nie posyłaliśmy Proroka do żadnego miasta, lecz [c]zsyłaliśmy na ich lud nieszczęście i cierpienie, aby upokorzył[1015] się.

وَ مَآ اَرْسَلْنَا فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّبِيٍّ اِلَّآ اَخَذْنَآ اَهْلَهَا
بِالْبَاْسَآءِ وَ الضَّرَّآءِ لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُوْنَ ﴿٩٥﴾

96. Wtedy zmienialiśmy ich nieszczęsne położenie na dobre do czasu aż zdobyli dostatek i pomnożyli się i powiadali: „Cierpienia i nieszczęście spadały również na naszych ojców, więc cóż, jeśliby spadły na nas". Wówczas chwytaliśmy ich nagle, podczas gdy oni tego nie rozumieli.

ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتّٰى عَفَوْا وَّ قَالُوْا
قَدْ مَسَّ اٰبَآءَنَا الضَّرَّآءُ وَ السَّرَّآءُ فَاَخَذْنٰهُمْ بَغْتَةً
وَّ هُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿٩٦﴾

[a]7,79; 11,68; 15,84; 26,159. [b]7,69, 80; 46,24. [c]6,43.

1014. Słowa te są pełne patosu. Shu'aib, jak każdy prawdziwy Prorok, odczuwał głęboki żal z powodu swojego ludu.

1015. Jest to ogólne prawo Boże, które nieuniknienie zaczyna działać, kiedy tylko pojawia się Prorok Boży. Wraz z nadejściem każdego Proroka, pojawia się niezwykle wiele nieszczęść i udręki, które mają służyć jako coś, co otworzy ludziom oczy.

97. A [a]gdybyż lud tych miast uwierzył i był sprawiedliwy, z pewnością otworzylibyśmy przed nim błogosławieństwa nieba i ziemi. Oni jednak nie uwierzyli, więc pochwyciliśmy ich z powodu tego, na co sobie zasłużyli.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم
بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَٰكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم
بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٧﴾

98. Czyż zatem ludy tych miast są bezpieczne przed [b]nadejściem naszej kary dla nich w nocy, podczas gdy będą spać?

أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا بَيَاتًا وَهُمْ نَائِمُونَ ﴿٩٨﴾

99. I czyż ludy tych miast[1016] są bezpieczne przed [c]nadejściem naszej kary dla nich wczesnym przedpołudniem, kiedy zabawiają się?

أَوَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا ضُحًى وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿٩٩﴾

100. Czyż są oni bezpieczni przed planami Allacha? Nikt nie czuje się bezpiecznym przed zamiarami Allacha z wyjątkiem ludu, który skazany jest na zagładę.

أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ ۚ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ
الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٠﴾ ع

101. [d]Czyż tych, którzy odziedziczyli ziemię po jej poprzednich mieszkańcach, nie prowadzi to do wniosku, że jeżeli zechcemy, możemy porazić ich także za ich grzechy i [e]zapieczętować ich serca, aby nie słuchali słów przewodnictwa.

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِن بَعْدِ أَهْلِهَا
أَن لَّوْ نَشَاءُ أَصَبْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ ۚ وَنَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠١﴾

102. Takimi były te miasta, o których przekazaliśmy[1017] ci niektóre wiadomości. I zaiste [f]ich Posłańcy

تِلْكَ الْقُرَىٰ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنبَائِهَا ۚ وَلَقَدْ

[a]2,104; 5,66. [b]7,5. [c]7,5. [d]20,129; 32,27. [e]10,75; 16,109; 45,24. [f]3,185; 5,33.

1016. Słowa „te miasta" odnoszą się do Mekki i Hijāz. Znaczenie jest następujące: „Czy lud Mekki, itp., nie wyciąga wniosków z losów 'Ād, Thamūd, ludu Lota oraz ludu Shu'aib?"

1017. Koran nie przedstawia pełnej historii minionych ludów, ale tylko najważniejsze jej części. Niemniej żadna księga w historii nie zawiera większej ilości cennych informacji o plemionach 'Ād oraz Thamūd niż Koran. Studenci historii przyznają, że to, co powiada Koran jest jedynym autentyzmem i że jest to jedyna godna zaufania informacja, jaką posiadamy o tych starożytnych ludach. Powiadają oni też, że wszystkie inne o nich opowiadania są jedynie mitami.

przybywali do nich z wyraźnymi Znakami. Oni jednak nie chcieli uwierzyć w to, co odrzucili byli wcześniej. W ten sposób Allach zapieczętowuje[1018] serca niewierzących.

جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَمَا كَانُوْا لِيُؤْمِنُوْا بِمَا
كَذَّبُوْا مِنْ قَبْلُ كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِ
الْكٰفِرِيْنَ ۝١٠٢

103. A u większości z nich nie znaleźliśmy ani odrobiny przestrzegania przymierza, a – zaiste – stwierdziliśmy, że większość z nich to złoczyńcy.

وَمَا وَجَدْنَا لِاَكْثَرِهِمْ مِّنْ عَهْدٍ وَاِنْ وَّجَدْنَآ
اَكْثَرَهُمْ لَفٰسِقِيْنَ ۝١٠٣

104. Wtedy, po nich,[1019] [a]posłaliśmy Mojżesza z Naszymi Znakami do Faraona i jego dowódców, oni jednak niesprawiedliwie[1020] odrzucili je. Zważcie, zatem, na to, jaki był koniec tych, którzy siali zamęt!

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُّوْسٰى بِاٰيٰتِنَآ اِلٰى فِرْعَوْنَ
وَمَلَا۠ئِهٖ فَظَلَمُوْا بِهَا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُفْسِدِيْنَ ۝١٠٤

105. A [b]Mojżesz powiedział: „O Faraonie, zaiste ja jestem Posłańcem od Pana światów.

وَقَالَ مُوْسٰى يٰفِرْعَوْنُ اِنِّيْ رَسُوْلٌ مِّنْ رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝١٠٥

106. „Nie jest słusznym[1021], abym ja mówił o Bogu cokolwiek poza prawdą. Przybyłem do ciebie z wyraźnym Znakiem od twego Pana. Dlatego [c]pozwól Dzieciom Izraela iść ze mną”.[1022]

حَقِيْقٌ عَلٰٓى اَنْ لَّآ اَقُوْلَ عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ قَدْ جِئْتُكُمْ
بِبَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ فَاَرْسِلْ مَعِيَ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ ۝١٠٦

[a]17,102; 28,37; 43,47. [b]26,17; 20,48; 43,47. [c]20,48; 26,18.

1018. Serca niewierzących są zapieczętowane, kiedy odmawiają oni wykorzystania danej im przez Boga władzy i mocy rozumowania i pojmowania.

1019. Słowa „po nich” przeciwstawiają się powszechnemu poglądowi, że Shu’aib był współczesnym i teściem Mojżesza.

1020. *Zulm*, które oznacza umieszczenie rzeczy w niewłaściwym miejscu lub niewłaściwe jej wykorzystanie (Lane), powoduje, że całe zdanie oznacza, że faraon i jego nadzorcy niewłaściwie wykorzystywali Znaki. Znaki miały wzbudzać w ich sercach bojaźń Bożą, ale zamiast tego oni wyśmiewali się i szydzili z nich.

1021. Haqīq oznacza: przyjęty, skłonny, zdolny, słuszny, stosowny i godny (Lane).

1022. Kiedy Mojżesz udał się do faraona, jego celem nie było może głoszenie mu Posłannictwa, ile raczej wezwanie go, aby pozwolił Izraelitom iść wraz z nim, choć normalnie mógł przecież i głosić przed nim. Właściwe Posłannictwo Mojżesza było przede wszystkim przeznaczone dla Izraelitów, ale dopóki pozostawali oni w stanie zmieszania z ludem Egiptu, Mojżesz musiał głosić także wobec nich. Kiedy Izraelici opuścili Egipt, Mojżesz nie troszczył się o Egipcjan i ograniczył się do własnego tylko ludu, do którego został przysłany.

107. Faraon odrzekł: [a]„Jeśli rzeczywiście przyszedłeś ze Znakiem, to przedstaw go, o ile jesteś prawdomówny".

قَالَ إِن كُنتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَأْتِ بِهَا إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٠٧﴾

108. [b]On więc cisnął o ziemię swoją laską i oto ujrzeć można było wyraźnie węża.[1023]

فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٠٨﴾

[a]26,32. [b]20,21; 26,33; 27,11; 28,32.

1023. Koran używa trzech różnych słów do opisania zamiany laski Mojżesza w węża, a mianowicie *Hayyah*, jak w 20,21, *Jānn*, jak w 27,11, oraz 28,32, i *Thu'bān*, jak w 26,33 i wersecie komentowanym obecnie. To pierwsze słowo ma zastosowanie ogólne i używane jest w odniesieniu do najróżniejszych węży. Słowo drugie oznacza małego węża. Słowo trzecie oznacza węża grubego i długiego. Tak zatem wykorzystanie w Koranie w różnych miejscach trzech różnych słów na określenie węża ma jakieś znaczenie i cel. Słowo *Jānn* użyte zostało z punktu widzenia szybkich ruchów węża, zaś słowo *Thu'ban* ze względu na jego duże rozmiary. Kiedy mówi się jedynie o samym fakcie zamiany laski w węża, używa się słowa *Hayyah*, ale kiedy mówi się o tym, jak laska zamienia się w węża w obecności Mojżesza, używa się słowa *Jānn* (mały wąż). Kiedy jednak akt zamiany laski w węża ma miejsce przed obliczem faraona, magików i ludu, używa się słowa *Thu'ban*. Znaczenie tych trzech różnych słów jest inne przy innych okazjach. Słowo Hayyah oznacza, że martwy lud ('Asā oznacza społeczność), jakim był Izrael, otrzyma nowe i pełne wigoru życie poprzez Mojżesza (to oznacza rdzeniowe słowo *Hayyah*), zaś słowo *Jānn* (mały, szybko poruszający się wąż) oznacza, że ze społeczeństwa małego i podupadającego Izraelici staną się na drodze szybkiego postępu *Thu'ban*) wielkim i grubym wężem. Dla faraona i jego ludu staną się oni narzędziem zniszczenia. Można tutaj zauważyć, że ten cud, jak i inne cuda Proroków Bożych, nie przeczył żadnemu prawu natury. Jeżeli udowodniono, że jakaś rzecz rzeczywiście miała miejsce, to należy fakt ten traktować za prawdziwy, nawet jeśli niewyjaśnialnym lub nie dającym się zrozumieć jest jego natura w świetle praw przyrody. Nasza znajomość praw przyrody jest w najlepszym razie bardzo ograniczona. Musimy więc przyjmować i nie wolno jest nam zaprzeczać faktu na podstawie naszej ograniczonej i niedoskonałej wiedzy. Ponadto, cud uczyniony przez Mojżesza nie odbył się w taki sposób, jak się powszechnie go rozumie. Cuda Proroków Bożych nie są podobne do sztuczek prestidigitatorów. Mają one służyć wielkiemu celowi moralnemu i duchowemu – mają wywoływać pewność wiary oraz wzbudzać uczucia pobożności i Bojaźni Bożej w umysłach świadków tych cudów. Gdyby laska rzeczywiście zamieniła się w węża, całość musiałaby wyglądać jak sztuczka prestidigitatora, a nie jak cud Proroka. W przeciwieństwie do tego, co powiada Biblia o tym właśnie cudzie, Koran w żaden sposób nie popiera poglądu, jakoby laska Mojżesza rzeczywiście zamieniła się w prawdziwego i żywego węża. Nie wydaje się, aby miało miejsce coś takiego. Laska tylko wyglądała jak szybko poruszający się wąż. Cud ten był swego rodzaju wizją, w której Bóg albo sprawował swoistą kontrolę nad wzrokiem ludzi przyglądających się, tak że ujrzeli jak laska zmienia się w węża, albo sama laska uczyniona została taką, że wyglądała jak wąż. Widzieli to i faraon z jego świtą, i magicy, jak i sam Mojżesz. Laska pozostała laską, jedynie Mojżeszowi i innym wydawała się wężem. Dość powszechnym fenomenem duchowym jest to, że w wizji, kiedy człowiek wydostaje się ze swojej powłoki fizycznej i na jakiś czas przenosi się do sfery duchowej, może widzieć rzeczy wykraczające poza zasięg jego wzroku lub takie, których nie dostrzegłby swoim fizycznym wzrokiem. Cud zamiany laski w węża był właśnie jednym z takich fenomenów duchowych. Podobny fenomen duchowy miał miejsce w czasach Świętego Proroka, kiedy to nie tylko Święty Prorok, ale i niektórzy z jego następców i przeciwników, widzieli księżyc, jak zostaje rozdarty na części (Bukhārī, rozdz. o *Tafsīr*). Tradycja powiada nam, że Gabriel, którego Święty Prorok często widywał w swoich wizjach, widziany był pewnego razu także przez jego towarzyszy, którzy wraz z nim siedzieli (Bukhārī, rozdz. o *Imām*). Podobnie niektórych aniołów widzieli także i niewierzący podczas bitwy pod Badr (Jarīr, vi, str. 47). Inny taki przypadek miał miejsce, kiedy armia muzułmańska pod dowództwem znanego generała muzułmańskiego, Sāriyah, walczyła z wrogami w Iraku. 'Umar, Drugi Kalif, wygłaszając swoje piątkowe kazanie w Medynie, zobaczył w wizji, że armia muzułmańska jest okrążona przez przeważające siły wroga oraz że nieunikniona jest całkowita porażka. Wtedy nagle przerwał swoje kazanie i zakrzyknął znad swojego pulpitu: „Sāriyah, ruszaj do wzgórza, ruszaj do wzgórza". Sariyah, który oddalony był o setki kilometrów, usłyszał głos Kalifa wśród wrzawy bitewnej, wykonał polecenie i uchronił armię muzułmańską od pewnej klęski (Khamīs, ii, str. 370).

109. I [a]wyciągnął przed siebie swą dłoń i nagle patrzącym wydała się ona biała.[1024]

وَنَزَعَ يَدَهُۥ فَإِذَا هِيَ بَيْضَآءُ لِلنَّٰظِرِينَ ﴿١٠٨﴾ ع ١٣

110. [b]Przywódcy ludu Faraona powiedzieli: „Z całą pewnością jest z niego sprytny czarownik.[1025]

قَالَ ٱلْمَلَأُ مِن قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَٰذَا لَسَٰحِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٩﴾

111. [c]„On pragnie wygnać was z waszego kraju.[1026] Cóż zatem radzicie?"

يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿١١٠﴾

112. [d]Powiedzieli: „Niechaj on i jego brat nieco poczekają, a ty wyślij do miast wysłanników,

قَالُوٓا۟ أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِى ٱلْمَدَآئِنِ حَٰشِرِينَ ﴿١١١﴾

113. [e]„którzy sprowadzą ci każdego zręcznego czarownika".

يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَٰحِرٍ عَلِيمٍ ﴿١١٢﴾

[a]26,34; 27,13; 28,33. [b]20,64; 26,35. [c]20,64; 26,36. [d]26,37. [e]26,38.

Cud Mojżesza miał szczególne znaczenie. Można go interpretować tak. Bóg powiedział Mojżeszowi, aby rzucił swą laskę, która wtedy wydała mu się wężem. A kiedy na polecenie Boga podniósł ją, znowu była tylko laską. Wąż, w języku wizji i snów, symbolizuje wroga, podczas gdy laska symbolizuje społeczeństwo (Ta'tīr al-Anām). Tak zatem poprzez tę wizję Bóg pozwolił Mojżeszowi dowiedzieć się, że jeśli odrzuci swój lud, stanie się on podobny do prawdziwych węży. Jeśli jednak będzie się nim nadal troszczył, lud ten stanie się potężnym i zjednoczonym społeczeństwem sprawiedliwych i napełnionych bojaźnią Bożą ludzi.

1024. Ciała wysoce duchowych ludzi emitują promienie różnych kolorów w zależności od stopnia i natury ich rozwoju duchowego. Promienie emitowane przez ciała Proroków są czysto białe. Podobnie promienie wyłaniające się z ręki Mojżesza były z pewnością tego koloru i kiedy uczynione zostały widzialnymi, dla obserwatorów ręka Mojżesza była biała. Wiadomo, że ludzie mieli podobne doświadczenia w czasach Proroków Bożych. Bóg powiada do Mojżesza: „Włóż rękę w swój brzuch; wyjdzie zeń Biała bez żadnej choroby" (28,33). W języku symbolicznym, stanowiło to wskazówkę dla Mojżesza, że jeśli będzie trzymał swoich następców w pobliżu siebie i jeśli będzie się o nich troszczył, staną się oni nie tylko ludźmi światłymi, będą emitowali światło, ale i przekazywać je będą innym. W przeciwnym razie nie tylko staną się czarni, ale i schorowani moralnie. Dlatego cud ten nie był sztuczką piłkarza, lecz Znakiem pełnym głębokiego znaczenia duchowego.

1025. Słowo *Sāhir* niekoniecznie oznacza czarnoksiężnika. Oznacza ono także hipnotyzera; kogoś inteligentnego i uzdolnionego; kogoś zdolnego do czynienia rzeczy tak, aby innym wydawały się czymś zgoła odmiennym niż były w rzeczywistości; oszusta, zwodziciela, etc. (Lane). Patrz także 128.

1026. Słowa te mają na celu wzbudzić uczucia Egipcjan przeciwko Mojżeszowi, podczas gdy prawda była taka, iż Mojżesz nie pragnął ich wyrzucać. Jego misja ograniczała się jedynie do zabrania z Egiptu tylko jego własnego ludu.

114. I [a]przybyli czarownicy do Faraona i powiedzieli: „Oczywiście otrzymamy nagrodę, jeśli będziemy górą”.

وَجَآءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوْٓا اِنَّ لَنَا لَاَجْرًا اِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغٰلِبِيْنَ ﴿١١٣﴾

115. [b]On powiedział: „Tak, jak również znajdziecie się wśród tych, którzy są blisko mnie”.

قَالَ نَعَمْ وَاِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِيْنَ ﴿١١٤﴾

116. [c]Oni rzekli: „O Mojżeszu, czy ty rzucisz pierwszy, czy też pierwsi mamy rzucać my?”[1027]

قَالُوْا يٰمُوْسٰٓى اِمَّآ اَنْ تُلْقِيَ وَاِمَّآ اَنْ نَّكُوْنَ نَحْنُ الْمُلْقِيْنَ ﴿١١٥﴾

117. Ten odrzekł: „Rzucajcie wy”.[1028] I kiedy [d]rzucili, omamili oczy ludu i natchnęli go strachem oraz zaprezentowali potężną magię.

قَالَ اَلْقُوْا ۚ فَلَمَّآ اَلْقَوْا سَحَرُوْٓا اَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوْهُمْ وَجَآءُوْ بِسِحْرٍ عَظِيْمٍ ﴿١١٦﴾

118. My zaś powiedzieliśmy do Mojżesza: [e]„Rzuć swą laskę” i oto pochłonęła ona wszystko, co oni wymyślili.[1029]

وَاَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوْسٰٓى اَنْ اَلْقِ عَصَاكَ ۚ فَاِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَاْفِكُوْنَ ﴿١١٧﴾

119. I tak ustanowiona została prawda, a wszystko, co oni czynili, okazywało się próżne.

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١١٨﴾

120. Tak zostali pokonani i odeszli poniżeni.[1030]

فَغُلِبُوْا هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوْا صٰغِرِيْنَ ﴿١١٩﴾

[a]26,42. [b]26,43. [c]20,66. [d]20,67; 26,45. [e]20,70; 26,46.

1027. Zważ na intensywność tej sceny – obie strony były nastawione przeciwko sobie i gotowe były sięgnąć po ostateczną próbę..

1028. Prorocy Boży nigdy nie atakują pierwsi. Oni czekają na atak ze strony przeciwnika, ponieważ wolą się bronić i zwracać o pomoc do Boga.

1029. To nie „wąż” uczyniony z laski, lecz sama laska odwróciła magię czarnoksiężników. Laska Mojżesza posiadała siłę duchową wielkiego Proroka i rzucona na polecenie Boga wykazała oszustwo magików, łamiąc na kawałki rzeczy, które magicy owi, dzięki swej magii, spowodowali na wyglądające jak prawdziwe węże. Słowa „pochłonęła wszystko, co oni wymyślili” oznaczają, że laska szybko ujawniła oszustwo magików, zaś słowo „pochłonąłem” oznacza „zniszczyłem wynik lub wrażenie przez to stworzone”.

1030. Wydaje się, że werset ten odnosi się do świty faraona, a nie do czarnoksiężników. O tych ostatnich powiada się w następnym wersecie. Słowo „poniżeni” nie mogło być użyte w odniesieniu do ludzi, którzy wykazywali taki szacunek dla prawdy, że przyjęli ją, nie czekając nawet na to, co powie faraon. Znaczenie jest takie, że ci (faraon i jego świta), którzy kilka chwil wcześniej zjawili się na scenie walki z postawą dumy i arogancji i pewni byli sukcesu, teraz wycofali się upokorzeni i załamani.

121. A [a]czarownicy zmuszeni byli upaść twarzami do ziemi.[1031]

وَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ﴿١٢١﴾

122. I [b]powiedzieli: „Wierzymy w Pana światów,

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢٢﴾

123. [c]„Pana Mojżesza i Aarona".

رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿١٢٣﴾

124. [d]Faraon rzekł: „Uwierzyliście w niego zanim wam na to pozwoliłem. Zaiste jest to spisek, który uknuliście w mieście, by móc wypędzić zeń jego mieszkańców[1032], ale wkrótce poznacie konsekwencje.

قَالَ فِرْعَوْنُ آمَنْتُمْ بِهِ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ ۚ إِنَّ هَٰذَا لَمَكْرٌ مَكَرْتُمُوهُ فِي الْمَدِينَةِ لِتُخْرِجُوا مِنْهَا أَهْلَهَا ۚ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿١٢٤﴾

125. [e]„Niechybnie poodcinam wam dłonie i stopy z powodu waszego nieposłuszeństwa. Wówczas z pewnością ukrzyżuję was wszystkich razem".[1033]

لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٢٥﴾

126. [f]Oni odpowiedzieli: „Wobec tego do naszego Pana powrócimy,

قَالُوا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿١٢٦﴾

127. „A [g]ty nie wywrzesz na nas zemsty z powodu tego, że uwierzyliśmy w Znaki od naszego Pana, kiedy do nas przybyły. Panie nasz, wylej na nas cierpliwość i spraw, abyśmy umarli oddani Tobie".

وَمَا تَنْقِمُ مِنَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِآيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا جَاءَتْنَا ۚ رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ ﴿١٢٧﴾

[a]20,71; 26,47. [b]20,71; 26,48. [c]20,71; 26,49. [d]20,72; 26,50. [e]20,72; 26,50. [f]20,73; 26,51. [g]20,74.

1031. Porażka czarnoksiężników była tak całkowita, że wydawało się, że jakaś ukryta siła usunęła ziemię spod ich stóp. Padli oni na twarz w postawie modlitwy i wielkiej pokory przed Bogiem.

1032. Słowa „jego mieszkańcy" oznaczają tutaj lud samego faraona, którzy jednak nie byli prawdziwymi mieszkańcami Egiptu, wyrwawszy ten kraj synom tej ziemi.

1033. Chociaż ukrzyżowanie oznaczało bolesną śmierć, dodawano do niego karę obcięcia rąk i nóg, aby uczynić ją bardziej przykładową, a samą śmierć bardziej bolesną. Przypadkowo werset ten wskazuje, że już tak wcześnie, jak w czasach Mojżesza, modna była kara śmierci przez ukrzyżowanie.

128. A przywódcy ludu Faraona powiedzieli: „Czy zostawisz Mojżesza i jego lud, by siali zamęt w kraju[1034] oraz by zaparli się ciebie i twoich bogów?"[1035] On odrzekł: [a]„Zabijemy bezwzględnie[1036] ich synów, a ich niewiastom pozwolimy żyć. A z pewnością mamy nad nimi przewagę".

وقال الملأ من قوم فرعون أتذر موسى وقومه
ليفسدوا في الأرض ويذرك وآلهتك ۚ قال
سنقتل أبناءهم ونستحيي نساءهم وإنا فوقهم
قاهرون (١٢٨)

129. [b]Mojżesz rzekł do swego ludu: „Szukajcie pomocy u Allacha i bądźcie wytrwali. Zaprawdę, ziemia należy do Allacha – On daje ją jako dziedzictwo komu tylko zechce spośród swoich sług, a dobry koniec oczekuje Bogobojnych".

قال موسى لقومه استعينوا بالله واصبروا ۚ إن
الأرض لله يورثها من يشاء من عباده ۖ و
العاقبة للمتقين (١٢٩)

130. Oni odrzekli: „Byliśmy prześladowani zanim do nas przybyłeś oraz po twoim przybyciu". On rzekł: [c]„Wasz Pan ma właśnie zniszczyć waszego wroga i was uczynić władcami tej ziemi, by zobaczyć jak będziecie postępować".[1037]

قالوا أوذينا من قبل أن تأتينا ومن بعد ما
جئتنا ۚ قال عسى ربكم أن يهلك عدوكم و
يستخلفكم في الأرض فينظر كيف تعملون (١٣٠) ع

[a]2,50; 7,142; 14,7; 28,5. [b]2,46, 154. [c]10,14, 15.

1034. Sami szefowie zalecili faraonowi, aby dał wytchnienie Mojżeszowi i jego bratu (7,112). Teraz jednak ci sami szefowie obwiniali jego o to, że dał tyle czasu Mojżeszowi i Aaronowi (zgodnie z ich radą). Oto jak ci, którzy spotykają się z niełaską i upokorzeniem, stają się moralnie zepsuci.

1035. Sam faraon był czczony jako bóg przez jego lud (28,39), on zaś z kolei czcił bóstwa. Stąd szefowie oskarżali Mojżesza i Aarona, że zaprzeczał ich wierze w faraona i jego bożków.

1036. Słowo *Nuqattilu* to zintensyfikowana forma, która wyraża pewien sens bezlitosnego postępowania oraz powolny i stopniowy proces zabijania.

1037. Werset ten niekoniecznie oznacza, że Izraelici mieli odziedziczyć Egipt po zniszczeniu faraona. Oznacza on bowiem tylko, że władzę faraona należało zniszczyć, a inni mieli zająć jego królestwo. Wiemy, że po zniszczeniu faraona i załamaniu się jego królestwa inna dynastia, przyjaźnie nastawiona do Izraelitów, wzięła ten kraj w swe władanie. „Ziemia", o której mowa w tym wersecie, nie odnosi się do Egiptu, ale do Ziemi Świętej, obiecanej Izraelitom, którą posiedli zgodnie z tą obietnicą.

131. I [a]dotknęliśmy lud Faraona latami suszy[1038] i ubóstwem owoców, aby zważał.

وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصٍ مِّنَ
الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ (131)

132. Lecz kiedy tylko spotykali się z dobrem, powiadali: „To dla nas”. A [b]kiedy spadało na nich zło, zły los przypisywali Mojżeszowi i jego ludziom. Teraz z pewnością powód złego losu[1039] był u Allacha. Jednak większość z nich nie wiedziała.

فَإِذَا جَاءَتْهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَٰذِهِ ۚ وَإِن تُصِبْهُمْ
سَيِّئَةٌ يَطَّيَّرُوا بِمُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُ ۗ أَلَا إِنَّمَا
طَائِرُهُمْ عِندَ اللَّهِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ (132)

133. Powiadali: „Jakikolwiek Znak byś nam przedstawił, by nas nim omamić, [c]nie poddamy ci się”.

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لِّتَسْحَرَنَا بِهَا ۙ
فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ (133)

134. Wtedy [d]zesłaliśmy na nich burzę, i szarańczę, i robactwo, i żaby, i krew –[1040] wyraźne Znaki – oni jednak postępowali dumnie i byli ludem grzesznym.

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ
وَالضَّفَادِعَ وَالدَّمَ آيَاتٍ مُّفَصَّلَاتٍ فَاسْتَكْبَرُوا
وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ (134)

135. I [e]kiedy spadła na nich kara, powiedzieli: „O Mojżeszu, pomódl się za nas do twego Pana zgodnie z tym, co tobie On obiecał. Jeśli zdejmiesz z nas karę, z pewnością uwierzymy ci i z pewnością wyślemy wraz z tobą Dzieci Izraela”.

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا يَا مُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ
بِمَا عَهِدَ عِندَكَ ۖ لَئِن كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ
لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ (135)

[a]17,102. [b]27,48; 36,19. [c]10,79. [d]17,102; 43,49. [e]43,50.

1038. *Sanah*, które jest liczbą pojedynczą od słowa *Sinīn*, oznacza pojedynczy obrót ziemi wokół słońca. Jest to słowo synonimiczne ze słowem *‘Ām* (oraz z *Haul*), ale podczas gdy każdy Sanah jest *‘Ām*, to każde *‘Ām* nie jest *Sanah*. Mówi się, że jest dłuższe od *‘Ām*, które dotyczy dwunastu miesięcy arabskich razem. *Sanah* stosuje się także w odniesieniu do dwunastu obrotów księżyca. Według Imām Rāghib *Sanah* używane jest w odniesieniu do roku trudnego, w którym ma miejsce susza lub nieurodzajność ziemi. *‘Ām* zaś oznacza rok, który przynosi obfitość środków lub okoliczności życia oraz dostatek ziół lub podobnych rzeczy. *Sanah* oznacza także suszę. Werset ten mówi zatem o utracie życia i majątku.

1039. *Tāi’r* oznacza omen, ucieleśnienie dobra lub zła; zły los lub brak szczęścia (Lane).

1040. Biblia wymienia 10 Znaków oprócz Znaków laski i białej ręki (Wj rozdz. 7-11). Opis biblijny zdaje się znacznie przesadzać co do tych Znaków.

136. Lecz [a]kiedy odsunęliśmy od nich karę na pewien okres[1041], który mieli osiągnąć, oto złamali dane przez siebie słowo.

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الرِّجْزَ إِلَىٰ أَجَلٍ هُم بَالِغُوهُ
إِذَا هُمْ يَنكُثُونَ ﴿١٣٥﴾

137. Wobec tego [b]zemściliśmy się na nich i zatopiliśmy ich w morzu, jako że traktowali Nasze Znaki jak kłamstwa i lekceważyli je.

فَانتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٣٦﴾

138. [c]I uczyniliśmy, że ludzie, których uważano za słabych, odziedziczyli wschodnie części kraju i jego części zachodnie[1042] – co pobłogosławiliśmy.[1043] A miłosierne słowo twego Pana wypełniło się wobec Dzieci Izraela, albowiem byli wytrwali. Ostatecznie zniszczyliśmy wszystko to, co Faraon i jego lud wznieśli, jak i wszystko, co zbudowali.

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ
الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا ۖ وَتَمَّتْ
كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ بِمَا صَبَرُوا ۖ
وَدَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا
يَعْرِشُونَ ﴿١٣٧﴾

139. Przeprowadziliśmy Dzieci Izraela przez morze, a przybyli do ludu, który oddawał się czci bożków. Powiedzieli: „O Mojżeszu, uczyń nam boga tak jak i oni mają swych bogów". On odrzekł: „Zaprawdę, jesteście ludem nieświadomym".

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَىٰ قَوْمٍ
يَعْكُفُونَ عَلَىٰ أَصْنَامٍ لَّهُمْ ۚ قَالُوا يَا مُوسَى اجْعَل
لَّنَا إِلَٰهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ ۚ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿١٣٨﴾

140. „Zaprawdę, wszystko to, czemu oddaje się ten lud, powinno zostać zniszczone, a daremne będzie wszystko to, co czynią".

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ مُتَبَّرٌ مَّا هُمْ فِيهِ وَبَاطِلٌ مَّا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٣٩﴾

[a]43,5. [b]43,56. [c]28,6. [d]32,25.

1041. Ajal oznacza zarówno „termin", jak i „koniec terminu" (2,232). Kara została cofnięta tylko na pewien czas, by faraon miał czas na okazanie skruchy i zastosowanie się do żądania Mojżesza.

1042. Słowa „wschodnie części kraju i jego części zachodnie" oznaczają, wedle idiomu arabskiego, cały kraj.

1043. Ziemia Święta, obiecana potomkom Abrahama i Jakuba (5,22). Była to ziemia błogosławiona, w której Izraelici mieli rozmnażać się, prosperować i stawać się wielkim narodem.

141. [a]Powiedział: „Czy mam wam znaleźć boga innego niż Allach, skoro to On [b]wyniósł was ponad wszystkie ludy?"

قَالَ أَغَيْرَ اللّٰهِ أَبْغِيكُمْ إِلٰهًا وَّهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى
الْعٰلَمِينَ ﴿١٤١﴾

142. [c]Przypomnijcie sobie czas kiedy wybawiliśmy was od ludu Faraona, który ciężko was doświadczył, zabijając waszych synów, a pozostawił przy życiu niewiasty. W tym bowiem zawierała się wielka próba dla was od waszego Pana.

وَإِذْ أَنْجَيْنٰكُمْ مِّنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوْٓءَ
الْعَذَابِ يُقَتِّلُونَ أَبْنَآءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَآءَكُمْ
وَفِي ذٰلِكُمْ بَلَآءٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٤٢﴾ ع

143. A [d]daliśmy Mojżeszowi obietnicę trzydziestu nocy i dodaliśmy do nich jeszcze dziesięć.[1044] W ten sposób dopełniony został naznaczony przez Pana okres – czterdzieści nocy. Rzekł Mojżesz do swego brata Aarona: „Zajmij moje miejsce wśród ludu podczas mojej nieobecności,[1045] i kieruj nim dobrze, a nie postępuj drogą siejących niezgodę.

وَوٰعَدْنَا مُوسٰى ثَلٰثِينَ لَيْلَةً وَّأَتْمَمْنٰهَا بِعَشْرٍ
فَتَمَّ مِيقٰتُ رَبِّهٖٓ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ۚ وَقَالَ مُوسٰى
لِأَخِيهِ هٰرُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ
سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٣﴾

144. A [e]kiedy Mojżesz przybył w wyznaczonym przez Nas czasie, a jego Pan przemówił doń, rzekł: „Panie mój, pokaż mi się, abym mógł na Ciebie spojrzeć". Allach odrzekł: „Nie zobaczysz Mnie.[1046] Jednak spójrz na tę górę, a jeśli pozostanie na swoim miejscu, wówczas ujrzysz Mnie. I kiedy Pan jego ukazał się na

وَلَمَّا جَآءَ مُوسٰى لِمِيقٰتِنَا وَكَلَّمَهٗ رَبُّهٗ ۙ قَالَ رَبِّ
أَرِنِيْٓ أَنْظُرْ إِلَيْكَ ۚ قَالَ لَنْ تَرٰىنِي وَلٰكِنِ انْظُرْ
إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهٗ فَسَوْفَ تَرٰىنِي ۚ فَلَمَّا

[a]6,15, 165. [b]2,48; 3,34. [c]2,50; 7,128; 14,7; 28,5. [d]2,52. 2,254; 4,165.

1044. Wspólnota Mojżesza z Bogiem została zakończona w obiecanych trzydziestu nocach. Przedłużenia tego okresu o dziesięć nocy nie było częścią obietnicy, lecz było dodatkową łaską Boga.

1045. Słowa te wskazują, że Aaron był podporządkowany Mojżeszowi. Mojżesz nazywał Izraelitów „moim ludem" i skierował Aarona, aby ten działał w jego zastępstwie, to znaczy, aby zastępował gopodczas jego nieobecności.

1046. Werset ten rzuca nieco światła na jeden z najważniejszych tematów religijnych – czy możliwe jest, aby człowiek zobaczył Boga swoimi fizycznymi oczami. Werset ten nie popiera poglądu, jakoby człowiek mógł zobaczyć Boga oczami fizycznymi (6,104). Nie mówiąc już o oglądaniu Boga oczami fizycznymi, stwierdzić trzeba, że człowiek nie może nimi zobaczyć nawet aniołów – może jedynie zobaczyć ich manifestację. Podobnie można zobaczyć jedynie manifestację Boga, a nie samego Boga. Dlatego niezrozumiałym jest, że tak wielki Prorok Boży, jakim był Mojżesz, z całą swoją wiedzą o atrybutach Bożych, domagał się rzeczy niemożliwej. Mojżesz

górze, rozbił ją na kawałki[1047], a Mojżesz padł bez świadomości. A kiedy ją odzyskał, powiedział: „Tyś jest Święty, zwracam się do Ciebie i pierwszy wierzę".

تَجَلَّىٰ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَىٰ صَعِقًا ۚ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ۝

145. Allach powiedział: „O Mojżeszu, ciebie wybrałem ponad ludźmi twoich czasów poprzez Moje Posłannictwa i poprzez Moje Słowo. Zatem trzymaj się mocno tego, co ci dałem, i bądź spośród wdzięcznych".[1048]

قَالَ يَٰمُوسَىٰٓ إِنِّي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَٰلَٰتِي وَبِكَلَٰمِي فَخُذْ مَآ ءَاتَيْتُكَ وَكُن مِّنَ الشَّٰكِرِينَ ۝

wiedział, że mógł widzieć jedynie manifestację Boga, a nie samego Boga. Widział już wszak manifestację Boga „w Ogniu", kiedy podróżował z Midian do Egiptu (28,30). Co zatem miał on na myśli, kiedy, chcąc zobaczyć Boga, wypowiedział słowa: „Panie mój, ukaż mi się, abym mógł na Ciebie spojrzeć"? Prośba ta zdaje się odnosić do doskonałej manifestacji Boga, która miała odbyć się w osobie Świętego Proroka Islamu kiedyś w przyszłości. Mojżesz otrzymał już obietnicę, że pojawi się wśród braci Izraelitów Prorok, w którego usta Pan włoży Swoje Słowo (Pwt 18,18-22). Proroctwo to oznaczało jeszcze większą manifestację Boga od tych, których świadkiem był Mojżesz. Dlatego w naturalny sposób był on ciekawy jaka to będzie manifestacja Chwały Bożej i Jego Majestatu. Pragnął, aby choć trochę z tej Chwały i z tego Majestatu mógł zobaczyć sam. Powiedziano mu, że manifestacja tej Chwały przekracza jego możliwości – nie mogła odbyć się w jego sercu i Bóg postanowił na miejsce manifestacji fizycznej wybrać wzgórze. Góra zatrzęsła się gwałtownie i wydawało się, jakby waliła się na Mojżesza. Ten, będąc niezwykle przejętym całym tym wydarzeniem, upadł nieprzytomny. W ten sposób uświadomił on sobie, że nie osiągnął jeszcze tego wysokiego poziomu wspaniałości duchowej, która powinna uczynić go obiektem manifestacji Bożej, jakiej świadkiem chciał być. Ten wspaniały przywilej zarezerwowany był dla kogoś od niego większego – dla ukoronowania Stworzenia Bożego – Świętego Proroka Mahometa. Być może prośba Mojżesza wywołana była żądaniami Starszych Izraela, aby mogli gołym okiem ujrzeć Boga (2,56). To właśnie jego doświadczenie pozwoliło mu uświadomić sobie, że jego prośba jest niestosowna. Zawołał więc spontanicznie: „Zwracam się do Ciebie i jestem pierwszym, który uwierzył", co oznaczało, że uświadomił sobie fakt, iż nie był obdarzony zdolnością ujrzenia doskonałej manifestacji Chwały Bożej, która miała mieć miejsce w sercu Świętego Proroka oraz że był on jej pierwszym wierzącym w wielkiej wspaniałości duchowej, do której ów Wielki Prorok miał dojść. O tej wierze w Świętego Proroka mówi się także w 46,11.

1047. Góra nie rozleciała się w rzeczywistości na kawałki. Słowa te użyte zostały przenośnie dla wyrażenia srogości trzęsienia ziemi. Patrz Wj 24,18.

1048. Werset ten, jak się wydaje, jest adresowany do Mojżesza na zasadzie pocieszenia po tym, jak Bóg pozwolił mu uświadomić sobie, że nie będzie on mógł osiągnąć tej wielkiej rangi duchowej, jaką miał osiągnąć Wielki Prorok z Domu Izmaela. Proszono go, aby nie pożądał tej wielkiej godności, która była zarezerwowana dla „tego Proroka", lecz aby zadowolił się i był wdzięczny za tę rangę, jaką Bóg już go obdarzył.

146. [a]Napisaliśmy[1049] mu na Tablicach o wszystkim[1050] napomnienie oraz wyjaśnienie wszystkich rzeczy. „Trzymaj je mocno i przykaż swemu ludowi, by szedł za tym, co najlepsze[1051] z tego. Wkrótce wskażę ci mieszkanie[1052] grzeszników”.

وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَاحِ مِن كُلِّ شَيْءٍ مَّوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا
لِّكُلِّ شَيْءٍ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَحْسَنِهَا
سَأُورِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٤٦﴾

147. Wkrótce odwrócę od Moich Znaków tych, którzy się pysznią w kraju niesprawiedliwie, i nawet [b]jeśli ujrzą wszystkie Znaki, nie będą w nie wierzyć. I jeśli ujrzą drogę sprawiedliwości, nie przyjmą jej za swoją drogę. Jeżeli jednak spostrzegą drogę błędu, potraktują ją jak swoją własną drogę. Będzie tak, ponieważ traktowali Nasze Znaki jak kłamstwa i nie zważali na nie.

سَأَصْرِفُ عَنْ آيَاتِيَ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ
بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِن يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَّا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِن
يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِن يَرَوْا
سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٤٧﴾

148. [c]Ci, którzy odrzucają Nasze Znaki oraz nadejście Życia Przyszłego – ich dzieła są próżne. Czyż mogą oczekiwać, że będą nagrodzeni za cokolwiek innego niż za to, co czynią?

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ
هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٨﴾ ع

149. [d]Lud Mojżesza podczas jego nieobecności uczynił sobie ze swych ozdób cielca – pozbawione życia ciało, wydające ryk. [e]Czyż nie widzieli, że nie przemawiało[1053] do nich ani nie wiodło ich ku żadnej dro-

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَىٰ مِن بَعْدِهِ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا
جَسَدًا لَّهُ خُوَارٌ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ وَلَا

[a]6,155. [b]6,26. [c]3,12; 5,11; 7,37; 21,78. [d]2,52, 93; 4,154; 7,153; 20,89. [e]20,90.

1049. *Katabnā* oznacza: wyznaczyliśmy, naznaczyliśmy, nakazaliśmy lub uczyniliśmy obowiązującym (Lane).

1050. Wszystko, co musiało być wyjaśnione Izraelitom.

1051. Prosi się tutaj Mojżesza, aby napomniał swój lud, by ten spróbował praktykować wyższe formy cnoty i aby nie zadowalał się działaniem zgodnym z nakazami, przeznaczonymi dla ludzi słabych w wierze.

1052. *Dār* oznacza tutaj „stanowisko” lub „pozycję”, zaś słowa „wkrótce wskażę ci mieszkanie grzeszników” oznaczają, że wkrótce ludzie posłuszni będą odróżnieni od nieposłusznych.

1053. Można udowodnić, że Bóg jest Bogiem Żywym jedynie wtedy, kiedy przemawia On do swoich sług. Nie ma sensu wniosek, że Bóg powinien przestać przemawiać teraz, skoro przemawiał już do swoich sług w przeszłości. Nie można podejrzewać, aby jakikolwiek z atrybutów Boga przestał funkcjonować. Dar objawienia Bożego jest osiągalny nawet obecnie, tak jak był osiągalny w przeszłości. Objawienie niekoniecznie musi zawierać nowe Prawo. Ma ono wszak dawać odświeżenie życia duchowego i zbliżać człowieka do jego Pana.

dze? Wzięli go sobie za obiekt czci i byli grzesznikami.

150. A kiedy porażeni zostali wyrzutami sumienia[1054] i ujrzeli, iż rzeczywiście zeszli z drogi, powiedzieli: „Jeżeli Pan nasz nie okaże nam litości i nie przebaczy nam, z pewnością będziemy przegrani".

151. Kiedy zaś Mojżesz [a]powrócił do swego ludu, oburzony i zasmucony, rzekł: „Złem jest to, co uczyniliście podczas mojej nieobecności. Czyż pośpieszyliście się, by wymyślić sobie drogę, nie poczekawszy na rozkaz Pana waszego?" I odłożył Tablice i [b]chwycił swego brata za głowę, przyciągając go do siebie.[1055] Aaron rzekł: „Synu mojej matki,[1056] lud rzeczywiście uważał mnie za słabego i chciał mnie uśmiercić. Dlatego nie pozwól, aby wrogowie radowali się z mojego nieszczęścia i nie stawiaj mnie na równi z ludem niesprawiedliwym".

152. Mojżesz rzekł: „Panie mój, przebacz mi i memu bratu i dopuść nas do swej łaski, bowiem Tyś jest najbardziej Litościwy spośród tych, którzy okazują litość".

يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا ۘ اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٨﴾

وَلَمَّا سُقِطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا
قَالُوا لَئِن لَّمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ
الْخَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ
بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي مِن بَعْدِي ۖ أَعَجِلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ ۖ
وَأَلْقَى الْأَلْوَاحَ وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ ۚ
قَالَ ابْنَ أُمَّ إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضْعَفُونِي وَكَادُوا
يَقْتُلُونَنِي فَلَا تُشْمِتْ بِيَ الْأَعْدَاءَ وَلَا تَجْعَلْنِي
مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥٠﴾

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ ۖ
وَأَنتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٥١﴾ ع ١٨ ٨

[a]20,87. [b]20,95.

1054. Zdanie arabskie w tekście oznacza: okazali skruchę; załamywali ręce ze skruchy. Arabowie powiadają o człowieku, który okazuje skruchę, *Saqiṭa fī Yadihī* (Lane).

1055. Mojżesz chwycił swego brata za głowę nie dlatego, że Aaron popierał oddawanie czci cielcom, jak jest przedstawiony w Biblii (Wj 32,3-4), ale dlatego, że nie zdołał skutecznie powstrzymać ludu Izraela od czczenia cielców. Gniew Mojżesza nie był wywołany żadnym występkiem religijnym czy prawnym Aarona, ale jego niepowodzeniem właściwego zajmowania się sprawami podczas nieobecności Mojżesza. Gniew ten był usprawiedliwiony, ponieważ dopuszczono się wielkiego świętokradztwa i całe dzieło życiowe Mojżesza było zagrożone.

1056. Aaron zaapelował do uczucia uległości i miłości braterskiej Mojżesza.

153. Jeżeli chodzi [a]o tych, którzy za obiekt czci wzięli sobie cielca,[1057] spadnie na nich gniew Boży i poniżenie w życiu doczesnym. Tak bowiem nagradzamy tych, którzy zmyślają kłamstwa.

إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّهِمْ
وَذِلَّةٌ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ ۝١٥٣

154. Jednak [b]ci, którzy czynią zło i okazują skruchę i uwierzą, z pewnością Pan twój po tym jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّاٰتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَ
اٰمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝١٥٤

155. Kiedy opadł gniew Mojżesza, wziął Tablice, a [c]w ich treści zawierało się przewodnictwo i łaska dla tych, którzy okazują bojaźń Bożą.

وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُّوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَاحَ ۖ وَفِي
نُسْخَتِهَا هُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ۝١٥٥

156. Mojżesz wybrał spośród swoich ludzi siedemdziesięciu mężów dla naszego wyboru. Kiedy jednak spadło na nich trzęsienie ziemi[1057A], powiedział: „Panie mój, [d]gdybyś tylko zechciał, mógłbyś zniszczyć ich przedtem i mnie także. Czyż zatem zniszczysz nas za to, co uczynili głupcy pośród nas? To przecież tylko próba z Twojej strony. Dzięki niej zginą ci, których zguby pragniesz, a poprowadzeni będą ci, których chcesz prowadzić. Tyś jest naszym Obrońcą. Przebacz nam zatem i okaż nam litość, boś Ty jest Najlepszym z tych, którzy przebaczają.

وَاخْتَارَ مُوسٰى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِّمِيقَاتِنَا ۚ فَلَمَّا
أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِّنْ
قَبْلُ وَإِيَّايَ ۖ أَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ مِنَّا ۚ
إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ ۖ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي
مَنْ تَشَاءُ ۖ أَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ
خَيْرُ الْغٰفِرِينَ ۝١٥٦

157. „I [e]zrządź dla nas dobro na tym świecie, jak i w przyszłym. Zwróciliśmy się ku Tobie ze skruchą". Allach odrzekł: [f]„Obarczę karą tego, kogo obarczę, lecz [g]moja łaska ogarnia wszystkie rzeczy. Zarządzę

وَاكْتُبْ لَنَا فِي هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَّفِي الْاٰخِرَةِ
إِنَّا هُدْنَا إِلَيْكَ ۚ قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ ۚ

[a]2,52, 93; 4,154; 7,149; 20,89. [b]5,40; 16,120. [c]5,45; 6,92. [d]13,28. [e]2,202. [f]2,285; 5,41. [g]40,8.

1057. Opis Biblijny, oskarżający Aarona o współudział w czczeniu cielców, jest oczywiście mylący (Enc. Bib. t.1., kol.2).

1057A. Trzęsienie ziemi było zjawiskiem naturalnym. Mojżesz obawiał się, że była to kara Boża za grzechy jego ludu.

dobro dla tych, którzy postępują sprawiedliwie i płacą Zakāt oraz dla tych, którzy wierzą w Nasze Znaki.

158. „Dla tych, którzy idą za Posłańcem, [a]Prorokiem, Ummī[1058],

وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ
وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِاٰيٰتِنَا يُؤْمِنُونَ ۝
الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْاُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ

[a]29,49; 42,53; 62,3. [b]48.30.

1058. *Ummī* oznacza przynależenie do matki, to znaczy, bycie tak niewinnym jak dziecko przy piersi matki; kogoś nie posiadającego objawionego Pisma, w szczególności Araba; kogoś, kto nie potrafi pisać i czytać; kogoś z Mekki, która znana była jako *Umm al-Qurā*, czyli matka miast. Gdyby słowo *Ummī* potraktować jako oznaczające „człowieka nieuczonego", werset ten oznaczałby, że chociaż Święty Prorok nie otrzymał żadnego wykształcenia i nie potrafił czytać, Bóg dał mu taką wiedzę, która dawała światło i kierownictwo nawet dla ludzi uważanych za najbardziej uczonych i oświeconych. Niektórzy autorzy chrześcijańscy poddają w wątpliwość fakt, że Święty Prorok nie umiał ani pisać, ani czytać. Wielebny Wherry, w swoim komentarzu o Koranie, powiada: „Czy prawdopodobnym jest, że wychowywano go w tym samym domu co 'Alī, który zarówno potrafił czytać, jak i pisać, oraz że nie otrzymał takiego samego wykształcenia? Czy mógłby prowadzić działalność handlową przez kilka lat, nie znając nawet liter? Pewnym jest fakt, że potrafił on w późniejszych latach i pisać, i czytać. Tradycja powiada nam, że powiedział do Mu'āwiyah, jednego ze swych sekretarzy: „Wyciągnij prosto *bā*, dziel właściwie *sīn*", etc., oraz że w ostatnich chwilach wołał o materiały do pisania. Korzystanie przez niego z pomocy pisarzy notujących pod dyktando nie wyklucza tego, że potrafił on sam pisać, jako że w tamtej epoce powszechnym było posiadanie takich sekretarzy, nawet przez ludzi najbardziej światłych. Słabym argumentem jest jednak to, że „ponieważ mieszkał w jednym domu z 'Alī, który potrafił zarówno czytać, jak i pisać", to musiał nauczyć się tych umiejętności. Argument taki ujawnia jedynie ignorancję wielebnej osoby w kwestii faktów z życia Świętego Proroka. 'Alī i Święty Prorok nie mogli być wychowywani i nauczani razem, ponieważ była między nimi duża różnica wieku. Prorok był aż o dwadzieścia dziewięć lat starszy od 'Alī. Pozostawiając wspólne kształcenie Proroka i 'Alī na boku, powiemy, że to 'Alī, który był nauczany w domu pod opieką i przez samego Proroka (Hishām). Abū Tālib, w którego domu wychowywany był Święty Prorok, był człowiekiem niezamożnym. Nie doceniał on wartości nauki i wiedzy, ani też posiadanie tych elementów nie było przez niego uważane za konieczne. Dlatego Święty Prorok w jego domu nie nauczył się ani czytać, ani pisać. Jednakowoż 'Alī był wychowywany w domu samego Świętego Proroka, którego małżeństwo z Khadījah, bogatą damą o wielkiej reputacji, dało mu do dyspozycji wielkie środki. Zdawał on sobie dobrze sprawę z tego, jak bezcenną rzeczą było wykształcenie. Tak zatem pod jego troskliwym okiem i wspaniałym wpływem 'Alī, wedle standardów tamtych czasów, wzrastał na człowieka dobrze wykształconego.

Drugi sprzeciw wielebnego Wherry, jakoby Święty Prorok – nie potrafiąc czytać i pisać – nie mógł być tak dobrym kupcem, wywodzi się z niewłaściwej koncepcji dobrego kupca arabskiego z czasów Świętego Proroka. Wherry nie przedstawiłby tego sprzeciwu, gdyby wiedział, że w Azji, nawet w obecnym dwudziestym wieku, istnieją znakomici kupcy, którzy nie ukończyli nawet szkoły podstawowej. W Mekce, w czasach Świętego Proroka, wykształcenia specjalnie nie ceniono. Było niewielu ludzi potrafiących czytać i pisać, ale jednocześnie było wielu wspaniałych kupców. W owych czasach w Arabii nie uważano wykształcenia za *sine qua non* w przypadku prowadzenia interesów. Ponadto, fakt, że Khadījah dała Prorokowi niewolnika umiejącego czytać i pisać i zawsze towarzyszącego Prorokowi, uderza w najczulsze miejsce argumentów Wherry'ego.

Tradycja, która powiada, że kiedyś Święty Prorok prosił Mu'āwiyah, aby poprawnie pisał litery *bā'* i *sīn*, nie wydaje się godną wiary. W okresie 'Abbasydzkim stworzono wiele tradycji uwłaczających Umayyadom. Tradycja ta chce przedstawić Mu'āwiyah, znakomitego członka znanego Domu Umayyah, jako człowieka słabo wykształconego, który nie potrafił nawet właściwie pisać liter *bā'* i *sīn*. Jednak nawet gdyby tradycja ta okazała się godna zaufania, nie wykazuje ona, że Święty Prorok potrafił czytać i pisać, ponieważ tak przyzwyczaił się do dyktowania Koranu, że nie było niemożliwym zaznajomienie się z ogólną formą liter i z wydawaniem instrukcji co do właściwego sposobu pisania ich.

Fakt, że Święty Prorok posłał po pióro i papier w ostatnich chwilach swego życia także nie popiera poglądu Wherry'ego. Ustalonym już faktem historycznym jest, że zawsze, kiedy objawiany był werset Koranu, Święty Prorok posyłał po pióro i papier oraz dyktował jednemu ze swoich skrybów to, co zostało mu objawione. Dlatego sam fakt posłania po materiały piśmienne nie oznacza i nie stanowi dowodu na to, że Święty Prorok sam potrafił czytać i pisać. Podobnie

o których mówi się w Tora i w Ewangelii[1059], które z nimi są. [a]On nakazuje im dobro, a zabrania czynienia zła i czyni dla nich prawowitymi rzeczy dobre, a zabrania im rzeczy złych. On zdejmuje z nich ich brzemię i ich pęta, które na nich były. Tak zatem ci, którzy uwierzą w niego i uszanują go i będą go wspierać, i pomagać mu oraz pójdą za światłem, które zostało zesłane wraz z nim – tym dobrze będzie się wiodło".

مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرٰىةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهٰهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبٰتِ
وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبٰٓئِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ
وَالْأَغْلٰلَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ اٰمَنُوا بِهٖ وَ
عَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِيٓ أُنْزِلَ مَعَهٗٓ
ع ١٩ ٩ أُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝

[a]Patrz 3,105.

niczego nie udowadniają słowa cytowane przez Wherry'ego, a mianowicie „czytaj w imię Pana twojego". Arabskie słowo *Iqra'* (czytać), użyte w 96,2 oznacza nie tylko czytanie czegoś pisanego, ale i powtarzanie tego, co usłyszało się od innej osoby. Ponadto Hadith ustala fakt, że kiedy w chwili pierwszego objawienia anioł Gabriel wypowiedział słowo *Iqra'*, Prorokowi nie przedstawiono do czytania żadnego pisma. Anioł prosił go tylko o powtarzanie tego, co sam mówił. Dalej, twierdzenie niektórych autorów chrześcijańskich, że idea, iż Święty Prorok nie potrafił czytać i pisać powstała z powodu niewłaściwego zrozumienia jego powtarzanego twierdzenia, jakoby był „Prorokiem niewykształconym", jest dziwna, ponieważ opiera się na błędzie. Zdumiewającym jest fakt, że ci, z którymi on żył na co dzień przez wiele lat i którzy codziennie widzieli jak czyta i pisze, nie mogli stwierdzić, czy był analfabetą, czy też nie oraz zostali zmyleni jego częstym twierdzeniem o swoim niewyuczeniu. Argument przedstawiany przez Wherry'ego, a mówiący o tym, że Święty Prorok korzystał z pomocy sekretarzy piszących pod dyktando, a co z pewnością wskazywało na to, że nie potrafił on ani pisać, ani czytać, wykazuje jasno nieznajomość Wherry'ego historii arabskiej i islamskiej. Faktem jest, że w czasach Świętego Proroka wśród Arabów nie było *'Ulamā'*, czyli ludzi uczonych, w dzisiejszym tego słowa znaczeniu, ani że nie trzymali oni sekretarzy czy skrybów. Nie istnieją żadne zapisy, mówiące o tym, aby Arab miał u siebie sekretarzy piszących pod dyktando. Wśród naukowców istnieje jednolita opinia, że Święty Prorok nie potrafił czytać ani pisać przed objawieniem. Koran wyraźnie powiada, że Święty Prorok nie potrafił czytać i pisać przynajmniej do czasu, kiedy ogłosił, że jest Posłańcem Bożym (29,49). Jednakże nauczył się pod koniec swego życia rozpoznawać niektóre wyrazy.

1059. W kwestii niektórych proroctw biblijnych o Świętym Proroku, patrz Mt 23,39; J 14,16,26; 16,7-14; Pwt 18,18 oraz 33,2; Iz 21,13-17 oraz 20,62; PnP 1,5-6; Ha 3-7.

159. Powiedz: „O ludzkości, [a]naprawdę jestem Posłańcem do was wszystkich[1060] od Allacha, do którego należy Królestwo niebios i ziemi. Nie ma boga poza Nim. [b]On daje życie i On przynosi śmierć. Uwierzcie więc w Allacha i Jego Posłańca, Proroka Ummī, który wierzy w Allacha i Jego słowa. A idźcie za nim, abyście byli słusznie prowadzeni".

قل يٰأيها الناس إني رسول الله إليكم جميعا الذي
له ملك السمٰوٰت والأرض لا إلٰه إلا هو يحيي و
يميت فآمنوا بالله ورسوله النبي الأمي الذي
يؤمن بالله وكلمٰته واتبعوه لعلكم تهتدون ﴿١٥٩﴾

160. A [c]spośród ludu Mojżesza jest grupa, która prowadzi w prawdzie i dzięki niej czyni spawiedliwość.[1061]

ومن قوم موسىٰ أمة يهدون بالحق وبه يعدلون ﴿١٦٠﴾

161. [d]Podzieliliśmy ich na dwanaście plemion, różnych ludów. I objawiliśmy Mojżeszowi, kiedy jego lud [e]prosił go o wodę, mówiąc: „Uderz w skałę[1061A] swoją laską", a wytrysnęło z niej dwanaście źródeł. Każde plemię poznało swe miejsce, z którego mogło pić. [f]Uczyniliśmy, że pojawiła się nad nimi chmura i zesłaliśmy im Mannę i Salwā i powiedzieliśmy: „Spożywajcie spośród dobrych rzeczy, które wam daliśmy". A oni nie zaszkodzili nam[1062], zaszkodzili bowiem tylko samym sobie.

وقطعنٰهم اثنتي عشرة أسباطا أمما وأوحينا
إلىٰ موسىٰ إذ استسقٰه قومه أن اضرب بعصاك
الحجر فانبجست منه اثنتا عشرة عينا قد
علم كل أناس مشربهم وظللنا عليهم الغمام
وأنزلنا عليهم المن والسلوىٰ كلوا من طيبٰت ما
رزقنٰكم وما ظلمونا ولٰكن كانوا أنفسهم
يظلمون ﴿١٦١﴾

[a]21,108; 25,2; 34,29. [b]2,259; 23,81; 44,9; 57,3. [c]7,82. [d]5,13. [e]2,61. [f]2,58; 20,81.

1060. Podczas gdy wszyscy Posłańcy Boży przed Prorokiem Islamu byli Prorokami narodowymi, których nauki kierowane były do ludów, do których zostali oni przysłani oraz dla epoki, w której byli przysłani, Święty Prorok był powołany dla całej ludzkości aż po kres czasu. Jego nadejście było w historii ludzkości wydarzeniem szczególnym. Miało ono różne narody i społeczności związać w jedną wspólnotę braterską – Braterstwo Człowieka, w którym nieważne byłyby kolor, kraj i kredo.

1061. Nie wszyscy następcy Mojżesza byli zepsuci. Niektórzy wśród nich byli nie tylko sami dobrymi ludźmi, ale i kierowali innych do prawdy i sprawiedliwego postępowania. Koran nigdy nie potępia ludzi całościowo i bez rozróżniania.

1061A. Patrz 101.

1062. Oni skrzywdzili samych siebie i nie byli w stanie zaszkodzić sprawie prawdy.

162. A przypomnijcie sobie czas [a]kiedy powiedziano im: „Zamieszkajcie w tym mieście i spożywajcie z niego gdzie tylko zechcecie, i powiedzcie: „Boże! Ulżyj naszemu brzemieniu" a wejdźcie w bramę w pokorze. Przebaczymy wam grzechy wasze, a z pewnością powiększymy tych, którzy czynią dobro".

وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اسْكُنُوا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا
حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا
نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيٓئٰتِكُمْ سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٦٢﴾

163. Jednakże [b]grzesznicy spośród nich zamienili to na słowo inne od tego, które zostało do nich wypowiedziane. A zatem zesłaliśmy na nich karę z nieba z powodu ich złych uczynków.

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ
لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِّنَ السَّمَآءِ بِمَا كَانُوا
يَظْلِمُونَ ﴿١٦٣﴾

164. I spytaj ich o miasto[1063], które stało nad morzem. Kiedy sprofanowali [c]Szabat; kiedy przybyły do nich ich ryby w dniu Szabatu, pojawiając się na powierzchni wody[1064], lecz w dniu, kiedy nie dotrzymali Szabatu, one do nich nie przyszły. W ten sposób [d]wypróbowaliśmy ich, albowiem buntowali się.

وَسْـَٔلْهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ
إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ
سَبْتِهِمْ شُرَّعًا وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ لَا تَأْتِيهِمْ كَذٰلِكَ
نَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٤﴾

165. I kiedy jedna grupa spośród nich powiedziała do drugiej: „Dlaczego napominacie lud, którego Allach zamierza zniszczyć albo ukarać srogą karą?" Oni odpowiadają: „Aby oczyścić się z winy przed waszym Panem oraz po to, byśmy mogli zwrócić się ku sprawiedliwości".

وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِّنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا اللّٰهُ
مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا قَالُوا
مَعْذِرَةً إِلٰى رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٦٥﴾

[a]2,59. [b]2,60. [c]2,66; 4,155. [d]7,169.

1063. *Qaryah*, o którym wspomina się w tym wersecie, to Aila (Elat) nad Morzem Czerwonym. Położone ono było na północo-wschodnim ramieniu Morza Czerwonego, w zatoce Elanityckiej (której nazwa też pochodzi od nazwy tego miejsca). Mówi się o tym mieście jako o jednym z ostatnich miejsc, do którego przybyli Izraelici podczas swojej wędrówki (1 Krl 9,26 oraz 2 Krn 8,17). W czasach Salomona miasto weszło w posiadanie Izraelitów, lecz później było im prawdopodobnie odebrane. Później Ozjasz ponownie je podbił, lecz w czasach panowania Achaza ponownie utracono to miasto (Enc. Bib. oraz Jew. Enc.).

1064. *Shurra‘an* oznacza także: chodzili po mieliźnie.

1064A. Ponieważ nie łowiono ryb w dzień Szabatu, ryby instynktownie rozpoznawały czas, kiedy były bezpieczne i dlatego to instynktowne poczucie bezpieczeństwa powodowało, że w dzień

166. A [a]kiedy zapomnieli wszystko to, czym byli napominani, uratowaliśmy tych, którzy wystrzegali się zła, a zesłaliśmy srogą karę grzesznikom, ponieważ buntowali się.

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَنْجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ
السُّوءِ وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَئِيسٍ بِمَا
كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٦﴾

167. A kiedy w swej bucie buntowali się przeciwko temu, co było im zabronione, powiedzieliśmy im: [b]„Zostańcie małpami wzgardzonymi". [1065]

فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً
خَاسِئِينَ ﴿١٦٧﴾

168. I przypomnijcie sobie czas kiedy twój Pan ogłosił, że z pewnością podniesie[1066] przeciw nim aż po Dzień Zmartwychwstania tych, którzy zadawać im będą bolesne [c]rany. Zaiste, twój Pan jest szybkim Rachmistrzem[1066A] i z pewnością jest jednocześnie Najbardziej Przebaczającym, Litościwym.

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ
مَنْ يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ ۗ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ
الْعِقَابِ ۖ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦٨﴾

169. I rozbiliśmy ich na oddzielne ludy na ziemi. Wśród nich są tacy, którzy są sprawiedliwi, i są wśród nich tacy, którzy sprawiedliwi nie są. [d]Wypróbowaliśmy ich rzeczami dobrymi i rzeczami złymi, aby powrócili do dobra.

وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا ۖ مِنْهُمُ الصَّالِحُونَ وَمِنْهُمْ
دُونَ ذَٰلِكَ ۖ وَبَلَوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿١٦٩﴾

[a]6,45. [b]2,66; 5,61. [c]2,62; 3,113. [d]7,164.

Szabatu ryby pojawiały się na powierzchni lub zbliżały się do brzegu całymi stadami. Powyższe było dla Żydów zbyt wielką pokusą, więc łowili je właśnie w Szabat, przez co profanowali ten dzień.

1065. Patrz 107.

1066. Ten werset oraz kilka następnych wykazują, że ludzie, o których powiada się „pogardzone małpy", nie byli faktycznie zamienieni w małpy, lecz dalej byli istotami ludzkimi, chociaż prowadzili marne życie i byli gardzeni przez innych.

1066A. Z kilku wersetów Koranu jasno wynika, że Bóg jest niespieszny w wymierzaniu kary grzesznikom. Bez przerwy daje im wytchnienie i dodatkowy czas. Słowa te oznaczają, że kiedy ostatecznie kara zostanie zesłana, będzie szybka i nic nie będzie mogło jej powstrzymać.

170. [a]Wtedy po nich przyszło złe pokolenie, które odziedziczyło Księgę. Ci biorą marne dobra[1067] tego upadłego świata i mówią: „To będzie nam przebaczone". Gdyby jednak raz jeszcze otrzymali takie dobra, wzięliby je. Czyż nie odebrano im przymierza Księgi, aby nie mówili o Allachu niczego poza prawdą? I studiowali[1068] to, co ona zawiera. Lecz [b]mieszkanie Życia Przyszłego jest lepsze dla tych, którzy są sprawiedliwi. Czyż zatem nic pojmujecie?

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَّرِثُوا الْكِتٰبَ يَاْخُذُوْنَ
عَرَضَ هٰذَا الْاَدْنٰى وَيَقُوْلُوْنَ سَيُغْفَرُ لَنَا ۚ وَاِنْ
يَّاْتِهِمْ عَرَضٌ مِّثْلُهٗ يَاْخُذُوْهُ ۗ اَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِّيْثَاقُ
الْكِتٰبِ اَنْ لَّا يَقُوْلُوْا عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوْا مَا
فِيْهِ ۗ وَالدَّارُ الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ يَتَّقُوْنَ ۗ اَفَلَا
تَعْقِلُوْنَ ﴿١٧٠﴾

171. A jeśli chodzi o tych, [c]którzy wytrwale postępują zgodnie z Księgą i przestrzegają Modlitwy, zaiste nie pozwolimy, aby zginęła nagroda przeznaczona dla sprawiedliwych.

وَالَّذِيْنَ يُمَسِّكُوْنَ بِالْكِتٰبِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ ۗ اِنَّا
لَا نُضِيْعُ اَجْرَ الْمُصْلِحِيْنَ ﴿١٧١﴾

172. A kiedy [d]zatrzęśliśmy nad nimi górą, jakby była pokryciem, a im wydawało się, że na nich zaraz spadnie,[1069] powiedzieliśmy: „Trzymajcie się mocno tego, co wam daliśmy i pamiętajcie o tym, co to zawiera, abyście mogli bronić się przed złem.

وَاِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَاَنَّهٗ ظُلَّةٌ وَّظَنُّوْٓا اَنَّهٗ
وَاقِعٌۢ بِهِمْ ۚ خُذُوْا مَآ اٰتَيْنٰكُمْ بِقُوَّةٍ وَّاذْكُرُوْا مَا
فِيْهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ﴿١٧٢﴾ ع

173. I przypomnijcie sobie kiedy twój Pan zrodził z dzieci Adama – z ich lędźwi – ich potomstwo i uczynił, iż dawali świadectwo przeciwko sobie samym[1070], mówiąc: [a]„Czyż nie jestem waszym Panem?", oni powiedzieli: „Tak, dajemy temu świadectwo". Uczynił On to, abyście nie powiedzieli w Dniu Zmartwychwstania: „Rzeczywiście nie byliśmy tego świadomi".

وَاِذْ اَخَذَ رَبُّكَ مِنْۢ بَنِيْٓ اٰدَمَ مِنْ ظُهُوْرِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ
وَاَشْهَدَهُمْ عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ ۚ اَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ ۗ قَالُوْا بَلٰى ۛۚ
شَهِدْنَا ۛۚ اَنْ تَقُوْلُوْا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اِنَّا كُنَّا عَنْ
هٰذَا غٰفِلِيْنَ ﴿١٧٣﴾

[a]19,60. [b]6,33; 12,110. [c]31,23. [d]2,64.

1067. *'Arad* oznacza rzecz, która nie jest stała; nędzne dobro tego świata; dobra doczesne; przedmiot pożądania (Lane).

1068. *Darasa* oznacza: (1) przeczytał lub przestudiował księgę; (2) wytarł, zmazał lub zatarł coś (Lane).

1069. Najważniejsi spośród Izraela zostali przywiedzeni pod tę górę (Wj 19,17). Wydawało się im, że góra ta jest wieżą podobną do sklepienia, które w każdej chwili może się zawalić i spaść na nich.

1070. Patrz strona następna.

174. Lub żebyście nie mówili: [b]„To nasi ojcowie łączyli różnych partnerów z Allachem w przeszłości, my zaś byliśmy ledwie pokoleniem po nich. Czy zatem zniszczysz nas za to, co czynili ci, którzy kłamali?

أَوْ تَقُولُوٓا إِنَّمَآ أَشْرَكَ ءَابَآؤُنَا مِن قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً
مِّنۢ بَعْدِهِمْ ۖ أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ ٱلْمُبْطِلُونَ ﴿١٧٣﴾

175. W ten sposób wyjaśniamy Znaki, aby byli napominani[1071] oraz by powrócili do dobra.

وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلْءَايَٰتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٧٤﴾

176. Opowiedz im historię tego, któremu przekazaliśmy Nasze Znaki, on zaś odstąpił od nich. Wówczas Szatan poszedł za nim, a on stał się jednym z tych, którzy zbaczają z drogi.[1072]

وَٱتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ٱلَّذِىٓ ءَاتَيْنَٰهُ ءَايَٰتِنَا فَٱنسَلَخَ مِنْهَا
فَأَتْبَعَهُ ٱلشَّيْطَٰنُ فَكَانَ مِنَ ٱلْغَاوِينَ ﴿١٧٥﴾

[a]43,38. [b]7,39.

1070. Werset ten może odnosić się do dowodów zawartych w samej naturze człowieka w związku z istnieniem Najwyższej Istoty, która stworzyła wszechświat i sprawuje nad nim kontrolę (30,31). Może się on też odnosić do pojawienia się Bożych Proroków, którzy wskazują drogę do Boga, przy czym zwrot „potomstwo Adama" oznacza lud każdej epoki, do którego wysłany został Posłaniec Boży. W rzeczywistości każde nowe pojawienie się Posłańca Bożego wywołuje zapytanie Boga: „Czyż nie jestem waszym Panem?" Zapytanie to oznacza, że kiedy Bóg zabezpieczył fizyczną egzystencję człowieka oraz jego duchowy i moralny rozwój, to jak człowiek może zaprzeczyć i powiedzieć, że On nie jest Panem. Właśnie poprzez odrzucanie Proroków ludzie dają świadectwo przeciwko sobie samym, bowiem w takim przypadku nie mogą schronić się za usprawiedliwieniem, że nie znali Boga, Jego Prawa, ani Dnia Sądu.

1071. Pojawienie się Proroka zabrania też ludziom jego czasów prośby wspomnianej w w. 173, ponieważ wtedy prawda manifestuje się na podstawie fałszu, a bałwochwalstwo zostaje publicznie potępione.

1072. Nie mówi się tutaj o żadnej konkretnej osobie, lecz o wszystkich tych ludziach, którym Bóg pokazuje Znaki przez swoich Proroków i którzy tych Proroków i te Znaki odrzucają. Podobne zwroty pojawiają się i w innych miejscach Koranu (na przykład 2,18). Werset ten ma szczególne zastosowanie wobec Bal'am bin ba'ūra, który – jak się powiada – żył w czasach Mojżesza i który był człowiekiem cnotliwym. Duma jednak odwróciła jego głowę i skończył swoje życie w pogardzie. Werset ten może się też odnosić do Abū-Jahl albo 'Abd Allāh bin Ubayy bin Salūl lub też, jeśli chodzi o ścisłość, do każdego niewierzącego przywódcy.

177. A gdybyśmy zechcieli, wynieślibyśmy go w ten sposób. On jednak skłaniał się ku ziemi[1073] i dawał upust swoim złym pragnieniom. Dlatego jego przypadek podobny jest do przypadku spragnionego psa – jeżeli go odciągniesz, wystawia swój jęzor, a jeśli go zostawisz, wystawia swój jęzor.[1074] Taki jest przypadek tego ludu, który nie wierzy w Nasze Znaki. Dlatego opowiedz im tę historię, aby się zastanowili.

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنٰهُ بِهَا وَلٰكِنَّهٗٓ اَخْلَدَ اِلَى الْاَرْضِ
وَاتَّبَعَ هَوٰىهُ ۚ فَمَثَلُهٗ كَمَثَلِ الْكَلْبِ ۚ اِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ
يَلْهَثْ اَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ ۗ ذٰلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِيْنَ
كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا ۚ فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُوْنَ ﴿۱۷۷﴾

178. Zły jest przypadek tego [a]ludu, który Nasze Znaki uważa za kłamstwa. To samych siebie oni skrzywdzili.

سَآءَ مَثَلًا ۨ الْقَوْمُ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا وَاَنْفُسَهُمْ كَانُوْا
يَظْلِمُوْنَ ﴿۱۷۸﴾

179. [b]Ten, którego Allach prowadzi, jest na dobrej drodze. Ci zaś, których pozostawia On w błędzie, oni będą przegranymi.

مَنْ يَّهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِيْ ۚ وَمَنْ يُّضْلِلْ فَاُولٰٓئِكَ
هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿۱۷۹﴾

180. Zaprawdę, stworzyliśmy wielu jinn i ludzi, których końcem będzie Piekło.[1075] [c]Oni mają serca, którymi niczego nie rozumieją, i mają oczy, którymi niczego nie widzą, mają też uszy, którymi nie słyszą. [d]Oni są podobni do bydła – nie, oni zeszli z drogi nawet bardziej. Oni rzeczywiście w ogóle nie zważają.

وَلَقَدْ ذَرَاْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيْرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ ۖ
لَهُمْ قُلُوْبٌ لَّا يَفْقَهُوْنَ بِهَا ۫ وَلَهُمْ اَعْيُنٌ لَّا يُبْصِرُوْنَ
بِهَا ۫ وَلَهُمْ اٰذَانٌ لَّا يَسْمَعُوْنَ بِهَا ۗ اُولٰٓئِكَ كَالْاَنْعَامِ
بَلْ هُمْ اَضَلُّ ۗ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْغٰفِلُوْنَ ﴿۱۸۰﴾

[a]3,12; 7,183; 8,55. [b]17,98; 18,18. [c]2,8; 22,47; 45,24. [d]25,45.

1073. Rzeczy materialne, zwłaszcza miłość do pieniędzy.

1074. *Yalhath* (od *Lahatha*, które oznacza: jego oddech wzmożył się z powodu zmęczenia) oznacza, że bez względu na to, czy człowieka takiego prosi się o ofiarę w sprawie religii czy nie, on zawsze wygląda jak pies z wywieszonym jęzorem i dyszy, jakby był całkowicie wyczerpany ciężarem tych ofiar.

1075. Lām tutaj to lām ‘Āqibat, oznaczające koniec lub wynik. Werset ten nie ma w ten sposób nic do czynienia z przedmiotem stworzenia człowieka, lecz wspomina jedynie o godnym pożałowania końcu życia wielu ludzi oraz jinn (to ostatnie słowo oznacza szczególną klasę ludzi, to znaczy rządzących lub ludzi wielkich). Ze sposobu, w jaki spędzają swoje dni w grzechu i niegodziwości, wynika wniosek, że mogli być oni stworzeni dla Piekła.

181. [a]Do Allacha należą wszystkie doskonałe atrybuty. Dlatego zwracajcie się do Niego przy pomnocy tych atrybutów.[1076] I pozostawiajcie samym sobie tych, którzy zbaczają z właściwej drogi w odniesieniu do Jego atrybutów.[1077] Oni będą wynagrodzeni za to, co czynią.

وَلِلّٰهِ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى فَادْعُوْهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِيْنَ يُلْحِدُوْنَ فِيْۤ اَسْمَآئِهٖ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٨١﴾

182. A [b]spośród tych, których stworzyliśmy, jest lud, który kieruje ludźmi w prawdzie i dzięki niej czyni sprawiedliwość.

وَمِمَّنْ خَلَقْنَاۤ اُمَّةٌ يَّهْدُوْنَ بِالْحَقِّ وَبِهٖ يَعْدِلُوْنَ ﴿١٨٢﴾

183. [c]Tych zaś, którzy odrzucają Nasze Znaki, poprowadzimy ku zagładzie krok po kroku w sposób, którego nie znają.

وَالَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٨٣﴾

184. I [d]Ja udzielam im zwłoki, zaprawdę Mój plan jest wspaniały.

وَاُمْلِيْ لَهُمْ اِنَّ كَيْدِيْ مَتِيْنٌ ﴿١٨٤﴾

185. Czyż oni nie uważają, że [e]nie ma mowy o szaleństwie w przypadku ich towarzysza?[1078] On jest tylko ostrzegaczem.

اَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوْا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِّنْ جِنَّةٍ اِنْ هُوَ اِلَّا نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿١٨٥﴾

186. [f]I czy nie zaglądają oni do Królestwa niebios i ziemi, i wszystkich rzeczy[1079], które stworzył Allach?

اَوَلَمْ يَنْظُرُوْا فِيْ مَلَكُوْتِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا

[a]17,111. [b]7,160. [c]3,12; 7,183; 8,55. [d]3,179; 68,46. [e]23,26; 34,47; 52,30; 81,23. [f]6,76; 10,102.

1076. Właściwym imieniem Boga jest Allach. Wszystkie pozostałe to Jego atrybuty. Podczas modlitwy człowiek powinien błagać o takie atrybuty Boże, które bezpośrednio łączą się z przedmiotem modlitwy.

1077. Zboczenie z właściwej drogi w odniesieniu do atrybutów Bożych może oznaczać, że Bóg jako posiadacz wszystkich wymienionych w Koranie lub Hadīth atrybutów, nie potrzebuje stwarzać sobie innych atrybutów, które byłyby przeciwne Jego Majestatowi, Godności i wszechobejmującej litości.

1078. *Sāhib* (towarzysz) wskazuje na odrzucenie i obalenie oskarżenia o pomieszanie zmysłów u Świętego Proroka, jak i zawoalowane napomnienie dla mieszkańców Mekki. Powiada się im, że Święty Prorok jest ich towarzyszem. Żyje i porusza się wśród nich i znają go już od lat. Powinni zatem z łatwością zauważyć, o czym w głębi serca są przekonani, że w Proroku nie ma niczego z szaleństwa.

1079. Czyż Mekkańczycy nie widzą wielkich i licznych zmian mających miejsce wokół nich, a które wskazują na nadejście nowej ery? Wszystkie znaki wskazują na fakt, że bałwochwalstwo zniknie z tego kraju dając miejsce Islamowi. Słowo „królestwo" odnosi się tutaj do kontroli, jaką Bóg sprawuje nad niebem i ziemią.

I czy nie widzą – a to możliwe – że zbliżył się już ich własny termin? [a]W co wobec tego po . tym uwierzą?[1080]

خَلَقَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ وَأَنْ عَسَىٰ أَن يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ
أَجَلُهُمْ ۖ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٦﴾

187. [b]Jeśli Allach kogokolwiek postanowi odsunąć od właściwej drogi, nie znajdziesz dlań żadnego przewodnika. [c]Takich pozostawia On w ich grzechu, błąkających się w szaleństwie.

مَن يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ ۚ وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ
يَعْمَهُونَ ﴿١٨٧﴾

188. [d]Pytają cię o Godzinę: „Kiedy ona nadejdzie?"[1081] Powiedz: [e]„Wiedza o tym jest wyłącznie u mego Pana. Jedynie On jest w stanie przedstawić ją w jej czasie. Ona ciąży[1082] na niebiosach i na ziemi. [f]Spadnie na was wyłącznie niespodziewanie". Pytają cię tak, jakbyś dobrze o tym wiedział.[1083] Powiedz: „Wiedza o tym jest wyłącznie u Allacha, a większość ludzi nie wie".

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا ۖ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا
عِندَ رَبِّي ۖ لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا إِلَّا هُوَ ۚ ثَقُلَتْ فِي
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً ۗ يَسْأَلُونَكَ
كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا ۖ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ اللَّهِ وَلَٰكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٨﴾

189. [g]Powiedz: „Nie mam władzy czynić sobie dobra ani zła, chyba że tego zapragnie Allach. O, gdybym posiadał wiedzę o niewidzialnym, nazbierałbym już sobie wiele dóbr, a zło nie dotknęłoby mnie. [h]Ja jestem tylko Ostrzegaczem przekazicielem dobrej nowiny ludowi, który wierzy".

قُل لَّا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ ۚ
وَلَوْ كُنتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ
وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ ۚ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٩﴾ ٢٣ ع ١٣

[a]45,7; 77,51. [b]7,179; 17,98; 18,18. [c]2,16; 6,111. [d]33,64; 78,2; 79,43. [e]31,35; 43,86. [f]16,78; 54,51. [g]10,50; 72,22; [h]2,120; 5,20; 11,3.

1080. Skoro niewierzący odrzucają Koran, który jest doskonałym i całkowitym Prawem, to cóż jeszcze pozostaje, w co mogliby uwierzyć?

1081. *Mursâ* to rzeczownik oznaczający czas lub miejsce (Lane).

1082. Wyznaczenie kary jest dla Boga tak samo bolesne, jak dla człowieka jej otrzymanie i to właśnie oznaczają słowa „ciąży na niebie i ziemi"; niebo reprezentuje tutaj Boga i aniołów, zaś ziemia istoty ludzkie.

1083. *Hafiyy* oznacza: okazywanie wielkiej troskliwości oraz manifestowanie radości i przyjemności w spotkaniu innej osoby; wielkie staranie się w pytaniu i proszeniu; wiedzę do najwyższego stopnia (Lane).

190. [a]To On jest tym, który stworzył was z jednej duszy i z niej stworzył jej towarzyszkę, [b]by znajdował w niej pocieszenie.[1084] A kiedy ją poznał, nosiła lekkie brzemię i z nim się poruszała. A kiedy stanie się ciężka, oboje modlą się do Allacha, ich Pana, mówiąc: „Jeśli dasz nam dobre dziecko, z pewnością będziemy spośród wdzięcznych".

هُوَ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ مِّنْ نَّفْسٍ وَّاحِدَةٍ وَّجَعَلَ مِنْهَا
زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا ۚ فَلَمَّا تَغَشّٰهَا حَمَلَتْ حَمْلًا
خَفِيْفًا فَمَرَّتْ بِهٖ ۚ فَلَمَّآ أَثْقَلَتْ دَّعَوَا اللّٰهَ رَبَّهُمَا
لَئِنْ اٰتَيْتَنَا صَالِحًا لَّنَكُوْنَنَّ مِنَ الشّٰكِرِيْنَ ﴿١٩٠﴾

191. Lecz kiedy On daje im dobre dziecko, oni łączą z Nim różnych partnerów w odniesieniu do tego, co On im dał. Jednak Allach wyniesiony jest wysoko ponad to, co oni z Nim łączą.

فَلَمَّآ اٰتٰهُمَا صَالِحًا جَعَلَا لَهٗ شُرَكَآءَ فِيْمَآ اٰتٰهُمَا ۚ
فَتَعٰلَى اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿١٩١﴾

192. [c]Czy łączą z Nim jako partnerów tych, którzy niczego nie tworzą, a sami są stworzeni?

أَيُشْرِكُوْنَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَّهُمْ يُخْلَقُوْنَ ﴿١٩٢﴾

193. [d]Oni nie są w stanie im pomóc, ani nie są w stanie pomóc samym sobie.

وَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ لَهُمْ نَصْرًا وَّلَآ أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُوْنَ ﴿١٩٣﴾

194. I jeśli [e]zawołacie ich ku dobrej drodze, oni za wami nie pójdą. Nie sprawia wam różnicy czy ich zawołacie czy pozostaniecie w milczeniu.

وَإِنْ تَدْعُوْهُمْ إِلَى الْهُدٰى لَا يَتَّبِعُوْكُمْ ۚ سَوَآءٌ عَلَيْكُمْ
أَدَعَوْتُمُوْهُمْ أَمْ أَنْتُمْ صَامِتُوْنَ ﴿١٩٤﴾

195. Zaprawdę, ci, do których zwracacie się poza Allachem, są stworzeniami jak wy sami. [f]Zwróćcie się

إِنَّ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ عِبَادٌ أَمْثَالُكُمْ

[a]4,2; 16,73; 39,7. [b]30,22. [c]16,21; 25,4. [d]7,198; 21,44; 36,76. [e]7,199. [f]35,15.

1084. Jednym z głównych celów małżeństwa jest to, aby kobieta i mężczyzna byli dla siebie źródłem pocieszenia i ulgi. Człowiek w swej naturze jest stworzeniem społecznym i przez to tęskni za bliskim towarzyszem, którego daje mu małżeństwo.

zatem do nich i niechaj wam odpowiedzą, jeśliście prawdomówni.[1085]

فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ (١٩٥)

196. [a]Czyż mają stopy, na których chodzą, lub czy mają dłonie, którymi trzymają, albo oczy, którymi widzą, lub uszy, którymi słyszą? Powiedz: „Zwróćcie się do partnerów, których przypisujecie Allachowi, a potem [b]przeciwstawcie się mi i nie dajcie mi zwłoki.[1086]

أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا ۖ أَمْ لَهُمْ أَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَا ۖ أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا ۖ أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا ۗ قُلِ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ كِيدُونِ فَلَا تُنظِرُونِ (١٩٦)

197. „Zaiste, [c]moim Obrońcą jest Allach, który objawił tę Księgę, On to chroni sprawiedliwych.

إِنَّ وَلِيِّيَ اللَّهُ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ ۖ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ (١٩٧)

198. [d]„Ci zaś, do których zwracacie się poza Nim, nie są w stanie wam pomóc, ani nie są w stanie pomóc samym sobie".

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَا أَنفُسَهُمْ يَنصُرُونَ (١٩٨)

199. [e]I kiedy zachęcacie ich, by przewodzili, nie słyszą. [f]Ty zaś widzisz, że patrzą ku tobie, lecz oni nie widzą.[1087]

وَإِن تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ لَا يَسْمَعُوا ۖ وَتَرَاهُمْ يَنظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ (١٩٩)

200. [g]Czy zawsze przebaczasz, o Proroku! A zachęcaj do uprzejmości[1087A] i odwracaj się od nieświadomych.

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ (٢٠٠)

[a]2,8; 22,47; 45,24. [b]10,72; 11,56. [c]45,20. [c]45,20. [d]7,193; 21,44; 36,76. [e]7,194. [f]10,44. [g]3,160; 31,18.

1085. Werset ten stanowi otwarte wyzwanie dla czcicieli cielców i mówi, że wszystkie nieożywione i żywe obiekty, do których poza Allachem zanoszą swoje modły, nigdy na te modły nie odpowiedzą, ponieważ bożki nie posiadają takiej mocy. Jednakże Żywy Bóg odpowiada na modlitwy oddanych sobie ludzi.

1086. Ten oraz następny werset stanowi wzmocnienie wyzwania rzuconego niewiernym w wersecie poprzednim. Wzywa się ich, aby poprosili swoich bożków, by ci im pomogli w ich kampanii przeciwko Islamowi, aby wykorzystali całe ich możliwości i wysłali do ataku wszystkie ich siły, aby nie szczędzili wysiłku w atakowaniu Świętego Proroka. Wzywa się ich, aby następnie popatrzyli; jakie szkody uczyniły mu ich połączone siły. Bóg obiecał pomóc Świętemu Prorokowi i uczynić jego sprawę wielką i zwycięską (5,68 oraz 58,22).

1087. Człowiek będący w błędzie odmawia przyjęcia prawdy, bez względu na to, jak wyraźne i bezbłędne mogą być Znaki jemu pokazywane w celu uświadomienia mu błędu jego stanowiska. Niewierni widzą, jak sprawa Islamu postępuje naprzód szybko i sprawnie, a mimo to udają oni, że nie widzą niczego i nie chcą jej uznać.

1087A. *'Urf* oznacza takie działania, które są w harmonii z nie splamioną naturą ludzką.

201. A [a]jeśli spadnie na ciebie zła sugestia od Szatana, szukaj schronienia u Allacha. Zaprawdę, On jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطٰنِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ
إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

202. A jeśli chodzi o [b]tych, którzy są sprawiedliwi, to kiedy spadnie na nich zła myśl od Szatana,[1088] pamiętają o Allachu i – zważ! – zaczynają poprawnie widzieć.

إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طٰٓئِفٌ مِّنَ الشَّيْطٰنِ
تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُّبْصِرُونَ

203. A bracia niewiernych wprowadzają ich w błąd, a później nie szczędzą wysiłków.

وَإِخْوٰنُهُمْ يَمُدُّونَهُمْ فِي الْغَيِّ ثُمَّ لَا يُقْصِرُونَ

204. Kiedy nie przedstawiasz im żadnego nowego Znaku, powiadają: „Dlaczego żadnego nie wymyśliłeś?" Powiedz: „Idę jedynie za tym, co jest mi objawiane od mego Pana. [d]Oto wyraźne dowody[1089] od waszego Pana i przewodnictwo, i łaska dla ludu, który wierzy".

وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ إِنَّمَا
أَتَّبِعُ مَا يُوحٰىٓ إِلَيَّ مِنْ رَّبِّي هٰذَا بَصَآئِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ
وَهُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُونَ

205. [e]Kiedy recytowany jest Koran, słuchajcie go[1090] i bądźcie cicho, aby okazano wam łaskę.

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْاٰنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ

[a]41,37. [b]3,136. [c]6,51. [d]6,105; 17,103. [e]17,107.

1088. Słowa te oznaczają, że kiedy ludzie sprawiedliwi pobudzani są do gniewu przez Szatana lub kiedy niektóre niegodziwe działania są przeciwko nim wymierzane, to wtedy dopiero przypominają sobie o Allachu.

1089. Basā'ir to liczba mnoga od słowa Basīrah, które oznacza element poznawczy umysłu; zrozumienie; silne przekonanie serca; stałość w religii; świadectwo; argument; świadka; przykład, poprzez który napomina się kogoś; tarczę (Lane).

1090. W odpowiedzi na ich żądanie nowych Znaków, mówi się tutaj niewiernym, aby uważnie słuchali Koranu, ponieważ zawiera on Znaki i dowody wystarczające i w nadmiarze.

206. I [a]przypomnij sobie swego Pana w umyśle z pokorą i bojaźnią przed Nim, a cichym głosem rano i wieczorem. I nie bądź spośród tych, którzy nie zważają.

وَاذْكُر رَّبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ
مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُن مِّنَ الْغَافِلِينَ

207. Naprawdę, [b]tych, którzy są blisko twego Pana, nie odwracaj z dumą od Jego czci, albowiem oni wychwalają Go i padają przed Nim na twarz[1091].

إِنَّ الَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ
وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ

[a]6,64; 7,56. [b]21,20-21; 41,39.

1091. *Āsāl* (liczba mnoga od *Asīl* oznaczającego wieczór) może odnosić się do czterech codziennych Modlitw, a mianowicie do *Zuhr* (Modlitwy popołudniowej), *'Asr* (Modlitwy późnopopołudniowej), *Maghrib* (Modlitwy o zachodzie słońca) oraz *'Ishā'* (Modlitwy nocnej), podczas gdy *Ghuduww* może odnosić się do *Fajr* (Modlitwy porannej). Werset ten zawiera pierwszy *Sajdah* Koranu.

ROZDZIAŁ 8 i 9

AL-ANFĀL i AL-TAUBAH

(Objawione po Hijrah)

Tytuł, data objawienia oraz związek pomiędzy tymi dwiema surami

Choć, jak powszechnie wiadomo, tylko pierwsza z tych dwóch sur nazywana jest Anfāl, to mówiąc szczerze, rozdział ten obejmuje obie części – tę znaną jako Anfāl oraz tę drugą, znaną jako Taubah. Oznacza to, że Taubah lub Barā'at nie jest oddzielną surą, ale tylko częścią Anfāl. W Koranie jest to jedyny przypadek, gdzie sura zostaje podzielona na dwie części. Wszystkie pozostałe rozdziały stanowią jedną całość. Dowodem na to, że sura ta nie jest odrębną całością, lecz tylko częścią sury Anfāl, jest to, że nie jest ona poprzedzona (Taubah) przez *Bismillāh*, który to zwrot na rozkaz Boży, umieszczany jest na początku każdej sury i stanowi jej integralną część. Dowodem jest również to, że Taubah cechuje się tak wielkim podobieństwem tematu, że nie może być inaczej, a tylko tak, że są to dwie części jednej sury. Zarówno Taubah, jak i Anfāl były objawione w Medynie. Anfāl była objawiona mniej więcej w czasie bitwy pod Badr, w pierwszym lub drugim roku po Hijrah, zaś Taubah lub Barā'at była jedną z ostatnich części Koranu, objawionych w dziewiątym roku po Hijrah.

Zbiorczy przypis dla obu sur

W Anfāl zawarte jest proroctwo, które mówi, że Bóg da muzułmanom wielkie zwycięstwo i że majątek i posiadłości wrogów wejdą w ich posiadanie. Proroctwo to było dla niewiernych stałym źródłem szyderstw wobec Wiernych, ponieważ Bóg, w swojej wielkiej mądrości oraz w zgodzie ze swoim wiecznym Prawem, odłożył spełnienie tego proroctwa wraz z objawieniem tej części Anfāl, w której była o nim mowa. Kiedy Mekka upadła i spełniło się wcześniejsze proroctwo, objawiona została pozostała część tej sury. Zaczynała się ona od „ogłoszenia całkowitego wyniesienia Allacha i Jego Posłańca do bałwochwalców, którym ogłosiłeś, że Islam zatryumfuje w całej Arabii. Ruszaj zatem w kraj na cztery miesiące i wiedz, że nie jesteś w stanie udaremnić planu Bożego i że Allach upokorzy niewiernych". Przypadkowo można tutaj zauważyć, że niektorzy komentatorzy traktują powyższą deklarację, jakby oznaczała, że przyznano cztery miesiące tym bałwochwalcom, z którymi muzułmanie mieli zawarte przymierza, czyli że okres ten miał być swoistym memorandum, po upływie którego wszystkie przymierza będą uznane za nieistniejące. Taka interpretacja tej Deklaracji jest całkowicie błędna. Gdyby bowiem miała służyć jedynie jako narzędzie zerwania przymierzy, nie byłoby sensu w łączeniu tej Deklaracji z nakazem, aby oni udali się do kraju, by zobaczyć, czy cel Boży zwycięża. Ten, któremu przyznaje się zwłokę, najczęściej pośpiesznie przygotowuje się do odejścia w bezpieczne miejsce i nie wybiera się na zwiedzanie kraju. Gdyby zatem werset ten rozumieć jako zawiadomienie o upływie terminu istniejących przymierzy oraz jako przyznanie dodatkowego czasu tym plemionom pogańskim, które miały przymierza z muzułmanami, to jak można by wyjaśnić następny werstet, który powiada, że tych ludów, które żyły w przymierzu z muzułmanami nie wolno było wyrzucać aż do wygaśnięcia tych paktów. Jasnym jest więc, że słowa Koranu „Alladhīna 'Āhadtum", użyte w pierwszym wersecie Taubah, nie nawiązują do żadnego paktu politycznego, lecz tylko do takich deklaracji, które muzułmanie i niewierni czynili przeciwko sobie, a które dotyczyły ostatecznego zwycięstwa ich spraw. Ze strony Islamu ogłoszono w rozdziale Anfāl, że majątki i posiadłości niewiernych wpadną w ręce muzułmanów, zaś niewierzący ze swej strony ogłosili, że Islam zostanie zniszczony i że oni właśnie przejmą majątki muzułmanów. Właśnie tę przeciwstawną deklarację nazwano metaforycznie *'Ahd* lub pakt w omówionym powyżej wersecie. Bałwochwalcom powiada się, aby ruszyli w kraj i sami zobaczyli, czy deklaracja zawarta w Anfāl, a mówiąca o ich ostatecznym zniszczeniu, sprawdziła się. Tak zatem sura Barā'at stanowi tylko deklarację spełnienia tego wielkiego proroctwa, które zawarte jest w Anfāl i przez to nie jest czymś oddzielnym. Krótko mówiąc, istnieje rzeczywisty związek pomiędzy tymi dwoma rozdziałami, które w rzeczywistości stanowią jeden rozdział, ponieważ, jak powiedziano powyżej, sura Anfāl była objawiona w czasie bitwy pod Badr i w niej zawarte zostało proroctwo o ostatecznym zniszczeniu niewiernych. Następnie po tym ostatnim starciu z bałwochwalcami mekkańskimi, została objawiona sura Barā'at, by głosić spełnienie tego proroctwa oraz zapoczątkowanie nowej epoki.

Temat tych dwóch sur

Rozdział Anfāl zaczyna się od opisu bitwy pod Badr i początkowo muzułmanom mówi się, że odniosą wielkie zwycięstwo nad niewiernymi, których majątek i posiadłości wejdą w ich posiadanie. Wojny te są Znakami Bożymi i nie należy czynić z nich narzędzi poszukiwania dóbr doczesnych. Następnie muzułmanom powiada się, że powinni walczyć odważnie za sprawę Boga i nie powinni szczycić się swoją siłą, ani organizacją oraz że nie powinni obawiać się liczebności i wyposażenia wrogów. Dalej podkreśla się posłuszeństwo wobec autorytetu i mówi się, że posłuszeństwo wobec rozkazów Bożych otworzy muzułmanom drogi do sukcesu i dobrobytu i że będzie ono ich bronić przed machinacjami i intrygami ich wrogów, tak jak Bóg ochronił Świętego Proroka przed tajnymi spiskami mekkańczyków. Sura ta mówi dalej, że wróg jest dumny ze swej liczebności i wyposażenia wojskowego i uważa się za przyszłego zwycięzcę, a nawet wywołuje gniew Boży na kłamców. Tak zdeterminowany wróg niełatwo przyznałby się do porażki. Sura ta eksponuje ich fałszywe pretensje. Powiada ona dalej, że sprzeczność między słowami i czynami niewiernych wykazuje, że ich wiara jest niewolnikiem ich intelektu i nie posiada mocno osadzonych w ich sercach korzeni. Muzułmanie są podtrzymywani na duchu Bożą obietnicą, że oczekująca ich wojna ma skończyć się ich zwycięstwem, ale także, że sukces będzie towarzyszył ich dalszym wysiłkom. Do osiągnięcia tego, zachęca się ich do posłuszeństwa wobec autorytetu oraz wytrwałości w trudnych chwilach oraz jedności działania.

Sura ta zajmuje się dalej świętością traktatu i jego zobowiązań. Muzułmanom mówi się, że niewierni będą wielokrotnie gwałcić to porozumienie, ale że nie powinno to zachęcać ich do łamania własnych zobowiązań. Ich umysły nie mogą być zaprzątane błędnym pojęciem, iż ich sprawa w jakikolwiek sposób ucierpi, jeżeli łamanie przymierza nie zostanie pomszczone poprzez podobne złamanie zobowiązań z ich strony. Przeciwnie, muzułmanie powinni skrupulatnie przestrzegać zawartych przymierzy. Jednakże zobowiązania wynikające z zawartych traktaktów nie powinny hamować przygotowań do wojny. Zachęca sią ich do tego, że kiedy niewierni w trakcie sporów będą prosić o pokój, to oni nie powinni odmawiać, ponieważ jeśli niewierni pogwałcą warunki pokoju i znowu zaczną siać wrogość, muzułmanie nie będą cierpieć z powodu złamania przymierza przez nich samych. Nakaz ten implikował odniesienie do traktatu Hudaibiyah, kiedy to zerwanie warunków traktatu przez niewiernych doprowadziło do Upadku Mekki. Dalej powiada się muzułmanom, że niewolnicy wpadną w ich ręce i że powinni oni traktować ich dobrze.

Głosi się, że obietnica zwycięstwa, dana muzułmanom w Anfāl, została spełniona w pierwszych wersetach Barā'at, kiedy to mówi się, że muzułmanie stali się Panami całej Arabii. Bałwochwalcy powinni zatem ruszyć w kraj i osobiście zobaczyć, czy cały kraj rzeczywiście znalazł się w rękach muzułmanów. W następnych wersetach udziela się niewiernym reprymendy za ich notoryczne zrywanie warunków traktatów, zaś muzułmanów ostrzega się, aby nie zawierali żadnych nowych przymierzy z niewiernymi i aby nie obawiali się, że zerwanie z nimi więzów w jakikolwiek sposób może źle wpłynąć na dobrobyt Mekki, bowiem o to dbać będzie sam Bóg. Następnie mówi się muzułmanom, iż nie powinni myśleć, że po podbiciu Arabii wojna skończy się i że zapanuje spokój. Z powodu intryg i potajemnych spisków chrześcijan zacznie się nowa seria wojen, a ponieważ są oni ludem bałwochwalczym, nie zobaczą doskonałej Jedności Boga na ziemi. Ponadto, podlegli oni zepsuciu moralnemu, podczas gdy Islam dąży do równości i wolności. Jak zatem rząd chrześcijański mógłby ze spokojem patrzeć na powstanie u jego boku innego rządu, opartego na równości i wolności, którego sąsiedztwo wywoływałoby u jego poddanych bunt? Tak zatem szanując to wszystko, co Bóg określił jako święte, muzułmanom powiada się, aby czynili stosowne przygotowania do nieuniknionej wojny z chrześcijanami.

Ponieważ pomiędzy pierwszymi 37 wersetami sury Barā'at i następnymi była przerwa w objawieniu, w ostatnich wersetach mówi się o spełnieniu proroctwa wypowiedzianego w wersetach poprzednich. W nawiązaniu do tego, przedstawia się krótko wyprawę do Tabūk oraz okoliczności, w których odnoszące się do powyższych proroctwo zostało spełnione. Hipokryci i ludzie słabi w wierze, którzy poddali się strachowi przed Królestwem Cesarza, otrzymują reprymendę. Wyeksponowana zostaje ich słabość, zaś wiernym nakazuje się, aby przyjęli ich pomoc, bowiem nawet bez pomocy z ich strony Bóg przyzna zwycięstwo muzułmanom właśnie nad Cesarzem (tym tematem szerzej zajmujemy się w rozdziałach Rūm oraz Fath). W związku z tym wspomina się o intrygach hipokrytów, zmierzających do zaszkodzenia sprawie Islamu. Przy końcu tej sury (Taubah) podkreśla się to, że pomimo intryg i spisków hipokrytów oraz wielkiej potęgi i zasobów materialnych niewiernych, Święty Prorok odniesie sukces w swojej misji dzięki pomocy Boga, „Pana Potężnego Tronu".

سُوْرَةُ الْاَنْفَالِ مَدَنِيَّةٌ (٨)

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Pytają cię w sprawie zdobyczy.[1092] Powiedz: „Zdobycze wojenne są dla Allacha i Posłańca. Bójcie się więc Allacha i ustalajcie między sobą sprawy właściwie oraz [b]bądźcie posłuszni Allachowi i Jego Posłańcowi, jeśli jesteście wierzącymi".

يَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الْاَنْفَالِ ؕ قُلِ الْاَنْفَالُ لِلّٰهِ وَالرَّسُوْلِ ۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَصْلِحُوْا ذَاتَ بَيْنِكُمْ ۪ وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗۤ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ②

3. [c]Jedynie ci są prawdziwymi wiernymi, których serca drżą, gdy wymieniane jest imię Allacha, i [d]kiedy mówi się im o Jego Znakach, oni powiększają swą wiarę, jak i ci, którzy w Panu pokładają zaufanie.

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُوْنَ الَّذِيْنَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوْبُهُمْ وَاِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ اٰيٰتُهٗ زَادَتْهُمْ اِيْمَانًا وَّعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُوْنَ ③

4. [e]Którzy przestrzegają Modlitwy i [f]wydają z tego, co im daliśmy.

الَّذِيْنَ يُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ ④

5. [g]Ci właśnie są prawdziwymi wierzącymi. U ich Pana czekają na nich wysokie rangi, jak i przebaczenie oraz zaszczytne zapasy.

اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُوْنَ حَقًّا ؕ لَهُمْ دَرَجٰتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَّرِزْقٌ كَرِيْمٌ ⑤

6. Jest tak dlatego[1093], że Pan twój wyprowadził cię z twego domu w sprawiedliwym celu[1094], podczas gdy

كَمَاۤ اَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْۢ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ ۪ وَاِنَّ فَرِيْقًا

[a]Patrz 1,1. [b]3,33; 4,60; 8,47; 9,71; 24,55. [c]22,36. [d]9,124. [e]5,56; 9,71; 27,4; 31,5; 73,21. [f]Patrz 2,4. [g]8,75.

1092. *Anfāl* to takie zdobycze i zyski, które przychodzą jako dar Boży, gdy muzułmanie nie zapracowują sobie na nie (Mufradāt). Werset ten nie odnosi się do podziału łupów, w kwestii którego patrz 8,42. Dotyczy on jedynie otrzymania zysków i zdobyczy, które wpadły w ręce muzułmanów po zwycięstwie pod Badr.

1093. Partykuła *kamā* oznacza normalnie „tak jak" lub „jak do", lecz czasami bywa używana w znaczeniu „ponieważ" (Muhīt). Jeśli partykułę tę potraktować jako oznaczającą „tak jak", to werset ten można odczytać następująco: „Bóg przyznaje zwycięstwa i łupy swoim sługom i hojnie ich obdarza, tak jak to czynił, kiedy wyprowadził was z waszego domu", etc.

1094. *Bi'l Haqqi* oznacza: dla sprawiedliwego celu. Werset ten nawiązuje do bitwy pod Badr.

część wiernych była temu całkiem przeciwna.[1095]

مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ لَكٰرِهُوْنَ ﴿٦﴾

7. Oni[1096] (niewierzący) spierają się z tobą w kwestii prawdy już po tym, jak została dowiedziona, tak jakby byli gnani ku śmierci, w rzeczywistości widząc ją.

يُجَادِلُوْنَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَاَنَّمَا يُسَاقُوْنَ
اِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُوْنَ ﴿٧﴾

8. I przypomnijcie sobie kiedy Allach [a]obiecał, że jedna z dwóch grup[1097] będzie wasza, a wy zapragnęliście, aby wasza była nieuzbrojona[1098], jednak Allach pragnął ustanowić Prawdę poprzez Swoje słowa oraz odciąć korzeń ludzi niewierzących".

وَاِذْ يَعِدُكُمُ اللّٰهُ اِحْدَى الطَّآئِفَتَيْنِ اَنَّهَا لَكُمْ وَ
تَوَدُّوْنَ اَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُوْنُ لَكُمْ وَيُرِيْدُ
اللّٰهُ اَنْ يُّحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمٰتِهٖ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٨﴾

9. [b]by ustanowić Prawdę oraz udaremnić to, co fałszywe, chociaż mogłoby nie podobać się to winnym.

لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُوْنَ ﴿٩﴾

[a]8,43. [b]10,83.

1095. Kiedy muzułmanie wymaszerowali z Medyny, nie byli świadomi tego, że będą musieli walczyć z tak dobrze przygotowanym przeciwnikiem – przez to nie przybyli na pole bitwy przygotowani należycie. Kiedy więc po drodze dowiedzieli się, że będą walczyć z armią mekkańską, spytali Świętego Proroka, dlaczego nie poinformował ich o prawdziwym stanie rzeczy, aby mogli w pełni przygotować się do tej walki. Ich obawy jednak nie dotyczyły ich samych, ale bezpieczeństwa Świętego Proroka. Będąc nieprzygotowanymi, nie chcieli wystawiać go na niebezpieczeństwa. Z wersetu „wyprowadził was" wynika jasno, że chronić go będzie sam Bóg (Święty Prorok na polecenie samego Boga nie poinformował muzułmanów o warunkach). Muzułmanie nie bali się walki. Oni sprzeciwiali się jej, ponieważ nie lubili przelewać krwi ludzkiej i ponieważ osoba Świętego Proroka wystawiana była w ten sposób na niebezpieczeństwo.

1096. Werset ten nie odnosi się do muzułmanów jako niewłaściwie rozumianych przez niektórych komentatorów, ale do niewiernych. W historii nie ma żadnego dowodu, który wykazywałby, że towarzysze Świętego Proroka kiedykolwiek spierali się z nim w kwestiach walki z wrogiem. Przeciwnie, zapisane jest, że kiedy przed bitwą pod Badr skonsultował się on z nimi, wszyscy wyrazili swoją pełną gotowość i chęć towarzyszenia mu i walczenia z wrogiem, gdzie tylko chciałby ich on zabrać (Hishām). Nawet niewierni, którzy wyszli, by walczyć w tej bitwie z muzułmanami, przyznali, że muzułmanie wyglądali jak „poszukiwacze śmierci" na polu bitwy (Tabarī). Werset ten oznacza jedynie, że tak jak wrogowie Islamu odczuwali odrazę do prawdy, jak się odczuwa odrazę do śmierci, to w wyniku tego właśnie mieli zostać ukarani śmiercią.

1097. „Dwie grupy" odnoszą się do (1) dobrze wyposażonej armii mekkańskiej, która przyszła walczyć z muzułmanami w pełni przygotowana, oraz (2) karawanę mekkańską, która powracała z północy i posuwała się w kierunku Mekki, a była lekko uzbrojona.

1098. Muzułmanie chcieli naturalnie spotkać się z karawaną lekko uzbrojoną, lecz plan Boży miał doprowadzić do spotkania i starcia ze wspaniale wyposażoną armią mekkańską. Celem Boga było „ustanowienie Prawdy poprzez Jego Słowo oraz odcięcie korzeni niewiernych". Patrz także 3,14 oraz 8,42-45.

10. [a]Kiedy błagaliście swego Pana o pomoc, a On odpowiedział na waszą modlitwę, mówiąc: „Z pewnością pomogę wam tysiącem [1099] aniołów, rząd za rzędem".[1099A]

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ
بِأَلْفٍ مِّنَ الْمَلَٰٓئِكَةِ مُرْدِفِينَ ﴿١٠﴾

11. A Allach [b]uczynił to jedynie dobrą nowiną, aby dzięki niej uspokoiły się wasze serca.[1100] Jednakże pomoc nadchodzi wyłącznie od Allacha. Zaprawdę, Allach jest Potężny, Mądry.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ
وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿١١﴾

12. [c]Kiedy sprowadził na was sen[1101] jako znak bezpieczeństwa od Niego i zesłał wodę z chmur, aby dzięki niej oczyścić was i usunąć z was nieczystość Szatana[1102], jak i by wzmocnić wasze serca i wasze kroki uczynić pewnymi.[1103]

إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ أَمَنَةً مِّنْهُ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُم مِّنَ
السَّمَآءِ مَآءً لِّيُطَهِّرَكُم بِهِ وَيُذْهِبَ عَنكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَٰنِ
وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ﴿١٢﴾

13. Kiedy twój Pan objawił aniołom, mówiąc: „Jestem z wami, więc wzmocnijcie tych, którzy wierzą. Napawam strachem serca tych, którzy nie wierzą. Uderzajcie ich powyżej szyi [1104] i podcinajcie im wszystkie końce palców".

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَٰٓئِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ
آمَنُوا سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَاضْرِبُوا
فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ﴿١٣﴾

[a]3,124. [b]3,127. [c]3,155.

1099. Patrz 934.

1099A. Idących jeden za drugim.

1100. Patrz 474.

1101. W wersecie tym mówi się o bitwie pod Badr.

1102. Słowo *Shaitān* może też oznaczać napady pragnienia i jest nazywany *Shaitan al-Falāt*, czyli diabeł pustyni. Patrz 2535. Wrogowie wzięli w swe posiadanie wodę i muzułmanie oczywiście obawiali się, że jej brak może sprawić im wiele kłopotów. Słowo to może też oznaczać przyjaciół i wspólników Szatana.

1103. Muzułmanie rozbili swój obóz w miejscu piaszczystym, zaś armia mekkańska na terenach skalistych. Przelotny deszcz uczynił miejsce piaszczyste twardym, zaś skaliste śliskim.

1104. Górna część szyi tuż poniżej głowy, którą uważa się za miejsce najlepsze do zadawania ciosu mieczem.

14. [a]Jest tak dlatego, iż przeciwstawili się Allachowi i Jego Posłańcowi. Kto bowiem przeciwstawia się Allachowi i Jego Posłańcowi, wówczas z pewnością Allach jest Srogi w rozliczaniu.

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَآقُّوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ ۚ وَمَنْ يُّشَاقِقِ
اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ فَإِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ (14)

15. [b]Oto wasza kara, posmakujcie jej zatem. I pamiętajcie, że na niewiernych czeka kara Ognia.

ذٰلِكُمْ فَذُوْقُوْهُ وَأَنَّ لِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابَ النَّارِ (15)

16. O wy, którzy wierzycie! [c]Kiedy spotkacie tych, którzy nie wierzą jak zbliżają się w swej sile, nie odwracajcie się do nich plecami.[1105]

يٰٓأَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا إِذَا لَقِيْتُمُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا زَحْفًا
فَلَا تُوَلُّوْهُمُ الْأَدْبَارَ (16)

17. Jeśli bowiem ktoś odwróci się plecami do nich w takim dniu, z wyjątkiem manewrów bitewnych lub w celu dołączenia do innej grupy,[1106] ten z pewnością ściągnie na siebie gniew Allacha, a Piekło stanie się jego mieszkaniem. A jest ono złym miejscem do przebywania.

وَمَنْ يُّوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهٗٓ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِّقِتَالٍ أَوْ
مُتَحَيِّزًا إِلٰى فِئَةٍ فَقَدْ بَآءَ بِغَضَبٍ مِّنَ اللّٰهِ وَمَأْوٰىهُ
جَهَنَّمُ ۚ وَبِئْسَ الْمَصِيْرُ (17)

18. Tak zatem nie wy ich zabiliście, lecz to był Allach, który ich zabił. I to nie wy rzucaliście, kiedy rzucaliście, lecz to był Allach, który rzucał [1107], żeby [d]pokonać niewierzących oraz by wyświadczyć wielką łaskę wiernym od Siebie. Zaprawdę Allach jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

فَلَمْ تَقْتُلُوْهُمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ قَتَلَهُمْ ۪ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ
رَمَيْتَ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ رَمٰى ۚ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِيْنَ مِنْهُ
بَلَآءً حَسَنًا ۚ إِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ (18)

[a]6,116; 47,33; 59,5. [b]22,23; 34,43. [c]8,46; 47,5. [d]33,12.

1105. Muzułmanie muszą walczyć aż do gorzkiego końca. Muszą zwyciężyć albo umrzeć; nie ma przed nimi trzeciej możliwości.

1106. Werset ten definiuje i opisuje okoliczności, w których dopuszczone jest wycofanie się sił muzułmańskich przed nacierającym wrogiem: (a) w formie strategii wojennej czy manewru, kiedy siły walczące zmieniają swoje pozycje, by zwieść przeciwnika lub by zająć pozycje lepsze; (b) kiedy kiedy część armii decyduje się odstąpić, by przyłączyć się do głównych sił lub innych sił muzułmańskich przed ruszeniem do ataku.

1107. Zwycięstwo pod Badr nie było rzeczywiście wynikiem jakichś szczególnych umiejętności czy wspaniałego wyposażenia muzułmanów. Było ich zbyt mało, byli zbyt słabi i zbyt słabo uzbrojeni, aby zwyciężyć z przeważającym liczebnie i lepiej wyposażonym wrogiem. Rzucenie garści kamyków i piasku przez Świętego Proroka podobne jest do uderzenia przez Mojżesza laską o wodę

19. Oto co się wydarzyło. I wiedzcie, że Allach osłabi zamiary niewiernych.

ذلكم وأن الله موهن كيد الكافرين ١٩

20. [a]Jeśli wy, o niewierni, szukaliście osądu, to sąd[1108] już nad wami zapadł. I jeśli odstąpicie, tak będzie dla was lepiej. Ale jeżeli zwrócicie się ku niezgodzie, również i My zwrócimy się ku karze. A wasza gromada na nic wam się nie przyda, bez względu na jej liczebność, i wiedzcie, że Allach jest po stronie wiernych.

إن تستفتحوا فقد جاءكم الفتح وإن تنتهوا فهو
خير لكم وإن تعودوا نعد ولن تغني عنكم فئتكم
شيئا ولو كثرت وأن الله مع المؤمنين ٢٠

21. O wy, którzy wierzycie! [b]Okazujcie posłuszeństwo Allachowi i Jego Posłańcowi oraz nie odwracajcie się od niego, słuchając jego poleceń.

يا أيها الذين آمنوا أطيعوا الله ورسوله ولا تولوا
عنه وأنتم تسمعون ٢١

22. I nie bądźcie podobni do tych, [c]którzy powiadają: „Słyszymy" podczas gdy nie słyszą.

ولا تكونوا كالذين قالوا سمعنا وهم لا يسمعون ٢٢

23. Zaiste, [d]najgorszymi zwierzętami są w oczach Allacha głuche i nieme, które nie mają żadnego zmysłu.

إن شر الدواب عند الله الصم البكم الذين
لا يعقلون ٢٣

24. Gdyby Allach widział w nich jakiekolwiek dobro, z pewnością spowodowałby, żeby słyszeli. Jeśli jednak teraz spowoduje[1109], że usłyszą, oni odwrócą się z niechęcią.

ولو علم الله فيهم خيرا لأسمعهم ولو أسمعهم
لتولوا وهم معرضون ٢٤

[a]4,60; 8,47; 24,55. [b]11,114.

morza. Tak jak w tym drugim przypadku akt Mojżesza był znakiem, aby wiatr zadął i aby powrócił przypływ, który zatopił wojska faraona, podobnie rzucenie przez Świętego Proroka garści kamyków i piasku było sygnałem, aby zadął silny wiatr, który doprowadził do pokonania Abū Jahl (o którym Święty Prorok mówił jako o faraonie jego ludu) i jego zastępów na pustyni. W obu przypadkach działanie sił natury zbiegło się z działaniem obu proroków na mocy specjalnego nakazu Bożego.

1108. Niewierni żądali od Świętego Proroka sądu Bożego w formie zwycięstwa. Mówi się im, że sąd Boży rzeczywiście odbył się w formie, jakiej się domagali.

1109. Zwrot „spowoduje, że usłyszą" oznacza, że gdyby w ich obecnych warunkach Bóg zmusił ich do zaakceptowania prawdy, w głębi ich serc pozostaliby nienawróceni i nigdy nie staliby się prawdziwymi muzułmanami.

25. O wy, którzy wierzycie! [a] Odpowiadajcie Allachowi i Posłańcowi, kiedy was wzywa, żeby on[1109A] mógł dać wam życie[1110] i wiedzcie, że Allach wstępuje pomiędzy człowieka i jego serce[1110A] oraz że On jest Tym, przed którym zostaniecie zgromadzeni.

يَاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اسْتَجِيْبُوْا لِلّٰهِ وَلِلرَّسُوْلِ اِذَا
دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيْكُمْ ۚ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ يَحُوْلُ بَيْنَ
الْمَرْءِ وَقَلْبِهٖ وَاَنَّهٗٓ اِلَيْهِ تُحْشَرُوْنَ ﴿٢٥﴾

26. I [b]strzeżcie się nieszczęścia, które z pewnością nie dotknie wyłącznie tych z was, którzy dopuścili się zła.[1111] I wiedzcie, że Allach jest Srogi w karaniu.

وَاتَّقُوْا فِتْنَةً لَّا تُصِيْبَنَّ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مِنْكُمْ
خَآصَّةً ۚ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ﴿٢٦﴾

27. Przypomnijcie sobie kiedy było was niewielu i w kraju uważano was za słabych i kiedy baliście się, żeby lud was nie oderwał, a On dał wam schronienie i wzmocnił was swoją pomocą i dał wam dobre rzeczy, byście byli wdzięczni.[1112]

وَاذْكُرُوْٓا اِذْ اَنْتُمْ قَلِيْلٌ مُّسْتَضْعَفُوْنَ فِي الْاَرْضِ
تَخَافُوْنَ اَنْ يَّتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَاٰوٰىكُمْ وَاَيَّدَكُمْ
بِنَصْرِهٖ وَرَزَقَكُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿٢٧﴾

28. O wy, którzy wierzycie! Nie bądźcie fałszywi wobec Allacha i Posłańca ani nie zdradzajcie świadomie swych odpowiedzialności.[1113]

يَاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَخُوْنُوا اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ وَتَخُوْنُوْٓا
اَمٰنٰتِكُمْ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿٢٨﴾

[a]4,60; 8,47; 24,55. [b]11,114.

1109A. Zaimek „on" odnosi się do Posłańca, ponieważ to on właśnie przemawia. Także Bóg przemawia przez swojego Posłańca. Zaimek „on" może się też odnosić zarówno do Allacha, jak i do Posłańca oddzielnie, to znaczy, kiedy Allach przemawia do was lub kiedy Posłaniec przemawia do was.

1110. Dawanie życia umarłym, w przypadku przypisywania tego Prorokowi Bożemu, powinno być uznawane w sensie metaforycznym lub duchowym.

1110A. Słowa „Allach stoi między człowiekiem i jego sercem" oznaczają, że człowiek (lub jego ego) nie sprawuje kontroli nad swoim sercem, nie może więc zmusić go do posłuszeństwa wobec dyktatów człowieka. Słowa te mogą także oznaczać, że człowiek powinien spiesznie słuchać i reagować na Powołanie Boże, ponieważ jeśli będzie zwlekał, nieprzewidziane okoliczności mogą zatwardzić jego serce, przez co człowiek może odmówić słuchania go.

1111. Nie wystarczy uczynić nas samych dobrymi. Nie będziemy bezpieczni dopóki nie będziemy zmieniać także naszego otoczenia. Dom otoczony szalejącym pożarem w każdej chwili może paść jego ofiarą.

1112. Powiada się tutaj muzułmanom, że tak jak Bóg uratował ich, kiedy byli słabi w tym kraju i otoczeni przez silnych i niegodziwych wrogów, podobnie oni powinni starać się ochraniać słabych, kiedy muzułmanie sami posiądą władzę. Werset ten wskazuje na proroctwo, które mówi, iż muzułmanie wkrótce osiągną władzę polityczną.

1113. Werset ten mówi o dwóch rodzajach lojalności człowieka – jego lojalności wobec Boga (i Jego Posłańca), która jest absolutna i wieczna, ponieważ Bóg jest naszym Stwórcą i Żywicielem; oraz jego lojalności wobec innych ludzi, która wynika z zobowiązań wobec tych właśnie ludzi.

29. I wiedzcie, że [a]to, co posiadacie oraz wasze dzieci są jedynie próbą oraz że to Allach jest Tym, u którego czeka was wspaniała nagroda.

وَاعْلَمُوٓا أَنَّمَآ أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ۙ وَأَنَّ اللّٰهَ عِنْدَهٗٓ أَجْرٌ عَظِيْمٌ ﴿٢٩﴾

30. O wy, którzy wierzycie! [b]Jeśli będziecie wypełniać swój obowiązek wobec Allacha, On da wam zwycięstwo[1114] i odsunie od was wasze zło i przebaczy wam. Allach bowiem jest Panem wielkiej obfitości.

يٰٓأَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوٓا إِنْ تَتَّقُوا اللّٰهَ يَجْعَلْ لَّكُمْ فُرْقَانًا وَّيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۗ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿٣٠﴾

31. I przypomnij sobie czas kiedy niewierni snuli plany przeciwko tobie, by cię uwięzić lub zabić lub wypędzić. [c] Oni planowali, lecz Allach także planował,[1115] a jest On najlepszym z planistów.

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِيُثْبِتُوْكَ أَوْ يَقْتُلُوْكَ أَوْ يُخْرِجُوْكَ ۗ وَيَمْكُرُوْنَ وَيَمْكُرُ اللّٰهُ ۗ وَاللّٰهُ خَيْرُ الْمٰكِرِيْنَ ﴿٣١﴾

32. A [d]kiedy recytuje się im Nasze wersety, powiadają: „Usłyszeliśmy. Gdybyśmy zechcieli, z pewnością moglibyśmy powiedzieć coś podobnego do tego.[1116] To nic więcej jak tylko opowieści o dawnych czasach".

وَإِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيٰتُنَا قَالُوْا قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَآءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هٰذَآ ۙ إِنْ هٰذَآ إِلَّآ أَسَاطِيْرُ الْأَوَّلِيْنَ ﴿٣٢﴾

[a]7,87; 3,124; 64,16. [b]18,6; 64,10; 66,9. [c]3,55; 27,51. [d]6,26; 68,16; 83,41.

1114. *Fūrqān* oznacza: (1) to, co pozwala na rozróżnienie dobrego od złego; (2) dowód lub argument; (3) pomoc lub zwycięstwo; (4) świt (Lane).

1115. W wersecie tym nawiązuje się do potajemnej konferencji, która odbyła się w *Dār al--Nadwah* (Dom Narad) w Mekce. Widząc, że wszystkie ich wysiłki zmierzające do zatrzymania postępu nowej Wiary spełzły na niczym i że większość muzułmanów, którzy mogli pozwolić sobie na opuszczenie Mekki, przeniosła się do Medyny, Starsi miasta zebrali się w Dār al-Nadwah i układali plany zadania ostatecznego ciosu Islamowi. Po głębokim namyśle opracowali oni plan, mówiący, że grupa młodych ludzi z różnych plemion Quraish powinna w zmasowanym ataku uderzyć na Świętego Proroka i zabić go. Święty Prorok opuścił dom niezauważony w środku nocy, kiedy strażników zmożył sen, i ukrył się w jaskini Thaur wraz z Abū Bakr, jego wiecznie wiernym towarzyszem, i ostatecznie bezpiecznie dotarł do Medyny.

1116. Niewierni przechwalali się, że byli w stanie stworzyć kompozycję podobną do Koranu. Jednakże były to tylko przechwałki, których nie potrafili zmienić w rzeczywistość. Wyzwanie, że nigdy nie będą w stanie stworzyć dzieła podobnego choćby do jednego rozdziału Koranu, pozostało na zawsze nie podjęte.

33. I przypomnij sobie czas kiedy powiedzieli: „O Allachu, jeśli to rzeczywiście jest prawda od Ciebie, to ześlij na nas deszcz kamieni z nieba lub sprowadź na nas straszną karę”.[1117]

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَٰذَا هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِنْدِكَ
فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنَ السَّمَاءِ أَوِ ائْتِنَا بِعَذَابٍ
أَلِيمٍ ﴿٣٣﴾

34. Jednak Allach nie chciał ich karać kiedy ty byłeś między nimi.[1118] [a]Allach nie pragnął ich także ukarać, kiedy szukali przebaczenia.

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ ۚ وَمَا كَانَ
اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٤﴾

35. [b]Jakież mają teraz wytłumaczenie, żeby Allach ich nie ukarał, skoro nie dopuszczają ludzi do Świętego Meczetu i nie są jego prawdziwymi strażnikami? [c]Jego prawdziwymi strażnikami są ci, którzy są sprawiedliwi, ale większość z nich nie wie.

وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ ۚ إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ
إِلَّا الْمُتَّقُونَ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٥﴾

36. A ich modlitwa w Świętym Domu to tylko gwizdy i klaskanie dłońmi. „Zatem skosztujcie kary, albowiem nie uwierzyliście”.

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً وَتَصْدِيَةً ۚ
فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٦﴾

37. Zaiste ci, którzy nie wierzą, wydają swoje bogactwo po to, by odwracać ludzi od drogi Allacha. Z pewnością nadal będą je tak wydawać, jednak później stanie się ono źródłem żalu[1119] dla nich i [d]wtedy zostaną pokonani. Niewierzący będą zgromadzeni w Piekle,

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ ۚ فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً
ثُمَّ يُغْلَبُونَ ۗ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ ﴿٣٧﴾

[a]11,4. [b]22,26. [c]10,63, 64. [d]3,13.

1117. Prawie tymi słowami Abū-Jahl modlił się na polu bitwy pod Badr (Bukhārī, rozdz. o *Tafsīr*). Modlitwa ta została dosłownie spełniona. Abū-Jahl wraz z wieloma innymi przywódcami Quraish zostali zabici, a ich ciała zostały wrzucone do jamy.

1118. Mieszkańcy Mekki zostali ukarani po tym, jak Święty Prorok opuścił Mekkę. Posłańcy Boży służą jako swego rodzaju tarcza przeciwko wizytacjom z nieba.

1119. Słowa te zawierają proroctwo, które mówi, że bogactwa, które niewierni wydawali na wojnę z Islamem, będą źródłem wielkiego smutku i żalu dla nich właśnie, dlatego, że ich wysiłki niszczycielskie spełzną na niczym, a ich synowie, którzy przyjmą Islam, wydadzą je na szerzenie sprawy nowej Wiary.

38. [a]by Allach oddzielił złych od dobrych, a umieścił złych jednych na drugich i zebrał ich wszystkich, później zaś by wrzucił ich do Piekła. Oni rzeczywiście będą przegranymi.

لِيَمِيزَ اللّٰهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ
بَعْضَهُ عَلٰى بَعْضٍ فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلَهُ فِي جَهَنَّمَ
أُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٣٨﴾

39. Powiedz tym, którzy nie wierzą, jeśli odstąpią, że to, co minęło, będzie im przebaczone. A jeśli powrócą do swych występków, wówczas zaprawdę miał już miejsce przykład poprzednich ludów przed nimi.

قُلْ لِّلَّذِينَ كَفَرُوٓا إِنْ يَّنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَّا قَدْ
سَلَفَ ۚ وَإِنْ يَّعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾

40. I [b]walczcie z nimi aż do czasu, gdy nie będzie już prześladowań, a cała religia będzie dla Allacha.[1120] Lecz jeśli odstąpią od swego, wówczas Allach jest zaiste Świadom tego, co czynią.

وَقٰتِلُوهُمْ حَتّٰى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَّيَكُونَ الدِّينُ
كُلُّهُ لِلّٰهِ ۚ فَإِنِ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللّٰهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤٠﴾

41. [c]A jeżeli się odwrócą,[1121] wiedzcie, że Allach jest waszym Obrońcą – wspaniałym Obrońcą i wspaniałym Pomocnikiem!

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوٓا أَنَّ اللّٰهَ مَوْلٰىكُمْ ۚ نِعْمَ الْمَوْلٰى
وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٤١﴾

CZĘŚĆ X

42. I wiedzcie, że [d] cokolwiek weźmiecie jako zdobycz wojenną, piąta jej część jest dla Allacha i dla Posłańca, i dla krewnych, i sierot, i potrzebujących, i podróżnika,[1122] jeśli

وَاعْلَمُوٓا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِّنْ شَيْءٍ فَأَنَّ لِلّٰهِ خُمُسَهُ
وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِينِ

[a]3,180. [b]2,194. [c]3,151; 22,79; 47,12. [d]8,70.

1120. Muzułmanie byli zachęcani do prowadzenia walki aż do czasu ustania prześladowań religijnych i do czasu, kiedy ludzie będą mogli swobodnie wyznawać wybraną przez siebie religię. Islam jest bez wątpienia największym strażnikiem wolności sumienia (2,194).

1121. Słowa te oznaczają: „Jeżeli odmówią przyjęcia propozycji pokoju im uczynionej i na nowo zaczną siać wrogość".

1122. Werset ten nawiązuje do podziału łupów (patrz także 8,2), z których jedna piąta ma być oddana do dyspozycji Imama lub Kalifa, jak może się zdarzyć, aby została podzielona wedle jego uznania pomiędzy pięć wymienionych stron. Część Świętego Proroka była wykorzystywana dla dobra biednych muzułmanów, przy czym on sam żył niezwykle skromnie. Według Imama Mālika podział ten niekoniecznie musi oznaczać pięć równych części i ma pozostawać w gestii samego Imama, który ma go dokonywać wedle wymogów okoliczności i potrzeb. Podobna była też praktyka Świętego Proroka i jego czterech Słusznie Kierowanych Następców. Pozostałe cztery piąte były dzielone pomiędzy żołnierzy, którzy nie otrzymywali żadnej zapłaty, a często sami musieli ponosić koszty własnej walki. Takie kroki trzeba było podjąć, aby sprostać warunkom, jako że nie było wtedy regularnej armii ani skarbca państwowego. „Krewni" to byli wszyscy potomkowie Hāshim i 'Abd al-Muttalib, którzy nie mogli korzystać z *Zakāt*.

wierzycie w Allacha oraz w to, co zesłaliśmy Naszemu słudze w Dniu Wyróżnienia[1123] – [a]w dniu, kiedy spotkały się dwie armie – a Allach ma władzę, by uczynić wszystko, czego zapragnie.

وَابْنِ السَّبِيلِ إِن كُنتُمْ آمَنتُم بِاللَّهِ وَمَا أَنزَلْنَا
عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ ۗ وَاللَّهُ
عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٢﴾

43. Kiedy wy byliście po tej stronie Doliny, a oni byli po tamtej, poniżej was zaś była karawana. I gdybyście musieli umawiać się między sobą, z pewnością poróżnilibyście się w kwestii czasu umowy.[1124] Jednak spotkanie to odbyło się bez umowy, aby Allach dopełnił rzeczy, która była naznaczona[1125] tak, aby ten, który już zginął, zginął, ten zaś, który już przyszedł na świat, żył. A z pewnością Allach jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

إِذْ أَنتُم بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُم بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوَىٰ
وَالرَّكْبُ أَسْفَلَ مِنكُمْ ۚ وَلَوْ تَوَاعَدتُّمْ لَاخْتَلَفْتُمْ فِي
الْمِيعَادِ ۙ وَلَٰكِن لِّيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِّيَهْلِكَ
مَنْ هَلَكَ عَن بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَن بَيِّنَةٍ ۗ وَإِنَّ
اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٤٣﴾

44. [b]Kiedy Allach pokazał ich tobie we śnie jako niewielu[1126] i gdyby On pokazał ich tobie jako licznych, wy z pewnością stracilibyście odwagę i nie moglibyście się porozumieć wzajemnie w tej sprawie. Jednakże Allach was wybawił. Zaprawdę, On ma pełną wiedzę o tym, co znajduje się w waszych sercach.

إِذْ يُرِيكَهُمُ اللَّهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا ۖ وَلَوْ أَرَاكَهُمْ
كَثِيرًا لَّفَشِلْتُمْ وَلَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ ۗ
إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٤﴾

[a]3,14, 167.[b]3,14.

1123. Dzień Badr.

1124. Werset ten przedstawia graficzny obraz sytuacji tych trzech stron pod Badr. Muzułmanie znajdowali się po stronie bliższej Medynie, armia mekkańska zajmowała pozycję dalej oddaloną od miasta, zaś karawana mekkańska, która nadciągała od strony Syrii, znajdowała się w kierunku brzegu morza. Werset ten mówi, że gdyby muzułmanie mogli wyznaczyć czas potyczki, z pewnością nie byłoby wśród nich zgody i woleliby odłożyć ją na późniejszy termin, bowiem wówczas nie czuli się dość silnie, aby spotkać się z o wiele silniejszym i lepiej uzbrojonym wrogiem. Ale ponieważ Bóg chciał zesłać potężny Znak, wywołał to spotkanie właśnie wtedy.

1125. Bóg tak naznaczył, żeby mieszkańcy Mekki ponieśli porażkę.

1126. Po drodze do Badr Święty Prorok zobaczył w wizji armię mekkańską jako mniej liczną, niż rzeczywiście była (Jarīr, x. 9). Oznaczało to, że pomimo przewagi liczebnej i lepszego wyposażenia poniosą oni porażkę.

45. I przypomnijcie sobie[a] kiedy w czasie waszego spotkania On uczynił, iż wydawało się wam, że jest ich niewielu, oraz jak uczynił, iż im wydawało się, że was jest niewielu,[1127] a to, żeby Allach doprowadzić do tego, co było postanowione. [b]Przed Allachem bowiem stawiane są wszystkie sprawy do rozstrzygnięcia.

وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ الْتَقَيْتُمْ فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا وَ
يُقَلِّلُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا ۗ
وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤٥﴾ ع

46. [c]O wy, którzy wierzycie! Kiedy spotykacie się z jakimiś wojskami, bądźcie wytrwali i [d] pamiętajcie o Allachu, aby się wam dobrze powiodło.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا
اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٦﴾

47. I [e]bądźcie posłuszni Allachowi i Jego Posłańcowi oraz nie sprzeczajcie się ze sobą nawzajem, abyście nie wahali się oraz aby nie opuściła was wasza siła.[1128] I bądźcie wytrwali. Zaprawdę, Allach jest z tymi, którzy są wytrwali.

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ
رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٤٧﴾

48. I nie bądźcie podobni do tych, którzy wychodzą ze swych domów chełpliwie, by być zauważonymi przez innych, i którzy odwracają ludzi od drogi Allacha – lecz Allach ogarnia wszystko to, co oni czynią.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَ
رِئَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ وَاللَّهُ
بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٤٨﴾

49. I kiedy [f]Szatan[1129] uczynił, iż ich uczynki wydawały się im uczciwe i powiedział: [g]„Tego dnia żaden czło-

وَإِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ

[a]3,14. [b]2,211; 3,110; 35,5. [c]8,16; 47,5. [d]33,42; 62,11. [e]3,33; 4,60. 8,21; 24,55. [f]6,44; 16,64; 27,25; 29,49. [g]14,23; 59,17.

1127. Podczas gdy poprzedni werset mówił o pojawieniu się wroga w widzeniu Świętego Proroka, werset obecny odnosi się do rzeczywistych warunków na polu bitwy. Wróg jedną trzecią swoich sił trzymał w ukryciu za wzgórzami, tak że kiedy obie strony stanęły twarzą w twarz, muzułmanie widzieli tylko dwie trzecie ich sił. To oczywiście dodało im odwagi. Wrogowie uczynili tak – jak myśleli – aby nie przestraszyć muzułmanów i aby nie uciekli oni z pola walki. Oba te elementy zachęciły obie strony do ataku, tak że „trzecie naznaczone" ziściło się, to znaczy mekkańczycy ponieśli druzgocącą porażkę.

1128. *Rīh* oprócz innych rzeczy oznacza dominację, siłę, zwycięstwo (Lane).

1129. Powiada się, że w wersecie tym mówi się o Surāqah bin Mālik bin Ju'sham, który podburzał Mekkańczyków przeciwko muzułmanom, lecz który później przyjął Islam. Armia mekkańska znajdowała się jeszcze w Mekce, kiedy niektórzy z przywódców Quraish wyrazili obawę, że Banū Bakr, gałąź Banū Kanānah, którzy byli wrogo nastawieni wobec Quraish, zaskoczą Mekkę podczas ich nieobecności lub zaatakują armię mekkańską od tyłu. Ich obawy zostały uśmierzone przez Surāqah, szefa Banū Kanānah, który zapewnił ich, że to plemię nie uczyni im nic złego. (Jarīr, x. 13).

wiek nie będzie nad wami górą, albowiem ja jestem waszym obrońcą". Lecz kiedy obie armie zbliżyły się do siebie na odległość wzroku, on odwrócił się na pięcie i powiedział: „Zaiste, nie mam z wami nic do czynienia; zaiste, ja widzę to, czego wy nie widzicie. Zaiste, boję się Allacha,[1130] albowiem kara od Allacha jest sroga.

لَكُمُ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَّكُمْ ۚ فَلَمَّا تَرَاءَتِ
الْفِئَتَانِ نَكَصَ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنكُمْ
إِنِّي أَرَىٰ مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ ۚ وَاللَّهُ شَدِيدُ
الْعِقَابِ ﴿٤٩﴾ ع

50. [a]Kiedy Hipokryci oraz ci, których serca pełne są choroby, powiedzieli: „Ich religia zwiodła tych ludzi". [b]Kto jednak zaufa Allachowi, wówczas Allach jest z pewnością Potężny, Mądry.

إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ غَرَّ
هَٰؤُلَاءِ دِينُهُمْ ۗ وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ﴿٥٠﴾

51. Gdybyś tylko mógł zobaczyć [c]jak aniołowie zabierają dusze tych, którzy nie wierzą, smagając ich twarze i plecy i mówiąc: [d] „Skosztujcie kary palenia".

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا ۙ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ
وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٥١﴾

52. „Ta[1131] męka jest z powodu tego, co wasze ręce wysłały przed wami; i wiedzcie, że [e]Allach w istocie nie jest ani trochę niesprawiedliwy dla swoich sług".

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ
لِّلْعَبِيدِ ﴿٥٢﴾

53. [f]Wasze położenie[1131A] będzie podobne do położenia ludu Faraona oraz tych przed nim – oni nie uwierzyli w Znaki Allacha, więc Allach ukarał ich za ich grzechy. Zaiste, Allach jest w karaniu Potężny i Srogi.

كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ ۙ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ كَفَرُوا
بِآيَاتِ اللَّهِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ
قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥٣﴾

[a]33,13. [b]9,51; 12,68; 14,12; 33,4; 65,4. [c]47,28. [d]3,182; 22,10. [e]3,183; 22,11; 41,47. [f]3,12; 8,55.

1130. Kiedy Surāqah spostrzegł determinację muzułmanów, przejął go wielki strach, bowiem widząc ich, przekonany był, że albo zwyciężą, albo umrą. Tak właśnie czuł 'Utbah oraz 'Umair w dniu bitwy pod Badr, którzy powiedzieli Mekkańczykom, że muzułmanie wyglądali jak „poszukiwacze śmierci" (Tabarī).

1131. *Dhālika* odnosi się do kary, o której była mowa w poprzednim wersecie.

1131A. Patrz 376.

54. Jest tak, ponieważ [a]Allach nigdy nie zmieniłby swych łask, którymi obsypał lud, chyba żeby zmienił on swe położenie,[1132] oraz wiedzcie, że Allach jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ
حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ ۙ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

55. [b]O wierni! Wasze położenie będzie również podobne do położenia ludu Faraona oraz tych przed nim. Oni odrzucili Znaki[1133] ich Pana, więc zniszczyliśmy ich za ich grzechy. I zatopiliśmy lud Faraona, albowiem wszyscy oni byli grzesznikami.

كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ ۙ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ كَذَّبُوا
بِآيَاتِ رَبِّهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ
فِرْعَوْنَ ۚ وَكُلٌّ كَانُوا ظَالِمِينَ

56. Zaiste, [c]najgorszymi zwierzętami w oczach Allacha są ludzkie niewierni – ci, którzy nie uwierzą,

إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِندَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا
يُؤْمِنُونَ

57. ci, z którymi ty zawarłeś przymierze – potem [d]oni zrywają to przymierze[1134] za każdym razem i nie boją się Allacha.

الَّذِينَ عَاهَدتَّ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنقُضُونَ عَهْدَهُمْ
فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ

58. Jeśli zatem pokonasz ich w wojnie, wówczas dzięki temu napawaj strachem[1135] tych, którzy byli za nimi, aby oni byli rozważni.

فَإِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِم مَّنْ خَلْفَهُمْ
لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ

59. A jeśli obawiasz się zdrady ze strony jakiegoś ludu, tak samo odrzuć jego przymierze. Zaiste, [e]Allach nie miłuje zdrajców.[1136]

وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِن قَوْمٍ خِيَانَةً فَانبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَىٰ
سَوَاءٍ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ

[a]13,12. [b]3,12; 8,53. [c]8,23; 98,7. [d]2,28. [e]4,108.

1132. Werset ten przedstawia ogólne prawo Boże, które mówi, że Bóg nigdy nie pozbawia ludu swojej łaski, którą go wcześniej obdarzył, dopóki najpierw nie będzie zmiany na gorsze w ich własnych warunkach życia.

1133. *Āyah* oznacza posłannictwo; przykazanie; Znak, werset Koranu (Lane).

1134. Oni stale łamią dane słowo i nie szanują traktatów solennie zawartych.

1135. Wierzących zachęca się, aby nigdy nie brali broni do ręki bez ważnego powodu. Kiedy jednak to uczynią, powinni walczyć tak dzielnie i wymierzać tak silne ciosy, które w sercach wrogów wbudzą wielki strach. Słaba i powolna walka nigdy nie jest dobrą taktyką. Jeżeli ma już być walka, to musi ona być szybka i śmiertelna.

1136. Jeżeli lud, z którym muzułmanie zawarli przymierze, nie szanuje tego przymierza, muzułmanie powinni temu ludowi wyraźnie powiedzieć, że przymierze wygasło, a jeśli zostaną zaatakowani, powinni odpowiedzieć z całych swoich sił. Jednak w żadnych okolicznościach muzułmanom nie jest wolno atakować z zaskoczenia, bez uprzedniego powiadomienia o tym. *'Alā Sawā'in* oznacza: na zasadach równości, czyli w taki sposób, aby każda ze stron wiedziała, że jest zwolniona ze swoich zobowiązań.

60. I [a]nie pozwól, żeby ci, którzy nie wierzą, pomyśleli, iż mogą Nas przewyższyć. Zaprawdę, oni nie są w stanie odmienić naszych planów.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا ۚ إِنَّهُمْ لَا
يُعْجِزُونَ ٦٠

61. I [b]przygotujcie przeciwko tym, którzy z wami walczą, wszystko, co możecie spośród sił zbrojnych[1137] i wysuniętych placówek[1138] przy granicy, abyście dzięki nim mogli natchnąć strachem wroga Allacha i wroga waszego oraz innych poza tymi, których nie znacie, a których zna Allach.[1139] [c]Cokolwiek wydacie na drodze Allacha, zostanie wam zwrócone w całej pełni, a nie będziecie pokrzywdzeni.

وَأَعِدُّوا لَهُم مَّا اسْتَطَعْتُم مِّن قُوَّةٍ وَمِن رِّبَاطِ
الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ
مِن دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ ۚ وَمَا
تُنفِقُوا مِن شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنتُمْ
لَا تُظْلَمُونَ ٦١

62. A jeśli oni skłaniać się będą ku pokojowi, także i ty skłaniaj się ku niemu,[1140] i zaufaj Allachowi. Zaiste, On jest tym, który jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

وَإِن جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ
إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٦٢

63. Lecz gdyby próbowali cię oszukać, wówczas [d]Allach z pewnością będzie ci Wystarczający. On jest tym, który wzmocnił cię Swą pomocą i wiernymi.

وَإِن يُرِيدُوا أَن يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ ۚ هُوَ
الَّذِي أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ ٦٣

[a]3,179. [b]3,201. [c]2,273; 9,121; 64,18; 65,8. [d]8,65.

1137. *Quwwah* oznacza wszystkie siły znajdujące się w dyspozycji muzułmanów, w tym wszelki sprzęt wojenny, itp.

1138. W kwestii Ribāt patrz 554-555.

1139. Werset ten powiada muzułmanom, że dobre przygotowanie jest najlepszym sposobem na uniknięcie wojny oraz zachęca ich, aby nie tylko posiadali wystarczające siły w kraju, ale i by posiadali stosowne oddziały przy granicach, a sami postępowali tak mądrze, w takiej wierze i z taką energią, aby wrogowie na terenach oddalonych od pola bitwy byli pod takim wrażeniem, że zmusiłoby je ich do zaniechania wojny. Werset ten wydaje się też zawierać ostrzeżenie i proroctwo dla wiernych. Proroctwo to mówi, że Arabowie pogańscy nie są ich jedynymi wrogami. Są jeszcze inne ludy, które zaatakują ich w najbliższej przyszłości. Proroctwo to odnosiło się do imperiów bizantyjskiego i perskiego, z którymi muzułmanie zmuszeni byli walczyć wkrótce po śmierci Świętego Proroka.

1140. Werst ten, oprócz zawartej w nim ważnej zasady dotyczącej zawierania traktatów pokojowych, rzuca światło na charakter wojen podejmowanych przez Islam. Muzułmanie nie sięgali do wojny jako do środka zmuszającego ludzi do przyjęcia Islamu, lecz jako środka ustanawiania i zachowywania pokoju. Gdyby jakiś lud po stoczeniu wojny z muzułmanami starał się o zawarcie pokoju, muzułmanów zachęca się, aby nie odrzucali takiej propozycji, nawet gdyby miała ona na celu oszukanie ich i zyskanie czasu. Wykazuje to, do jakich kroków Islam postanawia sięgać do ustanawiania pokoju wśród narodów.

64. [a]On włożył uczucie pomiędzy ich serca. Choćbyś wykorzystał wszystko, co na ziemi, nie mógłbyś włożyć uczucia pomiędzy ich serca, Allach jednak włożył uczucie między nie. Zaprawdę, Allach jest Potężny, Mądry.

وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ ۚ لَوْ أَنفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَّا أَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ ۚ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٣﴾

65. O Proroku, [b]Allach jest dla ciebie Wystarczający oraz dla tych, którzy spośród wiernych idą za tobą.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٤﴾

66. O Proroku, [c]ponaglaj wiernych do walki. Jeśli będzie was dwudziestu[1141] wytrwałych, pokonają dwie setki, a jeśli będzie was stu, pokonają tysiąc tych, którzy nie wierzą, albowiem są oni ludem, który nie rozumie.[1142]

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ ۚ إِن يَكُن مِّنكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ ۚ وَإِن يَكُن مِّنكُم مِّائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ ﴿٦٥﴾

67. Obecnie Allach ulżył waszemu brzemieniu, albowiem On wie, że jest w was słabość. Zatem jeśli będzie wśród was stu wytrwałych, pokonają oni dwustu. Jeżeli natomiast będzie wśród was tysiąc[1143], z rozkazu Allacha pokonają oni dwa tysiące. Allach bowiem jest z tymi, którzy są wytrwali.

الْآنَ خَفَّفَ اللَّهُ عَنكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا ۚ فَإِن يَكُن مِّنكُم مِّائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ ۚ وَإِن يَكُن مِّنكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٦٦﴾

[a]3,104. [b]8,63. [c]4,85.

1141. Werset ten zdaje się przedstawiać liczbę 20 jako najmniejszą, aby mogła stanowić grupę zdolną do walki.

1142. Ponieważ są zachłanni i nie zdają sobie sprawy ze sprawiedliwości sprawy, dla której walczą, nie są nią właściwie zainteresowani. Powyższe może też oznaczać, że nie posiadają oni żadnych wyższych ideałów, do których mogliby dążyć i którym mogliby służyć.

1143. Werset ten nie powinien być rozumiany jako unieważnienie poprzedniego. Oba te wersety odnoszą się do dwóch różnych stanów Społeczności muzułmańskiej. Na początku byli oni słabi, źle wyposażeni i źle wyszkoleni w sztuce wojennej. W takim stanie słabości mogli oni jedynie walczyć skutecznie z wrogiem dwukrotnie liczniejszym. Ale ponieważ z biegiem czasu ich warunki, doświadczenie w walce i zasoby militarne bardzo się polepszyły, byli w stanie pokonać wroga dziesięć razy liczniejszego. W bitwach pod Badr, Uhud i Trench różnica w liczebności sił obu stron progresywnie wzrastała, a mimo to muzułmanie dość skutecznie zwyciężali, aż dopiero w bitwie pod Yarmūk zaledwie 60 000 muzułmanów pokonało ponad milionową armię przeciwnika.

68. [a]Nie wypada, aby Prorok miał więźniów, dopóki nie zacznie prowadzić w kraju regularnej walki.[1144] [b]Jeśli będziecie brać jeńców, poza wziętymi do niewoli podczas regularnej walki, będziecie uważani za tych, którzy szukają dóbr tego świata, podczas gdy Allach pragnie dla was Życia Przyszłego. A Allach jest Potężny, Mądry.

مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَىٰ حَتَّىٰ يُثْخِنَ فِي
الْأَرْضِ ۚ تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا ۖ وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ۗ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٨﴾

69. Gdyby nie wydany został przez Allacha wcześniejszy dekret,[1145] opanowałaby was wielka niedola w konsekwencji tego, co wzięliście.[1145A]

لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٦٩﴾

70. Zatem [c]spożywajcie z tego, co zdobyliście na wojnie jako prawowite i dobre, i okazujcie bojaźń przed Allachem. Zaiste Allach jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٠﴾ ع

71. O Proroku, powiedz jeńcom, którzy są w twoich rękach: „Jeśli Allach zna jakiekolwiek dobro w waszych sercach, da On wam lepsze niż to, co zostało wam zabrane[1146] w formie odpłaty i przebaczy wam. Allach bowiem jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy".

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَىٰ
إِنْ يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِمَّا أُخِذَ
مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧١﴾

72. I gdyby zamierzali postąpić wobec ciebie zdradziecko, rzeczywiście byli już zdradliwi wobec Allacha przedtem, On jednak dał władzę tobie, władzę nad nimi. Allach bowiem jest Wszechwiedzący, Mądry.

وَإِنْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ
فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٧٢﴾

[a]47,5. [b]4,95. [c]8,42.

1144. Werset ten omawia ogólną zasadę, która mówi, że jeńców nie wolno brać do niewoli aż do czasu rozpoczęcia się regularnej walki i do czasu całkowitego pokonania wroga. Zasada ta podcina korzenie niewolnictwa. Jedynie tych, którzy biorą udział w wojnie wymierzonej przeciwko Islamowi i którzy zostają pokonani, mogą być brani do niewoli. Patrz także 2739.

1145. Słowa te odnoszą się do Bożej obietnicy pomocy (8,8-10).

1145A. Wykupywanie jeńców było już wtedy czymś powszechnym. Akcentuje się jednak tutaj to, że jeńców można było brać tylko podczas regularnej walki podczas wojny.

1146. 'Abbās, wuj Proroka, był wzięty do niewoli pod Badr. Kiedy następnie przyjął Islam i przyszedł do Świętego Proroka, poprosił, w oparciu o autorytet tego wersetu, aby – tak jak Bóg obiecał dać jeńcom więcej niż było im zabrane jako wykupienie – obietnica ta została w jego przypadku spełniona. Święty Prorok uznał jego prośbę (Jarīr, x. 31).

73. Zaiste, [a]ci, którzy uwierzyli i pozostawili swe domy oraz swoim bogactwem i życiem walczyli o sprawę Allacha, jak i ci, którzy dawali im schronienie i udzielali pomocy – oni są wzajemnie swymi przyjaciółmi. Jeśli jednak chodzi o tych, którzy uwierzyli, lecz nie opuścili swych domów, nie jesteście w żaden sposób za nich odpowiedzialni aż do czasu, kiedy wyjdą ze swych domów. Jeśliby jednak szukali waszej pomocy w sprawach religii, waszym obowiązkiem jest pomóc im, chyba że chodzi o sprawę przeciwko ludowi, z którym zawarliście przymierze.[1147] Allach bowiem widzi co czynicie.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَ
أَنفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوا وَّنَصَرُوا
أُولَٰئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَ
لَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُم مِّن وَلَايَتِهِم مِّن شَيْءٍ حَتَّىٰ
يُهَاجِرُوا وَإِنِ اسْتَنصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ
النَّصْرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٧٣﴾

74. Ci, którzy nie uwierzyli, oni są wzajemnie swymi przyjaciółmi. Jeśli nie wykonacie[1148] tego, co wam nakazano, w kraju zapanuje niezgoda i wielki nieporządek.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوهُ
تَكُن فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٧٤﴾

75. [b]Ci, którzy uwierzyli i opuścili swoje domy i starają się dla sprawy Allacha oraz ci, którzy dawali im schronienie i udzielali pomocy – ci naprawdę są prawdziwymi wiernymi. Czeka ich przebaczenie i zaszczytne dobra.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالَّذِينَ آوَوا وَّنَصَرُوا أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا
لَّهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٧٥﴾

[a]2,219; 9,20; 61,12.[b]2,219; 9,20; 61,12.

1147. Werset ten przedstawia zasadę, która mówi, że ci muzułmanie, którzy żyją w tym samym kraju i pod rządami tej samej administracji, czy to jako imigranci czy jako obywatele pierwotni, mają obowiązek pomagać sobie wzajemnie w chwilach potrzeby. Jednak ci muzułmanie, którzy nie wyemigrowali do państwa muzułmańskiego, nie mają prawa domagać się pomocy tych pierwszych w sprawach doczesnych. Jeśli jednak są prześladowani z powodu ich religii, trzeba im udzielić pomocy. Jeśli jednakże żyją pod rządami niemuzułmańskimi, z którymi muzułmanie zawarli przymierze pokojowe, wtedy nie wolno im udzielać pomocy w sprawach religii. W takim przypadku jedyną dla muzułmanów drogą jest wyemigrowanie z niemuzułmańskiego państwa.

1148. Jeżeli muzułmanie nie będą przestrzegać tej zasady, w kraju zapanuje opresja, tyrania i zamieszki.

76. Ci zaś, którzy wierzą po tym i opuszczają swoje domy i starają się dla sprawy Allacha wraz z wami – ci są spośród was. A [a]jeśli chodzi o więzy pokrewieństwa,[1149] są oni bliżej względem siebie w Księdze Allacha. Zaprawdę, Allach dobrze zna wszystkie rzeczy.

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ
فَأُولَٰئِكَ مِنْكُمْ ۚ وَأُولُو الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ
فِي كِتَابِ اللَّهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧٥﴾

[a]33,7.

1149. Ponieważ wszyscy muzułmanie w wersecie 73 określani są jako bracia, jeden dla drugiego, a Święty Prorok założył w Medynie swego rodzaju bractwo między Uciekinierami i Pomocnikami, niewłaściwe zrozumienie mogło się pojawić i interpretatorzy mogli twierdzić, że mogli dziedziczyć wzajemnie swoje majątki. Dlatego zachęca się tutaj do tego, aby jedynie więzy krwi czyniły prawo dziedziczenia, zaś inni muzułmanie są jedynie braćmi w Wierze, nie zaś spadkobiercami.

سُوْرَةُ التَّوْبَةِ مَدَنِيَّةٌ (٩)

1. Oto deklaracja absolutnego oczyszczenia[1150] ze strony Allacha i Jego Posłańca wobec bałwochwalców, którym daliście przyrzeczenie[1151], że Islam zwycięży w Arabii.

بَرَآءَةٌ مِّنَ اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖٓ اِلَى الَّذِيْنَ عٰهَدْتُّمْ مِّنَ
الْمُشْرِكِيْنَ ۝١

2. Wędrujcie zatem po kraju przez cztery miesiące i [a] wiedzcie, że nie jesteście w stanie odmienić planu Allacha [1152] oraz że Allach upokorzy niewierzących.

فَسِيْحُوْا فِي الْاَرْضِ اَرْبَعَةَ اَشْهُرٍ وَّاعْلَمُوْٓا اَنَّكُمْ
غَيْرُ مُعْجِزِي اللّٰهِ ۙ وَاَنَّ اللّٰهَ مُخْزِي الْكٰفِرِيْنَ ۝٢

3. Jest to proklamacja [1153] od Allacha i Jego Posłańca do tego ludu w dniu większej Pielgrzymki,[1153A] iż Allach jest wolny [1154] od bałwochwalców oraz że takiż jest Jego

وَاَذَانٌ مِّنَ اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖٓ اِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ
الْاَكْبَرِ اَنَّ اللّٰهَ بَرِيْٓءٌ مِّنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۙ وَرَسُوْلُهٗ

[a]6,135; 11,21.

1150. *Barā'ah* oznacza deklarację wyniesienia; uwolnienie od błędów lub obowiązków; uwolnienie od żądań, itp. (Tāj).

1151. *'Āhada* nie jest tutaj użyte w sensie zawarcia traktatu, lecz w sensie poświęcenia się lub złożenia solennej obietnicy, wiążącej kogoś (Lisān). Werset ten stanowi solenną deklarację, że Islam i Święty Prorok zostali całkowicie wyniesieni przez fakt Upadku Mekki. Chociaż Święty Prorok został zmuszony do opuszczenia Mekki jako uciekinier z wyznaczoną ceną za jego głowę, później ogłoszono w nieomylnych kategoriach, że powróci do niej tryumfalnie i w chwale (28,86). Proroctwo to spełniło się wraz z Upadkiem Mekki i ustanowieniem rządów muzułmańskich w całej Arabii. W ten sposób Święty Prorok został całkowicie wyniesiony i uwolniony od żądania mieszkańców Mekki, żeby jako spełnienie jego powtarzanej deklaracji Mekka wpadła w jego ręce. Patrz także Wstęp do sury Anfāl.

1152. Wraz z Upadkiem Mekki i pokonaniem Hawāzin w bitwie pod Hunain władza i autorytet Islamu ustanowione zostały w całym Hijāz. Niektóre plemiona zawarły z muzułmanami przymierza i złożyły broń. Lecz były i inne plemiona, które formalnie nie poddały się, nie odłożyły broni i nie zawarły z muzułmanami przymierza, które zapewniłoby zachowanie pokoju oraz przestrzeganie prawa i porządku. Pobudzały one do wrogości wobec muzułmanów i chociaż ostatecznie zostały pokonane, nie uznały porażki ani nie zgadzały się żyć w pokoju z muzułmanami. Plemiona te otrzymały okres czterech miesięcy wytchnienia, w którym wstrzymane będą działania skierowane przeciwko nim. Ludzie z tych plemion mogli swobodnie poruszać się po kraju i upewniać się, że dalszy opór nie miał sensu. Później mogli poddać się i zawrzeć przymierze. Właśnie do tych plemion odnosi się ten werstet.

1153. *Adhān* oznacza powiadomienie, proklamację lub powołanie (Lane).

1153A. Większa Pielgrzymka została tak nazwana, ponieważ była to pierwsza pielgrzymka przeprowadzona pod kontrolą muzułmanów.

1154. Podczas gdy w poprzednim wersecie *Barā'ah* oznacza deklarację wyniesienia, że obietnice całkowitego tryumfu Islamu zostały spełnione, w tym wersecie słowo to oznacza „być wolnym od osoby lub rzeczy", czyli nie mieć nic wspólnego z tym człowiekiem lub tą rzeczą (Lane). Deklaracja zawarta w tym i w następnym wersecie jest inna od zawartej w w. 9,1-2. Bowiem podczas gdy w w. 9,1-2 mówi się o wyniesieniu, o dowodzeniu, że obietnice czynione przez Świętego Proroka wobec niewiernych spełniły się, w tym wersecie mówi się o zerwaniu wszelkich z nimi związków. To zerwanie związków nie może oznaczać, jakoby werset ten głosił, iż muzułmanie są zwolnieni ze

Posłaniec. Jeśli zatem okażecie skruchę, tak będzie dla was lepiej; lecz jeżeli odwrócicie się, wówczas [a]dowiedzcie się, iż nie jesteście w stanie zmienić planu Allacha. [b]I przekazuj wieści o bolesnej karze tym, którzy nie wierzą,

فَإِن تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۖ وَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا
أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ ۗ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣﴾

4. [c]z wyjątkiem tych niewiernych, z którymi zawarliście przymierze i którzy później w żaden sposób was nie zawiedli ani nie wspomagali nikogo przeciwko wam.[1155] Z nimi zatem dopełnijcie przymierza aż po jego kres. Zaprawdę, Allach miłuje tych, którzy są sprawiedliwi.

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدتُّم مِّنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنقُصُوكُمْ
شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتِمُّوا إِلَيْهِمْ
عَهْدَهُمْ إِلَىٰ مُدَّتِهِمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٤﴾

5. A kiedy miną zakazane miesiące,[1155A] zabijajcie bałwochwal-

فَإِذَا انسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ

[a]Patrz 9,2. [b]4,139. [c]9,7.

wszystkich zobowiązań traktatowych. Bowiem jak następny werset jasno mówi, traktaty należy szanować we wszelkich przypadkach i nie należy ich pogwałcać.

Po powrocie z Tabūk w dziewiątym roku Hijrah, Święty Prorok wysłał 'Ali do Mekki, który przy okazji Większej Pielgrzymki, jako reprezentant Świętego Proroka, ogłosił co następuje: (1) Żaden poganin nie zbliży się po tym roku do Domu Bożego. (2) Traktaty zawarte przez Świętego Proroka z plemionami bałwochwalczymi, które nie podporządkowały się, będą nadal respektowane aż do upływu ich terminu. Lecz od tej pory żaden poganin nie może pozostawać w Hijāz, z wyjątkiem tych, z którymi zawarł przymierze lub którzy szukają u niego schronienia. Porządek był tutaj usprawiedliwiony, nie tylko przez stałe oszukańcze postępowanie plemion pogańskich i nieuznanie z ich strony solennych przyrzeczeń, kiedy Święty Prorok nie był obecny w Medynie i wybrał się na wyprawę do Tabūk (8,57), ale i przez inne względy kulturowe i polityczne, które wymagały ich obwieszczenia. Hijāz stało się obecnie religijnym i politycznym ośrodkiem Islamu, a jego interesy wymagały, aby pozbyć się wszystkich obcych i szkodliwych elementów, które mogłyby zagrozić jedności i okazać się niebezpiecznymi dla powstającej społeczności muzułmańskiej.

1155. Plemionami tymi były Banū Khuzā'ah, Banū Mudlij, Banū Bakr, Banū Damrah i niektóre plemiona spośród Banū Sulaim. Werset ten przypadkowo rzuca światło na świętość, jaką Islam przypisuje traktatom i umowom.

1155A. „Zakazanymi miesiącami" są następujące cztery miesiące: *Dhu'l-Qa'dah, Dhu'l-Hijjah, Muharram* oraz *Rajab*. Pierwsze trzy to miesiące Większej Pielgrzymki, zaś w tym ostatnim Arabowie wykonują zazwyczaj Mniejszą Pielgrzymkę lub *'Umrah* (2,195 oraz 2,218). Określenie *Ashhur al-Hurum* nie oznacza „miesięcy świętych", lecz miesiące „zakazane" i odnosi się do tych czterech miesięcy, o których mowa w 9,2 powyżej. W czasie tych czterech miesięcy bałwochwalcy mogli swobodnie podróżować po kraju, by mogli osobiście stwierdzić, czy Islam zatryumfował i czy spełniło się Słowo Boże. Pod koniec tego okresu, podczas którego zawieszona miała być wszelka wrogość, miano rozpocząć wojnę przeciwko tym zagorzałym wrogom Islamu, którzy sami doprowadzali do rodzenia się nastrojów wrogości i wielokrotnie łamali dane wcześniej słowo. Powód dla tego ultimatum przedstawiony jest w 9,8-13. Jeśli zaś chodzi o tych niewiernych, którzy nie postępowali oszukańczo, mieli oni być chronieni (9,4, 7).

ców[1156] kiedy tylko ich znajdziecie i bierzcie ich do niewoli, oblegajcie ich oraz leżcie oczekując ich w każdej zasadzce. [a]Jeśli jednak okażą skruchę i będą przestrzegać modlitwy i płacić Zakāt, wówczas pozostawcie ich drogę wolną.[1157] Zaiste, Allach jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

حَيْثُ وَجَدْتُّمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا
لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ ۚ فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا
الزَّكٰوةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ ۚ إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑤

6. Kiedy jakiś bałwochwalca będzie szukał u ciebie pomocy, schroń go, by mógł wysłuchać Słowa Allacha, a później odprowadź go do jego schronienia.[1158] Jest tak dlatego, że są oni ludem, który nie ma wiedzy.

وَإِنْ أَحَدٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتّٰى يَسْمَعَ
كَلٰمَ اللّٰهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ۚ ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا
يَعْلَمُونَ ⑥ ع

7. Jak zatem może być mowa o przymierzu z tymi bałwochwalcami z Allachem i Jego Posłańcem, [b]z wyjątkiem tych, z którymi zawarliście traktat w Świętym Meczecie? Dopóki będą wobec was uczciwi, i wy bądźcie dla nich uczciwi.[1159] Zaprawdę, Allach miłuje tych, którzy wypełniają swoje obowiązki.

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَعِنْدَ رَسُولِهٖٓ
إِلَّا الَّذِينَ عٰهَدْتُّمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ فَمَا
اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ ۚ إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ
الْمُتَّقِينَ ⑦

[a]7,157; 9,11. [b]9,4.

1156. Chodzi tutaj o tych pogan, którzy walczyli z muzułmanami i jeszcze nie poprosili o zawarcie przymierza.

1157. Nawet tym wrogom Islamu, z rąk których muzułmanie ponieśli największe straty, miano przebaczyć, jeśliby z własnej woli okazali skruchę i przyjęli Islam. Właściwie istniało wielu takich pogan, którzy w głębi serca przekonani byli o prawdzie Islamu, lecz którzy z powodu swej dumy, strachu przed prześladowaniami czy jeszcze z innych względów wahali się z otwartym wyznaniem wiary. Werset ten zapewniał takich właśnie ludzi, że jeśli ktokolwiek z nich zadeklarował swoją wiarę w Islam nawet w czasie trwania wojny, jego wyznanie potraktowane będzie nie jako hipokryzja, ani jako działanie zmierzające do chronienia własnej skóry.

1158. Werset ten wyraźnie stwierdza, że wojna prowadzona przeciwko poganom, nie miała na celu zmuszania ich do przyjęcia Islamu, ponieważ według jego treści, nawet w stanie wojny bałwochwalcy mogli swobodnie przychodzić do obozowiska muzułmanów, aby poznać prawdę. Potem, kiedy ogłoszono przed nimi prawdę i zaznajomiono z naukami Islamu, odprowadzono ich w bezpieczne miejsce, jeśli oczywiście nie zechcieli przyjąć nowej Wiary. W świetle tak jasno sprecyzowanej nauki, szczytem niesprawiedliwości jest oskarżanie Islamu o nietolerancję lub o wykorzystywanie siły dla celów szerzenia wiary.

1159. Werset ten wykazuje, że wojnę można było prowadzić jedynie przeciwko takim niemuzułmanom, którzy stale zrywali zawarte wcześniej przymierza lub atakowali podstępnie muzułmanów. W odniesieniu do innych muzułmanie mieli obowiązek przestrzegania własnych zobowiązań dokładnie i wiernie. Podobnie jak 9,4 ten werset opisuje przestrzeganie przymierzy i traktatów

8. Jakże może tak być, że – jeśli zdobędą nad wami przewagę – nie będą przestrzegać żadnych więzów pokrewieństwa[1160] ani przymierza[1161] w odniesieniu do was. Chcieliby przypodobać się wam swymi ustami, podczas gdy ich serca odrzucają to, co sami wypowiadają, a większość z nich to ludzie perfidni.

كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلًّا وَلَا ذِمَّةً ۚ يُرْضُونَكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ فَٰسِقُونَ ⑧

9. [b]Kupczyli Znakami Allacha za marną cenę i odwracali ludzi od Jego drogi. Złem, zaiste, jest to, co czynią.

اشْتَرَوْا بِآيَٰتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِهِ ۚ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑨

10. [c]Nie przestrzegają żadnego związku krwi ani przymierza w odniesieniu do żadnego wiernego.[1162] Właśnie oni są tymi, którzy są grzesznikami.

لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلًّا وَلَا ذِمَّةً ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ⑩

11. [d]Jeśli jednak okazują skruchę, przestrzegają Modlitwy i płacą Zakāt, wówczas są waszymi braćmi w Wierze. A My wyjaśniamy Znaki ludowi, który ma wiedzę.

فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَوٰةَ وَآتَوُا الزَّكَوٰةَ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ ۗ وَنُفَصِّلُ الْآيَٰتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ⑪

[a]9,10. [b]2,175; 3,78, 188; 16,96. [c]9,8. [d]7,154; 9,5

jako akt pobożności i sprawiedliwości, który miły jest dla Boga. Koran stale i z emfazą napomina muzułmanów, aby byli wierni wobec zawartych traktatów.

1160. *Ill* oznacza związek lub bliskość w odniesieniu do rodziny; dobre pochodzenie; przymierze; obietnicę lub zapewnienie bezpieczeństwa (Lane i Mufradāt).

1161. Dhimmah oznacza przymierze; porozumienie; traktat; zobowiązanie, obowiązek lub odpowiedzialność; prawo, którego omijanie zasługuje na potępienie (Lane). Zwrot *Ahl al-Dhimmah* jest używany w odniesieniu do tych niemuzułmanów, z którymi państwo muzułmańskie zawarło porozumienia i które płacą temu państwu podatki, w zamian za które państwo to zabezpiecza im bezpieczeństwo i wolność (Lane). Werset ten wyjaśnia dalej, nakaz wypowiedzenia wojny stosuje się tylko do takich niewiernych, którzy nie tylko jako pierwsi zaczęli siać zamęt wobec Islamu, ale którzy postępowali perfidnie i podstępnie, nie szanując ani więzów, ani porozumień czy przymierzy.

1162. Ten i dwa poprzednie wersety przedstawiają powody, dla których muzułmanie mieli nakaz wypowiadania wojny przeciwko takim bałwochwalcom (9,5). Powody te są następujące: (1) Byli oni podstępni i perfidni; mówili, że są przyjacielsko nastawieni do muzułmanów, ale kiedy tylko znajdowali okazję uczynienia im jakiegoś zła, łamali dane solennie słowo i to pomimo, tego, że muzułmanie zaufali im. (2) Nie szanowali oni nawet więzów rodzinnych i zabijali własnych krewnych tylko dlatego, że ci przyjmowali Islam (9,8). (3) Ich celem wywoływania wojny było powstrzymywanie ludzi przed przyjmowaniem Islamu (9,9). (4) Oni pierwsi atakowali muzułmanów (9,13).

12. Jeżeli jednak złamią swe przysięgi po ich przymierzu i zaatakują[1163] waszą religię, wtedy [a]walczcie z tymi przywódcami niewiary [1164] – zaprawdę, oni nie zważają na swe przysięgi – aby odstąpili od swego.

وَإِنْ نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا
فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا أَئِمَّةَ الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ
لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ⑫

13. Czyż nie będziecie walczyć z ludem, który złamał dane słowo i który knował, by wygnać Posłańca,[1165] a pierwszy był tym, kto rozpoczął wrogość wobec was?[1166] Czy boicie się ich? Nie, to Allach najbardziej jest godzien tego, abyście się Jego bali, jeśliście wiernymi.

أَلَا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ
الرَّسُولِ وَهُمْ بَدَءُوكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ أَتَخْشَوْنَهُمْ فَاللَّهُ
أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ⑬

14. Walczcie z nimi, aby Allach waszymi rękami mógł ich ukarać, poniżyć ich, a wam pomóc ich zwyciężyć oraz ulżyć umysłom tych, którzy wierzą;

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنْصُرْكُمْ
عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ ⑭

15. oraz by Allach mógł usunąć obawy ich serc. Allach wszak zwraca się z litością do każdego, kto mu się spodoba. A jest Allach Wszechwiedzący, Mądry.

وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑮

---

[a]2,191; 4,92.

1163. Słowa „zaatakują waszą religię" nie odnoszą się tylko do słownych zniewag, ale do prawdziwych ataków, mających na celu szkodzenie Islamowi i jego najważniejszym interesom; słowo *Ta'ana* znaczy dosłownie „przebić włócznią".

1164. Słowa „przywódcy niewiary" nie odnoszą się tutaj do nielicznej grupy rzeczywistych przywódców, lecz do całego ludu, przeciwko któremu jest rozkaz prowadzenia walki. Nazywani są oni „przywódcami", ponieważ byli oni jednymi z pierwszych, którzy przeciwstawili się muzułmanom, a za ich śladem poszli inni. Jest tak również dlatego, że ich wrogość wobec Islamu była tak wielka, że w tej kwestii służyli oni złym modelom.

1165. Plemiona w Medynie i jej pobliżu, które – kiedy Święty Prorok wybrał się na wyprawę do Tabūk – spiskowały z zamiarem spowodowania upadku przez podburzanie innych plemion arabskich, aby powstały przeciwko niemu.

1166. Słowa te nie odnoszą się również do pogańskich mieszkańców Mekki, lecz do tych niewiernych – niewiernych otwarcie lub potajemnie – którzy mieszkali w samej Mekce lub w jej pobliżu. Stanowili oni wystarczający dowód na fakt, że, będąc dalekim od grzechu, Islam podlegał atakom, a sam nie był agresorem.

16. [a]Czy uważacie, że będziecie pozostawieni w spokoju, podczas gdy Allach nie poznał jeszcze tych z was, którzy starają się dla sprawy Allacha i [b]nie biorą sobie za bliskiego przyjaciela nikogo poza Allachem i Jego Posłańcem oraz wiernymi.[1167] Allach jest Świadom tego, co czynicie.

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا
مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَ
لَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِيجَةً ۚ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

17. Bałwochwalcy nie mogą zatrzymać Meczetów Allacha, podczas gdy dają świadectwo przeciwko samym sobie w niewierze.[1168] To właśnie ich dzieła okażą się próżne i w Ogniu zamieszkają na wieki.

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ شَاهِدِينَ
عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ ۚ أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ وَ
فِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿١٧﴾

18. Tylko ten może zatrzymać Meczety Allacha[1169], kto wierzy w Allacha i Dzień Ostatni, przestrzega Modlitwy, płaci Zakāt i nie okazuje bojaźni przed nikim z wyjątkiem Allacha – tacy właśnie mogą być właściwie prowadzeni.

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ ۖ فَعَسَىٰ
أُولَٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿١٨﴾

19. Czy uważacie akt napojenia pielgrzymów i utrzymywania Świętego Meczetu jako rzecz równą dziełom tego, kto wierzy w Allacha i Dzień Ostatni i stara się na drodze Allacha? Nie są one nic a nic równe w oczach Allacha[1170], a Allach nie kieruje ludźmi niesprawiedliwymi.

أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ ۚ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

[a]3,143, 180; 20,3-4. [b]3,29; 4,140, 145; 9,23.

1167. Werset ten wskazuje na to, że próby muzułmanów nie skończyły się jeszcze. Mieli oni jeszcze stawić czoła większym niebezpieczeństwom.

1168. Werset ten wskazuje na pogańskich pielgrzymów i jest przykładem treści zawartej w 9,28 poniżej. Stąd żadnemu poganinowi nie wolno było zbliżać się do Ka'bah, jak ogłosił 'Alī pielgrzymom zebranym w Mekce przy okazji Większej Pielgrzymki w roku 9 przed H. Werset ten przedstawia powód tego zakazu. Ponieważ Ka'bah była świątynią poświęconą Jednemu Bogu, bałwochwalcy nie mieli z nią nic wspólnego. Ogłoszeni zostali oni wrogami Jedności Bożej i zostali potępieni przez swoje własne wyznanie.

1169. Słowa „Meczety Allacha" odnoszą się do Świętego Meczetu w w. 19, ponieważ Święty Meczet lub Ka'bah, będąc Głównym Meczetem Islamu, reprezentuje wszystkie meczety na całym świecie.

1170. Zewnętrzna i fizyczna służba dla Ka'bah, choć sama w sobie jest aktem chwalebnym, jest niczym w porównaniu ze służbą duchową, którą sprawować może tylko prawdziwy muzułmanin. Werset ten wskazuje, że Islam przywiązuje większą wagę do ducha leżącego u podstaw działania niż do jego zewnętrznej formy. Mówi się, że Święty Prorok powiedział, iż życie człowieka wierzącego ma w sobie więcej świętości niż Ka'bah (Mājah).

20. [a]Ci, którzy uwierzyli i opuścili swoje domy dla sprawy Boga i starali się dla sprawy Allacha swoim bogactwem i swoim życiem, oni są najwspanialsi w oczach Allacha. To właśnie oni zatryumfują.

الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ أَعْظَمُ دَرَجَةً عِندَ اللَّهِ ۚ وَ
أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾

21. [b]Ich Pan przekazuje im dobrą nowinę od Siebie, o Jego upodobaniu i Ogrodach, w których czeka ich wieczne szczęście.

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُم بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَّهُمْ
فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ ﴿٢١﴾

22. Zamieszkają tam na wieki. Zaprawdę, u Allacha czeka wspaniała nagroda.

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۚ إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٢﴾

23. O wy, którzy wierzycie! [c]Nie bierzcie sobie za przyjaciół waszych ojców ani waszych braci, jeśli wolą oni niewiarę zamiast wiary.[1171] Kto z was weźmie ich sobie za przyjaciół, ten jest grzesznikiem.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ
أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ ۚ وَمَن يَتَوَلَّهُم
مِّنكُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾

24. Powiedz: „Jeżeli wasi ojcowie i wasi synowie, i wasi bracia, i wasze małżonki, i wasi krewni oraz bogactwo, które zgromadziliście, i handel, którego nikłości obawiacie się, i mieszkania, które lubicie, są dla was droższe niż Allach i Jego Posłaniec oraz staranie się dla Jego sprawy,[1172] to poczekajcie aż Allach dokona swego sądu. Allach nie prowadzi ludu nieposłusznego."

قُلْ إِن كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ
وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ
كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُم مِّنَ اللَّهِ
وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ
اللَّهُ بِأَمْرِهِ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٤﴾ ع

[a]4,96; 57,11. [b]3,16; 5,13; 9,72; 10,10; 57,21. [c]3,29; 4,140, 145; 9,16; 58,23.

1171. Werset ten odnosi się do tej kategorii niewierzących, którzy byli aktywnie wrodzy Islamowi i z całych sił starali się go zniszczyć.

1172. Związki rodzinne i miłość do rodziny i krewnych oraz inne względy doczesne – bogactwo, rzemiosło i majątek, nie mogą stać na drodze, kiedy ich poświęcenia wymaga związek droższy, szlachetniejsza sprawa lub sprawy bardziej żywotne.

25. Zaprawdę, [a]Allach pomógł wam na wielu polach bitewnych, jak i w Dniu Hunain, kiedy wielkie wasze rzesze uczyniły, iż pyszniliście się, one jednak nie przyniosły wam żadnej korzyści, ziemia zaś z całym jej ogromem dla was się skurczyła, a wtedy odwróciliście się do ucieczki.[1173]

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ فِيْ مَوَاطِنَ كَثِيْرَةٍ ۙ وَّيَوْمَ حُنَيْنٍ ۙ
إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَّ
ضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ
مُّدْبِرِيْنَ ﴿٢٥﴾

26. Potem [b]Allach zesłał pokój na swego Posłańca oraz na wierzących, jak i zesłał zastępy, których nie widzieliście, i ukarał tych, którzy nie wierzyli. Taka jest nagroda dla niewiernych.

ثُمَّ أَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِيْنَتَهُ عَلٰى رَسُوْلِهٖ وَعَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ
وَأَنْزَلَ جُنُوْدًا لَّمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۚ
وَذٰلِكَ جَزَآءُ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٢٦﴾

27. Jednak po takiej karze Allach zwraca się ze współczuciem do każdego, do kogo zechce, a jest On Najbardziej Przebaczający.

ثُمَّ يَتُوْبُ اللّٰهُ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَاللّٰهُ
غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢٧﴾

28. O wy, którzy wierzycie! Zaprawdę, bałwochwalcy są nieczyści. Zatem nie będą się oni zbliżać do Świętego Meczetu po tym ich roku. I jeśli obawiacie się ubóstwa, Allach wzbogaci was ze swej Obfitości,[1174] jeśli tego zapragnie. Zaiste, Allach jest Wszechwiedzący, Mądry.

يٰٓأَيُّهَا الَّذِيْنَ آمَنُوْٓا إِنَّمَا الْمُشْرِكُوْنَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا
الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هٰذَا ۚ وَإِنْ خِفْتُمْ
عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيْكُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖٓ إِنْ شَآءَ ۚ
إِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿٢٨﴾

[a]3,124. [b]9,40; 48,27.

1173. Po Upadku Mekki Hawāzin i Thaqīf połączyły swe siły i ruszyły do ataku na muzułmanów. Święty Prorok spotkał się z tymi plemionami w Hunain, około 25 kilometrów na południo-zachód od Mekki. Towarzyszyło mu 12 000 ludzi, wśród których było 2 000 nowonawróconych, którzy dołączyli do armii muzułmańskiej w Mekce. Przeciwnie do praktyki Świętego Proroka, nawróceni ci pośpieszyli z atakiem na wroga, lecz zostali szybko odparci i uciekli z pola walki zmieszani, wzniecając zamieszanie w posuwających się siłach muzułmańskich, przechodzących przez wąski wąwóz. Z powodu wywołanej paniki Święty Prorok pozostał na polu bitwy z zaledwie 100 ludźmi. Strzały miotane przez łuczników wroga padały gęsto wokół nich. Był to moment wielkiego niebezpieczeństwa, lecz Święty Prorok, poganiając swego muła w stronę wrogów, posuwał się bez przeszkód i wielkim głosem wołał: „Ja jestem naprawdę Prorokiem Bożym. To nie jest kłamstwo. Ja jestem synem 'Abd Al-Muttalib". 'Abbās, wuj Świętego Proroka, który miał tubalny głos, zawołał do uciekających muzułmanów, aby ich zatrzymać i zawrócić w stronę ich Pana, który przecież ich potrzebował. To przeszywające wołanie wywołało u muzułmanów drżenie, jak głos trąbki w Dniu Sądu, więc w wielkim pędzie ruszyli z powrotem do swego umiłowanego Pana i zaatakowali wroga z taką zaciekłością, że napełniło to strachem ich serca i spowodowało, że uciekli w pełnym zmieszaniu. Szala przechyliła się w drugą stronę i dzień ten skończył się sygnałem zwycięstwa muzułmanów. Do niewoli wzięto aż 6 000 niewiernych (Tabarī i Hishām).

1174. Mekka była wielkim centrum handlowym, a sezon pielgrzymki był okazją do rozszerzonej działalności handlowej i źródłem wielkich dochodów dla mieszkańców Mekki. Być może zakaz ten spowodował uczucie, że może on przeciwnie wpłynąć na ich dochody.

29. [a]Walczcie z tymi spośród Ludu Księgi, którzy nie wierzą w Allacha, ani w Dzień Ostatni, ani nie uważają za nieprawe tego, co Allach i Jego Posłaniec ogłosili nieprawym, aż do czasu, gdy zapłacą należność, uznając to za łaskę i uznają swe podporządkowanie.[1175]

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ
دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّىٰ يُعْطُوا الْجِزْيَةَ
عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٢٩﴾

30. [b]Żydzi powiadają: „Ezdrasz[1176] jest synem Allacha", a chrześcijanie mówią: „Mesjasz jest synem Allacha" - oto, co wypowiadają swymi ustami. Oni wszak tylko naśladują słowa tych, którzy nie uwierzyli przed nimi. Niechaj spadnie na nich przekleństwo Allacha! Jakże zostali odwróceni.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ
ابْنُ اللَّهِ ذَٰلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهِئُونَ قَوْلَ
الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ﴿٣٠﴾

[a]2,191. [b]2,117; 5,18; 10,69.

1175. Zwrot *'An Yadin'* oznacza: (1) Chętnie i z uznaniem wyższości władzy muzułmanów. (2) Żywą gotówką, a nie w formie spłaty. (3) Uważanie tego za łaskę ze strony muzułmanów; partykuła *'an* oznacza „z powodu", zaś *Yad* „władzę lub łaskę" (Lane). Werset ten odnosi się do tego Ludu Księgi, który żył w Arabii. Podobnie jak poganie byli oni wrogo nastawieni do Islamu i planowali oraz uknuli jego zniszczenie. Dlatego muzułmanie otrzymali rozkaz walczyć z nimi do czasu, kiedy oni uznają zwierzchność muzułmanów i będą im lojalni. *Jizyah* był podatkiem, jaki ci niemuzułmanie musieli płacić jako wolni poddani państwu muzułmańskiemu w zamian za ochronę. Można zauważyć, że tak jak *Jizyah* nakładany był na niemuzułmanów, jeszcze większy podatek - *Zakāt* - nakładany był na muzułmanów, którzy oprócz tego musieli odbywać służbę wojskową, podczas gdy niemuzułmanie byli z niej zwolnieni. Tak zatem ci ostatni mieli się lepiej, bo nie tylko płacili mniejsze podatki, ale i nie musieli odbywać służby wojskowej. Słowo *Sāghirūn* wyraża ich polityczny status podporządkowania. Poza tym cieszyli się oni wszelkimi społecznymi prawami na równi z muzułmanami. Bałwochwalcy arabscy, Żydzi i chrześcijanie, którzy żyli w pobliżu, byli największymi wrogami Islamu. Omówiwszy sprawę traktowania niewiernych przez muzułmanów, sura ta w tym wersecie zajmuje się ich stosunkami z Ludem Księgi, zwłaszcza z jego przekonaniami religijnymi i doktrynami.

1176. 'Uzair lub Ezdrasz żył w piątym wieku przed Chrystusem. Był on potomkiem Serajasza, arcykapłana, sam był kapłanem i był znany jako Ezdrasz Kapłan. Był w swoich czasach jedną z najważniejszych postaci i cieszył się olbrzymim wpływem na rozwój Judaizmu. Szczególnym szacunkiem cieszył się wśród Proroków Izraela. Żydzi z Medyny oraz żydowska sekta w Hadramaut wierzyła, że jest on synem Bożym. Rabini łączyli jego imię z kilkoma ważnymi instytucjami. Renan zauważył w przedmowie do jego „Historii Ludu Izraela", że ostateczne określenie Judaizmu można datować właśnie na czasy Ezdrasza. W literaturze rabinicznej uważany on był za postać godną funkcji przekaziciela Prawa Bożego, gdyby nie było ono wcześniej przekazane przez Mojżesza. Ezdrasz współpracował z Nehemiaszem i umarł w wieku 120 lat w Babilonii (Jew. Enc. oraz Enc. Bib.).

31. Oni wzięli sobie swych kapłanów i swych mnichów[1177] za panów obok Allacha. Tak samo wzięli sobie Mesjasza, syna Marii. A [a]nakazano im czcić tylko Jednego Boga. Nie ma żadnego boga poza Nim. On jest Święty o wiele bardziej ponad to, co Mu przypisują!

اتَّخَذُوٓا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ
اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَآ أُمِرُوٓا إِلَّا لِيَعْبُدُوٓا
إِلَٰهًا وَاحِدًا لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَٰنَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ٣١

32. [b]Pragnęliby zgasić światło Allacha swoimi ustami, Allach jednak nie chce niczego innego, jak tylko doskonalić swe światło, choć niewierni mogą chcieć je odrzucać.[1178]

يُرِيدُونَ أَن يُطْفِـُٔوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَٰهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ
إِلَّآ أَن يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَٰفِرُونَ ٣٢

33. [c]On jest tym, Który zesłał Swego Posłańca z przewodnictwem i religią prawdy, aby mogła ona zwyciężyć każdą inną religię, nawet gdyby bałwochwalcy ją odrzucali.[1179]

هُوَ الَّذِيٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ
عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ٣٣

34. O wy, którzy wierzycie! Zaprawdę, [d]wielu z kapłanów i mnichów pochłania bogactwo ludzi fałszywymi sposobami i [e]odwraca się od drogi Allacha. Tym zaś, którzy gromadzą złoto i srebro i nie wydają go na sposób Boży, im przekaż wieść o bolesnej karze.

يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوٓا إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ
لَيَأْكُلُونَ أَمْوَٰلَ النَّاسِ بِالْبَٰطِلِ وَيَصُدُّونَ عَن
سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ
وَلَا يُنفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ
أَلِيمٍ ٣٤

[a]12,41; 17,24; 98,6. [b]61,9. [c]48,29; 61,10. [d]4,162. [e]4,161.

1177. *Ahbār* to uczeni żydowscy, zaś *Ruhbān* to mnisi chrześcijańscy.

1178. Chrześcijanie żyjący w Arabii podburzali swoich współwyznawców żyjących w Syrii i dzięki ich pomocy starali się zniszczyć światło Islamu, jakie Bóg zapalił w Arabii. Podobne próby czynili Żydzi, podżegając Persów przeciwko Świętemu Prorokowi.

1179. Komentatorzy Koranu zgadzają się, że – jak głosi pewne powiedzenie Świętego Proroka – ostateczne zwycięstwo odniesie Islam w czasach Obiecanego Mesjasza (Jarīr), kiedy to pojawią się już wszystkie religie i wszystkie będą się z całych sił starały szerzyć swoje doktryny. Wspaniałość ideału oraz zasady Islamu zostały już uznane za wielkie i dzień ten nie jest już odległy, kiedy Islam zatryumfuje nad wszystkimi wiarami, a ich wyznawcy przyłączą się do niego.

35. W dniu, kiedy stanie się gorąco w ogniu Piekła, a ich czoła i ich boki, i ich plecy zostaną nim przypalone[1180] i zostanie im powiedziane: „Oto co nagromadziliście dla siebie samych – teraz więc skosztujcie tego, co zwykliście byli gromadzić".

يَوْمَ يُحْمٰى عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوٰى بِهَا جِبَاهُهُمْ
وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ ۖ هٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ
فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ ﴿٣٥﴾

36. Liczba miesięcy u Allacha to dwanaście[1181] z Jego nakazu od dnia kiedy stworzył niebiosa i ziemię. Z tej liczby cztery to miesiące święte.[1182] Oto właściwa religia. Zatem nie wyrządzajcie sobie krzywdy w niej. I walczcie razem z bałwochwalcami, jak i oni walczą razem z wami. I wiedzcie, że Allach jest z tymi, którzy okazują Mu bojaźń.

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللّٰهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتٰبِ
اللّٰهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ۚ
ذٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ ۚ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ
وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً ۚ
وَاعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٦﴾

37. Zaprawdę, odraczanie[1183] Świętego Miesiąca jest dodatkiem do niewiary. Ci, którzy nie wierzą, są przez nie sprowadzani z drogi. Oni zezwalają nań w jednym roku, a zabraniają go w innym, a to żeby zgadzała się liczba miesięcy, które Allach uczynił świętymi, a w ten sposób czynić prawowitym to, czego Allach zakazuje. [a]Zło ich uczynków wydaje się im czymś uczciwym. Allach natomiast nie prowadzi ludzi niewiernych.

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا
يُحِلُّونَهُ عَامًا وَيُحَرِّمُونَهُ عَامًا لِيُوَاطِئُوا عِدَّةَ مَا
حَرَّمَ اللّٰهُ فَيُحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللّٰهُ ۚ زُيِّنَ لَهُمْ سُوءُ
أَعْمَالِهِمْ ۗ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكٰفِرِينَ ﴿٣٧﴾

[a]6,44; 13,34; 16,64; 27,25; 29,49; 35,9

1180. Wydaje się, że jest to przenośnia. Kiedy człowiek bogaty z powodu dumy lub czegoś innego odmawia pomocy osobie potrzebującej, jego czoło wyraża dezaprobatę. Potem odwraca się i ostatecznie z pogardą pokazuje swoje plecy człowiekowi szukającemu pomocy. Całkiem stosownie jest tutaj powiedziane, że kiedyś czoła, boki i plecy będą napiętnowane.

1181. Zarówno rok księżycowy, jak i słoneczny, składają się z dwunastu miesięcy.

1182. Cztery święte miesiące to: *Dhu'l-Qa'dah*, *Dhu'l-Hijjah*, *Muharram* oraz *Rajab*.

1183. W wersecie tym nawiązuje się do starego zwyczaju arabskiego. Trzy kolejne święte miesiące – *Dhu'l-Qa'dah*, *Dhu'l-Hijjah* oraz *Muharram* czasami wydawały się im zbyt długie jako czas powstrzymywania się od ich łupieżczych wypraw. Dlatego w celu uwolnienia się od ograniczeń świętych miesięcy, czasami traktowali oni święty miesiąc jak zwykły miesiąc, natomiast miesiąc zwykły jako miesiąc święty.

38. O wy, którzy wierzycie. Co się z wami dzieje, że kiedy powiada się wam: „Idźcie drogą Allacha", opadacie ciężko ku ziemi?[1184] [a]Czy zadowala was życie doczesne ponad perspektywę Życia Przyszłego? [b]Wszak radość z życia doczesnego jest niczym w porównaniu z Życiem Przyszłym.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمُ انْفِرُوا
فِي سَبِيلِ اللَّهِ اثَّاقَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرَضِيتُمْ بِالْحَيَاةِ
الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي
الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٨﴾

39. Jeżeli nie wyruszycie do walki za sprawę Allacha, On zada wam bolesną karę i w wasze miejsce wybierze inny lud, a wy w ogóle nie będziecie mogli Mu zaszkodzić. Allach wszak posiada władzę nad wszystkimi rzeczami.

إِلَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا
غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

40. Jeżeli mu nie pomożecie, to wiedzcie, że Allach pomógł mu nawet wtedy, gdy niewierni prowadzili go, kiedy był on jednym z dwóch, gdy byli obaj w Jaskini, a on powiedział do swego Towarzysza: „Nie smuć się, albowiem Allach jest z nami". Wtedy [c]Allach zesłał na niego Swój pokój,[1185] i pomógł mu zastępami, których nie widzieliście, i upokorzył słowo tych, którzy nie uwierzyli, a słowo Allacha jest tym słowem, które jest najwyższe. Allach jest Potężny, Mądry.[1186]

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا
ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ
لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ
وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ
كَفَرُوا السُّفْلَى وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

[a]13,27. [b]Patrz 3,15. [c]9,26; 48,27.

1184. Nawiązuje się tutaj do wyprawy do Tabūk, miasta położonego w połowie drogi między Medyną i Damaszkiem. Świętemu Prorokowi przyniesiono wieści, że Grecy ze Wschodniego Imperium Rzymskiego, znani pod popularną nazwą Rzymian, zgromadzili się na granicy syryjskiej. Na czele potężnej armii 30 000 ludzi Święty Prorok opuścił Medynę w 9. roku Hijrah. Z powodu wielkich trudności Muzułmanie cierpieli podczas długiej i skomplikowanej podróży, przez co znana jest ona jako *Jaish al-'Usrah*, czyli armia wyczerpana, strapiona.

1185. Zaimek „niego" w zdaniu „swój pokój na niego" może odnosić się do Abū Bakr, ponieważ Święty Prorok przez cały czas był spokojny, zaś zaimek „mu" w zwrocie „pomógł mu" odnosi się do Świętego Proroka. Taka rozbieżność w użyciu zaimków znana jest jako *Intishār al-Damā'ir* i jest dość powszechna w języku arabskim. Patrz 48,10.

1186. Nawiązuje się tutaj do emigracji Świętgo Proroka z Mekki do Medyny, kiedy w towarzystwie Abū Bakr schronił się w jaskini zwanej Thaur. Werset ten rzuca nieco światła na olbrzymi status duchowy Abū Bakr, o którym powiada się jako „jednym z dwóch", z którymi był Bóg i

41. Idźcie, kto lekki lub ciężki,[1187] i [a]starajcie się swoim bogactwem i swoim życiem dla sprawy Allacha. To jest dla was najlepsze, gdybyście tylko wiedzieli.

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

42. Gdyby chodziło o natychmiastowy zysk i krótką podróż, oni z pewnością ruszyliby za tobą, ale trudna podróż wydawała się im zbyt długa.[1188] A mimo to będą przysięgać na Allacha, mówiąc: „Gdybyśmy tylko mogli, z pewnością poszlibyśmy z tobą". Oni wszak rujnują tylko swoje własne dusze, a Allach wie, że są kłamcami.

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَّاتَّبَعُوكَ وَ
لَٰكِن بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ
لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنفُسَهُمْ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٤٢﴾

43. Allach usunie[1189] złe konsekwencje twego błędu. Dlaczego pozwoliłeś im pozostać w tyle, póki nie dowiedziałeś się i ty również poznałeś kłamców?

عَفَا اللَّهُ عَنكَ لِمَ أَذِنتَ لَهُمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكَ
الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ ﴿٤٣﴾

44. Ci, którzy wierzą w Allacha i w Dzień Ostatni nie będą ciebie prosić o zwolnienie ze starań ich bogactwem i ich osobami. Allach dobrze zna tych, którzy wypełniają swe obowiązki wobec Niego.

لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
أَن يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤٤﴾

[a]8,75; 9,88, 111; 61,12.

których strach uśmierzył sam Bóg. Jest zapisane, że kiedy byli w jaskini, Abū Bakr zaczął płakać, a na pytanie Świętego Proroka dlaczego płacze, odpowiedział: „Nie płaczę z powodu mojego życia. O, Proroku Boży, bowiem jeżeli ja umrę, to będzie chodzić tylko o jedno życie. Jeśli jednak umrzesz ty, będzie to oznaczać śmierć Islamu i całej społeczności muzułmańskiej" (Zurqānī).

1187. Słowa „lekki lub ciężki" mogą oznaczać młodszych i starszych; samotnie lub w grupach; pieszo lub na koniu; posiadając dość wojska i broni lub zbyt mało wyposażenia i niewielkie zasoby, itp.

1188. Podróż była ciężka i trudna. Armia muzułmańska musiała maszerować przy bardzo wysokiej temperaturze powietrza około 360 kilometrów do granicy syryjskiej, by tam spotkać się z bardzo potężną armią przeciwnika. Był to okres żniw, a drzewa obwieszone były owocami.

1189. Zwrot arabski *'Afā allāh 'Anka* oznacza nie przebaczanie żadnego grzechu popełnionego przez Świętego Proroka, raczej miłość Boską i troskę o Proroka.

45. Jedynie ci prosić cię będą o zwolnienie, którzy nie wierzą w Allacha i w Dzień Ostatni i których serca pełne są wątpliwości, a w swej wątpliwości wahają się.

إنما يستأذنك الذين لا يؤمنون بالله واليوم الآخر وارتابت قلوبهم فهم في ريبهم يترددون ﴿٤٥﴾

46. Gdyby rzeczywiście zamierzali pójść, w jakiś sposób przygotowaliby się do tego. Allach jednak był przeciwny ich wyruszeniu. Zatem powstrzymał ich i powiedziano im: „zostańcie w domu z tymi, którzy zostali".

ولو أرادوا الخروج لأعدوا له عدة ولكن كره الله انبعاثهم فثبطهم وقيل اقعدوا مع القاعدين ﴿٤٦﴾

47. Gdyby poszli z wami, [a]nie dodaliby wam niczego oprócz kłopotów, plątaliby się między wami, próbując siać między wami niezgodę. A są wśród was tacy, którzy słuchaliby was po to, by wiadomości przekazywać im. A Allach dobrze zna grzeszników.

لو خرجوا فيكم ما زادوكم إلا خبالا ولأوضعوا خلالكم يبغونكم الفتنة وفيكم سماعون لهم والله عليم بالظالمين ﴿٤٧﴾

48. Próbowali doprowadzić do buntu nawet przedtem, knuli przeciw tobie aż do nadejścia prawdy i do czasu, kiedy zwyciężył cel Allacha, chociaż im się to nie podobało.

لقد ابتغوا الفتنة من قبل وقلبوا لك الأمور حتى جاء الحق وظهر أمر الله وهم كارهون ﴿٤٨﴾

49. A jest wśród nich i taki, który powiada: „Pozwól mi pozostać w tyle i nie wystawiaj mnie na próbę". Zaprawdę, oni już poddani zostali próbie. I zaprawdę, Piekło ogarnie niewiernych.

ومنهم من يقول ائذن لي ولا تفتني ألا في الفتنة سقطوا وإن جهنم لمحيطة بالكافرين ﴿٤٩﴾

50. Kiedy spotka cię coś dobrego, napawa ich to smutkiem, lecz kiedy spadnie na ciebie nieszczęście, powiadają: „Rzeczywiście wcześniej podjęliśmy środki ostrożności". I odwracają się uradowani.

إن تصبك حسنة تسؤهم وإن تصبك مصيبة يقولوا قد أخذنا أمرنا من قبل ويتولوا وهم فرحون ﴿٥٠﴾

---

[a]3,119.

51. Powiedz: „Nie spotka nas nic poza tym, co Allach dla nas naznaczył. On jest naszym Obrońcą, więc w Allachu powinni wierni pokładać zaufanie".

قُلْ لَّنْ يُّصِيْبَنَآ اِلَّا مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَنَا ۚ هُوَ مَوْلٰىنَا ۚ
وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿٥١﴾

52. Powiedz: „Nie oczekujecie dla nas niczego poza jedną z dwóch dobrych rzeczy,[1190] podczas gdy my oczekujemy, że Allach ukarze was albo sam, albo z naszych rąk. Zatem czekajcie, my także czekamy z wami".

قُلْ هَلْ تَرَبَّصُوْنَ بِنَآ اِلَّآ اِحْدَى الْحُسْنَيَيْنِ ۖ
وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ اَنْ يُّصِيْبَكُمُ اللّٰهُ بِعَذَابٍ
مِّنْ عِنْدِهٖٓ اَوْ بِاَيْدِيْنَا ۖ فَتَرَبَّصُوْٓا اِنَّا مَعَكُمْ
مُّتَرَبِّصُوْنَ ﴿٥٢﴾

53. Powiedz: „Wydawajcie dobrowolnie lub niechętnie, a i tak nie będzie to od was przyjęte.[1191] W samej rzeczy nieposłuszny z was jest lud".

قُلْ اَنْفِقُوْا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا لَّنْ يُّتَقَبَّلَ مِنْكُمْ ۖ اِنَّكُمْ
كُنْتُمْ قَوْمًا فٰسِقِيْنَ ﴿٥٣﴾

54. Nic innego nie powoduje, że nie będą przyjęte ich datki, poza tym, iż oni nie wierzą w Allacha i Jego Posłańca. [a]I przybywają na Modlitwę leniwie i wydają na sposób Allacha niechętnie.

وَمَا مَنَعَهُمْ اَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقٰتُهُمْ اِلَّآ اَنَّهُمْ
كَفَرُوْا بِاللّٰهِ وَبِرَسُوْلِهٖ وَلَا يَاْتُوْنَ الصَّلٰوةَ اِلَّا وَهُمْ
كُسَالٰى وَلَا يُنْفِقُوْنَ اِلَّا وَهُمْ كٰرِهُوْنَ ﴿٥٤﴾

55. [b]Niechaj zatem ani ich bogactwo, ani ich dzieci nie zaprzątają twoich myśli. Przy ich pomocy[1192] Allach pragnie ukarać ich w tym życiu, a dusze ich niechaj odejdą, albowiem nie wierzą.

فَلَا تُعْجِبْكَ اَمْوَالُهُمْ وَلَآ اَوْلَادُهُمْ ۖ اِنَّمَا يُرِيْدُ
اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ
اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كٰفِرُوْنَ ﴿٥٥﴾

[a]4,143. [b]9,85.

1190. Prawdziwy muzułmanin albo umiera w walce, albo zwycięża. Nie ma dla niego żadnej innej możliwości.

1191. Natura kary wymierzonej hipokrytom zasługuje na szczególną uwagę. Nie wyznaczono im żadnej grzywny, nie zostali uwięzieni, ani poddani żadnej karze na ogół wymierzanej za tego typu występki. Powiedziano im po prostu, że *Zakāt* – środek oczyszczający ich dusze – nie będzie od nich przyjęty. Wskazuje to na fakt, że sposób postępowania Świętego Proroka wobec hipokrytów nie był kierowany żadnymi względami finansowymi czy doczesnymi.

1192. Ostrzega się tutaj hipokrytów, że ich dzieci i ich bogactwa, dla których nie poszli do walki, staną się dla nich niezwykłą torturą umysłową. Ich dzieci przyjmą znienawidzoną Wiarę i wydadzą pieniądze rodziców na sprawę szerzenia tej wiary.

56. I przysięgają na Allacha, że naprawdę są spośród was, podczas gdy nie są spośród was, lecz są ludźmi tchórzliwymi.

وَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنكُمْ وَمَا هُم مِّنكُمْ وَ
لَٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ ﴿٥٦﴾

57. Gdybyż tylko mogli znaleźć jakieś miejsce schronienia, jaskinię czy nawet jakąś dziurę, z pewnością zwróciliby się ku niej i ruszyli tam w niekontrolowanym pośpiechu.

لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً أَوْ مَغَارَاتٍ أَوْ مُدَّخَلًا لَّوَلَّوْا
إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ﴿٥٧﴾

58. Wśród nich są tacy, [a]którzy dopatrują się u ciebie błędu w kwestii podziału jałmużny. Kiedy z niej otrzymują, są zadowoleni, lecz kiedy z niej nie otrzymują – zważ! – oburzają się.

وَمِنْهُم مَّن يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا
مِنْهَا رَضُوا وَإِن لَّمْ يُعْطَوْا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ ﴿٥٨﴾

59. A gdyby byli zadowoleni z tego, co dał im Allach i Jego Posłaniec i powiedzieli: „Wystarczy nam Allach. Allach da nam ze swego bogactwa i także uczyni Jego Posłaniec. Do Allacha zwracamy się z błaganiem", tak byłoby dla nich lepiej.

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا
حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِن فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ
إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿٥٩﴾

60. Jałmużna [1193] jest tylko dla biednych i potrzebujących oraz dla tych, którzy się nimi zajmują, jak i dla tych, których serca wymagają pojednania, i dla wyzwolenia niewolników, i dla tych, którzy mają długi, jak i dla sprawy Allacha oraz dla podróżnego – nakaz od Allacha. Allach jest Wszechwiedzący, Mądry.

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَالْعَامِلِينَ
عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ
وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

[a]9,79.

1193. *Sadaqāt* oznacza tutaj obowiązkową jałmużnę, to znaczy *Zakāt*. Werset ten określa cele i osoby, na dobro których ma być przeznaczony *Zakāt*: (a) *Fuqarā'* (od *Faqara*, która oznacza – to złamało jego kręgosłup (Lane), to znaczy, ci, złamani przez biedę i choroby. (b) *Masākīn*, czyli ci, którzy mają zdolność pracować, ale brakuje im środków. (c) Ci, którzy zbierają Zakāt lub nim dysponują, lub wypełniają inne związane z nim obowiązki. (d) Nowonawróceni na Islam, którzy potrzebują pomocy finansowej. (e) Niewolnicy, jeńcy i inni ludzie, którzy dla ratowania swojej wolności muszą zapłacić odszkodowanie. (f) Ci, którzy nie mogą spłacić swoich długów, albo którzy ponieśli niezwykle ciężkie straty w interesach, itp. (g) Jakikolwiek szlachetny cel. (h) Ludzie będący w kłopotach podczas podróży z powodu braku pieniędzy lub ci, którzy podróżują w poszukiwaniu wiedzy lub szerzeniu stosunków społecznych.

61. I wśród nich są tacy, którzy trapią Proroka i mawiają: „On jest jednym Uchem".[1194] Powiedz: „Jego dawanie posłuchu wszystkiemu jest dla waszego dobra. On wierzy w Allacha i wierzy Wiernym, i jest [a]łaską dla tych z was, którzy wierzą". Ci zaś, którzy trapią Posłańca Allacha, otrzymają żałosną karę.

وَمِنْهُمُ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أُذُنٌ
قُلْ أُذُنُ خَيْرٍ لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ
اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦١﴾

62. [b]Przysięgają wam na Allacha, by się wam przypodobać, jednak Allach ze Swoim Posłańcem mają większe prawo, by dać Mu upodobanie, jeżeli są wiernymi.

يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيُرْضُوكُمْ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ
أَن يُرْضُوهُ إِن كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

63. Czyż nie wiedzą, że jeśli [c]ktoś przeciwstawia się Allachowi i Jego Posłańcowi, dla niego jest ogień Piekła, w którym zamieszka? A to wielkie poniżenie.

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَن يُحَادِدِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَأَنَّ
لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿٦٣﴾

64. Hipokryci udają swój strach[1195], żeby nie została objawiona Sura o nich samych, informująca ich o tym, co jest w ich sercach. Powiedz: „Szydźcie dalej. Zaprawdę, Allach przyniesie na światło to, czego podobno baliście się, gdyby nie zostało ujawnione.

يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ أَن تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُم
بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ ۚ قُلِ اسْتَهْزِئُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ مُخْرِجٌ
مَّا تَحْذَرُونَ ﴿٦٤﴾

65. I jeśli ich spytasz, [d]najpewniej powiedzą: „Tak tylko gadaliśmy i żartowaliśmy". Powiedz: „Czy wyśmiewaliście się z Allacha, Jego Znaków i Jego Posłańca?"

وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ
قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦٥﴾

[a]9,128; 21,108. [b]9,96. [c]58,6, 21. [d]2,45.

1194. *Udhun* (znaczy dosłownie „ucho") oznacza tutaj kogoś, kto słucha wszystkiego, co się do niego mówi i wszystkiemu wierzy. Spośród wielu uszczypliwych i niesłusznych uwag, jakie wypowiadali przeciwnicy Świętego Proroka o nim samym, była i ta, że on chętnie słucha i łatwo wierzy, uznając za prawdziwe, we wszelkie raporty przekazywane mu przez innych, tak że stał się samym tylko organem słuchu.

1195. Hipokryci właściwie nie mieli tego typu obaw, ponieważ nie wierzyli, że Święty Prorok jest odbiorcą objawienia Bożego. Werset ten nawiązuje jedynie do ironicznej natury ich żartów i drwin.

66. [a]Nie tłumaczcie się. Z pewnością przestaliście wierzyć po tym jak uwierzyliście. Jeśli części z was wybaczymy, część zostanie ukarana, albowiem są winni.

لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنْ نَعْفُ عَنْ
طَائِفَةٍ مِنْكُمْ نُعَذِّبْ طَائِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٦٦﴾

67. Hipokryci,[1196] mężczyźni i niewiasty, wszyscy są jak jedno. Zachęcają do zła, a zakazują dobra, powstrzymują swe ręce przed wydawaniem dla sprawy Allacha. [b]Oni zapomnieli o Allachu, więc On zapomniał o nich.[1197] Zaprawdę, hipokryci są grzesznikami.

الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ
بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ
نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٦٧﴾

68. [c]Allach obiecuje hipokrytom, mężczyznom i niewiastom oraz niewiernym ogień Piekła, w którym zamieszkają. On im wystarczy. Allach ich przeklął. Spotka ich długotrwała kara.

وَعَدَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ
خَالِدِينَ فِيهَا هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعَنَهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ
عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٦٨﴾

69. Tak jak ci przed wami, byli oni silniejsi niż wy w swej władzy i mieli więcej bogactwa i dzieci. Cieszyli się swoim losem przez jakiś czas, tak i wy cieszyliście się swoim losem, jak cieszyli się swym losem ci przed wami. I wy pozwalaliście sobie na puste słowa, tak jak oni pozwalali sobie na puste słowa. [d]To właśnie oni są tymi, których dzieła na nic się nie zdadzą w tym świecie i w Życiu Przyszłym. I to oni są tymi, którzy będą zwyciężeni.

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَأَكْثَرَ
أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلَاقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ
بِخَلَاقِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلَاقِهِمْ
وَخُضْتُمْ كَالَّذِي خَاضُوا أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ
فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٩﴾

[a]56,8. [b]59,20. [c]4,146. [d]15,106.

1196. *Nunāfiq* pochodzi od *al-Nafaq*, które oznacza dziurę lub przejście w ziemi, prowadzące do jakiegoś miejsca poprzez otwór na drugim końcu. Natomiast *al-Nifāq* oznacza wejście wiary jednymi drzwiami, a wyjście jej przez drugie drzwi (Aqrab).

1197. *Nisyān* oznacza na ogół „przebaczenie". Tutaj oznacza to, kiedy człowiek przestaje myśleć o osobie lub rzeczy albo po utracie pamięci albo świadomie. Kiedy słowo to jest użyte w odniesieniu do Boga, oznacza zerwanie Jego więzów z osobą poprzez karę lub też zaprzestanie myślenia o tej osobie z uczuciami miłości i ciepła (Mufradāt).

70. [a]Czyż nie dotarły do nich wieści o tych, co byli przed nimi – o ludzie Noego, i 'Ād, i Thamūd, i o ludzie Abrahama, i o mieszkańcach Midian oraz miast, które zostały zburzone?[1198] Ich Posłańcy przybywali do nich z wyraźnymi Znakami. [b]Nie Allach im zaszkodził, lecz zaszkodzili oni sami sobie.

أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ
وَثَمُودَ وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ
أَتَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ
وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٧٠﴾

71. Wierni, mężczyźni i niewiasty, są swoimi przyjaciółmi. [c]Oni zachęcają do dobra, a zabraniają zła i [d]przestrzegają Modlitwy i [e]płacą Zakāt i [f]są posłuszni Allachowi i Jego Posłańcowi. To właśnie im okaże Allach łaskę. Zaprawdę, Allach jest Potężny i Mądry.

ربع وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ
يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَ
يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

72. [g]Allach obiecał wiernym, mężczyznom i niewiastom, Ogrody, poniżej których płyną rzeki, w których zamieszkają, oraz wspaniałe mieszkania w Ogrodach Wieczności. A [h]upodobanie Allacha jest największe ze wszystkich. Oto największe zwycięstwo.

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي
جَنَّاتِ عَدْنٍ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَٰلِكَ هُوَ
ع 15 الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٧٢﴾

73. [i]O Proroku! Dokładaj starań przeciwko[1199] niewiernym i hipokrytom. Bądź wobec nich twardy. Ich mieszkaniem jest Piekło, a jest to zły los.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ
عَلَيْهِمْ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٧٣﴾

[a]14,10; 50,13-15. [b]10,45; 29,41; 30,10; [c]3,105, 111; 7,158; 9,112; 31,18. [d]Patrz 2,4. [e]Patrz 2,44. [f]Patrz 8,2. [g] Patrz 2,26. [h]3,16; 5,3; 9,22; 57,21. [i]66,10.

1198. Sodoma i Gomora (Rdz 19,24 i 25). Uważa się, że chodzi tu o Morze Martwe (Jew. Enc., pod hasłem „Salomon"). Koran mówi o tym miejscu, że jest położone na lub przy stałej drodze (15,75-77).

1199. *Jihād* (rzeczownik bezokolicznikowy od *Jahada*, oznaczającego „borykał się z czymś ze wszystkich swoich sił) jest na ogół używane w Koranie właśnie w tym sensie. Nie mówi się jednak, jak Święty Prorok walczył z hipokrytami. Nie ma tutaj jednak nic, co wskazywałoby na walkę przy pomocy miecza. Właściwie Święty Prorok nigdy nie wypowiedział hipokrytom wojny.

74. Oni przysięgają na Allacha, że nic nie powiedzieli, lecz z pewnością wypowiedzieli słowo niewiary i przestali wierzyć po tym jak przyjęli Islam. I planowali to, czego nie byli w stanie osiągnąć. I dopuszczali się wrogości przeciwko wiernym tylko dlatego, że Allach i Jego Posłaniec wzbogacili[1200] ich ze swej obfitości. Lepiej dla nich będzie, jeśli okażą skruchę. Jeżeli jednak odwrócą się, Allach ukarze ich żałosną karą na tym świecie i w Życiu Przyszłym, a nie będą mieć ani przyjaciela ni pomocnika na ziemi.

يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَ
كَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهَمُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا ۚ وَمَا
نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ ۚ
فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ ۖ وَإِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ
عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ
مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٧٤﴾

75. Wśród nich są tacy, którzy zawarli przymierza z Allachem, powiadając: „Jeśli On da nam ze swej obfitości, najpewniej dawać będziemy jałmużnę i będziemy cnotliwi".

وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللَّهَ لَئِنْ آتَانَا مِنْ فَضْلِهِ لَنَصَّدَّقَنَّ
وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾

76. Kiedy jednak On dał im ze swej obfitości, stali się skąpi i odwrócili się z niechęcią.

فَلَمَّا آتَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧٦﴾

77. Zatem Pan nagrodził ich hipokryzją, która trwać będzie w ich sercach aż po dzień, w którym spotkają się z Nim, albowiem złamali swą obietnicę daną Allachowi i ponieważ kłamali.

فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَىٰ يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَا أَخْلَفُوا
اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿٧٧﴾

78. Czyż nie wiedzą, że [a]Allach zna ich ukryte myśli, jak i ich potajemne zebrania oraz że doskonale zna wszystkie rzeczy niewidzialne?

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ
اللَّهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿٧٨﴾

[a]6,4; 11,6; 25,7; 28,70.

1200. Po przybyciu Świętego Proroka do Medyny dobrobyt miasta bardzo się zwiększył, rzemiosło rozwinęło się, a ludzie się bogacili.

79. Tymi hipokrytami są [a]ci, którzy doszukują się błędu u takich, którzy nie mogą dać niczego poza dochodami za ich trud.[1201] Oni więc wyśmiewają się z nich. Allach ukarze ich za ich szyderstwa i czeka na nich żałosna kara.

ٱلَّذِينَ يَلْمِزُونَ ٱلْمُطَّوِّعِينَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ فِى
ٱلصَّدَقَٰتِ وَٱلَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ
مِنْهُمْ سَخِرَ ٱللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٩﴾

80.[b]Proś o przebaczenie dla nich lub nie proś o przebaczenie dla nich. Nawet gdybyś prosił o przebaczenie dla nich siedemdziesiąt razy, Allach nigdy im nie daruje.[1202] Jest tak, ponieważ przestali wierzyć w Allacha i Jego Posłańca. Allach nie prowadzi ludzi wiarołomnych.

ٱسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِن تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ
سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا
بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْفَٰسِقِينَ ﴿٨٠﴾ ع

81. [c]Ci, którym udało się pozostać, radowali się z przebywania w swoim domu poza Posłańcem Allacha i byli przeciwni staraniu się swoim bogactwem i swoimi osobami dla sprawy Allacha. I powiadali: „Nie wychodźcie na ten upał". Powiedz: „Ogień piekielny jest intensywniejszy niż upał". Gdybyż oni mogli to tylko zrozumieć!

فَرِحَ ٱلْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَٰفَ رَسُولِ ٱللَّهِ وَ
كَرِهُوٓا أَن يُجَٰهِدُوا بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِى سَبِيلِ
ٱللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنفِرُوا فِى ٱلْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ
حَرًّا لَّوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٨١﴾

82. Oni powinni mało się śmiać, a wiele płakać [1203] w nagrodę za to, co zwykli byli sobie zyskiwać.

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَآءً بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾

[a]9,58. [b] 63,7. [c]9,87, 93.

1201. Biedny muzułmanin Abū 'Aqīl, który dał niewiele, bo wszystko, co zarobił jednego dnia, był wyszydzany przez hipokrytów za jego niewielki wkład.

1202. Słowo „siedemdziesiąt" nie oznacza konkretnej liczby, lecz jest tutaj użyte dla zintensyfikowania tego, że tacy hipokryci, którzy skazani są na klęskę, nigdy nie zaznają przebaczenia, nawet gdyby prosił o to sam Święty Prorok.

1203. Werset ten nie zawiera oczywiście żadnego przykazania. Zawiera on jedynie proroctwo, które mówi, że wkrótce nadejdzie czas, w którym hipokryci będą „się mało śmiać, a wiele płakać".

83. A jeśli Allach przyprowadzi cię z powrotem do jednej ich grupy, a oni poproszą cię, abyś pozwolił im pójść i walczyć, powiedz: „Nigdy nie pójdziecie ze mną i nigdy nie będziecie u mojego boku walczyć z wrogiem. Postanowiliście zostać w domu za pierwszym razem, siedźcie więc i teraz wraz z tymi, którzy pozostają w tyle".

فَإِنْ رَّجَعَكَ اللّٰهُ إِلٰى طَآئِفَةٍ مِّنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُوكَ
لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَّنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَّلَنْ تُقَاتِلُوا
مَعِيَ عَدُوًّا ۖ إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ
فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ﴿٨٣﴾

84. I nigdy nie módl się za któregokolwiek z nich, jeśli umrze, i nigdy nie stawaj przy jego grobie, albowiem oni przestali wierzyć w Allacha i Jego Posłańca oraz zmarli będąc nieposłusznymi.

وَلَا تُصَلِّ عَلٰى أَحَدٍ مِّنْهُمْ مَّاتَ أَبَدًا وَّلَا تَقُمْ
عَلٰى قَبْرِهِ ۖ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَ
هُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨٤﴾

85. [a]I niechaj ich bogactwa i ich dzieci nie zaprzątają twojej głowy, bowiem Allach w ten właśnie sposób pragnie ich ukarać na tym świecie oraz aby ich dusze odeszły, podczas gdy oni będą niewiernymi.

وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ
اللّٰهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ
وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

86. I kiedy objawiana jest Sura, zachęcając: „Uwierzcie w Allacha i dokładajcie wysiłków dla Jego sprawy w towarzystwie Jego Posłańca", ludzie bogaci i dostatni spośród nich proszą cię o pozwolenie, mówiąc: „Pozwól nam być z tymi, którzy siedzą w domu".[1204]

وَإِذَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ آمِنُوا بِاللّٰهِ وَجَاهِدُوا مَعَ
رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُو الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا
نَكُنْ مَّعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٨٦﴾

87. [b]Oni wolą pozostawać z niewiastami[1205], które zostają w domach, a [c]ich serca są zapieczętowane[1206], tak że nie rozumieją.

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلٰى قُلُوبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾

[a]9,55. [b]9,81, 93. [c]6,26; 63,4.

1204. Nie należy traktować tych słów jako rzeczywiście wypowiedzianych przez hipokrytów. Wyrażają one po prostu stan spraw, wskazując, że oni przyszli do Świętego Proroka z różnymi wyjaśnieniami z powodu pozostawania w tyle.

1205. *Khawālif* oznacza tych, którzy pozostali w tyle podczas wojny; lub kobiety (lub dzieci), które pozostały w domach lub namiotach. Słowo to oznacza także osoby złe lub zepsute (Lane).

1206. Patrz 27.

88. [a]Lecz Posłaniec oraz ci, którzy wierzą wraz z nim, dokładają starań dla sprawy Allacha ich bogactwem i ich osobami i to oni właśnie posiądą rzeczy dobre i im będzie się dobrze wiodło.

لٰكِنِ الرَّسُوْلُ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ جٰهَدُوْا بِاَمْوَالِهِمْ
وَاَنْفُسِهِمْ ۗ وَاُولٰٓئِكَ لَهُمُ الْخَيْرٰتُ ۡ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُوْنَ ﴿٨٨﴾

89. [b]Allach przygotował dla nich Ogrody, pod którymi płyną strumienie; w nich zamieszkają. A jest to najwyższe zwycięstwo.

اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ
خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۗ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿٨٩﴾ ع

90. Ci zaś, którzy spośród Arabów pustyni wymigują się,[1207] przybyli z prośbą o zwolnienie. Ci zaś, którzy kłamali wobec Allacha i Jego Posłańca, pozostali w domach. Żałosna kara spadnie na tych spośród nich, którzy nie uwierzyli.

وَجَآءَ الْمُعَذِّرُوْنَ مِنَ الْاَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ
وَقَعَدَ الَّذِيْنَ كَذَبُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ ۗ سَيُصِيْبُ الَّذِيْنَ
كَفَرُوْا مِنْهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٩٠﴾

91. [c]Nie obwinia się słabych, ani chorych, ani tych, którzy nie mają z czego wydawać, jeśli są szczerzy względem Allacha i Jego Posłańca. Nie ma powodu do wyrzutów wobec tych, którzy spełniają dobre uczynki; Allach jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy;

لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَآءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضٰى وَلَا عَلَى
الَّذِيْنَ لَا يَجِدُوْنَ مَا يُنْفِقُوْنَ حَرَجٌ اِذَا نَصَحُوْا
لِلّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ۗ مَا عَلَى الْمُحْسِنِيْنَ مِنْ سَبِيْلٍ ۗ وَ
اللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٩١﴾

92. Ani przeciwko tym, do których – gdy przybyli do ciebie, abyś dał im konie – powiedziałeś: „Nie mogę znaleźć niczego, na czym mógłbym was posadzić"; oni odwrócili się, ich oczy napełniły się łzami z żalu, że nie mogli znaleźć sposobu wydatkowania.[1208]

وَّلَا عَلَى الَّذِيْنَ اِذَا مَآ اَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَآ
اَجِدُ مَآ اَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ ۖ تَوَلَّوْا وَّاَعْيُنُهُمْ تَفِيْضُ مِنَ
الدَّمْعِ حَزَنًا اَلَّا يَجِدُوْا مَا يُنْفِقُوْنَ ﴿٩٢﴾

[a]8,75; 9,41, 111; 61,12. [b]Patrz 2,26. [c]48,18.

1207. *Mu'adhdhir* pochodzi od słowa *Adhdhara*, które oznacza: wytłumaczył się lub wpłynął na wytłumaczenie, ale nie przedstawił sensownego powodu tego czynu; był opieszały lub potrzebujący, lub niedokładny w jakiejś sprawie, przedstawiając jakieś usprawiedliwienie tego faktu. Tak zatem słowo to oznacza kogoś, kto nie wypełnia swoich obowiązków, a później usprawiedliwia się, nie mając żadnego konkretnego powodu do usprawiedliwienia (Lane).

1208. Werset ten prezentuje ogólne zastosowanie, ale szczególnie mówi się tutaj o siedmiu muzułmanach, którzy będąc biednymi, bardzo chcieli udać się do *Jihād*, lecz nie posiadali środków i możliwości spełnienia pragnienia ich serc.

93. Powód do wyrzutów istnieje jedynie wobec tych, którzy proszą cię o zwolnienie, będąc bogatymi. [a]Ci zadowalają się przebywaniem wraz z niewiastami, które pozostają w domach. Allach umieścił pieczęć na ich sercach, aby nie wiedzieli.

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ
أَغْنِيَاءُ ۚ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ
اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٣﴾

CZĘŚĆ XI

94. Będą się tłumaczyć, kiedy do nich powrócicie. Powiedz: „Nie tłumaczcie się: nie uwierzymy wam. Allach poinformował już nas o tym, co w waszym przypadku jest prawdą. Allach będzie obserwował wasze postępowanie, jak i Jego Posłaniec. Wówczas zostaniecie na powrót przyprowadzeni do Tego, Kto zna niewidzialne i widzialne, i On powie wam o wszystkim, co czyniliście”.[1209]

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ ۚ قُلْ
لَا تَعْتَذِرُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّأَنَا اللَّهُ مِنْ
أَخْبَارِكُمْ ۚ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ
إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

95. Będą przysięgać wam na Allacha, kiedy do nich powrócicie, iż możecie pozostawić ich samym sobie. Zatem możecie pozostawić ich samych. Zaprawdę, oni są obrzydliwością, a ich mieszkaniem jest Piekło – stosowna rekompensata za to, na co sobie zasługiwali.[1210]

سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا
عَنْهُمْ ۖ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ ۖ إِنَّهُمْ رِجْسٌ ۖ وَمَأْوَاهُمْ
جَهَنَّمُ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٥﴾

96. [c]Będą wam przysięgać, że będziecie z nich zadowoleni. Lecz jeśli nawet będziecie z nich zadowoleni, Allach nie znajdzie upodobania w zbuntowanym ludzie.

يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ ۖ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ
فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٦﴾

97. Arabowie pustynni są najgorsi w niewierze i hipokryzji, a większość z nich nie nadaje się do tego, by znać nakazy Objawienia, które Allach

الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا

[a]9,79, 87. [b]6,26; 9,87; 63,4. [c]9,62.

1209. Werset ten był objawiony, kiedy Święty Prorok nie powrócił jeszcze do Medyny ze swojej wyprawy do Tabūk.

1210. Ponieważ maruderzy należeli do różnych kategorii ludzi, byli traktowani także na innych zasadach.

zesłał swemu Posłańcowi. A Allach jest Wszechwiedzący, Mądry.

حُدُودَ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٧﴾

98. I wśród Arabów pustyni są tacy, którzy uważają, że to, co wydają dla sprawy Allacha, jest obowiązkową grzywną, i czekają, aż spadną na was nieszczęścia. [a]To na nich samych spadnie złe nieszczęście. A Allach jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

وَمِنَ ٱلْأَعْرَابِ مَن يَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُ
بِكُمُ ٱلدَّوَآئِرَ عَلَيْهِمْ دَآئِرَةُ ٱلسَّوْءِ وَٱللَّهُ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

99. I wśród Arabów pustyni są tacy, którzy wierzą w Allacha i w Dzień Ostatni[1211] i uważają to, co wydają, za środek przybliżenia ich do Allacha oraz otrzymywania modlitw Proroka. I owszem, jest to dla nich z pewnością sposób przybliżania ich do Allacha. Allach dopuści ich wkrótce do swej łaski. Zaprawdę, Allach jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

وَمِنَ ٱلْأَعْرَابِ مَن يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْآخِرِ
وَيَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ قُرُبَٰتٍ عِندَ ٱللَّهِ وَصَلَوَٰتِ ٱلرَّسُولِ
أَلَآ إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَّهُمْ سَيُدْخِلُهُمُ ٱللَّهُ فِى رَحْمَتِهِۦ
إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩٩﴾

100. A jeśli chodzi o pierwszych wśród wiernych, pierwszych Emigrantów i Pomocników, oraz tych, którzy za nimi poszli w najlepszy z możliwych sposób, [b]w nich Allach znajduje upodobanie[1212] i oni znajdują upodobanie w Nim; On przygotował dla nich Ogrody, poniżej których przepływają strumienie. Zamieszkają w nim na wieki. Oto największe zwycięstwo.

وَٱلسَّٰبِقُونَ ٱلْأَوَّلُونَ مِنَ ٱلْمُهَٰجِرِينَ وَٱلْأَنصَارِ
وَٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُم بِإِحْسَٰنٍ رَّضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ
وَرَضُوا۟ عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِى تَحْتَهَا
ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾

[a]48,7. [b]58,23; 98,9.

1211. Koran nigdy nie potępia ludzi całościowo. Werset ten ma na celu usunięcie ewentualnego niewłaściwego zrozumienia faktu, jakoby wszyscy znajdujący się na pustyni Arabowie byli źli.

1212. Przypadkowo werset ten stanowi zdecydowane odrzucenie oskarżeń Shiah przeciwko trzem pierwszym Następcom Świętego Proroka i innych jego znakomitych towarzyszy.

101. I wśród Arabów pustyni otaczających was niektórzy są hipokrytami, a i spośród ludu Medyny także. Ci trwają w hipokryzji.[1213] Ty ich nie znasz – My ich znamy. Ukarzemy ich po dwakroć; [1214] wtedy będą przekazani dla odbycia wielkiej kary.

وَمِمَّنْ حَوْلَكُمْ مِّنَ الْأَعْرَابِ مُنٰفِقُوْنَ ۛؕ وَمِنْ
أَهْلِ الْمَدِيْنَةِ ۛ مَرَدُوْا عَلَى النِّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْ ؕ
نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ ؕ سَنُعَذِّبُهُمْ مَّرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّوْنَ إِلٰى
عَذَابٍ عَظِيْمٍ ﴿١٠١﴾

102. Są i inni, którzy wyznali swoje błędy. Ci mieszali dobre dzieła z innymi, które są złe. [1215] Być może Allach zwróci się do nich ze współczuciem. Zaprawdę, Allach jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

وَاٰخَرُوْنَ اعْتَرَفُوْا بِذُنُوْبِهِمْ خَلَطُوْا عَمَلًا صَالِحًا
وَّاٰخَرَ سَيِّئًا ؕ عَسَى اللّٰهُ أَنْ يَّتُوْبَ عَلَيْهِمْ ؕ إِنَّ اللّٰهَ
غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٠٢﴾

103. Weź jałmużnę z ich bogactwa, abyś w ten sposób mógł ich oczyścić. I módl się za nich, modlitwa bowiem jest prawdziwym źródłem spokoju dla nich. A Allach jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيْهِمْ
بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ ؕ إِنَّ صَلٰوتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ ؕ وَاللّٰهُ
سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿١٠٣﴾

104. Czyż oni nie wiedzą, że [a]Allach to Ten, Który przyjmuje skruchę od swoich sług i bierze jałmużnę, oraz że Allach to Ten, który Często Powraca ze współczuciem i jest Litościwy?

أَلَمْ يَعْلَمُوْا أَنَّ اللّٰهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهٖ وَ
يَأْخُذُ الصَّدَقٰتِ وَأَنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ﴿١٠٤﴾

[a]42,26.

1213. Mówi się tutaj w szczególności o tych pięciu plemionach pustynnych, zamieszkujących w pobliżu Medyny – Juhainah, Muzainah, Ashja', Aslam oraz Ghifār (Ma'ānī, iii. 361). Po śmierci Świętego Proroka hipokryci z tych właśnie plemion zebrali się i najechali na Medynę (Khaldūn, ii. 66).

1214. „Dwakroć" może nie odnosić się do formy kary, ale do jej okresu, co jest wyjaśnione w 9,126. Słowo to może oznaczać, że hipokryci zostaną ukarani w okresie od jednego do dwóch lat, to znaczy, że jeśli kara będzie miała miejsce dwa razy w roku, to odbędą ją w ciągu jednego roku. Jeśli jednak przyjdzie tylko raz, odbędą ją w ciągu dwóch lat.

1215. Werset ten może odnosić się do tych muzułmanów, którzy mieli usprawiedliwienie, lecz nie było ono wystarczające, by usprawiedliwić całkowicie fakt, że pozostali w tyle. Według różnych źródeł, ich liczba wahała się od siemiu do dziesięciu. W formie kary narzuconej samemu sobie, przywiązali się oni do filarów meczetu w Medynie i kiedy Święty Prorok wchodził do niego, by się modlić, błagali go o wybaczenie, na co on odpowiadał, że nie może tego uczynić, chyba że otrzyma taki rozkaz od Boga. Kiedy ten werset został objawiony, nakazano uwolnienie ich.

105. I powiedz: „Pracujcie dalej, a [a]Allach z pewnością będzie obserwował wasze postępowanie, jak i Jego Posłaniec oraz wierni. I będziecie na powrót do Niego przyprowadzeni – do Niego, który zna niewidzialne i widzialne; wtedy On opowie wam o tym, co czyniliście".

وقل اعملوا فسيرى الله عملكم ورسوله والمؤمنون
وستردون إلى عالم الغيب والشهادة فينبئكم بما
كنتم تعملون ۝

106. I [b]są też inni, których sprawa została odroczona[1216] w oczekiwaniu na werdykt Allacha. On może ich ukarać lub może zwrócić się do nich ze współczuciem. A Allach jest Wszechwiedzący, Mądry.

وآخرون مرجون لأمر الله إما يعذبهم وإما يتوب
عليهم والله عليم حكيم ۝

107. A wśród hipokrytów są[1217] tacy, którzy wybudowali meczet, by szkodzić Islamowi i pomagać niewierze i wywoływać podziały wśród wiernych, oraz by przygotować zasadzkę na tego, który walczył przeciwko Allachowi i Jego Posłańcowi przedtem. Będą oni z pewnością przysięgać: „Mieliśmy na myśli samo dobro", jednakże [c] Allach daje świadectwo, że oni są na pewno kłamcami.

والذين اتخذوا مسجدا ضرارا وكفرا وتفريقا
بين المؤمنين وإرصادا لمن حارب الله ورسوله
من قبل وليحلفن إن أردنا إلا الحسنى والله يشهد
إنهم لكاذبون ۝

[a]9,94. [b]9,118. [c] 63,2.

1216. Byli to Hilāl Ibn Umayyah, Murārah Ibn Rabī'ah oraz Ka'b Ibn Mālik. Święty Prorok zwlekał z ogłoszeniem decyzji względem nich, zgodnie z nakazem Bożym (Bukhārī).

1217. Werset ten może odnosić się do spisku uknutego przez Abū 'Āmir, mnicha chrześcijańskiego, największego wroga Islamu. Poniósłszy całkowitą klęskę w swoich wrogich planach przeciwko Islamowi i stwierdziwszy, że po bitwie pod Hunain Islam na dobre zadomowił się w Arabii, uciekł do Syrii, mając nadzieję, że tam znajdzie pomoc Bizantyjczyków w prowadzeniu działań przeciwko Świętemu Prorokowi. Stamtąd wysłał wiadomość do hipokrytów w Medynie, mówiąc, że powinni oni zbudować w pobliżu Medyny meczet, który służyłby mu za schronienie i w którym knułyby się najróżniejsze spiski przeciwko Islamowi. Lecz Abū 'Āmir nie żył dość długo, by być świadkiem materializacji jego zamiarów i zaprosić Świętego Proroka do niego, aby pobłogosławił ten meczet poprzez wypowiadanie w nim swoich Modlitw. Święty Prorok otrzymał zakaz Boży czynienia tego. Rozkazał, aby meczet znany jako Masjid Dirār podpalić i zrównać z ziemią.

108. Nigdy nie stawaj w nim do modlitwy. Meczet posadowiony na pobożności od pierwszego dnia [1218] jest z pewnością bardziej godzien, abyś stawał w nim do Modlitwy. W nim są ludzie, którzy miłują być oczyszczanymi, a Allach miłuje tych, którzy sami siebie oczyszczają.

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا لَمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ
يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ (١٠٨)

109. Czy zatem ten, kto zbudował swój budynek z obawy przed Allachem i dla Jego upodobania lepszy niż ten, kto postawił swój budynek na niepewnym, naruszonym przez wodę brzegu, który zawalił się wraz z nim i wpadł w ogień Piekła! Allach nie prowadzi ludzi grzesznych.

أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ
خَيْرٌ أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ شَفَا جُرُفٍ هَارٍ
فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ (١٠٩)

110. Ten ich budynek, który zbudowali, zawsze będzie źródłem niepokoju dla ich serc, aż ich serca będą pocięte na kawałki. A Allach jest Wszechwiedzący, Mądry.

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ
ع إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (١١٠)

111. Zaprawdę, [a]Allach wykupił od wiernych ich osoby i ich własność w zamian za Ogrody niebiańskie, jakie otrzymają. [b]Ci walczą za sprawę Allacha i zabijają, i są zabijani – niezawodna obietnica wiążąca Go, którą uczynił w Tora, Ewangelii[1219] i w Koranie. I któż może być wierniejszy swojej obietnicy niż Allach? Radujcie się zatem z transakcji jaką z Nim zawarliście, wszak jest to potężne zwycięstwo.

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ
بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ
وَيُقْتَلُونَ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ
وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا
بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ (١١١)

[a]4,75; 61,11-12. [b]3,196; 61,5.

1218. Mówi się tutaj o meczecie w Qabā, który został zbudowany w miejscu, oświecił przed wejściem do Medyny w dniu jego przyjścia z Mekki. Według niektórych autorytetów rzecz odnosi się jednak do meczetu, który zbudował sam Święty Prorok w Medynie i który znany był później jako „Meczet Proroka".

1219. Tora (Pwt 6, 3-5) oraz Ewangelia (Mt 19,21, 27-29).

112. Ci, którzy zwracają się do Allacha pełni skruchy, [a]którzy czczą Go, którzy Go wychwalają, którzy chodzą po kraju służąc Mu, którzy kłaniają Mu się, którzy padają na twarz przed Nim w Modlitwie, [b]którzy zachęcają do dobra i zabraniają zła i którzy przestrzegają ograniczeń ustanowionych przez Allacha. I przekazują dobrą nowinę tym, którzy wierzą.

التَّآئِبُونَ الْعٰبِدُونَ الْحٰمِدُونَ السَّآئِحُونَ الرّٰكِعُونَ
السّٰجِدُونَ الْاٰمِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّاهُونَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَ الْحٰفِظُونَ لِحُدُودِ اللّٰهِ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

113. Nie przystoi Prorokowi oraz tym, którzy wierzą, aby prosili u Allacha o przebaczenie dla bałwochwalców, nawet gdyby ci byli ich krewnymi, po tym jak stało się dla nich jasne, iż są oni towarzyszami Piekła.

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَ الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اَنْ يَّسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ
وَلَوْ كَانُوٓا اُولِي قُرْبٰى مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُمْ
اَصْحٰبُ الْجَحِيمِ ﴿١١٣﴾

114. Prośba Abrahama o przebaczenie dla jego ojca była spowodowana jedynie tym, że on mu to obiecał,[1220] lecz kiedy stało się dlań jasne, że ten był wrogiem Allacha, odciął się od niego. [c]Zaprawdę, Abraham był najczulszego serca i był człowiekiem cierpliwym.

وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ اِبْرٰهِيمَ لِاَبِيهِ اِلَّا عَنْ مَّوْعِدَةٍ
وَّعَدَهَآ اِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهٗٓ اَنَّهٗ عَدُوٌّ لِّلّٰهِ تَبَرَّاَ مِنْهُ
اِنَّ اِبْرٰهِيمَ لَاَوَّاهٌ حَلِيمٌ ﴿١١٤﴾

115. Allach nie spowodowałby, aby lud zboczył z drogi po tym, jak On go prowadził aż nie unaoczni im tego, przed czym powinni się chronić. Zaprawdę, Allach dobrze zna wszystkie rzeczy.

وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ اِذْ هَدٰىهُمْ
حَتّٰى يُبَيِّنَ لَهُمْ مَّا يَتَّقُونَ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

116. Zaprawdę, [d]to do Allacha należy Królestwo Niebios i ziemi. On daje życie i przynosi śmierć. Wy zaś nie macie żadnego przyjaciela ani pomocnika poza Nim.

اِنَّ اللّٰهَ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ يُحْيٖ
وَيُمِيتُ وَمَا لَكُمْ مِّنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ
وَّلِيٍّ وَّ لَا نَصِيرٍ ﴿١١٦﴾

[a]33,36. [b]3,105, 111, 115; 7,158; 9,71; 31,18.
[c]19,48; 26,87; 60,5. [d]11,76; 39,45; 57,3.

1220. Patrz 19,48.

117. Allach z pewnością zwrócił się z litością[1221] do Proroka i do Emigrantów oraz Pomocników, którzy poszli za nim w godzinie niedoli[1222] po tym, jak serca pewnej ich grupy niemal odeszły od obowiązku. On ponownie zwrócił się do nich z litością. Zaprawdę, On jest dla nich Współczujący, Litościwy.

لقد تاب الله على النبي والمهاجرين والانصار
الذين اتبعوه في ساعة العسرة من بعد ما
كاد يزيغ قلوب فريق منهم ثم تاب عليهم
انه بهم رءوف رحيم ﴿١١٧﴾

118. On zwrócił się również z litością do tych trzech[1223], którzy przypadkiem zostali [a]z tyłu aż do czasu, kiedy ziemia stała się dla nich zbyt mała w całej swej wielkości i ich dusze także stały się zbyt małe, i przekonali się, że nie ma ucieczki do nikąd poza Allachem. Wówczas On zwrócił się do nich z litością, aby oni powrócili do Niego. Zaprawdę, to Allach często powraca ze współczuciem i jest Litościwy.

وعلى الثلاثة الذين خلفوا حتى اذا ضاقت عليهم الارض بما
رحبت وضاقت عليهم انفسهم وظنوا ان لا ملجا
من الله الا اليه ثم تاب عليهم ليتوبوا ان الله
هو التواب الرحيم ﴿١١٨﴾ ع

119. O wy, którzy wierzycie! [b]Okazujcie bojaźń przed Allachem i bądźcie wraz z prawdomównymi.

يايها الذين امنوا اتقوا الله وكونوا مع الصدقين ﴿١١٩﴾

[a]9,106. [b]3,103; 5,36; 39,11; 57,29.

1221. Słowo Tāba oznacza także „obdarzenie kogoś łaską lub bycie wobec niego łaskawym", bowiem w przypadku Świętego Proroka i jego wiernych następców nie było okazji do przebaczania, lub do nagradzania.

1222. Ponieważ była to „godzina niedoli" dla muzułmanów, wyprawa do Tabūk słusznie nazywana jest *Ghazwat al-'Usrah*, czyli wyprawa niedoli.

1223. Ka'b bin Mālik, Hilāl bin Umayyah oraz Murārah bin Rabī'ah (9,106). Byli to wierni muzułmanie, lecz nie przyłączyli się do wyprawy do Tabūk i dlatego po powrocie do Medyny Święty Prorok nakazał całkowity ich ostracyzm społeczny, a nawet, by ich oddzielono od ich żon. Trwali w takiej sytuacji przez pięćdziesiąt dni, kiedy to po okazaniu szczerej skruchy wybaczono im. Bez zahamowań wyznali swoją winę i nie usprawiedliwiali się. Żałowali „do czasu, kiedy ziemia była dla nich za mała" (Bukhārī, rozdz. o Maghāzī).

120. Nie było właściwym ze strony ludu Medyny oraz tych otaczających go spośród Arabów pustyni, żeby pozostawali z tyłu poza Posłańcem Allacha lub żeby wyżej cenili swoje własne życie nad życie jego. Jest tak ponieważ nie ogarnia ich ani pragnienie, ani zmęczenie, ani głód na drodze Allacha, ani nie wchodzą na ścieżkę, co rozwściecza niewiernych, ani nie zyskują przewagi nad wrogiem, lecz jest zapisane dla nich dobre dzieło z powodu tego. Zaprawdę, Allach nie cierpi nagrody tych, którzy czynią dobro, aby byli straceni.

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ
أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ
نَفْسِهِ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا
مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطَئُونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ
الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَيْلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ
عَمَلٌ صَالِحٌ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢٠﴾

121. A oni nie wydają żadnej sumy, małej czy wielkiej, ani nie przekraczają doliny, lecz to jest im zapisane, pośród ich dobrych dzieł, że [a]Allach da im najlepszą z nagród za to, co czynili.

وَلَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ
وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٢١﴾

122. [b]Nie jest możliwym, aby wierni wyruszyli wszyscy razem. Dlaczego zatem jedna ich grupa nie wyruszy, aby zapoznali się dobrze [1224] z religią i aby ostrzegli swój lud, kiedy doń powrócą, by strzegł się przed złem?

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً ۚ فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ
كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ
وَلِيُنْذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ
يَحْذَرُونَ ﴿١٢٢﴾

123. O wy, którzy wierzycie! [c]Walczcie z tymi niewiernymi, którzy są blisko[1225] was i [d]niechaj odnajdą w was twardość. I wiedzcie, że Allach jest wraz ze sprawiedliwymi.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ
وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٢٣﴾

[a]16,97-98; 24,39; 39,36. [b]3,105. [c]2,191. [d]48,30.

1224. Ponieważ słabość w wierze i w czynieniu dobrych uczynków jest wynikiem braku prawdziwej wiedzy i wyuczenia, werset ten mówi o sposobach usuwania takiej słabości. Arabowie z pustyni nie znali nauk Islamu (9,97). Werset ten sugeruje pewną praktyczną metodę instruowania ich i nauczania ich zasad i dogmatów Wiary.

1225. Odnosi się do hipokrytów, którzy żyli wśród muzułmanów i mieszali się z nimi. Muzułmanie mieli nakaz walczenia z nimi jako klasą, a nie z poszczególnymi ludźmi. Walka ta miała być prowadzona poprzez eksponowanie ich złych poczynań i hipokrytycznych postępków, powiadamiając o nich Świętego Proroka.

124. Kiedykolwiek zsyłana jest jakaś Sura, są wśród nich tacy, którzy powiadają: „Którego z was Sura ta wzmocniła w wierze?" Jeśli jednak chodzi o tych, [a]którzy wierzą, ona wzmacnia ich wiarę i radują się.

وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ
هَٰذِهِ إِيمَانًا ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَزَادَتْهُمْ إِيمَانًا
وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٤﴾

125. Lecz jeśli chodzi o [b]tych, w sercach których panuje choroba, dodaje ona więcej nieczystości do ich nieczystości obecnej i oni umierają, będąc niewiernymi.

وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا
إِلَىٰ رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿١٢٥﴾

126. Czy oni nie widzą, że są wypróbowywani każdego roku raz lub dwa razy? [1226] A jednak nie okazują skruchy, ani nie biorą sobie tego do serca.

أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَرَّةً أَوْ
مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾

127. I kiedy tylko objawiana jest jakaś Sura, [c] spoglądają po sobie, mówiąc: „Czy ktoś widzi?" Potem odwracają się. [d] Allach odwrócił ich serca, ponieważ są ludem, który nie zrozumie.

وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ نَظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ هَلْ
يَرَاكُمْ مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ انْصَرَفُوا ۚ صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٢٧﴾

128. Zaprawdę, przybył do was Posłaniec spośród was samych; żalem napawa go to, że moglibyście napytać sobie biedy. On żarliwie pragnie waszego dobra, a [e]wobec wiernych jest on szczególnie współczujący i litościwy.[1227]

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا
عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ
رَحِيمٌ ﴿١٢٨﴾

129. Jeśli jednak odwrócą się, powiedz: [f]„Allach mi wystarcza. Nie ma boga poza Nim. W Nim pokładam zaufanie, On jest bowiem Panem potężnego Tronu."

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ۖ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾

[a]8,3. [b]2,11. [c]24,64. [d]61,6. [e]9,61. [f]39,39; 21,33; 23,117; 27,27; 40,16.

1226. Werset ten stanowi pomoc w wyjaśnianiu 9,101.

1227. Werset ten może stosować się zarówno do wiernych, jak i do niewierzących – raczej do tych pierwszych – gdzie pierwsza część dotyczy niewierzących, zaś końcowa do wiernych. Do niewiernych powiada ten werset tak: „Żalem napawa Proroka widok waszych kłopotów, to znaczy, chociaż na różne sposoby prześladujecie go, mimo to jego serce jest tak pełne mleka dobroci ludzkiej, że żadne prześladowania z waszej strony są w stanie napełnić go goryczą wobec was i chęcią życzenia wam tego, co najgorsze. Prorok jest tak dobry i współczujący wobec was, że nie może znieść, jak odwracacie się od drogi sprawiedliwości i przez to ściągacie na siebie kłopoty". Do wiernych werset ten powiada tak: „Prorok jest pełen miłości, współczucia i litości dla was, to znaczy, w radości dzieli się z wami waszymi smutkami i niepowodzeniami. Ponadto jako miłujący ojciec traktuje was z niezwykłą dobrocią i litością".

ROZDZIAŁ 10

YŪNUS

(Objawiony przed Hijrah)

Data i miejsce objawienia

Sura ta została objawiona w Mekce w późnym okresie mekkańskim, to znaczy w ostatnich czterech lub pięciu latach pobytu Świętego Proroka w tym mieście. Niektórzy komentatorzy przypisują niektóre jej wersety okresowi pobytu w Medynie, lecz ich opinie nie opierają się na danych historycznych. Wydaje się, że wyciągnęli oni swoje wnioski tylko na podstawie tematyki tych wersetów. Sura ta zaczerpnęła swój tytuł z wersetu 99.

Temat

Zastanawiając się nad treścią Koranu, zauważamy, że nie tylko wersety łączą się między sobą tematycznie, ale i całe sury wykazują subtelny związek między sobą. Ponadto niektóre grupy sur Koranu łączą się tematycznie z innymi grupami. Tak zatem cały Koran posiada określony i doskonały porządek. Poszczególne jego rozdziały wiążą się ze sobą na więcej niż jeden sposób. I kiedy rozpatruje się ich porządek i układ, nie ma wątpliwości, że Koran jest wielkim cudem wysławiania się. Obecna sura w trojaki sposób łączy się z rozdziałem poprzednim. Po pierwsze, stanowi ona kontynuację poprzedniego rozdziału. W końcowej części poprzedniej sury poruszane były dwa tematy: (a) objawienie księgi i jej odrzucenie (9,127); (b) przyjście Posłańca Bożego i korzyści płynące z przyjęcia go (9,128). Ten sam temat jest kontynuowany w tej surze. Wspomina ona o znaczeniu Księgi (10,2) i odsyła ją do Posłańca Bożego (10,3). Po drugie, sura ta kończy temat sury poprzedniej. W tamtym rozdziale, który nie jest właściwie rozdziałem oddzielnym, ale jest częścią rozdziału 8, wspomina się, że nadszedł już czas wielkości i wspaniałości Islamu oraz że obietnice Boże miały się spełnić w całej ich chwale i wielkości. Przez to napomina się wiernych, aby dokonywali oczyszczenia swych serc, aby ich skrucha została przyjęta. Ponieważ mogły powstać wątpliwości co do tego, że z powodu wielkości grzechów skrucha niektórych ludzi nie zostanie zaakceptowana, w tym Rozdziale podkreśla się fakt, że łaska Boża obejmuje i zmienia wszystko, choć aby ją zyskać, potrzebna jest najwyższa forma skruchy. Po trzecie, wszystkie Rozdziały Koranu, począwszy od 2, a kończąc na 9 (których jest właściwie siedem, bowiem jak powiedziano wcześniej, Rozdział 9 nie jest rozdziałem oddzielnym, lecz tyko częścią rozdziału 8, i był napisany oddzielnie tylko z powodu szczególnego znaczenia jego tematu), dotyczą jednej grupy tematycznej, podczas gdy od tego rozdziału wprowadzona zostaje nowa grupa tematyczna, która kończy się w Rozdziale 18. Ta druga grupa dotyczy tematu zupełnie innego i odrębnego, choć łączy się on blisko z tematem tej pierwszej grupy. W pierwszej grupie ustala się prawdę Islamu w odniesieniu do Świętego Proroka i jego dzieła oraz apeluje się o przyjmowanie Islamu w świetle jego najwyższych zasad, wspaniałości nauk, wielkości wiedzy duchowej prezentowanej tym, którzy jej poszukują, mądrości leżącej u podstaw nauk i niezwykłego wpływu na ludzi. W drugiej grupie (Rozdziały 10-18) akcentuje się potrzebę Proroctwa, znaczenie religii i przedmiot przyjścia Świętego Proroka, nawiązując szczególnie do kryteriów i cech Proroctwa, twierdzeń i historii poprzednich Proroków oraz argumentów opartych na i wspieranych przez rozum ludzki i zdrowy rozsądek.

Tak zatem temat obu tych grup wiąże się blisko i jest ze sobą powiązany. Jedyna różnica polega na tym, że podczas gdy w pierwszej grupie nawiązuje się do proroctw poczynionych w czasie nadejścia Świętego Proroka lub które były poczynione przez Proroków poprzednich i spełnione we właściwym czasie – niosą w ten sposób świadectwo prawdzie Świętego Proroka. W drugiej grupie prawda Islamu jest wyjaśniona w odniesieniu do jej własnych zasług i na podstawie kanonów Proroctwa.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [b]Alif Lām Rā.[1228] [c]Tamte[1229] to wersety Księgi, pełnej mądrości.[1230]

الٓرٰ تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ الْحَكِيْمِ ②

3. [d]Zastanawia ludzi to, że zesłaliśmy objawienie człowiekowi jednemu spośród nich, mówiąc: „Ostrzeż ludzkość i przekaż dobrą nowinę tym, którzy wierzą, aby zyskali sobie prawdziwą rangę[1231] szacunku u ich Pana". Niewierni powiadają: „Zaiste to najwyraźniej czarownik".[1231A]

اَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا اَنْ اَوْحَيْنَآ اِلٰى رَجُلٍ مِّنْهُمْ اَنْ
اَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَنَّ لَهُمْ قَدَمَ
صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالَ الْكٰفِرُوْنَ اِنَّ هٰذَا لَسٰحِرٌ
مُّبِيْنٌ ③

---

[a]Patrz 1,1. [b]11,2; 12,2; 13,2; 14,2; 15,2. [c]26,3; 27,2; 31,3. [d]7,64, 70; 50,3.

1228. Patrz 16.

1229. *Tilka* to zaimek wskazujący, użyty dla wskazania czegoś odległego. Mówi się, że słowo to jest użyte w odniesieniu do poprzednich Pism, które zawierały proroctwa dotyczące Koranu i które widziały spełnienie w wersetach Koranu. Według niektórych komentatorów Bóg ma u siebie całą Księgę wcześniej napisaną i właśnie z tej Niebiańskiej Księgi od czasu do czasu objawiał niektóre wersety i mówi się tutaj o tamtej pierwotnej Księdze Bożej. Natomiast według innych komentatorów zaimek ten określa oddalenie Koranu w stosunku do jego wysokiej rangi i ma on wyrażać wspaniałość wersetów Koranu.

1230. Słowa „pełna mądrości" wskazują na trzy różne cechy Koranu: (a) Jest on pełen mądrości, obejmuje podstawy wszelkiej wiedzy duchowej i wszczepia wszelkie prawdy; (b) zawiera nauki stosowne na wszelkie okazje i okoliczności; (c) przedstawia słuszny sąd we wszelkich różnicach religijnych.

1231. *Qadam* oznacza priorytet, rangę, podstawę. Mówi się *la-hū 'indī Qadamun*, czyli, u mnie jest siła lub ranga dla niego (Lane).

1231A. Werset ten wyciąga na światło dzienne ten ważny fakt, że ci, którzy ulegli moralnemu zepsuciu, tracą wszelkie poczucie szacunku dla samego siebie, jak i pewność siebie, ponieważ tutaj niewierni reprezentowani są jako tak zdeprawowani, że nie potrafią sobie wyobrazić, żeby ktokolwiek spośród nich mógł przyjść im z pomocą i uratować ich z bagna zepsucia, w które wpadli oraz że tylko ktoś z zewnątrz jest w stanie zmienić ich warunki życia.

4. Zaprawdę, waszym Panem jest Allach, który stworzył [a]niebiosa i ziemię w sześciu okresach,[1232] a potem [b]zasiadł[1232A] pewnie na Tronie.[1233] [c]On rządzi wszystkim.[1234] Nie ma [d]wstawiennika u niego, chyba że na to zezwoli. Oto Allach, wasz Pan, więc czcijcie Go. Czy zatem zapamiętacie?

إِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ فِيْ
سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مَا
مِنْ شَفِيْعٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِذْنِهٖ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ
فَاعْبُدُوْهُ أَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ④

5. [e]Do Niego wszyscy powrócicie. Obietnica Allacha jest prawdziwa. Zaprawdę, [f]On daje początek stworzeniu, a potem je powtarza, żeby nagrodzić tych, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki każdemu wedle jego zasług. A jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą, otrzymają do picia wrzątek i bolesną karę, ponieważ nie uwierzyli.

إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيْعًا وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا إِنَّهٗ يَبْدَؤُا
الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ لِيَجْزِيَ الَّذِيْنَ آمَنُوْا وَعَمِلُوا
الصّٰلِحٰتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ
حَمِيْمٍ وَّعَذَابٌ أَلِيْمٌ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ⑤

[a]7,55; 11,8; 26,60; 32,5. [b]13,3; 20,6; 32,5. [c]32,6. [d]2,256; 32,5. [e]6,165; 11,5; 39,8. [f]10,35; 27,65; 29,20; 30,12, 28.

1232. Patrz 984.

1232A. Patrz 984.

1233. Słowo *'Arsh* reprezentuje najwyższe atrybuty Boga, które są Jego wyłącznymi prerogatywami. Atrybuty te manifestują się poprzez Boży atrybut podobieństwa, który został opisany w 69,18 jako „filary Tronu Bożego". Patrz 986.

1234. Słowa „rządzi wszystkim" wskazują na stworzenie wszechświata i środki, których Bóg używa do wypełniania swoich nakazów i dzięki którym manifestuje swoją Wolę.

1235. Nie tylko po śmierci człowiek otrzyma nowe życie, w którym jego czyny na tym świecie będą osądzone i nagrodzone. Również i w tym życiu po jednym pokoleniu ludzi przychodzi następne, tak że dobre uczynki jednego nie są tracone i mogą być wykorzystane przez następne. *Sālihāt*, oprócz oznaczania dobrych i sprawiedliwych uczynków, znaczy: uczynki zgodne z wymogami specyficznych okoliczności.

6. [a]On jest tym, który spowodował, że słońce promieniuje wspaniałym światłem[1236], a księżyc odbija ten blask, oraz naznaczył mu odpowiednie stadia, byście [b]poznali liczenie lat oraz liczenie[1237] czasu. Allach stworzył ten system zgodnie z wymaganiami prawdy. On wyjaśnia Znaki ludowi, który posiada wiedzę.

هُوَ الَّذِيْ جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَآءً وَّالْقَمَرَ نُوْرًا وَّ
قَدَّرَهٗ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوْا عَدَدَ السِّنِيْنَ وَالْحِسَابَ ؕ مَا
خَلَقَ اللّٰهُ ذٰلِكَ اِلَّا بِالْحَقِّ ۚ يُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ
يَّعْلَمُوْنَ ۝

7. Zaprawdę, [c]w przemienności nocy i dnia oraz we wszystkim, co Allach stworzył na niebie i ziemi, są Znaki dla ludu bogobojnego.[1238]

اِنَّ فِي اخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللّٰهُ فِي
السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَّقُوْنَ ۝

[a]25,62; 71,17. [b]17,13. [c]2,165; 3,191; 23,81.

1236. *Diyā'* oznacza: światło; światło jasne lub błyskotliwe. Słowo to jest synonimem *Nūr*, choć według niektórych ma nieco bardziej intensywne znaczenie niż *Nūr*. Niektórzy leksykologowie uważają, że *Diyā'* oznacza, promienie rozsiewane przez *Nūr*. Według innych *Diyā' oznacza, że światło, które istnieje nie samo z siebie, lecz dzięki innej rzeczy (np. dzięki księżycowi), czyli jest odbite (Lane i Aqrab). Wydaje się zatem, że jest tak: podczas gdy* Diyā' oznacza silne światło, *Nūr* jest terminem bardziej ogólnym, oznaczającym światło w przeciwieństwie do ciemności. Oto dlaczego *Nūr* jest jednym z imion Boga. Jest ono szersze i bardziej penetrujące, jak i trwalsze w swoim znaczeniu (Muhīt).

1237. Werset ten wskazuje na bardzo mądre prawo natury. Możemy oceniać rozmiar przestrzeni przebytej przez jakieś ciało jedynie na podstawie zmiany jego pozycji względem innych ciał. Bóg ustanowił stadia słońca i księżyca, abyśmy mogli odliczać czas. Innymi słowy, bóg spowodował ruch tych ciał niebieskich oraz wyznaczył stadia ich ruchu, aby poprzez obserwowanie ich ruchu można było wiedzieć, że minął określony okres czasu i że dalej posunęliśmy się z naszego punktu wyjścia. Wszelkie liczenie i wszystkie kalendarze zależne są od ruchów słońca i księżyca. Księżyc porusza się wokół ziemi i dzięki temu mamy możliwość odmierzania miesięcy. Ziemia porusza się wokół słońca oraz obraca się wokół własnej osi, co umożliwia nam odmierzanie lat i dni.

1238. W obecnym wersecie słowa „dla ludu bogobojnego" zastąpione zostały zwrotem „ludowi, który posiada wiedzę" w wersecie poprzednim. Dzieje się tak dlatego, że chociaż ten naturalny fenomen następstwa dnia i nocy znany jest nawet ignorantom, to tylko ludzie bojący się Boga mogą rzeczywiście duchowo skorzystać z pobożnego studiowania tych zjawisk. Podobnie ustanowienie różnych stadiów księżyca i słońca, do których odnosił się poprzedni werset, nie było tak łatwe do pojęcia i zrozumienia przez każdego człowieka. Dlatego też korzystać z tego mogą jedynie ci, którzy posiadają wiedzę. Ponadto fenomen następstwa dnia i nocy podobny jest do powstawania i upadków narodów. Po dniach ich dobrobytu i chwały przychodzą noce upadku i degradacji. Żaden naród nie cieszył się do tej pory stałą chwałą, tak jak żaden lud nigdy nie brnął stale poprzez ciemność degradacji i upadku. Ludzie mogą uczynić swój dzień dobrobytu długim, mogą też skrócić swoją noc upadku. W ich mocy leży także odłożenie czasu nadejścia nocy.

8. [a]Ci, którzy mają nadzieję[1239], że nie spotkają się z Nami i są zadowoleni z życia na tym świecie oraz ci, którzy nie zważają na Nasze Znaki -

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
وَاطْمَأَنُّوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيٰتِنَا غٰفِلُونَ ﴿٨﴾

9. Oto ci, których mieszkaniem jest Ogień z powodu tego, na co sobie zasłużyli.

أُولٰئِكَ مَأْوٰىهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩﴾

10. Jeżeli chodzi o tych, [b]którzy wierzą i spełniają dobre uczynki ich Pan będzie ich prowadził drogą sukcesu z powodu ich wiary. Poniżej[1240] nich będą przepływać strumienie w Ogrodach Szczęścia.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ
بِإِيمَانِهِمْ ۚ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهٰرُ فِي جَنّٰتِ
النَّعِيمِ ﴿١٠﴾

11. Ich modlitwa tam będzie taka: „Chwała Tobie, O Allachu!"[1241] a [c]ich wzajemnym tam pozdrowieniem będzie: „Pokój!" Zakończeniem ich modlitwy będzie: „Wszelka chwała należy się Allachowi, Panu światów".

دَعْوٰىهُمْ فِيهَا سُبْحٰنَكَ اللّٰهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلٰمٌ ۚ
وَآخِرُ دَعْوٰىهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِينَ ﴿١١﴾

[a]10,12, 46; 25,22. [b]2,278; 4,176; 13,30; 14,24; 22,15, 24. [c]14,24; 36,59.

1239. Studiowanie natury ludzkiej ujawnia ważny fakt, a mianowicie, że wszelki postęp ludzki ograniczony jest instynktami nadziei i strachu. Nasze najlepsze wysiłki inspirowane są jednym z tych dwóch instynktów. Niektórzy ludzie ciężko pracują i pocą się, mając nadzieję na osiągnięcie czegoś i na wielkość. Inni pracują powodowani strachem. Obecny werset apeluje do obu tych kategorii ludzi, wykorzystując słowo Rajā, które oznacza: miał nadzieję; bał się (Lane).

1240. Słowo *taht* (poniżej) jest tutaj użyte w przenośni i oznacza podporządkowanie się. W tym sensie tego słowa zwrot „poniżej nich" oznaczałby, że mieszkańcy Nieba będą panami i właścicielami jego potoków, a nie tylko ich użytkownikami czy dzierżawcami.

1241. Gloryfikacja Boga będzie spontaniczna i instynktowna, ponieważ w Niebie rzeczywistość rzeczy stanie się dla ludzi widoczna i uświadomią sobie oni, że każde dzieło Boże wspiera się na wielkiej mądrości. To uświadomienie sobie spowoduje, że instynktownie będą wykrzykiwać „Chwała Tobie, Allachu". Werset ten wskazuje także na fakt, że ostateczny koniec ludzi wiernych jest zawsze szczęśliwy. Dają oni wyraz swojej radości, głosząc chwałę Boga.

12. [a]Gdyby Allach przyśpieszył ludziom złe konsekwencje ich poczynań, tak jak oni chcialiby przyśpieszyć dobre,[1242] koniec okresu ich życia już by nastąpił. Lecz [b]My pozostawiamy tych, którzy nie oczekują spotkania z Nami, by błądzili w swym grzechu.

وَلَوْ يُعَجِّلُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ
لَقُضِيَ إِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ فَنَذَرُ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَآءَنَا
فِيْ طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُوْنَ ﴿١٢﴾

13. [c]Kiedy człowiek wpada w tarapaty, wzywa Nas, leżąc na boku, siedząc lub stojąc, lecz kiedy My odsuwamy od niego jego kłopoty, on idzie swoją drogą jakby nigdy Nas nie wzywał, abyśmy odsunęli od niego trudności, które go spotkały. Jest tak, że poczynania lekkomyślnych są w ich oczach uczciwe.

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنْبِهٖٓ أَوْ قَاعِدًا
أَوْ قَآئِمًا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهٗ مَرَّ كَأَنْ لَّمْ يَدْعُنَآ
إِلٰى ضُرٍّ مَّسَّهٗ كَذٰلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِيْنَ مَا كَانُوْا
يَعْمَلُوْنَ ﴿١٣﴾

14. I [d]zniszczyliśmy wiele pokoleń[1243] przed wami, kiedy źle postępowały, a przybywał do nich Posłaniec z wyraźnymi Znakami, lecz oni nie wierzyli. Zatem odpłacamy ludziom winnym.

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُوْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوْا
وَجَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ وَمَا كَانُوْا لِيُؤْمِنُوْا
كَذٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِيْنَ ﴿١٤﴾

15. Potem [e]uczyniliśmy was ich spadkobiercami na ziemi po nich, aby zobaczyć, jak będziecie postępować.

ثُمَّ جَعَلْنٰكُمْ خَلٰٓئِفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ
كَيْفَ تَعْمَلُوْنَ ﴿١٥﴾

[a]17,12. [b]Patrz 10,8. [c]30,34; 39,9, 50. [d]6,7; 20,129; 32,27. [e]2,31; 7,130.

1242. Słowo *Khair* oznacza bogactwo (Lane), przez co werset ten mówi, że niewierni kierują całą swoją energię na zdobywanie bogactwa, a całkiem zaniedbują Boga. Ich postępowanie powoduje, że zawładnęło nimi całkowicie zło. Bóg jednak nie spieszy się z wymierzeniem kary. Gdyby Bóg tak samo spieszył z się z karą, jak oni zasługują na to swoim postępowaniem, to już od dawna byliby zniszczeni. Jeśli słowo *Khair* potraktować jako znaczące „dobro", tak jak w tekście, werset ten oznaczałby, że gdyby Bóg spieszył się z wymierzaniem kary niewiernym za ich złe uczynki, tak jak spieszy się ze zsyłaniem dobra, to już byliby oni zniszczeni.

1243. Kara jest dwojakiego rodzaju: (1) Taka, która jest wynikiem przekroczenia praw natury, oraz (2) taka, kiedy narusza się prawa *Shari'ah*. Ta druga kategoria kar dotyczy ludzi, prowadzących niegodziwe życie lub kiedy pojawia się wśród nich Prorok, a oni go odrzucają i ustawiają na jego drodze najróżniejsze przeszkody. Kary tego typu znane są z pewnych cech. Druga klasa kar, jak upadek i powstawanie narodów, jest wynikiem łamania normalnych praw natury.

16. I kiedy Nasze Znaki są recytowane tym, [a]którzy nie mają nadziei na spotkanie z Nami, powiadają oni: [b]„Przynieś Koran inny niż ten lub zmień go”. Powiedz: „Nie dla mnie jest zmienianie go samodzielnie. Ja [c]idę jedynie za tym, co zostało mi objawione. I rzeczywiście boję się, że jeśli nie okażę posłuszeństwa wobec mojego Pana, czeka mnie kara strasznego dnia”.[1244]

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ ۙ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ
لِقَاءَنَا ائْتِ بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَٰذَا أَوْ بَدِّلْهُ ۚ قُلْ مَا يَكُونُ
لِي أَنْ أُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَاءِ نَفْسِي ۖ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ
إِلَيَّ ۖ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٦﴾

17. Powiedz: „Gdyby Allach tego zapragnął, nie recytowałbym go wam ani On sam nie pozwoliłby go wam poznać. Naprawdę żyłem między wami na długo przedtem. Czyż zatem nie rozumiecie?”[1245]

قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرَاكُمْ بِهِ ۖ
فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِنْ قَبْلِهِ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾

18. [d]Kto zatem jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, kto wymyśla kłamstwo przeciwko Allachowi lub kto traktuje Jego Znaki jak kłamstwo? Zaprawdę, winnym nigdy nie będzie się dobrze wiodło.[1246]

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ۚ
إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٨﴾

[a]Patrz 10,8. [b]17,74. [c]6,51; 7,204; 46,10. [d]6,22; 11,19; 61,8.

1244. „Kara strasznego dnia” oznacza nieszczęście narodowe.

1245. Werset ten zawiera niezawodne kryterium sprawdzania prawdy pretendenta do Proroctwa. Jeżeli życie Proroka przed jego deklaracją o Proroctwie prezentuje szczególnie wysoki standard prawdomówności, a między tym okresem i twierdzeniem o Proroctwie nie ma przerwy, w której można by oczekiwać, że odszedł on od tych wysokich norm moralnych, jego twierdzenie o Proroctwie należy uznać, jako twierdzenie człowieka wielce moralnego i prawdomównego. Oczywiście osoba utwierdzona w pewnym sposobie postępowania dzięki nawykom lub temperamentowi, potrzebuje wiele czasu na dokonanie w sobie większej zmiany na dobre lub złe. Jak zatem Prorok Islamu mógł zmienić się nagle w oszusta, skoro całe jego życie przed twierdzeniem o Proroctwie nacechowane było prawością?

1246. Werset ten ujawnia dwie prawdy wieczne: (a) Te osoby, które zmyślają kłamstwa o Bogu oraz te, które odrzucają i przeciwstawiają się Jego Posłańcowi, nigdy nie unikną kary Bożej. (b) Oszuści i fałszywi prorocy nie odniosą w swoich działaniach sukcesu.

19. I [a]czczą oni, zamiast Allacha, to, co ani im nie szkodzi, ani nie przynosi korzyści. I powiadają: „Oto nasi wstawiennicy u Allacha".[1247] Powiedz: [b]„Czy przypuszczacie, że poinformujecie Allacha o tym, czego On nie zna w niebiosach lub na ziemi? Chwała mu! Niechaj będzie wyniesiony wysoko ponad wszystko, co oni z Nim łączą.

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ
وَيَقُولُونَ هَٰؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِندَ اللَّهِ ۚ قُلْ أَتُنَبِّئُونَ
اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ ۚ سُبْحَانَهُ
وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٩﴾

20. [c]Ludzkość była jedną społecznością,[1247A] później zaś ludzie poróżnili się[1248] między sobą. [d]I gdyby nie słowo[1248A], które nadeszło od waszego Pana, postanowionoby już względem tego, w czym się różnili.

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا ۚ وَلَوْلَا
كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ
يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٠﴾

21. I powiadają: [e]„Dlaczego żaden Znak nie został mu zesłany od jego Pana?" Powiedz: „Wiedza o tym, co niewidzialne, jest wyłącznie u Allacha. Zatem czekajcie. Ja jestem z wami pośród tych, którzy czekają".[1249]

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ ۖ فَقُلْ إِنَّمَا
الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُنتَظِرِينَ ﴿٢١﴾ ع

[a]16,74; 22,72; 29,18. [b]49,17. [c]2,214. [d]11,111; 20,130; 41,46. [e]6,38.

1247. Prawdziwy powód *Shirk* (bałwochwalstwa) leży w niepowodzeniu bałwochwalców w zrozumieniu obiektu i celu ich stworzenia. *Mushrik* (bałwochwalca) posiada fałszywą koncepcję osoby i atrybutów Boga, a także własnych, danych mu przez Boga, zdolności i możliwości. Jest bezsensownie przekonany, że nie może mieć dostępu do Boga bez pomocy jakiegoś wstawiennika oraz że Bóg nie może zniżyć się na tyle, by samemu do niego przyjść bez jakiegoś medium tych, którzy już osiągnęli Jego bliskość. Islam zdecydowanie przeciwstawia się obu tym poglądom.

1247A. Są oni zjednoczeni w niegodziwości i opozycji wobec Proroków Bożych. Patrz także 254.

1248. Słowa te mogą mieć jedno lub wszystkie z poniższych znaczeń: (a) Bóg obdarzył człowieka zdolnością odnajdowania właściwej drogi i kierował nim poprzez objawione kierownictwo, lecz człowiek porzucił tę drogę i popadł w błąd. (b) Ludziom zawsze jest pokazywana właściwa droga przez Posłańców Bożych, lecz ludzie stale różnią się między sobą. (c) W swej opozycji względem Posłańców Bożych niewierni zawsze przyjmują tę samą taktykę i przez to tworzą jedną społeczność. Przez wszystkie epoki przeciwstawiali się oni Prorokom Bożym i nie zgadzali się z nimi. Patrz 255.

1248A. Nawiązuje się tutaj do „Moja litość obejmuje wszystkie rzeczy" (7,157).

1249. Werset ten zawiera skuteczną odpowiedź na żądanie niewiernych, aby nadeszła szybka kara. Powiada się, że Święty Prorok rzekł, iż to on, a nie oni, powinien być niecierpliwy z powodu opóźnienia nadejścia grożącej kary; bowiem to on właśnie jest przedmiotem szyderstw z powodu tego odłożenia kary. A skoro on cierpliwie czeka na wyrok Boży, to niby dlaczego oni nie mogliby czynić tego samego?

22. I [a]kiedy pozwalamy ludziom skosztować łaski po tym, jak dotknęło ich nieszczęście, wówczas – zważ! – [b]zaczynają knuć plany przeciwko Naszym Znakom.[1250] Powiedz: „Allach jest o wiele szybszy w planowaniu". Zaprawdę, Nasi posłańcy zapisują wszystko, co planujecie.

وَإِذَآ أَذَقْنَا ٱلنَّاسَ رَحْمَةً مِّنۢ بَعْدِ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُمْ
إِذَا لَهُم مَّكْرٌ فِىٓ ءَايَاتِنَا ۚ قُلِ ٱللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا ۚ إِنَّ
رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ ﴿٢٢﴾

23. On jest tym, Który umożliwia wam podróżowanie lądem i morzem do czasu, gdy [c]jesteście na pokładzie statków, a one płyną wraz z nimi w lekkim wietrze i radują się, spada na nie gwałtowny wiatr i spadają na nie fale ze wszystkich stron i oni myślą, że już jest po nich, wówczas wołają do Allacha w szczerym podporządkowaniu się Mu, mówiąc: „Jeśli wybawisz nas z tego, z pewnością będziemy spośród wdzięcznych".[1251]

هُوَ ٱلَّذِى يُسَيِّرُكُمْ فِى ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ ۖ حَتَّىٰٓ إِذَا كُنتُمْ
فِى ٱلْفُلْكِ وَجَرَيْنَ بِهِم بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرِحُوا۟ بِهَا
جَآءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَآءَهُمُ ٱلْمَوْجُ مِن كُلِّ
مَكَانٍ وَظَنُّوٓا۟ أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ ۙ دَعَوُا۟ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ
لَهُ ٱلدِّينَ لَئِنْ أَنجَيْتَنَا مِنْ هَٰذِهِۦ لَنَكُونَنَّ مِنَ
ٱلشَّٰكِرِينَ ﴿٢٣﴾

24. Lecz [d]kiedy On ich wybawia – patrz! – zaczynają grzesznie dopuszczać się występku na ziemi. O wy, ludzie, [e]wasze występki w poszukiwaniu przyjemności życia doczesnego skierowane są wyłącznie przeciwko wam samym. Wtedy do Nas powrócicie, a My poinformujemy was o tym, co zwykliście byli czynić.

فَلَمَّآ أَنجَىٰهُمْ إِذَا هُمْ يَبْغُونَ فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ ۗ
يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلَىٰٓ أَنفُسِكُم ۖ مَّتَٰعَ ٱلْحَيَوٰةِ
ٱلدُّنْيَا ۖ ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَنُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾

[a]30,37; 41,51, 52; 42,49. [b]8,31; 35,33. [c]17,67; 29,66; 31,33. [d]17,68; 31,33. [e]35,44.

1250. Łaska przychodzi od Boga, zaś wrogość jest wynikiem własnych złych uczynków człowieka.

1251. Tak jak przyjemna bryza zmienia się czasami w porywisty szkwał i powoduje wielkie szkody, podobnie dodatkowy czas oczekiwania, przyznany niewiernym, może stanowić preludium do ich zniszczenia. Aby uświadomić niewiernym tę oczywistą prawdę, zwraca się ich uwagę na wygody i niebezpieczeństwa podróży morzem.

25. [a]Podobieństwo życia doczesnego jest jak woda, którą My zsyłamy z chmur; potem miesza się z nią produkt ziemi, z której ludzie i bydło spożywają do czasu, kiedy ziemia przywdziewa na siebie swe ozdoby i wygląda przepięknie, a jej właściciele sądzą, że mają nad nią absolutną władzę – wówczas [b]przybywa doń Nasz nakaz w nocy lub za dnia i traktujemy ją jak kosa, do gołej ziemi, tak jakby [c]jeszcze poprzedniego dnia nic na niej nie istniało.[1252] W ten sposób wyjaśniamy Znaki ludowi, który zastanawia się.

إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَآءٍ اَنْزَلْنٰهُ مِنَ السَّمَآءِ
فَاخْتَلَطَ بِهٖ نَبَاتُ الْاَرْضِ مِمَّا يَاْكُلُ النَّاسُ وَ
الْاَنْعَامُ ؕ حَتّٰٓى اِذَآ اَخَذَتِ الْاَرْضُ زُخْرُفَهَا وَ
ازَّيَّنَتْ وَظَنَّ اَهْلُهَآ اَنَّهُمْ قٰدِرُوْنَ عَلَيْهَآ ۙ اَتٰهَآ
اَمْرُنَا لَيْلًا اَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنٰهَا حَصِيْدًا كَاَنْ لَّمْ تَغْنَ
بِالْاَمْسِ ؕ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ﴿٢٥﴾

26. A [d]Allach zachęca do mieszkania w spokoju,[1253] jak i prowadzi tych, których sobie upodobał, ku prostej drodze.

وَاللّٰهُ يَدْعُوْٓا اِلٰى دَارِ السَّلٰمِ ؕ وَيَهْدِيْ مَنْ يَّشَآءُ
اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٢٦﴾

27. [e]Dla tych, którzy czynią dobro, będzie najlepsza[1254] nagroda i jeszcze więcej błogosławieństw.[1255] I [f]ani ciemność, ani sromota nie zakryje ich twarzy. To ci, którzy są mieszkańcami Nieba, w nim zamieszkają.

لِلَّذِيْنَ اَحْسَنُوا الْحُسْنٰى وَزِيَادَةٌ ؕ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوْهَهُمْ
قَتَرٌ وَّلَا ذِلَّةٌ ؕ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ۚ هُمْ فِيْهَا
خٰلِدُوْنَ ﴿٢٧﴾

[a]18,46. [b]3,118. [c]11,69. [d]6,128. [e]50,36. [f]75,23, 24.

1252. Morał z tej przypowieści jest taki, że kiedy narody staną się dumne i próżne i będą życie traktować lekko, rozpocznie się ich schyłek i napełnią się one żalem.

1253. *Salām* oznacza: bezpieczeństwo; nietykalność lub nieposiadanie błędów i uchybień, niedoskonałości, wad; lub też oznacza to słowo: pokój; posłuszeństwo; Niebo. *Salām* to również jedno z imion Boga (Lane).

1254. *Al-Husnā* oznacza szczęśliwe zakończenie; zwycięstwo; rześkość i aktywność. Całe to zdanie oznaczałoby zatem, (1) że wierni dojdą do szczęśliwego zakończenia; (2) że osiągną sukces oraz (3) że Bóg uczyni ich rześkimi i aktywnymi.

1255. Słowo *Ziyādah* (jeszcze więcej) oznacza, że wierni jako swoją nagrodę będą mieli samego Boga, zaś słowo al-Husnā (które oznacza także oblicze Boga) potwierdza ten wniosek.

28. A jeśli chodzi o tych, którzy dopuszczają się złych postępków, [a]kara zła będzie ich podobieństwem, a [b]sromota pokryje ich twarze. Nie będą mieli nikogo, kto mógłby uchronić ich przed Allachem. A będą wyglądać tak, jakby ich twarze pokryły ciemne plamy nocy.[1256] To oni są mieszkańcami Ognia, w nim zamieszkają.

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَ
تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ مَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ كَأَنَّمَا
أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطَعًا مِنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧﴾

29. I przypomnij sobie dzień, [c]kiedy ich wszystkich zbierzemy razem, potem powiemy tym, którzy łączyli z Nami innych bogów: „Zostańcie na swoich miejscach, wy i wasi bogowie". Potem oddzielimy ich bardzo od siebie, a ich bogowie powiedzą: [d]„Zaiste, to rzeczywiście nie byliśmy my, których czciliście".

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا
مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَاؤُكُمْ فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ
شُرَكَاؤُهُمْ مَا كُنْتُمْ إِيَّانَا تَعْبُدُونَ ﴿٢٨﴾

30. „Zatem Allach teraz wystarczy jako Świadek pomiędzy nami i wami. [e]Zaiste nie byliśmy świadomi waszej czci".

فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِنْ كُنَّا عَنْ
عِبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ ﴿٢٩﴾

[a]42,41. [b]68,44; 75,25; 80,41, 42; 88,3, 4. [c]6,23; 46,7. [d]16,87; 28,64. [e]46,6.

1256. Werset ten zawiera kilka istotnych prawd: (a) Podczas gdy nagroda dobra jest wieloraka (patrz poprzedni werset), to nagroda za zło jest tylko tym samym, co ono. (b) Ci, którzy łamią prawo Boże, przestają być inspirowani wspaniałymi ideałami i szlachetnymi ambicjami oraz stają się bardziej naśladowcami innych, tracąc całą swoją inicjatywę i nigdy nie aspirując do roli przywódcy ludzi. (c) Upadłszy w ten sposób i ściągnąwszy na siebie gniew Boży, stracili Jego następcę. (d) Niegodziwości i odstępstwa tych, co czynią zło, nie mogą długo pozostawać w ukryciu i wcześniej lub później wychodzą na jaw.

31. [a]Każda dusza uświadomi sobie[1257] to, co wysłała przed sobą. A zostaną na powrót przyprowadzeni do Allacha, ich Prawdziwego Pana, a wszystko, co zwykli byli zmyślać, zostanie im porzucone.

هُنَالِكَ تَبْلُوا كُلُّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ وَرُدُّوا إِلَى اللَّهِ
مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٣٠﴾

32. Powiedz: [b]„Kto dostarcza wam pożywienie z nieba i ziemi? Lub kim jest ten, kto ma władzę nad uszami i oczami? I [c]kto czyni żywe z martwego a martwe z żywego? I [d]kto zarządza[1258] wszystkimi sprawami?" Powiedzą: „Allach". Wówczas rzeknij: „Czyż zatem nie będziecie u Niego szukać schronienia?"

قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّن يَمْلِكُ
السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَن يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ
وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَن يُدَبِّرُ الْأَمْرَ
فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣١﴾

33. Taki jest Allach, wasz Prawdziwy Pan. Cóż zatem jest innego niż prawda, jeśli nie błąd? W jaki zatem sposób odwracani jesteście od prawdy?

فَذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا
الضَّلَالُ فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ ﴿٣٢﴾

34. [e]Takim jest słowo twego Pana udowodnione jako prawdziwe przeciwko tym, którzy się buntują, iż nie wierzą.

كَذَٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا
أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾

[a]86,10. [b]27,65; 34,25; 35,4. [c]3,28; 6,96. [d]10,4. [e]10,97; 40,7.

1257. Nie jest człowiekowi dane pełne zrozumienie i uświadomienie całej rzeczywistości rzeczy tego świata. Dopiero w przyszłym świecie zasłona zostanie zrzucona ze wszystkiego i prawdziwa natura rzeczy wyjdzie na światło dzienne.

1258. W wersercie tym spotykamy się z pięknym i inteligentnym porządkiem. Zaczyna się on od odniesienia do środków egzystencji, które są sposobem zachowania życia fizycznego. Następnie werset ten mówi o organach wzroku i słuchu, które są narzędziami nabywania mądrości i wiedzy. Później werset ten mówi o systemie życia i śmierci, wskazując na ludzkie pobudki do działania, które zazwyczaj zaczynają funkcjonować po nabyciu pewnej porcji mądrości i zrozumienia. Na koniec werset ten mówi o zarządzaniu sprawami, które jest konieczne, jeśli ktoś zaczyna mieć władzę działania. *Tadbīr* oznacza tutaj prowadzenie sprawy w sposób uporządkowany oraz zachowywanie właściwej równowagi pomiędzy różnymi aktami. Krótko mówiąc, wszystkie te środki, które są potrzebne do osiągnięcia celu życia ludzkiego, są tutaj wymienione we właściwej kolejności.

35. Powiedz: „Czy jest taki wśród waszych bogów, który daje początek stworzeniu, a potem je powtarza?" Powiedz: „Jedynie Allach jest tym, Który daje początek stworzeniu, a potem je powtarza.[1259] Dokąd zatem jesteście odwracani?"

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَّنْ يَّبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ
يُعِيْدُهٗ ؕ قُلِ اللّٰهُ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ فَاَنّٰى
تُؤْفَكُوْنَ ﴿۳۵﴾

36. Powiedz: „Czy jest taki wśród waszych bogów, który prowadzi do prawdy?" Powiedz: „Jedynie Allach jest tym, Który prowadzi do prawdy. Czy zatem ten, Który prowadzi do prawdy jest bardziej godny, by za Nim iść, niż ten, który sam nie znajduje drogi, jeśli nim nie pokierować? Co zatem z wami się dzieje? Jak sądzicie?"

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَّنْ يَّهْدِيْٓ اِلَى الْحَقِّ ؕ قُلِ
اللّٰهُ يَهْدِيْ لِلْحَقِّ ؕ اَفَمَنْ يَّهْدِيْٓ اِلَى الْحَقِّ اَحَقُّ
اَنْ يُّتَّبَعَ اَمَّنْ لَّا يَهِدِّيْٓ اِلَّآ اَنْ يُّهْدٰى ۚ فَمَا لَكُمْ
كَيْفَ تَحْكُمُوْنَ ﴿۳۶﴾

37. [b]A większość z nich idzie ledwie za przypuszczeniami. Zaiste, przypuszczenia nie czynią niczego przeciwko prawdzie.[1260] Zaprawdę, Allach jest Świadom tego, co czynią.

وَمَا يَتَّبِعُ اَكْثَرُهُمْ اِلَّا ظَنًّا ؕ اِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِيْ
مِنَ الْحَقِّ شَيْـًٔا ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌۢ بِمَا يَفْعَلُوْنَ ﴿۳۷﴾

38. I ten Koran nie jest taki, by mógł być stworzony przez kogokolwiek innego niż przez Allacha. Przeciwnie, [c]wypełnia on to objawienie, które jest przed nim oraz jest wyjaśnieniem doskonałego Prawa. Nie ma co do niego żadnych wątpliwości, iż pochodzi od Pana wszystkich światów.[1261]

وَمَا كَانَ هٰذَا الْقُرْاٰنُ اَنْ يُّفْتَرٰى مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ
وَلٰكِنْ تَصْدِيْقَ الَّذِيْ بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيْلَ الْكِتٰبِ
لَا رَيْبَ فِيْهِ مِنْ رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۳۸﴾

[a]10,5. [b]6,117; 10,67; 53,29. [c]12,112; 16,90.

1259. Prawdziwą próbą dla stwórcy jest zdolność reprodukowania tego, co już wcześniej stworzył. Inaczej twierdzenie może spotkać się z poważnym sprzeciwem i może być dokonane przez jakiegokolwiek oszusta. Przedstawiwszy ten test Boskości, werset ten pyta bałwochwalców, który z ich bożków jest autorem tego systemu stworzenia i reprodukcji, który funkcjonuje od samego stworzenia świata?

1260. Wierzenia i poglądy tych, którzy przypisują Bogu pomocników, rodzą się z fantazji i przypuszczeń, ponieważ ich tak zwane bóstwa nigdy nie dają im swojego kierowania.

1261. Werset ten podaje cztery sensowne powody, aby wykazać, że Koran jest objawionym Słowem Bożym; (a) Zajmuje się on takimi tematami, które znajdują się poza władzą człowieka do poznawania oraz tematami, które mogą być objawione przez Boga. (b) Proroctwa poprzednich Proroków ustanawiają jego Boże pochodzenie. (c) Koran wyjaśnia i rozszerza nauki poprzednich Pism w tak jasny i zrozumiały sposób, jak tego nie czyni żadne Pismo. (d) Koran zawiera wszystkie powody i argumenty potrzebne do udowodnienia jego Bożego pochodzenia i nie potrzebuje pomocy ani wsparcia ze strony żadnego człowieka, ani księgi. (e) Przeciwnie niż poprzednie Pisma, Koran zadowala i zaspokaja moralne potrzeby i wymagania całej ludzkości we wszystkich okolicznościach.

39. Czy mówią: „On to zmyślił"? Powiedz: [a]„Przynieście zatem Surę podobną to tej[1262] i wzywajcie pomocy wszystkiego, czego możecie, poza Allachem, jeśli jesteście prawdomówni".

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ ۖ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ وَادْعُوا
مَنِ اسْتَطَعْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٩﴾

40. Nie, [b]oni jednak odrzucili to, czego pełnej wiedzy nie pojęli ani nie zrozumieli jeszcze prawdziwego tego znaczenia. W podobny sposób ci przed nimi odrzucili prawdę. Spójrz jednak, jaki był koniec grzeszników.

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ ۚ
كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۖ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾

41. Spośród nich [c]są niektórzy, którzy w to wierzą, ale są spośród nich i tacy, którzy w to nie wierzą, lecz twój Pan dobrze zna intrygantów.

وَمِنْهُم مَّن يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُم مَّن لَّا يُؤْمِنُ بِهِ ۚ
وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٤١﴾

42. A jeśli oskarżać cię będą o kłamstwo, powiedz: [d]„Dla mnie jest moje dzieło, a dla was wasze dzieło. Nie jesteście odpowiedzialni za to, co ja czynię, ani ja nie jestem odpowiedzialny za to, co wy czynicie".

وَإِن كَذَّبُوكَ فَقُل لِّي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ ۖ أَنتُم
بَرِيئُونَ مِمَّا أَعْمَلُ وَأَنَا بَرِيءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٤٢﴾

43. Wśród nich są [e]tacy, którzy dają ci posłuch. [f]Lecz czy możesz uczynić, aby głusi usłyszeli, nawet jeśli nie rozumieją?

وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ ۚ أَفَأَنتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ
وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٣﴾

44. [g]Wśród nich są niektórzy, co ku tobie spoglądają. Lecz czy możesz prowadzić ślepych, nawet jeśli nie będą widzieć?[1263]

وَمِنْهُم مَّن يَنظُرُ إِلَيْكَ ۚ أَفَأَنتَ تَهْدِي الْعُمْيَ
وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ ﴿٤٤﴾

[a]2,24; 11,14; 17,89; 52,34-35. [b]27,85. [c]2,254; 4,56. [d]2,140; 109,7. [e]6,26; 17,48. [f]27,81. [g]7,199.

1262. Werset ten rzuca niewiernym wyzwanie, że jeśliby księga posiadająca tak wspaniałe cechy jak Koran była dziełem człowieka, to dlaczego oni sami nie mogliby stworzyć podobnej? Wyzwanie to dotyczy wszystkich czasów. Patrz także 44.

1263. Niewierni nie posiadają tego zrozumienia i inteligencji. W poprzednim wersecie mówi się o nich jako o pozbawionych „zrozumienia" oprócz tego, że są pozbawieni „zmysłu słuchu". Natomiast w tym wersecie mówi się o nich jako o ogołoconych „ze zdolności pojmowania umysłu", oprócz tego, że są ślepi.

45. Z pewnością [a]Allach w ogóle ludziom nie szkodzi. To oni sami szkodzą własnym duszom.

إِنَّ اللّٰهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْـًٔا وَّلٰكِنَّ النَّاسَ
أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿٤٥﴾

46. A w dniu, kiedy On zbierze ich wszystkich razem, [b]wyda się im, jak gdyby bawili na świecie zaledwie godzinę[1264] lub dzień. Będą się nawzajem rozpoznawać. [c]Rzeczywiście przegranymi są ci, którzy odrzucają spotkanie z Allachem i nie chcą korzystać z przewodnictwa.

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَأَنْ لَّمْ يَلْبَثُوْٓا إِلَّا سَاعَةً مِّنَ
النَّهَارِ يَتَعَارَفُوْنَ بَيْنَهُمْ ۭ قَدْ خَسِرَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا
بِلِقَآءِ اللّٰهِ وَمَا كَانُوْا مُهْتَدِيْنَ ﴿٤٦﴾

47. I [d]jeśli My pokażemy ci w twoim życiu wypełnienie niektórych rzeczy, którymi potraktowaliśmy ich, poznasz to. Lub kiedy spowodujemy, że umrzesz przed tym, wówczas do Nas oni powrócą, a ty będziesz o tym wiedział w przyszłym świecie.[1265] Allach jest Świadkiem wszystkiego, co oni czynią.

وَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِيْ نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِلَيْنَا
مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ اللّٰهُ شَهِيْدٌ عَلٰى مَا يَفْعَلُوْنَ ﴿٤٧﴾

48. I [e]dla każdego ludu jest Posłaniec.[1266] Kiedy zatem Posłaniec przybywa, rozsądza się ich sprawiedliwie i nie są krzywdzeni.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُوْلٌ ۚ فَإِذَا جَآءَ رَسُوْلُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ
بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿٤٨﴾

[a]4,41; 9,70; 18,50; 30,10. [b]30,56; 46,36. [c]6,32; 30,9; 32,11. [d]13,41; 40,78. [e]16,37; 35,25.

1264. W Koranie kilka razy mówi się o niewierzących jako o tych, którzy pozostają na świecie tylko przez kilka godzin. We wszystkich takich wersetach nie chodzi o rzeczywisty czas ich pozostawania na tym świecie, ale o ich zaabsorbowanie sprawami doczesnymi, które na zasadzie wnioskowania jest potępiane. Ponieważ tracą swoje życie na tak błahe sprawy, można powiedzieć, że żyją tylko przez kilka godzin dnia, choć rzeczywiście mogą żyć przez wiele lat.

1265. Werset ten przedstawia pewną ważną zasadę, która mówi, że proroctwa grożące i ostrzegające przed nadciągającą karą mogą zostać wycofane, natomiast te, które mówią o sprawach ogólnych, nie stosujących się do konkretnego Proroka lecz zawierających zasady ogólne, mają zastosowanie do wszystkich Proroków i nie można ich wycofać ani odwrócić. Werset ten implikuje dalej, że nie jest koniecznym, aby wszystkie proroctwa miały określony czas na ich spełnienie.

1266. Werset ten zdaje się odnosić do Proroka dającego Prawo, bowiem wszystkie prawa religijne ustalane są przez Proroków dających Prawo.

49. I [a]powiadają: „Kiedy obietnica ta będzie wypełniona, o ile jesteś prawdomówny?"

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٩﴾

50. Powiedz: [b]„Ja sam nie mam żadnej władzy ani nad szkodą, ani nad korzyścią[1267], z wyjątkiem tego, czego zapragnie Allach. [c]Każdy lud ma wyznaczony termin. Kiedy termin ten nadchodzi, nie mogą pozostać w tyle nawet na moment, ani też nie mogą go wyprzedzić".

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ
لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ
سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٥٠﴾

51. Powiedz: „Powiedzcie mi, [d]jeśli Jego kara spadnie na was w nocy lub za dnia, to jak winni będą od niej uciekać?[1268]

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ بَيَاتًا أَوْ نَهَارًا مَاذَا
يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٥١﴾

52. „Czy właśnie wtedy, gdy ona na was spadnie, uwierzycie w nią? [e]Jak? Teraz wierzycie! A przedtem żądaliście, aby szybko nadeszła?"

أَثُمَّ إِذَا مَا وَقَعَ آمَنْتُمْ بِهِ آلْآنَ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِ
تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥٢﴾

53. [f]Wtedy tym, którzy czynili zło, zostanie powiedziane: „Skosztujcie wiecznej kary.[1269] Zostaliście nagrodzeni wyłącznie tak, jak sobie na to zasłużyliście".

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ هَلْ
تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٣﴾

54. I proszą cię, abyś powiedział im, czy to jest prawda? [g]Powiedz: „Tak, na mojego Pana! To najpewniej jest prawda i nie jesteście w stanie jej odmienić".[1269A]

وَيَسْتَنْبِئُونَكَ أَحَقٌّ هُوَ قُلْ إِي وَرَبِّي إِنَّهُ لَحَقٌّ
وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٤﴾

[a]21,39; 27,72; 34,30; 36,49. [b]7,189. [c]7,35; 16,62; 35,46. [d]6,48; 7,98-99. [e]10,92. [f]34,43. [g]11,18.

1267. Werset ten zawiera odpowiedź na żądanie niewiernych, dotyczące zesłania na nich kary (patrz poprzedni werset). Święty Prorok zmuszony jest ich zapytać, w jaki sposób ma spełnić ich żądanie, skoro nie posiada władzy czynienia dobra lub odwracania zła od siebie samego.

1268. Werset ten może być napomnieniem wiernych, mówiącym, że nie powinni pobłażać sobie w bezsensownej dyskusji w kwestii czasu i formy obiecanej kary, ale że powinni spróbować uciec od niej dokonując całościowej zmiany w ich życiu.

1269. *'Adhāb al-Khuld* oznacza karę, przeznaczoną dla niewiernych, a nie karę, która nie zna granic i w żaden sposób nie może być odwrócona.

1269A. Nie możecie od tego uciec.

55. I [a]kiedy każda dusza, która czyni zło, posiądzie wszystko, co jest na ziemi, z pewnością zapragnie się tym wykupić. [b]I będą oni chcieli ukryć[1270] swe wyrzuty sumienia, kiedy ujrzą karę. I zostaną rozsądzeni, a nie będą skrzywdzeni.

وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ
بِهِ ۗ وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ ۚ وَقُضِيَ
بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

56. Pamiętajcie, [c]z pewnością do Allacha należy wszystko, co znajduje się w niebiosach i na ziemi. Wiedzcie, że obietnica Allacha jest niechybnie prawdziwa. Jednak większość z nich nie rozumie tego.

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۗ أَلَا إِنَّ وَعْدَ
اللَّهِ حَقٌّ وَلٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

57. [d]On jest tym, Który daje życie i powoduje śmierć i przed Którym wszyscy zostaniecie na powrót zgromadzeni.

هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٧﴾

58. O ludzkości! W samej rzeczy otrzymaliście już Napomnienie[1271] od waszego Pana oraz uzdrowienie dla każdej choroby, jaka może gnębić serca, jak i [e]przewodnictwo i litość dla wiernych.

يٰٓأَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ
وَشِفَآءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ ۙ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ
لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

59. Powiedz: „Wszystko to jest dzięki łasce Allacha i dzięki Jego litości. Dlatego w tym niechaj się radują. [f]To jest bowiem lepsze niż to, co gromadzą".

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا ۗ هُوَ
خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٩﴾

[a]39,48. [b]34,34. [c]2,285; 10,67; 31,27. [d]3,157; 7,159; 44,9; 57,3. [e]12,112; 27,3. [f]43,33.

1270. Asarrū może też oznaczać „będą manifestować lub wyrażać swoje wyrzuty sumienia". Słowo to ma znaczenia przeciwstawne.

1271. Koran jest Mau'izah, ponieważ (1) zawiera nauki, które wypływają z pragnienia przedstawienia dobrej rady. (2) Jego nauki mają na celu wywrzeć wielki wpływ i dotknąć ludzkiego serca. (3) Koran w przepiękny sposób przedstawia wszystkie te zasady i normy postępowania, które prowadzą do zmian moralnych i sukcesu w życiu.

60. Powiedz: „Czy kiedykolwiek zastanowiliście się, że Allach zesłał wam pożywienie, a [a]wy jedną jego część uczyniliście nieprawowitą, inną zaś prawowitą?"[1272] Powiedz: „Czy Allach pozwolił wam na to, a może wymyślacie kłamstwa przeciwko Niemu?"

قُلْ أَرَءَيْتُم مَّآ أَنزَلَ ٱللَّهُ لَكُم مِّن رِّزْقٍ فَجَعَلْتُم
مِّنْهُ حَرَامًا وَحَلَٰلًا قُلْ ءَآللَّهُ أَذِنَ لَكُمْ أَمْ عَلَى ٱللَّهِ
تَفْتَرُونَ ٦٠

61. Co myślą ci, którzy wymyślają kłamstwa przeciwko Allachowi o Dniu Zmartwychwstania? Zaprawdę, [b]Allach jest Miłosierny wobec ludzkości, lecz jej większość nie jest wdzięczna.

وَمَا ظَنُّ ٱلَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ يَوْمَ
ٱلْقِيَٰمَةِ إِنَّ ٱللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى ٱلنَّاسِ وَلَٰكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ٦١ ع

62. I ty niczym się nie zajmujesz, nie recytujesz od Niego żadnej części Koranu, i [c]nie pracujesz, lecz to My jesteśmy waszym Świadkiem, kiedy się tym zajmujecie. [d]A przed twoim Panem nie ukryje się nawet ciężar atomu na ziemi ani w niebiosach. I nie ma niczego mniejszego[1273] ani większego, co nie byłoby zapisane w zrozumiałej Księdze.

وَمَا تَكُونُ فِى شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِن قُرْءَانٍ وَ
لَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ
فِيهِ وَمَا يَعْزُبُ عَن رَّبِّكَ مِن مِّثْقَالِ ذَرَّةٍ فِى ٱلْأَرْضِ
وَلَا فِى ٱلسَّمَآءِ وَلَآ أَصْغَرَ مِن ذَٰلِكَ وَلَآ أَكْبَرَ إِلَّا
فِى كِتَٰبٍ مُّبِينٍ ٦٢

63. [e]Spójrzcie! Przyjaciele Allacha z pewnością nie zaznają strachu, ani nie będą żałować –[1274]

أَلَآ إِنَّ أَوْلِيَآءَ ٱللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ٦٣

64. Ci, którzy uwierzyli i zawsze byli sprawiedliwi –

ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ٦٤

65. [f]Dla nich jest dobra nowina w życiu doczesnym, jak i w Życiu Przyszłym – nie ma zmiany w słowach Allacha – co zaiste jest najwyższym osiągnięciem.

لَهُمُ ٱلْبُشْرَىٰ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ
لِكَلِمَٰتِ ٱللَّهِ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ٦٥

---

[a]5,104. [b]27,74; 40,62. [c]57,5; 58,8. [d]34,4. [e]2,63. [f]41,31.

1272. Jedzenie i picie to podstawowe potrzeby człowieka i najważniejszym obowiązkiem religii jest kierowanie człowiekiem w tej właśnie kwestii. Jednakże słusznym jest, aby istniały pewne medyczne, moralne i religijne powody określania niektórych rzeczy jako prawnych, a innych jako nieprawnych. W tej kwestii Islam przedstawia wszystkie konieczne nauki.

1273. Są rzeczy, które pozostają w ukryciu z powodu swoich małych rozmiarów, ale i są takie rzeczy, których części pozostają ukryte przed człowiekiem z powodu swoich olbrzymich rozmiarów. Spojrzenie Boga jest tak ostre i penetrujące, że nic, choćby było najmniejsze, nie może pozostać w ukryciu przed Nim. Spojrzenie Boga jest zarazem tak szerokie, że żadna część rzeczy, bez względu na jej olbrzymie rozmiary, nie może wymknąć się mu.

1274. „Strach" dotyczy czynów przyszłych człowieka, zaś „żal" czynów przeszłych.

66. I [a]nie pozwól, aby ich słowa smuciły cię.[1275] Zaiste, wszelka władza należy do Allacha. On jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

وَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ ﴿٦٦﴾

67. Spójrz! [b]Ktokolwiek jest w niebiosach czy na ziemi należy do Allacha. Ci, którzy zwracają się do innych niż Allach, naprawdę nie idą za tymi bogami. [c]Oni ledwie idą w ślad przypuszczeń i zaledwie zgadują.

أَلَا إِنَّ لِلّٰهِ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَمَا
يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ شُرَكَاءَ إِنْ
يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٦٧﴾

68. [d]On jest tym, Który noc uczynił dla was ciemną, abyście podczas niej odpoczywali, dzień zaś uczynił pełnym światła[1276], abyście mogli wykonywać swój zawód. Zaiste, w tym są Znaki dla ludu, który słucha Posłannictwa Bożego.

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ
مُبْصِرًا إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٨﴾

69. [e]Powiadają: „Allach wziął sobie syna". On jest Święty! On jest Samowystarczalny. Do Niego należy wszystko, co jest w niebiosach i wszystko, co znajduje się na ziemi. Nie macie na to żadnego świadectwa. Jak? Czy w kwestii Allacha mówicie to, czego nie wiecie?[1277]

قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِي
السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطٰنٍ
بِهٰذَا أَتَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

[a]36,77. [b]10,56. [c]10,37. [d]17,13; 27,87; 28,74; 30,24. [e]2,117; 4,172; 9,31; 17,112; 18,5, 6.

1275. W wersecie 63 powiedziano, że przyjaciele Boga nigdy nie odczuwają żalu, lecz tutaj Świętemu Prorokowi nie jest wolno pogrążać się w żalu. Właściwie żal Proroka nie dotyczył niego samego, lecz innych. Wołał i płakał i okazywał żal z powodu ludzkości. Patrz 1664.

1276. Tak jak noc daje zmęczonym i steranym kończynom odpowiednią ilość czasu na odpoczynek i przygotowanie do pracy następnego dnia, podobnie działają przerwy braku działalności i stagnacji w życiu narodów – są one czasem odpoczynku i odzyskiwania sił oraz przygotowania do przyszłej pracy poprzez odświeżenie ducha i tchnięcia nowego wigoru.

1277. (a) Bóg nie podlega prawu zepsucia i śmierci i dlatego nie potrzebuje syna, który kontynuowałby Jego dzieło. (b) Będąc Samowystarczającym, nie potrzebuje żadnego syna, który pomagałby Mu w prowadzeniu spraw wszechświata. (c) Doktryna ta jest wsparta na pewnym gruncie i nie wykracza poza mierne przypuszczenia i domysły filozoficzne. Oto znaczenie tego wersetu.

70. Powiedz: [a]„Tym, którzy zmyślają kłamstwa przeciwko Allachowi nie będzie się dobrze wiodło".

قُلْ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا
يُفْلِحُونَ ﴿٧٠﴾

71. [b]Oni będą mieli nieco radości w życiu doczesnym. Lecz potem powrócą do Nas. Wówczas pozwolimy im skosztować strasznej męki, ponieważ ciągle nie wierzyli.

مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُذِيقُهُمُ
الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧١﴾

72. I opowiedz im historię Noego,[1278] kiedy powiedział do swego ludu: „O ludu mój, [c]jeżeli moje miejsce przy Allachu oraz moje przypominanie wam waszych obowiązków poprzez Znaki Allacha obrażają was – a w Allachu pokładam swe zaufanie – to zbierzcie wszystkie wasze plany i waszych bogów, a wtedy niechaj droga waszego postępowania pozostanie dla was jawna we wszystkim. Wówczas wypełnijcie swe plany i nie dajcie mi wytchnienia.

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَقَوْمِ إِنْ
كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذْكِيرِي بِآيَتِ اللَّهِ فَعَلَى
اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ
أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُنْظِرُونِ ﴿٧٢﴾

73. „Jeśli jednak powrócicie, to pamiętajcie, że [d]nie prosiłem was o żadną nagrodę.[1279] Moja nagroda jest wyłącznie u Allacha i zostało mi nakazane, by być w pełni oddanym Jemu".

فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا
عَلَى اللَّهِ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٧٣﴾

[a]4,51; 16,117. [b]3,15, 198; 9,38; 16,118; 28,61; 40,40. [c]71,8. [d]6,91; 11,30.

1278. Uważna lektura opisów trzech Proroków – Noego, Mojżesza i Jonasza – o których mowa w następnych wersetach, wskazuje, że ich historie życia streszczone są w życiu Świętego Proroka. W Mekce spełniał on rolę Noego, w Medynie rolę Mojżesza, zaś rolę Jonasza po powrocie do Mekki. To wystarczy, by wykazać, że przedstawione w Koranie opisy Proroków nie są tylko opowiadaniami, lecz że stanowią wielkie proroctwa o ważnych wydarzeniach, które miały mieć miejsce w życiu Świętego Proroka.

1279. Głównym sprzeciwem przeciwko prorokom Bożym jest to, że starają się oni zyskać przewagę nad innymi, tworząc normy rewolty przeciwko rzeczom istniejącym z zamiarem wprowadzenia nowego porządku pod własnym przywództwem. W wersecie tym odrzuca się to właśnie fałszywe oskarżenie. Prorocy Boga nigdy nie poszukują wyniesienia własnych osób. Przeciwnie, wybierają drogę cierpienia i posługi.

74. Oni jednak odrzucili go, więc [a]My uratowaliśmy jego oraz tych, którzy byli z nim w Arce. I uczyniliśmy ich dziedzicami Naszych łask, a jednocześnie zatopiliśmy tych, którzy odrzucili Nasze Znaki. Spójrz zatem, jak zły był koniec tych, których ostrzegano.

فَكَذَّبُوهُ فَنَجَّيْنَٰهُ وَمَن مَّعَهُۥ فِى ٱلْفُلْكِ وَجَعَلْنَٰهُمْ
خَلَٰٓئِفَ وَأَغْرَقْنَا ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا ۖ فَٱنظُرْ كَيْفَ
كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُنذَرِينَ ﴿٧٤﴾

75. Później posłaliśmy po nim innych Posłańców do ich ludów, a [b]oni dali im wyraźne dowody. Oni jednak w nie nie uwierzyli ponieważ odrzucili je przedtem. W ten sposób zapieczętowujemy[1280] serca grzeszników.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنۢ بَعْدِهِۦ رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَجَآءُوهُم
بِٱلْبَيِّنَٰتِ فَمَا كَانُوا۟ لِيُؤْمِنُوا۟ بِمَا كَذَّبُوا۟ بِهِۦ مِن قَبْلُ ۚ
كَذَٰلِكَ نَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِ ٱلْمُعْتَدِينَ ﴿٧٥﴾

76. [c]Potem zesłaliśmy po nich Mojżesza i Aarona do Faraona i jego dowódców wraz z Naszymi Znakami, oni jednak postępowali lekceważąco. A byli ludem grzesznym.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنۢ بَعْدِهِم مُّوسَىٰ وَهَٰرُونَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ
وَمَلَإِي۟هِۦ بِـَٔايَٰتِنَا فَٱسْتَكْبَرُوا۟ وَكَانُوا۟ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٧٦﴾

77. [d]Kiedy przychodziła do nich prawda od Nas, powiadali: „To z pewnością zwykła magia”.[1281]

فَلَمَّا جَآءَهُمُ ٱلْحَقُّ مِنْ عِندِنَا قَالُوٓا۟ إِنَّ هَٰذَا لَسِحْرٌ
مُّبِينٌ ﴿٧٧﴾

78. Mojżesz powiedział: „Czy mówicie to o prawdzie, kiedy już do was nadeszła? Czyż to może być magia? I [e]czarownikom nigdy nie wiedzie się dobrze”.

قَالَ مُوسَىٰٓ أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَآءَكُمْ ۖ أَسِحْرٌ هَٰذَا
وَلَا يُفْلِحُ ٱلسَّٰحِرُونَ ﴿٧٨﴾

[a]29,16. [b]30,48; 40,24. [c]7,104. [d]40,26. [e]20,70.

1280. Bóg nie przypieczętowuje serc niewiernych w sposób arbitralny. Przeciwnie, to właśnie niewierni poprzez swój upór i nieusprawiedliwione odmawianie słuchania Słowa Bożego pozbawiają się zdolności widzenia i przyjmowania prawdy. Są oni sami architektami swojego złego losu.

1281. W dwóch prostych słowach *Sihr* oraz *Mubīn* ukryte są wszelkie fortele i machinacje, do jakich sięgają wrogowie Proroków Boga w celu pokonania i pokrzyżowania planów. Wrogowie Prawdy mówią ludziom o skłonnościach religijnych, że nowa nauka to nic więcej niż *Sihr* lub oszustwo, które zniszczy religię tego kraju, podczas gdy nacjonaliści, twierdzący o posiadaniu dobra materialnego kraju w swoich sercach, są odstraszani od tej Prawdy, słuchając argumentacji, że przyjęcie nowej nauki stworzy niezgodę wśród różnych społeczności i w ten sposób zada śmiertelny cios jedności narodowej; *Mubīn* oznacza to, co pozbawia jedności i oddziela (Lane).

79. Powiedzieli: „Czy przybyliście do nas po to, by odwrócić nas od tego, co czczą nasi ojcowie oraz by zyskać wielkość w tym kraju? [a]My jednak nie uwierzymy żadnemu z was".

قَالُوٓا أَجِئْتَنَا لِتَلْفِتَنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَآءَنَا وَ
تَكُونَ لَكُمَا الْكِبْرِيَآءُ فِي الْأَرْضِ وَمَا نَحْنُ لَكُمَا
بِمُؤْمِنِينَ ﴿٧٩﴾

80. [b]A Faraon rzekł: „Sprowadźcie mi wszystkich najlepszych czarowników".

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ائْتُونِي بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ﴿٨٠﴾

81. I kiedy czarownicy przybyli, Mojżesz powiedział do nich: [c]„Rzucajcie, co macie rzucać".

فَلَمَّا جَآءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰٓ أَلْقُوا مَآ أَنْتُمْ
مُلْقُونَ ﴿٨١﴾

82. A kiedy rzucili, [d]Mojżesz powiedział: „To, co przynieśliście, to tylko magia. Zaprawdę, Allach to udaremni. Zaprawdę, Allach nie pozwala, aby dzieło intrygantów odnosiło sukces.

فَلَمَّآ أَلْقَوْا قَالَ مُوسَىٰ مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ إِنَّ اللَّهَ
سَيُبْطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٢﴾

83. „[e]Allach ustanawia prawdę Swoimi słowami,[1281A] nawet gdyby winni byli jej przeciwni".

وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴿٨٣﴾ ع ٨ ١٣

84. A nikt nie okazał Mojżeszowi posłuszeństwa z wyjątkiem pewnej liczby młodzieży spośród jego ludu, a to z powodu strachu przed Faraonem i jego dowódcami, aby ich nie prześladowali. I naprawdę [f]Faraon był tyranem w tym kraju i z pewnością był jednym z grzeszników.

فَمَآ آمَنَ لِمُوسَىٰٓ إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِنْ قَوْمِهِ عَلَىٰ خَوْفٍ
مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَإِيْهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ وَإِنَّ فِرْعَوْنَ
لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٨٤﴾

85. Mojżesz powiedział: „O ludu mój, jeśli uwierzyłeś w Allacha, to zaufaj Mu, jeśliście prawdziwie poddali się[1282] Jego Woli".

وَقَالَ مُوسَىٰ يَٰقَوْمِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ فَعَلَيْهِ
تَوَكَّلُوٓا إِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ ﴿٨٥﴾

[a] 10,97-98.

1282. *Imān* oznacza poddanie się umysłowe, zaś *Islām* posłuszeństwo zewnętrzne. Po wierze wewnętrznej musi przyjść zewnętrzna zmiana w postępowaniu wierzącego.

86. A oni powiedzieli: „W Allachu pokładamy nasze zaufanie. Panie nasz, nie czyń nas próbą dla ludu złoczyńców.

فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

87. „I uwolnij nas dzięki Twojej litości spod tyranii niewierzącego ludu".

وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

88. I objawiliśmy Mojżeszowi i jego bratu, mówiąc: „Przygotuj dla twego ludu nieco domów w tym mieście,[1283] i zbuduj je tak, aby stały naprzeciwko siebie[1284] i przestrzegaj Modlitwy. I przekazuj wiernym dobrą nowinę".

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَن تَبَوَّآ لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ۗ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ

89. A Mojżesz rzekł: „Panie Nasz, obsypałeś Faraona i jego dowódców zaszczytami i bogactwem w życiu doczesnym z takim wynikiem, Panie nasz, że sprowadzają oni ludzi z Twojej drogi. Panie nasz! Zniszcz[1284A] ich bogactwa oraz zatwardź[1284B] ich serca, aby [a]nie uwierzyli aż nie zobaczą żałosnej kary".

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُ زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَن سَبِيلِكَ ۖ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ

[a] 10,97-98.

1283. Nakaz zamieszkiwania w miastach nie oznacza, że do tej pory Izraelici mieszkali na pustyni. Werset ten podkreśla jedynie konieczność i użyteczność życia cywilizowanego i społecznego. Istnieje ogólna tendencja ze strony członków słabszej mniejszości społeczeństw do prowadzenia wspólnego życia w wielkich miastach.

1284. Słowa „aby stały naprzeciw siebie" oznaczają, że (1) Izraelici mieli żyć blisko siebie, aby sobie wzajemnie pomagać w chwilach potrzeby, bowiem jest to możliwe tylko wtedy, kiedy ludzie budują swoje domy w pobliżu. (2) Wszystkie ich domy powinny być skierowane w jednym kierunku, co oznacza w przenośni, że powinni oni mieć wspólny cel lub ideał. (3) Że wszystkie ich domy powinny być tak samo wyposażone, co nasuwa wniosek, że powinni oni przez to osiągać uczucie braterstwa między bogatymi i biednymi, że powinni działać wspólnie jak w drużynie, ponieważ nie może być mowy o istnieniu prawdziwego uczucia braterstwa, kiedy jedni mieszkają w domach podobnych do pałaców, a inni w walących się ruderach.

1284A. *Tamasa 'alai-hi* oznacza: on go zniszczył lub to zniszczył; zatarł ślad (Lane).

1284B. *Shadda al-Shai'a* oznacza: uczynił rzecz twardą; *Shadda 'alai-hi* oznacza: zaatakował go (Lane).

90. Bóg powiedział: „Twoja modlitwa została przyjęta. Bądźcie zatem obaj wytrwali i nie idźcie drogą tych, którzy nie wiedzą".

قَالَ قَدْ أُجِيبَتْ دَّعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعَانِّ
سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٠﴾

91. I [a]przeprowadziliśmy Dzieci Izraela przez morze, [b]Faraon zaś i jego oddziały goniły ich bezprawnie i napastliwie do czasu, gdy spadło na nich nieszczęście zatopienia. Wtedy zawołał on: „Wierzę, że nie ma innego boga poza Tym, w którego wierzą Dzieci Izraela,[1285] i jestem jednym z tych, którzy podporządkowują się Mu".

وَجٰوَزْنَا بِبَنِيٓ إِسْرَآءِيلَ الْبَحْرَ فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ
وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدْوًا حَتّٰىٓ إِذَآ أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ قَالَ
اٰمَنْتُ أَنَّهُ لَآ إِلٰهَ إِلَّا الَّذِيٓ اٰمَنَتْ بِهِ بَنُوٓا إِسْرَآءِيلَ
وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩١﴾

92. [c]Jak? Teraz? Kiedy przedtem nie okazałeś posłuszeństwa i byłeś intrygantem?

آٰلْـٰٔنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٩٢﴾

93. Zatem tego dnia uratujemy cię tylko w twoim ciele, abyś był Znakiem[1286] dla tych, którzy przyjdą po tobie. Zaprawdę wielu ludzi nie zważa na Nasze Znaki.

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ اٰيَةً
وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ عَنْ اٰيٰتِنَا لَغٰفِلُونَ ﴿٩٣﴾

94. I wyznaczyliśmy Dzieciom Izraela wspaniałe miejsce do życia i [d]daliśmy im rzeczy dobre, a nie poróżnili się aż do czasu, kiedy zyskali wiedzę. Zaiste, twój Pan [e]rozsądzi ich w Dniu Zmartwychwstania w kwestii tego, w czym teraz nie zgadzają się.

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِيٓ إِسْرَآءِيلَ مُبَوَّأَ صِدْقٍ وَرَزَقْنٰهُمْ
مِّنَ الطَّيِّبٰتِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتّٰى جَآءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ
رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ
يَخْتَلِفُونَ ﴿٩٤﴾

[a]7,139; 20,78. [b]20,79; 26,61; 44,25. [c]10,52. [d]45,17. [e]45,18.

1285. Słowa te wyrażają głębię upokorzenia, w jaką zapadł się dumny faraon.

1286. Warto zauważyć, że tylko Koran spośród wszystkich Pism religijnych i ksiąg historycznych wspomina o tym fakcie. Nie wspomina o nim Biblia, ani żadna księga historyczna. Ale w jakże przepiękny sposób sprawdziło się Słowo Boże! Po okresie ponad 3000 lat ciało faraona zostało odkryte i teraz leży zabezpieczone w muzeum w Kairze. Był to człowiek szczupły i niski, a jego twarz wyrażała gniew i głupotę. Mojżesz urodził się w czasach Ramzesa II i był przez niego wychowywany (Wj 2,2-10). Dopiero za rządów jego syna, Merneptaha, został on powołany do misji Proroka (Jew. Enc., t. 9, str. 500 oraz Enc. Bib. pod hasłem „Faraon" oraz pod hasłem „Egipt").

95. I jeżeli powątpiewasz w kwestii tego, co zesłaliśmy ci, spytaj tych, którzy czytali Księgę przed tobą. Zaiste, [a]prawda nadeszał do ciebie od twego Pana, dlatego nie bądź jednym z tych, którzy wątpią.[1287]

فَإِن كُنتَ فِي شَكٍّ مِّمَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ فَسْـَٔلِ الَّذِينَ
يَقْرَءُونَ الْكِتَٰبَ مِن قَبْلِكَ لَقَدْ جَآءَكَ الْحَقُّ مِن
رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ٩٥

96. I nie bądź jednym z tych, którzy odrzucają Znaki Allacha, inaczej będziesz jednym z przegranych.

وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِـَٔايَٰتِ اللَّهِ فَتَكُونَ
مِنَ الْخَٰسِرِينَ ٩٦

97. [b]Zaprawdę, ci, przeciwko którym zapadła już decyzja o karze od ich Pana, nie uwierzą.

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ٩٧

98. Nawet [c]gdyby otrzymali wszelki Znak aż do czasu, gdy ujrzą żałosną karę.

وَلَوْ جَآءَتْهُمْ كُلُّ ءَايَةٍ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ٩٨

99. Dlaczego nie było żadnego miasta,[1287A] które by uwierzyło, żeby jego wiara przyniosła mu korzyści, [d]z wyjątkiem ludu Jonasza?[1288] Kiedy uwierzyli, odsunęliśmy od nich karę niełaski w życiu doczesnym i daliśmy im zabezpieczenie na pewien czas.

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ ءَامَنَتْ فَنَفَعَهَآ إِيمَٰنُهَآ إِلَّا قَوْمَ
يُونُسَ لَمَّآ ءَامَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي
الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَٰهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ٩٩

[a]2,148; 10,95; 11,18. [b]10,34; 40,7. [c]10,89. [d]37,149.

1287. Mówi się tutaj nie do Świętego Proroka, lecz do każdego czytelnika Koranu. Podobnie słowa „zesłaliśmy wam" nie są kierowane do Proroka, bowiem w kilku miejscach Koranu mówi się o objawieniu wobec całego ludu (2,137; 21,11). Już następny werset potwierdza ten pogląd, poni. ważż Święty Prorok nie mógł być jednym z tych, którzy „odrzucają Znaki Allacha".

1287A. Ludzie z miasta.

1288. Jonasza wymienia się w sześciu różnych miejscach Koranu (4,164; 6,87; 21,88; 37,140; 68,49). W Biblii mówi się o nim jako o Proroku Izraelitów (2 Krl 14,25), który miał udać się do Niniwy, stolicy Aszur, i głosić przeciwko niej. Wedle Koranu był on wysłany do swojego własnego ludu. Albo zatem nie był Izraelitą, albo został wysłany nie do Niniwy, lecz do części swojego własnego ludu. Sami naukowcy biblijni nie są całkowicie zgodni co do faktu, czy Jonasz był Izraelitą.

100. I [a]gdybyż Pan twój wymusił swoją Wolę, z pewnością wszyscy na ziemi razem by uwierzyli. [b]Czyż zatem ty zmusisz[1289] ludzi, by zostali wiernymi?

وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ لَاٰمَنَ مَنْ فِي الْاَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيْعًا ؕ اَفَاَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتّٰى يَكُوْنُوْا مُؤْمِنِيْنَ ۝

101. A żadna dusza nie uwierzy, chyba że za przyzwoleniem[1290] Allacha. [c]On to bowiem powoduje, że Jego gniew spada na tych, którzy nie chcą korzystać ze swego umysłu.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ اَنْ تُؤْمِنَ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِيْنَ لَا يَعْقِلُوْنَ ۝

102. Powiedz: [d]„Zastanówcie się nad tym, co dzieje się w niebiosach i na ziemi”.[1291] [e]Ale Znaki i ostrzeżenia na nic nie zdadzą się ludziom, którzy nie chcą wierzyć.

قُلِ انْظُرُوْا مَاذَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ وَمَا تُغْنِي الْاٰيٰتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُوْنَ ۝

103. [f]Na co zatem oni czekają, jeśli nie na dni kary, którą cierpieli ci, którzy przeminęli przed nimi? Powiedz: [g]„Czekajcie zatem, a i ja jestem wraz z wami, pośród tych, którzy czekają”.

فَهَلْ يَنْتَظِرُوْنَ اِلَّا مِثْلَ اَيَّامِ الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ قُلْ فَانْتَظِرُوْٓا اِنِّيْ مَعَكُمْ مِّنَ الْمُنْتَظِرِيْنَ ۝

104. Wówczas My uratujemy Naszych Posłańców oraz tych, którzy wierzą. [h]Tak uczyniliśmy Naszym obowiązkiem uratowanie wiernych.

ثُمَّ نُنَجِّيْ رُسُلَنَا وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كَذٰلِكَ ۚ حَقًّا عَلَيْنَا نُنْجِ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝

105. Powiedz: „O wy, ludzie, jeśli powątpiewacie w kwestii mojej religii,

قُلْ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اِنْ كُنْتُمْ فِيْ شَكٍّ مِّنْ دِيْنِيْ

[a]6,150; 16,10. [b]2,257; 18,30. [c]6,126. [d]7,186. [e]54,6. [f]35,44. [g]11,123. [h]30,48; 40,52; 58,22.

1289. Z tego wersetu wynika jasno poza wszelkimi wątpliwościami, że Islam nie zezwala ani nie popiera stosowania siły w szerzeniu swojej religii. Patrz także 319.

1290. Nie jest możliwym osiągnięcie prawdziwej wiary przez tylko słowne głoszenie pewnych doktryn. Jest to możliwe jedynie dzięki zezwoleniu Boga, czyli poprzez przestrzeganie pewnych określonych i ustalonych praw Bożych.

1291. Słowa „Zastanówcie się nad tym, co dzieje się w niebie i na ziemi” oznaczają, że czynniki, które mają kierować do sukcesu i pomyślności sprawy Świętego Proroka, są już widoczne zarówno w niebie, jak i na ziemi, przez co nie jest potrzebny żaden przymus pomagania sprawie, która cieszy się pomyślnością dzięki swoim własnym pięknym naukom.

[a]to wiedzcie, że ja nie oddaję czci tym, których wy czcicie poza Allachem, lecz czczę wyłącznie Allacha, który powoduje, że umieracie, [b]nakazano mi bowiem, abym był jednym z wierzących.

فَلَآ أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ
أَعْبُدُ اللّٰهَ الَّذِي يَتَوَفّٰكُمْ ۖ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٥﴾

106. [c]Nakazano mi również, abym przekazał wam przykazanie Boże: „Zwracajcie swe oblicza ku religii jak ten, który zawsze skłaniał się ku Allachowi, [d]i nie bądź jednym z tych, którzy przypisują Allachowi partnerów.

وَأَنْ أَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ۚ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٦﴾

107. [e]„I nie zwracaj się poza Allachem do nikogo, który ani nie może przynieść ci korzyści, ani zaszkodzić ci. A jeślibyś tak uczynił, z pewnością byłbyś jednym z grzeszników".

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ ۚ
فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذًا مِنَ الظّٰلِمِينَ ﴿١٠٧﴾

108. [f]A jeśli Allach ześle na ciebie krzywdę, nikt nie będzie w stanie jej odsunąć poza Nim samym. A jeśli przeznaczy On dla ciebie dobro, nie znajdzie się nikt taki, kto odrzuciłby Jego łaskę.[1292] On bowiem powoduje, że ona dosięga do każdego Jego sługi, do którego pragnie. I On jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللّٰهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ ۚ وَ
إِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ ۚ يُصِيبُ بِهِ مَنْ
يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۚ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٨﴾

109. Powiedz: „O ludzie, teraz przyszła do was Prawda od waszego Pana. Zatem [g]jeśli kto pójdzie za przewodnictwem, pójdzie za nim wyłącznie dla dobra swojej własnej duszy, kto zaś pobłądzi, pobłądzi przeciwko niej. Ja natomiast nie jestem waszym stróżem".

قُلْ يٰأَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ ۚ فَمَنِ
اهْتَدٰى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۚ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا
يَضِلُّ عَلَيْهَا ۚ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٩﴾

110. I idź za tym, co jest ci objawiane i bądź wytrwały aż do czasu, gdy Allach przekaże swój sąd. A jest On najlepszym z sędziów.

وَاتَّبِعْ مَا يُوحٰى إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتّٰى يَحْكُمَ اللّٰهُ ۚ وَهُوَ
خَيْرُ الْحٰكِمِينَ ﴿١١٠﴾ ع ١١

[a]109,3. [b]6,164. [c]30,31, 44. [d]28,88. [e]28,89. [f]6,18; 39,39. [g]27,93; 39,42. [h]7,204.

1292. Istnieje taki rodzaj dobra, które podlega prawom natury i które człowiek może osiągnąć dzięki własnym wysiłkom. Ale istnieje i inny rodzaj dobra, który spływa na człowieka dzięki szczególnej lasce Bożej.

ROZDZIAŁ 11

HŪD

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia

Według Ibn 'Abbās, Al-Hasan, 'Ikrimah, Mujāhid, Qatādah oraz Jābir bin Zaid sura ta została objawiona w Mekce, zaś według Muqātil całość tej sury należy do okresu mekkańskiego, z wyjątkiem wersetów 13, 18 i 115, o których twierdzi się, że zostały objawione w Medynie.

Temat

Poprzednia sura sklasyfikowała wrogów Posłańca Bożego w trzech kategoriach: (a) Tych, których całkowicie zniszczono; (b) innych, których całkowicie oszczędzono; oraz (c) tych, których częściowo zniszczono i którym częściowo wybaczono. W obecnym Rozdziale Koran omawia tę pierwszą kategorię ludzi i stwierdza, że Bóg zniszczył lud Hūd tak całkowicie, że nie pozostał po nim żaden ślad, oraz że w jego miejsce wybrał inny lud, wraz z którym zaczęła się nowa epoka w działaniach ludzkich. Sura ta wskazuje także na to, że Bóg obserwuje ludzi i zajmuje się nimi zgodnie z ich działaniem oraz zabezpiecza ich prowadzenie w zależności od wymagań okoliczności. Ponieważ czyni tak dla ich dobra, ci, którzy z tego nie korzystają, umierają moralnie. W ten sposób proces trwa dalej. I tak jak po jednym pokoleniu przychodzi następne, podobnie kiedy ginie jeden ruch religijny, jego miejsce zajmuje inny. Dalej sura ta mówi nam, że podczas gdy postęp doczesny jest możliwy bez przestrzegania przykazań Bożych, stały postęp dawany jest tylko tym ludziom, którzy – w sytuacji unieśmiertelnienia pamięci o nich i wyciśnięcia ich imion w historii świata – są szczerzy i prawdziwi wobec Boga i człowieka. Później przedstawia się powody tryumfu nad niewiernymi i ich niepowodzeniu w walce przeciwko Prawdzie. Sura ta ilustruje tę praktykę Bożą, przytaczając przykłady ludów, które niegdyś były potężne i liczne, lecz zostały zniszczone, gdy powstały przeciwko pokornym wyznawcom Posłańców Boga – ludom Noego, Hūd, Sālih, Lota i Shu'aib. W historii Lota wspomina się także wielkiego patriarchę Abrahama, lecz tylko przelotnie. Po nawiązaniu do Abrahama następuje krótki opis Mojżesza nie w związku z Izraelitami, lecz w nawiązaniu do faraona, który został zniszczony wraz ze swym aroganckim ludem, ponieważ odrzucali Posłańca Bożego.

Następnie ostrzega się wiernych przed łączeniem się z tymi ludami, wobec których wyznaczona jest już kara Boża. Takie bratanie się bowiem obejmie karą także wiernych. Później mówi się Świętemu Prorokowi, aby nie martwił się sprawą zniszczenia tych spośród jego ludu, którzy nie uwierzą, ponieważ ludy wielu Proroków wcześniejszych spotkały się z takim samym losem, kiedy przeciwstawiały się i odrzucały Prawdę. W surze tej przytacza się tak wiele przykładów kary Bożej i tak mocno akcentuje się wielkie obowiązki Świętego Proroka, iż mówi się, że Święty Prorok powiedział: „Sura Hūd przedwcześnie uczyniła mnie starcem" (Manthūr), co znaczyło, że treść tej sury tak ciążyła na umyśle Proroka, że czuł wpływ przedwczesnej starości. Na koniec jednak Święty Prorok doznaje pocieszenia dzięki proroctwu, które mówi, że następców czekają dobrobyt i postęp.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [b]Alif Lām Rā.[1293] [c]Oto Księga, której wersety uczynione zostały niezmiennymi[1293A] i pozbawionymi niedoskonałości, a potem zostały szczegółowo wyjaśnione.[1294] Ona pochodzi od Jedynego Mądrego i Wszechświadomego.

الٓرٰ كِتٰبٌ اُحْكِمَتْ اٰيٰتُهٗ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَّدُنْ حَكِيْمٍ خَبِيْرٍ ②

3. Naucza ona, że nie powinniście czcić nikogo poza Allachem – [d]ja jestem tym, który was ostrzega, jak i nosicielem dobrej nowiny od Niego –

اَلَّا تَعْبُدُوْٓا اِلَّا اللّٰهَ ؕ اِنَّنِيْ لَكُمْ مِّنْهُ نَذِيْرٌ وَّ بَشِيْرٌ ③

4. oraz abyście [e]szukali przebaczenia u waszego Pana, a później do Niego powrócili.[1295] On da wam niemało aż do wyznaczonego terminu. I użyczy On swej łaski każdemu, kto na to zasłuży. A jeśli się odwrócicie, to zaiste obawiam się kary strasznego dnia.

وَّ اَنِ اسْتَغْفِرُوْا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوْبُوْٓا اِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَّتَاعًا حَسَنًا اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى وَّ يُؤْتِ كُلَّ ذِيْ فَضْلٍ فَضْلَهٗ ؕ وَ اِنْ تَوَلَّوْا فَاِنِّيْٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيْرٍ ④

5. [f]Do Allacha nastąpi wasz powrót, a ma On pełną władzę nad wszystkimi rzeczami.

اِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ ۚ وَ هُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ⑤

---

[a]1,1. [b]10,2; 12,2; 13,2; 14,2; 15,2. [c]3,8; 10,2. [d]2,120; 5,20; 7,189; 25,57; 34,29; 35,25. [e]11,53, 62; 71,11. [f]10,5.

1293. Ja jestem Allach, Wszystkowidzący. Patrz 16.

1293A. *Ahkama-hū* oznacza: uczynił to pewnym, trwałym, pozbawionym wad i niedoskonałości. *Ahkamat-hu al-Tajāribu* oznacza: eksperymenty ujawniające, że jest mądry w osądzaniu (Lane).

1294. Słowo Fussilat zastąpiło tutaj słowo Mutashābihāt w w.3,8, które oznacza szczegóły nauki Koranu. Podstawowe nauki Islamu są tak niepodważalne, że nie sposób czynić wobec nich wyjątku. Aby jednak poznać całą prawdę Islamu, konieczne są studia nad naukami podstawowymi oraz nad szczegółami. Szczegóły jednak są podporządkowane sprawom podstawowym.

1295. Werset ten wskazuje, że stan *Taubah* następuje później i jest wyższy niż *Istighfār* w duchowym rozwoju człowieka. *Taubah* to akt szczerego i z całego serca płynącego zwrócenia się do Boga po uzyskaniu Jego wsparcia przed złymi wynikami dawnych grzechów. Jakiż lepszy sposób można sobie wyobrazić dla osiągnięcia bliskości Bożej?

6. Teraz z pewnością zamykają swe piersi, by ukryć przed Nim swoje złe myśli.[1296] Zawsze, nawet jeśli zakryją się ze swymi szatami, [a]On wie, co ukrywają, a co ujawniają. Zaiste, On dobrze wie, co jest w ich piersiach.

أَلَآ إِنَّهُمْ يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ ۚ أَلَا
حِينَ يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا
يُعْلِنُونَ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝

Część XII

7. I [b]nie ma na ziemi takiego stworzenia, któremu Allach nie zabezpieczyłby przetrwania.[1297] I zna On jego miejsce tymczasowego pobytu, jak i jego stałe mieszkanie.[1298] Wszystko to zapisane jest w zrozumiałej Księdze.

وَمَا مِنْ دَآبَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا
وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا ۚ كُلٌّ فِي كِتٰبٍ
مُّبِينٍ ۝

[a]2,78; 16,24; 27,75; 28,70; 36,77. [b]11,57.

1296. Niewierni chowają swoje wątpliwości i sprzeciwy w swoich umysłach i nie ujawniają ich oraz nie usuwają. Powodem ich oddzielenia od przyjęcia prawdy jest ich odmowa otwarcia serc i zaspokojenia wątpliwości.

1297. Bóg wspiera wszystkie swoje stworzenia. Dostarcza on także środków do życia robakom i gadom, mieszkającym w zagłębieniach ziemi. Umysł ludzki nie jest w stanie pojąć jak i gdzie takie ilości insektów i robaków znajdują pożywienie na zewnątrz i wewnątrz ziemi. Człowiek, który uważa, że poznał już tajemnice wszechświata, nie zna jeszcze wszystkich form życia, nie mówiąc już o rodzajach pożywienia, którymi te nieznane formy życia się żywią. Bóg jednak umożliwia przeżycie im wszystkim. Werset ten wskazuje, że Bóg, zaspokoiwszy fizyczne potrzeby nawet najmniejszych stworzeń, nie mógł oczywiście zaniedbać podobnego w kwestii potrzeb moralnych i duchowych człowieka, który jest szczytem Jego stworzenia. Werset ten odnosi się nie tylko do tymczasowego i stałego mieszkania każdego żywego stworzenia, ale i do ostatecznych granic, do których rozwinąć się może jego władza.

1298. *Mustaqarr* i *Mustauda'* oznaczają nie tylko miejsce tymczasowe i mieszkanie stałe, lecz i ostateczną granicę danej rzeczy zarówno w odniesieniu do czasu, jak i do miejsca; wyznaczony termin; koniec trwania (Lane).

8. I [a]On jest tym, Który stworzył niebiosa i ziemię w sześciu okresach[1299] – a Jego tron spoczywa na wodzie[1300] – [b]aby wypróbować was i stwierdzić, kto z was jest najlepszy w swoich postępkach. I jeżeli powiesz: „Z pewnością będziecie podniesieni z martwych", ci, którzy nie wierzą, z pewnością powiedzą: „To nic więcej niż jawny podstęp".

وَهُوَ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ فِيْ سِتَّةِ
اَيَّامٍ وَّكَانَ عَرْشُهٗ عَلَى الْمَآءِ لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ
اَحْسَنُ عَمَلًا ؕ وَلَئِنْ قُلْتَ اِنَّكُمْ مَّبْعُوْثُوْنَ مِنْۢ بَعْدِ
الْمَوْتِ لَيَقُوْلَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اِنْ هٰذَآ اِلَّا سِحْرٌ
مُّبِيْنٌ ﴿۸﴾

9. [c]Jeżeli odroczymy ich karę na określony czas, z całą pewnością powiedzą: „Co ją powstrzymuje?" Zapewne, w dniu, w którym na nich spadnie, nie zostanie od nich odwrócona, a to, z pomocą czego zwykli byli szydzić, wszechogarnie ich.

وَلَئِنْ اَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ اِلٰٓى اُمَّةٍ مَّعْدُوْدَةٍ
لَّيَقُوْلُنَّ مَا يَحْبِسُهٗ ؕ اَلَا يَوْمَ يَاْتِيْهِمْ لَيْسَ مَصْرُوْفًا
عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿۹﴾ ع

10. [d]Jeśli pozwolimy człowiekowi skosztować Naszej litości, a później odsuniemy ją od niego, zaprawdę, jest zrozpaczony, niewdzięczny.

وَلَئِنْ اَذَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنٰهَا مِنْهُ ۚ
اِنَّهٗ لَيَـُٔوْسٌ كَفُوْرٌ ﴿۱۰﴾

11. A jeśli, [e]po tym, jak dotknęło go nieszczęście, pozwolimy mu skosztować dobrobytu, z całą pewnością powie: „Odeszły ode mnie nieszczęścia". Spójrz! Nie posiada się z radości, jest dumny.

وَلَئِنْ اَذَقْنٰهُ نَعْمَآءَ بَعْدَ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُ لَيَقُوْلَنَّ
ذَهَبَ السَّيِّاٰتُ عَنِّيْ ؕ اِنَّهٗ لَفَرِحٌ فَخُوْرٌ ﴿۱۱﴾

12. [f]Z wyjątkiem tych, którzy są wytrwali i spełniają dobre uczynki. To oni otrzymają przebaczenie i wspaniałą nagrodę.

اِلَّا الَّذِيْنَ صَبَرُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ؕ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ
مَّغْفِرَةٌ وَّاَجْرٌ كَبِيْرٌ ﴿۱۲﴾

[a]7,55; 10,4; 25,60. [b]5,49; 6,166; 67,3. [c]21,42; 46,27. [d]41,52. [e]41,51. [f]41,9; 84,26; 95,7.

1299. Patrz 984.

1300. Tak jak woda jest wielokrotnie przedstawiana w Koranie jako źródło wszelkiego życia (21,31; 25,55; 77,21; 86,7), słowa „Jego tron spoczywa na wodzie" oznaczają, że wielkie atrybuty Boże manifestują się poprzez żywe stworzenia, a przede wszystkim przez człowieka, który jest punktem kulminacyjnym wszelkiego stworzenia. Słowa te mogą także oznaczać, że atrybuty Boga są zależne w swojej manifestacji od Słowa Bożego, które w kilku miejscach Koranu jest także przedstawione jako woda. Słowa „z pewnością będziecie podniesieni z martwych" wskazują, że sam ten system stworzenia wykazuje, iż człowiek powinien mieć życie po śmierci, bowiem stworzenie tak wielkiego wszechświata, w którym ma żyć stworzenie posiadające własną wolną wolę, jasno stawia sprawę, że stworzenie takiej istoty ma służyć wielkiemu celowi. Jednakże życie na tym świecie jest krótkie, jest ono tymczasowym istnieniem prób po to, aby po tym miejscu zamieszkania, pełnym prób, człowiek przeszedł do trwałego i stałego mieszkania-nagrody.

13. [a]Być może[1301] niewierni mają próżną nadzieję, że może uda się ciebie przekonać, abyś porzucił część tego, co zostało ci objawione, a twój brzuch skurczy się przez to, albowiem powiadają: [b]„Dlaczego nie zostało mu zesłane bogactwo ani nie przybył z nim anioł?”[1302] [c]Zaprawdę, ty jedynie ostrzegasz, Allach zaś jest Stróżem wszystkich rzeczy.

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌۢ بَعْضَ مَا يُوحٰىٓ إِلَيْكَ وَضَآئِقٌۢ بِهٖ
صَدْرُكَ أَنْ يَّقُوْلُوْا لَوْلَآ أُنْزِلَ عَلَيْهِ كَنْزٌ أَوْ جَآءَ
مَعَهٗ مَلَكٌ ۭ إِنَّمَآ أَنْتَ نَذِيْرٌ ۭ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ
وَّكِيْلٌ ﴿١٣﴾

14. Czy mówią: „[d]On to zmyślił”? Powiedz: „Przedstawcie zatem dziesięć Sur jak ta zmyślona i zwracajcie się do kogo zechcecie poza Allachem, jeśliście prawdomówni”.

أَمْ يَقُوْلُوْنَ افْتَرٰىهُ ۭ قُلْ فَأْتُوْا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِّثْلِهٖ
مُفْتَرَيٰتٍ وَّادْعُوْا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ إِنْ
كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿١٤﴾

15. I jeżeli nie przyjmą waszego wyzwania[1303], wtedy [e]wiedzcie, iż zostało objawione to, co jest wyłącznie w wiedzy Allacha oraz że nie ma boga poza Nim. Czy zatem podporządkujecie się?

فَإِلَّمْ يَسْتَجِيْبُوْا لَكُمْ فَاعْلَمُوْٓا أَنَّمَآ أُنْزِلَ بِعِلْمِ اللّٰهِ
وَأَنْ لَّآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ فَهَلْ أَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ﴿١٥﴾

16. [f]Jeśli kto pragnie życia doczesnego i jego ozdoby, My w pełni odpłacimy im za dzieła tego życia, a nie będą w nim skrzywdzeni.

مَنْ كَانَ يُرِيْدُ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزِيْنَتَهَا نُوَفِّ
إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيْهَا وَهُمْ فِيْهَا لَا يُبْخَسُوْنَ ﴿١٦﴾

[a]17,74. [b]17,94; 25,9. [c]13,8. [d]2,24; 10,39; 17,89; 52,34-35; [e]4,167. [f]2,201; 17,19.

1301. Słowa *la'alla* używa się dla przekazania uczucia nadziei lub strachu, bez względu na to, czy stan ten cechuje mówiącego, czy adresata wypowiedzi, czy też kogoś zupełnie innego.

1302. Cechą szczególną stylu Koranu jest to, że czasami pomija on pytanie, a przedstawia tylko samą odpowiedź. Istnienie pytania wnioskujemy na podstawie udzielonej odpowiedzi. Obecny werset jest właśnie przykładem tej cechy. W poprzednim wersecie wierni otrzymali obietnicę przebaczenia i wielkiej nagrody. Z tego powodu niewierni szyderczo zapytali Świętego Proroka: „Gdzież ta obiecana nagroda, której ani jednego znaku nie widzimy? Nie masz nawet pieniędzy, których tak bardzo ci potrzeba, ani nie przychodzą do ciebie aniołowie z nieba, aby ci pomagać”. Koran odwraca sytuację i udziela odpowiedzi ironią za ironię, powiadając: „Aha! Jakże «ciężki» jest ten zarzut tego ludu i może, O Proroku, ze strachu z powodu niemożności udzielenia odpowiedzi wolałbyć ukryć część Naszego objawienia, tę, która zawiera proroctwo mówiące o dobrobycie i zwycięstwie Islamu! O to im tylko chodzi, taka jest ich próżna i bezsensowna nadzieja. Coś takiego nigdy się nie zdarzy”.

1303. Użycie zaimka „wy” wskazuje, że wyzwanie to niekoniecznie pochodziło od samego Świętego Proroka, ale że muzułmanie wszystkich epok rzucali to wyzwanie w takich właśnie kategoriach. Werset ten gwarantuje, że w swoich wielorakich wspaniałych cechach Koran nigdy nie będzie miał sobie równego dzieła.

17. [a]Oni są tymi, którzy w Życiu Przyszłym nie będą mieli niczego oprócz Ognia, to zaś, co zdziałali w swoim życiu, spełznie na niczym, i próżnym będzie to, co zwykli byli czynić.

أُولَٰٓئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ ۖ
وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

18. [b]Czyż zatem może być ten, który stoi wobec wyraźnych dowodów od swego Pana i za którym idzie jego świadectwo i przed którym była Księga Mojżesza, przewodnictwo i łaska, oszustem?[1304] Ci, którzy są prawdziwymi następcami Mojżesza, wierzą weń, a jeśli nie wierzy weń ktoś z przeciwstawiających się grup, Ogień będzie jego obiecanym miejscem. [d]Zatem ty, o czytelniku, nie powątpiewaj w to. Zaiste, to jest prawda od twego Pana, lecz większość ludzi nie wierzy.

أَفَمَن كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِّنْهُ
وَمِن قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰٓ إِمَامًا وَرَحْمَةً ۚ أُولَٰٓئِكَ
يُؤْمِنُونَ بِهِ ۚ وَمَن يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ
مَوْعِدُهُ ۚ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ ۚ إِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ
وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٨﴾

19. [e]Któż jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, kto wymyśla kłamstwo przeciwko Allachowi? Tacy postawieni będą przed ich Panem, a wszyscy świadkowie[1305] powiedzą: [f]„Oto ci, którzy kłamali przeciwko swemu Panu". Zaprawdę, teraz przekleństwo Allacha spada na grzeszników,

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۚ أُولَٰٓئِكَ
يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَٰٓؤُلَآءِ
الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى
الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

[a]17.19. [b]47.15. [c]46.11; 61.7. [d]2.148; 10.95. [e]6.22; 10.18; 61.8. [f]39.61.

1304. W wersecie tym przedstawione są trzy agrumenty popierające Świętego Proroka w takich słowach: (a) „który stanowi jasną próbę swego Pana", (b) „by dać świadectwo jego prawdzie, od Niego pójdzie", oraz (c) „przed którym była Księga Mojżesza". „Jasna próba swego Pana" była wielką rewolucją moralną, którą Święty Prorok wprowadził w życiu swego zepsutego i upadającego ludu, zaś świadkami jego prawdy byli Nauczyciele Boży spośród jego następców, którzy – dzięki ich przykazaniom i praktykom – ustanowili prawdę Islamu i Koranu po wsze czasy, przy czym świadkiem par excellence jest Obiecany Mesjasz, Założyciel Ruchu Ahmadija. Natomiast słowa „przed którym była Księga Mojżesza" wskazują na proroctwa, które znajdujemy w Biblii, a które dotyczą Świętego Proroka. Patrz 2135.

1305. Świadkami mogą być Prorocy Boży.

20. [a]Którzy odwracają ludzi od drogi Allacha i starają się ją pogmatwać. Oto ci, którzy nie wierzą w Życie Przyszłe.

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا
وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٢٠﴾

21. Tacy nigdy nie będą w stanie odmienić planów Bożych na ziemi, jak i nie mają żadnych innych przyjaciół poza Allachem. Ich kara będzie podwojona.[1306] [b]Ci ani nie słyszą ni nie widzą.

أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ
لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ يُضَاعَفُ لَهُمُ
الْعَذَابُ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا
يُبْصِرُونَ ﴿٢١﴾

22. [c]Oto ci, którzy zrujnowali swe dusze, a to, co zmyślali, zawiedzie ich.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا
كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٢﴾

23. [d]Niewątpliwie, to są ci, którzy w Życiu Przyszłym będą najbardziej przegrani.

لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْأَخْسَرُونَ ﴿٢٣﴾

24. Zaprawdę, [e]ci, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, jak i poniżają się przed swym Panem[1307], ci są mieszkańcami Nieba, w nim zamieszkają na wieki.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَخْبَتُوا إِلَىٰ
رَبِّهِمْ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٤﴾

25. [f]Przypadek tych dwóch grup jest jak przypadek ślepych i głuchych, widzenia i słyszenia.[1308] Czy przypadek tych dwóch jest taki sam? Czyż zatem nie zrozumiecie?

مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَىٰ وَالْأَصَمِّ وَالْبَصِيرِ وَ
السَّمِيعِ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾

26. I [g]wysłaliśmy Noego do jego ludu, a on powiedział: „Zaprawdę, ja was wyraźnie ostrzegam,

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ
مُبِينٌ ﴿٢٦﴾

[a]3,100; 7,46; 14,4; 16,89. [b]26,213. [c]7,54; 10,31. [d]16,110. [e]2,83; 3,58; 4,58; 13,30; 22,57; 29,8; 30,16; 42,23. [f]13,17; 35,20-21. [g]7,60; 23,24; 71,3.

1306. Przywódcy niewiary będą ukarani zarówno za swoje grzechy, jak i za grzechy tych, którymi kierowali.

1307. W celu osiągnięcia wyższego poziomu postępu duchowego, doskonałego przekonania, całkowitego podporządkowania się i pełni ufności, Bóg oraz szczera dla Niego miłość potrzebne są oprócz właściwej wiary i dobrych uczynków.

1308. W tym wersecie przedstawiany jest wspaniały kontrast między wiarą i niewiarą. Wierny przedstawiany jest jako ktoś doskonale posiadający zmysły wzroku i słuchu, natomiast niewierny porównywany jest do człowieka ślepego i głuchego.

27. [a]„Abyście nie czcili nikogo poza Allachem. Naprawdę obawiam się dla was kary żałosnego dnia".[1309]

أَن لَّا تَعْبُدُوٓا إِلَّا ٱللَّهَ ۖ إِنِّىٓ أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ أَلِيمٍ ﴿٢٧﴾

28. [b]Wodzowie jego ludu, którzy nie uwierzyli, powiedzieli: „Widzimy, że jesteś człowiekiem śmiertelnym jak my sami i widzimy, że [c]nie poszedł za tobą nikt poza tymi, którzy – na podstawie zewnętrznego wyglądu[1310] są najubożsi z nas. Nie widzimy, abyś miał jakąkolwiek przewagę nad nami; nie, uważamy, że jesteście kłamcami".

فَقَالَ ٱلْمَلَأُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِۦ مَا نَرَىٰكَ إِلَّا
بَشَرًا مِّثْلَنَا وَمَا نَرَىٰكَ ٱتَّبَعَكَ إِلَّا ٱلَّذِينَ هُمْ
أَرَاذِلُنَا بَادِىَ ٱلرَّأْىِ وَمَا نَرَىٰ لَكُمْ عَلَيْنَا مِن فَضْلٍۭ
بَلْ نَظُنُّكُمْ كَٰذِبِينَ ﴿٢٨﴾

29. [d]On rzekł: „O ludu mój, powiedz mi czy stoję wobec wyraźnego dowodu od mojego Pana, a On zesłał mi od Siebie wielką łaskę, która pozostaje dla was niewidoczna, jak wam się więc powiedzie? Czyż mamy was do tego przymusić, skoro jesteście temu przeciwni?

قَالَ يَٰقَوْمِ أَرَءَيْتُمْ إِن كُنتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّى
وَءَاتَىٰنِى رَحْمَةً مِّنْ عِندِهِۦ فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ
أَنُلْزِمُكُمُوهَا وَأَنتُمْ لَهَا كَٰرِهُونَ ﴿٢٩﴾

30. [e]„O ludu mój, nie pragnę od ciebie w zamian za to żadnego bogactwa. Moja nagroda oczekuje mnie wyłącznie u Allacha. [f]Ja nie zamierzam odrzucić tych, którzy wierzą. Oni z pewnością spotkają się z ich Panem. Widzę jednak, że jesteście ludem lekkomyślnym.

وَيَٰقَوْمِ لَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا ۖ إِنْ أَجْرِىَ إِلَّا
عَلَى ٱللَّهِ ۚ وَمَآ أَنَا۠ بِطَارِدِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا ۚ إِنَّهُم مُّلَٰقُوا
رَبِّهِمْ وَلَٰكِنِّىٓ أَرَىٰكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ﴿٣٠﴾

[a]7,60; 71,4. [b]23,25. [c]26,112. [d]11,64; 47,15. [e]10,73; 26,110. [f]26,115.

1309. „Żałosna kara" to coś innego niż „kara żałosnego dnia". To pierwsze wyrażenie oznacza większą intensywność. Niektóre kary są bardzo ciężkie, ale istnieją „pewne dni", których pamięć prześladuje i boli nawet po setkach lat. Podczas gdy kara właściwa wywołuje ból tylko u tych, na których spada, pamięć „dni żałosnej kary" zastrasza tych, którzy żyją później.

1310. Zwrot *Bâdi al-Ra'yi* oznacza: w pierwszej myśli; najwyraźniej; bez właściwego rozważenia (Lane). Przez to słowa *Ārāzilunā Bâdi al-Ra'yi* oznaczają, że następcy Noego (a) są nędzni z ich wyglądu; (b) ich wiara nie jest szczera; (c) jest to wynikiem myślenia powierzchownego. Szkoda, że ludzie sprawdzają twierdzenia Posłańca Bożego przy pomocy wymyślonych przez nich samych norm i kiedy nie zadowala on tych norm, oszukują sami siebie ideą, że rozważyli jego twierdzenia bez zaangażowania, z otwartym umysłem i że stwierdzili, że są one fałszywe.

31. „O ludu mój, któż pomógłby mi przeciwko Allachowi, gdybym zechciał ich porzucić? Czyż zatem nie weźmiecie tego pod rozwagę?

وَيٰقَوْمِ مَنْ يَّنْصُرُنِيْ مِنَ اللّٰهِ اِنْ طَرَدْتُّهُمْ ۭ اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ﴿٣١﴾

32. „I [a]nie mówię wam, że posiadam bogactwo Allacha lub że znam to, co niewidzialne, ani nie mówię: «Jestem aniołem». Nie mówię też w sprawie tych, którymi pogardzają wasze oczy: «Allach nie ześle na nich żadnego dobra» – Allach najlepiej wie, co jest w ich umysłach. Zaiste, w tym przypadku byłbym jednym z niesprawiedliwych".

وَلَآ اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِيْ خَزَاۗىِٕنُ اللّٰهِ وَلَآ اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَآ اَقُوْلُ اِنِّىْ مَلَكٌ وَّلَآ اَقُوْلُ لِلَّذِيْنَ تَزْدَرِيْٓ اَعْيُنُكُمْ لَنْ يُّؤْتِيَهُمُ اللّٰهُ خَيْرًا ۭ اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ ښ اِنِّىْٓ اِذًا لَّمِنَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٣٢﴾

33. Oni odrzekli: „O Noe, [b]tyś rzeczywiście spierał się z nami już od dawna i często. Zatem przynieś nam teraz to, czym nas straszysz, o ile jesteś jednym z prawdomównych".

قَالُوْا يٰنُوْحُ قَدْ جٰدَلْتَنَا فَاَكْثَرْتَ جِدَالَنَا فَاْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٣٣﴾

34. Ten powiedział: [c]„Jedynie Allach wam to przyniesie, jeśli zechce, wy zaś nie jesteście w stanie odmienić Jego celu.[1311]

قَالَ اِنَّمَا يَاْتِيْكُمْ بِهِ اللّٰهُ اِنْ شَاۗءَ وَمَآ اَنْتُمْ بِمُعْجِزِيْنَ ﴿٣٤﴾

35. „A moje rady nie przyniosą wam korzyści, nawet gdybym chciał udzielić wam szczerej porady, jeżeli Allach zapragnie was zniszczyć.[1312] On jest waszym Panem i do Niego będziecie musieli powrócić".

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصْحِيْٓ اِنْ اَرَدْتُّ اَنْ اَنْصَحَ لَكُمْ اِنْ كَانَ اللّٰهُ يُرِيْدُ اَنْ يُّغْوِيَكُمْ ۭ هُوَ رَبُّكُمْ ۣ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿٣٥﴾

[a]6,51. [b]46,23. [c]46,24.

1311. Werset ten zawiera trzy ważne zasady dotyczące proroctw, mówiących o karze: (a) zazwyczaj czas ich spełnienia się nie jest ujawniony. (b) Są one warunkowe i mogą być odłożone lub cofnięte wedle woli Boga. (c) Bez względu na zmiany dotyczące proroctw o karze, niezmienny cel Boży pozostaje ten sam, ponieważ niewierni „nie mogą zniweczyć Jego celu".

1312. Werset ten usuwa niewłaściwe zdanie, jakoby będąc rozgniewanym przez niewiarę swego ludu, Noe modlił się o jego zniszczenie (71,27, 28), ponieważ wykazuje to, że Noe modlił się o zniszczenie ludu nie z własnej woli, ale że tego wymagał od niego sam Bóg.

36. [a]Czy powiadają: „On to zmyślił"? Powiedz: „Jeśli ja to zmyśliłem, niechaj na mnie spadnie wina, lecz jestem wolny od wszystkich występków popełnionych przez was".

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَيَّ إِجْرَامِي
ع وَأَنَا بَرِيءٌ مِّمَّا تُجْرِمُونَ ﴿٣٦﴾

37. I zostało Noemu objawione: „Nikt z twego ludu nie uwierzy poza tymi, którzy już uwierzyli. Dlatego nie smuć się tym, co czynili.[1313]

وَأُوحِيَ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَن يُؤْمِنَ مِن قَوْمِكَ إِلَّا
مَن قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٧﴾

38. [b]„Zbuduj Arkę na Naszych oczach[1314] i wedle Naszego przykazania. A nie zwracaj się do Mnie w sprawie grzeszników. Oni z pewnością zostaną zatopieni".

وَاصْنَعِ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا وَلَا تُخَاطِبْنِي فِي
الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُم مُّغْرَقُونَ ﴿٣٨﴾

39. I zaczął budować Arkę, a za każdym razem, gdy przechodzili obok wodzowie jego ludu, szydzili zeń. On mawiał: „Skoro wy teraz szydzicie z nas, nadejdzie taki czas, kiedy to my będziemy się z was wyśmiewać, tak jak wy wyśmiewacie się z nas obecnie.

وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأٌ مِّن قَوْمِهِ
سَخِرُوا مِنْهُ قَالَ إِن تَسْخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنكُمْ
كَمَا تَسْخَرُونَ ﴿٣٩﴾

40. [c]„Wówczas dowiecie się, kto jest tym, na którego spadnie kara, która go zhańbi, jak i na kogo spadnie wieczna kara".

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَ
يَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٤٠﴾

[a]46,9. [b]23,28. [c]11,94; 39,40-41.

1313. Modlitwa, o której mowa w 71,27, 28 była najprawdopodobniej wypowiedziana po objawieniu komentowanego obecnie wersetu. Wedle tego wersetu Noe został poinformowany o decyzji Boga, że nikt spośród jego ludu nie uwierzy w Boga. Stąd jego modlitwa (71,27, 28) nie była niczym innym niż tylko podporządkowaniem się woli i nakazowi Bożemu. Modlitwa ta oznaczała, że Bóg może wprowadzić w życie swój dekret o zniszczeniu jakiegoś ludu.

1314. *A'yun* to liczba mnoga od słowa *'Ain*, które oznacza oko; spojrzenie lub widok; mieszkańców domu; opiekę (Lane).

41. Wówczas, [a]gdy nadszedł Nasz rozkaz i trysnęły wodą[1315] źródła ziemi, powiedzieliśmy: [b]„Weź do Arki dwoje z każdego gatunku,[1316] samca i samicę, i swoją rodzinę, z wyjątkiem tych, przeciwko którym wypowiedziane już zostało słowo, jak i tych, którzy wierzą". A uwierzyło weń jedynie niewielu.

حتى إذا جاء أمرنا وفار التنور قلنا احمل فيها
من كل زوجين اثنين وأهلك إلا من سبق
عليه القول ومن آمن وما آمن معه إلا قليل ﴿٤١﴾

42. I powiedział on: „Wejdźcie do Arki. W imię Allacha niechaj będzie jej droga i jej lądowanie. Mój Pan jest niechybnie Najbardziej Przebaczający, Litościwy".

وقال اركبوا فيها بسم الله مجريها ومرسيها
إن ربي لغفور رحيم ﴿٤٢﴾

43. I popłynęła z nimi pośród fal jak góry. I zawołał Noe do swego syna, kiedy ten pozostał z dala: „O synu mój, wsiadaj razem z nami i nie pozostawaj z niewiernymi".

وهي تجري بهم في موج كالجبال ونادى
نوح ابنه وكان في معزل يبني اركب معنا و
لا تكن مع الكافرين ﴿٤٣﴾

44. Ten odrzekł: „Wkrótce znajdę schronienie na górze[1317], która uratuje mnie przed wodą". Noe powiedział: „Tego dnia nie ma schronienia dla nikogo przed nakazem Allacha, z wyjątkiem tego, komu okaże On łaskę". I rozdzieliła ich fala, więc znalazł się wśród zatopionych.

قال سآوي إلى جبل يعصمني من الماء قال
لا عاصم اليوم من أمر الله إلا من رحم وحال
بينهما الموج فكان من المغرقين ﴿٤٤﴾

[a]23,28; 54,13. [b]23,28.

1315. Potop nie był tylko spowodowany wystąpieniem wód ze źródeł. Jak wynika jasno z 54,12-13 powodem potopu było zerwanie się chmur. Deszcz padał potokami i woda była wszędzie, jak to ma zazwyczaj miejsce podczas obfitych deszczów. Woda zaczęła też wypływać z głębi ziemi, zaczęły tryskać źródła. W ten sposób woda z nieba i z ziemi zalała całą ziemię. Noe żył w kraju górzystym, w którym było bardzo dużo źródeł.

1316. Słowa „każdego gatunku" nie oznaczają tutaj wszystkich zwierząt, lecz *wszystkie te* zwierzęta, których potrzebował Noe. Z pewnością arka nie była dość duża, żeby pomieścić po parze z każdego gatunku zwierząt świata. Dodanie słowa „dwa" także wykazuje, że zabranych miało być tyle zwierząt, ile było konieczne.

1317. Werset ten wskazuje, że miejsce, w którym żył Noe, było otoczone górami. Słowo *Jabal*, użyte jako zwykły rzeczownik pospolity, wskazuje na fakt, że istniał łańcuch górski, na którym szukał schronienia syn Noego. Właściwie wydaje się, że miejsce to było doliną, ze wszystkich stron otoczoną górami. Niczym zatem dziwnym jest fakt, że przy obfitych opadach deszczu takie miejsce zostało szybko zalane przez wodę.

45. I zostało powiedziane: „O ziemio, wciągnij swą wodę" oraz „O niebo, powstrzymaj deszcz". I wody zaczęło ubywać i sprawa została rozstrzygnięta. Arka zaś spoczęła na Al-Jūdī.[1317A] I zostało powiedziane: „Niechaj przeklęty będzie lud grzeszników".

وَقِيلَ يَٰٓأَرۡضُ ٱبۡلَعِي مَآءَكِ وَيَٰسَمَآءُ أَقۡلِعِي
وَغِيضَ ٱلۡمَآءُ وَقُضِيَ ٱلۡأَمۡرُ وَٱسۡتَوَتۡ عَلَى ٱلۡجُودِيِّۖ
وَقِيلَ بُعۡدٗا لِّلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ

46. I Noe zawołał do swego Pana i rzekł: „Panie mój, zaprawdę, mój syn jest z mojej rodziny, a z pewnością twoja obietnica jest prawdziwa, Tyś bowiem jest Najsprawiedliwszym z sędziów".

وَنَادَىٰ نُوحٞ رَّبَّهُۥ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ٱبۡنِي مِنۡ أَهۡلِي
وَإِنَّ وَعۡدَكَ ٱلۡحَقُّ وَأَنتَ أَحۡكَمُ ٱلۡحَٰكِمِينَ

47. Allach rzekł: „O Noe, on z pewnością nie jest z twojej rodziny. On[1318] zaiste jest człowiekiem niesprawiedliwego postępowania.[1319] Zatem nie proś Mnie o to, o czym wiedzy nie posiadasz. Napominam cię, abyś nie był jednym z nieświadomych".

قَالَ يَٰنُوحُ إِنَّهُۥ لَيۡسَ مِنۡ أَهۡلِكَۖ إِنَّهُۥ عَمَلٌ غَيۡرُ
صَٰلِحٖۖ فَلَا تَسۡـَٔلۡنِ مَا لَيۡسَ لَكَ بِهِۦ عِلۡمٌۖ إِنِّيٓ
أَعِظُكَ أَن تَكُونَ مِنَ ٱلۡجَٰهِلِينَ

1317A. Góra Al-Jūdī jest, według Yāqūt al-Hamwī, długim łańcuchem górskim po wschodniej stronie Tygrysu w prowincji Mosul (Mu'jam). Według Sale „Al-Jūdī to jedna z tych gór, które dzielą Armenię na południu od Mezopotamii oraz tej części Asyrii, która zamieszkana jest przez Kurdów. Od nazwy tego ludu wzięła swą nazwę ta góra (Cardu lub Gardu). Grecy jednak zmienili tę nazwę na Gordyoei... Tradycja, która powiadała, że Arka spoczywała na tych właśnie górach, musiała być bardzo stara, ponieważ jest to tradycja samych Chaldejczyków (Berosus apud *Joseph. Antiq...*). Relikty arki widziano także tutaj w czasach Epifaniusza... i powiada się nam, że Imperator Herakliusz poszedł z miasta Thamanin aż na górę Al-Jūdī i ujrzał miejsce spoczywania Arki. Był tam również poprzednio znany monastyr, nazywany «Monastyrem Arki». Na niektórych z tych gór Nestorianie mieli zwyczaj celebrować swoje święta w miejscu, w którym stała Arka. Jednak w roku 776 przed Chrystusem monastyr ten został zniszczony przez błyskawicę" (Sale, str. 179, 180)... „Jūdī (Djudi) to wyniosła góra w okręgu Bohtan, około 40 kilometrów na północo-wschód od Jazirah ibn'Omar na 37° 30' północnej... Swoją sławę zawdzięcza tradycji mezopotamskiej, która identyfikuje ją, nie zaś górę Ararat, na której stała Arka Noego... Starsza egzegeza identyfikowała górę nazywaną obecnie Jūdī lub według autorytetów chrześcijańskich Gordyene jako apobaterion Noego" (Enc. of Islam, t. I. P. 1059). Tradycje babilońskie także umiejscawiają górę Al-Jūdī w Armenii (Jew. Enc. pod hasłem „Ararat"), zaś Biblia przyznaje, że Babilon był miejscem, w którym żyli potomkowie Noego (Rdz 11,9).

1318. Według tego wersetu jedynie te osoby uważane były za członków rodziny Noego, które zawarły prawdziwy związek z Bogiem poprzez Noego. Zaimek hū w inna-hū może też odnosić się do modlitwy Noego za jego nieprawego syna, który to akt był *Ghair Sālih*, czyli nie na miejscu.

1319. *'Amalun* (dosł. uczynek) oznacza tutaj *Dhū 'Amalin*, czyli sprawcę uczynku. Użycie bezokolicznika jako partykuły aktywnej, kiedy zamierzany jest sens intensyfikacji, jest w zgodzie z idiomem arabskim. Patrz także 2,178, gdzie *Birr* (dosł. sprawiedliwość) oznacza człowieka sprawiedliwego. Pewien poeta arabski powiada o swojej wielbłądzicy: *„Innamā hiya Iqbalun wa Idbārū"*, czyli ona jest tak niespokojna, że stała się samym aktem poruszania się naprzód i do tyłu, czyli ucieleśnieniem tego aktu.

48. Noe powiedział: „Panie mój, błagam cię, abyś uchronił mnie przed proszeniem Cię o to, o czym wiedzy nie posiadam. I [a]dopóki Ty mi nie przebaczysz[1320] i nie okażesz mi łaski, będę jednym z tych, którzy przegrają".

قَالَ رَبِّ إِنِّيٓ أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْـَٔلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِۦ
عِلْمٌ ۖ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِيٓ أَكُن مِّنَ
الْخَٰسِرِينَ ﴿٤٨﴾

49. Zostało powiedziane: „O Noe, zatem zstąp w pokoju od Nas, bądź błogosławiony ty oraz lud, który będzie zrodzony z tych, którzy są z tobą.[1321] A będą i inne ludy, którym damy zabezpieczenie na określony czas, lecz później spadnie na nie żałosna kara od Nas".

قِيلَ يَٰنُوحُ اهْبِطْ بِسَلَٰمٍ مِّنَّا وَبَرَكَٰتٍ عَلَيْكَ وَ
عَلَىٰٓ أُمَمٍ مِّمَّن مَّعَكَ ۚ وَأُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ ثُمَّ يَمَسُّهُم
مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٩﴾

[a]7,24.

1320. Noe nie popełnił grzechu, mówiąc, że włącza swego syna do rodziny. Był to tylko błąd osądu, co jest ludzkie, ale złożył ofiarę Istighfār, co oznacza, że Istighfār niekoniecznie jest dowodem czyjejś grzeszności. Ofiarę taką można też składać dla uchronienia się przed złymi konsekwencjami słabości ludzkiej lub błędów osądu.

1321. Werset ten wskazuje, że oprócz potomstwa Noego, także potomstwo tych, którzy byli z nim na Arce, zostało uratowane przed potopem i że także ono żyło dostatnio i mnożyło się. Naukowcy przychylają się obecnie do poglądu, że większość zamieszkujących obecnie ziemię ludzi to potomkowie Noego.
Historię potopu z niewielkimi różnicami znajdujemy także w tradycjach i literaturze innych krajów (Enc. Rel. + Eth.; Enc. Bib. oraz Enc. Brit. pod hasłem „Potop"). Wydaje się, że katastrofa ta miała miejsce gdzieś w pobliżu narodzin cywilizacji. Dobrze znanym faktem historycznym jest to, że zawsze, gdy jakiś lud, porównywalnie dalej posunięty w rozwoju kultury i cywilizacji, osiedlał się w jakimś kraju, to albo dziesiątkował mniej cywilizowanych mieszkańców, albo bardzo ich osłabiał. Tak zatem wydaje się, że kiedy potomkowie Noego oraz ci ich towarzysze, którzy byli założycielami cywilizacji ludzkiej, rozprzestrzenili się po innych krajach, ponieważ byli silniejsi od zamieszkujących tam już ludów, to albo wyniszczali całkowicie, albo absorbowali ich do swego ludu. W związku z tym ludy te musiały zapewne we wszystkich podporządkowanych sobie krajach wprowadzić swoje własne tradycje i zwyczaje – w ten sposób tradycja mówiąca o Potopie także została w tych krajach wprowadzona. Jednakże na przestrzeni czasu imigranci przestali mieć jakąkolwiek łączność ze swoim pierwotnym krajem, przez co katastrofę tę zaczęto uważać za mającą w przeszłości miejsce właśnie w tym kraju. W ten sposób pierwotne nazwy zastępowane były nazwami danego kraju. Wynika z tego, że Potop nie był zjawiskiem ogólnoświatowym, ani że należy tradycje różnych krajów traktować tak, jakby mówiły o oddzielnych potopach.

50. Oto nowina z tego, co niewidzialne,[1322] które co objawiamy. Przedtem tego nie znałeś, ani ty, ani twój lud. Bądź zatem cierpliwy, albowiem dobry koniec czeka bogobojnych.

تِلْكَ مِنْ أَنۢبَآءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَآ إِلَيْكَ ۖ مَا كُنتَ
تَعْلَمُهَآ أَنتَ وَلَا قَوْمُكَ مِن قَبْلِ هَٰذَا ۖ فَاصْبِرْ ۖ
إِنَّ الْعَٰقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ۝

51. A [a]do 'Ād[1323] posłaliśmy ich brata, Hūda. Powiedział on: „O ludu mój, czcijcie jedynie Allacha. Nie macie boga poza Nim. Łącząc z Nim innych bogów, wymyślacie tylko kłamstwa.

وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا ۚ قَالَ يَٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ
مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥٓ ۖ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ۝

[a] 7,66.

1322. Opisy Koranu, dotyczące różnych Proroków, nie są zwykłymi opowiadaniami. Przedstawiane są one w Koranie, ponieważ zawierają aluzje prorockie do analogicznych wydarzeń, które miały mieć miejsce w życiu samego Świętego Proroka.

1323. Niektórzy krytycy europejscy zaprzeczają istnieniu Adytów. Powiadają oni, że żadna z dotychczas odkrytych w Arabii inskrypcji nie wspomina 'Ād jako nazwy jakiegokolwiek ludu w tym kraju i dlatego twierdzą, że Koran cytuje zaledwie jedną ze znanych legend, które były tak popularne w czasach Świętego Proroka. Sprzeciw ten opiera się na nieporozumieniu. Właściwie niektóre części ludzkości bywają znane z dwóch nazw – gdzie jedna reprezentuje całą rasę, zaś druga tylko jej część, jakąś jej konkretną grupę. 'Ād nie było nazwą pojedynczego plemienia, lecz grupy plemion, której różne części sięgały po władzę w różnych czasach. Pozostawiały po sobie inskrypcje noszące nazwy poszczególnych grup. Wszystkie jednak należały do głównej rodziny 'Ād. Fakt, iż nazwę tę znajdujemy w starożytnych księgach geograficznych, także potwierdza istnienie ludu nazywanego 'Ād. Dzieła geograficzne zebrane w Grecji stwierdzają, że w epoce przedchrześcijańskiej Jemen był rządzony przez plemię nazywane Adramitai, którzy nie byli niczym innym jak tylko ludem 'Ād, nazywanym w Koranie 'Ād Iram. Zakończeniem nazwy greckiej jest przyrostek rzeczownikowy, zaś rzeczywista nazwa to 'Adram, co jest zniekształceniem 'Ād Iram (Al-'Arab Qabl al-Islām). Wspomniane w Koranie plemię 'Ād nazywane było Iram. Ta sekcja Iram Adytów posiadała potężne królestwo, które trwało aż do roku 500 przed Chrystusem. Ich językiem był język aramejski, spokrewniony z hebrajskim. Królestwo Aramejskie założone było po upadku Królestwa Semickiego i zawierało w swych granicach całą Mezopotamię, Palestynę, Syrię i Chaldeę. Badania archeologiczne wykazały ślady tego królestwa. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary".

Plemię 'Ād żyło zaraz po ludzie Noego (7,70). Wznosiło ono monumenty na wzniesionych miejscach (26,129). Spotykamy jeszcze ruiny wielkich budowli w Arabii. Historia tego ludu jest teraz przyćmiona i można znaleźć jedynie nieco resztek jego budowli (46,26). Terytorium, na którym mieszkał ten lud, nazywane jest Ahqāf (46,22), co oznacza dosłownie piaskowe wzgórza w kształcie zygzaków i jest nazwą dwóch części Arabii, jednej na południu, znanej jako Południowe Ahqāf, i drugiej na północy, nazywanej Północnym Ahqāf. Okolice te są urodzajne, ale z powodu bliskości pustyni, wiatr nawiewa na nie wiele piasku. Piaskowe wzgórza formowały się, kiedy 'Ād zostali ukarani przez burzę piaskową. Ich zniszczenie spowodowane było gwałtownym wiatrem, który dosłownie zasypał ich największe miasta piaskiem i pyłem (69,7, 8).

52. „O ludu mój, [a]nie proszę was o żadną nagrodę. Moja nagroda jest wyłącznie u Tego, Który mnie stworzył. Czy zatem nie pojmujecie?

يٰقَوْمِ لَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى
الَّذِي فَطَرَنِي ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝

53. „O ludu mój, [b]błagajcie waszego Pana o przebaczenie, potem zwróćcie się do Niego, a On ześle nad was chmury wylewające obfity[1324] deszcz i doda siły do waszej siły. I nie odwracajcie się od Niego, będąc grzesznikami".

وَيٰقَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوٓا إِلَيْهِ يُرْسِلِ
السَّمَآءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَىٰ قُوَّتِكُمْ
وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ ۝

54. Oni powiedzieli: „O Hūdzie, nie dałeś nam żadnego wyraźnego dowodu, [c]nie zamierzamy więc porzucać naszych bogów tylko dlatego, co powiedziałeś, ani też nie uwierzymy w ciebie.

قَالُوا يٰهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِيٓ
اٰلِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ۝

55. „Możemy jedynie powiedzieć, że niektórzy nasi bogowie porazili cię złem". On odrzekł: „Zaiste, wzywam Allacha na świadka, a i wy wezwijcie świadka tego, iż jestem wolny od grzechu tego, co czynicie, łącząc

إِنْ نَقُولُ إِلَّا اعْتَرٰىكَ بَعْضُ اٰلِهَتِنَا بِسُوٓءٍ ۗ قَالَ إِنِّيٓ
أُشْهِدُ اللّٰهَ وَاشْهَدُوٓا أَنِّي بَرِيٓءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ۝

56. innych bogów z Nim. [d]Knujcie zatem plany przeciwko mnie, wszyscy z was, i nie dajcie mi wytchnienia.

مِنْ دُونِهٖ فَكِيدُونِي جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنْظِرُونِ ۝

[a]26,128. [b]11,4, 62; 71,11; [c]71,24. [d]7,196; 10,72.

1324. Wydaje się, że głównym zajęciem ludu ʻĀd była uprawa roli oraz że lud ten był bardzo uzależniony od deszczu, ponieważ nie było na ich terenach ani studni, ani kanałów nawadniających.

57. „Ja rzeczywiście zaufałem Allachowi, mojemu i waszemu Panu. [a]Nie ma stworzenia, które poruszałoby się po ziemi, a On nie prowadziłby go za grzywę.[1325] Zaiste, mój Pan jest na prostej drodze, by nieść pomoc tym, którzy mu zaufają.

إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ دَابَّةٍ
إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَىٰ صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ

58. „Jeżeli zatem odwrócicie się, [b]już przekazałem wam to, z czym zostałem do was posłany, [c]mój Pan uczyni, że inny lud zajmie wasze miejsce. Wy natomiast w ogóle nie jesteście w stanie Mu zaszkodzić. Zaprawdę, Pan mój jest Strażnikiem wszystkich rzeczy".

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ
وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا إِنَّ
رَبِّي عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ

59. I gdy nadszedł nasz nakaz, uratowaliśmy Hūd i tych, którzy wraz z nim wierzyli, dzięki naszej szczególnej łasce. I [d]uchroniliśmy ich przed strasznymi mękami.

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ

60. I tacy sami byli 'Ād. Odrzucali Znaki ich Pana i nie byli posłuszni Jego Posłańcom, a poddawali się nakazom wszystkich wyniosłych wrogów prawdy.

وَتِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ
وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ

61. [e]I szło za nimi przekleństwo na tym świecie i w Dniu Zmartwychwstania. Spójrz! 'Ād byli niewdzięczni wobec swego Pana. Zważ! Wyznaczone jest zniszczenie[1325A] 'Ād, ludu Hūda.

وَأُتْبِعُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا
إِنَّ عَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ أَلَا بُعْدًا لِعَادٍ قَوْمِ هُودٍ

[a]11,7. [b]7,69; 46,24. [c]4,134; 6,134. [d]7,73. [e]28,43.

1325. Słowa te odnoszą się do pewnego starożytnego zwyczaju arabskiego. Kiedy jakiś pokonany lud był przyprowadzany przed oblicze zwycięzcy, ten chwytał ludzi za grzywki czy włosy nad czołem lub kazał ich golić na znak zwycięstwa.

1325A. *Bu'd* (które pochodzi od *Ba'uda*, oznaczającego: on był lub stał się odległy; zginął; został przeklęty) oznacza: oddalenie; klątwę lub złorzeczenie. Powiada się *Bu'dan la-hū*, czyli, niech będzie przeklęty, niechaj zginie (Lane).

62. [a]Do plemienia Thamūd[1326] wysłaliśmy ich brata Sāliha. Rzekł on: „O ludu mój, czcij Allacha; nie macie bowiem boga poza Nim. On to podniósł was z ziemi i dał wam na niej miejsce. Zatem błagajcie Go o przebaczenie, a potem zwróćcie się całkowicie ku Niemu. Zaprawdę, Pan mój jest blisko i odpowiada na modlitwy".

وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ
مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ هُوَ أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ
وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ
إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُّجِيبٌ

63. Oni powiedzieli: „O Sālihu, byłeś wśród nas jednym z tych, w których pokładaliśmy nadzieję. Czyż zabraniasz nam czcić to, co czcili nasi ojcowie? I zaiste niepokoją nas wątpliwości względem tego, do czego nas nawołujesz".

قَالُوا يَا صَالِحُ قَدْ كُنتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَٰذَا أَتَنْهَانَا
أَن نَّعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّنَا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا
تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ

64. On rzekł: [b]„O ludu mój, powiedzcie mi. Jeśli opieram swoje twierdzenie na wyraźnym dowodzie od mego Pana i On obdarzył mnie swą szczególną łaską, to kto pomoże mi przeciwko Allachowi, jeśli okażę się Mu nieposłuszny? Zatem wy przyłożycie tylko rękę do mojego zniszczenia.

قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِن كُنتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي
وَآتَانِي مِنْهُ رَحْمَةً فَمَن يَنصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ
عَصَيْتُهُ فَمَا تَزِيدُونَنِي غَيْرَ تَخْسِيرٍ

[a]7,74. [b]11,29, 89.

1326. Słowo arabskie Thamūd wskazuje, że plemię to należało do grupy arabskiej. Próżnym jest twierdzić, że Sālih może być tłumaczeniem jakiejś obcej nazwy, ponieważ Koran przyjął wszystkie obce nazwy bez tłumaczenia ich, tak jak Mūsā (Mojżesz), Hārūn (Aaron), Yūnus (Jonasz) oraz Zakariyya (Zachariasz). Thamūd byli następcami 'Ād (7,75), co oznacza, że 'Ād to także była rasa arabska. I znów, 'Ād byli z kolei następcami Noego. Wskazuje to na fakt, że także i Noe był Arabem. Właściwie Noe był powołany w Mezopotamii, które to terytorium we wczesnych czasach także znajdowało się we władaniu Arabów. Historycy greccy umiejscawiają Thamūd w okresie niewiele poprzedzającym epokę chrześcijańską. Hījr lub Agra, jak powiadają, przedstawiany jest jako ich ojczyzna. Grecy nazywają ten lud Thamudeni i wymieniają miejsce o nazwie Hijr, które – według nich – Arabowie nazywali Fajj al-Nāqah. Ptolemeusz (140 przed Chrystusem) powiada, że w pobliżu Hījr znajduje się miejsce zwane Badanata. Abū Ismā'il, autor 'Futūh al-Shām, powiada: „Plemię Thamūd zamieszkiwał kraj między Bosra (w Syrii) a Adenem i tam rządził. Być może lud ten migrował na północ". Al-Hijr (znane także jako Madā'in Sālih) był najwidoczniej stolicą tego ludu. Miejsce to leży między Medyną i Tabūk, zaś dolina, w której się znajduje, nazywa się Wadi Qurā. Warto zauważyć, że opisy Proroków Hūd i Sālih przedstawiane są w różnych miejscach Koranu i wszędzie tam porządek jest jednakowy, a mianowicie, opis Hūd znajduje się przed Sālih, co jest właściwym porządkiem chronologicznym. Wskazuje to, że Koran przedstawia właściwie i w prawdziwym porządku historycznym te fakty historyczne, które od dawna zostały zapomniane i pogrążyły się w ciemnej przeszłości. Według niektórych Thamūd to tylko inna nazwa 'Ād Thāniyah lub drugich 'Ād, podczas gdy według innych przyszli oni po drugich 'Ad. Lud Thamūd władał równinami i wzgórzami (7,75), a ich kraj obfitował w źródła i ogrody, w których rosły palmy daktylowe o niezwykłej jakości. Lud ten zajmował się także uprawą roli i sianiem zbóż (26,148-149).

65. „O ludu mój, [a]oto wielbłądzica Allacha, Znak dla was, więc pozostawcie ją w spokoju, by mogła paść się na ziemi Boga, a nie wyrządzajcie jej krzywdy, aby nie spadła na was bliska kara".

وَيٰقَوْمِ هٰذِهٖ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةً فَذَرُوْهَا تَاْكُلْ
فِيْٓ اَرْضِ اللّٰهِ وَلَا تَمَسُّوْهَا بِسُوْٓءٍ فَيَاْخُذَكُمْ عَذَابٌ
قَرِيْبٌ ﴿٦٤﴾

66. [b]Oni jednak podcięli jej ścięgna, on zaś powiedział: „Radujcie się w waszych domach przez trzy[1327] dni. Oto obietnica, od której nie będzie odstępstwa".

فَعَقَرُوْهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوْا فِيْ دَارِكُمْ ثَلٰثَةَ اَيَّامٍ
ذٰلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْذُوْبٍ ﴿٦٥﴾

67. I kiedy nadszedł Nasz rozkaz, uratowaliśmy Sāliha oraz tych, którzy wraz z nim wierzyli, dzięki naszej szczególnej łasce, przed hańbą tego dnia. Zaiste, twój Pan jest Potężny, Wielki.

فَلَمَّا جَآءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا صٰلِحًا وَّالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ
بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ
الْقَوِيُّ الْعَزِيْزُ ﴿٦٦﴾

68. I [c]kara[1328] spadła na tych, którzy grzeszyli, i leżeli twarzami do ziemi w swoich domach,

وَاَخَذَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَاَصْبَحُوْا فِيْ دِيَارِهِمْ
جٰثِمِيْنَ ﴿٦٧﴾

[a]7,74; 17,60; 26,156; 54,28; 91,14. [b]7,78; 26,158; 54,30; 91,15. [c]7,79; 26,159; 54,32.

Ten opis koraniczny potwierdzany jest przez inskrypcję, o której mówi się, że była czytana przez niektórych muzułmanów w czasach rządów Mu'āwiyah. Ich schyłek zaczął się chyba wkrótce po czasach Sālih, ponieważ już kilkaset lat później nie wymieniają nazwy tego ludu narody zwycięskie. Arabia została najechana przez króla asyryjskiego (722-705 przed Chrystusem) i nazwa Thamūd wymieniana jest wśród podbitych plemion w inskrypcji, którą król ten kazał wyryć dla uczczenia zwycięstwa. Spośród historyków greckich Didorus (80 przed Chrystusem), Pliniusz (79 prze Chrystusem) oraz Ptolemeusz wspominają o Thamūd. Kiedy Justynian, rzymski cesarz, najechał na Arabię, w jego armii znajdowało się 300 żołnierzy Thamūd, lecz przed nadejściem Islamu plemię to całkowicie wyginęło. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary".

1327. Trzydniowe odroczenie miało być prawdopodobnie ostatnią szansą do okazania skruchy, z której nieszczęsny lud nie skorzystał.

1328. W Koranie używa się siedmiu różnych słów na określenie kary, jaka spadła na plemię Thamūd. W obecnym wersecie oraz w 54,32 użyto słowa *Saihah* (kara); w 7,79 *Rajfah* (trzęsienie ziemi); w 26,159 po prostu *'Adhāb* (kara, chłosta); w 27,52 *Dammarnā-hum* (całkowicie zniszczyliśmy ich); w 51,45 *Sā'iqah* (błyskawica; lub jakakolwiek kara niszcząca); w 69,6 *Tāghiyah* (kara szczególna); oraz w 91,15, *Damdama 'Alaihim* (On całkowicie ich zniszczył). Chociaż te słowa i zwroty wydają się różne w swej formie, mają zasadniczo jednakowe znaczenie. Jednakże słowa, które wydają się sobie przeciwstawne, to *Rajfah, Saihah, Sā'iqah* oraz *Tāghiyah*. Ponieważ te trzy ostatnie słowa także oznaczają karę, dlatego – jeśli plemię Thamūd zostało zniszczone przez trzęsienie ziemi – wszystkich tych słów można użyć dla właściwego opisania tej katastrofy.

69. [a]Jak gdyby nigdy w nich nie mieszkali. Pamiętaj! Thamūd nie uwierzyli w ich Pana. Precz zatem z plemieniem Thamūd.[1329]

كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۗ أَلَا إِنَّ ثَمُودَا۟ كَفَرُوا۟ رَبَّهُمْ ۗ أَلَا بُعْدًا لِّثَمُودَ ٦٩

70. [b]Zaiste, Nasi posłańcy[1330] przybyli z dobrą nowiną do Abrahama.[1331] [c]Powiedzieli: „Ofiarujemy wam pokój". On odrzekł: „Pokój z wami" i niedługo przyniósł pieczone cielę.

وَلَقَدْ جَآءَتْ رُسُلُنَآ إِبْرَٰهِيمَ بِٱلْبُشْرَىٰ قَالُوا۟ سَلَٰمًا ۖ قَالَ سَلَٰمٌ ۖ فَمَا لَبِثَ أَن جَآءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ ٧٠

71. [d]Kiedy jednak ujrzał, że nie wyciągają doń rąk, uznał to za rzecz dziwną z ich strony i zaczął się ich obawiać. Oni zaś rzekli: „Nie obawiaj się, albowiem wysłani zostaliśmy do ludu Lota".[1332]

فَلَمَّا رَءَآ أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً ۚ قَالُوا۟ لَا تَخَفْ إِنَّآ أُرْسِلْنَآ إِلَىٰ قَوْمِ لُوطٍ ٧١

[a]10,25. [b]15,52; 51,25. [c]15,53; 51,26. [d]51,28-29.

1329. W wersecie 61 słowa „lud Hūd" dodane zostały do słowa 'Ād z powodów historycznych, bowiem 'Ād to właściwie nazwa dwóch plemion, pierwszego 'Ād oraz drugiego 'Ād. Natomiast słowa „lud Hūd" zostały dodane, aby wskazać, że chodzi tutaj o pierwsze 'Ād. Lecz ponieważ Thamūd było nazwą tylko jednego plemienia, słowa „lud Sālih" zostały pominięte, ponieważ ich dodanie nie miałoby żadnego korzystnego celu.

1330. Istnieje wiele różnic w opiniach co do tego, kto był „posłańcem". Niektórzy uważają, że były to istoty ludzkie, inni sądzą, iż byli to aniołowie. Ten pierwszy pogląd wydaje się bardziej zbliżony do prawdy i rzeczywistości. Zarówno Abraham, jak i Lot byli obcymi w tym kraju. Dlatego możliwym jest, że Bóg zachęcił niektórych pobożnych ludzi z tamtych okolic, aby zabrali Lota w jakieś bezpieczne miejsce, zanim jeszcze zdarzenie to miało miejsce. Należy też pamiętać, że ci „posłańcy" nie przybyli, żeby dać pierwsze ostrzeżenie przed karą. Lud Lota już wcześniej otrzymał ostrzeżenie przed karą (15,65). „Posłańcy" ci przybyli tylko po to, aby poinformować go, że nadeszła godzina zapowiedzianej wcześniej kary.

1331. Prawdziwym imieniem Abrahama było imię Abram. Po narodzinach Izmaela na rozkaz Boży zaczęto nazywać go Abrahamem, co oznacza „Ojciec tłumów" lub „Ojciec wielu narodów". Jedna gałąź jego potomstwa, Izraelici, mieszkała w Kanaanie, zaś druga, Izmaelici, w Arabii.

1332. W pierwszej chwili Abraham potraktował „posłańców" jakby byli zwykłymi podróżnikami, ale kiedy nie chcieli spożyć pieczonego wołu, uświadomił sobie, że odbywali oni jakąś szczególną misję, której nie rozumiał. Słowa „przestraszył się ich" nie oznaczają, że Abraham rzeczywiście przestraszył się tych obcych, lecz że kiedy nie chcieli jeść, obawiał się, że może uczynił coś wbrew etykiecie gościnności. Okazuje się, że jego goście zauważyli zmieszanie Abrahama na podstawie niejasnego wyrazu jego twarzy, więc od razu rozwiali jego obawy, mówiąc mu, że nie uczynił niczego niewłaściwego oraz że ich misja spowodowała, iż nie chcieli wspólnie spożywać posiłku. Taka odpowiedź gości także wskazuje, że nie byli oni aniołami. Gdyby bowiem nimi byli, powiedzieliby, że ponieważ nie są ludźmi, nie spożywają jedzenia.
Lot był przodkiem ludu palestyńskiego, Moabu i Ammonu oraz jako syn Harana i wnuk Teracha był kuzynem Abrahama. Dołączył do Abrahama w Kanaanie.

72. A obok stała jego żona i ona również pełna była obaw, wobec czego przekazaliśmy jej dobrą nowinę o narodzinach Izaaka, a po Izaaku, Jakuba.

وَامْرَاَتُهٗ قَآئِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنٰهَا بِاِسْحٰقَ ۙ وَ
مِنْ وَّرَآءِ اِسْحٰقَ يَعْقُوْبَ ۝٧١

73. [b]Powiedziała: „O, biada mi! Czy mam urodzić dziecko, kiedy jestem już bardzo starą kobietą, a i mój mąż także jest człowiekiem bardzo starym? To zaiste rzecz dziwna!"

قَالَتْ يٰوَيْلَتٰىٓ ءَاَلِدُ وَاَنَا عَجُوْزٌ وَّهٰذَا بَعْلِيْ شَيْخًا ۭ
اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ عَجِيْبٌ ۝٧٢

74. [c]Oni powiedzieli: „Czy dziwisz się z powodu nakazu Allacha? Spłynęła na was łaska Allacha i Jego błogosławieństwo, o ludu tego domu.[1333] Zaprawdę, On jest Godny Chwały, Wspaniały".

قَالُوْٓا اَتَعْجَبِيْنَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ رَحْمَتُ اللّٰهِ وَبَرَكٰتُهٗ
عَلَيْكُمْ اَهْلَ الْبَيْتِ ۭ اِنَّهٗ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ ۝٧٣

75. A kiedy opuścił Abrahama strach i otrzymał dobrą nowinę, wraz z Nami[1334] wstawiać się za lud Lota.

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ اِبْرٰهِيْمَ الرَّوْعُ وَجَآءَتْهُ الْبُشْرٰى
يُجَادِلُنَا فِيْ قَوْمِ لُوْطٍ ۝٧٤

76. [d]Zaiste, Abraham był łagodny, czuły i często do Nas powracał.

اِنَّ اِبْرٰهِيْمَ لَحَلِيْمٌ اَوَّاهٌ مُّنِيْبٌ ۝٧٥

77. „O Abrahamie, odstąp od tego. Zaprawdę, decyzja Twego Pana została już podjęta i zaiste zbliża się już do nich kara, której nie można odwrócić".

يٰٓاِبْرٰهِيْمُ اَعْرِضْ عَنْ هٰذَا ۚ اِنَّهٗ قَدْ جَآءَ اَمْرُ
رَبِّكَ ۚ وَاِنَّهُمْ اٰتِيْهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُوْدٍ ۝٧٦

[a]21,73; 51,29. [b]51,30. [c]51,31. [d]9,114.

1333. W wersecie tym słowa „lud tego domu" zdecydowanie odnoszą się do żony Abrahama, ponieważ nie urodziła ona jeszcze dziecka. Właściwie kiedy w Koranie używa się słowa *Ahl al-Bait* w odniesieniu do jakiegoś Proroka, odnosi się ono na ogół do jego żony lub żon (28,13; 33,34).

1334. Patrz Rdz 18,21-33.

78. A [a]kiedy Nasi posłańcy przybyli do Lota, ten zasmucił się z ich powodu i poczuł się wobec nich bezradny[1335] i rzekł: „To jest smutny dzień".

وَلَمَّا جَآءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيٓءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ
ذَرْعًا وَّقَالَ هٰذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ۝

79. A jego ludzie przybyli doń, biegnąc[1336] ku niemu, trzęsąc się ze złości, a i przedtem również [b]zwykli byli czynić zło. On rzekł: „O ludu mój, [c]to są moje córki; one są czystsze dla was.[1337] Okażcie zatem bojaźń przed Allachem i nie czyńcie mi hańby w obecności moich gości. Czyż nie ma wśród was ani jednego prawego człowieka?"

وَجَآءَهٗ قَوْمُهٗ يُهْرَعُوْنَ اِلَيْهِ ؕ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوْا
يَعْمَلُوْنَ السَّيِّاٰتِ ؕ قَالَ يٰقَوْمِ هٰٓؤُلَآءِ بَنَاتِىْ هُنَّ
اَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَلَا تُخْزُوْنِ فِىْ ضَيْفِىْ ؕ اَلَيْسَ
مِنْكُمْ رَجُلٌ رَّشِيْدٌ ۝

[a]29,34. [b]7,81; 29,29. [c]15,72.

1335. Zwrot *Dāqabil-Amri Dhar'an* oznacza: było mu brak zdolności, władzy lub siły do wykonania czegoś; przy czym *Dhar'* oznacza władzę lub zdolność. Cały ten zwrot może też oznaczać: rzeczy lub sprawy okazały się dla niego trudne lub rozpaczliwe (Lane). Słowa w tekście oznaczają: stwierdził, że jest bezradny lub że nie jest w stanie ich ochraniać.

1336. Mieszkańcy tych dwóch miast mieli zwyczaj ograbiania podróżnych na drodze (Jew. Enc. pod hasłem „Sodoma"). Byli oni oczywiście świadomi możliwości odwetu, a zwłaszcza mieszkańcy Sodomy, którzy praktycznie żyli w stanie ciągłej wojny ze swymi sąsiadami (Rdz 14). Nie przyjmowali obcych do swojego miasta. Lot, podobnie jak wszyscy Prorocy Boży, oczywiście troszczył się o wygodę obcych i pocieszanie ich (15,71). Jego lud ostrzegał go jednak przed zaniechaniem tych praktyk, kiedy więc przyprowadził „posłańców", którzy byli ludźmi obcymi, do swojego domu, mieszkańcy Sodomy wpadli we wściekłość i pośpieszyli do niego ze złością na twarzach, ponieważ myśleli, że oto nadeszła stosowna okazja ukarania go za dawanie schronienia obcym wbrew ich sprzeciwom (15,68-71).

1337. Werset ten oznacza, że w świetle dawnego niegodziwego postępowania, Lot obawiał się swego ludu, nie chciał aby uczynił mu on nic niegodziwego w obecności jego gości. Nie mówi się tutaj o żadnym konkretnym występku. Był to lud niegodziwy i dlatego Lot był świadom tego, że jest w stanie dopuścić się niegodziwych czynów wobec jego osoby. Dlatego powiedział im, że jeśli obawiają się czegokolwiek złego ze strony niego samego i jego obcych gości, to mają przecież pod opieką córki Lota, które w przypadku czegoś niewłaściwego można ukarać. Był to sposób lepszy i bardziej czysty, bowiem tak można było uniknąć aktu obrażenia gości. Znaczenie może być też takie: będąc czcigodnym człowiekiem w mieście, Lot mówił o swoich żonach jako o córkach, które – jak powiedział – były dla nich czystsze.

80. Oni odrzekli: „Z pewnością wiesz, że nie mamy niczego przeciwko twoim córkom, jak i wiesz, czego pragniemy".[1338]

قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَإِنَّكَ
لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ ۝

81. On powiedział: „Gdybym miał tylko dość siły, by się wami zająć lub gdybym mógł znaleźć sobie dobre schronienie".[1338A]

قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً أَوْ آوِي إِلَىٰ رُكْنٍ شَدِيدٍ ۝

82. Posłańcy rzekli: „O Locie, jesteśmy posłańcami od twego Pana.[1339] Oni w żaden sposób nie zdołają cię dotknąć. Zatem [a]odejdź ze swą rodziną, [b]jako że pozostała jeszcze część nocy, i niechaj nikt z was się nie odwraca, z wyjątkiem twojej żony. Zaiste, to, co spadnie na nich, spadnie i na nią. Zaprawdę, [c]ich wyznaczonym czasem jest ranek. A czyż ranek nie jest blisko?"

قَالُوا يَا لُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ فَأَسْرِ
بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ
إِلَّا امْرَأَتَكَ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ إِنَّ مَوْعِدَهُمُ
الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ۝

83. [d]Kiedy zatem nadszedł Nasz rozkaz, [e]wywróciliśmy to miasto do góry nogami i zesłaliśmy na nie deszcz kamieni, warstwa po warstwie,[1339A]

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا
عَلَيْهَا حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ مَنْضُودٍ ۝

[a]15,66. [b]7,84; 15,61; 29,34. [c]15,67. [d]15,75; [e]51,34.

1338. Kiedy Lot zaproponował, aby lud wziął jako zakładników jego córki (Rdz 19,15), ten odmówił, bowiem byłoby to niezgodne ze zwyczajem brania kobiet jako zakładników (Enc. Brit.). Słowa „Nie mamy nic przeciwko twoim córkom" wskazują, że nie przybyli z zamiarami, jakie przypisują im w większości komentatorzy, bowiem tak zepsuty lud jak lud Lota nie zastanawiałby się, czy słusznie, czy prawnie, czy w ogóle ma zadowolić swoje cielesne żądze. Słowa „Wiesz zapewne, czego pragniemy" oznaczają „wiesz, że chcemy dostać w swoje ręce obcych".

1338A. Będę się modlił do Boga, aby mnie uchronił przed poniżeniem, jakiego chcecie się dopuścić, nalegając, abym wam oddał moich gości.

1339. „Posłańcy" byli ludźmi prawymi, którzy pochodzili z sąsiedniej okolicy i którzy zostali powołani przez Boga, aby ostrzec Lota i właściwie go pokierować.

1339A. Okazuje się, że lud Lota został zniszczony strasznym trzęsieniem ziemi. Gwałtowne trzęsienia ziemi powodują często, że fragmenty gruntu wywracają się do góry nogami, zaś mniejsze kawałki skał wylatują wysoko w powietrze.

84. [a]naznaczonych dla nich nakazem ich Pana. Taka kara nie jest odległa od grzeszników współczesnych czasów.

مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ ۖ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ
بِبَعِيدٍ ﴿٨٣﴾

85. [b]A do Midian[1340] wysłaliśmy ich brata, Shu'aib. Rzekł on: „O ludu mój, czcij Allacha. Nie masz żadnego innego boga poza Nim. I [c]nie pomniejszaj miary ani wagi. Widzę was w dobrobycie i obawiam się dla was kary dnia zniszczenia".

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۚ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا
اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ وَلَا تَنقُصُوا الْمِكْيَالَ
وَالْمِيزَانَ ۚ إِنِّي أَرَاكُم بِخَيْرٍ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ
عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ ﴿٨٤﴾

86. [d]„O ludu mój, dawaj pełną miarę i pełną wagę sprawiedliwie i nie pozbawiaj ludzi ich rzeczy i nie dopuszczaj się niegodziwości w kraju, wywołując nieporządek".

وَيَا قَوْمِ أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ ۖ وَلَا
تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ
مُفْسِدِينَ ﴿٨٥﴾

87. „To, co pozostawione jest[1341] u was przez Allacha, jest dla was lepsze, jeśliście wierni. Ja zaś nie jestem wyznaczony waszym strażnikiem".

بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ۚ وَمَا أَنَا
عَلَيْكُم بِحَفِيظٍ ﴿٨٦﴾

88. Oni odrzekli: „O Shu'aibie, czy twoja Modlitwa nakazuje ci, abyśmy porzucili to, co czcili nasi ojcowie, lub abyśmy z naszą własnością przestali czynić to, co chcemy? Zaiste, uważasz sam siebie za bardzo mądrego i prawego".

قَالُوا يَا شُعَيْبُ أَصَلَاتُكَ تَأْمُرُكَ أَن نَّتْرُكَ مَا
يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَن نَّفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ ۖ
إِنَّكَ لَأَنتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ ﴿٨٧﴾

[a]51,35. [b]7,86; 29,37. [c]26,182, 183. [d]7,86; 26,184.

1340. Midian był synem Abrahama z jego trzeciej żony, Ketury (Rdz 25,1-2). Jego potomkowie nazywani byli Midianitami. Ich stolica także nazywała się Midian. Miasto to leżało nad zatoką Akaba na wybrzeżu arabskim, w odległości około dziesięciu kilometrów od morza. Potomkowie Midiana żyli na północ od Hijāz i to właśnie oni zbudowali to miasto. Tam właśnie Mojżesz uciekł przed faraonem, a w pobliżu Midianu zatrzymał się wraz z Izraelitami po przejściu przez Morze Czerwone. Patrz także 1010.

1341. *Baqiyyah* oznacza tutaj: bogactwo zdobyte uczciwie i szczerze oraz w zgodzie z prawami Bożymi. Słowo to może też oznaczać daną przez Boga władzę i zdolności. Patrz 309.

89. On rzekł: [a]„O ludu mój, powiedzcie mi. Jeśli wspieram się na wyraźnym dowodzie od mego Pana, a On obdarzył mnie sowicie[1342], jaką będzie wasza odpowiedź? Ja nie pragnę uczynić wobec was tego, o co proszę, abyście wy nie czynili. Ja staram się wyłącznie właściwie ustawić rzeczy, [b]na ile mogę. Nie posiadam żadnej władzy, by cokolwiek osiągnąć, jeśli nie dzięki Allachowi. W Nim pokładam zaufanie i do Niego się zwracam.

قَالَ يٰقَوْمِ اَرَءَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ
رَّبِّيْ وَرَزَقَنِيْ مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا ؕ وَمَآ اُرِيْدُ اَنْ
اُخَالِفَكُمْ اِلٰى مَآ اَنْهٰىكُمْ عَنْهُ ؕ اِنْ اُرِيْدُ اِلَّا
الْاِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ ؕ وَمَا تَوْفِيْقِيْٓ اِلَّا بِاللّٰهِ ؕ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَيْهِ اُنِيْبُ ﴿٨٩﴾

90. „O ludu mój, nie pozwólcie, aby wasza wrogość wobec mnie doprowadziła was do tego, że spadnie na was to, co spotkało lud Noego, lud Hūda czy lud Sāliha. Wszak i lud Lota nie jest od was odległy.[1343]

وَيٰقَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِيْٓ اَنْ يُّصِيْبَكُمْ مِّثْلُ
مَآ اَصَابَ قَوْمَ نُوْحٍ اَوْ قَوْمَ هُوْدٍ اَوْ قَوْمَ صٰلِحٍ ؕ
وَمَا قَوْمُ لُوْطٍ مِّنْكُمْ بِبَعِيْدٍ ﴿٩٠﴾

91. „I [c]szukajcie przebaczenia u waszego Pana, a potem całkowicie zwróćcie się do Niego. Zaprawdę, mój Pan jest Litościwy, Najbardziej Miłujący".

وَاسْتَغْفِرُوْا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوْبُوْٓا اِلَيْهِ ؕ اِنَّ رَبِّيْ رَحِيْمٌ
وَّدُوْدٌ ﴿٩١﴾

92. Oni odrzekli: „O Shu'aibie, niewiele rozumiemy z tego, co mówisz, i [d]zaiste widzimy, żeś słaby pośród nas. I gdyby nie twoje plemię, z pewnością ukamienowalibyśmy cię. Nie masz wśród nas mocnego stanowiska".

قَالُوْا يٰشُعَيْبُ مَا نَفْقَهُ كَثِيْرًا مِّمَّا تَقُوْلُ وَاِنَّا
لَنَرٰىكَ فِيْنَا ضَعِيْفًا ۚ وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنٰكَ ؗ وَ
مَآ اَنْتَ عَلَيْنَا بِعَزِيْزٍ ﴿٩٢﴾

93. On rzekł: „O ludu mój, czy dla was moje plemię jest większe niż Allach? Wszak odrzuciliście Go za siebie jak rzecz zapomnianą. Zaiste, Pan mój ogarnia wszystko, co czynicie".

قَالَ يٰقَوْمِ اَرَهْطِيْٓ اَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِّنَ اللّٰهِ ؕ وَاتَّخَذْتُمُوْهُ
وَرَآءَكُمْ ظِهْرِيًّا ؕ اِنَّ رَبِّيْ بِمَا تَعْمَلُوْنَ مُحِيْطٌ ﴿٩٣﴾

[a]11,64. [b]7,94. [c]11,4. [d]7,89.

1342. Przeciwnicy Shu'aib podejrzewali, że powstrzymując ich przed oszukańczymi praktykami, sam na tym zyska. Tymi słowami Shu'aib usunął to podejrzenie.

1343. Werset ten wskazuje, że Shu'aib przyszedł po Noem, Hūd, Sālih i Locie (a właściwie nawet po Abrahamie), lecz żył przed czasami Mojżesza, ponieważ nie wspomina ludu Mojżesza, chociaż Mojżesz i jego lud mieszkali na tym samym terytorium co lud Shu'aib.

94. [a]„O ludu mój, działaj zgodnie z twoją władzą.[1343A] Ja także samo postępuję. Wkrótce dowiecie się, na kogo spada kara, która go hańbi, jak i kto jest kłamcą. I czekajcie. Zaiste, ja czekam wraz z wami".

وَيٰقَوْمِ اعْمَلُوْا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنِّىْ عَامِلٌ ؕ سَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۙ مَنْ يَّاْتِيْهِ عَذَابٌ يُّخْزِيْهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ ؕ وَارْتَقِبُوْٓا اِنِّىْ مَعَكُمْ رَقِيْبٌ ﴿۹۴﴾

95. I kiedy nadszedł Nasz rozkaz, uratowaliśmy Shu'aiba wraz z tymi, którzy z nim uwierzyli dzięki naszej szczególnej łasce. [b]Kara zaś spadła na tych, którzy grzeszyli, więc leżeli twarzami do ziemi w swoich domach,

وَلَمَّا جَآءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَّالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَاَخَذَتِ الَّذِيْنَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَاَصْبَحُوْا فِىْ دِيَارِهِمْ جٰثِمِيْنَ ۙ ﴿۹۵﴾

96. Jak [c]gdyby nigdy w nich nie mieszkali. Tak zginął Midian, tak samo jak zginął Thamūd.

كَاَنْ لَّمْ يَغْنَوْا فِيْهَا ؕ اَلَا بُعْدًا لِّمَدْيَنَ كَمَا بَعِدَتْ ثَمُوْدُ ﴿۹۶﴾

97. I, zaiste, [d]wysłaliśmy Mojżesza z Naszymi Znakami i wyraźnym świadectwem

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوْسٰى بِاٰيٰتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ۙ ﴿۹۷﴾

98. [e]Do Faraona i jego dowódców, oni jednak poddali się nakazowi Faraona, a nakaz Faraona zupełnie nie był prawy.

اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۟ئِهٖ فَاتَّبَعُوْٓا اَمْرَ فِرْعَوْنَ ۚ وَمَآ اَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيْدٍ ﴿۹۸﴾

99. On pójdzie przed swoim ludem w Dniu Zmartwychwstania i poprowadzi go w Ogień. I zaiste zły będzie wodopój, do którego dotrą.[1343B]

يَقْدُمُ قَوْمَهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَاَوْرَدَهُمُ النَّارَ ؕ وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُوْدُ ﴿۹۹﴾

[a]39,40. [b]7,92; 26,190; 29,38. [c]7,93. [d]14,6; 40,24. [e]23,47; 40,25.

1343A. Werset ten może też oznaczać, że powinni kontynuować swoją pracę zgodnie ze swoimi planami, my zaś powinniśmy pracować, będąc kierowanymi przez Wiarę. Wyniki wskazałyby, kto pracował wedle Woli Bożej, a kto chciał przeszkadzać i szkodzić Jego celowi.

1343B. *Wird* pochodzi od słowa Warada i oznacza: czas; miejsce i zmianę wodopoju; ludzi lub bydło przychodzące do wodopoju (Aqrab).

100. [a]Idzie za nimi przekleństwo w tym życiu jak i w Dniu Zmartwychwstania. Zły jes dar,[1344] który będzie im dany.

وَأُتْبِعُوا فِي هَٰذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ بِئْسَ الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ ﴿١٠٠﴾

101. [b]Oto część nowiny zburzonych miast, jaką tobie przedstawiamy. Spośród nich niektóre stoją, a inne zostały skoszone jak zboże.

ذَٰلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرَىٰ نَقُصُّهُ عَلَيْكَ ۖ مِنْهَا قَائِمٌ وَحَصِيدٌ ﴿١٠١﴾

102. A [c]nie pokrzywdziliśmy ich, oni bowiem pokrzywdzili sami siebie,[1345] jak i ich bogowie, do których się zwracali zamiast do Allacha, na nic im się nie przydali, kiedy nadszedł dekret twego Pana o karze. Ich bogowie przyczynili się jeszcze do ich wiecznego potępienia.

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَٰكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ۖ فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ لَمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ ۖ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ ﴿١٠٢﴾

103. [d]Na tym polega zawładnięcie ze strony twego Pana, kiedy uderza On na miasta, podczas gdy one czynią zło. Zaiste, On uderza srogo i strasznie.

وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَىٰ وَهِيَ ظَالِمَةٌ ۚ إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ ﴿١٠٣﴾

104. [e]W tym zaiste jest Znak[1346] dla tego, kto obawia się kary Życia Przyszłego. Jest to dzień, w którym zebrana zostanie cała ludzkość[1347], i jest to dzień, któremu świadectwo dadzą wszyscy.

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِمَنْ خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ۚ ذَٰلِكَ يَوْمٌ مَجْمُوعٌ لَهُ النَّاسُ وَذَٰلِكَ يَوْمٌ مَشْهُودٌ ﴿١٠٤﴾

[a]28,43. [b]20,100. [c]3,118; 16,34. [d]54,43. 85,13. [e]14,15.

1344. *Rifd* oznacza dar, wsparcie lub Pomoc (Lane). W ten sposób werset ten oznacza, że faraon, którego lud uważał za swoje wsparcie przeciwko Bogu, okaże się złym wsparciem w Dniu Zmartwychwstania, ponieważ on nie tylko doprowadzi do piekła swój lud, ale i sam tam z nim pójdzie.

1345. Koran wielokrotnie podkreśla fakt, że Bóg nigdy nie karze swego ludu niesprawiedliwie i że to przez swoje występki lud ściąga na swoje głowy gniew Boży. Zaprzecza to teorii przeznaczenia lub takiej, która mówi, że człowiek jest ofiarą ślepego losu. Powyższe przeciwstawia się także poglądowi, mówiącemu, że Bóg w arbitralny sposób powoduje wzrost i upadek narodów, nie mając żadnego sprawiedliwego czy rzeczywistego w tym celu. Oto dlaczego zawsze, kiedy Koran mówi o karze, dodaje, iż kara lub nagroda jest wynikiem czynów człowieka.

1346. „Znak" oznacza tutaj „lekcję".

1347. Człowiek nie jest w pełni niezależny. Wywiera na niego wpływ otoczenie, wykształcenie i dziedzictwo. Dlatego, żeby mógł właściwie osądzać jakieś swoje działanie, musi koniecznie rozważać wszystkie warunki i okoliczności, które prowadzą do tego wpływu. Stąd do pełnego zrozumienia prawdziwej natury działania człowieka oraz do wykazania, że pozorna niesprawied-

105. I nie odkładamy go, nastąpi w wyznaczonym czasie.[1348]

وَمَا نُؤَخِّرُهٗٓ اِلَّا لِاَجَلٍ مَّعْدُوْدٍ ﴿١٠٥﴾

106. [a]W dniu, w którym on nadejdzie, żadna dusza nie przemówi, chyba że za Jego przyzwoleniem. Wówczas niektórzy będą szczęśliwi, a inni nieszczęśliwi.

يَوْمَ يَاْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ اِلَّا بِاِذْنِهٖ ۚ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَّسَعِيْدٌ ﴿١٠٦﴾

107. A jeśli chodzi o nieszczęśliwym, [b]ci znajdą się w Ogniu, w którym będą wzdychać i szlochać,[1349]

فَاَمَّا الَّذِيْنَ شَقُوْا فَفِي النَّارِ لَهُمْ فِيْهَا زَفِيْرٌ وَّشَهِيْقٌ ﴿١٠٧﴾

108. [c]zamieszkując tam tak długo, jak długo trwać będą niebiosa i ziemia,[1350] chyba że inaczej zapragnie twój Pan. Zaiste, twój Pan czyni to, co chce.

خٰلِدِيْنَ فِيْهَا مَا دَامَتِ السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُ اِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ ۗ اِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيْدُ ﴿١٠٨﴾

109. [d]Jeśli zaś chodzi o szczęśliwych, ci znajdą się w Niebie, w nim zamieszkają na tak długo, jak długo trwać będą niebiosa i ziemia, chyba że inaczej zapragnie twój Pan – dar, który nie będzie odcięty.[1351]

وَاَمَّا الَّذِيْنَ سُعِدُوْا فَفِي الْجَنَّةِ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا مَا دَامَتِ السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُ اِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ ۗ عَطَآءً غَيْرَ مَجْذُوْذٍ ﴿١٠٩﴾

[a]78,39. [b]21,101. [c]78,24. [d]15,49.

liwa i niewyjaśnialna determinacja zajmowania się różnymi karami i nagrodami w stosunku do ludzi nie jest ze strony Boga kaprysem, lecz jest doskonała i sprawiedliwa – będąc opartą na rozmiarach niezależności i swobody działania człowieka – koniecznym było, aby był ustalony pewien dzień, w którym zebraliby się wszyscy ludzie pod wpływem wszystkich warunków i okoliczności, pod wpływem których działali, oraz powodów, które pchały ich do działania, żeby te okoliczności i motywy można było wspólnie rozważyć, określając naturę ich nagród i kar.

1348. *Ajal*, oznaczające zarówno okres czasu, jak i koniec tego okresu, jest dwojakiego rodzaju: (a) ten, który jest nieodwracalny oraz (b) ten, który można odwrócić lub odwołać. „Termin" odwracalny porusza się w ramach znanego cyklu, w którym prawdopodobnym jest, że będzie się zmieniał zgodnie z okolicznościami. Na przykład wiek człowieka ma pewne granice. Może się wydłużać lub skracać w ramach tych granic. Jednak „termin", który nie może zostać odwołany i jest nieodwracalny, dotyczy zniszczenia wszystkich ludzi.

1349. *Zafīr* oznacza początek krzyku osła, zaś *Shahīq* koniec (Lane). Niewierni zostali przyrównani w tym wersecie do osła, który jest zwierzęciem nieśmiałym i głupim, co oznacza, że ludzie nie mają odwagi względem swoich przekonań i nie czerpią korzyści z wiedzy.

1350. Ten zwrot koraniczny jest idiomem, który oznacza bardzo wydłużony okres. Koran naucza, że kara Piekła nie jest karą wieczną.

1351. Według religii Hindu zarówno Niebo, jak i Piekło (to znaczy nagrody i kary) mają ograniczone trwanie. Natomiast człowiek, przeszedłszy karę lub wziąwszy nagrodę za swoje uczynki, jest odsyłany na powrót na ten świat. Spośród religii semickich, Judaizm odmawia nieba nie-Żydom,

110. Nie powątpiewaj zatem, o czytelniku, jeśli chodzi o to, co ludzie ci czczą. Oni oddają cześć temu, czemu cześć oddawali ich ojcowie przedtem, My zaś z pewnością w pełni zapłacimy im ich nieuszczuploną porcję.

فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ هٰٓؤُلَآءِ ۚ مَا يَعْبُدُوْنَ
إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ اٰبَآؤُهُمْ مِّنْ قَبْلُ ۚ وَإِنَّا لَمُوَفُّوْهُمْ
نَصِيْبَهُمْ غَيْرَ مَنْقُوْصٍ ﴿١١١﴾

111. I [a]zaiste daliśmy Mojżeszowi Księgę, jednak stworzono w niej różnice. I gdyby nie słowo, przekazane przez twego Pana, z pewnością sprawa między nimi już dawno zostałaby rozstrzygnięta.[1352] A teraz ludzie ci mają niepokojące wątpliwości względem niej.

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ فَاخْتُلِفَ فِيْهِ ۚ وَلَوْلَا
كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۚ وَإِنَّهُمْ لَفِيْ
شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيْبٍ ﴿١١٢﴾

112. Twój Pan z pewnością [b]odpłaci im w pełni, zgodnie z ich dziełami. On jest niechybnie Świadom wszystkiego, co czynią.

وَإِنَّ كُلًّا لَّمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ ۚ إِنَّهُ بِمَا
يَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ﴿١١٣﴾

[a]41,46. [b]3,58; 16,97; 39,11.

podczas gdy Żydów uważa się za niemal wolnych od mąk piekielnych. Według chrześcijan zarówno Niebo, jak i Piekło są wieczne, chociaż niektóre sekty chrześcijańskie utrzymują, że Niebo w końcu osiągnie swój koniec (Tafsīr Kabīr). Islam w fundamentalny sposób różni się w tej kwestii od tych religii. Według Islamu Niebo jest wieczne, podczas gdy Piekło jest tymczasowe i ma ograniczony czas trwania. Imām Ahmad bin Hanbal cytuje pewne powiedzenie Świętego Proroka, jak pisze 'Abd Allāh bin 'Amr bin al-'Ās: „Nadejdzie w Piekle taki dzień, kiedy jego okiennice uderzą o siebie i nikt w nim nie pozostanie. Stanie się to wtedy, kiedy mieszkańcy Piekła przeżyją w nim setki lat". 'Abd Allāh bin 'Umar oraz Jābir zgadzają się z Imamem Hanbal. 'Abū Sa'īd al-Khudrī także cytuje identyczny hadīth (Bukhāri). Niektóre najwyższe autorytety, a wśród nich Ibn Taimiyyah oraz Ibn Qayyim, utrzymują jednakże, że chociaż niegodziwi niewierni zasługują na wieczne przebywanie w Piekle, samo Piekło przestanie kiedyś istnieć za sprawą łaski Bożej. A kiedy nie będzie Piekła, nie będzie mieszkańców Piekła (Fath). Koran wykorzystuje słowa „nagroda, która nigdy się nie skończy" (41,9; 84,26; 95,7) o Niebie, jednak nie znajdujemy podobnego zwrotu odnoszącego się do Piekła. Ponadto w w. 101,10-12 Piekło jest porównane do matki, w której łonie embrion pozostaje tak długo, dopóki nie uformuje się ludzka postać ze wszystkimi jej organami. Podobnie ci nieszczęśnicy, którzy są wrzuceni do Piekła, pozostaną w nim do czasu, kiedy ich cechy w pełni się rozwiną, aby byli w stanie ujrzeć piękne oblicze Pana.

1352. Grzech ludzi był tak wielki, że gdyby nie istniał wcześniej ustanowiony dekret, który mówił, iż człowiek stworzony jest do postępu duchowego i że ostatecznie staje się celem litości Bożej (7,157; 11,120; 51,57), ludzie dawno już byliby zniszczeni.

113. [a]Stój zatem prosto, jak ci nakazano, jak również ci, którzy wraz z tobą zwrócili się do Allacha.[1353] I nie przekraczają wyznaczonych granic, albowiem On zaiste widzi, co czynicie.

فَاسْتَقِمْ كَمَآ أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا
إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿١١٣﴾

114. A nie skłaniajcie się ku tym, którzy czynią zło,[1354] aby nie dotknął was Ogień. I nie będziecie mieli żadnego przyjaciela poza Allachem, ani nie będzie wam udzielona pomoc.

وَلَا تَرْكَنُوْٓا إِلَى الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا
لَكُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ أَوْلِيَآءَ ثُمَّ لَا تُنْصَرُوْنَ ﴿١١٤﴾

115. I [b]przestrzegajcie Modlitwy przy obu końcach dnia, jak i w pewnych godzinach nocy. Zaiste, dobre uczynki odpychają złe. Oto przypomnienie dla tych, którzy rozumieją.

وَأَقِمِ الصَّلٰوةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِّنَ الَّيْلِ إِنَّ
الْحَسَنٰتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّاٰتِ ۚ ذٰلِكَ ذِكْرٰى
لِلذّٰكِرِيْنَ ﴿١١٥﴾

116. I [c]bądź wytrwały. Zaprawdę, Allach nie znosi, kiedy cierpią sprawiedliwi.

وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيْعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١١٦﴾

117. Dlaczego zatem nie było przed wami pokoleń, które by rozumiały, które zabraniałyby zepsucia na ziemi, z wyjątkiem niewielu spośród nich, których uratowaliśmy? [d]Grzesznicy jednak dalej cieszyli się dobrymi rzeczami, które otrzymali w obfitości, i stali się winni.

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُوْنِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوْا بَقِيَّةٍ
يَّنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيْلًا مِّمَّنْ
أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ ۚ وَاتَّبَعَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مَآ أُتْرِفُوْا فِيْهِ
وَكَانُوْا مُجْرِمِيْنَ ﴿١١٧﴾

[a]42,16. [b]17,79. [c]12,91. [d]13,34.

1353. Od Świętego Proroka nie wymagano, aby kształtował swoje życie zgodnie z Wolą Boga. On miał tylko pilnować, aby ci, którzy za nim idą, postępowali wedle jego przykładu. Ta właśnie świadomość tego podwójnie ciężkiego obowiązku tak bardzo na nim zaciążyła, że przedwcześnie się postarzał (Baihaqui).

1354. Człowiek podlega wpływom swojego otoczenia. I jeśli jego otoczenie jest zepsute, wcześniej czy później owo zepsucie przeniesie się także na człowieka. W wersecie tym zachęca się wiernych, aby zerwali wszelkie kontakty z niegodziwymi i niesprawiedliwymi, choćby byli oni ich własną rodziną.

118. [a]Pan twój nie zniszczyłby niesprawiedliwie miast, których lud byłby sprawiedliwy.

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرٰى بِظُلْمٍ وَّاَهْلُهَا مُصْلِحُوْنَ ﴿١١٨﴾

119. I [b]gdyby twój Pan przymusił do swojej Woli, z pewnością całą ludzkość uczyniłby jednym ludem, oni jednak nie przestawali spierać się z sobą,

وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ اُمَّةً وَّاحِدَةً وَّلَا يَزَالُوْنَ مُخْتَلِفِيْنَ ﴿١١٩﴾

120. Z wyjątkiem tych, dla których Pan twój miał litość, i do tego stworzył ich On. [c]Lecz słowo twego Pana będzie wypełnione: „Zaprawdę, zapełnię Piekło nieposłusznymi jinn i ludźmi, wszystkimi razem".

اِلَّا مَنْ رَّحِمَ رَبُّكَ ۚ وَلِذٰلِكَ خَلَقَهُمْ ۚ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَاَمْلَئَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِيْنَ ﴿١٢٠﴾

121. I przedstawiamy ci [d]wszystkie ważne nowiny Posłańców, przez co wzmacniamy twoje serce. I oto nadeszła do ciebie prawda i napomnienie, i przypomnienie dla wiernych.

وَكُلًّا نَّقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ اَنْۢبَآءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهٖ فُؤَادَكَ ۚ وَجَآءَكَ فِيْ هٰذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَّذِكْرٰى لِلْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٢١﴾

122. I [e]powiedz tym, którzy nie wierzą: „Postępujcie jak potraficie,[1355] my również postępujemy po naszemu".

وَقُلْ لِّلَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ اعْمَلُوْا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ ۗ اِنَّا عٰمِلُوْنَ ﴿١٢٢﴾

123. „I [f]czekajcie, jak i my czekamy".

وَانْتَظِرُوْا ۚ اِنَّا مُنْتَظِرُوْنَ ﴿١٢٣﴾

124. [g]Do Allacha należy to, co niewidzialne w niebiosach i na ziemi, i przed Nim postawiona będzie cała ta sprawa. Tak zatem czcij Go i w Nim wyłącznie pokładaj swe zaufanie. Albowiem Pan twój zważa na to, co czynicie.

وَلِلّٰهِ غَيْبُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاِلَيْهِ يُرْجَعُ الْاَمْرُ كُلُّهٗ فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ ۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿١٢٤﴾

[a]6,132; 20,135; 26,209; 28,60. [b]2,214; 10,20; 42,9. [c]15,44; 32,14; 38,85-86. [d]25,33. [e]6,136; 11,94; 39,40. [f]10,103; 32,31. [g]16,78; 27,66; 35,39.

1355. *Makānah* pochodzi od słowa *Kana* lub *Makana* i oznacza pozycję lub władzę (Aqrab). Werset ten oznacza, że chociaż proroctwa w tej surze o ostatecznym zwycięstwie Islamu i o porażce niewiernych wydają się niewiarygodne i że ich spełnienie w obecnym czasie nie jest możliwym do spełnienia, to jednak w odniesieniu do Boga nic nie jest niemożliwe i proroctwa te z pewnością się spełnią.

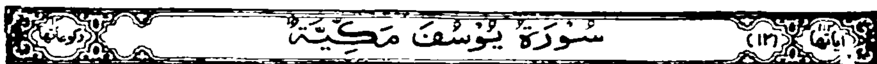
ROZDZIAŁ 12

YŪSUF

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia, kontekst i temat

Według większości Towarzyszy Świętego Proroka, sura ta była w całości objawiona w Mekce. Ale według Ibn 'Abbās oraz Qatādah, wersety 2-4 były objawione po Hijrah. Jak już wskazaliśmy, Rozdział 10 (Yūnus) dotyczy obu aspektów działania Boga wobec człowieka – Jego kary i litości. I podczas gdy Rozdział 11 (Hūd) zajmuje się tematem kary Bożej, Rozdział obecny (12) dotyczy tematu litości i łaski Bożej. Sura, która dotyczy kary Bożej, została umieszczona przed surą omawiającą Jego litość, bowiem wrogowie Świętego Proroka mieli najpierw zobaczyć karę za swoje przewinienia, a dopiero potem doznać łaski Bożej. Cała ta sura mówi o historii życia Proroka Józefa. W tej materii różni się ona od wszystkich innych sur. Powodem tego jest fakt, że życie Proroka Józefa jest bardzo podobne do życia Świętego Proroka, nawet w mniejszych szczegółach. Cała ta sura jest poświęcona dość szczegółowemu opisowi życia Proroka Józefa, aby mogła być ostrzeżeniem przed wydarzeniami, jakie miały mieć miejsce w życiu samego Świętego Proroka. W Rozdziale 10 za przykład litości Bożej wybrany został Prorok Jonasz. W tym Rozdziale temu samemu celowi służy historia życia Proroka Józefa. Można przedstawić dwa tego powody: (1) Życie Jonasza i Świętego Proroka podobne jest tylko w jego okresie końcowym, zaś życie Józefa podobne jest do życia Świętego Proroka w najmniejszych niemal szczegółach. (2) Chociaż przypadek Jonasza jest podobny do Świętego Proroka w tym, że ludy obu tych mężów ostatecznie otrzymały przebaczenie poprzez litość Bożą, podobieństwo to jest tylko częściowe. Tymczasem podobieństwo między Józefem i Świętym Prorokiem, zwłaszcza w odniesieniu do sposobu podejścia Boga do braci Józefa i do ludu Świętego Proroka, jest bardzo bliskie i niemal całkowite. Litość okazana ludowi Jonasza była bezpośrednim wynikiem łaski Bożej. Jonasz nie miał w tym żadnego udziału. Jednak deklaracja przebaczenia wobec braci Józefa wypowiedziana została przez niego samego. Podobnie z ust samego Świętego Proroka wypłynęły zdania, głoszące pełne i bezwarunkowe przebaczenie dla ludu Quraish z Mekki.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [b]Alif Lām Rā.[1355] [c]Oto wersety zrozumiałej Księgi.[1356]

الٓرٰ تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ الْمُبِيْنِ ②

3. [d]Objawiliśmy ją – Koran w języku arabskim[1357] – abyście zrozumieli.

اِنَّآ اَنْزَلْنٰهُ قُرْءٰنًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ③

---

[a]1,1. [b]10,2; 11,2; 13,2; 14,2; 15,2. [c]15,2; 26,3; 27,2; 28,3. [d]42,8; 43,4; 46,13.

1355. Patrz 16.

1356. *Mubīn* (jasny), partykuła czynna od *Abāna*, który jest używany zarówno jako czasownik przechodni, jak i nieprzechodni, oznacza: (1) to, co samo jest jasne i wyraźne; (2) to, co powoduje, że inne rzeczy stają się jasne; (3) to, co odcina jedną rzecz od drugiej i wywołuje ich odrębność (Lane). Słowo to, jak wskazuje jego znaczenie, kieruje nas ku wybitnym cechom Koranu, a mianowicie: (1) że Koran nie tylko jasno stwierdza fakty i przedstawia proroctwa, ustala zasady i obrządki, ale i potwierdza oraz uzasadnia to, co mówi, prezentując pewne argumenty i logiczne rozumowanie; (2) że Koran jest nie tylko jasny sam w sobie, lecz że wyjaśnia także to, co niejasne i wieloznaczne we wcześniejszych Pismach; oraz (3) że w Koranie wyjaśnione jest wszystko, co ma znaczenie dla osiągnięcia bliskości Boga oraz co odnosi się do praw *Sharī'ah*, etyki i spraw przekonań. Jest to cecha, której nie posiada żadne inne objawione Pismo. Inne Pisma są tylko *Mustabīn* (jasne same w sobie) – Koran zaś jest nie tylko *Mustabīn* , ale jest również *Mubīn* (wyjaśnia to, co znajdujemy w innych Pismach). Co dodaje Koranowi cech „jasnej i zrozumiałej Księgi", to fakt, że wszystkie jego nauki są w doskonałej harmonii z naturą ludzką oraz z prawami natury.

1357. *'Arabiyy* pochodzi od słowa *'Ariba* lub *'Aruba*. *'Aribat al-B'iru* oznacza: studnia zawierająca wiele wody. *'Aruba al-Rajulu* oznacza: ten mąż mówił jasno, wyraźnie po tym, jak wcześniej wypowiadał się bez składu; był lub stał się żywy lub ożywiony. Zwrot *Qur'ānan 'Arabiyyan* oznacza przez to: (1) Księga, która jest czytana przez wielką rzeszę ludzi i bardzo regularnie; oraz (2) która wyraża znaczenie językiem jasnym, elokwentnym i zrozumiałym (Lane). Słowo *'Arabiyy* ma sens pełni, obfitości i jasności, zaś język arabski jest tak nazywany, ponieważ jego źródła są niezliczone i pełne znaczeń i ponieważ jest to język w najwyższym stopniu ekspresyjny, elokwentny i zrozumiały. Posiada on właściwe słowa i zdania – właściwe dla przekazywania pełni znaczenia najróżniejszych idei i odcieni znaczeniowych. W języku tym można omawiać każdy temat w sposób precyzyjny i dokładny jak w żadnym innym języku. Naukowcy europejscy musieli przyznać, że język arabski jest całością, jeśli chodzi o jego korzenie. Składa się na niego setki tysięcy korzeni, brzemiennych w mnóstwo odcieni znaczeniowych. Ibn Jinnī, znany lingwista, twierdzi w oparciu o inny uznany autorytet lingwistyczny, Abū 'Alī, że nawet litery języka arabskiego posiadają jasne i wyraźne znaczenie. Powiedział on na przykład, że litery *Mīm*, *Lām* i *Kāf*, bez względu na kombinację ich pojawiania się, wyrażają koncepcję „władzy", co jest mniej lub więcej wspólną cechą wyrazów zbudowanych z kombinacji tych liter lub pochodzących od tego rdzenia. W poprzednim wersecie Koran jest nazwany „Księgą", co oznacza proroctwo, które mówi, że będzie on zachowany w formie księgi. W wersecie obecnym nazwany jest „Koranem", co stanowi proroctwo, które powiada, że będzie on księgą czytaną przez bardzo wielu ludzi. Jest faktem, którego nie może obalić żaden przeciwnik Islamu, że żadnej innej księgi nie czyta tak wielu ludzi, jak właśnie Koran. Profesor Noldeke powiada: „Ponieważ wykorzystanie Koranu w publicznym oddawaniu czci, w szkołach i gdzie indziej, jest powszechniejsze niż, na przykład, czytanie Biblii we wszystkich krajach chrześcijańskich, słusznie jest on przedstawiany jako księga czytana przez największą liczbę ludzi" (Enc. Brit. wyd. 9.).

4. Przedstawiamy ci najpiękniejsze opowiadanie, w którym zawiera się ten Koran, chociaż ty przedtem byłeś jednym z nieświadomych prawdy.[1358]

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا
إِلَيْكَ هَٰذَا الْقُرْآنَ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ
الْغَافِلِينَ ④

5. Przypomnij sobie czas, [a]kiedy Józef[1359] rzekł do swego ojca: „O ojcze mój, widziałem we śnie jedenaście gwiazd, słońce i księżyc – widziałem, jak złożyły mi hołd".[1360]

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ
كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ⑤

6. On rzekł: „O mój drogi synu, nie opowiadaj o swym śnie twoim braciom, aby nie zaczęli knuć przeciw tobie, [b]albowiem Szatan jest człowiekowi jawnym wrogiem.

قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلَىٰ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا
لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ ⑥

7. „I w ten sposób, jak ujrzałeś we śnie, Pan twój ciebie wybierze i [c]nauczy cię interpretacji rzeczy świętych oraz dopełni swej łaski wobec ciebie oraz wobec rodziny Jakuba[1361], tak jak dopełnił jej wobec dwóch twoich przodków – Abrahama i Izaaka. Zaprawdę, twój Pan jest Wszechwiedzący, Mądry".

وَكَذَٰلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ
كَمَا أَتَمَّهَا عَلَىٰ أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ
إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑦

[a]12,101. [b]2,169; 18,51; 35,7. [c]12,22, 102.

1358. Powodem, dla którego historia życia Józefa została Świętemu Prorokowi objawiona z takimi szczegółami, jest to, że zawiera ona wiele proroczych aluzji do jego własnego życia. Cała ta opowieść miała ponownie ożyć w osobie Świętego Proroka i jego braci, Quraish.

1359. Józef był dwunastym synem Proroka Jakuba, znanym pod innym imieniem – Izrael. Był starszym spośród dwóch synów Rachel. Jego imię oznacza „dodał", to znaczy „Pan dodał mi jeszcze drugiego syna" (Rdz 30,24).

1360. Biblia najpierw mówi o słońcu i księżycu, a dopiero potem o jedenastu gwiazdach, składając przez to ukłon Józefowi (Rdz 37,9), Koran zaś odwraca kolejność. Fakty historyczne potwierdzają porządek, jaki znajdujemy w Koranie, ponieważ to bracia Józefa (jedenaście gwiazd) najpierw spotkali go i oddali mu pokłon, rodzice zaś przyszli później. Werset ten oznacza, że rodzice i bracia Józefa podporządkowali się jego autorytetowi.

1361. Imię to w Biblii wyjaśniane jest jako oznaczające „tego, który zajął miejsce" (Rdz 27,36). Panuje opinia krytyków, że Ya'ākob (Jakub) to skrócona forma Ya'ākobel, co pozwala na istnienie kilku znaczeń, takich jak „Bóg przychodzi" czy „Bóg nagradza". Jakub był synem Izaaka i Rebeki i wnukiem Abrahama oraz tradycyjnym przodkiem ludu Izraela. Znany był jako Trzeci Patriarcha (Enc. Bib. oraz Jew. Enc.).

8. Zaiste, w Józefie i jego braciach jest Znak dla szukających;

لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٌ لِّلسَّائِلِينَ ﴿٨﴾

9. Kiedy powiedzieli do siebie: „Zaprawdę, Józef i jego brat droższi są naszemu ojcu niż my, chociaż my jesteśmy silni.[1362] [a]Zaiste, ojciec nasz jest wyraźnie w błędzie.

إِذْ قَالُوا لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَىٰ أَبِينَا مِنَّا وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٩﴾

10. Postarajcie się zatem zabić Józefa[1363] lub wygnajcie go do jakiegoś odległego kraju, aby łaski waszego ojca spadły wyłącznie na was, a potem byście mogli okazać skruchę i zostać sprawiedliwymi ludźmi".

اقْتُلُوا يُوسُفَ أَوِ اطْرَحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيكُمْ وَتَكُونُوا مِن بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ ﴿١٠﴾

11. Jeden[1364] z nich powiedział: „Nie zabijajcie Józefa, ale jeżeli musicie już coś uczynić, wrzućcie go na dno jakiejś głębokiej studni. Jacyś podróżni wydostaną go".

قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَأَلْقُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ ﴿١١﴾

12. Oni powiedzieli: „O ojcze nasz, dlaczego nie zaufałeś nam, jeśli chodzi o Józefa, skoro jesteśmy mu szczerze oddani?

قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَىٰ يُوسُفَ وَإِنَّا لَهُ لَنَاصِحُونَ ﴿١٢﴾

13. „Wyślij go jutro wraz z nami, aby się rozerwał i zabawił, my zaś z pewnością będziemy go chronić".

أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَعْ وَيَلْعَبْ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿١٣﴾

[a]12,96.

1362. Podobnie jak bracia Józefa byli źli, że zamiast nich – jak sobie wyobrażali swoją wyższość – właśnie on zdobył sobie uczucia ich ojca i znalazł się w centrum jego uwagi, tak samo przywódcy Quraish powiedzieli, że Koran powinien być objawiony jednemu z wielkich ludzi z Mekki lub Ta'if (43,32). Uważali Świętego Proroka za człowieka małego, zbyt małego, by mógł być wybrany do sprawowania takiej funkcji.

1363. Podobnie jak bracia Józefa planowali jego zabicie, tak samo Quraish knuli zabicie Świętego Proroka (8,31).

1364. Reuben (Rdz 37,22).

14. On rzekł: „Martwi mnie to, że pragniecie go zabrać, i obawiam się, żeby nie pożarł go jakiś wilk[1365], podczas gdy wy nie będziecie nań baczyć".

قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَن تَذْهَبُوا بِهِ وَأَخَافُ أَن
يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنتُمْ عَنْهُ غَٰفِلُونَ ﴿١٣﴾

15. Oni odrzekli: „Zaiste, gdyby miał pożreć go wilk, choć my jesteśmy silni, wówczas rzeczywiście ponieślibyśmy wielką klęskę".

قَالُوا لَئِنْ أَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّا إِذًا
لَّخَٰسِرُونَ ﴿١٤﴾

16. Kiedy więc zabrali go ze sobą i postanowili wrzucić go do głębokiej studni i wypełnili swój haniebny plan, My zesłaliśmy mu objawienie, mówiąc: „Ty z pewnością pewnego dnia opowiesz im o tej ich obrzydliwej sprawie, a oni nie będą wiedzieć".

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَأَجْمَعُوا أَن يَجْعَلُوهُ فِي غَيَٰبَتِ الْجُبِّ
وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُم بِأَمْرِهِمْ هَٰذَا وَهُمْ
لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٥﴾

17. Oni zaś powrócili wieczorem do swego ojca płacząc.

وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿١٦﴾

18. Powiedzieli: „O ojcze nasz, wyruszyliśmy na wyścigi, podczas gdy Józef pozostał z naszymi rzeczami, i pożarł go wilk; ty jednak nie uwierzysz nam, choć opowiadamy ci prawdę".[1366]

قَالُوا يَٰأَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ
عِندَ مَتَٰعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ وَمَا أَنتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا
وَلَوْ كُنَّا صَٰدِقِينَ ﴿١٧﴾

19. I przybyli z fałszywą krwią na jego koszuli. [a]On powiedział: „To, co mówicie, nie jest prawdą, a wasze dusze uczyniły, iż wielka rzecz jest w waszych oczach drobnostką.[1367] Zatem teraz potrzebna jest stosowna cierpliwość. I wyłącznie pomocy Allacha należy szukać przeciwko temu, co twierdzicie".

وَجَاءُو عَلَىٰ قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ
لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ
عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾

[a] 12,84.

1365. Z wersetu tego wynika, że Bóg poinformował już Jakuba w ogólny sposób o spisku jego braci. Zatem, aby ich niejako uprzedzić, użył tych samych słów, których oni mieli użyć później na usprawiedliwienie swego ohydnego przestępstwa.

1366. Słowa potwierdziły ich nerwowość i zdradziły ich winne umysły.

1367. Słowa te wskazują, że Jakub uznał opowieść swoich synów za wymyśloną.

20. I nadjechała karawana podróżnych i wysłali oni swego czerpacza wody. Ten spuścił do studni swój czerpak. „O, dobre wieści!" powiedział, „jest tutaj jakiś młodzieniec!" I schowali go jak towar na sprzedaż.[1368] Allach zaś dobrze wiedział, co uczynili.

وَجَآءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَىٰ دَلْوَهُۥ
قَالَ يَٰبُشْرَىٰ هَٰذَا غُلَٰمٌ ۚ وَأَسَرُّوهُ بِضَٰعَةً ۚ وَٱللَّهُ
عَلِيمٌۢ بِمَا يَعْمَلُونَ ⑳

21. I sprzedali go za marną cenę, kilka dirhamów, i wcale im na tym nie zależało.[1368A]

وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍۭ بَخْسٍ دَرَٰهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا۟
فِيهِ مِنَ ٱلزَّٰهِدِينَ ㉑ ع

22. A człowiek z Egiptu[1369], który go kupił, powiedział do swej żony: „Niechaj jego pobyt wśród nas będzie zaszczytny. Być może przyniesie on nam jakąś korzyść albo może weźmiemy go sobie za syna". [a]I w ten sposób umieściliśmy Józefa w tym kraju, a uczyniliśmy tak, aby nauczyć go również interpretacji rzeczy. Allach ma całkowitą władzę nad swym dekretem, chociaż większość ludzi o tym nie wie.

وَقَالَ ٱلَّذِى ٱشْتَرَىٰهُ مِن مِّصْرَ لِٱمْرَأَتِهِۦٓ أَكْرِمِى
مَثْوَىٰهُ عَسَىٰٓ أَن يَنفَعَنَآ أَوْ نَتَّخِذَهُۥ وَلَدًا ۚ وَكَذَٰلِكَ
مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِى ٱلْأَرْضِ وَلِنُعَلِّمَهُۥ مِن تَأْوِيلِ
ٱلْأَحَادِيثِ ۚ وَٱللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰٓ أَمْرِهِۦ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ
ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ㉒

23. [b]A kiedy osiągnął on wiek pełnej siły, obdarzyliśmy go zdrowym sądem i wiedzą. Tak nagradzamy tych, którzy czynią dobro.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُۥٓ ءَاتَيْنَٰهُ حُكْمًا وَعِلْمًا ۚ وَكَذَٰلِكَ
نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ ㉓

[a]12,57. [b]28,15.

1368. Członkowie karawany uznali Józefa za cenny nabytek.

1368A. Partykuła *hi* w zwrocie *fīhi* może oznaczać albo „nim", albo „tym", więc albo chodzi o Józefa, albo o cenę. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary".

1369. Egipcjanin, który przywiódł Józefa, znany jest w literaturze żydowskiej jako Potifar (Enc. Bib. oraz Rdz 39,1). Był on dowódcą straży przybocznej, czyli urzędnikiem w tamtych czasach o wyższej randze.

24. Ta zaś, w której domu przebywał, próbowała uwieść[1370] go wbrew jego woli. Zaryglowała drzwi i powiedziała: „Teraz pójdź".[1371] On rzekł: „Szukam schronienia u Allacha. On jest moim Panem.[1372] To On uczynił mój pobyt u was zaszczytnym. Zaprawdę, grzesznikom nigdy nie wiedzie się dobrze".

وَرَاوَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَّقَتِ
الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ ۚ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ
رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ ۚ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٤﴾

25. I ona postanowiła względem niego, że go uwiedzie, on zaś postanowił względem niej,[1373] że się jej oprze. Gdyby nie ujrzał był wyraźnych Znaków od swego Pana,[1374] być może nie okazałby takiej determinacji. I wydarzyło się tak, abyśmy odsunęli od niego wszelkie zło i niegodziwość. Zaiste, on był jednym z Naszych wybranych sług.[1375]

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ ۚ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنْ رَّأَىٰ بُرْهَانَ رَبِّهِ ۚ
كَذَٰلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ ۚ إِنَّهُ مِنْ
عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ﴿٢٥﴾

1370. *Rāwada-hū* oznacza: starał się zwrócić go lub odwieść od czegoś pochlebstwami lub oszustwem (Lane).

1371. *Haita* oznacza „przyszedł lub podszedł" lub też „pośpieszył", zaś zwrot *haita laka* oznacza: „podejdź" lub „przyjdźże", także „chodź, jestem dla ciebie gotowa lub jestem gotowa przyjąć cię" (Lane oraz Mufradāt).

1372. Werset ten wskazuje, że kobieta, która chciała uwieść Józefa, poniosła porażkę i że Józef zdołał oprzeć się jej złym propozycjom. Słowa „On jest mym Panem" odnoszą się do Boga, a nie do egipskiego pana Józefa, jak niewłaściwie wnioskują niektórzy komentatorzy.

1373. Żona właściciela Józefa miała względem niego pewne zamiary (to znaczy stosunek płciowy). Podobnie Józef miał zamiary względem niej, to znaczy, chciał oprzeć się jej zamiarom. Z poprzedniego wersetu jasno wynika, że Józef nie miał żadnych złych zamiarów. Jedynym jego celem było odwiedzenie jej od jej złych celów.

1374. Przez „wyraźny Znak" rozumie się Znaki nieba, które Józef już ujrzał, na przykład wspaniały sen, który przepowiedział jego przyszłą wielkość (w. 5), objawienie, jakie otrzymał, kiedy wrzucono go do studni, które także wskazywało na jego późniejszą wielkość i chwałę (w. 16) oraz na fakt, że ze studni będzie wyjęty żywy.

1375. Podobnie jak podjęto próbę sprowadzenia Józefa z drogi pobożności i uczciwości, bałwochwalcy z Mekki bezskutecznie podejmowali próby, aby Święty Prorok zaprzestał głoszenia Jedności Bożej, oferując mu, że wybiorą go na swego króla, że zbiorą dla niego olbrzymie bogactwo oraz że dadzą mu za żonę najpiękniejszą dziewczynę w całej Arabii. Propozycja ta została oczywiście z pogardą odrzucona, kiedy Święty Prorok wypowiedział historyczne słowa: „Nawet gdybyście na mojej prawej ręce położyli słońce, a na mojej lewej ręce księżyc, to nawet wtedy nie zaprzestałbym głoszenia Jedności Boga" (Hishām).

26. Oboje rzucili się do drzwi i w walce ona porwała z tyłu jego koszulę, u drzwi zaś spotkali jej pana. Ona rzekła doń: „Jaka może być kara dla tego, kto miał na myśli zło wobec twej żony, jeśli nie więzienie lub sroga chłosta?"

وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ وَّ
اَلْفَيَا سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ ۚ قَالَتْ مَا جَزَآءُ مَنْ اَرَادَ
بِاَهْلِكَ سُوْٓءًا اِلَّآ اَنْ يُّسْجَنَ اَوْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٢٥﴾

27. Józef rzekł: „To ona starała się mnie uwieść wbrew mojej woli". A świadek spośród ich domowników dał świadectwo mówiąc: „Jeśli jego koszula porwana jest z przodu, to ona mówiła prawdę, on zaś jest kłamcą;

قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِيْ عَنْ نَّفْسِيْ وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنْ
اَهْلِهَا ۚ اِنْ كَانَ قَمِيْصُهٗ قُدَّ مِنْ قُبُلٍ فَصَدَقَتْ
وَهُوَ مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿٢٦﴾

28. „Lecz jeśli jego koszula jest porwana z tyłu, to ona skłamała, a on jest prawdomówny".

وَاِنْ كَانَ قَمِيْصُهٗ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ
مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٢٧﴾

29. I kiedy on[1376] zobaczył, że jego koszula jest porwana z tyłu, powiedział: „Zaiste, oto wasza kobieca przebiegłość. Wasza przebiegłość jest rzeczywiście wielka.[1377]

فَلَمَّا رَاٰ قَمِيْصَهٗ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ قَالَ اِنَّهٗ مِنْ كَيْدِكُنَّ ۖ
اِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيْمٌ ﴿٢٨﴾

30. „O Józefie, czy ty zapomnisz o tym występku, a ty, o niewiasto, czy poprosisz o przebaczenie twego grzechu? Z pewnością tyś jest winna".

يُوْسُفُ اَعْرِضْ عَنْ هٰذَا ۜ وَاسْتَغْفِرِيْ لِذَنْۢبِكِ ۖ
اِنَّكِ كُنْتِ مِنَ الْخٰطِـِٕيْنَ ﴿٢٩﴾

31. A niewiasty w mieście powiedziały: „Żona 'Azīza[1378] stara się uwieść swego służebnego wbrew jego woli. On doprowadził ją do szaleństwa miłością.[1379] W samej rzeczy widzimy, że jest ona w całkowitym błędzie".

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِيْنَةِ امْرَاَتُ الْعَزِيْزِ تُرَاوِدُ
فَتٰىهَا عَنْ نَّفْسِهٖ ۚ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا ۗ اِنَّا لَنَرٰىهَا
فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٣٠﴾

1376. Zaimek „on" oznacza tutaj głowę domu, a nie człowieka, który był świadkiem.

1377. W celu osłaniania w maksymalny sposób swojej żony, Potifar wydaje się oskarżać cały ród kobiecy o przebiegłość i podstęp.

1378. Al-'Azīz oznacza Potifara. Był on dowódcą straży królewskiej. Wydaje się, że w czasach Świętego Proroka szefów i dygnitarzy egipskich określano tym właśnie mianem.

1379. Ten zwrot arabski oznacza, że miłość tej kobiety do Józefa zeszła poniżej osierdzia jej serca; lub że miłość do niego uderzyła lub poraziła ją lub oddała *Shighāf* (osierdzie) jej serca (Lane).

32. I kiedy dowiedziała się o ich chytrych szeptach, wysłała po nie i przygotowała dla nich posiłek, a dała każdej nóż i później powiedziała do Józefa: „Podejdź do nich". I kiedy ujrzały go, stwierdziły, że jest on osobą wielkiej godności[1379A] i w zdziwieniu [a]pokaleczyły sobie ręce[1380] i [b]powiedziały: „Niechaj będzie wychwalany Allach! To nie istota ludzka – wszak to szlachetny anioł".

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَأً وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ ۚ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَٰذَا بَشَرًا إِنْ هَٰذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣٢﴾

33. Ona powiedziała: „Oto ten, o którego mnie posądzałyście. Ja próbowałam uwieść go wbrew jego woli, on jednak powstrzymał się od grzechu. I jeśli teraz nie uczyni, co mu nakażę, z pewnością zostanie wtrącony do więzienia i zostanie jednym z poniżonych".

قَالَتْ فَذَٰلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ ۖ وَلَقَدْ رَاوَدتُّهُ عَن نَّفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ ۖ وَلَئِن لَّمْ يَفْعَلْ مَا آمُرُهُ لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُونًا مِّنَ الصَّاغِرِينَ ﴿٣٣﴾

34. Na to Józef pomodlił się: „O Panie mój, więzienie droższe mi jest niż to, do czego mnie zachęcają. Jeżeli Ty nie odwrócisz ode mnie ich przebiegłości, skłonię się ku nim i stanę się jednym z tych, którzy nie wiedzą".

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ ۖ وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُن مِّنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٤﴾

35. Jego Pan wysłuchał tej modlitwy i odwrócił od niego ich chytrość. Zaprawdę, On jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ ۚ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٥﴾

[a]12,51. [b]12,52.

1379A. Mieli o nim wysokie mniemanie.

1380. Zwrot „pokaleczyły sobie dłonie" może oznaczać, że kiedy kobiety ujrzały Józefa, były tak uderzone jego świętością i przystojnym wyglądem, że w chwili zapomnienia niektóre z nich pokaleczyły sobie dłonie trzymanymi w drugiej ręce nożami. Zdanie to można także uznać za przenośnię, wyrażającą ich zdumienie. Zwrot arabski *'Addul Anâmili*, czyli ogryzanie paznokci, jest także używany dla wyrażenia zdziwienia, a ponieważ czasami całą rzecz wykorzystuje się jako część, słowo „ręce" może tutaj oznaczać „końce palców". Według Talmudu, gościom podawano pomarańcze i kobiety niechcący pokaleczyły sobie dłonie z powodu zaskoczenia widokiem Józefa (Jew. Enc. oraz Talmud).

36. Wówczas po tym, jak ujrzeli oznaki jego niewinności, stwierdzili, że aby zachować swe dobre imię, powinni na czas jakiś uwięzić go.[1381]

ثُمَّ بَدَا لَهُمْ مِّنْ بَعْدِ مَا رَاَوُا الْاٰيٰتِ لَيَسْجُنُنَّهٗ
حَتّٰى حِيْنٍ ﴿٣٥﴾

37. A wraz z nim weszło do więzienia dwóch młodych ludzi. Jeden z nich powiedział: „Widziałem siebie we śnie, jak wyciskałem wino". Ten drugi zaś rzekł: „Widziałem we śnie, jak niosłem na głowie chleb, z którego jadły ptaki.[1382] Powiedz nam, jak należałoby to rozumieć, jako że widzimy, iż jesteś jednym ze sprawiedliwych".

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيٰنِ ؕ قَالَ اَحَدُهُمَاۤ اِنِّىْۤ
اَرٰىنِىْۤ اَعْصِرُ خَمْرًا ۚ وَقَالَ الْاٰخَرُ اِنِّىْۤ اَرٰىنِىْۤ اَحْمِلُ
فَوْقَ رَاْسِىْ خُبْزًا تَاْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ ؕ نَبِّئْنَا بِتَاْوِيْلِهٖ ۚ
اِنَّا نَرٰٮكَ مِنَ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٣٦﴾

38. On odrzekł: „Pożywienie, które otrzymujecie, nie przybędzie do was, lecz ja powiem wam jak to rozumieć zanim ono przybędzie. Na podstawie tego, czego nauczył mnie mój Pan. Wyrzekłem się religii ludu, który nie wierzy w Allacha i który nie wierzy w Życie Przyszłe.

قَالَ لَا يَاْتِيْكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقٰنِهٖۤ اِلَّا نَبَّاْتُكُمَا بِتَاْوِيْلِهٖ
قَبْلَ اَنْ يَّاْتِيَكُمَا ؕ ذٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِىْ رَبِّىْ ؕ اِنِّىْ تَرَكْتُ
مِلَّةَ قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ
كٰفِرُوْنَ ﴿٣٧﴾

39. [a]„Wyznawałem religię moich ojców – Abrahama, Izaaka i Jakuba. Nie przystoi nam przypisywać Allachowi żadnego partnera. To jest łaska Allacha dla nas i dla całej ludzkości, lecz większość ludzi jest niewdzięczna.

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ اٰبَآءِىْۤ اِبْرٰهِيْمَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ ؕ
مَا كَانَ لَنَاۤ اَنْ نُّشْرِكَ بِاللّٰهِ مِنْ شَىْءٍ ؕ ذٰلِكَ مِنْ
فَضْلِ اللّٰهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٣٨﴾

[a]2,134.

1381. Okazuje się, że kiedy rozeszła się wieść o złej sławie żony Potifara, jego lud pomyślał, że najlepszym sposobem powstrzymania tego skandalu będzie uwięzienie Józefa. Wszystko to po to, aby opinia publiczna uznała go za przestępcę i aby winę przenieść z winnej kobiety na niego.

1382. W kwestii snów podczaszego i piekarza patrz Rdz 40.

40. „O moi dwaj towarzysze więzienia, czy poróżnieni między sobą panowie są lepsi niż Allach, Jedyny, Najwyższy?

يَٰصَٰحِبَيِ ٱلسِّجْنِ ءَأَرْبَابٌ مُّتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ
ٱللَّهُ ٱلْوَٰحِدُ ٱلْقَهَّارُ ﴿٣٩﴾

41. [a]„Poza Allachem nie czcicie niczego oprócz imion, które poznaliście, wy i wasi ojcowie. Allach nie dał temu żadnego świadectwa. [b]Decyzja spoczywa wyłącznie u Allacha. [c]On to nakazał, abyście nie czcili niczego poza Nim. [d]Oto właściwa religia, lecz większość ludzi o tym nie wie.

مَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِهِۦٓ إِلَّآ أَسْمَآءً سَمَّيْتُمُوهَآ
أَنتُمْ وَءَابَآؤُكُم مَّآ أَنزَلَ ٱللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَٰنٍ إِنِ
ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّآ إِيَّاهُ ذَٰلِكَ
ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

42. „O moi dwaj towarzysze więzienia, jeśli chodzi o jednego z was, naleje on swemu panu wino do picia, jeśli zaś chodzi o drugiego, ten będzie ukrzyżowany, tak że ptaki będą spożywać z jego głowy. Sprawa, o którą pytaliście, została postanowiona."

يَٰصَٰحِبَيِ ٱلسِّجْنِ أَمَّآ أَحَدُكُمَا فَيَسْقِى رَبَّهُۥ خَمْرًا
وَأَمَّا ٱلْءَاخَرُ فَيُصْلَبُ فَتَأْكُلُ ٱلطَّيْرُ مِن رَّأْسِهِۦ
قُضِىَ ٱلْأَمْرُ ٱلَّذِى فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ ﴿٤١﴾

43. I powiedział do tego z nich, który – jak myślał – będzie wypuszczony: „Wspomnij twemu panu o mnie". Lecz Szatan spowodował, że ten zapomniał wspomnieć o nim swemu panu, więc ten pozostał w więzieniu przez kilka lat.[1383]

وَقَالَ لِلَّذِى ظَنَّ أَنَّهُۥ نَاجٍ مِّنْهُمَا ٱذْكُرْنِى عِندَ
رَبِّكَ فَأَنسَىٰهُ ٱلشَّيْطَٰنُ ذِكْرَ رَبِّهِۦ فَلَبِثَ فِى ٱلسِّجْنِ
بِضْعَ سِنِينَ ﴿٤٢﴾

44. Król rzekł do swoich dworzan: „Widziałem we śnie siedem tłustych sztuk bydła, które zjadały siedem chudych, oraz siedem zielonych kłosów i siedem zeschniętych. O wywodzowie, wyjaśnijcie mi znaczenie mego snu, o ile potraficie interpretować sny".

وَقَالَ ٱلْمَلِكُ إِنِّىٓ أَرَىٰ سَبْعَ بَقَرَٰتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ
سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعَ سُنۢبُلَٰتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَٰتٍ يَٰٓأَيُّهَا
ٱلْمَلَأُ أَفْتُونِى فِى رُءْيَٰىَ إِن كُنتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ ﴿٤٣﴾

[a]7,72; 53,24. [b]6,58; 12,68. [c]2,84; 17,24; 41,15. [d]30,31; 98,6.

1383. *Bid'* oznacza wiele różnych liczb, lecz zazwyczaj liczby trzy do dziewięciu (Lane).

45. Oni odrzekli: „To są pogmatwane sny, a my nie znamy intepretacji pogmatwanych snów".

قَالُوٓا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ ۖ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ
بِعٰلِمِينَ ﴿٤٥﴾

46. Ten zaś spośród dwóch, który został uwolniony i który teraz przypomniał sobie po jakimś czasie, rzekł: „Ja przedstawię wam tę interpretację, dlatego poślijcie mnie".

وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ أَنَا أُنَبِّئُكُم
بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ ﴿٤٦﴾

47. I przybył do Józefa i powiedział: „Józefie! O ty, człowieku prawdy, wyjaśnij nam znaczenie snu, w którym siedem tłustych krów zjada siedem chudych, jak i takiego, w którym widać siedem zielonych kłosów i siedem zeschniętych. Uczyń to, abym mógł powrócić do ludzi, a oni mogli poznać interpretację".

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرٰتٍ سِمَانٍ
يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعِ سُنۢبُلٰتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ
يٰبِسٰتٍ لَّعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

48. Józef odpowiedział: „Będziecie siać przez siedem lat, pilnie przez ten czas pracując; potem z tego, co zbierzecie, pozostawcie w kłosach wszystko, z wyjątkiem tej odrobiny, którą zjecie.

قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا ۚ فَمَا حَصَدتُّمْ فَذَرُوهُ
فِي سُنۢبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّا تَأْكُلُونَ ﴿٤٨﴾

49. „Następnie nadejdzie siedem ciężkich lat,[1384] które pochłoną wszystko, co odłożycie na nie, z wyjątkiem odrobiny, którą będziecie mogli zachować.

ثُمَّ يَأْتِي مِنۢ بَعْدِ ذٰلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ يَأْكُلْنَ مَا
قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّا تُحْصِنُونَ ﴿٤٩﴾

50. „Później po tym nadejdzie rok, w którym ludzie zostaną uwolnieni[1385] i w którym dawać będą sobie nawzajem prezenty".[1386]

ثُمَّ يَأْتِي مِنۢ بَعْدِ ذٰلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ
وَفِيهِ يَعْصِرُونَ ﴿٥٠﴾ ع ٦

1384. W czasach Świętego Proroka Arabia nawiedzona była przez straszliwy głód, który trwał przez siedem długich lat. Był on tak srogi, że ludzie zmuszeni byli żywić się padliną (Bukhārī).

1385. W swojej ignorancji względem znaczenia słowa *Yughāthu*, które oprócz znaczenia „Spadnie na nich deszcz", oznacza też „Zostaną uwolnieni od strapienia" lub „Zostanie im udzielona pomoc lub wsparcie", niektórzy autorzy chrześcijańscy twierdzą, że ponieważ w Egipcie deszcz pada bardzo rzadko, a żyzność gleby zależy od zalewania Nilu, twierdzenie koraniczne jest sprzeczne z podstawowymi faktami geograficznymi. Oczywiście te dwa ostatnie znaczenia zgodne są z tekstem Koranu. Gdyby jednak słowo to potraktować w jego pierwszym znaczeniu, to nawet wtedy nie byłoby podstaw do stawiania sprzeciwu, ponieważ choć żyzność gleby jest zależna od wylewania Nilu, wylewanie Nilu jest uzależnione od deszczu w górach, w których znajduje się jego źródło.

1386. Patrz strona następna.

51. I król powiedział: „Przyprowadźcie mi go". Kiedy jednak przybył do niego posłaniec, on rzekł: „Wróć do swego pana i [a]spytaj jak wiedzie się niewiastom, które pokaleczyły sobie ręce,[1387] albowiem mój Pan dobrze zna ich przebiegłe zamiary".

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ ۚ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ
ارْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ اللَّاتِي قَطَّعْنَ
أَيْدِيَهُنَّ ۚ إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾

52. Król spytał te niewiasty: „Jaką jest prawda w tej sprawie, kiedy usiłowałyście uwieść Józefa wbrew jego woli?" [b]One rzekły: „On odsunął się od grzechu z obawy przed Allachem[1388] – wobec niego nie miałyśmy nic złego na myśli". Żona 'Azīza powiedziała: „Teraz prawda ujrzała światło dnia. To ja próbowałam go uwieść wbrew jego woli i zaiste jest on jednym z prawdomównych".

قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ إِذْ رَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَن نَّفْسِهِ ۚ
قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِن سُوءٍ ۚ قَالَتِ امْرَأَتُ
الْعَزِيزِ الْآنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ أَنَا رَاوَدتُّهُ عَن نَّفْسِهِ
وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٥٢﴾

53. Józef rzekł: „Poprosiłem o zasięgnięcie informacji, aby 'Azīz dowiedział się, iż nie byłem wobec niego niewdzięczny podczas jego nieobecności oraz że Allach nie lubi, aby zwyciężały zamiary niewdzięczników.

ذَٰلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي
كَيْدَ الْخَائِنِينَ ﴿٥٣﴾

[a]12,32. [b]12.32.

1386. *Ya'sirūn* pochodzi od *'Asira*, które oznacza: (1) ścisnął lub nacisnął rzecz, aby wypłynął z niej sok, etc.; (2) wspomógł lub przyszedł z pomocą, lub uratował, lub zachował (go); (3) dał coś komuś lub uczynił komuś coś dobrego (Lane).

1387. Uświadomiwszy sobie, że Józef nie jest zwyczajnym człowiekiem, król chciał go natychmiast uwolnić z więzienia. Jednak Józef nie chciał opuszczać więzienia, dopóki nie zostanie przeprowadzone do końca badanie, które udowodni, że jest niewinny. To domaganie się śledztwa ma dwa cele: po pierwsze, król mógł wiedzieć, że on jest niewinny, więc w przyszłości jego umysł nie będzie zakażony oskarżeniami innych niegodziwych osób. Po drugie, Potifar, jego dobroczyńca, nie pozostanie pod wrażeniem, że Józef okazał się wobec niego niewierny.

1388. Słowa te wydają się wskazywać, że wypadek skaleczenia dłoni przez kobiety aktualnie się wydarzył. Inaczej Józef nie mógłby się do niego odwoływać. Albo ze zdumienia, albo z powodu zaabsorbowania rozmową niektóre z nich niechcący skaleczyły sobie dłonie. Słowa te mogą także oznaczać, że rzucając fałszywe oskarżenie na Józefa, kobiety te skaleczyły sobie dłonie, to znaczy, same postawiły się w fałszywej pozycji. Jeśli jednak nic takiego się nie wydarzyło, Józef nie mógłby nawiązywać do „skaleczonych rąk". *Hāsha Lillāhi* oznacza także: Boże przebacz; lub jak daleki jest Allach od wszelkiej niedoskonałości (Lane).

CZĘŚĆ XIII

54. „Nie twierdzę, że sam pozbawiony jestem słabości – zaiste dusza skłania się ku radości ze zła – z wyjątkiem tego, wobec czego Pan mój okazuje łaskę. Zaprawdę, mój Pan Najbardziej Przebaczający, Litościwy".

وَمَآ أُبَرِّئُ نَفْسِىٓ ۚ إِنَّ ٱلنَّفْسَ لَأَمَّارَةٌۢ بِٱلسُّوٓءِ
إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّىٓ ۚ إِنَّ رَبِّى غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

55. Król zaś rzekł: „Przyprowadźcie go do mnie, abym mógł mieć go przy sobie". A kiedy z nim porozmawiał, rzekł: „Od tego dnia jesteś osobą o ustalonej pozycji – zaufaj nam".

وَقَالَ ٱلْمَلِكُ ٱئْتُونِى بِهِۦٓ أَسْتَخْلِصْهُ لِنَفْسِى ۖ فَلَمَّا
كَلَّمَهُۥ قَالَ إِنَّكَ ٱلْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ ۝

56. Józef rzekł: „Wyznacz mnie na stróża skarbów tego kraju, albowiem jestem dobrym dozorcą[1390] i posiadam wiedzę o tych sprawach".

قَالَ ٱجْعَلْنِى عَلَىٰ خَزَآئِنِ ٱلْأَرْضِ ۖ إِنِّى حَفِيظٌ عَلِيمٌ ۝

57. [a]W ten sposób posadowiliśmy Józefa w tym kraju. Mieszkał tam, gdzie tylko zapragnął. [b]Obsypujemy łaską każdego, kogo zechcemy, jak i nie lubimy, aby przepadała nagroda dla sprawiedliwych.

وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِى ٱلْأَرْضِ يَتَبَوَّأُ مِنْهَا حَيْثُ
يَشَآءُ ۚ نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَن نَّشَآءُ ۖ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ ٱلْمُحْسِنِينَ ۝

58. I zaiste nagroda Życia Przyszłego jest lepsza dla tych, którzy wierzą i są bogobojni.

وَلَأَجْرُ ٱلْءَاخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَكَانُوا۟ يَتَّقُونَ ۝

[a]12,22. [b]2,106; 3,75.

1389. Zdanie *Illā mā Rahima Rabbī* (zbaw tego, na którego Pan zsyła łaskę swoją) może mieć trzy różne interpretacje: (a) zbaw *Nafs* (dusza), na którą Pan zsyła swoją łaskę – gdzie partykuła *mā* zastępuje *Nafs*. (b) Zbaw tego, na którego mój Pan zsyła łaskę; tutaj *mā* oznacza „człowiek". (c) Tak, lecz to łaska Boga zbawia tych, których wybiera. Te trzy znaczenia odnoszą się do trzech stadiów duchowego rozwoju człowieka. Pierwsze znaczenie odnosi się do tego stadium, kiedy człowiek osiąga doskonałość duchową – stan *Nafs Mutma'innah* (pokój duszy – 89,28). Drugie znaczenie apeluje do człowieka, kiedy znajduje się on jeszcze w stanie *Nafs Lawwāmah* (dusza samooskarżająca się – 75,3), kiedy to człowiek walczy z grzechem i własnymi popędami, czasami je pokonując, a czasami poddając się im. Trzecie znaczenie ma zastosowanie wobec człowieka, kiedy dominuje w nim zwierzę. Ten stan nazywa się *Nafs Ammārah* (dusza skłonna do zła).

1390. Józef wolał zajmować się departamentem finansów. Jego wybór był chyba podyktowany jego prostolinijnym zainteresowaniem skutecznym kierowaniem tego dapartamentu, co tak bardzo wiązało się ze spełnieniem snu króla.

59. I przybyli bracia Józefa i przedstawili się mu. On ich poznał, [a]lecz oni go nie rozpoznali.

وَجَآءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا۟ عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ
لَهُۥ مُنكِرُونَ ﴿٥٨﴾

60. A kiedy dał im, co było im potrzebne, rzekł: „Przyprowadźcie mi waszego brata ze strony waszego ojca.[1390A] Czyż nie widzicie, że daję wam pełną miarę zboża oraz że jestem najlepszym z wielu?

وَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمْ قَالَ ٱئْتُونِى بِأَخٍ لَّكُم
مِّنْ أَبِيكُمْ أَلَا تَرَوْنَ أَنِّىٓ أُوفِى ٱلْكَيْلَ وَأَنَا۠ خَيْرُ
ٱلْمُنزِلِينَ ﴿٥٩﴾

61. „Jeśli jednak nie przyprowadzicie go do mnie, wówczas nie otrzymacie ode mnie żadnej miary zboża ani nie będziecie mieli do mnie dostępu".

فَإِن لَّمْ تَأْتُونِى بِهِۦ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِندِى وَلَا
تَقْرَبُونِ ﴿٦٠﴾

62. Oni odrzekli: „Spróbujemy przekonać jego ojca, aby się z nim rozstał i z pewnością tak uczynimy".

قَالُوا۟ سَنُرَٰوِدُ عَنْهُ أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَٰعِلُونَ ﴿٦١﴾

63. On zaś rzekł do swych sług: „Włóżcie na powrót ich pieniądze do ich toreb przy siodłach, aby mogli je poznać kiedy powrócą do swej rodziny; być może szczęśliwie powrócą".

وَقَالَ لِفِتْيَٰنِهِ ٱجْعَلُوا۟ بِضَٰعَتَهُمْ فِى رِحَالِهِمْ
لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَآ إِذَا ٱنقَلَبُوٓا۟ إِلَىٰٓ أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿٦٢﴾

64. A kiedy powrócili do swego ojca, rzekli: „O ojcze nasz, odmówiono nam więcej zboża, wyślij więc z nami naszego brata, abyśmy je otrzymali – z pewnością potrafimy zaopiekować się nim właściwie".

فَلَمَّا رَجَعُوٓا۟ إِلَىٰٓ أَبِيهِمْ قَالُوا۟ يَٰٓأَبَانَا مُنِعَ مِنَّا ٱلْكَيْلُ
فَأَرْسِلْ مَعَنَآ أَخَانَا نَكْتَلْ وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ ﴿٦٣﴾

65. Ten powiedział: „Czy mogę wam zaufać, jeśli o niego chodzi, i nie obawiać się tego samego, co wydarzyło się, kiedy zaufałem wam w kwestii waszego brata przedtem? Allach jednak jest Najlepszym Opiekunem i On jest Najbardziej Litościwy spośród tych, którzy okazują łaskę".

قَالَ هَلْ ءَامَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَآ أَمِنتُكُمْ عَلَىٰٓ أَخِيهِ
مِن قَبْلُ فَٱللَّهُ خَيْرٌ حَٰفِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ ﴿٦٤﴾

[a] 12,16.

1390A. Jakub miał dwunastu synów. Dwaj synowie – Józef i Beniamin narodzili się z żony Racheli, pozostałych dziesięciu z innych żon.

66. A kiedy rozpakowali swoje dobra, stwierdzili, że zwrócono im ich pieniądze. Powiedzieli: „O ojcze nasz, czegóż więcej możemy pragnąć? Oto zwrócono nam nasze pieniądze. Przywieziemy zaopatrzenie dla naszej rodziny, będziemy chronić naszego brata oraz otrzymamy dodatkową miarę, ładunek wielbłądzi.[1391] Jest to miara, jaką łatwo zdobyć".

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ
إِلَيْهِمْ ۖ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا نَبْغِي ۖ هَٰذِهِ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ
إِلَيْنَا ۖ وَنَمِيرُ أَهْلَنَا وَنَحْفَظُ أَخَانَا وَنَزْدَادُ كَيْلَ
بَعِيرٍ ۖ ذَٰلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ﴿٦٦﴾

67. On rzekł: „Nie wyślę go z wami, chyba że złożycie mi solenne przyrzeczenie w imię Allacha, że na pewno z powrotem go do mnie przywieziecie, aby nie stało się, że będziecie otoczeni". A kiedy oni solennie mu przyrzekli, on powiedział: „Allach pilnuje tego, co mówimy".

قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّىٰ تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِنَ
اللَّهِ لَتَأْتُنَّنِي بِهِ إِلَّا أَنْ يُحَاطَ بِكُمْ ۖ فَلَمَّا آتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ
قَالَ اللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٦٧﴾

68. I rzekł: „O synowie moi, nie wchodźcie przez jedną bramę, lecz wchodźcie różnymi bramami, albowiem ja nie jestem w stanie pomóc wam przeciwko Allachowi. [a]Jemu ja ufam i Jemu ufają ci, którzy mają zaufać".

وَقَالَ يَا بَنِيَّ لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا
مِنْ أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ ۖ وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ
مِنْ شَيْءٍ ۖ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ ۖ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ۖ وَعَلَيْهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٦٨﴾

69. A kiedy weszli tak, jak im nakazał ich ojciec, dopełnił się cel Jakuba, lecz to nie mogło pomóc im przeciwko Allachowi, z wyjątkiem tego, że w umyśle Jakuba tkwiło pragnienie, które w ten sposób zadowolił.[1392] On niechybnie posiadał wielką wiedzę, którą mu przekazaliśmy, lecz większość ludzi nie.

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ مَا كَانَ يُغْنِي
عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةً فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ
قَضَاهَا ۚ وَإِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ لِمَا عَلَّمْنَاهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

[a]11.57, 89; 14.12.

1391. „Ładunek wielbłądzi" nie musi koniecznie oznaczać bagażu wkładanego na grzbiet wielbłąda, ale może oznaczać także taki bagaż, który normalnie jest w stanie udźwignąć wielbłąd, choćby załadować go na osła.

1392. Być może Jakub zdawał sobie sprawę lub został poinformowany przez Boga, że tym człowiekiem w Egipcie był Józef i dlatego poprosił swoich synów, aby weszli do miasta oddzielnie, żeby Józef nie miał okazji spotkać ich i rozmawiać z nimi, a zwłaszcza z Beniaminem.

70. A kiedy odwiedzili Józefa, on przyjął go u siebie. I rzekł: „Jestem twoim bratem, więc nie smuć się z powodu tego, co oni czynili”.

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ آوَىٰ إِلَيْهِ أَخَاهُ قَالَ إِنِّي
أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

71. I kiedy dał im ich zaopatrzenie, włożył[1393] kielich do torby swego brata. Wtedy obwoływacz zawołał: „O wy, ludzie z karawany, z całą pewnością jesteście złodziejami”.[1394]

فَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي رَحْلِ
أَخِيهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَيَّتُهَا الْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ

72. Oni powiedzieli odwracając się: „Cóż takiego brakuje wam?”

قَالُوا وَأَقْبَلُوا عَلَيْهِم مَّاذَا تَفْقِدُونَ

73. Ci odrzekli: „Brakuje nam miarki królewskiej; kto ją przyniesie, ten otrzyma wielbłądzi bagaż ziarna, a ja z pewnością to popieram”.

قَالُوا نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ وَلِمَن جَاءَ بِهِ حِمْلُ
بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ

74. Oni odrzekli: „Na Allacha, dobrze wiecie, że nie przybyli, by siać zamęt w tym kraju, a i nie jesteśmy złodziejami”.

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُم مَّا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ
وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ

75. Oni powiedzieli: „Zatem jaka miałaby być kara, gdybyście okazali się kłamcami?”

قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِن كُنتُمْ كَاذِبِينَ

1393. Słowo *Ja'ala* (włożyć) może albo oznaczać, że sam Józef nakazał włożyć kielich do bagaży jego brata, aby mógł z niego korzystać po drodze do domu; albo, że kielich przypadkowo znalazł się między rzeczami Beniamina, a Józef nie wiedział, że on się tam znajduje.

1394. Nie można twierdzić, że Józef sam najpierw kazał umieścić kielich w bagażach brata, a później oskarżył go o kradzież – byłoby to działanie o wiele poniżej jego godności. Właściwie Józef kazał umieścić w rzeczach brata *Siqāyah* (kielich), podczas gdy zagubiony przez herolda przyrząd był *Suwā'* (miarą, naczyniem do pomiarów). Wydaje się, że w podnieceniu niesienia pomocy swoim braciom, w ferworze przygotowywania ich do podróży i w obliczu ponownego rozstania z Beniaminem, Józef poczuł pragnienie i poprosił o wodę. Przyniesiono mu ją w królewskim naczyniu do pomiarów. W owych czasach naczyń takich używano zarówno do picia, jak i do dokonywania pomiarów. Zaspokoiwszy pragnienie, Józef nieświadomie postawił to naczynie wśród rzeczy Beniamina i w ten sposób zostało ono zapakowane wraz z rzeczami Beniamina bez jego wiedzy. Józef od razu zrozumiał powstanie tego błędu, lecz – myśląc, że wszystko to było planem Bożym zmierzającym do zatrzymania Beniamina – słusznie powstrzymał się od wypowiedzi, dopóki karawana nie odjechała.

76. Ci odrzekli: „Kara za to – w czyjej torbie będzie to znalezione, ten sam będzie za to karą.[1395] Tak karzemy złoczyńców".

قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ وُجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَٰلِكَ
نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٧٦﴾

77. Wówczas on[1396] rozpoczął przeszukiwanie ich toreb przed torbą brata Józefa.[1396A] Potem wyjął naczynie z jego torby. Tak zaplanowaliśmy dla Józefa.[1397] On nie mógłby wziąć swego brata zgodnie z prawem królewskim, gdyby nie zapragnął tego Allach. [a]Wynosimy w randze każdego, kogo zechcemy; natomiast nad każdym posiadającym wiedzę jest ten Jeden, Najwięcej Wiedzący.

فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا
مِنْ وِعَاءِ أَخِيهِ كَذَٰلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ
لِيَأْخُذَ أَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ
نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ
عَلِيمٌ ﴿٧٧﴾

78. Powiedzieli: „Jeśli on ukradł, to i jego brat również dopuścił się kradzieży przedtem".[1398] Jednak Józef zachował to w tajemnicy swego serca i nie powiedział im. Rzekł po prostu: „Jesteście w najgorszym położeniu, a Allach najlepiej wie, o czym mówicie".

قَالُوا إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَهُ مِنْ قَبْلُ
فَأَسَرَّهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ قَالَ
أَنْتُمْ شَرٌّ مَكَانًا وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ﴿٧٨﴾

---

[a]6,84.

1395. Bracia Józefa zasugerowali w uniesieniu, że ten, w którego bagażach znajdzie się naczynie miernicze, powinien być zatrzymany, aby wyjaśnił swoje postępowanie. W ten sposób Józef mógł zatrzymać swego brata, bez oskarżania go o kradzież.

1396. Zaimek „on" odnosi się do człowieka, który ogłosił zaginięcie naczynia mierniczego i który oczywiście sam zaczął go poszukiwać.

1396A. Spowodowane to było szczególnymi względami, jakimi Józef darzył swego brata Beniamina.

1397. Całość zaplanowana była przez Boga – Józef nie maczał w tym palców. Całkiem przypadkowo Józef umieścił królewskie naczynie miernicze, które używane było także jako kielich, w bagażu Beniamina, zaś sami jego bracia zasugerowali to, co pozwoliło Józefowi zatrzymać Beniamina. W ten sposób opatrznościowy zbieg okoliczności umożliwił Józefowi zaspokojenie jego pragnień.

1398. Jeden grzech prowadzi do drugiego. Bracia Józefa chcieli najpierw uśmiercić go. Teraz zupełnie bezwstydnie pośpieszyli z oskarżeniem go o kradzież.

79. Oni rzekli: „O szlachetny wodzu, on ma bardzo starego ojca, więc weź w jego miejsce jednego z nas, albowiem widzimy, żeś jednym z dobroczyńców".

قَالُوا يَٰٓأَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُۥٓ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا فَخُذْ
أَحَدَنَا مَكَانَهُۥٓ ۖ إِنَّا نَرَىٰكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٧٩﴾

80. On odpowiedział: „Allach zabrania, abyśmy zatrzymywali kogoś innego poza tym, przy którym znaleziona została nasza własność. Wówczas bowiem okazalibyśmy się niesprawiedliwi".

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَن نَّأْخُذَ إِلَّا مَن وَجَدْنَا مَتَٰعَنَا
عِندَهُۥٓ إِنَّآ إِذًا لَّظَٰلِمُونَ ﴿٨٠﴾

81. I kiedy stracili nadzieję, oddalili się, naradzając się wspólnie potajemnie.[1399A] Wtedy najważniejszy z nich[1400] powiedział: „Czyż zapomnieliście, że złożyliście waszemu ojcu solenne przyrzeczenie w imię Allacha oraz jak przedtem nie dopełniliście swego obowiązku wobec Józefa? Dlatego ja nie opuszczę tego kraju, aż nie zezwoli mi na to mój ojciec lub zadecyduje wobec mnie Allach. On bowiem jest Najlepszym z sędziów.

فَلَمَّا اسْتَيْـَٔسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا ۖ قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ
تَعْلَمُوٓا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُم مَّوْثِقًا مِّنَ اللَّهِ
وَمِن قَبْلُ مَا فَرَّطتُمْ فِي يُوسُفَ ۖ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ
حَتَّىٰ يَأْذَنَ لِيٓ أَبِيٓ أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي ۖ وَهُوَ خَيْرُ الْحَٰكِمِينَ ﴿٨١﴾

82. „Wracajcie do swego ojca i powiedzcie: „O ojcze nasz, twój syn dopuścił się kradzieży, my zaś powiedzieliśmy tylko to, co wiemy, i nie mogliśmy być stróżami tego, co niewidzialne.

ارْجِعُوٓا إِلَىٰٓ أَبِيكُمْ فَقُولُوا يَٰٓأَبَانَآ إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ ۚ
وَمَا شَهِدْنَآ إِلَّا بِمَا عَلِمْنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ
حَٰفِظِينَ ﴿٨٢﴾

1399. Nie będąc zadowolonymi o oskarżenie Beniamina o kradzież, postanowili wyprzeć się go, mówiąc: „On ma bardzo starego ojca".

1399A. *Najiyy* oznacza: (1) sekret; (2) kogoś, komu powierzany jest sekret; (3) kto potajemnie z kimś rozmawia; (4) akt potajemnego rozmawiania (Aqrab).

1400. Według Biblii, był to Juda, czwarty z braci, a nie Reuben, najstarszy z nich, który odmówił powrotu do ich ojca wraz z Beniaminem. Użytym przez Koran słowem jest *Kabīr*, które oznacza „wielki" lub „starszy", a nie *Akbar*, które oznacza „najstarszy". Juda, będąc czwartym synem Jakuba, był rzeczywiście najpotężniejszym i jednym z najstarszych braci Józefa. Ponadto Kabīr nie tylko oznacza „wielki" lub „starszy", ale także „przywódca" oraz „wielki w ocenie, randze lub godności". I właśnie w tym sensie użyte jest tutaj to słowo, przez co odnosi się do Judy, a nie do Reubena. W oczach Jakuba Juda był ważniejszy od Reubena (Rdz 43,8-10).

83. „Wypytaj ludzi z miasta[1401], w którym byliśmy, i z karawany, z którą przybyliśmy, a z pewnością mówimy prawdę”.

وَسْـَٔلِ الْقَرْيَةَ الَّتِيْ كُنَّا فِيْهَا وَالْعِيْرَ الَّتِيْٓ اَقْبَلْنَا فِيْهَا ۭ وَاِنَّا لَصٰدِقُوْنَ ﴿٨٣﴾

84. [a]On odrzekł: „Nie, lecz wasze umysły upiększyły wam rzecz złą. Zatem teraz nie pozostaje mi nic innego jak tylko wielka cierpliwość. Być może Allach na powrót wszystkich ich[1402] do mnie przyprowadzi, albowiem On jest Wszechwiedzący, Mądry”.

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ اَنْفُسُكُمْ اَمْرًا ۭ فَصَبْرٌ جَمِيْلٌ ۭ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّاْتِيَنِيْ بِهِمْ جَمِيْعًا ۭ اِنَّهٗ هُوَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ﴿٨٤﴾

85. I odwrócił się od nich i rzekł: „Cóż za żal z powodu Józefa!” A jego oczy napełniły się łzami[1403] z powodu żalu i tłumił w sobie smutek.

وَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ يٰٓاَسَفٰى عَلٰى يُوْسُفَ وَابْيَضَّتْ عَيْنٰهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيْمٌ ﴿٨٥﴾

86. Oni powiedzieli: „Na Allacha, nie przestaniesz mówić o Józefie aż sam się nie zniszczysz lub nie będziesz jednym z tych, którzy zginęli”.[1404]

قَالُوْا تَاللّٰهِ تَفْتَؤُا تَذْكُرُ يُوْسُفَ حَتّٰى تَكُوْنَ حَرَضًا اَوْ تَكُوْنَ مِنَ الْهٰلِكِيْنَ ﴿٨٦﴾

87. On odrzekł: „Ja jedynie mówię o moim smutku i żalu Allachowi i od Allacha wiem to, czego wy nie wiecie.[1404A]

قَالَ اِنَّمَآ اَشْكُوْا بَثِّيْ وَحُزْنِيْٓ اِلَى اللّٰهِ وَاَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٨٧﴾

[a]12,19.

1401. W wersecie tym *Qaryah* (miasto) jest w istocie *Ahl al-Qaryah* (lud z miasta), zaś *'Ir* (karawana) to *Ashāb al-'Ir* (członkowie karawany). Słowa *Ahl* oraz *Ashāb* zostały pominięte, by zaakcentować samo stwierdzenie.

1402. Józef, Beniamin i Juda.

1403. *Bayyada al-Siqāa'* oznacza: napełnił skórę wodą lub mlekiem. Zwrot ten, *Ibyaddat 'Ainā-hu*, użyty jest w stosunku do osoby, która pełna jest żalu, a jej oczy napełniają się łzami. Werset ten zatem oznacza tylko, że dla Jakuba świat stał się ciemny, a jego oczy napełniły się łzami z powodu żalu (Lane, Rāzī oraz Bihār).

1404. *Harad* oznacza: człowieka zepsutego na ciele i umyśle; chorego lub zakażonego; cierpiącego z powodu przedłużającego się niepokoju umysłu i choroby; człowieka zmęczonego i bliskiego śmierci; wychudzony lub stargany żalem lub miłością, itp. (Lane).

1404A. Werset ten wskazuje, że Jakub został poinformowany przez Boga, że Józef, Beniamin i Juda żyją.

88. „O moi synowie, idźcie i pytajcie o Józefa i jego brata[1405] i [a]nie wątpcie w litość Allacha. Nikt bowiem nie wątpi w litość Allacha z wyjątkiem ludzi niewiernych".

يَٰبَنِيَّ اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِن يُوسُفَ وَأَخِيهِ وَلَا
تَايْـَٔسُوا مِن رَّوْحِ اللَّهِ ۖ إِنَّهُ لَا يَايْـَٔسُ مِن رَّوْحِ
اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَٰفِرُونَ ٨٨

89. I kiedy ponownie przybyli do Józefa, powiedzieli: „O szlachetny wodzu, bieda spadła na nas i na naszą rodzinę; przywieźliśmy małą sumę pieniędzy, lecz niemniej daj nam pełną miarę i bądź wobec nas życzliwy.[1405A] Zaiste, Allach nagradza życzliwych".

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَٰٓأَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَأَهْلَنَا
الضُّرُّ وَجِئْنَا بِبِضَٰعَةٍ مُّزْجَىٰةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ
وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَآ ۖ إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ٨٩

90. On rzekł: „Czy wiecie, co uczyniliście Józefowi i jego bratu w swojej niewiedzy?"[1406]

قَالَ هَلْ عَلِمْتُم مَّا فَعَلْتُم بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ
أَنتُمْ جَٰهِلُونَ ٩٠

91. Ci odrzekli: „Czyś ty jest Józefem?" Ten powiedział: „Tak, ja jestem Józefem, a to jest mój brat. Istotnie Allach był dla nas miłościwy. Zaprawdę, jeśli kto okazuje bojaźń Allachowi i jest wytrwały – [b]Allach nigdy nie dopuszcza, aby nagroda dobrych zaginęła".

قَالُوٓا أَءِنَّكَ لَأَنتَ يُوسُفُ ۖ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَٰذَآ
أَخِي ۖ قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَآ ۖ إِنَّهُ مَن يَتَّقِ وَيَصْبِرْ
فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ٩١

92. Oni odrzekli: „Na Allacha, zaiste, Allach wybrał ciebie ponad nami i rzeczywiście byliśmy grzesznikami".

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ ءَاثَرَكَ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِن كُنَّا
لَخَٰطِـِٔينَ ٩٢

[a]15,57; 39,54. [b]12,57.

1405. Werset ten także wskazuje, iż Jakub był przekonany, że Józef, Beniamin i Juda żyli jeszcze w Egipcie.

1405A. Zachowanie się braci Józefa przy tej okazji wydaje się niewytłumaczalnym. Zdaje się, że upadli tak nisko moralnie, że – ignorując rzeczywisty cel ich wizyty w Egipcie, czym było poszukiwanie Józefa, Beniamina i Judy – zaczęli błagać o zboże.

1406. Nie mogąc dłużej znieść widoku swych braci żebrzących o zboże, Józef postanowił ujawnić się. Podszedł jednak do tej sprawy niebezpośrednio.

93. Ten rzekł: „Tego dnia nie spadnie na was wina;[1407] niechaj Allach wam wybaczy! A jest On najbardziej Litościwy spośród tych, którzy okazują łaskę.

قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللّٰهُ لَكُمْ وَهُوَ
أَرْحَمُ الرّٰحِمِينَ ﴿٩٣﴾

94. „Jedźcie z tą oto moją koszulą i połóżcie ją przed moim ojcem – on będzie wszystko wiedział. I przyprowadźcie do mnie całą waszą rodzinę".

اِذْهَبُوا بِقَمِيصِي هٰذَا فَأَلْقُوهُ عَلٰى وَجْهِ أَبِي يَأْتِ
بَصِيرًا ۚ وَأْتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٤﴾

95. A kiedy karawana odeszła, ich ojciec powiedział: „Zaiste, wyczuwam zapach Józefa, chociaż uważacie mnie za zdziecinniałego starca".[1408]

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ
يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ تُفَنِّدُونِ ﴿٩٥﴾

96. [a]Oni odrzekli: „Na Allacha, ty niechybnie ciągle jesteś w swoim dawnym błędzie".

قَالُوا تَاللّٰهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلٰلِكَ الْقَدِيمِ ﴿٩٦﴾

97. I kiedy przybył człowiek z dobrą nowiną, położył przed nim koszulę, a ten doznał oświecenia.[1409] Potem rzekł: „Czyż nie powiedziałem wam: «Wiem od Allacha to, czego wy nie wiecie»?"

فَلَمَّا أَنْ جَاءَ الْبَشِيرُ أَلْقٰهُ عَلٰى وَجْهِهِ فَارْتَدَّ
بَصِيرًا ۚ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ ۚ إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا
لَا تَعْلَمُونَ ﴿٩٧﴾

[a]12,9.

1407. Józef nie trzymał swych braci w niepewności i od razu usunął ich obawy dotyczące potraktowania ich przez niego, mówiąc im natychmiast, że jego przebaczenie jest bezwarunkowe. To nacechowane wielkim sercem i szczodrością przebaczenie braciom stanowi jego największe i najbardziej wybijające się podobieństwo Józefa do Świętego Proroka. Podobnie jak Józef, także i Święty Prorok zyskał sobie szacunek i władzę uciekając i będąc na wygnaniu. A kiedy po latach wygnania wkroczył do swego rodzinnego miasta jako zwycięzca, jako przywódca dziesięciu tysięcy jego Towarzyszy i Mekka upadła przed nim na twarz, spytał swój lud, jakiego oczekiwali od niego traktowania. Odpowiedzieli: „Takiego traktowania, jakim Józef obdarzył swoich braci". „Zatem nie spadnie na was żadna hańba tego dnia", odpowiedział szybko Święty Prorok. Takie szlachetne podejście Świętego Proroka do jego żądnych krwi wrogów, Quraish z Mekki, którzy dołożyli wszelkich starań, aby go zabić i zniszczyć Islam, jest niezrównanym we wszystkich annałach historii ludzkości.

1408. Nawet zanim karawana dotarła do domu, Jakub powiedział swoim ludziom, że mimo wszelkich przeciwności ma nadzieję wkrótce zobaczyć Józefa. W celu zaakcentowania tego przekonania dodał słowa: „nawet jeśli uznacie mnie za zdziecinniałego", co oznacza: „uważacie to spotkanie za niemożliwe, za coś, co jest niczym więcej niż iluzją i pobożnymi życzeniami starego człowieka, ja wiem, że to fakt i że to jest pewne".

1409. Kiedy przed Jakubem położono koszulę Józefa, przekonanie, że Józef żyje, które w oparciu na objawieniu było poprzednio tylko sprawą wiary, teraz stało się prawdziwą wiedzą. Takim jest znaczenie słów „został oświecony". Koran zupełnie nie potwierdza poglądu, że Jakub oślepł. Było to nie tylko niezgodne z jego olbrzymią godnością jako wielkiego Proroka Bożego, ale i niektóre wersety przeciwstawiają się takiemu poglądowi. Wydaje się, że była to ta sama koszula, którą miał na sobie Józef, kiedy wrzucono go do studni.

98. Ci powiedzieli: „O ojcze nasz, błagaj Allacha o przebaczenie naszych grzechów, albowiem zaiste byliśmy grzesznikami".

قَالُوا يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا
خَاطِئِينَ ﴿٩٨﴾

99. On rzekł: „Zapewne poproszę o przebaczenie dla was u mojego Pana. Zaiste, On jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy".

قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ
الرَّحِيمُ ﴿٩٩﴾

100. I kiedy przybyli do Józefa, on wziął do siebie swoich rodziców[1410] i powiedział: „Wejdźcie do Egiptu w pokoju, jeśli tak podoba się Allachowi".

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ آوَىٰ إِلَيْهِ أَبَوَيْهِ وَقَالَ
ادْخُلُوا مِصْرَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ ﴿١٠٠﴾

101. I wzniósł swych rodziców aż na tron[1411], a oni wszyscy upadli na twarze przed Allachem za niego.[1412] I powiedział: „O ojcze mój, oto spełnienie mojego dawnego snu. Mój Pan uczynił, iż sen ten urzeczywistnił się. I to On obsypał mnie łaskami, kiedy wydobył mnie z więzienia[1413] i sprowadził was z pustyni po tym, jak Szatan posiał niezgodę między mną i moimi braćmi. Zaiste, mój Pan jest Łaskawy dla każdego, dla kogo zechce. On bowiem jest Wszechwiedzący, Mądry".

وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا وَ
قَالَ يَا أَبَتِ هَٰذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ
جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ
السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ
الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا
يَشَاءُ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١٠١﴾

1410. Matka Józefa, Rachela, umarła już, lecz użycie słowa „rodzice" w tym wersecie wskazuje, że teściowa ma takie samo prawo do szacunku i uczucia jak prawdziwa matka.

1411. Słowa te mogą oznaczać, że Józef przedstawił swoich rodziców królowi (Rdz 47,2, 7) lub że pozwolił im usiąść na swoim własnym tronie za przyzwoleniem króla. W dawnych czasach ministrowie i zastępcy także mieli swoje własne trony.

1412. Bracia i rodzice Józefa upadli na ziemię i podziękowali Bogu za wyniesienie Józefa na tak wysokie stanowisko. W ten sposób Józef był powodem, a nie obiektem ich aktu upadnięcia na twarze.

1413. Mówiąc o łaskach Bożych – Józef odnosi się tylko do zamknięcia go w więzieniu, nie wspomina natomiast o uratowaniu ze studni, aby jego bracia nie czuli się zawstydzeni.

102. „O Panie mój, zesłałeś na mnie część Twej niezależności i [a]nauczyłeś mnie interpretacji snów. O [b]Stworzycielu niebios i ziemi, Tyś jest moim Obrońcą na tym świecie oraz w Życiu Przyszłym. Niechaj śmierć nadejdzie do mnie, kiedy będę w stanie podporządkowania się Tobie i Twojej woli, i przyłącz mnie do sprawiedliwych".

رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِن تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ ۚ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنتَ وَلِيِّي فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۖ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿١٠٢﴾

103. [c]Oto część nowiny spośród tego, co niewidzialne,[1414] a co My tobie objawiamy. Ty nie byłeś z nimi, kiedy oni[1415] porozumieli się co do ich planu i uknuli go.

ذَٰلِكَ مِنْ أَنبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ ۖ وَمَا كُنتَ
لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ ﴿١٠٣﴾

104. [d]A większość ludzi nie uwierzy, nawet gdybyś bardzo tego pragnął.

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾

105. I nie prosisz ich o żadną za to nagrodę. [e]Jest to źródłem zaszczytu dla całej ludzkości.

وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٥﴾ ع

106. [f]Ileż Znaków jest w niebie i na ziemi, obok których przechodzą, odwracając się od nich![1416]

وَكَأَيِّن مِّنْ آيَةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا
وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿١٠٦﴾

107. I większość z nich nie wierzy w Allacha tak, by jednocześnie nie przypisywać Mu partnerów.

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُم بِاللَّهِ إِلَّا وَهُم مُّشْرِكُونَ ﴿١٠٧﴾

[a]12,7, 22. [b]6,15; 14,11; 35,2; 39,47. [c]3,45; 11,50. [d]18,7. [e]38,88; 81,28. [f]21,33; 23,67.

1414. Werset ten oznacza, że ten opis Józefa nie był zwykłą opowieścią. Zawierał on wielkie proroctwa dotyczące przyszłości Świętego Proroka i samego Islamu.

1415. Zaimek „oni" odnosi się do wrogów Świętego Proroka.

1416. Werset ten wskazuje na podstawową różnicę pomiędzy postawą człowieka wierzącego i niewierzącego. Podczas gdy wierzący chodzi z oczami otwartymi i jest przygotowany na pochwycenie najmniejszego nawet Znaku Bożego, niewierzący zachowuje się jak ślepiec, odmawiając skorzystania nawet ze Znaku wyraźnego i jasnego.

108. Czyż oni zatem czują się bezpieczni przed nadejściem przytłaczającej kary od Allacha [a]lub nagłym nadejściem Godziny, podczas gdy są nieświadomi?

أَفَأَمِنُوا أَن تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِّنْ عَذَابِ اللَّهِ أَوْ
تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠٨﴾

109. Powiedz: [b]„Oto moja droga – zwracam się do Allacha, wspierając się na rzetelnej wiedzy[1417], ja i ci, którzy idą za mną. Allach jest Święty, a ja nie jestem jednym z tych, którzy łączą jakichś bogów z Allachem.

قُلْ هَٰذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ ۚ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ
اتَّبَعَنِي ۖ وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٩﴾

110. I [c]nie wysyłaliśmy przed tobą jako Posłańców nikogo prócz ludzi, którym zsyłaliśmy objawienie, spośród ludów miast. Czyż zatem nie podróżowali po ziemi, by przekonać się, jaki był koniec tych przed nimi? I zaiste, mieszkanie Życia Przyszłego jest lepsze dla tych, którzy okazują bojaźń przed Allachem. Czyż zatem nie posłużycie się swymi umysłami?”

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُّوحِي إِلَيْهِم مِّنْ
أَهْلِ الْقُرَىٰ ۗ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۗ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ
لِّلَّذِينَ اتَّقَوْا ۗ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١١٠﴾

[a]10,51; 22,56; 43,67. [b]6,58. [c]16,44; 21,8.

1417. Ślepa i pozbawiona myślenia wiara, która nie jest oparta na słusznym rozumowaniu i mocnym przekonaniu, w oczach Boga nic nie znaczy.

111. I[1417A] [a]kiedy Posłańcy zwątpili w niewiernych, a niewierni uznali, że ci wypowiadali jedynie kłamstwa,[1418] do Posłańców nadeszła Nasza pomoc, a potem uratowaliśmy tych, którzy spodobali się nam. Naszej kary nie sposób odwrócić od ludzi grzesznych.

حَتّٰىٓ اِذَا اسْتَيْـَٔسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوْٓا اَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوْا
جَآءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُجِّيَ مَنْ نَّشَآءُ ۭ وَلَا يُرَدُّ بَاْسُنَا
عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِيْنَ ۝١١١

112. Niechybnie, w ich opowiadaniu zawiera się lekcja dla ludzi rozumnych. [b]Nie jest to rzecz zmyślona, lecz wypełnienie tego, co było przedtem, jak i szczegółowe wyjaśnienie wszystkich rzeczy oraz [c]przewodnictwo i łaska dla ludzi, którzy wierzą.

لَقَدْ كَانَ فِيْ قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّاُولِي الْاَلْبَابِ ۭ مَا
كَانَ حَدِيْثًا يُّفْتَرٰى وَلٰكِنْ تَصْدِيْقَ الَّذِيْ بَيْنَ
يَدَيْهِ وَتَفْصِيْلَ كُلِّ شَيْءٍ وَّهُدًى وَّرَحْمَةً
لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ۝١١٢

[a]2,215. [b]10,38. [c]16,90.

1417A. Partykuła *hatta* jest czasem używana jako spójnik, tak jak *wa*, które oznacza „i" lub „nawet", jak w *Akaltu al-Samaka hatta Ra'sahā*, to znaczy, „zjadłem rybę i (nawet) jej głowę" (Lane).

1418. Wrogowie Proroka Bożego kontynuują powiększanie niegodziwości oraz opozycji aż do osiągnięcia stadium, w którym Prorok zaczyna odczuwać, że ci, którzy mieli uwierzyć, już uwierzyli, zaś reszcie brak jest całkiem wiary. Jednak Prorocy Boży nigdy nie porzucają litości i pomocy Bożej (15,57). Ich przeciwnicy, z powodu odłożenia nadejścia kary Bożej, zaczynają czuć się bezpiecznie, myśląc, że nigdy nie spotka ich żadna kara i że proroctwa o ostatecznym sukcesie Proroków oraz o porażce ich wrogów są zwykłym fałszem.

ROZDZIAŁ 13

AL-RA'D

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Większość opinii naukowych przychyla się ku poglądowi, że sura ta została objawiona w Mekce. Jej temat także potwierdza ten pogląd. Jednakże niektóre wersety zostały objawione w Medynie. Są nimi werset 44. (według 'Atā), 32. (według Qatādah) oraz wersety 13-15. (według innych autorytetów). W Rozdziale 10 (Yūnus) stwierdzono, że kiedy tylko pojawia się jakiś Prorok na tym świecie, ludzie przekonywani są do przyjęcia Posłańca Bożego albo przez nawiedzenie karą Bożą albo Bóg wylewa na nich swoją łaskę, o ile na to zasługują. W Rozdziale 11 (Hūd) akcentuje się temat kary Bożej, zaś w Rozdziale 12 (Yūsuf) łaskę Bożą. Jednak sura obecna wyjaśnia, jak proroctwa i obietnice dotyczące powołania i powodzenia Świętego Proroka – zawarte w trzech poprzednich surach – zostaną wypełnione i jak ostatecznie Islam zapanuje nad wszystkimi innymi religiami.

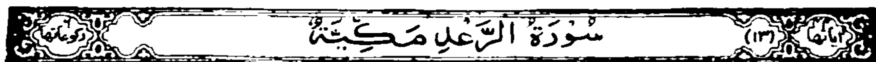
Temat

Surę tę zaczyna temat niezbadanych dróg dzieł Bożych. Sposoby dochodzenia do władzy Posłańców i Proroków Bożych pozostają ukryte przed oczami ludzkimi aż do czasu, kiedy widocznymi zaczną być wyniki ich działania. Dalej uwagę czytelnika zwraca się na dobrze znane prawo natury, które stanowi, że na ziemi podlewanej tą samą wodą wyrastają różne owoce i rośliny. Podobnie Święty Prorok, będąc urodzonym i wychowywanym w tym samym otoczeniu pogańskich Mekkańczyków, wzrósł na wielkiego Posłańca Bożego. Dalej powiada się niewierzącym, że nie powinni osądzać Świętego Proroka według jego słabego stanu oraz na podstawie ubóstwa jego zasobów. Nie powinni też wątpić w ostateczny sukces obietnic. Nie należy bowiem dziwić się obiecanym powodzeniem. Dziwniejszym byłoby, gdyby nie pojawiły się w okresie wielkich potrzeb ludzkości. Święty Prorok nieodwołalnie zwycięży, zaś jego wrogowie nieuchronnie poniosą porażkę. Sprawa Islamu zwycięży, a dzieci niewiernych same się do niego przyłączą. Bóg wycofa swą pomoc wobec niewiernych, a ich władza i chwała znikną. Ponieważ wszystkie prawa i elementy natury znajdują się pod kontrolą Boga, który spowoduje, że zaczną one służyć sprawie Świętego Proroka. Fałszywi bogowie bałwochwalców będą bezsilni i nie zdołają zahamować postępu nowej Wiary. Sura ta rozwija dalej temat, który powiada, że duchowe siły Świętego Proroka są tak wielkie, że pokona swych wrogów jedną ręką, tak jak człowiek widzący może pokonać cały tłum ślepców. Politeizm nie zdoła przetrwać w obliczu doktryny Jedności Boga, tak samo czciciele fałszywych bogów przegrają w konfrontacji z czcicielami Boga Prawdziwego. Wrogowie prawdy roztopią się lub znikną jak piana. Ludzie o słabym zrozumieniu widzą jedynie powstawanie piany, ale nie potrafią zauważyć znajdującej się pod nią czystej wody. Piana znika, a czysta woda i złoto pozostają. Podobnie powierzchowne i bałamutne przekonania politeistyczne muszą zginąć, zaś wielkie i szlachetne ideały, głoszone przez Koran, przetrwają, zaś ich nauki, będące w zgodzie z naturą ludzką, znajdą swą drogę do serc ludzkich. Wtedy ludzie uświadomią sobie, po której stronie leży prawda – odbędzie się to na zasadzie porównania moralnej postawy wiernych i niewiernych. Pokazane będą wielkie Znaki i wspaniałe cuda, wypracowane przez Koran i ludzkie serca, najsilniejsze twierdze ziemskie upadną. Jednym z tych Znaków będzie to, że lud Świętego Proroka wyjdzie z Mekki i skieruje przeciwko niej swój miecz. Islam jednak nadal kierować się będzie ku Mekce, centrum niewiary i opozycji, która wreszcie upadnie pod ciosami zwycięskiej armii Świętego Proroka. Bałwochwalstwo zniknie z Arabii na wszystkie czasy, zaś Islam utwierdzi się w niej. Świat będzie świadkiem wszystkich tych Znaków, wypraco-

wanych nie przez człowieka, lecz dłońmi Wszechmogącego Boga. Sura ta zawiera wiele proroctw dotyczących pokonania i zniszczenia przywódców niewiary oraz przepowiada świetlaną przyszłość dla Islamu.

Tytuł

Powyższe stanowi główny temat tej sury i jest w zgodzie z tematem, nazwanym Ra'd lub Grom. Deszcz przynosi ze sobą błyskawice i gromy. Islam przyniósł ze sobą błyskawice. Ci, którzy podnoszą swój miecz przeciwko Islamowi, zginą od miecza, zaś ci, którzy wierni są w posłuszeństwie, zasiądą na tronie władzy i chwały.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [b]Alif Lām Mīm Rā.[1419] [c]Oto wersety doskonałej Księgi. To, co zostało ci objawione od twego Pana, jest Prawdą, jednak większość ludzi nie wierzy.

الٓمّٓرٰ تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ ؕ وَالَّذِيْٓ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ
رَّبِّكَ الْحَقُّ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُوْنَ ②

3. [d]Allach to Ten, Który wzniósł bez filarów niebiosa, które widzicie.[1420] Potem zasiadł na Tronie.[1420A] [e]To On przymusił słońce i księżyc do służby dla was - każda planeta biegnie swym torem aż po wyznaczony czas. [f]To On reguluje wszystkimi sprawami i to On dobrze wyjaśnia Znaki, abyście mocno uwierzyli w spotkanie z waszym Panem.

اَللّٰهُ الَّذِيْ رَفَعَ السَّمٰوٰتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوٰى
عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ؕ كُلٌّ يَّجْرِيْ لِاَجَلٍ
مُّسَمًّى ؕ يُدَبِّرُ الْاَمْرَ يُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَآءِ
رَبِّكُمْ تُوْقِنُوْنَ ③

---

[a]1,1. [b]2,2. [c]13,20; 32,3, 4. [d]31,11. [e]7,55; 16,13; 29,62; 31,30; 35,14; 39,6. [f]32,6.

1419. Podczas gdy Rozdziały 10, 11 oraz 12 zaczynają się od liter *Alif Lām Rā*, sura obecna, trzynasta z kolei, zaczyna się od liter *Alif Lām Mīm Rā*. Ta różnica w skrócie literowym wskazuje, że temat tej sury różni się od tematu poprzednich trzech Rozdziałów. Te cztery skrócone litery oznaczają: „Ja jestem Allach, Wszystkowiedzący, Wszechwidzący". Atrybut „wiedzy" został dodany do atrybutu „widzenia", o którym mowa w poprzednim rozdziale.

1420. Słowa te oznaczają: (1) Widzicie, że niebiosa stoją bez filarów; (2) Niebiosa nie wspierają się na filarach, co widzicie, czyli, są podtrzymywane, lecz wy tego nie widzicie. W znaczeniu dosłownym werset ten oznacza, że niebiosa stoją bez żadnego wsparcia. W przenośni oznacza to, że niebiosa, a właściwie ciała niebieskie, stoją na podporach, które jednak nie są widoczne dla oczu ludzkich - na przykład, siła grawitacji, siły magnetyczne i ruchy planet, które jak do tej pory odkryła nauka i które będą dalej odkrywane w przyszłości.

1420A. Słowo *'Arsh* (Tron) zostało użyte w Koranie do wyrażenia doprowadzania do doskonałości praw duchowych i fizycznych. Użycie tego zwrotu jest analogiczne do praktyki monarchów tego świata. Wypowiadają swoje najważniejsze słowa „z tronu".

4. [a]On jest Tym, Który rozszerzył ziemię i uczynił na niej góry i rzeki, [b]a ze wszystkich rodzajów owoców uczynił na niej dwie płci.[1421] [c]On powoduje, że noc zakrywa dzień. Zaprawdę, w tym są Znaki dla ludu, który się zastanawia.

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَ
أَنْهَارًا ۖ وَمِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ
يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ④

5. [d]Na ziemi są różne drogi, łączące się z sobą, i ogrody winne, pola obsiane zbożem i palmy daktylowe, wyrastające wspólnie z jednego korzenia, jak i inne, które tak nie rosną. A wszystkie one nawadniane są tą samą wodą, [e]lecz czynimy, iż niektóre przewyższają inne w owocowaniu.[1422] W tym znajdują się Znaki dla ludu, który korzysta z umysłu.

وَفِي الْأَرْضِ قِطَعٌ مُّتَجَاوِرَاتٌ وَجَنَّاتٌ مِّنْ أَعْنَابٍ وَ
زَرْعٌ وَنَخِيلٌ صِنْوَانٌ وَغَيْرُ صِنْوَانٍ يُسْقَىٰ بِمَاءٍ
وَاحِدٍ وَنُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الْأُكُلِ ۚ إِنَّ
فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ⑤

6. [f]A gdybyś dziwił się z tego, że mówią: „Co? Kiedy już staniemy się pyłem, to później znajdziemy się w stanie nowego stworzenia?", zaiste dziwne jest, co mówią. Oto ci, którzy nie wierzą w ich Pana. [g]Oto ci, którzy będą mieć pęta[1423] na szyi – to oni będą mieszkańcami Ognia, w którym zamieszkają.

وَإِن تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ أَإِذَا كُنَّا تُرَابًا أَإِنَّا لَفِي
خَلْقٍ جَدِيدٍ ۗ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ
الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ⑥

[a]15,20; 16,16; 21,32. [b]36,37; 51,50. [c]7,55; 39,6. [d]6,100; 16,12. [e]16,14; 39,22. [f]27,68; 37,17; 50,4. [g]36,9; 76,5.

1421. Chociaż komentowany obecnie werset odnosi się tylko do owoców, w innych miejscach Koranu mówi się o tym, że Bóg stworzył pary – mężczyznę i kobietę – wszystkich rzeczy (36,37; 51,50). Jest to prawda, którą Koran ogłosił jako pierwszy spośród wszystkich Pism. Naukowcy zaczęli już odkrywać pary nawet w materii nieorganicznej. Werset ten zwraca uwagę na fakt, że prawo mówiące o istnieniu pary we wszystkim, ma zastosowanie także wobec intelektu ludzkiego. Dopóki światło niebieskie nie padnie nań, człowiek nie będzie mógł zdobyć prawdziwej wiedzy, która rodzi się z kombinacji objawienia Bożego i rozumu ludzkiego.

1422. Zwrot ten oznacza, że kiedy drzewa podlewane tą samą wodą rodzą owoce znacznie różniące się w smaku i kolorze, to dlaczego Święty Prorok nie może, choćby żył w tym samym mieście i wśród tego samego ludu, przewyższyć ich, zwłaszcza kiedy będzie żywiony eliksirem objawienia Bożego, zaś jego przeciwnicy będą wzrastać pod sprzyjającą troską Szatana?

1423. Kajdany fałszywych wierzeń i złych praktyk.

7. [a]I proszą cię, abyś przyśpieszył zło raczej niż dobro, podczas gdy przykładowa kara spadła już przed nimi. Zaprawdę, Pan twój jest pełen przebaczenia wobec ludzkości pomimo jej grzechu i, zaiste, [b]Pan twój jest także Srogi w rozliczaniu.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ
مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثُلٰتُ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ
عَلٰى ظُلْمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

8. [c]A ci, którzy nie wierzą, mawiają: „Dlaczego nie został mu zesłany Znak[1424] od jego Pana?" [d]Ty z pewnością ostrzegasz. A istnieje przewodnik dla każdego ludu.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِّنْ
رَّبِّهٖ إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ۝ ع

9. [e]Allach wie, co nosi każda niewiasta i co łono uznaje za wadliwe i odrzuca, a co rozwija.[1425] [f]U Niego wszystko ma właściwą sobie miarę.

اَللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثٰى وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ
وَمَا تَزْدَادُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهٗ بِمِقْدَارٍ ۝

10. [g]On jest Znawcą niewidzialnego i widzialnego, jest Nieporównywalnie Wielki, Najwyższy.

عٰلِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ۝

[a]22,48; 29,54-55. [b]41,44; 53,33. [c]6,38; 10,21. [d]11,13; 35,24. [e]35,12; 41,48. [f]15,22. [g]6,74; 9,94; 59,23; 64,19.

1424. „Znak" niezmiennie oznacza Znak kary, chyba że kontekst wskazuje inaczej.

1425. W wersecie 4 powiada się nam, że wszystkie rzeczy we wszechświecie posiadają swoją parę i że w świecie duchowym jedni ludzie działają jak mężczyźni, zaś inni jak kobiety – przy czym ci pierwsi wywierają wpływ, a ci drudzy poddawani są jego działaniu. Komentowany werset wskazuje, że w osobie Świętego Proroka pojawił się człowiek, który jest duchowo mężczyzną i że nikt nie będzie mógł zdobyć żadnej rangi duchowej bez otrzymania jego pieczęci. Werset ten powiada dalej, że Bóg dobrze zna naturalne możliwości ludu Świętego Proroka. On wie także czy lud ten przyjmie wpływ Boży czy wpływ Szatana i czy wpływ ten będzie się powiększał czy zmniejszał. Ci, którzy akceptują Świętego Proroka i otrzymują jego pieczęć, będą wzrastać w potędze, wpływach i liczebności, zaś jego przeciwnicy będą chylić się ku upadkowi i zgubie.

11. W Jego wiedzy równy jest spośród was ten, który wypowiada Jego słowo potajemnie, jak i ten, który wypowiada je otwarcie. Równy jest również ten, kto ukrywa się w nocy, jak i ten, kto otwarcie idzie za dnia.[1426]

سَوَآءٌ مِّنكُمْ مَّنْ اَسَرَّ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهٖ وَمَنْ هُوَ
مُسْتَخْفٍۭ بِالَّيْلِ وَسَارِبٌۢ بِالنَّهَارِ ﴿١١﴾

12. Dla niego (Posłańca) jest zastęp aniołów[1427] przed nim i za nim – oni chronią go z rozkazu Allacha. Zaiste, [a]Allach nie zmienia położenia ludu, dopóki on nie zmieni tego, co ten ma w sercu. A kiedy Allach postanawia ukarać jakiś lud, nie ma mowy o odrzuceniu tego, ani lud taki nie ma żadnego pomocnika poza Nim.

لَهٗ مُعَقِّبٰتٌ مِّنْۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهٖ يَحْفَظُوْنَهٗ
مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتّٰى يُغَيِّرُوْا
مَا بِاَنْفُسِهِمْ ؕ وَاِذَآ اَرَادَ اللّٰهُ بِقَوْمٍ سُوْٓءًا فَلَا مَرَدَّ لَهٗ ۚ
وَمَا لَهُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ مِنْ وَّالٍ ﴿١٢﴾

13. [b]On jest Tym, Który ukazuje wam błyskawicę, by natchnąć was niepokojem i nadzieją[1428] i to On podnosi ciężkie chmury.

هُوَ الَّذِىْ يُرِيْكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَّطَمَعًا وَّيُنْشِئُ السَّحَابَ
الثِّقَالَ ﴿١٣﴾

14. I grzmot wychwala Go [c]i podobnie czynią aniołowie ze strachu przed Nim. On [d]zsyła pioruny i razi nimi każdego, kogo zechce, a mimo to oni dyskutują w kwestii Allacha, podczas gdy On jest Srogi w karaniu.

وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهٖ وَالْمَلٰٓئِكَةُ مِنْ خِيْفَتِهٖ ۚ وَ
يُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيْبُ بِهَا مَنْ يَّشَآءُ وَهُمْ
يُجَادِلُوْنَ فِى اللّٰهِ ۚ وَهُوَ شَدِيْدُ الْمِحَالِ ﴿١٤﴾

[a]8,54. [b]30,25. [c]16,51; 42,6. [d]24,44.

1426. Jawne lub ukryte plany wrogów Świętego Proroka nie powiodą się, ponieważ Bóg, który zna je wszystkie, pomaga i wspiera Proroka.

1427. Słowo *Al-Mu'aqqibāt* oznacza aniołów nocy i dnia, ponieważ następują kolejno po sobie. Żeńska forma liczby mnogiej użyta jest tutaj z powodu częstotliwości takiego ich postępowania, ponieważ w języku arabskim forma żeńska wyraża czasami podkreślenie i częstotliwość. Słowo to w znaczeniu „następstwa aniołów" może odnosić się tutaj do istot niebieskich w Niebie lub do oddanych Towarzyszy Świętego Proroka, którzy ochraniali go, narażając własne życie.

1428. Błyskawica wywołuje i strach, i nadzieję. Wywołuje ona strach, ponieważ czasami ludzie od niej umierają, zaś wielkiemu wpływowi ulegają embriony i pewne rośliny. Błyskawica niesie też nadzieję dla człowieka, bowiem ogłasza błogosławiony deszcz oraz pomaga niszczyć zarodki różnych chorób i w ten sposób pomaga położyć kres różnym epidemiom.

15. Jemu Jednemu należy się prawdziwa modlitwa.[1429] [a]Ci zaś, do których oni się zwracają poza Allachem, w ogóle im nie odpowiadają. Ich położenie jest podobne do położenia człowieka, który wyciąga swe dłonie w stronę wody, czekając aż ona sięgnie jego ust, lecz tak się nie dzieje.[1430] [b]Modlitwa niewiernych jest tylko rzeczą roztrwonioną.

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ ۖ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ لَا
يَسْتَجِيبُونَ لَهُم بِشَيْءٍ إِلَّا كَبَاسِطِ كَفَّيْهِ إِلَى الْمَاءِ
لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ ۚ وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ
إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿١٥﴾

16. Allachowi podporządkowuje się każdy, kto jest w niebiosach i na ziemi, dobrowolnie lub niechętnie[1431], i podobnie czynią ich cienie rano i wieczorem.

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَ
كَرْهًا وَظِلَالُهُم بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ۩ ﴿١٦﴾

[a]35,14; 40,21. [b]40,51.

1429. Zwrot ten może zostać przetłumaczony następująco: (1) Jeden Bóg godny jest modlitwy; (2) tylko modlitwa do samego Boga może człowiekowi przynieść korzyść; (3) Głos samego Boga wznosi się wspierając prawdę; oraz (4) Głos Boga musi zwyciężać.

1430. Właściwym sposobem odnoszenia sukcesu w życiu jest umieszczanie wszystkich rzeczy na właściwych miejscach – nadawanie Bogu statusu, który się Mu należy, zaś rzeczom stworzonym miejsca, do którego należą. Oto jedyny sposób osiągania sukcesu i prawdziwego szczęścia.

1431. Werset ten zawiera wielką prawdę, a mianowicie, że wszelkie stworzenie musi być posłuszne ustanowionym przez Boga prawom natury, z chęcią czy niechętnie. Język musi spełniać funkcje rozpoznawania smaku, zaś ucho musi słuchać. Posłuszeństwo wobec praw natury można nazwać obowiązkowym. Człowiek jednak ma pewien zakres swobody, w ramach którego może korzystać ze swojej wolnej woli i własnego osądu. Lecz nawet w takich działaniach, w których ma pewien zakres swobody, podlega pewnym obowiązkom i musi być posłuszny prawom Bożym we wszystkim, co czyni, bez względu na to, czy mu się to podoba czy nie. Słowa „z chęcią lub niechętnie" mogą się także odnosić do dwóch kategorii ludzi, a mianowicie do wiernych, którzy z chęcią podporządkowują się Bogu oraz niewiernych, którzy podporządkowują się Jego prawom niechętnie.

17. [a]Powiedz: „Kto jest Panem niebios i ziemi?" Powiedz: „Allach". Powiedz: „Czyż zatem zamiast Niego wzięliście sobie pomocników, [b]którzy nie mają władzy czynienia dobra ani krzywdzenia nawet samych siebie?" Powiedz: [c]„Czy ślepiec i widzący mogą być równi? Lub czy ciemność może się równać ze światłem? Lub czy przypisują oni Allachowi partnerów, którzy stworzyli podobieństwo Jego stworzenia, tak że oba te stworzenia wydają im się podobne?" Powiedz: „Wyłącznie Allach jest Stworzycielem wszystkich rzeczy i On jest Jeden,[1432] Najwyższy".

قُلْ مَنْ رَّبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللّٰهُ قُلْ
أَفَاتَّخَذْتُمْ مِّنْ دُوْنِهٖٓ أَوْلِيَآءَ لَا يَمْلِكُوْنَ لِأَنْفُسِهِمْ
نَفْعًا وَّلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمٰى وَالْبَصِيْرُ
أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمٰتُ وَالنُّوْرُ أَمْ جَعَلُوْا لِلّٰهِ
شُرَكَآءَ خَلَقُوْا كَخَلْقِهٖ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ
قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَّهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿١٧﴾

18. [d]On zsyła wodę z nieba, tak że doliny płyną wedle ich miary, a powódź niesie na swej powierzchni obrzmiałą pianę. I z tego, co rozpalają w ogniu, próbując czynić ozdoby lub narzędzia, wydobywa się podobna piana. Tak Allach ilustruje prawdę i fałsz. A jeśli chodzi o pianę, ona odchodzi jak nieczystości i znika, a jeśli chodzi o to, co przynosi ludziom korzyści, to pozostaje w ziemi. W ten sposób Allach tworzy przypowieści.[1433]

أَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا
فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَّابِيًا وَمِمَّا يُوْقِدُوْنَ
عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَآءَ حِلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِّثْلُهُ
كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ فَأَمَّا الزَّبَدُ
فَيَذْهَبُ جُفَآءً وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ
فِي الْأَرْضِ كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْأَمْثَالَ ﴿١٨﴾

[a]23,87. [b]25,4. [c]11,25; 35,20. [d]39,22.

1432. Koran używa dwóch różnych wyrazów do wyrażania Jedności Bożej: (1) *Ahad* oraz (2) *Wāhid*. To pierwsze słowo oznacza absolut Jedności Bożej bez odniesienia do jakiejkolwiek istoty, natomiast słowo drugie oznacza tylko „pierwszy" lub „punkt rozpoczęcia", przez co musi po nim następować drugie lub trzecie słowo. Boży atrybut *Wāhid* (Jeden) wskazuje, że Bóg jest rzeczywistym „źródłem", z którego wypływa wszelkie stworzenie oraz że wszystko wskazuje na Niego, tak jak rzecz druga czy trzecia wskazuje na pierwszą. Kiedy jednak Koran odrzuca doktrynę synostwa w przypadku tych, do których fałszywie stosuje się ją, wykorzystuje słowo *Ahad*, czyli, „Ten, który jest i zawsze był Jednym i Jedynym, i który nie ma żadnego dziecka" (112,2)

1433. Werset ten wykorzystuje dwie bardzo stosowne ilustracje. W pierwszej prawda jest porównywana do wody, zaś fałsz do piany. Na początku fałsz zdaje się przeważać nad prawdą, lecz w końcu zostaje zmyty przez prawdę, tak jak brudy zmywane są przez wartki prąd wody. W drugiej ilustracji prawda jest przyrównywana do złota lub srebra, które – jeśli je stopić – odrzuca żużel, pozostawiając nie zmieszany metal – czysty i błyszczący.

19. Dla tych, którzy odpowiadają swemu Panu, jest wieczne dobro. A jeśli chodzi o tych, którzy Mu nie odpowiadają, [a]to gdyby mieli wszystko to, co jest na ziemi i jeszcze drugie tyle, chętnie próbowaliby się tym wykupić. To właśnie oni otrzymają smutne rozliczenie, a ich mieszkaniem jest Piekło. Cóż za okropne miejsce odpoczynku!

لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ الْحُسْنَىٰ وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا
لَهُ لَوْ أَنَّ لَهُم مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ
لَافْتَدَوْا بِهِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ وَمَأْوَاهُمْ
جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٩﴾

20. Czyż zatem ten, kto wie, iż to, co zostało ci objawione od twego Pana, jest prawdą, podobny jest do ślepca? Lecz wyłącznie ludzie obdarzeni rozumem zważają;

أَفَمَن يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ
هُوَ أَعْمَىٰ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٢٠﴾

21. [b]Ci, którzy dopełniają paktu z Allachem i nie łamią przymierza;

الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنقُضُونَ الْمِيثَاقَ ﴿٢١﴾

22. Oraz ci, którzy dołączają do tego, do czego Allach nakazuje dołączać, i boją się ich Pana,[1434] i obawiają się złego rozliczenia;

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ وَ
يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ﴿٢٢﴾

23. I ci, którzy trwają w poszukiwaniu łaski ich Pana, [c]przestrzegają Modlitwy, wydają z tego, co My im daliśmy, potajemnie lub jawnie [d]oraz odrzucają zło dla dobra.[1435] Oto ci, którzy otrzymają najwspanialszą nagrodę ostatecznego Mieszkania –

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا
الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَ
يَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عُقْبَى
الدَّارِ ﴿٢٢﴾

[a]5,37; 39,48. [b]6,152; 16,92; 17,35. [c]2,4; 8,4; 14,32; 27,4. [d]41,35.

1434. Spełniwszy wiernie obowiązki wobec Boga, wierni wypełniają swoje obowiązki wobec Jego stworzeń. Przestrzeganie tych dwojakich obowiązków stanowi istotę religii.

1435. Wierni idą drogą najlepiej przystosowaną do niszczenia zła. Sięgają po karę tam, gdzie może ona przydać się do użytecznego celu, a po przebaczenie, jeśli ono może wywołać pożądane rezultaty. Krótko mówiąc, podcinają same korzenie zła metodą najskuteczniejszą w danych okolicznościach.

24. [a]Ogrodów Wieczności. Oni wejdą do nich, jak i ci, którzy są sprawiedliwi spośród ich ojców, oraz ich żony i ich dzieci.[1436] I z każdej bramy[1437] wchodzić do nich będą aniołowie mówiąc:

جنت عدن يدخلونها ومن صلح من اٰبآئهم
وازواجهم وذريتهم والملٰئكة يدخلون عليهم
من كل باب ﴿٢٤﴾

25. [b]„Pokój niechaj będzie z wami, albowiem byliście wytrwali. Spójrzcie, jak wspaniała jest nagroda ostatecznego Mieszkania!"

سلٰم عليكم بما صبرتم فنعم عقبى الدار ﴿٢٥﴾

26. Ci zaś, którzy [c]łamią przymierze Allacha, zawarłszy je, i odcinają się od tego, do czego Allach nakazuje się przyłączyć, i sieją zepsucie na ziemi – na nich spadnie przekleństwo Allacha, i znajdą się w żałosnym mieszkaniu.

والذين ينقضون عهد الله من بعد ميثاقه
ويقطعون مآ امر الله به ان يوصل ويفسدون
في الارض اولٰئك لهم اللعنة ولهم سوء الدار ﴿٢٦﴾

27. [d]Allach powiększa lub zmniejsza to, co daje, wedle Jego woli. A [e]oni radują się życiem doczesnym, podczas gdy życie doczesne jest ledwie radością tymczasową w porównaniu[1438] z Życiem Przyszłym.

الله يبسط الرزق لمن يشآء ويقدر وفرحوا
بالحيٰوة الدنيا وما الحيٰوة الدنيا في الاٰخرة الا
متاع ﴿٢٧﴾

28. Ci, którzy nie wierzą, powiadają: [f]„Dlaczego nie został mu zesłany Znak od jego Pana?" Powiedz: „Allach pozwala zejść z drogi[1439] wedle swojej woli i [g]prowadzi do Siebie tych, którzy się ku Niemu zwracają;

ويقول الذين كفروا لولآ انزل عليه اٰية من
ربه قل ان الله يضل من يشآء ويهدي اليه
من اناب ﴿٢٨﴾

[a]40,9. [b]39,74. [c]2,28. [d]29,63; 30,38; 39,53. [e]10,8. [f]6,38; 10,21; 29,51. [g]14,5; 74,32.

1436. Werset ten przedstawia wielką zasadę. Każdy dobry czyn człowieka dokonywany jest z intencjonalną lub nieintencjonalną pomocą, lub współpracą jego rodziny lub bliskich. Dlatego wszyscy oni mają brać udział, proporcjonalnie do swojej części, w otrzymywanej nagrodzie.

1437. Najróżniejsze kategorie dobrych uczynków ludzi wiernych będą w przyszłym świecie reprezentowane przez taką samą liczbę bram Niebios.

1438. Partykuła *fī* bywa czasem używana dla oznaczenia porównania (Lane).

1439. Nienaruszalnym prawem Bożym jest to, że On sam kieruje tymi, którzy pragną zwrócić się do Niego, natomiast pozwala odejść tym, którzy się od Niego odwracają i odmawiają przyjęcia Jego przewodnictwa.

29. „Tych, którzy wierzą i których serca znajdują pocieszenie w pamiętaniu o Allachu.[1440] Zaprawdę, w pamiętaniu Allacha serca znajdują pocieszenie;

الَّذِينَ اٰمَنُوْا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوْبُهُمْ بِذِكْرِ اللّٰهِ ۗ اَلَا
بِذِكْرِ اللّٰهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوْبُ ﴿٢٩﴾

30. [a]„Tych, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki – dla nich wyznaczone jest szczęście i wspaniałe miejsce powrotu".

اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ طُوْبٰى لَهُمْ
وَحُسْنُ مَاٰبٍ ﴿٣٠﴾

31. Tak zatem posłaliśmy cię do ludu, przed którym przeminęły inne ludy, abyś recytował mu to, co ci objawiliśmy, albowiem [b]oni odrzucają Boga Litościwego. Powiedz: „On jest moim Panem, nie ma boga poza Nim. Jemu okazuję zaufanie i do Niego powrócę".

كَذٰلِكَ اَرْسَلْنٰكَ فِيْٓ اُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَآ اُمَمٌ
لِّتَتْلُوَا۟ عَلَيْهِمُ الَّذِيْٓ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُوْنَ
بِالرَّحْمٰنِ ۗ قُلْ هُوَ رَبِّيْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ
وَاِلَيْهِ مَتَابِ ﴿٣١﴾

[a]3,16; 18,31, 108; 68,35; 98,8-9. [b]25,61.

1440. Poszukiwanie Boga jest największą tęsknotą duszy ludzkiej oraz rzeczywistym celem życia człowieka. Kiedy cel ten zostaje osiągnięty, człowiek cieszy się doskonałym spokojem umysłu, bowiem wówczas odpoczywa na kolanach samego Boga.

32. I gdyby istniał Koran, dzięki któremu można by przesuwać góry[1441] lub dzięki któremu ziemię można by rozciąć na dwoje, lub dzięki któremu można by przemówić do zmarłych,[1443] i tak nie uwierzyliby weń. [a]Nie, kwestia ich wiary zależy wyłącznie od Allacha. Czy wierni nie doszli jeszcze do wniosku, że gdyby Allach przymusił do swej Woli, z pewnością kierowałby całą ludzkością? A jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą, [b]na nich spadać będzie nieszczęście po nieszczęściu za to, czego się dopuszczają, lub świecić blisko ich domu[1444] do czasu, aż wypełni się obietnica Allacha. Zaiste, Allach nie zawodzi, jeśli chodzi o Jego obietnice.

وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِّعَتْ بِهِ
الْأَرْضُ أَوْ كُلِّمَ بِهِ الْمَوْتَىٰ ۗ بَلْ لِلَّهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا ۗ
أَفَلَمْ يَيْأَسِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَهَدَى
النَّاسَ جَمِيعًا ۗ وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِمَا
صَنَعُوا قَارِعَةٌ أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِنْ دَارِهِمْ حَتَّىٰ
يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿٣٢﴾

33. I zaiste, szydzono z Posłańców już przed tobą, lecz [c]Ja udzieliłem zwłoki tym, którzy nie wierzą. Potem otoczyłem ich i jakże straszliwa była Moja kara!

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ
كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ ۖ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٣٣﴾

[a]3,155; 30,5. [b]22,56. [c]22,45.

1441. *Jibāl* to liczba mnoga od słowa Jabal, które oznacza w przenośni: (1) Przywódca plemienia lub społeczności; (2) człowiek uczony, przewyższający wszystkich go otaczających; (3) wielkie trudności lub nieszczęście (Aqrab). Zdanie to może oznaczać, że Koran rozwiązuje wszystkie trudne problemy, z jakimi boryka się człowiek, lub oznacza ono, że obala on stary porządek rzeczy i wpaja nowe podejście do różnych problemów ludzkich.

1442. Słowa te oznaczają w przenośni, że Koran będzie się szybko rozprzestrzeniał po świecie. Dosłownie oznaczają one, że niektóre części kraju zostaną odcięte od terytorium wroga i wejdą w posiadanie wiernych.

1443. Dzięki Koranowi ludzie martwi duchowo nie tylko zostaną wskrzeszeni do nowego życia, ale i będą wypowiadali słowa mądrości i głosić będą Posłannictwo Koranu całemu światu.

1444. Na niewiernych spadać będzie jedno nieszczęście po drugim i będą natykać się na przeciwności do czasu aż proroctwo mówiące o ich całkowitym zniszczeniu i pozbawieniu ich władzy spełni się w akcie upadku Mekki, ich stolicy i największej twierdzy.

34. Czy zatem Ten, Kto stoi nad każdą duszą i obserwuje to, czym sobie ona zasługuje, pozwoli jej ujść bezkarnie? A jednak [a]oni przypisują Allachowi partnerów. Powiedz: „Nazwijcie ich".[1445] Czy chcielibyście powiedzieć Mu o tym, czego On nie zna na ziemi? A może to tylko puste słowa? Nie, to tylko zamiary niewiernych są w ich oczach[1446] piękne, a zostali powstrzymani przed właściwą drogą. [b]Ten zaś, komu Allach pozwoli zboczyć z drogi, nie będzie miał przewodnika.

أَفَمَنْ هُوَ قَآئِمٌ عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍۭ بِمَا كَسَبَتْ ۗ وَجَعَلُوا۟ لِلَّهِ
شُرَكَآءَ قُلْ سَمُّوهُمْ ۚ أَمْ تُنَبِّـُٔونَهُۥ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِى
ٱلْأَرْضِ أَمْ بِظَٰهِرٍ مِّنَ ٱلْقَوْلِ ۗ بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا۟
مَكْرُهُمْ وَصُدُّوا۟ عَنِ ٱلسَّبِيلِ ۗ وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ فَمَا
لَهُۥ مِنْ هَادٍ ﴿٣٤﴾

35. [c]Na nich czeka kara w życiu doczesnym, a – zaiste! – kara Życia Przyszłego jest większa, a nie znajdą żadnego obrońcy przed Allachem.

لَّهُمْ عَذَابٌ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ۖ وَلَعَذَابُ ٱلْـَٔاخِرَةِ
أَشَقُّ ۖ وَمَا لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن وَاقٍ ﴿٣٥﴾

36. [d]Obraz Ogrodu obiecanego bogobojnym jest taki, że płyną przezeń strumienie, jego owoc jest wieczny[1447] i takiż jest jego cień. Tak wygląda nagroda dla tych, którzy są sprawiedliwi, końcem zaś niewiernych jest Ogień.

مَّثَلُ ٱلْجَنَّةِ ٱلَّتِى وُعِدَ ٱلْمُتَّقُونَ ۖ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا
ٱلْأَنْهَٰرُ ۖ أُكُلُهَا دَآئِمٌ وَظِلُّهَا ۚ تِلْكَ عُقْبَى ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوا۟ ۖ
وَّعُقْبَى ٱلْكَٰفِرِينَ ٱلنَّارُ ﴿٣٦﴾

[a]6,101; 10,67; 13,17. [b]17,98; 39,24, 37. [c]39,27; 68,34. [d]2,26; 4,58; 47,16.

1445. Bałwochwalców wzywa się, aby powiedzieli, jakimi są funkcje wypełniane przez ich bożków. Słowo „nazwać" nie dotyczy nazwy osobowej, lecz nazwy przydawkowej, ponieważ nazwy osobowe niektórych bożków pogańskich podaje sam Koran (71,24). Słowa „Nazwijcie ich" mogą być też wyrażeniem pogardy, co oznaczałoby, że bogowie niewiernych są tak bezwartościowi, że nawet wymienienie ich nazw byłoby wstydem.

1446. Zdarza się często, że kiedy człowiek dopuszcza się oszustwa lub szalbierstwa w celu odniesienia korzyści doczesnych, sam stopniowo staje się ofiarą swojego własnego oszustwa, które z czasem wydaje mu się coraz bardziej atrakcyjne.

1447. Słowa „jego owoc jest wieczny" oznaczają, że owoce Nieba nie znają jesieni, żadnej pory schyłku ani snu zimowego. W ten sposób w dobrodziejstwach i błogosławieństwach Raju nie będzie żadnych przerw. „Owoc" i „cień" reprezentują odpowiednio błogosławieństwa wewnętrzne i zewnętrzne i oznaczają, że wierni cieszyć się będą w Niebie wszelkimi błogosławieństwami, zarówno zewnętrznymi, jak i wewnętrznymi.

37. A [a]ci, którym daliśmy Księgę, radują się z tego, co zostało ci objawione. A [b]pośród różnych grup[1448] istnieją takie, które odrzucają jej część. Powiedz: [c]„Mi nakazano jedynie czcić Allacha i nie przypisywać Mu równych. Do Niego się zwracam i do Niego powrócę".

وَالَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ يَفْرَحُوْنَ بِمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ
وَمِنَ الْاَحْزَابِ مَنْ يُّنْكِرُ بَعْضَهٗ ۚ قُلْ اِنَّمَآ اُمِرْتُ
اَنْ اَعْبُدَ اللّٰهَ وَلَآ اُشْرِكَ بِهٖ ۚ اِلَيْهِ اَدْعُوْا وَاِلَيْهِ
مَاٰبِ ﴿۳۷﴾

38. W ten sposób [d]objawiliśmy to, jasny osąd w języku arabskim. [e]I gdybyś poszedł za ich złymi pragnieniami po tym, jak posiadłeś wiedzę, nie będziesz miał ani przyjaciela, ani obrońcy przeciwko Allachowi.

وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنٰهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا ۚ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَآءَهُمْ
بَعْدَ مَا جَآءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۙ مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَّلِيٍّ
وَّلَا وَاقٍ ﴿۳۸﴾ ع

39. I, zaiste, wysyłaliśmy Posłańców przed tobą i dawaliśmy im żony i dzieci. [f]Nie jest możliwym, aby Posłaniec przyniósł Znak, chyba że z nakazu Allacha. Każdy termin ma swój Boski dekret.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ اَزْوَاجًا
وَّذُرِّيَّةً ۚ وَمَا كَانَ لِرَسُوْلٍ اَنْ يَّاْتِيَ بِاٰيَةٍ اِلَّا
بِاِذْنِ اللّٰهِ ۚ لِكُلِّ اَجَلٍ كِتَابٌ ﴿۳۹﴾

40. [g]Allach zmazuje lub ustanawia[1449] wedle swojej woli i u Niego znajduje się [h]źródło wszystkich przykazań.[1450]

يَمْحُوا اللّٰهُ مَا يَشَآءُ وَيُثْبِتُ ۚ وَعِنْدَهٗۤ اُمُّ الْكِتٰبِ ﴿۴۰﴾

[a]28,53. [b]2,86. [c]18,111; 39,12; 72,21. [d]12,3; 20,114; 43,4. [e]2,121, 146; 42,16. [f]14,12; 40,79. [g]42,25. [h]43,5.

1448. Słowo *Ahzāb* oznacza wszystkich tych ludzi, do których przychodzi Święty Prorok i którzy nie akceptują go.

1449. Werset ten formułuje dwa prawa dotyczące kary Bożej: (a) Bóg albo usuwa karę całkowicie, albo częściowo; (b) pozwala jej działać wedle planu.

1450. (a) Bóg jeden zna korzenie wszystkich przykazań i mądrość leżącą u ich podstaw. (b) Wszystkie przykazania *Shari'ah* oparte są na atrybutach Bożych, więc źródło Prawa znajduje się u Boga. *Umm* oznacza źródło, podstawę, pochodzenie; ostoję lub wsparcie (Lane).

41. I [a]nie ma znaczenia czy podczas twojego życia pokażemy ci spełnienie niektórych rzeczy, którymi napawamy ich strachem, czy spowodujemy, że umrzesz, albowiem [b]na tobie spoczywa jedynie obowiązek przekazania Posłannictwa, na Nas zaś rozliczenia.

وَإِن مَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ
فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَٰغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٤١﴾

42. Czyż oni nie widzą, że [c]My nawiedzamy ziemię, pomniejszając ją od jej granic?[1451] Allach osądza; nikt nie jest w stanie odwrócić Jego osądu. I jest On Szybki w rozliczaniu.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا
وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤٢﴾

43. Także i ci, którzy byli przed nimi, [d]snuli plany, lecz wszelkie skuteczne snucie planów należy do Allacha.[1451A] On wie, na co zasługuje sobie każda dusza; a niewierni dowiedzą się wkrótce, kto otrzyma ostateczną nagrodę Mieszkania.

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا
يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسَيَعْلَمُ الْكُفْرُ لِمَنْ
عُقْبَى الدَّارِ ﴿٤٣﴾

44. Ci, którzy nie wierzą, powiadają: [f]„Tyś nie jest Posłańcem". Powiedz: [g]„Allach wystarczy jako Świadek między mną i wami, a także i ten, kto zna Księgę".[1451B]

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ
ع شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِندَهُ عِلْمُ الْكِتَٰبِ ﴿٤٤﴾

[a]10,47; 40,78. [b]3,21; 5,93; 16,83. [c]21,45. [d]3,55; 8,31; 14,47; 27,51. [e]28,38. [f]25,42. [g]4,167; 6,20; 29,53; 48,29.

1451. *Atrāf* znaczy dobry i hojny, (jak również) osoby podłe i nędzne. W ten sposób werset ten oznacza: „Czyż oni nie widzą, że Bóg stopniowo redukuje i uszczupla kraj ze wszystkich stron?" – to znaczy, Islam rozprzestrzenia się po całej Arabii i dociera do każdego domu i do wszystkich grup społeczeństwa – wysoko postawionych i nisko, bogatych i biednych, niewolników i panów.

1451A. Bóg wie o wszystkich tajemnych zamiarach wrogów Islamu, lecz żaden z tych planów nie jest w stanie zaszkodzić Jego celowi – ostatecznemu zwycięstwu Islamu.

1451B. „Znajomość Księgi" może oznaczać nowe Znaki z Nieba oraz proroctwa poprzednich Pism, dotyczące Świętego Proroka.

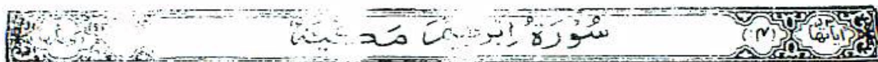
ROZDZIAŁ 14

IBRĀHĪM

(Objawiony przed Hijrah)

Wstęp

Temat poprzedniej sury w tym rodziale zostaje wyjaśniony bardziej szczegółowo i jasno. Podejmowana jest próba udowodnienia nauki koranicznej na podstawie obserwacji, gdzie wnioski zaczerpnięte są z faktów historycznych. Wskazuje się, że w okolicznościach podobnych do warunków Świętego Proroka, Posłańcy Boży potrafili stawić czoła opozycji w ich czasach. Dlatego Święty Prorok także wypełni swoją misję, pomimo skromności swoich środków. Następnie sura ta powiada, że prawdziwym celem objawienia koranicznego jest dostarczanie przewodnictwa dla ludzkości, która błąka się w ciemnościach, zaś Święty Prorok został powołany, aby wyprowadzić ludzi z tych egipskich ciemności. Także i przed nim pojawili się Prorocy, a największym wśród nich był Mojżesz. Sura ta rzuca światło na główny powód zwycięstwa Posłańców Bożych nad ich przeciwnikami, którym jest fakt, że czcili Boga i głosili Prawdę. Omówiwszy ten temat sura ta formułuje niektóre najważniejsze oznaki i cechy objawionego Słowa Bożego oraz kryteria sprawdzania jego prawdy. W oparciu o te kryteria udowadnia się, że Koran jest zdecydowanie objawionym Słowem Bożym. Następnie udziela się rady muzułmanom w kwestii tego, jak w najlepszy sposób mają korzystać z tych szlachetnych ideałów i nauk. Później sura ta wskazuje, że zmiana, jaka miała odbyć się w Arabii dzięki Posłannictwu Koranu, została zaplanowana przez Boga na wiele wieków wcześniej. Zamiarem i celem Boga było to, żeby, gdy Abraham ruszył na pustynię Paran i osiedlił swego syna Izmaela wraz z jego żoną Hagar, nieurodzajna ziemia stała się pewnego dnia centrum wielkiego ruchu religijnego, największego na świecie. Mekka została założona by spełnić ten plan Boży. Oto dlaczego pomimo nieurodzajności ziemi Bóg zawsze daje jej mieszkańcom środki do życia. Kiedy Abraham przebudowywał Dom Boży z pomocą swego syna Izmaela, modlił się, aby Bóg powołał spośród mieszkańców Mekki Posłańca, który przedstawiłby im wszystkie Znaki i nauczył ich Księgi i mądrości, i aby ich oczyścił (2,130). Modlitwa ta została wypełniona w osobie Świętego Proroka. Sura ta przypomina wiernym, że ich obowiązki zostały im już wyjaśnione przez proroka Abrahama i że nigdy nie powinni o nich zapominać. Rozdział ten kończy się ostrzeżeniem wobec niewiernych, że ponieważ Mekka została założona, by stać się centrum i twierdzą głoszenia i szerzenia doktryny Jedności Bożej, z tego powodu porzucą bałwochwalstwo. Wszelkie z ich strony wysiłki, zmierzające do przeciwstawienia się celowi Bożemu, skazane są na całkowite niepowodzenie.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [b]Alif Lām Rā.[1452]. Oto Księga, którą ci objawiliśmy, abyś [c]mógł wyprowadzić ludzkość z głębin ciemności na światło z rozkazu ich Pana, na drogę Potężnego, Godnego Chwały –

الۤرٰ كِتٰبٌ اَنْزَلْنٰهُ اِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمٰتِ
اِلَى النُّوْرِ ۙ بِاِذْنِ رَبِّهِمْ اِلٰى صِرَاطِ الْعَزِيْزِ الْحَمِيْدِ ۙ②

3. Drogę Allacha, do Którego należy wszystko, co jest w niebiosach i na ziemi. I [d]biada niewiernym z powodu strasznej kary;

اللّٰهِ الَّذِيْ لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَا فِي الْاَرْضِ ؕ وَوَيْلٌ
لِّلْكٰفِرِيْنَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيْدِ ۙ③

4. [e]Tym, którzy wolą życie doczesne ponad Życie Przyszłe i [f]powstrzymują ludzi przed drogą Allacha oraz starają się ją utrudnić. To są ci, którzy w swym błędzie bardzo zboczyli z drogi.

اِلَّذِيْنَ يَسْتَحِبُّوْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ
وَ يَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَ يَبْغُوْنَهَا عِوَجًا ؕ
اُولٰٓئِكَ فِيْ ضَلٰلٍ بَعِيْدٍ ④

5. I wysyłaliśmy Posłańców zawsze z objawieniem w języku ich ludu[1453], aby mogli im wszystko wyjaśniać. [g]Wtedy Allach pozwala zboczyć z drogi komu chce oraz prowadzi tego, kogo chce. A jest On Potężny, Mądry.

وَمَاۤ اَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهٖ لِيُبَيِّنَ
لَهُمْ ؕ فَيُضِلُّ اللّٰهُ مَنْ يَّشَآءُ وَيَهْدِيْ مَنْ يَّشَآءُ ؕ
وَ هُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ⑤

---

[a]1,1. [b]10,2; 11,2; 12,2; 13,2; 15,2. [c]2,258; 5,17; 14,6; 65,12. [d]19,38; 38,28; 51,61. [e]16,108. [f]3,100; 7,46; 11,20. [g]13,28; 74,32.

1452. Patrz 16.

1453. Werset ten nie oznacza, że posłannictwo Świętego Proroka było ograniczone jedynie do Arabów. Pogląd taki jest obalany w innych wersetach, w których wyraźnie mówi się, że Święty Prorok posłany był do wszystkich ludów tego świata. (7,159; 34,29). Nie tylko Koran mówi o światowej misji Świętego Proroka, ale powiada się, że i on sam powiedział kiedyś: „Zostałem posłany do czarnych i czerwonych", co oznacza całą ludzkość (Bihār); oraz „zostałem powołany dla całej ludzkości" (Bukhārī). Koran został objawiony w języku arabskim, ponieważ Arabowie byli pierwszym ludem, do których został skierowany (również dlatego, że język arabski z powodu swojej doskonałości, elokwencji i ekspresywności najbardziej nadawał się do tego celu), zaś przez nich jego Posłannictwo miało być głoszone całemu światu.

6. I wysłaliśmy Mojżesza z Naszymi Znakami mówiąc: [a]„Wyprowadź swój lud z głębin ciemności i przypomnij mu o dniach Allacha"[1454]. Zaiste, w tym zawarte są Znaki dla każdej cierpliwej i wdzięcznej osoby.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ
الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِأَيَّامِ اللَّهِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ
لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٦﴾

7. I przypomnij sobie kiedy Mojżesz powiedział do swego ludu: [b]„Przypomnijcie sobie łaskę Allacha, kiedy wybawił was przed ludem Faraona, który zadawał wam straszne męki, zabijając waszych synów, a oszczędzając niewiasty. W tym zawarta była wielka próba dla was od waszego Pana".

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
إِذْ أَنْجَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ
وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ ۚ وَفِي ذَٰلِكُمْ
ع بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٧﴾

8. I kiedy wasz Pan ogłosił: [c]„Jeśli będziecie wdzięczni,[1455] z pewnością ześlę na was więcej łask. Jeżeli jednak będziecie niewdzięczni, wówczas wiedzcie, że moja kara jest sroga".

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ ۖ وَلَئِنْ
كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ﴿٨﴾

9. I rzekł Mojżesz: „Jeżeli [d] nie wierzycie, wy oraz ci wszyscy na ziemi, nie możecie w żaden sposób zaszkodzić Allachowi. Zaprawdę, Allach jest Samowystarczalny, Godny Chwały".

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنْ تَكْفُرُوا أَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٩﴾

[a]14,2. [b]2,50; 7,142; 28,5. [c]3,116; 4,148. [d]31,13.

1454. Wyrażenie *Ayyām Allāh* oznacza łaski i kary Allacha (Tāj), tak jak dobrze znane zdanie arabskie *Ayyām al-'Arab* oznacza: walka i konflikty Arabów.

1455. *Shukr* (wdzięczność) jest trojaka: (1) Sercem lub umysłem, na co składa się formowanie właściwej idei otrzymanego dobrodziejstwa; (2) językiem, co objawia się w chwaleniu, wychwalaniu dobroczyńcy; oraz (3) rękami, na co składa się stosowne do dobrodziejstwa odwdzięczenie się. Powyższe ma pięć podstaw: (a) pokora tego, który daje wobec tego, który bierze; (b) jego do niego miłość; (c) jego uznanie dobrodziejstwa; (d) jego wychwalanie go za nie; oraz (e) nie wykorzystywanie przez niego tego dobrodziejstwa w taki sposób, który jemu (dawcy) mógłby się nie podobać. Na tym polega *Shukr* ze strony człowieka. Natomiast ze strony Boga składa się ona na przebaczanie, traktowanie z zadowoleniem, dobrą wolą i łaską, i stąd koniecznym jest wynagrodzenie go (Lane). Prawdziwie wdzięcznym wobec Boga można być tylko wtedy, gdy właściwie wykorzystuje się Jego dary.

10. [a]Czyż nie otrzymaliście nowiny o tych przed wami, o ludzie Noego i plemionach 'Âd i Thamûd oraz tych po nich? Teraz nikt ich nie zna poza Allachem.[1456] Ich Posłańcy przybyli do nich z wyraźnymi Znakami, lecz oni powkładali ręce w usta[1457] i powiedzieli: „Nie wierzymy w to, z czym zostałeś wysłany, i zaiste wątpimy w to, do czego nas nawołujesz".

الم يأتكم نبؤا الذين من قبلكم قوم نوح وعاد
وثمود والذين من بعدهم لا يعلمهم الا الله
جاءتهم رسلهم بالبينت فردوا ايديهم في افواههم
وقالوا انا كفرنا بما ارسلتم به وانا لفي شك مما
تدعوننا اليه مريب ⑩

11. Ich posłańcy mówili: „Czy wątpicie w kwestii Allacha, [b]Stwórcy niebios i ziemi?[1458] On was wzywa, by wam przebaczyć wasze grzechy i udzielić zwłoki aż po wyznaczony czas". Oni rzekli: [c]„Wy jesteście wszak takimi jak my śmiertelnikami, chcecie odwrócić nas od tego, co zwykli byli czcić nasi ojcowie. Przynieście nam zatem jakieś wyraźne dowody".

قالت رسلهم افي الله شك فاطر السموت والارض
يدعوكم ليغفر لكم من ذنوبكم ويؤخركم الى اجل
مسمى قالوا ان انتم الا بشر مثلنا تريدون ان
تصدونا عما كان يعبد اباؤنا فاتونا بسلطن
مبين ⑪

[a]9,70; 40,32; 50,13-15. [b]6,15; 12,102; 35,2; 39,47. [c]11,28; 23,25.

1456. Słowa te wskazują, że Proroków powoływano także wśród narodów innych niż potomstwo Abrahama, bowiem po plemionach 'Âd i Thamûd przyszły inne ludy, „które zna jeden Allach", podczas gdy Prorocy, którzy pojawili się wśród potomstwa Abrahama, wspominani są zarówno w Koranie, jak i w Biblii.

1457. Słowa te oznaczają, że niewierni milkną ze zdumienia, słysząc twierdzenia Świętego Proroka. Albo gryzą swe ręce z wściekłości z powodu tego, co Prorocy mówią. Albo kładą swe dłonie na ustach Proroków, aby ich uciszyć i spowodować, żeby przestali mówić i wygłaszać swoje posłannictwa.

1458. Stworzenie Nieba i ziemi zostało przedstawione na dowód Bożego pochodzenia nauk dawanych Prorokom. Ponieważ Bóg jest Stwórcą niebios i ziemi, bezsensem byłoby zakładać, że – stworzywszy człowieka – pozostawił go bez właściwego nim kierowania. Tak samo niekonsekwentnym byłoby sądzenie, że podczas gdy Bóg stosownie zabezpieczył materialny dobrobyt i postęp człowieka, stwarzając niebiosa i ziemię, zapomniał o zatroszczeniu się o jego dobrobyt duchowy.

12. Ich Posłańcy powiedzieli im: [a] „Rzeczywiście jesteśmy jak wy tylko śmiertelnikami,[1459] lecz [b]Allach zsyła swą łaskę na kogo chce spośród swoich sług. I nie możemy przynieść wam dowodów, chyba że za przyzwoleniem Allacha. I wyłącznie w Allachu powinni pokładać zaufanie wierni.

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِن نَّحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَ
لَٰكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۖ وَمَا كَانَ
لَنَا أَن نَّأْتِيَكُم بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَعَلَى اللَّهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾

13. „I [c]dlaczego nie mielibyśmy zaufać Allachowi, skoro wskazał nam właściwą drogę? I, zaiste, będziemy znosić cierpliwie wszystkie krzywdy, jakie nam wyrządzicie. Zatem ci, którzy ufają, ufają Allachowi."

وَمَا لَنَا أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا ۚ
وَلَنَصْبِرَنَّ عَلَىٰ مَا آذَيْتُمُونَا ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿١٣﴾ ع ٢ ١٣

14. A [d] ci, którzy nie uwierzyli, powiedzieli do swych posłańców: „Z pewnością wygnamy was z naszego kraju, chyba że powrócicie do naszej religii". Wtedy ich Pan zesłał im objawienie: „Z pewnością zniszczymy grzeszników.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُم مِّنْ
أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا ۖ فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ
لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ ﴿١٤﴾

15. „I [e] z pewnością uczynimy, że zamieszkacie w tym kraju po nich. Obietnica ta jest dla tego, który boi się stanąć przed Moim Trybunałem oraz boi się Mojego[1460] ostrzeżenia".

وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ الْأَرْضَ مِن بَعْدِهِمْ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ
خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ ﴿١٥﴾

[a]18,111; 41,7. [b]3,165; 6,125. [c]11,57, 89; 12,68. [d]7,89. [e]21,106.

1459. Posłaniec Boży, który jest przysyłany, aby kierować człowiekiem oraz by służyć za model i przykład dla ludzi, musi być takim samym jak oni człowiekiem. Bowiem nie będąc człowiekiem, nie mógłby być dla nich wzorem.

1460. Koran używa zarówno liczby pojedynczej, jak i mnogiej zaimków osobowych w odniesieniu do Istoty Najwyższej. Tam gdzie podkreśla się Władzę i Majestat Boga używa się liczby mnogiej. Tam zaś, gdzie chodzi o Niezależność i Samowystarczalność, używa się liczby pojedynczej. Lub też jak powiedzieli niektórzy święci muzułmańscy, wszędzie tam, gdzie Bóg zamierza uczynić coś poprzez działanie aniołów, stosuje się liczbę mnogą, natomiast tam, gdzie dzieło jakieś ma być dokonane na mocy szczególnego nakazu Bożego, stosuje się liczbę pojedynczą. Werset obecny łączy obie te możliwości.

16. I modlili się o zwycięstwo, a każdy hardy wróg prawdy ponosił porażkę:

وَاسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿١٦﴾

17. Przed nim jest Piekło i [a]będzie musiał pić wrzącą wodę.

مِنْ وَرَائِهِ جَهَنَّمُ وَيُسْقَىٰ مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ ﴿١٧﴾

18. Będzie popijał ją małymi łyczkami i nie będzie mógł łatwo jej połykać. A [b]śmierć będzie doń przychodzić z różnych stron,[1461] a mimo to nie umrze. A poza tym czeka go sroga kara.

يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ
كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ ۖ وَمِنْ وَرَائِهِ عَذَابٌ
غَلِيظٌ ﴿١٨﴾

19. [c]Położenie tych, którzy nie wierzą w swego Pana, jest takie, że ich dzieła[1462] są jak popiół, w który gwałtownie wieje wiatr w burzliwy dzień. [d]Nie będą miały żadnej władzy nad tym, na co zasługują. Rzeczywiście to jest krańcowa ruina.

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ ۖ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ
اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ ۖ لَا يَقْدِرُونَ
مِمَّا كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿١٩﴾

20. Czy nie widzisz, że [e]Allach stworzył niebiosa i ziemię zgodnie z wymogami mądrości? [f]Jeśli On zechce, może się was pozbyć i doprowadzić do nowego stworzenia.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ
إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿٢٠﴾

21. I [g]to w ogóle nie jest dla Allacha trudne.

وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿٢١﴾

22. Oni wszyscy staną przed Allachem.[1463] [h]Wówczas ci, którzy uważani byli za słabych, powiedzą do tych, którzy byli butni: „Zaiste, szliśmy za wami, czyż więc nie

وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا
إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا مِنْ

[a]69,37; 78,25, 26. [b]20,75; 87,14.
[c]24,40. [d]2,265. [e]6,74; 16,4; 29,45; 39,6. [f]4,134; 6,134; 35,17. [g]35,18.
[h]6,129; 7,39, 40; 28,64; 33,68, 69; 34,32, 33; 40,48, 49.

1461. Nadejście śmierci ze wszystkich stron oznacza, że tak wiele grzechów i występków ludzi niewierzących spowoduje najróżniejsze formy śmierci za nie.

1462. „Ich dzieła" oznaczać mogą wysiłki niewiernych, podejmowane w celu przeciwstawienia się Prorokom Bożym.

1463. Nie tyle same złe uczynki ludzi powodują ich upadek, lecz raczej wyeksponowanie ich słabości. Kiedy słabości zostają obnażone, ich prestiż i reputacja, które bardziej niż ich osiągnięcia są dla nich ostoją sukcesu, otrzymują cios, poniżając ich w ocenie społeczności rywalizujących i powodują schyłek i upadek. Takie jest znaczenie tego wersetu – „staną przed Allachem".

możecie nam w ogóle pomóc przeciwko karze Allacha?" Ci powiedzą: „Gdyby prowadził nas Allach, to zapewne poprowadzilibyśmy i was. Jest nam wszystko jedno czy okazujemy niecierpliwość, czy jesteśmy cierpliwi, nie ma bowiem dla nas ucieczki".[1464]

عذاب الله من شيء قالوا لو هدىنا الله لهدينكم
سواء علينا اجزعنا ام صبرنا ما لنا من محيص ﴿٢١﴾

23. A kiedy sprawa zostanie zdecydowana, Szatan powie: „Allach dał wam obietnicę prawdy, lecz ja wam obiecałem i zawiodłem. [a]Nie miałem nad wami żadnej władzy z wyjątkiem tego, że zwróciłem się do was, a wy okazaliście mi posłuszeństwo. Zatem mnie nie obwiniajcie, lecz wińcie samych siebie. Nie mogę przyjść wam z pomocą, jak i nie mogę pomóc sam sobie. Wyparłem się już tego, że łączycie mnie z Allachem. Grzeszników z pewnością spotka sroga kara".

وقال الشيطن لما قضي الامر ان الله وعدكم
وعد الحق ووعدتكم فاخلفتكم وما كان لي
عليكم من سلطن الا ان دعوتكم فاستجبتم لي
فلا تلوموني ولوموا انفسكم ما انا بمصرخكم
وما انتم بمصرخي اني كفرت بما اشركتمون
من قبل ان الظلمين لهم عذاب اليم ﴿٢٢﴾

24. [b]Ci, którzy wierzą i postępują sprawiedliwie, dopuszczeni będą do Ogrodów, przez które przepływają strumienie i w nich zamieszkają na rozkaz ich Pana. [c]I tak będą się tam wzajemnie pozdrawiać: „Pokój z tobą".

وادخل الذين امنوا وعملوا الصلحت جنت تجري
من تحتها الانهر خلدين فيها باذن ربهم تحيتهم
فيها سلم ﴿٢٣﴾

25. Czy nie widzisz jak Allach przedstawia przypowieść o dobrym słowie? Jest ono jak dobre drzewo, którego korzeń jest mocny, a gałęzie sięgają nieba?[1465]

الم تر كيف ضرب الله مثلا كلمة طيبة كشجرة
طيبة اصلها ثابت وفرعها في السماء ﴿٢٤﴾

[a]15,43;16,100; 17,66. [b]10,10; 22,24. [c]10,11; 15,47; 36,59; 50,35.

1464. Lud, którego losem jest wyginięcie, daje drogę rozpaczy i szybko poddaje się stanowi niskiej samooceny.

1465. W wersecie tym Słowo Boże porównane jest do drzewa, posiadającego cztery zasadnicze cechy: (a) Jest dobre, w tym znaczeniu, że wolne jest od wszystkich takich nauk, które mogą w jakikolwiek sposób obrazić rozum ludzki i ludzkie sumienie, ludzkie uczucia i wrażliwość. (b) Podobnie jak dobrze ukorzenione i płodne drzewo, ma ono silną i stabilną podstawę oraz otrzymuje nowe życie ze swego Źródła. I podobnie jak silne drzewo, nie zgina się przed podmuchami przeciwieństw

26. Wydaje ono owoce przez cały czas z nakazu jego Pana. [a]Allach przedstawia przypowieści ludziom, by się nad nimi zastanowili.

تُؤْتِيٓ أُكُلَهَا كُلَّ حِينٍۭ بِإِذْنِ رَبِّهَا ۗ وَيَضْرِبُ ٱللَّهُ
ٱلْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٦﴾

27. A przypadek złego słowa [1466] jest jak przypadek złego drzewa, które wyrwane jest z korzeniami od góry i nie ma równowagi.

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ ٱجْتُثَّتْ
مِن فَوْقِ ٱلْأَرْضِ مَا لَهَا مِن قَرَارٍ ﴿٢٧﴾

28. Allach wzmacnia wiernych słowem, które jest mocno posadowione, zarówno w życiu doczesnym, jak i w Życiu Przyszłym. Allach pozwala grzesznikom zbaczać z drogi. Allach czyni to, co pragnie.

يُثَبِّتُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ بِٱلْقَوْلِ ٱلثَّابِتِ فِى ٱلْحَيَوٰةِ
ٱلدُّنْيَا وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ ۖ وَيُضِلُّ ٱللَّهُ ٱلظَّٰلِمِينَ ۚ وَ
يَفْعَلُ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُ ﴿٢٨﴾ ع

29. [b]Czy nie widzisz tych, którzy zamienili łaskę Allacha na niewdzięczność i wpędzili swój lud do mieszkania w ruinie –

أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ بَدَّلُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ كُفْرًا وَأَحَلُّوا۟
قَوْمَهُمْ دَارَ ٱلْبَوَارِ ﴿٢٩﴾

30. Do Piekła. Oni tam spłoną, a jest to złe miejsce odpoczynku.

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا ۖ وَبِئْسَ ٱلْقَرَارُ ﴿٣٠﴾

31. I [c]ustanowili Allachowi rywali, żeby sprowadzali ludzi z właściwej drogi, z Jego drogi. Powiedz: [d]„Zatem cieszcie się z siebie przez chwilę; zaiste, podróżujecie w kierunku Ognia."

وَجَعَلُوا۟ لِلَّهِ أَندَادًا لِّيُضِلُّوا۟ عَن سَبِيلِهِۦ ۗ قُلْ تَمَتَّعُوا۟
فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى ٱلنَّارِ ﴿٣١﴾

[a]13,18; 29,44. [b]2,212. [c]2,23; 13,34. [d]47,13; 77,47.

i wrogim krytycyzmem, lecz opiera się zdecydowanie wszystkim burzom. Swoje życie i pożywienie czerpie tylko z jednego Źródła i dlatego nie ma żadnej dysharmonii ani niezgody pomiędzy jego zasadami i naukami. (c) Jego konary sięgają niebios, co oznacza, że działając podobnie człowiek może osiągnąć szczyty wspaniałości duchowej. (d) Rodzi swoje owoce obficie we wszystkich porach roku, co oznacza, że jego błogosławieństwa zyskują świadectwo bez przerwy i w każdej epoce wydaje ono takich ludzi, którzy – działając według jego nauk – osiągają stan wspólnoty z Bogiem, natomiast dzięki swojej wyprostowanej postawie i czystości osiągają taki rodzaj postępowania, który o wiele przewyższa ich współczesnych. Koran posiada wszystkie te cechy w całej ich rozciągłości.

1466. W przeciwieństwie do drzewa dobrego, księga stworzona przez fałszerzy jest drzewem złym. Nie posiada ono stałości i stabilności. Nauki takiej księgi nie są popierane ani rozumem, ani prawami natury. Księga taka nie wytrzymuje krytyki, zaś jej zasady i ideały zmieniają się zależnie od zmian warunków i okoliczności ludzkich. Jest ona mieszaniną nauk zebranych z wątpliwych źródeł. Nie potrafi ona stworzyć ludzi, którzy twierdziliby, że ustanowili prawdziwy i rzeczywisty związek z Bogiem. Nie otrzymuje ona nowego życia ze Źródła Bożego oraz podlega schyłkowi i degeneracji.

32. Powiedz Moim sługom, którzy wierzą, że powinni przestrzegać Modlitwy i [a]wydawać z tego, co My im daliśmy, potajemnie lub otwarcie, zanim [b]nadejdzie dzień, w którym nie będzie ani targowania się, ani przyjaźni.

قُلْ لِّعِبَادِيَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يُقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَيُنْفِقُوْا
مِمَّا رَزَقْنٰهُمْ سِرًّا وَّعَلَانِيَةً مِّنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَ
يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيْهِ وَلَا خِلٰلٌ ﴿٣٢﴾

33. Allach to Ten, Który stworzył niebiosa i ziemię oraz spowodował, że [c]woda spada z chmur, i dzięki niej dał owoce wam do spożywania, jak i [d]podporządkował wam okręty, aby pływały po morzach z Jego rozkazu, oraz rzeki wam podporządkował.

اَللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَاَنْزَلَ مِنَ
السَّمَآءِ مَآءً فَاَخْرَجَ بِهٖ مِنَ الثَّمَرٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۚ
وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِاَمْرِهٖ ۚ
وَسَخَّرَ لَكُمُ الْاَنْهٰرَ ﴿٣٣﴾

34. I [e]to On podporządkował wam również słońce i księżyc, a oba te ciała stale wypełniają swe funkcje. I to On podporządkował wam tak samo noc, jak i dzień.

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَآئِبَيْنِ ۚ وَسَخَّرَ
لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ﴿٣٤﴾

35. I to On daje wam wszystko to, o co Go prosicie,[1467] a jeśli spróbujecie zliczyć łaski Allacha, nie zdołacie ich wyliczyć. Zaprawdę, człowiek jest bardzo niesprawiedliwy, bardzo niewdzięczny.

وَاٰتٰىكُمْ مِّنْ كُلِّ مَا سَاَلْتُمُوْهُ ۗ وَاِنْ تَعُدُّوْا نِعْمَتَ
ع اللّٰهِ لَا تُحْصُوْهَا ۗ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَظَلُوْمٌ كَفَّارٌ ﴿٣٥﴾

36. I przypomnij sobie, [g]kiedy Abraham rzekł: „Panie mój, uczyń to miasto miastem pokoju i [h]uchroń mnie i moje dzieci przed czcią bożków.[1468]

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيْمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا الْبَلَدَ اٰمِنًا
وَّاجْنُبْنِيْ وَبَنِيَّ اَنْ نَّعْبُدَ الْاَصْنَامَ ﴿٣٦﴾

[a]2,275; 13,23; 16,76. [b]2,255; 43,68.
[c]2,23; 20,54; 22,64; 35,28. [d]22,66; 43,14; 45,13. [e]7,55;
13,3; 16,13; 39,6. [f]16,19. [g]2,127. [h]2,129.

1467. Słowa „o co Go prosicie" odnoszą się do żądań wysuwanych przez naturę ludzką, które są w pełni zaspokojone. Bóg daje wszystko, aby zadowolić wszystkie tęsknoty i pragnienia natury ludzkiej.

1468. Modlitwa Abrahama, o której mowa w tym wersecie, wskazuje, że wiedział on, że w Mekce któregoś dnia zapanuje bałwochwalstwo, jak i w pobliskich krajach. Stąd jego obawa o ochronę jego potomstwa przed czcicielami bożków, kiedy przed wieloma stuleciami modlił się do Boga.

37. „Panie mój, [a]oni naprawdę wielu ludzi sprowadzili z właściwej drogi. Kto zatem idzie za mną, ten rzeczywiście jest ze mnie. Kto natomiast nie jest mi posłuszny – z pewnością Tyś jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ ۚ فَمَن تَبِعَنِي
فَإِنَّهُ مِنِّي ۚ وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٧﴾

38. [b]„Panie nasz, umieściłem część mojego potomstwa w jałowej dolinie nieopodal Twojego Świętego Domu, [1469] Panie nasz, aby przestrzegali Modlitwy. [1470] Uczyń zatem, aby serca ludzi zwróciły się[1471] ku nim oraz [c]daj im owoce, aby byli wdzięczni.

رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنتُ مِن ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ
عِندَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ
أَفْئِدَةً مِّنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُم مِّنَ
الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٣٨﴾

39. „Panie nasz, [d]Ty z pewnością wiesz, co skrywamy, a co pozwalamy poznać. Nic nie jest ukryte przed Allachem, czy to na ziemi, czy w niebie.

رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ ۗ وَمَا يَخْفَىٰ
عَلَى اللَّهِ مِن شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٣٩﴾

40. „Wszelka chwała należy się Allachowi, który pomimo mego podeszłego wieku dał mi Izmaela i Izaaka. Zaiste, mój Pan odpowiada na modlitwy.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ
وَإِسْحَاقَ ۚ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٤٠﴾

[a]71,25. [b]22,27. [c]2,127; 28,58. [d]2,78; 3,6; 27,66.

1469. Mówi się tutaj o umieszczeniu syna Izmaela i jego żony Hagar na pustyni arabskiej. Izamel był jeszcze dzieckiem, kiedy w akcie posłuszeństwa wobec przykazania Bożego oraz w formie spełnienia planu Bożego, Abraham przywiódł syna i jego matkę Hagar w te nieurodzajne okolice, w których obecnie znajduje się Mekka. W miejscu tym w tamtych czasach nie było żadnych objawów życia, ani możliwości utrzymania (Bukhārī). Bóg jednak postanowił tak, żeby miejsce to stało się sceną działalności ostatniego poslannictwa do ludzkości. Izmael został wybrany jako narzędzie wpajania tego planu Bożego i wprowadzania go w życie.

1470. Ta modlitwa Abrahama znajduje swoje pełne spełnienie w osobie Świętego Proroka, bowiem przed nim tylko Arabowie odwiedzali Mekkę, by składać tutaj swoje ofiary. Jednak po jego przyjściu zaczęli je odwiedzać ludzie z całego świata.

1471. Modlitwa ta została wypowiedziana w czasie, kiedy na wiele kilometrów wokół Mekki nie można było znaleźć nawet jednego źdźbła trawy. A mimo to proroctwo znalazło swoje cudowne spełnienie, jako że najbogatsze owoce przybywają w wielkich ilościach do Mekki przez cały rok.

41. [a]„Panie mój, uczyń mnie wytrwałym w przestrzeganiu Modlitwy, jak i moje dzieci. Panie nasz! [b]Ześlij na mnie swą łaskę i przyjmij mą modlitwę.

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَوٰةِ وَمِن ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَآءِ ﴿٤١﴾

42. [c]„Panie nasz, przebacz[1472] mi i moim rodzicom oraz wiernym w dniu, w którym nastąpi rozliczenie".

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَٰلِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿٤٢﴾

43. I nie myśl, że Allach jest nieświadom tego, co czynią grzesznicy. On tylko udziela im zwłoki aż do dnia, w którym ich oczy patrzeć będą w przerażeniu.

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَٰفِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّٰلِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَٰرُ ﴿٤٣﴾

44. Będą śpieszyć w strachu, unosząc swe głowy, a ich spojrzenie nie będzie do nich powracać, serca zaś ich będą zupełnie puste.[1473]

مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْـِٔدَتُهُمْ هَوَآءٌ ﴿٤٤﴾

[a]2,129. [b]2,128. [c]71,29.

1472. Powodem, dla którego Prorocy Boży modlą się do swego Pana o przebaczenie bez względu na fakt, iż są zabezpieczeni przed wpływami Szatana, jest ich świadomość świętości i majestatu Boga oraz własnych swoich słabości. Właśnie świadomość słabości ludzkiej powoduje, że pokornie modlą się do Boga, aby „zakrył" ich swoją łaską i litością, aby w swoim wnętrzu mogli się całkowicie oczyścić i w pełni połączyć się z Nim.

1473. Ten i poprzedni werset przedstawiają wspaniały opis zdumienia i konsternacji mieszkańców Mekki, kiedy nagle zauważyli Świętego Proroka u bram Mekki na czele armii dziesięciu tysięcy ludzi, nie mając wcześniej najmniejszego pojęcia o zbliżaniu się jej.

45. I udziel ludziom ostrzeżenia o dniu, w którym spadnie na nich obiecana kara, a [a] grzesznicy powiedzą: „Panie nasz, udziel nam zwłoki choć na krótko, a my wysłuchamy Twojego wołania i pójdziemy za Posłańcami". On powie: „Czyż przedtem nie przysięgaliście, że nigdy nie upadniecie?

وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ
الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبْ
دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم
مِّن قَبْلُ مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ

46. „I mieszkacie w mieszkaniach tych, którzy sami sobie zaszkodzili, i stało się dla was jasne, jak My z nimi mieszkaliśmy. A przedstawiliśmy wam zrozumiałe przypowieści."

وَسَكَنتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ
لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْأَمْثَالَ

47. A [b]oni wypróbowali wszystkie swoje zamiary, lecz ich zamiary są w rękach Allacha.[1474] I nawet gdyby ich zamiary były takie, że mogłyby przesuwać góry, nie powiedzie się im.

وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِندَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ وَإِن
كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ

48. Nie myśl zatem, że [c]Allach nie dotrzyma kiedykolwiek swojej obietnicy wobec Jego Posłańców. Zaiste, Allach jest Potężny, jest Panem zemsty.

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ إِنَّ اللَّهَ
عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ

49. W dniu, w którym ta ziemia zostanie zamieniona w inną ziemię, a także samo i niebiosa,[1475] a oni wszyscy staną przed Allachem, Jedynym, Najwyższym.

يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاوَاتُ وَبَرَزُوا
لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ

50. A [d]ty ujrzysz tego dnia winnych w łańcuchach.

وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُّقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ

[a]63,11. [b]3,55; 8,31; 13,43; 27,51. [c]3,195; 10,104; 58,22. [d]38,39.

1474. Bóg zna ich złe zamiary i zniweczy je.

1475. Wraz z Upadkiem Mekki i rozszerzeniem się Islamu w Arabii jako potężnej siły, zaczął istnieć nowy wszechświat z nowym niebem i nową ziemią. Stary porządek odszedł, zaś nowy, całkowicie odmienny od starego, zajął jego miejsce.

51. Ich szaty będą jakby ze smoły i [a]ogień ogarnie ich twarze.

سَرَابِيلُهُم مِّن قَطِرَانٍ وَتَغْشَىٰ وُجُوهَهُمُ النَّارُ ﴿٥١﴾

52. [b]Stanie się tak, by Allach mógł odpłacić każdej duszy za to, co uczyniła. Zaiste, Allach jest Szybki w rozliczaniu.

لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٥٢﴾

53. [c]Oto wystarczające napomnienie dla ludzkości, aby dzięki niemu skorzystała i aby doznała dzięki niemu ostrzeżenia, jak również żeby dowiedzieli się, że On jest Jedynym Bogiem i że ludzie posiadający rozum zastanawiają się.

هَٰذَا بَلَاغٌ لِّلنَّاسِ وَلِيُنذَرُوا بِهِ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ
ع إِلَٰهٌ وَاحِدٌ وَلِيَذَّكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٥٣﴾

[a]10,28; 23,105; 54,49. [b]40,18; 45,23; 74,39. [c]5,68; 6,20.

ROZDZIAŁ 15

AL-HIJR

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Zgodnie z powszechnym poglądem naukowców, sura ta została objawiona w Mekce. W poprzedniej surze powiedziano, że chociaż poprzedni Prorocy nie dysponowali środkami materialnymi, ich misje powiodły się, ponieważ kierowało nimi i pomagało im Słowo Boże. Podobnie Święty Prorok osiągnie sukces w swej misji. Słowo Boże, jak akcentuje obecna sura, jest wielką siłą, której nie jest w stanie wytrzymać żadna potęga światowa. Preparowanie kłamstw przeciwko Bogu nie jest czymś, co można by lekceważyć, zaś oszuści wkrótce dotrą do zasłużonego końca. Mówi się też, że Koran jest objawionym Słowem Bożym i że posiada nie dające się odrzucić dowody swojego Boskiego pochodzenia.

Temat

Głównym tematem tej sury jest to, że żadne inne Pismo nie jest w stanie zbliżyć się do piękna stylu i wspaniałej treści Koranu. Jest on wszak Pismem objawionym par excellence.

W każdym aspekcie Koran jest niezrównany. Jego piękno i jakość są tak różnorodne, że nawet niewierni czasami zmuszeni są przyznać, iż nie posiadają czegoś takiego i że chcieliby mieć własne tak wspaniałe pismo. Pomimo takiego postawienia przez nich rzeczy, nie widzą sposobu przyjęcia Koranu oraz nie uświadamiają sobie, iż odmawiając jego przyjęcia, pozbawiają się prawdy i ściągają na siebie gniew i karę Bożą. Posłannictwo Boże musi zwyciężyć i nic nie jest go w stanie powstrzymać. Ci, którzy wahają się i odmawiają jego przyjęcia, sami czynią siebie takimi, którzy będą cierpieć. Następnie sura ta mówi, że jeśli z objawienia koranicznego szydzi się i traktuje się je z pogardą, nie ma w tym nic dziwnego, ponieważ objawienia poprzednich Proroków traktowane były identycznie. Szydercy jednak nie uświadamiają sobie tego niezbitego faktu, że nie jest łatwo wymyślać kłamstwa o Bogu, ponieważ czynienie tego oznacza inicjowanie własnego zniszczenia. Wszechmocny Bóg zważa, aby nie można było skutecznie tworzyć kłamstw skierowanych przeciwko Niemu i aby działalność taką łatwo było odróżnić od Jego objawionego Słowa. Bóg zapewnia swemu Słowu szczególne cechy wyróżniające, wspaniałość, oraz tworzy korzystną atmosferę do jego przyjmowania przez ludzi sprawiedliwie myślących. Poza tym Bóg wynosi przyjmujących Jego Słowo z nizin na wyżyny wspaniałości moralnej.

1. [a]W imię Boga, Miłościwego, Litościwego.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ①

2. [b]Alif Lām Rā. [c]Oto wersety doskonałej Księgi i oświecającego Koranu.[1476]

الٓرٰ تِلۡكَ اٰيٰتُ الۡكِتٰبِ وَ قُرۡاٰنٍ مُّبِيۡنٍ ②

CZĘŚĆ XIV

3. Niewierni często chcieliby być muzułmanami.[1477]

رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا لَوۡ كَانُوۡا مُسۡلِمِيۡنَ ③

4. [d]Pozostaw ich samych sobie, aby spożywali i cieszyli się oraz by zwodziły ich ich płonne nadzieje,[1478] lecz wkrótce dowiedzą się.

ذَرۡهُمۡ يَاۡكُلُوۡا وَ يَتَمَتَّعُوۡا وَ يُلۡهِهِمُ الۡاَمَلُ فَسَوۡفَ يَعۡلَمُوۡنَ ④

5. Nigdy nie zniszczyliśmy żadnego miasta[1479], żeby nie był dlań znany dekret.[1479A]

وَ مَاۤ اَهۡلَكۡنَا مِنۡ قَرۡيَةٍ اِلَّا وَ لَهَا كِتَابٌ مَّعۡلُوۡمٌ ⑤

6. [e]Żaden lud nie jest w stanie uciec od swego losu poprzez wyprzedzanie wyznaczonego terminu, nie może też pozostać w tyle.

مَا تَسۡبِقُ مِنۡ اُمَّةٍ اَجَلَهَا وَ مَا يَسۡتَاۡخِرُوۡنَ ⑥

---

[a]1,1. [b]10,2; 11,2; 12,2; 13,2; 14,2. [c]27,2; 31,3. [d]47,13. [e]7,35; 10,50; 16,62.

1476. Jedynie w 27,2 oraz w komentowanym obecnie wersecie słowa „Księga" i „Koran" pojawiają się razem. W tym wersecie słowo „Księga" poprzedza słowo „Koran", natomiast w 27,2 kolejność jest odwrotna. Podczas gdy słowo „Księga" oznacza proroctwo, które mówi, iż Święta Księga Islamu będzie dalej pisana, słowo „Koran" wskazuje na proroctwo, głoszące, że będzie on czytany i recytowany coraz powszechniej. Ponadto, słowa „oświecający Koran" zostały użyte w Koranie tylko dwa razy, natomiast słowa „oświecająca Księga" aż dwanaście razy. Wskazuje to na fakt, że forma pisana jest o wiele bardziej użyteczna od przekazu ustnego. Dlatego muzułmanie powinni zwracać więcej uwagi na wykształcenie i studiowanie ich pisanej wiedzy.

1477. Jest zapisane, że takie pragnienie było rzeczywiście wyrażane w czasach Świętego Proroka przez ludzi niewiernych.

1478. Werset ten może oznaczać, że takie pragnienie niewiernych, o jakim mowa w poprzednim wersecie – że są muzułmanami – jest niestety „płonną nadzieją", czyli że jest tylko przemijającym życzeniem; prawdziwym ich pragnieniem jest gonitwa za radościami doczesnymi i zyskami materialnymi.

1479. „Miasto" oznacza lud, do którego wysłany jest Prorok. „Miasto" Świętego Proroka zostało nazwane „matką miast" w tekście Koranu (6,93).

1479A. Słowa „znany wyrok" oznaczają tutaj czas wyznaczony na zniszczenie przeciwników Proroka, jak przepowiedział on sam.

7. I powiedzieli: [a]„O ty, któremu napomnienie to zostało zesłane, jesteś z pewnością szaleńcem.[1480]

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ﴿٦﴾

8. [b]„Dlaczego nie sprowadzisz nam aniołów, jeśli jesteś prawdomówny?"

لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَائِكَةِ إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧﴾

9. [c]Nie posyłamy aniołów, jeżeli nie wymaga tego sprawiedliwość, a kiedy ich posyłamy, niewiernym nie udziela się zwłoki.[1481]

مَا نُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذًا مُّنظَرِينَ ﴿٨﴾

10. Zaprawdę, to [d]My zesłaliśmy Napomnienie i najpewniej My jesteśmy jego Strażnikiem.[1482]

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٩﴾

11. I My zsyłaliśmy Posłańców przed tobą do różnych grup ludów starożytnych.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ فِي شِيَعِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٠﴾

[a]37,37; 44,15; 68,52. [b]6,9; 11,13; 25,8. [c]6,9. [d]36,70; 65,11.

1480. *Majnūn* nie oznacza „kogoś opętanego przez diabła albo jinn" czy po prostu „opętanego", lecz „osobę szaloną lub obłąkaną" lub też „kogoś, kogo zdolności intelektualne zostały znacznie osłabione" (Lane).

1481. Mówi się tutaj niewiernym, że kiedy zgodnie z wymaganiami prawdy, sprawiedliwości i mądrości (Bi'lhaqq) będą zasługiwali na karę, zejdą do nich aniołowie i nie będzie mowy o ani jednej chwili wytchnienia.

1482. Obietnica ochrony i zachowania Koranu, jaka zawarta jest w tym wersecie, spełniona została tak dokładnie, że gdyby nawet nie było żadnego innego dowodu, to spełnienie byłoby wystarczającym dowodem jej Bożego pochodzenia. Sura ta została objawiona w Mekce (Noldeke), kiedy życie Świętego Proroka i jego wiernych towarzyszy było w niebezpieczeństwie, zaś wróg mógł z łatwością zmiażdżyć nową Wiarę. Właśnie wtedy niewiernym rzucono wyzwanie, aby uczynili wszystko w celu zniszczenia jej oraz ostrzeżono ich, że Bóg zniweczy wszystkie ich zamiary, ponieważ sam jest jej Strażnikiem. Wyzwanie to było otwarte i jednoznaczne, zaś wróg silny i bezwzględny. Mimo tego Koran pozostał bezpieczny i nieczuły na wszelkie zepsucie, kłamstwa i oszczerstwa, i dalej cieszył się doskonałym bezpieczeństwem. Tej cechy Koranu nie posiada żadna inna objawiona Księga. Sir William Muir, notorycznie wrogi krytyk Islamu, powiada: „Możemy, na zasadzie założenia, potwierdzić, że każdy werset Koranu jest wyłączną i nie zmienioną kompozycją samego Mahometa... Istnieje całkowita pewność, wewnętrzna i zewnętrzna, że mamy w ręce tekst dany przez samego Mahometa i przez niego wykorzystywany... Porównywać ich czysty tekst z licznymi naszymi Pismami, to porównywać rzeczy, które nie mają żadnej analogii" (Wstęp do „The Life of Mohammad"). Profesor Noldeke, wielki orientalista niemiecki, pisze jak następuje: „Nie powiodły się wysiłki naukowców europejskich, którzy chcieli wykazać istnienie późniejszych zmian w Koranie" (Enc. Brit.). Całkowita klęska przed kilku laty Dr. Mingana, w celu znalezienia błędów w czystości tekstu Koranu, doprowadziła do czegoś zupełnie przeciwnego: przypieczętowała prawdę twierdzenia, że wśród wszystkich objawionych Pism, Koran tylko pozostał nietknięty i nie zmieniony. Patrz „The Larger Edition of the Commentary", str. 1263-1266.

12. I [a]nigdy nie przybył do nich Posłaniec, aby zeń nie szydzili.

وَمَا يَأْتِيهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١٢﴾

13. [b]Zatem to My powodujemy, że ten[1483] zwyczaj wyszydzania wdziera się do serc ludzi grzesznych.

كَذَٰلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٣﴾

14. [c]Oni nie wierzą w ten Koran, chociaż przykład poprzednich ludów już ujrzeli.

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٤﴾

15. I gdybyśmy nawet otwarli przed nimi bramy nieba, a oni wchodziliby[1484] przez nią,

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا مِّنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ ﴿١٥﴾

16. Z pewnością powiadaliby: „To tylko nasze oczy są omamione; jesteśmy raczej oczarowani".[1485]

لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَّسْحُورُونَ ﴿١٦﴾ ع

17. Rzeczywiście to [d]My stworzyliśmy gmachy z gwiazd w niebie i przystroiliśmy[1486] je dla patrzących.

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٧﴾

18. [e]Chronimy to przed wtargnięciem każdego odrzuconego Szatana.[1487]

وَحَفِظْنَاهَا مِن كُلِّ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ﴿١٨﴾

[a]36,31; 43,8. [b]26,201. [c]26,202. [d]37,7; 41,13; 67,6. [e]37,8; 41,13.

1483. Zaimek „to" odnosi się do praktyki niewiernych, polegającej na szydzeniu z Proroków Bożych, wymienionych w poprzednim wersecie.

1484. Werset ten może oznaczać, że gdyby Bóg miał otworzyć bramy swojej litości i odwrócić karę, to zamiast zwrócić się do Niego, niewierni zajęliby się zdobywaniem dóbr materialnych.

1485. Niewierni stali się tak obcy względem spraw duchowych, że gdyby nawet mieli cieszyć się jakimiś doświadczeniami duchowymi wraz ze Świętym Prorokiem i gdyby mieli doświadczyć niektórych wizji wyniosłości duchowej, jaką osiągnęli, nie uwierzyliby i powiedzieliby tylko, że padli ofiarą magii czy czarów.

1486. Nie mówi się tutaj tylko o pięknie planet i gwiazd na nocnym niebie. Wielki cel, jakiemu służy ich stworzenie, omawia się w następnych wersetach oraz w 16,17 i 67,6, a polega on na spełnieniu tego wielkiego celu, w jakim spoczywa ich rzeczywiste piękno.

1487. Werset ten wskazuje, że tak jak w świecie fizycznym ludzie opanowani przez zło posiadają pewną władzę i wpływ, przez co mogą innym czynić szkody, lecz nie są w stanie całkowicie pozbawić ich błogosławieństw Bożych – na przykład, całościowego wpływu gwiazd, itp., podobnie w świecie duchowym Szatan nie posiada żadnej kontroli nad Prorokami i ich prawdziwymi następcami (w. 43). „Szatan" w tym wersecie oznacza tych niewiernych, którzy chcą osiągnąć związek z Bogiem bez udziału Proroków (w. 14-16). Przeciwko takim ludziom bramy duchowe zostały zamknięte i zabezpieczone.

19. Lecz [a]jeśli kto w skrytości posłyszy coś z objawienia i naruszy je.[1488] będzie go ścigać jasny płomień.[1488A]

إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ مُّبِينٌ ⑲

20. [b]I ziemię rozciągnęliśmy[1489] i [c]umieściliśmy na niej potężne góry[1489A] i uczyniliśmy, że każda rzecz wzrasta tam we właściwej ilości.

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا
فِيهَا مِن كُلِّ شَيْءٍ مَّوْزُونٍ ⑳

[a]37,11; 67,6. [b]13,4. [c]16,16; 21,32.

1488. „Kradzież Słowa Bożego" może oznaczać oszukańcze działania tych ludzi, którzy głoszą, że reprezentują nauki Proroków jako własne. Starają się oni oszukać ludzi, aby uwierzyli, że Prorocy nie przynoszą nowej nauki i że oni sami także mają dostęp do tej wiedzy, jaką posiadają Prorocy. Werset ten może także oznaczać, że wyrywają oni jakiś fragment z jego kontekstu i starają się zwieść prostych ludzi, nadając mu niewłaściwą interpretację i wypaczając jego znaczenie. Słowa „jeśli kto przypadkowo usłyszy" mówią wyraźnie, że w wersecie 17 słowa „niebiosa" reprezentują system duchowy, a nie firmament fizyczny, bowiem kradzież Słowa Bożego nie ma nic do czynienia z niebem fizycznym.

1488A. Słowa „gmachy z gwiazd" w w. 17 reprezentują Posłańców Bożych w ogóle, podczas gdy słowa „jasny płomień" w wersecie obecnym lub „przenikający płomień" w 37,11 reprezentują Proroka tamtego dnia, albo Największego Proroka (czyli Świętego Proroka). Dążenie szatanów poprzez *Shihāb* oznacza, że dopóki nauki religijne pozostają oparte na objawieniu Bożym (al--Dhikr – w. 10) i dają światło oraz kierują, Reformatorzy Boży także dalej tego objawienia chronią. Jednym ze Znaków pojawienia się Reformatorów Bożych na świecie jest częsty fenomen pojawiania się meteorytów, co nazywa się spadaniem gwiazd. W czasach Świętego Proroka meteory spadały tak licznie, że wierni sądzili, iż zarówno niebo, jak i ziemia rozlecą się (Kathīr). Właśnie na podstawie tych niezwykłych wydarzeń Herakliusz, który – jak się okazuje – miał nieco wiedzy o astronomii, doszedł do wniosku, że z pewnością pojawił się Prorok – król Arabów (Bukhārī, rozdz. *Bad' al-Wahy*). W czasach Jezusa meteoryty spadały także w wielkich ilościach (Bihār). Ten fenomen często zdarza się także w naszych czasach – w roku 1885. Tak zatem i historia i *Hadīth* dają świadectwo faktowi, że spadanie meteorytów w szczególnie liczny sposób jest pewnym znakiem pojawienia się Reformatora Bożego. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary", str. 1272-1276.

„Szatan" w w. 18 może być uznany jako odpowiednik wróżbity lub przepowiadacza przyszłości. W takim przypadku „zalewu szatanów" (67,6) znaczenie może być takie, że w czasach braku Reformatorów Bożych na świecie, astrolodzy i wróżbici odnoszą sukcesy, do pewnego stopnia, w tym haniebnym zajęciu oszukiwania prostych ludzi, lecz z chwilą pojawienia się Reformatora Bożego ich fałszywa wiedza zostaje ujawniona i wtedy ludzie mogą swobodnie rozróżniać pomiędzy prawdziwymi proroctwami Posłańców Nieba i kłamstwami astrologów i wróżbitów. Werset ten może też oznaczać, że kiedy niegodziwi ludzie, wyrwawszy z tekstu objawienia Bożego jakiś fragment, starają się szerzyć go w zniekształconej formie, pojawia się Nowy Znak podobny do jasnej błyskawicy i niszczy machinacje szatańskich ludzi.

1489. Słowa Wa'l Arda Madadnā-hā oznaczają „rozprzestrzeniliśmy ziemię" lub „wzbogaciliśmy ją". Oba te znaczenia mają tutaj zastosowanie. Werset ten oznacza, że Bóg uczynił ziemię tak wielką, że pomimo jej okrągłego kształtu, człowiek nie odczuwa żadnej niewygody. Może ten werset także oznaczać, że Bóg wzbogacił ziemię nawozem. Badania astronomiczne wykazały fakt, że ziemia zdobywa coraz to nową siłę i żyzność od gwiazd, z których spadają na nią cząsteczki materii w formie meteorytów lub pyłem gwiezdnym, który zdaje się powiększać jej żyzność.

1489A. Aby ziemia mogła dobrze rodzić, potrzebuje dużo wody. W tym celu Bóg stworzył góry, które służą jako rezerwuar wody, przechowując ją w formie śniegu i rozdzielając ją po całej ziemi w formie rzek.

21. I [a]stworzyliśmy tam dla was warunki życia, jak i dla wszystkich tych, którym wy nie dajecie.

وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَمَنْ لَّسْتُمْ لَهُ
بِرٰزِقِيْنَ ﴿٢١﴾

22. [b]I nie ma takiej rzeczy, nad której ilością nie sprawowalibyśmy pieczy. A nie zsyłamy tego, chyba że w określonej ilości.[1490]

وَاِنْ مِّنْ شَيْءٍ اِلَّا عِنْدَنَا خَزَآئِنُهٗ وَمَا نُنَزِّلُهٗٓ
اِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُوْمٍ ﴿٢٢﴾

23. I [c]zsyłamy zapładniające[1491] wiatry, a potem wodę z chmur, później zaś dajemy ją wam do picia – natomiast wy sami nie moglibyście jej przechowywać.

وَاَرْسَلْنَا الرِّيٰحَ لَوَاقِحَ فَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً
فَاَسْقَيْنٰكُمُوْهُ وَمَآ اَنْتُمْ لَهٗ بِخٰزِنِيْنَ ﴿٢٣﴾

24. I zaiste, [d]to My dajemy życie i My powodujemy śmierć. [e]I to My jesteśmy jedynym Dziedzicem wszystkiego.[1492]

وَاِنَّا لَنَحْنُ نُحْيٖ وَنُمِيْتُ وَنَحْنُ الْوٰرِثُوْنَ ﴿٢٤﴾

25. I My znamy tych, którzy wśród was idą naprzód, jak i tych, którzy pozostają w tyle.

وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِيْنَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا
الْمُسْتَاْخِرِيْنَ ﴿٢٥﴾

26. I zaiste, [f]to twój Pan zbierze ich wszystkich razem. Zaprawdę, On jest Mądry, Wszechwiedzący.

وَاِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ اِنَّهٗ حَكِيْمٌ عَلِيْمٌ ﴿٢٦﴾

[a]7,11. [b]40,14. [c]7,58; 24,44; 25,49. [d]50,44. [e]19,41. [f]6,129; 25,18; 34,41.

1490. Bóg posiada niewyczerpalne zasoby wszystkiego. Jednak w swojej nieskończonej litości kieruje On uwagę ludzi na jakąś rzecz tylko wtedy, kiedy pojawia się jej wielka potrzeba. Podobnie do wszechświata materialnego, Koran jest wszechświatem duchowym, w którym ukryte są wszystkie skarby wiedzy duchowej, objawiane człowiekowi wedle potrzeb chwili.

1491. Lawâqih to takie wiatry, które przenoszą pyłek z kwiatów męskich na żeńskie w celu zapłodnienia. Słowo to oznacza także wiatry unoszące opary, które podnoszą się z ziemi i w górze tworzą chmury.

1492. Dzięki naukom Koranu nastąpi wielka rewolucja, która spowoduje śmierć dawnego porządku, zaś ziemię odziedziczą prawdziwi jego wierni.

27. I zaiste, [a]My stworzyliśmy człowieka z suchej, dźwięczącej gliny, z czarnego błota stworzyliśmy jego kształt.[1493]

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٧﴾

28. [b]Jinn zaś stworzyliśmy przedtem z ognia gorącego wiatru.[1494]

وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السَّمُومِ ﴿٢٨﴾

29. I przypomnij sobie, kiedy Pan twój powiedział do aniołów: [c]„Zamierzam stworzyć człowieka z suchej, dźwięczącej gliny, z czarnego błota stworzyć jego kształt".

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٩﴾

[a]6,3; 15,29; 34; 55,15. [b]7,13; 38,77; 55,16. [c]7,13; 38,77; 55,15.

1493. Stworzenie człowieka z Salsāl (sucha glina) oznacza, że został on stworzony z takiej materii, w której ukryta była zdolność oraz atrybut mowy. Wskazuje to, że człowiek został wyposażony w moc reagowania na głos z nieba. Lecz tak jak wysuszony kawałek gliny emituje dźwięk wtedy, kiedy uderzyć weń innym ciałem, słowo Salsāl ma na celu wskazywać, że zdolność człowieka do reagowania podlega i jest zależna od Powołania Bożego. Zdolność ta stanowi o wyższości człowieka nad wszelkim innym stworzeniem. Słowo *Hama'* oznacza, że człowiek został stworzony z czarnego błota, czyli z ziemi i wody. Ziemia była źródłem ciała, zaś woda duszy. W innym miejscu Koran mówi o „ziemi" i „wodzie" oddzielnie, jako o rzeczach, z których został stworzony człowiek (3,60; 21,31). Łącząc słowo *Salsāl* (sucha dźwięcząca glina) ze słowem *Ham'a* (czarne błoto), Koran wskazuje, że podczas gdy inne istoty żyjące zostały stworzone z *Haam'*, czyli ziemi i wody, bowiem i one mają pewien rodzaj nierozwiniętej duszy, człowiek został stworzony z *Hama'* połączonego z *Salsāl*, co oznacza, że posiada atrybut mowy. Człowiek jest także Masnūn, to znaczy wypracowany w doskonałym kształcie (95,5). Werset ten nie oznacza, że glina od razu przeistoczyła się w żywą istotę, kiedy Bóg tchnął w nią życie. Koran wielokrotnie powiada, że tworzenie wszechświata miało charakter stopniowy. Werset obecny mówi tylko o pierwszym stadium stworzenia człowieka. O innych stadiach mówi się w 30,21; 35,12; 22,6; 23,15 oraz 40,68. Stwierdzenie Koranu, że człowiek został stworzony z ziemi „co przypadkowo oznacza też, że od tego właśnie zaczął się długi proces stworzenia) znajduje swoje potwierdzenie w fakcie, że nawet obecnie pożywienie człowieka bierze się z ziemi. Znaczy to, że materia zawarta w ziemi stanowi pochodzenie człowieka. Gdyby bowiem tak nie było, nie mógłby czerpać z niej pożywienia, bowiem jedynie to, z czego stworzona jest jakaś istota, może dostarczać jej pożywienia, zaś element obcy nie jest w stanie uzupełnić strat. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary" pod tym wersetem.

1494. Zwrot koraniczny „człowiek stworzony jest z pośpiechu" (21,38) wskazuje, że komentowany werset oznacza, iż jinn posiadali ognistą naturę, a nie że byli rzeczywiście stworzeni z ognia. W ten sposób stworzenie z gliny lub ognia to metafory, oznaczające uległość natury lub ognisty i łatwozapalny temperament.

30. „Kiedy zatem [a]w pełni go ukształtuję i tchnę weń Mego Ducha, [b]upadnijcie przed nim w poddaniu".[1495]

فاذا سويته ونفخت فيه من روحي فقعوا له سجدين ﴿٣٠﴾

31. [c]Tak zatem aniołowie podporządkowali się, wszyscy razem.

فسجد الملئكة كلهم اجمعون ﴿٣١﴾

32. [d]Lecz Iblis nie podporządkował się. On odmówił tego, by być jednym z tych, którzy podporządkowali się.[1496]

الا ابليس ابى ان يكون مع السجدين ﴿٣٢﴾

33. [e]Bóg powiedział: „O Iblisie, co ci się stało,[1496A] że nie chcesz być jednym z tych, którzy się podporządkowali?"

قال يابليس ما لك الا تكون مع السجدين ﴿٣٣﴾

34. [f]Ten odrzekł: „Nie zamierzam podporządkować się śmiertelnikowi, którego Ty stworzyłeś z suchej, dźwięczącej gliny, z czarnego błota go ukształtowałeś".

قال لم اكن لاسجد لبشر خلقته من صلصال من حما مسنون ﴿٣٤﴾

35. [g]Bóg rzekł: „A zatem odejdź stąd,[1497] albowiem tyś jest z pewnością odrzucony.

قال فاخرج منها فانك رجيم ﴿٣٥﴾

[a]32,10; 38,73. [b]2,35; 7,12; 17,62; 18,51; 20,117. [c]2,35; 7,12; 17,62; 18,51; 20,117. [d]2,35; 7,12; 17,62; 18,51; 20,117. [e]7,13; 38,76. [f]7,13; 17,62; 18,51. [g]7,14, 19; 38,78.

1495. Słowo „aniołowie" oznacza całe stworzenie, ponieważ aniołowie tworzą pierwsze ogniwo wszelkiego stworzenia i jako tacy, kiedy otrzymują jakieś przykazanie, to odnosi się ono do wszelkiego stworzenia. Ważnym jest, że kiedy w innych miejscach Koran mówi o przykazaniu Bożym dla aniołów, aby poddali się „Adamowi", w wersecie obecnym i następnych użyte jest słowo „człowiek". W ten sposób oba te słowa są w Koranie używane jako synonimy. Przykazanie dane aniołom w odniesieniu do Adama ma zastosowanie do każdego człowieka. W każdego człowieka Bóg wkłada swego Ducha i jemu mają służyć aniołowie. Człowiek jest namiestnikiem Boga na ziemi i w jego osobie odzwierciedlają się Boże atrybuty.

1496. Bóg ukarał Szatana (w. 35, 36) za to, że nie wypełnił przykazania kierowanego tylko do aniołów (w. 29, 30), ponieważ przykazanie kierowane tylko do aniołów ma automatycznie zastosowanie wobec wszelkiego innego stworzenia, które podlega autorytetowi aniołów. W innym miejscu Koran jasno omawia tę sprawę, mówiąc, że przykazanie dla aniołów stosowało się także do Iblīs (7,12, 13).

1496A. Ten zwrot arabski oznacza także „to, co cię boli; jakim jest twój powód? Co się z tobą dzieje?"

1497. Zaimek *hā* w zwrocie *min-hā* nie odnosi się do nieba pośmiertnego, ponieważ Niebo jest miejscem, do którego Szatan nie mógł raczej wejść i kusić Adama oraz skąd nikt nigdy nie powraca (15,49). Zaimek ten odnosi się do stanu ciągłego szczęścia na tym świecie, w którym człowiek przypadkiem znalazł się przed przyjściem Proroka, kiedy – może nawet będąc ofiarą złych przekonań – nie odrzuciwszy Proroka, nie jest jeszcze pozbawiony łaski Bożej, co reprezentowane jest w Koranie jako *Jannah* (Ogród).

36. „I [a]zaiste, na ciebie spadnie Moje przekleństwo aż po Dzień Sądu”.

وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٣٥﴾

37. [b]Ten rzekł: „Panie mój, udziel mi zatem zwłoki aż do dnia, w którym oni wszyscy zostaną podniesieni z martwych”.[1498]

قَالَ رَبِّ فَأَنظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٦﴾

38. [c]Bóg powiedział: „Jesteś jednym z tych, którym udziela się zwłoki.

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ﴿٣٧﴾

39. [d]„Aż po dzień wyznaczonego czasu”.[1499]

إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٨﴾

40. [e]Ten odrzekł: „Panie mój, ponieważ osądziłeś mnie jako tego, który zszedł z drogi, z pewnością będę czynił tak, iż oddalanie się od właściwej drogi będzie im się wydawało piękne na ziemi, a z pewnością wszystkich ich zwiodę z drogi.

قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٣٩﴾

41. [f]„Z wyjątkiem Twoich wybranych sług spośród nich”.

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾

42. Bóg rzekł: „Jest to droga prowadząca prosto do Mnie.

قَالَ هَٰذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤١﴾

43. „Zaiste, [g]nie będziesz miał władzy nad Moimi sługami za wyjątkiem tych [h]błądzących, którzy postanowią iść za tobą”.[1500]

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿٤٢﴾

[a]38,79. [b]7,15; 17,63; 38,80. [c]7,16; 38,81. [d]38,82. [e]7,17,18; 38,83. [f]38,84. [g]17,66; 34,22. [h]7,19; 17,64; 38,86.

1498. Słowa „kiedy zostaną podniesieni z martwych” oznaczają duchowe odrodzenie człowieka, kiedy, osiągnąwszy stan *Nafs Mutma'innah*, (dusza w pokoju z Bogiem), człowiek staje się nietykalnym dla pokus szatańskich i uodparnia się przed upadkiem duchowym. Jak się tutaj wskazuje, ta rozmowa Boga z Szatanem jest tylko alegorią lub metaforą.

1499. Słowa „wyznaczony czas” oznaczają, jak wyjaśniono w w.37, dzień, w którym Prorocy i ich następcy osiągną ostateczne zwycięstwo nad ich wrogami, zaś fałsz i jego poplecznicy zostaną ostatecznie zmiażdżeni.

1500. Werset ten zdaje się sugerować, że natura ludzka jest wewnętrznie czysta. Tylko ci gubią drogę właściwą, którzy psują swoją własną naturę i postanawiają iść za Szatanem. Koncepcja ta jest dalej wyjaśniona w 91,11.

44. I zaiste, [a]Piekło jest obiecanym im miejscem.

وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٣﴾

45. Ma ono siedem[1501] bram, a do każdej z nich przypisana jest określona ich część.

لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِّنْهُمْ جُزْءٌ مَّقْسُومٌ ﴿٤٤﴾

46. Zaprawdę, [b]sprawiedliwi będą umieszczeni pośród ogrodów i źródeł.

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٥﴾

47. „Wejdźcie tu w pokoju, bezpiecznie".[1502]

ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمِنِينَ ﴿٤٦﴾

48. I [c]usuniemy wszelki żal,[1503] jaki mógłby znaleźć się w ich piersiach, aby byli jak bracia posadowieni na tronach, naprzeciw siebie.

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِم مِّنْ غِلٍّ إِخْوَانًا عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ ﴿٤٧﴾

49. [d]Zmęczenie ich tam nie dosięgnie[1504] [e]ani nigdy nie będą stamtąd zabrani.

لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُم مِّنْهَا بِمُخْرَجِينَ ﴿٤٨﴾

50. [f]Powiedz Moim sługom, o Proroku, że Ja jestem z całą pewnością Wszechprzebaczający, Wszechlitościwy,

نَبِّئْ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٤٩﴾

51. [g]Jak i że Moja kara jest karą najsroższą.

وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ﴿٥٠﴾

[a]17,64; 38,86. [b]51,16; 52,18; 68,35; 77,42; 78,33; [c]7,44. [d]35,36. [e]11,109; 18,109. [f]5,99.

1501. W języku arabskim liczba „siedem", lecz i „siedemdziesiąt", używane są często nie do wyrażania konkretnej liczby, lecz koncepcji doskonałości, pełni lub obfitości. Werset ten oznacza, że Piekło będzie miało taką liczbę bram, jaką liczbę i różnorodność grzechów popełnią grzesznicy. Liczba „siedem" może także odnosić się do siedmiu zmysłów, a mianowicie do zmysłów wzroku, słuchu, powonienia, smaku, dotyku, bólu i temperatury, dzięki którym człowiek odbiera bodźce świata zewnętrznego.

1502. Słowa „pokój" i „bezpieczeństwo" oznaczają odpowiednio wolność od niepokoju wewnętrznego, który zżera serce człowieka, oraz od zewnętrznego bólu i kary.

1503. Jedynie o tych osobach można mówić, że cieszą się prawdziwie niebiańskim życiem, które wolne są od wszelkich uczuć urazy i niechęci wobec braci.

1504. Werset ten oznacza, że Niebo będzie miejscem stałej i ciągłej pracy. Jednakże pomimo tego wierni nie będą odczuwać żadnego zmęczenia, które jest nieuniknionym wynikiem ciężkiej pracy, nie będzie też ani strat, ani schyłku, które są wynikiem zmęczenia.

52. I [a]opowiedz im o gościach Abrahama.

وَنَبِّئْهُمْ عَنْ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ﴿٥١﴾

53. Kiedy przybyli do niego i powiedzieli: „Pokój z tobą", a on odpowiedział: „Zaprawdę, [c]boimy się was".[1505]

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ وَجِلُونَ ﴿٥٢﴾

54. [d]Oni odrzekli: „Nie obawiaj się, niesiemy ci dobrą nowinę o synu, który obdarzony będzie wspaniałą wiedzą".

قَالُوا لَا تَوْجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ﴿٥٣﴾

55. [e]On rzekł: „Czy niesiecie mi tę dobrą nowinę pomimo tego, że jestem już starym człowiekiem? Zatem na jakiej podstawie przekazujecie mi tę dobrą nowinę?"

قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِي عَلَىٰ أَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ فَبِمَ تُبَشِّرُونَ ﴿٥٤﴾

56. Ci powiedzieli: „W samej rzeczy przekazaliśmy ci prawdziwą dobrą nowinę, więc nie bądź jednym z tych, którzy tracą nadzieję".

قَالُوا بَشَّرْنَاكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْقَانِطِينَ ﴿٥٥﴾

57. On rzekł: „A [f]któż traci nadzieję na łaskę swego Pana, jeśli nie ten, który zboczył z drogi?"

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ ﴿٥٦﴾

58. On rzekł: [g]„Na czym zatem polega wasza sprawa, o wy, posłańcy?"[1506]

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٧﴾

59. Oni powiedzieli: [h]„Zostaliśmy posłani do ludzi winnych,

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُجْرِمِينَ ﴿٥٨﴾

60. [i]„Z wyjątkiem tych, którzy idą za Lotem. Tych uratujemy wszystkich,

إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٩﴾

61. [j]„Za wyjątkiem jego żony. Postanowiliśmy, że ona będzie jedną z tych, co pozostają w tyle".

إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَا إِنَّهَا لَمِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٦٠﴾

[a]51,25. [b]11,70; 51,26. [c]11,71; 51,29. [d]11,71; 51,29. [e]11,73. [f]12,88. [g]51,32. [h]51,33. [i]29,33; 51,36. [j]7,84; 11,82; 26,172; 27,58.

1505. Prawdopodobnie na twarzach posłańców widoczne były oznaki żalu i smutku, ponieważ przynosili wieści o nadciągającej karze. Abraham zrozumiał to albo na podstawie zakłopotania na twarzach posłańców, albo dlatego, że odmówili ofiarowanego im pożywienia (11,71).

1506. Wykorzystując słowo *al-Mursalūn* (posłańcy), Koran wskazuje, że ci, którzy przynieśli nowiny, byli ludźmi. Jednakże Biblia czasami mówi o nich jako o ludziach (Rdz 18,2, 16, 22), zaś czasami jak o aniołach (Rdz 19,11, 15).

62. A [a]kiedy posłańcy przybyli do Lota i jego ludzi,

فَلَمَّا جَآءَ اٰلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُوْنَ ﴿٦٢﴾

63. On powiedział: [b]„Zaprawdę, jesteście grupą obcych”.[1507]

قَالَ اِنَّكُمْ قَوْمٌ مُّنْكَرُوْنَ ﴿٦٣﴾

64. Oni rzekli: „Tak, lecz niesiemy ci wieści o karze, co do której wątpili.

قَالُوْا بَلْ جِئْنٰكَ بِمَا كَانُوْا فِيْهِ يَمْتَرُوْنَ ﴿٦٤﴾

65. „A przynosimy ci wieści pewne i z pewnością jesteśmy prawdomówni.

وَاَتَيْنٰكَ بِالْحَقِّ وَاِنَّا لَصٰدِقُوْنَ ﴿٦٥﴾

66. [c]„Zatem odejdź wraz ze swą rodziną przy końcu nocy, a idź za ich[1508] plecami. I niechaj żadne z was nie spogląda za siebie.[1509] Ruszaj teraz tam, dokąd ci nakazano”.

فَاَسْرِ بِاَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ الَّيْلِ وَاتَّبِعْ اَدْبَارَهُمْ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ اَحَدٌ وَّامْضُوْا حَيْثُ تُؤْمَرُوْنَ ﴿٦٦﴾

67. I [d]przekazaliśmy mu jasno ten dekret, aby przed rankiem podcięte zostały korzenie tego ludu.

وَقَضَيْنَآ اِلَيْهِ ذٰلِكَ الْاَمْرَ اَنَّ دَابِرَ هٰٓؤُلَآءِ مَقْطُوْعٌ مُّصْبِحِيْنَ ﴿٦٧﴾

68. I [e]lud miasta przybył, radując się.[1510]

وَجَآءَ اَهْلُ الْمَدِيْنَةِ يَسْتَبْشِرُوْنَ ﴿٦٨﴾

69. On rzekł: [f]„Oto moi goście, więc nie zawstydzajcie mnie.

قَالَ اِنَّ هٰٓؤُلَآءِ ضَيْفِيْ فَلَا تَفْضَحُوْنِ ﴿٦٩﴾

[a]11,78; 29,34. [b]51,26. [c]11,82. [d]6,46; 7,73, 85. [e]11,79. [f]11,79.

1507. Lot sądził, że ludzie ci są zwykłymi podróżnymi, których odwiedziny w tym miejscu były przypadkowe.

1508. Zaimek *hum* (ich) w zwrocie *Adbāra-hum* (za nimi) wykorzystany w tym wersecie wskazuje, że grupa, która opuściła miasto wraz z Lotem nie składała się jedynie z jego dwóch córek, jak powiada Biblia (Rdz 19), lecz że byli w niej także inni wierni, z których część była z pewnością mężczyznami, na co wskazuje męski zaimek w liczbie mnogiej. Pogląd ten poparty jest przez inne fragmenty Biblii (Rdz 18,32).

1509. Słowa te użyte są w przenośni i oznaczają „niechaj żaden z was nie myśli” lub „nie odczuwa obawy o” tych, którzy pozostali z tyłu.

1510. Lud powiedział Lotowi, aby nie przyprowadzał do miasta tych obcych. Kiedy zatem przybyli oni do jego domu, radowali się, że nie usłuchał ostrzeżenia ludu.

70. „A bójcie się Allacha i nie poniżajcie mnie".[1511]

وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَلَا تُخْزُوْنِ ﴿٧٠﴾

71. Oni rzekli: „Czyż nie zabroniliśmy ci, byś przyjmował jakichkolwiek ludzi?"[1512]

قَالُوْٓا اَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٧١﴾

72. [a]On rzekł: „Oto moje córki,[1513] które wystarczą, jeśli musicie już coś uczynić".

قَالَ هٰٓؤُلَآءِ بَنٰتِيْٓ اِنْ كُنْتُمْ فٰعِلِيْنَ ﴿٧٢﴾

73. Na twoje życie, także i oni w swym upojeniu błądzą w szaleństwie.

لَعَمْرُكَ اِنَّهُمْ لَفِيْ سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُوْنَ ﴿٧٣﴾

74. [b]Wówczas o wschodzie słońca spadła na nich kara.

فَاَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِيْنَ ﴿٧٤﴾

75. [c]Wywróciliśmy ich miasto do góry nogami i obsypaliśmy ich deszczem kamieni.

فَجَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً
مِّنْ سِجِّيْلٍ ﴿٧٥﴾

76. [d]Zaiste, w tym zawiera się wiele Znaków dla tych, którzy wykorzystują swój umysł.[1514]

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِيْنَ ﴿٧٦﴾

77. A miasto to [e]leży na drodze, która jeszcze istnieje.[1515]

وَاِنَّهَا لَبِسَبِيْلٍ مُّقِيْمٍ ﴿٧٧﴾

[a]11,79. [b]11,82. [c]11,83. [d]29,36; 51,38. [e]37,138.

1511. Lot prosił swój lud, aby nie potępiał go za to, że gościnnie przyjął tych obcych.

1512. Ponieważ stosunki pomiędzy ludem Lota i sąsiadującym plemieniem były napięte, lud ostrzegł Lota, aby nie przyprowadzał obcych do miasta. Lecz ponieważ podróżowanie w tych częściach kraju nie było ani bezpieczne, ani wygodne, Prorok Lot chętnie przyjął w swoim domu samotnych i zmęczonych podróżnych. Gest ten odrzucił jego lud, który tylko szukał pretekstu, aby móc wyrzucić go z miasta, ponieważ miał już dość jego nauk i głoszenia. Lud nie mógł tego jednak uczynić bez ważnego powodu. Teraz znalazło się dość dobre usprawiedliwienie dla ich gniewu, ponieważ dał schronienie w swoim domu ludziom obcym wbrew ostrzeżeniom ludu. Z tego jasno wynika, że lud Lota nie przyszedł do niego z niegodziwymi intencjami dopuszczenia się sodomii z jego gośćmi, lecz żeby przekazać mu ostrzeżenie, że mają już ważny powód do pozbycia się go z miasta. To właśnie wydaje się powodem ich radości.

1513. Patrz 11,79.

1514. *Mutawassimīn* to liczba mnoga od słowa*Mutawassim*, które pochodzi od *Twassama* i oznacza kogoś, kto świadomie rozmyśla o jakiejś rzeczy i bada ją lub też czyni to wielokrotnie dla dobrego jej poznania (Aqrab).

1515. Kiedy droga używana jest przez podróżnych, mówi się o niej *Muqīm*. Droga, o której mowa tutaj, czyli droga łącząca Arabię z Syrią, jest nadal używana, spełniając w ten sposób proroctwo, które wynika z przymiotnika użytego w tym wersecie. Droga ta biegnie wzdłuż Morza Martwego, które lokalnie znane jest jako Morze Lota.

78. Zaiste, [a]w tym zawiera się Znak dla wierzących.

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ۝٧٨

79. I [b]także Lud Lasu[1516] był ludem grzeszników.

وَإِن كَانَ أَصْحَٰبُ ٱلْأَيْكَةِ لَظَٰلِمِينَ ۝٧٩

80. Tak zatem [c]również i jego ukaraliśmy. I oba te ludy leżą na otwartej drodze.[1517]

فَٱنتَقَمْنَا مِنْهُمْ وَإِنَّهُمَا لَبِإِمَامٍ مُّبِينٍ ۝٨٠

81. Lud Hijr[1518] także traktował Posłańców jak kłamców.

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَٰبُ ٱلْحِجْرِ ٱلْمُرْسَلِينَ ۝٨١

82. I daliśmy im[1519] Nasze Znaki; oni jednak odwrócili się od nich.

وَءَاتَيْنَٰهُمْ ءَايَٰتِنَا فَكَانُوا۟ عَنْهَا مُعْرِضِينَ ۝٨٢

[a]26,9. [b]26,177; 38,14; 50,15. [c]26,190; 38,15; 50,15.

1516. Według Koranu fakt, że Prorok Shu'aib był wysłany zarówno do *Ashāb al-Aikah*, czyli do Ludu Lasu (26,177, 178), jak i do *Ahl Madyan*, Ludu z Midian (11,85), wskazuje, że obie te nazwy mówią o tym samym ludzie lub raczej o dwóch oddzielnych częściach tego samego ludu, który przyjął dwa różne sposoby życia – jeden żył z handlu, a drugi z hodowli trzód wielbłądów i owiec. Dowody bliskich związków „Ludu Lasu" z „Ludem z Midian" popiera fakt, że te same błędy Koran przypisuje obu tym ludom (7,86 oraz 26,182-184). Wydaje się, że Midian to nazwa plemienia oraz miasta, w którym ono żyło u wylotu zatoki Akaba, w pobliżu której znajdowała się pustynia Aikah, obfitująca w karłowate drzewa z gatunku śliw, które dawały schronienie wielbłądom, owcom i kozom („The Gold Mines of Midian", autorstwa Sir Richard Francis Burton).

1517. W przypadku miasta Lota o drodze mówi się „droga, która jeszcze istnieje" (w. 77), co oznacza proroctwo, które mówi, że będzie ona istniała także w przyszłości. W przypadku miejsca zamieszkania „Ludu Lasu" droga ta nazwana jest „drogą otwartą". Stara droga łącząca Azję z Egiptem nie jest już obecnie używana, choć, jak wskazuje słowo „otwarta", nadal istnieje.

1518. Hijr leży pomiędzy Tabūk i Medyną. Tutaj żyło plemię Thamūd, do którego Sālih wysłany był jako ten, który niósł ostrzeżenie. Okazuje się, że miasto to było w większej części zbudowane z kamienia i otoczone kamiennym murem i wałem obronnym. Stąd jego nazwa.

1519. W poprzednich wersetach mówi się o trzech różnych plemionach – (a) o ludzie Lota; (b) o ludzie Shu'aib oraz (c) o ludzie Sālih. Nie mówi się o nich w porządku chronologicznym, lecz zgodnie z ich oddaleniem od Mekki. Miasto ludu Lota było położone najdalej. Drugim w kolejności odległości było miasto ludu Aikah. Hijr leżało pomiędzy Tabūk i Medyną, wobec tego lud Thamūd był spośród tych trzech najbliższym i dlatego wymieniony jest na końcu. Ten niezwykły porządek został wykorzystany zamiast bardziej naturalnego, czyniąc wypowiedź bardziej skuteczną względem tych, do których jest ona kierowana. Plemię najmniej znane Arabom wymieniono jako pierwsze, zaś to, które Arabowie znali, wymieniono jako ostatnie.

83. A [a]zwykli oni wyrąbywać domy w górach, bezpiecznie.[1520]

وَكَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا آمِنِينَ ﴿٨٣﴾

84. [b]Lecz spadła na nich kara rankiem[1521]

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ ﴿٨٤﴾

85. I nie pomogło im nic z tego, co sobie zyskali.

فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٥﴾

86. [c]My stworzyliśmy niebiosa i ziemię oraz wszystko to, co jest między nimi, zgodnie z wymogami mądrości,[1521A] [d]Godzina zaś nadejdzie niechybnie. Zatem i ty powstrzymuj się w cierpliwości.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ ۗ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ ۖ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ ﴿٨٦﴾

87. Zaprawdę, twój Pan jest Tym, Który jest Wielkim Stwórcą, Wszechwiedzącym.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨٧﴾

88. I [e]rzeczywiście przekazaliśmy ci tych siedem często powtarzanych wersetów,[1522] jak i Wielki Koran.

وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ ﴿٨٨﴾

[a]7,75; 26,150. [b]7,79; 11,68. [c]3,192; 16,4; 38,28. [d]20,16; 40,60. [e]39,24.

1520. Werset ten wskazuje, że lud Thamūd był ludem cywilizowanym, potężnym i bogatym. Miał on oddzielne siedziby, letnią i zimową, i prowadził wygodne życie. Nawet kiedy lud ten udawał się w lecie na wzgórza dla odpoczynku i zmiany klimatu oraz pozostawiał swoje zimowe siedliska, nie obawiał się ataku z żadnej strony świata. Werset ten wskazuje też na wysoce rozwinięty stan ich architektury.

1521. Z wersetu 7,79 wynika, że nieszczęściem tym było trzęsienie ziemi.

1521A. Stworzenie tego wszechświata i panującego w nim pięknego porządku prowadzi do wniosku, że życie ludzkie nie ogranicza się do tego krótkiego istnienia na ziemi i że u jego podstaw leży wielki cel oraz że człowiek nie został stworzony tylko po to, by jeść, pić i cieszyć się przez krótką chwilę, a potem umrzeć wieczną śmiercią.

1522. Według tak znakomitych autorytetów jak 'Umar, 'Alī, Ibn 'Abbās oraz Ibn Mas'ūd, słowa te odnoszą się do początkowego Rozdziału Koranu, czyli do sury Al-Fātihah, ponieważ powtarzane są w każdym *Rak'at* Modlitwy. Mówi się, że Święty Prorok powiedział, że *Al-Sab'al al-Mathānī* jest początkowym Rozdziałem Koranu (Bukhāri). Ten Rozdział jest także nazywany „Matką Koranu" (*Umm al-Qur'ān*) oraz „Początkowym Rozdziałem Księgi" (Fātihat al-Kitāb). Według Zajjāj oraz Abū Hayyān, Początkowy Rozdział jest tak nazywany, ponieważ zawiera w sobie wychwalanie Boga. Reszta Koranu, następująca po Rozdziale Początkowym, jest nazywana „Wielkim Koranem" (*Al-Qur'ān al-'Azīm*). Jednakże nazwa ta ma zastosowanie tak samo do Pierwszego Rozdziału, jako że część Księgi może być słusznie nazwana Księgą w ogóle. Istnieje pewne powiedzenie Świętego Proroka, które mówi, że Początkowy Rozdział Koranu jest także „Wielkim Koranem" (Musnad t. 2, str. 448). Właściwie Rozdział ten stanowi skrót całego Koranu lub, jak się powiada, jest on miniaturą Koranu. W Rozdziale tym streszczona jest i skrócona cała Księga. Ponieważ *Mathāni* to także liczba mnoga od *Mathnā*, które oznacza chwałę, werset ten może też oznaczać, że sura Al-Fātihah przedstawia wszechstronny opis atrybutów Bożych. *Mathānī* oznacza także zakręt doliny, przez co werset ten może oznaczać, że Al-Fātihah w pełni wyjaśnia związek Boga i człowieka.

89. [a]Nie spoglądaj na to, czym obdarzyliśmy niektóre ich klasy dla doczesnej radości i nie śmuć się[1523] z ich powodu. Raczej opuszczaj swe skrzydło łaski w stronę wiernych.

لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِّنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٩﴾

90. I powiedz: [b]„Ja zaiste prawdziwie ostrzegam".

وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ﴿٩٠﴾

91. Albowiem postanowiliśmy zesłać karę na tych, którzy zebrali się w grupy[1524] przeciwko tobie,

كَمَا أَنزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ ﴿٩١﴾

92. Którzy ogłosili Koran stekiem kłamstw.[1525]

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ﴿٩٢﴾

93. Zatem, na twego Pana, z pewnością wszystkich ich wypytamy,

فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٣﴾

94. Jeśli chodzi o to, co zwykli byli czynić.

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

95. [c]Głoś więc otwarcie to, co nakazano ci przekazać, i odwracaj się od tych, którzy przypisują Allachowi partnerów.

فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٥﴾

96. [d]My z pewnością wystarczymy ci przeciwko tym, którzy szydzą,

إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ﴿٩٦﴾

[a]20,132. [b]22,50; 29,51; 51,51, 52; 67,27. [c]5,68. [d]2,138.

1523. Prawdziwe znaczenie tego wersetu jest takie, że Świętemu Prorokowi powiedziano, aby nie smucił się z tego powodu, iż niewierni mieli być ukarani i że wszelkie ich bogactwa, dobrobyt i chwała, z których tak są dumni, na nic im się nie przydadzą.

1524. Mieszkańcy Mekki podzielili się na kilka grup i przyjęli na siebie różne obowiązki w celu przeciwstawiania się Świętemu Prorokowi lub też, że te różne grupy przypisały sobie różne role w ich zamiarze zabicia Proroka. *Muqtasimin* oznacza także „ci, którzy przypisali sobie wzajemnie różne obowiązki".

1525. *'Idīn* to liczba mnoga od słowa *'Idah*, które oznacza kłamstwo lub fałsz; kalumnię; oczarowanie; kawałek; część rzeczy; grupę, sektę lub klasę ludzi (Lane).

97. Którzy na równi z Allachem stawiają innego boga, lecz wkrótce dowiedzą się.

الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللّٰهِ إِلٰهًا اٰخَرَ ۚ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٩٧﴾

98. I, zaiste, [a]My wiemy, że zapiera ci dech[1526] z powodu tego, co mówią.

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿٩٨﴾

99. Jednak [b]wychwalaj swego Pana i bądź jednym z tych, którzy padają przed Nim na twarz.

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِّنَ السّٰجِدِينَ ﴿٩٩﴾

100. I nadal wychwalaj swego Pana, aż nadejdzie twoja śmierć.[1527]

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتّٰى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿١٠٠﴾ ع

[a]6,34; 11,13. [b]20,131; 50,40; 110,4.

1526. Święty Prorok nie smucił się dlatego, że niewierni szydzili z niego, lecz dlatego, że przypisywali oni Allachowi różnych bożków, a właściwie jego z nimi identyfikowali.

1527. Werset ten ma mówić, że o ile głównym celem misji Świętego Proroka, a mianowicie ustanowienie Jedności Bożej, miało być teraz spełnione, powinien w radosnym dziękczynieniu zanosić chwałę do Boga i ukłonić się przed Nim na znak uniżenia.

ROZDZIAŁ 16

AL-NAHL

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura ta została objawiona w Mekce. Ibn 'Abbās wyłącza z niej wersety 96, 97 i 98, ponieważ uważa, że były one objawione w Medynie. Jednakże profesor Noldeke uważa, że sura ta była objawiona w Mekce, z wyjątkiem wersetów 44, 112, 120, 121 oraz 126. Sury tej nie poprzedza żaden skrót literowy. Ponieważ temat sury jest powiększeniem i rozszerzeniem skrótu literowego stojącego przed głównym tekstem, temat tej sury, która nie posiada skrótu literowego, jest właściwie kontynuacją tematu sury poprzedniej, która miała taki skrót literowy. Przez to i ta sura podlega i jest rządzona tamtym właśnie skrótem. W ten sposób temat tej sury należałoby uważać za kontynuację tematu sury poprzedniej (Al-Hijr) oraz należy uznać ją za rządzoną przez skrót *Alif Lām Rā*. Inny jest jedynie sposób podejścia i traktowanie tematu.

Temat

Sura ta zupełnie stosownie nazwana, została Al-Nahl (dosłownie Pszczoła), ponieważ dzięki odniesieniu do naturalnego instynktu pszczół, który określany jest mianem *Wahy* w Koranie (16,69), zwraca się uwagę na fakt, że cały wszechświat zależny jest w swoim gładkim i skutecznym działaniu właśnie od *Wahy*, bez względu na to czy element ten jest widoczny czy ukryty, bezpośredni czy pośredni. Temat ten stanowi punkt zwrotny tej sury. Ponadto jako ważny element porusza się w tej surze temat *Jihād*. Ponieważ *Jihād* miał stać się celem ataków ze wszystkich stron, wskazuje się, że podobnie jak miód, którego pszczoły bronią przed ingerencją przy pomocy danego im przez Boga żądła, Koran – skarbnica miodu duchowego – będzie chroniony przez użycie sił muzułmańskich. Następnie mówi się wiernym, że jeśli chcą, aby ich bliscy przyjęli Koran, to powinni oni dopilnować, aby ich własne serca zostały oczyszczone, bowiem bez czystości serca niemożliwym jest poznanie Boga. Bóg nikogo nie zmusza do przyjęcia prawdy, ponieważ przez wykorzystanie siły zniweczony zostałby cel religii.

Następnie sura ta wkracza w dyskusję o Życiu po śmierci. Powiada się, że nawet na tym świecie narody doznają zmartwychwstania i odrodzenia, a zmartwychwstanie to zaczyna się od ich *Hijrah* (Emigracji). Podobnie Święty Prorok będzie musiał opuścić swoje rodzinne strony i wyemigrować do Medyny, ponieważ najważniejszym było dla duchowego rozwoju jego następców oddzielenie od niewiernych oraz wykształcenie ich zgodnie z nauką ich religii w stosownych warunkach. Na podstawie tego wyciąga się wniosek, że jeśli dla postępu duchowego wiernych muszą oni przejść *Hijrah* na tym świecie, to o ileż bardziej koniecznym jest dla stałego postępu duchowego człowieka, aby przeszedł on duchowe *Hijrah*, które wszak jest inną nazwą śmierci. Po tym *Hijrah* Wierni i niewierni idą różnymi drogami; niewierni idą do Piekła, zaś Wierni wygrzewają się w promieniach Łaski Bożej i sięgają do wyżym wspólnoty z Bogiem. Kontynuuje się temat wielkich i całościowych wyników *Hijrah* (Emigracji) Świętego Proroka. Sura ta mówi dalej krótko o tym, co tyczy się pytania, dlaczego niewiernym daje się dodatkowy czas i dlaczego nie zmusza się ich do przyjęcia prawdy. Prowadzi to do zajęcia się sprzeciwem niewiernych, że skoro Święty Prorok jest Posłańcem Bożym, to dlaczego naucza rzeczy innych niż poprzedni Prorocy. W odpowiedzi stwierdza się, że prawdziwa nauka, jaką przedstawiali swoim ludom poprzedni Prorocy, różniła się od obecnej, cudzołożniczej i zepsutej nauki, jaką przypisuje im się dzisiaj. Właściwie nowy Prorok pojawia się tylko wtedy, gdy poprzednie Nauki zostają zepsute i stracą prawo do ochrony Bożej. Przedstawiając przykład pszczoły, sura ta zwraca uwagę na fakt, że tak jak pszczoła, będąc kierowaną inspiracją Bożą, zbiera swoje pożywienie z owoców i

kwiatów oraz zmienia je w pyszny i zdrowy miód, do pełnego odrodzenia i rozwoju duchowego człowiek musi być kierowany objawieniem. Dalej powiada się, że tak jak miód różni się pod względem jakości, podobnie ludzie niejednakowo rozwijają się pod względem duchowym. Tak samo jak różne kolory i zapachy miodu, objawienia różnych Proroków także samo mają różne wzory. Następnie przedstawia się kolejny argument potrzeby objawienia Bożego. Kiedy wraz z przemijaniem czasu lud oddziela się od Proroka, a nabyte prawa utwierdzają się, zaś przywileje przechodzą z ojca na syna i przed zwykłym człowiekiem zamykają się wszelkie bramy do postępu, Bóg powołuje nowego Proroka, który wypowiada wojnę tej tyranii człowieka wobec człowieka oraz przeciwko tak zwanym przywódcom. Wtedy to ci ludzie zostają strąceni ze swego tronu monopolu władzy i korzyści, a ich miejsce zajmują zwykli ludzie, którzy postępują za nowym Prorokiem. Łańcuchy niewoli ludzkiej zostają zerwane i ludzie zaczynają oddychać w atmosferze prawdziwej wolności. Następnie ostrzega się niewiernych, że te wielkie zmiany, które mają być wprowadzone dzięki Koranowi, nastąpią bardzo szybko. Czas domaga się zmian, zaś nowe Posłannictwo posiada wszystkie zasadnicze cechy i składniki Nauki doskonałej. Wyznawcy tej nowej Nauki odniosą sukces i wszelka władza przejdzie do nich. Przeciwko niewiarze wypowiedziana będzie prawdziwa wojna, a przywódcy niewiary zostaną zniszczeni. Przy końcu tej sury Świętemu Prorokowi mówi się, że jego zakres działania powinien się teraz rozszerzyć i objąć swoim zasięgiem chrześcijan i Żydów. Wywoła to nową opozycję wobec muzułmanów, którzy cierpieć będą prześladowania ze wszystkich stron. Jednak sprawa Islamu będzie wzrastać i cieszyć się powodzeniem wśród opresji i prześladowań, zaś jej wrogowie doczekają się swego zasłużonego losu.

سُوْرَةُ النَّحْلِ مَكِّيَّةٌ (١٦)

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [b]Dekret Boży jest w zasięgu ręki,[1528] więc nie starajcie się go przyśpieszyć. On jest Święty i Wyniesiony wysoko ponad wszystko, co oni z Nim łączą.

اَتٰۤى اَمْرُ اللّٰهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوْهُ ؕ سُبْحٰنَهٗ وَتَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ②

3. On ze swego rozkazu zsyła aniołów z objawieniem[1529], któremu spośród swoich sług zechce, mówiąc: „Ostrzeż ludzi, że nie ma żadnego boga poza Mną, aby jedynie Mnie brali sobie za Obrońcę".

يُنَزِّلُ الْمَلٰٓئِكَةَ بِالرُّوْحِ مِنْ اَمْرِهٖ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖۤ اَنْ اَنْذِرُوْۤا اَنَّهٗ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّاۤ اَنَا فَاتَّقُوْنِ ③

4. [c]On stworzył niebiosa i ziemię zgodnie z wymogami mądrości.[1530] Wyniesiony jest On wysoko ponad wszystko to, co oni z Nim łączą.

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ؕ تَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ④

5. [d]On stworzył człowieka z ledwie kropelki płynu, lecz oto ten otwarcie się sprzeciwia.[1531]

خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ فَاِذَا هُوَ خَصِيْمٌ مُّبِيْنٌ ⑤

---

[a]1,1. [b]5,53. [c]3,192; 14,20; 15,86; 29,45; 39,6; 64,4. [d]18,38; 22,6; 23,13-14; 35,12; 36,78; 40,68.

1528. Słowa te oznaczają, że nadszedł już czas kary dla niewiernych lub ustanowienia nowego porządku.

1529. Słowo Rūh (które oznacza duszę lub ducha; objawienie Boże; Koran, etc. – Lane) tutaj oznacza dające życie Słowo Boże. Oznacza ono także Boże Posłannictwo Proroka z powodu jego dających życie cech.

1530. Zwrot „z wymogami mądrości" może oznaczać, że niebiosa i ziemia mają swoje przypisane zadania w duchowej regeneracji człowieka, tak by wspólnie wywoływały pożądany skutek. Zwrot ten może też oznaczać, że Bóg stworzył niebiosa i ziemię, aby służyły zwracaniu uwagi człowieka na Boga oraz by człowiek mógł się przekonać, że nie istnieje nic doskonałego z wyjątkiem Jego samego. Niebiosa potrzebują ziemi dla spełnienia swojego zadania i tak samo ziemia potrzebuje niebios – przy czym i jedno, i drugie podlega Woli Bożej. Tak zatem celem stworzenia nieba i ziemi jest zademonstrowanie człowiekowi faktu, że nic nie jest samo w sobie doskonałe, z wyjątkiem Boga.

1531. Stworzywszy niebiosa i ziemię według określonego systemu praw, Bóg stworzył człowieka i dał mu swoje posłannictwo, by nim kierować. Lecz pomimo faktu, że po stworzeniu człowieka z niegodnego uwagi nasienia, Bóg obdarzył go najwspanialszymi cechami, człowiek, zamiast działać zgodnie z kierownictwem danym mu przez Boga, zaczyna kwestionować Jego władzę i prerogatywy.

6. Również i [a]bydło On stworzył – z niego macie ciepło i inne rzeczy, jak i z niektórych spożywacie ich mięso.

وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا ۚ لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَافِعُ وَمِنْهَا
تَأْكُلُونَ ٦

7. W nim jest wasza ozdoba i godność, kiedy wieczorem przyprowadzacie je do domu, a rano wyprowadzacie na pastwisko.

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ ٧

8. To [b]one (zwierzęta) dźwigają wasze ładunki do kraju, który wy osiągnęlibyście tylko z wielkim wysiłkiem z waszej strony. Zaiste, Pan wasz jest Współczujący, Litościwy.

وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا بَالِغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ
الْأَنفُسِ ۚ إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ٨

9. [c]On stworzył konie i muły, i osły, abyście mogli na nich jeździć, jak też jako źródło piękna.[1532] I On stworzy to, czego wy jeszcze nie znacie.[1532A]

وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً ۚ وَيَخْلُقُ
مَا لَا تَعْلَمُونَ ٩

10. Allach wskazuje właściwą drogę, a istnieją drogi, które zbaczają z właściwego kierunku. Lecz [d]gdyby On przymusił do swej Woli, prowadziłby was wszystkich.

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ ۚ وَلَوْ شَاءَ
لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ ١٠ ع

11. [e]On jest Tym, który zsyła wam wodę z chmur – z niej pijecie i z niej wyrastają drzewa, przy których pasą się wasze zwierzęta.

هُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ۖ لَّكُم مِّنْهُ شَرَابٌ
وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ١١

[a]6,143; 23,22; 36,72-74; 40,80-81. [b]6,143; 36,73; 40,81. [c]36,73; 40,81; 43,13. [d]6,150; 10,100; 11,119. [e]2,23; 6,100; 13,18; 16,66; 22,64.

1532. Skoro Bóg włożył tyle troski w zaspokojenie fizycznych i materialnych potrzeb człowieka, to nie można mieć cienia wątpliwości, że mógłby zaniedbać sprawę jego potrzeb duchowych.

1532A. Słowa te mogą oznaczać, że Bóg powoła do istnienia nowe środki transportu, nie znane do tej pory człowiekowi. Proroctwo to spełniło się w cudowny sposób w formie kolei żelaznych, statków parowych, samochodów, samolotów, itp. Jeden Bóg wie, jakie jeszcze środki transportu zostaną wynalezione.

12. [a]Dzięki niej wzrasta wam zboże, drzewa oliwne, palmy daktylowe, winogrona i wszelkie inne owoce. Zaiste, w tym zawiera się Znak dla ludu, który się zastanawia.[1533]

يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ
وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٢﴾

13. On też [b]przymusił do pracy dla was noc i dzień, słońce i księżyc; również i gwiazdy zmuszone zostały do pracy dla was z Jego rozkazu. Zaiste, w tym zawierają się Znaki dla ludu, który wykorzystuje rozum.

وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ
وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ
لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٣﴾

14. I wielobarwne rzeczy, jakie On stworzył dla was [c]na ziemi, też służą waszym celom.[1534] Zaiste, w tym jest Znak dla ludu, który ma baczenie.[1535]

وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ۗ إِنَّ
فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٤﴾

15. I On jest Tym, który podporządkował wam morze, byście mogli spożywać zeń świeże mięso oraz byście mogli brać z niego to, co używacie dla ozdoby. I widzisz jak okręty przecinają je, byście dzięki nim mogli podróżować[1536] oraz byście na inne

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا
وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا ۚ وَتَرَى

[a]6,100; 13,5. [b]7,55; 13,3; 14,34; 35,14; 39,6. [c]13,5; 39,22. [d]35,13; 45,13.

1533. Energia, która pozwala roślinom rosnąć, może trwać w stanie uśpienia w ziemi, lecz nie zaczyna działać, dopóki ziemia nie otrzyma wody z nieba. Choć człowiek może posiadać najwspanialsze cechy wrodzone, może nie potrafić ich rozwinąć bez pomocy objawienia Bożego. Podstawą duchowego rozwoju człowieka w oparciu o sam tylko intelekt jest jak mówienie, że ziemia może rodzić owoce bez wody.

1534. Jedną z najcudowniejszych cech stworzenia Bożego jest to, że nie ma dwóch rzeczy czy osób całkowicie identycznych. Bez tych różnic na świecie panowałby nieopisany bałagan i zamieszanie. Trudnym byłoby odróżnianie jednej rzeczy od innej lub jednej osoby od drugiej. Podobne różnice istnieją w dyspozycji i temperamencie ludzi, a poza możliwościami człowieka znajduje się potęga tworzenia nauki, która w równy sposób byłaby odpowiednia dla każdej natury ludzkiej. Żaden człowiek nie posiada pełnej wiedzy o różnorodności istniejącej w przyrodzie. Jeden Bóg zna tylko te różnice i dlatego On sam może dawać Naukę, która w równym stopniu odpowiada i niesie korzyści wszystkim ludziom.

1535. Każdy z tych trzech wyrazów, a mianowicie *Yatafakkarūn*, *Ya'qilūn* oraz *Yadhdhakkarūn*, które umieszczone zostały przy końcu wersetów 12., 13., 14., można odpowiednio rozumieć nie tylko jako szczególnie stosowne do tematu poszczególnego wersetu, lecz także jako mające zastosowanie do tematu ogólnego, o którym mówią wszystkie te trzy wersety. Ich użycie w konkretnych miejscach jest podyktowane stopniem ich ważności. Słowo „zastanowienie się" zostało użyte jako pierwsze, ponieważ stanowi ono pierwszy sposób, a wśród wszystkich cech moralnych musi być pobudzane jako pierwsze, procesu moralnej reformacji człowieka. Ze zwyczaju zastanawiania się rodzi się zrozumienie lub „wykorzystywanie umysłu". W tym drugim stadium, człowiek osiąga zmianę moralną. Później ma miejsce trzecie stadium, kiedy pokonuje się wszelkie pokusy, ustaje walka moralna i człowiek „zważa", sam siebie napomina, zaś czynienie dobrych uczynków staje się częścią jego natury.

sposoby mogli poszukiwać Jego obfitości, jak i byście byli wdzięczni.

الْفُلْكَ مَوَاخِرَ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿١٤﴾

16. [a]On umieścił na ziemi góry, aby się nie trzęsła[1537] wraz z wami, jak i rzeki, i drogi[1538], byście mogli odnaleźć dojście do waszego miejsca przeznaczenia.

وَأَلْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَن تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنْهَارًا
وَسُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥﴾

17. On ustawił także inne znaki – dzięki nim oraz dzięki gwiazdom odnajdują oni właściwy kierunek.[1539]

وَعَلَامَاتٍ ۚ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ ﴿١٦﴾

18. Czyż zatem Ten, który tworzy, jest podobny do tego, który nie tworzy? Czy zatem nie będziecie zważać?

أَفَمَن يَخْلُقُ كَمَن لَّا يَخْلُقُ ۗ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٧﴾

19. A [b]gdybyście spróbowali zliczyć łaski Allacha, nie będziecie w stanie wymienić je. Zaiste, Allach jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا ۗ إِنَّ اللَّهَ
لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٨﴾

20. [c]Allach zna to, co ukrywacie, oraz to, co ujawniacie.

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿١٩﴾

21. [d]Ci zaś, do których zwracają się poza Allachem, nie tworzą niczego, lecz sami są stworzeni.

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا
وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿٢٠﴾

[a]13,4; 21,32. [b]14,35. [c]2,78; 27,26; 64,5. [d]7,192; 25,4.

1536. Morze jest najważniejszym źródłem korzyści dla człowieka. Jest ono wielkim zbiornikiem wody, z którego słońce zaopatruje nas w deszcz. Jest ono także wielką drogą dla dokonywania podróży i prowadzenia handlu, jak i ważnym źródłem pożywienia.

1537. Geologia ustaliła fakt, że góry w znacznym stopniu zabezpieczają ziemię przed trzęsieniami ziemi.

1538. Słowo *Subul* (drogi) nie oznacza tutaj sztucznych dróg zbudowanych rękami człowieka, lecz naturalne drogi uformowane w przełęczach górskich, rzekach i dolinach, które przez całe wieki służyły do podróżowania.

1539. Werset ten oznacza, że gdyby ziemia miała wszędzie jednakową powierzchnię i gdyby nie było na niej wzniesień i zagłębień, dolin, gór czy rzek, prawie niemożliwym byłoby odnalezienie drogi z jednego miejsca do drugiego. Szczególne cechy fizyczne powierzchni ziemi pomagają człowiekowi rozpoznawać drogę. W dzisiejszych czasach te znaki mają szczególne znaczenie w nawigacji lotniczej. Także i gwiazdy pomagają podróżnikom odnajdować ich drogę i na ziemi, i na morzu.

22. Oni są martwi, a nie żywi, jak i nie wiedzą, kiedy zostaną podniesieni z martwych.

أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ ۖ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٢٢﴾

23. [a]Wasz Bóg jest Jednym Bogiem. A jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą w Życie Przyszłe, ich serca obce są prawdzie i pełni są pychy.

إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۚ فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
قُلُوبُهُمْ مُنْكِرَةٌ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٣﴾

24. Niewątpliwie [b]Allach wie o tym, co trzymają w tajemnicy i co ujawniają. Zaiste, On nie miłuje ludzi wyniosłych.

لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۚ
إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿٢٤﴾

25. I kiedy powiada się im: „Co myślicie o tym, co zesłał wasz Pan?" [c]powiadają: „To są tylko opowieści o bardzo dawnych czasach".

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ ۙ قَالُوا أَسَاطِيرُ
الْأَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾

26. Konsekwencje będą takie, [d]że oni w pełni dźwigać będą swe brzemiona w Dniu Zmartwychwstania, jak i część brzemienia tych, których bez wiedzy sprowadzili z drogi. Zważcie! Złem jest to, co dźwigają.

لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۙ وَمِنْ أَوْزَارِ
الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ ﴿٢٦﴾

27. Ci, którzy byli przed nimi, także tworzyli plany, lecz [e]Allach zszedł na ich budowlę od samych fundamentów, tak że dach spadł na nich z góry,[1540] a kara spadła na nich z miejsca, którego nie znali.

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُمْ مِنَ
الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ
الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٧﴾

[a]2,164; 5,74; 22,35; 37,5. [b]16,20. [c]8,32; 68,16; 83,14. [d]29,14. [e]39,26; 59,3.

1540. To, co spotkało przeciwników dawnych Proroków, nie było zwykłym zniszczeniem. Same podstawy ich budowli, ściany i dachy zapadły się i przywaliły zarówno przywódców, jak i ich następców.

28. Wówczas w Dniu Zmartwychwstania On ich poniży i powie: [a]„Gdzież są Moi partnerzy, z powodu których przeciwstawiliście się Moim Prorokom?" Ludzie obdarzeni wiedzą powiedzą: „W tym dniu poniżenie i nieszczęście z pewnością spadnie na niewiernych".

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ
الَّذِينَ كُنتُمْ تُشَاقُّونَ فِيهِمْ ۚ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا
الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٢٨﴾

29. [b]Ci, którym aniołowie przyniosą śmierć, podczas gdy oni własnym duszom będą czynić zło, [c]zaproponują podporządkowanie się, błagając: „Nie zwykliśmy byli czynić żadnego zła". Zostanie im powiedziane: „Nie, zaiste, Allach dobrze zna to, co zwykliście byli czynić,[1541]

الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ ۖ فَأَلْقَوُا
السَّلَمَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِن سُوءٍ ۚ بَلَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

30. [d]„Więc wejdźcie w bramy Piekła, aby tam zamieszkać. Złym zaiste jest mieszkanie ludzi butnych".

فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ فَلَبِئْسَ مَثْوَى
الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٣٠﴾

31. A kiedy powiada się do sprawiedliwych: „Co sądzicie o tym, co objawił wasz Pan?" oni odpowiadają: „To co najlepsze". [e]Dla tych, którzy czynią dobro, jest na tym świecie, a [f]dom Życia Przyszłego jest nawet lepszy. Wspaniałe jest, zaiste, mieszkanie sprawiedliwych –

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنزَلَ رَبُّكُمْ ۚ قَالُوا خَيْرًا ۗ
لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ ۚ وَلَدَارُ
الْآخِرَةِ خَيْرٌ ۚ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣١﴾

32. [g]Ogrody Wieczności, do których wejdą, a przepływają przez nie strumienie. Będą w nich mieli to, czego zapragną.[1542] W ten sposób Allach wynagradza sprawiedliwych.

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ ۚ كَذَٰلِكَ يَجْزِي اللَّهُ
الْمُتَّقِينَ ﴿٣٢﴾

[a]28,63, 75. [b]4,98; 8,51; 47,28. [c]16,88; [d]39,73; 40,77. [e]39,11. [f]6,33; 12,110. [g]9,72; 13,24; 35,34; 61,13; 98,9.

1541. Niewierni protestowaliby, że to, co czynili, pochodziło z dobrych intencji i czystych motywów oraz że czcili swoich bożków jedynie na zasadzie pomocy dla koncentrowania się na atrybutach Bożych. Werset ten zadaje kłam temu poczuciu zranionej niewinności niewiernych.

1542. Pragnienia ludzi sprawiedliwych będą identyfikować się z Wolą Bożą, przez co będą oni pragnąć jedynie tych rzeczy, które zgodnie z Wolą Bożą będą mogli otrzymać.

33. Tym, których śmierć wywołają aniołowie, podczas gdy oni sami będą czyści, [a]oni powiedzą: „Pokój z wami. Wejdźcie do Nieba w związku z tym, co zwykliście byli czynić".

الَّذِينَ تَتَوَفّٰهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلٰمٌ
عَلَيْكُمُ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٣﴾

34. [b]Na co czekają ci niewierni, z wyjątkiem tego, że powinni do nich przyjść aniołowie lub że powinien wypełnić się dekret twego Pana?[1543] Tak czynili ci, którzy byli przed nimi. [c]Allach ich nie skrzywdził, lecz to oni zwykli byli krzywdzić samych siebie.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّآ أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ
أَمْرُ رَبِّكَ كَذٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا ظَلَمَهُمُ
اللّٰهُ وَلٰكِنْ كَانُوٓا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٤﴾

35. Tak zatem złe konsekwencje ich czynów spadły na nich i [d]ogarnęło ich to, z czego szydzili.[1544]

فَأَصَابَهُمْ سَيِّاٰتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوا
بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٥﴾

36. [e]A bałwochwalcy powiadają: „Gdyby taka była wola Allacha, nie czcilibyśmy niczego poza Nim, ani my, ani nasi ojcowie, nie zabranialibyśmy także niczego bez Jego rozkazu". Tak czynili ci, którzy przed nimi przeciwstawiali się Prawdzie. [f]Czy Posłańcy odpowiedzialni są za cokolwiek innego poza samym przekazaniem Posłannictwa?

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ
دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَّحْنُ وَلَآ اٰبَآؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ
دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ كَذٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلٰغُ الْمُبِينُ ﴿٣٦﴾

37. [g]Wśród każdego ludu powołaliśmy Posłańca z nauką: „Czcijcie Boga i wyrzeknijcie się Złego". [h]Wtedy pośród nich byli tacy, którzy zasłużyli sobie na ruinę. [i]Wyruszcie zatem poprzez ziemię, by zobaczyć, jaki był koniec tych, którzy traktowali Proroków jak kłamców!

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ
وَاجْتَنِبُوا الطّٰغُوتَ فَمِنْهُمْ مَّنْ هَدَى اللّٰهُ
وَمِنْهُمْ مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلٰلَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ
فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٧﴾

[a]10,11; 13,25; 36,59; 39,74. [b]2,211; 6,159; 7,54. [c]9,70; 16,119; 29,41; 30,10. [d]6,11; 21,42; 39,49; 45,34. [e]6,149; 43,21. [f]5,93, 100; 24,55; 29,19; 36,18. [g]10,48; 13,8; 35,25. [h]7,31. [i]3,138; 6,12.

1543. „Przyjście aniołów" oznacza zniszczenie poszczególnych niewiernych, zaś „przyjście Boga lub Jego wyroku" oznacza ich klęskę narodową.

1544. Ukaranie złego uczynku nie jest rzeczą obcą, lecz jest naturalną konsekwencją samego uczynku i jest do niego proporcjonalne.

38. [a]Jeżeli pragniesz ich przewodnictwa, wiedz, że Allach z pewnością nie prowadzi tych, którzy innych sprowadzają z drogi.

إِن تَحْرِصْ عَلَىٰ هُدَاهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَن يُضِلُّ وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ ﴿٣٨﴾

39. I z imieniem Allacha składają swoje najgorętsze przysięgi, [b]że Allach nie podniesie tych, którzy zmarli. [c]Nie, On z całą pewnością podniesie ich z martwych. To jest prawdziwa obietnica, której wypełnienie obowiązuje Go, lecz większość ludzi nie wie.

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَن يَمُوتُ بَلَىٰ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

40. On z pewnością podniesie ich z martwych, by wyjaśnić im to, względem czego różnili się w poglądach, oraz by ci, którzy nie uwierzyli, uświadomili sobie, iż byli kłamcami.[1545]

لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يَخْتَلِفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ ﴿٤٠﴾

41. [d]Naszym słowem w kwestii jakiejś rzeczy, jeśli My jej pragniemy, jest to, że powiadamy do niej jedynie: „Bądź”,[1546] a ona się staje.

إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَن نَّقُولَ لَهُ كُن فَيَكُونُ ﴿٤١﴾

42. A [e]jeśli chodzi o tych, którzy opuszczają swoje domy dla sprawy[1547] Allacha po tym, jak zostaną skrzywdzeni, z pewnością damy im godziwe mieszkanie na tym świecie; a Zaiste nagroda Życia Przyszłego jest większa – gdybyż tylko wiedzieli –

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِن بَعْدِ مَا ظُلِمُوا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾

43. [f]Ci, którzy są wytrwali i ufają swemu Panu.

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٣﴾

[a]12,104; 28,57. [b]23,38; 45,25. [c]10,5; 21,105. [d]2,118; 3,48; 36,83; 40,69. [e]2,219; 4,101; 22,59. [f]29,60.

1545. Uświadomienie Prawdy w Dniu Zmartwychwstania będzie tak całkowite, że niewierni przyznają, iż byli głupcami nie wierząc w Zmartwychwstanie. Zaprawdę, będzie to uświadomienie pełne i całkowite.

1546. Słowo *kun* (być) nie oznacza, że Bóg daje przykazanie czemuś już istniejącemu. Słowo to wyraża po prostu życzenie i oznacza, że kiedy Bóg tak wyraża życzenie, znajduje ono natychmiast swoje spełnienie.

1547. Zwrot *fi-Allâh* może oznaczać: (a) Dla sprawy Allacha; (b) dla sprawy religii Bożej, czyli, dla sprawy swobodnego i nieograniczonego wyznawania religii; (c) „w Allachu”, co oznacza, że oni całkowicie zagubili się w Allachu.

44. [a]I jako Posłańców posyłaliśmy przed tobą jedynie tych, którym zsyłaliśmy objawienie, więc spytajcie tych, którzy posiadają Upomnienie, jeżeli nie wiecie –

وما ارسلنا من قبلك الا رجالا نوحي اليهم فسئلوا
اهل الذكر ان كنتم لا تعلمون

45. [b]Wyraźnymi Znakami i Pismami. [c]Zesłaliśmy ci Upomnienie, abyś wyjaśnił ludzkości to, co zostało jej zesłane, oraz aby ludzie zastanowili się.

بالبينت والزبر وانزلنا اليك الذكر لتبين
للناس ما نزل اليهم ولعلهم يتفكرون

46. [d]Czy zatem ci, którzy obmyślają złe plany, czują się bezpieczni przed tym, że Allach ich nie poniży w ich własnym kraju lub że nie spadnie na nich kara, a nie będą wiedzieli skąd?

افامن الذين مكروا السيات ان يخسف الله بهم
الارض او ياتيهم العذاب من حيث لا يشعرون

47. Lub że On pochwyci ich w ich podróżach[1548], tak że nie będą w stanie zaszkodzić Jego planom?

او ياخذهم في تقلبهم فما هم بمعجزين

48. Lub że On ich nie zniszczy w procesie stopniowego wyczerpania?[1549] Pan wasz jest rzeczywiście Współczujący, Litościwy.

او ياخذهم على تخوف فان ربكم لرءوف رحيم

49. Czyż nie zaobserwowali, kłaniając się w uniżeniu przed Allachem, że cienie wszystkiego, co Allach stworzył, przesuwają się z prawej i z lewej,[1550] a są poniżani?

اولم يروا الى ما خلق الله من شيء يتفيؤا ظلله
عن اليمين والشمائل سجدا لله وهم دخرون

[a]12,110; 21,8. [b]35,26. [c]3,59; 15,7, 10; 20,100. [d]6,66; 17,69; 34,10; 67,17-18.

1548. Częste podróże niewiernych i ich swobodne i nieograniczane poruszanie się po kraju nie powinno spowodować, żeby wierni zaczęli uważać, iż ich siła jest niepokonalna, zaś ich chwała nigdy nie odejdzie. Wkrótce ruchy te dadzą wynik w postaci zniszczenia ich potęgi politycznej.

1549. *Takhawwuf* oznacza „Brać po troszku" (Lane). W ten sposób werset ten oznacza, że potęga niewiernych będzie podlegać stopniowemu słabnięciu lub że przed ich ostatecznym pokonaniem, opanuje ich przerażający strach przed wzrastającą siłą Islamu i jego ostatecznym zwycięstwem.

50. A [a]cokolwiek jest w niebiosach i jakiekolwiek stworzenie jest na ziemi, wszystko uniżenie podporządkowuje się Allachowi, a aniołowie także, i nic nie jest wyniosłe.

وَلِلّٰهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ مِنْ دَآبَّةٍ وَّالْمَلٰٓئِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ ﴿٥٠﴾

51. Oni ponad nimi okazują bojaźń przed swym Panem i [b]czynią to, co im się nakazuje.

يَخَافُوْنَ رَبَّهُمْ مِّنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُوْنَ مَا يُؤْمَرُوْنَ ﴿٥١﴾

52. Allach rzekł: „Nie czcijcie dwóch bogów. [c]Jest tylko Jeden[1551] Bóg. Bójcie się zatem wyłącznie Mnie".

وَقَالَ اللّٰهُ لَا تَتَّخِذُوْٓا اِلٰهَيْنِ اثْنَيْنِ ۚ اِنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۚ فَاِيَّايَ فَارْهَبُوْنِ ﴿٥٢﴾

53. Do Niego należy wszystko w niebiosach i na ziemi oraz [d]Jemu należy się wieczne posłuszeństwo. Czyż zatem weźmiecie sobie za Obrońcę kogoś innego niż Allacha?

وَلَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَهُ الدِّيْنُ وَاصِبًا ۗ اَفَغَيْرَ اللّٰهِ تَتَّقُوْنَ ﴿٥٣﴾

54. [e]Wszelkie błogosławieństwo, jakie posiadacie, pochodzi od Allacha. A kiedy spada na was jakieś nieszczęście, właśnie do Niego wołacie o pomoc.

وَمَا بِكُمْ مِّنْ نِّعْمَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ ثُمَّ اِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَاِلَيْهِ تَجْئَرُوْنَ ﴿٥٤﴾

55. [f]Wtedy, kiedy On odsunie od was to nieszczęście – zważ! – pewna grupa pośród was zaczyna przypisywać ich Panu równych,

ثُمَّ اِذَا كَشَفَ الضُّرَّ عَنْكُمْ اِذَا فَرِيْقٌ مِّنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُوْنَ ﴿٥٥﴾

[a]13,16; 22,19. [b]66,7. [c]16,23. [d]39,4. [e]4,80; 10,13; 23,65; 30,34; 39,9. [f]10,13, 24; 29,66; 30,34; 39,9.

1550. Naturalnym fenomenem jest to, że cień każdej rzeczy, osiągnąwszy pewne stadium, skraca się, co oznacza, że moc, wpływ i chwała tej rzeczy wkrótce odejdzie i że wkrótce odejdzie i że wkrótce zostanie zredukowana do cienia poprzedniego „ja". W ten sposób niewiernych ostrzega się, że kara Boża da wynik w postaci całkowitego usunięcia ich cieni, podczas gdy cień Świętego Proroka nadal będzie się rozszerzał i rozciągał, ponieważ rzeczy mają długi cień, kiedy słońce świeci im w plecy, zaś słońce łaski Bożej świeci właśnie w plecy Świętego Proroka.

1551. Studia nad działaniem wszechświata ujawniają cudowną jednolitość funkcjonującego w nim systemu. Gdyby było więcej bogów niż jeden, jednolitość ta zniknęłaby. Ponadto, gdyby było dwóch bogów, jeden musiałby być poddany drugiemu, by wykonywać jego polecenia. W takim przypadku istnienie jednego z nich byłoby zbyteczne. Gdyby jednak obaj mieli taki sam status, każdy z nich miałby swoją oddzielną sferę wpływów i kontroli. W takich okolicznościach z pewnością powstałyby między nimi różnice. Oba te założenia są jednak absurdalne. Stąd musi istnieć tylko Jeden Bóg, Jedyny Stwórca całego wszechświata.

56. [a]żeby odrzucić to, czym ich obdarzyliśmy. Zatem dobrze, miewajcie się dobrze przez jakiś czas, lecz wkrótce dowiecie się.

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ ۚ فَتَمَتَّعُوا ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

57. [b]I dla swych fałszywych bogów, o których nic nie wiedzą, oddzielają część tego, czym ich obdarowaliśmy. Na Allacha, z pewnością będziecie musieli wytłumaczyć się z wszystkiego tego, co nazmyślaliście.

وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِّمَّا رَزَقْنَاهُمْ ۗ
تَاللَّهِ لَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنتُمْ تَفْتَرُونَ ﴿٥٦﴾

58. I [c]przypisują Allachowi córki – On jest Święty – podczas gdy sami mają to, czego pragną.[1552]

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَهُ ۙ وَلَهُم مَّا يَشْتَهُونَ ﴿٥٧﴾

59. A [d]kiedy jeden z nich otrzymuje nowinę o narodzinach dziewczynki, jego twarz ciemnieje[1552A] od powstrzymywanego wewnętrznego żalu.

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا
وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٥٨﴾

60. Taki ukrywa się przed ludźmi z powodu złych wieści, jakie otrzymał. Czy zachowa ją pomimo niełaski, czy powinien raczej zakopać ją w pyle?[1553] Zaprawdę, złem jest to, co oni sądzą.

يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِن سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ ۚ أَيُمْسِكُهُ
عَلَىٰ هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ ۗ أَلَا سَاءَ مَا
يَحْكُمُونَ ﴿٥٩﴾

61. Stan tych, którzy nie wierzą w Życie Przyszłe, jest zły, [e]albowiem wszystkie najwyższe atrybuty należą do Allacha, a jest On Potężny, Mądry.

لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ ۖ وَلِلَّهِ
الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٠﴾ ع

[a]29,67; 30,35. [b]6,137. [c]6,101; 37,153, 154; 43,17; 52,40; 53,22. [d]43,18. [e]30,28.

1552. Werset ten nie oznacza, że występek niewiernych polega na przypisywaniu Bogu córek, a nie synów, chociaż Koran równie zdecydowanie odrzuca przypisywanie Bogu syna (19,91, 92). Werset ten wskazuje jedynie na głupotę niewiernych w tym, że przypisują córki Bogu, podczas gdy sami odczuwają poniżenie, kiedy córki przypisuje się im samym.

1552A. *Iswadda Wajhu-hū* oznacza: jego twarz stała się czarna, to znaczy, jego twarz zaczęła wyrażać żal lub wskazuje na przygnębienie; stał się rozżalony, smutny lub zmieszany; popadł w niełaskę (Lane).

1553. Mówi się tutaj o barbarzyńskim zwyczaju palenia żywych dzieci, co było modne wśród niektórych plemion arabskich. Plemiona te pogardzały kobietami i przyznawały im niezwykle niską pozycję w społeczeństwie. Koran zdecydowanie uznaje rolę kobiety i uznaje jej wszystkie prawa – pod tym względem jest wyjątkowy wśród wszystkich Pism tego świata.

62. A [a]gdyby Allach miał ukarać ludzi za ich grzechy, nie pozostawiłby na ziemi ani jednej żywej istoty,[1554] On jednak udziela im zwłoki aż po wyznaczony czas. A [b]kiedy nadejdzie ich czas, nie będą mogli pozostać w tyle ani na moment, ani nie będą w stanie go wyprzedzić.

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكَ عَلَيْهَا
مِنْ دَابَّةٍ وَلَٰكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى فَإِذَا
جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٦٢﴾

63. I przypisują Allachowi to, czego sami nie lubią, a ich języki wypowiadają kłamstwo, iż posiądą najlepsze ze wszystkiego. Niewątpliwie do nich należeć będzie Ogień i w nim zostaną porzuceni.

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ
أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَىٰ لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُمْ
مُفْرَطُونَ ﴿٦٣﴾

64. Na Allacha, [c]zaprawdę wysyłaliśmy Posłańców do wszystkich ludów przed tobą, [d]lecz Szatan uczynił, iż dzieła ich wydawały się im piękne. On zatem jest tego dnia ich orędownikiem, a otrzymają żałosną karę.

تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ
الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ﴿٦٤﴾

65. I zesłaliśmy ci Księgę tylko dlatego, abyś mógł wyjaśnić im to, względem czego stworzyli różnice, oraz [e]jako przewodnictwo i łaskę dla ludu, który wierzy.

وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا
فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٦٥﴾

66. [f]Allach zesłał wodę z nieba i dzięki niej ponaglił ziemię po jej śmierci. Zaiste, w tym zawiera się Znak dla ludu, który chce słuchać prawdy.

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٦﴾ ع ١٤

[a]10,12; 18,59; 35,46. [b]7,35; 10,50. [c]6,43; 22,53. [d]6,44; 8,49. [e]6,158; 12,112; 16,90. [f]2,165; 13,18.

1554. Powodem odłożenia kary jest fakt, że gdyby Bóg jednocześnie ukarał wszystkie grzechy, świat skończyłby się i zniknęłoby na nim wszelkie życie. Człowiek wyginąłby w wyniku jego grzechów, nie byłoby więc celu w przetrwaniu zwierząt i ptaków, itp. po jego zniszczeniu. Ponieważ były stworzone do wykorzystywania przez człowieka, zginęłyby razem z nim.

67. I [a]zaiste również i bydło stanowi dla was lekcję.[1555] Dajemy wam pić z tego, co zawierają jego brzuchy – spomiędzy stolca i krwi – mleko czyste i miłe dla tych, którzy je piją.

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۖ نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهِ
مِن بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَّبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِّلشَّارِبِينَ ٦٧

68. [b]Jak i spośród owoców palmy daktylowej i winogrona, z których otrzymujecie upajający napój oraz zdrowe pożywienie.[1555A] Zaprawdę, w tym jest Znak dla ludu, który wykorzystuje rozum.

وَمِن ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ
سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ٦٨

69. I Pan twój objawił[1556] pszczole: „Czyń sobie domy na wzgórzach i w drzewach, i w szpalerach, które sobie budują,

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا
وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ٦٩

70. „A potem spożywaj ze wszystkich rodzajów owoców i poruszaj się drogami, których nauczył cię twój Pan i które uczynione zostały dla ciebie łatwymi". Z ich brzuchów pochodzi napój o różnych kolorach. W nim uzdrowienie dla ludzkości. Zaiste, w tym jest Znak dla ludu, który się zastanawia.[1557]

ثُمَّ كُلِي مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا ۚ
يَخْرُجُ مِن بُطُونِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ
لِّلنَّاسِ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ٧٠

[a]23,22. [b]13,5; 16,12; 23,20; 36,35.

1555. *'Ibrah* oznacza „wskazówkę lub dowód, dzięki któremu człowiek przechodzi od ignorancji do wiedzy" (Lane). Przez to nawiązuje się do pewnego subtelnego procesu zamiany trawy lub liści drzew, które niektóre zwierzęta przetwarzają na mleko. Powyższe prowadzi do wniosku, że naturalne skłonności i inklinacje człowieka nie są w stanie prowadzić go właściwą drogą, jeśli nie są kontrolowane i regulowane przez jakiś niebiański czynnik, którym jest objawienie Boże.

1555A. Kiedy rzeczy stworzone przez Boga pozostają w swojej naturalnej i nienaruszonej formie, stanowią czyste, zdrowe i ożywcze pożywienie. Lecz kiedy człowiek wkracza w naturalny sposób ich wykorzystywania, niszczy je. Podobnie dopóki Nauki Boże pozostają nienaruszone, są one źródłem wielkich korzyści duchowych, lecz kiedy człowiek w nie ingeruje, tracą one swą użyteczność.

1556. Objawienie oznacza tutaj instynkty naturalne, w które Bóg wyposażył wszystkie stworzenia. Werset ten zawiera piękną wskazówkę, która mówi, że cały wszechświat zależny jest w swoim dobrym funkcjonowaniu od objawienia (lub inspiracji), bez względu na to, czy jest ona widoczna, czy ukryta. Innymi słowy, wszystkie rzeczy i stworzenia służą celowi ich istnienia jedynie poprzez funkcjonowanie zgodne z ich naturalnym instynktem oraz wrodzonymi zdolnościami. Jako najlepszy przykład wybrana została pszczoła, ponieważ jej piękna organizacja i praca wywiera wielkie wrażenie nawet na przypadkowym obserwatorze, a elementy te widać nawet gołym okiem.

71. I was stwarza Allach, a potem powoduje, że umieracie. A [a]są tacy pośród was, którzy doprowadzani są do najgorszego stanu życia z takim rezultatem, że nie wiedzą niczego, wcześniej posiadawszy wiedzę. Zaiste, Allach jest Wszechwiedzący, Potężny.

وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفّٰىكُمْ ۚ وَمِنْكُمْ مَّنْ يُّرَدُّ اِلٰٓى
اَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْـًٔا ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ
قَدِيْرٌ ۝

72. [b]Allach niektórych z was obficiej obdarzył niż innych darami doczesnymi. Jednak ci bardziej obdarowani nie oddadzą żadnej części swoich darów doczesnych[1558] tym, których posiada ich prawa ręka,[1559] aby mieli w tym równy udział. Wiedząc to, czyż nadal zaprzeczają łasce Allacha?

وَاللّٰهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍ فِى الرِّزْقِ ۚ فَمَا
الَّذِيْنَ فُضِّلُوْا بِرَآدِّيْ رِزْقِهِمْ عَلٰى مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ
فَهُمْ فِيْهِ سَوَآءٌ ۭ اَفَبِنِعْمَةِ اللّٰهِ يَجْحَدُوْنَ ۝

[a]22,6. [b]24,23; 30,29.

1557. Temat pszczoły jest dalej omawiany w tym wersecie. Bóg inspiruje pszczołę do zbierania pożywienia z różnych owoców i kwiatów, a później, dzięki mechanizmom funkcjonującym w jej ciele, do zamiany tego zebranego pożywienia w miód. Miód miewa różne kolory i zapach, ale te wszystkie odmiany są dla człowieka niezwykle cenne. Sugeruje to, że objawienie spływało na Proroków w różnych czasach oraz że nauki jednego Proroka różniły się w niektórych szczegółach od nauk innego. Niemniej wszystkie były środkiem moralnej i duchowej regeneracji dla ludzi, którym je głoszono.

1558. W każdej epoce niektórzy ludzie lub narody, dzięki ich najwyższemu intelektowi i ciężkiej pracy, przejmowały władzę nad innymi ludźmi i narodami. Nie jest to niesprawiedliwe, dopóki nie odmawia się właściwych okazji ludziom mniej szczęśliwym, aby i oni mogli dzięki swemu intelektowi i talentom osiągać w życiu to, co dobre. Lecz jednak ci, którzy mieli, zawsze przeciwstawiali się wszelkim próbom ze strony tych, którzy nie mieli – próbom zmierzającym do polepszenia ich warunków i dzielenia się władzą oraz przywilejami. W celu uchronienia świata przed tyranią tych, co posiadają władzę i przywileje oraz w celu otwarcia bram postępu do rzeczywistych zasług i talentu, a przez to do rehabilitowania sprawiedliwości i równości wśród ludzi, Bóg powołuje reformatorów. Ich nadejście głosi nową epokę, w której wszyscy odzyskują swoje prawa. Krótko mówiąc, werset ten formułuje prawo islamskie dotyczące własności prywatnej. Podczas gdy Islam z jednej strony uznaje prawo do własności prywatnej, podkreślając słowo „ich" w zwrocie „z ich dóbr doczesnych", formułuje on także, poprzez użycie słów „odrodzi", zasadę własności wspólnej wszystkich rzeczy przez wszystkich ludzi, ponieważ jedynie taka rzecz jest „odradzana" innemu człowiekowi, która do niego należy. Właściwie Koran akceptuje zasadę podwójnego posiadania wszystkiego – uznaje prawo posiadania własności w osobie, która zarabia na nią własnym potem oraz prawo w tej własności wszystkich istot ludzkich jako istot ludzkich. W rzeczywistości Islam nie wierzy ani w prawo do własności prywatnej, ani w całkowite i nieograniczone posiadanie bogactwa i środków jego wytwarzania przez Państwo. Przyjmuje on sposób leżący pośrodku.

1559. Zwrot ten wyraźnie włącza w zakres swojego znaczenia wszystkie osoby znajdujące się pod czyjąś kontrolą, jak sługi, poddanych, pracowników, chłopów, itp.

73. [a]Allach uczynił wam partnerki z was samych, a z waszych partnerek uczynił wam synów i wnuki oraz dał wam rzeczy dobre. [b]Czyż zatem uwierzą oni w to, co ginie i odrzucą łaski Allacha?[1560]

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا وَّجَعَلَ لَكُمْ
مِّنْ اَزْوَاجِكُمْ بَنِيْنَ وَحَفَدَةً وَّرَزَقَكُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ ۗ
اَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُوْنَ وَبِنِعْمَتِ اللّٰهِ هُمْ يَكْفُرُوْنَ ﴿٧٣﴾

74. [c]Oni poza Allachem czczą tych, którzy nie mają żadnej władzy, by obdarzać ich jakimikolwiek darami z nieba lub z ziemi, ani nigdy takiej władzy nie będą posiadać.

وَيَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا
مِّنَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ شَيْـًٔا وَّلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ ﴿٧٤﴾

75. Zatem nie wymyślajcie podobnych Allachowi. Zaiste, Allach wie, podczas gdy wy nie wiecie.[1561]

فَلَا تَضْرِبُوْا لِلّٰهِ الْاَمْثَالَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا
تَعْلَمُوْنَ ﴿٧٥﴾

76. Allach przedstawia wam przypowieść o niewolniku, którego posiadają,[1562] a który nie ma władzy nad niczym, oraz o człowieku wolnym, którego od Nas samych stosownie zaopatrzyliśmy, a on [d]wydaje z tego potajemnie i otwarcie.[1563] Czyż oni są równi? Chwała Allachowi. Lecz większość z nich nie wie.

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا عَبْدًا مَّمْلُوْكًا لَّا يَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ
وَّمَنْ رَّزَقْنٰهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا
وَّجَهْرًا ۗ هَلْ يَسْتَوٗنَ ۗ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ۗ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا
يَعْلَمُوْنَ ﴿٧٦﴾

[a]4,2; 7,190; 30,22; 39,7. [b]29,68. [c]10,19; 22,72; 29,18. [d]2,275; 13,23.

1560. Werset ten odnosi się do instynktu prywatnego posiadania jako do argumentu przemawiającego za Jednością Boga.

1561. Wysoce aroganckim ze strony człowieka jest ustanawianie praw dotyczących Boga, podczas gdy człowiek zupełnie nie jest świadom Jego wielkiej i nieograniczonej potęgi.

1562. Niewierni są jak człowiek, który stracił całkowicie swobodę woli i działania oraz stał się niewolnikiem swoich własnych niskich pragnień i fanaberii.

1563. Można sądzić, że nawiązuje się tutaj do Świętego Proroka – sługi Bożego par excellence. (1) Służył on ludzkości potajemnie (modląc się za ludzkość w nocy) oraz otwarcie (dokonując namacalnych aktów). (2) Służył on ludzkości w każdej godzinie dnia i nocy.

77. Allach przedstawia jeszcze jedną przypowieść o dwu ludziach. Jeden z nich jest niemy i nie ma władzy nad niczym. I jest on ciężarem dla swego pana. Po co by go nie posłał, ten nie przynosi niczego dobrego. Czyś może on być równy temu, który cieszy się sprawiedliwością i który idzie prostą drogą?[1564]

وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا رَّجُلَيْنِ اَحَدُهُمَآ اَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ
عَلٰى شَيْءٍ وَّهُوَ كَلٌّ عَلٰى مَوْلٰىهُ اَيْنَمَا يُوَجِّهْهُّ لَا يَاْتِ
بِخَيْرٍ هَلْ يَسْتَوِيْ هُوَ وَمَنْ يَّاْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ
عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٧٧﴾ ع ١٦

78. [a]Do Allacha należy wiedza o niewidzialnym[1565] w niebie i na ziemi; i [b]sprawa nadejścia obiecanej Godziny jest już bliska, nie, jest znacznie bliższa. Zaiste, Allach ma pełną władzę nad wszystkimi rzeczami.

وَلِلّٰهِ غَيْبُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَآ اَمْرُ السَّاعَةِ
اِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ اَوْ هُوَ اَقْرَبُ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيْرٌ ﴿٧٨﴾

79. [c]Allach wyprowadził was z łon waszych matek, kiedy niczego nie wiedzieliście, i [d]dał wam uszy i oczy, i serca,[1566] abyście byli wdzięczni.

وَاللّٰهُ اَخْرَجَكُمْ مِّنْ بُطُوْنِ اُمَّهٰتِكُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ شَيْـًٔا
وَّجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٕدَةَ لَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُوْنَ ﴿٧٩﴾

80. [e]Czyż nie obserwują ptaków trzymanych w podporządkowaniu się pod sklepieniem niebieskim? Nikt ich nie powstrzymuje[1567] poza Allachem. Zaprawdę, w tym są Znaki dla ludu, który wierzy.

اَلَمْ يَرَوْا اِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرٰتٍ فِيْ جَوِّ السَّمَآءِ مَا
يُمْسِكُهُنَّ اِلَّا اللّٰهُ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿٨٠﴾

[a]11,124; 18,27; 35,39. [b]7,188; 54,51. [c]39,7. [d]23,79; 67,24. [e]67,20.

1564. Ten i poprzedni werset odnoszą się do dwóch kategorii niewiernych. Werset poprzedni mówi o tych niewiernych, którzy są niewolnikami zabobonnych przekonań i bałwochwalczych praktyk oraz zwyczajów. I chociaż posiadają oni pewne środki i zdolności do wykonywania użytecznych dzieł, nie są w stanie tak postępować, ponieważ pozbawieni są swobody działania. W wersecie obecnie komentowanym mówi się o takich niewiernych, którzy są nie tylko niewolnikami zabobonnych praktyk, ale i brak im jest całkowicie środków i zdolności do wykonania jakiegokolwiek dobrego dzieła.

1565. „Niewidzialne", to znaczy ostateczna porażka i zniszczenie niewiary oraz zwycięstwo Islamu.

1566. Zmysły słuchu, wzroku i rozumienia wymienione są w takim porządku, w jakim pomagają nabywać wiedzę. Przede wszystkim nowo narodzone dziecko wykorzystuje słuch. Zmysł wzroku rozwija się później, zaś rozumienia najpóźniej.

1567. Werset ten zawiera tylko odniesienie do kary, która miała wkrótce spaść na niewiernych mieszkańców Mekki. Zatrzymanie ptaków oznacza wstrzymanie kary dla nich wyznaczonej. W poezji arabskiej wiele jest wersetów, w których mówi się, że ptaki podążają za zwycięską armią, by żywić się pozostawionymi zwłokami zabitych żołnierzy wroga. Natomiast krążenie ptaków,

81. Allach uczynił wam w waszych domach miejsce odpoczynku, jak i uczynił wam ze skór bydła mieszkania, które uważacie za lekkie podczas podróży, a użyteczne podczas postoju. Natomiast z ich wełny i futer, i włosia dał wam rzeczy potrzebne w domu oraz artykuły wykorzystywane przez pewien czas.

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ بُيُوْتِكُمْ سَكَنًا وَّجَعَلَ لَكُمْ مِّنْ
جُلُوْدِ الْاَنْعَامِ بُيُوْتًا تَسْتَخِفُّوْنَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ
اِقَامَتِكُمْ وَمِنْ اَصْوَافِهَا وَاَوْبَارِهَا وَاَشْعَارِهَاۤ
اَثَاثًا وَّمَتَاعًا اِلٰى حِيْنٍ ﴿٨١﴾

82. A spośród rzeczy, które stworzył, dał wam Allach wiele rzeczy dostarczających cień. W górach uczynił wam schronienia, jak i szaty, które chronią was przed upałem, oraz kolczugi, które chronią was podczas wojny. W ten sposób dopełnia On swoje łaski dla was, abyście w pełni Jemu się poddali.

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِّمَّا خَلَقَ ظِلٰلًا وَّجَعَلَ لَكُمْ مِّنَ
الْجِبَالِ اَكْنَانًا وَّجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيْلَ تَقِيْكُمُ الْحَرَّ
وَسَرَابِيْلَ تَقِيْكُمْ بَاْسَكُمْ كَذٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهٗ عَلَيْكُمْ
لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُوْنَ ﴿٨٢﴾

83. [a]Gdyby jednak odwrócili się, ty odpowiedzialny jesteś jedynie za przekazanie Posłannictwa.

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ﴿٨٣﴾

84. Oni rozpoznają łaski Allacha, a mimo to odrzucają je. I większość z nich to potwierdzeni niewierni.

يَعْرِفُوْنَ نِعْمَتَ اللّٰهِ ثُمَّ يُنْكِرُوْنَهَا وَاَكْثَرُهُمُ
ع ١٤ الْكٰفِرُوْنَ ﴿٨٤﴾

85. [b]I przypomnij sobie dzień, kiedy spośród każdego ludu powołamy świadka,[1568] a wówczas ci, którzy nie wierzą, nie będą mogli zadośćuczynić, [c]ani nie będzie przyjęte ich błaganie.

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيْدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ
لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُوْنَ ﴿٨٥﴾

[a]3,21; 5,93. [b]4,42; 16,90. [c]30,58; 41,25.

według idiomu arabskiego, jest symbolem porażki i zniszczenia ludu (patrz 67,20). Obecny werset głosi, że Bóg powstrzymał muzułmanów od wypowiedzenia wojny przeciwko niewiernym. Kiedy jednak otrzymali już pozwolenie na prowadzenie walki, niewierni na pewno zostaną pokonani i zniszczeni, a ich martwe ciała zostaną zżarte przez ptaki, które unoszą się na niebie.

1568. Werset ten powiada, że Posłańcy zostali wysłani do wszystkich ludów i narodów świata. Twierdzenie to zawarte jest jedynie w Koranie. Prawda tego posłannictwa, objawionego przez Koran czternaście stuleci temu, obecnie zaczyna świtać w umysłach ludzi.

86. [a]A kiedy ci, którzy czynili zło, ujrzą karę, nie będzie ona pomniejszona, ani nie otrzymają zwłoki.

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ
وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٨٦﴾

87. A [b]kiedy ci, którzy przypisywali Allachowi partnerów, ujrzą tych bożków, powiedzą: „Panie nasz, oto nasi bogowie, do których zwracaliśmy się zamiast do Ciebie". Wtedy ci odpłacą się im słowami: „Zaiste, byliście kłamcami".[1569]

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا
هَٰؤُلَاءِ شُرَكَاؤُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُو مِنْ دُونِكَ
فَأَلْقَوْا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٨٧﴾

88. I [c]zaoferują podporządkowanie się Allachowi w tym dniu, a wszystko, co zwykli byli wymyślać, zawiedzie ich.

وَأَلْقَوْا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَمَ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا
يَفْتَرُونَ ﴿٨٨﴾

89. [d]A jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą i sprowadzają innych ludzi z drogi Allacha. My dodamy karę do ich kary, albowiem siali niezgodę.

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ زِدْنَاهُمْ
عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ﴿٨٩﴾

90. [e]I przypomnij sobie dzień, w którym spośród każdego ludu powołamy świadka przeciwko niemu samemu, a ciebie sprowadzimy jako świadka przeciwko nim wszystkim. [f]Zesłaliśmy ci Księgę, by wszystko wyjaśnić, jak i przewodnictwo, i litość, i dobrą nowinę tym, którzy poddają się Allachowi.

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ
وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ
تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٩٠﴾

91. Zaprawdę, Allach nakazuje sprawiedliwość i czynienie dobra innym; i dawać podobnie jak rodzina; i zakazuje nieprzyzwoitości, jawnego zła i grzechu.[1570] On was napomina, abyście się zastanawiali.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي
الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ
يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩١﴾

[a]2,166. [b]30,14. [c]16,29. [d]7,46; 11,20; 14,4. [e]4,42; 16,85. [f]10,38; 12,112.

1569. Ta kłótnia pomiędzy fałszywymi bogami i ich wyznawcami wskazuje, że przyjaźnie oparte na grzechu i odrzucaniu prawdy nigdy nie przetrwają.

1570. Patrz strona następna.

92. [a]Dopełniajcie przymierza Allacha, kiedy takie zawarliście, i nie zrywajcie danej przysięgi[1571] po jej złożeniu, skoro Allacha uczyniliście swą poręką. Zaiste, Allach wie, co czynicie.

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ
بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا ۚ
إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٩٢﴾

93. I nie bądźcie podobni do tej, która tnie swą przędzę na kawałki, uplótłszy ją, [b]czyniąc solenne przysięgi środkiem oszustwa[1572] między wami, a to z obawy, żeby jeden lud nie stał się silniejszy od drugiego.[1573] Zaiste, Allach wypróbowuje was w ten sposób, w Dniu Zmartwychwstania zaś wyjaśni wam On to, względem czego byliście poróżnieni.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ
أَنْكَاثًا تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ
أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ ۚ إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ ۚ وَلَيُبَيِّنَنَّ
لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٩٣﴾

[a]6,153; 13,21; 17,35. [b]16,95.

1570. Werset ten zawiera trzy przykazania oraz trzy zakazy, które pokrótce zajmują się wszystkimi stadiami moralnego i duchowego rozwoju człowieka oraz ich pozytywnymi i negatywnymi stronami. Zachęca on do sprawiedliwości, czynienia dobra wobec bliźnich i uprzejmości jak w rodzinie. Zakazuje się nieprzyzwoitości, manifestowania zła i odstępstwa. Sprawiedliwość oznacza, że człowiek powinien traktować innych tak jak oni traktują jego. Powinien oddawać innym dobro lub zło w zakresie i wymiarze takim, w jakim otrzymuje je od innych. Większym, czy raczej wyższym stadium niż *'Adl* (sprawiedliwość) jest stadium *Ihsān* (dobroć), w którym człowiek powinien czynić innym dobro bez względu na to, jak jest traktowany przez innych, a nawet jeśli jest przez nich maltretowany. Postępowanie takiego człowieka nie powinno kierować się wzajemnością. Ostatnim i najwyższym stadium rozwoju duchowego, a mianowicie *'Ita'i Dhil Qurbā* (dawanie jak rodzinie), wierny ma czynić innym dobro nie w formie odpłaty za jakieś otrzymane dobro, ani z zamiarem czynienia więcej dobra niż otrzymuje, lecz ma on czynić dobro, będąc pobudzanym do tego przez naturalny impuls, tak jak czyni się dobro wobec członków rodziny. Postawa człowieka w tym stadium przypomina postawę matki, której miłość do dzieci wypływa z impulsu naturalnego. Kiedy wierny osiąga to stadium, jego rozwój duchowy dobiega końca. Te trzy stadia moralne człowieka stanowią pozytywną stronę moralnego rozwoju człowieka. Strona negatywna przedstawiona jest w trzech słowach, a mianowicie *Fahshā'* (nieprzyzwoitość), *Munkar* (manifestowanie zła) oraz *Baghy* (odstępstwo). *Fahshā* oznacza występek, o którym wiedza ogranicza się do sprawcy, zaś *Munkar* oznacza to zło, które widzą i potępiają także inni ludzie, choć sami nie muszą z tego powodu w jakikolwiek ucierpieć. *Baghy* obejmuje swoim znaczeniem wszystkie te występki i zło, które nie tylko są widoczne, odczuwane i odrzucane przez innych ludzi, ale które czynią im pozytywne szkody. Te trzy proste słowa obejmują swoim znaczeniem wszystkie możliwe występki.

1571. Obowiązki wiernych wobec Boga zawierają się w słowach „przymierze Allacha", zaś obowiązki wobec innych ludzi w słowach „przysięgi".

1572. Ten i poprzedni werset najmocniej akcentują niepogwałcalność przysięg, których należy dotrzymywać wszelkimi wysiłkami i kosztami.

1573. Ten zwrot arabski można interpretować trojako:
(1) Ponieważ jeden lud jest silniejszy i bogatszy (niemuzułmanie) niż drugi (muzułmanie), to znaczy muzułmanie nie powinni pozbawiać innych, silniejszych ludów postawy zachowywania bezpieczeństwa poprzez zawieranie z nimi traktatów pokojowych, ograniczając w ten sposób ich czas aż do powstania sprzyjających okoliczności oraz do czasu, kiedy będą na tyle silni, by nie zważać na przymierze.
(2) Z powodu strachu jeden lud (niemuzułmanie) nie powinien stawać się silniejszy i bogatszy od innego ludu (muzułmanów).

94. [a]Gdybyż Allach zechciał przymusić do swej Woli, z pewnością uczyniłby was jednym ludem, On jednak pozwala zboczyć z drogi każdemu, kto tego pragnie, a wy z pewnością będziecie wypytywani w kwestii tego, co czyniliście.

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِن يُضِلُّ
مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ ۚ وَلَتُسْأَلُنَّ عَمَّا
كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

95. I nie czyńcie waszych przysięg środkiem oszustwa pomiędzy wami, inaczej bowiem wasza stopa pośliźgnie się po tym, jak znalazła już silne oparcie[1574], i skosztujecie zła, albowiem tak postępując, odwracaliście innych ludzi od drogi Allacha – i otrzymacie srogą karę.

وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ
بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا السُّوءَ بِمَا صَدَدتُّمْ عَن
سَبِيلِ اللَّهِ ۖ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٩٥﴾

96. [b]I nie sprzedawajcie przymierza Allacha za marną cenę.[1575] Zaiste, to, co jest u Allacha, jest dla was lepsze; obyście tylko wiedzieli.

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ۚ إِنَّمَا عِندَ اللَّهِ
هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

97. To, co posiadacie, przeminie, to zaś, co jest u Allacha, jest wieczne. [c]My z całą pewnością damy tym, którzy są wytrwali, ich nagrodę stosownie do ich najlepszych uczynków

مَا عِندَكُمْ يَنفَدُ ۖ وَمَا عِندَ اللَّهِ بَاقٍ ۗ وَلَنَجْزِيَنَّ
الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

[a]5,49; 11,119. [b]3,78. [c]11,12; 39,11.

(3) Aby jeden lud (muzułmanie) stał się silniejszy niż inny lud (niemuzułmanie), to znaczy, muzułmanie nie powinni zawierać traktatów z niemuzułmanami w celu wykorzystywania ich, a przez to powiększania własnej siły oraz nie powinni zrywać przymierzy, kiedy sami osiągną potęgę większą od niemuzułmańskiej.

1574. Takie postępowanie pomniejszy waszą siłę.

1575. Kiedy ludzie otrzymają władzę, najczęściej padają ofiarą najróżniejszych pokus. Ich wrogowie mają wśród nich swoich szpiegów i informatorów oraz oferują wielkie łapówki, by dowiedzieć się o tajemnicach państwowych. Muzułmanów ostrzega się przed poddawaniem się takim pokusom w słowach: *I nie wymieniajcie przymierza Allacha za lichą cenę.*

98. [a]Jeśli kto postępuje sprawiedliwie, czy to będzie mężczyzna czy niewiasta,[1576] i jest wierzący, temu z pewnością damy czyste życie. Takich ludzi niechybnie obdarzymy ich nagrodą zgodnie z najlepszymi spośród ich uczynków.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً ۚ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ اَجْرَهُمْ بِاَحْسَنِ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٩٨﴾

99. A kiedy recytujesz Koran, szukaj schronienia u Allacha przed Szatanem, tym odrzuconym.

فَاِذَا قَرَاْتَ الْقُرْاٰنَ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ﴿٩٩﴾

100. Zaiste, [b]on nie ma żadnej władzy nad tymi, którzy wierzą i którzy ufają ich Panu.

اِنَّهٗ لَيْسَ لَهٗ سُلْطٰنٌ عَلَى الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُوْنَ ﴿١٠٠﴾

101. [c]Jego władza obejmuje jedynie tych, którzy zaprzyjaźniają się z nim i Bogu przypisują partnerów.

اِنَّمَا سُلْطٰنُهٗ عَلَى الَّذِيْنَ يَتَوَلَّوْنَهٗ وَالَّذِيْنَ هُمْ بِهٖ مُشْرِكُوْنَ ﴿١٠١﴾ ع ١٣

102. A [d]kiedy zsyłamy jeden Znak w miejsce innego[1577] – a Allach najlepiej zna cel tego, co objawia – oni powiadają: „Tyś jest łgarzem". Nie, lecz większość z nich nie wie.

وَاِذَا بَدَّلْنَآ اٰيَةً مَّكَانَ اٰيَةٍ ۙ وَّاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ قَالُوْٓا اِنَّمَآ اَنْتَ مُفْتَرٍ ۚ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٠٢﴾

103. Powiedz: [e]„Duch świętości przyniósł to od waszego Pana w prawdzie, aby On mógł wzmocnić w wierze tych, którzy wierzą oraz [f]jako przewodnictwo i dobrą nowinę dla muzułmanów.

قُلْ نَزَّلَهٗ رُوْحُ الْقُدُسِ مِنْ رَّبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَهُدًى وَّبُشْرٰى لِلْمُسْلِمِيْنَ ﴿١٠٣﴾

104. I naprawdę wiemy, iż powiadają, że tylko człowiekiem jest ten, który go naucza.[1578] Lecz mowa tego, ku któremu skłaniają się ich umysły, jest obca, podczas gdy to jest język arabski, zrozumiały i jasny.

وَلَقَدْ نَعْلَمُ اَنَّهُمْ يَقُوْلُوْنَ اِنَّمَا يُعَلِّمُهٗ بَشَرٌ ۗ لِسَانُ الَّذِيْ يُلْحِدُوْنَ اِلَيْهِ اَعْجَمِيٌّ وَّهٰذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُّبِيْنٌ ﴿١٠٤﴾

[a]3,196; 4,125; 20,113. [b]15,43; 17,66; 34,22. [c]2,258; 3,176; 7,28. [d]2,107. [e]2,98; 26,194. [f]12,112.

1576. Werset ten uznaje równość praw ludzi, mężczyzn i kobiet oraz obiecuje i jednym, i drugim równy udział w łaskach Bożych.

1577. Znaczenie jest następujące: „Kiedy odwrócimy lub odłożymy karę z powodu zmiany na lepsze ze strony tych, którym ona grozi". Nie mówi się tutaj o żadnym skracaniu jakiegokolwiek wersetu Koranu. Nie ma takiego wersetu w Koranie, który stawałby w sprzeczności z jakimkolwiek innym wersetem tej Księgi i który można by uznać za skrócony. Wszystkie części Koranu potwierdzają i wspierają pozostałe inne. W kontekście nie ma niczego, co sugerowałoby jakiekolwiek nawiązanie do koncepcji skracania.

1578. W tradycjach wymieniano imiona różnych osób, które – według twierdzeń niewiernych – pomagały Świętemu Prorokowi w komponowaniu Koranu – Jabar, niewolnik chrześcijański, 'Aish

105. A jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą w Znaki Allacha, to Allach z pewnością nie będzie nimi kierował i otrzymają oni srogą karę.

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٥﴾

106. Wyłącznie ci, którzy nie wierzą w Znaki Allacha, dopuszczają się fałszu i to oni są kłamcami.

إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٠٦﴾

107. [a]Jeśli kto przestanie wierzyć w Allacha po tym, jak już uwierzył – z wyjątkiem tego, kto zmuszony jest zadeklarować niewiarę, podczas gdy jego serce znajduje pokój w wierze[1579] – i jego pierś otwarta jest dla niewiary, na niego spadnie gniew Allacha. Dla takich wyznaczona jest sroga kara.

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَٰكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٧﴾

[a]3,91; 4,138; 63,4.

lub Ya'ish, sługa al-Huwaitib Ibn 'Abd al-'Uzzā oraz Abū Fukaih, znany też jako Yasār oraz 'Adas lub 'Addās, niewolnik Aus bin Rabī' (Ma'ānī oraz Fath). W związku z tym wymienia się także imiona 'Ammār, Suhaib, Salmān, 'Abd Allāh bin Salām oraz Sergius, mnich nestoriański. Właściwie w tym miejscu Koran mówi o dwu zarzutach niewiernych, jednym dotyczącym niektórych nawróconych niewolników, od których – jak twierdzą niewierni – otrzymał Święty Prorok pomoc w komponowaniu Koranu (25,5-7), drugim dotyczącym tego, co usłyszał on o Ewangelii od pewnego niewolnika chrześcijańskiego nawróconego na Islam i co zostało wcielone do Koranu (a mówi o tym werset obecny). W kwestii tego drugiego zarzutu stawiamy pytanie: czy rzeczony niewolnik czytał arabską wersję Ewangelii lub też jej wersję grecką albo hebrajską? Jeżeli czytał wersję arabską, to trzeba będzie udowodnić, że Nowy Testament został przełożony na język arabski w czasach Świętego Proroka i że tłumaczenie to było tak rozpowszechnione, że nawet niewolnicy czytywali je podczas pracy. Jednak aż do czasów Świętego Proroka Ewangelii nie przełożono na żaden inny język. Do tego czasu Żydzi z Medyny nie przełożyli na arabski nawet Torah i zawsze, kiedy Święty Prorok potrzebował nawiązać do tego prawa, konsultował się z 'Abd Allāh bin Salām, wielkim naukowcem hebrajskim. Dr. Alexander Souter (M.A. – magister nauk humanistycznych, LL.D. – doktor praw), pisze w swojej książce „The Test and Canon of the New Testament" (wyd. 2., 1925, str. 74) pod hasłem „wersje arabskie": „Najstarszy rękopis nie datuje się dalej niż na ósmy wiek. Powiada się o dwóch arabskich wersjach, które pojawiły się w Aleksandrii w XIII wieku". A skoro chrześcijański nawrócony niewolnik czytywał Świętemu Prorokowi Ewangelie hebrajskie lub greckie, to w jaki sposób mógł odnosić korzyść z przysłuchiwania się tekstowi księgi, której nie rozumiał i w jaki sposób człowiek, od którego otrzymywał tę pomoc w komponowaniu Koranu, będąc *'Ajamī* (obcy i z defektem mowy), mógł wyjaśniać mu swoją niesprawną arabską wymową te wielkie wieczne prawdy, które zawiera Koran i dla wyjaśnienia których potrzebna jest głęboka wiedza i znajomość języka arabskiego? Patrz także „The Larger Edition of the Commentary" pod tym wersetem.

1579. Werset ten milczy w kwestii traktowania osoby, która – w chwili najsroższej próby – wypowiada słowa, które mogą na pierwszy rzut oka wyrażać niewiarę, choć w głębi mogą być pełne zadowolenia z Islamu. Nie mówi się tutaj o tym, co człowiek taki otrzyma od Boga. Z wersetu tego wynika, że w przypadku takich osób istnieje wyznaczony dla nich wymiar kary końcowej i że ich przyszłe zachowanie określi naturę ich potraktowania przez Boga.

108. [a]Jest tak dlatego, że przedkładają życie doczesne ponad Życie Przyszłe oraz że Allach nie prowadzi ludzi niewiernych.

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ ۙ وَ
اَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْكٰفِرِيْنَ ۝١٠٨

109. [b]Są to ci, których serca, uszy i oczy Allach zapieczętował. I to są ci, którzy nie mają baczenia.

اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ طَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ وَ سَمْعِهِمْ وَ
اَبْصَارِهِمْ ۚ وَ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْغٰفِلُوْنَ ۝١٠٩

110. [c]Niewątpliwie, to oni właśnie będą przegrani w Życiu Przyszłym.

لَا جَرَمَ اَنَّهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ۝١١٠

111. [d]Wówczas, zaiste, Pan twój – wobec tych, którzy wyemigrowali po tym, jak byli prześladowani, potem zaś dokładali starań[1580] dla sprawy Allacha i pozostawali wytrwali. Zaiste, potem Pan twój jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

ثُمَّ اِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِيْنَ هَاجَرُوْا مِنْۢ بَعْدِ مَا فُتِنُوْا
ثُمَّ جٰهَدُوْا وَ صَبَرُوْٓا ۙ اِنَّ رَبَّكَ مِنْۢ بَعْدِهَا لَغَفُوْرٌ
رَّحِيْمٌ ۝١١١ ع

112. W dniu, w którym każda dusza przybędzie błagając o samą siebie i w którym [e]każda dusza otrzyma pełną nagrodę za to, co czyniła, a żadna nie będzie skrzywdzona.

يَوْمَ تَاْتِىْ كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَّفْسِهَا وَ تُوَفّٰى
كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَ هُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ۝١١٢

113. [f]Allach przedstawia przypowieść o mieście[1581], które cieszyło się bezpieczeństwem i pokojem. Jego zaopatrzenie przybywało obficie ze wszystkich stron. Ono jednak było niewdzięczne wobec łask Allacha, więc Allach pozwolił mu posma-

وَ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ اٰمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً
يَّاْتِيْهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِّنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ
بِاَنْعُمِ اللّٰهِ فَاَذَاقَهَا اللّٰهُ لِبَاسَ الْجُوْعِ وَ الْخَوْفِ

[a]10,8; 87,17. [b]2,8; 4,156; 7,180. [c]11,23. [d]2,219. [e]2,282. [f]34,16-17.

1580. Podczas gdy wersety 109, 110 mówiły o tych ludziach, którzy z powrotem powrócili do niewiary i otwarli swe serca dla niej, przyłączając się do zastępów wrogów Islamu, werset obecny mówi o takich osobach, dla których zarezerwowana jest kara (werset 107). Kara dla nich wyznaczona jest taka, że jeśli opuszczą swoje domy i będą wkładać swe wysiłki w sprawę Boga oraz znosić cierpliwie wszelkie przeciwności, jakie spadną na nich z powodu Islamu, wtedy i tylko wtedy Bóg wybaczy im ich poprzednie grzechy, bowiem dopiero wtedy spowodują stosowną poprawę swoich dawnych błędów. Sura ta pochodzi z Mekki, więc *Jihād*, o którym mowa w tym wersecie, nie dotyczy walki na miecze, lecz oznacza tylko „starania" o szerzenie sprawy Islamu.

1581. „Miasto", o którym mowa w tym wersecie, to Mekka.

kować głodu[1582] i strachu, które przyoblekły je jak szata[1583] z powodu tego, co czynili.

بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١١٣﴾

114. I rzeczywiście przybył do nich Posłaniec spośród nich samych, oni jednak potraktowali go jak kłamcę, więc spadła na nich kara, podczas gdy byli grzesznikami.

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ
الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١١٤﴾

115. [a]Zatem spożywajcie z rzeczy prawowitych i dobrych,[1584] jakie dał wam Allach, i bądźcie wdzięczni z powodu hojności Allacha, jeśli to On jest tym, którego czcicie.

فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا
نِعْمَتَ اللَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١١٥﴾

116. [b]On uczynił dla was nieprawym jedynie to, co umiera samo z siebie oraz krew i mięso świni, jak i to, nad czym wypowiedziane zostało imię inne niż Allacha. Jeśli jednak ktoś zmuszony jest spożywać cokolwiek z tego, nie będąc ani nieposłusznym ani nie przekraczając granic, wówczas niechybnie Allach jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنزِيرِ
وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ۖ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَ
لَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٦﴾

117. [c]I nie powiadajcie z powodu fałszu wydobywającego się z waszych ust: „To jest prawowite, a to nieprawe", abyście nie byli spośród tych, którzy zmyślają kłamstwa przeciwko Allachowi. Zaiste, tym, którzy wymyślają kłamstwa przeciw Allachowi, nie wiedzie się.

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَٰذَا
حَلَالٌ وَهَٰذَا حَرَامٌ لِّتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ ۚ
إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿١١٧﴾

[a]2,169; 5,89; 8,70. [b]2,174; 5,4; 6,146; [c]6,145.

1582. Mowa o strasznym głodzie, który trzymał w swych szponach Mekkę przez siedem długich lat. Patrz 2694.

1583. Strach przed wojną, w której Mekkańczycy walczyli z muzułmanami i przegrali. Żyli oni w stanie największego strachu, tak jakby strach przed wojną całkowicie ich opanował. W idiomie arabskim słowo *Dhaka* (smakowanie) czasami zastępuje słowo *Libās* (strój). Jest także dobrze znane powiedzenie arabskie: *Qālū Iqtarih Shai an Nujid Laka Tabkha-hū. Qultu Itbakhū Lī Jubbatan wa Qamīsā*, czyli, powiedzieli, „Co chciałbyś, abyśmy dla ciebie ugotowali?" Powiedziałem: „Ugotujcie mi długi płaszcz i koszulę".

1584. Patrz przypisy do wersetów 2,169, 174; 5,4; 6,119, 120 oraz 146.

118. [a]To życie jest krótką radością, a później otrzymają żałosną karę.

مَتَاعٌ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١٨﴾

119. Także i tym, którzy są Żydami, przedtem zakazaliśmy tego, o czym ci mówimy. [b]A nie skrzywdziliśmy ich, lecz to oni zwykli byli krzywdzić sami siebie.

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ
مِنْ قَبْلُ ۚ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ
يَظْلِمُونَ ﴿١١٩﴾

120. Wówczas, zaiste, [c]Pan twój – wobec tych, którzy czynią zło w niewiedzy[1585], a później okazują skruchę i poprawiają swe postępowanie – z pewnością wówczas Pan twój jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ
تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا
لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٠﴾ ع

121. Abraham był w istocie wzorem cnoty,[1586] [d]był posłuszny Allachowi, zawsze ku Niemu się skłaniał, a nie był jednym z tych, którzy ustanawiają Mu równych.

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا ۖ وَلَمْ يَكُ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢١﴾

122. On był wiecznie wdzięczny za Jego łaski. [e]Pan wybrał go i prowadził go drogą prostą.

شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ ۚ اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَىٰ صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ﴿١٢٢﴾

123. I [f]obdarzyliśmy go dobrem na tym świecie, jak również w Życiu Przyszłym z pewnością znajdzie się pośród sprawiedliwych.

وَآتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ۖ وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ
الصَّالِحِينَ ﴿١٢٣﴾

124. A teraz zesłaliśmy objawienie tobie, nakazując: [g]„Idź drogą Abrahama, który zawsze skłaniał się ku Bogu i nie był jednym z tych, którzy ustanawiają Mu równych".

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۖ
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٤﴾

[a]3,198; 4,78. [b]11,102; 16,34. [c]4,18; 6,55. [d]2,136; 3,68; 6,80. [e]2,131. [f]2,131; 29,28. [g]2,136; 4,126; 22,79.

1585. *Jahālah* oznacza zarówno brak wiedzy, jak i brak świadomości duchowej. Tutaj słowo to jest użyte w tym drugim sensie, ponieważ nie ma usprawiedliwienia dla ukarania człowieka, który nie zna przykazań, za których nieprzestrzeganie ma być ukarany.

1586. *Ummah*, oprócz innych znaczeń, oznacza naród; rasę; człowieka sprawiedliwego, który jest przedmiotem naśladowania; człowieka posiadającego same dobre cechy, wzór cnót (Lane).

125. [a]Kara za profanację Szabatu[1587] nałożona była wyłącznie na tych, którzy nie zgadzali się względem niego i [b]Pan twój z pewnością rozsądzi ich w Dniu Zmartwychwstania w kwestii tego, w czym się nie zgadzali.

إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ ۚ وَإِنَّ
رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ
يَخْتَلِفُونَ ﴿١٢٤﴾

126. Nawołuj do drogi twego Pana mądrze[1588], przystojnym napomnieniem i [c]przekonuj ich tak, jak jest najlepiej. Zaiste, [d]Pan twój wie najlepiej, kto zboczył z Jego drogi. On również zna tych, którzy są właściwie prowadzeni.

ادْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ ۖ
وَجَادِلْهُم بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ
بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِ ۖ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٥﴾

127. [e]A jeśli postanowicie ukarać prześladowców, ukarzcie ich zgodnie z tym, jak wam zaszkodzili. [f]Jeżeli jednak okażecie cierpliwość, wówczas zaiste najlepsze jest to dla tych, którzy są cierpliwi.

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُم بِهِ ۖ
وَلَئِن صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِّلصَّابِرِينَ ﴿١٢٦﴾

128. O Proroku, trwaj w cierpliwości. Zaprawdę, twoja cierpliwość jest możliwa wyłącznie dzięki pomocy Allacha. [g]I nie żałuj ich i nie martw się z powodu ich złych planów.

وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ ۚ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ
وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٧﴾

129. [h]Zaprawdę, Allach jest z tymi, którzy są sprawiedliwi i którzy czynią dobro.[1589]

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوا وَّالَّذِينَ هُم
مُّحْسِنُونَ ﴿١٢٨﴾ ع ١٦ ٢٢

[a]2.66; 4.48, 155. [b]3.56; 22.70. [c]41.35. [d]6.118. [e]42.41. [f]42.44. [g]15.89, 98; 27.71. [h]45.20.

1587. Żydzi wierzyli, że ich degradacja narodowa spowodowana była sprofanowaniem Szabatu. Powiada się im, że teraz będą mogli odzyskać swoją chwałę, przyjmując Islam i nie przestrzegając Szabatu.

1588. *Hikmah* oznacza: (1) wiedzę lub naukę; (2) równość lub sprawiedliwość; (3) cierpliwość i łaskawość; (4) trwałość; (5) każde powiedzenie lub rozmowa, które potwierdzają lub są zgodne z prawdą lub z wymogami okoliczności; (6) dar proroctwa oraz (7) to, co powstrzymuje człowieka od niewłaściwego zachowania (Lane).

1589. *Muttaqī* to ktoś, kto nawiązuje tak bliski związek z Bogiem, że sam Bóg staje się jego Strażnikiem i chroni go przed wszelkim złem. *Muhsin* to ktoś taki, kto znalazłszy się pod ochroną Bożą, także innych stara się pod tę ochronę przyłączyć. Tak zatem *Muhsin* posiada wyższy status duchowy niż *Muttaqī*.

ROZDZIAŁ 17

BANĪ ISRĀ'ĪL

(Objawiony przed Hijrah)

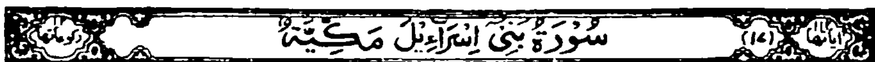
Data objawienia i kontekst

Rozdział ten znany jest jako Banī Isrā'īl, ponieważ zajmuje się on niektórymi ważnymi wydarzeniami w historii Izraelitów oraz doświadczeniami, przez które musieli oni przejść. Sura ta nosi ten tytuł także dlatego, że Święty Prorok miał wielką wizję swojej duchowej Nocnej Podróży do Jerozolimy, co stanowi jeden z najbardziej istotnych tematów tej sury. Według Ibn Mas'ūd, jednego z najwcześniejszych towarzyszy Świętego Proroka, objawienie tej sury zakończyło się pomiędzy 4. i 11. rokiem jego Powołania. Autorzy chrześcijańscy przypisują ten okres między 6. i 12. rokiem. Pod koniec poprzedniej sury muzułmanie zostali ostrzeżeni, że wkrótce spotkają się z silną opozycją ze strony „Ludu Księgi", równie silną, jak była opozycja bałwochwalców mekkańskich, lecz że zniosą ją cierpliwie i z hartem ducha do czasu, kiedy Bóg da im ostateczne zwycięstwo. W obecnej surze ich uwaga zwracana jest na fakt, że opozycja ta rozpocznie się w Medynie i skończy się całkowitą porażką i zniszczeniem „Ludu Księgi". Jego święte miejsca wpadną w ręce muzułmanów.

Temat

Sura ta, jak wskazuje jej tytuł, zajmuje się historią ludu żydowskiego, ze szczególnym podkreśleniem dwóch wyjątkowych wydarzeń, kiedy to lud ten nie okazał posłuszeństwa i odrzucił dwóch wielkich proroków Bożych – Dawida i Jezusa. W wyniku tego nieposłuszeństwa Żydzi zostali zniszczeni jako naród, najpierw z rąk babilońskiego Nabuchodonozora, a później z rąk rzymskiego cesarza Tytusa. To zwrócenie uwagi na owo podwójne zniszczenie Żydów stanowi ostrzeżenie dla muzułmanów, że i ich występki i odstępstwo spowoduje podwójne zaćmienie ich życia narodowego. Jednakże ostrzeżeniu temu towarzyszy słowo nadziei i pocieszenia. Dlatego ponieważ Święty Prorok był ostatnim Prorokiem dającym Prawo, Jego Prawo – w przeciwieństwie do Prawa Żydów – nie zostanie całkowicie zniszczone, lecz po początkowym zahamowaniu powstanie zwycięsko w zwiększonym blasku i promienności. Poza tym, w surze tej dość szczegółowo omawia się niektóre inne tematy, które w surze poprzedniej były tylko wspomniane. Sura ta zaczyna się od tematu Isrā' (Duchowa Nocna Podróż Świętego Proroka), aby wskazać, że jako następca i odpowiednik Mojżesza wraz ze swoimi następcami podbije kraje obiecane Mojżeszowi oraz że podobnie jak Mojżesz będzie musiał opuścić swoje rodzinne strony. Jednak jego emigracja doprowadzi do szybkiego postępu jego szlachetnej sprawy. Następnie mówi się krótko, że lud Mojżesza osiągnął wielką władzę i prestiż dzięki jego Prorokowi, choć później ich udziałem stał się żal i smutek, ponieważ odrzucili i zignorowali ostrzeżenie Boże. Lecz Koran, będąc o wiele bardziej kompletnym kodeksem Prawa, jest w stanie wywołać większe i pełniejsze zmiany w życiu jego wyznawców niż to miało miejsce w przypadku Księgi Mojżesza. To krótkie wspomnienie o powstaniu i upadku Żydów występuje obok ostrzeżenia pod adresem muzułmanów, że Bóg obdarzy ich swoimi łaskami i tak jak Żydzi, także i oni sami wzniosą się na wyżyny wielkości materialnej i chwały, ale że po zdobyciu bogactwa, władzy i wpływów, nie powinni zapomnieć o Bogu. Następnie wymienia się kilka zasad postępowania, dzięki którym lud może wznieść się wysoko, jeśli chodzi o status duchowy. Jednak zamiast skorzystać z tych zasad, niewierni w arogancki sposób odwracają się od nich i nie zauważają okropnego końca, do którego doprowadzi ich duma i próżność. Ostrzega się ich, że odrzucenie prawdy nigdy nie daje zdrowych rezultatów i że spotka ich sroga kara Boża, zwłaszcza w Dniach Ostatnich, kiedy to świat będzie świadkiem ostatecznej walki pomiędzy siłami Światła i Ciemności i kiedy ostate-

cznie siły Szatana zostaną całkowicie pokonane. Sura ta następnie wypowiada zdecydowane napomnienie pod adresem niewiernych, mówiąc, że starają się oni zniszczyć Świętego Proroka, lecz że Bóg wyznaczył mu wielki i szlachetny cel oraz że oczekuje go wspaniały los. Jego imię będzie znane w najdalszych zakątkach ziemi i będzie szanowane aż do końca czasu. Świat uzna go za największego Przewodnika ludzkości oraz Koran jako skarbnicę bezgranicznej wiedzy duchowej. Sura ta kończy się krótkim opisem znaków Dni Ostatnich oraz zła, które wówczas zapanuje na świecie oraz ogłasza, że od grzechu uratować mogą człowieka modlitwa i prawdziwy związek z Bogiem.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

2. Chwała Temu, który przeniósł[1590] swego sługę w nocy ze świętego Meczetu do Odległego Meczetu,[1591] [b]którego otoczenie pobłogosławiliśmy, by wskazać mu niektóre Nasze Znaki.[1591A] Zaiste, tylko On jest Wszystkosłyszący, Wszystkowidzący.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

سُبْحٰنَ الَّذِيْٓ اَسْرٰى بِعَبْدِهٖ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ اِلَى الْمَسْجِدِ الْاَقْصَا الَّذِيْ بٰرَكْنَا حَوْلَهٗ
لِنُرِيَهٗ مِنْ اٰيٰتِنَا ۭ اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيْعُ الْبَصِيْرُ ②

[a]1,1. [b]5,22; 7,138.

1590. Werset ten, który zdaje się wspominać wizję Świętego Proroka, uważany jest przez większość komentatorów za odnośnik do jego *Mi'rāj* (Duchowe Wniebowstąpienie). W przeciwieństwie do powszechnej opinii jesteśmy skłonni do zaakceptowania poglądu, że werset ten dotyczy *Isrā'* (Duchowa Podróż Nocna) Świętego Proroka z Mekki do Jerozolimy, podczas gdy jego *Mi'rāj* (Wniebowstąpienie Duchowe) omówione jest szerzej w surze Al-Najm (w. 8-18), co było objawione natychmiast po jego Emigracji do Abisynii w miesiącu Rajab w piątym roku Powołania. Powyższe znajdujemy ze szczegółami w tradycjach zajmujących się *Mi'rāj* Świętego Proroka. *Isrā'* lub Duchowa Nocna Podróż Świętego Proroka z Mekki do Jerozolimy, którą zajmuje się obecny werset, miała miejsce w jedenastym roku Powołania, według Zurqānī, zaś w 12. roku według Muir i niektórych autorów chrześcijańskich. Jednakże według Merdawaih oraz Ibn Sa'd, *Isrā'* miała miejsce w siedemnastym roku Rabi 'Al-Awwal, roku poprzedzającego *Hijrah* (Al-Khasāis Al-Kubrā). Baihaquī także powiada, że *Isrā'* miała miejsce na rok lub sześć miesięcy przed *Hijrah*. Tak zatem odpowiednie tradycje wykazują, że *Isrā'* miała miejsce rok lub sześć miesięcy przed *Hijrah* około 12. roku Powołania, kiedy to po śmierci Khadījah w 10. roku Święty Prorok żył wraz ze swoją kuzynką, Umm Hāni'. Jednak *Mi'rāj*, wedle przytłaczającej opinii naukowców, miała miejsce około 5. roku. W ten sposób oba te wydarzenia dzieli przerwa sześciu lub siedmiu lat, więc nie mogą to być wydarzenia identyczne. Jedno musi być uważane za całkiem odmienne od drugiego. Ponadto, wydarzenia, o których powiada się w Tradycjach, że miały miejsce podczas *Mi'rāj* Proroka, mają całkiem inną naturę od tych, jakie miały miejsce podczas *Isrā'*. Można jeszcze powiedzieć, że te dwa wydarzenia były tylko fenomenami duchowymi i że Święty Prorok nie wzniósł się fizycznie do nieba ani nie pojechał do Jerozolimy.

Poza tym, oprócz tych mocnych dowodów historycznych, inne ważne okoliczności popierają pogląd, że te dwa wydarzenia były zupełnie oddzielne: (a) Koran przedstawia opis *Mi'rāj* Świętego Proroka (Wniebowstąpienie Duchowe) w rozdziale 53, lecz nie wspomina o jego *Isrā'* (Noc Podróży do Jerozolimy), podczas gdy w obecnej surze mówi o jego *Isrā'*, lecz pomija kwestię *Mi'rāj*. (b) Umm Hāni', kuzynka Świętego Proroka, z którą pozostawał on tej nocy, w której miała miejsce *Isrā'* (Duchowa Nocna Podróż Świętego Proroka do Jerozolimy), mówi jedynie o jego wizycie w Jerozolimie i nie wspomina o jego podróży do nieba. Była ona pierwszą osobą, którą Święty Prorok poinformował o swojej Nocnej Podróży do Jerozolimy i co najmniej siedmiu zbieraczy Tradycji przedstawia jej opis tego wydarzenia w oparciu o autorytet czterech różnych osób, które spisały od niej przebieg tego wydarzenia. Wszystkie te cztery osoby zgodnie powiadają, że Święty Prorok udał się do Jerozolimy i powrócił do Mekki tej samej nocy. Gdyby Święty Prorok także mówił o swoim Wniebowstąpieniu, Umm Hāni', też wspomniałaby o tym w jednym ze swoich raportów. Ona tak jednak nie czyni, co zdecydowanie wskazuje, że podczas owej nocy Święty Prorok wykonał *Isrā'*, czyli Duchową Nocną Podróż do Jerozolimy, i że *Mi'raj* nie odbyła się przy tej samej okazji. Wydaje się, że niektórzy ludzie opisujący Tradycje pomieszali te dwa opisy *Isrā'* oraz *Mi'raj*. Nieporozumienie powstało prawdopodobnie dlatego, że słowo *Isrā'* zostało użyte zarówno dla określenia samej *Isrā'*, jak i *Mi'raj*. Zaś podobieństwa w niektórych szczegółach powiększyły jeszcze błąd. (c) Tradycje, które najpierw opisują podróż Świętego Proroka do Jerozolimy, a potem jego Wniebowstąpienie (z Jerozolimy) także mówią, że w Jerozolimie spotkał się on z poprzednimi Prorokami, a w tej liczbie z Adamem, Abrahamem, Mojżeszem i Jezusem, oraz że w niebie spotkał się z nimi ponownie, ale ich nie rozpoznał. Lecz jak ci Prorocy, których spotkał w Jerozolimie, znaleźli się w niebie przed nim i dlaczego on nie mógł ich poznać, skoro widział ich dosłownie przed chwilą w czasie tej samej podróży. Nie można sobie wyobrazić, że nie mógł ich rozpoznać, skoro podczas tej samej podróży dosłownie przed momentem widział się z nimi. W

1591 i 1591A. Patrz strona następna.

3. [a]Daliśmy Mojżeszowi Księgę i uczyniliśmy ją przewodnikiem dla Dzieci Izraela, nakazując: [b]„Nie bierzcie sobie żadnego innego obrońcy oprócz Mnie".

وَآتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِي
إِسْرَائِيلَ أَلَّا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي وَكِيلًا ③

4. „O wy, potomkowie tych, [c]których zabraliśmy na Arkę wraz z Noem". On istotnie był Naszym wdzięcznym sługą.

ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا ④

5. Wyraźnie powiedzieliśmy w tej Księdze do Dzieci Izraela: „Z pewnością po dwakroć dopuścicie się występku na ziemi,[1592] i z pewnością staniecie się pyszni ponad miarę".

وَقَضَيْنَا إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ
فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيرًا ⑤

[a]2,54, 88; 23,50; 32,24; 40,54. [b]17,69. [c]19,59; 23,28.

kwestii szczegółowego omówienia tego ważnego tematu patrz „The Larger Edition of the Commentary", str. 1404-1409.

1591. „Odległy meczet" to Świątynia Proroka Salomona w Jerozolimie.

1591A. Wizja Proroka, o której mowa w obecnie komentowanym wersecie, wskazuje na wielkie proroctwo. Jego podróż do „Odległego Meczetu" oznaczała jego emigrację do Medyny, gdzie miał wznieść meczet, który miał się później stać centrum wiary, Głównym Meczetem Islamu. Natomiast fakt widzenia samego siebie prowadzącego innych Proroków Bożych w Modlitwie oznaczał, że Nowa Wiara – Islam – nie miała być ograniczona do miejsca swego powstania, lecz że miała rozprzestrzenić się na cały świat i że mieli do niej przystąpić wyznawcy innych religii. Podróż Proroka do Jerozolimy w tym widzeniu można rozumieć także tak, że miał on otrzymać władzę nad terytorium, na którym znajdowała się Jerozolima. Proroctwo to spełniło się w czasach kalifatu 'Umar. Wizję tę można też potraktować jako oznaczającą duchową podróż Świętego Proroka do jakiegoś odległego kraju w przyszłości. Oznaczała ona, że kiedy duchowa ciemność ogarnie cały świat, Święty Prorok po raz drugi pojawi się na duchowej scenie w osobie jednego ze swoich wyznawców, w kraju bardzo odległym od sceny jego Pierwszego Przyjścia. Odnośnik do tego drugiego Przyjścia Świętego Proroka znajdujemy w 62,3-4.

1592. W tym wersecie mówi się o dwóch grzechach Izraelitów, o których powiada Księga Mojżeszowa (Pwt 28,15; 49-53, 63-64 oraz 30,15). Ci spośród Żydów, którzy nie uwierzyli, zostali przeklęci dwa razy – przez Dawida i przez Jezusa, syna Marii (5,79), a w konsekwencji byli dwa razy ukarani.

6. Kiedy zatem nadszedł czas spełnienia się pierwszego z tych dwóch ostrzeżeń,[1593] posłaliśmy przeciwko wam nieco Naszych sług, którzy mieli wielką siłę w walce, a ci wtargnęli do waszych domów. A było to ostrzeżenie, które musiało się wypełnić.

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولٰهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَّنَا أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلٰلَ الدِّيَارِ وَكَانَ وَعْدًا مَّفْعُولًا ⑥

7. Potem zwróciliśmy wam siłę przeciwko nim i daliśmy wam bogactwo i dzieci, jak i pomnożyliśmy was bardziej niż przedtem.[1594]

ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنٰكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَجَعَلْنٰكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا ⑦

1593. Pierwsza kara Boża spadła na Żydów po Dawidzie, zaś druga po Jezusie. Z Biblii wynika, że Żydzi po Mojżeszu stali się potężnym narodem i w czasach Dawida założyli podstawy wielkiego królestwa, które jeszcze przez jakiś czas po jego śmierci dalej się rozwijało i kwitło. Później jednak zaczęło podlegać powolnemu procesowi degradacji i około roku 733 przed Chrystusem, Samaria została podbita przez Asyryjczyków, którzy przyłączyli do swoich terenów cały Izrael na północ od Jizreel. W roku 608 przed Chrystusem Palestyna została wyniszczona przez oddziały egipskie pod wodzą faraona Neko i Żydzi znaleźli się pod władzą egipską (Jew. Enc., t. 6, str. 665). Utrata tymczasowej władzy oraz zniszczenie i zrujnowanie nie spowodowały, że Izraelici zeszli ze złej drogi. Dalej oddawali się swoim starym, niegodziwym praktykom. Prorok Jeremiasz ostrzegał ich, aby zaprzestali swojej ohydnej działalności, ponieważ inaczej wkrótce spadnie na nich gniew Boży. Oni jednak nie zwracali na takie ostrzeżenia żadnej uwagi. W czasie rządów Jojakima, Nabuchodonozor, król Babilonu, po raz pierwszy najechał na Palestynę i zabrał niektóre naczynia ze świątyni – miasto jednak nie ucierpiało z powodu oblężenia. W roku 597 przed Chrystusem miasto było ponownie oblegane i padło ofiarą srogiego głodu. Bunt Sedecjasza wywołał jednak drugi najazd Nabuchodonozora w roku 587 przed Chrystusem i po półtorarocznym oblężeniu miasto zostało wzięte szturmem. Król Sedecjasz uciekł z Jerozolimy, lecz został później wzięty do niewoli. Jego synowie zostali zabici, a jemu samemu wydłubano oczy i w kajdanach wywieziono do Babilonu. Świątynia, pałac królewski i wszystkie inne budowle miasta zostały zrównane z ziemią, głównych kapłanów i starszych miasta zabito, a wielu ludzi zabrano do niewoli (Jew. Enc., t. 6, str. 665 oraz t. 7, str. 122 pod hasłem „Jerozolima").

1594. Na wygnaniu Żydom powodziło się dobrze. Większość z nich zatrudniona była przy robotach publicznych w środkowej Babilonii, zaś wielu z nich w końcu odzyskało wolność i zajęło różne ważne stanowiska. Odnowione zostały ich wiara i pobożność. Studiowano literaturę Królestwa, ponownie ją wydawano i przystosowywano do potrzeb odradzającego się Społeczeństwa. Głoszono nadzieję powrotu do Palestyny. Około roku 545 przed Chrystusem nadzieje te nabrały realnych kształtów. Żydzi zawarli potajemnie umowę z Cyrusem, królem Meii i Persji, i pomogli mu podbić Babilon. Miasto to poddało się jego wojskom bez walki w roku 539 przed Chrystusem, w miesiącu lipcu. W nagrodę za usługi Cyrus zezwolił Żydom na powrót do Jerozolimy oraz pomógł im odbudować Świątynię („Historians' History of the World", t. II, str. 126; Jew. Enc., t. 7, pod hasłem „Jerozolima"; Enc. Bib., pod hasłem „Cyrus" oraz 2 Krn 36,22, 23). Judejczyk Szeszbassar (namiestnik Cyrusa) sprowadził na powrót naczynia ze Świątyni, które zabrał Nabuchodonozor i zaczął przygotowywać prace na koszt skarbu państwa. Wielu wygnańców powróciło do Jerozolimy (Ezd 1,3-5). Dzieło przebudowy Świątyni z wolna posuwało się naprzód i zakończone zostało w roku 516 przed Chrystusem. Komentowany werset mówi właśnie o tych wydarzeniach i późniejszym powodzeniu Żydów. Jednakże wszystko to przepowiedziane było przez Mojżesza na długo przed urzeczywistnieniem się tych wydarzeń (Pwt 30,1-5).

8. [a]Jeśli zatem teraz będziecie czynić dobro, będziecie czynić dobro swoim własnym duszom. Jeśli jednak będziecie czynić zło, uczynicie to na swoją własną zgubę. Kiedy nadszedł czas spełnienia tego drugiego ostrzeżenia, zbuntowaliśmy przeciwko wam lud, aby pokrył wasze twarze żalem[1594A] i aby wszedł do Meczetu, jak wszedł tam za pierwszym razem, oraz aby mógł on ostatecznie zniszczyć to, co zdobył.[1595]

إن أحسنتم أحسنتم لأنفسكم وإن أسأتم فلها
فإذا جاء وعد الآخرة ليسوءوا وجوهكم وليدخلوا
المسجد كما دخلوه أول مرة وليتبروا ما علوا
تتبيرا ⑧

9. Możliwe, że Pan wasz okaże wam teraz łaskę. Jeżeli jednak powrócicie do występku, także i My powrócimy do kary, a pamiętajcie, że Piekło uczyniliśmy więzieniem dla niewiernych.

وقف لازم عسى ربكم أن يرحمكم وإن عدتم عدنا وجعلنا
جهنم للكافرين حصيرا ⑨

10. Zaiste, [b]ten Koran prowadzi do tego, co najsłuszniejsze, i przekazuje wiernym, którzy spełniają dobre uczynki, dobrą nowinę, iż otrzymają wspaniałą nagrodę;[1596]

إن هذا القرآن يهدي للتي هي أقوم ويبشر
المؤمنين الذين يعملون الصالحات أن لهم
أجرا كبيرا ⑩

[a]4,124-125; 6,161; 28,85; 41,47; 99,8-9. [b]12,112; 16,103; 18,3.

1594A. Słowa te oznaczają także: „Aby mogli poniżyć waszych przywódców", gdzie wujûh oznacza przywódców (Lane).

1595. Werset ten mówi o powrocie do niegodziwych dróg Żydów oraz o karze, która była tego konsekwencją. Żydzi prześladowali Jezusa i chcieli go zabić, ukrzyżowując, oraz zatrzymać jego ruch. Dlatego Bóg zesłał na nich straszliwą karę, kiedy to w roku 70 po Chrystusie siły rzymskie pod wodzą Tytusa zalały kraj i wśród okoliczności niewyobrażalnego okrucieństwa Jerozolima została zniszczona, a Świątynia Salomona zrównana z ziemią (Enc. Bibl., pod hasłem „Jerozolima"). Nieszczęście to miało miejsce, kiedy Jezus żył jeszcze w Kaszmirze. To także było przepowiedziane przez Mojżesza (Pwt 32,18-26). Można tutaj zauważyć, że to proroctwo o drugim ukaraniu omówione jest w Biblii w proroctwie, które mówi o pierwszej karze (Pwt rozdz. 28). Co więcej, mówi się o nim nawet po proroctwie, które mówi o powrocie Żydów do Jerozolimy (Pwt 30,1-5). Wskazuje to, że proroctwo to (Pwt 32,18-26) odnosi się do drugiej kary, o której mówi się w Koranie, a mianowicie „Dwakroć spowodujecie w kraju biedę" (17,5). Werset ten oznaczał ostrzeżenie dla muzułmanów, że tak jak Żydzi także i oni będą ukarani dwa razy, jeżeli nie zaprzestaną swoich złych praktyk. Oni jednak nie skorzystali z tego wypowiedzianego na czasie ostrzeżenia, nie porzucili swoich haniebnych praktyk i zostali dwa razy ukarani. Pierwsza kara spadła na nich, kiedy Bagdad upadł w roku 1258 po Chrystusie. Barbarzyńskie hordy Halaku całkowicie zniszczyły to miasto uczonych i jego potęgę oraz powiada się, że 1800000 muzułmanów zostało zabitych. Jednakże Islam powstał tryumfalnie z tej strasznej katastrofy. Zwycięzcy zostali zwyciężeni. Prawnuk Halaku, wraz z wielką liczbą Mongołów i Tatarów przyjęli Islam. Druga kara wyznaczona została na czas Dni Ostatnich.

1596. Cel, jaki Koran stawia przed swoimi wyznawcami, jest bardziej szlachetny i wyższy od celu poprzednich ludów. Koran obiecuje też swoim prawdziwym wyznawcom błogosławieństwa duchowe i doczesne. Dlatego powinni oni wkładać swoje wysiłki w osiąganie tych błogosławieństw oraz chronić się przed rozluźnieniem i życiem pozbawionym dyscypliny i na wszelkie sposoby zyskiwać sobie prawo do dobrodziejstw Bożych.

11. I ostrzega, że dla [a]tych, którzy nie wierzą w Życie Przyszłe, przygotowaliśmy żałosną karę.

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١١﴾ ع

12. [b]A człowiek modli się o zło tak, jak powinien modlić się o dobro;[1597] a jest on bardzo nierozstropny.

وَيَدْعُ الْإِنسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْإِنسَانُ عَجُولًا ﴿١٢﴾

13. I [c]uczyniliśmy noc i dzień dwoma Znakami, Znak nocy uczyniliśmy ciemnym, a Znak dnia dającym widoczność, abyście poszukiwali szczodrości od waszego Pana oraz [d]abyście poznali sposób liczenia lat oraz proces rozliczania.[1598] A wszystko wyjaśniliśmy w szczegółowym objaśnieniu.

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا ﴿١٣﴾

14. Dzieła każdego człowieka [e]przywiązaliśmy do jego szyi,[1599] a w Dniu Zmartwychwstania przedstawimy mu księgę, która – jak stwierdzi – będzie szeroko otwarta.

وَكُلَّ إِنسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا ﴿١٤﴾

[a]16,23; 27,5; 34,9. [b]10,12. [c]36,38; 40,62; 41,38. [d]10,6. [e]45,29; 83,7-10.

1597. Zwrot arabski oznacza, że warunki ludzkie są takie, że kiedy człowiek słowami swoich ust modli się do Boga o przyznanie mu dobra, swoimi rzeczywistymi złymi postępkami wywołuje niełaskę i karę Bożą. W ten sposób czyny człowieka zaprzeczają jego słowom. Zwrot ten można także zrozumieć tak, że „człowiek domaga się zła tak, jak powinien domagać się dobra". Według obu tych interpretacji werset ten oznacza, że kiedy narody lub pojedynczy ludzie zdobywają bogactwo materialne i sięgają po władzę i wpływy, zaczynają zaniedbywać swoje obowiązki i w ten sposób w godzinie swojej władzy i chwały kładą podwaliny swojego późniejszego schyłku i śmierci. Werset ten można też zinterpretować jako oznaczający, że człowiek zachęca siebie samego do zła z taką gorliwością, z jaką Bóg zachęca go do dobra. W tym przypadku akt zachęcania do dobra przypisuje się Bogu.

1598. Zarówno noc, jak i dzień, niosą dla człowieka określone korzyści. Lecz kiedy korzyści nocy są subtelne i ukryte, korzyści dnia są widoczne i wyraźne. Werset ten może także oznaczać, że naturalny fenomen następstwa dnia i nocy pomaga człowiekowi w określaniu dat do tworzenia kalendarzy. Ten sam fenomen doprowadził też do rozwoju i postępu matematyki.

1599. Przymocowanie dzieł człowieka do jego szyi oznacza, że jego działania i ich wyniki łączą się z człowiekiem na całe jego życie – *Tā'ir* oznacza tutaj jakiś zwyczajowy akt (Aqrab). Człowiekowi przypomina się, że raz dokonywanego czynu nie sposób cofnąć i że ma to dalekosiężne efekty i nawet jeśli pozostanie ukryty przed wzrokiem innych ludzi, to przytwierdzony zostaje do szyi i nie można się go pozbyć. Werset ten może też oznaczać, że człowiek przepowiada na podstawie rzeczy zewnętrznych, podczas gdy jego dobra czy zła przepowiednia jest nierozłącznie związana z jego własną szyją.

15. Będzie mu powiedziane: [a]„Przeczytaj swą księgę. W tym dniu twoja własna dusza wystarczy za rachmistrza przeciwko tobie".

اِقْرَاْ كِتٰبَكَ ۭ كَفٰى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيْبًا ﴿١٥﴾

16. [b]Ten, kto idzie właściwą drogą, idzie nią wyłącznie dla dobra swojej własnej duszy, ten zaś, który zbacza z drogi, zbacza z niej wyłącznie dla swojej zguby.[1600] [c]A żaden niosący nie będzie dźwigał brzemienia kogoś innego.[1601] Albowiem [d]My nigdy nie karzemy zanim nie poślemy Posłańca.[1602]

مَنِ اهْتَدٰى فَاِنَّمَا يَهْتَدِيْ لِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ ضَلَّ
فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۭ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِّزْرَ اُخْرٰى ۭ
وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِيْنَ حَتّٰى نَبْعَثَ رَسُوْلًا ﴿١٦﴾

17. A [e]kiedy zamierzamy zniszczyć miasto,[1603] nakazujemy jego mieszkańcom żyjącym wygodnie, by przyjęli drogę sprawiedliwości, oni jednak grzeszą tam, wobec tego zapada wyrok o karze przeciwko niemu i tak niszczymy je ostatecznym zniszczeniem.

وَاِذَآ اَرَدْنَآ اَنْ نُّهْلِكَ قَرْيَةً اَمَرْنَا مُتْرَفِيْهَا
فَفَسَقُوْا فِيْهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنٰهَا تَدْمِيْرًا ﴿١٧﴾

18. [f]Ileż pokoleń zniszczyliśmy po Noem! Twój Pan wystarczy jako Znawca i Widzący grzechy swoich sług.

وَكَمْ اَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُوْنِ مِنْۢ بَعْدِ نُوْحٍ ۭ وَكَفٰى
بِرَبِّكَ بِذُنُوْبِ عِبَادِهٖ خَبِيْرًۢا بَصِيْرًا ﴿١٨﴾

19. [g]Jeśli kto pragnie życia doczesnego, szybko dajemy mu z tego życia,

مَنْ كَانَ يُرِيْدُ الْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهٗ فِيْهَا مَا نَشَاۗءُ لِمَنْ

[a]17,72; 45,30; 69,20, 26, 27. [b]10,109; 39,42. [c]6,165; 35,19; 39,8; 53,39. [d]28,60. [e]22,46; 28,59. [f]21,12; 65,9. [g]3,146; 42,21.

1600. Kara nie jest czymś, co przychodzi z zewnątrz. Ona rodzi się wewnątrz samego człowieka. W rzeczywistości kary i nagrody Nieba i Piekła będą zaledwie ucieleśnieniem uczynków, dobrych lub złych, człowieka – uczynków dokonanych przez niego w jego życiu. Tak zatem za tego życia człowiek jest budowniczym swojego losu, zaś w życiu przyszłym sam sobie – można powiedzieć – wymierzy karę lub nagrodę.

1601. Każdy musi dźwigać swój własny krzyż. Niczyja zastępcza ofiara nie jest w stanie uczynić mu niczego dobrego. Werset ten uderza w same korzenie doktryny przebłagania.

1602. W naszym tylko pokoleniu świat widział już epidemie, głód, wojny, trzęsienia ziemi i inne nieszczęścia o niespotykanej dotąd srogości przebiegu, które następowały tak szybko po sobie, że uczyniły życie ludzkie gorzkim. Lecz zanim te nieszczęścia i katastrofy spadły na świat, Bóg z pewnością powołał kogoś, kto ostrzegał.

1603. *Qaryah* (teren miejski) oznacza tutaj miasto-Matkę, czyli to miasto, które jest metropolią lub centrum kultury i polityki względem innych miast.

co chcemy – tym, którym zapragniemy. Później wyznaczamy im Piekło. Spali się w nim potępiony i odrzucony.

نُرِيْدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهٗ جَهَنَّمَ يَصْلٰهَا مَذْمُوْمًا مَّدْحُوْرًا ﴿١٩﴾

20. [a]A jeśli kto pragnie Życia Przyszłego i stara się o nie[1604] tak jak powinien i jest człowiekiem wierzącym – oto ci, których starania będą w pełni docenione.

وَمَنْ اَرَادَ الْاٰخِرَةَ وَسَعٰى لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَاُولٰٓئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَّشْكُوْرًا ﴿٢٠﴾

21. Wszystkim My okazujemy pomoc – tamtym, jak i tym – dar od ich Pana. A dar twego Pana nie jest ograniczony.[1605]

كُلًّا نُّمِدُّ هٰٓؤُلَآءِ وَهٰٓؤُلَآءِ مِنْ عَطَآءِ رَبِّكَ ۭ وَمَا كَانَ عَطَآءُ رَبِّكَ مَحْظُوْرًا ﴿٢١﴾

22. Spójrz, jak jednych spośród nich wynieśliśmy w życiu doczesnym ponad innych. [b]Życie Przyszłe wszak będzie większe w stopniach i większe w swej wspaniałości.

اُنْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ ۭ وَلَلْاٰخِرَةُ اَكْبَرُ دَرَجٰتٍ وَّاَكْبَرُ تَفْضِيْلًا ﴿٢٢﴾

23. Zatem [c]nie stawiaj innego boga obok Allacha,[1606] abyś nie zasiadł potępiony i zapomniany.

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُوْمًا مَّخْذُوْلًا ﴿٢٣﴾ ع

24. [d]Twój Pan nakazał, abyście czcili wyłącznie Jego oraz [e]abyście szanowali swoich rodziców.[1607] Jeśli jedno z nich lub oboje osiągną podeszły wiek wraz z tobą, nie powiedz do nich nigdy nawet „uch!"[1608] ani nie rób im wymówek, lecz zawsze zwracaj się do nich miłymi słowami.

وَقَضٰى رَبُّكَ اَلَّا تَعْبُدُوْٓا اِلَّآ اِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا ۭ اِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ اَحَدُهُمَآ اَوْ كِلٰهُمَا فَلَا تَقُلْ لَّهُمَآ اُفٍّ وَّلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيْمًا ﴿٢٤﴾

[a]3,146; 42.21. [b]6,33; 12.58; 16,42. [c]17,40; 26,214; 28.89. [d]2,84; 4,37; 12,41; 41,15. [e]6,152; 29,9; 31,15; 46,16.

1604. Zaimek „ono" odnosi się do Życia Przyszłego, zaś całość oznacza, że tylko takie wysiłki, które obliczone są na zabezpieczanie dobra w Życiu Przyszłym, wywołają prawdziwie dobre wyniki.

1605. Pomoc Boża jest dwojakiego rodzaju: (1) Pomoc ogólna, w wyniku której dobre dzieła i wysiłki wszystkich ludzi – muzułmanów, chrześcijan, Żydów, Hindusów, itd. – przynoszą owoce według ich zasięgu i wielkości; oraz (2) specjalna łaska i pomoc Boża, która ogranicza się do spraw duchowych i której udziela On swoim prawdziwym sługom, zaś odmawia niewiernym.

1606. *Shirk* (identyfikowanie fałszywych bogów z Allachem) powoduje, że człowiek tonie moralnie i duchowo. Nigdy nie słyszano, aby lud pogrążony w *Shirk* kiedykolwiek dokonał duchowego i moralnego postępu. Właściwie wszelkie zło wypływa właśnie z *Shirk*.

1607. Od tego wersetu zaczyna się omawianie tych zasad i reguł postępowania, dzięki przestrzeganiu których lud może zachować swoją prawość, jedność organizacji i zabezpieczyć się przed dezintegracją i schyłkiem. Najwięcej miejsca poświęca się Jedności Boga oraz potępieniu *Shirk*

25. I opuszczajcie ku nim skrzydło pokory jako wyraz czułości. I powiedz: [a]„Panie mój, okaż im łaskę[1609], tak jak oni troszczyli się o mnie, kiedy byłem małym dzieckiem".

وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ
رَّبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيٰنِيْ صَغِيْرًا ﴿٢٥﴾

26. Wasz Pan najlepiej wie, co jest w waszych umysłach. Jeśli będziecie sprawiedliwi, wówczas z pewnością On jest Najbardziej Przebaczający wobec tych, którzy bez przerwy zwracają się do Niego.

رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا فِيْ نُفُوْسِكُمْ اِنْ تَكُوْنُوْا صٰلِحِيْنَ
فَاِنَّهٗ كَانَ لِلْاَوَّابِيْنَ غَفُوْرًا ﴿٢٦﴾

27. [b]Dawaj krewnemu, co mu się należy, i biednym, i podróżnikowi, a nie trwoń swego bogactwa bezmyślnie.

وَاٰتِ ذَا الْقُرْبٰى حَقَّهٗ وَالْمِسْكِيْنَ وَابْنَ السَّبِيْلِ
وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيْرًا ﴿٢٧﴾

28. [c]Zaprawdę, ci, którzy trwonią, są braćmi szatanów, a Szatan jest niewdzięczny[1610] wobec swego Pana.

اِنَّ الْمُبَذِّرِيْنَ كَانُوْٓا اِخْوَانَ الشَّيٰطِيْنِ وَكَانَ
الشَّيْطٰنُ لِرَبِّهٖ كَفُوْرًا ﴿٢٨﴾

[a]14,42; 46,16; 71,29. [b]16,91; 30,39. [c]6,142; 7,32; 25,68.

(ustanawianie równych Allachowi), ponieważ wiara w Jedność Bożą jest nasieniem, z którego wyrastają wszelkie cnoty, zaś brak tego przekonania stanowi korzenie wszelkiego grzechu. Jedność Boga stanowi podstawę zarówno praw natury, jak i prawa *Sharī'ah*. Fakt, że prawo *Sharī'ah* jest oparte na wierze w Jedność Boga, nie wymaga żadnych wyjaśnień; oparte na nim są także prawa przyrody i wszelki postęp naukowy. Gdyby bowiem założyć, że istnieje więcej niż jeden Bóg, musiałoby istnieć więcej praw natury. Jednakże w przypadku braku jednego, ustalonego i jednolitego prawa natury wszelki postęp nauki skończyłby się, ponieważ wszystkie odkrycia i wynalazki naukowe biorą się z przekonania, że cały wszechświat przeniknięty jest ustalonym i niezmiennym systemem. Drugie ważne przykazanie, przedstawione w tym wersecie, dotyczy moralnego postępowania człowieka. Najważniejszą jego część stanowi obowiązek człowieka wobec jego rodziców, bowiem to właśnie jego rodzice przede wszystkim kierują jego uwagę na Boga, jak i w rodzicielskim zwierciadle odbijają się atrybuty Boże i w ludzkiej, mniejszej skali znajdują swój wyraz. Lecz podczas gdy przykazanie to w połączeniu z Bogiem jest negatywne, w przypadku rodziców jest ono pozytywne. Człowiekowi powiada się, że ponieważ nie jest dla niego możliwym zwrot łask Bożych, powinien on przynajmniej powstrzymywać się od *Shirk*, lecz w przypadku rodziców może oddawać im ich miłość i dobroć, choć tylko w bardzo ograniczony sposób – otrzymuje on zatem przykazanie, aby był dla nich dobry i hojny.

1608. W języku arabskim słowo *Uff* wyraża czyjeś niezadowolenie z wypowiadanych słów, zaś *Nahr* używane jest do wyrażania tego jakimś aktem. Łącząc te dwa słowa, werset ten przekazuje takie znaczenie, że człowiek nigdy nie powinien opryskliwie zwracać się do swoich rodziców, a tym bardziej nieuprzejmie wobec nich się zachowywać.

1609. Przy pomocy pięknego porównania werset ten wpaja uprzejmość wobec rodziców. Ponieważ miłości rodzicielskiej nie można stosownie odpłacić, ten niedostatek można uzupełniać modląc się za nich. Modlitwa ta wskazuje, że w starym wieku rodzice muszą być traktowani równie troskliwie i z uczuciem jak małe dzieci, kiedy w dzieciństwie troskliwie zajmują się nimi rodzice.

1610. Ten, kto nie korzysta we właściwy sposób z darów Bożych, winien jest niewdzięczności wobec Niego, zaś ten, kto trwoni swoje bogactwo, stara się uchylać od obowiązków, które na nim spoczywają, a które dotyczą właściwego wykorzystywania bogactwa.

29. A gdybyś musiał odwrócić się od nich, poszukując łaski twego Pana, na którą masz nadzieję, nawet wtedy [a]zwracaj się do nich miłym słowem.[1611]

وَإِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِّن رَّبِّكَ
تَرْجُوهَا فَقُل لَّهُمْ قَوْلًا مَّيْسُورًا ﴿٢٩﴾

30. [b]I nie pozwól, aby twoja dłoń była uwiązana łańcuchem do szyi ze skąpstwa, jak i nie wyciągaj jej jak tylko się da z powodu rozrzutności, abyś nie zasiadł obwiniony, wyczerpany.[1612]

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا
كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا ﴿٣٠﴾

31. Zaiste, [c]Pan twój powiększa zaopatrzenie od Siebie komu zechce, a i ogranicza je temu, któremu zechce. Zaprawdę, On zna i widzi swoje sługi doskonale.

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ إِنَّهُ
كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٣١﴾ ع

32. I [d]nie zabijajcie swoich dzieci z obawy przed biedą.[1613] To bowiem My dajemy zarówno im, jak i wam. Zaiste, zabijanie ich to żałosny grzech.[1614]

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ ۖ نَّحْنُ نَرْزُقُهُمْ
وَإِيَّاكُمْ ۚ إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْئًا كَبِيرًا ﴿٣٢﴾

[a]93,10-11. [b]9,34; 25,68. [c]13,27; 29,63; 30,38; 39,53. [d]6,152.

1611. Czasami można odmówić udzielenia pomocy osobie, kiedy wydaje się, że udzielenie jej może mieć na tę osobę niewłaściwy wpływ czy wywołać nieporządane rezultaty. Na przykład, może tak być w przypadku zawodowego żebraka lub człowieka posiadającego jakiś zły nawyk. W takim przypadku żebrakowi można zaoferować dobre słowo pocieszenia.

1612. Wierzący nie powinien powstrzymywać się od wydawania pieniędzy na jakiś rzeczywisty i zbożny cel, ale i nie powinien trwonić swoich zasobów bezmyślnie i bezcelowo, aby w czasie, kiedy pieniądze będą potrzebne na jakiś narodowy cel, nie musiał żałować, że ich już nie ma.

1613. Ci rodzice, którzy nie dają swoim dzieciom właściwego wykształcenia lub nie zaspokajają ich potrzeb związanych z wyżywieniem albo ubraniem, właściwie sami przyczyniają się do fizycznej lub moralnej ich śmierci. Werset ten stanowczo potępia „zabijanie" takich niewinnych dzieci, które, gdyby dać im dobre wykształcenie i stworzyć im odpowiednie możliwości do pełnego rozwoju, mogą stać się bardzo użytecznym elementem społeczeństwa. „Zabijanie dzieci" może też oznaczać wątpliwą praktykę kontroli urodzin we współczesnym społeczeństwie.

1614. Słowa *Khit'* oraz *Khata'* różnią się znaczeniowo. Podczas gdy to pierwsze jest intencjonalne, to drugie jest zarówno intencjonalne, jak i nieświadome (Aqrab). Koran używa tego pierwszego wyrazu do stwierdzenia faktu, że zabijanie dzieci jest przestępstwem i zbrodnią, której przeciwstawia się natura ludzka, i jedynie człowiek całkowicie pozbawiony wszelkich ludzkich uczuć jest w stanie czegoś takiego dokonać.

33. [a]I nie dopuszczajcie się cudzołóstwa;[1615] zaiste, jest ono jawną niegodziwością i złą drogą.

وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَىٰٓ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً ۚ وَسَآءَ سَبِيلًا ﴿٣٣﴾

34. [b]I nie zabijajcie duszy, której zabijania Allach zabronił, chyba że w sprawiedliwej sprawie. A jeśliby kto został zabity i poszkodowany, z pewnością My daliśmy prawo jego dziedzicowi do żądania odszkodowania, niechaj jednak nie przekracza określonych granic zabijania, albowiem w tym będzie wspierany przez prawo.[1616]

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ۗ وَمَن
قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِ سُلْطَانًا فَلَا يُسْرِف
فِّي الْقَتْلِ ۖ إِنَّهُ كَانَ مَنصُورًا ﴿٣٤﴾

35. [c]I nie zbliżajcie się do własności sieroty, chyba że w najlepszy ze sposobów, aż nie osiągnie ona wieku dojrzałego oraz [d]dopełniajcie przymierza,[1617] albowiem na temat tego przymierza będziecie wypytywani.

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ
يَبْلُغَ أَشُدَّهُ ۚ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ ۖ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا ﴿٣٥﴾

[a]25,69. [b]6,152; 25,69. [c]4,7, 11; 6,153. [d]5,2; 16,92.

1615. Po przykazaniu zabraniającym „zabijania dzieci" znajduje się następne przykazanie, które jest równie ważne, a dotyczy cudzołóstwa, jako że i cudzołóstwo powoduje śmierć wielu dzieci. W przeciwieństwie do przykazania biblijnego, „Nie cudzołóż", Koran powiada: „Nie zbliżaj się do cudzołóstwa", co oczywiście jest bardziej zrozumiałe, bardziej skuteczne i rozsądniejsze. Koran nie tylko zabrania i potępia sam akt cudzołóstwa, ale i stara się zamknąć wszelkie drogi, które do niego prowadzą.

1616. W dwóch poprzednich wersetach mówiono o tych dwóch pośrednich sposobach zabijania. Werset obecny mówi o zabijaniu bezpośrednim. Po udowodnieniu na drodze sądowej winy mordercy, spadkobiercy zamordowanej osoby mają pełne prawo domagać się egzekucji zabójcy lub otrzymania odszkodowania za ofiarę mordu. Jeżeli jednak byłoby to wbrew interesom spokoju publicznego lub moralności i gdyby żądania spadkobierców zamordowanego względem odszkodowania były nieszczere, sąd może odrzucić możliwość odszkodowania i wymierzyć mordercy karę śmierci. Właściwie zarówno spadkobiercy, jak i Państwo mają równe prawo wybaczenia mordercy lub ukarania go. To prawo Państwa w odniesieniu do karania osoby winnej dotyczy wszelkich spraw, do jakich ma zastosowanie nakaz odszkodowania. Podczas gdy w pierwszej części tego wersetu zabezpiecza się prawa tych, którzy ponoszą stratę, słowa „Niechaj nie przekracza granic w zabijaniu" są nakazem korzystnym dla mordercy. Słowa te wskazują, że choć ogólną zasadą jest „życie za życie", to spadkobiercy zamordowanej osoby nie muszą zawsze domagać się dosłownego traktowania tego przykazania. Morderca ma ponieść największą karę tylko wtedy, kiedy dyktat sprawiedliwości, spokój społeczny i moralność tego wymagają. Może darować mu życie i przyjąć odszkodowanie, jeśli taki akt łaski ma doprowadzić do korzystnych zmian moralnych.

1617. Przedstawiwszy prawo dotyczące kary za zamordowanie człowieka, czego skutkiem są sieroty w dwóch rodzinach – w rodzinie zamordowanego oraz w rodzinie mordercy – Koran prezentuje wskazówki dotyczące praw sierot. Słowo „przymierze" (w znaczeniu „obowiązek") jest tutaj użyte do zaakcentowania faktu, że właściwa troska o sieroty nie jest łaską dla nich, lecz obowiązkiem, który należy wypełniać szczerze i całkowicie.

36. [a]I dawajcie pełną miarę, gdy mierzycie, oraz pełną wagę, gdy ważycie – to jest najlepsze i najbardziej zalecane w ostatecznym rozrachunku.[1618]

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ
ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٣٦﴾

37. [b]I nie chodźcie za tym, o czym niczego nie wiecie. [c]Zaprawdę, ucho i oko, i serce – one wszystkie będą musiały się wytłumaczyć.[1619]

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ
وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ﴿٣٧﴾

38. [d]I nie chodź po ziemi pełen pychy, albowiem w ten sposób nie zdołasz rozłupać ziemi ani sięgnąć szczytów gór.[1620]

وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ
وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا ﴿٣٨﴾

39. Zło tego wszystkiego jest znienawidzone w oczach twego Pana.

كُلُّ ذَٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ﴿٣٩﴾

40. Nakazania te są częścią tej mądrości, którą Pan twój objawił ci. [e]I nie ustawiaj obok Allacha innego boga, abyś nie został wrzucony do Piekła, potępiony i odrzucony.

ذَٰلِكَ مِمَّا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْعَلْ
مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ فَتُلْقَىٰ فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَدْحُورًا ﴿٤٠﴾

41. [f]Cóż! Czy Pan twój obdarzył cię synami, a sobie wziął córki spośród aniołów? Zaiste, wypowiadacie żałosne słowa.

أَفَأَصْفَاكُمْ رَبُّكُمْ بِالْبَنِينَ وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ
إِنَاثًا إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا ﴿٤١﴾

[a]7,86; 11,85-86; 26,182, 183; 55,10. [b]11,47. [c]24,25; 36,66; 41,21-23. [d]31,19. [e]17,23; 26,214; 28,89. [f]37,151; 43,20; 52,40.

1618. Sekret postępu i dobrobytu w handlu leży w szczerych i uczciwych transakcjach.

1619. Werset ten podcina korzenie wszelkich źródeł podejrzenia, którymi w naturalny sposób są „ucho", „oko" i „serce". „Ucho" jest pierwszą drogą, którą najwięcej podejrzeń wkrada się do umysłu człowieka. Największa liczba podejrzeń powodowana jest na bezpodstawnych doniesieniach, których słucha się w odniesieniu do innego człowieka. Następnym źródłem jest wzrok. Jeden człowiek widzi, jak ktoś inny wykonuje jakiś akt i niewłaściwie go interpretuje, przez co podejrzewa inne motywy i intencje tego drugiego. Najgorszym i ostatnim rodzajem podejrzenia to takie podejrzenie, które nie jest wynikiem złych wiadomości usłyszanych ani konsekwencji złego uczynku, którego człowiek był świadkiem, lecz takie, które jest wynikiem fikcji powstające w chorym umyśle człowieka. Tak zatem nie tylko życie ludzkie i jego majątek (o których mowa była w poprzednim wersecie) są święte i nienaruszalne, lecz i honor człowieka jest święty. Napadanie na honor człowieka także musi być rozliczone.

1620. Duma oraz tryumfowanie nad czyimiś osiągnięciami nie tylko jest lekkomyślnością, ale i czyni moralne szkody osobie unoszącej się dumą, ponieważ postawa taka czyni człowieka zadowolonym z tego, co już osiągnął i przez to hamuje dalszy jego postęp moralny.

42. [a]Wyjaśniamy prawdę w tym Koranie na różne sposoby,[1621] aby zostali napomnieni, to jednak powiększa tylko ich awersję.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا وَمَا يَزِيدُهُمْ
إِلَّا نُفُورًا ﴿٤٢﴾

43. Powiedz: „Gdyby, jak twierdzą, byli wraz z Nim inni bogowie, wówczas z pewnością z ich pomocą bałwochwalcy odnaleźliby drogę do Władcy Tronu".

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لَابْتَغَوْا إِلَىٰ
ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ﴿٤٣﴾

44. [b]On jest Święty i Wyniesiony wysoko ponad to, co powiadają.

سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴿٤٤﴾

45. Siedem niebios i ziemia, i ci, którzy tam są, pod niebiosa wynoszą Jego chwałę. I nie ma rzeczy, która [c]nie wychwalałaby Go Jego chwałą.[1622] Wy jednak nie rozumiecie ich wychwalania Go. Zaprawdę, On jest Cierpliwy, Najbardziej Przebaczający.

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ
وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَٰكِنْ لَا تَفْقَهُونَ
تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤٥﴾

46. A kiedy recytujesz Koran, pomiędzy tobą oraz tymi, którzy nie wierzą, umieszczamy niewidzialną zasłonę.

وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَسْتُورًا ﴿٤٦﴾

[a]17,90; 18,55. [b]6,101; 39,68. [c]24,42; 59,25; 61,2; 62,2; 64,2.

1621. W przypadku objawionej Księgi, która musi zajmować się wszystkimi najważniejszymi sprawami, czymś naturalnym i koniecznym jest powracanie do najważniejszych elementów danego tematu. Jeśli powtórzenie ma rzucić nowe światło na coś lub odrzucić jakiś nowy sprzeciw, żaden inteligentny i rozsądny człowiek nie będzie miał nic przeciwko niemu.

1622. Słowa „Siedem niebios i ziemia, i ci, którzy tam są, pod niebiosa wynoszą Jego chwałę" odnoszą się do zbiorowego świadectwa, jakie niesie cały wszechświat jedności Boga. Natomiast słowa „i nie ma takiej rzeczy, która nie wychwalałaby Go Jego chwałą" odnoszą się do świadectwa, jakie wszystkie rzeczy niosą Jedności Istoty Bożej indywidualnie i oddzielnie. To pierwsze zdanie oznacza, że piękny układ i porządek wszechświata bezbłędnie wskazuje, że Stwórca jest Jeden. Natomiast to drugie zdanie oznacza, że wszystko w tym wszechświecie, w ramach swojej ograniczonej sfery i w niezrównany sposób demonstruje najróżniejsze atrybuty Boga.

47. [a]I nakładamy okrycia[1623] na ich serca, by tego nie zrozumieli, a uszy ich obarczamy głuchotą. [b]A kiedy w Koranie wspominasz tylko o swym Panu, oni odwracają się plecami w awersji.

وجعلنا على قلوبهم اكنة ان يفقهوه وفي اذانهم وقرا ۚ واذا ذكرت ربك في القران وحده ولوا على ادبارهم نفورا ﴿٤٧﴾

48. My najlepiej wiemy, czego słuchają i kiedy radzą się potajemnie, kiedy grzesznicy powiadają: [c]„Idziecie tylko za człowiekiem, który jest ofiarą oszustwa".

نحن اعلم بما يستمعون به اذ يستمعون اليك واذ هم نجوى اذ يقول الظلمون ان تتبعون الا رجلا مسحورا ﴿٤٨﴾

49. [d]Spójrz, jak ciebie porównują, a w konsekwencji tego tak zbaczają z drogi, że nie potrafią jej na powrót odnaleźć.

انظر كيف ضربوا لك الامثال فضلوا فلا يستطيعون سبيلا ﴿٤٩﴾

50. I powiadają: [e]„Co? Czy kiedy zostaną z nas połamane kości i szczątki, to czy rzeczywiście będziemy na nowo podniesieni jak w nowym stworzeniu?"

وقالوا ءاذا كنا عظاما ورفاتا ءانا لمبعوثون خلقا جديدا ﴿٥٠﴾

51. Powiedz: „Gdybyście stali się kamieniami lub żelazem,

قل كونوا حجارة او حديدا ﴿٥١﴾

52. „Lub stworzoną materią jakiegokolwiek rodzaju, która zdaje się najtwardsza[1624] w waszych umysłach, nawet wtedy będziecie podniesieni z martwych". [f]Wtedy spytają: „Kto przywróci nas do życia?" Powiedz: „Ten, który stworzył was za pierwszym razem". Oni jednak i tak będą kręcić głowami przed tobą i powiedzą: [g]„Kiedy to się stanie?" Powiedz: „Być może jest to bliskie".

او خلقا مما يكبر في صدوركم ۚ فسيقولون من يعيدنا ۖ قل الذي فطركم اول مرة ۚ فسينغضون اليك رءوسهم ويقولون متى هو ۖ قل عسى ان يكون قريبا ﴿٥٢﴾

[a]6,26; 18,58; 41,6. [b]17,49. [c]25,9. [d]25,10. [e]17,99; 23,83; 37,17; 56,48. [f]36,79-80. [g]34,30; 36,49; 67,26.

1623. Na drodze akceptacji prawdy przez niewiernych stoją ukrywanie złej woli i wrogości, fałszywe poczucie godności i duma rasowa, strach przed utratą pozycji społecznej lub dochodów, ukrywanie długiego nawyku lub przekonania, które się z uporem utrzymuje. Tego właśnie subtelnego ukrywania nie są w stanie pojąć we właściwy sposób ludzie niewierzący.

1624. Werset ten można rozumieć dwojako. Może on oznaczać, że nawet jeśli serca niewiernych stwardnieją jak żelazo lub skała czy podobna substancja, Bóg spowoduje takie zmiany, które wyznaczył do przeprowadzenia przez Świętego Proroka. Werset ten może także oznaczać odpowiedź na wątpliwości niewiernych w kwestii Zmartwychwstania, o którym mowa w poprzednim wersecie. W takim przypadku mówi on niewiernym, że nie mogą uniknąć kary Bożej, nawet gdyby zamienili się w żelazo lub skałę, lub inną podobną substancję.

53. „Stanie się to w dniu, kiedy On was zawoła do siebie. Wtedy odpowiecie Mu wychwalając Go i będziecie myśleć, że [a]zabawiliście na świecie ledwie krótką chwilkę".

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَتَظُنُّونَ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٢﴾

54. [b]Powiedz Moim sługom, iż zawsze powinni mówić to, co jest najlepsze. [c]Zaiste, Szatan sieje między nimi niezgodę. Zaiste, Szatan jest jawnym wrogiem człowieka.

وَقُل لِّعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنزَغُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا ﴿٥٣﴾

55. Wasz Pan zna was najlepiej. [d]Jeżeli zechce, okaże wam łaskę, a jeśli tego zapragnie, ukarze was. [e]I nie posłaliśmy cię, abyś był ich nadzorcą.

رَّبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِن يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ أَوْ إِن يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿٥٤﴾

56. I Pan twój najlepiej zna tych, co są w niebiosach i na ziemi. [f]Niektórych Proroków wynieśliśmy ponad innych, a Dawidowi daliśmy Księgę.

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَىٰ بَعْضٍ وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا ﴿٥٥﴾

57. [g]Powiedz: „Zwróćcie się do tych, których oprócz Allacha uważacie za bogów, a wówczas dowiecie się, że nie mają oni żadnej władzy, by odsunąć od was nieszczęście ani odmienić wasze położenie".

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِهِ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا ﴿٥٦﴾

58. Ci, do których oni się zwracają,[1625] sami poszukują bliskości swego Pana – nawet ci, którzy są najbliżej – oraz mają nadzieję na Jego łaskę i obawiają się kary. Zaiste, kara twego Pana jest czymś, czego należy się bać.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا ﴿٥٧﴾

[a]20,105; 23,114-115. [b]16,126; 23,97; 41,35. [c]7,201; 12,101; 41,37. [d]2,285; 3,129; 5,41; 29,22. [e]6,108; 39,42; 42,7. [f]2,254; 27,16. [g]22,74; 25,4; 34,23.

1625. Werset ten może nawiązywać do aniołów, Proroków lub świętych, których niektórzy ludzie czczą jako bogów.

59. [a]Nie ma takiego miasta, którego nie zniszczylibyśmy przed nadejściem Dnia Zmartwychwstania lub nie ukaralibyśmy go wielką karą.[1628] Zapisane jest to w Księdze.

وَإِن مِّن قَرْيَةٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ
أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا ۚ كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ
مَسْطُورًا ﴿٥٩﴾

60. [b]Nic nie jest w stanie Nas powstrzymać przed zsyłaniem Znaków – chociaż poprzednie ludy odrzucały je,[1627] nie powstrzymywało Nas to. Ludowi Thamūd daliśmy wielbłądzicę jako zrozumiały Znak, oni jednak niesprawiedliwie odrzucili go. A wysyłaliśmy te Znaki tylko po to, by ostrzegać.

وَمَا مَنَعَنَا أَن نُّرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَن كَذَّبَ بِهَا
الْأَوَّلُونَ ۚ وَآتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوا
بِهَا ۚ وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ إِلَّا تَخْوِيفًا ﴿٦٠﴾

61. I przypomnij sobie, kiedy powiedzieliśmy ci: „Zaiste, twój Pan postanowił zniszczenie tego ludu". [c]Wizję,[1627A]którą pozwoliliśmy ci ujrzeć, uczyniliśmy próbą dla ludu, podobnie jak drzewo przeklęte[1628] w Koranie. I dalej ostrzegamy ich, to jednak utwierdza ich tylko w grzechu.

وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ ۚ وَمَا جَعَلْنَا
الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِّلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ
الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ ۚ وَنُخَوِّفُهُمْ فَمَا يَزِيدُهُمْ
ع إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا ﴿٦١﴾

[a]21,12; 22,46; 28,59. [b]17,95; 18,56. [c]17,2.

1626. Mówi się tutaj o karze, która zapowiada nieszczęście ogólnoświatowe lub serię nieszczęść, jak przepowiedziane przez Proroków Bożych oraz w samym Koranie.

1627. Znaczenie może tu być także następujące: Czy fakt, że poprzednie ludy odrzucały Proroków, może być powodem, aby nie zsyłać następnych Znaków, to znaczy, czyż to może być powodem wstrzymywania Znaków z nieba?

1627A. Nawiązuje się tutaj do wizji, o której mowa w wersecie 2 tej sury. W Wizji tej Święty Prorok ujrzał samego siebie, jak prowadził wszystkich Proroków w Modlitwie w Świątyni w Jerozolimie, która była *Qiblah* Żydów. Wizja ta oznaczała, że kiedyś w przyszłości następcy owych Proroków przyłączą się do Islamu. To właśnie oznaczają słowa „wasz Pan postanowił zniszczenie tych ludów". Ogólne rozprzestrzenianie się Islamu nastąpi po pojawieniu się nieszczęść o światowym zasięgu, o których wspomina się w wersecie 59.

1628. „Przeklęte drzewo" to chyba lud żydowski, o którym wielokrotnie wspomina się w Koranie jako o ludzie przeklętym (5,14, 61, 65, 79). Przekleństwo Boże nie odstępuje tego nieszczęsnego ludu od czasów Proroka Dawida do czasów współczesnych. Taką interpretację tego zwrotu potwierdza fakt, że obecna sura w szczególności zajmuje się Izraelitami, na co wskazuje sama jej nazwa – Banī Isrā'īl. Fakt, iż werset ten zaczyna się przypomnieniem wizji, w której Święty Prorok kierował Prorokami izraelickimi podczas Modlitwy w Jerozolimie, centrum wiary żydowskiej, dalej potwierdza założenie, że „przeklęte drzewo" to właśnie naród żydowski, gdzie słowo *Shajarah* oznacza plemię. Werset ten mówi zarówno o Wizji, jak i o narodzie żydowskim (przeklętym drzewie), do którego szczególnie odnosi się ta Wizja jako „próba ludu". Na przestrzeni wieków Żydzi udowodnili, że są źródłem wielu nieszczęść dla całej ludzkości, a zwłaszcza dla muzułmanów.

62. [a]I przypomnij sobie, kiedy powiedzieliśmy aniołom: „Podporządkujcie się[1629] Adamowi", a oni wszyscy poddali mu się. Jednakże Iblis tego nie uczynił. Powiedział: „Czyż mam podporządkować się temu, którego Tyś stworzył z gliny?"

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْٓا اِلَّآ اِبْلِيْسَ ۗ قَالَ ءَاَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتَ طِيْنًا ﴿٦٢﴾

63. I rzekł: „Co Ty o tym sądzisz? Czy ten, [b]którego Ty zaszczyciłeś ponad mną, może być moim zwierzchnikiem? Jeżeli udzielisz mi zwłoki aż po Dzień Zmartwychwstania,[1630] [c]z całą pewnością zawładnę jego potomkami z wyjątkiem niewielu".[1631]

قَالَ اَرَءَيْتَكَ هٰذَا الَّذِيْ كَرَّمْتَ عَلَيَّ ۫ لَئِنْ اَخَّرْتَنِ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَاَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهٗٓ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿٦٣﴾

64. [d]Allach rzekł: „Precz! Jeżeli ktoś z nich pójdzie za tobą, z pewnością Piekło będzie nagrodą dla was wszystkich – pełną nagrodą.

قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَاِنَّ جَهَنَّمَ جَزَآؤُكُمْ جَزَآءً مَّوْفُوْرًا ﴿٦٤﴾

65. [e]„Kuś kogokolwiek z nich tylko możesz swoim głosem i wyślij przeciwko nim swoich jeźdźców i pieszych i dziel się z nimi bogactwem, jak i z ich dziećmi, i składaj im obietnice".[1632] [f]A Szatan nie obiecuje im nic innego prócz fałszu.

وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَاَجْلِبْ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكْهُمْ فِي الْاَمْوَالِ وَالْاَوْلَادِ وَعِدْهُمْ ۗ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطٰنُ اِلَّا غُرُوْرًا ﴿٦٥﴾

[a]2,35; 7,12; 15,30-31; 18,51; 20,117; 38,73-75; [b]7,13; 15,34; 38,77. [c]7,17-18; 15,40. [d]7,19; 15,43-44; 38,86. [e]7,18. [f]4,121; 14,23.

1629. Partykuła *lām* oprócz innych rzeczy oznacza „z". Zwrot *li Ādama* może zatem oznaczać „z Adamem".

1630. „Zmartwychwstanie" oznacza tutaj zmartwychwstanie duchowe, którego doznaje każdy wierzący, kiedy jego wiara staje się doskonała, zaś Szatan przestaje sprawować nad nim kontrolę.

1631. Odpowiedzi wymaga pytanie, czy Szatanowi udało się spełnić jego groźbę sprowadzenia większości ludzkości na niewłaściwą drogę. Pobieżne spojrzenie na stan dobra i zła na tym świecie może doprowadzić do błędnego wniosku, że zło całkiem zdominowało dobro. Prawda jest jednak całkiem odwrotna. Gdyby na przykład przeegzaminować wszystkie wypowiedzi największych kłamców tego świata, to okazałoby się, że wypowiedzi prawdziwe znacznie przewyższają swą liczbą kłamstwa. Podobnie liczba ludzi niegodziwych na tym świecie jest o wiele mniejsza niż liczba ludzi dobrych i cnotliwych. Fakt, że niegodziwość przyciąga do siebie tyle uwagi, stanowi dowód tego, że natura ludzka jest w istocie dobra i cofa się przed najmniejszą nawet oznaką zła. Dlatego też niesłusznym jest wnioskowanie, że Szatanowi udało się wprowadzić w życie jego groźbę.

66. [a]Jeżeli chodzi o moje sługi, z pewnością nie będziesz miał nad nimi żadnej władzy,[1633] albowiem twój Pan wystarcza jako Obrońca.

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَٰنٌ ۚ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ
وَكِيلًا ﴿٦٦﴾

67. [b]Waszym Panem jest Ten, który dla was wyprowadza okręty w morze, abyście mogli poszukiwać Jego szczodrości. Zaiste, On jest Wiecznie Litościwy wobec was.

رَبُّكُمُ الَّذِي يُزْجِي لَكُمُ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوا
مِن فَضْلِهِ ۚ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٦٧﴾

68. [c]A kiedy spotyka was nieszczęście na morzu, wszyscy ci, do których się zwracacie poza Nim, są dla was straceni. Kiedy jednak On szczęśliwie sprowadza was na ląd, odwracacie się. Tak zatem człowiek jest bardzo niewdzięczny.[1634]

وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَن تَدْعُونَ إِلَّا
إِيَّاهُ ۖ فَلَمَّا نَجَّاكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ ۚ وَكَانَ
الْإِنسَانُ كَفُورًا ﴿٦٨﴾

69. [d]Czy zatem czujecie się bezpieczni i myślicie, że On nie uczyni, iż utoniecie w ziemi po stronie brzegu i nie wyśle przeciwko wam strasznej burzy, a wówczas nie znajdziecie dla siebie żadnego obrońcy?

أَفَأَمِنتُمْ أَن يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا ﴿٦٩﴾

[a]15,41; 38,84. [b]14,33; 22,66; 45,13. [c]10,13; 11,10-11; 23,65; 30,34; 39,9; 41,50-52; 70,21-22. [d]67,17-18. [e]67,18.

1632. Werset ten opisuje trzy środki wykorzystywane przez synów ciemności do sprowadzania ludzi z właściwej drogi; (1) starają się oni zastraszyć biednych i słabych groźbą stosowania wobec nich gwałtu. (2) Wobec tych, którzy nie ulegają groźbom słownym, stosują bardziej drastyczne sposoby, polegające na sprzymierzaniu się z innymi przeciwko nim w celu skoncentrowanego ataku, prześladowania i opresjonowania na wszelkie możliwe sposoby. (3) Starają się oni zastraszyć ludzi posiadających władzę i ludzi wpływowych, kusząc ich wizją przywódczych stanowisk, jeżeli tylko zaprzestaną popierać sprawę prawdy.

1633. Człowiek pozostaje wrażliwy na groźby Szatana tak długo, jak długo nie będzie „podniesiony z martwych", czyli dopóki jego wiara nie dojrzeje w całej pełni.

1634. Natura ludzka jest taka, że kiedy znajdzie się on w kłopotliwej sytuacji, pokornieje i modli się do Boga oraz obiecuje i przysięga cnotliwe życie. Kiedy jednak niebezpieczeństwo mija, człowiek szybko zapomina o swoich przysięgach, staje się arogancki i dumny.

70. Albo czy czujecie się bezpiecznie i myślicie, że nie odeśle was tam po raz drugi, a potem [c]wyśle przeciwko wam uderzenie burzy i zatopi was z powodu waszej niewiary? Wówczas nie znajdziecie tam żadnego pomocnika przeciwko Nam.

أَمْ أَمِنتُمْ أَن يُعِيدَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَىٰ فَيُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِّنَ الرِّيحِ فَيُغْرِقَكُم بِمَا كَفَرْتُمْ
ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا ﴿٧٠﴾

71. W istocie, wyróżniliśmy dzieci Adama[1635] i niesiemy je lądem i morzem[1635A] oraz dajemy im rzeczy dobre, jak i wynieśliśmy je wysoko ponad tych, których stworzyliśmy.[1635B]

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ
وَرَزَقْنَاهُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّمَّنْ
ع خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ﴿٧١﴾

72. Przypomnij sobie dzień, w którym zwołamy każdy lud wraz z jego Przywódcą. [a]Wówczas jeżeli ktoś dostanie swą księgę do prawej ręki,[1636] ten będzie ją czytał chętnie, a nie będzie ani odrobinę skrzywdzony.

يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ ۖ فَمَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ
بِيَمِينِهِ فَأُولَٰئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَابَهُمْ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧٢﴾

73. [b]Lecz jeśli ktoś jest ślepy na tym świecie, będzie ślepy także i w Życiu Przyszłym,[1637] a nawet jeszcze bardziej zboczy z drogi.

وَمَن كَانَ فِي هَٰذِهِ أَعْمَىٰ فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَىٰ وَأَضَلُّ
سَبِيلًا ﴿٧٣﴾

[a]69,20; 84,8, 9. [b]20,125.

1635. Bóg jednakowo traktował wszystkie dzieci Adama i nie faworyzował żadnego konkretnego narodu czy plemienia. Werset ten obala wszelkie bezsensowne poglądy o wyższości, które oparte są na kolorze skóry, kredo, rasie czy narodowości. Dalej powiada on, że wszystkie drogi postępu i dobrobytu są tak samo otwarte przed wszystkimi ludźmi i że tak samo prowadzą one po ziemi, jak i po morzach.

1635A. Dość dziwnym wydaje się w Koranie akcentowanie podróży morzem. Fakt, iż Księga objawiona Arabom, a z nich wszystkich Świętemu Prorokowi, który przez całe swoje życie nigdy nie podróżował morzem, tak bardzo akcentuje znaczenie podróżowania morzem, nie wskazuje w żaden sposób, aby Koran mógł być kompozycją Świętego Proroka. On bowiem nie mógł znać i nie znał wielkich korzyści płynących z podróżowania drogą morską.

1635B. Tak jak człowiek klasowy, będąc namiestnikiem Boga na ziemi, jest wyższy od wszelkiego innego stworzenia.

1636. Prawa ręka jest symbolem błogosławieństwa, zaś lewa symbolem kary. Podobnie w ciele ludzkim prawa strona posiada pewną wyższość nad stroną lewą, ponieważ tkanki strony prawej są zazwyczaj silniejsze od tych po stronie lewej. Podawanie zapisu czyichś uczynków do jego prawej ręki oznacza tutaj, że będzie to zapis korzystny i błogosławiony. Prawa ręka oznacza także siłę i władzę (69,46). Trzymanie przez wiernych ich zapisów w ich prawych rękach oznacza, że trzymają się cnoty mocno i stanowczo, podczas gdy trzymanie tych zapisów w lewych rękach oznacza, że ludzie ci nie poszukiwali cnoty dość uparcie i mocno.

1637. Ci, którzy nie wykorzystują we właściwy sposób swoich duchowych oczu, pozostaną pozbawieni wzroku duchowego w życiu przyszłym. Koran powiada o tych, którzy nie zastanawiają

74. [a]Oni nieomal nie sprowadzili na ciebie straszne nieszczęście z powodu tego, co My tobie objawiliśmy, byś dzięki temu mógł wymyślić coś innego przeciwko Nam.[1638] Wtedy z pewnością wzięliby sobie ciebie za wyjątkowego przyjaciela.

وَإِن كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِيٓ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ
لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُۥ ۖ وَإِذًا لَّاتَّخَذُوكَ خَلِيلًا ۝٧٤

75. [b]I gdybyśmy nie wzmocnili cię poprzez ten Koran, nawet wtedy skłaniałbyś się ku nim ledwie odrobinę.[1639]

وَلَوْلَآ أَن ثَبَّتْنَٰكَ لَقَدْ كِدتَّ تَرْكَنُ إِلَيْهِمْ شَيْـًٔا
قَلِيلًا ۝٧٥

76. Gdybyś jednak, jak sobie wyobrażają, zmyślił kłamstwo przeciwko Nam, wówczas pozwolilibyśmy ci skosztować ciężkiej kary w życiu i ciężkiej kary w śmierci, a wtedy nie znalazłbyć sobie żadnego pomocnika przeciwko Nam.

إِذًا لَّأَذَقْنَٰكَ ضِعْفَ الْحَيَوٰةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا
تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ۝٧٦

77. I w istocie bliscy są zastraszenia cię wygnaniem z kraju, aby [c]móc cię z niego wyrzucić,[1640] lecz w takim przypadku oni sami nie pozostaliby poza tobą, chyba że na krótką chwilę.

وَإِن كَادُوا لَيَسْتَفِزُّونَكَ مِنَ الْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ
مِنْهَا ۖ وَإِذًا لَّا يَلْبَثُونَ خِلَٰفَكَ إِلَّا قَلِيلًا ۝٧٧

78. [d]Tak postępowaliśmy z Naszymi Posłańcami, których posyłaliśmy przed tobą. I nie znajdziesz żadnej zmiany w Naszej drodze.

سُنَّةَ مَن قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِن رُّسُلِنَا ۖ وَلَا تَجِدُ
لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا ۝٧٨ ع

[a]10,16; 68,10. [b]25,33. [c]8,31; 60,2. [d]33,63; 35,44; 48,24.

się nad Znakami Bożymi i nie korzystają z nich, jako o ludziach „ślepych". Tacy ludzie pozostaną duchowo ślepi także w życiu przyszłym.

1638. Niewierni zdecydowani byli sprawiać Świętemu Prorokowi wielkie trudności z powodu Nauki, objawionej mu, aby mogli zmusić go do zmiany i wymyślenia nauki innej od tej, która zawarta jest w Koranie. W wersecie tym nawiązuje się właśnie do tych złych zamiarów ludzi niewierzących i do ich całkowitego niepowodzenia w wprowadzaniu ich w życie.

1639. Natura Proroka była tak czysta, że gdyby nawet Koran nie został mu objawiony i gdyby nie miał on żadnego pojęcia o zamierzeniach Boga wobec jego osoby, zapewne nie oddałby się praktyce *Shirk*.

1640. Wrogowie Świętego Proroka chcieli naznaczyć go piętnem legalnego wygnania, aby on stracił wszelką godność w oczach swego ludu. Bóg jednak przykazał mu opuścić Mekkę i w ten sposób uratował go od tego piętna, które łączyło się w jego przypadku z utratą obywatelstwa tego miasta.

79. [a]Przestrzegaj Modlitwy od zachodu i zblednięcia słońca aż po ciemność nocy oraz recytuj Koran o świcie. Zaprawdę, recytowanie Koranu o brzasku jest przez Allacha szczególnie przyjmowane.[1641]

أَقِمِ الصَّلٰوةَ لِدُلُوْكِ الشَّمْسِ إِلٰى غَسَقِ الَّيْلِ وَ
قُرْاٰنَ الْفَجْرِ ۭ إِنَّ قُرْاٰنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُوْدًا ﴿٧٩﴾

80. [b]I podczas nocy budź się, by go recytować – oto nadobowiązkowa[1642] służba dla ciebie. Być może Pan twój wyniesie cię na wspaniałe stanowisko.[1643]

وَ مِنَ الَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهٖ نَافِلَةً لَّكَ ۖ عَسٰٓى اَنْ يَّبْعَثَكَ
رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُوْدًا ﴿٨٠﴾

81. I powiedz: „O Panie mój, uczyń moje wejście dobrym wejściem, moje wyjście zaś dobrym wyjściem.[1644] I udziel mi od Siebie pomocnej siły".

وَ قُلْ رَّبِّ اَدْخِلْنِيْ مُدْخَلَ صِدْقٍ وَّ اَخْرِجْنِيْ مُخْرَجَ
صِدْقٍ وَّ اجْعَلْ لِّيْ مِنْ لَّدُنْكَ سُلْطٰنًا نَّصِيْرًا ﴿٨١﴾

[a]11,115; 20,131; 30,18, 19; 50,40. [b]50,41; 52,50; 73,3-5; 76,27.

1641. *Dalakat al-Shamsu* oznacza: (1) słońce zeszło z zenitu; (2) stało się żółte; (3) zaszło. *Ghasaq* oznacza ciemność nocy lub czas, kiedy czerwień na horyzoncie po zachodzie słońca znika (Lane). Werset ten, jak się wydaje, określa godziny pięciu codziennych Modlitw Islamu. Trzy znaczenia słowa *Dulūk* wskazują na Modlitwę Popołudniową, Modlitwę Późnopopołudniową oraz Modlitwę o Zachodzie Słońca. Zwrot *Ghasaqil-Lail* zawiera w swoim znaczeniu Modlitwę o Zachodzie Słońca, lecz szczególnie odnosi się do Modlitwy Nocnej, zaś słowa *Qur'ān al-Fajr* wskazują na godzinę Modlitwy Porannej.

1642. Oprócz znaczenia podanego w tekście *Nāfilah* oznacza, że Modlitwy nie są ciężarem, który ma wyczerpywać ciało, lecz że są przywilejem i szczególną łaską Boga.

1643. Chyba żaden inny człowiek nie był obiektem tylu oszczerstw, co Święty Prorok Islamu i z pewnością żaden inny człowiek nie otrzymał tak wielkiej chwały Bożej i nie był obiektem zesłania tak wielkiej ilości łask Bożych i błogosławieństw jak właśnie on – Święty Prorok. Modlitwa *Tahajjud* najlepiej pasuje do duchowego wyniesienia człowieka wierzącego, ponieważ w czasie ciszy nocy, kiedy jest on sam na sam ze swoim Stwórcą, cieszy się szczególną bliskością Boga.

1644. Akceptując jego modlitwę i błagania, Bóg w tym wersecie zabezpiecza Świętemu Prorokowi dobre nowiny, że w spełnieniu tego proroctwa ma on modlić się, aby jego wejście do Medyny było w dwójnasób błogosławione i aby jego odejście z Mekki, w której teraz żyje, też było błogosławione.

82. I głoś: [a]„Prawda nadeszła, a fałsz zniknął.[1645] Zaprawdę, fałsz musi zniknąć".

وَقُلْ جَآءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ ۚ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا ﴿٨٢﴾

83. [b]My stopniowo objawiamy z Koranu to, co jest uzdrowieniem i litością dla wiernych, to jednak przyczynia się jeszcze bardziej do przegranej grzeszników.

وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَّرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ۙ وَلَا يَزِيْدُ الظّٰلِمِيْنَ اِلَّا خَسَارًا ﴿٨٣﴾

84. [c]A kiedy zsyłamy na człowieka łaskę, on odwraca się i odchodzi na bok. A kiedy dotyka go zło, pogrąża się w rozpaczy.

وَاِذَآ اَنْعَمْنَا عَلَى الْاِنْسَانِ اَعْرَضَ وَنَاٰ بِجَانِبِهٖ ۚ وَاِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَـُٔوْسًا ﴿٨٤﴾

85. Powiedz: „Każdy postępuje na swój sposób,[1646] [d]a wasz Pan najlepiej wie, kto jest najlepiej prowadzony".

قُلْ كُلٌّ يَّعْمَلُ عَلٰى شَاكِلَتِهٖ ؕ فَرَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ اَهْدٰى سَبِيْلًا ﴿٨٥﴾

86. Pytają cię o duszę.[1647] Powiedz: „Dusza stworzona została na rozkaz mego Pana. A z wiedzy o niej otrzymaliśmy zaledwie odrobinę".

وَيَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الرُّوْحِ ؕ قُلِ الرُّوْحُ مِنْ اَمْرِ رَبِّيْ وَمَآ اُوْتِيْتُمْ مِّنَ الْعِلْمِ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿٨٦﴾

[a]21,19; 34,50. [b]10,58; 12,112; 16,90. [c]17,68. [d]28,86.

1645. Wśród cudów stylu koranicznego znajduje się taki, że aby przekazać jakiś sens, dobiera się to konkretne słowo, które wskazuje na cały szereg wydarzeń. W tym konkretnym przypadku sens zniknięcia fałszu mógł być przekazany przy pomocy innego słowa, jak na przykład *Halaka* (zginął) czy *Batala* (stał się nieużyteczny), ale żadne z tych słów nie przekazuje znaczenia stopniowego osłabiania i ostatecznego zniknięcia, które zawierają się w słowie *Zahaqa*. Werset ten zawiera wskazówkę, że wraz z wejściem Świętego Proroka do Medyny jego potęga dalej będzie wzrastać, zaś jego wrogowie będą chylić się aż do ostatecznego upadku. I znowu cudem stylu koranicznego jest to, że – nie będąc poezją – wersety Koranu posiadają rytm i kadencję poetycką, bez których niemożliwym jest oddanie uczuć maksymalnego zadowolenia i zachwytu. Komentowany werset prezentuje jeden taki przykład. Po podboju Mekki, kiedy Święty Prorok oczyszczał Ka'bah z pogańskich bożków, które zbezcześciły to święte miejsce, wielokrotnie cytował on ten właśnie werset, rozbijając bożki (Bukhārī).

1646. Słowa *'Alā Shākilati-hī* oznaczają: według jego własnych motywów; sposób myślenia; cele pośrednie i cele główne.

1647. W okresie ich duchowego schyłku i dekadencji Żydzi, jak się wydaje, zaczęli interesować się praktykami okultystycznymi jak wielu współczesnych spirytualistów, Teozofów czy Jogów hinduskich. Wydaje się też, że niektórzy Żydzi z Medyny także oddawali się podobnym praktykom w czasach Świętego Proroka. Oto dlaczego, kiedy bałwochwalcy mekkańscy szukali pomocy Żydów w celu odparcia Świętego Proroka, zasugerowali, aby oni (bałwochwalcy mekkańscy) wypytali go o sprawy duszy ludzkiej. Koran odpowiada im komentowanym wersetem, powiadając, że dusza bierze swe siły z przykazań Bożych oraz że wszystko to, co – jak się twierdzi – nabywa się dzięki tak zwanym ćwiczeniom duchowym czy sztuce magicznej to tylko oszustwo i szar-

87. Gdybyśmy tego zapragnęli, moglibyśmy z pewnością zabrać[1648] to, co ci objawiliśmy, a wtedy nie znalazłbyś sobie żadnego strażnika w tej sprawie przeciwko Nam,

وَلَئِنْ شِئْنَا لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِيٓ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ ثُمَّ
لَا تَجِدُ لَكَ بِهٖ عَلَيْنَا وَكِيْلًا ﴿٨٧﴾

88. [a]chyba że na mocy szczególnej łaski od twego Pana. Zaiste, wielka jest Jego łaska wobec ciebie.

اِلَّا رَحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ اِنَّ فَضْلَهٗ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيْرًا ﴿٨٨﴾

89. [b]Powiedz: „Gdyby ludzie i jinn zebrali się, by stworzyć podobieństwo tego oto Koranu, nie byliby w stanie stworzyć jego podobieństwa,[1649] nawet gdyby wzajemnie sobie pomagali".

قُلْ لَّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلٰٓى اَنْ يَّاْتُوْا بِمِثْلِ
هٰذَا الْقُرْاٰنِ لَا يَاْتُوْنَ بِمِثْلِهٖ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ
ظَهِيْرًا ﴿٨٩﴾

90. I zaiste, [c]przedstawialiśmy ludzkości na różne sposoby[1650] najróżniejsze podobieństwa tego Koranu, ale większość ludzi odrzuca wszystko, co z tym związane, tylko nie niewiarę.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِيْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ
فَاَبٰٓى اَكْثَرُ النَّاسِ اِلَّا كُفُوْرًا ﴿٩٠﴾

[a]28,87. [b]2,24; 10,39; 11,14; 52,35. [c]17,42; 18,55.

lataneria. Pytanie dotyczące natury duszy ludzkiej było pierwszym, według przekazu, zadanym Świętemu Prorokowi w Mekce przez Quraish, a następnie, według 'Abd Allāh bin Mas'ūd, przez Żydów w Medynie. Dusza została opisana jako coś, co zostało stworzone na bezpośredni rozkaz Boży. Według Koranu wszelkie stworzenie dzieli się na dwie kategorie: (1) Stworzenie pierwotne, którego dokonuje się bez udziału czy pomocy jakiejkolwiek substancji czy materii wcześniej stworzonej. (2) Stworzenie późniejsze, które dokonuje się z udziałem i pomocą środków i materii stworzonej wcześniej. Ten pierwszy rodzaj stworzenia zawiera się w kategorii *Amr* (dosł. przykazania), w kwestii którego patrz 2,118, zaś ten drugi znany jest jako *Khalq* (dosł. stworzenie). Dusza ludzka należy do tej pierwszej kategorii.

Słowo *Rūh* oznacza także objawienie Boże (Lane). Kontekst wydaje się tutaj popierać to znaczenie.

1648. Werset ten, jak się zdaje, wskazuje na proroctwo, które mówi, że nadejdzie taki czas, gdy wiedza koraniczna odejdzie z tego świata. O podobnym proroctwie Świętego Proroka mówią Merdawaih, Baihaquī oraz Ibn Mājah. Powiadają oni, że nadejdzie taki czas, kiedy istota i duch Koranu znikną z ziemi i że nie wszyscy tak zwani mistycy czy *Sufīs* tamtych czasów, którzy twierdzili, jak ich żydowscy poprzednicy, że posiadają władzę, nie będą w stanie odrodzić tej wiedzy największymi ich wysiłkami.

1649. Wyzwanie to dotyczy w pierwszym rzędzie tych, którzy oddają się okultystycznym praktykom, i mówi, że powinni oni przywołać na pomoc te ukryte duchy, które – jak sami twierdzą – dają im wiedzę duchową. Wyzwanie to jest aktualne po wsze czasy i wobec wszystkich ludzi, którzy zaprzeczają Bożemu pochodzeniu Świętego Koranu.

1650. Ponieważ zdolności ludzkie są ograniczone, w najlepszym razie człowiek może zajmować się jedynie ograniczoną ilością problemów. Koran jednak w pełni omawia wszystkie te sprawy, które dotyczą moralnego i duchowego rozwoju człowieka.

91. I powiadają: „Nie uwierzymy w ciebie aż nie uczynisz, że wytryśnie dla nas źródło z ziemi

وَقَالُوْا لَنْ نُّؤْمِنَ لَكَ حَتّٰى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْاَرْضِ
يَنْۢبُوْعًا ﴿٩١﴾

92. [a]„Lub aż nie będziesz miał ogrodu palm daktylowych i winnic i nie spowodujesz, że wśród nich tryśnie obfite źródło[1651]

اَوْ تَكُوْنَ لَكَ جَنَّةٌ مِّنْ نَّخِيْلٍ وَّعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ
الْاَنْهٰرَ خِلٰلَهَا تَفْجِيْرًا ﴿٩٢﴾

93. „Lub nie uczynisz, że niebo spadnie na nas w kawałkach, jak twierdziłeś, lub jeśli nie sprowadzisz Allacha i aniołów przed nasze oblicze

اَوْ تُسْقِطَ السَّمَآءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا اَوْ تَاْتِيَ
بِاللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ قَبِيْلًا ﴿٩٣﴾

94. „Lub jeśli nie będziesz posiadał złotego domu lub nie wstąpisz do nieba. A nie uwierzymy w twoje wniebowstąpienie, dopóki nie ześlesz nam Księgi, którą będziemy mogli przeczytać". Powiedz: „Pan mój jest Święty! Ja jestem ledwie śmiertelnikiem, wysłanym jako Posłaniec".[1652]

اَوْ يَكُوْنَ لَكَ بَيْتٌ مِّنْ زُخْرُفٍ اَوْ تَرْقٰى فِي السَّمَآءِ ؕ
وَلَنْ نُّؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ حَتّٰى تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتٰبًا نَّقْرَؤُهٗ ؕ
ع قُلْ سُبْحَانَ رَبِّيْ هَلْ كُنْتُ اِلَّا بَشَرًا رَّسُوْلًا ﴿٩٤﴾

95. [b]Nic nie powstrzymuje ludzi od wiary, kiedy spływa na nich przewodnictwo, choć mawiają: „Czy Allach przysłał nam podobnego człowieka jako Posłańca?"

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ يُّؤْمِنُوْٓا اِذْ جَآءَهُمُ الْهُدٰٓى
اِلَّآ اَنْ قَالُوْٓا اَبَعَثَ اللّٰهُ بَشَرًا رَّسُوْلًا ﴿٩٥﴾

[a]25,11. [b]17,60; 23,25; 34,44.

1651. Kiedy Mekkańczycy zmieszali się, słysząc odpowiedzi Koranu na ich pytania i wątpliwości, odwrócili się i zażądali, aby Święty Prorok spowodował, by z ziemi trysnęły źródła, aby wyrosły ogrody i aby on sam zbudował dom ze złota, itp., skoro Koran zawierał wszelką wiedzę potrzebną do czynienia cudów.

1652. W odpowiedzi na ich nieroztropne żądania, powiada się im, że żądania te należą albo do Boga, albo do Świętego Proroka. Żądania z tej pierwszej kategorii są w swym charakterze nierozmyślne, a Bóg jest ponad takimi rzeczami. Jeśli zaś chodzi o żądania z drugiej kategorii, są one sprzeczne z jego ograniczoną władzą jako człowieka oraz z jego misją jako Proroka Bożego.

96. Powiedz: „Gdyby na ziemi żyli aniołowie w ciszy i spokoju, [a]z pewnością zesłalibyśmy im z nieba anioła jako Posłańca".[1653]

قُلْ لَّوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلٰٓئِكَةٌ يَّمْشُوْنَ مُطْمَئِنِّيْنَ
لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِمْ مِّنَ السَّمَآءِ مَلَكًا رَّسُوْلًا ﴿٩٦﴾

97. Powiedz: [b]„Allach wystarczy jako świadek pomiędzy mną i wami. Zaiste, On zna i widzi swoje sługi wystarczająco dobrze".

قُلْ كَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيْدًا بَيْنِيْ وَبَيْنَكُمْ ۚ إِنَّهٗ كَانَ
بِعِبَادِهٖ خَبِيْرًا بَصِيْرًا ﴿٩٧﴾

98. [c]Ten, którego prowadzi Allach, jest jedynym właściwie prowadzonym. Lecz jeśli chodzi o tych, którym On pozwala zboczyć z drogi, poza Nim nie znajdziesz im żadnego pomocnika. [d]W Dniu Zmartwychwstania zbierzemy ich wszystkich razem na ich twarzach, ślepych, głuchych i niemych. Ich mieszkaniem będzie Piekło. Za każdym razem, gdy osłabnie, będziemy im ten płomień powiększać.[1654]

وَمَنْ يَّهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۚ وَمَنْ يُّضْلِلْ فَلَنْ
تَجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَآءَ مِنْ دُوْنِهٖ ۚ وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ
الْقِيٰمَةِ عَلٰى وُجُوْهِهِمْ عُمْيًا وَّبُكْمًا وَّصُمًّا ۚ مَأْوٰىهُمْ
جَهَنَّمُ ۚ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنٰهُمْ سَعِيْرًا ﴿٩٨﴾

99. [e]Oto ich nagroda, ponieważ odrzucili Nasze Znaki i powiadali: „Co? [f]Kiedy umrzemy i pozostaną po nas jedynie kości i rozpadłe szczątki, to czy rzeczywiście zostaniemy podniesieni z martwych jak jakieś nowe stworzenie?"[1655]

ذٰلِكَ جَزَآؤُهُمْ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِنَا وَقَالُوْٓا ءَإِذَا
كُنَّا عِظَامًا وَّرُفَاتًا ءَإِنَّا لَمَبْعُوْثُوْنَ خَلْقًا جَدِيْدًا ﴿٩٩﴾

[a]23,25; 25,22; 43,61. [b]10,30; 13,44; 29,53; 46,9. [c]7,179; 18,18; 39,37-38. [d]6,129; 19,69. [e]18,107; 34,18. [f]17,50; 23,83; 36,79; 37,17; 56,48.

1653. Werset ten może mieć dwa znaczenia: (a) Aniołowie zstępują do ludzi podobnych do aniołów, a nie do ich przeciwników. I gdyby niewierzący dokonali w swoim życiu anielskich zmian, aniołowie zeszliby także do nich. (b) Istoty tego samego gatunku mogą jedynie służyć przykładem lub być modelem dla siebie wzajemnie. W ten sposób jedynie człowiek może być nosicielem nictwa Bożego dla ludzkości, ponieważ tylko on sam może być przykładem dla innych ludzi.

1654. Kiedy pod wpływem palenia się w Ogniu przez długi czas niewiernych uczucia przytępią się, Bóg znów je zaostrzy i ponownie zaczną odczuwać męki palenia tak jak przedtem.

1655. Wszelkie odrzucanie religii i prawdy jest w rzeczywistości wynikiem zaprzeczania istnienia Życia Przyszłego. Oto dlaczego Koran tak mocno akcentuje Życie po śmierci i ciągle powraca do tego ważnego tematu.

100. Czyż oni nie widzą, że [a]Allach, który stworzył niebiosa i ziemię, ma władzę, by stworzyć ich podobieństwo?[1656] On wyznaczył im termin – nie ma co do tego żadnych wątpliwości. Lecz grzesznicy odrzucą wszystko z wyjątkiem niewiary.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ
قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَا
رَيْبَ فِيهِ فَأَبَى الظّٰلِمُونَ إِلَّا كُفُورًا ﴿١٠٠﴾

101. Powiedz: „Gdybyście nawet posiadali niezliczone łaski mego Pana, z pewnością ukrywalibyście je z obawy przed wyczerpaniem ich, albowiem człowiek jest skąpy".

قُلْ لَوْ أَنْتُمْ تَمْلِكُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذًا لَأَمْسَكْتُمْ
ع خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَتُورًا ﴿١٠١﴾

102. Niechybnie [b]daliśmy Mojżeszowi zrozumiałe Znaki.[1657] Zatem spytaj Dzieci Izraela. Kiedy do nich przybył, [c]Faraon powiedział doń: „O Mojżeszu, uważam, że jesteś ofiarą oszustwa".

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ تِسْعَ آيٰتٍ بَيِّنٰتٍ فَسْئَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ
إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يٰمُوسَىٰ
مَسْحُورًا ﴿١٠٢﴾

103. Ten rzekł: „Dobrze wiesz, że tych Znaków nie zesłał nikt inny jak tylko Pan niebios i ziemi jako liczne dowody. O Faraonie, niechybnie sądzę, że skazany jesteś na śmierć".

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا أَنْزَلَ هٰؤُلَاءِ إِلَّا رَبُّ السَّمٰوٰتِ
وَالْأَرْضِ بَصَائِرَ وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ يٰفِرْعَوْنُ مَثْبُورًا ﴿١٠٣﴾

104. On więc postanowił usunąć ich z kraju, [d]lecz My zatopiliśmy go oraz tych, którzy byli wraz z nim, wszystkich razem.

فَأَرَادَ أَنْ يَسْتَفِزَّهُمْ مِنَ الْأَرْضِ فَأَغْرَقْنٰهُ وَمَنْ
مَعَهُ جَمِيعًا ﴿١٠٤﴾

[a]36,82; 46,34; 86,9. [b]7,134; 27,13. [c]27,14; 28,37; 40,25. [d]2,51; 7,137; 8,55; 20,79; 26,67; 28,41.

1656. Werset ten zawiera niepodważalny argument, udowadniający istnienie Życia po śmierci. Nie mówi on bezpośrednio niewiernym, że narodzą się na nowo, ponieważ Bóg ma władzę, by dać im nowe życie. Takie stwierdzenie byłoby bez pokrycia. Przeciwnie, powiada on, że jeśli nie uwierzą, że istnieje życie po śmierci, to nie uwierzyliby też, gdyby im powiedzieć, że stracą władzę i prestiż nad słabymi i biednymi muzułmanami, na których teraz patrzą z góry, jakby oni nie byli nic warci. Gdyby to – jak się wydaje – niemożliwe proroctwo o ich własnym zniszczeniu i o tym, że biedni muzułmanie dojdą do władzy spełniło się, twierdzenie o istnieniu życia po śmierci automatycznie stałoby się faktem.

1657. Tymi dziewięcioma Znakami, o których mówi się w innych miejscach Koranu, są: (a) laska (7,108); (b) biała dłoń (7,109); (c),(d) susza i ubóstwo owoców (7,131); (e) burza; (f) szarańcza; (g) wszy; (h) żaby; (i) kara krwi (7,134).

105. I po nim powiedzieliśmy do Dzieci Izraela: [a]„Zamieszkajcie w ziemi obiecanej, a kiedy nadejdzie obietnica Ostatnich Dni,[1658] zbierzemy was wszystkich spośród najróżniejszych narodów".

وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِي إِسْرَآءِيلَ اسْكُنُوا الْأَرْضَ
فَإِذَا جَآءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا ﴿١٠٥﴾

106. [b]I zgodnie z wymogami prawdy i mądrości zesłaliśmy to i w prawdzie i mądrości to przybyło. A wysłaliśmy cię wyłącznie jako niosącego dobrą nowinę oraz jako tego, który ostrzega.

وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنٰهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ وَمَآ أَرْسَلْنٰكَ إِلَّا
مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿١٠٦﴾

107. [c]Podzieliliśmy Koran na części, byś mógł czytać go ludzkości powoli i z przerwami[1659], i w częściach go zesłaliśmy.

وَقُرْآنًا فَرَقْنٰهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلٰى مُكْثٍ
وَنَزَّلْنٰهُ تَنْزِيلًا ﴿١٠٧﴾

108. Powiedz: „Bez względu na to, czy wierzycie czy też nie, ci, którzy otrzymali wiedzę przedtem, [d]padają na twarz, kiedy im się go recytuje".

قُلْ آمِنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ
مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلٰى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ
سُجَّدًا ﴿١٠٨﴾

[a]7,138. [b]4,106; 5,49; 39,3. [c]25,33; 73,5. [d]19,59; 32,16; 38,25.

1658. Werset ten wskazuje, że podobnie jak Żydzi, muzułmanie dwukrotnie przejdą przez nieszczęście narodowe. Pierwsze z nich spadło na muzułmanów, kiedy Bagdad wpadł w ręce Tatarów pod wodzą Halaku Khan. Powiada im się tutaj, że nawiedzi ich kara Boża i po raz drugi w Dniach Ostatnich – w czasach Obiecanego Mesjasza, tak jak i Żydzi zostali po raz drugi ukarani w czasach pierwszego Mesjasza – Jezusa. Werset ten oznacza, że kiedy muzułmanie zostaną ukarani po raz drugi – co oznacza spełnienie „obietnicy Dni Ostatecznych" – Żydzi powrócą do Ziemi Świętej ze wszystkich części świata. Proroctwo to zostało spełnione w akcie powrotu Żydów do Palestyny na mocy Deklaracji Balfour i w akcie założenia tak zwanego Państwa Izraelskiego. „Obietnica Dni Ostatecznych" ma zastosowanie do czasów Obiecanego Mesjasza (Bayān).

1659. Koran musi zaspokajać potrzeby dwóch kategorii ludzi: (a) Musi on odpowiadać na tymczasowe sprzeciwy tych, do których przemawia oraz zaspokajać duchowe potrzeby pierwszych nawróconych na Islam; oraz (b) musi prezentować kierowanie w licznych i różnorodnych problemach ludzkości wszystkich czasów. Wersety omawiające sprzeciwy bałwochwalców mekkańskich oraz duchowym wychowaniem wczesnych muzułmanów musiały w naturalny sposób być objawione na samym początku. Natomiast te wersety, które dotyczyły stałych potrzeb ludzkich, objawione były później. W ten sposób wersety Koranu były objawiane częściami i z przerwami. Kiedykolwiek niewierni głosili jakieś wątpliwości, objawiane były wersety zawierające odpowiedzi. Podobnie kiedy wcześni muzułmanie musieli być kierowani w konkretnych przypadkach, objawiane były konieczne i stosowne wersety, aby zaspokoić ich potrzeby w danej sytuacji. W takim porządku był pierwotnie objawiony Koran. Lecz ponieważ doczesne potrzeby odbiorców Koranu były inne od stałych wymagań ludzkości w ogóle, porządek, w jakim spisano później Koran w formie księgi, w naturalny sposób zmienił się.

109. I powiedz: „Święty jest nasz Pan. [a]Zaiste, obietnica Pana naszego z pewnością się wypełni".

وَيَقُولُونَ سُبْحٰنَ رَبِّنَآ إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ﴿١٠٩﴾

110. Oni upadają na twarze płacząc,[1660] a to powiększa w nich pokorę.

وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا ﴿١١٠﴾ السجدة

111. [b]Powiedz: „Wzywajcie Go imieniem Allacha lub imieniem Al-Rahmān. Którym imieniem nie wzywalibyście Go, do Niego należą najpiękniejsze imiona.[1661] [c]A nie wypowiadaj swej modlitwy zbyt głośno ani zbyt cicho, lecz znajdź sposób pośredni.

قُلِ ادْعُوا اللّٰهَ أَوِ ادْعُوا الرَّحْمٰنَ أَيًّا مَّا تَدْعُوا فَلَهُ الْأَسْمَآءُ
الْحُسْنٰى وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا وَ
ابْتَغِ بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيلًا ﴿١١١﴾

112. [d]I powiedz: „Wszelka chwała należy się Allachowi, który nie wziął sobie żadnego syna i który nie ma żadnego partnera w swoim Królestwie, ani nie ma nikogo do pomocy z powodu jakiejś Jego słabości". I głoś Jego wielkość, wychwalając Go.

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ
لَّهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَّهُ وَلِيٌّ مِّنَ الذُّلِّ
وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا ﴿١١٢﴾ ع ١٢

[a]18,99; 19,62; 46,17; 73,19. [b]7,181; 20,9; 59,25. [c]7,56; 206. [d]18,5; 19,36, 93; 25,3; 72,4.

1660. Werset ten wyraża stan umysłu muzułmanów, kiedy w postawie leżącej świadomość wielkości Boga i ich własnej słabości napawa ich pokorą. Od wiernych wymaga się, aby po przeczytaniu tych wersetów, w których nakazuje się upadnięcie na twarz, czynili to. Święty Prorok miał zwyczaj padać na twarz po przeczytaniu któregokolwiek z tych wersetów.

1661. Bóg posiada niezliczone atrybuty, a muzułmanie powinni błagać w swych modlitwach o ten konkretny atrybut Boży, który ma najbliższy związek ze sprawą, w kwestii której muzułmanin szuka pomocy i kierownictwa Bożego.

ROZDZIAŁ 18

AL-KAHF

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia oraz kontekst

Według Ibn 'Abbas oraz Ibn Zubair całość tej sury została objawiona w Mekce (Manthūr). Zgadzają się w tej kwestii niemal wszyscy komentatorzy Koranu. Naukowcy zachodni przypisują tę surę na szósty rok Powołania, lecz była ona prawdopodobnie objawiona w czwartym lub piątym roku. Anas powiada, że sura ta objawiona była jako całość i że była chroniona przez siedemdziesiąt tysięcy aniołów (Manthūr, t. 4, str. 210). W Rozdziale Al-Nahl omawia się częściowo proroctwo, które mówi, iż Święty Prorok spotka się z silną opozycją ze strony Żydów i chrześcijan. Temat ten był dalej omawiany w surze Banī Isrā'īl, gdzie powiada się, że Prorok zostanie zabrany w te regiony, gdzie będzie żył wśród Żydów, z którymi nawiąże pewne kontakty, i gdzie później spotka się z opozycją zarówno ze strony samych Żydów, jak i chrześcijan. Proroctwo to powiada jednak, że w końcu dokona on ich podboju. W surze Banī Isrā'īl wspomina się o wizji Świętego Proroka, która także zawiera proroctwo mówiące o podboju Ziemi Świętej Żydów oraz w której nawiązuje się do dwóch buntów Żydów, które przepowiedziała Księga Prawa Powtórzonego. Pierwszy bunt miał miejsce po czasach Dawida w konsekwencji wyrzucenia Żydów z ich ziemi ojczystej. Okazali oni skruchę i ziemia ta została im przywrócona. Jednak ponownie oddali się niegodziwym praktykom, nie zważali na przykazania Boże i zbuntowali się po raz drugi w czasach Jezusa. Ten drugi bunt ściągnął na ich głowy prawdziwie srogą karę. Zniszczone zostały ich święte miejsca, zaś sam lud żydowski został wygnany ze swej Ziemi Obiecanej. Proroctwa te wymieniają także warunki i okoliczności przebiegu zdarzeń za pierwszym razem, kiedy rzecz dotyczyła tej pierwszej części Izraelitów – Żydów. Opis tych warunków spowodował oczywiście postawienie takiej kwestii: (a) Skoro chrześcijanie, druga część Prawa Mojżeszowego, nie zostali ukarani tym, czym Żydzi, stanowiący część pierwszą tego Prawa, to czy nie wynika z tego wniosek, że chrześcijanie są spadkobiercami błogosławieństw i łask Bożych, które obiecane były Żydom? (b) Dlaczego ostrzega się muzułmanów, aby zważali, bowiem inaczej ściągną na siebie gniew Boży, jeśli pójdą śladami Żydów, oraz co ostrzeżenie to zwiastuje i co czeka na nich w przyszłości?

Temat

Na oba te ważne pytania udziela się odpowiedzi w tym właśnie rozdziale. Także i tutaj rzuca się nieco światła na zmienne koleje losu, przez które miało przejść chrześcijaństwo – druga gałąź Prawa Mojżeszowego. Wspomina się także o tym, jak muzułmanie ściągną na siebie gniew Boży, naśladując niegodziwe drogi Żydów. W Rozdziale tym odpowiada się na jeszcze jedno pytanie, a mianowicie: jaki związek mają te sprawy oraz historia Mieszkańców Jaskini i Dhu'l Qarnain z Gog i Magog oraz przypowieścią o „Dwóch Ogrodach" i *Isrā'* (Duchową podróżą) Mojżesza? Odpowiedź ta mówi, że przypowieści te opisują przy pomocy języka przenośni powstanie i upadek narodów chrześcijańskich, jak i trudności i cierpienia, które muzułmanie mieli cierpieć ze strony chrześcijan z powodu ich własnych niegodziwości.

W celu rozszerzenia tego tematu i lepszego jego wyjaśnienia *Isrā* (Duchowa podróż) Mojżesza przedstawiona jest po przypowieści o „Dwóch Ogrodach". Ta Duchowa Podróż Mojżesza w metaforycznym języku przedstawia wielki postęp materialny i duchowy, jakiego mieli dokonać jego następcy, tak jak fenomenalny postęp następców Świętego Proroka opisany został w jego własnej *Isrā'*, o której mowa w surze Banī Isrā'īl. *Isrā'* Mojżesza szczegółowo opisuje kiedy i jak ten wielki postęp się rozpocznie i gdzie się zakończy, oraz kiedy Izraelici zostaną pozbawieni tych

łask Bożych, które zostaną następnie przeniesione na Dom Izmaela. Później powiada się nam, że Izmaelici, zyskawszy sobie łaski Boże, ściągną na siebie gniew Boży, odrzucając jego przykazania oraz że zostaną ukarani przez Gog i Magog, które w pewnym momencie rozprzestrzeni się i zajmie cały świat. Przy końcu tej sury wspomina się o kimś takim – Dhu'l Qarnain, który stanął na drodze do rozszerzenia dominacji przez Gog i Magog na cały świat. W ten sposób rzuca się światło na materialne i duchowe warunki chrześcijan zarówno we wczesnym stadium ich Wiary, jak i w Dniach Ostatnich. Mieszkańcy Jaskini symbolizują wczesnych chrześcijan w okresie ich słabości, zaś Gog i Magog reprezentują ich u szczytu ich chwały w Dniach Ostatnich. Sura ta kończy się zapewnieniem Islamu, że Bóg rozerwie i rozrzuci siły niereligijności, które wyzwolone zostały przez Gog i Magog, oraz że spowoduje wybawienie muzułmanów dzięki drugiemu Dhu'l Qarnain. Tym drugim Dhu'l Qarnain jest Święty Założyciel Ruchu Ahmadija, który jest następcą Świętego Proroka.

Ponieważ sura ta jest bardzo ważna, można dodać jeszcze kilka szczegółów jej tematu. Powiada ona, że Bóg objawił Koran, żeby usunąć błędy, które wkradły się do poprzednich Pism niebieskich. Ostrzega ona tych, którzy przypisują Bogu syna, że czyniąc tak, ściągają oni na siebie gniew Boży. Ludzie tacy nienawidzą Islamu, zaś ich początki nie są takie jak ich koniec. Na początku byli bardzo słabi i nękani przez innych. Bóg zlitował się nad nimi i uwolnił ich z tych cierpień i kłopotów oraz skierował ich na drogę postępu i dobrobytu. Kiedy jednak wzbogacili się, oddali się niegodziwym, bałwochwalczym praktykom i zamiast zwracać się do Boga, zwrócili się do świata i całkowicie się w nim zagubili. Muzułmanów ostrzega się, aby z ich losu wyciągnęli lekcję dla siebie i aby w czasach własnej chwały pilnowali się, zwłaszcza przed życiem łatwym i luksusowym. Chwała i władza narodów chrześcijańskich w porównaniu z degradacją i biedą muzułmanów są opisane w sposób niezwykle obrazowy w „przypowieści o dwóch mężach" – jednym bogatym, drugim zaś biednym. Człowiek bogaty – chrześcijanin i narody chrześcijańskie – jest dumny ze swoich bogactw, podczas gdy człowiek biedny zwraca się do Boga. Duma i pogarda na dłuższą metę zmieniają się w żal, zaś okoliczności, będące poza kontrolą człowieka, spowodują upadek człowieka bogatego. Dalej sura ta prezentuje nieco szczegółów tych wielkich zmian, które objawione zostały Mojżeszowi w jego widzeniu, w którym powiedziano mu, że postęp i rozwój jego Prawa nie podoła wymaganiom, które zostaną spełnione przez inne i późniejsze Prawa. To późniejsze Prawo – Islam – wywoła doskonałość i pełnię nauk, które Prawo Mojżeszowe pozostawiło niepełnymi oraz że powstanie ono zwycięsko z popiołów upadającego chrześcijaństwa. Omówiwszy schyłek i upadek chrześcijaństwa i narodów chrześcijańskich, a także powstanie Islamu, sura ta opisuje warunki, z którymi spotka się zwycięski Islam. Powiada się, że nadejdzie czas, kiedy także i muzułmanie odwrócą się plecami do swojej religii i że całkowicie oddadzą się pogoni za dobrami materialnymi i władzą. Karząc ich za grzechy, Bóg raz jeszcze przyzna sukces i dobrobyt narodom chrześcijańskim, którym przez pewien czas nie wolno było wkraczać na regiony południowe i wschodnie. Następnie na świat ma spaść wielkie zniszczenie, zaś narody świata mają podzielić się na dwie wrogie grupy, oddane dwóm przeciwstawnym ideologiom. Na świecie zapanuje grzech i niegodziwość, zaś tyrania będzie niepohamowana. Kiedy rzeczy przybiorą taki właśnie obrót, Bóg stworzy warunki, które ostatecznie zapanują nad nieuniknienie nadchodzącym potopem, grożącym zniszczeniem całego świata. Zajmując się tym tematem, sura ta jasno wskazuje, że ten sam lud odegra ważną rolę w pohamowaniu i zatrzymaniu tego potopu – będzie to ten sam lud, który już wcześniej złamał władzę polityczną Gog i Magog – następcy Świętego Proroka. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary", str. 1474-1480.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [b]Wszelka chwała należy do Allacha, który zesłał Księgę swemu słudze i nie zawarł w niej żadnego fałszu.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْٓ اَنْزَلَ عَلٰى عَبْدِهِ الْكِتٰبَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَّهٗ عِوَجًا ②

3. On uczynił ją strażnikiem,[1662] [c]aby ostrzegała przed Jego srogą karą oraz aby wiernym, którzy spełniają dobre uczynki, przekazywała dobrą nowinę, iż otrzymają wspaniałą nagrodę,

قَيِّمًا لِّيُنْذِرَ بَاْسًا شَدِيْدًا مِّنْ لَّدُنْهُ وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِيْنَ الَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ الصّٰلِحٰتِ اَنَّ لَهُمْ اَجْرًا حَسَنًا ③

4. w której zamieszkają na wieki;

مَّاكِثِيْنَ فِيْهِ اَبَدًا ④

5. Oraz aby ostrzegała tych, [d]którzy powiadają: „Allach wziął sobie syna".[1663]

وَّيُنْذِرَ الَّذِيْنَ قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا ⑤

6. [e]Nie mają oni z tego ani trochę wiedzy, ani też ich ojcowie. [f]Potworne jest słowo, które opuszcza ich usta. Wypowiadają wyłącznie kłamstwa.

مَا لَهُمْ بِهٖ مِنْ عِلْمٍ وَّلَا لِاٰبَآئِهِمْ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ اَفْوَاهِهِمْ اِنْ يَّقُوْلُوْنَ اِلَّا كَذِبًا ⑥

[a]1,1. [b]25,2; 57,10. [c]17,10, 11. [d]17,112; 19,36; 21,27; 25,3; 39,5; 72,4. [e]22,72; 40,43. [f]19,91-92.

1662. Koran jako *Qayyim* (strażnik), spełnia dwojaką funkcję. Jest on strażnikiem poprzednich Pism w ten sposób, że poprawia on i usuwa te błędy, które się w nie wkradły oraz jest on także strażnikiem przyszłych pokoleń, ponieważ na siebie bierze ich wychowanie duchowe oraz kieruje nimi, by szły drogami, które prowadzą do uświadomienia sobie najwyższych celów życia ludzkiego.

1663. Najpierw mówi się o Koranie jako o „dającym ostrzeżenie", a następnie jako o „dającym dobre nowiny" (w. 3). Później mówi się o nim jako o „dającym ostrzeżenie" ponownie, tak jak w obecnym wersecie. Niewierzących ostrzega się dwa razy, a pomiędzy tymi dwoma ostrzeżeniami wierni otrzymują dobrą nowinę. To podwójne ostrzeżenie, rozdzielone dobrą nowiną dla muzułmanów, oznacza trzy proroctwa: (a) klęskę i zniszczenie przeciwników Świętego Proroka w jego jeszcze czasach, (b) wspaniałe powstanie muzułmanów do władzy i chwały, oraz (c) po odejściu ich chwały, karę, jaka czeka narody, które powiadają, że „Allach wziął sobie syna".

7. Być może stanie się tak, że będziesz smucił się [a]na śmierć[1664] z ich powodu, jeżeli nie uwierzą w tę Rozmowę.

فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفْسَكَ عَلَىٰٓ اٰثَارِهِمْ اِنْ لَّمْ يُؤْمِنُوْا بِهٰذَا الْحَدِيْثِ اَسَفًا ۝٧

8. Zaprawdę, wszystko, co jest na ziemi, uczyniliśmy dla niej ozdobą,[1665] by móc ich wypróbować w kwestii tego, co jest dla nich najlepsze w postępowaniu.

اِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْاَرْضِ زِيْنَةً لَّهَا لِنَبْلُوَهُمْ اَيُّهُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا ۝٨

9. [c]I zniszczymy wszystko, co na niej jest, i uczynimy ją jałową.[1666]

وَاِنَّا لَجٰعِلُوْنَ مَا عَلَيْهَا صَعِيْدًا جُرُزًا ۝٩

10. Czy sądzisz, że Towarzysze Jaskini[1666A] oraz Inskrypcja były cudami pośród Naszych Znaków?[1667]

اَمْ حَسِبْتَ اَنَّ اَصْحٰبَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيْمِ كَانُوْا مِنْ اٰيٰتِنَا عَجَبًا ۝١٠

[a]26,4. [b]5,49; 6,166; 11,8; 67,3. [c]18,41.

1664. Ponieważ *Bākhi'* to czynny imiesłów od *Bākha'a*, które oznacza „uczynił coś najskuteczniej", werset ten mówi o rozmiarach troski Świętego Proroka o duchowy dobrobyt jego ludu. Żal z powodu odrzucenia przez lud Posłannictwa Bożego oraz z powodu opozycji wobec jego osoby prawie go zabiły. Posłańcy Boży oraz Jego Prorocy pełni są mleka dobroci ludzkiej. Płaczą, krzyczą i cierpią z powodu ludzkości i dla ludzkości. Jednak taka jest niewdzięczność ludzka, że ci sami ludzie, o których tak się ci posłańcy troszczą, prześladują ich i starają się ich zabić.

1665. Wśród wszystkich niezliczonych rzeczy, jakie stworzył Bóg, nie ma ani jednej, która nie miałaby swojego konkretnego sposobu wykorzystania i która pozbawiona byłaby wszelkiego dobra. Wszystkie te rzeczy dodają bowiem piękna życiu ludzkiemu. Muzułmanie zawsze byli zachęcani do pamiętania o tej wielkiej prawdzie, leżącej u podstaw tych prostych słów, oraz do dociekania – poświęcając własny czas i wysiłki – największych tajemnic przyrody oraz do badania nieograniczonych cech ich elementów.

1666. Werset ten oznacza proroctwo, które mówi, że narody chrześcijańskie Zachodu, po zdobyciu bogactwa, władzy oraz po dokonaniu wielkich odkryć i wynalazków, napełnią ziemię Bożą – jak powiada Biblia – grzechem i niegodziwością. Wzbudzony zostanie gniew Boży i – jak powiadają proroctwa wypowiadane ustami proroków Starego i Nowego Testamentu oraz Koranu i Hadīth – na ziemie spadną wielkie nieszczęścia, zaś wszystkie, będące dziełem ich rąk twory, wzniosłe budowle, cały dokonany postęp, piękno kraju oraz cała ich pompa, chwała i wspaniałość zostaną całkowicie zniszczone.

1666A. Zwrot *Ashāb al-Kahf* jest różnie interpretowany – jako „Lud Jaskini", „Ludzie z Jaskini", „Towarzysze z Jaskini", „Mieszkańcy Jaskini" lub „Domownicy Jaskini".

1667. Werset ten głosi, że Mieszkańcy Jaskini nie byli niczym dziwnym. Nie było w nich nic, co można by uważać za odstępstwo od praw natury. Ciekawym jest, że wokół nich nagromadziło się wiele różnych legend. Znana opowieść o „Siedmiu śpiących", jak opowiada ją Gibbon w „Schyłku i upadku imperium rzymskiego", przedstawia ważny klucz do rozwiązania tajemnicy otaczającej Mieszkańców Jaskini. Gibbon powiada: „Kiedy cesarz Decius prześladował chrześcijan, siedmiu szlachetnych mężów z Efezu ukryło się w obszernej jaskini na zboczu niedalekiej góry, gdzie skazani byli na zgubę, ponieważ tyran rozkazał zablokować wejście do jaskini wielkimi głazami. Obecnie dobrze znanym faktem historycznym jest to, że wcześni chrześcijanie cierpieli niezwykle z powodu prześladowań ze strony bałwochwalczych cesarzy rzymskich – które wywołane były ich wiarą w Jedność Boga. Prześladowania te zaczęły się już w czasach okrutnego cezara Nerona, o którym powiada się, że podpalił Rzym. Zabawiał się, kiedy płonęło to wielkie miasto, centrum

11. Kiedy ci młodzi ludzie znaleźli schronienie w Jaskini, powiedzieli: „Panie nasz, ześlij na nas swą łaskę i daj nam właściwe przewodnictwo w naszej sprawie".

إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا
مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ⑪

nauki i cywilizacji. Prześladowania chrześcijan trwały nadal z przerwami aż do czasu, kiedy po okresie około czterdziestu lat wytchnienia, zaczęły się na nowo wielką falą w czasach cesarza Deciusa. Decius chciał bowiem odnowić religię i instytucje starożytnego Rzymu i dlatego rozpoczął systematyczne niszczenie chrześcijan. Jednakże w roku 303 A.D. Dioklecjan prześcignął wszelkie przedsięwzięcia skierowane przeciwko chrześcijanom. Na mocy dekretów Dioklecjana kościoły chrześcijańskie we wszystkich prowincjach imperium zostały zdemolowane, wszystkie święte księgi zostały publicznie spalone, własność kościołów skonfiskowana, zaś sami chrześcijanie zostali wyjęci spod ochrony kraju" (Gibbon's Roman Empire, Enc. Brit. oraz Story of Rome). Chcąc się uratować przed tymi brutalnymi i nieludzkimi prześladowaniami, ich ofiary szukały schronienia w katakumbach Rzymu. Katakumby te wykorzystywano chętnie, ponieważ ich przejścia były jak labirynt oraz ponieważ posiadały one liczne pomieszczenia i schowki na różnych poziomach, które w ciemności były trudno zauważalne przez poszukujących. Z inskrypcji na grobach w tych katakumbach wynika, że chrześcijanie byli monoteistami. O Jezusie wspomina się jedynie jako o pasterzu lub Proroku Bożym, zaś o Marii – matce Jezusa – jako o nikim więcej niż tylko wielce pobożnej kobiecie. Okazuje się też, że chrześcijanie, którzy schronili się w katakumbach, trzymali u wejścia do nich psy, które ostrzegały o nadchodzeniu nieznanych ludzi. Właściwie opis Mieszkańców Jaskini przedstawia historię wczesnych chrześcijan oraz wykazuje, jak cierpieli z powodu swojej wiary w Jedność Boga. Miejsce i opis jaskini, jaki znajdujemy w wersecie 18, ma znaczenie drugorzędne. Ma on pełniejszy związek w szczegółach i dokładności z katakumbami Rzymu niż z jakimkolwiek innym miejscem.

Historia Mieszkańców Jaskini może być także potraktowana jako odnosząca się do Józefa z Arymatei oraz do jego towarzyszy. Według Williama z Malmesbury, Józef został wysłany do Brytanii przez św. Filipa, tam otrzymał małą wysepkę w Somersetshire, na której zbudował pierwszy chrześcijański kościół w Brytanii, który później stał się opactwem Glastonbury. Według innego opisu Józef przybył do Brytanii w roku 63 A.D. ... Wedle legend, pierwszy kościół w Glastonbury był małym, zbudowanym z gałęzi budyneczkiem, wzniesionym przez Józefa z Arymatei – przywódcę dwunastu apostołów, którego z Gaul wysłał do Brytanii św. Filip (Enc. Brit., wyd. 10. oraz 13., pod hasłem „Józef z Arymatei" oraz pod hasłem „Glastonbury"). Jedna z najnowszych teorii, która znajduje swoje potwierdzenie w wynikach studiów nad „Zwojami z Morza Martwego" przypisuje jaskinie, w których mieszkali wcześni chrześcijanie i gdzie zajmowali się spisywaniem swoich przekonań oraz nauczaniem, do doliny położonej w pobliżu Morza Martwego.

„Jaskinia" oraz „Inskrypcja" reprezentują najważniejsze aspekty Wiary chrześcijańskiej, a mianowicie to, że miała ona swój początek w wyrzeczeniu się i wycofaniu ze świata, zaś skończyła się, kiedy stała się religią spraw doczesnych, religią interesów i handlu w świecie pism i inskrypcji. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary", str. 1486-1490.

12. Wobec tego uczyniliśmy, że przez kilka lat niczego w tej Jaskini nie słyszeli.[1668]

فَضَرَبْنَا عَلَىٰٓ اٰذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِيْنَ عَدَدًا ﴿١١﴾

13. Wówczas zbudziliśmy ich, by stwierdzić, która z dwóch grup[1669] zachowała lepsze rozeznanie czasu minionego.

ثُمَّ بَعَثْنٰهُمْ لِنَعْلَمَ اَيُّ الْحِزْبَيْنِ اَحْصٰى لِمَا لَبِثُوْٓا اَمَدًا ﴿١٢﴾

14. Opowiemy ci ich historię w pełni prawdy. Byli to młodzi ludzie, którzy uwierzyli w swego Pana, a [a]My powiększyliśmy kierowanie nimi.[1670]

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَاَهُمْ بِالْحَقِّ ۗ اِنَّهُمْ فِتْيَةٌ اٰمَنُوْا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنٰهُمْ هُدًى ﴿١٣﴾

15. I wzmocniliśmy ich serca,[1671] kiedy wstali i powiedzieli: „Pan nasz jest Panem niebios i ziemi. Nigdy nie zwrócimy się do żadnego innego boga poza Nim, albowiem gdybyśmy tak uczynili, wypowiedzielibyśmy rzecz niedorzeczną.

وَّرَبَطْنَا عَلٰى قُلُوْبِهِمْ اِذْ قَامُوْا فَقَالُوْا رَبُّنَا رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ لَنْ نَّدْعُوَا۟ مِنْ دُوْنِهٖٓ اِلٰهًا لَّقَدْ قُلْنَآ اِذًا شَطَطًا ﴿١٤﴾

[a]8,3; 47,18.

1668. Arabski zwrot *Daraba 'alā Udhnihī* oznacza: nie pozwolił mu słuchać. Zwrot koraniczny oznacza: „Nie pozwoliliśmy im słuchać". Oznacza on także: „Uśpiliśmy ich, nie dopuszczając do ich uszu żadnych dźwięków, które mogłyby ich obudzić" (Lane). Dosłownie werset ten oznacza: „Powstrzymaliśmy wszelkie dźwięki, aby nie dostały się do ich uszu", to znaczy, przez wiele lat pozostawali w całkowitej izolacji od spraw świata zewnętrznego i nie wiedzieli, co się w nim dzieje.

1669. Wydaje się, że wśród chrześcijan wczesnego okresu był podział na dwie ich grupy: (a) na tych, którzy nie akceptowali ukrywania ani kompromisu w kwestii ich wiary oraz w kwestii niewiary i bałwochwalstwa, przez co byli prześladowani (z powodu ich cierpliwości i wytrwałości). Ci ludzie musieli szukać schronienia w jaskiniach. (b) Oraz na tych, którzy uważali się za lepszych i ukrywali swoje przekonania, unikając w ten sposób prześladowań. „Dwie grupy" mogą też oznaczać prześladujących i prześladowanych.

1670. Werset ten wykazuje, że w czasach Świętego Proroka znanych było wiele opowieści o Mieszkańcach Jaskini. Prawda o nich jest jednak taka, że byli to ludzie młodzi i szlachetni, którzy oddali wszystko dla sprawy ich Pana oraz że ich wiara, choć pod atakami przeciwników, powoli się rozwijała.

1671. Chociaż ich lud był im przeciwny i prześladował ich, Mieszkańcy Jaskini mimo wszystko nie zrezygnowali ze swojej wiary. Bóg wzmocnił ich serca i zesłał na nich wytrwałość w wierze.

16. [a]„Ten nasz lud wziął sobie za obiekt czci innych bogów poza Nim.[1672] Dlaczego nie przedstawią wyraźnego dowodu w ich sprawie? [b]Kto bowiem jest bardziej niesprawiedliwy niźli ten, który wymyśla kłamstwo przeciwko Allachowi?

هٰٓؤُلَآءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖٓ اٰلِهَةً ۚ لَوْلَا
يَأْتُوْنَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطٰنٍۢ بَيِّنٍ ۚ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ
افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا ۝١٦

17. „I skoro teraz odeszliście od nich oraz od tego, co czczą oprócz Allacha, poszukajcie schronienia w Jaskini.[1673] Pan wasz otworzy przed wami swą litość i uczyni tę waszą sprawę łatwą i wygodną”.

وَاِذِ اعْتَزَلْتُمُوْهُمْ وَمَا يَعْبُدُوْنَ اِلَّا اللّٰهَ فَاْوٗٓا
اِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِّنْ رَّحْمَتِهٖ وَيُهَيِّئْ
لَكُمْ مِّنْ اَمْرِكُمْ مِّرْفَقًا ۝١٧

18. Widziałeś, jak słońce, gdy wzeszło, odsunęło się od ich Jaskini na prawo, a gdy zaszło, odwróciło się od nich na lewo, a oni znaleźli się w obszernym zagłębieniu.[1674] Oto jeden spośród Znaków Allacha. [c]Wyłącznie ten, którego prowadzi Allach, jest prowadzony właściwie, jeśli jednak kto zboczy z drogi, nie znajdziesz mu żadnego pomocnika ani przewodnika.

وَتَرَى الشَّمْسَ اِذَا طَلَعَتْ تَّزٰوَرُ عَنْ كَهْفِهِمْ
ذَاتَ الْيَمِيْنِ وَاِذَا غَرَبَتْ تَّقْرِضُهُمْ ذَاتَ
الشِّمَالِ وَهُمْ فِيْ فَجْوَةٍ مِّنْهُ ۚ ذٰلِكَ مِنْ اٰيٰتِ
اللّٰهِ ۚ مَنْ يَّهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۚ وَمَنْ يُّضْلِلْ فَلَنْ
تَجِدَ لَهٗ وَلِيًّا مُّرْشِدًا ۝١٨ ع ١٤

[a]21,25; 25,4. [b]6,145; 7,38; 10,18; 11,19. [c]7,179; 17,98; 39,37-38.

1672. Lud, z którego wywodzili się Mieszkańcy Jaskini, był ludem bałwochwalczym. Takimi byli też Rzymianie.

1673. Werset ten wysuwa na światło dzienne fakt, że ci młodzi, wyznający monoteizm ludzie nie byli ot tak wyrwanymi ze społeczności osobnikami, lecz że stanowili zorganizowaną i zdyscyplinowaną społeczność religijną, której członkowie często potajemnie spotykali się. Werset ten wskazuje, że kiedy ci młodzi ludzie mówili o ukryciu się w jaskini, mieli już na myśli pewną konkretną Jaskinię. Wydaje się, że wykorzystywali ją już jako miejsce schronienia niewolnicy rzymscy, kiedy uciekali od swoich srogich panów. Słowa „A teraz, kiedy już odsunęliście się od nich” oznaczają, że oni już byli ofiarami srogiego bojkotu społecznego i żyli z dala od swego ludu, w jakiejś oddzielnej grupie.

1674. Okazuje się, że Jaskinia ta była tak usytuowana, że wychodziła na północo-zachód, ponieważ słońce przesuwa się z prawa na lewo przed takim miejscem, które zwrócone jest na północ. Jak wykazują słowa „obszerne zagłębienie”, była to duża przestrzeń. Potwierdzają to rzymskie katakumby, które istnieją po dziś dzień. Obejmują one wielki obszar, który ocenia się na 870 mil (Enc. Brit.). Okazuje się także, że katakumby te były miejscem niezwykle ciemnym. Jaskinia ta została wykonana w taki sposób, by mogła służyć za kryjówkę. Św. Hieronim, który odwiedził te katakumby w IV wieku, powiada: „Są one tak ciemnym miejscem, że język Proroka (Ps. 55,15) zdaje się spełniać: «Niechaj żywcem zstąpią do Szeolu». Tylko czasami wpuszcza się doń nieco światła, by rozjaśnić ich ciemność – i to nie przez żadne okno, lecz przez jakąś dziurę” (Enc. Brit., wyd. 11).

19. Mogłeś uznać, że czuwają, podczas gdy oni śpią;[1675] podczas gdy My uczynimy, iż będą przewracać się na prawą i na lewą stronę.[1675A] A ich pies będzie wyciągał swoje przednie łapy na próg.[1676] Gdybyś był na nich spojrzał, z pewnością odwróciłbyś się od nich ze strachem i napełniłbyś się obawą przed nimi.[1677]

وَتَحْسَبُهُمْ أَيْقَاظًا وَهُمْ رُقُودٌ ۚ وَنُقَلِّبُهُمْ
ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ ۖ وَكَلْبُهُم بَاسِطٌ
ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ ۚ لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ
فِرَارًا وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا ﴿١٩﴾

20. Zatem przebudziliśmy ich, aby mogli nawzajem się wypytywać. Jeden z nich powiedział: [a]„Jak długo to trwało?" Odrzekli: [a]„Przeminął jeden dzień lub jego część". Inni

وَكَذَٰلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ ۚ قَالَ قَائِلٌ
مِّنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ ۖ قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ

[a]2,260; 23,113-114.

1675. Muzułmanie w czasach Świętego Proroka byli ostrzeżeni, że chrześcijanie narodów żyjących na północy znajdują się w stanie odrętwienia, lecz że wkrótce powstaną ze swego snu wiekowego i rozprzestrzenią się na cały świat i że zawładną nim.

1675A. Słowa „Uczynimy, iż będą przewracać się na prawą i na lewą stronę" zdają się odnosić do ich rozejścia się po świecie, rozprzestrzenienia się na wszystkie strony w poszukiwaniu nowych rynków zbytu i dokonywaniu nowych podbojów.

1676. Słowa te – poza tym, że odnoszą się do wielkiego umiłowania ze strony narodów chrześcijańskich na północy do psów – mogą być także rozumiane jako odnoszące się do Imperium Bizantyjskiego, które w owych czasach sprawowało kontrolę nad Europą po obu stronach Jeziora Marmora, co można porównać do psa pilnującego czegoś, stojącego z szeroko rozstawionymi przednimi łapami.

1677. Słowa te odnoszą się do czasów, kiedy narody chrześcijańskie Zachodu miały zdobyć wielką władzę polityczną. Koran przepowiedział ten fakt wiele setek lat temu, kiedy to narody chrześcijańskie pogrążone były jeszcze w głębokim śnie i w żaden sposób nie można było sobie wyobrazić władzy i chwały, do jakich miały wkrótce dojść. Werset ten zawiera charakterystyczny obraz dominacji narodów Zachodu nad krajami Wschodu i Południa, ich szczególny sposób życia oraz obawy i strach, jaki wzbudzają wśród ludów tych regionów.

powiedzieli: „Wasz Pan najlepiej zna czas, jaki spędziliście.[1678] Teraz poślijcie jednego z was z tymi oto srebrnymi monetami do miasta i niechaj sprawdzi, który z mieszkańców miasta ma najczystsze pożywienie,[1679] i niechaj coś z tego przyniesie wam. I niechaj będzie uprzejmy,[1680] lecz niech nikogo o was nie powiadamia,[1681]

قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ فَابْعَثُوا أَحَدَكُمْ
بِوَرِقِكُمْ هَٰذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرْ أَيُّهَا أَزْكَىٰ
طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ
وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا ﴿٢٠﴾

21. „Albowiem gdyby mieli nad wami przewagę, ukamienowaliby was lub zmusili do powrotu do ich religii, a wówczas nigdy dobrze by się wam nie wiodło”.[1682]

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ
فِي مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوا إِذًا أَبَدًا ﴿٢١﴾

22. I w ten sposób ukazaliśmy ich temu ludowi, aby dowiedział się, [a]że obietnica Allacha jest prawdziwa oraz że [b]nie ma żadnych wątpliwości, jeśli chodzi o przyobiecaną Godzinę. I

وَكَذَٰلِكَ أَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ
حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا إِذْ يَتَنَازَعُونَ

[a]31,34; 35,6. [b]15,86; 20,16; 22,8.

1678. Werset ten, jak się wydaje, odnosi się do chrześcijańskich narodów Zachodu już po tym, jak rozprzestrzeniły się one po całym świecie. Słowa „Przebudziliśmy ich” mówią o wielkim postępie, jakiego dokonać miały te narody w przyszłości. Słowa „Jeden z nich powiedział: «Jak długo to trwało?» oznaczają, że narody chrześcijańskie zaczną odczuwać, iż nadszedł już czas, aby przebudziły się z letargu. To przebudzenie miało miejsce w czasach Wypraw Krzyżowych, kiedy to monarchowie Anglii, Francji i Niemiec porozumieli się i cała Europa zjednoczyła się przeciwko Muzułmanom w celu wyrwania z ich rąk Ziemi Świętej. Zgodnie z idiomem arabskim słowa „dzień lub część dnia” oznaczają jakiś nieokreślony okres czasu. W innym miejscu Koran (20,103-104) mówi konkretnie o tysiącu lat jako okresie, w którym narody chrześcijańskie Zachodu pozostawały w stanie uśpienia. „Dziesięć dni” w 20,103-104 zastępuje dziesięć wieków, zaś słowa „niebieskooki” w tych wersetach odnoszą się do ludów Zachodu, w których ludzie mają na ogół niebieskie oczy. Dobrze znanym faktem historycznym jest to, że podstawy potęgi brytyjskiej na Wschodzie zostały założone na początku siedemnastego wieku („Marsz człowieka”). Okres ten jest bliski granicy tysiąca lat od czasów Świętego Proroka.

1679. Kiedy Mieszkańcy Jaskini ujrzeli, że prześladowania zanikają, wysłali swego posłańca do miasta, aby przy pomocy kilku starych monet kupił nieco pożywienia oraz aby dowiedział się bliżej jak mają się sprawy w związku z nimi samymi. *Ta'ām* może oznaczać takie artykuły jak pszenica, owies, proso, daktyle, itp. (Lane). Powyższe odnosi się do handlowych wypraw narodów Zachodu do wszystkich części świata.

1680. Europejscy przedsiębiorcy mają zwyczaj być w swoich sprawach handlowych uprzejmi i grzeczni. Wydaje się, że właśnie do tej ich cechy nawiązuje zwrot „I niechaj będzie uprzejmy”. Zwrot ten oznacza też: niechaj zachowuje się rozważnie.

1681. Słowa „ale niech nikogo o was nie powiadamia” odnoszą się do cichej i nienatrętnej penetracji wpływami zachodnimi Wschodu.

1682. Słowa te oznaczają: Jeśliby ludzie, którym wysyłacie swoje kompanie handlowe, poznali wasze prawdziwe zamiary lub gdyby przed wami wzniecili w swoim kraju jakąś wrzawę polityczną

przypomnij sobie czas, kiedy ludzie spierali się między sobą w ich sprawie i powiadali do siebie: „Wznieście nad nimi budowlę”. Ich Pan znał ich najlepiej. Ci, którzy postawili na swoim, rzekli: „Z pewnością wzniesiemy ponad nimi miejsce czci”.[1683]

بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِم بُنْيَانًا رَّبُّهُمْ
أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ
عَلَيْهِم مَّسْجِدًا ﴿٢٢﴾

23. Niektórzy mówią: „Było ich trzech, czwartym z nich był ich pies”, inni zaś powiadają: „Było ich pięciu, a szóstym był ich pies”, zgadując na chybił trafił. Natomiast jeszcze inni powiadają: „Było ich siedmiu, a ósmym był ich pies”.[1684] Powiedz: „Mój Pan najlepiej zna ich liczbę. Nie zna ich nikt z wyjątkiem niewielu”. Nie sprzeczaj się zatem w ich sprawie, chyba że argumentami, na które nie udzielisz odpowiedzi, ani nie staraj się zdobyć informacji o nich od któregokolwiek z nich.

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ
خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَ
يَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ قُل رَّبِّي أَعْلَمُ
بِعِدَّتِهِم مَّا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ فَلَا تُمَارِ
فِيهِمْ إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِم
مِّنْهُمْ أَحَدًا ﴿٢٣﴾

24. I nie mów o niczym: „Uczynię to jutro”.[1685]

وَلَا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا ﴿٢٤﴾

lub brak zgody w sprawach handlu i wy zostalibyście pokonani, to albo musielibyście opuścić ich kraj albo przyjąć ich religię. W każdym z tych przypadków nie udałoby się wam zdobyć stałego oparcia i wszystkie wasze marzenia o wielkim imperium w tym kraju spełzłyby na niczym.

1683. Słowa „Z pewnością wzniesiemy ponad nimi miejsce czci” wspominają o jednej z cech Mieszkańców Jaskini - o tym, że ich następcy, narody chrześcijańskie, będą wznosić kościoły dla uczczenia pamięci śmierci ich świętych. Warto też zauważyć, że wiele takich kościołów znaleziono w katakumbach.

1684. Przypuszczenia te, jak się zdaje, są oparte na inskrypcjach na ścianach niektórych z pomieszczeń w katakumbach. Każda jednak inskrypcja odnosi się do tylko jednej rodziny lub grupy. Nie jest znana całkowita liczba tych, którzy chronili się w katakumbach. Jak wynika z tych inskrypcji, pies zawsze towarzyszył grupie uciekinierów.

1685. Werset ten może oznaczać, że w czasach schyłku i degradacji Muzułmanie utracą całą swoją inicjatywę w odniesieniu do wszelkich poczynań oraz że oddawać się będą snom na jawie, zaś wszystkie ich działania ograniczą się do rozmawiania o przyszłości. Niczego nie będą czynili w celu polepszenia swego losu.

25. [a]Dopóki taką nie będzie wola Allacha. I przypomnij sobie swego Pana, gdy zapomnisz, i powiedz: „Mam nadzieję, że Pan mój poprowadzi mnie do tego, co jest bliższe niż ta właściwej drodze".

إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ وَٱذْكُر رَّبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ
عَسَىٰٓ أَن يَهْدِيَنِ رَبِّى لِأَقْرَبَ مِنْ هَٰذَا رَشَدًا ﴿٢٥﴾

26. A pozostawali w swej Jaskini przez trzysta lat i dodali do tego jeszcze dziewięć.[1686]

وَلَبِثُوا۟ فِى كَهْفِهِمْ ثَلَٰثَ مِا۟ئَةٍ سِنِينَ وَ
ٱزْدَادُوا۟ تِسْعًا ﴿٢٦﴾

27. Powiedz: „Allach najlepiej wie, ile spędzili tam czasu".[1687] [b]Do Niego należą tajemnice niebios i ziemi. [c]Jakże On jest Widzący i jakże Słyszący![1687A] Nie mają żadnego pomocnika poza Nim, a On nikomu nie pozwala uczestniczyć w Jego sądzie.

قُلِ ٱللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا۟ لَهُۥ غَيْبُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ
أَبْصِرْ بِهِۦ وَأَسْمِعْ مَا لَهُم مِّن دُونِهِۦ مِن وَلِىٍّ
وَلَا يُشْرِكُ فِى حُكْمِهِۦٓ أَحَدًا ﴿٢٧﴾

28. Recytuj to, co zostało ci objawione z Księgi twego Pana. [d]Nie ma takiego, kto mógłby zmienić Jego słowa, a nie znajdziesz schronienia poza Nim.

وَٱتْلُ مَآ أُوحِىَ إِلَيْكَ مِن كِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدِّلَ
لِكَلِمَٰتِهِۦ وَلَن تَجِدَ مِن دُونِهِۦ مُلْتَحَدًا ﴿٢٨﴾

[a]18,40; 74,57; 76,31; 81,30. [b]11,124; 16,78; 35,39. [c]19,39; 29,46. [d]6,35, 116; 10,65.

1686. Okres, w którym wcześni chrześcijanie musieli z powodu prześladowań często ukrywać się w jaskiniach czy innych miejscach, rozciąga się w przybliżeniu na 309 lat. Dane historyczne potwierdzają te obliczenia. Jak się powszechnie wierzy, prześladowania chrześcijan zaczęły się w chwili i wraz z ukrzyżowaniem Jezusa w roku 28 A.D., zaś zakończyły nawróceniem cesarza Konstantyna na chrześcijaństwo w roku 337 A.d. (Enc. Brit.), co składa się na okres około 309 lat. Konstantyn zaś nie był nawrócony w roku 337 A.D., lecz w roku 309 A.D. Tragedia ukrzyżowania miała miejsce 28 lat później niż się powszechnie uważa (Chronologia Arcybiskupa Ushers oraz Daily Bible Illustrations, Dr. Kitto).

1687. Wczesnych chrześcijan prześladowano w wielu krajach i w różnych czasach, na przykład w Rzymie, w Aleksandrii, itp. Zmuszeni oni byli do chronienia się w jaskiniach i katakumbach w różnych okresach czasu. Przebywanie w katakumbach nie było jednorazowym, nieprzerwanym epizodem. Dokładny czas trwania tego okresu pozostawania w ukryciu znany jest tylko Allachowi.

1687A. Słowa te oznaczają także: „Ostry jest Jego wzrok i czuły słuch" lub „On widzi wszystko i słyszy wszystko".

29. [a]Trzymaj się z tymi, którzy zwracają się do swego Pana rano i wieczorem, starając się Mu przypodobać. I nie pozwól, aby twój wzrok padł poza nich, szukając ozdoby tego życia. Nie okazuj posłuszeństwa temu, którego serce – naszym rozkazem – nie zważa na pamięć o Nas oraz kto idzie za swymi niskimi pobudkami, a jego przypadek przekracza wszelkie prawe granice.

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ
وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنٰكَ عَنْهُمْ
تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ مَنْ
أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوٰىهُ
وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا ﴿٢٩﴾

30. I powiedz: [b]„Oto prawda od waszego Pana, dlatego tym, którzy chcą, pozwól wierzyć, a tym, którzy nie chcą, pozwól nie wierzyć". [c]Zaprawdę, dla grzeszników przygotowaliśmy ogień, którego płonące sklepienie ogarnie ich. A jeśli będą wołać o pomoc, udzieli im się jej wodą podobną do roztopionego ołowiu, która poparzy im twarze. Jakże to straszny napój i jakże złe miejsce odpoczynku!

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ
وَمَنْ شَاءَ فَلْيَكْفُرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظّٰلِمِينَ نَارًا
أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَإِنْ يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَاءٍ
كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَاءَتْ
مُرْتَفَقًا ﴿٣٠﴾

31. Zaprawdę, ci, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki – zaiste, [d]nie lubimy, aby ginęła nagroda tych, którzy spełniają dobre uczynki.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ
أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ﴿٣١﴾

32. [e]Oto ci, którzy otrzymają Ogrody Wieczności, pod którymi będą przepływać strumienie. Zostaną tam przystrojeni bransoletami ze złota i będą tam nosić zielone szaty z przedniego jedwabiu i ciężkiego brokatu, [f]a będą odpoczywać na wzniesionych łożach.[1688] Jakże to wspaniała nagroda i jakże cudowne miejsce odpoczynku!

أُولٰئِكَ لَهُمْ جَنّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ
الْأَنْهٰرُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ
وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِنْ سُنْدُسٍ وَ
إِسْتَبْرَقٍ مُتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ نِعْمَ
الثَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٣٢﴾

[a]6,53; 7,206. [b]2,257; 10,100. [c]25,38; 42,46; [d]7,171; 9,120; 12,57. [e]9,72; 13,24; 19,62; 20,77; 35,34; 38,51; 61,13; 98,9. [f]15,48; 36,57; 83,24.

1688. Ponieważ złote bransolety są oznaką władzy królewskiej, werset ten może oznaczać, że muzułmanie staną się władcami wielkich imperiów i cieszyć się będą wielką potęgą, honorem i godnością, a ich kobiety będą nosiły stroje z czystego jedwabiu i ciężkiego brokatu przeplatanego ze złotem. Proroctwo to spełniło się, kiedy skarby Persji i Rzymu złożone zostały u stóp niepiśmiennych Arabów, którzy mieli zwyczaj nosić stroje zrobione ze skór i sierści zwierząt.

33. I przedstaw im przypowieść o dwóch mężach – jednemu z nich daliśmy dwa ogrody winne, otoczone palmami daktylowymi, między nimi zaś umieściliśmy pole obsiane zbożem.[1689]

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا رَّجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا
جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ وَحَفَفْنٰهُمَا بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا
بَيْنَهُمَا زَرْعًا ﴿٣٣﴾

34. Każdy z tych ogrodów wydawał obfitość owoców i w żadnym nic się nie marnowało. Uczyniliśmy też, że pomiędzy nimi płynął strumień.[1690]

كِلْتَا الْجَنَّتَيْنِ اٰتَتْ أُكُلَهَا وَلَمْ تَظْلِمْ مِّنْهُ شَيْئًا
وَفَجَّرْنَا خِلٰلَهُمَا نَهَرًا ﴿٣٤﴾

35. I miał on obfitość owoców. A do swego towarzysza powiedział, przechwalając się i spierając z nim: „Jestem od ciebie bogatszy i silniejszy w kwestii poszanowania przez ludzi".[1690A]

وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ
أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَّأَعَزُّ نَفَرًا ﴿٣٥﴾

36. I wszedł do swego ogrodu, grzesząc przeciwko własnej duszy. Powiedział: „Nie sądzę, aby to kiedykolwiek zginęło".[1691]

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ قَالَ مَا
أَظُنُّ أَنْ تَبِيدَ هٰذِهِ أَبَدًا ﴿٣٦﴾

37. „I nie sądzę, żeby ta obiecana Godzina miała kiedykolwiek nadejść. A gdybym miał kiedyś powrócić do mego Pana, z pewnością znajdę sobie miejsce lepsze niż to".

وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَّلَئِنْ رُّدِدْتُّ إِلٰى
رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِّنْهَا مُنْقَلَبًا ﴿٣٧﴾

1689. Od tego wersetu zaczyna się, w formie przypowieści opis warunków dwóch ludów – chrześcijan i muzułmanów, gdzie „dwaj mężowie" reprezentują te dwa ludy, zaś „dwa ogrody" dwa okresy powstawania narodów chrześcijańskich. Werset ten oznacza, że w swojej burzliwej historii narody chrześcijańskie dwukrotnie osiągną olbrzymią władzę. Pierwszy okres poprzedzał Islam, podczas gdy drugi rozpoczął się na początku XVII wieku, kiedy chrześcijańskie narody Europy zaczęły wykonywać olbrzymi postęp i zyskiwać niespotykaną do tej pory władzę i prestiż, które osiągnęły swój zenit w wieku dziewiętnastym.

1690. „Strumień" reprezentuje tutaj czasy Świętego Proroka, dzięki któremu części prawdziwej nauki Mojżesza i Jezusa zostały zachowane.

1690A. Potężne i zasobne narody chrześcijańskie będą z góry spoglądać i szydzić z biednych i pozbawionych władzy muzułmanów z powodu ich nędzy i braku zasobów materialnych.

1691. Z powodu dumy, której źródłem jest postęp materialny chrześcijańskich narodów europejskich, oddadzą się one życiu łatwemu i luksusowemu, a w swej próżności i arogancji nie zauważą, że ich władza, postęp i dobrobyt nie będą trwały wiecznie. Narody te nabiorą też fałszywego poczucia bezpieczeństwa i samozadowolenia. Wszystko to doprowadzi do tego, że zatracą się całkowicie w życiu pełnym grzechu i niegodziwości.

38. Jego towarzysz rzekł doń, podczas gdy on spierał się z nim: „Czyż nie wierzysz w Tego, [a]który stworzył cię najpierw z prochu, potem z kropelki nasienia, a potem ukształtował cię w pełnego człowieka?

قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَكَفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِن تُرَابٍ ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّاكَ رَجُلًا ﴿٣٨﴾

39. „Lecz jeśli chodzi o mnie, wierzę, że wyłącznie [b]Allach jest moim Panem i nikogo nie będę z Nim łączył”.

لَّٰكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ﴿٣٩﴾

40. „Dlaczego nie powiedziałeś, wchodząc do tego ogrodu: „Jedynie to, czego pragnie Allach, staje się. Nie ma władzy poza władzą Boga”, skoro uważasz mnie za coś gorszego od siebie pod względem bogactwa i potomstwa.

وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ۚ إِن تَرَنِ أَنَا أَقَلَّ مِنكَ مَالًا وَوَلَدًا ﴿٤٠﴾

41. [c]„Być może Pan mój da mi coś lepszego niż twój ogród[1692], a na twój ogród ześle z nieba piorun,[1693] tak że stanie się on nagim, śliskim gruntem

فَعَسَىٰ رَبِّي أَن يُؤْتِيَنِ خَيْرًا مِّن جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِّنَ السَّمَاءِ فَتُصْبِحَ صَعِيدًا زَلَقًا ﴿٤١﴾

42. „Lub jego woda wyschnie[1694], tak że nie będziesz mógł jej znaleźć”.

أَوْ يُصْبِحَ مَاؤُهَا غَوْرًا فَلَن تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا ﴿٤٢﴾

[a]22,6; 23,13; 35,12; 36,78; 40,68. [b]13,37; 72,21. [c]68,33.

1692. Werset obecny oraz wersety 36 i 40 mówią o ogrodzie tylko dlatego, że jeden z dwóch ogrodów (w. 33) praktycznie zginął jeszcze przed powstaniem Islamu. „Ogrodem”, który zdaje się źródłem największej dumy chrześcijan, jest ten, który powstał po Islamie – ich obecny olbrzymi postęp materialny i władza.

1693. Słowa „z nieba” wskazują, że żadna siła ziemska nie będzie w stanie skutecznie walczyć i opierać się militarnej potędze chrześcijańskich narodów Zachodu. Sam Bóg stworzy takie okoliczności, które doprowadzą do ich zniszczenia. Właśnie do tej olbrzymiej potęgi Gog i Magog, którzy reprezentują materialną chwałę chrześcijaństwa, nawiązywał Święty Prorok, kiedy – jak mówią źródła – powiedział: „Nikt nie będzie miał takiej siły, by z nimi walczyć” (Muslim, rozdział o „Dajjāl”).

1694. Źródła ich wielkich talentów i osiągnięć intelektualnych, od których zależy głównie ich postęp materialny lub które – według słów Koranu – utrzymują ich ogród świeżym i zielonym, wyschną, co spowoduje całkowite zniszczenie tego ogrodu. Wyschną także źródła ich świeżości duchowej.

43. [a]I jego owoc został całkowicie zniszczony, a on zaczął wykręcać sobie palce, lamentując nad wszystkim tym, co na niego wydał, i wszystko to spadło na jego szpalery.[1695] I rzekł on: [b]„O, gdybym nikogo nie łączył z moim Panem!”

وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِ فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلَىٰ مَا أَنْفَقَ
فِيهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي
لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا ﴿٤٣﴾

44. [c]I nie miał nikogo, kto mógłby pomóc mu przeciwko Allachowi ani nie był w stanie sam się obronić.

وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِئَةٌ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا
كَانَ مُنْتَصِرًا ﴿٤٤﴾

45. [d]W takim przypadku obrona przychodzi jedynie od Allacha Prawdziwego. On jest Najlepszy w nagradzaniu i Najlepszy, jeżeli chodzi o ostateczny wynik.

هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ ۚ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَ
خَيْرٌ عُقْبًا ﴿٤٥﴾ ع

46. [e]I przedstaw im przypowieść o życiu na tym świecie. Jest ono jak woda, którą zsyłamy z nieba, i miesza się z nią wszelka roślinność ziemi, a wtedy staje się wyschniętą trawą, połamaną na kawałki, które unosi wiatr.[1696] Allach ma pełną władzę nad wszystkim.

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ
مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ
هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيَاحُ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ مُقْتَدِرًا ﴿٤٦﴾

47. [f]Bogactwo i dzieci są ozdobami życia na tym świecie. Lecz trwałe dobre dzieła są lepsze w obliczu twego Pana, jeśli chodzi o niezwłoczną nagrodę, jak i lepsze, jeśli chodzi o przyszłą nadzieję.

الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَالْبَاقِيَاتُ
الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا ﴿٤٧﴾

[a]68,20. [b]68,32. [c]28,82. [d]40,17; 82,20. [e]10,25; 57,21. [f]3,15; 57,21.

1695. Wszelkie wysiłki i zabiegi ludów chrześcijańskich w celu zachowania ciągłości ich bogactwa materialnego spełzną na niczym, a ich władza i prestiż nagle i szybko upadną. Werset ten przypadkowo wskazuje, że słowo „ogród” nie zostało użyte w sensie dosłownym, ponieważ ogrody nie upadają na swoje altany.

1696. Cóż za wspaniały opis tych, co zmieniają życie na tym świecie!

48. I pomyśl o dniu, w którym [a]My usuniemy góry, a ty ujrzysz, jak narody ziemi wyruszają jeden przeciwko drugiemu. My zaś zbierzemy je wszystkie[1697] i żadnego z nich nie pozostawimy w tyle.

وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً وَحَشَرْنٰهُمْ
فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٤٨﴾

49. [b]I będą postawieni przed twym Panem w rządach, a zostanie im powiedziane: [c]„Oto przybyliście do Nas, jak stworzyliśmy was na początku.[1698] Jednak uważaliście, że My nie wyznaczymy czasu spełnienia Naszej dla was obietnicy".

وَعُرِضُوا عَلٰى رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنٰكُمْ
أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا ﴿٤٩﴾

50. [d]I położona zostanie przed nimi Księga ich uczynków i zobaczysz strach wśród winnych z powodu tego, co zobaczą. Powiedzą oni wtedy: „Biada nam! Cóż to jest za księga! Nie brak w niej niczego, małego czy dużego, a wszystko jest zapisane". [e]I przeciwstawi się im wszystko, co czynili, choć Pan twój nikomu nie szkodzi.

وَوُضِعَ الْكِتٰبُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا
فِيهِ وَيَقُولُونَ يٰوَيْلَتَنَا مَالِ هٰذَا الْكِتٰبِ لَا يُغَادِرُ
صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصٰهَا وَوَجَدُوا مَا
عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا ﴿٥٠﴾

51. [f]Przypomnij sobie czas, kiedy powiedzieliśmy do aniołów: „Podporządkujcie się Adamowi", a oni wszyscy poddali się mu z wyjątkiem Iblisa, który się nie podporządkował. On był jednym z jinn, sprzeciwił się rozkazowi jego Pana. Czyż zatem weźmiecie sobie jego i jego potomstwo za przyjaciół zamiast Mnie, skoro oni są waszymi wrogami? Złem jest taka zamiana dla grzeszników.

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰئِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا
إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ
أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِي وَهُمْ
لَكُمْ عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظّٰلِمِينَ بَدَلًا ﴿٥١﴾

[a]52,11; 78,2; 81,4. [b]78,39. [c]6,95. [d]39,70. [e]3,31; 99,8-9. [f]2,35; 7,12; 15,30-31; 17,62; 20,117; 38,73-75.

1697. *Jibāl* oznacza „przywódców" (Lane). Dlatego werset ten może oznaczać, że proroctwo mówiące o całkowitym zniszczeniu sił zła Gog i Magog, o których mowa w poprzednich wersetach, zostanie spełnione, kiedy, jak mówi Biblia, „powstanie naród przeciw narodowi i królestwo przeciw królestwu. Będzie głód i zaraza, a miejscami trzęsienia ziemi" (Mt 24,7). Zwrot *Hasharnā-hum* oznacza, że spotkają się w walce, staną naprzeciw siebie i będą walczyć aż do gorzkiego końca.

1698. Słowa te oznaczają, że pozbawieni zostaną wszelkiej władzy i autorytetu oraz że zepchnięci będą do stanu poddaństwa i niełaski, tak jak było przedtem.

52. Nie uczyniłem ich świadkami stworzenia niebios i ziemi,[1699] ani ich własnego stworzenia. Podobnie nie mógłbym brać sobie za pomocników tych, którzy sprowadzają ludzi z drogi.

مَآ أَشْهَدتُّهُمْ خَلْقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَا خَلْقَ
اَنْفُسِهِمْ وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّيْنَ عَضُدًا ﴿۵۲﴾

53. I pomyśl o dniu, w którym On powie do nich: [a]„Zawołajcie tych, których poczytywaliście za Moich partnerów". Wtedy oni zwrócą się do nich, ci jednak nie odpowiedzą im, My zaś umieścimy pomiędzy nimi barierę.[1700]

وَيَوْمَ يَقُوْلُ نَادُوْا شُرَكَآءِيَ الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ
فَلَمْ يَسْتَجِيْبُوْا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَّوْبِقًا ﴿۵۳﴾

54. [b]Winni ujrzą ogień i uświadomią sobie, że wpadną weń, a nie znajdą przed nim ucieczki.[1701]

وَرَاَ الْمُجْرِمُوْنَ النَّارَ فَظَنُّوْٓا اَنَّهُمْ مُّوَاقِعُوْهَا وَ
ع ۱۹ لَمْ يَجِدُوْا عَنْهَا مَصْرِفًا ﴿۵۴﴾

55. [c]I, zaiste, w tym Koranie na różne sposoby wyjaśniliśmy dla dobra ludzkości wszelkie podobieństwa, [d]lecz spośród wszystkiego człowiek jest najbardziej swarliwy.[1702]

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِيْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ
مَثَلٍ وَكَانَ الْاِنْسَانُ اَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا ﴿۵۵﴾

[a]16,28; 28,63, 75; 41,48. [b]21,40; 38,60; 52,14. [c]17,42, 90. [d]16,5; 36,78.

1699. Wydaje się, że werset ten oznacza, iż w owym czasie będzie się szeroko rozprawiać o nowym porządku świata, który zwiastować będzie epokę stałego pokoju i porozumienia w świecie. Tak zwani przywódcy polityczni i społeczni będą starali się doprowadzić do takiego stanu rzeczy, ale ich wysiłki spełzną na niczym, ponieważ Bóg dla siebie samego zarezerwował spełnienie tego wspaniałego celu.

1700. Werset ten może oznaczać, że narody te będą wznosić bariery taryfowe i żelazne kurtyny oraz nakładać bojkot gospodarczy wzajemnie na siebie. Może on też oznaczać, że narody te zaangażują się w śmiertelne wojny, które doprowadzą do ich zrujnowania.

1701. Niewierzące narody Zachodu będą widziały zbliżającą się niszczycielską wojnę. Będą ze wszystkich sił starały się jej uniknąć, ale wszelkie zmierzające do tego wysiłki okażą się daremne. Zachód już przeżył dwie najbardziej wyniszczające z wojen, które prawie zniszczyły jego dominację polityczną oraz prestiż w świecie oraz wstrząsnęły cywilizacjami zachodnimi aż do ich podstaw. Natomiast trzecia rzeź już zaczyna zaglądać im – a może i całemu światu – w oczy.

1702. Werset ten może oznaczać: (a) Spośród wszystkich stworzeń Bożych jedynie człowiek został obdarzony rozumem i zdolnościami intelektualnymi, ale niestety wykorzystuje je po to, by odrzucać prawdę oraz do innych złych celów. (b) Werset ten może też oznaczać, że człowiek jest ofiarą chronicznych występków i wątpliwości, które z rzadka znajdują wytłumaczenie, a ponieważ jest stworzeniem sceptycznym, stara się szukać dziury w całym, czyli błędów w najbardziej nawet przekonujących argumentach.

56. [a]Nic nie powstrzyma ludzi przed wiarą, kiedy spadnie na nich przewodnictwo, jak i nic ich nie powstrzyma od błagania ich Pana o przebaczenie, oni jednak czekają na przykład tych, co dawno przeminęli, aż na nich spadnie to samo oraz aż spadnie na nich kara.

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ يُّؤْمِنُوْٓا اِذْ جَآءَهُمُ الْهُدٰى
وَ يَسْتَغْفِرُوْا رَبَّهُمْ اِلَّآ اَنْ تَاْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْاَوَّلِيْنَ
اَوْ يَاْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ﴿٥٦﴾

57. [b]My wysyłamy Posłańców wyłącznie jako nosicieli dobrej nowiny oraz jako tych, którzy ostrzegają. Ci jednak, którzy nie wierzą, walczą z pomocą fałszu, starając się dzięki niemu obalić prawdę. A Moje Znaki oraz to, przed czym są ostrzegani, traktują wyłącznie jako żart.

وَ مَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِيْنَ اِلَّا مُبَشِّرِيْنَ وَمُنْذِرِيْنَ
وَ يُجَادِلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوْا بِهِ
الْحَقَّ وَ اتَّخَذُوْٓا اٰيٰتِيْ وَمَآ اُنْذِرُوْا هُزُوًا ﴿٥٧﴾

58. Kto bowiem jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, któremu przypomina się o Znakach jego Pana, on jednak odwraca się od nich i zapomina o tym, co wysłały przed nim jego ręce? [c]Zaprawdę, ich serca nakryliśmy zasłoną, aby nie rozumieli, a uszy głuchotą.[1703] I jeśli będziesz ich nawoływał ku przewodnictwu, nigdy go nie przyjmą.

وَ مَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِاٰيٰتِ رَبِّهٖ فَاَعْرَضَ عَنْهَا
وَ نَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدٰهُ اِنَّا جَعَلْنَا عَلٰى قُلُوْبِهِمْ
اَكِنَّةً اَنْ يَّفْقَهُوْهُ وَ فِيْٓ اٰذَانِهِمْ وَقْرًا وَ اِنْ
تَدْعُهُمْ اِلَى الْهُدٰى فَلَنْ يَّهْتَدُوْٓا اِذًا اَبَدًا ﴿٥٨﴾

59. [d]A Pan twój jest Najbardziej Przebaczający, jest Panem Miłosierdzia. [e]Gdyby miał On ogarnąć ich z powodu tego, na co sobie zasłużyli, wówczas z pewnością przynagliłby ich karę. Oni jednak mają swój wyznaczony czas, przed którym nie znajdą schronienia.

وَرَبُّكَ الْغَفُوْرُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا
كَسَبُوْا لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ بَلْ لَّهُمْ مَّوْعِدٌ
لَّنْ يَّجِدُوْا مِنْ دُوْنِهٖ مَوْئِلًا ﴿٥٩﴾

60. [f]A miasta te zniszczyliśmy, kiedy dopuściły się niegodziwości. I wyznaczyliśmy czas ich zniszczenia.

وَ تِلْكَ الْقُرٰٓى اَهْلَكْنٰهُمْ لَمَّا ظَلَمُوْا وَ جَعَلْنَا
ع لِمَهْلِكِهِمْ مَّوْعِدًا ﴿٦٠﴾

[a]17,95. [b]2,214; 4,166; 6,49; 17,106. [c]2,8; 6,26; 17,47; 41,6; 47,17. [d]6,134, 148. [e]10,12; 35,46. [f]11,101.

1703. Niewierzący ludzie ciągle nie chcą spostrzec rozumu i wykorzystywać go tak, aby zdolności te nie podlegały procesom zepsucia i korozji oraz aby nie nurzały się w grzechu i niegodziwości.

61. A przypomnij sobie czas, kiedy Mojżesz rzekł do swego młodego towarzysza: „Nie przestanę iść moją drogą, aż dojdę do miejsca, w którym łączą się dwa morza,[1704] choć być może będę musiał podróżować całe wieki".[1704A]

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِفَتَاهُ لَا أَبْرَحُ حَتَّىٰ أَبْلُغَ
مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا ﴿٦١﴾

1704. Od tego wersetu zaczyna się temat *Isrā'* (Nocnej podróży duchowej) Mojżesza. Jak powiedzieliśmy powyżej, następcy Jezusa Chrystusa osiągnęli olbrzymią władzę materialną oraz dobrobyt oraz w swojej zmiennej karierze dwukrotnie wywarli niezatarty wpływ na historię świata. Ten podwójny dobrobyt narodów chrześcijańskich jest w wersecie 33 porównany do „dwóch ogrodów". Pierwszy z tych dwóch okresów rozpoczął się od nawrócenia na chrześcijaństwo cesarza rzymskiego, Konstantyna, kiedy to chrześcijaństwo stało się religią państwową i było nią do czasów narodzin Świętego Proroka. Drugi i zarazem ważniejszy z tych okresów reprezentowany jest przez epokę współczesną, w której chrześcijańskie narody Zachodu zdobyły tak wielką władzę i prestiż, że narody Afryki i Azji zniżają się przed nimi jak niewolnicy. Pomiędzy tymi dwoma ogrodami płynął strumień (w. 34). „Strumień" ten oznaczał narodziny i osiągnięcie potęgi przez Islam, który wywarł na historii ludzkości niezatarte piętno pomiędzy tymi dwoma okresami. W celu przedstawienia historycznego posadowienia tego opisu oraz połączenia wszystkich elementów w całość, w tym oraz w kilku następnych wersetach przedstawiony jest bardziej szczegółowy opis *Isrā'*, czyli duchowej podróży Mojżesza. Mojżesz przepowiedział nadejście podobnego do niego samego Proroka (Pwt 18,18). O tym właśnie proroctwie mówi się w Koranie w 73,16. Umieszczając opis duchowej podróży Mojżesza pomiędzy opisami Mieszkańców Jaskini oraz Gog i Magog – reprezentującymi te dwa okresy początku chrześcijaństwa i jego późniejszego postępu i rozwoju – Koran wskazuje na fakt, że Prorok, o którym mowa w proroctwie Mojżesza, miał pojawić się właśnie w czasie rozdzielającym te dwa okresy. W ten sposób wydarzenia te zostały przedstawione w porządku historycznym.

1704A. *Huqub* to liczba mnoga od *Huqbah*, które oznacza długi czas, nieokreślony czas; epokę; siedemdziesiąt lat lub więcej (Lane oraz Mufradāt).

Isrā' Mojżesza nie była, podobnie jak *Isrā'* Świętego Proroka (17,2), podróżą w sensie fizycznym, lecz doświadczeniem duchowym, dzięki któremu Mojżesz był przeniesiony z jego powłoki cielesnej do przybytku duchowego. Zarówno Biblia, jak i Koran potwierdzają ten pogląd. Oto niektóre z argumentów potwierdzających to:

(1) Biblia, która przez chrześcijan jest uważana za mniej lub bardziej godny zaufania opis życia Mojżesza, pomija ten niezwykły i cudowny wypadek, a nawet o nim nie wspomina. (2) Przed oraz po powołaniu go na Proroka Bożego, Mojżesz – jak wiemy – odbył tylko jedną podróż – do Madianu. O podróży tej mówią i Biblia, i Koran. Oba te źródła są także zgodne co do tego, że podróż tę podjął Mojżesz sam, podczas gdy w podróży, którą przedstawia obecny i następne wersety, towarzyszył mu „jego młody towarzysz". (3) Nie ma na świecie miejsca znanego pod nazwą *Majma'a al-Bahrain*. Zwrot ten może jedynie oznaczać „połączenie dwóch mórz". Takimi miejscami najbliższymi miejsca, w którym żył Mojżesz po opuszczeniu Egiptu, są Bāb al-Mandab, które łączy Morze Czerwone i Ocean Indyjski; Dardanele, które łączą Morze Śródziemne z Morzem Marmora oraz Al-Bahrain, gdzie spotykają się wody Zatoki Perskiej i Oceanu Indyjskiego. Spośród tych wszystkich miejsc jedynie Dardanele mogą być punktem, w którym takie spotkanie mogło się odbyć, ponieważ po drodze z Egiptu znajduje się Kanaan, cel Mojżesza, do którego jednak nie miał on prawa dotrzeć za życia. Wszystkie te miejsca oddalone były około półtora tysiąca kilometrów od miejsca, w którym żył Mojżesz, a biorąc pod uwagę brak szybkich środków komunikacji w owych dniach, odbycie tak długiej podróży zajęłoby mu kilka miesięcy, a Mojżesz nie mógł sobie pozwolić na tak długą nieobecność poza swoim własnym ludem bez dania mu możliwości wypaczenia morale, zwłaszcza po tym gorzkim doświadczeniu, kiedy nie był ze swym ludem tylko przez czterdzieści dni i znajdował się na górze Tūr. Zwrot Majma'a al-Bahrain oznacza – jak się zdaje – połączenie dwóch Praw – Mojżeszowego i Islamskiego.

62. Kiedy jednak dotarli do miejsca, w którym stykają się dwa morza, zapomnieli o swych rybach,[1705] a te szybko uciekły do morza.

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ﴿٦٢﴾

63. A kiedy minęli to miejsce, on rzekł do swego towarzysza: „Przynieś nam nasze śniadanie.[1706] Zaiste, wielce się namęczyliśmy z powodu tej naszej podróży".

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءَنَا لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَٰذَا نَصَبًا ﴿٦٣﴾

Poza tymi dowodami zewnętrznymi istnieje w wersetach 61-83 wiele dowodów wewnętrznych, które wskazują, że podróż ta nie miała charakteru fizycznego, lecz że była duchowym doświadczeniem Mojżesza:

(a) „Sługa Boży" uczynił w łodzi dziurę (w. 72), aby nie wziął jej siłą król. Lecz czy łódź ta miała dalej jakąś wartość, skoro została praktycznie zniszczona? Jeśli tak, to dlaczego król jej nie wziął? Jeśli nie, dlaczego nie zatonęła? W tym świecie fizycznym nie jest wiadomo o jakiejkolwiek łodzi, która pływałaby po zrobieniu w jej dnie dziury. Jednak w świecie wizji takie rzeczy są możliwe. (b) W tym świecie ciała i kości żaden rozsądny człowiek, a tym bardziej Prorok Boży, nie odebrałby życia innemu człowiekowi bez ważnego powodu, jak to uczynił „Sługa Boży" (w. 75). (c) W jaki sposób taki wielki Prorok Boży oraz najszlachetniejsza i najrozsądniejsza postać, jaką był Mojżesz, mógł dopatrywać się błędu w „Mężu Bożym" za to, że nie zarządał zapłaty od dwóch sierot za to, iż naprawił mur w mieście, w którym nie chciano przyjąć ich jako gości? Co ci dwaj chłopcy-sieroty uczynili, żeby zasłużyć sobie na niełaskę Mojżesza? Przecież to lud tego miasta, a nie ci dwaj chłopcy, odmówili im gościny. (d) Jest nie do pomyślenia, aby wielki Prorok Boży - jak Mojżesz - miał podejmować tak daleką i męczącą podróż w poszukiwaniu „Sługi Bożego", aby nauczyć się od niego, jak robić dziury w łodziach, jak zabijać niewinnych młodych ludzi lub jak naprawiać mury i nie brać za to zapłaty. Ponadto mówi się, iż Święty Prorok tak powiedział: „Niechby ten Mojżesz milczał, aby Bóg objawił nam więcej sekretów tego, co niewidzialne" (Bukhārī, Kitāb al-Tofsīr). Jednak w tym niezwykłym akcie „Sługi Bożego" nie było niczego z tajemnic tego, co niewidzialne. Według Māwardī osobą, z którą Mojżesz się spotkał, nie był człowiek, lecz anioł Boży (Kathīr). Wszystkie te fakty wzięte razem stanowią bardzo solidny i ważki dowód na to, że podróż Mojżesza była tylko wizją, którą należy interpretować i wyjaśniać w celu odkrycia jej rzeczywistości i znaczenia. Słowa „młody towarzysz" (w. 61) mogą odnosić się do Jozuego, Syna Nuna, ale też bardziej nawet mogą pasować do Jezusa. Jezus był młodym towarzyszem Mojżesza, który przybył nie po to, aby niszczyć, lecz by wypełnić Prawo i Proroków (Mt 5,17). Słowa „Nie przerwę poszukiwań, aż znajdę połączenie dwóch mórz" wskazują, że młody towarzysz Mojżesza dołączył do niego przy końcu jego podróży. Nie wydaje się, aby Mojżesz wziął go ze sobą na samym początku tej podróży. Jezus pojawił się czternaście wieków po Mojżeszu. Słowa „choć mogę podróżować przez wieki" oznaczają, że Prawo Mojżeszowe pozostanie w mocy przez wiele wieków. Okres czasu od Mojżesza do nadejścia Świętego Proroka, kiedy to Prawo Mojżeszowe osiągnęło swój koniec, to ponad 2000 lat.

1705. *Hūt*, widziane w wizji, oznacza domy czci sprawiedliwych ludzi (Ta'tir al-Anām). W tym sensie tego słowa zwrot „kiedy dotarli do miejsca, w którym spotykają się dwa morza, zapomnieli o swych rybach" oznacza, że w czasie, kiedy Mojżeszowe Prawo przestanie funkcjonować, zaś w mocy znajdzie się Prawo Islamu, prawdziwie sprawiedliwi oddzielą się od następców Mojżesza i Jezusa i od tej pory będą szczególnym znakiem dla następców nowego Prawa (48,30).

1706. „Prośba o posiłek poranny lub śniadanie" w tej wizji oznacza „zmęczenie" (Ta'tir al-Anām), zaś cały werset mówi, że po przejściu połączenia dwóch mórz i kontynuowaniu podróży oddzielnie przez długi czas oraz po zmęczeniu się i próżnym oczekiwaniu na Obiecanego Proroka (Pwt 18,18), Mojżesz i jego młody towarzysz mają zacząć zastanawiać się, że on być może już się pojawił, lecz oni tego nie spostrzegli i nie poznali go. W wersecie tym Mojżesz i jego młody towarzysz (Jezus) mogą odpowiednio reprezentować Żydów i chrześcijan.

64. Ten odrzekł: „Czy nie widziałeś, kiedy odpoczywaliśmy na skale,[1707] że zapomniałem o rybie – a tylko Szatan mógł spowodować, że zapomniałem ci o tym powiedzieć – ryba zaś uciekła do morza w jakiś cudowny sposób?"

قَالَ أَرَءَيْتَ إِذْ أَوَيْنَآ إِلَى ٱلصَّخْرَةِ فَإِنِّى نَسِيتُ
ٱلْحُوتَ وَمَآ أَنسَىٰنِيهُ إِلَّا ٱلشَّيْطَـٰنُ أَنْ أَذْكُرَهُۥ
وَٱتَّخَذَ سَبِيلَهُۥ فِى ٱلْبَحْرِ عَجَبًا ﴿٦٣﴾

65. On rzekł: „Oto czego szukaliśmy". Zatem obaj zawrócili, odnajdując swoje ślady.

قَالَ ذَٰلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ فَٱرْتَدَّا عَلَىٰٓ ءَاثَارِهِمَا
قَصَصًا ﴿٦٤﴾

66. Potem spotkali Naszego sługę,[1708] którego obdarzyliśmy łaską od Nas i którego nauczyliśmy wiedzy od Nas samych.

فَوَجَدَا عَبْدًا مِّنْ عِبَادِنَآ ءَاتَيْنَـٰهُ رَحْمَةً مِّنْ
عِندِنَا وَعَلَّمْنَـٰهُ مِن لَّدُنَّا عِلْمًا ﴿٦٥﴾

67. Mojżesz rzekł doń: „Czy mogę iść z tobą, pod warunkiem, że nauczysz mnie choć części z tego przewodnictwa, którego ty zostałeś nauczony?"[1709]

قَالَ لَهُۥ مُوسَىٰ هَلْ أَتَّبِعُكَ عَلَىٰٓ أَن تُعَلِّمَنِ
مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا ﴿٦٦﴾

1707. *Sakhrah* w języku snów i wizji oznacza „życie pełne wad i grzechu". Tak zatem zwrot „kiedy odpoczywaliśmy na skale" oznacza, że kiedy te dwa morza spotkają się, czyli kiedy swój koniec osiągnie Prawo Mojżeszowe, a pojawią się nowy Prorok i nowe Prawo, Żydzi i chrześcijanie utoną w życiu pełnym grzechu i niegodziwości. Słowa „uciekła do morza w jakiś cudowny sposób" oznaczają, że prawdziwa pobożność i cześć dla Boga opuszczą te ludy.

1708. Kim jest ten „Sługa Boży" (*'Abd*), na którego Bóg wylał swą łaskę i którego nauczył wiedzy i w poszukiwaniu którego Mojżesz – zgodnie z nakazem Bożym – podjął tak długą podróż. Kim jest ta główna postać i bohater całej tej opowieści? Jest on nikim innym jak tylko Świętym Prorokiem Mahometem – jego dusza przybrała cielesną formę w wizji Mojżesza. Oto argumenty przemawiające za tym: (a) w Koranie nazywa się go *'Abd* sługa Boży (2,24; 8,42; 17,2; 18,2; 25,2; 39,37; 53,11 oraz 72,20). Właściwie jest to *'Abd Allāh* (Sługa Boży) par excellence. (b) Powiada się o nim jako o „łasce dla całego świata" (21,108), czyli tak, jak w Koranie mówi się tylko o Świętym Proroku. (c) Posiadał on wiedzę Bożą niezwykle wielką (4,114; 20,115 oraz 27,7). (d) Ten „Sługa Boży" powiedział Mojżeszowi, że on (Mojżesz) nie będzie milczał (werset 68 poniżej), zaś o Świętym Proroku mówi się, iż powiedział: „Gdybyż tylko ten Mojżesz milczał! Gdyby tak uczynił, posiedlibyśmy więcej wiedzy o tym, co niewidzialne" (Bukhārī, *Kitāb al-Tafsīr*). W rzeczywistości Mojżesz ujrzał manifestację Boga w ogniu, podróżując z Madianu do Egiptu (28,30). Później jednak powiedziano mu, że spośród jego braci powstanie Prorok, w którego usta Bóg włoży swoje własne Słowo (Pwt 18,18-22). Słowa proroctwa oznaczały, że Obiecany Prorok będzie obiektem większej manifestacji Bożej niż Mojżesz. Dlatego Mojżesz w naturalny sposób chciał zobaczyć tego, kim mógł być ów „Prorok". Aby zaspokoić jego ciekawość, Bóg pozwolił mu zobaczyć w wizji „tego Proroka", który miał większą władzę duchową. Ten uczony „Sługa Boży" z wizji Mojżesza, którego powszechnie znano z imienia *Khadir*, był duchem naszego szlachetnego Pana, Świętego Proroka Mahometa, który to duch przybrał postać przybytku fizycznego. Patrz także 7,144.

1709. Mojżesz nie osiągnął szczytów wiedzy duchowej, którą posiadał Święty Prorok.

68. Ten odrzekł: „Nie znajdziesz ze mną dość cierpliwości".[1710]

قَالَ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٨﴾

69. „Jakże bowiem możesz być cierpliwy wobec rzeczy, których nie jesteś w stanie zrozumieć?"

وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا ﴿٦٩﴾

70. On rzekł: „Jeśli Allach zechce, będę cierpliwy, jak i nie będę nieposłuszny wobec żadnego z twoich rozkazów".

قَالَ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ﴿٧٠﴾

71. Ten rzekł: „Dobrze, jeśli zatem chcesz iść ze mną, [a]nie pytaj mnie o nic, dopóki ja sam nie zacznę do ciebie o tym mówić".

قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَن شَيْءٍ حَتَّىٰ أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٧١﴾ ع

72. Wybrali się zatem wspólnie, aż kiedy weszli do łodzi, ten uczynił w niej dziurę.[1711] Mojżesz powiedział: „Czy uczyniłeś w niej otwór, aby zatopić tych, którzy w niej są? Zaiste, dopuściłeś się strasznej rzeczy".

فَانطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ خَرَقَهَا قَالَ أَخَرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا ﴿٧٢﴾

73. Ten odrzekł: „Czy nie powiedziałem ci, że zabraknie ci przy mnie cierpliwości?"[1712]

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٣﴾

[a]11,47; 17,37.

1710. Cierpliwość i wytrwałość w obliczu ciężkich prób i trudności następców Mojżesza nie były tak samo wspaniałe jak te same cechy następców Świętego Proroka (5,22-25 oraz Bukhārī, *Kitāb al-Maghāzī*). Werset ten porównuje też cechy charakterystyczne Mojżesza i Świętego Proroka. Mojżesz niecierpliwie wypytywał „Sługę Bożego" o rzeczy, których nie rozumiał, natomiast Święty Prorok cierpliwie czekał do czasu, kiedy Archanioł Gabriel wyjaśnił mu znaczenie różnych rzeczy, jakie widział w swoim własnym Mi'rāj. Ta różnica temperamentu tych dwóch Proroków jest także odzwierciedlona w zachowaniu się ich następców. Podczas gdy Izraelici stawiali Mojżeszowi wiele niepotrzebnych i głupich pytań, postępowanie towarzyszy Świętego Proroka cechowało się wielką godnością i pohamowaniem. Towarzysze ci uważnie unikali zadawania Prorokowi pytań w sprawach religijnych. Zarówno Święty Prorok, jak i jego towarzysze wiernie przestrzegali napomnienia zawartego w 20,115.

1711. Kilka poprzednich wersetów stanowi jedynie wstęp do tematu *Isrā'* Mojżesza. Od obecnego wersetu zaczyna się opis rzeczywistych wydarzeń, jakie Mojżesz widział w swojej wizji. Słowa „uczynił w niej dziurę" w interpretacji oznaczają, że Święty Prorok wyda rozkazy, które uczynią dziurę w łodzi, co w języku snów oznacza bogactwa doczesne; czyli, że dopilnuje on, aby bogactwa nie zostały zebrane w rękach nielicznych, lecz by zostały sprawiedliwie podzielone między wszystkich.

1712. Sprawiedliwy „Sługa Boży" w wizji Mojżesza (Święty Prorok) jest tutaj przedstawiony jako powiadający mu, że z powodu istnienia wielkich różnic w naukach ich obu, Mojżesz nie będzie mógł mu towarzyszyć, czyli że lud Mojżesza nie przyjmie go (Świętego Proroka).

74. Mojżesz rzekł: „Nie gań mnie z powodu tego, o czym zapomniałem, i nie bądź wobec mnie srogi z powodu tego mojego niedociągnięcia".

قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ
أَمْرِي عُسْرًا ﴿٧٣﴾

75. Podróżowali zatem dalej[1713] aż do czasu, kiedy – gdy spotkali młodego chłopca – ten go zabił.[1713A] Mojżesz rzekł: [a]„Co? Zabiłeś niewinnego człowieka, mimo że on nikogo nie zabił?! Zaiste, dopuściłeś się ohydnej rzeczy".

فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا لَقِيَا غُلَامًا فَقَتَلَهُ قَالَ أَقَتَلْتَ
نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا
نُكْرًا ﴿٧٤﴾

CZĘŚĆ XVI

76. Ten odrzekł: „Czyż nie powiedziałem ci, że nigdy nie będziesz cierpliwy w mojej obecności?"

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٥﴾

77. Mojżesz powiedział: „Jeśli jeszcze raz spytam cię o cokolwiek, nie zatrzymuj mnie w swoim towarzystwie, albowiem wówczas wystarczająco dużo będziesz miał przeciwko mnie".

قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي قَدْ
بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا ﴿٧٦﴾

78. Zatem podróżowali dalej do czasu, kiedy – gdy przybyli do mieszkańców miasta – poprosili o pożywienie, ci odmówili ugoszczenia ich.[1714] A znaleźli tam ścianę, która bliska była przewrócenia się, i on ją naprawił. Mojżesz rzekł: „Gdybyś tylko zechciał, mógłbyś zażądać za to zapłaty".

فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا
فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ
أَنْ يَنْقَضَّ فَأَقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ
عَلَيْهِ أَجْرًا ﴿٧٧﴾

[a]5,33.

1713. Słowo *Intalaqā*, które w tych wersetach użyte jest kilka razy, było właśnie tym słowem, które wypowiedział Archanioł Gabriel do Świętego Proroka podczas jego *Mi'rāj* (Wniebowstąpienie duchowe).

1713A. Młodość, w języku wizji, oznacza między innymi ignorancję, siłę i dzikie impulsy. Zabicie młodzieńca przez „Sługę Bożego" w wizji Mojżesza oznaczało, że Islam wymagać będzie od swoich następców prawdziwego uśmiercenia ich cielesnych pragnień i pasji.

1714. Werset ten – jak się wydaje – oznacza, że Mojżesz i Święty Prorok będą poszukiwać współpracy Żydów i chrześcijan dla sprawy Boga, ale że nie będą obaj mogli tego dokonać.

79. Ten rzekł: „Oto chwila, w której rozchodzą się nasze drogi. [a]Teraz powiem ci, jakie jest znaczenie tego, czego nie mogłeś znieść cierpliwie.

قَالَ هٰذَا فِرَاقُ بَيْنِيْ وَبَيْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيْلِ
مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَّلَيْهِ صَبْرًا ﴿٧٩﴾

80. „Jeśli chodzi o łódź, to należała do pewnych biednych ludzi[1715], pracujących na morzu, a ja zapragnąłem ją zniszczyć, ponieważ za nimi jest król, który każdą łódź odbiera siłą.

اَمَّا السَّفِيْنَةُ فَكَانَتْ لِمَسٰكِيْنَ يَعْمَلُوْنَ فِي الْبَحْرِ
فَاَرَدْتُّ اَنْ اَعِيْبَهَا وَكَانَ وَرَآءَهُمْ مَّلِكٌ يَّاْخُذُ
كُلَّ سَفِيْنَةٍ غَصْبًا ﴿٨٠﴾

81. „A jeśli chodzi o tego młodzieńca,[1716] jego rodzice byli ludźmi wierzącymi, a my obawialiśmy się, aby dojrzewając nie sprawił im kłopotów poprzez bunt i niewiarę.

وَاَمَّا الْغُلٰمُ فَكَانَ اَبَوٰهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِيْنَآ اَنْ
يُّرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَّكُفْرًا ﴿٨١﴾

82. „Zapragnęliśmy zatem, aby ich Pan dał im w zamian lepszego od niego w czystości, jak i bliższego w uczuciach synowskich".

فَاَرَدْنَآ اَنْ يُّبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِّنْهُ زَكٰوةً
وَّاَقْرَبَ رُحْمًا ﴿٨٢﴾

[a]3,8; 12,22.

1715. Słowa „biedny lud" mogą tutaj oznaczać „muzułmanów". Uczynienie dziury w łodzi oznaczało, że Islam będzie napominał muzułmanów, aby wydawali swoje pieniądze na sprawę Allacha poprzez *Zakāt* i dobroczynność. Będzie to źródłem słabości gospodarczej, a nie prawdziwego dobrobytu – i tak rzeczywiście jest. Królem-tyranem z *Isrā'* były imperia bizantyjskie i perskie, które wchłonęłyby całą Arabię, gdyby nie wydawała się im krajem jałowym i biednym, niegodnym zadawania sobie wysiłku dokonania podboju. W ten sposób pozostała ona nietknięta dla Świętego Proroka.

1716. *Ghulām* (młodzieniec), jak już powiedzieliśmy powyżej, we śnie lub wizji oznacza ignorancję, siłę i dzikie impulsy. „Jego rodzice" w obecnym wersecie to ludzkie ciało i dusza, ponieważ źródło (lub rodzice), z którego wypływają wszelkie cechy moralne, jest kombinacją ludzkiego ciała i duszy, które tutaj reprezentowane są jako „wierni", ponieważ – jak naucza Islam – człowiek w swej naturze kieruje się ku cnocie. „Wiernych" tych od cnoty mogą odwieść impulsy przedstawione tutaj jako „młodość". Islam usuwa te impulsy i pozostawia człowieka – połączenie ciała ludzkiego i duszy, aby rozwijał się według tego, co korzystne i w ten sposób osiągnął ten najwyższy cel swojego istnienia.

83. „A jeśli chodzi o ścianę, to należała ona do dwu chłopców, sierot z miasta.[1717] Pod tą ścianą znajdował się skarb, który do nich należał, a ponieważ ich ojciec był człowiekiem sprawiedliwym, twój Pan zapragnął, aby chłopcy ci osiągnęli wiek pełnej siły i wydobyli swój skarb, jako znak litości od twego Pana – nie czyniłem tego zatem sam z siebie.[1717A] Oto wyjaśnienie tego, czego nie byłeś w stanie znieść cierpliwie".[1718]

وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَٰمَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ
وَكَانَ تَحْتَهُۥ كَنزٌ لَّهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَٰلِحًا
فَأَرَادَ رَبُّكَ أَن يَبْلُغَآ أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنزَهُمَا
رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ ۚ وَمَا فَعَلْتُهُۥ عَنْ أَمْرِي ۚ ذَٰلِكَ
تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِع عَّلَيْهِ صَبْرًا ۝٨٣

84. I pytają cię w kwestii Dhu'l Qarnain.[1719] Powiedz: „Przedstawię wam nieco z jego opisu".

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَن ذِي الْقَرْنَيْنِ ۖ قُلْ سَأَتْلُوا عَلَيْكُم
مِّنْهُ ذِكْرًا ۝٨٤

1717. Chłopcami-sierotami są Mojżesz i Jezus, zaś ich sprawiedliwym ojcem – Abraham. Ich skarbem była prawdziwa nauka, przekazywana przez nich ich ludowi, który stał przed niebezpieczeństwem zagubienia z powodu niereligijności tego ostatniego. Skarb ten jest zachowany w Koranie po to, że kiedy przebudzą się oni i uświadomią sobie prawdę nauki koranicznej, będą mogli ją przyjąć.

1717A. Było to wykonane na polecenie Boga.

1718. Wizja Mojżesza wskazuje na fakt, że ponieważ nauka Islamu opierała się na prawach i zasadach innych od niektórych zasad Prawa Mojżeszowego, niemożliwą była prawdziwa współpraca pomiędzy Żydami i muzułmanami. W kwestii szczegółowego wyjaśnienia wersetów 61-83 patrz „The Larger Edition of the Commentary" (str. 1517-1530).

1719. Zanim przejdziemy do zapoznania się i ustalenia tożsamości Dhu'l Qarnain, musimy wymienić powody, dla których o całej tej historii wspomina się w Koranie i dlaczego zajmuje ona tyle miejsca w obecnej surze. W obecnej surze wskazano już te dwa okresy wielkiego materialnego postępu chrześcijańskich narodów Zachodu. Początkowe wersety przedstawiają dość szczegółowy opis Mieszkańców Jaskini. Po opisie wczesnych prześladowań Mieszkańców Jaskini oraz późniejszym materialnym postępie ich następców, chrześcijańskie narody Zachodu, przedstawiony jest opis *Isrā'* lub duchowej podróży Mojżesza, które reprezentuje nadejście Świętego Proroka Islamu. Opis ten zamieszczony jest po to, by wskazać, że wraz z pojawieniem się Świętego Proroka pierwszy okres dobrobytu materialnego i postępu ludów chrześcijańskich skończy się. I chociaż nadal będą one mogły iść naprzód, osiągną zenit swojej chwały materialnej oraz wielkości po raz drugi po przyjściu Świętego Proroka. Ten drugi okres wspaniałości materialnej ludów chrześcijańskich jest w Piśmie Bożym przedstawiony jako fenomenalne dojście do władzy Gog i Magog, co stanowi jeden z centralnych tematów tej sury. Ponieważ Gog, Magog oraz Dhu'l Qarnain nierozdzielnie się ze sobą łączą, jak wykażemy na podstawie dalszych akapitów, opis Dhu'l Qarnain jest w tej surze także potraktowany bardziej szczegółowo. Zdaje się, że Dhu'l Qarnain był królem, który założył imperium medo-perskie, reprezentowane w znanym śnie Daniela jako dwa rogi. „Ujrzałem barana bodącego (rogami) ku zachodowi, północy i południu. Żadne ze zwierząt nie mogło mu sprostać ani nikt nie mógł uwolnić się z jego mocy. On zaś czynił, co chciał, i stawał się wielki" (Dn 8,4, 20, 21). W dobrej harmonii z wizją Daniela, Koran przedstawia trzy podróże Dhu'l Qarnain (w. 87, 91, 94). Powyższy fakt zdecydowanie potwierdza wniosek, że Dhu'l Qarnain było opisowym imieniem króla Medii i Persji. Zaś spośród wszystkich królów Medii i Persji, opis ten najlepiej pasuje do Cyrusa. Koran wymienia cztery cechy szczególne Dhu'l Qarnain: (a) Był on władcą potężnym, ale i dobrym, i sprawiedliwym (w. 85,89). (b) Był on sprawiedliwym sługą Bożym i był pobłogosławiony objawieniem Bożym (w. 92, 99). (c) Ruszył na zachód, dokonując wielkiego podboju, aż doszedł do miejsca, w którym znalazł miejsce zachodu słońca, w jeziorku mętnej wody, a następ-

85. [a]Umieściliśmy go na ziemi i daliśmy mu środki osiągnięcia wszystkiego.[1720]

إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَآتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
سَبَبًا ۝

86. Poszedł więc pewną drogą.

فَأَتْبَعَ سَبَبًا ۝

87. Aż kiedy dotarł do miejsca zachodu słońca,[1721] stwierdził, że zachodzi ono jakby w stawie pełnym mrocznej wody. Obok zaś tego miejsca znalazł pewien lud. Powiedzieliśmy: „O Dhu'l Qarnainie, możesz ich ukarać lub potraktować ich uprzejmie".

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي
عَيْنٍ حَمِئَةٍ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا ۗ قُلْنَا يَا ذَا
الْقَرْنَيْنِ إِمَّا أَنْ تُعَذِّبَ وَإِمَّا أَنْ تَتَّخِذَ فِيهِمْ
حُسْنًا ۝

88. Powiedział: [b]„Jeżeli chodzi o złoczyńcę, tego z pewnością ukarzemy, a wówczas będzie zawrócony do swego Pana,[1722] który ukarze go straszliwą karą.

قَالَ أَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ
رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نُكْرًا ۝

89. [c]„Jeśli zaś chodzi o tego, który wierzy i postępuje sprawiedliwie, ten otrzyma dobrą nagrodę od swego Pana, a i My będziemy przekazywać mu łatwe słowa naszych rozkazów".[1723]

وَأَمَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءً الْحُسْنَىٰ ۖ
وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا ۝

[a]12,22, 57. [b]7,166. [c]2,26; 3,58; 6,49; 19,61; 25,71; 34,38.

nie ruszył na wschód oraz podbił i podporządkował sobie wielkie obszary (w. 87, 88). (d) Udał się w regiony centralne, gdzie żyły dzikie plemiona i gdzie Gog i Magog dokonali wielkich najazdów. Wzniósł tam wielki mur, by powstrzymać te najazdy (w. 94-98). Spośród wielkich władców i znanych przywódców wojskowych czasów starożytnych, Cyrus właśnie posiada w największym stopniu powyższe cztery cechy. Dlatego on słusznie zasługuje sobie na traktowanie go jako Dhu'l Qarnain w Koranie (Iz 45; Ezd 1-2; 2 Krn 36,22, 23; Historian's History of the World, pod hasłem „Cyrus").

1720. Patrz Ezd 1,1-2; Iz 45,1-3 oraz Historians' History of the World.

1721. Słowa „miejsce zachodu słońca" oznaczają najbardziej na zachód wysunięte tereny imperium Cyrusa lub też pólnoco-zachodnią granicę Azji Mniejszej i dotyczą Morza Czarnego, ponieważ to ono wyznacza północo-zachodnią granicę jego imperium. Werset ten nawiązuje do ekspedycji, jaką Cyrus przedsięwziął przeciwko swoim wrogom na zachodzie (Enc. Brit. oraz Historians' History of the World, pod hasłem „Cyrus").

1722. Cyrus wierzył w życie po śmierci. Wyznawał on zoroastryzm i wszystkie inne religie, ale dopiero po Islamie, bowiem zoroastryzm właśnie najbardziej podkreślał istnienie Życia po Śmierci. „Nie może być żadnych wątpliwości, że Cyrus i jego perscy następcy byli szczerymi wiernymi w czystej doktrynie zoroastryzmu i z pogardą traktowali obce kulty" (Jew. Enc., t.4, str. 404).

1723. Patrz Iz 45,1-3 oraz 2 Krn 36,22-23.

90. Wówczas on rzeczywiście poszedł inną drogą

ثُمَّ اَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٩٠﴾

91. Aż dotarł do miejsca, w którym słońce wschodzi.[1724] Stwierdził, że wschodzi ono nad ludem, któremu nie uczyniliśmy żadnego przed nim schronienia.

حَتّٰۤى اِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلٰى
قَوْمٍ لَّمْ نَجْعَلْ لَّهُمْ مِّنْ دُوْنِهَا سِتْرًا ﴿٩١﴾

92. Tak rzeczywiście było. Zaprawdę, dobrze wiemy o wszystkim, co on miał ze sobą.

كَذٰلِكَ ۚ وَقَدْ اَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ﴿٩٢﴾

93. Potem ruszył inną jeszcze drogą[1725]

ثُمَّ اَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٩٣﴾

94. Aż dotarł do otwartej przestrzeni pomiędzy dwiema górami.[1726] Tam stwierdził, że poniżej nich żyje lud, który właściwie nie rozumiał ani słowa z tego,[1727] co on mówił.

حَتّٰۤى اِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُوْنِهِمَا قَوْمًا ۙ
لَّا يَكَادُوْنَ يَفْقَهُوْنَ قَوْلًا ﴿٩٤﴾

1724. Werset ten odnosi się do wyprawy Cyrusa na wschód – do Afganistanu i Baluchistanu, które były pozbawionymi drzew, nagimi traktami, o które zaciekle biło słońce. Może on także dotyczyć ludu, który mieszkał na równinach rozciągających się setkami kilometrów na wschód od Seistanu i Heratu oraz na północ od Duzdab aż po Meszed.

1725. Werset ten dotyczy trzeciej wyprawy Cyrusa na północ od Persji – na terytorium pomiędzy Morzem Kaspijskim i górami Kaukazu.

1726. „Dwie góry" oznaczają dwie bariery. Przejście Derbent, w którym wzniesiony był mur, ograniczone było z jednej strony przez Morze Kaspijskie, a z drugiej przez góry Kaukazu. Były to właśnie te dwie bariery.

1727. Ludy tego regionu mówiły językiem innym od tego, którym mówił Cyrus i którym posługiwały się ludy sąsiadujące z Persją. Mając jednak stały kontakt z Persami i Medami, nauczyły się rozumieć i mówić ich językiem, choć mało doskonale i z trudnościami. Region, w którym wzniesiono mur, graniczył z Persją, a później stanowił jej część. Jednakże obecnie znajduje się na terytorium Rosji. W poszukiwaniu bardziej szczegółowego opisu Dhu'l Qarnain patrz „The Larger Edition of the Commentary", str. 1531-1540.

95. Powiedzieli oni: „O Dhu'l Qarnainie, zaprawdę, Gog i Magog[1728] sieją na ziemi zamęt. Czy zatem powinniśmy zapłacić ci haracz, abyś postawił między nimi i nami jakąś zaporę?"[1729]

قَالُوا يٰذَا الْقَرْنَيْنِ اِنَّ يَاْجُوْجَ وَمَاْجُوْجَ مُفْسِدُوْنَ
فِي الْاَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلٰٓى اَنْ تَجْعَلَ
بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ﴿٩٥﴾

1728. Słowa *Ya'jūj* oraz *Ma'jūj* (Gog i Magog) pochodzą od rdzenia *Ajja*, który oznacza: szybko postępował; on lub to stało się płonącym ogniem (Lane), i odnosi się do Scytyjczyków z najdalszego wschodu. Lub, jak powiadają inni, wszystkie narody zamieszkujące północną część Azji i Europy (Enc. Brit. oraz Jewish Enc., pod hasłem „Gog" i „Magog", jak też Historians' History of the World, t. 2, str. 582 oraz Ez 38,2-6 i 39,6). Słowa te mogą też stosować się do narodów chrześcijańskich zachodu, ponieważ one często wykorzystywały ogień i gorącą wodę oraz ponieważ cały ich postęp materialny, wielkie odkrycia i wynalazki wywodzą się z właściwego i szerokiego zastosowania tych rzeczy. Lub też słowa te mogą odnosić się do niespokojnego zachowania tych narodów, ponieważ stale niespokojnie i niecierpliwie wyglądają one nowych wynalazków.

Opis Gog i Magog, jak przedstawiono na stronicach Biblii, nie pozostawia żadnych wątpliwości, że oznacza niektóre potęgi chrześcijańskie zachodu: Po pierwsze, ponieważ przedstawiane są jako bardzo liczne, silne i potężne: „Ty jednak zbliżysz się jak burza i przyjdziesz jak chmura po to, by nakryć kraj: będziesz tam ty i całe twoje wojsko, i rozliczne narody z tobą" (Ez 38,9). „Goga i Magoga... a liczba ich jak piasek morski" (Ap 20,8). „Ciało bohaterów jeść będziecie i krew możnowładców ziemi będziecie piły – wszystkie barany, jagnięta, kozły, cielce, bydło tuczne z Baszanu" (Ez 39,18). Po drugie, prezentuje się ich jako nadchodzących z północnych części ziemi oraz z wysp: „I przyjdziesz ze swej siedziby, z najdalszej północy, ty i liczne ludy wraz z tobą" (Ez 38,15). Po trzecie, rozejdą się po całym świecie: „Wyszli oni na powierzchnię ziemi" (Ap 20,9). Po czwarte, z rodzinnych stron na północy wyruszą do innych krajów i osiedlą się we wszystkich czterech rogach ziemi, zaś w czasie wojny przybędą na powrót ze swych odległych kolonii: „I wyjdzie (Szatan), by omamić narody z czterech narożników ziemi, Goga i Magoga, by ich zgromadzić na bój" (Ap 20,8). Księga Ezechiela wspomina Goga jako „Księcia Rosz, Meszek i Tubal", gdzie najwyraźniej Rosz oznacza Rosję, Meszek Moskwę, zaś Tubal – Tobolsk. O Gogu mówi się także jako o „kraju Magog" (Ez 38,2), podczas gdy Magog – wedle niektórych komentatorów Biblii – reprezentuje regiony, które od dawna określano mianem Scytii (w tym Rosja i Tartaria), z której to w przeszłości wywodziły się wielkie hordy barbarzyńców. Ponieważ Rosja wchodziła w skład Magog, Rosz, Meszek i Tubal można uznać za oznaczające Rosję, Moskwę i Tobolsk. Nazwę Magog stosuje się także w odniesieniu do ludu – w Ez 39,6 oraz w Ap 20,8. W Ez Magog wymienia się razem z tymi, co „żyją bezpiecznie na wyspach". Zgodnie z tymi fragmentami Gog i Magog reprezentują jakieś wielkie potęgi europejskie, a w tej liczbie i Rosję. W Koranie (18,95) mówi się o nich jako o dokonujących najazdów na północną granicę Iranu, co oznacza, że były to plemiona znane pod ogólną nazwą Scytów. Znanym faktem historycznym jest to, że Scytyjczycy w dawnych czasach w wielkich grupach przemieszczali się z Azji do Europy wzdłuż drogi leżącej na północ od Kaukazu (Enc. Brit., t. 12, str. 263, wyd. 14.). Kiedy jedna horda osiedliła się w Europie, nowe hordy przybywały ze wschodu, spychając te pierwsze dalej na zachód. W ten sposób narody Europy zostały słusznie w proroctwie biblijnym nazwane Gog i Magog. Ciekawe jest to, że pamięć o dwóch bohaterach o imionach Gog i Magog zachowała się do dzisiejszego dnia w Guild Hall (Dom Rzemiosła) w Londynie w formie dwóch statuetek. I znów na podstawie Apokalipsy i Ezechiela okazuje się, że Gog i Magog mieli się pojawić w Dniach Ostatnich, to znaczy w czasach poprzedzających Drugie Przyjście Mesjasza: „I nadciągniesz przeciwko memu ludowi, Izraelowi, jak chmura, by pokryć kraj. Przy końcu dni to się stanie" (Ez 38,16. Patrz także Ap 20,7-10). Wersety te wskazują, iż proroctwo to odnosi się do ludu, który miał się pojawić w odległej przyszłości. Epoka, w której mieli pojawić się Gog i Magog, miała cechować się wojnami, trzęsieniami ziemi, zarazami i strasznymi katastrofami. (Patrz także „The Larger Edition of the Commentary", str. 1718-1720).

1729. Patrz strona następna.

96. On odrzekł: „Moc, jaką obdarzył mnie mój Pan jest większa niż zasoby moich wrogów, lecz możecie mi pomóc siłą waszych robotników,[1730] a dzięki niej wzniosę wał obronny pomiędzy wami i nimi.

قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ
بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ﴿٩٦﴾

1729. Scytyjczycy lub Gog i Magog zajmowali terytoria położone na północ i północo-wschód od Morza Czarnego. Z tych regionów przybyli poprzez przełęcz Darband i najechali oraz podbili, a także rządzili Persją. Cyrus pokonał ich i uwolnił Persów od ich więzów (Historian's History of the World). Dokładnie w miejscu, które - wedle Herodota - było przełęczą, przez którą Scytyjczycy ruszyli na Persję, stał mur, znany Mur Derbent.

> Derbent lub Darband, miasto w Persji, na Kaukazie, w prowincji Degestan, na zachodnim brzegu Morza Kaspijskiego... Na południu leży najbliżej morza położony kraniec muru kaukaskiego o długości 80 kilometrów, znanego jako Mur Aleksandra, który blokuje wąską przełęcz Bramy Żelaznej lub Bramy Kaspijskiej. Kiedy nie był zwalony miał wysokość prawie dziewięciu metrów, grubość zaś około trzech metrów. Wraz ze swoimi żelaznymi bramami i licznymi strażnicami stanowił on silną obronę granicy perskiej (Enc. Brit. pod hasłem „Derbent").

W przeciwieństwie do ustalonych danych historycznych panuje powszechne przekonanie, że Mur ten zbudowany był przez Aleksandra Wielkiego. Jednak wyprawy militarne Aleksandra były jak trąba powietrzna pośród tego, czego nie mógł on osiągnąć w tak wielkim projekcie jak budowa tak olbrzymiego muru. Podobnie i jego śmierć w bardzo młodym wieku nie pozwoliła mu na podjęcie tak wielkiego przedsięwzięcia. To powszechne dość przekonanie powstało prawdopodobnie dlatego, że muzułmańscy komentatorzy Koranu pomylili Dhu'l Qarnain z Aleksandrem. Następujące dowody okolicznościowe wskazują, że mur ten wzniesiony był przez Cyrusa:

(a) W celu złamania potęgi Scytyjczyków, Dariusz, który wstąpił na tron po śmierci syna Cyrusa, przeszedł przez Grecję i zaatakował ich od strony Europy. Nieprawdopodobnym jest fakt, aby przedsiębrał on tak długą i męczącą podróż, by zaatakować ten lud od strony Europy południowo-wschodniej, skoro lud ten żył tak blisko na północy Persji. Nieuniknionym wnioskiem zdaje się być taki, że istnienie tego wielkiego muru, zbudowanego przez Cyrusa, uniemożliwiało mu przejście na drugą stronę z tak wielkimi siłami, co pozostawiłoby jego kraj wystawionym na ataki od północy, gdyby tej bariery z muru nie było.

(b) Fakt, iż przed czasami Cyrusa Scytyjczycy stale najeżdżali na Persję, lecz po jego podbojach całkowicie te rajdy ustały, prowadzi do prawdopodobnego wniosku, że on właśnie musiał wznieść jakąś przeszkodę, która skutecznie hamowała te ataki oraz że przeszkodą tą musi być znany mur pod Derbent, błędnie znany pod nazwą Muru Aleksandra Wielkiego.

1730. Cyrus powiedział mieszkańcom tego miejsca, aby dostarczyli mu siły roboczej, przy czym *Quwwah* oznacza siłę fizyczną, czyli ludzką siłę roboczą.

97. „Dostarczcie mi bloków żelaznych".[1731] Czynili tak aż do czasu, gdy zapełnił on[1731A] nimi przestrzeń pomiędzy górami, a wówczas powiedział: „Teraz dmijcie w miechy". Uczynili tak, aż – gdy metal zrobił się czerwony jak ogień – on rzekł: „Przynieście mi stopionej miedzi, abym mógł ją na to wylać".

آتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ
قَالَ انفُخُوا ۖ حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ آتُونِي أُفْرِغْ
عَلَيْهِ قِطْرًا ﴿٩٧﴾

98. Tak więc oni (Gog i Magog) nie byli w stanie usunąć tego ani się przez to przebić.[1732]

فَمَا اسْطَاعُوا أَن يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ
نَقْبًا ﴿٩٨﴾

99. Wtenczas powiedział on: „Oto łaska od mojego Pana. Kiedy jednak nadejdzie spełnienie Jego obietnicy, On rozwali[1733] tę przeszkodę na kawałki. [a]A obietnica mego Pana jest z całą pewnością prawdziwa".

قَالَ هَٰذَا رَحْمَةٌ مِّن رَّبِّي ۖ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي
جَعَلَهُ دَكَّاءَ ۖ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ﴿٩٩﴾

100. A tego dnia pozwolimy, aby niektórzy z nich natarli na drugich, [b]i będzie słychać głosy trąb. Wówczas wszystkich ich zbierzemy.[1734]

وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ ۖ وَنُفِخَ
فِي الصُّورِ فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا ﴿١٠٠﴾

[a]19,62; 46,17; 73,19. [b]23,102; 36,52; 39,69; 50,21; 69,14.

1731. Poza siłą roboczą Cyrus domagał się żelaza i topionej miedzi od tego okolicznego ludu. Miedź, w przeciwieństwie do żelaza, nie rdzewieje, a kiedy zmieszać ją z żelazem, taka mieszanina metali staje się twardsza i jeszcze lepiej przeciwstawia się korozji. Umiejętności techniczne dali fachowcy Cyrusa.

1731A. Wał obronny wzniesiony był pomiędzy Morzem Kaspijskim i łańcuchem Kaukazu.

1732. Kiedy zakończono budowę muru, ustały najazdy Gog i Magog z północy. Mur ten był zbyt gruby i zbyt wysoki, aby go zniszczyć. Miał prawie dziesięć metrów wysokości i około trzy metry grubości (Enc. Brit.), żelazne bramy i strażnice. Bronił on granicy perskiej najskuteczniej.

1733. Cyrus był zapewne poinformowany na drodze objawienia, że kiedyś w przyszłości Gog i Magog znowu ruszą na południo-wschód, a wtedy mur ten zahamuje lub powstrzyma ich marsz. Takim może być znaczenie słów: „On rozwali". W 21,97 powiada się nam, że Gog i Magog ruszą i rozłożą swoje macki po całym świecie. W przenośni „przełamanie muru" może oznaczać schyłek politycznej potęgi Islamu, a zwłaszcza Turków w Europie. Wraz z osłabieniem potęgi tureckiej, chrześcijańskie narody Europy podbiją wschód.

1734. W czasach dojścia do władzy Gog i Magog wszyscy prorocy świata zejdą się i cały świat zjednoczy się jak jeden kraj. Według Biblii zaś naród będzie walczył przeciw narodowi, królestwo przeciw królestwu, a wszędzie zapanuje nienawiść, wrogość i niegodziwość. Wydaje się, że jest tutaj mowa o czasach współczesnych. Prawdziwe piekło rozpętało się nad światem w dwu ostatnich wojnach światowych, zaś wyobraźnia ludzka drży na myśl o zniszczeniu, jakie wywoła trzecia wojna światowa. Według Ezechiela (rozdz. 38 i 39) Związek Radziecki to Gog, zaś narody zachodnie Magog. Nawet teraz przygotowują się do Armageddon.

101. Tego dnia twarzą w twarz postawimy Piekło przed niewiernymi,[1734A]

وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِّلْكٰفِرِيْنَ عَرْضًا ﴿١٠١﴾

102. [a]Których oczy zakryte były zasłoną, a nie zważali na Moje Przypomnienie[1734B], jak i niczego nie słyszeli.

الَّذِيْنَ كَانَتْ اَعْيُنُهُمْ فِيْ غِطَآءٍ عَنْ ذِكْرِيْ وَكَانُوْا لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ سَمْعًا ﴿١٠٢﴾

103. Czy niewierni uważają, że mogą Moje sługi brać sobie za obrońców zamiast Mnie samego? Zaiste, [b]Piekło przygotowaliśmy jako ucztę dla niewiernych.

اَفَحَسِبَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اَنْ يَّتَّخِذُوْا عِبَادِيْ مِنْ دُوْنِيْٓ اَوْلِيَآءَ ۭ اِنَّآ اَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكٰفِرِيْنَ نُزُلًا ﴿١٠٣﴾

104. Powiedz: „Czy My mamy powiedzieć wam o tych, którzy są najbardziej przegrani, jeśli chodzi o ich dzieła?

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْاَخْسَرِيْنَ اَعْمَالًا ﴿١٠٤﴾

105. „O tych, których cała praca poszła na marne w gonitwie za życiem tego świata,[1735] a mimo to myślą, że spełniają dobre uczynki".

اَلَّذِيْنَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُوْنَ اَنَّهُمْ يُحْسِنُوْنَ صُنْعًا ﴿١٠٥﴾

106. Oto ci, którzy odrzucają Znaki ich Pana oraz spotkanie z Nim. [c]Zatem ich dzieła są próżne, a w Dniu Zmartwychwstania nie nadamy im żadnej wagi.

اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِ رَبِّهِمْ وَلِقَآئِهٖ فَحَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيْمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَزْنًا ﴿١٠٦﴾

107. Oto ich nagroda – Piekło, albowiem nie uwierzyli i żartowali sobie z Moich Znaków i Moich Posłańców.

ذٰلِكَ جَزَآؤُهُمْ جَهَنَّمُ بِمَا كَفَرُوْا وَاتَّخَذُوْٓا اٰيٰتِيْ وَرُسُلِيْ هُزُوًا ﴿١٠٧﴾

[a]21,43; 39,46. [b]29,69; 33,9; 48,14; 76,5. [c]2,218; 3,23; 7,148; 9,69.

1734A. W kwestii strasznej i niszczącej kary Bożej, jaka spadnie na Gog i Magog, patrz sura Al-Rahmān.

1734B. Koran.

1735. Ludy te gonią za zdobywaniem pociechy fizycznej i dóbr doczesnych i czynią z tego jedyny cel życia. W swoich sercach nie mają miejsca dla Boga.

108. Zaiste, ci, którzy wierzą i postępują sprawiedliwie, za mieszkanie otrzymają Ogrody Raju,

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ
جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ﴿١٠٨﴾

109. [a]W których zamieszkają, nie pragnąc, aby ich stamtąd usunąć.

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا ﴿١٠٩﴾

110. Powiedz: [b]„Gdyby każdy ocean stał się atramentem dla słów mego Pana, to zaiste, ocean wyczerpałby się zanim wyczerpałyby się słowa mego Pana, nawet gdybyśmy stworzyli jego podobieństwo do pomocy".[1736]

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ
الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا
بِمِثْلِهِ مَدَدًا ﴿١١٠﴾

111. Powiedz: [c]„Jam jest człowiekiem tak jak i wy, lecz zostało mi objawione, że wasz Bóg jest Jedynym Bogiem. [d]Niechaj zatem ten, kto ma nadzieję spotkać się ze swym Panem, wypełnia dobre uczynki, a niechaj nie dołącza się do czci nikogo innego w oddawaniu czci swemu Panu".[1737]

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ
وَاحِدٌ ۖ فَمَنْ كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا
صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ﴿١١١﴾

[a]11,109; 15,49. [b]31,28. [c]14,12; 41,7. [d]2,47, 224; 11,30; 29,6; 84,7.

1736. Chrześcijańskie narody zachodu przechwalają się swoimi wielkimi wynalazkami i odkryciami naukowymi i wydają się pracować powodowane błędnymi koncepcjami, jakoby odniosły sukces poznania tajemnicy stworzenia życia. Jest to oczywiście tylko przechwałka. Tajemnice Boże są tak niewyczerpalne i tak trudne do rozszyfrowania, że to, co narody te już odkryły oraz to, co odkryją w przyszłości będzie zaledwie kroplą w morzu.

1737. Mówi się, iż Święty Prorok powiedział, że recytacja pierwszych i ostatnich dziesięciu wersetów tej sury czyni człowieka bezpieczniejszym przed duchowymi atakami *Dajjāl*. Wskazuje to, że *Dajjāl* oraz Gog i Magog to te same ludy – chrześcijańskie narody zachodu – gdzie Dajjāl reprezentuje złośliwą propagandę przeciwną Islamowi, zaś Gog i Magog ich potęgę materialną i polityczną oraz dominację.

ROZDZIAŁ 19

MARYAM

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Wśród towarzyszy Świętego Proroka istnieje zgodna opinia co do tego, że sura ta została objawiona bardzo wcześnie podczas pobytu w Mekce, prawdopodobnie pod koniec czwartego roku Powołania jeszcze przed emigracją do Abisynii, która miała miejsce w miesiącu Rajab roku piątego. Jej związek z Rozdziałami Banī Isrā'īl oraz Al-Kahf polega na tym, że w rozdziałach tych przedstawia się powstanie i postęp Żydów i chrześcijan. W surze Banī Isrā'īl powiedziane jest, że Żydzi dwukrotnie cierpieć będą schyłek narodowy oraz dwukrotnie dojdą do władzy i potęgi oraz że wyznawcy Islamu, podobnie jak Żydzi, dojdą do władzy dwa razy i jak oni dwa razy doznają schyłku i upadku. W surze Al-Kahf temat ten jest omówiony bardziej szczegółowo, zwłaszcza jeśli chodzi o chrześcijan. W surze tamtej wyjaśnia się, że muzułmanie wytrzymają nieszczęścia narodowe, których źródłem będą następcy Mesjasza Prawa Mojżeszowego oraz odzyskają swoją utraconą chwałę pod kierownictwem i prowadzeniem Mesjasza Prawa Islamskiego. W tej natomiast surze przedstawia się krótką historię Wiary chrześcijańskiej. Tak zatem sura ta jest trzecim elementem, trzecim ogniwem w łańcuchu, w którym ogniwa pierwsze i drugie stanowią odpowiednio rozdziały Banī Isrā'īl oraz Al-Kahf. Właściwie wszystkie te trzy sury mówią o tej samej sprawie i zajmują się nią w ten sam sposób.

Temat

W skrócie literowym na początku tej sury ustanawia się porównanie pomiędzy doktrynami chrześcijańską i islamską oraz zwraca się uwagę na fakt, że podczas gdy pierwotnie chrześcijaństwo było Prawem Bożym, później wkradły się doń pewne fałszywe doktryny i dogmaty. Ponieważ doktryny te przeciwstawiają się atrybutom Bożym, przedstawia się – w celu ich obalenia – opis narodzin Jezusa. Przed tym opisem wspomina się krótko Proroka Zachariasza, ponieważ według proroctw biblijnych Prorok Eliasz miał zstąpić z nieba „przed nadejściem dnia Pańskiego, dnia wielkiego i strasznego" (Ml 3,23). Zaś Jezus, gdy Żydzi pytali go o Eliasza, który miał pojawić się przed nim, odpowiedział, że chodzi o Jana, który pojawił się w swojej chwale i duchu (Mt 11,14, 15; 17,12; Ma 9,13). Powiedział on im także, że Eliasz nie miał zstąpić z nieba, lecz jak wszyscy inni śmiertelni miał zrodzić się z ludzkiej matki w formie zwykłego człowieka, i był nim właśnie Jan (Mt 11,11; Łk 7,28).

Przedstawiając Jezusa, sura ta odnosi się do niezwykłego sposobu jego narodzin, bez udziału człowieczego ojca. Procedura przyjęta w celu urzeczywistnienia tego spełnienia wskazywała, że Proroctwo miało teraz być przeniesione z Domu Izaaka do Domu Izmaela, albowiem wśród Izraelitów nie pozostał już ani jeden mężczyzna, z którego lędźwi miałby narodzić się Prorok Boży. Następnie sura ta ponownie przeciwstawia się temu, jakoby Jezus był Bogiem, stwierdzając, że skoro wszyscy prorocy, począwszy od Adama aż do ostatniego izraelickiego Proroka przed Jezusem, byli zwykłymi ludźmi, to dlaczego miałoby się uznawać Jezusa, który był tylko Prorokiem Bożym, za Boga lub Syna Bożego i dlaczego miałoby się przypisywać mu atrybuty Boże. Ponieważ chrześcijanie Dni Ostatnich odrzucali zdecydowanie Zmartwychwstanie i Życie po śmierci, podkreśla się więc w tej surze właśnie życie przyszłe oraz prezentuje mocne argumenty, wystawiające na krytykę i obalające twierdzenia niewiernych. Niewierni ci, jak powiada ta sura, czerpią – jak się zdaje – fałszywe pocieszenie z ich bogactwa, zasobów materialnych oraz powołują się na te rzeczy jako na argument wspierający ich odrzucenie Życia po śmierci i ich przekonanie, że to, co najbardziej się liczy, to życie doczesne. Ostrzega się ich, że nie powinni dać się

oszukać wyraźną słabością materialną niewiernych i ich własną potęgą, bogactwem i zasobami, ponieważ Prawda zawsze postępuje stopniowo, krokami, lecz zawsze w końcu tryumfuje. Sura ta kończy się odpowiedzią na domyślne pytanie, a mianowicie dlaczego język arabski przyjęty został jako narzędzie objawienia nauk koranicznych. Oto przedstawiona odpowiedź: Ponieważ Arabowie są pierwszymi odbiorcami Koranu oraz ponieważ naturalnym jest, aby Posłannictwo prezentować w języku danego ludu, by mógł on je łatwo zrozumieć, a zrozumiawszy je, przekazywać dalej innym; oto dlaczego Koran objawiony został w języku arabskim.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kāf Hā Yā 'Ain Sād.[1738]

كٓهيعٓصٓ ②

3. Oto opis łaski twego Pana okazanej Jego słudze, Zachariaszowi,[1739]

ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُۥ زَكَرِيَّآ ③

4. [b]Kiedy zwrócił się do swego Pana półgłosem.[1740]

إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُۥ نِدَآءً خَفِيًّا ④

---

[a]1,1. [b]3,39; 21,90.

1738. Według Umm Hānī', Święty Prorok powiedział, że w skrócie literowym *Kāf Hā Yā 'Ain Sād, Kāf* oznacza *Kāfin* (Wszechwystarczający), *Hā* oznacza *Hādī* (Prawdziwy Przewodnik), *'Ain* oznacza *'Alīm* (Wszechwiedzący), zaś *Sād* oznacza *Sādiq* (Prawdomówny) i w ten sposób cały skrót można by odczytać następująco: *Anta Kāfin Anta Hādin Yā 'Alīm Yā Sādiq,* to znaczy: Ty jesteś Wystarczającym dla wszystkiego i Ty jesteś Prawdziwym Przewodnikiem, O Wszechwiedzący, Prawdomówny Boże. Ten skrót literowy przedstawia wszystkie cztery atrybuty Boże oraz obala podstawową doktrynę chrześcijańską – doktrynę pokuty; Jeśli zaś udowodnić fałszywość tejże doktryny, to upadnie cała struktura doktryn trójcy i boskości Jezusa. Wśród tych czterech atrybutów *'Alīm* i *Sādiq* są podstawowymi, zaś *Kāfin* i *Hādin* są im podporządkowanymi i wynikają z tych pierwszym dwóch oraz są ich nieuniknionymi manifestacjami i wynikami. Skoro Bóg jest *'Alīm* (Wszechwiedzący), to nie ma miejsca na doktrynę pokuty, ponieważ dogmat ten zakłada, iż Bóg postanowił prowadzić świat zgodnie z pewnym planem, ale ponieważ jego wiedza nie była wystarczająca, plan ten nie powiódł się i dlatego był on zmuszony złożyć w ofierze swego syna jako narzędzie uratowania świata. Nie może on twierdzić, że jest *Kāfin* (Wszechwystarczający), ponieważ Istota, która jest *'Alīm* (Wszechwiedząca) musi być zarazem *Kāfin* (Wszechwystarczająca). W ten sam sposób dogmat ten obalają atrybuty *Sādiq* (Prawdomówny) i podporządkowany mu *Hādī* (Przewodnik). Skoro zatem Bóg nie jest prawdziwym Przewodnikiem, a zbawienie jest niemożliwe bez wiary w zastępczą ofiarę Jezusa, to wszystkich Posłańców Bożych trzeba będzie uznać za kłamców, ponieważ wbrew przekonaniom chrześcijańskim, głosili oni i nauczali, że zbawienie możliwe jest jedynie poprzez właściwe wierzenia i sprawiedliwe czyny. Ponadto zarzut pod adresem prawdomówności Posłańców Bożych stanowi jednocześnie zarzut co do prawdomówności samego Boga, a w konsekwencji tego, że jest On *Hādī*, to znaczy Prawdziwym Przewodnikiem. Tak zatem ta kombinacja czterech liter wskazuje, że zajmując się wierzeniami i doktrynami chrześcijańskimi, najlepszym sposobem udowodnienia fałszywości tych doktryn jest wspieranie się i podkreślanie atrybutów Bożych, a w szczególności tych czterech atrybutów. W kwestii szczegółowej dyskusji o *Muqattā'at* patrz przypis 16.

1739. Opis Zachariasza poprzedza opis Jezusa, ponieważ Yahyā (Jan Chrzciciel), syn Zachariasza, był zwiastunem Jezusa. Głosił on przyjście Jezusa, aby przekazać Żydom dobrą nowinę, że wybawiciel już wkrótce nadejdzie (Ml 4,5). Ponieważ zgodnie z proroctwem Malachiasza Eliasz powinien nadejść przed Jezusem, stosownym było, aby opisując Jezusa Koran wspomniał o Yahyā (Janie), który przybył w duchu i potędze Eliasza.

1740. Zachariasz zrozumiał na podstawie proroctw biblijnych oraz ostrzeżeń z nieba, jakie przedstawione zostały Żydom z powodu ich ciągłego odrzucania Proroków Bożych, że wkrótce instytucja Proroctwa zostanie przeniesiona z Domu Izaaka do Domu Izmaela. Zatem dał on upust swoim uczuciom w formie modlitwy o narodziny syna sprawiedliwego.

5. Powiedział: „Panie mój, [b]moje kości rzeczywiście osłabły, a moja głowa cała już siwa, lecz nigdy, Panie mój, nie pozostałem bez błogosławieństwa w mojej modlitwie do Ciebie.

قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ
شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا ④

6. „A obawiam się mojej rodziny poza mną, [b]moja zaś żona jest niepłodna. [c]Daj mi zatem od Siebie następcę,[1741]

وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَرَائِي وَكَانَتِ امْرَأَتِي
عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ⑤

7. „Aby został moim spadkobiercą oraz dziedzicem błogosławieństw Domu Jakuba. I [d]uczyń go, Panie mój, takim, aby podobał się Tobie".

يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ وَاجْعَلْهُ رَبِّ
رَضِيًّا ⑥

8. Bóg rzekł: „O Zachariaszu, [e]przekazujemy ci dobrą nowinę o synu, któremu na imię będzie Yahyā. Przed nim nikogo nie nazywaliśmy [f]tym imieniem".[1742]

يَا زَكَرِيَّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَى لَمْ نَجْعَلْ
لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا ⑦

9. Ten rzekł: „Panie mój, jakże mam mieć syna, skoro [g]moja żona jest bezpłodna, a i ja osiągnąłem już wiek starczy?"[1743]

قَالَ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا
وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ⑧

[a]3,41. [b]3,41; 21,91. [c]3,39; 21,90. [d]3,39. [e]3,40; 21,91. [f]19,66. [g]3,41; 21,91.

1741. Modlitwa Zachariasza zawiera wszystkie składniki pełnej i skutecznej modlitwy. Modlitwę skuteczną należy ofiarować z werwą i w pokorze. Osoba modląca się powinna wyznać swoje własne słabości i bezradność. Powinna posiadać silną wiarę w moc Bożą, wiarę w zaakceptowanie modlitwy. Modlitwa Zachariasza spełnia wszystkie te warunki.

1742. *Samiyy* oznacza konkurenta lub rywala w kwestii wyższości chwały lub wspaniałości; kogoś podobnego lub równego; imiennika kogoś innego (Lane). Werset ten nie oznacza, że przed Janem nie żył nikt, kto byłby jego imiennikiem. Z samej Biblii wynika, że było przed nim kilka osób nazywanych Janem (2 Krl 25,23; 1 Krn 3,15; Ezd 8,12). Nie oznacza on też, że Jan był niezrównany we wszelkich jego aspektach. On sam wyznaje, że „idzie za mną mocniejszy ode mnie, a ja nie jestem godzien, aby się schylić i rozwiązać rzemyk u Jego sandałów" (Mk 1,7). Werset ten oznacza jedynie, że Yahyā lub Jan był niezrównany w tym, iż był pierwszym Prorokiem, który pojawił się jako prekursor innego Proroka – Jezusa. Był niezrównany także w tym, iż był on pierwszym Prorokiem, który pojawił się z mocą i duchem innego Proroka – Eliasza.

1743. Werset ten wyraża niewinne i spontaniczne zdumienie Zachariasza z powodu wielkości łaski, jaką Bóg ma na niego zesłać. Każdy człowiek, gdyby znalazł się w położeniu Zachariasza, byłby zdziwiony tak niezwykłą dobrą nowiną, jaką on otrzymał.

10. Anioł niosący objawienie rzekł: [a]„Tak będzie". Twój Pan jednak powiada: „To jest dla Mnie łatwe, a w rzeczy samej Ja stworzyłem ciebie przedtem, kiedy byłeś niczym".

قَالَ كَذٰلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَّقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ﴿١٠﴾

11. Zachariasz rzekł: „Panie mój, wyznacz mi jakieś przykazanie". Bóg powiedział: „Przykazanie dla ciebie jest takie, iż nie będziesz odzywał się do ludzi przez [b]trzy kolejne dni i noce".[1744]

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّيْٓ اٰيَةً ۭ قَالَ اٰيَتُكَ اَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلٰثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ﴿١١﴾

12. Wtedy on podszedł do swego ludu z jego pokoju i cicho[1745] poprosił go, aby ten [c]wychwalał Boga rano i wieczorem.

فَخَرَجَ عَلٰى قَوْمِهٖ مِنَ الْمِحْرَابِ فَاَوْحٰٓى اِلَيْهِمْ اَنْ سَبِّحُوْا بُكْرَةً وَّعَشِيًّا ﴿١٢﴾

13. Bóg rzekł: „O Yahyā, trzymaj tę Księgę mocno". I daliśmy mu mądrość, kiedy był jeszcze dzieckiem,

يٰيَحْيٰى خُذِ الْكِتٰبَ بِقُوَّةٍ ۭ وَاٰتَيْنٰهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا ﴿١٣﴾

14. Jak i czułe serce od Nas oraz czystość, a był pobożny

وَّحَنَانًا مِّنْ لَّدُنَّا وَزَكٰوةً ۭ وَكَانَ تَقِيًّا ﴿١٤﴾

15. [d]I obowiązkowy wobec swoich rodziców. A nie był on hardy i zbuntowany.

وَّبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا ﴿١٥﴾

16. [e]I pokój spłynął nań w dniu jego narodzin oraz w dniu jego śmierci, jak i pokój będzie z nim w dniu, kiedy ponownie podniesiony zostanie do życia.[1746]

وَسَلٰمٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوْتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ﴿١٦﴾ ع

[a]3,41, 48; 19,22; 51,31. [b]3,42. [c]3,42; 33,43. [d]6,152; 19,33; 29,9; 31,15; 46,16. [e]19,34.

1744. Przykazanie nakazujące Zachariaszowi, aby powstrzymywał się od mówienia i całkowicie oddał się pamiętaniu i wychwalaniu Boga był środkiem duchowym, który miał przywrócić jego siły fizyczne. Nie został on pozbawiony władzy mówienia, jak zdaje się sugerować Biblia, w formie kary za to, że nie uwierzył w Słowo Boże (Łk 1,20-22).

1745. *Auhā ilā fulānin* oznacza: zakomunikował komuś takiemu lub rozkazał, lub poprosił za pomocą gestu lub znaku, albo przemówił do niego w taki sposób, aby inni nie mogli go słyszeć (Aqrab). W wersecie 3,42 słowo *Ramz*, które oznacza komunikowanie czegoś samymi ruchami ust bez użycia strun głosowych, jest tutaj użyte w tym samym sensie.

1746. Podczas kilku pierwszych stuleci swego istnienia Islam dokonał wielkiego postępu naprzód. W jego szeregi weszło wielu ludzi z innych religii, a zwłaszcza z chrześcijaństwa. Przy-

17. I opowiedz historię Marii, jak wspomina się o tym w Księdze, kiedy odsunęła się od swego ludu i udała się na wschód[1747]

رکوع وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا ﴿١٧﴾

18. I oddzieliła się od niego. Wtedy wysłaliśmy Naszego [a]anioła[1748] do niej i objawił on się jej w formie przystojnego mężczyzny.[1749]

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُوْنِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَآ إِلَيْهَا رُوْحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ﴿١٨﴾

[a]3,43.

nieśli wraz z samymi sobą swoje błędne przekonania o Jezusie. Ponieważ nie zdołali w pełni ogarnąć i pojąć prawdziwego ducha nauk Islamu, ich fałszywe koncepcje i wierzenia znalazły później drogę do literatury muzułmańskiej, co w konsekwencji doprowadziło do tego, że stały się one częścią wierzeń muzułmańskich. Wszystkie te wierzenia zostały wymyślone po to, by nadać Jezusowi jakąś szczególną osobowość – osobowość o wiele wyższą od zwykłej osobowości ludzkiej. I właśnie te fałszywe przekonania stara się obalić ta właśnie sura. Prezentując porównanie Yahyā i Jezusa, sura ta oraz sura Āl-'Imrān sugerują, że w Jezusie nie było nic, coodróżniałoby go od innych Posłańców Bożych. Patrz „The Larger Edition of the Commentary", str. 1565.

1747. Należy tutaj wspomnieć, w formie preludium do bardziej szczegółowego opisu pozbawionych udziału ojca narodzin Jezusa w następnych kilku wersetach, niektóre fakty łączące się z Marią w Koranie i w Nowym Testamencie. Nowy Testament nie prezentuje właściwie żadnych szczegółów z życia Marii przed zajściem w ciążę. Ewangelie Mateusza i Łukasza prezentują niezwykle krótki i urywkowy opis okoliczności jej życia zanim miało miejsce to ważne wydarzenie, podczas gdy Marek i Jan zupełnie w tej kwestii milczą. Według Mateusza, Maria, będąc poślubioną przez Józefa, okazała się brzemienna. Józef chciał się jej potajemnie pozbyć, ale został od tego powstrzymany przez anioła, który powiedział do niego we śnie: „Józefie, synu Dawida, nie bój się wziąć do siebie Maryi, twojej Małżonki" (Mt 1,20). Natomiast Koran przedstawia bardziej szczegółowy opis rodziny Marii, okoliczności towarzyszących jej narodzinom, ślubowania jej matki, poświęcenia jej służbie Kościołowi i na koniec poczęcia przez nią Jezusa (3,36, 37, 48). Obecna jednak sura przedstawia jeszcze bardziej szczegółowy opis urodzenia Jezusa przez Marię oraz tego, co wydarzyło się jej i Jezusowi po jego narodzinach oraz po tym, jak otrzymał nakaz Boży. W ten sposób przedstawione są wszystkie potrzebne detale dotyczące Marii, jakie mają jakikolwiek związek i wpływ na ważny temat Proroctwa, które miało być wkrótce przeniesione z Domu Izraela do Domu Izmaela – co stanowi podstawową tezę tej sury. Wspomina się w tej surze szczególnie o pewnym „miejscu na wschodzie", właśnie w tym wersecie, być może w celu wskazania na pradawny zwyczaj żydowski, według którego wschód był czymś świętym. Wschód traktowany jest zarówno przez Żydów, jak i chrześcijan ze szczególnym szacunkiem. Wznoszą oni swoje świątynie tak, by skierowane były właśnie na wschód.

1748. W poszukiwaniu różnych znaczeń słowa *Rūh*, patrz 712.

1749. Zwrot ten oznacza, że Boże dobre nowiny o narodzinach wielkiego syna nie były przekazane Marii w formie wypowiedzianych słów, które można by usłyszeć. Odbyło się to w formie snu lub wizji. Właśnie w wizji anioł przyszedł do niej jako pewien zdrowy mężczyzna i przekazał jej Posłannictwo Boże o narodzinach jej syna. Tak zatem to nie duch wszedł w ciało Marii. Jedynie anioł pojawił się przed nią w wizji w formie czy w postaci mężczyzny.

19. Powiedziała: „Szukam schronienia u Łaskawego Boga przed tobą, jeśli rzeczywiście boisz się Go".[1750]

قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَٰنِ مِنكَ إِن كُنتَ تَقِيًّا ⑲

20. Anioł rzekł: „Jestem tylko posłańcem[1751] od mego Pana, aby [a]przekazać ci dobrą nowinę o sprawiedliwym synu".

قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا ⑳

21. Ona powiedziała: [b]„Jakże mogłabym mieć syna, skoro nie dotknął mnie żaden mężczyzna, ani nie byłam niecnotliwa?"[1752]

قَالَتْ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا ㉑

[a]3,46. [b]3,48; 19,9.

1750. Jak wyraźnie widać z poprzedniego wersetu, Maria doświadczyła tylko wizji. Wiadomo też, że jeśli ktoś widzi we śnie coś, czego nie lubi kiedy jest w stanie czuwania, nie lubi tego i w samym śnie. Kiedy zatem stanął przed Marią we śnie anioł w postaci mężczyzny, ona – będąc kobietą cnotliwą – oczywiście przestraszyła się i zaniepokoiła, tak jak uczyniłaby to, gdyby w takiej bliskości znalazł się obok niej mężczyzna w warunkach czuwania. Dlatego właśnie w naturalny przecież sposób oczekiwała od niego Bożego wsparcia.

1751. Słowo „posłaniec" wskazuje, że anioł przenosił jedynie posłannictwo Boże oraz że nie przybył, by dać Marii syna, lecz tylko dobrą nowinę o narodzinach syna. Któż wszak nie wie, że to Bóg może obdarzyć synem, a nie anioł? Zatem misja anioła ograniczona musi być jedynie do przekazania życzenia i dekretu Bożego.

1752. Omówiony w tym i w poprzednim wersecie wypadek miał miejsce w wizji, zaś w wizji lub we śnie człowiek doświadcza najróżniejszych odczuć przy różnych okazjach. Czasem jego uczucia i sposób mówienia podległe są samemu fenomenowi snu, podczas, gdy kiedy indziej człowiek czuje i mówi tak, jakby to czynił w stanie czuwania. Na przykład – jeżeli we śnie ktoś jest zadowolony ze śmierci własnego syna, to owo zadowolenie składa na karb snu, jako że żaden normalny człowiek nigdy nie cieszyłby się ze śmierci syna. Skoro zatem słowa wypowiedziane przez Marię, kiedy zobaczyła anioła we śnie, były niejako wynikiem snu, inaczej oznaczałyby, że kiedy dano jej tę dobrą nowinę, doznała miłego zaskoczenia z powodu faktu, że Bóg miałby jej – dziewicy – dać syna. Jeśli jednak słowa te uznać za naturalny wyraz uczuć z jej strony w chwili otrzymania dobrej nowiny o narodzinach syna, to oznaczałyby, że ją to całkowicie zaskoczyło i napełniło przerażeniem na myśl, że ona – dziewica – miałaby urodzić syna. W tym pierwszym przypadku do niej należałoby to przyjemne zdumienie z powodu faktu, że Bóg postanowił obdarzyć ją synem, podczas gdy w tym drugim byłby to wyraz zaskoczenia, wskazującego na pełen strachu stan jej umysłu.

Podczas gdy słowa „nie dotknął mnie żaden mężczyzna" wskazują, iż Maria sądziła, że dobra nowina oznacza narodzenie przez nią syna bez zawarcia małżeństwa, inaczej nie byłoby sensu zaprzeczać o poznaniu jakiegokolwiek mężczyzny w stanie małżeńskim, słowa „ani nie byłam nieczysta" odnoszą się do jej zaprzeczenia, jakoby znała jakiegoś mężczyznę poza związkiem małżeńskim. Udzielając odpowiedzi aniołowi, myśli ona – jak się wydaje – o swoim ślubowaniu celibatu, które uniemożliwiało posiadanie dziecka. Jeżeli zaś pomyślała, że obietnica zawarta w poprzednim wersecie odnosi się do urodzenia syna w wyniku stosunków małżeńskich gdzieś w przyszłości – jak uważają niektórzy komentatorzy Koranu – to nie było powodu, aby wyrażała w jakikolwiek sposób swoje zaskoczenie.

22. [a]Anioł rzekł: „Tak się stanie". Lecz powiada Pan: „To jest dla Mnie łatwe i uczynimy tak, aby stał się on Znakiem[1753] dla ludzi oraz by był łaską od Nas, a jest to [c]rzecz postanowiona".[1754]

قَالَ كَذٰلِكِ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَلِنَجْعَلَهُ آيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا وَكَانَ أَمْرًا مَقْضِيًّا ﴿٢١﴾

23. I poczęła[1755] go i oddaliła się wraz z nim do odległego miejsca.[1756]

فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَذَتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا ﴿٢٢﴾

[a]3,41, 48; 19,22; 51,31.

1753. Zwrot „aby stał się on Znakiem dla ludzi" wskazuje na pozbawione udziału ojca narodziny Jezusa, co rzeczywiście było wielkim znakiem dla Izraelitów. Narodziny te wskazywały na nadchodzące przeniesienie instytucji Proroctwa z Domu Izraela do Domu Izmaela oraz stanowiły ostrzeżenie dla Izraelitów, że doznali zepsucia duchowego oraz zepsucia moralnego do takiego stopnia, że wśród nich nie było już ani jednego mężczyzny, który mógłby zostać ojcem Proroka Bożego. Właśnie w tym sensie mówi się o Jezusie, jako o „Znaku Godziny" (Koran, 43,62), czyli o Znaku czasu, kiedy instytucja Proroctwa miała zostać przeniesiona od Izraelitów do Izmaelitów.

1754. Zwrot „I to jest rzecz postanowiona" oznacza, że Bóg wydał dekret, że Maria urodzi syna bez udziału ojca oraz że ten dekret Boży jest nieodwracalny. Na określenie dekretu Bożego Koran używa dwóch słów: *Qadar* oraz *Qadā'*. Pierwsze słowo oznacza planowanie lub określanie, zaś to drugie oznacza wydawanie dekretu. Jeżeli jakiś plan jest tylko w zamiarze wprowadzenia w życie, to nazywa się go *Qadār*. Kiedy jednak Bóg wydaje dekret, aby ten plan wszedł w życie, nazywa się go mianem *Qadā*. *Pozbawione udziału ojca narodziny Jezusa były zatem Qadā'* (dekretem) Bożym.

1755. Sposób, w jaki Maria poczęła Jezusa bez udziału męża, jest jednym z tych sekretów Bożych, których obecnie umysł ludzki nie jest w stanie rozwikłać. Fakt ten można uznać za rzecz przekraczającą prawa przyrody, o ile znamy je w tej chwili. Ale przecież wiedza ludzka jest w najlepszym wypadku ograniczona. Człowiek nie jest w stanie pojąć wszystkich tajemnic Bożych. W samej przyrodzie istnieje jeszcze tyle tajemnic, których do tej pory człowiek nie zdołał rozwiązać i których może nigdy nie zgłębi. Można do tych tajemnic zaliczyć także narodziny Jezusa. Drogi Boże są bowiem niezbadane, władza zaś Jego nieograniczona. Ten, który stworzył cały wszechświat jednym słowem *Kun* (bądź), zapewne może wywoływać takie zmiany w materii, które powinny tę nierozwiązywalną tajemnicę uczynić zrozumiałą. Co więcej, nauki medyczne nie wykluczyły całkowicie takiej możliwości z czysto biologicznego punktu widzenia – w pewnych warunkach partenogenezy kobieta może urodzić dziecko bez udziału mężczyzny. Medycy zwracają uwagę na tę możliwość w wyniku pewnego rodzaju guza, który czasami znajdowany bywa w miednicy kobiety. Guzy te, znane pod nazwą Arrhenoblastoma, są w stanie wyprodukować męskie komórki nasienia. Skoro zatem męskie komórki rozrodcze mogą być wyprodukowane w ciele kobiety przez guzy arrhenoblastoma, to możliwości zapłodnienia – nawet w przypadku dziewicy – nie można odrzucać. Oznacza to, że jej własne ciało może wywołać taki sam wynik jak sperma z ciała mężczyzny w normalnym stosunku płciowym lub przy pomocy lekarza. Niedawno grupa ginekologów w Europie opublikowała dane, udowadniające przypadki narodzin dziecka przez matki, które nie miały żadnego kontaktu z mężczyzną (Lancet). Zatem narodziny Jezusa w tej kwestii mogą nie być niczym szczególnym. Istnieją dowody narodzin dzieci bez udziału ojca (Enc. Brit. pod hasłem „Virgin births"). Jeżeli odrzucimy wszystkie te możliwości, to narodziny Jezusa trzeba będzie uznać, Boże uchowaj, za nieprawe. I chrześcijanie i Żydzi zgadzają się co do tego, że narodziny Jezusa były czymś niezwykłym – chrześcijanie utrzymują o ich nadnaturalności, Żydzi zaś o ich nieprawości (Jew. Enc.). Nawet w rodzinnym zapisie urodzin narodziny te zostały tak właśnie sklasyfikowane (Talmud). Sam ten fakt powinien stanowić ważny dowód na to, że narodziny Jezusa nie były zwykłymi narodzinami. Według Ewangelii, Józef, małżonek Marii, nie rozpoczął stosunków płciowych z nią aż na czas po narodzinach Jezusa (Mt 1,25). Zatem słowa „poczęła go" odnoszą się do niezwykłego poczęcia bez udziału mężczyzny.

1756. „Odległe miejsce" odnosi się do Betlejem, które oddalone jest od Nazaretu o około sto dziesięć kilometrów na południe. Do tego właśnie miejsca zabrał Józef Marię jeszcze przed narodzinami Jezusa, który tamże urodził się.

24. A bóle porodowe zmusiły ją do chwycenia pnia palmy.[1757] Powiedziała: „O, gdybym tak przedtem umarła i została całkiem zapomniana!"

فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَىٰ جِذْعِ النَّخْلَةِ قَالَتْ
يَا لَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَٰذَا وَكُنتُ نَسْيًا مَّنسِيًّا ﴿٢٤﴾

25. Wówczas spod niej przemówił do niej anioł,[1758] mówiąc: „Nie narzekaj. Pan twój umieścił pod tobą strumyczek .

فَنَادَاهَا مِن تَحْتِهَا أَلَّا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ
تَحْتَكِ سَرِيًّا ﴿٢٥﴾

26. „A przyciągnij też gwałtownie do siebie pień palmy – zrzuci ci ona świeże dojrzałe daktyle.[1759]

وَهُزِّي إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسَاقِطْ عَلَيْكِ رُطَبًا
جَنِيًّا ﴿٢٦﴾

1757. Jak wynika z treści Ewangelii w gospodzie, w której urodził się Jezus nie było miejsca w pokojach gościnnych. Józef i Maria musieli pozostać na zewnątrz, gdzie Maria mogła znaleźć wytchnienie w cieniu palmy i gdzie znalazła może nawet pomoc w bólach porodowych.

1758. Słowo *taht* oznacza także zbocze i pochyłość góry (Lane). W ten sposób werset ten może oznaczać, że do Marii dotarł głos ze zbocza góry. Właściwie Betlejem leży na wzniesieniu położonym ponad 700 m ponad poziomem morza i jest otoczone żyznymi dolinami. W skałach tych jest wiele źródeł, z których jedno znane jest jako „Źródło Salomona". Inne źródło znajduje się w odległości około 700 metrów na południo-wschód od miasta. Właśnie te źródła dostarczają wody miastu Betlejem.

1759. Według tego wersetu narodziny Jezusa miały miejsce w czasie, kiedy w Judei z palm zbiera się świeże daktyle. Sezon ten przypada na okres sierpień-wrzesień, lecz według powszechnego przekonania chrześcijan, Jezus urodził się 25 grudnia, który to dzień jest w świecie chrześcijańskim wielkim corocznym świętem. Temu poglądowi chrześcijańskiemu przeciwstawia się nie tylko Koran, ale i historia, a nawet sam Nowy Testament. Pisząc o narodzinach Jezusa, Łukasz powiada: „W tej samej okolicy (Judea) przebywali w polu pasterze i trzymali straż nocną nad swoją trzodą" (Łk 2,8). Komentując to zdanie Łukasza, biskup Barns, w swojej znanej książce „Powstanie chrześcijaństwa" (The Rise of Christianity) na str. 79 powiada: „Właściwie nie ma żadnych podstaw wierzyć, że dzień 25 grudnia był dniem narodzin Jezusa. Jeżeli możemy uwierzyć opowiadaniu Łukasza o narodzinach Jezusa, wraz z pasterzami pilnującymi swoich stad w nocy na polach w pobliżu Betlejem, to narodziny te nie mogły mieć miejsca w zimie, ponieważ temperatura w Judei, kraju górzystym, jest wtedy tak niska, że niczym niespotykanym nie jest śnieg. Po wielu sporach ten dzień narodzin Jezusa przyjęto około roku 300 A.D." Pogląd ten, jaki przedstawia biskup Barns, jest popierany przez takie źródła jak Encyclopaedia Britannica oraz Chambers Encyclopaedia (pod hasłem „Boże Narodzenie"):

> „Nie ustalono nigdy dokładnej daty – dzień i rok – urodzin Jezusa, lecz kiedy ojcowie Kościoła w roku 340 A.D. przyjęli tę datę jako czas świętowania tego wydarzenia, mądrze wybrali dzień zimowego przesilenia dnia z nocą, który był już dla ludu owych czasów najważniejszym świętem. Z powodu zmian wprowadzanych w opracowywanych przez ludzi kalendarzach, czas przesilenia dnia z nocą oraz termin Bożego Narodzenia nie pokrywają się, a różnica ta wynosi kilka dni (Enc. Brit., wyd. 15., t. 5, str. 642 i 642A)... Poza tym dzień przesilenia zimowego uważany był za termin narodzin słońca, natomiast w Rzymie 25 grudnia świętowano jako pogańskie święto narodziny Sol-inviticusa. Kościół, nie mogąc wykorzenić tego popularnego święta, uduchowił je jako święto Narodzin Słońca Sprawiedliwości (Ch. Enc.)".

27. „Zatem jedz i pij i ostudź swe oko. A jeśli ujrzysz jakiegoś człowieka, powiedz: «Ślubowałem post Panu Miłosiernemu, dlatego tego dnia nie przemówię do żadnej istoty ludzkiej».[1760]

فَكُلِي وَاشْرَبِي وَقَرِّي عَيْنًا ۚ فَإِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ الْبَشَرِ
أَحَدًا ۙ فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَٰنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ
الْيَوْمَ إِنْسِيًّا ۚ ﴿٢٧﴾

28. Potem sprowadziła go do jej ludu, jadąc wierzchem.[1761]

فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ ۖ قَالُوا يَا مَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ

Te dane z dwóch encyklopedii popiera dalej Peake'a „Komentarz do Biblii" (Commentary on the Bible). W książce tej, na stronie 727, Peake powiada: „Czasem tym (narodziny Jezusa) nie jest zatem grudzień; nasze święto Bożego Narodzenia nie jest wynikiem dość późnej przecież tradycji zachodu". Tak zatem najnowsze badania historyczne wykazały, że nie ma żadnych wątpliwości co do tego, że Jezus nie urodził się w grudniu. W swoim „Słowniku biblijnym" (Dictionary of the Bible) Dr John D. Davis, pod słowem „rok" (year) pisze, że daktyle dojrzewają w żydowskim miesiącu Elul. Natomiast w komentarzu do Biblii Peak'a (str. 117) czytamy, że miesiąc Elul jest odpowiednikiem naszych miesięcy sierpnia-września. Ponadto Dr Peake powiada: „J. Stewart, w swojej książce «Kiedy właściwie żył nasz Pan?» (When did our Lord actually live?), przytaczając dowody ze świątyni Angora oraz cytaty ze starej klasyki chińskiej, mówiącej o dotarciu Ewangelii do Chin w latach 25-28 A.D., określa urodziny Jezusa na rok 8 przed początkiem naszej ery (wrzesień lub październik), natomiast Ukrzyżowanie ustala na środę w roku 24 A.D." Na podstawie powyższych opisów z dwóch encyklopedii oraz potwierdzających ich wypowiedzi stwierdzeń Dr. Arthura S. Peake'a, zupełnie jasnym staje się fakt, że Jezus urodził się w żydowskim miesiącu Elul, odpowiedniku przełomu sierpnia i września, kiedy to w Judei dojrzewają daktyle – nie zaś 25 grudnia, jak stara się nas przekonać Kościół chrześcijański. Taki też właśnie pogląd przedstawia Koran. Właściwie cały problem ustalenia daty narodzin Jezusa zaczął się od pomieszania terminów zapłodnienia Marii. Wydaje się, że ciąża Marii przypadała gdzieś na listopad lub grudzień, a nie na marzec lub kwiecień, o czym przekonani są historycy Kościoła. Kiedy bowiem po czterech lub pięciu miesiącach ciąża Marii stała się widoczna i nie można jej było dłużej ukrywać, Józef był zmuszony zabrać Marię do swego domu, a miało to miejsce w marcu lub kwietniu następnego roku. W ten sposób historycy chrześcijańscy mylą datę, kiedy Józef zabrał Marię do swojego domu – w marcu lub kwietniu – z datą zapłodnienia, które miało miejsce cztery lub pięć miesięcy wcześniej.

Z obecnie komentowanego wersetu wynika także, że Maria leżała w jakimś schronieniu w górnej części wzgórza, a na zboczu jego rosła palma daktylowa, przez co z łatwością mogła sięgać do gałęzi i strząsać owoce. Fakt, że okolica Betlejem obfitowała w palmy daktylowe, jasno wynika z Biblii (Sdz 1,16) oraz ze „Słownika biblijnego" („A Dictionary of the Bible"), autorstwa Dr. Johna D. Davisa. Ponadto fakt, że Marię zaprowadzono do źródła – jak mówi o tym poprzedni werset – aby napiła się i umyła, wskazuje na to, że narodziny Jezusa miały miejsce w miesiącach sierpień-wrzesień, ponieważ podczas zimna, jakie panuje w Judei w grudniu, nie mogłaby się myć na otwartym powietrzu. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary", str. 1573-1576).

1760. Nakaz powstrzymywania się od mówienia miał z jednej strony pozwolić jej na zachowanie sił fizycznych, zaś z drugiej dać jej czas na pamiętanie o Bogu.

1761. W kwestii tego znaczenia tego słowa patrz 9,92. Z Ewangelii wynika, że po narodzinach Jezusa w Betlejem, chcąc wypełnić nakaz Boży, Józef wyruszył wraz z Marią do Egiptu, gdzie mieszkali przez kilka lat, a dopiero po śmierci Heroda rodzina powróciła do Nazaretu i zamieszkała tam (Mt 2,13-23). Było też takie proroctwo biblijne, które mówiło, że Jezus przybędzie do swego ludu wraz z matką, jadąc na ośle (Mt 21,4-7). I rzeczywiście, wjeżdżając do Jerozolimy, Jezus i Maria podróżowali na osłach. Zwrot *Tahmilu-hū* może odnosić się do tego właśnie proroctwa biblijnego. Werset ten nawiązuje do czasów, kiedy Jezus osiągnął już Proroctwo, co jasno wynika z wersetów 31-34.

Oni powiedzieli: „O Mario, zaiste, dopuściłaś się straszliwej rzeczy![1762]

شَيْـًٔا فَرِيًّا ﴿٢٨﴾

29. „O siostro Aarona,[1763] twój ojciec nie był niegodziwcem, ani twoja matka nie była nieczysta!"

يَٰٓأُخْتَ هَٰرُونَ مَا كَانَ أَبُوكِ ٱمْرَأَ سَوْءٍ وَمَا كَانَتْ أُمُّكِ بَغِيًّا ﴿٢٩﴾

30. Na to ona wskazała na niego.[1764] Oni rzekli: „Jakże możemy przemawiać do kogoś, kto jest dzieckiem w kołysce?"[1765]

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ ۖ قَالُوا۟ كَيْفَ نُكَلِّمُ مَن كَانَ فِى ٱلْمَهْدِ صَبِيًّا ﴿٣٠﴾

31. Jezus zaś odrzekł: „Jestem sługą Allacha. On dał mi Księgę i uczynił mnie Prorokiem.

قَالَ إِنِّى عَبْدُ ٱللَّهِ ءَاتَىٰنِىَ ٱلْكِتَٰبَ وَجَعَلَنِى نَبِيًّا ﴿٣١﴾

1762. *Fariyy* oznacza także tego, kto wymyśla kłamstwa (Lane). Używając tego słowa starsi żydowscy insynuowali, że Maria była złą kobietą, a Jezus kłamcą i fałszywym prorokiem.

1763. Kwestię nazywania Marii siostrą Aarona w Koranie postawiono przed samym Świętym Prorokiem, który spytał osobę pytającą, czy nie wie, że Izraelici mieli zwyczaj nazywać swoje dzieci imionami ich Proroków i świętych (Bayān, t. 6, str. 16; Jarīr, t. 16, str. 52). Maria jest tutaj nazywana siostrą Aarona, a nie Mojżesza, chociaż obaj przecież byli oni braćmi. Dzieje się tak dlatego, że podczas gdy Mojżesz był założycielem Prawa Żydowskiego, Aaron był głową kapłanów żydowskich (Enc. Bib. oraz Enc. Brit. pod hasłem „Aaron"), a Maria także należała do klasy kapłańskiej. Tabarī opowiada o wydarzeniu z życia Świętego Proroka, dzięki któremu lepiej można zrozumieć znaczenie takich słów arabskich jak *ab*, *'am*, *ukht*, itp. Kiedy Safiyyah, żona Świętego Proroka i przypadkowo osoba pochodząca z rodziny żydowskiej, pewnego razu narzekała do Świętego Proroka, że inne jego żony z pogardą nazywają ją Żydówką, Święty Prorok powiedział jej, aby odpowiadała na urągania, mówiąc, że jej bratem był Aaron, Mojżesz wujem, a Mahomet mężem. Oczywiście Święty Prorok wiedział, że ani Aaron nie był jej bratem, ani Mojżesz wujem. O oskarżeniu tym wspomina się także w Koranie w 33,70. Starsi żydowscy, nazywając matkę Jezusa „siostrą Aarona" mogli mieć na myśli, że tak jak Maria, siostra Aarona, dopuściła się strasznego przestępstwa oskarżając Mojżesza o nieprawne poślubienie kobiety (wspomina się o tym oskarżeniu w 33,70), podobnie i ona, jak jej imienniczka, popełniła przestępstwo urodzenia nieprawego dziecka. Patrz także 401.

1764. Słowa „wskazała na niego" wskazują, że Maria znała odpowiedź, jaką Jezus miał dać, gdyby starsi żydowscy skierowali to pytanie do niego właśnie. Słowa te mogą też wskazywać, iż Maria wiedziała, że gdyby próbowała mówić o sobie jako o kobiecie niewinnej, nikt by jej nie uwierzył. Jedynym dowodem jej niewinności był jej własny syn. Twierdziła ona, że tak święty i sprawiedliwy syn, którego Bóg obdarzył tak szlachetnymi cechami, nie mógł być wynikiem niemoralnego związku oraz że jego cnoty i dobre cechy same w sobie stanowią wystarczający element wyniesienia jej niewinności. Tak zatem wskazała ona na niego.

1765. Werset ten jest łatwy. Kiedy Maria, będąc wyszydzaną przez starszyznę żydowską, skierowała ich uwagę na Jezusa, wzgardzili rozmową z nim i z pogardą powiedzieli, że nie mogą przecież rozmawiać z „dzieckiem w kołysce", co oznaczało małego chłopca, który narodził się i wychował przed jej oczami. Starsi ludzie mają zwyczaj tak właśnie rozmawiać, kiedy ktoś o wiele od nich młodszy stara się nauczyć ich czegoś mądrego. Słowa te stanowią po prostu wyraz pogardy i niechęci do Jezusa. Patrz także 3,47.

32. „On pobłogosławił mi, gdziekolwiek mógłbym się znaleźć, i nakazał mi Modlitwę i dawanie jałmużny przez całe moje życie.

وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ
وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ﴿٣٢﴾

33. „I On uczynił mnie [a]obowiązkowym wobec mojej matki, a nie uczynił mnie hardym i niewdzięcznym.[1766]

وَبَرًّا بِوَالِدَتِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا ﴿٣٣﴾

34. „A pokój spłynął na mnie [b]w dniu moich narodzin, jak i pokój będzie ze mną w dniu mojej śmierci oraz w dniu, w którym na nowo podniesiony zostanę do życia".

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدتُّ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ
أُبْعَثُ حَيًّا ﴿٣٤﴾

35. Taki był Jezus, syn Marii.[1767] Oto stwierdzenie prawdy, co do której powątpiewają.[1768]

ذَٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ ۚ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ
يَمْتَرُونَ ﴿٣٥﴾

[a]19,15. [b]19,16.

1766. Wypowiedź, jaką Jezus przedstawił starszyźnie żydowskiej (wersety 31-34), nie mogła być wypowiedzią dziecka. Wszelkie takie słowa, wypływające z ust dziecka brzmią tylko jak kłamstwo. Któż nazwałby te kłamstwa cudem? W owym czasie Jezus nie był ani Prorokiem, ani też nie wypowiedział Modlitwy, nie przekazał *Zakāt*, ani nie otrzymał Księgi. Ponadto w 3,47 mówi się o tym cudzie, jakoby Jezus przemówił do ludu, będąc jeszcze w kołysce, a później w wieku średnim. Jednakże wypowiedź człowieka w średnim wieku nie jest żadnym cudem. Zaś łącząc słowa „kołyska" oraz „w średnim wieku", Koran wskazuje, że wypowiedzi Jezusa „w kołysce", a później „w wieku średnim" nie były cudem w tym sensie, jak się to powszechnie rozumie, lecz że zarówno w dzieciństwie, jak i w wieku średnim wypowiadał on słowa niezwykle mądre i inteligentne. Połączenie tych słów oznaczało także proroctwo, że Jezus nie umrze jako młody człowiek, lecz dożyje późnej starości. To właśnie proroctwo było istnym cudem. Jeśli jednak słowo *Mahd* rozumieć w sensie „okresu przygotowania" (jedno ze znaczeń tego słowa), to werset 3,47 oznaczałby, że Jezus będzie wypowiadał słowa pełne niezwykłej mądrości i wiedzy duchowej, daleko wykraczające poza jego wiek i doświadczenia – zarówno w okresie przygotowania, czyli młodości, jak i w wieku średnim.

1767. Zwrot „Ibn Maryam" to niejako nazwisko Jezusa. Choć z jednej strony wydaje się ono wskazywać na jego pozbawione udziału ojca narodziny, to z drugiej strony daje mu imię, którego nie można w żaden sposób pomylić z żadnym innym. W Ewangelii używa się w odniesieniu do Jezusa epitetu „Ibn Adam" (syn człowieczy), ale przecież określenia tego używa się w Biblii także w odniesieniu do innych postaci. „Syn Marii" jest zarazem wyróżniającym, jak i opisowym imieniem Jezusa.

1768. W historii religii nie ma chyba żadnej innej postaci poza Jezusem, co do której istniałoby tak wiele i tak dalekosiężnych różnic poglądów. Żydzi, chrześcijanie i muzułmanie mają odmienne poglądy co do narodzin Jezusa, sposobu jego śmierci i niektórych najważniejszych wydarzeń jego życia.

36. [a]Nie przystoi majestatowi Allacha brać sobie syna.[1769] On jest Święty. Kiedy on nakazuje coś, powiada temu: „Bądź”[1770] i to się staje.

مَا كَانَ لِلّٰهِ اَنْ يَّتَّخِذَ مِنْ وَّلَدٍ سُبْحٰنَهٗ اِذَا قَضٰى
اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُوْلُ لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ۝

37. Jezus rzekł: „Zaiste, [b]Allach jest moim Panem i Panem waszym, więc Jemu wyłącznie oddawajcie cześć, taka jest właściwa droga”.

وَاِنَّ اللّٰهَ رَبِّيْ وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوْهُ هٰذَا صِرَاطٌ
مُّسْتَقِيْمٌ ۝

38. Jednak różne grupy spierały się między sobą. Zatem [c]biada tym, którzy nie wierzą, a to z powodu nadejścia żałosnego dnia.

فَاخْتَلَفَ الْاَحْزَابُ مِنْۢ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِّلَّذِيْنَ
كَفَرُوْا مِنْ مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ۝

39. Jakże wspaniale będą oni słyszeć i widzieć[1771] w dniu, kiedy do Nas przybędą! Dzisiaj jednak grzesznicy są w całkowitym błędzie.

اَسْمِعْ بِهِمْ وَاَبْصِرْ يَوْمَ يَاْتُوْنَنَا لٰكِنِ الظّٰلِمُوْنَ
الْيَوْمَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ۝

40. I udziel im ostrzeżenia o [d]dniu smutku, kiedy sprawa zostanie postanowiona. Teraz jednak znajdują się oni w stanie nieuwagi, więc nie wierzą.

وَاَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ اِذْ قُضِيَ الْاَمْرُ وَهُمْ
فِيْ غَفْلَةٍ وَّهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ۝

[a]10,69; 17,112; 18,5; 19,89; 21,27; 25,3; 39,5. [b]3,52; 5,73; 43,65. [c]14,3; 38,28; 51,61. [d]2,168; 6,32; 39,57.

1769. Chrześcijanie wierzą, że Jezus był Synem Bożym. Opierają to przekonanie na założeniu, że Biblia nazywa go „synem Bożym”. Jednakże w Biblii także i inne postaci nazywa się właśnie „synem Bożym”. Jezus nie wyróżnia się w tej kwestii niczym szczególnym i dlatego nie jest bardziej synem Bożym, jak nie byli nimi ci, których określa się w Biblii tym mianem (Łk 20,36; Jr 31,9; Mt 6,9; J 8,41; Ef 4,6).

1770. W języku arabskim słowo *Kun*, oprócz odnoszenia się do rzeczy, bywa też używane do wyrażania silnie odczuwanego pożądania, pragnienia. Podczas pewnej wyprawy Świętego Proroka, nieobecny był przypadkowo pewien odważny i lojalny jego towarzysz, Abū Khaithamah. Święty Prorok bardzo odczuwał jego brak. Kiedy w wirze walki spostrzegł nagle pędzącego jeźdźca, zawołał: *Kun Abā Khaithamah*, to znaczy, czyż może to być Abū Khaithamah. I rzeczywiście, to był on. (Halbiyyah). Tak zatem słowo *Kun* może oznaczać, że kiedy Bóg chce, pragnie lub zamierza, aby coś się stało, to to coś staje się. Lub też kiedy Bóg wyraża takie pragnienie, przyjmuje ono pożądaną postać. Słowo to w żaden sposób nie wspiera poglądu, jakoby dusza i materia były pierwotne i współwieczne z Bogiem.

1771. Werset ten oznacza, że zdolności niewierzących do widzenia i słyszenia wyostrzą się w Dniu Sądu, ponieważ wówczas z ich oczu usunięta zostanie zasłona, a także i z uszu, i uświadomią sobie wtedy, że błądzili. Jednakże ponieważ uświadomienie to będzie zbyt późne, okaże się dla nich nic nie warte.

41. [a]To My jesteśmy Tym, który odziedziczy[1772] ziemię i wszystko, co na niej jest, oraz do Nas wszyscy oni powrócą.

إِنَّا نَحْنُ نَرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِلَيْنَا
يُرْجَعُونَ ﴿٤١﴾

42. [b]I opowiedz historię Abrahama, jak mówi o tym Księga.[1773] Był on człowiekiem prawdomównym i Prorokiem.

وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ إِبْرٰهِيمَ ۚ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا
نَّبِيًّا ﴿٤٢﴾

43. Kiedy rzekł do swego ojca: [c]„O ojcze mój, dlaczego czcisz to, co ani nie słyszy, ani nie widzi, ani też nie jest w stanie w niczym ci pomóc?

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يٰٓأَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ
وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ﴿٤٣﴾

44. „O ojcze mój, naprawdę otrzymałem wiedzę, jakiej ty nie posiadasz, idź więc za mną, ja poprowadzę cię ku prostej drodze.

يٰٓأَبَتِ إِنِّي قَدْ جَآءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ
فَاتَّبِعْنِيٓ أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ﴿٤٤﴾

45. „O ojcze mój, [d]nie czcij[1774] Szatana. Zaiste, Szatan jest buntownikiem przeciwko Panu Miłosiernemu.[1775]

يٰٓأَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطٰنَ ۖ إِنَّ الشَّيْطٰنَ كَانَ لِلرَّحْمٰنِ
عَصِيًّا ﴿٤٥﴾

46. „O ojcze mój, naprawdę obawiam się, aby nie spadła na ciebie kara od Miłosiernego Pana oraz abyś nie został przyjacielem Szatana”.

يٰٓأَبَتِ إِنِّيٓ أَخَافُ أَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِّنَ الرَّحْمٰنِ
فَتَكُونَ لِلشَّيْطٰنِ وَلِيًّا ﴿٤٦﴾

[a]15,24; 28,59. [b]38,46; 53,38. [c]6,75; 21,53; 26,71; 37,86-87. [d]6,143; 24,22; 36,61.

1772. Werset ten zawiera dwa proroctwa: (a) lud chrześcijański najpierw będzie rządził prawie całym światem i zdominuje go swoją liczebnością; oraz (b) w wyniku jego niewiary pozbawiony zostanie później swojej dominacji, która zostanie ostatecznie przekazana wyznawcom Islamu.

1773. „Księga" oznacza tutaj Koran. Święty Prorok opowiada tutaj historię Abrahama tak, jak jest ona przedstawiona w Koranie, a nie tak jak przedstawia ją Biblia. Podczas gdy Koran przedstawia Abrahama jako człowieka prawdomównego, Biblia oskarża go o kłamstwa (Rdz 20,13). Koran mocno podkreśla prawdomówność Abrahama, może dlatego, że kiedyś w przyszłości niektórzy komentatorzy Koranu zechcą przypisywać mu kłamstwa.

1774. *'Ibādah*, rzeczownik-bezokolicznik od czasownika *'Abada*, nie oznacza tylko padania na twarz przed Bogiem lub bożkiem, lecz oznacza także ślepe lub pozbawione myślenia postępowanie za jakimś człowiekiem lub też akceptowanie jakiejś idei lub wierzenia bez poddania go zdrowemu i badawczemu krytycyzmowi. To drugie znaczenie tego słowa jasno wynika z samego tego wersetu, jako że nigdy nie widziano nikogo, żeby czcił Szatana w tym sensie, by padał przed nim na twarz i modlił się do niego.

1775. Właściwie w wersecie tym, a nawet w całej tej surze, *Shirk* (bałwochwalstwo) zostaje wielokrotnie potępione w sposób najbardziej zdecydowany. Boży atrybut *Al-Rahmān* (litościwy) także wspomina się wielokrotnie, ponieważ *Shirk* (bałwochwalstwo) w każdym swym kształcie i formie jest bezpośrednim wynikiem zaprzeczania *Rahmāniyyah* (Łaski Bożej).

47. Ten odrzekł: „Czy odwracasz się od moich bogów, o Abrahamie? [a]Jeśli z tego nie zrezygnujesz, z pewnością zerwę[1776] z tobą wszelkie stosunki. A teraz pozostaw mnie na chwilę samego”.

قَالَ أَرَاغِبٌ أَنْتَ عَنْ آلِهَتِي يَا إِبْرَاهِيمُ ۚ لَئِنْ لَمْ
تَنْتَهِ لَأَرْجُمَنَّكَ ۖ وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا (٤٧)

48. Abraham rzekł: „Niechaj pokój będzie z tobą. [b]Do mego Pana zwrócę się o przebaczenie dla ciebie. On rzeczywiście jest dla mnie miłosierny.

قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ ۖ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي ۖ إِنَّهُ كَانَ بِي
حَفِيًّا (٤٨)

49. „[c]Będę trzymał się z daleka[1777] od ciebie oraz od tego, do czego się zwracasz poza Allachem. I będę modlić się do mojego Pana. Być może w mojej modlitwie do Pana mego nie doznam rozczarowania”.

وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُو
رَبِّي عَسَىٰ أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا (٤٩)

50. Kiedy zatem oddzielił się od nich oraz od tego, co oni czcili poza Allachem, [d]My daliśmy mu Izaaka i Jakuba[1778], a każdego z nich uczyniliśmy Prorokiem.

فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ ۖ وَكُلًّا جَعَلْنَا
نَبِيًّا (٥٠)

51. I obficie obsypaliśmy ich Naszą łaską oraz [e]daliśmy im prawdziwie i trwale dobre imię.[1779]

وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ
صِدْقٍ عَلِيًّا (٥١)

[a]21,69; 29,25; 37,98. [b]9,114; 26,87; 60,5. [c]29,27. [d]14,40; 21,73. [e]26,85.

1776. *Rajama-hū* oznacza: ukamienował go na śmierć; oskarżył lub pomówił go; wyklął go lub zelżył; wyprowadził go; zerwał z nim wszelkie związki (Lane).

1777. W wersecie tym – jak się wydaje – Abraham nawiązuje do swojej emigracji do Kanaanu. Udał się on z Iraku do Kanaanu, a stamtąd do Egiptu. Pozostawił swego ojca i lud w Iraku.

1778. Nie wspomina się tutaj o Izmaelu, choć był on najstarszym synem Abrahama. O Izaaku i Jakubie wspomina się tu jedynie jako o Prorokach podporządkowanych, zaś o Izmaelu wspomina się oddzielnie w w. 55. Wskazuje to, że Izmael posiadał wyższy status duchowy niż obaj Izaak i Jakub.

1779. Słowa *Ja'alnā Lahum Lisāna Sidqin 'Aliyyā* (obdarzyliśmy ich prawdziwą i trwałą sławą) oznaczają: (1) Posiadali dobrą reputację i pamiętano o nich z szacunkiem, miłością i uczuciem (mowa o współczesnych i późniejszych pokoleniach). (2) Ich wypowiedzi były inteligentne i pełne mądrości oraz pozbawione wszelkiej goryczy, plugawości, fałszu i nienawiści. (3) Nie bali się mówić o swoich wierzeniach, a wobec osób niewierzących i nieprawdomównych byli twardzi. (4) Ich dobre uczynki stanowiły i nadal były pomnikami i upamiętnieniami ich dobrego imienia.

52. I opowiedz historię Mojżesza, jak mówi o niej Księga. [a]On w samej rzeczy był człowiekiem wybranym. Był też Posłańcem, Prorokiem.[1780]

وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ مُوسٰى إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ
رَسُولًا نَبِيًّا ﴿٥٢﴾

53. I zawołaliśmy doń [b]z prawej strony Góry[1781] i uczyniliśmy, że zbliżył się do Nas bardzo w celu zawarcia szczególnej wspólnoty.

وَنَادَيْنٰهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنٰهُ
نَجِيًّا ﴿٥٣﴾

54. I daliśmy mu z Naszej łaski [c]jego brata Aarona, którego uczyniliśmy Prorokiem.

وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هٰرُونَ نَبِيًّا ﴿٥٤﴾

55. I opowiedz historię Izmaela,[1782] jak mówi o niej Księga. On rzeczywiście dotrzymywał swe obietnice. I był on Posłańcem, Prorokiem.

وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ إِسْمٰعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ
وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ﴿٥٥﴾

56. [d]On zachęcał do Modlitwy i do dawania jałmużny, a jego Pan znajdował w nim upodobanie.

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلٰوةِ وَالزَّكٰوةِ وَكَانَ عِنْدَ
رَبِّهِ مَرْضِيًّا ﴿٥٦﴾

[a]33,70. [b]20,81; 28,31. [c]20,30, 31; 25,36; 28,36. [d]20,133; 33,34.

1780. Słowa „był on Posłańcem, Prorokiem" wyjaśniają i eliminują powszechną błędną koncepcję, a mianowicie, że *Rasūl* (Posłaniec) to ktoś taki, kto przynosi nowe Prawo, nową Księgę, zaś *Nabī* (Prorok) to ten, kto wyznaczony jest przez Boga tylko do dokonania reformy wśród ludu. I chociaż, jak *Rasūl*, *Nabī* doznaje objawień Bożych, nie przynosi on ani Prawa, ani Księgi zawierającej nowe przykazania i zasady. Według tej powszechnej opinii *Rasūl* (Posłaniec) jest zarazem i koniecznie *Nabī* (Prorokiem), ale nie każdy *Nabī* jest *Rasūl*. Komentowany werset obala tę błędną koncepcję, ponieważ gdyby *Rasūl* (Posłaniec) był tym, kto przynosi nową Księgę i nowe Prawo i jako taki był jednocześnie *Nabī* (Prorok), to zupełnie zbędnym byłoby dodawanie w tym i w innych wersetach słowa *Nabī* do słowa *Rasūl*. *Faktem jednak jest, że każdy Rasūl* jest *Nabī, zaś każdy Nabī* jest *Rasūl*. Te dwa słowa są zamienne i reprezentują dwa aspekty tego samego urzędu oraz dwie funkcje tej samej osoby. Reformator Boży jest *Rasūl* o tyle, o ile otrzymuje Posłannictwo od Boga (*Risālah* oznacza posłannictwo), i jest on *Nabī* w tym sensie, że przekazuje on takie Posłannictwa ludziom, do których jest posyłany (*Nubuwwah* oznacza przekazywanie posłannictwa). Zatem każdy *Rasūl* (Posłaniec) jest *Nabī* (Prorok), ponieważ po otrzymaniu Posłannictwa Bożego, przekazuje je swojemu ludowi, natomiast każdy *Nabī* jest *Rasūl*, ponieważ przekazuje swemu ludowi te Posłannictwa, które otrzymuje od Boga. Jedynie funkcje *Nabī* następują po funkcjach *Rasūl*. W swoim charakterze jako *Rasūl* najpierw otrzymuje Posłannictwo od Boga, a następnie w swoim charakterze jako *Nabī* przekazuje to Posłannictwo swojemu ludowi. Oto, dlaczego tutaj i w każdym innym miejscu Koranu, kiedy oba te słowa – *Rasūl* i *Nabī* – pojawiają się razem, niezmiennie słowo *Nabī* stoi po słowie *Rasūl*, jako że taki jest porządek rzeczy.

1781. Słowa w tekście oznaczają: (a) z prawej strony góry; (b) z błogosławionej strony góry; (c) ze strony błogosławionej góry.

1782. Po Mojżeszu mówi się o Izmaelu. Jego opis rozpoczyna się od słów „opowiadamy", co oznacza, że jeden rozdział historii religii – rozdział Domu Izraela – zakończył się, a nowy rozdział – rozdział Domu Izmaela – zaczął się.

57. I opowiedz historię Idrīsa,[1783] jak mówi o tym Księga. Był on człowiekiem prawdomównym, jak i Prorokiem.

وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ اِدْرِيْسَ اِنَّهٗ كَانَ صِدِّيْقًا نَّبِيًّا ﴿٥٧﴾

58. [a]My wynieśliśmy go na wspaniałe stanowisko.

وَّرَفَعْنٰهُ مَكَانًا عَلِيًّا ﴿٥٨﴾

59. Oto ludzie, [b]których Allach obdarzył swoimi błogosławieństwami spośród Proroków z potomstwa Adama, jak i z potomstwa tych, których zabraliśmy do Arki wraz z Noem, jak i z potomstwa Abrahama i Izraela.[1784] Oni są spośród tych, których wybraliśmy i którymi kierowaliśmy. [c]Kiedy przedstawiano im Znaki od Pana Miłosiernego, padali na twarz przed Allachem i płakali.

اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِّنَ النَّبِيّٖنَ مِنْ
ذُرِّيَّةِ اٰدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوْحٍ وَّمِنْ ذُرِّيَّةِ
اِبْرٰهِيْمَ وَاِسْرَآءِيْلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا
اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيٰتُ الرَّحْمٰنِ خَرُّوْا سُجَّدًا وَّبُكِيًّا ﴿٥٩﴾

60. Po nich jednak [d]nadeszło złe pokolenie, które zaniedbało Modlitwy[1785] i szło ze swymi przyziemnymi pragnieniami. Zatem ci spotkają się ze zniszczeniem,

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ اَضَاعُوا الصَّلٰوةَ وَاتَّبَعُوا
الشَّهَوٰتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا ﴿٦٠﴾

[a]2,254; 4,159. [b]1,7; 4,70; 5,21; 57,20. [c]17,108, 110; 32,16; [d]7,170.

1783. Większość komentatorów Koranu podziela opinię, że Idrīs to biblijny Enoch. Słowa *Hanūk* (Enoch) oraz *Idrīs* są bardzo do siebie zbliżone znaczeniami. *Idrīs* oznacza kogoś, kto wiele czyta i udziela wielu rad, natomiast *Hanūk* oznacza pouczenie lub dedykację (Enc. Bib.). Ponadto opis biblijny Enocha oraz literatura religijna Żydów bardzo przypominają opis przedstawiany w Koranie, a dotyczący Idrīs. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary", str. 1597-98.

1784. Niektórzy komentatorzy Koranu uważają, że słowa „spośród potomstwa Adama" odnoszą się do Idrīs; słowa „którego zabraliśmy w arce Noego" odnoszą się do Abrahama, natomiast słowa „spośród potomstwa Abrahama" dotyczą Izmaela, Izaaka i Jakuba. Natomiast słowa „spośród potomstwa" są pojmowane jako stojące przed słowem Izrael i dotyczą Mojżesza, Aarona, Zachariasza, Yahyā i Jezusa. O wszystkich nich wspomniano w poprzednich wersetach tej sury.

1785. Właściwie opieszałość i zaniedbywanie obowiązku Modlitwy powoduje, że człowiek zapomina o atrybutach Bożych i zabija w sobie pragnienie złączenia się z Bogiem, co z kolei rzuca go w szpony Szatana. I podczas gdy zaniedbywanie się w błaganiu Boga o łaskę i w modleniu się do Niego prowadzi do niepowodzenia, gonitwa za spełnianiem złych pragnień wywołuje apatię wobec prawdziwej wiedzy oraz samopobłażanie względem niegodziwości i lenistwa. Wszystko to razem powoduje całkowity moralny i duchowy upadek człowieka.

61. Z wyjątkiem tych, [a]którzy okazują skruchę, wierzą i spełniają dobre uczynki.[1786] Ci wejdą do Nieba i ani trochę nie będą skrzywdzeni –

إِلَّا مَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ
الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا ﴿٦١﴾

62. [b]Ogrody Wieczności, które Miłosierny Bóg obiecał swoim sługom, choć schowane są jeszcze przed ich wzrokiem.[1787] Zaiste, Jego obietnica musi się wypełnić.

جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَٰنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ
إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًّا ﴿٦٢﴾

63. [c]Oni nie będą w nich słuchać niczego próżnego, lecz tylko pozdrowienie pokoju. W nich będą mieć utrzymanie rano i wieczorem.

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا
بُكْرَةً وَعَشِيًّا ﴿٦٣﴾

64. [d]Takie jest Niebo, które damy w dziedzictwo tym z Naszych sług, którzy są sprawiedliwi.

تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَن كَانَ
تَقِيًّا ﴿٦٤﴾

65. A aniołowie powiedzą im: „Przybywamy wyłącznie z polecenia twego Pana. Do Niego należy wszystko, co jest przed nami, jak i wszystko, co jest za nami, oraz wszystko pomiędzy tym. A Pan twój nie zapomina.

وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا
خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَٰلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ﴿٦٥﴾

66. „To On jest [e]Panem niebios i ziemi oraz wszystkiego tego, co jest między nimi. Dlatego służ Mu i bądź wytrwały w tej służbie. Czy znasz kogoś Jemu równego?”

رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ
لِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا ﴿٦٦﴾

[a]6,49; 18,89; 25,71; 34,38. [b]9,72; 13,24; 61,13. [c]52,24; 56,26; 78,36. [d]7,44; 43,73; 52,18. [e]37,6; 38,67; 44,8; 78,38.

1786. Epitet „dobre uczynki” ma większe zastosowanie wobec takich aktów, których dokonuje się przy właściwej okazji i które pasują do wymogów czasu raczej niż wobec zwykłych – jak się to powszechnie rozumie – aktów pobożności.

1787. Zwrot *Bi'l Ghaib* może także oznaczać, że Wierni otrzymają „Ogrody Wieczności”, ponieważ uwierzyli w rzeczy, których nie widzieli – w Boga, aniołów, życie po śmierci, itd.

67. A człowiek powiada:[1788] [a]„Co? Czy, kiedy umrę, będę na nowo podniesiony do życia?”

وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ ءَإِذَا مَا مِتُّ لَسَوْفَ أُخْرَجُ حَيًّا ﴿٦٧﴾

68. Czyż człowiek nie pamięta, że [b]My stworzyliśmy go przedtem, kiedy jeszcze był niczym?[1789]

أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَٰهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْـًٔا ﴿٦٨﴾

69. I, na twego Pana, [c]z pewnością wszystkich ich razem zbierzemy, podobnie i szatanów. Wtedy rzucimy ich na kolana wokół Piekła.[1790]

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَٰطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ﴿٦٩﴾

70. Wówczas[1791] z pewnością z każdej grupy wybierzemy tych, którzy wśród nich byli najbardziej uparci w buncie przeciwko Bogu Miłosiernemu.

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَٰنِ عِتِيًّا ﴿٧٠﴾

71. I,[1792] zaiste, My najlepiej znamy tych, którzy zasługują[1793] na spalenie tam.

ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًّا ﴿٧١﴾

[a]23,38; 36,79. [b]19,10; 76,2. [c]10,29; 17,98; 34,41.

1788. *Al-Insân* (człowiek) nie oznacza tutaj człowieka w ogóle, lecz pewną szczególną klasę ludzi, a mianowicie tych nieszczęsnych niewiernych, którzy wątpią w istnienie Życia po śmierci. Właściwie na świecie istnieje bardzo niewielu ludzi, którzy całkowicie zaprzeczają istnieniu Życia po śmierci. I nie poprzez wypowiadane ustami słowa, lecz poprzez swoje działania i uczynki – całą ich pogoń za dobrami materialnymi – wyrażają oni swoją wątpliwość lub zaprzeczają istnieniu Życia pozagrobowego.

1789. Wszystko, o czym warto wspomnieć lub co ma jakieś znaczenie. Takie znaczenie potwierdza 76,2.

1790. W języku hebrajskim *Jahannam* używane jest jako Gehenna, co w języku aramejskim wyglądało pierwotnie jak „Hinnom”, lecz później zmieniło się w „Ge-Hinnom” (Enc. Bibl.), które oznacza „dolina śmierci lub zniszczenia”. Słowo to mogło być też połączeniem *Jahana* – które oznacza: podszedł blisko – ze słowem *Jahuma* – które oznacza: jego twarz ściągnęła się. Tak zatem *Jahannam* może też oznaczać rzecz lub miejsce, które człowiekowi najpierw podoba się, lecz kiedy podejdzie bliżej przestaje się mu to podobać i człowiek „ściąga twarz”, aby okazać swoje niezadowolenie. Zatem sama konstrukcja tego słowa wyjaśnia naturę i charakter Piekła.

1791. *Thumma* oznacza „potem” czyli później i jest partykułą lub spójnikiem oznaczającym porządek lub opóźnienie. Czasami używa się go na określenie rozkazu lub wypowiedzi. Słowo to oznacza także „i” lub „więc” (Lane).

1792. W wersecie tym *thumma* jest spójnikiem oznaczającym nakaz wypowiedzi, a nie sam rozkaz. Jest to spójnik „i”. Znaczenie byłoby zatem następujące: „i powiemy ci coś jeszcze, że...”

1793. Słowa te mogą oznaczać: (a) Tych, którzy bardziej kwalifikują się do spalenia w ogniu niż do uratowania przed nim; (b) Tych, którzy bardziej niż inni zasługują na ten ogień; (c) Tych, którzy zasługują bardziej na karę wrzucenia do ognia niż na jakąkolwiek inną.

72. [a]I nie ma wśród was takiego,[1793A] kto nie przybyłby tam. To jest absolutny dekret twego Pana.

وَإِن مِّنكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا ۚ كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا ﴿٧٢﴾

73. [b]I oszczędzimy sprawiedliwych, grzeszników zaś pozostawimy w nim na kolanach.

ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوا وَّنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا ﴿٧٣﴾

74. Kiedy przedstawia się im Nasze wyraźne Znaki,[1794] niewierni powiadają do niewiernych: „Powiedzcie nam, która z tych dwóch grup jest lepsza, jeśli chodzi o pozycję, oraz która wywiera większe wrażenie, jeśli chodzi o towarzyszy?"

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا وَأَحْسَنُ نَدِيًّا ﴿٧٤﴾

75. [c]Ileż pokoleń zniszczyliśmy przed nimi, które lepiej miały się od nich w bogactwie i lepiej się prezentowały.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ هُمْ أَحْسَنُ أَثَاثًا وَرِئْيًا ﴿٧٥﴾

[a]21,99. [b]21,102; 39,62. [c]6,7; 17,18; 19,99; 21,12; 36,32; 50,37.

1793A. Zaimek *kum* (wy) w słowie *Minkum* nie ma ogólnego zastosowania. Dotyczy on, jak wykazuje kontekst, jedynie niewierzących oraz tych, którzy wątpią w istnienie Życia po śmierci. O wszystkich tych kategoriach ludzi mówi się w poprzednim wersecie. Według Ibn 'Abbās oraz 'Ikrimah inną wersją *Minkum* (spośród was) jest *Minhum* (spośród nich). Ibn 'Abbās powiadał, że zwrot *Minkum* dotyczy niewierzących (Qurtubī). Tak zatem zaimek *kum* (wy) dotyczy zdecydowanie niewierzących, o których mowa w w. 67-71. Z drugiej jednak strony Koran całkiem jasno i z naciskiem podtrzymuje pogląd, że sprawiedliwi wierni nigdy nie pójdą do Piekła. Będą oni zawsze pławić się w promieniach miłości Bożej i Jego łaski (27,90; 39,62; 43,69; etc.), będą przebywać z daleka od ognia piekielnego i nigdy nie usłyszą nawet najcichszego jego odgłosu (21,102-103). Jeśli jednak zaimek *kum* potraktować jako odnoszący się i do niewiernych i do wiernych, to w przypadku niewiernych werset ten oznaczałby, że wszyscy oni pójdą do piekła, natomiast w przypadku wiernych oznaczałby ogień cierpień i prób, przez które muszą przejść w tym życiu i które znoszą cierpliwie i wytrwale i z których ostatecznie zostaną wprowadzeni do nieba rozkoszy i pokoju Bożego – na co wskazuje werset następny. Sam Święty Prorok wyjaśnia znaczenie tego wersetu. Relacjonuje się, że jego żona Hafsah powiedziała: „Pewnego razu, kiedy Święty Prorok powiedział, że żaden z jego Towarzyszy, którzy brali udział w bitwach pod Badr i Uhud, nie pójdzie do piekła, zwróciłam jego uwagę na ten werset, na co on udzielił mi lekkiej reprymendy za to, że niewłaściwie go zrozumiałam i polecił mi przeczytać werset następny" (Muslim, jak cytowane przez Jāmi' al-Bayān). Fakt, że Święty Prorok skierował uwagę Hafsah na następny werset (w. 73) wskazuje, że i on rozumiał partykułę *thumma*, występującą w tym wersecie jako spójnik „i" i traktował następny werset jako oddzielne i niezależne zdanie. Inaczej nie mógłby napomnieć Hafsah za niewłaściwą interpretację znaczenia tego wersetu, który właśnie komentujemy.

1794. Zwykłymi „Znakami" są te dowody i argumenty oparte na rozumowaniu, intelekcie i doświadczeniach, które wskazują na istnienie jakiejś rzeczy, oraz na jej cel. Jednak „widoczne Znaki" to takie Znaki lub argumenty, które nie tylko wskazują na istnienie jakiejś rzeczy i udowadniają je, ale które także dobrze pasują do sytuacji oraz do problemu, jaki mają udowodnić i które mają służyć bardzo szlachetnemu i wzniosłemu celowi.

76. Powiedz: „Bóg Miłosierny udziela tym, którzy błądzą, zwłoki na pewien czas [a]aż do chwili, kiedy ujrzą to, co im zagraża – czy to będzie kara czy też ostatnia Godzina[1795] – uświadomią sobie, kto jest gorszy w kwestii pozycji i słabszy w sile".

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلٰلَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمٰنُ مَدًّا ۚ
حَتّٰٓى إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ ۗ
فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَّكَانًا وَّأَضْعَفُ جُنْدًا ﴿٧٦﴾

77. [b]Allach powiększa przewodnictwo tych, którzy za przewodnictwem idą. [c]A te dobre uczynki, które trwają, są najlepsze w oczach twego Pana, jeśli chodzi o nagrodę oraz jeśli chodzi o ostateczny koniec.

وَيَزِيدُ اللّٰهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى ۗ وَالْبٰقِيٰتُ الصّٰلِحٰتُ
خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَّخَيْرٌ مَّرَدًّا ﴿٧٧﴾

78. Czyż nie widziałeś tego, który nie wierzy w Nasze Znaki i powiada: [d]„Z pewnością otrzymam wielkie bogactwo i dzieci"?[1796]

أَفَرَءَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِاٰيٰتِنَا وَقَالَ لَأُوتَيَنَّ مَالًا
وَّوَلَدًا ﴿٧٨﴾

79. Czyż on posiada wiedzę o niewidzialnym lub przyjął obietnicę od Pana Miłosiernego?

أَطَّلَعَ الْغَيْبَ أَمِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا ﴿٧٩﴾

80. Zaiste, nie![1797] Zapiszemy to, co mówi, i przedłużymy jego karę.

كَلَّا ۚ سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ﴿٨٠﴾

81. My odziedziczymy[1798] po nim wszystko to, o czym mówi, [a]przybędzie do Nas samotny.

وَّنَرِثُهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا ﴿٨١﴾

[a]72,25. [b]9,124; 47,18; 48,5. [c]87,18. [d]18,35; 74,13-14. [e]6,95; 18,49.

1795. „Kara" może tutaj oznaczać karę pośrednią, która spadnie na niewiernych stopniowo przed ich ostatecznym zniszczeniem, natomiast „ostatnia Godzina" może oznaczać ich całkowite i ostateczne zniszczenie.

1796. Człowiek niewierzący posiada bogactwo w postaci swoich dóbr i dzieci, z których jest bardzo dumny. Podobnie czynią dumne narody zachodu, o których w szczególności mówi obecna sura.

1797. Partykuła *kallā* (zaiste nie) oznacza odrzucenie, napomnienie oraz udzielenie reprymendy osobie za to, co powiedziała, a co było nieprawdą. Oznacza ona także to, co było powiedziane wcześniej jest błędem, a to, co powiedziane później, jest właściwe (Lane). Słowa „to, co mówi" odnoszą się do dumnych wypowiedzi, na które pozwalają sobie niewierni w związku z ich olbrzymim bogactwem, władzą, wpływami i dziećmi.

1798. Słowa „odziedziczymy po nim wszystko to, o czym mówi, a przybędzie do Nas samotny" mogą oznaczać: będzie musiał pozostawić całe swoje dziedzictwo i dzieci; (a) zachowamy jego wyniosłe wypowiedzi i przypomnimy mu o nich, kiedy do nas przyjdzie i ukarzemy go za nie; oraz (b) jego spadkobiercy przyjmą Islam, a całe jego bogactwo i zasoby będą użyte dla naszej sprawy.

82. [a]Wzięli sobie innych bogów poza Allachem, aby byli oni źródłem honoru i władzy dla nich.

وَاتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اٰلِهَةً لِّيَكُوْنُوْا لَهُمْ عِزًّا ﴿٨٢﴾

83. Ależ nie! [b]Odrzucą ich cześć[1799] i będą ich przeciwnikami.

كَلَّا ۚ سَيَكْفُرُوْنَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُوْنُوْنَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ﴿٨٣﴾

84. Czy nie widzisz, że [c]posyłamy szatanów przeciwko niewiernym, podburzając ich do aktów nieposłuszeństwa?

اَلَمْ تَرَ اَنَّآ اَرْسَلْنَا الشَّيٰطِيْنَ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ تَؤُزُّهُمْ اَزًّا ﴿٨٤﴾

85. Zatem nie śpiesz się przeciwko nim. My zachowujemy pełen zapis[1800] ich poczynań.

فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ ۖ اِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا ﴿٨٥﴾

86. Pomyśl o dniu, kiedy [d]My zgromadzimy sprawiedliwych przed Bogiem Miłosiernym jako uhonorowanych gości,

يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِيْنَ اِلَى الرَّحْمٰنِ وَفْدًا ﴿٨٦﴾

87. A [e]winnych wrzucimy do Piekła jak stado spragnionych wielbłądów.[1801]

وَّنَسُوْقُ الْمُجْرِمِيْنَ اِلٰى جَهَنَّمَ وِرْدًا ﴿٨٧﴾

88. [f]Nikt nie będzie miał mocy wstawiennictwa oprócz tego, kto otrzymał obietnicę od Miłosiernego Boga.

لَا يَمْلِكُوْنَ الشَّفَاعَةَ اِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا ﴿٨٨﴾

89. [g]I powiadają: „Miłosierny Bóg wziął sobie syna".

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا ﴿٨٩﴾

90. Niechybnie wypowiedzieliście rzecz najbardziej ohydną.

لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْـًٔا اِدًّا ﴿٩٠﴾

[a]21,25; 36,7; 5. [b]6,24; 10,29. [c]8,49; 47,26; 59,17. [d]39,74. [e]39,72. [f]2,49; 20,100; 21,29; 34,24; 39,45; 43,87; 53,27; 74,49. [g]2,117; 4,172; 6,101-102; 10,69; 17,112; 18,5; 19,36; 21,27; 25,3; 39,5; 43,82.

1799. Słowa te mogą oznaczać: (a) fałszywe bóstwa zaprzeczą, jakoby bałwochwalcy kiedykolwiek czcili je; (b) bałwochwalcy zaprzeczą, jakoby kiedykolwiek czcili fałszywe bóstwa. W kwestii (a) patrz 2,167; 10,29; 16,87; 28,64; zaś w kwestii (b) patrz 6,24; 30,14.

1800. Werset ten oznacza: (a) Mamy pełen spis ich niegodziwych uczynków; (b) liczymy czas spełnienia się ich kary.

1801. *Al-Wird* oznacza (a) przybycie lub podejście do wody; (b) wodę, do której ktoś przychodzi, by napić się; (c) kolejność podchodzenia do wody; (d) liczbę wielbłądów lub stado spragnionych wielbłądów (Aqrab). Patrz także 11,99.

91. Niebo mogłoby od tego pęknąć, a ziemia rozstąpić się, góry zaś rozpaść się na kawałki,[1802]

تَكَادُ السَّمٰوٰتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْاَرْضُ وَ
تَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا ﴿٩١﴾

92. Albowiem przypisują syna Bogu Miłosiernemu.

اَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمٰنِ وَلَدًا ﴿٩٢﴾

93. [a]Nie wypada Bogu Miłosiernemu, aby brał sobie syna.[1803]

وَمَا يَنْبَغِيْ لِلرَّحْمٰنِ اَنْ يَّتَّخِذَ وَلَدًا ﴿٩٣﴾

94. [b]Nie ma takiego w niebiosach i na ziemi, który nie przybyłby do Boga Miłosiernego jako niewolnik.[1804]

اِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اِلَّاۤ اٰتِي الرَّحْمٰنِ
عَبْدًا ﴿٩٤﴾

95. Zaprawdę, On obejmuje ich swoją wiedzą i wszystkich dokładnie policzył.

لَقَدْ اَحْصٰىهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ﴿٩٥﴾

96. I każdy z nich przybędzie do Niego w Dniu Zmartwychwstania samotny.

وَكُلُّهُمْ اٰتِيْهِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَرْدًا ﴿٩٦﴾

---

[a]2,117; 4,172; 10,69; 37,152-155. [b]20,109.

1802. Dogmat, że Jezus jest synem Bożym jest tak odrażający, że niebiosa, ziemia i góry mogą rozpaść się na kawałki i rozlecieć się z powodu jego potworności. Przekonanie to jest odrażające dla istot niebiańskich (*al-Samāwāt*), ponieważ przeciwstawia się ono atrybutom Boga oraz wszystkiemu, co one reprezentują. Jest ono oburzające dla istot żyjących na ziemi (*al-Arḍ*), ponieważ obraża ono dyktaty natury ludzkiej i umysł ludzki, które cofają się przed nim z odrazą. Ludzie posiadający szlachetne ideały, jak Prorocy Boży i Wybrańcy Boży (*al-Jibāl*), także odrzucają i potępiają ten pogląd, ponieważ idea mówiąca, że człowiek miałby potrzebować zastępczej ofiary kogokolwiek innego dla osiągnięcia zbawienia i wysokiego statusu moralnego jest przeciwna z własnymi ludzkimi doświadczeniami duchowymi.

1803. Sura ta zawiera najostrzejsze i najbardziej zdecydowane odrzucenie dogmatów chrześcijańskich, a zwłaszcza doktryny podstawowej, która mówi, że Jezus jest synem Bożym – a z tego dogmatu wynikają wszystkie inne. W obecnym i czterech poprzednich wersetach akcentuje się szczególnie obalenie i odrzucenie tej doktryny. Warto zauważyć, że Boży atrybut *al-Rahmān* jest w tej surze wielokrotnie przypominany – wspomina się o nim aż szesnaście razy. Ponieważ podstawowy dogmat synostwa Jezusa oraz jego następstwa, jak dogmat pokuty, zawierają element zaprzeczenia Bożego atrybutu *al-Rahmān*, to nieuniknionym było wspomnienie go aż tak wiele razy. Dogmat pokuty implikuje, że Bóg nie jest w stanie przebaczyć grzechów ludzi, podczas gdy Boży atrybut 'Al-Rahmān' implikuje, że Bóg może i właściwie przebacza często te grzechy i stąd powtarzanie go w tej surze.

1804. Litościwy Bóg nie potrzebuje żadnego syna, aby Mu pomagał, ponieważ to On jest Panem nieba i ziemi, a Jego Królestwo rozciąga się na cały wszechświat oraz ponieważ wszyscy ludzie są Jego sługami, a Jezus jednym z nich.

97. Ci, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki – Miłosierny Bóg stworzy dla nich głęboką miłość.[1805]

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَٰنُ
وُدًّا ﴿٩٧﴾

98. Zatem [a]My uczyniliśmy Koran łatwym w twoim języku, abyś mógł przekazać przy jego pomocy dobrą nowinę ludziom sprawiedliwym oraz przy jego pomocy ostrzec ludzi swarliwych.

فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَتُنذِرَ
بِهِ قَوْمًا لُّدًّا ﴿٩٨﴾

99. [b]Ileż pokoleń zniszczyliśmy przed nimi! Czy spostrzegasz choć jednego z nich lub słyszysz choćby ich szept?[1806]

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ هَلْ تُحِسُّ مِنْهُم
مِّنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ﴿٩٩﴾

[a]44,59; 54,18. [b]17,18; 19,75; 21,12; 36,32; 50,37.

1805. Werset ten może mieć jedno z następujących znaczeń: (a) Bóg włoży swoją własną miłość w serca sprawiedliwych; (b) Będzie głęboko miłował sprawiedliwych; (c) Włoży głęboką miłość dla ludzkości w serca sprawiedliwych; (d) Stworzy głęboką miłość do sprawiedliwych w sercach ludzkich.

1806. Werset ten zawiera w odniesieniu do chrześcijańskich narodów zachodu srogie ostrzeżenie dotyczące okrutnego losu, jaki jest dla nich przeznaczony, o ile nie przyjmą Prawdy i nie zrezygnują ze swych złych dróg. Narody te są dumne ze swojej władzy materialnej, swoich zasobów, doczesnego dobrobytu oraz postępu, ale przecież ignorują niezbity fakt, że błędne wierzenia oraz życie w grzechu prowadzą jedynie do zniszczenia.

ROZDZIAŁ 20

TĀ HĀ

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura ta była objawiona bardzo wcześnie w Mekce. Taka jest opinia 'Abd Allāh bin Mas'ūd, jednego z najwcześniejszych towarzyszy Świętego Proroka. W surze tej dalej omawia się wierzenia i przekonania chrześcijańskie, co było głównym tematem poprzedniej sury. Jednym z podstawowych dogmatów chrześcijaństwa jest to, że Prawo jest przekleństwem. Obecna sura zaczyna się od obalenia tej doktryny chrześcijańskiej. Powiada ona, że Prawo nie tylko nie jest przekleństwem, lecz jest pozytywnie wielkim darem i łaską Bożą. Mówi się także, że Prawo nie jest ciężarem, przeszkodą, lecz jego celem jest pociecha i duchowe zadowolenie człowieka. Oto jeden z najważniejszych celów Koranu, który to cel spełnia on w najwspanialszy sposób. Święty Prorok doznaje pocieszenia poprzez Posłannictwo, które mówi, że Bóg objawił Koran, aby ulżyć ciężarom człowieka, a nie dodawać mu kłopotów. Koran spełnia wszystkie podstawowe potrzeby i wymagania ludzkie.

Temat

Sura ta dalej mówi chrześcijanom, że aby zrozumieć i uświadomić sobie prawdy zawarte w Koranie, muszą oni zastanowić się nad okolicznościami i warunkami, z jakimi miał do czynienia Mojżesz. Powiada się, że kiedy skończyło się jego duchowe wychowanie i okazało się, że nadaje się on do tego, by nałożyć nań te wielkie obowiązki urzędu Proroka, otrzymał nakaz udania się do Egiptu i przekazania faraonowi Posłannictwa Bożego. Faraon nie chciał przyjąć tego posłannictwa, zachowywał się arogancko i nawet starał się zabić Mojżesza. W związku z tym Mojżesz otrzymał nakaz od Boga, aby wyprowadzić Izraelitów z Egiptu. Faraon ścigał ich wraz ze swoim potężnym wojskiem, ale spadła na niego kara Boża i wraz ze swymi wojownikami utonął w morzu na oczach wszystkich Izraelitów. Następnie Mojżesz udał się na „Górę", gdzie zostało mu objawione Prawo. Następnie sura ta przedstawia subtelne napomnienie skierowane do chrześcijan. Powiada się im, że kiedy przed przyjściem Jezusa Izraelici wierzyli w doktrynę, że Bóg jest Jeden, a później w Koranie akcentowano Jedność Boga oraz znaczenie Prawa lub Sharī'ah, jakże nauka, która uważa Prawo za przekleństwo i głosi doktryny politeistyczne może wciskać się pomiędzy te dwa czysto monoteistyczne kreda? Następnie mówi się o karze Bożej, która spadnie na narody chrześcijańskie za ich grzechy i niegodziwości po tym, jak przez wiele setek lat cieszyć się one będą dobrobytem materialnym. Trzy ostatnie stulecia odznaczały się jednolitym postępem i dobrobytem na niespotykaną do tej pory skalę. Spowoduje to, że narody chrześcijańskie z odrazą odrzucą ostrzeżenie Boże, które powiada o czekającym na nie okrutnym losie. Sura obecna z akcentem głosi, że z pewnością nastąpi to i że chrześcijańskie narody zachodu staną przed obliczem ogromnej i strasznej kary; wyniosłe góry zawalą się i staną się jak pył (w. 106, 107). Później nawiązuje się do tematu, od którego sura ta zaczęła się, czyli od tego, że Koran jest łatwy do zrozumienia, ponieważ został objawiony w języku narodowym ludu, do którego jest skierowany. Podobnie jak Pisma chrześcijańskie, nie wykorzystuje on zazwyczaj przypowieści i metafor, co przyczyniałoby się do niejasności, lecz wyjaśnia swoje nauki w języku prostym i łatwym do zrozumienia. Znaczenie prawa jest przedstawione przy pomocy mocnych argumentów oraz zaprezentowane nie jako przekleństwo, lecz wielkie błogosławieństwo Boże. Następnie mówi się o wypędzeniu Adama z „ogrodu". To wydarzenie, na którym wspiera się cała chrześcijańska doktryna pokuty, jest przez chrześcijan albo niewłaściwie rozumiane, albo błędnie interpretowane. Prawda jest taka, że narodziny Adama miały miejsce zgodnie z planem

Bożym, a plany Boże nigdy nie doznają niepowodzeń. Podczas gdy według Biblii Bóg stworzył Adama na swoje podobieństwo (Rdz 1,27), a on, będąc skuszonym przez Ewę, popadł w grzech, Koran głosi, że ponieważ Adam był stworzony na obraz i podobieństwo Boże, nie mógł przecież poddać się takiemu upadkowi. Sura ta kończy się srogim ostrzeżeniem wobec niewiernych, że Znaki i cuda, które oni sami wymyślą, nigdy nie zostaną im pokazane oraz że jeśli pomimo oglądania wielu Znaków z Nieba nadal będą zaprzeczać i odrzucać Posłannictwo Boże, zostaną ukarani, tak jak byli ukarani niewierni poprzednich Posłańców Bożych.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ﴿١﴾

2. Tā Hā.[1807]

طٰهٰ ﴿٢﴾

3. Nie zesłaliśmy ci Koranu, abyś się smucił,[1808]

مَآ اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ لِتَشْقٰٓى ﴿٣﴾

4. Lecz jako [b]przypomnienie dla tego, który okazuje bojaźń przed Bogiem

اِلَّا تَذْكِرَةً لِّمَنْ يَّخْشٰى ﴿٤﴾

5. Oraz jako objawienie od Tego, który stworzył ziemię i wysokie niebiosa.

تَنْزِيْلًا مِّمَّنْ خَلَقَ الْاَرْضَ وَالسَّمٰوٰتِ الْعُلٰى ﴿٥﴾

6. On jest tym [c]Miłosiernym Bogiem, który stanowczo zasiadł na tronie.[1809]

اَلرَّحْمٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوٰى ﴿٦﴾

7. [d]Do Niego należy wszystko, co jest w niebiosach, jak i wszystko, co jest na ziemi oraz to, co jest między nimi, oraz to, co znajduje się poniżej wilgotnego podglebia.

لَهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرٰى ﴿٧﴾

---

[a]1,1. [b]73,20; 74,55; 76,30; 80,12. [c]7,55; 10,4. [d]2,285; 3,130; 5,19.

1807. *Tā Hā* jest połączeniem *tā* oraz *hā*. W dialekcie 'Akk, plemiona arabskiego, oznacza to „O, mój umiłowany" lub „O, doskonały człowieku". Autor Kashshāf interpretuje to jako „O, ty". Inni interpretują ten zwrot jako „spoczywaj" (Bayān oraz Lisān). Zwrot ten wskazuje na fakt, że Święty Prorok był w najwyższym stopniu obdarowany wszelkimi zdolnościami naturalnymi, cechami i atrybutami, które składają się na budowanie pełnej moralnej postaci człowieka. Święty Prorok rzeczywiście był całkowitym i doskonałym człowiekiem, doskonałym przedstawicielem gatunku ludzkiego, w najpełniejszym znaczeniu tego określenia. Patrz także 2343 oraz 3091.

1808. Werset ten zawiera posłannictwo pocieszenia i nadziei dla Świętego Proroka i muzułmanów. Powiada ono, że sprzecznym i błędnym wobec objawienia koranicznego jest to, aby jego nosiciel odniósł w swej misji niepowodzenie. Dlatego właśnie sprawa Świętego Proroka musi zwyciężyć. Werset ten odrzuca także dogmat chrześcijański, który powiada, że Prawo lub *Sharī'ah* jest przekleństwem. W Koranie nie ma niczego, co byłoby sprzeczne z naturą ludzką i co mogłoby postawić człowieka w obliczu kłopotów.

1809. Mówiąc krótko, „Tron" reprezentuje transcendentne atrybuty Boże, czyli atrybuty, które znane są pod technicznym określeniem: *Sifāt Tānzihiyyah*. Atrybuty te – wieczne i niezmienne – są wyłącznymi prerogatywami Boga i manifestują się poprzez inne atrybuty, znane jako *Sifāt Tashbīhiyyah*, czyli takie atrybuty, które znaleźć można także u istot ludzkich. Te pierwsze atrybuty – atrybuty transcendentne, stanowią Tron Boży, natomiast te ostatnie są podporami Jego Tronu. Patrz także 986 oraz 1233.

8. [a]I kiedy przemawiasz głośno, On to słyszy, jak i wtedy, gdy mówisz półgłosem, albowiem On zna tajemne myśli człowieka oraz to, co jest jeszcze bardziej ukryte.[1810]

وَإِن تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى

9. Allach – nie ma boga oprócz Niego. [b]Do Niego należą najpiękniejsze imiona.[1811]

اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ

10. [c]I czy otrzymałeś historię Mojżesza?[1812]

وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ وقف منزل

[a]2,78; 6,4; 11,6; 67,14. [b]7,181; 59,25. [c]19,52; 79,16.

1810. Słowo *Sirr* (sekretne myśli) oznacza takie myśli, które są ukryte głęboko w człowieku i które zna tylko on sam, natomiast *Akhfā* (bardziej ukryte) obejmuje wszystkie te ideały, idee i ambicje danego człowieka, które ukryte są w łonie przyszłości i które nigdy jeszcze nie przeszły przez jego myśli.

1811. Werset ten zawiera kwintesencję i istotę objawienia koranicznego, o którym mowa w w. 3 powyżej. Mówi ono, że Bóg istnieje. Bóg jest jeden. Posiada wszystkie doskonałe atrybuty i jest całkowicie wolny od wszelkich defektów i niedoskonałości, a przez to On jeden zasługuje na naszą cześć i podziw.

1812. Wbrew wszelkim przyjętym kanonom historii Freud w swojej książce „Mojżesz i monoteizm" nakreślił całkiem nową teorię, według której Mojżesz nie był Izraelitą, nie należał do plemienia hebrajskiego, a Izraelici nigdy nie osiedlili się w Egipcie. Przedstawił on następujące argumenty na poparcie tej teorii: (1) Mojżesz to imię egipskie. (2) Idea Jedności Boga była pierwotnie ideą egipską, stworzona i przyjęta przez starożytnego króla egipskiego Ikhnatena (lub Akhenaten). (3) Mojżesz, będąc Egipcjaninem, zapożyczył tę ideę od Egipcjan i głosił ją wśród Izraelitów. (4) Ponieważ Mojżesz był Egipcjaninem, nie potrafił właściwie wypowiadać się po hebrajsku. Wszystkie te argumenty pozbawione są jakichkolwiek podstaw. Mojżesz jest z całą pewnością słowem hebrajskim i ma swoje źródło zarówno w języku hebrajskim, jak i arabskim. Ale jeśli nawet imię Mojżesz miało egipskie pochodzenie, to nie oznacza to, że człowiek Mojżesz także był Egipcjaninem. Ponieważ Izraelici byli w Egipcie rasą gorszą i żyli rządzeni przez faraonów, naturalnym wydaje się fakt, że przyjmowali egipskie imiona. Członkowie rasy podległej na ogół szczególnie lubują się w przyjmowaniu imion i naśladowaniu zwyczajów, mód życia i stroju, etc., swoich władców. Równie błędną jest argumentacja, jakoby idea Jedności Boga powstała najpierw w Egipcie i została przyjęta przez egipskiego króla – Akhenatena – który głosił ją wśród Izraelitów. Bezsensem jest założenie, że pewna koncepcja może stanowić monopol jednego tylko ludu. Różne ludy mogą całkiem niezależnie tworzyć podobne idee, nie zapożyczając ich od siebie nawzajem. Ale nawet jeśli przyjąć, że idea Jedności Boga pochodziła z Egiptu, nie sposób usprawiedliwić wniosku, jakoby Mojżesz był Egipcjaninem. Skoro Amerykanin czy Niemiec mogą zapożyczać różne idee od Anglika i vice versa, to dlaczego Izraelita nie mógłby zapożyczyć jakiejś idei od Egipcjanina? Prawda jest taka, że idea Jedności Boga nie była stworzona ani przez Egipcjan, ani przez Syryjczyków czy jakikolwiek inny lud. Ma ona swoje źródło w objawieniu Bożym. Ponadto Freud wsparł swoje twierdzenie, że Mojżesz był Egipcjaninem, na Księdze Wyjścia 4,10, gdzie powiedziane jest, że miał on trudności z wypowiadaniem się i nie potrafił stosownie się wypowiadać. W ten sposób Freud w arbitralny sposób doszedł do wniosku, że Mojżesz nie potrafił dobrze wypowiadać się po hebrajsku. Przeciwnie, faktem jest – a potwierdzają to i Koran, i Biblia – że kiedy otrzymał od Boga nakaz pójścia do faraona i głoszenia przed nim swojej misji, Mojżesz poprosił o zwolnienie z tego obowiązku z powodu niezdolności do właściwego wypowiadania się i wyrażania swoich myśli. Jeśli cokolwiek, to właśnie powyższe wykazuje, że Mojżesz nie potrafił swobodnie wypowiadać się w języku faraona, to znaczy w języku Egipcjan. Przez to nie można twierdzić, że był Egipcjaninem. Właściwie arabskie i hebrajskie dowody lingwistyczne, połączone dowody historii i tradycji żydowskiej, jak i opis Mojżesza przedstawiony w Biblii i w Koranie składają się i potwierdzają wniosek, że Mojżesz nie był Egipcjaninem i że jego imię nie było imieniem egipskim. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary", str. 1621-1623.

11. [a]Kiedy ujrzał ogień i rzekł do swej rodziny: „Zaczekajcie, widzę ogień. Może będę mógł przynieść wam jedną głownię lub znajdę przy tym ogniu przewodnictwo”.[1813]

إِذْ رَأَىٰ نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا
لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ أَوْ أَجِدُ عَلَى النَّارِ
هُدًى ﴿١١﴾

12. [b]A kiedy zbliżył się doń, zawołał do niego głos: „O Mojżeszu,

فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ يَا مُوسَىٰ ﴿١٢﴾

13. „Zaprawdę, Jam jest twoim Panem. Zdejmij więc swoje buty,[1814] albowiem znajdujesz się w świętej Dolinie Tuwā.

إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ
طُوًى ﴿١٣﴾

14. [d]„I to Ja sam ciebie wybrałem, więc wysłuchaj tego, co jest ci objawiane.

وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ ﴿١٤﴾

15. [e]„Zaprawdę, Jam jest Allach. Nie ma boga poza Mną, więc czcij Mnie jednego i przestrzegaj Modlitwy na Moją pamiątkę.

إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ
الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ﴿١٥﴾

16. [f]„Zaiste, Godzina nadchodzi i Ja zamierzam ją zamanifestować,[1815] aby każdej duszy odpłacono za jej wysiłek.

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ
بِمَا تَسْعَىٰ ﴿١٦﴾

17. „Zatem nie pozwól, aby ten, kto nie wierzy i podąża za swymi przyziemnymi pragnieniami, odwiódł cię od wiary, inaczej zginiesz.

فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ
هَوَاهُ فَتَرْدَىٰ ﴿١٧﴾

[a]27,8; 28,30. [b]27,9; 28,31; 79,17. [c]20,13; 28,31; 79,17. [d]20,42. [e]27,10; 28,31. [f]5,86; 40,60.

1813. Werset ten odnosi się do wizji Mojżesza, a wizje bywają dwojakie: (a) wizje, które dotyczą jedynie Proroka, który ich doznaje. W takich wizjach manifestacje Boga ograniczają się jedynie do danego Proroka. (b) Wizje, w których manifestacje Boże rozszerzają się także na Proroków innych ludów. Mojżesz chciał powiedzieć, że gdyby doznana przez niego wizja była manifestacją ostatniej klasy, to otrzymałby nowe *Sharī'ah* dla swego ludu, lecz gdyby wizja ta dotyczyła klasy poprzedniej, otrzymałby pewne pouczenia co do jego własnego postępu duchowego.

1814. Jak powiedziano powyżej, była to wizja, jakiej doświadczył Mojżesz, zaś „buty” w języku wizji oznaczają doczesną rodzinę, czyli żonę, dzieci, znajomych, itp. Słowa „Twoich dwoje butów” oznaczają „twoich krewnych wraz z twą rodziną oraz ludzi z twojej społeczności”. Tak zatem w czasie bliskiego związku z Bogiem Mojżesz otrzymał nakaz wyrzucenia ze swego umysłu wszystkich myśli o żonie i dzieciach i innych związkach ziemskich. Biorąc dosłownie, werset ten można rozumieć następująco: ponieważ Mojżesz znajdował się w świętym miejscu, miał obowiązek zdjąć buty.

1815. *Akhfa al-Shaia'* oznacza: ukrył jakąś rzecz; usunął jej pokrywę lub zamanifestował ją (Lane).

18. „Cóż tam masz w swej prawej dłoni, o Mojżeszu?”

وَمَا تِلْكَ بِيَمِيْنِكَ يٰمُوْسٰى ﴿١٨﴾

19. Mojżesz rzekł: „Oto moja laska, wspieram się na niej i strącam nią liście dla moich owiec i dla innych celów też jej używam”.[1816]

قَالَ هِيَ عَصَايَ ۚ أَتَوَكَّؤُا عَلَيْهَا وَأَهُشُّ بِهَا
عَلٰى غَنَمِيْ وَلِيَ فِيْهَا مَاٰرِبُ أُخْرٰى ﴿١٩﴾

20. Bóg rzekł: [a]„Rzuć ją na ziemię, o Mojżeszu”.

قَالَ أَلْقِهَا يٰمُوْسٰى ﴿٢٠﴾

21. Ten zatem rzucił ją i – spójrz! – po ziemi pełzał wąż.[1816A]

فَأَلْقٰهَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعٰى ﴿٢١﴾

22. Bóg rzekł: „Weź go do ręki, a nie obawiaj się. Przywrócimy jej pierwotny kształt.

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ ۫ سَنُعِيْدُهَا سِيْرَتَهَا
الْأُوْلٰى ﴿٢٢﴾

23. [b]„Włóż swą dłoń[1817] pod pachę,[1818] a wyjmiesz ją białą, choć bez choroby – jeszcze jeden Znak,

وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلٰى جَنَاحِكَ تَخْرُجْ بَيْضَآءَ مِنْ
غَيْرِ سُوْٓءٍ اٰيَةً أُخْرٰى ﴿٢٣﴾

24. „Abyśmy mogli wskazać ci niektóre z Naszych większych Znaków.[1819]

لِنُرِيَكَ مِنْ اٰيٰتِنَا الْكُبْرٰى ﴿٢٤﴾

[a]7,118; 26,33; 27,11; 28,32. [b]7,109; 27,13; 28,33.

1816. *Ma'ārib* (używa) jest liczbą mnogą od *Mā'ribah*, które pochodzi od *ariba*. Mówi się *ariba Ilaihi*, czyli on chciał lub poszukiwał tego; natomiast *Ma'ārib* oznacza: użycie, potrzeby, wymagania, cele (Lane).

1816A. Laska właściwie nie zamieniła się w węża, ale jedynie na takowego wyglądała. Dlatego fakt ten nie przeciwstawiał się ani nie zaprzeczał żadnemu prawu przyrody. Cud ten, oprócz dowodu przemawiającego na korzyść Mojżesza, miał na celu pocieszyć go, że jego lud nie będzie stale oddawał się bałwochwalstwu i innym złym praktykom i że w chwili, w której lud znów znajdzie się pod jego opieką, stanie się na nowo jego dobrym i bogobojnym towarzyszem, przy czym *'Asa* oznacza społeczność (Lane). Patrz także 1023.

1817. *Yad* oznacza dłoń lub rękę, zaś w przenośni łaskę, dobrodziejstwo; władzę, autorytet; pomoc, ochronę; społeczność, grupę (Aqrab).

1818. Ponieważ jednym ze znaczeń słowa *Yad* (dłoń) jest społeczność lub lud, zwrot w tekście zawiera wniosek dla Mojżesza, który powiada, że powinien on zawsze trzymać swój lud blisko siebie i że powinien się o niego troszczyć. Gdyby tak czynił, lud jego stałby się ludem sprawiedliwym, promieniującym światłem duchowym i byłby wolny od wszelkiego zła moralnego. *Yad Baidā'* może także oznaczać jasne i mocne argumenty. Mojżesz był obdarzony mocnymi i solidnymi argumentami do dowodzenia jego sprawy. Patrz także 7,109 oraz 26,34.

1819. Znak laski był jednym z największych znaków z nieba danych Mojżeszowi. Kiedy Mojżesz otrzymał Proroctwo, pojawił się znak laski (20,19). Kiedy udał się do faraona, by głosić przed nim swoje posłannictwo, znów pokazany został jemu oraz czarnoksiężnikom znak laski (20,70-74). Kiedy Izraelici potrzebowali wody, otrzymał Mojżesz nakaz uderzenia swą laską o skałę (2,61), a kiedy musiał przejść przez morze, Bóg kazał mu uderzyć laską o wodę (26,64).

25. „Idź do Faraona, on zaiste przekroczył już wszelkie dopuszczalne granice”.

اِذْهَبْ اِلٰى فِرْعَوْنَ اِنَّهٗ طَغٰى

26. Mojżesz powiedział: „Panie mój, powiększ moją pierś

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِيْ صَدْرِيْ

27. „I uczyń moje zadanie łatwym

وَيَسِّرْ لِيْٓ اَمْرِيْ

28. [a]„Oraz rozwiąż węzeł, jaki znajduje się na mym języku,

وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِّنْ لِّسَانِيْ

29. „Aby zrozumieli moją mowę.

يَفْقَهُوْا قَوْلِيْ

30. „I daj mi pomocnika[1820] spośród mojej rodziny –

وَاجْعَلْ لِّيْ وَزِيْرًا مِّنْ اَهْلِيْ

31. [b]„Aarona, mojego brata.

هٰرُوْنَ اَخِي

32. „Powiększ moją siłę dzięki niemu

اشْدُدْ بِهٖٓ اَزْرِيْ

33. [c]„I niechaj dzieli moje zadanie wraz ze mną,

وَاَشْرِكْهُ فِيْٓ اَمْرِيْ

34. „Abyśmy mogli wielce Ciebie wychwalać

كَيْ نُسَبِّحَكَ كَثِيْرًا

35. „I dobrze o Tobie pamiętać.

وَّنَذْكُرَكَ كَثِيْرًا

36. „Tyś niechybnie Wiecznym naszym Strażnikiem”.

اِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيْرًا

37. [c]Bóg rzekł: „Modlitwa twoja została wysłuchana, o Mojżeszu.

قَالَ قَدْ اُوْتِيْتَ سُؤْلَكَ يٰمُوْسٰى

38. „A wyświadczyliśmy ci łaskę również w innym czasie,

وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً اُخْرٰٓى

[a]26,14. [b]28,35. [c]26,16.

1820. Mojżesz nie czuł się człowiekiem odpowiednim do wykonania tak wielkiego zadania. Poprosił zatem o pomocnika. Święty Prorok, który miał do wypełnienia zadanie o wiele trudniejsze i cięższe, nigdy nie modlił się o żadną pomoc. On sam, bez pomocy i towarzystwa, wypełnił całkowicie zadanie wychowania ludu, zapadł głęboko w nieprawość moralną, aż po szczyty swojej chwały duchowej.

39. „Kiedy [a]matce twojej objawiliśmy to,[1821] co było ważnym objawieniem, a mianowicie:

إذ أوحينا إلى أمك ما يوحى ﴿٣٩﴾

40. „Włóż go do kosza i umieść go w wodzie rzeki, a wówczas rzeka wyrzuci go na brzeg, a tam [b]ten, kto jest Moim wrogiem, jak i jego wrogiem, zajmie się nim". I obdarzyłem cię swoją miłością, a uczyniłem to, abyś mógł być postawiony przed Moimi oczami;[1822]

أن اقذفيه في التابوت فاقذفيه في اليم فليلقه
اليم بالساحل يأخذه عدو لي وعدو له ۚ و
ألقيت عليك محبة مني ۚ ولتصنع على عيني ﴿٤٠﴾ وقف لازم

41. [c]„Kiedy nadeszła twoja siostra i powiedziała: «Czy mam cię skierować do tego, kto zajmie się nim?» Zatem [d]zwróciliśmy cię twojej matce, aby uspokoiło się jej oko oraz aby nie żaliła się. [e]A ty zabiłeś człowieka, lecz My uwolniliśmy cię od żalu. Potem wypróbowaliśmy cię na różne sposoby. I czekałeś przez kilka lat wśród ludu Madian. Wtedy osiągnąłeś wymaganą normę,[1823] o Mojżeszu,

إذ تمشي أختك فتقول هل أدلكم على من يكفله ۖ
فرجعناك إلى أمك كي تقر عينها ولا تحزن ۚ وقتلت
نفسا فنجيناك من الغم وفتناك فتونا ۚ فلبثت
سنين في أهل مدين ۚ ثم جئت على قدر يا موسى ﴿٤١﴾

42. „Ja zaś [f]wybrałem ciebie dla siebie samego.

واصطنعتك لنفسي ﴿٤٢﴾

43. [g]„Idź, ty i twój brat, z moimi Znakami i nie słabnij w pamiętaniu o Mnie.

اذهب أنت وأخوك بآياتي ولا تنيا في ذكري ﴿٤٣﴾

[a]28,8-9. [b]28,9. [c]28,12-13. [d]28,14. [e]28,16, 34. [f]12,55. [g]28,36.

1821. Ponieważ *Mā* to *Māsdariyyah*, następujący po nim czasownik dodaje mu intensywności znaczeniowej. Zwrot *Mā Yūhā* oznacza w ten sposób ważne objawienie lub to, co było konieczne, co musiało być w owym czasie objawione.

1822. *'Ain* oznacza (1) oko; (2) mieszkańców domu; (3) ochronę (Lane). Ponieważ Mojżesz miał wypełnić wielki i trudny obowiązek uwolnienia ludu, trzymanego w niewoli przez okrutnego władcę przez wiele lat, koniecznym było, aby otrzymał potrzebne przygotowanie do tej wielkiej misji ze strony królewskich nauczycieli. Tak zatem zgodnym z planem Bożym był fakt, że Mojżesz znalazł swą drogę do domu faraona.

1823. Pobyt Mojżesza wśród ludu Midian spełnił jeszcze jeden plan Boży. Ponieważ miał żyć wraz z Izraelitami na pustyniach i w lasach doliny Synaj, miał w ten sposób przygotować się do ciężkiego i trudnego życia właśnie dzięki kilkuletniemu pobytowi w Madianie.

44. [a]„Idźcie obaj do Faraona, albowiem on przekroczył wszelkie granice.

اذْهَبَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ﴿٤٤﴾

45. „Lecz przemawiajcie doń uprzejmymi słowami,[1824] może przypadkiem zastanowi się lub przerazi".

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا لَّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَىٰ ﴿٤٥﴾

46. Oni odrzekli: [b]„Panie nasz, obawiamy się, aby nie dopuścił się jakiego występku przeciwko nam albo żeby nie przekroczył wszelkich granic w prześladowaniu nas".

قَالَا رَبَّنَا إِنَّنَا نَخَافُ أَن يَفْرُطَ عَلَيْنَا أَوْ أَن يَطْغَىٰ ﴿٤٦﴾

47. Bóg rzekł: „Nie bójcie się, albowiem Ja jestem z wami. Ja słyszę i widzę".

قَالَ لَا تَخَافَا إِنَّنِي مَعَكُمَا أَسْمَعُ وَأَرَىٰ ﴿٤٧﴾

48. „Idźcie zatem do niego obaj i powiedzcie: „Jesteśmy Posłańcami od twego Pana, pozwól więc Dzieciom Izraela odejść wraz z nami i nie męcz już ich. Niechybnie przynieśliśmy ci wielki Znak od twego Pana. Niechaj pokój będzie z tym, kto idzie za przewodnictwem.

فَأْتِيَاهُ فَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا تُعَذِّبْهُمْ قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلَىٰ مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَىٰ ﴿٤٨﴾

49. „Naprawdę zostało nam objawione, że kara spadnie na tego, kto odrzuci Posłannictwo Boże i odwróci się".

إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَىٰ مَن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿٤٩﴾

50. Faraon powiedział: [c]„Któż zatem jest Panem was dwóch, o Mojżeszu?"

قَالَ فَمَن رَّبُّكُمَا يَا مُوسَىٰ ﴿٥٠﴾

51. Mojżesz rzekł: „Naszym Panem jest Ten, [d]który wszelkiej rzeczy dał jej właściwy kształt, a potem poprowadził[1825] ją ku jej właściwej funkcji".

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَىٰ ﴿٥١﴾

[a]79,18. [b]26,13. [c]26,24. [d]87,3-4.

1824. Werset ten przedstawia dwojaką lekcję dla nauczyciela i głoszącego religię. Powinien on używać języka delikatnego. Powinien też okazywać szacunek wobec tych, których Bóg obdarzył honorami ziemskimi i umieścił na stanowiskach odznaczających się autorytetem.

1825. Werset ten oznacza, że w świecie istnieje doskonały porządek i że Bóg wszystko wyposażył w cechy najlepiej pasujące do ich wymagań i potrzeb, poprzez wykorzystanie których osiągnąć można najwspanialszy rozwój.

52. Faraon powiedział: „Jaki będzie los poprzednich pokoleń?"[1826]

قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَىٰ ﴿٥٢﴾

53. Mojżesz rzekł: „Wiedza o tym jest u mego Pana, zachowana w Księdze. Mój Pan ani nie myli się, [a]ani nie zapomina.[1827]

قَالَ عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي فِي كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنْسَى ﴿٥٣﴾

54. [b]„On jest Tym, który ziemię uczynił dla was łożem i sprawił, że przez nią prowadzą dla was dróżki. On jest Tym, który zesłał z nieba deszcz i dzięki niemu My powodujemy, że rosną wszelkiego rodzaju rośliny parami.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْ نَبَاتٍ شَتَّى ﴿٥٤﴾

55. [c]„Spożywajcie i paście swoje bydło. Zaprawdę, w tym zawierają się Znaki dla tych, którzy są obdarzeni rozumem".

كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِأُولِي النُّهَى ﴿٥٥﴾ ع

56. [d]Z tej oto ziemi My was stworzyliśmy i spowodujemy, że do niej powrócicie. Z niej też – tak uczynimy – podniesiemy was powtórnie.

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ﴿٥٦﴾

57. I [e]pokazaliśmy Faraonowi Nasze Znaki, wszystkie, lecz on odrzucił je i nie chciał uwierzyć.

وَلَقَدْ أَرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبَى ﴿٥٧﴾

[a]19,65. [b]43,11. [c]10,25; 25,50; 32,28. [d]7,26; 71,18-19. [e]27,13-15; 43,48-49; 79,21-22.

1826. Odpowiedź Mojżesza na pytanie faraona, zawarte w poprzednim wersecie, całkowicie – jak się zdaje – zdumiała tego ostatniego, wobec czego zręcznie odszedł od tematu, który sam przecież zainicjował i zadał Mojżeszowi nowe pytanie, a mianowicie, czy jego Bóg wiedział cokolwiek o poprzednich pokoleniach, które już odeszły – co oznacza, jak będzie się im wiodło, skoro nie miały tego przywileju bycia przez niego (Mojżesza) prowadzonym. W ten sposób dość subtelnie faraon starał się przeciwstawić jego lud Mojżeszowi, czyniąc uwagę, że on (Mojżesz) insynuował, jakoby ich praojcowie byli pozbawieni przewodnictwa z Nieba i dlatego zasługiwali sobie na karę Bożą.

1827. Mojżesz daje faraonowi miażdżącą odpowiedź na jego napastliwą taktykę. Powiada faraonowi, że nie powinien on przejmować się minionymi pokoleniami. Bóg wszystko bowiem o nich wiedział, każdy dotyczący nich szczegół znalazł swoje miejsce w Jego pamięci i w Dniu Zmartwychwstania rozliczy On ich zgodnie z ich uczynkami, biorąc pod uwagę otaczające ich okoliczności i warunki.

58. Powiedział: [a]„Czy przybyłeś do nas, o Mojżeszu, aby wyprowadzić nas z naszej ziemi przy pomocy magii?"[1828]

قَالَ اَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا مِنْ اَرْضِنَا بِسِحْرِكَ
يٰمُوْسٰى ﴿٥٨﴾

59. [b]„My jednak przedstawimy ci taką samą magię, więc umów się z nami tak, abyśmy nie zawiedli – ani my, ani ty – w miejscu odpowiadającym nam wszystkim".

فَلَنَاْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِّثْلِهٖ فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ
مَوْعِدًا لَّا نُخْلِفُهٗ نَحْنُ وَلَآ اَنْتَ مَكَانًا
سُوًى ﴿٥٩﴾

60. Mojżesz rzekł: [c]„Spotkanie to odbędzie się w dniu święta. I niechaj wasi ludzie zbiorą się, kiedy słońce stanie wysoko".[1829]

قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ الزِّيْنَةِ وَاَنْ يُّحْشَرَ النَّاسُ
ضُحًى ﴿٦٠﴾

61. Wówczas faraon odszedł i przyjął jego plan[1830], później zaś przybył na umówione miejsce.

فَتَوَلّٰى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهٗ ثُمَّ اَتٰى ﴿٦١﴾

62. Mojżesz rzekł do nich: „Biada wam, nie wypowiadajcie kłamstwa przeciwko Allachowi, aby nie zniszczył was jakąś karą, a z całą pewnością ten, kto wymyśla kłamstwo, zginie".[1831]

قَالَ لَهُمْ مُّوْسٰى وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوْا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا
فَيُسْحِتَكُمْ بِعَذَابٍ ۚ وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرٰى ﴿٦٢﴾

63. Wtedy ci omówili swą sprawę między sobą i zastanawiali się potajemnie.

فَتَنَازَعُوْٓا اَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ وَاَسَرُّوا النَّجْوٰى ﴿٦٣﴾

[a]26,36. [b]7,112, 113; 26,37. [c]26,39.

1828. Werset ten, jak się wydaje, nawiązuje do ohydnej metody, jaką zastosował faraon. Powiedział on swemu ludowi, że Mojżesz, który był w Egipcie człowiekiem obcym, chce obalić rządzącą dynastię i chytrymi manewrami wyrzucić ją z Egiptu.

1829. W tym miejscu widać jakby pewną dziwną analogię pomiędzy Mojżeszem i Świętym Prorokiem. Podczas gdy walka Mojżesza z czarnoksiężnikami, w której zostali oni całkowicie pokonani, odbywała się w czasie *Duhā*, Święty Prorok także wszedł do Mekki jako zdobywca w czasie *Duhā* , który oznaczał ostateczne pokonanie niewiary i bałwochwalstwa w Arabii.

1830. Zwrot *Jama'a Kaida-hū*, oprócz znaczenia wykorzystanego w tekście, może też oznaczać: zebrał wszystkie swoje plany; dał sobie radę z różnego rodzaju planami; uczynił wszystko, co tylko mógł.

1831. Werset ten ustala niepodważalne kryterium sprawdzania prawdy pretendenta do objawienia Bożego, a mianowicie, mówi on, że twórca kłamstw wymierzonych przeciwko Bogu – choć przez pewien czas może mu się dobrze powodzić – ostatecznie zginie i haniebnie skończy. Oto prawda oczywista, zapisana na stronicach całej historii religii.

64. Powiedzieli: „Zapewne, [a]ci dwaj to czarodzieje, którzy starają się wyprowadzić was z waszej ziemi dzięki ich magii oraz starają się zniszczyć wasz najlepszy sposób życia.[1831A]

قَالُوْٓا إِنْ هٰذٰنِ لَسٰحِرٰنِ يُرِيْدٰنِ أَنْ يُّخْرِجٰكُمْ مِّنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَا بِطَرِيْقَتِكُمُ الْمُثْلٰى ﴿٦٤﴾

65. „Dlatego ułóżcie swój plan, a później podejdźcie grupą. Zaiste, ten, który dzisiaj uzyska przewagę, temu będzie się dobrze wiodło".

فَأَجْمِعُوْا كَيْدَكُمْ ثُمَّ ائْتُوْا صَفًّا ۚ وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلٰى ﴿٦٥﴾

66. [b]Oni rzekli: „O Mojżeszu, albo ty rzucasz pierwszy albo pierwsi będziemy rzucać my".

قَالُوْا يٰمُوْسٰٓى إِمَّآ أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّآ أَنْ نَّكُوْنَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقٰى ﴿٦٦﴾

67. [c]Mojżesz rzekł: „Nie, rzucajcie wy".[1832] Lecz oto ich sznury i ich laski [d]wydały mu się,[1833] dzięki ich magii, jakby biegały dookoła.

قَالَ بَلْ أَلْقُوْا ۚ فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعٰى ﴿٦٧﴾

68. Mojżesz przeraził się w myślach.[1834]

فَأَوْجَسَ فِيْ نَفْسِهٖ خِيْفَةً مُّوْسٰى ﴿٦٨﴾

69. My powiedzieliśmy: „Nie obawiaj się, albowiem ty zwyciężysz.

قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلٰى ﴿٦٩﴾

[a]7,110-111; 26,35-36. [b]7,116. [c]7,117; 26,44. [d]7,117.

1831A. *Tarīqah* oznacza sposób życia; ideał; urząd, tradycję (Lane).

1832. Prorocy Boga nigdy nie przejmują inicjatywy. Czekają oni zawsze, aż ktoś ich zaatakuje i dopiero wtedy bronią się.

1833. Sznury i kije czarnoksiężników zdawały się biegać dokoła. W rzeczywistości tak nie było. Siły zła najpierw na krótką chwilę zabierają dzień, lecz wkrótce przegrywają.

1834. Mojżesz nie obawiał się sznurów i kijów czarnoksiężników. Prorocy Boga stoją na skale pewności i nigdy niczego się nie boją. Mojżesz obawiał się jedynie, aby sztuczki magików nie odwiodły od niego ludu.

70. „Rzuć to, co masz w prawej ręce. [a]To połknie to, co zrobią[1835] oni, albowiem to, co oni zrobią, jest tylko sztuczką magiczną. Czarownik nie odniesie sukcesu, bez względu na to, co uczyni.[1835A]

وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا
كَيْدُ سَاحِرٍ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ ۝

71. Później [b]urzeczywistnienie prawdy spowodowało, że czarownicy upadli na twarze. I rzekli: [c]„Wierzymy w Pana Aarona i Mojżesza".

فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سُجَّدًا قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ
وَمُوسَىٰ ۝

72. Faraon rzekł: [d]„Czy wierzycie w niego, zanim wam na to pozwoliłem? Tem musi być waszym dowódcą, kto nauczył was czarów. [e]Dlatego z pewnością obetnę wam ręce i stopę po przeciwnych stronach ciała[1835B] i z pewnością ukrzyżuję was na pniach palm. Wtedy dowiecie się, który z nas jest w stanie nałożyć sroższą i bardziej trwałą karę".

قَالَ آمَنتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ
الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَ
أَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَافٍ وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ فِي جُذُوعِ
النَّخْلِ وَلَتَعْلَمُنَّ أَيُّنَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَىٰ ۝

73. Powiedzieli: „Nie wybierzemy ciebie wobec wyraźnych Znaków, jakie otrzymaliśmy, ani nie postawimy ciebie ponad Tym, który nas stworzył. [f]Zatem rozkaż, co pragniesz rozkazać, albowiem możesz rozkazywać jedynie to, co dotyczy życia doczesnego.[1836]

قَالُوا لَن نُّؤْثِرَكَ عَلَىٰ مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَ
الَّذِي فَطَرَنَا فَاقْضِ مَا أَنتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْضِي
هَٰذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝

[a]7,118; 26,46. [b]7,121; 26,47. [c]7,122-123; 26,48-49. [d]7,124; 26,50. [e]7,125; 26,50. [f]26,51.

1835. Werset ten wyjaśnia, że to właśnie laska Mojżesza i nic innego „połknęła" to, co wyczarowali czarownicy, i odwróciła ich czary. Laska Mojżesza posiadała olbrzymią moc wielkiego Bożego Proroka i rzucona na rozkaz Boga ujawniła oszustwo, jakiego czarownicy dopuścili się wobec ludzi oglądających ich działania. W innym miejscu Koranu sznury i kije czarowników określone są jako ich kłamstwa (7,118).

1835A. *Atā al-Shai'a* oznacza: on uczynił tę rzecz (Lane).

1835B. Partykuła *min* oznacza także: z powodu; zaś *Khilāf* oznacza opozycję (Lane).

1836. Wyznacz cudowną zmianę, jakiej dokonuje w człowieku prawdziwa wiara. Zachłanni i materialistyczni czarownicy, którzy przed chwilą prosili faraona o nagrodę w formie pieniędzy, pozycji lub zaszczytów (7,114), stali się całkiem nieczuli nawet wobec najstraszniejszej formy śmierci, jaką zostali zagrożeni, kiedy odnaleźli i przyjęli prawdę.

74. „Zaiste, [a]uwierzyliśmy w Naszego Pana, aby mógł nam przebaczyć nasze grzechy oraz wybaczyć nam naszą magię, do praktykowania której zmusiłeś nas. A jest Allach Najlepszym i Najbardziej Trwałym”.

إنا آمنا بربنا ليغفر لنا خطايانا وما أكرهتنا عليه من السحر والله خير وأبقى ﴿٧٤﴾

75. Zaprawdę, ten, kto przychodzi do swego Pana jako grzesznik – na niego czeka Piekło. Ten nigdy w nim nie umrze ani nie będzie żył.[1837]

إنه من يأت ربه مجرما فإن له جهنم لا يموت فيها ولا يحيى ﴿٧٥﴾

76. Lecz ten, który przybywa do Niego jako wierzący, spełniwszy dobre uczynki – [b]dla takich są najwyższe wyróżnienia –

ومن يأته مؤمنا قد عمل الصالحات فأولئك لهم الدرجات العلى ﴿٧٦﴾

77. [c]Ogrody Wieczności, pod którymi płyną strumienie – zamieszkają w nich na wieki. Oto zapłata dla tych, którzy żyją w czystości.

جنات عدن تجري من تحتها الأنهار خالدين فيها وذلك جزاء من تزكى ﴿٧٧﴾

78. [d]I pokierowaliśmy Mojżeszem dzięki objawieniu: „Zabierz Moje sługi nocą i [e]uczyń dla nich suchą drogę poprzez morze, nie obawiając się pojmania, ani czegokolwiek innego”.[1838]

ولقد أوحينا إلى موسى أن أسر بعبادي فاضرب لهم طريقا في البحر يبسا لا تخف دركا ولا تخشى ﴿٧٨﴾

[a]7,127; 26,52. [b]4,96-97; 8,5. [c]9,72; 18,32; 19,62; 61,13. [d]26,53. [e]26,64.

1837. Śmierć wyzwala człowieka od bólu. Tak zatem grzesznicy nie umrą w Piekle, lecz dalej będą cierpieli swoje męki. Nie będą też w tym Piekle żyć, ponieważ prawdziwe życie oznacza radość z miłości Bożej, a oni będą jej pozbawieni. Werset ten może też oznaczać, że grzesznicy będą całkowicie pozbawieni wszelkiej pociechy i szczęścia, a takie położenie jest tutaj określone jako coś gorszego od śmierci.

1838. Wbrew wszelkim niepodważalnym danym historycznym w odniesieniu do Izraelitów stworzono wiele niezwykłych teorii. Mianowicie: (a) nigdy nie żyli w Egipcie, ponieważ nie wspomina się o nich w starych egipskich zapisach historycznych. (b) W piątym roku rządów faraona Merneptaha, kiedy to Mojżesz – jak mówią źródła – wyprowadził Izraelitów z Egiptu, niektóre plemiona izraelickie żyły już w Kanaanie, dlatego teoria, która mówi, że Mojżesz wyprowadził Izraelitów z Egiptu do Kanaanu podczas tych rządów oraz że tam się oni osiedlili – jakieś pięćdziesiąt lat później – jest po prostu błędna.

Twórcy takich teorii zapominają wszak, że Izraelici żyli w Egipcie jako obcy i że byli rasą niższą, przez co musieli prowadzić nędzne życie niewolników w rękach okrutnych właścicieli. Jak tak biedny lud mógł być godzien jakiejkolwiek notatki czy uwagi ze strony historyków? Kiedy nawet w XX wieku historycy z wielkimi trudnościami przygotowują dobrze połączoną w całość i harmonijną historię jakiegoś ludu na podstawie pozostałości po upadłej cywilizacji, to jakże trudnym było w przypadku historyków starożytnych zrekonstruowanie konsekwentnego opisu na podstawie fragmentarycznych opisów ludu, który żył w odległej przeszłości i który przez swoich właścicieli

79. [a]Wtedy Faraon gonił ich ze swym wojskiem, a wody morza całkowicie ich zakryły.

فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ فَغَشِيَهُم مِّنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ ﴿٧٩﴾

80. Faraon sprowadził swój lud z drogi i nie kierował nim właściwie.

وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَىٰ ﴿٨٠﴾

81. O Dzieci Izraela, [b]wybawiliśmy was przed waszym wrogiem i zawarliśmy z wami przymierze [c]po prawej stronie Góry, jak i zesłaliśmy wam Mannę i Salwā.[1839]

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ قَدْ أَنجَيْنَاكُم مِّنْ عَدُوِّكُمْ وَوَاعَدْنَاكُمْ جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنَ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ ﴿٨١﴾

[a]10,91; 26,61. [b]2,51; 14,7; 44,31-32. [c]19,53; 20,13; 28,31; 79,17.

był traktowany jako zwierzęta pociągowe. Jeśli chodzi o tę wątpliwą teorię, że pewne plemiona izraelickie żyły już w Kanaanie w piątym roku rządów Merneptaha, trzeba powiedzieć, że powyższe nie dowodzi, jakoby inne plemiona izraelickie nie pozostawały w tym samym czasie jeszcze w Egipcie. Czyż nie jest możliwe, żeby niektóre plemiona wyruszyły z Egiptu do Kanaanu zanim jeszcze wszystkie pozostałe zostały stamtąd wyprowadzone przez Mojżesza? Dziwnym jest wszakże fakt, że z jednej strony autorzy powiadają, iż Mojżesz to imię egipskie i że niektórzy Izraelici także mieli egipskie imiona, a z drugiej strony ci sami autorzy powiadają, że Izraelici w ogóle nigdy w tym Egipcie nie byli. Ponadto Biblia przedstawia szczegółową i dobrze powiązaną historię życia Izraelitów w Egipcie. Nie było żadnego przekonującego powodu, aby autorzy Biblii tak właśnie uczynili, zwłaszcza że Izraelici żyli w Egipcie jako niewolnicy, a wręcz jako zwierzęta pociągowe. Jakiż lud odczuwałby potrzebę czy dumę tworzenia tak fałszywego, a zarazem nieszczęsnego opisu wstydu i smutku w odniesieniu do siebie samego? Szczegóły biblijne dotyczące zwyczajów, kultury i stylu życia faraonów tamtych czasów są kolejnym dowodem na fakt, że Izraelici przebywali w Egipcie. Biblia nie interesowała się dynastią faraonów rządzących Egiptem ponad fakt, że rządzili oni właśnie Izraelitami. Poza tym, jak powiadają starożytni historycy greccy, sami Egipcjanie przyznali, że Izraelici żyli w Egipcie przez wiele lat, a później opuścili ten kraj. Nie należy jednak mylić współczesnego terytorium Egiptu z terytorium tak samo nazywanego kraju w dawnych czasach. Wówczas Egipt zajmował też tereny obecnej północnej Syrii i północnej Arabii.

Wiele spierano się też co do daty opuszczenia Egiptu przez Izraelitów – i to tylko w celu ustalenia samych zapisów biblijnych. Teorią najbardziej rozpowszechnioną, znajdującą poparcie ze strony danych historycznych, badań archeologicznych oraz tradycji hebrajskiej, jest to, że Wyjście miało miejsce w czasach Dziewiętnastej Dynastii (1328-1202 przed Chrystusem), w czasach rządów Merneptaha II (1234-1214 p.Ch.). Wydaje się, że Wyjście miało miejsce około roku 1230 p. Ch. Wedle tego poglądu faraonem niedoli był Ramzes II, jego następca zaś, Merneptah II, faraonem Wyjścia („Peake's Commentary on the Bible", str. 119, 955, 956). Patrz także „The Larger Edition of the Commentary", str. 1646-1647.

1839. Izraelici przez wiele lat żyli w niewoli, poddani władzy pozbawionych serca faraonów, i w konsekwencji stracili wszelkie ludzkie cechy, które składają się na to, że lud jest śmiały, twardy i odważny. Według planu Bożego mieli oni podbić i rządzić w Kanaanie. Dlatego po tym, jak Mojżesz wyprowadził Izraelitów z Egiptu, mieli oni żyć w jałowym i nieurodzajnym regionie Synaju po to właśnie, by przyzwyczaić się mogli do otwartego i ciężkiego życia, ale jednocześnie po to, by rozwinąć w sobie te cechy, które były tak ważne dla ich wielkiej przyszłości. Ponieważ jednak Izraelici żyli w niewoli przez tak wiele lat, stracili wszelką inicjatywę i przyzwyczaili się do życia w letargu i znużeniu. Kiedy więc spostrzegli, że będą żyć na pustyni, gdzie brakowało wszelkich środków do życia, a przede wszystkim pożywienia, byli rozczarowani, poirytowani, spierali się i kłócili z Mojżeszem, mówiąc: „Obyśmy pomarli z ręki Pana w ziemi egipskiej, gdzieśmy zasiadali przed garnkami mięsa i jadali chleb do sytości! Wyprowadziliście nas na tę pustynię, aby głodem umorzyć całą tę rzeszę" (Wj 16,3). Bóg usłyszał ich narzekania i kazał Mojżeszowi, aby powiedział swemu niewdzięcznemu ludowi: „O zmierzchu będziecie jeść mięso, a rano nasycicie się chlebem. Poznacie wtedy, że Ja, Pan, jestem waszym Bogiem". Jak obietnica ta została spełniona możemy przeczytać w Biblii (Wj 16,12-15). Patrz także 98 i 99.

82. I napomnieliśmy was: [a]„Spożywajcie spośród dobrych rzeczy, które wam daliśmy, a nie grzeszcie w tym, aby Mój gniew nie spadł na was. Ten zaś, na którego spłynie Mój gniew, zginie.[1840]

كُلُوا مِن طَيِّبَٰتِ مَا رَزَقْنَٰكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ
عَلَيْكُمْ غَضَبِي ۖ وَمَن يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِي فَقَدْ
هَوَىٰ ﴿٨٢﴾

83. „Lecz, [b]zaiste, Jam jest Wszechwybaczający wobec tego, kto okazuje skruchę, wierzy i spełnia sprawiedliwe uczynki, a potem korzysta z przewodnictwa”.

وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا ثُمَّ
اهْتَدَىٰ ﴿٨٣﴾

84. Kiedy Mojżesz przybył na umówione spotkanie ze swym Panem, On rzekł: „Co spowodowało, że tak pośpiesznie oddaliłeś się od twego ludu, o Mojżeszu?”

وَمَا أَعْجَلَكَ عَن قَوْمِكَ يَٰمُوسَىٰ ﴿٨٤﴾

85. Ten powiedział: „Oni idą tuż za mną, ja zaś pośpieszyłem do Ciebie, mój Panie, aby sprawiło Ci to radość”.

قَالَ هُمْ أُولَآءِ عَلَىٰٓ أَثَرِي وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ
لِتَرْضَىٰ ﴿٨٥﴾

86. Bóg rzekł: [c]„Wypróbowaliśmy twój lud podczas twej nieobecności i Sāmirī[1841] sprowadzili go z właściwej drogi”.

قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِن بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ
السَّامِرِيُّ ﴿٨٦﴾

[a]2,58; 7,161. [b]3,136; 39,54. [c]7,149.

1840. Patrz 1839.

1841. *Sāmirī* może być rzeczownikiem względnym od słowa *Sāmirah* (Samarytanie) i oznaczać lud, o którym powiada się, że był jednym z plemion Dzieci Izraela; lub sektę Żydów, różniących się od nich wieloma swoimi instytucjami. Właściwie byli oni mieszkańcami Samarii. Nazwa ta nie ogranicza się jedynie do małego plemienia żyjącego w Nablus i nazywającego siebie „Bene Yisrael”. Ich historia jako odrębnej społeczności zaczęła się od zajęcia Samarii przez Asyryjczyków w roku 722 p. Ch. (Lane oraz Jew. Enc.).

87. Zatem [a]Mojżesz powrócił do swego ludu zły i smutny i rzekł: „O ludu mój, czy Pan wasz nie przyobiecał wam czegoś wspaniałego? Czy zatem czas spełnienia tej obietnicy wydawał się wam zbyt długi albo może zapragnęliście, aby spadł na was gniew waszego Pana, skoro złamaliście dane mi słowo?"

فَرَجَعَ مُوسَىٰٓ إِلَىٰ قَوْمِهِۦ غَضْبَٰنَ أَسِفًا ۚ قَالَ يَٰقَوْمِ أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعْدًا حَسَنًا ۚ أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ ٱلْعَهْدُ أَمْ أَرَدتُّمْ أَن يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّكُمْ فَأَخْلَفْتُم مَّوْعِدِى ﴿٨٧﴾

88. Odrzekli: „Nie złamaliśmy danego ci słowa z samych siebie, lecz zostaliśmy obładowani ciężarem ozdób ludu[1842] i odrzuciliśmy je, a i podobnie odrzucili je Sāmirī".

قَالُوا۟ مَآ أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلْكِنَا وَلَٰكِنَّا حُمِّلْنَآ أَوْزَارًا مِّن زِينَةِ ٱلْقَوْمِ فَقَذَفْنَٰهَا فَكَذَٰلِكَ أَلْقَى ٱلسَّامِرِىُّ ﴿٨٨﴾

89. Potem uczynił on im [b]cielca – jego wizerunek – wydający niski głos. Potem on i jego towarzysze powiedzieli: „Oto wasz bóg oraz bóg Mojżesza[1843], on jednak o nim zapomniał i pozostawił go za sobą".

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَّهُۥ خُوَارٌ فَقَالُوا۟ هَٰذَآ إِلَٰهُكُمْ وَإِلَٰهُ مُوسَىٰ فَنَسِىَ ﴿٨٩﴾

90. Czyż nie widzieli, że nie mógł on udzielić im odpowiedzi[1844] oraz że nie posiadał mocy, by im szkodzić lub czynić dobro?

أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ﴿٩٠﴾

[a]7,151. [b]2,52, 93; 4,154; 7,149.

1842. Podczas gdy Koran powiada w tym wersecie, że Egipcjanie z własnej woli dali Izraelitom srebrne i złote naczynia i biżuterię, Biblia oskarża ich o okradzenie Egipcjan z tych rzeczy (Wj 12,36). Jak jednak na ogół się zdarza i w tym aspekcie Biblia przedstawia sprzeczne fakty. W innym miejscu (Wj 12,33) powiada ona, że Egipcjanie sami dali Izraelitom cenne rzeczy i nalegali, aby Izraelici tak wyposażeni opuścili Egipt. Zdrowy rozsądek i rozumowanie potwierdzają opis zawarty w Koranie.

1843. Izraelici żyli w Egipcie w niewoli przez wiele lat i w tym czasie przejęli wiele zwyczajów, sposób życia oraz rytuały religijne od swoich władców, Egipcjan, którzy czcili cielce (Enc. Rel. oraz Ethics, t.1, str. 507). W ten sposób bardzo polubili wołu i korzystając z nieobecności Mojżesza, Sāmirī namówili ich do oddawania czci cielcom.

1844. Cielec jest potępiany jako bóstwo, ponieważ nie przemawia do swoich czcicieli. Jakaż bowiem korzyść z boga, który nie odpowiada na modlitwy swoich wiernych (21,66-67)? Jest to bóg milczący i martwy. Różnica pomiędzy bogiem martwym i żywym polega na tym, że ten Jeden przemawia do swoich wyznawców i słucha ich próśb, podczas gdy ten drugi nie czyni tego. Bóg Islamu nie przestał przemawiać do swoich prawdziwych wyznawców. Nadal przemawia do nich, tak jak przemawiał do Adama, Abrahama, Mojżesza, Jezusa i Świętego Proroka Mahometa (niechaj spoczywa w spokoju) i będzie nadal przemawiał do nich aż po kres czasu.

91. Aaron zaś powiedział im przed powrotem Mojżesza: „O ludu mój, zostałeś jedynie wypróbowany poprzez tego cielca. Zaiste, Pan Miłosierny jest waszym Panem, więc idźcie za mną i bądźcie posłuszni moim nakazom".[1845]

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هٰرُوْنُ مِنْ قَبْلُ يٰقَوْمِ اِنَّمَا
فُتِنْتُمْ بِهٖ ۚ وَاِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمٰنُ فَاتَّبِعُوْنِيْ وَاَطِيْعُوْٓا
اَمْرِيْ ﴿٩١﴾

92. Oni odrzekli: „Nie przestaniemy go czcić aż do powrotu Mojżesza".

قَالُوْا لَنْ نَّبْرَحَ عَلَيْهِ عٰكِفِيْنَ حَتّٰى يَرْجِعَ اِلَيْنَا
مُوْسٰى ﴿٩٢﴾

93. Mojżesz rzekł: „O Aaronie, co cię powstrzymało, kiedy zobaczyłeś, iż zboczyli z drogi,

قَالَ يٰهٰرُوْنُ مَا مَنَعَكَ اِذْ رَاَيْتَهُمْ ضَلُّوْٓا ﴿٩٣﴾

94. „Przed pójściem za mną? Czy zatem nie okazałeś posłuszeństwa mojemu nakazowi?"

اَلَّا تَتَّبِعَنِ ۚ اَفَعَصَيْتَ اَمْرِيْ ﴿٩٤﴾

95. Aaron odpowiedział: [a]„Synu mojej matki, nie chwytaj mnie za brodę ani za włosy na głowie. Bałem się, żebyś nie powiedział: «Wywołałeś podział między Dziećmi Izraela i nie zaczekałeś na moje słowo»".

قَالَ يَبْنَؤُمَّ لَا تَاْخُذْ بِلِحْيَتِيْ وَلَا بِرَاْسِيْ ۚ اِنِّيْ
خَشِيْتُ اَنْ تَقُوْلَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ
وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِيْ ﴿٩٥﴾

96. Mojżesz rzekł: „Jakie zatem macie wytłumaczenie,[1846] o Sāmirī?"

قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يٰسَامِرِيُّ ﴿٩٦﴾

97. Rzekł: „Zrozumiałem to, czego oni nie zrozumieli.[1847] Przyjąłem tylko część tego, co wpajał Posłaniec (Mojżesz), lecz i to również odrzuciłem. Oto, co polecił mi mój umysł".

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوْا بِهٖ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً
مِّنْ اَثَرِ الرَّسُوْلِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذٰلِكَ سَوَّلَتْ لِيْ نَفْسِيْ ﴿٩٧﴾

[a]7,151.

1845. Koran oczyszcza tutaj Aarona – w przeciwieństwie do Biblii – z oskarżenia, jakoby uczynił złotego cielca dla Izraelitów (Wj 32,4). Koran powiada, że Aaron nie tylko nie stworzył dla nich cielca, ale przeciwnie, zakazał im oddawania mu czci, czyli oddawania czci cielcowi, którego uczynili Sāmirī. Oskarżenie to zostało odrzucone jako bezpodstawne przez samych autorów chrześcijańskich (Enc. Brit., pod hasłem „Złoty cielec").

1846. *Khatb* oznacza przedmiot; plan; przypadek lub pretekst; sprawę; etc. (Lane). Całe to zdanie oznacza też: co masz do powiedzenia" (Lane).

1847. Słowa te mogą też oznaczać: „Moja percepcja umysłowa była lepsza niż Izraelitów". Sāmirī powiada, że poszedł za Mojżeszem i przyjął jego nauki w sposób inteligentny, a nie na ślepo, tak jak oni. Kiedy jednak Mojżesz poszedł na Górę, ten odrzucił oportunizm i resztki nauk Mojżesza (*athar* oznacza pozostałości lub resztki wiedzy przekazanej przez poprzednie pokolenia, czyli nauki), które przyjął. To było to, co zasugerował mu jego umysł.

98. Mojżesz powiedział: „A zatem precz! Przez całe życie będziesz musiał każdemu mówić: „Nie dotykaj mnie”,[1848] a i jest dla ciebie obietnica kary, która z całą pewnością spełni się. A teraz spójrz na swego boga, którego stałeś się gorącym czcicielem. Z pewnością spalimy go, a później rozrzucimy jego popioły po morzu.

قَالَ فَاذْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيٰوةِ أَنْ تَقُولَ لَا
مِسَاسَ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَّنْ تُخْلَفَهُ وَانْظُرْ
إِلٰى إِلٰهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَّنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ
لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ﴿٩٨﴾

99. „Twoim Bogiem jest wyłącznie Allach – nie ma boga poza Nim. On ogarnia wszystkie rzeczy swoją wiedzą”.

إِنَّمَا إِلٰهُكُمُ اللّٰهُ الَّذِي لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ
شَيْءٍ عِلْمًا ﴿٩٩﴾

100. Tak zatem przekazujemy ci nowinę o tym, co wydarzyło się przedtem. I daliśmy ci Przypomnienie od Nas.

كَذٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ
وَقَدْ اٰتَيْنٰكَ مِنْ لَّدُنَّا ذِكْرًا ﴿١٠٠﴾

101. Jeśli kto [a]odwróci się od niego, ten z pewnością będzie dźwigał ogromny ciężar w Dniu Zmartwychwstania,

مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وِزْرًا ﴿١٠١﴾

102. Trwając pod nim. A ciężar ten będzie złem dla nich w Dniu Zmartwychwstania –

خٰلِدِينَ فِيهِ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ حِمْلًا ﴿١٠٢﴾

103. W dniu, kiedy [b]odezwą się trąby. Tego dnia zbierzemy grzeszników wszystkich razem, niebieskookich.[1849]

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ
زُرْقًا ﴿١٠٣﴾

[a]18,102; 43,37; 72,18. [b]18,100; 27,88; 36,52; 78,19.

1848. Słowa „Nie dotykaj mnie” mogą oznaczać: (a) że Sāmirī został ukarany rygorystycznym bojkotem społecznym za to, że zmylił Izraelitów i przywiódł ich do czci cielca. (b) Że spadła na niego jakaś choroba skórna, przez co ludzie unikali kontaktu z nim. (c) Że cierpiał z powodu hipochondrii i w konsekwencji zrezygnował z towarzystwa ludzi.

1849. Wydaje się, że przede wszystkim aluzja zawarta w tym wersecie dotyczy chrześcijańskich narodów zachodu, których ludzie mają niebieskie oczy, są duchowo ślepi i niezwykle nienawidzą Islamu.

104. Będą mówić do siebie półgłosem: „Zabawiłeś ledwie dziesięć dni”.[1850]

يَتَخَافَتُونَ بَيْنَهُمْ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ﴿١٠٤﴾

105. My wiemy najlepiej, co oni powiedzą, kiedy ten najlepszy wśród nich pod względem postępowania powie:[1850A] „Zabawiliście ledwie jeden dzień”.

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً
إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ﴿١٠٥﴾

106. [a]Pytają cię w sprawie gór.[1851] Powiedz: „Mój Pan rozwali je na kawałki i rozrzuci je jak pył.

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا ﴿١٠٦﴾

107. „I uczyni z nich jałową, gładką równinę,

فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ﴿١٠٧﴾

108. „Na której nie ujrzycie ani zagłębienia, ani wzniesienia”.[1852]

لَّا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ﴿١٠٨﴾

109. Tego dnia pójdą za Wołającym[1853], w którego nauce nie ma zawiłości. A wszystkie głosy zostaną uciszone przed Miłosiernym Panem, ty zaś nie usłyszysz niczego poza stłumionym pomrukiem.

يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ ۖ وَخَشَعَتِ
الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَٰنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ﴿١٠٩﴾

---

[a]56,6; 70,10; 101,6.

1850. „Dziesięć dni” oznacza tutaj dziesięć wieków. Dotyczy to dziesięciu stuleci po Hijrah, podczas których narody europejskie żyły prawie w stanie odrętwienia. Dopiero na początku XVII wieku, w około tysiąc lat po tym, jak Święty Prorok zaczął głosić swoją misję na początku VII wieku A.D., narody Europy wyszły z hibernacji i zaczęły rozprzestrzeniać się po całym świecie i podbijać go.

1850A. *Tarīqat al-Qaum* oznacza: najlepszy lub najbardziej prawy z ludu (Aqrab). *Yaum* oznacza tutaj tysiąc lat, o których mowa w 22,48 i koresponduje z „dziesięcioma dniami” z poprzedniego wersetu, czyli z dziesięcioma wiekami lub tysiącem lat. *Yaum* oznacza także czas w znaczeniu absolutnym. W tym znaczeniu tego słowa niewierni, kiedy ogarnie ich kara Boża, opisani są jako ci, którzy mówią, że czas ich dobrobytu i postępu trwał przez jeden tylko dzień, czyli bardzo krótko.

1851. Słowo *al-Jibāl* (góry) nawiązuje tutaj do potężnych chrześcijańskich narodów zachodu. Proroctwo zawarte w tym wersecie mówi o ich całkowitym zniszczeniu. Schyłek zachodu już się bowiem rozpoczął. Ostatnie dwie wojny światowe znacznie go osłabiły (Spenglera „Schyłek zachodu”) („Decline of the West”) oraz „Studia nad historią” („A Study of History”) autorstwa Toynbee. Patrz także 1666.

1852. Jak się zdaje, aluzja ta dotyczy powstania socjalizmu i demokracji, kiedy to znikną z powierzchni ziemi wielkie imperia i nastąpi ogólne wyrównanie warunków społecznych i gospodarczych w różnych częściach społeczności ludzkiej.

1853. Święty Prorok.

110. Tego dnia [a]na nic zda się wstawiennictwo, z wyjątkiem wstawiennictwa tego, któremu Miłosierny Pan udzieli zezwolenia i z którego słowa wiary jest On zadowolony.

يَوْمَئِذٍ لَّا تَنفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ
الرَّحْمٰنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا ﴿١١٠﴾

111. [b]On zna wszystko, co jest przed nimi oraz wszystko, co jest za nimi,[1854] oni jednak nie są w stanie pojąć tego w swojej wiedzy.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا
يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ﴿١١١﴾

112. A wszyscy wielcy przywódcy[1854A] ukorzą się przed Żywym, Samowystarczalnym i Wszechpodtrzymującym Bogiem. I w samej rzeczy, ten jest zgubiony, kto dźwiga brzemię niegodziwości.

وَعَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ
ظُلْمًا ﴿١١٢﴾

113. Lecz ten, [c]kto spełnia dobre uczynki, będąc wierzącym, nie doświadczy ani niesprawiedliwości, ani straty.

وَمَن يَعْمَلْ مِنَ الصّٰلِحٰتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخٰفُ
ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا ﴿١١٣﴾

114. Tak zatem [d]zesłaliśmy to – Koran w języku arabskim – i wyjaśniliśmy w nim wszelkie ostrzeżenie, aby bali się Boga lub też żeby dzięki niemu pamiętali o Nim.

وَكَذٰلِكَ أَنزَلْنٰهُ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ
الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا ﴿١١٤﴾

115. [e]Wielki jest zatem Allach, Król Prawdziwy. A nie śpiesz się z przedstawianiem Koranu przed jego objawieniem do końca, lecz powiadaj tylko: „Panie, ześlij mi więcej wiedzy".[1855]

فَتَعٰلَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْاٰنِ
مِن قَبْلِ أَن يُقْضٰى إِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُل رَّبِّ زِدْنِي
عِلْمًا ﴿١١٥﴾

[a]21,29; 78,39. [b]2,256; 21,29. [c]10,10; 16,98; 21,95. [d]42,8; 43,4; 46,13. [e]23,117.

1854. Słowa „co jest za nimi" odnoszą się do wielkich osiągnięć, jakich już dokonali, natomiast słowa „co jest przed nimi" dotyczą wielkich osiągnięć, których będą chcieli dokonać w przyszłości.

1854A. *Wujūh* oznacza wielkich przywódców (Aqrab).

1855. Relacjonuje się, że Święty Prorok powiedział: „Szukajcie wiedzy, nawet jeśli można ją znaleźć w tak odległym kraju jak Chiny" (Saghīr, t. 1). W innym miejscu Koranu określa się wiedzę jako „wielką łaskę Bożą" (2,270 oraz 4,114). Wiedza jest dwojakiego rodzaju: (a) Taka, którą człowiekowi zapewnia objawienie i która znalazła swoją doskonałą manifestację w Koranie. (b) Taka, którą człowiek osiąga własną pracą i własnymi wysiłkami.

116. I zaprawdę, zawarliśmy przymierze z Adamem wcześniej, on jednak zapomniał, a nie znaleźliśmy u niego żadnego postanowienia[1856] nieposłuszeństwa wobec Nas.

وَلَقَدْ عَهِدْنَآ إِلَىٰٓ ءَادَمَ مِن قَبْلُ فَنَسِىَ وَلَمْ نَجِدْ لَهُۥ عَزْمًا ﴿١١٦﴾

117. I przypomnij sobie, [a]kiedy powiedzieliśmy aniołom: „Podporządkujcie się Adamowi", a oni wszyscy podporządkowali się. Lecz Iblis nie uczynił tego. On odmówił posłuszeństwa.

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ ٱسْجُدُوا۟ لِءَادَمَ فَسَجَدُوٓا۟ إِلَّآ إِبْلِيسَ أَبَىٰ ﴿١١٧﴾

118. Wtedy powiedzieliśmy: „O Adamie, [b]oto jest twój wróg i wróg twojej żony, więc nie pozwól, aby was oboje wywiódł z tego ogrodu,[1857] abyś nie żałował.

فَقُلْنَا يَٰٓـَٔادَمُ إِنَّ هَٰذَا عَدُوٌّ لَّكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ ٱلْجَنَّةِ فَتَشْقَىٰٓ ﴿١١٨﴾

119. „Nakazano już, abyś w nim nie był głodny ani nie chodził nagi

إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَىٰ ﴿١١٩﴾

120. „Oraz abyś nie był w nim spragniony ani wystawiony na działanie słońca".[1858]

وَأَنَّكَ لَا تَظْمَؤُا۟ فِيهَا وَلَا تَضْحَىٰ ﴿١٢٠﴾

[a]2,35; 7,12-13; 15,27-34; 17,62; 18,51; 38,72-75. [b]7,23; 18,51.

1856. Werset ten wskazuje, że odstępstwo Adama było tylko błędem osądu. Akt ten był niezamierzony i pozbawiony świadomego działania. Ludzką bowiem rzeczą jest błądzić.

1857. Ostrzega się Adama, że jeśliby poddał się pochlebstwom Iblisa i przyjął jego rady, pozbawiłby się sam *Jannah*, czyli życia w szczęściu oraz duchowego zadowolenia, którymi cieszył się poprzednio.

1858. Wydaje się, że w tym i w poprzednim wersecie nawiązuje się do rozkoszy jako wyników cywilizowanego życia. Te dwa wersety wskazują na fakt, że najważniejszym obowiązkiem cywilizowanego rządu jest dostarczyć jego ludowi pożywienia, ubrania i schronienia – najważniejsze potrzeby w życiu – oraz że społeczeństwo można nazywać cywilizowanym dopiero wtedy, kiedy zaspokoi te właśnie potrzeby w odniesieniu do wszystkich jego członków. Ludzkość dalej cierpieć będzie z powodu niepokojów społecznych, zaś morale społeczne nigdy się nie poprawi, jeśli wszelkie nierówności społeczno-gospodarcze – fakt, że jedni opływają we wszelkie dobra, a inni umierają z głodu – nie znikną. Powiada się tutaj Adamowi, że będzie żył w miejscu, w którym radości i potrzeby życia będą osiągalne w równym stopniu dla wszystkich jego mieszkańców. Taki stan rzeczy określony jest w innym miejscu Koranu w słowach „jedzcie z tego do woli, kiedy tylko zechcecie" (2,36). Komentowany werset wskazuje też, że od Adama rozpoczął się nowy porządek społeczny oraz że to on właśnie wzniósł podstawy królestwa, które rozpoczęło się w epoce społecznego postępu ludzkości.

121. Lecz [a]Szatan podszepnął mu złe myśli. Powiedział: „O Adamie, czy mam poprowadzić cię do drzewa wieczności[1859] oraz do królestwa, które nigdy nie przemija?"

فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطٰنُ قَالَ يٰٓاٰدَمُ هَلْ أَدُلُّكَ عَلٰى
شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَّا يَبْلٰى ﴿۱۲۱﴾

122. Wówczas [b]oni oboje zjedli z niego, tak że ich nagość stała się dla nich widoczna[1860] i zaczęli okrywać się liśćmi[1861] z tego ogrodu. A Adam nie przestrzegał nakazu swego Pana, więc jego życie stało się żałosne.

فَأَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سَوْاٰتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفٰنِ
عَلَيْهِمَا مِنْ وَّرَقِ الْجَنَّةِ وَعَصٰىٓ اٰدَمُ رَبَّهٗ فَغَوٰى ﴿۱۲۲﴾

123. Potem jego Pan wybrał go na obiekt swojej litości[1862] i [c]zwrócił się doń w swej łasce i pokierował nim.

ثُمَّ اجْتَبٰهُ رَبُّهٗ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدٰى ﴿۱۲۳﴾

[a]2,37; 7,21. [b]7,23; 20,122. [c]2,38.

1859. Nigdzie na świecie nie istnieje „drzewo wieczności". „Drzewo", jak się to określa tutaj oraz w innych miejscach Koranu, było pewną rodziną lub plemieniem, od którego Adam miał się trzymać z daleka, ponieważ byli to jego wrogowie.

1860. W wyniku przyjęcia przez Adama sugestii Szatana, wśród jego ludu nastąpił podział, który wywołał u Adama cierpienie i niepokój umysłowy. Adam i Ewa odkryli, że działając zgodnie ze złymi propozycjami Szatana, popełnili wielki błąd i sami siebie wpędzili w kłopoty. Werset ten nie oznacza, że ich słabości poznali inni ludzie, lecz tylko, że Adam i Ewa sami uświadomili je sobie.

1861. *Waraq* oznacza także młodych chłopców w społeczeństwie (Lane). Dlatego werset ten mówi, że tak jak Szatanowi udało się wywołać rozłam społeczności Adama, przez co niektórzy słabsi jego członkowie opuścili ją, Adam zebrał młodzież i innych sprawiedliwych i dobrych członków swego ludu i z ich pomocą zaczął reorganizować całą swoją społeczność. Według Biblii Adam używał liści figowych (Rdz 3,6-7), co w języku wizji oznacza młodych, sprawiedliwych i pobożnych ludzi.

1862. Werset ten wskazuje, że akt nieposłuszeństwa Adama był niezamierzony, jako że po dokonaniu świadomego aktu nieposłuszeństwa Bóg nie wybrałby go jako cel zesłania swojej szczególnej łaski.

124. Bóg rzekł: [a]„Odejdźcie stąd oboje.[1863] Niektórzy z was będą sobie wzajemnie wrogami. A jeśli przyjdzie do was przewodnictwo ode Mnie, wówczas ten, kto pójdzie za nim, nie zejdzie z drogi ani nie będzie żałował.

قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۚ فَإِمَّا
يَأْتِيَنَّكُمْ مِّنِّي هُدًى ۙ فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا
يَضِلُّ وَلَا يَشْقٰى ﴿١٢٤﴾

125. „Jeśli jednak [b]kto odwróci się od pamięci o Mnie, jego życie stanie się ubogie, a w Dniu Zmartwychwstania podniesiemy go z martwych ślepym”.[1864]

وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا
وَّنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ أَعْمٰى ﴿١٢٥﴾

126. Powie on: „Panie mój, dlaczego podniosłeś mnie z martwych ślepym, skoro przedtem widziałem?”

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمٰى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ﴿١٢٦﴾

127. Bóg powie: „Przybywały do ciebie Nasze Znaki, a ty ignorowałeś je,[1865] wobec tego teraz podobnie będziesz zignorowany ty sam”.

قَالَ كَذٰلِكَ أَتَتْكَ اٰيٰتُنَا فَنَسِيتَهَا ۚ وَكَذٰلِكَ الْيَوْمَ
تُنْسٰى ﴿١٢٧﴾

[a]2,37-39; 7,25. [b]18,102.

1863. Słowo „oboje” oznacza dwie grupy ludzi, a mianowicie zwolenników Adama i zwolenników Szatana. Słowa *kum* (wy) oraz *Jami'* (wy wszyscy) także wykazują, że werset ten odnosi się nie do dwóch osób, lecz do dwóch grup ludzi. Wynika to również jasno z 7,25, gdzie użyto liczby mnogiej *Ihbitū* (idźcie wy wszyscy) zamiast *Ihbitā* (Idźcie wy obaj). Okazuje się, że Adam wyemigrował z Iraku, kraju swoich narodzin, do kraju sąsiedniego. Być może emigracja ta była tymczasowa i niedługo potem musiał powrócić do swoich rodzinnych stron. Słowa „zapewnienie czasu” (7,25) zawierają wskazówkę, że chodzi właśnie o emigrację tymczasową.

1864. Osoba, która puszcza Boga w niepamięć w tym życiu i żyje tak, iż hamuje i przeszkadza własnemu rozwojowi duchowemu i w ten sposób pozbawia się sama światła niebiańskiego, urodzi się ślepa, przychodząc na świat po raz drugi już w przyszłym życiu. Stanie się tak, ponieważ dusza tej osoby w tym życiu posłuży w tym życiu za ciało dla lepiej rozwiniętej duchowo duszy w życiu przyszłym, staje się ślepa, a to z powodu prowadzenia życia grzesznego na tym świecie.

1865. W odpowiedzi na protest niewierzącego w kwestii tego, że nie otrzymał wzroku, podczas gdy w poprzednim życiu miał go, Bóg odpowie, że człowiek ten stał się duchowo ślepy w swoim życiu ziemskim dlatego, iż prowadził życie pełne grzechu. A ponieważ dusza miała służyć jako ciało dla drugiej, bardziej rozwiniętej duchowo duszy w życiu przyszłym, dlatego właśnie narodził się ślepy w życiu pozagrobowym. Werset ten może też oznaczać, że tak jak niewierzący nie rozwija w sobie Bożych atrybutów i pozostaje im obcy, podobnie w Dniu Zmartwychwstania, kiedy atrybuty te zostaną zamanifestowane w całej ich chwale i wspaniałości, niewierzący nie rozpozna ich i w ten sposób będzie stał jak człowiek ślepy, nie będzie sobie mógł ich przypomnieć.

128. Tak oto odpłacamy temu, który grzeszy przeciwko granicom Prawa Bożego i nie wierzy w Znaki swego Pana. A kara Życia Przyszłego jest nawet sroższa i trwalsza.

وَكَذٰلِكَ نَجْزِىْ مَنْ اَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِاٰيٰتِ رَبِّهٖ ؕ
وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَشَدُّ وَاَبْقٰى ﴿١٢٨﴾

129. Czyż nie jest dla nich wskazówką to, [a]jak wiele pokoleń zniszczyliśmy przed nimi, a pośród mieszkań których teraz chodzą? Zaprawdę, w tym zawierają się Znaki dla tych, którzy mają rozum.

اَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنَ الْقُرُوْنِ
يَمْشُوْنَ فِىْ مَسٰكِنِهِمْ ؕ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّاُولِى
النُّهٰى ﴿١٢٩﴾

130. I [b]gdyby nie słowo[1866] wypowiedziane już przez ich Pana oraz gdyby nie ustalony już termin, ich kara byłaby przejmująca.

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَّبِّكَ لَكَانَ لِزَامًا وَّاَجَلٌ
مُّسَمًّى ﴿١٣٠﴾

131. Zatem znoś cierpliwie to, co mówią i [c]wychwalaj swego Pana Jego chwałą przed wschodem słońca i przed jego zachodem. I wychwalaj Go w godzinach nocy oraz we wszystkich częściach[1867] dnia, abyś odnalazł prawdziwe szczęście.

فَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُوْلُوْنَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ
طُلُوْعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوْبِهَا ۚ وَمِنْ اٰنَآئِ الَّيْلِ
فَسَبِّحْ وَاَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضٰى ﴿١٣١﴾

[a]17,18; 36,32. [b]8,69; 10,20. [c]17,79-80; 30,18-19; 50,40-41.

1866. Nawiązuje się tutaj do deklaracji Bożej „Moja łaska obejmuje wszystkie rzeczy" (7,157), która zawarta jest w poprzednim wersecie. Bóg w swojej nieskończonej mądrości nakazał, aby Jego łaska nadal zmieniała wszystkie Jego pozostałe atrybuty.

1867. Gloryfikacja Boga w godzinach wymienionych w tym wersecie może oznaczać godziny pięciu codziennych Modlitw; słowa „przed wschodem słońca" oznaczają Modlitwę Poranną (*Fajr*); zaś słowa „przed jego zachodem" Modlitwę Późnopopołudniową (*'Asr*); zwrot „i wychwalać Go w godzinach nocnych" może oznaczać Modlitwę Wieczorną (*Maghrib*) oraz Modlitwę Nocną (*'Isha'*), podczas gdy słowa „części dnia" oznaczają Modlitwę Popołudniową (*Zuhr*).

132. I [a]nie wysilaj[1868] swoich oczu z powodu tego, czym obdarzyliśmy niektóre ich grupy ze splendoru świata doczesnego, by dzięki temu móc ich wypróbować. Zabezpieczenie Twego Pana jest lepsze i trwalsze.

وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِهٖٓ أَزْوَاجًا مِّنْهُمْ
زَهْرَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۙ لِنَفْتِنَهُمْ فِيْهِ ۗ وَرِزْقُ رَبِّكَ
خَيْرٌ وَّأَبْقٰى ﴿١٣٢﴾

133. I [b]zachęcaj lud do Modlitwy i sam w niej trwaj. Nie prosimy cię, żebyś dawał, albowiem to My tobie dajemy. Dobry zaś koniec jest dla tych, którzy chronią się przed złem.

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلٰوةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا ۖ لَا نَسْئَلُكَ
رِزْقًا ۖ نَحْنُ نَرْزُقُكَ ۗ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوٰى ﴿١٣٣﴾

134. I powiadają: „Dlaczego nie przyniesie on nam Znaku od jego Pana?" Czyż nie otrzymali wyraźnego dowodu tego, co zawarte jest w poprzednich Księgach?

وَقَالُوْا لَوْلَا يَأْتِيْنَا بِاٰيَةٍ مِّنْ رَّبِّهٖ ۗ أَوَلَمْ تَأْتِهِمْ
بَيِّنَةُ مَا فِي الصُّحُفِ الْأُوْلٰى ﴿١٣٤﴾

135. A gdybyśmy zniszczyli ich karą przed nadejściem tego Posłańca, z pewnością powiedzieliby: „Panie nasz, dlaczego nie przysłałeś nam Posłańca, abyśmy mogli wypełniać Twoje rozkazy zanim zostaliśmy poniżeni i popadliśmy w niełaskę?"

وَلَوْ أَنَّآ أَهْلَكْنٰهُمْ بِعَذَابٍ مِّنْ قَبْلِهٖ لَقَالُوْا رَبَّنَا
لَوْلَآ أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُوْلًا فَنَتَّبِعَ اٰيٰتِكَ مِنْ قَبْلِ
أَنْ نَّذِلَّ وَنَخْزٰى ﴿١٣٥﴾

136. Powiedz: „Każdy czeka. Dlatego czekajcie i wy, a wkrótce dowiecie się, który jest ludem właściwej drogi i kto idzie za prawdziwym przewodnictwem, kto zaś nie.

قُلْ كُلٌّ مُّتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوْا ۚ فَسَتَعْلَمُوْنَ مَنْ أَصْحٰبُ
الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدٰى ﴿١٣٦﴾

[a]15,89; 26,206-208; 28,61-62. [b]19,56; 33,34.

1868. Wszelkie zazdrości i rywalizacja międzynarodowa, które dają w wyniku wojny, a w konsekwencji nieszczęścia ludzkie i przelewanie krwi, są wynikiem – bezpośrednim lub pośrednim – zwariowanego głodu bogactwa materialnego i wygody fizycznej. Muzułmanów ostrzega się, aby nie spoglądali chciwie na bogactwa innych ludzi.

ROZDZIAŁ 21

AL-ANBIYÂ'

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura ta, podobnie jak trzy poprzednie sury, została objawiona w Mekce, bardzo wcześnie podczas działalności Świętego Proroka. Ibn Mas'ūd powiada, że była ona objawiona przed piątym rokiem Powołania, wraz z Rozdziałami Tā Hā, Al-Kahf oraz Maryam. Pierwsze wersety sury Maryam były cytowane przez Ja'far przed Negus podczas emigracji do Abisynii, która miała miejsce właśnie w owym roku. Bliski związek tej sury z surą Tā Hā polega na tym, że przy końcu tamtej sury stwierdzono, iż na niewiernych spadnie kara Boża w wyznaczonym dla niej czasie, zaś Świętego Proroka zachęca się, aby znosił opozycję i prześladowania ze strony niewiernych cierpliwie i wytrwale. Obecna sura rozpoczyna się od ostrzeżenia skierowanego do niewiernych, które mówi, że nadszedł już czas ukarania ich oraz że choć będą teraz musieli rozliczyć się ze swoich uczynków, nadal wędrować będą po pustyni nieuwagi i niewiary. Oto związek obecnej sury z poprzednią. Jednakże dopiero temat tej sury stanowi w rzeczywistości właściwe połączenie między tą surą i kilkoma poprzednimi. W Rozdziale Maryam obalono i odrzucono niektóre z fałszywych doktryn chrześcijańskich, a mianowicie, że Jezus posiadał atrybuty Boże, że odwołał Prawo i ogłosił, iż jest ono przekleństwem, a także, że zbawienie nie zależy od dobrych uczynków, lecz od pokuty. W Rozdziale Tā Hā przedstawiono szczegółowy opis Mojżesza w celu obalenia tych właśnie fałszywych doktryn. Powiedziano chrześcijanom, że chrześcijaństwo było jedynie elementem łączącym Prawo Mojżeszowe oraz że okoliczności działania Mojżesza stanowiły zdecydowane odrzucenie ich doktryn. Cała jego duma polegała na tym, iż był on Prorokiem dającym Prawo. Gdyby Prawo było przekleństwem, to wedle przekonań chrześcijańskich, Mojżesz, zamiast być uważanym za obiekt szacunku i dumy, powinien był zostać potępiony i odrzucony. Następnie sura Tā Hā przedstawia krótki opis odstępstwa Adama i w ten sposób śledzi chrześcijańską teorię grzechu pierwotnego od samego początku i obala ją. W tamtej surze jasno powiedziano, że grzech nie stanowił części dziedzictwa człowieka i że jest on karany jedynie za swoje własne występki. Następnie powiedziano, że gdyby człowiek nie mógł pozbyć się grzechu, upadłby sam cel Kary Bożej, a Prorocy Boży i Jego Posłańcy, zamiast ostrzegać grzeszników, powinni przekazywać im posłannictwa pociechy, które mówiłyby, że ponieważ grzesznicy są zaledwie stworzeniami przypadkowymi i nie posiadają wolnej woli czy umiejętności rozeznawania, nie będą musieli rozliczać się ze swoich uczynków. Ten sam temat jest poszerzony w obecnej surze, gdzie stwierdza się, że wrogowie nie tylko tego czy innego Proroka, lecz wrogowie wszystkich Posłańców Bożych – od Adama do Jezusa, a potem do Świętego Proroka Mahometa – zostali ukarani za swoje niegodziwe uczynki, zaś ludzie sprawiedliwi nagrodzeni za swoje dobre uczynki. Gdyby człowiek odziedziczył grzech i nie mógł go odrzucić, nie byłoby sensu ani usprawiedliwienia dla karania grzeszników czy nagradzania sprawiedliwych. Tak zatem dogmat grzechu odziedziczonego jest pozbawionym podstaw wymysłem.

Temat

Sura ta zaczyna się od ostrzeżenia kierowanego do niewierzących, że kara szybko się zbliża, lecz oni sami siebie oszukują fałszywym poczuciem bezpieczeństwa. Nie było jeszcze na świecie Posłańca Bożego, z którego nie szydzono by i którego by nie wyśmiewano. Jednak pod wpływem współczucia i troski o duchowy dobrobyt swoich ludów Prorocy Boga zachęcali te ludy do przyjęcia Prawdy i zbawienia. Gdyby grzech stanowił część dziedzictwa człowieka, to po cóż byłoby to zachęcanie? Następnie sura ta przedstawia niektóre argumenty niewierzących i udziela na nie

skutecznych odpowiedzi. Następnie sura ta zadaje niewierzącym pytanie, jaki nowy ciężar nakłada na nich Koran, że skłaniają się raczej do odrzucenia jego Posłannictwa. Najważniejszym celem tego Posłannictwa jest wyniesienie ich na wyżyny moralne. Ponieważ jest to objawione Słowo Boże, ci, którzy je odrzucają, nie unikną kary. Następnie sura ta zadaje niewierzącym pytanie, czy kiedykolwiek poważnie zastanawiali się nad tym, że Wszechwiedzący i Mądry Bóg nie mógł stworzyć wszechświata bez jakiegoś wspaniałego i wielkiego celu oraz że ci, którzy stają na drodze do jego spełnienia muszą ponieść porażkę. Potem sura ta zajmuje się najważniejszym tematem Jedności Boga, która stanowi podstawowe wierzenie wszystkich religii. Skoro jednolite Prawo rządzi wszechświatem, to jak politeiści mogą usprawiedliwić *Shirk* (wiarę w mnogość bogów)? Wiara w mnogość bogów implikuje brak zgody ze strony tych bogów w sprawach zarządzania i kontrolowania wszechświata. A ponieważ – jak wiadomo – we wszechświecie istnieje doskonały porządek, powinien nim kierować i rządzić tylko Jeden Stwórca. Podobnie nasuwa się pytanie o potrzebę posiadania przez Boga syna. Syn jest potrzebny wtedy, kiedy ojciec może podlegać procesom starzenia się czy śmierci i kiedy nie może kontynuować już swego dzieła własnymi rękami i bez niczyjej pomocy. Tego typu poglądy na temat Boga są bluźnierstwem i nie posiadają żadnych podstaw. Następnie sura ta wskazuje na inne Prawo Boże, a mianowicie, że zawsze, gdy ciemność ogarnia całą ziemię i kiedy świat cierpi na brak sprawiedliwych ludzi, Bóg otwiera bramy swojej Łaski i wtedy wola Boża, w formie objawienia Bożego, spływa na ziemię i daje światu pogrążonemu w grzechu i niegodziwości całkiem nowe życie. Fenomen następowania po sobie światła i ciemności w świecie fizycznym odpowiada podobnemu fenomenowi w świecie duchowym. Dalej sura ta przedstawia argument, który mówi o głupocie niewiernych w tym, że odrzucają oni Świętego Proroka, twierdząc, że jest on wszak tylko zwykłym śmiertelnikiem. Lecz przecież nie tyle liczy się status czy pozycja głosiciela Posłannictwa koranicznego. Najważniejsze jest to, kto go przysyła. Aby wykazać, że sprawa Świętego Proroka odniesie sukces, sura ta przedstawia przypadki kilku poprzednich Proroków – Noego, Abrahama, Dawida, Salomona, Idris i innych, którzy pomimo gorzkiej, stałej i zorganizowanej opozycji odnieśli zwycięstwo. Wszyscy ci wybrani słudzy Boży, jak Jezus, byli wzorami szlachetnego i prawego postępowania i podobnie jak on cierpieli z powodu trudności i przeciwności na drodze Bożej. Dlaczego zatem spośród nich wszystkich tylko Jezusa mielibyśmy uważać za syna Bożego? Po opisie innych Proroków następuje opis Jezusa i jego matki, których okoliczności życia nie były w żaden sposób odmienne od innych. Nawet niezwykły sposób poczęcia Jezusa nie uprawnia go do jakiegoś szczególnego statusu duchowego. Narodziny Yahyā także miały miejsce w niezwykłych okolicznościach. O ile Jezus urodził się bez udziału ojca, to narodziny Yahyā miały miejsce w czasie, gdy jego ojciec był już człowiekiem bardzo starym, zaś jego matka była już bezpłodna. Podobnie i cierpienia Jezusa dla sprawy Prawdy nie były niczym nowym. Chociaż został on powieszony na krzyżu, został także z niego zdjęty i to żywy. Yahyā zaś poniósł rzeczywiście śmierć za sprawę Bożą. Dlaczego zatem śmierć samego Jezusa miałaby być odkupieniem za grzechy ludzkości, nie zaś śmierć Yahyā? Przy końcu tej sury wskazuje się na niezwykłe powstanie i wielką potęgę materialną oraz wspaniały dobrobyt, postęp i władzę Gog i Magog – chrześcijańskich narodów zachodu. Sura to powiada dalej, że kiedy narody te rozprzestrzenią się po całym świecie i zajmą wszelkie pozycje odznaczające się potęgą i władzą, a narody świata będą przed nimi kłaniać się, okazując poddanie oraz płacąc hołd, wtedy spełni się proroctwo o ich ostatecznym zniszczeniu. Kara Boża spadnie na nie tak nagle, że będą one całkowicie zaskoczone. Wszystkie ich dzieła, źródła i powody dumy, jak i ich pompa, chwała i wspaniałość zostaną zniszczone i zmienią się w pył i popiół.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ﴿١﴾

2. [b]Rozliczenie ludzi jest już blisko, a jednak odwracają się nie zważając.

اِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِيْ غَفْلَةٍ مُّعْرِضُوْنَ ﴿٢﴾

3. [c]Nie otrzymują od swego Pana żadnego nowego napomnienia,[1869] lecz słuchają go, jednocześnie wyśmiewając się zeń.

مَا يَاْتِيْهِمْ مِّنْ ذِكْرٍ مِّنْ رَّبِّهِمْ مُّحْدَثٍ اِلَّا اسْتَمَعُوْهُ وَهُمْ يَلْعَبُوْنَ ﴿٣﴾

4. A ich serca są niepomne. Oni – grzesznicy – naradzają się potajemnie i powiadają: „Czy ten człowiek jest czymś więcej niż śmiertelnikiem tak jak my sami? Czy zatem poddacie się jego czarom[1870] z otwartymi oczami?"

لَاهِيَةً قُلُوْبُهُمْ ۭ وَاَسَرُّوا النَّجْوَى ۖ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا ۖ هَلْ هٰذَآ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ ۚ اَفَتَاْتُوْنَ السِّحْرَ وَاَنْتُمْ تُبْصِرُوْنَ ﴿٤﴾

5. W odpowiedzi na to Prorok powiedział: „Pan mój wie, co jest wypowiadane w niebie i na ziemi. On jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący".[1871]

قٰلَ رَبِّيْ يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ ۡ وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿٥﴾

6. Nie, oni mówią: „To tylko pomylone sny. Nie, on wymyślił to sam. Nie, [d]on jest raczej poetą.[1872] Niechaj zatem przyniesie nam Znak, tak jak i poprzedni Prorocy wysyłani byli ze Znakami".

بَلْ قَالُوْٓا اَضْغَاثُ اَحْلَامٍۭ بَلِ افْتَرٰىهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ ۚ فَلْيَاْتِنَا بِاٰيَةٍ كَمَآ اُرْسِلَ الْاَوَّلُوْنَ ﴿٦﴾

[a]1,1. [b]54,2-3. [c]21,43; 26,6. [d]52,31.

1869. Każde Posłannictwo przekazywane przez Proroka jest w swojej formie czymś nowym. Jednak jeśli chodzi o treść i jego istotę, to jest ono tym samym starym Posłannictwem. „Nie jestem nowym Posłańcem" – tak przedstawia Koran Świętego Proroka (46,10).

1870. Głównym zarzutem niewierzących wobec każdego Proroka zawsze było twierdzenie, że jest on zwykłym śmiertelnikiem jak i oni sami (14,11; 23,25, 34; 26,155; 36,16; 64,7). Na ten zarzut udziela się odpowiedzi w 12,110; 14,12; 16,44-45; 17,96. Tutaj odpowiedź ta zawarta jest w wersecie 8 i jest następująca: choć z jednej strony niewierni powiadają, że Święty Prorok niczym nie różni się od zwykłych ludzi, z drugiej mówią oni, że jest on czarnoksiężnikiem, czyli że posiada niezwykły umysł. Proroków Bożych nazywa się czarnoksiężnikami, ponieważ ich nauki potrafią wywierać na słuchających wręcz magiczny wpływ. Werset ten powiada, iż niewierni przyznają, że Koran posiada fascynującą moc oraz że człowiekowi nieuprzedzonemu i rozsądnemu trudno jest odrzucić te nauki.

1871. Bóg zna wszystkie tajemne i otwarte spiski i machinacje niewiernych przeciwko Islamowi oraz słucha modlitw Świętego Proroka i jego wybranych sług. Ostatecznie zniweczy wszelkie wrogie plany i zamiary niewiernych.

7. Żadne miasto przed nimi, które zniszczyliśmy, nie uwierzyło. Czy zatem oni uwierzą?

مَآ اٰمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنٰهَا اَفَهُمْ يُؤْمِنُوْنَ ۝٦

8. [a]I przed tobą nie wysyłaliśmy nikogo innego, jak tylko takich, którym daliśmy objawienie. Zapytajcie zatem ludzi o Przypomnienie, jeśli nie wiecie.

وَ مَآ اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ اِلَّا رِجَالًا نُّوْحِيْٓ اِلَيْهِمْ فَسْـَٔلُوْٓا
اَهْلَ الذِّكْرِ اِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ۝٧

9. [b]Ani nie dawaliśmy im ciał, które nie przyjmowały pożywienia, a i nie mieli oni żyć wiecznie.[1873]

وَ مَا جَعَلْنٰهُمْ جَسَدًا لَّا يَاْكُلُوْنَ الطَّعَامَ وَ مَا
كَانُوْا خٰلِدِيْنَ ۝٨

10. Potem spełniliśmy daną im obietnicę i uratowaliśmy ich wraz z tymi, w których znajdowaliśmy upodobanie, a niszczyliśmy grzeszników.

ثُمَّ صَدَقْنٰهُمُ الْوَعْدَ فَاَنْجَيْنٰهُمْ وَ مَنْ نَّشَآءُ
وَ اَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِيْنَ ۝٩

11. Teraz zesłaliśmy wam Księgę, która mówi o waszym wywyższeniu. Czyż zatem nie pojmujecie?[1874]

لَقَدْ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكُمْ كِتٰبًا فِيْهِ ذِكْرُكُمْ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ۝١٠

[a]12,110; 16,44. [b]25,21.

1872. W tym wersecie wspomina się o trzech różnych zarzutach ze strony niewierzących co do samego Koranu. Uświadamiając sobie jednak niemożność podtrzymania swoich twierdzeń co do Koranu – jako że posiada on piękną budowę i stanowi jedną całość, zawierającą wspaniałe nauki – niewierni zmieniają swoje stanowisko i powiadają, że Święty Prorok sam stworzył tę Księgę. Ale znowu uświadamiając sobie, że przez całe jego życie był powszechnie znany i traktowany jako człowiek „Godny zaufania" i „Prawdomówny", porzucają oni swoją argumentację i oskarżają go o to, że jest poetą i czarnoksiężnikiem. Sprzeciwy te przedstawiane są po kolei, a ich kolejne zmiany wskazują na przyznanie się niewiernych do tego, że ich argumenty nie wytrzymują próby i są zwyczajną głupotą oraz że są sobie przeciwstawne. Dlatego też Koran dłużej się tutaj nimi nie zajmuje.

1873. Chociaż niewierni uważali wszystkich Proroków Bożych za zwykłych śmiertelników, to sprzeciw taki powtarzany był wobec każdego z nich: „on jada i pija, i chodzi po ulicach oraz ma wszystkie ludzkie potrzeby i pragnienia ciała" (25,8). I właśnie na podstawie takiego tylko twierdzenia niewierni odrzucali każdego Proroka. Treść implikuje tutaj niekonsekwentną postawę niewiernych. Nie chcą oni zrozumieć tego prostego faktu – jak mówi ten werset – że Prorocy są powoływani jako „wzorce" dla ludzi, lecz jak mogą nimi być, skoro nie mieliby być podobni do ludzi i gdyby nie mieli tych samych co inni potrzeb ciała? Jako istoty ludzkie nie byli i nie mogli być wolni od pragnień ciała, czy od samej śmierci.

1874. Werset ten oznacza, że nie tylko ludzie odrzucający Koran skończą na niepowodzeniu, zaś jego wyznawcy dokonają postępu i osiągną dobrobyt oraz podniosą się z najniższego szczebla drabiny aż na najwyższy szczyt materialnej i duchowej chwały, lecz fakt ten stanowić będzie niepodważalny dowód na to, iż Koran ani nie jest kłamstwem, ani zwykłą poezją, ani też zbiorem snów, a prawdziwym Słowem Wszechmocnego Boga, Stwórcy nieba i ziemi.

12. [a]O, ileż miast, które postępowały grzesznie, całkowicie zniszczyliśmy, a po nich powołaliśmy inne ludy.

وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَّأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿١٢﴾

13. I kiedy zrozumieli Naszą karę – patrz! – zaczęli od niej uciekać.

فَلَمَّآ أَحَسُّوا بَأْسَنَآ إِذَا هُمْ مِّنْهَا يَرْكُضُونَ ﴿١٣﴾

14. Wówczas powiedzieliśmy: „Nie uciekajcie, lecz powróćcie do zbytku, którym radowaliście się, oraz do swoich domów, aby wypytano was o wasze postępowanie".

لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوٓا إِلَىٰ مَآ أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسَاكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْأَلُونَ ﴿١٤﴾

15. Powiedzieli: „Biada nam, istotnie byliśmy grzesznikami!"

قَالُوا يَا وَيْلَنَآ إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿١٥﴾

16. I było to ich wołaniem aż do czasu, gdy zrównaliśmy ich z ziemią, zniszczyliśmy.[1875]

فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّىٰ جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ ﴿١٦﴾

17. [b]A nie stworzyliśmy nieba i ziemi i tego, co jest między nimi dla zabawy.[1875A]

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَآءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ ﴿١٧﴾

18. Gdybyśmy zechcieli zabawiać się, to zaiste znaleźlibyśmy to w tym, co jest z Nami, jeśli mielibyśmy w ogóle czynić coś takiego.[1876]

لَوْ أَرَدْنَآ أَنْ نَّتَّخِذَ لَهْوًا لَّاتَّخَذْنَاهُ مِنْ لَّدُنَّآ إِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٨﴾

19. Nie, [c]ciskamy prawdą w fałsz, a ten rozbija swą głowę,[1876A] i – spójrz! – ginie. I biada wam z powodu tego, co przypisujecie Allachowi.

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ وَلَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ ﴿١٩﴾

[a]7,5; 22,46; 28,59; 50,37; 65,9. [b]15,86; 38,28; 44,39. [c]17,82; 34,49, 50.

1875. Werset ten stanowi graficzny opis ludzi, na których spada kara Boża. Doznają oni całkowitej ruiny, a ich ambicje i aspiracje znikają. Umiera w nich sama chęć do życia, tracą oni nadzieję i inicjatywę w odniesieniu do przyszłego życia i w ten sposób w kwestii wszelkich zamiarów i celów stają się martwi.

1875A. Ponieważ wszechświat nie został stworzony dla zabawy i krótkie zastanowienie się nad nim ujawnia leżącą u podstaw tego wszechświata wielką mądrość, to stworzenie człowieka, który jest osią i centrum tego wszechświata, także musi służyć jakiemuś wielkiemu i najwyższemu celowi. Werset ten powiada, że człowiek jest namiestnikiem Boga na ziemi i że został stworzony jako zwierciadło, które w swojej osobie ma odbijać piękny obraz swego Stwórcy (2,31).

1876. W sprzeczności z godnością, majestatem i mądrością Boga znajduje się to, aby stworzył On ten wszechświat bez żadnego wielkiego dla niego celu i w ten sposób dokonał czegoś bezcelowego.

1876A. *Damagha-hū* oznacza: rozbił sobie głowę tak, że rana sięgnęła mózgu; pokonał go (Lane).

20. Do Niego należy wszystko, co jest w niebiosach i na ziemi. [a]A ci, którzy są przy Nim, nie gardzą Jego czcią ani się nią nie męczą.

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَمَنْ عِنْدَهُ
لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِهٖ وَلَا يَسْتَحْسِرُوْنَ ﴿٢٠﴾

21. Oni wychwalają Go dzień i noc i nie tracą sił.[1877]

يُسَبِّحُوْنَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُوْنَ ﴿٢١﴾

22. Czy wzięli sobie bogów z ziemi, którzy podnoszą z martwych?[1878]

أَمِ اتَّخَذُوْٓا اٰلِهَةً مِّنَ الْأَرْضِ هُمْ يُنْشِرُوْنَ ﴿٢٢﴾

23. Gdyby poza Allachem byli w niebiosach i na ziemi inni bogowie, wtedy z pewnością wszyscy popadliby w ruinę.[1879] Zatem chwała Allachowi, Panu Tronu, który jest wysoko ponad tym, co Mu przypisują.

لَوْ كَانَ فِيْهِمَآ اٰلِهَةٌ اِلَّا اللّٰهُ لَفَسَدَتَا ۚ فَسُبْحٰنَ اللّٰهِ
رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ﴿٢٣﴾

24. Jego nie sposób wypytywać, jeśli chodzi o to, co czyni, oni jednak będą wypytywani.[1880]

لَا يُسْـَٔلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْـَٔلُوْنَ ﴿٢٤﴾

[a]7,207; 21,20; 41,39.

1877. Werset ten przedstawia niektóre cechy prawdziwego sługi Bożego. Ludzie tacy nie męczą się służeniem Bogu i ludzkości. Nie akceptują oni Proroka Bożego pod wpływem chwilowego impulsu, a później pod wpływem trudności nie tracą serca. Kiedy już raz przyjmą prawdę, trzymają się jej z całych swoich sił. Ich zapał i entuzjazm do służby prawdzie nigdy nie podupada. Czczenie Boga jest źródłem radości i sposobem na odnalezienie ulgi od codziennych niepokojów i trosk (13,29). „Radość moich oczu jest w Modlitwie", powiedział Święty Prorok (Nasa'ī).

1878. Tworzenie lub podnoszenie zmarłych do życia jest wyłącznym atrybutem i prerogatywą Boga. Ani Jezus, ani żaden inny człowiek nie może dzielić się nim z Bogiem. Nawiązanie do tego atrybutu ma na celu odrzucenie tezy o boskości Jezusa, którą szczególnie zajmują się te wersety.

1879. Werset ten stanowi skuteczny i decydujący argument przeciwko politeizmowi. Nawet ateista nie może zaprzeczyć, że we wszechświecie panuje doskonały porządek. Ten właśnie porządek wskazuje na fakt, że wszechświatem rządzi jedno i jednolite Prawo. Zaś jednolitość Praw dowodzi istnienia Jedności Stwórcy i Kontrolera całego wszechświata. Gdyby istniał więcej niż jeden Bóg, to wszechświatem rządziłoby więcej praw – a w ten sposób wynikiem stałoby się powszechne zamieszanie i nieporządek, a cały wszechświat rozleciałby się na kawałki. Dlatego też całkowitym absurdem jest twierdzenie, że istnieje trzech bogów, równie doskonałych we wszystkich ich cechach oraz że razem są oni stwórcami i kontrolerami wszechświata.

1880. Werset ten wskazuje na doskonałość i pełnię porządku we wszechświecie, a przez to na doskonałość jego Autora i Kontrolera, i dalej na Jego Jedność. Oznacza on także, że autorytet Boga jest autorytetem najwyższym i że podlegają mu wszystkie stworzenia i rzeczy. Jest to jeszcze jeden argument przeciwko politeizmowi.

25. [a]Czy wzięli sobie bogów poza Nim? Powiedz: „Dajcie dowód. Ten oto Koran jest źródłem honoru dla tych, którzy są ze mną, jak i źródłem honoru dla tych, co przede mną".[1880A] Nie, większość z nich nie zna prawdy i dlatego odwracają się.

أَمِ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ آلِهَةً ۖ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ ۖ هَٰذَا ذِكْرُ مَن مَّعِيَ وَذِكْرُ مَن قَبْلِي ۗ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ ۖ فَهُم مُّعْرِضُونَ ﴿٢٥﴾

26. I nie wysyłaliśmy przed tobą Posłańca, by mu wcześniej nie objawić: „Nie ma boga oprócz Mnie, więc czcij Mnie jednego".

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴿٢٦﴾

27. [b]A oni powiadają: „Miłosierny Bóg wziął sobie syna". On jest Święty. Nie, ci, których oni tak określają, są wyłącznie Jego uszanowanymi sługami.

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَٰنُ وَلَدًا ۗ سُبْحَانَهُ ۚ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ ﴿٢٧﴾

28. Oni[1881] nie przemawiają zanim On nie przemówi i wypełniają tylko Jego przykazania.

لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُم بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

29. [c]On wie, co jest przed nimi i co jest za nimi,[1882] a oni nie wstawiają się za nikim z wyjątkiem tego, kogo On uznaje, i drżą w strachu przed Nim.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَىٰ وَهُم مِّنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ ﴿٢٩﴾

30. A jeśliby kto z nich powiedział: „Jestem bogiem oprócz Niego", temu odpłacimy się Piekłem. W ten sposób udzielamy zapłaty grzesznikom.[1883]

وَمَن يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَٰهٌ مِّن دُونِهِ فَذَٰلِكَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٣٠﴾ ع

[a]18,16; 23,118; 27,65. [b]2,117; 4,172; 10,69; 19,89-90. [c]2,256; 20,111.

1880A. Koran jest źródłem honoru i godności także i dla poprzednich Proroków, ponieważ oczyszcza on ich z oskarżeń ludzkich, które mówiły o ich rzekomej fałszywości.

1881. Zaimek „Oni", jak wskazuje kontekst, odnosi się do Proroków. Posłańcy Boży nie są w stanie nie być posłusznymi wobec Boga ani dopuszczać się obrazy czy grzechu. Werset ten zatem mówi o bezgrzeszności Proroków.

1882. Słowa te mogą oznaczać „to, co uczynili i czego nie uczynili, i czego uczynić nie mogli". Mogą się one także odnosić do wpływów, jakim oni podlegali lub do zmian, które wprowadzili.

1883. Ważnym jest to, że podczas gdy pretendenci do boskości zostaną ukarani w życiu przyszłym (za swoje fałszywe twierdzenia), ci pretendenci i oszuści, którzy fałszywie twierdzą o swoim proroctwie są karani jeszcze na tym świecie. Czeka ich śmierć i zniszczenie, a wszystkie ich organi-

31. Czyż niewierni nie widzą, że niebiosa i ziemia były ściśniętą masą,[1884] którą My później otworzyliśmy? Z wody zaś uczyniliśmy wszelką żywą istotę. Czyż zatem nie uwierzą?

أَوَلَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا
رَتْقًا فَفَتَقْنٰهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ
أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣١﴾

32. [a]I umieściliśmy na ziemi mocne góry, aby ona nie drżała[1885] wraz z nimi, i uczyniliśmy na niej szerokie drogi, aby mogli być dobrze prowadzeni.

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا
فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣٢﴾

33. Niebo uczyniliśmy dachem, dobrze zabezpieczonym,[1886] a mimo to oni odwracają się od jego Znaków.

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا ۚ وَهُمْ عَنْ
آيٰتِهَا مُعْرِضُونَ ﴿٣٣﴾

[a]13,4; 15,20; 16,16; 31,11; 77,28.

zacje kończą się na niczym jeszcze w tym życiu (69,45-48). Taka różnica w traktowaniu tych dwóch rodzajów pretendentów wynika z faktu, że absurdalność o boskości wynika sama z siebie i dlatego taki właśnie pretendent nie musi zostać ukarany w tym życiu. Jednak fałszywy pretendent do proroctwa, jeśli pozwolić mu swobodnie działać, może skutecznie wprowadzić ludzi w błąd i spowodować, że zaakceptują oni jego fałszywe twierdzenia. Dlatego też musi on ponieść klęskę, musi zostać zniszczony jeszcze w tym życiu, a jego misja nie może odnieść skutku.

1884. Werset ten wskazuje na pewną wielką prawdę naukową. Wydaje się, że nawiązuje ona do przedmaterialnego stadium wszechświata i powiada, że cały wszechświat, a zwłaszcza system słoneczny, powstał z bezpostaciowej i mgławicowej masy. Bóg, zgodnie z puszczonym przez siebie w ruch prawem, podzielił materię i jej porozrzucane cząsteczki stały się poszczególnymi elementami systemu słonecznego („The Universe Surveyed", autorstwa Harolda Richardsa; oraz „The Nature of the Universe", autorstwa Freda Hoyle'a). Tak zatem Bóg stworzył całe życie z wody. Wydaje się, iż werset ten powiada, że tak jak wszechświat materialny, wszechświat duchowy także rozwija się z amorficznej masy pomieszanych idei i głupich przekonań. Tak samo jak Bóg w swej nieskończonej mądrości oraz w pogoni za spełnieniem najwyższego planu podzielił całą tę masę materii, a jej rozrzucone cząsteczki stały się elementami składowymi układu słonecznego, w ten sam sposób tworzy On nowy porządek duchowy w świecie nurzającym się w skłębionym bagnie pomieszanych idei. Kiedy ludzkość tonie w gęstwinie nieprawości moralnej, a atmosfera duchowa staje się gęsta i naecchowana opresjami, Bóg powoduje, że pojawia się światło w formie Posłańca Niebiańskiego, który strząsa szerzący się mrok duchowy i z całej tej masy pomieszanej i pozbawionej życia deprawacji duchowej i degeneracji moralnej rodzi się wszechświat, który najpierw rusza od swego środka, by w końcu objąć całą ziemię, otrzymując życie ze znajdującego się poza nim impetu.

1885. Zwrot *an Tamīda Bihim* oznacza: by nie drżeć wraz z nimi; iść wraz z nimi; być dla nich źródłem korzyści; *Māda* oznacza także: zesłał dobrodziejstwo (Aqrab). Werset ten rzuca światło na jeszcze jedną prawdę naukową. Geologia ustaliła już fakt, że góry w dużej mierze zabezpieczają ziemię przed trzęsieniami ziemi. Na początku ziemia była wewnątrz niezwykle gorąca. Kiedy w wyniku wielkich temperatur gazy formowały się w olbrzymie „bańki" wewnątrz ziemi, przebijały się na jej powierzchnię, powodując w ten sposób gwałtowne ruchy ziemi i erupcje w formie wulkanów, które – ostygnąwszy – przyjmowały kształt gór („Marvels and Mysteries of Science", autorstwa Allison Hox; oraz Enc. Brit. pod hasłem „Geologia"). Werset ten może też oznaczać, że góry pomagają ziemi w równym ruchu dokoła jej osi. Koran mówił o ziemi „poruszającej się dokoła" na długo przed odkryciem, że nie jest ona planetą stojącą w miejscu, lecz porusza się wokół własnej osi oraz dokoła słońca.

1886. System słoneczny wraz ze słońcem, księżycem, planetami i gwiazdami jest systemem dobrze uporządkowanym i regulowanym, który – istniejąc od wielu milionów lat – nigdy nie doznał żadnego zakłócenia czy zmiany ruchów jego ciał składowych. Te właśnie ciała niebieskie wywierają bardzo dobry wpływ na ziemię i jej mieszkańców. Tak jak dach jest czymś zabezpieczającym przed deszczem, zimnem i gorącem dla mieszkańców domu, podobnie niebo służy jako ochrona dla ziemi, zaś ciała niebieskie wywierają korzystny wpływ na ludzkość.

34. On jest tym, który stworzył noc i dzień, słońce i księżyc,[1886A] [a]a każde spokojnie porusza się po swej orbicie.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَ
الْقَمَرَ ۖ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٣﴾

35. Nie daliśmy wiecznego życia żadnemu śmiertelnikowi przed tobą. Gdybyś ty miał umrzeć, to czy oni będą tu żyć na wieki?[1887]

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِّن قَبْلِكَ الْخُلْدَ ۖ أَفَإِن مِّتَّ
فَهُمُ الْخَالِدُونَ ﴿٣٤﴾

36. Każda dusza posmakuje śmierci. Wypróbowujemy was złem i dobrem na zasadzie próby. I do nas powrócicie.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ۗ وَنَبْلُوكُم بِالشَّرِّ وَ
الْخَيْرِ فِتْنَةً ۖ وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٣٥﴾

37. [b]A kiedy widzą cię niewierni, żartują sobie tylko z ciebie i powiadają: „Czy to jest ten, który mówi bez sensu[1887A] o waszych bogach?" A jednak to oni sami [c]wypierają się wspominania o Miłosiernym Bogu.

وَإِذَا رَآكَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِن يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا ۖ
أَهَٰذَا الَّذِي يَذْكُرُ آلِهَتَكُمْ ۚ وَهُم بِذِكْرِ الرَّحْمَٰنِ
هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٦﴾

38. Człowiek stworzony jest z pośpiechu.[1888] Ja zapewne ukażę wam Moje Znaki, lecz nie proście Mnie, bym się śpieszył.

خُلِقَ الْإِنسَانُ مِنْ عَجَلٍ ۚ سَأُرِيكُمْ آيَاتِي فَلَا
تَسْتَعْجِلُونِ ﴿٣٧﴾

39. [d]I powiadają: „Kiedy zostanie spełniona ta obietnica, jeśliście prawdomówni?"

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾

[a]36,41. [b]25,42. [c]13,31. [d]34,30; 36,49; 67,26.

1886A. Noc i dzień, słońce i księżyc zostały stworzone przez Boga i wszystkie one spełniają potrzeby ludzkie i są nieodzowne dla istnienia człowieka na ziemi.

1887. Wszystkie najróżniejsze Prawa i systemy religijne przed Świętym Prorokiem musiały podlegać duchowemu schyłkowi i śmierci, a tylko Prawo Świętego Proroka – Prawo Islamu – ma żyć i trwać aż po kres czasu. Na podstawie tego wersetu można też wnioskować, że nie ma człowieka odpornego na powolny schyłek i śmierć, a w tej liczbie znajduje się także i Święty Prorok. Wieczność to wyłącznie atrybut Boga.

1887A. Arabowie powiadają: *La'in Dhakartāni la-tandamanna*, czyli „jeśli będziesz o mnie źle mówić, z pewnością okażesz i skruchę" (Lane).

1888. Zwrot *Khuliqal Insānu min 'Ajal* oznacza, że pośpiech stanowi część istoty ludzkiej oraz że cecha ta jest tak widoczna w charakterze człowieka, iż można powiedzieć, że został stworzony z pośpiechu, czyli jest w swej naturze nacechowany pośpiechem właśnie. Kiedy Arabowie muszą wyrazić jakąś ważną cechę naturalną jakiejś osoby, powiadają *Khuliqa Minhu*, czyli „został z tego stworzony". Podobnych zwrotów używa się w innych miejscach Koranu (7,13; 30,55).

40. Gdybyż tylko niewierni znali czas, kiedy nie będą w stanie powstrzymać ogień przed ich twarzami[1889] i przed ich plecami, a nikt im nie pomoże.

لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكُفُّونَ عَنْ وُجُوهِهِمُ
النَّارَ وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٤٠﴾

41. Nie, [a]to na nich spadnie znienacka i całkowicie ich zaskoczy.[1890] A nie będą w stanie tego odrzucić ani nie będzie im udzielona zwłoka.

بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا
وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٤١﴾

42. [b]Rzeczywiście szydzono z Posłańców przed tobą, lecz [c]to, z czego szydzili, ogarnęło tych, którzy drwili.

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ
ع سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٤٢﴾

43. Powiedz: „Kto może obronić was w nocy i w dzień przed[1891] Bogiem Miłosiernym?" A jednak [d]odwracają się od pamięci o ich Panu.

قُلْ مَنْ يَكْلَؤُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَٰنِ ۗ
بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٣﴾

44. Czyż mają jakichś bogów, którzy mogliby obronić ich przede Mną? Nie potrafią sami sobie pomóc ani też nikt nie przyjdzie im z pomocą przeciwko Mnie.

أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَا ۚ لَا يَسْتَطِيعُونَ
نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ مِنَّا يُصْحَبُونَ ﴿٤٤﴾

45. Nie, daliśmy tym i ich ojcom dobre rzeczy tego świata aż [e]ich ży-

بَلْ مَتَّعْنَا هَٰؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ طَالَ عَلَيْهِمُ

[a]36,50; 67,28. [b]6,11; 13,33. [c]11,9; 46.27. [d]18,102; 21,3; 26,6. [e]57,17.

1889. „Ogień" oznacza tutaj „ogień wojny". Niewierni wzniecili ten ogień, a potem sami zostali przez niego pochłonięci. Wyciągnęli przeciwko Islamowi miecz i od tego miecza zginęli. Słowa „przed ich twarzami" oznaczają karę, jaką zobaczą przed sobą, czyli jej znaki będą wyraźne. Słowa „przed ich plecami" oznaczają, że kara ta spadnie na nich nagle i nie będą jej świadomi. Ponadto kara ta spadnie na nich wszystkich – na przywódców i zwykłych ludzi (*Wujūh* oznacza też przywódców – Lane).

1890. Może być tutaj mowa o Upadku Mekki, kiedy to Quraish wzięci byli przez całkowite zaskoczenie.

1891. *Min* oznacza przy; z; zamiast (Aqrab).

cie stało się dla nich zbyt długie. [a]Czyż nie widzą, że My nawiedzamy ten kraj, ograniczając go od strony jego otaczających granic?[1892] Czy i wówczas mogą być zwycięzcami?

الْعُمُرُ ۗ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا
مِنْ أَطْرَافِهَا ۚ أَفَهُمُ الْغٰلِبُوْنَ ﴿٤٥﴾

46. Powiedz: „Ostrzegam was wyłącznie zgodnie z objawieniem Bożym". Lecz [b]przecież głusi nie słyszą wołania, kiedy się ich ostrzega.

قُلْ إِنَّمَآ أُنْذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ ۖ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ
الدُّعَآءَ إِذَا مَا يُنْذَرُوْنَ ﴿٤٦﴾

47. [c]I jeżeli dotknie ich zaledwie tchnienie kary ich Pana, z pewnością wykrzykną: „Biada nam! W istocie byliśmy grzesznikami".

وَلَئِنْ مَّسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِّنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُوْلُنَّ
يٰوَيْلَنَآ إِنَّا كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ﴿٤٧﴾

48. I ustawimy sprawiedliwe szale w Dniu Zmartwychwstania, aby [d]żadna dusza nie została skrzywdzona nic a nic.[1893] I gdyby to miała być waga nasionka gorczycy, ujawnimy ją. Wszak My wystarczymy jako rachmistrz.

وَنَضَعُ الْمَوَازِيْنَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيٰمَةِ فَلَا تُظْلَمُ
نَفْسٌ شَيْـًٔا ۖ وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ
أَتَيْنَا بِهَا ۗ وَكَفٰى بِنَا حٰسِبِيْنَ ﴿٤٨﴾

49. [e]A daliśmy Mojżeszowi i Aaronowi Wnikliwość, Światło i Przypomnienie dla sprawiedliwych –

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسٰى وَهٰرُوْنَ الْفُرْقَانَ وَضِيَآءً
وَّذِكْرًا لِّلْمُتَّقِيْنَ ﴿٤٩﴾

50. [f]Tych, którzy okazują bojaźń przed ich Panem w ukryciu i którzy boją się Godziny Sądu.

الَّذِيْنَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِّنَ السَّاعَةِ
مُشْفِقُوْنَ ﴿٥٠﴾

[a]13,42. [b]30,53. [c]7,6. [d]4,41; 18,50. [e]2,54. [f]67,13.

1892. Kiedy czas dobrobytu narodowego jakiegoś ludu przedłuża się, lud ten zaczyna pracować pod wpływem błędnej koncepcji, że jego dobrobyt i postęp nigdy nie doświadczą schyłku, a w konsekwencji lud ten staje się arogancki, zaś serca ludzi robią się zatwardziałe. W ten sposób przedłużenie okresu dobrobytu staje się powodem upadku. Werset ten ostrzega niewiernych przed tym, co nazywamy pobożnym życzeniem oraz powiada im, aby nie zamykali swych oczu przed faktem, że Bóg stopniowo, ale i z całą pewnością okrawa kraj ze wszystkich stron, czyli że Islam dostaje się do każdego domu, wszystkich części i sfer społeczeństwa.

1893. Werset ten mówi jasno, że Piekło nie jest wieczne. Jeżeli ma być nagrodzony nawet najmniejszy ludzki dobry uczynek, to musi nadejść taki czas, kiedy kara skończy się, a zacznie się nagradzanie. Przeciwnie do nauk innych religii Koran naucza, że wieczne jest Niebo, a nie Piekło. Patrz także 1351.

51. A ten Koran, który zesłaliśmy, jest błogosławionym[1894] Przypomnieniem. Czyż zatem odrzucicie go?

وَهٰذَا ذِكْرٌ مُّبٰرَكٌ اَنْزَلْنٰهُ ؕ اَفَاَنْتُمْ لَهٗ مُنْكِرُوْنَ ﴿٥١﴾

52. Przedtem zaś daliśmy Abrahamowi przewodnictwo i dobrze go znaliśmy.

وَلَقَدْ اٰتَيْنَاۤ اِبْرٰهِيْمَ رُشْدَهٗ مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا
بِهٖ عٰلِمِيْنَ ﴿٥٢﴾

53. [a]Kiedy rzekł do swego ojca i jego ludu: „Cóż[1895] to za wizerunki, którym tak jesteście oddani?"

اِذْ قَالَ لِاَبِيْهِ وَقَوْمِهٖ مَا هٰذِهِ التَّمَاثِيْلُ الَّتِيْۤ
اَنْتُمْ لَهَا عٰكِفُوْنَ ﴿٥٣﴾

54. [b]Oni odpowiedzieli: „Czcili ich nasi ojcowie".

قَالُوْا وَجَدْنَاۤ اٰبَآءَنَا لَهَا عٰبِدِيْنَ ﴿٥٤﴾

55. [c]Ten rzekł: „Zatem i wy, i wasi ojcowie niechybnie byliście w błędzie".

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ اَنْتُمْ وَاٰبَآؤُكُمْ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٥٥﴾

56. Oni powiedzieli: „Czy rzeczywiście prawdą jest to, co nam przynosisz, czy może sobie żartujesz?"

قَالُوْۤا اَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ اَمْ اَنْتَ مِنَ اللّٰعِبِيْنَ ﴿٥٦﴾

57. On odrzekł: „Nie, wasz Pan jest Panem niebios i ziemi, jest tym, który je stworzył. Ja zaś jestem jednym z tych, którzy dają temu świadectwo."[1896]

قَالَ بَلْ رَّبُّكُمْ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ الَّذِيْ
فَطَرَهُنَّ ۖ وَاَنَا عَلٰى ذٰلِكُمْ مِّنَ الشّٰهِدِيْنَ ﴿٥٧﴾

58. „I, na Allacha, niechybnie będę knuł przeciwko waszym bożkom po tym, jak odwrócicie się i odejdziecie".

وَتَاللّٰهِ لَاَكِيْدَنَّ اَصْنَامَكُمْ بَعْدَ اَنْ تُوَلُّوْا
مُدْبِرِيْنَ ﴿٥٨﴾

[a]6,75; 19,43; 26,71. [b]26,75; 43,24. [c]60,5.

1894. Słowo *Mubārak* zawiera w sobie sens trwałości; wytrwałości; kontynuacji; obfitości dobra; wyniesienia i gromadzenia, etc. (Lane). Określenie to jest używane wyłącznie w Koranie (6,93), a w jego tytule znajduje się wyróżnienie go. Będąc *Mubārak*, Koran łączy w sobie wszelkie dobre cechy, jakie powinno posiadać Pismo Boże. Nie istnieje takie dobro, którego Koran nie posiadałby w obfitości, ani takie, które nie prześcigałoby wszystkich innych Pism.

1895. Partykuła *mā* oznacza tutaj pogardę, a nie pytanie. Przemawiając do bałwochwalców, Abraham zazwyczaj używał ironii. Patrz 6,77, 78, 79. Wydaje się, że mówi on swemu ludowi: „Jakże bezużytecznymi i daremnymi są te posągi, które czcicie!" Abraham zwykł był używać w swoich wypowiedziach ironii, zaś Jezus przenośni.

1896. Werset ten wskazuje na najwyższą prawdę, a mianowicie na to, że Posłańcy Boży, kiedy mówią o Bogu, wypowiadają się na podstawie własnych doświadczeń. Nie zapraszają oni ludzi do Boga tylko dlatego, że rozum ludzki wymaga wiary w Jego istnienie, lecz czynią tak z pełnym przekonaniem i silną wiarą (12,109).

59. [a]Pogruchotał je więc na kawałki – wszystkie z wyjątkiem najważniejszego, aby mogli doń powrócić.[1897]

فَجَعَلَهُمْ جُذَٰذًا إِلَّا كَبِيرًا لَّهُمْ لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ﴿٥٩﴾

60. Powiedzieli: „Kto uczynił to naszym bogom? Zaiste, jest on grzesznikiem".

قَالُوا مَن فَعَلَ هَٰذَا بِآلِهَتِنَا إِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٦٠﴾

61. Niektórzy inni powiedzieli: „Słyszeliśmy, jak pewien chory[1898] człowiek mówił o nich. Nazywają go Abraham".

قَالُوا سَمِعْنَا فَتًى يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ ﴿٦١﴾

62. Powiedzieli: „Zatem przyprowadźcie go przed oblicze tego ludu, aby mógł przeciwko niemu zaświadczyć".[1899]

قَالُوا فَأْتُوا بِهِ عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ ﴿٦٢﴾

63. Potem rzekli do Abrahama: „Czy to ty jesteś tym, który uczynił to naszym bogom, o Abrahamie?"

قَالُوا أَأَنتَ فَعَلْتَ هَٰذَا بِآلِهَتِنَا يَا إِبْرَاهِيمُ ﴿٦٣﴾

64. On odpowiedział: „Hm, ktoś to z pewnością uczynił. Oto najważniejszy z nich. Zapytajcie zatem ich, o ile potrafią mówić".[1900]

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَٰذَا فَاسْأَلُوهُمْ إِن كَانُوا يَنطِقُونَ ﴿٦٤﴾

65. Wtedy oni odwrócili się do siebie nawzajem i rzekli: „To wy sami jesteście z pewnością winni".

فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنتُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٥﴾

a37,94.

1897. Zaimek *hi* w zwrocie *Ilaihi* może się odnosić albo do Boga, albo do najważniejszego bożka lub też samego Abrahama.

1898. *Dhakara-hū* oznacza: mówił o nim dobrze lub źle; wymienił jego błędy (Lane).

1899. Powodem przywołania Abrahama przed oblicze ludu było albo to, by ci, którzy słyszeli jak źle wypowiadał się o bożkach, dali przeciwko niemu świadectwo, albo żeby – wysłuchawszy dowodów przemawiających przeciwko niemu – mogli oni zdecydować o karze dla Abrahama i być świadkami wykonania tej kary.

1900. Oprócz znaczenia podanego w tekście ten zwrot arabski mógł być przez Abrahama wypowiedziany ironicznie, co miał on w zwyczaju robić, przemawiając do swego bałwochwalczego ludu. W takim przypadku sens tych słów byłby następujący: „Dlaczegóż miałbym to czynić, mógł to wszak uczynić ich przywódca", co oznaczałoby, że fakty są tak jasne, że nie potrzeba żadnych wyjaśnień w kwestii tego, kto tego dokonał. Jeśli ja tego nie uczyniłem, to czy mógł to zrobić ten wielki kamień? Wydaje się, że Abraham napomniał swój lud i uzmysłowił mu daremność praktyk bałwochwalczych – najpierw niszcząc bożki, a później rzucając wyzwanie wyznawcom tych bożków, by – o ile potrafią przemówić – powiedziały, kto tego dokonał.

66. Tak zatem musieli spuścić głowy[1901] ze wstydu i powiedzieli do Abrahama: „Ty niechybnie wiedziałeś, że ci nie przemówią".

ثُمَّ نُكِسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هَٰؤُلَاءِ يَنطِقُونَ ﴿٦٦﴾

67. On rzekł: [a]„Czy zatem poza Allachem czcicie tego, kto nie jest w stanie wam pomóc ani wam zaszkodzić?

قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٧﴾

68. „Niechaj zatem spadnie wstyd na was oraz na to, co czcicie oprócz Allacha! Czy nie rozumiecie?"

أُفٍّ لَّكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ ۖ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾

69. [b]Powiedzieli: „Spal go i udziel pomocy twoim bogom, jeśli w ogóle chcesz coś zrobić".

قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ ﴿٦٩﴾

70. Powiedzieliśmy: „O ogniu, ty stań się źródłem spokoju i bezpieczeństwa[1902] dla Abrahama!"

قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ﴿٧٠﴾

71. [c]Oni knuli zły plan przeciw niemu, lecz My uczyniliśmy ich najbardziej przegranymi.

وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ ﴿٧١﴾

72. Wybawiliśmy jego i Lota i wyprowadziliśmy ich do kraju, któremu pobłogosławiliśmy[1903] dla tych ludów.

وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ ﴿٧٢﴾

[a]29,18; 37,96. [b]29,25; 37,98. [c]37,99.

1901. Ten zwrot arabski może oznaczać: (a) Powrócili do swego poprzedniego stanu niewiary lub niegodziwego postępowania; (b) Powrócili do sporów po tym, jak przyjęli właściwy kierunek postępowania; (c) zwiesili głowy ze wstydu i byli wprawieni w całkowite osłupienie (Lane oraz Ma'ānī).

1902. Nie mówi się nam w jaki sposób ogień stał się zimny. Być może ugasił go deszcz lub huragan. W każdym razie Bóg stworzył takie okoliczności, które uratowały Abrahama. W cudach nieba zawsze istnieje pewien element tajemnicy, a sprawa uratowania Abrahama z ognia była rzeczywiście czymś wielce tajemniczym. Fakt wrzucenia Abrahama w ogień potwierdzają nie tylko Żydzi, ale i wschodni chrześcijanie – 25 dzień drugiego Canun lub stycznia jest w kalendarzu syryjskim dniem upamiętniającym to wydarzenie (Hyde, De Rel. Vet. Pers., str. 73). Patrz także Mdr. Rabbah, Gen. Par. 17; Schalacheleth Hakabala, 2; Maimon de Idol. Rozdz. 1; oraz Jad Hachazakah, Vet., 6).

1903. Abraham wyruszył w podróż z Ur (w Mezopotamii) do Charan, a stamtąd, na rozkaz Boży, do Kanaanu, który Bóg obiecał dać jego potomstwu. Podróż ta miała określony cel. W pogoni za wykonaniem planu Bożego wszyscy wielcy Prorocy lub ich wyznawcy w jakimś czasie swojej historii zazwyczaj musieli opuszczać swoje domy.

73. [a]I daliśmy mu Izaaka oraz wnuka, Jakuba, i wszystkich ich uczyniliśmy sprawiedliwymi.

وَوَهَبْنَا لَهٗٓ اِسْحٰقَ ۗ وَيَعْقُوْبَ نَافِلَةً ۗ وَكُلًّا
جَعَلْنَا صٰلِحِيْنَ ﴿۷۳﴾

74. [b]I uczyniliśmy ich przywódcami, którzy prowadzili ich lud dzięki Naszym przykazaniom, jak i zesłaliśmy im objawienie, zachęcając do spełniania dobrych uczynków, przestrzegania Modlitwy i dawania jałmużny. I czcili wyłącznie Nas.

وَجَعَلْنٰهُمْ اَئِمَّةً يَّهْدُوْنَ بِاَمْرِنَا وَاَوْحَيْنَآ
اِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرٰتِ وَاِقَامَ الصَّلٰوةِ وَاِيْتَآءَ
الزَّكٰوةِ ۚ وَكَانُوْا لَنَا عٰبِدِيْنَ ﴿۷۴﴾

75. A Lotowi daliśmy mądrość i wiedzę. [c]Wybawiliśmy go z miasta, które dopuszczało się obrzydliwości. Był to zaiste lud niegodziwy i zbuntowany.

وَلُوْطًا اٰتَيْنٰهُ حُكْمًا وَّعِلْمًا وَّنَجَّيْنٰهُ مِنَ الْقَرْيَةِ
الَّتِيْ كَانَتْ تَّعْمَلُ الْخَبٰٓئِثَ ۗ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمَ سَوْءٍ
فٰسِقِيْنَ ﴿۷۵﴾

76. I dopuściliśmy go do Naszej łaski. Zaiste, był on jednym ze sprawiedliwych.

وَاَدْخَلْنٰهُ فِيْ رَحْمَتِنَا ۗ اِنَّهٗ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿۷۶﴾

77. [d]I przypomnij sobie Noego, kiedy zwrócił się do Nas niegdyś, a My wysłuchaliśmy jego modlitwy i wybawiliśmy jego i jego rodzinę przed wielkim niebezpieczeństwem.[1904]

وَنُوْحًا اِذْ نَادٰى مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ فَنَجَّيْنٰهُ
وَاَهْلَهٗ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيْمِ ﴿۷۷﴾

78. I pomogliśmy mu przeciwko ludowi, który odrzucił Nasze Znaki. Zaiste, byli oni ludźmi niegodziwymi, więc [e]zatopiliśmy ich wszystkich.

وَنَصَرْنٰهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا ۗ
اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمَ سَوْءٍ فَاَغْرَقْنٰهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿۷۸﴾

[a]11,72; 19,50; 29,28; 37,113; 51,29. [b]2,125; 32,25. [c]7,84; 27,58; 29,34. [d]26,118-120; 37,76-77; 54,11. [e]26,121; 37,83; 54,12-13; 71,26.

1904. Warto zauważyć, że sura ta szczególnie nawiązuje do prób i cierpień, przez które musieli przechodzić wszyscy Prorocy Boga, jak i do sposobu, w jaki Bóg pomagał im oraz wybawiał ich z opresji. Nasuwa się tutaj wniosek następujący: podobnie jak poprzedni Prorocy, także i Święty Prorok będzie musiał cierpieć męki oraz jak oni wybrnie z nich z powodzeniem dla siebie i swojej sprawy.

79. I przypomnij sobie Dawida i Salomona, kiedy wydawali swe sądy o zbiorach,[1905] kiedy pewnej nocy zabłąkały się tam owce pewnego ludu, a My byliśmy świadkiem ich sądów.

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَٰنَ إِذْ يَحْكُمَانِ فِي ٱلْحَرْثِ إِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ ٱلْقَوْمِ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَٰهِدِينَ ﴿٧٩﴾

80. Daliśmy Salomonowi właściwe zrozumienie[1906] sprawy, a każdemu z nich daliśmy mądrość i wiedzę. [a]A Dawidowi podporządkowaliśmy góry i ptaki, by świętowały chwałę Bożą wraz z nim.[1907] I to właśnie My wszystko to czyniliśmy.

فَفَهَّمْنَٰهَا سُلَيْمَٰنَ وَكُلًّا ءَاتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا وَسَخَّرْنَا مَعَ دَاوُدَ ٱلْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَٱلطَّيْرَ وَكُنَّا فَٰعِلِينَ ﴿٨٠﴾

81. I nauczyliśmy go produkować kolczugi[1908] dla was, aby chroniły was przed wzajemną gwałtownością podczas waszych bitw. Czy zatem nie okażecie wdzięczności?

وَعَلَّمْنَٰهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ لِتُحْصِنَكُم مِّنۢ بَأْسِكُمْ فَهَلْ أَنتُمْ شَٰكِرُونَ ﴿٨١﴾

[a]34,11; 38,19-20.

1905. W celu dodania piękna temu wyrażeniu, wykorzystano język przenośni w tym oraz w następnych wersetach. *Al-Harth* może oznaczać kraj Salomona, zaś słowa *Ghanam al-Qaum* mogą określać te drapieżne i dzikie sąsiednie plemiona, które nękały kraj Salomona. Nawiązuje się tutaj do polityki, jaką Dawid i Salomon przyjęli w celu odpierania i pokonywania tych dzikich plemion. Dawid był wielkim wojownikiem i jako taki chętniej przyjmował taki sposób postępowania. Jednakże Salomon chciał stosować politykę bardziej umiarkowaną i zwyciężać tamte ludy na drodze zawierania traktatów przyjaźni z nimi.

1906. Słowa te oznaczają, że Salomonowa polityka umiarkowania i pojednania była w tamtych okolicznościach polityką właściwą oraz że stawiane mu przez niektórych autorów żydowskich zarzuty o wykorzystywanie polityki, która doprowadziła w końcu do upadku jego dynastii, są bezpodstawne. Jednak obrona Salomona nie może oznaczać, że polityka siły, przyjęta przez Dawida w jego czasach, była zła. Wszelkie błędne wnioski tego typu zostają odrzucone w zdaniu „każdemu z nich daliśmy mądrość i wiedzę", co jasno stawia sprawę, że i Dawid, i Salomon najstosowniej działali w otaczających ich okolicznościach.

1907. Słowa „Podporządkowaliśmy Dawidowi góry i ptaki, aby świętowały chwałę Bożą" w znaczeniu dosłownym mówią, że Dawid sprawował kontrolę nad górami i ptakami i kiedy śpiewał hymny pochwalne na cześć Boga, one przyłączały się do niego w tym pobożnym akcie. Słowa te oznaczają po prostu, że ludzie wielcy (*al-Jibāl*) oraz ludzie wielce duchowi (*al-Tair*) wychwalali Boga i wyśpiewywali chwałę Bożą wraz z Dawidem. W innych miejscach Koranu powiada się o podporządkowaniu człowiekowi nie tylko gór i ptaków, ale i wszystkich innych rzeczy na niebie i na ziemi – słońca, księżyca, gwiazd, dnia i nocy, zwierząt, ptaków, rzek, mórz, wiatrów, chmur, itp. (2,165; 7,55; 22,38; 45,13-14). Słowo *Jibāl* może także oznaczać „ludzi żyjących w górach", ponieważ nazwa miejsca jest czasami jednocześnie nazwą ludu je zamieszkującego (12,83). Tak zatem podporządkowanie Dawidowi „gór" może oznaczać, że podbił i podporządkował sobie dzikie plemiona górskie. A był on przecież wielkim zdobywcą takich właśnie dzikich, górskich plemion. Również i Biblia nawiązuje do podporządkowania sobie przez Dawida różnych górskich plemion (2 Sm 5). Podobnie nie powinno napawać zdziwieniem świętowanie chwały Bożej przez ptaki. W innym miejscu Koranu czytamy, że wszystkie rzeczy, ożywione i nieożywione, aniołowie, zwierzęta, ptaki, niebo i ziemia, ich siły przyrody, wyśpiewują chwałę Boga, a tylko człowiek nie jest w stanie pojąć tego wychwalania (13,14; 17,45; 21,20-21; 24,42; 59,2; 61,2; 64,2). Oznacza to, że wypełniają one nadane im przez Boga obowiązki i w ten sposób demonstrują, że Bóg jest doskonały i pozbawiony wszelkich ułomności, niepowodzeń i słabości oraz że takimi są Jego dzieła. Słowo „ptaki" może także oznaczać prawdziwe ptaki. W takim przypadku znaczenie byłoby nastę-

82. [a]A Salomonowi podporządkowaliśmy gwałtowny wiatr. Wiał on na jego rozkaz ku krajowi, któremu My pobłogosławiliśmy.[1909] A My posiadamy wiedzę o wszystkich rzeczach.

وَلِسُلَيْمٰنَ الرِّيْحَ عَاصِفَةً تَجْرِىْ بِاَمْرِهٖۤ اِلَى الْاَرْضِ الَّتِىْ بٰرَكْنَا فِيْهَا ۗ وَكُنَّا بِكُلِّ شَىْءٍ عٰلِمِيْنَ ﴿٨٢﴾

83. I podporządkowaliśmy mu [b]nurków[1910], którzy dla niego nurkowali oraz wykonywali inne prace poza tym. I to właśnie My ich pilnowaliśmy.

وَمِنَ الشَّيٰطِيْنِ مَنْ يَّغُوْصُوْنَ لَهٗ وَيَعْمَلُوْنَ عَمَلًا دُوْنَ ذٰلِكَ ۚ وَكُنَّا لَهُمْ حٰفِظِيْنَ ﴿٨٣﴾

84. [c]I przypomnij sobie Joba[1911], kiedy zawołał do swego Pana: „Spadło na mnie nieszczęście, a Tyś jest Najbardziej Litościwy ze wszystkich, którzy okazują litość".

وَاَيُّوْبَ اِذْ نَادٰى رَبَّهٗۤ اَنِّىْ مَسَّنِىَ الضُّرُّ وَاَنْتَ اَرْحَمُ الرّٰحِمِيْنَ ﴿٨٤﴾

[a]34,13. [b]34,13; 38,37; 38,38-39. [c]38,42.

pujące: Dawid wykorzystywał ptaki, które były przez niego specjalnie przygotowane do przenoszenia informacji w czasie wojny. Może to także oznaczać stada ptaków, które posuwały się ze zwycięskimi wojskami Dawida i żywiły się ciałami poległych wrogów.

1908. W wersecie tym ponownie nawiązuje się do militarnej potęgi Dawida oraz do jego niezwykłych zdolności produkowania wyposażenia wojennego i kolczug. Dawid wynalazł i rozwinął różne rodzaje uzbrojenia, dzięki którym odnosił swoje zwycięstwa. Podczas jego rządów królestwo Izraela osiągnęło zenit swojej potęgi i władzy. Był to złoty okres historii Izraela.

1909. Okazuje się, że statki Salomona regularnie pływały po Zatoce Perskiej, Morzach Czerwonym i Śródziemnym oraz że prowadzono regularny handel z Palestyną i państwami leżącymi wokół Zatoki Perskiej i tych dwóch mórz (1 Krl 10,27-29). „Albowiem dalekomorska flota królewska razem z flotą Hirama przybywała co trzy lata przywożąc z Tarszisz złoto i srebro, kość słoniową oraz małpy i pawie" (1 Krl 10,22; 10,27-29; 2 Krn 8,18; Enc. Brit. pod hasłem „Salomon"). W tym miejscu przymiotnikiem użytym w odniesieniu do wiatrów jest *'Āsifah* (gwałtowny), podczas gdy w 38,37 jest nim *Rukhā'* (łagodny), co wskazuje na to, że choć wiały silne wiatry, to były one na tyle łagodne, by nie czynić okrętom Salomona żadnych szkód.

1910. *Shaitān* – słowo, które oznacza człowieka zbuntowanego lub krnąbrnego, lecz także kogoś, kto jest ekspertem w jakiejś dziedzinie (2,15). W ten sposób werset ten powiada, że różne podbite przez Salomona nieizraelickie ludy z jego rozkazu wykonywały najróżniejsze ciężkie prace. Ludzie ci pracowali jako cieśle, kowale, nurkowie, itp. – czyli w takich zawodach, jakimi najczęściej zajmują się ludzie podlegli komuś innemu (patrz 1 Krl 9,21-22). Słowa „którzy dla niego nurkowali" mogą dotyczyć nurków Bahrain oraz Masqat, którzy nurkowali w Zatoce Perskiej w poszukiwaniu pereł. Byli do tego celu zaangażowani przez Salomona.

85. Wysłuchaliśmy więc jego modlitwy i odsunęliśmy nieszczęście, którego doświadczał, [a]i oddaliśmy mu jego rodzinę i jeszcze raz tyle jako łaskę od Nas oraz jako napomnienie dla wyznawców.

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَذِكْرَىٰ لِلْعَابِدِينَ ﴿٨٥﴾

86. I przypomnij sobie [b]Izmaela i Idris i [c]Dhu'l-Kifl.[1912] Wszyscy oni byli ludźmi cierpliwymi.

وَإِسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ ۖ كُلٌّ مِنَ الصَّابِرِينَ ﴿٨٦﴾

87. Dopuściliśmy ich do Naszej łaski. Zaiste, byli oni spośród sprawiedliwych.

وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا ۖ إِنَّهُمْ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٧﴾

[a]38,44. [b]6,87; 38,49. [c]38,49.

1911. W Biblii mówi się o Hiobie, że żył w kraju Us, który leżał gdzieś w północnej Arabii, pomiędzy Syrią i Zatoką Akaba. Powiada się, że Hiob żył tam przed odejściem Izraelitów z Egiptu. Wedle niektórych autorów żydowskich żył on jakieś 200 lat przed Mojżeszem. Według niektórych innych autorytetów był on współczesnym Mojżesza, lecz nie był Prorokiem izraelickim, pochodząc od Ezawa, starszego brata Izraela. Spośród wszystkich Ksiąg Starego Testamentu właśnie księga Hioba jest wyjątkowa w tym, że z wyjątkiem słowa Jahwe, które jest żydowskim imieniem Boga, cała historia Prawa Mojżeszowego i samych Żydów rzuca się w oczy właśnie przez ich nieobecność w tej księdze. Koran ogranicza się do wymienienia kilku najważniejszych faktów o samym Hiobie w tym i w następnym wersecie. Stwierdza się, że był on świętym człowiekiem Bożym i że musiał wiele przecierpieć, w wyniku czego oddzielony został od swojej rodziny i współplemieńców, którzy z kolei ostatecznie przyłączyli się do niego, w międzyczasie znacznie się pomnożywszy. O Hiobie wspomina się także w w. 4,164; 6,85 oraz 38,42 obok Dawida i Salomona. Wskazuje na to fakt, że podobnie jak ci dwaj wielcy Prorocy, on sam był człowiekiem wielkich wpływów i bogactwa i podobnie do nich musiał przeżyć różne próby i udręki, które zniósł cierpliwie i wytrwale. Odwaga i wytrwałość Hioba w tak srogich okolicznościach stały się przysłowiowe. Patrz także Enc. Jew. pod hasłem „Hiob" oraz Enc. of Islām pod hasłem „Aiyūb".

1912. Tożsamość Dhu'l-Kifl nie jest ostatecznie określona. Muzułmańscy komentatorzy Koranu identyfikują go z kilkoma postaciami, zwłaszcza z niektórymi Prorokami biblijnymi. Prorokiem znanym z tego imienia okazuje się Ezechiel, którego Arabowie nazywali Dhu'l-Kifl. Wydaje się, że istnieje duże podobieństwo między wyrazami *Dhu'l-Kifl (Hizqīl)* oraz Ezechiel, zarówno w ich formie, jak i w znaczeniu, gdzie to pierwsze oznacza „posiadał obfitą część", a to drugie „Bóg daje siłę". Rodwell powiada, że Arabowie nazywają Ezechiela Dhu'l-Kifl. Według Karsten Niebuhr w małej miejscowości o nazwie Kefil, leżącej gdzieś w połowie drogi pomiędzy Najaf i Hilla (Babilon), znajduje się świątynia Ezechiela, którą do tej pory odwiedzają w pielgrzymce Żydzi. Autor ten uważa także, że *Dhu'l Kifl* jest arabską formą imienia Ezechiel. Także i Żydzi uważają Ezechiela za Dhu'l Kifl (Enc. of Islām pod hasłem „Dhu'l-Kifl" oraz „Travels" (Podróże) Niebuhra, ii., 265). Będąc urodzonym około roku 622 przed Chrystusem w kapłańskiej rodzinie, Dhu'l-Kifl spędził pierwszych dwadzieścia pięć lat swego życia w Judzie. W roku 592 przed Chr. w wieku trzydziestu lat otrzymał Powołanie i zaczął głosić przeciwko bałwochwalstwu, niesprawiedliwości i niemoralności swego ludu. Tymczasem Babilon zajął miejsce Asyrii jako dominująca potęga w Zachodniej Azji i Juda uznała jego zwierzchność. Jednak Jojakim, król Judy, pod wpływem swoich złych doradców, zbuntował się przeciwko autorytetowi Babilonu, ściągając w ten sposób na siebie zemstę Nabuchodonozora, który skutecznie dokonał oblężenia i zajęcia Jerozolimy w roku 597 oraz zabrał do niewoli najważniejszych mieszkańców, a w tej liczbie Ezechiela i Jojakima, króla trzech miesięcy (w tym okresie zmarł jego ojciec). Po Jojakimie tron zajął jego wuj, Sedecjasz, który przez jakiś czas pozostawał lojalny wobec Babilonu. Jednak nierozsądnie polegając na wsparciu Egiptu odrzucił związek z Babilonem, co Ezechiel z goryczą potępił i nazwał oszustwem wobec samego Jahwe. W wyniku tego Nabuchodonozor najechał na Jerozolimę i po osiemnastu miesiącach oblężenia zniszczył ją w nieopisany i straszny sposób. Tak

88. [a]Przypomnij sobie Dhu'l-Nūn, kiedy odszedł zagniewany, a był przekonany, że nie ześlemy nań nieszczęścia[1913], [b]i zawołał pośród swej niedoli: „Nie ma boga poza Tobą – Tyś jest Święty. W istocie byłem jednym z grzeszników".

وَذَا النُّونِ إِذ ذَّهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَن لَّن نَّقْدِرَ
عَلَيْهِ فَنَادَىٰ فِي الظُّلُمَاتِ أَن لَّا إِلَٰهَ إِلَّا أَنتَ
سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٨﴾

89. [c]Wysłuchaliśmy więc jego modlitwy i uwolniliśmy go od jego niedoli. W ten sposób uwalniamy prawdziwych wiernych.

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ ۚ وَكَذَٰلِكَ
نُنجِي الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٩﴾

90. [d]I przypomnij sobie Zachariasza również, kiedy zawołał do swego Pana: „Panie mój, nie zostawiaj mnie samego. Tyś bowiem jest Najlepszym z dziedziców".

وَزَكَرِيَّا إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا
وَأَنتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ﴿٩٠﴾

91. Wysłuchaliśmy zatem jego modlitwy i daliśmy mu Jana oraz uleczyliśmy jego żonę z niepłodności. Rywalizowali ze sobą w dobrych działach i [e]zwracali się do Nas w nadziei i strachu oraz okazywali przed Nami pokorę.

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ وَأَصْلَحْنَا لَهُ
زَوْجَهُ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَ
يَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا ۖ وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ ﴿٩١﴾

[a]37,140-141; 68,49. [b]37,144. [c]68,50-51. [d]3,39; 19,3-7. [e]32,17.

wielbiona świątynia jerozolimska legła w gruzach, zaś lud zabrany został do niewoli babilońskiej (586 przed Chr.). Takiej sytuacji musiał stawić czoła Ezechiel. W roku 592 przed Chr., czyli na pięć lat przed upadkiem, on to przepowiedział i dość szczegółowo nakreślił. Ostrzegał także Żydów o nadchodzącej klęsce. Pierwsze uderzenie babilońskie w roku 597 przed Chr. nie przekonało Żydów o możliwości całkowitego politycznego zniszczenia ich – czyli o możliwości, która dla Ezechiela była pewna. Lecz tak jak Ezechiel przepowiedział ich zniszczenie, przepowiedział też odrodzenie. Obraz nakreślany przez Ezechiela i dotyczący zbawienia ludu jest tak wspaniały i błyskotliwy, jak strasznym był opis upadku. Jego proroctwo mówiące o odrodzeniu i powrocie do Jerozolimy oparte było na wizji (Ez 37), o której wspomina także Koran (2,260). Niestety Ezechiel nie żył dość długo, by być świadkiem spełnienia tego proroctwa, jako że zmarł jeszcze w niewoli w roku 570 przed Chr. w wieku 52 lat. Ezechiel i Daniel są nazywani Prorokami Wygnania („The Holy Bible", wyd. przez Rev. Sc. I. Cofield oraz „Commentary of the Bible", autorstwa Peake'a).

92. [a]I przypomnij sobie tę, która chroniła swej czystości, więc tchnęliśmy[1914] w nią z Naszego Słowa i uczyniliśmy ją i jej syna Znakiem dla wszystkich ludów.

وَالَّتِىْٓ اَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيْهَا مِنْ رُّوْحِنَا وَجَعَلْنٰهَا وَابْنَهَآ اٰيَةً لِّلْعٰلَمِيْنَ ﴿٩٢﴾

93. [b]Zaprawdę, Wasza społeczność jest jedną społecznością[1915], Ja zaś jestem waszym Panem, więc czcijcie Mnie.

اِنَّ هٰذِهٖٓ اُمَّتُكُمْ اُمَّةً وَّاحِدَةً ۖ وَّاَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوْنِ ﴿٩٣﴾

94. [c]A oni rozdzielają się między sobą[1916] i wszyscy do Nas powrócą.

وَتَقَطَّعُوْٓا اَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ ۗ كُلٌّ اِلَيْنَا رٰجِعُوْنَ ﴿٩٤﴾

95. [d]Jeżeli zatem ktoś będzie spełniać dobre uczynki i będzie wierzącym, jego wysiłki nie zostaną odrzucone, a My z pewnością je zapiszemy.

فَمَنْ يَّعْمَلْ مِنَ الصّٰلِحٰتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهٖ ۚ وَاِنَّا لَهٗ كٰتِبُوْنَ ﴿٩٥﴾

96. [e]Niezmiennym prawem miasta, które zniszczyliśmy, jest to, że nie powrócą.[1917]

وَحَرٰمٌ عَلٰى قَرْيَةٍ اَهْلَكْنٰهَآ اَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُوْنَ ﴿٩٦﴾

97. Tak się stanie, nawet jeśli [f]Gog i Magog[1918] będą wypuszczone i będą śpieszyć z każdego wzgórza i szczytu każdej fali.[1919]

حَتّٰٓى اِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوْجُ وَمَأْجُوْجُ وَهُمْ مِّنْ كُلِّ حَدَبٍ يَّنْسِلُوْنَ ﴿٩٧﴾

---

[a]37,140-141; 68,49. [b]37,144. [c]68,50-51. [c]68,50-51. [d]3,39; 19,3-7. [e]32,17.

1913. Werset ten nie określa bliżej powodu gniewu Jonasza. Najwyraźniej nie mógł i nie rozgniewał się na Boga. Z pewnością to właśnie uparte odrzucanie przez jego lud jego Posłannictwa zdenerwowało go, jako że fakt rozgniewania się Proroka Bożego na samego Boga jest nie do pojęcia. Wybrani Boga nie przemawiają ani nie działają bez wyraźnego rozkazu Bożego (21,28). Słowa Lan Naqdira 'Alaihi oznaczają „Nie zubożmy go" lub też „Nie wydamy przeciw niemu żadnego dekretu ani nie damy mu powodu do strapienia" (Lisān oraz Aqrab).

1914. Werset ten obala straszne i pozbawione podstaw oskarżenia Żydów wobec Marii. Może on także dotyczyć każdej osoby, która prowadzi życie prawe i sprawiedliwe. W 66,13 do Marii przyrównuje się pewną klasę sprawiedliwych wiernych. Każdy spośród tych sprawiedliwych wiernych jest – można powiedzieć – Marią i kiedy Bóg tchnie w niego swego ducha, staje się on „synem Marii", czyli nabywa Boże atrybuty, jakie posiadał Jezus".

1915. W kilku poprzednich wersetach wspomina się jednocześnie o niektórych Prorokach Boga oraz innych prawych osobach. To nie jest przypadek. Nawiązanie do tych Proroków służy określonemu celowi. Wszyscy oni mieli jedną rzecz wspólną. Oni wszyscy wielce cierpieli z powodu udręk w najróżniejszych ich formach i wykazywali najwyższą i najszlachetniejszą formę cierpliwości i wytrwałości w takich trudnych okolicznościach. Podobnie nauczali jednej podstawowej rzeczy we wszystkich religiach – Jedności Boga.

1916. W kilku poprzednich wersetach mówi się o pewnej klasie ludzi – sprawiedliwych sługach Bożych. Werset obecny nawiązuje do innej klasy, a mianowicie do tych ludzi, którzy odrzucają Proroków Boga, co prowadzi ich do powstawania między nimi różnic i sporów, przez co nadal mają przeciwstawne wierzenia i przekonania.

1917. Niepogwałcalnym prawem Bożym jest to, że umarli nigdy nie są na powrót odsyłani na ten świat. Ci, którzy odejdą z tego świata, odejdą na zawsze (23,100, 101).

98. A spełnienie obietnicy Bożej zbliża się.[1920] Zatem zważajcie, [a]ci, którzy nie wierzą, wytrzeszczą oczy[1920A] i zawołają: „Biada nam! W istocie nie zważaliśmy na to. Nie, byliśmy grzesznikami".

وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ فَإِذَا هِيَ شَاخِصَةٌ أَبْصَارُ الَّذِينَ كَفَرُوا يَا وَيْلَنَا قَدْ كُنَّا فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَٰذَا بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٩٨﴾

99. Zostanie im powiedziane: „Zaiste, wy oraz to, co czcicie oprócz Allacha, jesteście paliwem dla Piekła. [b]Wszyscy do niego przyjdziecie".

إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ أَنتُمْ لَهَا وَارِدُونَ ﴿٩٩﴾

100. Jeśli ci, jak twierdzicie, byli bogami, nie weszliby tutaj. A zamieszkają tu wszyscy.

لَوْ كَانَ هَٰؤُلَاءِ آلِهَةً مَّا وَرَدُوهَا ۖ وَكُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٠٠﴾

101. [c]Ich losem tam będą jęki, a nie będą tam słyszeć niczego innego.[1921]

لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠١﴾

102. [d]Lecz jeśli chodzi o tych, dla których obietnica dobrej zapłaty już od Nas wyszła – ci będą od tego miejsca oddaleni.

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُم مِّنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ ﴿١٠٢﴾

---

[a]14,43. [b]19,72. [c]11,107; 25,14; 67,8. [d]19,73.

1918. Patrz 1728.

1919. Kiedy go odczytywać wraz z poprzednim, werset ten powiada, że kiedy na mocy działania prawa przyrody jakiś lud – po czasach chwały i wielkości – stanie się ofiarą śmierci i zniszczenia, nigdy nie odzyska utraconej chwały. Nawet Gog i Magog, bez względu na ich wielkość i wspaniałość materialną, staną się ofiarami tego samego prawa. Upadną, by nigdy więcej nie podnieść się. Gog i Magog, lub inaczej chrześcijańskie narody zachodu, już osiągnęły szczyty władzy politycznej i rozprzestrzeniły się po całym świecie. Zwrot koraniczny oznacza zatem, że będą one we wszystkim przeważać i zdominują cały świat.

1920. Po osiągnięciu przez Gog i Magog wielkości i potęgi, nastąpi na świecie katastrofa, która ostatecznie doprowadzi do zwycięstwa Islamu (61,10) oraz pokonania sił głupoty i materializmu, które reprezentują Gog i Magog.

1920A. Kiedy po całkowitym zniszczeniu Gog i Magog Islam odzyska swoją poprzednią wielkość i chwałę tych, którzy utracili już wszelką nadzieję na odrodzenie, nie będą wierzyć własnym oczom.

1921. Nie usłyszą niczego, co da im pocieszenie lub otuchę; albo też będzie tyle płaczu i krzyku w Piekle, że ci, którzy będą w nim przebywali, nie będą słyszeć wzajemnie swoich głosów.

103. Oni nie będą słyszeć najmniejszego stamtąd dźwięku[1922] i zamieszkają w takim stanie, jakiego pragną ich dusze.

لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا ۚ وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ
أَنْفُسُهُمْ خٰلِدُونَ ﴿١٠٣﴾

104. Nie będzie ich trapił Wielki Strach, a [b]spotkają się z nimi aniołowie mówiąc: „Oto dzień, który wam obiecano".

لَا يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ وَتَتَلَقّٰهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ ۖ
هٰذَا يَوْمُكُمُ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿١٠٤﴾

105. [c]„Dzień, w którym zwiniemy niebiosa[1923] tak jak skryba zwija swe pisane zwoje". [d]Tak jak zaczęliśmy Nasze pierwsze stworzenie, podobnie powtórzymy je[1924] – oto obowiązująca nas obietnica. Niechybnie jej dotrzymamy.

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَآءَ كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ ۚ كَمَا
بَدَأْنَآ أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ ۚ وَعْدًا عَلَيْنَا ۚ إِنَّا كُنَّا
فٰعِلِينَ ﴿١٠٥﴾

106. I napisaliśmy już w Księdze Dawida, po Przypomnieniu, że moi sprawiedliwi słudzy odziedziczą ten kraj.[1925]

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ
أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصّٰلِحُونَ ﴿١٠٦﴾

[a]41,32. [b]41,31. [c]39,68. [c]20,56; 29,20; 30,12.

1922. Werset obecny oraz następny wskazują, że sprawiedliwi słudzy Boży będą przebywać z dala od Piekła i nie będą mogli usłyszeć nawet najmniejszego szmeru, nie mówiąc o tym, by do niego mieli wchodzić, jak się często błędnie rozumie werset 19,72.

1923. „Zwinięcie niebios" może oznaczać, że wielkie imperia zostaną zmiecione z powierzchni ziemi, ich potężne narody zniszczone, a inne ludy dojdą do władzy na ich miejsce. Znaczenie może być tutaj także następujące: dzięki Świętemu Prorokowi nastąpią olbrzymie zmiany, a stare niebo zostanie zastąpione nowym i stworzona będzie nowa ziemia. Świat nigdy nie był świadkiem tak wielkich zmian w ramach jednego ludu jak za czasów Świętego Proroka.

1924. Zwrot „podobnie powtórzymy je" oznacza, że wprowadzony przez Świętego Proroka porządek uzyska poparcie w materialnym położeniu muzułmanów, stworzonym przez bezbożne i mechanistyczne cywilizacje zachodu. Będzie to jednak trwać krótko i Islam doświadczy nowego przebudzenia duchowego i raz jeszcze zwycięży.

1925. Słowo „kraj" oznacza tutaj Palestynę. Autorzy chrześcijańscy także interpretują słowa „odziedziczyć kraj" lub „odziedziczyć ziemię" w Psalmach w znaczeniu odziedziczenia Kanaanu, „obietnicy przymierza Bożego". W słowach „w Księdze Dawida" nawiązuje się do Psalmów 37,9, 11, 22 oraz 29. Także w Księdze Powtórzonego Prawa istnieje proroctwo (28,11 oraz 34,4), które mówi, że Palestyna będzie dana Izraelitom. Palestyna pozostawała w rękach chrześcijan aż do czasu, kiedy podbili ją muzułmanie w okresie kalifatu Umara, Drugiego Następcy Świętego Proroka. Właśnie do tego podboju Palestyny przez muzułmanów może nawiązywać proroctwo zawarte w komentowanym wersecie. Pozostawała ona w rękach muzułmańskich przez około 1350 lat z wyjątkiem krótkiego okresu 92 lat, kiedy to podczas wypraw krzyżowych była w innych rękach, aż do czasu, kiedy dzięki wrogim planom tak zwanych demokratycznych sił chrześcijańskich Palestyna w ogóle przestała istnieć, a na jej gruzach zbudowane zostało państwo Izrael. Żydzi zyskali swój kraj po około 2000 latach wędrówek. Ale i to wielkie wydarzenie historyczne miało miejsce jako spełnienie zawartego w Koranie proroctwa (17,105). Jest to jednak faza przejściowa. Muzułmanie ponownie zdobędą ten kraj. Wcześniej czy później – raczej wcześniej niż później – Palestyna znowu będzie w rękach muzułmanów. Taki jest dekret Boży, a nikt przecież nie jest w stanie zmieniać Bożych wyroków.

107. Zaiste w tym zawarte jest posłannictwo dla ludu, który czci Boga.

إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَاغًا لِّقَوْمٍ عَابِدِينَ ﴿١٠٧﴾

108. [a]I zesłaliśmy cię jako łaskę dla wszystkich ludów.[1926]

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٨﴾

109. [b]Powiedz: „Zaiste, zostało mi objawione, że wasz Bóg jest Jednym Bogiem. Czy zatem podporządkujecie się?"

قُلْ إِنَّمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۚ فَهَلْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿١٠٩﴾

110. Jeśli jednak odwrócą się, powiedz: „Wszystkich was ostrzegłem jednakowo i [c]nie wiem, czy to, co wam obiecano, jest blisko czy daleko.[1927]

فَإِن تَوَلَّوْا فَقُلْ آذَنتُكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ ۖ وَإِنْ أَدْرِي أَقَرِيبٌ أَم بَعِيدٌ مَّا تُوعَدُونَ ﴿١١٠﴾

111. [d]„Zaprawdę, On wie, co jest jawne w mowie, oraz On wie to, co skrywacie.

إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ﴿١١١﴾

112. „I nie wiem, czy to jest waszą próbą czy tylko chwilową radością".

وَإِنْ أَدْرِي لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَّكُمْ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿١١٢﴾

113. [e]I rzekł Prorok: „Panie mój, osądź w prawdzie.[1928] Pan nasz jest Bogiem Miłosiernym, którego pomocy szuka się przeciwko temu, co utrzymujecie".

قَالَ رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ ۗ وَرَبُّنَا الرَّحْمَٰنُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ ﴿١١٣﴾

[a]34,29. [b]18,111; 41,7; [c]72,26. [d]2,34; 20,8; 87,8; [e]7,90.

1926. Święty Prorok był łaską dla całej ludzkości, ponieważ jego Posłannictwo nie ogranicza się do żadnego konkretnego kraju czy ludu. Poprzez niego właśnie wszystkie narody świata doznały takiego błogosławieństwa, z jakim jeszcze nigdy nie miały do czynienia.

1927. Boga nie ograniczają ani dni, ani godziny w kwestii spełniania Jego obietnic. On sam najlepiej wie czy i kiedy dane proroctwo ma się spełnić.

1928. Święty Prorok otrzymuje rozkaz przedstawienia modlitwy zawartej w tym wersecie jako ochrony przed siłami zła, które miały być uwolnione w Dniach Ostatnich w formie Gog i Magog. Z Biblii jasno wynika, że w czasach Gog i Magog siła fizyczna nie będzie jedynym zagrożeniem dla Islamu. Zaistnieją inne czynniki, które będą znacznie groźniejsze. W wersecie tym Święty Prorok może być także przedstawiany jako modlący się, aby czas posiadania Palestyny przez Żydów został możliwie skrócony i aby mogła ona powrócić do rąk jej prawowitych spadkobierców – muzułmanów.

ROZDZIAŁ 22

AL-HAJJ

(Objawiony częściowo przed, a częściowo po Hijrah)

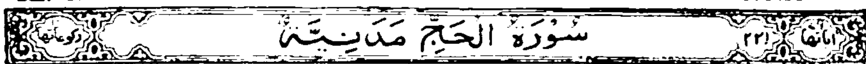
Data objawienia i kontekst

Zgodnie z opinią naukowców część tej sury została objawiona przed Hijrah, zaś część po Hijrah. Dehhāk utrzymuje jednak, że cała ta sura była objawiona po Hijrah. W surze Al-Anbiyā' powiedziano, że kara Boża nadal idzie śladami niewiernych, ponieważ odrzucają oni prawdę. W ostatnim wersecie Święty Prorok jest zachęcany, aby błagał o karę Bożą dla niewiernych, ponieważ stale wykazują oni wrogą postawę. Pierwszy werset obecnej sury stanowi odpowiedź na tamtą modlitwę. Na tym polega bezpośredni związek między tematem kilku poprzednich Rozdziałów i surą obecną. Temat rozpoczęty w surze Maryam, który był dalej rozwijany w surach Tā Hā oraz Al-Anbiyā', zostaje w obecnej surze zakończony. W surze Maryam przedstawiono podstawowe zasady Wiary chrześcijańskiej i skutecznie je obalono, jako że bez ich obalenia nie byłoby usprawiedliwienia dla nowego Posłannictwa. Święty Prorok powiedział, że przynosi nowe Posłannictwo i nowe Prawo dla całej ludzkości. Gdyby można było wykazać, że chrześcijaństwo istnieje w świecie w swojej pierwotnej czystości i gdyby na świecie pozostała Wiara, którą uważano by za prawdziwą, nie zaistniałaby potrzeba nowej Wiary. Tak zatem należało udowodnić fałszywość i bezpodstawność Wiary chrześcijańskiej. Dokonano tego w surze Maryam, gdzie, rzucając światło na wypadki towarzyszące narodzinom Jezusa, wykazano, że nie różnił się on niczym ani nie był w niczym lepszy od innych Posłańców Boga. W Rozdziale Tā Hā całkowicie została odrzucona chrześcijańska doktryna, która mówi o tym, że Prawo jest przekleństwem. Natomiast w Rozdziale Al-Anbiyā' tym samym tematem zajęto się w inny sposób i wykazano bezpodstawność doktryny grzechu pierworodnego. Wykazano jasno, że gdyby człowiek cierpiał dziedzictwo grzechu pierworodnego, a nie posiadając wolnej woli nie mógł się tego dziedzictwa pozbyć, to pokonany zostałby sam cel przyjścia Posłańców Boga, a człowieka nie można by obarczać winą za jego uczynki i postępowanie. Jednakże w obecnej surze powiada się nam, że gdyby Jezus osiągnął najwyższe stadium doskonałości duchowej, nie byłoby potrzeby dawania nowego *Sharī'ah* (Prawa) ani nowego Posłańca. Ale fakt, że Święty Prorok twierdził, iż jest nowym Posłańcem oraz że przynosi nowe Prawo, stanowi sam w sobie wyzwanie dla tej doktryny chrześcijańskiej.

Temat

Temat tej sury dzieli się na pięć głównych części: (1) Niewiernym grozi się karą Bożą, ponieważ odrzucają oni Świętego Proroka, co opiera się na czterech następujących hipotezach: (a) Jego nauki są dla ludzkości nieodzowne oraz oparte są na prawdzie i mądrości, przez co posiadają argumenty ustanawiające ich użyteczność i jednocześnie pustkę sprzeciwów ich oponentów. (b) Znaki z nieba wspierają sprawę Proroka – jego następcy, a jej wyznawcy, mają się dobrze zarówno materialnie, jak i duchowo, natomiast wrogowie – podobnie jak w przypadku poprzednich Proroków – doznają porażki. (c) Będzie on pobłogosławiony darami i dobrodziejstwami niezwykle obficie. (d) Jego nauki mają ustanowić pokój, harmonię i atmosferę dobrej woli wśród narodów całego świata. (e) Wszystkie fałszywe Wiary i systemy religijne, a w tej liczbie i chrześcijaństwo, wycofują się przed niepokonanym marszem Islamu, a w końcu zostaną pokonane. (2) Wszyscy Posłańcy Boga spotykali się z opozycją, a podsycani przez Szatana ludzie umieszczali na ich drodze najróżniejsze przeszkody. Bóg jednak usunął wszystkie te przeszkody i sprawa Prawdy ostatecznie zwyciężyła. (3) Przyjście Świętego Proroka spełniło ten cel Boży, o który modlił się patriarcha Abraham do Boga na jałowej ziemi Doliny Mekki, kiedy to pozostawił tam

swego syna Izmaela i żonę Hagar. (4) Święty Prorok spotkał się z niezwykle zaciekłą opozycją, ale przetrzymał ją bardzo cierpliwie i wytrwale. Teraz zaś nadszedł czas, by pozwolić mu na walkę z przeciwnikami w samoobronie. Walka obronna jest nie tylko dopuszczana, ale i zalecana, kiedy chodzi o sprawę Prawdy. Bóg zsyła pomoc tym, którzy walczą w jej obronie. Gdyby nie pozwalano na prowadzenie walki w obronie Prawdy, ludzie zostaliby pozbawieni wolności sumienia, która jest ich największym dziedzictwem, natomiast samego Boga przestano by czcić, a na świecie zapanowałyby niepodzielnie grzech i nieprawość. (5) Nauka Boża, jak deszcz, daje nowe życie i wigor duchowo martwemu światu i dlatego musi zwyciężyć. Trwa nadal cykl zastępowania starego objawienia nowym. Kiedy pewne konkretne Nauki trwają już przez wyznaczony czas i osiągają zamierzony wcześnie cel, zastępowane są przez nowe Nauki, które stają się narzędziem spełniania Woli Boga i Jego Celów. Sura ta kończy się na Bożej obietnicy, która mówi, że Święty Prorok otrzyma pomoc z nieba, ponieważ to on właśnie jest tym obiecanym Nauczycielem. Jego następcy, a wyznawcy Islamu, powinni zatem dawać mu pełne wsparcie. Oto droga do zwycięstwa i sukcesu.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. O ludu, bój się swego Pana. Zaprawdę, trzęsienie ziemi tej Godziny[1929] to rzecz straszliwa.

يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوْا رَبَّكُمْ ۚ اِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيْمٌ ②

3. W dniu, kiedy je ujrzycie, każda karmiąca niewiasta zapomni o swoim osesku, a każda niewiasta ciężarna zrzuci swoje brzemię. A ty ujrzysz mężczyzn jakby byli pijani, podczas gdy pijani nie będą,[1930] lecz zaiste sroga będzie kara Allacha.

يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّاۤ اَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكٰرٰى وَمَا هُمْ بِسُكٰرٰى وَلٰكِنَّ عَذَابَ اللّٰهِ شَدِيْدٌ ③

4. [b]Wśród ludzi są tacy, którzy spierają się w kwestii Allacha, choć nie mają wiedzy, i idą śladem każdego zbuntowanego szatana,

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُّجَادِلُ فِي اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطٰنٍ مَّرِيْدٍ ④

5. Względem którego postanowione jest, że [c]jeżeli ktoś się z nim zaprzyjaźni,[1931] tego on sprowadzi z drogi i powiedzie ku cierpieniom Ognia.

كُتِبَ عَلَيْهِ اَنَّهٗ مَنْ تَوَلَّاهُ فَاَنَّهٗ يُضِلُّهٗ وَيَهْدِيْهِ اِلٰى عَذَابِ السَّعِيْرِ ⑤

---

[a]1,1. [b]13,14; 22,9; 31,21; 40,70. [c]4,39, 120.

1929. *Al-Sā'ah* (Godzina) lub *al-Qiyāmah* używane jest w trzech znaczeniach: (a) Śmierć wielkiej i znanej osoby (*al-Sā'at al-Sughrā*); (b) nieszczęście narodowe (*al-Sā'at al-Wusṭā*); (c) Dzień Sądu (*al-Sā'at al-Kubrā*). W Koranie słowo to jest używane w tych dwóch ostatnich znaczeniach. Kontekst wskazuje, że w tym miejscu jest ono użyte w znaczeniu nieszczęścia narodowego, wstrząsającego ludem aż do jego podstaw. Może ono szczególnie nawiązywać do nadchodzącej klęski Arabów, kiedy Mekka – twierdza ich siły politycznej – miała upaść, zaś ich władza polityczna i system społeczny rozpaść się na kawałki. Może ono także odnosić się do jakiegoś strasznego nieszczęścia, które ma ogarnąć ludzkość w formie jakiejś wojny o światowym zasięgu i mieć straszne skutki. Obecny werset, jeśli go czytać wraz z 2,213, jeszcze bardziej popiera wniosek, że słowa „Godzina" lub „Dzień Sądu", jak się ich używa w Koranie, oznaczają na ogół wielkie nieszczęście narodowe, które obejmuje swoim zasięgiem cały lud.

1930. Werset ten zawiera trzy metafory lub porównania w celu wyrażenia niezwykłej srogości „trzęsienia ziemi tej Godziny", o której mowa w poprzednim wersecie. Nie ma nic droższego dla matki jak jej dziecko, które karmi ona własną piersią. I nie ma większego strachu, który powoduje, że kobieta porzuca swoje brzemię i który doprowadza mężczyzn do szaleństwa. Mimo to werset ten powiada, że nagłość i srogość strachu wywołanego okropnym wydarzeniem będzie tak wielka, że matki porzucą swoje brzemię i dzieci przy piersiach, a ludzie powariują i będą, jak pijani, pozbawieni wszelkiej nad sobą kontroli.

1931. Szatan odciąga od właściwej drogi tylko tych, którzy się z nim zaprzyjaźniają i postępują za nim. W innym miejscu Koran powiada, że Szatan nie ma żadnej władzy nad sprawiedliwymi sługami Boga. Z właściwej drogi sprowadzani są jedynie ci, którzy dają posłuch jego złym namowom (16,100-101; 17,66).

يَاأَيُّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا
خَلَقْنٰكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ
ثُمَّ مِنْ مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَّغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِّنُبَيِّنَ
لَكُمْ وَنُقِرُّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى
ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ وَمِنْكُمْ
مَّنْ يُّتَوَفّٰى وَمِنْكُمْ مَّنْ يُّرَدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا
يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً
فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنْبَتَتْ
مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ۝٦

6. O ludu, jeżeli wątpicie w Zmartwychwstanie, to weźcie pod rozwagę fakt, że My rzeczywiście stworzyliśmy was z pyłu, potem z kropli nasienia, potem z zakrzepłej krwi, potem z kawałka mięsa, po części uformowanych, a po części nieuformowanych po to, aby zamanifestować wam Naszą potęgę. [a]My czynimy, że to, co pragniemy, pozostaje w łonach przez wyznaczony czas. Następnie dajemy wam życie jako dzieciom. Później wychowujemy was, abyście mogli osiągnąć wiek pełnej siły. Są wśród was tacy, którzy umierają w sposób normalny, [b]jak i są tacy wśród was, którzy czekają aż do najgorszej części życia z takim rezultatem, że nie wiedzą niczego, choć przedtem posiadali wiedzę. I widzisz ziemię bez życia, [c]lecz kiedy zsyłamy na nią wodę, ona budzi się, nabrzmiewa i daje wzrost wszelkim rodzajom pięknych roślin.[1932]

ذٰلِكَ بِأَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّهُ يُحْيِ الْمَوْتٰى وَ
أَنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝٧

7. Jest tak, albowiem Allach jest Samoegzystujący i Wszechpodtrzymujący oraz ponieważ [d]On jest tym, który zawraca zmarłych do życia, jak i dlatego, iż to On ma władzę nad wszystkimi rzeczami.

[a]13,9; 35,12; 41,48. [b]16,71; 36,69; [c]16,66; 27,61; 30,49-51; 35,28; 45,6. [d]2,74; 30,51; 35,10; 41,40; 42,10; 57,18.

1932. Stworzenie człowieka i jego rozwój fizyczny stanowią silny argument przemawiający za Życiem po śmierci. Stworzenie to jest procesem ewolucji, stopniowym odkrywaniem, rozwojem z jednego stadium do następnego, z pozbawionej życia materii do nasienia, a potem do zapłodnionego jaja, a potem do płodu i wreszcie spełnia się w narodzinach doskonale uformowanej istoty ludzkiej. Jednakże ten proces ewolucji nie zatrzymuje się na narodzinach człowieka. On trwa dalej. Wspaniały i cudowny proces rozwoju fizycznego człowieka od pozbawionej życia materii do w pełni rozwiniętej istoty ludzkiej stanowi nieodparty dowód na to, że Stwórca człowieka oraz Autor wszystkich tych stadiów jego rozwoju ma taką potęgę, by móc dać człowiekowi nowe Życie po śmierci. Nasuwa się też wniosek następujący: tak samo jak stworzenie i fizyczny rozwój człowieka w procesie ewolucji jest stopniowy, podobny, czyli stopniowy, jest jego rozwój duchowy. Inny argument pochodzi z przyrody, a mianowicie, że jałowa, nieurodzajna i martwa ziemia tryska nowym życiem, kiedy spadnie na nią deszcz. Także i ten fenomen prowadzi do takiego samego wniosku, że Bóg, który ma moc uczynienia, by jałowa i martwa ziemia zaczęła wibrować nowym życiem, ma taką moc, by przywrócić człowiekowi Życie po śmierci.

8. [a]I ponieważ Godzina niechybnie nadejdzie, nie ma wątpliwości co do tego, oraz ponieważ Allach podniesie z martwych tych, którzy spoczywają w grobach.

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَّا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّ اللَّهَ
يَبْعَثُ مَن فِي الْقُبُورِ ⑦

9. [b]Wśród ludzi jest i ten, kto spiera się w sprawie Allacha, nie posiadając wiedzy, przewodnictwa i oświecającej Księgi.[1933]

وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ
لَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ ⑧

10. Odwracając się lekceważąco, by sprowadzać ludzi z drogi Allacha. Na niego czeka niełaska na tym świecie, w Dniu Zmartwychwstania zaś uczynimy, że skosztuje on kary palenia.[1934]

ثَانِيَ عِطْفِهِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ لَهُ فِي
الدُّنْيَا خِزْيٌ وَنُذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابَ
الْحَرِيقِ ⑨

11. [c]Jest tak z powodu tego, co wysyłały twoje ręce przedtem, a Allach nie jest niesprawiedliwy dla swoich sług.

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ يَدَاكَ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ
لِّلْعَبِيدِ ⑩

12. I wśród ludzi jest ten, kto służy Allachowi, stojąc, jak to było, na skraju.[1935] Wówczas jeśli [d]spotyka go dobro, jest zeń zadowolony. Jeżeli jednak spada na niego próba, powraca do swej poprzedniej drogi. Ten człowiek traci zarówno ten świat, jak i Życie Przyszłe. A jest to niechybnie wyraźna strata.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ فَإِنْ
أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ
انقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ
ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ⑪

[a]15,86; 18,22; 20,16; 40,60; 45,33. [b]22,4. [c]3,183; 8,52; 41,47. [d]70,21-22.

1933. *'Ilm*(wiedza) oznacza dowody i argumenty intelektualne, *Hudā* Przewodnictwo Boże, zaś *Kitāb Munīr* dowody z Pisma.

1934. Dla tych, którzy odrzucają prawdę, są dwa rodzaje kary: porażka i klęska w życiu obecnym oraz niełaska i hańba w życiu przyszłym. Kara w tym życiu stanowi dowód kary w życiu przyszłym.

1935. Arabowie powiadają *Fulānum 'Alā Harfin min Amrihī*, czyli ktoś taki znajduje się w niezdecydowanych okolicznościach, wyglądając wyników sprawy, zwraca się do niej, jeśli zobaczy to, co mu się spodoba, natomiast odwraca się od niej, kiedy zobaczy to, co mu się nie podoba (Lane). Zwrot koraniczny oznacza kogoś, kto służy Allachowi, stojąc na uboczu, jeśli chodzi o religię, znajduje się w stanie niezdecydowania, tak jak osoba znajdująca się na rubieżach armii – jeśli jest pewna zwycięstwa i łupów, stoi twardo na swoim stanowisku, jeśli nie – ucieka. Sens zwrotu „na skraju" jest wyjaśniony w następnym zdaniu, a mianowicie: „jeśli spotka go dobro, jest zeń zadowolony. Jeżeli jednak spada na niego próba, powraca do swej poprzedniej drogi". Zwrot ten może też oznaczać, że ludzie słabej wiary zawsze znajdują się w stanie wątpliwości i zawieszenia. Jeśli dzięki przyjęciu Prawdy będą mieli nadzieję na korzyści materialne, pozostaną i będą zachowywać

13. [a]On poza Allachem zwraca się do tego, co ani nie może mu zaszkodzić ani pomóc. To istotnie nazywa się zboczeniem z drogi.

يَدْعُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَضُرُّهٗ وَ مَا لَا
يَنْفَعُهٗ ۚ ذٰلِكَ هُوَ الضَّلٰلُ الْبَعِيْدُ ﴿١٣﴾

14. On zwraca się do tego, którego szkoda jest bardziej prawdopodobna niż korzyść.[1936] Zły jest zaiste opiekun, jak i zły jest ten, kto się z nim wiąże.

يَدْعُوْا لَمَنْ ضَرُّهٗۤ اَقْرَبُ مِنْ نَّفْعِهٖ ؕ لَبِئْسَ
الْمَوْلٰى وَ لَبِئْسَ الْعَشِيْرُ ﴿١٤﴾

15. [b]Zaprawdę, Allach uczyni, że ci, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, wejdą do Ogrodów, poniżej których płyną strumienie. Zaiste, Allach czyni to, co zechce.

اِنَّ اللّٰهَ يُدْخِلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ
جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ
مَا يُرِيْدُ ﴿١٥﴾

16. Jeżeli kto uważa, że Allach nie pomoże mu na tym świecie i w Życiu Przyszłym, niechaj rozciągnie linę do nieba i niechaj ją odetnie. Następnie niechaj sprawdzi, czy jego narzędzie może usunąć to, co go rozwściecza.[1937]

مَنْ كَانَ يَظُنُّ اَنْ لَّنْ يَّنْصُرَهُ اللّٰهُ فِي الدُّنْيَا وَ
الْاٰخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ اِلَى السَّمَآءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ
فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهٗ مَا يَغِيْظُ ﴿١٦﴾

17. Tak zatem zesłaliśmy Koran jako wyraźne Znaki, i, zaiste, Allach prowadzi tego, kogo zechce prowadzić.

وَ كَذٰلِكَ اَنْزَلْنٰهُ اٰيٰتٍۭ بَيِّنٰتٍ ۙ وَّ اَنَّ اللّٰهَ يَهْدِيْ مَنْ
يُّرِيْدُ ﴿١٧﴾

[a]6,72; 10,107; 21,67; 25,56. [b]2,278; 4,176; 10,10; 13,30; 14,24.

się jak wierni. Jeśli jednak wiara kojarzyć się im będzie z cierpieniami i próbami, odwrócą się i uciekną.

1936. Szkody moralne, jakie powoduje oddawanie czci fałszywym bożkom ich wyznawcom, są natychmiastowe i gwarantowane, ponieważ ludzie ci degradują sami siebie przed pozbawionymi życia rzeczami i w ten sposób ranią swoją własną godność i samoposzanowanie. Natomiast wszelkie korzyści, co do których mają nadzieję osiągnąć, są tylko iluzoryczne i naciągane.

1937. Wydaje się, że werset ten rzuca wyzwanie niewiernym, aby czynili, co tylko mogą, przeciwko Świętemu Prorokowi, a później aby zobaczyli i sprawdzili, czy są w stanie powstrzymać pomoc Bożą, którą Prorok stale otrzymuje i będzie otrzymywał. Postanowiono w Niebie, że Islam dokonywać będzie powolnego, ale nieprzerwanego postępu i że nikt nie jest w stanie zmienić wyroków Bożych. Powiedziane jest także, że tylko śmierć uratuje niewiernych od poniżenia i bolesnego widoku postępu, jakiego dokonuje Islam. Jeżeli słowo *Samā'* interpretować jako „dach" lub „sufit" (Lane), to werset ten mógłby oznaczać „Jeżeli przeciwników Świętego Proroka do wściekłości doprowadza sukces jego misji, to pozwólmy im powiesić się na sznurach podczepionych do sufitu i odciąć się, a nawet wtedy pomoc Boża nie przestanie nadchodzić". Takie znaczenie potwierdza 3 120, gdzie udziela się niewiernym napomnienia w słowach „Zginiecie w swej wściekłości. Zaprawdę, Allach dobrze wie o tym, co ukryte jest w waszych piersiach".

18. Jeżeli chodzi o tych, którzy wierzą, Żydów i Sabian,[1938] chrześcijan, Magian i bałwochwalców; Zaprawdę, Allach rozsądzi pomiędzy nimi w Dniu Zmartwychwstania.[1939] Zaiste, Allach sprawuje pieczę nad wszystkimi rzeczami.

إن الذين آمنوا والذين هادوا والصابئين و
النصارى والمجوس والذين أشركوا إن الله
يفصل بينهم يوم القيامة إن الله على كل
شيء شهيد ١٨

19. Czy nie widzisz, że Allachowi podporządkowuje się wszystko, co jest w niebiosach oraz wszystko, co jest na ziemi, i słońce, i księżyc, i gwiazdy, i góry, i drzewa, i zwierzęta, jak i wielu spośród ludzkości?[1940] Istnieje jednak i wielu takich, którzy zasługują sobie na karę. A jeśli ktoś nie spodoba się Allachowi, nikt nie będzie w stanie podnieść go do czci. Zaprawdę, Allach czyni to, czego pragnie.

ألم تر أن الله يسجد له من في السماوات ومن
في الأرض والشمس والقمر والنجوم والجبال
والشجر والدواب وكثير من الناس وكثير
حق عليه العذاب ومن يهن الله فما له من
مكرم إن الله يفعل ما يشاء ١٩ السجدة

20. Oto dwie[1941] grupy spierających się, którzy nie zgadzają się w kwestii ich Pana. Jeżeli chodzi o tych, którzy nie wierzą, skrojona im będzie szata z ognia, [a]na ich głowy zaś wylana będzie wrząca woda,

هذان خصمان اختصموا في ربهم فالذين كفروا
قطعت لهم ثياب من نار يصب من فوق
رءوسهم الحميم ٢٠

[a]13,16; 16,49-50; 55,7.

1938. W późnej literaturze arabskiej słowo to jest także używane do określania ludu północnej Europy (Enc. of Islām).

1939. Werset obecny oraz w. 2,63 i 5,70 nie oznaczają, że chrześcijanie, Żydzi i Sabianie mogą tak samo jak prawdziwi wierni osiągnąć zbawienie. Koran nie potwierdza takiego poglądu. Według Koranu jedyną akceptowaną przez Boga religią jest Islam (3,20, 86). Obecny werset ustala jedynie kryterium sprawdzania prawdy różnych religii – nie mówi on o tym, że wszystkie te religie są prawdziwe. Kryterium tym jest to, że w „Godzinie Decyzji" prawdziwa religia zwycięży nad wszystkimi innymi. Werset ten może też oznaczać, że fałszywe wierzenia człowieka nie są powodem, aby musiał być on ukarany jeszcze w tym życiu. Ta sprawa zadecyduje się w Dniu Sądu.

1940. Bóg ustanowił pewne prawa – prawa przyrody, które muszą być przestrzegane przez wszystkie stworzone przez Boga rzeczy, ożywione i nieożywione. Od posłuszeństwa wobec tych praw nie ma ucieczki. Istnieją jednak i inne prawa – prawa Shari'ah, które Bóg objawił do przewodzenia człowiekiem. Człowiek może wybierać między posłuszeństwem i nieposłuszeństwem wobec tych praw i ewentualnie cierpieć konsekwencje ich odrzucenia. Werset ten uświadamia znowu bałwochwalcom bezsens i daremność wybierania sobie za obiekty czci różne przedmioty z przyrody zamiast samego Allacha. Powiada on, że wszystkie te rzeczy zależne są od Boga, jeśli chodzi już o samo ich istnienie. Rzeczy te podporządkowują się prawom przyrody dla nich ustalonym i nie są w stanie żyć niezależnie od Boga. Dlatego też zupełną głupotą jest podziwianie i oddawanie czci rzeczom i istotom, które same w sobie są podległe ustanowionym przez Boga prawom.

1941. Słowami „Oto dwie" nawiązuje się do dwóch klas ludzi – wierzących i niewierzących.

21. Przez co, to, co będzie w ich brzuchach, jak i ich skóra, zostaną stopione.

يُصْهَرُ بِهٖ مَا فِيْ بُطُوْنِهِمْ وَالْجُلُوْدُ ﴿٢٠﴾

22. Natomiast w formie dalszej kary otrzymają żelazne buławy.

وَلَهُمْ مَّقَامِعُ مِنْ حَدِيْدٍ ﴿٢١﴾

23. [c]I jeśli kiedykolwiek w swej udręce będą próbowali wydostać się z niej, zostaną weń na powrót wprowadzeni. I będzie im powiedziane: [d]„Posmakujcie męki palenia!"

كُلَّمَآ اَرَادُوْٓا اَنْ يَّخْرُجُوْا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ اُعِيْدُوْا
فِيْهَا ۗ وَذُوْقُوْا عَذَابَ الْحَرِيْقِ ﴿٢٢﴾ ع

24. Allach jednak uczyni, że ci, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, wejdą do ogrodów, poniżej których płyną rzeki. [e]Będą tam przystrojeni złotymi bransoletami z perłami. [f]Tam ich strój będzie z jedwabiu.[1942]

اِنَّ اللّٰهَ يُدْخِلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ
جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ يُحَلَّوْنَ فِيْهَا
مِنْ اَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَّلُؤْلُؤًا ۭ وَلِبَاسُهُمْ فِيْهَا
حَرِيْرٌ ﴿٢٣﴾

25. Będą oni prowadzeni ku czystej mowie oraz ku drodze Godnego Chwały Boga.

وَهُدُوْٓا اِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ ۚ وَهُدُوْٓا اِلٰى
صِرَاطِ الْحَمِيْدِ ﴿٢٤﴾

26. Jeżeli chodzi o tych, którzy nie wierzą i powstrzymują ludzi przed drogą Allacha i przed wchodzeniem do [g]Świętego Meczetu, który My wyznaczyliśmy dla korzyści wszystkich ludzi, ci niechaj zostaną mieszkańcami tam lub gośćmi z pustyni. A jeśli kto zechce tam szkodliwie zboczyć z drogi, uczynimy, że posmakuje żałosnej kary.

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَيَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ
وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِيْ جَعَلْنٰهُ لِلنَّاسِ سَوَآءَ ۨ
الْعَاكِفُ فِيْهِ وَالْبَادِ ۭ وَمَنْ يُّرِدْ فِيْهِ بِاِلْحَادٍ
بِظُلْمٍ نُّذِقْهُ مِنْ عَذَابٍ اَلِيْمٍ ﴿٢٥﴾ ع

[a]44,49; 55,45; 56,43-54. [b]44,46. [c]5,38; 32,21. [d]8,15; 34,43. [e]18,32; 35,34; 76,22. [f]76,13. [g]8,35; 16,89; 43,38; 48,26.

1942. Relacjonuje się, że Święty Prorok powiedział tak: „Nil i Eufrat to dwa strumienie Raju" (Muslim, rozdz. *al-Jannah*). Święty Prorok i jego towarzysze wiedzieli, że obiecano im „ogrody" nie tylko w życiu przyszłym, ale i na tym świecie. Wiedzieli oni także, że określenie „ogrody" oznacza bogate i żyzne tereny, którymi niegdyś władali królowie Persji i cesarze wschodniego imperium rzymskiego. W okresie kalifatu 'Umar, muzułmanie ze swoimi wojskami walczyli na dwóch frontach – w Mezopotamii i w Syrii – i kiedy przedstawili się mu niektórzy przywódcy arabscy i zaoferowali swoją pomoc, on spytał ich, do której z tych „dwóch ziem obiecanych" (Mezopotamia lub Syria) chcieliby się udać. Proroctwo to w pełni spełniło się kiedy 'Umar poprosił Sūrāqah bin Mālik, by włożył złote bransolety, które królowie Iranu zwykli byli zakładać przy różnych szczególnych okazjach państwowych.

27. I przypomnij sobie, kiedy przypisaliśmy[1943] Abrahamowi miejsce Domu[1943A] i powiedzieliśmy: „Niczego nie łącz ze Mną i [a]utrzymuj dom Mój w czystości[1944] dla tych, którzy dopełniają okrążeń oraz tych, którzy wstają i którzy kłaniają się i padają na twarz w Modlitwie.

وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرٰهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَّا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّآئِفِينَ وَالْقَآئِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿٢٧﴾

28. [b]„Głoś[1946] ludziom Pielgrzymkę. Przybędą do ciebie pieszo i na wszelkim nędznym wielbłądzie, idąc z każdej odległości, głęboką drogą,

وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَّعَلٰى كُلِّ ضَامِرٍ يَّأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٢٨﴾

[a]2,126. [b]2,198; 3,98.

1943. Werset ten wskazuje na fakt, że miejsce położenia Ka'bah istniało na długo przed Abrahamem. Właściwie Ka'bah zostało zbudowane przez Adama. Była to pierwsza świątynia, jaka wzniesiona była na świecie (3,97). Zanim nadeszły czasy Abrahama legła ona w gruzach, a miejsce jej położenia wskazane mu zostało w wizji przez objawienie. W takiej sytuacji on sam i jego syn Izmael odbudowali ją. Patrz także 146.

1943A. O Ka'bah w Koranie mówi się różnie – „Mój Dom" (2,126; 22,27), „Dom Święty" (14,38), „Święty Meczet" (2,151), „Dom" (2,128, 159; 3,98; 8,36; 22,27), „Wiekowy Dom" (22,30, 34) oraz „Odwiedzany Dom" (52,5). Wszystkie te różne określenia wskazują na wspaniałość Ka'bah jako wielkiego centrum wiary.

1944. Słowa „utrzymuj dom Mój w czystości" zawierają zarówno polecenie, jak i proroctwo. Polecenie dotyczyło tego, aby nie zanieczyszczać Ka'bah bałwochwalstwem, ponieważ miejsce to wzniesiono dla czci Jedynego Prawdziwego Boga. Natomiast proroctwo znajduje się w tym, że polecenie to zostanie odrzucone, Dom Boży splugawiony bałwochwalstwem, ale ostatecznie zostanie całkowicie oczyszczony.

1945. Werset ten jest wstępem do tematu Pielgrzymki, który jest głównym tematem sury obecnej. Okrążanie Świętego Meczetu jest najważniejszą ceremonią Pielgrzymki, więc krótkie omówienie świętości i znaczenia Ka'bah stanowi właściwy wstęp do tematu Hajj.

1946. Pielgrzymka jest rzeczą zapoczątkowaną przez patriarchę Abrahama, na co wskazują słowa „I ogłoś ludziom Pielgrzymkę". Pielgrzymka nie była instytucją bałwochwalczą, przyjętą do Islamu przez Świętego Proroka w celu zjednania sobie pogańskich Arabów, jak twierdzą niektórzy autorzy chrześcijańscy. Już od czasów Abrahama pielgrzymka dokonywana była nieprzerwanie aż do owych czasów. Coroczne zgromadzenie w Mekce wielu setek tysięcy muzułmanów z najodleglejszych krajów świata stanowi niezbite świadectwo spełnienia tego proroctwa.

29. „Aby [a]dać świadectwo korzyściom[1947] im danym oraz po to, by wymienić imię Allacha, [b]podczas wyznaczonych dni, nad czworonogami tej klasy bydła, jaką On im dał. Zatem spożywajcie z nich i nakarmcie strapionych i potrzebujących.

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي
أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ
فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعِمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ ﴿٢٩﴾

30. „Potem niechaj dopełnią swych koniecznych aktów oczyszczenia, niechaj wypełnią swe śluby i okrążą Starożytny Dom".[1948]

ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ وَلْيَطَّوَّفُوا
بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٣٠﴾

31. Oto przykazanie Allacha. [c]Jeżeli kto uzna rzeczy głoszone przez Allacha za święte, to będzie dla niego dobre u jego Pana. [d]Spożywanie mięsa wszelkiego bydła czyni się prawowitym z wyjątkiem tego, co już zostało wam ogłoszone w Koranie. Dlatego wystrzegajcie się obrzydliwości bałwochwalstwa oraz strońcie przed wszystkimi słowami nieprawdy,

ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ حُرُمَاتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ
رَبِّهِ ۗ وَأُحِلَّتْ لَكُمُ الْأَنْعَامُ إِلَّا مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ
فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ
الزُّورِ ﴿٣١﴾

[a]2,199; 5,3. [b]2,204. [c]5,3. [d]5,2; 6,146.

1947. Poza dobrem duchowym, jakiego udziela Pielgrzymka muzułmaninowi, posiada ona także wielkie znaczenie społeczne i polityczne. Ma ona też w sobie wielki potencjał jednoczenia muzułmanów z różnych narodowości w jedno silne, międzynarodowe bractwo Islamu. Muzułmanie ze wszystkich części świata, którzy co roku spotykają się w Mekce, mogą wymieniać poglądy na sprawy o znaczeniu międzynarodowym, odnawiać stare i nawiązywać nowe kontakty. Mają wtedy okazję zapoznać się z problemami, z jakimi stykają się ich bracia w Wierze w innych krajach, aby korzystać ze wspólnych doświadczeń i współpracować na wiele różnych sposobów. Ponieważ Mekka jest wyznaczonym przez Boga centrum Islamu, Pielgrzymka może służyć jako swego rodzaju Organizacja Narodów Zjednoczonych dla całego świata muzułmańskiego.

1948. *Al-Bait al-'Atīq* oznacza wolny, wspaniały i bardzo stary Dom (Lane). Określenie „wolny" wskazuje na proroctwo, że żadna wroga siła nigdy nie będzie w stanie podbić go. Dom ten zawsze pozostanie wolnym. Określenie „wspaniały" oznacza, że Ka'bah zawsze będzie zajmować szanowane miejsce w świecie. Fakt, iż Ka'bah jest bardzo starym Domem czci, znajduje potwierdzenie w innym wersecie Koranu (3,97). Istniał on już na długo przed czasami Abrahama, zanim Abraham sprowadził swoją żonę Hagar i syna Izmaela, by osiedlić się w tej jałowej i nieurodzajnej dolinie Mekki (14,38). Niektórzy uważają, że Noe dokonywał już okrążania Ka'bah (Tabarī, jak cytuje Enc. of Islām). Historycy o ustalonej renomie i autorytecie, a w tej liczbie kilku wrogich Islamowi, przyznają, że Ka'bah była miejscem uświęconym od niepamiętnych czasów. Diodorus Siculus, pisząc o regionie znanym jako Hijāz, powiada: „W kraju tym istnieje świątynia wielce szanowana przez wszystkich Arabów, do której ciągną sąsiednie ludy ze wszystkich stron". „Słowa te", mówi Sir William Muir, „muszą dotyczyć Świętego Domu w Mekce, ponieważ nie znamy żadnego innego, który byłby miejscem składania hołdu dla całej Arabii... Tradycja przedstawia Ka'bah jako miejsce pielgrzymek ze wszystkich części Arabii od niepamiętnych czasów... zatem musiało to mieć swój początek w niezwykle odległych czasach" (Muir, str. ciii). Wydaje się, że Ka'bah było najpierw wzniesione przez Adama, a później, po tym jak zostało zmiecione przez Potop w czasach Noego, było odbudowane przez Abrahama i jego syna – Izmaela.

32. Poświęcając całą waszą wiarę i posłuszeństwo Allachowi oraz nie przypisując Mu niczego. A jeśli kto przypisze cokolwiek Allachowi, spadnie – jak to było – z wysokości, a porwą go ptaki albo wiatr zdmuchnie go do odległego miejsca.[1949]

حُنَفَآءَ لِلّٰهِ غَيْرَ مُشْرِكِيْنَ بِهٖ ۭ وَمَنْ يُّشْرِكْ بِاللّٰهِ فَكَاَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَآءِ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ اَوْ تَهْوِيْ بِهِ الرِّيْحُ فِيْ مَكَانٍ سَحِيْقٍ ﴿۳۲﴾

33. Prawdą jest, że [a]jeżeli ktoś szanuje święte Znaki Allacha to, istotnie, bierze się ze sprawiedliwości serca.[1950]

ذٰلِكَ ۤ وَمَنْ يُّعَظِّمْ شَعَآئِرَ اللّٰهِ فَاِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوْبِ ﴿۳۳﴾

34. W ofiarach tych zawierają się korzyści[1951] dla was na określony czas, lecz [b]później miejscem składania ofiar będzie Starożytny Dom.

لَكُمْ فِيْهَا مَنَافِعُ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَآ اِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيْقِ ﴿۳۴﴾ ع

35. Każdemu ludowi wyznaczyliśmy rytuały[1952] Ofiary, aby [c]wymieniali imię Allacha nad czworonogami z klasy bydła, które On im dał. Tak

وَلِكُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِّيَذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلٰى مَا رَزَقَهُمْ مِّنْۢ بَهِيْمَةِ الْاَنْعَامِ ۭ فَاِلٰهُكُمْ

[a]2,159. [b]2,197; 48,26. [c]5,5; 6,119.

1949. Człowiek to najszlachetniejsze stworzenie Boga. Cały wszechświat – słońce, księżyc, gwiazdy, ziemia, oceany, góry itp. – został stworzony, by mu służyć. Człowiek może tak wysoko wznieść się pod względem duchowym, by móc odzwierciedlać swą osobą Boże atrybuty. Jeśli zatem zdegraduje sam siebie tak bardzo, że odda się czci pozbawionych życia przedmiotów, to spada, jak miało to miejsce, z wyżyn wspaniałości duchowej w głębię degradacji moralnej i intelektualnej.

1950. Werset ten wskazuje, że celem wszystkich przykazań i obrzędów Islamu jest wpajanie sprawiedliwości i czystości serca. Wszystkie rytuały i akty islamskie są jedynie sposobem osiągania tego celu.

1951. Zwierzęta, które przyprowadzane są do Mekki w celu złożenia ich w ofierze, mogą być wykorzystywane jako środki transportu lub jako zwierzęta juczne – można też korzystać z ich mleka zanim zostaną złożone w ofierze. Mogą zatem służyć wielu pożytecznym celom.

1952. *Nasaka Lillāhi* oznacza: złożył ofiarę i czynił dobre uczynki chętnie i spontanicznie, by zdobyć bliskość wobec Boga. *Mansak* oznacza dlatego rytuały składania ofiary; miejsce takich rytuałów (Aqrab). Od tego wersetu rozpoczyna się temat Ofiary, jeden z trzech głównych tematów tej sury (dwa pozostałe to *Hajj* oraz *Jihād*). Werset ten wskazuje dalej, że przykazanie nakazujące składanie ofiary nie ogranicza się tylko do Islamu. Jest ona rzeczą powszechną we wszystkich religiach, ponieważ wywodzą się one wszystkie z tego samego Źródła Bożego. Werset ten wskazuje także, że pierwotnie wyznawcy wszystkich religii zachęcani byli do składania w ofierze zwierząt, zaś okrutna praktyka składania w ofierze istot ludzkich jest innowacją późniejszą. W świetle różnych znaczeń słowa-rdzenia *Nasaka* (Lane), prawdziwa ofiara posiada trzy zasadnicze cechy: (a) powinna być dobrowolna i spontaniczna. (b) Powinna być składana z najczystszych motywów. (c) Nie powinno składać się jej z pobudek materialnych.

zatem [a]twój Bóg jest Bogiem Jedynym,[1953] dlatego wszyscy podporządkujcie się Mu. I przekazuj dobrą nowinę pokornym,

إِلٰهٌ وَّاحِدٌ فَلَهٗٓ اَسْلِمُوْا ۗ وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِيْنَ ﴿٣٥﴾

36. [b]Których serca napełniają się strachem, gdy wymieniane jest imię Allacha, oraz którzy cierpliwie znoszą wszystko, co na nich spada, i którzy przestrzegają Modlitwy i wydają z tego, czym ich obdarzyliśmy.

الَّذِيْنَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوْبُهُمْ وَالصّٰبِرِيْنَ
عَلٰى مَآ اَصَابَهُمْ وَالْمُقِيْمِي الصَّلٰوةِ ۙ وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ
يُنْفِقُوْنَ ﴿٣٦﴾

37. Pośród uświęconych Znaków Allacha wyznaczyliśmy wam wielbłądy ofiarne. W nich jest dla was wiele dobrego. Zatem wymieniajcie imię Allacha nad nimi, kiedy stoją uwiązane w rzędach. Kiedy upadają martwe na bok, spożywajcie z nich i karmcie potrzebujących, którzy są zadowoleni, jak i tego, kto prosi.[1954] W ten sposób podporządkowaliśmy je wam, abyście byli wdzięczni.

وَالْبُدْنَ جَعَلْنٰهَا لَكُمْ مِّنْ شَعَآئِرِ اللّٰهِ لَكُمْ
فِيْهَا خَيْرٌ ۖ فَاذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهَا صَوَآفَّ ۚ فَاِذَا
وَجَبَتْ جُنُوْبُهَا فَكُلُوْا مِنْهَا وَاَطْعِمُوا الْقَانِعَ وَ
الْمُعْتَرَّ ۚ كَذٰلِكَ سَخَّرْنٰهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿٣٧﴾

38. Ich mięso nie dosięga Allacha ani ich krew, lecz to wasza sprawiedliwość, która dociera do Niego.[1955]

لَنْ يَّنَالَ اللّٰهَ لُحُوْمُهَا وَلَا دِمَآؤُهَا وَلٰكِنْ يَّنَالُهُ

[a]5,74; 16,23; 37,5. [b]23,61.

1953. Werset ten ma dwojakie znaczenie: (1) Fakt, iż rytuał składania Ofiary jest powszechny we wszystkich religiach, pomimo ich oddzielenia w czasie i przestrzeni, wykazuje, że pierwotnie wszystkie te religie wzięły swój początek z tego samego Najwyższego Źródła oraz że Bogiem wszystkich narodów jest Jedyny Bóg. (2) Że celem Ofiary jest uświadamianie i głoszenie Jedności Boga poprzez złożenie w ofierze naszych własnych ambicji i aspiracji, wszystkich naszych idei i ideałów, a nawet życia i honoru dla Jego dobra. Według Islamu koncepcja Ofiary nie polega na przepraszaniu bóstwa, przeciwko któremu coś się uczyniło, czy na okazywaniu skruchy za grzechy, lecz na złożeniu wszystkiego w ofierze dla dobra Boga i w sposób Boży.

1954. Zabijanie wielbłądów, które przyprowadzane są do Mekki w ofierze, jest jedynie symbolem gotowości człowieka do złożenia własnego życia za swego Stwórcę i Pana, tak jak wielbłądy składają swoje życie za swoich własnych panów. Oto najwyższy cel Ofiary. Pozostałe wymienione w tym wersecie cele mają znaczenie drugorzędne. Pielgrzymowi przypomina się o znaczeniu Ofiary, kiedy zabija zwierzę, które służy jako Znak od Boga. Werset ten wskazuje także, że mięso zabitego zwierzęcia należy właściwie podzielić i nie marnować go.

1955. Werset ten rzuca wiele światła na istotę, duchowość i prawdziwy cel Ofiary. Werset ten naucza najwspanialszej lekcji, która mówi, że nie zewnętrzny akt składania ofiary podoba się Bogu, ale duch leżący u jego podstawy oraz motyw. Mięso i krew zabitego zwierzęcia nie dociera wszak do Boga. On przyjmuje sprawiedliwość serca człowieka. Bóg wymaga i przyjmuje całkowitą ofiarę wszystkiego, co jest nam miłe i drogie – nasze dobra materialne, drogie nam ideały, nasz honor, a nawet nasze życie. W rzeczywistości Bóg nie chce i nie wymaga od nas składania ofiary w

W ten sposób On je wam podporządkował, abyście wychwalali Go za to, że was prowadzi. I przekazuj dobrą nowinę tym, którzy czynią dobro.

التَّقْوٰى مِنْكُمْ كَذٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ
عَلٰى مَا هَدٰىكُمْ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِيْنَ ۝٣٨

39. Zaiste, Allach broni tych, którzy wierzą.[1956] Zaiste, Allach nie miłuje nikogo, kto jest perfidny, niewdzięczny.

اِنَّ اللّٰهَ يُدٰفِعُ عَنِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ
كُلَّ خَوَّانٍ كَفُوْرٍ ۝٣٩

40. Pozwala się brać do ręki broń tym, przeciwko którym prowadzona jest wojna, ponieważ zostali poszkodowani[1957], a Allach – zaiste! – ma władzę, by im pomóc –

اُذِنَ لِلَّذِيْنَ يُقٰتَلُوْنَ بِاَنَّهُمْ ظُلِمُوْا وَاِنَّ اللّٰهَ عَلٰى
نَصْرِهِمْ لَقَدِيْرُ ۝٤٠

formie ciała i krwi zwierząt, lecz żąda złożenia w ofierze naszych serc. Błędem jednak jest uważać, że ponieważ nie chodzi o zewnętrzny akt składania ofiary, lecz o leżący u jej podstaw motyw, sam zewnętrzny akt nie ma znaczenia. To prawda, zewnętrzny akt to tylko pokrywa, zaś leżący u jego podstaw duch jest jądrem i istotą. A jednak pokrywa czy ciało jakiejś rzeczy, podobnie jak jej duch czy jądro, ma wielkie znaczenie, ponieważ żadna dusza nie może istnieć bez ciała, a żadne jądro bez swej otoczki.

1956. Od tego wersetu rozpoczyna się temat *Jihād*. Temat Ofiary stanowi wspaniałe preludium do tego najważniejszego tematu. Zanim muzułmanie otrzymali pozwolenie prowadzenia walki w samoobronie, musieli poznać znaczenie Ofiary. Werset ten rzuca wiele światła na islamską koncepcję *Jihād*. *Jihād*, jak wskazuje ten werset, to walka w obronie Prawdy. Ale podczas gdy Islam nie zezwala na wojnę zaczepną, uważa wypowiedzenie jej w formie obrony honoru, państwa lub Wiary za największą cnotę. Człowiek jest najszlachetniejszym dziełem boga. Jest on szczytem stworzenia Bożego, jego celem i końcem. Człowiek jest namiestnikiem Boga na ziemi oraz królem całego stworzenia (2,31). Oto islamska koncepcja miejsca zajmowanego przez człowieka we wszechświecie. Dlatego właśnie naturalnym wynikiem religii, która tak wysoko stawia człowieka, jest to, że nadaje ona także tak wielkie znaczenie i świętość życiu ludzkiemu. Spośród wszystkich rzeczy życie człowieka – jak powiada Koran – jest najświętsze i nienaruszalne. Świętokradztwem jest odbieranie go, z wyjątkiem bardzo rzadkich wypadków, o których szczegółowo mówi Koran (5,33; 17,34). Islam powiada też, że nie mniej ważnym elementem jest wolność sumienia. To najcenniejsze dziedzictwo człowieka – być może cenniejsze niż samo życie. Koran, który życiu ludzkiemu przypisuje największą świętość, nie może nie przyznać i ogłosić świętości i nienaruszalności tego, co człowiek ma najcenniejszego. Właśnie w obronie tej najcenniejszej rzeczy wolno muzułmanom brać do ręki broń.

1957. Według zgodnej opinii naukowców jest to pierwszy werset, który zezwala muzułmanom na branie do ręki broni w samoobronie. Ustala on zasady, wedle których muzułmanie mogą wszczynać wojnę obronną, oraz wraz z następnymi wersetami przedstawia powody, dla których pewna grupa muzułmanów, nie posiadająca żadnej broni ani środków materialnych, ruszyła do walki w samoobronie po tym, jak przez wiele lat cierpiała prześladowania w Mekce i została w nienawiści wygnana do Medyny, gdzie też nękana była ze wszystkich stron. Pierwszy przedstawiony powód to fakt, że ludzie ci byli krzywdzeni.

41. Tym, którzy niesprawiedliwie zostali wygnani ze swych domów, tylko dlatego, że powiadali: „Naszym Panem jest Allach”.[1958] [a]I gdyby Allach nie odtrącał jednych ludzi poprzez innych, klasztory i kościoły, synagogi i meczety, w których wymienia się imię Allacha,[1959] z pewnością zostałyby już zniszczone. [b]Niechybnie Allach pomoże temu, który Jemu pomaga. Allach rzeczywiście jest Potężny, Silny –

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِن دِيَارِهِم بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَن
يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ ۗ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُم
بِبَعْضٍ لَّهُدِّمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَ
مَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا ۗ وَلَيَنصُرَنَّ
اللَّهُ مَن يَنصُرُهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٤١﴾

42. Tym, którzy – jeśli umieścimy ich na ziemi – będą przestrzegać Modlitwy, płacić Zakāt i zachęcać do dobra, zabraniać zaś zła.[1960] W rękach Allacha spoczywa ostateczne rozstrzygnięcie wszystkich spraw.

الَّذِينَ إِن مَّكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ
الْمُنكَرِ ۗ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٤٢﴾

[a]2,252. [b]47,8.

1958. Ten werset przedstawia drugi powód. Polega on na tym, że muzułmanie bez żadnego sprawiedliwego i prawnego powodu zostali wypędzeni ze swoich domostw. Jedynym złem, jakiego się dopuścili, było to, że wierzyli w Jednego Boga. Przez wiele lat muzułmanie ci byli w Mekce prześladowani, później zostali z niej wygnani i nie znaleźli spokojnego miejsca do życia nawet w Medynie. Islamowi zagroziło całkowite wykorzenienie z powodu połączonych ataków plemion arabskich wokół Medyny, wśród których wielki wpływ miało plemię Quraish, ponieważ spośród niego wywodzili się opiekunowie Ka'bah. Samo miasto Medyna było pokiereszowane buntami i spiskami. Żydzi, zwarci i zjednoczeni, przeciwstawiali się Świętemu Prorokowi, a jego kłopoty zamiast zmniejszać się z powodu Emigracji jeszcze bardziej powiększyły się. I właśnie w takich niekorzystnych okolicznościach muzułmanie postanowili bronić się zbrojnie. Postanowili bronić siebie samych, swojej Wiary i Świętego Proroka przed zniszczeniem. Jeśli kiedykolwiek jakiś lud miał prawo do walki, to był to Święty Prorok Mahomet i jego Towarzysze, a mimo to pozbawieni skrupułów krytycy Islamu oskarżali go o wypowiadanie agresywnych wojen w celu narzucenia wiary tym, którzy jej nie chcieli.

1959. Wymieniwszy powody, dla których muzułmanie mieli obowiązek ruszać do walki, werset ten wspomina cel wojen Islamu. Celem takich wojen nigdy nie było pozbawianie innych ludzi ich domów i dóbr ani pozbawienia ich wolności narodowej, zmuszanie do poddania się obcemu jarzmu, czy eksplorowanie nowych rynków i zdobywanie nowych kolonii, jak to czynią potęgi zachodu. Rzecz polegała na walce dla obrony samych siebie oraz dla ratowania Islamu przed zniszczeniem, jak i na ustanawianiu wolności sumienia i swobody myśli. Wojny islamskie miały też na celu bronić miejsc oddawania czci, należących do innych religii – kościołów, synagog, świątyń, klasztorów, itp. (2,194; 2,257; 8,40; 8,73). Tak zatem pierwszym i najważniejszym celem wojen islamskich było – i zawsze będzie – ustanawianie wolności wierzeń i czci oraz walka w obronie kraju, honoru i wolności w wypadku niesprowokowanych ataków. Czyż można mówić o lepszym powodzie prowadzenia walki niż taki?

1960. Werset ten wskazuje na przykazanie kierowane do muzułmanów, że kiedy dojdą do władzy, nie powinni wykorzystywać jej dla swoich własnych celów, lecz wykorzystać taką sytuację dla polepszania losu biednych, zdeptanych ludzi oraz do umacniania pokoju i bezpieczeństwa na własnych terenach. Mówi się im także, że powinni szanować i chronić miejsca oddawania czci.

43. [a]A jeśli oskarżą cię o fałsz, tak jak i przed nimi uczynił lud Noego i plemiona 'Ād oraz Thamud, które oskarżały swoich Proroków o fałsz;

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ
وَعَادٌ وَثَمُودُ ﴿٤٣﴾

44. A podobnie uczynił lud Abrahama i lud Lota

وَقَوْمُ إِبْرٰهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ ﴿٤٤﴾

45. I mieszkańcy Madianu. Również i Mojżesz oskarżany był o fałsz. Ja jednak daję wytchnienie niewiernym, a potem spadam na nich, a jakże okropne były konsekwencje wypierania się Mnie!

وَأَصْحٰبُ مَدْيَنَ ۚ وَكُذِّبَ مُوسٰى فَأَمْلَيْتُ لِلْكٰفِرِينَ
ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ ۚ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٥﴾

46. [b]Ileż miast My zniszczyliśmy, które oddawały się grzechowi, tak że ten spadł na ich dachy. A ileż studni wyschło oraz ile wspaniałych zamków leży w gruzach!

فَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنٰهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فَهِيَ
خَاوِيَةٌ عَلٰى عُرُوشِهَا وَبِئْرٍ مُعَطَّلَةٍ وَقَصْرٍ
مَشِيدٍ ﴿٤٦﴾

47. [c]Czy nie podróżowali po kraju, by mieć serca do rozumienia oraz uszy do słuchania? Albowiem, zaiste, to nie oczy są ślepe, lecz ślepe są serca, które biją w piersiach.[1961]

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ
يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا ۚ فَإِنَّهَا لَا
تَعْمَى الْأَبْصٰرُ وَلٰكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي
الصُّدُورِ ﴿٤٧﴾

48. [d]Wymagają od ciebie, abyś przyśpieszył karę, lecz Allach nigdy nie złamie swej obietnicy. I zaprawdę, jeden dzień u twego Pana to czasami tysiąc lat waszego liczenia.[1961A]

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللّٰهُ وَعْدَهُ ۚ
وَإِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ﴿٤٨﴾

[a]6,35; 35,26; 40,6; 54,10. [b]7,5; 21,12; 28,59; 65,9-10. [c]12,110; 30,10; 35,45; 40,22; 47,11. [d]26,205; 27,72; 29,54-55; 37,177; 51,15.

1961. Z wersetu tego jasno wynika, że ludzie martwi, ślepi i głusi, o których mowa tutaj i w innych wersetach Koranu, to ludzie duchowo martwi, duchowo głusi i duchowo ślepi.

1961A. Powiada się, iż Święty Prorok powiedział, że pierwsze trzy stulecia Islamu będą okresem najlepszym, po którym fałsz rozprzestrzeni się i nastąpi okres ciemności, który rozciągnie się na tysiąc lat (Tirmidhī). Ten okres tysiąca lat porównuje się do jednego dnia (32,6). W tym okresie ludzie o niebieskich oczach powstaną i rozprzestrzenią się po całej ziemi (20,103-104). Właśnie tych niebieskookich ludzi, którzy w swej próżności i arogancji zrodzonej z chwały materialnej i władzy politycznej, przedstawia się jako rzucających wyzwanie Świętemu Prorokowi, by przyśpieszył karę, jaka – jak powiedział – spadnie na nich w wyznaczonym i obiecanym czasie.

49. Ilu miastom udzieliłem zwłoki, podczas gdy oddawały się grzechowi. Potem chwytałem je, a do mnie nastąpi powrót.

وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَمْلَيْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ ثُمَّ أَخَذْتُهَا وَإِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿٤٨﴾

50. Powiedz: „O ludzkości, [a]ja mam was tylko ostrzegać.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٤٩﴾

51. „Tych, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, [b]czeka przebaczenie i zaszczytne dary.

فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٠﴾

52. „Lecz [c]ci, którzy wysilają się przeciwko Naszym Znakom, starając się pokrzyżować nasz cel, oni będą mieszkańcami Ognia".

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٥١﴾

53. Gdy wysyłaliśmy Posłańca lub Proroka przed tobą, a ten starał się osiągnąć swój cel, zawsze Szatan rzucał przeszkody na drodze tego, co on chciał osiągnąć. Allach jednak usuwa przeszkody, które umieszcza Szatan.[1962] Potem Allach mocno ustanawia swój Znak. A jest Allach Wszechwiedzący, Mądry.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا إِذَا تَمَنَّىٰ أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ فَيَنسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٢﴾

[a]26,116; 29,51; 51,51; 67,27. [b]8,75; 24,27; 34,5. [c]34,6; 39.

1962. Werset ten został celowo niewłaściwie zinterpretowany, a jego znaczenie świadomie wypaczone przez uprzedzonych autorów chrześcijańskich. Powiadają oni, że pewnego dnia w Medynie, kiedy Święty Prorok cytował wersety 20 i 21 sury Al-Najm, „Powiedz mi teraz o Lāt i o 'Uzzā, i o Manāt, tej trzeciej, innej bogini", Szatan włożył w jego usta słowa „tilkal-Gharānīq al-'Ilā, wa Inna Shafā'atahunna Laturtajā", czyli: oto wyniesione boginie, na których wstawiennictwo czekamy". Autorzy ci nazywają to „Potknięciem Mahometa" lub jego „Kompromisem wobec bałwochwalstwa". Święty Prorok nigdy nie dopuszczał się najmniejszego kompromisu wobec bałwochwalstwa ani też w kwestii tej nie miał żadnych uchybień. Oskarżenie to jest przypadkiem życzenia, które jest ojcem myśli. Krytycy zawsze starają się znaleźć jakieś niedociągnięcie ze strony Świętego Proroka, a kiedy nie mogą się żadnego dopatrzyć, wymyślają je i oskarżają go o nie. Powiadają, że werset ten nawiązuje właśnie do powyższego wypadku. Zajmiemy się dokładnie całym tym epizodem, kiedy dojdziemy do odnośnych wersetów (53,20, 21). Tymczasem wystarczy powiedzieć, że cała ta historia jest zdementowana przez fakt, że Rozdział 53 był, według opinii naukowców, objawiony w piątym roku Powołania w Mekce, podczas gdy werset obecny był objawiony w Medynie lub w przeddzień odejścia Świętego Proroka z Mekki w 13. roku Powołania. Nie do pomyślenia jest fakt, aby Bóg czekał aż osiem długich lat, by nawiązać do tego wypadku w obecnym wersecie. Ponadto historia ta została odrzucona jako całkowicie bezpodstawna przez wszystkich uczonych komentatorów Koranu. Poza tym w samym tym wersecie nie ma niczego, co potwierdzałoby to okrutne kłamstwo. Znaczenie wersetu jest całkowicie jasne. Mówi on nam, że zawsze, kiedy Prorok chce osiągnąć swój cel, to znaczy kiedy głosi posłannictwo prawdy i pragnie ustanowić Jedność Boga na ziemi, szatańskie osoby starają się zahamować ten proces, ustawiając na drodze najróżniejsze przeszkody. Chcą zobaczyć klęskę tej misji. Niestety nie są w stanie powstrzymać planu Bożego, zaś sam Bóg usuwa wszystkie te przeszkody i powoduje, że sprawa Prawdy zwycięża. Werset ten ma znaczenie ogólne. Nie ma powodu wnioskować, że dotyczy on wyłącznie Świętego Proroka. Ponadto Szatan nie może ingerować w czystość objawienia Bożego. Sam Bóg zabezpiecza i chroni objawienie przed wszelkimi wpływami i interpelacjami (15,10; 72,27-29). Nawet chrześcijańska opinia naukowa potwierdza tę prawdę głoszenia koranicznego.

54. Dzieje się tak, aby On mógł uczynić przeszkody, które Szatan umieszcza na drodze Proroka, próbą dla tych, w sercach których jest choroba,[1963] oraz dla tych, których serca są zatwardziałe; zaiste, grzesznicy daleko posunęli się w opozycji –

لِّيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطٰنُ فِتْنَةً لِّلَّذِيْنَ فِيْ
قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ وَّالْقَاسِيَةِ قُلُوْبُهُمْ ۗ وَاِنَّ الظّٰلِمِيْنَ
لَفِيْ شِقَاقٍ بَعِيْدٍ ﴿٥٣﴾

55. Oraz by ci, [a]którzy otrzymują wiedzę, dowiedzieli się, że jest to prawda od twego Pana, aby mogli uwierzyć w nią oraz by ich serca były wobec Niego pokorne. Zaiste, Allach prowadzi tych, którzy wierzą, ku właściwej drodze.

وَّلِيَعْلَمَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ
فَيُؤْمِنُوْا بِهٖ فَتُخْبِتَ لَهٗ قُلُوْبُهُمْ ۗ وَاِنَّ اللّٰهَ
لَهَادِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٥٤﴾

56. Ci zaś, którzy nie wierzą, nie przestaną [b]wątpić w to aż do czasu, gdy nadejdzie Godzina[1964], a nadejdzie nagle, lub gdy spadnie na nich kara dnia zniszczenia.[1965]

وَلَا يَزَالُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فِيْ مِرْيَةٍ مِّنْهُ حَتّٰى
تَاْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً اَوْ يَاْتِيَهُمْ عَذَابُ يَوْمٍ
عَقِيْمٍ ﴿٥٥﴾

57. [c]Tego dnia[1966] Królestwo należeć będzie do Allacha. On rozsądzi między nimi. Zatem [d]ci, którzy wierzą i spełniają sprawiedliwe uczynki, znajdą się w Ogrodach Szczęścia.

اَلْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِّلّٰهِ ۗ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ ۗ فَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فِيْ جَنّٰتِ النَّعِيْمِ ﴿٥٦﴾

[a]13.20; 34,7; 35,32; 47,3; 56,96. [b]11,18. [c]25,27. [d]13,30; 14,24; 18,31; 30,16; 68,35; 78,32-37.

1963. Obecny werset także potwierdza interpretację, jaką podaliśmy do poprzedniego wersetu. Nie ma usprawiedliwienia dla tej bezpodstawnej opowieści, którą niektórzy ignoranccy komentatorzy wzięli w swoje ręce, by świadomie łączyć ją z tamtym wersetem. Ten werset powiada, że opanowani przez szatana ludzie starają się umieszczać wszelkiego rodzaju przeszkody na drodze propagowania misji Proroka po to, by wstrzymać jej postęp i aby zmylić „tych, w sercach których jest choroba". Jednak Bóg usuwa wszystkie te przeszkody i po wstępnych trudnościach Prawda dalej maszeruje drogą jednolitego postępu.

1964. „Godzina" oznacza ostateczne zwycięstwo Islamu. Słowo to może też odnosić się do Upadku Mekki, kiedy to siły niewiernych Quraish zostały ostatecznie i całkowicie pokonane. Upadek ten miał miejsce dość nagle. Quraish nie mieli najmniejszego pojęcia o armii muzułmańskiej aż do czasu, kiedy dotarła ona pod bramy Mekki.

1965. *'Imra'atum 'Aqīmun* oznacza niepłodną kobietę. Yaumun 'Aqīmun oznacza dzień zniszczenia, dzień ciężkich walk, nazwany tak dlatego, że tego dnia wiele kobiet, które utraciły swoich synów w walce, stało się *'Aqīm* (Lane).

1966. Oprócz zastosowania ogólnego werset ten może w szczególności odnosić się do Upadku Mekki. Owego dnia założone zostało w Arabii Królestwo Boże, a z jego twierdzy odeszło bałwochwalstwo, by więcej doń nie powrócić. Sąd Boży ogłoszony został w słowach „Prawda nadeszła, a fałsz zniknął. Zaprawdę fałsz szybko znika" (17,82).

58. Lecz [a]ci, którzy nie wierzą i odrzucają Nasze Znaki otrzymają poniżającą karę.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ
عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٥٨﴾

59. [b]Tych, którzy opuszczą swe domy w sprawie Allacha i zostaną później zabici lub umrą,[1967] Allach niechybnie dobrze zaopatrzy. I, zaiste, Allach jest Najlepszym Dawcą.

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ
مَاتُوا لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ
خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٥٩﴾

60. On z pewnością dopuści ich do miejsca, z którego będą bardzo zadowoleni. Allach jest rzeczywiście Wszechwiedzący, Wyrozumiały.

لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ ۗ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ
حَلِيمٌ ﴿٦٠﴾

61. Tak naprawdę jest. A jeśli kto odwzajemnia się tak, jak został skrzywdzony, a będzie przeciwko niemu zgrzeszone, jemu Allach przyjdzie niechybnie z pomocą.[1968] Allach rzeczywiście zmazuje grzechy i jest Najbardziej Przebaczający.

ذَٰلِكَ ۖ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ بُغِيَ
عَلَيْهِ لَيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ﴿٦١﴾

62. Taki system kary funkcjonuje po to, by wskazać, że to [c]Allach powoduje, iż noc wchodzi w dzień, a dzień wchodzi w noc,[1969] jak i że Allach jest Wszystkosłyszący, Wszystkowidzący,

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ
النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٦٢﴾

[a]2,40; 7,27; 30,17; 57,20; 64,11; 78,22-27. [b]3,196; 8,75; 9,20-22; 16,42. [c]3,28; 31,30; 35,14; 57,7.

1967. Ci, którzy pozostawiają swoje domostwa i wszystko, co jest im drogie, dla dobra sprawy Boga i którzy spędzają swoje życie na służbie Bogu i Jego sprawie i umierają na posterunku, zasługują na sklasyfikowanie razem z tymi, którzy zostają rzeczywiście zabici w walce o sprawę Boga. Ich ofiara jest bowiem równie wielka jak tych, co polegli naprawdę. Tylko że Bóg, w swojej niezmierzonej mądrości, ratuje im życie. Oto znaczenie słów „lub umrą".

1968. Werset ten ma dwojakie znaczenie. Przedstawia on muzułmanom obietnicę pomocy, jak i wskazuje na proroctwo o ich ostatecznym sukcesie. W tym pierwszym znaczeniu werset ten powiada, że przeciwko muzułmanom stosowano prześladowania i odstępstwa. Mogą wobec tego odwzajemnić się, ale to odwzajemnienie powinno nie przekraczać prawnych granic. Rany zadawane wrogowi powinny być proporcjonalne do ran od nich otrzymanych. Według drugiego znaczenia muzułmanom powiada się, że sprawować będą władzę nad swymi wrogami oraz że mogą zadać im tyle ran, ile sami od nich otrzymali, lecz byłoby o wiele lepiej, gdyby w godzinie zwycięstwa i sukcesu, naśladując Boże atrybuty łaski i przebaczenia, wybaczyli swoim wrogom.

1969. *Nahār* (dzień) w tym wersecie reprezentuje władzę i dobrobyt, zaś *Lail* (noc) oznacza utratę władzy połączoną ze schyłkiem i upadkiem narodowym. Werset ten wykorzystuje tę metaforę, aby wskazać na fakt, że noc nieszczęść i opresji, jakim byli poddawani muzułmanie, zbliża się już do swego końca, a wkrótce zaświta dzień ich chwały i potęgi.

63. Jak i to, że dzieje się tak dlatego, iż [a]to Allach jest Prawdą, to zaś, do czego zwracają się poza Nim, jest Fałszem, jak i dlatego, że Allach jest Wysoki, Wielki.

ذٰلِكَ بِأَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ
دُونِهٖ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٦٣﴾

64. Czyż nie widzisz, że [b]Allach zsyła wodę z nieba i ziemia staje się zielona?[1970] Allach, zaiste, jest Znawcą subtelności, jest Wszechświadom.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللّٰهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِحُ
الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً ۗ إِنَّ اللّٰهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿٦٤﴾

65. [c]Do Niego należy wszystko, co jest w niebiosach, jak i wszystko to, co jest na ziemi. Zaiste, Allach jest Samowystarczalny, Godny Chwały.

لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَإِنَّ اللّٰهَ
لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦٥﴾ ع ١٥

66. Czyż nie widzisz, że [d]Allach podporządkował wam wszystko, co jest na ziemi, jak i statki, które płyną przez morze z Jego rozkazu? I to On podtrzymuje niebo, aby nie spadło na ziemię, chyba żeby On tego zapragnął. Zaiste, Allach jest Współczujący i Litościwy dla ludzi.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ وَالْفُلْكَ
تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهٖ ۗ وَيُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ
عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهٖ ۗ إِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ
رَحِيمٌ ﴿٦٦﴾

67. [e]On jest tym, który dał wam życie, a potem uczyni, że umrzecie, później zaś da wam życie na nowo.[1971] Zaiste, człowiek jest istotą najbardziej niewdzięczną.

وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ۗ
إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ ﴿٦٧﴾

[a]20,115; 23,117; 24,26. [b]22,6; 30,51; 35,28; 39,22; 45,6. [c]2,256; 10,56; 31,27. [d]16,15; [e]2,29; 16,71; 30,41; 40,69.

1970. Werset ten zwraca uwagę niewierzących na ten fenomen przyrody, jaki ujawnia się przed ich oczami. Czyż oni nie widzą – powiada werset – że deszcz Boży spadł na nieurodzajną, jałową i duchowo martwą ziemię Arabii oraz że zaczęła ona wibrować nowym życiem, a dokoła jest świeżość i zieleń, czyli że w całym kraju nastąpiło duchowe przebudzenie, a sam Islam zapuścił korzenie głęboko?

1971. Fenomen życia i śmierci działa równolegle. Po każdej śmierci następuje nowe życie. Tych niewielu muzułmanów zabitych na polach bitew pod Badr, Uhud itp. spowodowało duchowe zmartwychwstanie całej Arabii.

68. Każdemu ludowi wyznaczyliśmy sposoby oddawania czci,[1972] których przestrzegają. Niechaj zatem nie spierają się z tobą w sprawie islamskiego sposobu oddawania czci. Nawołuj ludzi do twego Pana, albowiem ty jesteś z pewnością właściwie prowadzony.

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ فَلَا يُنَازِعُنَّكَ
فِي الْأَمْرِ وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى
مُسْتَقِيمٍ ﴿٦٨﴾

69. A jeśli będą się z tobą spierać, powiedz: „Allach najlepiej wie, co czynicie.

وَإِنْ جَادَلُوكَ فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾

70. [a]„Allach rozsądzi pomiędzy wami i mną w Dniu Zmartwychwstania w sprawie tego, z czym nie zgadzaliście się".

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ﴿٧٠﴾

71. Czyż nie wiesz, że [b]Allach zna wszystko, co jest w niebiosach i na ziemi? Zaiste, wszystko to zachowane jest w Księdze, a to jest dla Allacha łatwe.

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
إِنَّ ذَٰلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧١﴾

72. [c]I czczą zamiast Allacha to, czemu On nie zesłał żadnego świadectwa, jak i to, o czym nie mają żadnego pojęcia.[1973] Grzesznicy nie znajdą żadnego pomocnika.

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَ
مَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٧٢﴾

73. [d]A kiedy Nasze zrozumiałe Znaki przedstawiane są im, widzisz na twarzach tych, którzy nie wierzą, wyraźne znaki niezadowolenia. Oni chętnie zaatakowaliby tych, którzy recytują im Nasze Znaki. Powiedz: [a]„Czy mam wam powiedzieć o czymś gorszym niż to? Jest tym Ogień! Allach obiecał go tym, którzy nie wierzą. A jest to zły los!"

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ
الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ
يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا قُلْ أَفَأُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ
ذَٰلِكُمُ النَّارُ وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَبِئْسَ
الْمَصِيرُ ﴿٧٣﴾

[a]2,114; 4,142. [b]20,8; 27,66; 49,17. [c]7,72; 12,41; 53,24. [d]17,47; 23,67-68; 39,46.

1972. Cześć do Boga znajdujemy w różnych formach wśród wszystkich narodów i ludów. Fakt ten prowadzi do wielkiej prawdy, a mianowicie, że Islam, wśród wszystkich religii, był pierwszą, która głosiła, że Posłańcy Boga pojawiali się wśród ludów, by nauczać ich różnych form i sposobów czci.

1973. W wersecie tym przedstawione są trzy argumenty przeciwko bałwochwalstwu: (a) W żadnej objawionej Księdze nie znajdujemy żadnego autorytetu co do oddawania czci bożkom; (b) przeciwstawiają się mu ludzi rozum i sumienie, zaś sami bałwochwalcy nie mogą przedstawić

74. O ludzie, przedstwiona wam będzie przypowieść, więc słuchajcie. [b]Zaiste, Ci, do których się zwracacie poza Allachem, nie są w stanie stworzyć nawet muchę, nawet jeśli wszyscy razem tego spróbują. A gdyby mucha ta coś im odebrała, nie byliby w stanie tego od niej odzyskać. Zaiste, słaby jest zarówno szukający, jak i szukany.[1974]

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاسْتَمِعُوا لَهُ ۚ إِنَّ
الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا
وَلَوِ اجْتَمَعُوا لَهُ ۖ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا
لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ۚ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ﴿٧٣﴾

75. [c]Nie stworzyli prawdziwej koncepcji atrybutów Allacha.[1975] Zaiste, Allach jest Potężny, Silny.

مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٧٤﴾

76. Allach wybiera swych Posłańców spośród aniołów i spośród ludzi. Zaiste, Allach jest Wszystkosłyszący, Wszystkowidzący.

اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ ۚ
إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٧٥﴾

77. [d]On wie, co jest przed nimi i co jest za nimi, i do Allacha wszystkie sprawy powrócą do rozstrzygnięcia.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۗ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ﴿٧٦﴾

78. O wy, którzy wierzycie! [e]Pokłońcie się i padnijcie na twarz w Modlitwie i czcijcie swego Pana i spełniajcie dobre uczynki, aby dobrze się wam wiodło.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا
رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۩ ﴿٧٧﴾

[a]5,61. [b]16,21. [c]6,92; 39,68. [d]2,256; 27,66; 49,17. [e]3,44; 41,38; 96,20.

żadnych rozsądnych argumentów, opartych na własnych doświadczeniach i obserwacji, na poparcie bałwochwalstwa; oraz (c) na przestrzeni wieków walki pomiędzy bałwochwalcami i wiernymi, ci ostatni niezmiennie zwyciężali. Tak zatem objawienie Boże, rozum ludzki oraz werdykty historii, wszystkie razem przeciwstawiają się bałwochwalstwu.

1974. Werset ten wyjaśnia niewierzącym całkowitą bezsilność i beznadziejność ich bożków oraz ich własną głupotę w tym, że oddają im cześć.

1975. Fakt, iż bałwochwalcy sami siebie degradują tym, że czczą bożków – bożków uczynionych z drewna i kamienia – wykazuje, że mają bardzo małe pojęcie o potędze i atrybutach Wszechmogącego Boga, Wielkiego Stworzyciela. Właściwie wszystkie wierzenia politeistyczne i bałwochwalcze wywodzą się z tej marnej koncepcji, która mówi, że potęga i atrybuty Boże są ograniczone i niedoskonałe, jak te same elementy u człowieka.

79. [a]Dokładajcie starań dla sprawy Allacha[1976], tak jak starać się wam przystoi. On was wybrał i nie nałożył na was żadnych trudności w sprawie religii. [b]Zatem wyznawajcie wiarę waszego ojca, Abrahama. To on nazwał was muzułmanami,[1977] zarówno przedtem, jak i w tej księdze,[1977A] [c]aby Posłaniec był waszym świadkiem, a wy byście byli świadkami dla całej ludzkości. Dlatego przestrzegajcie Modlitwy i płaćcie Zakāt oraz wytrwale stójcie przy Allachu. On jest waszym Obrońcą, Wspaniałym Obrońcą i Wspaniałym Pomocnikiem!

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ ۚ هُوَ اجْتَبَاكُمْ
وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ ۚ مِلَّةَ
أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ ۚ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ ۙ مِنْ
قَبْلُ وَفِي هَٰذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ
وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ ۖ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ ۖ فَنِعْمَ
ع الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٧٩﴾
١٤

[a]9,41. [b]2,136; 16,124. [c]2,144; 16,90.

1976. *Jihād* jest dwojakiego rodzaju: (a) *Jihād* przeciwko czyimś wrogim pragnieniom i popędom; oraz (b) *Jihād* przeciwko wrogom prawdy, co zawiera w sobie walkę w samoobronie. Ten pierwszy rodzaj *Jihād* można określić jako „Jihād w Allachu", zaś ten drugi jako „*Jihād* na sposób Allacha". Święty Prorok określił ten pierwszy rodzaj *Jihād* jako „*większy Jihād*", zaś ten drugi jako „*Jihād mniejszy*".

1977. Słowa „Nazwał was muzułmanami zarówno przedtem, jak i w tej Księdze" odnoszą się do proroctwa Izajasza: „I nazwą cię nowym imieniem, które usta Pana oznaczą..." (Iz 62,2 oraz 65,15).

1977A. Aluzja zawarta w słowach „jak i w tej Księdze" odnosi się do modlitwy Abrahama cytowanej w Koranie, a mianowicie: „Panie nasz, uczyń nas «Muzułmanami» dla Ciebie i uczyń nasze potomstwo także poddanym Tobie" (2,129).

ROZDZIAŁ 23

AL-MU'MINŪN

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Istnieje dość dowodów wewnętrznych, które wskazują, że sura ta została objawiona pod koniec pobytu Świętego Proroka w Mekce. Sayūtī uważa ją za ostatnią surę spośród objawionych w Mekce tuż przed wyruszeniem Świętego Proroka do Medyny. Choć może nie była to rzeczywiście ostatnia sura, była z całą pewnością jedną z ostatnich objawionych w Mekce. W ostatnich wersetach poprzedniej sury powiada się wiernym, aby zwrócili się do Boga i byli posłuszni Jego przykazaniom, ponieważ w tym właśnie leży tajemnica ich przyszłego postępu i dobrobytu. Zachęca się ich także, aby wypowiadali wojnę mieczem, by ci, którzy wyciągnęli miecz przeciwko Islamowi, sami zginęli od miecza. Zachęca się ich także, aby szli drogą Pana z Koranem i w ten sposób Pan Bóg zabezpieczy dla nich sukces i powodzenie. Obietnica ta była warunkowa. Pewna gwarancja jest jednak przedstawiana tutaj, gdzie powiada się, że narodzi się z pewnością takie pokolenie wiernych, które osiągnie sukces, ponieważ spełni wymienione powyżej warunki. W ten sposób o rzeczy, o której w poprzedniej surze snuto przypuszczenia co do jej istnienia, w tej surze mówi się jako o już istniejącej.

Temat

Sura ta zaczyna się od dobrej nowiny dla prawdziwych wiernych, a mianowicie powiada się, że nadszedł już czas ich sukcesu i powodzenia. Dalej przedstawia się krótki opis ich cech i znaków szczególnych, które wskazują na proces ich stopniowego rozwoju duchowego. Po tym opisie następuje krótki, lecz niezwykle piękny opis wzrostu płodu ludzkiego oraz różnych stadiów, przez które przechodzi dziecko – od stadium kropli nasienia do w pełni rozwiniętej istoty ludzkiej. Następnie wyjaśnia się, że tak jak po każdych fizycznych narodzinach przychodzi śmierć i Zmartwychwstanie, podobnie narody i społeczności, wśród których raz ma miejsce renesans duchowy, a kiedy indziej schyłek i dekadencja, jednak we właściwym czasie zastępowane są one następnymi pokoleniami. Właściwie rozwój duchowy i fizyczny są do siebie podobne. Oba muszą przejść przez siedem stadiów rozwoju. Następnie sura ta rozwija temat, który mówi, że wszystkie rzeczy są zsyłane na ten świat zgodnie z określoną miarą i że każda z nich trwa i jest chroniona aż do wyznaczonego dla niej czasu. Jednakże kiedy rzecz taka już się wysłuży, podlega schyłkowi i umiera. W ten sam sposób Nauki Boże, zesłane przed Koranem, zmarły, gdy już przyczyniły się do osiągnięcia wyznaczonego im celu. Tak zatem sam fakt, że nauka pochodzi od Boga, nie oznacza jej niepodatności na zniszczenie. Jedynie Koran ma zapewnioną ciągłość życia i dlatego on tylko dawać będzie duchową strawę całej ludzkości po wsze czasy. Następnie sura ta przedstawia niektóre z błogosławieństw, jakimi Bóg obdarzył człowieka i które są nieodzowne dla fizycznej egzystencji człowieka. Dalej przedstawia się nam lekcję moralną i powiada, że skoro Bóg tak wiele uczynił dla zaspokajania fizycznych potrzeb człowieka, to z pewnością równie dobrze, a może nawet i bardziej, zatroszczył się o duchowe potrzeby człowieka. Następnie powiada się, że najważniejszym elementem zapewnienia sobie rozwoju duchowego jest wiara w Jedność Boga, czego Prorocy Boga nauczali i co głosili światu od samego jego początku. Noe głosił i szerzył doktrynę Jedności Boga. Po nim przyszła cała galaktyka Proroków i wszyscy oni nauczali, że Bóg jest Jeden. Podobnie i późniejsi Nauczyciele Boży podkreślali i akcentowali tę Jedność. Wynikiem walki pomiędzy Prawdą i fałszem zawsze było to, że ludzie wierzący zwyciężali, zaś ci, którzy nie wierzyli i odrzucali Posłańców Boga, ponosili porażkę. Sprawiedliwi słudzy Boga cechują się bojaźnią wobec swego Pana, wierzą w Jego Znaki, mocno wierzą w Jego Jedność i

czynią dobre uczynki, a mimo to uważają, że jeszcze nie wypełniają wszystkich swoich obowiązków. Starają się współzawodniczyć między sobą w kwestii dobrych uczynków. Dalej ostrzega się niewierzących, że zostaną ukarani, jeśli dalej będą odrzucać Posłannictwo Boże. Oni jednak nie schodzą ze swej złej drogi i nadal pozwalają sobie na niegodziwe postępowanie. Dopiero kiedy nadejdzie godzina kary, będą błagać, by dać im jeszcze tę jedną jedyną i ostatnią okazję poprawienia się. Wtedy jednak będzie już za późno, dlatego uświadamia się im, że ból i kara trwająca krótko po całym życiu, które upłynęło łatwo i wygodnie, będzie podwójnie bolesna. Sura ta kończy się przedstawieniem wielkiej prawdy duchowej, a mianowicie, że człowiek nie został stworzony bez celu. Życie człowieka ma pewien szlachetny cel. Dlatego nie powinien on wątpić i przeciwstawiać się Prawu Bożemu i Posłańcom Boga, natomiast powinien uświadomić sobie, że kiedyś będzie musiał rozliczyć się ze swych postępków przed samym Bogiem.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ١

2. Naprawdę szczęśliwi są wierni,[1978]

قَدْ اَفْلَحَ الْمُؤْمِنُوْنَ ٢

3. Którzy są pokorni[1979] w swych Modlitwach

الَّذِيْنَ هُمْ فِيْ صَلَاتِهِمْ خٰشِعُوْنَ ٣

4. I [b]którzy stronią od tego wszystkiego, co jest próżne,[1980]

وَالَّذِيْنَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُوْنَ ٤

5. I [c]którzy są punktualni i regularni w płaceniu Zakāt,[1981]

وَالَّذِيْنَ هُمْ لِلزَّكٰوةِ فٰعِلُوْنَ ٥

6. I [d]którzy chronią swej czystości

وَالَّذِيْنَ هُمْ لِفُرُوْجِهِمْ حٰفِظُوْنَ ٦

7. [e]Z wyjątkiem tego, co wiąże się z ich żonami lub tym, co posiada ich prawa ręka,[1981A] albowiem wtedy nie będą obwinieni.

اِلَّا عَلٰٓى اَزْوَاجِهِمْ اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ فَاِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُوْمِيْنَ ٧

8. [f]Ci jednak, którzy szukają czegokolwiek poza tym, są grzesznikami –

فَمَنِ ابْتَغٰى وَرَآءَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْعٰدُوْنَ ٨

---

[a]1,1. [b]25,73. [c]5,56; 9,71. [d]70,30. [e]70,31. [f]70,32.

1978. Werset ten odnosi się do wierzących niezwykle wielkiego kalibru duchowego, których szczególne cechy i znaki szczególne omówione są w następnych wersetach. Tacy wierni osiągną *Falāh* (sukces), a nie tylko *Najāh* (zbawienie), ponieważ osiągnięcie *Falāh*, to stadium o wiele wyższe niż osiąnięcie *Najāh*.

1979. Od tego wersetu rozpoczyna się opis warunków, jakie człowiek wierzący musi spełnić zanim zacznie mówić o osiągnięciu sukcesu i najwyższego celu, do jakiego stworzył go Bóg. Warunki te można uznać za kolejne stadia w duchowym rozwoju człowieka. Pierwsze stadium lub kamień milowy w tej podróży duszy ludzkiej polega na tym, że człowiek wierzący zwraca się do Boga w całkowitej pokorze, przejęty Majestatem Boga, ze skruszonym sercem i w pokorze duszy.

1980. Drugie stadium polega na unikaniu próżnych wypowiedzi i myśli, a także na unikaniu próżnych, bezsensownych rodzajów działania. Życie to rzecz sroga i poważna i takim człowiek wierzący musi je brać. Wierzący musi wykorzystywać we właściwy sposób każdą chwilę życia i unikać niepotrzebnych i bezużytecznych przedsięwzięć.

1981. Celem *Zakāt* nie jest jedynie niesienie ulgi utrapionym ani dawanie dobrobytu biedniejszym częściom społeczności, lecz także zniechęcanie do gromadzenia pieniędzy i dóbr, a w ten sposób zapewnienie ożywionej cyrkulacji obu tych elementów, co w wyniku daje zdrowsze układy społeczne.

9. [a]I którzy pilnują swych obowiązków i swych przymierzy,

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَٰنَٰتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَٰعُونَ ٩

10. [b]I którzy dokładnie przestrzegają swych Modlitw.[1982]

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَٰتِهِمْ يُحَافِظُونَ ١٠

11. Ci są spadkobiercami,

أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَٰرِثُونَ ١١

12. [c]Którzy odziedziczą Raj.[1983] Zamieszkają w nim na wieki.

الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ١٢

13. Zaprawdę, [d]My stworzyliśmy człowieka z najczystszej gliny,[1984]

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَٰنَ مِن سُلَٰلَةٍ مِّن طِينٍ ١٣

14. Potem [e]umieściliśmy go w formie kropelki nasienia w bezpiecznym miejscu.

ثُمَّ جَعَلْنَٰهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ١٤

15. Następnie z nasienia ukształtowaliśmy grudkę, a z tej grudki bezkształtną bryłę. Później z tej bezkształtnej bryły ukształtowaliśmy kości, a następnie okryliśmy kości ciałem. Później rozwinęliśmy to w inne stworzenie.[1985] Niechaj zatem błogosławiony będzie Allach, Najlepszy ze stwórców.

ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَٰمًا فَكَسَوْنَا الْعِظَٰمَ لَحْمًا ثُمَّ أَنشَأْنَٰهُ خَلْقًا ءَاخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَٰلِقِينَ ١٥

[a]70,33. [b]6,93; 70,35. [c]18,108; 70,36. [d]32,8-9. [e]22,6.

1982. Werset ten przedstawia ostatnie i najwyższe stadium rozwoju duchowego, kiedy to podobieństwo do Boga staje się drugą naturą człowieka wierzącego, częścią jego istoty, istotą jego duszy i pocieszeniem. W tym stadium człowiek wierzący zaczyna szczególnie troszczyć się o grupowe oddawanie czci, co oznacza, że instynkt narodowy staje się w nim silny i podporządkowuje on zainteresowania indywidualne dobru społecznemu i narodowemu.

1983. Ponieważ wierni, o których była mowa w poprzednich wersetach, łączą w sobie wszystkie rodzaje cnót, to oni właśnie będą rezydentami *Firdaus*, który zawiera wszystko to, co znajduje się we wszystkich ogrodach (Lane). Ponieważ uśmiercili oni w sobie własne pragnienia, w zamian za to Bóg da im życie wieczne, w którym posiadać będą wszystko, czego zapragną (50,36).

1984. Omówiwszy w pierwszych dziesięciu wersetach tej sury poszczególne stadia duchowego rozwoju człowieka, Koran dalej przechodzi do opisu – w tym i w kilku następnych wersetach – różnych stadiów jego rozwoju fizycznego i w ten sposób ustanawia szczególny paralelizm między fizycznym i duchowym narodzeniem i rozwojem człowieka. Pomijając szczegóły biologiczne, sura ta przedstawia opis językiem zrozumiałym i jasnym. Biologia nie odkryła niczego, co nawet w odległy sposób sprzeczne byłoby z opisem koranicznym. Słowa „Stworzyliśmy człowieka z (ekstraktu) gliny" nawiązują do procesu stworzenia człowieka z najwcześniejszego stadium, kiedy to spoczywa w stanie uśpienia w formie pyłu, a elementy nieorganiczne ziemi w subtelnym procesie zmian przekształcają się w zarodek życia poprzez to, co spożywa istota ludzka. W tym stadium, „okryliśmy następnie kości ciałem" (23,15), fizyczny wzrost embrionu zostaje zakończony.

1985. Słowa „później rozwinęliśmy to w inne stworzenie" wskazują, że dusza nie jest wkładana w ciało człowieka gdzieś z zewnątrz, lecz wzrasta w samym ciele, gdy ono wzrasta w łonie. Na początku nie istnieje ona oddzielnie od ciała, lecz procesy, przez które ciało przechodzi podczas swego rozwoju w łonie, oddzielają od ciała tę delikatną esencję, którą nazywa się duszą. Kiedy

16. Po tym jednak [a]musicie z pewnością umrzeć.[1986]

ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذٰلِكَ لَمَيِّتُونَ ﴿١٦﴾

17. [b]Natomiast w Dniu Zmartwychwstania będziecie niechybnie podniesieni z martwych.[1987]

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ تُبْعَثُونَ ﴿١٧﴾

18. [c]A ponad wami stworzyliśmy siedem dróg[1988] i nigdy nie lekceważymy stworzenia.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَآئِقَ ۖ وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ
غٰفِلِينَ ﴿١٨﴾

19. [d]I zesłaliśmy wodę z nieba zgodnie z miarą[1989] i uczyniliśmy, że pozostała na ziemi – mamy jednak moc, by ją odebrać.

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنّٰهُ فِي الْأَرْضِ ۖ
وَإِنَّا عَلٰى ذَهَابٍ بِهِ لَقٰدِرُونَ ﴿١٩﴾

20. [e]I dzięki niej uczyniliśmy wam ogrody z palm daktylowych i winogronu. Znajdziecie w nich obfitość owoców i z nich spożywacie.

فَأَنْشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنّٰتٍ مِّنْ نَّخِيلٍ وَّأَعْنَابٍ لَكُمْ فِيهَا
فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ وَّمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٠﴾

[a]39,31. [b]39,32. [c]78,13. [d]15,23. [e]16,12, 68; 36,35.

tylko zależność między ciałem i duszą ostatecznie się ustali, zaczyna funkcjonować serce. Wtedy to dusza pozyskuje istnienie oddzielone od ciała, które od tej pory jest jej osłoną. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary", str. 1787-1790.

1986. Kiedy człowiek osiąga pełnię swojego rozwoju, rozpoczyna się proces schyłku, który kończy się śmiercią. Jest to niezmienne prawo przyrody, które polega na tym, że wszelkie życie musi skończyć się schyłkiem, rozpadem i śmiercią.

1987. Po śmierci człowiek zostanie przywrócony do życia, aby mógł kontynuować rozwój duchowy w życiu przyszłym, które nie zna końca. Postęp, jakiego człowiek dokonuje w tym życiu, jest jedynie stadium przygotowania. Tutaj jest on jak dziecko w łonie matki. Dopiero po śmierci rodzi się na nowo do pełniejszego życia, co jest początkiem nigdy nie kończącego się postępu.

1988. Z tych sześciu stadiów duchowego rozwoju człowieka, jakie przedstawione są w pierwszych dziesięciu wersetach tej sury, robi się siedem, jeżeli „Raj" (w. 12) uznać za ostatnie stadium rozwoju duchowego. Podobnie jeśli stadium przygotowania do stworzenia nasienia (w. 13) dodać do sześciu stadiów rozwoju embrionalnego, otrzymamy także liczbę siedmiu. W ten sposób „siedem dróg w niebie duchowym", o których mówi się w obecnym wersecie, koresponduje z siedmioma stadiami fizycznego rozwoju człowieka, o których mowa w w. 13-15.

1989. Werset ten stanowi ilustrację tego, jak Bóg zaspokaja fizyczne i duchowe potrzeby człowieka. Mówi się, że całe życie zależne jest od wody, która spada z nieba, czy to w formie deszczu, śniegu czy gradu. Podobnie woda duchowa spływa z nieba w formie objawienia Bożego, bez którego nie może istnieć żadne życie duchowe.

21. Oraz drzewo, które wyrasta z Góry Synaj.[1990] Wydaje ono oliwę i sos dla tych, którzy jedzą.

وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِن طُورِ سَيْنَاءَ تَنبُتُ بِالدُّهْنِ
وَصِبْغٍ لِّلْآكِلِينَ ٢٠

22. [a]Także i w bydle zawiera się dla was lekcja. Dajemy wam pić z tego, co znajduje się w ich brzuchach, a macie zeń wiele innych korzyści,[1991] a i spożywacie mięso niektórych spośród nich.

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهَا
وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ٢١

23. [b]Na nich i na okrętach podróżujecie.

وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ٢٢

24. [c]I z pewnością My posłaliśmy Noego do jego ludu, a on rzekł: „O ludu mój, czcij wyłącznie Allacha. Nie macie boga poza Nim. Czy zatem nie będziecie się starać o Jego ochronę?"

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا
اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ٢٣

25. [d]A dowódcy jego ludu, którzy nie wierzyli, powiedzieli: „On wszak jest śmiertelnikiem tak jak i my.[1992] On chce uzyskać nad wami wyższość. Bo gdyby Allach tego zechciał, [e]z pewnością mógłby wraz z nim zesłać anioły. Nigdy nie słyszeliśmy o czymś takim wśród naszych praojców.

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ
مِّثْلُكُمْ يُرِيدُ أَن يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنزَلَ
مَلَائِكَةً مَّا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ٢٤

[a]6,143; 16,6; 36,72-73; 40,80-81. [b]16,8-9; 36,42-43; 43,13. [c]7,60; 11,26; 71,2. [d]7,61; 11,28; 17,95; 34,44. [e]17,96.

1990. Słowa „Góra Synaj" przypominają nam o wielkim proroctwie biblijnym: „Pan przyszedł z Synaju i z Seiru dla nich wzeszedł, zabłysnął z góry Paran, przybywa z Meriba po Kadesz, w prawicy ogień płonący" (Pwt 33,2). Patrz także „Once to Sinai", autorstwa H.F. Prescott.

1991. Słowo *'Ibrah*, które oznacza „wskazówkę lub dowód czyjegoś przejścia od ignorancji do wiedzy" (Lane), nawiązuje – jak się wydaje – do tego subtelnego procesu, który odbywa się w żołądkach zwierząt i zamienia trawę i zioła przez nie zjadane w czyste i zdrowe mleko. Wyraz ten zdaje się także wskazywać, że zastanawiając się nad tym procesem, człowiek spostrzega lepiej potęgę Boga oraz zaczyna lepiej rozumieć subtelność działania praw Bożych.

1992. Niewierzący cierpią z powodu kompleksu wyższości i dlatego odrzucają Posłańców Boga, twierdząc, iż nie mogą przyjąć przewodnictwa kogoś, kto jest „jedynie zwykłym jak oni śmiertelnikiem". Werset ten przypadkowo implikuje, że wiara w istnienie aniołów datuje się od niepamiętnych czasów. Już w czasach Noego jego przeciwnicy domagali się ujrzenia aniołów.

26. [a]„On jest najwyraźniej człowiekiem nawiedzonym szaleństwem. Dlatego, jeśli chodzi o niego, zaczekajcie chwilę".

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌۢ بِهِۦ جِنَّةٌ فَتَرَبَّصُوا۟ بِهِۦ حَتَّىٰ حِينٍ ٢٦

27. [b]Noe rzekł: „O Panie mój, pomóż mi, albowiem uważają mnie za kłamcę".

قَالَ رَبِّ ٱنصُرْنِى بِمَا كَذَّبُونِ ٢٧

28. Pokierowaliśmy więc nim dzięki objawieniu: [c]„Zbuduj Arkę pod Naszym spojrzeniem i zgodnie z Naszym objawieniem. [d]A kiedy otrzymasz nasz rozkaz, a źródła ziemi trysną wodą, weź na nią po dwie pary z każdego gatunku i swą rodzinę, z wyjątkiem tych z nich, przeciwko którym wypowiedziane już zostało słowo. I nie zwracaj się do Mnie w sprawie tych, którzy źle postąpili – ci z pewnością zostaną zatopieni.[1993]

فَأَوْحَيْنَآ إِلَيْهِ أَنِ ٱصْنَعِ ٱلْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا فَإِذَا جَآءَ أَمْرُنَا وَفَارَ ٱلتَّنُّورُ فَٱسْلُكْ فِيهَا مِن كُلٍّ زَوْجَيْنِ ٱثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ ٱلْقَوْلُ مِنْهُمْ وَلَا تُخَٰطِبْنِى فِى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓا۟ إِنَّهُم مُّغْرَقُونَ ٢٨

29. [e]„A kiedy znajdziesz się w Arce – ty oraz ci z tobą – powiedz: «Wszelka chwała należy się Allachowi, który uratował nas przed niesprawiedliwym ludem».

فَإِذَا ٱسْتَوَيْتَ أَنتَ وَمَن مَّعَكَ عَلَى ٱلْفُلْكِ فَقُلِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى نَجَّىٰنَا مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ ٢٩

30. „A kiedy opuścisz Arkę, powiedz: [f]«Panie mój, uczyń to lądowanie lądowaniem błogosławionym, albowiem Tyś jest Najlepszym z tych, którzy sprowadzają ludzi na ziemię»".

وَقُل رَّبِّ أَنزِلْنِى مُنزَلًا مُّبَارَكًا وَأَنتَ خَيْرُ ٱلْمُنزِلِينَ ٣٠

31. [g]Zaprawdę, w tym zawarte są Znaki. Zaiste, My wypróbowujemy ludzi.

إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ وَإِن كُنَّا لَمُبْتَلِينَ ٣١

32. [h]Potem uczyniliśmy po nich inne pokolenie.[1994]

ثُمَّ أَنشَأْنَا مِنۢ بَعْدِهِمْ قَرْنًا ءَاخَرِينَ ٣٢

[a]54,10. [b]26,118-119; 54,11. [c]11,38. [d]11,41; 54,13-14. [e]11,42; 43,14. [f]11,49. [g]29,16. [h]23,43; 25,39.

1993. Patrz 1315 oraz 1316.

1994. W słowach „inne pokolenie" nawiązuje się do plemienia 'Ād, ludu Proroka Hūd, ponieważ warunki i okoliczności życia „innego pokolenia", o których mowa w tym wersecie, przypominają bardzo warunki życia plemienia 'Ād, o którym mowa w w. 7,66-70.

33. I posłaliśmy między nich Posłańca spośród nich samych z takim Posłannictwem: „Służcie Allachowi, nie macie wszak boga poza Nim. Czy zatem nie uczynicie Go swą tarczą przeciwko wszystkim nieszczęściom?"

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾

34. A przywódcy jego ludu, którzy nie wierzyli i zapierali się spotkania z ich Panem w Życiu Przyszłym oraz [a]którym My daliśmy spokój i wygodę w życiu doczesnym, powiedzieli: „Oto śmiertelnik taki sam jak wy. [b]On je to, co wy jecie, jak i pije to, co wy pijecie.

وَقَالَ الْمَلَأُ مِن قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِلِقَاءِ الْآخِرَةِ وَأَتْرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿٣٣﴾

35. [c]„Jeżeli okażecie posłuszeństwo śmiertelnikowi wam podobnemu, z pewnością będziecie jednymi z przegranych.

وَلَئِنْ أَطَعْتُم بَشَرًا مِّثْلَكُمْ إِنَّكُمْ إِذًا لَّخَاسِرُونَ ﴿٣٤﴾

36. [d]„Czy obiecuje on wam, że kiedy umrzecie i staniecie się pyłem i kośćmi, będziecie na nowo podniesieni do życia?

أَيَعِدُكُمْ أَنَّكُمْ إِذَا مِتُّمْ وَكُنتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا أَنَّكُم مُّخْرَجُونَ ﴿٣٥﴾

37. [e]„Jakże dalekie od prawdy[1995] jest to, co wam obiecuje.

هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ لِمَا تُوعَدُونَ ﴿٣٦﴾

38. [f]„Nie ma innego życia poza naszym obecnym życiem. Umieramy i żyjemy i nie będziemy na nowo podniesieni do życia".

إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٣٧﴾

39. „On jest człowiekiem, który wymyślił kłamstwo przeciwko Allachowi, więc my nie zamierzamy mu uwierzyć".

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٨﴾

40. On rzekł: „Panie mój, pomóż mi, albowiem uważają mnie za kłamcę".

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ ﴿٣٩﴾

41. Allach powiedział: „Oni z pewnością za chwilę będą pełni skruchy".

قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لَّيُصْبِحُنَّ نَادِمِينَ ﴿٤٠﴾

[a]17,17. [b]21,9; 25,8. [c]23,48. [d]17,50; 36,79; 50,4. [e]50,4. [f]6,30; 19,67; 36,79; 44,36; 45,25.

1995. *Haihāta* oznacza, iż ktoś sądzi, że jakaś rzecz jest odległa i z tego powodu rozpacza. Zatem *Ba'uda Jiddan* (on lub to było, lub stało się bardzo odległe) lub *Mā Ab'ada-hū* (jak to jest daleko) oznacza intensyfikację poczucia oddalenia (Lane).

42. [a]Wtedy słusznie spadła na nich kara, a uczyniliśmy ich jak odpadki.[1996] Niech zatem przeklęty[1997] będzie lud, który grzeszy!

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنٰهُمْ غُثَآءً ۚ فَبُعْدًا لِّلْقَوْمِ الظّٰلِمِينَ ﴿٤٢﴾

43. [b]Potem, po nich, daliśmy miejsce innym pokoleniom.

ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا اٰخَرِينَ ﴿٤٣﴾

44. [c]Żaden lud nie jest w stanie wyprzedzić swój wyznaczony czas ani nie może pozostać za nim.[1998]

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ﴿٤٤﴾

45. Później wysyłaliśmy naszych Posłańców jeden po drugim. [d]Za każdym razem, gdy do jakiegoś ludu przybywał jego Posłaniec, lud ten uważał go za kłamcę. Wobec tego uczyniliśmy, że szli jedni za drugimi do zniszczenia i przygotowaliśmy dla nich ledwie opowieści[1999] o przeszłości. Niechaj zatem przeklęci będą ludzie, którzy nie wierzą!

ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرَا ۖ كُلَّمَا جَآءَ أُمَّةً رَّسُولُهَا كَذَّبُوهُ فَأَتْبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنٰهُمْ أَحَادِيثَ ۚ فَبُعْدًا لِّقَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٤٥﴾

46. Potem [e]wysłaliśmy Mojżesza i jego brata, Aarona, z Naszymi Znakami i zrozumiałym świadectwem

ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسٰى وَأَخَاهُ هٰرُونَ ۙ بِاٰيٰتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٤٦﴾

47. Do Faraona i jego dowódców, oni jednak zachowali się arogancko i byli ludźmi krnąbrnymi.

إِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۟ئِهٖ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ ﴿٤٧﴾

48. I powiedzieli: „Czy mamy uwierzyć dwu śmiertelnikom jak my sami, podczas gdy ich lud to nasi niewolnicy?"

فَقَالُوٓا أَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا عٰبِدُونَ ﴿٤٨﴾

[a]7,92; 11,68. [b]23,32. [c]15,6. [d]2,88; 36,31. [e]20,30, 31; 43-44.

1996. *Ghuthā'* oznacza śmieci lub cząstki rzeczy, lub odpadki, lub szumowiny, lub zgniłe liście wraz z szumowinami powstałymi na powierzchni potoku. Ghuthā' al-Nās oznacza ludzi upadłych, ohydnych i podobnych do śmieci (Lane).

1997. *Bu'd* oznacza zatracenie lub śmierć; przekleństwo złorzeczenie, etc. (Lane).

1998. Żaden lud nie jest w stanie odwrócić swój los, a odrzucanie Proroków Boga nigdy nie przemija bez kary. Jednak to tylko Bóg określa formę i czas kary, jaka spada na niewierzących.

1999. Zniszczenie tego ludu było tak całkowite, że następne pokolenia powiadały, iż kiedyś żył na ziemi jakiś lud, jako że nie pozostały po nim żadne ślady.

49. Nazwali ich więc kłamcami i stali się ludem zrujnowanym.

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿٤٩﴾

50. [a]I daliśmy Mojżeszowi Księgę, aby byli prowadzeni.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٥٠﴾

51. I uczyniliśmy syna Marii i jego matkę Znakiem i daliśmy im schronienie we wzniesionym kraju zielonych dolin i źródeł bieżącej wody.[2000]

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً وَآوَيْنَاهُمَا إِلَىٰ
رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴿٥١﴾

[a]2,88; 17,3; 32,24; 40,54.

2000. Ponieważ śmierć Jezusa, podobnie jak jego narodziny, jest tematem wielu kontrowersji i jak do tej pory istnieje jeszcze wiele wątpliwości co do sposobu i miejsca, w którym spędził on ostatnie swoje dni życia, nie wspominając już o tym, że i sposób, w jaki zmarł, nadal pozostaje ważnym pytaniem w wierze chrześcijańskiej, należy zająć się tym problemem – jakże ważnym, aczkolwiek nie do rozwiązania – nieco dokładniej. Zarówno Koran, jak i Biblia, wspierane autentycznymi faktami z historii, potwierdzają stanowczo pogląd, że Jezus nie umarł na Krzyżu. Oto argumenty przemawiające za takim twierdzeniem:

(1) W swojej książce „Nieznane życie Jezusa" („The Unknown Life of Jesus") Nicholas Notovitch, podróżnik rosyjski, który odwiedził Daleki Wschód w roku 1877, powiada nam, że Jezus przybył do Kaszmiru i Afganistanu. Sir Francis Younghusband, który w czasie podróży Notovitcha do Kaszmiru był brytyjskim rezydentem na dworze Maharadży Kaszmiru, spotkał go w pobliżu przełęczy Zojila. Współczesne badania nad podróżami Jezusa na wschód potwierdzają treść książki Notovitcha. „W Singar", powiada Profesor Nicholus Roerich w swej książce „Serce Azji" („Heart of Asia"), „po raz pierwszy napotkaliśmy tę dziwną legendę o tym, że miejsce to odwiedził Jezus. Później przekonaliśmy się, jak szeroko znaną w Indiach, w Laddakh oraz Azji Środkowej była legenda o wizytach Jezusa w tych właśnie częściach świata... W całej Azji Środkowej, w Kaszmirze, Laddakh, na Tybecie, a nawet jeszcze dalej na północ, do dzisiaj istnieje silne przekonanie, że Jezus lub Issa podróżował po tamtych terenach" („Glimpses of World History", autorstwa Jawahar Lal Nehru).

Niektórzy naukowcy zasłaniają się pewnymi niejasnymi fragmentami książki Notovitcha, by twierdzić, że Jezus przybył na wschód przed, a nie po tym jak został powołany do pełnienia urzędu Proroka Bożego. Jednakże zaledwie trzynasto- lub czternastoletni Jezus – właśnie na taki wiek ocenia się go, kiedy przybył do Indii – nie mógł przecież podjąć się tak długiej i trudnej podróży do kraju tak bardzo odległego i w ten sposób wystawiać się na śmiertelne niebezpieczeństwo. A w końcu jaki powód i jakie motywy mógł Jezus posiadać, by w tak młodym wieku wybierać się do Indii? Lecz gdyby nawet tak się stało, gdyby w wieku tak młodym dotarł do Indii, to czy ludy Indii i Kaszmiru mogłyby się interesować i prowadzić zapis działalności, poczynań i wędrówek chłopca w wieku 13 lub 14 lat? Fakty oparte na danych historycznych są takie, że po tym, jak Jezus został odrzucony przez Żydów w Palestynie, opuścił ten kraj w poszukiwaniu – w formie spełnienia starego proroctwa biblijnego – „Zagubionych dziesięciu plemion Izraela". Wybrał się w długą i trudną podróż do Indii i Kaszmiru, gdzie wiódł bogate w wydarzenia życie i dożył późnego wieku 120 lat (Kanz al-'Ummāl, t. 6). Właśnie wtedy zaczęto sporządzać zapisy jego działalności. Tych „dziesięć zagubionych plemion Izraela", po rozproszeniu ich przez Asyryjczyków i Babilończyków, mieszkało w Iraku i Iranie. Później jednak, kiedy Irańczycy pod wodzą Dariusza i Cyrusa rozszerzyli swoje terytoria dalej na wschód, aż po Afganistan i Indie, plemiona te wyemigrowały tam wraz z nimi.

(2) Ludność Kaszmiru i Afgańczycy są potomkami tych „zagubionych dziesięciu plemion Izraela". Fakt ten wynika całkiem jasno z tradycji, historii i pisemnych zapisów tych dwóch ludów. Ich imiona, nazwy miast i plemion, zwyczaje, sposób życia, stroje, cechy fizyczne itp. wszystkie przypominają te same elementy u Żydów. Pogląd ten potwierdzany jest także przez starożytne monumenty i inskrypcje. Ich folklor jest pełen opowieści żydowskich. Sama nazwa Kaszmir to w rzeczywistości Kashir, co oznacza „jak Syria" (lub też – jak się zdaje – kraj ten został tak nazwany od imienia Kasz lub Kusz, czyli prawnuka Noego). Wszystkie te fakty dają pewność poglądowi, że Afgańczycy i mieszkańcy Kaszmiru są w większości potomkami tych „dziesięciu zagubionych plemion Izraela".

52. O wy, Posłańcy, [a]spożywajcie z czystych rzeczy[2001] i spełniajcie dobre uczynki. Zaprawdę, Jam jest Świadom tego, co czynicie.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلرُّسُلُ كُلُوا۟ مِنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ وَٱعْمَلُوا۟ صَٰلِحًا ۖ إِنِّى بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٥٢﴾

53. I wiedzcie, [b]że ta wasza społeczność to jedna społeczność,[2002] a Ja jestem waszym Panem. Mnie zatem weźcie za swego obrońcę.

وَإِنَّ هَٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً وَأَنَا۠ رَبُّكُمْ فَٱتَّقُونِ ﴿٥٣﴾

[a]7,33. [b]21,93.

(3) Powyższe dowody są wystarczające do ustalenia faktu, że Jezus przybył do Kaszmiru i że mieszkańcy tego kraju są potomkami „zagubionych dziesięciu plemion Izraela". Jednak największym i najlepszym dowodem tego, że Jezus żył i umarł w Kaszmirze jest fakt, iż w mieście Srinagar, przy ulicy Khanyar znajduje się jego grób. Grób ten, nazywany Rauzabal, znany jest jako grób Yūz Āsaf, Nabī Sāhib, Shahzādah Nabī lub nawet 'Isā Sāhib. Według potwierdzonych opisów historycznych ów Yūz Āsaf przybył do Kaszmiru ponad 1900 lat temu, gdzie głosił w przypowieściach i wykorzystywał wiele z przypowieści zawartych w Ewangeliach. W pewnej księdze historycznej jest on opisany jako *Nabī* (Prorok). Ponadto Yūz Āsaf to imię biblijne, które oznacza „Yasū", czyli „ten, który zbiera razem". A jest to wszak jedno z opisowych imion Jezusa, jako że jego misją było zebranie zagubionych plemion Izraela w jedną gromadę Pana Boga. Powiada przecież sam: „Mam także inne owce, które nie są z tej owczarni. I te muszę przyprowadzić i będą słuchać głosu mego, i nastanie jedna owczarnia, jeden pasterz" (J 10,16).

Następujące cytaty historyczne także rzucają nieco światła na ten temat:

„Grób ten znany jest powszechnie jako grób Proroka. Był on Księciem, który przybył do Kaszmiru z obcego kraju i głosił mieszkańcom Kaszmiru. Nazywał się Yūz Āsaf" (Tārīkh A'zamī, str. 82-85)... „Yūz Āsaf podróżował po kilku krajach, aż dotarł do Kaszmiru. Przemierzył go wzdłuż i wszerz, mieszkał tam i pozostał aż do śmierci" (Ikmāl al-Dīn, str. 358-359)... „Powiedziano mi, że pewna legenda kaszmirska zawiera odniesienie do jakiegoś Proroka, który tu mieszkał i nauczał tak jak Jezus, używając przypowieści i opowiadań, które powtarza się w Kaszmirze aż po dzień dzisiejszy" (John Noel, artykuł w prasie azjatyckiej, październik 1930)... „Dlatego podróż Jezusa do Indii i jego śmierć w Srinagar nie są obce prawdzie ani ze względów racjonalnych, ani historycznych" (Tafsīr al-Manār, t. 6).

W poszukiwaniu lepszego i pełniejszego potraktowania tego tematu, patrz „Masīh Hindustān Main", autorstwa Ahmada, Obiecanego Proroka. Patrz także znana księga „Nazarene Gospel Restored", której autorzy utrzymują, że choć oficjalnie Jezus został ukrzyżowany w roku 30 naszej ery, nadal żył przez jakieś dwadzieścia lat po Zmartwychwstaniu".

Nie może być mowy o lepszym opisie miejsca, w którym ratunek przed śmiercią na Krzyżu znalazł Jezus i w którym wraz ze swą matką żył w spokoju i ciszy i gdzie odszedł na swój wieczny spoczynek. Ten wspaniały opis zawarty jest w Koranie: „wzniesiony kraj zielonych dolin i tryskających wodą źródeł", co jest całkiem stosownym opisem przepięknej doliny Kaszmiru. Nicholas Notovitch nazywa Kaszmir „Doliną Wiecznego Szczęścia".

2001. Fakt, iż istnieje ścisły i subtelny związek pomiędzy tym, co człowiek jada, a tym, jak się zachowuje, zyskał ostatnio uznanie nauk medycznych. Jednak Islam już 1400 lat temu przedstawił wskazówki dotyczące pożywienia, które mają wielkie znaczenie moralne. Podstawowa zasada, jaką w tej kwestii przedstawia Koran, mówi, że ponieważ człowiek musi rozwijać wszystkie swoje naturalne instynkty i zdolności, musi spożywać wszystkie rodzaje pożywienia z wyjątkiem takiego, które może mu zaszkodzić fizycznie, moralnie lub duchowo. Wykorzystywanie czystego i dobrego pożywienia prowadzi do zdrowej kondycji umysłowej, co z kolei prowadzi do dobrych i sprawiedliwych poczynań.

2002. Wszyscy Posłańcy Boga stanowili jedno bractwo, ponieważ wszyscy przychodzili od tego samego Źródła Bożego. Ich podstawowe nauki były prawie identyczne, zaś cel ich przyjścia zawsze był ten sam – ustanowienie na ziemi Jedności Boga i jedności ludzkości.

54. Ludzie jednak podzielili całą sprawę między sobą, łącząc się w różne grupy, a każda z nich radowała się z tego, co było z nimi.[2003]

فَتَقَطَّعُوٓا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا ۖ كُلُّ حِزْبٍۭ بِمَا لَدَيْهِمْ
فَرِحُونَ ﴿٥٤﴾

55. Zatem [a]pozostawcie ich w ich zamieszaniu na jakiś czas.

فَذَرْهُمْ فِي غَمْرَتِهِمْ حَتّٰى حِينٍ ﴿٥٥﴾

56. Czy wyobrażają sobie, że dlatego, iż dajemy im bogactwo i dzieci,

أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهٖ مِنْ مَّالٍ وَّبَنِينَ ﴿٥٦﴾

57. Śpieszymy, by czynić im dobro? Nie, oni jednak nie rozumieją tego.[2004]

نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرٰتِ ۚ بَلْ لَّا يَشْعُرُونَ ﴿٥٧﴾

58. Zaprawdę, ci, [b]którzy drżą ze strachu przed ich Panem,

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِّنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُّشْفِقُونَ ﴿٥٨﴾

59. Oraz ci, którzy wierzą w Znaki ich Pana,

وَالَّذِينَ هُمْ بِاٰيٰتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾

60. I ci, którzy ich Panu nie przypisują żadnych partnerów,

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ﴿٦٠﴾

61. oraz ci, którzy dają to, co dają, podczas gdy [c]ich serca pełne są strachu przed tym, że powrócą do ich Pana –

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَآ اٰتَوْا وَّقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ أَنَّهُمْ
إِلٰى رَبِّهِمْ رٰجِعُونَ ﴿٦١﴾

62. Oto ci, którzy śpieszą, by spełniać dobre uczynki i są w ich spełnianiu najpilniejsi.

أُولٰٓئِكَ يُسٰرِعُونَ فِي الْخَيْرٰتِ وَهُمْ لَهَا سٰبِقُونَ ﴿٦٢﴾

[a]70,43; 73,12. [b]79,41. [c]22,36.

2003. Po śmierci jakiegoś Proroka jego zwolennicy na ogół dzielą się na różne sekty i każda siebie tylko uważa za grupę prawdziwych zwolenników i wyznawców, zaś inne sekty pozbawione są wszelkiej prawdy.

2004. Człowiek jest tak skonstruowany, że bogactwo, władzę i prestiż swojej grupy uważa za miarę sukcesu, a nawet za jedyne kryterium bycia odbiorcą łaski Bożej. Właśnie takie błędne założenia, ten oraz poprzedni werset, stara się obalić.

63. [a]Żadnej duszy nie obciążamy ponad jej siły,[2005] i u Nas jest Księga, która mówi prawdę,[2006] a nie zostaną skrzywdzeni.

وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَلَدَيْنَا كِتَٰبٌ يَنطِقُ بِٱلْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٣﴾

64. Lecz [c]ich serca zupełnie nie zważają na tę Księgę, a poza tym dopuszczają się oni innych złych postępków

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِى غَمْرَةٍ مِّنْ هَٰذَا وَلَهُمْ أَعْمَٰلٌ مِّن دُونِ ذَٰلِكَ هُمْ لَهَا عَٰمِلُونَ ﴿٦٤﴾

65. Aż [d]kiedy ogarniemy ich karą – tych spośród nich, którzy pławią się w zbytku – spójrz! – ci wołają o pomoc.

حَتَّىٰٓ إِذَآ أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِم بِٱلْعَذَابِ إِذَا هُمْ يَجْـَٔرُونَ ﴿٦٥﴾

66. Na co My rzeczemy: [e]„Tego dnia nie wołajcie o pomoc, bo z pewnością My wam nie pomożemy.

لَا تَجْـَٔرُوا۟ ٱلْيَوْمَ إِنَّكُم مِّنَّا لَا تُنصَرُونَ ﴿٦٦﴾

67. „Zaprawdę, [f]Moje Znaki zostały wam przedstawione, lecz wy zwykliście byli odwracać się na pięcie.

قَدْ كَانَتْ ءَايَٰتِى تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنتُمْ عَلَىٰٓ أَعْقَٰبِكُمْ تَنكِصُونَ ﴿٦٧﴾

68. „W swej bucie,[2007] [g]opowiadając bez sensu w nocy o Koranie".

مُسْتَكْبِرِينَ بِهِۦ سَٰمِرًا تَهْجُرُونَ ﴿٦٨﴾

69. Czyż zatem nie zastanowili się nad Słowem Bożym, a może przyszło do nich to, co nie przybyło do ich dawnych ojców?

أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا۟ ٱلْقَوْلَ أَمْ جَآءَهُم مَّا لَمْ يَأْتِ ءَابَآءَهُمُ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿٦٩﴾

[a]2,287; 7,43. [b]17,14-15; 45,30; 69,20. [c]21,4. [d]10,23; 16,54; 30,34; 39,9. [e]21,14. [f]22,73; 39,46. [g]83,14.

2005. Prawa, które Bóg zawarł w Koranie i które dotyczą moralnego i duchowego rozwoju człowieka, są takie, względem których Bóg może właściwie działać. Są one dopasowane do wszelkich okoliczności, warunków, temperamentów i rodzajów dyspozycji.

2006. Wersety te mogą oznaczać, że nauka zawarta w Koranie jest oparta na mądrości i przystosowana do wszelkich warunków i okoliczności oraz dla ludzi o różnych temperamentach. Nauka ta jest też w zgodzie z wymogami sprawiedliwości, równości i mądrości. Takie jest znaczenie słów *Yantiqu bi'l Haqqi*.

2007. Słowo Mustakbirīn może oznaczać, że niewierzący uważają objawienie Koranu za sprawę zbyt wielką i zbyt ważną, by można ją było powierzyć słabej istocie ludzkiej. Albo też znaczy ono, że kiedy niewierzący słuchają cytowania Koranu, odwracają się z dumą i arogancją.

70. Lub czy nie rozpoznają swego Posłańca,[2008] iż go odrzucają?

أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنكِرُونَ ﴿٧٠﴾

71. Lub [a]czy powiadają: „Jest w nim szaleństwo"? Nie, on przynosi im prawdę, a większość z nich nienawidzi prawdy.

أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ ۚ بَلْ جَاءَهُم بِالْحَقِّ وَأَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ ﴿٧١﴾

72. A gdyby Prawda spełniła ich pragnienia, to – zaprawdę – niebiosa i ziemia oraz to, co w nich jest, zepsułyby się. Nie, [b]przynieśliśmy im ich napomnienie, lecz od swego własnego napomnienia oni teraz odwracają się.

وَلَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَن فِيهِنَّ ۚ بَلْ أَتَيْنَاهُم بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَن ذِكْرِهِم مُّعْرِضُونَ ﴿٧٢﴾

73. [c]Lub czy prosisz ich o jakąś nagrodę?[2009] Nagroda od twego Pana jest najlepsza, On bowiem jest Najlepszym z Dawców.

أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ ۖ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٧٣﴾

74. I ty niechybnie zapraszasz ich ku właściwej drodze.

وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٧٤﴾

75. Ci zaś, którzy nie wierzą w Życie Przyszłe, rzeczywiście zbaczają z tej drogi.

وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنَاكِبُونَ ﴿٧٥﴾

76. [d]I gdyśmy okazali im litość i uwolnili ich od ich nieszczęść, oni trwaliby nadal w swym grzechu, ślepo błądząc.

وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِم مِّن ضُرٍّ لَّلَجُّوا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٦﴾

[a]7,185; 34,47. [b]21,3. [c]52,41; 68,47. [d]7,136; 43,51.

2008. W wersecie tym zawarty jest apel do zdrowego rozsądku przeciwników Świętego Proroka. Powiada się im, że jego życie leży przed nimi jak otwarta księga. Znają dobrze wszystkie jego poszczególne fazy. Jest ono bez skazy. Przez wiele lat znali go jako człowieka szczerego, jako wzór cnót i prawości, a jednak mają śmiałość przypisywać mu fałszywość. Patrz także 1245.

2009. Czy może istnieć lepszy dowód szczerości motywów Świętego Proroka, jego szczerości celu i całkowitego braku zainteresowania jakąkolwiek zapłatą czy nagrodą za jego bezinteresowną służbę niż odpowiedź, jakiej udzielił swojemu umiłowanemu wujowi, Abū Tālib, kiedy ten spytał Proroka, czy może pójść na kompromis z bałwochwalcami i zaprzestać głoszenia przeciwko bałwochwalstwu. Niezapomniana odpowiedź brzmi: „Gdyby umieścili na mojej prawej dłoni słońce, a na mojej lewej dłoni księżyc i poprosili, abym przestał głosić przeciwko bałwochwalstwu, nigdy bym tego nie uczynił aż po kres i spełnienie mojej misji, albo umrę w moich staraniach" (Tabarī, t. 3).

77. [a]My już ogarnęliśmy ich karą, oni jednak nie ukorzyli się przed ich Panem ani nie chcieliby cicho prosić.

وَلَقَدْ أَخَذْنَٰهُم بِٱلْعَذَابِ فَمَا ٱسْتَكَانُوا۟ لِرَبِّهِمْ
وَمَا يَتَضَرَّعُونَ ﴿٧٧﴾

78. [b]Aż kiedy My otworzymy przed nimi wrota srogiej kary, wpadną z tego powodu w rozpacz.[2010]

حَتَّىٰٓ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ
إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٨﴾ ع

79. I On jest tym, który [c]stworzył dla was uszy, oczy i serca, lecz wy niewiele dziękujecie.[2011]

وَهُوَ ٱلَّذِىٓ أَنشَأَ لَكُمُ ٱلسَّمْعَ وَٱلْأَبْصَٰرَ وَٱلْأَفْـِٔدَةَ
قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٧٩﴾

80. I On jest tym, który pomnożył was na ziemi, a przed Nim wszyscy zostaną zebrani.

وَهُوَ ٱلَّذِى ذَرَأَكُمْ فِى ٱلْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٨٠﴾

81. I On jest tym, który daje życie i powoduje śmierć, a pod [d]Jego kontrolą znajduje się przemienność nocy i dnia. Czyż zatem nie rozumiecie?[2012]

وَهُوَ ٱلَّذِى يُحْىِۦ وَيُمِيتُ وَلَهُ ٱخْتِلَٰفُ ٱلَّيْلِ وَ
ٱلنَّهَارِ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٨١﴾

82. Oni jednak powiadają rzeczy podobne do tych, które wypowiadały poprzednie ludy.

بَلْ قَالُوا۟ مِثْلَ مَا قَالَ ٱلْأَوَّلُونَ ﴿٨٢﴾

83. Powiadają: [e]„Co? Kiedy umrzemy i staniemy się ledwie pyłem i kośćmi, to czy rzeczywiście będziemy na nowo podniesieni do życia?

قَالُوٓا۟ أَءِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَٰمًا أَءِنَّا
لَمَبْعُوثُونَ ﴿٨٣﴾

[a]6,44. [b]6,45. [c]16,79; 67,24. [d]2,165; 3,191; 10,7. [e]17,99; 27,68; 37,17; 56,48.

2010. Człowiek jest taką istotą, że kiedy znajduje się w komforcie i przychylnych okolicznościach, przestaje uważać i pozwala sobie na nieprzyzwoite postępowanie. Lecz kiedy jego odstępstwa i niegodziwe postępowanie przyniosą złe wyniki, poddaje się rozpaczy.

2011. Jednym ze znaczeń słowa *Shukr* jest czynienie właściwego pożytku z daru (14,8), dlatego werset ten oznacza, że Bóg dał nam uszy, oczy i serca, abyśmy mogli właściwie się nimi posługiwać i przez to korzystać materialnie i duchowo, przestrzegać Jego Znaków, słuchać Posłannictwa Bożego i zastanawiać się nad nim.

2012. Werset ten nawiązuje do fenomenu powstawania i upadania narodów. W jednym okresie czasu jakiś lud podnosi się do władzy, znaczenia, a słońce dobrobytu i postępu zdaje się nad nim świecić, ale kiedy indziej lud ten przenika schyłkowość i śmierć w konsekwencji złych poczynań tego ludu.

84. [a]„Oto, co obiecano nam poprzednio – nam i naszym ojcom. To nic innego niż tylko opowiadania o dawnych czasach”.

لَقَدْ وُعِدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَٰذَا مِن قَبْلُ إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٨٤﴾

85. Powiedz: „Do kogo należy ziemia oraz to, co na niej jest, o ile wiecie?”

قُل لِّمَنِ الْأَرْضُ وَمَن فِيهَا إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٥﴾

86. „Do Allacha”, odpowiedzą. Powiedz: „Czyż zatem nie będziecie napomnieni?”

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۚ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٨٦﴾

87. Powiedz: „Kto jest Panem siedmiu niebios i Panem Wielkiego Tronu?”

قُلْ مَن رَّبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٨٧﴾

88. Oni powiedzą: „One należą do Allacha”. Powiedz: „Czyż zatem nie weźmiecie Jego za swego Obrońcę?”

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۚ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٨٨﴾

89. Powiedz: [b]„W czyjej ręce jest władza nad wszystkimi rzeczami i kto chroni, lecz przed którym nie ma obrony, o ile wiecie?”

قُلْ مَن بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

90. Oni odpowiedzą: „Wszystko to należy do Allacha”. Powiedz: „Jak zatem jesteście wprowadzani w błąd?”

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۚ قُلْ فَأَنَّىٰ تُسْحَرُونَ ﴿٩٠﴾

91. Tak, przynieśliśmy im prawdę, a oni z pewnością są kłamcami.

بَلْ أَتَيْنَاهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٩١﴾

92. [c]Allach nie wziął sobie żadnego syna ani nie ma żadnego innego boga wraz z Nim. W takim przypadku [d]każdy bóg zabierałby to, co stworzył, a niektórzy z nich niechybnie staraliby się zyskać nad innymi przewagę. Niechaj wychwalany będzie Allach wysoko ponad to, na co się powołują,[2013]

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِن وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَٰهٍ ۚ إِذًا لَّذَهَبَ كُلُّ إِلَٰهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٩٢﴾

[a]27,69. [b]36,84. [c]18,5; 19,36; 21,27; 25,3; 39,5; 43,82; 72,4. [d]21,23.

2013. Werset ten bardzo skutecznie demonstruje daremność i fałszywość dogmatu chrześcijańskiego, który powiada, że Jezus jest synem Boga. Werset ten powiada, że syna potrzebuje człowiek do pomocy w wypełnianiu różnych spraw, ale ponieważ Bóg jest stwórcą nieba i ziemi i jedynym Panem i Kontrolerem całego wszechświata, nie potrzebuje On pomocy ani towarzystwa jakiegokolwiek pomocnika czy syna. Ponadto okazuje się, że cały wszechświat podporządkowany jest jednolitemu prawu, ma jednolitą budowę, cel – co wskazuje na jedność Twórcy i Kontrolera. Dwoistość kontroli i autorytetu prowadzi do zamieszania i nieporządku.

93. [a]Tak samo Znawca tego, co niewidzialne, jak i co widzialne. On jest wyniesiony wysoko ponad wszystko to, co oni z Nim łączą!

عٰلِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿۹۳﴾

94. Powiedz: „Panie mój, jeśli chcesz mi ukazać to, co jest im obiecane,

قُلْ رَّبِّ اِمَّا تُرِيَنِّيْ مَا يُوْعَدُوْنَ ﴿۹۴﴾

95. „Panie mój, w takim razie nie umieszczaj mnie wraz z ludźmi grzesznymi”.[2014]

رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِيْ فِي الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿۹۵﴾

96. A niechybnie [b]mamy władzę, by pokazać ci to, co zostało im obiecane.

وَاِنَّا عَلٰۤى اَنْ نُّرِيَكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقٰدِرُوْنَ ﴿۹۶﴾

97. [c]Odtrąć zło tym, co jest najlepsze.[2015] My bardzo dobrze wiemy, co oni utrzymują.

اِدْفَعْ بِالَّتِيْ هِيَ اَحْسَنُ السَّيِّئَةَ ؕ نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَصِفُوْنَ ﴿۹۷﴾

98. I powiedz: „Panie mój, w Tobie szukam schronienia przed namowami złych.[2016]

وَقُلْ رَّبِّ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ هَمَزٰتِ الشَّيٰطِيْنِ ﴿۹۸﴾

99. „I szukam w Tobie schronienia, o Panie mój, aby się do mnie nie zbliżyli”.

وَاَعُوْذُ بِكَ رَبِّ اَنْ يَّحْضُرُوْنِ ﴿۹۹﴾

[a]6,74; 32,7; 34,4; 59,23; 64,19. [b]40,78. [c]13,23; 16,126; 41,35.

2014. Sura ta została objawiona pod koniec okresu mekkańskiego. Święty Prorok miał już opuścić Mekkę. Jego odejście było sygnałem i znakiem, że w wyniku stałego odrzucania go, prześladowań i wypędzania z Mekki przez Quraish, już wkrótce miała na nich spaść kara Boża. Naucza się go modlitwy do Boga, żeby kiedy zapowiadana kara ogarnie ich on nie był wśród nich w Mekce.

2015. W tym miejscu zachęca się Świętego Proroka, aby, dopóki pozostaje wśród Quraish w Mekce, cierpliwie znosił wszelkie cierpienia i prześladowania, jakim jest z ich strony poddawany i żeby odwzajemniał się dobrem za zło.

2016. Słowo „źli” odnosi się do przywódców wrogich Świętemu Prorokowi ugrupowań, natomiast słowo „namowy” oznacza kampanię oczerniania, dzięki której ludzie ci chcieli podburzyć przeciwko Prorokowi lud.

100. Kiedy do jednego z nich przyjdzie śmierć, [a]wiele razy powtarza błagalnie: „Panie mój, odeślij mnie,

حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَ أَحَدَهُمُ ٱلْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ٱرْجِعُونِ

101. „Abym mógł spełniać sprawiedliwe uczynki w życiu, które pozostawiłem za sobą". Tak nie może być! To tylko słowo, co on wypowiada. [b]A za nimi znajduje się bariera[2017] aż po dzień, w którym na nowo zostaną podniesieni do życia.

لَعَلِّىٓ أَعْمَلُ صَٰلِحًا فِيمَا تَرَكْتُ ۚ كَلَّآ ۚ إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَآئِلُهَا ۖ وَمِن وَرَآئِهِم بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ

102. A kiedy [c]zabrzmi trąba, tego dnia nie będą ich łączyć żadne więzy[2018] ani nie będą się nawzajem za sobą wstawiać.

فَإِذَا نُفِخَ فِى ٱلصُّورِ فَلَآ أَنسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَآءَلُونَ

103. Wówczas ci, [d]których szala przeważy – tym dobrze się będzie wiodło.

فَمَن ثَقُلَتْ مَوَٰزِينُهُۥ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ

104. Lecz ci, [e]których szale będą lekkie – oto ci, którzy zniszczyli swe dusze; zamieszkają w Piekle.

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَٰزِينُهُۥ فَأُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ فِى جَهَنَّمَ خَٰلِدُونَ

105. [f]Ogień przypali im twarze i będą się krzywić ze strachu przed nim.

تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ ٱلنَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَٰلِحُونَ

106. Zostanie im powiedziane: [g]„Czyż Moje Znaki nie były wam przedstawiane, a wy czy nie potraktowaliście ich jak kłamstwa?"

أَلَمْ تَكُنْ ءَايَٰتِى تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ

107. Oni powiedzą: „Panie nasz, przytłoczył nas nasz zły los, a byliśmy ludem błądzącym,

قَالُوا۟ رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَآلِّينَ

[a]39,59. [b]21,96; 36,32. [c]18,100; 36,52; 50,21; 69,14. [d]7,9; 101,7-8. [e]7,10; 101,9-10. [f]10,28; 14,51; 54,49; 80,42. [g]40,51; 45,32; 67,9.

2017. *Barzakh* oznacza barierę; lub rzecz, która wdziera się pomiędzy jakieś dwie inne rzeczy. Słowo to stosuje się technicznie w odniesieniu do okresu lub stanu od dnia śmierci do dnia Zmartwychwstania (Lane). Jest to pośredni stan niepełnej świadomości kar i nagród Piekła i Nieba. Koran porównuje go do stanu embrionalnego, zaś Zmartwychwstanie do narodzin w pełni rozwiniętej duszy.

2018. Kiedy na ludzi spada kara, pochodzenie, rodowód i rodzina okazują się nieważne. W Dniu Sądu tylko dobre uczynki przyniosą korzyść człowiekowi, a nie jego związki krwi czy znajomości.

108. „Panie nasz, [a]wydobądź nas z tego, a jeślibyśmy potem powrócili do nieposłuszeństwa, wówczas – zaiste – będziemy grzesznikami".

رَبَّنَآ أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَٰلِمُونَ ﴿١٠٨﴾

109. Allach powie: „Precz z wami, pogardzeni[2019] tam, i nie odzywajcie się do Mnie.

قَالَ ٱخْسَـُٔوا۟ فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ ﴿١٠٩﴾

110. „Była taka grupa moich sług, którzy powiadali: [b]«Panie nasz, wierzymy, dlatego przebacz nam nasze grzechy i okaż nam litość, albowiem Tyś jest Najlepszy z tych, którzy okazują litość».

إِنَّهُۥ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِى يَقُولُونَ رَبَّنَآ ءَامَنَّا
فَٱغْفِرْ لَنَا وَٱرْحَمْنَا وَأَنتَ خَيْرُ ٱلرَّٰحِمِينَ ﴿١١٠﴾

111. „Wy jednak szydziliście[2020] z nich tak bardzo, że to ich wyszydzanie spowodowało, iż zapomnieliście o Mnie, podczas gdy nadal wyśmiewaliście się z nich.

فَٱتَّخَذْتُمُوهُمْ سِخْرِيًّا حَتَّىٰٓ أَنسَوْكُمْ ذِكْرِى وَكُنتُم
مِّنْهُمْ تَضْحَكُونَ ﴿١١١﴾

112. „Tego dnia wynagrodziłem ich za ich cierpliwą wytrwałość. Oni istotnie są tymi, którzy osiągnęli szczęście".

إِنِّى جَزَيْتُهُمُ ٱلْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوٓا۟ أَنَّهُمْ هُمُ ٱلْفَآئِزُونَ ﴿١١٢﴾

113. Potem Allach powie: „Ile lat spędziliście na ziemi?"

قَٰلَ كَمْ لَبِثْتُمْ فِى ٱلْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ ﴿١١٣﴾

114. Oni odpowiedzą: „Spędziliśmy tam dzień lub część dnia,[2021] ale spytaj tych, którzy obliczają".

قَالُوا۟ لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَسْـَٔلِ ٱلْعَآدِّينَ ﴿١١٤﴾

115. On powie: „Spędziliście niewiele czasu, gdybyście tylko wiedzieli!"

قَٰلَ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا ۖ لَّوْ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١٥﴾

[a]6,28. [b]3,17, 194.

2019. W Dniu Sądu ci, którzy zaprzeczali i odrzucali Posłańców Boga, zostaną zaciągnięci do Piekła, zostaną znienawidzeni i będą pogardzeni. Nie będą mogli się wytłumaczyć ze swoich niegodziwych postępków, jako że Bóg dobrze o nich wszystkich wie.

2020. *Sukhkharna-hū* oznacza: zmusił go do czynienia tego, czego nie lubił lub do pracy bez zapłaty (Lane). Dlatego werset ten może też oznaczać, że wierni, będąc biednymi i słabymi, byli przez niewierzących wykorzystywani wbrew ich woli i pragnieniom, eksploatowani i używani do przymusowej służby bez żadnej zapłaty czy rekompensaty za ich pracę.

2021. Kiedy po całym życiu spędzonym wygodnie i łatwo przychodzi ból i kara, to życie to wydaje się niezwykle krótkim, a nawet staje się źródłem żalu i umartwienia. Odpowiedź niewiernych wskazuje, jak próżnymi i krótkotrwałymi są wygody tego życia.

116. Co? Czy zatem uważaliście, iż stworzyliśmy was bez żadnego celu oraz że nie będziecie na powrót do Nas sprowadzeni?[2022]

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَٰكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا
تُرْجَعُونَ ﴿١١٦﴾

117. [a]Niechaj wyniesiony zostanie Allach, Król Prawdziwy. Nie ma boga poza Nim, Panem Wspaniałego Tronu.

فَتَعَٰلَى ٱللَّهُ ٱلْمَلِكُ ٱلْحَقُّ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ ٱلْعَرْشِ
ٱلْكَرِيمِ ﴿١١٧﴾

118. A ten, kto zwraca się do innego boga obok Allacha, co do którego to boga nie ma żadnego świadectwa, ten będzie musiał przedłożyć sprawozdanie przed swym Panem. Niechybnie niewiernym nie wiedzie się dobrze.

وَمَن يَدْعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ لَا بُرْهَٰنَ لَهُۥ بِهِۦ
فَإِنَّمَا حِسَابُهُۥ عِندَ رَبِّهِۦٓ إِنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ ٱلْكَٰفِرُونَ ﴿١١٨﴾

119. I powiedz: „Panie mój, przebacz i okaż litość, Tyś jest bowiem Najlepszym z tych, którzy okazują litość".

وَقُل رَّبِّ ٱغْفِرْ وَٱرْحَمْ وَأَنتَ خَيْرُ ٱلرَّٰحِمِينَ ﴿١١٩﴾

[a]20,115; 22,63; 24,26.

2022. Człowiek został stworzony, by służyć wielkiemu celowi – by w swojej osobie rozwijać i odzwierciedlać atrybuty Boże. Został on obdarzony Bożą osobowością i jest najwyraźniej centralną postacią całego wszechświata lub conajmniej tą częścią stworzenia, która odnosi się do naszego wszechświata. Ponieważ ma do wypełnienia wielki cel, jego życie nie skończy się odejściem z tego świata i ucieczką jego duszy z jej fizycznego mieszkania. Dusza ludzka kontynuować będzie swoją niekończącą się nigdy podróż w nowym świecie, w nowej formie i w nowym ciele. Sama zaś idea, że wraz z rozpadem fizycznego przybytku duszy ponosi ona śmierć, jest sprzeczna z mądrością Bożą i całym Jego planem i celem stworzenia wszechświata.

ROZDZIAŁ 24

AL-NŪR

(Objawiony po Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Zgodna opinia naukowców przypisuje tę surę na okres medyński. Przykry wypadek, jaki spotkał 'Ā'ishah, szlachetną żonę Świętego Proroka, o którym mówi się w tej surze, miał miejsce w 5 roku Hidży po powrocie Świętego Proroka z wyprawy przeciwko Banī Mustaliq w miesiącu Ramadān tegoż roku. Związek sury Al-Mu'minūm z poprzednim rozdziałem polega na tym, że w tamtej surze powiedziano, iż Islam nadal będzie wydawał ludzi, którzy dzięki swojej sprawiedliwości i pobożnemu postępowaniu zdobędą sobie łaskę i pomoc Boga. Sura obecna zajmuje się sposobami i metodami, które pomagają w zyskaniu sobie łaski i pomocy Bożej, oraz jako najważniejszą ustala zasadę osiągania tego celu, który polega na przyjęciu drogi cnoty i sprawiedliwości, ochronie i zachowaniu morale narodowego oraz na zachowaniu dyscypliny porządku w rodzinie i społeczeństwie. Oto dlaczego sura ta już na samym początku podkreśla zachowanie morale narodowego oraz regulację i reformację stosunków między obu płciami. W poprzedniej surze powiedziano, że jedną z najważniejszych cech ludzi wierzących, która wiedzie do zdobycia sobie łaski Boga, jest ochrona czystości własnej. Sura obecna jest niejako dalszym ciągiem i pogłębieniem tego tematu. Osiągnięcie i zachowanie sukcesu – jak się powiada – wymaga, aby intelekt, ideały i moralność ludzi były czyste oraz że powinna istnieć doskonała harmonia i zrozumienie zarówno w stosunkach indywidualnych, jak i społecznych. Powinno się też akcentować organizację i dyscyplinę narodową, przy zachowaniu pierwszeństwa dla wymagań narodowych przed potrzebami indywidualnymi.

Temat

Sura ta zajmuje się pewnymi szczególnymi tematami i akcentuje problemy, które stanowią podstawę całej społeczności i moralnej struktury społeczeństwa i których nie można odrzucać bez czynienia moralnych szkód moralnemu dobrobytowi ludu. Ponieważ niemoralność seksualna łamie dyscyplinę i organizację społeczeństwa oraz ponieważ zło z nią wiążące się źle wpływa na morale, podkreśla się mocno unikanie podejrzeń w sprawach związanych z seksem. Wiernym powiada się, aby nie wpadali w panikę w związku z nielicznymi osobami, które pozostają z dala od drogi czystości moralnej, bowiem takie przypadki mogą postawić całe społeczeństwo w stan alarmu. W ten sposób mogą one doprowadzić w rezultacie do dobrych rezultatów. Temat ten jest dalej rozwijany oraz potępia się zdecydowanie oszczerstwo. Gdyby bowiem na podstawie samego tylko podejrzenia lub świadectwa ludzi o wątpliwej prawdomówności dopuścić do przypadkowych oskarżeń co do czystości jakiegoś człowieka, bez wątpienia niemoralność seksualna rozprzestrzeni się w całym społeczeństwie, a młoda część tego społeczeństwa dojdzie do wniosku, że nie ma niczego złego w pozwalaniu sobie na swobodę seksualną. Następnie zachęca się gorąco ludzi wierzących do ochrony i zachowywania morale narodowego. Za bardzo ważne dla muzułmanów uważa się rozwijanie ostrożności i świadomości w kwestii ochrony i zachowania tego morale. Jeśli osłabnie czujność, z pewnością nastąpi spadek morale narodowego. Jednakże podczas gdy prawdą jest, że niemoralność seksualna, jeśli pozwolić jej swobodnie się rozprzestrzeniać, powoduje degradację i rozłam całego społeczeństwa, nie powinno się ścigać i niszczyć tych osób, które podejrzewa się o odstąpienie z drogi prawości. Ponieważ w każdym społeczeństwie zawsze znajdzie się osoby o słabej moralności, można je traktować z pewnym pobłażaniem. Jednocześnie jednak ostrzega się tych, którzy kontynuując swe niegodziwe praktyki chcą doprowadzić do szerzenia niezgody w społeczności muzułmańskiej oraz chcą wprowadzić zwyczaj

pozwalania sobie na używanie wulgarnego języka i rzucanie kalumni. Ostrzega się ich, że zostaną ukarani zarówno na tym świecie, jak i w następnym. Bóg wyeksponuje ich niegodziwości i grzechy oraz sprowadzi na nich niełaskę i poniżenie. Następnie w surze tej zauważa się, że to właśnie nieuważne czyny człowieka prowadzą do podejrzeń i kalumni i że najbardziej nieuważnym z takich aktów jest pozamałżeńskie mieszanie się w sprawy seksu. W celu zahamowania powstawania takich sytuacji, które powodują powstawanie podejrzeń i prowadzą do oszczerstw, sura ta kieruje i zaleca muzułmanom, aby nie wchodzili do żadnego domu, nie uzyskawszy przedtem na to pozwolenia. Dalej sura ta gorąco nakazuje kobietom i mężczyznom muzułmańskim, że gdyby przypadkiem doszło między nimi do spotkania, to aby powstrzymywali swoje spojrzenia i zamykali wszelkie drogi grzechu. W formie dodatkowego zabezpieczenia zaleca się kobietom muzułmańskim nieeksponowanie ich piękna, czy to naturalnego, czy sztucznego, tym mężczyznom, którzy znajdują się poza zakazanymi stopniami małżeństwa (w. 32), z wyjątkiem tych części ciała, których nie sposób zakryć. Na przykład, budowa ciała lub postawa. W tym celu powinny one nosić nakrycia głowy tak, aby zakrywały one piersi. (W poszukiwaniu szczegółowego opisu „Pardah", patrz w. 32). Inne zabezpieczenie, do jakiego się zachęca, to to, aby wdowom nie pozwalać na pozostawanie w stanie wolnym. Powiada się dalej, iż należy podejmować kroki w celu uwalniania więźniów wojennych przy najwcześniej nadarzającej się okazji, natomiast więźniom, którzy nie mogą od razu spłacić swojej wolności, należy pozwalać na spłacenie odszkodowania w stosownie niewielkich ratach.

Przy końcu sura ta upomina gorąco wszystkich muzułmanów, aby właściwie prowdzili swoje rodziny i sprawy narodowe oraz aby wystrzegali się pozamałżeńskich kontaktów płciowych. Szczególnym nakazem w tej kwestii jest to, aby jeńcy wojenni, którzy pracują jako służący, oraz mniejsze dzieci nie wchodziły do prywatnych pomieszczeń swoich panów czy rodziców przed świtem, w południe oraz po zapadnięciu zmroku. W pozostałych porach doby wszyscy członkowie domu mogą swobodnie się po nim poruszać. Kiedy jednak dzieci osiągną wiek pokwitania, powinny przestrzegać rozporządzeń dotyczących „Pardah". Kobiety stare, które nie pragną ani nie potrzebują już małżeństwa, mogą z większym zakresem tolerancji stosować się do wymogów „Pardah", lecz nawet one nie powinny prezentować swych upiększeń obcym. Zaraz po organizacji rodziny, a może jest to i element ważniejszy – znajduje się organizacja społeczeństwa. W surze tej przedstawione są odpowiednie i skuteczne metody prowadzenia spraw narodowych. Dalej sura ta prezentuje muzułmanom obietnicę, która mówi, że jeśli wypełnią zadanie dane im przez Boga na czas trwania tego życia, to staną się przywódcami całego świata zarówno w sferze duchowej, jak i doczesnej, a ich religia zatryumfuje w całym świecie. Kiedy jednak ich zasady zostaną ustalone, ich sprawa zwycięży, to powinni dalej czcić Boga, pomagać biednym i potrzebującym oraz okazywać posłuszeństwo swojemu Prorokowi.

سُورَةُ النُّورِ مَدَنِيَّةٌ

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ①

2. Oto Sura[2023], którą objawiliśmy oraz obrzędy, które czynimy obowiązkowymi.[2024] Objawiliśmy w niej zrozumiałe przykazania, abyście zważali.[2025]

سُورَةٌ أَنزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَأَنزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لَّعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ②

3. Cudzołożnica i cudzołożnik[2025A] – każde z nich wychłostajcie sto razy.[2026] A nie żałujcie tych dwojga podczas wypełniania sądu Bożego, jeśli wierzycie w Allacha i Dzień Ostatni. I niechaj jakaś grupa wiernych będzie świadkiem ich kary.

الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُم بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ③

---

[a]1,1.

2023. Spośród wszystkich Rozdziałów Koranu obecny został szczególnie określony mianem „Sura". Znaczenie jest takie, że ponieważ słowo „sura" oznacza rangę lub godność, muzułmanie, działając wedle zawartych w tym rozdziale przykazań, mogą i dojdą do wielkich zaszczytów i godności.

2024. Akcent położony na słowach „którą objawialiśmy oraz obrzędy, które czynimy obowiązkowymi" wskazuje na wielkie znaczenie przykazań zawartych w tej surze, o tyle, o ile wszystkie inne Rozdziały Koranu były objawione przez Boga i zawarte w nich przykazania też są obowiązkowe.

2025. Pożałowania godnym jest fakt, że naśladując w niewolniczy sposób zwyczaje i postępowanie innych narodów, muzułmanie pogwałcili przykazania tej sury bardziej niż rozporządzenia zawarte w innych Rozdziałach Koranu.

2025A. Słowa *al-Zañī* oraz *al'Zāniyah* oznaczają odpowiednio cudzołożnika i cudzołożnicę.

2026. Czystość jako cnota moralna zajmuje wysokie miejsce w kodeksie praw islamskich, rządzących stosunkami między obiema płciami. Obecna sura przedstawia wszechstronne przykazania, które dotyczą ochrony i zachowania czystości. Islam z wielką dezaprobatą podchodzi do najmniejszego nawet naruszania tych przykazań. Obecny werset odzwierciedla wielkie wyczulenie na sprawę czystości w karach, jakie nakazuje za cudzołóstwo. Wyznaczoną karą jst sto ciągów, bez względu na to, czy osoby winne są już w związku małżeńskim, czy też jedna jest, a druga jest w stanie wolnym. Według tego wersetu chłosta, nie zaś kamienowanie, jest wyznaczoną karą. Nigdzie w Koranie nie wyznacza się śmierci przez ukamienowanie jako kary za cudzołóstwo, jak i za jakiekolwiek inne przestępstwo, bez względu na to, jak ciężkie. Islam nie nakazuje zabijania jako kary koniecznej nawet w przypadku przestępstw o wiele bardziej ohydnych niż cudzołóstwo, jak niesprowokowane morderstwo, rozbój, zdrada przeciwko państwu czy naruszanie spokoju w kraju. Choć najwyższą karą w przypadku tych przestępstw jest kara śmierci, to jako kary alternatywne zaleca się wypłacanie odszkodowania w przypadku pierwszego rodzaju przestępstwa (2,179) oraz uwięzienie lub skazanie na wygnanie w przypadku pozostałych (5,33-34). W innym miejscu Koranu, gdzie wspomina się o karze dla zamężnej niewolnicy, powiada się, że otrzyma ona połowę kary wyznaczonej dla kobiety wolnej (zamężnej; 4,26) i najwyraźniej kara ukamienowania nie może przecież być przepołowiona.

Pomimo faktu, że Koran jasno i jednoznacznie ustanawia chłostę jako karę za cudzołóstwo oraz że nie dokonuje rozróżnień w kwestii tego, czy winowajca jest w stanie wolnym czy w małżeństwie, i że obecny i inne odnośne wersety objawione zostały w nawiązaniu do cudzołóstwa 'Ā'ishah, szlachetnej małżonki Świętego Proroka, która była wszak kobietą zamężną, dziwnym jest fakt, że

wśród pewnych autorytetów muzułmańskich zupełnie bezpodstawnie pojawiła się błędna koncepcja, iż komentowany werset zajmuje się sprawą ustalenia kary tylko wobec osób wolnych i że karą dla osób zamężnych jest śmierć przez ukamienowanie. Wydaje się, że ta błędna koncepcja powstała w wyniku zapisu kilku takich przypadków w Hadīth, gdzie zamężne osoby winne cudzołóstwa były ukamienowane na rozkaz Świętego Proroka. Jeden z tych przypadków dotyczył Żyda i Żydówki, którzy zostali ukamienowani zgodnie z Prawem Mojżeszowym (Bukhārī). Niezmienną praktyką Świętego Proroka było stosowanie się do Tora, jeśli nie otrzymał jeszcze objawienia dotyczącego danego przypadku. W jednym czy dwóch innych przypadkach, gdzie nakazano śmierć przez ukamienowanie, nie ustalono, czy przestępstwo było dokonane przed czy po objawieniu obecnego wersetu. Wydaje się, że w takich wypadkach przestępstwo było dokonane przed objawieniem tego wersetu, lecz z powodu błędnych kalkulacji niektórych kronikarzy uważa się, że miało ono miejsce po objawieniu. W księgach Hadīth znajdujemy tego typu anachronizmy historyczne. Mogło też być tak, że oprócz cudzołóstwa winowajca dopuścił się jeszcze innego przestępstwa i dlatego Święty Prorok nakazał maksymalną karę (karę śmierci), czego kronikarze nie wzięli pod uwagę. Inaczej nie jest do pomyślenia, aby Święty Prorok postępował wbrew całkowicie jasnym i jednoznacznym w tym względzie przykazaniom.

Innym możliwym powodem błędnego rozumienia formy kary za cudzołóstwo może być kilka powiedzeń przypisywanych kalifom 'Umar orah 'Alī. Relacjonuje się, że 'Umar powiedział, iż „Był w Księdze Bożej werset o *Rajm* (ukamienowaniu). Przeczytaliśmy go, zrozumieliśmy i zapamiętaliśmy. Święty Prorok kamienował cudzołożników na śmierć i my czyniliśmy tak jak on. Żeby nie było tak, iżby ktoś powiedział, że 'Umar dodał do Księgi Bożej to, czego w niej nie ma, zapisałem to" (Kashf al-Ghummah, t. 2, str. 111). Cały ten hadīth jest – jak się wydaje – czystym wymysłem lub w najlepszym razie wynikiem niewłaściwego zrozumienia tego, co 'Umar rzeczywiście powiedział. Jakże zapisanie w Koranie tego, co było jego częścią, można było nazwać dodatkiem i jakże spośród wszystkich ludzi 'Umar miałby obawiać się kogokolwiek z powodu uczynienia rzeczy właściwej, a już najmniej z powodu odnowienia utraconego fragmentu tekstu. Natomiast o 'Alī, który wychłostawszy cudzołożnicę, następnie ukamienował ją, powiada się: „Wychłostałem ją zgodnie z praktyką Świętego Proroka" (Bukhārī). Z tych powiedzeń nasuwają się dwa wnioski: (1) W kwestii kary za cudzołóstwo praktyka Świętego Proroka różniła się od przykazania Bożego, jakim prezentuje je Koran, co było niemożliwe, (2) Podczas gdy według 'Umar w Księdze Bożej zawarty był werset mówiący o karze ukamienowania na śmierć cudzołożnika, to według 'Alī nie było żadnego takiego przykazania, lecz jedynie praktyka Świętego Proroka, zgodnie z którą 'Alī kamienował osoby winne cudzołóstwa. Powiedzenia te są nie tylko wzajemnie przeciwstawne, lecz i wyraźnie stoją w sprzeczności z jasnym przykazaniem Bożym i dlatego należy je odrzucić jako czysty wymysł lub w najlepszym przypadku uznać za przekształcone, czy raczej zniekształcone wersje powiedzeń oryginalnych. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary", str. 1836-1838.

4. Cudzołożnik może mieć stosunek seksualny tylko z cudzołożnicą lub niewiastą oddającą się czci bożków, podobnie i cudzołożnica – nikt nie może mieć z nią stosunku seksualnego, jak tylko cudzołożnik lub bałwochwalca.[2026A] To[2027] jest rzeczywiście zakazane wiernym.

الزَّانِي لَا يَنكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ
لَا يَنكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ ۚ وَحُرِّمَ ذَٰلِكَ عَلَى
الْمُؤْمِنِينَ ٤

5. [a]Ci, którzy obwiniają czystą niewiastę, a nie przyprowadzą czterech świadków – tym dajcie chłostę osiemdziesięciu razy i nigdy więcej nie uznawajcie ich świadectwa, albowiem to oni sami są grzesznikami,[2028]

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ
شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا
لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ٥

[a]24,24.

2026A. Ponieważ *Nikāh* oznacza spółkowanie płciowe w małżeństwie lub bez małżeństwa, to werset ten wyraźnie oznacza, że kiedy mężczyzna dopuszcza się stosunku płciowego z kobietą, która nie jest jest jego żoną, to oboje są cudzołożnikami. *Nikāh* oznacza tutaj stosunek płciowy, a nie małżeństwo. Jeśliby jednak potraktować tutaj *Nikāh* w znaczeniu małżeństwa, co czynią niektórzy komentatorzy, znaczenie tego wersetu byłoby następujące: Al-Zānī, mężczyzna niegodziwy, który nie wstydzi oddawać się cudzołóstwu, nigdy nie może nalegać na czystą wierzącą kobietę, aby wyszła za niego za mąż.

2027. Zaimek „to" oznacza popełnienie cudzołóstwa. Islam uważa cudzołóstwo za jedno z najohydniejszych spośród wszystkich przestępstw społecznych i stara się zamknąć wszystkie te drogi, które prowadzą do tej choroby w społeczeństwie oraz srodze karze i potępia jako społecznych pariasów. Podczas gdy w poprzednim wersecie ustanawia się karę dla cudzołożników, w wersecie obecnym określa się ich jako trędowaty element społeczeństwa, z którym należy unikać wszelkich kontaktów społecznych.

2028. Innym złem społecznym, drugim po cudzołóstwie pod względem ohydy, jest zniesławianie niewinnych ludzi. Islam również srogo podchodzi i do tego zła społecznego, które tak rozpowszechniło się w tak zwanym świecie cywilizowanym, oraz srogo oskarża oszczerców ludzi niewinnych. Werset ten wymienia trzy formy kary w kolejności wzrastającej, które stosuje się wobec oszczerców: (a) fizyczna kara chłosty; (b) niełaska naznaczenia piętnem krzywoprzysięzcy i kłamcy, co eliminuje osobę jako świadka, oraz (c) duchowe piętno przestępcy. Można zauważyć, że nie mówi się tutaj w ogóle o prawdziwości czy fałszywości oskarżenia. Dopóki oskarżyciel nie dostarczy niezbitych dowodów swego pomówienia, jego stwierdzenie będzie uważane za fałszywe, a on sam podlegać będzie wyznaczonej karze. Bez względu na fakty, kiedy oskarża się kobietę o cudzołóstwo, uznawać się ją będzie za niewinną tak długo, jak nie będą przedstawione wymagane dowody. W rzeczywistości prawo ma na celu stanowcze przeciwstawienie się powstawaniu oskarżeń i skandali. Przykazanie zawarte w tym wersecie dotyczy zarówno mężczyzn, jak i kobiet, chociaż użyto tutaj słowa *Muhsanāt*, które oznacza „cnotliwe kobiety". W języku arabskim, kiedy należy powiedzieć coś, co jednakowo odnosi się do mężczyzn i do kobiet, stosuje się rodzaj męski. Kiedy jednak chce się wypowiedzieć coś, co bardziej dotyczy kobiet niż mężczyzn, używa się rodzaju żeńskiego. Obecne przykazanie odnosi się do kary za zniesławienie, bez względu na to, czy ofiarą pomówienia jest mężczyzna czy kobieta. Ponieważ jednak o wiele częściej ofiarami pomówienia padają kobiety, werset ten mówi o „cnotliwych kobietach". Podobnie słowo *Allāhdhīna* (tamci), choć jest rodzaju męskiego, stosuje się i do mężczyzn, i do kobiet.

6. Z wyjątkiem tych, którzy później okażą skruchę i zadośćuczynią, albowiem prawdziwie Allach jest Najbardziej Przebaczający,[2029] Litościwy.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ ٦

7. A jeśli chodzi o tych, którzy o cudzołóstwo oskarżają swoją własną żonę,[2030] a nie mają żadnych świadków poza sobą samym – świadectwo takiego człowieka wystarczy, jeśli je złoży czterokrotnie w imię Allacha, solennie potwierdzając, iż jest jednym z tych, którzy mówią prawdę,

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُن لَّهُمْ شُهَدَاءُ
إِلَّا أَنفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ
بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ٧

8. Piąty zaś raz, że niechby spadło nań przekleństwo Allacha, gdyby kłamał.

وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِن كَانَ مِنَ
الْكَاذِبِينَ ٨

9. Jednakże kara będzie od niej odsunięta, jeśli ona czterokrotnie zaświadczy w imię Allacha, że on jest kłamcą,

وَيَدْرَأُ عَنْهَا الْعَذَابَ أَن تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ
بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ٩

10. Piąty zaś raz, że niechaj spadnie na nią gniew Allacha, jeśli on mówił prawdę.[2031]

وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِن كَانَ مِنَ
الصَّادِقِينَ ١٠

11. I gdyby nie miłosierdzie i litość Allacha wobec was oraz to, że Allach jest Współczujący i Mądry, zginęlibyście.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ
تَوَّابٌ حَكِيمٌ ١١ ع

[a] 4,18.

2029. Nie ma jedności opinii co do rodzaju kary dla krzywoprzysięzcy, który okazuje skruchę i naprawia uczynione przez siebie szkody. Wyłącza się tutaj kwestię pierwszej kary, ponieważ jest ona wymierzana zaraz po tym, jak udowodni się winę. Dwie ostatnie kary można stosować dopiero po okazaniu prawdziwej skruchy i naprawieniu szkód.

2030. Ponieważ podejrzenia między mężem i żoną mogą prowadzić do wielkich napięć w rodzinie, w obecnym wersecie przedstawia się szczegółowe instrukcje i zalecenia, które należy wykorzystywać w przypadku pojawienia się takiej sytuacji.

2031. Po tym jak oskarżana kobieta dowiedzie swojej niewinności, składając czterokrotnie przysięgę, że jej mąż rzuca na nią fałszywe oskarżenia, zaś za piątym razem błagając Boga, aby ją przeklął, jeśli oskarżenie jej męża było prawdziwe, nie wymierza się jej żadnej kary, ale i nie pociąga się do odpowiedzialności jej męża za skierowane przeciwko niej oskarżenia. Jednak po takim zajściu małżeństwo praktycznie przestaje prowadzić wspólne życie jako mąż i żona, jako że nie ma już wtedy sposobu na odnowienie przyjaznych między nimi stosunków.

12. Zaprawdę, ci, którzy wymyślili to wielkie kłamstwo, są grupą spośród was.[2032] Nie myślcie, że incydent ten jest dla was złem. Nie, on jest dla was dobrem. Każdy z nich otrzyma to, na co sobie zasłużył tym grzechem. Ten zaś spośród nich, który brał w tym najważniejszy udział,[2033] otrzyma żałosną karę.

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُو بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنكُمْ لَا تَحْسَبُوهُ
شَرًّا لَّكُم بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُم مَّا اكْتَسَبَ
مِنَ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّىٰ كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ﴿١٢﴾

13. Kiedy usłyszeliście o tym, dlaczego wierzący mężczyźni i wierzące niewiasty nie pomyśleli dobrze o swoim własnym ludzie i nie powiedzieli: „To najzupełniej kłamstwo"

لَّوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ
بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَٰذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ ﴿١٣﴾

14. Dlaczego ci, którzy puścili w obieg to oskarżenie, nie sprowadzili czterech świadków, by to udowodnić? Ponieważ nie przyprowadzili wymaganych świadków, rzeczywiście są kłamcami w obliczu Allacha.[2034]

لَّوْلَا جَاءُو عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا
بِالشُّهَدَاءِ فَأُولَٰئِكَ عِندَ اللَّهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٤﴾

2032. Ten niezwykle bolesny przypadek miał miejsce, kiedy w chwili powrotu Świętego Proroka z wyprawy przeciwko Banī Mustaliq w roku 5 A.D., a armia muzułmańska musiała zatrzymać się na noc niedaleko Medyny. W wyprawie tej Świętemu Prorokowi towarzyszyła jego szlachetna i utalentowana żona 'Ā'ishah. Zdarzyło się tak, że oddaliła się nieco od obozowiska za swoją potrzebą. Kiedy powróciła, stwierdziła, że zgubiła gdzieś bransoletę. Sama bransoleta nie miała wielkiej wartości, lecz ponieważ była pożyczona od znajomej, 'Ā'ishah raz jeszcze opuściła obóz w jej poszukiwaniu. Gdy powróciła, ku jej wielkiemu zdziwieniu i rozpaczy spostrzegła, że wojsko już wyruszyło w dalszą drogę i zabrało jej wielbłąda, sądząc, iż ona znajduje się w lektyce (a była wówczas bardzo młoda i lekka). W rozpaczy usiadła i zapłakała, aż zmorzył ją sen. Safwān, Uciekinier idący na tyłach armii, rozpoznał ją, ponieważ widział ją już zanim został objawiony werset dotyczący „Pardah". Zawiózł więc ją do Medyny na swoim wielbłądzie, podczas gdy sam szedł za nim pieszo (Bukhārī, *Kitāb al-Nikāh*). Hipokryci z Medyny, kierowani przez 'Abd Allāh bin Ubayy bin Salūl, postanowili rozdmuchać ten przypadek i rozpowiadali skandaliczne wieści o 'Ā'ishah. W sprawę tę wmieszało się także nieco muzułmanów. Niewinność 'Ā'ishah przedstawiona została na mocy objawienia Bożego. Ci zaś, którzy rozpowiadali fałszywe wiadomości i oskarżali ją, zostali ukarani. Wtedy to objawione zostały przykazania dotyczące skutecznego zwalczania fałszywych oskarżeń, ich twórców oraz ich złych planów.

2033. Słowa „który brał w tym najważniejszy udział" rozumie się jako odnoszące się do 'Abd Allāh bin Ubayy, przywódcy hipokrytów medyńskich, który stworzył całe to kłamstwo i szeroko je rozpropagował. Zmarł on ohydną śmiercią, a jego plany nie powiodły się – dotyczyły zostania koronowanym królem Medyny.

2034. Ten, kto oskarża muzułmanina lub muzułmankę o cudzołóstwo i nie przedstawi czterech świadków swojego oskarżenia, ogłoszony zostanie kłamcą i jako taki będzie traktowany przez Prawo Islamskie, jeśli zaprezentuje tylko jednego, dwóch lub trzech świadków. Fakt, że jedna osoba widziała, jak inna osoba dopuszcza się jakiegoś niemoralnego aktu, nie upoważnia jej do rozpowiadania złych wieści o tym.

15. [a]Gdyby nie miłosierdzie Allacha i Jego litość dla was na tym świecie oraz w Życiu Przyszłym, olbrzymia kara spadłaby już na was z powodu zniesławienia, jakiego się dopuściliście,

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهٗ فِي الدُّنْيَا وَ
الْاٰخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِيْ مَاۤ اَفَضْتُمْ فِيْهِ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿١٥﴾

16. Albowiem zaczęliście je poznawać z języków innych ludzi, a potem wypowiadaliście je własnymi ustami, a powtarzaliście to, o czym nie wiedzieliście i wydawało się wam, że to sprawa drobna, podczas gdy w oczach Allacha była to rzecz godna ubolewania.

اِذْ تَلَقَّوْنَهٗ بِاَلْسِنَتِكُمْ وَتَقُوْلُوْنَ بِاَفْوَاهِكُمْ مَّا لَيْسَ
لَكُمْ بِهٖ عِلْمٌ وَّتَحْسَبُوْنَهٗ هَيِّنًا ۖ وَّهُوَ عِنْدَ اللّٰهِ
عَظِيْمٌ ﴿١٦﴾

17. I dlaczego, gdy to usłyszeliście, nie powiedzieliście: „Nie do nas należy rozprawianie o tym. Tyś jest Święty, o Boże, to okropna potwarz".

وَلَوْلَاۤ اِذْ سَمِعْتُمُوْهُ قُلْتُمْ مَّا يَكُوْنُ لَنَاۤ اَنْ نَّتَكَلَّمَ
بِهٰذَا ۖ سُبْحٰنَكَ هٰذَا بُهْتَانٌ عَظِيْمٌ ﴿١٧﴾

18. Allach napomina was, abyście nigdy czegoś takiego nie powtarzali, jeśliście wiernymi.

يَعِظُكُمُ اللّٰهُ اَنْ تَعُوْدُوْا لِمِثْلِهٖۤ اَبَدًا اِنْ كُنْتُمْ
مُّؤْمِنِيْنَ ﴿١٨﴾

19. Allach wszak wyjaśnia wam przykazania, a jest On Wszechwiedzący, Mądry.

وَيُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيٰتِ ۚ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿١٩﴾

20. Ci, którzy lubią, aby niegodziwość rozprzestrzeniała się wśród wiernych, otrzymają bolesną karę na tym świecie oraz w Życiu Przyszłym.[2035] Allach bowiem wie, wy zaś nie wiecie.

اِنَّ الَّذِيْنَ يُحِبُّوْنَ اَنْ تَشِيْعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۙ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ۚ وَاللّٰهُ
يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٢٠﴾

[a]2,65; 4,84.

2035. Islam równie srogo podchodzi do sprawy rozprzestrzeniania i krążenia fałszywych oskarżeń jak do przestępstwa wobec czystości. Potępia i wyznacza kary za oba te przestępstwa – w przypadku wywoływania skandalu nawet karę większą i bardziej srogą, jako że działanie takie wywołuje poważniejsze konsekwencje, jeśli chodzi o niemoralność seksualną w społeczeństwie niż zbłąkane akty niewłaściwego postępowania związanego z seksem. Jeśli dopuścić niekontrolowane knucie skandali w społeczeństwie, to stracą moc wszelkie nakazy dotyczące niemoralnych aktów, co w wyniku doprowadzi do rozpasania się niemoralności i swego rodzaju pesymizmu w odniesieniu do przyszłości społeczeństwa – wstrząsając w ten sposób całą moralną podstawą i bazą społeczeństwa.

21. I gdybyż nie miłosierdzie Allacha, Jego litość oraz to, że Allach jest Współczujący i Litościwy, bylibyście już zgubieni.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللّٰهَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٢١﴾

22. O wy, którzy wierzycie! [a]Nie chodźcie śladami szatana,[2036] kto bowiem chodzi śladami Szatana, ten powinien wiedzieć, że niechybnie zachęca do nieprzyzwoitości i jawnego zła. I gdyby nie miłosierdzie Allacha i Jego litość wobec was, nikt z was nigdy nie byłby czysty, albowiem Allach oczyszcza, kogo zechce. A jest Allach Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ وَمَن يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنكَرِ وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَىٰ مِنكُم مِّنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَلَٰكِنَّ اللّٰهَ يُزَكِّي مَن يَشَاءُ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢﴾

23. I nie pozwalajcie, aby ludzie bogaci i wpływowi pośród was zarzekali się, że niczego nie dadzą swym bliskim oraz potrzebującym[2037], jak i tym, którzy opuścili swoje domy dla sprawy Allacha. Pozwólcie im przebaczyć. Czyż nie pragniecie, aby Allach przebaczył wam? A jest Allach Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنكُمْ وَالسَّعَةِ أَن يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَن يَغْفِرَ اللّٰهُ لَكُمْ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٣﴾

24. Zaprawdę, ci, którzy rzucają kalumnie na czyste, nieostrożne[2038] wierzące niewiasty, są przeklęci na tym świecie oraz w Życiu Przyszłym. Czeka ich żałosna kara

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ لُعِنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٢٤﴾

[a]6,143; 19,45; 36,61.

2036. Ponieważ w naturze ludzkiej istnieje wrodzone poczucie wahania i strachu przed popełnieniem tego, co jasno określone jest jako czyn zły, na początek Szatan kusi swoje ofiary do popełniania wyraźnie niemoralnych aktów. Prowadzi on je do ruiny moralnej i stopniowo, poczynając od aktów pozornie nieszkodliwych, działa ku ich zniszczeniu. Kiedy człowiek zaczyna od tworzenia skandalu, kończy na popełnianiu samego przestępstwa, które zaczęło się od narzucania go innym.

2037. Może tu być mowa o Abū Bakr, który przestał łożyć na korzyść Mistah, biednego krewnego, który wplątał się w sprawę oskarżenia 'Ā'ishah.

2038. Wykorzystanie słowa *Ghāfilāt* w odniesieniu do kalumni rzuconych na 'Ā'ishah stanowi o jej całkowitej niewinności. Słowo to wskazuje, że wzór cnoty i sprawiedliwości nie miał pojęcia ani świadomości uczynienia jakiegokolwiek niewłaściwego aktu.

25. [a]W dniu, kiedy ich języki, ich ręce oraz ich stopy dadzą świadectwo[2039] przeciwko nim w kwestii tego, co zwykli byli czynić.

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُم
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝٢٥

26. Tego dnia Allach w pełni odpłaci się im, oni zaś dowiedzą się, że [b]jedynie Allach jest Jawną Prawdą.[2040]

يَوْمَئِذٍ يُوَفِّيهِمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ
اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ ۝٢٦

27. Złe rzeczy to cecha złych ludzi, źli ludzie zaś mają inklinacje do złych rzeczy. Natomiast rzeczy dobre są cechą dobrych ludzi i ludzie dobrzy skłaniają się ku rzeczom dobrym[2041] – ci nie są winni tego, co twierdzą oszczercy. [c]Dla nich jest przebaczenie i zaszczytne dary.

الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ ۖ وَ
الطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ ۚ أُولَٰئِكَ
مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ ۖ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ
كَرِيمٌ ۝٢٧

28. O wy, którzy wierzycie! [d]Nie wchodźcie do żadnych domów poza swoimi własnymi aż nie uzyskacie na to pozwolenia i nie pozdrowicie[2042] mieszkańców. To jest dla was lepsze, abyście zważali.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ
حَتَّىٰ تَسْتَأْنِسُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ۝٢٨

[a]17,37; 36,66; 41,21-23. [b]20,115; 22,63; 23,117. [c]8,75; 22,51. [d]24,62.

2039. Niedawne badania naukowe potwierdziły prawdę zawartą w tym wersecie. Wymyślono takie instrumenty naukowe, które, jeśli umieszczone we właściwym miejscu, mogą zapisać to, co mówi jakiś człowiek, a nawet ruchy jego rąk, stóp czy innych organów ciała. Instrumenty te wielce pomagają policji w badaniu złodziei i innych przestępców. Tak zatem przy pomocy takich instrumentów – języka, dłoni i stóp osoby winnej – ma być przedstawiane świadectwo przeciwko niej. Nauka potwierdziła także, że każde wypowiedziane słowo, akt czy ruch pozostawiają jakiś ślad w atmosferze. Wedle Koranu ślady te w przyszłym życiu otrzymają formę cielesną i w ten sposób kończyny autora uczynku będą stanowiły świadectwo przeciwko lub za nim przemawiające.

2040. Wszelka prawda jest względna. Coś może być prawdziwe z jednego punktu widzenia, a fałszywe z innego. Jedynie Bóg jest Prawdą Absolutną.

2041. Słowo *al-Khabīthāt* oznacza złe uczynki lub obelżywe słowa. Dlatego werset ten powiada, że źli ludzie dopuszczają się złych uczynków lub obelżywie się wypowiadają i mają skłonność do tworzenia skandali, podczas gdy w przypadku ludzi dobrych i sprawiedliwych mają miejsce jedynie dobre uczynki i szlachetne słowa.

2042. Praktyka wysyłania wizytówki lub zaproszenia do osoby, z którą chce się przeprowadzić wywiad w jej biurze lub domu, jest stosownym sposobem stwierdzenia czy osoba ta chce zobaczyć się z odwiedzającym. Powyższe zgodne jest z wspomnianym powyżej nakazem koranicznym.

29. A jeśli nikogo w nich nie zastaniecie, nie wchodźcie tam, chyba że uzyskacie na to pozwolenie. A gdyby powiedziano wam: „Wracajcie", wówczas wróćcie. Allach wszak dobrze wie, co czynicie.

فَإِن لَّمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّىٰ يُؤْذَنَ
لَكُمْ ۖ وَإِن قِيلَ لَكُمُ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٩﴾

30. Nie jest z waszej strony niczym złym, jeśli wchodzicie do niezamieszkanych domów, w których są wasze dobra. A [a]Allach wie, co czynicie jawnie, a co ukrywacie.

لَّيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَن تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ
فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٣٠﴾

31. Powiedz wierzącym mężczyznom, aby powstrzymywali swe spojrzenia[2043] i okrywali swoje członki.[2043A] Tak będzie dla nich czyściej. Zaiste, Allach jest Wszechświadom tego, co czynią.

قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ
ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٣١﴾

32. I powiedz wierzącym niewiastom, aby powstrzymywały swe spojrzenia i okrywały swe członki oraz aby nie wystawiały na pokaz swego piękna lub swych ozdób, z wyjątkiem tego, co widoczne. I niechaj noszą okrycia głowy sięgające aż do brzucha oraz niechaj nie okazują swego piękna lub ozdób nikomu prócz swego męża, ich ojców, ojców ich mężów lub ich synów, synów ich mężów lub ich braci, synów ich braci lub synów ich sióstr lub też niewiast, które są ich towarzyszkami,[2043B] lub tych, których posiada ich prawa ręka,

وَقُل لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ
فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا
وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ ۖ وَلَا يُبْدِينَ
زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ
أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ
بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا

[a]2,34; 21,111; 87,8.

2043. Jak powiedziano powyżej Koran nie zadowala się ledwie powierzchownym spojrzeniem na rzeczy, lecz sięga do ich korzeni. Według Koranu każda dobra lub zła cecha ma swoje źródło w pewnych korzeniach. W odniesieniu do dobrej jakości Koran zachęca gorąco do ćwiczenia tych korzeni i sprawowania nad nimi pełnej kontroli, natomiast w przypadku zła nawołuje do jego całkowitego zniszczenia, przez co blokuje wszelkie do niego drogi. Ponieważ poprzez oczy większość złych myśli wkrada się do umysłu, w wersecie tym wierzący mężczyźni i kobiety otrzymują rozkaz pohamowywania swoich spojrzeń, kiedy się przypadkiem spotkają.

2043A. *Furūj* może też oznaczać „zmysły".

2043B. Obyczajne kobiety.

albo takich mężczyzn, którzy nie pragną niewiast lub małych dzieci, które jeszcze nie posiadały wiedzy o ukrytych częściach ciała niewiasty. I niechaj nie tupią, aby nie ujawniły się ozdoby, jakie posiadają. Zwracajcie się do Allacha wszyscy razem, o wierni, aby dobrze się wam wiodło.[2044]

مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ
مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ
النِّسَاءِ ۖ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ
مِنْ زِينَتِهِنَّ ۚ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

2044. Ponieważ wśród muzułmanów panuje wiele niezrozumienia co do tego, co naprawdę oznacza islamiczne „Pardah", koniecznym jest szersze nieco poruszenie tej kwestii. Poniższe wersety dotyczą każdego aspektu „Pardah":

(i) I powiedz niewiastom wierzącym, aby hamowały swoje spojrzenia i zasłaniały intymne części ciała, oraz aby nie eksponowały swego piękna i upiększeń, z wyjątkiem tych, których ukryć się nie da, oraz aby nakrycia ich głów zakrywały także ich i aby nie eksponowały swego piękna... (24,32, czyli werset komentowany).

(ii) O Proroku, powiedz swoim żonom i córkom oraz kobietom wierzącym, że powinny luźno nosić swoje wierzchnie nakrycia. W ten sposób łatwiej je będzie poznać, a nie molestować (33,60).

Słowo arabskie użyte w 33,60 to *Jalābīb*, od którego liczba pojedyncza to *Jilbāb*, które oznacza strój zewnętrzny (Lane).

(iii) O żony Proroka! Nie jesteście jak inne kobiety, jeśli jesteście prawe. Nie wypowiadajcie się zatem słodko, aby ten, w którego sercu znajduje się choroba, nie poczuł się kuszony; wypowiadajcie słowa godne. I pozostawajcie w swoim domu z godnością i nie przechwalajcie się, tak jak przechwalały się kobiety dni poprzednich, dni ignorancji... (33,33-34).

(iv) O wy, którzy wierzycie! niechaj ci, których posiada wasza prawa ręka, oraz ci z was, którzy nie osiągnęli jeszcze wieku pokwitania trzykrotnie pytają o pozwolenie zanim wejdą do waszych prywatnych izb, przed Modlitwą Poranną i wtedy, gdy odkładacie swoje stroje w południe dnia letniego, oraz po Modlitwie Wieczornej... (24,59).

Na podstawie powyższych wersetów dochodzimy do następujących wniosków:
(a) Kiedy wychodzą z domów, kobiety muzułmańskie powinny zakładać na siebie Jilbāb, czyli strój zewnętrzny, który powinien zakrywać ich głowy i piersi tak, aby strój ten opadał z głowy i zakrywał całe ciało. Takie znaczenie posiadają arabskie słowa *Yudnīna 'Alaihinna min Jalabibhinna* (33,60). Noszenie stroju zewnętrznego ma na celu uchronienie niewiasty muzułmańskiej, gdy wybiera się załatwiać swoje sprawy, przed umysłowym niepokojem wywoływanym świadomością, że ktoś się im przygląda czy zaczepia lub przed jakimkolwiek innym niepokojeniem ze strony osób o wątpliwym charakterze.
(b) Mężczyźni i niewiasty muzułmańskie mają hamować swoje spojrzenia, kiedy przypadkiem się one skrzyżują.
Trzecie przykazanie, choć najwyraźniej dotyczy żon Świętego Proroka, dotyczy, jak jest to w zwyczaju koranicznym, także i innych kobiet. Słowa „I pozostawajcie w waszych domach" (33,34) wskazują, że podczas gdy kobiety mogą wychodzić z domu jeśli potrzeba, to ich najważniejsza i podstawowa sfera działania dotyczy właśnie samego domu.
(d) W trzech określonych porach doby nawet dzieciom nie jest wolno wchodzić do prywatnych pokoi ich rodziców. Dotyczy to także sług domowych czy niewolnic, które normalnie mają prawo wchodzić do sypialni swoich panów.

Pierwsze przykazanie dotyczy kobiet, kiedy wychodzą na zewnątrz. Mają wtedy wkładać na siebie strój zewnętrzny, który powinien okrywać całe ich ciała. Drugie przykazanie dotyczy „Pardah", zwłaszcza wewnątrz czterech ścian domu, gdzie bliscy domownicy-mężczyźni często wchodzą i wychodzą. W tym przypadku mężczyźni i kobiety powinni jedynie hamować swoje spojrzenia, zaś kobiety powinny zważać, by nie eksponować swojego *Zīnah*, czyli piękna osobistego, stroju i ozdób. Nie muszą wtedy zakładać Jilbāb (stroju zewnętrznego), ponieważ byłoby to bardzo niewygodne, a nawet niepraktyczne ze względu na swobodne i częste wizyty najbliższych członków rodziny. Kontekst wskazuje, że przykazanie to dotyczy „Paradah" wewnątrz czterech ścian domu, ponieważ wszystkie osoby, o których mowa w tym wersecie, to osoby blisko spokrewnione, które na ogół często odwiedzają domy rodziny. Szczególne zwrócenie uwagi na cztery kategorie osób oprócz najbliższej rodziny – kobiet godnych, starych sług, niewolnic i małych chłopców – nadaje szczególnej wagi wnioskowi, że przykazanie zawarte w tym wersecie odnosi się do „Pardah" w ramach domu. Fakt, iż pierwsze przykazanie dotyczy „Pardah" poza domem, a drugie w zasadzie dotyczy „Pardah" w domu, także wyraźnie wynika z różnych słów, jakie zostały użyte do wyrażenia tych dwóch form „Pardah" w odpowiednich wersetach, czyli w 33,60 oraz w wersecie komentowanym obecnie. Podczas gdy w 33,60 strojem, który ma zakładać nasiebie kobieta, wychodząc z domu, jest *Jilbāb* (strój zewnętrzny), strojem, który manosić w domu, kiedy odwiedzają go krewni, jest*Khimār* (nakrycie głowy). Ponadto, podczas gdy w 33,60 użyte słowa to *Yudnīna 'Alaihinna min Jalābībihinna*, czyli „powinny zarzucić swoje nakrycia głowy na piersi. Jasnym jest zatem, że w tym pierwszym przypadku strój okrywać będzie głowę, twarz i piersi, podczas gdy w tym drugim tylko głowę i piersi, twarz zaś pozostanie odkryta.

Warto zauważyć, że kształt i forma stroju zewnętrznego, który kobieta musi wkładać, wychodząc z domu, i który zakrywa całe jej ciało różnią się w zależności od zwyczajów, statusu społecznego, tradycji rodzinnych i sposobu wykorzystania przez różne klasy społeczności muzułmańskiej. Przykazanie dotyczące „Paradah" w ramach czterech ścian domu odnosi się także do sklepów, pól, itp., gdzie kobiety z pewnych sfer muszą pracować, by zarabiać na życie. W takich przypadkach kobieta nie jest zobowiązana do zasłaniania twarzy. Musi jedynie powstrzymywać swoje spojrzenia i okrywać *Zīnah*, czyli swoje ozdoby i upiększenia, jak to muszą czynić kobiety w domu, kiedy składają im wizyty bliscy krewni.

Trzecie przykazanie wymaga od niewiast, aby zachowywały się godnie, na granicy skromności, podczas rozmowy z obcymi mężczyznami. Wymaga się tutaj od nich także tego, aby zwracały uwagę na wypełnianie swoich obowiązków w kwestii dobrobytu ich płci i prowadzenia spraw domowych, troski i wychowywania dzieci i spraw rodzinnych. Przykazanie czwarte nakazuje, aby mężowie i żony mieli – o ile to jest możliwe – oddzielne sypialnie, oddzielne w odniesieniu do innych członków rodziny, jako że nawet małym chłopcom nie jest wolno wchodzić do ich sypialni w wymienionych w w. 59 porach doby.

Słowo *Zīnah*, użyte w komentowanym wersecie, dotyczy zarówno piękna naturalnego, jak i sztucznego – czyli piękna osobistego, stroju i ozdób. Zwrot „z wyjątkiem tego, czego nie da się ukryć" dotyczy wszystkich tych rzeczy, których kobieta nie może ukryć, jak głos, sposób poruszania się czy postawa, jak też tych części ciała, które muszą pozostawać odkryte wedle zwyczajów społecznych, jej tradycji rodzinnych, zajęcia i zwyczajów społecznych. Zezwolenie na pozostawianie niektórych części ciała odkrytymi podlega pewnym zróżnicowaniom. Tak zatem słowa „aby nie eksponowały swego piękna" będą co innego oznaczały dla kobiet z różnych sfer i stopni społeczeństwa, a same te zmiany podlegać będą zmianom zwyczajów i stylów życia, jak i zawodów ludzi. Słowa „niechaj nie tupią, aby nie ujawniły się ozdoby, jakie posiadają" (24,32) wskazują, że tańce publiczne, które tak modne są w niektórych krajach, nie są dozwolone przez Islam.

Taką jest islamska koncepcja „Pardah". Według niej niewiasty muzułmańskie mogą wychodzić z domów tak często jak tylko jest konieczne, lecz ich najważniejsze obowiązki i czynności ograniczają się w zasadzie do domu. Oznacza to, że ich obowiązki są równie ważne i poważne, a może nawet ważniejsze i poważniejsze niż obowiązki mężczyzn. Kiedy kobiety zaczynają zajmować się tym, czym powinni zajmować się mężczyźni, przeciwstawiają się naturze, a natura nie pozwala na to, aby łamane były jej prawa.

33. I szukajcie małżeństwa dla wdów[2045] wśród was, dla waszych niewolników i niewolnic, które nadają się do małżeństwa. Gdyby byli biedni, Allach da im ze swojej szczodrości, jest On wszak Hojny, Wszechwiedzący.

وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ
وَإِمَائِكُمْ ۚ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٣﴾

34. I niechaj ci, którzy nie mają środków do małżeństwa, utrzymują się w czystości, aż Allach nie da im tych środków ze swej szczodrości. Takim, którzy spośród posiadanych przez waszą prawą rękę pragną aktu wyzwolenia[2046] na piśmie, dajcie to wyzwolenie, jeśli znacie w nich jakieś dobro. I dajcie im z bogactwa, którym obdarzył was Allach. I nie zmuszajcie swoich panien do życia nieczystego, trzymając je niezamężnymi, gdy pragną być czyste, po to, byście szukali zysków życia doczesnego. Jeśliby kto je jednak zmusił, wówczas po ich przymusie Allach będzie Przebaczający i Litościwy dla nich.

وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ
اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ
أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا ۖ وَآتُوهُمْ
مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ ۚ وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ
عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا ۚ وَمَنْ يُكْرِهْهُنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٤﴾

2045. *Ayāmā* to liczba mnoga od słowa *Ayyim*, które oznacza kobietę bez męża, czy to kobietę cnotliwą czy nie, wcześniej zamężną czy też nie; kobietę wolną (Lane); także mężczyznę nie posiadającego żony (Mufradāt). Zachęca się i ponagla do zawierania małżeństw przez wdowy i kobiety cnotliwe. Właściwie Islam z niełaską spogląda na stan wolny, zaś stan małżeński uznaje za stan naturalny i normalny. Relacjonuje się, że Święty Prorok powiedział: „Małżeństwo to moja *Sunnah* (użycie lub praktyka) i każdy, kto nie aprobuje lub porzuca moją *Sunnah*, nie jest ze mnie" (Muslim, *Kitāb al-Nikāh*).

2046. *Mukātabah* (czyn wyzwolenia) to pisemny kontrakt, dzięki któremu niewolnik mógł zapracować na swoje wyzwolenie, niezależnie od tego, czy podobało się to jego lub jej panu. Zgodnie z takim kontraktem ustala się określoną sumę pieniędzy lub ilość pracy jako cenę wyzwolenia niewolnika.

35. [a]I zesłaliśmy wam wyraźne Znaki, jak i objawiliśmy wam przykład tych, którzy przeminęli dawno przed wami, oraz napomnienie dla Bogobojnych.

وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُّبَيِّنَاتٍ وَمَثَلًا مِّنَ الَّذِينَ
خَلَوْا مِن قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ۝ ع

36. Allach jest Światłem[2046A] niebios i ziemi. Jego światło jest takie, jakby była jasna nisza,[2046B] a w niej lampa. Lampa znajduje się wewnątrz szklanej kuli.[2046C] A kula ta jest jak błyszcząca gwiazda. Lampa płonie dzięki oliwie z błogosławionego drzewa – drzewa oliwnego – ani ze Wschodu, ani z Zachodu, którego olej nieomal świeciłby, nawet gdyby nie tknął go ogień. Światło na światło! Allach prowadzi do swego światła, kogo zapragnie. Allach przedstawia także ludziom przypowieści, a zna Allach wszystkie rzeczy całkowicie.[2047]

اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا
مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ
دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِن شَجَرَةٍ مُّبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَّا شَرْقِيَّةٍ
وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ
نَارٌ نُّورٌ عَلَىٰ نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ
وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ ۝

[a]22,17; 57,10; 58,6.

2046A. *Nūr* oznacza światło w przeciwieństwie do ciemności. Jest ono szersze i bardziej przenikliwe, oraz bardziej trwałe niż znaczenie *Diyā'* (Lane).

2046B. *Mishkāt* oznacza niszę w ścianie, czyli otwór lub dziurę w ścianie, który nie przechodzi na wylot, a w którym lampa daje więcej światła niż w jakimkolwiek innym miejscu; filar, na szczycie którego umieszczona jest lampa (Lane).

2046C. *Zujājah* oznacza szkło; kulę szklaną (Lane).

2047. Werset ten to przepiękna metafora. Mówi ona o trzech rzeczach – lampie, szklanej kuli i niszy. Powiada się, że Światło Boże zamyka się w tych trzech rzeczach, które razem czynią jego jasność i blask pełnymi i doskonałymi. „Lampa" jest samym źródłem światła; „kula szklana", która znajduje się nad lampą, chroni jej światło przed zgaszeniem przez podmuchy wiatru i powiększa jego jasność; zaś „nisza" zachowuje owo światło. Porównanie to może dobrze odnosić się do latarki elektrycznej, spośród części której skręcone druciki dają światło, bańka szklana chroni światło, a reflektor rozrzuca, rozprasza i ukierunkowuje je. W terminologii duchowej te trzy rzeczy – „lampa", „szklana kula" oraz „nisza" – mogą reprezentować Światło Boże, Proroków Bożych, którzy chronią to światło przed zgaszeniem i dodają mu jasności i blasku, oraz *Khalīfāhs* lub Następców tych Proroków, którzy rozrzucają i rozpraszają to światło Boże oraz nadają mu kierunek i cel dla kierowania i iluminowania świata. Werset ten powiada dalej, że oliwa wykorzystana do zapalenia tego światła jest najwyższej czystości, zaś jej zapalność jest tak wielka, że może się ona zapalać nawet bez podpalenia. Oliwę tę otrzymuje się z drzewa, które nie należy ani do Wschodu, ani do Zachodu, czyli że nie dokonuje się rozróżnień pomiędzy żadnymi konkretnymi ludami.

Werset ten można interpretować jeszcze inaczej. Wspomniane tutaj światło można uznać za odnoszące się do Świętego Proroka, ponieważ w Koranie o nim właśnie mówi się jako o „świetle" (5,16); „nisza" oznaczałaby w takim razie serce Świętego Proroka, zaś „lampa" jego najczystszą i nie splamioną naturę, naturę najlepszych i najszlachetniejszych atrybutów. „Szklana kula" mogłaby tutaj oznaczać, że Światło Boże, od którego pochodzi jego natura, jest czyste i jasne jak

37. Światło to oświetla te domy, względem których Allach nakazał, aby zostały wyniesione oraz by pamiętano w nich Jego imię. W nich Go wychwalają rano i wieczorem.[2047A]

فِي بُيُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ
يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ﴿٣٧﴾

38. [a]Ludzi, których ani handel, ani towary nie odciągają od pamiętania o Allachu, od przestrzegania Modlitwy oraz dawania Zakāt.[2048] Oni boją się dnia, w którym serca i oczy będą w stanie podniecenia i boleści,

رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ
وَإِقَامِ الصَّلَوٰةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَوٰةِ يَخَافُونَ يَوْمًا
تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ ﴿٣٨﴾

39. Więc [b]Allach da im najlepszą nagrodę spośród ich uczynków i da im jeszcze więcej ze swej hojności. Allach bowiem daje bez miary każdemu, komu zechce.

لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدَهُمْ مِنْ
فَضْلِهِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٩﴾

[a]63,10. [b]9,121; 16,98.

kryształ. Kiedy światło objawienia Bożego spłynęło na światło natury Świętego Proroka, świeciło ze zdwojoną siłą i blaskiem, co słowami Koranu przedstawione zostało jako „światło na światło". Owo światło Proroka zachowywane było przez olejek, który wydobywał się z błogosławionego drzewa, co oznacza, że światło Świętego Proroka było nie tylko jasne i czyste, ale i obfite, i stabilne, i trwałe (na co wskazuje słowo *Mubārakah*). Miało ono oświetlić wschód i zachód. Ponadto serce Świętego Proroka było tak czyste, a jego natura była obdarzona tak szlachetnymi cechami, że był on prawie gotów do spełnienia obowiązków swojej misji jeszcze przed tym, jak światło objawienia spadło nań. Oto znaczenie słów „którego olej nieomal oświeciłby, nawet gdyby nie tknął go ogień".

Metafora ta może wszak być tłumaczona jeszcze inaczej. Nisza z tego wersetu to ciało ludzkie. Ciało ludzkie zawiera ducha, który manifestuje się poprzez organy ciała. Podobnie jak nisza, ciało ludzkie chroni światło, czyli ducha; i kieruje jego wyrażaniem, czyli że ciało ludzkie zawiera *Misbāh* lub lampę duszy, która oświetla umysł ludzki i pozwala mu komunikować się z Bogiem. Lampa ta znajduje się w *Zajājah* (szklanej kuli), która chroni ją przed uszkodzeniem i odbija jej światło. Ta *Zajājah*, która jest umysłem człowieka i którego mechanizm jest tak doskonały, iż pozwolił niektórym filozofom myśleć, że jest ostatecznym źródłem Światła Bożego. Światło podtrzymywane jest przy pomocy oliwki z błogosławionego drzewa, a mianowicie z tych podstawowych i wiecznych praw, które nie są wyłączną własnością żadnego ludu, ani ze wschodu, ani z zachodu. Prawdy te zawierają się w samej naturze ludzkiej i zamanifestowałyby się prawie bez zainicjowania ze strony Boga.

2047A. Werset ten zawiera zarówno dowód, jak i proroctwo. Przepowiada on, że domy oświetlone światłem zawartym w Koranie zostaną wyniesione, a ich mieszkańcy zawsze świętować będą chwałę Bożą. To będzie dowód, że są oni oświetleni światłem Allacha.

2048. Werset ten stanowi wielkie upamiętnienie sprawiedliwości i dobroci Towarzyszy Świętego Proroka oraz ich miłości do Boga. Werset ten powiada, że oni są ludźmi z ciała i kości. Mają swoje ambicje doczesne i swoje aspiracje, swoje zajęcia i zawody. Oni nie są mnichami czy pustelnikami, odciętymi od reszty świata. A jednak wśród ich doczesnych dążeń i działań nie zaniedbują wypełniania swoich obowiązków wobec Boga i ludzi.

40. A jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą, [a]ich uczynki są jak fatamorgana na pustyni. Człowiek spragniony widzi w niej wodę, aż kiedy zbliży się do niej stwierdza, że niczego tam nie ma. Ten znajduje Allacha obok siebie, kto potem w pełni przed Nim się wytłumaczy, a Allach jest Szybki w rozliczaniu.

وَالَّذِينَ كَفَرُوٓا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍۭ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ
الظَّمْآنُ مَآءً حَتّٰىٓ إِذَا جَآءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْـًٔا وَّوَجَدَ
اللّٰهَ عِنْدَهُ فَوَفّٰىهُ حِسَابَهُ ۗ وَاللّٰهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤٠﴾

41. Albo ich uczynki są jak grube pokłady ciemności rozpostarte ponad wielkim i głębokim morzem, na powierzchni którego unoszą się fale nad falami, ponad którymi są chmury – pokłady ponad pokładami ciemności. Kiedy on podniesie swą dłoń, ledwo może ją ujrzeć. Komu Allach nie użycza światła, dla tego nie ma światła w ogóle.[2049]

أَوْ كَظُلُمٰتٍ فِي بَحْرٍ لُّجِّيٍّ يَغْشٰىهُ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهِ
سَحَابٌ ۚ ظُلُمٰتٌۢ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ ۚ إِذَآ أَخْرَجَ يَدَهُ
لَمْ يَكَدْ يَرٰىهَا ۗ وَمَنْ لَّمْ يَجْعَلِ اللّٰهُ لَهُ نُورًا فَمَا
لَهُ مِنْ نُّورٍ ﴿٤١﴾

42. Czy nie widzisz, że to jest Allach, którego chwałę świętują wszyscy, którzy są w niebiosach[2050] i na ziemi,[2050A] i także samo czynią ptaki z rozpostartymi skrzydłami?[2050B] Każdy zna swój sposób modlitwy i chwały.[2051] A Allach dobrze wie, co czynią.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللّٰهَ يُسَبِّحُ لَهُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ
وَالطَّيْرُ صٰٓفّٰتٍ ۖ كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ ۗ
وَاللّٰهُ عَلِيمٌۢ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٢﴾

[a]14,19. [b]17,45; 59,25; 61,2; 62,2.

2049. W wersetach 37-39 ocenia się pewną klasę ludzi – tych, którzy miłują światło Boże oraz sprawiedliwych sług Bożych. Werset obecny i poprzedni mówią o innej klasie ludzi – o synach ciemności. Ludzie jednej klasy przyjmują światło Boże i idą wraz z nim. Ich godne pozazdroszczenia warunki opisane są w porównaniu „światło na światło". Druga klasa ludzi odrzuca światło Boże, postanawia błąkać się w ciemnościach zwątpienia. Wszystkie ich wysiłki spełzają na niczym i są zwodnicze jak miraż. Ludzie ci miłują ciemność, idą za ciemnością i żyją w ciemności, przez co ich niegodne pozazdroszczenia warunki życia zostały słusznie opisane w słowach „ich uczynki są jak grube pokłady ciemności, rozpostarte nad wielkim i głębokim morzem, na którego powierzchni fale nakładają się na fale, a nad którym znajdują się chmury – pokłady na pokładach ciemności".

2050. Aniołowie Niebios.

2050A. Rzeczy ożywione i nieożywione, które znajdują się na ziemi, takie jak ludzie, zwierzęta, rośliny i minerały.

2050B. Ptaki, które fruwają w powietrzu. W sensie duchowym te trzy wyrażenia oznaczają odpowiednio: (a) osoby o bardzo wysokim statusie duchowym; (b) ukierunkowani na sprawy doczesne ludzie, których wszystkie wysiłki zmierzają do osiągnięcia celów materialnych i którzy nie poświęcają sprawom duchowym ani myśli, ani czasu oraz (c) ludzie, których warunki duchowe znajdują się w połowie drogi pomiędzy warunkami tych omówionych powyżej kategorii.

43. [a]Do Allacha należy Królestwo niebios i ziemi i do Niego nastąpi powrót.

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيْرُ ﴿٤٣﴾

44. Czy nie widzisz, że [b]Allach powoli przesuwa chmury, potem łączy je razem, potem zbija je razem, tak że ty widzisz, jak z nich wypływa deszcz? I to On zsyła z nieba chmury podobne do gór, w których jest grad, a [c]On razi nim, kogo zapragnie, odwraca zaś od tego, od kogo zechce. Ich błyskawica może nieomal odebrać wzrok.[2052] Zaiste, w tym zawiera się lekcja dla tych, którzy mają oczy.

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُزْجِيْ سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهٗ ثُمَّ يَجْعَلُهٗ رُكَامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلٰلِهٖ ۚ وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَآءِ مِنْ جِبَالٍ فِيْهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيْبُ بِهٖ مَنْ يَّشَآءُ وَيَصْرِفُهٗ عَنْ مَّنْ يَّشَآءُ ۗ يَكَادُ سَنَا بَرْقِهٖ يَذْهَبُ بِالْاَبْصَارِ ﴿٤٤﴾

45. Allach przemienia noc z dniem.[2053]

يُقَلِّبُ اللّٰهُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۗ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّاُولِي الْاَبْصَارِ ﴿٤٥﴾

46. [d]Allach stworzył wszelkie zwierzę z wody. Wśród nich są takie, które posuwają się na swych brzuchach; wśród nich są takie, które chodzą na dwóch nogach. Są też wśród nich takie, które chodzą na czterech.[2054] Allach tworzy to, co zechce. Zaiste, Allach ma moc, by czynić wszystko to, czego zapragnie.

وَاللّٰهُ خَلَقَ كُلَّ دَآبَّةٍ مِّنْ مَّآءٍ ۚ فَمِنْهُمْ مَّنْ يَّمْشِيْ عَلٰى بَطْنِهٖ ۚ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّمْشِيْ عَلٰى رِجْلَيْنِ ۚ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّمْشِيْ عَلٰى اَرْبَعٍ ۗ يَخْلُقُ اللّٰهُ مَا يَشَآءُ ۗ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٤٦﴾

[a]3,190; 5,121. [b]30,49. [c]13,14. [d]25,55.

2051. Podczas gdy zdanie „którego chwalą wszyscy ci, co w niebie i na ziemi" odnosi się do zbiorowego świadectwa, jakiego udziela Jedności i Świętości Boga cały wszechświat, słowa „Każdy zna swój sposób modlitwy i chwały" odnoszą się do dowodu i świadectwa, dawanego Jedności Bożej i Bożej Świętości przez wszystko indywidualnie i oddzielnie poprzez wierne wypełnianie wyznaczonych przez Boga obowiązków. *Salāt* ma różne znaczenia w odniesieniu do różnych przedmiotów. W odniesieniu do Boga słowo to oznacza łaskę Bożą; w odniesieniu do aniołów oznacza ono ich błaganie o przebaczenie Boże dla ludzi; natomiast w odniesieniu do ludzi słowo to oznacza określoną formę modlitwy (Lane).

2052. Werset ten może oznaczać, że dla niektórych objawione Prawo jest jak deszcz, który okazuje się bardzo korzystny, zaś dla innych przyjmuje ono formę gradu i burzy, które prowadzą do zniszczenia i ruiny.

2053. Werset ten powiada, że duchowy rozwój człowieka, o którym była mowa w poprzednim wersecie, nie zawsze jest jednakowy i nieprzerwany. Czasami jest on bardzo szybki, innym razem bywa bardzo powolny, a jeszcze innym w jakimś czasie zupełnie ustaje. Taki odpływ i przypływ w duchowym rozwoju człowieka nazywa się w Koranie *Qabd* (skrócenie) oraz *Bast* (rozszerzenie) lub też w terminologii duchowej zmianą nocy i dnia. Wszystko na świecie podlega prawu przyspieszenia i hamowania i tak samo jest z duchową ewolucją człowieka.

2054. Werset ten opisuje naturę i formę postępu pielgrzymów duchowych w kierunku ich wyznaczonego celu. Postęp niektórych z nich jest niezwykle powolny, oni czołgają się do swego celu. Inni posuwają się szybciej, jak zwierzęta poruszające się na dwóch nogach. Jeszcze inni posuwają się nawet szybciej niż zwierzęta czworonogie. Z zasady zwierzęta czteronożne są szybsze od dwunożnych i tych, które pełzają. Wskazuje się tutaj na szybkość, a nie na sposób poruszania się. Podobnie jest w przypadku duchowych podróżnych.

47. My rzeczywiście zesłaliśmy wyraźne Znaki. A Allach prowadzi każdego, kogo chce, ku właściwej drodze.

لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ ۚ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٧﴾

48. I powiadają: „Wierzymy w Allacha oraz w Posłańca i okazujemy posłuszeństwo", a później niektórzy z nich odwracają się. Tacy w ogóle nie są wiernymi.

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ
فَرِيقٌ مِنْهُمْ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ ۚ وَمَا أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٨﴾

49. [a]A kiedy wzywani są do Allacha oraz Jego Posłańca, by ten rozsądził między nimi – spójrz! – część z nich odwraca się.

وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ
مِنْهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٩﴾

50. A jeśli uważają, że słuszność jest po ich stronie, przybywają doń biegnąc w poddaniu.

وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ ﴿٥٠﴾

51. Czy może w ich sercach jest jakaś choroba? Albo może wątpią lub obawiają się,[2055] że Allach i Jego Posłaniec będą wobec nich niesprawiedliwi? Nie, to oni sami są grzesznikami.

أَفِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَمِ ارْتَابُوا أَمْ يَخَافُونَ أَنْ يَحِيفَ
اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ ۚ بَلْ أُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥١﴾

52. Wszystko, co wierni powiadają, kiedy wzywa się ich do Allacha i Jego Posłańca, by rozsądził między nimi, to: „Słuchamy i jesteśmy posłuszni".[2056] I to właśnie oni są tymi, którym się powiedzie.

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ
لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۚ وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥٢﴾

[a]3.24.

2055. Werset ten oznacza, że niewierni cierpią z powodu jednego lub wszystkich trzech powodów choroby duchowej lub też, że tymi trzema rzeczami, które stają na drodze duchowego postępu człowieka, hamują go i zatrzymują, to zwątpienie, obawa i zazdrość.

2056. Werset obecny i najbliższe mu wskazują na podstawową i najważniejszą zasadę Islamu, a mianowicie na to, że Islam jest doskonałym kodeksem praw i jego nakazy i przykazania dotyczą wszystkich różnorodnych aspektów życia ludzkiego oraz że Święty Prorok jest ostatecznym autorytetem we wszystkich sprawach, które dotyczą narodowego życia muzułmanów.

53. [a]I jeśli kto jest posłuszny Allachowi i Jego Posłańcowi, boi się Allacha i bierze Go sobie za tarczę do obrony, ten odniesie sukces.

وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَيَخْشَ اللّٰهَ وَيَتَّقْهِ فَاُولٰٓئِكَ
هُمُ الْفَآئِزُوْنَ ﴿٥٣﴾

54. I składają w imię Allacha najbardziej solenne przysięgi, że – jeśli im rozkażesz – z pewnością pójdą. Powiedz: „Nie przysięgajcie. Czego się od was wymaga, to [b]posłuszeństwo wobec tego, co prawe. Zaiste, Allach jest Świadom tego, co czynicie”.

وَاَقْسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ لَئِنْ اَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجُنَّ
قُلْ لَّا تُقْسِمُوْا ۚ طَاعَةٌ مَّعْرُوْفَةٌ ۚ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيْرٌۢ بِمَا
تَعْمَلُوْنَ ﴿٥٤﴾

55. Powiedz: [c]„Okazujcie posłuszeństwo Allachowi i bądźcie posłuszni Posłańcowi”. Jeżeli jednak odwrócicie się, to on jest odpowiedzialny za to, co ma czynić, wy zaś jesteście odpowiedzialni za to, czym wy jesteście obarczeni. A jeśli będziecie okazywać mu posłuszeństwo, będziecie właściwie prowadzeni. [d]Posłaniec natomiast jest wyłącznie odpowiedzialny za przekazanie Posłannictwa.

قُلْ اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ ۚ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا
عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَّا حُمِّلْتُمْ ۗ وَاِنْ تُطِيْعُوْهُ
تَهْتَدُوْا ۗ وَمَا عَلَى الرَّسُوْلِ اِلَّا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ﴿٥٥﴾

56. Allach obiecał tym z was, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, że z pewnością uczyni ich Spadkobiercami na ziemi, tak jak uczynił Spadkobierców spośród tych, którzy byli przed nimi. On obiecał im też, że z pewnością ustanowi dla nich ich religię, którą dla nich wybrał. Obiecał im, że z pewnością w zamian da im bezpieczeństwo i pokój w następstwie ich strachu. Będą Mnie czcić i nie będą przypisywać Mi niczego. Wtedy jeśli kto po tym nie będzie wierzył, będzie buntownikiem.[2057]

وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ
لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِى الْاَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِيْنَ مِنْ
قَبْلِهِمْ ۖ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِيْنَهُمُ الَّذِى ارْتَضٰى لَهُمْ
وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِّنْۢ بَعْدِ خَوْفِهِمْ اَمْنًا ۗ يَعْبُدُوْنَنِىْ
لَا يُشْرِكُوْنَ بِىْ شَيْئًا ۗ وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ
هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿٥٦﴾

[a]4,14. [b]5,93; 64,13. [c]4,14; 33,72; 48,18. [d]16,36; 29,19; 36,18.

2057. Ponieważ jest to preludium do wstępu do tematu *Khilāfat*, w wersetach 52-55 szczególnie akcentuje się posłuszeństwo wobec Allacha i Jego Posłańca. Emfaza ta wskazuje na status i pozycję *Khalīfāh* w Islamie. Werset ten zawiera w sobie obietnicę, która mówi, że muzułmanom

57. [a]I przestrzegajcie Modlitwy, dawajcie Zakāt i bądźcie posłuszni Posłańcowi, aby okazano wam litość.

وَأَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُوْلَ
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ﴿٥٧﴾

58. Nie myśl, że ci, którzy nie wierzą, są w stanie udaremnić Nasze plany na ziemi. Ich mieszkaniem jest Piekło, a jest to rzeczywiście złe miejsce.

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مُعْجِزِيْنَ فِي الْاَرْضِ
وَمَاْوٰىهُمُ النَّارُ وَلَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ﴿٥٨﴾

59. O wy, którzy wierzycie! Niechaj ci, których posiada wasza prawa ręka, jak i ci z was, którzy nie osiągnęli okresu dojrzewania, proszą o pozwolenie po trzykroć przed wejściem do waszej komnaty – przed Modlitwą Poranną i kiedy odkładacie na bok swe szaty w południe letniego dnia oraz po Modlitwie Nocnej.[2058] Powyższe to trzy okresy waszego zacisza. W innych porach nie jest waszą ani innych winą, albowiem niektórzy z was muszą odwiedzać innych lub poruszać się swobodnie zgodnie z potrzebą. W ten sposób Allach wyjaśnia wam Znaki, albowiem jest Allach Wszechwiedzący, Mądry.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لِيَسْتَاْذِنْكُمُ الَّذِيْنَ مَلَكَتْ
اَيْمَانُكُمْ وَالَّذِيْنَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلٰثَ
مَرّٰتٍ ۚ مِنْ قَبْلِ صَلٰوةِ الْفَجْرِ وَحِيْنَ تَضَعُوْنَ ثِيَابَكُمْ
مِّنَ الظَّهِيْرَةِ وَمِنْۢ بَعْدِ صَلٰوةِ الْعِشَآءِ ۚ ثَلٰثُ عَوْرٰتٍ
لَّكُمْ ۚ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌۢ بَعْدَهُنَّ ۚ
طَوّٰفُوْنَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلٰى بَعْضٍ ۚ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ
اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيٰتِ ۚ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿٥٩﴾

60. I kiedy wasze dzieci osiągną wiek pokwitania, również i one powinny prosić o pozwolenie, tak jak i ich starsi prosili o nie przed nimi. W ten sposób Allach wyjaśnia wam Jego przykazania, a jest On Wszechwiedzący, Mądry.

وَاِذَا بَلَغَ الْاَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَاْذِنُوْا كَمَا
اسْتَاْذَنَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ
اٰيٰتِهٖ ۚ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿٦٠﴾

---

[a]22,78.

---

zapewnione będą zarówno przywództwo duchowe, jak i doczesne. Obietnica ta kierowana jest do całego narodu muzułmańskiego, lecz instytucja *Khilāfat* przybierze formę namacalną w osobie pewnych ludzi, następców Świętego Proroka oraz reprezentantów całego narodu. Obietnica dotycząca *Khilāfat* jest jasna i bezbłędna. Tak jak obecnie Święty Prorok jest jedynym przywódcą ludzkości po wsze czasy, jako Khilāfat nadal trwać będzie w jakiejś formie aż do końca czasów, zaś wszystkie inne *Khilāfat* przestaną istnieć. Między innymi to właśnie stanowi jedną z wyższości Świętego Proroka nad wszytkimi innymi Prorokami i Posłańcami Bożymi. Nasza epoka była świadkiem jego wielkiego duchowego *Khilāfat* w osobie Założyciela Ruchu Ahmadija. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary", str. 1869-1870.

61. Takie starsze niewiasty, które minęły już wiek małżeństwa[2058A] nie spada na nie wina, kiedy odkładają na bok swe wierzchnie szaty, nie obnażając swego piękna. Jednakże powstrzymywanie się nawet od tego jest dla nich lepsze. Bo Allach jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَآءِ الّٰتِيْ لَا يَرْجُوْنَ نِكَاحًا
فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ اَنْ يَّضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ
مُتَبَرِّجٰتٍۭ بِزِيْنَةٍ ۚ وَاَنْ يَّسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ ۚ
وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٦١﴾

62. Nie ma krzywdy dla ślepego i nie ma krzywdy dla chromego, i nie ma krzywdy dla chorego ani dla was samych, abyście spożywali ze swoich własnych domów lub z domów waszych ojców, lub z domów waszych matek, lub z domów waszych braci, lub z domów waszych sióstr, lub z domów braci waszych ojców, lub z domów sióstr waszych ojców, lub z domów braci waszych matek, lub z domów sióstr waszych matek, lub z domów, do których klucze posiadacie, lub z domu waszego przyjaciela. Nie ma też żadnej szkody, jeśli spożywacie razem lub oddzielnie.[2059] Lecz [b]kiedy wchodzicie do domów, pozdrawiajcie swoich pozdrowieniem pokoju – pozdrowieniem od waszego Pana – pełnym błogosławieństwa i czystości. W ten sposób wyjaśnia wam Allach swe przykazania, abyście zrozumieli.

لَيْسَ عَلَى الْاَعْمٰى حَرَجٌ وَّلَا عَلَى الْاَعْرَجِ حَرَجٌ وَّلَا
عَلَى الْمَرِيْضِ حَرَجٌ وَّلَا عَلٰٓى اَنْفُسِكُمْ اَنْ تَاْكُلُوْا مِنْۢ
بُيُوْتِكُمْ اَوْ بُيُوْتِ اٰبَآئِكُمْ اَوْ بُيُوْتِ اُمَّهٰتِكُمْ اَوْ
بُيُوْتِ اِخْوَانِكُمْ اَوْ بُيُوْتِ اَخَوٰتِكُمْ اَوْ بُيُوْتِ اَعْمَامِكُمْ
اَوْ بُيُوْتِ عَمّٰتِكُمْ اَوْ بُيُوْتِ اَخْوَالِكُمْ اَوْ بُيُوْتِ خٰلٰتِكُمْ
اَوْ مَا مَلَكْتُمْ مَّفَاتِحَهٗٓ اَوْ صَدِيْقِكُمْ ۚ لَيْسَ عَلَيْكُمْ
جُنَاحٌ اَنْ تَاْكُلُوْا جَمِيْعًا اَوْ اَشْتَاتًا ۚ فَاِذَا دَخَلْتُمْ
بُيُوْتًا فَسَلِّمُوْا عَلٰٓى اَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ
مُبٰرَكَةً طَيِّبَةً ۚ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيٰتِ لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُوْنَ ﴿٦٢﴾ ع ٨ ١٣

[a]24,28.

2058A. Qawā'id to liczba mnoga od słowa Qā'id, które oznacza kobietę, która przestała wychowywać dzieci i nie miewa menstruacji lub też która nie ma męża, jest stara lub posunięta znacznie w latach (Lane).

2059. Obecny werset dotyczy niektórych zasad postępowania ludzi w społeczeństwie, które to zasady odrzucają bezpodstawne uprzedzenia istniejące w społeczeństwie co do ograniczania swobodnych stosunków pomiędzy bogatymi i biednymi. Islam zachęca gorąco do pełnej równości społecznej i jest zaprzysiężonym wrogiem podziału ludzi na kategorie. Tutaj Koran podkreśla znaczenie i korzyści swobodnych kontaktów społecznych i wspólnego posilania się wszystkich klas społeczeństwa. Koran zachęca do i przedkłada wspólne spożywanie posiłków w celu szerzenia poczucia bliskości i usuwania tych przeszkód, które oddzielają ludzi z różnych klas społecznych, choć nie zabrania oddzielnego spożywania posiłków. Arabowie i Żydzi powstrzymują się przed spożywaniem posiłku razem z człowiekiem ślepym lub z osobami cierpiącymi na jakieś dolegliwości ruchowe, z inwalidami, podobnie jak Hindusi z Indii do dzisiaj jeszcze nie jadają posiłków z „nietykalnymi". Islam krzywo spogląda na wszelkie takie praktyki i zachęca do wspólnego spożywania posiłków i swobodnego kontaktowania się ludzi z różnych klas społeczeństwa. *Haraj* oznacza grzech, sprzeciw, szkodę, wstyd lub przestępstwo (Lane).

63. Ci tylko są prawdziwymi wiernymi, którzy wierzą w Allacha i Jego Posłańca oraz którzy – gdy są z nim dla rozpatrzenia jakiejś wspólnej sprawy, dla czego zebrali się[2059A] – nie odchodzą aż nie zwrócą się doń o pozwolenie.[2060] Zaiste, ci, którzy proszą cię o pozwolenie, oni tylko prawdziwie wierzą w Allacha i Jego Posłańca. Zatem kiedy zwrócą się do ciebie o pozwolenie z powodu jakiejś ich ważnej sprawy, udziel go tym, którym zechcesz i proś Allacha o przebaczenie dla nich. Zaiste, Allach jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا
كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ
إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ
فَأْذَن لِّمَن شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهَ ۚ إِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٣﴾

64. Nie traktujcie zwracania się do Posłańca tak samo jak zwracanie się jednego z was do drugiego.[2061] Allach niechybnie zna [a]tych spośród was, którzy wymykają się ukradkiem. Niechaj zatem ci, którzy idą wbrew Jego przykazaniu, wiedzą, aby nie dotknęła ich próba ani nie spadła na nich straszna kara.

لَّا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُم بَعْضًا ۚ
قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنكُمْ لِوَاذًا ۚ فَلْيَحْذَرِ
الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ
يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٤﴾

65. Słuchajcie! [b]Do Allacha należy wszystko, co jest w niebiosach i na ziemi. On wie, w jakich znajdujecie się warunkach. A w dniu, kiedy powrócą do Niego, On poinformuje ich o tym, co czynili. Allach bowiem wszystko doskonale zna.

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنتُمْ
عَلَيْهِ وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا ۗ وَاللَّهُ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٥﴾ ع

[a]9,127. [b]2,285; 10,56; 31,27.

2059A. *Amr Jāmi'* oznacza doniosłą sprawę, z powodu której ludzie zbierają się tak, jakby to sama ta sprawa ich wspólnie gromadziła (Lane).

2060. Kilka poprzednich wersetów zawiera wskazówki dla muzułmanów w kwestii sposobu postępowania w ważnych sprawach społecznych. Werset obecny dotyczy spraw o znaczeniu narodowym. Zachęca się tutaj muzułmanów, aby byli z Świętym Prorokiem, aby przeprowadzali transakcje o narodowym znaczeniu, aby nie opuszczali zgromadzenia bez jego na to zezwolenia. Na podstawie tego wersetu można także wnioskować, że w sprawach dotyczących całego narodu lub społeczeństwa pojedynczy człowiek traci swoje własne znaczenie w działaniu. Musi podporządkować się decyzjom podejmowanym na zgromadzeniu, któremu przewodniczy Święty Prorok, jego Następcy lub też przyjęty przez nich i wybrany Prowadzący.

2061. Powołania Prorockiego lub Przywódczego nie można lekceważyć. Należy mu oddawać należny szacunek, jak to zwykle bywa w sprawach wielkiej wagi. Werset ten może też oznaczać, że prywatność Świętego Proroka lub *Khalīfah* jest nienaruszalna oraz że nie wolno jest niepotrzebnie zajmować jego czas. Kiedy już przemawia się do niego, należy go traktować z szacunkiem godnym tak wyniosłej pozycji.

ROZDZIAŁ 25

AL-FURQÂN

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Opinia naukowców w większości uważa, że sura ta pochodzi z okresu mekkańskiego i przypisuje ją końcowi okresu mekkańskiego. Niektórzy autorzy zachodni uważają, że była ona objawiona w bardzo wczesnym okresie działalności Świętego Proroka. Autorzy ci przypisują ten wniosek brakowi jakichkolwiek odnośników do prześladowań muzułmanów przez Quraish, które – jak powiadają – rozpoczęły się nieco później. Założenie to jest zbyt kruche, by zajmować się nim poważnie. Podobne jest ono do twierdzenia, że w okresie medyńskim nie było żadnych walk między muzułmanami i niewierzącymi.

Sura Al-Nūr skończyła się uwagą o bardzo wielkim znaczeniu i korzyściach płynących z organizacji islamskich. Powiedziano w niej, że niektórzy muzułmanie nie znają ich wielkich możliwości; z drugiej zaś strony obawiali się oni organizacji niewierzących, którzy byli zgnici aż do cna. Sura obecna prezentuje powody, dlaczego strach ludzi słabej wiary jest tylko iluzją i wymysłem ich własnej chorej wyobraźni i właściwie w ogóle nie istnieje.

Temat

Sura ta rozpoczyna się od kategorycznego stwierdzenia, że Posłannictwo Koraniczne przeznaczone jest dla całej ludzkości. Dalej powiada się, że Bóg Wszechmocny, który objawił Koran, jest jedynym i niekwestionowalnym Panem nieba i ziemi oraz jedynym Stwórcą każdego atomu wszechświata. Dlatego Jego Słowo jest i musi być w doskonałej harmonii z prawami przyrody, stąd akceptacja lub odrzucanie nie oznacza samej akceptacji lub odrzucania objawionego Prawa, lecz składa się na poddanie się lub pogwałcenie samych praw przyrody. Następnie powiada się, że ponieważ niewierzącym trudno jest zaprzeczyć wspaniałości i wyższości nauk Koranu, chronią się oni za plecami podstępu, który głosi, iż Koran nie jest dziełem pojedynczej osoby, lecz połączonym wysiłkiem wielu osób. Niewierzący twierdzą dalej, że nauki Koranu są plagiatem nauk starych Pism religijnych. Jednakże twierdzenia te są bezpodstawne, ponieważ gdyby Koran był dziełem wysiłku ludzkiego, nie zawierałby nauk, których człowiek nie jest w stanie stworzyć. Gdyby zaś był zaledwie kopią starożytnych Pism Świętych, to i owe Pisma powinny posiadać jego wspaniałość, a tak nie jest. Następnie sura ta odpowiada na niektóre znane i pospolite sprzeciwy niewierzących, jak na przykład taki, który mówi, że Święty Prorok jest zwykłym śmiertelnikiem i podlega wymogom ciała. Dalej nawiązuje się krótko do prawa powstawania i upadku narodów, zaś niewierzących ostrzega się, że nadszedł już czas ich schyłku i upadku, a zarazem czas powstania, postępu i dobrobytu muzułmanów. Następnie zwraca się uwagę niewierzących na taki fenomen, że Bóg stworzył dwa rodzaje wody, gorzką i słodką, które płyną obok siebie. Płyną dalej obok siebie i nie mieszają się. Podobnie nauki Koranu oraz nauki innych Pism nadal będą istniały obok siebie po to, by, porównując je, ludzie mogli odróżniać prawdę od fałszu i to, co słodkie, od tego, co gorzkie. Przy końcu sura ta wymienia niektóre szczególne znaki tych sprawiedliwych sług Bożych, którzy działając zgodnie z naukami Koranu, osiągają szczyt wspaniałości duchowej. Rozdział ten kończy się nawiązaniem do tej wielkiej prawdy, która mówi, że Bóg stworzył człowieka, aby ten służył najwyższemu i najszlachetniejszemu celowi oraz że ten, kto nie wypełni tego celu, straci łaskę i litość Boga.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.	بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①
2. Błogosławiony[2062] Ten, kto zesłał Al-Furqān[2063] swemu słudze, aby ostrzegał wszystkie światy –	تَبٰرَكَ الَّذِيْ نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلٰى عَبْدِهٖ لِيَكُوْنَ لِلْعٰلَمِيْنَ نَذِيْرًا ②
3. Ten, do kogo należy Królestwo niebios i ziemi. [b]On nie wziął sobie żadnego syna oraz nie ma żadnego partnera w Królestwie, jak i On to stworzył wszystko i określił właściwą tego miarę.[2064]	الَّذِيْ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَّلَمْ يَكُنْ لَّهٗ شَرِيْكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَّرَهٗ تَقْدِيْرًا ③
4. A mimo to [c]wzięli sobie bogów poza Nim, bogów, [d]którzy niczego nie tworzą, lecz sami są stworzeni, jak i którzy nie mają żadnej władzy, by sobie zaszkodzić lub przynieść korzyść, ani nie mają władzy nad śmiercią lub życiem czy Zmartwychwstaniem.[2065]	وَاتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖٓ اٰلِهَةً لَّا يَخْلُقُوْنَ شَيْـًٔا وَّهُمْ يُخْلَقُوْنَ وَلَا يَمْلِكُوْنَ لِاَنْفُسِهِمْ ضَرًّا وَّلَا نَفْعًا وَّلَا يَمْلِكُوْنَ مَوْتًا وَّلَا حَيٰوةً وَّلَا نُشُوْرًا ④

[a]1,1. [b]2,117; 10,59; 17,112; 18,5; 19,89; 21,27; 39,5; 43,82. [c]17,57; 18,16; 21,25. [d]7,192; 16,21.

2062. Słowo *Tabāraka* oznacza: wyniesiony; daleki od wszelkich usterek, nieczystości, niedoskonałości i wszystkiego, co przynosi ujmę; posiadanie obfitości dobra (6,156 oraz 21,51). Koran posiada wszelkie cechy, które zawierają się w tym słowie. Jest on nie tylko całkowicie wolny od jakichkolwiek usterek i niedoskonałości, lecz posiada wszystkie możliwe cechy, jakie powinny posiadać ostatnie Prawo Boże dla całej ludzkości, oraz posiada je w całej pełni.

2063. *Furqān* oznacza coś, co pozwala na rozróżnienie prawdy od fałszu; argument, dowód lub świadectwo, ponieważ argument lub dowód służą do rozróżniania pomiędzy dobrym i złym. Koran to *Furqān* par excellence. Wśród różnorakich i licznych elementów piękna i wspaniałości, które odróżniają go od innych objawionych ksiąg i które stanowią o jego nad nimi wyższości, dwa szczególnie się wyróżniają, a mianowicie (i) Koran nie prezentuje żadnego twierdzenia, któremu nie dawałby solidnych podstaw lub dowodów oraz (ii) czyni on prawdę tak łatwo odróżnialną od fałszu, jak łatwo odróżnialna jest noc od dnia.

2064. Zdanie „określił właściwą tego miarę" oznacza, że istnieje granica mocy i funkcji lub rozwoju wszystkiego, której nie sposób się przeciwstawić i przekroczyć. Granica ta wskazuje na jedno prawo, które funkcjonuje w całym wszechświecie i stąd jedyny Autor, Stwórca i Kontroler – Stwórca, którego moc jest nieograniczona, lecz który wszystkiemu wyznaczył jakieś granice.

2065. Wszystko musi przejść przez trzy stadia rozwoju: (a) Stadium braku życia; (b) stadium życia potencjalnego, kiedy jakaś rzecz otrzymuje atrybuty i moc wzrastania; oraz (c) stadium rzeczywistego życia. Bóg, Stwórca wszelkiego życia, sprawuje całkowitą i niekwestionowalną kontrolę nad wszystkimi tymi stadiami.

5. Ci zaś, którzy nie wierzą, powiadają: „To nic innego jak tylko kłamstwo, które zmyślił, [a]a inni ludzie pomagali mu w tym". Zaiste,[2066] popełnili oni wielką niesprawiedliwość i wielki fałsz.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا إِفْكٌ افْتَرَاهُ وَ
أَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ ۚ فَقَدْ جَاءُو ظُلْمًا وَ
زُورًا ۚ ﴿٥﴾

6. I powiadają: [b]„To tylko bajki o dawnych czasach. On je spisał i odczytują mu je rano i wieczorem".

وَقَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ اكْتَتَبَهَا فَهِيَ تُمْلَىٰ عَلَيْهِ
بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٦﴾

7. Powiedz: [c]„Objawił to ten, kto zna wszystkie tajemnice niebios i ziemi. Zaprawdę, On jest Najbardziej Przebaczający Litościwy".

قُلْ أَنزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ
إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٧﴾

8. I powiadają: „Cóż to jest za Posłaniec[2066A], skoro spożywa jedzenie i spaceruje po ulicach? [d]Dlaczegóż nie został mu zesłany anioł, aby wraz z nim nas ostrzegał?

وَقَالُوا مَالِ هَٰذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْشِي
فِي الْأَسْوَاقِ ۙ لَوْلَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونَ مَعَهُ
نَذِيرًا ﴿٨﴾

9. „Albo [e]powinno mu zostać zesłane bogactwo lub powinien posiąść ogród, z którego mógłby spożywać". A grzesznicy powiadają: [f]„Idziecie tylko za człowiekiem oczarowanym".

أَوْ يُلْقَىٰ إِلَيْهِ كَنزٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا ۚ
وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَّسْحُورًا ﴿٩﴾

[a]16,104. [b]8,32; 16,25; 68,16; 83,14. [c]6,4; 11,6; 67,14. [d]11,13; 15,8; 17,93. [e]11,13; 17,94. [f]17,48.

2066. Ten werset i następny nawiązują do dwóch oskarżeń ludzi niewierzących przeciwko Świętemu Prorokowi oraz udzielają odpowiedzi na nie. Odpowiedź na pierwsze oskarżenie, które mówiło o tym, że Święty Prorok stworzył kłamstwo, polega na tym, iż było to z ich strony niesprawiedliwe. Święty Prorok żyje wśród nich i oni sami dają nienaruszalne świadectwo jego prawości i prawdomówności. Jak zatem teraz mogą oskarżać go o kłamstwo? Odpowiedź na drugie oskarżenie polega na tym, że kimkolwiek byli tak zwani pomocnicy Świętego Proroka, z pewnością posiadali jakieś przekonania, wierzenia i doktryny. Koran jednak obala i odrzuca wszelkie fałszywe wierzenia, skraca i ulepsza inne. W jaki sposób jakikolwiek lud mógłby pomagać Świętemu Prorokowi w tworzeniu Księgi, która przykłada topór do samych korzeni jego przekonań i doktryn, które tak są dlań drogie?

2066A. W czym problem z tym Posłańcem?

10. [a]Spójrz, jak układają dla ciebie przypowieści![2067] Tak, zeszli z drogi i nie mogą jej na powrót odnaleźć.

انْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ
ع سَبِيلًا (10)

11. Błogosławiony Ten, który – jeśli zechce – da ci coś lepszego niż to wszystko – [b]ogrody, przez które przepływają strumienie – oraz da ci pałace.[2068]

تَبَارَكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذَٰلِكَ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلْ لَكَ
قُصُورًا (11)

12. Nie, oni odrzucają Godzinę, lecz dla tych, którzy odrzucają Godzinę, My przygotowaliśmy płonący ogień.[2069]

بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ ۖ وَأَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ
بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا (12)

13. Kiedy on spojrzy na nich z daleka, [c]usłyszą jego huk i ryk.[2070]

إِذَا رَأَتْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا
وَزَفِيرًا (13)

14. I kiedy zostaną wrzuceni w jego ciasne miejsce, [d]razem związani łańcuchem, będą modlić się o zniszczenie.

وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مُقَرَّنِينَ دَعَوْا هُنَالِكَ
ثُبُورًا (14)

15. „Tego dnia nie módlcie się o jedno zniszczenie, lecz módlcie się o wiele zniszczeń".

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا (15)

[a]17,49; [b]17,92. [c]11,107; 21,101; 67,8. [d]14,50.

2067. Ludzie niewierzący mają bardzo mgliste pojęcie o prawdziwych wartościach życia. Sami ustalili kryteria sprawdzania prawdziwości Posłańców Bożych, w wyniku czego zamiast odnajdować właściwą drogę, błąkają się w ciemnościach zwątpienia i niewiary.

2068. Werset ten oznacza, że pojęcie niewierzących o tym, jaki powinien być Posłaniec Boży, jest dalekie od rzeczywistości i zdradza ich ignorancję w odniesieniu do samego celu powołania Proroków. Werset ten powiada, że Prorocy są powoływani po to, by kierowali ludźmi tak, aby mogli oni wyjść z ciemności zwątpienia i niewiary i wkroczyć w światło pewności i błogosławieństwa duchowego, nie zaś aby zbierali, komasowali bogactwa i korzystali z niego w hulaszczy sposób. I chociaż ustalone przez samych niewiernych kryteria – że Święty Prorok musi posiadać bogactwo, rangę, ogrody i pałace – są bezpodstawne, lecz po to, aby uświadomić niewiernym fałszywość ich przekonań, Bóg da Prorokowi i jego następcom większe bogactwa oraz większe i lepsze ogrody i pałace, niż tego żądają niewierni. I rzeczywiście Bóg dał następcom Świętego Proroka pałace i ogrody imperatorów irańskich i babilońskich.

2069. Podczas gdy na wierzących czeka wyniosłość i chwała (*al-Sā'ah*), na niewierzących czeka sroga kara. Kara ta już nadchodzi, jest już u ich drzwi, ale oni jej nie zauważają i dlatego nie chcą w nią uwierzyć.

2070. Obecny werset i następny oznaczają, że kara będzie przejmująca i obejmująca wszystko po to, by powiększyć jeszcze gorycz niewierzących, ich poczucie poniżenia. Odczują ją oni wszystkimi swoimi organami – organami wzroku i słuchu – i będąc w wielkiej rozpaczy, będą pragnęli szybkiej śmierci.

16. Powiedz: „Czy lepsze jest to czy Ogród Wieczności, który [a]obiecany jest sprawiedliwym? Taka będzie ich nagroda i ostateczne miejsce”.

قُلْ أَذٰلِكَ خَيْرٌ أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ۚ كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا ﴿١٦﴾

17. [b]Będą w nim mieli wszystko, czego zapragną,[2071] a zamieszkają w nim na wieki. Jest to obietnica obowiązująca twego Pana i zawsze należy się o nią modlić do Niego.

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ ۚ كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ وَعْدًا مَسْئُولًا ﴿١٧﴾

18. [c]W dniu, w którym On zbierze ich oraz tych, których czczą poza Nim, spyta tych ostatnich: „Czy to wy sprowadziliście z drogi te oto Moje sługi czy też oni sami zboczyli z właściwej drogi?”

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَقُولُ أَأَنْتُمْ أَضْلَلْتُمْ عِبَادِي هٰؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ ﴿١٨﴾

19. [d]Oni powiedzą: „Tyś jest Święty! Nie było z naszej strony słusznym, by brać sobie obrońców innych niż Ty sam, lecz Ty obdarowałeś ich oraz ich ojców dobrymi rzeczami tego życia, aż zapomnieli Twe napomnienie i stali się zrujnowani”.

قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلٰكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ نَسُوا الذِّكْرَ وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ﴿١٩﴾

20. Wtedy powiemy do ich czcicieli: „Dali wam kłamstwo, jeśli chodzi o to, co mówiliście, więc nie jesteście w stanie odwrócić karę ani nie otrzymacie pomocy. A jeżeli ktoś z was dopuści się zła, My pozwolimy skosztować mu żałosnej kary”.

فَقَدْ كَذَّبُوكُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا ۚ وَمَنْ يَظْلِمْ مِنْكُمْ نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا ﴿٢٠﴾

21. A przed tobą nie wysyłaliśmy żadnego Posłańca, który by [e]nie jadł pożywienia i nie chodził ulicami. Niektórych z was My czynimy próbą dla innych, by sprawdzić, czy jesteście wytrwali. A Pan twój jest Wszechwidzący.

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ ۗ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ ۗ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ﴿٢١﴾ ع

[a]21,104; 41,31. [b]41,32. [c]10,29; 15,26; 34,41. [d]34,42. [e]20,9.

2071. Pragnienia niewiernych w przyszłym życiu identyfikować się będą z wolą Boga. Dlatego w naturalny sposób ich pragnienia zostaną zaspokojone.

CZĘŚĆ XIX

22. [a]Ci zaś, którzy nie oczekują spotkania z Nami, powiadają: „Dlaczego nie zostali zesłani nam aniołowie?[2071A] Albo dlaczego nie widzimy Pana naszego?" Zaiste, ci są zbyt dumni z siebie i daleko posunęli się w buncie.

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنْزِلَ
عَلَيْنَا الْمَلٰٓئِكَةُ أَوْ نَرٰى رَبَّنَا ۚ لَقَدِ اسْتَكْبَرُوْا
فِيْٓ أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْ عُتُوًّا كَبِيْرًا ﴿٢٢﴾

23. W dniu, [b]w którym ujrzą anioły, nie będzie żadnej dobrej nowiny dla winnych. Zawołają w rozpaczy: „A niechby istniała mocna bariera!"[2072]

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلٰٓئِكَةَ لَا بُشْرٰى يَوْمَئِذٍ لِّلْمُجْرِمِيْنَ
وَيَقُوْلُوْنَ حِجْرًا مَّحْجُوْرًا ﴿٢٣﴾

24. I zwrócimy się ku ich dziełom i rozbijemy je na cząstki pyłu.[2073]

وَقَدِمْنَآ إِلٰى مَا عَمِلُوْا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنٰهُ هَبَآءً
مَّنْثُوْرًا ﴿٢٤﴾

25. W dniu tym mieszkańcom Nieba będzie lepiej, jeśli chodzi o ich mieszkanie, jak i miejsce odpoczynku.

أَصْحٰبُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا وَّأَحْسَنُ
مَقِيْلًا ﴿٢٥﴾

26. A w dniu, [c]kiedy niebo rozstąpi się i zawisną nad nim chmury oraz zostaną zesłani aniołowie w wielkiej liczbie –

وَيَوْمَ تَشَقَّقُ السَّمَآءُ بِالْغَمَامِ وَنُزِّلَ الْمَلٰٓئِكَةُ
تَنْزِيْلًا ﴿٢٦﴾

27. [d]Prawdziwe Królestwo w tym dniu[2074] należeć będzie do Miłosiernego Boga. A będzie to ciężki dzień dla niewiernych.

اَلْمُلْكُ يَوْمَئِذِ ٍالْحَقُّ لِلرَّحْمٰنِ ۚ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى
الْكٰفِرِيْنَ عَسِيْرًا ﴿٢٧﴾

[a]10,8, 12. [b]6,9, 159. [c]2,211. [d]6,74; 22,57.

2071A. Patrz 252.

2072. Arab użyłby słów *Hijran* oraz *Mahjūran*, kiedy stanąłby przed czymś, co mu się nie podoba, w znaczeniu „niech to będzie z dala ode mnie, abym nie cierpiał z powodu tej rzeczy" (Lane). W odpowiedzi na ich pierwsze butne żądanie, niewiernym odpowiada się, że zapewne aniołowie zstąpią z nieba, ale że będą oni aniołami kary i kiedy przybędą, niewierni znienawidzą ich widok i będą pragnąć, aby oddzieliła ich jakaś szczelna zasłona.

2073. Drugie ich żądanie zostanie zaspokojone w ten sposób, że wszystkie ich wysiłki i dzieła spełzną na niczym, zaś oni sami zostaną zniszczeni i rozpierzchną się w powietrzu jak pył.

2074. Dzień bitwy pod Badr rzeczywiście był dniem nieszczęścia dla niewierzących. Właśnie tego dnia, kiedy ustanowione zostały solidne podstawy Islamu, Quraish uświadomili sobie z goryczą, że tak już pozostanie.

28. Tego dnia grzesznik gryźć będzie swe dłonie i powie: [a]„O, gdybymż tylko poszedł jedną drogą z Posłańcem!

وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يٰلَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ﴿٢٨﴾

29. „O, biada mi! Gdybym tylko nikogo takiego nie brał sobie za przyjaciela!

يٰوَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ﴿٢٩﴾

30. „Odwiódł mnie on od Przypomnienia po tym, jak do mnie przybyło". Szatan bowiem zawsze opuszcza człowieka w godzinie potrzeby.

لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي ۗ وَكَانَ الشَّيْطٰنُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا ﴿٣٠﴾

31. A Posłaniec powie: „O Panie mój, lud mój rzeczywiście traktował ten oto Koran jak rzecz, którą należy odrzucić".[2075]

وَقَالَ الرَّسُولُ يٰرَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هٰذَا الْقُرْاٰنَ مَهْجُورًا ﴿٣١﴾

32. [b]Tak zatem każdemu Prorokowi uczyniliśmy wroga spośród grzeszników. A Pan twój wystarczy jako Przewodnik i Pomocnik.

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِّنَ الْمُجْرِمِينَ ۗ وَكَفٰى بِرَبِّكَ هَادِيًا وَّنَصِيرًا ﴿٣٢﴾

33. [c]Ci zaś, którzy nie wierzą, powiadają: „Dlaczego Koran nie został mu objawiony w całości?" My objawiliśmy go w ten sposób, [d]aby wzmocnić z jego pomocą twe serce. A ułożyliśmy go w najlepszej formie.[2076]

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْاٰنُ جُمْلَةً وَّاحِدَةً ۚ كَذٰلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنٰهُ تَرْتِيلًا ﴿٣٣﴾

[a]33,67; 67,11. [b]6,113. [c]17,107; 73,5. [d]11,121.

2075. Zupełnie stosownie werset ten może odnosić się do tych tak zwanych muzułmanów, którzy odrzucili Koran za siebie. Chyba jeszcze nigdy na przestrzeni 14 stuleci muzułmanie tak nie zaniedbywali Koranu jak obecnie. Na ten temat wypowiadał się też Święty Prorok: „Nadejdzie taki czas dla mego ludu, kiedy z Islamu nie pozostanie nic tylko jego nazwa, a z Koranu nic, tylko jego słowa" (Baihaqī, *Shu'ab al-Imān*).

2076. Koran był objawiany we fragmentach i z przerwami. Miało to służyć kilku ważnym celom: (i) przerwa pomiędzy kolejnymi objawieniami miała dać wierzącym możliwość zobaczenia spełnienia niektórych proroctw zawartych w już objawionych fragmentach i w ten sposób przyczynić się do wzmocnienia ich wiary. Ponadto celem takiego objawiania Koranu było udzielenie odpowiedzi na sprzeciwy podnoszone przez niewierzących. (ii) Kiedy muzułmanom potrzebne było przewodnictwo w jakiejś konkretnej sprawie, objawiane były konieczne i odpowiednie wersety. Objawienie Koranu rozciągnięte było na okres 23 lat dlatego, by umożliwić towarzyszom Świętego Proroka zapamiętanie, nauczenie się i przyswojenie go. Gdyby Koran został jako całość objawiony za jednym razem i to w formie jednej księgi, niewierni mogliby powiedzieć, że Święty Prorok przygotował ją sobie wcześniej z czyjąś pomocą. Tak zatem stopniowe jego objawianie, przy różnych

34. I nie przychodzą do ciebie z zarzutami, abyśmy nie zaopatrzyli cię w prawdę i doskonałe wyjaśnienie.[2077]

وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَٰكَ بِٱلْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا ﴿٣٤﴾

35. [a]Ci, którzy na ich twarzach zebrani będą w Piekle[2077A] – [b]ci będą w najgorszym położeniu i będą najbardziej oddaleni od właściwej drogi.

ٱلَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ أُو۟لَٰٓئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٣٥﴾

36. Daliśmy Mojżeszowi Księgę i [c]wyznaczyliśmy mu jego brata, Aarona, jako jego pomocnika.

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ وَجَعَلْنَا مَعَهُۥٓ أَخَاهُ هَٰرُونَ وَزِيرًا ﴿٣٦﴾

37. I powiedzieliśmy im: [d]„Idźcie obaj do ludu, który odrzucił Nasze Znaki", a potem zniszczyliśmy go całkowicie.

فَقُلْنَا ٱذْهَبَآ إِلَى ٱلْقَوْمِ ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا فَدَمَّرْنَٰهُمْ تَدْمِيرًا ﴿٣٧﴾

38. Zaś lud Noego, kiedy odrzucił Posłańców, ten zatopiliśmy i uczyniliśmy go Znakiem dla całej ludzkości. [e]Dla grzeszników wszak przygotowaliśmy bolesną karę.

وَقَوْمَ نُوحٍ لَّمَّا كَذَّبُوا۟ ٱلرُّسُلَ أَغْرَقْنَٰهُمْ وَجَعَلْنَٰهُمْ لِلنَّاسِ ءَايَةً وَأَعْتَدْنَا لِلظَّٰلِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣٨﴾

[a]17,98. [b]5,61. [c]20,30-33; 26,14; 28,35. [d]20,44; 28,35-36. [e]18,30;

okazjach i w najróżniejszych warunkach i okolicznościach, stanowiło odpowiedź na taki zarzut. Koran był objawiany w częściach dlatego, aby mógł być dobrze zapamiętany. Objawianie we fragmentach spełniało także poniższe proroctwo biblijne:

> „Kogo to chce on uczyć wiedzy? Komu chce dawać naukę? – Dzieciom ledwie odstawionym od mleka, niemowlętom odsadzonym od piersi! Bo: rozkaz za rozkazem, rozkaz za rozkazem, reguła za regułą, reguła za regułą, trochę tu, trochę tam. Zaprawdę, wargami jąkałów i językiem obcym przemawiać będzie do tego narodu" (Iz 28,9-11).

2077. Jedną z wyróżniających cech Koranu, która wywyższa go ponad wszelkie inne objawione Księgi, jest to, że kiedy tylko powiada on o istnieniu Boga, o prawdzie Islamu lub jego Bożym pochodzeniu czy jakimkolwiek innym temacie religijnym, przedstawia on stosowne dowody takiego twierdzenia i nie zwraca się do żadnego innego źródła po pomoc.

2077A. Zostaną wciągnięci do Piekła wraz z ich przywódcami; słowo *Wujūh* oznacza także „przywódców".

39. I zniszczyliśmy [a]'Ād i Thamūd oraz Lud Studni,[2078] jak i wiele pokoleń pomiędzy nimi.

وَعَادًا وَثَمُودَا۟ وَأَصْحَٰبَ ٱلرَّسِّ وَقُرُونًۢا بَيْنَ ذَٰلِكَ
كَثِيرًا ﴿٣٩﴾

40. I każdemu posyłaliśmy przykład, i każdy ostatecznie zniszczyliśmy.

وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ ٱلْأَمْثَٰلَ ۖ وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيرًا ﴿٤٠﴾

41. A ci oto Mekkańczycy z pewnością odwiedzili [b]to miasto[2079] na które spadł zły deszcz. Czy nie widzieli tego? Nie, nie oczekują, iż będą podniesieni po śmierci.

وَلَقَدْ أَتَوْا۟ عَلَى ٱلْقَرْيَةِ ٱلَّتِىٓ أُمْطِرَتْ مَطَرَ ٱلسَّوْءِ ۚ
أَفَلَمْ يَكُونُوا۟ يَرَوْنَهَا ۚ بَلْ كَانُوا۟ لَا يَرْجُونَ نُشُورًا ﴿٤١﴾

42. [c]Kiedy cię widzą, żartują sobie tylko z ciebie i mawiają: „Co? Czy to ten, którego Allach przysłał jako Posłańca?

وَإِذَا رَأَوْكَ إِن يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا أَهَٰذَا ٱلَّذِى
بَعَثَ ٱللَّهُ رَسُولًا ﴿٤٢﴾

43. „Ten rzeczywiście nieomal odwiódł nas od naszych bogów, gdybyśmy tylko nie trzymali się ich byli mocno". Ci dowiedzą się, kiedy ujrzą karę, kto najbardziej zboczył z właściwej drogi.

إِن كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ ءَالِهَتِنَا لَوْلَآ أَن صَبَرْنَا عَلَيْهَا ۚ
وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ يَرَوْنَ ٱلْعَذَابَ مَنْ أَضَلُّ
سَبِيلًا ﴿٤٣﴾

44. [d]Czy widziałeś takiego, kto swoje własne złe pragnienia bierze sobie za boga? Czyż możesz być jego stróżem?

أَرَءَيْتَ مَنِ ٱتَّخَذَ إِلَٰهَهُۥ هَوَىٰهُ أَفَأَنتَ تَكُونُ
عَلَيْهِ وَكِيلًا ﴿٤٤﴾

45. Czy sądzisz, że większość z nich słyszy lub rozumie? [e]Oni są jak bydło[2080] – nie, oni w swym zachowaniu są gorsi niż bydło.

أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ ۚ إِنْ
هُمْ إِلَّا كَٱلْأَنْعَٰمِ ۖ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٥﴾

[a]9,70; 38,13; 50,13-15. [b]7,85; 27,59. [c]21,37. [d]45,24. [e]7,180.

2078. Niektórzy komentatorzy uważają, że Rass było miastem w Yamāmah, w którym żyły plemiona Thamūd. Według innych komentatorów tak właśnie były nazywane, ponieważ wrzuciły swego Proroka do studni. Były to resztki tych ludów.

2079. Sodoma, miasto Lota, które leżało na drodze z Arabii do Syrii.

2080. Człowiek bardziej na ogół podziwia swoje pragnienia i zachcianki oraz ustalone już idee niż wszystko inne. Taka właśnie postawa sprzeciwia się przyjmowaniu prawdy. Pod względem intelektualnym człowiek być może posunął się już dość daleko, by nie schylać głowy przed kamieniami i gwiazdami, jednakże nie wyrósł jeszcze z czczenia swoich fałszywych ideałów, uprzedzeń i wcześniej ustalonych idei. Właśnie tacy bożkowie zajmują miejsce głęboko w jego sercu, którzy są tutaj potępiani. Zamiast wykorzystywania danych mu przez Boga umiejętności widzenia i słyszenia, które pozwalają na rozpoznawanie prawdy, człowiek postanawia błąkać się w ciemnościach, zniża sam siebie do poziomu bydła, a nawet niżej, ponieważ bydło nie posiada umiejętności rozróżniania i oceny, jak człowiek.

46. Czy nie widzisz, [a]jak Pan twój wydłuża cień?[2081] I gdyby zechciał, mógłby go unieruchomić. Wtedy pozycję słońca uczyniliśmy jego wskazaniem.[2082]

الم تر الى ربك كيف مد الظل ولو شاء لجعله
ساكنا ثم جعلنا الشمس عليه دليلا ﴿٤٦﴾

47. Potem przyciągamy go do siebie, powoli.[2082A]

ثم قبضنه الينا قبضا يسيرا ﴿٤٧﴾

48. [b]To On uczynił noc[2083] okryciem dla ciebie, sen dla odpoczynku, jak i dzień, by wstawać i pracować.

وهو الذى جعل لكم اليل لباسا والنوم سباتا
وجعل النهار نشورا ﴿٤٨﴾

49. [c]On jest Tym, który wysyła wiatry jako dobrą nowinę przed Jego łaską, a zsyłamy czystą wodę z chmur,

وهو الذى ارسل الريح بشرا بين يدى رحمته
وانزلنا من السماء ماء طهورا ﴿٤٩﴾

50. Aby przy jej pomocy dawać życie martwej ziemi oraz dawać ją do picia Naszemu stworzeniu – bydłu i ludziom bardzo licznym.

لنحيى به بلدة ميتا ونسقيه مما خلقنا انعاما
واناسى كثيرا ﴿٥٠﴾

[a]16,49. [b]6,97; 78,11. [c]7,58; 15,23.

2081. Werset ten nawiązuje językiem przenośni do powstania, postępu i potęgi Islamu oraz ilustruje ten fakt poprzez zwrócenie uwagi na fenomen przyrody. Kiedy słońce znajduje się za jakimś przedmiotem, jego cień jest długi. Podobnie kiedy Bóg stoi za plecami swego ludu, jego władza i wpływy są wielkie. Werset ten wskazuje, że Bóg stoi za plecami Islamu i dlatego jego cień powiększać się będzie tak długo, aż obejmie całą ziemię, zaś narody pod jego skrzydłami szukać będą pocieszenia i ulgi. „Słońce" w tym wersecie symbolizuje Islam lub Świętego Proroka.

2082. Pozycja słońca określa rozmiary cienia.

2082A. Werset ten odnosi się do schyłku Islamu po osiągnięciu przez niego zenitu. Podczas gdy „cień" w poprzednim wersecie symbolizował władzę i wpływy, jego „kurczenie się" w wersecie obecnym oznacza schyłek i podupadanie.

2083. W wersecie tym „noc" reprezentuje okres ciemności duchowej poprzedzający nadejście Reformatora Bożego. Natomiast „dzień" symbolizuje świt duchowy po pojawieniu się już Bożego Reformatora.

51. I wyjaśniliśmy im Koran na różne sposoby, aby zważali, lecz większość ludzi odrzuca wszystko, tylko nie niewiarę.

وَلَقَدْ صَرَّفْنٰهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوْا ۖ فَاَبٰۤى اَكْثَرُ النَّاسِ اِلَّا كُفُوْرًا ﴿۵۱﴾

52. Gdybyśmy tego zechcieli, z pewnością powołalibyśmy kogoś, kto by ostrzegał, w każdym mieście.

وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا فِيْ كُلِّ قَرْيَةٍ نَّذِيْرًا ﴿۵۲﴾

53. Nie bądź zatem posłuszny niewiernym i przeciwstawiaj się im wszelkimi sposobami zawartymi w Koranie.[2084]

فَلَا تُطِعِ الْكٰفِرِيْنَ وَجَاهِدْهُمْ بِهٖ جِهَادًا كَبِيْرًا ﴿۵۳﴾

54. [a]On jest Tym, który uczynił, że popłynęły te dwa morza, smaczne i słodkie oraz słone i gorzkie. A pomiędzy nimi umieścił przeszkodę i przegrodę nie do pokonania.[2085]

وَهُوَ الَّذِيْ مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَّهٰذَا مِلْحٌ اُجَاجٌ ۚ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَّحِجْرًا مَّحْجُوْرًا ﴿۵۴﴾

55. [b]I On jest Tym, który stworzył człowieka z wody i uczynił mu rodzinę z krwi i z małżeństwa. A Pan twój jest Wszechpotężny.

وَهُوَ الَّذِيْ خَلَقَ مِنَ الْمَآءِ بَشَرًا فَجَعَلَهٗ نَسَبًا وَّصِهْرًا ۗ وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيْرًا ﴿۵۵﴾

[a]35,13; 55,20, 21. [b]32,9.

2084. Wedle tego wersetu wielki i rzeczywisty *Jihād* ma głosić posłannictwo Koranu. Tak zatem celem propagowania Islamu i szerzenia jego nauk jest właśnie *Jihād*, do której tak bardzo zawsze zachęca się muzułmanów. Właśnie do tego rodzaju *Jihād* nawiązywał Święty Prorok, kiedy powiedział: „Powróciliśmy z mniejszej *Jihād* do większej *Jihād*" (Radd al-Muhtār). Patrz także 1957 oraz 1958.

2085. Jeśli uznać, że „dwie wody" w tym wersecie oznaczają prawdziwą religię i fałszywą, to werset ten oznacza, iż zarówno Islam – religia prawdziwa – jak i inne zepsute Wiary trwać będą nadal obok siebie, przy czym ta pierwsza wydawać będzie słodkie owoce, zaspokajając pragnienie duchowych podróżników, zaś ta druga, czy te drugie, będą pełne goryczy i jałowe, nie będąc w stanie dać żadnych pozytywnych wyników czy owoców. „Dwie wody" mogą też oznaczać wodę morską i rzeczną. Woda morska jest słona i gorzka w smaku, natomiast woda z rzeki jest słodka i nadaje się do picia. Kiedy woda z rzeki wpada do morza i miesza się ze słoną, także staje się słona i gorzka. Dopóki te dwa rodzaje wody płyną oddzielnie, mają inny smak. Podobnie kiedy nauczanie prawdziwej religii miesza się z naukami religii fałszywych, traci ono swą słodycz i użyteczność. Bóg jednak tak wszystko zaplanował, że pomimo bezpośredniej bliskości fałszywych religii Islam nigdy nie straci swojego smaku, ponieważ sam Bóg go chroni (15,10). Pomiędzy Islamem i religiami fałszywymi znajduje się nieprzekraczalna bariera, która je rozdziela.

56. [a]I czczą oprócz Allacha to, co ani nie może im zaszkodzić, ani pomóc. Człowiek niewierzący jest zawsze przeciwny planom swego Pana.

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنفَعُهُمْ وَلَا
يَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا

57. [b]A wysłaliśmy cię jedynie jako nosiciela dobrej nowiny oraz tego, który ostrzega.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا

58. [c]Powiedz: „Nie proszę was za to o żadną zapłatę; jedynie ten, który tego pragnie, może odnaleźć drogę do swego Pana".[2086]

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَن شَاءَ أَن
يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا

59. [d]Zaufaj Temu Jednemu, który jest Wiecznie Żywy i jest Źródłem wszelkiego życia i który nie umiera, oraz wychwalaj Go Jego chwałą. On bowiem wystarczy za Znawcę grzechów swoich sług.

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ
وَكَفَىٰ بِهِ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا

60. [e]Ten, który stworzył niebiosa i ziemię oraz wszystko, co jest między nimi w sześciu okresach, a potem zasiadł pewnie na Tronie – Bóg Miłosierny! Spytaj zatem o Niego tego, który wie.[2087]

الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ
أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ الرَّحْمَٰنُ فَاسْأَلْ بِهِ
خَبِيرًا

61. A kiedy im się powiada: „Podporządkujcie się Bogu Miłosiernemu", odpowiadają: „A kto jest tym Bogiem Miłosiernym? Czy mamy się podporządkować czemukolwiek, do czego nas przymuszasz?" I to powiększa ich awersję.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَٰنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَٰنُ
أَنَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا

[a]6,72; 10,107; 21,67; 22,13. [b]2,120; 5,20; 11,3; 35,25. [c]38,87; 42,24; [d]26,218; 27,80; 33,49. [e]7,55; 11,8; 32,5; 57,5.

2086. Wedle tego wersetu Islam wyraźnie zabrania wykorzystywania siły w propagowaniu swoich nauk.

2087. (1) Bóg; (2) Święty Prorok.

62. Błogosławiony Ten, [a]który w niebie uczynił budowle z gwiazd i umieścił tam Lampę dającą światło oraz księżyc, który światło odbija.[2087A]

تَبٰرَكَ الَّذِيْ جَعَلَ فِي السَّمَآءِ بُرُوْجًا وَّجَعَلَ فِيْهَا
سِرٰجًا وَّقَمَرًا مُّنِيْرًا ﴿٦٢﴾

63. [b]On jest Tym, który stworzył noc i dzień,[2088] a każde idzie za tym drugim, dla korzyści tego, kto pragnie pamiętać lub chce być wdzięczny.

وَهُوَ الَّذِيْ جَعَلَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِّمَنْ اَرَادَ
اَنْ يَّذَّكَّرَ اَوْ اَرَادَ شُكُوْرًا ﴿٦٣﴾

64. A prawdziwymi sługami Boga Miłosiernego są [c]ci, którzy chodzą po ziemi pokorni, [d]a kiedy zwracają się do nich nieświadomi, unikają ich łaskawie, mówiąc: „Pokój!"[2089]

وَعِبَادُ الرَّحْمٰنِ الَّذِيْنَ يَمْشُوْنَ عَلَى الْاَرْضِ هَوْنًا
وَّاِذَا خَاطَبَهُمُ الْجٰهِلُوْنَ قَالُوْا سَلٰمًا ﴿٦٤﴾

65. [e]I którzy spędzają noc leżąc twarzą do ziemi i stoją przed ich Panem,

وَالَّذِيْنَ يَبِيْتُوْنَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَّقِيَامًا ﴿٦٥﴾

66. I którzy powiadają: „Panie nasz, odwróć od nas karę Piekła, albowiem jego kara jest męką największą.

وَالَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ
اِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ﴿٦٦﴾

67. „To rzeczywiście jest złe miejsce odpoczynku oraz mieszkania".

اِنَّهَا سَآءَتْ مُسْتَقَرًّا وَّمُقَامًا ﴿٦٧﴾

68. Oraz ci, którzy – gdy wydają – [f]nie są ani rozrzutni, ani skąpi, lecz przyjmują pozycję umiarkowaną, pośrodku.

وَالَّذِيْنَ اِذَآ اَنْفَقُوْا لَمْ يُسْرِفُوْا وَلَمْ يَقْتُرُوْا وَكَانَ
بَيْنَ ذٰلِكَ قَوَامًا ﴿٦٨﴾

[a]15,17; 85,2. [b]36,38-41. [c]17,38; 31,19; [d]28,56. [e]41,39; 73,21. [f]7,32; 17,28.

2087A. Nawiązując do stworzenia niebios – słońce, księżyc i gwiazdy upiększają je – werset ten zwraca uwagę na niebiosa duchowe, które także posiadają swoje słońce, księżyc i gwiazdy – Świętego Proroka, Obiecanego Mesjasza oraz Towarzyszy Świętego Proroka, o których – jak się relacjonuje – powiedział on następująco: „Moi Towarzysze są jak rozliczne gwiazdy. Za którym byś nie poszedł, otrzymasz właściwe przewodnictwo" (Razīn).

2088. Podobnie jak w świecie fizycznym dzień następuje po nocy, w rzeczywistości duchowej, kiedy ciemność spada na świat, Bóg powołuje Reformatora, aby dał światu światło.

2089. Od tego wersetu rozpoczyna się krótki opis wielkiej rewolucji moralnej, którą Słońce firmamentu duchowego – Święty Prorok – zapoczątkowało wśród jego ludu. Lud ten, synowie ciemności, stał się sługami Łaskawego i Dobroczynnego Boga. Przeróżne cechy sprawiedliwych sług Łaskawego Boga, o których mowa w obecnym i w następnym wersecie, są przeciwstawne do wad, z powodu których lud Świętego Proroka cierpiał w szczególny sposób.

69. Także ci, którzy nie zwracają się do żadnego innego boga obok Allacha [a]ani nie zabijają osoby, której zabijania Allach zabronił, chyba że w sprawiedliwej sprawie, ani nie dopuszczają się cudzołóstwa[2090] – ten zaś, kto dopuszcza się go, spotka karę ze swój grzech.

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ
النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ ۚ
وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ٦٩

70. [b]Jego kara będzie podwójna w Dniu Zmartwychwstania i zamieszka tam wzgardzony –

يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ
مُهَانًا ٧٠

71. Z wyjątkiem tych, którzy okażą skruchę,[2091] [c]uwierzą i będą spełniać sprawiedliwe uczynki. Jeśli o tych chodzi, Allach zamieni ich złe uczynki na dobre, a jest Allach Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

إِلَّا مَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ
يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَّحِيمًا ٧١

72. [d]Oraz ci, którzy okazują skruchę i spełniają sprawiedliwe uczynki – oni rzeczywiście zwracają się do Allacha z prawdziwą skruchą.

وَمَن تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ
مَتَابًا ٧٢

73. I kto daje fałszywe świadectwo[2092] oraz [e]kiedy przechodzi obok czegoś próżnego, przechodzi godnie.

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ
مَرُّوا كِرَامًا ٧٣

[a]6,152; 17,33, 34; [b]4,15. [c]3,58; 6,49; 18,89; 19,61; 34,38. [d]5,40; 20,83; 28,68. [e]23,4; 28,56.

2090. Bałwochwalstwo, morderstwo i cudzołóstwo to trzy podstawowe grzechy i źródła deprawacji osobistej oraz niemoralności seksualnej. Koran powraca do tych grzechów bez przerwy.

2091. *Taubah* (skrucha) oznacza skruchę szczerą, prawdziwą, skruchę za dawne potknięcia moralne wraz z jednoczesnym silnym postanowieniem odrzucania wszelkiego zła i czynienia dobrych uczynków, jak i dokonania zadośćuczynienia za wyrządzone innym zło. Skrucha taka wymaga wprowadzenia całkowitej zmiany w życiu człowieka, odwrócenia się plecami do przeszłości.

2092. *Zūr* oznacza kłamstwo; fałszywego świadka czy świadectwo; łączenie fałszywych bogów z Allachem; miejsce, w którym wypowiada się kłamstwa, a ludzie cieszą się próżnymi i frywolnymi rozrywkami; stowarzyszenia politeistów, itp. (Lane).

74. Jak i ci, którzy – kiedy im przypomnieć Znaki ich Pana – nie upadają wówczas głusi i ślepi.[2092A]

وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا

75. Oraz ci, którzy powiadają: „Panie nasz, daj nam radość naszych oczu z naszych żon i dzieci, jak i uczyń nas wzorem dla sprawiedliwych".

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا

76. Są to tacy, którzy będą nagrodzeni wyniosłymi [a]pokojami w Raju, albowiem byli wytrwali. Ci będą w nim przyjęci pozdrowieniem i pokojem.

أُولَٰئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا

77. I w nim zamieszkają. Jest on wspaniały jako miejsce odpoczynku oraz jako mieszkanie.

خَالِدِينَ فِيهَا حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا

78. Powiedz niewiernym: „Gdyby nie wasza modlitwa do Niego, mój Pan nie troszczyłby się o was[2093] w ogóle. Lecz skoro otrzymaliście Jego Posłannictwo, Jego kara do was przylgnie".

قُلْ مَا يَعْبَأُ بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا

[a]34,38.

2092A. Zwracają uwagę na Znaki Boże z otwartymi oczami i głowami. Ich wiara oparta jest na przekonaniu i pewności, nie zaś na pogłoskach.

2093. *Mā A'bu'ubihī* oznacza: nie dbam, nie obchodzi mnie lub nie szanuję go, albo też nie uważam, aby był kimś wartościowym czy godnym; lub też nie cenię go wysoko (Lane + Mufradāt).

ROZDZIAŁ 26

AL-SHU'ARĀ'

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia, tytuł i kontekst

Większość naukowców muzułmańskich przypisuje tę surę na okres mekkański. Sura ta nosi taki właśnie tytuł (Al-Shu'arā' – poeci) dlatego, by uświadomić muzułmanom, że sukces osiągają jedynie ci ludzie, których zawód i praktyka idą w parze, natomiast pusta mowa – jak mowa poetów – prowadzi donikąd. Począwszy od tej sury przerywa się temat poprzednich szesnastu rozdziałów. Od sury Yūnus Koran kierował uwagę czytelników zasadniczo na Żydów i chrześcijan. Od tego rozdziału począwszy ich miejsce zajmują wierzący – muzułmanie. Zmienia się też forma, natura i zasięg treści. Dlatego też nastąpiła również zmiana w *Muqatt'āt* na początku tej sury. Poprzedni rozdział kończy się taką nutą, iż błędem byłoby zakładać, że Bóg pozwoliłby na zniszczenie tego wielkiego systemu, jaki stworzyły na świecie wielkie religie. Przeciwnie, Bóg stworzył człowieka, aby zademonstrować mu w Swojej osobie wszystkie wielkie atrybuty, oraz i po to, aby człowiek mógł zareagować na wołanie Boga. Jeżeli człowiek nie spełnia celu swojego stworzenia, to nie ma żadnej potrzeby ani usprawiedliwienia dla jego istnienia, jak też nie ma żadnej potrzeby, dla której Bóg miałby wahać się przed zniszczeniem człowieka. W surze tej powiada się nam, że w swej miłości i trosce o ludzkość Święty Prorok odczuwał wielki żal z powodu tej właśnie możliwości oraz pragnął, aby ludzie zostali zbawieni. Podobnie zniszczenie ludzkości wydaje się być sprzeczne z planem Bożym, który polega na tym, aby człowiek miał możliwość odkrycia – wysiłkiem własnej woli i pracy – drogi prowadzącej do bliskości z Bogiem, a później do uzyskania tej bliskości. Jeśli jednak nie będzie tego czynił, powinien cierpieć konsekwencje swojej odmowy. Sura ta powiada dalej, że gdyby człowiek nie otrzymał umiejętności dokonywania rozróżnienia i wyboru, stałby się zaledwie maszyną czy automatem, przez co nie byłby obrazem swojego Stwórcy, za jakiego jest uważany. Musi zatem działać i postępować w zgodzie ze schematem Bożym, bez którego nie może osiągnąć prawdziwego i rzeczywistego zbawienia.

Temat

Z początku sura ta twierdzi, że Koran przedstawia swoje własne dowody i argumenty, oraz że nie potrzebuje żadnej zewnętrznej pomocy ani wsparcia do udowodnienia i ustanowienia prawdziwości swoich twierdzeń i nauk. Czytamy, że kiedy w formie spełnienia wymagań i potrzeb człowieka Bóg stworzył pary wszystkich rzeczy w świecie fizycznym, to słusznym jest twierdzenie, że w świecie duchowym także powinien On stworzyć odpowiednik człowieka. Następnie całkiem stosownie sura ta przedstawia opis niektórych Posłańców Bożych oraz rozpoczyna ten opis od historii Mojżesza, który, starając się wypełnić przykazanie Boże, odniósł sukces w wyprowadzeniu Izraelitów z Egiptu. W celu zilustrowania, że prawda zawsze tryumfuje, a opozycja wobec niej ponosi porażkę, sura ta przedstawia krótki opis Proroków: Abrahama, Noego, Huda, Saliha, Lota oraz Shu'aib. Abraham zademonstrował swojemu ludowi bezsens bałwochwalstwa. Po opisie Abrahama następuje opis Noego, którego lud odrzucił, ponieważ chciał on usunąć wszelkie różnice społeczne. Po nim przyszedł Hūd oraz Sālih. Obaj ci prorocy ze wszystkich sił starali się uświadomić swoim ludom, że nie od pompy i władzy materialnej, ale od dobrej moralności i siły duchowej zależy ich życie i dobrobyt. Ludy tych proroków odrzuciły jednak ich samych i ich nauki. Ludy Lota i Shu'aib nie były w niczym lepsze. Pierwszy posiadał pewną nienaturalną wadę, zaś ten drugi był nieuczciwy w transakcjach handlowych. Pod koniec tej sury nawraca się do tematu początkowego, a mianowicie, że Koran jest objawionym Słowem

Bożym i że przedstawia on sam odpowiednie dowody i argumenty swojej prawdziwości. Dawniejsi Prorocy udowodnili jego prawdziwość, a także uczeni Izraelici są w swoich sercach przekonani, że Koran jest Słowem Bożym, ponieważ spełnia proroctwa zawarte w ich własnych Świętych Pismach. Sura ta zachęca niewierzących do zastanowienia się nad naukami Koranu i przekonania się, że gdyby były one dziełem szatanów lub też gdyby stworzyć je mógł sam Święty Prorok, to wszak można by to stwierdzić. Dalej czytamy, że nauki Koranu są bardzo podobne do nauk Pism wcześniejszych oraz że z pewnością szatańscy ludzie nie mogli mieć dostępu do ich Źródła Bożego. Szatani zstępują tylko na kłamców i grzeszników oraz na tych, którzy zmyślają kłamstwa i powielają fałsz. Poeci właśnie czerpią natchnienie z tych propagatorów fałszu, a za nimi z kolei idą ludzie niskiego morale oraz tacy, którzy nie posiadają ustalonych zasad. Ich wyznawcy, jak i oni sami, cieszą się pustymi słowami, choć wcale zgodnie z nimi nie postępują. Sura ta kończy się zachęceniem Świętego Proroka do kontynuowania głoszenia Jedności Boga oraz do nauczania ludu w celu szerzenia sprawy Islamu. Dalej zachęca się Świętego Proroka do położenia zaufania we Wszechmogącym i Łaskawym Bogu, pod którego ochroną i troską żyje i który wkrótce doprowadzi do końca nieporozumienia pomiędzy muzułmanami i zjednoczy ich w miejscu, w którym żyć będą w pokoju i dobrobycie i gdzie będą czcić Jedynego Prawdziwego Boga w doskonałym bezpieczeństwie i spokoju.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بسم الله الرحمن الرحيم ①

2. Tā Sīn Mīm.[2094]

طسم ②

3. [b]Oto wersety Księgi, która wyjaśnia różne rzeczy.[2094A]

تلك ايت الكتب المبين ③

4. [c]Być może napełnisz się żalem na śmierć,[2094B] ponieważ oni nie wierzą.

لعلك باخع نفسك الا يكونوا مؤمنين ④

5. Jeśli tego zapragniemy, możemy zesłać z nieba Znak dla nich, tak że ich szyje[2095] pokłonią się przed nim.

ان نشا ننزل عليهم من السماء اية فظلت اعناقهم لها خضعين ⑤

6. [d]A nigdy nie jest tak, żeby otrzymywali nowe[2096] Przypomnienie od Boga Miłosiernego i nie odwracali się od niego.

وما ياتيهم من ذكر من الرحمن محدث الا كانوا عنه معرضين ⑥

7. [e]Rzeczywiście potraktowali je jak kłamstwo, lecz wkrótce otrzymają nowinę o tym, z czego szydzili.

فقد كذبوا فسياتيهم انبؤا ما كانوا به يستهزءون ⑦

[a]1,1. [b]12,2; 15,2; 27,2; 28,3. [c]18,7. [d]21,3, 43. [d]6,35; 22,43; 35,26; 40,6.

2094. W *Muqatta'āt* (skrót literowy) *Tā Sīn Mīm*, *Tā* oznacza *Tāhir* (Pan czystości), *Sīn* oznacza *Samī'* (Wszystkosłyszący), zaś *Mīm* oznacza *Majīd* (Pan Godności). W ten sposób skrót ten wskazuje, że sura ta zajmuje się sposobami osiągania czystości serca, akceptacji modlitwy i godności. Obecny oraz dwa następne rozdziały stanowią szczególną grupę, znaną jako grupę *„Tā Sīn Mīm"*, i wszystkie są do siebie bardzo podobne pod względem poruszanych tematów. Rozdziały te zostały objawione prawie w tym samym czasie w Mekce. Ponieważ sury te zajmują się przede wszystkim opowiadaniem życia Mojżesza, niektórzy komentatorzy uznają ten skrót literowy za reprezentację Góry Synaj i Mojżesza – *Tā Sīn* oznaczałoby Tūr Sīnīn (Góra Synaj), zaś *Mīm* oznaczałoby Mūsā (Mojżesz).

2094A. Patrz 1356.

2094B. Patrz 1664.

2095. Żal Świętego Proroka nie będzie próżny. Jeśli jego lud nie przestanie przeciwstawiać się mu, nawiedzony zostanie przez Znaki kary, które poniżą i obalą jego przywódców. *A'nāq* oznacza tutaj przywódców (Lane).

2096. Słowo „nowy" oznacza tutaj „w nowej formie" lub „z nowymi cechami". W rzeczywistości wszystkie Prawa Boże są podobne w swoich podstawowych naukach. Różnią się one jedynie szczegółami. Lub też nowe Prawo objawiane jest w zmienionej i ulepszonej formie po to, aby lepiej pasowało do idei, potrzeb i wymogów poszczególnych czasów w historii. Niektórzy Prorocy przychodzą z nowym Prawem, podczas gdy inni służą Prawu istniejącemu.

8. [a]Czyż nie widzą ziemi – ileż wspaniałych gatunków istot stworzyliśmy na niej?

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمْ أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ⑧

9. W tym, zaiste, zawarty jest Znak, lecz większość z nich nie wierzy.

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ⑨

10. I, zaprawdę, twój Pan – On jest Potężny, Litościwy.[2097]

ع وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ⑩

11. [b]I przypomnij sobie, kiedy twój Pan zawołał Mojżesza i nakazał mu: „Udaj się do ludu grzesznego –

وَإِذْ نَادَىٰ رَبُّكَ مُوسَىٰ أَنِ ائْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ⑪

12. „Do ludu Faraona. Czy nie okażą bojaźni przed Bogiem?"

قَوْمَ فِرْعَوْنَ ۚ أَلَا يَتَّقُونَ ⑫

13. Ten rzekł: „Panie mój, [c]myślę, że oni mnie odrzucą.

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ⑬

14. „I moja pierś jest ściśnięta[2098], [d]i mój język nie jest dość płynny. Zatem [e]poślij i słowo Aaronowi.

وَيَضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ إِلَىٰ هَارُونَ ⑭

15. [f]„Wszak mają przeciwko mnie oskarżenie[2099], więc obawiam się, że mnie zabiją".

وَلَهُمْ عَلَيَّ ذَنْبٌ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ⑮

16. [g]Bóg rzekł: „Tak się nie stanie, więc idźcie obaj wraz z Naszymi Znakami. My jesteśmy z wami i słuchamy waszych modlitw".

قَالَ كَلَّا ۖ فَاذْهَبَا بِآيَاتِنَا ۖ إِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمِعُونَ ⑯

[a]36,34-37; [b]20,25; 79,17-18. [c]20,46; 28,35. [d]20,28. [e]26,14. [f]28,34. [g]28,36.

2097. Słowa „zaprawdę, twój Pan – On jest Potężny, Litościwy" wskazują, że okoliczności działania Świętego Proroka będą podobne do okoliczności życia Proroków omówionych w tej surze. Lecz podczas gdy Wszechmocny Bóg powstrzymał i zniszczył wrogów tamtych Proroków, w przypadku Świętego Proroka Bóg Wszechmogący nie tylko zamanifestuje swą moc i władzę, dając zwycięstwo Świętemu Prorokowi oraz powodując, że jego sprawa zwycięży, okaże także łaskę i litość jego ludowi o tyle, o ile jedynie niewielka ich część zostanie zniszczona, zaś większość otrzyma Boże przebaczenie, a w końcu przyjmie Jego Posłannictwo.

2098. Wydaje się, że Mojżesz nie uważał siebie za osobę odpowiednią do wykonania tak poważnego zadania. Obowiązki Proroctwa są w rzeczy samej rozliczne i ciężkie. W chwili pierwszego objawienia Święty Prorok sam odczuwał ciężar obaw.

2099. Słowa te wskazują, że lud faraona oskarżył Mojżesza o zabicie Egipcjanina. O tym wypadku wspomina się w Wj 2,11-15 oraz w Koranie 28,16-21, gdzie powiada się, że morderstwo to nie było zamierzone i dokonane z premedytacją. Mojżesz bronił Izraelity, którego ów Egipcjanin bił, i w całym zamieszaniu przypadkiem został zabity.

17. Udajcie się zatem do Faraona i powiedzcie: „Jesteśmy Posłańcami[2100] Pana wszystkich światów,

فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعٰلَمِينَ ۝١٧

18. „Żeby powiedzieć ci, abyś wysłał Dzieci Izraela wraz z nami".

أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِيٓ إِسْرَآءِيلَ ۝١٨

19. Faraon rzekł: „O Mojżeszu, czyż nie wychowaliśmy cię wśród nas? Pozostawałeś między nami przez wiele lat.

قَالَ أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا وَّلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ ۝١٩

20. „A czyniłeś to, co czyniłeś i jesteś jednym z niewdzięcznych".[2101]

وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّتِي فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ الْكٰفِرِينَ ۝٢٠

21. Mojżesz powiedział: „Uczyniłem to wówczas nieumyślnie, wszak umysł mój pełen był zakłopotania.[2102]

قَالَ فَعَلْتُهَآ إِذًا وَّأَنَا مِنَ الضَّآلِّينَ ۝٢١

22. [a]„Zatem uciekłem od was, kiedy zacząłem się was obawiać. Potem Pan mój obdarzył mnie

فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا

[a]28,22.

2100. Słowo *Rasūl* w obecnym wersecie to liczba pojedyncza, podczas gdy podmiot *innā* oraz użyte czasowniki stoją w liczbie podwójnej. W języku arabskim czasami dopuszcza się użycie orzeczenia w liczbie pojedynczej dla podmiotu w liczbie podwójnej lub mnogiej (Bayān). Patrz także 26,78.

2101. Wydaje się, że w wersecie tym nawiązuje się do Egipcjanina, który został zabity przez Mojżesza. Faraon uważa siebie samego oraz Egipcjan za wielkich dobroczyńców wobec Izraelitów i oskarża Mojżesza o odruch wielkiej niewdzięczności, co znalazło wyraz w zamordowaniu Egipcjanina.

2102. *Dāll* pochodzi od słowa *Dalla*, które oznacza: nie wiedział co czynić; jego umysł był zmieszany; zagubił się w miłości (Lane). Kiedy Izraelita zawołał Mojżesza na pomoc, broniąc się przed Egipcjaninem, Mojżesz nie wiedział co czynić. Chcąc pomóc biednemu, bezbronnemu Izraelicie (28,16-21) tak mocno uderzył Egipcjanina pięścią, że tamten umarł. Śmierć ta była przypadkowa, ponieważ normalnie uderzenie pięścią nie powoduje u człowieka śmierci. Werset ten może też oznaczać, że z powodu wielkiej miłości do poddawanego opresjom ludu Mojżesz przyszedł Izraelicie z pomocą i uderzył Egipcjanina, co skończyło się śmiercią. Werset ten można też tłumaczyć tak, że Mojżesz uczynił to, nie będąc świadomym konsekwencji.

2103. Fakt, iż po zabiciu Egipcjanina Mojżesz uciekł, a Bóg uczynił go Prorokiem – co jest zaprawdę wielką łaską Bożą – stanowi dowód, że to, co uczynił Mojżesz było niezamierzone.

zdrowym rozsądkiem i uczynił mnie jednym z Posłańców.[2103]

وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٢﴾

23. „I czy ową łaskę wychowywania mnie, gdy byłem dzieckiem, przeciwstawiasz teraz uwięzieniu Dzieci Izraela?"[2104]

وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ أَنْ عَبَّدتَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٢٣﴾

24. Faraon rzekł: [a]„A kimże jest Pan światów?"[2105]

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٤﴾

25. Mojżesz powiedział: [b]„Pan niebios i ziemi[2106] oraz wszystkiego tego, co jest między nimi, jeśli uwierzysz".

قَالَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِن كُنتُم
مُّوقِنِينَ ﴿٢٥﴾

26. Faraon odezwał się do tych, którzy byli wokół: „Czy nie słyszycie?"[2107]

قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ أَلَا تَسْتَمِعُونَ ﴿٢٦﴾

27. Mojżesz rzekł: „Wasz Pan oraz Pan waszych praojców".[2108]

قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٧﴾

28. Faraon powiedział: [c]„Z całą pewnością ten wasz Posłaniec, który został do was wysłany, jest szaleńcem".[2109]

قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ﴿٢٨﴾

29. Mojżesz rzekł: [d]„Pan Wschodu i Zachodu[2110] oraz tego, co znajduje się między nimi, jeśli potraficie to zrozumieć".

قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِن كُنتُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿٢٩﴾

30. [e]Faraon powiedział: „Jeśli bierzesz sobie boga innego niż mnie, z pewnością wsadzę cię do więzienia".

قَالَ لَئِنِ اتَّخَذْتَ إِلَٰهًا غَيْرِي لَأَجْعَلَنَّكَ مِنَ
الْمَسْجُونِينَ ﴿٣٠﴾

[a]20,50. [b]44,8. [c]44,15. [d]2,116; 55,18. [e]28,39.

2104. Powiada się, że na zuchwałą uwagę Faraona Mojżesz powiedział mu, że on sam – faraon – powinien wstydzić się, mówiąc o jakimkolwiek dobrze, jakie jakoby miałby uczynić dla ludu Mojżesza, jako że faraon od wielu pokoleń trzymał Izraelitów w tak degradującej formie niewoli, że pozbawiło ich to zupełnie poczucia godności, inicjatywy i ambicji narodowych.

2105. Jak powiedziano w poprzednim wersecie, odpowiedź Mojżesza na zarzut faraona, jak się wydaje, całkowicie skonfundował władcę, przez co od razu zmienił temat rozmowy. Chciał wciągnąć Mojżesza w dyskusję na tematy metafizyczne, o istnieniu i osobie Istoty Bożej oraz o naturze Jego atrybutów.

2106. Słowa „Pan niebios i ziemi" odnoszą się do ogromu posiadłości Boga w kategoriach przestrzeni.

2107. Werset ten przedstawia faraona jako starającego się podburzać jego lud przeciwko Mojżeszowi poprzez wskazanie, że obrażał on ich bogów, przypisując Królestwo nieba i ziemi Allachowi, a to wszak ich bogowie sprawowali władzę nad całym wszechświatem.

Przypisy 2108, 2109 i 2110 patrz strona następna.

31. Mojżesz rzekł: „Co? Mimo wszystko przekażę ci coś wyraźnego!"

قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُّبِينٍ ﴿٣١﴾

32. [a]Faraon powiedział: „Zatem przedstaw to, jeśli jesteś prawdomówny".

قَالَ فَأْتِ بِهِ إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣٢﴾

33. Zatem Mojżesz rzucił swą laskę i – spójrz! – [b]wyraźnie widać było węża.

فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿٣٣﴾

34. [c]I wyciągnął dłoń i – spójrz! – patrzącym wydała się biała[2111]

وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ ﴿٣٤﴾

35. [d]Faraon rzekł do otaczających go dowódców: „To zaiste zręczny czarownik.

قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُ إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ ﴿٣٥﴾

36. [e]„On pragnie przy pomocy swej magii wyprowadzić was z waszej ziemi. Co zatem radzicie uczynić?"

يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِ فَمَاذَا
تَأْمُرُونَ ﴿٣٦﴾

37. [f]Ci odrzekli: „Zaczekaj z nim i jego bratem przez chwilę, a poślij po miejskich heroldów,

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَابْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٣٧﴾

38. [g]„Którzy przyprowadzą ci wszystkich zręcznych i przebiegłych czarowników".

يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ ﴿٣٨﴾

39. [h]W ten sposób w wyznaczonym czasie zebrano wszystkich czarowników.

فَجُمِعَ السَّحَرَةُ لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿٣٩﴾

40. [i]I powiedziano ludowi: „Czy i wy zbierzecie się?"

وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنتُم مُّجْتَمِعُونَ ﴿٤٠﴾

41. „Abyśmy mogli iść za czarownikami, jeśli oni okażą się zwycięzcami?"

لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ إِن كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿٤١﴾

[a]7,107. [b]7,108. [c]7,109; 20,23. [d]7,110. [e]7,111; 20,58, 64. [f]7,112; 10,80. [g]7,113. [h]7,114; 20,59. [i]20,60.

2108. W wersecie 25 Mojżesz nawiązał do wielkości posiadłości Bożych oraz do kontroli w kategoriach przestrzeni. W tym wersecie nawiązuje on do posiadłości Boga w kategoriach czasu.

2109. Faraon myślał, że jak człowiek szalony Mojżesz nikogo nie posłucha i dalej wypowiadać się będzie w swoim własnym tonie. I uczynił tak w wielu słowach.

2110. Werset ten odnosi się do ogromu Królestwa Bożego w kategoriach kierunków i stron.

2111. Patrz 1024.

42. A kiedy czarownicy przybyli, powiedzieli do Faraona: „Czy otrzymamy nagrodę[2112], jeśli to my zwyciężymy?”

فَلَمَّا جَآءَ السَّحَرَةُ قَالُوْا لِفِرْعَوْنَ اَئِنَّ لَنَا لَاَجْرًا اِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغٰلِبِيْنَ ﴿۴۲﴾

43. [a]Ten rzekł: „Tak, wtedy z pewnością znajdziecie się wśród moich wybranych”.

قَالَ نَعَمْ وَ اِنَّكُمْ اِذًا لَّمِنَ الْمُقَرَّبِيْنَ ﴿۴۳﴾

44. [b]Mojżesz rzekł do nich: „Teraz rzućcie to, co macie rzucić”.

قَالَ لَهُمْ مُّوْسٰٓى اَلْقُوْا مَآ اَنْتُمْ مُّلْقُوْنَ ﴿۴۴﴾

45. Rzucili więc swoje laski i sznury i rzekli: „Na honor Faraona, z pewnością my zwyciężymy”.

فَاَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَ عِصِيَّهُمْ وَ قَالُوْا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ اِنَّا لَنَحْنُ الْغٰلِبُوْنَ ﴿۴۵﴾

46. [c]Wtedy Mojżesz rzucił swoją laskę i – spójrz! – ona połknęła wszystko to, co oni wyczarowali.

فَاَلْقٰى مُوْسٰى عَصَاهُ فَاِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَاْفِكُوْنَ ﴿۴۶﴾

47. [d]Widząc to, czarownicy padli na twarze

فَاُلْقِيَ السَّحَرَةُ سٰجِدِيْنَ ﴿۴۷﴾

48. I rzekli: „Wierzymy w Pana światów,

قَالُوْٓا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۴۸﴾

49. [e]„Pana Mojżesza i Aarona”.

رَبِّ مُوْسٰى وَ هٰرُوْنَ ﴿۴۹﴾

50. [f]Faraon rzekł: „Uwierzyliście mu zanim wam na to pozwoliłem? Ten jest z pewnością waszym przywódcą, który nauczył was czarów. Jednak poznacie konsekwencje tego wszystkiego. Z całą pewnością poobcinam wam ręce i stopy z powodu[2113A] waszego nieposłuszeństwa oraz z całą pewnością ukrzyżuję was wszystkich”.

قَالَ اٰمَنْتُمْ لَهٗ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ اِنَّهٗ لَكَبِيْرُكُمُ الَّذِيْ عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ لَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَ اَرْجُلَكُمْ مِّنْ خِلَافٍ وَّ لَاُصَلِّبَنَّكُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿۵۰﴾

[a]7,115. [b]7,117; 10,81; 20,67. [c]7,118; 20,70. [d]7,121; 20,71. [e]7,123; 20,71. [f]7,124-125; 20,72.

2112. Czarnoksiężnicy, jak się zdaje, byli to zawodowi handlarze czarami, których normy moralne znajdowały się na bardzo niskim poziomie.

2113. Werset ten wyraźnie mówi, że laska Mojżesza nie połknęła lasek i sznurów czarnoksiężników, lecz że połknęła wszystko, co te rzeczy wytworzyły, to znaczy dosłownie zniszczyła ich szalbierstwo, kłamstwo i oszustwo. Ponadto to sama laska, a nie wąż, unaocznila oszustwo czarnoksiężników, rozwalając na kawałki rzeczy, które pod wpływem oszustwa widzowie wzięli za prawdziwe węże.

2113A. *'An* oznacza „z powodu” (Lane).

51. [a]Oni powiedzieli: „To nie jest w stanie nam zaszkodzić, albowiem do naszego Pana powrócimy.[2114]

قَالُوا لَا ضَيْرَ إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿٥٠﴾

52. [b]„Żywimy nadzieję, że Pan nasz przebaczy nam nasze grzechy, albowiem [b]jesteśmy pierwszymi wśród wiernych".

إِنَّا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا أَنْ كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾

53. [c]I objawiliśmy Mojżeszowi, kierując nim: „Zabierz moje sługi nocą, choć z pewnością będziecie ścigani".

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي إِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ ﴿٥٢﴾

54. Faraon zaś rozesłał heroldów do miast, głoszących:

فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٥٣﴾

55. „To jest mała grupa,

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ﴿٥٤﴾

56. „A mimo to obraziła nas.[2115]

وَإِنَّهُمْ لَنَا لَغَائِظُونَ ﴿٥٥﴾

57. „Nas jest natomiast mnóstwo i jesteśmy w pełni przygotowani i czujni".

وَإِنَّا لَجَمِيعٌ حَاذِرُونَ ﴿٥٦﴾

58. [d]Wyrzuciliśmy ich więc z ogrodów i źródeł,

فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٧﴾

59. Bogactw i zaszczytnego mieszkania.

وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٥٨﴾

60. [e]Tak było. I daliśmy ich jako dziedzictwo[2116] Dzieciom Izraela.

كَذَٰلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٥٩﴾

61. [f]A wojska Faraona goniły ich i dogoniły nad ranem.

فَأَتْبَعُوهُمْ مُشْرِقِينَ ﴿٦٠﴾

62. I kiedy oba hufce zbliżyły się do siebie na odległość wzroku, towarzysze Mojżesza rzekli: „Niechybnie będziemy chwyceni".[2117]

فَلَمَّا تَرَاءَى الْجَمْعَانِ قَالَ أَصْحَابُ مُوسَىٰ إِنَّا لَمُدْرَكُونَ ﴿٦١﴾

[a]7,126; 20,73. [b]5,85. [c]20,74. [d]44,26, 27. [e]44,29. [f]10,91; 20,79; 44,24.

2114. Ci zawodowi oszuści, którzy zaledwie kilka minut wcześniej gotowi byli sięgnąć po każdą sztuczkę dla zyskania pieniędzy, przyjęli wiarę, która zaprzecza śmierci.

2115. Pojawienie się Proroka Bożego wśród ludu jest gwarancją wielkiej i świetlanej przyszłości tego ludu, o ile tylko przyjmą jego Posłannictwo i pójdą za jego przewodnictwem. Prorok daje ludziom nowe życie i tworzy w nich nową nadzieję i pewność, które zmieniają całe spojrzenie na życie. Po nadejściu Mojżesza faraon z pewnością zauważył u Izraelitów wielką zmianę i to zapewne napawało go obawami.

2116. Werset ten nie oznacza, jakoby źródła, ogrody i skarby faraona zostały oddane Izraelitom. Izraelici opuścili Egipt i udali się w kierunku Kanaanu, do ziemi obiecanej, „mlekiem i

63. „Nigdy!" odrzekł on. „Mój Pan jest ze mną, On wyprowadzi mnie w bezpieczne miejsce".

قَالَ كَلَّا ۖ إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٦٣﴾

64. [a]Wtedy objawiliśmy Mojżeszowi: „Uderz w morze swoją laską".[2117A] Wówczas morze rozdzieliło się, a każda jego część wyglądała jak wielki kopiec.

فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنِ اضْرِب بِّعَصَاكَ الْبَحْرَ ۖ فَانفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ ﴿٦٤﴾

65. I uczyniliśmy, iż ci drudzy podeszli bliżej.

وَأَزْلَفْنَا ثَمَّ الْآخَرِينَ ﴿٦٥﴾

66. [b]I uratowaliśmy Mojżesza oraz tych, którzy z nim byli.

وَأَنجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُ أَجْمَعِينَ ﴿٦٦﴾

67. [c]Potem zatopiliśmy tych drugich.

ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ ﴿٦٧﴾

68. Zaprawdę, w tym jest Znak, lecz większość tego świata nie wierzy.

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٦٨﴾

69. I niechybnie Pan twój – On jest Potężny, Litościwy.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٩﴾

70. I opowiedz im historię Abrahama.

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ ﴿٧٠﴾

71. [d]Kiedy rzekł do swego ojca i do swego ludu: „Co czcicie?"[2118]

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٧١﴾

72. [e]Oni odrzekli: „Czcimy bożków i nadal będziemy im oddani".

قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَظَلُّ لَهَا عَاكِفِينَ ﴿٧٢﴾

73. On rzekł: „Czy oni was słyszą, kiedy się do nich zwracacie?"

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ ﴿٧٣﴾

74. „Albo czy czynią wam dobro czy szkodzą wam?"

أَوْ يَنفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ ﴿٧٤﴾

[a]20,78. [b]20,81; 44,31-32. [c]2,51; 7,137; 17,104; 20,79. [d]6,75; 19,43; 21,53; 37,86-87. [e]21,54; 26,72.

miodem płynącej". Dopiero tam otrzymali to wszystko. W rzeczywistości Palestyna przypomina Egipt w kwestii obfitości ogrodów i źródeł.

2117. Towarzyszący Mojżeszowi ludzie mieli, jak się wydaje, bardzo słabą wiarę. Wynika to także jasno z 5,22-23; 7,149; 20,87-92.

2117A. Słowa te oznaczają także „weź swój lud do morza", gdzie *'Asā* oznacza lud lub społeczność (Lane).

2118. W całym Koranie Abraham jest łączony z energicznym działaniem przeciwko bałwochwalstwu. Wydaje się, że jest on pierwszym bezkompromisowym ikonoklastą, którego działalność zapisana jest w historii.

75. [a]Ci rzekli: „Nie jest tak, lecz przecież nasi ojcowie czynili to samo".

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَٰلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٧٥﴾

76. [b]Abraham rzekł: „Czy wiecie, że ci, których czcicie –

قَالَ أَفَرَأَيْتُم مَّا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٧٦﴾

77. „Wy oraz wasi ojcowie przed wami –

أَنتُمْ وَآبَاؤُكُمُ الْأَقْدَمُونَ ﴿٧٧﴾

78. „Ci wszyscy są moimi wrogami oraz że to Pan światów jest tym,

فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّي إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٨﴾

79. „Który mnie stworzył. To On również jest Tym, który mnie prowadzi

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ﴿٧٩﴾

80. „I który daje mi pożywienie i napoje,

وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ ﴿٨٠﴾

81. „A kiedy zachoruję, to On przywraca mnie do zdrowia,[2119]

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ﴿٨١﴾

82. „I który uczyni, że umrę,[2120] a potem ponownie da mi życie,

وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ ﴿٨٢﴾

83. „I który, mam nadzieję, przebaczy mi moje błędy w Dniu Sądu.

وَالَّذِي أَطْمَعُ أَن يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ ﴿٨٣﴾

84. „Panie mój, obdarz mnie mądrością i przyłącz mnie do sprawiedliwych

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿٨٤﴾

85. [c]„I daj mi prawdziwe i trwałe dobre imię wśród potomnych[2121]

وَاجْعَل لِّي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ﴿٨٥﴾

[a]21,54; 43,24. [b]21,67; 37,86-87. [c]19,51.

2119. W wersecie tym Abraham przypisuje wszelkie choroby sobie samemu, zaś lekarstwa i uleczenie Bogu. W rzeczywistości każde nieszczęście, jakie spada na człowieka, jest wynikiem pogwałcenia przez niego pewnego prawa przyrody, tak że on sam jest za to odpowiedzialny. Patrz także 4,80.

2120. Podczas gdy Abraham przypisuje wszelkie choroby samemu sobie, śmierć przypisuje Bogu, co wskazuje, że według niego nie była i nie jest rzeczą złą, której należałoby się obawiać. Właściwie śmierć jest naturalnym i koniecznym końcem wszelkiego życia i podobnie jak życie jest wielkim darem Bożym.

2121. Abraham pozostawił po sobie tak dobre imię, że wyznawcy trzech wielkich religii świata – judaizmu, chrześcijaństwa i Islamu – traktują go za ich wielkiego przodka duchowego, którego pamięć czczą.

86. „I uczyń mnie jednym ze spadkobierców Ogrodu Szczęścia

وَاجْعَلْنِي مِنْ وَّرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيْمِ ﴿٨٦﴾

87. [a]„I przebacz memu ojcu, albowiem jest jednym z błądzących

وَاغْفِرْ لِاَبِيْٓ اِنَّهٗ كَانَ مِنَ الضَّآلِّيْنَ ﴿٨٧﴾

88. „I nie okaż mi niełaski w dniu, w którym oni będą podniesieni z martwych,[2122]

وَلَا تُخْزِنِيْ يَوْمَ يُبْعَثُوْنَ ﴿٨٨﴾

89. „W dniu, w którym ani bogactwo, ani synowie na nic się nie zdadzą.

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَّلَا بَنُوْنَ ﴿٨٩﴾

90. [b]„Zbaw tego, który przychodzi do Allacha ze zdrowym sercem".

اِلَّا مَنْ اَتَى اللّٰهَ بِقَلْبٍ سَلِيْمٍ ﴿٩٠﴾

91. Niebo zostanie przybliżone[2123] do sprawiedliwych.

وَاُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِيْنَ ﴿٩١﴾

92. Piekło zaś będzie dobrze widoczne dla tych, którzy zboczyli z drogi.

وَبُرِّزَتِ الْجَحِيْمُ لِلْغٰوِيْنَ ﴿٩٢﴾

93. I będzie im powiedziane: „Gdzież są ci, których czciliście

وَقِيْلَ لَهُمْ اَيْنَمَا كُنْتُمْ تَعْبُدُوْنَ ﴿٩٣﴾

94. „Oprócz Allacha? Czyż mogą oni pomóc wam albo samym sobie?"

مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ۭ هَلْ يَنْصُرُوْنَكُمْ اَوْ يَنْتَصِرُوْنَ ﴿٩٤﴾

95. [c]Wtedy zostaną wrzuceni weń głowami naprzód, oni oraz ci, którzy zeszli z drogi,

فَكُبْكِبُوْا فِيْهَا هُمْ وَالْغَاوٗنَ ﴿٩٥﴾

96. [d]Jak i zastępy Iblisa, wszyscy razem.

وَجُنُوْدُ اِبْلِيْسَ اَجْمَعُوْنَ ﴿٩٦﴾

97. Powiedzą, spierając się tam między sobą:

قَالُوْا وَهُمْ فِيْهَا يَخْتَصِمُوْنَ ﴿٩٧﴾

98. „Na Allacha, byliśmy w całkowitym błędzie,

تَاللّٰهِ اِنْ كُنَّا لَفِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٩٨﴾

99. „Kiedy uważaliśmy was za równych Panu światów.

اِذْ نُسَوِّيْكُمْ بِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٩٩﴾

[a]9,114; 19,48; 60,5. [b]37,85. [c]27,91. [d]7,19; 38,86.

2122. Zmartwychwstanie nazywane jest *Ba'th*, ponieważ po śmierci człowiek obdarzony zostanie nowymi i lepszymi cechami oraz nowymi drogami postępu duchowego.

2123. Słowa te oznaczają, że ludzie sprawiedliwi otrzymają nowe i lepsze cechy, by móc się cieszyć rozkoszą Raju.

100. „I nikt inny nie sprowadził nas z drogi, jak tylko źli.

وَمَآ أَضَلَّنَآ إِلَّا ٱلْمُجْرِمُونَ ﴿١٠٠﴾

101. „Teraz natomiast nie ma dla nas wstawienników

فَمَا لَنَا مِن شَٰفِعِينَ ﴿١٠١﴾

102. „Ani miłujących przyjaciół.

وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ ﴿١٠٢﴾

103. „[a]Gdybyśmy tylko mogli powrócić do świata, bylibyśmy jednymi z wiernych!"

فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

104. W tym, zaprawdę, zawiera się Znak, jednak większość z nich nie uwierzy.

إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾

105. I, zaprawdę, Pan twój – On jest Potężny, Litościwy.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١٠٥﴾

106. Lud Noego traktował Posłańców jak kłamców.

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ ٱلْمُرْسَلِينَ ﴿١٠٦﴾

107. Kiedy ich brat, Noe, powiedział im: „Czy nie będziecie się bać Boga?

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٠٧﴾

108. „Zaiste, jestem waszym Posłańcem, wiernym memu dziełu,

إِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٠٨﴾

109. „Więc bójcie się Allacha i bądźcie mi posłuszni.[2124]

فَٱتَّقُوا ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٠٩﴾

110. [b]„Nie proszę was za to o żadną nagrodę. Moja nagroda jest wyłącznie u Pana światów,

وَمَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۖ إِنْ أَجْرِىَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١١٠﴾

111. „Więc bójcie się Allacha i bądźcie mi posłuszni".

فَٱتَّقُوا ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١١١﴾

112. Powiedzieli: „Czy mamy ci uwierzyć, skoro [c]idą za tobą najmniejsi?"

قَالُوٓا أَنُؤْمِنُ لَكَ وَٱتَّبَعَكَ ٱلْأَرْذَلُونَ ﴿١١٢﴾

[a]2,168; 6,28; 23,100; 39,59. [b]10,73; 11,30. [c]11,28.

2124. Słowa „Więc bójcie się Allacha i bądźcie mi posłuszni", które skierowane były do ludu z ust każdego Proroka w tej surze, wskazują, że oprócz ogólnych przykazań zawartych w objawieniu Bożym, wierzących zachęca się do posłuszeństwa wobec przykazań i pouczeń, jakie od czasu do czasu wypowiadają różni Prorocy.

113. On rzekł: „A jakąż ja mam wiedzę o tym, co oni czynią?

قَالَ وَمَا عِلْمِي بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٣﴾

114. „Ich rozrachunek leży w rękach mego Pana, gdybyście tylko wiedzieli.[2125]

إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّي لَوْ تَشْعُرُونَ ﴿١١٤﴾

115. [a]„Ja nie zamierzam wypędzać wiernych,[2125A]

وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٥﴾

116. „Jestem wszak tylko tym, który ostrzega".

إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿١١٦﴾

117. Powiedzieli: „Jeśli nie odstąpisz, o Noe, zostaniesz niechybnie ukamienowany na śmierć".

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا نُوحُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ ﴿١١٧﴾

118. On rzekł: „Panie mój, mój lud uznał mnie za kłamcę,

قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوْمِي كَذَّبُونِ ﴿١١٨﴾

119. „Dlatego rozstrzygnij stanowczo pomiędzy mną i nimi i uratuj mnie oraz wiernych, którzy są ze mną".

فَافْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِّنِي وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

120. [b]Uratowaliśmy więc jego oraz tych, którzy z nim byli na w pełni załadowanej Arce.

فَأَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿١٢٠﴾

121. [c]Następnie zatopiliśmy tych, którzy pozostali w tyle.

ثُمَّ أَغْرَقْنَا بَعْدُ الْبَاقِينَ ﴿١٢١﴾

122. Zaprawdę, w tym zawarty jest Znak, lecz większość z nich nie wierzy.

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾

123. I, zaprawdę, Pan twój – On jest Potężny, Litościwy.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٣﴾

[a]11,30. [b]21,77; 37,77. [c]37,83; 54,12-13; 71,26.

2125. Koran wykorzystuje pięć różnych słów w różnych miejscach i kontekstach w celu dopasowania do okoliczności i pełnego objaśnienia znaczenia. W sensie ogólnym wszystkie te słowa są podobne, lecz jeśli chodzi o ich odcienie znaczeniowe, różnią się między sobą. Słowa te to *Shu'ūr*, czyli odbieranie rzeczy jakimkolwiek zmysłem w celu poznania najdrobniejszych jej szczegółów (2,155); *'Aql*, czyli powstrzymywanie jakiejś osoby od pójścia niewłaściwą drogą (12,3); *Fikr*, czyli zastanawianie się i rozmyślanie o jakiejś rzeczy (6,51); *Tafaqquh*, czyli przykładanie się do zdobycia wiedzy i dobrego jej zapamiętania (9,122); oraz *Tadabbur*, czyli rozważanie, śledzenie lub uczenie się jakiejś rzeczy wielokrotnie w celu poznania jej (4,83).

2125A. Prorocy Boży i ludzie mają inne normy osądzania wartości życia. Podczas gdy Prorocy oceniają wartość człowieka wedle jego uczynków i działania, zwykli ludzie osądzają tę samą wartość w kategoriach możliwości materialnych i statusu społecznego.

124. [a]Plemię 'Ād odrzuciło Posłańców,

كَذَّبَتْ عَادٌ الْمُرْسَلِينَ ۝١٢٣

125. Kiedy ich brat, Hūd, rzekł do nich: „Czy nie boicie się Boga?

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا تَتَّقُونَ ۝١٢٤

126. „Zaiste, jestem Posłańcem do was, wiernym mojemu zadaniu,

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۝١٢٥

127. „Więc bójcie się Allacha i bądźcie mi posłuszni.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ۝١٢٦

128. [b]„Nie proszę was o żadną nagrodę za to. Moja nagroda spoczywa wyłącznie u Pana światów.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝١٢٧

129. „Czy wznosicie monumenty na każdym wzgórzu, szukając próżnej chwały?

أَتَبْنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ آيَةً تَعْبَثُونَ ۝١٢٨

130. „I czy wznosicie pałace, tak jak mielibyście żyć wiecznie?[2126]

وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ ۝١٢٩

131. „A kiedy nakładacie dłonie na cokolwiek, nakładacie je jak tyrani.

وَإِذَا بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ ۝١٣٠

132. „Zatem bójcie się Allacha i bądźcie mi posłuszni.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ۝١٣١

133. „Bójcie się Tego, który pomógł wam we wszystkim tym, co wiecie.

وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ ۝١٣٢

134. „On pomógł wam bydłem i synami,

أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ ۝١٣٣

[a]7,66-67. [b]11,52.

2126. Werset obecny, poprzedni i następny wskazują, że Adyci byli ludem silnym i posiadającym wysoką kulturę. W swoich czasach dokonali dużego postępu naukowego. Budowali fortece, wspaniałe budowle i wielkie zbiorniki. Posiadali rezydencje letnie, swoje fabryki i zakłady mechaniczne. Szczególnie specjalizowali się w rolnictwie. Wynaleźli nowe rodzaje broni i sprzętu wojennego. Wznieśli też wiele monumentów. Krótko mówiąc, podobnie jak dzisiejsze narody zachodu, posiadali oni wszystkie skomplikowane sprzęty wysoko rozwiniętej cywilizacji. Posiadali wielką wiedzę, lecz popadli w zapomnienie, co stanowi istotną lekcję dla historii – a mianowicie, że narody czerpią swą siłę nie z rzeczy materialnych, lecz ze wspaniałych ideałów i dobrej moralności. Ponieważ naród ów popadł w zepsucie moralne i duchowe oraz głuchy był na ostrzeżenia jego Proroków, stał się ofiarą strasznej klęski, która jest nieuniknionym losem tych, którzy ignorują ostrzeżenia Boże. Patrz 1323.

135. „Ogrodami i źródłami.

وَجَنّٰتٍ وَّعُيُوْنٍ ﴿١٣٥﴾

136. „Rzeczywiście, obawiam się dla was kary strasznego dnia".

اِنِّيْٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿١٣٦﴾

137. Oni powiedzieli: „Jest nam wszystko jedno czy nas napominasz czy nie jesteś jednym z tych, którzy napominają.

قَالُوْا سَوَآءٌ عَلَيْنَآ اَوَعَظْتَ اَمْ لَمْ تَكُنْ مِّنَ الْوٰعِظِيْنَ ﴿١٣٧﴾

138. „To przecież tylko dawny zwyczaj[2127]

اِنْ هٰذَآ اِلَّا خُلُقُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿١٣٨﴾

139. „I nie będziemy ukarani".

وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِيْنَ ﴿١٣٩﴾

140. [a]Tak zatem odrzucili go, a My zniszczyliśmy ich. W tym, zaiste, zawiera się Znak, lecz większość z nich nie wierzy.

فَكَذَّبُوْهُ فَاَهْلَكْنٰهُمْ ۗ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً ۗ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿١٤٠﴾

141. I, zaprawdę, twój Pan - On jest Potężny, Litościwy.

وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ﴿١٤١﴾

142. [b]Plemię Thamūd[2128] także odrzuciło swoich Posłańców,

كَذَّبَتْ ثَمُوْدُ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿١٤٢﴾

143. Kiedy ich brat, Sālih, powiedział im: „Czy nie będziecie bronić się przed złem?"

اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوْهُمْ صٰلِحٌ اَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿١٤٣﴾

[a]7,73; 50,15. [b]7,74; 11,62-63; 27,46.

2127. *Khuluq* oznacza zwyczaj lub drugą naturę; zwyczaj lub sposób postępowania; religię; kłamstwo (Lane).

2128. Werset obecny oraz kilka następnych mówią o plemieniu Thamūd. Według Fatūh al-Shām był to lud bardzo silny. Jego posiadłości i władza rozciągały się od Busrā w Syrii aż po Aden. Dokonał ten lud wielkiego postępu w rolnictwie i architekturze i był niezwykle cywilizowanym i kulturalnym. Plemię to wspominają także historycy greccy. Umieszczają oni ten lud w okresie niewiele poprzedzającym epokę chrześcijańską. Hijr lub Agra, jak go nazywają, było ich miejscem życia. Al-Hijr, które znane jest także jako Madā'ini Sālih (Miasta Sālih) i które – jak się zdaje – było stolicą ludów, leżało pomiędzy Medyną i Tabūk, zaś dolina, w której się znajdowało, nazywa się Wādī Qurā. Koran powiada o tym ludzie jako o bezpośrednich spadkobiercach 'Ād (7,75). Warto zauważyć, że opisy Proroków Noego, Hūd i Sālih znajdują się w różnych miejscach Koranu i wszędzie tam porządek jest taki sam, a mianowicie opis Noego znajduje się przed opisem Hūd, zaś opis Hūd poprzedza opis Sālih, czyli zgodnie z prawdziwym porządkiem chronologicznym. Wskazuje to na fakt, że Koran fakty historyczne, uważane przez długi okres historii za pozostające w cieniu tajemnicy i niejasności, bardzo stosownie. Patrz także 1326.

144. „Zaiste, jestem Posłańcem dla was, wiernym mojemu zadaniu,

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٤٤﴾

145. „Więc bójcie się Allacha i bądźcie mi posłuszni.

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٤٥﴾

146. [a]„A nie proszę was o żadną za to nagrodę. Moja nagroda spoczywa wyłącznie u Pana światów.

وَمَآ أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلٰى
رَبِّ الْعٰلَمِينَ ﴿١٤٦﴾

147. „Czy sądzicie, że pozostaniecie bezpieczni tutaj pomiędzy tymi rzeczami, które macie tutaj,

أَتُتْرَكُونَ فِي مَا هٰهُنَآ اٰمِنِينَ ﴿١٤٧﴾

148. „Wśród ogrodów i źródeł,

فِي جَنّٰتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٤٨﴾

149. „I wśród pól zbożowych, i palm z ciężkimi pochwami bliskimi pęknięcia?"

وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ ﴿١٤٩﴾

150. [b]„I wyrąbujecie sobie domy w górach, dumne z waszej wielkości.[2128A]

وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا فٰرِهِينَ ﴿١٥٠﴾

151. „Zatem bójcie się Allacha i mnie bądźcie posłuszni.

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٥١﴾

152. „A nie okazujcie posłuszeństwa rozkazom tych, którzy przekraczają granice,

وَلَا تُطِيعُوٓا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٥٢﴾

153. [c]„Którzy wzniecają zamęt na ziemi, a nie propagują porządku i bezpieczeństwa".

الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٣﴾

154. Powiedzieli: „Jesteś jednym z oczarowanych.[2129]

قَالُوٓا إِنَّمَآ أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ﴿١٥٤﴾

155. „Jesteś tylko śmiertelnikiem jak my sami. Daj nam zatem jakiś Znak, jeśli jesteś prawdomówny".

مَآ أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا ۚ فَأْتِ بِاٰيَةٍ إِنْ كُنْتَ
مِنَ الصّٰدِقِينَ ﴿١٥٥﴾

[a]11,52. [b]7,75; 15,83. [c]27,49.

2128A. *Fārihīn* oznacza także: z wielką wprawą (Lane).

2129. Podczas gdy ludy Noego i Hūd oskarżały swoich Proroków o wypowiadanie kłamstw, Prorok Sālih, którego postawa i charakter same stanowiły dowód dla jego ludu (11,63), uznany został tutaj za Musahhar, czyli za kogoś, kto jest oszukany, zwiedziony, omamiony, oczarowany, okpiony lub przechytrzony (Lane). Zgodnie ze swoim zdaniem o szczerości Sālih, jego uczciwości celu i sprawiedliwości, jego lud nie mógł oskarżać go o kłamstwa. Słowa Musahhar oraz Mashūr oznaczają także kogoś karmionego przez innych.

156. [a]On rzekł: „Oto wielbłądzica. Ona ma swą kolej picia, jak i wy macie swą kolej picia w wyznaczonym dniu.

قَالَ هٰذِهٖ نَاقَةٌ لَّهَا شِرْبٌ وَّلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَّعْلُوْمٍ ﴿١٥٦﴾

157. [b]„I nie dotykajcie jej złem, aby nie spadła na was kara okropnego dnia".

وَلَا تَمَسُّوْهَا بِسُوْٓءٍ فَيَاْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿١٥٧﴾

158. [c]Oni jednak poprzecinali jej ścięgna, a później okazali skruchę.

فَعَقَرُوْهَا فَاَصْبَحُوْا نٰدِمِيْنَ ﴿١٥٨﴾

159. [d]Wówczas spadła na nich kara. Zaprawdę, w tym zawarty jest Znak, lecz większość z nich nie wierzy.

فَاَخَذَهُمُ الْعَذَابُ ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً ۭ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿١٥٩﴾

160. I, zaiste, Pan twój – On jest Potężny, Litościwy.

وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ﴿١٦٠﴾

161. [e]Lud Lota odrzucił Posłańców,

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوْطِ ِۨالْمُرْسَلِيْنَ ﴿١٦١﴾

162. Kiedy ich brat, Lot, powiedział do nich: „Czyż nie boicie się Boga?"

اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوْهُمْ لُوْطٌ اَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿١٦٢﴾

163. „Zaiste, jam jest dla was Posłańcem, wiernym mojemu zadaniu.

اِنِّيْ لَكُمْ رَسُوْلٌ اَمِيْنٌ ﴿١٦٣﴾

164. „Zatem bójcie się Allacha i mnie bądźcie posłuszni.

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوْنِ ﴿١٦٤﴾

165. „A nie proszę was za to o żadną nagrodę. Moja nagroda jest jedynie u Pana światów.

وَمَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ ۚ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٦٥﴾

166. [f]„Czy wy, spośród wszystkich stworzeń, zbliżacie się do mężczyzn?

اَتَاْتُوْنَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٦٦﴾

167. „I pozostawiacie swoje żony, które Pan wasz dla was stworzył? Nie, jesteście ludem, który przekracza wszelkie granice".

وَتَذَرُوْنَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِّنْ اَزْوَاجِكُمْ ۭ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ عٰدُوْنَ ﴿١٦٧﴾

168. [g]Oni rzekli: „Jeżeli nie odstąpisz od tego, o Locie, z pewnością zostaniesz wygnany".[2129A]

قَالُوْا لَىِٕنْ لَّمْ تَنْتَهِ يٰلُوْطُ لَتَكُوْنَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِيْنَ ﴿١٦٨﴾

---

[a]7,74; 11,65; 17,60; 54,28; 91,14. [b]26,156. [c]7,78; 11,66; 54,30; 91,15. [d]7,79; 11,68; 54,32. [e]7,81-83; 54,34. [f]7,82; 27,56; 29,29-30. [g]7,83; 27,57.

2129A. *Rajama-hū* oznacza: ukamienował go, wygnał go; wyklął go, zerwał z nim wszelkie stosunki (Lane).

169. On rzekł: „O jakże nienawidzę wasze postępowanie".

قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُم مِّنَ الْقَالِينَ ﴿١٦٩﴾

170. „Panie mój, wybaw mnie i moją rodzinę przed tym, co czynią".

رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٧٠﴾

171. [a]Zatem My wybawiliśmy jego i jego rodzinę, ich wszystkich,

فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٧١﴾

172. [b]Z wyjątkiem pewnej starej niewiasty spośród tych, którzy pozostali w tyle.

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿١٧٢﴾

173. [c]Następnie zniszczyliśmy tych pozostałych.

ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ ﴿١٧٣﴾

174. [d]I zesłaliśmy na nich deszcz, a zły był deszcz, który spadł na tych, których ostrzeżono.

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا ۖ فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنذَرِينَ ﴿١٧٤﴾

175. Zaprawdę, w tym zawiera się Znak, lecz większość z nich nie chce wierzyć.

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾

176. I, zaiste, Pan twój – On jest Potężny, Litościwy.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٧٦﴾

177. [e]Lud Lasu odrzucił Posłańców,

كَذَّبَ أَصْحَابُ لْـَٔيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٧﴾

178. [f]Kiedy Shu'aib powiedział doń: „Czyż nie boicie się Boga?

إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧٨﴾

179. „Zaiste, jestem Posłańcem do was, wiernym memu zadaniu".

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٧٩﴾

180. „Zatem bójcie się Allacha i mnie bądźcie posłuszni.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٨٠﴾

181. „A nie proszę was o żadną za to nagrodę. Moja nagroda czeka bowiem na mnie u Pana światów.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨١﴾

182. [g]„Dawajcie pełną miarę i nie bądźcie z tych, którzy dają mniej,[2130]

أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ﴿١٨٢﴾

[a]15,60; 29,33; 37,135; 51,36. [b]7,84; 11,82; 15,61; 27,58; 37,136. [c]37,137. [d]7,85; 25,41; 27,59. [e]15,79; 38,14; 50,15. [f]7,86; 11,85. [g]11,85; 17,36; 55,10; 83,2-4.

2130. Podobnie jak w kilku innych miejscach Koran (Rozdz. 7. i 11.), tak samo i w tej surze pięciu Proroków – Noego, Hūd, Sālih, Lota oraz Shu'aib – wymienia się razem oraz w tej samej kolejności. W ich usta wkłada się identyczne słowa. Poza podstawowymi naukami wszystkich religii, a mianowicie Jedności Bożej oraz posłuszeństwa wobec Proroka danych czasów, akcentuje się w przypadku każdego Proroka wady, z powodu których cierpiały ich ludy. Lud Noego był podzie-

183. [a]„A i ważcie na uczciwej wadze,

وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ﴿١٨٣﴾

184. [b]„I nie pomniejszajcie ludziom ich rzeczy, ani nie chodźcie po ziemi siejąc zamęt.

وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿١٨٤﴾

185. „I bójcie się Tego, który stworzył was i wcześniejsze ludy".

وَاتَّقُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٨٥﴾

186. Oni rzekli: „Tyś jest zaiste osobą oczarowaną,

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ﴿١٨٦﴾

187. „A jesteś wszak śmiertelnikiem jak i my sami. Uważamy zatem, że jesteś kłamcą.

وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَإِنْ نَظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿١٨٧﴾

188. „Tak zatem uczyń, aby fragmenty nieba spadły na nas, jeśli jesteś prawdomówny".

فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِنَ السَّمَاءِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٨٨﴾

189. On rzekł: „Pan mój najlepiej wie, co czynicie".[2131]

قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨٩﴾

190. Tak zatem odrzucili go. [c]Potem kara dnia przytłaczającego mroku spadła na nich. Była to rzeczywiście kara strasznego dnia.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٩٠﴾

191. W tym, zaprawdę zawarty jest Znak, lecz większość z nich nie wierzy.

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩١﴾

---

lony, a jego dobrobyt społeczny cierpiał z powodu nadmiernego przywiązywania uwagi do fałszywej wyższości. Ludzie bogaci mają nie mieszać się z biedną częścią społeczności. Plemię Hûd dumne było wielce ze swoich osiągnięć wojskowych, architektonicznych oraz z fabryk i warsztatów chemicznych. Lud Sâlih znany był ze swej potęgi, prestiżu i bogactwa. Lud Lota bezwstydnie oddawał się nienaturalnym i pełnym deprawacji praktykom seksualnym, podczas gdy lud Shu'aib był nieuczciwy w transakcjach handlowych. Każdą z tych wad omawia się szczegółowo w opisie każdego Proroka, którego lud szczególnie z powodu danej wady cierpiał. Na tym polega droga Proroków Bożych, że oprócz akcentowania podstawowych zasad religii w szczególny sposób podkreślają oni konkretne wady, z powodu których cierpią ich ludy.

2131. W odpowiedzi na zuchwałe żądanie, aby Shu'aib ściągnął na nich karę (*Kisaf* oznacza karę Bożą), odpowiedział on, że ponieważ jego wiedza nie jest doskonała, nie do niego należy podejmowanie decyzji co do tego czy i kiedy kara powinna spaść na ten lud oraz że to Bóg, ich Pan i Stwórca – znając dokładnie naturę ich wad – wie, czy rzeczywiście zasługują oni na karę, jakiej się domagają.

192. I, zaiste, Pan twój – On jest Potężny, Litościwy.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٩١﴾

193. [a]Zaprawdę, ten Koran jest objawieniem od Pana wszystkich światów.[2132]

وَإِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعٰلَمِينَ ﴿١٩٢﴾

194. [b]Duch, wierny swemu zadaniu,[2133] zstąpił wraz z nim

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾

195. Do twego serca,[2134] abyś ostrzegał

عَلٰى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ ﴿١٩٤﴾

196. [c]W jasnym i zrozumiałym języku arabskim.

بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ ﴿١٩٥﴾

197. Niechybnie wspomina się o tym w Pismach[2135] poprzednich ludów.

وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٩٦﴾

198. I czy nie jest to dla nich wystarczający Znak, aby uczeni spośród Dzieci Izraela o tym wiedzieli?

أَوَلَمْ يَكُنْ لَّهُمْ آيَةً أَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمٰٓؤُا بَنِيٓ إِسْرَآءِيلَ ﴿١٩٧﴾

199. Gdybyśmy zesłali go do kogoś, kto nie jest Arabem,

وَلَوْ نَزَّلْنٰهُ عَلٰى بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ﴿١٩٨﴾

[a]20,5; 56,81. [b]2,98; 16,103. [c]16,104; 41,45; 46,13.

2132. Werset ten powiada, że objawienie Koranu nie jest niczym nowym. Podobnie jak Posłannictwa Proroków wymienionych powyżej, także i Posłannictwo Koranu objawione zostało przez Boga, z tą jednak różnicą, że podczas gdy poprzedni Prorocy posyłani byli do poszczególnych ludów, Koran objawiony został dla wszystkich narodów świata, ponieważ jest on objawieniem od Pana wszystkich światów.

2133. W wersecie tym anioł, które przyniósł objawienie Boże, jest nazwany *Rūh al-Amīn*, czyli Duch wierny zaufaniu. W innym miejscu jest on nazywany *Rūh al-Qudus* (16,103), czyli Duch świętości. To ostatnie określenie jest użyte dla wskazania na wieczną i całkowitą wolność od wszelkiego błędu czy skazy w Koranie, natomiast użycie tego pierwszego określenia (*Rūh al-Amīn*) wskazuje, że cieszyć się będzie ochroną ze strony Boga przed wszelkimi pokusami do fałszowania jego tekstu. Określenie to jest używane wyłącznie w odniesieniu do objawienia Koranu, ponieważ obietnica trwałej ochrony Bożej nie została dana żadnemu innemu Bożemu Pismu. Z biegiem czasu ich teksty poddawane były przeróbkom. Co ciekawe sam Święty Prorok znany był jako *Al-Amīn* (wierny) w Mekce. Jakże wielki hołd oraz dowód zaufania do Koranu, że jego objawienie zostało przekazane Aminowi przez Amina!

2134. Słowa „do twego serca" dodane zostały, by wskazać, że objawienia koraniczne nie były tylko inspirowanymi ideami wyrażanymi słownie przez Świętego Proroka, lecz że były słowami samego Boga, słowami, które zapadły w serce Świętego Proroka za pośrednictwem Gabriela.

2135. Przyjście Świętego Proroka oraz objawienie Koranu przepowiedziane były w poprzednich Świętych Pismach. Proroctwa na ten temat znajdujemy w Pismach religijnych prawie każdej

200. A on przeczytałby go im, nigdy nie uwierzyliby weń.

فَقَرَأَهُ عَلَيْهِم مَّا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ

201. Tak zatem uczyniliśmy, że niewiara wkroczyła do serc[2136] ludzi grzesznych.

كَذَٰلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ

202. Nie uwierzą weń aż nie ujrzą żałosnej kary,

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ

203. Która spadnie na nich niespodzianie, podczas gdy oni nie będą jej świadomi.

فَيَأْتِيَهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

204. I powiedzą: „Czy będzie nam udzielona zwłoka?"

فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ

205. [a]Co? Czy próbują przyśpieszyć Naszą karę?

أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ

206. [b]Jak ty uważasz, czy jeśli pozwolimy im cieszyć się dobrymi rzeczami tego świata przez wiele lat,

أَفَرَأَيْتَ إِن مَّتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ

207. A potem spadnie na nich kara, jaką im obiecano,

ثُمَّ جَاءَهُم مَّا كَانُوا يُوعَدُونَ

208. To na cóż zda im się to, czym pozwolono im się cieszyć?

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يُمَتَّعُونَ

209. [c]Nigdy nie zniszczyliśmy żadnego miasta, aby nie było wcześniej ostrzeżone.[2137]

وَمَا أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنذِرُونَ

[a]22,48; 27,72-73; 51,15. [b]20,132; 28,62. [c]6,132; 11,118; 20,135; 28,60.

Wiary. Jednakże Biblia, najbardziej znana i najszerzej czytana Księga objawiona przed Koranem, jak i jego poprzedniczka i w swej czystości odpowiednik Bożej Księgi praw, zawiera najwięcej takich proroctw. Patrz Pwt 18,18 oraz 33,2; Iz 21,13-17; PnP 1,5-6; Ha 3,3-5; Mt 21,42-45 oraz J 12,14.

2136. Ten zły zwyczaj ludzi niewierzących ma swoje korzenie w ich sercach i wywodzi się z pobłażania wobec własnych grzechów i wad, a nie przychodzi z zewnątrz. Właściwie werset ten powiada, że kiedy człowiek pobłaża swoim grzechom, jego świadomość tego i sumienie zostają zagłuszone i z czasem człowiek taki zaczyna nawet lubić swój grzech. Właśnie w ten sposób grzech niszczy „serca grzeszników".

2137. Werset ten odnosi się do takiego prawa Bożego, które mówi, iż kara nie spada na jakiś lud przed przysłaniem najpierw Proroka i przed odrzuceniem przez lud samego Proroka. Patrz także 17,16; 28,60; 35,38.

210. Aby zostali napomnieni, a My nie jesteśmy niesprawiedliwi.

ذِكْرٰى ۛ وَمَا كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ﴿٢١٠﴾

211. I źli nie sprowadzili go,

وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيٰطِيْنُ ﴿٢١١﴾

212. To bowiem do nich ani nie pasuje, ani nie mają mocy stworzenia go.[2138]

وَمَا يَنْۢبَغِيْ لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيْعُوْنَ ﴿٢١٢﴾

213. [a]Zaiste, oni pozbawieni są możliwości słuchania Słowa Bożego.

اِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْزُوْلُوْنَ ﴿٢١٣﴾

214. [b]Dlatego nie zwracaj się do żadnego innego boga poza Allachem,[2139] abyś nie stał się jednym z tych, którzy są ukarani,

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتَكُوْنَ مِنَ الْمُعَذَّبِيْنَ ﴿٢١٤﴾

215. I ostrzegaj swoich najbliższych,[2140]

وَاَنْذِرْ عَشِيْرَتَكَ الْاَقْرَبِيْنَ ﴿٢١٥﴾

216. [c]I opuszczaj swoje skrzydło litości wobec wiernych, którzy za tobą idą.

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٢١٦﴾

217. Potem, jeśli nie będą ci posłuszni, powiedz: „Wypieram się wszelkich związków z tym, co czynicie".[2140A]

فَاِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ اِنِّيْ بَرِيْٓءٌ مِّمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿٢١٧﴾

218. [d]I zaufaj Potężnemu, Litościwemu,

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيْزِ الرَّحِيْمِ ﴿٢١٨﴾

[a]11,21. [b]17,23, 40; 28,29. [c]15,89. [d]25,59; 33,49.

2138. Werset ten zawiera trzy argumenty wspierające twierdzenie, że szatani nie mogli przyczynić się do powstania Koranu: (a) Jego nauka stanowi najskuteczniejsze i najbardziej bezkompromisowe potępienie wszystkiego, co reprezentują szatani. (b) Koran ma tak wyniosły charakter i zawiera tak wysublimowane prawdy, że stworzenie czegoś podobnego jest poza zasięgiem możliwości szatanów (17,89). (c) Koran zawiera wielkie proroctwa o ostatecznym zwycięstwie Islamu. Szatani nie mogliby stworzyć takich proroctw, ponieważ nie znają przyszłości.

2139. Koran nie mógł być dziełem Szatana. Twór szatański nie mógłby tak mocno podkreślać Jedności Bożej, jak czyni się to w Koranie.

2140. Zapisano, że kiedy werset ten został objawiony Świętemu Prorokowi, ten stał na górze Safā i wzywał każde plemię Quraish po nazwie oraz ostrzegał je przed karą Bożą, jaka na nich spadnie, jeśli nie przyjmą jego Posłannictwa i nie porzucą swoich złych dróg (Bukhārī).

2140A. Pozbywam się ciebie; całkowicie oddzielam siebie od tego, co ty czynisz; odmawiam wszelkiej odpowiedzialności za twoje działania.

219. [a]Który widzi cię, kiedy stoisz w Modlitwie,

الَّذِيْ يَرٰىكَ حِيْنَ تَقُوْمُ ﴿٢١٩﴾

220. I który widzi twe ruchy wśród tych, którzy padają na twarz[2141] przed Allachem.

وَ تَقَلُّبَكَ فِي السّٰجِدِيْنَ ﴿٢٢٠﴾

221. On rzeczywiście jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿٢٢١﴾

222. Czy mam was poinformować, na kogo zstępują źli?

هَلْ اُنَبِّئُكُمْ عَلٰى مَنْ تَنَزَّلُ الشَّيٰطِيْنُ ﴿٢٢٢﴾

223. Oni zstępują na każdego kłamliwego grzesznika.

تَنَزَّلُ عَلٰى كُلِّ اَفَّاكٍ اَثِيْمٍ ﴿٢٢٣﴾

224. Ci wytężają swe uszy w stronę nieba, a większość z nich to kłamcy.

يُّلْقُوْنَ السَّمْعَ وَ اَكْثَرُهُمْ كٰذِبُوْنَ ﴿٢٢٤﴾

225. A jeśli chodzi o poetów – to ci, którzy się mylą, idą za nimi.

وَ الشُّعَرَآءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوٗنَ ﴿٢٢٥﴾

226. Czy nie widzisz, jak bezcelowo wędrują po każdej dolinie

اَلَمْ تَرَ اَنَّهُمْ فِيْ كُلِّ وَادٍ يَّهِيْمُوْنَ ﴿٢٢٦﴾

227. Oraz że mówią to, czego nie czynią?[2142]

وَ اَنَّهُمْ يَقُوْلُوْنَ مَا لَا يَفْعَلُوْنَ ﴿٢٢٧﴾

228. Z wyjątkiem tych, którzy wierzą i spełniają sprawiedliwe uczynki, dobrze pamiętają o Allachu i sami siebie bronią po tym, jak zostaną skrzywdzeni. Grzesznicy zaś dowiedzą się wkrótce, do jakiego miejsca powrotu powrócą.

اِلَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَ ذَكَرُوا اللّٰهَ
كَثِيْرًا وَّ انْتَصَرُوْا مِنْۢ بَعْدِ مَا ظُلِمُوْا ؕ وَ سَيَعْلَمُ
الَّذِيْنَ ظَلَمُوْٓا اَيَّ مُنْقَلَبٍ يَّنْقَلِبُوْنَ ﴿٢٢٨﴾

[a]73,21.

2141. Werset ten jest hołdem dla sprawiedliwości i szlachetności Towarzyszy Świętego Proroka. Słowo *Sājidīn* odnosi się właśnie do nich. Zaiste błogosławiony był Święty Prorok, skoro otoczony był takimi ludźmi. Historia ludzkości nie przedstawia innego przykładu tak szlachetnego Pana, umiłowanego i naśladowanego przez tak oddanych i sprawiedliwych uczniów.

2142. W wersetach tych zarzut, że Święty Prorok jest poetą (21,6) zostaje odrzucony i obalony. Oto trzy argumenty: (1) Ci, którzy łączą się i idą za poetami, nie cechują się dobrym charakterem moralnym, natomiast następcy Świętego Prororoka posiadali bardzo szlachetne ideały i charakter wielce moralny. (2) Poeci nie mają w życiu żadnego ustalonego ideału czy programu. Oni wędrują bez celu po całym kraju. Jednakże Święty Prorok miał w swoim życiu wielką i wspaniałą misję. (3) Poeci nie czynią tego, co głoszą. Święty Prorok był natomiast nie tylko wielkim nauczycielem, lecz największym człowiekiem czynu i szczytnym przykładem.

ROZDZIAŁ 27

AL-NAML

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Pod koniec poprzedniej sury obalone zostało stanowczo oskarżenie niewierzących skierowane do Świętego Proroka, że jest on poetą i że zstąpił na niego szatan. Powiedziano też, że szatani zstępują tylko na grzeszników, na kłamców, którzy mieszają prawdę z fałszem oraz że galimatias dużej ilości fałszu zmieszany z odrobiną prawdy nigdy nie da dobrych rezultatów. Sura ta powiada dalej, że poeci nie mają w życiu żadnego wielkiego celu czy ustalonego planu, że wędrują bez celu po kraju i nie czynią tego, co głoszą. W celu kontynuowania i rozszerzania tego tematu sura obecna zaczyna się stanowczą deklaracją, która powiada, iż Koran jest objawionym Słowem samego Boga. Treść tej sury całkowicie wyjaśnia i popiera zasady oraz ideały przy pomocy niezbitych i stosownych argumentów. Według Ibn 'Abbās oraz Ibn Zubair sura ta była objawiona w Mekce. Inni naukowcy muzułmańscy także popierają taki pogląd.

Temat

Podczas gdy sura poprzednia rozpoczynała się od skrótu literowego *Tā Sīn Mīm*, sura obecna rozpoczyna się od liter *Tā Sīn* (*Mīm* została pominięta). Wskazuje to na fakt, że temat tej sury stanowi kontynuację tematu sury poprzedniej, choć w nieco innej formie. Zaczyna się ona od krótkiego nawiązania do wizji, w której Mojżesz ujrzał manifestację Majestatu Bożego, a dalej przechodzi do bardziej szczegółowego opisu Dawida i Salomona, w czasach rządów których podboje, władza i chwała materialna Izraelitów osiągnęły swój zenit. Następnie sura ta zajmuje się najważniejszymi dwoma podstawowymi wierzeniami religijnymi – istnieniem Boga oraz Życia po śmierci. Dla wsparcia tego pierwszego sura ta przedstawia kilka przykładów z przyrody, z wewnętrznego „ja" człowieka oraz ze społecznego życia ludzi. Nawiązawszy do faktu, że wielka potęga Boga manifestuje się we wspaniałym działaniu praw przyrody, sura ta przechodzi do przyjmowania modlitwy przez Boga jako do niezbitego argumentu popierającego Jego istnienie. Innym niezbitym argumentem prezentowanym w tej surze jest to, że Bóg objawia sam siebie swoim Posłańcom i sługom sprawiedliwym oraz że daje im wiedzę o tym, co nieznane, czego przykłady znajdujemy w każdej epoce. Następnie sura ta zajmuje się Życiem po śmierci. Wskazując krótko na inne jeszcze argumenty przechodzi ona do przedstawienia niezbitego dowodu na istnienie Życia po śmierci wielką, moralną i duchową rewolucję, którą Święty Prorok zapoczątkował wśród swego ludu. Dalej sura ta przechodzi do szerszego omówienia tego tematu. Arabowie całkowicie stracili swą przyszłość. Bezkrytycznie tarzali się w bagnie niemoralności i odrzucili Posłannictwo Świętego Proroka i nie uwierzyli, że po śmierci będą musieli rozliczyć się ze swoich uczynków. Pod względem moralnym i duchowym Arabowie byli właściwie ludem martwym. Poprzez Koran otrzymali jednak nowe życie. Woda objawienia Bożego spadła na jałową ziemię Arabii, która zakwitła i zaczęła pulsować nowym, wspaniałym życiem. Działając zgodnie z naukami Arabowie – niegdyś śmietnik ludzkości – stali się przywódcami i nauczycielami. To cudowne objawienie stanowiło dowód na fakt, że Bóg, który mógł podnieść z martwych duchowo umarły lud, miał dość potęgi, by podnieść z martwych także ludzi umarłych fizycznie. Sura ta kończy się taką nutą, że Bóg wybrał Mekkę na Centrum dla swego ostatniego Posłannictwa i że z tego miasta emanować będzie Światło Boże, które oświetli cały świat.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [b]Tā Sīn.[2143] [c]Oto wersety Koranu i oświecającej Księgi,[2144]

طٰسٓ تِلْكَ اٰيٰتُ الْقُرْاٰنِ وَكِتَابٍ مُّبِيْنٍ ②

3. [d]Przewodnictwo i dobra nowina dla tych, którzy wierzą,

هُدًى وَّبُشْرٰى لِلْمُؤْمِنِيْنَ ③

4. [e]Którzy przestrzegają Modlitwy i płacą Zakāt oraz mocno wierzą w Życie Przyszłe.

الَّذِيْنَ يُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوْقِنُوْنَ ④

5. [f]Jeżeli chodzi o tych, którzy nie wierzą w Życie Przyszłe, uczyniliśmy, iż ich uczynki wydają się im piękne,[2145] więc błądzą jak ślepi.

اِنَّ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ اَعْمَالَهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُوْنَ ⑤

6. Oto ci, którzy cierpieć będą męki i to oni właśnie będą najbardziej przegrani w Życiu Przyszłym.

اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَهُمْ سُوْٓءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ هُمُ الْاَخْسَرُوْنَ ⑥

[a]1,1. [b]26,2; 28,3. 28,2. [c]15,2; 26,3; 27,2; [d]2,3; 10,58; 12,112; 31,4. [e]2,4; 8,4; 14,32; 31,5. [f]16,23; 17,11; 34,9.

2143. W kwestii ogólnego omówienia skrótów literowych patrz 16 oraz 1738, natomiast w kwestii *Tā Sīn* patrz 2094. Ważnym jest fakt, że podczas gdy Rozdziały 26. i 28., które mają skrót *Tā Sīn Mīm*, rozpoczynają się od wersetu „Oto wersety zrozumiałej Księgi", obecna sura poprzedzona jest skrótem *Tā Sīn* i zaczyna się od wersetu „Oto wersety Koranu i oświecającej Księgi". Wskazuje powyższe na to, że podczas gdy poprzednie dwa rozdziały Koranu zaledwie nawiązują aluzyjnie do Księgi Mojżesza, sura obecna wymienia tę Księgę z nazwy – w wersecie komentowanym, jak i w 7. i 93.

2144. Użycie słów „Al-Qur'ān" oraz „Księga" jako określeń wskazuje na wielkie proroctwo, które mówi, że Święta Księga Islamu przechowywana będzie w formie księgi aż po kres czasu oraz że będzie szeroko czytana i studiowana. Słowo Koran oznacza tutaj księgę, która jest czytana. „Ponieważ wykorzystanie Koranu w publicznym oddawaniu czci, w szkołach i innych miejscach, jest powszechniejsze niż na przykład czytanie Biblii w większości krajów chrześcijańskich, Koran prawdziwie określa się jako najszerzej czytaną spośród istniejących księgę" (Enc. Brit., wyd. 9., t. 16, str. 597).

2145. Na podstawie wersetów 6,44 oraz 8,49 wyraźnie widać, że to Szatan czyni zło i niegodziwe poczynania grzeszników takimi, iż wyglądają mile dla oka. Jednak w wersecie komentowanym stwierdza się, że Bóg czyni uczynki niewiernych pięknymi dla nich samych. Naturalnym prawem jest to, że kiedy człowiek oddaje się złym praktykom, sądząc, iż nie będzie musiał się z nich rozliczać, to zaczyna usprawiedliwiać swoje złe postępowanie i uznawać je za dobre i właściwe. W ten sposób zaczyna wydawać mu się, że to wszystko jest dobre. W rzeczywistości jednak jest to konsekwencja własnego postępowania, lecz o tyle o ile następuje ono w zgodzie z Prawem Bożym, jest tutaj przypisywane Bogu.

7. Zaprawdę, ty otrzymujesz Koran od Jedynego Mądrego, Wszechwiedzącego.[2146]

وَإِنَّكَ لَتُلَقَّى الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ⑦

8. [a]Przypomnij sobie, kiedy Mojżesz rzekł do swej rodziny: „Widzę jakiś ogień.[2147] Przyniosę wam stamtąd pewne bardzo ważne wieści lub też przyniosę wam płonącą głownię, abyście się rozgrzali".

إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِهِ إِنِّي آنَسْتُ نَارًا سَآتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ آتِيكُمْ بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ⑧

9. A kiedy przybył doń, zawołał do niego głos: „Błogosławiony ten, kto jest w ogniu, jak i ci, którzy są dokoła[2148] niego oraz niechaj wychwalany będzie Allach, Pan światów.

فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ أَنْ بُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا ۚ وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑨

10. „O Mojżeszu, [b]zaprawdę, Ja jestem Allach, Potężny, Mądry.

يَا مُوسَىٰ إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑩

11. [c]„Rzuć swą laskę". A kiedy ten zobaczył, że porusza się ona jak wąż,[2148A] odwrócił się cofając i nie patrzył za siebie, na co My powiedzieliśmy: „O Mojżeszu, nie obawiaj się. Zaprawdę, Ja jestem tym Jednym, w którego obecności Posłańcy nie muszą się bać.

وَأَلْقِ عَصَاكَ ۚ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ ۚ يَا مُوسَىٰ لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُونَ ⑪

[a]20,11; 28,30. [b]20,12-13; 28,31. [c]7,118; 20,20; 28,32.

2146. Werset ten stanowi wyraźne zaprzeczenie i odrzucenie oskarżenia, jakoby Święty Prorok zebrał i spisał swoje własne koncepcje i nazwał to wszystko „Koranem". Werset ten jest też jednoznaczną deklaracją, która powiada, że Święty Prorok otrzymał Koran bezpośrednio od Mądrego i Wszechwiedzącego Boga.

2147. Mojżesz nie zobaczył prawdziwego ognia. Gdyby tak było, użyłby zwrotu „zauważyłem ogień", a nie „zauważyłem jakiś ogień". Właściwie była to wizja, w której „ogień" symbolizował miłość Bożą. Warto zauważyć, że większość wydarzeń łączących się z Mojżeszem i wspomnianych w Koranie to nie było wydarzenie prawdziwe, rzeczywiste, odbywające się w świecie fizycznym, lecz tylko wizje symbolizujące wielkie drogowskazy na drodze jego rozwoju duchowego i misji prorockiej. Oprócz wizji dotyczącej laski, wspomina się o innych ważnych przypadkach podobnych wizji (7,144). Obecny werset jest jednym z tych przykładów.

2148. Zwrot ten może oznaczać: (a) kto szuka ognia i jest blisko niego; (b) kto znajduje się w ogniu i kto ma weń wkroczyć, przy czym „ogień" symbolizuje ogień miłości Bożej lub też ogień prób i nieszczęść. Ogień nie był Bogiem, ani też Bóg nie znajdował się w ogniu. Była to tylko manifestacja Boga, która rzucała światło na wszystko dokoła.

2148A. Patrz 1023.

12. „Jeżeli chodzi o tych, którzy dopuszczają się zła, a potem zamiast zła przyjmują dobro, wobec nich jestem rzeczywiście Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا بَعْدَ سُوْٓءٍ فَإِنِّيْ
غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ⑫

13. [a]„Włóż dłoń w swój brzuch, a wyjmiesz ją zeń białą bez szkody. Ten jest wśród dziewięciu Znaków[2149] dla Faraona i jego ludu, albowiem jest to lud buntowniczy".

وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِيْ جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَآءَ مِنْ غَيْرِ
سُوْٓءٍ فِيْ تِسْعِ اٰيٰتٍ إِلٰى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهٖ إِنَّهُمْ
كَانُوْا قَوْمًا فٰسِقِيْنَ ⑬

14. Kiedy jednak Nasze dające wzrok[2150] Znaki otrzymali, rzekli: [b]„Oto prawdziwa magia".

فَلَمَّا جَآءَتْهُمْ اٰيٰتُنَا مُبْصِرَةً قَالُوْا هٰذَا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ⑭

15. [c]I odrzucili je w grzechu i arogancji, podczas gdy ich dusze przekonane były o ich prawdzie. Spójrz zatem, jakże zły był koniec tych, których działanie pełne było zepsucia!

وَجَحَدُوْا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَآ أَنْفُسُهُمْ ظُلْمًا وَّعُلُوًّا
فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِيْنَ ⑮

16. Daliśmy wiedzę Dawidowi i Salomonowi,[2151] a oni rzekli: „Wszelka chwała należy się Allachowi, który wyniósł nas ponad wielu spośród Jego sług".

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا دَاوٗدَ وَسُلَيْمٰنَ عِلْمًا ۚ وَقَالَا الْحَمْدُ
لِلّٰهِ الَّذِيْ فَضَّلَنَا عَلٰى كَثِيْرٍ مِّنْ عِبَادِهِ
الْمُؤْمِنِيْنَ ⑯

[a]17,102; 20,23, 24; 17,102; 20,24. [b]43,31; 61,7. [c]2,88.

2149. W kwestii „dziewięciu Znaków" patrz 17,102. Krótko mówiąc, były to Znaki (1) laski oraz (2) białej dłoni (7,108-109); (3) wszy; (4) żab, co oznaczało niezwykłe nieustające deszcze; oraz (5) szarańczy; (6) krwi, czyli plagi, która wywoływała krwotok z nosa; (7) oraz burzy, która zalała faraona i jego wojska podczas przekraczania Morza Czerwonego w pogoni za Izraelitami, którzy przekroczyli je bezpiecznie (7,134); (8) suszy oraz (9) zniszczenia owoców (7,131).

2150. *Mubsirah* oznacza: jasny, wyraźny; iluminujący; dający wgląd, powodujący pojmowanie umysłowe lub wiedzę (Lane).

2151. Dawid był wielkim wojownikiem oraz potężnym i bystrym mężem stanu. Był on założycielem dynastii judejskiej i prawdziwym budowniczym Królestwa Hebrajskiego. Dzięki niemu wszystkie plemiona Izraela od Dan do Beerszeby zostały zjednoczone i zorganizowane w potężny naród, którego Królestwo rozciągało się od Eufratu po Nil. Salomon odziedziczył to Królestwo po swoim ojcu. On także był wielkim i dobrym władcą. Wielce rozszerzył i rozwinął rzemiosło i handel swego kraju. Był najlepszym budowniczym wśród wszystkich królów Izraela i jest najlepiej znany z wybudowania słynnej Świątyni w Jerozolimie, która stała się *Qiblah* dla Izraelitów.

17. Salomon był dziedzicem Dawida. Rzekł on: „O wy, ludzie, nauczeni zostaliśmy języka ptaków[2152] oraz mieliśmy wszystkie potrzebne rzeczy, jakimi nas obdarowano. Oto rzeczywiście jawna łaska Boża".

وَوَرِثَ سُلَيْمٰنُ دَاوٗدَ وَقَالَ يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَا
مَنْطِقَ الطَّيْرِ وَاُوْتِيْنَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ ۗ اِنَّ هٰذَا لَهُوَ
الْفَضْلُ الْمُبِيْنُ ﴿١٧﴾

18. [a]I zebrano przed Salomonem wszystkie jego zastępy jinn[2153], ludzi i ptaków[2154] i ustawiono ich w oddzielnych[2155] grupach.

وَحُشِرَ لِسُلَيْمٰنَ جُنُوْدُهٗ مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ
وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوْزَعُوْنَ ﴿١٨﴾

[a]38,19-20.

2152. *Mantiq* (język) pochodzi od słowa *Nataqa*, które oznacza: mówił dźwiękami i literami, które jasnym czyniły jego znaczenie. Tak zatem *Nutq* odnosi się zarówno do artykułowania, jak i do mowy nieartykułowanej; również do warunków jakiejś rzeczy, która jest równie ważna co nieartykułowana mowa. Chodzi o rzeczy zewnętrzne, czyli wypowiadane słowa, oraz wewnętrzne, czyli zrozumienie. Słowo to używane także bywa w odniesieniu do zwierząt i ptaków, kiedy używać go w przenośni (Mufradāt). Ptaki i owady mają swoje własne sposoby porozumiewania się. Ptaki migrujące przelatują z miejsca na miejsce wraz ze zmianami pogody. Latają stadami, a ich lot jest uporządkowany. Podobnie mrówki żyją w społeczeństwach, zaś pszczoły mają dobrze zorganizowany system rządowy. Nie byłoby to możliwe bez istnienia wśród nich jakiegoś systemu porozumiewania się. O Prorokach Dawidzie i Salomonie powiada się tutaj, że nauczeni zostali języków ptaków, co można uznać za oznaczające, iż nauczyli się oni jak wykorzystywać ptaki. Sztuka wykorzystywania ptaków do przenoszenia wiadomości z jednego miejsca na drugie została bardzo rozwinięta przez Salomona, zaś częste z niej korzystanie przyczyniało się do dobrego zarządzania tak rozległym imperium.

2153. 'Jinn' może tutaj oznaczać górę lub dzikie plemię. Komentowany werset powinno odczytywać się wraz z wersetami 21,83; 34,13 oraz 38,38. Wydaje się, że odnosi się on do personelu wojskowego armii Salomona. Trzy słowa – *Jinn*, *Ins* (mężczyźni) oraz *Tair* (ptaki) – mogą oznaczać trzy oddziały jego armii. W wersecie obecnym oraz w 34,13 słowo *Jinn* użyte jest w odniesieniu do konkretnej części wojsk, podczas gdy w 21,83 oraz 38,38 dla określenia tej samej klasy użyte zostało słowo *Shayātīn*. Wydaje się, że Salomon podporządkował sobie niektóre dzikie plemiona, co prawdopodobnie stanowi sens obu tych słów *Jinn* oraz Shayātīn. Plemiona te stanowiły integralną część armii Salomona i wykonywali dla niego wiele innych zadań. Słowo *Tair* oznacza szybkie konie, co może reprezentować kawalerię Salomona. Takie znaczenie tego słowa znajduje potwierdzenie w 38,32-34, gdzie powiada się, że Salomon wielce miłuje konie. W ten sposób *Jinn* oraz *Ins* (ludzie) reprezentują dwie części piechoty Salomona, gdzie *Tair* (ptaki) oznacza kawalerię. Jeśli jednak potraktować *Tair* jako prawdziwe ptaki, to słowo to oznaczać będzie ptaki, które Salomon wykorzystywał do przenoszenia wiadomości. W ten sposób i ptaki stanowiły pożyteczną i konieczną część armii. Natomiast w sensie przenośni te trzy słowa mogą oznaczać „wielkich ludzi", „zwykłych ludzi" oraz „ludzi wielce duchowych".

2154. *Tair*, poza znaczeniem „ptaki", może też być stosowane w odniesieniu do szybko poruszających się zwierząt, jak konie, itp. *Tayyār*, intensywna forma *Tair*, oznacza narowistego i szybkiego konia, który biega tak szybko, że patrzącym wydaje się jakby fruwał (Lane oraz Lisān).

2155. *Waza'a* oznacza: zatrzymał pierwszą część armii, aby druga część mogła dołączyć. *Huwa Yaza'u al-Jaisha* oznacza: ustawiał żołnierzy we właściwym porządku i w szeregach (Aqrab). Zwrot koraniczny oznacza: (1) zostali zebrani w oddzielnych grupach. (2) Maszerowali jak uporządkowana i zdyscyplinowana armia. (3) Zatrzymana została ich pierwsza część, aby druga mogła dołączyć. Słowa te wskazują, że Salomon posiadał dobrze przygotowaną i zdyscyplinowaną armię, która dzieliła się na kilka oddzielnych części.

19. I kiedy przybyli do Doliny Al-Naml,[2156] pewna niewiasta Namlicka powiedziała: „O wy, ludu Naml, wejdźcie do swych domostw, aby Salomon i jego zastępy nie roztarły was na proch, albowiem oni nie wiedzą".[2157]

حَتّٰۤى اِذَاۤ اَتَوۡا عَلٰى وَادِ النَّمۡلِ ۙ قَالَتۡ نَمۡلَةٌ يّٰۤاَيُّهَا
النَّمۡلُ ادۡخُلُوۡا مَسٰكِنَكُمۡ ۚ لَا يَحۡطِمَنَّكُمۡ سُلَيۡمٰنُ
وَجُنُوۡدُهٗ ۙ وَهُمۡ لَا يَشۡعُرُوۡنَ ﴿۱۹﴾

20. Wówczas on uśmiechnął się, zastanawiając się[2158] nad jej słowami, i rzekł: „Panie mój, daj mi, abym mógł być Ci wdzięczny za Twą łaskę, którą obdarzyłeś mnie i moich rodziców, jak i bym spełniał takie dobre uczynki, które będą podobać się Tobie oraz pozwól, dzięki Twej litości, abym był jednym z Twoich sprawiedliwych sług".

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّنۡ قَوۡلِهَا وَقَالَ رَبِّ اَوۡزِعۡنِىۡۤ
اَنۡ اَشۡكُرَ نِعۡمَتَكَ الَّتِىۡۤ اَنۡعَمۡتَ عَلَىَّ وَعَلٰى وَالِدَىَّ
وَاَنۡ اَعۡمَلَ صَالِحًا تَرۡضٰٮهُ وَاَدۡخِلۡنِىۡ بِرَحۡمَتِكَ
فِىۡ عِبَادِكَ الصّٰلِحِيۡنَ ﴿۲۰﴾

21. I dokonał on przeglądu[2159] ptaków i rzekł: „Jak to się stało, że nie widzę Hudhuda? Czy umyślnie nie jest on tutaj obecny?

وَتَفَقَّدَ الطَّيۡرَ فَقَالَ مَا لِىَ لَاۤ اَرَى الۡهُدۡهُدَ ۖ
اَمۡ كَانَ مِنَ الۡغَآٮِٕبِيۡنَ ﴿۲۱﴾

2156. Ponieważ Naml to imię własne, „Dolina al-Naml" nie oznacza doliny mrówek, jak się powszechnie uważa, lecz dolinę, w której żyło plemię o nazwie Naml. W Qāmūs czytamy „al-Abriqatu min Miyāhil Namlati", czyli Abriqah to jedno ze źródeł Namlah. Tak zatem Naml to była nazwa jednego z plemion tak samo jak Māzin (Hamāsah), które oznacza jaja mrówek, było nazwą czy imieniem arabskim. W Arabii niczym niespotykanym nie było nazywanie plemion nazwami zwierząt, tak jak Banū Asad, Banū Kalb, Banū Naml, etc. Ponadto użycie słów *Udkhulū* (wejść) oraz *Masākinakum* (twoje miejsce zamieszkania) w tym wersecie potwierdza stanowczo pogląd, że Naml to było plemię, jako że poprzedni czasownik używany bywa tylko w odniesieniu do istot myślących, zaś ten drugi (twoje miejsce zamieszkania) jest w Koranie używany także wyłącznie w odniesieniu do mieszkań ludzkich (29,39; 32,27). Tak zatem *Namlah* oznacza osobę z plemienia *Al-Naml* – czyli Namlitę. Wymieniony Namlita był prawdopodobnie ich przywódcą i to on rozkazał swemu ludowi zejść z drogi armii Salomona i wejść do ich domostw. Według niektórych autorytetów dolina ta mieści się pomiędzy Jibrin oraz 'Asqalan, miastem na wybrzeżu morza, położonym około 20 kilometrów na północ od Gaz, w pobliżu Synaju (Taqwīm al-Buldān). Jibrin to miasto na północy, położone w *Vilājah* Damaszku. Wskazuje to na fakt, że Dolina Naml położona jest niedaleko wybrzeża morskiego, naprzeciwko lub w pobliżu Jerozolimy, która leży na drodze z Damaszku do Hijāz w odległości około 160 km od niego. Do czasów Salomona ta część kraju zamieszkiwana była przez Arabów i Madianitów. (Patrz starożytne i współczesne mapy Syrii i Palestyny). Według innych autorytetów miasto i dolina leżą w Jemenie. Ten pogląd jest jakby bliższy rzeczywistości. W świetle faktów historycznych legenda okrywająca tę dolinę to zwykłe przypuszczenie. Wydaje się, że po prostu podczas wojskowej wyprawy Do Saba Salomon zajął dolinę, w której żyło plemię Naml.

2157. Okazuje się, że cnotliwość i pobożność żołnierzy Salomona znana była szeroko. Ludzie ci nigdy świadomie nikogo nie ranili ani nie krzywdzili. Taki wniosek nasuwa się na podstawie słów „albowiem nie wiedzą" i to właśnie ucieszyło Salomona, na co wskazuje werset następny.

2158. *Dahika* oznacza: zastanawiał się lub był zadowolony (Lane). W związku z tym werset ten oznacza, że Salomon zastanawiał się i był zadowolony z opinii, jaką wypowiadali Namlici o nim samym oraz o potędze i pobożności jego wojsk.

2159. *Tafaqqada (dokonał przeglądu) pochodzi od słowa Faqada*, które oznacza: on to stracił, to nie było lub odeszło od niego. *Tafaqqada-hū* oznacza: szukał tego bez pośpiechu lub wielokrotnie, bo on to stracił; albo też starał się o tym dowiedzieć (Mufradāt). Wydaje się, że Salomon dokonał przeglądu swojej armii, a Hudhud, ważny urzędnik stanu, może nawet generał, nie był obecny przy tej ważnej okazji.

22. „Z pewnością dam mu srogą karę[2160] lub zabiję go, chyba że przedstawi mi zrozumiały powód swej nieobecności.

لَأُعَذِّبَنَّهُ عَذَابًا شَدِيدًا أَوْ لَأَاذْبَحَنَّهُ أَوْ
لَيَأْتِيَنِّي بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٢٢﴾

23. I nie trwało długo zanim przybył Hudhud i rzekł: „Nabyłem wiedzę o tym, o czym ty nie masz pojęcia. Przybywam do ciebie z Szaby z pewnymi wiadomościami.[2161]

فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ
وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنَبَإٍ يَقِينٍ ﴿٢٣﴾

24. „Stwierdziłem, że ludem tym rządzi niewiasta oraz że otrzymała każdą potrzebną rzecz[2162] oraz ma potężny tron.

إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ مِنْ كُلِّ
شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ﴿٢٤﴾

25. „Stwierdziłem, że ona i jej lud czczą słońce[2163] zamiast Allacha, [a]a Szatan uczynił, iż ich postępki wydają się im piękne, powstrzymując ich w ten sposób przed znalezieniem właściwej drogi, przez co nie są oni właściwie prowadzeni.

وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ
السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٢٥﴾

2160. Przeciwnie do powszechnego sądu opartego na bajkach i fikcji Hudhud nie był ptakiem wykorzystywanym przez Salomona do przenoszenia wiadomości, ponieważ (a) w sprzeczności z godnością Salomona jako wielkiego monarchy i Proroka Bożego byłoby denerwowanie się na ptaka i gotowość srogiego go ukarania. (b) Wydaje się, że Hudhud jest dobrze zaznajomiony z zasadami i wymaganiami państwowymi, jak i wie o Jedności Bożej (w. 25-26), czego niestety nie można powiedzieć o ptakach. (c) Hudhud, nie będąc ptakiem migrującym, nie potrafi latać na dalekie dystanse i przez to nie mógł być wybrany do podróży do Szeby i z powrotem (w. 23). Z faktów tych wynika, że Hudhud nie był ptakiem, lecz człowiekiem, bardzo ważnym urzędnikiem Stanu lub generałem, któremu powierzono ważną misję polityczną do królowej Saby. Praktyka wymiany posłów była, jak się wydaje, popularna w czasach Salomona. Ponadto znanym faktem jest, że ludzi nazywa się od nazw ptaków i zwierząt. Hudhud było popularnym imieniem wśród wojowników Salomona. Wydaje się, że słowo to jest zarabizowaną formą Hudad, imienia biblijnego. Było ono imieniem kilku królów edomickich. Także i syn Izmaela nosił takie imię. Podobnie książę edomicki, który uciekł do Egiptu w obawie przed masakrą ze strony Jakuba znany był z tego właśnie imienia (1 Krl 11,14). Imię to było tak popularne i jest tak często używane w Starym Testamencie, że kiedy używać go bez innego słowa określającego, oznacza ono „człowieka z rodziny Edomitów" (Jew. Enc.). Hudhud, jak się powiada, jak imieniem ojca Bilqīs, królowej Szeby (Muntaha al-Irab).

2161. Na podstawie tego wersetu wynika, że Hudhud wysłany był z ważną misją państwową i przywiózł Salomonowi ważne wiadomości. Sabę można identyfikować z biblijną Szebą (1 Krl 10). Było to miasto położone w Jemenie; leżało około trzy dni drogi od miasta San'ā' i było siedzibą rządu królowej Szeby. Ponadto Saba' to dobrze znana gałąź plemion Qahtāni.

2162. Werset ten wskazuje, że królowa Szeby władała bardzo bogatym ludem, który znajdował się w daleko posuniętym naprzód stadium cywilizacji oraz że posiadała wszystkie te rzeczy, które uczyniły z niej wielką władczynię.

2163. Mieszkańcy Saby czcili słońce i gwiazdy, kredo, które wedle wszelkiego prawdopodobieństwa zostało przyniesione do Jemenu z Iraku, z którym lud Jemenu żył w bezpośredniej bliskości poprzez morze i Zatokę Perską. Mieszkańców Saby nie należy mylić z Sabianami, o których była mowa w 2,63; 5,70 oraz 22,18 i których określa się w różny sposób jako (1) lud czczący słońce i

26. „I upierają się, że nie będą czcić Allacha, podczas gdy On jest Tym, który ujawnia to, co jest ukryte w niebiosach i na ziemi oraz [b]który zna to, co ukrywacie oraz co ujawniacie ze swych planów.

ألا يسجدوا لله الذي يخرج الخبء في السموت والأرض ويعلم ما تخفون وما تعلنون ﴿٢٥﴾

27. „Allachu! Nie ma boga poza Tobą, Panem Potężnego Tronu".

الله لا إله إلا هو رب العرش العظيم ﴿٢٦﴾ السجدة

28. Na to Salomon rzekł: „Sprawdzimy czy mówisz prawdę czy może jesteś kłamcą.[2146]

قال سننظر أصدقت أم كنت من الكذبين ﴿٢٧﴾

29. „Idź i złóż ten mój list przed nimi. Potem wróć, a zobaczymy jaka będzie ich odpowiedź".[2165]

اذهب بكتبي هذا فألقه إليهم ثم تول عنهم فانظر ماذا يرجعون ﴿٢٨﴾

30. Królowa powiedziała: „Dowódcy, dostarczono mi szlachetny list.

قالت يأيها الملؤا إني ألقي إلي كتب كريم ﴿٢٩﴾

31. „Posyła go Salomon, a brzmi on tak: „W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.[2166]

إنه من سليمن وإنه بسم الله الرحمن الرحيم ﴿٣٠﴾

[a]8,49; 16,64; 35,9. [b]2,78; 16,20; 64,5.

zamieszkujący Irak; (2) lud wierzący w Wiarę, która była czymś podobnym do judaizmu, chrześcijaństwa i zoroastryzmu; (3) lud żyjący nieopodal Mosul w Iraku, który wierzył w Jedność Boga, lecz który nie posiadał żadnej *Shari'ah;* (4) lud, który żył w okolicach Iraku i wierzył we wszystkich Proroków Bożych.

2164. Nigdy nie słyszano, aby ptaki mówiły prawdę lub kłamały. Werset ten przedstawia jeszcze jeden dowód na to, że Hudhud nie był ptakiem, ale ważnym urzędnikiem w rządzie Salomona.

2165. Nawet gdyby uznać, że Dawid i Salomon rozumieli język ptaków, to w Koranie nie znajdujemy niczego, co wskazywałoby, że królowa Szeby także rozumiała ich język, a mimo to Hudhudowi powierzono tę ważną misję dostarczenia jej listu od Salomona i porozmawiania z nią w imieniu tego władcy.

2166. Niektórzy orientaliści chrześcijańscy bezskutecznie poszukiwali sposobu zakwestionowania Bożego pochodzenia Koranu, starając się wykazać, że zwrot *Bismillāh* zapożyczony został z wcześniejszych Pism. Wherry w swoim „Komentarzu" powiada, że słowo to zostało zapożyczone z Zend-Avesta. Sale wyraził identyczny pogląd, podczas gdy Rodwell sądzi, iż arabowie przedislamscy zapożyczyli to słowo od Żydów i później wcielone ono zostało do Koranu przez Świętego Proroka. Jednak wątpliwym wnioskiem jest twierdzenie, że ponieważ wyrażenie to znajdujemy w poprzednich Pismach, to musiało ono być zapożyczone z jednego z nich. Ostatecznie zwrot ten dowodzi, że Koran pochodzi z tego samego Źródła, z którego pochodziły wcześniejsze Pisma. Ponadto żadne inne Pismo nie wykorzystuje tego zwrotu w formie i sposób taki, jak czyni to Koran. Także i przedislamscy arabowie nigdy tego zwrotu nie używali przed objawieniem Koranu. Przeciwnie, mieli oni szczególną awersję do wykorzystywania Bożego atrybutu *Al-Rahmān* (25,61), który wszak stanowi integralną część *Bismillāh*. Patrz także 1,1.

32. „Nie bądźcie wobec mnie butni, lecz przybądźcie do mnie w poddaniu".[2167]

أَلَّا تَعْلُوا عَلَيَّ وَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣٢﴾

33. Ona rzekła: „Dowódcy, udzielcie mi rady w mojej sprawie. Nigdy nie podejmuję żadnej decyzji bez zasięgnięcia waszej rady".

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي أَمْرِي مَا كُنتُ قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّىٰ تَشْهَدُونِ ﴿٣٣﴾

34. Oni odrzekli: „Posiadamy wielką siłę i jesteśmy waleczni w bitwie, lecz wszak to ty masz rozkazywać, a więc rozważ to, co rozkażesz".[2168]

قَالُوا نَحْنُ أُولُو قُوَّةٍ وَأُولُو بَأْسٍ شَدِيدٍ وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ فَانظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ ﴿٣٤﴾

35. Ona rzekła: „Zaiste, królowie, kiedy wkraczają do jakiegoś kraju, plądrują go, a największych jego ludzi zamieniają w najmniejszych. Tak zawsze czynią."

قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً ۚ وَكَذَٰلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٣٥﴾

36. „Ja jednak zamierzam posłać im dar i zaczekać na ich odpowiedź, jaką przyniosą wysłannicy".

وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِم بِهَدِيَّةٍ فَنَاظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ ﴿٣٦﴾

37. Kiedy zatem wysłannicy królowej przybyli do Salomona, ten rzekł: „Czy sądzicie, że pomożecie mi waszym bogactwem? Wszak to, co dał mi Allach, jest lepsze niż to, co wy mi dajecie. Nie, pysznijcie się swoim darem.[2169]

فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ قَالَ أَتُمِدُّونَنِ بِمَالٍ فَمَا آتَانِيَ اللَّهُ خَيْرٌ مِّمَّا آتَاكُم بَلْ أَنتُم بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ ﴿٣٧﴾

2167. List Salomona stanowi piękny przykład tego, jak wielkie i wszechstronne znaczenie można zawrzeć w tak niewielu słowach, bez zbytecznej pompy i gadulstwa. List ten był jednocześnie ostrzeżeniem wobec bezsensu rewolty – która, jak się wydaje, groziła w niektórych częściach imperium – lecz zaproszeniem wobec królowej do podporządkowania się Salomonowi dla uniknięcia przelewu krwi oraz do porzucenia bałwochwalstwa i przyjęcia prawdziwej wiary.

2168. Werset ten wskazuje, że królowa Szeby była bardzo potężną władczynią i że posiadała wielkie zasoby materialne, jak i domagała się uczucia, współpracy i chętnego posłuszeństwa od swoich poddanych oraz była ich sędzią. Potęga i chwała Szeby doszła do szczytu około roku 1100 przed Chrystusem. Okres rządów królowej rozciągał się aż do roku 950 przed Chrystusem, kiedy to podporządkowała się ona Salomonowi. Wraz z jej podporządkowaniem spełniło się proroctwo biblijne, a mianowicie „Królowie Szeby i Saby złożą daninę" (Ps 72,10).

2169. Patrz strona następna.

38. „Wracajcie do nich, albowiem my z pewnością do nich przybędziemy z takimi zastępami, przeciwko którym nie znajdą oporu,[2170] i wyrzucimy ich z ich kraju pogardzonych, a będą poniżeni".

ارجع اليهم فلنأتينهم بجنود لا قبل لهم بها
ولنخرجنهم منها اذلة وهم صاغرون ﴿38﴾

39. Ten rzekł: „O szlachetni, który z was przyniesie mi jej tron[2171] zanim przybędą do mnie w poddaniu?"

قال يايها الملؤا ايكم يأتيني بعرشها قبل ان
يأتوني مسلمين ﴿39﴾

40. Wielki dowódca[2172] spośród jinn powiedział: „Ja ci go przyniosę zanim rozbijesz obozowisko. Rzeczywiście jestem dość silny, by tego dokonać, a i można mi zaufać".[2173]

قال عفريت من الجن انا اتيك به قبل ان
تقوم من مقامك واني عليه لقوي امين ﴿40﴾

2169. Wydaje się, że Salomon został zachowaniem królowej bardzo obrażony, na co złożyło się przesłanie podarków. Potraktował to jako obrazę. Domagał się jej poddania, a zamiast tego przysłano mu liche podarunki. Mieszkańcy Saby albo najpierw zaatakowali terytorium Salomona, albo próbowali wywołać na nim niepokoje. Oto dlaczego przesłanie przez królową prezentów tak oburzyło Salomona. W normalnych okolicznościach byłby takimi prezentami ucieszony.

2170. *Qibal* oznacza władzę, autorytet, siłę. Powiada się *mālī bihī Qibalun*, czyli nie mam przeciw niemu żadnej władzy (Aqrab).

2171. Zwrot *bi-'Arshihā*, jak się zdaje, oznacza tron, który Salomon rozkazał zbudować dla Królowej. Była to modna wówczas praktyka, kiedy władca jednego kraju składał wizytę władcy innego kraju. Budowano wtedy tron w celu godnego przyjęcia gościa. Tak samo Salomon rozkazał zbudować tron na przyjęcie Królowej. Tron ten nazwany jest „jej tronem", ponieważ zbudowany był specjalnie dla niej. Zwrot ten może też oznaczać „podobieństwo jej tronu", zaś *Ya'tīnī* może oznaczać „przygotują dla mnie".

2172. *'Ifrit*, które pochodzi od *'Afara*, oznaczającego „rzucił go na ziemię lub poniżył go", jest używane zarówno w odniesieniu do ludzi, jak i Jinn oraz oznacza (1) kogoś silnego i posiadającego władzę; (2) kogoś ostrego, żywego i skutecznie działającego w jakiejś sprawie, przekraczającego normalne granice swoją inteligencją i przenikliwością; (3) szefa, itp. (Lane).

2173. Słowa te wskazują, że omawiany *'Ifrit* był bardzo ważnym urzędnikiem, posiadającym wielki autorytet i dlatego był prawie pewien wypełnienia rozkazów swojego pana, aby zadowolić go w wyznaczonym czasie. *Maqāmika* oznacza miejsce, w którym Salomon założył obozowisko w drodze do Saby i tam czekał na swojego posła, kiedy ten powróci z odpowiedzią na list do Królowej Szaby.

41. Powiedział jeden, który posiadał wiedzę o księdze: „Ja ci go przyniosę zanim twój szlachetny wysłannik[2174] do ciebie powróci". A kiedy ujrzał go przed sobą, rzekł: „Oto łaska od mego Pana, by mógł wypróbować czy jestem wdzięczny czy niewdzięczny. Kto bowiem jest wdzięczny, jest wdzięczny dla dobra swojej własnej duszy. Kto zaś jest niewdzięczny, to, zaiste, Pan mój jest Samowystarczalny, Miłosierny".

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِّنَ الْكِتٰبِ اَنَا اٰتِيْكَ بِهٖ
قَبْلَ اَنْ يَّرْتَدَّ اِلَيْكَ طَرْفُكَ ۚ فَلَمَّا رَاٰهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهٗ
قَالَ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّيْ ۚ لِيَبْلُوَنِيْٓ ءَاَشْكُرُ اَمْ
اَكْفُرُ ۚ وَمَنْ شَكَرَ فَاِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ كَفَرَ
فَاِنَّ رَبِّيْ غَنِيٌّ كَرِيْمٌ ﴿٤١﴾

42. Powiedział: „Uczyńcie tron tak piękny, aby jej własny wydał się jej zupełnie zwyczajnym[2175], a zobaczymy czy idzie ona drogą właściwą czy też jest jedną z tych, którzy nie idą drogą właściwą".

قَالَ نَكِّرُوْا لَهَا عَرْشَهَا نَنْظُرْ اَتَهْتَدِيْٓ اَمْ تَكُوْنُ
مِنَ الَّذِيْنَ لَا يَهْتَدُوْنَ ﴿٤٢﴾

43. I kiedy przybyła, powiedziano jej: „Czy twój tron podobny jest do

فَلَمَّا جَآءَتْ قِيْلَ اَهٰكَذَا عَرْشُكِ ۚ قَالَتْ كَاَنَّهٗ هُوَ

2174. *Tarf* oznacza spojrzenie; szlachetnego człowieka; dochód rządowy; posłańca z Jemenu (Lane). Zwrot ten może zatem oznaczać: (1) zanim poseł do Jemenu powróci do ciebie; (2) w mgnieniu oka; (3) zanim dochód rządowy zostanie złożony do skarbca. W tym ostatnim znaczeniu cały zwrot oznaczałby „nie potrzebuję więcej pieniędzy; pieniądze już znajdujące się w skarbcu rządowym wystarczą na pokrycie wydatków zbudowania tronu dla królowej". Zwrot „kto posiadał wiedzę o Księdze" odnosi się, jak się wydaje, do kogoś, kto znał się na finansach. Być może był to sam minister finansów Salomona.

W obecnym oraz w poprzednim wersecie przedstawia się dwie oferty zbudowania tronu dla Salomona. Jedną złożył *'Ifrit*, który zaoferował, że przygotuje tron zanim Salomon rozbije obozowisko i powróci, drugą zaś złożył „człowiek, który posiadał wiedzę". Ten ostatni złożył nawet ciekawszą ofertę wykończenia tronu zanim powróci poseł Salomona z odpowiedzią na jego list do królowej. Kontekst wykazuje, że Salomon przyjął tę drugą ofertę, ponieważ chciał, aby tron był gotów jeszcze przed przybyciem królowej, jako że miał on pozostawać w tym miejscu aż do jej przybycia i zakończenia ceremonii. Werset ten implikuje też, że Salomon zaangażował najróżniejszych ludzi – ludzi posiadających wiedzę i doświadczenie, uzdolnionych i utalentowanych pracowników, rzemieślników i techników.

2175. *Nakkara-hū* oznacza: zmienił to po to, by nie zostać rozpoznanym; spowodował, że wyglądało to dość pospolicie (Lane). Dlatego zwrot w tekście może oznaczać „uczyńcie ten tron lepszym niż jej własny, tak aby jej własny wyglądał całkiem pospolicie". Werset ten powiada, że Salomon rozkazał urzędnikowi obarczonemu obowiązkiem przygotowania tronu dla królowej, aby ten uczynił go tak pięknym, by ona mogła uświadomić sobie wyższość umiejętności technicznych i aby znienawidziła swój własny tron i w ten sposób zrozumiała, że potęga i zasoby Salomona są o wiele większe od jej własnych. Wydaje się, że takim jest sens zdania „czy pójdzie właściwą drogą". Salomon chciał uświadomić królowej daremność jakiejkolwiek opozycji czy oporu wobec niego samego. Królowa, jej ministrowie i dworzanie byli, jak się wydaje, bardzo dumni ze swojej władzy i zasobów (27,34), zaś Salomon chciał wykorzenić z ich umysłów tę błędną koncepcję (27,37). Jeśli słowa „jej tron" rozumieć jako znaczące, że królowa wysłała Salomonowi swój tron w podarunku, słowo *Nakkirū* oznaczałoby, że tron ten powinien być tak upiększony, a figury bożków tak dokładnie z niego starte, aby królowa nie mogła go poznać.

tego?" Odrzekła: „Wygląda, jakby był taki sam. Jednak otrzymaliśmy wiedzę wcześniej i już poddaliśmy się".[2176]

وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٤٣﴾

44. A to, co czciła poza Allachem, powstrzymało ją przed uwierzeniem, jako że pochodziła z niewierzącego ludu.

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ إِنَّهَا
كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٤٤﴾

45. Powiedziano jej: „Wejdź do pałacu". Kiedy go ujrzała, pomyślała, że jest tam wiele wody, więc odkryła swe nogi.[2177] Salomon powiedział: „Jest to pałac wyłożony gładko szklanymi płytami". Ona rzekła: „Panie mój, rzeczywiście zgrzeszyłam przeciwko mej duszy, więc wraz z Salomonem poddaję się Allachowi, Panu światów".

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ ۖ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً
وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَا ۚ قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُمَرَّدٌ
مِنْ قَوَارِيرَ ۗ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ
مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٥﴾

46. [a]I wysłaliśmy do Thamūd ich brata Sāliha, który rzekł: „Czcijcie Allacha". Od razu podzielili się na dwie spierające się z sobą grupy.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا أَنِ اعْبُدُوا
اللَّهَ فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٦﴾

[a]7,74; 11,62; 26,142; 54,24.

2176. Słowa „wcześniej posiedliśmy wiedzę" oznaczają, że królowa zetknęła się już z olbrzymią potęgą i zasobami Salomona i że postanowiła podporządkować się mu.

2177. *Kashafa 'an Sāqihī* to dobrze znany idiom arabski, który oznacza „przygotować się na spotkanie trudności lub zaniepokoić się, lub zatrwożyć". *Kashafat 'an Sāqaihā* oznacza: (1) odsłoniła nogi; (2) była gotowa do stawienia czoła tej sytuacji; (3) zaniepokoiła się, była zaskoczona (Lane oraz Lisān). Salomon chciał, aby królowa porzuciła czczenie bożków i przyjęła prawdziwą Wiarę. W tym celu zastosował mądrze takie środki, które powinny umożliwić tej szlachetnej damie spostrzeżenie jej błędu w postępowaniu. Tron, jaki Salomon kazał dla niej przygotować, to właśnie miał na celu. Uczyniony on został o wiele piękniejszym i w każdym aspekcie wspanialszym od jej własnego tronu, z którego tak była dumna. Salomon uczynił tak, aby królowa mogła uświadomić sobie, że to on był ulubieńcem Boga i obdarzony został darami materialnymi i duchowymi o wiele większymi i obfitszymi niż ona. Pałac, o którym mowa w tym wersecie, był także wybudowany w tym celu. Jak wykazuje obecny werset wejście do pałacu wyłożone było szklanymi płytkami, pod którymi płynęła kryształowo czysta woda. Kiedy królowa weszła do pałacu, wzrok ją zmylił, przez co odsłoniła nogi, widząc wodę i była zmieszana, nie wiedząc co czynić. W ten sposób Salomon skierował jej uwagę na fakt, że tak jak wzięła płytki szklane za prawdziwą wodę, podobnie słońce i inne ciała niebieskie przez nią czczone nie były źródłem prawdziwego światła. One po prostu emitowały światło, lecz były rzeczami pozbawionymi życia. To Wszechmogący Bóg zesłał na nie to światło. W ten sposób Salomon osiągnął swój cel. Szlachetna dama wyznała swój błąd i z czcicielki bożków z drewna i kamienia stała się oddaną stronniczką Jedynego Prawdziwego Boga.

47. Powiedział on: „O ludu mój, dlaczego staracie się przyśpieszyć zło raczej niż dobro? [a]Dlaczego nie prosicie Allacha o przebaczenie, aby okazano wam litość?”

قَالَ يٰقَوۡمِ لِمَ تَسۡتَعۡجِلُوۡنَ بِالسَّيِّئَةِ قَبۡلَ الۡحَسَنَةِ ۚ
لَوۡلَا تَسۡتَغۡفِرُوۡنَ اللّٰهَ لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُوۡنَ ﴿٤٧﴾

48. Ci powiedzieli: „Przepowiadamy[2177A] zło od ciebie oraz od tych, którzy są z tobą”. On rzekł: „Prawdziwy powód waszego złego losu jest u Allacha, wy jednak nie jesteście ludem, który poddawany jest próbie”.

قَالُوا اطَّيَّرۡنَا بِكَ وَبِمَنۡ مَّعَكَ ؕ قَالَ طٰٓئِرُكُمۡ عِنۡدَ
اللّٰهِ بَلۡ اَنۡتُمۡ قَوۡمٌ تُفۡتَنُوۡنَ ﴿٤٨﴾

49. W mieście tym była grupa dziewięciu osób,[2178] [b]które siały w kraju zamęt i nie chciały się zmienić na lepsze.

وَكَانَ فِي الۡمَدِيۡنَةِ تِسۡعَةُ رَهۡطٍ يُّفۡسِدُوۡنَ فِي
الۡاَرۡضِ وَلَا يُصۡلِحُوۡنَ ﴿٤٩﴾

50. Powiedzieli: „Przysięgnijcie sobie nawzajem na Allacha, że z pewnością zaatakujemy w nocy jego i jego rodzinę, potem zaś powiemy do jego dziedzica[2178A]: «Nie byliśmy świadkami zniszczenia jego rodziny, a niechybnie jesteśmy prawdomówni»”.

قَالُوۡا تَقَاسَمُوۡا بِاللّٰهِ لَنُبَيِّتَنَّهٗ وَاَهۡلَهٗ ثُمَّ لَنَقُوۡلَنَّ
لِوَلِيِّهٖ مَا شَهِدۡنَا مَهۡلِكَ اَهۡلِهٖ وَاِنَّا لَصٰدِقُوۡنَ ﴿٥٠﴾

51. [c]Oni ułożyli plan oraz My również ułożyliśmy plan, lecz oni tego nie spostrzegli.[2179]

وَمَكَرُوۡا مَكۡرًا وَّمَكَرۡنَا مَكۡرًا وَّهُمۡ لَا يَشۡعُرُوۡنَ ﴿٥١﴾

52. [d]Spójrz zatem, jak zły był koniec ich planu! Zaprawdę, zniszczyliśmy ostatecznie ich oraz ich lud, wszystkich razem.

فَانۡظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكۡرِهِمۡ ۙ اَنَّا دَمَّرۡنٰهُمۡ
وَقَوۡمَهُمۡ اَجۡمَعِيۡنَ ﴿٥٢﴾

[a]27,47; [b]26,153. [c]3,55; 8,31; 13,43; 14,47. [d]7,79; 26,173; 37,137.

2177A. *Tatayyara bihi* oznacza: źle temu lub mu przepowiadał; uważał go lub to za złowróżbne (Lane).

2178. Na zasadzie implikacji w wersecie tym nawiązuje się do dziewięciu największych wrogów Świętego Proroka. Ośmiu z nich zostało zabitych w bitwie pod Badr, zaś dziewiąty, zuchwały Abu Lahab, zmarł w Mekce, kiedy usłyszał wieści o porażce pod Badr. Tych ośmiu to: Abū Jahl, Mut'īm bin 'Adiyy, Shaibah bin Rabī'ah, 'Utbah bin Rabī'ah, Walīd bin 'Utbah, Umayyah bin Khalf, Nadr bin Harth oraz 'Aqbah bin Abī Mu'ait. Konspirowali oni i chcieli zabić Świętego Proroka. Ich plan polegał na wybraniu jednego człowieka z każdego plemienia Quraish, a następnie skoncentrowaniu morderczego ataku tak, aby żaden konkretny lud nie mógł być oskarżony o morderstwo. Plan ten pochodził od Abū Jahl, przywódcy tej niegodziwej grupy.

2178A. *Waliyy* oznacza: spadkobiercę; kogoś, kto żąda odszkodowania za morderstwo; mściciela krwi przelanej (Lane).

2179. Święty Prorok musiał uciekać z Mekki, lecz ucieczka ta zakończyła się ostatecznie zniszczeniem potęgi Quraish, którzy nie uświadamiali sobie, że poprzez zmuszanie Świętego Proroka do ucieczki z Mekki kładli podwaliny swego własnego zniszczenia.

53. I tam oto są ich domy upadłe z powodu ich grzechu. Zaprawdę, w tym zawarty jest Znak dla ludu, który ma wiedzę.

فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥٣﴾

54. I zbawiliśmy tych, którzy wierzyli i bali się Boga

وَأَنجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٤﴾

55. [a]I wysłaliśmy Lota jako Posłańca, kiedy rzekł do swego ludu: „Czy dopuszczacie się ohydy, widząc?[2179A]

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَأَنتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٥٥﴾

56. [b]„Co? Zbliżacie się pożądliwie do mężczyzn raczej niż do niewiast? Nie, w istocie ciemny z was naród".

أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّن دُونِ النِّسَاءِ بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿٥٦﴾

57. Jedyną ich odpowiedzią było to, iż powiedzieli: [c]„Wyrzućcie rodzinę Lota z naszego miasta. Są to ludzie, którzy chcą pozostawać czyści.[2180]

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَن قَالُوا أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ مِّن قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٥٧﴾

58. [d]Zatem uratowaliśmy jego i jego rodzinę z wyjątkiem jego żony. Postanowiliśmy, że ona będzie jedną z tych, którzy pozostali w tyle.

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَاهَا مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٥٨﴾

59. [e]I zesłaliśmy na nich deszcz. Zły był deszcz, który spadł na tych, których ostrzeżono.

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنذَرِينَ ﴿٥٩﴾

60. Powiedz: [f]„Wszelka chwała należy się Allachowi oraz pokój tym Jego sługom, których On sobie wybrał. Czy lepszy jest Allach czy też to, co oni z Nim łączą?"[2181]

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ آللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٠﴾

[a]7,81; 29,29. [b]7,82; 26,166-167; 29,30. [c]7,83; 26,168. [d]7,84; 29,34. [e]7,85; 25,41; 26,174; [f]37,182-183.

2179A. Słowa te mogą też oznaczać „ty z otwartymi oczami".

2180. *Yatatahharūn* oznacza: pokazują się i paradują jako wyjątkowo czyści i sprawiedliwi; są dumni ze swojej sprawiedliwości i czystości (Lane).

2181. Wersetem tym kończy się omawianie spraw związanych z Mojżeszem, Dawidem, Salomonem, Sālih i Lotem, wezwaniem o pokój Boży i błogosławieństwo dla Posłańców Bożych oraz Jego Wybrańca, któremu cała ludzkość powinna być wdzięczna za wszystko to, co jest na świecie dobre. Dalej sura ta przechodzi do przedstawienia argumentów popierających istnienie Boga, Jego potęgi i Jedności.

CZĘŚĆ XX

61. Lub kto stworzył niebiosa i ziemię oraz kto [a]zesłał wam wodę z nieba, dzięki którym czynimy, iż wzrastają przepiękne sady?[2182] Wy nie zdołalibyście uczynić, aby ich drzewa rosły. Czy przy Allachu jest jakiś bóg? Nie, [b]oni są ludem, który schodzi z właściwej drogi.

أَمَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِّنَ
السَّمَآءِ مَآءً فَأَنْۢبَتْنَا بِهٖ حَدَآئِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ
مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُنْۢبِتُوْا شَجَرَهَا ءَاِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ
بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَّعْدِلُوْنَ ﴿٦١﴾

62. Lub [c]kto uczynił ziemię miejscem odpoczynku i umieścił na niej rzeki i potężne góry oraz [d]stworzył przegrodę pomiędzy dwiema wodami?[2183] Czyż jest jakiś bóg z Allachem? Nie, większość z nich nie wie.

أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَّجَعَلَ خِلٰلَهَآ أَنْهٰرًا
وَّجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا
ءَاِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٦٢﴾

63. Lub [e]kto odpowiada na wołanie człowieka dotkniętego nieszczęściem, kiedy ten zwraca się do Niego,[2184] i odsuwa zło i [f]daje wam spadkobierców na ziemi? Czyż jest jakiś bóg z Allachem? Małością jest to, nad czym się zastanawiacie.

أَمَّنْ يُّجِيْبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوْٓءَ
وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَآءَ الْأَرْضِ ءَاِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ قَلِيْلًا
مَّا تَذَكَّرُوْنَ ﴿٦٣﴾

64. Lub kto prowadzi was w głębiach ciemności po ziemi i morzu oraz kto zsyła wiatry[2185] jako dobrą nowinę przed Jego litością? Czyż jest jakiś bóg z Allachem? Wyniesiony jest Allach ponad to, co oni z Nim łączą.

أَمَّنْ يَّهْدِيْكُمْ فِيْ ظُلُمٰتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُّرْسِلُ
الرِّيٰحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهٖ ءَاِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ
تَعٰلَى اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿٦٤﴾

[a]31,11; 50,10. [b]6,2. [c]20,54; 78,7. [d]25,54; 55,20-21. [e]2,187; 7,56. [f]10,15.

2182. Pierwszy argument na poparcie tematu zapoczątkowanego w poprzednim wersecie wzięty jest z przyrody – ze stworzenia nieba i ziemi, z padania deszczu oraz życia, jakiego udziela on ziemi oraz z gór i rzek.

2183. Rozpoczęty w poprzednim wersecie argument jest tutaj kontynuowany i rozszerzany.

2184. Tak jak wielkie siły Boga manifestują się w cudownym działaniu praw przyrody (poprzedni werset), podobnie manifestowane one są w wewnętrznej świadomości człowieka, kiedy woła do Boga w agonii własnej duszy, a Bóg słucha tego wołania.

2185. Kiedy słowo *Rih* (wiatr) używane jest w liczbie pojedynczej, oznacza na ogół karę Bożą (17,70; 54,20; 69,7, itp.), lecz kiedy używane jest w liczbie mnogiej, oznacza na ogół Boże błogosławieństwa.

65. Lub kto [a]daje początek stworzeniu, a potem powtarza[2186] je oraz [b]kto daje wam z nieba i z ziemi? Czyż jest jakiś bóg z Allachem? Powiedz: „Przedstawcie swój dowód, jeśliście prawdomówni".

أَمَّن يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَن يَرْزُقُكُم
مِّنَ السَّمَآءِ وَالْأَرْضِ ۗ أَءِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ ۚ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٦٥﴾

66. Powiedz: [c]„Nikt w niebiosach i na ziemi nie zna niewidzialnego z wyjątkiem Allacha. Oni jednak nie wiedzą, kiedy będą podniesieni z martwych".

قُل لَّا يَعْلَمُ مَن فِي السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ
إِلَّا اللَّهُ ۚ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٦٦﴾

67. Nie, ich wiedza dotycząca Życia Przyszłego osiągnęła już swe granice. Oni raczej w nie wątpią, są raczej wobec niego ślepi.[2187]

بَلِ ادَّٰرَكَ عِلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ ۚ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ
مِّنْهَا ۖ بَلْ هُم مِّنْهَا عَمُونَ ﴿٦٧﴾

68. [d]A ci, którzy nie wierzą, powiadają: „Co? Kiedy my i nasi ojcowie staniemy się pyłem, to czy rzeczywiście zostaniemy na nowo podniesieni do życia?

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَءِذَا كُنَّا تُرَٰبًا وَءَابَآؤُنَا أَئِنَّا
لَمُخْرَجُونَ ﴿٦٨﴾

69. [e]„Z pewnością obiecano nam to przedtem – nam i naszym ojcom – lecz to nic innego jak tylko opowieści o dawnych czasach".

لَقَدْ وُعِدْنَا هَٰذَا نَحْنُ وَءَابَآؤُنَا مِن قَبْلُ إِنْ
هَٰذَا إِلَّا أَسَٰطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٦٩﴾

70. Powiedz: [f]„Przemierzcie ziemię i sprawdźcie, jak zły był koniec grzeszników".

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ
الْمُجْرِمِينَ ﴿٧٠﴾

71. [g]I nie smuć się z ich powodu ani nie rozpaczaj z powodu tego, co oni knują.

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُن فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ ﴿٧١﴾

72. [h]I powiadają: „Kiedy obietnica ta zostanie wypełniona, o ile jesteście prawdomówni?"

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٧٢﴾

[a]10,35; 29,20; 30,12; 28. [b]10,32; 34,25; 35,4. [c]11,124; 16,78; 35,39. [d]13,6; 37,17; 50,4. [e]23,84. [f]16,37; 30,43; 40,83. [g]15,89; 16,128. [h]10,49; 21,39; 34,30; 36,49.

2186. Słowa „daje początek stworzeniu, a potem je powtarza" oznaczają stworzenie i prokreację.

2187. Żadna ilość ludzkiej wiedzy i inteligencji nie jest w stanie sama zadowolić pragnień duszy ludzkiej, ani też nie jest w stanie udowodnić istnienia Boga oraz Życia po śmierci – dwóch podstawowych wierzeń – ponieważ pełne zrozumienie tych rzeczy przekracza możliwości ludzkiego rozumu. Dopiero wiedza Boża, nabyta poprzez objawienie Boże, może i wpaja w człowieka pewność co do tych rzeczy. W najlepszym razie wiedza człowieka może prowadzić do wniosku, że musi istnieć Istota Boska oraz Życie po śmierci, lecz dopiero objawienie Boże jest w stanie zmienić to „musi być" w całkowicie pewne „jest".

73. Powiedz: „Być może [a]część tego, co pragnęlibyście przyśpieszyć, jest już tuż za wami".

قُلْ عَسَىٰٓ أَن يَكُونَ رَدِفَ لَكُم بَعْضُ الَّذِي
تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٧٣﴾

74. Istotnie, [b]Pan twój jest Miłosierny wobec ludzkości, lecz większość z nich nie jest wdzięczna.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ
لَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾

75. [c]I, zaprawdę, Pan twój wie, co ukrywają ich piersi, a co ujawniają.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٥﴾

76. I nie ma ani w niebiosach, ani na ziemi niczego ukrytego, co nie byłoby zapisane w zrozumiałej Księdze.

وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ
مُبِينٍ ﴿٧٦﴾

77. Zaprawdę, ten Koran wyjaśnia Dzieciom Izraela większość z tego, w czym są poróżnieni.[2188]

إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَقُصُّ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَكْثَرَ
الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٧٧﴾

78. I, zaprawdę, jest on przewodnictwem i łaską dla wiernych.

وَإِنَّهُ لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٨﴾

79. Zaprawdę, twój Pan rozsądzi pomiędzy nimi zgodnie ze Swoim sądem, a jest On Potężny, Wszechwiedzący.

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْعَلِيمُ ﴿٧٩﴾

80. [d]Zatem zaufaj Allachowi. Istotnie, ty wspierasz się na wyraźnej prawdzie.

فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۖ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴿٨٠﴾

81. Zaprawdę, nie potrafisz uczynić, by zmarły usłyszał, [e]ani nie potrafisz uczynić, by głuchy usłyszał wołanie, kiedy oni odchodzą, odwracając się plecami.[2189]

إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا
وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٨١﴾

82. [f]I nie potrafisz wyprowadzić ślepych z ich błędu. Ty możesz uczynić, że usłyszą wyłącznie ci, którzy wierzą w Nasze Znaki, więc podporządkowują się.

وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعُمْيِ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ ۖ إِنْ تُسْمِعُ
إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٨٢﴾

[a]22,48; 26,205; 29,55. [b]10,61; 40,62. [c]2,78; 16,24; 28,70; 36,77. [d]11,124; 25,59; 33,49. [e]10,43; 33,53. [f]10,44; 30,54.

2188. Można wnioskować, że werset ten odnosi się do Salomona, którego Żydzi oskarżali o odnowienie *Shirk* (bałwochwalstwa) w celu zdobycia sobie przyjaznych uczuć królowej Szeby. Ponieważ wśród Żydów istniały różnice poglądów na temat zachowania się Salomona wobec królowej, Koran podniósł zasłonę z tego niejasnego faktu.

2189. Słowa „kiedy odchodzą odwracając się plecami" wyjaśniają fakt, że „umarli", o których mowa w tym wersecie, to „umarli duchowo", podobnie jak „ślepi" w wersecie następnym to „ślepi duchowo".

83. I kiedy zapadnie wyrok przeciwko[2190] nim, wyprowadzimy im z ziemi owada[2191], który ich ukąsi, albowiem lud nie uwierzył w Nasze Znaki.

وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ ﴿٨٣﴾

84. I przypomnij im dzień, [a]kiedy zbierzemy razem spośród każdego ludu część tych, którzy odrzucili Nasze Znaki, i będą podzieleni na oddzielne grupy.

وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِن كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِّمَّن يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٨٤﴾

85. Wówczas, kiedy przybędą, On powie: [b]„Czy odrzuciliście Moje Znaki, podczas gdy nie mieliście o nich pełnej wiedzy? Lub cóż to takiego było, co względem nich czyniliście?"

حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوا قَالَ أَكَذَّبْتُم بِآيَاتِي وَلَمْ تُحِيطُوا بِهَا عِلْمًا أَمَّاذَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨٥﴾

86. I zapadnie przeciwko nim wyrok, albowiem grzeszyli, i będą pozbawieni mowy.[2192]

وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِم بِمَا ظَلَمُوا فَهُمْ لَا يَنطِقُونَ ﴿٨٦﴾

87. [c]Czyż oni nie widzą, że stworzyliśmy noc, aby mogli podczas niej odpoczywać, jak i dzień dający wzrok? Zaprawdę, w tym zawarte są Znaki dla ludu, który wierzy.

أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لِيَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٨٧﴾

[a]25,18; 67,9. [b]10,40. [c]10,68; 17,13; 28,74; 30,24.

2190. Słowa *Waqa'a al-Qaulu 'Alaihim* oznaczają: wyrok lub dekret zapadł przeciwko nim lub przeminął; sami zasłużyli sobie na wyrok Boży lub Boży dekret (Aqrab).

2191. Jest to proroctwo dotyczące pojawienia się plagi w Dniach Ostatnich. Werset ten tak został skonstruowany przez samego Świętego Proroka. Jeśli jednak *Dābbah* pojmować w sensie osoby wielce materialistycznej, której wszystkie wysiłki skierowane są wyłącznie na zdobywanie bogactw doczesnych i wygód materialnych (34,15), to – jak się wydaje – werset ten odnosić się będzie do materialistycznie nastawionych narodów zachodu, których praca całkowicie gubi się w pogoni za rzeczami należącymi do życia na tym świecie (18,105) i które spadły na ten świat z całą swoją siłą i potęgą.

2192. Nie będą w stanie bronić swoich występków. Oskarżenie przeciwko nim kierowane jest słuszne, wydany będzie dla nich wyrok kary.

88. [a]I przywołaj sobie na myśl dzień, kiedy odezwie się dźwięk trąby[2193] i kiedy każdy, kto jest w niebiosach, oraz każdy, kto jest na ziemi napełni się strachem z wyjątkiem tego, w którym Allach znajduje upodobanie. I wszyscy przybędą do Niego w pokorze.

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَفَزِعَ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَ
مَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللّٰهُ ۚ وَكُلٌّ أَتَوْهُ دٰخِرِينَ ﴿٨٧﴾

89. I widzisz góry, które uważasz za mocno posadowione, jak przemijają tak samo jak przemijają chmury[2194] – dzieło Allacha, który wszystko uczynił doskonałym. Zaprawdę, On jest w pełni Świadom tego, co czynicie.

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَّهِيَ تَمُرُّ مَرَّ
السَّحَابِ ۚ صُنْعَ اللّٰهِ الَّذِي أَتْقَنَ كُلَّ شَيْءٍ ۚ إِنَّهُ خَبِيرٌ
بِمَا تَفْعَلُونَ ﴿٨٨﴾

90. [b]Jeżeli kto spełnia dobre uczynki, ten będzie miał lepszą niż to nagrodę i ten wolny będzie od strachu tego właśnie dnia.

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِّنْهَا ۚ وَهُمْ مِّنْ فَزَعٍ
يَّوْمَئِذٍ اٰمِنُونَ ﴿٨٩﴾

91. Ci zaś, którzy czynią zło, [c]zostaną wrzuceni na twarze w Ogień. I zostanie im powiedziane: „Czyż nie zostaliście nagrodzeni za to, co czyniliście?”

وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ ۚ هَلْ
تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٠﴾

92. Powiedz: „Nakazano mi tylko, bym służył Panu tego Miasta,[2195] które On uczynił Świętym, wszak do Niego należą wszystkie rzeczy. I nakazano mi, abym był jednym z tych, którzy podporządkowują się Bogu.

إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هٰذِهِ الْبَلْدَةِ الَّذِي
حَرَّمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ ۫ وَّأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩١﴾

[a]18,100; 20,103; 36,52; 78,19. [b]4,41; 6,161; 28,85. [c]26,95.

2193. Słowa „kiedy odezwie się dźwięk trąby”, oprócz nawiązywania do Dnia Zmartwychwstania, odnoszą się do nowego porządku, który wprowadzony został przez Świętego Proroka jakby poprzez zadęcie w trąby.

2194. Z chwilą nadejścia Świętego Proroka wszystkie stare idee i instytucje, które zdawały się silnie postawionymi jak góry, stopiły się i zniknęły jak przelatujące po niebie chmury. „Góry” mogą tutaj także oznaczać wielkie i silne imperia – rzymskie i perskie – które rozpierzchły się na wszystkie strony przed zwycięskimi wojskami muzułmańskimi.

2195. Mieszkańcy Mekki obawiali się, że gdyby oddawanie czci bożkom zniknęło z Arabii, Ka'bah, składnica wszystkich ich dobrze znanych bożków, straciłaby swoje znaczenie, a w ten

93. „Jak i bym recytował Koran". Zatem [a]jeżeli kto idzie za przewodnictwem, ten idzie za nim wyłącznie dla dobra swojej własnej duszy. A jeśli chodzi o tego, który zbacza z drogi, powiedz: „Ja tylko jestem tym, który ostrzega".

وَأَنْ أَتْلُوَا الْقُرْآنَ ۚ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي
لِنَفْسِهِ ۚ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ
الْمُنْذِرِينَ ﴿٩٢﴾

94. I powiedz: „Wszelka chwała należy się Allachowi. On wkrótce wskaże wam swoje Znaki, a wy je poznacie". Twój Pan nie jest nieświadom tego, co czynicie.

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا ۚ وَمَا
رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾ ع

[a] 10,109; 39,42.

sposób straciliby oni swój prestiż i wpływ jako jej opiekunowie. Werset ten otwiera im oczy na to fałszywe założenie i powiada, że będąc Centrum Ruchu Światowego oraz Posłannictwa dla całej ludzkości, Mekka nie tylko nie straci swego znaczenia, ale przeciwnie – zyska dodatkowy prestiż i będzie nadal szanowana aż po kres czasów.

ROZDZIAŁ 28

AL-QASAS

(Objawiony przed Hijrah)

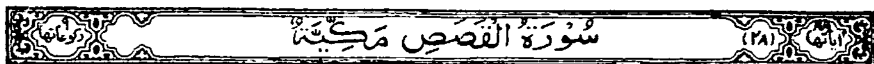
Data Objawienia i kontekst

Według powszechnej opinii sura ta była objawiona w Mekce. Według 'Umar bin Muhammad rozdział ten był objawiony, kiedy Święty Prorok, podczas Hijrah, znajdował się w drodze do Medyny. Werset „Ten, kto zobowiązał cię naukami Koranu, zapewne sprowadzi cię na powrót do miejsca twego powrotu" (w. 86) wyraźnie wskazuje, że Święty Prorok był jeszcze w Mekce, kiedy powiedziano mu, że najpierw będzie musiał opuścić Mekkę jako uciekinier, lecz później powróci do niej jako zdobywca. Poprzednia sura zakończyła się wersetem „Ktokolwiek zatem postępuje wedle przewodnictwa, czyni to tylko dla dobra własnej duszy; dla tego zaś, kto zbacza z drogi, jestem jedynie tym, kto ostrzega", co oznaczało, że nie dozwolone będzie użycie żadnej siły w celu propagowania nauk Koranu. Właśnie w celu potwierdzenia prawdy tego twierdzenia objawiona została ta sura.

Temat

Rozdział obecny jest trzecim i ostatnim spośród należących do grupy *Tā Sīn Mīm*. Wszystkie te trzy rozdziały zaczynają się od tego samego skrótu literowego i dlatego są bardzo do siebie podobne pod względem tematyki. Wszystkie te sury rozpoczynają się od tego ważnego tematu, jakim jest objawienie Koranu, i tym tematem się kończą. W rozdziale 26 wiele miejsca poświęca się przedstawieniu Posłannictwa Mojżesza do faraona. W rozdziale 27 wiele miejsca poświęca się manifestacji tego, co Mojżesz widział z Chwały i Majestatu Bożego, jak i duchowemu doświadczeniu, które przeżył w błogosławionej Dolinie Tuwā. Jednakże w surze obecnej o różnych fazach życia Mojżesza mówi się bardziej szczegółowo niż w jakiejkolwiek innej surze – mówi się tutaj o wyratowaniu go w cudowny sposób z morza, o jego niemowlęctwie i dzieciństwie, o jego młodości, jego Hijrah oraz jego Powołaniu – wskazuje się przez to na fakt, że Święty Prorok, który był podobieństwem Mojżesza, także będzie musiał przeżyć podobne doświadczenia, chociaż w innych warunkach i okolicznościach. Sura ta zaczyna się od opisu godnych pożałowania warunków życia Izraelitów w kraju faraona. Opisuje się tutaj jak poprzez politykę bezwzględnej eksploatacji i przymusu faraon chciał zabić w Izraelitach wszystkie cechy ludzkie oraz jak, kiedy ich poniżenie doszło do zenitu, Bóg powołał Mojżesza i dzięki niemu, czy poprzez niego, doprowadził do wyzwolenia Izraelitów, zatapiając faraona i jego wojska w morzu na oczach dopiero co uwolnionego narodu. Po opisie historii życia Mojżesza sura ta omawia proroctwa, które znajdujemy w Biblii i które dotyczą Świętego Proroka. Czytamy wypowiedź skierowaną do Quraish, że jeśli przyjmą Proroka, cieszyć się będą wszystkimi tymi duchowymi i materialnymi błogosławieństwami, jakie Mekka – jako Centrum i Forteca Wiary – ma otrzymać. Jeśli jednak go odrzucą, ściągną na swoje głowy gniew Boży. Następnie sura ta powiada, że kiedy na niewierzących z powodu odrzucania przez nich prawdy spada kara Boża, zaczynają oni potępiać swoich przywódców, którzy – jak powiadają – sprowadzili ich z właściwej drogi i doprowadzili do ruiny. Ze swojej strony przywódcy odwracają się od nich i nawet przeklinają ich za to, że tak ślepo za nimi szli. Jednakże prawdziwym powodem odrzucania Posłannictwa Bożego – powiada ta sura – jest to, że będąc bogatymi materialnie i w ten sposób posiadając poczucie fałszywego bezpieczeństwa, ludzie bogaci i posiadający wpływy lekceważą Bożych Proroków, szydzą z nich i prześladują, ignorując największą z moralnych lekcji, która wypisana jest na kartach historii. Lekcja ta powiada, że odrzucanie Prawdy nigdy nikomu nie uszło bezkarnie, zaś niewiara zawsze doprowadzała swoich stronników do klęski. Przy końcu zaś sura ta nawiązuje do wielkiego proroctwa,

które wynikało z ucieczki Mojżesza z Egiptu do Madianu, jego pobytu tam przez dziesięć lat oraz powrotu do Egiptu i uwolnieniu Izraelitów spod władzy faraona. Proroctwo to powiadało, że podobnie jak Mojżesz, Święty Prorok Islamu opuści swoje strony rodzinne i będzie żył w obcym miejscu przez dziesięć lat, zaś później powróci do kołyski swej Wiary i podbije Mekkę oraz da Islamowi solidne podstawy. Ostatnich kilka wersetów tej sury podsumowuje ten temat, zaś Świętemu Prorokowi powiada się, że nigdy nie myślał, że zostanie zobowiązany do tak wielkiej misji, ale teraz, kiedy się to już stało, powinien nawoływać całą ludzkość na drogę Bożą. Ufając Bogu i odrzucając wszelkie zniechęcenie, powinien on walczyć o swą drogę do sukcesu tak samo, jak jest wielkim i potężnym zwolennikiem Prawdy.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [b]Tā Sīn Mīm.[2195A]

طٰسٓمّٓ ②

3. [c]Oto wersety zrozumiałej Księgi.

تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ الْمُبِيْنِ ③

4. Przedstawiamy ci prawdziwy opis Mojżesza i Faraona dla korzyści ludu, który wierzy.

نَتْلُوْا عَلَيْكَ مِنْ نَّبَاِ مُوْسٰى وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ
لِقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ④

5. [d]Zaprawdę, Faraon postępował na ziemi wyniośle i podzielił[2196] jej lud na części. Próbował osłabić jedną jego część, [e]zabijając jego synów, a pozostawiając przy życiu niewiasty. Był on niechybnie jednym z intrygantów.

اِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْاَرْضِ وَجَعَلَ اَهْلَهَا شِيَعًا
يَّسْتَضْعِفُ طَآئِفَةً مِّنْهُمْ يُذَبِّحُ اَبْنَآءَهُمْ وَيَسْتَحْيٖ
نِسَآءَهُمْ ؕ اِنَّهٗ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِيْنَ ⑤

6. I My zapragnęliśmy okazać łaskę tym, którzy na ziemi uważani byli za słabych oraz uczynić ich dziedzicami Naszych łask

وَنُرِيْدُ اَنْ نَّمُنَّ عَلَى الَّذِيْنَ اسْتُضْعِفُوْا فِي الْاَرْضِ
وَنَجْعَلَهُمْ اَئِمَّةً وَّنَجْعَلَهُمُ الْوٰرِثِيْنَ ⑥

---

[a]1,1. [b]26,2; 27,2. [c]12,2; 15,2; 26,3; 27,2. [d]10,84. [e]2,50; 7,142; 14,7.

2195A. Patrz 2143.

2196. Polityka „dziel i rządź", która w dwudziestym wieku z tak strasznymi skutkami stosowana była przez zachodnie mocarstwa kolonialne, była chyba z równym skutkiem wykorzystywana przez faraona. Podzielił on naród Egiptu na części i grupy, dokonując pomiędzy nimi wrogich rozgraniczeń. Lud Mojżesza należał do grupy najniższej. Słowa „zabijając jego synów, a pozostawiając przy życiu niewiasty" oprócz znaczenia, że faraon, chcąc utrzymywać Izraelitów w stałym poddaństwie, zabijał mężczyzn, a zachowywał przy życiu kobiety, może także oznaczać, że poprzez stosowanie tej polityki – polityki eksploatacji i bezdusznych opresji, chciał on pozabijać w Izraelitach wszelkie męskie cechy, a w ten sposób uczynić z nich pokorne kobiety.

7. [a]Oraz mocno posadowić ich na ziemi,[2197] jak i uczynić, by Faraon, Hāmān[2198] oraz ich zastępy ujrzeli przez nich to, czego się obawiali.[2199]

وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ
وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ﴿٦﴾

8. [b]I pokierowaliśmy matką Mojżesza dzięki objawieniu: „Karm go piersią, a kiedy będziesz się o niego bać, wrzuć go do rzeki i nie obawiaj się ani nie żałuj, albowiem My oddamy ci go oraz uczynimy go jednym z Posłańców”.

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ ۖ فَإِذَا خِفْتِ
عَلَيْهِ فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي ۖ إِنَّا
رَادُّوهُ إِلَيْكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧﴾

9. Ta uczyniła tak [c]i ktoś ze świty Faraona znalazł go, tak że[2200] stał się on dla nich źródłem smutku oraz wrogiem. Zaprawdę, Faraon, Hāmān oraz ich zastępy byli grzesznikami.

فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا ۗ
إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ ﴿٨﴾

[a]7,138; 26,60; 44,29. [b]20,39. [c]20,40.

2197. Kiedy degradacja Izraelitów w Egipcie osiągnęła nadir i kiedy wypełnił się kielich niegodziwości faraona i jego ludu aż po brzegi, Bóg w swej nieskończonej mądrości wyznaczył, że ciemiężyciele powinni zostać ukarani, zaś ci, którzy byli trzymani w niewoli, wyzwoleni. W tym celu powołał Mojżesza. Fenomen ten, który miał miejsce w czasach każdego Posłańca Bożego, znalazł swoją najpełniejszą i najwspanialszą manifestację w działalności Świętego Proroka Islamu.

2198. Hāmān było imieniem czy raczej tytułem arcykapłana boga Amona. „Hām” w języku egipskim oznacza arcykapłana. Amon dominował nad wszystkimi bóstwami egipskimi. Hāmān zaś zarządzał zarówno skarbcem i spichlerzem, jak i wojskiem i wszystkimi rzemieślnikami w Tebach. Nazywał się on Nebunnef i był arcykapłanem w czasach Ramzesa II i jego syna Merneptaha. Będąc głową niezwykle bogatej organizacji kapłańskiej, obejmującej całe kapłaństwo kraju, zdobył taką władzę i prestiż, iż kontrolował najbardziej wpływowy odłam polityczny, a nawet posiadał własną, prywatną armię” („A story of Egypt”, James Henry Breasted, Ph. D.). Hāmān, jak się powiada, było imieniem jednego z ministrów Aswerusa, króla Persji, który żył wiele wieków po czasach Mojżesza. I nie ma niczego dziwnego czy godnego sprzeciwu, aby dwie różne osoby w dwóch różnych okresach historii nosiły to samo imię.

2199. Eksploatacja, wykorzystywanie i tyrania wywołują Nemesis, przez co ludzie wykorzystujący innych, ciemiężyciele, nigdy nie czują się bezpieczni przed rewoltami wzniecanymi przeciwko nim przez tych, których ciemiężą. Im większych dopuszcza się tyran opresji, tym bardziej boi się buntu ze strony poddawanych opresjom. Także i faraon przejęty był takim strachem.

2200. Partykuła *lām* w *Liyakūna* (i tak został) nazywana jest *Lām al'Āqibah* i oznacza wynik lub konsekwencję.

10. A żona Faraona rzekła: „On będzie radością dla mnie i dla ciebie. Nie zabijaj go. Być może okaże się on dla nas pożyteczny albo może weźmiemy go sobie za syna". A nie znali Naszego celu.[2201]

وَقَالَتِ امْرَاَتُ فِرْعَوْنَ قُرَّتُ عَيْنٍ لِّيْ وَلَكَ ۖ لَا
تَقْتُلُوْهُ ۖ عَسٰٓى اَنْ يَّنْفَعَنَآ اَوْ نَتَّخِذَهٗ وَلَدًا وَّهُمْ
لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿١٠﴾

11. Serce matki Mojżesza uwolniło się od niepokoju. Prawie ujawniła swoją tożsamość,[2202] gdybyśmy nie wzmocnili jej serca, aby była jedną z mocno wierzących.

وَاَصْبَحَ فُؤَادُ اُمِّ مُوْسٰى فٰرِغًا ۖ اِنْ كَادَتْ لَتُبْدِيْ
بِهٖ لَوْلَآ اَنْ رَّبَطْنَا عَلٰى قَلْبِهَا لِتَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١١﴾

12. I powiedziała do jego siostry: „Idź za nim". Tak zatem obserwowała go z daleka, a oni nie byli tego świadomi.

وَقَالَتْ لِاُخْتِهٖ قُصِّيْهِ ۖ فَبَصُرَتْ بِهٖ عَنْ جُنُبٍ وَّهُمْ
لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿١٢﴾

13. I My postanowiliśmy już, że on odrzuci mamki, więc ona rzekła: [a]„Czy mam was pokierować do ludzi domu, którzy wam go przyniosą i będą mu szczerze dobrze życzyć?"

وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ اَدُلُّكُمْ
عَلٰٓى اَهْلِ بَيْتٍ يَّكْفُلُوْنَهٗ لَكُمْ وَهُمْ لَهٗ نٰصِحُوْنَ ﴿١٣﴾

14. W ten sposób oddaliśmy go jego matce, aby jej wzrok się rozweselił i żeby nie smuciła się, jak i by wiedziała, że obietnica Allacha jest prawdziwa. Jednakże większość ludzi nie wie.

فَرَدَدْنٰهُ اِلٰٓى اُمِّهٖ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِتَعْلَمَ
اَنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٤﴾

[a]20,41.

2201. Doprawdy drogi Boże są niezbadane. Faraon nie wiedział, że właśnie to dziecko, któremu okazywał tak wiele troski i opieki, pewnego dnia będzie dla niego instrumentem kary w rękach Przeznaczenia, ponieważ on zaprzeczał i gardził przykazaniami Bożymi i trzymał Izraelitów w niewoli oraz tyranizował ich przez wiele lat.

2202. Matka Mojżesza tak bardzo ucieszyła się z tego, że odzyskała syna, że z tej wielkiej radości chciała już powiedzieć, że to jej dziecko. Gdyby Bóg jej nie powstrzymał, to powiedziałaby ludziom o całej tej sprawie – jak otrzymała objawienie Boże i jak spełniając nakaz puściła dziecko na wodę, itd.

15. [a]I kiedy osiągnął on wiek pełnej siły i dojrzałość, obdarowaliśmy go mądrością i wiedzą. W ten sposób nagradzamy tych, którzy czynią dobro.[2203]

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰٓ ءَاتَيْنَٰهُ حُكْمًا وَعِلْمًا [a]
وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿١٥﴾

16. Pewnego dnia wszedł on do miasta w takim czasie, kiedy jego mieszkańcy byli w stanie nieuwagi. Znalazł tam dwóch mężczyzn walczących – jeden z jego własnej grupy, a drugi spośród jego wrogów. Ten, który był spośród jego grupy, wołał go na pomoc[2204] przeciwko temu, który był spośród jego wrogów. [b]Zatem Mojżesz uderzył tego ostatniego pięścią i w ten sposób zabił go. Wówczas Mojżesz rzekł: „Oto dzieło Szatana.[2205] On rzeczywiście jest wrogiem, jawnym zwodzicielem".

وَدَخَلَ ٱلْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا
فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَٰذَا مِن شِيعَتِهِۦ
وَهَٰذَا مِنْ عَدُوِّهِۦ ۖ فَٱسْتَغَٰثَهُ ٱلَّذِى مِن شِيعَتِهِۦ
عَلَى ٱلَّذِى مِنْ عَدُوِّهِۦ فَوَكَزَهُۥ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ [b]
قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ ٱلشَّيْطَٰنِ ۖ إِنَّهُۥ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ ﴿١٦﴾

17. Powiedział: „Panie mój, zgrzeszyłem przeciwko mojej własnej duszy,[2206] więc przebacz mi". Zatem Pan przebaczył mu – jest bowiem Najbardziej Przebaczający, wiecznie Litościwy.

قَالَ رَبِّ إِنِّى ظَلَمْتُ نَفْسِى فَٱغْفِرْ لِى فَغَفَرَ لَهُۥٓ [b]
إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١٧﴾

[a]12,23; 46,16. [b]20,41; 26,20.

2203. Mojżesz posiadał wspaniałą wiedzę doczesną, jak i Bożą. Ponieważ był wychowany w domu wielkiego monarchy tamtych czasów, z pewnością miał najlepszych nauczycieli, którzy uczyli go współczesnej nauki. Jego rozwój fizyczny także był doskonały, co jasno wynika z treści tego wersetu. Mojżesz inspirowany był także przez szlachetne ideały. Jako że Bóg wyznaczył go do wielkiej misji, obdarzony został Mojżesz mądrością i wiedzą duchową w sposób niezwykły. Zanim jeszcze osiągnął dojrzałość fizyczną, był już *Muhsin*, czyli kimś, kto stale czyni dobre uczynki.

2204. Posiadając niezwykle szlachetną naturę oraz będąc inspirowanym przez wielkie ideały, Mojżesz zawsze był gotów pomagać słabym i prześladowanym. Kiedy zatem biedny Izraelita potrzebował jego pomocy w obronie przed aroganckim i brutalnym Egipcjaninem, Mojżesz od razu ruszył mu z pomocą.

2205. Zwrot „Oto dzieło Szatana", zgodnie z idiomem arabskim, oznacza, że stało się coś złego, to znaczy, że Szatan spowodował, iż Egipcjanin i Izraelita zaczęli walczyć i musiał . przyjść z pomocą prześladowanemu Izraelicie, w wyniku czego zdarzyła się rzecz zła, a mianowicie śmierć człowieka. Albo słowa te skierowane były do martwego Egipcjanina w znaczeniu „Oto wynik twojego szatańskiego występku", czyli „Twoja śmierć jest wynikiem twojej własnej niegodziwości i występku". Fakt, że Mojżesz nie użył żadnej śmiercionośnej broni, lecz tylko odepchnął Egipcjanina lub uderzył go pięścią, wskazuje, że śmierć Egipcjanina była przypadkowa. Jasnym jest wszak, że Mojżesz nie miał zamiaru go zabijać. Koran nie wymienia tego niegodziwego występku Egipcjanina, o którym wspomina Mojżesz w tym wersecie. Powiada się, że Egipcjanin zmuszał niewiastę izraelicką do popełnienia cudzołóstwa. To oczywiście doprowadziło do kłótni, a w końcu do interwencji Mojżesza i śmierci Egipcjanina (Jew. Enc., pod hasłem „Mojżesz").

2206. Patrz strona następna.

18. Rzekł on: „Panie mój, z powodu łaski, jaką mnie obdarowałeś, nigdy nie będę pomagał winnym".[2207]

قَالَ رَبِّ بِمَآ أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا
لِّلْمُجْرِمِينَ ﴿١٨﴾

19. Poranek zastał go w mieście pełnego obaw, będącego na baczności. I oto ten, który prosił go o pomoc poprzedniego dnia raz jeszcze zwrócił się doń o pomoc. Mojżesz powiedział mu: „Zaprawdę, Tyś rzeczywiście jest człowiekiem błądzącym".[2208]

فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَآئِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي
اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ ۚ قَالَ لَهُ مُوسَىٰ
إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُّبِينٌ ﴿١٩﴾

20. I kiedy postanowił pochwycić człowieka, który był wrogiem ich obu,[2209] ten rzekł: „O Mojżeszu, czy zamierzasz zabić mnie tak samo jak zabiłeś tego człowieka wczoraj? Pragniesz być tyranem w tym kraju, a nie chcesz być czyniącym pokój".

فَلَمَّآ أَنْ أَرَادَ أَنْ يَبْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا
قَالَ يَٰمُوسَىٰٓ أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا
بِالْأَمْسِ ۖ إِنْ تُرِيدُ إِلَّآ أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ
وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ﴿٢٠﴾

21. I przybył człowiek z odległej części miasta, biegnąc. I rzekł: „O Mojżeszu, prawdziwie przywódcy naradzają się wspólnie przeciwko tobie, by cię zabić. Dlatego uciekaj. Zaiste, ja dobrze tobie życzę".

وَجَآءَ رَجُلٌ مِّنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ قَالَ يَٰمُوسَىٰٓ
إِنَّ الْمَلَأَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ
مِنَ النَّاصِحِينَ ﴿٢١﴾

2206. *Zalama-hū* oznacza: nałożył na niego ciężar, który przekraczał jego możliwości i siły; wystawił siebie na niebezpieczeństwo (Lane + Mufradāt). Mojżesz uświadomił sobie, że starając się pomóc biednemu Izraelicie, przypadkiem zabił Egipcjanina i w ten sposób wystawił siebie na wielkie niebezpieczeństwo i nałożył na swoje barki taki ciężar, który najwyraźniej przekraczał jego siły. Modlił się zatem do Boga o ochronę przed złymi konsekwencjami, które mogły nastąpić po przypadkowym zabiciu członka rasy rządzącej.

2207. Werset ten wskazuje na Mojżesza mówiącego: „Mój Panie! Zawsze byłeś dla mnie łaskawy, więc z wdzięczności wobec ciebie obiecuję, że zawsze będę pomagał prześladowanym, jak to uczyniłem tym razem oraz że nigdy nie stanę po stronie ciemiężycieli". Werset ten może też oznaczać: „Mój Panie, ponieważ Ty zawsze byłeś dla mnie miły i łaskawy, jakże ja mógłbym pomagać i wspierać ciemiężycieli?"

2208. Wydaje się, że Mojżesz napomniał Izraelitę, który zawołał go na pomoc: „Jesteś głupcem i nie potrafisz sobie uświadomić konsekwencji twego postępowania i łatwo wpadasz w tarapaty". Słowa te nie oznaczają, jak powszechnie błędnie się wnioskuje, że Mojżesz uważał tego człowieka za winnego.

2209. Słowa „który był wrogiem ich obu" wskazują, że wzmiankowany mężczyzna był Egipcjaninem. Gdyby jednak był on Izraelitą, to musiałby być związany z Egipcjanami i donieść im o wydarzeniach poprzedniego dnia. W ten sposób był on wrogiem zarówno samego Mojżesza, jak i Izraelity, który wezwał Mojżesza na pomoc.

22. [a]Zatem odszedł on stamtąd, pełen obaw i rozwagi. Powiedział: „Panie mój, uwolnij mnie od niesprawiedliwych ludzi".

فَخَرَجَ مِنْهَا خَآئِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ
الْقَوْمِ الظَّٰلِمِينَ ﴿٢١﴾

23. A kiedy zwrócił swe oblicze w stronę Madianu, rzekł: „Mam nadzieję, że Pan mój poprowadzi mnie ku właściwej drodze".

وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَآءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَىٰ رَبِّيٓ أَن
يَهْدِيَنِي سَوَآءَ السَّبِيلِ ﴿٢٢﴾

24. Kiedy przybył do wód Madianu, spotkał tam grupę mężczyzn, pojących swe stada. A obok nich zauważył dwie niewiasty, jak powstrzymywały swe stada w tyle. Powiedział: „Na czym polega wasz kłopot?"[2209A] One odrzekły: „Nie możemy napoić naszych stad aż pasterze odejdą ze swymi stadami, a ojciec nasz jest bardzo starym człowiekiem".

وَلَمَّا وَرَدَ مَآءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِّنَ
النَّاسِ يَسْقُونَ وَوَجَدَ مِن دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ
تَذُودَانِ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّىٰ
يُصْدِرَ الرِّعَآءُ وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ ﴿٢٣﴾

25. Zatem on napoił ich stada za nie. Potem oddalił się w cień i rzekł: „Panie mój, potrzebuję wszelkiego dobra, jakim Ty możesz mnie obdarować".

فَسَقَىٰ لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّىٰٓ إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَآ
أَنزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴿٢٤﴾

26. A jedna z dwóch niewiast podeszła do niego lękliwie. Powiedziała: „Mój ojciec wzywa cię, by móc cię wynagrodzić za to, że napoiłeś nasze stada". Kiedy zatem przybył do niego i opowiedział mu, ten rzekł: „Nie obawiaj się, uciekłeś od niesprawiedliwych ludzi".[2210]

فَجَآءَتْهُ إِحْدَىٰهُمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَآءٍ قَالَتْ إِنَّ
أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا فَلَمَّا
جَآءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَجَوْتَ
مِنَ الْقَوْمِ الظَّٰلِمِينَ ﴿٢٥﴾

27. Jedna z dwóch niewiast powiedziała: „O ojcze mój, weź go do swej służby, albowiem najlepszym człowiekiem, jakiego możesz zatrudnić, jest ten, który jest silny i godny zaufania".

قَالَتْ إِحْدَىٰهُمَا يَٰٓأَبَتِ اسْتَـْٔجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ
اسْتَـْٔجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ﴿٢٦﴾

[a]26,22.

2209. Na czym polega twój kłopot; lub co się z tobą dzieje?

2210. Słowa „Uciekłeś od niesprawiedliwych ludzi" wskazują, że wysłuchawszy opowieści Mojżesza, ten stary i sprawiedliwy mąż był przekonany, że Mojżesz nie dopuścił się morderstwa i że śmierć Egipcjanina była przypadkowa. Z drugiej strony określił on Egipcjan jako ludzi niegodziwych.

28. Ich ojciec rzekł do Mojżesza: „Zamierzam oddać ci za żonę jedną z tych oto dwóch moich córek pod warunkiem, że pozostaniesz w mojej służbie przez osiem lat. Jeśli jednak pozostaniesz przez dziesięć lat, będzie tak z twojej własnej woli.[2211] I nie będę obarczał cię nadmiernym ciężarem. Jeżeli Allach tego zechce, stwierdzisz, że jestem jednym ze sprawiedliwych".

قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ
عَلَىٰ أَن تَأْجُرَنِي ثَمَانِيَ حِجَجٍ ۖ فَإِنْ أَتْمَمْتَ عَشْرًا
فَمِنْ عِندِكَ ۖ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ ۚ سَتَجِدُنِي
إِن شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٨﴾

29. Mojżesz rzekł: „To postanowione pomiędzy mną i tobą. Któregokolwiek z tych dwóch terminów dotrzymam, nie będzie dla mnie żadnej niesprawiedliwości. Allach wszak zważa na to, co mówimy".

قَالَ ذَٰلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ ۖ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا
عُدْوَانَ عَلَيَّ ۖ وَاللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٢٩﴾ ع

30. I kiedy Mojżesz dopełnił terminu, wybrał się ze swoją rodziną i spostrzegł ogień w kierunku Góry. Rzekł do swej rodziny: „Zaczekajcie,[2212] [a]widzę ogień. Być może przyniosę wam stamtąd jakieś ważne wiadomości lub płonącą żagiew, byście mogli się przy niej ogrzać".

فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِن
جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ
نَارًا لَّعَلِّي آتِيكُم مِّنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ مِّنَ النَّارِ
لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٣٠﴾

[a]20.11; 27.8.

2211. Konstrukcja tego wersetu nie zdaje się popierać wniosku, jaki na ogół na jego podstawie się wyciąga, a mianowicie, że Shu'aib lub Jetra zgodził się na poślubienie jednej z jego córek przez Mojżesza w zamian za osiem lud dziesięć lat służby. Wydaje się, że naprawdę było tak, iż ponieważ Shu'aib był już stary, potrzebowała uczciwego mężczyzny, by opiekował się jej stadami. A ponieważ Mojżesz posiadał wymagane kwalifikacje, wzięty został do niego na służbę w zamian za jedną z córek. Zgodzono się na osiem lub dziesięć lat służby. Jednakże Shu'aib był osobą pobożną i albo sam sobie uświadomił, albo poinformowany został przez objawienie Boże, że przed Mojżeszem stoi wspaniała przyszłość. Dlatego postanowił oddać mu jedną ze swych córek, żądając, aby jego zięć przez jakiś czas mieszkał razem z nim i aby mógł on korzystać z jego szlachetnego towarzystwa. Powyższe było jednym z warunków małżeństwa. Mojżesz miał z nim pozostać przez osiem lub dziesięć lat. Tak zatem nie jest poprawnym twierdzenie, że Shu'aib zaproponował oddać jedną ze swych córek Mojżeszowi w zamian za osiem lud dziesięć lat służby. Wszelka zapłata, jaką Mojżesz mógł otrzymać od Shu'aib, nie ma żadnego związku z ofertą małżeńską.

2212. Odosobnienie i samotność mają wielkie znaczenie dla medytowania i łączności z Istotą Bożą. Mojżesz chciał odseparować się od swej rodziny, a właściwie od wszelkich kontaktów doczesnych po to, by móc zostać pobłogosławionym zjednoczeniem z Bogiem.

31. I kiedy przybył doń, [a]zawołał do niego jakiś głos z prawej strony[2213] Doliny, w miejscu błogosławionym, z drzewa: „O Mojżeszu, zaprawdę, Ja jestem Allach, Pan światów.

فَلَمَّآ اَتٰىهَا نُوْدِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْاَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ
الْمُبٰرَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ اَنْ يّٰمُوْسٰٓى اِنِّيْٓ اَنَا اللّٰهُ رَبُّ
الْعٰلَمِيْنَ ۝

32. [b]„Rzuć swoją laskę". I kiedy zobaczył, że porusza się ona jakby była wężem, odwrócił się w obawie i nie patrzył za siebie. „O Mojżeszu", rzekł głos, „Podejdź i nie obawiaj się. Zaiste, jesteś jednym z tych, którzy są bezpieczni.

وَاَنْ اَلْقِ عَصَاكَ ۚ فَلَمَّا رَاٰهَا تَهْتَزُّ كَاَنَّهَا جَآنٌّ وَّلّٰى
مُدْبِرًا وَّلَمْ يُعَقِّبْ ۚ يٰمُوْسٰٓى اَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ اِنَّكَ
مِنَ الْاٰمِنِيْنَ ۝

33. [c]„Włóż swą rękę w swoją pierś, a wyjmiesz ją białą bez żadnych złych rezultatów, a przybliż tę rękę do siebie, aby uspokoić swój strach. Powyższe będą dwoma dowodami od twego Pana dla Faraona i jego dowódców. Zaiste, są oni ludem zbuntowanym".

اُسْلُكْ يَدَكَ فِيْ جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَآءَ مِنْ غَيْرِ سُوْٓءٍ ۡ
وَّاضْمُمْ اِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذٰنِكَ بُرْهَانٰنِ
مِنْ رَّبِّكَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۟ئِهٖ ۚ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمًا
فٰسِقِيْنَ ۝

34. [d]Mojżesz rzekł: „Panie mój, zabiłem[2214] człowieka, jednego z nich, i obawiam się, że oni zabiją mnie.

قَالَ رَبِّ اِنِّيْ قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَاَخَافُ اَنْ
يَّقْتُلُوْنِ ۝

35. „A mój brat, Aaron, on jest płynniejszy w mowie niż ja. [e]Dlatego poślij go ze mną jako pomocnika[2215], aby dawał świadectwo mojej prawdzie. Obawiam się, że fałszywie mnie oskarżą".

وَاَخِيْ هٰرُوْنُ هُوَ اَفْصَحُ مِنِّيْ لِسَانًا فَاَرْسِلْهُ مَعِيَ
رِدْاً يُّصَدِّقُنِيْٓ ۖ اِنِّيْٓ اَخَافُ اَنْ يُّكَذِّبُوْنِ ۝

[a]19,53; 20,81; 79,17. [b]7,118; 20,20; 26,46; [c]7,109; 20,23; 27,13. [d]20,41; 26,15. [e]20,30-33; 26,14.

2213. Podczas gdy Mojżesz znajdował się tylko obok błogosławionej doliny duchowej, Święty Prorok rzeczywiście do niej wszedł (53,14, 15). Mojżesz nie mógł osiągnąć tak wysokiego stadium bliskości z Bogiem, była ona bowiem zarezerwowana dla Świętego Proroka.

2214. Mojżesz nawiązuje do faktu przypadkowego zabicia człowieka – on nie uważa się za winnego świadomego morderstwa.

2215. *Rid'* oznacza: podporę lub coś podobnego, przy pomocy czego wzmacnia się ścianę; rzecz, przy pomocy której pomaga się komuś; pomocnika. Powiada się *Fulānum Rid'u Fulānin*, co oznacza „ktoś taki jest pomocnikiem kogoś innego" (Lane).

36. [a]Bóg rzekł: „Wzmocnimy twe ramię[2216] twoim bratem oraz damy siłę wam obu, tak że oni was nie dosięgną. Idźcie zatem wraz z Naszymi Znakami. Wy dwaj oraz ci, którzy idą z wami, zwyciężycie".

قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِاَخِيْكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطٰنًا
فَلَا يَصِلُوْنَ اِلَيْكُمَا ۚ بِاٰيٰتِنَآ ۚ اَنْتُمَا وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا
الْغٰلِبُوْنَ ﴿٣٦﴾

37. [b]I kiedy Mojżesz przybył do nich z Naszymi wyraźnymi Znakami, oni rzekli: „To nic innego jak tylko wymyślone czary, wszak nigdy nie słyszeliśmy czegoś podobnego wśród naszych praojców".

فَلَمَّا جَآءَهُمْ مُّوْسٰى بِاٰيٰتِنَا بَيِّنٰتٍ قَالُوْا مَا هٰذَآ
اِلَّا سِحْرٌ مُّفْتَرًى وَّمَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِيْٓ اٰبَآئِنَا
الْاَوَّلِيْنَ ﴿٣٧﴾

38. Mojżesz rzekł: „Mój Pan wie najlepiej, kim jest ten, który niesie przewodnictwo od Niego i do którego będzie należeć nagroda ostatecznego mieszkania. Zaprawdę, grzesznikom nigdy nie wiedzie się dobrze".

وَقَالَ مُوْسٰى رَبِّيْٓ اَعْلَمُ بِمَنْ جَآءَ بِالْهُدٰى مِنْ
عِنْدِهٖ وَمَنْ تَكُوْنُ لَهٗ عَاقِبَةُ الدَّارِ ۭ اِنَّهٗ لَا يُفْلِحُ
الظّٰلِمُوْنَ ﴿٣٨﴾

39. Faraon zaś rzekł: „O dowódcy, [c]nie znam żadnego innego boga dla was poza mną samym. Zatem wypalcie mi gliniane cegły, [d]O Hāmānie, i wybudujcie mi wieżę, abym mógł, wszedłszy na nią, spojrzeć na Boga Mojżesza,[2217] albowiem sądzę, że on jest kłamcą".

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يٰٓاَيُّهَا الْمَلَاُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِّنْ
اِلٰهٍ غَيْرِيْ ۚ فَاَوْقِدْ لِيْ يٰهَامٰنُ عَلَى الطِّيْنِ فَاجْعَلْ
لِّيْ صَرْحًا لَّعَلِّيْٓ اَطَّلِعُ اِلٰٓى اِلٰهِ مُوْسٰى ۙ وَاِنِّيْ لَاَظُنُّهٗ
مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿٣٩﴾

40. [e]I on oraz jego zastępy postępowały butnie w kraju bez usprawiedliwienia. I myśleli, że nigdy nie będą na powrót sprowadzeni do Mnie.

وَاسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُوْدُهٗ فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَ
ظَنُّوْٓا اَنَّهُمْ اِلَيْنَا لَا يُرْجَعُوْنَ ﴿٤٠﴾

[a]20,43. [b]29,40. [c]26,30. [d]40,37. [e]7,134.

2216. *'Adud* oznacza: ramię lub górną część ręki; pomocnika lub towarzysza (Lane).

2217. Werset ten można interpretować dwojako: (1) Izraelici już byli robotnikami przy piecach do wypalania cegły. Faraon nawiązuje do ich ciężkich warunków i wydaje się drwiąco powiadać do Hāmāna: „Okazuje się, że ludziom tym brak pracy. Ponieważ mają na odpoczynek więcej czasu niż potrzeba, zaczynają marzyć o Proroctwie. Trzeba zagnać ich do ciężkiej pracy. Dopiero wtedy odzyskają zmysły i porzucą fałszywe iluzje o Bogu i Proroctwie". (2) Egipcjanie dobrze znali się na astronomii. Budowali wysoko położone obserwatoria do prowadzenia obserwacji gwiazd i ich ruchów. Zatem faraon szyderczo poprosił Hāmāna o wybudowanie dla siebie wyniosłego obserwatorium, aby mógł spojrzeć na Boga Mojżesza.

41. [a]Pochwyciliśmy więc jego i jego wojska i wrzuciliśmy w morze. Spójrz zatem jak zły był koniec grzeszników!

فَأَخَذْنٰهُ وَجُنُوْدَهٗ فَنَبَذْنٰهُمْ فِى الْيَمِّ ۚ فَانْظُرْ
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٤١﴾

42. I uczyniliśmy ich przywódcami, [b]którzy nawoływali ludzi do Ognia, lecz w Dniu Zmartwychwstania nie będzie im udzielona pomoc.

وَجَعَلْنٰهُمْ أَئِمَّةً يَّدْعُوْنَ إِلَى النَّارِ ۚ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ
لَا يُنْصَرُوْنَ ﴿٤٢﴾

43. [c]I uczyniliśmy, że szła za nimi klątwa na tym świecie, w Dniu Zmartwychwstania zaś znajdą się wśród tych, którzy pozbawieni są wszelkiego dobra.[2217A]

وَأَتْبَعْنٰهُمْ فِىْ هٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً ۚ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ هُمْ
مِّنَ الْمَقْبُوْحِيْنَ ﴿٤٣﴾

44. [d]I daliśmy Mojżeszowi Księgę, po tym jak zniszczyliśmy wcześniejsze pokolenia, jako źródło oświecenia dla ludzi oraz jako przewodnictwo i łaskę, aby się zastanawiali.

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ مِنْۢ بَعْدِ مَآ أَهْلَكْنَا الْقُرُوْنَ
الْأُوْلٰى بَصَآئِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَّرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٤٤﴾

45. Ty nie byłeś po zachodniej stronie Góry, kiedy My przekazaliśmy Mojżeszowi sprawę Proroctwa, ani też nie byłeś jednym ze świadków.[2218]

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ إِذْ قَضَيْنَآ إِلٰى مُوْسَى
الْأَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشّٰهِدِيْنَ ﴿٤٥﴾

46. Jednak daliśmy życie pokoleniom po Mojżeszu, a życie zostało im przedłużone.[2219] Ty nie byłeś mieszkańcem pośród ludu Madianu,[2219A] przedstawiającym im Nasze Znaki. To My wysyłamy Posłańców.

وَلٰكِنَّآ أَنْشَأْنَا قُرُوْنًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ ۚ وَمَا
كُنْتَ ثَاوِيًا فِىْٓ أَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُوْا عَلَيْهِمْ اٰيٰتِنَا ۙ
وَلٰكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِيْنَ ﴿٤٦﴾

[a]2,51; 7,137; 17,104; 20,79; 26,67; 79,26. [b]11,99. [c]11,61, 100. [d]7,155; 46,13.

2217A. *Maqbūh* oznacza: odsunięty od lub pozbawiony dobra; odciągany od dobra jak pies; uważany za obrzydliwego (Lane).

2218. Werset ten powiada, że proroctwo Mojżesza o nadejściu Świętego Proroka (Pwt 18,18) spełnione zostało tak wyraźnie i tak szczegółowo, jak gdyby Święty Prorok był obok Mojżesza, kiedy ten wypowiadał to proroctwo.

2219. Minęły całe wieki i wielu Proroków pojawiło się po Mojżeszu wraz ze swoimi Posłannictwami, a jednak żaden z nich nie twierdził, że jest „jak Mojżesz", że o nim Mojżesz wypowiedział Proroctwo (Pwt 18,18). Stało się to dopiero wtedy, gdy został objawiony Koran, w którym dowiadujemy się, że to wielkie proroctwo Mojżesza spełniło się dopiero w osobie Świętego Proroka Islamu (73,16). Tak zatem proroctwo to z pewnością pochodziło od Boga i nie mogło być włożone w jego usta przez Świętego Proroka, który wszak pojawił się wiele wieków po nim. Lud Mojżesza prawie całkiem zapomniał o tym i o innych proroctwach dotyczących Świętego Proroka, a stało się to za sprawą upływu czasu.

47. I ty nie byłeś na zboczu Góry wraz z Mojżeszem, [a]kiedy My wezwaliśmy go i objawiliśmy mu Nasze proroctwo dotyczące ciebie.[2220] Jednak wysłaliśmy ciebie jako łaskę od twego Pana, [b]abyś ostrzegł ludzi, do których nie przychodził nikt, kto mógłby ich ostrzec przed tobą, by byli rozważni.

وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلٰكِن رَّحْمَةً
مِّن رَّبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّآ أَتٰهُم مِّن نَّذِيرٍ
مِّن قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٧﴾

48. I gdyby nie to, że – gdyby spadło na nich nieszczęście z powodu tego, co wysłały przed nimi ich prawe ręce – powiedzieliby: [c]„Panie nasz, dlaczego nie wysłałeś do nas Posłańca, abyśmy poszli za twymi przykazaniami i stali się wiernymi?" Nie powinniśmy wysyłać ciebie jako Posłańca.

وَلَوْلَآ أَن تُصِيبَهُم مُّصِيبَةٌۢ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ
فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَآ أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ ءَايٰتِكَ
وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٨﴾

49. Lecz teraz, skoro otrzymali prawdę od Nas, powiadają: [d]„Dlaczego on nie otrzymał tego, co dano Mojżeszowi?" Czyż nie odrzucili tego, co było dane przedtem Mojżeszowi? Powiedzieli: „Aaron i Mojżesz są tylko dwoma czarownikami, którzy wzajemnie się popierają". I powiadają: „Odrzucamy twierdzenie ich obu".

فَلَمَّا جَآءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِندِنَا قَالُوا لَوْلَآ أُوتِىَ
مِثْلَ مَآ أُوتِىَ مُوسٰىٓ ۚ أَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَآ أُوتِىَ مُوسٰى
مِن قَبْلُ ۖ قَالُوا سِحْرٰنِ تَظٰهَرَا وَقَالُوٓا إِنَّا بِكُلٍّ
كٰفِرُونَ ﴿٤٩﴾

[a]20,12-13; 79,17. [b]32,4; 36,7. [c]20,135. [d]6,125.

2219A. Słowa te odnoszą się do uderzającego podobieństwa Świętego Proroka do Mojżesza. Podobnie jak Mojżesz, który przez dziesięć lat żył wśród obcego ludu Madianu, a potem powrócił do Egiptu, by uratować swój lud z niewoli faraona, Święty Prorok mieszkał w Madianie przez dziesięć lat, a później powrócił do Mekki, by ją zdobyć.

2220. Werset ten wskazuje, że dla Świętego Mojżesza nie było możliwym spowodowanie, aby ten wypowiedział o nim proroctwo (Pwt 18,18), a później twierdzenie, że przybywa w formie spełnienia tego proroctwa.

50. Powiedz: „Przynieście zatem Księgę od Allacha, która będzie lepszym przewodnikiem niż te dwie Księgi[2221] – Tora i Koran – abym mógł za nią pójść, jeśli jesteście prawdomówni".

قُلْ فَأْتُوْا بِكِتٰبٍ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ هُوَ اَهْدٰى مِنْهُمَآ
اَتَّبِعْهُ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٥٠﴾

51. [a]Jeśli jednak nie odpowiedzą ci, wiedz, że idą oni wyłącznie za swoimi przyziemnymi pragnieniami. Któż bowiem bardziej się myli niż ten, kto idzie za swymi przyziemnymi pragnieniami bez żadnego przewodnictwa od Allacha. Zaprawdę, Allach nie prowadzi ludu grzeszników.

فَاِنْ لَّمْ يَسْتَجِيْبُوْا لَكَ فَاعْلَمْ اَنَّمَا يَتَّبِعُوْنَ اَهْوَآءَهُمْ
وَمَنْ اَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوٰىهُ بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ اللّٰهِ
اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٥١﴾

52. I rzeczywiście stale wysyłaliśmy im objawienie, aby zostali napomnieni.

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٥٢﴾

53. Ci, którym daliśmy Księgę[2222] przed Koranem – oni w nią uwierzyli.

اَلَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِهٖ هُمْ بِهٖ يُؤْمِنُوْنَ ﴿٥٣﴾

54. A kiedy jest im recytowana, powiadają: „Wierzymy w nią. Zaprawdę, jest to prawda od naszego Pana. Rzeczywiście, nawet przedtem poddawaliśmy się jej naukom".

وَاِذَا يُتْلٰى عَلَيْهِمْ قَالُوْٓا اٰمَنَّا بِهٖٓ اِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّنَآ
اِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهٖ مُسْلِمِيْنَ ﴿٥٤﴾

55. Ci otrzymają swoją nagrodę po dwakroć, albowiem oni byli wytrwali[2223] i [b]odrzucają zło z pomocą dobra, jak i [c]wydają z tego, co My im daliśmy.

اُولٰٓئِكَ يُؤْتَوْنَ اَجْرَهُمْ مَّرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوْا وَ
يَدْرَءُوْنَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ ﴿٥٥﴾

56. [d]„I kiedy słyszą czcze gadanie, odwracają się i powiadają: «Dla nas są nasze dzieła, a dla was wasze. Pokój z wami. Nie interesują nas nieświadomi»".

وَاِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ اَعْرَضُوْا عَنْهُ وَقَالُوْا لَنَآ اَعْمَالُنَا
وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْ سَلٰمٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِى الْجٰهِلِيْنَ ﴿٥٦﴾

[a]11,15. [b]13,23; 23,97; 41,35. [c]23,5; [d]25,64; 25,73.

2221. Werset ten nawiązuje do wyniosłej pozycji, jaką zarówno Koran, jak i Tora zajmują wśród objawionych Pism, przy czym Koran jest par excellence najlepszą wśród objawionych Ksiąg, zaś Tora zajmuje drugie miejsce.

2222. *Al-Kitāb* odnosi się szczególnie do Tora lub do każdej objawionej Księgi. Wobec tego werset ten może oznaczać albo: (1) Ci, którzy otrzymali umiejętność właściwego zrozumienia Księgi – Tora – i zastanawiają i rozmyślają nad nią, z pewnością uwierzą w tę – Koran. Albo też (2) spośród wyznawców każdej objawionej Księgi większość uwierzy w Koran i przyłączy się do wyznawców Islamu na przestrzeni wieków.

2223. Tacy ludzie spośród „Ludu Księgi", którzy wierzą w Koran, otrzymają podwójną nagrodę za wiarę zarówno w Tora, jak i w Koran, oraz za cierpliwe znoszenie cierpień z powodu sprawy Prawdy.

57. [a]Zaiste, nie możesz prowadzić każdego, kogo miłujesz. Allach jednak prowadzi każdego, kogo zechce, a zna On najlepiej tych, którzy chcą przyjąć przewodnictwo.

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَهْدِي مَنْ
يَّشَاءُ ۚ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ۝٥٧

58. I powiadają: „Gdybyśmy mieli iść wraz z tobą za przewodnictwem, oderwani zostalibyśmy od naszego kraju”.[2224] Powiedz im: „Czy nie ustanowiliśmy dla nich bezpiecznego sanktuarium, [b]do którego przynoszone są owoce wszystkich rzeczy jako zaopatrzenie od Nas?” Lecz większość z nich nie wie.

وَقَالُوا إِنْ نَّتَّبِعِ الْهُدٰى مَعَكَ نُتَخَطَّفْ مِنْ أَرْضِنَا ۚ
أَوَلَمْ نُمَكِّنْ لَّهُمْ حَرَمًا اٰمِنًا يُّجْبٰى إِلَيْهِ ثَمَرٰتُ
كُلِّ شَيْءٍ رِّزْقًا مِّنْ لَّدُنَّا وَلٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝٥٨

59. [c]Ileż miast zniszczyliśmy, które unosiły się radością ze swego łatwego i dostatniego życia! Oto ich mieszkania, które po nich niewiele były zamieszkałe.[2225] I to My staliśmy się ich spadkobiercami.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ بَطِرَتْ مَعِيشَتَهَا ۚ فَتِلْكَ
مَسٰكِنُهُمْ لَمْ تُسْكَنْ مِّنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا ۚ وَ
كُنَّا نَحْنُ الْوٰرِثِينَ ۝٥٩

60. [d]A Pan twój nigdy nie zniszczyłby żadnego miasta, gdyby wcześniej w mieście-matce nie powołał Posłańca,[2226] przedstawiającego im Nasze Znaki. I nie niszczylibyśmy miast, gdyby ich mieszkańcy nie byli grzesznikami.

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرٰى حَتّٰى يَبْعَثَ فِيٓ أُمِّهَا
رَسُولًا يَّتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيٰتِنَا ۚ وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرٰى
إِلَّا وَأَهْلُهَا ظٰلِمُونَ ۝٦٠

[a]12,104; 16,38. [b]2,127; 14,38. [c]7,5; 21,12; 22,46; 65,9. [d]6,132; 11,118; 20,135; 26,209.

2224. Werset ten oznacza, że strach jest bezpodstawny, że gdyby Nowe Posłannictwo zostało zaakceptowane, to lud przybyłby tłumnie do Mekki i pozbawił jej mieszkańców ich własności i wolności. Werset ten powiada, że od niepamiętnych czasów Mekka (która teraz stanie się Centrum nowej Wiary) pozostawała bezpiecznym sanktuarium, zaś ci, którzy kiedykolwiek próbowali napadać na jej święty charakter, zawsze spotykali się z odporem i zniszczeniem.

2225. W przeszłości żyły ludy, które były silniejsze i bogatsze i cieszyły się bardziej rozwiniętymi cywilizacjami niż lud, którego obawiają się mieszkańcy Mekki. Kiedy jednak ludy owe odrzucały Prawdę i obnosiły się z dumą, tak dokładnie zostały starte z powierzchni ziemi, że nie pozostał po nich żaden ślad. Ci zaś, którzy uważani byli za słabych, zajęli ich miejsce.

2226. Niezwykła częstotliwość i powszechność nieszczęść naturalnych w formie głodu, wojen, trzęsień ziemi i epidemii na przestrzeni ostatnich pięciu czy sześciu dekad wymaga powołania Reformatora Bożego obecnie.

61. [a]I jeśli otrzymujecie cokolwiek, jest to wyłącznie tymczasową radością życia doczesnego i jego ozdobą. To jednak, co jest u Allacha, jest lepsze i trwalsze. Czy zatem nie zrozumiecie?

وَمَآ أُوتِيتُم مِّن شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَ
زِينَتُهَا ۚ وَمَا عِندَ اللّٰهِ خَيْرٌ وَّأَبْقٰى ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ٦١

62. Czy zatem ten, któremu daliśmy dobrą obietnicę – a doczeka jej wypełnienia – jest [b]podobny do tego, któremu daliśmy wyłącznie dobre rzeczy tego życia, a potem w Dniu Zmartwychwstania znajdzie się wśród tych, którzy sprowadzeni będą przed oblicze Boga, by wytłumaczyć się ze swych uczynków?

أَفَمَن وَّعَدْنٰهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيهِ كَمَن مَّتَّعْنٰهُ
مَتَاعَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ٦٢

63. Tego dnia On zawoła do nich i powie: [c]„Gdzież są ci, których uważaliście za Moich pomocników?”

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَآءِيَ الَّذِينَ
كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ٦٣

64. Wtedy ci, przeciwko którym zapadnie wyrok kary, powiedzą: [d]„Panie nasz, oto ci, których sprowadziliśmy z drogi. Sprowadziliśmy ich z drogi tak samo, jak sami zostaliśmy z niej sprowadzeni. Teraz odcinamy się od nich i zwracamy się ku Tobie. [e]To nie my jesteśmy tymi, których oni czcili”.

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هٰٓؤُلَآءِ الَّذِينَ
أَغْوَيْنَا ۚ أَغْوَيْنٰهُمْ كَمَا غَوَيْنَا ۚ تَبَرَّأْنَآ إِلَيْكَ مَا
كَانُوٓا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ ٦٤

65. I zostanie powiedziane bałwochwalcom: [f]„Teraz zwróćcie się do swych nibypartnerów”. I oni zwrócą się do nich, ci jednak nie odpowiedzą im. I ujrzą karę i będą żałować, że nie szli za przewodnictwem.

وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَآءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا
لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ ۚ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ ٦٥

66. Tego dnia Allach zawoła do nich i powie: [g]„Jaką odpowiedź daliście Posłańcom?”

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَآ أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ٦٦

---

[a]3,15; 9,38; 10,71; 16,118; 40,40. [b]20,132; 26,206-208. [c]28,75; 41,48. [d]7,39, 40; 14,22; 33,68-69; 34,32-33; 40,48-49. [e]10,29; 16,87. [f]10,29, 30; 16,87., [g]5,110; 7,7.

67. Wówczas wszystkie tłumaczenia[2227] staną się dla nich niejasne[2228] tego dnia, a nawet nie będą wzajemnie zadawać sobie pytań.

فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَآءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَآءَلُونَ ﴿٦٦﴾

68. [a]Lecz ten, kto okaże skruchę, uwierzy i będzie spełniał sprawiedliwe uczynki, być może on znajdzie się wśród tych, którzy cieszyć się będą powodzeniem.[2229]

فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسَىٰٓ أَنْ يَكُونَ
مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٦٧﴾

69. Pan twój tworzy to, co zapragnie, jak i wybiera tego, kogo zechce. Nie ich sprawą jest dokonywanie wyboru. Niechaj wysławiany będzie Allach. On jest wysoko ponad wszystkim tym, co oni z Nim łączą.

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ
سُبْحَٰنَ اللَّهِ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٨﴾

70. [b]Pan twój wie, co ukrywają ich piersi, a co ujawniają.

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٦٩﴾

71. I On jest Allachem – nie ma boga poza Nim. Do Niego należy wszelka chwała na początku, jak i w Życiu Przyszłym. Jego jest Królestwo i do Niego wszyscy będzie zawróceni.

وَهُوَ اللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةِ
وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧٠﴾

72. Powiedz: „Powiedzcie mi, gdyby Allach uczynił nad wami trwałą noc aż po Dzień Zmartwychwstania, to jaki jest bóg inny niż Allach, który mógłby dać wam światło? Czy zatem nie zastanowicie się?"

قُلْ أَرَءَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ الَّيْلَ سَرْمَدًا
إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَٰمَةِ مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِضِيَآءٍ
أَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٧١﴾

[a]20,83; 25,72. [b]2,78; 11,6; 16,24; 36,77.

2227. *Anbā'* (wytłumaczenia) to liczba mnoga od słowa *Naba'*, które oznacza ważne wiadomości; informacje; posłannictwo; wytłumaczenie (Lane + Kulliyyāt). W dniu Sądu niewierzący wpadną w stan zmieszania i rozpaczy i nie będą zupełnie potrafili się bronić. Niemożność utrzymania w mocy wszystkich fałszywych założeń i wytłumaczeń spowoduje to, że nie pozwoli im się ze sobą konsultować w celu przygotowania obrony.

2228. *'Amiya 'Alaihi'l Amru* oznacza: sprawa ta stała się niejasna dla niego (Lane).

2229. Według Islamu wrota skruchy zawsze pozostają otwarte. Grzesznik może okazać skruchę nawet w chwili ostatniego tchnienia w życiu. Zawsze może tę skruchę okazać, chyba że stałym odrzucaniem Prawdy sam świadomie zatrzaśnie drzwi skruchy przed sobą.

73. Powiedz: „Powiedzcie mi, gdyby Allach uczynił nad wami trwały dzień aż po Dzień Zmartwychwstania, to jaki jest bóg inny niż Allach, który mógłby dać wam noc, podczas której moglibyście odpoczywać?[2230] Czyż zatem nie zauważacie?”

قُلْ أَرَءَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللّٰهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا
إِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ مَنْ إِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَأْتِيكُمْ بِلَيْلٍ
تَسْكُنُونَ فِيهِ ۖ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٧٢﴾

74. [a]I ze swej łaski uczynił On noc i dzień, abyście mogli wtedy odpoczywać oraz byście poszukiwali Jego szczodrości, jak i byli wdzięczni.

وَمِنْ رَّحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا
فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

75. I w dniu tym On zawoła do nich i powie: [b]„Gdzież są ci, których uważaliście za Moich pomocników?”

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَآءِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ
تَزْعُمُونَ ﴿٧٤﴾

76. [c]I z każdego ludu weźmiemy świadka i powiemy: „Pokażcie swój dowód”. Wtedy dowiedzą się, że prawda należy wyłącznie do Allacha. To zaś, co zwykli byli wymyślać, całe będzie dla nich stracone.

وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
فَعَلِمُوٓا أَنَّ الْحَقَّ لِلّٰهِ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٧٥﴾ ع

77. [d]Zaprawdę, Korach[2231] pochodził z ludu Mojżesza, lecz postępował wobec niego jak tyran. I

إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسٰى فَبَغٰى عَلَيْهِمْ ۖ وَاٰتَيْنٰهُ
مِنَ الْكُنُوزِ مَآ إِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوٓأُ بِالْعُصْبَةِ أُولِي

[a]10,68; 17,13; 27,87; 30,24. [b]16,28; 18,53; 28,63; 41,48. [c]4,42; 16.85. [d]29,40; 40,25.

2230. Podczas gdy ciągła praca i ciągły odpoczynek są szkodliwe dla fizycznego zdrowia człowieka, okresowy odpoczynek w nocy i okresowa praca w dzień to dary Boże. W nocy nasze zmęczone członki odpoczywają, dzięki czemu następnego dnia bierzemy się do pracy z wigorem, zarabiając na życie. W ten sposób przemienność dnia i nocy to błogosławieństwo Boże.

2231. *Qārūn* (Korach) był niezwykle bogaty. Był człowiekiem szanowanym przez faraona i prawdopodobnie jego skarbnikiem. Wydaje się, że był urzędnikiem odpowiedzialnym za kopalnie złota, które należały do faraona oraz że był specjalistą w sztuce wydobywania złota z kopalni. W Egipcie, na południu kraju, obszar nazywany Karu znany był z kopalni złota. Przyrostek „An” lub „On”, który znaczy „filar” lub „światło”, w połączeniu „Kur-on” oznacza „filar Karu” i był tytułem ministra mineralogii faraona. Powiada się, że był on Izraelitą i człowiekiem wierzącym w Mojżesza. W celu zdobycia sobie łask faraona prześladował swój własny lud i zachowywał się wobec niego arogancko. W wyniku tego spadła na niego kara Boża.

daliśmy mu skarbce[2232] nagromadzonego bogactwa w takiej ilości, że klucze do nich przeważyłyby grupę silnych mężczyzn. Kiedy jego lud rzekł doń: „Nie unoś się – zaiste, Allach nie miłuje tych, którzy się pysznią.

الْقُوَّةِ اِذْ قَالَ لَهٗ قَوْمُهٗ لَا تَفْرَحْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ
الْفَرِحِيْنَ ﴿٧٧﴾

78. „W tym, czym obdarował cię Allach, szukaj Domu Życia Przyszłego, a nie zaniedbuj swego losu na tym świecie. Czyń dobro innym, jak i Allach uczynił dobro tobie. I nie staraj się siać zamętu w kraju. Zaprawdę, Allach nie miłuje tych, którzy sieją zamęt".

وَابْتَغِ فِيْمَآ اٰتٰىكَ اللّٰهُ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ وَلَا تَنْسَ
نَصِيْبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَاَحْسِنْ كَمَآ اَحْسَنَ اللّٰهُ
اِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْاَرْضِ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ
الْمُفْسِدِيْنَ ﴿٧٨﴾

79. [a]On rzekł: „Wszystko to zostało mi dane z powodu wiedzy, jaką posiadam". Czyż on nie wiedział, że Allach zniszczył przed nim całe pokolenia, które były od niego potężniejsze i bogatsze? Winnych nie poprosi się, aby przedstawili wyjaśnienie ich grzechów.[2233]

قَالَ اِنَّمَآ اُوْتِيْتُهٗ عَلٰى عِلْمٍ عِنْدِيْ اَوَلَمْ يَعْلَمْ اَنَّ
اللّٰهَ قَدْ اَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهٖ مِنَ الْقُرُوْنِ مَنْ هُوَ اَشَدُّ
مِنْهُ قُوَّةً وَّاَكْثَرُ جَمْعًا وَلَا يُسْـَٔلُ عَنْ ذُنُوْبِهِمُ
الْمُجْرِمُوْنَ ﴿٧٩﴾

80. Ruszył zatem przed swym ludem w całym swoim przepychu. Ci, którzy spragnieni byli życia tego świata, powiedzieli: „Gdybyśmy tak mieli to, co dano Korachowi! Zaiste, on jest panem wielkiej fortuny".

فَخَرَجَ عَلٰى قَوْمِهٖ فِيْ زِيْنَتِهٖ قَالَ الَّذِيْنَ يُرِيْدُوْنَ
الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا يٰلَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَآ اُوْتِيَ قَارُوْنُ
اِنَّهٗ لَذُوْ حَظٍّ عَظِيْمٍ ﴿٨٠﴾

---

[a]39,50.

2232. *Mafātih* to liczba mnoga zarówno od *Maftah*, jak i od *Miftah*, przy czym to pierwsze słowo oznacza zapas lub skarbiec, zaś to drugie oznacza klucz (Lane).

2233. Wina niewierzących będzie tak jednoznaczna, że do ustalenia jej nie będzie potrzebne żadne dodatkowe śledztwo. Znaczenie może tu być następujące: winni nie będą mieli możliwości bronienia się, ponieważ ich grzechy i przestępstwa będą zbyt jasne.

81. Jednak ci, którzy otrzymali wiedzę, powiedzieli: „Biada wam, nagroda Allacha jest lepsza dla tych, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki. Ona nie zostanie przyznana nikomu z wyjątkiem tych, którzy są wytrwali".

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيْلَكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ
لِمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُلَقَّاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ﴿٨١﴾

82. [a]Wtedy uczyniliśmy, że ziemia pochłonęła jego i jego mieszkanie. A nie miał nikogo, kto mógłby pomóc mu przeciwko Allachowi, jak i nie był jednym z tych, którzy mogliby sami siebie obronić.

فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ
يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنْتَصِرِينَ ﴿٨٢﴾

83. Ci zaś, którzy poprzedniego dnia zazdrościli mu jego pozycji, zaczęli mówić: „Zgiń! [b]Allach rzeczywiście jest tym, który powiększa dobra tych swoich sług, których zapragnie, jak i pomniejsza tym, którym zechce. Gdyby Allach nie był dla nas miłosierny, uczyniłby, że pochłonęłaby także i nas. Oh! Niewdzięcznym nigdy nie wiedzie się dobrze".

وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيْكَأَنَّ
اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ
لَوْلَا أَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا وَيْكَأَنَّهُ لَا يُفْلِحُ
ع الْكَافِرُونَ ﴿٨٣﴾

84. [c]Oto Dom Życia Przyszłego. Dajemy go tym, którzy nie szukają wyniesienia siebie samych na ziemi ani zepsucia. Dobry zaś koniec jest dla sprawiedliwych.

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا
فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٤﴾

85. [d]Ten, kto spełnia dobry uczynek, otrzyma nagrodę lepszą od niego. A jeśli chodzi o tego, który dopuszcza się zła – Ci, którzy czynią złe postępki, nie będą nagrodzeni inaczej jak tylko zgodnie z tym, co czynili.[2234]

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ
فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٥﴾

[a]29,41. [b]13,27; 29,63; 34,37. [c]7,170; 16,31. [d]4,125; 6,161; 17,8; 41,47; 99,8-9.

2234. Boże prawo nagradzania działa w ten sposób, że za dobre uczynki nagroda wielokrotnie je przewyższa, natomiast kara za uczynki złe jest mniejsza niż zasługuje sobie na to autor lub jest co najwyżej równa tym uczynkom.

86. Ten, który naukę Koranu uczynił obowiązującą ciebie, z pewnością sprowadzi cię na powrót do wyznaczonego dla ciebie miejsca powrotu.[2235] Powiedz: [a]„Pan mój najlepiej zna tego, który przyniósł przewodnictwo, jak i tego, kto jest wyraźnie w błędzie".

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ
قُل رَّبِّي أَعْلَمُ مَن جَاءَ بِالْهُدَىٰ وَمَنْ هُوَ فِي
ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٨٦﴾

87. Tyś nigdy nie oczekiwał, że będzie ci objawiona Księga, [b]lecz jest to łaska od twego Pana, więc nigdy nie bądź pomocnikiem niewiernych.

وَمَا كُنتَ تَرْجُو أَن يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً
مِّن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِّلْكَافِرِينَ ﴿٨٧﴾

88. I nie pozwól, aby odwrócili cię oni od Znaków Allacha po tym, jak zostały ci zesłane. Nawołuj ludzkość do twego Pana i nie bądź jednym z tych, którzy przypisują Mu partnerów.

وَلَا يَصُدُّنَّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أُنزِلَتْ إِلَيْكَ
وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٨٨﴾

89. [c]I nie zwracaj się do żadnego innego boga poza Allachem. Nie ma boga poza Nim. Wszystko zginie tylko nie On.[2236] Do Niego należy sąd i do Niego wy wszyscy zostaniecie na powrót sprowadzeni.

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ
شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٩﴾

[a]17,85. [b]17,88. [c]10,107; 17,40; 26,214.

2235. Przez niektórych naukowców werset ten uważany jest za objawiony w czasie kiedy Święty Prorok był w drodze z Mekki do Medyny. Zawiera on wielkie proroctwo, a mianowicie powiada, że pewnego dnia będzie on musiał opuścić Mekkę, a potem w końcu powróci do niej jako zwycięzca i zdobywca. Werset ten stanowi stosowną kontynuację sury, która przedstawia bardziej szczegółową historię życia Mojżesza, odpowiednika Świętego Proroka. Mojżesz uciekł z Egiptu i żył w Madianie przez dziesięć lat, a lata te były okresem przygotowań do stojącego przed nim wielkiego zadania. Później powrócił on do Egiptu z Posłannictwem Bożym i odniósł sukces w postaci wyprowadzenia Izraelitów z niewoli faraona. Podobnie Święty Prorok uciekł z Mekki i spędził dziesięć cennych lat swego życia w Madianie, gdzie przygotowywał się do wypełnienia wielkiego celu podboju Mekki – Centrum i Fortecy jego Wiary. Powrócił do niej jako zdobywca i zwycięzca, a w swojej misji odniósł pełny sukces.

2236. *Wajh* oznacza ja; twarz; przywódcę ludu; obiekt lub cel, do którego ktoś dąży; miejsce, do którego ktoś się udaje lub kieruje swoją uwagę; przyjemność; łaskę; korzyść; etc. (Lane).

ROZDZIAŁ 29

AL-'ANKABŪT

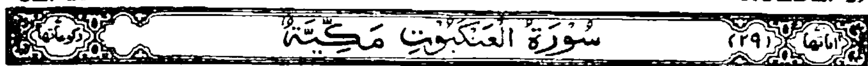
(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Większość naukowców muzułmańskich podziela zdanie, że sura ta była objawiona w środku lub w późnym okresie mekkańskim. Wydaje się, że swój tytuł bierze ta sura z w. 42, w którym przy pomocy pięknego porównania przedstawia się fałszywość i daremność wierzeń politeistycznych. Powiada się tam, że ponieważ wierzenia te są słabe jak pajęczyna, nie wytrzymują inteligentnego krytycyzmu. Poprzednia sura zakończyła się nutą, że Święty Prorok powróci jako zwycięzca i zdobywca do swego własnego miasta, Mekki, z którego został wypchnięty jako pozbawiony przyjaciół uciekinier, a za jego głowę wyznaczona została cena. Sura obecna rozpoczyna się od ostrzeżenia kierowanego do wierzących, że długa i ciężka praca, cierpliwie znoszone trudy i poniżenia są sine qua non pełnego sukcesu życia.

Temat

Obecna sura kontynuuje i rozwija temat, że łaski i błogosławieństwa, które mają być zesłane na wierzących w tym i w przyszłym życiu, nie zostaną im zesłane, dopóki ich wiara nie zostanie srogo wypróbowana. Będą oni musieli przejść próbę ognia i krwi, żeby zasłużyć sobie na te łaski. Jedynie poprzez prawdziwą i szczerą skruchę oraz przez zwrócenie się do Boga z pokorą w sercu i wprowadzenie głębokich zmian w życiu, człowiek może zasłużyć sobie na przebaczenie Boże i może uzyskać prawo do łask i błogosławieństw Bożych. Powracając do tematu prześladowań wiernych, sura ta powiada, że nie powinni oni poddawać się cierpieniom w służbie dla Prawdy, oraz napomina ich, aby przedkładali lojalność wobec Boga nad lojalność wobec własnych rodziców, jeśli oba te elementy stoją w sprzeczności z sobą. Następnie krótko mówi się o historii życia Proroków Noego, Abrahama, Lota i kilku innych Posłańców Bożych, by wskazać, że prześladowania nigdy nie będą w stanie zahamować czy zatrzymać postępu prawdziwej Wiary oraz że przymus w sprawach związanych z wiarą nigdy się nie opłaca. Ludzi bowiem nie można zmusić do podzielania narzucanych im poglądów. Dalej sura ta powiada, że ponieważ wierzenia politeistyczne są słabe jak pajęczyna, to nie są w stanie wytrzymać inteligentnego i dogłębnego krytycyzmu. Dlatego niewierzący nie mają żadnego usprawiedliwienia dla trwania w bałwochwalczych wierzeniach, podczas gdy księga taka jak Koran w pełni zaspokaja ich potrzeby moralne i wymagania ludzkie oraz wspaniale dostosowana jest do wznoszenia człowieka na wyżyny moralne. Następnie sura ta odrzuca często przez niewierzących powtarzany zarzut, że Koran skomponowany został przez Świętego Proroka. Przeciwnie, przedstawiany jest jako wielki cud Boży, jako odpowiedź na żądania niewierzących otrzymania Znaków i cudów. Przy samym końcu sura ta pociesza wiernych zapewnieniem, że jeśli wytrwają pomimo prześladowań, jakim są poddawani, czeka ich wspaniała przyszłość. Sura ta kończy się stwierdzeniem, że wierzący przejmą miecz w obronie Islamu i że poprowadzą energiczną *Jihād* przeciwko siłom zła. Sura ta powiada jednak, że prawdziwa *Jihād* nie polega na zabijaniu i byciu zabijanym, lecz że polega na staraniu się o zdobycie tego, co daje radość Bogu oraz na głoszeniu Posłannictwa Koranu.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ①

2. [b]Alif Lām Mīm.[2236A]

الٓمٓ ②

3. [c]Czy ludzie sądzą, że będą pozostawieni samym sobie, ponieważ mawiają: „Wierzymy" oraz że nie będą poddani próbie?

أَحَسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوٓا أَنْ يَقُولُوٓا ءَامَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ③

4. Wypróbowaliśmy wszak tych, którzy byli przed nimi. Zatem Allach z pewnością będzie wiedział[2237], którzy są prawdomówni, jak i będzie z pewnością wiedział, którzy są kłamcami.

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَٰذِبِينَ ④

5. Albo czy ci, którzy dopuszczają się złych uczynków, wyobrażają sobie, że uciekną przed Nami? O, jakże błędnie sądzą!

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّـَٔاتِ أَنْ يَسْبِقُونَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ⑤

6. [d]Jeśli kto ma nadzieję[2238] spotkać Allacha, niechaj będzie na to przygotowany, albowiem wyznaczony czas Allacha niechybnie zbliża się. A jest On Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ لَءَاتٍ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑥

---

[a]1,1. [b]2,2; 3,2; 13,2; 30,2; 32,2. [c]3,180; 9,16. [d]11,30; 18,111; 84,7.

2236A. Patrz 16.

2237. *'Ilm* (wiedza) jest dwojakiego rodzaju: (a) taka, która polega na znaniu rzeczy przed jej zaistnieniem. Nie mówi się o tym rodzaju wiedzy tutaj, ponieważ to Bóg wie i zna to, co widzialne i niewidzialne (59,23). (b) Taki rodzaj wiedzy, która składa się na znajomość wydarzenia po tym, jak miało ono miejsce. O tę właśnie wiedzę chodzi w tym wersecie. Werset ten oznacza, że pierwotna wiedza Boża przyjmie formę wiedzy rzeczywistych faktów. Lub też może on oznaczać, że Bóg dokona rozróżnienia pomiędzy kłamcami i prawdomównymi, jako że w słowie *'Ilm* zawiera się także sens dokonywania rozróżnienia pomiędzy dwiema rzeczami, zwłaszcza kiedy występuje po nim partykuła *min* (z). Patrz także 2,144 oraz 3,141.

Ludzie wierzący muszą przejść przez wielkie trudy i cierpienia, a ich wiara poddawana jest surowej próbie. Dopiero wtedy, gdy przejdą tę próbę z powodzeniem, można o nich powiedzieć, że są prawdziwymi i szczerymi sługami Bożymi. Właśnie w ten sposób dokonuje się rozróżnienia pomiędzy hipokrytami oraz tymi, którzy w swoim wyznawaniu wiary są fałszywi.

2238. *Yarjū* (nadzieja) pochodzi od słowa *Rajā*, czyli miał nadzieję otrzymać tę rzecz lub obawiał się jej. W sensie posiadania nadziei słowo to używane bywa wtedy, kiedy rzecz, co do której ma się nadzieję, prawdopodobnie przyniesie zadowolenie (Mufradāt).

7. Jeżeli kto dokłada starań, dokłada starań[2239] wyłącznie dla swej własnej duszy. Zaprawdę, Allach jest Niezależny od wszystkich swoich stworzeń.

وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعٰلَمِينَ ﴿٧﴾

8. Jeżeli chodzi o [a]tych, którzy wierzą i spełniają sprawiedliwe uczynki, od nich niechybnie odsuniemy ich zło i niechybnie damy im najlepszą nagrodę za ich dzieła.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّاٰتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

9. [b]I zachęcamy ludzi do uprzejmości wobec rodziców, jeśli jednak będą się z tobą spierać, byś przypisywał Mnie to, o czym oni nie mają żadnego pojęcia,[2240] wtedy nie bądź im posłuszny. Do Mnie nastąpi twój powrót i opowiem ci o tym, co czyniłeś.

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا ۖ وَإِنْ جَاهَدٰكَ لِتُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۚ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

10. Tych zaś, którzy wierzą i spełniają sprawiedliwe uczynki – [c]ich niechybnie dopuścimy do towarzystwa sprawiedliwych.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصّٰلِحِينَ ﴿١٠﴾

11. Wśród ludzi są tacy, którzy powiadają: „Wierzymy w Allacha". Jednak kiedy mają cierpieć dla sprawy Allacha, uważają prześladowania ze strony innych ludzi za karę od Allacha. [d]A jeśli nadejdzie od twego Pana pomoc, z całą pewnością mawiają: „Oczywiście, byliśmy z wami".[2241] Czyż Allach nie jest najbardziej świadom tego, co znajduje się w piersiach Jego stworzeń?

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ ۗ وَلَئِنْ جَاءَ نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ ۗ أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعٰلَمِينَ ﴿١١﴾

[a]2,83; 3,58; 13,30; 22,57; 30,16; 35,8; 42.23; 47,13. [b]2,84; 4,37; 6,152; 17,24; 31,15; 46,16. [c]14,24. [d]4,142.

2239. Powyższy werset przedstawia krótki, lecz bardzo stosowny opis *Mujāhid* – prawdziwego podróżnika drogą Bożą. Wysokie i szlachetne ideały oraz wytrwałe i stałe wysiłki w celu wprowadzenia tych ideałów w życie jest tym, co w terminologii islamskiej nazywa się *Jihād*, zaś osoba, która posiada te szczytne i szlachetne ideały i żyje zgodnie z nimi jest *Mujāhid* w prawdziwym sensie tego słowa.

2240. Alfą i omegą wszelkiej nauki religijnej jest Jedność Boga. Człowiek powinien przede wszystkim być lojalny wobec Boga, jego Stwórcy; Wszystkie inne rodzaje lojalności wywodzą się właśnie z tej i są jej podporządkowane. Nawet lojalność człowieka wobec jego rodziców nie może stać na drodze lojalności wobec Boga.

2241. W przeciwieństwie do niezachwianej wiary wczesnych muzułmanów i to w obliczu najsroższych prób, demonstrowanej przez prawdziwych wiernych w każdej epoce, w społeczności

12. [a]Allach niechybnie wskaże tych, którzy wierzą, jak i niechybnie wyróżni On hipokrytów spośród wierzących.

وَلَيَعْلَمَنَّ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ ⑫

13. A ci, którzy nie wierzą, powiadają do tych, którzy wierzą: „Idźcie naszą drogą, [a]a my z pewnością będziemy dźwigać brzemię ich grzechów".[2242] Oni, zaiste, są kłamcami.

وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّبِعُوْا سَبِيْلَنَا
وَلْنَحْمِلْ خَطٰيٰكُمْ ؕ وَمَا هُمْ بِحٰمِلِيْنَ مِنْ خَطٰيٰهُمْ
مِّنْ شَيْءٍ ؕ اِنَّهُمْ لَكٰذِبُوْنَ ⑬

14. Oni jednak z pewnością dźwigać będą swoje własne brzemiona, jak i brzemiona inne wraz ze swoimi własnymi. W Dniu Zmartwychwstania zostaną z pewnością wypytani w kwestii tego, co wymyślali.

وَلَيَحْمِلُنَّ اَثْقَالَهُمْ وَاَثْقَالًا مَّعَ اَثْقَالِهِمْ ۫ وَلَيُسْـَٔلُنَّ
يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عَمَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ⑭ ع

15. My zaś istotnie wysłaliśmy Noego do jego ludu, a pozostawał wśród nich przez tysiąc lat bez lat pięćdziesięciu.[2243] Wtedy ogarnął ich Potop, podczas gdy byli grzesznikami.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوْحًا اِلٰى قَوْمِهٖ فَلَبِثَ فِيْهِمْ اَلْفَ
سَنَةٍ اِلَّا خَمْسِيْنَ عَامًا ؕ فَاَخَذَهُمُ الطُّوْفَانُ وَ
هُمْ ظٰلِمُوْنَ ⑮

16. [c]Lecz My uratowaliśmy jego oraz tych, którzy z nim byli w Arce. I uczyniliśmy to Znakiem dla wszystkich ludów.

فَاَنْجَيْنٰهُ وَاَصْحٰبَ السَّفِيْنَةِ وَجَعَلْنٰهَاۤ اٰيَةً لِّلْعٰلَمِيْنَ ⑯

[a]3,142; 47,32. [b]14,22; 40,48. [c]10,74; 11,42.

ludzi wiernych zawsze znajdą się osoby słabej wiary, którzy w obliczu zwykłych niedostatków gotowi są zrezygnować ze swej wiary raczej niż cierpieć ubóstwo. Z drugiej strony ludzie tacy zawsze chętnie przyznają się do wspólnoty z wierzącymi, kiedy widzą, że pomoc Boża zbliża się, a sprawa Prawdy rozprzestrzenia się.

2242. Oprócz hipokrytów istnieje jeszcze jedna klasa ludzi, agresywnych przywódców niewiary, którzy korzystając z własnego wysokiego statusu społecznego, starają się zwieść innych, gorzej „ustawionych" w życiu, opowiadając im, że poniosą wszelkie straty, jakie ściągną na siebie ci ostatni poprzez przyjęcie przewodnictwa i odmowę przyjęcia prawdziwej Wiary.

2243. W tym miejscu wiek Noego określa się na 950 lat. Biblia umieszcza go w roku 952. Trudno jest dokładnie określić datę, kiedy tak starożytni Prorocy jak Noe, Hūd, Sālih czy inni żyli i jak długo żyli. „Nikt tego nie wie z wyjątkiem Allacha", powiada Koran (14,10). Okres 950 lat nie wydaje się okresem długości życia Noego. Raczej chodzi tutaj o okres jego Prawa. Tak zatem najpierw zdawało się ono rozciągać na Abrahama, ponieważ on właśnie był „jemu podobny" (37,84), a później na działalność Józefa, dalej zaś nawet na Mojżesza. Właściwie epoka jakiegoś Proroka to epoka jego Prawa i nauk. Opisując granice epoki Noego użyto słów *Sanah* oraz *'Am*. Podczas gdy podstawowe znaczenie pierwszego z tych słów to „zło", to drugie oznacza w zasadzie „dobro". Wydaje się, że pierwszych pięćdziesiąt lat Prawa Noego były to lata stałego postępu i odrodzenia oraz że później przyszła moralna dekadencja i degeneracja i lud Noego stopniowo poddał się degradacji moralnej, aż wreszcie jego degeneracja w czasie 900 lat osiągnęła swoje dno.

17. I wysłaliśmy Abrahama, kiedy rzekł do swego ludu: „Czcijcie Allacha i okazujcie przed Nim bojaźń. Tak jest dla was lepiej, gdybyście tylko wiedzieli.

وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ ۖ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾

18. [a]„Poza Allachem czcicie wyłącznie bożków oraz zmyślacie kłamstwo. Ci, których czcicie obok Allacha, nie mają żadnej władzy, by dać wam utrzymanie. Zatem szukajcie utrzymania u Allacha i czcijcie Go oraz bądźcie Mu wdzięczni, albowiem do Niego będziecie zawróceni".

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا ۚ إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِندَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ ۖ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٨﴾

19. A jeśli odrzucicie prawdę, wtedy i pokolenia przed wami także ją odrzuciły. [b]Posłaniec zaś odpowiedzialny jest wyłącznie za przekazanie Posłannictwa.

وَإِن تُكَذِّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِّن قَبْلِكُمْ ۖ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٩﴾

20. [c]Czyż oni nie widzą, jak Allach daje początek stworzeniu, a potem je powtarza?[2244] To, zaiste, jest dla Allacha łatwe.

أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٠﴾

21. Powiedz: „Wybierzcie się w podróż po ziemi[2245] i sprawdźcie, [d]jak On dawał początek stworzeniu. Wtedy Allach stworzy drugie stworzenie. Zaiste, Allach ma władzę nad wszystkimi rzeczami.

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ۚ ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢١﴾

22. [e]„On karze, kogo zechce, oraz okazuje litość, komu zapragnie.[2245A] I do Niego będziecie zawróceni.

يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَن يَشَاءُ ۖ وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ ﴿٢٢﴾

[a]22,72. [b]16,36; 24,55; 36,18. [c]10,35; 21,105; 27,65; 30,12, 28. [d]10,5; 30,28. [e]3,129; 5,41; 17,55.

2244. Werset ten oznacza, że Boże prawo stworzenia i reprodukcji będzie działać w ten sposób, iż Bóg poprzez Świętego Proroka stworzy nową ludzkość oraz nowy porządek na prochach starego.

2245. Zwrot ten użyty jest w kilku miejscach Koranu (6,12; 12,110; 30,10; 35,45; 40,83) i prawie wszędzie stoi po nim zdanie, które wskazuje na zniszczenie jednego ludu i stworzenie w jego miejsce innego. Werset ten nie dotyczy Zmartwychwstania po śmierci, lecz jedynie fenomenu powstawania i upadku narodów.

2245A. Jak powiada się w kilku miejscach Koranu, Bóg nie karze w sposób arbitralny, lecz dopiero wtedy, gdy ktoś rzeczywiście zasłuży sobie na karę. Werset ten podkreśla tylko ten fakt.

23. [a]„I nie jesteście w stanie zniweczyć planów Allacha na ziemi ani w niebie. Nie macie również ani przyjaciela, ani pomocnika poza Allachem".

وَمَآ أَنتُم بِمُعْجِزِينَ فِى ٱلْأَرْضِ وَلَا فِى ٱلسَّمَآءِ ۖ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٢٣﴾

24. [b]Ci, którzy nie wierzą w Znaki Allacha oraz w spotkanie z Nim – oto ci, którzy nie mają nadziei na Jego litość. I otrzymają oni żałosną karę.

وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَلِقَآئِهِۦٓ أُو۟لَٰٓئِكَ يَئِسُوا۟ مِن رَّحْمَتِى وَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٤﴾

25. Jedyną odpowiedzią jego ludu było to, iż powiedzieli: [c]„Zabijcie go albo go spalcie". Lecz Allach wybawił go z ognia. W tym, zaiste, zawarty jest Znak dla ludu, który wierzy.[2247]

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُوا۟ ٱقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ فَأَنجَىٰهُ ٱللَّهُ مِنَ ٱلنَّارِ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٥﴾

26. Abraham zaś rzekł: „Zaprawdę, wzięliście sobie bożków obok Allacha z wzajemnej do siebie miłości[2248] w życiu doczesnym. Lecz potem, w Dniu Zmartwychwstania, [d]wyprzecie się siebie wzajemnie i będziecie się nawzajem przeklinać. A waszym mieszkaniem będzie Ogień i nie znajdziecie żadnych pomocników".

وَقَالَ إِنَّمَا ٱتَّخَذْتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ أَوْثَٰنًا مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ۖ ثُمَّ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا وَمَأْوَىٰكُمُ ٱلنَّارُ وَمَا لَكُم مِّن نَّٰصِرِينَ ﴿٢٦﴾

27. A Lot uwierzył w niego, Abraham zaś rzekł: [e]„Uciekam się do mego Pana. Zaiste, On jest Potężny, Mądry".

وقف لازم

فَـَٔامَنَ لَهُۥ لُوطٌ ۘ وَقَالَ إِنِّى مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّىٓ ۖ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

[a]10,54; 11,34; 42,32. [b]18,106; 30,17; 32,11. [c]21,69; 37,98. [d]16,87; [e]19,49.

2246. Niewierzących usilnie ostrzega się, że nie są oni w stanie zmienić planu Bożego ani odwrócić okrutnego losu, jaki ich czeka, ponieważ Bóg wydał już nakaz, który powiada, że Islam będzie dokonywał postępu i jego sprawa zwycięży.

2247. Opis Abrahama rozpoczął się w wersecie 17, zaś w w. 18 przedstawia on silne argumenty, odrzucające *Shirk*. Od wersetu 19 do 24, zgodnie ze stylem i praktyką koraniczną, które dodają elegancji i piękna, mieści się dygresja i omawia się pewną wielką zasadę religijną, dotyczącą Świętego Proroka. Omawiana zasada polega na tym, że kiedy jeden naród w wyniku odrzucania Posłannictwa Bożego pada ofiarą schyłku i dekadencji, jego miejsce zajmuje inny naród. Począwszy od tego wersetu przejęta jest nić opowieści o Abrahamie.

2248. Zwrot *Mawaddata Bainikum* może oznaczać: (1) stosunki społeczne lub pragnienie zdobycia wzajemnej miłości są twoimi (waszymi) bałwochwalczymi ideałami i praktyką. (2) Uczyniliście wasze bałwochwalcze wierzenia i praktyki podstawą waszej wzajemnej miłości, czyli że utożsamiacie się z waszymi bałwochwalczymi wierzeniami, co oznacza zachowanie jednolitości waszego społeczeństwa.

28. [a]I obdarowaliśmy go Izaakiem i Jakubem oraz umieściliśmy Proroctwo, jak i Księgę pomiędzy jego potomkami. [b]Daliśmy mu jego nagrodę w tym życiu, a w Życiu Przyszłym znajdzie się on z pewnością pośród sprawiedliwych.

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ وَآتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا ۖ وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ (28)

29. I przypomnij sobie Lota, kiedy rzekł do swego ludu: [c]„Dopuszczacie się rzeczy ohydnej, jak jeszcze nikt przed wami tego nie uczynił.

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ الْعَالَمِينَ (29)

30. [d]„Co? Zbliżacie się do mężczyzn z pożądaniem i dopuszczacie się rabowania na drodze,[2249] jak i oddajecie się obrzydliwości podczas waszych spotkań?"[2250] Lecz jedyną odpowiedzią jego ludu było to, iż powiedzieli: „Sprowadź na nas karę Allacha, jeżeli mówisz prawdę".

أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ وَتَقْطَعُونَ السَّبِيلَ وَتَأْتُونَ فِي نَادِيكُمُ الْمُنكَرَ ۖ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَن قَالُوا ائْتِنَا بِعَذَابِ اللَّهِ إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ (30)

31. On rzekł: [e]„Panie mój, dopomóż mi przeciwko temu niegodziwemu ludowi".

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ (31)

32. [f]I kiedy Nasi posłańcy przekazali Abrahamowi nowiny, powiedzieli: „Nowina jest taka: «Mamy wkrótce zniszczyć lud tego miasta. Zaiste, jego lud to grzesznicy»".

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُو أَهْلِ هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ ۖ إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ (32)

33. On rzekł: „Lecz przecież jest tam Lot!" Oni powiedzieli: „Bardzo dobrze wiemy, kto tam jest. [g]Niechybnie uratujemy go wraz z jego rodziną [h]z wyjątkiem jego żony, która jest jedną z tych, którzy pozostają w tyle".

قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطًا ۚ قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَن فِيهَا ۖ لَنُنَجِّيَنَّهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ (33)

[a]19,50; 21,73; 37,113. [b]2,131; 16,123. [c]7,81; 11,79. [d]7,82; 11,79; 26,166. [e]26,170. [f]11,70-71. [g]15,60; 51,36. [h]7,84; 15,61; 26,172; 27,58.

2249. *Qata'a al-Tarīqa* oznacza: uczynił tę drogę niebezpieczną dla podróżnych i zakazał im z niej korzystać. W związku z tym zwrot koraniczny oznacza: (a) Okradasz podróżnych na drodze (lud Lota przyjął takie nazywanie drogi). (b) Pogwałcasz wyznaczone przez Boga prawa związane z seksem i dopuszczasz się nienaturalnych występków.

2250. W wersecie tym ludowi Lota przypisuje się trzy wady: (1) wady nienaturalne; (2) złodziejstwo na drogach; (3) dopuszczanie się przestępstw w sposób otwarty i bezwstydny.

34. I kiedy Nasi posłańcy przybyli do Lota, [a]ten zasmucił się z ich powodu i czuł się bezsilny[2251] w odniesieniu do nich. I powiedzieli: „Nie obawiaj się ani nie smuć. My zostaliśmy obarczeni Bożym Posłannictwem: [b]«Niechybnie uratujemy ciebie oraz twą rodzinę z wyjątkiem twojej żony, która jest jedną z tych, co pozostają w tyle»".

وَلَمَّآ أَن جَآءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيٓءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ
ذَرْعًا وَقَالُوا۟ لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنَجُّوكَ وَأَهْلَكَ
إِلَّا ٱمْرَأَتَكَ كَانَتْ مِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ ﴿٣٣﴾

35. Oraz [c]„My niechybnie sprowadzimy na lud tego miasta karę z nieba, albowiem byli oni krnąbrni".

إِنَّا مُنزِلُونَ عَلَىٰٓ أَهْلِ هَٰذِهِ ٱلْقَرْيَةِ رِجْزًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ
بِمَا كَانُوا۟ يَفْسُقُونَ ﴿٣٤﴾

36. [d]I pozostawiliśmy z tego wyraźny Znak dla ludu, który rozumie.

وَلَقَد تَّرَكْنَا مِنْهَآ ءَايَةًۢ بَيِّنَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٥﴾

37. [e]A do Madianu posłaliśmy ich brata, Shu'aiba, który rzekł: „O ludu mój, czcijcie Allacha i pamiętajcie o Dniu Ostatnim, jak i nie dopuszczajcie się niegodziwości na ziemi, siejąc zamęt".

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ
وَٱرْجُوا۟ ٱلْيَوْمَ ٱلْءَاخِرَ وَلَا تَعْثَوْا۟ فِى ٱلْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٣٦﴾

38. Oni jednak nazwali go kłamcą. [f]Ogarnęło ich więc gwałtowne trzęsienie ziemi i leżeli w swych domach twarzami do ziemi.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ ٱلرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا۟ فِى دَارِهِمْ
جَٰثِمِينَ ﴿٣٧﴾

39. I zniszczyliśmy [g]'Ād i Thamūd, a jest to dla was oczywiste na podstawie ich miejsc zamieszkania. Szatan uczynił, iż ich uczynki wydawały się im miłe i w ten sposób zawrócił ich z właściwej drogi, choć byli spostrzegawczy.[2252]

وَعَادًا وَثَمُودَا۟ وَقَد تَّبَيَّنَ لَكُم مِّن مَّسَٰكِنِهِمْ وَزَيَّنَ
لَهُمُ ٱلشَّيْطَٰنُ أَعْمَٰلَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ ٱلسَّبِيلِ وَ
كَانُوا۟ مُسْتَبْصِرِينَ ﴿٣٨﴾

[a]11,78. [b]7,84; 27,58. [c]27,59. [d]15,76; 51,38. [e]7,86; 11,85. [f]7,92; 11,95; 26,190. [g]9,70.

2251. *Dāqa Bihī Dhar'an* oznacza: brakowało mu sił, zdolności lub władzy do wykonania tej rzeczy (Lane). Kim byli ci posłańcy i na czym polegała ich misja wyjaśnione jest w 11,70-71 oraz 15,68-72. Ich wizyta zasmuciła Proroka Lota, ponieważ jego lud nie lubił obcych ludzi i nie lubił kiedy oni odwiedzali ich miasto. Dlatego mieszkańcy miasta zabronili Lotowi przyjmowania gości. On zaś obawiał się, że jego lud może poniżyć go przed jego gośćmi.

2252. Ten zwrot koraniczny oznacza: (1) Dobrze wiedzieli, że droga przez nich wybrana jest zła. (2) Świadomie wybrali taką drogę, zdając sobie dobrze sprawę z tego, jaki będzie jej koniec.

40. I zniszczyliśmy Koracha i Faraona i Hāmāna. I choć [a]Mojżesz przybył do nich z wyraźnymi Znakami, oni zachowywali się butnie w kraju, lecz nie byli w stanie Nas przewyższyć.

وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ ۖ وَلَقَدْ جَاءَهُم مُّوسَىٰ
بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ ﴿٤٠﴾

41. Tak zatem każdego z nich ogarnęliśmy z powodu ich grzechu. Spośród nich byli ci, przeciwko którym wysłaliśmy gwałtowną burzę piaskową; spośród nich byli ci, których ogarnęło ryczące uderzenie; spośród nich byli ci, [b]których – jak uczyniliśmy – pochłonęła ziemia; spośród nich byli i ci, których My zatopiliśmy.[2253] [c]Allach nie skrzywdził ich, lecz to oni sami siebie skrzywdzili.

فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذَنبِهِ ۖ فَمِنْهُم مَّنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا
وَمِنْهُم مَّنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُم مَّنْ خَسَفْنَا
بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُم مَّنْ أَغْرَقْنَا ۚ وَمَا كَانَ اللَّهُ
لِيَظْلِمَهُمْ وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤١﴾

42. Położenie tych, którzy biorą sobie pomocników poza Allachem jest podobne do położenia pająka, który bierze sobie dom. Zaiste, najbardziej kruchym[2254] spośród wszystkich domów jest dom pająka, gdybyż tylko wiedzieli.

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ
الْعَنكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا ۖ وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ
وقف لازم الْعَنكَبُوتِ ۖ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾

43. Zaprawdę, Allach zna wszystko, do czego zwracają się poza Nim, a jest On Potężny, Mądry.

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ ۚ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٣﴾

[a]28,37. [b]28,82. [c]16,34; 30,10.

2253. Koran używa różnych słów i zwrotów na określenie kary, jaka spadła na przeciwników różnych Proroków we właściwych im czasach. Kara, jaka spadła na 'Ād przedstawiona jest jako niezwykle silny wiatr (41,17; 54,20 oraz 69,7); kara, jaka spadła na Thamūd to trzęsienie ziemi (7,79), podmuch wiatru (11,68; 54,32), piorun (41,18) oraz gwałtowny poryw wiatru (69,6); kara, jaka zniszczyła Madian, lud Shu'aib to trzęsienie ziemi (7,92; 29,38), gwałtowny wiatr (11,95), oraz kara przytłaczającej klęski (26,190). Ostatnia z kar Bożych, która zniszczyła faraona i jego liczne wojska oraz urzędników Hāmāna i Koraha, przedstawiona jest słowami: „Zatopiliśmy lud faraona (2,51; 7,137; 17,104) oraz „Uczyniliśmy tak, że pochłonęła ich ziemia" (28,82).

2254. Temat Jedności Bożej, jakim sura ta przede wszystkim się zajmuje, w wersecie tym zostaje zamknięty przy pomocy pięknej metafory, która uświadamia politeistom głupotę, daremność i fałszywość wierzeń i praktyk bałwochwalczych. Są one tak słabe jak pajęczyna i nie wytrzymują pełnego inteligencji krytycyzmu.

44. [a]Oto przypowieści, które przedstawiamy ludzkości, lecz rozumieją je wyłącznie ci, którzy posiadają wiedzę.

وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا
الْعٰلِمُونَ ﴿٤٤﴾

45. [b]Allach stworzył niebiosa i ziemię zgodnie z wymogami mądrości.[2255] W tym, zaiste, zawarty jest Znak dla wierzących.

خَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذٰلِكَ
لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٥﴾

CZĘŚĆ XXI

46. [c]Głoś[2256] to, co zostało ci objawione z Księgi i przestrzegaj Modlitwy. Zaiste, Modlitwa powstrzymuje człowieka przed nieprzyzwoitością i jawnym złem, pamiętanie zaś o Allachu jest rzeczywiście cnotą największą. Allach wie, co czynicie.[2256A]

اُتْلُ مَآ أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتٰبِ وَأَقِمِ الصَّلٰوةَ إِنَّ
الصَّلٰوةَ تَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَآءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللّٰهِ
أَكْبَرُ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٦﴾

47. I nie spieraj się z Ludem Księgi, [d]chyba że z pomocą tego, co jest najlepsze jako argument, a nie sprzeczaj się w ogóle z tymi spośród nich, którzy są niesprawiedliwi. I powiedz: „Wierzymy w to, co zostało objawione nam oraz w to, co zostało objawione wam. Albowiem nasz Bóg i wasz Bóg to Jeden[2257] Bóg i Jemu się oddajemy".

وَلَا تُجَادِلُوٓا أَهْلَ الْكِتٰبِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ
ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوٓا آمَنَّا بِالَّذِيٓ أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَأُنْزِلَ
إِلَيْكُمْ وَإِلٰهُنَا وَإِلٰهُكُمْ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٧﴾

[a]13,18; 14,26. [b]6,74; 16,4; 39,6. [c]18,28. [d]16,126; 23,97; 41,35.

2255. Zwrot *Bilhaqqi* oznacza, że w stworzeniu nieba i ziemi widać inteligentny plan i wzór oraz że głęboki i spełniający plan funkcjonuje we wszystkich ciałach niebieskich i ziemskich.

2256. *Utlu* oznacza: głosić; ogłaszać; czytać; recytować; powtarzać, śledzić (Lane).

2256A. W wersecie tym jest mowa o trzech rzeczach, a mianowicie o głoszeniu i czytaniu Koranu, przestrzeganiu Modlitwy oraz o wspominaniu Allacha. Celem ich wszystkich jest uwolnienie człowieka z niewoli grzechu i niesienie mu pomocy w procesie rozwoju moralnego i duchowego. Żywa wiara w Najwyższą istotę jest podstawową zasadą wszystkich objawionych religii, ponieważ właśnie taka wiara służyć może jako skuteczny sprawdzian złych ciągot i działań człowieka. Oto dlaczego Koran bez przerwy powraca do tego tematu, do tematu istnienia Boga, i mówi o Jego wielkiej Władzy, chwale i miłości oraz podkreśla zdecydowanie pamięć o Bogu w formie Modlitwy islamskiej. Modlitwa taka jest nieuniknionym wynikiem, jeśli tylko dokonywać jej w odpowiednich warunkach, z czystością umysłu i działań.

2257. Werset ten przedstawia bardzo dobrą zasadę kierowania nami, kiedy głosimy Wiarę wobec innych. Powinniśmy zaczynać nasze głoszenie podkreślając te wierzenia i zasady religijne, które są wspólne dla nas i naszych przeciwników. Jako przykład powiada się nam, że podczas mówienia do „Ludu Księgi" powinniśmy zaczynać od dwóch zasadniczych elementów religijnych, czyli od Jedności Boga oraz objawienia Bożego.

48. I w podobny sposób My zesłaliśmy Księgę tobie, [a]zatem ci, którym daliśmy prawdziwą wiedzę (Tora) wierzą w nią (Koran). A wśród tych Mekkańczyków są i tacy, którzy w nią wierzą. I tylko niewierni trwają w odrzucaniu Naszych Znaków.

وكذلك انزلنا اليك الكتب فالذين اتينهم الكتب
يؤمنون به ومن هؤلاء من يؤمن به وما يجحد
بايتنا الا الكفرون ﴿٤٨﴾

49. [b]I ty nigdy nie głosiłeś żadnej Księgi przed Koranem ani żadnej nie napisałeś swoją prawą dłonią. W takim bowiem razie kłamcy mieliby powód do wątpliwości.[2258]

وما كنت تتلوا من قبله من كتب ولا تخطه بيمينك
اذا لارتاب المبطلون ﴿٤٩﴾

50. Nie, to jest zbiór wyraźnych Znaków w sercach tych, którzy otrzymują wiedzę.[2259] I nikt poza złoczyńcami nie odrzuca Naszych Znaków.

بل هو ايت بينت في صدور الذين اوتوا العلم
وما يجحد بايتنا الا الظلمون ﴿٥٠﴾

51. I powiadają: [c]„Dlaczego nie zostaną mu zesłane Znaki od jego Pana?" Powiedz: „Znaki są u Allacha, ja zaś wyłącznie [d]ostrzegam".

وقالوا لولا انزل عليه ايت من ربه قل انما
الايت عند الله وانما انا نذير مبين ﴿٥١﴾

52. Czyż nie jest wystarczającym dla nich Znakiem to, że zesłaliśmy ci doskonałą Księgę, którą im się recytuje? Zaprawdę, w tym zawiera się wielka łaska i przypomnienie dla ludu, który wierzy.[2260]

اولم يكفهم انا انزلنا عليك الكتب يتلى عليهم
ان في ذلك لرحمة وذكرى لقوم يؤمنون ﴿٥٢﴾

[a]11,18. [b]42,53. [c]6,38; 13,28. [d]22,50; 26,116; 51,51; 67,27.

2258. Człowiek, który nie potrafił ani czytać ani pisać i który, będąc urodzonym w jakimś kraju, żył wśród ludu odciętego od wszelkich kontaków z cywilizowaną ludzkością, mógł nie mieć pojęcia o innych objawionych Pismach i powinien potrafić stworzyć Księgę, która nie tylko zawierałaby wszystko to, co posiada stałą wartość tych Pism, ale i będąca kompendium wszystkich uniwersalnych nauk, które skalkulowane są na zaspokojenie moralnych i duchowych potrzeb i wymagań ludzkości wszystkich czasów. Fakt ten stanowi niezbity dowód, że Koran jest Księgą objawioną oraz że Święty Prorok jest Bożym nauczycielem.

2259. Podczas gdy poprzedni werset dotyczył zewnętrznych dowodów na to, iż Koran jest księgą objawioną, werset obecny dostarcza dowodu wewnętrznego. Polega on na tym, że z serc tych ludzi, którzy obdarzeni zostali znajomością Koranu, tryska fontanna światła Bożego.

53. Powiedz: [a]„Allach wystarczy jako Świadek pomiędzy mną i wami. On wie, co jest w niebiosach i na ziemi. A jeśli chodzi o tych, którzy wierzą w fałsz, a nie wierzą w Allacha, oni są tymi, którzy są przegrani".

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا ۚ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٥٣﴾

54. [b]Proszą cię, abyś przyśpieszył karę, lecz gdyby termin nie został już ustalony, spadłaby już na nich kara. Zaiste, spadnie ona na nich niespodziewanie,[2261] podczas gdy oni tego nie spostrzegą.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ ۚ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُسَمًّى لَجَاءَهُمُ الْعَذَابُ وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٤﴾

55. Proszą cię, abyś przyśpieszył karę,[2261A], lecz przecież [c]Piekło niechybnie ogarnie niewiernych

يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٥٥﴾

56. [d]W dniu, kiedy nadejdzie dla nich kara sponad nich oraz spod ich stóp,[2262] a On powie: „Skosztujcie owocu waszych poczynań".

يَوْمَ يَغْشَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٦﴾

57. O Moje sługi, którzy wierzycie! Zaprawdę, Moja ziemia jest wielka, więc czcijcie wyłącznie Mnie.

يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ ﴿٥٧﴾

58. [e]Każda dusza popróbuje śmierci, a potem do Nas wszyscy będziecie zawróceni.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ۖ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٥٨﴾

[a]4,167; 6,20; 13,44; 48,29. [b]22,48; 26,205; 27,72-73; 37,177-178. [c]9,49; 13,36; 17,9. [d]6,9. [e]3,186; 21,36.

2261. Werset ten prezentuje bezpośrednią odpowiedź na żądanie niewiernych dotyczące Znaku kary i powiada, że miast korzystać z takiego Znaku łaski, jaki dany im był w formie Koranu, ci nieszczęśni ludzie upierają się przy żądaniu kary. Zatem otrzymają ten Znak i kara spadnie na nich nagle i niespodziewanie z najmniej oczekiwanej strony. Będą jednak musieli poczekać na wyznaczony i ustalony czas tej kary.

2261A. Kara, o której mowa w poprzednim wersecie, to kara obiecana niewierzącym jeszcze za tego życia. Kara, o której mowa w tym wersecie, to kara obiecana im w życiu przyszłym.

2262. Kiedy nadchodzi kara Boża, jest ona szybka i nagła i podobna jest do powodzi, która zalewa niewierzących ze wszystkich stron.

59. I ci, którzy wierzą i spełniają sprawiedliwe uczynki – im niechętnie [a]damy dom w wyniosłych budowlach Raju,[2263] pod którymi przepływają strumienie. Tam oni zamieszkają. Wspaniała jest nagroda tych, którzy pracują dla dobra,

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿٥٩﴾

60. [b]Którzy są wytrwali i pokładają swe zaufanie w ich Panu.

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٦٠﴾

61. I ileż jest zwierząt, które nie niosą swego pożywienia! [c]Allach bowiem daje im i wam.[2264] A jest On Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

وَكَأَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦١﴾

62. A jeśli spytasz ich: „Kto stworzył niebiosa i ziemię i [d]przymusił do służby słońce i księżyc?"[2265] powiedzą niechybnie: „Allach". Jak zatem są oni odwracani od prawdy?

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ۖ فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ﴿٦٢﴾

63. [e]Allach powiększa środki utrzymania tym spośród swoich sług, którym pragnie, a ogranicza tym, którym zechce. Zaiste, Allach posiada całkowitą wiedzę o wszystkich rzeczach.

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٣﴾

64. A jeśli spytasz ich: „Kto zsyła wodę z nieba i dzięki niej daje ziemi życie po jej śmierci?" niechybnie odpowiedzą: „Allach". Powiedz: „Wszelka chwała należy się Allachowi". Lecz większość z nich nie rozumie.

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ۚ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٤﴾

[a]25,76; 34,38. [b]16,43. [c]11,7. [d]7,55; 13,3; 31,30; 35,14; 39,6. [e]13,27; 30,38; 34,37; 39,53; 42,13.

2263. Obiecuje się tutaj wierzącym, w kategoriach jasnych i jednoznacznych, że ci, którzy opuszczają swoje serca i domy i ruszają drogą Boga, a później pozostają wytrwali w swoich wierzeniach i sprawiedliwych uczynkach, otrzymują nagrodę, która znacznie przewyższa wszystko to, co stracili dla sprawy Bożej.

2264. Kiedy nawet zwierzęta i ptaki nie mogą żyć bez pożywienia, nie do pomyślenia jest, aby człowiek, najszlachetniejsze stworzenie Boże, miał głodować.

2265. Bóg jest Stwórcą i Źródłem wszelkiego życia oraz dla kontynuowania tego, w służbę człowieka włożył wszystkie siły przyrody.

65. [a]A życie tego świata jest ledwie rozrywką i zabawą, Dom zaś Życia Przyszłego – oto jest rzeczywiste Życie, gdybyż oni tylko wiedzieli![2266]

وَمَا هَٰذِهِ الْحَيَوٰةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ ۚ وَإِنَّ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ ۘ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٥﴾

66. [b]I kiedy wchodzą na pokład okrętu, wypowiadają imię Allacha w szczerej i uczciwej wierze w Niego. Kiedy jednak On sprowadza ich bezpiecznie na ląd – zważ! – przypisują Mu znowu partnerów,

فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۚ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ﴿٦٦﴾

67. [c]Będąc niewdzięcznymi za to, co My im daliśmy, jak i radując się przez czas jakiś. Lecz wkrótce dowiedzą się o konsekwencjach swego postępowania.

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ ۚ وَلِيَتَمَتَّعُوا ۗ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

68. Czyż oni nie widzą, że sanktuarium Mekki uczyniliśmy dla nich bezpiecznym, podczas gdy odrywani zostają ludzie wokół nich?[2267] [d]Czy zatem wtedy uwierzą w fałsz i odrzucą łaskę Allacha?

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا آمِنًا وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ ۚ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ ﴿٦٨﴾

69. [e]I któż jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, kto wymyśla kłamstwo dotyczące Allacha lub odrzuca prawdę, kiedy ona doń przychodzi? [f]Czyż w Piekle nie ma mieszkania dla niewiernych?

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ ۚ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِرِينَ ﴿٦٩﴾

70. A jeśli chodzi o tych, którzy dążą[2268] do spotkania z Nami – tych niechybnie poprowadzimy Naszymi drogami. I, zaiste, Allach jest z tymi, którzy czynią dobro.

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٧٠﴾

[a]6,33; 47,37; 57,21. [b]10,23; 31,33. [c]16,56; 30,35. [d]16,73. [e]6,22; 10,18; 39,33. [f]18,103; 33,9; 48,14.

2266. Życie bez trudności i cierpień dla szlachetnej sprawy oraz bez poświęcenia dla sprawy Bożej jest ledwie „rozrywką i zabawą, istnieniem bezużytecznym i bezcelowym. Życie celowe, takie, które spędza się w celu dokonania i osiągnięcia najwyższego i szlachetnego celu oraz spędzone na przygotowywaniu się do życia wiecznego – oto życie, dla jakiego Bóg stworzył człowieka.

2267. Werset ten stanowi dowód, iż Ka'bah to Uświęcony Dom Boży. Od samego nadejścia Islamu, kiedy miejsce to zostało ogłoszone za wieczną ludzkości Qiblah, a nawet w Dniach Niewiedzy, kiedy Arabowie nie szanowali życia ludzkiego, terytorium nazywane *Haram* – okolice Ka'bah – zawsze pozostawało ośrodkiem spokoju i bezpieczeństwa. Podczas gdy na zewnątrz panował niepokój, wewnątrz trwał pokój i bezpieczeństwo.

2268. *Jihād*, jak nakazuje Islam, nie polega na zabijaniu ani byciu zabijanym, lecz na usilnym staraniu się, by podobać się Bogu. Słowo *Fīnā* oznacza tutaj „spotkać Nas".

ROZDZIAŁ 30

AL-RŪM

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Sura ta została objawiona w Mekce, trudno jest jednak ustalić dokładną datę jej objawienia. Największe autorytety umieszczają jej objawienie w szóstym czy siódmym roku działalności Świętego Proroka, ponieważ właśnie w tym roku swój szczyt osiągnął podbój perski, o którym mówi ta sura. Wojska perskie waliły do wrót Konstantynopola, zaś swój szczyt osiągnęły niełaska i degradacja Rzymian. Przy końcu poprzedniej sury powiedziano, że życie obecne jest zaledwie zabawą i sportem", jeśli nie spędza się go dla szlachetnej sprawy, oraz że życie – to prawdziwe i wieczne – jest tym właśnie życiem, w którym duchowy podróżnik ze wszystkich swych sił stara się przypodobać swojemu Panu Bogu. Obecna sura rozpoczyna się od proroczych słów, a mianowicie od stwierdzenia, że ludzie wierzący z powodzeniem zniosą wszystkie próby i cierpienia, przez które będą musieli przejść, zaś w nagrodę za ich ofiarę i poświęcenie, otwarte będą przed nimi wrota łaski i litości Bożej.

Temat

Dominującym tematem tej sury jest porażka i klęska sił niewiary i ciemności oraz powstanie i zwycięstwo Islamu. Powiada się z naciskiem i całą pewnością, uniemożliwiającą wszelkie wątpliwości, że stary porządek już wkrótce zginie, a na jego ruinach powstanie nowy i lepszy. Obecna sura zaczyna się od deklaracji proroctwa, które dotyczy ostatecznego zwycięstwa Rzymian nad Persami. Proroctwo to wypowiedziane zostało w czasie, gdy fala podbojów perskich zmiatała wszystko na swej drodze, zaś degradacja i poniżenie Rzymian osiągnęły swoje dno. W owym czasie dla człowieka niemożliwym było przewidzenie, że w okresie od trzech do dziewięciu lat wszystko zwróci się przeciwko Persom, a pokonani staną się zwycięzcami. Proroctwo to zostało dosłownie spełnione w okolicznościach całkowicie niezwykłych i nieprzewidzianych. Spełnienie tego proroctwa wskazywało na inne jeszcze proroctwo, a mianowicie, że siły niewiary, które wówczas dla biednych i słabych muzułmanów były zbyt wielkie i niepokonane, zostaną całkowicie obalone, zaś Islam iść będzie tryumfalnie naprzód. Następnie treść tej sury nawiązuje do wielkiej potęgi Boga, do sił manifestowanych w stworzeniu nieba i ziemi, przemienności dnia i nocy, doskonałym planie i porządku, jakie istnieją we wszechświecie, oraz w narodzinach człowieka, które wszak miały tak mało znaczący początek. Wszystkie te rzeczy prowadzą do jednego nieodpartego i nieuniknionego wniosku, że Bóg, który posiada tak olbrzymie siły, ma także moc, by spowodować, aby Islam rozrósł się z malutkiego nasionka w olbrzymie drzewo, w cieniu którego pewnego dnia odpocząć będzie mogła cała ludzkość. Islam zwycięży, ponieważ jest *Dīn al-Fitrah*, czyli przystosowany jest do natury ludzkiej i apeluje do sumienia człowieka, jego umysłu i zdrowego rozsądku. Jego zwycięstwo nadejdzie w formie wielkiej i cudownej rewolucji, jaka będzie miała miejsce w Arabii. Moralnie upadły lud przebudzony zostanie ze swego długowiekowego snu, i pijąc z obfitego źródła duchowego, napełnianego przez Świętego Proroka, stanie się nosicielem światła duchowego i poniesie Posłannictwo Islamu aż na krańce ziemi. Sura ta kończy się stwierdzeniem, że przeciwnicy Islamu nie są w stanie zahamować ani zatrzymać jego postępu. Na dłuższą metę Prawda zwycięża, zaś fałsz jest pokonany i poniżony. Fenomen ten miał miejsce w czasach każdego Proroka Bożego i znowu będzie miał miejsce w czasach Świętego Proroka. Na koniec prosi się Proroka, aby z cierpliwością i wytrwałością znosił wszelkie prześladowania i szyderstwa, jakim jest poddawany, ponieważ pewnego dnia osiągnie sukces.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [b]Alif Lām Mīm.[2669]

الٓمّٓ ②

3. Rzymianie zostali pokonani

غُلِبَتِ الرُّوْمُ ③

4. W niedalekiej ziemi[2269A] i odniosą po swojej porażce zwycięstwo

فِيْٓ اَدْنَى الْاَرْضِ وَهُمْ مِّنْۢ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُوْنَ ④

5. W ciągu kilku lat[2270] – [c]do Allacha należy panowanie przedtem, jak i potem – i tego dnia wierzący radować się będą[2271]

فِيْ بِضْعِ سِنِيْنَ ۬ؕ لِلّٰهِ الْاَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْۢ بَعْدُ ؕ وَيَوْمَئِذٍ يَّفْرَحُ الْمُؤْمِنُوْنَ ⑤

[a]1,1. [b]29,2. [c]3,155; 13,32.

2269. Patrz 16.

2269A. Palestyna.

2270. *Bid'* oznacza różne liczby, jak pięć, siedem, dziesięć, itp., ale zazwyczaj uznaje się, iż oznacza liczby od trzech do dziewięciu (Lane).

2271. W celu pełnego zrozumienia znaczenia tego oraz dwóch poprzednich wersetów, koniecznym jest spojrzenie na warunki polityczne, jakie osiągnęły te dwa wielkie imperia, leżące na granicach Arabii – imperium perskie i rzymskie – na krótko przed nadejściem Świętego Proroka Islamu. Imperia te walczyły wówczas ze sobą. Pierwsza „runda" zakończyła się powodzeniem Persów, którzy rozpoczęli swój podbój w roku 602 A.D., kiedy to w celu pomszczenia śmierci Maurycego, patrona i dobroczyńcy, który zginął z rąk Fokasa, Chosroes II rozpoczął wojnę z Rzymem. Przez dwadzieścia lat imperium rzymskie traktowane było przez wojska perskie jak jeszcze nigdy dotąd. Persowie splondrowali Syrię i Azję Mniejszą i w roku 608 A.D. posunęli się pod Chalcedon. Damaszek został zdobyty w roku 613. Otaczające tereny, na których nigdy wcześniej żaden Pers nie postawił swojej nogi, zostały całkowicie zniszczone. W czerwcu roku 614 zajęta została także Jerozolima. Cały świat chrześcijański został poruszony wieścią, że wraz z Patriarchą Persowie uprowadzili ze sobą Krzyż Chrystusa. Tak zatem chrześcijaństwo zostało całkowicie poniżone. Potop podboju perskiego nie zatrzymał się na zajęciu Jerozolimy. Następnie podbity został Egipt, ponownie „przeorana" Azja Mniejsza, a wojska perskie waliły do drzwi samego Konstantynopola. Rzymianie mogli przeciwstawić tylko nieliczne siły, ponieważ byli wyczerpani wewnętrznymi zmaganiami. Poniżenie Herakliusza było tak całkowite, że „Chosroes zażyczył sobie, aby przyprowadzono go w łańcuchach przed jego tron i był zdecydowany nie dać mu spokoju dotąd, dokąd Herakliusz nie wyprze się swego ukrzyżowanego Boga i nie przyjmie wyznania słońca" („Historians' History of the World, t. 7. str. 159; t. 8, str. 94,95 oraz Enc. Brit. pod hasłem „Chosroes II" i „Herakliusz"). Taki stan rzeczy napawał obawami muzułmanów, którzy z Rzymianami mieli wiele wspólnego, ponieważ był to „Lud Księgi". Jednakże Quraish z Mekki, którzy jak Persowie byli bałwochwalcami, cieszyli się z klęsk wojsk chrześcijańskich, co stanowiło szczęśliwą wróżbę pokonania i zniszczenia Islamu. Wkrótce po całkowitym rozgromieniu Rzymian i ich wojsk w roku 616 A.D. miało miejsce objawienie dla Świętego Proroka, które stanowi temat komentowanego wersetu oraz dwóch poprzednich. Wersety te mają dwojakie znaczenie. Przepowiadają one, w okolicznościach wówczas nie do pomyślenia, że sytuacja całkowicie się zmieni i to w bardzo krótkim czasie ośmiu lub dziewięciu lat (Bid' oznacza od trzech do dziewięciu lat – Lane), zaś poprzednio zwycięzcy Persowie doznają miażdżącej klęski z rąk poprzednio słabych i poniżonych Rzymian. Znaczenie tego proroctwa leży w fakcie, że w równie krótkim czasie założone zostaną mocne podstawy ostatecznego zwycięstwa Islamu oraz pokonania i zniszczenia sił niewiary i ciemności. Proroctwo to zostało spełnione w okolicznościach, które

6. Z pomocy Allacha. On pomaga, komu zechce, a jest On Potężny, Litościwy.

بِنَصْرِ اللّٰهِ ۚ يَنْصُرُ مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ⑥

7. Allach dał tę obietnicę.[2272] [a]Allach nie zrywa swej obietnicy, lecz większość ludzi nie wie.

وَعْدَ اللّٰهِ ۚ لَا يُخْلِفُ اللّٰهُ وَعْدَهٗ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُوْنَ ⑦

8. Oni znają tylko zewnętrzną część życia[2273] tego świata, a jeśli chodzi o Życie Przyszłe, są oni zupełnie niepomni.

يَعْلَمُوْنَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَهُمْ عَنِ
الْاٰخِرَةِ هُمْ غٰفِلُوْنَ ⑧

[a]3,195; 39,21.

wymykały się z możliwości umysłu ludzkiego. Pośród zwycięstw Persów Święty Prorok zaryzykował to proroctwo i przepowiedział, że przed upływem niewielu lat zwycięstwo powróci do sztandarów rzymskich... W czasie, kiedy – jak się przypuszcza – wypowiedziane zostały te słowa, żadne inne proroctwo nie było bliższe spełnienia, ponieważ pierwszych dwanaście lat Herakliusza zapowiadało zbliżający się koniec Imperium (Rise, Decline and Fall of the Roman Empire, autorstwa Gibbona, t. 5, str. 74).

Po zaleczeniu w ciągu kilku lat swoich ran, Herakliusz w roku 622 był wreszcie w stanie stawić czoła Persom, a było to w roku Hidżry Świętego Proroka do Medyny. W roku 624 posunął się on do północnej Medii, gdzie zniszczył wielką twierdzę ogniową w Goudzak (Gazaca) i w ten sposób pomścił zniszczenie Jerozolimy. Miało to miejsce dokładnie w okresie dziewięciu lat, czyli w czasie przepowiedzianym w tym wersecie. A było to także w tym roku, kiedy podczas bitwy pod Badr klęskę ponieśli także Quraish, co przypomina biblijne proroctwo, które przepowiada zniknięcie chwały Kedar (Iz 21,16-17). W roku 627 Herakliusz pokonał wojska perskie w Niniwie i doszedł pod Ctesiphon. Chosroes uciekł ze swej ulubionej rezydencji Dastgerd (nieopodal Bagdadu) i po tym, jak przez jakiś czas prowadził pozbawioną chwały egzystencję, został zamordowany przez swego własnego syna, Siroesa, dnia 19 lutego roku 628 A.D. W ten sposób Imperium Perskie ze swej wielkości, jaką zdobyło w ciągu kilku lat, zapadło się w głęboką anarchię (Enc. Brit.). Spełnienie tego proroctwa było tak znaczące i nieprzewidziane, że pełni uprzedzeń autorzy chrześcijańscy nie mogli się z tym pogodzić. Rodwell powiada, że samogłoski użytego w tym wersecie zwrotu arabskiego można rozumieć dwojako: *Sayaghlibūn* , które oznacza „będą zwycięzcy" lub *Sayughlabūn*, czyli „będą pokonani". Autor ten dodaje też, że dwuznaczność ta była zamierzona. Ten uznawany autor twierdzi, iż nie rozumie tego prostego faktu, iż samogłoski zwrotu, który recytowany był setki razy podczas codziennej Modlitwy, nie mogły być dwuznaczne. Pan Wherry posuwa się nawet o jeden krok dalej. Powiada on: „Nasze codzienne gazety co dzień przepowiadają różne wydarzenia polityczne podobne tamtemu". W odpowiedzi na tę daremną próbę pana Wherry, który stara się pomniejszyć znaczenie tego proroctwa, stosownym jest zamieszczony powyżej cytat z Gibbona.

2272. O obietnicy tej mówi się w 8,43.

2273. Wiedza niewiernych ograniczona jest do fizycznych powodów wydarzeń, jednakże powody pokonania Persów i Quraish leżą o wiele głębiej i były bardziej duchowe niż fizyczne.

9. [a]Czy wewnątrz siebie nie zastanawiają się nad tym, że Allach stworzył niebiosa i ziemię oraz to, co znajduje się między nimi wyłącznie zgodnie z wymogami mądrości[2274] i na wyznaczony czas? [b]Lecz wielu spośród ludzi nie wierzy w spotkanie z ich Panem.

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِم مَّا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى
وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ ﴿٩﴾

10. [c]Czyż nie podróżowali po ziemi, by móc przekonać się, jaki był koniec tych, którzy byli przed nimi? Byli od nich silniejsi, jeśli chodzi o władzę, i uprawiali ziemię oraz zaludnili ją bardziej i lepiej niż ci ją zaludnili. I ich Posłańcy przybywali do nich z wyraźnymi Znakami. [d]A Allach nie skrzywdziłby ich, lecz oni sami skrzywdzili swe własne dusze.

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا
الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ
رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ ۖ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَٰكِن
كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٠﴾

11. Zatem zły był koniec tych, którzy czynili zło, albowiem odrzucili Znaki Allacha oraz szydzili z nich.

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذِينَ أَسَاءُوا السُّوأَىٰ أَن كَذَّبُوا
بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١١﴾

12. [e]Allach daje początek stworzeniu, a potem je powtarza. Wtedy do Niego będziecie zawróceni.

اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٢﴾

13. A w dniu, kiedy nadejdzie Godzina, [f]winnych ogarnie rozpacz.

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٣﴾

14. A nie będą mieć żadnych wstawienników spośród tych, których łączą z Allachem, a [g]zaprą się tych, których z Nim łączą.

وَلَمْ يَكُن لَّهُم مِّن شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءُ وَكَانُوا
بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ ﴿١٤﴾

[a]7,186. [b]10,46; 29,24; 32,11. [c]12,110; 22,47; 35,45; 47,11. [d]4,41; 10,45. [e]29,20. [f]6,45. [g]10,29.

2274. Gdyby niewierni zastanowili się nad wielkimi możliwościami, jakimi został obdarzony człowiek, oraz nad ograniczonym czasem trwania egzystencji ziemskiej, uświadomiliby sobie, że życie człowieka na ziemi nie jest wszystkim i celem samym w sobie, i celem stworzenia. Uświadomiliby sobie także, że poza grobem istnieje pełniejsze i lepsze życie, gdzie duchowy postęp człowieka będzie bez końca. Dotarłoby do nich także i to, że życie obecne jest jedynie przygotowaniem do życia przyszłego.

15. A w dniu, kiedy nadejdzie Godzina – tego dnia będą od siebie oddzieleni.

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَتَفَرَّقُونَ ﴿١٥﴾

16. Wtedy ci, [a]którzy uwierzyli i postępowali sprawiedliwie, zostaną uhonorowani i będą szczęśliwi w okazałych ogrodach.[2275]

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ
يُحْبَرُونَ ﴿١٦﴾

17. Jeśli jednak chodzi o tych, którzy nie uwierzyli i odrzucili Nasze Znaki oraz spotkanie z Życiem Przyszłym, ci staną oko w oko z karą.

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيٰتِنَا وَلِقَآئِ الْآخِرَةِ
فَأُولٰٓئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿١٧﴾

18. [c]Zatem wychwalajcie Allacha, kiedy wchodzicie w wieczór i kiedy wchodzicie w poranek –

فَسُبْحٰنَ اللّٰهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ﴿١٨﴾

19. Jemu bowiem należy się wszelka chwała w niebiosach i na ziemi[2276] – i wychwalajcie Go po południu i kiedy wkraczacie w czas zachodu słońca.

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ
تُظْهِرُونَ ﴿١٩﴾

20. [d]On podnosi do życia martwych, jak i przynosi śmierć żywym. To On daje życie ziemi po jej śmierci. I w podobny sposób także i wy będziecie podniesieni z martwych.

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ
الْحَيِّ وَيُحْيِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ وَكَذٰلِكَ
تُخْرَجُونَ ﴿٢٠﴾ ع

21. I wśród Jego Znaków jest to, że On stworzył was z prochu. Potem – zważ! – staliście się ludźmi rozprzestrzeniającymi[2277] się po ziemi.

وَمِنْ آيٰتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَآ أَنْتُمْ
بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ﴿٢١﴾

[a]4,176; 13,30; 14,24; 22,57; 42,23; 68,35. [b]2,40; 7,37; 57,20; 64,11; 78,22-29. [c]17,79; 20,131; 50,40. [d]10,32.

2275. Na obliczu historii wielkimi literami wypisane jest to, jak dzięki Islamowi Arabowie podnieśli się z głębi degradacji na najwyższy szczyt chwały i wspaniałości duchowej i materialnej.

2276. Kiedy człowiek zastanowi się nad najwyższym celem stworzenia człowieka oraz nad tym, jak lud pogrążony głęboko w bankructwie moralnym wyniesiony został na wyżyny chwały duchowej, jak to uczynili Arabowie, kiedy poszli za Świętym Prorokiem, wykrzykuje spontanicznie „Chwała Allachowi, wielkiemu Stwórcy nieba i ziemi i wszystkiego tego, co znajduje się między nimi".

2277. Podczas gdy w obecnym wersecie mamy „Stworzył was z prochu" (*Turāb*), w innych miejscach powiada się, że człowiek stworzony został z *Tīn*, czyli z gliny (6,3; 17,62; 23,13; 32,8; 37,12;

22. I wśród Jego Znaków jest to, że [a]On stworzył wam żony z was samych, abyście w nich znajdowali spokój umysłu i to On umieścił między wami miłość i czułość.[2278] W tym, zaiste, zawarte są Znaki dla ludu, który się zastanawia.

وَمِنْ اٰيٰتِهٖٓ اَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِّنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا
لِّتَسْكُنُوْٓا اِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَّوَدَّةً وَّرَحْمَةً ۚ
اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ﴿٢٢﴾

23. [b]I wśród Jego Znaków znajduje się stworzenie niebios i ziemi oraz mnogość waszych języków i barw. W tym, zaiste, zawarte są Znaki dla tych, którzy posiadają wiedzę.[2279]

وَمِنْ اٰيٰتِهٖ خَلْقُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافُ
اَلْسِنَتِكُمْ وَاَلْوَانِكُمْ ۚ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّلْعٰلِمِيْنَ ﴿٢٣﴾

24. [c]I wśród Jego Znaków jest wasz sen w nocy i za dnia, jak i wasze poszukiwanie Jego szczodrości. W tym, zaiste, zawarte są Znaki dla ludu, który słucha.

وَمِنْ اٰيٰتِهٖ مَنَامُكُمْ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاۤؤُكُمْ
مِّنْ فَضْلِهٖ ۚ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّسْمَعُوْنَ ﴿٢٤﴾

25. I wśród Jego Znaków jest to, że [d]On ukazuje wam błyskawicę dla strachu i nadziei[2280] [e]oraz zsyła wodę z nieba, a dzięki niej ponagla ziemię po jej śmierci. W tym, zaiste, zawarte są Znaki dla ludu, który rozumie.

وَمِنْ اٰيٰتِهٖ يُرِيْكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَّطَمَعًا وَّيُنَزِّلُ
مِنَ السَّمَاۤءِ مَاۤءً فَيُحْيٖ بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ
اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ﴿٢٥﴾

38,72). Stworzenie człowieka z prochu lub suchej ziemi wskazuje na ten stan jego stworzenia, który poprzedza formowanie z gliny – na pożywienie, które pochodzi z ziemi i od którego zależy utrzymanie ciała ludzkiego przy życiu. Werset ten przedstawia trzy argumenty, dowodzące istnienia Boga: (a) Bóg stworzył człowieka z prochu, który najwyraźniej nie ma żadnego związku z życiem i nie ma atrybutu tworzenia go. (b) Bóg obdarzył człowieka subtelnymi uczuciami i tchnął w jego naturę tęsknotę do czynienia postępu. Obdarzył go także możliwościami osiągnięcia tego pragnienia. (c) Bóg włożył w człowieka pragnienie rozprzestrzeniania się i dominowania nad światem oraz dał mu potrzebne do osiągnięcia tego wielkiego celu siły.

2278. Miłość między mężczyzną i kobietą prowadzi do prokreacji i kontynuacji życia na ziemi. Wskazuje na to cel i plan za tym się kryjący oraz na istnienie Autora. Wskazuje to też na lepsze i pełniejsze życie, istniejące po życiu na ziemi.

2279. Postęp człowieka łączy się blisko z wielością języków i kolorów skóry. Różnorodność ta wskazuje z kolei na plan i tego, kto go ułożył. Autorem tym jest Stwórca nieba i ziemi. W tej różnorodności języków i kolorów skóry, która doprowadziła do takiego zróżnicowania cywilizacji i kultur, leży jedność – jedność ludzkości. Ta jedność ludzkości prowadzi z kolei do nieuniknionego wniosku – do Jedności jej Stwórcy.

2280. Poza tym, że ogłasza nadejście deszczu, który daje żyzność i obfitość ziemi, grzmot zabija różne czynniki chorobotwórcze oraz eliminuje robactwo, które niszczy uprawiane rośliny. W ten sposób oprócz wywoływania w nas strachu zjawisko to jest źródłem wielu korzyści dla człowieka. Każdy element przyrody odgrywa swoją rolę w naznaczonym przez Stwórcę schemacie działania rzeczy, dając w ten sposób świadectwo istnieniu Boga oraz Jego największej mądrości i potęgi.

26. [a]I wśród Jego Znaków jest to, że niebo i ziemia mocno trwają z Jego nakazu.[2281] Wówczas, gdy On woła was jednym zawołaniem, abyście wyszli z ziemi – spójrz! – wychodzicie z niej.

وَمِنْ اٰيٰتِهٖٓ اَنْ تَقُوْمَ السَّمَآءُ وَالْاَرْضُ بِاَمْرِهٖ ۚ ثُمَّ
اِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً ۖ مِّنَ الْاَرْضِ ۖ اِذَآ اَنْتُمْ
تَخْرُجُوْنَ ﴿٢٥﴾

27. [b]I do Niego należy ktokolwiek jest w niebiosach i na ziemi. Wszyscy są Jemu posłuszni.[2282]

وَلَهٗ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ كُلٌّ لَّهٗ قٰنِتُوْنَ ﴿٢٦﴾

28. [c]On jest Tym, który daje początek stworzeniu, a potem je powtarza, a jest to dla Niego czymś najłatwiejszym. On jest najbardziej wyniesiony w niebiosach i na ziemi, a jest On Potężny, Mądry.

وَهُوَ الَّذِيْ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ وَهُوَ اَهْوَنُ
عَلَيْهِ ۚ وَلَهُ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ
وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٢٧﴾

29. On przedstawia wam przypowieść dotyczącą was samych. Czyż macie, wśród tych, których posiada wasza prawa ręka, partnerów względem tego, czym was obdarowaliśmy, abyście stali się tego równymi udziałowcami.[2283] oraz czy boicie się ich tak jak boicie się o siebie nawzajem? Tak wyjaśniamy Znaki ludowi, który rozumie.

ضَرَبَ لَكُمْ مَّثَلًا مِّنْ اَنْفُسِكُمْ ۗ هَلْ لَّكُمْ مِّنْ مَّا
مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ مِّنْ شُرَكَآءَ فِيْ مَا رَزَقْنٰكُمْ فَاَنْتُمْ
فِيْهِ سَوَآءٌ تَخَافُوْنَهُمْ كَخِيْفَتِكُمْ اَنْفُسَكُمْ ۗ كَذٰلِكَ
نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ﴿٢٨﴾

30. Nie, lecz ci, którzy są niesprawiedliwi, idą za swymi przyziemnymi pragnieniami bez wiedzy. Zatem [d]któż może poprowadzić tego, komu Allach pozwala zejść z drogi? Tacy nie znajdą żadnych pomocników.

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْٓا اَهْوَآءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ فَمَنْ
يَّهْدِيْ مَنْ اَضَلَّ اللّٰهُ ۗ وَمَا لَهُمْ مِّنْ نّٰصِرِيْنَ ﴿٢٩﴾

[a]35,42. [b]16,53; 20,7; 21,20; 22,65. [c]10,35; 27,65; 29,20. [d]7,187; 13,34; 39,37; 40,34.

2281. Od czasu, kiedy zaczął istnieć układ słoneczny minęło wiele lat, a jednak wszystko działa w nim doskonale. Takie jest dzieło Boga, że planety trzymają się swoich orbit bez żadnego widzialnego wzmocnienia.

2282. Stwierdzenie, kiedy powstał wszechświat, leży daleko poza umysłowymi możliwościami człowieka. Od nieznanej i nieprześledzonej przeszłości słońce i wszystkie planety poruszają się po wyznaczonych torach z regularnością i jednolitością, która nie zna błędów. Istnieją całe miliony tych ciał niebieskich, a mimo to nigdy żadne się ze sobą nie zderzały. Tak doskonałe i pełne jest prawo i porządek wszechświata. Oto znaczenie słów „Wszystko jest Mu posłuszne".

31. [a]Zatem zwróć swą twarz ku służbie dla religii w szczerym oddaniu. I idź za naturą stworzoną przez Allacha,[2284] za naturą, zgodnie z którą On ukształtował ludzkość. Nie ma mowy o odmienieniu stworzenia Allacha. [b]Oto właściwa religia, lecz większość ludzi nie wie.

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ۚ فِطْرَتَ اللّٰهِ الَّتِي فَطَرَ
النَّاسَ عَلَيْهَا ۚ لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللّٰهِ ۚ ذٰلِكَ الدِّينُ
الْقَيِّمُ ۙ وَلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣١﴾

32. Zatem wy wszyscy zwrócicie się do Niego pełni skruchy i będziecie szukać Jego opieki oraz przestrzegać Modlitwy,[2285] a nie bądźcie jednymi z tych, którzy przypisują Allachowi partnerów –

مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَلَا تَكُونُوا
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٣٢﴾

33. [c]Spośród tych, którzy rozdzielają swą religię i dzielą się na sekty,[2286] a każda ich część raduje się z tego, co ma.

مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا ۖ كُلُّ حِزْبٍ
بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٣٣﴾

34. [d]I kiedy na ludzi spada nieszczęście, wołają do swego Pana, szczerze się do Niego zwracając. Wówczas, jeśli pozwolił On jakiejś ich części skosztować swojej łaski – spójrz! – inna ich część przypisuje ich Panu partnerów,

وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ
ثُمَّ إِذَا أَذَاقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ بِرَبِّهِمْ
يُشْرِكُونَ ﴿٣٤﴾

35. [e]Tak że zaczynają wypierać się tego, czym ich obdarzyliśmy. Tak zatem cieszcie się przez chwilę, lecz później dowiecie się.

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنٰهُمْ ۚ فَتَمَتَّعُوا ۚ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٥﴾

[a]10,106; 30,44. [b]98,6. [c]6,160. [d]10,13; 39,9, 50. [e]16,56; 29,67.

2284. Jest Jeden Bóg i jedna jest ludzkość. Oto *Fitrat, Allāch* lub *Dīn al-Fitrah* – religia, która zakorzeniona jest w naturze człowieka i do której człowiek pasuje i na którą instynktownie reaguje. Właśnie w tej religii rodzi się dziecko, ale jego otoczenie, idee i wierzenia jego rodziców oraz nauka później czynią to dziecko Żydem, Magianem lub chrześcijaninem (Bukhārī).

2285. Sama wiara we Wszechmoc i Jedność Boga, choć jest podstawą prawdziwą religii, nie wystarcza. Prawdziwa religia musi posiadać pewne prawa i obrzędy. Spośród nich najważniejsza jest Modlitwa.

2286. Odchodzenie od prawdziwej religii prowadziło ludzi w przeszłości do podziałów na najróżniejsze grupy i wzniecało wśród nich nieporozumienia i różnice.

36. Czy My zesłaliśmy wam jakieś świadectwo[2287], które przemawia za tym, co oni z Nim łączą?

أَمْ أَنزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهِ
يُشْرِكُونَ ﴿٣٥﴾

37. [a]A kiedy pozwalamy ludziom skosztować łaski, cieszą się w niej. Jeśli jednak spadnie na nich jakieś zło z powodu tego, co wysłały ich własne ręce – spójrz! – wpadają w rozpacz.

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا ۖ وَإِن تُصِبْهُمْ
سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ﴿٣٦﴾

38. Czyż oni nie widzą, że [b]Allach powiększa zaopatrzenie tym, którym zechce, jak i ogranicza tym, którym zapragnie? W tym naprawdę zawarte są Znaki dla ludu, który wierzy.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَ
يَقْدِرُ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٧﴾

39. [c]Zatem dawajcie rodzinie, co się jej należy[2288] oraz potrzebującym i tym, co w podróży. To jest najlepsze dla tych, którzy szukają łaski Allacha i to właśnie oni są tymi, którym się powiedzie.

فَآتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ ۚ
ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ ۖ وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٨﴾

40. [d]Jeśli odkładacie coś dla zysku, aby powiększało bogactwo ludzi, to to nie powiększa się w obliczu Allacha. Lecz jeśli dacie coś w formie Zakāt, szukając upodobania Allacha – oto ci, którzy powiększą swe bogactwo wielokrotnie.[2289]

وَمَا آتَيْتُم مِّن رِّبًا لِّيَرْبُوَ فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا
يَرْبُو عِندَ اللَّهِ ۖ وَمَا آتَيْتُم مِّن زَكَاةٍ تُرِيدُونَ
وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ ﴿٣٩﴾

[a]10,22; 41,51-52; 42,49. [b]29,63. [c]16,91; 17,27. [d]2,276-277.

2287. Nawiązawszy w kilku poprzednich wersetach do Jedności Boga jako podstawowej zasady wszystkich religii, ten oraz następne wersety zajmują się *Shirk*, czyli łączeniem fałszywych bogów z Allachem. Politeiści nie posiadają żadnych argumentów, potwierdzających ich fałszywe wierzenia. Natura ludzka, umysł oraz zdrowy rozsądek buntują się przeciwko bałwochwalstwu.

2288. Słowa „co im się należy" zawierają wspaniałą zasadę, a mianowicie, że chwilowa pomoc ludzi bogatych biednym w formie *Zakāt*, dobroczynności czy podarku, to prawo i obowiązek tych ostatnich, ponieważ to oni właśnie w największym stopniu przyczyniają się do budowania bogactwa poprzez swoją pracę (51,20). Zawsze, gdy Koran nakazuje wiernym, aby udzielali chwilowej pomocy potrzebującym i biednym, wykorzystywane jest słowo *Āti* zamiast *I'ti*. W ten sposób Koran stara się zabezpieczyć poczucie własnej wartości osób biednych, którzy otrzymują coś od innych, ponieważ to ostatnie słowo wyraża pewien sens dawania, a to pierwsze dawanie w prezencie (Kashashāf).

2289. Werset ten stanowi o kontraście pomiędzy *Zakāt* i czymś czynionym dla zysku. Podczas gdy poprzez *Zakāt* Islam dąży do złagodzenia marnego losu ludzi biednych, jednocześnie zabezpieczając ich godność, instytucje działające dla zysku nie tylko nie polepszają ekonomicznych wa-

41. Allach jest tym, który was stworzył, a potem wam dawał. [a]Później On uczyni, że umrzecie, a potem na nowo przywróci was do życia.[2290] Czy którykolwiek z waszych tak zwanych bogów jest w stanie czynić takie rzeczy? Niechaj będzie On wychwalany i wyniesiony wysoko ponad to, co oni Jemu przypisują.

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ
يُحْيِيكُمْ هَلْ مِن شُرَكَائِكُم مَّن يَفْعَلُ مِن ذَٰلِكُم
مِّن شَيْءٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝

42. Zepsucie rozprzestrzeniło się po ziemi i morzu z powodu tego, co uczyniły ręce ludzi,[2291] aby On mógł dać im skosztować owocu niektórych ich uczynków, by mogli odwrócić się od zła.

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي
النَّاسِ لِيُذِيقَهُم بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ۝

[a]2,29; 22,67; 40,69; 45,27.

runków ludzi biednych, ale właściwie czynią bogatych bogatszymi, a biednych biedniejszymi. Nierówny podział bogactwa między różnymi grupami społeczności ludzkiej, z powodu którego większość żyje właściwie w biedzie, zaś niewielka grupa w niezwykłym bogactwie, jest nieuniknionym wynikiem działania instytucji zysku. Werset ten w szczególny sposób zabrania ciągnięcia zysków z pieniędzy pożyczanych bankom czy towarzystwom, etc.

2290. Bóg jest naszym Stwórcą. On podtrzymuje nas przy życiu i żywi. On też sprawuje całkowitą kontrolę nad życiem i śmiercią – oto trzy najważniejsze atrybuty, jakie musi posiadać i posiada ta Najwyższa Istota, która nakazuje nam i wymaga od nas czci.

2291. Główny temat poprzednich wersetów dotyczył wpojenia w człowieka wiary we Wszechmocnego i Wszechpotężnego Boga, który stwarza, reguluje i kieruje całym życiem. W wersecie obecnym powiada się nam, że kiedy mrok spada na oblicze ziemi, a człowiek całkowicie zapomina o Bogu i oddaje się czci bogów, których sam wymyśla, Bóg powołuje Proroka, aby „sprowadził ze złej drogi stado na powrót pod opiekę Pana".

„Początek siódmego wieku był epoką dezintegracji – narodowej i społecznej – religia zaś, jako siła moralna, zginęła i została ograniczona zaledwie do rytuału czy ceremonii. Wielkie Wiary tego świata przestały wywierać jakikolwiek zdrowy wpływ na życie ich wyznawców. Święte ognie, wzniecone przez Zoroaster, Mojżesza i Jezusa zalane zostały ludzką krwią. W piątym i szóstym wieku świat cywilizowany stał na krawędzi chaosu. Wydawało się, że ta wielka cywilizacja, która potrzebowała czterech tysięcy lat, by się rozwinąć, była na granicy dezintegracji... Cywilizacja jak olbrzymie drzewo, którego konary objęły cały świat i rodziły złote owoce sztuki, nauki i literatury, drżało, jego pień był martwy i nie wypływał z niego sok oddania i czci, lecz był zgniły na wylot" („Emotion as the Basis of Civilization" oraz „Spirit of Islam").

Takie były warunki życia ludzkości, kiedy pojawił się Święty Prorok Mahomet, największy nauczyciel ludzkości, i kiedy przyniósł ze sobą najdoskonalsze i ostatnie Prawo Boże w formie Koranu. Doskonałe bowiem Prawo mogło być objawione tylko wtedy, kiedy wszystkie lub większość elementów zła, zwłaszcza tych znanych jako korzenie zła, już się pojawiła.

Słowa „ziemia i morze" mogą oznaczać: (a) Narody, których kultura i cywilizacja oparte były na rozumowaniu i wspólnych doświadczeniach ludzkich. Także te narody, których kultury i cywilizacja oparte były na objawieniu Bożym. (b) ludy zamieszkujące kontynenty oraz wyspy. Werset ten oznacza, że wszystkie narody świata poddały się zepsuciu aż do dna, zepsuciu pod względem politycznym, społecznym i moralnym.

43. Powiedz: [a]„Wybierzcie się w podróż po ziemi i dowiedzcie się, jak zły był koniec tych, co byli przed wami. Większość z nich była bałwochwalcami".

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ ۚ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿٤٣﴾

44. [b]A zatem skieruj swe oblicze ku służbie dla właściwej religii zanim nadejdzie dzień od Allacha, a nie będzie go można odwrócić. Tego dnia wierzący i niewierzący będą od siebie oddzieleni.

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ ﴿٤٤﴾

45. Ci, którzy nie wierzą, poniosą konsekwencje swej niewiary, ci zaś, którzy spełniają sprawiedliwe uczynki, przygotowują dobro dla swoich własnych dusz,

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ ۖ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِأَنْفُسِهِمْ
يَمْهَدُونَ ﴿٤٥﴾

46. [c]Aby On ze swej hojności nagrodził tych, którzy wierzą i sprawiedliwie postępują. Zaiste, On nie miłuje niewiernych.

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ ۚ
إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٤٦﴾

47. I wśród Jego Znaków jest to, że On zsyła wiatr jako zwiastuna dobrej nowiny,[2292] jak i to, że On może uczynić, iż skosztujecie z Jego łaski, jak i to że [d]okręty płyną z Jego rozkazu oraz to, żebyście poszukiwali Jego szczodrości i abyście byli wdzięczni.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيَاحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيُذِيقَكُمْ
مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِتَجْرِيَ الْفُلْكُ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ
فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٧﴾

48. I, zaiste, wysyłaliśmy Posłańców przed tobą do ich ludów i oni przekazywali im wyraźne Znaki. Potem ukaraliśmy tych, którzy byli winni. [e]A było Naszym obowiązkiem pomagać wiernym.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَجَاءُوهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا ۖ وَكَانَ حَقًّا
عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٨﴾

[a]16,37; 27,70; 40,83. [b]10,106; 30,31. [c]10,5; 34,5. [d]17,67; 31,32; 45,13. [e]10,104; 40,52; 58,22.

2292. Słowa te wskazują na to prawo Boże, które działa z takim skutkiem we wszechświecie fizycznym, z jakim działa w świecie duchowym. Tak jak wiatr poprzedza deszcz, ogłaszając jego nadejście, podobnie przed nadejściem Bożego Reformatora zaczynają istnieć warunki, które korzystne są dla rozpowszechniania jego nauk. Pojawiają się wtedy także dobrzy i sprawiedliwi ludzie, którzy przygotowują grunt i „prostują dla niego drogi".

49. [a]Allach jest Tym, który zsyła wiatr, tak że podnosi on pary w formie chmur. Potem umieszcza je On na niebie tak jak zechce, a potem dzieli je na części, a widzisz jak spomiędzy nich wydobywa się deszcz. A kiedy On czyni, że spada on na którego zechce spośród Jego sług – spójrz! – radują się,

اللّٰهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيٰحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَيَبْسُطُهُ
فِي السَّمَآءِ كَيْفَ يَشَآءُ وَيَجْعَلُهُ كِسَفًا فَتَرَى الْوَدْقَ
يَخْرُجُ مِنْ خِلٰلِهِ فَإِذَآ أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَآءُ مِنْ
عِبَادِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٩﴾

50. Choć przedtem – zanim został na nich zesłany – byli pogrążeni w rozpaczy.

وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ
لَمُبْلِسِينَ ﴿٥٠﴾

51. Zważaj zatem na znaki łaski Allacha, jak [b]ponagla On ziemię po jej śmierci. Zaprawdę, On jest tym, który ponagla martwych,[2293] albowiem On ma władzę nad wszystkimi rzeczami.

فَانْظُرْ إِلَى اٰثٰرِ رَحْمَتِ اللّٰهِ كَيْفَ يُحْيِ الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا إِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِ الْمَوْتٰى وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿٥١﴾

52. I gdybyśmy zesłali wiatr, a oni [c]ujrzeliby, jak ich zboże żółknie, wówczas z pewnością zaczęliby wypierać się naszych łask.

وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا لَظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ
يَكْفُرُونَ ﴿٥٢﴾

53. Ty nie możesz uczynić, aby zmarli usłyszeli ani nie możesz uczynić, aby głusi usłyszeli wołanie, kiedy uciekają, odwracając się plecami.

فَإِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتٰى وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَآءَ إِذَا
وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٥٣﴾

54. [e]Ani nie możesz pokierować ślepymi, by wydostali się ze swego błędu. Ty możesz jedynie uczynić, że usłyszą wyłącznie ci, którzy wierzą w Nasze Znaki i podporządkowują się.[2294]

وَمَآ أَنْتَ بِهٰدِ الْعُمْيِ عَنْ ضَلٰلَتِهِمْ إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا
ع مَنْ يُؤْمِنُ بِاٰيٰتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٥٤﴾

[a]24,44. [b]16,66; 22,6; 39,22; 45,6. [c]56,66; 57,21. [d]10,43; 21,46; 27,81. [e]10,44; 27,82.

2293. Po tym, jak w poprzednich dwóch wersetach zwrócono uwagę na ten naturalny fenomen, że kiedy po srogiej suszy przychodzi oczekiwany deszcz i jałowa ziemia otrzymuje nowe życie, w obecnym wersecie powiada się nam, że podobna formuła działa w duchowym renesansie moralnie zepsutych ludzi. Ludzie całkowicie źli otrzymują nowe życie poprzez Bożego Proroka.

2294. Człowiek sam buduje lub niszczy swój własny los. Żaden Prorok czy objawienie Boże nie może doprowadzić człowieka do Boga, jeśli on sam nie będzie chciał słuchać prawdy. Inicjatywa musi wyjść od człowieka, wynik zaś przyjdzie od Boga.

55. [a]Allach jest Tym, który stworzył was w stanie słabości,[2295] a po słabości dał wam siłę. Później, po sile, przyniósł słabość starczego wieku. On tworzy to, czego zapragnie. On jest Wszechwiedzący, Wszechmocny.

اَللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ مِّنْ ضُعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ
ضُعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضُعْفًا وَّشَيْبَةً
يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ ۚ وَهُوَ الْعَلِيْمُ الْقَدِيْرُ ﴿٥٥﴾

56. A w dniu, w którym nadejdzie wyznaczona Godzina,[2296] winni będą przysięgać, że [b]przeminął ledwie krótki okres czasu – w ten sposób odwracani są od właściwej drogi.

وَيَوْمَ تَقُوْمُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُوْنَ ۙ مَا لَبِثُوْا
غَيْرَ سَاعَةٍ ۚ كَذٰلِكَ كَانُوْا يُؤْفَكُوْنَ ﴿٥٦﴾

57. Lecz ci, którym przekazuje się wiedzę i wiarę, powiedzą: „Minęło wam tyle czasu, ile było w zgodzie z Księgą Allacha aż po Dzień Zmartwychwstania. A jest to naprawdę Dzień Zmartwychwstania,[2297] lecz wam nie zależało na tym, by wiedzieć.

وَقَالَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ وَالْاِيْمَانَ لَقَدْ لَبِثْتُمْ
فِيْ كِتٰبِ اللّٰهِ اِلٰى يَوْمِ الْبَعْثِ ۫ فَهٰذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَ
لٰكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٥٧﴾

58. Zatem [c]tego dnia ich tłumaczenia na nic się nie zdadzą złoczyńcom, jak i nie będzie im wolno poprawić swe postępowanie.[2298]

فَيَوْمَئِذٍ لَّا يَنْفَعُ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مَعْذِرَتُهُمْ وَلَا هُمْ
يُسْتَعْتَبُوْنَ ﴿٥٨﴾

59. I, zaiste, [d]przedstawiamy ludziom w tym oto Koranie wszelkie rodzaje przypowieści[2299] i rzeczywiście, jeśli przedstawisz im jakiś Znak, ci, którzy nie wierzą, powiedzą niechybnie: „Jesteście niczym innym jak tylko kłamcami".

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِيْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ
مَثَلٍ ۭ وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِاٰيَةٍ لَّيَقُوْلَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا
اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا مُبْطِلُوْنَ ﴿٥٩﴾

[a]40,68. [b]10,46; 46,36. [c]16,85; 41,25; 45,36. [d]17,90; 39,28.

2295. Słowo *Du'f* (słabość) w wersecie tym wymieniane jest trzy razy i opisuje trzy stany słabości ludzkich – stan embrionu, dzieciństwa i wieku starczego.

2296. Godzina zwycięstwa Islamu.

2297. Zwrot „Dzień Zmartwychwstania" nie oznacza tutaj Zmartwychwstania po śmierci, lecz nadejście nowego Reformatora Bożego, kiedy lud podnoszony jest do nowego życia duchowego.

2298. Ten zwrot arabski oznacza: (a) Nie będzie im wolno zbliżyć się do Bożego progu; (b) nie pozwoli im się wytłumaczyć z ich grzechów; (c) nie zostanie przyjęte od nich żadne wytłumaczenie w ich obronie; (d) nie doznają łaski Bożej (Lane). Wszystkie te znaczenia jasno wynikają z podstawowego znaczenia słowa *'Ataba*.

2299. *Mathal* oznacza opis; argument; rozmowę; lekcję; przysłowie; znak; przypowieść lub podobieństwo (Lane).

60. [a]W ten sposób Allach zapieczętowuje serca tych, którzy nie posiadają wiedzy.[2300]

كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝٦٠

61. Zatem bądź cierpliwy. Zaiste, obietnica Allacha jest prawdziwa. I nie pozwól, aby ci, którzy nie mają pewności co do wiary, nisko cię oceniali, by odwieść cię od stanowiska, które przyjąłeś.

فَاصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِيْنَ
لَا يُوْقِنُوْنَ ۝٦١ ع

[a]9,93; 16,109; 47,17.

2300. „Zapieczętowane" są jedynie serca tych ludzi, którzy odrzucają wiedzę Bożą, jaka przychodzi do nich poprzez Reformatora Bożego. „Zapieczętowanie" serc ludzi niewierzących jest nieuniknionym wynikiem ich odmowy przyjęcia wiedzy Bożej.

ROZDZIAŁ 31

LUQMĀN

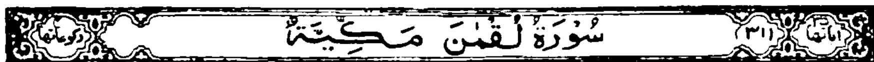
(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia, tytuł i kontekst

Panuje powszechna zgoda co do tego, że sura ta została objawiona w Mekce, gdzieś pośrodku okresu mekkańskiego, w szóstym lub siódmym roku działalności Świętego Proroka. Poprzednia sura, Al-Rūm, zakończyła się stwierdzeniem, że Koran w pełni wyjaśnia wszystkie te nauki, które dotyczą duchowego rozwoju i postępu człowieka. Niewierzący nie posiadają jednak oczu takich, by ujrzeć prawdę, a ich serca są przypieczętowane. Ludzie ci widzą Znak po Znaku, a mimo to nadal grają według melodii, która powiada, że Święty Prorok jest kłamcą. Sura obecna zaczyna się od zdecydowanego potwierdzenia, że Święty Prorok nie jest kłamcą oraz że ta Księga - Koran - została mu objawiona przez Mądrego i Wszechwiedzącego Boga. Jest ona pełna mądrości i prowadzi szczerego poszukiwacza prawdy właściwą drogą. W poprzedniej surze powiedziano także, że sprawa Islamu zwycięży, a niewierzący znajdą porażkę, znajdą się w niełasce i poniżeniu. W obecnej surze rzuca się nieco światło na te szlachetne zasady moralne, dzięki którym całe narody i poszczególni ludzie mogą osiągnąć sukces i dobrobyt oraz mogą wznieść się na wyżyny wielkości i wspaniałości.

Temat

Na samym początku sura ta zajmuje się sine qua non sukcesem - właściwymi wierzeniami i właściwym działaniem - a dalej omawia niektóre uniwersalne zasady moralne ustami niearabskiego niewolnika, Luqmāna. Tą podstawową zasadą jest to, że Bóg jest Jeden i że wszystkie inne szlachetne idee mają w tym właśnie swój początek. Druga w odniesieniu do znaczenia Jedności Bożej zasada dotyczy zobowiązań człowieka wobec innego człowieka. Najważniejszymi obowiązkami są tutaj obowiązki wobec rodziców. Pomiędzy tymi dwoma przykazaniami, naucza się muzułmanina podporządkowywania wszystkich jego lojalności Bogu, nawet lojalności wobec rodziców, gdyby stała ona w sprzeczności z lojalnością wobec Boga, Jego Stwórcy. Jednakże w żadnych okolicznościach człowiek nie powinien przestawać być dla swych rodziców uprzejmy i miły. Następnie powiada się, że obowiązek człowieka wobec Boga przybiera kształt w przestrzeganiu Modlitwy oraz wykonywaniu obowiązków wobec ludzkości poprzez czynienie dobra i trzymanie się z daleka od zła. Sura ta powiada, że kiedy prawdziwie wierzący człowiek zajmuje się tym szlachetnym i żmudnym zadaniem głoszenia prawdy i nawoływania ludzi do życia sprawiedliwego, na jego drodze piętrzyć się zaczynają przeszkody. Musi wtedy znosić przeciwników, szyderstwa i prześladowania. Człowiekowi takiemu powiada się, że powinien znosić wszystkie takie trudy i prześladowania cierpliwie i wytrwale. Kiedy nie zniechęci się tymi prześladowaniami i opozycją wobec swojego szlachetnego zadania, stanie przed nim sukces i przyłączy się do niego wielu ludzi. W godzinie aprobaty publicznej i aklamacji nie powinien tracić trzeźwości umysłu i szczególnie powinien zważać na podstęp i arogancję. Dalej sura ta nawiązuje do praw przyrody, wskazując, że prawa te działają na korzyść Islamu. Rozdział ten kończy się ostrzeżeniem dla niewierzących, iż dzień ich rozliczenia, w którym ich bogactwa i wpływy, władza i prestiż okażą się niczego nie warte, szybko się zbliża. Nawet ich dzieci przyjmą Islam i wydadzą ich bogactwa dla sprawy Islamu.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ﴿١﴾

2. [b]Alif Lām Mīm.

الٓمّٓ ﴿٢﴾

3. [c]Oto wersety Księgi, pełnej mądrości,[2301]

تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ الْحَكِيْمِ ﴿٣﴾

4. [d]Przewodnictwo i łaska dla tych, którzy czynią dobro,

هُدًى وَّ رَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِيْنَ ﴿٤﴾

5. [e]Tych, którzy przestrzegają Modlitwy i płacą Zakāt i którzy mocno wierzą w Życie Przyszłe.

الَّذِيْنَ يُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَ هُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوْقِنُوْنَ ﴿٥﴾

6. [f]Oto ci, którzy idą za przewodnictwem od ich Pana. To są także ci, którym będzie się dobrze wiodło.

اُولٰٓئِكَ عَلٰى هُدًى مِّنْ رَّبِّهِمْ وَ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ﴿٦﴾

7. A wśród ludzi jest taki, który próżne opowieści bierze w zamian za przewodnictwo,[2302] by sprowadzać ludzi z drogi Allacha bez wiedzy oraz by sobie z tego żartować. Na takich czekać będzie poniżająca kara.

وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَّشْتَرِيْ لَهْوَ الْحَدِيْثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ وَّ يَتَّخِذَهَا هُزُوًا ؕ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ﴿٧﴾

8. I kiedy przedstawia się mu Nasze Znaki, on odwraca się pogardliwie, jak gdyby tego nie słyszał, jakby miał ociężałość w uszach. Zatem ogłoś mu bolesną karę.

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِ اٰيٰتُنَا وَلّٰى مُسْتَكْبِرًا كَاَنْ لَّمْ يَسْمَعْهَا كَاَنَّ فِيْٓ اُذُنَيْهِ وَقْرًا ۚ فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ﴿٨﴾

9. Zaiste, ci, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, oni otrzymają Ogrody Szczęścia,

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ جَنّٰتُ النَّعِيْمِ ﴿٩﴾

---

[a]1,1. [b]30,2. [c]10,2. [d]16,90; 27,3. [e]2,4; 5,56; 9,71; 27,4. [f]2,6.

2301. Koran jest naprawdę tak cudowną księgą, że ani jedna z zawartych w nim prawd, zasad i ideałów nie została odrzucona czy sfałszowana przez naukę starożytną, czy przez współczesne odkrycia i wynalazki. Księga ta pozostaje sobą i okazuje się dziełem zaspokajającym wymogi każdej epoki.

2302. Życie to rzecz niezwykle poważna. Człowiek został stworzony po to, by służyć pewnemu bardzo szlachetnemu i wielkiemu celowi. Jednakże ludzie niepoważni trwonią swój czas i wysiłki, oddając się próżnym działaniom i poszukiwaniom (23,116).

10. W których zamieszkają. Allach dał prawdziwą obietnicę, a jest On Potężny, Mądry.

خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۚ وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا ۚ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٩﴾

11. [a]On stworzył niebiosa bez żadnych widocznych dla was filarów i [b]to On umieścił[2303] na ziemi góry potężne, aby ona nie drżała wraz z wami. On też umieścił na niej wszelkie rodzaje stworzeń. I zesłaliśmy wodę z nieba oraz [c]uczyniliśmy, że wyrosły z niej wszelkie rodzaje gatunków.

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَاَلْقٰى فِى الْاَرْضِ
رَوَاسِىَ اَنْ تَمِيْدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيْهَا مِنْ كُلِّ دَآبَّةٍ ۗ
وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَنْۢبَتْنَا فِيْهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ
كَرِيْمٍ ﴿١٠﴾

12. Oto stworzenie Allacha. A teraz pokażcie mi, co stworzyli inni poza Allachem. Nie, lecz złoczyńcy są w całkowitym błędzie.

هٰذَا خَلْقُ اللّٰهِ فَاَرُوْنِىْ مَاذَا خَلَقَ الَّذِيْنَ مِنْ دُوْنِهٖ ۗ
بَلِ الظّٰلِمُوْنَ فِىْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿١١﴾ ع

13. I obdarowaliśmy Luqmāna mądrością i rzekliśmy: „Bądź wdzięczny Allachowi", albowiem ten, kto jest wdzięczny, jest wdzięczny dla dobra swojej własnej duszy. A jeśli kto jest niewdzięczny, wówczas, zaiste, Allach jest Samowystarczalny, Godny Chwały.

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا لُقْمٰنَ الْحِكْمَةَ اَنِ اشْكُرْ لِلّٰهِ ۚ وَمَنْ
يَّشْكُرْ فَاِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِىٌّ
حَمِيْدٌ ﴿١٢﴾

14. I przypomnij sobie, kiedy Luqmān[2304] rzekł do swego syna, napominając go: „O mój drogi synu! Nie przypisuj Allachowi partnerów. Zaiste, przypisywanie Allachowi partnerów jest żałosnym grzechem".[2305]

وَاِذْ قَالَ لُقْمٰنُ لِابْنِهٖ وَهُوَ يَعِظُهٗ يٰبُنَىَّ لَا تُشْرِكْ
بِاللّٰهِ ۗ اِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيْمٌ ﴿١٣﴾

[a]13,3. [b]13,4; 15,20; 16,16; 77,28. [c]27,61; 50,8.

2303. W innym miejscu (13,4) Koran używa słowa *Ja'ala* (uczynił) w celu wyrażenia sensu *Alqā* (umieścił), co wskazuje, że góry stanowiły część ziemi i nie były umieszczone na niej gdzieś z zewnątrz.

2304. Luqmān, jak się wydaje, nie jest Arabem, a prawdopodobnie Etiopczykiem. Powiada się, że należy czy pochodzi z Egiptu lub Nubii. Niektórzy identyfikują go także z Grekiem „Ezopem". Na podstawie przepięknych zasad moralnych, jakie przekazuje swojemu synowi, a które zawarte są w obecnym i następnych wersetach, przypuszczać można, że Luqmān jest Prorokiem Bożym.

2305. Pierwszą i najważniejszą zasadą wszelkich nauk religijnych jest to, że Bóg jest Jeden. Wszystkie szlachetne ideały i zasady wypływają z tej właśnie doktryny. Czcząc jakiekolwiek inne rzeczy czy istoty poza Allachem, człowiek degraduje sam siebie oraz naraża na szwank swoją osobowość.

15. [a]I nakazaliśmy człowiekowi, aby był dobry dla swych rodziców[2306] – jego matka nosi go w słabości na słabości, a jego odstawianie od piersi trwa dwa lata[2306A] – i powiedzieliśmy: „Dziękuj Mi i twoim rodzicom. Do Mnie bowiem nastąpi ostateczny powrót.

وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا
عَلَىٰ وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنِ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ
إِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

16. „I jeśli będą na ciebie nalegać, abyś ustanowił równych Mnie, względem czego nie masz żadnej wiedzy, nie bądź im posłuszny, lecz bądź ich miłym towarzyszem w sprawach doczesnych[2307], natomiast w sprawach duchowych podążaj drogą tego, który zwraca się ku Mnie. Potem do Mnie nastąpi wasz powrót, a Ja poinformuję was o tym, co zwykliście byli czynić.

وَإِن جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَن تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ
عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا
وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ
فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

17. „O mój drogi synu i gdyby miało to być ziarenko gorczycy, i gdyby miało być w skale lub w niebiosach albo na ziemi, Allach niechybnie je odnajdzie.[2308] Zaprawdę, Allach jest Znawcą najbardziej ukrytych tajemnic i jest Wszechświadom.

يَا بُنَيَّ إِنَّهَا إِن تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ فَتَكُن فِي
صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ
إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿١٧﴾

18. „O mój drogi synu, przestrzegaj Modlitwy, zachęcaj do dobra i zabraniaj zła, jak i trwaj w cierpliwości, bez względu na to, co mogłoby na ciebie spaść. Zaiste, jest to jedna ze spraw, które wymagają znaczącej decyzji.

يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنكَرِ
وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿١٨﴾

[a]6,152; 29,9; 46,16.

2306. Werset obecny i następny stanowią zdanie wtrącone i odnoszą się do drugiego pod względem ważności obowiązku człowieka wobec Boga – obowiązków wobec innych ludzi, co zaczyna się od obowiązków wobec własnych rodziców.

2306A. Wyraźne jakby przeciwieństwo tego wersetu oraz 46,16 wydaje się polegać na tym, że niektóre dzieci rodzą się wcześniej niż inne i dlatego są słabsze. Ta słaba budowa ciała powoduje, że później bywają odstawiane od piersi matki.

2307. Jeżeli obowiązki człowieka wobec jego rodziców stoją w sprzeczności z obowiązkami wobec jego Stwórcy, na pierwszym miejscu zawsze musi stawiać obowiązki wobec Boga. Nie zgadzając się jednak z jakimiś nakazami czy zaleceniami rodziców, które sprzeczne są z nakazami Boga, człowiek nie powinien okazywać rodzicom pogardy, lecz powinien nadal okazywać uprzejmość, miłość i dobroć.

2308. Patrz strona następna.

19. „I nie odwracaj się od ludzi w pogardzie[2309] [a]ani nie chodź po ziemi pełen wyniosłości. Zaiste, Allach nie miłuje żadnego aroganckiego samochwała.

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا
إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿١٩﴾

20. „I chodź w umiarkowanym tempie oraz ściszaj swój głos. Zaprawdę, najbardziej znienawidzonym z głosów jest głos ryczącego osła".

وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ ۚ إِنَّ
ع أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ ﴿٢٠﴾

21. Czyż nie widzicie, że Allach przymusił do służby dla was to, co jest w niebiosach oraz to, co jest na ziemi, jak i dopełnił swoich łask dla was, zarówno widzialnych, jak i niewidzialnych?[2310] A pośród ludzi są tacy, którzy [b]spierają się w sprawie Allacha, nie mając wiedzy ani przewodnictwa, ani oświecającej Księgi.[2311]

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً ۗ وَ
مِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى
وَلَا كِتٰبٍ مُنِيرٍ ﴿٢١﴾

22. A kiedy powiada się im: „Idźcie za tym, co objawił Allacha" [c]powiadają: „Nie, pójdziemy za tym, za czym – jak stwierdziliśmy – szli nasi ojcowie".[2312] Co?! Nawet wtedy Szatan zapraszał ich do kary palącego ognia?

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ
مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا ۚ أَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطٰنُ
يَدْعُوهُمْ إِلٰى عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٢٢﴾

23. [d]A ten, kto całkowicie podporządkowuje się Allachowi i czyni dobro, ten z pewnością chwycił coś solidnego. U Allacha spoczywa koniec wszystkich spraw.[2313]

وَمَنْ يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ
اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى ۗ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ
الْأُمُورِ ﴿٢٣﴾

[a]17,38; 25,64. [b]13,14; 22,4, 9. [c]5,105; 10,79; 21,54. [d]2,113.

2308. Żadne działanie, dobre czy złe, nie jest daremne. Pozostawia bowiem po sobie trwały ślad. Właśnie do tej wielkiej prawdy nawiązuje się także w 50,19.

2309. *Sa'aara Khadda-hū* oznacza: odwrócił swój policzek od ludzi z powodu swej dumy lub pogardy (Lane).

2310. Słowa te mogą oznaczać wszystkie potrzeby człowieka – fizyczne i duchowe; materialne i intelektualne; znane i nieznane.

2311. Połączone świadectwo rozumu i zdrowego rozsądku ludzkiego, przestrzegania i doświadczenia objawienia Bożego wskazuje, że wiara w mnogość bogów jest wiarą fałszywą i głupią. Oto znaczenie słów „nie mając wiedzy ani przewodnictwa, ani oświecającej Księgi".

2312. Człowiek tak jest skonstruowany, że niełatwo porzuca swoje stare ideały i koncepcje. Jedną ze stałych przeszkód, z jakimi spotykają się Prorocy Boży w odniesieniu do niewiernych jest to, że ci ostatni nie chcą zrezygnować ze swoich starych sposobów bycia i wierzeń. Stare przesądy trudno umierają.

2313. Jedynie sam Bóg powoduje, że wszystkie działania przynoszą swoje wyniki.

24. A jeśli chodzi o tego, [a]kto nie wierzy, to niechaj jego niewiara nie zasmuca cię. Do Nas nastąpi ich powrót i My niechybnie powiemy im o tym, co czynili. Zaiste, Allach w pełni wie, co znajduje się w piersiach.

وَمَن كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ ۚ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُم
بِمَا عَمِلُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٣﴾

25. Pozwolimy im cieszyć się sobą przez jakąś chwilę, lecz potem wyznaczymy im srogie męki.

نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٢٤﴾

26. [b]I jeśli spytasz ich: „Kto stworzył niebiosa i ziemię?" oni z pewnością powiedzą: „Allach".[2314] Powiedz: „Wszelka chwała należy do Allacha". Lecz większość z nich nie posiada wiedzy.

وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ
اللَّهُ ۚ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٥﴾

27. [c]Do Allacha należy wszystko, co jest w niebiosach i na ziemi. Zaprawdę, Allach jest Samowystarczalny, Godny Chwały.

لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ
الْحَمِيدُ ﴿٢٦﴾

28. [d]I gdyby wszystkie drzewa, jakie są na ziemi, były piórami, a ocean – i siedem[2315] oceanów więcej, by go uzupełniać – był atramentem, słowa Allacha nie zostałyby wyczerpane. Zaiste, Allach jest Potężny, Mądry.

وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِن شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ
يَمُدُّهُ مِن بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَّا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ
اللَّهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٧﴾

29. Wasze stworzenie i wasze zmartwychwstanie jest jak stworzenie i zmartwychwstanie pojedynczej duszy.[2315A] Zaprawdę, Allach jest Wszystkosłyszący, Wszystkowidzący.

مَّا خَلْقُكُمْ وَلَا بَعْثُكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ ۗ إِنَّ اللَّهَ
سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٢٨﴾

[a]3,177. [b]29,62; 39,39. [c]2,285; 10,56; 24,65. [d]18,110.

2314. Pełne inteligencji studia nad stworzeniem wszechświata oraz nad doskonałym planem i porządkiem, jakie w nim istnieją, prowadzą do jednego wniosku, a mianowicie, że musi istnieć Stwórca tego wszechświata. Zwrot *la-Yaqūlunna* oznacza, że niewierzący nie będą mieli żadnego wyboru, jak tylko przyznać, że to właśnie Allach stworzył ten wszechświat.

2315. Liczby „7" oraz „70" są w języku arabskim używane do określenia bardzo wielkich liczb, nie zaś dokładnie „siedmiu" czy „siedemdziesięciu", jak zwykłe liczebniki.

2315A. Werset ten oznacza, że wszystkie istoty ludzkie podporządkowane są prawom przyrody. Wskazuje on także na fakt, że powstanie i upadek narodów i społeczeństw podporządkowane są tym samym prawom przyrody, którym podlega postęp i degradacja poszczególnych osób.

30. Czy nie widzisz, że [a]Allach czyni, iż noc przechodzi w dzień,[2316] oraz że czyni, iż dzień przechodzi w noc, jak i że to On przymusił słońce i księżyc do posługi; każde z nich podąża swoją drogą aż po wyznaczony termin, jak i że Allach jest Wszechświadom tego, co czynicie?

ألم تر أن الله يولج الليل في النهار ويولج النهار
في الليل وسخر الشمس والقمر كل يجري إلى أجل
مسمى وأن الله بما تعملون خبير ﴿٣٠﴾

31. Jest tak dlatego, iż jedynie Allach jest Tym, który jest Prawdziwym Bogiem, a wszystko, do czego zwracają się poza Nim jest fałszem, jak i dlatego, że to Allach jest Tym, który jest Najwyższy, Nieporównywalnie Wielki.

ذلك بأن الله هو الحق وأن ما يدعون من دونه
الباطل وأن الله هو العلي الكبير ﴿٣١﴾ ع

32. Czyż nie widzisz, że [c]okręty płyną po morzu z łaski Allacha,[2317]aby mógł On okazać wam część swoich Znaków? Zaiste, w tym zawarte są Znaki dla każdej cierpliwej i wdzięcznej osoby.

ألم تر أن الفلك تجري في البحر بنعمت الله ليريكم
من آياته إن في ذلك لآيات لكل صبار شكور ﴿٣٢﴾

33. I kiedy fale ogarniają ich jak te liczne okrycia, [d]zwracają się do Allacha w pełni szczerości wiary. Lecz kiedy [e]zwracają się do Allacha w pełni szczerości wiary. Lecz kiedy [e]On sprowadza ich bezpiecznie na ląd, wówczas niektórzy z nich trzymają się właściwego kierunku.[2318] A nikt nie odrzuca Naszych Znaków z wyjątkiem każdej wiarołomnej, niewdzięcznej osoby.

وإذا غشيهم موج كالظلل دعوا الله مخلصين
له الدين فلما نجاهم إلى البر فمنهم مقتصد
وما يجحد بآياتنا إلا كل ختار كفور ﴿٣٣﴾

[a]22,62; 35,14; 57,7. [b]7,55; 13,3; 35,14; 39,6. [c]17,67; 30,47; 45,13. [d]10,23; 17,68; 29,66. [e]10,24;17,68.

2316. Prawo następstwa dnia i nocy i vice versa działa z równą siłą w odniesieniu do losów narodów, jak i poszczególnych osób.

2317. Unoszenie się statków na wodzie to naprawdę wielki dar Boży. Od tego bowiem zależy wiele bogactwa ludzi. Największa potęga morska jest zazwyczaj najbogatszym i najsilniejszym krajem świata.

2318. Werset ten odnosi się do bardzo powszechnej cechy ludzi określanych mianem *Mushrik* (politeista). Człowiek taki ma bardzo słabą wiarę i jest niezwykle zabobonny. Nawet maleńkie niepowodzenie wystarczy, aby przestraszyć i zdenerwować go, ponieważ jego wiara to tylko mieszanina błędnych wierzeń, powiedzeń i zabobonów.

34. O ludzie, szukajcie obrony u swego Pana i bójcie się [a]dnia, w którym ojciec na nic nie zda się swemu dziecku ani dziecko w ogóle na nic nie zda się swemu ojcu. Obietnica Allacha jest, zaiste, prawdziwa. Niechaj zatem życie doczesne nie zwiedzie was, ani niech Kłamca nie zwiedzie was w kwestii Allacha.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمْ وَٱخْشَوْاْ يَوْمًا لَّا يَجْزِى
وَالِدٌ عَن وَلَدِهِۦ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَن وَالِدِهِۦ
شَيْـًٔا ۚ إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ ۖ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا
وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِٱللَّهِ ٱلْغَرُورُ ﴿٣٤﴾

35. Zaprawdę, wyłącznie u Allacha spoczywa znajomość Godziny. [b]On to zsyła deszcz i On wie, co znajduje się w łonach. A żadna dusza nie wie, co sobie zaskarbi jutro, jak i żadna dusza nie wie, w jakiej ziemi umrze. Zaiste, Allach jest Wszechwiedzący, Wszechświadomy.[2319]

إِنَّ ٱللَّهَ عِندَهُۥ عِلْمُ ٱلسَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ ٱلْغَيْثَ وَيَعْلَمُ
مَا فِى ٱلْأَرْحَامِ ۖ وَمَا تَدْرِى نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا
وَمَا تَدْرِى نَفْسٌ بِأَىِّ أَرْضٍ تَمُوتُ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ
خَبِيرٌ ﴿٣٥﴾

[a]2,124; 82,20. [b]30,25; 42,29.

2319. Sura ta kończy się przypomnieniem podstawowego jej tematu – ostatecznego zwycięstwa Islamu. Wspomina też kilka związanych z tym faktów: (1) Tylko Bóg zna godzinę ostatecznego pokonania niewiary i zwycięstwa Islamu. (2) Tylko On wie, kiedy warunki ludzi wymagają zesłania objawienia Bożego, przez to i Koran objawił w najwłaściwszym czasie. (3) Tylko Bóg wie, czy jeszcze nienarodzone pokolenie przyjmie Islam, czy stanie po stronie niewiary, to znaczy czy synowie i wnuki przywódców niewiary, którzy teraz zwalczają zajadle Islam, wejdą w jego krąg i czy z ochotą oddadzą życie w jego obronie i sprawie. (4) Niewierzący nie wiedzą, że wszystkie ich wysiłki skierowane przeciwko Islamowi okażą się daremne i nieudane. (5) Przywódcy niewiary, którzy wypędzili Świętego Proroka i muzułmanów z ich serc i domów, sami doczekają wygnania z ich domów.

ROZDZIAŁ 32

AL-SAJDAH

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Sura ta także była objawiona w Mekce. Poprzednia sura zakończyła się stwierdzeniem, że tylko Bóg wie, kiedy dany lud ma powstać czy upaść oraz że On tylko zaspokaja fizyczne potrzeby człowieka, jak i jego wymagania duchowe i moralne. Sura obecna zaczyna się deklaracją, że Bóg, będąc Panem wszystkich światów, ma w swoich rękach wszystkie te środki, od których zależą postęp i dobrobyt narodów i poszczególnych osób. Tylko On sprawuje kontrolę nad tymi, którzy prowadzą do schyłku i upadku narodów i pojedynczych ludzi.

Temat

Głównym tematem tej sury jest ostateczne zwycięstwo Islamu. Zaczyna się ta sura od zdecydowanego odrzucenia zarzutu niewiernych, że Koran jest fabrykacją, a Święty Prorok oszustem. Powiada ona, że Prorok nie jest oszustem, ponieważ oszuści nigdy nie odnoszą w swoich działaniach powodzenia. Natomiast sprawa Świętego Proroka codziennie posuwa się o krok naprzód. Tak samo Koran nie jest fabrykacją, ponieważ został objawiony w pełni czasu i w zgodzie z wymaganiami prawdy i sprawiedliwości. Spełnia on wszystkie moralne i duchowe potrzeby i wymagania człowieka. Jest tak również dlatego, że cały wszechświat zdaje się działać na poparcie jego Posłannictwa. Sura ta dokonuje następnie niewielkiej dygresji i wypowiada proroctwo, które mówi, że po początkowym postępie Islamu, nastąpi czasowe jego zahamowanie – coś na kształt tysiącletniego zaćmienia, po którym nastąpi drugi renesans, w wyniku którego Islam odzyska swój prestiż i chwałę oraz pomaszeruje drogą swojego jednolitego sukcesu. Następnie sura ta przedstawia piękną ilustrację tego, jak od bardzo mało znaczącego początku Islam wzrastać będzie w siłę, będzie się rozprzestrzeniać i rozrastać, aż w końcu stanie się wielką potęgą. Przy końcu sura ta podsumowuje swój główny temat i dodaje, mówiąc, że nadejście Świętego Proroka nie jest niczym nowym. Podobnie jak w świecie fizycznym, kiedy ziemia zostanie spalona i wysuszona, Bóg zsyła deszcz i ziemia zaczyna wibrować nowym życiem, w ten sam sposób w świecie duchowym, kiedy ludzkość zaczyna błądzić w ciemnościach duchowych, Bóg zsyła Posłańca, a ludzie duchowo umarli otrzymują poprzez niego nowe życie.

سُوْرَةُ السَّجْدَةِ مَكِّيَّةٌ (٣٢)

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ﴿١﴾

2. [b]Alif Lām Mīm.

الٓمّٓ ﴿٢﴾

3. [c]Objawienie Księgi – nie ma co do niej żadnych wątpliwości – pochodzi od Pana światów.

تَنْزِيْلُ الْكِتٰبِ لَا رَيْبَ فِيْهِ مِنْ رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٣﴾

4. Czy powiadają: „On to wymyślił?" Nie, to jest prawda od twego Pana, [d]abyś ostrzegał lud, do którego nie przybył przed tobą nikt, kto by go ostrzegł, aby był właściwie prowadzony.[2320]

اَمْ يَقُوْلُوْنَ افْتَرٰىهُ ۚ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَّآ اَتٰىهُمْ مِّنْ نَّذِيْرٍ مِّنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُوْنَ ﴿٤﴾

5. [e]Allach to Ten, który stworzył niebiosa i ziemię oraz to, co znajduje się pomiędzy nimi, w czasie sześciu okresów,[2321] a potem zasiadł na Tronie.[2322] Nie macie żadnego pomocnika ani wstawiennika poza Nim. Czyż zatem nie zastanowicie się?

اَللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِيْ سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ۗ مَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا شَفِيْعٍ ۗ اَفَلَا تَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٥﴾

6. On prześle swe Zarządzenie z nieba na ziemię, a potem wzniesie się ono do Niego w dniu, którego trwanie wynosi tysiąc lat, zgodnie z waszym obliczeniem.[2323]

يُدَبِّرُ الْاَمْرَ مِنَ السَّمَآءِ اِلَى الْاَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ اِلَيْهِ فِيْ يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهٗٓ اَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّوْنَ ﴿٦﴾

---

[a]1,1. [b]30,2. [c]20,5; 40,3; 46,3. [d]28,47; 36,7. [e]7,55; 11,8; 25,60.

2320. Sura ta jest ostatnią w grupie *Alif Lām Mīm*. Centralnym tematem tych czterech Rozdziałów (29-32) jest odrodzenie ludu, który zatonął w głębiach upadku moralnego i który miał być wyniesiony na szczyty chwały duchowej poprzez Świętego Proroka Mahometa. To przebudzenie do nowego życia, przebudzenie ludu moralnie umarłego przedstawione jest jako argument przemawiający za Zmartwychwstaniem i Życiem Przyszłym. We wszystkich tych rozdziałach temat ten omawia się w nawiązaniu do stworzenia wszechświata.

2321. Patrz 894.

2322. Patrz 54.

2323. Werset ten odnosi się do bardzo poważnego kryzysu, jaki miał spaść na Islam w jego zmiennych losach. Islam miał podlegać zatrzymaniu jego postępu i dobrobytu w pierwszych trzech wiekach jego życia. Relacjonuje się, iż Święty Prorok powiedział, że „Najlepsze stulecie, to takie, w którym żyję, a potem następne i jeszcze następne" (Tirmidhī oraz Bukhārī, *Kitab al-Shahādāt*). Islam zaczął chylić się ku schyłkowi po pierwszych trzech wiekach jego niepowstrzymanego podboju. Proces schyłku trwał przez następnych tysiąc lat. Do tego właśnie okresu tysiąca lat nawiązuje się w słowach „wzniesie się ono do Niego w dniu, którego trwanie wynosi tysiąc lat". W innym ze swoich powiedzeń Święty Prorok powiedział, że Wiara spłynie na Plejady i człowiek o

7. [a]Taki jest Znawca niewidzialnego i widzialnego, Potężny, Litościwy.

ذٰلِكَ عٰلِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ⑦

8. Który doskonałym uczynił wszystko, co stworzył. [b]I rozpoczął On stworzenie człowieka z gliny.

الَّذِيْٓ اَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهٗ وَبَدَاَ خَلْقَ الْاِنْسَانِ
مِنْ طِيْنٍ ⑧

9. Potem uczynił On swe potomstwo z wyciągu [c]mało znaczącego płynu.

ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهٗ مِنْ سُلٰلَةٍ مِّنْ مَّآءٍ مَّهِيْنٍ ⑨

10. [d]Następnie obdarował je doskonałymi cechami i tchnął weń swego ducha.[2324] I dał On wam uszy, oczy i serca. Wy jednak mało Mu dziękujecie!

ثُمَّ سَوّٰىهُ وَنَفَخَ فِيْهِ مِنْ رُّوْحِهٖ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٕدَةَ ۭ قَلِيْلًا مَّا تَشْكُرُوْنَ ⑩

11. I powiadają: „Co?! Kiedy będziemy zgubieni w ziemi, to czy potem będziemy podniesieni w formie nowego stworzenia?" Nie, [e]lecz oni nie wierzą w spotkanie z ich Panem.

وَقَالُوْٓا ءَاِذَا ضَلَلْنَا فِي الْاَرْضِ ءَاِنَّا لَفِيْ خَلْقٍ جَدِيْدٍ ۬
بَلْ هُمْ بِلِقَآئِ رَبِّهِمْ كٰفِرُوْنَ ⑪

12. Powiedz: „Anioł śmierci, który uczyniony został odpowiedzialnym za was, spowoduje, że umrzecie; potem do waszego Pana zostaniecie zawróceni".

قُلْ يَتَوَفّٰىكُمْ مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِيْ وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ
اِلٰى رَبِّكُمْ تُرْجَعُوْنَ ⑫ ع

13. I gdybyś tylko mógł zobaczyć, kiedy winni zwieszą swe głowy przed ich Panem i powiedzą: „Panie nasz, widzieliśmy i słyszeliśmy, więc [f]odeślij nas, abyśmy spełniali dobre uczynki. Teraz bowiem jesteśmy przekonani o prawdzie, o której nam mówiono".

وَلَوْ تَرٰٓى اِذِ الْمُجْرِمُوْنَ نَاكِسُوْا رُءُوْسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۭ
رَبَّنَآ اَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا اِنَّا
مُوْقِنُوْنَ ⑬

[a]34,4; 59,23. [b]6,3; 15,27; 37,12. [c]77,21. [d]15,30; 38,73. [e]18,106; 29,24; 30,17. [f]23,100, 101; 35,38; 39,59.

perskim pochodzeniu sprowadzi ją z powrotem na ziemię (Bukhārī, *Kitab al-Tafsīr*). Wraz z pojawieniem się Obiecanego Mesjasza w XIV wieku roku Hidży proces schyłku został zatrzymany, a jego miejsce zajął proces odrodzenia Islamu.

2324. *Rūh* oznacza duszę ludzką oraz objawienie Boże (Lane). W związku z tym werset ten oznacza, że po rozwoju fizycznym embrion staje się w łonie matki w pełni wykształcony, a rozwija się jego dusza. Inne znaczenie może być następujące: po okresie duchowego rozwoju człowieka, otrzymuje on objawienie Boże.

14. I gdybyśmy przymusili do wypełniania Naszej woli, każdej duszy dalibyśmy odpowiednie dla niej przewodnictwo, lecz słowo ode Mnie okazało się prawdą, iż [a]„Napełnię Piekło jinn i ludźmi, wszystkimi razem".[2325]

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَاهَا وَلَٰكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ
مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٤﴾

15. Skosztujcie zatem kary waszych złych uczynków, albowiem zapomnieliście o spotkaniu tego oto waszego dnia. My również zapomnieliśmy o was. Zatem skosztujcie trwałej kary z powodu tego, co zwykliście byli czynić.

فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا إِنَّا نَسِينَاكُمْ
وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

16. Jedynie ci prawdziwie wierzą w Nasze Znaki, którzy – kiedy im o nich przypomnieć – [b]padają na twarz i święcą chwałę ich Pana oraz nie są dumni.

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا
وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ۩ ﴿١٦﴾

17. Ich boki trzymają się z dala od ich łóżek. I [c]zwracają się do ich Pana w strachu i nadziei, jak i wydają z tego, czym My ich obdarowaliśmy.

تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا
وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿١٧﴾

18. I żadna dusza nie wie, jaka radość oczu jest przed nią ukryta jako nagroda za dobro, jakie zwykła była czynić.[2326]

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

19. [d]Czy zatem ten, kto wierzy, podobny jest do tego, kto jest nieposłuszny? Oni nie są sobie równi.

أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا لَا يَسْتَوُونَ ﴿١٩﴾

[a]11,120; 15,44; 38,86. [b]17,108, 110; 19,59. [c]21,91. [d]40,59.

2325. Słowa te nawiązują do 15,43-44, gdzie powiada się: „Ci spośród błądzących, którzy postanowią iść za tobą, zaprawdę zasługują na Piekło", co oznacza, że tylko „błądzący" zostaną wrzuceni do Piekła.

2326. Relacjonuje się, że opisując formę i naturę błogosławieństw i pociech Raju, Święty Prorok powiedział: „Żaden z was jeszcze ich nie widział (błogosławieństw Raju), ani nie słyszało o nich żadne ucho, nie może ich też pojąć ludzki umysł" (Bukhārī, *Kitāb Bad'al-Khalq*). Hadis ten wskazuje, że błogosławieństwa życia przyszłego będą niematerialne. Będą one duchowymi reprezentacjami dobrych uczynków i działań, jakie uczynią sprawiedliwi wierni za życia na ziemi. Wykorzystane dla ich opisania słowa w Koranie mają jedynie sens metaforyczny. Werset obecny może też oznaczać, że błogosławieństwa Boże, jakie wylane zostaną na sprawiedliwych wierzących w przyszłym świecie, są zbyt dobre i zbyt obfite, aby można je było sobie wyobrazić. Wykroczą one daleko poza możliwości ludzkiego pojmowania.

20. Jeżeli chodzi o tych, [a]którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, oni otrzymają Ogrody Wiecznego Mieszkania jako ucztę w zamian za to, co zwykli byli czynić.

أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ
الْمَأْوَىٰ نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

21. A jeśli chodzi o tych, którzy są nieposłuszni, ich mieszkaniem będzie Ogień. [b]Za każdym razem, gdy będą pragnęli wydostać się zeń, będą na powrót do niego wrzucani i będzie im mówione: „Skosztujcie kary Ognia, której zwykliście się byli zapierać".

وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ ۖ كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ
يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ
النَّارِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢١﴾

22. I niechybnie [c]My uczynimy, iż skosztują mniejszej kary przed karą większą,[2327] aby mogli powrócić do Nas w skrusze.

وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَىٰ دُونَ الْعَذَابِ
الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٢﴾

23. I kto jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, któremu przypomina się o Znakach jego Pana, a on potem odwraca się od nich? My z pewnością wyznaczymy winnym karę.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا ۚ
إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنْتَقِمُونَ ﴿٢٣﴾

24. [d]I My rzeczywiście daliśmy Mojżeszowi Księgę – dlatego nie wątp, iż sam nie otrzymałeś doskonałej Księgi – i to My uczyniliśmy ją przewodnictwem dla Dzieci Izraela.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ
لِقَائِهِ ۖ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٢٤﴾

25. [e]I wyznaczyliśmy spośród nich przywódców, którzy kierowali ludem zgodnie z Naszym rozkazem, albowiem byli oni wytrwali i mocno wierzyli w Nasze Znaki.

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا ۖ
وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ﴿٢٥﴾

[a]30,16; 35,8; 42,23; 45,31. [b]5,38; 22,23. [c]52,48. [d]2,88; 17,3; 23,50. [e]21,74.

2327. „Kara mniejsza" oraz „kara większa" mogą oznaczać odpowiednio: (1) cierpienia obecnego życia oraz cierpienia Życia przyszłego; (2) porażkę Quraish w bitwie pod Badr oraz Upadek Mekki; (3) pomniejsze nieszczęścia, jakie spadają na ludzi niewierzących na zasadzie ostrzeżenia przed ostatecznym zniszczeniem.

26. Zaprawdę, twój Pan – On [a]rozsądzi pomiędzy nimi w Dniu Zmartwychwstania względem tego, w czym zwykli się byli nie zgadzać.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٦﴾

27. Czyż nie jest dla nich przewodnictwem to, jak wiele pokoleń zniszczyliśmy przed nimi, pośród mieszkań których teraz się poruszają? W tym, zaiste, zawarte są Znaki. Czyż oni zatem nie posłuchają?

أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ
يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ ۖ أَفَلَا
يَسْمَعُونَ ﴿٢٧﴾

28. Czyż oni nie widzą, że My kierujemy wodę ku suchej ziemi i dzięki niej tworzymy [b]zbiory, z których spożywa ich bydło, jak i oni sami? Czyż zatem nie ujrzą?

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ
فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ ۖ
أَفَلَا يُبْصِرُونَ ﴿٢٨﴾

29. I powiadają: „Kiedy nadejdzie to zwycięstwo, o ile jesteście prawdomówni?”

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْفَتْحُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٩﴾

30. Powiedz: „W dniu zwycięstwa[2328] wiara niewiernych nie pomoże im, ani nie będzie im udzielona żadna zwłoka”.

قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ
وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٣٠﴾

31. Zatem odwróć się od nich i czekaj. Oni także czekają.

فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانْتَظِرْ إِنَّهُمْ مُنْتَظِرُونَ ﴿٣١﴾

[a]4,142; 22,70; 39,4. [b]10,25; 20,55; 25,50.

2328. Dzień bitwy pod Badr, który nazywany też bywa Dniem Decyzji (8,24).

R O Z D Z I A Ł 33

AL-AHZĀB

(Objawiony po Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Sura ta była objawiona w Medynie, a miało to miejsce pomiędzy piątym i siódmym rokiem Hijrah, a może nawet w ósmym lub dziewiątym roku. Istnieje dość wewnętrznych dowodów na potwierdzenie tego faktu. W poprzednich kilku surach kilkakrotnie i z akcentem wypowiadane było proroctwo, że Islam nadal dokonywać będzie postępu i zdobywać siłę, do czasu, aż cała Arabia przyjmie jego Posłannictwo, a bałwochwalstwo zniknie z kraju, by nigdy do niego nie powrócić. W poprzedniej surze – Al-Sajdah – powiedziano, że muzułmanie otrzymają wszelkiego rodzaju dobra fizyczne i dobrobyt materialny. Przy jej końcu niewierzący szyderczo pytali, kiedy spełni się proroctwo o zwycięstwie Islamu, jego rozprzestrzenieniu się i ekspansji. Na pytanie to z naciskiem odpowiada się w obecnej surze. Powiada się, że proroctwo o powstaniu i postępie Islamu już się spełniło i że Islam już stał się wielką siłą.

Temat

Wraz z osiągnięciem przez Islam wielkiej władzy politycznej i prestiżu oraz wraz z powstaniem prawdziwego państwa islamskiego, zaczęły być objawiane obrzędy *Shari'ah* w celu kierowania muzułmanami w sprawach politycznych i społecznych. Sura obecna zawiera kilka takich rozporządzeń. Na samym początku obala ona pewien głęboko zakorzeniony zwyczaj arabski – adoptowanie cudzego syna na własnego syna. Następnie sura ta przechodzi do bardzo głębokiego i rzeczywiście duchowego związku, jaki łączy Świętego Proroka z muzułmanami. W jego możliwościach, jako duchowego ojca, stoi on bliżej nich niż ich własne „ja", zaś jego żony są ich duchowymi matkami. Następnie sura ta przedstawia dość szczegółowy opis bitwy Okopów, która była zmaganiem najsroższym, w jakim zaangażowani byli muzułmanie. Cała Arabia, jak jeden mąż, powstała przeciwko Islamowi i dobrze wyposażone wojska, liczące od 10 000 do 20 000 ludzi ruszyły na Medynę. Muzułmanów było zaledwie 1200, chociaż według niektórych autorów całkowita liczba zatrudnionych przy kopaniu okopu, a w tym kobiet i dzieci, dochodziła do 3 000. Bitwa była całkiem nierówna. Muzułmanie stali w obliczu porażki. Jednak Bóg zesłał swoje zastępy, dzięki czemu wrogie wojska zostały pokonane i rozpierzchły się. W następnych kilku wersetach sura ta stwierdza, że podczas gdy w społeczeństwie religijnym nie brak szczerych i oddanych wyznawców, można w nim znaleźć także pewną liczbę hipokrytów i ludzi o słabej wierze. Ci hipokryci głośno głoszą, że są prawdziwymi wyznawcami, lecz kiedy w czasach Proroka Medyna została zaatakowana przez silne wojska, prosili oni, aby im wybaczono i zwolniono z walki u boku muzułmanów. Złamali dane solennie słowo. Banū Quraizah pierwsi zlekceważyli swoje przyrzeczenie i opuścili muzułmanów w potrzebie, kiedy ci ostatni naciskani byli ze wszystkich stron, a los Islamu wisiał na włosku. Kiedy Konfederaci rozproszyli się, Święty Prorok ruszył przeciwko nim i otrzymali oni należną karę.

W wyniku bitwy Okopów oraz późniejszej kary na Banū Quraizah, w ręce muzułmanów wpadła wielka zdobycz. W ten sposób z prześladowanych i ekonomicznie biednych, stali się oni bogatymi, silnymi i dobrze żyjącymi ludźmi, a później stworzyli swoje państwo. Bogactwo materialne wywołuje ukierunkowanie na sprawy doczesne, pragnienie łatwości i wygód oraz apatię w odniesieniu do posługi i ofiary. Właśnie przed takim stanem rzeczy musi bronić się Reformator. Miłość do łatwizny na ogół najpierw pojawia się w rodzinnym domu i ponieważ członkowie domu Świętego Proroka mieli być wzorem postępowania społecznego, musieli być tym wzorem wbrew swoim pragnieniom. Żony Świętego Proroka poproszono, aby dokonały wyboru pomiędzy

życiem w dostatku i łatwości a prostym, a nawet srogim towarzystwem. Kobiety te bez wahania odpowiedziały, że wolą towarzystwo Świętego Proroka. Zachęcano je szczególnie do tego, by były wzorem pobożności i prawego postępowania, jak przystało żonom największego spośród Proroków Bożych oraz dla zachowania godności i piękna ich pozycji w społeczeństwie, nauczając muzułmanów zasad i nakazów ich religii. Następnie sura ta nawiązuje do małżeństwa Zainab z Zaid. Niepowodzenie tego małżeństwa i późniejsze małżeństwo Zainab z Świętym Prorokiem służą dwojakiemu celowi. Wydając za mąż Zainab, swą własną kuzynkę i pełnokrwistą arabską damę, niezwykle dumną z własnego pochodzenia i wyniesionej pozycji społecznej, Święty Prorok starał się zrównać poziom wszystkich tych bezsensownych rozróżnień i podziałów, z powodu których cierpiało społeczeństwo arabskie. Bowiem zgodnie z Islamem wszyscy ludzie są wolni i równi w obliczu Boga. Następnie sura ta wyjaśnia błędne wnioski, do jakich mogłoby doprowadzić obalenie zwyczaju adoptowania dzieci, a mianowicie, że w przypadku braku własnego syna czy synów Święty Prorok umrze bez spadkobiercy, zaś Jego Ruch usychać będzie i umierać z powodu pragnienia następcy. Powiada się, że takim był plan Boży, iżby Prorok nie miał dzieci płci męskiej. Nie oznaczało to jednak, że pozostanie w ogóle bezdzietny, jako że był on duchowym ojcem społeczeństwa sprawiedliwych i lojalnych, duchowych synów. Dalej sura ta powiada, że ponieważ Święty Prorok jest duchowym ojcem Wiernych, jego żony są ich duchowymi matkami i dlatego małżeństwo z nimi po śmierci Świętego Proroka byłoby ciężkim grzechem. Samemu Świętemu Prorokowi powiada się, że nie może on rozwieść się z żadną ze swych żon, ani powiększać ich liczby. Jego zaś żony zachęcane są gorąco do tego, aby zgodnie z ich godnością jako „Matek Wiernych ludzi" przestrzegały pewnych zasad, dotyczących ubioru, itp. wychodząc na zewnątrz. Ten nakaz prywatności i dobrych obyczajów tak samo stosuje się do wszystkich niewiast muzułmańskich. Przy końcu sura ta wskazuje na wzniosły los człowieka oraz na jego wielkie zobowiązania jako ukoronowania wszelkiego stworzenia Bożego. Człowiek został obdarzony wielką siłą i możliwościami w odniesieniu do innych istot i dlatego on sam wśród wszelkiego stworzenia może, działając zgodnie z prawami *Shari'ah*, wchłaniać i odzwierciedlać w swej osobie atrybuty Boże.

سُوْرَةُ الْاَحْزَابِ مَدَنِيَّةٌ (٣٣)

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. O ty, Proroku,[2329] szukaj obrony u Allacha i nie idź za pragnieniami niewiernych i hipokrytów. Zaprawdę, Allach jest Wszechwiedzący, Mądry.

يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللّٰهَ وَلَا تُطِعِ الْكٰفِرِيْنَ وَالْمُنٰفِقِيْنَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ②

3. [b]I idź za tym, co jest ci objawiane od twego Pana. Zaprawdę, Allach jest w pełni Świadom tego, co czynicie.

وَّاتَّبِعْ مَا يُوْحٰٓى اِلَيْكَ مِنْ رَّبِّكَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرًا ③

4. [c]I zaufaj Allachowi, Allach bowiem wystarczy za Obrońcę.

وَّتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ۗ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيْلًا ④

5. Allach żadnemu człowiekowi nie uczynił dwóch serc w piersi ani nie uczynił On tych waszych żon, od których stronicie, nazywając je matkami,[2330] rzeczywiście waszymi matkami; On też nie uczynił tych, których wy[2331] adoptujecie jako synów, waszymi prawdziwymi synami. Są to tylko słowa waszych ust, natomiast Allach głosi prawdę, jak i prowadzi ku właściwej drodze.

مَا جَعَلَ اللّٰهُ لِرَجُلٍ مِّنْ قَلْبَيْنِ فِيْ جَوْفِهٖ ۚ وَمَا جَعَلَ اَزْوَاجَكُمُ الّٰٓـِٔيْ تُظٰهِرُوْنَ مِنْهُنَّ اُمَّهٰتِكُمْ ۚ وَمَا جَعَلَ اَدْعِيَآءَكُمْ اَبْنَآءَكُمْ ۗ ذٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِاَفْوَاهِكُمْ ۗ وَاللّٰهُ يَقُوْلُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيْلَ ⑤

[a]1,1. [b]10,110. [c]3,160; 26,218.

2329. W wersecie tym do Świętego Proroka mówi się *Al-Nabī*. Podobnie mówi się do niego w kilku innych miejscach Koranu. Do żadnego innego Proroka w jakimkolwiek objawionym Piśmie, ani też w samym Koranie, nie mówi się w ten sposób. Do wszystkich innych Proroków mówiono po imieniu. Ten szczególny sposób zwracania się może wskazywać na proroctwo biblijne, w którym przepowiedziane zostało nadejście „Proroka" (J 1,21, 25).

2330. *Zihār* lub *Muzāharah* oznacza: oddzielenie się od własnej żony, nazywając ją matką (Lane).

2331. *Ad'iyā'* to liczba mnoga od słowa *da'iyy*, które oznacza: ktoś, kto jest uznany za syna przez człowieka, który nie jest jego ojcem; syna adoptowanego; kogoś, kogo pochodzenie lub rodzicielstwo są wątpliwe; kogoś, kto przypisuje swego przodka komuś, kto nie jest jego ojcem (Lane). Werset ten stara się obalić dawny i mocno zakorzeniony zwyczaj arabski z czasów Świętego Proroka. Bardziej wstrętnym z tych dwóch zwyczajów był zwyczaj określany mianem *Zihār*. Mąż mógł w przypływie gniewu nazwać swą żonę swoją matką. W ten sposób biedna kobieta pozbawiana była swoich praw małżeńskich, ale nadal pozostawała przywiązana do męża i nie wolno jej było wyjść za mąż za innego. Islam, wielka siła wspomagająca prawa kobiet, nie mógł tolerować tak ohydnego zwyczaju. Ten drugi zwyczaj polegał na adoptowaniu syna innego ojca jako własnego. Zwyczaj ten, poza tym, że skalkulowany był na tworzeniu komplikacji w sprawach związanych z więzami krwi, był dziecinny i głupi. Powód obalenia tych zwyczajów wynika ze słów:

6. Nazywajcie ich po ich ojcach. To sprawiedliwsze w obliczu Allacha. Lecz jeśli nie znacie ich ojców, wówczas będą waszymi braćmi w Wierze oraz waszymi przyjaciółmi. I nie spadnie na was żadna wina, gdybyście mimowolnie popełnili w tej sprawie jakiś błąd. Będziecie jednak musieli wytłumaczyć się z tego, co zamierzają wasze serca. A Allach jest Najbardziej Przebaczający, Wiecznie Litościwy.

ادْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِندَ اللَّهِ ۚ فَإِن لَّمْ
تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ ۚ
وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ وَلَٰكِن مَّا
تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ⑥

7. Prorok jest bliższy wiernym niż oni sami, a jego żony są jak matki[2332] dla nich. [a]Krewni są sobie nawzajem bliżsi zgodnie z Księgą Allacha niż inni wierni spośród Pomocników i Emigrantów, chyba że okazujecie swoim przyjaciołom uprzejmość.[2333] To również zapisane jest w Księdze.

النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ ۖ وَأَزْوَاجُهُ
أُمَّهَاتُهُمْ ۗ وَأُولُو الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ
فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَن
تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُم مَّعْرُوفًا ۚ كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ
مَسْطُورًا ⑦

[a]8,76.

„Allach żadnemu człowiekowi nie uczynił w piersi dwóch serc". Serce ludzkie ma być siedliskiem emocji i uczuć. I może być źródłem tylko jednego uczucia za jednym razem. Ponadto różne stosunki międzyludzkie wywołują najróżniejsze emocje. Nazwanie żony matką lub obcego człowieka synem nie może wzbudzić w sercu odpowiednich uczuć. Żona nigdy nie może stać się czyjąś matką, ani człowiek obcy prawdziwym synem. Słowa wypowiadane ustami nie mogą zmienić stanu umysłu tego, kto te słowa wypowiada. Tak samo nie mogą one zmienić faktów w stosunkach międzyludzkich.

2332. Werset ten wyjaśnia możliwą wieloznaczność, jaka może być wynikiem niewłaściwego zrozumienia nakazu zawartego w wersecie 6 powyżej. Podczas gdy w tym wersecie wiernych zachęca się do tego, aby nazywali się po swoich ojcach, w wersecie obecnym na zasadzie implikacji nakazuje się nazywać Świętego Proroka Ojcem Wiernych.

2333. Bractwo Islamu, które zaczęło istnieć dzięki duchowemu ojcostwu Świętego Proroka, może prowadzić do błędnej koncepcji, a mianowicie, że muzułmanie mogą brać w posiadanie własność innych muzułmanów. Werset ten usuwa tę błędną koncepcję, powiadając, że jedynie krewni mogą po sobie wzajemnie dziedziczyć oraz że wśród krewnych dziedziczyć mogą jedynie wierzący. Z liczby spadkobierców wyklucza się niewierzących. Werset ten obala także tę formę braterstwa, jaka powstała pomiędzy Emigrantami mekkańskimi oraz Pomocnikami z Medyny podczas pierwszej wizyty w Medynie, wedle której „Emigrant" mógł nawet dziedziczyć własność pozostawioną przez „Pomocnika". Takie braterstwo, które było zaledwie środkiem tymczasowym i miało na celu rehabilitowanie Emigrantów z Mekki, przestało istnieć. Więzy krwi, a nie sama wiara, stały się decydującym czynnikiem w określaniu dziedzictwa i innych spraw związanych z rodziną. Jednakże to wielkie Bractwo Islamu trwało nadal i od muzułmanów oczekiwano, że będą traktować się wzajemnie jak bracia.

8. I przypomnij sobie, [a]kiedy zawarliśmy z Prorokami przymierze, jak i z tobą, z Noem i Abrahamem, Mojżeszem i Jezusem, synem Marii, a My rzeczywiście przyjęliśmy od nich solenne przymierze,[2334]

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّنَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ
نُوحٍ وَإِبْرٰهِيمَ وَمُوسٰى وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ
وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِّيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٨﴾

9. Iż Allach może wypytywać prawdomównych o ich prawdomówność. [b]A dla niewiernych przygotował On bolesną karę.

لِّيَسْـَٔلَ الصّٰدِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ وَأَعَدَّ لِلْكٰفِرِينَ
عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٩﴾ ع

10. O wy, którzy wierzycie, przypomnijcie sobie łaskę Allacha wobec was, kiedy przybyły przeciwko wam zastępy,[2335] a My posłaliśmy przeciwko nim wiatr i zastępy[2336], których nie widzieliście. A Allach widzi, co czynicie.

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ إِذْ
جَآءَتْكُمْ جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَّجُنُودًا لَّمْ
تَرَوْهَا وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿١٠﴾

[a]3,82. [b]18,103; 48,14; 76,5.

2334. W wersecie tym w szczególny sposób mówi się o czterech Prorokach – Noem, Abrahamie, Mojżeszu i Jezusie – jako że zajmują oni szczególną pozycję w hierarchii Bożych Proroków z czasów poprzedzających Islam. Noe był pierwszym Prorokiem dającym Prawo w pełnym znaczeniu tego określenia, natomiast w Abrahamie łączą się Prawa zarówno Mojżeszowe jak i Islamu. Mojżesz był odpowiednikiem Świętego Proroka, natomiast Jezus był ostatnim Prorokiem Izraelitów i zwiastunem Świętego Proroka. Słowa „ich przymierze" oznaczają przymierze, które zostało im odebrane lub które było stosowne do ich godności i wyniosłej pozycji oraz było w harmonii z ich wielkimi obowiązkami. Patrz także 433.

2335. Od tego wersetu rozpoczyna się opis bitwy Okopów, która miała miejsce w piątym roku Hijrah i była najcięższą, w jakiej muzułmanie brali udział. Cała Arabia powstała jak jeden mąż przeciwko Islamowi. Quraish z Mekki, ich sprzymierzeńcy Ghatfān, Ashja' oraz Murrah, Fararah, Sulaim oraz Banū Sa'd i Banū Asad, pustynne plemiona Arabii Środkowej – wszystkie te ludy wspomagały perfidnych Żydów i oszukańczych Hipokrytów z Medyny. Powstała wówczas wielka koalicja przeciwna Świętemu Prorokowi. Wielkie siły, od dziesięciu do dwudziestu tysięcy ludzi skierowane zostały przeciwko 1200 (a według niektórych autorów 3000, w tej liczbie kobiety i dzieci) źle przygotowanym muzułmanom. Oblężenie Medyny trwało od piętnastu dni do czterech tygodni. Z tej strasznej próby Islam wyszedł silniejszy, zaś niewierzący Quraish już nigdy więcej nie mieli podnieść ręki na muzułmanów.

2336. Siły natury – wiatr, deszcz i zimno, które wymęczyły niewiernych i spowodowały ich upadek na duchu. Słowa te mogą także odnosić się do zastępów aniołów, które serca niewiernych napełniły strachem, zaś wzmocniły i zachęciły muzułmanów. William Muir powiada: „Pożywienie zdobywane z wielkimi trudnościami; zapasy wyczerpywały się, a wielbłądy i konie zdychały codziennie w zastraszającym tempie; na przestraszonych i pozbawionych ducha spadła noc, zimno i porywisty wiatr, a deszcz zaczął bezlitośnie chłostać prowizoryczne obozowisko. Burza zamieniła się w huragan. Wygasły ogniska, poprzewracały się namioty, naczynia do gotowania i wyposażenie" („Life of Mohammad").

11. Kiedy przybyli do was sponad was oraz spod was[2337] i kiedy wasze oczy oszalały, serca podeszły wam do gardeł i przez głowy przechodziły wam różne myśli o Allachu.

إِذْ جَاءُوكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَإِذْ
زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ
بِاللَّهِ الظُّنُونَا ﴿١١﴾

12. Wtedy wierni zostali poddani bolesnej próbie, [a]a wstrząsnął nimi gwałtowny wstrząs.

هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا ﴿١٢﴾

13. [b]I przypomnij sobie, kiedy hipokryci oraz ci, w których sercach była choroba, powiedzieli: „Allach i Jego Posłaniec obiecali nam tylko iluzję";

وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٣﴾

14. I kiedy część z nich powiedziała: „O ludu Yathrib,[2337A] chyba nie przeciwstawicie się temu wrogowi, więc odwróćcie się".[2338] A pewna ich część zwróciła się do Proroka z prośbą o zwolnienie, mówiąc: „Nasze domy są narażone", podczas gdy nie były narażone. Oni po prostu starali się uciec.

وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ
لَكُمْ فَارْجِعُوا ۚ وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ
إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ ۖ إِنْ يُرِيدُونَ
إِلَّا فِرَارًا ﴿١٤﴾

15. Gdyby wrogowie mieli wejść do Miasta z jego okolic, a potem zostali poproszeni do przyłączenia się do niepokojów przeciwko Muzułmanom, z pewnością uczyniliby tak, a nie zabawiliby w ich domach, chyba że przez krótką chwilę.[2339]

وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ
لَآتَوْهَا وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَا إِلَّا يَسِيرًا ﴿١٥﴾

[a]8,18. [b]8,50.

2337. Niewierni uderzyli na muzułmanów ze wszystkich stron – z wzniesień Medyny oraz z równin. Słowa „a wy odmiennie myśleliście o Allachu" odnoszą się do Hipokrytów, nie zaś do szczerych i wytrwałych muzułmanów (w. 13).

2337A. Tak nazywała się Medyna przed Hijrah.

2338. Słowa te oznaczają: „Powróćcie do swej dawnej wiary lub powróćcie do swych domów".

2339. Werset ten powiada, że gdyby wróg wszedł do Medyny z innej strony i gdyby Hipokrytów poprosić, aby wspólnie z nim stanęli przeciwko muzułmanom, chętnie przystaliby na tę propozycję.

16. I prawdziwie oni zawarli już przymierze z Allachem, iż nie odwrócą się.[2340] A za przymierze z Allachem będzie trzeba odpowiedzieć.

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا اللَّهَ مِن قَبْلُ لَا يُوَلُّونَ
الْأَدْبَارَ ۚ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ﴿١٦﴾

17. Powiedz: [a]„Ucieczka na nic się wam nie przyda, jeśli uciekniecie przed śmiercią lub rzezią. Nawet wtedy nie będziecie mogli się radować, chyba że przez chwilę".

قُل لَّن يَنفَعَكُمُ الْفِرَارُ إِن فَرَرْتُم مِّنَ الْمَوْتِ أَوِ
الْقَتْلِ وَإِذًا لَّا تُمَتَّعُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٧﴾

18. Powiedz: [b]„Któż to jest, kto mógłby uratować was przed Allachem, gdyby On zapragnął was skrzywdzić, lub też kto mógłby was tego pozbawić, gdyby On zechciał okazać wam litość?" Oni nie znajdą sobie żadnego przyjaciela ani pomocnika innego niż Allach.

قُلْ مَن ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُم مِّنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ
سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً ۚ وَلَا يَجِدُونَ لَهُم
مِّن دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٨﴾

19. Zaprawdę, Allach dobrze zna tych spośród was, którzy powstrzymują innych od walki, jak i tych, którzy powiadają do swych braci: „Przyjdźcie i bądźcie z nami", a oni sami nie przybywają do walki, z wyjątkiem niewielu,

قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنكُمْ وَالْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ
هَلُمَّ إِلَيْنَا ۖ وَلَا يَأْتُونَ الْبَأْسَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٩﴾

20. Będąc skąpymi, jeśli chodzi o ich pomoc dla was. Kiedy jednak nadchodzi niebezpieczeństwo widzisz jak spoglądają w twoją stronę, a ich oczy odwracają się jak u człowieka, który traci przytomność w chwili nadejścia śmierci. Kiedy zaś strach mija, napadają na was ostrymi słowami, będąc skąpymi, jeśli chodzi o jakiekolwiek dobro, które staje na waszej drodze.[2341] Tacy nigdy nie wierzyli, więc Allach uczynił ich dzieła niczym i czymś próżnym. A to jest dla Allacha łatwe.

أَشِحَّةً عَلَيْكُمْ ۖ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ رَأَيْتَهُمْ
يَنظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشَىٰ
عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۖ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُم
بِأَلْسِنَةٍ حِدَادٍ أَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِ ۚ أُولَٰئِكَ لَمْ
يُؤْمِنُوا فَأَحْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ ۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٢٠﴾

[a]4,79; 62,9. [b]39,39.

2340. Słowa te odnoszą się do traktatu, jaki Żydzi zamieszkali w Medynie zawarli ze Świętym Prorokiem. Traktat ten powiadał, że będą oni walczyć po jego stronie przeciwko wrogowi, który najedzie na Medynę.

2341. *Shuh* oznacza zarówno skąpstwo, jak i chciwość. Dlatego zwrot ten oznacza: (a) że Hipo-

21. Oni nadal mają nadzieję, że Konferderaci nie odeszli. A gdyby ci Konfederaci mieli przyjść raz jeszcze, oni pragnęliby znaleźć się wśród nomadów arabskich, tam wypytując się o was. A gdyby byli wśród was, walczyliby tylko trochę.[2342]

يَحْسَبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا ۖ وَإِنْ يَأْتِ الْأَحْزَابُ
يَوَدُّوا لَوْ أَنَّهُمْ بَادُونَ فِي الْأَعْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ
ع أَنْبَائِكُمْ ۖ وَلَوْ كَانُوا فِيكُمْ مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٢٠﴾

22. Zaprawdę, macie w Proroku Allacha [a]wspaniały wzór[2343] tego, który ma nadzieję spotkać Allacha i Dzień Ostatni i który dobrze pamięta o Allachu.

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ
يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ﴿٢١﴾

[a]3,32.

kryci są bardzo skąpi, jeśli chodzi o udzielanie pomocy muzułmanom; (b) że są bardzo chciwi na pieniądze oraz że szydzą z muzułmanów, jeśli nie otrzymują swych pieniędzy.

2342. Począwszy od wersetu 13. rozpoczął się opis stanu umysłu hipokryty, zwłaszcza kiedy staje oko w oko z niebezpieczeństwem. Opis ten zostaje zakończony w tym wersecie. Hipokryta jest tchórzem i defetystą. Jest kłamcą i nie dotrzymuje danych solennie przyrzeczeń. Oszukuje, jest nielojalny i perfidny. Jest skąpy i chciwy. Krótko mówiąc, hipokryta jest absolutnym przeciwieństwem prawdziwego wierzącego.

2343. Bitwa Okopów stanowiła chyba najcięższą próbę w całej działalności Świętego Proroka i z niej właśnie pojawiła się najwyższa postawa moralna i prestiż Proroka. Właściwie dopiero w czasie niebezpieczeństwa, kiedy wokół jest ciemność, lub w godzinie sukcesu i zwycięstwa, kiedy wróg leży płasko u stóp, dopiero wtedy sprawdzić można prawdziwy charakter człowieka. Historia dostarcza wystarczających dowodów na fakt, że Święty Prorok był tak samo wielki i szlachetny w chwilach nieszczęścia, jak i w chwilach sukcesu. Bitwy Okopów, pod Uhud i Hunain, rzucają wiele światła na tę piękną cechę jego charakteru, zaś upadek Mekki na inną. Niebezpieczeństwo nie zniechęcało go, ani zwycięstwo nie psuło. Kiedy został prawie sam w dniu Hunain, a sprawa Islamu zawisła na włosku, bez strachu i samotnie ruszył w szeregi wroga, wypowiadając dobrze znane słowa: „Jam jest Prorok Boży i ja nie kłamię. Ja jestem synem 'Abd al-Muttalib". I kiedy Mekka upadła, a cała Arabia leżała u jego stóp, absolutna i niewątpliwa władza nie zepsuły go. Wykazał on wielkoduszność wobec swoich wrogów.

Jakiż lepszy dowód szlachetności charakteru Świętego Proroka można by znaleźć, jeśli nie fakt, że ci, którzy byli mu najbliżsi, znali go najlepiej i wielce go miłowali jako pierwsi uwierzyli w jego misję – jego umiłowana żona Khadījah, jego wielki przyjaciel Abū Bakr, jego kuzyn i zięć 'Alī, jego wyzwolony niewolnik Zaid. Prorok ten był najszlachetniejszym przedstawicielem rasy ludzkiej i doskonałym wzorcem piękna i dobroczynności. W swych najróżniejszych cechach barwnego życia i charakteru jest Święty Prorok niezrównanym i najwspanialszym przykładem dla innych ludzi. Całe jego życie stoi przed światłem reflektorów historii. Zaczął on swoje życie jako sierota, a skończył, będąc arbitrem losów całego narodu. Jako chłopak był zrównoważony i pełen godności, zaś u progu młodości był już doskonałym przykładem cnót moralnych, sprawiedliwości i wstrzemięźliwości. W wieku średnim zdobył tytuł *Al-Amīn* (Godny zaufania i prawdomówny). Jako człowiek interesu okazał się najuczciwszym i najdokładniejszym z wszystkich. Żenił się z niewiastami zarówno o wiele starszymi, jak i młodszymi od niego samego i wszystkie z nich potwierdzały jego wierność, miłość i pobożność. Jako ojciec okazywał niezwykle wiele uczucia, zaś jako przyjaciel był człowiekiem najbardziej lojalnym i godnym zaufania. Kiedy przekazany mu został obowiązek dokonania reformy w skorumpowanym społeczeństwie i kiedy był prześladowany i wygnany, wszystko to znosił z godnością i dobrymi obyczajami. Walczył jako żołnierz i dowodził armią. Spotkał się z porażką i zwycięstwem. Ustanawiał prawa i rozstrzygał sprawy. Był mężem stanu, nauczycielem i przywódcą ludzi. „Głowa państwa, jak i Kościoła – oto Cezar i Papież oraz przywódca ludzi. Był on jednak Papieżem bez papieskich pretensji i Cezarem bez legionów Cezara. Bez stałej armii, bez ochrony osobistej, bez pałacu, bez ustalonego dochodu narodowego

23. I kiedy wierni ujrzeli Konfederatów, powiedzieli: „oto co obiecał nam Allach i Jego Posłaniec.[2344] Allach i Jego Posłaniec mówili prawdę". I to powiększyło tylko ich wiarę i oddanie się.

وَلَمَّا رَاَ الْمُؤْمِنُوْنَ الْاَحْزَابَ قَالُوْا هٰذَا مَا وَعَدَنَا
اللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗ وَصَدَقَ اللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗ وَمَا زَادَهُمْ
اِلَّآ اِيْمَانًا وَّتَسْلِيْمًا ﴿٢٣﴾

24. Wśród wiernych są ludzie, którzy byli wierni przymierzu, jakie zawarli z Allachem.[2345] Niektórzy spośród nich dotrzymali przyrzeczenia, lecz są i inni, którzy czekają, a nie zmienili się w najmniejszym stopniu,

مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ رِجَالٌ صَدَقُوْا مَا عَاهَدُوا اللّٰهَ عَلَيْهِ
فَمِنْهُمْ مَّنْ قَضٰى نَحْبَهٗ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّنْتَظِرُ ۖ وَمَا
بَدَّلُوْا تَبْدِيْلًا ﴿٢٤﴾

25. [a]Aby Allach nagrodził prawdomównych za ich prawdę oraz ukarał hipokrytów, gdyby tego zapragnął, lub zwrócił się do nich z litością. Zaprawdę, Allach jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

لِّيَجْزِيَ اللّٰهُ الصّٰدِقِيْنَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنٰفِقِيْنَ
اِنْ شَآءَ اَوْ يَتُوْبَ عَلَيْهِمْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوْرًا
رَّحِيْمًا ﴿٢٥﴾

26. A Allach odwrócił niewiernych w ich wściekłości,[2346] a nie zyskali niczego dobrego. I Allach wystarczył wiernym w ich walce. Allach jest Potężny, Mocny.

وَرَدَّ اللّٰهُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوْا خَيْرًا ۗ
وَكَفَى اللّٰهُ الْمُؤْمِنِيْنَ الْقِتَالَ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ قَوِيًّا
عَزِيْزًا ﴿٢٦﴾

[a]48,6, 7.

– jeśli ktokolwiek miał kiedyś prawo powiedzieć, że rządził wedle nakazów Boga, to właśnie on – Mahomet – ponieważ on właśnie posiadał całą władzę bez jej codziennych instrumentów i elementów wspierających. Różne zadania domowe wykonywał własnymi rękami, sypiał na skórzanej macie, a jego menu składało się z daktyli i wody lub chleba jęczmiennego. Po całym dniu wyczerpujących zajęć nocne godziny spędzał na modlitwie i wstawianiu się do Boga, dopóki nogi nie odmawiały mu posłuszeństwa. Żaden człowiek w tak bardzo zmiennych okolicznościach i warunkach tak niewiele by nie zmienił" („Muhammad and Muhammadanism", autorstwa Bosworth Smith).

2344. Nawiązuje się tutaj do proroctwa, które dotyczy porażki i klęski zastępów niewiernych oraz zwycięstwa Islamu (38,12 oraz 54,46).

2345. Werset ten stanowi upamiętnienie wierności, szczerości oraz wytrwałości w wierze uczniów Świętego Proroka. Nigdy następcy jakiegokolwiek innego Proroka nie otrzymali od Boga takiego świadectwa dobrego postępowania i wierności. Tak samo jak Mistrz był kimś wyjątkowym wśród wszystkich Posłańców Bożych w pełnieniu swoich obowiązków prorockich, podobnie jego Towarzysze byli niezrównani w wypełnianiu przypisanej im roli.

2346. Allach odepchnął atak Konfederatów. Musieli oni podjąć oblężenie, lecz zżerani przez gniew i wściekłość z powodu niepowodzenia w ich bezbożnych i nikczemnych przedsięwzięciach, powrócili do swych domów, by już nigdy więcej nie móc przeciwstawić się i zaatakować Medynę. Od tej pory inicjatywa przeszła w ręce muzułmanów. Bitwa Okopów wyznaczyła punkt zwrotny w historii Islamu. Ze słabej i stale nękanej mniejszości stał się Islam w Arabii siłą potężną.

27. I tych spośród Ludu Księgi, którzy im pomogli, On sprowadził z ich fortec i natchnął ich serca przerażeniem. Niektórych zabiliście, a niektórych wzięliście do niewoli.[2347]

وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ
صَيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيقًا
تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ﴿٢٦﴾

28. I On uczynił, że odziedziczyliście ich kraj i ich domy, i ich bogactwo, jak i ziemię, na której nie postawiliście jeszcze stopy.[2348] A Allach posiada władzę nad wszystkimi rzeczami.

وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا
لَمْ تَطَئُوهَا ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢٧﴾

29. O Proroku! Powiedz swoim żonom: „Jeżeli pragniecie życia tego świata i jego ozdoby, przyjdźcie, ja wam dam i odeślę was w przyzwoity sposób.[2349]

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ إِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعْكُنَّ وَأُسَرِّحْكُنَّ
سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٢٨﴾

30. „Jeżeli jednak pragniecie Allacha i Jego Posłańca oraz Domu Życia Przyszłego, wtedy, zaprawdę, Allach przygotował dla tych z was, które czynią dobro, wspaniałą nagrodę.

وَإِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالدَّارَ الْآخِرَةَ
فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُنَّ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾

[a]59,3.

2347. Perfidne plemię Quraizah zawarło solenny traktat ze Świętym Prorokiem, który powiadał, że będą oni pomagać muzułmanom, jeśli wróg zaatakuje Medynę. Jednak w czasie bitwy Okopów namówieni zostali przez Huyayy, przywódcę Banū Nadīr, do złamania danego słowa i do przyłączenia się do wielkiej konfederacji przeciwnej Islamowi. Kiedy atak spalił na panewce, Święty Prorok ruszył do nich i podbił ich w ich własnej fortecy. Oblężenie trwało około 25 dni, po czym postanowili oni złożyć broń i wybrali poddanie się Sa'd bin Ma'ādh, wodza plemienia Aus, raczej niż Świętemu Prorokowi. Sa'd rozstrzygnął tę sprawę wedle prawa Mojżeszowego (Pwt 20,10-15).

2348. Obecna aluzja dotyczy, jak się wydaje, albo ziem Khaibar, albo końcowego podboju imperiów rzymskiego i perskiego i leżących za nimi terenów, na których do tej pory muzułmanie nie postawili swojej stopy.

2349. Ponieważ żony Świętego Proroka miały być wzorem postępowania społecznego, niezwykle stosownym było to, aby stanowiły przykład wyrzekania się. Nie dlatego, by wydawanie pieniędzy i korzystanie z dobrodziejstw życia były im zakazane, ale miały one z całą pewnością przedstawiać sobą wysoki standard samozaparcia. Właśnie do tego wysokiego standardu poświęcenia dóbr materialnych, obfitości i łatwego życia nawiązuje werset obecny i kilka następnych. Towarzystwo Świętego Proroka wymagało tej ofiary i jego żony musiały wybrać pomiędzy wygodnym życiem i jego towarzystwem.

31. O żony Proroka! Jeśliby którakolwiek z was winna była wyraźnie nikczemnego postępowania,[2349A] dla tej kara zostanie podwojona.[2350] A jest to dla Allacha łatwe.

يٰنِسَآءَ النَّبِيِّ مَنْ يَّاْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ
يُّضٰعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ ۚ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى
اللّٰهِ يَسِيْرًا ﴿٣١﴾

CZĘŚĆ XXII

32. Lecz jeśli któraś[2351] z was będzie posłuszna Allachowi i Jego Posłańcowi oraz będzie spełniać dobre uczynki, damy jej nagrodę podwójnie. A przygotowaliśmy dla niej zaszczytne zabezpieczenie.

وَمَنْ يَّقْنُتْ مِنْكُنَّ لِلّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَتَعْمَلْ صَالِحًا
نُّؤْتِهَآ اَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ ۙ وَاَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيْمًا ﴿٣٢﴾

33. O żony Proroka! Nie jesteście jak wszystkie inne niewiasty, jeśli jesteście sprawiedliwe. Zatem nie bądźcie przesadnie ozdobne w mowie,[2352] aby ten, w którego sercu panuje choroba, nie odczuł pokusy, a wypowiadajcie słowa obyczajne.

يٰنِسَآءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَاَحَدٍ مِّنَ النِّسَآءِ اِنِ اتَّقَيْتُنَّ
فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِيْ فِيْ قَلْبِهٖ مَرَضٌ
وَّقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوْفًا ﴿٣٣﴾

34. I pozostawajcie[2353] w swych domach w godności i nie okazujcie swego piękna jak w dniach niewiedzy, jak i [a]przestrzegajcie Modlitwy, płaćcie Zakāt i bądźcie posłuszne Allachowi i Jego Posłańcowi. Zaiste, Allach pragnie odsunąć od was wszelką nieczystość, o Mieszkańcy Domu, oraz zupełnie was oczyścić.

وَقَرْنَ فِيْ بُيُوْتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ
الْاُوْلٰى وَاَقِمْنَ الصَّلٰوةَ وَاٰتِيْنَ الزَّكٰوةَ وَاَطِعْنَ
اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ ۚ اِنَّمَا يُرِيْدُ اللّٰهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ
الرِّجْسَ اَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيْرًا ﴿٣٤﴾

[a]19,56; 20,133.

2349A. Postępowanie odbiegające od najwyższych norm wiary.

2350. Gdyby preferowały wygodę fizyczną, takie znaczenie posiada słowo *Fāhishah* (Lane) wykorzystane w tym wersecie, stanowiłyby bardzo zły przykład. Natomiast jako żony Świętego Proroka, za których przykładem miały iść inne kobiety, nie wypełniałyby wielkiego obowiązku i w ten sposób zasługiwałyby na podwójną karę. Z drugiej zaś strony, gdyby oddane były Bogu i Jego Posłańcowi oraz stanowiły szlachetny przykład samozaparcia, tak aby inni mogli to naśladować, ich nagroda byłaby podwójna.

2351. Rodzaj męski czasownika *Yaqnut* jest tutaj użyty dlatego, że mamy tu podmiot *man*, po którym niezmiennie czasownik występuje w rodzaju męskim.

2352. Zachęca się tutaj żony Świętego Proroka, aby zachowały swą godność niezwykle wyniosłej pozycji oraz aby postępowały w sposób właściwy i obyczajny, rozmawiając z przedstawicielami płci odmiennej. Nakaz ten dotyczy wszystkich kobiet muzułmańskich.

2353. Słowa te wskazują, że zasadniczą sferą działalności kobiety jest jej dom – nie dlatego, by nie wolno jej było wychodzić z domu. Może oczywiście wychodzić z domu tyle razy, ile będzie potrzeba do załawienia spraw czy spełnienia koniecznych potrzeb. Lecz pokazywanie się w towa-

35. I pamiętajcie o tym co mówi się w waszych domach o Znakach Allacha i o mądrości.[2354] Zaprawdę, Allach jest Przenikliwy, Wszechświadomy.

وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلٰى فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ اٰيٰتِ اللّٰهِ وَالْحِكْمَةِ ۚ
إِنَّ اللّٰهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ﴿٣٥﴾ ع

36. [a]Zaiste, mężczyźni, którzy podporządkowują się Bogu oraz niewiasty, które same Jemu się podporządkowują, i wierzący mężczyźni oraz wierzące niewiasty, i posłuszni mężczyźni oraz posłuszne niewiasty, i prawdomówni mężczyźni oraz prawdomówne niewiasty, i mężczyźni wytrwali w swej wierze oraz wytrwałe niewiasty, i mężczyźni, którzy dają jałmużnę, oraz niewiasty, które dają jałmużnę, i mężczyźni, którzy poszczą, oraz niewiasty, które poszczą, i mężczyźni, którzy chronią swej czystości, oraz niewiasty, które chronią swej czystości, jak i mężczyźni, którzy pamiętają o Allachu oraz niewiasty, które pamiętają o Nim – Allach dla nich wszystkich przygotował przebaczenie i wspaniałą nagrodę.[2355]

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمٰتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنٰتِ
وَالْقٰنِتِينَ وَالْقٰنِتٰتِ وَالصّٰدِقِينَ وَالصّٰدِقٰتِ وَ
الصّٰبِرِينَ وَالصّٰبِرٰتِ وَالْخٰشِعِينَ وَالْخٰشِعٰتِ
وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقٰتِ وَالصَّآئِمِينَ وَالصّٰئِمٰتِ
وَالْحٰفِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحٰفِظٰتِ وَالذّٰكِرِينَ اللّٰهَ
كَثِيرًا وَّالذّٰكِرٰتِ أَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ مَّغْفِرَةً وَّأَجْرًا
عَظِيمًا ﴿٣٦﴾

[a]9,112.

rzystwie mieszanym, partycypowanie w najróżniejszych rozrywkach i zawodach, ramię w ramię z mężczyznami, oraz czynienie tego kosztem obowiązków domowych, jako pani domu, nie jest koncepcją Islamu dla ideału kobiecości. Od żon Świętego Proroka szczególnie wymaga się pozostawania w domach, jako że godność ich pozycji jako „Matek ludzi wiernych" tego właśnie wymaga oraz dlatego, że muzułmanie często odwiedzają je, by złożyć im wyrazy szacunku i by otrzymać stosowne kierownictwo w różnych ważnych sprawach religijnych. Przykazanie to tak samo dotyczy wszystkich kobiet muzułmańskich. Właśnie w ten sposób zwraca się Koran, że podczas gdy – jak się wydaje – zwraca się do Świętego Proroka, wypowiedź jest w rzeczywistości kierowana do wszystkich muzułmanów. Podobnie przykazanie kierowane do żon Świętego Proroka dotyczy wszystkich muzułmanek.

Zwrot *Ahl al-Bait* stosuje się przede wszystkim i w szczególności do żon Świętego Proroka. Wynika to całkiem jasno z kontekstu oraz z wersetów 11,74 i 28,13. Jednakże w szerszym znaczeniu zwrot ten zawiera wszelkich członków rodziny z danego domostwa, nawet dzieci i wnuki. Zwrot ten był też użyty przez Świętego Proroka w odniesieniu do niektórych jego wybranych Towarzyszy. 'Salmān jest członkiem naszego domu", to dobrze znane powiedzenie Świętego Proroka (Saghīr).

2354. Od małżonek Świętego Proroka nie tylko wymagano służenia za wzór cnotliwości, pobożności i sprawiedliwości dla Wiernych, ale i nauczania ich zasad i recept Islamu, które poznały bezpośrednio od Świętego Proroka.

2355. Werset ten zawiera najskuteczniejsze obalenie oskarżenia, jakoby Islam przyznawał kobiecie niższy status. Według Koranu kobieta stoi na tym samym poziomie co mężczyzna i mogą one osiągnąć te same wyżyny duchowe co mężczyźni, jak i cieszyć się tymi samymi prawami politycznymi i społecznymi. Jedynie inne są ich obowiązki, a to z powodu innych sfer działalności. Właśnie ta różnica obowiązków obu płci bywa przez pomyłkę lub celowo błędnie rozumiana przez krytyków wrogich Islamowi, którzy powiadają, że kobietom przyznaje się niższy status.

37. I nie przystaje wierzącemu mężczyźnie lub wierzącej niewieście, aby – [a]gdy Allach i Jego Posłaniec zadecydują o czymś – oni sami podejmowali swój wybór w sprawie ich dotyczącej.[2356] A jeśli kto nie jest posłuszny Allachowi i Jego Posłańcowi, ten z pewnością wkracza w wyraźny błąd.

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللّٰهُ وَرَسُولُهُ
أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ
اللّٰهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا ۝

38. I przypomnij sobie, kiedy powiedziałeś temu, którego Allach obdarował swymi łaskami i którego także i ty obdarowałeś łaskami:[2357] „Trzymaj swą żonę dla siebie i bój się Allacha", a ty ukryłeś w swym sercu to, co Allach zamierzał ujawnić, i obawiałeś się ludzi, podczas gdy Allach posiada większe prawo, abyś się Jego właśnie bał. Wówczas, kiedy Zaid dopełnił tego, czego względem niej chciał,[2357A] My połączyliśmy ją małżeństwem z tobą, aby wierni nie mieli trudności, jeśli chodzi o małżeństwo z żonami ich adoptowanych synów, kiedy ci dopełnili związanych z nimi własnych pragnień. A dekret Allacha miał być wypełniony.[2357B]

وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ
أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللّٰهَ وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ
مَا اللّٰهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللّٰهُ أَحَقُّ أَنْ
تَخْشَاهُ فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَهَا لِكَيْ
لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ
إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللّٰهِ مَفْعُولًا ۝

[a]4,66.

2356. Bezpośrednią okazją do objawienia tego wersetu mogło być wahanie Zainab względem zastosowania się do życzenia Świętego Proroka, żeby poślubiła Zaida, wyzwolonego niewolnika. Na korzyść Zainab zapisuje się to, że zgodnie z życzeniem Świętego Proroka zgodziła się ona poślubić Zaida właściwie wbrew jej osobistym inklinacjom. Święty Prorok nie zmuszał jej do zaakceptowania Zaida. Ona jedynie podporządkowała się jego życzeniom.

2357. Zaid ibn Hārith, młody wyzwolony człowiek z otoczenia Świętego Proroka, którego tenże adoptował na swego syna zanim jeszcze objawione zostało prawo Islamu, które zabrania adopcji.

2357A. Rozwiódł się z nią; *Watar* oznacza: potrzeba; chęć; przedmiot pożądania (Lane).

2357B. Zainab była córką ciotki Świętego Proroka, stąd też była pełnej krwi arabską damą, niezwykle dumną ze swego pochodzenia i wyniesionego statusu. Islam unaocznił i dał światu taką cywilizację i kulturę, w której nie ma podziału na klasy, nie ma dziedzicznej szlachetności, nabytych praw. Wszyscy ludzie byli wolni i równi w oczach Boga. Święty Prorok chciał zacząć od swojej własnej rodziny wprowadzanie w życie tych wzniosłych ideałów Islamu. Pragnął, aby Zainab poślubiła Zaida, który pomimo że był wyzwolony przez Świętego Proroka, niestety nadal nosił w sobie piętno niewolnictwa, zwłaszcza w umysłach innych ludzi. Właśnie to piętno niewolnictwa, to ohydne rozróżnianie między „wolnymi" i „niewolnikami" starał się usunąć Święty Prorok poprzez małżeństwo Zainab z Zaidem. Zgodnie z pragnieniem Świętego Proroka Zainab zgodziła się na tę

39. Żadna wina nie spadnie na Proroka w kwestii tego, co Allach uczynił jego obowiązkiem.[2358] Zaiste, taka była droga Allacha z tymi, którzy przeminęli przedtem – przykazanie zaś Allacha jest nakazanym dekretem –

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللّٰهُ لَهٗ سُنَّةَ
اللّٰهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ اللّٰهِ قَدَرًا
مَقْدُورًا ﴿٣٩﴾

40. Z tymi, którzy przekazywali Posłannictwo Allacha [a]i bali się Go, a bali się wyłącznie Allacha. Wszak wystarczający jest Allach jako Rachmistrz.

الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسٰلٰتِ اللّٰهِ وَيَخْشَوْنَهٗ وَلَا يَخْشَوْنَ
أَحَدًا إِلَّا اللّٰهَ وَكَفٰى بِاللّٰهِ حَسِيبًا ﴿٤٠﴾

[a]67,13.

propozycję. Święty Prorok osiągnął swój cel. Małżeństwo sprowadziło do wspólnego mianownika różnice klasowe i podziały społeczne. Było to praktyczne zademonstrowanie szlachetnego ideału Islamu. Małżeństwo to niestety skończyło się niepowodzeniem, nie z powodu różnicy w statusie społecznym Zainab i Zaida, co raczej w związku z nieporównywalnością ich warunków i temperamentów, jak i w związku z poczucia niższości, z powodu którego cierpiał Zaid. Niepowodzenie małżeństwa oczywiście rozżaliło Świętego Proroka. Posłużyło ono jednak jeszcze innemu celowi. Spełniając przykazanie Boże, o czym mowa w drugiej części tego wersetu, Święty Prorok sam poślubił Zainab, przerywając w ten sposób przykry i głęboko zakorzeniony zwyczaj arabski, że świętokradztwem jest poślubienie byłej żony własnego adoptowanego syna. Zwyczaj adopcji został obalony, a wraz z nim odeszła ta bezsensowna koncepcja. W ten sposób małżeństwo Zainab z Zaidem posłużyło pewnemu bardzo szlachetnemu celowi, zaś jego niepowodzenie innemu.

Słowa „bać się Allacha" oznaczają, że Zaid chciał rozwieść się z Zainab, a ponieważ rozwód w oczach Boga jest czymś wstrętnym, Święty Prorok napomniał go, aby tego nie czynił. Zdanie „abyś się Jego właśnie bał" mogą stosować się zarówno do Zaida, jak i do Świętego Proroka. W odniesieniu do Zaida oznaczałyby one, że Zaid nie chciał, aby powód jego oddzielenia od Zainab ujrzał światło dzienne, może dlatego, że jak wskazują słowa „bój się Allacha", wina leżała w większości po jego stronie. Jeśli jednak zdanie to odnieść do Świętego Proroka, oznaczałoby ono, że ponieważ małżeństwo między Zaidem i Zainab było jakby przez niego samego zaaranżowane, oczywiście nie podobał mu się pomysł rozwodu. Zdanie to wskazuje także, że Prorok obawiał się, iż niepowodzenie małżeństwa, błędu eksperymentu w braterstwie islamskim, spowoduje więcej zamieszania umysłów i niepewności wśród ludzi, których wiara jest słaba. Ta właśnie obawa legła głazem na sercu Świętego Proroka. Słowa „boisz się ludu" wskazują, jak się wydaje, właśnie na tę obawę Proroka.

Niektórzy chrześcijańscy krytycy Islamu dopatrują się w małżeństwie Świętego Proroka z Zainab celu podłych ataków na niego. Powiada się, że Prorok, ujrzawszy przypadkiem Zainab, zakochał się w jej pięknie, natomiast Zaid, dowiedziawszy się o pragnieniu Świętego Proroka do poślubienia jej, postanowił rozwieść się z nią. Fakt, że najzacieklejsi wrogowie Świętego Proroka, przed których oczami cała ta sprawa odbywała się, nie śmieli przypisywać takich motywów jakich dopuszczają się ci krytycy w tyle stuleci po samym wydarzeniu, dowodzi, że oskarżenie to jest całkowicie pozbawione podstaw. Zainab była kuzynką Świętego Proroka i, będąc tak blisko z nim spokrewniona, z pewnością była przez Świętego Proroka wcześniej wiele razy widziana, zanim zachęcał ją do „Pardah". Poza tym, właśnie zgodnie z wielokrotnie wypowiadanym życzeniem Proroka Zainab niechętnie przystała na to małżeństwo z Zaidem. Zapisane jest, że ona i jej brat chcieli przed jej małżeństwem z Zaidem, aby poślubił ją sam Święty Prorok. Co powstrzymało Świętego Proroka od poślubienia jej kiedy była jeszcze dziewicą i kiedy sama chciała wyjść za Proroka? Wydaje się, że cała ta historia jest wymysłem „żyznej" wyobraźni wrogich Świętemu Prorokowi krytyków. Obrazą dla umysłu ludzkiego jest dawanie wiary temu oskarżeniu.

2358. Patrz strona następna.

41. Muhammad nie jest ojcem żadnego z waszych mężczyzn, lecz jest on Posłańcem Allacha, Pieczęcią Proroków[2359], a Allach posiada pełną wiedzę o wszystkich rzeczach.

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَآ أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَٰكِن رَّسُولَ
اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٤١﴾

2358. Słowa te nawiązują do małżeństwa Świętego Proroka z Zainab. Wskazują one na to, że małżeństwo to było wyrazem posłuszeństwa wobec przykazania Bożego.

2359. *Khātam* pochodzi od *Khatama*, które oznacza: przypieczętował, naznaczył jakąś rzecz. Oto podstawowe znaczenie tego słowa. Znaczenie drugorzędne to: sięgnął końca jakiejś rzeczy; lub zakrył jakąś rzecz; lub zabezpieczył to, co napisane, przykładając pieczęć lub oznaczając. *Khātam* oznacza sygnet; pieczęć lub znak; koniec lub część lub wynik lub rozpoczęcie jakiejś rzeczy. Słowo to oznacza także upiększenie lub ornament; najlepszy i najdoskonalszy. Słowo *Khātam* oznacza sygnet; pieczęć lub znak; koniec lub część, lub wynik, lub rozpoczęcie jakiejś rzeczy. Słowo to oznacza także upiększenie lub ornament; najlepszy i najdoskonalszy. Słowa *Khātim* oraz *Khatm* i*Khātam* są niemal synonimami (Lane, Mufradāt, Fath oraz Zurqānī). Tak zatem zwrot *Khātam al-Nabiyyīn* oznaczałby: Pieczęć Proroków; najlepszy i najdoskonalszy z Proroków; upiększenie lub ornament Proroków. Poza tym oznacza onostatniego z Proroków. oznaczało, że z braku męskich potomków jego Ruch wcześniej lub później upadnie (Muhīt). W odpowiedzi na to szyderstwo niewiernych powiedziano, że to nie Prorok, lecz jego wrogowie pozostaną bezsilni. Po objawieniu sury Kausar idea ta oczywiście spodobała się wczesnym muzułmanom, a mianowicie, że Święty Prorok zostanie pobłogosławiony synami, którzy dożyją późnego wieku. Komentowany werset obalił tę błędną koncepcję o tyle, o ile głosił, że Prorok nie jest, nigdy nie był i nie będzie ojcem dorosłych młodych ludzi (*Rijāl* oznacza dorosłego młodego mężczyznę). Chociaż werset ten zdaje się przeciwstawiać surze Kausar, w której nie Prorokowi, lecz jego wrogom mówi się o ich bezsilności i braku potomstwa, to w rzeczywistości werset ten uspokaja wszelkie wątpliwości, którym powyższa zakładana sprzeczność daje początek. Werset ten powiada, że Święty Prorok jest *al-Nabiyyīn*, co oznacza, że jest on duchowym ojcem wszystkich Proroków. Skoro zatem jest on duchowym ojcem wszystkich wierzących oraz wszystkich Proroków, to jak można o nim powiedzieć, że jest *Abtar* (bez potomstwa). Jeśliby wyrażeniu temu przypisać znaczenie, że jest on ostatnim z Proroków i że nie będzie po nim żadnego innego Proroka, to werset ten nie pasowałby do całości i sprzeczny byłby z kontekstem. I zamiast odrzucać szyderstwo niewiernych o braku potomstwa, popierałby taki wniosek i wzmacniał go. Mówiąc krótko, zgodnie ze znaczeniem słowa *Khātam*, jakie przedstawiono powyżej, zwrot *Khātam al-Nabiyyīn* może mieć cztery możliwe znaczenia: (1) Święty Prorok był Pieczęcią Proroków, to znaczy żaden Prorok nie może być uznawany za prawdziwego, dopóki jego Proroctwo nie nosi pieczęci Świętego Proroka. Proroctwo każdego z minionych Proroków musi być potwierdzone i sprawdzone przez Świętego Proroka, oraz nikt nie może osiągnąć Proroctwa po nim, chyba że jest jego następcą. (2) Święty Prorok był najlepszym, najszlachetniejszym i najdoskonalszym ze wszystkich Proroków. Był on także źródłem upiększenia dla nich (Zurqānī, Sharah, Mawāhib al-Ladunniyah). (3) Święty Prorok był ostatnim z Proroków przynoszących Prawo. Interpretacja ta została zaakceptowana przez największych teologów muzułmańskich, świętych i sługi, takich jak Ibn 'Arabī, Shāh Wālī-Allāh, Imām 'Alī Qārī, Mujaddid Alf Thānī i innych. Według tych wielkich naukowców oraz świętych po Świętym Proroku nie może przyjść żaden inny Prorok, który mógłby odwołać jego *Millah* lub który pochodziłby spoza jego *Ummah* (Futūhāt, Tafhīmāt, Maktūbāt oraz Yawāqīt wa'l Jawāhir). 'Ā'ishah, utalentowana małżonka Świętego Proroka, powiedziała, jak głoszą raporty: „Mówcie, że on (Święty Prorok) jest Khātam al-Nabiyyīn, ale nie mówcie, że nie będzie po nim żadnego innego Proroka (Manthūr). (4) Święty Prorok był ostatnim z Proroków tylko w tym sensie, że w nim właśnie swoje spełnienie znalazły wszystkie cechy i atrybuty Proroctwa, stały się najdoskonalsze i najpełniejsze. *Khātam* w sensie bycia ostatnim słowem pod względem wspaniałości i doskonałości bywa często używane. Ponadto Koran wyraźnie mówi o przyjściu Proroków po Świętym Proroku Mahomecie (7,36). Sam Święty Prorok był pewien kontynuacji Proroctwa po jego śmierci. Relacjonuje się, iż powiedział: „Gdyby Ibrāhīm (jego syn) pozostał przy życiu, byłby Prorokiem" (Mājah, *Kitāb al-Janā'iz*) oraz „Abū Bakr jest najlepszym z ludzi po mnie, z wyjątkiem tego, że powinien pojawić się Prorok" (Kanz).

42. O wy, którzy wierzycie! [a]Pamiętajcie dobrze o Allachu

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤٢﴾

43. [b]I wychwalajcie Go rano i wieczorem.

وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٣﴾

44. On jest Tym, który zsyła na was swe błogosławieństwa,[2359A] aby wyprowadzić was z wszelkiej ciemności do [c]światła. A jest On Litościwy wobec wiernych.

هُوَ ٱلَّذِى يُصَلِّى عَلَيْكُمْ وَمَلَٰٓئِكَتُهُۥ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ
ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ ۚ وَكَانَ بِٱلْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٤٤﴾

45. [d]Ich pozdrowieniem w dniu, kiedy spotkają się z Nim, będzie „pokój". A przygotował On dla nich zaszczytną nagrodę.

تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُۥ سَلَٰمٌ ۚ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا
كَرِيمًا ﴿٤٥﴾

46. O Proroku! Prawdziwie, zesłaliśmy cię jako Świadka, jako Zwiastuna dobrej nowiny, tego, który ostrzega,

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ إِنَّآ أَرْسَلْنَٰكَ شَٰهِدًا وَمُبَشِّرًا وَ
نَذِيرًا ﴿٤٦﴾

47. [e]Oraz jako Nawołującego do Allacha z Jego rozkazu, jak i jako Lampę dającą światło.[2360]

وَدَاعِيًا إِلَى ٱللَّهِ بِإِذْنِهِۦ وَسِرَاجًا مُّنِيرًا ﴿٤٧﴾

48. I głoś wiernym dobrą nowinę, aby otrzymali hojnie od Allacha.

وَبَشِّرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا ﴿٤٨﴾

49. [f]A nie chodź za niewiernymi i hipokrytami, nie zważaj na ich denerwujące słowa, lecz ufaj Allachowi, albowiem Allach jest wystarczający jako Strażnik.

وَلَا تُطِعِ ٱلْكَٰفِرِينَ وَٱلْمُنَٰفِقِينَ وَدَعْ أَذَىٰهُمْ وَتَوَكَّلْ
عَلَى ٱللَّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلًا ﴿٤٩﴾

[a]4,104; 8,46; 62,11. [b]3,42; 19,12. [c]2,258; 14,6; 57,10; 65,12. [d]10,11; 36,59. [e]25,57; 35,25; 48,9. [f]18,29; 25,53.

2359A. Słowo Yusallī oznacza zarówno zesłanie błogosławieństw, jak i modlitwę.

2360. Tak jak słońce jest centralnym punktem wszechświata fizycznego, podobnie Święty Prorok jest centralnym punktem rzeczywistości duchowej. On jest słońcem na firmamencie Proroków i Reformatorów Bożych, którzy jak niezliczone gwiazdy i księżyce krążą wokół niego i biorą od niego światło. Relacjonuje się, że Święty Prorok powiedział: „Moi Towarzysze są jak liczne gwiazdy; za którymkolwiek z nich pójdziecie, będziecie właściwie kierowani" (Saghīr).

50. O wy, którzy wierzycie! Kiedy poślubiacie wierzące niewiasty i potem rozwodzicie się z nimi [a]zanim zbliżycie się do nich, wówczas nie macie prawa obliczać okres oczekiwania w odniesieniu do nich. Zatem zaopatrzcie je w jakiś sposób i odeślijcie je w sposób szczodry.[2361]

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِذَا نَكَحْتُمُ ٱلْمُؤْمِنَٰتِ ثُمَّ طَلَّقْتُمُوهُنَّ
مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ
تَعْتَدُّونَهَا ۖ فَمَتِّعُوهُنَّ وَسَرِّحُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ٥٠

51. O Proroku! Uczyniliśmy dla ciebie prawowitymi twoje żony, którym zapłaciłeś ich posag, i te, które posiada twoja prawa ręka spośród tych, które dał ci Allach jako zdobycz wojenną, i córki brata twego ojca, i córki sióstr twego ojca, i córki brata twojej matki, i córki siόstr twojej matki, które wyemigrowały wraz z tobą, jak i każdą inną wierzącą niewiastę, jeżeli będzie pragnęła poślubić Proroka, o ile także i Prorok pragnie ją poślubić. Powyższe dotyczy wyłącznie ciebie, a nie dotyczy innych wiernych – My objawiliśmy już to, co nakazujemy im względem ich żon oraz tych, których posiada ich prawa ręka – po to, abyś nie miał trudności w wyjaśnianiu im Prawa. A jest Allach Najbardziej Przebaczający, Litościwy.[2362]

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ إِنَّآ أَحْلَلْنَا لَكَ أَزْوَٰجَكَ ٱلَّٰتِىٓ ءَاتَيْتَ
أُجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّآ أَفَآءَ ٱللَّهُ عَلَيْكَ
وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّٰتِكَ وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ
خَٰلَٰتِكَ ٱلَّٰتِى هَاجَرْنَ مَعَكَ وَٱمْرَأَةً مُّؤْمِنَةً إِن
وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِىِّ إِنْ أَرَادَ ٱلنَّبِىُّ أَن يَسْتَنكِحَهَا
خَالِصَةً لَّكَ مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَ ۗ قَدْ عَلِمْنَا مَا
فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِىٓ أَزْوَٰجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُهُمْ
لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ ۗ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ٥١

---

[a]2,237.

2361. Słowa „odeślijcie je w sposób szczodry" oznaczają: (1) że kobiecie rozwiedzionej nie wolno jest przypisywać wyrzutów czy niełaski; (2) że rozwiedzionej kobiecie należy się normalnie większa zapłata, niż żądany posag, oraz (3) że po rozwodzie nie należy mieszać się do jej swobody decydowania o własnej osobie.

2362. Werset ten należy czytać wraz z w. 29 i 30 powyżej, w których żonom Świętego Proroka zaoferowano dokonanie wyboru pomiędzy jego towarzystwem, a korzyściami i wygodami materialnymi, one natomiast wybrały towarzystwo Proroka. Werset obecny, na zasadzie implikacji odnosi się do tej odpowiedzi małżonek Proroka, która zapisana jest w księgach historycznych, lecz nigdzie w Koranie. Do czasu przedstawienia odpowiedzi ich stosunki fizyczne ze Świętym Prorokiem pozostawały w stanie zawieszenia. Podczas gdy żony Świętego Proroka wybrały jego towarzystwo, a porzuciły dobra i wygody materialne, także i on szanował wielce ich uczucia i choć miał możliwość pozostawienia tych, które mu się podobały (w. 52), nie skorzystał z niej i zatrzymał je wszystkie.

Małżeństwa Świętego Proroka motywowane były wielce szlachetnymi celami, a nie tymi, jakie imputują mu jego mało szlachetni krytycy. Poza jedynym wyjątkiem jego małżeństwa z 'Ā'ishah, które późniejsze okoliczności w pełni usprawiedliwiły, Prorok poślubiał jedynie wdowy lub kobie-

52. Możesz odsunąć którą tylko z nich zechcesz, a zatrzymać przy sobie kogo zapragniesz. A jeśli zapragniesz na powrót wziąć którąkolwiek z tych, które odsunąłeś, nie spadnie na ciebie wina. Możliwe, że ich oczy będą ostudzone i że nie będą żałować i wszystkie będą zadowolone z tego, co im dałeś.[2363] Allach bowiem wie, co jest w waszych sercach, a jest On Wszechwiedzący, Cierpliwy.

تُرْجِي مَن تَشَاءُ مِنْهُنَّ وَتُؤْوِي إِلَيْكَ مَن تَشَاءُ ۖ
وَمَنِ ابْتَغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ۚ ذَٰلِكَ
أَدْنَىٰ أَن تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ وَلَا يَحْزَنَّ وَيَرْضَيْنَ بِمَا
آتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ ۚ وَكَانَ
اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٥٢﴾

ty rozwiedzione. Poślubił on Hafsah, której mąż zginął w bitwie pod Uhud; Umm Salmah, której mąż umarł w czwartym roku Hidży; oraz Umm Habībah, córkę Abū Sufyān, która została wdową w 5. lub 6. roku Hidży (podczas wygnania w Abisynii). Prorok poślubił Juwairiah oraz Safiyyah, obie wdowy, których mężowie zmarli odpowiednio w 5. i 7. roku Hidży. W ten sposób starał się doprowadzić do zjednoczenia i zawarcia pokoju z ich plemionami. Warto zauważyć, że muzułmanie wyzwolili setki rodzin z plemienia Mustaliq, kiedy Święty Prorok poślubił Juwairiah. Maimūnah, inna wdowa, zaoferowała, aby – jak się powiada – poślubił ją Święty Prorok, na co on zgodził się w celu wychowywania i nauczania kobiet muzułmańskich. Prorok poślubił Zainab, rozwódkę, uprzednią żonę Zaida, w roku 5. A.H., po to, aby położyć kres głupiemu zwyczajowi arabskiemu oraz po to, by ukoić jej zranione uczucia po tym, jak rozwiódł się z nią, kobietą szlachetną i szanowaną, jej mąż, Zaid. Poślubił on Māriah w roku siódmym Hidży i w ten sposób, wynosząc wyzwoloną dziewczynę do wyniosłego statusu duchowego „Matki ludzi wierzących", położył kres niewolnictwu. Oto pobożne i sprawiedliwe motywy naszego szlachetnego Mistrza w poślubianiu wdów i kobiet rozwiedzionych, przy czym ani razu nie mówi się o ich młodości czy pięknie. Krytycy Świętego Proroka świadomie ignorują pewny fakt, że aż do 25 roku życia Prorok nasz żył w celibacie. Potem w najlepszych latach swojej młodości poślubił on starszą od siebie damę i żył z nią życiem szczęśliwym aż do czasu, kiedy on miał w przybliżeniu lat pięćdziesiąt, a ona sześćdziesiąt pięć. Po jej śmierci poślubił Saudah, inną damę w zaawansowanym wieku. Wszystkie inne żony poślubił, co wykorzystują także uprzedzeni krytycy, pomiędzy 2. i 7. rokiem Hidży, czyli w okresie, gdy przez cały czas zajmował się aktywną walką, a jego życie stale znajdowało się w niebezpieczeństwie, zaś los Islamu wisiał na włosku. Czy jakikolwiek człowiek o zdrowych zmysłach mógł w takiej sytuacji, w niebezpieczeństwie i niepewności, poślubiać jedną kobietę po drugiej ze złymi motywami, jakie przypisuje się Świętemu Prorokowi!? Później żył on przez około trzy lata jako prawdziwy władca całej Arabii, kiedy to wszelkie dobrodziejstwa życia leżały u jego stóp, a mimo to nie zawarł następnego małżeństwa. Czy ten fakt nie stanowi o szczerości i uczciwości motywów Świętego Proroka w odniesieniu do jego małżeństw?

Słowa „jeśli będzie pragnęła poślubić Proroka" uważa się za dotyczące szczególnie Maimūnah, o której powiada się, że sama zaoferowała siebie, by Prorok poślubił ją. Zdanie „powyższe dotyczy wyłącznie ciebie, a nie dotyczy innych wiernych" oznacza, że był to szczególny przywilej Świętego Proroka i że miał u swoich podstaw szczególną naturę jego obowiązków jako Proroka Bożego. Zdanie to może też odnosić się do specjalnego zezwolenia, jakie otrzymał Święty Prorok, a które stanowiło, że może on zachować wszystkie swoje żony. Miało to miejsce po objawieniu przykazania zawartego w 4,4, w którym ogranicza się liczbę żon muzułmanina do czterech jednocześnie. Słowa „objawiliśmy już to, co nakazujemy im względem ich żon" odnoszą się do przykazania zawartego w 4,4, według którego muzułmanin może jednocześnie posiadać tylko cztery żony. Jednak w świetle wspaniałego statusu duchowego Świętego Proroka i jego żon oraz w świetle innych elementów duchowych i moralnych, w pierwszych słowach tego wersetu czyni się wyjątek co do osoby Świętego Proroka.

2363. Podczas gdy z jednej strony żony Świętego Proroka mogły dokonać wyboru pomiędzy jego towarzystwem i materialnymi wygodami życia (33,29-30), z drugiej strony Święty Prorok także miał możliwość dokonania wyboru zatrzymania lub oddalenia którejkolwiek ze swoich żon. Wszystkie z nich nie traciły czasu i wskazały na swoje preferencje. Postanowiły rzucać losy. Ze swojej strony Święty Prorok był równie rozsądny. Postanowił zatrzymać je wszystkie. Ta decyzja Świętego Proroka bardzo się jego żonom podobała. Takim jest znaczenie słów: „i wszystkie będą zadowolone z tego, co im dałeś".

53. Od tej pory nie wolno ci poślubiać niewiasty ani zamieniać je na inne żony,[2364] nawet jeśli podoba ci się ich dobroć, z wyjątkiem tego, co posiada twoja prawa ręka. Allach jest Strażnikiem ponad wszystkimi rzeczami.

لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَآءُ مِنْ بَعْدُ وَلَآ أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ
مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ
يَمِينُكَ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ رَّقِيبًا ﴿٥٣﴾ ع

54. O wy, którzy wierzycie! Nie wchodźcie do domów Proroka, jeżeli nie będzie wam udzielone pozwolenie, na posiłek, nie czekając aż zostanie on przygotowany.[2364A] Lecz wchodźcie, kiedy się was zaprasza, a kiedy zjecie swój posiłek, odejdźcie, nie próbując wdawać się w rozmowę.[2365] To sprawia Prorokowi niewygodę i czuje się on na tyle nieśmiały, by poprosić was o odejście. Allach jednak nie jest nieśmiały, by powiedzieć to, co jest prawdziwe. I jeśli prosicie je – żony Proroka – o cokolwiek, proście je[2366] zza zasłony.

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّآ أَنْ
يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلٰى طَعَامٍ غَيْرَ نٰظِرِينَ إِنٰىهُ وَلٰكِنْ
إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَ
لَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ إِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي
النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ وَاللّٰهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ
وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسْئَلُوهُنَّ مِنْ وَّرَآءِ حِجَابٍ

2364. Werset ten objawiony był w siódmym roku Hidży, po czym Święty Prorok nie zawarł żadnego więcej małżeństwa. Nie otrzymał też zezwolenia na dokonanie rozwodu z żadną z posiadanych już żon, być może ze względu na fakt, że były pełne godności jako „Matki ludzi wierzących" oraz być może również dlatego, że preferowały one rygory i surowość domowego życia Świętego Proroka, nie zaś wygody doczesne. Bóg doceniał ich ofiarność i zabronił Świętemu Prorokowi branie nowych żon oraz rozwodzenie się z dotychczas poślubionymi.

2364A. Aż będzie przygotowane pożywienie.

2365. Człowiek nie powinien wchodzić do czyjegoś domu bez zaproszenia, a kiedy jest już zaproszony, powinien być punktualny. Równie niewłaściwym jest przychodzenie przed czasem, jak i po umówionym terminie. Po posiłku powinno się wychodzić i nie tracić własnego i innych ludzi czasu na zwykłe poobiednie pogawędki.

2366. Przykazanie to ma na celu zniechęcenie do zbyt wielkiej intymności między płciami, gdzie zaimek *hunna* (je) na zasadzie implikacji dotyczy wszystkich kobiet.

Tak jest czyściej dla waszych serc i ich serc. A nie przystoi wam stawiać Posłańca Allacha w kłopotliwym położeniu ani to, byście kiedykolwiek poślubili jego żony po nim. To jest rzeczywiście rzecz okropna w oczach Allacha.[2367]

ذٰلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ ۚ وَمَا كَانَ لَكُمْ
أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللّٰهِ وَلَا أَنْ تَنْكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ
بَعْدِهِ أَبَدًا ۚ إِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللّٰهِ عَظِيمًا ﴿٥٤﴾

55. [a]Czy ujawniacie coś czy to ukrywacie, Allach dobrze zna wszystkie rzeczy.

إِنْ تُبْدُوا شَيْئًا أَوْ تُخْفُوهُ فَإِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمًا ﴿٥٥﴾

56. W tej sprawie nie spada na nich wina, jeśli chodzi o ich ojców i ich synów lub ich braci, synów ich braci lub synów ich sióstr, ich niewiasty lub tych, których posiada ich prawa ręka. I bójcie się Allacha, o żony Proroka. Zaprawdę, Allach jest Świadkiem nad wszystkimi rzeczami.

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا
إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءِ إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءِ أَخَوَاتِهِنَّ
وَلَا نِسَائِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ ۗ وَاتَّقِينَ
اللّٰهَ ۚ إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٥٦﴾

57. Allach zsyła swoje błogosławieństwa na Proroka, a Jego aniołowie modlą się za niego. O wy, którzy wierzycie, wy również powinniście błagać Go o błogosławieństwo dla niego oraz pozdrawiać go pozdrowieniem pokoju.

إِنَّ اللّٰهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ ۚ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٧﴾

58. Zaprawdę, [b]ci, którzy oczerniają Allacha i Jego Posłańca[2368] Allach przeklął ich na tym świecie oraz w Życiu Przyszłym, jak i przygotował dla nich poniżającą karę.

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ﴿٥٨﴾

59. [c]Ci zaś, którzy oczerniają bezpodstawnie wierzących mężczyzn i wierzące niewiasty, będą dźwigać brzemię kalumni i jawnego grzechu.

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ مَا
اكْتَسَبُوا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا ﴿٥٩﴾

[a]3,30; 4,150. [b]9,61. [c]4,113; 24,24.

2367. W wersecie tym małżeństwo z wdowami po Świętym Proroku określone jest jako ciężki grzech. Ponieważ kobiety te są „Matkami ludzi wiernych", sprzecznym byłoby z ich duchową godnością, aby miał je poślubić któryś z ich „duchowych synów".

2368. Przez „oczernianie Allacha" rozumie się tutaj „starania tworzenia przeszkód na drodze sprawy Prawdy", natomiast przez „oczernianie Jego Posłańca" rozumie się „oczernianie i zniesławianie go".

60. O Proroku! Powiedz swoim żonom i swoim córkom, jak i niewiastom ludzi wierzących, że powinny zwieszać swoje zewnętrzne okrycia z głowy na twarz.[2369] Być może w ten sposób będą rozpoznane i nie będą molestowane. A Allach jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ قُل لِّأَزْوَٰجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَآءِ ٱلْمُؤْمِنِينَ
يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِن جَلَٰبِيبِهِنَّ ۚ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰٓ أَن
يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ ۗ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٥٩﴾

61. Jeżeli hipokryci oraz ci, w sercach których panuje choroba oraz ci, którzy sieją zamęt w Mieście, rozpowszechniając fałszywe pogłoski, nie odstąpią od swego, My niechybnie ponaglimy ciebie przeciwko nim.[2370] Wtedy nie będą w nim mieszkać jako twoi sąsiedzi, chyba że przez krótki czas.

لَّئِن لَّمْ يَنتَهِ ٱلْمُنَٰفِقُونَ وَٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ
وَٱلْمُرْجِفُونَ فِى ٱلْمَدِينَةِ لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا
يُجَاوِرُونَكَ فِيهَآ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٠﴾

62. Oni są przeklęci. Gdziekolwiek będą znalezieni, zostaną pojmani i pocięci na kawałki.[2371]

مَّلْعُونِينَ ۖ أَيْنَمَا ثُقِفُوٓا۟ أُخِذُوا۟ وَقُتِّلُوا۟ تَقْتِيلًا ﴿٦١﴾

63. [a]Taką była droga Allacha w przypadku tych, którzy przeminęli przedtem, a nigdy nie znajdziesz zmiany w drodze Allacha.

سُنَّةَ ٱللَّهِ فِى ٱلَّذِينَ خَلَوْا۟ مِن قَبْلُ ۖ وَلَن تَجِدَ لِسُنَّةِ
ٱللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٦٢﴾

[a]17,78; 35,44; 48,24.

2369. *Jalabīb* (okrycia zewnętrzne) to liczba mnoga od słowa *Jilbāb*, które oznacza: (a) zewnętrzny strój kobiety; (b) strój, który okrywa całe ciało; (c) strój noszony przez kobietę, który tak szczelnie okrywa całe ciało, że nie wystaje spod niego nawet dłoń (Lane). Islamski „Pardah" służy podwójnemu celowi. Zachęca do intymności i nakazuje czy zaleca dobre obyczaje i godne zachowanie. Kobietom nie jest wolno spotykać się z mężczyznami bez żadnego celu. Mają one także przestrzegać pewnych zasad dotyczących stroju podczas wychodzenia z domu. W kwestii szczegółowego omówienia tematu „Pardah" patrz 2044.

2370. Hipokryci oraz Żydzi z Medyny starali się ustawiać najróżniejsze przeszkody na drodze Islamu. Najsilniejszą ich bronią przeciwko Islamowi było szerzenie fałszywych wiadomości. Umiejętność czynienia szkód otrzymała zdecydowane odparcie, kiedy pokonanie i rozproszenie skonfederowanych wojsk tak bardzo przyczyniło się do politycznej władzy i potęgi Islamu. Zwrot *Lanughriyannaka bi-him* oznacza także „Zaprawdę spowodujemy, że podejmiecie przeciwko nim działania" lub „damy wam nad nimi władzę".

2371. Hańba i poniżenie pozostawiły ślady nieszczęsnych ludów żydowskich na przestrzeni wieków. Ich powrót do Palestyny i założenie państwa Izrael zdaje się jedynie fazą tymczasową.

64. [a]Ludzie wypytują cię w sprawie Godziny. Powiedz: „Wiedza o tym jest wyłącznie u Allacha". A co pozwoli ci dowiedzieć się, że Godzina ta jest już blisko?

يَسْـَٔلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ ۖ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ
اللّٰهِ ۚ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿٦٤﴾

65. [b]Allach niechybnie przeklął niewiernych i przygotował dla nich płonący ogień,

إِنَّ اللّٰهَ لَعَنَ الْكٰفِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ﴿٦٥﴾

66. W którym zamieszkają na wieki. Nie znajdą w nim ani przyjaciela, ani pomocnika.

خٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۚ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٦٦﴾

67. W dniu, w którym ich twarze zostaną obrócone do ognia, powiedzą: [c]„O, gdybyśmy tak byli posłuszni Allachowi i okazywali posłuszeństwo Posłańcowi!"

يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يٰلَيْتَنَآ
أَطَعْنَا اللّٰهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَا ﴿٦٧﴾

68. [d]I powiedzą: „Panie nasz, byliśmy posłuszni naszym dowódcom i naszym wielkim, a oni sprowadzili nas z drogi.[2372]

وَقَالُوا رَبَّنَآ إِنَّآ أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَآءَنَا فَأَضَلُّونَا
السَّبِيلَا ﴿٦٨﴾

69. „Panie nasz, wyznacz im podwójną karę i przeklnij ich wielkim przekleństwem".

رَبَّنَآ اٰتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنْهُمْ لَعْنًا
كَبِيرًا ﴿٦٩﴾

70. O wy, którzy wierzycie! Nie bądźcie podobni do tych, którzy oczerniali[2373] Mojżesza.[2373A] Allach wszak oczyścił go z tego, co oni o nim mówili. [e]A miał on wielkie uznanie w oczach Allacha.

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ اٰذَوْا مُوسٰى
فَبَرَّأَهُ اللّٰهُ مِمَّا قَالُوا ۚ وَكَانَ عِنْدَ اللّٰهِ وَجِيهًا ﴿٧٠﴾

71. O wy, którzy wierzycie! Bójcie się Allacha i wypowiadajcie prawe słowo.

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧١﴾

[a]7,188; 78,3. [b]7,45. [c]25,28. [d]7,39; 14,22; 28,64; 34,32-33; 40,48-49. [e]19,52, 53.

2372. W poprzednim wersecie nawiązano do przywódców niewiary, gdzie słowo *Wujūh* także oznacza przywódców. Tutaj wspomina się o randze i szeregach. W naturze ludzkiej leży staranie się przesunięcia własnej winy na innych ludzi.

2373. *Ādhāhu* oznacza: uczynił lub wypowiedział coś, na co sam się nie zgadzał lub czego nie lubił; oczernił; zdenerwował lub zranił go.

2373A. Mojżesz musiał odeprzeć pewne poważne kalumnie, a niektóre z nich to: (1) Korah namówił pewną kobietę, aby oskarżyła go o nielegalny z nią związek. (2) Stawszy się zazdrosnym o powiększające się wpływy Aarona wśród ludu, Mojżesz chciał go zabić. (3) Cierpiał na trąd i syfilis. (4) Sāmirī oskarżył go o cudzołóstwo. (5) Jego własna siostra fałszywie go oskarżała o różne rzeczy.

72. On działania wasze uczyni prawymi i przebaczy wam wasze grzechy. [a]Ten, kto jest posłuszny Allachowi i Jego Posłańcowi, niechybnie odniesie najwyższe zwycięstwo.

يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَن
يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ۝

73. Zaprawdę, zaproponowaliśmy obowiązek Prawa Bożego niebiosom i ziemi, i górom, lecz one odmówiły wzięcia go na siebie i obawiały się go. Lecz człowiek wziął je na swe barki. Zaiste, człowiek jest zdolny do niesprawiedliwości i nierozwagi wobec samego siebie.[2374]

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَ
الْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَن يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا
الْإِنسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ۝

74. Konsekwencja jest taka, że Allach ukarze hipokrytów i hipokrytki, bałwochwalców i bałwochwalcze niewiasty. [b]Allach zwraca się w łasce ku wierzącym mężczyznom i wierzącym niewiastom, a jest On Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

لِّيُعَذِّبَ اللّٰهُ الْمُنٰفِقِينَ وَالْمُنٰفِقٰتِ وَالْمُشْرِكِينَ
وَالْمُشْرِكٰتِ وَيَتُوبَ اللّٰهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنٰتِ
وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ۝ ع

[a]4,14; 24,53; 48,18. [b]4,28; 9,104.

2374. *Hamala al-Amānata* oznacza: przyjął zaufanie; zdradził to. *Zalūm* to intensywna forma słowa *Zālim*, które jest aktywnym imiesłowem słowa *Zalama*, które z kolei oznacza: umieścił rzecz w niewłaściwym miejscu. Natomiast *Zalama-hū* oznacza: nałożył na swoje barki ciężar, który przekraczał jego siły. *Jahūl* to intensywna forma *Jāhil*, które oznacza niedbały, głupi, nieostrożny (Lane).

Człowiek obdarzony jest wielkimi, naturalnymi możliwościami i siłami, by móc przyswajać i manifestować swą osobą atrybuty Boże oraz by stawać się obrazem swojego Stwórcy (2,31). Jest to rzeczywiście wielkie zadanie, które tylko człowiek, jako jedyna istota we wszechświecie, mógł wypełnić. Inne istoty i rzeczy – aniołowie, niebo, ziemia i góry nie są mu równe. Odmówiły wszak wypełnienia tego obowiązku. Człowiek wziął na siebie ten ciężar, ponieważ tylko on mógł się z niego wywiązać. Człowiek może być *Zalūm* (niesprawiedliwy wobec samego siebie) oraz *Jahūl* (niedbały o siebie), to znaczy może być niesprawiedliwy wobec samego siebie w tym sensie, że może znosić wszelkie trudności i składać wszelkie ofiary dla dobra swojego Stwórcy; człowiek może ten być nieostrożny w tym sensie, że spełniając swój wielki i uświęcony obowiązek może zaniedbywać swoje własne zainteresowania i pragnienia życia w wygodach i życia łatwego. (2) Biorąc *al-Amānat* w sensie Prawa Koranu, zaś *al-Insān* w sensie człowieka doskonałego, czyli Świętego Proroka, werset ten może oznaczać, że spośród wszystkich mieszkańców nieba i ziemi, tylko Święty Prorok mógł być obarczony obowiązkiem objawienia najdoskonalszego i końcowego Prawa – Koranu, ponieważ żaden inny człowiek czy istota nie są obdarzeni tak wielkimi umiejętnościami i cechami, które były nieodzowne do pełnego i właściwego spełnienia tak wielkiego obowiązku. (3) Biorąc *Hamala* w sensie zdradzenia lub okazania się fałszywym w stosunku do nałożonego obowiązku, werset ten może oznaczać, że ciężar Prawa Bożego nałożony został na człowieka oraz inne niebieskie i ziemskie istoty. Wszystkie te istoty, z wyjątkiem człowieka, odmówiły wykonania tego obowiązku, to znaczy, wypełniły w pełni i wiernie wszystkie te prawa, którym podlegały. Cała przyroda była wierna swoim prawom, a i aniołowie wypełniali swoje obowiązki lojalnie i wiernie (16,50, 51). Jedynie sam człowiek, jako istota obdarzona wolną wolą, zaprzecza i pogwałca przykazania Boże, ponieważ jest niesprawiedliwy, zaniedbuje i ignoruje swoje obowiązki. Takie znaczenie tego wersetu popiera treść 41,12.

ROZDZIAŁ 34

AL-SABA'

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Sura ta była objawiona w Mekce. Trudno jest jednak określić dokładną datę tego objawienia. Niektórzy naukowcy umieszczają ją w środkowym okresie mekkańskim. Inni, jak Rodwell czy Noldeke przypisują jej datę późniejszą. Kilka poprzednich rozdziałów zawierało proroctwa o powstaniu, postępie i ostatecznym zwycięstwie Islamu nad innymi Wiarami, podczas gdy rozdział poprzedni (33), Al-Ahzāb, poruszał ten temat nieco szerzej – jak połączone siły ciemności przegrały i nie udało im się spełnić ich nikczemnych planów zniszczenia Islamu oraz jak Islam podniósł się z jednej z najstraszniejszych prób, i uczynił to w niezwykły sposób, ponieważ jego władza i prestiż znacznie wzrosły. W obecnej surze ostrzega się jednak muzułmanów, iż powinni strzec się przed zejściem na złą drogę, ponieważ kiedy ludzie zdobywają bogactwo i dobrobyt, mają tendencję oddawania się życiu łatwemu i pełnemu luksusów. Ponieważ Bóg nie jest szczególnie związany z żadnym społeczeństwem przez cały czas, to gdyby muzułmanie u szczytu swojej chwały i dobrobytu materialnego żyli życiem grzesznym, jak to czynili mieszkańcy Saby lub Izraelici po Salomonie – także i oni spotkaliby się z identycznym losem.

Temat

Sura ta zaczyna się od wychwalania Allacha, „do którego należy wszystko, co żyje w niebie, jak i na ziemi", wskazując, że ponieważ Bóg jest Wielki i Wszechmocny, ludzie, którzy chcą odrzucić Jego autorytet, sami skłaniają się ku przekonaniu, że fakt odrzucania przez nich Posłannictwa Islamu ujdzie im bezkarnie oraz że „nigdy nie przyjdzie na nich stosowna godzina". Ostrzega się ich, że ich potęga załamie się, a chwała odejdzie. Fakt ten stanowić będzie dowód prawdy misji Świętego Proroka. Następnie sura ta dość szczegółowo nawiązuje do Proroków Dawida i Salomona, którzy dokonali wielu podbojów i podporządkowali sobie buntownicze plemiona, a w czasach ich rządów Izraelici osiągnęli szczyt swojej potęgi i chwały. Jednak będąc dumnymi ze swej władzy i dobrobytu, Izraelici zeszli na złą drogę i zaczęli prowadzić życie grzeszne. Po tym nawiązaniu do Izraelitów, następuje nawiązanie do mieszkańców Saby, którzy byli ludem wysoce bogatym i kulturalnym, lecz którzy – jak Izraelici – odrzucali przykazania Boże i jak oni ściągnęli na siebie gniew Boży, przez co zniszczeni zostali przez potop. Nawiązując do potęgi, chwały i dobrobytu Izraelitów w czasach rządów Dawida i Salomona oraz do tych samych cech mieszkańców Saby, a później do ich zniszczenia, sura ta ostrzega muzułmanów, że bogactwo, władza i dobrobyt także na nich zostaną zesłane, lecz jeśli u szczytu swej chwały jak Izraelici czy mieszkańcy Saby oddadzą się życiu w luksusie, tak samo zostaną ukarani. Dalej sura ta zajmuje się swoim głównym tematem, a mianowicie progresywnym powstawaniem sprawy Islamu oraz smutnym faktem, jaki czeka na bałwochwalców i ich fałszywe bóstwa. Niewiernym rzuca się wyzwanie, aby zwrócili się do swoich bogów, by oni zatrzymali postęp Islamu oraz by powstrzymali schyłek i upadek ich własnych fałszywych ideałów i instytucji. Powiada się im, że żadna ziemska siła nie jest w stanie tego dokonać. W celu uświadomienia im, iż ich sprawa musi zginąć, zaś Islam zawsze będzie szedł naprzód, powiada się im dalej, aby studiowali działanie praw przyrody, które wszystkie działają dla dobra Islamu. W odpowiedzi na żądanie niewierzących co do terminu spełnienia proroctwa o postępie i zwycięstwie Islamu, sura ta przedstawia dokładną datę tego faktu. Powiada się, że znaki tego zaczną pojawiać się w około rok po Ucieczce Świętego Proroka z Mekki, kiedy Quraish, wyrzucając go z własnego miasta, sami zasłużą sobie na karę Bożą. Następnie sura ta zwraca uwagę na to, że kiedy tylko pojawia się jakiś Reformator Boży,

zawsze na jego drodze stają klasy uprzywilejowane. Czują one i obawiają się tego, że nowy Ruch może osłabić ich wpływy na ludzi biednych, którzy, akceptując nowe Posłannictwo, będą odmawiać eksploatowania i ciemiężenia ich. Zatem klasy te walczą z całych sił, by zgnieść ten ruch jeszcze w zarodku, zaś klasy ciemiężone i wyzyskiwane, na drodze zastraszania, zmuszane zostają do przyjęcia kierownictwa klas posiadających i przeciwstawiania się Bożemu Reformatorowi. Przy samym końcu sura ta nawiązuje do prostego kryterium, dzięki któremu z łatwością stwierdzić można, że Święty Prorok nie jest ani kłamcą, ani maniakiem, lecz prawdziwym Prorokiem Bożym. Sura ta powiada, że kłamcy nigdy nie pozwala się na sukces, aż w końcu znajduje on smutny koniec swej wędrówki, natomiast sprawa Proroka posuwa się naprzód. Powiada się też, że szaleniec nie mógłby wywołać tak wspaniałej rewolucji w życiu całego ludu, jak to uczynił Święty Prorok.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Wszelka chwała należy się Allachowi, do którego należy wszystko, co jest w niebiosach oraz wszystko, co jest na ziemi.[2375] I do Niego należy wszelka chwała w Życiu Przyszłym, a jest On Mądry, Wszechświadom.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ
وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْاٰخِرَةِ ۚ وَهُوَ الْحَكِيْمُ الْخَبِيْرُ ②

3. [b]On zna wszystko, co wchodzi do ziemi, jak i wszystko, co z niej wychodzi oraz wszystko, co zstępuje z nieba i co do niego wchodzi,[2376] a jest On Litościwy, Najbardziej Przebaczający.

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْاَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا
يَنْزِلُ مِنَ السَّمَآءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيْهَا ۚ وَهُوَ الرَّحِيْمُ
الْغَفُوْرُ ③

4. A ci, którzy nie wierzą, powiadają: „Ta Godzina nigdy do nas nie nadejdzie". Powiedz: „Tak, na mego Pana, który zna to, co niewidzialne, ona z pewnością do was nadejdzie. [c]Nic nie jest w stanie umknąć przed Nim, nawet ciężar atomu w niebiosach lub na ziemi czy cokolwiek mniejszego albo większego, albowiem wszystko jest zapisane w zrozumiałej Księdze.[2377]

وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَا تَاْتِيْنَا السَّاعَةُ ۚ قُلْ بَلٰى وَ
رَبِّيْ لَتَاْتِيَنَّكُمْ عٰلِمِ الْغَيْبِ ۚ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ
ذَرَّةٍ فِي السَّمٰوٰتِ وَلَا فِي الْاَرْضِ وَلَآ اَصْغَرُ مِنْ
ذٰلِكَ وَلَآ اَكْبَرُ اِلَّا فِيْ كِتٰبٍ مُّبِيْنٍ ④

[a]1,1. [b]57,5. [c]10,62.

2375. Pięć Rozdziałów Koranu, to znaczy 1., 6., 18., 35. oraz obecny zaczyna się od słów „Wszelka chwała należy się Allachowi". Wszystkie te rozdziały, wyraźnie lub na zasadzie implikacji, zajmują się tematem Przewodnictwa, Wszechmocy i Majestatu Boga.

2376. Słowa „do Niego należy wszelka chwała w Życiu Przyszłym" odnoszą się do czasu, kiedy Islam znowu zwycięży nad tymczasowym schyłkiem. Aluzja zawarta w tym wersecie dotyczy tematu omawianego w 32,6. Oznacza ona, że tylko Bóg jeden wie, jakiego rodzaju nauki potrzebuje dana epoka. Podobnie tylko On wie, kiedy na powrót do nieba zabrać naukę, która z niego przyszła, po tym, jak została zepsuta przez ludzi. Dzieje się to podobnie do tego, jak Bóg zabiera z powrotem do nieba wodę w postaci pary po jej zepsuciu, a zsyła ją oczyszczoną w formie deszczu. Słowa „wszystko, co wchodzi do ziemi, jak i wszystko, co z niej wychodzi", mogą też oznaczać, że cokolwiek człowiek posieje, to zbierze. Dobre uczynki dają dobre rezultaty, zaś złe uczynki złe konsekwencje. Werset ten może też oznaczać, że Bóg zna każdy fenomen i każde wydarzenie, a w tej liczbie również powstawanie i upadek narodów.

2377. Temat poprzedniego wersetu jest w obecnym dalej rozwijany i rozszerzany. Powiada się mianowicie, że żadne działanie, dobre czy złe, nie pozostaje bez stosownej nagrody. W ten sposób ostrzega się niewiernych, że ich opozycja wobec Islamu oraz ich prześladowania muzułmanów nie miną bez kary.

5. [a]„Aby On mógł nagrodzić tych, którzy wierzą i spełniają sprawiedliwe uczynki. Oto ci, którzy otrzymają przebaczenie i zaszczytne zabezpieczenie".

لِّيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ۚ أُولٰٓئِكَ لَهُم
مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥﴾

6. [b]Lecz jeśli chodzi o tych, którzy wysilają się przeciwko Naszym Znakom, starając się pokrzyżować Nasze plany, to oni właśnie są tymi, dla których będzie męka bolesnej kary.

وَالَّذِينَ سَعَوْ فِيٓ اٰيٰتِنَا مُعٰجِزِينَ أُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ
مِّن رِّجْزٍ أَلِيمٌ ﴿٦﴾

7. [c]A ci, którzy otrzymują wiedzę, widzą, że wszystko, co zostało ci objawione od twego Pana, jest prawdą oraz że prowadzi to ku drodze Potężnego, Godnego Chwały.

وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِيٓ أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِن
رَّبِّكَ هُوَ الْحَقَّ ۙ وَيَهْدِيٓ إِلٰى صِرَاطِ الْعَزِيزِ
الْحَمِيدِ ﴿٧﴾

8. A ci, którzy nie wierzą, powiadają: „Czy mamy wskazać wam człowieka, który wam powie, że kiedy rozpadniecie się na kawałki, będziecie podniesieni na nowo jako nowe stworzenia?

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلٰى رَجُلٍ يُّنَبِّئُكُمْ
إِذَا مُزِّقْتُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ ۙ إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿٨﴾

9. „Czy on wymyślił kłamstwo przeciwko Allachowi albo może ogarnęło go szaleństwo?" Nie, [d]lecz ci, którzy nie wierzą w Życie Przyszłe już cierpią karę i nazbyt daleko posunęli się w błędzie.

أَفْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا أَم بِهِ جِنَّةٌ ۗ بَلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْاٰخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلٰلِ الْبَعِيدِ ﴿٩﴾

10. Czy oni nie widzą, jak bardzo są otoczeni przez to, co jest za nimi, z nieba i ziemi? [e]Jeśli tego zapragniemy, możemy uczynić, że ziemia zatonie wraz z nimi albo że kawałki nieba spadną na nich.[2378] Zaprawdę, w tym zawarty jest Znak dla każdego pełnego skruchy sługi Allacha.

أَفَلَمْ يَرَوْا إِلٰى مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُم مِّنَ السَّمَآءِ
وَالْأَرْضِ ۚ إِن نَّشَأْ نَخْسِفْ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطْ
عَلَيْهِمْ كِسَفًا مِّنَ السَّمَآءِ ۚ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ
مُّنِيبٍ ﴿١٠﴾ ع

[a]10,5; 30,46. [b]22,52; 34,39. [c]13,20; 22,55; 35,32; 56,96. [d]17,11; 27,5. [e]6,66; 17,69; 67,17-18.

2378. Słowa „możemy uczynić, że ziemia zatonie wraz z nimi" odnoszą się do Znaków na ziemi; natomiast słowa „albo że kawałki nieba spadną na nich" nawiązują do znaków na niebie.

11. I niechybnie obdarowaliśmy łaską od Nas Dawida i rzekliśmy: [a]„O wy, góry,[2378A] świętujcie chwałę Allacha wraz z nim,[2378B] jak i „O ptaki, wy także". I uczyniliśmy dlań żelazo miękkim[2379].

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا دَاوٗدَ مِنَّا فَضْلًا ۖ يٰجِبَالُ اَوِّبِيْ مَعَهٗ وَ
الطَّيْرَ ۚ وَاَلَنَّا لَهُ الْحَدِيْدَ ﴿١١﴾

12. I powiedzieliśmy: „Uczyń pełnej długości kolczugi i uczyń kółka właściwej wielkości. I postępuj sprawiedliwie – Ja niechybnie widzę wszystko to, co czynicie".

اَنِ اعْمَلْ سٰبِغٰتٍ وَّقَدِّرْ فِي السَّرْدِ وَاعْمَلُوْا صَالِحًا ۖ
اِنِّيْ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿١٢﴾

13. [b]A Salomonowi podporządkowaliśmy wiatr. Jego droga poranna trwała tyle co miesięczna podróż, a jego droga wieczorna tyle również, co miesięczna podróż. I uczyniliśmy, iż wypłynęło z niego źródło roztopionej miedzi. A wśród jinn byli tacy, którzy pracowali pod jego nadzorem z rozkazu jego Pana.[2380] I powiedzieliśmy, że gdyby ktokolwiek z nich odwrócił się od Naszego rozkazu, spowodujemy, że skosztuje kary palącego ognia.

وَلِسُلَيْمٰنَ الرِّيْحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَّرَوَاحُهَا شَهْرٌ ۚ وَ
اَسَلْنَا لَهٗ عَيْنَ الْقِطْرِ ۖ وَمِنَ الْجِنِّ مَنْ يَّعْمَلُ بَيْنَ
يَدَيْهِ بِاِذْنِ رَبِّهٖ ۖ وَمَنْ يَّزِغْ مِنْهُمْ عَنْ اَمْرِنَا نُذِقْهُ
مِنْ عَذَابِ السَّعِيْرِ ﴿١٣﴾

[a]21,80; 38,19-20. [b]21,82; 38,37.

2378A. Plemiona górskie. W kwestii podobnego zwrotu patrz 12,83.

2378B. Patrz 1907.

2379. Zwrot „Uczyniliśmy dlań żelazo miękkim" wskazują, że sztuka produkowania sprzętu wojskowego z żelaza od dawna rozwinięta była przez Dawida. Dawid swobodnie wykorzystywał żelazo i jak wykazuje następny werset sporządzał z niego kolczugi.

2380. Terytoria Salomona rozciągały się od północnej Syrii wzdłuż wschodnich wybrzeży Morza Śródziemnego aż po Morze Czerwone, wzdłuż Morza Arabskiego aż po Zatokę Perską. Właściwie w czasach Salomona imperium izraelickie osiągnęło szczyt bogactwa, władzy i prestiżu, ponieważ słowo *Rīh* oznacza między innymi władzę i podboje (Lane). Werset ten wskazuje także i na to, że Salomon posiadał wielką flotę handlową (1 Krl 9,26-28 oraz Jew. Enc., t. XI, str. 437) oraz że rzemiosło i przemysł w czasie jego rządów bardzo się rozwinęły. Werset ten wskazuje też na fakt, że w czasach Salomona dokonano wielu podbojów i zmuszono do służby dzikie i buntownicze plemiona górskie (2 Krn 4,1-2 oraz 2,18).

14. Oni uczynili dla niego to, czego pragnął – miejsca czci i posągi oraz baseny jak rezerwuary,[2381] i wielkie naczynia kuchenne umieszczone w ich właściwych miejscach. I powiedzieliśmy: [a]„Postępuj z wdzięcznością, o Domu Dawida", lecz niewielu z moich sług to ludzie wdzięczni.

يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِن مَّحَارِيبَ وَتَمَاثِيلَ وَجِفَانٍ
كَالْجَوَابِ وَقُدُورٍ رَّاسِيَاتٍ ۚ اعْمَلُوا آلَ دَاوُودَ شُكْرًا ۚ
وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ ﴿١٤﴾

15. I kiedy wyznaczyliśmy jego (Salomona) śmierć, nic nie wskazywało im, iż jest martwy, z wyjątkiem robaka z ziemi[2382], który zjadał jego berło. Kiedy ono zatem upadło, jinn uświadomili sobie jasno, że gdyby znali to, co niewidzialne nie pozostawaliby w stanie poniżającej męki.[2383]

فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَىٰ مَوْتِهِ إِلَّا
دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنسَأَتَهُ ۖ فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ
الْجِنُّ أَن لَّوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي
الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿١٥﴾

16. Rzeczywiście był Znak dla Saby[2383A] w ich ojczyźnie – dwa ogrody, jeden po prawej, a drugi po lewej stronie. I rzekliśmy do nich: „Spożywajcie z tego, co daje wam wasz Pan i dziękujcie Mu. Wasze miasto jest pięknym miastem, a Pan wasz Najbardziej Przebaczającym".

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ ۖ جَنَّتَانِ عَن يَمِينٍ
وَشِمَالٍ ۖ كُلُوا مِن رِّزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ ۚ بَلْدَةٌ
طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ ﴿١٦﴾

[a]21,81.

2381. Oprócz tego, że był niezwykle bogatym, potężnym i cywilizowanym monarchą, Salomon był też księciem budowniczych wśród władców izraelickich. Miał szczególny smak, jeśli chodzi o architekturę, która w jego czasach bardzo się rozwinęła. Świątynia w Jerozolimie stanowi wspaniałe świadectwo jego wspaniałego wyczucia architektury.

2382. Bezwartościowy syn Salomona i jego następca, Roboam, podczas którego słabowitych rządów wielkie i potężne Królestwo Salomona rozpadło się na kawałki (1 Krl, rozdz. 12, 13, 14 oraz Jewish., Enc., pod hasłem „Roboam").

2383. Rozpad i dezintegracja Królestwa Salomona rozpoczęły się w czasach Roboama.

2383A. Saba', jak powiada się w 27,23, było miastem Yemen, położonym około trzy dni drogi od San'ā', i było też nazywane Ma'ārib. O mieście tym często mówi się w Starym Testamencie oraz w literaturze greckiej, rzymskiej i arabskiej, a zwłaszcza w inskrypcjach Arabii południowej. Mieszkańcy Saba' był to lud dostatni i kulturalny, obdarzony przez Boga obfitością wszelkich wygód i dobrodziejstw życia. Cały kraj uczyniony został bardzo żyznym dzięki systemom irygacyjnym, przez co pełen był ogrodów i strumieni. Spośród budowli publicznych, wpływających na rolnictwo, najbardziej znaną była zapora pod Ma'ārib (Enc. of Islam, t. 4, str. 16). Tirmidhī cytuje tradycję wedle Farwah bin Mālik, że kiedy spytano go, czy Saba' to nazwa kraju czy kobiety, Święty Prorok odpowiedział: „To nie jest nazwa ani kraju, ani kobiety, lecz jest to imię pewnego człowieka z Jemenu, który miał dziesięciu synów. Sześciu z nich pozostało w Jemenie, natomiast czterech udało się do Syrii i tam zbudowali swoje domy" (Tāj).

17. Oni jednak odwrócili się, więc zesłaliśmy przeciwko nim niszczący potop.[2384] I w miejsce ich dwóch wspaniałych ogrodów daliśmy im dwa ogrody rodzące gorzkie owoce i zawierające tamaryszek, jak i nieco drzew lotusowych.

فَأَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ وَبَدَّلْنٰهُمْ
بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتَيْ أُكُلٍ خَمْطٍ وَأَثْلٍ وَشَيْءٍ
مِّنْ سِدْرٍ قَلِيْلٍ ﴿١٧﴾

18. W ten sposób odpłaciliśmy się im za ich niewdzięczność. I wyłącznie niewdzięcznikom odpłacamy się w ten sposób.

ذٰلِكَ جَزَيْنٰهُمْ بِمَا كَفَرُوْا وَهَلْ نُجٰزِيْٓ إِلَّا الْكَفُوْرَ ﴿١٨﴾

19. I umieściliśmy pomiędzy nimi i miastami, którym pobłogosławiliśmy, inne miasta, które dobrze było widać, jak i ustaliliśmy między nimi łatwe stopnie[2385] i powiedzieliśmy: „Podróżujcie po nich w nocy i w dzień bezpiecznie".

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِيْ بٰرَكْنَا فِيْهَا
قُرًى ظَاهِرَةً وَّقَدَّرْنَا فِيْهَا السَّيْرَ سِيْرُوْا فِيْهَا
لَيَالِيَ وَأَيَّامًا اٰمِنِيْنَ ﴿١٩﴾

20. Lecz zamiast podziękować Bogu, oni rzekli: „Panie nasz, uczyń dłuższe dystanse pomiędzy kolejnymi stopniami naszej podróży". I zgrzeszyli przeciwko samym sobie, więc uczyniliśmy ich pośmiewiskiem i rozbiliśmy na kawałki – całkowite zniszczenie.[2386] W tym, zaprawdę, zawarte są Znaki dla każdej wytrwałej i wdzięcznej osoby.

فَقَالُوْا رَبَّنَا بٰعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوْٓا أَنْفُسَهُمْ
فَجَعَلْنٰهُمْ أَحَادِيْثَ وَمَزَّقْنٰهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ إِنَّ فِيْ
ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُوْرٍ ﴿٢٠﴾

2384. *'Arim* oznacza: tamę lub tamy skonstruowane w dolinach lub łożyskach strumieni; strumień, którego prądu nie sposób zatrzymać; lub gwałtowny deszcz (Lane). Wielka powódź spowodowała, że zapora Ma'ārib, której mieszkańcy Saba' zawdzięczali swój dobrobyt, rozpadła się, powodując wielkie zniszczenia. Kraj pełen przepięknych ogrodów, strumieni i wspaniałych dzieł sztuki zmieniony został w pobojowisko. Zapora ta miała około trzech kilometrów długości i 40m wysokości. Została zniszczona około pierwszego lub drugiego wieku A.D. (Palmer).

2385. Słowa „miasta, którym pobłogosławiliśmy" odnoszą się do miast w Palestynie, siedziby rządu Salomona, z którymi mieszkańcy Saba' prowadzili wspaniały handel. Słowa „miasta, które dobrze było widać" oznaczają, że miasta te tak blisko siebie się znajdowały, że z łatwością było je widać. Słowa te mogą też oznaczać miasta główne i wskazywać, że droga z Jemenu do Palestyny i Syrii była bardzo uczęszczana, bezpieczna i dobrze zaludniona. Według Muir na drodze z Jemenu do Syrii było 70 przystanków lub postojów. Była to droga uczęszczana i bardzo bezpieczna, obsadzona po obu stronach cienistymi drzewami.

2386. Słowa włożone w usta mieszkańców Saba' w istocie określają ich aktualne warunki w czasie, kiedy odrzucili i nie okazali posłuszeństwa przykazaniom Bożym i w konsekwencji zeszli na złą drogę. Dobrze prosperująca i bezpieczna droga stała się opuszczoną i wymarłą. Znajdujące się przy niej miasta legły w ruinach, a dystans od jednego postoju do drugiego znacznie się wydłużył. Sabańczycy zostali tak całkowicie zniszczeni, że nie pozostał po nich żaden ślad. Stali się tylko tematem dla tych, co opowiadają historyjki.

21. A Iblīs rzeczywiście słusznie ich ocenił,[2387] więc [a]oni poszli za nim wszyscy z wyjątkiem grupy prawdziwych wiernych.

وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا
فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١﴾

22. [b]I nie miał on nad nimi żadnej władzy,[2388] lecz było tak, że mogliśmy rozróżnić tych, którzy wierzyli w Życie Przyszłe, od tych, którzy w nie wątpili. Twój Pan ma baczenie nad wszystkimi rzeczami.

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِم مِّن سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يُؤْمِنُ
بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ ۗ وَرَبُّكَ عَلَىٰ كُلِّ
ع شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴿٢٢﴾

23. Powiedz: [c]„Zwróćcie się do tych, których uznajecie za bogów obok Allacha. Oni nie mają władzy nawet nad czymś tak małym jak waga jednego atomu w niebiosach ani na ziemi, ani nie mają żadnego udziału w tym, ani nie ma On żadnego pomocnika wśród nich".[2389]

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ ۖ لَا يَمْلِكُونَ
مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ
فِيهِمَا مِن شِرْكٍ وَمَا لَهُ مِنْهُم مِّن ظَهِيرٍ ﴿٢٣﴾

24. [c]U Niego nie ma znaczenia żadne wstawiennictwo z wyjątkiem tego, któremu On na to pozwala,[2389A] aż kiedy serca[2390] tych, którym udziela się pozwolenia na wstawiennictwo będą pozbawieni strachu, inni[2391] powiedzą: „Cóż takiego powiedział wasz Pan?" Oni[2392] odpowiedzą: „Prawdę". A jest On Wysoki, Wielki.

وَلَا تَنفَعُ الشَّفَاعَةُ عِندَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ ۚ حَتَّىٰ
إِذَا فُزِّعَ عَن قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ ۖ قَالُوا
الْحَقَّ ۖ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٢٤﴾

[a]15,43; 16,100. [b]34,22. [c]2,256; 20,110; 78,39.

2387. Poprzez swoje złe uczynki mieszkańcy Saba' udowodnili szacunki Szatana, który powiadał, że zdoła sprowadzić ich z właściwej drogi. Odniesienie do tej oceny Szatana, do oceny niegodziwego ludu i jego złych uczynków znajdujemy w 17,63, gdzie wspomina się o nim, jak powiada, że spowoduje, że jego (Adama) potomstwo zginie z wyjątkiem nielicznych.

2388. Szatan nie ma żadnego autorytetu nad człowiekiem. Dopiero poprzez swoje własne złe uczynki i wierzenia człowiek doprowadza siebie do ruiny duchowej.

2389. Niewierzącym rzuca się wyzwanie, aby wezwali swoich fałszywych bogów, by zahamowali i zatrzymali postęp Islamu. Powiada im się także, że nie są w stanie tego uczynić; właściwie żadna siła na ziemi nie może powstrzymać prawdy od rozprzestrzeniania się.

2389A. Święty Prorok. Słowa te mogą także oznaczać: „Co do którego Bóg pozwala, aby się za nim wstawiano".

2390. Serca.

2391. Grzeszny lud, który zostanie ukarany.

2392. Wstawiennicy lub Posłańcy Boga.

25. Powiedz: [a]„Kto daje wam utrzymanie z niebios i ziemi?" Powiedz: „Allach. Albo my, albo wy jesteście wyraźnie w błędzie".[2393]

قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ
وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ ٢٥

26. Powiedz: „Wy nie będziecie wypytywani o nasze grzechy ani my nie będziemy wypytywani o to, co wy czynicie".

قُل لَّا تُسْـَٔلُونَ عَمَّا أَجْرَمْنَا وَلَا نُسْـَٔلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ٢٦

27. Powiedz: „Pan nasz wszystkich nas zbierze razem.[2394] Wtedy rozsądzi pomiędzy nami w prawdzie, a jest On Najlepszym Sędzią, Wszechwiedzącym".

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ
الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ٢٧

28. Powiedz: [b]„Pokażcie mi tych, których łączycie z Nim jako Jego partnerów". Nie! Nie może tak być, albowiem On jest Allachem, Potężnym, Mądrym.

قُلْ أَرُونِيَ الَّذِينَ أَلْحَقْتُم بِهِ شُرَكَآءَ كَلَّا بَلْ هُوَ
اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٢٨

29. I posłaliśmy cię wyłącznie jako [c]zwiastuna dobrej nowiny oraz tego, który ostrzega całą ludzkość,[2395] lecz większość ludzi nie wie.

وَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ إِلَّا كَآفَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَ
لَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ٢٩

30. [d]I powiadają: „Kiedy zostanie wypełniona ta obietnica, jeżeliście prawdomówni?"

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ٣٠

31. Powiedz: „Dla was jest obietnica dnia[2396], [e]za którym nie możecie pozostać w tyle nawet na chwilę ani nie możecie go wyprzedzić".

قُل لَّكُم مِّيعَادُ يَوْمٍ لَّا تَسْتَـْٔخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً
وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ ٣١

[a]10,32; 27,65; 35,4. [b]35,41; 46,5. [c]21,108. [d]21,39; 36,49; 67,26. [e]7,35; 10,50.

2393. Tak jak z całą pewnością my (wierzący) mamy rację, z tą samą pewnością wy (niewierzący) jesteście w błędzie.

2394. Werset ten bywa na ogół interpretowany tak, że odnosi się on do Upadku Mekki, kiedy bez żadnych wątpliwości określono do której z grup – muzułmanów czy niewierzących – należało „słuszne przewodnictwo", a która była „w wyraźnym błędzie". Dopiero po tym wielkim zwycięstwie powstał związek serc pomiędzy muzułmanami i ich wrogami.

2395. Święty Prorok określany jest wielokrotnie w Koranie jako Posłaniec do całej ludzkości aż po kres czasu. Patrz także 21,108 oraz 25,2. Posłannictwo Islamu jest Posłannictwem powszechnym, a Koran ostatnią Księgą objawioną, która twierdzi o krańcowości.

2396. Dzień bitwy pod Badr lub dzień, o którym mowa w 32,6, o którym powiada się, że równa się tysiącowi lat, po upłynięciu których nastąpi okres uznania i przyjęcia Islamu jako wiary powszechnej.

32. A ci, którzy nie wierzą, powiadają: „Nigdy nie uwierzymy w ten Koran ani w to, co jest przed nim”. Gdybyś tylko mógł zobaczyć, [a]kiedy grzesznicy będą musieli stanąć przed ich Panem, rzucając winę jedni na drugich? Ci, którzy skazani byli na słabość, powiedzą do tych, którzy byli nieświadomi: „Gdyby nie wy, z pewnością bylibyśmy wiernymi”.[2397]

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُّؤْمِنَ بِهٰذَا الْقُرْاٰنِ وَلَا
بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ ۗ وَلَوْ تَرٰۤى اِذِ الظّٰلِمُوْنَ مَوْقُوْفُوْنَ
عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ اِلٰى بَعْضِ اِلْقَوْلَ ۚ
يَقُوْلُ الَّذِيْنَ اسْتُضْعِفُوْا لِلَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْا لَوْلَاۤ اَنْتُمْ
لَكُنَّا مُؤْمِنِيْنَ ﴿٣٢﴾

33. [b]Ci, którzy pełni byli dumy, powiedzą do tych, których uważano za słabych: „Czy to my odsuwaliśmy was od przewodnictwa po tym, jak do was przybyło? Nie, to wy sami byliście winni”.

قَالَ الَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْا لِلَّذِيْنَ اسْتُضْعِفُوْۤا اَنَحْنُ
صَدَدْنٰكُمْ عَنِ الْهُدٰى بَعْدَ اِذْ جَآءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ
مُّجْرِمِيْنَ ﴿٣٣﴾

34. [c]A ci, których uważano za słabych, powiedzą do tych, którzy byli dumni: „Nie, lecz to wasze knowania w nocy i w dzień, kiedy kazaliście nam nie uwierzyć w Allacha i ustanawiać Mu równych”. [d]I będą skrywać swe wyrzuty sumienia,[2398] kiedy ujrzą swą karę, a My umieścimy łańcuchy wokół szyi[2398A] tych, którzy nie uwierzyli. A będą rozliczeni wyłącznie z tego, co czynili.

وَقَالَ الَّذِيْنَ اسْتُضْعِفُوْا لِلَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْا بَلْ مَكْرُ
الَّيْلِ وَالنَّهَارِ اِذْ تَاْمُرُوْنَنَاۤ اَنْ نَّكْفُرَ بِاللّٰهِ وَنَجْعَلَ
لَهٗۤ اَنْدَادًا ۗ وَاَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَاَوُا الْعَذَابَ ۗ وَ
جَعَلْنَا الْاَغْلٰلَ فِيْۤ اَعْنَاقِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۗ هَلْ يُجْزَوْنَ
اِلَّا مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٣٤﴾

35. I nigdy nie posyłamy tego, kto ostrzega, do jakiegokolwiek miasta, [e]aby bogaci jego mieszkańcy nie powiadali: „Zaiste, nie wierzymy w to, z czym zostałeś posłany”.[2399]

وَمَاۤ اَرْسَلْنَا فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَاۤ ۙ
اِنَّا بِمَاۤ اُرْسِلْتُمْ بِهٖ كٰفِرُوْنَ ﴿٣٥﴾

[a]7,39; 14,22; 28,64; 33,68; 40,48. [b]14,22; 28,64; 40,48. [c]14,22; 40,48. [d]10,55. [e]6,124; 17,17.

2397. W naturze ludzkiej leży to, że kiedy człowiek winny staje twarzą w twarz z karą, stara się zepchnąć winę na kogoś innego i w ten sposób usprawiedliwić się. Właśnie do tej cechy natury ludzkiej nawiązuje się w obecnym i dwóch następnych wersetach.

2398. *Asarra-hū* oznacza: ukrył to; zamanifestował to (Lane).

2398A. *A'nāq* oznacza także: przywódców ludzi lub ludzi wielkich (Lane).

2399. Prorocy Boga przybywali, by podnosić podupadłą ludzkość i stawiać ją na jej właściwym miejscu w społeczeństwie oraz by oddawać im należne prawa, których odmawiają im nabyte prawa. Oto dlaczego we wszystkich epokach ludzie bogaci, posiadający władzę i wpływy przeciwstawiają się Posłańcom Boga.

36. I powiadają: „My mamy więcej bogactwa i dzieci i nie będziemy ukarani".

وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٣٦﴾

37. Powiedz: „Zaprawdę, [a]Pan mój powiększa zaopatrzenie tym, którym pragnie, jak i pomniejsza je tym, którym zechce, lecz większość ludzi nie wie".

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَٰكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

38. I to nie wasze bogactwo ani wasze dzieci zbliżą was do Nas w randze, natomiast [b]ci, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki,[2400] otrzymają podwójną nagrodę za to, co czynili. [c]I w wyniosłych budowlach będą oni bezpieczni.

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُم بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِندَنَا
زُلْفَىٰ إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ
جَزَاءُ الضِّعْفِ بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْغُرُفَاتِ آمِنُونَ ﴿٣٨﴾

39. [d]A jeśli chodzi o tych, którzy starają się pokrzyżować cel Naszych Znaków, to oni są tymi, którzy będą musieli stanąć przed karą.[2401]

وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَٰئِكَ فِي
الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿٣٩﴾

40. Powiedz: „Zaiste, Pan mój powiększa zaopatrzenie tych spośród Jego sług, którym zapragnie, jak i pomniejsza tym z nich, którym chce. I jeśli coś wydacie, On to na nowo zastąpi, a jest On Najlepszym z Dawców".

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَ
يَقْدِرُ لَهُ وَمَا أَنفَقْتُم مِّن شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَ
هُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٤٠﴾

41. I przypomnij sobie dzień, w którym [e]On zbierze ich wszystkich razem. Wtedy powie On do aniołów: „Czy to byliście wy, których oni czcili?"

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَهَٰؤُلَاءِ
إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٤١﴾

42. Ci odpowiedzą: [f]„Tyś jest Święty. Tyś jest naszym Obrońcą przed nimi. Nie, lecz oni czcili jinn. To właśnie w nich wierzyła większość z nich".

قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنتَ وَلِيُّنَا مِن دُونِهِم بَلْ كَانُوا
يَعْبُدُونَ الْجِنَّ أَكْثَرُهُم بِهِم مُّؤْمِنُونَ ﴿٤٢﴾

[a]13,27; 29,63; 39,53; 42,13. [b]3,58; 6,49; 18,89; 19,61. [c]25,76. [d]22,52. [e]10,29; 17,98; 19,69; [f]25,19.

2400. Bogactwo, władza i pozycja nie są środkami osiągania bliskości z Bogiem. Przeciwnie, utrzymują one raczej człowieka z dala od Boga. Dopiero właściwa wiara i dobre uczynki są prawdziwym bogactwem człowieka i mogą zapewnić mu zbawienie i radość Bożą.

2401. Wszystkie wysiłki i machinacje niewierzących, mające na celu zahamowanie i zatrzymanie postępu sprawy Prawdy i zniszczenia celu Bożego, okazują się daremne.

43. Będzie powiedziane do niewiernych: „Zatem tego dnia nie będziecie mieć żadnej władzy ani by pomóc, ani by zaszkodzić sobie nawzajem". I My powiemy do tych, którzy czynili zło: [a]„Skosztujcie kary Ognia, której wypieraliście się".

فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَّفْعًا وَّلَا ضَرًّا
وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنتُم
بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿٤٣﴾

44. I kiedy recytuje się im Nasze wyraźne Znaki, oni powiadają: [b]„To przecież tylko człowiek, który próbuje odwrócić was od tego, co czcili wasi ojcowie". I powiadają: „Ten Koran to tylko zmyślone kłamstwo". A ci, którzy nie wierzą, mówią o prawdzie, gdy do nich przychodzi: „To nic innego jak tylko wyraźne czary".

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا رَجُلٌ
يُرِيدُ أَن يَصُدَّكُمْ عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُكُمْ وَ
قَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا إِفْكٌ مُّفْتَرًى وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٤٤﴾

45. I nie daliśmy im żadnych Ksiąg, które by studiowali, ani nie wysyłaliśmy do nich przed tobą nikogo, kto by ich ostrzegał.

وَمَا آتَيْنَاهُم مِّن كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ
قَبْلَكَ مِن نَّذِيرٍ ﴿٤٥﴾

46. A ci, którzy byli przed nimi, także odrzucili prawdę i oni nie osiągnęli nawet dziesiątej części[2402] władzy, jaką im daliśmy, lecz odrzucali Naszych Posłańców. Zatem oni ujrzą, jak okropne są konsekwencje wypierania się Mnie.

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَغُوا مِعْشَارَ
مَا آتَيْنَاهُمْ فَكَذَّبُوا رُسُلِي فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٦﴾

47. Powiedz: „Ja tylko napominam was, byście czynili wyłącznie jedno: abyście stanęli przed Allachem dwójkami i pojedynczo i zastanowili się. Wtedy uświadomicie sobie, że [c]nie ma w waszym towarzyszu obłąkania.[2403] On jest dla was tylko tym, który ostrzega o nadchodzącej srogiej karze".

قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُم بِوَاحِدَةٍ أَن تَقُومُوا لِلَّهِ مَثْنَىٰ
وَفُرَادَىٰ ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِكُم مِّن جِنَّةٍ
إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُم بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٤٧﴾

[a]8,15; 10,53; 22,23. [b]17,95; 23,25. [c]7,185; 23,71.

2402. *Mi'shār* oznacza: dziesiąta część; setna część; według niektórych tysięczna część (Lane).

2403. Werset ten zaleca obiektywne prześledzenie twierdzenia Świętego Proroka. Niewierzących ponagla się, aby spokojnie zastanowili się, bez uprzedzeń i wpływów ze strony mentalności tłumu, czy Święty Prorok cierpi na jakąś chorobę umysłu.

48. Powiedz: [a]„O jakąkolwiek nagrodę mógłbym was poprosić, niechaj będzie wasza. Moja nagroda jest wyłącznie u Allacha, a jest On Świadkiem nad wszystkimi rzeczami".

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا
عَلَى اللَّهِ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٤٨﴾

49. Powiedz: „Zaiste, Pan mój rzuca prawdą w fałsz i rozbija go na kawałki. On jest [b]Największym Znawcą niewidzialnego".

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَقْذِفُ بِالْحَقِّ ۚ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿٤٩﴾

50. Powiedz: [c]„Prawda nadeszła, a fałsz nigdy nie mógłby dać początku niczemu ani tego na nowo stworzyć".[2404]

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ ﴿٥٠﴾

51. Powiedz: „Jeśli się mylę, mylę się wyłącznie przeciwko samemu sobie, a jeśli jestem właściwie prowadzony, jest tak z powodu tego, co mój Pan mi objawił. [d]Zaprawdę, On jest Wszystkosłyszący, Bliski".

قُلْ إِنْ ضَلَلْتُ فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَىٰ نَفْسِي ۖ وَإِنِ اهْتَدَيْتُ
فَبِمَا يُوحِي إِلَيَّ رَبِّي ۚ إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ﴿٥١﴾

52. Gdybyś mógł tylko ujrzeć, kiedy porażeni zostaną strachem? Wtedy nie będzie ucieczki, a oni zostaną ogarnięci z niedalekiego miejsca.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَزِعُوا فَلَا فَوْتَ وَأُخِذُوا مِنْ مَكَانٍ
قَرِيبٍ ﴿٥٢﴾

53. I powiedzą: „Teraz w to wierzymy". Lecz jakże mogą osiągnąć wiarę z tak odległego miejsca?[2405]

وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ ۚ وَأَنَّىٰ لَهُمُ التَّنَاوُشُ مِنْ مَكَانٍ
بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾

54. Nie uwierzyli w to przedtem, kiedy pozwalali sobie na przypuszczenia względem niewidzialnego z tak odległego miejsca.

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ ۖ وَيَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ
مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٥٤﴾

55. I umieszczona będzie przegroda pomiędzy nimi oraz tym, za czym tęsknią, tak jak uczyniono z im podobnymi przedtem.[2406] Oni również byli w niepokojącym błędzie.

وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُعِلَ
بِأَشْيَاعِهِمْ مِنْ قَبْلُ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُرِيبٍ ﴿٥٥﴾

[a]38,87; 42,24; 52,41; 68,47. [b]5,177. [c]17,82; 21,19. [d]2,187; 11,62.

2404. Słowa „ani tego na nowo stworzyć" zawierają wspaniałe proroctwo, które powiada, że bałwochwalstwo już nigdy więcej nie uzyska oparcia w Arabii. Zniknie z tego kraju na zawsze.

2405. Słowa te mogą oznaczać „po śmierci", zaś cały werset oznaczać może, że niewierzący z całą pewnością uświadomią sobie po śmierci, że nie mieli racji. Niewierzący dokonują bezpodstawnych przypuszczeń o niepowodzeniu misji Proroka, które to przypuszczenia, będąc dalekimi od źródeł „niewidocznych" i od rzeczywistości, umysłu i prawdy, są głupie i bezpodstawne.

2406. Przeciwnikom Islamu powiada się tutaj, że tak jak przeciwnicy poprzednich Proroków i oni całkowicie nie uświadomią sobie pragnienia ich serc – niepowodzenia misji Świętego Proroka.

ROZDZIAŁ 35

AL-FĀTIR

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Sura ta została objawiona w Mekce, prawdopodobnie w tym samym czasie, co sura poprzednia. W tamtej surze powiada się muzułmanom, że podobnie jak Izraelici otrzymają oni bogactwo, władzę, dobrobyt i prestiż, lecz jeśli u szczytu swej chwały i wielkości zapomną o Bogu i oddadzą się życiu w luksusie, ściągną na swoje głowy gniew Boży, tak jak uczynili to przed nimi Izraelici. W surze obecnej obiecuje się im honor i wspaniałość poprzez przestrzeganie przykazań zawartych w Koranie.

Temat

Sura ta zaczyna się deklaracją, która mówi, że wszelka chwała należy się Stwórcy nieba i ziemi. Deklaracja ta wskazuje, że będąc Stwórcą wszechświata, Bóg nie tylko zaspokaja fizyczne potrzeby człowieka, ale i potrzeby duchowe i moralne. Właśnie w tym celu stworzył aniołów, jako narzędzie sprawowania kontroli nad wszechświatem fizycznym i przekazywania swojej woli ludziom. Sura ta powiada dalej, że od czasu stworzenia człowieka Bóg zsyła Proroków i Posłańców, aby przekazywali Jego wolę oraz że obecnie postanowił wylać na ludzkość swą łaskę w formie Koranu. Po tym ogłoszeniu zesłania łaski Bożej na człowieka, jest on ostrzegany, by tej łaski nie odrzucać, jako że wywoła to smutne konsekwencje. Dalej sura ta wyciąga wniosek moralny z mało znaczącego początku człowieka i powiada, że Islam od stadium nieśmiałego początku rozrośnie się w potężną organizację. Dalej porównuje go do morza, którego wody są słodkie i zaspokajają pragnienie podróżników duchowych. Następnie zwraca się uwagę na to, że Islam nie jest żadnym nowym zjawiskiem. Przemienne okresy światła i ciemności nadal przychodzą jak dzień i noc. Po długim okresie ciemności i wstrzymywaniu objawienia wzeszło słońce Islamu, by oświetlić ciemny świat, a Bóg postanowił stworzyć nową istotę i nowy porządek poprzez swoje nauki. Dzięki Koranowi Bóg da ślepym oczy, a głuchym uszy, zaś umarli otrzymają nowe życie. Jednak ci, którzy świadomie zamykać będą drogi do swego serca i będą odmawiać słuchania Wołania Bożego, ściągną na siebie śmierć duchową. Następnie sura ta zwraca uwagę na studia nad tym fenomenem fizycznym, który jest uderzająco podobny do podobnego fenomenu w świecie duchowym. Kiedy na wysuszoną i jałową ziemię spada deszcz, ziemia zaczyna wibrować nowym życiem i zaczynają na niej rosnąć zboża, kwiaty i najróżniejsze owoce. Woda, która spada w formie deszczu, jest taka sama, inne natomiast są zboża i owoce. Podobnie ta sama woda objawienia Bożego daje różne wyniki wśród ludzi o różnych charakterach i cechach moralnych. Podczas gdy z jednej strony tworzy ona wielce sprawiedliwych i cechujących się bojaźnią Bożą ludzi, z drugiej strony społeczność niegodziwców, którzy zaciekle walczą ze sprawą prawdy. Ta walka pomiędzy oddanymi prawdzie oraz siłami ciemności kończy się nieodwołalnie jednym wynikiem – zwycięstwem prawdy nad fałszem. Przy końcu sura ta uświadamia bałwochwalcom bezsens ich działania oraz ostrzega ich, mówiąc, że jeśli pomimo fałszywości i daremności ich wierzeń oraz praktyk, nadal będą przy nich obstawać, spadnie na nich kara Boża, chociaż Bóg jest nieśpieszny w wymierzaniu kary i stale daje coraz więcej czasu grzesznikom na okazanie skruchy. Czyni tak jednak tylko do czasu, kiedy oni, trwając w swoich błędnych założeniach, zatrzasną przed sobą wrota Jego łaski.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Wszelka chwała należy do Allacha, [b]Twórcy niebios i ziemi, który posługuje się aniołami jako Posłańcami, mającymi skrzydła – dwa, trzy lub cztery. On dodaje do swego stworzenia,[2407] co chce, albowiem ma Allach władzę nad wszystkimi rzeczami.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ جَاعِلِ
الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلًا اُولِيْٓ اَجْنِحَةٍ مَّثْنٰى وَثُلٰثَ وَرُبٰعَ
يَزِيْدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَآءُ ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيْرٌ ②

3. [c]Jakiekolwiek źródła[2408] łaski Allach otwiera przed ludzkością,[2408] nikt nie jest w stanie ich powstrzymać, a jeśli On takie źródła powstrzymuje, nie ma nikogo, kto mógłby je potem uwolnić; a jest On Potężny, Mądry.

مَا يَفْتَحِ اللّٰهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَّحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا ۚ
وَمَا يُمْسِكْ ۙ فَلَا مُرْسِلَ لَهٗ مِنْۢ بَعْدِهٖ ۭ وَهُوَ الْعَزِيْزُ
الْحَكِيْمُ ③

4. O wy, ludzie, pamiętajcie o łaskach Allacha, jakimi On was obdarował. [d]Czyż jest jakiś stwórca inny niż Allach, który zaopatruje was z nieba i z ziemi? Nie ma nikogo godnego czci, wyłącznie On. Dlaczego zatem jesteście odwracani?

يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ ۭ هَلْ
مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللّٰهِ يَرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ ۭ
لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ڮ فَاَنّٰى تُؤْفَكُوْنَ ④

---

[a]1,1. [b]6,15; 12,102; 14,11; 42,12. [c]39,39. [d]10,32; 27,65; 34,25.

2407. Aniołom przekazana została funkcja sprawowania kontroli, zarządzania i nadzorowania spraw świata fizycznego (79,6). Oto obowiązek, jakim zostali obarczeni. Innym ich obowiązkiem, równie ciężkim, jest wypełnianie przykazań Bożych oraz przekazywanie Woli Boga ludziom przez Jego Posłańców. Aniołowie niosący objawienie manifestują dwa, trzy lub cztery atrybuty Boże jednocześnie. *Ajnihah* – symbol władzy i możliwości (Lane) – przez to werset ten oznacza, że aniołowie posiadają władzę i cechy w różnych stopniach oraz zgodnie ze znaczeniem zadania, odpowiednio jest ono przydzielane. Niektórzy aniołowie otrzymali większą władzę i możliwości niż inni. Archanioł Gabriel jest najważniejszym z aniołów i dlatego jemu powierzone zostało zadanie – zadanie najważniejsze – przekazywanie objawienia Bożego Jego Posłańcom. Odbywa się to pod jego kontrolą i przy jego pomocy.

2408. Powiedziawszy w poprzednim wersecie, że Bóg stworzył niebo i ziemię i że On w pełni spełnia fizyczne i duchowe potrzeby człowieka, obecny werset oznacza, że Bóg postanowił teraz wylać na ludzkość swą łaskę w formie objawienia Koranu.

5. [a]I jeśli cię odrzucą, zaprawdę, Posłańcy Boga byli odrzucani przed tobą, a Allachowi wszystkie sprawy będą przedstawione do rozstrzygnięcia.

وان يكذبوك فقد كذبت رسل من قبلك و
الى الله ترجع الامور ⑤

6. O wy, ludzie, niezawodnie obietnica Allacha jest prawdziwa, nie pozwólcie zatem, aby życie obecne zwiodło was ani też nie pozwólcie, aby Kłamca zwiódł was, jeśli chodzi o Allacha.

يايها الناس ان وعد الله حق فلا تغرنكم
الحيوة الدنيا ولا يغرنكم بالله الغرور ⑥

7. [b]Zaiste, Szatan jest waszym wrogiem, więc traktujcie go jak wroga. On zwraca się do swoich wyznawców tylko po to, by stali się mieszkańcami płonącego Ognia.

ان الشيطن لكم عدو فاتخذوه عدوا انما يدعوا
حزبه ليكونوا من اصحب السعير ⑦

8. Dla tych, którzy nie wierzą, wyznaczona jest sroga kara. A dla tych, którzy wierzą i spełniają sprawiedliwe uczynki, wyznaczone jest przebaczenie i wspaniała nagroda.

الذين كفروا لهم عذاب شديد والذين امنوا
وعملوا الصلحت لهم مغفرة واجر كبير ⑧

9. Czy zatem ten, któremu zło [c]jego postępowania uczynione jest miłym, tak że spogląda na nie jak na dobro, jest podobny do tego, kto wierzy i spełnia dobre uczynki? Zaiste, Allach pozwala zboczyć z drogi temu, komu zechce, a prowadzi tego, kogo pragnie prowadzić. Niechaj zatem twoja dusza nie słabnie ze smutku[2409] z ich powodu. Zaiste, Allach wie, co oni czynią.

افمن زين له سوء عمله فراه حسنا فان الله
يضل من يشاء ويهدي من يشاء فلا تذهب
نفسك عليهم حسرت ان الله عليم بما يصنعون ⑨

10. Allach to Ten, kto posyła wiatry, które podnoszą chmury. Potem My przesuwamy je ku pozbawionym życia połaciom ziemi i dzięki nim [d]ponaglamy ziemię po jej śmierci. Podobnym będzie Zmartwychwstanie.[2410]

والله الذي ارسل الريح فتثير سحابا فسقنه الى
بلد ميت فاحيينا به الارض بعد موتها كذلك
النشور ⑩

[a]6,35; 22,43; 40,6; 54,10. [b]2,169; 12,6; 18,51; 20,118. [c]16,64; 27,25; 29,39. [d]22,7; 57,18.

2409. Werset ten stanowi elokwentny komentarz do troski Świętego Proroka o duchowy dobrobyt jego ludu oraz do jego głębokiego żalu z powodu tego, że przeciwstawia się on prawdzie. Patrz także 18,7.

2410. Patrz strona następna.

11. Jeśli kto pragnie zaszczytu, niechaj wie, że wszelki zaszczyt należy się Allachowi. Ku Niemu wstępują czyste słowa i On wynosi sprawiedliwe uczynki, [a]ci zaś, którzy planują zło – dla nich jest sroga kara, a planowanie czegoś takiego zginie.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا ۚ إِلَيْهِ
يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ۚ
وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۖ
وَمَكْرُ أُولَٰئِكَ هُوَ يَبُورُ ﴿١١﴾

12. [b]Allach stworzył was z pyłu, potem z kropelki nasienia, a potem uczynił z was pary. I żadna kobieta nie pocznie ani nie urodzi dziecka bez Jego wiedzy. I nikt nie dostaje długiego życia, kto dostaje długie życie, ani nic nie znika z jego życia, lecz wszystko to jest zapisane w Księdze.[2411] To, zaiste, jest dla Allacha łatwe.

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ
أَزْوَاجًا ۚ وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ ۚ
وَمَا يُعَمَّرُ مِنْ مُعَمَّرٍ وَلَا يُنْقَصُ مِنْ عُمُرِهِ إِلَّا
فِي كِتَابٍ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١٢﴾

13. I te dwa morza[2412] nie są podobne – to pierwsze smaczne, słodkie i przyjemne do picia, to drugie zaś słonawe, gorzkie. [c]A jednak z każdego z nich spożywacie świeże mięso i bierzecie ozdoby, które nosicie. I widzisz na nich okręty jak orzą fale, byście mogli poszukiwać Jego szczodrości oraz byście byli wdzięczni.

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ ۖ هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ سَائِغٌ
شَرَابُهُ وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ ۖ وَمِنْ كُلٍّ تَأْكُلُونَ
لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُونَ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا ۖ وَ
تَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاخِرَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ
لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٣﴾

[a]27,51, 52; 35,44. [b]18,38; 22,6; 23,13-14; 36,78; 40,68. [c]16,15; 45,13.

2410. Ponieważ zmartwychwstanie oznacza tutaj zmartwychwstanie ludzi ze stadium schyłku i degradacji duchowej, werset ten oznacza, że tak jak umarła i wyschnięta ziemia zakwita nowym życiem po tym, jak spadnie na nią deszcz, podobnie ludzie, umarli moralnie i duchowo oraz pogrążeni w grzechu i niegodziwości, powstaną do nowego życia dzięki niebiańskiej Bożej wodzie objawienia.

2411. Werset ten wskazuje na proroctwo, które powiada, że tak jak z mało znaczącej kropelki nasienia wzrasta doskonale proporcjonalna i w pełni rozwinięta istota ludzka, podobnie poniżani i biedni muzułmanie pewnego dnia rozrosną się i staną wielkim społeczeństwem. Nawiązanie do tego, co oznacza życie niewieście oraz do tego, czemu daje kobieta narodziny, jak i do wydłużania lub skracania życia ludzkiego wskazuje na inne proroctwo, a mianowicie na to, że potomkowie przeciwników Świętego Proroka będą coraz mniej liczni, zaś liczba muzułmanów będzie rosnąć. Słowa w tekście, które przełożone są jako „wszystko to jest zapisane w Księdze" mogą też oznaczać „jest to zgodne z prawem Bożym".

2412. Wspomniane dwa morza to w przenośni prawdziwa i fałszywa religia. Patrz 2085. Werset kontynuujący tę metaforę powiada, że choć słona woda nie nadaje się do picia i nawadniania pól, może być wszak wykorzystana inaczej. Z niej przecież pochodzi świeże mięso i różne ozdoby. Podobnie choć obecni przeciwnicy Islamu są, jak woda morska, gorzcy i bezwartościowi, to z ich lędźwi narodzą się ci, którzy będą gorliwymi i oddanymi nosicielami Posłannictwa Koranu.

14. [a]On zlewa noc z dniem i On zlewa dzień z nocą.[2413] [b]I to On przymusił do służby słońce i księżyc, a każde z nich biegnie swoją drogą aż po wyznaczony termin. Takim jest Allach, wasz Pan. Do Niego należy Królestwo, [c]ci zaś, do których zwracacie się poza Allachem, nie posiadają nawet krzty.[2413A]

يُولِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ
مُسَمًّى ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ
مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ﴿١٤﴾

15. [d]Jeżeli zwrócicie się do nich, oni nie usłyszą waszego wołania, a gdyby nawet usłyszeli je, nie byliby w stanie na nie odpowiedzieć. A w dniu Zmartwychwstania zaprą się oni, iż łączyliście ich z Allachem. I nikt nie jest w stanie powiadomić cię tak jak ten Jeden, który jest Wszechświadom.

إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا مَا
اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ
وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ ﴿١٥﴾

16. O ludzie, [e]to wy jesteście uzależnieni od Allacha, natomiast Allach jest Tym, który jest Samowystarczalny, Godny Chwały.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ
الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿١٦﴾

17. [f]Gdyby zechciał, mógłby was zniszczyć, a w wasze miejsce dać nowe stworzenie.

إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٧﴾

18. [g]A to w ogóle nie jest dla Allacha trudne.[2414]

وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿١٨﴾

[a]22,62; 31,30; 57,7. [b]7,55; 13,3; 31,21. [c]13,15; 40,21. [d]7,194. [e]47,39. [f]4,134; 6,134; 14,20. [g]14,21.

2413. Tutaj kontynuowana jest metafora z poprzedniego wersetu. *Al-Nahār* (dzień) reprezentuje tutaj dobrobyt i władzę, zaś *al-Lail* (noc) oznacza utratę tych rzeczy w połączeniu ze schyłkiem i dekadencją narodową.

2413A. *Qitmīr* oznacza: biały punkt na pestce daktyla, a przez to marną, lichą i godną pogardy rzecz (Lane).

2414. Bóg postanowił dać życie nowemu stworzeniu, stworzyć nowy porządek poprzez Świętego Proroka, a przecież dla Niego nie jest to wcale trudne.

19. [a]I żadna obarczona dusza nie może dźwigać brzemienia innej. I jeżeli jakaś bardzo obciążona dusza zwróci się do innej, aby poniosła jej ciężar, nic z tego ciężaru nie będzie niesione przez tę drugą, nawet gdyby był to ktoś z rodziny. [b]Możesz ostrzegać wyłącznie tych, którzy boją się twego Pana w sekrecie i przestrzegają Modlitwy. A jeśli kto sam siebie oczyszcza, oczyszcza się wyłącznie dla swego własnego dobra – i do Allacha nastąpi powrót.

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِّزْرَ اُخْرٰى ؕ وَاِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ
اِلٰى حِمْلِهَا لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ وَّلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى ؕ
اِنَّمَا تُنْذِرُ الَّذِيْنَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَ
اَقَامُوا الصَّلٰوةَ ؕ وَمَنْ تَزَكّٰى فَاِنَّمَا يَتَزَكّٰى لِنَفْسِهٖ ؕ
وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيْرُ ﴿۱۹﴾

20. [c]Ślepi i widzący nie są do siebie podobni

وَمَا يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَصِيْرُ ﴿۲۰﴾

21. Ani ciemność i światło,

وَلَا الظُّلُمٰتُ وَلَا النُّوْرُ ﴿۲۱﴾

22. Ani cień i skwar,

وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُوْرُ ﴿۲۲﴾

23. Ani nie są podobni żywi i martwi.[2415] Zaiste, Allach pozwala słyszeć temu, komu zechce, ty zaś nie jesteś w stanie uczynić, aby usłyszeli ci, którzy są w grobie.[2416]

وَمَا يَسْتَوِي الْاَحْيَآءُ وَلَا الْاَمْوَاتُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يُسْمِعُ
مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَمَآ اَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَّنْ فِي الْقُبُوْرِ ﴿۲۳﴾

24. [d]Tyś jest wyłącznie tym, który ostrzega.

اِنْ اَنْتَ اِلَّا نَذِيْرٌ ﴿۲۴﴾

25. Zaprawdę, My posłaliśmy cię z Prawdą, [e]jako zwiastuna dobrej nowiny oraz tego, który ostrzega. [f]I nie ma takiego ludu, do którego nie zostałby wysłany ten, który ostrzega.[2417]

اِنَّآ اَرْسَلْنٰكَ بِالْحَقِّ بَشِيْرًا وَّنَذِيْرًا ؕ وَاِنْ مِّنْ اُمَّةٍ
اِلَّا خَلَا فِيْهَا نَذِيْرٌ ﴿۲۵﴾

[a]6,165; 39,8; 53,39. [b]36,12. [c]11,25; 13,17; 40,59. [d]11,13; 13,8. [e]2,120; 5,20; 11,3; 25,57; 48,9. [f]10,48; 13,8; 16,37.

2415. Ludzie wierzący zostali nazwani „żywymi", ponieważ przez przyjęcie wiary otrzymali nowe życie. Natomiast niewierzący są nazwani „martwymi", ponieważ, odrzucając prawdę – eliksir życia wiecznego – sami ściągają na siebie śmierć duchową.

2416. Nie jest możliwym, aby Prorok Boży spowodował, by ludzie, którzy zamknęli swe serca i uszy, przyjęli Posłannictwo Boże. Pod względem duchowym ludzie tacy są równie martwi jak ci, którzy spoczywają w grobach.

2417. Werset ten ujawnia wielką prawdę, jaka pozostawała w ukryciu przed światem do czasu objawienia Koranu, a mianowicie, że do każdego ludu w przeszłości wysyłany był Posłaniec Boży i każdy z nich głosił to samo Posłannictwo prawdy i sprawiedliwości. Ta wspaniała i szlachetna zasada prowadzi do wiary w Boże pochodzenie wszystkich religii oraz w Założycieli tych religii jako

26. [a]I jeśli oni potraktują cię jak kłamcę, ci, którzy byli przed nimi, również traktowali swoich Posłańców jak kłamców. Ich Posłańcy przybywali do nich z [b]wyraźnymi Znakami, z Pismem oraz z oświecającą Księgą.

وَإِن يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَٰتِ وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَٰبِ الْمُنِيرِ ﴿٢٦﴾

27. Wtedy pojmałem tych, którzy nie wierzyli i jakże straszliwe były konsekwencje odrzucania Mnie!

ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٢٧﴾

28. [c]Czy nie widzisz, że Allach zsyła wodę z nieba i dzięki niej My tworzymy owoce różnych barw, w górach zaś są rysy białe i czerwone, w różnych odcieniach, a inne czarne jak kruki?[2418]

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَٰتٍ مُّخْتَلِفًا أَلْوَٰنُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بِيضٌ وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَٰنُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ﴿٢٨﴾

29. I podobnie istnieją ludzie i zwierzęta, i bydło – w różnych kolorach. Jedynie ci spośród Jego sług, którzy obdarzeni są wiedzą, boją się Allacha.[2419] Zaprawdę, Allach jest Potężny, Najbardziej Przebaczający.

وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَآبِّ وَالْأَنْعَٰمِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَٰنُهُ كَذَٰلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَٰٓؤُا إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴿٢٩﴾

[a]6,35; 22,43; 40,6; 54,10. [b]16,45. [c]14,33; 22,6; 45,6.

Posłańców Bożych. Jednym z artykułów wiary muzułmanina jest wiara w nich i jednakowe ich szanowanie. Przekazując światu tę wspaniałą prawdę, Koran stara się stworzyć atmosferę zgody i dobrej woli między różnymi rodzajami kredo, a w ten sposób zlikwidować gorycz, jaka wkradła się w stosunki między wyznawcami tych różnych religii na całym świecie.

2418. Werset ten powiada, że kiedy deszcz spada na wyschniętą i jałową ziemię, zboża, kwiaty i owoce najróżniejszych kolorów, smaków, form i rodzajów zaczynają na niej rosnąć. Woda deszczowa jest taka sama, lecz zboża, kwiaty i owoce, które dzięki niej rosną, są bardzo od siebie różne. Taka różnica jest najwyraźniej wynikiem różnej natury gleby oraz nasion. Podobnie kiedy objawienie Boże, które w wielu miejscach Koranu porównywane jest do wody, przychodzi do ludzi, wywołuje różne rezultaty u różnych ludzi, w zależności od gleby ich serc oraz od sposobu, w jaki to objawienie otrzymują.

2419. Kalejdoskopowa różnorodność form, barw i rodzajów, o której mowa w poprzednim wersecie, istnieje nie tylko w kwiatach, owocach i skałach, ale i w ludziach, zwierzętach i bydle domowym. Słowa *al-Nās* (ludzie), *al-Dawābb* (zwierzęta) oraz *al-An'ām* (bydło) mogą także reprezentować ludzi o różnych cechach, dyspozycji i skłonnościach naturalnych. Zwrot „Jedynie ci Jego słudzy, którzy obdarzeni zostali wiedzą, okazują bojaźń przed Bogiem" nadaje wagi poglądowi, że te trzy słowa reprezentują trzy kategorie ludzi, spośród których tylko obdarzeni właściwą wiedzą boją się Boga. Wiedza niekoniecznie oznacza tutaj wiedzę duchową, ale i znajomość praw przyrody. Uważne studiowanie przyrody i jej praw prowadzi nieuchronnie do uświadomienia sobie wielkiej potęgi Boga, a w konsekwencji powoduje, że człowiek odczuwa przed Bogiem pełną szacunku bojaźń.

30. Zaiste, jedynie ci, którzy idą za Księgą Allacha i przestrzegają Modlitwy [a]i wydają z tego, w co ich zaopatrzyliśmy, potajemnie i publicznie,[2420] oczekują korzyści, która nigdy nie zawiedzie,

إِنَّ الَّذِيْنَ يَتْلُوْنَ كِتٰبَ اللّٰهِ وَأَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَ
أَنْفَقُوْا مِمَّا رَزَقْنٰهُمْ سِرًّا وَّعَلَانِيَةً يَّرْجُوْنَ تِجَارَةً
لَّنْ تَبُوْرَ ﴿٣٠﴾

31. [b]Aby On mógł dać im pełną nagrodę, a nawet dać im więcej ze swojej szczodrości. Zaiste, On jest Najbardziej Przebaczający, Najlepiej Oceniający.

لِيُوَفِّيَهُمْ أُجُوْرَهُمْ وَيَزِيْدَهُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ إِنَّهٗ
غَفُوْرٌ شَكُوْرٌ ﴿٣١﴾

32. A Księga, którą ci objawiliśmy, jest sama [c]prawdą wypełniającą to, co jest przed nią. Zaiste, Allach jest Wszechświadom swoich sług, jest Wszystkowidzący, jeśli chodzi o Jego sługi.

وَالَّذِيْ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتٰبِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللّٰهَ بِعِبَادِهٖ لَخَبِيْرٌ بَصِيْرٌ ﴿٣٢﴾

33. Wtedy zawsze dziedzicami tej Księgi czyniliśmy tych spośród naszych sług, których wybraliśmy. Niektórzy z nich rujnują samych siebie, wśród nich są tacy, którzy wybierają drogę środka, i spośród nich są tacy, którzy innych prześcigają w uczynkach dobroci[2421] na mocy przyzwolenia od Allacha. A to rzeczywiście jest wspaniała łaska od Allacha.

ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتٰبَ الَّذِيْنَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا
فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهٖ وَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ
سَابِقٌ بِالْخَيْرٰتِ بِإِذْنِ اللّٰهِ ذٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ
الْكَبِيْرُ ﴿٣٣﴾

34. Ich nagrodą będą [d]Ogrody Wieczności. [e]Oni do nich wejdą i zostaną tam przystrojeni bransoletami ze złota i pereł, a ich strój tam będzie z jedwabiu.

جَنّٰتُ عَدْنٍ يَّدْخُلُوْنَهَا يُحَلَّوْنَ فِيْهَا مِنْ أَسَاوِرَ
مِنْ ذَهَبٍ وَّلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيْهَا حَرِيْرٌ ﴿٣٤﴾

[a]14,32; 16,76. [b]3,58; 39,11. [c]22,55; 47,3; 56,96. [d]9,72; 13,24; 16,32; 61,13; 98,9. [e]18,32; 22,24; 76,22.

2420. Werset ten przedstawia opis *'Ulamā* (tych, którzy obdarzeni są wiedzą), których wspomina się w poprzednim wersecie.

2421. Człowiek wierzący przechodzi przez różne stadia rygorystycznej dyscypliny duchowej. W pierwszym stadium człowiek wypowiada wojnę najróżniejszym swoim niskim pragnieniom i pasjom oraz oddaje się srogiemu samozaparciu. W następnym stadium jego postęp w stronę celu jest tylko stopniowy, zaś w stadium ostatnim człowiek taki osiąga swoją pełną postawę moralną, a jego postęp w kierunku jego wielkiego celu staje się bardzo szybki i jednolity.

35. I powiedzą: „Wszelka chwała należy do Allacha, który odsunął od nas wszelki smutek. Zaiste, Pan nasz jest Najbardziej Przebaczający, Najlepiej Oceniający.

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْٓ اَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ ۭ اِنَّ
رَبَّنَا لَغَفُوْرٌ شَكُوْرُ ۣ ﴿٣٥﴾

36. „Który ze swej szczodrości umieścił nas w Mieszkaniu Wieczności, [a]gdzie nie dotknie nas znój ani nie odczujemy najmniejszego zmęczenia”.[2422]

الَّذِيْٓ اَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهٖ ۚ لَا يَمَسُّنَا
فِيْهَا نَصَبٌ وَّلَا يَمَسُّنَا فِيْهَا لُغُوْبٌ ﴿٣٦﴾

37. Lecz jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą, na nich czeka ogień Piekła. [b]Nie będzie im wyznaczona śmierć, aby mogli umrzeć, podobnie ich kara nie zostanie pomniejszona. W ten sposób My odpłacamy się osobie bardzo niewdzięcznej.

وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ ۚ لَا يُقْضٰى عَلَيْهِمْ
فَيَمُوْتُوْا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِّنْ عَذَابِهَا ۭ كَذٰلِكَ
نَجْزِيْ كُلَّ كَفُوْرٍ ﴿٣٧﴾

38. I będą tam wołać o pomoc: „Panie nasz, wydostań nas, [c]będziemy czynić sprawiedliwe dzieła, inne niż te, które zwykliśmy byli czynić”. Allach powie do nich: „Czyż My nie daliśmy wam dość długiego życia, aby ten, kto zważa, mógł się podczas niego zastanowić? I przybył do was także ten, który ostrzega. Skosztujcie zatem kary, albowiem grzesznicy nie mają pomocnika”.

وَهُمْ يَصْطَرِخُوْنَ فِيْهَا ۚ رَبَّنَآ اَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا
غَيْرَ الَّذِيْ كُنَّا نَعْمَلُ ۭ اَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَّا يَتَذَكَّرُ
فِيْهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَآءَكُمُ النَّذِيْرُ ۭ فَذُوْقُوْا فَمَا
لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ نَّصِيْرٍ ﴿٣٨﴾ ع

39. [d]Zaprawdę, Allach zna wszystko, co jest ukryte w niebiosach i na ziemi, On również dobrze wie, co rodzi się w umysłach ludzi.

اِنَّ اللّٰهَ عٰلِمُ غَيْبِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ اِنَّهٗ عَلِيْمٌۢ
بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ﴿٣٩﴾

[a]15,49. [b]20,75; 87,14. [c]7,54; 26,103; 32,13; 39,59. [d]11,124; 16,78; 27,66.

2422. Całkowita swoboda i wolność od wszelkich rodzajów strachu i obaw oraz doskonały spokój umysłu i zadowolenie serca w połączeniu z radością Boga to najwyższe stadium Raju, jaki Koran – na co wskazuje werset obecny i poprzedni – obiecuje wierzącym na tym świecie oraz w życiu przyszłym.

40. On jest Tym, który was uczynił spadkobiercami ziemi tych, co przeminęli. Zatem ten, kto nie wierzy, sam poniesie konsekwencje swojej niewiary. Niewiara nie wywoła powiększenia niewiernym w obliczu Allacha, chyba że Jego niełaski. Niewiara powiększy niewiernym wyłącznie ich przegraną.

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلٰٓئِفَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ كَفَرَ
فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَلَا يَزِيدُ الْكٰفِرِينَ كُفْرُهُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا وَلَا يَزِيدُ الْكٰفِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا
خَسَارًا ﴿٤٠﴾

41. Powiedz: [a]„Czy widzieliście swych bożków, do których zwracacie się poza Allachem? Wskażcie mi zatem to, co oni stworzyli na ziemi. Albo czy oni mają swój udział w stworzeniu niebios? Albo czy My daliśmy im Księgę, aby z niej czerpali świadectwo?" Nie, grzesznicy obiecują sobie nawzajem wyłącznie ułudę.

قُلْ أَرَءَيْتُمْ شُرَكَآءَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ
اللّٰهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ
فِي السَّمٰوٰتِ أَمْ ءَاتَيْنٰهُمْ كِتٰبًا فَهُمْ عَلٰى بَيِّنَتٍ مِنْهُ
بَلْ إِنْ يَعِدُ الظّٰلِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا ﴿٤١﴾

42. [b]Zaiste, Allach podtrzymuje niebiosa i ziemię, aby nie zboczyły ze swego miejsca. I gdyby zboczyły, nikt nie byłby w stanie zawrócić ich z wyjątkiem Jego.[2423] Zaprawdę, On jest Cierpliwy, Najbardziej Przebaczający.

إِنَّ اللّٰهَ يُمْسِكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَ
لَئِنْ زَالَتَآ إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ
كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤٢﴾

43. [c]I na Allacha składali swoje najsolenniejsze przysięgi, iż gdyby przybył do nich ten, kto ostrzega, poszliby za przewodnictwem bardziej niż jakikolwiek inny lud. Kiedy jednak przybył do nich ten, który ostrzega, to powiększyło tylko ich zniechęcenie.

وَأَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ أَيْمٰنِهِمْ لَئِنْ جَآءَهُمْ نَذِيرٌ
لَيَكُونُنَّ أَهْدٰى مِنْ إِحْدَى الْأُمَمِ فَلَمَّا جَآءَهُمْ
نَذِيرٌ مَا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٤٣﴾

[a]34,28; 46,5. [b]22,66. [c]6,158.

2423. Zarówno system gwiezdny, jak i ziemski nadal funkcjonują w doskonałej harmonii, nie zbaczając ani trochę z ustalonych ich torów. Ta właśnie harmonia ujawnia istnienie u jej podstaw Inteligentnej i Wszechmocnej Istoty. Tą Najwyższą i Inteligentną Istotą jest Bóg, który zasługuje i wymaga od nas czci i adoracji.

44. [a]Albowiem oni szukali wyniesienia na ziemi i układali złe plany. Jednakże złe plany ogarniają wyłącznie samych ich twórców. Czyż oni zatem czekają na coś innego niż na Allacha sposób zajęcia się ludem z dawnych czasów? Ty jednak nigdy nie znajdziesz żadnej [b]zmiany w drodze Allacha ani nigdy nie znajdziesz żadnej odmiany w drodze Allacha.

استكبارا في الارض ومكر السيئ ولا يحيق
المكر السيئ الا باهله فهل ينظرون الا سنت
الاولين فلن تجد لسنت الله تبديلا ولن تجد
لسنت الله تحويلا ﴿٤٤﴾

45. [c]Czyż oni nie podróżowali po ziemi i nie widzieli jak zły był koniec tych, którzy byli przed nimi? A byli oni potężniejsi od tych w swej władzy. Allach nie jest taki, aby cokolwiek w niebiosach lub na ziemi mogło pokrzyżować jego plany.[2424] Zaprawdę, On jest Wszechwiedzący, Wszechpotężny.

اولم يسيروا في الارض فينظروا كيف كان عاقبة
الذين من قبلهم وكانوا اشد منهم قوة وما
كان الله ليعجزه من شيء في السموت ولا في
الارض انه كان عليما قديرا ﴿٤٥﴾

46. [d]I gdyby Allach miał ukarać ludzi za to, co czynią, nie pozostawiłby na powierzchni ziemi nawet jednej istoty. On jednak udziela im zwłoki aż po [e]wyznaczony termin.[2425] I kiedy nadchodzi ich wyznaczony czas, stwierdzają, że Allach dobrze obserwuje wszystkie swoje sługi.

ولو يؤاخذ الله الناس بما كسبوا ما ترك على
ظهرها من دابة ولكن يؤخرهم الى اجل
مسمى فاذا جاء اجلهم فان الله كان بعباده
بصيرا ﴿٤٦﴾ ع

[a]27,51-52. [b]17,78; 33,63; 48,24. [c]12,110; 22,46,47; 30,10; 40,22; 47,11. [d]10,12; 18,59. [e]7,35; 10,50; 16,62.

2424. Niezmiennym dekretem Bożym jest to, aby wszelkie plany i knowania niewiernych, zmierzające do udaremnienia misji Świętego Proroka, spełzły na niczym i aby sprawa Islamu zwyciężyła.

2425. Litościwy Bóg z wolna wymierza karę. Daje On jeszcze czas i możliwość, by niegodziwcy i buntownicy mogli na powrót wejść na właściwą drogę. Gdyby Bóg szybko wymierzał karę, na jaką zasługują sobie grzesznicy, zniszczeni zostaliby oni w jednej chwili, a sam świat osiągnąłby swój koniec, a wszelkie życie na ziemi zamarłoby, jako że nie byłoby żadnego celu w pozostawianiu zwierząt, ptaków, itp. po wyginięciu człowieka. Werset ten może też oznaczać, że Bóg nie będzie się wahał przed zniszczeniem tych ohydnych robaków ziemnych, to znaczy ludzi niewierzących.

ROZDZIAŁ 36

YĀ SĪN

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Opinia naukowców jest zgodna co do tego, że sura ta była objawiona w Mekce. Pogląd ten popierają jej styl i treść. Ze względu na znaczenie jej tematu Święty Prorok nazwał ją sercem Koranu. W poprzedniej surze powiedziano, że Bóg, będąc Stwórcą nieba i ziemi, w pełni zabezpiecza nie tylko fizyczne potrzeby człowieka, lecz i jego wymagania moralne i duchowe. Czyni to poprzez objawianie siebie samego swoim wybranym sługom, których powołuje spośród ludzi. Świętemu Prorokowi, którego obecna sura określa jako „Doskonałego przewodnika" lub „Przywódcę par excellence", Bóg objawił się sam w najpełniejszej manifestacji i dał mu najdoskonalszą i bezbłędną Księgę w formie Koranu.

Temat

Sura ta rozpoczyna się od słów kierowanych do Świętego Proroka jako „Doskonałego Przewodnika", co oznacza, że system Posłańców Bożych, który rozpoczął się od Adama, prezentuje swój najdoskonalszy przykład w nim właśnie (w Świętym Proroku). Droga Świętego Proroka jest teraz jedyną słuszną i prostą drogą do Boga. Wszystkie inne drogi, jakie poprzednio prowadziły do Najwyższej Istoty, są teraz zamknięte i powinny takimi pozostać aż po kres czasu. Obecnie Bóg objawiać się będzie światu poprzez następców Świętego Proroka. W swej nieskończonej mądrości Bóg wybrał Arabów, spośród których przez całe wieki nie powstał żaden Posłaniec, aby oni głosili ludzkości ostatnie Boże Posłannictwo. Ziemia arabska była jałowa i wyschnięta. Spadła na nią woda objawienia Bożego i teraz zaczęła ona kwitnąć nowym i pełnym wigoru życiem duchowym. Następnie sura ta przechodzi do opowiedzenia językiem przenośni o tym, jak Bóg poprzednio objawiał się ludzkości przez swoich Posłańców. Opowiada ona o Mojżeszu, Jezusie i Świętym Proroku, którzy w pełni czasu powołani byli, by głosić ludziom Boga. Dalej sura ta powiada nam o „pewnym człowieku", którego Bóg powoła spośród następców Świętego Proroka w kraju bardzo oddalonym od centrum Islamu (36,21) w Dniach Ostatecznych, kiedy religia upadnie, a ludzie zaczną wątpić w samą koncepcję objawienia Bożego. Lecz jak w przypadku poprzednich Proroków, także i jego głos będzie wołaniem na puszczy. Siły zła mocno będą dzierżyć cały świat w swych rękach. Ludzie czcić będą fałszywych bogów i na świat spadnie kara Boża. Następnie sura ta zwraca uwagę na dobrze znane prawo przyrody, a mianowicie na to, że kiedy cała ziemia jałowieje i wysycha, Bóg zsyła deszcz i martwa gleba zaczyna wibrować nowym życiem. Zioła, warzywa, kwiaty i owoce najróżniejszych rodzajów i kolorów zaczynają wtedy rosnąć. Podobnie kiedy dusza ludzka staje się skorodowana i porażona, Bóg zsyła wodę duchową z nieba w formie objawienia Bożego. Dalej sura ta przedstawia inne porównanie dotyczące tego samego tematu. Wskazuje ona na prawo przemienności dnia i nocy. Wskazuje następnie na prawdę objawioną, która powiada, że Bóg stworzył wszystkie rzeczy parami; istnieją nawet pary w warzywach i materii nieorganicznej. Porównanie to wskazuje na fakt, że wszelka prawdziwa wiedza jest wynikiem połączenia objawienia Bożego z rozumem ludzkim. Przy końcu sura ta zwraca uwagę na wielką i świetlaną przyszłość Islamu. Powiada ona, że dekret Boży, aby lud taki jak Arabowie, którzy znajdowali się bardzo nisko na skali ludzkości przez wiele stuleci, powstał i osiągnął wyżyny władzy materialnej i chwały duchowej. Nie jest to ani wymysł, ani poetycka fantazja. Pojawił się bowiem wśród nich Prorok Boży, Boży Posłaniec, i on poprowadzi ich na szczyt wspaniałości i chwały zarówno duchowej, jak i materialnej.

[a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝١

2. Yā Sīn.[2426]

يٰسٓ ۝٢

3. Na Koran,[2427] pełen mądrości,

وَالْقُرْاٰنِ الْحَكِيْمِ ۝٣

4. Tyś rzeczywiście jest jednym z Posłańców,

اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ۝٤

5. Na właściwej drodze.[2427A]

عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ۝٥

6. [b]Oto objawienie od Potężnego, Litościwego,

تَنْزِيْلَ الْعَزِيْزِ الرَّحِيْمِ ۝٦

7. [c]Abyś mógł ostrzec lud, którego ojcowie nie zostali ostrzeżeni, przez co ci są nierozważni.

لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَّآ اُنْذِرَ اٰبَآؤُهُمْ فَهُمْ غٰفِلُوْنَ ۝٧

8. Zaiste, słowo okazało się prawdziwe przeciwko większości z nich, albowiem nie uwierzyli.

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلٰٓى اَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ۝٨

---

[a]1,1. [b]20,5; 32,3; 40,3; 41,3; 45,3; 46,3. [c]28,47; 32,4.

2426. W skrócie literowym *Yā Sīn* litera *Sīn*, według Ibn 'Abbās, reprezentuje *al-Insān*, czyli człowieka lub człowieka doskonałego; może też reprezentować *Sayyid* (szef lub przywódca). W ten sposób zwrot *Yā Sīn* mógłby oznaczać „O, doskonały człowieku!" albo „O, doskonały przywódco!" Zgodnie z powszechną opinią naukowców nawiązuje się tutaj do Świętego Proroka. On był „doskonałym człowiekiem", ponieważ w nim właśnie ludzkość znalazła najdoskonalszy swój egzemplarz ludzki, a był on także „doskonałym przywódcą", ponieważ po jego przyjściu Reformatorzy i Nauczyciele Boży mieli pochodzić jedynie spośród jego następców. Miało tak być, ponieważ wrota objawienia zostały zamknięte dla następców wszystkich innych wyznawców.

2427. Najskuteczniejszym i najbardziej przekonującym argumentem prawdziwości Świętego Proroka jest sam Koran. Nie można znaleźć lepszego dowodu tej prawdy niż fakt, że choć sam był człowiekiem bez wykształcenia, dał światu Księgę pełną mądrości i dalece przewyższającą wszystkie inne objawione pisma pod względem swych wielorakich i licznych pięknych elementów, wspaniałości. Jest Koran kompletnym kodeksem praw, przeznaczonym do moralnego uzdrowienia i duchowej regeneracji ludzkości wszystkich czasów.

2427A. Droga Świętego Proroka jest obecnie jedyną słuszną i prostą drogą do Boga. Obecny werset dokonuje stosownego rozróżnienia pomiędzy Prorokiem a filozofem. Filozofowi potrzeba wiele czasu na znalezienie prawdy, a często gubi się on w swoich poszukiwaniach. Natomiast Prorok Boży odkrywa ją najkrótszą drogą i w najkrótszym czasie. W przeciwieństwie do filozofów, Prorok kierowany jest do prawdy przez objawienie Boże i nie musi zastanawiać się nad labiryntem abstrakcji i zawiłych idei.

9. [a]Wokół ich szyi zawiesiliśmy obroże[2428] sięgające aż po brodę, tak że głowy trzymają podniesione.[2428A]

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُم مُّقْمَحُونَ ⑨

10. I umieściliśmy przeszkodę przed nimi oraz przeszkodę za nimi i okryliśmy ich z góry, tak że nie widzą.[2429]

وَجَعَلْنَا مِن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ⑩

11. [b]I jest im wszystko jedno, czy ich ostrzegasz czy nie ostrzegasz, i tak nie uwierzą.[2430]

وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑪

12. [c]Ty możesz ostrzec wyłącznie tego, kto idzie za Przypomnieniem i boi się Miłościwego Boga w sekrecie. Zatem przekaż mu dobrą nowinę przebaczenia i zaszczytnej nagrody.

إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ ⑫

13. Zaiste, tylko My dajemy życie zmarłym i My zapisujemy to, co oni wysyłają przed sobą, jak i to, co pozostawiają za sobą. [d]Wszystkie rzeczy My zapisaliśmy w zrozumiałej Księdze.[2431]

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ ⑬

14. I opowiedz im przypowieść o ludzie z tego miasta,[2432] kiedy przybywali do niego Posłańcy.

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ⑭

[a]13,6; 76,5. [b]2,7. [c]35,19. [d]18,50; 72,29.

2428. Pęta zwyczajów i uprzedzeń, które krępują niewierzących i które uniemożliwiają im przyjęcie prawdy oraz tłumią wszelkie wysiłki zmierzające do zmian.

2428A. Nawet kiedy człowiek próbuje wykorzystać swą inteligencję i pozbyć się duszących zwyczajów, pozostaje nadal pod presją różnych czynników i nie jest w stanie właściwie widzieć.

2429. Z powodu barier zwyczajowych, uprzedzeń i dumy niewierzących, nie mogli oni spojrzeć przed siebie, by dojrzeć wielką i świetlaną przyszłość, gdyby zaakceptowali Islam; nie spoglądali także wstecz, by przyjrzeć się historii dawnych ludów, które także odrzuciły prawdę i spadła na nie kara Boża.

2430. Patrz 26.

2431. *Imām* oznacza: przywódcę ludu lub wojska; wzór lub przykład; Pismo religijne jakiegoś ludu; drogę, etc. (Lane).

2432. *Qaryah* może oznaczać jakiekolwiek miasto lub miejsce, albo, jeśli wypowiadać to słowo w przenośni, może ono oznaczać cały świat. W ten sposób *Ashāb al-Qaryah* może oznaczać ludzkość w ogóle. Ewentualnie też słowo oznaczające konkretne miasto może odnosić się do Mekki, Centrum i Fortecy Islamu. W takim przypadku słowo „Posłańcy" będzie stosować się do Świętego Proroka, który w swojej osobie reprezentował wszystkich Posłańców i Proroków Boga.

15. Kiedy wysłaliśmy do nich dwóch Posłańców,[2433] oni odrzucili ich obu, więc wzmocniliśmy ich trzecim,[2434] a oni rzekli: „Zaprawdę, zostaliśmy wysłani do was jako Posłańcy".

إِذْ أَرْسَلْنَآ إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوٓا إِنَّآ إِلَيْكُم مُّرْسَلُونَ ﴿١٥﴾

16. Ci odrzekli: [a]„Wy jesteście zaledwie istotami ludzkimi jak my sami, a Miłosierny Bóg niczego nie objawił. Wy tylko kłamiecie".

قَالُوا مَآ أَنتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَمَآ أَنزَلَ الرَّحْمَٰنُ مِن شَيْءٍ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ ﴿١٦﴾

17. Oni rzekli: „Pan nasz wie, że my rzeczywiście jesteśmy Jego Posłańcami do was.

قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّآ إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ ﴿١٧﴾

18. [b]„I że naszym obowiązkiem jest tylko zrozumiałe przekazanie Posłannictwa".

وَمَا عَلَيْنَآ إِلَّا الْبَلَٰغُ الْمُبِينُ ﴿١٨﴾

19. Niewierni powiedzieli: „Zaiste, przepowiadamy sobie po was zły los. Jeżeli nie odstąpicie od swego, my niechybnie ukamienujemy[2435] was i z pewnością bolesna kara spadnie na was z naszych rąk".

قَالُوٓا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ لَئِن لَّمْ تَنتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٩﴾

20. Posłańcy odrzekli: „Wasz zły los zależy od was samych. Czy wypowiadacie to dlatego, że zostaliście napomnieni? Nie, jesteście ludem przekraczającym wszelkie granice".

قَالُوا طَٰٓئِرُكُم مَّعَكُمْ أَئِن ذُكِّرْتُم بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٢٠﴾

[a]14,11; 26,155. [b]13,41; 16,36; 24,55; 29,19.

2433. Mojżesz i Jezus albo Abraham i Izmael.

2434. Święty Prorok „wzmocnił" Mojżesza i Jezusa poprzez spełnienie w swojej osobie proroctw, jakie oni wypowiadali o jego nadejściu (Pwt 18,18 oraz Mt 21,33-46). Święty Prorok „wzmocnił" też Abrahama i Izmaela, ponieważ w jego osobie spełniły się ich modlitwy, o których mowa w 2,129-130.

2435. *Rajama-hū* oznacza: ukamienował go; uderzył go i zabił; przeklął go; wyklął go (Lane).

21. [a]I z najodleglejszego zakątka miasta[2436] przybył mężczyzna biegnąc.[2437] Powiedział: „O ludu mój, idź za Posłańcami.

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَىٰ قَالَ يَٰقَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ﴿٢١﴾

22. „Idź za tymi, którzy nie proszą was o żadną nagrodę i którzy są właściwie prowadzeni".

اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٢٢﴾

CZĘŚĆ XXIII

23. Dlaczegóż nie miałbym czcić Tego, który mnie stworzył i do którego będziecie zawróceni?

وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٣﴾

24. „Czy mam poza Nim brać sobie innych za bogów?"[2439] [b]Gdyby Bóg Miłosierny pragnął mnie skrzywdzić, ich wstawiennictwo na nic by mi się nie zdało ani nie są oni w stanie mnie uratować.

ءَأَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ آلِهَةً إِنْ يُرِدْنِ الرَّحْمَٰنُ بِضُرٍّ لَا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونِ ﴿٢٤﴾

25. „W takim razie rzeczywiście byłbym w jawnym błędzie.

إِنِّي إِذًا لَفِي ضَلَٰلٍ مُبِينٍ ﴿٢٥﴾

26. „Ja wierzę w waszego Pana, więc wysłuchajcie mnie".

إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ ﴿٢٦﴾

27. Powiedziano mu: „Wejdź do Raju".[2440] On rzekł: „O, gdybyż mój lud wiedział,

قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَٰلَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

[a]28,21. [b]22,13-14; 39,39.

2436. Słowa „najodleglejszy zakątek miasta" mogą oznaczać miejsce bardzo oddalone od Centrum Islamu.

2437. Nawiązuje się tu na zasadzie implikacji w słowie *Rajulun* do Obiecanego Mesjasza, o którym tak właśnie powiada się w jednym ze znanych powiedzeń Świętego Proroka (Bukhārī, *Kitāb al-Tafsīr*).

2438. Słowa analogiczne pod względem znaczenia do słowa *Yas'ā* (biegnąc) używane są także w odniesieniu do Obiecanego Mesjasza, a czyni to Święty Prorok w niektórych ze swoich powiedzeń, które wskazują na jego pozbawione zmęczenia i szybkie dzieło dla sprawy Islamu.

2439. W czasach Obiecanego Mesjasza ludzie czcić będą różnych bogów – Mamonę, władzę materialną, fałszywe filozofie społeczne i polityczne oraz niepraktyczne teorie ekonomiczne.

2440. Bardzo ważne jest wspomnienie Raju w tym wersecie w związku z Rajulun Yas'ā. Kiedy wszystkim prawdziwym wierzącym obiecuje się w Koranie Raj, to szczególne nawiązanie do Raju

28. „Jakże miłosiernie udzielił mi Pan mój przebaczenia oraz uczynił mnie jednym z szanowanych!”

بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ ٢٨

29. I przeciwko jego ludowi nie zesłaliśmy zastępów z nieba ani żadnych takich nie zsyłamy.

وَمَا أَنزَلْنَا عَلَىٰ قَوْمِهِ مِن بَعْدِهِ مِن جُندٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنزِلِينَ ٢٩

30. [a]Wystarczył jeden tylko podmuch i – patrz! – wymarli.[2441]

إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ ٣٠

31. Biada sługom moim! [b]Zawsze, gdy przybywa do nich Posłaniec, oni tylko wyśmiewają się z niego.[2442]

يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ ۚ مَا يَأْتِيهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ٣١

32. [c]Czyż oni nie widzą, jak wiele pokoleń zniszczyliśmy przed nimi i że [d]oni nigdy do nich nie powracają?[2443]

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ٣٢

33. I oni wszyscy, razem zebrani, z pewnością postawieni będą przede Mną.

وَإِن كُلٌّ لَّمَّا جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ ٣٣

34. [e]Martwa ziemia jest dla nich Znakiem. My ponaglamy ją i dajemy z niej ziarno, z którego spożywają.

وَآيَةٌ لَّهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ ٣٤

[a]21,41; 36,50; [b]15,12; 43,8. [c]17,18; 19,99; 20,129; 50,37. [d]21,96; 23,100, 101. [e]16,66.

w tym wersecie wydaje się niepotrzebne i nie na miejscu. Założenie przez Obiecanego Mesjasza, na specjalny rozkaz Boży, specjalnego cmentarza w Qadian, znanego jako Bahishtī Maqbarah (Rajski Cmentarz) może być fizycznym spełnieniem nakazu zawartego w słowach „Wejdźcie do Raju”. Istnieje takie objawienie Obiecanego Mesjasza na ten temat: *Inni Anzaltu Ma'aka al-Jannah*, czyli „Spowodowałem, że Raj zszedł do was” („Tadhkirah”). Objawienie to, jak się wydaje, popiera taką interpretację słów „wejść do Raju”.

2441. Opis ten, jak się zdaje, nawiązuje do spadających pocisków, bomb zapalających i atomowych, które spadają z przerażającym hukiem. Ogień spowodowany przez bomby niszczy wszystko, co ogarnia i czyni to ruiną. Natomiast wszelkie życie w promieniu wielu kilometrów dokoła przestaje istnieć. W innym miejscu Koran opisuje tę karę słowami „Uczynimy wszystko, co jest na jałowej ziemi” (18,9).

2442. Słowa tego wersetu są pełne patosu. Wydaje się, że Wszechmogący sam jest pełen żalu z powodu odrzucania i wyszydzania Jego Proroków. Podczas gdy Prorocy wyrażali żal za swój lud, lud odpłacał się za ten żal pogardą i szyderstwem.

2443. Wydaje się, że nawiązuje się tutaj do kary Bożej, która w swym charakterze będzie uniwersalna i powszechna.

35. [a]I umieściliśmy na niej ogrody palm daktylowych i winogron oraz uczyniliśmy, że trysnęły w nich źródła.[2444]

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنّٰتٍ مِّنْ نَّخِيلٍ وَّأَعْنَابٍ وَّفَجَّرْنَا
فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴿٣٥﴾

36. Aby mogli spożywać z ich owoców, choć to nie dzięki ich rękom one wzrastały. Czyż zatem nie będą wdzięczni?

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهٖ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا
يَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

37. [b]Święty jest Ten, który stworzył wszystkie rzeczy parami,[2445] z czego wzrasta ziemia i z nich samych i z tego, czego nie znają.

سُبْحٰنَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ
الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

38. [c]Znakiem dla nich jest noc, którą zdzieramy z dnia i oto pozostają w ciemności.

وَاٰيَةٌ لَّهُمُ الَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ
مُّظْلِمُونَ ﴿٣٨﴾

39. [d]I słońce przesuwa się do swego określonego celu. Oto dekret Wszechmocnego, Wszechwiedzącego Boga.

وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَا ذٰلِكَ تَقْدِيرُ
الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٩﴾

40. [e]A księżycowi naznaczyliśmy fazy aż stanie się znowu jak stara sucha rózga palmowa.

وَالْقَمَرَ قَدَّرْنٰهُ مَنَازِلَ حَتّٰى عَادَ كَالْعُرْجُونِ
الْقَدِيمِ ﴿٤٠﴾

41. Słońce nie może doścignąć księżyca [f]ani noc nie może wyprzedzić dnia. [g]Wszystkie one łagodnie poruszają się na orbicie.[2446]

لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا
الَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤١﴾

[a]13,5; 16,68; 23,20. [b]13,4; 51,50. [c]17,13; 40,62. [d]6,97; 55,6. [e]10,6. [f]25,63. [g]21,34.

2444. Wykorzystana metafora z poprzedniego wersetu jest użyta także i tutaj. Werset ten powiada, że z wysuszonej ziemi arabskiej wytrysną źródła wiedzy duchowej, a w całym kraju rosnąć będą drzewa obwieszone duchowymi owocami.

2445. Nauka odkryła fakt, że wszystko istnieje w parach – znajdujemy przykłady tego w królestwie roślin, a nawet w materii nieorganicznej. Nawet tak zwane pierwiastki nie istnieją samodzielnie. Ich istnienie także uzależnione jest od innych rzeczy. Dopóki nie zajaśnieje światło niebios człowiek nie posiądzie prawdziwej wiedzy, na którą składają się objawienie Boże i ludzka inteligencja.

2446. W wersecie tym nawiązuje się do unoszenia się ciał niebieskich w przestrzeni lub eterze. Koran przeciwstawił się przez długi czas panującej opinii, że niebo jest w swej formie czymś trwałym. Cechą charakterystyczną Koranu jest to, że używa on zwrotów, które nie tylko przeciwstawiają się błędnym poglądom i ideom, lecz które także są śladem nowych odkryć w sferze nauki i filozofii. Werset ten wskazuje też na wspaniały plan i porządek, jakie panują w całym wszechświe-

42. Jest dla nich Znakiem to, że My niesiemy ich potomstwo na załadowanych okrętach.

وَآيَةٌ لَّهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ۝٤٢

43. I stworzymy dla nich podobieństwo tego, [a]na czym będą jechać.[2447]

وَخَلَقْنَا لَهُم مِّن مِّثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ ۝٤٣

44. I gdybyśmy tego zapragnęli, moglibyśmy ich zatopić. Wtedy nie mieliby nikogo, kto przyszedłby im z pomocą ani nie zostaliby wyratowani.

وَإِن نَّشَأْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنقَذُونَ ۝٤٤

45. Chyba że poprzez łaskę od Nas oraz jako zaopatrzenie na pewien czas.

إِلَّا رَحْمَةً مِّنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ۝٤٥

46. I kiedy powiada się im: „Chrońcie się przed tym, co jest przed[2448] wami, dzięki modlitwie, jak i przed tym, co jest za[2449] wami, poprzez skruchę, abyście zostali obdarowani łaską", oni odwracają się.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۝٤٦

47. [b]A zawsze, gdy przybywa do nich Znak spośród Znaków ich Pana, oni odwracają się od niego.

وَمَا تَأْتِيهِم مِّنْ آيَةٍ مِّنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ۝٤٧

[a]16,9; 43,13, [b]6,5; 21,3;26,6.

cie. Wszystkie ciała niebieskie spełniają swoje zadania regularnie, punktualnie i bezbłędnie, nie wkraczając w sferę działania innych. System słoneczny jest zaledwie jednym z setek milionów systemów, z których niektóre są nieobliczalnie od niego większe. A jednak te niezliczone miliony słońc i gwiazd porozrzucanych po niezmierzonych przestrzeniach wszechświata tak są ułożone, i tak są ze sobą powiązane, by zapewniać bezpieczeństwo każdego i wszystkich razem, co składa się na ich harmonię i piękno. Każde ciało niebieskie odzwierciedla orbitę innego, lecz każde bezpiecznie pokonuje swoją drogę, zaś wszystkie razem stanowią pełną chwały harmonię i ruch.

2447. Koran już dawno temu przepowiedział, że Bóg stworzy nowe środki lokomocji. Statki parowe i wielkie liniowce, samoloty i statki powietrzne, itp., które tak powszechnie wykorzystuje się dzisiaj, są jasnym spełnieniem tego proroctwa.

2448. Złe konsekwencje twoich (waszych) przyszłych, złych uczynków.

2449. Wyniki niegodziwych uczynków, jakich być może dopuściliście się w przeszłości.

48. A kiedy powiada się im: „Wydawajcie z tego, czym obdarzył was Allach", ci, co nie wierzą, powiadają do tych, którzy wierzą: [a]„Czyż mamy karmić tego, którego karmiłby Allach, gdyby taka była Jego wola? Jesteście wyraźnie w błędzie".

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنُطْعِمُ مَن لَّوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤٨﴾

49. [b]I powiadają: „Kiedy zostanie spełniona ta obietnica kary, jeśliście prawdomówni?"

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٩﴾

50. Oni czekają tylko na [c]pojedynczy podmuch[2450], który ogarnie ich, podczas gdy oni nadal będą się spierać.

مَا يَنظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ﴿٥٠﴾

51. I nie będą w stanie sporządzić testamentu ani nie powrócą do swych rodzin.

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿٥١﴾

52. [d]I odezwie się głos trąby[2451] i – spójrz! – z grobów pośpieszą do swego Pana.

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُم مِّنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنسِلُونَ ﴿٥٢﴾

53. Powiedzą do siebie nawzajem: „O, biada nam! Któż podniósł nas z naszego miejsca odpoczynku?[2452] Oto, co przyobiecał Bóg Miłosierny. Zaiste, Posłańcy rzeczywiście mówili prawdę".

قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَن بَعَثَنَا مِن مَّرْقَدِنَا ۜ هَٰذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَٰنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٣﴾

[a]3,182; 5,65. [b]21,39; 34,30; 67,26. [c]21,41; 36,30; 38,16. [d]18,100; 39,69; 50,21; 69,14.

2450. Kara, o której tutaj mowa, podobna będzie do błyskawicy z nieba. Będzie tak nagła i szybka, że – jak mówi się w następnym wersecie – ludzie winni nie będą mieli możliwości sporządzenia testamentu.

2451. Słowa „odezwie się głos trąby" może oznaczać oprócz dęcia w trąbę w Dniu Sądu, pojawienie się wielkiego Reformatora Bożego, na którego sygnał ci, którzy są martwi duchowo, powstaną ze swoich grobów (ze swego stanu śmierci duchowej) i pośpieszą, by słuchać i przyjmować wezwanie Boże.

2452. Kiedy w Dniu Sądu ludzie zostaną podniesieni z martwych, a niewierzący będą skonfrontowani ze swoimi złymi uczynkami, zaś kara zajrzy im w oczy, ogarnie ich rozpacz i będą wołać w konsternacji: „Biada nam! Któż podniósł nas z naszego miejsca odpoczynku?" W celu kontynuowania metafory zawartej w poprzednim wersecie, werset obecny odnosi się do tych ludzi, którzy w czasie pojawienia się Proroka Bożego nie słuchali wołania Boga i woleli pozostać w swoim dotychczasowym stanie śmierci duchowej. Usłyszawszy Wezwanie Boże, wykrzykują: „Któż ma zakłócać równy bieg naszego życia i siać zamieszanie i podniecenie wśród nas, zapraszając nas, byśmy za nim szli i przyjęli nową drogę życia?"

54. Nastąpi tylko jeden podmuch[2453] i – spójrz! – wszyscy oni postawieni będą przed Nami.

إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَّدَيْنَا
مُحْضَرُونَ ﴿٥٣﴾

55. [a]Tego dnia żadna dusza nie będzie ani odrobinę skrzywdzona ani nie będzie wam wynagrodzone za nic więcej ponad to, co zwykliście byli czynić.

فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا
كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾

56. Zaprawdę, tego dnia mieszkańcy Nieba będą szczęśliwi ze swego zajęcia.[2454]

إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغُلٍ فَاكِهُونَ ﴿٥٥﴾

57. Oni i ich żony znajdować się będą w przyjemnym cieniu, [b]spoczywając na wzniesionych łożach.[2455]

هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلَالٍ عَلَى الْأَرَائِكِ مُتَّكِئُونَ ﴿٥٦﴾

58. [c]Będą tam mieć owoce oraz wszystko, o co poproszą.

لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُم مَّا يَدَّعُونَ ﴿٥٧﴾

59. Będą pozdrawiani słowem [d]„Pokój"[2456]– słowo pozdrowienia od Pana Litościwego.

سَلَامٌ قَوْلًا مِّن رَّبٍّ رَّحِيمٍ ﴿٥٨﴾

60. A Bóg powie: „Tego dnia oddzielcie się od sprawiedliwych o wy, winni!

وَامْتَازُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٩﴾

61. „Czyż nie nakazałem wam, o wy, synowie Adama, abyście nie czcili Szatana, albowiem jest on waszym [e]jawnym wrogiem,

أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَن لَّا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ
إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٦٠﴾

[a]3,26; 40,18; 45,23. [b]15,48; 18,32; 83,24. [c]52,23; 55,53. [d]10,11; 14,24; 33,45. [e]6,143.

2453. Powtórzenie słowa „podmuch" w kilku sąsiednich wersetach oznacza, że sura ta mówi o czasie, kiedy kara Boża przyjmie formę podmuchu. Nawiązuje się tutaj być może do ataku atomowego, który zniszczy całe miasta w ciągu kilku minut.

2454. Życie w przyszłym świecie, jak się na ogół rozumie, nie będzie życiem bezczynnym, lecz życiem ciągłej pracy i postępu duchowego.

2455. Wszelka radość i szczęście wielokrotnie powiększają się, jeśli ktoś dzieli się z kimś, kogo miłuje.

2456. W jednym słowie *Salām*, które oznacza „pokój", werset ten streszcza wszystkie błogosławieństwa Raju – pokój z Bogiem i pokój z samym sobą, czyli pokój umysłu i duszy. Oto najwyższe stadium błogosławieństwa w Raju.

62. „Oraz abyście czcili Mnie? Oto właściwa droga.

وَأَنِ اعْبُدُونِي هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٦٢﴾

63. „On zaś sprowadził z drogi wielkie was rzesze. Dlaczego zatem nie zrozumieliście?

وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا
تَعْقِلُونَ ﴿٦٣﴾

64. [a]„Oto Piekło, które było wam obiecane.

هَٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٦٤﴾

65. „Wejdźcie doń dzisiaj, albowiem nie wierzyliście".

اصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٦٥﴾

66. Tego dnia nałożymy na ich usta pieczęcie, [b]a ich ręce będą przemawiać do Nas, ich stopy zaś będą dawać świadectwo temu, na co sobie zasłużyli.[2457]

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ
وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٦٦﴾

67. A gdybyśmy tak zapragnęli, moglibyśmy zgasić ich oczy,[2458] a wtedy ruszyliby w pośpiechu, by odnaleźć drogę, a nie widzieliby. Lecz jakże mogliby widzieć?

وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ
فَأَنَّىٰ يُبْصِرُونَ ﴿٦٧﴾

68. A gdybyśmy tego zapragnęli, moglibyśmy przemienić ich[2458A] na ich miejscach, a wtedy nie byliby w stanie poruszać się do przodu ani odwracać.

وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا
مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ﴿٦٨﴾

[a]52,15; 55,44. [b]17,37; 24,25; 41,21-23.

2457. Kiedy stwierdzona zostanie wina niewierzących i udowodniona bez wątpienia, zostanie im odebrana mowa, a ich usta zostaną zapieczętowane, przez co nie będą oni w stanie niczego powiedzieć w swojej obronie i usprawiedliwienia swojej winy. Ich ręce i nogi także będą świadczyć przeciwko nim – są to bowiem najważniejsze instrumenty działalności człowieka, dobrej czy złej. Mowę i ruchy człowieka można teraz zreprodukować za pomocą megafonów oraz na ekranach telewizji w bardzo odległych miejscach. Oto jak język i kończyny ludzkie nawet na tym świecie zaczęły dawać świadectwo im przeciwne.

2458. Ponieważ człowiek został obdarzony wolną wolą, musi być odpowiedzialny za swoje czyny. Niewierzący stale odmawiają zauważenia prawdy, w wyniku czego całkowicie pozbawiają się możliwości ujrzenia jej. Takie jest także znaczenie słów „nałożymy na ich usta pieczęcie" w wersecie poprzednim.

2458A. Według Ibn 'Abbās zwrot ten oznacza: „Zniszczylibyśmy ich w ich własnych domach", natomiast według Hasan, zwrot ten oznacza, że wszystkie ich fizyczne i umysłowe możliwości będą sparaliżowane (Jarīr). Zwrot ten może także oznaczać: „poniżylibyśmy ich".

69. [a]A tego, komu dajemy długie życie – przemieniamy jego stan w słabość w stworzeniu.[2459] Czyż zatem nie zrozumieją?

وَمَنْ نُّعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ ۚ أَفَلَا يَعْقِلُوْنَ ﴿٦٩﴾

70. I nie uczyliśmy go poezji ani nie przystoi mu być poetą.[2460] [b]To jest jedynie Przypomnienie i Koran, który wyjaśnia i czyni rzeczy zrozumiałymi,

وَمَا عَلَّمْنٰهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْۢبَغِيْ لَهٗ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا
ذِكْرٌ وَّقُرْاٰنٌ مُّبِيْنٌ ﴿٧٠﴾

71. Aby ostrzegał wszystkich, którzy są żywi,[2461] oraz aby wypełniony został dekret Allacha w sprawie niewiernych.

لِّيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَّيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ﴿٧١﴾

72. Czy oni nie widzą, że wśród rzeczy, które stworzyły Nasze ręce, stworzyliśmy dla nich bydło, którego oni są panami?[2462]

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِّمَّا عَمِلَتْ أَيْدِيْنَآ
أَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مٰلِكُوْنَ ﴿٧٢﴾

73. [c]I podporządkowaliśmy im to sami, aby niektóre używali do jazdy wierzchem, a mięso niektórych spożywali.

وَذَلَّلْنٰهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوْبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُوْنَ ﴿٧٣﴾

74. [d]I mają w nich także inny pożytek, jak i napoje. Czyż zatem nie będą wdzięczni?

وَلَهُمْ فِيْهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ ۚ أَفَلَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٧٤﴾

---

[a]16,71. [b]15,10; 65,11. [c]6,143; 16,6; 40,80-81. [d]16,6, 67.

2459. Wszystko, co żyje, podlega schyłkowi i deterioracji. Prawo to stosuje się tak samo do narodów, jak i do poszczególnych osób. Podobnie jak odrębne osoby, narody także rozwijają się, wzrastają i dochodzą do swej pełnej postawy, a następnie padają ofiarą schyłku, zniedołężnienia i śmierci.

2460. Niezgodnym z godnością Proroka jest to, aby był on poetą, ponieważ poeci na ogół oddają się marzeniom i budowaniu zamków na lodzie. Prorocy Boga mają przed sobą wspaniałe i szlachetne ideały i programy. Werset ten nie oznacza jednak, że wszelka poezja jest zła i że wszyscy poeci to marzyciele. Werset ten powiada, że Prorok Boży ma zbyt wielką godność i jest zbyt wysoko wyniesiony pod względem duchowym, aby mógł być zwykłym poetą.

2461. Słowa „którzy są żywi" oznaczają tych, którzy nie są duchowo martwi, czyli tych, którzy są w stanie przyjąć Posłannictwo Boże i potrafią zareagować na wezwanie prawdy.

2462. Skoro Bóg dostarczył wszystkich rzeczy, jakich człowiek potrzebuje do zaspokojenia swoich potrzeb fizycznych, to nie można powiedzieć, aby Bóg nie miał w podobny sposób zabezpieczyć moralnych i duchowych potrzeb człowieka. Werset obecny oraz kilka następnych nawiązują do niektórych rzeczy, których potrzebuje człowiek i z których korzysta w codziennym życiu.

75. I wzięli sobie innych bogów poza Allachem, aby udzielono im pomocy.

وَاتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَّعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ ﴿٧٥﴾

76. [a]Oni jednak nie są w stanie pomóc im. Przeciwnie, oni będą postawieni przed Bogiem w grupie, by dać świadectwo przeciwko nim.

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُندٌ مُّحْضَرُونَ ﴿٧٦﴾

77. [b]Niechaj zatem ich mowa nie smuci cię. Zaprawdę, [c]My wiemy, co oni ukrywają i co ogłaszają.

فَلَا يَحْزُنكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾

78. Czy człowiek nie rozumie, że [d]My stworzyliśmy go z pojedynczej kropli nasienia? I spójrz! – on jest jawnym kłótnikiem!

أَوَلَمْ يَرَ الْإِنسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِن نُّطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ﴿٧٨﴾

79. On wymyśla przypowieści dla Nas i zapomina o swym własnym stworzeniu. Powiada: [e]„Któż może pobudzić kości, skoro już zgniły?"

وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَن يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٧٩﴾

80. [f]Powiedz: „Ten, który stworzył je za pierwszym razem, pobudzi je, a On dobrze zna położenie każdej rzeczy stworzonej."

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٨٠﴾

81. [g]„Ten, który daje wam ogień z zielonego drzewa[2463] i – spójrzcie! – dzięki niemu rozpalacie.

الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنتُم مِّنْهُ تُوقِدُونَ ﴿٨١﴾

82. [h]„Czyż Ten, który stworzył niebiosa i ziemię, nie ma dość władzy, by stworzyć ich podobieństwo?" Tak, On rzeczywiście jest Najwyższym Stwórcą, Wszechwiedzącym.

أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُم بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨٢﴾

[a]7,193. [b]10,66. [c]11,6; 16,24; 27,75; 28,70. [d]18,38; 22,6; 23,14; 35,12; 40,68. [e]19,67; 23,38; 45,25. [f]17,52; 46,34; 75,41. [g]56,72, 73. [h]17,100; 46,34; 86,9.

2463. Jak się wydaje „zielone drzewo" to drzewo żywiczne, którego gałęzie łatwo zapalają się z powodu tarcia powietrza z wiejącego wiatru. Wniosek stąd taki, że tak jak ogień wznieca się tarciem gałęzi drzewa, w ten sam sposób powstaje nowe życie duchowe, kiedy ludzie słabi duchowo kontaktują się z Prorokiem Bożym lub Bożym Reformatorem.

83. [a]Zaprawdę, Jego rozkaz, kiedy myśli o jakiejś rzeczy, jest wyłącznie taki, że powiada względem tego: „Stań się", a to się staje.[2464]

إِنَّمَآ أَمْرُهُۥٓ إِذَآ أَرَادَ شَيْـًٔا أَن يَقُولَ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ۝٨٣

84. Tak zatem Święty jest Ten, w którego rękach spoczywa władza nad wszystkimi rzeczami. I do Niego wszyscy będziecie na powrót odprowadzeni.

فَسُبْحَٰنَ ٱلَّذِى بِيَدِهِۦ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ وَإِلَيْهِ
تُرْجَعُونَ ۝٨٤ ع

[a]2,118; 3,48; 40,69. [b]23,89.

2464. Zawsze gdy w Koranie używa się zwrotu „kiedy chce, aby coś się stało, powiada o tym «Bądź», i to się staje", niezmiennie nawiązuje się do pojawienia się wydarzenia o wyjątkowym znaczeniu, a zwłaszcza do powstania wielkiej moralnej i duchowej rewolucji poprzez Bożego Reformatora. W komentowanym wersecie tak samo nawiązuje się do wielkiej zmiany, którą spowodował Święty Prorok.

ROZDZIAŁ 37

AL-SĀFFĀT

(Objawiony przed Hijrah)

Miejsce Objawienia i kontekst

Baihaqī oraz Ibn Mardawaih relacjonują, że Ibn 'Abbās powiedział, iż Sura ta była objawiona w Mekce. Według Qurtubī powszechna opinia naukowców także twierdzi, iż sura ta była objawiona we wczesnym okresie działalności Świętego Proroka w Mekce. Jej styl i temat także wspierają ten pogląd. W poprzedniej surze Święty Prorok był nazwany „Doskonałym Przywódcą", który otrzymał Koran jako nieomylny przewodnik dla całej ludzkości aż po kres czasów. Na początku sury obecnej powiada się, że ten „Doskonały Przywódca" z pomocą Koranu i poprzez własny szlachetny przykład odniesie sukces w tworzeniu społeczeństwa ludzi sprawiedliwych.

Temat

Sura ta rozpoczyna się od stanowczej deklaracji, że pod troskliwą opieką Świętego Proroka – „Doskonałego Przywódcy" – społeczeństwo szlachetnych i sprawiedliwych ludzi powstanie. Społeczeństwo to nie tylko samo wychwalać będzie Boga i śpiewać dlań hymny pochwalne – tak, że wtórować mu będą pustynie Arabii – lecz na zasadzie pouczania i praktyki powstrzymywać ono będzie innych od bałwochwalstwa i złych praktyk. Będzie tak do czasu, kiedy Jedność Boga zakorzeniona zostanie głęboko w całej Arabii, a z niej światło Islamu rozprzestrzeni się aż po krańce ziemi. Następnie sura ta powiada, że zawsze, gdy na świecie pojawia się Prorok Boży, siły ciemności starają się zahamować rozprzestrzenianie jego Posłannictwa poprzez niewłaściwe interpretowanie tego Posłannictwa, przez niewłaściwe cytowanie Proroka lub odrywanie fragmentów jego objawienia i wkładanie na jego miejsce fałszywych fragmentów. Niegodziwcy ci ponoszą jednak w swoich zapędach całkowitą klęskę, zaś prawda dalej idzie naprzód. Sura ta powiada dalej, że kiedy niewierzącym powiada się, że nauki Koranu wywołają w Arabii ogromne zmiany i że duchowo martwi Arabowie nie tylko otrzymają nowe życie, ale gdy je otrzymają, sami będą przekazywać je dalej innym ludziom, ci właśnie niewierzący szydzą z tej idei i nazywają ją wymysłem maniaka, zaś fenomen otrzymania nowego życia za coś, co przekracza możliwości ludzi umarłych fizycznie. Sura ta odpowiada na ten zarzut jeszcze bardziej stanowczym potwierdzeniem, że rzecz taka z pewnością nastąpi, a oni cierpieć będą niełaskę i poniżenie. Następnie sura ta przedstawia krótki opis błogosławieństw nieba, jakie będą wylane na sprawiedliwe i wybrane sługi Boże. Opis błogosławieństw nieba i jego obfitości dla wierzących poprzedza opis kary, jaka spadnie na tych, którzy odrzucają prawdę i prześladują Proroków Boga. Dalej sura ta przedstawia kilka ilustracji z życia Proroków Bożych, by wskazać, że sprawa prawdy nigdy nie ponosi porażki, zaś jej odrzucanie nigdy nie daje dobrych rezultatów. Przedstawione przykłady pochodzą z życia Noego, Abrahama, Mojżesza, Eliasza, Jonasza i Lota. Następnie sura ta odrzuca i potępia bałwochwalstwo, a zwłaszcza oddawanie czci aniołom. Bałwochwalcy otrzymują reprymendę i powiada się im, że są na tyle głupi, by nie rozumieć tego prostego faktu, iż przypisywanie potęgi i atrybutów Bożych słabym istotom ludzkim lub siłom przyrody, a nawet aniołom, którzy sami są istotami stworzonymi, obraża rozum ludzki, zdrowy rozsądek i sumienie. Powiada się im dalej, że aniołowie są tylko stworzeniami Bożymi, które mają do wypełnienia pewne obowiązki. Sura ta kończy się tak, że powiada, iż niezmiennym dekretem jest to, że kiedy siły ciemności wpadną w pułapkę w obliczu Proroków Boga i Jego sług wybranych, ci ostatni otrzymają pomoc od Boga, zaś ci pierwsi – poplecznicy Szatana – padną ofiarą porażki i zniszczenia. Fakt ten udowadniany był wielokrotnie w życiu Posłańców Bożych i prowadzi to do tylko jednego wniosku, a mianowicie, że „wszelka chwała należy się Bogu, Panu wszystkich światów".

1.[a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego. — بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Na[2465] tych, którzy ustawiają się w rzędach,[2466] — وَالصّٰٓفّٰتِ صَفًّا ②

3. Oraz tych, którzy energicznie odrzucają zło,[2467] — فَالزّٰجِرٰتِ زَجْرًا ③

4. Jak i tych, którzy recytują Przypomnienie - Koran,[2468] — فَالتّٰلِيٰتِ ذِكْرًا ④

5. [b]Zaiste, wasz Bóg jest Jedyny,[2469] — اِنَّ اِلٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ ⑤

[a]1,1. [b]5,74; 16,23; 22,35.

2465. Partykuła *wāw* oznacza: także; podczas gdy; podczas; jednocześnie, razem; z; lecz; jednak. Jest ona także synonimem słowa *rubba*, to znaczy często; czasami, być może. Jest to także partykuła o znaczeniu przysięgi, typu „przysięgam" lub „cytuję, mówię jako świadek" (Aqrab oraz Lane). *Wāw* w obecnym i dwóch następnych wersetach użyte jest w sensie „przysięgam", lub „mówię jako świadek". W Koranie Bóg przysięga na pewne istoty czy rzeczy lub wymienia je jako świadek. Normalnie, kiedy człowiek składa przysięgę na Allacha, jego celem jest uzupełnienie braku wystarczającego dowodu lub nadania wagi czy przekonania swojemu stwierdzeniu. Czyniąc tak, człowiek przywołuje na świadka Boga, na świadka, że mówi prawdę, kiedy nie ma nikogo innego, kto mógłby potwierdzić jego wypowiedź. Jednakże w przypadku przysięg koranicznych rzecz ma się inaczej. Kiedy Koran wykorzystuje taką formę stwierdzenia prawdy, nie dokonuje tego dla potwierdzenia, lecz czyni to na zasadzie solidnego argumentu wynikającego z samej przysięgi. Czasami przysięgi te dotyczą oczywistych praw przyrody i na zasadzie implikacji zwracają uwagę na to, co ma być wnioskiem, czyli na prawa duchowe, na podstawie tego, co jest oczywiste. Innym celem przysięgi koranicznej jest wypowiedzenie proroctwa, którego spełnienie potwierdza jego prawdziwość. Z tym także mamy do czynienia tutaj.

2466. Muzułmanie stojący w szeregu wojskowym twarzą do wroga lub stojący za swoim Imamem w czasie pięciu codziennych Modlitw.

2467. Wypowiedzenie nieugiętej wojny przeciwko wrogom Islamu i zdecydowane ich odparcie. Słowa te mogą także oznaczać opiekunów prawa i porządku.

2468. Recytatorzy Koranu.

2469. Wersety te (2-5) zawierają zarówno proroctwo, jak i stwierdzenie faktu. Jako stwierdzenie faktu oznaczają one, że w każdej epoce i wśród każdego ludu żyje grupa sprawiedliwych i bogobojnych ludzi, którzy słowem i postępowaniem, z nakazu i praktyki dają świadectwo prawdzie - że Bóg jest Jeden. Jednakże jako proroctwo wersety te oznaczają, że chociaż obecnie cała Arabia pogrążyła się na dno bałwochwalstwa i podłości moralnej, wkrótce społeczeństwo Wiernych się narodzi i nie tylko samo będzie chwalić Boga i śpiewać Mu hymny pochwalne, tak że cały kraj będzie im wtórować, lecz odniosą oni także sukces w ostatecznym ustanowieniu i wkorzenieniu Jedności Bożej w tym kraju. W ten sposób Towarzysze Świętego Proroka, których cechy charakterystyczne wymienia się w tym wersecie, wymieniani są jako świadkowie Jedności Boga. Wersety te można jednak interpretować jeszcze inaczej, a mianowicie tak, że gdyby zebrano reprezentatywne zgromadzenie uczonych ludzi różnych Wiar, gdyby zgromadzenie to odbywało się w pokojowej atmosferze, omówione zostały podstawowe zasady religijne i to w sposób trzeźwy i bez emocji, pod przewodnictwem stróży prawa i porządku, nieuniknionym wynikiem takiej dyskusji byłoby potwierdzenie doktryny, która mówi, że „Bóg jest Jeden".

6. [a]Jest Panem niebios i ziemi oraz tego, co znajduje się między nimi, jak i Panem miejsc, z których rozprzestrzenia się światło.[2470]

رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ ۝٦

7. [b]Przystroiliśmy najniższe niebo ozdobą – planetami[2471]

اِنَّا زَيَّنَّا السَّمَآءَ الدُّنْيَا بِزِيْنَةِ ۣالْكَوَاكِبِ ۝٧

8. [c]I chronimy je przed wszystkimi zbuntowanymi szatanami.[2472]

وَحِفْظًا مِّنْ كُلِّ شَيْطٰنٍ مَّارِدٍ ۝٨

9. Oni nie mogą słuchać niczego z Wysokiego Zgromadzenia aniołów – a są przeganiani z każdej strony,

لَا يَسَّمَّعُوْنَ اِلَى الْمَلَاِ الْاَعْلٰى وَيُقْذَفُوْنَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ ۝٩

10. Odpychani i czeka ich wiecznie trwająca kara –

دُحُوْرًا وَّلَهُمْ عَذَابٌ وَّاصِبٌ ۝١٠

11. [d]Jeśli jednak któryś z nich coś ukradkiem porwie, ścigany jest przez przeszywający płomień.[2473]

اِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ فَاَتْبَعَهٗ شِهَابٌ ثَاقِبٌ ۝١١

12. A zatem spytaj ich, czy to ich właśnie trudniej jest stworzyć czy też tych[2474] innych, których My stworzyliśmy? My stworzyliśmy ich ze zwartej [e]gliny.

فَاسْتَفْتِهِمْ اَهُمْ اَشَدُّ خَلْقًا اَمْ مَّنْ خَلَقْنَا ۭ اِنَّا خَلَقْنٰهُمْ مِّنْ طِيْنٍ لَّازِبٍ ۝١٢

[a]19,66; 38,67; 44,8; 78,38. [b]15,17; 41,13; 67,6. [c]15,18; 41,13; 67,6. [d]15,19. [e]6,3; 23,13; 32,8; 38,72.

2470. Można w tym miejscu wnioskować, że szerzenie się Islamu zacznie się od krajów wschodnich, a następnie stamtąd ogarnie cały świat.

2471. Werset ten wskazuje na paralelizm pomiędzy światami fizycznym i duchowym, a mianowicie na to, że tak jak fizyczne niebo podtrzymywane jest przez fizyczne planety i gwiazdy, podobnie niebo duchowe podtrzymywane jest przez ich duchowe odpowiedniki, którymi są Boży Prorocy i Reformatorzy. Każdy z nich służy jako ornament na duchowym nieboskłonie, jak gwiazdy i planety upiększają niebo fizyczne.

2472. Istnieją dwie kategorie szatanów: (1) Wewnętrzni wrogowie Społeczności muzułmańskiej, jak hipokryci, itp. Ci nazywani są „szatanami zbuntowanymi", tak jak w tym wersecie. (2) Zewnętrzni wrogowie lub niewierzący, którzy opisani są jako „szatani, odrzuceni" (15,18).

2473. Dopóki Słowo Boże znajduje się w niebiosach, jest całkowicie bezpieczne przed wszelkimi wtrętami, kradzieżą czy porwaniem. Kiedy jednak jest ono objawione Prorokowi, „szatani" lub wrogowie Proroków Boga starają się niewłaściwie je reprezentować lub interpretować poprzez błędne cytowanie Proroków lub wyrywanie fragmentów objawienia i wkładanie na ich miejsce fałszu. Mogą oni także próbować przedstawiać nauki Proroka jako swoje własne. Jednakże ich fałsz wychodzi na jaw poprzez prawdziwe wyeksponowanie jego objawienia przez Reformatora Bożego.

2474. W słowie *man* zawierać się może aluzja do tych sprawiedliwych Towarzyszy Świętego Proroka, o których była mowa w w. 2-5. Słowo to może też odnosić się do panującego we wszechświecie systemu.

13. Nie, ty zastanawiasz się[2475] nad tym, co oni mówią, a oni szydzą z tego, co ty mówisz.

بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ ﴿١٣﴾

14. A kiedy są napominani, nie zważają.

وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ ﴿١٤﴾

15. I kiedy widzą Znak, szydzą zeń.

وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخِرُونَ ﴿١٥﴾

16. I powiadają: [a]„To nic innego jak czyste czary.

وَقَالُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿١٦﴾

17. [b]„Co? Kiedy umrzemy i staniemy się pyłem i połamanymi kośćmi, to czy będziemy wówczas na nowo podniesieni do życia?"

أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿١٧﴾

18. „I nasi dawniejsi ojcowie również?"

أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ﴿١٨﴾

19. Powiedz: „Tak, i będziecie wtedy poniżeni".

قُلْ نَعَمْ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ ﴿١٩﴾

20. Będzie [c]tylko jedno zawołanie i – spójrz! – powstaną i będą widzieć.

فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٢٠﴾

21. I powiedzą: „Biada nam! Oto Dzień Kary".[2476]

وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هَٰذَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿٢١﴾

22. Allach powie: [d]„Oto dzień[2476] ostatecznej Decyzji, dzień, który odrzucaliście".

هَٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٢﴾

23. [e]Będzie nakazane aniołom: „Zbierzcie tych, którzy postępowali grzesznie wraz z ich towarzyszami i tym, co zwykli byli czcić.

احْشُرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٢٣﴾

24. „Poza Allachem i poprowadźcie ich drogą Piekła.

مِنْ دُونِ اللَّهِ فَاهْدُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطِ الْجَحِيمِ ﴿٢٤﴾

[a]7,110; 61,7. [b]13,6; 27,68; 50,4. [c]79,14. [d]46,35; 52,14, 15. [e]6,23.

2475. Powstanie towarzystwa prawdziwie sprawiedliwych i bogobojnych ludzi dzięki Świętemu Prorokowi oraz założenie w Arabii Islamu na solidnych podstawach jest rzeczywiście cudem, któremu dziwi się nawet sam Święty Prorok.

2476. Być może dzień Upadku Mekki.

25. „I zatrzymajcie ich, albowiem będą wypytywani".

وَقِفُوهُمْ إِنَّهُم مَّسْـُٔولُونَ ﴿٢٤﴾

26. Będą zapytani: „Co się z wami dzieje, że nie pomagacie sobie wzajemnie?"[2477]

مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ ﴿٢٥﴾

27. Nie, tego dnia oni całkowicie się podporządkują.[2478]

بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ ﴿٢٦﴾

28. A niektórzy z nich zwrócą się do innych, [a]wzajemnie się wypytując.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَآءَلُونَ ﴿٢٧﴾

29. Powiedzą: „Zaprawdę, przychodziliście do nas z prawej strony".[2478A]

قَالُوٓا إِنَّكُمْ كُنتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ ﴿٢٨﴾

30. Ci drudzy odpowiedzą: [b]„Nie, to wy sami nie byliście wierzącymi,

قَالُوا بَل لَّمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٢٩﴾

31. [c]„A my nie mieliśmy nad wami żadnej władzy, wy zaś byliście ludem grzesznym.

وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُم مِّن سُلْطَٰنٍ بَلْ كُنتُمْ قَوْمًا طَٰغِينَ ﴿٣٠﴾

32. „Teraz słowo Pana naszego wypełniło się przeciwko nam, tak że musimy skosztować kary".

فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَآ إِنَّا لَذَآئِقُونَ ﴿٣١﴾

33. „My uczyniliśmy, że zeszliście z drogi, albowiem my sami z niej zboczyliśmy".[2479]

فَأَغْوَيْنَٰكُمْ إِنَّا كُنَّا غَٰوِينَ ﴿٣٢﴾

34. Faktycznie, tego dnia wszyscy oni będą mieli swój udział w karze.

فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِى الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٣﴾

[a]34,32. [b]34,33. [c]14,23; 15,43.

2477. Uświadomienie sobie całkowitej bezsilności ludzi winnych, bezsilności w niesieniu sobie nawzajem pomocy, będzie im uświadomione.

2478. Winni nie przedstawią żadnej obrony, lecz będą się wzajemnie obwiniać – na co wskazuje następny werset.

2478A. „Prawa strona" może oznaczać religię, zaś cały werset może znaczyć: „Paradowaliście pod płaszczykiem religii, by nas oszukać". Słowo *Yamīn* może też oznaczać władzę i siłę, a w ten sposób cały werset znaczyć może: „Zbliżyliście się do nas z wielką potęgą i siłą". Ewentualnie całość może oznaczać: „Przyszliście do nas, przysięgając, że jesteście prawdomówni".

2479. Przywódcy niewiary rzekną do swoich stronników: „Wy sami postanowiliście iść za nami, a ponieważ my sami zeszliśmy z właściwej drogi, nie mogliście oczekiwać od nas niczego lepszego". Był to przypadek, kiedy ślepy prowadzi ślepego.

35. Zaiste, w ten sposób zajmujemy się winnymi.

إِنَّا كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾

36. Albowiem kiedy mówiono im: „Nie ma boga poza Allachem", oni zachowywali się arogancko

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ
يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٦﴾

37. I powiadali: „Czyż mamy zrezygnować z naszych bogów na korzyść [a]szalonego poety?"

وَيَقُولُونَ أَئِنَّا لَتَارِكُو آلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَجْنُونٍ ﴿٣٧﴾

38. Nie, on przyniósł prawdę i dali świadectwo prawdzie wszystkich Posłańców.

بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٨﴾

39. Zaiste, skosztujecie bolesnej kary

إِنَّكُمْ لَذَائِقُو الْعَذَابِ الْأَلِيمِ ﴿٣٩﴾

40. [b]A będziecie wynagrodzeni tylko za to, co uczyniliście

وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٠﴾

41. Z wyjątkiem wybranych sług Allacha.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤١﴾

42. Oni otrzymają znane zaopatrzenie:[2480]

أُولَٰئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَعْلُومٌ ﴿٤٢﴾

43. [c]Owoce,[2481] i będą zaszczyceni

فَوَاكِهُ ۖ وَهُمْ مُكْرَمُونَ ﴿٤٣﴾

44. [d]W Ogrodach Szczęścia,

فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٤٤﴾

45. [e]Zasiadłszy na tronach twarzami do siebie.

عَلَىٰ سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٥﴾

46. [f]Będzie im podawany dokoła puchar z płynącego źródła,

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ﴿٤٦﴾

47. Biało połyskujący, smakowity dla pijących,

بَيْضَاءَ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ ﴿٤٧﴾

48. [g]W którym nie będzie upojenia i który ich nie wyczerpie.

لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُونَ ﴿٤٨﴾

[a]15,7; 44,15; 68,52. [b]36,55; 45,29. [c]52,23; 55,53; 56,21. [d]44,53; 68,35; 78,32. [e]56,16-17. [f]56,18, 19. [g]56,20.

2480. Słowa „znane zaopatrzenie" oznaczają, że muzułmanie z góry wiedzieli, że otrzymają łaski Boże, o których mowa w następnych wersetach.

2481. Błogosławieństwa, jakimi będą obdarzeni wierzący, będą owocami właściwych wierzeń i dobrych uczynków ludzi wierzących.

49. [a]A wraz z nimi będą czyste niewiasty o pohamowanym spojrzeniu i wielkich pięknych oczach,[2482]

وَعِنْدَهُمْ قٰصِرٰتُ الطَّرْفِ عِيْنٌ ﴿٤٩﴾

50. [b]Jakby były okrytymi jajami.

كَاَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَّكْنُوْنٌ ﴿٥٠﴾

51. Wówczas jedni z nich zwrócą się do innych, wzajemnie się wypytując.

فَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ يَّتَسَآءَلُوْنَ ﴿٥١﴾

52. Mówca spośród nich powie: „Miałem bliskiego towarzysza,

قَالَ قَآئِلٌ مِّنْهُمْ اِنِّىْ كَانَ لِىْ قَرِيْنٌ ﴿٥٢﴾

53. „Który mawiał: «Czy rzeczywiście jesteś wśród tych, którzy wierzą, że Zmartwychwstanie jest prawdą?

يَّقُوْلُ اَئِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِيْنَ ﴿٥٣﴾

54. [c]«Kiedy umrzemy i zostanie z nas pył i połamane kości, to czy rzeczywiście otrzymamy zapłatę?»"

ءَاِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَّعِظَامًا ءَاِنَّا لَمَدِيْنُوْنَ ﴿٥٤﴾

55. Mówca ten spyta wtedy otaczających go: „Czy chcecie nań spojrzeć i dowiedzieć się o nim?"[2483]

قَالَ هَلْ اَنْتُمْ مُّطَّلِعُوْنَ ﴿٥٥﴾

56. Wtedy on spojrzy na siebie i zobaczy się pośrodku Ognia

فَاطَّلَعَ فَرَاٰهُ فِىْ سَوَآءِ الْجَحِيْمِ ﴿٥٦﴾

57. I powie doń: „Na Allacha, tyś prawie doprowadził mnie do ruiny".

قَالَ تَاللّٰهِ اِنْ كِدْتَّ لَتُرْدِيْنِ ﴿٥٧﴾

58. „I gdyby nie łaska mego Pana, z pewnością byłbym jednym z tych, którzy stawiani są przed Ogniem".

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّىْ لَكُنْتُ مِنَ الْمُحْضَرِيْنَ ﴿٥٨﴾

[a]55,57. [b]55,59. [c]13,6; 50,4; 56,48.

2482. *'In* (kobiety mające piękne, wielkie oczy) to liczba mnoga od słowa 'Ainā', które oznacza kobietę mającą wielkie, piękne oczy. Słowo to oznacza także dobre lub piękne słowo czy powiedzenie. *Ardun 'Ainā'u* oznacza: zielona lub czarna ziemia (Lane). Historia daje świadectwo temu, że muzułmanie zostali obdarzeni wszelkiego rodzaju błogosławieństwami, o których mowa w poprzednich wersetach. Dostali ogrody szczęścia. Zasiadali na tronach i cieszyli się władzą i wpływami. Cieszyli się wszystkimi niewinnymi uciechami życia. Mieli piękne, czyste kobiety za małżonki, a przede wszystkim „Bóg się nimi cieszył, a oni cieszyli się z Boga" (58,23). To było osiągnięciem największym.

2483. Mówca jest mieszkańcem Raju, o którym mowa w w. 52. Spyta on innych mieszkańców Raju, czy chcieliby spojrzeć na swoje poprzednie, niewierzące towarzystwo.

59. „Powiedz mi, czyż nie jest tak, że będziemy cierpieć śmierć raz jeszcze?

أَفَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ ﴿٥٩﴾

60. [a]„Z wyjątkiem naszej pierwszej śmierci,[2484] i że nie zostaniemy ukarani?

إِلَّا مَوْتَتَنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٦٠﴾

61. [b]„Zaiste, to największe zwycięstwo".[2485]

إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٦١﴾

62. Zatem po coś takiego niechaj robotnicy pracują.

لِمِثْلِ هَٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ ﴿٦٢﴾

63. Czy to lepsze jest jako przyjęcie czy też [c]drzewo Zaqqūm?[2486]

أَذَٰلِكَ خَيْرٌ نُزُلًا أَمْ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ ﴿٦٣﴾

64. Zaprawdę, uczyniliśmy to próbą dla grzeszników.[2487]

إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ﴿٦٤﴾

65. Jest to drzewo, które wyrasta z dna Piekła,[2488]

إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ﴿٦٥﴾

66. A jego owoc wygląda jak głowy węży.

طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ ﴿٦٦﴾

67. [d]I będą oni z niego spożywać i napełniać nim swoje brzuchy.

فَإِنَّهُمْ لَآكِلُونَ مِنْهَا فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ ﴿٦٧﴾

68. Potem na dodatek do tego otrzymają mieszaninę wrzącej wody do picia.

ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِنْ حَمِيمٍ ﴿٦٨﴾

69. Wówczas niechybnie ich powrót nastąpi do Piekła.

ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَإِلَى الْجَحِيمِ ﴿٦٩﴾

[a]23,38; 44,36. [b]44,58; 61,13. [c]44,44; 56,53. [d]56,54.

2484. Powiada się tutaj, że wierzący w Raju nawiązuje do wielkiego losu człowieka – jego życia wiecznego. Powiada on, że człowiek nigdy nie umiera po swoim odejściu z tego świata. Jego duchowa podróż do Wieczności nie będzie znała końca ani odwrotu.

2485. Największe osiągnięcie człowieka oraz spełnienie jego najwspanialszego losu leży w radowaniu się życiem wiecznym oraz w dokonywaniu stałego i wiecznego postępu duchowego.

2486. *Zaqqūm* oznacza drzewo niewiary. Koran porównuje prawdziwą wiarę do dobrego drzewa, które przez cały czas rodzi swoje owoce (14,25-26), zaś niewiarę do drzewa złego – *Zaqqūm* (14,27). Rozumiejąc to w sensie śmiercionośnego pożywienia, werset ten można zinterpretować jako znaczący, że jedzenie owoców z przeklętego drzewa niewiary powoduje śmierć duchową.

2487. Złe drzewo niewiary zawsze było wielkim źródłem występku.

2488. Jedzenie z drzewa niewiary prowadzi ludzi na dno Piekła.

70. [a]Stwierdzili, że ich ojcowie błądzą.

إِنَّهُمْ أَلْفَوْا آبَاءَهُمْ ضَالِّينَ

71. [b]I pośpieszyli ich śladami.[2489]

فَهُمْ عَلَىٰ آثَارِهِمْ يُهْرَعُونَ

72. A większość starożytnych ludów przed nimi błądziła.

وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ

73. I wysyłaliśmy pośród nich tych, którzy ostrzegali.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُنْذِرِينَ

74. Zważ zatem, jak zły był koniec tych, których ostrzegano,

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ

75. Z wyjątkiem wybranych sług Allacha.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ

76. A Noe rzeczywiście wołał do Nas i jakże wspaniałym jesteśmy Odpowiadającym na modlitwy!

وَلَقَدْ نَادَانَا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ

77. [c]I uratowaliśmy jego i jego rodzinę przed wielkim nieszczęściem.

وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ

78. I jego potomstwo uczyniliśmy jedynymi, którzy przetrwali.[2490]

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ

79. I pozostawiliśmy dla niego dobre imię wśród późniejszych pokoleń.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ

80. Pokój Noemu wśród ludów!

سَلَامٌ عَلَىٰ نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ

81. Rzeczywiście w ten sposób nagradzamy tych, którzy czynią dobro.

إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

[a]7,174. [b]43,24. [c]21,77; 26,120; 54,14.

2489. Ludzie są zazwyczaj niewolnikami starych nawyków, tradycji i zwyczajów. Wytarte idee i uprzedzenia umierają niełatwo. Chyba największą przeszkodą na drodze do akceptacji prawdy przez ludzi jest – jak wielokrotnie powiada się w Koranie – silna niechęć do przyjmowania nowych idei.

2490. Noe położył podwaliny cywilizacji ludzkiej i ustalonym faktem historycznym jest, że wraz z postępem ludzi w cywilizacji powiększa się ich liczebność, a jednocześnie zmniejsza się ilość społeczeństw mniej cywilizowanych, żyjących na tym samym lub w sąsiednich terytoriach. Ponieważ potomkowie Noego byli bardziej cywilizowani oraz mieli więcej zasobów materialnych, ich wpływy – jak się wydaje – rozszerzyły się na inne kraje, przez co podporządkowali sobie oni ludy mniej cywilizowane, które z biegiem czasu zostały przez nich wchłonięte, a w konsekwencji przestały istnieć.

82. On był, zaiste, jednym z naszych wierzących sług.

إِنَّهُۥ مِنْ عِبَادِنَا ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٢﴾

83. Potem innych zatopiliśmy.

ثُمَّ أَغْرَقْنَا ٱلْءَاخَرِينَ ﴿٨٣﴾

84. I, zaprawdę, z jego grupy pochodził Abraham,

وقف لازم وَإِنَّ مِن شِيعَتِهِۦ لَإِبْرَٰهِيمَ ﴿٨٤﴾

85. [a]Kiedy przybył do swego Pana w czystym sercu.

إِذْ جَآءَ رَبَّهُۥ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٥﴾

86. [b]Kiedy rzekł do swego ojca i swego ludu: „Cóż wy takiego czcicie?

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦ مَاذَا تَعْبُدُونَ ﴿٨٦﴾

87. „Kłamstwo – pragniecie fałszywych bogów[2491] obok Allacha?

أَئِفْكًا ءَالِهَةً دُونَ ٱللَّهِ تُرِيدُونَ ﴿٨٧﴾

88. „Co sobie myślicie o Panu światów?"

فَمَا ظَنُّكُم بِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٨٨﴾

89. [c]Wtedy rzucił okiem na gwiazdy[2492]

فَنَظَرَ نَظْرَةً فِى ٱلنُّجُومِ ﴿٨٩﴾

90. I rzekł: „Nie czuję się dobrze".[2493]

فَقَالَ إِنِّى سَقِيمٌ ﴿٩٠﴾

91. Zatem odeszli od niego, odwracając się plecami.

فَتَوَلَّوْا۟ عَنْهُ مُدْبِرِينَ ﴿٩١﴾

92. Wtedy on podszedł spokojnie do ich bogów i zwracając się do nich, rzekł: „Nie zjecie?

فَرَاغَ إِلَىٰٓ ءَالِهَتِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٩٢﴾

[a]26,90. [b]19,43; 26,71. [c]6,77.

2491. Człowiek ma tendencję do oddawania czci fałszywym bogom w formie istot ludzkich, którym przypisuje atrybuty potęgi Bożej, lub różnych obiektów z przyrody – słońce, księżyc czy gwiazdy – lub przedmiotów nieożywionych, jak bogowie wykuci z kamienia i drewna. Człowiek potrafi też czcić swoje własne dawno przestarzałe zwyczaje, uprzedzenia i zabobony, pragnienia, pasje, itp.

2492. Wydaje się, że spór między Abrahamem i jego ludem o atrybutach Bożych trwał długo w nocy. Widząc, że rozmowa nie ma żadnego użytecznego celu, Abraham chciał ją przerwać. Rzucił zatem okiem na gwiazdy, sugerując przez to, że rozmowa zbytnio się przeciągnęła i że lepiej ją przerwać.

2493. W świetle bezużyteczności tej rozmowy Abraham powiedział swemu ludowi, żeby już lepiej zostawił go w spokoju samego, ponieważ nie czuł się najlepiej. Słowa *Innī Saqīm* mogą też oznaczać „Robi mi się niedobrze od tej waszej czci fałszywych bogów" lub „Rozbolało mnie serce dlatego, że czcicie fałszywych bogów" lub „Nienawidzę waszą cześć oddawaną fałszywym bogom".

93. „Co się z wami dzieje, że nie przemawiacie?"[2494]

مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ ﴿٩٣﴾

94. [a]Wówczas odwrócił się do nich, uderzając w nie prawą ręką.[2495]

فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ ﴿٩٤﴾

95. Na to zbliżyli się doń jego ludzie, śpiesząc.

فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزِفُّونَ ﴿٩٥﴾

96. On rzekł: [b]„Czyż czcicie to, coście sami wyrzeźbili,

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ ﴿٩٦﴾

97. „Podczas gdy to Allach stworzył was, jak również wasze dzieło?"[2495A]

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

98. Oni powiedzieli: „Wznieście dla niego budowle i [c]wrzućcie go do ognia".

قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ ﴿٩٨﴾

99. [d]W ten sposób ułożyli przeciwko niemu wrogi plan, lecz My najsrożej ich poniżyliśmy.[2496]

فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ﴿٩٩﴾

100. [e]A on rzekł: „Udaję się do mego Pana. On mnie niechybnie poprowadzi".

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿١٠٠﴾

101. I modlił się: „Panie mój, daj mi sprawiedliwego syna".

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠١﴾

102. Daliśmy mu więc dobrą nowinę o synu cierpliwym.

فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ ﴿١٠٢﴾

[a]21,59. [b]21,67-68. [c]21,69; 29,25. [d]21,71. [e]19,49; 29,27.

2494. Najbardziej wyróżniającym się atrybutem Żywego Boga jest to, że On przemawia do swoich wybranych oraz słucha i odpowiada na ich modlitwy. Bóstwo, które nie jest w stanie przemawiać, słuchać i przyjmować modlitw swoich wyznawców, jest bóstwem martwym.

2495. Ponieważ prawa ręka jest symbolem władzy i siły, werset ten oznacza, że Abraham uderzył na bożki z całych sił i rozwalił je na kawałki. *Yamīn* oznacza także ślubowanie, przez co cały ten werset może oznaczać, że Abraham porozbijał bóstwa spełniając swoje ślubowanie (21,58).

2495A. Wasze ręce i nogi, którymi pracujecie.

2496. Ponieważ wrogowie Abrahama popadli w niepowodzenie w swoich planach przeciwko niemu, odczuwali do niego wielką pogardę.

103. A kiedy był na tyle dojrzały, by razem z nim chodzić, on rzekł: „O mój drogi synu, widziałem we śnie jak składam cię w ofierze.[2497] Rozważ zatem to, co o tym sądzisz!" Ten odrzekł: „O ojcze mój, czyń tak, jak ci się nakazuje. Jeżeli Allach pozwoli, stwierdzisz, że jestem wytrwały w wierze".

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَٰبُنَيَّ إِنِّيٓ أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ أَنِّيٓ أَذْبَحُكَ فَانظُرْ مَاذَا تَرَىٰ قَالَ يَٰٓأَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِيٓ إِن شَآءَ اللَّهُ مِنَ الصَّٰبِرِينَ ﴿١٠٣﴾

104. I kiedy oni obaj podporządkowali się Woli Bożej, a Abraham rzucił go głową na ziemię,

فَلَمَّآ أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ﴿١٠٤﴾

105. My zawołaliśmy doń: „O Abrahamie,

وَنَٰدَيْنَٰهُ أَن يَٰٓإِبْرَٰهِيمُ ﴿١٠٥﴾

106. „Istotnie wypełniłeś ten sen". W ten sposób rzeczywiście nagradzamy tych, którzy czynią dobro.

قَدْ صَدَّقْتَ الرُّءْيَآ إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٠٦﴾

2497. Koran i Biblia różnią się co do tego, którego ze swoich dwóch synów – Izmaela czy Izaaka – postanowił Abraham, spełniając przykazanie Boże, złożyć w ofierze. Według Biblii był nim Izaak (Rdz 22,2). Koran jednak jasno stwierdza, że był nim Izmael. W tej kwestii Biblia sama sobie przeczy. Według niej Abraham otrzymał nakaz złożenia w ofierze swego jedynego syna, lecz w owym czasie Izaak nie był jego jedynym synem. Izmael był starszy od Izaaka o 13 lat i przez aż tyle lat był jedynym synem Abrahama. A ponieważ był jego pierworodnym, bardzo był mu drogi. Dlatego słusznym wydaje się, że Bóg zażądał od Abrahama, aby złożył w ofierze najbliższą i najdroższą mu rzecz, kim był jego jedyny i pierworodny syn – Izmael. Niektórzy ewangeliści chrześcijańscy starali się na próżno wykazać, że ponieważ „Izmael narodził się ze służebnicy, narodził się z ciała, natomiast ponieważ Izaak narodził się z wolnej kobiety, narodził się z obietnicy" (Ga 4,22, 23). Poza tym, że Hagar, matka Izmaela, należała do królewskiej rodziny Egiptu i nie była służącą, w Biblii wielokrotnie powiada się o Izmaelu jako o synu Abrahama, tak samo jak o Izaaku (Rdz 16,16; 17,23, 25). Ponadto podobne obietnice otrzymał Abraham w odniesieniu do przyszłej wielkości Izmaela, jak i Izaaka (Rdz 16,10, 11; 17,20). Oprócz zastąpienia w Biblii Izmaela Izaakiem, co wydaje się czymś celowym, zastąpiono Moria Marwah, wzgórze w pobliżu Mekki, obok którego Abraham pozostawił Izmaela i jego matkę Hagar, gdy Izmael był jeszcze mały, w Biblii nie ma niczego, co w najmniejszy choćby sposób popierałoby pogląd, że Abraham złożył w ofierze Izaaka, a nie Izmaela. Lecz podczas gdy nie ma żadnych śladów w ceremoniach Żydów i chrześcijan, śladów upamiętniających złożenie w ofierze przez Abrahama Izaaka, muzułmanie, którzy są duchowymi spadkobiercami Izmaela, upamiętniają jego ofiarę, zabijając co roku barany i kozły na całym świecie ósmego dnia miesiąca Dhu'l-Hijjah. To powszechne składanie w ofierze kozłów i baranów przez muzułmanów całego świata bez wątpienia potwierdza fakt, że Abraham złożył w ofierze Izmaela, nie zaś Izaaka. W rzeczywistości Abraham nie miał obowiązku spełnienia swojej wizji do końca. Chodziło jedynie o praktyczne zademonstrowanie jego intencji i gotowości poświęcenia własnego syna. Wizja ta została już w sposób symboliczny spełniona w tym, że Hagar i Izmael pozostawieni zostali przez Abrahama w dolinie Mekki, która w owych czasach była terenem jałowym i wyschniętym. Ten pełen odwagi akt symbolizował właściwie złożenie Izmaela w ofierze. Rozkaz Boży, by Abraham najpierw złożył w ofierze swego syna, a potem odwołanie tego rozkazu wskazywały, że chodziło o zniesienie zwyczaju składania ofiar z ludzi, co było najbardziej nieludzką praktyką, panującą w owych czasach w większości narodów.

107. Zaiste, to była prawdziwa próba.

إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْبَلَٰٓؤُا الْمُبِينُ ﴿١٠٧﴾

108. I odkupiliśmy go olbrzymią ofiarą.[2498]

وَفَدَيْنَٰهُ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ ﴿١٠٨﴾

109. I pozostawiliśmy mu dobre imię wśród następnych pokoleń.[2499]

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿١٠٩﴾

110. Pokój Abrahamowi!

سَلَٰمٌ عَلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ ﴿١١٠﴾

111. W ten sposób nagradzamy tych, którzy czynią dobro.

كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١١١﴾

112. Zaiste, on był jednym z Naszych wierzących sług.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

113. [a]I przekazaliśmy mu dobrą nowinę o Izaaku, Proroku, i jednym ze sprawiedliwych.

وَبَشَّرْنَٰهُ بِإِسْحَٰقَ نَبِيًّا مِّنَ الصَّٰلِحِينَ ﴿١١٣﴾

114. I obdarowaliśmy błogosławieństwami jego[2500] i Izaaka. [b]A wśród jego potomstwa są tacy, którzy czynią dobro, jak i inni, którzy wyraźnie grzeszą przeciwko samym sobie.

وَبَٰرَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰٓ إِسْحَٰقَ ۚ وَمِن ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ مُبِينٌ ﴿١١٤﴾

115. [c]I istotnie obdarowaliśmy łaskami Mojżesza i Aarona.

وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ ﴿١١٥﴾

116. [d]I uratowaliśmy ich obu oraz ich lud przed wielkim nieszczęściem.

وَنَجَّيْنَٰهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿١١٦﴾

117. I pomogliśmy im i to oni byli zwycięzcami.

وَنَصَرْنَٰهُمْ فَكَانُوا هُمُ الْغَٰلِبِينَ ﴿١١٧﴾

[a]11,72; 19,50; 21,73; 29,28. [b]57,27. [c]20,31; 28,35. [d]20,81; 26,66.

2498. Gotowość Abrahama do złożenia w ofierze Izmaela została uwieczniona w islamskiej instytucji „Ofiary", która stanowi integralną część ceremonii *Hajj*. Implikacja w tym wersecie może być też taka, że chodzi o zniesienie składania ofiary z ludzi, co – jak się zdaje – było powszechnie stosowane w czasach Abrahama oraz o zastąpienie tego rodzaju ofiary ofiarą ze zwierzęcia.

2499. Jakie może być lepsze świadectwo Abrahama pozostawiającego po sobie dobre imię, skoro wyznawcy trzech wielkich religii – Islamu, chrześcijaństwa i judaizmu – dumni są z pochodzenia właśnie od tego wielkiego Patriarchy.

2500. Słowa „Obdarzyliśmy go błogosławieństwami" odnoszą się do błogosławieństw, jakie Bóg zesłał na potomstwo Abrahama poprzez Izmaela, jako że Izaaka wymienia się oddzielnie z imienia.

118. I daliśmy im Księgę, która wszystko wyjaśniała,

وَاٰتَيْنٰهُمَا الْكِتٰبَ الْمُسْتَبِيْنَ ﴿١١٨﴾

119. I poprowadziliśmy ich ku właściwej drodze.

وَهَدَيْنٰهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ ﴿١١٩﴾

120. I pozostawiliśmy dla nich dobre imię wśród następnych pokoleń –

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْاٰخِرِيْنَ ﴿١٢٠﴾

121. Pokój Mojżeszowi i Aaronowi!

سَلٰمٌ عَلٰى مُوْسٰى وَهٰرُوْنَ ﴿١٢١﴾

122. Istotnie, w ten sposób wynagradzamy tych, którzy czynią dobro.

اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٢٢﴾

123. Zaiste, oni obaj byli wśród Naszych wiernych sług.

اِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٢٣﴾

124. I niechybnie Eliasz[2501] także był jednym z Posłańców,

وَاِنَّ اِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿١٢٤﴾

125. Kiedy rzekł do swego ludu: „Czy nie będziecie bogobojni?"

اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖٓ اَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿١٢٥﴾

126. „Czyż zwracacie się do Ba'la,[2502] a zapominacie o Najlepszym ze stwórców –

اَتَدْعُوْنَ بَعْلًا وَّتَذَرُوْنَ اَحْسَنَ الْخَالِقِيْنَ ﴿١٢٦﴾

127. „Allachu, waszym Panu i Panu waszych praojców w dawnych czasach?"

اللّٰهَ رَبَّكُمْ وَرَبَّ اٰبَآئِكُمُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿١٢٧﴾

128. Lecz oni go odrzucili, więc z pewnością postawieni będą przed Bogiem, aby zdać sprawę ze swoich uczynków,

فَكَذَّبُوْهُ فَاِنَّهُمْ لَمُحْضَرُوْنَ ﴿١٢٨﴾

129. Z wyjątkiem wybranych sług Allacha.

اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِيْنَ ﴿١٢٩﴾

130. I pozostawiliśmy dlań dobre imię wśród późniejszych pokoleń.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْاٰخِرِيْنَ ﴿١٣٠﴾

2501. Eliasz żył około roku 900 przed Chrystusem. Pochodził z Galilei, miejsca położonego na wschodnim brzegu Jordanu. Jego płaszcz przejął później Elizeusz (Jew. Enc. oraz 1 Krl 17,1).

2502. Ba'l było imieniem bożka, czczonego przez lud Proroka Eliasza. Lud ten czcił słońce. Ba'l może też reprezentować boga-słońce, należącego do ludu z miasta nazywanego obecnie Bal-Bekk, a leżącego w Syrii (Lane).

131. Pokój Eliaszowi i jego ludowi![2503]
سَلَٰمٌ عَلَىٰٓ إِلْ يَاسِينَ ﴿١٣٠﴾

132. Tak rzeczywiście nagradzamy tych, którzy czynią dobro.
إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿١٣١﴾

133. Zaiste, on był jednym z Naszych wierzących sług.
إِنَّهُۥ مِنْ عِبَادِنَا ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾

134. [a]I istotnie także i Lot był jednym z Posłańców.
وَإِنَّ لُوطًا لَّمِنَ ٱلْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٣﴾

135. Kiedy My uratowaliśmy go i jego rodzinę,
إِذْ نَجَّيْنَٰهُ وَأَهْلَهُۥٓ أَجْمَعِينَ ﴿١٣٤﴾

136. [c]Z wyjątkiem pewnej starej niewiasty, która była wśród tych, co pozostali w tyle.
إِلَّا عَجُوزًا فِي ٱلْغَٰبِرِينَ ﴿١٣٥﴾

137. [d]Wtedy całkowicie zniszczyliśmy pozostałych.
ثُمَّ دَمَّرْنَا ٱلْـَٔاخَرِينَ ﴿١٣٦﴾

138. [e]I, zaiste, przechodzicie obok nich rano
وَإِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِم مُّصْبِحِينَ ﴿١٣٧﴾

139. I w nocy.[2504] Czyż nie zrozumiecie?
وَبِٱلَّيْلِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٣٨﴾ ع

140. [f]I, zaiste, również Jonasz[2505] był jednym z Posłańców,
وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنَ ٱلْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٩﴾

141. Kiedy zbiegł[2506] na załadowany okręt
إِذْ أَبَقَ إِلَى ٱلْفُلْكِ ٱلْمَشْحُونِ ﴿١٤٠﴾

[a]7,81; 26,161; 29,29. [b]26,171; 29,33; 51,36. [c]7,84; 11,82; 15,61; 27,58. [d]26,173. [e]15,77; [f]21,88; 68,49.

2503. *Ilyāsīn* może być inną formą *Ilyās*, tak jak *Sīnīn* (95,3), jest inną formą *Sīnā'* (23,21); lub też będąc liczbą mnogą od słowa *Ilyās*, może oznaczać *Ilyās* i jego lud.

2504. Sodoma i Gomora, miasta, w których Lot głosił swoje Posłannictwo i które leżały na drodze z Arabii do Syrii, gdzie karawany arabskie przechodziły w dzień i w nocy. W innym miejscu Koranu o tych dwóch miastach mówi się jako o leżących „na drodze, która jeszcze istnieje" (15,77).

2505. Jonasz był Prorokiem izraelickim, który żył w IX wieku w czasach rządów Jeroboama II lub Joachaza. Patrz także 6,87, 88.

2506. Według Biblii Jonasz otrzymał od Boga rozkaz, by udał się do Niniwy i tam „wołał przeciwko" niej, lecz zamiast tego Jonasz uciekł do Tarszisz, uciekł „od obecności Pana" (Jon 1,3). Koran przeciwstawia się temu biblijnemu poglądowi, ponieważ kwestionuje on cechy Proroka Bożego. W rzeczywistości będąc złym na swój lud, ponieważ odrzucił on Posłannictwo Boże, Jonasz uciekł od swego ludu.

142. I rzucał losy z załogą statku i przegrał.

فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿١٤٢﴾

143. I połknęła go ryba, podczas gdy czynił sobie wyrzuty.

فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿١٤٣﴾

144. I gdyby nie był jednym z tych, co wychwalają Boga,

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ﴿١٤٤﴾

145. Niechybnie tkwiłby w brzuchu tej ryby aż po Dzień Zmartwychwstania.

لَلَبِثَ فِي بَطْنِهِ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤٥﴾

146. Wtedy rzuciliśmy go na nagi szmat ziemi i chorował.

فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿١٤٦﴾

147. I uczyniliśmy, że wyrosła nad nim tykwa.

وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ ﴿١٤٧﴾

148. I wysłaliśmy go jako Posłańca do stu tysięcy ludzi i więcej,

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ ﴿١٤٨﴾

149. [a]A wszyscy oni uwierzyli, więc pozwoliliśmy im cieszyć się życiem przez dłuższy czas.

فَآمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴿١٤٩﴾

150. [b]Teraz spytaj ich[2506A] czy Pan twój ma córki, tak jak oni mają synów.[2507]

فَاسْتَفْتِهِمْ أَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ ﴿١٥٠﴾

151. [c]Czy My stworzyliśmy aniołów-niewiasty, podczas gdy oni byli świadkami?

أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ ﴿١٥١﴾

152. Niechybnie ich wymysłem jest, iż powiadają:

أَلَا إِنَّهُمْ مِنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ ﴿١٥٢﴾

153. „Allach posiada dzieci", a są najpewniej kłamcami.

وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٥٣﴾

154. [d]Czyż On przedkłada córki nad synów?

أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ﴿١٥٤﴾

[a]10,99. [b]6,101; 16,58; 43,17; 52,40; 53,22. [c]17,41; 37,151; 43,20. [d]43,17; 53,22.

2506A. Niewierzący mieszkańcy Mekki.

2507. Arabowie przypisywali moc Bożą aniołom, wierząc, że są oni córkami Boga. Właśnie taka forma bałwochwalstwa jest tutaj potępiona.

155. Co się z wami dzieje? Jak uważacie?

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿١٥٥﴾

156. Czyż nie zastanowicie się?

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٦﴾

157. [a]A może macie wyraźny dowód?

أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ ﴿١٥٧﴾

158. Wobec tego stwórzcie swą Księgę,[2508] o ile jesteście prawdomówni.

فَأْتُوا بِكِتَابِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٥٨﴾

159. [b]I twierdzą o pokrewieństwie pomiędzy Nim oraz jinn, podczas gdy sami jinn wiedzą dobrze, iż będą postawieni przed Allachem dla dokonania sądu.

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿١٥٩﴾

160. Święty jest Allach i wolny od tego, co Mu przypisują!

سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٦٠﴾

161. Lecz wybrani słudzy Allacha nie przypisują Mu niczego uwłaczającego.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٦١﴾

162. Zaprawdę, wy oraz to, co czcicie –

فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ ﴿١٦٢﴾

163. Nikt z was nie jest w stanie zwieść nikogo[2509] przeciwko Niemu

مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفَاتِنِينَ ﴿١٦٣﴾

164. Z wyjątkiem wyłącznie tego, który spali się w Piekle.

إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ ﴿١٦٤﴾

165. Powiadają: „Nie ma takiego wśród nas, który nie miałby znanego mu miejsca"[2510]

وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَعْلُومٌ ﴿١٦٥﴾

166. „I, zaiste, my jesteśmy tymi, którzy ustawieni są w rzędach

وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُّونَ ﴿١٦٦﴾

[a]52,39. [b]6,101.

2508. Żadna z Ksiąg Bożych nie pozwala sobie na popieranie tej najgłupszej i najbardziej szkaradnej doktryny.

2509. Właśnie tego typu ludzi złe duchy mogą sprowadzić z właściwej drogi. Nie mają oni kontroli ani wpływu na ludzi pobożnych.

2510. Jak niektórzy powiadają, treść może tutaj odnosić się do aniołów. Według innych dotyczy ona wierzących.

167. [a]„I to istotnie my jesteśmy tymi, którzy wychwalają Allacha”.

وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ ﴿١٦٧﴾

168. Zaiste, niewierni z Mekki mawiali:

وَإِنْ كَانُوا لَيَقُولُونَ ﴿١٦٨﴾

169. „Gdybyśmy mieli przy sobie takie Przypomnienie jak miał lud w dawnych czasach,

لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِنَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٦٩﴾

170. „Z pewnością bylibyśmy wybranymi sługami Allacha”.

لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٧٠﴾

171. A jednak skoro ono do nich przybyło, oni w nie nie wierzą, lecz wkrótce dowiedzą się.

فَكَفَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿١٧١﴾

172. I, zaiste, Nasze słowo odeszło już do Naszych sług, Posłańców,

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٢﴾

173. [b]Wszak to niechybnie oni są tymi, którym udzielona będzie pomoc,

إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ﴿١٧٣﴾

174. Jak i z pewnością to Nasze właśnie zastępy zwyciężą.

وَإِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿١٧٤﴾

175. Zatem odwróć się od nich na jakiś czas.

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿١٧٥﴾

176. I obserwuj ich, albowiem wkrótce ujrzą oni swój własny koniec.

وَأَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٦﴾

177. [c]Czyż zatem starają się oni przyśpieszyć Naszą karę?

أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٧٧﴾

178. Lecz kiedy spadnie ona na ich dziedziniec,[2511] będzie to zły poranek dla tych, których ostrzegano.

فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٨﴾

[a]2,31; 21,21; 41,39. [b]40,52; 58,22; [c]22,48; 27,72; 29,54.

2511. Być może nawiązuje się tutaj do dnia Upadku Mekki, który w rzeczy samej był dla mieszkańców Mekki dniem złym, kiedy wojska muzułmańskie, liczące 10 000 ludzi, weszły do przedmieść miasta. Później kielich ich udręczenia i poniżenia wypełnił się po brzegi, ponieważ wszystkie ich plany skierowane przeciwko Islamowi całkowicie się nie powiodły, a Islam odniósł chwalebne zwycięstwo nad niewierzącymi.

179. A zatem odwróć się od nich na czas jakiś.

وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتّٰى حِيْنٍ ﴿١٧٩﴾

180. I obserwuj, albowiem wkrótce ujrzą swój własny koniec.

وَّاَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُوْنَ ﴿١٨٠﴾

181. Święty jest twój Pan, Pan władzy, wyniesiony wysoko ponad to, o czym twierdzą.

سُبْحٰنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ﴿١٨١﴾

182. [a]I wieczny pokój z Posłańcami![2512]

وَسَلٰمٌ عَلَى الْمُرْسَلِيْنَ ﴿١٨٢﴾

183. [b]I wszelka chwała należy do Allacha, Pana światów.

وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٨٣﴾

[a]27,60. [b]1,2; 6,46.

2512. Wydaje się, że mówi się tutaj o Świętym Proroku, który w swojej osobie reprezentuje wszystkich Proroków i Posłańców Boga.

ROZDZIAŁ 38

SÂD

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Sura ta została objawiona we wczesnych latach życia Świętego Proroka w Mekce. Ibn 'Abbās, jak relacjonuje Baihaquī oraz Ibn Mardawaih, popiera ten pogląd, zaś inni naukowcy zgadzają się z nim. Treść i temat tej sury są bardzo podobne do sury Al-Sāffāt, która zakończyła się nacechowaną wyzwaniem deklaracją Bożą: zastępy Boże zwyciężą i będzie to zły dzień dla niewierzących, kiedy na ich głowy spadnie kara Boża. Sura ta zaczyna się równie silną deklaracją, a mianowicie, że niezmiennym dekretem Bożym jest to, że wierzący osiągną bogactwo, władzę i wspaniałość, podczas gdy niewierzących czeka niełaska i zniszczenie.

Temat

Sura ta rozpoczyna się od stanowczej deklaracji – właściwie Bóg przysięga na Koran – iż działając zgodnie z jego naukami i czyniąc go zasadą swojego życia, ludzie wierzący osiągną chwałę i wzniosłość oraz zajmą najbardziej szanowane miejsce wśród potężnych narodów. Dalej powiada się, że niewierzący z Mekki powtarzają jak papugi wołanie, iż nie porzucą swojej czci bałwochwalczej na żądanie człowieka, który jest zwyczajnie jednym z nich. W odpowiedzi na to bezsensowne twierdzenie powiada im się „Od kiedy roszczą sobie oni prawo do posiadania bogactw łaski i litości Bożej? Prerogatywą samego Boga jest to, że On sam wybiera tych, których uważa za właściwych do przekazania im Jego Woli; teraz do tego celu wybrał Świętego Proroka". Wypowiedziawszy z naciskiem, że siły zła poniosą porażkę i znajdą się w niełasce, zaś zwolennicy Jedynego Boga otrzymają władzę, bogactwo i zaszczyty, Sura ta na zasadzie wstępu prezentuje dość szczegółowy opis wielkiej chwały i dobrobytu, do jakich doszedł naród Izraelitów w czasach rządów dwóch królów-Proroków – Dawida i Salomona. Sura ta nawiązuje też do zamiarów, jakie knuto w czasach rządów Dawida i które miały na celu podkopanie jego władzy i wpływów oraz do nasion schyłku i dezintegracji, które zasiane zostały w czasach rządów Salomona, kiedy to Izraelici nurzali się w bogactwie i byli u szczytu dobrobytu materialnego. Na zasadzie implikacji o Świętym Proroku powiada się, że ponieważ jego wrogowie zżerani są przez zazdrość o jego wielką władzę, także będą knuć spiski na jego życie i starać się stłumić czułą roślinę Islamu jeszcze w jej pąku. Jednak plany te nie powiodą się, a Islam dalej zdobywać będzie władzę i siłę. Jeśli jednak muzułmanie nie zatroszczą się właściwie o swoją sprawę, to u szczytu ich chwały siły ciemności będą starały się podkopać solidarność i stabilność Islamu. Następnie nawiązuje się krótko do Proroka Hioba, który cierpiał wiele, lecz tymczasowa faza jego cierpień szybko minęła, a on powrócił do swego poprzedniego stanu, a jego straty zostały w dwójnasób wynagrodzone. Dalej przelotnie nawiązuje się do Abrahama, Izaaka, Jakuba oraz Proroków Izmaela, Elizeusza oraz Dhu'l Kifl i dodaje się, że ci dobrzy ludzie, którzy naśladują ich przykład i idą ich śladem, otrzymają łaski Boże, które nie znają pomniejszenia czy uszczuplenia. Sura ta kończy się tym, że zawsze gdy ludzie zbaczają z właściwej drogi i zaczynają czcić fałszywych bogów, wśród nich powoływany jest Posłaniec Boga, by na powrót sprowadzić ich do czci Jedynego Prawdziwego Boga. Synowie ciemności starają się ustawiać wszelkiego rodzaju przeszkody na jego drodze oraz oszukują i zwodzą ludzi, odciągając ich od Boga. Jednak prawda pokonuje wszelkie przeszkody i zwycięża, i panuje powszechnie.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Sād [b]Wzywamy jako dowód Koran, który pełen jest napomnienia,[2514] iż jest to Nasze objawione Słowo.

صٓ وَالْقُرْاٰنِ ذِى الذِّكْرِ ②

3. Lecz ci, którzy nie wierzą, pogrążeni są w fałszywej dumie i wrogości.[2515]

بَلِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فِيْ عِزَّةٍ وَّشِقَاقٍ ③

4. [c]Ileż pokoleń zniszczyliśmy przed nimi! Wołały one o pomoc, lecz nie było[2516] już czasu na ucieczkę.

كَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنْ قَرْنٍ فَنَادَوْا وَّلَاتَ
حِيْنَ مَنَاصٍ ④

5. [d]I dziwią się, że ten, kto ostrzega, pochodzi spośród nich samych. A niewierni powiadają: „To czarownik, wielki kłamca".

وَعَجِبُوْٓا اَنْ جَآءَهُمْ مُّنْذِرٌ مِّنْهُمْ وَقَالَ الْكٰفِرُوْنَ
هٰذَا سٰحِرٌ كَذَّابٌ ⑤

6. „Co? Czy on wszystkich bogów połączył w jednego Boga? To, zaiste, zdumiewająca rzecz".

اَجَعَلَ الْاٰلِهَةَ اِلٰهًا وَّاحِدًا ۚ اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ
عُجَابٌ ⑥

[a]1,1. [b]43,45. [c]6,7; 19,75; 36,32; 50,37. [d]7,64.

2513. Litera *Sād* może oznaczać „Prawdomówny Bóg" lub „Ja jestem Allach, Prawdomówny" lub też „Bóg powiedział prawdę".

2514. Prawdomówny Bóg przysięga na Koran, że następcy Świętego Proroka, działając zgodnie z naukami Koranu i czyniąc go zasadą swojego życia, osiągną wyniosłość i zajmą najbardziej szanowane miejsce wśród najpotężniejszych narodów. *Dhikr* oznacza także „znakomitość" (Lane).

2515. Głównym powodem wszelkiego grzechu i niewiary jest duma, próżność i arogancja. Pierwszy zanotowany grzech Szatana to odmówienie podporządkowania się Adamowi pod pozorem jego nad nim wyższości (nad Adamem). „Jam jest lepszy od niego" (7,13), oto najczęstsza przechwałka niewierzących, która nie pozwala im przyjąć prawdę w czasach każdego Proroka Bożego.

2516. Według niektórych naukowców *Lāta* brzmi oryginalnie *Laisa*. Niektórzy uważają, że żeńskie *ta* dodane jest do zaprzeczenia *lā*, by uczynić przeczenie bardziej intensywnym. Według trzeciej szkoły jest to słowo niezależne, ani pierwotnie *Laisa* ani *lā*. Czwarta szkoła uważa jednak, że jest to słowo, ale i część słowa, a mianowicie zaprzeczenie *lā*, również *ta*, poprzedzające słowo *Hīna*. Na ogół towarzyszy mu *Hīna* lub inne podobne mu słowo.

7. Przywódcy wśród nich chodzili mówiąc: „Idźcie i trzymajcie się swoich bogów. To jest rzecz, której trzeba pragnąć.

وَانْطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَى
آلِهَتِكُمْ ۖ إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ ﴿٧﴾

8. [b]„Nie słyszeliśmy o niczym takim w żadnym z poprzednich kredo.[2517] To nic innego niż kłamstwo.

مَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ ۖ إِنْ هَٰذَا إِلَّا
اخْتِلَاقٌ ﴿٨﴾

9. [c]„Czy Przypomnienie zostało zesłane jemu tylko spośród nas wszystkich?" Nie, oni wątpią w Moje Przypomnienie. Nie, oni nie posmakowali jeszcze Mojej kary.

أَأُنْزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا ۚ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ
مِنْ ذِكْرِي ۖ بَلْ لَمَّا يَذُوقُوا عَذَابِ ﴿٩﴾

10. [d]Czy oni posiadają skarby łaski twego Pana, Potężnego, Największego Dawcy?

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ﴿١٠﴾

11. Albo czy do nich należy Królestwo niebios i ziemi oraz tego, co jest pomiędzy nimi? Niechaj zatem zstąpią z wszystkimi swoimi środkami.[2518]

أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۖ
فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ ﴿١١﴾

12. [e]Oni są zastępem sprzymierzeńców, którzy zostaną tutaj rozgromieni.[2519]

جُنْدٌ مَا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِنَ الْأَحْزَابِ ﴿١٢﴾

13. [f]Przed nimi również lud Noego, plemię 'Ād oraz Faraon, Pan słupów,[2520] odrzucali Posłańców jako kłamców,

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ
ذُو الْأَوْتَادِ ﴿١٣﴾

[a]71,24. [b]23,25. [c]54,26. [d]17,101; 52,38; [e]54,46. [f]9,70; 40,32; 50,13.

2517. „Poprzednie kredo" może dotyczyć chrześcijaństwa lub bałwochwalczej wiary pogan z Mekki. Może także nawiązywać do wszystkich religii poprzedzających Islam, ponieważ w żadnej religii przed Islamem wiara w Jedność Boga nie pozostawała czysta i nie zniekształcona bałwochwalstwem.

2518. Niechaj niewierzący zbiorą wszystkie swoje środki i zasoby przeciwko Świętemu Prorokowi i niechaj mnożą je jak tylko mogą i wykorzystują przeciwko niemu.

2519. Werset ten na pierwszy rzut oka zawiera proroctwo i wyzwanie. Wyzwanie kierowane jest do sił zła, aby zebrały wszystkie swoje zasoby i stworzyły silną konfederację w celu zatrzymania marszu Islamu. Natomiast proroctwo powiada, że połączone siły niewiary poniosą haniebną klęskę, o ile tylko odważą się przeciwstawić Islamowi. To wielkie proroctwo dosłownie spełniło się podczas bitwy Okopów.

2520. *Autād al-Arḍ* oznacza góry; zaś *Autād al-Bilād* oznacza najważniejszych ludzi w mieście; *Dhu'l Autād* oznacza pana licznych wojsk lub nagród (Aqrab).

14. Jak i plemię Thamūd i lud Lota, [a]i Mieszkańcy Lasu – ci także byli sprzymierzeńcami.

وثمود وقوم لوط واصحب لـٔيكة اولئك
الاحزاب (13)

15. Każdy z nich traktował Posłańców jak kłamców, [b]więc Moja kara ogarnęła ich sprawiedliwie.

ان كل الا كذب الرسل فحق عقاب (14)

16. A ci teraz czekają na jeden tylko podmuch, a nie będzie go można odwlec.[2521]

وما ينظر هؤلاء الا صيحة واحدة ما لها من فواق (15)

17. Powiadają: „Panie nasz, [c]przyspiesz nam naszą część kary przed Dniem Rozliczenia".

وقالوا ربنا عجل لنا قطنا قبل يوم الحساب (16)

18. Znoś cierpliwie to, co mówią, i pamiętaj o Naszym słudze Dawidzie, człowieku olbrzymiej władzy.[2522] On, zaiste, zawsze zwracał się do Boga.

اصبر على ما يقولون واذكر عبدنا داود ذا الايد
انه اواب (17)

19. [d]Podporządkowaliśmy mu góry – one wraz z nim świętowały chwałę Boga o zmroku i o świcie.

انا سخرنا الجبال معه يسبحن بالعشي و
الاشراق (18)

20. I podporządkowaliśmy ptaki razem zebrane – wszystkie stale ku niemu się zwracały.

والطير محشورة كل له اواب (19)

21. I wzmocniliśmy jego królestwo [e]i daliśmy mu mądrość i umiejętność ostatecznego podejmowania decyzji.

وشددنا ملكه واتينه الحكمة وفصل
الخطاب (20)

22. A czy dotarła do ciebie opowieść o sprzeczających się, kiedy wspięli się po ścianie jego prywatnego apartamentu?

وهل اتىك نبؤا الخصم اذ تسوروا المحراب (21) وقف لازم

[a]15,79; 26,177; 50,15. [b]15,80; 26,190; 50,15. [c]17,19. [d]21,80; 34,11. [e]2,252.

2521. *Fawāq* oznacza czas między dwoma karmieniami; czas między dwoma okresami ssania; powrót mleka do wymienia wielbłądzicy po nakarmieniu małego; czas pomiędzy otwarciem dłoni człowieka i ponownym chwyceniem wymienia wielbłądzicy; lub kiedy osoba dająca chwyta wymię i pozwala mleku wyciekać (Lane).

2522. Prorocy Dawid, Salomon i Hiob posiadali wielką władzę, wpływy i bogactwa i być może właśnie dlatego wspomina się o nich w Koranie zawsze jednocześnie (4,164; 6,85 oraz 21,80-84).

23. Kiedy weszli do Dawida, a on bał się ich. Powiedzieli: „Nie obawiaj się. My dwaj sprzeczamy się – jeden z nas zgrzeszył przeciwko drugiemu, więc rozsądź nas sprawiedliwie, a nie zbaczaj z właściwej drogi i poprowadź nas ku drodze słusznej".[2523]

إِذْ دَخَلُوا عَلَىٰ دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَخَفْ
خَصْمَانِ بَغَىٰ بَعْضُنَا عَلَىٰ بَعْضٍ فَاحْكُمْ بَيْنَنَا
بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ وَاهْدِنَا إِلَىٰ سَوَاءِ الصِّرَاطِ ٢٣

24. „Ten oto jest moim bratem i ma dziewięćdziesiąt dziewięć owiec, ja zaś mam tylko jedną owcę. A mimo to on rzecze: «Daj mi ją», a zwracając się do mnie był hardy".[2524]

إِنَّ هَٰذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً وَلِيَ
نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي
فِي الْخِطَابِ ٢٤

25. Dawid rzekł: „Zaiste, on był wobec ciebie niesprawiedliwy, prosząc o twoją owcę, by dodać ją do swoich owiec. I rzeczywiście wielu partnerów grzeszy wzajemnie przeciwko sobie, z wyjątkiem tych, którzy wierzą w Allacha i postępują sprawiedliwie, tych jednak jest niewielu". A Dawid pomyślał, że My go wypróbowujemy, więc prosił swego Pana o przebaczenie i padł bijąc pokłony w czci i zwrócił się[2525] do Niego.

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِ
وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ
إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ
وَظَنَّ دَاوُدُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا
وَأَنَابَ ٢٥ السجدة

2523. Z historii wynika, że chociaż potęga izraelicka była u szczytu w czasach rządów Dawida i Salomona, to jednak burzyciele porządku siali zamęt i niezgodę. Stale rzucano fałszywe oskarżenia, zaś wrogo nastawieni ludzie chcieli nawet zabić Dawida. Właśnie do takiej jednej próby zamachu na życie Proroka Dawida nawiązuje obecny werset. Dwóch jego wrogów przedostało się do prywatnych pomieszczeń króla z zamiarem wzięcia go niepostrzeżenie. Kiedy jednak zauważyli, że król czuwa i ich plan nie powiódł się, zaczęli go uspokajać i udawać, że są jedynie ludźmi, którzy przyszli z prośbą o rozstrzygnięcie jakiegoś sporu. Jednakże Dawid właściwie zrozumiał ich wrogie intencje i dlatego, co było naturalne, bał się ich.

2524. Werset ten odnosi się do opowiadania o dwóch niedoszłych mordercach Dawida, którzy znalazłszy go czujnym, wymyślili na poczekaniu powód swojej wizyty, by uspokoić i zmylić jego czujność.

2525. Dawid nie dał się zmylić maskom ludzi będących w sporze, które wdzieli na siebie dwaj napastnicy. Przejrzał ich grę. Choć nie stracił przytomności umysłu i zimnej krwi oraz wydał stosowny wyrok w ich sprawie, uświadomił sobie fakt, że traci kontrolę nad swym ludem i że pomimo przedsięwziętych środków bezpieczeństwa nie jest bezpieczny przed wrogimi zamiarami swoich nieprzyjaciół. Dawid pomyślał, że wydarzenie to jest znakiem od Boga. Wobec tego zareagował na to tak, jakby zareagował sprawiedliwy i bojaźliwy człowiek w takich właśnie okolicznościach. Modlił się do Boga i szukał jego opieki przed zamiarami i spiskami swoich wrogów. Powodem działania rzekomych kłócących się było to, że Dawid był tyranem, który rozszerzał swoje terytoria na małe i słabe sąsiednie plemiona.

26. Zatem przebaczyliśmy mu jego wyrok. A rzeczywiście zajmował on miejsce blisko Nas, wspaniałe miejsce.[2526]

فَغَفَرْنَا لَهُ ذٰلِكَ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفٰى وَحُسْنَ
مَاٰبٍ ﴿٢٦﴾

27. Potem rzekliśmy do niego: „O Dawidzie, uczyniliśmy cię namiestnikiem na ziemi, więc rozsądzaj ludzi sprawiedliwie, a nie podążaj za próżnym pragnieniem, aby ono nie zwiodło cię z drogi Allacha". Zaiste, ci, którzy schodzą z drogi Allacha, otrzymają srogą karę, ponieważ zapomnieli o Dniu Rozliczenia.

يٰدَاوٗدُ إِنَّا جَعَلْنٰكَ خَلِيْفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُمْ
بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوٰى فَيُضِلَّكَ
عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ إِنَّ الَّذِيْنَ يَضِلُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ
اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌ بِمَا نَسُوْا يَوْمَ الْحِسَابِ ﴿٢٧﴾

28. [a]Nie stworzyliśmy niebios i ziemi oraz tego, co jest pomiędzy nimi, na próżno. Taki jest pogląd tych, którzy nie wierzą. [b]A zatem biada niewiernym z powodu kary Ognia, która ich ogarnie.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَآءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا
ذٰلِكَ ظَنُّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَوَيْلٌ لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا
مِنَ النَّارِ ﴿٢٨﴾

29. [c]Czy będziemy traktować tych, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki tak jak tych, którzy sieją zepsucie na ziemi? Czy mamy traktować sprawiedliwych tak jak niegodziwych?

أَمْ نَجْعَلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ كَالْمُفْسِدِيْنَ
فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِيْنَ كَالْفُجَّارِ ﴿٢٩﴾

30. Oto Księga, którą ci objawiliśmy, [d]pełna wspaniałości,[2527] aby oni mogli zastanowić się nad jej wersetami oraz aby ci, którzy obdarzeni są rozumem, baczyli.

كِتٰبٌ أَنْزَلْنٰهُ إِلَيْكَ مُبٰرَكٌ لِّيَدَّبَّرُوْٓا اٰيٰتِهٖ وَ
لِيَتَذَكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿٣٠﴾

[a]21,17; 44,39. [b]14,3; 19,38; 51,61. [c]68,36. [d]6,93; 21,51.

2526. Zwrot *Ghafarnā la-hū* może oznaczać: „Daliśmy mu naszą ochronę" lub „Uporządkowaliśmy jego sprawy" (Lane). Słowa „zajmował on miejsce blisko Nas, wspaniałe miejsce" wskazują, że Dawid nie cierpiał z powodu żadnych wad moralnych czy słabości duchowych, i w ten sposób najskuteczniej negują i obalają niegodziwe oskarżenie, jakoby Dawid dopuścił się cudzołóstwa, co zarzuca mu bezpodstawnie Biblia (2 Sm 11,4, 5).

2527. Koran zawiera podstawowe i uniwersalne zasady wszystkich religii oraz ich stałe i niezmienne nauki, jak też coś jeszcze więcej, co jest nieodzowne do wzrastania nasion i wymogów człowieka. Takim jest znaczenie słowa *Mubārak*.

31. [a]I obdarowaliśmy Dawida Salomonem, który był Naszym znakomitym sługą. On zawsze się do Nas zwracał.

وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمٰنَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٣١﴾

32. Kiedy przyprowadzono przed jego oblicze wieczorem rumaki najczystszej krwi[2528] i o szybkich nogach,[2528A]

إِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصّٰفِنٰتُ الْجِيَادُ ﴿٣٢﴾

33. On rzekł: „Miłuję dobre rzeczy, albowiem[2529] przypominają mi one o moim Panu".[2530] A kiedy schowano je za zasłonę,

فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي حَتّٰى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٣٣﴾

34. On rzekł: „Sprowadźcie mi je na powrót". Wówczas zaczął gładzić ich nogi i szyje.[2531]

رُدُّوهَا عَلَيَّ فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ ﴿٣٤﴾

35. Z pewnością poddawaliśmy Salomona próbie, a na jego tronie posadowiliśmy zwykłą postać.[2532] Wtedy on zwrócił się do Boga, prosząc Go o łaskę.

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمٰنَ وَأَلْقَيْنَا عَلٰى كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ﴿٣٥﴾

[a]27,17.

2528. *Sāfināt* (rumaki) to liczba mnoga od słowa *Sāfinah*, które jest rodzajem żeńskim od słowa *Sāfin*, oznaczającego konia stojącego na trzech nogach oraz na czubku kopyta czwartej. Taka postawa konia uważana jest za charakterystyczną cechę koni krwi arabskiej, uznawanych za najlepsze.

2528A. *Jiyād* (szybkie konie) to liczba mnoga od słowa *Jawād*. Zwrot *Farasun Jawādun* oznacza szybkie konie (Lane).

2529. *'An* oznacza przejście; kompensację (2,49); wyższość (47,39). Słowo to oznacza także powód, jak w obecnym wersecie i ma ten sam sens co *li* (53,4).

2530. Bóg dał Salomonowi władzę i bogactwo. Salomon rządził wielkim królestwem i dlatego musiał utrzymywać silną armię. Oczywiście bardzo lubił konie dobrej krwi, jako że kawaleria stanowiła silną część jego wojsk. Miłość Salomona do koni nie była podobna do miłości wielbicieli wyścigów konnych czy zawodowych hodowców koni. Miłość ta brała się z jego miłości do swego Stwórcy, ponieważ koni używano w walce za sprawę Boga.

2531. Wydaje się, że Salomon przyglądał się paradzie koni i, chcąc okazać swój podziw dla tych koni, głaskał je po szyjach i nogach.

2532. W 34,15 użyty jest zwrot „robak z ziemi". Może to nawiązywać do syna lub spadkobiercy Salomona, Roboama, człowieka bezwartościowego, albo też do Jeroboama, który wzniecił rewoltę przeciwko Domowi Dawida (1 Krl 12,28). Salomon uświadomił sobie, że po jego śmierci królestwo nie zachowa swej integralności, jeśli rządzić nim będą tak mało kompetentni spadkobiercy. Zwrócił się zatem do Boga i modlił się do Niego. Modlitwa ta przedstawiona jest w następnym wersecie.

36. Powiedział: „O Panie mój, udziel mi przebaczenia i daj mi królestwo, którego po mnie nikt nie odziedziczy.[2533] Tyś jest, zaiste, Wielkim Dawcą”.

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَّا يَنبَغِي لِأَحَدٍ مِّنْ بَعْدِي ۚ إِنَّكَ أَنتَ الْوَهَّابُ ﴿٣٦﴾

37. Zatem [a]podporządkowaliśmy mu wiatr, by wiał łagodnie z jego rozkazu, dokądkolwiek chciałby się udać,

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ ﴿٣٧﴾

38. [b]I tytanów, najróżniejszych architektów i budowniczych, i nurków,

وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ ﴿٣٨﴾

39. [c]Jak i innych, spętanych okowami.[2534]

وَآخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٣٩﴾

40. „Oto Nasz dar – więc dawaj obficie lub zachowuj – bez wyliczania”.

هَٰذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٤٠﴾

41. I z pewnością zajmował on miejsce blisko Nas, wspaniałe miejsce.

وَإِنَّ لَهُ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ ﴿٤١﴾ ع

42. I przypomnij sobie Naszego sługę [d]Joba, kiedy zawołał on do swego Pana: „Szatan poraził mnie mozołem i męką”.[2535]

وقف لازم وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ ﴿٤٢﴾

[a]21,82; 34,13. [b]21,83; 34,13-14. [c]14,50. [d]21,84.

2533. Jak wynika z poprzedniego wersetu Salomon przewidział, iż jego doczesne królestwo rozpadnie się po jego śmierci z powodu głupoty jego bezwartościowego syna. Dlatego modlił się o to, by królestwo duchowe, jakim Bóg obdarzył jego Dom, trwało nadal. Jeśli dosłownie potraktować słowa „królestwo, którego po mnie nikt nie odziedziczy”, to całą modlitwę Salomona należałoby rozumieć tak, że została ona przyjęta i że po jego śmierci żaden król, posiadający władzę i prestiż, nie pojawi się wśród Izraelitów.

2534. Salomon, jak powiedziano w 21,83 oraz 34,13-14, podporządkował sobie dzikie i buntownicze plemiona górskie. Zmusił on je do służenia mu i wykonywania dla niego różnych prac. *Shayātīn* z poprzedniego wersetu oraz jinn z 34,13 to ci sami ludzie, zaś praca, do jakiej zostali zaangażowani przez Salomona, także miała ten sam charakter (1 Krn 2,1-2).

2535. *Nusb* oznacza zmęczenie, mozół; nieszczęście, chorobę; zły los (Lane). W obecnym oraz trzech następnych wersetach użyty jest czysto metaforyczny język, podobnie jak w kilku poprzednich wersetach. Wydaje się, że Prorok Hiob żył w kraju, w którym władcą był, jak wskazuje słowo *Shaitān* (przywódca występku), brutalnym i nacechowanym tyranią bałwochwalcą, przeciwstawiającym się monoteistycznym naukom Hioba i srodze go prześladującym. Hiob musiał opuścić

43. Pokierowaliśmy go: „Pogoń swoje zwierzę stopą i oddal się śpiesznie. Tam jest woda do obmycia się i napojenia".[2536]

ارْكُضْ بِرِجْلِكَ هَٰذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ﴿٤٣﴾

44. [a]I obdarowaliśmy go, jego rodzinę i tych wielu, którzy z nimi byli,[2537] na mocy łaski od Nas, oraz jako napomnienie dla ludzi rozumnych.

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ رَحْمَةً مِّنَّا وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٤٤﴾

45. I nakazaliśmy mu: „Weź w rękę garść suchych witek i uderz nimi,[2538] a nie skłaniaj się ku fałszowi".[2539] Zaiste, stwierdziliśmy, że był wytrwały. Był on wspaniałym sługą. Zaiste, stale zwracał się ku Bogu.

وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَاضْرِب بِّهِ وَلَا تَحْنَثْ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِّعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٤٥﴾

[a]21,85.

swój rodzinny kraj i uciec do innego. W wyniku tej emigracji oddzielony został od swojej rodziny i następców. Jeśliby słowo Shaitān, jak sugerują niektóre autorytety, miało oznaczać *Shaitān al--Falāt* (szatan pustyni), czyli pragnienie, werset ten oznaczałby, że Hiob podczas swojej długiej i męczącej podróży cierpiał wielce z powodu pragnienia i zmęczenia. Według niektórych innych autorytetów słowa „Szatan poraził mnie mozołem i męką" nawiązują do choroby skóry, na jaką – jak się powiada – czasowo cierpiał Prorok Hiob i która bardzo go wyczerpała.

2536. Hiob zachęcany był, by poganiać zwierzę, na którym jechał, aby mógł jak najszybciej dotrzeć do bezpiecznego miejsca. A ponieważ podczas swojej długiej i męczącej podróży wielce cierpiał z powodu pragnienia i zmęczenia, został poinformowany, że przed nim znajduje się źródło słodkiej i chłodnej wody, gdzie będzie mógł zaspokoić pragnienie i obmyć się. Znaczenie może być tutaj także i takie, że pozostawiony w miejscu bez wody, poinformowany został przez Boga, by ponaglić swoje zwierzę, ponieważ przed nim leżało źródło słodkiej i chłodnej wody, przy którym będzie mógł odpocząć, zaspokoić pragnienie i wymyć się. Werset ten może też oznaczać, że ponieważ Hiob cierpiał na jakąś chorobę, skierowany został przez Boga do pewnego konkretnego źródła, którego woda zawierała takie składniki mineralne, które mogły wyleczyć jego dolegliwość. Wydaje się, że kraj, przez który podróżował Hiob, obfitował w źródła.

2537. Kiedy, okazując posłuszeństwo przykazaniu Bożemu, Hiob kontynuował swą podróż, nie tylko znalazł chłodną i świeżą wodę, którą obmył się i zaspokoił pragnienie, ale i znalazł swoją rodzinę i lud, od którego był oddzielony. Możliwe, że z powodu choroby skóry właśnie opuścił go jego lud.

2538. Podczas gdy w w. 43 Hiob jest zachęcany, aby poganiał swe zwierzę nogami, w obecnym wersecie powiada się mu, aby uderzył zwierzę garścią rózek, by zwierzę zaczęło szybciej biec. A wszystko to po to, aby Hiob uniknął niebezpieczeństwa i szybko dotarł do celu.

2539. Słowa *lā Tahnath* oznaczają: nie przychylaj się do fałszu, czyli nie przystawaj na kompromis z bałwochwalstwem lub wierzeniami politeistycznymi i pozostawaj wytrwały w wierze w Jedność Boga. Jeżeli zwrot ten oznacza „nie łam danego słowa", to werset ten powinien oznaczać, że ponieważ Hiob został oddzielony od swego ludu z powodu jego niedbałości, Hiob przysiągł, że ukarze winnych niedbałości po ponownym połączeniu się ze swym ludem. Kiedy jednak zjednoczył się z nim, Bóg powiedział mu (jak na to wskazuje obecny werset), aby nie traktował go srogo w godzinie radości i dziękczynienia oraz spełnił swoje ślubowanie w taki sposób, jaki zrani jego lud w najmniejszym stopniu.

46. I przypomnij sobie nasze sługi: Abrahama, Izaaka i Jakuba, mężów potężnych[2540] i miewających widzenia.

وَاذْكُرْ عِبَادَنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ أُولِي الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ ﴿٤٦﴾

47. Wybraliśmy ich dla szczególnego celu – aby przypomnieli ludziom o mieszkaniu w Życiu Przyszłym.

إِنَّا أَخْلَصْنَاهُم بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى الدَّارِ ﴿٤٧﴾

48. I rzeczywiście są oni w Naszych oczach wybranymi i najlepszymi.

وَإِنَّهُمْ عِندَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ ﴿٤٨﴾

49. [a]A przypomnij sobie Izmaela i Eliasza[2541] i Dhu'l-Kifl.[2542] Oni wszyscy byli pośród najlepszych.

وَاذْكُرْ إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ وَكُلٌّ مِّنَ الْأَخْيَارِ ﴿٤٩﴾

50. Oto napomnienie. A sprawiedliwi z pewnością otrzymają wspaniałe miejsce –

هَٰذَا ذِكْرٌ وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَآبٍ ﴿٥٠﴾

51. Ogrody Wieczności, których bramy będą przed nimi szeroko otwarte.

جَنَّاتِ عَدْنٍ مُّفَتَّحَةً لَّهُمُ الْأَبْوَابُ ﴿٥١﴾

52. Będą w nich [b]odpoczywać na poduszkach. Będą tam prosić do woli o liczne owoce i napoje,

مُتَّكِئِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ ﴿٥٢﴾

53. A wraz z nimi będą tam [c]czyste niewiasty ze spuszczonymi oczami, towarzysze w równym wieku.

وَعِندَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ أَتْرَابٌ ﴿٥٣﴾

54. Oto co jest wam obiecane na Dzień Rozliczenia.[2543]

هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٥٤﴾

55. Zaprawdę, oto nasze zaopatrzenie, które nigdy nie będzie wyczerpane.

إِنَّ هَٰذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِن نَّفَادٍ ﴿٥٥﴾

[a]6,87; 21,86-87. [b]18,32; 36,57; 83,24; [c]55,57.

2540. *Yad* oznacza: (1) korzyść; (2) wpływ; (3) moc; (4) wojsko; (5) bogactwo; (6) obietnicę; (7) poddanie się (Aqrab).

2541. Elizeusz był uczniem i następcą Eliasza. Żył w latach 938-828 przed Chrystusem. Patrz także 870.

2542. Dhu'l-Kifl. Prorok znany z tego imienia okazuje się być Prorokiem Ezechielem, nazywanym przez Arabów Dhu'l-Kifl. Patrz 1912.

2543. Dzień narodowego rozliczenia się, kiedy cały lud zasługuje sobie na nagrodę lub karę, zgodnie z jego uczynkami i postępowaniem. Dzień rozliczenia przychodzi na każdego człowieka, społeczność i naród jeszcze za tego życia.

56. To jest dla wiernych. [a]Lecz dla zbuntowanych jest złe miejsce powrotu –

هَٰذَا ۚ وَإِنَّ لِلطَّٰغِينَ لَشَرَّ مَـَٔابٍ ٥٥

57. Piekło, w którym się spalą. Cóż za złe miejsce odpoczynku!

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا ۖ فَبِئْسَ ٱلْمِهَادُ ٥٦

58. Oto, co otrzymają. Niechaj zatem tego skosztują – [b]wrzący płyn oraz płyn zimny i cuchnący.[2544]

هَٰذَا فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ ٥٧

59. Jak i różne rodzaje innych mąk podobnej natury.[2545]

وَءَاخَرُ مِن شَكْلِهِۦٓ أَزْوَٰجٌ ٥٨

60. Powiedziane będzie do przywódców niewiary: „Oto wojsko [c]pędzące prosto na was.[2546] Nie ma dla nich powitania. Oni będą się palić w Ogniu".

هَٰذَا فَوْجٌ مُّقْتَحِمٌ مَّعَكُمْ ۖ لَا مَرْحَبًۢا بِهِمْ ۚ إِنَّهُمْ
صَالُوا۟ ٱلنَّارِ ٥٩

61. Wyznawcy powiedzą: „Nie, to wy. Nie ma powitania także i dla was. To wy przygotowaliście to dla nas, sprowadzając nas z właściwej drogi".[2547] Cóż to za złe miejsce odpoczynku!

قَالُوا۟ بَلْ أَنتُمْ لَا مَرْحَبًۢا بِكُمْ ۖ أَنتُمْ قَدَّمْتُمُوهُ
لَنَا ۖ فَبِئْسَ ٱلْقَرَارُ ٦٠

62. Oni powiedzą także: „Panie nasz, ktokolwiek przygotował to dla nas, Ty [d]wielokrotnie pomnóż jego karę Ognia".[2548]

قَالُوا۟ رَبَّنَا مَن قَدَّمَ لَنَا هَٰذَا فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا
فِى ٱلنَّارِ ٦١

[a]78,22-23. [b]78,26. [c]52,14. [d]7,39.

2544. Mieszkańcy Piekła będą stale pić bardzo gorącą lub bardzo zimną wodę. Ponieważ nie wykorzystywali właściwie danych im przez Boga zdolności i w sposób ekstremalny je wykorzystywali, zamiast korzystać ze złotego środka, będą musieli pić wodę niezwykle gorącą lub niezwykle zimną.

2545. Oprócz znaczenia podanego w tekście, werset ten może jeszcze oznaczać: „I podobnie jak oni, będą inne grupy o podobnych kronikach".

2546. Kiedy przywódcy niewiary spostrzegą, jak część ich następców idzie do Piekła, powie im się, że wraz z nimi w ogień piekielny wejdą całe zastępy ich następców. Ponieważ ci ostatni ślepo podążali za swoimi przywódcami, również na oślep wpadną do Piekła.

2547. Tymi słowami przeklną swoich przywódców następcy niewiary. Zarówno przywódcy, jak i ci kierowani przez nich będą się wzajemnie przeklinać. W naturze ludzkiej leży to, że kiedy człowiek staje przed złymi konsekwencjami swoich uczynków, stara się zepchnąć winę na kogoś innego. To właśnie czynią na ogół ludzie winni, kiedy stają twarzą w twarz z tymi strasznymi rezultatami swoich niegodziwych uczynków.

2548. Następcy przywódców niewiary ściągną na głowy ich byłych przywódców klątwę Bożą.

63. A mieszkańcy Piekła powiedzą: „Co się z nami dzieje, że nie widzimy ludzi,[2549] których zwykliśmy uważać za niegodziwych?

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَىٰ رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُم مِّنَ الْأَشْرَارِ ﴿٦٣﴾

64. „Czy jest tak dlatego, że niesłusznie robiliśmy sobie z nich pośmiewisko, czy też może przeoczyły ich nasze oczy?"[2550]

أَتَّخَذْنَاهُمْ سِخْرِيًّا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ الْأَبْصَارُ ﴿٦٤﴾

65. Zaiste, oto prawda – [a]spór wspólny mieszkańców Ognia.

إِنَّ ذَٰلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ ﴿٦٥﴾

66. Powiedz: „Ja jestem tylko tym, który ostrzega. I nie ma Boga poza Allachem, Jedynym, Najwyższym,

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ ۖ وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٦٦﴾

67. „Panem niebios i ziemi oraz wszystkiego tego, co znajduje się między nimi, Potężnym, Przebaczającym".

رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٦٧﴾

68. Powiedz: „To wspaniała wiadomość,[2551]

قُلْ هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ ﴿٦٨﴾

69. „Od której odwracacie się.

أَنتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ﴿٦٩﴾

70. „Nie wiedziałem o Wyniosłym Zgromadzeniu,[2552] kiedy dyskutowało między sobą tę sprawę,

مَا كَانَ لِيَ مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٧٠﴾

71. „Poza tym, co zostało mi objawione, iż jestem tylko tym, który ostrzega".

إِن يُوحَىٰ إِلَيَّ إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٧١﴾

---

[a]34,32; 40,48.

2549. Słowo „ludzie" dotyczy wierzących.

2550. Mieszkańcy Piekła będą do siebie nawzajem mówić: „Co się z nami dzieje, że nie widzimy tutaj tych, na których spoglądaliśmy z pogardą i z których szydziliśmy podczas życia na ziemi. Czyż nie zasługiwali na nasze szyderstwa i rzeczywiście byli dobrzy i pobożni, a może są w Piekle, tylko my ich nie widzimy?"

2551. *Naba'* oznacza: informację; ogłoszenie o wielkim znaczeniu; posłannictwo; lub wiadomości, które napełniają serce człowieka strachem (Lane). Słowa „wspaniała wiadomość" mogą odnosić się do tego wielkiego wydarzenia objawienia Koranu lub też do przyjścia Świętego Proroka.

2552. Na podstawie 2,31 okazuje się, a wynika to także z Hadisów, że kiedy Bóg nakazuje powołanie Proroka na świecie, ujawnia swoje intencje tym aniołom, którzy są mu najbliżsi. Aniołowie ci nazywani są „Wyniosłym Zgromadzeniem". Świętego Proroka przedstawia się jak powiada, że nie miał pojęcia o tym, o czym się dyskutuje w niebie na temat powierzenia mu tej wielkiej misji Bożej.

72. [a]Przypomnij sobie, kiedy Pan twój powiedział do aniołów: „Zamierzam stworzyć człowieka z gliny.

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَٰٓئِكَةِ إِنِّي خَٰلِقٌۢ بَشَرًا مِّن طِينٍ ﴿٧٢﴾

73. [b]„I tak, kiedy doskonale go ukształtuję i tchnę weń Mojego Ducha, padnijcie przed nim w poddaniu".[2553]

فَإِذَا سَوَّيْتُهُۥ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي فَقَعُوا۟ لَهُۥ سَٰجِدِينَ ﴿٧٣﴾

74. Tak zatem aniołowie podporządkowali się, wszyscy razem.

فَسَجَدَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٧٤﴾

75. Lecz Iblīs nie podporządkował się. Zachowywał się wyniośle i był jednym z tych, którzy nie wierzą.

إِلَّآ إِبْلِيسَ ٱسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٧٥﴾

76. [c]Bóg rzekł: „O Iblisie, co powstrzymało cię przed podporządkowaniem się temu, co Ja stworzyłem Moimi dwiema rękami?[2555] Może jest tak, że jesteś zbyt dumny albo może rzeczywiście jesteś ponad posłuszeństwem wobec Moich nakazów?"

قَالَ يَٰٓإِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَن تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ ۖ أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ ٱلْعَالِينَ ﴿٧٦﴾

77. On rzekł: „Jestem lepszy[2556] niż on. [d]Ty stworzyłeś mnie z ognia, a jego stworzyłeś z gliny".

قَالَ أَنَا۠ خَيْرٌ مِّنْهُ ۖ خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُۥ مِن طِينٍ ﴿٧٧﴾

78. [e]Bóg rzekł: „A zatem odejdź stąd,[2557] albowiem jesteś niechybnie odrzucony

قَالَ فَٱخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٧٨﴾

[a]15,29-33; 17,62. [b]15,30; 32,10. [c]7,13; 15,33. [d]7,13; 15,28; 55,16. [e]7,14; 15,35.

2553. Kiedy na świecie powoływany jest Prorok, aniołowie otrzymują nakaz towarzyszenia mu w propagowaniu jego sprawy oraz eliminowania wszelkich spisków i machinacji wrogów Proroka.

2554. Aniołowie lub ludzie o anielskiej naturze.

2555. Słowa „Moimi dwiema rękami" oznaczają: „spowodowałem, że manifestuje swoją osobą wszystkie moje atrybuty".

2556. Przeciwnicy Proroka zawsze uważają się za lepszych od niego pod względem władzy, zajmowanej pozycji i prestiżu. Sprzymierzenie się z człowiekiem, którego uważają za równego, a nawet gorszego od nich, rani ich poczucie dumy.

2557. Zaimek *hā* w zwrocie *min-hā* nie odnosi się do Nieba pośmiertnego, ponieważ jest miejscem, do którego prawdopodobnie nie może się dostać oraz z którego, jeśli ktoś się już tam dostał, nie można się wycofać (15,49). Zaimek ten odnosi się do tego stanu szczęścia, jakiego ludzie doświadczają przed nadejściem Proroka i które w Koranie reprezentowane jest jako *Jannah*.

79. [a]„I z pewnością na ciebie spadnie Moja klątwa aż po Dzień Sądu”.

وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِيٓ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلدِّينِ ﴿٧٩﴾

80. Ten powiedział: „Panie mój, [b]zatem udziel mi zwłoki aż po dzień, w którym będą podniesieni”.[2558]

قَالَ رَبِّ فَأَنظِرْنِيٓ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٨٠﴾

81. Bóg rzekł: [c]„Niechybnie jesteś jednym z tych, którym udziela się zwłoki

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ ٱلْمُنظَرِينَ ﴿٨١﴾

82. [d]„Aż po dzień znanego czasu”.[2559]

إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْوَقْتِ ٱلْمَعْلُومِ ﴿٨٢﴾

83. Ten rzekł: „Tak zatem na Twą chwałę, [e]z pewnością wszystkich ich sprowadzę z drogi

قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٣﴾

84. „Z wyjątkiem Twoich wybranych sług spośród nich”.

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ ٱلْمُخْلَصِينَ ﴿٨٤﴾

85. Bóg rzekł: „Oto prawda i wyłącznie prawdę powiadam,

قَالَ فَٱلْحَقُّ وَٱلْحَقَّ أَقُولُ ﴿٨٥﴾

86. „Że niechybnie napełnię Piekło tobą oraz tymi, którzy za tobą pójdą, wszystkimi razem”.[2560]

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنكَ وَمِمَّن تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٦﴾

87. Powiedz: „Nie proszę was o żadną za to nagrodę ani nie jestem jednym z tych, którzy oddają się udawaniu.

قُلْ مَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلْمُتَكَلِّفِينَ ﴿٨٧﴾

88. [e]„Koran to nic innego jak Napomnienie dla wszystkich ludów”.

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَٰلَمِينَ ﴿٨٨﴾

89. „I z pewnością poznacie jego prawdę po jakimś czasie”.[2561]

وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُۥ بَعْدَ حِينٍۭ ﴿٨٩﴾

[a]15,36. [b]7,15; 15,37; 17,63. [c]7,16; 15,38. [d]15,39. [e]7,17-18; 15,40.

2558. Duchowe odrodzenie człowieka, kiedy osiągnąwszy stadium „duszy w pokoju”, człowiek uodparnia się na upadek duchowy. Patrz także 1498.

2559. Czas ostatecznego zwycięstwa prawdy nad fałszem oraz całkowitego zniszczenia popleczników fałszu.

2560. Dialog pomiędzy Bogiem i Szatanem nie nawiązuje do jakiejkolwiek rozmowy aktualnej, lecz reprezentuje, w języku przenośni, taki stan rzeczy, jakie istniały w czasie powołania Proroka Bożego. „Człowiek”, o którym mowa w w. 72, oznacza w szczególności Proroka aktualnego, zaś Iblīs tych niegodziwców i złych ludzi, którzy przeciwstawiają się mu i starają się zahamować lub cofnąć postęp dokonany dzięki jego misji.

2561. Przedstawia się tutaj Świętego Proroka jako mówiącego do niewierzących, że nie będą musieli długo czekać, by uświadomić sobie prawdę jego misji.

ROZDZIAŁ 39

AL-ZUMAR

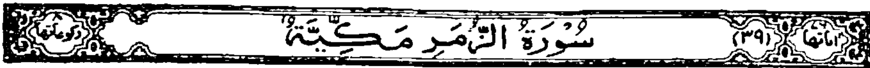
(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Podobnie jak pięć poprzednich Rozdziałów, do których sura obecna podobna jest pod względem stylu i tematu, była ona objawiona wcześnie w działalności Świętego Proroka. Niektórzy autorzy, jak Rodwell czy Muir, przypisują ją do późnego okresu mekkańskiego. Jednakże opinia naukowa w swej większości twierdzi, że sura ta została objawiona wcześnie podczas życia Świętego Proroka w Mekce. Najważniejszym tematem tych sześciu Rozdziałów, które zaczynają się od *Saba'*, jest Boże objawienie ze szczególnym nawiązaniem do objawienia Koranu oraz doktryny Jedności Boga. Fakt, że istnieje jeden Autor i Jeden Kontroler oraz Stwórca całego wszechświata, jest nieuniknionym wnioskiem, jaki płynie z porządku, adaptacji, proporcji i koordynacji, jakie panują w całym wszechświecie i którym cała nauka daje niezaprzeczalne świadectwo. Sukces Posłańców Bożych, choć ich zasoby są tak nikłe, sukces przeciwko złemu losowi, stanowi jeszcze jeden argument, stanowiący dowód Istnienia Boga i Jego Jedności.

Temat

Sura ta rozpoczyna się od tematu objawienia koranicznego i zajmuje się dalej potrzebą, celem i najwyższym celem wszystkich Ksiąg objawionych i Proroków Bożych, co stanowi o ustanowieniu Jedności Boga na ziemi. Największa przeszkoda na drodze do osiągnięcia tego wielkiego i szlachetnego celu to fakt, że człowiek ma tendencję do oddawania czci fałszywym bóstwom – bogom, które są jego własnym wymysłem. Spośród wszystkich form bałwochwalstwa, a chyba najohydniejszą i najpowszechniejszą, jest przekonanie, że Jezus był synem Bożym. Sura ta przedstawia najpiękniejszy plan i porządek wszechświata jako argument popierający wierzenie, że istnieje tylko jeden Umysł Stwórczy, Autor wszelkiego stworzenia. Jako argument dodatkowy przedstawia się trzy stadia, przez które musi przejść embrion ludzki zanim osiągnie postawę w pełni rozwiniętej istoty ludzkiej. Omówiwszy krótko potrzebę i cel objawienia Bożego, sura ta prezentuje dwa stanowcze i pewne argumenty popierające je, a mianowicie, że (1) ci, którzy zmyślają kłamstwa przeciwko Bogu, nigdy nie odnoszą w życiu sukcesu. Niepowodzenie i hańba zostawiają swoje ślady. (2) Prorocy Boga oraz ci, którzy idą ich śladem oraz akceptują ich posłannictwo, osiągają sukces, a ich sprawa dobrze się rozwija. Te dwa argumenty stanowią niezbite kryterium osądzenia prawdy pretendenta do objawienia Bożego. Będąc osądzanymi na podstawie tych właśnie norm, twierdzenie Świętego Proroka jako Posłańca Bożego oraz Koran jako objawienie niebiańskie, wytrzymują wszelkie wyzwania i nie poddają się wątpliwościom. Następnie sura ta prezentuje grzesznikom posłannictwo nadziei i otuchy. Powiada ona im, że Bóg jest Najłaskawszy i najbardziej Przebaczający. Jego litość obejmuje wszystkie rzeczy. Bóg wymaga jedynie zmiany w sercu ze strony grzesznika. Człowiek musi wypracować swój własny los i żadna, największa choćby ofiara kogoś innego nie zbawi go. Człowiek jednak ma wiele możliwości okazania skruchy i zmienienia się. Jeśli jednak nadal chodzić będzie drogami zła, i to świadomie, zostanie srogo ukarany. Przy końcu sura ta poświęca sporo miejsca opisowi Dnia Zmartwychwstania.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ﴿١﴾

2. [b]Objawienie tej Księgi pochodzi od Allacha, Potężnego, Mądrego.

تَنْزِيْلُ الْكِتٰبِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ ﴿٢﴾

3. [c]Zaiste, to My objawiliśmy ci Księgę zawierającą całą prawdę, więc czcij Allacha, będąc Mu szczerym w posłuszeństwie.

إِنَّآ أَنْزَلْنَآ إِلَيْكَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللّٰهَ مُخْلِصًا لَّهُ الدِّيْنَ ﴿٣﴾

4. Pamiętaj, jedynie Allachowi należy się szczere posłuszeństwo. A ci, którzy jako obrońców biorą sobie innych niż Allacha, powiadają: „Służymy im tylko dlatego, by zbliżyli nas do Allacha".[2562] Zaiste, [d]Allach rozsądzi pomiędzy nimi w kwestii tego, w czym się nie zgadzali. Zaiste, Allach nie prowadzi tego, kto jest niewdzięcznym kłamcą.

أَلَا لِلّٰهِ الدِّيْنُ الْخَالِصُ ۚ وَالَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖٓ أَوْلِيَآءَ ۘ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُوْنَآ إِلَى اللّٰهِ زُلْفٰى ۗ إِنَّ اللّٰهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِيْ مَا هُمْ فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ۥ إِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِيْ مَنْ هُوَ كٰذِبٌ كَفَّارٌ ﴿٤﴾

وقف لازم

5. [e]Gdyby Allach zapragnął wziąć sobie syna, mógłby wybrać tego, kogo zechce, spośród tego, co tworzy. On jest Święty! On jest Allachem, Jedynym, Najwyższym.

لَوْ أَرَادَ اللّٰهُ أَنْ يَّتَّخِذَ وَلَدًا لَّاصْطَفٰى مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ ۙ سُبْحٰنَهٗ ۗ هُوَ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٥﴾

6. [f]On stworzył niebiosa i ziemię zgodnie z wymogami mądrości. On czyni, że noc okrywa dzień oraz to On czyni, że dzień okrywa noc. [g]On przymusił słońce i księżyc do służby, a każde z nich idzie swą drogą aż po wyznaczony czas. Pamiętaj, wyłącznie On jest Tym, który jest Potężny, Przebaczający.

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ يُكَوِّرُ الَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى الَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۗ كُلٌّ يَّجْرِيْ لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ۗ أَلَا هُوَ الْعَزِيْزُ الْغَفَّارُ ﴿٦﴾

---

[a]1,1. [b]32,3; 36,6; 40,3; 41,3; 46,3; [c]5,49; 6,107. [d]4,142; 22,70; 32,26. [e]2,117; 10,69; 17,112; 19,89-93. [f]6,74; 14,20; 16,4; 29,45. [g]7,55; 13,3; 29,62; 31,30; 35,14.

2562. Człowiek ma tendencję do oddawania czci fałszywym bogom, bożkom własnego wymysłu, takim jak święci i święci ludzie; bogactwo, władza i pasja; odziedziczone wierzenia i zwyczaje; etc., zawsze udając, że wierzy, iż może mu to pomóc w zrozumieniu i uświadomieniu sobie Istoty Bożej.

7. [a]On was stworzył z pojedynczej istoty, a potem z tego uczynił mu towarzysza. I On zesłał[2563] wam bydła osiem par.[2564] On stworzył was w łonach waszych matek, stworzenie po stworzeniu, w trzech stadiach ciemności.[2565] Oto Allach, wasz Pan. Do Niego należy Królestwo. Nie ma boga poza Nim. Dlaczego zatem pozwalacie się odwracać?

خَلَقَكُمْ مِّنْ نَّفْسٍ وَّاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا
وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِّنَ الْأَنْعَامِ ثَمٰنِيَةَ أَزْوَاجٍ يَخْلُقُكُمْ
فِي بُطُوْنِ أُمَّهٰتِكُمْ خَلْقًا مِّنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي
ظُلُمٰتٍ ثَلٰثٍ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلٰهَ
إِلَّا هُوَ فَأَنّٰى تُصْرَفُوْنَ ۝٧

8. Jeśli jesteście niewdzięczni, z pewnością Allach jest Samowystarczalny, będąc niezależnym od was. Nie jest Mu miła niewdzięczność jego sług. Jeżeli jednak jesteście wdzięczni,[2566] podoba Mu się to w was. [b]I nikt dźwigający brzemię nie będzie dźwigał brzemienia kogoś innego. Potem do waszego Pana powrócicie, a On powie wam o tym, co czyniliście. Zaiste, On doskonale zna to wszystko, co ukryte jest w piersiach.

إِنْ تَكْفُرُوْا فَإِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضٰى لِعِبَادِهِ
الْكُفْرَ وَإِنْ تَشْكُرُوْا يَرْضَهُ لَكُمْ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ
وِّزْرَ أُخْرٰى ثُمَّ إِلٰى رَبِّكُمْ مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ إِنَّهُ عَلِيْمٌ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ۝٨

[a]4,2; 7,190; 16,73. [b]6,165; 35,19; 53,39.

2563. Słowo *Anzala*, kiedy użyte jest w związku ze Słowem Bożym, oznacza *Auhā*, czyli On objawił; jeśli używa się go w odniesieniu do rzeczy codziennie wykorzystywanych, to oznacza *A'tā*, czyli on dał lub obdarzył. Słowo to zostało użyte w tym drugim znaczeniu w wersecie obecnym oraz w 7,27 i 57,26.

2564. W słowach „osiem par bydła" szczególnie nawiązuje się do par koziej, owczej, wielbłądziej i bawolej, o których mowa w 6,144-145, może dlatego, że zwierzęta te człowiek wykorzystuje codziennie.

2565. Zwrot „trzy stadia ciemności" może dotyczyć trzech stadiów rozwoju embrionu, *Nutfah* (kropla nasienia), *'Alaqah* (grudka) oraz *Mudghah* (grudka ciała) lub też do trzech form, o których mowa w 86,7-8; 3,7 oraz 16,79. Zwrot ten może także nawiązywać do trzech krytycznych stadiów czy okresów ciąży: (a) od drugiego do trzeciego miesiąca ciąży; (b) od trzeciego do piątego miesiąca oraz (c) początek ósmego miesiąca. W tych trzech okresach ciąży istnieje możliwość poronienia.

2566. Podczas gdy *Shukr* oznacza właściwe wykorzystanie łask Bożych w sposób zamierzony przez Boga (14,8), *Kufr* oznacza niewłaściwe wykorzystanie tych łask.

9. [a]Kiedy na człowieka spada nieszczęście, zwraca się on do swego Pana, odwracając się do Niego cierpliwie. Wówczas, kiedy On udzieli mu swej łaski, ten zapomina, o co modlił się przedtem i zaczyna przypisywać Allachowi rywali, by zwodzić ludzi z Jego drogi. Powiedz: „Skorzystajcie nieco z niewiary, lecz ostatecznie to wy będziecie z pewnością mieszkańcami Ognia".

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ
ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُوا
إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلَّ عَنْ
سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَصْحٰبِ
النَّارِ ٩

10. Czy ten, który gorąco modli się do Allacha w godzinach nocnych, kładąc się twarzą na ziemi i stojąc w modlitwie oraz boi się Życia Przyszłego, jak i ma nadzieję na otrzymanie łaski od swego Pana, jest podobny do tego, który jest nieposłuszny? Powiedz: [b]„Czy ci, którzy wiedzą, są równi tym, którzy nie wiedzą?" Zaprawdę, jedynie ci obdarowani rozumem będą zważać.

أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ
الْآخِرَةَ وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي
الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ
أُولُوا الْأَلْبَابِ ١٠ ع

11. Powiedz: „O wy, słudzy Moi, którzy wierzycie, bójcie się swego Pana. [c]Jest dobro dla tych, którzy czynią dobro w tym życiu. A ziemia Allacha jest przestronna. Zaprawdę, [d]wytrwali otrzymają swą nagrodę bez miary".[2567]

قُلْ يٰعِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا
فِي هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ
إِنَّمَا يُوَفَّى الصّٰبِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ١١

12. [e]Powiedz: „Zaprawdę, nakazano mi, bym czcił Allacha w szczerym oddaniu

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ١٢

13. „I nakazano mi, abym był pierwszym z tych, którzy Mu się podporządkowują".

وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ١٣

14. [f]Powiedz: „Ja rzeczywiście boję się, gdybym nie okazał posłuszeństwa memu Panu, kary żałosnego dnia".

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ
عَظِيمٍ ١٤

[a]17,68; 30,34; 39,50. [b]40,59. [c]16,31. [d]3,58; 11,112; 16,97. [e]13,37; [f]6,16; 10,16.

2567. Werset ten ostrzega wierzących, że będą musieli przejść przez cały szereg prób i cierpień oraz że będą musieli opuścić nawet swoje domy dla sprawy Boga. Dopiero wtedy, gdy z powodzeniem wyjdą z tych prób otrzymają całą nagrodę od Boga, a nie będzie ona miała końca.

15. [a]Powiedz: „Allach jest tym, którego czczę w najszczerszym posłuszeństwie wobec Niego.[2568]

قُلِ اللّٰهَ اَعۡبُدُ مُخۡلِصًا لَّهٗ دِيۡنِيۡ ⑮

16. „A jeśli o was chodzi, czcijcie, co tylko chcecie, poza Nim". Powiedz: „Zaiste, prawdziwymi przegranymi są ci, którzy rujnują swoje dusze oraz ich rodziny w Dniu Zmartwychwstania". Strzeżcie się! To jest niechybnie największa strata.

فَاعۡبُدُوۡا مَا شِئۡتُمۡ مِّنۡ دُوۡنِهٖ ؕ قُلۡ اِنَّ الۡخٰسِرِيۡنَ
الَّذِيۡنَ خَسِرُوۡۤا اَنۡفُسَهُمۡ وَاَهۡلِيۡهِمۡ يَوۡمَ الۡقِيٰمَةِ ؕ
اَلَا ذٰلِكَ هُوَ الۡخُسۡرَانُ الۡمُبِيۡنُ ⑯

17. [b]Będą mieli nad sobą okrycia z ognia, a pod sobą okrycia podobne. Oto przed czym Allach ostrzega swoje sługi. „O sługi Moje, weźcie zatem Mnie za swego Obrońcę".

لَهُمۡ مِّنۡ فَوۡقِهِمۡ ظُلَلٌ مِّنَ النَّارِ وَمِنۡ تَحۡتِهِمۡ
ظُلَلٌ ؕ ذٰلِكَ يُخَوِّفُ اللّٰهُ بِهٖ عِبَادَهٗ ؕ يٰعِبَادِ فَاتَّقُوۡنِ ⑰

18. I ci, którzy wystrzegają się czci fałszywych bogów i zwracają się ku Allachowi – dla nich jest dobra nowina. Zatem przekazuj dobrą nowinę sługom Moim,

وَالَّذِيۡنَ اجۡتَنَبُوا الطَّاغُوۡتَ اَنۡ يَّعۡبُدُوۡهَا وَاَنَابُوۡۤا
اِلَى اللّٰهِ لَهُمُ الۡبُشۡرٰى ۚ فَبَشِّرۡ عِبَادِ ⑱

19. [c]Którzy słuchają Słowa i idą za najlepszym.[2569] To ci, którymi pokierował Allach, jak i to są ci, którzy prawdziwie obdarowani są rozumem.

الَّذِيۡنَ يَسۡتَمِعُوۡنَ الۡقَوۡلَ فَيَتَّبِعُوۡنَ اَحۡسَنَهٗ ؕ اُولٰٓٮِٕكَ
الَّذِيۡنَ هَدٰٮهُمُ اللّٰهُ وَاُولٰٓٮِٕكَ هُمۡ اُولُوا الۡاَلۡبَابِ ⑲

20. Czy zatem ten, przeciwko któremu zapadł już wyrok o karze, może być uratowany? Czyż możesz uratować tego, kto już jest w Ogniu?

اَفَمَنۡ حَقَّ عَلَيۡهِ كَلِمَةُ الۡعَذَابِ ؕ اَفَاَنۡتَ تُنۡقِذُ
مَنۡ فِى النَّارِ ⑳

21. Jednakże dla tych, którzy boją się swego Pana, [d]są wyniosłe budowle, wzniesione nad wyniosłymi budowlami,[2570] poniżej których płyną strumienie. Allach dał tę obietnicę, a On nie łamie danej obietnicy.

لٰكِنِ الَّذِيۡنَ اتَّقَوۡا رَبَّهُمۡ لَهُمۡ غُرَفٌ مِّنۡ فَوۡقِهَا
غُرَفٌ مَّبۡنِيَّةٌ ۙ تَجۡرِىۡ مِنۡ تَحۡتِهَا الۡاَنۡهٰرُ ۙ وَعۡدَ
اللّٰهِ ؕ لَا يُخۡلِفُ اللّٰهُ الۡمِيۡعَادَ ㉑

[a]40,66; 98,6. [b]7,42; 18,30. [c]7,205. [d]25,76; 29,59; 34,38.

2568. Zaledwie w czterech wersetach (3., 4., 12. i 15.) zachęca się Świętego Proroka do czczenia Allacha szczerym oddaniem. Wersety te, jak się zdaje, miały przygotować muzułmanów na ciężkie próby, jakie czekały na nich w Medynie. Sura ta była objawiona w późnym okresie mekkańskim, kiedy muzułmanie wyruszali do Medyny pojedynczo i w małych grupach.

2569. Kiedy przed wierzącym stoją dwie dozwolone możliwe drogi, wybiera on tę, która da najlepsze wyniki.

2570. Różnica w randze wierzących w Raju wskazuje, że istnieć będzie odpowiednia różnica w

22. Czy nie widziałeś, że [a]Allach zsyła wodę z nieba i czyni, że tryska ona z ziemi, potem zaś dzięki niej daje życie [b]ziołom różnych barw? Później ono wysycha i widzisz jak żółknie, a wtedy On czyni zeń połamaną słomę. W tym, zaprawdę, zawarte jest napomnienie dla ludzi rozumnych.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ
يَنَابِيعَ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُّخْتَلِفًا
أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَجْعَلُهُ
حُطَامًا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٢٢﴾

23. [c]Czy zatem ten, którego serce Allach otworzył do przyjęcia Islamu, tak, że posiada on światło[2571] od swego Pana, jest podobny do tego, który po omacku błądzi w ciemności niewiary? Biada zatem tym, których serca są zatwardziałe przeciwko pamiętaniu o Allachu! Ci są w wyraźnym błędzie.

أَفَمَن شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَىٰ نُورٍ
مِّن رَّبِّهِ فَوَيْلٌ لِّلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُم مِّن ذِكْرِ اللَّهِ
أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٣﴾

24. Allach zesłał najlepszą Rozprawę – Księgę, [d]której wersety wzajemnie się potwierdzają i powtarzane są w różnych formach.[2572] Skóra tych, którzy boją się ich Pana, cierpnie w chwili jej recytowania, a potem skóra i serca miękną z powodu pamiętania o Allachu. Takim jest przewodnictwo Allacha – dzięki niej prowadzi on, kogo zechce. [e]Ten zaś, którego Allach odsuwa na stronę – ten nie będzie miał przewodnika.

اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مَّثَانِيَ
تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ
جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ذَٰلِكَ هُدَى
اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ
فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٢٤﴾

[a]35,28. [b]13,5; 16,14. [c]6,126. [d]15,88. [e]17,98.

wysiłku i pracy, co oznacza, iż życie przyszłe nie będzie życiem pozbawionym wszelkiej aktywności, lecz że będzie życiem ciągłej pracy i stałego posuwania się naprzód.

2571. Nauki Islamu mają taką głębię i są tak wszechstronne, że napełniają serca wierzących wiedzą i miłością Bożą. Otwiera ona nowe i bezkresne perspektywy myśli, wiedzy i prawdy.

2572. Objawienie Boże znalazło swój najpełniejszy i najdoskonalszy wyraz w Koranie. W komentowanym wersecie przedstawia Koran jako *Kitāban Mutashābihan*, co oznacza, że jest to Księga, która może być interpretowana różnorodnie, lecz interpretacje te są zgodne i wzajemnie się popierają. W żadnym miejscu Koranu nie ma żadnych przeciwstawności i niezgodności. Powyższe stanowi jeden z niemożliwych do naśladowania elementów tego dzieła. Inna zaleta Koranu zawiera się w tym, że wykorzystuje on przenośnie, alegorie i przypowieści. Przyczynia się to wielce do jego piękna stylu i zapewnia rozmaitość znaczeń nawet w najmniejszych słowach. Koran nazywany jest także *Mathānī*, co oznacza, iż opisuje on swoje podstawowe wierzenia i zasady wielokrotnie, na różne sposoby i w różnych formach. Dzieje się tak po to, by podkreślić znaczenie tych wierzeń i zasad, ich konieczność i cel. Słowo to oznacza też, że niektóre nauki Koranu podobne są do nauk innych Pism objawionych, zaś inne są nowe i w swojej wspaniałości i pięknie nieporównywalne z niczym innym.

25. Czyż zatem ten, kto ma tylko swoją własną twarz,[2573] by ta chroniła go przed złą karą Dnia Zmartwychstania, jest podobny do tego, który jest bezpieczny? I będzie powiedziane grzesznikom: „Skosztujcie zapłaty za to, co zwykliście byli sobie zaskarbiać"

أَفَمَنْ يَتَّقِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٢٥﴾

26. Ci, co byli przed nimi, odrzucili Naszych Posłańców, więc [a]kara spadła na nich, a nie wiedzieli skąd.

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ
مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

27. Zatem Allach uczynił, że posmakowali poniżenia w życiu doczesnym, a i [b]kara Życia Przyszłego z pewnością będzie większa, gdybyż tylko wiedzieli.

فَأَذَاقَهُمُ اللَّهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ
لَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

28. [c]I, zaiste, przedstawiliśmy ludzkości najróżniejsze przypowieści w tym oto Koranie, aby zważali.[2574]

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِنْ
كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٨﴾

29. [d]Objawiliśmy Koran w języku arabskim, a nie ma w nim odejścia od rzetelności, aby stali się sprawiedliwi.

قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٢٩﴾

30. Allach przedstawia przypowieść – mężczyzna należący do kilku partnerów, którzy nie zgadzają się ze sobą, oraz mężczyzna w pełni należący do jednego mężczyzny. Czy położenie tych dwu jest takie samo?[2575] Wszelka chwała należy do Allacha, lecz większość z nich nie wie.

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ
وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا الْحَمْدُ
لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

[a]16,27; 59,3. [b]13,35; 68,34. [c]17,90; 30,59. [d]12,3; 42,8; 43,4.

2573. Słowa te oznaczają srogość kary, jaka spadnie na niewierzących w Dniu Rozliczenia. Tak sroga kara wywoła u nich tak wielkie zmieszanie, że zamiast zasłaniać i ochraniać swoje twarze, najbardziej czułą część ciała, będą wystawiać je do przodu.

2574. Werset ten rozszerza argument przedstawiony w w. 24, a mianowicie, że Koran zawiera najlepsze Posłannictwo dla ludzości w tym sensie, że nawiązuje do wszystkich tych zasad i nauk, które mają olbrzymi wpływ na duchowy i moralny rozwój człowieka. Zajmuje się on także wszystkimi tymi tematami, które mogą uczynić życie człowieka użytecznym i przyjemnym. Dostarcza on przewodnictwa w sprawach wiary i postępowania.

31. [a]Zaiste, ty umrzesz i oni z pewnością także umrą.

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُم مَّيِّتُونَ ﴿٣١﴾

32. [b]Wówczas niechybnie w Dniu Zmartwychwstania będziecie wzajemnie spierać się przed waszym Panem.

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِندَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿٣٢﴾

CZĘŚĆ XXIV

33. [c]Kto zatem jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, kto kłamie przeciwko Allachowi oraz ten, kto odrzuca prawdę, kiedy ta doń przychodzi? Czyż w Piekle nie ma mieszkania dla niewiernych?

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ ۚ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٣٣﴾

34. Lecz ten, kto tę prawdę przyniósł, oraz ten, który daje temu świadectwo jako prawdzie – oto ci, którzy są sprawiedliwi.

وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ ۙ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٣٤﴾

35. [d]Oni będą mieć u swego Pana, cokolwiek zapragną. Oto nagroda tych, którzy czynią dobro.

لَهُم مَّا يَشَاءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ ۚ ذَٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٥﴾

36. [e]Tak, że Allach odsunie od nich złe konsekwencje tego, co czynili i dla im nagrodę zgodną z najlepszym z ich poczynań.[2576]

لِيُكَفِّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٦﴾

37. Czy Allach nie wystarczy swojemu słudze? A mimo to oni chcieliby zastraszyć cię tymi, których czczą poza Nim. [f]I ten, którego Allach pozostawia w błędzie – dla niego nie ma przewodnika.

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ ۖ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِن دُونِهِ ۚ وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٧﴾

[a]23,16. [b]23,17. [c]6,22; 10,18; 29,69. [d]16,32; 50,36. [e]16,98; 29,8. [f]39,24.

2575. Politeista jest jak osoba, która musi służyć kilku panom, mającym wzajemnie antagonistyczne wymagania, złośliwe temperamenty i cechującym się kłótliwością. Zaprawdę godny pożałowania jest los takich ludzi! Czyż mogą oni, jak prawdziwi wierzący, służyć i sprawiać radość jednemu Panu – Allachowi?

2576. Bóg wynagradza dobre uczynki wierzących, bez względu na ich stopień czy rozmiar. Wynagradza je tak, jakby wynagradzał działanie najlepsze.

38. [a]A ten, którego prowadzi Allach – nie ma takiego, kto zwiódłby go z drogi. Czyż Allach nie jest Potężny, Panem zapłaty?

وَمَنْ يَّهْدِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ مُّضِلٍّ ۗ اَلَيْسَ
اللّٰهُ بِعَزِيْزٍ ذِى انْتِقَامٍ ﴿٣٨﴾

39. [b]I jeśli spytasz ich: „Kto stworzył niebiosa i ziemię?", oni niechybnie powiedzą: „Allach".[2577] Powiedz: „Jak uważacie, czy jeśli Allach zapragnie mnie zranić, to czy ci, do których zwracacie się poza Allachem, będą w stanie usunąć tę ranę, jaką On może mieć w zamiarze? Albo jeśli On zechce okazać mi łaskę, to czy oni mogliby tę łaskę pohamować?" [c]Powiedz: „Allach jest dla mnie wystarczający. Jemu ufają ci, którzy ufają".

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ
لَيَقُوْلُنَّ اللّٰهُ ۗ قُلْ اَفَرَءَيْتُمْ مَّا تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ
اللّٰهِ اِنْ اَرَادَنِىَ اللّٰهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كٰشِفٰتُ
ضُرِّهٖٓ اَوْ اَرَادَنِىْ بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكٰتُ رَحْمَتِهٖ ۗ
قُلْ حَسْبِىَ اللّٰهُ ۗ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُوْنَ ﴿٣٩﴾

40. Powiedz: „O ludu mój, [d]postępuj najlepiej jak tylko możesz. Ja działam również, a wkrótce dowiecie się,[2578]

قُلْ يٰقَوْمِ اعْمَلُوْا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنِّىْ عَامِلٌ ۚ فَسَوْفَ
تَعْلَمُوْنَ ۙ ﴿٤٠﴾

41. [e]„Kim jest ten, na którego spadnie kara i zhańbi go, a na kogo spływa kara trwała".

مَنْ يَّاْتِيْهِ عَذَابٌ يُّخْزِيْهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ
مُّقِيْمٌ ﴿٤١﴾

42. Zaprawdę, My objawiliśmy ci Księgę zawierającą całą prawdę dla dobra ludzkości. [f]Jeśli zatem kto idzie za przewodnictwem, idzie za nim dla korzyści jego własnej duszy. A jeśli kto zbacza z drogi, zbacza z niej na jej szkodę.[2579] A ty nie jesteś nad nimi strażnikiem.

اِنَّآ اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتٰبَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ ۚ فَمَنِ
اهْتَدٰى فَلِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۚ
ع وَمَآ اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيْلٍ ﴿٤٢﴾

[a]18,18. [b]29,62; 31,26. [c]9,129. [d]6,136; 11,122. [e]11,40. [f]10,109; 17,16; 27,93.

2577. Chociaż bałwochwalcy z powodu zabobonów i przywiązania do tradycji czczą fałszywych bogów, to jeśli uświadomić im argument, muszą i niezmiennie wyznają, że Bóg jest Stwórcą nieba i ziemi i tylko On posiada wszelką rzeczywistą Moc.

2578. Werset ten rzuca otwarte wyzwanie niewierzącym, aby czynili co najgorsze i wykorzystali wszelkie swe siły, zasoby i wpływy, by zniszczyć Islam. Oni jednak nigdy nie odniosą sukcesu w swoich złych zamiarach. Islam jest ostatnią nadzieją ludzkości i jej końcowym celem i dlatego jego sprawa musi zwyciężyć.

2579. Człowiek sam jest kowalem swojego losu – dobrego lub złego.

43. [a]Allach zabiera dusze ludzi w czasie, gdy umierają, jak i tych również, którzy nie umarli jeszcze, podczas ich snu. Potem zatrzymuje on te, przeciwko którym naznaczył śmierć, odsyła zaś pozostałe aż po wyznaczony czas.[2580] W tym, zaiste, zawarte są Znaki dla ludu, który się zastanawia.

اَللّٰهُ يَتَوَفَّى الْاَنْفُسَ حِيْنَ مَوْتِهَا وَالَّتِيْ لَمْ تَمُتْ
فِيْ مَنَامِهَا ۚ فَيُمْسِكُ الَّتِيْ قَضٰى عَلَيْهَا الْمَوْتَ
وَيُرْسِلُ الْاُخْرٰٓى اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى ۗ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ
لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ﴿٤٣﴾

44. [b]Czyż wzięli sobie wstawienników poza Allachem? Powiedz: „Nawet jeśli nie mają oni nad niczym władzy i żadnego rozumu?[2581]

اَمِ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ شُفَعَآءَ ۗ قُلْ اَوَلَوْ كَانُوْا
لَا يَمْلِكُوْنَ شَيْـًٔا وَّلَا يَعْقِلُوْنَ ﴿٤٤﴾

45. Powiedz: „Wszelkie orędownictwo spoczywa u Allacha.[2582] Do Niego należy Królestwo niebios i ziemi. I do Niego później będziecie sprowadzeni".

قُلْ لِّلّٰهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيْعًا ۗ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ
الْاَرْضِ ۗ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿٤٥﴾

46. [c]I kiedy wymieniane jest wyłącznie imię Allacha, serca tych, którzy nie wierzą w Życie Przyszłe, kurczą się z powodu niechęci. Lecz kiedy wspomina się o tych, co poza Nim – patrz! – zaczynają się radować.

وَاِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَحْدَهُ اشْمَاَزَّتْ قُلُوْبُ الَّذِيْنَ
لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ ۚ وَاِذَا ذُكِرَ الَّذِيْنَ مِنْ دُوْنِهٖٓ
اِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُوْنَ ﴿٤٦﴾

47. [d]Powiedz: „O Allachu! Stwórco niebios i ziemi, Znawco niewidzialnego i widzialnego – Ty jeden rozsądzisz pomiędzy Twoimi sługami w kwestii tego, w czym nie zgadzali się".

قُلِ اللّٰهُمَّ فَاطِرَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ عٰلِمَ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ اَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيْ مَا كَانُوْا
فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ﴿٤٧﴾

[a]6,61. [b]17,57. [c]17,47; 22,73; 40,13. [d]6,15; 12,102; 14,11; 35,2.

2580. W chwili śmierci dusza człowieka nie umiera ani nie rozpada się, lecz zostaje wyjęta ze swojego śmiertelnego mieszkania i przechowywana jest w regionach innych w oczekiwaniu na rozliczenie z uczynków człowieka.

2581. Ponieważ dusza człowieka jest nieśmiertelna, człowieka ostrzega się przed popełnianiem czynów, które mogłyby tę duszę zepsuć czy zniszczyć. Najohydniejszym ze wszystkich złych uczynków jest ustanawianie „partnerów" Boga.

2582. Patrz 85.

48. [a]I gdyby nawet grzesznicy posiadali wszystko to, co jest na ziemi, a na dodatek jeszcze raz tyle, niechybnie staraliby się wykupić tym, by uciec przed złą karą Dnia Zmartwychwstania, lecz wówczas od Allacha pojawi im się to, o czym nigdy nie pomyśleli.

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ
مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَبَدَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٤٨﴾

49. [b]I złe konsekwencje tego, co zdziałali, staną się dla nich widoczne, to zaś, z czego zwykli byli szydzić, ogarnie ich.

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا
كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٤٩﴾

50. [c]Kiedy człowieka dotyka nieszczęście, on zwraca się do Nas. Lecz kiedy obdarowujemy go łaską od Nas, powiada on: „Zostało mi to dane z powodu mojej własnej wiedzy".[2583] Nie, to jest wyłącznie próba, lecz większość z nich nie wie.

فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ
نِعْمَةً مِنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ ۚ بَلْ
هِيَ فِتْنَةٌ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٠﴾

51. Ci, którzy byli przed nimi, mówili to samo, lecz mimo to, to, co pozyskali, na nic im się nie zdało.

قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥١﴾

52. Zatem złe konsekwencje tego, co zdziałali, ogarnęły ich. Ci, którzy spośród niewiernych czynią zło – złe konsekwencje tego, co sobie pozyskali, ogarną także ich, a nie będą mogli uciec.

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا ۚ وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ
هَٰؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٢﴾

53. Czy oni nie wiedzą, że Allach powiększa zaopatrzenie tym, którym chce, a ogranicza tym, którym zapragnie? Zaprawdę, w tym zawarte są Znaki dla ludu, który wierzy.

أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

[a]5,37; 10,55; 13,19. [b]21,42; 45,34. [c]11,10, 11; 17,68; 30,34; 39,9. [d]13,27; 29,63; 30,38; 34,37; 42,13.

2583. Cechą natury ludzkiej jest to, że kiedy człowiek ma kłopoty, modli się do Boga, ale kiedy okoliczności są dla niego korzystne, zapomina o Bogu i wszystkie swoje sukcesy przypisuje swoim własnym umiejętnościom i wiedzy.

54. Powiedz: „O słudzy Moi, którzy zgrzeszyliście przeciwko swoim własnym duszom, [a]nie traćcie nadziei[2584] na łaskę Allacha, albowiem Allach niechybnie wybacza wszystkie grzechy. Zaprawdę, On jest Najbardziej Przebaczający, Wiecznie Litościwy.

قُلْ يٰعِبَادِيَ الَّذِيْنَ اَسْرَفُوْا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوْا
مِنْ رَّحْمَةِ اللّٰهِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ جَمِيْعًا ۭ
اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ﴿٥٤﴾

55. „I zwracajcie się do waszego Pana i poddawajcie się[2585] Mu zanim spadnie na was kara, albowiem wówczas nie będzie wam udzielona pomoc.

وَاَنِيْبُوْٓا اِلٰى رَبِّكُمْ وَاَسْلِمُوْا لَهٗ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَكُمُ
الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنْصَرُوْنَ ﴿٥٥﴾

56. „I idźcie za najlepszą Nauką, jaka została wam objawiona od Pana waszego, zanim nagle spadnie na was kara, podczas gdy tego nie zauważycie".

وَاتَّبِعُوْٓا اَحْسَنَ مَآ اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِّنْ رَّبِّكُمْ مِّنْ
قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَّاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُوْنَ ﴿٥٦﴾

57. Aby jakaś dusza nie powiedziała: [b]„O, biada mi z powodu tego, że zaniedbałem swój obowiązek wobec Allacha! Zaiste, byłem jednym z szyderców".

اَنْ تَقُوْلَ نَفْسٌ يّٰحَسْرَتٰى عَلٰى مَا فَرَّطْتُّ فِيْ جَنْۢبِ
اللّٰهِ وَاِنْ كُنْتُ لَمِنَ السّٰخِرِيْنَ ﴿٥٧﴾

58. Albo żeby nie powiedziała: „Gdyby Allach mnie prowadził, byłbym niechybnie wśród tych, którzy w pełni wywiązują się ze swych obowiązków".

اَوْ تَقُوْلَ لَوْ اَنَّ اللّٰهَ هَدٰىنِيْ لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِيْنَ ﴿٥٨﴾

59. Albo żeby nie powiedziała, kiedy ujrzy karę: „Gdybyż tak był dla mnie jeszcze powrót do świata, wtedy byłbym jednym z tych, którzy czynią dobro".

اَوْ تَقُوْلَ حِيْنَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ اَنَّ لِيْ كَرَّةً فَاَكُوْنَ
مِنَ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٥٩﴾

[a]12,88; 15,57. [b]6,32; 23,100; 26,103; 35,38.

2584. Werset ten przedstawia posłannictwo nadziei i otuchy dla grzeszników. Zachęca ono do optymizmu i zabija rozpacz i przygnębienie. Odrzuca i potępia pesymizm, jako że pesymizm jest podstawą większości grzechów i niepowodzeń w życiu. Koran wielokrotnie przedstawia obietnicę litości i przebaczenia Bożego (6,55; 7,157; 12,88; 15,57; 18,59), ponieważ nie ma większego posłannictwa pocieszenia dla pełnych żalu ludzi.

2585. Podczas gdy poprzedni werset prezentuje grzesznikom posłannictwo nadziei i otuchy, werset obecny ostrzega ich, że sami będą musieli wypracować swój los, poddając się prawom Bożym.

60. Będzie mu powiedziane: „Nie, przybyły do ciebie Moje Znaki, lecz ty traktowałeś je jak kłamstwa i byłeś arogancki, i byłeś jednym z niewiernych”.[2586]

بَلٰى قَدْ جَآءَتْكَ اٰيٰتِيْ فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ
وَكُنْتَ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٦٠﴾

61. A w Dniu Zmartwychwstania ujrzysz tych, którzy kłamali przeciwko Allachowi, iż ich [a]twarze zostaną pokryte ciemnością. Czyż w Piekle nie ma mieszkania dla dumnych?

وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ تَرَى الَّذِيْنَ كَذَبُوْا عَلَى اللّٰهِ وُجُوْهُهُمْ
مُّسْوَدَّةٌ ۚ اَلَيْسَ فِيْ جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِيْنَ ﴿٦١﴾

62. [b]I Allach wyzwoli sprawiedliwych od wszelkich kłopotów i przyzna im sukces. Nie dotknie ich zło ani nie będą żałować.

وَيُنَجِّي اللّٰهُ الَّذِيْنَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ لَا يَمَسُّهُمُ
السُّوْٓءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٦٢﴾

63. [c]Allach jest Stwórcą wszystkich rzeczy i jest On Strażnikiem nad wszystkimi rzeczami.

اَللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَّهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَّكِيْلٌ ﴿٦٣﴾

64. [d]Do Niego należą klucze do niebios i ziemi. A jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą w Znaki Allacha, oni są tymi, którzy są przegrani.

لَهٗ مَقَالِيْدُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا
بِاٰيٰتِ اللّٰهِ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿٦٤﴾

65. [e]Powiedz: „Czy to innych bogów poza Allachem każecie mi czcić, o nieświadomi?”

قُلْ اَفَغَيْرَ اللّٰهِ تَاْمُرُوْٓنِّيْٓ اَعْبُدُ اَيُّهَا الْجٰهِلُوْنَ ﴿٦٥﴾

66. I, zaprawdę, zostało objawione tobie i tym, którzy byli przed tobą: [f]„Jeśli będziesz przypisywać Allachowi partnerów, ich dzieło niechybnie spełznie na niczym i z pewnością będziesz jednym z przegranych”.

وَلَقَدْ اُوْحِيَ اِلَيْكَ وَاِلَى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكَ ۚ لَئِنْ
اَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُوْنَنَّ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٦٦﴾

67. Nie, czcij Allacha i bądź jednym z wdzięcznych.

بَلِ اللّٰهَ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِّنَ الشّٰكِرِيْنَ ﴿٦٧﴾

[a]3,107; 10,28. [b]19,73; 21,102. [c]6,103; 13,17. [d]42,13. [e]6,15. [f]6,89.

2586. Człowiek pogrążony w grzechu ma wiele okazji do okazania skruchy i zmienienia własnej osoby. Dopiero kiedy odrzuca prawdę świadomie i uparcie oraz kiedy przekracza wszelkie uznane granice popełniania grzechów i występku i kiedy nadchodzi dla niego dzień rozliczenia, jego westchnienia i przeprosiny okazują się całkowicie daremne.

68. [a]I nie sformułowali oni prawdziwego pojęcia atrybutów Allacha. [b]Cała ziemia będzie pod Jego pełną kontrolą w Dniu Zmartwychwstania, a niebiosa zwinięte w Jego prawej ręce.[2587] Chwała Mu i niechaj będzie wyniesiony wysoko ponad to, co oni z Nim łączą.

وَمَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهٖ ۖ وَالْاَرْضُ جَمِيْعًا
قَبْضَتُهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَالسَّمٰوٰتُ مَطْوِيّٰتٌۢ بِيَمِيْنِهٖ ؕ
سُبْحٰنَهٗ وَتَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿٦٨﴾

69. [c]I zabrzmi trąba i wszyscy, którzy są w niebie i którzy są na ziemi, upadną w omdleniu z wyjątkiem tych, których Allach zapragnie oszczędzić. Wtedy zabrzmi ona po raz drugi i – spójrz! – będą stać, czekając[2588] na sąd.

وَنُفِخَ فِى الصُّوْرِ فَصَعِقَ مَنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَمَنْ
فِى الْاَرْضِ اِلَّا مَنْ شَآءَ اللّٰهُ ؕ ثُمَّ نُفِخَ فِيْهِ اُخْرٰى
فَاِذَا هُمْ قِيَامٌ يَّنْظُرُوْنَ ﴿٦٩﴾

70. Ziemia błyszczeć będzie światłem jej Pana, [d]a Księga zostanie przed nimi otwarta i będą sprowadzeni Prorocy i świadkowie,[2589] i zostanie pomiędzy nimi rozsądzone sprawiedliwie i nikt nie dozna krzywdy.

وَاَشْرَقَتِ الْاَرْضُ بِنُوْرِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتٰبُ وَ
جِاْىٓءَ بِالنَّبِيّٖنَ وَالشُّهَدَآءِ وَقُضِىَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا
يُظْلَمُوْنَ ﴿٧٠﴾

71. [e]Każda dusza będzie w pełni wynagrodzona za to, co uczyniła. On bowiem dobrze wie, co oni czynią.

ع وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ اَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُوْنَ ﴿٧١﴾

[a]6,92; 22,75. [b]21,105. [c]18,100; 23,102; 36,52; 50,21; 69,14. [d]18,50. [e]2,282; 3,26.

2587. Ponieważ *Yamin* oznacza potęgę i władzę, cały werset odnosi się do wielkiej Władzy i Majestatu Boga i powiada, że nic bardziej nie uwłacza Jego atrybutom jak bożki czynione z drewna czy kamienia lub słabe istoty ludzkie, które się czci.

2588. Werset ten, jak się wydaje, nawiązuje do Zmartwychwstania w przyszłym życiu. Może on jednak dotyczyć także warunków życia ludu tuż przed pojawieniem się Nauczyciela Bożego na świecie, którego przyjście porównuje się tutaj do trąbienia na trąbach. W świetle tego porównania słowa „upadną w omdleniu" mogą oznaczać duchowe odrętwienie ludu tuż przed pojawieniem się Reformatora Bożego, zaś słowa „będą stać, czekając" mogą oznaczać, że lud ten ujrzy i pójdzie właściwą drogą po pojawieniu się Reformatora Bożego.

2589. W odniesieniu do życia przyszłego, słowa „A ziemia błyszczeć będzie światłem jej Pana" oznaczać będą, że odsłonięte zostaną tajemnice życia oraz konsekwencje dobra i zła, którego ludzie dokonają w tym życiu i które pozostają ukryte. Jednakże w odniesieniu do pojawienia się Nauczyciela Bożego na świecie, a zwłaszcza do pojawienia się Świętego Proroka, słowa te mogą oznaczać, że skoro już Święty Prorok pojawił się na świecie, cała ziemia zaświeci światłem Bożym i że rozproszona zostanie zupełnie ciemność duchowa. Słowa „Sprowadzeni będą Prorocy i świadkowie" mogą oznaczać nadejście Świętego Proroka, który swoją osobą reprezentuje wszystkich Proroków i Nauczycieli Bożych. Natomiast słowo „świadkowie" odnosi się do jego prawdziwych następców, którzy cieszą się przywilejem bycia wyznaczonymi na świadków dla wszystkich ludzi (2,144).

72. [a]A ci, którzy nie wierzą, będą zaciągnięci do Piekła grupami aż, kiedy tam przybędą, jego bramy zostaną otwarte, [b]a jego Stróże powiedzą do nich: „Czyż nie przybyli do was Posłańcy spośród was samych, recytując wam Znaki Pana waszego i ostrzegając was o spotkaniu tego waszego dnia?" Oni powiedzą: „Tak, lecz słowo o karze miało być wypełnione w odniesieniu do niewiernych".

وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا۟ إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا ۖ حَتَّىٰٓ إِذَا
جَآءُوهَا فُتِحَتْ أَبْوَٰبُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَآ أَلَمْ
يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ ءَايَٰتِ رَبِّكُمْ
وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا ۚ قَالُوا۟ بَلَىٰ وَلَٰكِنْ
حَقَّتْ كَلِمَةُ ٱلْعَذَابِ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٧١﴾

73. Będzie powiedziane: [c]„Wejdźcie od bram Piekła, zamieszkując w nim. Złe jest mieszkanie nieświadomych".

قِيلَ ٱدْخُلُوٓا۟ أَبْوَٰبَ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَا ۖ فَبِئْسَ
مَثْوَى ٱلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٢﴾

74. A ci, którzy bali się swego Pana, zostaną zaprowadzeni do Nieba grupami aż, kiedy tam przybędą, zostaną otwarte jego bramy, a jego Strażnicy powiedzą do nich: [d]„Pokój z wami! Bądźcie szczęśliwi[2590] i wejdźcie do Nieba, zamieszkując w nim".

وَسِيقَ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟ رَبَّهُمْ إِلَى ٱلْجَنَّةِ زُمَرًا ۖ
حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَٰبُهَا وَقَالَ لَهُمْ
خَزَنَتُهَا سَلَٰمٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَٱدْخُلُوهَا خَٰلِدِينَ ﴿٧٣﴾

75. A oni powiedzą: [e]„Wszelka chwała należy się Allachowi, który swoją obietnicę uczynił dla nas dobrą i dał nam w dziedziczenie ziemię, abyśmy uczynili sobie mieszkanie w Ogrodach, gdzie tylko zechcemy". Jakże wspaniała jest nagroda tych, którzy sprawiedliwie pracują!

وَقَالُوا۟ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى صَدَقَنَا وَعْدَهُۥ وَأَوْرَثَنَا
ٱلْأَرْضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ ٱلْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَآءُ ۖ فَنِعْمَ
أَجْرُ ٱلْعَٰمِلِينَ ﴿٧٤﴾

76. I zobaczysz aniołów jak obchodzą Tron, wychwalając ich Pana Jego chwałą,[2591] a sąd będzie dokonany sprawiedliwie pomiędzy ludźmi. I będzie powiedziane: „Wszelka chwała należy się Allachowi, Panu światów".

وَتَرَى ٱلْمَلَٰٓئِكَةَ حَآفِّينَ مِنْ حَوْلِ ٱلْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ
بِحَمْدِ رَبِّهِمْ ۖ وَقُضِىَ بَيْنَهُم بِٱلْحَقِّ وَقِيلَ
ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٧٥﴾ ع

[a]19,87. [b]40,51; 67,9-10. [c]16,30; 40,77. [d]13,25. [e]1,2; 7,44; 37,183; 40,8.

2590. *Tibtum* może też oznaczać: ponieważ prowadziliście życie dobre i czyste.

2591. Atrybuty Boże najwspanialej zamanifestują się w Dniu Sądu, kiedy cherubini śpiewać będą „Alleluja" Istocie Bożej. Werset ten może także oznaczać, że w Arabii ustali się ostatecznie doktrynę Jedności Bożej, a prawdziwe sługi Boga na świecie wraz z aniołami w niebie świętować będą chwałę Bożą.

ROZDZIAŁ 40

AL-MU'MIN

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Od tej sury zaczyna się cała grupa rozdziałów, które na początku mają jednakowy skrót literowy, a mianowicie *Hā Mīm*. Rozdziały te zaczynają się od tematu objawienia Koranu i należą do tego samego okresu. Według Ibn 'Abbās oraz 'Ikrimah wszystkie te sury objawione były w Mekce w czasie, gdy opozycja względem Islamu stała się ciągła, zorganizowana i zdecydowana (w. 56 oraz 78), zaś przeciwnicy Świętego Proroka starali się nawet zabić go (w. 29). Przy końcu poprzedniego Rozdziału Święty Prorok otrzymał zapewnienie, że wkrótce między nim i jego wrogami Bóg zarządzi Dzień Sądu. Pokonane zostaną siły ciemności, bałwochwalstwo zniknie z Arabii, zaś cały kraj rozbrzmiewać będzie chwałą Boga. Sura obecna rozpoczyna się od najbardziej oczekiwanej deklaracji, a mianowicie od stwierdzenia, że Wielki i Potężny Bóg objawił Koran po to, by ustanowić na świecie Majestat i Świętość Bożą oraz by wyeliminować ze świata niewiarę.

Temat

Jak już powiedziano powyżej, sura ta rozpoczyna się od zdecydowanej deklaracji, iż nadszedł już czas zwycięstwa prawdy nad fałszem oraz sprawiedliwości nad złem oraz że w kraju, w którym panoszyło się bałwochwalstwo, śpiewać się będzie hymny pochwalne dla Boga. To wielkie spełnienie dokona się dzięki Koranowi. Wrogowie Islamu wykorzystywać będą wszelkie swoje siły i możliwości, by zdusić czułą roślinę – Islam – jeszcze w stadium pąka. Ich wysiłki nie odniosą jednak skutku. Świętemu Prorokowi powiada się, aby nie obawiał się wspaniałości władzy i wielkich zasobów materialnych ludzi niewierzących, ponieważ na mocy wyroku Bożego spotka ich smutny los. Dalej powiada się mu, że jego przeciwnicy nie są jedynym i pierwszym ludem przeciwstawiającym się prawdzie. Także i w przeszłości były ludy, które chciały zabijać swoich Proroków i udaremniać ich misje. Spadła jednak na nich kara Boża. Podobnie kara spadnie na jego przeciwników. Następnie sura ta mówi o sprawie Mojżesza, przedstawiając ją jako przykład smutnego końca, do jakiego muszą dojść przeciwnicy Świętego Proroka. Podczas gdy faraon nie przyjął zaproszenia Mojżesza do Prawdy, „człowiek wierzący" z jego własnego domu wypowiedział najbardziej patetyczne i przekonujące słowa, napominając jego lud, by nie starał się zabić tego człowieka (Mojżesza), którego jedyną wadą było to, iż twierdził, że jego Panem jest Allach, oraz który posiadał stanowcze i zdecydowane dowody potwierdzające jego sprawę. Dalej ostrzegł on ich, aby nie dali się zwieść swojemu bogactwu, władzy i zasobom materialnym, jako że wszystko to są rzeczy przejściowe. Lecz zamiast skorzystać ze szczerej porady tego człowieka, faraon szydził z niego. Dalej sura ta wskazuje na pewne niezmienne prawo Boże, a mianowicie na to, że Bóg zawsze pomaga swoim Posłańcom i ich następcom, zaś niepowodzenie jest przypisane na zawsze niewierzącym aż po kres czasu. To prawo Boże działało w czasach każdego Proroka, a najpełniej zamanifestuje się w czasach Świętego Proroka. Następnie powiada się niewierzącym, że nie mają żadnego powodu, by odrzucać Świętego Proroka. Jego nadejście nie jest niczym nowym. Tak jak dzień następuje po nocy w świecie fizycznym, podobnie okres przebudzenia duchowego następuje po okresie dekadencji moralnej w świecie duchowym. Ponieważ świat umarł pod względem duchowym, Bóg powołał Świętego Proroka, aby dał światu nowe życie. Sura ta kończy się tak, że kiedy Bóg stosownie zabezpieczył wszystkie fizyczne potrzeby człowieka, nie może On zignorować podobnego zaspokojenia ludzkich potrzeb duchowych. Bóg czyni to bowiem od niepamiętnych czasów. Przysyłał swoich Posłańców i Proroków, którzy przywoływali ludzi do ich Pana i Stwórcy. Jednak z niewdzięczności i głupoty synowie ciemności odrzucali Posłannictwo Boże w każdej epoce i zawsze zasługiwali sobie na niełaskę Boga.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ﴿١﴾

2. [b]Hā Mīm.[2592]

حٰمٓ ﴿٢﴾

3. [c]Objawienie tej Księgi pochodzi od Allacha, Potężnego, Wszechwiedzącego,

تَنْزِيْلُ الْكِتٰبِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيْزِ الْعَلِيْمِ ﴿٣﴾

4. Przebaczającego grzech, Przyjmującego skruchę, Srogiego w karaniu, Pana obfitości.[2593] Nie ma boga poza Nim. Do Niego nastąpi ostateczny powrót.

غَافِرِ الذَّنْۢبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيْدِ الْعِقَابِ
ذِي الطَّوْلِ لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ إِلَيْهِ الْمَصِيْرُ ﴿٤﴾

5. [d]Nikt nie spiera się w sprawie Znaków Allacha z wyjątkiem tych, którzy nie wierzą. [e]Niechaj zatem ich poruszanie się[2594] po kraju nie zwiedzie cię.

مَا يُجَادِلُ فِيْٓ اٰيٰتِ اللّٰهِ إِلَّا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَلَا يَغْرُرْكَ
تَقَلُّبُهُمْ فِي الْبِلَادِ ﴿٥﴾

6. [f]Przed nimi lud Noego oraz inne grupy po nim odrzucały Nasze Znaki i każdy naród starał się pojmać swego Posłańca, i spierali się przy pomocy fałszywych argumentów, by dzięki nim obalić prawdę. Potem Ja pochwyciłem ich i jakże straszna była Moja zemsta!

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوْحٍ وَّالْأَحْزَابُ مِنْۢ بَعْدِهِمْ
وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُوْلِهِمْ لِيَأْخُذُوْهُ وَجٰدَلُوْا
بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوْا بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ
كَانَ عِقَابِ ﴿٦﴾

[a]1,1. [b]41,2; 42,2; 43,2; 44,2; 45,2; 46,2. [c]20,5; 32,3; 41,3; 45,3; 46,3. [d]22,4; 42,36. [e]3,197. [f]6,35; 22,43; 35,26; 54,10.

2592. Skrót literowy *Hā Mīm* oznaczają Boże atrybuty *Hamīd, Majīd* (Godny chwały oraz Pan Czci), lub też *Hayy, Qayyūm* (Żywy, Istniejący z Siebie oraz Wszechpodtrzymujący). Obie te grupy atrybutów Bożych wywierają wielki wpływ na temat tej sury. Sura ta wielokrotnie nawiązuje do Chwały, Majestatu i Władzy Boga, ponieważ słowo *'Arsh*, które oznacza te właśnie atrybuty i które dwukrotnie wymienia się na przestrzeni kilku wersetów, na to właśnie wskazuje. Drugim ważnym tematem jest powstanie duchowo martwego ludu do nowego życia. Zarówno atrybut *Hayy* (Żywy), jak i *Qayyūm* (Istniejący z Siebie i Wszechpodtrzymujący) nie łączą się w oczywisty sposób z tym tematem. Fakt ten wyjaśnia, dlaczego skrót literowy *Hā Mīm* umieszczony jest na początku. Warto zwłaszcza zauważyć, że sura obecna oraz sześć następnych Rozdziałów stanowią szczególną grupę. Każdy z nich zaczyna się od tego samego skrótu literowego, co wskazuje na fakt, że pomiędzy tematami tych wszystkich rozdziałów istnieje bliski związek.

2593. *Taul* oznacza: dobroczynność; obfitość; wspaniałość; nadmiar; władzę; bogactwo; dostatniość okoliczności; wyższość; przewagę (Lane).

2594. Wierzącym powiada się, aby nie dali się zwieść wspaniałości władzy materialnej ludzi niewierzących, ponieważ padnie ona ofiarą schyłku.

7. [a]I w ten sposób wypełniło się słowo twego Pana przeciwko niewiernym, iż są mieszkańcami Ognia.

وَكَذٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا
اَنَّهُمْ اَصْحٰبُ النَّارِ ۞٧

8. [b]Ci, którzy dźwigają Tron,[2595] oraz ci, którzy stoją wokół niego, głoszą chwałę ich Pana i wierzą w Niego, i proszą o przebaczenie dla tych, którzy wierzą, mówiąc: „Panie nasz, Ty rozumiesz wszystkie rzeczy w Twojej łasce i wiedzy. Przebacz zatem tym, którzy okazują skruchę i idą Twoją drogą, jak i chroń ich przed karą Piekła.

اَلَّذِيْنَ يَحْمِلُوْنَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهٗ يُسَبِّحُوْنَ بِحَمْدِ
رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُوْنَ بِهٖ وَيَسْتَغْفِرُوْنَ لِلَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا ۚ رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَّعِلْمًا
فَاغْفِرْ لِلَّذِيْنَ تَابُوْا وَاتَّبَعُوْا سَبِيْلَكَ وَقِهِمْ
عَذَابَ الْجَحِيْمِ ۞٨

9. „Panie nasz, uczyń, aby weszli do Ogrodów Wieczności, które Ty im obiecałeś, jak i [c]tacy spośród ich ojców i ich żon[2596] oraz ich dzieci, którzy są sprawiedliwi. Zaiste, Tyś jest Potężny, Mądry.

رَبَّنَا وَاَدْخِلْهُمْ جَنّٰتِ عَدْنِ ۨالَّتِيْ وَعَدْتَّهُمْ
وَمَنْ صَلَحَ مِنْ اٰبَآئِهِمْ وَاَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيّٰتِهِمْ ۭ
اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۞٩

10. „I chroń ich przed złem. [d]A temu, którego Ty chronisz przed złem tego dnia – temu niechybnie Ty okazujesz łaskę. A jest to rzeczywiście wspaniałe zwycięstwo".

وَقِهِمُ السَّيِّاٰتِ ۭ وَمَنْ تَقِ السَّيِّاٰتِ يَوْمَئِذٍ
فَقَدْ رَحِمْتَهٗ ۭ وَذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ۞١٠

[a]10,34, 97. [b]39,76; 69,18. [c]13,24; 52,22; [d]6,17.

2595. Ponieważ *'Arsh* oznacza atrybuty Boże (patrz 986 oraz 1233), słowa „Ci, którzy dźwigają Tron" mogą dlatego oznaczać te istoty lub osoby, poprzez które atrybuty te manifestują się. Ponieważ prawa przyrody działają poprzez aniołów, zaś Prorocy są instrumentami, dzięki którym Słowo Boże dociera do ludzkości, słowa „Ci, którzy dźwigają Tron" mogą oznaczać zarówno aniołów, jak i Posłańców Bożych, natomiast słowa „ci, którzy stoją wokół niego" mogą oznaczać aniołów drugorzędnych, którzy towarzyszą tym najważniejszym w nadzorowaniu spraw świata lub też prawdziwych następców Proroków, którzy głoszą i szerzą nauki tych Proroków. Patrz także 986.

2596. Werset ten przedstawia wielką zasadę. Nikt samodzielnie nie wykonuje żadnego dzieła ani nie osiąga sukcesu na tym świecie. Zawsze, świadomie lub nieświadomie, przyczyniają się do tego także inni ludzie. Tymi świadomymi lub nieświadomymi pomocnikami są na ogół rodzice człowieka, żona i dzieci. Zatem również ci bliscy uczestniczyć będą w błogosławieństwach, jakie zesłane zostaną na wierzących za ich dobre uczynki.

11. Zostanie ogłoszone tym, którzy nie wierzą: „Większy był wstręt Allacha, kiedy nawoływani byliście do wiary i nie uwierzyliście, niż wasz wstręt do samych siebie[2597] dzisiaj".

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادَوْنَ لَمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ
مِن مَّقْتِكُمْ أَنفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ
فَتَكْفُرُونَ ﴿١١﴾

12. Powiedzą: „Panie nasz, [a]Tyś uczynił, że umarliśmy po dwakroć,[2598] i Ty dałeś nam dwakroć życie, a teraz my wyznajemy nasze grzechy. Czyż jest zatem jakieś z tego wyjście?"

قَالُوا رَبَّنَا أَمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ وَأَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ
فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَىٰ خُرُوجٍ مِّن
سَبِيلٍ ﴿١٢﴾

13. Będzie im powiedziane: „Jest tak dlatego, że [b]kiedy wzywano samego Allacha, wy nie uwierzyliście, lecz kiedy łączono z Nim partnerów, wy uwierzyliście. Teraz decyzja zależy wyłącznie od Allacha, Wysokiego, Nieporównywalnie Wielkiego".

ذَٰلِكُم بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ
وَإِن يُشْرَكْ بِهِ تُؤْمِنُوا فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ
الْكَبِيرِ ﴿١٣﴾

14. [c]On jest Tym, który ukazuje wam swe Znaki i zsyła zaopatrzenie[2599] dla was z nieba, lecz nikt nie zważa z wyjątkiem tego, który zwraca się ku Allachowi.

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلُ لَكُم مِّنَ
السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَن يُنِيبُ ﴿١٤﴾

15. Wołajcie zatem do Allacha, [d]w pełni i szczerze oddając Mu swoje posłuszeństwo, choć być może niewierni będą temu przeciwni.

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ
الْكَافِرُونَ ﴿١٥﴾

[a]30,41. [b]39,46. [c]30,25. [d]29,66; 31,33; 98,6.

2597. W naturze ludzkiej leży to, że kiedy człowiek staje przed konsekwencjami swoich złych uczynków, zaczyna przeklinać samego siebie. Niewierzącym powiada się, że kiedy staną twarzą w twarz z karą, czują do siebie samych odrazę. Jednakże Litościwy i Łaskawy Bóg był nimi jeszcze bardziej napełniony odrazą, kiedy odrzucali Jego Posłannictwo oraz przeciwstawiali się i prześladowali Jego Posłańców.

2598. Stan przed narodzinami jest swego rodzaju śmiercią, zaś koniec tego życia jest drugą śmiercią. Narodziny i Zmartwychwstanie to dwa życia.

2599. Wszelkie środki do życia, duchowe jak i fizyczne, pochodzą z nieba. Woda, od której zależy wszelkie życie (21,31) także spada z nieba. Podobnie objawienie, od którego zależne jest duchowe życie człowieka.

16. On posiada najwspanialsze atrybuty, Pan Tronu.[2600] [a]On posyła swe słowo z Jego rozkazu do każdego z Jego sług, do którego chce, aby przekazać mu ostrzeżenie o Dniu Spotkania,

رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ
أَمْرِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ يَوْمَ
التَّلَاقِ ⑮

17. Dniu, w którym wszyscy oni podejdą. [b]Nic, co będzie ich dotyczyć, nie będzie skryte przed Allachem. [c]„Czyje jest Królestwo tego dnia!" Ono należy do Allacha, Jedynego, Najwyższego.

يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ ۖ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ
شَيْءٌ ۚ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ۖ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ⑯

18. [d]Tego dnia każda dusza otrzyma wynagrodzenie za to, co sobie zaskarbiła. Tego dnia nie będzie żadnej niesprawiedliwości! Zaiste, Allach jest Szybki w rozliczaniu.

الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ ۚ لَا ظُلْمَ
الْيَوْمَ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ⑰

19. [e]I udziel im ostrzeżenia o dniu, który szybko się zbliża, w którym serca podejdą do gardeł, pełne tłumionego żalu. Grzesznicy nie będą mieć żadnego gorliwego przyjaciela ani orędownika, którego wstawiennictwo zostałoby przyjęte.

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْآزِفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى
الْحَنَاجِرِ كَاظِمِينَ ۚ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ
وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ ⑱

20. [f]On zna zdradliwość[2600A] oczu i to, co ukrywają piersi.

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ⑲

21. Allach sądzi w prawdzie, lecz ci, do których oni zwracają się poza Nim, w ogóle nie mogą osądzać. Zaiste, Allach jest Wszystkosłyszący, Wszystkowidzący.

وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ ۖ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ
دُونِهِ لَا يَقْضُونَ بِشَيْءٍ ۗ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ
الْبَصِيرُ ⑳

[a]16,3; 97,5. [b]3,6; 14,39. [c]18,45; 48,15; 82,20. [d]14,52; 45,23; 74,39. [e]19,40. [f]27,75; 28,70.

2600. Zwrot *Dhu'l'Arsh* (Pan Tronu) podobny jest do *Dhu'l Rahmah* (Pan Litości), przez co obala powszechny pogląd, jakoby *'Arsh* oznaczało coś materialnego.

2600A. Spojrzenie pełne gniewu, pogardy lub pożądania.

22. [a]Czyż nie podróżowali po ziemi, by zobaczyć, jaki był koniec tych przed nimi? Byli potężniejsi niż ci w swej władzy oraz pozostawili trwalsze znaki na ziemi. Lecz Allach pochwycił ich za ich grzechy i nie mają nikogo, by obronił ich przed Allachem.

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ
مِنْهُمْ قُوَّةً وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ
وَمَا كَانَ لَهُم مِّنَ اللَّهِ مِن وَاقٍ ﴿٢٢﴾

23. Było tak dlatego, [b]iż ich Posłańcy przybywali do nich z wyraźnymi Znakami, lecz oni nie uwierzyli, więc Allach ich pochwycił. Zaiste, On jest Potężny, Srogi w karaniu.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَت تَّأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَكَفَرُوا
فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ إِنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٣﴾

24. [c]I, zaiste, wysłaliśmy Mojżesza z Naszymi Znakami i wyraźnym dowodem,

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٢٤﴾

25. Do Faraona i Hāmāna i Koracha,[2601] lecz oni rzekli: „On jest czarownikiem i wielkim kłamcą".

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٢٥﴾

26. [d]A kiedy przybył on do nich z prawdą od Nas, oni rzekli: [e]„Zabijcie synów tych, którzy wraz z nim uwierzyli, a ich niewiasty niechaj pozostaną przy życiu". Lecz zamiary niewiernych zawsze muszą spełznąć na niczym.

فَلَمَّا جَاءَهُم بِالْحَقِّ مِنْ عِندِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ
الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ
الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٢٦﴾

27. Faraon powiedział: „Zostawcie mnie samego, abym mógł zabić Mojżesza, i niechaj wzywa swego Pana. [f]Boję się, aby nie zmienił swej religii albo nie wywołał w kraju nieporządku".

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَىٰ وَلْيَدْعُ
رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَن يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَن يُظْهِرَ
فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٢٧﴾

[a]12,110; 22,47; 35,45; 47,11. [b]23,45; 41,15. [c]23,46. [d]29,40. [e]7,128. [f]20,64; 26,36.

2601. W kwestii Koracha i Hāmāna patrz 2198 oraz 2231. Każdy Prorok Boży miał swojego faraona, Hāmāna lub Koracha. Każde z tych imion może odpowiednio oznaczać władzę, kapłaństwo i bogactwo materialne, jako że Hāmān był głową klasy kapłańskiej, zaś Korach był wśród dworzan faraona niezwykle bogatym człowiekiem. Nieograniczona władza polityczna, niewolnicze kapłaństwo oraz niekontrolowany kapitalizm to te trzy rodzaje zła, które zawsze hamowały polityczny, gospodarczy, moralny i duchowy wzrost ludów. Oczywiście przeciwko tym rodzajom zła, tym wrogom człowieka, w każdej epoce Reformatorzy Boży wypowiadali zdecydowaną wojnę.

28. A Mojżesz rzekł: [a]„Mam schronienie[2602] u mego Pana i waszego Pana przed każdym nieświadomym człowiekiem, który nie wierzy w Dzień Rozliczenia".

وَقَالَ مُوسَىٰٓ إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُم مِّن كُلِّ
مُتَكَبِّرٍ لَّا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٢٨﴾

29. A pewien wierzący mężczyzna spośród ludu Faraona, który ukrywał swą wiarę,[2603] rzekł: „Czy zabijesz człowieka dlatego, iż powiada: «Moim Panem jest Allach», podczas gdy on sam dostarczył wam wyraźnych dowodów od waszego Pana? [b]I jeśliby był kłamcą, na niego spadnie grzech kłamstwa. Lecz jeśli jest prawdomówny, wówczas część z tego, czym was straszy, z pewnością na was spadnie. Niechybnie Allach nie prowadzi tego, który przebiera miarę i jest wielkim kłamcą".

وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ مِّنْ ءَالِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَٰنَهُۥٓ
أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَن يَقُولَ رَبِّيَ ٱللَّهُ وَقَدْ جَآءَكُم
بِٱلْبَيِّنَٰتِ مِن رَّبِّكُمْ وَإِن يَكُ كَٰذِبًا فَعَلَيْهِ
كَذِبُهُۥ وَإِن يَكُ صَادِقًا يُصِبْكُم بَعْضُ ٱلَّذِي
يَعِدُكُمْ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ
كَذَّابٌ ﴿٢٩﴾

30. „O ludu mój, do was należy władza tego dnia, bo wy dominujecie w tym kraju. Któż jednak pomoże nam i uchroni nas przed karą Allacha, jeśli ona na nas spadnie?" Faraon rzekł: „Wskazuję wam tylko to, co sam widzę, i prowadzę was wyłącznie ku drodze prawości".

يَٰقَوْمِ لَكُمُ ٱلْمُلْكُ ٱلْيَوْمَ ظَٰهِرِينَ فِي ٱلْأَرْضِ
فَمَن يَنصُرُنَا مِنۢ بَأْسِ ٱللَّهِ إِن جَآءَنَا قَالَ
فِرْعَوْنُ مَآ أُرِيكُمْ إِلَّا مَآ أَرَىٰ وَمَآ أَهْدِيكُمْ
إِلَّا سَبِيلَ ٱلرَّشَادِ ﴿٣٠﴾

31. Ten zaś, który uwierzył, rzekł: „O ludu mój, obawiam się dla was czegoś jak dnia zniszczenia wielkich ludów przeszłości".

وَقَالَ ٱلَّذِيٓ ءَامَنَ يَٰقَوْمِ إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيْكُم مِّثْلَ
يَوْمِ ٱلْأَحْزَابِ ﴿٣١﴾

32. [c]„Czegoś takiego jak to, co przydarzyło się ludowi Noego, i plemionom 'Ād i Thamūd oraz tym po nich. Allach nie planuje żadnej niesprawiedliwości wobec swoich sług.

مِثْلَ دَأْبِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَٱلَّذِينَ
مِنۢ بَعْدِهِمْ وَمَا ٱللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعِبَادِ ﴿٣٢﴾

[a]44,21. [b]69,45, 47. [c]9,70; 14,10; 50,13-15.

2602. Bóg jest ostatecznym miejscem schronienia dla Jego Proroków i Wybranych. Pukają oni do Jego wrót, kiedy widzą dokoła siebie ciemność i kiedy siły zła zdecydowane są zniszczyć prawdę przez nich głoszoną.

2603. Człowiek wierzący ukrywał swoją wiarę, aby dać jej wyraz w stosownych okolicznościach. Odwaga, z jaką wyraził swoją wiarę i z jaką przemawiał do ludu faraona, wskazuje, że ukrywanie tej wiary wcześniej nie było spowodowane strachem.

33. „O ludu mój, obawiam się dla was dnia, w którym ludzie będą siebie wzajemnie prosić o pomoc,[2604]

وَيٰقَوْمِ اِنِّيْٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ﴿٣٣﴾

34. „Dnia, w którym powrócicie uciekając, a nie będzie nikogo, kto by was uratował przed gniewem Allacha. A dla tego, któremu Allach pozwala zboczyć z drogi, nie będzie przewodnika".

يَوْمَ تُوَلُّوْنَ مُدْبِرِيْنَ ۚ مَا لَكُمْ مِّنَ اللّٰهِ مِنْ
عَاصِمٍ ۚ وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ هَادٍ ﴿٣٤﴾

35. Istotnie, Józef przybył do was przedtem z wyraźnymi dowodami, lecz wy nie przestawaliście wątpić w sprawie tego, z czym do was przybył aż, kiedy umarł, powiedzieliście: „Allach już nigdy nie powoła Posłańca po nim".[2605] W ten sposób Allach uznaje za tego, który zboczył z drogi, każdego grzesznika, tego, który wątpi –

وَلَقَدْ جَآءَكُمْ يُوْسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنٰتِ فَمَا
زِلْتُمْ فِيْ شَكٍّ مِّمَّا جَآءَكُمْ بِهٖ ۗ حَتّٰىٓ اِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ
لَنْ يَّبْعَثَ اللّٰهُ مِنْۢ بَعْدِهٖ رَسُوْلًا ۗ كَذٰلِكَ يُضِلُّ
اللّٰهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُّرْتَابٌ ﴿٣٥﴾

36. Tych, którzy spierają się w sprawie Znaków Allacha, choć nie otrzymali od Niego żadnego dowodu na ten temat. Boleśnie znienawidzone jest to w obliczu Allacha oraz w obliczu tych, którzy wierzą. W ten sposób Allach nakłada pieczęć na serce każdej nieświadomej, wyniosłej osoby.

اِلَّذِيْنَ يُجَادِلُوْنَ فِيْٓ اٰيٰتِ اللّٰهِ بِغَيْرِ سُلْطٰنٍ اَتٰهُمْ ۗ
كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللّٰهِ وَعِنْدَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ۗ كَذٰلِكَ
يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ قَلْبِ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ﴿٣٦﴾

37. Faraon rzekł: [a]„O Hāmānie, zbuduj mi wyniosłą wieżę, abym sięgnął po środki dostępu.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يٰهَامٰنُ ابْنِ لِيْ صَرْحًا لَّعَلِّيْٓ
اَبْلُغُ الْاَسْبَابَ ﴿٣٧﴾

[a]28,39.

2604. Dzień, w którym ludzie przejęci zostaną strachem i rozpierzchną się na wszystkie strony; lub kiedy będą nienawidzić siebie nawzajem i przeciwstawiać się sobie oraz kiedy rozdzielą się; lub dzień, w którym wzajemnie wzywać się będą na pomoc (Aqrab).

2605. Prorocy pojawiali się na świecie od czasów niepamiętnych, lecz sposób myślenia człowieka jest tak przekorny, że jak tylko pojawia się nowy Prorok, ludzie odrzucają go i sprzeciwiają się mu. Kiedy zaś umrze, ci, którzy w niego wierzyli, powiadają, że już żaden inny Prorok nie przyjdzie oraz że wrota objawienia zatrzasnęły się już na zawsze.

38. „Środki dostępu do niebios, [a]abym mógł spojrzeć na Boga Mojżesza,[2606] bo niechybnie uważam go zakłamcę". I tak zło jego postępowania wyglądało w oczach Faraona jak bez skazy, więc zagrodzona została mu właściwa droga. Plan Faraona musiał w końcu upaść.

أَسْبَابَ السَّمٰوٰتِ فَأَطَّلِعَ إِلَىٰ إِلٰهِ مُوسَىٰ وَإِنِّي
لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا ۚ وَكَذٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ سُوٓءُ عَمَلِهِ
وَصُدَّ عَنِ السَّبِيلِ ۚ وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي
تَبَابٍ ﴿٣٨﴾

39. A ten, kto uwierzył, rzekł: „O ludu mój, idź za mną. Poprowadzę cię ku drodze prawości.

وَقَالَ الَّذِيٓ اٰمَنَ يٰقَوْمِ اتَّبِعُوْنِ أَهْدِكُمْ سَبِيْلَ
الرَّشَادِ ﴿٣٩﴾

40. [b]„O ludu mój, to życie doczesne jest ledwie tymczasowym zaopatrzeniem, Życie Przyszłe zaś jest z pewnością trwałym mieszkaniem.[2607]

يٰقَوْمِ إِنَّمَا هٰذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ ۫ وَّإِنَّ الْاٰخِرَةَ
هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ﴿٤٠﴾

41. [c]„Ten, kto czyni zło, będzie wynagrodzony wyłącznie tego zła podobieństwem, lecz [d]kto czyni dobro, czy to mężczyzna, czy niewiasta, a jest wiernym – ci wejdą do Ogrodu. Będą w nim zaopatrzeni bez miary.[2608]

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزٰىٓ إِلَّا مِثْلَهَا ۚ وَمَنْ
عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولٰٓئِكَ
يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُوْنَ فِيْهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٤١﴾

42. „O ludu mój, jakże to dziwne, że ja przyzywam was do zbawienia, a wy przyzywacie mnie do Ognia.

وَيٰقَوْمِ مَا لِيٓ أَدْعُوْكُمْ إِلَى النَّجٰوةِ وَتَدْعُوْنَنِيٓ
إِلَى النَّارِ ﴿٤٢﴾

43. „Zachęcacie mnie, abym przestał wierzyć w Allacha i łączył z Nim to, o czym nie mam żadnej wiedzy, podczas gdy ja zapraszam was do Potężnego, Wielkiego Przebaczającego.

تَدْعُوْنَنِيْ لِأَكْفُرَ بِاللّٰهِ وَأُشْرِكَ بِهٖ مَا لَيْسَ
لِيْ بِهٖ عِلْمٌ ۫ وَّأَنَا أَدْعُوْكُمْ إِلَى الْعَزِيْزِ الْغَفَّارِ ﴿٤٣﴾

[a]28,39. [b]3,15, 198, 199; 9,38; 16,118; 28,61. [c]4,124; 10,28; [d]4,125.

2606. Faraon powiedział sarkastycznie, że chce pójść do nieba, by spojrzeć na Boga Mojżesza, lecz Bóg pozwolił mu ujrzeć manifestację swojej Potęgi w głębinie morza.

2607. Przemowa „człowieka wierzącego" wskazuje, że prawdziwi wierni są w pełni przekonani o sprawiedliwości swojej sprawy. Jest to wiara mocna jak skała i przez to pozwala im przetrwać wszelkie trudności i cierpienia.

2608. Podczas gdy odpłata za złe uczynki niewierzących będzie proporcjonalna do tych uczynków, nagroda za dobre uczynki ludzi wierzących będzie bez końca i bez miary. Taka jest islamska koncepcja Nieba i piekła.

44. „Zaiste, to, do czego mnie przyzywacie, nie ma prawa[2608A] do tego, by się doń zwracać na tym świecie ani w Życiu Przyszłym. A ten nasz powrót nastąpi niechybnie do Allacha, grzesznicy zaś będą mieszkańcami Ognia.

لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي
الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنَّ مَرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنَّ
الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٤٣﴾

45. „Zatem wkrótce przypomnicie sobie, co do was mówię. Ja powierzam moją sprawę Allachowi. Zaprawdę, Allach czuwa nad swymi sługami".

فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ ۚ وَأُفَوِّضُ أَمْرِي إِلَى
اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٤٤﴾

46. Tak zatem Allach uchronił go przed złem tego, co mogli knuć, a żałosna kara spadła na lud Faraona –

فَوَقَاهُ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ
سُوءُ الْعَذَابِ ﴿٤٥﴾

47. Ogień. Są nań wystawieni rano i wieczorem.[2609] A w dniu, w którym nadejdzie wyznaczona Godzina, powiedziane będzie aniołom: „Wrzućcie lud Faraona w najsroższą karę".

النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا ۚ وَيَوْمَ
تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ
الْعَذَابِ ﴿٤٦﴾

48. [a]I kiedy będą wzajemnie ze sobą spierać się w Ogniu, słabi powiedzą do tych, którzy byli dumni: „Zaprawdę, byliśmy waszymi wyznawcami. [b]Czy zatem uwolnicie nas z części męki Ognia?"

وَإِذْ يَتَحَاجُّونَ فِي النَّارِ فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ
اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ
عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ ﴿٤٧﴾

49. [c]Ci, którzy byli pyszni, powiedzą: „Tak więc wszyscy w nim jesteśmy. Allach rozsądził już pomiędzy swymi sługami".

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ
حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ﴿٤٨﴾

[a]7,39; 14,22; 34,32. [b]14,22. [c]7,40; 34,33.

2608A. Nie jest stosownym wzywać; nie powinno się wzywać; nie ma prawa ani powodu, by być wzywanym.

2609. Słowa „Są nań wystawieni rano i wieczorem" mogą wskazywać na możliwość ukarania niewierzących i spowodowania, by cierpieli w Barzakh, który jest stanem przejściowym i gdzie świadomość bólu czy radości nie jest pełna. Całkowita i pełna manifestacja Nieba i Piekła nastąpi w Dniu Sądu.

50. A ci w Ogniu powiedzą do Stróżów Piekła: „Módlcie się do waszego Pana, aby pomniejszył nam karę dnia".

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ الْعَذَابِ ﴿٥٠﴾

51. Strażnicy powiedzą: [a]„Czy nie przybyli do was Posłańcy z wyraźnymi Znakami?" Ci powiedzą: „Tak". Strażnicy powiedzą: „Zatem módlcie się dalej", lecz modlitwa niewiernych na nic się nie zdaje.

قَالُوا أَوَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُم بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا بَلَىٰ قَالُوا فَادْعُوا وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٥١﴾

52. [c]My niechybnie pomagamy Naszym Posłańcom oraz tym, którzy wierzą,[2611] zarówno w życiu doczesnym, jak i w dniu, w którym wystąpią świadkowie,

إِنَّا لَنَنصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ﴿٥٢﴾

53. W dniu, w którym na nic nie zda się grzesznikom ich błaganie i [d]dla nich będzie przekleństwo i dla nich będzie złe mieszkanie.

يَوْمَ لَا يَنفَعُ الظَّالِمِينَ مَعْذِرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٥٣﴾

54. [e]Rzeczywiście My przekazaliśmy Mojżeszowi przewodnictwo i uczyniliśmy Dzieci Izraela dziedzicami Księgi –

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَىٰ وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ ﴿٥٤﴾

55. Przewodnictwa i napomnienia dla ludzi rozumnych.

هُدًى وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٥٥﴾

56. [g]Bądź zatem cierpliwy. Zaiste, obietnica Allacha jest prawdziwa. I proś o przebaczenie[2612] im grzechów, jakich dopuścili się wobec ciebie[2612A] i wychwalaj twego Pana Jego chwałą wieczorem i rano.

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ﴿٥٦﴾

[a]23,106; 39,72; 67,9-10. [b]13,15. [c]10,104; 30,48; 58,22. [d]13,26. [e]2,88; 17,3; 23,50; 32,24. [f]30,61.

2610. Wysiłki i modlitwy niewierzących przeciwko Prorokom Boga kończą się fiaskiem, lecz nie dlatego, aby ich modlitwy jako takie wszystkie były odrzucane. Bóg odpowiada na modlitwy człowieka pogrążonego, który wzywa Jego pomocy, bez względu na to, czy jest to wierzący, czy niewierzący (27,63).

2611. Werset ten przedstawia zdecydowaną obietnicę wobec Posłańców Bożych i ich następców, że pomoc Boża zawsze będzie po ich stronie oraz że bez względu na wysiłki, złe zamiary niewiernych spełzną na niczym.

2612. *Ghafar al-Matā'a* oznacza: włożył swe dobra do worka, przykrył i zabezpieczył je. *Ghufran* oraz *Maghfirah* to rzeczowniki bezokolicznikowe od słowa *Ghafara* i oznaczają zabezpieczenie lub zachowanie. *Mighfar* oznacza hełm, ponieważ chroni głowę. *Dhanb* oznacza takie

57. [a]Ci, którzy spierają się w sprawie Znaków Allacha, nie otrzymawszy od Niego żadnych w tej kwestii dowodów – w ich piersiach nie ma niczego poza ambicją stania się wielkim,[2613] czego nigdy nie osiągną. Zatem szukaj schronienia u Allacha. Zaiste, On jest Wszystkosłyszący, Wszystkowidzący.

إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ
أَتَاهُمْ إِن فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ مَّا هُم بِبَالِغِيهِ
فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٥٧﴾

58. Oczywiście stworzenie niebios i ziemi jest większe niż stworzenie ludzkości,[2614] lecz większość ludzi nie wie.

لَخَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ
وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾

59. [b]A ślepi i widzący nie są równi, tak samo nie są równi ci, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, oraz ci, którzy czynią zło. Niewiele się zastanawiacie.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيءُ ۚ قَلِيلًا مَّا
تَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٩﴾

60. [c]Godzina kary niechybnie nadejdzie – nie ma co do tego żadnych wątpliwości, a jednak większość ludzi nie wierzy.

إِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ لَّا رَيْبَ فِيهَا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٠﴾

[a]40,36. [b]13,17; 35,20; 39,10. [c]15,86; 20,16.

niepowodzenia i słabości naturalne, które są charakterystyczne dla natury ludzkiej lub też takie błędy, które wywołują złe rezultaty. *Dhanaba-hū* oznacza: poszedł swym szlakiem, nie porzucając drogi (Lane oraz Mufradāt). *Istighfār* to nie tylko to, czego potrzebują koniecznie ludzie wierzący, ale i święci ludzie Boży, nawet wielcy Prorocy Boga. Podczas gdy ci pierwsi prezentują *Istighfār* w poszukiwaniu zabezpieczenia przed przyszłymi grzechami oraz złymi konsekwencjami dawnych grzechów, ci ostatni poszukują zabezpieczenia przed ludzkimi wadami i słabościami, które mogą hamować postęp ich sprawy. Prorocy to także ludzie i chociaż są odporni na grzech, to także i oni są spadkobiercami wad i niedoskonałości ludzkich. Zatem także i oni potrzebują *Istighfār* w poszukiwaniu pomocy Bożej i Bożego zabezpieczenia.

2612A. *Dhanbaka* oznacza: grzechy popełnione przeciwko tobie; grzechy, o których wrogowie powiadają, że zostały popełnione przez ciebie; twoje ludzkie niedociągnięcia i słabości. Patrz 2765.

2613. *Kibr* oznacza: duma; pragnienie lub ambicja stania się wielkim; wielkie plany (Lane).

2614. Według uczonych i Komentatorów takich jak Baghvī, Ibn Hajr i innych, słowo *al-Nās* oznacza w tym wersecie *Dajjāl*. Taka interpretacja znajduje swoje potwierdzenie w dobrze znanym powiedzeniu Świętego Proroka, a mianowicie: „Od stworzenia Adama aż do Dnia Zmartwychwstania nie było większego stworzenia niż stworzenie *Dajjāl*". (Bukhārī). Hadis ten wskazuje na moc i potęgę *Dajjal*. A ponieważ jest on wielkim oszustem i uwodzicielem, Wierzący ostrzegani są, aby uważali i nie dali się zwieść jego wspaniałością i chwałą materialną. W świetle tego hadisu wydaje się, że werset ten powiada, że siły ciemności, z których *Dajjāl* to największy reprezentant, są potężne i silne, a mimo to nie będą w stanie powstrzymać postępu Islamu. Siły te ostatecznie zostaną przez Islam unicestwione. Werset ten może także oznaczać, że będąc tak mało ważnym w porównaniu z wielkim wszechświatem stworzonym przez Boga, człowiek w swej próżności i arogancji nie chce odpowiadać na Wołanie Boże.

61. [a]Wasz Pan powiada: „Módlcie się do Mnie. Ja odpowiem na waszą modlitwę. Lecz ci, którzy są zbyt dumni, by Mnie czcić, niechybnie wejdą do Piekła, wzgardzeni".

وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُوْنِيْٓ اَسْتَجِبْ لَكُمْ اِنَّ الَّذِيْنَ
يَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِيْ سَيَدْخُلُوْنَ جَهَنَّمَ دٰخِرِيْنَ ٦١

62. [b]Allach to Ten, który uczynił dla was noc, abyście podczas niej odpoczywali, jak i dzień, byście mogli widzieć. Zaprawdę, Allach jest Hojny wobec ludzkości, a jednak większość ludzi jest niewdzięcznymi.

اَللّٰهُ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِتَسْكُنُوْا فِيْهِ وَالنَّهَارَ
مُبْصِرًا اِنَّ اللّٰهَ لَذُوْ فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَ لٰكِنَّ
اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُوْنَ ٦٢

63. [c]Takim jest Allach, wasz Pan, Stwórca wszystkich rzeczy. Nie ma boga poza Nim. Jak zatem zostajecie odwracani?

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ
فَاَنّٰى تُؤْفَكُوْنَ ٦٣

64. Zaiste, w ten sposób są odwracani ci, którzy zaprzeczają Znakom Allacha.

كَذٰلِكَ يُؤْفَكُ الَّذِيْنَ كَانُوْا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ يَجْحَدُوْنَ ٦٤

65. Allach to Ten, który uczynił wam ziemię miejscem odpoczynku, a niebo strukturą ochronną, [d]i nadał wam kształty i kształty wasze uczynił doskonałymi, jak i zaopatrzył was w czyste rzeczy. Taki jest Allach, wasz Pan. Niechaj zatem błogosławiony będzie Allach, Pan światów.

اَللّٰهُ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ قَرَارًا وَّ السَّمَآءَ
بِنَآءً وَّصَوَّرَكُمْ فَاَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَرَزَقَكُمْ
مِّنَ الطَّيِّبٰتِ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ فَتَبٰرَكَ اللّٰهُ
رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ٦٥

66. On jest Żywym Bogiem. Nie ma żadnego boga poza Nim. [e]Zatem módlcie się do Niego, oddając swoją cześć w całości i szczerze Jemu. Wszelka chwała należy się Allachowi, Panu światów.

هُوَ الْحَيُّ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَادْعُوْهُ مُخْلِصِيْنَ لَهُ
الدِّيْنَ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ٦٦

67. [f]Powiedz: „Zabroniono mi czcić tych, do których wy zwracacie się poza Allachem, albowiem nie otrzymałem wyraźnych dowodów od mego Pana. I nakazano mi, abym poddał się wyłącznie Panu światów".

قُلْ اِنِّيْ نُهِيْتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ
دُوْنِ اللّٰهِ لَمَّا جَآءَنِيَ الْبَيِّنٰتُ مِنْ رَّبِّيْ وَاُمِرْتُ
اَنْ اُسْلِمَ لِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ٦٧

[a]2,187; 6,42; 25,78; 27,63. [b]17,13; 41,38. [c]6,103. [d]7,12; 23,15; 64,4. [e]39,12; 98,6. [f]6,57; 39,65.

68. On jest Tym, [a]który stworzył was z pyłu,[2615] potem z kropli nasienia, a potem z grudki. Następnie zradza on was jako dziecko, później pozwala wam wzrastać, abyście osiągnęli pełnię sił, a następnie byście zestarzeli się – chociaż niektórzy z was muszą umrzeć wcześniej – oraz byście mogli doczekać wyznaczonego terminu, jak i byście nauczyli się mądrości.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ
ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا
أَشُدَّكُمْ ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخًا وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ
مِن قَبْلُ وَلِتَبْلُغُوا أَجَلًا مُّسَمًّى وَلَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾

69. [b]On jest Tym, który daje życie i powoduje śmierć. [c]I kiedy On wydaje o czymś dekret, powiada względem tego: „Bądź!" i rzecz ta staje się.[2616]

هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا
يَقُولُ لَهُ كُن فَيَكُونُ ﴿٦٩﴾ ع ١٢

70. [d]Czyż nie widzisz tych, którzy spierają się w sprawie Znaków Allacha? Jakże odwracani oni są od prawdy!

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ أَنَّىٰ
يُصْرَفُونَ ﴿٧٠﴾

71. Ci, którzy odrzucają Księgę oraz to, z czym wysyłaliśmy Naszych Posłańców. Lecz oni wkrótce dowiedzą się,

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا
فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾

72. [e]Kiedy żelazne obroże znajdą się na ich szyjach oraz łańcuchy. I będą wciągnięci

إِذِ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلَاسِلُ يُسْحَبُونَ ﴿٧٢﴾

73. [f]Do wrzącej wody, a potem będą paleni w Ogniu.

فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٣﴾

74. Wtedy będzie im powiedziane: „Gdzie są ci, którzy byli waszymi bożkami

ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٧٤﴾

[a]22,6; 23,13-15; 35,12. [b]2,29; 22,67; 30,41. [c]2,118; 3,48; 16,41; 36,83. [d]13,14; 22,9; 31,21. [e]36,9; 76,5. [f]55,45; 78,26.

2615. Patrz 1932.

2616. Taka jest wola i nakaz Boży – nakaz Boga, który daje życie i powoduje śmierć – aby Arabowie, którzy byli martwi moralnie i duchowo, powstali teraz do nowego życia poprzez Świętego Proroka. A wszak nikt nie może zniweczyć nakazu Allacha.

75. „Poza Allachem?" Oni powiedzą: [a]„Oni zniknęli. Nie, nigdy przedtem nie modliliśmy się do nikogo innego poza Allachem". Tak Allach zmiesza niewiernych.

مِن دُونِ اللَّهِ ۖ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَل لَّمْ نَكُن
نَّدْعُوا مِن قَبْلُ شَيْئًا ۚ كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ
الْكَافِرِينَ ﴿٧٥﴾

76. Jest tak dlatego, że wynosiliście się na ziemi bez usprawiedliwienia oraz ponieważ zachowywaliście się zuchwale.

ذَٰلِكُم بِمَا كُنتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ
الْحَقِّ وَبِمَا كُنتُمْ تَمْرَحُونَ ﴿٧٦﴾

77. [b]Wejdźcie do bram Piekła, by w nim zamieszkać. A złym jest mieszkanie wyniosłych.

ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ فَبِئْسَ
مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٧﴾

78. Bądź zatem cierpliwy. Zaiste, obietnica Allacha musi się wypełnić. [c]I bez względu na to czy pokażemy ci w tym życiu część z tego, co im obiecaliśmy, czy też uczynimy, iż umrzesz przed wypełnieniem Naszej obietnicy, do Nas będą na powrót sprowadzeni.[2617]

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۚ فَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ
الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ ﴿٧٨﴾

79. I rzeczywiście wysyłaliśmy Posłańców przed tobą. [d]Wśród nich są tacy, o których powiedzieliśmy ci, ale i są wśród nich tacy, o których ci nie mówiliśmy, [e]a nie jest możliwym, aby jakikolwiek Posłaniec przyniósł Znak bez zezwolenia Allacha.[2618] Kiedy jednak nadchodzi dekret Allacha, sprawa zostaje postanowiona sprawiedliwie, a wtedy giną ci, którzy wypowiadają fałsz.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ مِنْهُم مَّن قَصَصْنَا
عَلَيْكَ وَمِنْهُم مَّن لَّمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ ۗ وَمَا كَانَ
لِرَسُولٍ أَن يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ فَإِذَا جَاءَ
أَمْرُ اللَّهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٧٩﴾ ع

[a]41,49. [b]16,30; 39,73. [c]10,47; 13,41; 43,43. [d]6,165. [e]13,39; 14,12.

2617. Werset ten zawiera dwie zasady religijne: (1) Prawda na dłuższą metę musi zwyciężyć, ale zanim ludzie Boży osiągną sukces, muszą przejść przez srogie próby i cierpienia, zaś ich wiara musi zostać sprawdzona. (2) Proroctwa zawierające ostrzeżenia dla niewierzących o karze, są warunkowe i podlegają odłożeniu, unieważnieniu lub nawet odwołaniu. Słowo *Ba'd* oznacza, że nie wszystkie proroctwa zawierające zagrożenia spełniają się. Zmieniają się one wraz ze zmianą postawy niewierzących.

2618. Chociaż proroctwa, zawierające ostrzeżenia i groźby pod adresem niewierzących, podlegają odłożeniu, odwołaniu czy unieważnieniu, to jeśli poprzez zatrzaśnięcie drzwi do skruchy niewierzący zasłużą sobie na karę Bożą, zostaną ukarani. Jednakże nie w kompetencjach Proroka leży informowanie kiedy i jak zostaną oni ukarani.

80. [a]Allach jest Tym, który uczynił dla was bydło, abyście na niektórych z niego jeździli i spożywali mięso niektórych z niego –

اَللّٰهُ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَنْعَامَ لِتَرْكَبُوْا مِنْهَا وَمِنْهَا
تَاْكُلُوْنَ ﴿٨٠﴾

81. [b]I czerpiecie z niego inne korzyści – oraz abyście dzięki niemu mogli zaspokajać wszelkie pragnienie[2619], jakie zrodzi się w waszych piersiach. I na nim oraz na okrętach podróżujecie.

وَلَكُمْ فِيْهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوْا عَلَيْهَا حَاجَةً فِيْ
صُدُوْرِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُوْنَ ﴿٨١﴾

82. On ukazuje wam swoje Znaki. Któremu zatem ze Znaków Allacha zaprzeczycie?

وَيُرِيْكُمْ اٰيٰتِهٖ فَاَيَّ اٰيٰتِ اللّٰهِ تُنْكِرُوْنَ ﴿٨٢﴾

83. [c]Czyż nie podróżowali po ziemi, by zobaczyć jaki był koniec tych, którzy byli przed nimi? Oni byli liczniejsi od tych i silniejsi we władzy, jak i pozostawili trwalsze znaki na ziemi. Lecz wszystko, co zrobili, na nic im się nie przydało.

اَفَلَمْ يَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوْا اَكْثَرَ مِنْهُمْ وَاَشَدَّ
قُوَّةً وَّاٰثَارًا فِي الْاَرْضِ فَمَا اَغْنٰى عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا
يَكْسِبُوْنَ ﴿٨٣﴾

84. I kiedy przybywali do nich ich Posłańcy z wyraźnymi Znakami, unosili się radością z powodu tej małej wiedzy, jaką posiadali.

فَلَمَّا جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَرِحُوْا بِمَا عِنْدَهُمْ
مِّنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿٨٤﴾

85. [d]I kiedy ujrzeli Naszą karę, rzekli: „Wierzymy wyłącznie w Allacha, a odrzucamy wszystko to, co zwykliśmy z Nim łączyć".

فَلَمَّا رَاَوْا بَاْسَنَا قَالُوْٓا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَحْدَهٗ وَكَفَرْنَا بِمَا
كُنَّا بِهٖ مُشْرِكِيْنَ ﴿٨٥﴾

86. [e]Lecz ich wiara nie mogła przynieść im żadnej korzyści, kiedy ujrzeli Naszą karę.[2620] Takim jest prawo Allacha, które zawsze obowiązywało w odniesieniu do Jego sług. I w ten sposób zginęli ci, którzy nie uwierzyli.

فَلَمْ يَكُ يَنْفَعُهُمْ اِيْمَانُهُمْ لَمَّا رَاَوْا بَاْسَنَا
سُنَّتَ اللّٰهِ الَّتِيْ قَدْ خَلَتْ فِيْ عِبَادِهٖ وَخَسِرَ
هُنَالِكَ الْكٰفِرُوْنَ ﴿٨٦﴾

[a]6,143; 16,6; 23,22; 36,72-74. [b]16,6-8; 23,22-23; 36,73-74. [c]16,37; 27,70; 30,43. [d]10,52, 91. [e]10,92.

2619. *Hājah* oznacza: potrzebę; pragnienie; cel chęci czy potrzeby (Lane).

2620. Kiedy kielich niegodziwości niewierzących napełni się i zacznie funkcjonować dekret Boży o ich ukaraniu, żadne wyznanie wiary z ich strony w niczym im nie pomoże, a i skrucha będzie zbyt późna.

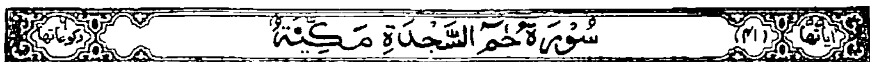
ROZDZIAŁ 41

HĀ MĪM AL-SAJDAH

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Sura ta nosi tytuł Hā Mīm Al-Sajdah. Znana jest ona także jako Fussliat. Będąc drugą z grupy siedmiu Rozdziałów zaczynających się od skrótu *Hā Mīm*, sura ta jest bardzo podobna do pozostałych, zarówno pod względem stylu, jak i tematu. Także podobnie jak i one sura ta objawiona była w Mekce w tym czasie, kiedy opozycja przeciwko Islamowi przybrała na sile, cechowała się determinacją i trwałością. Podczas gdy pod koniec poprzedniej sury niewierzących ostrzegano, że kiedy spadnie na nich kara Boża, wiara i skrucha będą już daremne, sura obecna rozpoczyna się od stwierdzenia, że to właśnie ci ludzie, którzy zamykają drogę do swoich serc i odmawiają wysłuchania Koranu, zasługują sobie na karę. Sura ta deklaruje dalej, że Koran zawiera wszystko to, co jest konieczne do moralnego rozwoju człowieka oraz wyjaśnia całkowicie swoje dogmaty, nauki i zasady. Czyni to językiem jasnym, ekspresywnym i zrozumiałym i jako argument dowodzący Jedności Boga przedstawia kryterium wszechświata w sześciu okresach czy stadiach. Dalej sura ta powiada, że wszyscy Prorocy przynosili takie samo Posłannictwo Jedności Bożej. Nawet starożytni Prorocy, jak Hūd czy Sālih głosili tę samą doktrynę. Następnie powiada się, że zawsze, kiedy pojawia się nowy Prorok, przywódcy niewiary starają się stłumić jego głos Prawdy, robiąc wiele zamieszania wokół jego osoby i starając się zmylić umysły ludu przy pomocy najróżniejszych sztuczek i wybiegów. Jednakże fałsz nigdy nie odniósł zwycięstwa nad głosem Prawdy. Podobnie wysiłki przeciwników Świętego Proroka okażą się daremne. Aniołowie Boży zstąpią na tych, którzy wierzą w Boga i trwają przy nim bez względu na okoliczności, dając im pocieszenie i otuchę, błogosławiąc ich wysiłkom w formie sukcesu oraz mówiąc im, że oni właśnie odziedziczą błogosławieństwa Boże tego świata oraz będą gośćmi Boga w świecie przyszłym. Dalej sura ta powiada, że noc grzechu i niegodziwości minie, a nad Arabią zaświeci słońce sprawiedliwości i Jedności Bożej. Natomiast ludzie, którzy przez całe wieki błąkali się w ciemnościach ignorancji, otrzymają nowe życie, zaś Islam, ukorzeniwszy się głęboko w Arabii, rozszerzy się i rozprzestrzeni aż po najdalsze krańce ziemi. Ta cudowna zmiana nastąpi dzięki szlachetnym naukom tej cudownej Księgi – dzięki Koranowi. Jedynie Bóg wie jak i kiedy ziarno Prawdy, jakie Święty Prorok rzucił w ziemię Arabii, rozwinie się i stanie się potężnym drzewem. Rosnąć on jednak musi, a w jego cieniu, chłodnym i wygodnym, odpoczywać będą wielkie narody.

1. [a]W imię Boga Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [b]Hā Mīm.[2620A]

حٰمٓ ②

3. [c]Ten oto Koran jest objawieniem od Miłosiernego, Litościwego Boga,

تَنْزِيْلٌ مِّنَ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ③

4. [d]Księga, której wersety są szczegółowo wyjaśnione i będą wielokrotnie odczytywane, a wypowiedziane są w zrozumiałym, wymownym języku dla ludu, który posiada wiedzę,

كِتٰبٌ فُصِّلَتْ اٰيٰتُهٗ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ④

5. [e]Zwiastun dobrej nowiny oraz to, co ostrzega. Lecz większość z nich odwraca się i nie słyszą.

بَشِيْرًا وَّنَذِيْرًا فَاَعْرَضَ اَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُوْنَ ⑤

6. [f]I powiadają: „Serca nasze są bezpieczne pod okryciami przed tym, do czego nas nawołujesz, w uszach zaś naszych jest ociężałość,[2621] a pomiędzy nami i tobą jest zasłona. Zatem wypełniaj dalej swe dzieło, my także działamy".

وَقَالُوْا قُلُوْبُنَا فِيْٓ اَكِنَّةٍ مِّمَّا تَدْعُوْنَآ اِلَيْهِ وَفِيْٓ اٰذَانِنَا وَقْرٌ وَّمِنْۢ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَاعْمَلْ اِنَّنَا عٰمِلُوْنَ ⑥

7. [g]Powiedz: „Ja jestem tylko śmiertelnikiem tak samo jak wy. Zostało mi objawione, że wasz Bóg jest Jedynym Bogiem, więc idźcie prosto do Niego nie zbaczając i błagajcie Go o przebaczenie". I biada bałwochwalcom,

قُلْ اِنَّمَآ اَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوْحٰٓى اِلَيَّ اَنَّمَآ اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ فَاسْتَقِيْمُوْٓا اِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوْهُ ۗ وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِيْنَ ⑦

[a]1,1. [b]40,2; 42,2; 43,2; 44,2; 45,2; 46,2. [c]32,3; 40,3; 46,3. [d]11,2. [e]5,20; 25,57; 35,25; 48,9. [f]6,26; 17,47; 18,58. [g]14,12; 18,111; 21,109.

2620A. Patrz 2592.

2621. Werset ten przedstawia niewierzących, jak mówią sarkastycznie do Świętego Proroka: „twoje nauki są zbyt dobre dla nas, grzeszników, abyśmy mogli je przyjąć, zaś twoje ideały są zbyt wspaniałe, abyśmy mogli je zrozumieć i uświadomić sobie". Jeśli słowa te potraktować za wypowiedziane poważnie, to będą one oznaczały: „Jesteśmy zdecydowani nie przyjmować twoich nauk. Zamknęliśmy wszystkie drogi do naszych serc, oczu i uszu przeciwko nim".

8. Którzy nie dają Zakāt. Oto ci, którzy nie wierzą w Życie Przyszłe.

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كٰفِرُوْنَ ۝٨

9. [a]Jeżeli chodzi o tych, którzy wierzą i czynią sprawiedliwe dzieła, dla nich niechybnie jest nagroda, która nigdy nie będzie miała końca.

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ
ع ١٥ مَمْنُوْنٍ ۝٩

10. Powiedz: „Czy wy rzeczywiście nie wierzycie w Tego, który stworzył ziemię w ciągu dwóch dni?[2622] I czy ustanawiacie Mu równych?" Oto Pan światów.

قُلْ اَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُوْنَ بِالَّذِيْ خَلَقَ الْاَرْضَ فِيْ
يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُوْنَ لَهٗٓ اَنْدَادًا ۭ ذٰلِكَ رَبُّ
الْعٰلَمِيْنَ ۝١٠

11. [b]On umieścił na niej mocne góry wznoszące się ponad jej powierzchnię i On pobłogosławił jej obfitością, i zaopatrzył ją w pożywienie we właściwej mierze w ciągu czterech dni[2623] – tak samo dla wszystkich szukających.[2624]

وَجَعَلَ فِيْهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبٰرَكَ فِيْهَا
وَقَدَّرَ فِيْهَآ اَقْوَاتَهَا فِيْٓ اَرْبَعَةِ اَيَّامٍ ۭ سَوَاۗءً
لِّلسَّاۗىِٕلِيْنَ ۝١١

[a]11,12; 84,26; 95,7. [b]13,4; 15,20; 77,28.

2622. Nie ma możliwości określenia bliżej długości trwania tych „dwóch dni". Mogły wszak rozciągać się na całe tysiące lat. Nawet w Koranie o *Yaum* (dzień) powiada się jako o trwającym tysiąc lat (22,48), a nawet pięćdziesiąt tysięcy lat (70,5). Stworzenie ziemi w ciągu dwóch dni może oznaczać dwa stadia, przez które ziemia musiała przejść na drodze od bezforemnej materii do stanu schłodzenia i skoncentrowania.

2623. „Dwa dni", o których była mowa w poprzednim wersecie, a które oznaczały dwa stadia, przez jakie ziemia musiała przejść na drodze przybierania swej ostatecznej formy, są częścią „czterech dni", o których mowa w wersecie obecnym. Te dwa dodatkowe dni to okres umieszczenia na ziemi gór, rzek itp. oraz wzrostu życia roślinnego i zwierzęcego. Patrz także w. 13. Słowa „zaopatrzył ją w pożywienie we właściwej mierze" oznaczają, że ziemia jest i zawsze będzie w stanie dać pożywienie wszystkim stworzeniom na niej żyjącym.

2624. Zwrot „dla wszystkich szukających" może oznaczać, że pożywienie, jakie Bóg dał na ziemi, jest tak samo dostępne dla wszystkich potrzebujących, którzy szukają go zgodnie z prawami przyrody. Zwrot ten może także oznaczać, że w postaci znajdującego się na ziemi pożywienia zaspokojone są wszystkie fizyczne potrzeby i wymagania człowieka. W ten sposób obawa, że pewnego dnia może na ziemi zabraknąć pożywienia dla wciąż wzrastającej liczby mieszkańców, jest całkowicie bezpodstawna. „Świat może dać pożywienie i inne produkty rolne 28 bilionom ludzi, czyli dziesięciokrotnie większej liczbie dzisiejszych jej mieszkańców" (Prof. Colin Clark, Szef Instytutu Badawczego Gospodarki Rolnej na uniwersytecie oksfordzkim). Zupełnie niedawno FAO, oddział ONZ, wskazała w swoim raporcie zatytułowanym „Stan Rolnictwa i Wyżywienia, 1959", że produkcja żywności na świecie rośnie dwa razy szybciej niż ilość mieszkańców ziemi.

12. Potem zwrócił się On ku niebu, podczas gdy podobne było do dymu, i rzekł doń oraz do ziemi: „Przybądźcie oboje w posłuszeństwie, chętnie lub niechętnie".[2625] One odrzekły: „Przybywamy chętnie".[2626]

ثُمَّ اسْتَوٰىٓ إِلَى السَّمَآءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا
وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا ۚ قَالَتَآ أَتَيْنَا
طَآئِعِينَ ﴿١٢﴾

13. Tak zatem On ukończył je w formie siedmiu niebios w ciągu dwóch dni[2627] oraz każdemu z niebios objawił jego funkcję. [a]I przystroiliśmy najniższe niebo lampami, by dawały światło, jak i daliśmy mu środki, by było ochroną. Taki jest dekret Potężnego, Wszechwiedzącego.

فَقَضٰىهُنَّ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحٰى
فِي كُلِّ سَمَآءٍ أَمْرَهَا ۚ وَزَيَّنَّا السَّمَآءَ الدُّنْيَا
بِمَصَابِيحَ ۖ وَحِفْظًا ۚ ذٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ
الْعَلِيمِ ﴿١٣﴾

14. Jeżeli jednak odwrócą się, powiedz: [b]„Ostrzegam was przed niszczącą karą, taką jak ta, która ogarnęła 'Ād i Thamūd".

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صٰعِقَةً مِّثْلَ
صٰعِقَةِ عَادٍ وَّثَمُودَ ﴿١٤﴾

15. Kiedy przybyli do nich ich Posłańcy sprzed nich oraz spoza nich,[2627A] napominając ich: „Nie czcijcie nikogo, tylko Allacha", oni rzekli: „Gdyby Pan nasz tego pragnął, niechybnie zesłałby anioły. Wobec tego nie wierzymy w to, z czym ty zostałeś wysłany".

إِذْ جَآءَتْهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ
خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوٓا إِلَّا اللّٰهَ ۖ قَالُوا لَوْ شَآءَ رَبُّنَا
لَأَنْزَلَ مَلٰٓئِكَةً فَإِنَّا بِمَآ أُرْسِلْتُمْ بِهِ كٰفِرُونَ ﴿١٥﴾

[a]15,17; 37,7; 67,6. [b]40,31-32.

2625. *Kurhan* lub *Karhan* to formy rzeczownika bezokolicznikowego od słowa *Kariha* (poczuł niechęć), przy czym to pierwsze oznacza to, czego sam nie lubisz, zaś to drugie (Karhan) oznacza to, do czego jesteś przez kogoś zmuszany wbrew własnej woli. *Fa'ala-hū Karhan* oznacza: uczynił to niechętnie (Lane).

2626. Werset ten oznacza, że wszystko we wszechświecie podlega pewnym prawom – prawom, którym się podporządkowuje i zgodnie z którymi działa. Od tego nie ma wyjątku. Jedynie człowiek, jako istota obdarzona wolną wolą podporządkowywania się lub przeciwstawiania prawom Bożym, nierzadko wykorzystuje tę właśnie wolną wolę do przeciwstawiania się tym prawom. Takim jest właśnie znaczenie 33,73.

2627. W w.10. oraz 11. powiada się, że stworzenie ziemi trwało dwa dni, zaś umieszczenie na niej gór, rzek, itp. oraz roślinności i zwierząt następne dwa dni. Jednakże w wersecie obecnym powiada się, że podobnie jak w przypadku ziemi, system słoneczny wraz z jego planetami i satelitami stwarzany był także dwa dni. W ten sposób cały wszechświat powstał w czasie sześciu dni, co całkowicie zgadza się z treścią w. 7,55 oraz 50,39. Biorąc słowo *Yaum* w znaczeniu „stanu", wersety 10., 11. oraz 13. rozumiemy razem jako oznaczające, że cały wszechświat fizyczny stworzony został w sześciu stadiach. Po stworzeniu wszechświata powstał człowiek, a jego z kolei stworzenie także ukończone zostało w sześć dni, czyli w sześciu stadiach (23,13-15).

2627A. Posłańcy Boży pojawiali się ciągle na przestrzeni całego ich życia narodowego.

16. Jeżeli chodzi o 'Ād, zachowywali się na ziemi wyniośle bez żadnego usprawiedliwienia i powiadali: „Któż jest większy w sile niż my?" Czyż oni nie widzą, że Allach, który ich stworzył, potężniejszy jest w sile niż oni? A jednak dalej odrzucają oni Jego Znaki.

فاما عاد فاستكبروا في الارض بغير الحق و
قالوا من اشد منا قوة ۖ اولم يروا ان الله
الذي خلقهم هو اشد منهم قوة ۖ وكانوا
بايتنا يجحدون ﴿١٦﴾

17. Zatem wysłaliśmy na nich gwałtowny wiatr na kilka złowieszczych dni, aby skosztowali kary poniżenia w tym życiu. Kara zaś Życia Przyszłego będzie z pewnością bardziej poniżająca, a nie będzie im udzielona pomoc.

فارسلنا عليهم ريحا صرصرا في ايام نحسات
لنذيقهم عذاب الخزي في الحيوة الدنيا ۖ
ولعذاب الاخرة اخزى وهم لا ينصرون ﴿١٧﴾

18. A jeśli chodzi o Thamūd, prowadziliśmy ich, lecz oni przedkładali ślepotę nad przewodnictwo, więc ogarnęło ich nieszczęście poniżającej kary z powodu tego, co sobie zyskali.

واما ثمود فهدينهم فاستحبوا العمى على
الهدى فاخذتهم صعقة العذاب الهون
بما كانوا يكسبون ﴿١٨﴾

19. I uratowaliśmy tych, którzy wierzyli i postępowali sprawiedliwie.

ونجينا الذين امنوا وكانوا يتقون ﴿١٩﴾

20. I ostrzeż ich przed dniem, kiedy [a]wrogowie Allacha zostaną zebrani razem i wrzuceni w Ogień, a będą podzieleni na grupy,

ويوم يحشر اعداء الله الى النار فهم
يوزعون ﴿٢٠﴾

21. Aż kiedy weń wejdą, [b]ich uszy i ich oczy oraz ich skóra będzie dawać świadectwo przeciwko nim w kwestii tego, co czynili.[2628]

حتى اذا ما جاءوها شهد عليهم سمعهم و
ابصارهم وجلودهم بما كانوا يعملون ﴿٢١﴾

[a]27,84. [b]24,25; 36,66.

2628. Uszy i oczy winnych będą dawać świadectwo przeciwko niewierzącym na trzy sposoby: (1) Złe konsekwencje ich działań przybiorą fizyczną formę. (2) Ponieważ ich organy ciała były zepsute poprzez niewłaściwe ich wykorzystywanie, w związku z tym taka zepsuta postawa niewierzących będzie świadczyć także przeciwko nim. (3) Ponieważ wszystkie ruchy organów ich ciał zostały zachowane, zostaną odrodzone w Dniu Ostatecznym.

22. I powiedzą do swych skór:[2629] „Dlaczego świadczyłyście przeciwko nam?" One odrzekną: „Allach uczynił, iż przemówiłyśmy, On też uczynił, że przemówiło wszystko inne. On jest Tym, który stworzył was za pierwszym razem oraz do Niego zostaliście na powrót sprowadzeni.

وَقَالُوا لِجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدتُّمْ عَلَيْنَا قَالُوٓا
أَنطَقَنَا اللَّهُ الَّذِىٓ أَنطَقَ كُلَّ شَىْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ
أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾

23. „I nie pomyśleliście, dopuszczając się grzechów, że wasze uszy i wasze oczy i wasze skóry świadczyć będą przeciwko wam. Nie, sądziliście, że nawet Allach niewiele wie o tym, co czynicie.

وَمَا كُنتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَن يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ
وَلَآ أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَٰكِن ظَنَنتُمْ أَنَّ
اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾

24. „I ta właśnie wasza myśl, której doznawaliście względem Pana waszego,[2630] doprowadziła was do upadku. Zatem teraz jesteście z tych, którzy są przegrani".

وَذَٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِى ظَنَنتُم بِرَبِّكُمْ أَرْدَىٰكُمْ
فَأَصْبَحْتُم مِّنَ الْخَٰسِرِينَ ﴿٢٤﴾

25. [a]Jeśli teraz wytrzymają, ich mieszkaniem jest Ogień, a jeśli poproszą o łaskę, nie są z tych, [b]którym łaska będzie okazana.[2631]

فَإِن يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ وَإِن يَسْتَعْتِبُوا
فَمَا هُم مِّنَ الْمُعْتَبِينَ ﴿٢٥﴾

26. I daliśmy im towarzyszy, którzy uczynili miłym[2632] dla nich to,

وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَآءَ فَزَيَّنُوا لَهُم مَّا بَيْنَ

[a]14,22. [b]16,85; 30,58.

2629. W działaniach człowieka najważniejszą rolę odgrywa skóra. W niej bowiem nie tylko znajdują się receptory czuciowe, ale i wszystkie inne. Podczas gdy grzechy oczu i uszu ograniczają się do wzroku i słuchu, grzechy „skóry" rozciągają się na wszystkie organy i kończyny ciała ludzkiego.

2630. Właściwie wszystkie grzechy są wynikiem braku wiary w żywego Boga.

2631. Przestępstwa niewierzących są tak ohydne i odrażające, że nie otrzymają oni ani nie zostaną przywróceni do łaski Bożej. Znaczenie może być tutaj także i takie, że niewierzącym nie będzie nawet wolno zbliżyć się do progu *'Atabah*, Tronu Bożego, by błagać o litość.

2632. Źli towarzysze niewierzących podziwiali i chwalili ich złe uczynki po to, by uczynić je dla nich godnymi polecenia. Ci źli wspólnicy podzielą los niewiernych, jeśli chodzi o karę, podzielą się karą z tymi, których oszukiwali i zwodzili. Słowa „co było przed nimi i co było za nimi" mogą oznaczać uczynki, których dopuścili się w związku ze swoimi złymi towarzyszami, lub te, których dopuścili się, naśladując złe uczynki swoich przodków.

co było przed nimi oraz to, co było za nimi z ich uczynków. Ten sam wyrok był prawdziwy wobec nich, jak i był prawdziwy wobec społeczności jinn i ludzi, [a]które przeminęły przed nimi. Zaiste, oni byli spośród przegranych.

أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ
فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ
إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿٢٦﴾

27. Ci, którzy nie wiedzą, powiadają: „Nie słuchajcie tego Koranu, lecz czyńcie hałas podczas jego recytowania,[2633] abyście byli górą".

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَٰذَا الْقُرْآنِ
وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ ﴿٢٧﴾

28. [b]Z całą pewnością uczynimy, że ci, którzy nie wierzą, skosztują srogiej kary i niechybnie odpłacimy się im za najgorsze z ich uczynków.

فَلَنُذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا وَ
لَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

29. Oto jest nagroda dla wrogów Allacha – Ogień. Będzie tam dla nich stałe mieszkanie jako wynagrodzenie, albowiem trwali w odrzucaniu Naszych Znaków.

ذَٰلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ النَّارُ لَهُمْ فِيهَا دَارُ
الْخُلْدِ جَزَاءً بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٢٩﴾

30. Ci, którzy nie wierzą, powiedzą: „Panie nasz, pokaż nam [c]tych, którzy sprowadzili nas z drogi spośród jinn i ludzi,[2634] abyśmy mogli stratować ich naszymi stopami, by doznali upokorzenia".

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرِنَا الَّذَيْنِ أَضَلَّانَا
مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا
لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ ﴿٣٠﴾

31. [d]Jeżeli chodzi o tych, którzy powiadają: „Panem naszym jest Allach", a potem pozostają wytrwali, zstępują do nich aniołowie, zapewniając ich: „Nie bójcie się ani nie żałujcie, lecz radujcie się z dobrej nowiny o Ogrodzie, który wam przyobiecano.[2635]

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ
عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا
بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣١﴾

[a]3,138; 7,39; 13,31; 46,19. [b]27,91; 32,22. [c]33,69; 38,62. [d]21,104; 46,14.

2633. Czciciele ciemności zawsze starali się stłumić głos Prawdy, wznosząc przeciwko niej swój głos i czyniąc zamęt na jej temat w umysłach ludzi, przy wykorzystaniu najróżniejszych podstępów i oszustw.

2634. Dwie grupy ludzi, jedna wywodząca się spośród jinn, druga spośród ludzi.

2635. Właśnie jeszcze za tego życia aniołowie zstępują na Wiernych, by ich pocieszać i dawać im otuchę, kiedy ci cierpią wśród prób i nieszczęść.

32. „My jesteśmy waszymi przyjaciółmi w tym życiu oraz w Życiu Przyszłym. W nim [a]będziecie mieć wszystko, czego zapragną wasze dusze, i w nim otrzymacie wszystko, o co poprosicie –

نَحْنُ اَوْلِيٰٓؤُكُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي الْاٰخِرَةِ
وَلَكُمْ فِيْهَا مَا تَشْتَهِيْٓ اَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيْهَا مَا
تَدَّعُوْنَ ﴿٣٢﴾

33. „Gościnę od Najbardziej Przebaczającego, Litościwego Boga".

نُزُلًا مِّنْ غَفُوْرٍ رَّحِيْمٍ ﴿٣٣﴾

34. Kto jest lepszy w mowie niż ten, który zaprasza ludzi do Allacha i czyni sprawiedliwe dzieła oraz powiada: „Jestem, zaiste, jednym z tych, którzy się poddają"?

وَمَنْ اَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَآ اِلَى اللّٰهِ وَعَمِلَ
صَالِحًا وَّقَالَ اِنَّنِيْ مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿٣٤﴾

35. Dobro i zło nie są sobie podobne. [b]Odrzucaj zło tym, co najlepsze.[2636] I spójrz! Ten, pomiędzy którym oraz tobą była wrogość, stanie się takim, jakby był bliskim przyjacielem.

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ۚ اِدْفَعْ بِالَّتِيْ
هِيَ اَحْسَنُ فَاِذَا الَّذِيْ بَيْنَكَ وَبَيْنَهٗ عَدَاوَةٌ
كَاَنَّهٗ وَلِيٌّ حَمِيْمٌ ﴿٣٥﴾

36. Jednak nie otrzymuje tego nikt z wyjątkiem tych, którzy są wytrwali. I nikt tego nie otrzymuje z wyjątkiem tych, którzy mają w sobie wiele dobra.

وَمَا يُلَقّٰىهَآ اِلَّا الَّذِيْنَ صَبَرُوْا ۚ وَمَا يُلَقّٰىهَآ
اِلَّا ذُوْ حَظٍّ عَظِيْمٍ ﴿٣٦﴾

37. [c]Jeżeli wpłynie na ciebie podszept Szatana, wówczas szukaj schronienia w Allachu. Zaiste, On jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

وَاِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطٰنِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ
بِاللّٰهِ ۗ اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿٣٧﴾

38. [d]I wśród Jego Znaków są noc i dzień, i słońce, i księżyc. Nie padajcie na twarz przed słońcem ani przed księżycem, lecz padajcie na twarz przed Allachem, który je stworzył, jeśli to rzeczywiście On jest Tym, którego czcicie.

وَمِنْ اٰيٰتِهِ الَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ۗ
لَا تَسْجُدُوْا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوْا لِلّٰهِ الَّذِيْ
خَلَقَهُنَّ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُوْنَ ﴿٣٨﴾

39. Jeżeli jednak oni odwracają się z pogardą, czynią tak na swą własną szkodę, podczas gdy ci, którzy są z twym Panem, wychwalają go w dzień i w nocy i nigdy nie są zmęczeni.

فَاِنِ اسْتَكْبَرُوْا فَالَّذِيْنَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُوْنَ لَهٗ
بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْـَٔمُوْنَ ۩ ﴿٣٩﴾

[a]25,17. [b]13,23; 28,55. [c]12,101. [d]17,13; 40,62.

2636. Ponieważ głoszenie prawdy niezmiennie na samym początku stawia głosiciela w najróżniejszych trudnościach, werset ten zachęca do cierpliwego ich znoszenia i do wytrwałości. Zachęca on nawet do odpłacania się dobrem za zło, jakie wyrządzają niewierzący.

40. I wśród Znaków Jego jest to, że widzisz jak ziemia leży wyschnięta, [a]lecz kiedy My zsyłamy na nią wodę, pobudza się i nabrzmiewa od świeżości. Zaiste, On, który ją pobudza, może również pobudzić zmarłych. Zaprawdę, On posiada władzę nad wszystkimi rzeczami.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنَّكَ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا
عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا
لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

41. Zaiste, ci, którzy fałszywie przedstawiają Nasze Znaki, aby szukać w nich błędów, nie są przed Nami ukryci. Czy zatem ten, [b]kto wrzucony jest w Ogień, jest lepszy czy też ten, kto przybywa do Nas bezpiecznie w Dniu Zmartwychwstania. Czyńcie, co chcecie. Zaiste, On widzi wszystko, co czynicie.

إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا
أَفَمَنْ يُلْقَىٰ فِي النَّارِ خَيْرٌ أَمْ مَنْ يَأْتِي آمِنًا يَوْمَ
الْقِيَامَةِ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤١﴾

42. Ci, którzy nie wierzą w Napomnienie[2637] – Koran – kiedy ono do nich przybywa, są tymi, którzy przegrywają. A jest to prawdziwie wielka Księga.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ
عَزِيزٌ ﴿٤٢﴾

43. [c]Fałsz nie jest w stanie zbliżyć się do niej ani sprzed niej, ani zza niej.[2638] Jest ona objawieniem od Mądrego, Godnego Chwały.

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ
تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٣﴾

44. Nie powiada ci się niczego innego, jak tylko to, co było powiedziane Posłańcom przed tobą. [d]Pan twój jest zaiste Panem wielkiego przebaczenia, jak i Panem bolesnej kary.

مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ
إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤٤﴾

[a]22,6; 30,51; 35,28. [b]38,29. [c]13,7. [d]15,11. 53,33.

2637. Koran nazwany zostaje *Dhikr*, ponieważ (a) przedstawia i powtarza swoje zasady i tematy w różnych formach, pomagając w ten sposób w zapamiętaniu ich przez człowieka; (b) przypomina człowiekowi te szlachetne nauki, jakie przedstawiały poprzednie objawione Pisma; oraz (c) działając zgodnie z jego naukami, człowiek jest w stanie wspiąć się na szczyt wspaniałości duchowej (*Dhikr* oznacza także honor).

2638. Koran jest tak cudowną Księgą, że żadna z zawartych w nim prawd, zasad czy ideałów nie została zaprzeczona przez naukę starożytną czy współczesną.

45. I gdybyśmy uczynili ten [a]Koran w jakimś obcym języku, oni niechybnie powiedzieliby: „Dlaczego jego wersety nie są zrozumiałe? Co? Obcy język i arabski Prorok?" Powiedz: „On jest przewodnictwem i pociechą dla tych, którzy wierzą". Lecz jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą, w ich uszach panuje głuchota i jest on dla nich ślepotą.[2638A] Przywołuje się ich z odległego miejsca.[2639]

وَلَوْ جَعَلْنٰهُ قُرْاٰنًا اَعْجَمِيًّا لَّقَالُوْا لَوْلَا فُصِّلَتْ اٰيٰتُهٗ
ءَاَعْجَمِيٌّ وَّعَرَبِيٌّ قُلْ هُوَ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا هُدًى
وَّشِفَآءٌ وَالَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ فِيْٓ اٰذَانِهِمْ وَقْرٌ
وَّهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى اُولٰٓئِكَ يُنَادَوْنَ مِنْ مَّكَانٍۭ
بَعِيْدٍ ﴿٤٥﴾

46. Zaiste, My daliśmy Mojżeszowi Księgę, lecz w odniesieniu do niej stworzono różnice. [b]I gdyby nie słowo,[2639A] które wyszło już od twego Pana, sprawa ta zostałaby pomiędzy nimi zadecydowana, a są oni z pewnością pełni niepokojących wątpliwości względem tego.

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ فَاخْتُلِفَ فِيْهِ وَلَوْلَا
كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَاِنَّهُمْ
لَفِيْ شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيْبٍ ﴿٤٦﴾

47. [c]Jeśli kto postępuje w prawości, jest tak dla korzyści jego własnej duszy. Jeżeli zaś ktoś czyni zło, będzie ono jej ciężarem. A Pan twój w najmniejszym stopniu nie jest niesprawiedliwy wobec swoich sług.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهٖ وَمَنْ اَسَآءَ فَعَلَيْهَا
وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيْدِ ﴿٤٧﴾

[a]16,104; 26,196; 46,13. [b]10,20; 11,111; 20,130; 42,15. [c]3,183; 8,52; 17,8; 22,11.

2638A. Znaczenie Koranu nie jest dla nich jasne, zaś piękno i użyteczność jego nauk są przed nimi ukryte.

2639. Zwrot „przywołuje się ich z odległego miejsca" oznacza, że w Dniu Sądu niewiernym nie będzie wolno zbliżyć się do Tronu Boga Wszechmogącego i że z daleka wołać się do nich będzie, aby rozliczyli się ze swoich złych uczynków. Zwrot ten oznacza także, że niewierzący zamknęli swoje uszy przed Koranem i nie chcą zastanawiać się nad jego treścią. Przez to właśnie stał się on dla nich całkowicie niezrozumiały, tak jak niezrozumiały jest głos człowieka wołającego z oddalonego miejsca.

2639A. Nawiązuje się tutaj do słów Bożych „Moja litość ogarnia wszystko" (7,157).

CZĘŚĆ XXV

48. Do Niego wyłącznie należy wiedza o Godzinie. I nie ma owocu, który wyszedłby z pąka, [a]ani niewiasty, która poczęłaby dziecko lub je urodziła bez wiedzy Allacha.[2640] W dniu, kiedy On zawoła do nich mówiąc: [b]„Gdzież są Moi partnerzy?", oni odpowiedzą: „Oznajmiamy Ci, że nikt z nas nie jest tego świadkiem".

إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ ۚ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرٰتٍ
مِّنْ أَكْمَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثٰى وَلَا تَضَعُ
إِلَّا بِعِلْمِهِ ۚ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَآءِي قَالُوٓا
اٰذَنّٰكَ مَا مِنَّا مِنْ شَهِيدٍ ﴿٤٨﴾

49. [c]Wszystko, do czego zwykli się byli zwracać, będzie dla nich stracone i z całą pewnością dowiedzą się, że nie ma dla nich żadnego miejsca schronienia.

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ وَظَنُّوا
مَا لَهُمْ مِّنْ مَّحِيصٍ ﴿٤٩﴾

50. [d]Człowiek nie męczy się modlitwą o dobro, lecz jeśli dotknie go zło, rozpacza, porzucając całą nadzieję.

لَا يَسْـَٔمُ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَآءِ الْخَيْرِ وَإِنْ مَّسَّهُ الشَّرُّ
فَيَـُٔوسٌ قَنُوطٌ ﴿٥٠﴾

51. [e]A jeśli pozwolimy, aby skosztował nieco łaski od Nas po tym, jak spadło nań jakieś nieszczęście, z pewnością powie: „Oto co mi się należało[2641] i nie sądzę, aby Godzina ta kiedykolwiek nadeszła. Lecz nawet gdy powrócę do mego Pana, z pewnością będę miał u Niego to, co najlepsze". Wówczas My niechybnie poinformujemy niewiernych o wszystkim tym, co czynili i z całą pewnością pozwolimy im skosztować ciężkiej kary.

وَلَئِنْ أَذَقْنٰهُ رَحْمَةً مِّنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُ
لَيَقُولَنَّ هٰذَا لِي وَمَآ أَظُنُّ السَّاعَةَ قَآئِمَةً وَلَئِنْ
رُّجِعْتُ إِلٰى رَبِّيٓ إِنَّ لِي عِنْدَهُ لَلْحُسْنٰى ۚ فَلَنُنَبِّئَنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِّنْ عَذَابٍ
غَلِيظٍ ﴿٥١﴾

[a]13,9; 35,12. [b]18,53; 28,65. [c]40,75. [d]11,10-11; 17,84. [e]10,22; 11,11.

2640. Tylko Bóg wie, jak będzie rosnąć nasienie, jakie posiał w ziemi arabskiej Święty Prorok i jakiego rodzaju da ono owoce. Jeśli owoce te będą zgniłe, zostaną zniszczone, lecz jeśli będą zdrowe i smaczne, zostaną troskliwie zachowane.

2641. W naturze ludzkiej leży to, że kiedy człowiek znajduje się w kłopotach i rozpaczy, poddaje się jej, lecz kiedy okoliczności są korzystne, staje się ucieleśnieniem pogardy i arogancji i zachowuje się tak, jakby nigdy nie dotknęły go żadne nieszczęścia. W swej pogardzie zaczyna przypisywać wszystkie swoje sukcesy własnym wysiłkom i możliwościom.

52. [a]Kiedy obdarzamy człowieka łaską, on odchodzi, odwracając się, lecz kiedy dotyka go zło – spójrz! – zaczyna wypowiadać długie modlitwy.

وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَى بِجَانِبِهِ
وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ ﴿٥٢﴾

53. Powiedz: „Powiedzcie mi, jeśli to jest od Allacha, a wy w to nie wierzycie, to któż bardziej zbacza z drogi niż ten, który daleko oddalił się od prawdy?"

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ
بِهِ مَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾

54. [b]Wkrótce My pokażemy im Nasze Znaki w najodleglejszych regionach[2642] ziemi oraz wśród ich własnego ludu, aż stanie się dla nich jasne, że to jest prawda. Czyż nie wystarczy, że twój Pan jest Świadkiem nad wszystkimi rzeczami?

سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى
يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٤﴾

55. Słuchajcie! Oni z pewnością wątpią w spotkanie z ich Panem. Spójrz! On niechybnie ogarnia wszystkie rzeczy.

أَلَا إِنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَاءِ رَبِّهِمْ أَلَا إِنَّهُ
بِكُلِّ شَيْءٍ مُحِيطٌ ﴿٥٥﴾

[a]11,10; 17,84. [b]51,21-22.

2642. Werset ten w najbardziej jasnych i akcentowanych kategoriach przedstawia proroctwo, które mówi, że Islam rozprzestrzeni się nie tylko wśród Arabów, ale nawet na najodleglejsze części świata. *Āfaq* oznacza tutaj regiony oddalone (Lane).

ROZDZIAŁ 42

AL-SHŪRĀ

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Sura ta, podobnie jak poprzednie, została objawiona w Mekce i to w przybliżeniu w tym samym czasie. Jednak według Noldeke nieco później. Ibn 'Abbās, jak relacjonuje Mardawaih oraz Ibn Zubair, utrzymuje, że sura ta była objawiona w Mekce, kiedy opozycja przeciwko Islamowi była szczególnie sroga, zaś muzułmanie znajdowali się jakby w odwrocie. Poprzednia sura zakończyła się stwierdzeniem, że każdy, kto sprzeciwia się i odrzuca Nauki Boże rani sam swoją duszę i sam cierpi z powodu konsekwencji takiego postępowania. Sura obecna rozpoczyna się od deklaracji, która powiada, że Koran objawiony został przez Najwyższego, Mądrego i Potężnego Boga. I jeśli lud Proroka odrzuci to Posłannictwo. uczyni to swoim własnym kosztem.

Temat

Sura ta rozpoczyna się ważnym tematem objawienia Bożego i powiada, że liczne i ciężkie są grzechy ludzkie, lecz że przebaczenie Boże jest większe, a łaska Boża nieograniczona. Właśnie u podstaw łaski Bożej leżało wymaganie, aby Koran został objawiony ludziom, by uwolnić ich z niewoli grzechu. Człowiek jednak tak jest zbudowany, że zamiast korzystać z litości Bożej, czci bogów, których sam wymyślił. Dlatego Prorokowi powiada się, aby nie żałował tego, co czynią niewierzący, ponieważ nie jest on ich strażnikiem. Jego jedynym obowiązkiem jest przekazanie Posłannictwa Bożego, reszta zaś jest w rękach Boga. Sura ta dalej nawiązuje do niezmiennej praktyki Bożej, która polega na tym, że zawsze gdy między wyznawcami różnych wiar powstają różnice w kwestiach podstawowych zasad religii, Bóg powołuje Proroka, by ten usunął te różnice i sprowadził wierzących na właściwą drogę. Ale ponieważ podstawowe zasady religii są jednakowe, wszyscy Posłańcy Boży wyznawali tę samą religię – całkowite podporządkowanie się Bogu. Taka „religia" znalazła swoje najlepsze i najpełniejsze spełnienie w objawieniu Koranu i dlatego otrzymała odrębną nazwę – Al-Islām. Świętego Proroka zachęca się, aby zapraszał całą ludzkość do tej najdoskonalszej i ostatniej Nauki Bożej i aby nie pozwolił, by na jego drodze stanęły jakiekolwiek przeszkody czy prześladowania. Sura ta powiada dalej, że posłuszeństwo wobec przykazań Koranu lub ich odrzucanie składają się na dobre lub złe uczynki. Właśnie uczynki narodów określają ich los oraz budują lub burzą jego przyszłość. To samo odnosi się do pojedynczych osób. W życiu ludzi nadchodzi taki dzień, kiedy ich uczynki kładzie się na szali. Jeżeli dobre uczynki ważą więcej niż złe, czeka ich życie szczęśliwe i wspaniałe. Jeśli jednak jest przeciwnie i złe uczynki przeważają nad dobrymi, czeka ich życie pełne żalu i westchnień. Następnie sura ta powiada, że Święty Prorok ciężko pracuje i wiele cierpi dla sprawy Prawdy i że wszystko to nie z powodu osobistych motywów. Ponieważ jest on pełen mleka uprzejmości ludzkiej, to jego jedyną troską i pragnieniem jest to, aby ludzie nawiązali prawdziwy i rzeczywisty związek z Bogiem. Czyż tak szczery i uczciwy człowiek, który tak dobrze życzy całej ludzkości, mógłby być kłamcą przeciwko Bogu? A mimo to, jego lud oskarża go o najohydniejsze grzechy. Dlaczego lud ten nie potrafi zrozumieć tak prostego faktu, że tworzenie kłamstw przeciwko Bogu jest śmiertelną trucizną, która całkowicie niszczy tego, kto te kłamstwa tworzy? Lecz zamiast ruiny, Święty Prorok w swojej działalności dochodzi do wspaniałych wyników, zaś jego sprawa ciągle posuwa się naprzód. Sura ta zwraca następnie uwagę na taki fenomen fizyczny, że kiedy tylko wyschnięta ziemia potrzebuje wody, Bóg zsyła z chmur deszcz. Podobnie kiedy ziemia duchowa wysycha, Bóg zsyła deszcz z nieba w formie Koranu. Dalej, omówiwszy po krótce podstawową zasadę, która powiada, że sprawy Państwa Islamskiego oraz inne ważne ze względów narodowych należy załatwiać zgodnie z porozumieniem, sura ta ustala zasady

karnych praw Islamu. Według nich u podstaw kary leży moralne odrodzenie winnego. W Islamie nie ma miejsca na zakonną zasadę chrześcijańską, wedle której nastawia się drugi policzek bez względu na okoliczności, ani na doktrynę żydowską, zalecającą „oko za oko, ząb za ząb". Przy końcu sura ta powiada niewierzącym, że Święty Prorok wypełnił swój obowiązek. Jest on jedynie tym, który ostrzega i on to uczynił. Święty Prorok nie został uczyniony ich strażnikiem. On jest Życiem i Światłem i właśnie jego droga prowadzi do uświadomienia sobie celu stworzenia człowieka. Przy samym końcu sura ta wymienia trzy formy objawienia Bożego.

1. [a]W imię Boa, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ﴿١﴾

2. [b]Hā Mīm.[2643]

حٰمٓ ﴿٢﴾

3. 'Ain Sīn Qāf.[2643A]

عٓسٓقٓ ﴿٣﴾

4. Tak Allach, Potężny, Mądry, zsyła objawienie tobie, jak i zesłał tym, którzy byli przed tobą.

كَذٰلِكَ يُوْحِيْٓ اِلَيْكَ وَاِلَى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكَ ۙ
اللّٰهُ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٤﴾

5. [c]Do Niego należy wszystko, co jest w niebiosach, oraz wszystko, co jest na ziemi, a jest On Wysoki, Wielki.

لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۭ وَهُوَ الْعَلِيُّ
الْعَظِيْمُ ﴿٥﴾

6. Niebo może nieomal rozerwać się nad nimi, [d]natomiast aniołowie głoszą chwałę ich Pana i błagają o przebaczenie dla tych, co na ziemi.[2643B] Spójrz! Allach niechybnie jest Tym, który jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

تَكَادُ السَّمٰوٰتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلٰۗىِٕكَةُ
يُسَبِّحُوْنَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُوْنَ لِمَنْ فِي
الْاَرْضِ ۭ اَلَآ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ﴿٦﴾

7. A jeśli chodzi o tych, którzy biorą sobie obrońców obok Allacha – Allach obserwuje[2644] ich, [e]tyś bowiem nie jest nad nimi strażnikiem.

وَالَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖٓ اَوْلِيَاۗءَ اللّٰهُ حَفِيْظٌ
عَلَيْهِمْ ڮ وَمَآ اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيْلٍ ﴿٧﴾

---

[a]1,1. [b]41,2; 43,2; 44,2; 45,2; 46,2. [c]16,53; 22,65; 31,27. [d]13,14. [e]6,108; 88,23.

2643. *Hā Mīm* może tutaj oznaczać *Hāfiz al-Kitāb* (Strażnik Księgi) oraz *Munazzil al-Kitāb* (Objawiciel Księgi), ponieważ wszystkie Rozdziały, które rozpoczynają się od tego skrótu literowego, zajmują się szczególnie tematem objawienia Koranu oraz jego ochroną i strzeżeniem.

2643A. *'Ain* oznacza *Al-'Aliyy* (Wysoki); *al-'Alīm* (Wszechwiedzący); *'Al-'Azīm* (Wielki); *Al-'Azīz* (Potężny). *Sīn* reprezentuje *Al-Samī'* (Wszystkosłyszący), zaś *Qāf* może reprezentować *Al-Qadīr* (Posiadacz Władzy i Autorytetu).

2643B. Grzech człowieka jest wielki, lecz większa jest litość Boga, która przewyższa wszystkie Jego atrybuty. Litość Boża oraz wstawiennictwo aniołów za człowieka stanowią razem element uratowania człowieka przed karą Bożą, przez co człowiek otrzymuje jeszcze możliwość zadośćuczynienia.

2644. Bóg spogląda na bluźniercze wierzenia ludzi i zapisuje je. Kiedy ludzie nie okażą skruchy, ukarze ich za nie.

8. Tak zatem [a]objawiliśmy ci Koran w języku arabskim, [b]abyś mógł ostrzec Matkę miast,[2645] jak i wszystkich dokoła niej, oraz byś mógł ostrzec ich przed Dniem Zgromadzenia, co do którego nie ma wątpliwości, kiedy to część będzie w Ogrodzie, a część w buchającym Ogniu.

وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لِّتُنذِرَ أُمَّ
الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ
فِيهِ ۚ فَرِيقٌ فِى الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِى السَّعِيرِ ﴿٨﴾

9. [c]Gdyby Allach tego zapragnął, uczyniłby ich jednym ludem, On jednak dopuszcza do swej łaski, kogo zechce. Grzesznicy nie będą mieli ani obrońcy, ani pomocnika.

وَلَوْ شَآءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً وَلَٰكِن
يُدْخِلُ مَن يَشَآءُ فِى رَحْمَتِهِۦ ۚ وَالظَّٰلِمُونَ مَا لَهُم
مِّن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٩﴾

10. [d]Czy wzięli sobie obrońców innych niż On? Lecz to przecież Allach jest Tym, który jest prawdziwym Obrońcą. On to pobudza zmarłych i to On ma władzę nad wszystkimi rzeczami.

أَمِ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءَ ۖ فَاللَّهُ هُوَ الْوَلِىُّ
وَهُوَ يُحْىِ الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠﴾

11. I w czymkolwiek nie zgadzacie się, ostateczny wyrok należy do Allacha. Powiedz: „Taki jest Allach, mój Pan. W Nim pokładam zaufanie i do Niego zawsze się zwracam".

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِن شَىْءٍ فَحُكْمُهُۥٓ إِلَى اللَّهِ ۚ
ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبِّى عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿١١﴾

12. On jest [e]Twórcą niebios i ziemi. On uczynił z was pary, jak i z bydła On pary uczynił. On was przez to mnoży.[2646] Nie ma nic takiego jak On[2647] i jest On Wszystkosłyszący, Wszystkowidzący.

فَاطِرُ السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ ۚ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ
أَزْوَٰجًا وَمِنَ الْأَنْعَٰمِ أَزْوَٰجًا ۖ يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ ۚ
لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ ۖ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١٢﴾

[a]20,114; 39,29; 43,4; 46,13. [b]6,93. [c]11,119. [d]13,17; 39,44; [e]6,15; 14,11; 35,2.

2645. Może być tutaj mowa o Mekce, jako że Mekka nie była tylko handlową i polityczną stolicą Arabii w czasach objawienia Koranu, lecz ponieważ taki był jej wyznaczony los, że miała być duchowym centrum całego świata, a z jej piersi ssać miała cała ludzkość mleko życia duchowego. Biorąc geograficznie, Mekka położona jest w środku świata. Koran nazywany też bywa *Umm al-Kitāb* (Matka Księgi), zaś język arabski, w jakim został on objawiony, *Umm al-Alsinah* (Matka języków). Zaś samą Mekkę nazywa się *Umm al-Qurā* (Matka miast lub Matka-miasto).

2646. Bóg pomnaża ludzkość poprzez stosunek męża i żony.

13. [a]Do Niego należą klucze do niebios i do ziemi. [b]On powiększa zaopatrzenie, komu chce, i On pomniejsza je, komu zapragnie. Zaiste, On w pełni zna wszystkie rzeczy.

لَهٗ مَقَالِيْدُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ
لِمَنْ يَّشَآءُ وَيَقْدِرُؕ اِنَّهٗ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿١٣﴾

14. On zaleca wam religię, do której zachęcał Noego i którą My teraz objawiamy tobie, i którą nakazywaliśmy Mojżeszowi i Jezusowi, a to: „Ustanówcie posłuszeństwo wobec Allacha na ziemi i nie dokonujcie między sobą podziałów. Trudne dla bałwochwalców jest to, do czego ich nawołujesz. Allach wybiera sobie, kogo zechce, i prowadzi do Siebie tego, który się Doń zwraca".

شَرَعَ لَكُمْ مِّنَ الدِّيْنِ مَا وَصّٰى بِهٖ نُوْحًا وَّالَّذِيْٓ
اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهٖٓ اِبْرٰهِيْمَ وَمُوْسٰى
وَعِيْسٰٓى اَنْ اَقِيْمُوا الدِّيْنَ وَلَا تَتَفَرَّقُوْا فِيْهِؕ كَبُرَ
عَلَى الْمُشْرِكِيْنَ مَا تَدْعُوْهُمْ اِلَيْهِؕ اَللّٰهُ يَجْتَبِيْٓ
اِلَيْهِ مَنْ يَّشَآءُ وَيَهْدِيْٓ اِلَيْهِ مَنْ يُّنِيْبُ ﴿١٤﴾

15. [c]I oni nie dzielili się na różne grupy aż do czasu, kiedy z powodu otrzymanej wiedzy zapanowała wśród nich zawiść. [d]I gdyby nie słowo, które wyszło już od twego Pana na określony czas, sprawa ta zostałaby już z pewnością pomiędzy nimi rozstrzygnięta. Zaiste, ci, którzy otrzymali Księgę po nich, niepokojąc w nią wątpią.

وَمَا تَفَرَّقُوْٓا اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ الْعِلْمُ
بَغْيًاۢ بَيْنَهُمْؕ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَّبِّكَ
اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى لَّقُضِيَ بَيْنَهُمْؕ وَاِنَّ الَّذِيْنَ
اُوْرِثُوا الْكِتٰبَ مِنْۢ بَعْدِهِمْ لَفِيْ شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيْبٍ ﴿١٥﴾

[a]39,64. [b]13,27; 29,63; 34,37; 39,53. [c]45,18; 98,5. [d]10,20; 20,130; 41,46.

2647. Słowa „Nie ma nic takiego jak On" usuwają ewentualne błędne zrozumienie zdania „Bóg uczynił wszystko w parach", a mianowicie nie dopuszcza do wniosku, że także i Bóg potrzebuje małżonki, drugiego elementu pary. Słowa te oznaczają, że nie sposób wyobrazić sobie coś podobnego do Boga. Bóg dalece przewyższa ludzkie możliwości pojmowania i rozumienia. Dlatego głupotą jest znajdowanie czy dopatrywanie się podobieństwa pomiędzy atrybutami Bożymi i ludzkimi, choć w dość odległy i niepełny sposób mogą być do siebie podobne.

16. Zatem do tej religii ty zapraszasz ludzkość. [a]Bądź w tym wytrwały, jak ci się nakazuje, [b]i nie przychylaj się ku ich złym inklinacjom, lecz mów: „Wierzę w każdą Księgę, jaką zesłał Allach, i jest mi nakazane, abym sądził między wami sprawiedliwie. Allach jest naszym Panem i waszym Panem. [c]Dla nas jest zapłata za nasze dzieła, a dla was zapłata za dzieła wasze. Nie ma kłótni[2648] pomiędzy nami i wami. Allach zbierze nas wszystkich, bo do Niego nastąpi powrót".

فَلِذٰلِكَ فَادْعُ ۚ وَاسْتَقِمْ كَمَآ اُمِرْتَ ۚ وَلَا تَتَّبِعْ
اَهْوَآءَهُمْ ۚ وَقُلْ اٰمَنْتُ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنْ كِتٰبٍ ۚ
وَاُمِرْتُ لِاَعْدِلَ بَيْنَكُمْ ؕ اَللّٰهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ ؕ
لَنَآ اَعْمَالُنَا وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْ ؕ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَ
بَيْنَكُمْ ؕ اَللّٰهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا ۚ وَاِلَيْهِ الْمَصِيْرُ ﴿۱۶﴾

17. Ci, którzy spierają się w sprawie Allacha po tym, jak odpowiedziano na Jego wołanie – ich spór jest niczym i jest daremny[2649] w obliczu ich Pana. Na nich spadnie gniew Boży i dla nich będzie sroga kara.

وَالَّذِيْنَ يُحَآجُّوْنَ فِي اللّٰهِ مِنْۢ بَعْدِ مَا اسْتُجِيْبَ
لَهٗ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ
غَضَبٌ وَّلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌ ﴿۱۷﴾

18. Allach jest Tym, [d]który zesłał Księgę z prawdą oraz Miarę.[2650] Cóż może cię powiadomić, że Godzina jest już blisko?

اَللّٰهُ الَّذِيْٓ اَنْزَلَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ وَالْمِيْزَانَ ؕ وَمَا
يُدْرِيْكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيْبٌ ﴿۱۸﴾

[a]11,113. [b]5,50. [c]2,140; 10,42; [d]55,8; 57,26.

2648. Zachęca się tutaj Świętego Proroka, aby powiedział następcom poprzednich Proroków, że wierzy on we wszystkie objawione Pisma, jakie były przed nim. Dlatego nie mają oni powodu kłócić się z nim.

2649. Prawda Islamu została ustalona i ludzie zaczęli się do niej przyłączać bardzo licznie. Zatem daremnym jest ze strony niewierzących dalsze dyskutowanie, spieranie się i wątpienie w Boże pochodzenie Islamu.

2650. Bóg zesłał dwie rzeczy, by człowiek mógł z nich korzystać i być przez nie kierowanym: (a) „Księgę", czyli prawa *Shari'ah*; (b) „Miara", czyli normy, którymi mierzy się działanie człowieka. Lub też „Miara" może oznaczać cechę, dzięki której człowiek potrafi rozróżniać dobro od zła. Właściwie w tym życiu (a tym bardziej w przyszłym) wszelkie działania człowieka mierzone są na Bożej wadze. To może także oznaczać sam Koran, ponieważ stanowi on bezbłędne kryterium (*Mīzān*) osądzania tego, co słuszne, i tego, co błędne.
W innym miejscu Koranu (57,26) zwrotu „On zesłał" używa się też w odniesieniu do „żelaza", które reprezentuje władzę i wprowadza prawa Boskie i ludzkie.

19. [a]Ci, którzy w nią nie wierzą, starają się ją przyśpieszyć, lecz ci, którzy wierzą, boją się[2651] jej i wiedzą, że ona musi nadejść. Spójrz! Ci, którzy spierają się w sprawie Godziny, mylą się, daleko błądzą.

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿١٩﴾

20. [b]Allach jest Życzliwy dla swoich sług. On daje, komu zechce. A jest On Silny, Potężny.

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿٢٠﴾

21. [c]Jeśli kto pragnie żniwa Życia Przyszłego, My dajemy mu wzrost jego żniwa, lecz jeśli kto pragnie żniwa tego świata, dajemy mu jego część tego żniwa, ale w Życiu Przyszłym nie będzie on miał w nim żadnego udziału.[2652]

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ﴿٢١﴾

[a]13,7. [b]6,104; 22,64. [c]3,146; 17,19; 17.20.

2651. Ponieważ niewierzący nie wierzą w Dzień Sądu, nie boją się go i dlatego domagają się go jak najszybciej. Jednakże wierzący ludzie wiedzą, że tego strasznego Dnia będą musieli wyliczyć się ze swoich uczynków i dlatego, przygotowując się do niego, jednocześnie boją się stawienia mu czoła.

2652. Ci, których wysiłki całkowicie skierowane są na zdobywanie niepotrzebnych rzeczy należących do tego życia, zostaną pozbawieni wszelkiego szczęścia i błogosławieństw życia wiecznego w życiu przyszłym. Jednakże ci, którzy przygotowują się do życia przyszłego, otrzymają błogosławieństwa Boże bez miary i obficie.

22. Czy oni mają takich partnerów Allacha, którzy prawowitym uczynili dla nich to, na co Allach nie zezwolił? I gdybyż nie Nasze słowo o sądzie ostatecznym, sprawa ta teraz zostałaby między nimi rozstrzygnięta. Zaiste, grzesznicy otrzymają żałosną karę.

أَمْ لَهُمْ شُرَكَٰٓؤُا۟ شَرَعُوا۟ لَهُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنۢ
بِهِ ٱللَّهُ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةُ ٱلْفَصْلِ لَقُضِىَ بَيْنَهُمْ ۗ وَ
إِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٢﴾

23. Ujrzysz grzeszników pełnych strachu z powodu tego, co sobie zaskarbili, a pewnym jest, że to na nich spadnie. [a]Lecz ci, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, będą na łąkach Ogrodu.[2653] Oni będą mieli u swego Pana to, czego zapragną. Oto wspaniała obfitość od Allacha.

تَرَى ٱلظَّٰلِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا۟ وَهُوَ وَاقِعٌۢ
بِهِمْ ۗ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ فِى رَوْضَاتِ
ٱلْجَنَّاتِ ۖ لَهُم مَّا يَشَآءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ
ٱلْفَضْلُ ٱلْكَبِيرُ ﴿٢٣﴾

24. Oto z czego Allach przekazuje dobrą nowinę dla swych sług, którzy wierzą i czynią dobre dzieła. [b]Powiedz: „Nie proszę was o żadną nagrodę za moją dla was służbę z wyjątkiem takiej miłości, jaka istnieje wśród krewnych".[2654] A jeśli kto spełni dobry uczynek, My dajemy mu z niego więcej. Zaiste, Allach jest Najbardziej Przebaczający, Najlepiej Oceniający.

ذَٰلِكَ ٱلَّذِى يُبَشِّرُ ٱللَّهُ عِبَادَهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟
ٱلصَّٰلِحَٰتِ ۗ قُل لَّآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا ٱلْمَوَدَّةَ
فِى ٱلْقُرْبَىٰ ۗ وَمَن يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُۥ فِيهَا
حُسْنًا ۚ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٤﴾

25. Czy powiadają: „On zmyślił kłamstwo przeciwko Allachowi"? Gdyby Allach tego zechciał, mógłby zapieczętować twoje serce.[2655] [c]Lecz Allach zmazuje fałsz poprzez ciebie i ustanawia prawdę poprzez Swoje słowa. Zaiste, On dobrze wie, co znajduje się w piersiach.

أَمْ يَقُولُونَ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا ۖ فَإِن يَشَإِ ٱللَّهُ
يَخْتِمْ عَلَىٰ قَلْبِكَ ۗ وَيَمْحُ ٱللَّهُ ٱلْبَٰطِلَ وَيُحِقُّ ٱلْحَقَّ
بِكَلِمَٰتِهِۦٓ ۚ إِنَّهُۥ عَلِيمٌۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ ﴿٢٥﴾

[a]2,83; 13,20; 22,57; 68,35. [b]25,58; 38,87. [c]13,40.

2653. W wersecie 19. powiada się o niewierzących jako uparcie odrzucających samą ideę życia po śmierci i domagających się jej jak najrychlejszego przyjścia. Lecz ponieważ wierzący zdają sobie sprawę ze swoich wielkich obowiązków, mówi się o nich jako o pełnych obawy w chwili stawiania czoła śmierci. W wersecie obecnym powiada się, że w Dniu Sądu niewierzący zostaną pokonani swoją własną bronią. Będą się bać skonfrontowania z konsekwencjami swoich złych uczynków, podczas gdy wierzący będą szczęśliwi w Ogrodzie Szczęścia, pławiąc się w słońcu miłości Bożej.

2654. Słowa te mogą też oznaczać: (1) nie proście o nagrodę za przywołanie was na drogę Bożą, z wyjątkiem tego, że ponieważ jestem z wami związany więzami krwi, moja troska o wasz dobrobyt

26. [a]On jest Tym, który przyjmuje skruchę od swoich sług i wybacza grzechy. On wie, co czynicie.

وَهُوَ الَّذِيْ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهٖ وَيَعْفُوْا عَنِ السَّيِّاٰتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُوْنَ ﴿٢٦﴾

27. [b]On przyjmuje modlitwy tych, którzy wierzą i czynią dobre dzieła, oraz daje im większą nagrodę niż im się należy – ze swej łaski. Niewierni zaś otrzymają srogą karę.

وَيَسْتَجِيْبُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَيَزِيْدُهُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ ۗ وَالْكٰفِرُوْنَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌ ﴿٢٧﴾

28. I gdyby Allach bardzo powiększył zaopatrzenie dla swoich sług, zbuntowaliby się na ziemi. [c]On jednak zsyła zgodnie z właściwą miarą, jak chce. Rzeczywiście, On jest Wszechświadom i jest Wszystkowidzący, jeśli chodzi o położenie Jego sług.

وَلَوْ بَسَطَ اللّٰهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهٖ لَبَغَوْا فِي الْاَرْضِ وَلٰكِنْ يُّنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَّا يَشَآءُ ۗ اِنَّهٗ بِعِبَادِهٖ خَبِيْرٌۢ بَصِيْرٌ ﴿٢٨﴾

29. [d]On jest Tym, który zsyła deszcz po tym, jak stracili już nań nadzieję, oraz rozdaje swą łaskę. On jest Obrońcą, Godnym Chwały.

وَهُوَ الَّذِيْ يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْۢ بَعْدِ مَا قَنَطُوْا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهٗ ۗ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيْدُ ﴿٢٩﴾

30. [e]Wśród Jego Znaków jest stworzenie niebios i ziemi, jak i wszelkie żywe stworzenie, które On umieścił na ziemi i na niebie. On ma władzę, by zebrać ich wszystkich razem, kiedy tylko tego zapragnie.[2656]

وَمِنْ اٰيٰتِهٖ خَلْقُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَثَّ فِيْهِمَا مِنْ دَآبَّةٍ ۗ وَهُوَ عَلٰى جَمْعِهِمْ اِذَا يَشَآءُ قَدِيْرٌ ﴿٣٠﴾

[a]9,104; 33,74. [b]2,187. [c]15,22. [d]31,35. [e]30,23.

duchowy zmusza mnie, bym to uczynił. (2) Nie proszę was o nagrodę za to wielkie dzieło, jakie czynię dla waszej duchowej korzyści, z wyjątkiem tego, że powinniście żyć i zachowywać się jak moi krewni. (3) Nie proszę o nagrodę czy zwrócenie mi mojej troski i miłości do was z wyjątkiem tego, że przeciwstawiając się mi, powinniście przynajmniej uszanować łączące nas więzy. (4) Nie chcę żadnej nagrody od was z wyjątkiem tego, że powinniście nauczyć się rozwijać upodobanie do osiągania bliskości z Bogiem (słowo *Qurbā* oznacza *Qurbah*, czyli bliskość). To ostatnie znaczenie jest zgodne z 25,58, gdzie przedstawia się Świętego Proroka jako mówiącego następująco: „Nie chcę od was nic w zamian, z wyjątkiem tego, aby ten, kto chce, znalazł drogę do swego Pana".

2655. Słowa te mogą także oznaczać: „Gdyby Bóg chciał ukarać twoich wrogów za nazywanie cię kłamcą, zapieczętowałby twoje serce, czyli pozbawiłby twoje serce wszelkiej litości i troski o nich, żebyś zamiast być troskliwym o ich duchowy dobrobyt, błagał o klątwę Bożą dla nich. On jednak postanowił tego nie robić". Znaczenie może być też takie, że gdyby Święty Prorok wymyślał kłamstwa przeciwko Allachowi, jego postępowanie byłoby takie samo, jak człowieka, który buntuje się przeciwko Allachowi. Tymczasem Święty Prorok stale posuwa się w kierunku coraz to wyższych stopni cnoty i sprawiedliwości, co wskazuje na to, że znajduje się on pod troskliwą opieką Allacha i zabezpieczony jest przed błędami.

2656. Werset ten zawiera szczególne świadectwo Bożego pochodzenia Koranu. Nie było możliwym dla żadnego człowieka, a tym bardziej dla nie uczonego syna pustyni, aby powiedzieć, i to około 1400 lat temu, kiedy astronomia była jeszcze w powijakach, że oprócz naszej planety, życie istnieje także na innych ciałach niebieskich, tyle że w innej formie. Jak wykazują słowa tego

31. [a]A jeśli spada na was jakiekolwiek nieszczęście, to jest ono konsekwencją tego, co uczyniły wasze własne ręce. On wybacza wiele z waszych grzechów.

وَمَآ أَصَابَكُم مِّن مُّصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا عَن كَثِيرٍ ٣١

32. Nie jesteście w stanie pokrzyżować celu Bożego na ziemi[2657] ani nie macie żadnego przyjaciela czy pomocnika poza Allachem.

وَمَآ أَنتُم بِمُعْجِزِينَ فِى الْأَرْضِ ۚ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ ٣٢

33. [c]I wśród Jego Znaków są okręty żeglujące po morzu, wysokie jak góry.[2658]

وَمِنْ ءَايَٰتِهِ الْجَوَارِ فِى الْبَحْرِ كَالْأَعْلَٰمِ ٣٣

34. I jeśli On tego zapragnie, może uczynić, że wiatr słabnie, tak że one stają bez ruchu na jego powierzchni – w tym, zaiste, zawarte są Znaki dla każdej cierpliwej i wdzięcznej osoby –

إِن يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَىٰ ظَهْرِهِۦٓ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ٣٤

35. Albo może On zniszczyć tych, którzy na nich są z powodu tego, co uczynili – On jednak przebacza wiele z waszych grzechów –

أَوْ يُوبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَن كَثِيرٍ ٣٥

36. [d]I On niszczy ich po to, by ci, którzy spierają się w sprawie Naszych Znaków, dowiedzieli się, że nie mają żadnego schronienia.

وَيَعْلَمَ الَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ فِىٓ ءَايَٰتِنَا مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٍ ٣٦

37. [e]Wszystko, co otrzymacie, niem na to życie, to jednak, co jest u Allacha, jest lepsze i trwalsze od tych, którzy wierzą i ufają swemu Panu, wierzą i ufają swemu Panu,

فَمَآ أُوتِيتُم مِّن شَىْءٍ فَمَتَٰعُ الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا ۖ وَمَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ٣٧

38. [f]I dla tych, którzy powstrzymują się od bardziej żałosnych grzechów i nieprzyzwoitości, oraz, gdy są zagniewani,[2559] przebaczają,

وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَٰٓئِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَٰحِشَ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ٣٨

[a]4,80. [b]6,135; 11,34; 29,23. [c]31,32; 55,25. [d]22,4; 40,5. [e]28,61. [f]4,32; 53,33.

wersetu – „wszelkich żywych stworzeń i tu, i tam" – dla Koranu właśnie zarezerwowane było objawienie tej wielkiej i wspaniałej prawdy naukowej. Słowa „On ma władzę, by zebrać ich wszystkich razem" mogą nawiązywać do możliwości życia istot żywych na ziemi i innych ciałach niebieskich oraz do ich zjednoczenia się kiedyś w przyszłości. Ostatnie badania archeologiczne wykazały, że „Dropas" lub goście z nieba przybyli na tę ziemię 12 000 lat temu (The Pakistan Times, z dnia 13.8.67).

2657. Niewierzących ostrzega się, że dekretem Bożym Islam odniesie zwycięstwo oraz że nie

39. I dla tych, którzy słuchają swego Pana, przestrzegają Modlitwy [a] i których sprawy postanawiane są na zasadzie wspólnej narady,[2660] i którzy wydają z tego, w co My ich zaopatrzyliśmy,

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَوٰةَ وَأَمْرُهُمْ
شُورَىٰ بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٨﴾

40. I dla tych, którzy – kiedy wyrządzana im jest krzywda – sami się bronią.

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنتَصِرُونَ ﴿٣٩﴾

41. [b]Pamiętaj, że odpłatą za zranienie jest takie samo zranienie, lecz jeśli kto wybacza i w ten sposób doprowadza do polepszenia, jego nagroda jest u Allacha.[2661] Zaiste, On nie miłuje grzeszników.

وَجَزَٰٓؤُا سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا ۖ فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ
فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّٰلِمِينَ ﴿٤٠﴾

42. Nie ma winy w tych, którzy sami się bronią po tym, jak zostanie im wyrządzona jakaś krzywda.[2662]

وَلَمَنِ انتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَٰٓئِكَ مَا عَلَيْهِم مِّن
سَبِيلٍ ﴿٤١﴾

43. Wina spada wyłącznie na tych, którzy wyrządzają ludziom krzywdę i grzeszą na ziemi bez usprawiedliwienia. Tacy otrzymają żałosną karę.

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ
فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ۚ أُولَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٢﴾

44. [c]A ten, kto jest cierpliwy i przebacza – zaiste, oto sprawa wielkiej decyzji.

وَلَمَن صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿٤٣﴾

[a]3,160. [b]2,195; 16,127. [c]16,127.

będą oni w stanie unieważnić nakazu Bożego ani w jakikolwiek sposób przeszkodzić Islamowi w marszu naprzód.

2658. W obecnym i kilku innych wersetach Koran wskazuje na wielką rolę, jaką miały odgrywać w porozumiewaniu się między narodami okręty. Prawda ta, objawiona synowi pustyni aż czternaście stuleci temu, przemawia za Bożym pochodzeniem Koranu.

2659. Słowa te określają wszelkie rodzaje grzechu i uchybień moralnych, jednakże oddzielnie mówi się o gniewie, ponieważ wiele grzechów bierze się właśnie z gniewu, kiedy przekracza on dopuszczalne granice.

2660. Werset ten przedstawia *Shūrā* (wzajemne porozumienie) jako podstawową zasadę, którą powinni kierować się muzułmanie w załatwianiu wszelkich spraw o znaczeniu narodowym. To zwykłe słowo zawiera jądro reprezentatywnej formy rządów, z której tak dumne są kraje zachodu. *Khalifah* lub Głowa Państwa Islamskiego ma obowiązek zasięgania rady od reprezentantów ludu, kiedy ma podjąć jakąś decyzję o dużym znaczeniu dla całego narodu. Patrz także 621 oraz 622.

2661. Werset ten stanowi podstawę prawa karnego Islamu. Najważniejszym celem wyznaczenia kary osobie winnej jest, zgodnie z nauką Islamu, odrodzenie moralne tej osoby. Jeśli przebaczenie może wyrządzić takiemu człowiekowi więcej dobra moralnego, to powinno się mu przebaczyć. Jednakże w żadnym wypadku kara nie powinna być nieproporcjonalna do popełnionego przestępstwa. Islam nie wierzy w zakonną naukę nastawiania drugiego policzka, ani w żydowską doktrynę „oko za oko" i we wszystkich możliwych okolicznościach przyjmuje on zasadę złotego środka.

2662. Patrz strona następna.

45. [a]Ten, którego Allach uznaje za błądzącego – dla niego nie ma obrońcy później. I zobaczysz, że kiedy grzesznicy ujrzą swoją karę, powiedzą: „Czy jest jakaś droga powrotu?"

وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ وَّلِيٍّ مِّنْۢ بَعْدِهٖ ۗ
وَتَرَى الظّٰلِمِيْنَ لَمَّا رَاَوُا الْعَذَابَ يَقُوْلُوْنَ هَلْ
اِلٰى مَرَدٍّ مِّنْ سَبِيْلٍ ﴿٤٥﴾

46. I zobaczysz jak będą sprowadzeni przed Ogień, spuszczając oczy w poniżeniu, spoglądając nań ukradkiem.[2663] Ci zaś, którzy wierzą, powiedzą: „Zaiste, przegrani są ci, którzy sami siebie niszczą oraz ich rodziny w Dniu Zmartwychwstania". Spójrz! Grzesznicy pozostaną w trwałej karze.

وَتَرٰىهُمْ يُعْرَضُوْنَ عَلَيْهَا خٰشِعِيْنَ مِنَ الذُّلِّ
يَنْظُرُوْنَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ ۗ وَقَالَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا
اِنَّ الْخٰسِرِيْنَ الَّذِيْنَ خَسِرُوْٓا اَنْفُسَهُمْ وَاَهْلِيْهِمْ
يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ اَلَآ اِنَّ الظّٰلِمِيْنَ فِيْ عَذَابٍ مُّقِيْمٍ ﴿٤٦﴾

47. I nie mają żadnych pomocników, by pomagali im przeciwko Allachowi. Dla tego, którego Allach pozostawia w błędzie, nie ma sposobu na przewodnictwo.

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِّنْ اَوْلِيَآءَ يَنْصُرُوْنَهُمْ مِّنْ دُوْنِ
اللّٰهِ ۗ وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ سَبِيْلٍ ﴿٤٧﴾

48. Słuchajcie waszego Pana zanim nadejdzie dzień, wobec którego nie będzie odwrotu przeciwnego do dekretu Allacha. Tego dnia nie znajdziecie schronienia ani nie będziecie mieć możliwości wyparcia się.

اِسْتَجِيْبُوْا لِرَبِّكُمْ مِّنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَ يَوْمٌ لَّا مَرَدَّ
لَهٗ مِنَ اللّٰهِ ۗ مَا لَكُمْ مِّنْ مَّلْجَاٍ يَّوْمَئِذٍ وَّمَا لَكُمْ
مِّنْ نَّكِيْرٍ ﴿٤٨﴾

49. Jeżeli jednak odwrócą się, nie wysłaliśmy cię jako strażnika nad nimi. Twoim obowiązkiem jest wyłącznie przekazanie Posłannictwa. [b]I rzeczywiście, kiedy My dajemy człowiekowi skosztować łaski od Nas, on się w niej raduje. Lecz jeśli spada na niego zło z powodu tego, co wysłały przed sobą jego własne dłonie – patrz! – wtedy człowiek jest niewdzięczny.

فَاِنْ اَعْرَضُوْا فَمَآ اَرْسَلْنٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيْظًا ۗ اِنْ عَلَيْكَ
اِلَّا الْبَلٰغُ ۗ وَاِنَّآ اِذَآ اَذَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَرِحَ
بِهَا ۚ وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ ۢ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيْهِمْ
فَاِنَّ الْاِنْسَانَ كَفُوْرٌ ﴿٤٩﴾

[a]4,144; 17,98; 18,18. [b]11,11.

2662. Islamskie zasady karania przestępców mogą nie przemawiać do wizjonerów i niepraktycznych idealistów, ale jako religia praktyczna Islam przedstawia najzdrowsze i najbardziej praktyczne rozwiązania problemów związanych z prawem, gospodarką i moralnością. Islam uważa samoobronę za moralny obowiązek każdego muzułmanina. Relacjonuje się, że Święty Prorok powiedział: „Ten, kto jest zabity w obronie swojej własności lub honoru, jest męczennikiem" (Bukhārī, *Kitāb al-Mazālim Wa'l-Ghasab*).

2663. Spojrzenie ukradkowe to spojrzenie człowieka winnego, który ma wytłumaczyć się oraz oczekuje wyroku.

50. [a]Do Allacha należy Królestwo Niebios i ziemi. On tworzy, co chce. On daje córki temu, komu zapragnie, i On daje synów temu, któremu zechce

لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ يَخْلُقُ مَا يَشَاۗءُ ۭ
يَهَبُ لِمَنْ يَّشَاۗءُ اِنَاثًا وَّيَهَبُ لِمَنْ يَّشَاۗءُ
الذُّكُوْرَ ﴿٥٠﴾

51. Albo miesza ich, chłopców i dziewczynki. On też czyni bezpłodnym tego, kogo zechce.[2664] Zaiste, On jest Wszechwiedzący, Potężny.

اَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَّاِنَاثًا ۚ وَيَجْعَلُ مَنْ يَّشَاۗءُ
عَقِيْمًا ۭ اِنَّهٗ عَلِيْمٌ قَدِيْرٌ ﴿٥١﴾

52. I człowiek nie jest taki, aby Allach miał doń przemawiać, chyba że poprzez bezpośrednie objawienie, albo zza zasłony, albo poprzez wysłanie posłańca, by objawił Jego przykazanie,[2665] jak zechce. Zaiste, On jest Wysoki, Mądry.

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ اَنْ يُّكَلِّمَهُ اللّٰهُ اِلَّا وَحْيًا اَوْ مِنْ
وَّرَاۗئِ حِجَابٍ اَوْ يُرْسِلَ رَسُوْلًا فَيُوْحِيَ بِاِذْنِهٖ
مَا يَشَاۗءُ ۭ اِنَّهٗ عَلِيٌّ حَكِيْمٌ ﴿٥٢﴾

53. W ten sposób objawiliśmy ci Słowo[2666] z Naszego rozkazu. Ty nie wiedziałeś, czym jest Księga ani czym wiara. My jednak uczyniliśmy objawienie światłem, dzięki któremu prowadzimy tych spośród Naszych sług, których chcemy. I, zaiste, ty prowadzisz ludzkość ku właściwej drodze,

وَكَذٰلِكَ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ رُوْحًا مِّنْ اَمْرِنَا ۭ مَا كُنْتَ
تَدْرِيْ مَا الْكِتٰبُ وَلَا الْاِيْمَانُ وَلٰكِنْ جَعَلْنٰهُ
نُوْرًا نَّهْدِيْ بِهٖ مَنْ نَّشَاۗءُ مِنْ عِبَادِنَا ۭ وَاِنَّكَ
لَتَهْدِيْٓ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٥٣﴾

54. Drodze[2667] Allacha, do którego należy wszystko, co jest w niebiosach oraz wszystko, co jest na ziemi. Pamiętaj, do Allacha powracają wszystkie rzeczy.[2668]

صِرَاطِ اللّٰهِ الَّذِيْ لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۭ
اَلَآ اِلَى اللّٰهِ تَصِيْرُ الْاُمُوْرُ ﴿٥٤﴾ ع

[a]5,41; 39,45; 57,3.

2664. W wersecie obecnym oraz poprzednim niewierzących ostrzega się i powiada, że Bóg zadekretował, iż podczas gdy wyznawcy Islamu będą wzrastać liczebnie, niewierzący będą coraz mniej liczni – ich dzieci przyłączą się do Islamu.

2665. Werset ten wspomina o trzech sposobach, jakimi Bóg przemawia do swoich sług i objawia im siebie: (a) Przemawia do nich bezpośrednio, bez pomocy pośrednictwa. (b) Powoduje, że przeżywają wizję, którą można lub nie można interpretować; lub też czasami powoduje, że słyszą oni słowa w stanie czuwania, lecz nie widzą mówiącej do nich osoby. Takim jest znaczenie słów „zza zasłony". (c) Bóg zsyła Posłańca – anioła, który przekazuje Posłannictwo Boże.

2666. Tutaj Koran nazywa się Rūh (tchnienie życia, Lane), ponieważ dzięki niemu ludzie martwi moralnie i duchowo otrzymują nowe życie.

2667. Islam to Życie i Światło, i Droga, która prowadzi do Boga oraz do uświadomienia sobie wielkiego i wspaniałego celu stworzenia człowieka.

2668. Początek i koniec wszystkich rzeczy znajduje się w rękach Allacha.

R O Z D Z I A Ł 43

AL-ZUKHRUF

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Według Qurtubī istnieje całkowita zgodność opinii wśród naukowców, że sura ta była objawiona w Mekce. Ibn 'Abbās także potwierdza ten pogląd. Trudno jest jednak ustalić dokładną datę jej objawienia. Na ogół opinia naukowa twierdzi, że sura ta została objawiona pod koniec czwartego lub na początku piątego roku działalności Świętego Proroka. Poprzednia sura zakończyła się stwierdzeniem, że objawienie, jakie spada na Posłańców i Proroków Bożych na rozkaz Boga, posiada element tajemnicy. Dalej powiedziane jest, że przed otrzymaniem objawienia przez Świętego Proroka nie znał on jego natury ani znaczenia. Sura obecna rozpoczyna się potwierdzeniem tego, że ponieważ Koran objawiony został w języku najbardziej jasnym i elokwentnym oraz ponieważ zajmuje się on wszystkimi podstawowymi prawdami, a jego nauki łatwo jest zrozumieć, dlatego, choć zawiera w sobie element tajemnicy, nie ma powodu, aby ktokolwiek miał go odrzucać. Powiada się dalej, że Bóg nie zaprzestanie zsyłania nowego objawienia, kiedy tylko zajdzie po temu potrzeba, tak jak Prorocy Boga nie przestali pojawiać się tylko dlatego, że z nich szydzono i wyśmiewano się. Fenomen przychodzenia Reformatorów Bożych trwać będzie dalej, mimo że niewierzący mogą się temu sprzeciwiać.

Temat

Sura ta, podobnie jak trzy poprzednie Rozdziały, rozpoczyna się od deklaracji, która mówi, że Koran został objawiony przez Boga, Pana wszelkiego honoru i chwały, oraz że zajmuje się tematem Jedności Boga w sposób i w formie innej od sposobu i formy wykorzystanych w pozostałych Rozdziałach z grupy Hā Mīm. Koran powiada, że Bóg, w celu ugruntowania swojej Jedności, od czasów niepamiętnych zsyłał swoich Posłańców i Proroków. Wszyscy oni głosili i nauczali, że Bóg jest Jeden. Prorocy ci byli odrzucani i prześladowani. Wszystko to jednak nie powstrzymało Boga od zsyłania kolejnych Proroków i nowych objawień. Prorocy dalej pojawiali się we właściwym czasie, zaś największy z nich przybył w osobie Świętego Proroka Mahometa. Sura ta rozwija ten argument i powiada, że Bóg stworzył niebo i ziemię, aby służyły człowiekowi oraz że zabezpieczył wszystkie fizyczne potrzeby człowieka. Skoro tak wiele uczynił dla zaspokojenia materialnych potrzeb człowieka, nie można z tego wnioskować, aby nie miał On pamiętać o podobnym zaspokojeniu duchowych i moralnych potrzeb człowieka. Właśnie dla zaspokojenia tych potrzeb moralnych Bóg zsyła nowe objawienie. Jednak w swej ignorancji i głupocie ludzie ustanawiają równych Bogu w najróżniejszych kształtach i formach. Posuwają się nawet do tego, że składają odpowiedzialność za swoje bałwochwalcze praktyki właśnie na Boga, powiadając ze stoickim spokojem, że gdyby Bóg tego chciał, oni nie czciliby bożków. Twierdzenie to zaprzecza inteligencji ludzkiej i zdrowemu rozsądkowi. Żadne Pismo Boże nie popiera tego twierdzenia. Prawdziwym powodem niewiary ludzi niewierzących jest ich duma i pogarda, ponieważ Koran, jak powiadają, nie został objawiony wielkiemu człowiekowi. W odpowiedzi na to aroganckie założenie o wyższości niewierzących, otrzymują oni stanowcze napomnienie, które mówi, że to, co oni nazywają wielkością w obliczu Boga w ogóle się nie liczy. Gdyby nie to, że bogactwo, pozycja i status społeczny uniemożliwiają porządek społeczny i wywołują chaos, Bóg dałby niewierzącym całe tony złota i srebra, tak dużo, że nawet schody ich domów pokryte byłyby nim, jako że rzeczy te nic nie znaczą dla Boga. Jak powiedziano powyżej, głównym tematem tej sury jest zdecydowane potępienie bałwochwalstwa. Jednak podczas gdy Koran potępia bałwochwalstwo, uznaje Jezusa, który – według chrześcijan – jest obiektem czci, jest wielkim i szlachetnym Posłańcem Boga, dodając, że Jezus zachęcał ludzi, aby czcili Jedynego Boga. Oni jednak zignorowali jego nauki i odrzucili go. Tak zatem to oni mieli wadę, a nie on. Sura ta kończy się krótkim, ale całkowicie jasnym i przekonującym opisem Jedności Boga.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ (١)

2. [b]Hā Mīm.[2668A]

حٰمٓ (٢)

3. Przedstawiamy jako dowód tę zrozumiałą Księgę.

وَالْكِتٰبِ الْمُبِيْنِ (٣)

4. [c]Stworzyliśmy tę Księgę, żeby była często czytana, a zapisana jest językiem wymownym i zrozumiałym, abyście zrozumieli.

اِنَّا جَعَلْنٰهُ قُرْءٰنًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ (٤)

5. Zaiste, jest ona bezpieczna u Nas w Matce Księgi,[2669] wzniosłej i pełnej mądrości.

وَاِنَّهٗ فِيْٓ اُمِّ الْكِتٰبِ لَدَيْنَا لَعَلِيٌّ حَكِيْمٌ (٥)

6. Czy zatem mamy odebrać wam Napomnienie, zostawiając was bez przewodnictwa,[2670] ponieważ jesteście ludem lekkomyślnym?[2671]

اَفَنَضْرِبُ عَنْكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا اَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِيْنَ (٦)

7. [d]Jakże wielu Proroków wysłaliśmy do wcześniejszych ludów!

وَكَمْ اَرْسَلْنَا مِنْ نَّبِيٍّ فِي الْاَوَّلِيْنَ (٧)

8. [e]I nigdy nie przybywał do nich Prorok, żeby zeń nie szydzili.

وَمَا يَاْتِيْهِمْ مِّنْ نَّبِيٍّ اِلَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ (٨)

9. I zniszczyliśmy tamtych, którzy potężniejsi byli niż ten lud, i przeminął już przykład wcześniejszych ludów.

فَاَهْلَكْنَآ اَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَّمَضٰى مَثَلُ الْاَوَّلِيْنَ (٩)

---

[a]1,1. [b]44,2; 45,2. [c]39,29; 42,8; 46,13. [d]15,11. [e]15,12. [f]36,31.

2668A. Patrz 2592 oraz 2643.

2669. *Umm al-Kitāb* oznacza źródło przykazań (Lane) i dlatego zwrot ten oznacza, że Koran istniał w wiedzy Boga – Pierwotnego Źródła – jako podstawa *Sharī'ah* lub też zwrot ten może oznaczać, iż zapadł wieczny dekret, aby Koran stanowił podstawę ostatniego Prawa Bożego.

2670. *Daraba 'an-hu* oznacza: zostawił go i odwrócił się odeń. *Safaha 'an-hu* także oznacza: odwrócił się od niego i pozostawił go. Zwrot koraniczny oznacza „Czyż mamy zabrać wam tego, kto wam przypomina i odwrócić się od was i pozostawić was bez przewodnictwa?" (Lane).

2671. Przypomnienia Boże w formie Znaków Bożych nigdy nie przestaną się pojawiać. Gdyby odrzucanie Znaków z Nieba miało rozsądne podstawy do tego, by przestały się one pojawiać, wtedy żaden inny Prorok nie pojawiłby się po pierwszym Proroku. Prorocy jednak przybywali nadal.

10. Jeżeli ich spytasz: „Kto stworzył niebiosa i ziemię?" oni niechybnie powiedzą: „Potężny, Wszechwiedzący Bóg je stworzył".

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ
لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿١٠﴾

11. [a]Ten, który ziemię uczynił dla was kołyską i stworzył na niej drogi, abyście szli najwłaściwszą z nich.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَّجَعَلَ لَكُمْ
فِيهَا سُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١١﴾

12. I który zsyła wodę z chmur we właściwej ilości, a My dzięki niej pobudzamy martwą ziemię – podobnie wy będziecie podniesieni[2672] –

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنْشَرْنَا
بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا كَذٰلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿١٢﴾

13. I który stworzył parami wszystkie rzeczy i uczynił wam okręty i bydło, na którym podróżujecie,

وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُمْ مِّنَ
الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ﴿١٣﴾

14. Żebyście zasiedli pewnie na jego grzbietach, a kiedy na nim pewnie zasiądziecie, żebyście pamiętali o łasce waszego Pana i mówili: „Święty jest ten, który podporządkował je nam, jako że my nie bylibyśmy w stanie okiełznać ich samodzielnie".

لِتَسْتَوُوا عَلٰى ظُهُورِهٖ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ
إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحٰنَ الَّذِي سَخَّرَ
لَنَا هٰذَا وَمَا كُنَّا لَهٗ مُقْرِنِينَ ﴿١٤﴾

15. „Zaiste, niechybnie do naszego Pana powrócimy".

وَإِنَّا إِلٰى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ﴿١٥﴾

16. A oni przypisują Mu część Jego sług jako Jego dzieci.[2672A] Rzeczywiście człowiek jest wyraźnie niewdzięczny.

وَجَعَلُوا لَهٗ مِنْ عِبَادِهٖ جُزْءًا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ
مُّبِينٌ ﴿١٦﴾

17. [b]Czy On wziął sobie córki spośród tego, co On sam stworzył, a was obdarował synami?

أَمِ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنٰتٍ وَّأَصْفٰكُمْ بِالْبَنِينَ ﴿١٧﴾

[a]20,54. [b]6,101; 16,58; 52,40; 53,22.

2672. Słowa te oznaczają, że nawet jałowa i wyschnięta ziemia zakwita nowym życiem, kiedy spadnie na nią deszcz oraz że podobnie ludzie moralnie i duchowo martwi otrzymują nowe życie poprzez objawienie Boże.

2672A. Nawiązuje się tutaj do doktryny chrześcijańskiej, według której Jezus jest synem Boga.

18. [a]Lecz kiedy jeden z nich otrzymuje wieść o tym, co on przypisuje Miłosiernemu Bogu, jego twarz ciemnieje, a on sam napełnia się wewnętrznym żalem.

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمٰنِ مَثَلًا
ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿١٨﴾

19. Czy oni przypisują Allachowi tego, który karmiony jest pośród ozdób[2673] i który nie jest w stanie dać wyraźny wyraz jakiemuś dowodowi w sporze?

أَوَمَن يُنَشَّؤُا فِي الْحِلْيَةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ
مُبِينٍ ﴿١٩﴾

20. [b]Aniołów, którzy są sługami Miłosiernego Boga, uważają oni za niewiasty. A czy byli świadkami ich stworzenia? Ich świadectwo będzie zapisane i będą wówczas wypytywani.

وَجَعَلُوا الْمَلٰئِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبٰدُ الرَّحْمٰنِ إِنٰثًا
أَشَهِدُوا خَلْقَهُمْ سَتُكْتَبُ شَهٰدَتُهُمْ وَيُسْئَلُونَ ﴿٢٠﴾

21. I powiadają: [c]„Gdyby Miłosierny Bóg tego zapragnął, nie czcilibyśmy ich". Oni w ogóle nic o tym nie wiedzą. Oni nie czynią nic, tylko snują przypuszczenia.

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمٰنُ مَا عَبَدْنٰهُمْ مَا لَهُمْ
بِذٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٢١﴾

22. [d]Czy My daliśmy im Pismo przed tym, iż tak mocno się go trzymają?[2674]

أَمْ اٰتَيْنٰهُمْ كِتٰبًا مِّنْ قَبْلِهِ فَهُمْ بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ ﴿٢٢﴾

23. Nie, lecz oni powiadają: [e]„Nasi ojcowie szli określoną drogą, więc i nami kierują ich ślady".

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا اٰبَاءَنَا عَلٰى أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلٰى اٰثٰرِهِمْ
مُّهْتَدُونَ ﴿٢٣﴾

[a]16,59. [b]17,41; 37,151; 52,40; [c]6,149; 16,36. [d]37,157-158; 68,38. [e]2,171; 7,29.

2673. Być może nawiązuje się tutaj do bożków pokrytych i wyłożonych drogocennymi ornamentami. Werset ten prezentuje subtelne napomnienie dla bałwochwalców, że oddają cześć bożkom, które ani nie potrafią mówić, ani odpowiadać na ich modlitwy oraz bronić się przed skierowanymi przeciwko nim atakami.

2674. Bałwochwalcy nie tylko nie posiadają żadnego powodu do utrzymywania swoich nieracjonalnych doktryn, ale i nie są nawet w stanie przytoczyć żadnych dowodów z innych Pism Bożych – dowodów, które wspomagałyby ich.

24. Podobnie nigdy nie wysyłaliśmy nikogo, kto by ostrzegał, przed tobą do żadnego miasta, żeby zamożni wśród nich nie mówili: [a]„Nasi ojcowie szli pewną drogą, a my idziemy ich śladem".

وَكَذٰلِكَ مَآ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيرٍ
إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَآ إِنَّا وَجَدْنَآ آبَآءَنَا عَلَىٰٓ أُمَّةٍ وَّ
إِنَّا عَلَىٰٓ آثَارِهِمْ مُّقْتَدُونَ ﴿٢٤﴾

25. Ich posłaniec rzekł: „Co? Nawet jeśli ja przynoszę wam lepsze przewodnictwo niż to, za którym szli wasi ojcowie?" Oni powiedzieli: „Najpewniej nie wierzymy w to, z czym zostałeś wysłany".

قٰلَ أَوَلَوْ جِئْتُكُمْ بِأَهْدٰى مِمَّا وَجَدْتُّمْ عَلَيْهِ
آبَآءَكُمْ قَالُوٓا إِنَّا بِمَآ أُرْسِلْتُمْ بِهٖ كٰفِرُونَ ﴿٢٥﴾

26. [b]Wtedy wyznaczyliśmy im zapłatę. I spójrz, jaki był koniec tych, którzy odrzucali Proroków!

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٦﴾

27. I przypomnij sobie, kiedy Abraham rzekł do swego ojca i swego ludu: [c]„Zaiste, wypieram się tego, co wy czcicie,

وَإِذْ قَالَ إِبْرٰهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهٖٓ إِنَّنِي بَرَآءٌ
مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٢٧﴾

28. „Z wyjątkiem Tego, który mnie stworzył, i On z pewnością poprowadzi mnie".

إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهٗ سَيَهْدِينِ ﴿٢٨﴾

29. On pozostawił to jako trwałe dziedzictwo dla jego potomstwa,[2675] aby zwracało się ku Bogu.

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهٖ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٩﴾

30. Nie, lecz Ja obdarowałem tych niewiernych i ich ojców dobrami doczesnymi do czasu, aż przybyła do nich prawda i Posłaniec, który zrozumiale przedstawia swoje Posłannictwo.

بَلْ مَتَّعْتُ هٰٓؤُلَآءِ وَآبَآءَهُمْ حَتّٰى جَآءَهُمُ الْحَقُّ
وَرَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿٣٠﴾

31. Kiedy jednak przybyła do nich prawda, oni rzekli: [d]„To są czary i my je odrzucamy".

وَلَمَّا جَآءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هٰذَا سِحْرٌ وَّإِنَّا بِهٖ
كٰفِرُونَ ﴿٣١﴾

[a]21,54; 26,75. [b]7,137; 43,56. [c]6,79; 9,114; 60,5. [d]27,14.

2675. Abraham tak bardzo wierzył w Jedność Boga i głosił ją swoim potomnym z taką szczerością i wytrwałością, że wierzenie to pozostało wśród jego potomków na długi czas.

32. I powiadają: „Dlaczego ten Koran nie został zesłany jakiemuś wielkiemu człowiekowi z tych dwóch[2676] miast?”

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هٰذَا الْقُرْاٰنُ عَلٰى رَجُلٍ مِّنَ الْقَرْيَتَيْنِ
عَظِيْمٍ ﴿٣٢﴾

33. Czyż oni są zatem rozdzielcami[2677] łaski twego Pana? On jest Tym, który rozdziela wśród nich środki utrzymania w życiu doczesnym. My także wynosimy jednych z nich ponad innych w ich randze, aby niektórzy z nich mogli innych sobie podporządkowywać. A łaska twego Pana jest lepsza niż to, co oni gromadzą.

اَهُمْ يَقْسِمُوْنَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ
مَّعِيْشَتَهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ
فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجٰتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُخْرِيًّا
وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُوْنَ ﴿٣٣﴾

34. I gdyby nie to, że cała ludzkość zlałaby się w jeden typ ludzi, My dalibyśmy tym, którzy nie wierzą w Miłosiernego Boga, dachy ze srebra do ich domów i srebrne schody, po których mogliby wchodzić,

وَلَوْلَا اَنْ يَّكُوْنَ النَّاسُ اُمَّةً وَّاحِدَةً لَّجَعَلْنَا لِمَنْ
يَّكْفُرُ بِالرَّحْمٰنِ لِبُيُوْتِهِمْ سُقُفًا مِّنْ فِضَّةٍ وَّمَعَارِجَ
عَلَيْهَا يَظْهَرُوْنَ ﴿٣٤﴾

35. I srebrne drzwi do ich domów, i srebrne łoża, na których by odpoczywali,

وَلِبُيُوْتِهِمْ اَبْوَابًا وَّسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكِـُٔوْنَ ﴿٣٥﴾

36. A nawet ze złota. Lecz przecież wszystko to jest zaledwie tymczasowym zaopatrzeniem na życie doczesne.[2678] Lecz pociecha Życia Przyszłego z twoim Panem jest dla sprawiedliwych.

وَزُخْرُفًا وَاِنْ كُلُّ ذٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
وَالْاٰخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِيْنَ ﴿٣٦﴾

2676. „Dwa miasta” rozumie się na ogół jako Mekkę i Tā'if. Były to dwa ważne centra społecznego i politycznego życia Arabii w czasach Świętego Proroka.

2677. Werset ten prezentuje stanowcze napomnienie dla niewiernych. Powiada się tutaj: „Od kiedy przypisują sobie oni rolę dystrybutorów łaski Bożej i Jego litości lub też przywilej decydowania o tym, kto zasługuje na nie, a kto nie?”

2678. Gdyby nie fakt, że zniesienie nierównego podziału środków, bogactwa i pozycji spowodowałoby ujednolicenie wszystkich ludzi, a społeczeństwo ludzkie przestałoby funkcjonować, Bóg dałby niewierzącym domy ze srebra, których drzwi i schody byłyby ze szczerego złota, ponieważ te rzeczy nie mają dla Boga żadnej wartości.

37. [a]A ten, kto odwraca się od pamiętania o Bogu Miłosiernym, jemu naznaczyliśmy szatana, który staje się jego bliskim towarzyszem.

وَمَنْ يَّعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمٰنِ نُقَيِّضْ لَهٗ شَيْطٰنًا فَهُوَ لَهٗ قَرِيْنٌ ﴿٣٦﴾

38. [b]I, zaiste, towarzysze ci powstrzymują ich przed chodzeniem drogą Boga, lecz oni myślą, iż są właściwie prowadzeni.

وَاِنَّهُمْ لَيَصُدُّوْنَهُمْ عَنِ السَّبِيْلِ وَيَحْسَبُوْنَ اَنَّهُمْ مُّهْتَدُوْنَ ﴿٣٧﴾

39. Aż kiedy taki jeden przychodzi do Nas, mówi do swego towarzysza: [c]„Gdybyż między tobą i mną była taka odległość jak między Wschodem i Zachodem!"[2679] Cóż to za zły towarzysz!

حَتّٰۤى اِذَا جَآءَنَا قَالَ يٰلَيْتَ بَيْنِيْ وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِيْنُ ﴿٣٨﴾

40. [d]I będzie im powiedziane: „Tego dnia nie przyniesie wam żadnej korzyści to, że będziecie swymi partnerami w karze, albowiem postępowaliście grzesznie".

وَلَنْ يَّنْفَعَكُمُ الْيَوْمَ اِذْ ظَّلَمْتُمْ اَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُوْنَ ﴿٣٩﴾

41. [e]Czyż zatem ty możesz uczynić, żeby głuchy usłyszał, albo poprowadzić ślepego i tego, który wyraźnie błądzi?[2680]

اَفَاَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ اَوْ تَهْدِي الْعُمْيَ وَمَنْ كَانَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٤٠﴾

42. [f]A jeśli My zabierzemy ciebie z tego świata, i tak zemścimy się na nich.

فَاِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ فَاِنَّا مِنْهُمْ مُّنْتَقِمُوْنَ ﴿٤١﴾

43. Albo [g]pokażemy ci to, co obiecaliśmy im, albowiem, zaiste, My mamy nad nimi całkowitą władzę.

اَوْ نُرِيَنَّكَ الَّذِيْ وَعَدْنٰهُمْ فَاِنَّا عَلَيْهِمْ مُّقْتَدِرُوْنَ ﴿٤٢﴾

44. A zatem [h]trzymaj się mocno tego, co zostało ci objawione, tyś bowiem jest na właściwej drodze.

فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِيْۤ اُوْحِيَ اِلَيْكَ اِنَّكَ عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٤٣﴾

[a]20,100, 101; 72,18. [b]8,35; 16,89; [c]3,31. [d]37,34. [e]10,43; 27,81. [f]13,41; 40,78. [g]10,47; 13,41; 40,78. [h]11,113.

2679. Kiedy człowiek staje oko w oko ze złymi konsekwencjami swoich niegodziwych uczynków, stara się uniknąć i omijać swoich poprzednich towarzyszy, tak jakby nigdy ich nie znał.

2680. Kiedy niewierzący świadomie zamykają swoje oczy i uszy przed posłannictwem prawdy, coraz głębiej zapadają się w grzech, aż zupełnie się zagubią.

45. I naprawdę [a]ten Koran jest źródłem zaszczytu[2681] dla ciebie i dla twego ludu. Zaiste, ty będziesz wypytywany.

وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ ﴿٤٥﴾

46. [b]Spytaj tych z Naszych Posłańców, których wysłaliśmy przed tobą: „Czy wyznaczyliśmy jakieś bóstwa poza Miłosiernym Bogiem, aby oddawano im cześć?"

وَسْئَلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رُّسُلِنَا أَجَعَلْنَا مِن دُونِ الرَّحْمٰنِ اٰلِهَةً يُّعْبَدُونَ ﴿٤٦﴾

47. I rzeczywiście [c]wysłaliśmy Mojżesza z Naszymi Znakami do Faraona i jego dowódców, a on rzekł: „Jestem naprawdę Posłańcem od Pana światów".

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسٰى بِاٰيٰتِنَا إِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۟ئِهِ فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعٰلَمِينَ ﴿٤٧﴾

48. Lecz kiedy on przybył do nich z Naszymi Znakami – spójrz! – śmiali się z niego.

فَلَمَّا جَآءَهُم بِاٰيٰتِنَآ إِذَا هُم مِّنْهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٨﴾

49. I nie pokazaliśmy im żadnego Znaku, żeby nie był większy niż jego podobieństwo przedtem, i ogarnęliśmy ich karą, aby się ku Nam zwrócili.

وَمَا نُرِيهِم مِّنْ اٰيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا وَأَخَذْنٰهُم بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٩﴾

50. Za każdym razem powiadali: „O ty, czarowniku, [d]módl się za nas do twego Pana, zgodnie z obietnicą, jaką ci dał, że jeśli odwróci od nas to zło, wówczas z pewnością pójdziemy za przewodnictwem".

وَقَالُوا يٰأَيُّهَ السَّاحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِندَكَ إِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ ﴿٥٠﴾

51. Lecz [e]kiedy My odsunęliśmy od nich karę – spójrz! – złamali dane wcześniej słowo.

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنكُثُونَ ﴿٥١﴾

52. Faraon ogłosił wśród swego ludu: „O ludu mój! Czyż królestwo Egiptu nie należy do mnie, jak i te strumienie, które pode mną przepływają? Czyż nie widzicie?

وَنَادٰى فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يٰقَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ وَهٰذِهِ الْأَنْهٰرُ تَجْرِي مِن تَحْتِي أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٥٢﴾

[a]21,11; 38,2. [b]21,26. [c]11,97; 14,6; 23,46; 40,24. [d]7,135. [e]7,137.

2681. Słowo *Dhikr* oznacza wspaniałość (Lane). Dlatego werset ten powiada, że dzięki Koranowi Święty Prorok i jego następcy osiągną olbrzymią wspaniałość i zaszczyty.

53. „Nie, ja jestem lepszy niż ten nikczemny człek, który ledwie potrafi się wypowiadać.

أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ يُبِينُ ﴿٥٣﴾

54. „Dlaczego nie został on obdarowany złotymi bransoletami lub dlaczego [a]nie towarzyszyli mu aniołowie ustawieni w szeregach?"

فَلَوْلَا أُلْقِيَ عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ مِّن ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ مُقْتَرِنِينَ ﴿٥٤﴾

55. Tak zlekceważył on swój lud, a on był mu posłuszny. Rzeczywiście był to lud niegodziwy.

فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ [b] إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٥﴾

56. Kiedy zatem pobudzili oni Nasz gniew, zemściliśmy się na nich i zatopiliśmy ich.

فَلَمَّا آسَفُونَا انتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٦﴾

57. I uczyniliśmy ich precedensem, przykładem dla przyszłych pokoleń.

فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْآخِرِينَ ﴿٥٧﴾

58. I kiedy wspomina się o synu Marii jako o przykładzie – patrz! podnoszą z tego powodu krzyk[2682]

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ ﴿٥٨﴾

59. I powiadają: „Czy lepsi są nasi bogowie, czy on?" Nie wspominają o tym przed tobą, lecz czynią to dla samego spierania się. Nie, oni są ludem kłótliwym.[2683]

وَقَالُوا أَآلِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ ۚ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ﴿٥٩﴾

60. On był tylko Naszym sługą, na którego zesłaliśmy Nasze łaski i uczyniliśmy go przykładem dla Dzieci Izraela.

إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٦٠﴾

[a]6,9; 11,13; 25,8. [b]43,26.

2682. *Sadda (Yasuddu)* oznacza: pohamował go od czegoś; zaś *Sadda (Yasiddu)* oznacza: podniósł krzyk (Aqrab).

2683. Przyjście Mesjasza było znakiem, że Żydzi mieli popaść w niełaskę i mieli zostać poniżeni i bliscy pozbawienia instytucji Proroctwa po wsze czasy. Ponieważ *Mathal* oznacza coś podobnego lub równego do czegoś innego (6,39), werset ten oprócz znaczenia podanego w tekście, może oznaczać, że kiedy lud Świętego Proroka – muzułmanie – usłyszałby, że ktoś inny, podobny do Jezusa i jego odpowiednik, miałby zostać powołany spośród nich i odnowić ich utraconą chwałę duchową, to zamiast cieszyć się z takiej dobrej nowiny, oni podnieśliby krzyk. W ten sposób można uznać, że werset ten odnosi się do Drugiego Przyjścia Jezusa.

61. I gdybyśmy tak zechcieli, moglibyśmy spośród was uczynić anioły, by były na ziemi waszymi spadkobiercami.[2684]

وَلَوْ نَشَآءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَّلٰٓئِكَةً فِي الْأَرْضِ
يَخْلُفُوْنَ ﴿٦١﴾

62. Lecz, zaprawdę, on był znakiem Godziny.[2685] Zatem nie miejcie co do tego wątpliwości, lecz idźcie za mną. To jest właściwa droga.

وَإِنَّهُ لَعِلْمٌ لِّلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا وَاتَّبِعُوْنِ
هٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيْمٌ ﴿٦٢﴾

63. I niechaj nie powstrzymuje was Szatan. Zaiste, on jest waszym jawnym wrogiem.

وَلَا يَصُدَّنَّكُمُ الشَّيْطٰنُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ﴿٦٣﴾

64. I kiedy Jezus przybył z wyraźnymi dowodami, powiedział: „Zaprawdę, przybywam do was z mądrością, jak i po to, by wyjaśnić wam część z tego, w czym się nie zgadzacie. Zatem bójcie się Allacha i bądźcie mi posłuszni.

وَلَمَّا جَآءَ عِيْسٰى بِالْبَيِّنٰتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ
وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِيْ تَخْتَلِفُوْنَ فِيْهِ ۚ
فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَأَطِيْعُوْنِ ﴿٦٤﴾

65. „Zaprawdę, [a]Allach – On jest moim Panem i waszym Panem. Czcijcie więc Go. Oto właściwa droga".

إِنَّ اللّٰهَ هُوَ رَبِّيْ وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوْهُ ۚ هٰذَا صِرَاطٌ
مُّسْتَقِيْمٌ ﴿٦٥﴾

66. Lecz [b]pewne grupy nie zgadzały się z sobą. Zatem biada grzesznikom z powodu kary bolesnego dnia!

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ ۚ فَوَيْلٌ لِّلَّذِيْنَ
ظَلَمُوْا مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ أَلِيْمٍ ﴿٦٦﴾

67. [c]Czekają oni tylko na to, kiedy Godzina ta spadnie na nich niespodzianie, podczas gdy oni tego nie zauważą.

هَلْ يَنْظُرُوْنَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَّ
هُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿٦٧﴾

68. Przyjaciele będą tego dnia wzajemnie swoimi wrogami, [d]z wyjątkiem sprawiedliwych.[2686]

اَلْأَخِلَّآءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا
الْمُتَّقِيْنَ ﴿٦٨﴾ ع

[a]3,52; 19,37. [b]19,38. [c]10,51; 12,108; 22,56; 47,19. [d]2,256.

2684. Aniołowie nie mogliby służyć za wzór i model dla ludzi i dlatego Bóg zawsze wyznaczał ludzi do przekazywania Jego Woli oraz po to, by służyli za wzorzec dla innych ludzi.

2685. „Godzina" może tutaj oznaczać czas końca Prawa Mojżeszowego, natomiast zaimek *hū* w *inna hū* może odnosić się albo do Jezusa, albo do Koranu. W ten sposób werset ten oznaczałby, że po Jezusie Izraelici zostaną pozbawieni daru Proroctwa lub że inne Prawo – Prawo Koraniczne – zajmie miejsce Prawa Mojżeszowego.

2686. W godzinie niedoli zapomina się o wszystkich przyjaźniach. Przyjaciele wzajemnie się opuszczają, a nawet przyłączają się do wrogów. W innym miejscu Koranu znajdujemy graficzny opis warunków życia grzeszników, kiedy stają oni przed złymi konsekwencjami swoich niegodziwych uczynków (70,11-15; 80,35-38).

69. Do nich Allach powie: „O sługi moje, tego dnia [a]nie ma dla was strachu, ani nie będziecie żałować.

يٰعِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَآ اَنْتُمْ تَحْزَنُوْنَ ﴿٦٩﴾

70. „Wy, którzy uwierzyliście w Nasze Znaki i podporządkowaliście się,

اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاٰيٰتِنَا وَكَانُوْا مُسْلِمِيْنَ ﴿٧٠﴾

71. [b]„Wejdźcie do Ogrodu, wy i wasze żony, uszanowani i szczęśliwi”.

اُدْخُلُوا الْجَنَّةَ اَنْتُمْ وَاَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُوْنَ ﴿٧١﴾

72. Zostaną im podane [c]złote talerze i kielichy, a w nich będzie wszystko, czego zapragnie dusza i czym radują się oczy. Tutaj zamieszkacie na wieki.

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِّنْ ذَهَبٍ وَّاَكْوَابٍ
وَفِيْهَا مَا تَشْتَهِيْهِ الْاَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْاَعْيُنُ وَاَنْتُمْ
فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٧٢﴾

73. „[d]Oto Ogród, którego zostaliście uczynieni dziedzicami z powodu tego, co czyniliście.

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِيْٓ اُوْرِثْتُمُوْهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٧٣﴾

74. [e]„W nim są dla was owoce w obfitości, z których będziecie spożywać”.

لَكُمْ فِيْهَا فَاكِهَةٌ كَثِيْرَةٌ مِّنْهَا تَاْكُلُوْنَ ﴿٧٤﴾

75. [f]A winni niechybnie zamieszkają w karze Piekła.

اِنَّ الْمُجْرِمِيْنَ فِيْ عَذَابِ جَهَنَّمَ خٰلِدُوْنَ ﴿٧٥﴾

76. [g]Nie będzie im ona pomniejszona i będą tam ogarnięci rozpaczą.

لَا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيْهِ مُبْلِسُوْنَ ﴿٧٦﴾

77. A My nie skrzywdziliśmy ich, lecz to oni sami byli grzesznikami.

وَمَا ظَلَمْنٰهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوْا هُمُ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٧٧﴾

78. I zawołają: „O Mālik![2687] Niechaj Pan twój skończy z nami”. On powie: „Musicie tutaj pozostać”.

وَنَادَوْا يٰمٰلِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ قَالَ اِنَّكُمْ مّٰكِثُوْنَ ﴿٧٨﴾

79. Allach powie: „Niechybnie My daliśmy wam prawdę, lecz większość z was była jej przeciwna”.

لَقَدْ جِئْنٰكُمْ بِالْحَقِّ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كٰرِهُوْنَ ﴿٧٩﴾

[a]10,63; 39,62. [b]30,16. [c]56,19; 76,16. [d]7,44; 19,64. [e]55,53; 77,43. [f]20,75. [g]2,87; 40,50-51.

2687. *Mālik*, w znaczeniu „pan”, uważany jest na ogół za anioła odpowiedzialnego za Piekło.

80. Czy planowali oni wyznaczenie twego końca? Zatem i My naznaczyliśmy ich zniszczenie.

أَمْ أَبْرَمُوٓا أَمْرًا فَإِنَّا مُبْرِمُونَ ﴿٨٠﴾

81. Czy oni uważają, że My nie słyszymy ich sekretów i ich tajemnych narad? Tak! [a]Nasi Posłańcy pozostają wśród nich, wszystko zapisując.

أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوٰىهُمْ ۚ بَلٰى
وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ ﴿٨١﴾

82. Powiedz: „Gdyby Miłosierny Bóg miał syna, ja byłbym pierwszym z czcicieli".[2688]

قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمٰنِ وَلَدٌ ۖ فَأَنَا أَوَّلُ الْعٰبِدِينَ ﴿٨٢﴾

83. Święty jest Allach, Pan niebios i ziemi, Pan Tronu, wysoko ponad tym, co oni Mu przypisują.

سُبْحٰنَ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ
عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٨٣﴾

84. [b]Pozostaw ich zatem samym sobie i niechaj oddają się pustym rozmowom i zabawiają się aż do czasu, kiedy spotkają ten ich Dzień, który im obiecano.

فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتّٰى يُلٰقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِى
يُوعَدُونَ ﴿٨٤﴾

85. [c]On jest Tym, który jest Bogiem w niebie i Bogiem na ziemi, a jest On Mądry, Wszechwiedzący.

وَهُوَ الَّذِى فِى السَّمَآءِ إِلٰهٌ وَفِى الْأَرْضِ إِلٰهٌ ۚ وَ
هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٨٥﴾

86. Błogosławiony Ten, do którego należy Królestwo niebios i ziemi i wszystko to, co jest pomiędzy nimi. U Niego jest wiedza o Godzinie i do Niego wszyscy będziecie zawróceni.

وَتَبٰرَكَ الَّذِى لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَ
مَا بَيْنَهُمَا ۚ وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ ۚ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٦﴾

[a]50,19; 82,11-12. [b]23,55; 52,46; 70,43. [c]6,4.

2688. *'Ābid* to imiesłów w stronie czynnej od słowa *'Abada*, które oznacza: on czcił; oraz od słowa *Abida*, które oznacza: był zły; zaprzeczał; było mu smutno, że przypomniano sobie o nim; był pogardliwy (Lane). W ten sposób werset ten oznacza: (a) Gdyby Litościwy Bóg miał syna, ja byłbym pierwszym, który by go czcił (syna), ponieważ, będąc najbardziej posłusznym i wiernym sługą Boga, nie zaniedbałbym moich względem niego (syna) obowiązków. (b) Gdyby to było możliwe, aby Litościwy Bóg miał syna, ja mam największe prawo do tej pozycji, ponieważ czciłem Boga najbardziej i najwięcej mu służyłem. (c) Litościwy Bóg z pewnością nie ma żadnego syna (*in* oznacza „nie"), a ja jestem pierwszym, który daje temu świadectwo. Słowo *'Ābidīn* oznacza tutaj *Shāhidīn*, czyli świadka. (d) Litościwy Bóg nie ma żadnego syna, zaś ja jestem pierwszym tym, który pogardliwie temu zaprzecza, który zaprzecza, że Bóg ma syna.

87. A [a]ci, do których zwracają się poza Nim, nie mają władzy wstawiennictwa, albowiem tylko ten może być orędownikiem, kto daje świadectwo prawdzie[2689] i oni dobrze o tym wiedzą.

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ٨٧

88. I jeśli [b]spytasz ich: „Kto ich stworzył?" powiedzą niechybnie: „Allach". W jaki zatem sposób są oni odwracani?

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ ٨٨

89. My wzywamy na świadka powtarzane wołanie Proroka: „O Panie mój! [c]To jest lud, który nie uwierzy".[2690]

وَقِيلِهِ يَا رَبِّ إِنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ ٨٩

90. A Nasza odpowiedź była taka: „Odwróć się więc od nich i powiedz: «Pokój», a wkrótce dowiedzą się".[2691]

فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ٩٠

[a]19,88. [b]29,62; 31,26; 39,39. [c]84,21.

2689. Święty Prorok.

2690. Nie może być większego świadectwa na troskę Świętego Proroka o duchowy dobrobyt jego ludu niż fakt, że sam Bóg o tym mówi. Żal Świętego Proroka nad postępowaniem jego ludu oraz nad jego opozycją wobec Koranu był tak głęboki, że prawie go zabił (18,7).

2691. Święty Prorok otrzymuje słowa pocieszenia i otuchy, a mianowicie, że chociaż obecnie ma wrogów i jest prześladowany, to jednak przyjdzie taki czas, kiedy jego wrogowie będą podlegać jego władzy, zaś Islam rozszerzy się na całą Arabię, a w całym kraju zapanuje pokój. Kiedy ten czas nadejdzie, powinien on swoim wrogom wybaczyć.

ROZDZIAŁ 44

AL-DUKHĀN

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Wszystkie autorytety, a w tej liczbie także Ibn 'Abbās oraz Ibn Zubair, zgadzają się, że Sura ta należy do środkowego okresu mekkańskiego. Noldeke przypisuje jej objawienie na szósty lub siódmy rok działalności Proroka. W swoich krańcowych wersetach poprzednia sura patetycznie nawiązała do rozdartego serca Świętego Proroka, a mianowicie wspomniała, że pomimo jego największych wysiłków, jego Posłannictwo nie odniosło skutku i nie wywołało właściwej u ludzi reakcji. W odpowiedzi na ten krzyk agonii powiedziano Świętemu Prorokowi, aby nie zważał na ich niedomagania i błagał o litość Boga dla swego ludu, ponieważ w ten sposób jego modlitwa ściągnie łaskę Boga i uświadomi ludowi jego błędy, a lud go posłucha. Sura obecna rozpoczyna się deklaracją, która powiada, że Koran, który całkowicie wyjaśnia prawdy i rzeczywistość życia, objawiony został w okresie ciemności duchowej po to, by odciągnąć ludzkość od grzechu. Sura ta jest piątym z kolei rozdziałem w grupie Hā Mīm. Tak jak poprzedni rozdział zaczyna się ona od tematu objawienia Koranu, choć w nieco innej formie i odmiennym kontekście. Rozpoczyna się ona od tematu takiego, że zawsze gdy ciemność ogarnia twarz ziemi, a ludzkość grzęźnie w bagnie upadłości moralnej, Bóg powołuje Posłańca i daje mu nowe posłannictwo, by je ogłosił światu. Prorocy Boży pojawiali się w takich właśnie czasach schyłkowości, a i teraz, kiedy moralność ludzkości znajduje się w największej duchowej ciemności, Bóg powołał największego ze swoich Posłańców oraz dał mu ostatnie i najdoskonalsze Prawo – Koran. Przyjście Świętego Proroka nie jest fenomenem nowym. Posłańcy Boga pojawiali się i przed nim w pełni czasu, a najwspanialszym wśród nich był Mojżesz. Sura ta przedstawia następnie patetyczny opis strasznego losu, jaki spotkał faraona i jego lud. Osiągnęli oni swój los w niełasce i pogardzie, zaś Bóg wybrał Izraelitów, by na nich zesłać i wylać swoje szczególne łaski. Dalej sura ta powiada, że życie ludzkie ma przed sobą pewną wielką misję. I właśnie w celu spełnienia tej wielkiej misji Bóg powołuje swoich Posłańców na świat. Sura ta kończy się stwierdzeniem, że zasady i ideały Islamu nauczane są w sposób najjaśniejszy i najbardziej przekonujący.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [b]Hā Mīm.[2691A]

حٰمٓ ②

3. Na tę zrozumiałą Księgę.

وَالْكِتٰبِ الْمُبِيْنِ ③

4. Naprawdę, [c]objawiliśmy ją podczas błogosławionej nocy.[2692] Naprawdę, My zawsze ostrzegamy.

اِنَّآ اَنْزَلْنٰهُ فِيْ لَيْلَةٍ مُّبٰرَكَةٍ اِنَّا كُنَّا مُنْذِرِيْنَ ④

5. [d]W niej postanowione są wszystkie sprawy mądrości[2693]

فِيْهَا يُفْرَقُ كُلُّ اَمْرٍ حَكِيْمٍ ⑤

6. Z Naszego własnego rozkazu. Zaprawdę, zawsze wysyłamy Posłańców

اَمْرًا مِّنْ عِنْدِنَا اِنَّا كُنَّا مُرْسِلِيْنَ ⑥

7. Jako litość od twego Pana. Zaprawdę, On jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący,

رَحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ⑦

8. [e]On jest Panem niebios i ziemi i tego wszystkiego, co jest między nimi, gdybyście choć trochę skłaniali się ku wierze.

رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا اِنْ كُنْتُمْ مُّوْقِنِيْنَ ⑧

9. Nie ma boga poza Nim. [f]On daje życie i On sprowadza śmierć. On jest waszym Panem i Panem waszych praojców.

لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْيٖ وَيُمِيْتُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ اٰبَآئِكُمُ الْاَوَّلِيْنَ ⑨

[a]1,1. [b]40,2. [c]97,2. [d]97,5. [e]19,66; 37,6; 44,8. [f]10,57; 57,3.

2691A. Patrz 2592 oraz 2643.

2692. W innym miejscu Koranu noc tę nazywa się „Nocą Decyzji" (97,2). Według autentycznych tradycji Świętego Proroka, „noc decyzji" przypada na ogół podczas jednej z ostatnich dziesięciu nocy Ramadanu – miesiąca, w którym Koran zaczął być objawiany (2,186) – a żeby być precyzyjnym, podczas jego 24. nocy (Masnad oraz Jarīr). Błogosławiona noc lub „noc decyzji" to metafora koraniczna, która odnosi się do okresu czasu, gdy ciemność duchowa ogarnia całe oblicze ziemi i kiedy powoływany jest Reformator Boży w celu odrodzenia zepsutej ludzkości. Noc, która dała ludzkości jej największego Nauczyciela oraz ostatnie i najdoskonalsze Prawo Boże, była rzeczywiście „nocą decyzji" dla ludzkości. Noc tę można też rozumieć jako obejmującą cały ten okres, w którym objawiany był Koran.

2693. „Noc decyzji" lub czas przyjścia Wielkiego Reformatora ogłaszają nową epokę, nowy porządek rzeczy, w czasie, gdy właściwie przyszłość ludzkości jest już wyznaczona i postanowiona. Czas objawiania Koranu był dla ludzkości największą „nocą decyzji", jako że właśnie wtedy położone zostały podwaliny przeznaczenia człowieka na wszystkie czasy.

10. A mimo to zabawiają się wątpiąc.

بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ﴿١٠﴾

11. Zatem wyglądaj dnia, kiedy niebo przyniesie widzialny dym,[2694]

فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ ﴿١١﴾

12. Który ogarnie ten lud. Będzie to bolesna męka.

يَغْشَى النَّاسَ هٰذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٢﴾

13. Widząc go, ludzie zawołają: [a]„Panie nasz, odsuń od nas tę mękę. Zaiste, jesteśmy wiernymi".

رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾

14. Jakże mogą oni skorzystać z napomnienia, skoro przybył już do nich Posłaniec, zrozumiale wyjaśniający rzeczy,

أَنَّىٰ لَهُمُ الذِّكْرَىٰ وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿١٤﴾

15. A jednak odwrócili się od niego i powiedzieli: „On jest [b]pouczony, człowiek opętany!"

وقف لازم ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَّجْنُونٌ ﴿١٥﴾

16. [c]Odsuniemy karę na krótką chwilę, wy jednak z pewnością powrócicie do niezgody.[2695]

وقف لازم إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا إِنَّكُمْ عَائِدُونَ ﴿١٦﴾

17. W dniu, kiedy chwycimy was wielkim zagarnięciem,[2696] dowiecie się, że My z pewnością naznaczymy zapłatę.

يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَىٰ إِنَّا مُنتَقِمُونَ ﴿١٧﴾

[a]7,135; 43,51. [b]37,37; 68,52. [c]7,136; 43,51.

2694. Może być tutaj mowa o strasznym głodzie, jaki panował w Mekce przez kilka lat do czasu, kiedy Abu Sufyān, ówczesny przywódca niewiary w Mekce, przyszedł do Świętego Proroka i błagał go, aby ten modlił się o uwolnienie od tej okrutnej plagi. Powiada się, że głód ten był tak straszny, iż mieszkańcy Mekki zjadali skórę, kości, a nawet ciała martwych ludzi (Bukhārī, Kitāb al-Itsisqā'). Głód określony jest słowem *Dukhān*, ponieważ, zgodnie z tradycją, głód był tak straszny, iż ludziom wydawało się, że przed oczyma mają dym. Słowo to mogło być także użyte dlatego, że w Mekce przez długi okres czasu nie padał deszcz, przez co atmosfera pełna była kurzu i pyłu. Słowo *Dukhān* oznacza bowiem także pył (Lane). Werset ten można także rozumieć jako odnoszący się do dwóch ostatnich wojen światowych, podczas których miasta zostały całkowicie spalone, zaś dym, jaki wznosił się nad ich ruinami, napełnił całą atmosferę.

2695. Według wiarygodnej tradycji Święty Prorok modlił się i głód ustał. Quraish jednakże nie skorzystali z tego i nadal przeciwstawiali się Świętemu Prorokowi.

2696. „Wielkie zagarnięcie" może tutaj odnosić się do pokonania Quraish podczas bitwy pod Badr lub też do Upadku Mekki.

18. I wypróbowaliśmy lud Faraona przed nimi i przybył do nich szlachetny Posłaniec,

وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَآءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ ﴿١٨﴾

19. Który do nich rzekł: „Oddajcie mi sługi Allacha. Naprawdę, jestem dla was Posłańcem, wiernym mojemu zadaniu.

أَنْ أَدُّوٓا۟ إِلَىَّ عِبَادَ ٱللَّهِ ۖ إِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٩﴾

20. „I nie wynoście się na przekór Allachowi. Zaiste, przybywam do was z wyraźnym dowodem

وَأَن لَّا تَعْلُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ ۖ إِنِّىٓ ءَاتِيكُم بِسُلْطَٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٢٠﴾

21. [a]„I szukam schronienia w moim Panu i waszym Panu, abyście mnie nie ukamienowali na śmierć.

وَإِنِّى عُذْتُ بِرَبِّى وَرَبِّكُمْ أَن تَرْجُمُونِ ﴿٢١﴾

22. „A jeśli mi nie wierzycie, zostawcie mnie w spokoju".

وَإِن لَّمْ تُؤْمِنُوا۟ لِى فَٱعْتَزِلُونِ ﴿٢٢﴾

23. Potem Mojżesz modlił się do swego Pana: „Oni rzeczywiście są ludem grzesznym".

فَدَعَا رَبَّهُۥٓ أَنَّ هَٰٓؤُلَآءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ ﴿٢٣﴾

24. Allach powiedział: „Zabierz moje sługi w nocy, [b]albowiem z pewnością będziesz ścigany.

فَأَسْرِ بِعِبَادِى لَيْلًا إِنَّكُم مُّتَّبَعُونَ ﴿٢٤﴾

25. „A pozostaw morze za sobą, kiedy będzie spokojne,[2697] przechodząc po wydmach. Zaiste, oni są gromadą, która skazana jest na zatopienie".

وَٱتْرُكِ ٱلْبَحْرَ رَهْوًا ۖ إِنَّهُمْ جُندٌ مُّغْرَقُونَ ﴿٢٥﴾

26. [c]Ileż było ogrodów i źródeł, jakie pozostawili za sobą,

كَمْ تَرَكُوا۟ مِن جَنَّٰتٍ وَعُيُونٍ ﴿٢٦﴾

27. I pól ze zbożem i szlachetnych miejsc

وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٢٧﴾

28. I pociech i luksusów, z których się cieszyli!

وَنَعْمَةٍ كَانُوا۟ فِيهَا فَٰكِهِينَ ﴿٢٨﴾

[a]40,28. [b]10,91; 20,79; 26,61. [c]26,59.

2697. *Rahw* pochodzi od słowa *Rahā*. Powiada się *Rahā Baina Rijlaihi*, czyli rozstawił nogi i uczynił pomiędzy nimi odstęp; *Rahā al-Bahru* oznacza: morze uspokoiło się. *Rahw* oznacza: spokojny; bez ruchu; położone nisko miejsce, w którym zbiera się woda; wzniesiony i równy teren (Lane). Kiedy Mojżesz wraz z Izraelitami dotarł do północnych krańców Morza Czerwonego, zaczął się odpływ. Gdy woda odstępowała, pojawiały się wydmy, których wierzchołki stopniowo odkrywały się, pozostawiając miejsca niżej położone pełne wody. Właśnie w tej chwili Izraelici przeszli przez morze. Patrz także 20,78.

29. Tak się stało. [a]I uczyniliśmy, że inny lud odziedziczył te rzeczy.

كَذَٰلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٢٨﴾

30. I nie płakały za nimi niebiosa i ziemia, ani nie udzielono im zwłoki.[2698]

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ ﴿٢٩﴾

31. [b]I wyzwoliliśmy Dzieci Izraela od upokarzającej męki,

وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿٣٠﴾

32. Nakładanej na nich przez Faraona. On, zaiste, był wyniosły nawet wśród lekkomyślnych.

مِن فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِّنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾

33. I My wybraliśmy ich ponad innymi ludami ich czasów świadomie.[2699]

وَلَقَدِ اخْتَرْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾

34. I daliśmy im Znaki, w których zawierała się zrozumiała próba.

وَآتَيْنَاهُم مِّنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ ﴿٣٣﴾

35. Ludzie ci powiadają:

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٤﴾

36. [c]„Jest dla nas tylko jedna śmierć i nie będziemy na nowo podniesieni do życia,

إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُنشَرِينَ ﴿٣٥﴾

37. „Więc sprowadźcie z powrotem naszych ojców, jeśli mówicie prawdę".

فَأْتُوا بِآبَائِنَا إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٦﴾

38. Czy oni są lepsi, czy lud Tubba'[2700] i ci przed nimi? Zniszczyliśmy ich, ponieważ byli grzeszni.

أَهُمْ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٧﴾

[a]7,138; 26,60; 28,7. [b]2,50; 14,7; 20,81. [c]6,30; 23,38; 37,60; 45,25.

2698. Egipcjanie ponieśli klęskę w niełasce, nikt po nich nie płakał ani o nich nie śpiewał. Nieszczęsny monarcha, który sam siebie nazywał bogiem, zginął w głębinach morza (10,91), wypowiadając pamiętne słowa „Wierzę, że nie ma żadnego innego boga, jak tylko Ten, w którego wierzą Dzieci Izraela".

2699. Bóg na cel swoich łask wybrał lud Izraela, ponieważ w ogólnym planie Bożym oni właśnie najbardziej pasowali do wypełnienia misji Bożej w owych czasach. Zwrot *'Alā 'Ilmin* może także oznaczać: w świetle towarzyszących im okoliczności duchowych.

2700. Tubba', jak się powiada, było królewskim tytułem królów Himyar w Jemenie. Królowie Jemenu znani byli z tej właśnie nazwy także wtedy, kiedy zajmowali Himyar, Hadaramaut oraz Saba'. Na podstawie starożytnych inskrypcji wynika, że Tubba' władali trzema terytoriami w okresie od 270 A.D. do 525 A.D. Zapisy historyczne opowiadają o ich despotyzmie i chwale. Wydawało się, że rozciągnęli oni swoją władzę na całą Arabię, sięgając nawet po wschodnie tereny Afryki (Enc. of Islām). W niektórych tradycjach o tym właśnie Tubba' mówi się jako o Proroku Bożym. Wydaje się, że Koran popiera ten pogląd (50,15).

39. [a]Nie stworzyliśmy niebios i ziemi, jak i wszystkiego tego, co jest między nimi, dla zabawy.[2701]

وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لٰعِبِيْنَ ﴿٣٨﴾

40. Stworzyliśmy ich dla wiecznego celu, lecz większość z nich tego nie rozumie.

مَا خَلَقْنٰهُمَآ اِلَّا بِالْحَقِّ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٣٩﴾

41. Zaprawdę, Dzień Rozstrzygnięcia[2702] jest czasem wyznaczonym dla nich wszystkich.

اِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيْقَاتُهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿٤٠﴾

42. [b]Dzień, w którym przyjaciel na nic nie zda się przyjacielowi ani nie będzie im udzielona pomoc

يَوْمَ لَا يُغْنِيْ مَوْلًى عَنْ مَّوْلًى شَيْـًٔا وَّلَا هُمْ يُنْصَرُوْنَ ﴿٤١﴾

43. Z wyjątkiem tych, którym Allach okazuje łaskę. Zaiste, On jest Potężny, Litościwy.

اِلَّا مَنْ رَّحِمَ اللّٰهُ ۗ اِنَّهٗ هُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ﴿٤٢﴾

44. Zaprawdę, [c]drzewo Zaqqūm

اِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّوْمِ ﴿٤٣﴾

45. Będzie pożywieniem grzeszników.

طَعَامُ الْاَثِيْمِ ﴿٤٤﴾

46. Jak roztopiona miedź [d]będzie się ono gotować w ich brzuchach

كَالْمُهْلِ ۚ يَغْلِيْ فِي الْبُطُوْنِ ﴿٤٥﴾

47. Jak wrząca woda.

كَغَلْيِ الْحَمِيْمِ ﴿٤٦﴾

48. Nakażemy aniołom: „Pochwyćcie go i zaciągnijcie do środka płonącego Ognia.

خُذُوْهُ فَاعْتِلُوْهُ اِلٰى سَوَآءِ الْجَحِيْمِ ﴿٤٧﴾

49. „Potem [e]wylejcie na jego głowę mękę wrzącej wody."

ثُمَّ صُبُّوْا فَوْقَ رَاْسِهٖ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيْمِ ﴿٤٨﴾

[a]21,17; 38,28. [b]2,124; 70,11; 80,35-37. [c]37,63; 56,53. [d]22,21. [e]22,20; 55,45.

2701. Życie ludzkie ma nieubłagany cel i wielką misję. Wspaniałe zdolności i wrodzona siła człowieka są pewną wskazówką tego, że życie człowieka jest prawdziwe i poważne. Właśnie na tę wielką zasadę zwraca uwagę stworzenie nieba i ziemi.

2702. Oprócz Dnia Postanowienia, w którym ujawnione zostaną wszelkie sekrety nieznanego, a uczynki ludzkie będą zważone, istnieje jeszcze dzień postanowienia w czasach każdego Proroka za życia na ziemi, kiedy to prawda zwycięża, zaś fałsz doznaje porażki.

50. I powiemy do niego: „Skosztuj tego. Uważałeś się wszak za potężnego, czcigodnego.[2703]

ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ﴿٥٠﴾

51. „To rzeczywiście jest to, o czym wątpiłeś".

إِنَّ هَٰذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ ﴿٥١﴾

52. Zaprawdę, [a]sprawiedliwi znajdą się w bezpiecznym miejscu

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ﴿٥٢﴾

53. [b]Wśród ogrodów i źródeł,

فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٣﴾

54. [c]Odziani w jedwab i ciężki brokat, stojąc twarzą do siebie.

يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٥٤﴾

55. Tak się stanie. [d]Do towarzystwa My damy im uczciwe niewiasty o dużych, niebieskich oczach.

كَذَٰلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ﴿٥٥﴾

56. Będą tam prosić o [e]każdy rodzaj owocu w pokoju i bezpieczeństwie.

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ ﴿٥٦﴾

57. Nie posmakują tam śmierci[2704] z wyjątkiem pierwszej śmierci. [f]Bóg wybawi ich od kary płonącego Ognia

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ وَوَقَاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٥٧﴾

58. W akcie miłosierdzia[2705] od twego Pana. [g]Oto najwyższe osiągnięcie.

فَضْلًا مِنْ رَبِّكَ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٨﴾

59. [h]I uczyniliśmy Koran łatwym w jego języku, aby zważali.

فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٩﴾

60. Zatem zaczekaj, albowiem oni również czekają.

فَارْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ ﴿٦٠﴾

[a]30,16; 52,18. [b]68,35; 78,32. [c]18,32; 76,22. [d]55,71; 56,23. [e]55,53; 56,21. [f]52,28. [g]37,61. [h]19,98; 54,18.

2703. Słowa te wypowiadane są ironicznie.

2704. Werset ten wskazuje niewątpliwie, że życie w przyszłym świecie będzie wieczne i że stale dokonywać będzie postępu. Nie będzie to życie pozbawione działania.

2705. Zbawienie zależy od litości i miłosierdzia Bożego.

ROZDZIAŁ 45

AL-JĀTHIYAH

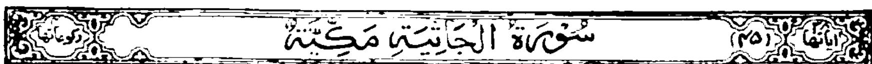
(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Podobnie jak inne rozdziały z grupy *Hā Mīm*, sura ta objawiona była w Mekce. Nie można jednak ustalić dokładnej daty jej objawienia, choć Noldeke objawienie tej sury umieszcza zaraz po objawieniu sury 41. Sura obecna rozpoczyna się od stwierdzenia, że tak jak deszcz, który spada w porę, daje nowe życie martwej ziemi, podobnie powoływany jest Prorok Boży, kiedy ludzie podlegają zepsuciu moralnemu. Ponieważ ludzie ulegli zepsuciu, Bóg powołał Proroka Mahometa, aby ten doprowadził do odrodzenia ludzkości.

Temat

Podobnie jak pięć poprzednich Rozdziałów sura obecna także rozpoczyna się od tematu objawienia koranicznego oraz Jedności Boga, które stanowią jej główny temat. Mówi ona także o stworzeniu człowieka, wszystkich zwierząt i roślin na ziemi, o cudownym stworzeniu wszechświata, o spadaniu w porę deszczu, który pobudza martwą ziemię do życia, o całkowitym i spełniającym porządku i planie, jakie panują we wszechświecie jako Znaki istnienia Nieomylnej i Wszechpotężnej Istoty. Dalej sura ta zachęca niewierzących, aby zastanowili się, w jaki sposób ta Mądra Istota, która tak zabezpieczyła krótkie i tymczasowe życie człowieka na ziemi, mogłaby nie zabezpieczyć podobnie życia wiecznego człowieka. Owo zabezpieczenie życia duchowego człowieka odbywa się w objawieniu, które spada na Posłańców Boga, którzy mają prowadzić człowieka tak, aby kierował się ku swemu wielkiemu celowi życia. Dalej sura ta powiada, że Bóg nie pozwala na mieszanie się w porządek, jaki ustanowił dla moralnego i duchowego odrodzenia człowieka. Przez to Bóg nie dopuszcza, aby kłamcy odnosili sukcesy w swoich działaniach. Natomiast misja Świętego Proroka dokonuje stałego postępu. Powyższe jest niezbitym dowodem na to, że Święty Prorok nie jest kłamcą, lecz prawdziwym Posłańcem od Boga. Następnie sura ta prezentuje jeszcze jeden argument potwierdzający twierdzenie Świętego Proroka, a mianowicie powiada, że wszystkie siły przyrody działają dla poparcia i szerzenia jego sprawy. I właśnie dlatego Święty Prorok musi i odniesie sukces. Dalej nawiązuje się po krótce do Prawa Mojżeszowego i powiada się, że Koran objawiony został dlatego, iż Tora nie zaspokajało duchowych potrzeb człowieka. Koran spełnia także proroctwa zawarte w Tora i dotyczące przyjścia Proroka spośród braci Izraelitów (Pwt 18,18). Następnie sura ta powiada niewierzącym, że Bóg stworzył człowieka, aby ten mógł osiągnąć wspaniały i szlachetny cel. Dlatego oczekuje człowieka życie lepsze i pełniejsze, które w przyszłym świecie nie będzie miało końca. Jedynie w ten sposób można uzasadnić fakt stworzenia człowieka. Sura ta kończy się krótkim, ale bardzo dobrym opisem Dnia Sądu. Jednakże przed nadejściem tego dnia niewierzący będą musieli jeszcze za tego życia wytłumaczyć się, dlaczego nie okazywali posłuszeństwa oraz odrzucali Proroków Bożych. Ostrzega się niewierzących, że jeżeli nie okażą skruchy i nie wejdą na właściwą drogę, skazani zostaną na życie pełne niepowodzeń i porażek.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ⓵

2. [b]Hā Mīm.[2705A]

حٰمٓ ⓶

3. [c]Objawienie tej Księgi pochodzi od Allacha, Potężnego, Mądrego.

تَنْزِيْلُ الْكِتٰبِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ ⓷

4. [d]Zaprawdę, w niebiosach i na ziemi są źródła dla tych, którzy wierzą.

اِنَّ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ لَاٰيٰتٍ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ⓸

5. I w stworzeniu was samych, i w stworzeniu wszystkich istot, które On umieszcza na ziemi, zawarte są Znaki dla ludu o mocnej wierze.

وَفِيْ خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُثُّ مِنْ دَآبَّةٍ اٰيٰتٌ لِّقَوْمٍ
يُّوْقِنُوْنَ ⓹

6. [e]I w przemienności nocy i dnia, i w zaopatrzeniu, jakie Allach zsyła z nieba, dzięki któremu [f]pobudza ziemię po jej śmierci, i w zmienności wiatrów[2706] zawarte są Znaki dla ludu, który korzysta ze swego umysłu.

وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ السَّمَآءِ
مِنْ رِّزْقٍ فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيْفِ
الرِّيٰحِ اٰيٰتٌ لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ⓺

7. Oto Znaki Allacha, które ci przedstawiamy w całej prawdzie. A zatem w jakie słowo oni uwierzą, odrzuciwszy[2707] Słowo Allacha?

تِلْكَ اٰيٰتُ اللّٰهِ نَتْلُوْهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ۚ فَبِاَيِّ حَدِيْثٍ
بَعْدَ اللّٰهِ وَاٰيٰتِهٖ يُؤْمِنُوْنَ ⓻

8. Biada każdemu grzesznemu kłamcy,

وَيْلٌ لِّكُلِّ اَفَّاكٍ اَثِيْمٍ ⓼

---

[a]1,1. [b]41,2. [c]32,3; 36,6; 40,3; 41,3. [d]2,165; 42,30. [e]2,165; 3,191; 10,7. [f]16,66; 30,51.

2705A. Patrz 2592.

2706. Tak jak po ciemności następuje światło, podobnie kiedy nad całą ziemią rozciąga się ciemność duchowa, Bóg tworzy nowe światło w formie Proroka lub Reformatora Bożego, któremu On sam siebie objawia. I tak jak wiatr przenosi pyłek z kwiatów męskich na żeńskie po to, by dokonać zapłodnienia, dokładnie tak samo duchowo wzniosłe idee, które emanują z Reformatora Bożego, zapładniają umysły ludzi wierzących i rodzą w nich rewolucję duchową.

2707. *Ba'd* oznacza: po; pomimo; przeciwnie lub przeciwko; poza tym (Lane).

9. Który słucha, jak przedstwia się mu Znaki Allacha, a potem wyniośle trwa w niewierze, zupełnie jakby o nich nie usłyszał. Przekaż mu zatem wiadomość o bolesnej karze.

يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَأَن
لَّمْ يَسْمَعْهَا فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٩﴾

10. A kiedy dowiaduje się czegoś o Naszych Znakach, [a]stroi sobie żarty. Takich czeka poniżająca kara.

وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا أُولَٰئِكَ
لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٠﴾

11. [b]Przed nimi jest Piekło. To, co zdziałali, na nic im się nie przyda ani na nic nie przydadzą się im ci, których brali sobie za obrońców poza Allachem. Otrzymają oni straszną karę.

مِن وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ وَلَا يُغْنِي عَنْهُم مَّا كَسَبُوا
شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾

12. Oto prawdziwe przewodnictwo. [c]Tych, którzy nie wierzą w Znaki ich Pana, czeka tortura bolesnej kary.

هَٰذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ
مِّن رِّجْزٍ أَلِيمٌ ﴿١٢﴾

13. Allach jest Tym, [d]który podporządkował wam morze, aby mogły po nim pływać okręty z Jego rozkazu i abyście wy poszukiwali Jego obfitości, i abyście byli wdzięczni.

اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلْكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ
وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٣﴾

14. [e]On podporządkował wam wszystko to, co znajduje się w niebiosach i na ziemi – wszystko to pochodzi od Niego. W tym, zaiste, zawarte są Znaki dla ludu, który się zastanawia.[2708]

وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
مِّنْهُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٤﴾

15. Powiedz tym, którzy wierzą, żeby przebaczali swoim prześladowcom i żeby nie bali się Dni Allacha,[2709] a to dlatego, żeby On mógł rozliczyć się z ludem za to, co zdziałał.

قُل لِّلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ
لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٥﴾

[a]31,7. [b]14,17-18. [c]2,40; 22,58. [d]16,15; 17,67; 35,13. [e]22,66.

2708. Cały wszechświat został po to stworzony, by służyć człowiekowi. Wskazuje to na fakt, że człowiek ma do wypełnienia wielką misję.

2709. Patrz 1454.

16. [a]Jeżeli ktoś czyni dobro, czyni je dla swojej własnej duszy. A jeśli ktoś czyni zło, czyni to na swoją własną zgubę. Potem wy wszyscy zostaniecie z powrotem przyprowadzeni przed oblicze waszego Pana.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ اَسَآءَ فَعَلَيْهَا ۫ ثُمَّ
اِلٰى رَبِّكُمْ تُرْجَعُوْنَ ﴿١٦﴾

17. I zaprawdę, [b]My daliśmy Dzieciom Izraela Księgę, niezależność i Proroctwo.[2710] I [c]daliśmy im rzeczy dobre i czyste, i wynieśliśmy ich ponad inne ludy ich czasów.

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ الْكِتٰبَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ
وَرَزَقْنٰهُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ وَفَضَّلْنٰهُمْ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٧﴾

18. I przekazaliśmy im wyraźne Znaki o tej Sprawie.[2711] [d]A poróżnili się między sobą dopiero po tym, jak otrzymali prawdziwą wiedzę i z powodu wzajemnej zazdrości. Zaprawdę, twój Pan rozsądzi pomiędzy nimi w Dniu Zmartwychwstania w sprawie tego, o co się spierali.

وَاٰتَيْنٰهُمْ بَيِّنٰتٍ مِّنَ الْاَمْرِ ۚ فَمَا اخْتَلَفُوْٓا اِلَّا مِنْۢ
بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ الْعِلْمُ ۙ بَغْيًاۢ بَيْنَهُمْ ؕ اِنَّ رَبَّكَ
يَقْضِيْ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيْمَا كَانُوْا فِيْهِ
يَخْتَلِفُوْنَ ﴿١٨﴾

19. Potem ciebie postawiliśmy na wyraźnej drodze względem tej Sprawy. Zatem idź nią i [e]nie skłaniaj się ku próżnym pragnieniom tych, którzy nie wiedzą.[2712]

ثُمَّ جَعَلْنٰكَ عَلٰى شَرِيْعَةٍ مِّنَ الْاَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَ
لَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٩﴾

20. Zaprawdę, oni nie przydadzą ci się ani trochę przeciwko Allachowi. Zaiste, grzesznicy są wzajemnie swoimi przyjaciółmi, natomiast Allach jest przyjacielem sprawiedliwych.

اِنَّهُمْ لَنْ يُّغْنُوْا عَنْكَ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا ؕ وَاِنَّ الظّٰلِمِيْنَ
بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ۚ وَاللّٰهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِيْنَ ﴿٢٠﴾

[a]29,7. [b]6,90. [c]10,94. [d]42,15; 98,5. [e]5,49; 6,151.

2710. Wymienienie Proroctwa oddzielnie od „Księgi" (która oznacza Prawo lub Sharī'ah) wskazuje na to, że podczas gdy Mojżesz otrzymał Prawo, Prorocy, którzy przyszli po nim, nie wnieśli żadnego nowego Prawa, lecz że postępowali wedle Tora – Księgi Mojżeszowej (5,45).

2711. „Sprawa" oznacza „Sprawę Świętego Proroka", zaś cały werset powiada, że Księga Mojżeszowa zawiera wiele wyraźnych proroctw, które mówią o przyjściu Świętego Proroka oraz o tym, iż Izraelici nie odrzucili go z powodu sprzeczności argumentów i Znaków, czy Proroctw Bożych, ale dlatego, iż istniała „wzajemna zazdrość", czyli Izraelitom nie podobała się sama idea, że spośród nich nie miałby pojawić się już nigdy więcej żaden Prorok.

2712. Z wersetu tego jasno wynika, że „Sprawa", o której mowa w poprzednim wersecie, oznacza przyjście Świętego Proroka oraz nadejście objawienia koranicznego.

21. [a]Księga ta zawiera zrozumiałe dowody dla ludzkości i jest przewodnictwem i łaską dla ludu, którego wiara jest silna.

هذا بصائر للناس وهدى ورحمة لقوم
يوقنون ٢١

22. [b]Czy ludzie dopuszczający się złych uczynków wyobrażają sobie, że uczynimy ich równymi tym, którzy wierzą i spełniają sprawiedliwe uczynki, tak że ich życie i ich śmierć będą sobie równe? Naprawdę złe jest to, co myślą.

أم حسب الذين اجترحوا السيئات أن نجعلهم
كالذين آمنوا وعملوا الصالحات سواء محياهم
ومماتهم ساء ما يحكمون ٢٢

23. Allach stworzył niebiosa i ziemię zgodnie z wiecznym prawem, aby każda dusza mogła być wynagrodzona za to, co czyni. I nikt nie będzie skrzywdzony.

وخلق الله السموت والأرض بالحق ولتجزى
كل نفس بما كسبت وهم لا يظلمون ٢٣

24. Czy rozważyłeś przypadek tego, [d]kto swoje przyziemne żądze wziął sobie za boga i kogo Allach na podstawie swej doskonałej wiedzy uznał za takiego, który zboczył z drogi, [e]i którego uszy i serce On sam zapieczętował, i na którego oczy spuścił On sam zasłonę? Kto zatem poprowadzi go po tym, jak Allach wyda już o nim swą decyzję? Czy zatem nie będziecie rozsądni?

أفرءيت من اتخذ إلهه هوىه وأضله الله
على علم وختم على سمعه وقلبه وجعل على
بصره غشوة فمن يهديه من بعد الله
أفلا تذكرون ٢٤

25. I powiadają: „Nie ma dla nas niczego poza tym oto naszym życiem doczesnym. Umieramy i żyjemy, a nie niszczy nas nic tylko Czas".[2713] Oni jednak nie mają o tym prawdziwej wiedzy. Oni snują wyłącznie przypuszczenia.

وقالوا ما هي إلا حياتنا الدنيا نموت ونحيا
وما يهلكنا إلا الدهر وما لهم بذلك من
علم إن هم إلا يظنون ٢٥

[a]7,204. [b]32,19; 38,29. [c]14,52; 40,18. [d]25,44. [e]2,8; 6,47; 16,109. [f]6,30; 23,38.

2713. *Dahr* oznacza: (a) Czas od początku świata do jego końca; jakikolwiek okres czasu; (b) los; (c) epokę; (d) zmienne koleje losu, nieszczęście; (e) zwyczaj, etc. (Lane). Werset ten powiada, że kiedy niewierzącym powiada się, iż będą musieli rozliczyć się ze swoich uczynków przed Bogiem w następnym życiu, nie chcą oni uwierzyć w to, że istnieje lub może istnieć takie życie. Przeciwnie, twierdzą oni, że jeden lud umiera, a jego miejsce zajmuje inny i proces ten trwa aż do czasu, gdy z jego biegiem wszelka materia rozpadnie się, a przez to zostanie całkowicie zniszczona. Oto istota istnienia człowieka i nie ma żadnego życia przyszłego.

26. I kiedy przedstawia się im Nasze zrozumiałe Znaki, jedynym ich argumentem jest to,[2714] że mówią: „Sprowadź nam na powrót naszych ojców, jeśli jesteś prawdomówny".

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ
إِلَّا أَنْ قَالُوا ائْتُوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٢٦

27. Powiedz: „Allach jest Tym, który daje wam życie, a potem [a]czyni, iż umieracie. Potem On zbierze was wszystkich w Dniu Zmartwychwstania, co do którego nie ma żadnych wątpliwości. Większość jednak ludzi nie wie".

قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَىٰ
يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ٢٧ ع

28. Do Allacha należy Królestwo niebios i ziemi. W dniu, kiedy nadejdzie Godzina, w tym dniu ci, którzy idą za fałszem, będą przegrani.

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ
يَوْمَئِذٍ يَخْسَرُ الْمُبْطِلُونَ ٢٨

29. I ujrzysz każdy lud na kolanach. Każdy lud zostanie [b]przywołany do swej Księgi,[2714A] i będzie mu powiedziane: „W tym dniu zostaniecie wynagrodzeni za to, co czyniliście".

وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَاثِيَةً ۚ كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَىٰ إِلَىٰ
كِتَابِهَا الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ٢٩

30. [c]„Oto Nasza Księga.[2715] Ona przemawia przeciwko wam w pełni prawdy. Uczyniliśmy tak, że to, co czynicie, będzie w pełni zapisane".

هَٰذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ ۚ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ
مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ٣٠

31. [d]A jeśli chodzi o tych, którzy uwierzyli i spełniali sprawiedliwe uczynki, ich Pan dopuści ich do swej łaski. Oto wyraźne osiągnięcie.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ
رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ٣١

[a]2,29; 22,67. [b]17,14. [c]17,15; 83,21. [d]83,23.

2714. *Hujjah* oznacza: argument; uzasadnienie; wytłumaczenie; dowodzenie (Lane).

2714A. Słowa „każdy lud zostanie przywołany do swej Księgi" sugerują, że „Godzina", o której mowa w poprzednim wersecie, oznacza godzinę rozliczenia ludu jeszcze w tym życiu, ponieważ także i w tym życiu sądzi się i karze lub nagradza narody zgodnie z ich uczynkami.

2715. Zwrot „swej Księgi" został w obecnym wersecie zastąpiony zwrotem „Naszej Księgi", ponieważ spis uczynków i poczynań narodów i poszczególnych osób jest przechowywany przez Boga, zaś ludzie są stosownie do tego zapisu osądzani i wynagradzani.

32. Jeżeli zaś chodzi o tych, którzy nie uwierzyli, będzie im powiedziane: [a]„Czy nie przedstawiono wam Naszych Znaków? Wy jednak zachowywaliście się zuchwale i byliście ludem winnych.

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ
فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

33. „I kiedy zostało wam powiedziane: «Obietnica Allacha jest z pewnością prawdziwa, a jeśli chodzi o Godzinę, nie ma co do jej nadejścia żadnych wątpliwości», wy powiedzieliście: «Nie wiemy, czym jest ta Godzina. Uważamy, że jest ona tylko przypuszczeniem, i nie mamy co do niej pewności»".

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ
فِيهَا قُلْتُم مَّا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ إِن نَّظُنُّ إِلَّا ظَنًّا
وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ ﴿٣٣﴾

34. [c]Złe konsekwencje ich czynów staną się dla nich zrozumiałe, a to, z czego zwykli byli szydzić, całkowicie ich ogarnie.

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا
بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣٤﴾

35. I będzie im powiedziane: [d]„Tego dnia My porzucimy was bez pomocy, tak jak wy zapomnieliście o nadejściu tego oto waszego dnia.[2716] Waszym miejscem jest Ogień i nie będziecie mieć żadnych pomocników.

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسَاكُمْ كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا
وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّن نَّاصِرِينَ ﴿٣٥﴾

36. „Jest tak dlatego, że [e]żartowaliście sobie ze Znaków Allacha i życie doczesne zwiodło was". Dlatego tego dnia nie będą oni zeń wyjęci ani nie powrócą na nowo do łask.

ذَٰلِكُم بِأَنَّكُمُ اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَغَرَّتْكُمُ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ
يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٣٦﴾

37. Zatem wszelka chwała należy się Allachowi, Panu niebios i Panu ziemi, Panu wszystkich światów.

فَلِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾

38. [f]Do Niego należy Majestat w niebiosach i na ziemi, i jest On Potężny, Mądry.

وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٣٨﴾

[a]23,106; 67,9-10. [b]18,22; 20,16; 22,8. [c]16,35; 21,42; 39,49. [d]7,52. [e]5,58-59. [f]30,28.

2716. Ten dzień waszej, obiecanej kary.

ROZDZIAŁ 46

AL-AHQĀF

(Objawiony przed Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Obecna sura jest ostatnią w grupie *Hā Mīm*. Podobnie jak pozostałe rozdziały tej grupy, była ona objawiona w Mekce gdzieś w środkowej części działalności Świętego Proroka przed Hijrah. Noldeke umieszcza jej objawienie zaraz po Rozdziale 7. Wydaje się, że sura ta jest podobna do innych Rozdziałów z grupy *Hā Mīm* w swoim tonie i wypowiedziach. Sura poprzednia zakończyła się solenną deklaracją, że „Bóg jest Potężny, Mądry". W surze obecnej uzasadnia się twierdzenie zawarte w tych słowach. Sura ta powiada, że Koran został objawiony przez Potężnego i Mądrego Boga. Bóg jest mądry w tym sensie, że nauki koraniczne oparte są na solidnych podstawach, potwierdza je umysł, zdrowy rozsądek, jak i zebrane doświadczenia ludzkie. Bóg jest Potężny w tym sensie, że jeśli muzułmanie będą żyli zgodnie z ideałami i zasadami zawartymi w Koranie, wezmą w swe posiadanie dziedzictwo i górować będą nad swoimi przeciwnikami.

Temat

Podobnie jak sześć poprzednich Rozdziałów, sura ta rozpoczyna się od tematu objawienia koranicznego oraz Jedności Boga. Dalej sura ta przedstawia poniższe argumenty, przemawiające za odrzuceniem bałwochwalstwa: (a) Jedynie ta Istota może nakazywać i wymagać od nas, abyśmy ją podziwiali i czcili, która oprócz tego, że jest naszym Stwórcą i Żywicielem, jest Wszechmocna i Wszechpotężna i dlatego może zmuszać do posłuszeństwa wobec swoich praw i przykazań. (b) Bałwochwalstwo nie znajduje poparcia w żadnym z objawionych Pism. (c) Wiedza ludzka, rozum i doświadczenie odrzucają bałwochwalstwo i buntują się przeciw niemu. (d) Bóstwo, które nie może i nie odpowiada na modlitwy, jest bezużyteczne, a tak zwani bogowie bałwochwalców nie są w stanie odpowiadać na modlitwy swoich wyznawców. Następnie sura ta powiada, że twierdzenie Świętego Proroka o jego proroctwie nie jest nowym fenomenem. Posłańcy od Boga pojawiali się we wszystkich epokach i wśród wszystkich ludów po to, by je nauczać o Jedności Boga oraz o ich obowiązkach wobec współplemieńców. Dalej sura ta określa jako głupie i bezpodstawne twierdzenie, jakie zazwyczaj prezentują niewierni jako wytłumaczenie odrzucania przez nich Objawienia Bożego. Chodzi mianowicie o to: „Gdyby w przedstawianym nam objawieniu było jakiekolwiek dobro, my – będąc lepiej poinformowanymi i ustawionymi w życiu – pierwsi byśmy je przyjęli". Dalej sura ta powiada, że podczas gdy niewierzący, dumni ze swoich wielkich zasobów materialnych i duchowych, odrzucają Posłannictwo Boże, inni – obdarzeni wiarą i bogactwem duchowym – przyjmują je i trzymają się go pomimo najsroższych prób i cierpień. Dalej sura ta nawiązuje do losu 'Ād, ludu, który kwitł w pobliżu Mekki, by wskazać, że niewiara nigdy nie jest w stanie prosperować. Adyci zostali tak całkowicie zniszczeni, że nie pozostał nawet najmniejszy ślad ich wielkiej i pełnej chwały cywilizacji. Przy końcu sura ta przedstawia jakby ostrzeżenie kierowane do ludu Świętego Proroka, które mówi, że nie powinni oni dać się zwieść ich bogactwem i dobrobytem oraz aktualnym ubóstwem i słabością muzułmanów. Powiada się w tekście, że jeśli dalej odrzucać będą Posłannictwo Boże, ich dobrobyt okaże się początkiem ich ruiny. Sura ta kończy się napomnieniem kierowanym do Świętego Proroka oraz jego następców, wzywając ich, że jako godni wyznawcy Prawdy powinni oni z cierpliwością i wytrwałością znosić wszelkie cierpienia i prześladowania, jakim są poddawani. Mają to czynić dlatego, że szybko zbliża się czas, kiedy ich sprawa zwycięży, a ich prześladowcy staną przed nimi w niełasce i poniżeniu, błagając o przebaczenie i litość.

CZĘŚĆ XXVI

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [b]Hā Mīm.

حٰمٓ ②

3. [c]Objawienie tej Księgi pochodzi od Allacha, Potężnego, Mądrego.

تَنْزِيْلُ الْكِتٰبِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ ③

4. [d]Stworzyliśmy niebiosa i ziemię i to, co jest pomiędzy nimi, z wiecznym celem i na wyznaczony czas,[2717] lecz ci, którzy nie wierzą, odwracają się od tego, przed czym zostali ostrzeżeni.

مَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَآ اِلَّا
بِالْحَقِّ وَاَجَلٍ مُّسَمًّى ۗ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا عَمَّآ اُنْذِرُوْا
مُعْرِضُوْنَ ④

5. Powiedz im: [e]„Czy wiecie, czym jest to, do czego zwracacie się poza Allachem? Pokażcie mi, co oni stworzyli z ziemi. Albo czy mają oni swój udział w stworzeniu niebios?[2718] Przynieście mi Księgę objawioną przed tą Księgą lub też jakiś znak wiedzy po waszej stronie,[2719] jeśli rzeczywiście mówicie prawdę".

قُلْ اَرَءَيْتُمْ مَّا تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَرُوْنِيْ
مَاذَا خَلَقُوْا مِنَ الْاَرْضِ اَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمٰوٰتِ ۚ
اِيْتُوْنِيْ بِكِتٰبٍ مِّنْ قَبْلِ هٰذَآ اَوْ اَثٰرَةٍ مِّنْ عِلْمٍ
اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ⑤

---

[a]1,1. [b]40,2; 41,2; 42,2; 43,2; 44,2; 45,2. [c]20,5; 32,3; 36,6; 40,3; 45,3. [d]21,17; 38,28; 44,39. [e]35,41.

2717. Wszechświat miał swój początek i będzie też miał swój koniec. „Minie wszystko to, co jest na ziemi, i mieszkać tam będzie jedynie Osoba twego Pana, Pana Chwały i Zaszczytu" (55,27-28).

2718. Jedynie ta Istota może wymagać podziwu i oddawania jej czci, która jest Autorem i Twórcą wszechświata i która sprawuje kontrolę nad naszymi losami. Natomiast fałszywi bogowie bałwochwalców nie tylko niczego nie stworzyli, ale sami byli stworzeni (25,4).

2719. W rzeczywistości żaden inny autorytet poza objawionym Pismem oraz nauką i rozumem ludzkim nie może być podstawą określania tego, czy dane wierzenia są właściwe czy błędne.

6. Któż jest w większym błędzie niż ten, kto zamiast do Allacha modli się do tych, którzy nie odpowiedzą na modlitwę aż do Dnia Zmartwychwstania[2720] i [a]którzy nie zdają sobie nawet sprawy z ich modlitwy?

وَمَنْ اَضَلُّ مِمَّنْ يَّدْعُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَنْ لَّا يَسْتَجِيْبُ لَهٗۤ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَآئِهِمْ غٰفِلُوْنَ ۝٦

7. [b]I kiedy ludzkość zostanie podniesiona na nowo po śmierci, fałszywe bóstwa będą wrogami swoich wyznawców i wyprą się ich czci.

وَاِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوْا لَهُمْ اَعْدَآءً وَّكَانُوْا بِعِبَادَتِهِمْ كٰفِرِيْنَ ۝٧

8. [c]I kiedy niewierzącym przedstawia się Nasze Znaki, oni – gdy przybywa do nich prawda – powiadają o niej: „To zwyczajne czary".

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيٰتُنَا بَيِّنٰتٍ قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمْ ۙ هٰذَا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ۝٨

9. Czy mówią: „On to wymyślił?" [d]Powiedz: „Jeśli to wymyśliłem, w żaden sposób nie pomożecie mi przeciwko[2721] Allachowi. On dobrze wie, jakimi próżnymi rozmowami się zajmujecie. On jest wystarczający jako świadek pomiędzy mną i wami. I jest On Najbardziej Przebaczający, Litościwy".

اَمْ يَقُوْلُوْنَ افْتَرٰىهُ ۗ قُلْ اِنِ افْتَرَيْتُهٗ فَلَا تَمْلِكُوْنَ لِيْ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا ۗ هُوَ اَعْلَمُ بِمَا تُفِيْضُوْنَ فِيْهِ ۗ كَفٰى بِهٖ شَهِيْدًۢا بَيْنِيْ وَبَيْنَكُمْ ۗ وَهُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۝٩

10. Powiedz: „Nie jestem niczym nowym wśród Posłańców, ani nie wiem, co stanie się ze mną lub z wami. [e]Ja wyłącznie idę za tym, co jest mi objawiane, i jestem tylko tym, który ostrzega".

قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِّنَ الرُّسُلِ وَمَاۤ اَدْرِيْ مَا يُفْعَلُ بِيْ وَلَا بِكُمْ ۗ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰۤى اِلَيَّ وَمَاۤ اَنَا اِلَّا نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ۝١٠

[a]10,30. [b]6,23; 10,29. [c]34,44; 61,7. [d]11,36. [e]6,51; 7,204.

2720. Islam przedstawia Żywego Boga, który sam siebie objawia swoim wyznawcom poprzez przyjmowanie ich modlitw i pocieszanie ich w godzinie nieszczęścia przez przemawianie do nich słowami pocieszenia i ukojenia (2,187).

2721. Zwrot *min Allāh* oznacza: (a) przeciwko Allachowi; (b) z kary Allacha.

11. Powiedz: „Powiedzcie mi, co z wami będzie, jeśli ten oto Koran jest od Allacha, a wy weń nie wierzycie, podczas gdy [a]pewien świadek spośród Dzieci Izraela[2722] daje świadectwo nadejściu kogoś takiego jak on, który uwierzył, wy zaś jesteście zbyt dumni, by uwierzyć?" Zaprawdę, Allach nie prowadzi ludu grzeszników.

قُلْ أَرَءَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَكَفَرْتُمْ بِهٖ
وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنْ بَنِيْٓ إِسْرَآءِيْلَ عَلٰى مِثْلِهٖ
ع فَاٰمَنَ وَاسْتَكْبَرْتُمْ ۚ إِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١١﴾

12. A ci, którzy nie wierzą, mówią o tych, którzy wierzą: [b]„Gdyby Koran był czymś dobrym, nie wyprzedziliby nas w wierze w niego". A ponieważ nie zostali dzięki niemu pokierowani, powiedzą: „To jest stare kłamstwo".

وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَّا
سَبَقُوْنَآ إِلَيْهِ ۚ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوْا بِهٖ فَسَيَقُوْلُوْنَ
هٰذَآ إِفْكٌ قَدِيْمٌ ﴿١٢﴾

13. Przed nim była [c]Księga Mojżesza – przewodnik i łaska. [d]To zaś jest Księga w języku arabskim, księga spełniająca poprzednie proroctwa,[2723] ostrzeżenie dla tych, którzy grzeszą, jak i dobra nowina dla tych, którzy czynią dobro.

وَمِنْ قَبْلِهٖ كِتٰبُ مُوْسٰٓى إِمَامًا وَّرَحْمَةً ۚ وَهٰذَا
كِتٰبٌ مُّصَدِّقٌ لِّسَانًا عَرَبِيًّا لِّيُنْذِرَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا ۖ
وَبُشْرٰى لِلْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٣﴾

[a]11,18; 61,7. [b]11,28. [c]28,44. [d]20,114; 42,8, 43,4.

2722. Świadkiem spośród Dzieci Izraela jest Mojżesz. W obecnym wersecie nawiązuje się właśnie do tego jego proroctwa, które mówi o nadejściu Świętego Proroka. Proroctwo to powiada „Wzbudzę im proroka spośród ich braci, takiego jak ty, i włożę w jego usta moje słowa, będzie im mówił wszystko, co rozkażę. Jeśli ktoś nie będzie słuchać moich słów, które on wypowie w moim imieniu, Ja od niego zażądam zdania sprawy" (Pwt 18,18-19).

2723. Werset 11, co potwierdza Pwt 18,18, odnosi się do pojawienia się Proroka spośród Izmaelitów. Werset obecny mówi o Arabii jako scenie pojawienia się Proroka, który miał być podobny do Mojżesza, oraz o Księdze (Koranie), która miała wypełniać proroctwa zawarte w Księdze Mojżeszowej i która miała tę księgę przewyższać. Oto stosowne proroctwo: „Wyrok na Arabię. Którzy w zaroślach na stepie nocujecie, wy, gromady Dedanitów, wynieście wodę naprzeciw spragnionych! Mieszkańcy kraju Tema, z chlebem waszym wyjdźcie na spotkanie uchodźców" (Iz 21,13-15).

14. [a]Zaprawdę, ci, którzy mówią: „Naszym Panem jest Allach" i potem są wytrwali – nie spadnie na nich strach ani nie będą się smucić.[2724]

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٣﴾

15. Ci są mieszkańcami Ogrodu. W nim zamieszkają – zapłata za to, co czynili.

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

16. [b]Nakazaliśmy człowiekowi, aby był dobry dla swych rodziców. Jego matka nosi go w bólach i rodzi go w bólach, a noszenie to i karmienie trwa trzydzieści miesięcy,[2725] aż kiedy osiągnie pełną dojrzałość[2726] i osiągnie wiek czterdziestu lat, powiada: [c]„Panie mój, uczyń, abym był wdzięczny za Twą łaskę, którą obdarowałeś mnie i moich rodziców, jak i bym czynił takie sprawiedliwe dzieła, które Tobie będą się podobać. I uczyń, by wśród mego potomstwa panowała sprawiedliwość dla mnie. Zwracam się do Ciebie i naprawdę jestem jednym z tych, którzy Tobie są posłuszni".

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا ۖ حَمَلَتْهُ
أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا ۖ وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ
ثَلَاثُونَ شَهْرًا ۚ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ
سَنَةً ۙ قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي
أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا
تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي ۖ إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ
وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٥﴾

17. Oto ci, od których przyjmujemy najlepsze z tego, co czynią, i którym zapominamy złe uczynki. Oni znajdą się wśród mieszkańców Ogrodu w spełnieniu prawdziwej obietnicy, jaką [d]im dano.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَ
نَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ ۖ وَعْدَ
الصِّدْقِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿١٦﴾

[a]29,70; 41,31. [b]6,152; 17,24; 29,9. [c]27,20. [d]17,109; 19,62; 73,19.

2724. Jakiż strach czy żal, nawet w obliczu najcięższych prób, mógłby zakłócić spokój umysłu prawdziwego wierzącego, który posiada nieprzezwyciężoną wiarę, że Allach, Stwórca i Pan całego wszechświata, stoi za jego plecami?

2725. W 31,15 powiedziano, że karmienie piersią dziecka trwa dwa lata, jednak w obecnym wersecie połączony okres ciąży i karmienia piersią opiewa na trzydzieści miesięcy, co na okres ciąży pozostawia sześć miesięcy. Wydaje się, że jest to okres, podczas którego kobieta ciężarna odczuwa swe brzemię ciąży, jako że czwarty miesiąc ciąży to początek takich odczuć.

2726. Słowo *Ashudd*, jak się wydaje, jest tutaj użyte w sensie dojrzałości duchowej (tak samo w 12,23) oraz w sensie dojrzałości intelektualnej i fizycznej w 6,153 oraz 18,83.

18. Ten jednak, kto mówi do swych rodziców: „Wstyd! Czy straszycie mnie tym, że będę na nowo narodzony, skoro już całe pokolenia przeminęły przede mną?" Oni razem wołają wtedy do Allacha o pomoc i mówią doń: „Biada ci! Uwierz, albowiem obietnica Allacha jest prawdziwa". On jednak mówi: „To nic innego, jak tylko opowieści z dawnych czasów".

وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ أُفٍّ لَّكُمَا أَتَعِدَانِنِي أَنْ
أُخْرَجَ وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِن قَبْلِي وَهُمَا
يَسْتَغِيثَانِ اللَّهَ وَيْلَكَ آمِنْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ
فَيَقُولُ مَا هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٨﴾

19. Oto ci, wobec których zapadł już wyrok o karze [a]wraz ze społecznościami jinn i ludzi, którzy przeminęli przed nimi. Rzeczywiście, oni byli przegrani.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ
خَلَتْ مِن قَبْلِهِم مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ إِنَّهُمْ
كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿١٩﴾

20. Dla wszystkich są stopnie oceny zgodnie z tym, co [b]czynili, i stanie się tak, żeby Allach mógł w pełni odpłacić się im za ich postępki.[2727] I nie będą skrzywdzeni.

وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِّمَّا عَمِلُوا وَلِيُوَفِّيَهُمْ أَعْمَالَهُمْ
وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٠﴾

21. W dniu, w którym ci, co nie uwierzyli, sprowadzeni zostaną przed Ogień, zostanie im powiedziane: „Wykorzystaliście wasze dobre rzeczy w życiu doczesnym i w pełni cieszyliście się nimi. [c]Teraz, tego dnia, odpłacone wam będzie sromotną karą, albowiem bez żadnego usprawiedliwienia byliście wyniośli na ziemi[2728] i ponieważ postępowaliście buntowniczo".

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَذْهَبْتُمْ
طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُم بِهَا
فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ
فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنتُمْ تَفْسُقُونَ ﴿٢١﴾ ع

[a]7,39; 41,26. [b]6,133. [c]6,94.

2727. Wszystkie dzieła człowieka zostaną we właściwy sposób osądzone i zważone, zaś przed podjęciem sądu wzięte będą pod uwagę wszelkie stosowne okoliczności tych działań. Boże prawo kompensacji działa tak, że podczas gdy nagroda za dobre uczynki wielokrotnie je przewyższa, to kara za uczynki złe jest do nich proporcjonalna.

2728. Kiedy niewierzący zostaną skonfrontowani z konsekwencjami swoich złych uczynków, powie im się w Dniu Rozliczenia, że tak samo jak eksploatowali do dna dary materialne, jakie zesłał na nich Bóg, i wykorzystywali je nie dla sprawy Boga, lecz dla swoich własnych celów, teraz będą musieli przygotować się na to, że będą cierpieć niełaskę i hańbę jako odpłatę za ich postępki.

22. Przypomnij sobie brata 'Ād, kiedy ostrzegał swój lud wśród piaskowych wzgórz – a byli ci, którzy ostrzegali, zarówno przed nim, jak i po nim – mówiąc: „Czcijcie wyłącznie Allacha. Obawiam się dla was kary wielkiego dnia".

وَاذْكُرْ أَخَا عَادٍ إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ وَ
قَدْ خَلَتِ النُّذُرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ
أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللّٰهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٢٢﴾

23. Oni rzekli: „Czy przybyłeś do nas po to, by odciągnąć nas od naszych bogów? Zatem przynieś nam to, czym nas straszysz, jeśli rzeczywiście jesteś jednym z [b]prawdomównych".

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِتَأْفِكَنَا عَنْ اٰلِهَتِنَا فَأْتِنَا بِمَا
تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ﴿٢٣﴾

24. On rzekł: „Wiedza[2729] o tym jest wyłącznie u Allacha. A ja przekazuję wam to, z czym zostałem wysłany, widzę jednak, że jesteście ludźmi zupełnie nieświadomymi".

قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِ وَأُبَلِّغُكُمْ مَّا أُرْسِلْتُ
بِهٖ وَلٰكِنِّي أَرٰىكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ﴿٢٤﴾

25. Potem, gdy ujrzeli, jak ich kara nadciąga w stronę ich dolin w formie chmury, powiedzieli: „Oto chmura, która da nam deszcz". My powiedzieliśmy: „Nie, to jest to, co próbowaliście przyspieszyć – [c]wiatr, w którym jest żałosna kara.

فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُّسْتَقْبِلَ أَوْدِيَتِهِمْ قَالُوا هٰذَا
عَارِضٌ مُّمْطِرُنَا بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهٖ رِيحٌ
فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٥﴾

26. „On zniszczy wszystko z rozkazu jego Pana". Przed nastaniem ranka niczego nie było widać prócz ich mieszkań. W ten sposób My wynagradzamy winnych.

تُدَمِّرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا يُرٰى
إِلَّا مَسٰكِنُهُمْ كَذٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٦﴾

[a]7,66; 11,51. [b]7,71. [c]41,17.

2729. Ponieważ tylko sam Bóg zna okoliczności, w jakich człowiek podejmuje swoje działania – złe czy dobre – tylko On wie, czy człowiek zasługuje na karę Bożą, czy też nie. Podobnie wiedzę o czasie, sposobie i formie kary posiada tylko Bóg.

27. [a]I umieściliśmy ich tam, gdzie nie umieściliśmy was. I daliśmy im uszy i oczy, i serca.[2730] Lecz ich uszy, ich oczy i ich serca na nic im się nie przydały, albowiem wyparli się Znaków Allacha, a to, [b]z czego zwykli byli szydzić, ogarnęło ich.

وَلَقَدْ مَكَّنّٰهُمْ فِيْمَآ اِنْ مَّكَّنّٰكُمْ فِيْهِ وَجَعَلْنَا
لَهُمْ سَمْعًا وَّاَبْصَارًا وَّاَفْـِٕدَةً ۖ فَمَآ اَغْنٰى عَنْهُمْ
سَمْعُهُمْ وَلَآ اَبْصَارُهُمْ وَلَآ اَفْـِٕدَتُهُمْ مِّنْ شَيْءٍ
اِذْ كَانُوْا يَجْحَدُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَحَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوْا
بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿٢٧﴾ ع

28. I z pewnością My zniszczyliśmy miasta wokół was[2731] i wyjaśnialiśmy Nasze Znaki na różne sposoby[2732], aby oni zwrócili się do Nas.

وَلَقَدْ اَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِّنَ الْقُرٰى وَصَرَّفْنَا
الْاٰيٰتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ﴿٢٨﴾

29. Dlaczego zatem [c]nie pomogli im ci, których brali sobie za bogów poza Allachem, a to w celu, by ci zbliżyli ich do Allacha? Nie, oni byli dla nich straceni. To było konsekwencją ich kłamstwa i tego, co wymyślili.

فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ قُرْبَانًا
اٰلِهَةً ۖ بَلْ ضَلُّوْا عَنْهُمْ ۚ وَذٰلِكَ اِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوْا
يَفْتَرُوْنَ ﴿٢٩﴾

[a]6,7. [b]21,42. [c]42,47.

2730. *'Afidah* (serca) to liczba mnoga od słowa *Fu'âd*, które jest synonimem *Qalb* – oba zaś oznaczają serce, umysł lub intelekt. W Koranie słowa te używane są synonimicznie. W 28,11 użyte są razem w znaczeniu „serce". Kontekst określa, które z tych słów użyte jest w znaczeniu „serce" oraz kiedy oznacza „umysł". Jednakże niektórzy autorzy dokonują rozróżnienia pomiędzy *Fu'âd* oraz *Qalb*. Powiada się, że to ostatnie ma konkretniejsze znaczenie, czyli *Ghisha'* lub *Wi'ā* elementu *Qalb*, innymi słowy środek lub wnętrze tegoż. *Târa Fu'âdu-hū* oznacza: jego umysł lub intelekt, lub odwaga zniknęła (Lane).

2731. Ludy 'Âd oraz Tubba' sprawowały kontrolę nad rozległymi terytoriami południowej Arabii, natomiast plemię Thamūd żyło w jej północo-zachodniej części. Miasta Sodoma i Gomora położone były nad brzegami Morza Martwego. Zniszczenie tych miejsc było dla mieszkańców Mekki czymś, co otworzyło ich oczy. Słowa „dokoła was" mogą także oznaczać cały świat.

2732. Koran ustawicznie powraca do fundamentalnych problemów wiary, moralności i spraw związanych z rodziną oraz zajmuje się nimi, podchodząc do nich z różnych punktów widzenia, by usunąć wątpliwości ludzi, prezentujących różne postawy, zasady moralne i spojrzenie na życie. Ludzie płytkiego myślenia i uprzedzonych umysłów nazwą to powtarzaniem się, lecz w rzeczywistości takie jest właściwe podejście do różnorodnych problemów ludzkich.

30. I przypomnij sobie, kiedy [a]zwróciliśmy ku tobie grupę jinn,[2733] którzy chcieli posłuchać Koranu i, kiedy byli obecni podczas jego recytacji, mówili do siebie nawzajem: „Bądźcie cicho i słuchajcie”, a kiedy to się skończyło, odeszli do swego ludu, niosąc mu ostrzeżenie.

وَإِذْ صَرَفْنَآ إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْاٰنَ
فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوٓا أَنصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلٰى
قَوْمِهِم مُّنذِرِينَ ٣٠

31. Powiedzieli: „O ludu nasz, [b]wysłuchaliśmy Księgi, która została zesłana po Mojżeszu,[2734] wypełniając to, co jest przed nią. Ona prowadzi ku prawdzie i ku prawdziwej drodze.

قَالُوا يٰقَوْمَنَآ إِنَّا سَمِعْنَا كِتٰبًا أُنزِلَ مِنۢ بَعْدِ مُوسٰى
مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِيٓ إِلَى الْحَقِّ وَإِلٰى
طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ ٣١

32. „O ludu nasz, odpowiedz nawołującemu do Allacha i uwierz w Niego. On wybaczy wam wasze grzechy i uchroni was przed bolesną karą.

يٰقَوْمَنَآ أَجِيبُوا دَاعِيَ اللّٰهِ وَاٰمِنُوا بِهٖ يَغْفِرْ لَكُم
مِّن ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ٣٢

33. „Jeżeli kto nie odpowie nawołującemu do Allacha, ten nie będzie w stanie uciec przed Nim na ziemi ani nie będzie miał żadnego obrońcy poza Nim. Tacy są wyraźnie w błędzie”.

وَمَن لَّا يُجِبْ دَاعِيَ اللّٰهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ
وَلَيْسَ لَهٗ مِن دُونِهٖٓ أَوْلِيَآءُ أُولٰٓئِكَ فِي ضَلٰلٍ مُّبِينٍ ٣٣

34. Czyż oni nie uświadamiają sobie, że Allach, który stworzył niebiosa i ziemię, a nie znużył się ich stworzeniem,[2735] [c]ma taką moc, by przywrócić martwym życie? Tak, zaprawdę, On ma władzę nad wszystkimi rzeczami.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللّٰهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ
وَلَمْ يَعْيَ بِخَلْقِهِنَّ بِقٰدِرٍ عَلٰٓى أَن يُّحْـِۧيَ الْمَوْتٰى
بَلٰٓى إِنَّهٗ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٣٤

[a]72,2. [b]72,2-3. [c]17,100; 36,82; 86,9.

2733. Grupa jinn, o której mowa w tym wersecie, była grupą Żydów z Nasībīn lub też, jak powiadają inni, z Mausal lub Niniwy w Iraku. Będąc świadomymi opozycji mieszkańców Mekki, spotkali się oni ze Świętym Prorokiem w nocy i wysłuchawszy Koranu i wypowiedzi Świętego Proroka, nawrócili się na Islam i ponieśli swoje nowe Posłannictwo swoim ludom, które także z chęcią je przyjęły (Bayān, t. 8). Patrz także 72,2.

2734. Werset ten wskazuje, że grupa jinn, o której mowa w poprzednim wersecie, była grupą Żydów, ponieważ mówili oni o Koranie jako o „Księdze, która została zesłana po Mojżeszu”.

2735. Proces tworzenia nowych niebios i ziem nie ustał. Twierdzenie to nie jest ani bezpodstawne, ani puste. Wraz z nadejściem wielkiego Reformatora Bożego stary porządek umiera, zaś nowy zajmuje jego miejsce. Oznacza to powstanie nowego nieba i nowej ziemi.

35. A w dniu, w którym ci, co nie uwierzyli, sprowadzeni będą przed Ogień, będzie im powiedziane: „Czyż to nie jest prawdą?" Oni powiedzą: „A jakże, na Pana naszego, to jest prawda". On powie: „Zatem skosztujcie kary, albowiem nie uwierzyliście".

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هٰذَا
بِالْحَقِّ قَالُوا بَلٰى وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ
بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٥﴾

36. Zatem bądź cierpliwy, tak jak posiadali cierpliwość Posłańcy o wielkim rozumie. I nie śpiesz się, jeśli o nich chodzi. W dniu, w którym ujrzą to, co im zagraża, wyda im się to takim, jakby [a]nie spędzili na tym świecie nawet jednej godziny[2736] dnia. Ostrzeżenie to zostało przekazane. A nie będzie zniszczony nikt, tylko lud nieposłusznych.

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُوا الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا
تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ
لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ بَلٰغٌ فَهَلْ يُهْلَكُ
إِلَّا الْقَوْمُ الْفٰسِقُونَ ﴿٣٦﴾ ع

[a] 10,46; 30,56; 79,47.

2736. Kara Boża dla niewiernych będzie tak szybka, sroga i wszechobejmująca, że porównanie całego ich życia, spędzonego w wygodach i komforcie, określi to życie na „zaledwie godzinę".

ROZDZIAŁ 47

MUHAMMAD

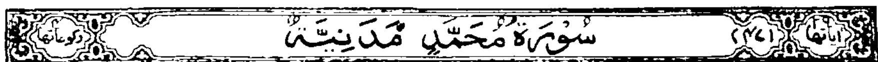
(Objawiony po Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Sura ta znana jest także pod nazwą Qitāl (wojna), ponieważ znaczna jej część poświęcona jest tematowi wojny – jej powodom, etyce i konsekwencjom. Baidāwī, Zamakhsharī, Sayūtī i inni utrzymują, że sura ta była objawiona po Hirjah – przy czym znaczna jej część była objawiona prawdopodobnie przed bitwą pod Badr, we wczesnym okresie działalności Świętego Proroka w Medynie. Przy końcu ostatniej sury powiedziano jednoznacznie i z naciskiem, że opozycja względem Posłannictwa Bożego, bez względu na jej siłę, organizację i trwałość, nigdy się nie powiedzie oraz że na dłuższą metę Prawda musi zwyciężyć. Temat ten zyskuje więcej określoności i precyzji w surze obecnej, gdzie niewierzącym powiada się, iż sprawa Islamu, po pokonaniu wszelkich przeciwieństw i trudności, zatryumfuje.

Temat

Obecna sura zaczyna się od nacechowanego elementem wyzwania stwierdzenia, że wszystkie wysiłki niewierzących, zmierzające do zahamowania lub cofnięcia postępu Islamu, spełzną na niczym oraz że warunki następców Proroka z dnia na dzień będą się polepszać. Dalej powiada się, że ponieważ wyciągnęli miecz przeciwko Świętemu Prorokowi, również od miecza zginą. Przedstawiwszy muzułmanom obietnicę sukcesu w starciu z ich wrogami, sura ta krótko przedstawia najważniejsze zasady prowadzenia wojny, jak na przykład to, że jeńców można brać po regularnej walce, kiedy przeciwnik zostanie zdecydowanie pokonany (w. 5), oraz że kiedy wojna się skończy, jeńców tych należy uwolnić, ewentualnie po otrzymaniu godziwego zadośćuczynienia. W ten sposób sura ta w jednym krótkim wersecie najskuteczniej uderza w ohydną praktykę związaną z niewolnictwem. Dalej powiada się, że fałsz musi ostatecznie przegrać. Lekcja taka wypisana jest wszak na kartach historii, natomiast zły los ludów 'Ād, Thamūd, Madianu oraz ludu Lota powinien otworzyć oczy mieszkańców Mekki. Następnie wypowiada się kilka słów pocieszenia do osoby Świętego Proroka. Treść tych słów jest taka, że chociaż wypędzany jest ze swojego rodzinnego miasta, pozbawiony przyjaciół i nadziei, by szukać schronienia w miejscu odległym od domu oraz wśród ludzi obcych, ostatecznie jego sprawa zwycięży. Dalej wspomina się krótko o celach wojny zgodnej z Islamem. Sura ta kończy się napomnieniem kierowanym pod adresem muzułmanów, aby przygotowali się do wydania wszystkiego, co posiadają, dla sprawy tak przez nich umiłowanej, ponieważ nie łożenie dla dobra sprawy, kiedy ona tego wymaga, oznacza zamiar nie tylko szkodzenia jej, ale i samemu sobie.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ①

2. [b]Tym, którzy nie wierzą i powstrzymują innych ludzi przed drogą Allacha, On czyni ich dzieła próżnymi.[2737]

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ
أَعْمَالَهُمْ ②

3. Lecz tym, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki i wierzą w to, co zostało objawione Muhammadowi – a jest to prawda od ich Pana – On odpuszcza ich grzechy i wyjaśnia ich sprawy.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ
عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ ۙ كَفَّرَ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ③

4. Jest tak dlatego, że ci, którzy nie wierzą, idą za fałszem, podczas gdy ci, którzy wierzą, idą za prawdą od ich Pana. W ten sposób Allach przedstawia swoim ludziom ich lekcje w formie przypowieści.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ
آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِن رَّبِّهِمْ ۚ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ
لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ ④

5. [c]I kiedy w regularnej walce spotkacie tych, co nie wierzą, uderzajcie ich w szyje. A kiedy pokonacie ich,[2738] czyniąc wśród nich wielką rzeź, szybko nałóżcie im kajdany. Później albo uwolnijcie ich w formie łaski albo weźcie za nich okup – tak do czasu, aż wojna złoży swe ciężary. Oto nakaz.[2739] I gdyby Allach tego

فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا
أَثْخَنتُمُوهُمْ فَشُدُّوا الْوَثَاقَ فَإِمَّا مَنًّا بَعْدُ وَإِمَّا
فِدَاءً حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ۚ ذَٰلِكَ ۖ وَلَوْ يَشَاءُ

[a]1,1. [b]4,168; 16,89. [c]8,46, 68.

2737. Dzieła niewierzących są bezskuteczne, ponieważ ich wysiłki kierowane w stronę hamowania postępu Islamu, nie dają żadnych rezultatów.

2738. *Athkhana fi'l Ardi* oznacza: spowodował wiele rzezi w kraju.

2739. Werset ten, mówiąc krótko, prezentuje kilka bardzo ważnych zasad, które dotyczą etyki prowadzenia wojny i dość przypadkowo zadaje śmierć niewolnictwu. Krótko mówiąc: (a) Kiedy muzułmanie angażują się w wojnę w obronie swojej wiary, życia lub własności, mają walczyć

zapragnął, ukarałby ich Sam, On jednak zapragnął wypróbować[2740] niektórych z was przy pomocy innych. Tym zaś, którzy będą zabici na drodze Allacha, On nigdy nie uczyni ich dzieł próżnymi.[2741]

اللّٰهُ لَانْتَصَرَ مِنْهُمْ وَلٰكِنْ لِّيَبْلُوَا۟ بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍ ۗ وَ
الَّذِيْنَ قُتِلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَلَنْ يُّضِلَّ اَعْمَالَهُمْ ۝

6. On poprowadzi[2742] ich do sukcesu i polepszy ich sytuację.

سَيَهْدِيْهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ۝

7. [a]On wpuści ich do Ogrodu, który pozwolił im poznać.[2743]

وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ ۝

8. O wy, którzy wierzycie! Jeżeli będziecie pomagać sprawie Allacha, On pomoże wam, a kroki wasze uczyni pewnymi.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِنْ تَنْصُرُوا اللّٰهَ يَنْصُرْكُمْ وَ
يُثَبِّتْ اَقْدَامَكُمْ ۝

[a]3,196; 9,111.

odważnie i bez spoczynku (8,13-17). (b) Kiedy zacznie się już wojna, powinna trwać do ustanowienia pokoju i wolności sumienia (8,40). (c) Więźniów można i należy brać tylko po przeprowadzeniu regularnej walki i kiedy przeciwnik zostanie całkowicie pokonany. W ten sposób regularna wojna określana jest jako jedyny powód brania jeńców; pod żadnym innym pozorem człowieka wolnego nie wolno jest pozbawiać jego wolności. (d) Kiedy wojna się skończy, jeńców wojennych należy zwolnić, albo w formie aktu łaski, albo na zasadzie pobrania odszkodowania, ewentualnie poprzez wynegocjowanie wzajemnej wymiany jeńców między stronami. Jeńców wojennych nie wolno jest stale przetrzymywać w niewoli ani traktować jako niewolników. Święty Prorok wypuścił na wolność około sto rodzin Banī Mustaliq oraz kilka tysięcy jeńców Hawāzin po tym, jak oba te plemiona zdecydowanie zostały pokonane w walce. Po bitwie pod Badr przyjęto odszkodowanie od jeńców, zaś ci, którzy nie mogli zapłacić, lecz potrafili pisać i czytać, musieli uczyć pisania i czytania samych muzułmanów. Werset ten uderza w ten sposób bardzo skutecznie w same korzenie niewolnictwa, obalając je całkowicie i na zawsze.

2740. Allach związał w walce wierzących i niewierzących, aby z jednej strony mogły uwidocznić się dobre cechy charakteru wierzących, a z drugiej złe cechy charakteru niewierzących. Chyba w żadnym innym aspekcie życia moralna wyższość Towarzyszy Świętego Proroka nie była tak jasno przedstawiona jak w sposobie traktowania pokonanych przeciwników.

2741. Ofiara zabitych podczas walki muzułmanów nie zostanie stracona. Właściwie to właśnie ich ofiara przyczyniła się tak bardzo do szerzenia Islamu w Arabii.

2742. Ponieważ *Hidâyah* oznacza „iść właściwą drogą, dopóki nie osiągnie się swojego celu poszukiwań" (Lane), werset ten powiada, że poprzez śmierć zabici muzułmanie osiągnęli cel, dla którego oddali swe życie – cel, którym było zwycięstwo sprawy Islamu.

2743. Wierzący mają przedsmak błogosławieństw Raju jeszcze w tym życiu w tym sensie, że w swojej fizycznej formie cieszą się wszystkimi tymi błogosławieństwami duchowymi oraz łaskami, które – jak powiada Koran – obiecane im są w życiu przyszłym. Werset ten może także oznaczać, że wierzący mają duchowy przedsmak „Ogrodu", ponieważ na własne oczy widzieli, jak jeszcze w tym życiu spełniła się obietnica zawarta dla nich w Koranie.

9. Jednakże los tych, którzy nie wierzą, to wieczne potępienie. Ich dzieła On uczyni daremnymi.[2744]

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعْسًا لَّهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ⑨

10. Jest tak, ponieważ oni nienawidzą tego, co objawił Allach. Dlatego On uczynił ich dzieła daremnymi.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ⑩

11. [a]Czyż oni nie podróżowali po ziemi i nie widzieli, jaki był koniec tych, co byli przed nimi?[2745] Allach zupełnie ich zniszczył i niewiernych czeka to samo.

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ۖ وَ
لِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا ⑪

12. Jest tak dlatego, że [b]Allach jest Obrońcą tych, którzy wierzą, natomiast niewierni nie mają żadnego obrońcy.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ
لَا مَوْلَىٰ لَهُمْ ⑫

13. Zaprawdę, Allach uczyni, że ci, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, wejdą do Ogrodów, pod którymi przepływają strumienie. [c]Natomiast ci, co nie wierzą, radują się i spożywają tak jak bydło,[2746] ich końcowym mieszkaniem będzie zaś Ogień.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ
مَثْوًى لَّهُمْ ⑬

14. Ileż miast, potężniejszych niż twoje miasto, które cię wygnało,[2747] zniszczyliśmy, a nie miały żadnego pomocnika.

وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِّن قَرْيَتِكَ
الَّتِي أَخْرَجَتْكَ أَهْلَكْنَاهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ⑭

[a]12,110; 22,47; 30,10; 35,45; 40,22. [b]3,151; 8,41. [c]14,31; 77,47.

2744. W kilku ostatnich wersetach trzy razy powiada się, że „Bóg uczynił dzieła niewierzących próżnymi". Oznacza to, że niewierzący włożyli wszystkie swoje siły i zaangażowali całe swoje ciało do osiągnięcia najwyższego swego celu – zobaczenia upadku Islamu. Islam jednak zwyciężył. Dokonywał dalszego postępu i coraz lepiej prosperował, zaś niewierzący nie zdołali ujrzeć spełnienia swoich pragnień.

2745. W Koranie aż piętnaście razy powiada się niewierzącym w Świętego Proroka, aby udali się w podróż po ziemi i sami zobaczyli smutny koniec, do jakiego doszli niewierzący w poprzednich Proroków. Werset ten ostrzega ich: jak mogą spodziewać się, że unikną podobnego losu? Kara Boża z pewnością na nich spadnie w różnych formach i kształtach.

2746. Podczas gdy wierzący jedzą, by żyć dla służby Bogu i człowiekowi, niewierzący żyją, by jeść i by nie mieć żadnych innych szlachetniejszych celów. Niewierzący nie wznoszą się ponad poziom zwierząt, ponieważ cała ich koncepcja życia opiera się na materializmie.

2747. Werset ten objawiony był podczas podróży Świętego Proroka z Mekki do Medyny, kiedy to został on wypędzony ze swojego umiłowanego rodzinnego miasta, a za jego głowę wyznaczono cenę. Prorok ciągle obawiał się, że zostanie złapany, ponieważ Medyna była miejscem odległym, a kraj pełen poszukiwaczy, którzy chcieli go uśmiercić lub żywego wymienić na wyznaczoną nagrodę. Bóg jednak obiecał Świętemu Prorokowi bezpieczną podróż.

15. [a]Czy zatem ten, kto mocno stoi na dowodzie od swego Pana, jest podobny do tego, któremu złe postępki wydają się miłe i który daje upust swym przyziemnym pragnieniom?

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّهٖ كَمَنْ زُيِّنَ لَهٗ سُوْٓءُ
عَمَلِهٖ وَاتَّبَعُوْٓا أَهْوَآءَهُمْ ﴿١٥﴾

16. [b]Opis Ogrodu obiecanego sprawiedliwym. Są w nim strumienie wody, która się nie psuje, i strumienie mleka, którego smak się nie zmienia, i strumienie wina, radości dla tych, którzy je piją, i strumienie oczyszczanego[2748] miodu. W nim będą oni mieli wszelkie rodzaje owoców, jak i przebaczenie od ich Pana. Czyż ci, którzy cieszą się takim szczęściem, mogą być podobni do tych, którzy mieszkają w Ogniu i którzy do picia otrzymują wrzącą wodę, tak że szarpie ona im wnętrzności?

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِيْ وُعِدَ الْمُتَّقُوْنَ ۖ فِيْهَآ أَنْهٰرٌ
مِّنْ مَّآءٍ غَيْرِ اٰسِنٍ ۚ وَأَنْهٰرٌ مِّنْ لَّبَنٍ لَّمْ يَتَغَيَّرْ
طَعْمُهٗ ۚ وَأَنْهٰرٌ مِّنْ خَمْرٍ لَّذَّةٍ لِّلشّٰرِبِيْنَ ۚ وَأَنْهٰرٌ
مِّنْ عَسَلٍ مُّصَفًّى ۖ وَلَهُمْ فِيْهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ
وَمَغْفِرَةٌ مِّنْ رَّبِّهِمْ ۖ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ
وَسُقُوْا مَآءً حَمِيْمًا فَقَطَّعَ أَمْعَآءَهُمْ ﴿١٦﴾

17. Wśród nich są i tacy, którzy wydają się ciebie słuchać, aż kiedy odejdą od ciebie, powiadają do tych, którzy mają wiedzę: „O czym on właśnie prawił?"[2749] [c]Oto ci, na których serca Allach nałożył pieczęć i którzy idą wyłącznie za swymi złymi pragnieniami.

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّسْتَمِعُ إِلَيْكَ ۚ حَتّٰىٓ إِذَا خَرَجُوْا مِنْ
عِنْدِكَ قَالُوْا لِلَّذِيْنَ أُوْتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ اٰنِفًا ۟
أُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ طَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ وَاتَّبَعُوْٓا
أَهْوَآءَهُمْ ﴿١٧﴾

[a]11,29. [b]13,36. [c]16,109; 63,4.

2748. Wiernym obiecuje się, zarówno w tym, jak i w przyszłym życiu, rzeki pełne czystej wody, rzeki mleka, którego smak się nie zmienia, rzeki wina, które wspaniale smakuje oraz rzeki klarownego miodu. Słowo *Anhâr*, które w wersecie tym jest użyte czterokrotnie, oprócz innych znaczeń posiada i takie: światło i obfitość. Natomiast słowo *'Asal*, oprócz innych rzeczy, oznacza dobry lub sprawiedliwy uczynek, który wzbudza w ludziach szacunek i miłość wobec sprawcy tego czynu. W świetle tych znaczeń werset ten może oznaczać, że te cztery wymienione rzeczy będą dane sprawiedliwym w obfitości. Woda jest źródłem wszelkiego życia (21,31); mleko daje zdrowie i wigor ciału; wino wywołuje przyjemne uczucia i daje zapomnienie o rzeczach przykrych, natomiast miód leczy wiele chorób. Biorąc w sensie fizycznym, werset ten może oznaczać, że w tym życiu wierzący będą mieli w obfitości wszystkie te rzeczy, które czynią życie przyjemnym, radosnym i użytecznym; natomiast w znaczeniu symbolicznym oraz w sensie duchowym werset ten oznaczać może, że wierzący będą żyć życiem pełnym – zostaną obdarzeni wiedzą duchową, będą pili wino miłości Bożej oraz będą czynić to, co przysporzy im miłości i szacunku innych ludzi.

2749. Ponieważ hipokryta to człowiek o dwóch twarzach, zazwyczaj używa on języka dwuznacznego. Czyni to po to, by wyeliminować siebie z niewygodnych położeń, by – w przypadku, kiedy czajaś wypowiedź wprowadziłaby go w kłopoty – mógł uniknąć konsekwencji, nadając swoim wypowiedziom całkiem inne znaczenie. Powyższy zwrot jest dobrym przykładem języka o wielu znaczeniach, jakiego używali hipokryci z Medyny. Gdyby jeden z nich po spotkaniu ze Świętym Prorokiem przypadkiem spotkał muzułmanina, powiedziałby: „O czym to powiadał teraz Święty

18. Jeśli jednak chodzi o tych, którzy idą za przewodnictwem, [a]On dodaje im przewodnictwa i obsypuje ich sprawiedliwością stosowną do ich położenia.[2750]

وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَّآتٰهُمْ
تَقْوٰىهُمْ ⑱

19. Niewierni czekają wyłącznie na Godzinę, aby spadła na nich [b]niespodziewanie. Znaki[2751] tego już nadeszły. Lecz na co zda się im ich napomnienie, skoro ona już nadeszła.

فَهَلْ يَنْظُرُوْنَ اِلَّا السَّاعَةَ اَنْ تَاْتِيَهُمْ بَغْتَةً
فَقَدْ جَآءَ اَشْرَاطُهَا فَاَنّٰى لَهُمْ اِذَا جَآءَتْهُمْ
ذِكْرٰىهُمْ ⑲

20. Dlatego wiedz, że nie ma żadnego innego boga poza Allachem i szukaj obrony dla swych ludzkich słabości[2752] i dla wierzących mężczyzn i wierzących niewiast. Allach wszak zna miejsce, po którym poruszacie się, jak i miejsce, w którym się zatrzymujecie.[2753]

فَاعْلَمْ اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْۢبِكَ وَ
لِلْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَ
مَثْوٰىكُمْ ⑳

21. A ci, którzy wierzą, powiadają: „Dlaczego nie zostanie objawiona jakaś Sura?” Kiedy jednak jest objawiana jakaś ważna Sura i mówi się w niej o walce, widzisz, jak ci, w sercach których jest choroba, spoglądają w twoją stronę jak ktoś, kto omdlewa z powodu zbliżającej się śmierci. Zatem biada im!

وَيَقُوْلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُوْرَةٌ فَاِذَآ
اُنْزِلَتْ سُوْرَةٌ مُّحْكَمَةٌ وَّذُكِرَ فِيْهَا الْقِتَالُ رَاَيْتَ
الَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ يَّنْظُرُوْنَ اِلَيْكَ نَظَرَ
الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَاَوْلٰى لَهُمْ ㉑

[a]8,3; [b]22,56; 43,67.

Prorok" w znaczeniu: cóż za piękne i użyteczne rzeczy mówił Prorok. Gdyby jednak przypadkiem spotkał on innego hipokrytę, użyłby tego samego zwrotu, ale znaczenie jego byłoby następujące: „cóż za nonsensy opowiadał Święty Prorok”.

2750. Ten zwrot koraniczny może oznacza: (a) Bóg czyni ich sprawiedliwymi; (b) Odkrywa On przed nimi drogi i sposoby, dzięki którym mogą oni dojść do sprawiedliwości. (c) Allach zsyła na swoich wiernych łaski i błogosławieństwa, które są wynikiem życia sprawiedliwego.

2751. Wydaje się, że słowo *Ashrāt* odnosi się do ucieczki Świętego Proroka z Mekki, która okazała się preludium do pojawienia się wielu innych Znaków.

2752. Patrz 2612 oraz 2765.

2753. Słowa *Mutakallabakum* oraz *Mathwākum* mogą oznaczać: „Kiedy poruszasz się załatwiając swoje sprawy i kiedy odpoczywasz" lub też to pierwsze słowo odnosi się do tego świata, zaś to drugie do przyszłego.

22. Ich postawa powinna cechować się posłuszeństwem [a]i nawoływaniem ludzi do dobra. I kiedy sprawa została postanowiona, byłoby dla nich lepiej, gdyby byli oddani Allachowi.

طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَّعْرُوفٌ ۚ فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ فَلَوْ
صَدَقُوا اللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ ﴿٢١﴾

23. Czyż zatem wy, gdybyście otrzymali autorytet, nie wywoływalibyście w kraju nieporządku i nie zrywali waszych więzów krwi?[2754]

فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِن تَوَلَّيْتُمْ أَن تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ
وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾

24. Oto ci, których Allach przeklął, tak iż uczynił ich głuchymi, a ich oczy uczynił ślepymi.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَىٰ
أَبْصَارَهُمْ ﴿٢٣﴾

25. [b]Czyż oni zatem nie zastanowią się nad Koranem albo czy też jest tak, iż na ich serca nałożone są zamki?

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا ﴿٢٤﴾

26. Zaiste, [c]ci, którzy odwracają się plecami po tym, jak jasnym stało się dla nich przewodnictwo, zostali zwiedzeni przez Szatana i mają wobec niego fałszywe nadzieje.

إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِم مِّن بَعْدِ مَا
تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى ۙ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَىٰ
لَهُمْ ﴿٢٥﴾

27. Jest tak, ponieważ powiedzieli do tych, którzy nienawidzą tego, co objawił Allach: „Będziemy wam posłuszni w pewnych sprawach", lecz Allach zna ich tajemnice.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ
سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
إِسْرَارَهُمْ ﴿٢٦﴾

28. Lecz jakże się im powiedzie, kiedy aniołowie spowodują, że [d]umrą, uderzając ich w twarze i plecy?

فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ
وَأَدْبَارَهُمْ ﴿٢٧﴾

29. Jest tak, ponieważ poszli za tym, co nie podoba się Allachowi, i ponieważ nie spodobało się im szukanie upodobania u Allacha. On zatem uczynił ich dzieła daremnymi.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اتَّبَعُوا مَا أَسْخَطَ اللَّهَ وَكَرِهُوا
ع رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ﴿٢٨﴾

[a]2,264. [b]4,83. [c]3,87. [d]4,98; 8,51; 16,29.

2754. Muzułmanom pozwolono walczyć, ponieważ gdyby siła niewiernych nie została przełamana, doprowadziliby do nieporządku i niepokoju w kraju, zerwaliby wszelkie więzy rodzinne i zdeptali wszystkie prawe twierdzenia.

2755. Hipokryci z Medyny nie chcieli otwarcie i bez rezerwy zasiadać obok wierzących. Hipokryta to człowiek zbyt przebiegły, by podcinać gałąź, na której siedzi, czy też palić za sobą mosty.

30. Czy ci, których serca pełne są choroby, przypuszczają, że Allach nie ujawni ich złej woli?

أم حسب الذين في قلوبهم مرض أن لن يخرج
الله أضغانهم ٣٠

31. I gdybyśmy zechcieli, wskazalibyśmy ich tobie, abyś rozpoznawał ich po ich znakach. Ty niechybnie rozpoznasz ich z tonu ich mowy.[2756] A Allach zna twoje uczynki.

ولو نشاء لأرينكهم فلعرفتهم بسيمهم و
لتعرفنهم في لحن القول والله يعلم أعمالكم ٣١

32. My niechybnie będziemy was wypróbowywać aż do czasu, kiedy ujawnimy wśród was tych, którzy starają się dla sprawy Allacha, jak i tych, którzy są [a]wytrwali. I ujawnimy[2757] prawdziwe fakty was dotyczące.

ولنبلونكم حتى نعلم المجهدين منكم و
الصبرين ونبلوا أخباركم ٣٢

33. Ci, którzy nie wierzą i powstrzymują ludzi przed drogą Allacha, jak i przeciwstawiają się Posłańcowi po tym, jak przewodnictwo stało się dla nich czymś zrozumiałym, w najmniejszy sposób nie zaszkodzą Allachowi. On dzieła ich uczyni bezowocnymi.

إن الذين كفروا وصدوا عن سبيل الله و
شاقوا الرسول من بعد ما تبين لهم الهدى
لن يضروا الله شيئا وسيحبط أعمالهم ٣٣

34. O wy, którzy wierzycie! Bądźcie posłuszni Allachowi i okazujcie posłuszeństwo Posłańcowi, a nie czyńcie waszych dzieł daremnymi.

يأيها الذين امنوا أطيعوا الله وأطيعوا الرسول
ولا تبطلوا أعمالكم ٣٤

35. [b]Zaprawdę, tym, którzy nie wierzą i powstrzymują ludzi przed wejściem na drogę Allacha, a potem umrą, będąc niewierzącymi, Allach niechybnie nie przebaczy.

إن الذين كفروا وصدوا عن سبيل الله ثم
ماتوا وهم كفار فلن يغفر الله لهم ٣٥

[a]3,141-143; 29,4,12. [b]3,92; 4,19.

2756. Hipokryta nigdy nie mówi wprost. Zawsze wypowiada się w sposób wieloznaczny po to, by przekazywać jeden sens jednej osobie, zaś inny innej. Właśnie do takiego sposobu wypowiadania się nawiązuje werset 2,105.

2757. *'Arafa* jest synonimem *'Alima*, lecz *'Ilm* ma znaczenie szersze i ogólniejsze niż *Ma'rifah*. Podstawowym znaczeniem *'Ilm* jest znak, dzięki któremu jedna rzecz jest odróżniana od innej (Lane). Wiedza lub *'Ilm* jest dwojakiego rodzaju: (a) wiedza o rzeczy przed jej pojawieniem się; oraz (b) wiedza o rzeczy, po tym, jak się już stała czy zaistniała. W obecnym wersecie nawiązuje się do wiedzy tej ostatniej kategorii.

36. [a]Zatem nie bądźcie ospali i nie proście o pokój,[2758] albowiem wy niechybnie będziecie górą. Allach jest z wami i nie pozbawi was On nagrody za wasze poczynania.

فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلْمِ وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ
وَاللّٰهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتِرَكُمْ أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٥﴾

37. [b]Życie na tym świecie jest ledwie rozrywką i zabawą, a jeśli będziecie wierzyć i będziecie sprawiedliwi, On da wam waszą nagrodę i nie poprosi was o wasze bogactwo.[2759]

إِنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَإِنْ تُؤْمِنُوا
وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ أُجُورَكُمْ وَلَا يَسْـَٔلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ ﴿٣٦﴾

38. Gdyby On miał was o nie poprosić i was przymusić, bylibyście skąpcami, On zaś ujawniłby wasze występki.[2760]

إِنْ يَسْـَٔلْكُمُوهَا فَيُحْفِكُمْ تَبْخَلُوا وَيُخْرِجْ
أَضْغَانَكُمْ ﴿٣٧﴾

39. Spójrz! Jesteście tymi, których wzywa się do wydawania dla sprawy Allacha, wśród was jednak są i skąpcy. A jeśli kto jest skąpy, jest skąpy wyłącznie przeciwko swojej własnej duszy.[2761] Allach zaś jest Samowystarczalny i to wy jesteście w potrzebie. [c]A jeżeli odwrócicie się plecami, On w wasze miejsce sprowadzi inny lud, a wtedy on nie będzie podobny do was.[2762]

هٰٓأَنْتُمْ هٰٓؤُلَآءِ تُدْعَوْنَ لِتُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ
فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخَلُ وَمَنْ يَبْخَلْ فَإِنَّمَا يَبْخَلُ عَنْ
نَفْسِهٖ وَاللّٰهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَآءُ وَإِنْ تَتَوَلَّوْا
يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوٓا أَمْثَالَكُمْ ﴿٣٨﴾ ع

[a]3,140. [b]6,33; 29,65; 57,21. [c]5,55.

2758. Zachęca się tutaj muzułmanów do tego, że kiedy rozpocznie się już walka, nie powinni oni prosić czy zabiegać o pokój, bez względu na koleje wojny i jej wyniki. Mają oni albo zwyciężyć zwyciężając, albo umierając. Nie mają żadnego innego wyboru.

2759. Werset ten powiada, że ponieważ muzułmanie byli zachęcani do walki o sprawę Allacha, będą musieli ponieść koszty wojny oraz że w tym celu będą musieli poświęcić swoje własne pieniądze. Allach jednak nie potrzebuje ich pieniędzy. Wymaga się od nich ofiary pieniędzy i życia dla ich własnej korzyści, ponieważ bez takiej ofiary nie jest możliwy żaden sukces. Prawdziwi wierzący muszą zrozumieć i uświadomić sobie tę lekcję.

2760. Werset ten w szczególności odnosi się do hipokrytów.

2761. Skąpstwo to straszna choroba moralna, która zżera moralność człowieka i jego dobrobyt duchowy. W innym miejscu Koran o takich ludziach wypowiada się w bardzo ostrym tonie (9,35).

2762. Kiedy pewnego razu spytano Świętego Proroka, do kogo odnoszą się słowa „On w wasze miejsce sprowadzi inny lud", relacjonuje się, że odpowiedział on tak: „Gdyby Wiara miała wznieść się na Plejady, człowiek perskiego pochodzenia sprowadzi ją z powrotem na ziemię" (Rūh al--Ma'ānī).

ROZDZIAŁ 48

AL-FATH

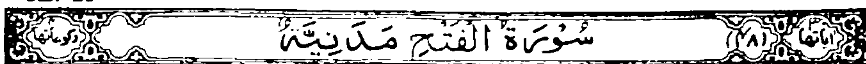
(Objawiony po Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Wśród naukowców panuje ogólna zgoda co do tego, że sura ta została objawiona wtedy, gdy po podpisaniu Traktatu Hudaibiyah, Święty Prorok powracał do Medyny, w szóstym roku Hijrah w miesiącu Dhu'l-Qa'dah (Bukhārī). Jako że traktat ten miał znaczenie epokowe, wszystkie związane z nim wydarzenia są starannie zachowane w historii islamskiej. Tak zatem w odniesieniu do daty i miejsca objawienia panuje ogólna zgoda opinii. Sura ta zatytułowana jest Al-Fath (Zwycięstwo). Tytuł ten jest stosowny w tym, że, jak się wydaje, porażka dyplomatyczna przeciwników udowodniła mistrzostwo strategii Świętego Proroka i doprowadziła do upadku Mekki, a w konsekwencji do podboju całej Arabii. Przy końcu poprzedniej sury wierzący otrzymali określoną obietnicę zwycięstwa nad przeciwnikami. Sura obecna głosi w kategoriach jednoznacznych i jasnych, że owo zwycięstwo nie jest sprawą jakiejś odległej przyszłości, lecz że jest już blisko. Jest tak blisko, że właściwie można powiedzieć, iż już nastąpiło. Będzie ono tak zdecydowane i przytłaczające wrogów, że nawet najwięksi sceptycy nie będą w stanie mu zaprzeczyć.

Temat

Sura ta rozpoczyna się stanowczym oświadczeniem, że obiecane zwycięstwo właściwie już nadeszło i że będzie ono wyraźne, zdecydowane i przytłaczające. Dalej powiada się Świętemu Prorokowi, że w wyniku tego zwycięstwa ludzie przyjmą Islam i że będzie ich tak wielu, iż dla samego Proroka zadaniem niezwykle trudnym będzie uczynienie z tych ludzi świadomymi, znającymi wszystkie zasady wiary wiernymi. Dlatego powinien on błagać Boga o pomoc w wypełnianiu tego jego obowiązku. Powinien on także błagać o przebaczenie i litość, gdyby z powodu różnych ludzkich ograniczeń wypełnianie tego obowiązku w jakichś aspektach nie do końca się mu powiodło. Dalej sura ta powiada, że z powodu braku pełnego zrozumienia znaczenia tego traktatu wierni byli przygnębieni, przez co Bóg ześle na wiernych spokój i wytrwałość – ich wiara powiększy się – zaś na niewierzących ześle fałszywe zadowolenie, które okaże się bezpodstawne. Ludziom wierzącym powiada się dalej, że nie powinni wątpić w mądrość Świętego Proroka w akcie zawierania tego traktatu, ponieważ jest on Posłańcem od Boga i Bóg kieruje wszystkimi jego poczynaniami i działaniami. Ich zaś obowiązkiem jest „wiara w niego, pomaganie mu i szanowanie go". Następnie sura ta mówi, że wierzący spodobali się Bogu w tym, iż stanęli po stronie Świętego Proroka na dobre i złe, a nawet postanawiając u jego boku ponieść śmierć. Zgodnie z planem Bożym nie doszło do walki, ponieważ w owym czasie w Mekce mieszkało wielu szczerych wierzących, których muzułmanie nie znali i którzy niechybnie zginęliby podczas walk. Następnie napomina się zdecydowanie Hipokrytów oraz tych, którzy stoją za ich plecami. Sura ta powiada, iż zawsze, kiedy wzywa się ich do walki o sprawę Boga, wymyślają najróżniejsze nieprawdziwe wytłumaczenia dla siebie i nie stają do walki, jednak tymi podstępami i fałszywymi argumentami oszukują tylko samych siebie. Pod koniec sura ta powraca do tematu następującego: Traktat Hudaibiyah nie tylko okaże się wielkim zwycięstwem, ale po nim nastąpią następne zwycięstwa i w ręce zwycięskich muzułmanów wpadną także sąsiadujące kraje.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Zaprawdę, My daliśmy ci wyraźne Zwycięstwo,[2763]

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِيْنًا ②

[a]1,1.

2763. Wydaje się, że słowa „wyraźne zwycięstwo" odnoszą się do Traktatu Hudaibiyah. Warto zauważyć, że chociaż podczas tych wczesnych, krótkich sześciu lat spędzonych w Medynie Święty Prorok odniósł wielkie zwycięstwa nad swoimi wrogami – zwycięstwa, które zmiażdżyły ich siłę – to żadne z nich nie jest nazwane „wyraźnym zwycięstwem". Określenie to zostało zachowane dla Traktatu Hudaibiyah do podkreślenia szczególnego jego honoru pomimo faktu, że jego warunki były – jak się zdawało – bardzo poniżające. Z tego też powodu muzułmanie popadli w przygnębienie, jako że myśleli, iż przez ten traktat Islam doznaje uszczerbku, upada jego prestiż. Przygnębienie to było tak wielkie, że nawet tak wspaniały i oddany wierny jak 'Umar wykrzyknął w głębokim żalu i rozdrażnieniu, że jeśliby warunki tego traktatu ustalał ktokolwiek inny poza Świętym Prorokiem, on by na nie nie przystał (Hishām). Traktat ten w rzeczy samej był wielkim zwycięstwem, ponieważ otworzył on drogę do ekspansji i pozwolił Islamowi rozszerzyć się i doprowadził do Upadku Mekki, a w ostatecznym rozrachunku do podboju całej Arabii. Dowiódł on mistrzowskiej strategii Świętego Proroka, ponieważ „status polityczny uznany został za równy i niezależny przez Quraish" („Mohammad at Medina", autorstwa Montgomery Watt).

Święty Prorok miał wizję, w której wraz z grupą swoich towarzyszy okrążał Ka'Bah. W celu spełnienia tej wizji wyruszył w stronę Mekki wraz z 1500 muzułmanami, by dopełnić Mniejszej Pielgrzymki (*'Umrah*) w Uświęconym Miesiącu, w którym – zgodnie z tradycją arabską – zabronione było prowadzenie jakichkolwiek walk, a było tak nawet przed Islamem. Kiedy doszedł do *'Usfān*, do miejsca odległego od Mekki o kilka kilometrów, został poinformowany przez swoje przednie straże pod dowództwem 'Abbād bin Bishr, że Quraish postanowili nie dopuścić do ich wejścia do miasta. W celu uniknięcia starcia zbrojnego, Święty Prorok zmienił drogę marszu i „po męczącym marszu po bezdrożach dotarł do Hudaibiyah, gdzie rozbił obozowisko. Święty Prorok ogłosił, że przyjmie wszelkie żądania Quraish dla uszanowania Świętego Miejsca" (Hishām), ale Quraish mocno postanowili nie wpuścić go do miasta, bez względu na to, co mówił. W celu znalezienia rozwiązania tego impasu wymieniono posłów. Po zażartych i uciążliwych pertraktacjach, w których Święty Prorok poruszył i niebo, i ziemię, nawet kosztem swojego własnego prestiżu, by znaleźć rozsądny kompromis z Quraish, podpisany został traktat o następujących warunkach: „Wojna będzie wstrzymana na dziesięć lat. Ktokolwiek zechciałby przyłączyć się do Świętego Proroka lub zawrzeć z nim traktat, ma pełną swobodę uczynienia tego. Podobnie ktokolwiek zechciałby przyłączyć się do Quraish lub zawrzeć z nimi traktat, ma pełną swobodę uczynienia tego. Jeśli jakiś wierzący wyjdzie z Mekki i uda się do Świętego Proroka bez zgody jego strażnika, zostanie odesłany z powrotem; lecz jeśli któryś z następców Świętego Proroka powróci do Quraish, nie zostanie odesłany z powrotem. Prorok zawróci jeszcze w tym roku, nie wchodząc do miasta. W następnym roku on sam i jego Towarzysze będą mogli odwiedzić Mekkę jedynie na trzy dni w celu dokonania *'Umrah* (Pielgrzymka Mniejsza), lecz nie będą oni mieli przy sobie żadnej broni oprócz schowanych w pochwy mieczy" (Bukhārī).

Jak mogło się wydawać warunki tego traktatu były bardzo poniżające. Muzułmanie byli bardzo zaniepokojeni. Właściwie żadne słowa nie są w stanie stosownie określić ich boleści i poczucia poniżenia oraz zranionej dumy. Szczególnie bolesnym był trzeci warunek. Jednakże sam Święty Prorok był niezwykle spokojny. Będąc przekonanym o sile Islamu, wiedział, że „wierzący, który choć raz popróbował słodyczy wiary, będzie wolał być wrzuconym w ogień niż wyrzec się swej wiary" (Bukhārī); oraz że okaże się on sam źródłem siły dla swojej religii, bez względu na to, gdzie będzie przebywał. Później traktat ten okazał się „wyraźnym zwycięstwem". Towarzysze Świętego Proroka słusznie byli dumni z obecności przy tej okazji oraz usprawiedliwieni ze sposobu podejścia do tego traktatu, a nie do podboju Mekki jako „zwycięstwa, o którym mowa w obecnym wersecie" (Bukhārī). Według nich nie było żadnego większego zwycięstwa niż to, a wyniki jego nie były nigdy większe i wspanialsze, niż wyniki podpisania tego właśnie Traktatu (Hishām). Sam Święty Prorok nazwał ten traktat wielkim zwycięstwem (Baihaqui). Koran nazywa go „wyraźnym zwycięstwem" (w. 2), największym osiągnięciem (w. 6), wspaniałą nagrodą (w. 11) oraz zakończeniem i udoskonaleniem łaski Bożej spływającej na Świętego Proroka (w. 3), ponieważ otworzył on wrota zalewu duchowego i politycznego podboju przez Islam.

3. By Allach mógł zakryć[2764] twoje słabości,[2765] dawne i przyszłe,[2766] i żeby mógł On dopełnić swe łaski wobec ciebie i wprowadzić cię na właściwą drogę,

لِّيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِن ذَنۢبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ
وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُۥ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَٰطًا مُّسْتَقِيمًا ③

2764. Obecny werset został błędnie zinterpretowany świadomie lub z powodu braku znajomości idiomu arabskiego przez niektórych autorów chrześcijańskich. Powiadają oni, iż oznacza on jak następuje: Święty Prorok był winien pewnych zaniedbań moralnych. Artykułem wiary muzułmańskiej, do czego zachęca Koran, jest to, że Prorocy Boży rodzą się bez grzechu i pozostają bez grzechu przez całe swoje życie. Nie czynią ani nie mówią niczego sprzecznego z przykazaniami Bożymi (21,28). Jako że przez samego Boga wyznaczeni są do oczyszczania ludzi z grzechu, sami nie mogą być go winni. Natomiast spośród wszystkich Posłańców Bożych Święty Prorok był najszlachetniejszym i najczystszym. W Koranie znajdujemy wiele wersetów, które z największym zachwytem mówią o czystości życia Świętego Proroka (2,130; 3,32; 3,165; 6,163; 7,158; 8,25; 33,22; 48,11; 53,3-4; 68,5 oraz 81,20-22). W kwestii zwrotu *li-Yaghfira*, patrz 2612.

2765. Człowiek o tak wspaniałej postawie moralnej jak Święty Prorok, który wychował cały naród, zniżył się do dna znieprawienia moralnego, wzniósł się na najwyższy szczyt wspaniałości duchowej, nie mógł być winnym jakichś niedociągnięć moralnych, które starają się mu przypisać jego przeciwnicy. Tak proste i nieszkodliwe słowo jak *Dhanb* wykorzystane zostało do oczerniania go. Słowo to oznacza takie słabości, które właściwe są naturze ludzkiej i które nie są w stanie dać żadnych szkodliwych wyników. Werset ten oznacza, że Bóg będzie chronić Świętego Proroka przed szkodliwymi rezultatami, jakie będą następstwem obiecanego zwycięstwa (patrz poprzedni werset), o tyle, o ile tak wielkie rzesze, jakie przystąpią do Islamu, nie będą miały właściwego i zgodnego z normami przygotowania i wychowania religijnego. Oto dlaczego zawsze, gdy w Koranie mówi się o sukcesach i zwycięstwach obiecywanych Świętemu Prorokowi, zachęca się go, by zwracał się do Boga o ochronę przed jego słabościami ludzkimi, które mogłyby stanąć na drodze uświadamiania sobie przez niego jego wielkiej misji (to właśnie oznacza słowo *Dhanb*). Fakt, że cztery słowa – *Junāh, Jurm, Ithm* oraz *Dhanb* – które mają prawie identyczne konotacje, a z których jedynie *Dhanb* używane jest w Koranie w odniesieniu do Proroków Boga, wskazuje, iż *Dhanb* nie zawiera w swoim znaczeniu niczego złowrogiego, a co posiadają pozostałe wyrazy. Poza tym, zgodnie z idiomem koranicznym, zwrot *Dhanbaka*, jeśli *Dhanb* miałoby oznaczać grzech lub przestępstwo, oznaczałby „grzech, który przypuszczalnie był przez ciebie popełniony"; lub też „grzechy popełnione przeciwko tobie". Zgodnie z ostatnim znaczeniem *Dhanb*, arabskie słowo *laka* oznaczałoby w tym wersecie „grzech popełniony przeciwko mnie". W innym miejscu Koranu (5,30) podobny zwrot – Ithmī (mój grzech) oznacza „grzech popełniony przeciwko mnie". Tak zatem komentowany werset oznaczałby, że w wyniku wielkiego zwycięstwa – Traktatu Hudaibiyah – wszystkie grzechy, przestępstwa i błędy, przypisywane Świętemu Prorokowi przez jego wrogów, a mianowicie, że był on oszustem, kłamcą przeciw Bogu i ludziom, itp., okazały się fałszywe, bowiem najróżniejsi ludzie, jacy zbliżają się z jego następcami, odkrywają prawdę o nim. Werset ten może też oznaczać, że „grzechy popełnione przeciw tobie przez twych wrogów zostaną wybaczone dla twego dobra". I tak właśnie się stało. Kiedy upadła Mekka i Arabowie przyjęli Islam, ich grzechy zostały wybaczone. Także i kontekst wspiera takie znaczenie, ponieważ przyznanie wyraźnego zwycięstwa i wypełnienie łaski Bożej wobec Świętego Proroka (patrz poprzedni werset) nie posiadają, jak się zdaje, żadnego związku z przebaczeniem grzechów, gdyby *Dhanb* miało oznaczać grzech.

2766. Słowa „dawne i przyszłe" oznaczają, że oskarżenia, jakie stawiano wobec Świętego Proroka, a czynili to w przeszłości Quraish, jak też i te, jakie będą stawiane Prorokowi w przyszłości przez innych jego wrogów, zostaną wszystkie obalone, on zaś zostanie całkowicie wyniesiony.

4. I żeby Allach mógł pomóc ci wspaniałą pomocą.[2767]

وَيَنْصُرَكَ اللّٰهُ نَصْرًا عَزِيزًا ③

5. On jest Tym, który zesłał spokój[2768] do serc wiernych, aby dodali wiary do swojej wiary – wszak do Allacha należą zastępy niebios i ziemi i jest Allach Wszechwiedzący, Mądry –

هُوَ الَّذِيْٓ اَنْزَلَ السَّكِيْنَةَ فِيْ قُلُوْبِ الْمُؤْمِنِيْنَ
لِيَزْدَادُوْٓا اِيْمَانًا مَّعَ اِيْمَانِهِمْ ۗ وَ لِلّٰهِ جُنُوْدُ
السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۗ وَ كَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ④

6. Żeby uczynić, by wierzący mężczyźni i wierzące niewiasty weszły do Ogrodów, poniżej których płyną strumienie, w których zamieszkają, jak i by [a]On mógł odsunąć od nich ich zło – to bowiem, w oczach Allacha, jest największe osiągnięcie.

لِّيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُؤْمِنٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ
مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا وَ يُكَفِّرَ عَنْهُمْ
سَيِّاٰتِهِمْ ۗ وَكَانَ ذٰلِكَ عِنْدَ اللّٰهِ فَوْزًا عَظِيْمًا ⑤

7. I żeby [b]On mógł ukarać mężczyzn i niewiasty hipokrytów i mężczyzn i niewiasty bałwochwalców, którzy względem Allacha dopuszczają złe myśli. [c]Spadnie na nich nieszczęście i Allach jest na nich zagniewany. On ich przeklął i przygotował dla nich Piekło. A jest to naprawdę złe przeznaczenie.

وَّ يُعَذِّبَ الْمُنٰفِقِيْنَ وَ الْمُنٰفِقٰتِ وَ الْمُشْرِكِيْنَ وَ
الْمُشْرِكٰتِ الظَّآنِّيْنَ بِاللّٰهِ ظَنَّ السَّوْءِ ۗ عَلَيْهِمْ دَآئِرَةُ
السَّوْءِ ۚ وَ غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَ لَعَنَهُمْ وَ اَعَدَّ لَهُمْ
جَهَنَّمَ ۗ وَ سَآءَتْ مَصِيْرًا ⑥

8. Do Allacha należą zastępy niebios i ziemi i jest Allach Potężny, Mądry.

وَ لِلّٰهِ جُنُوْدُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيْزًا
حَكِيْمًا ⑦

[a]8,30; 64,10; 66,9. [b]33,25. [c]9,98.

2767. Pomoc Allacha nadeszła w formie gwałtownego rozprzestrzenienia się Islamu w Arabii po podpisaniu Traktatu Hudaibiyah, a Swięty Prorok został uznany za Głowę niezależnego Państwa.

2768. Zwrot ten wskazuje, że choć z powodu błędnego zrozumienia warunków Traktatu wierzący pogrążyli się na jakiś czas w smutku, nigdy nie utracili spokoju umysłu na tyle, by zaprzestać walki o sprawę Islamu. Byli oni w pełni przekonani, że są przy nich zastępy Pana Boga. Dlatego właśnie, kiedy fałszywe wieści dotarły do Hudaibiyah, a mianowicie, że 'Uthmān, poseł Proroka do mieszkańców Mekki, został zabity, a Święty Prorok zachęcał muzułmanów do złożenia solennej przysięgi, że pomszczą śmierć 'Uthmān i będą walczyć pod jego chorągwiami aż do gorzkiego końca, wszyscy złożyli tę przysięgę bez najmniejszego wahania.

9. My wysłaliśmy cię jako świadka i [a]zwiastuna dobrej nowiny i jako tego, który ostrzega,

إِنَّآ أَرْسَلْنَٰكَ شَٰهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٩﴾

10. Abyście uwierzyli w Allacha i Jego Posłańca, i pomagali mu, i szanowali [b]go, i abyście wychwalali Allacha rano i wieczorem.

لِّتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿١٠﴾

11. Zaprawdę, ci, którzy przysięgają wierność tobie,[2769] naprawdę przysięgają wierność Allachowi. Dłoń Allacha jest nad ich dłońmi. Jeżeli zatem ktoś złamie swą przysięgę, złamie ją na swoją własną zgubę, a jeśli kto dotrzyma przymierza, które zawarł z Allachem, z pewnością On da mu wspaniałą nagrodę.

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَن نَّكَثَ فَإِنَّمَا يَنكُثُ عَلَىٰ نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللَّهَ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١١﴾

12. Ci Arabowie pustynni, którzy znaleźli sposób, by pozostać w tyle,[2770] powiedzą ci: „Byliśmy zajęci naszymi rodzinami i naszym dobytkiem, więc prosimy cię o przebaczenie". [c]Oni wypowiadają swoimi ustami to, czego nie ma w ich sercach. Powiedz: „Kto choć trochę jest w stanie pomóc wam przeciwko Allachowi, gdyby On zechciał w jakiś sposób wam zaszkodzić lub gdyby zapragnął dla was jakiejś korzyści? Nie, Allach jest w pełni Świadom tego, co czynicie".

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَا يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِم مَّا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ فَمَن يَمْلِكُ لَكُم مِّنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٢﴾

[a]25,57; 33,46; 35,25; [b]5,13; [c]3,168.

2769. Mówi się tutaj o przysiędze złożonej przez wiernych przed Świętym Prorokiem pod pewnym drzewem w Hudaibiyah (Bukhārī).

2770. Plemiona beduińskie, które żyły w okolicach Medyny i które najwyraźniej żyły na przyjaznej stopie z muzułmanami, także zaproszone zostały do grupy 1500 muzułmanów, którzy udali się do Mekki dla dopełnienia Mniejszej Pielgrzymki. Chociaż Święty Prorok wyprawiał się z misją pokojową, oni sądzili, że Quraish nie zechcą wpuścić go do Mekki i że wedle wszelkiego prawdopodobieństwa nastąpi jakieś starcie zbrojne. A ponieważ muzułmanie nie byli wówczas stosownie uzbrojeni, prawdopodobnie zostaliby pokonani i dlatego wyruszenie w drogę wraz ze Świętym Prorokiem byłoby równoznaczne z wchodzeniem do paszczy śmierci (Muir oraz Kathīr). Werset ten może też odnosić się do tych plemion, które podczas ekspedycji do Tabūk pozostały w tyle, jako że w surze Al-Taubah użyto w odniesieniu do nich podobnych słów.

13. „Nie, wy pomyśleliście, że Posłaniec i wierni nigdy nie wrócą do swych rodzin[2771] i uczyniono, iż to wydało się miłe waszym sercom, a pomyśleliście złą myśl i byliście ludem zgubionym".

بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَّنْ يَّنْقَلِبَ الرَّسُوْلُ وَالْمُؤْمِنُوْنَ
إِلٰٓى أَهْلِيْهِمْ أَبَدًا وَّزُيِّنَ ذٰلِكَ فِيْ قُلُوْبِكُمْ وَ
ظَنَنْتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ ۚ وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُوْرًا ⑬

14. A jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą w Allacha i Jego Posłańca, [a]My niechybnie przygotowaliśmy dla nich płonący ogień.

وَمَنْ لَّمْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ فَإِنَّآ أَعْتَدْنَا
لِلْكٰفِرِيْنَ سَعِيْرًا ⑭

15. [b]Do Allacha należy Królestwo niebios i ziemi. [c]On przebacza, komu zechce, i karze tego, kogo zapragnie ukarać. Allach jest Najbardziej Przebaczający, wiecznie Litościwy.

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۚ يَغْفِرُ لِمَنْ يَّشَآءُ
وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ⑮

16. Ci, którzy zdołali pozostać w tyle, powiedzą, kiedy pójdziecie, by wziąć zdobycze wojenne: „Pozwólcie, że pójdziemy z wami". Oni próbują zmienić dekret Allacha. Powiedz: „Nie pójdziecie z nami.[2772] Tak przedtem powiedział Allach". Wtedy oni powiedzą: „Nie, wy nam zazdrościcie". Tak nie jest, albowiem w rzeczywistości oni niewiele rozumieją.

سَيَقُوْلُ الْمُخَلَّفُوْنَ إِذَا انْطَلَقْتُمْ إِلٰى مَغَانِمَ
لِتَأْخُذُوْهَا ذَرُوْنَا نَتَّبِعْكُمْ ۚ يُرِيْدُوْنَ أَنْ
يُّبَدِّلُوْا كَلٰمَ اللّٰهِ ۚ قُلْ لَّنْ تَتَّبِعُوْنَا كَذٰلِكُمْ قَالَ
اللّٰهُ مِنْ قَبْلُ ۚ فَسَيَقُوْلُوْنَ بَلْ تَحْسُدُوْنَنَا ۚ بَلْ
كَانُوْا لَا يَفْقَهُوْنَ إِلَّا قَلِيْلًا ⑯

[a]18,103; 29,69; 33,9; 76,5. [b]40,17. [c]3,130; 5,19.

2771. Jako że pobożne życzenie jest matką myśli, Hipokryci, gdy tylko Święty Prorok zapraszał ich do wzięcia udziału w jakiejś wyprawie, cieszyli się nadzieją, iż ponieważ muzułmanie są słabo uzbrojeni, nigdy bezpiecznie nie powrócą do swych rodzin. Dlatego z tego lub innego powodu prosili o wybaczenie i nie przyłączali się do wyprawy. Jednakże ich „pobożne życzenia" zawsze kończyły się wielkim rozczarowaniem, kiedy muzułmanie powracali bezpiecznie prawie z każdej ekspedycji.

2772. Nawiązuje się tutaj do zdobyczy, jakie wpadły w ręce muzułmanów podczas wyprawy do Khaibar. Obecna sura została objawiona, kiedy Święty Prorok powracał z Hudaibiyah. W wersecie 20. muzułmanom obiecuje się wielkie łupy. I właśnie do tych zdobyczy nawiązuje obecny werset. Wkrótce po swoim powrocie z Hudaibiyah, Święty Prorok wyruszył przeciwko Żydom z Khaibar, aby ukarać ich za ich powtarzające się akty oszustwa. Te plemiona beduińskie, które postanowiły pozostać w tyle, kiedy Święty Prorok udał się do Mekki dla wypełnienia Mniejszej Pielgrzymki, stwierdziły, że jego sprawa powiodła się, a przez to oni sami mogą dobrze na tym skorzystać, jeśli dołączą do wyprawy do Khaibar. Dlatego zwróciły się z prośbą do świętego Proroka o przyjęcie ich. Powiedziano im, że nie mogą tego uczynić, ponieważ obietnica zdobyczy skierowana była do tych wiernych muzułmanów, którzy byli wraz ze Świętym Prorokiem w Hudaibiyah.

17. Powiedz Arabom z pustyni, którzy zdołali pozostać w tyle: „Będziecie wezwani do walki przeciwko niezwykle mężnemu ludowi.[2773] Będziecie z nim walczyć, aż się podda. Potem, jeśli będziecie posłuszni, Allach da wam dobrą nagrodę. Jeżeli jednak odwrócicie się, jak odwróciliście się przedtem, On was ukarze bolesną karą”.

قل للمخلفين من الاعراب ستدعون الى
قوم اولي باس شديد تقاتلونهم او يسلمون
فان تطيعوا يؤتكم الله اجرا حسنا وان
تتولوا كما توليتم من قبل يعذبكم عذابا
اليما ⑰

18. [a]Nie ma winy po stronie ślepych, ani nie ma winy po stronie chromych, ani nie ma winy po stronie chorych, jeśli nie idą, by walczyć. [b]Jeśli ktoś będzie posłuszny Allachowi i Jego Posłańcowi, Allach uczyni, że wejdzie on do Ogrodów, pod którymi przepływają strumienie. Lecz jeśli kto odwróci się plecami, tego On ukarze żałosną karą.

ليس على الاعمى حرج ولا على الاعرج حرج
ولا على المريض حرج ومن يطع الله و
رسوله يدخله جنت تجري من تحتها
الانهر ومن يتول يعذبه عذابا اليما ⑱

19. Zaiste, Allach upodobał sobie wiernych, kiedy składali ci przysięgę pod Drzewem,[2774] a wiedział On, co jest w ich sercach[2775] i zesłał na nich

لقد رضي الله عن المؤمنين اذ يبايعونك تحت
الشجرة فعلم ما في قلوبهم فانزل السكينة

[a]9,91. [b]4,14; 24,53; 33,72.

2773. Słowa „lud niezwykle mężny” mogą odnosić się do potężnych sił imperiów bizantyjskiego i perskiego, które znacznie przewyższały środkami materialnymi i liczebnością jakiekolwiek inne armie, z którymi muzułmanie mieli do tej pory do czynienia. Werset ten stanowił ostrzeżenie, że muzułmanie wejdą na drogę konfliktu z tymi siłami i że będą musieli prowadzić długą wojnę aż do czasu, kiedy ci potężni wrogowie nie zostaną całkowicie pokonani i rzuceni na kolana. Maruderom powiada się tutaj, że nie można im pozwolić na towarzyszenie wyprawie przeciwko Żydom z Khaibar i wzięcie części łupów, choć już w niedalekiej przyszłości zawołani zostaną do walki przeciwko wrogowi o wiele silniejszemu, i że, jeśli i wtedy zechcą iść, otrzymają za to stosowną nagrodę. Werset ten oznacza także, że wojny z imperiami bizantyjskim i perskim będą długie i zaciekłe.

2774. Przysięga wierności odbyła się w Hudaibiyah pod drzewem akacjowym po tym, jak do Świętego Proroka dotarł raport, że wbrew etykiecie ambasadorskiej jego poseł, 'Uthmān, zabity został przez Mekkańczyków. I może nawet nie tyle wieść o śmierci 'Uthmān tak bardzo rozgniewała Świętego Proroka, co samo pogwałcenie zwyczajów poselskich, uświęconych i od dawien dawna respektowanych. Przysięgę tę znamy jako *Bai'at al-Ridwān*, co oznaczało, że ci szczęśliwi, którzy tę przysięgę złożyli, zasłużyli sobie na łaskawość Boga.

2775. Jakiż może być inny dowód tego, że Bóg zesłał spokój na muzułmanów niż taki, że choć było ich tylko 1500 i że znajdowali się daleko od swoich domów, otoczeni przez wrogie plemiona, pozbawieni przyjaciół, oraz że stali oko w oko z potężnym przeciwnikiem, gotowi byli walczyć raczej niż zgodzić się na zaproponowane warunki traktatu.

spokój, i nagrodził ich bliskim zwycięstwem[2776]

عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿١٩﴾

20. I wspaniałymi zdobyczami,[2777] które sobie wezmą. Allach jest Potężny, Mądry.

وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٢٠﴾

21. Allach obiecał wam wspaniałe zdobycze[2778], które weźmiecie, i dał wam to zawczasu, i [a]powstrzymał ręce ludzi przed wam, aby było to Znakiem dla wiernych i aby mógł On poprowadzić was ku właściwej drodze.

وَعَدَكُمُ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هَٰذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ آيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٢١﴾

22. I obiecał On wam inne zwycięstwo,[2779] którego do tej pory nie byliście w stanie odnieść, Allach jednak niechybnie już je odniósł. Allach wszak posiada władzę nad wszystkimi rzeczami.

وَأُخْرَىٰ لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢٢﴾

23. I gdyby ci, którzy nie wierzą, mieli z wami walczyć, z pewnością odwróciliby się. Wówczas nie znaleźliby ani obrońcy, ani pomocnika.

وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوُا الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٢٣﴾

24. [b]Takim było zawsze prawo Allacha i ty nigdy żadnej zmiany w prawie Allacha nie znajdziesz.

سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ ۖ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٢٤﴾

[a]5,12. [b]17,78; 33,63; 35,44.

2776. Słowa „bliskie zwycięstwo" odnoszą się do zwycięstwa w Khaibar. Powracając z Hudaibiyah, Święty Prorok poprowadził wyprawę przeciwko Żydom w Khaibar (legowisko żydowskich intryg i konspiracji) i wziął ze sobą tych muzułmanów, którzy byli z nim w Hudaibiyah.

2777. „Wspaniałe zdobycze" – słowa te mogą odnosić się do wielkich zysków, jakie zdobyli muzułmanie w wyniku „bliskiego zwycięstwa" obiecanego w poprzednim wersecie.

2778. „Wspaniałe zdobycze", o których była mowa w poprzednim wersecie, mogą nawiązywać do tych wielkich łupów, jakie wpadły w ręce muzułmanów podczas podbojów, które miały miejsce po zwycięstwie w Khaibar w pozostałych częściach Arabii i sąsiednich krajach, a zwłaszcza słowa te odnoszą się do łupów zdobytych w Khaibar. Słowa „Powstrzymał ręce ludzi przed wami" oznaczają, że Traktat z Hudaibiyah zapoczątkował okres pokoju dla muzułmanów.

2779. Werset ten zawiera proroctwo, które powiada, że muzułmanie odniosą wielkie zwycięstwa po zwycięstwie w Khaibar.

25. I On jest Tym, który pohamował ich ręce przed wami i wasze ręce przed nimi w Dolinie Mekki, po tym jak dał wam zwycięstwo nad nimi.[2780] I Allach widzi wszystko, co czynicie.

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ
عَنْهُم بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنۢ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٢٥﴾

26. Oni są tymi, którzy nie uwierzyli i [a]oddzielili was od Świętego Meczetu, jak i uniemożliwili, żeby poświęcone ofiary dotarły do miejsca ich złożenia. I gdyby nie pewna liczba wierzących mężczyzn i wierzących niewiast, którzy byli wówczas w Mekce i których, nie wiedząc, moglibyście byli zdeptać i w ten sposób z ich powodu dopuścić się niezamierzonego grzechu,[2781] On pozwoliłby wam walczyć, jednakże On powstrzymał was, aby dopuścić do swej łaski tego, kogo chciał. Gdyby ludzie ci byli wyraźnie oddzieleni od niewiernych, My niechybnie ukaralibyśmy tych, którzy nie uwierzyli, żałosną karą.

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
وَالْهَدْيَ مَعْكُوفًا أَن يَبْلُغَ مَحِلَّهُ وَلَوْلَا رِجَالٌ
مُّؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُّؤْمِنَاتٌ لَّمْ تَعْلَمُوهُمْ أَن
تَطَئُوهُمْ فَتُصِيبَكُم مِّنْهُم مَّعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ
لِّيُدْخِلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَن يَشَاءُ لَوْ تَزَيَّلُوا
لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٦﴾

[a]8,35; 22,26.

2780. W świetle okoliczności, w jakich znajdowali się wówczas muzułmanie, oraz w obliczu wyników tamtej sytuacji, Traktat z Hudaibiyah był rzeczywiście wielkim zwycięstwem. Słowa te mogą się także odnosić do zwycięstw, jakie Bóg dał muzułmanom przed Hudaibiyah – zwycięstwo pod Badr, szczęśliwy powrót z Uhud do Medyny po niezwykle trudnej sytuacji, w jakiej znaleźli się tam muzułmanie i Święty Prorok, jak i całkowite pomieszanie planów mieszkańców Mekki, którzy chcieli zniszczyć Islam w Bitwie Okopów, kiedy to ponieśli dotkliwą porażkę, itp. W pewnym sensie wszystko to były zwycięstwa wierzących nad niewierzącymi.

2781. W Mekce znajdowało się jądro muzułmanów i gdyby doszło do walki, wojska nieświadomie pozabijałyby swoich braci w Wierze, szkodząc w ten sposób własnej sprawie, nie mówiąc już o tym, że zasłużyłyby sobie na pohańbienie i sromotę.

27. Kiedy ci, co nie uwierzyli, napełnili swe serca pełnym dumy oburzeniem – oburzeniem względem Dnia Niewiedzy – [a]Allach zesłał swój spokój na Posłańca i na wiernych i uczynił, że mocno przywarli do zasady sprawiedliwości, wszak mieli oni do tego większe prawo i byli bardziej tego godni.[2782] A Allach wszystko dobrze zna.

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ
الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَىٰ وَكَانُوا
أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا ۚ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٢٧﴾

28. Allach rzeczywiście wypełnił Posłańcowi jego Widzenie:[2783] Wy niechybnie wejdziecie do Świętego Meczetu, jeśli tak zapragnie Allach, bezpiecznie. Niektórzy z was będą mieli ogolone głowy, inni będą mieli krótko przycięte włosy, a nikt z was nie będzie się bał. Lecz On wiedział to, czego wy nie wiedzieliście. On właściwie oprócz tego naznaczył wam bliskie zwycięstwo.

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ ۖ لَتَدْخُلُنَّ
الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ مُحَلِّقِينَ
رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ ۖ فَعَلِمَ مَا لَمْ
تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَٰلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿٢٨﴾

29. [b]On jest Tym, który wysłał swego Posłańca z przewodnictwem i prawdziwą Religią, aby uczynić, iżby zatriumfowała ona nad wszystkimi innymi religiami.[2784] [c]Allach jest Wystarczający jako Świadek.

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٢٩﴾

[a]9,26. [b]61,10. [c]4,167; 13,44; 29,53.

2782. Wbrew własnej tradycji, która powiadała, że dostępu i okrążania Ka'bah nie wolno było zabraniać w czasie czterech Świętych Miesięcy, poganie z Mekki w poczuciu fałszywej godności i dumy narodowej postawili sobie za punkt honoru, aby nie zezwolić muzułmanom na wejście do Mekki i dopełnienie *'Umrah* (Mniejszej Pielgrzymki). Jednak Allach zesłał swój spokój na muzułmanów i chociaż, jak się wydawało, byli oni zdenerwowani warunkami Traktatu, to zgodnie z życzeniem i poleceniem ich umiłowanego Przywódcy znieśli to wszystko z pohamowaniem i cierpliwością oraz nie zeszli z drogi prawości i sprawiedliwości nawet wobec największych prowokacji. Towarzysze Świętego Proroka sami byli w stanie prezentować własną postawą taki szlachetny przykład.

2783. Werset ten odnosi się do Wizji, w której Święty Prorok widział siebie okrążającego Ka'bah wraz z Towarzyszami (Bukhārī). Wyruszył w stronę Mekki wraz z 1500 Towarzyszami w celu dopełnienia Mniejszej Pielgrzymki. Quraish nie pozwolili mu podejść do Ka'bah, chociaż sura ta wyraźnie i jasno powiada, iż wizja Proroka była prawdziwa i mówiła, że muzułmanie z całą pewnością wejdą do Ka'bah i odbędą ceremonię Mniejszej Pielgrzymki. Podróż Świętego Proroka, poza innymi pożytecznymi aspektami, ustanowiła pewien ważny precedens, a mianowicie, że czasami nawet wielcy Prorocy Boży mogą błędnie, jak się zdaje, interpretować wizje.

2784. Werset ten przedstawia bardzo odważne proroctwo, które powiada, że Islam ostatecznie zwycięży nad wszystkimi innymi religiami.

30. Muhammad jest Posłańcem Allacha. Ci zaś, którzy są z nim, są [a]twardzi wobec niewiernych, lecz czuli[2785] pomiędzy samymi sobą. Widzisz, jak kłaniają się i padają na twarz w Modlitwie, [b]szukając miłosierdzia i upodobania Allacha. Ich znaki są na ich twarzach, a są to ślady padania na twarz. Taki jest ich opis w Tora.[2786] A ich opis w Ewangelii mówi o nasieniu, które wypuszcza kiełek, a potem czyni go mocnym. Później staje się on silny i mocno wspiera się na swym korzeniu, radując żniwiarzy – a to, by On mógł uczynić, iżby niewierni wrzeli z wściekłości na ich widok. Allach tym z nich, którzy wierzą i czynią dobre dzieła, obiecał przebaczenie i wspaniałą nagrodę.

مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ
رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا
مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِم مِّنْ
أَثَرِ السُّجُودِ ذَٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَاةِ وَمَثَلُهُمْ
فِي الْإِنجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ
فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ
الْكُفَّارَ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
مِنْهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣٠﴾

[a]9,123. [b]59,9.

2785. Istnieją dwie szczególne cechy ludów żyjących dobrze i dokonujących stałego postępu, które chcą pozostawić jakiś ślad w biegu wydarzeń światowych. W innym miejscu Koranu (5,55) prawdziwych i dobrych muzułmanów określa się jako uprzejmych i uniżonych w odniesieniu do wiernych oraz zawziętych i zdecydowanych wobec niewierzących.

2786. Słowa „Taki jest ich opis w Tora" mogą odnosić się do opisu biblijnego, a mianowicie do „zabłysnął z góry Paran... z Nim tysiące wybranych" (Pwt 33,2). Natomiast zwrot „Zaś ich opis w Ewangelii jest jak produkt siewu" może odnosić się do innej przypowieści biblijnej, a mianowicie „Oto siewca wyszedł siać. A gdy siał, niektóre (ziarna) padły na drogę... inne padły na miejsca skaliste... inne w końcu padły na ziemię żyzną i plon wydały, jedno stokrotny, drugie sześćdziesięciokrotny, a inne trzydziestokrotny" (Mt 13,3-8). Ten pierwszy opis wydaje się odnosić do Towarzyszy Świętego Proroka, zaś ta druga przypowieść do następców odpowiednika Jezusa, Obiecanego Mesjasza, którzy zaczynając niepozornie, mają stworzyć potężną organizację i stopniowo, lecz stale, nieść Posłannictwo Islamu aż po krańce ziemi. Mają tak czynić do czasu, kiedy Islam zwycięży nad wszystkimi religiami i kiedy jego przeciwnicy będą się zastanawiać i zazdrościć jego władzy i prestiżowi.

ROZDZIAŁ 49

AL-HUJURĀT

(Objawiony po Hijrah)

Data Objawienia i kontekst

Sura ta została objawiona w 9. roku Hijrah, po upadku Mekki. Kiedy wraz z Upadkiem Mekki Islam stał się potężną siłą polityczną i przyjęły go wielkie rzesze ludzi, nadszedł czas, aby tych nowych wierzących nauczyć dobrych manier i moralności. Sura ta naucza muzułmanów tych właśnie dobrych manier i moralności. Zajmuje się ona także niektórymi społecznymi elementami zła, które wdzierają się w bogate społeczeństwo (muzułmanie stali się takim właśnie społeczeństwem po podboju Arabii). Sura ta mówi o zdobyciu przez Islam olbrzymiej władzy politycznej i bogactwa. Co jest naturalne i całkowicie stosowne, sura ta zawiera zasady załatwiania spraw międzynarodowych. Zaczyna się ona od surowego nakazu dla muzułmanów, aby okazywali pełen szacunek Świętemu Prorokowi, co jest słuszne wobec jego statusu jako wielkiego Posłańca Bożego. Dalej zachęca się muzułmanów, aby nie wyczekiwali na jego decyzje, lecz aby podporządkowywali mu się bez wahania. Nie powinni wznosić swoich głosów nad jego głos. Jest to nie tylko objawem złych manier, ale wskazuje też na brak właściwego poszanowania dla Przywódcy, co oczywiście podkopuje dyscyplinę społeczności muzułmańskiej. Następnie sura ta ostrzega muzułmanów, aby strzegli się dawania wiary różnym fałszywym pogłoskom, ponieważ pogłoski takie mają na celu stawiać muzułmanów w bardzo nieprzyjemnych sytuacjach. Sura ta w krótkich słowach przedstawia zasady, dzięki którym można by założyć Ligę Narodów lub Organizację Narodów Zjednoczonych. Dalej w tekście tej sury wspomina się o niektórych społecznych elementach zła, które, jeśli się przed nimi nie bronić we właściwym czasie, wgryzą się w żywy organizm społeczny i podkopią podwaliny całego społeczeństwa. Spośród tych elementów zła społecznego najpowszechniejsze to podejrzliwość, fałszywe oskarżenia, szpiegowanie, odgryzanie się. Natomiast te, które najbardziej się podkreśla i które przynoszą najgorsze konsekwencje to próżność i duma, wypływające z fałszywego poczucia wyższości rasowej. Koran nie uznaje żadnej podstawy wyższości, z wyjątkiem wyższości w kwestiach pobożnego i sprawiedliwego postępowania.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ﴿١﴾

2. O wy, którzy wierzycie! Nie wysuwajcie się naprzód[2787] w obecności Allacha i Jego Posłańca, lecz okazujcie przed Allachem bojaźń. Zaprawdę, Allach jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تُقَدِّمُوْا بَيْنَ يَدَيِ اللّٰهِ
وَرَسُوْلِهٖ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۭ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٢﴾

3. O wy, którzy wierzycie! Nie podnoście głosu ponad głos Proroka,[2788] ani nie mówcie do niego głośno, tak jak głośno przemawiacie wzajemnie do siebie, a to, żeby wasze dzieła nie spełzły na niczym, kiedy nic o tym nie będziecie wiedzieć.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَرْفَعُوْۤا اَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ
صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوْا لَهٗ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ
بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ اَنْ تَحْبَطَ اَعْمَالُكُمْ وَاَنْتُمْ
لَا تَشْعُرُوْنَ ﴿٣﴾

4. Zaprawdę, ci, którzy zniżają głos w obecności Posłańca Allacha, są tymi, których serca Allach oczyścił do sprawiedliwości.[2789] Dla nich jest przebaczenie i wspaniała nagroda.

اِنَّ الَّذِيْنَ يَغُضُّوْنَ اَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُوْلِ اللّٰهِ
اُولٰۤئِكَ الَّذِيْنَ امْتَحَنَ اللّٰهُ قُلُوْبَهُمْ لِلتَّقْوٰى ۭ
لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّاَجْرٌ عَظِيْمٌ ﴿٤﴾

5. Spośród tych, którzy zwracają się do ciebie spoza twoich prywatnych pomieszczeń, większość nie ma żadnego wyczucia.[2790]

اِنَّ الَّذِيْنَ يُنَادُوْنَكَ مِنْ وَّرَاۤءِ الْحُجُرٰتِ
اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُوْنَ ﴿٥﴾

6. Byłoby dla nich lepiej, gdyby cierpliwie poczekali, aż do nich wyjdziesz. Ale Allach jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

وَلَوْ اَنَّهُمْ صَبَرُوْا حَتّٰى تَخْرُجَ اِلَيْهِمْ لَكَانَ
خَيْرًا لَّهُمْ ۭ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٦﴾

[a]1,1.

2787. Wiernych zachęca się, aby okazywali należny szacunek Świętemu Prorokowi oraz aby byli mu bezwarunkowo posłuszni. Zachęca się ich także do tego, by nie wyczekiwali na jego rozkazy oraz by nie przedkładali własnych pragnień nad jego pragnienia.

2788. Werset ten mocno akcentuje przestrzeganie postawy największego szacunku wobec Świętego Proroka. W jego obecności muzułmanie nie powinni głośno mówić ani się w ten sposób do niego zwracać, ponieważ nie tylko świadczy to o złych manierach, ale skalkulowane jest na moralne szkodzenie temu, któremu nie okazuje się należnego mu szacunku.

2789. Wypowiadanie się w obecności Świętego Proroka ściszonym głosem wskazuje na okazywanie mu szacunku oraz na uniżoność serca mówiącego, podczas gdy unoszenie głosu oznacza arogancję lub próżność.

2790. Wołanie głośno na Świętego Proroka sprzed jego domu równa się wkraczaniu w jego sferę prywatności oraz wskazuje na brak szacunku wobec jego osoby i jego cennego czasu. Jedynie człowiek źle wychowany może dopuścić się takiego zachowania.

7. O wy, którzy wierzycie! Gdyby ktoś niesprawiedliwy przyniósł wam jakieś wiadomości, [a]sprawdźcie je dokładnie,[2791] abyście nie skrzywdzili nikogo w niewiedzy i nie musieli potem okazywać skruchy z powodu tego, co uczyniliście.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِن جَآءَكُمْ فَاسِقٌۢ بِنَبَإٍ
فَتَبَيَّنُوٓا۟ أَن تُصِيبُوا۟ قَوْمًۢا بِجَهَٰلَةٍ فَتُصْبِحُوا۟
عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَٰدِمِينَ ﴿٦﴾

8. I wiedzcie, że wśród was jest Posłaniec od Allacha. Gdyby on miał poddawać się waszym życzeniom w wielu sprawach, niechybnie wpadlibyście w tarapaty.[2792] Allach jednak wiarę uczynił wam miłą, jak i to, że jest ona piękna dla waszych serc, niewiarę zaś, niegodziwość i nieposłuszeństwo uczynił On dla was pełnymi odrazy. Takimi rzeczywiście są ci, którzy idą właściwą drogą

وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ ٱللَّهِ ۚ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِى
كَثِيرٍ مِّنَ ٱلْأَمْرِ لَعَنِتُّمْ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ
ٱلْإِيمَٰنَ وَزَيَّنَهُۥ فِى قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ ٱلْكُفْرَ
وَٱلْفُسُوقَ وَٱلْعِصْيَانَ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلرَّٰشِدُونَ ﴿٧﴾

9. Dzięki łasce i miłosierdziu Allacha. A jest Allach Wszechwiedzący, Mądry.

فَضْلًا مِّنَ ٱللَّهِ وَنِعْمَةً ۚ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾

10. Jeżeli będą ze sobą walczyć dwie grupy wierzących, [b]uczyń między nimi pokój.[2793] Jeżeli zaś po tym jedna z nich zgrzeszy przeciwko drugiej, walcz z tą, która zgrzeszyła, aż nawróci się do przykazania Allacha. I kiedy doń powróci, uczyń między nimi pokój sprawiedliwy i sprawiedliwie działaj. Zaprawdę, Allach miłuje sprawiedliwych.

وَإِن طَآئِفَتَانِ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ٱقْتَتَلُوا۟ فَأَصْلِحُوا۟
بَيْنَهُمَا ۖ فَإِنۢ بَغَتْ إِحْدَىٰهُمَا عَلَى ٱلْأُخْرَىٰ فَقَٰتِلُوا۟
ٱلَّتِى تَبْغِى حَتَّىٰ تَفِىٓءَ إِلَىٰٓ أَمْرِ ٱللَّهِ ۚ فَإِن فَآءَتْ
فَأَصْلِحُوا۟ بَيْنَهُمَا بِٱلْعَدْلِ وَأَقْسِطُوٓا۟ ۖ إِنَّ ٱللَّهَ
يُحِبُّ ٱلْمُقْسِطِينَ ﴿٩﴾

[a]4,95. [b]8,2.

2791. Chociaż po Upadku Mekki prawie cała Arabia przyjęła Islam, niektóre plemiona nadal nie chciały go zaakceptować i zdecydowane były walczyć z muzułmanami aż do końca. Ponadto sąsiadujące imperia bizantyjskie i perskie także zaczynały sobie uświadamiać wyzwanie, jakie Islam stanowił dla ich potęgi i prestiżu. Przywódcy tych imperiów myśleli, że wyzwanie to wywodzi się z Arabii, przez co wojna z Islamem zdawała się nieunikniona. Przez to nakaz ten był konieczny. Muzułmanom powiada się, że nawet jeśli wymagania wojny nakazują wyprzedzenie wojskowego ruchu przeciwnika, to nie należy wierzyć pogłoskom, jakie w czasie wojny często powstają. Muzułmanie powinni dogłębnie je sprawdzać zanim podejmą jakiekolwiek działania.

2792. Muzułmanom powiada się tutaj, że Święty Prorok może poszukiwać rady względem nich, lecz nie należy koniecznie z tych rad korzystać, ponieważ Prorok otrzymuje najwspanialsze rady z Wysokości oraz ponieważ całkowity obowiązek leży po jego stronie.

2793. Wielkim niebezpieczeństwem dla bezpieczeństwa i solidarności Państwa Muzułmańskiego są dysputy i kłótnie, jakie mogą przypadkowo powstawać między różnymi grupami muzuł-

11. Zaiste, wszyscy wierni są braćmi. Zatem czyńcie pokój pomiędzy waszymi braćmi[2794] i bójcie się Allacha, aby została wam okazana litość.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١١﴾

12. O wy, którzy wierzycie! Niechaj jeden lud nie wyśmiewa się z innego, albowiem przypadkiem tamten może być od niego lepszy. I niechaj jedna grupa niewiast nie wyśmiewa się z innej grupy niewiast, albowiem tamta może być przypadkiem od niej lepsza. [a]I nie rzucajcie oszczerstw na wasz lud, i nie nazywajcie się przezwiskami. Złą rzeczą jest być nazywanym złym imieniem po tym, jak się uwierzyło. Ci zaś, którzy nie okazują skruchy, są grzesznikami.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَى
أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَى
أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا
تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ
الْإِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١٢﴾

13. O wy, którzy wierzycie! Unikajcie podejrzliwości,[2795] [b]albowiem podejrzliwość w pewnych przypadkach jest grzechem. I nie szpiegujcie się nawzajem, ani się wzajemnie nie obmawiajcie. Czyż który z was chciałby spożywać ciało swojego zmarłego brata? Z pewnością napawałoby to was wstrętem. I bójcie się Allacha. Zaiste, Allach często powraca ze współczuciem i jest Litościwy.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ إِنَّ
بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبْ
بَعْضُكُمْ بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ
أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
تَوَّابٌ رَحِيمٌ ﴿١٣﴾

[a]68,12; 104,2. [b]53,29.

mańskimi. Werset ten przedstawia skuteczne rozwiązanie takich różnic. Po pierwsze, dotyczy on rozwiązywania sporów między grupami muzułmanów, ale zawiera również podstawy, na których można by z powodzeniem stworzyć prawdziwą Ligę narodów czy Organizację Narodów Zjednoczonych. Werset ten przedstawia dobrą zasadę zachowywania pokoju międzynarodowego.

2794. Werset obecny szczególnie akcentuje braterstwo islamskie. Jeśli między dwoma muzułmanami lub dwiema grupami muzułmańskimi przypadkiem dojdzie do konfliktu, to zachęca się innych muzułmanów, aby podejmowali natychmiastowe kroki w celu doprowadzenia do pojednania. Prawdziwa siła Islamu leży właśnie w tej idei braterstwa, która znosi wszelkie bariery kastowe, rasowe i narodowe.

2795. Ponieważ głównym tematem tej sury jest ustanawianie porozumienia, przyjaźni i dobrej woli między muzułmanami, zarówno indywidualnie, jak i grupowo, ten oraz poprzedni werset

14. O ludzkości, stworzyliśmy cię z mężczyzny i niewiasty, i uczyniliśmy z ciebie plemiona i grupy, abyście się wzajemnie znali.[2796] Zaprawdę, najbardziej czcigodnym[2797] spośród was w oczach Allacha jest ten, kto wśród was jest najbardziej sprawiedliwy. Zaiste, Allach jest Wszechwiedzący, Wszechświadomy.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَٰكُم مِّن ذَكَرٍ وَأُنثَىٰ
وَجَعَلْنَٰكُمْ شُعُوبًا وَقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوٓا۟ ۚ إِنَّ
أَكْرَمَكُمْ عِندَ ٱللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ
خَبِيرٌ ﴿١٤﴾

15. Arabowie z pustyni powiadają: „Wierzymy". Powiedz: „Wy jeszcze prawdziwie nie uwierzyliście, lecz raczej powiadacie: « Podporządkowaliśmy się, albowiem prawdziwa wiara nie wstąpiła jeszcze w wasze serca ».[2798] Jeżeli jednak będziecie posłuszni Allachowi i Jego Posłańcowi, On nie umniejszy niczego z waszych uczynków. Zaiste, Allach jest Najbardziej przebaczający, Litościwy.

قَالَتِ ٱلْأَعْرَابُ ءَامَنَّا ۖ قُل لَّمْ تُؤْمِنُوا۟ وَلَٰكِن
قُولُوٓا۟ أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ ٱلْإِيمَٰنُ فِى قُلُوبِكُمْ ۖ
وَإِن تُطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ لَا يَلِتْكُم مِّنْ أَعْمَٰلِكُمْ
شَيْـًٔا ۚ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٥﴾

wymieniają niektóre z tych elementów zła społecznego, które prowadzą do niezgody, rozłamów i różnic oraz które zatruwają i niszczą społeczeństwo. Werset ten zachęca muzułmanów, aby bronili się przed tymi elementami. Niektóre z tych elementów to szydzenie z innych, wyśmiewanie się, szpiegowanie, przezywanie, podejrzewanie i odgryzanie się. Szczególnie dotyczy to kobiet, jako że one właśnie mają tendencję do poddawania się tym elementom zła. U źródła tych elementów zła leżą przede wszystkim próżność i fałszywe poczucie wyższości, o czym mówi następny werset. Usuwając te podstawowe powody powstawania dysharmonii i niezgody wśród muzułmanów, sura ta zakłada podwaliny silnego braterstwa Islamu.

2796. *Shu'ūb* to liczba mnoga od słowa *Sha'b*, które oznacza: wielkie plemię; przodek plemienia, nazywany *Qabīlah*; naród (Lane).

2797. Omówiwszy temat braterstwa islamskiego w dwóch poprzednich wersetach, w wersecie obecnym Koran przedstawia podstawę wszechobejmującego, powszechnego braterstwa ludzi. Właściwie werset ten stanowi Magna Carta braterstwa i równości wśród ludzi. Podcina on fałszywe i głupie idee wyższości, które rodzą się z arogancji rasowej lub próżności narodowej. Ponieważ stworzony jest z kobiety i mężczyzny, człowiek, jako istota ludzka, w obliczu Boga jest taki sam. Wartości człowieka nie można oceniać na podstawie koloru skóry, ilości posiadanych przez niego bogactw, czy też na podstawie rangi lub statusu społecznego, dziedzictwa czy rodowodu, lecz na podstawie wspaniałości moralnej i sposobu wypełniania obowiązków wobec Boga i innych ludzi. Cała ludzkość jest wszak jedną wielką rodziną. Podział na plemiona, narody i rasy ma umożliwić ludziom lepsze wzajemne poznanie się po to, by lepiej wzajemnie korzystać z cech narodowych i dobrych cech. Przy okazji Ostatniej Pielgrzymki do Mekki, na krótko przed śmiercią, zwracając się do dużego zgromadzenia muzułmanów, Święty Prorok powiedział: „O wy, ludzie! Macie Jednego Boga i jednego przodka. Arab nie ma żadnej wyższości nad nie-Arabem, ani też nie-Arab nie ma wyższości nad Arabem. Człowiek biały nie jest w żaden sposób lepszy od czerwonego, a tym samym czerwony od białego. Jedynie pod względem wypełniania swoich obowiązków wobec Boga i człowieka. Najbardziej uważanym wśród was przez Boga jest ten spośród was, który jest najbardziej sprawiedliwym" (Bukhārī). Te wzniosłe słowa zawierają jeden z najwspanialszych ideałów Islamu oraz jedną z najmocniejszych zasad. W społeczeństwie rozdzieranym podziałami klasowymi Święty Prorok głosił zasadę tak wielce demokratyczną.

2798. Patrz strona następna.

16. [a]Wierzącymi są tylko ci, którzy prawdziwie uwierzyli w Allacha i Jego Posłańca, a potem nie poddają się wątpliwościom, lecz swoimi dobrami i swoimi osobami dokładają starań dla sprawy Allacha. To są ci, którzy są prawdomówni.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ
لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿١٦﴾

17. Powiedz: „Czy chcielibyście zaznajomić Allacha z waszą wiarą, podczas gdy [b]Allach zna to, co jest w niebiosach, i to, co jest na ziemi, a wszystkie rzeczy dobrze zna?"

قُلْ أَتُعَلِّمُونَ اللَّهَ بِدِينِكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي
السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ ﴿١٧﴾

18. Oni pozwalają sobie poczytywać za łaskę wobec ciebie to, że przyjęli Islam. Powiedz: „Nie uważajcie przyjęcia przez was Islamu za łaskę wobec mnie. Przeciwnie, [c]Allach obdarował łaską was w tym, że On właśnie poprowadził was ku prawdziwej Wierze, jeśli jesteście prawdomówni".

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا ۖ قُل لَّا تَمُنُّوا عَلَيَّ إِسْلَامَكُم ۖ
بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ إِن
كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٨﴾

19. Zaprawdę, Allach zna sekrety niebios i ziemi. I Allach widzi wszystko to, co czynicie.

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَاللَّهُ
بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾ ع ٢

[a]9,20; 61,12. [b]20,8; 22,71; 27,66. [c]3,165.

2798. Wszyscy muzułmanie stanowią integralną część braterstwa Islamu. Islam uznaje za równe prawa nie umiejących czytać i pisać synów pustyni oraz mieszkańców miast. Napomina jedynie tych pierwszych, aby więcej wysiłku wkładali w naukę i asymilowanie nauk Islamu oraz aby uczynili je zasadą własnego życia.

ROZDZIAŁ 50

QĀF

(Objawiony po Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Wszystkie kompetentne autorytety przypisują objawienie tej sury wczesnemu okresowi mekkańskiemu. Dwie poprzednie sury zajmowały się perspektywami wielkiej i pełnej chwały przyszłości Islamu oraz problemami społecznymi i narodowymi, jakie powstają, kiedy ludzie zdobywają władzę i bogactwo. Sura obecna, posiadająca skrót literowy *Qāf* na swym początku, wskazuje na fakt, że Wszechmogący Bóg może uczynić ze słabych i nie zorganizowanych Arabów potężny naród oraz że z pewnością doprowadzi On do tego, korzystając z Koranu jako środka i instrumentu osiągnięcia tego celu.

Temat

Sura ta jest pierwszą z grupy Rozdziałów, która kończy się na surze Al-Wāqi'ah. Podobnie jak wszystkie Rozdziały z okresu mekkańskiego, również i ta sura szczególnie akcentuje, wykorzystując zdecydowany i prorocki język, Koran jako objawione Słowo Boże, Zmartwychwstanie jako niezaprzeczalną rzeczywistość oraz zwłaszcza ostateczne zwycięstwo sprawy Islamu. Sura ta wskazuje na zjawiska przyrody oraz historie dawnych Proroków jako na wskazówki, które prowadzą do tego nieuniknionego wniosku. Rozpoczyna się ona od najważniejszego tematu – Zmartwychwstania – i w celu udowodnienia prawdy tego faktu wykorzystuje pewien argument, a mianowicie, że lud, który przez wiele wieków pozostawał duchowo martwy, otrzyma nowe i pełne wigoru życie dzięki Koranowi. Dalej sura ta powiada, że niewierzący nie są w stanie zaakceptować faktu, że Ten, który ostrzega, może się wśród nich pojawić, by im powiedzieć, że po tym, jak „umrą i staną się pyłem" zostaną podniesieni do nowego życia. Powiada się im, aby przestudiowali cudowne stworzenie firmamentu wraz z jego gwiazdami i planetami, które funkcjonują regularnie i punktualnie. Zachęca się ich także tutaj, aby zastanowili się nad stworzeniem wielkich przestrzeni ziemi, która rodzi wszelkie rodzaje owoców i pożywienia dla swoich mieszkańców. Dopiero wtedy uświadomią oni sobie, że Autor i Architekt tego wielkiego i złożonego wszechświata ma dość mocy i mądrości, by dać człowiekowi nowe życie po tym, jak jego fizyczne mieszkanie już się rozłoży. Następnie sura ta wskazuje na celowość stworzenia człowieka – największe stworzenie Boga i Jego najszlachetniejsze dzieło – oraz na rozróżnianie i całkowitą odpowiedzialność człowieka za jego czyny i działania. Sura ta kończy się stwierdzeniem, że stworzenie wszechświata i człowieka, szczytu tego stworzenia, wskazuje, iż mądry Stwórca nie mógłby spowodować zaistnienia tak złożonego wszechświata bez konkretnego i wielkiego celu. Powyższe prowadzi do wniosku, że musi być i jest życie pozagrobowe.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Qāf.[2799] My wzywamy ten wspaniały Koran[2800] jako dowód tego, iż wielkie Zmartwychwstanie niechybnie nastąpi.

قٓ وَالْقُرْاٰنِ الْمَجِيْدِ ②

3. Oni jednak dziwią się, że przybył do nich ten, który ostrzega, spośród nich samych. I niewierzący powiadają: „Oto dziwna rzecz.

بَلْ عَجِبُوْٓا اَنْ جَآءَهُمْ مُّنْذِرٌ مِّنْهُمْ فَقَالَ الْكٰفِرُوْنَ هٰذَا شَيْءٌ عَجِيْبٌ ③

4. „Co? Kiedy będziemy martwi i staniemy się pyłem, będziemy na nowo podniesieni do życia? [b]Taki oto powrót daleki jest od możliwości spełnienia".

ءَاِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ذٰلِكَ رَجْعٌۢ بَعِيْدٌ ④

5. My wiemy, ile ziemia im umniejsza i ile im dodaje. U Nas znajduje się Księga, która wszystko zachowuje.[2801]

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْاَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا كِتٰبٌ حَفِيْظٌ ⑤

6. Nie, oni odrzucili prawdę, kiedy ta do nich przybyła, i przez to znajdują się w stanie zakłopotania.

بَلْ كَذَّبُوْا بِالْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمْ فَهُمْ فِيْٓ اَمْرٍ مَّرِيْجٍ ⑥

7. Czyż oni nie patrzą na niebo nad nimi i nie widzą, jakim My je uczyniliśmy i jak [c]przystroiliśmy je, a nie ma w nim skazy?[2802]

اَفَلَمْ يَنْظُرُوْٓا اِلَى السَّمَآءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنٰهَا وَزَيَّنّٰهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوْجٍ ⑦

---

[a]1,1. [b]13,6; 23,37. [c]37,7; 41,13; 67,6.

2799. Litera *Qāf* może oznaczać Boży Atrybut *Qādir*, który oznacza Potężnego Boga. Ewentualnie litera ta może reprezentować zwrot *Al-Qiyāmatu Haqqun*, czyli Zmartwychwstanie jest niewątpliwą rzeczywistością.

2800. Koran określony jest jako dowód na to, iż Zmartwychwstanie z pewnością będzie miało miejsce.

2801. Werset ten odrzuca sprzeciw niewierzących, o którym mowa w poprzednim wersecie, a mianowicie: w jaki sposób, kiedy już umrą i zmienią się w kupkę połamanych kości i cząsteczki pyłu, będą mogli być na nowo podniesieni do życia. Werset ten powiada, że rozkłada się i znika tylko ciało fizyczne. Dusza nie ginie i otrzyma nowe ciało w następnym świecie, aby mogła rozliczyć się z uczynków poprzedniego życia, które zapisane są w „Księdze, w której wszystko jest zapisane". Werset ten może także oznaczać, że nawet cząsteczki przedmiotów, które ziemia rozkłada, dobrze zachowane są w pamięci Boga. Obecny werset może także oznaczać, że ponieważ całkowita znajomość wszystkich szczegółów rzeczy stanowi o władzy ich tworzenia – a Bóg zna całkowicie anatomię człowieka i proces rozkładu ciała – dlatego to On właśnie może i odrodzi ciało człowieka po śmierci.

2802. Werset obecny oraz kilka poprzednich zwracają uwagę na cuda stworzenia – wspaniały układ wszechświata, firmament z jego niezliczonymi planetami i gwiazdami, ziemię i jej zapeł-

8. I na ziemię – rozpostarliśmy ją i posadowiliśmy na niej potężne góry. Uczyniliśmy, że rosną na niej [a]wszelkie rodzaje pięknych gatunków

وَالْأَرْضَ مَدَدْنٰهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْۢبَتْنَا
فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍۢ بَهِيجٍ ﴿٨﴾

9. Jako środek oświecenia i jako napomnienie[2803] dla każdego sługi, który się do Nas zwraca.

تَبْصِرَةً وَّذِكْرٰى لِكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ ﴿٩﴾

10. [b]I My zsyłamy z chmur wodę, pełną błogosławieństw, i dzięki niej tworzymy ogrody i zbiory,

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً مُّبٰرَكًا فَأَنْۢبَتْنَا بِهٖ جَنّٰتٍ
وَّحَبَّ الْحَصِيدِ ﴿١٠﴾

11. I wysokie palmy z daktylami jeden na drugim

وَالنَّخْلَ بٰسِقٰتٍ لَّهَا طَلْعٌ نَّضِيدٌ ﴿١١﴾

12. Jako zaopatrzenie dla Naszych sług. [c]Dzięki niej pobudzamy martwą ziemię. Tak samo nastąpi Zmartwychwstanie.[2804]

رِّزْقًا لِّلْعِبَادِ وَأَحْيَيْنَا بِهٖ بَلْدَةً مَّيْتًا كَذٰلِكَ
الْخُرُوجُ ﴿١٢﴾

13. [d]Lud Noego odrzucił Prawdę przed nimi i podobnie uczynili Lud Studni i plemię Thamūd,

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَّأَصْحٰبُ الرَّسِّ وَثَمُودُ ﴿١٣﴾

14. I plemię 'Ād, i Faraon, i bracia Lota.

وَعَادٌ وَّفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ﴿١٤﴾

15. [e]I Mieszkańcy Lasu, i Lud Tubba'. Oni wszyscy odrzucili Posłańców z takim rezultatem, że spadła na nich Moja kara.

وَّأَصْحٰبُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ
فَحَقَّ وَعِيدِ ﴿١٥﴾

[a]31,11. [b]25,49. [c]25,50; 43,12. [d]9,70; 14,10; 38,13. [e]15,79; 26,177; 38,14.

nienie życiem zwierzęcym i ludzkim – zaś później wskazują one na nieunikniony wniosek, że Wielki i Mądry Autor, Architekt i Kontroler, który dał życie całemu temu wspaniałemu wszechświatu i który w jego centrum umieścił człowieka, posiada taką moc, by odradzać człowieka po jego śmierci i aby dawać mu nowe życie po śmierci.

2803. Logicznym jest zakładać istnienie jakiegoś celu fizycznej natury. Koncepcja Boga jako Autora i Stwórcy wszystkich rzeczy przedstawia zrozumiały i pełny obraz pochodzenia, planu i celu. Natomiast istnienie celu w stworzeniu wskazuje na istnienie Życia po śmierci, ponieważ sama idea, że wraz z rozpadem fizycznego mieszkania duszy ludzkiej także i ona ulega śmierci, przeciwna jest całemu planowi i mądrości Boga oraz Jego celowi w stworzeniu wszechświata.

2804. Tak samo jak Bóg zsyła deszcz z nieba i powoduje, że sucha, martwa ziemia zaczyna kwitnąć i pulsować nowym życiem, rodząc najróżniejsze kwiaty i owoce, podobnie może On i da nowe życie człowiekowi po jego śmierci.

16. [a]Czy wówczas zmęczyło Nas pierwsze stworzenie?[2805] Nie, oni jednak doznają niepewności, jeśli chodzi o nowe stworzenie.

أَفَعَيِينَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ ۚ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٦﴾

17. Zaiste, My stworzyliśmy człowieka i wiemy, co szepce mu jego umysł, a jesteśmy bliżej niego, bliżej nawet niż jego własna żyła szyjna.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ ۖ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴿١٧﴾

18. Kiedy ci dwaj Zapisujący aniołowie wszystko zapisują, siedząc po jego prawej stronie i po jego stronie lewej,[2806]

إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ ﴿١٨﴾

19. On nie mówi ani słowa, [b]żeby nie było przy nim anioła strażnika, gotowego do zapisywania.

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴿١٩﴾

20. [c]Odrętwienie śmierci niechybnie nadejdzie. „Oto przed czym próbowałeś uciec".

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ۖ ذَٰلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿٢٠﴾

21. [d]I zabrzmi trąba. To będzie Dzień Obietnicy.

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ۚ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ﴿٢١﴾

22. I wystąpi każda dusza, i będzie z nią anioł, który będzie ją prowadził, i anioł, który będzie dawał świadectwo.[2807]

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ﴿٢٢﴾

[a]50,39. [b]43,81; 82,11-12; 86,5. [c]6,94; 23,100. [d]18,100; 23,102; 36,52; 39,69; 69,14.

2805. We wszystkich tych wersetach słowo „stworzenie", poza swoim podstawowym znaczeniem, oznacza przebudzenie duchowe lub rewolucję wywołaną przez Świętego Proroka wśród jego ludu.

2806. Według niektórych komentatorów anioł zasiadający po prawicy człowieka zapisuje jego dobre czyny, zaś zasiadający po lewej stronie zapisuje jego złe uczynki. Słowa „po prawej stronie" oznaczają dobre uczynki, a „po lewej stronie" uczynki złe. Każdy uczynek czy słowo pozostawia w atmosferze swój ślad i przez to zostaje zachowane. W innym miejscu Koranu (24,25 oraz 36,66) powiada się, że kończyny człowieka – jego ręce, stopy i język – nieść będą świadectwo przeciwko niemu w Dniu Sądu. W ten sposób różne części ciała ludzkiego także mogą „zapisywać", o czym mówi się w obecnym wersecie i co określa się mianem Zapisujących Aniołów.

2807. *Sā'iq* może być aniołem zasiadającym po lewej stronie człowieka, zapisującym jego złe uczynki, który za karę za te uczynki powiedzie człowieka do Piekła. Natomiast *Shahīd* może być aniołem, który zasiada po lewej stronie i zapisuje dobre uczynki i który będzie świadczyć na korzyść człowieka. Możliwe jest też i to, że oba te słowa użyte są metaforycznie i oznaczają odpowiednio niewłaściwie wykorzystywane członki ciała człowieka i jego cechy oraz te, które wykorzystywane są właściwie i dobrze.

23. Wtedy My powiemy: „Nie zważałeś na to. Teraz My zdjęliśmy z ciebie twą zasłonę i wzrok twój jest dzisiaj przenikliwy".[2808]

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هٰذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ
غِطَآءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيْدٌ ﴿٢٣﴾

24. A jego towarzysz powie: „Oto co przygotowałem z jego świadectwa".

وَقَالَ قَرِيْنُهٗ هٰذَا مَا لَدَيَّ عَتِيْدٌ ﴿٢٤﴾

25. My powiemy do jego dwóch towarzyszy: „Wy dwaj,[2809] wrzućcie do Piekła każdego niewierzącego wroga Prawdy,

اَلْقِيَا فِيْ جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيْدٍ ﴿٢٥﴾

26. [a]„Powstrzymującego przed dobrem, grzesznika, tego, który zwątpił.

مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيْبِ ﴿٢٦﴾

27. „Jeśli kto ustanawia obok Allacha innego boga, tego wy dwaj wrzućcie w straszne męki".

اِلَّذِيْ جَعَلَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَاَلْقِيٰهُ فِي الْعَذَابِ
الشَّدِيْدِ ﴿٢٧﴾

28. [b]Jego wspólnik powie: „O Panie nasz, to nie ja uczyniłem, że się zbuntował, lecz to on sam zbyt daleko posunął się w błędzie".[2810]

قَالَ قَرِيْنُهٗ رَبَّنَا مَآ اَطْغَيْتُهٗ وَلٰكِنْ كَانَ فِيْ
ضَلٰلٍ بَعِيْدٍ ﴿٢٨﴾

29. Allach powie: „Nie kłóćcie się w Mojej obecności. Przekazałem wam ostrzeżenie już przedtem.

قَالَ لَا تَخْتَصِمُوْا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ اِلَيْكُمْ
بِالْوَعِيْدِ ﴿٢٩﴾

30. „Wyroku wydanego przeze Mnie nie można zmienić i [c]w najmniejszym stopniu nie jestem niesprawiedliwy wobec Moich sług".

مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَآ اَنَا بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيْدِ ﴿٣٠﴾

[a]68,13. [b]14,23. [c]3,183; 8,52; 22,11; 41,47.

2808. W przyszłym świecie z oczu człowieka zdjęta będzie zasłona, przez co człowiek optycznie i umysłowo będzie o wiele lepiej widział. Ujrzy konsekwencje swojego działania w takiej formie, jakiej nie był w stanie ujrzeć swoimi oczyma na tym świecie. Człowiek uświadomi sobie też, iż to, co uważał za zaledwie przywidzenie, było twardą i wyraźną rzeczywistością.

2809. Podwójna forma *Alqiyā* używana bywa albo dlatego, że nakaz otrzymują dwaj aniołowie – *Sā'iq* i *Shahīd* – lub też w celu zaakcentowania tego nakazu. Taka forma wyrazu jest też użyta w 23,100, gdzie użyty jest czasownik w liczbie mnogiej w odniesieniu do podmiotu stojącego w liczbie pojedynczej.

2810. W naturze ludzkiej leży to, że kiedy złoczyńca staje w obliczu konsekwencji swoich czynów, stara się przerzucić winę na kogoś innego. Właśnie taki stan umysłu człowieka niewierzącego opisuje się w tym wersecie. Taki człowiek Szatana obarczać będzie winą za swoje występki i grzechy.

31. Tego dnia My powiemy do Piekła: „Czy jesteś już napełnione?" A ono odpowie:[2811] „Czy są jacyś jeszcze?"[2812]

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِن مَّزِيدٍ ﴿٣٠﴾

32. [a]I Niebo będzie przybliżone[2813] do sprawiedliwych, i nie będzie już więcej odległe.

وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ﴿٣١﴾

33. Zostanie powiedziane: „Oto co było wam obiecane, każdemu, kto stale zwracał się do Boga i baczył na swoje czyny,

هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ ﴿٣٢﴾

34. Kto bał się Miłosiernego Boga w skrytości i przychodził do Niego w cierpliwości serca.

مَّنْ خَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ ﴿٣٣﴾

35. [b]„Wejdźcie tam w pokoju. Oto Dzień Wieczności".[2814]

ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ۖ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ﴿٣٤﴾

36. Będą tam oni mieli wszystko, czego zapragną, a jest u Nas [c]o wiele więcej.[2815]

لَهُم مَّا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ﴿٣٥﴾

[a]26,91; 81,14. [b]14,24; 15,47; 36,59. [c]10,27.

2811. Dialog ten to dialog w przenośni. Piekło zostało tutaj uosobione, a słowa wkładane są w jego usta do wyrażenia jego stanu czy warunków, nie zaś po to, by powiedzieć, że rzeczywiście będzie ono przemawiać czy potrafi przemawiać. Słowo *Qāla* użyte jest w tym sensie także w 41,12, gdzie niebo i ziemia przedstawione są tak, że powiadają, iż posłuszne są chętnie prawom Bożym. Jedną z szczególnych i pięknych cech języka arabskiego jest to, że wykorzystuje on słowa i zwroty normalnie używane w odniesieniu do rzeczy nieożywionych w odniesieniu do ludzi. Patrz także 57 oraz 18,78.

2812. Zwrot ten wskazuje właściwie na nieograniczone możliwości człowieka do popełniania grzechów oraz na jego niezwykłe pożądanie wygód doczesnych, którymi wykłada swą drogę do Piekła.

2813. Podczas gdy w poprzednim wersecie powiada się, że coraz więcej osób wrzucanych będzie do Piekła po to, by je tam oczyścić duchowo, werset obecny powiada, że także i Niebo zostanie przybliżone sprawiedliwym oraz tym, którzy cechują się bojaźnią Bożą.

2814. Bez względu na to, jak straszną może wydawać się kara Piekła, to wedle Koranu jest to kara czasowa, podczas gdy Niebo jest wieczne. Jego błogosławieństwa nie znają granic ani końca (11,109).

2815. Ludzie sprawiedliwi posiądą w Raju to, czego pragną w głębi ich serc. Jednakże ponieważ pragnienia ludzkie są w najlepszym razie ograniczone, w Raju człowiek otrzyma o wiele więcej niż pragnie czy na co zasługuje, o wiele więcej niż mógłby sobie pomyśleć czy pojąć.

37. [a]Ileż pokoleń, które były mężniejsze niż ci, zniszczyliśmy przed nimi! Lecz kiedy nadeszła kara, krążyli po krajach, snując plany ucieczki przed nią.[2815A] Lecz czyż było dla nich jakieś miejsce schronienia?

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُم
بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِن مَّحِيصٍ ٣٧

38. Zaprawdę, w tym zawiera się napomnienie dla tego, kto ma serce rozumne[2816] lub kto daje posłuch i jest uważny.

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ لِمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى
السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ٣٨

39. I, zaprawdę, My stworzyliśmy niebiosa i ziemię i wszystko to, co jest między nimi, [b]w sześciu okresach[2817] i [c]nie dotknęło nas żadne zmęczenie.[2818]

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي
سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِن لُّغُوبٍ ٣٩

40. Zatem znoś cierpliwie to, co oni powiadają, i święcuj chwałę twego Pana przed wschodem słońca i przed jego zachodem,

فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ
طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ٤٠

41. A także wychwalaj Go w częściach nocy oraz po nakazanych pokłonach.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ٤١

[a]19,75; 47,14. [b]7,55; 10,4; 11,8; 25,60. [c]50,16.

2815A. Słowa w tekście oznaczają dosłownie: „Schowali się w ziemi, by się ratować", i – jak się zdaje – odnoszą się do współczesnych podziemnych schronów jako zabezpieczenia przed atakami bombowymi.

2816. *Qalb* oznacza: serce; dusza; sumienie; umysł; oraz najlepszą część rzeczy. Powiada się *ma la-hū Qalbun*, czyli on nie ma umysłu ani inteligencji (Lane).

2817. Patrz 984 oraz 41,10-13.

2818. Cechą charakterystyczną Koranu jest to, że nie tylko oczyszcza szlachetnych Proroków Bożych z wszelkich wad i niemoralności, jakie imputuje się im w Biblii, ale i oczyszcza Istotę Bożą z wad i niedociągnięć, które nie są zgodne z Jego Majestatem i Świętością. Biblia przedstawia Boga jako odpoczywającego „dnia siódmego po całym swym trudzie, jaki podjął" (Rdz 2,2), lecz według Koranu zmęczenie nie jest czymś, co Bóg może odczuwać.

42. Posłuchaj! W dniu, kiedy wołający[2819] zawoła z pobliskiego miejsca,[2820]

وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤٢﴾

43. W dniu, w którym usłyszą nieunikniony podmuch,[2821] wtedy nastąpi dzień powstania z grobów.

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ ﴿٤٣﴾

44. Zaprawdę, to My dajemy życie i przynosimy śmierć i do Nas nastąpi ostateczny powrót.

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ ﴿٤٤﴾

45. W dniu, kiedy rozstąpi się ziemia i w konsekwencji ich występków oni zbliżą się w pośpiechu, nastąpi podniesienie z martwych, a jest to dla Nas łatwe.

يَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٥﴾

46. My najlepiej wiemy, co oni mówią, [a]ty zaś nie musisz ich zmuszać w żaden sposób. Zatem napominaj poprzez Koran[2822] tego, który boi się Mojego ostrzeżenia.

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِجَبَّارٍ فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَن يَخَافُ وَعِيدِ ﴿٤٦﴾

[a]39,42; 42,7.

2819. „Wołający" może dotyczyć Świętego Proroka. Kontekst wspiera taki wniosek, ponieważ następnych kilka wersetów nawiązuje – jak się zdaje – do duchowego zmartwychwstania przez nie właśnie, wywołanego wśród jego ludu, który na jego wołanie powstał, jak to rzeczywiście było, z grobu.

2820. Słowa „z pobliskiego miejsca" mogą także oznaczać, że wołanie Świętego Proroka nie pozostanie wołaniem na puszczy, wołaniem odległym, lecz że zostanie wysłuchane i przyjęte.

2821. „Podmuch" może tutaj oznaczać także donośne wołanie Świętego Proroka.

2822. Zmartwychwstanie, o którym była mowa w tej surze, spowodowane zostało przez Koran.

ROZDZIAŁ 51

AL-DHĀRIYĀT

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Podobnie jak poprzednia, sura obecna objawiona była we wczesnej działalności Świętego Proroka w Mekce. Noldeke przypisuje jej objawienie na czwarty rok jego działalności. Sura poprzednia zajmowała się dwoma rodzajami zmartwychwstania – zmartwychwstaniem duchowym, które miało być spowodowane dzięki naukom zawartym w Koranie, oraz Zmartwychwstanie Końcowe w Życiu po śmierci, przy czym to pierwsze zmartwychwstanie przedstawione zostało jako argument potwierdzający to drugie. Obecna sura rozpoczyna się ważnym proroctwem, które powiada, że ciało ludzi wielce sprawiedliwych powróci do istnienia dzięki wpływowi nauki Koranu. Tak jak chmury, które dają deszcz wielkim obszarom spalonej ziemi i powodują, że zaczyna ona kwitnąć nowym życiem, tak samo ta święta grupa sprawiedliwych wierzących, przebudziwszy się do nowego życia duchowego, zaniesie Posłannictwo Koranu aż na krańce ziemi, zmiatając przed sobą wszelką opozycję. Proroctwo to, jak się wydaje niemożliwe do spełnienia, stanowiłoby, jeśli zmienić je w namacalną rzeczywistość, niezbity dowód popierający fakt Końcowego Zmartwychwstania. Dalej sura ta powiada, że kiedy tylko pojawia się Posłaniec Boży na świecie, by powiedzieć swemu ludowi, że istnieje życie po śmierci, w którym będą ludzie musieli rozliczyć się ze swoich uczynków, ci właśnie ludzie śmieją się z Posłańca, przeciwstawiają się mu i prześladują go. Sura ta przytacza taki przypadek, a mianowicie lud Lota, który ukarany został za swoje niegodziwości i nienaturalne oraz niemoralne praktyki. Sura obecna nawiązuje także krótko do kary, jaka spadła na faraona 'Ād, Thamūd oraz na lud Noego. Zaś przy końcu zwraca się uwagę czytelnika na największy cel stworzenia człowieka, który polega na tym, że powinien on kultywować i demonstrować sobą atrybuty Boże oraz powinien w pełni i wiernie wypełniać obowiązki wobec Boga i innych ludzi.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Na tych,[2823] którzy rozpraszają się prawdziwym rozproszeniem,[2823A]
وَالذّٰرِيٰتِ ذَرْوًا ②

3. Potem niosą swój bagaż,
فَالْحٰمِلٰتِ وِقْرًا ③

4. Potem lekko suną,
فَالْجٰرِيٰتِ يُسْرًا ④

5. A potem rozdają z Naszego rozkazu,[2824]
فَالْمُقَسِّمٰتِ اَمْرًا ⑤

6. Zaiste, to, co jest wam obiecane, [b]jest prawdą,
اِنَّمَا تُوْعَدُوْنَ لَصَادِقٌ ⑥

7. A Sąd niechybnie nastąpi.
وَّاِنَّ الدِّيْنَ لَوَاقِعٌ ⑦

8. I na niebo pełne dróg,[2825]
وَالسَّمَآءِ ذَاتِ الْحُبُكِ ⑧

---

[a]1,1. [b]52,8.

2823. Patrz 2465.

2823A. Z fenomenu przyrody te cztery wersety (2-5) zwracają uwagę na ich odpowiednik – fenomen duchowy. Paralelizm ten jest wprost uderzający. Następujące cztery słowa – al-Dhāriyāt (ci, którzy rozrzucają), al-Hāmilāt (ci, którzy niosą), al-Jāriyāt (ci, którzy z łatwością spieszą) oraz al-Muqassimāt (ci, którzy rozdzielają) – w odniesieniu do fenomenu fizycznego mogą oznaczać wiatry daleko wiejące, pary, jakie wznoszą się z oceanów, niosą chmury pełne deszczu, wieją delikatnie, a później powodują, że zaczyna padać deszcz na wysuszoną, jałową ziemię, zmieniając ją w ogród pełen przepięknych kwiatów i słodkich owoców. W znaczeniu duchowym te cztery słowa mogą reprezentować tę grupę ludzi sprawiedliwych, którzy, pijąc obficie ze źródła duchowego, które zapoczątkował Święty Prorok, oraz którzy, przyjąwszy i uodporniwszy się pięknymi i dającymi życie naukami Koranu, wyruszyli w najodleglejsze zakątki Arabii i później do odległych krajów, niosąc swój błogosławiony bagaż i rozrzucając objawione Słowo Boże w różnych krajach; wyruszali do krajów cuchnących bałwochwalstwem i działali tam nie mieczem, lecz miłością i spokojem, jak wiatr, który wieje łagodnie, niosąc deszcz spragnionej ziemi.

2825. Drogi niebieskie to orbity planet, komet i gwiazd, którymi poprzecinany jest firmament. Te ciała niebieskie poruszają się po swoich orbitach, regularnie wypełniając wyznaczone im zadania, czyniąc to bezbłędnie i punktualnie, bez wkraczania w sferę działania innych ciał, tworząc w ten sposób pełną harmonię struktury i ruchu. Fakt, że niebo pełne jest takich dróg, po których poruszają się planety i gwiazdy, ujawniony był po raz pierwszy właśnie przez Koran w czasie, kiedy wierzono, że niebo w swojej budowie jest czymś stałym.

9. Zaiste, nie zgadzacie się[2826] w tym, co mówicie.

إِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُّخْتَلِفٍ ۝٩

10. Ten tylko odwracany jest od prawdy, co do którego postanowiono,[2827] iż będzie odwrócony.

يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ ۝١٠

11. Niechaj będą przeklęci kłamcy,

قُتِلَ الْخَرَّاصُونَ ۝١١

12. Którzy nie zważają na prawdę w głębi swojej niewiedzy.[2828]

الَّذِينَ هُمْ فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ ۝١٢

13. Pytają: [a]„Kiedy będzie Dzień Sądu?"

يَسْأَلُونَ أَيَّانَ يَوْمُ الدِّينِ ۝١٣

14. Powiedz: „To będzie dzień, kiedy oni męczeni będą męką Ognia".

يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ۝١٤

15. I będzie im powiedziane: „Skosztujcie tylko waszej męki. [b]To jest to, o przyśpieszenie czego prosiliście".

ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ هَٰذَا الَّذِي كُنتُم بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ۝١٥

16. Lecz, zaiste, sprawiedliwi będą wśród [c]ogrodów i źródeł,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ۝١٦

17. Biorąc to, czym obdaruje ich Pan, albowiem oni przedtem zwykli byli czynić dobro.[2829]

آخِذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ
ذَٰلِكَ مُحْسِنِينَ ۝١٧

18. Oni sypiali zaledwie [d]przez część nocy,

كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ۝١٨

[a]7,188; 79,43. [b]26,205; 27,72-73; 29,54, 55. [c]15,46; 52,18; 68,35; 77,42; 78,32. [d]32,17.

2826. Wielka prawda astronomiczna, jaka ujawniona została w poprzednim wersecie, prowadzi do wniosku, że Koran jest własnym Boga objawionym Słowem oraz że w dziele Bożym istnieje jedność celu i harmonii, a mimo to filozofowie materialistyczni wymyślają niezwykle teorie, oparte na błędnych założeniach, i powiadają, by nie wierzyć w Boga i Jego Proroków.

2827. Słowa te mogą także oznaczać „ten, który sam się odwróci".

2828. *Ghamrah* oznacza: głębię ignorancji; błąd; upór; wytrwałość; przejmującą niedbałość; stan uporu w odniesieniu do rzeczy próżnej i fałszywej (Lane).

2829. *Muttaqī* to ktoś, kto wypełnia swoje obowiązki wiernie i całkowicie, zarówno wobec Boga, jak i innych ludzi. Natomiast *Muhsin* to ktoś taki, kto innym czyni więcej dobra niż od nich otrzymuje oraz działa i postępuje tak, jakby rzeczywiście widział Boga; lub też w mniejszym stopniu jest świadom tego, że Bóg na niego spogląda. Zatem *Muhsin* to osoba o wspaniałej postawie duchowej – wspanialsza niż Muttaqī.

19. A o świcie modlili się o [a]Boże przebaczenie.

وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٩﴾

20. W ich bogactwie znajdowała się [b]część dla tych, którzy prosili o pomoc i dla tych, którzy nie mogli.[2830]

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٢٠﴾

21. Na ziemi znajdują się Znaki dla tych, którzy posiadają pewność wiary,

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ ﴿٢١﴾

22. Jak i w was samych. Czyż zatem nie widzicie?

وَفِي أَنْفُسِكُمْ ۚ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٢٢﴾

23. W niebie jest wasze [c]pożywienie, jak i to, co zostało wam obiecane.[2831]

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ﴿٢٣﴾

24. I na Pana nieba i ziemi, to jest niechybnie prawda, jak prawdą jest to, że mówicie.[2832]

فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِثْلَ مَا أَنَّكُمْ
تَنْطِقُونَ ﴿٢٤﴾ ع

25. Czy dotarła do ciebie opowieść o zaszczytnych [d]gościach Abrahama?

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٥﴾ وقف لازم

26. Kiedy przybyli do niego i powiedzieli: „Pokój!", on odpowiedział: „Pokój niechaj będzie z wami". Myślał, że oni są obcy.[2833]

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا ۖ قَالَ سَلَامٌ ۚ قَوْمٌ
مُنْكَرُونَ ﴿٢٦﴾

[a]3,18. [b]70,25-26. [c]40,14; 45,6. [d]11,70, 71; 15,22.

2830. Według Islamu w bogactwie zamożnego muzułmanina ci, którzy potrafią wyrazić swoje potrzeby, jak i ci, którzy nie potrafią, mają swój udział. Zatem bogactwo muzułmanina ma być źródłem korzyści także dla biednych. Kiedy zatem muzułmanin zaspokoi potrzebę biedniejszego brata, właściwie sam nie czyni mu żadnej łaski, lecz jedynie wypełnia wobec niego swój obowiązek. Słowo *al-Mahrūm* w swojej konotacji zawiera nie tylko tych biedaków, którzy ze wstydu lub szacunku dla samych siebie nie proszą o jałmużnę (2,274), lecz i nieme zwierzęta. Tutaj słowo to potraktowane zostało jako oznaczające osobę, która nie może zarabiać na życie z powodu słabej budowy fizycznej lub innego podobnego powodu.

2831. Obietnice zwycięstwa i dobrobytu dla wierzących oraz ostrzeżenia dla niewierzących.

2832. Fakt, o którym mowa w poprzednim wersecie, nie jest ani pobożnym życzeniem ze strony Świętego Proroka, ani też wymysłem jego wyobraźni. Jest to całkowita prawda, tak pewna jak pewnym jest, że „mówisz". Werset ten może także oznaczać, że Koran jest bez wątpienia własnym, objawionym Słowem Bożym „jak je wypowiadasz".

27. I udał się spokojnie do swego domostwa, i przyniósł [a]utuczone cielę,

فَرَاغَ إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦ فَجَآءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ﴿٢٧﴾

28. I położył je przed nimi i rzekł: „Czy nie posilicie się?"

فَقَرَّبَهُۥٓ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٨﴾

29. [b]I poczuł przed nimi strach. [c]Oni rzekli: „Nie obawiaj się". I przekazali mu dobrą nowinę o narodzinach syna, który będzie pobłogosławiony wiedzą.[2834]

فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً ۖ قَالُوا۟ لَا تَخَفْ ۖ وَبَشَّرُوهُ بِغُلَٰمٍ عَلِيمٍ ﴿٢٩﴾

30. Wówczas podeszła jego żona, niezwykle speszona,[2835] uderzyła się w twarz i rzekła: „Jestem wszak starą, niepłodną już niewiastą!"

فَأَقْبَلَتِ ٱمْرَأَتُهُۥ فِى صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ﴿٣٠﴾

31. Oni rzekli: „Tak powiedział twój Pan. Zaiste, On jest Mądry, Wszechwiedzący".

قَالُوا۟ كَذَٰلِكِ قَالَ رَبُّكِ ۖ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْحَكِيمُ ٱلْعَلِيمُ ﴿٣١﴾

CZĘŚĆ XXVII

32. Abraham rzekł: [d]„Zatem z czym przybywacie, o wy, którzy zostaliście posłani?"

الجزء ٢٧ قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا ٱلْمُرْسَلُونَ ﴿٣٢﴾

33. Oni powiedzieli: „Zostaliśmy wysłali do [e]pewnego grzesznego ludu,

قَالُوٓا۟ إِنَّآ أُرْسِلْنَآ إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٣﴾

34. „Aby zesłać nań [f]kamienie z gliny

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن طِينٍ ﴿٣٤﴾

35. [g]„Naznaczone przez twego Pana dla tych, którzy są winni występku".

مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ﴿٣٥﴾

[a]11,70. [b]11,71; 15,53. [c]11,71, 72; 15,54. [d]15,57. [e]15,58. [f]11,83. [g]11,84.

2834. W obecnym wersecie, tak jak w 15,54, „obiecany syn" przedstawiony został jako „syn obdarzony wiedzą", podczas gdy w 37,102 nazwany został „synem cierpliwym". W tym pierwszym wersecie nawiązuje się do Izaaka, natomiast w tym drugim do Izmaela.

2835. *Sarrah* oznacza najgwałtowniejszy krzyk; gwałtowność żalu, gorąca lub ciekawości; smutek na twarzy z powodu nielubienia lub nienawiści, lub wstydu; atak szału (Lane).

36. I wyprowadziliśmy stamtąd tych wiernych, którzy tam byli.

فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝٣٦

37. A znaleźliśmy tam tylko jeden dom, który był Nam posłuszny.

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِّنَ الْمُسْلِمِينَ ۝٣٧

38. I pozostawiliśmy tam Znak [a]dla tych, którzy boją się bolesnej kary.

وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِّلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ۝٣٨

39. A w opowieści o Mojżeszu również zawarty był Znak, kiedy to My wysłaliśmy go do Faraona z wyraźnym dowodem.

وَفِي مُوسَىٰ إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ
مُّبِينٍ ۝٣٩

40. On jednak odwrócił się od Mojżesza pełen dumy swojej potęgi[2836] i rzekł: „Czarownik albo szaleniec".

فَتَوَلَّىٰ بِرُكْنِهِ وَقَالَ سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ ۝٤٠

41. [b]Zatem pochwyciliśmy go i jego zastępy i wrzuciliśmy ich w morze, a jego należało winić.

فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ وَهُوَ
مُلِيمٌ ۝٤١

42. Również w opowieści o plemieniu 'Ād zawarty był Znak, kiedy to My wysłaliśmy przeciwko niemu niszczący [c]wiatr.

وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ۝٤٢

43. [d]On nie oszczędził niczego, nad czym się znalazł, lecz uczynił to podobnym do zgniłych kości.

مَا تَذَرُ مِن شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ إِلَّا جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيمِ ۝٤٣

44. I był Znak w opowieści o plemieniu Thamūd, kiedy to zostało mu powiedziane: „Radujcie się przez chwilę".

وَفِي ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ ۝٤٤

---

[a]15,76; 29,36. [b]10,91; 28,41. [c]46,25. [d]46,26.

2836. *Rukn* oznacza: podstawę lub podparcie; siłę; moc i opór; rodzinę lub klan człowieka; osoby, które mu pomagają i wzmacniają; osobę szlachetną i wysoką (Lane oraz Mufradāt).

45. Oni jednak zbuntowali się przeciwko przykazaniu ich Pana. Tak zatem spadła na nich błyskawica, podczas gdy [a]oni przypatrywali się temu.

فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّٰعِقَةُ وَهُمْ يَنظُرُونَ ﴿٤٥﴾

46. I nie byli w stanie podnieść się, ani nie byli w stanie się bronić.

فَمَا اسْتَطَٰعُوا مِن قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُنتَصِرِينَ ﴿٤٦﴾

47. I zniszczyliśmy lud Noego jeszcze przed nimi, a był to lud nieposłuszny.

وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَٰسِقِينَ ﴿٤٧﴾ ع

48. My wznieśliśmy niebo Naszymi własnymi rękami[2837] i, zaiste, My mamy wielką moc.[2837A]

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَٰهَا بِأَيْيدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ﴿٤٨﴾

49. [b]I rozpostarliśmy ziemię, i jakże wspaniale My ją rozpościeramy!

وَالْأَرْضَ فَرَشْنَٰهَا فَنِعْمَ الْمَٰهِدُونَ ﴿٤٩﴾

50. I z wszystkiego stworzyliśmy [c]pary[2838] abyście się zastanowili.

وَمِن كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾

51. Uciekajcie się zatem do Allacha. Zaiste, ja jestem tylko tym, który ostrzega, posłanym przez Niego.

فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٥١﴾

52. I nie ustanawiajcie obok Allacha żadnego innego boga. Zaiste, ja jestem tylko tym, który ostrzega, posłanym przez Niego.

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٥٢﴾

[a]11,68. [b]2,23; 20,54; 78,7. [c]13,4; 36,37.

2837. *Yad* oznacza: (1) łaskę; (2) władzę; godność; (3) ochronę; (4) bogactwo; (5) ramię; etc. (Aqrab). Zatem zwrot ten oznacza: „Stworzyliśmy niebo z potęgą i mocą" lub „Stworzyliśmy niebo jako manifestację Naszej potęgi i mocy", czyli że w stworzeniu nieba i ziemi istnieje dowód na wiele atrybutów Bożych, przy czym najważniejszym jest Chwała Boża, Jego Moc i Majestat.

2837A. *Mūsi'ūn* oznacza także „Idziemy, rozprzestrzeniając się".

2838. Bóg stworzył wszystkie rzeczy parami. Istnieją pary nie tylko w życiu zwierzęcym, ale i w życiu roślinnym, a nawet wśród rzeczy nieożywionych. Nawet niebo i ziemia stanowią parę.

53. I nie było Posłańca, który przybył do nich przedtem, żeby nie powiedzieli: „Czarownik albo szaleniec”.

كَذَٰلِكَ مَآ أَتَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا قَالُوا۟ سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ ﴿٥٣﴾

54. Czyż oni przekazywali[2839] sobie wzajemnie taką postawę? Nie, oni wszyscy są ludem zbuntowanych.

أَتَوَاصَوْا۟ بِهِۦ ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٥٤﴾

55. Zatem odwróć się od nich, a nie będziesz obwiniany o to, co oni czynią.

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ فَمَآ أَنتَ بِمَلُومٍ ﴿٥٥﴾

56. I dalej napominaj, albowiem, zaprawdę, napomnienie przynosi korzyść tym, którzy wierzą.

وَذَكِّرْ فَإِنَّ ٱلذِّكْرَىٰ تَنفَعُ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٦﴾

57. I stworzyłem jinn i ludzi po to tylko, by Mnie czcili.[2840]

وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٧﴾

58. [a]Ja nie chcę, aby oni Mnie zaopatrywali, ani też nie chcę, żeby Mnie karmili.[2841]

مَآ أُرِيدُ مِنْهُم مِّن رِّزْقٍ وَمَآ أُرِيدُ أَن يُطْعِمُونِ ﴿٥٨﴾

59. Zaiste, sam Allach jest Tym, który jest Wielkim Dawcą, Panem Władzy, Silnym.

إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلرَّزَّاقُ ذُو ٱلْقُوَّةِ ٱلْمَتِينُ ﴿٥٩﴾

[a]6,15; 20,133.

2839. Oskarżenia wobec Reformatorów Bożych są tak do siebie podobne we wszystkich epokach, że wydaje się, iż niewierzący jednej epoki przekazują te oskarżenia jako spadek dla swoich potomnych, by je powtarzali.

2840. Główne znaczenie wyrazu *'Ibādah* to podporządkowywać kogoś rygorystycznej dyscyplinie duchowej, pracować z całą posiadaną siłą i zdolnościami w doskonałej harmonii z oraz w posłuszeństwie wobec przykazań Bożych po to, by otrzymać znak Boży i w ten sposób móc asymilować i manifestować w sobie Boże atrybuty. Jak powiedziano w tym wersecie, jest to wielki i szlachetny cel stworzenia człowieka i to dokładnie oznacza czczenie Boga. Zewnętrzne i wewnętrzne talenty natury ludzkiej dają nam wyraźnie do zrozumienia, że spośród danych przez Boga umiejętności najwspanialszą jest ta, która pobudza w człowieku pogoń za Bogiem i napełnia go szlachetnym pragnieniem całkowitego podporządkowania się Jego Woli.

2841. Jeżeli podróżnik duchowy nie zbacza z drogi do swego szlachetnego celu i dąży do niego wytrwale i cierpliwie, to nie czyni niczego dobrego Bogu ani nikomu innemu, lecz tylko sam korzysta z tego, osiągając cel swej podróży.

60. Tak zatem los tych, którzy czynią zło, będzie z pewnością podobny do losu[2842] im podobnych z przeszłości. Niechaj więc nie rzucają Mi wyzwania, abym przyśpieszył karę.

فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذَنُوبًا مِّثْلَ ذَنُوبِ أَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعْجِلُونِ ﴿٦٠﴾

61. [a]Biada tym, którzy nie wierzą, z powodu tego ich dnia, który im obiecano.

فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مِن يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٦١﴾

[a]14,3; 19,38; 38,28.

2842. *Dhanūb* oznacza: los, część lub porcję; odpłata; dzień przedłużonego zła (Lane).

ROZDZIAŁ 52

AL-TŪR

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura ta została objawiona we wczesnych latach działalności Proroka w Mekce. Noldeke umieszcza jej objawienie po Rozdziale 51., natomiast według Muira była objawiona nieco później. W poprzedniej surze zwrócono uwagę na tę wielką rewolucję duchową, jaką wywołał Koran. We właściwym czasie oraz w zgodzie z prawami przyrody (powiada ta sura) stało się, że ponieważ ludzie poddali się zepsuciu i zapomnieli o Bogu, powinno nadejść to Objawienie. Poprzednia sura zakończyła się stwierdzeniem, że tak jak poprzedni Prorocy, podobnie i Święty Prorok spotka się z opozycją, lecz sprawa Prawdy zwycięży, a niewierni zostaną ukarani. Sura obecna nawiązuje do proroctw biblijnych, które dotyczą Świętego Proroka, i ostrzega niewierzących, że jeśli trwać będą w swojej opozycji, spadnie na nich kara Boża.

Temat

Sura ta rozpoczyna się bezpośrednim i stanowczym nawiązaniem do zawartych w Biblii proroctw na temat Koranu i Świętego Proroka. Powiada się tutaj, że Biblia, Koran oraz Ka'bah dają świadectwo prawdzie Islamu i Świętemu Prorokowi oraz ostrzega się niewierzących, że opozycja wobec Prawdy nigdy nie przynosi dobrych rezultatów. Natomiast ci sprawiedliwi słudzy Boży, którzy akceptują Nauki Boże i dostosowują do nich swoje życie, otrzymają łaski Boże. Następnie powiada się, że Święty Prorok nie jest ani kłamcą, ani szaleńcem, ani poetą, lecz prawdziwym Posłańcem od Boga, ponieważ tak wielka rewolucja moralna i duchowa, jaką wywołał Święty Prorok, nie mogła być dziełem poety czy szaleńca, ani też Koran – wielka Księga Boża – nie mogła być objawiona takiemu człowiekowi. Koran objawiony został przez Wielkiego Stwórcę nieba i ziemi. Święty Prorok nie poszukuje żadnej nagrody, ani też plany niewierzących przeciwko niemu skierowane nie powiodą się, ponieważ chroni go sam Pan Bóg. Jednakże niewierzących czeka szybko zbliżająca się kara Boża.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.	بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝١
2. Na[2843] [b]Górę,	وَالطُّوْرِ ۝٢
3. I na Księgę[2844] wypisaną	وَكِتٰبٍ مَّسْطُوْرٍ ۝٣
4. Na nierozwiniętym pergaminie,	فِيْ رَقٍّ مَّنْشُوْرٍ ۝٤
5. I na wiecznie Odwiedzany Dom,[2845]	وَّالْبَيْتِ الْمَعْمُوْرِ ۝٥
6. I na Wzniesiony Dach,[2846]	وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوْعِ ۝٦

[a]1,1. [b]95,3.

2843. W kwestii filozofii, znaczenia przysięg, patrz 2465.

2844. Koran lub Księga Mojżeszowa, a najprawdopodobniej ta pierwsza.

2845. Świątynia w Jerozolimie lub jakikolwiek dom oddawania czci. Prawdopodobnie słowo to dotyczy jednak Ka'bah, która opisana jest w Koranie jako „Miejsce Uczęszczania" (2,126); „Uświęcony Dom" (5,3); „Święty Meczet" (17,2); „Prastary Dom" (22,30); oraz „Miasto Bezpieczeństwa" (95,4), itp.

2846. Tabernakulum, jakie Mojżesz zbudował na pustyni w formie baldachimu, pod którym Izraelici oddawali cześć, lub też Ka'bah; lub niebo – przy czym to ostatnie odniesienie wydaje się bardziej stosowne.

Charakterystyczną cechą Koranu jest to, że kiedy ma on wypowiedzieć jakąś stanowczą deklarację i nadać jej właściwą moc, przysięga, cytuje jako świadka pewne istoty czy przedmioty lub prawa przyrody czy zjawiska przyrody. W pierwszych kilku wersetach sura ta przysięga na pewne rzeczy blisko związane z Mojżeszem – odpowiednikiem Świętego Proroka. Mojżesz otrzymał objawienie na Tūr, a objawienie to zawierało Prawo oraz proroctwa o przyjściu wielkiego Proroka Bożego spośród braci Izraelitów (Pwt 18,18 oraz 32,2). I najwyraźniej Święty Prorok był tym Posłańcem Bożym, o którym mówiły tamte proroctwa. W Koranie jego przyjście porównywane jest do przyjścia Mojżesza (73,16). Dalej sura ta cytuje jako dowód „Księgę zapisaną" (Biblię lub Koran, lecz raczej tę drugą), która jest niewątpliwym świadectwem prawdy twierdzeń Świętego Proroka. „Odwiedzany Często Dom" – Ka'bah – bardziej niż cokolwiek innego, wskazuje, że religia, której jest cytadelą i centrum, jest Ostatnim Prawem Bożym. Tutaj, wiele wieków później, święty człowiek Boży, Patriarcha Abraham wraz ze swoim synem, Izmaelem, modlił się do Boga podczas wznoszenia jej fundamentów, aby miejsce to stało się schronieniem oraz centrum, z którego można by głosić i szerzyć Jedność Boga. Słowa „Wzniesiony Dach" nawiązują do nieba, przez co werset ten (w. 6) oznacza, że niewierzący są tak niemądrzy, że nie widzą tego prostego faktu, iż podczas gdy Święty Prorok stale otrzymuje pomoc od Boga i jego sprawa dokonuje postępu, ich śladem idzie niepowodzenie, a wszystkie ich plany i zamiary przeciwstawiania się mu spełzają na niczym.

7. I na Wezbrane Morze,[2847] وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ﴿٦﴾

8. Kara twego Pana niechybnie [b]nadejdzie. إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾

9. Nie ma nikogo, kto by to odwrócił. مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ ﴿٨﴾

10. W dniu,[2848] kiedy niebo będzie straszliwie wzburzone, يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ﴿٩﴾

11. [c]A góry będą się szybko poruszać,[2849] وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ﴿١٠﴾

12. Tego dnia biada tym, którzy odrzucają Prawdę, فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾

13. Którzy dla zabawy oddają się próżnym rozmowom, الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ ﴿١٢﴾

14. W dniu, w którym zostaną oni wrzuceni do ognia Piekła[2850] gwałtownym pchnięciem. يَوْمَ يُدَعُّونَ إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعًّا ﴿١٣﴾

15. I będzie im powiedziane: „Oto ogień, który uważaliście za kłamstwo. هَٰذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٤﴾

16. „Czy jest to zatem magia, czy też ciągle nie widzicie? أَفَسِحْرٌ هَٰذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿١٥﴾

[a]81,7. [b]51,6. [c]18,48; 78,21; 81,4.

2847. Słowa „Wezbrane Morze" mogą odnosić się do Morza Czerwonego, w którym zatopiony został faraon wraz z jego potężnymi wojskami, kiedy gonił Izraelitów. Słowa te mogą też dotyczyć pola bitwy pod Badr, gdzie zabici zostali wszyscy wielcy przywódcy Quraish, ponieważ znane było ono jako *Al-Bahr*, czyli morze (Nihāyah).

2848. Tego dnia wszystkie siły niebiańskie zadziałają na korzyść Świętego Proroka. I tak właśnie stało się w dniu bitwy pod Badr.

2849. W dniu zemsty niewierzących czeka straszny koniec. Zostaną zdmuchnięci jak pył przez wiatr. Lub też werset ten może oznaczać, że ówczesne wielkie imperia zostaną pokonane i pobite. Werset obecny oraz poprzedni zawierają subtelną aluzję do nowego porządku rzeczy, przed którym umknie stary porządek, podupadłe i pełne zepsucia systemy. Wersety te można także odnieść do Dnia Sądu.

2850. Werset ten przedstawia warunki niewierzących po tym, jak ich wina zostanie ostatecznie potwierdzona i minie czas przeznaczony na okazanie skruchy.

17. „Palcie się w nim, a bez względu na to, czy okażecie cierpliwość, czy też jej nie okażecie, będzie on [a]dla was taki sam. Otrzymujecie zapłatę tylko za to, co czyniliście".

اِصْلَوْهَا فَاصْبِرُوْٓا اَوْ لَا تَصْبِرُوْا ۚ سَوَآءٌ عَلَيْكُمْ ۭ اِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿۱۷﴾

18. [b]Zaprawdę, sprawiedliwi niechybnie znajdą się w Ogrodach i w szczęściu,

اِنَّ الْمُتَّقِيْنَ فِيْ جَنّٰتٍ وَّنَعِيْمٍ ﴿۱۸﴾

19. Radując się z tego, czym obdaruje ich Pan. Ich Pan uchroni ich przed męką Ognia

فٰكِهِيْنَ بِمَآ اٰتٰىهُمْ رَبُّهُمْ ۚ وَوَقٰىهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيْمِ ﴿۱۹﴾

20. I powie im: „Jedzcie i pijcie w radości z powodu tego, co czyniliście".

كُلُوْا وَاشْرَبُوْا هَنِيْٓـًٔا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿۲۰﴾

21. Tego dnia oni będą odpoczywać, [c]leżąc na posłaniach ustawionych rzędami. [d]I My damy im[2851] za towarzyszy czyste niewiasty o wielkich, pięknych oczach.[2851A]

مُتَّكِـِٕيْنَ عَلٰى سُرُرٍ مَّصْفُوْفَةٍ ۚ وَزَوَّجْنٰهُمْ بِحُوْرٍ عِيْنٍ ﴿۲۱﴾

[a]14,22; 41,25. [b]15,46; 77,42-43; 78,32-33. [c]18,32; 55,55; 76,14. [d]44,55; 56,23.

2851. *Zawwaja Shai'an bi Shai'in* oznacza: dołączył do pary lub połączył rzecz z rzeczą; połączył się jako towarzysz lub ktoś podobny. *Hūr* to liczba mnoga od *Ahwar* (męski) oraz *Haurā'* (żeński) oraz oznacza osobę, której oczy charakteryzują się cechą określaną mianem *Hawar*, czyli intensywną bielą białek oczu i intensywną czernią źrenic przy jednoczesnej jasnej cerze całości ciała. *Ahwar* oznacza także czysty lub jasny intelekt.

2851A. *'In* to liczba mnoga zarówno od słowa *A'yan*, jak i *Ainā'*, które oznaczają odpowiednio mężczyznę i kobietę o dużych czarnych oczach, przy czym to ostatnie słowo oznacza także dobre albo piękne powiedzenie lub słowo (Lane, Mufrādāt i Tāj). W ten sposób słowa *Hūr* i *'In* oznaczają piękno i czystość osoby i charakteru.

Życie po śmierci jest jedynie obrazem i manifestacją życia obecnego, zaś nagrody i kary w przyszłym świecie będą tylko ucieleśnieniami i obrazami dokonanych w życiu doczesnym czynów. Niebo i Piekło nie są żadnymi nowymi światami materialnymi, które przybywają gdzieś z zewnątrz. Prawdą jest, że będą one widzialne i namacalne – jeśli kto chce, można powiedzieć materialne – lecz są one tylko ucieleśnieniem duchowych faktów życia doczesnego. Powikłania tego świata będą widoczne jako kajdany na nogach w życiu przyszłym. Ogień serca z tego życia widoczny będzie w przyszłym świecie także jako ogień, zaś miłość, jaką człowiek wierzący odczuwa do swego Pana i Stwórcy, objawi się jako wino w życiu przyszłym, itp. Tak zatem w Raju będą ogrody, strumienie, mleko, miód, mięso ptaków, wino, trony, towarzysze i wiele innych rzeczy. Nie będą to jednak rzeczy z tego świata – będą one ucieleśnieniem duchowych faktów tego życia. Słowa *Zawwajnā*, *Hūr* oraz *'In*, jak wyjaśniono powyżej, wskazują, że w Raju sprawiedliwy sługa Boży żyć będzie z czystymi towarzyszami, których twarze promieniować będą pięknem duchowym; lub też, że słudzy ci będą mieć za towarzyszy piękne niewiasty, czyli swoje własne żony.

22. Ci, którzy wierzą i których dzieci idą za nimi w wierze – do nich My [a]przyłączymy ich dzieci.[2852] I nie pomniejszymy niczego z nagrody za ich dzieła. Każdy człowiek jest zastawem[2853] za to, co czyni.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُم بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُم مِّنْ عَمَلِهِم مِّن شَيْءٍ ۚ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ﴿٢٢﴾

23. My obdarujemy ich wszelkimi rodzajami [b]owoców i mięsa, takimi, jakich zapragną.

وَأَمْدَدْنَاهُم بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢٣﴾

24. Tam przekazywać będą[2854] sobie wzajemnie puchar, w którym nie ma ani lekkomyślności, ani [c]grzechu.

يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَّا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْثِيمٌ ﴿٢٤﴾

25. [d]I będą na nich czekać ich synowie[2855], czyści jakby byli dobrze zachowanymi perłami.

وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَّهُمْ كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَّكْنُونٌ ﴿٢٥﴾

[a]40,9. [b]55,12; 56,21. [c]19,63; 56,26; 78,36. [d]56,18; 76,20.

Aby uświadomić sobie naturę nagród i kar Życia po śmierci powinno się zrozumieć, że owo życie jest kontynuacją życia doczesnego. Kiedy tylko dusza ludzka opuści swoje mieszkanie zrobione z gliny, otrzyma nowe ciało, ponieważ dusza nie może dokonywać postępu ani cieszyć się szczęściem czy też odczuwać ból bez ciała. To nowe ciało będzie równie wspaniałe i delikatne jak dusza była w życiu doczesnym. Ponieważ forma i natura tego nowego ciała będą całkowicie inne od formy i natury naszego ciała fizycznego, natura nagród i kar przyszłego świata także będzie nie do pojęcia. Oto dlaczego Koran powiada: „Żadna dusza nie wie jaka radość oczu jest przed nią ukryta jako nagroda za jej dobre uczynki" (32,18). Relacjonuje się, że Święty Prorok powiedział: „Żaden z was nie widział błogosławieństw Raju, ani żaden z was o nich nie słyszał. Rozum ludzki nie jest w stanie ich pojąć" (Bukhāri). Fakt, że w Raju nie będzie grzechu, lekkomyślności czy daremnego mówienia, przyjemności ciała w naszym zrozumieniu, lecz tylko spokój i błogość Boża (56,26-27), rzuca wiele światła na Raj jak jest on rozumiany i obiecany sprawiedliwym sługom przez Koran. Patrz także 2326.

2852. Podczas gdy w poprzednim wersecie powiedziano, że sprawiedliwi żyć będą wraz ze swymi czystymi, pięknymi żonami, werset obecny wyjaśnia, że ich dzieci także będą wraz z nimi, dopełniając w ten sposób radość.

2853. Sam fakt spokrewnienia z człowiekiem sprawiedliwym na nic się wierzącemu nie zda. Tylko jego własne dobre uczynki mogą zdobyć dla niego miejsce w Raju.

2854. *Tanāza'ū al-Ka'sa* oznacza: brali puchar ze swych rąk nawzajem (Aqrab).

2855. *Ghilmān* (młodzież) to liczba mnoga od słowa *Ghulām*, które oznacza młodego człowieka; sługę; syna; itp. (Lane). Słowo to jest także użyte w Koranie jako synonim słowa *Walad* w sensie „syn" (3,41; 15,54; 19,8; 37,102; 51,29). W innym miejscu Koranu (76,20) słowo *Wildān* (synowie) zastąpione zostało słowem Ghilmān, co wskazuje, że młodzi ludzie, którzy w Raju towarzyszyć będą sprawiedliwym sługom Boga, będą ich synami. Werset ten może także dotyczyć obietnicy Bożej, która mówi o wielkim bogactwie i potędze, jakie miały stać się własnością muzułmanów oraz tych zastępów sług, którzy mieli na nie czekać.

26. I będą zwracać się do siebie, zadając pytania.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٦﴾

27. Powiedzą: „Przedtem, kiedy byliśmy wśród naszych rodzin, bardzo baliśmy się Sądu Allacha,[2856]

قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ﴿٢٧﴾

28. „Lecz Allach jest dla nas miłosierny i uchronił nas przed męką palącego podmuchu.

فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَانَا عَذَابَ السَّمُومِ ﴿٢٨﴾

29. „Przedtem zwykliśmy się byli do Niego modlić. Zaiste, On jest Dobroczynny, Miłosierny".

إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ﴿٢٩﴾

30. Zatem nadal napominaj. Z łaski twego Pana nie jesteś ani [a]wróżbitą, ani szaleńcem.

فَذَكِّرْ فَمَا أَنتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ ﴿٣٠﴾

31. Czy powiadają: „On jest [b]poetą. Czekamy na jakieś nieszczęście,[2857] które czas na niego ześle"?

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَّتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ ﴿٣١﴾

32. Powiedz: [c]„Zaczekajcie[2858] zatem, albowiem ja również jestem z wami pośród tych, którzy czekają".

قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُتَرَبِّصِينَ ﴿٣٢﴾

33. Czy zachęca ich do tego ich rozum, czy też są oni zbuntowanym ludem?[2859]

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَامُهُم بِهَٰذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٣٣﴾

[a]69,43. [b]21,6; 69,42. [c]9,52; 32,31.

2856. Oprócz znaczenia podanego w tekście, werset ten może też oznaczać „Ponieważ jesteśmy otoczeni przez wrogów, ich groźby czasami przestraszą i zatrwożą nas. Teraz jednak cieszymy się całkowitym spokojem i bezpieczeństwem".

2857. *Raib* oznacza: niepokój umysłu; wątpliwości połączone ze złą opinią; nieszczęście (Lane); *Manūn* oznacza: śmierć; los; czas (Aqrab).

858. Werset ten powiada, że niewierzący nazywają Świętego Proroka poetą, który pozwala ..ie na budowanie zamków na lodzie w odniesieniu do swojej wielkiej przyszłości. Uważają go ›ni za wróżbitę, który wykorzystuje łatwowierność prostego ludu, za majaczącego maniaka i przez to przepowiadają mu rychły koniec. Będą jednak musieli poczekać aż do dnia sądnego, aby uświadomić sobie bezpodstawność swoich założeń. Sam czas zdecyduje i rozstrzygnie tę sprawę między nimi i Świętym Prorokiem.

2859. Czyż to ich umysł ich zwiódł lub czy odrzucili wszelkie pohamowanie, a odrzucając Posłańca Bożego przekroczyli wszelkie dopuszczalne granice?

34. Czy powiadają: „On to wymyślił"?[2860] Nie, oni nie mają wiary.

أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ بَل لَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٤﴾

35. Niechaj zatem stworzą rozmowę podobną temu,[2861] jeżeli mówią prawdę.

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِّثْلِهِ إِن كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٣٥﴾

36. Czy zostali oni stworzeni z jakimś celem, czy też sami są stwórcami?

أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ﴿٣٦﴾

37. Czy oni stworzyli niebiosa i ziemię? Nie, lecz nie ma w nich wiary w Stwórcę.

أَمْ خَلَقُوا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بَل لَّا يُوقِنُونَ ﴿٣٧﴾

38. Czy oni mają bogactwa swego Pana u siebie, albo czy są ich strażnikami?

أَمْ عِندَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُصَيْطِرُونَ ﴿٣٨﴾

39. Czy mają oni drabinę, po której mogliby wejść do nieba[2862] i podsłuchać słowa Boże? Niechaj zatem ten, kto ich słucha, przedstawi im wyraźny dowód.

أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُم بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٣٩﴾

40. Czy On ma tylko córki,[2863] wy zaś macie synów?

أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ ﴿٤٠﴾

2860. *Taqawwala* oznacza: skłamał; przypisał komuś coś, czego tamten nie powiedział (Aqrab).

2861. Werset ten odrzuca zarzut niewierzących, który mówi o tym, że Święty Prorok jest kłamcą. Jeśli Święty Prorok – co uważają za wyzwanie wobec siebie samych – nie otrzymuje objawienia od Boga, zaś Koran jest jego prywatnym dziełem, to niechaj oni stworzą podobną mu księgę, napisaną tak wspaniałym stylem, posiadającą tak niezwykłą dykcję jak Koran. Niechaj napiszą taką księgę, która tak jak Koran w pełni zajmuje się wszystkimi złożonymi i trudnymi ludzkimi problemami moralnymi i duchowymi oraz zaspokoi najróżniejsze potrzeby człowieka. Niechaj wywiera ona tak wielki jak Koran wpływ na życie swoich wyznawców i niechaj będzie skarbnicą wszystkich wiecznych prawd i niezmiennych nauk. Niewierzącym rzuca się dalej wyzwanie, aby stworzyli księgę podobną do Koranu wspólnym swoim wysiłkiem, wzywając „wszystkich ludzi oraz jinn" na pomoc w jej komponowaniu. Koran z naciskiem powiada, że nie będą oni w stanie stworzyć takiej księgi, ponieważ Koran jest objawionym Słowem samego Boga. Patrz także 2,24; 14,25 oraz 17,89.

2862. Jeżeli niewierzący mają dostęp do tajemnic nieba, to niechaj przedstawią dowody na zarzut, że Święty Prorok nie jest wyznaczonym Posłańcem od Boga.

2863. Werset ten powiada, że niezgodnym z Jego Jednością jest nawet to, aby miał posiadać syna, a mimo to niewierzący mają czelność przypisywać Mu córki, których narodziny uważa się za oznakę poniżenia i niełaski dla nich samych.

41. [a]Czy ty prosisz ich o nagrodę, tak że obciążeni są bagażem długu?

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُم مِّن مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُونَ ﴿٤١﴾

42. Czy mają oni wiedzę o niewidzialnym, tak że o tym piszą?

أَمْ عِندَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٤٢﴾

43. Czy zamierzają uknuć jakiś plan? Jednak to niewierzący sami będą ofiarami swych knowań.

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا ۖ فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ ﴿٤٣﴾

44. Czy mają boga innego niż Allach? Allach jest wyniesiony wysoko ponad wszystko to, co oni z Nim łączą.

أَمْ لَهُمْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٤﴾

45. I gdyby ujrzeli, jak spada fragment nieba, powiedzieliby: „To tylko spiętrzone chmury".[2865]

وَإِن يَرَوْا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ ﴿٤٥﴾

46. Zatem pozostaw ich, aż spotkają ten swój dzień, w którym porazi ich piorun,

فَذَرْهُمْ حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ﴿٤٦﴾

47. Dzień, w którym na nic im się nie zda ich knowanie, ani nie będzie im udzielona pomoc.

يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٧﴾

---

[a]68,47.

2864. Werset ten, jak się wydaje, apeluje do dobrego wyczucia niewierzących i powiada im, że kiedy z powodu autentycznej troski o ich moralny i duchowy dobrobyt Święty Prorok wzywa ich, by powrócili na drogę sprawiedliwości oraz nie prosi o żadną nagrodę za swoje wysiłki, to dlaczego go nie zaakceptują?

2865. Niewierzący znajdują się w takim stanie lekkomyślności i fałszywego poczucia bezpieczeństwa, że nie korzystają z przedstawionego im we właściwym czasie ostrzeżenia od Boga, tak że nawet jeśli ujrzą kawałek nieba, jak na nich spada, oszukają samych siebie, uważając ten kawałek za część łaski Bożej w formie „spiętrzonych chmur".

48. I, zaprawdę, dla tych, którzy czynią zło, jest kara poza tym.[2866] Jednakże większość z nich o tym nie wie.

وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَٰلِكَ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٨﴾

49. Czekaj zatem cierpliwie na sąd twego Pana, albowiem z pewnością tyś jest przed Naszymi oczami.[2867] [a]I świętuj chwałę twego Pana, kiedy wstajesz do modlitwy.

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ
رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٤٩﴾

50. [c]Także i przez część nocy wychwalaj Go, jak i podczas zachodu gwiazd.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ ﴿٥٠﴾

[a]73,3-5; 76,27.

2866. *Dūn* oznacza: przed i za w sensie miejsca i czasu; obecny przy; inny; poza tym (Lane).

2867. Pod Naszą ochroną (5,68).

ROZDZIAŁ 53

AL-NAJM

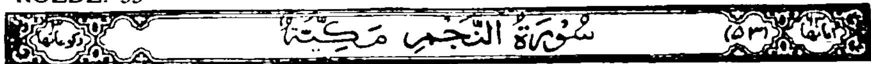
(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Zgodnie z opinią większości naukowców sura ta była objawiona w piątym roku Powołania, wkrótce po pierwszej Emigracji do Abisynii, która miała miejsce w miesiącu Rajab tego roku. W poprzedniej surze przedstawiono prawdę objawienia koranicznego oraz Bożego powołania Świętego Proroka przy pomocy odniesień do proroctw biblijnych i zjawisk naturalnych. W surze obecnej omawia się ten sam temat w stylu nadzwyczajnym i przekonującym. Powiada się, że Święty Prorok jest Posłańcem Bożym par excellence oraz że wyznaczony został przez Boga jako ostatni i niezawodny przewodnik i nauczyciel ludzkości.

Temat

Sura ta rozpoczyna się nawiązaniem do spadania *al-Najm* jako dowodu popierającego Boże powołanie Świętego Proroka. Prorok ten, będąc wtajemniczonym w sekrety Boże oraz czerpiąc obficie ze źródła łaski i wiedzy Bożej, osiągnął najwyższy szczyt wspaniałości duchowej, do jakiego może dotrzeć człowiek. Następnie napełniony on został po brzegi mlekiem uprzejmości, miłości i współczucia ludzkiego i będąc w ten sposób wyposażonym duchowo, wyznaczony został do głoszenia Jedności Bożej światu, który oddawał się czci fałszywych bogów z drewna i kamienia. Następnie sura ta przedstawia pewne argumenty, zaczerpnięte z historii i umysłu człowieka, jak i mało znaczących początków ludzkości, na poparcie doktryny Jedności Boga i zarazem potępia stanowczo bałwochwalstwo. Powiada się, że ta pełna głupoty praktyka rodzi się z braku prawdziwej wiedzy i opiera się na fałszywych założeniach – a wszystko to „nie osiąga niczego przeciwko prawdzie". Dalej powiada się, że bałwochwalcy powinni byli wyciągnąć właściwe wnioski z historii życia Abrahama, Mojżesza i innych Proroków, a mianowicie, że wierzenia bałwochwalcze i takież praktyki zawsze prowadziły bałwochwalców do moralnej i duchowej zguby. Następnie sura ta powiada, że każdy człowiek będzie musiał dźwigać swój własny krzyż i rozliczyć się ze swoich uczynków i dzieł przed Bogiem, który jest Celem Ostatecznym. Sura ta kończy się ostrzeżeniem wobec niewierzących, że jeśli nadal będą odrzucać Posłańca Bożego, czeka ich smutny los, jak to było w przypadku ludów Noego oraz plemion 'Ād i Thamūd. Powiada się także, że nieuniknionym było to, że fałsz zginął i nic nie mogło odwrócić takiego biegu rzeczy.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego. — بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ①

2. Na gwiazdę,[2868] kiedy spada, — وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ②

3. Wasz Towarzysz ani się nie myli, ani nie zboczył z drogi,[2869] — مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ③

4. Ani nie mówi z własnego pragnienia. — وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ④

5. To nic innego, jak tylko czyste objawienie, objawione przez Boga.[2870] — إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ⑤

6. Pan Ogromnych Sił nauczył go,[2871] — عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ⑥

---

[a]1,1.

2868. *Al-Najm* oznacza: gwiazda; lub też roślina bez pnia. Kiedy jednak użyć tego słowa jako rzeczownika własnego, oznacza ono „Plejady". Niektórzy naukowcy twierdzą, że słowo to oznacza także stopniowe objawianie Koranu, natomiast jeszcze inne autorytety powiadają, że odnosi się ono do samego Świętego Proroka. Liczba mnoga od tego słowa to *al-Nujūm* i także oznacza przywódców ludu, albo małe państewka czy księstwa (Kashshāf, Tāj oraz Gharāi'b al-Qur'an). W świetle tych różnych znaczeń słowa *Al-Najm* w tym wersecie, można go wyjaśnić następująco: (1) przy pomocy znanego powiedzenia Świętego Proroka na ten temat: „Kiedy całe oblicze ziemi pokryje ciemność duchowa i po Islamie nie pozostanie nic oprócz jego nazwy, zaś z Koranu tylko jego litery, zaś wiara odejdzie do nieba, człowiek perskiego pochodzenia sprowadzi je na powrót na ziemię". (Bukhārī). (2) Słowo to, a przez to werset może oznaczać, że objawienie koraniczne niesie świadectwo swojej własnej prawdzie. (3) Delikatna roślina Islamu, która – jak się wydaje – pochyla się obecnie przed silnym wiatrem opozycji, wkrótce podniesie się i rozwinie w potężne drzewo, pod którego konarami, w przyjemnym chłodzie odpoczywać będą wielkie narody. (4) Tak samo jak Arabowie przyzwyczajeni się do wyznaczania drogi i jej kierunku na podstawie ruchów gwiazd nad piaskami Arabii (16,17), podobnie teraz będą oni prowadzeni do swojego duchowego celu przez gwiazdę par excellence, czyli Świętego Proroka. (5) Werset ten może także zawierać proroctwo o zrujnowanym państwie Arabia – proroctwo jaśniej wypowiedziane w 54,2.

2869. Ideały i zasady przedstawiane przez Świętego Proroka nie są złe (on też się nie myli), ani też nie zboczył on sam nawet odrobinę od tych zasad (nie zszedł z drogi). Zatem zarówno w odniesieniu do jego wielkich i szlachetnych ideałów, jak i sposobu życia, jest on przewodnikiem pewnym i bezpiecznym. Argument ten popierany jest stanowczo w kilku następnych wersetach.

2870. Podczas gdy w obecnym wersecie mówi się o Bożym źródle objawienia dla Świętego Proroka, dwa poprzednie wersety nawiązują do halucynacji zdezorientowanego umysłu oraz do idei, jakie wynikają z czyichś pragnień oraz podszeptów Ducha Zła.

2871. Koran to potężne i wielkie Objawienie, przed którym tracą swe znaczenie wszystkie wcześniej objawione Pisma.

7. Jedyny Władca Mocy,[2872] które stale się manifestują. On zasiada na Tronie.[2873]

ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوٰى ⑦

8. Pan objawił Swoje Słowo, kiedy on znajdował się na najdalszym [a]horyzoncie.[2874]

وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلٰى ⑧

9. Wtedy Prorok zbliżył się do Allacha, a Allach nachylił się ku niemu.[2875]

ثُمَّ دَنَا فَتَدَلّٰى ⑨

10. Tak, że stał się on jedną cięciwą do dwóch łuków,[2876] lub jeszcze bliższy.

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنٰى ⑩

[a]81,24.

2872. *Mirrah* oznacza: siła czynu lub intelektu; trzeźwy osąd; wytrwałość (Aqrab). *Dhū Mirrah* może też oznaczać kogoś, którego siły stale dają się zauważać.

2873. Zwrot *Istawā 'alā al-Shai'i* oznacza: nabył lub posiadał doskonałą znajomość czegoś lub całkowity wpływ na jakąś rzecz. W odniesieniu do Świętego Proroka zwrot ten może oznaczać, że jego siły fizyczne i duchowe doszły do pełni wigoru i dojrzałości.

2874. Święty Prorok osiągnął szczyt dojrzałości duchowej, kiedy Bóg objawił się mu w pełni Chwały i Majestatu. Lub też werset ten oznaczać może, że światło Islamu umieszczone zostało na wysoko położonym miejscu, z którego może oświetlać cały świat. Zaimek *huwa* może tutaj odnosić się zarówno do Boga, jak i do Świętego Proroka. Patrz także werset 10.

2875. *Dallā al-Dalwa* oznacza: spuścił ceber do studni; podciągnął lub wyciągnął ceber ze studni. *Tadallā* oznacza: on lub to obniżyło się, lub zeszło; podszedł bliżej lub zbliżył się lub przybliżył się (Lane oraz Lisān). Werset ten oznacza, że Święty Prorok bardziej przybliżył się do Boga, a Bóg pochylił się nad nim. Może on także oznaczać, że Prorok osiągnął maksymalną bliskość do Boga i, napiwszy się obficie z Bożego źródła wiedzy duchowej, zszedł, by przekazać tę wiedzę ludzkości.

2876. *Qab* oznacza: część łuku pomiędzy tym, co chwyta się dłonią, a najdalszą jego zawiniętą częścią; (2) od jednego końca łuku do drugiego; (3) miara lub przestrzeń. Arabowie powiadają *Bainahumā Qaba Qausaini*, czyli między nimi jest przestrzeń na długość łuku, co oznacza, że wiążą ich bliskie stosunki. Przysłowie arabskie *Ramauna 'an Qausin Wāhidin*, czyli strzelali do nas z jednego łuku, oznacza, że byli względem nas jednogłośni. Zatem słowo to oznacza całkowitą zgodę (Lane, Lisānoraz Zamakhshri). Bez względu jednak na znaczenie słowa *Qāb*, zwrot *Qāba Qausaini* wskazuje na bardzo bliski związek między dwiema osobami. Werset ten powiada zatem, że Święty Prorok dotąd wspinał się na szczyt Duchowego Wniebowstąpienia i tak długo zbliżał się do Boga, aż odległość między nimi praktycznie zniknęła i Święty Prorok stał się „jedną cięciwą do dwóch łuków". Przysłowie to przypomina nam o pewnym dawnym zwyczaju arabskim, zgodnie z którym, kiedy dwie osoby zawierały głęboką przyjaźń, związywały swoje łuki tak, iż wydawało się, że jest to tylko jeden łuk, a następnie z tego połączonego z dwóch łuku wystrzeliwały strzałę. Wskazywało to na fakt, że od tej chwili osoby te stały się jedną oraz że zaatakowanie jednej z nich było jednoznaczne z zaatakowaniem drugiej. Jeśli słowo *Tadallā* rozumieć za odnoszące się do Boga, werset ten oznaczać będzie, że Święty Prorok udał się do Boga, zaś Bóg zszedł do niego, aż połączyli się w jedną osobę. Zwrot ten posiada jednak jeszcze jedno piękne i subtelne znaczenie, a mianowicie, że podczas gdy z jednej strony Święty Prorok tak bardzo połączył się ze swoim Panem i Stwórcą, iż właściwie stał się Jego obrazem, z drugiej strony zszedł do ludzkości i napełnił się miłością, współczuciem i troską o nią tak, że Boskość i Człowieczeństwo połączyły się w nim i stał się on

11. Wówczas Allach objawił swemu słudze to, co objawił.[2877]	فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ ⑪
12. Serce Proroka nie kłamało widząc to, co widziało.[2878]	مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ ⑫
13. Czyż zatem będziecie się z nim spierać o to, co on widział?	أَفَتُمَارُونَهُ عَلَىٰ مَا يَرَىٰ ⑬
14. I, niechybnie, on ujrzał Go po raz drugi,[2879]	وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ ⑭
15. W pobliżu najdalszego drzewa lotusowego,[2880]	عِندَ سِدْرَةِ الْمُنتَهَىٰ ⑮

głównym punktem cięciwy dwóch łuków – Boskości i Człowieczeństwa. Słowa „lub jeszcze bliżej" oznaczają, że związek pomiędzy Świętym Prorokiem i Bogiem stał się bliższy niż można to sobie wyobrazić.

Wersety 8-18 przedstawiają *Mi'rāj* lub też Duchowe Wniebowstąpienie Świętego Proroka, kiedy to duchowo przeniesiony został do nieba i mógł ujrzeć duchową manifestację Boga oraz mógł bardzo zbliżyć się do swojego Stwórcy. Właściwie było to zstąpienie na niego manifestacji Boga. *Mi'rāj* (Duchowe Wniebowstąpienie) w powszechnym rozumieniu myli się z określeniem *Isrā'* (Duchowa Nocna Podróż Świętego Proroka do Jerozolimy), które od tego pierwszego jest wszak całkiem odległe znaczeniowo. *Isrā'* miała miejsce w jedenastym lub dwunastym roku Powołania (Zurqāni), podczas gdy Święty Prorok doświadczył *Mi'rāj* (Duchowego Wniebowstąpienia) w roku piątym, wkrótce po pierwszej Emigracji do Abisynii, czyli sześć lub siedem lat wcześniej. Uważne prześledzenie obu tych wydarzeń, jakie przedstawiają Hadith, także popiera ten pogląd. W kwestii bardziej szczegółowego omówienia faktu odrębności tych dwóch wydarzeń – *Mi'rāj* i *Isrā'* – patrz 1590.

2877. *Mā* bywa używane dla oznaczenia honoru, zdziwienia lub zaakcentowania (Aqrab). Werset ten oznacza, że Bóg zesłał objawienie swemu słudze i jak wspaniałe było to objawienie!

2878. Wskazuje się tutaj na to, że to, co Święty Prorok zobaczył, było doświadczeniem rzeczywistym; była to czysta prawda, a nie wymysł jego wyobraźni.

2879. Wizja Świętego Proroka była doświadczeniem podwójnym.

2880. W swoim Duchowym Wniebowstąpieniu Święty Prorok osiągnął tak niezwykły stan bliskości z Bogiem, jakiego umysł ludzki nie był w stanie pojąć. Werset ten może też oznaczać, że otwarło się przed nim morze nieskończonych perspektyw wiedzy Bożej oraz rzeczywistości wiecznej i prawd. *Sadir* pochodzi od tego samego rdzenia, który oznacza morze (Lane). Ewentualnie werset ten może oznaczać czy zawierać symboliczną aluzję do faktu, że Boża wiedza dana Świętemu Prorokowi daje pocieszenie i schronienie zmęczonym członkom podróżników duchowych. Ponadto, ponieważ liście drzewa dają wytchnienie i schronienie podróżnym duchowym i zabezpieczają martwe ciało przed zepsuciem, werset ten może oznaczać, że Nauka objawiona Świętemu Prorokowi jest nie tylko sama odporna, ale i chroni ludzkość od zepsucia. Werset ten może także zawierać pewne odniesienie prorockie do drzewa, pod którym Towarzysze Świętego Proroka złożyli przysięgę wierności w okresie zawarcia Traktatu Hudaibiyah.

16. W pobliżu którego znajduje się Ogród Wiecznego Mieszkania.

عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوٰى ﴿١٥﴾

17. Było to wtedy, gdy to, co okrywa,[2881] okryło Drzewo Lotusowe.

إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشٰى ﴿١٦﴾

18. Spojrzenie nie zboczyło, ani nie błądziło.

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغٰى ﴿١٧﴾

19. Zaiste, on widział największe Znaki swego Pana.

لَقَدْ رَاٰى مِنْ اٰيٰتِ رَبِّهِ الْكُبْرٰى ﴿١٨﴾

20. A teraz powiedzcie mi o Lāt i 'Uzzā

اَفَرَءَيْتُمُ اللّٰتَ وَالْعُزّٰى ﴿١٩﴾

21. I Manāt, trzecim,[2882] jeszcze jednej bogini.

وَمَنٰوةَ الثَّالِثَةَ الْاُخْرٰى ﴿٢٠﴾

22. „Co? Dla was mężczyźni, a dla Niego [a]niewiasty?"

اَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْاُنْثٰى ﴿٢١﴾

23. To jest, zaiste, niesprawiedliwy podział.

تِلْكَ اِذًا قِسْمَةٌ ضِيزٰى ﴿٢٢﴾

[a]6,101; 43,17; 52,40.

2881. Słowa „to, co okrywa" oznaczają manifestację Boga.

2882. Niektórzy uprzedzeni krytycy Świętego Proroka wymyślili kiedyś całkowicie fantastyczną opowieść o tym, jak pewnego razu padł on ofiarą machinacji Szatana. Powiada się w tej historii, że pewnego dnia w Mekce, kiedy to Święty Prorok recytował tę surę przed zgromadzeniem muzułmanów i niewierzących i kiedy doszedł do tych wersetów, Szatan włożył w jego usta słowa: *Tilka* al-Gharānīq al-'ulā wa inna Shafā 'atahunna Laturtajā, czyli oto wyniosłe boginie i mamy nadzieję na ich wstawiennictwo (Zurqānī). Krytycy ci nazywają powyższe „niedociągnięciem Mahometa" lub jego „kompromisem wobec bałwochwalstwa" oraz, jak się wydaje, względem tej bezpodstawnej historyjki pokładają swoje zaufanie w Wāqidī – tym niezłomnym kłamcą i autorem plotek – oraz w Tabarī, którego na ogół uważa się za naiwnego i pozbawionego wyczucia narratora wydarzeń. Autorzy ci mają czelność przypisywać tę plugawą wypowiedź tak wielkiemu ikonoklaście (Świętemu Prorokowi), który całe swoje życie spędził na zaprzeczaniu i odrzucaniu bałwochwalstwa i który prowadził swoją szlachetną misję z niezwykłym wigorem i pozbawionym strachu oddaniem, odrzucając wszelkie propozycje kompromisu wobec bałwochwalstwa, jak i którego namowy, przekupstwa czy podszepty nie ruszyły na ani jeden krok od ustalonego celu i którego stanowczości wobec bałwochwalstwa dawał świadectwo sam Wszechmocny (18,7; 68,10). Ponadto, cały kontekst zadaje kłam temu bezpodstawnemu twierdzeniu. Nie tylko następne wersety, ale i cała ta sura zawiera stanowcze potępienie bałwochwalstwa i bezkompromisowe twierdzenie o Jedności Boga. Dziwnym jest to, żeby ten jednoznaczny fakt umknął uwadze krytyków Świętego Proroka. Także i dane historyczne nie wspierają twierdzenia o tym „niedociągnięciu" Proroka. Cała ta historia została odrzucona jako całkowicie pozbawiona wiarogodności. Uczynili to wszyscy uczeni Komentatorzy Koranu, a w tej liczbie Ibn Kathīr oraz Rāzī. Renomowani przywódcy religijnej myśli muzułmańskiej, dobrze opisani w Hadith, jak 'Annī, Qādī 'Ayyād oraz Nawawī, uznali tę historię za kompletny wymysł. Żadnego bowiem śladu tej historii nie znajdujemy w Sześciu Wiarygodnych Zbiorach Hadīth. Imam Bukhārī, którego zbiór „Sahīh Bukhārī" uważany jest przez naukowców muzułmańskich za najbardziej wiarygodną księgę Hadisów i który

24. [a]To są imiona, które wypowiadaliście – wy i wasi ojcowie – dla których Allach nie zesłał żadnego dowodu. Oni idą za niczym innym, jak tylko za podejrzeniami[2883] i tym, czego pragną ich własne dusze, podczas gdy przybyło już do nich przewodnictwo od ich Pana.

إِنْ هِيَ إِلَّآ أَسْمَآءٌ سَمَّيْتُمُوهَآ أَنتُمْ وَءَابَآؤُكُم
مَّآ أَنزَلَ ٱللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَٰنٍ إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا
ٱلظَّنَّ وَمَا تَهْوَى ٱلْأَنفُسُ وَلَقَدْ جَآءَهُم مِّن
رَّبِّهِمُ ٱلْهُدَىٰٓ ﴿٢٤﴾

25. Czy człowiek może mieć, co tylko zechce?

أَمْ لِلْإِنسَٰنِ مَا تَمَنَّىٰ ﴿٢٥﴾

26. Nie, do Allacha należy Życie Przyszłe i ten świat.

فَلِلَّهِ ٱلْءَاخِرَةُ وَٱلْأُولَىٰ ﴿٢٦﴾

27. Iluż jest aniołów w niebiosach, lecz ich orędownictwo na nic się nie zda, chyba że Allach udzieli pozwolenia, komu zapragnie i w kim znajdzie upodobanie.[2884]

وَكَم مِّن مَّلَكٍ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ لَا تُغْنِى شَفَٰعَتُهُمْ
شَيْـًٔا إِلَّا مِنۢ بَعْدِ أَن يَأْذَنَ ٱللَّهُ لِمَن يَشَآءُ وَ
يَرْضَىٰٓ ﴿٢٧﴾

28. Ci, którzy nie wierzą w Życie Przyszłe, nadają aniołom żeńskie imiona,

إِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْءَاخِرَةِ لَيُسَمُّونَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةَ
تَسْمِيَةَ ٱلْأُنثَىٰ ﴿٢٨﴾

29. Lecz oni nic o tym nie wiedzą. Idą wyłącznie za przypuszczeniami, a przecież [b]przypuszczenia na nic się nie zdają przeciwko prawdzie.

وَمَا لَهُم بِهِۦ مِنْ عِلْمٍ إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ وَ
إِنَّ ٱلظَّنَّ لَا يُغْنِى مِنَ ٱلْحَقِّ شَيْـًٔا ﴿٢٩﴾

[a]7,72; 12,41. [b]6,117; 10,37.

sam był człowiekiem współczesnym Waqidī – twórcy tej niesamowitej historyjki o Świętym Proroku – nie wspomina o tej historii. Nie czyni tego także wielki historyk – Ibn Ishāq – który urodził się ponad 40 lat przed nim. Qastalānī, Zurqānī oraz jeszcze kilku wspaniałych naukowców powiada, że możliwym jest, iż kiedy Święty Prorok, recytując te wersety przed mieszanym zgromadzeniem muzułmanów i niewierzących, doszedł do tego właśnie miejsca, ktoś nierozważny spośród niewierzących mógł głośno wtrącić wymienione powyżej słowa, jako że właśnie zadaniem niewierzących było stosowanie takiej haniebnej taktyki w czasie recytowania Koranu (41,27). Zapisano też, że w „Dniu Ignorancji" Quraish, okrążając Ka'bah, zwykli byli recytować te słowa (Mu'jam al-Buldān, t. 5, pod hasłem 'Uzzā). Domniemywa się dalej, że 53. werset sury Al-Hajj był objawiony w związku z tym incydentem. Fakt, iż sura obecna była objawiona w piątym roku Powołania, zaś sura Al-Hajj w roku 12. lub 13., całkowicie usuwa grunt spod nóg tego bezsensownego założenia. Patrz także 1962.

2883. Podczas gdy prawdziwy wierzący opiera się na całkowitej pewności i pewnej wiedzy (12,109), bałwochwalca nie ma żadnych rozsądnych argumentów ani objawionego autorytetu dla swoich fałszywych wierzeń i doktryn. Staje się on pozbawionym nadziei kozłem ofiarnym zabobonów i uprzedzeń oraz niewolnikiem swoich własnych pragnień i fanaberii. Werset ten, jak i werset 29., mówi o bezpodstawności i niemożności utrzymania w mocy pozycji bałwochwalcy, który siedzi już na podciętej przez siebie samego gałęzi.

2884. Oprócz znaczenia podanego w tekście, zwrot ten oznacza: „z wyjątkiem uszanowania tego, kto spełnia wolę Allacha i z którego On jest zadowolony".

30. Zatem odwracaj się od tego, kto plecami zwraca się do pamiętania o Nas i kto nie szuka niczego prócz życia tego świata.

فَأَعْرِضْ عَن مَّن تَوَلَّىٰ عَن ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَوٰةَ الدُّنْيَا ﴿٣٠﴾

31. Oto najdalsza granica ich wiedzy. Zaprawdę, twój Pan najlepiej zna tego, kto zbacza z Jego drogi, jak i tego, [a]kto idzie za przewodnictwem.

ذَٰلِكَ مَبْلَغُهُم مِّنَ الْعِلْمِ ۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَىٰ ﴿٣١﴾

32. Do Allacha należy wszystko to, co jest w niebiosach i co jest na ziemi, żeby mógł On odpłacić się tym, którzy czynią zło zgodnie z tym, co uczynili, jak i nagrodzić tych, którzy czynią dobro, które jest czymś najlepszym.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَٰٓـُٔوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى ﴿٣٢﴾

33. Tym, którzy [b]wystrzegają się ciężkich grzechów i wszelkich niegodziwości z wyjątkiem pomniejszych błędów.[2885] Zaprawdę, twój Pan jest Panem wielkiego przebaczania. [c]On zna was dobrze od czasu, kiedy stworzył was z ziemi i kiedy byliście embrionami w łonach waszych matek. Zatem nie przypisujcie sobie czystości. On zna najlepiej tego, kto jest prawdziwie sprawiedliwy.

الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَٰٓئِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَٰحِشَ إِلَّا اللَّمَمَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ وَٰسِعُ الْمَغْفِرَةِ ۚ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنتُمْ أَجِنَّةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَٰتِكُمْ ۖ فَلَا تُزَكُّوا أَنفُسَكُمْ ۖ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَىٰ ﴿٣٣﴾

34. Czy widzisz tego, kto odwraca się od przewodnictwa,

أَفَرَءَيْتَ الَّذِي تَوَلَّىٰ ﴿٣٤﴾

[a]16,126; 28,57; 68,8. [b]4,32; 42,38. [c]13,8.

2885. *Lamam* oznacza: okazja kierująca w stronę zła; tymczasowe i lekkie niedociągnięcie; przemijająca zła myśl, która przebiega przez umysł i nie pozostawia w nim żadnego śladu; okazyjne, przypadkowe i nieintencjonalne spojrzenie na kobietę. Słowo rdzenne ma sens tymczasowości, pośpiechu i rzadkości oraz wykonywania czegoś nieintencjonalnie. (Lane).

35. Daje niewiele i czyni to niechętnie?[2886]

وَأَعْطَىٰ قَلِيلًا وَأَكْدَىٰ ﴿٣٥﴾

36. Czy posiada on wiedzę o niewidzialnym, tak że może ujrzeć koniec samego siebie?

أَعِندَهُۥ عِلْمُ ٱلْغَيْبِ فَهُوَ يَرَىٰٓ ﴿٣٦﴾

37. Czyż nie został on powiadomiony o tym, co jest w Pismach Mojżesza

أَمْ لَمْ يُنَبَّأْ بِمَا فِى صُحُفِ مُوسَىٰ ﴿٣٧﴾

38. I Abrahama, którzy wypełniali przykazania Boże? –

وَإِبْرَٰهِيمَ ٱلَّذِى وَفَّىٰٓ ﴿٣٨﴾

39. Iż [a]nikt, kto dźwiga brzemię, nie będzie dźwigał brzemienia kogoś innego[2887]

أَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ﴿٣٩﴾

40. I że człowiek nie będzie miał niczego oprócz tego, o co się stara,[2888]

وَأَن لَّيْسَ لِلْإِنسَٰنِ إِلَّا مَا سَعَىٰ ﴿٤٠﴾

41. I że wyniki jego starań wkrótce będą znane.

وَأَنَّ سَعْيَهُۥ سَوْفَ يُرَىٰ ﴿٤١﴾

42. Wtedy zostanie on za to nagrodzony najpełniejszą nagrodą –

ثُمَّ يُجْزَىٰهُ ٱلْجَزَآءَ ٱلْأَوْفَىٰ ﴿٤٢﴾

43. I że sąd ostateczny jest u twego Pana,[2889]

وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ ٱلْمُنتَهَىٰ ﴿٤٣﴾

44. I że On jest Tym, który czyni, iż ludzie śmieją się, jak i płaczą,

وَأَنَّهُۥ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَىٰ ﴿٤٤﴾

[a]6,165; 17,16; 35,19; 39,8.

2886. W odniesieniu do osoby słowo *Akdā* oznacza: dał skąpo lub niechętnie; nie udało mu się dostać tego, co chciał. W odniesieniu do kopalni słowo to oznacza: nie chciała dawać diamentów ani drogich kamieni, natomiast w odniesieniu do kopacza słowo to oznacza, że w trakcie kopania natknął się on na twardy grunt i nie mógł kopać dalej (Aqrab).

2887. Każdy człowiek będzie musiał dźwigać swój własny krzyż i dźwigać swoje własne brzemię.

2888. Cel swojej podróży można osiągnąć dzięki uporczywemu pragnieniu, któremu towarzyszą szlachetne ideały i wzniosłe zasady. Werset ten oznacza także, że człowiek powinien zarabiać na swoje utrzymanie potem własnego czoła.

2889. Cały system przyczynowo-skutkowy kończy się na Bogu. To On jest Przyczyną wszystkich Skutków lub też Pierwszą Przyczyną. Naturalny porządek przyczyny i skutku panuje w całym wszechświecie. Każda przyczyna, która sama w sobie nie jest pierwszorzędna, nawiązuje do jakiejś innej przyczyny, a ta do jeszcze innej i tak dalej.

45. I że On jest Tym, kto [a]przynosi śmierć i daje życie,

وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا ﴿٤٥﴾

46. I że On tworzy pary, [b]mężczyznę i niewiastę,

وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنْثَىٰ ﴿٤٦﴾

47. [c]Z kropelki nasienia, kiedy jest wydawane,

مِنْ نُطْفَةٍ إِذَا تُمْنَىٰ ﴿٤٧﴾

48. I że to On da początek drugiemu stworzeniu,

وَأَنَّ عَلَيْهِ النَّشْأَةَ الْأُخْرَىٰ ﴿٤٨﴾

49. I że On jest Tym, który wzbogaca i daje zadowolenie,[2889A]

وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَىٰ وَأَقْنَىٰ ﴿٤٩﴾

50. I że to On jest Panem Syriusza,[2890]

وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشِّعْرَىٰ ﴿٥٠﴾

51. I że to On zniszczył pierwsze plemię 'Ād,[2891]

وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَىٰ ﴿٥١﴾

52. I plemię Thamūd, a nikogo nie oszczędził,

وَثَمُودَا فَمَا أَبْقَىٰ ﴿٥٢﴾

53. I zniszczył lud Noego przed nimi – zaprawdę, były to ludy najbardziej niesprawiedliwe i najbardziej zbuntowane –

وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْغَىٰ ﴿٥٣﴾

54. I do góry nogami przewrócił On miasta ludu Lota,

وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَىٰ ﴿٥٤﴾

55. Tak, że przykryło ich to, co przykryło.[2892]

فَغَشَّاهَا مَا غَشَّىٰ ﴿٥٥﴾

[a]2,29; 30,41. [b]4,2; 7,190; 30,22. [c]56,59-60; 75,38; 86,7.

2889A. *Aqnā Allāh Fulānam* oznacza: Allach uczynił takiego bogatym i dał mu tyle, że uczyniło go to zadowolonym (Lane).

2890. Arabowie czcili Syriusza, ponieważ uważali go za wielkie źródło dobra i nieszczęścia.

2891. Przedstawiwszy argumenty zaczerpnięte ze zdrowego rozsądku człowieka oraz z mało znaczącego początku człowieka w ogóle, sura ta – począwszy od tego wersetu – dołącza historię do dowodów przemawiających za Jednością Boga.

2892. Partykuła *mā* została tutaj użyta do określenia poszanowania lub godności, co w całości oznacza przytłaczającą karę, jaka na nich spadła.

56. A zatem, o człowieku, z czym spośród obfitości twego Pana chcesz się spierać?[2893]

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكَ تَتَمَارٰى ﴿٥٦﴾

57. Ten oto Nasz Posłaniec jest tym, który ostrzega, jak ci, którzy ostrzegali w dawnych czasach.

هٰذَا نَذِيْرٌ مِّنَ النُّذُرِ الْاُوْلٰى ﴿٥٧﴾

58. Godzina Sądu, która miała nadejść, zbliża się,

اَزِفَتِ الْاٰزِفَةُ ﴿٥٨﴾

59. I nikt poza Allachem nie może jej powstrzymać.

لَيْسَ لَهَا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ كَاشِفَةٌ ﴿٥٩﴾

60. Czyż zatem dziwicie się temu oznajmieniu?

اَفَمِنْ هٰذَا الْحَدِيْثِ تَعْجَبُوْنَ ﴿٦٠﴾

61. I czy śmiejecie się i nie płaczecie,

وَتَضْحَكُوْنَ وَلَا تَبْكُوْنَ ﴿٦١﴾

62. Kiedy się weselicie?

وَاَنْتُمْ سٰمِدُوْنَ ﴿٦٢﴾

63. A zatem padnijcie na twarz przed Allachem i [a]czcijcie[2895] Go.

ع فَاسْجُدُوْا لِلّٰهِ وَاعْبُدُوْا ﴿٦٣﴾ السجدة

[a]7,206; 22,78; 41,38; 96,20.

2893. Przedstawiwszy tak wiele wyraźnych i niepokonalnych argumentów oraz Znaków przemawiających na korzyść Świętego Proroka, sura ta w obecnym wersecie powiada upartym niewierzącym – słowami pełnymi patosu i ironii – przez jak długi czas nadal zaprzeczać oni będą Prawdzie i wędrować po pustyni niewiary.

2894. *Āzifah* oznacza: Godzina Sądu; Zmartwychwstanie; bliskie wydarzenie; śmierć (Lane). Sura ta została objawiona bardzo wcześnie w działalności Świętego Proroka, w piątym roku Powołania, kiedy wśród szyderstw, zagrożeń i prześladowań ważył się los Islamu. Właśnie wtedy wypowiedziane zostało proroctwo o pokonaniu potęgi Quraish – dokonano tego w tej surze, zaś o wiele bardziej stanowczo w surze następnej (54,46).

2895. Wydaje się, że możliwym jest, iż kiedy Święty Prorok skończył recytowanie tej sury przed mieszanym zgromadzeniem muzułmanów i niewierzących i kiedy wraz z wierzącymi upadł na ziemię, także i niewierzący, będąc pod wielkim wrażeniem powagi recytowanej treści Koranu oraz Majestatu i Chwały Bożej, upadli na twarze. Wydarzenie takie nie było nieprawdopodobne, ponieważ uważali oni Boga za Najwyższego Pana i Stwórcę, zaś ich własne bóstwa za zaledwie wstawienników do Boga (10,19). Łącząc jednak to wspaniałe wydarzenie z bezpodstawną legendą związaną z wersetami 20-22, przeciwnicy Świętego Proroka sami siebie przekonali do wykrycia „niedociągnięcia" u Świętego Proroka.

ROZDZIAŁ 54

AL-QAMAR

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Obecna sura została objawiona prawie w tym samym czasie co sura poprzednia, Al-Najm, która była objawiona w 5. roku Powołania. Sura Al-Najm zakończyła się stwierdzeniem zawierającym ostrzeżenie wobec niewierzących, że grożąca im Godzina prawie już nadeszła – puka już do ich drzwi. Jest to piąta sura w grupie tych siedmiu Rozdziałów Koranu, które rozpoczęły się od sury Qāf, a kończą się na surze Al-Wāqi'ah. Wszystkie te rozdziały zostały objawione w bardzo wczesnej działalności Świętego Proroka oraz dotyczą podstawowych doktryn Islamu – Istnienia i Jedności Boga, Zmartwychwstania oraz Objawienia. Wszystkie te rozdziały sięgają do praw przyrody, rozumu ludzkiego, zdrowego rozsądku oraz historii dawnych Proroków jako do argumentów popierających te tezy. W niektórych z tych rozdziałów szczególnie akcentuje się jedne argumenty, nawiązując zaledwie do innych i vice versa. W surze obecnej Boże twierdzenie Świętego Proroka oraz Zmartwychwstanie omawiane są bardziej szczegółowo, z nawiązaniem do historii dawnych Proroków, a zwłaszcza Noego, plemion 'Ād i Thamūd oraz ludu Lota. Przy końcu rozdział ten nawiązuje do spełnienia tego proroctwa, które mówi o zniszczeniu i pokonaniu potęgi pogańskich Arabów, względem których ostrzeżenie zaprezentowano w poprzedniej surze (53,58).

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [b]Godzina zbliżyła się i księżyc rozpadł się na części.[2896]

اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ ②

[a]1,1. [b]21,2.

2896. Bez względu na to, czy „podzielenie się księżyca" na dwie części, co można zaobserwować gołym okiem, było przeciwne jakiemukolwiek prawu przyrody, trudno jest zaprzeczyć, iż wydarzeniu temu brakuje nienagannego dowodu historycznego. Z drugiej strony nikt nie może twierdzić, że poznał wszystkie tajemnice Boże oraz że w pełni pojął wszystkie sekrety przyrody. Nie można zatem wyobrazić sobie, aby wydarzenie takie, dotyczące wszak znacznej części globu ziemskiego, mogło umknąć uwadze obserwatoriów astronomicznych lub aby nie pozostał po nim żaden ślad w księgach historycznych. Jednak ponieważ o wydarzeniu tym wspomina się w tak godnych zaufania źródłach jak Bukhārī i Muslim, jak i ponieważ mówi się o nim w kolejnych tradycjach godnych zaufania autorytetów i nawiązują do niego uczeni Towarzysze Świętego Proroka – jak Ibn Mas'ūd – to wydaje się, że w czasach Świętego Proroka musiało mieć miejsce jakieś wydarzenie w przyrodzie, które było niezwykle ważne. Niektórzy Komentatorzy Koranu – a w tej liczbie Radī – starali się rozwiązać ten trudny problem, ogłaszając, że wydarzenie to było zaćmieniem księżyca. Imam Ghazālī oraz Szach Walī Allāh także uważają, że księżyc nie został właściwie podzielony na dwie części, lecz że Bóg tak spowodował, iż obserwatorom tak właśnie wydawało się. Według Ibn 'Abbās oraz Szah 'Abd al-'Azīz było to swego rodzaju zaćmienie księżyca. Jednakże biorąc pod uwagę zdecydowany język, w jakim wspomina się o tym wydarzeniu w Koranie, wydaje się, iż zdarzenie to było czymś więcej niż tylko zaćmieniem księżyca. W rzeczywistości było ono wielkim cudem, zademonstrowanym przez Świętego Proroka na uparte żądania niewierzących (Bukhārī oraz Muslim). Wydaje się, że była to wizja Świętego Proroka, w której brali także udział niektórzy Towarzysze Proroka oraz niektórzy niewierzący – tak samo jak wąż zmieniający się w laskę Mojżesza, w której to wizji uczestniczyli czarownicy. Może być również tak, że tak jak uderzenie laską przez Mojżesza o wodę morza zbiegło się w czasie z odpływem i w ten sposób miało ono charakter cudu, podobnie i tutaj Bóg mógł nakazać Świętemu Prorokowi, aby pokazał taki cud rozerwania na dwoje księżyca w czasie, kiedy jakieś ciało niebieskie miało stanąć na jego drodze, co spowodowało, że księżyc wyglądał jak podzielony na dwie części. Jednak najbardziej zadowalającym wyjaśnieniem, które posiada także wielkie znaczenie duchowe, jest to, że księżyc był narodowym godłem Arabów oraz symbolem ich władzy politycznej, podobnie jak słońce było godłem narodowym Persów. Kiedy Safiyyah, córka Huyay ibn Akhtab, przywódcy Żydów z Khaibar, powiedziała swemu ojcu, iż widziała we śnie, że księżyc rozpadł się na dwie części, uderzyła się w twarz, powiadając, iż chciała poślubić przywódcę Arabów. Po upadku Khaibar sen Safiyyah spełnił się, kiedy poślubiła ona Świętego Proroka (Zurqānī oraz Usud al-Ghābbah). Podobnie 'Ā'ishah ujrzała we śnie, że do jej komnat wpadły trzy księżyce, co znalazło swe spełnienie, kiedy Święty Prorok, Abū Bakr oraz Umar zostali ukryci tam jeden po drugim (Mu'atta', *Kitāb al-Jana'iz*). Według tego symbolicznego znaczenia *Qamar*, werset ten oznacza, że godzina zniszczenia ich potęgi politycznej, jaką Arabowie zostali zagrożeni w 53,58, prawie już nadeszła. Słowo „Godzina" w tym przypadku odnosiłoby się do bitwy pod Badr, podczas której prawie wszyscy przywódcy Quraish zostali zabici i zapoczątkowane zostało całkowite zniszczenie ich władzy. Tak zatem werset ten był wielkim proroctwem, które zostało wspaniale spełnione w osiem lub dziewięć lat po jego ogłoszeniu. Ponadto wedle niektórych autorów zwrot arabski *Inshaqqa al-Qamaru* oznacza: sprawa ta stała się jasna. W tym sensie tego słowa werset powinien oznaczać, że godzina zniszczenia Quraish już nadeszła oraz że później wyraźnym stanie się, iż Święty Prorok jest prawdziwym Posłańcem od Boga. Patrz także 1023.

3. [a]I kiedy widzą jakiś Znak, odwracają się i powiadają: „Często powtarzane[2897] czary".

وَاِنْ يَّرَوْا اٰيَةً يُّعْرِضُوْا وَيَقُوْلُوْا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ ﴿٣﴾

4. Oni odrzucili Prawdę i idą za swymi własnymi upodobaniami. Lecz wszystko ma swój wyznaczony czas.[2898]

وَكَذَّبُوْا وَاتَّبَعُوْٓا اَهْوَآءَهُمْ وَكُلُّ اَمْرٍ مُّسْتَقِرٌّ ﴿٤﴾

5. Oni otrzymali już opisy wydarzeń zawierające ostrzeżenia –

وَلَقَدْ جَآءَهُمْ مِّنَ الْاَنْۢبَآءِ مَا فِيْهِ مُزْدَجَرٌ ﴿٥﴾

6. Doskonała mądrość, lecz [b]ostrzeżenia nie przynoszą im żadnych korzyści.

حِكْمَةٌۢ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ النُّذُرُ ﴿٦﴾

7. Dlatego odwróć się od nich i czekaj dnia, w którym Zwołujący przywoła ich do rzeczy spornej,

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ اِلٰى شَيْءٍ نُّكُرٍ ﴿٧﴾

8. [c]Podczas gdy ich wzrok będzie opuszczony i wyjdą z grobów[2899] jakby byli rozrzuconą wkoło szarańczą,

خُشَّعًا اَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُوْنَ مِنَ الْاَجْدَاثِ كَاَنَّهُمْ جَرَادٌ مُّنْتَشِرٌ ﴿٨﴾

9. [d]Śpieszącą ku Zwołującemu.[2900] Niewierzący powiedzą: „To ciężki dzień".

مُّهْطِعِيْنَ اِلَى الدَّاعِ يَقُوْلُ الْكٰفِرُوْنَ هٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ﴿٩﴾

[a]21,3. [b]10,102. [c]70,45. [d]14,44; 36,52.

2897. *Mustamirr* oznacza: (1) mijający, przemijający, chwilowy; (2) stały, ciągły; (3) silny, wytrwały (Aqrab).

2898. Zniszczenie politycznej władzy Quraish naznaczone zostało przez Boga, a przecież dekret Boży musi zostać wypełniony.

2899. „Groby" oznaczają tutaj domy niewierzących. W kilku miejscach Koranu niewierzących porównuje się do martwych, ponieważ pozbawieni są oni całkowicie życia duchowego (27,81; 35,23).

2900. Werset obecny oraz dwa poprzednie prezentują bardzo graficzny opis całkowitego zamieszania, konsternacji i oszołomienia Quraish, kiedy ujrzeli Przywołującego – Świętego Proroka – którego wygnali z Mekki i za którego głowę wyznaczyli nagrodę zaledwie kilka lat wcześniej – pod bramami ich stolicy.

10. Lud Noego [a]odrzucił Prawdę przed nimi.[2901] Oni nazwali Naszego sługę kłamcą i powiedzieli: „On jest [b]szaleńcem, dotkniętym przez naszych bożków".

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ ﴿١٠﴾

11. Zatem modlił się on do swego Pana: „Jestem pokonany, więc Ty przybądź mi [c]z pomocą!"

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرْ ﴿١١﴾

12. Na to My otworzyliśmy wrota niebios, a popłynęła z nich woda potokami.

فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ ﴿١٢﴾

13. [d]I uczyniliśmy, że ziemia trysnęła źródłami, tak że te dwie wody[2902] spotkały się w celu już postanowionym.

وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَىٰ أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ ﴿١٣﴾

14. [e]I unieśliśmy go na tym, co zrobione było z desek i gwoździ.

وَحَمَلْنَاهُ عَلَىٰ ذَاتِ أَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ ﴿١٤﴾

15. To pływało pod naszym [f]wzrokiem – nagroda dla tego, kogo odrzucono.

تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءً لِمَنْ كَانَ كُفِرَ ﴿١٥﴾

16. [g]I pozostawiliśmy to jako Znak dla przyszłych pokoleń. Lecz czyż jest ktoś, kto by się zastanowił?

وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿١٦﴾

17. Jak zatem straszna była Moja kara i jakże prawdziwym Moje ostrzeżenie!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿١٧﴾

[a]6,35; 22,43; 35,26; 40,6. [b]23,26. [c]23,27; 26,118-119. [d]11,41. [e]26,120; 29,16. [f]11,42-43. [g]29,16.

2901. W Koranie dość szczegółowo omawia się losy ludów Noego, plemion 'Ād i Thamūd oraz ludu Lota, ponieważ ludy te żyły na krańcach Hijāz. Quraish dobrze znali ich historię, jak i prowadzili z nimi handel. Lud Noego żył w Iraku, czyli na północo-wschód od Arabii, zaś plemię 'Ād żyło w Jemenie oraz w Hadaramaut, jego południowej części. Natomiast plemię Thamūd osiągnęło swój rozkwit w północo-zachodniej Arabii, rozciągającej się od Hijāz po Palestynę. Nieszczęsny lud Lota mieszkał w Sodomie i Gomorze w Palestynie.

2902. Woda deszczowa, lejąca się potokami z nieba, oraz woda tryskająca ze źródeł ziemi – dwa rodzaje wody – spowodowała potop, który zalał cały kraj i w ten sposób spełnił się dekret Boży – nastąpiło zniszczenie ludu Noego.

18. I, zaiste, uczyniliśmy Koran [a]łatwym do zapamiętania.[2903] Czy jest ktoś taki, kto zważa?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴿١٨﴾

19. *Lud Adu* [b]odrzucił *prawdę*. Jak *straszliwa* była wtedy Moja kara i Moje ostrzeżenie!

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿١٩﴾

20. [c]Posłaliśmy nań wściekły wiatr w dniu niekończącego się nieszczęścia[2904].

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمِ نَحْسٍ مُّسْتَمِرٍّ ﴿٢٠﴾

21. Rozdzierający ludzi jakby byli pniami [d]wyrwanych z korzeniami drzew palmowych.

تَنزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُّنقَعِرٍ ﴿٢١﴾

22. Jak *straszliwa* była wtedy Moja kara i Moje ostrzeżenie!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٢٢﴾

23. I zaprawdę uczyniliśmy Koran łatwym *do zrozumienia* i do zapamiętania. Ale czy jest ktoś, kto przyjmie przestrogę?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴿٢٣﴾ ع

24. *Lud* Thamudu także odrzucił przestrogi.[2905]

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ﴿٢٤﴾

---

[a]19,98; 44:59. [b]26:124. [c] 41:17; 69:7.
[d]69:8. [e]69:5.

2903. Koran uczyniony został dziełem łatwym w tym sensie, że zawiera wszystkie te stałe i niezmienne nauki, jakie zawarte były w innych objawionych Pismach. Zawiera on jednak o wiele więcej tego, co niezbędne do kierowania człowiekiem aż po kres czasów (98,4). Skarbnica świadomości Bożej oraz tajemnic nieznanego, jaka ukryta jest w Koranie, jest dostępna tylko dla tych niewielu sprawiedliwych ludzi Bożych, którzy obdarzeni są szczególnym względem duchowym i którzy wznieśli się na wyżyny łączności z Istotą Boską i zostali przez Nią oczyszczeni (56,80).

2904. Werset ten nie oznacza, że jakiś konkretny okres czasu jest pomyślny czy nie pomyślny, szczęśliwy czy nieszczęśliwy. Mamy tutaj takie znaczenie, że dla plemienia, Ād czas ten okazał się nieszczęśliwym.

2905. Ponieważ wszyscy Prorocy wyznaczeni zostają przez Boga, a ich objawienie także pochodzi ze Źródła Bożego i zawiera analogiczne, wieczne podstawowe prawdy, odrzucanie jednego Proroka jest jednoznaczne z odrzucaniem wszystkich. Oto dlaczego werset ten opisuje Ād i Thamūd, lud Noego i lud Lota jako takie, które odrzuciły wszystkich Posłańców Bożych, podczas gdy w rzeczywistości odrzucili oni tylko swoich własnych proroków.

25. I rzekli: „Co! człowiek spośród nas, sam jeden! Mielibyśmy iść za nim? Zaprawdę wtedy bylibyśmy w jawnym błędzie i bylibyśmy szaleńcami.[2906]

فَقَالُوٓا أَبَشَرًا مِّنَّا وَاحِدًا نَّتَّبِعُهُۥٓ إِنَّآ إِذًا لَّفِى
ضَلَٰلٍ وَسُعُرٍ ﴿٢٥﴾

26. [a]Czyżby Upomnienie objawione było tylko jemu jedynemu spośród nas wszystkich? O nie, on jest chełpliwym kłamcą."

ءَأُلْقِىَ ٱلذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنۢ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ
أَشِرٌ ﴿٢٦﴾

27. Jutro przekonają się kto jest chełpliwym kłamcą!

سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَّنِ ٱلْكَذَّابُ ٱلْأَشِرُ ﴿٢٧﴾

28. Wyślemy im [b]wielbłądzicę ażeby ich wypróbować. Dlatego patrz na nich, *O Salih*, i miej cierpliwość.

إِنَّا مُرْسِلُوا ٱلنَّاقَةِ فِتْنَةً لَّهُمْ فَٱرْتَقِبْهُمْ
وَٱصْطَبِرْ ﴿٢٨﴾

29. I powiedz im, że wodę dzielić mają *tylko* między sobą, ale wielbłądzica poić się może za każdym razem.[2907]

وَنَبِّئْهُمْ أَنَّ ٱلْمَآءَ قِسْمَةٌۢ بَيْنَهُمْ ۖ كُلُّ شِرْبٍ
مُّحْتَضَرٌ ﴿٢٩﴾

30. Ale oni wezwali swego towarzysza, który chwycił *miecz* i [c]przeciął *jej* ścięgno pod kolanem.

فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَىٰ فَعَقَرَ ﴿٣٠﴾

31. Jak *straszliwa* była wtedy Moja kara i Moje ostrzeżenie!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ ﴿٣١﴾

32. Nasłaliśmy na nich jeden jedyny podmuch a oni stali się niby wysuszone, podeptane ściernisko.[2908]

إِنَّآ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا
كَهَشِيمِ ٱلْمُحْتَظِرِ ﴿٣٢﴾

---

[a]38,9. [b]7,74; 11,65; 17,60. [c]7,78; 11,66; 26,158; 91,15.

2906. *Su'iru* oznacza: owionął go gorący wiatr; był szalony lub oszalał. *Su'r* oznacza: szaleństwo, obłęd, opętanie demoniczne; karę; gwałtowność gorąca, głodu lub pragnienia; szał; ból (Lane).

2907. *Shirb* to rzeczownik bezokolicznikowy od słowa *Shariba* i oznacza: wodę, którą ktoś pije; łyk wody; część wody, jaka na kogoś przypada; prawo korzystania z wody do podlewania pól i pojenia zwierząt; wodopój; kolejność lub czas picia. *Shrub* oznacza akt picia (Lane).

2908. Niewierzący byli całkowicie załamani lub też w obliczu Boga byli tak bezwartościowi jak połamane pnie, które zbiera ten, kto stawia ogrodzenia.

33. I, zaiste, uczyniliśmy Koran łatwym do zapamiętania. Lecz czyż jest ktoś taki, kto zważa?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٣٣﴾

34. [a]Lud Lota także odrzucił tych, co ostrzegali.

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ ﴿٣٤﴾

35. [b]Zesłaliśmy na nich burzę z kamieni z wyjątkiem rodziny Lota, którą wybawiliśmy wczesnym rankiem,

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَجَّيْنَاهُمْ
بِسَحَرٍ ﴿٣٥﴾

36. Jako łaska od Nas. W ten sposób nagradzamy tego, kto jest wdzięczny.

نِعْمَةً مِنْ عِنْدِنَا كَذَٰلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ﴿٣٦﴾

37. On rzeczywiście ostrzegł ich przed Naszą srogą karą, oni jednak wątpili w to ostrzeżenie.

وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ ﴿٣٧﴾

38. A oni próbowali podstępnie odciągnąć go od jego gości, więc My oślepiliśmy ich oczy[2909] i rzekliśmy: „Skosztujcie teraz Mojej kary i Mojego ostrzeżenia".

وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ
فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٣٨﴾

39. I spadła na nich wczesnym rankiem długotrwała kara.

وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّ ﴿٣٩﴾

40. „Skosztujcie teraz Mojej kary i Mojego ostrzeżenia".

فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٤٠﴾

41. I, zaiste, uczyniliśmy Koran łatwym do zapamiętania. Lecz czy jest ktoś, kto zważa?

ع وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٤١﴾

42. I, zaiste, do ludu Faraona również przybyli ci, którzy ostrzegali.

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ ﴿٤٢﴾

[a]26,161. [b]25,41; 26,174.

2909. Lud Lota chciał pojmać jego gości, lecz oni – jak się wydaje – ukryli się i nie można ich było znaleźć. Lub też werset ten może oznaczać, że Bóg tak sprawił, iż lud Lota zwrócił swą uwagę na coś innego.

43. [a]Oni jednak odrzucili wszystkie Nasze Znaki, więc pochwyciliśmy ich jak chwyta Potężny, Silny.[2910]

كَذَّبُوا بِآيٰتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنٰهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٤٣﴾

44. Czy wasi wierni są lepsi od tamtych? Albo czy macie [b]nietykalność zapisaną w Piśmie?[2911]

أَكُفَّارُكُمْ خَيْرٌ مِّنْ أُولٰٓئِكُمْ أَمْ لَكُمْ بَرَآءَةٌ فِي الزُّبُرِ ﴿٤٤﴾

45. Czy powiadają: „Jesteśmy ludem zwycięskim?"

أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُّنْتَصِرٌ ﴿٤٥﴾

46. [c]Ten lud zostanie wkrótce pokonany[2912] i odwróci się plecami w ucieczce.

سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ﴿٤٦﴾

47. Nie, Godzina jest ich wyznaczonym czasem i Godzina ta będzie dla nich najbardziej nieszczęsna i najbardziej gorzka.

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهٰى وَأَمَرُّ ﴿٤٧﴾

48. Zaiste, winni są wyraźnie w błędzie i cierpią na szaleństwo.

وقف لازم إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلٰلٍ وَسُعُرٍ ﴿٤٨﴾

[a]20,57. [b]2,81. [c]3,13; 8,37; 38,12.

2910. Faraon był władcą potężnym. Sam siebie uważał za „najwyższego Pana Izraelitów" (79,25). Zatem potęga prawdziwego Wszechmocnego, Pana Mojżesza i Aarona przeciwstawiła się temu samozwańczemu panu, który w tym starciu został całkowicie zniszczony.

2911. Werset ten powtarza ostrzeżenie dla pogańskich Quraish, tylko że w nieco innej formie. „Czy jesteście w jakiś sposób lepsi" – pada pytanie – „niż ci, którzy odrzucili Noego, Hūd, Lota i Mojżesza? A może otrzymaliście Bożą obietnicę, że nie będziecie ukarani za to, że odrzucacie Świętego Proroka?"

2912. Stanowcze proroctwo, jakie zawarte jest w tym wersecie, dotyczy zdecydowanie całkowitej porażki, jaką armia Mekkańczyków poniosła pod Badr. Przewaga Mekkańczyków była wówczas tak wielka, że Święty Prorok z największym uniżeniem i w niemal agonii modlił się do Boga w specjalnie do tego celu wzniesionym namiocie. Wypowiadał wtedy pamiętne słowa: „O Panie, błagam Cię uniżenie o spełnienie Twojego przymierza i Twej obietnicy. Jeśli zginie ta garstka muzułmanów, nigdy więcej nikt nie będzie cię czcił na tym świecie" (Bukhārī). Skończywszy modlitwę, Święty Prorok wyszedł z namiotu i, stojąc zwrócony twarzą do pola bitwy, wyrecytował ten werset: „Te zastępy będą wkrótce pokonane i odwrócą się do nas plecami w ucieczce".

49. W dniu, w którym zostaną wciągnięci do Ognia[2913] na ich twarzach będzie im powiedziane: „Skosztujcie dotknięcia Piekła”.

يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ﴿٤٩﴾

50. Zaprawdę, My stworzyliśmy wszystko [a]we właściwej mierze.[2914]

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٥٠﴾

51. Nasz rozkaz wypełniany jest przez tylko jedno słowo jak [b]mgnienie oka.[2915]

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ﴿٥١﴾

52. I, zaiste, niszczyliśmy ludy wam podobne przedtem. Lecz czyż jest ktoś, kto zważa?

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٥٢﴾

53. [c]I wszystko, co uczynili, zapisane jest w Księdze.[2916]

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ ﴿٥٣﴾

54. I każda sprawa, mała czy wielka, jest zapisana.

وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ ﴿٥٤﴾

55. Zaprawdę, sprawiedliwi będą pośród Ogrodów i strumieni,[2917]

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ ﴿٥٥﴾

56. W wiecznym i zaszczytnym mieszkaniu w obecności Wszechmocnego Króla.

فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُقْتَدِرٍ ﴿٥٦﴾

[a]15,22; 25,3. [b]7,188; 16,78. [c]18,50; 45,30.

2913. Porażka pod Badr była dla Quraish prawdziwym nieszczęściem. Ich władza i prestiż otrzymały druzgocący cios. Większość ich przywódców została zabita, a ich ciała były włóczone i wrzucone do dołu. Święty Prorok podszedł do skraju tego dołu i zwrócił się do martwych tymi słowami: „Czy uznaliście za prawdę to, co powiadał wam wasz Pan? Zaprawdę, ja stwierdziłem, że prawdą było to, co obiecał mi mój Pan” (Bukhārī, *Kitāb al-Maghāzi*). Proroctwo zostało spełnione co do słowa.

2914. Wszystko ma swoją wyznaczoną miarę. Wszystko ma też swój wyznaczony czas i miejsce.

2915. Porażka Mekkańczyków pod Badr spadła na nich jak grom z jasnego nieba – była tak szybka i przytłaczająca. Chwała Kedar odeszła w mgnieniu oka.

2916. Najmniejsze działanie człowieka, dobre czy złe, ma swoje rezultaty zgodnie z prawem przyczyny i skutku, a jego ślad zostaje zachowany.

2917. *Nahar*, oprócz znaczenia podanego w tekście, oznacza: obfitość; światło (Aqrab).

ROZDZIAŁ 55

AL-RAHMĀN

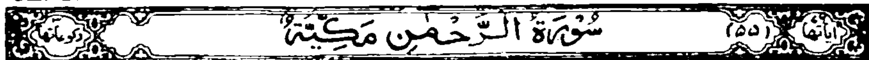
(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Będąc szóstą w tej szczególnej grupie sur, które zaczynają się od Qāf, a kończą się na Al-Wāqi'ah, i które były objawione w przybliżeniu w tym samym czasie w Mekce, we wczesnych latach działalności Świętego Proroka, sura obecna podobna jest do pozostałych z tej grupy pod względem tematu. Podobnie jak inne sury z tej grupy zajmuje się ona szczególnie sprawą Jedności Boga, Zmartwychwstaniem i Objawieniem. W surze Al-Qamar przedstawiono przykłady ludów niektórych Proroków antycznych, których Arabowie znali i które to ludy zostały ukarane za odrzucanie Posłannictwa Bożego. Później spytano Quraish czy nie zechcą skorzystać z tego przykładu smutnych losów tamtych ludów i czy nie przyjmą Islamu, Posłannictwa Koranu, które tak łatwo jest zrozumieć i wprowadzać w życie? Sura obecna także przedstawia powody objawienia Koranu.

Temat

Sura ta rozpoczyna się od omówienia atrybutu Bożego *Al-Rahmān*, co oznacza, że po stworzeniu wszechświata Bóg stworzył człowieka, ukoronowanie wszelkiego stworzenia, oraz że stworzenie to było wynikiem Bożej *Rahmāniyyah* (Dobroczynności). Stworzywszy człowieka, Bóg objawił mu się poprzez swoich Proroków i Posłańców, ponieważ nie mógł osiągnąć najwyższego celu swego stworzenia i spełnić jego losu bez kierowania człowiekiem w stronę tego wielkiego celu - co odbywało się dzięki objawieniu Bożemu. Proroctwo znalazło swoją najpełniejszą i najdoskonalszą manifestację w osobie Świętego Proroka Mahometa, któremu Bóg dał Koran – ostatni kodeks Prawa Bożego do kierowania całą ludzkością po wsze czasy. Jednak dar Boży dla człowieka nie skończył się na stworzeniu go. Bóg podporządkował człowiekowi cały wszechświat. Niebo wraz z jego ciałami niebieskimi oraz ziemię z jej wszystkimi skarbami, głębokie morza i wysokie góry – wszystko to stworzone zostało dla dobra i korzyści człowieka. Przede wszystkim jednak Bóg obdarzył człowieka zdolnościami intelektualnymi, aby człowiek, mogąc rozróżniać pomiędzy tym, co dobre, i tym, co złe, mógł korzystać z przewodnictwa Bożego i w ten sposób osiągnąć cel stworzenia. Wydaje się jednak, że człowiek tak jest skonstruowany, że zamiast korzystać z nieskończonych perspektyw postępu duchowego i duchowego rozwoju, jaki otworzył przed nim Stwórca, Litościwa, Miłościwa i Dobroczynna Opatrzność, w swej arogancji odrzuca Prawo Boże, co w konsekwencji ściąga na niego gniew Boży. Nieposłuszeństwo i odrzucanie Prawa Bożego, jak wskazuje obecna sura, przyjmą najohydniejszą formę gdzieś w przyszłości (co wygląda na naszą teraźniejszość) i wtedy człowiek spotka się z tak niszczącą karą Bożą, jakiej do tej pory nie znał. Jednak podczas gdy kara wymierzona winnym i niegodziwym będzie najstraszniejsza, łaski Boże, jakie zesłane zostaną na sprawiedliwych i bogobojnych w tych czasach czci Mamony i szukania jedynie przyjemności, także będą przekraczać miarę. W ten sposób kara Boża i łaski Boże wskażą, że podczas gdy Bóg jest „szybki w rozliczaniu, jest On także Panem chwały i honoru". Jak się wydaje, sura ta szczególnie zajmuje się czasami, w których władza i prestiż narodów zachodu będą u szczytu.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego. — بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ①

2. Miłosierny Bóg. — اَلرَّحۡمٰنُ ②

3. On nauczył Koranu.[2918] — عَلَّمَ الۡقُرۡاٰنَ ③

4. [b]On stworzył człowieka[2919] — خَلَقَ الۡاِنۡسَانَ ④

5. I nauczył go zrozumiałej mowy. — عَلَّمَهُ الۡبَيَانَ ⑤

6. [c]Słońce i księżyc biegną swym torem do określonego czasu. — اَلشَّمۡسُ وَالۡقَمَرُ بِحُسۡبَانٍ ⑥

7. A rośliny bez korzenia i drzewa pokornie podporządkowują się Jego Woli.[2920] — وَّالنَّجۡمُ وَالشَّجَرُ يَسۡجُدٰنِ ⑦

8. I niebo On wzniósł wysoko i ustalił [d]miarę,[2921] — وَالسَّمَآءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الۡمِيۡزَانَ ⑧

---

[a]1,1. [b]96,3. [c]6,97; 36,39-40. [d]42,18; 57,26.

2918. Bóg objawiał się poprzez swoich Proroków i Posłańców, którym dawał swoje Słowo. Koran stanowi kulminację objawienia Bożego. To objawienie się Boga człowiekowi przez Jego Słowo nie wynikało z żadnych dobrych uczynków człowieka. Objawienie to było czystym darem Bożym, wynikiem Jego dobroczynności.

2919. Słowo „człowiek", poza znaczeniem ogólnym, może tutaj oznaczać „człowieka doskonałego", czyli Świętego Proroka, w którym Boże atrybuty znalazły swoją najdoskonalszą i najpełniejszą manifestację. Werset ten oznacza w ten sposób, że ze swej dobroczynności Bóg stworzył człowieka po to, aby mógł on wznieść się na szczyt rozwoju duchowego i aby mógł odzwierciedlać w swej osobie Boże atrybuty.

2920. Werset ten, kiedy odczytywać go wraz z wersetem poprzednim, wskazuje, że od największego ciała niebieskiego do pozbawionej korzeni roślinki wszystkie rzeczy podlegają pewnym prawom i regularnie, punktualnie i bezbłędnie wypełniają przypisane im zadania. W tym wielkim systemie słonecznym, który jest wszak tylko jednym z milionów takich systemów, każda planeta bezpiecznie porusza się po swojej drodze i nigdy z niej nie zbacza.

2921. Cały wszechświat podlega jednemu prawu i wszystkie jego części stanowią pełną chwały harmonię struktury i ruchu. Jeśli ta harmonia czy równowaga między różnymi rzeczami zostanie zachwiana, cały wszechświat rozleci się na kawałki. Jednakże Bóg utrzymuje wszystkie prawa kierujące światem w swoich rękach, przez co pozostają one poza zasięgiem człowieka.

9. Abyście nie przekraczali tej miary.[2922]

أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ﴿٩﴾

10. Zatem ważcie wszystko sprawiedliwie i nie zawodźcie na miarze.

وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ﴿١٠﴾

11. I On stworzył ziemię dla swych stworzeń.

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ﴿١١﴾

12. Na niej są wszelkie rodzaje [b]owoców i palma z pochwami,

فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ﴿١٢﴾

13. I ziarno ze swą łuską, i wonne rośliny.

وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ﴿١٣﴾

14. Zatem które z łask waszego Pana, o ludzie i jinn, jedni i drudzy[2923] odrzucicie?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٤﴾

15. On stworzył człowieka z suchej, dźwięczącej gliny, która jest [c]jak wypalony[2924] garniec.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٥﴾

[a]11,85-86; 17,36; 26,182. [b]50,10-11. [c]15,27, 29.

2922. Ponieważ w całym wszechświecie panuje wszechobejmująca harmonia, podobnie człowiek – ukoronowanie i cel stworzenia – zachęcany jest do zachowywania sprawiedliwej równowagi i traktowania w równości i sprawiedliwości innych ludzi, do dawania im tego, co się im należy oraz do unikania krańcowości i stosowania zasady złotego środka w rozdzielaniu obowiązków wobec Stwórcy.

2923. Podwójna forma *Tukadhadhibān* może być użyta w odniesieniu do dwóch klas jinn i ludzi, o których mowa w w. 34 lub też może oznaczać dwie klasy ludzi, a mianowicie wierzących i niewierzących, przywódców i tych, którzy za nimi idą, bogatych i biednych lub rasę białą i kolorowe. Ta podwójna forma została być może użyta w celu zaakcentowania i określenia godności przykazania zawartego w różnych wersetach. Taką podwójną formę powszechnie stosuje się w języku arabskim. Patrz także 50,25. Relacjonuje się, że Święty Prorok powiedział, że kiedy recytuje się ten werset, obecni wierzący powinni odpowiedzieć słowami „Żadnej z Twych łask, Panie nasz, nie zaprzeczamy i Tobie należy się wszelka chwała" (Kathīr).

2924. Omówiwszy stworzenie sklepienia niebieskiego i umieszczenie na nim słońca i księżyca oraz wspomniawszy o rozwoju ziemi i wzrastaniu na niej najróżniejszej roślinności, sura ta w tym wersecie nawiązuje do powstania czy stworzenia człowieka. Stworzenie człowieka z suchej gliny może oznaczać, że człowiek stworzony został z materii, w której tkwi zdolność i atrybut mowy. Ponieważ *Salsāl* emituje dźwięk tylko wtedy, kiedy w nią uderzyć, słowo to jest tutaj użyte, by wskazać, że zdolność człowieka do odpowiadania podporządkowana jest jego umiejętności otrzymywania Powołania Bożego. W Koranie używa się trzech słów do wyrażania różnych stanów stworzenia i duchowego rozwoju człowieka. Stan pierwszy wyrażony jest w słowach „On stworzył cię z prochu" (3,60). Stan drugi określony jest zwrotem „On stworzył cię z gliny" (6,3), co oznacza, że otrzymawszy kroplę Słowa Bożego, człowiek osiągnął zdolność rozróżniania dobra i zła. W trzecim stadium, które nazywane bywa „wypalaniem gliny", człowiek poddawany jest próbom i musi przejść przez ogień prób i udręki. Dopiero po skutecznym sprawdzeniu i osiągnięciu dojrzałości duchowej człowiek wkracza w Obecność Bożą.

16. [a]Jinn zaś stworzył On z Ognia.[2925]

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِّنْ نَّارٍ ﴿١٥﴾

17. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿١٦﴾

18. [b]Pan dwóch Wschodów i Pan dwóch Zachodów.[2926]

رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ﴿١٧﴾

19. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿١٨﴾

20. On uczynił, że te dwa ciała wody płyną. Pewnego dnia spotkają się.[2927]

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيٰنِ ﴿١٩﴾

21. Obecnie pomiędzy nimi znajduje się [c]przegroda – nie mogą wkroczyć jedna na drugą.

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَّا يَبْغِيٰنِ ﴿٢٠﴾

22. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٢١﴾

23. Z ich obu pochodzą perły i korale.[2928]

يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٢٢﴾

24. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٢٣﴾

---

[a]7,13; 15,28; 38,77. [b]2,116; 26,29. [c]25,54; 27,62.

2925. Patrz 15,28.

2926. Każde miejsce na ziemi w odniesieniu do innych miejsc jest wschodem i zachodem. Fenomen ten jest opisany i przedstawiony jako dwa wschody i dwa zachody. Ponadto, ponieważ ziemia jest okrągła, wschód półkuli wschodniej jest zachodem półkuli zachodniej, zaś zachód półkuli zachodniej jest wschodem półkuli wschodniej. W ten sposób istnieją dwa wschody i dwa zachody. We współczesnej nomenklaturze politycznej owe dwa wschody mogą być Bliskim Wschodem i Dalekim Wschodem, zaś dwa zachody Europą i Ameryką. Jak się zdaje, werset ten oznacza, że ponieważ Bóg jest Panem całego świata, światło Koranu najpierw dotrze na Wschód, a później oświetli Zachód. W ten sposób „Cała ziemia błyszczeć będzie światłem jej Pana" (39,70).

2927. „Dwie wody" mogą oznaczać Morze Czerwone i Morze Śródziemne, lub też Atlantyk i Pacyfik – bardziej jednak te dwa pierwsze. Werset ten zawiera wielkie proroctwo, które spełnione zostało przez wybudowanie Kanału Sueskiego i Panamskiego, z których ten pierwszy połączył pierwsze dwa morza, zaś drugi połączył olbrzymie oceany – Atlantyk i Pacyfik. Świat musiał czekać przez długich trzynaście wieków na spełnienie tego proroctwa. Lub też „dwie wody" mogą oznaczać nauki fizyczne i duchowe. Także prawa przyrody i objawienie Boże, które – jak się błędnie uważa – nie przeciwstawiają się sobie, a przecież potwierdzają się wzajemnie. Jedno z nich jest dziełem Boga, drugie Jego świata.

2928. Ciekawym jest, że perły i korale znaleźć można zarówno w Kanale Sueskim, jak i Panamskim.

25. Jego są wyniosłe [a]okręty unoszone w górze na morzu jak góry.[2929]

وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنْشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٢٥﴾

26. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٦﴾

27. [b]Minie wszystko to, co jest na ziemi,[2930]

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ﴿٢٧﴾

28. I mieszkać tam będzie jedynie Osoba[2931] twego Pana, Pana Chwały i Zaszczytu.

وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٢٨﴾

29. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٩﴾

30. Jego błagają wszyscy, którzy są w niebiosach i na ziemi. Każdego dnia On objawia samego siebie w innym stanie.[2932]

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ﴿٣٠﴾

31. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣١﴾

[a]42,33. [b]28,89.

2929. Jak się wydaje, nawiązuje się tutaj do współczesnych „lewiatanów", które przecinają morza jak góry. Sura ta zajmuje się może postępem i dobrobytem narodów Zachodu, które są wynikiem ich właściwego wykorzystywania wielkich dróg wodnych do rozszerzania rynków handlowych.

2930. Cały wszechświat podlega schyłkowi i śmierci i w końcu całkowicie zginie. Jedynie Bóg pozostanie, ponieważ On jest Samowystarczalny, Wszechpodtrzymujący, Niezależny.

2931. *Wajh*, oprócz innych rzeczy, oznacza: to, co pozostaje pod czyjąś opieką lub na co ktoś zwraca swą uwagę (28,29); samą rzecz; łaskę; oblicze (Aqrab). Ponieważ ziemia zginie i wszystkie ciała niebieskie przestaną istnieć, podobnie jak cały materialny wszechświat, to jednak rozum ludzki wskazuje na to, że powinna być Istota, która nigdy nie umrze, nie będzie podlegać zmianom ani schyłkowi. Istotą taką jest Bóg, który stworzył cały wszechświat i który jest Pierwszą i Ostatnią Przyczyną wszystkich rzeczy. Werset obecny i poprzedni wskazują na dwa niezmienne prawa przyrody, działające równolegle, a mianowicie na to, że (1) wszystko podlega schyłkowi i śmierci oraz (2) na to, że stosowanie się do Praw Bożych zapewnia kontynuowanie życia.

2932. Wszystkie stworzenia zależne są, jeśli chodzi o ich życie i przetrwanie, od Boga, który jest ich Stwórcą i Żywicielem. Jego atrybuty nie znają końca i przez cały czas są w najróżniejszy sposób manifestowane.

32. Wkrótce My do was przybędziemy, o wy, dwie wielkie grupy![2933]

سَنَفۡرُغُ لَكُمۡ اَيُّهَ الثَّقَلٰنِ ﴿٣٢﴾

33. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٣٣﴾

34. O zgromadzeniu jinn i ludzi! Jeżeli macie władzę, by przełamać granice niebios i ziemi, przebijcie się przez nie. Nie możecie jednak przełamać ich[2934] bez mocy.

يٰمَعۡشَرَ الۡجِنِّ وَ الۡاِنۡسِ اِنِ اسۡتَطَعۡتُمۡ اَنۡ تَنۡفُذُوۡا مِنۡ اَقۡطَارِ السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضِ فَانۡفُذُوۡا ؕ لَا تَنۡفُذُوۡنَ اِلَّا بِسُلۡطٰنٍ ﴿٣٤﴾

35. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٣٥﴾

36. Przeciwko wam zostanie wysłany płomień ognia i roztopiona miedź[2935] i nie będziecie w stanie sobie pomóc.

يُرۡسَلُ عَلَيۡكُمَا شُوَاظٌ مِّنۡ نَّارٍ ۬ۙ وَّ نُحَاسٌ فَلَا تَنۡتَصِرٰنِ ﴿٣٦﴾

37. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٣٧﴾

2933. *Al-Thaqalān* oznacza dwie ważne rzeczy (Lane), przez to może być tutaj mowa o „ludziach" oraz „jinn", jak wskazuje kontekst, lub o Arabach i nie-Arabach, albo też – zgodnie z obecną nomenklaturą polityczną – Rosję i Chiny oraz ich sprzymierzeńców z jednej strony, zaś z drugiej Stany Zjednoczone Ameryki Północnej i ich sprzymierzeńców. Słowo to może także oznaczać klasy kapitalistyczną i pracującą. Ze sposobu postępowania tych dwóch wielkich bloków politycznych wydaje się, że każdego dnia mogą one wdać się w śmiertelny konflikt, niszcząc całkowicie skumulowaną pracę ludzką, sztukę i naukę oraz mogą całkowicie zniszczyć życie na ziemi. Jak się wydaje, werset ten zawiera ostrzeżenie z tym właśnie związane.

2934. Werset ten interpretowany jest różnie. Wedle jednej interpretacji naukowcom i filozofom, dumnym ze swych postępów naukowych, powiedziano, że bez względu na wielkość postępów w naukach materialistycznych nie są oni w stanie w pełni zrozumieć wszystkich praw przyrody, jakie rządzą wszechświatem. Bez względu na podejmowane przez nich próby, naukowcom tym nie powiedzie się. Wedle innych interpretacji werset ten ostrzega grzeszników: „Niechaj spróbują przedrzeć się przez krańce nieba i ziemi, to jednak nie uda im się zanieczyścić praw Bożych i uniknąć kary Bożej. Werset ten może także wskazywać na produkowanie rakiet, sputników, itp., dzięki którym Rosjanie i Amerykanie starają się sięgnąć do gwiazd. Powiada się im, że w najlepszym razie dosięgnąć mogą najwyżej kilku planet najbliższych Ziemi, a przecież wszechświat Boży jest niewyobrażalnie wielki.

2935. Werset ten wskazuje na najstraszniejszą i najbardziej niszczącą karę, jaka mogłaby spaść na dwa wrogie obozy. Wydaje się, że świat stoi na krawędzi strasznego nieszczęścia, które zagraża pochłonięciem przez ogień całej ludzkiej cywilizacji.

38. [a]I kiedy rozerwane zostanie niebo i stanie się czerwone jak skóra.[2936]

فَإِذَا انْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ﴿٣٨﴾

39. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٩﴾

40. Tego dnia ani człowiek, ani jinn nie będzie spytany o jego grzech.[2937]

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ ﴿٤٠﴾

41. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤١﴾

42. Winnych poznawać się będzie po ich znakach i chwytani oni będą za grzywy i stopy.

يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ ﴿٤٢﴾

43. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٣﴾

44. [b]I będzie im powiedziane: „Oto Piekło, którego winni się wypierają,

هَٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٤٤﴾

45. „Pomiędzy nim i niepohamowanie wrzącą wodą[2938] będą chodzić dokoła".

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ آنٍ ﴿٤٥﴾

46. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٦﴾

[a]69,17; 84,2. [b]52,15.

2936. Cóż to za wspaniały graficzny obraz zagrażającej kary!

2937. Występki winnych będą wielkimi literami wypisane na ich twarzach, przez co nie będzie trzeba ich pytać, czy dopuścili się jakichś przestępstw. Jak powiada się w innym miejscu Koranu (41,21), same organy ciała ludzkiego będą świadczyć przeciwko niegodziwości grzeszników.

2938. Kilka poprzednich wersetów wraz z wersetem obecnym wskazują na stan niepokoju, jaki spadnie na ludzkość, kiedy te dwa wielkie bloki polityczne staną przed sobą, a obawa przed wojną atomową zawiśnie jak miecz Damoklesa nad ich głowami. Obecne napięcia międzynarodowe doprowadzą do konfliktów zbrojnych o niezwykłej sile niszczenia. Sam ten konflikt będzie prawdziwym Piekłem. Jednak przygotowania do niego doprowadziły do powstania takich warunków, które nie są nieporównywalne ze stałym udręczaniem jednej ze stron.

47. Dla tego, który boi się stanąć przed swym Panem, są dwa ogrody[2939] –

وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِۦ جَنَّتَانِ ﴿٤٧﴾

48. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie? –

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٨﴾

49. A w każdym wiele różnych drzew.[2940]

ذَوَاتَا أَفْنَانٍ ﴿٤٩﴾

50. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٠﴾

51. W każdym z nich znajdują się dwa źródła[2941] swobodnie płynące.

فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ ﴿٥١﴾

52. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٢﴾

53. W nich będzie [a]wszelki rodzaj owoców parami.[2942]

فِيهِمَا مِن كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ ﴿٥٣﴾

54. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٤﴾

[a]44,56; 52,23; 56,21.

2939. „Dwa ogrody" mogą oznaczać: (1) spokój umysłu jako wynik prowadzenia dobrego życia oraz (2) brak gryzących trosk i niepokojów, jakie pojawiają się w życiu spędzonym w pogoni za dobrami i przyjemnościami materialnymi. Na jeden „ogród" składa się porzucenie własnych pragnień dla dobra Boga na tym świecie, zaś ten drugi polega na byciu błogosławionym przez Boga w świecie przyszłym. Prawdziwy wierzący stale kąpie się w słońcu łaski Bożej w tym życiu, co oczywiście nie może przyprawiać o troski i zmartwienia. Jest to Raj naziemi, przyznawany bogobojnym ludziom, w którym mogą oni stale zamieszkiwać. Obiecane niebo w życiu przyszłym jest tylko obrazem Raju obecnego, ucieleśnieniem duchowych błogosławieństw, jakimi cieszy się taki człowiek w tym życiu. I właśnie do takiego rajskiego stanu prawdziwego wierzącego nawiązuje Koran w 10,65 oraz 41,32. Te „dwa ogrody" mogą też oznaczać dwie żyzne doliny nawadniane przez wody dwóch rzek – Jaihān oraz Saihān; oraz Furāt i Nil, które według Hadīth są rzekami Raju (Muslim). Te dwie doliny wpadły w ręce muzułmanów w czasach kalifatu 'Umara.

2940. Tak samo jak w życiu doczesnym prawdziwi wierzący przeżywają najróżniejsze nieszczęścia i udręki z powodu sprawy Pana Boga oraz czynią najróżniejsze dobre i sprawiedliwe uczynki, podobnie w życiu przyszłym udręki te i dobre uczynki przyjmą formę kwiatów i owoców najróżniejszych rodzajów i smaków.

2941. Te „dwa swobodnie płynące źródła" mogą być duchowym ucieleśnieniem *Huqūq Allāh* (obowiązków wobec Boga) oraz Huqūq al-'Ibād (obowiązków muzułmanina wobec współwyznawców), które wierzący w pełni i wiernie wypełniają za tego życia. Wypełnianie tych dwóch rodzajów obowiązków przyjmie formę dwóch źródeł w życiu przyszłym. Ponieważ prawdziwy wierzący bezustannie wypełnia te obowiązki, źródła te są przedstawione jako stale tryskające.

2942. I znowu słowo „pary" może w metaforycznym sensie oznaczać dwa rodzaje sprawiedliwych dzieł ludzi wierzących – (1) te, które czynią dla własnego postępu duchowego oraz (2) te dzieła, które czynią dla swoich współwyznawców.

55. Ich mieszkańcy [a]będą odpoczywać na łożach okrytych dywanami, których podbicie będzie z grubego brokatu. Owoce zaś tych dwu Ogrodów[2943] będą dla nich łatwo dostępne.

مُتَّكِـِٔينَ عَلَىٰ فُرُشٍ بَطَآئِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ وَجَنَا ٱلْجَنَّتَيْنِ دَانٍ ٥٤

56. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ٥٥

57. Będą tam również czyste niewiasty, [b]powstrzymujące swe spojrzenia,[2944] których przed nimi nie dotkną ani ludzie ani jinn –

فِيهِنَّ قَٰصِرَٰتُ ٱلطَّرْفِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَآنٌّ ٥٦

58. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ٥٧

59. Jakby były rubinami i małymi [c]perłami.[2946]

كَأَنَّهُنَّ ٱلْيَاقُوتُ وَٱلْمَرْجَانُ ٥٨

60. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ٥٩

61. Czy nagroda dobroci jest czymś innym, jak nie[2947] samą dobrocią?

هَلْ جَزَآءُ ٱلْإِحْسَٰنِ إِلَّا ٱلْإِحْسَٰنُ ٦٠

[a]38,52. [b]37,49; 38,53. [c]56,24.

2943. W surze tej słowa „dwa ogrody" użyte są trzykrotnie. Ma to na celu podkreślenie, że oprócz błogosławieństw i łask Raju w świecie przyszłym wierzący posiądą także wszystkie dobre rzeczy tego świata.

2944. Zwrot „powstrzymujące swe spojrzenia" oznacza, że cała ich uwaga zwrócona będzie na Boga i że nawet nie zerkną na nic innego poza ich Stwórcą i Panem.

2945. Nie mówiąc o tym, że nie tkną ich nawet mężczyźni, do ich serca nie będą nawet miały dostępu nieczyste myśli. Słowo jinn oznacza tutaj także te niewidzialne rzeczy, które pobudzają w umyśle cielesne pragnienia. Warto tutaj raz jeszcze powiedzieć, że według koncepcji islamskiej błogosławieństwa Raju będą podobne do przyjemności tego życia naziemi. Będą tam istniały ogrody, pałace, rzeki, drzewa, owoce, żony, dzieci, przyjaciele,itp. Jedynie natura tych błogosławieństw inna będzie od natury tych rzeczy na tym świecie. W rzeczywistości będą to duchowe reprezentacje dobrych uczynków, jakich ludzie sprawiedliwi dokonają za życia na ziemi.

2946. Podczas gdy w w. 57 wspomina się o czystości umysłu i serca wierzących, werset komentowany nawiązuje do piękna ich postaci.

2947. *Ihsān* oznacza czczenie Boga tak, jakby oddający mu cześć widział Boga lub tak, jakby przynajmniej Bóg widział jego (Bukhārī). Oznacza to, że we wszystkich jego poczynaniach i uczynkach Bóg stale stoi przed oczami wierzącego oraz że w formie nagrody otrzymuje łaskę Bożą – połączenie wszystkich błogosławieństw nieba.

62. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ٦٢

63. A oprócz tych dwu są i dwa[2948] inne ogrody –

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِ ٦٣

64. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ٦٤

65. Ciemnozielone od listowia[2949] –

مُدْهَامَّتَانِ ٦٥

66. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ٦٦

67. W nich również będą dwa źródła[2950] tryskające wodą.

فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ ٦٧

68. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ٦٨

69. [a]W nich obu będą wszelkie rodzaje owoców, i palmy, i granaty.

فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ ٦٩

70. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ٧٠

[a]36,58; 38,52; 43,74.

2948. „Dwa ogrody", o których mowa w w. 47, mogą być ogrodami Raju, zaś „dwa ogrody" wspomniane w wersecie obecnym mogą oznaczać ogrody tego świata. Muzułmanom obiecano ogrody w przyszłym świecie i jako dowód spełnienia tej obietnicy Bożej otrzymali także obietnicę ogrodów tego świata, które rzeczywiście posiedli, kiedy podbili żyzne doliny Egiptu i Iraku. Jednak opis tych dwóch ogrodów w w. 47 jest inny od opisu w wersecie obecnym. Wskazuje to na fakt, że w surze tej mówi się o dwóch kategoriach ludzi wierzących. Wiernymi, którym obiecano ogrody w wersecie 47, są – jak się wydaje – wierzący wyższego statusu duchowego niż ci, którym obiecano ogrody w wersecie komentowanym obecnie. Uważne prześledzenie odpowiednich wersetów wskazuje na ten właśnie fakt. O tych dwóch kategoriach ludzi wierzących wspomina się w następnej surze w wersecie 11 oraz 28.

2949. Podczas gdy w w. 49 powyżej „ogrody" przedstawione są jako posiadające wiele różnych rodzajów drzew, co wskazuje na różnorodność dobrych uczynków ludzi wierzących, którym były obiecane, „ogrody" przedstawione w obecnym wersecie „są ciemnozielone od roślinności", co wskazuje na intensywność dobroci uczynków ludzi wierzących.

2950. W wersecie obecnym oraz w w. 51 powyżej przedstawione są dwa różne opisy obiecanych ludziom wierzącym źródeł. W w. 51 źródła te przedstawione są jako swobodnie wypływające (*Tajriyāni*). Oznacza to, że wierzący, którym w wersecie tym obiecuje się te źródła, znajdują się na wyższym poziomie duchowym niż ci wierni, którym obiecuje się źródła, o których mowa w poprzednim wersecie. Dzieje się tak dlatego, że wierzący tej pierwszej kategorii zaangażowani są w dokonywanie dobrych uczynków wobec innych bezustannie i swobodnie, nie oczekując żadnej nagrody, podczas gdy czynienie dobra przez tych drugich ogranicza się do nich samych. Określnikiem jest tutaj słowo *Naddākhatān* (wytryskiwanie).

71. W nich też będą niewiasty dobre i piękne.[2951]

فِيهِنَّ خَيْرَٰتٌ حِسَانٌ ﴿٧١﴾

72. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٢﴾

73. Niewiasty czyste o wspaniałych czarnych oczach, chronione w pawilonach –

حُورٌ مَّقْصُورَٰتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٧٣﴾

74. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٤﴾

75. Których przed nimi nie dotkną ani ludzie, ani jinn –

لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ ﴿٧٥﴾

76. Zatem którą łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٦﴾

77. [a]Leżące na zielonych poduszkach i przepięknych dywanach.[2953]

مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ ﴿٧٧﴾

78. Zatem którą z łask waszego Pana jedni i drudzy odrzucicie?[2954]

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٨﴾

79. Błogosławione imię twego Pana, Pana chwały i zaszczytu.

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٧٩﴾

[a]55,55.

2951. W porównaniu ze słowami „dobre i piękne", użytymi w odniesieniu do niewiast w wersecie obecnym (znaczenie ogólne), słowa „rubiny i perły", o jakich mowa w w. 59, mają znaczenie szczególne i odnoszą się do piękna niezwykłego.

2952. Słowa „powstrzymujące swoje spojrzenia" w w. 57 nawiązują najwyraźniej do czystości i umiaru wyższego stopnia niż zwrot „chronione w pawilonach" w wersecie komentowanym.

2953. Słowa użyte w w. 55 w odniesieniu do wierzących wskazują znowu na to, że posiadają oni większą godność, szacunek i autorytet niż ci, o których mówi werset obecny. Na tym wersecie kończy się porównywanie tych dwóch kategorii ludzi wierzących, czyli „pierwszych" (56,11) i „tych po prawej stronie" (56,28).

2954. Nie bez znaczenia jest to, że werset ten w obecnej surze użyty jest aż 31 razy. Sura ta, jak się wydaje, w szczególny sposób nawiązuje do wielkich łask i błogosławieństw, jakie Bóg zesłał na człowieka. W świetle tych rozlicznych i najróżniejszych łask, wielokrotne użycie tego wersetu wydaje się całkiem słuszne. Ale sura ta mówi także później o niespotykanej dotąd karze Bożej w formie wojen atomowych, które spadną na człowieka, o ile nie okaże on skruchy i nie powróci na właściwą drogę. To wcześniejsze ostrzeżenie o nadchodzącym zagrożeniu także stanowi jakby zamaskowane błogosławieństwo.

ROZDZIAŁ 56

AL-WĀQI'AH

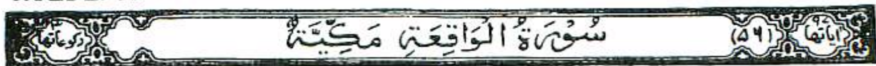
(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Jest to ostatnia sura z grupy siedmiu Rozdziałów należących do grupy rozpoczynającej się od sury Qāf. Tych siedem rozdziałów objawionych było w Mekce, w przybliżeniu w tym samym czasie, we wczesnych latach działalności Świętego Proroka. Dlatego właśnie bardzo są do siebie podobne w tonie i wymowie. Jednakże największe podobieństwo istnieje pomiędzy surą obecną i poprzednią – Al-Rahmān. Temat rozpoczęty w Al-Rahmān zostaje zakończony w surze obecnej i przez to stanowi stosowną jej kontynuację. W surze Al-Rahmān, na przykład, jedynie na zasadzie implikacji nawiązywano do trzech grup ludzi: (1) tych szczęśliwych, którzy doświadczają szczególnej bliskości z Bogiem, (2) ogólnej liczby wierzących, którzy osiągnęli łaskę Boga oraz (3) tych, co odrzucają Posłańców Boga. W surze obecnej mówi się o nich wyraźnie i bezpośrednio. Sura, która zajmuje się szczególnie ważnymi sprawami Zmartwychwstania, Objawienia oraz odrzuceniem bałwochwalstwa, była stosownie objawiona w Mekce, gdzie głoszenie Posłannictwa Koranu kierowane było do bałwochwalczych Quraish, którzy nie wierzyli ani w Zmartwychwstanie, ani w Objawienie. Tych siedem rozdziałów zawiera także pewne proroctwa o wielkiej i pełnej chwały przyszłości Islamu wraz z bezpośrednim i emfatycznym nawiązaniem do nieuniknioności Zmartwychwstania. W ten sposób zwraca się uwagę na jedyny wniosek, a mianowicie, że spełnienie proroctw o postępie Islamu udowodni także niezaprzeczalność faktu Zmartwychwstania.

Temat

Sura ta rozpoczyna się od stanowczej deklaracji, że to wielkie i Nieuniknione Wydarzenie, przepowiedziane w poprzedniej surze, z pewnością spełni się, a kiedy to się stanie, wstrząśnie ziemią do podstaw, rozpadną się góry, a z prochów starego świata powstanie świat nowy. Dalej, w wyniku tego Wielkiego Wydarzenia ludzie podzielą się na trzy grupy: (a) Tych szczęśliwych, którzy cieszyć się będą szczególną bliskością Boga, (b) prawdziwych i sprawiedliwych wierzących, którzy otrzymają wspaniałą nagrodę za swoje dobre uczynki oraz (c) tych nieszczęsnych niewierzących, którzy zostaną ukarani ze swoje złe uczynki. Następnie sura ta prezentuje graficzny opis Bożych błogosławieństw i łask, jakie czekają na te dwie pierwsze kategorie ludzi, po czym następuje opis kary, jaka ma być wymierzona tym, którzy odrzucają Posłannictwo Boże. Następnie sura ta przedstawia zwykły argument stworzenia człowieka oraz jego rozwoju od kropli nasienia do w pełni rozwiniętej istoty ludzkiej – a wszystko to w celu udowodnienia jego drugich narodzin po śmierci. Przy końcu sura ta powraca do tematu początkowego i wyjaśnia, że wielka reformacja, do jakiej nawiązuje w początkowych wersetach wprowadzona będzie przez Koran, który jest niewątpliwie objawionym Słowem Bożym. To Słowo Boże jest chronione jak najcenniejszy skarb. Sura ta kończy się pięknym kazaniem, które mówi, że skoro nieuniknionym końcem wszelkiego życia jest śmierć, od której nie sposób uciec, to dlaczego ludzie mieliby zaniedbywać ten niezbity fakt i zapominać o Bogu?

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.[2955]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Kiedy [b]nadejdzie Nieuniknione Wydarzenie[2956] –

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ②

3. Nie ma niczego, [c]co mogłoby je powstrzymać –

لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ ③

4. Niektórych ono poniży, a innych wyniesie.[2957]

خَافِضَةٌ رَّافِعَةٌ ④

5. [d]Kiedy ziemią wstrząśnie straszny[2958]

إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًّا ⑤

6. I góry zostaną roztrzaskane – zupełne [e]zniweczenie.

وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا ⑥

7. Wszyscy oni staną się jak cząsteczki pyłu wokół rozrzucone.

فَكَانَتْ هَبَاءً مُّنْبَثًّا ⑦

8. I będziecie podzieleni na dwie grupy.

وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلٰثَةً ⑧

9. Ci po prawej stronie – jakże szczęśliwi są ci po prawej stronie![2959]

فَأَصْحٰبُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحٰبُ الْمَيْمَنَةِ ⑨

10. I ci po lewej stronie – jakże nieszczęśliwi są ci po lewej stronie![2960]

وَأَصْحٰبُ الْمَشْـَٔمَةِ مَا أَصْحٰبُ الْمَشْـَٔمَةِ ⑩

---

[a]1,1. [b]52,8. [c]52,9; 70,3. [d]50,45; 99,2. [e]20,106; 70,10; 101,6.

2955. Patrz 4.

2956. (a) Ostateczne Zmartwychwstanie; (b) całkowite zniszczenie bałwochwalstwa w Arabii oraz całkowite pokonanie bałwochwalczych Quraish; (c) pojawienie się wielkiego Reformatora religijnego – Świętego Proroka.

2957. „Nieuniknione Wydarzenie" spowoduje wielką rewolucję w życiu ludzi. Powstanie nowy świat. Wielcy i potężni upadną, zaś poddawani opresjom i ciemiężeni będą wyniesieni.

2958. Cała Arabia będzie wstrząśnięta do podstaw. Stare wierzenia, idee, wartości moralne, zwyczaje, sposoby życia, itp. poddane będą gruntownej zmianie. Właściwie stary porządek umrze, dając miejsce całkowicie nowemu. Werset ten wraz z wersetem poprzedzającym go oraz następnymi może równie dobrze odnosić się do Zmartwychwstania po śmierci.

2959. W innym miejscu (75,3) Koran stosuje określenie „dusza samooskarżająca się" wobec tej grupy wierzących.

2960. Dusza skłonna do zła (12,54).

11. I ci pierwsi[2961] – ci są prawdziwie pierwsi.

وَالسّٰبِقُوْنَ السّٰبِقُوْنَ ﴿11﴾

12. Oni będą tymi, co są blisko Boga,

اُولٰٓئِكَ الْمُقَرَّبُوْنَ ﴿12﴾

13. I będą w Ogrodach Szczęścia –

فِيْ جَنّٰتِ النَّعِيْمِ ﴿13﴾

14. Duża grupa spośród pierwszych wiernych,

ثُلَّةٌ مِّنَ الْاَوَّلِيْنَ ﴿14﴾

15. Jak i niektórzy spośród tych późniejszych,

وَقَلِيْلٌ مِّنَ الْاٰخِرِيْنَ ﴿15﴾

16. A będą zasiadać na łożach inkrustowanych złotem i drogimi kamieniami,[2962]

عَلٰى سُرُرٍ مَّوْضُوْنَةٍ ﴿16﴾

17. [a]Leżąc na nich, twarzami do siebie.

مُّتَّكِـِٕيْنَ عَلَيْهَا مُتَقٰبِلِيْنَ ﴿17﴾

18. [b]Będą tam czekać na nich młodzi, którzy nie będą się starzeć,[2963]

يَطُوْفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُوْنَ ﴿18﴾

19. Niosący [c]czary i dzbany, i puchary napełnione z tryskającego źródła –

بِاَكْوَابٍ وَّاَبَارِيْقَ ۙ وَكَاْسٍ مِّنْ مَّعِيْنٍ ﴿19﴾

20. Nie dostaną od tego bólu głowy [d]ani nie zostaną zamroczeni –

لَّا يُصَدَّعُوْنَ عَنْهَا وَلَا يُنْزِفُوْنَ ﴿20﴾

21. I niosący [e]takie owoce, jakie sobie wybiorą,

وَفَاكِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُوْنَ ﴿21﴾

22. I mięso ptaków, jakiego zapragną.

وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُوْنَ ﴿22﴾

[a]37,45; 55,55; 76,14. [b]76,20. [c]43,72; 76,16. [d]37,48; [e]52,23.

2961. Dusza odpoczywająca (89,28).

2962. Błosławieństwa Raju, jakie mają być zesłane na *al-Sābiqūn* (tych szczęśliwych wierzących, którzy cieszyć się będą szczególną bliskością Boga, o której mowa była w w. 11-27 obecnej sury) są bardzo podobne do tych darów Bożych, o których mowa w w. 47-62 sury Al-Rahmān. Wskazuje to na fakt, że wierzący, o których mowa w w. 47-62 sury Al-Rahmān, są tą kategorią ludzi – kategorią *Al-Sābiqūn* z tej sury (tymi, którzy cieszą się szczególną bliskością Boga).

2963. Werset ten wskazuje na niewinność i ciągłą świeżość tych sług, którzy czekać będą na wierzących.

23. I będą tam piękne niewiasty o [a]wielkich, ślicznych oczach

وَحُورٌ عِينٌ ﴿٢٣﴾

24. Jak perły, pięknie utrzymanych,

كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ ﴿٢٤﴾

25. Jako nagroda za to, co czyniły.

جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾

26. Nie usłyszą tam żadnych próżnych czy grzesznych [b]słów

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا ﴿٢٦﴾

27. Z wyjątkiem wyłącznie słowa pozdrowienia – „Pokój, pokój".[2964]

إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا ﴿٢٧﴾

28. Ci po prawej stronie – jakże szczęśliwi są ci po prawej stronie! –

وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ ﴿٢٨﴾

29. Będą przebywać wśród bezcierniowych drzew lotusowych,[2965]

فِي سِدْرٍ مَخْضُودٍ ﴿٢٩﴾

30. I zebranych w kiście bananów,[2966]

وَطَلْحٍ مَنْضُودٍ ﴿٣٠﴾

31. I [c]obszernego cienia,

وَظِلٍّ مَمْدُودٍ ﴿٣١﴾

32. I płynącej wody,

وَمَاءٍ مَسْكُوبٍ ﴿٣٢﴾

33. I obfitości owoców,

وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ﴿٣٣﴾

[a]44,55; 52,21. [b]19,63; 78,36; 88,12. [c]4,58; 13,36.

2964. Werset obecny i poprzedni, jak wiele innych wersetów Koranu, najskuteczniej obala wszystkie te głupie i niedorzeczne stwierdzenia o Raju zmysłowym, jakiego doszukują się w treści Koranu wrogowie Islamu. Treść tych wersetów pozwala głębiej pojąć istotę i naturę samego Islamu. Niebo, jakie Koran obiecuje muzułmanom, będzie miejscem szczęścia duchowego, do którego nie będą miały dostępu grzech, próżność, bezsensowne mówienie czy kłamstwo (78,36). Wszystkie jego błogosławieństwa znajdą swoje spełnienie i kulminację w pokoju – całkowitym spokoju umysłu i duszy. Raj obiecany muzułmanom określony jest jako „obfitość pokoju" (6,128), jako najwyższy stan rozwoju duchowego, do jakiego jest się w stanie wznieść człowiek wierzący – „dusza w spokoju" (89,28), zaś największym darem, jaki otrzymają mieszkańcy Nieba, będzie „pokój Boży" (36,59), ponieważ sam Bóg jest Autorem pokoju (59,24). Taka jest najwyższa, koraniczna koncepcja Raju.

2965. Kiedy cień drzewa lotusowego wypełnia się, staje się bardzo przyjemny. W gorącym i suchym klimacie Arabii zmęczeni podróżni znajdują w nim odpoczynek. Słowo *Sidr* modyfikowane przez słowo *Makhdūd* oznacza, że drzewa w Raju będą nie tylko dawać wiele miłego cienia, ale i będą uginać się pod ciężarem owoców, czyli błogosławieństwa Raju będą zarówno przyjemne, jak i obfite.

2966. Podczas gdy drzewo lotusu, o którym mowa w poprzednim rozdziale, rośnie w suchym klimacie, bananowce potrzebują dużych ilości wody. Wymienienie tych dwóch rodzajów drzew razem oznacza, że owoce Raju będą nie tylko liczne i wspaniałe, lecz także będzie je można znaleźć we wszystkich warunkach klimatycznych.

34. Których ani nie zabraknie, ani nie będą zakazane.[2967]

لَّا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ﴿٣٤﴾

35. I będą tam mieć szlachetnych małżonków[2967A] –

وَفُرُشٍ مَّرْفُوعَةٍ ﴿٣٥﴾

36. Zaprawdę, My stworzyliśmy im dobre stworzenie

إِنَّا أَنشَأْنَاهُنَّ إِنشَاءً ﴿٣٦﴾

37. I uczyniliśmy je dziewicami,

فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا ﴿٣٧﴾

38. Miłującymi, [a]w równym wieku,[2968]

عُرُبًا أَتْرَابًا ﴿٣٨﴾

39. Dla tych po prawej stronie.

لِّأَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٣٩﴾

40. Duża grupa spośród pierwszych wiernych.

ثُلَّةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿٤٠﴾

41. I duża grupa z tych późniejszych.

وَثُلَّةٌ مِّنَ الْآخِرِينَ ﴿٤١﴾

42. A ci po lewej stronie – jakże nieszczęśliwi są ci po lewej stronie!

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ﴿٤٢﴾

43. Będą się oni znajdować wśród palących wiatrów i parzącej wody,[2969]

فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ﴿٤٣﴾

44. I w cieniu czarnego jak smoła dymu,

وَظِلٍّ مِّن يَحْمُومٍ ﴿٤٤﴾

---

[a]78,34.

2967. Błogosławieństwa obiecane muzułmanom w Raju w tej i innych surach Koranu mają następujące cechy: (a) będą występować w obfitości; (b) będzie do nich łatwy dostęp i będą w pełnej dyspozycji wierzących; (c) nie będzie ich ubywać; oraz (d) nie będą one powodować złego samopoczucia ani chorób.

2967A. *Furush* (małżonkowie) to liczba mnoga od słowa *Firāsh*, które oznacza: łóżko; żonę; męża (Lane). W celu dopełnienia szczęścia i spokoju umysłu wiernych, otrzymają oni czystych towarzyszy, piękne małżonki i mężów, szlachetnych i godnych.

2968. *'Urub* to liczba mnoga od słowa *'Arub*, które oznacza: kobieta, która mocno miłuje swego męża i jest mu posłuszna (Lane). *Atrāb* to liczba mnoga od słowa *Tirb*, które oznacza ktoś równy wiekiem; rówolatek; ktoś o podobnych nawykach, upodobaniach, poglądach, itp. (Lane). Piękna, czysta i wierna żona, posiadająca podobne do jej męża spojrzenie na życie, jest największym błogosławieństwem, jakie człowiek może otrzymać od Boga. Koran powiada, że w Raju będą dobre i cnotliwe niewiasty, jak i dobrzy i sprawiedliwi mężczyźni. Bowiem właśnie dobre towarzystwo czyni życie ludzkie szczęśliwym i pełnym.

2969. Niewierzący w żarze ich pasji pozwalali sobie na różne niegodziwe występki. Ten właśnie żar pasji przyjmie formę gorącej wody i piekącego gorąca.

45. Ani chłodnego, ani zdrowego.

لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ﴿٤٥﴾

46. Przedtem pędzili życie łatwe i dostatnie,

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَٰلِكَ مُتْرَفِينَ ﴿٤٦﴾

47. I dopuszczali się wielkiej grzeszności,

وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ ﴿٤٧﴾

48. I mieli zwyczaj mawiać: „Co? Kiedy już umrzemy i staniemy się pyłem i kośćmi, to czy wtedy rzeczywiście [a]zostaniemy na nowo przywróceni do życia,[2970]

وَكَانُوا يَقُولُونَ أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿٤٨﴾

49. [b]„I nasi ojcowie z dawnych czasów również?"

أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ﴿٤٩﴾

50. Powiedz: „Tak, ci wcześniejsi i ci późniejsi,

قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ﴿٥٠﴾

51. „Wszyscy zostaną zebrani o określonej porze wyznaczonego dnia.

لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿٥١﴾

52. „Potem, o wy, którzy zboczyliście z drogi i odrzuciliście prawdę,

ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ ﴿٥٢﴾

53. „Będziecie z pewnością spożywać z drzewa [c]Zaqqūm,

لَآكِلُونَ مِن شَجَرٍ مِّن زَقُّومٍ ﴿٥٣﴾

54. [d]„I napełnijcie nim swoje ciała,

فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ ﴿٥٤﴾

55. „I będziecie pić wrzącą wodę, na jego szczycie,

فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ ﴿٥٥﴾

56. „Pijąc, jak piją nienasycone, spragnione wielbłądy".[2971]

فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهِيمِ ﴿٥٦﴾

[a]17,50; 23,83; 37,17; 56,48. [b]37,18. [c]37,63; 44,44-45. [d]37,67.

2970. Zaprzeczanie Zmartwychwstania i Życia po śmierci, czy to słowem, czy zachowaniem, leży u podstaw wszelkiego grzechu i przestępstwa na świecie. Nie może być mowy o prawdziwym i skutecznym zwalczaniu grzechu czy pobudce do dobrych uczynków bez prawdziwego przekonania w istnienie Życia po śmierci.

2971. Werset obecny i poprzednie opisują karę, jaka wymierzona będzie winnym w życiu przyszłym. Opis ten dokonany jest językiem, który pasuje do ogromu grzechów życia doczesnego. Niegodziwcy trwonili to, co inni ludzie zapracowali w pocie czoła i cierpieli z powodu pragnienia bogactwa, zbierając je uczciwie i nieuczciwie, pysząc się nim i odrzucając jednocześnie Posłannictwo Boże. W formie kary otrzymają do jedzenia drzewo *Zaqqūm*, które palić będzie ich wnętrzności. Natomiast swoje pragnienie zaspokajać będą wrzącą wodą i tak jak chore, spragnione wielbłądy, pozostawać będą zawsze spragnieni.

57. Takie będzie ich ucztowanie w Dniu Sądu.

هٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّيْنِ ﴿٥٦﴾

58. My was stworzyliśmy. Dlaczego zatem nie przyjmujecie prawdy?

نَحْنُ خَلَقْنٰكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُوْنَ ﴿٥٧﴾

59. Co myślicie o kropli nasienia, [a]którą wydajecie?

اَفَرَءَيْتُمْ مَّا تُمْنُوْنَ ﴿٥٨﴾

60. Czy wy jesteście tym, który ją stworzył, czy też to My jesteśmy Stwórcą?

ءَاَنْتُمْ تَخْلُقُوْنَهٗۤ اَمْ نَحْنُ الْخٰلِقُوْنَ ﴿٥٩﴾

61. My naznaczyliśmy śmierć dla was wszystkich i nie sposób [b]powstrzymać Nas

نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوْقِيْنَ ﴿٦٠﴾

62. Od postawienia na waszym miejscu innych wam podobnych, jak i od rozwinięcia was do formy, której nie znacie.[2972]

عَلٰۤى اَنْ نُّبَدِّلَ اَمْثَالَكُمْ وَنُنْشِئَكُمْ فِيْ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٦١﴾

63. Wy niechybnie poznaliście pierwsze stworzenie. Dlaczego zatem nie zastanawiacie się?

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْاَةَ الْاُوْلٰى فَلَوْلَا تَذَكَّرُوْنَ ﴿٦٢﴾

64. Czy widzicie, co siejecie?[2973]

اَفَرَءَيْتُمْ مَّا تَحْرُثُوْنَ ﴿٦٣﴾

65. Czy wy jesteście tym, który czyni, iż to rośnie, czy też to My dajemy wzrost?

ءَاَنْتُمْ تَزْرَعُوْنَهٗۤ اَمْ نَحْنُ الزّٰرِعُوْنَ ﴿٦٤﴾

66. Gdybyśmy tego zapragnęli, moglibyśmy wszystko to uczynić wyschniętym [c]ścierniem, a wówczas rzeczywiście lamentowalibyście:

لَوْ نَشَآءُ لَجَعَلْنٰهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُوْنَ ﴿٦٥﴾

67. „Spoczywa na nas dług!

اِنَّا لَمُغْرَمُوْنَ ﴿٦٦﴾

68. „Nie, jesteśmy pozbawieni zupełnie wszystkiego".

بَلْ نَحْنُ مَحْرُوْمُوْنَ ﴿٦٧﴾

[a]75,38. [b]71,5. [c]57,21.

2972. Rozpad fizycznego ciała człowieka nie oznacza końca jego życia. Śmierć jest jedynie zmianą stanu lub formy. Po opuszczeniu swojego fizycznego mieszkania dusza ludzka otrzymuje inne ciało, które wzrasta i rozwija się oraz przyjmuje formę, jakiej człowiek nie jest nawet w stanie sobie wyobrazić.

2973. Wersety 64-72 prezentują krótki opis rzeczy, od których zależne jest życie człowieka na ziemi. Trzy podstawowe z nich to pożywienie, woda i ogień.

69. Czy zastanawialiście się nad wodą, którą pijecie?

أَفَرَءَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ﴿٦٩﴾

70. Czy to wy zsyłacie ją z chmur, czy też to My jesteśmy Zsyłającym?

ءَأَنتُمْ أَنزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ ﴿٧٠﴾

71. Gdybyśmy tego zapragnęli, moglibyśmy uczynić ją gorzką. Dlaczego zatem nie dziękujecie?

لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ﴿٧١﴾

72. Czy zastanawialiście się nad [a]ogniem,[2974] który rozpalacie?

أَفَرَءَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ﴿٧٢﴾

73. Czy to wy jesteście tym, który je wytwarza, czy też to My jesteśmy Wytwórcą?

ءَأَنتُمْ أَنشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ الْمُنشِئُونَ ﴿٧٣﴾

74. My uczyniliśmy je napomnieniem i dobrodziejstwem dla podróżujących.[2975]

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً وَمَتَاعًا لِّلْمُقْوِينَ ﴿٧٤﴾

75. [b]Zatem wychwalaj imię twego Pana, Wielkiego.

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٧٥﴾

76. Nie,[2976] przytaczam jako dowód spadające gwiazdy.[2977]

فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ ﴿٧٦﴾

77. I rzeczywiście, to wielki dowód, gdybyście tylko wiedzieli.

وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَّوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ﴿٧٧﴾

78. To rzeczywiście jest [c]szlachetny Koran,

إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ ﴿٧٨﴾

[a]36,81. [b]69,53; 87,2. [c]50,2.

2974. Ogień odgrywa w życiu człowieka największą rolę. Zależy od niego wiele z fizycznej wygody człowieka. Jest to coś niezwykle użytecznego, ale i niszczącego, jeśli nie korzystać z tego w sposób właściwy. W obecnej mechanistycznej epoce nie do pomyślenia jest życie bez ognia. Nie jest bez niego możliwy żaden przemysł, rzemiosło czy podróżowanie.

2975. Ludzie potrzebujący i głodni; podróżnicy na pustyni lub ci, którzy zsiadają z koni w bezludnym miejscu (Aqrab).

2976. Partykuła *lā* jest zazwyczaj używana w celu podkreślenia składanej przysięgi i oznacza, że rzecz, jaka ma być następnie wyjaśniona, jest tak oczywista, iż nie trzeba przywoływać niczego innego, by dawało jej świadectwo. Kiedy zamierza się odrzucić jakąś hipotezę, partykuła *lā* używana jest po to, by informować, że to, co znajduje się przed nią, jest fałszywe, zaś to co znajduje się za nią, jest słuszne.

2977. Werset ten powołuje się na *Nujūm*, czyli na fragmenty Koranu (Lane) jako na dowód potwierdzający twierdzenie, że Koran jest wspaniale dostosowany do zaspokojenia i spełnienia wielkiego celu stworzenia człowieka, jak i do ustanowienia swego Bożego pochodzenia. Jeśli potraktować słowo *Mawāqi'* jako oznaczające miejsce lub czas spadania gwiazd, werset ten oznacza, że niezmiennym prawem Bożym jest to, iż gwiazdy spadają w niezwykle wielkich ilościach oraz że bywało tak również w czasach Świętego Proroka.

79. Zawarty w [a]dobrze zachowanej Księdze,[2978]

فِيْ كِتٰبٍ مَّكْنُوْنٍ ﴿۷۹﴾

80. Której nie dotknie nikt z wyjątkiem tych, którzy są oczyszczeni.[2979]

لَّا يَمَسُّهٗۤ اِلَّا الْمُطَهَّرُوْنَ ﴿۸۰﴾

81. [b]Jest on objawieniem od Pana światów.

تَنْزِيْلٌ مِّنْ رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۸۱﴾

82. Czy tę właśnie Boską rozmowę odrzucacie

اَفَبِهٰذَا الْحَدِيْثِ اَنْتُمْ مُّدْهِنُوْنَ ﴿۸۲﴾

83. I odrzucanie jej czynicie swoim środkiem do życia?[2980]

وَ تَجْعَلُوْنَ رِزْقَكُمْ اَنَّكُمْ تُكَذِّبُوْنَ ﴿۸۳﴾

84. Dlaczego zatem, kiedy dusza konającego człowieka dochodzi do gardła,

فَلَوْلَاۤ اِذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُوْمَ ﴿۸۴﴾

85. A wy w tej chwili przyglądacie się –

وَ اَنْتُمْ حِيْنَئِذٍ تَنْظُرُوْنَ ﴿۸۵﴾

86. [c]My zaś jesteśmy bliżej niego niż wy, lecz wy tego nie widzicie –

وَ نَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْكُمْ وَ لٰكِنْ لَّا تُبْصِرُوْنَ ﴿۸۶﴾

87. Dlaczego zatem, jeśli nie będziecie wzywani, by się wytłumaczyć,

فَلَوْلَاۤ اِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِيْنِيْنَ ﴿۸۷﴾

---

[a]85,23. [b]20,5; 26,193. [c]50,17.

2978. Fakt, że Koran jest dobrze zachowaną i dobrze chronioną Księgą Bożą, stanowi otwarte wyzwanie dla całego świata, który nie akceptuje go przez ponad trzynaście wieków. Wrodzy krytycy Koranu nie szczędzili wysiłków, by w jego tekście znaleźć jakieś uchybienia czy błędy. Jednakże wszystkie te wysiłki doprowadziły do nieuniknionego, choć niemiłego dla wrogów Koranu, rezultatu, a mianowicie, że Księga, jaką czternaście wieków temu Święty Prorok Mahomet dał światu, nie doznała zmiany nawet jednej litery (Muir). Koran jest dobrze zachowaną Księgą także i w tym sensie, że tylko ci wierzący, którzy są czystego serca, mają dostęp do jego skarbnicy duchowej – na co wskazuje następny werset. Werset ten może także oznaczać, że zasady i ideały, które zawarte są w Koranie, są wpisane także w księgę przyrody, czyli że znajdują się one w całkowitej harmonii z prawami przyrody. Podobnie jak prawa przyrody, zasady zawarte w Koranie są niezmienne i nie można ich bezkarnie ignorować. Werset ten może również oznaczać, że Koran zachowany jest w „przyrodzie, jaką Bóg obdarzył człowieka" (30,31). Natura ludzka opiera się na fundamentalnych prawdach i obdarzona jest zdolnością dochodzenia do właściwych wniosków. Człowiek, który szczerze angażuje do działania naturę ludzką, z łatwością może rozpoznać prawdę zawartą w Koranie.

2979. Jedynie tym szczęśliwym, którzy prowadząc sprawiedliwe życie, osiągają czystość serca, przyznawane jest prawdziwe zrozumienie i wgląd w rzeczywiste znaczenie Koranu. Tylko oni wtajemniczani są w sekrety wiedzy Bożej, do których nie mają dostępu ludzie o nieczystym sercu. Można tutaj powiedzieć, że jeśli ktoś nie jest fizycznie czysty, nie powinien dotykać ani czytać Koranu.

2980. Niewierzący obawiają się, że przez przyjęcie prawdy mogliby utracić swoje środki do życia. Tak zatem dla pieniędzy odrzucają oni Posłannictwo Boże. Werset ten może też oznaczać, że niewierzący uczynili odrzucanie prawdy czymś, od czego zależne jest ich życie. Nie przyjmą tej prawdy żadnym kosztem.

88. Nie możecie jej cofnąć, jeśliście prawdomówni?

تَرْجِعُونَهَآ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٨٧﴾

89. I jeśli będzie on jednym z tych, którzy są blisko Boga,

فَأَمَّآ إِن كَانَ مِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ ﴿٨٨﴾

90. Wówczas czekają go pocieszenie i woń szczęścia, i Ogród Szczęścia.

فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيمٍ ﴿٨٩﴾

91. A jeśli będzie on jednym z tych po prawej stronie,

وَأَمَّآ إِن كَانَ مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلْيَمِينِ ﴿٩٠﴾

92. Wówczas „Wieczny pokój z tobą, o ty, jeden z tych po prawej stronie!"

فَسَلَٰمٌ لَّكَ مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلْيَمِينِ ﴿٩١﴾

93. Lecz jeśli będzie on jednym z tych, którzy odrzucają prawdę i błądzą,

وَأَمَّآ إِن كَانَ مِنَ ٱلْمُكَذِّبِينَ ٱلضَّآلِّينَ ﴿٩٢﴾

94. Wówczas czeka go uczta wrzącej wody

فَنُزُلٌ مِّنْ حَمِيمٍ ﴿٩٣﴾

95. I płonące Piekło.

وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ ﴿٩٤﴾

96. Zaprawdę, [a]oto pewna prawda.

إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ حَقُّ ٱلْيَقِينِ ﴿٩٥﴾

97. Zatem wychwalaj imię twego Pana, [b]Nieporównalnie Wielkiego.

فَسَبِّحْ بِٱسْمِ رَبِّكَ ٱلْعَظِيمِ ﴿٩٦﴾

[a]35,32. [b]56,75.

ROZDZIAŁ 57

AL-HADĪD

(Objawiony po Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Oto pierwszy z dziesięciu ostatnich Rozdziałów medyńskich, które kończą się na Rozdziale 66. Wydaje się, że sura ta była objawiona po dokonaniu podboju Mekki lub Traktacie Hudaibiyah, co jasno wynika z nawiązania do *Al-Fath* (Zwycięstwo) w w.11, co odnosi się do Upadku Mekki lub – według innych – raczej do Traktatu z Hudaibiyah. Grupa Rozdziałów mekkańskich, która zaczęła się od Rozdziału Al-Saba' i z wyjątkiem trzech wtrąconych Rozdziałów – Muhammad, Al-Fath oraz Al-Hujurāt – kontynuowana była bez przerwy, kończy się na poprzednim Rozdziale oraz zamyka temat sur mekkańskich. Natomiast od sury obecnej rozpoczyna się nowa grupa Rozdziałów medyńskich, która kończy się na Rozdziale Al-Tahrīm. W poprzedniej surze powiedziane jest, że Koran jest Księgą dobrze zachowaną (w. 79), co wśród innych rzeczy oznacza, że jego nauki znajdują się w doskonałej harmonii z prawami przyrody oraz z dyktatami i wymaganiami natury ludzkiej, ludzkiego rozumu i zdrowego rozsądku. Sura obecna rozpoczyna się od Bożych atrybutów Mądry i Potężny. Naturalnym jest, że Istota Potężna i Mądra musiała objawić Księgę, której nauki zgodne są z prawami przyrody oraz z rozumem i sumieniem człowieka.

Temat

W siedmiu poprzednich surach mekkańskich, a zwłaszcza w trzech bezpośrednio poprzedzających – Al-Qamar, Al-Rahmān oraz Al-Wāqi'ah – powiadano wielokrotnie, językiem stanowczym i metaforycznym, że wielka reformacja, prawdziwe zmartwychwstanie, miała być wkrótce wprowadzona przez Świętego Proroka wśród ludu, który przez długie wieki nurzał się w brudzie i pyle moralnym i który z powodu braku związków ze społecznością cywilizowaną traktowany był przez inne narody jako parias. Sura obecna wskazuje, że wielki dzień fenomenalnego postępu i potęgi narodu pariasów – Arabów – już zaświtał i że widać już ostateczne zwycięstwo prawdy nad fałszem. Zanim jednak do tego dojdzie, należy spełnić pewne warunki. Muzułmanie ze swej strony muszą posiąść mocną i niezwyciężoną wiarę w prawdę ideałów islamskich oraz muszą przygotować się do poniesienia ofiary życia i własności dla dobra sprawy Islamu. Dalej powiada się wierzącym, że po osiągnięciu przez nich władzy i dobrobytu, nie powinni oni zaniedbywać ideałów moralnych i oddawać się pogoni za doczesnymi dobrami materialnymi. Sura ta kontynuuje temat następujący: od niepamiętnych czasów pojawiali się na świecie Posłańcy od Boga, by kierować ludźmi do ich celu życiowego, który polega na zdobyciu łaski Bożej. Łaski tej nie sposób sobie zaskarbić całkowitym wyrzeczeniem się lub ucieczką od świata, jak błędnie uważali i praktykowali następcy Jezusa, lecz można ją osiągnąć właściwym wykorzystywaniem sił i zdolności naturalnych, zesłanych przez Boga na człowieka oraz rzeczy, jakie On dla człowieka stworzył.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Co tylko jest w niebiosach i na ziemi, [b]wszystko głosi chwałę[2981] Allacha, a jest On Potężny, Mądry.

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ②

3. Do Niego należy Królestwo niebios i ziemi. On daje życie i [c]On powoduje śmierć,[2982] a ma On władzę nad wszystkimi rzeczami.

لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ يُحْيٖ وَيُمِيْتُ ۚ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ③

4. On jest Pierwszym[2983] i Ostatnim,[2984] Jawnym[2985] i Ukrytym,[2986] i posiada On całą wiedzę o wszystkich rzeczach.

هُوَ الْاَوَّلُ وَالْاٰخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ ۚ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ④

---

[a]1,1. [b]17,45; 24,42; 61,2; 62,2; 64,2; [c]3,157; 7,159; 44,9.

2981. *Sabaha Fī Hawā'ijihī* oznacza: zajmował się zarabianiem na życie lub swoimi sprawami. *Sabh* oznacza wykonywanie swojej pracy lub wykonywanie jej z największym wysiłkiem i szybko, natomiast zwrot *Subhān Allāh* oznacza szybkość w udawaniu się do Boga oraz chęć służenia Mu oraz bycia Mu posłusznym. W świetle podstawowego znaczenia tego słowa, rzeczownik bezokolicznikowy *Tasbīh* od słowa *Sabbaha* oznacza deklarację, że Bóg daleki jest od wszelkiej niedoskonałości oraz szybkie udanie się do Niego, by Mu służyć i być Mu posłusznym, powiadając Sabhān Allāh (Lane). Werset ten zatem oznacza, że wszystko we wszechświecie wykonuje wyznaczone sobie zadanie punktualnie i regularnie, a wykorzystując zdolności i moc zesłane przez Boga, wszystko spełnia cel swego stworzenia w sposób tak cudowny, że nie można nie dojść do wniosku, że Autor i Twórca tego wszechświata rzeczywiście jest Potężny i Mądry oraz że cały świat i każde stworzenie indywidualnie w swojej ograniczonej sferze istnienia niesie świadectwo niezaprzeczalnej prawdzie – dzieło Boże jest pozbawione jakichkolwiek błędów, defektów czy niedoskonałości w najróżniejszych jego aspektach. Oto znaczenie słowa Tasbīh.

2982. Proces tworzenia i niszczenia jest równoległy w każdej chwili i we wszystkim we wszechświecie.

2983. Bóg jest Pierwszą Przyczyną wszystkiego.

2984. Jest On Końcową i Ostatnią Przyczyną.

2985. Widać Go w Jego dziełach; lub też jest On bardziej widoczny niż cokolwiek innego.

2986. Nic nie może ukryć się przed Bogiem; lub podczas gdy On ogarnia wszystko, Sam jest nie do ogarnięcia.

5. On jest Tym, który stworzył niebiosa i ziemię [a]w sześciu okresach, a potem zasiadł na Tronie. On wie, co wchodzi do ziemi i [b]co z niej wychodzi, i co zstępuje z nieba, i co do niego wstępuje.[2987] I jest On z wami, gdziekolwiek jesteście. I Allach widzi wszystko to, co czynicie.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ۚ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ۚ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ ۚ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝٥

6. Do Niego należy [c]Królestwo niebios i ziemi. Do Allacha wszystkie sprawy powracają do ostatecznego rozsądzenia.

لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَإِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ۝٦

7. [d]On czyni, że noc przechodzi w dzień, i to On czyni, że dzień przechodzi w noc. On dobrze zna wszystko to, co jest w piersiach.

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ ۚ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝٧

8. Wierzcie w Allacha i Jego Posłańca i wydawajcie na sposób Allacha z tego, czego dziedzicami On was uczynił. Ci z was, którzy wierzą i wydają, oni otrzymają wspaniałą nagrodę.

اٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ ۖ فَالَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ۝٨

9. Dlaczego jest tak, że nie wierzycie w Allacha, skoro Posłaniec nawołuje was do wiary w Pana waszego, i skoro On zawarł już z wami przymierze,[2988] jeśli rzeczywiście jesteście wiernymi?

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ ۚ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۝٩

[a]7,55; 11,8; 25,60; 32,5. [b]34,3. [c]2,108; 7,159. [d]22,62; 31,30; 35,14.

2987. Znaczenie jest tutaj takie, że sam Bóg wie, kiedy dana Nauka Boża jest potrzebna dla konkretnego ludu; wie On także, kiedy zabrać ją z powrotem do Nieba, czyli kiedy ją odwołać, gdy poddana zostanie zepsuciu i przestanie zaspokajać duchowe potrzeby człowieka, któremu była dana. Tylko Bóg wie, kiedy objawić nową Naukę.

2988. „Przymierze", o którym mowa w tym wersecie, oznacza wiarę w Boga wszczepioną w naturę ludzką oraz tęsknotę za osiągnięciem Jego bliskości.

10. On jest Tym, który [a]zsyła zrozumiałe Znaki swojemu słudze, aby [b]on wyprowadził was z wszelkiej ciemności do światła. I, zaprawdę, Allach jest Współczujący i Miłosierny wobec was.

11. I dlaczego jest tak, że nie wydajecie na sposób Allacha, skoro do Allacha należy dziedzictwo[2989] niebios i ziemi? Ci z was, którzy wydawali i walczyli przed Zwycięstwem,[2990] nie są równi z tymi, którzy czynili to później. Oni są wyżsi rangą niż ci, którzy wydawali i walczyli [c]potem. A Allach wszystkim obiecał dobro. I jest Allach w pełni Świadom tego, co czynicie.

12. [d]Kto jest tym, który udzieli Allachowi niemałej pożyczki? Tak Allach powiększy wielokrotnie temu i otrzyma on zaszczytną nagrodę.

13. I pomyśl o dniu, kiedy ujrzysz wierzących mężczyzn i wierzące niewiasty, a ich światło będzie biegło przed [e]nimi i na ich prawych dłoniach, a aniołowie powiedzą do nich: „Tego dnia mamy dla was dobrą nowinę o Ogrodach, przez które przepływają strumienie i w których zamieszkacie. Oto największe zwycięstwo".

هُوَ الَّذِيْ يُنَزِّلُ عَلٰى عَبْدِهٖٓ اٰيٰتٍۢ بَيِّنٰتٍ لِّيُخْرِجَكُمْ مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ ۭ وَاِنَّ اللّٰهَ بِكُمْ لَرَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ⑩

وَمَا لَكُمْ اَلَّا تُنْفِقُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَلِلّٰهِ مِيْرَاثُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ لَا يَسْتَوِيْ مِنْكُمْ مَّنْ اَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقٰتَلَ ۭ اُولٰۤئِكَ اَعْظَمُ دَرَجَةً مِّنَ الَّذِيْنَ اَنْفَقُوْا مِنْۢ بَعْدُ وَقٰتَلُوْا ۭ وَكُلًّا وَّعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰى ۭ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ⑪

مَنْ ذَا الَّذِيْ يُقْرِضُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضٰعِفَهٗ لَهٗ وَلَهٗٓ اَجْرٌ كَرِيْمٌ ⑫

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ يَسْعٰى نُوْرُهُمْ بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَبِاَيْمَانِهِمْ بُشْرٰىكُمُ الْيَوْمَ جَنّٰتٌ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۭ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ⑬

[a]22,17; 24,35; 58,6. [b]14,6; 33,44. [c]4,96; 9,20. [d]2,246; 64,18; 73,21. [e]66,9.

2989. Człowiek będzie musiał pozostawić na tym świecie wszystkie swoje dobra materialne, które właściwie należą do Boga.

2990. Upadek Mekki lub Traktat z Hudaibiyah.

14. Oto dzień, w którym hipokryci i hipokrytki powiedzą do tych, którzy wierzą: „Zaczekajcie na nas chwilę, abyśmy mogli pożyczyć od was nieco waszego światła”.[2991] Będzie im powiedziane: „Wracajcie,[2992] jeśli możecie, i szukajcie światła”. Wówczas pomiędzy nimi ustawiony zostanie mur z bramą.[2993] Wewnątrz niego będzie cała łaska, a na zewnątrz, przed nim, będzie męka.

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنٰفِقُوْنَ وَالْمُنٰفِقٰتُ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوا
انْظُرُوْنَا نَقْتَبِسْ مِنْ نُّوْرِكُمْ قِيْلَ ارْجِعُوْا
وَرَآءَكُمْ فَالْتَمِسُوْا نُوْرًا فَضُرِبَ بَيْنَهُمْ بِسُوْرٍ
لَّهٗ بَابٌ بَاطِنُهٗ فِيْهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهٗ مِنْ قِبَلِهِ
الْعَذَابُ ﴿١٤﴾

15. Hipokryci będą wołać do wierzących, mówiąc: „Czyż nie byliśmy z wami?” Wierzący odpowiedzą: „Tak, lecz wy poddaliście się pokusie i wahaliście się i wątpiliście, a wasze próżne pragnienia zwiodły was, aż nadszedł dekret Allacha.[2994] I oszust oszukał was, jeśli chodzi o Allacha.

يُنَادُوْنَهُمْ اَلَمْ نَكُنْ مَّعَكُمْ قَالُوْا بَلٰى وَلٰكِنَّكُمْ
فَتَنْتُمْ اَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ
الْاَمَانِيُّ حَتّٰى جَآءَ اَمْرُ اللّٰهِ وَغَرَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُوْرُ ﴿١٥﴾

16. „Zatem tego dnia nie będzie od was przyjęte żadne odkupienie, ani od tych, co nie uwierzyli. Waszym ostatecznym mieszkaniem jest Ogień – oto wasz towarzysz[2995] a jest to zły los”.

فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَّلَا مِنَ الَّذِيْنَ
كَفَرُوْا مَأْوٰىكُمُ النَّارُ هِيَ مَوْلٰىكُمْ وَبِئْسَ
الْمَصِيْرُ ﴿١٦﴾

[a]21,45. [b]2,75; 6,44. [c]35,10. [d]2,246.

świadomości Bożej oraz zdolność poszukiwania i osiągania łaski Bożej podczas życia doczesnego.

17. Czy nie nadszedł jeszcze czas dla tych, którzy wierzą, aby ich serca poczuły pokorę w pamiętaniu o Allachu i w obliczu prawdy im zesłanej i aby nie stali się jak ci, którzy otrzymali Księgę przed nimi, lecz z powodu tego, iż okres zesłania na [a]nich przez Allacha Jego łask został przedłużony, ich serca [b]zatwardziły się i wielu z nich zbuntowało się?

أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوٓا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ
اللّٰهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا
الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ
قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فٰسِقُونَ ﴿١٧﴾

18. Wiedzcie zatem, że Allach [c]pobudza ziemię po jej śmierci. My uczyniliśmy dla was Znaki wyraźnymi, abyście zrozumieli.

اِعْلَمُوٓا أَنَّ اللّٰهَ يُحْيِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ
بَيَّنَّا لَكُمُ الْاٰيٰتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٨﴾

19. Zaiste, mężczyźni, którzy dają jałmużnę, i niewiasty, które dają jałmużnę, jak i ci, którzy udzielają Allachowi [d]godziwej pożyczki – będzie im to wielokrotnie pomnożone i ich będzie również zaszczytna nagroda –

إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ وَالْمُصَّدِّقٰتِ وَأَقْرَضُوا اللّٰهَ
قَرْضًا حَسَنًا يُّضٰعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٩﴾

20. Ci, co wierzą w Allacha i Jego Posłańca, oto Prawdomówni i Świadkowie w obliczu ich Pana. Oni otrzymają pełną nagrodę i światło. Ci zaś, którzy nie wierzą i odrzucają nasze Znaki, są mieszkańcami Piekła.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖٓ أُولٰٓئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ
وَالشُّهَدَآءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِاٰيٰتِنَآ أُولٰٓئِكَ أَصْحٰبُ
الْجَحِيمِ ﴿٢٠﴾ ع

[a]21,45. [b]2,75; 6,44. [c]35,10. [d]2,246.

2991. „Wasze światło" może oznaczać światło waszej wiary i dobrych uczynków lub też światło świadomości Bożej oraz zdolność poszukiwania i osiągania łaski Bożej podczas życia doczesnego.

2992. Słowo *Warā'akum* może oznaczać życie doczesne.

2993. „Mur" może oznaczać mur Islamu lub Koranu. Ponieważ niewierzący pozostają na zewnątrz tego muru, takie ich działanie przyjmie w Życiu przyszłym także formę muru.

2994. Kara Boża.

2995. Słowa „oto wasz towarzysz" został tutaj – jak się wydaje – użyte ironicznie. Lub też mogą one oznaczać, że jedynie ogień piekielny oczyści ich z nieczystości grzechów popełnionych w życiu doczesnym i dostosuje niewierzących do dokonywania postępu duchowego, w ten sposób będąc ich „przyjacielem".

21. Wiedzcie, że [a]życie na tym świecie jest wyłącznie rozrywką i zabawą, i ozdobą, i źródłem przechwałek między wami, i źródłem rywalizacji w mnożeniu bogactw i dzieci. Jest ono jak deszcz, którego produkt – rośliny – cieszy oczy rolnika. Potem jednak wysycha i widzisz, jak żółknie, a potem [b]staje się bezwartościowym źdźbłem. Natomiast w Życiu Przyszłym czeka sroga kara na niegodziwych, jak i przebaczenie od Allacha i Jego upodobanie dla sprawiedliwych. Życie zaś tego świata jest niczym innym, jak tylko tymczasową radością ze złudnych rzeczy.

اِعْلَمُوْٓا اَنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَّلَهْوٌ وَّزِيْنَةٌ
وَّتَفَاخُرٌۢ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْاَمْوَالِ وَالْاَوْلَادِ
كَمَثَلِ غَيْثٍ اَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهٗ ثُمَّ يَهِيْجُ
فَتَرٰىهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُوْنُ حُطٰمًا وَفِي الْاٰخِرَةِ
عَذَابٌ شَدِيْدٌ وَّمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٌ
وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ اِلَّا مَتَاعُ الْغُرُوْرِ ﴿٢٠﴾

22. [c]Zatem współzawodniczycie między sobą, szukając przebaczenia od waszego Pana i Ogrodu, którego wartość[2996] równa jest wartości nieba i ziemi – został on przygotowany dla tych, którzy wierzą w Allacha i Jego Posłańca. Oto łaska Allacha – On obdarowuje nią, kogo zechce, a jest Allach Panem bezgranicznej łaski.

سَابِقُوْٓا اِلٰى مَغْفِرَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا
كَعَرْضِ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ اُعِدَّتْ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖ ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيْهِ مَنْ يَّشَآءُ
وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿٢١﴾

23. I nie spada żadne nieszczęście, ani na ziemi, ani w waszych osobach, aby nie było zapisane w Księdze[2996A] zanim wprowadzimy je w czyn – zaiste, to jest łatwe dla Allacha –

مَآ اَصَابَ مِنْ مُّصِيْبَةٍ فِي الْاَرْضِ وَلَا فِيْٓ اَنْفُسِكُمْ
اِلَّا فِيْ كِتٰبٍ مِّنْ قَبْلِ اَنْ نَّبْرَاَهَا اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى
اللّٰهِ يَسِيْرٌ ﴿٢٢﴾

[a]6,33; 29,65; 47,37. [b]56,66. [c]3,134.

2996. *'Ard* oznacza wartość i rozległość. Wobec tego werset ten oznacza, że (a) nagroda dla sprawiedliwych w Życiu Przyszłym będzie obfita i ponad miarę. (b) Ponieważ Raj jest tak rozległy jak Niebo i ziemia – cała przestrzeń – w jego skład wchodzi także i Piekło. Wskazuje to na fakt, że Raj i Piekło nie są dwoma różnymi i oddzielnymi miejscami, lecz że są to dwa stany umysłu. Dobrze znane powiedzenie Świętego Proroka pozwala głębiej wejrzeć w koraniczną koncepcję Raju i Piekła. Kiedy pewnego razu jego Towarzysze spytali go: „Skoro Raj obejmuje sobą niebo i ziemię, to gdzie jest Piekło?", Święty Prorok – jak się relacjonuje – odpowiedział: „Gdzie podziewa się noc, kiedy nadchodzi dzień?" (Kathir).

2996A. *Kitāb* może oznaczać Prawo Boże lub wiedzę, lub Koran, zaś cały werset może oznaczać, że wszystko podlega pewnemu prawu przyrody lub że powody i sposoby leczenia nieszczęść, jakie spadają na narody i poszczególne osoby, wymienione są właśnie w Koranie.

24. [a]Abyście nie żałowali tego, co dla was stracone, i abyście nie unosili się radością z powodu tego, czym On was obdarował. Allach nie miłuje zarozumiałego samochwała,

لِّكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ ۗ
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٢٤﴾

25. [b]Takich, którzy są skąpi, jak również innych nakłaniają do skąpstwa. I jeśli kto odwraca się plecami, wówczas, zaiste, allach jest Samowystarczalny, Godny wszelkiej chwały.

الَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ ۗ وَمَن
يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٥﴾

26. Zaprawdę, My wysyłaliśmy naszych Posłańców z [c]wyraźnymi Znakami i zsyłaliśmy wraz z nimi Księgę i [d]Wagę,[2997], aby ludzie postępowali sprawiedliwie. I zesłaliśmy żelazo,[2998] w którym zawiera się materiał do gwałtownej wojny, jak i różne sposoby wykorzystania dla ludzkości, i żeby Allach poznał tych, którzy pomagają Jemu i Jego Posłańcom, nie widząc Go. Zaiste, Allach jest Potężny, Silny.

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ
الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ ۖ وَأَنزَلْنَا
الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ
وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَنصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ ۚ إِنَّ
اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٦﴾ ع

27. I rzeczywiście wysłaliśmy Noego i Abrahama, i wśród ich nasienia umieściliśmy Proroctwo i [e]Księgę. Zatem niektórzy z nich poszli za przewodnictwem, lecz wielu z nich było buntownikami.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي
ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ ۖ فَمِنْهُم مُّهْتَدٍ ۖ وَ
كَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٧﴾

[a]3,154. [b]4,38. [c]7,102; 14,10; 35,26. [d]42,18; 55,8. [e]29,28.

2997. *Mīzān* może oznaczać: (a) Zasady równości, do przestrzegania których zachęca się ludzi w ich stosunkach z innymi; (b) Normy, dzięki którym mierzy się czyny ludzkie, waży się je i osądza. (c) Równowaga, jaka panuje w całym wszechświecie, która podtrzymuje równowagę między wszystkimi rzeczami. (d) Praktyka Świętego Proroka i właściwe wykorzystanie Księgi Bożej. (e) Wykorzystywanie złotego środka oraz unikanie krańcowości. (f) Powody i argumenty oparte na obserwacji i doświadczeniach.

2998. *Al-Hadīd* (żelazo) jest metalem, który odegrał chyba największą rolę we wzroście i rozwoju cywilizacji ludzkiej. Słowo to może także oznaczać władzę do zmuszania do posłuszeństwa wobec praw, od których zależne jest istnienie całej ludzkości. Zatem werset ten oznacza, że Bóg zesłał trzy rzeczy: (a) Prawo Boże; (b) system, który zachowuje równowagę w stosunkach międzyludzkich oraz (c) władzę polityczną, która zmusza do posłuszeństwa wobec Praw Bożych.

28. Potem [a]uczyniliśmy, że nasi Posłańcy poszli ich śladem. Uczyniliśmy, że Jezus, syn Marii, poszedł za nimi, i daliśmy mu Ewangelię. [b]I wkładamy współczucie i litość w serca tych, którzy poszli za nim. I wymyślili oni zakon – My nie zaleciliśmy im tego – by szukać upodobania Allacha,[2999] lecz nie przestrzegali zasad tak, jak powinni to czynić. Jednakże tym z nich, którzy wierzyli, daliśmy należną im nagrodę, lecz mimo to wielu z nich buntuje się.

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِم بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى
ٱبْنِ مَرْيَمَ وَءَاتَيْنَٰهُ ٱلْإِنجِيلَ وَجَعَلْنَا فِى
قُلُوبِ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً وَرَهْبَانِيَّةً
ٱبْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَٰهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ٱبْتِغَآءَ
رِضْوَٰنِ ٱللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَـَٔاتَيْنَا
ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ
فَٰسِقُونَ ﴿٢٧﴾

29. O wy, którzy wierzycie! Bójcie się Allacha i wierzcie w Jego Posłańca. On da wam podwójną miarę Jego łaski i da wam światło, w którym będziecie chodzić, i udzieli wam przebaczenia – zaprawdę, Allach jest Najbardziej Przebaczający, Miłosierny.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَءَامِنُوا۟ بِرَسُولِهِۦ
يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِن رَّحْمَتِهِۦ وَيَجْعَل لَّكُمْ
نُورًا تَمْشُونَ بِهِۦ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۚ وَٱللَّهُ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ ﴿٢٨﴾

[a]2,88; 5,47. [b]5,83.

2999. Werset ten może oznaczać, że następcy Jezusa wymyślili monastycyzm w celu zdobycia łask Bożych, lecz Allach im tego nie nakazał. Znaczenie może być także takie, że wymyślili oni monastycyzm, czego Bóg im nie nakazał – On tylko nakazał im, aby starali się zdobyć łaski Boże. W wersecie 26. powiedziano, że Bóg zesłał al-Mīzān po to, by w celu unikania krańcowości ludzie korzystali ze złotego środka we wszystkich swoich sprawach i poczynaniach. W wersecie obecnym przedstawia się przykład ludu – chrześcijan – by wykazać, że przyjęcie przez nich krańcowej polityki, bez względu na najlepsze intencje, sprowadziło ich z drogi do celu, jaki chcieli osiągnąć. Wymyślili oni instytucję zakonu po to – jak błędnie uważali – by zdobywać sobie łaskę Boga oraz – według nich – zgodnie z naukami i praktyką Jezusa. Okazało się to jednak źródłem wielu elementów zła społecznego. Zaczęli od przyjęcia monastycyzmu, a skończyli na oddaniu się czci Mamony. Jednak Islam odrzucił monastycyzm jako sprzeczny z naturą człowieka. Relacjonuje się, że Święty Prorok powiedział: „Nie ma w Islamie monastycyzmu" (Athīr). Islam nie jest religią wizjonerów, żyjących w świecie swoich własnych koncepcji i odrywających się od twardej rzeczywistości życia. W Islamie nie ma miejsca na tak niepraktyczne nauki jak „Nie troszczcie się więc zbytnio o jutro" (Mt 6,34). Islam z naciskiem zachęca muzułmanów: „niechaj każda dusza zważa na to, co wysyła przed sobą na następny dzień" (59,19). Prawdziwy muzułmanin to ktoś, kto całkowicie wypełnia wszystkie swoje obowiązki wobec Boga i innych ludzi.

30. Tak zatem niechaj Lud Księgi wie, że nie posiada żadnej władzy nad niczym z łaski[3000] Allacha i [a]że łaska ta całkowicie spoczywa w rękach Allacha – On udziela jej każdemu, komu zechce. A jest Allach Panem niezmiernej łaski.

لِّئَلَّا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتٰبِ أَلَّا يَقْدِرُوْنَ عَلٰى شَيْءٍ
مِّنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللّٰهِ يُؤْتِيْهِ
مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿٣٠﴾

[a]2,106; 3,74.

3000. Niechaj Lud Księgi otworzy oczy swojego umysłu na tę fałszywą koncepcję, jakoby łaska Boża była jego monopolem i niechaj się dowie, że teraz Bóg przeniósł ją na inny lud – na wyznawców Islamu.

ROZDZIAŁ 58

AL-MUJĀDILAH

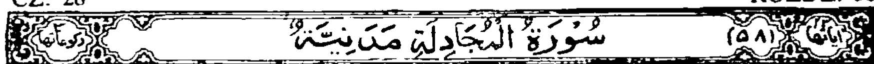
(Objawiony po Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura ta jest drugą spośród ostatnich medyńskich Rozdziałów Koranu. Zawiera ona dość szczegółowe odniesienie do złego zwyczaju *Zihār* (nazywanie własnej żony matką), w którym jedynie pobieżnie mówi się w surze Al-Ahzāb. Powyższe wskazuje, że sura ta była objawiona przed Al-Ahzāb. Skoro zatem sura Al-Ahzāb objawiona była między 5. i 7. rokiem Hijrah, to sura obecna musiała być objawiona wcześniej – najprawdopodobniej pomiędzy 3. i 4. rokiem. W surze poprzedniej – Al-Hadīd – stanowczo powiedziano „Ludowi Księgi", że łaska Boża nie jest jego monopolem oraz że ponieważ wielokrotnie odrzucali i prześladowali Posłańców Boga, łaska ta zostanie teraz przeniesiona na inny lud – zostanie przeniesiona po wsze czasy na Dom Izmaela. W surze obecnej ostrzega się muzułmanów, że ponieważ ich dobrobyt materialny wywoływać będzie zazdrość ich wrogów wewnętrznych i zewnętrznych, powinni oni strzec się przed ich złymi zamiarami i planami. Niezmienną praktyką Koranu jest to, że kiedy tylko mówi on o machinacjach wrogów Islamu, wskazuje on także na niektóre złe elementy społeczne. Metoda ta stosowana jest w następujących surach: Al-Nūr, Al-Ahzāb, jak i w surze obecnej.

Temat

Sura ta rozpoczyna się od zdecydowanego potępienia złego zwyczaju *Zihār* oraz, prezentując przykład Khaulah, pewnej damy muzułmańskiej, przedstawia zasadę, że jeśli ktokolwiek nazwie swą żonę „matką", musi okazać skruchę z powodu tego ohydnego niedociągnięcia moralnego albo poprzez uwolnienie niewolnika, jeśli takowego ma, albo poprzez poszczenie przez dwa kolejne miesiące, a w przypadku niedotrzymania postu poprzez nakarmienie sześćdziesięciu głodnych. Następnie sura ta zajmuje się knowaniami wewnętrznych wrogów Islamu oraz potępia tworzenie tajemnych stowarzyszeń i organizowanie potajemnych zebrań, mających na celu szkodzenie sprawie Islamu. Dalej sura ta w bardzo stosowny sposób przedstawia niektóre zasady postępowania na zebraniach społecznych. Przy końcu zaś sura ta srogo ostrzega wrogów Islamu, że poprzez swoją opozycję wobec niego ściągną oni na swe głowy gniew Boży i nigdy nie będą w stanie zahamować ani zatrzymać postępu Islamu. Po tym ostrzeżeniu dla niewierzących następuje równie stanowcze ostrzeżenie dla wierzących, że w żadnych okolicznościach nie powinni oni zaprzyjaźniać się z wrogami ich Wiary bez względu na bliskość pokrewieństwa. Ma tak być dlatego, że przez przeciwstawianie się Islamowi wypowiedzieli oni prawdziwą wojnę samemu Bogu, zaś przyjaźń z wrogami Boga jest sprzeczna z prawdziwą wiarą.

CZĘŚĆ XXVIII

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ①

2. Allach rzeczywiście wysłuchał słów tej, która prosiła cię w sprawie jej męża i która żali się przed Allachem. Allach wysłuchał, jak oboje rozmawialiście.[3001] Zaprawdę, Allach jest Wszystkosłyszący, Wszystkowidzący.

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَ
تَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا إِنَّ اللَّهَ
سَمِيعٌ بَصِيرٌ ②

3. Jeśli ktoś spośród was odsuwa od siebie swoją żonę, nazywając ją swoją matką, ona w ten sposób nie staje się jego matką. Matką jest wyłącznie ta, która go urodziła. Oni niechybnie wypowiadają słowa, które są najwyraźniej złe i nieprawdziwe, lecz, zaiste, Allach usuwa grzechy, jest Najbardziej Przebaczający.

الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ
أُمَّهَاتِهِمْ إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا اللَّائِي وَلَدْنَهُمْ وَ
إِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا
وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ③

4. Ci, którzy odsuwają od siebie swe żony, nazywając je swymi matkami, a potem chcieliby wrócić[3002] do tego, co wypowiedzieli, muszą dać wolność niewolnikowi zanim jedno na nowo dotknie drugie. Oto do czego napomina się was. Allach jest w pełni Świadom tego, co czynicie.

وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ
لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّا
ذَٰلِكُمْ تُوعَظُونَ بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ④

3001. Khaulah, żona Aus bin Sāmit oraz córka Tha'labah, oddzielona została od jej męża, ponieważ ten ostatni nazwał ją „matką", a dokladnie powiedział „jesteś dla mnie jak plecy mojej matki". W ten sposób, zgodnie ze starym zwyczajem arabskim, zaprzestano wszelkich stosunków małżeńskich. Ta nieszczęsna kobieta ani nie mogła domagać się rozwodu, ani zawrzeć innego związku. Nie mogła cieszyć się prawami pożycia małżeńskiego i w ten sposób pozostawała niejako w zawieszeniu, nikt się o nią nie troszczył. Przyszła zatem do Świętego Proroka i opowiedziała mu o swoim dziwacznym położeniu, pragnąc usłyszeć z jego ust słowa porady i pomocy w tej kwestii. Święty Prorok powiedział, że nie jest zdolny jej pomóc, ponieważ nie chciał niczego rozstrzygać bez otrzymania na ten temat objawienia. Objawienie nadeszło i zwyczaj *Zihār* ogłoszony został bezprawnym.

3002. Słowa „chcieliby wrócić do tego, co wypowiedzieli" mogą oznaczać, że nazwawszy swoje żony „matkami", starają sią powrócić do małżeńskich z nimi stosunków. Słowa te mogą też oznaczać, że nazwawszy swoje żony „matkami"; powtarzają to, co powiedzieli wcześniej. Według tego znaczenia właśnie wielokrotne powtarzanie tych obrzydliwych słów, a nie ich przypadkowe wypowiedzenie, skazuje tego, kto te słowa wypowiada, na karę wyznaczoną w tym oraz w następnym wersecie.

5. Ten jednak, kto nie znajduje niewolnika, musi pościć przez dwa kolejne miesiące zanim na nowo oboje się dotkną. A ten, kto nie może tak uczynić, nakarmi sześćdziesięciu biednych.[3003] Do tego się was zachęca, abyście wierzyli w Allacha i w Jego Posłańca. To są granice wyznaczone przez Allacha, na niewiernych zaś czeka bolesna kara.

فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ
قَبْلِ اَنْ يَّتَمَآسَّا ۚ فَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ فَاِطْعَامُ
سِتِّيْنَ مِسْكِيْنًا ۗ ذٰلِكَ لِتُؤْمِنُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ۗ
وَتِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ ۗ وَلِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝

6. [a]Ci, którzy przeciwstawiają się Allachowi[3004] i Jego Posłańcowi, zostaną niechybnie upokorzeni tak samo, jak zostali upokorzeni ci, co byli przed nimi. My zesłaliśmy już wyraźne Znaki. Niewierni zaś otrzymają poniżającą karę.

اِنَّ الَّذِيْنَ يُحَآدُّوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ كُبِتُوْا كَمَا كُبِتَ
الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ اَنْزَلْنَآ اٰيٰتٍ بَيِّنٰتٍ ۗ
وَلِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ۝

7. W Dniu, kiedy Allach wszystkich ich na nowo podniesie do życia. On powiadomi ich o tym, co czynili. Allach przechowuje zapis tego, podczas gdy oni już o tym zapomnieli. Allach jest Świadkiem ponad wszystkimi rzeczami.

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ جَمِيْعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوْا ۗ
ع اَحْصٰىهُ اللّٰهُ وَنَسُوْهُ ۗ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدٌ ۝

8. Czy nie widzisz, że Allach zna wszystko, co jest w niebiosach, i wszystko, co jest na ziemi? I nie ma takiej tajemnej rozmowy trzech, żeby On nie był czwartym z nich, ani rozmowy pięciu, żeby On nie był szóstym z nich, ani rozmowy większej ich liczby czy mniejszej, albowiem On jest z nimi, gdziekolwiek są. Wtedy w Dniu Zmartwychwstania On powiadomi ich o tym, co czynili. Zaiste, Allach ma pełną wiedzę o wszystkich rzeczach.

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۗ
مَا يَكُوْنُ مِنْ نَّجْوٰى ثَلٰثَةٍ اِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا
خَمْسَةٍ اِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَآ اَدْنٰى مِنْ ذٰلِكَ
وَلَآ اَكْثَرَ اِلَّا هُوَ مَعَهُمْ اَيْنَ مَا كَانُوْا ۚ ثُمَّ
يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوْا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيْمٌ ۝

[a]9,63.

3003. Drastyczna kara, o jakiej jest mowa w tych wersetach wskazuje na największą powagę przestępstwa nazywania własnej żony „matką". Stosunek wobec matki jest zbyt święty, by tak bezmyślnie nim szafować.

3004. Nazywanie własnej żony „matką" jest równoznaczne z przeciwstawianiem się Bogu – obraza ta jest tak ohydna. Bardzo stosownie wprowadza się w tym wersecie temat przeciwstawiania się prawdzie przez Żydów i Hipokrytów.

9. Czy nie widzisz tych, którym zakazano tajemnych spotkań, jak wracają do tego, co było im zakazane, i naradzają się co do grzechu, występku i nieposłuszeństwa wobec Posłańca?[3005] I kiedy przychodzą do ciebie, pozdrawiają cię [a]pozdrowieniem, jakim nie pozdrawia cię Allach,[3006] a między sobą mawiają: „Dlaczego Allach nie ukarze nas za to, co mówimy?" Dla nich wystarczającym jest Piekło, w którym będą się palić, a jest to najgorszy los!

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَىٰ ثُمَّ يَعُودُونَ
لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَاجَوْنَ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ
وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا
لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا
يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا
فَبِئْسَ الْمَصِيرُ ⑨

10. O wy, którzy wierzycie! Kiedy naradzacie się wspólnie potajemnie, nie naradzajcie się w sprawie szerzenia grzechu, występku i nieposłuszeństwa wobec Posłańca, lecz naradzajcie się w sprawie szerzenia cnoty i sprawiedliwości,[3007] i bójcie się Allacha, przed którym wszyscy będziecie zgromadzeni.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا
بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا
بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ⑩

11. Prowadzenie tajemnych narad w złych zamiarach to dzieło wyłącznie Szatana, by mógł on wywoływać żal u tych, którzy wierzą. To jednak nie może im zaszkodzić ani trochę, chyba że dopuści do tego Allach. W Allachu powinni wierni pokładać zaufanie.

إِنَّمَا النَّجْوَىٰ مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزُنَ الَّذِينَ آمَنُوا
وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ⑪

[a]4,47.

3005. Werset ten odnosi się do potajemnych spisków przeciwko Islamowi, których dokonują Żydzi i Hipokryci z Medyny, oraz potępia tę złą działalność. Wyrzucenie trzech plemion żydowskich z Medyny było wynikiem wielokrotnego powtarzania przez nich spisków przeciwko Islamowi i życiu Świętego Proroka.

3006. Werset ten oznacza, że przekraczają oni dopuszczalne granice, w swej hipokryzji oddając ci cześć; lub też, że ściągają na twoją głowę śmierć i zniszczenie. Jak się wydaje, słowa te odnoszą się do złego postępowania niektórych Żydów z Medyny, które polegało na tym, że kiedy przychodzili do Świętego Proroka, zniekształcając słowa ściągali na jego głowę klątwy, wypowiadając: *Al--Sā'mu 'Alaika* (umrzyj), zamiast pozdrawiać go zwykłym *Al-Sālamu'Alaika*, czyli „pokój z tobą" (Bukhārī).

3007. W obecnym oraz dwóch poprzednich wersetach potępione zostały tajemne stowarzyszenia, lecz potępienie to nie jest nie sprecyzowane. Wierzącym pozwala się na organizowanie potajemnych zebrań, jeśli mają one służyć dobrym i sprawiedliwym celom.

12. O wy, którzy wierzycie! Kiedy powiada się wam: „Uczyńcie miejsce w waszym zgromadzeniu", uczyńcie je, albowiem Allach uczyni dość miejsca dla was. A kiedy powiada się: „Wstańcie",[3008] wówczas wstańcie, albowiem Allach podniesie tych z was, którzy wierzą, i tych, którzy otrzymali wiedzę, zgodnie z rangą. A jest Allach w pełni Świadom tego, co czynicie.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا قِيْلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوْا فِي
الْمَجٰلِسِ فَافْسَحُوْا يَفْسَحِ اللّٰهُ لَكُمْ ۚ وَاِذَا قِيْلَ
انْشُزُوْا فَانْشُزُوْا يَرْفَعِ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْكُمْ ۙ
وَالَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ دَرَجٰتٍ ؕ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ
خَبِيْرٌ ۝

13. O wy, którzy wierzycie! Kiedy będziecie radzić się Posłańca w sekrecie, dajcie jałmużnę przed tą rozmową.[3009] Tak jest dla was lepiej i czyściej. Lecz jeśli nie znajdziecie niczego, by dać, wówczas Allach jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُوْلَ فَقَدِّمُوْا
بَيْنَ يَدَيْ نَجْوٰىكُمْ صَدَقَةً ؕ ذٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ
وَاَطْهَرُ ؕ فَاِنْ لَّمْ تَجِدُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝

14. Czy obawiacie się dawać jałmużnę przed rozmową?[3010] Jeśli zatem tak jest i Allach jest dla was Litościwy, wówczas przestrzegajcie Modlitwy i płaćcie Zakāt i bądźcie posłuszni Allachowi i Jego Posłańcowi. Allach jest wszak w pełni Świadom tego, co czynicie.

ءَاَشْفَقْتُمْ اَنْ تُقَدِّمُوْا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوٰىكُمْ
صَدَقٰتٍ ؕ فَاِذْ لَمْ تَفْعَلُوْا وَتَابَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ
فَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَ
رَسُوْلَهٗ ؕ وَاللّٰهُ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ۝

15. Czy nie widzisz tych, którzy zaprzyjaźniają się z ludźmi, [a]na których Allach jest zagniewany? Ci nie są ani spośród was, ani spośród tamtych, i świadomie przysięgają na fałsz.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ ؕ
مَا هُمْ مِّنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ ۙ وَيَحْلِفُوْنَ عَلَى الْكَذِبِ
وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ۝

[a]60,14.

3008. Ponieważ w poprzednich wersetach poruszano temat zgromadzeń, stosownym jest, by wskazać także etykietę i etykę tych zebrań. Ma to miejsce w wersecie obecnym.

3009. Wierzący powinni okazywać szacunek dla cennego czasu Świętego Proroka oraz w formie kompensaty za zabranie mu tego cennego czasu powinni wydać nieco pieniędzy na cel dobroczynny jeszcze przed udaniem się do niego. W Biblii jest Święty Prorok nazwany „Doradcą" (Iz 9,5).

3010. Przykazanie dotyczące dawania jałmużny przed zasięgnięciem porady u Świętego Proroka nie jest obowiązkowe, choć najlepiej jest to jednak uczynić. Obawą Towarzyszy Świętego Proroka było to, czy nie dawali zbyt mało jałmużny, stosując się do tego przykazania.

16. Allach przygotował dla nich srogą karę. Rzeczywiście złe jest to, co zwykli byli czynić.

أَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۖ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

17. Oni uczynili swoje przysięgi zasłoną[3011] dla swego fałszu i w ten sposób próbują zwieść ludzi z drogi Allacha. Dlatego otrzymają oni poniżającą karę.

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٧﴾

18. [a]Ich bogactwo i ich dzieci w najmniejszym stopniu nie przydadzą im się przeciwko Allachowi. Oni są mieszkańcami Ognia, w którym zamieszkają.

لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِّنَ اللّٰهِ شَيْئًا ۚ أُولٰئِكَ أَصْحٰبُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خٰلِدُونَ ﴿١٨﴾

19. W dniu, kiedy Allach wszystkich ich na nowo podniesie do życia, będą Mu przysięgać[3012] tak samo, jak teraz przysięgają wam, i będą sądzić, że mają jakiś punkt oparcia. Zaiste, oni są tymi, którzy są kłamcami.

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلٰى شَيْءٍ ۚ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْكٰذِبُونَ ﴿١٩﴾

20. Szatan zdobył nad nimi władzę i uczynił, iż zapomnieli o Allachu. Oni są towarzystwem Szatana. Zaiste, to towarzystwo Szatana stanowi grupę tych, co przegrają.

اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطٰنُ فَأَنْسٰهُمْ ذِكْرَ اللّٰهِ ۚ أُولٰئِكَ حِزْبُ الشَّيْطٰنِ ۚ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطٰنِ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٢٠﴾

21. [b]Niechybnie ci, którzy przeciwstawiają się Allachowi i Jego Posłańcowi, są wśród najnikczemniejszych.

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ أُولٰئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ ﴿٢١﴾

[a]3,11; 92,12; 111,3. [b]9,63.

3011. Hipokryci głośno głoszą szczerość swojej wiary, przysięgając i szukając schronienia za swoimi fałszywymi przysięgami.

3012. Kiedy człowiek zostaje zatwardziałym kłamcą, zaczyna uważać swoje kłamstwa za prawdę. Hipokryci będą głosić swoją niewinność także w Dniu Rozliczenia przed Bogiem.

22. Allach postanowił: [a]„Najpewniej Ja zwyciężę,[3013] Ja i Moi Posłańcy". Zaprawdę, Allach jest Potężny, Silny.

كَتَبَ اللّٰهُ لَاَغْلِبَنَّ اَنَا وَرُسُلِيْ ۭ اِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ
عَزِيْزٌ ﴿٢٢﴾

23. [b]Nie znajdziesz nikogo, kto wierzy w Allacha i Dzień Ostatni i mimo to miłuje tych, którzy sprzeciwiają się Allachowi i Jego Posłańcowi,[3014] nawet gdyby to byli ich ojcowie, lub ich synowie, lub ich bracia, lub ich rodzina. To są ci, w sercach których Allach wyrył prawdziwą wiarę i których On wzmocnił inspiracją od samego Siebie. On dopuści ich do Ogrodów, przez które płyną strumienie. Tam oni zamieszkają. [c]Allach znalazł w nich upodobanie, a oni znaleźli upodobanie w Nim. Oni są towarzystwem Allacha. Słuchajcie! To właśnie towarzystwo Allacha jest tą grupą, która odniesie zwycięstwo.

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُّؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ
يُوَاۗدُّوْنَ مَنْ حَاۗدَّ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَلَوْ كَانُوْٓا اٰبَاۗءَهُمْ
اَوْ اَبْنَاۗءَهُمْ اَوْ اِخْوَانَهُمْ اَوْ عَشِيْرَتَهُمْ ۭ اُولٰۗىِٕكَ
كَتَبَ فِيْ قُلُوْبِهِمُ الْاِيْمَانَ وَاَيَّدَهُمْ بِرُوْحٍ
مِّنْهُ ۭ وَيُدْخِلُهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا
الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۭ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوْا
عَنْهُ ۭ اُولٰۗىِٕكَ حِزْبُ اللّٰهِ ۭ اَلَآ اِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ
الْمُفْلِحُوْنَ ﴿٢٣﴾

[a]5,57; 37,172-173. [b]3,29; 4,145; 9,23. [c]5,120; 9,100; 98,9.

3013. Na obliczu historii wypisane jest wielkimi literami, że ostatecznie Prawda zawsze zwycięża fałsz.

3014. Oczywiście nie może być mowy o prawdziwej i szczerej przyjaźni czy miłości między wierzącymi i niewierzącymi. Ponieważ ideały, zasady i przekonania religijne obu tych grup są od siebie bardzo oddalone oraz ponieważ w społeczeństwie interesu nie istnieją żadne prawdziwie bliskie stosunki, od wierzących wymaga się, aby nie zawierali przyjaźni z niewierzącymi. Więzy Wiary zmieniają wszystkie inne więzy, a nawet więzy krwi. Werset ten – jak się wydaje – ma zastosowanie ogólne. Stosuje się on jednak także w szczególności do niewierzących, którzy są z muzułmanami w stanie wojny.

ROZDZIAŁ 59

AL-HASHR

(Objawiony po Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Obecna sura jest trzecią w grupie ostatnich siedmiu Rozdziałów medyńskich Koranu. Poprzednia sura zajmowała się tajnymi spiskami i machinacjami skierowanymi przeciwko Świętemu Prorokowi i Islamowi, których dopuszczali się Żydzi z Medyny. Jednakże sura obecna dotyczy kary, a zwłaszcza wygnania z Medyny Banū Nadīr, jednego z trzech plemion żydowskich – Banū Qainuquā', Banū Nadīr oraz Banū Quraizah – w kilka miesięcy po Bitwie pod Uhud w czwartym roku Hijrah. Wygnanie to było aktem wielkiej mądrości i zrozumienia politycznego ze strony Świętego Proroka. Gdyby bowiem Żydom pozwolono pozostać w Medynie, okazaliby się źródłem stałego niebezpieczeństwa dla Islamu, a to z powodu ich konspiracji i spisków. Następnie sura ta zajmuje się Hipokrytami z Medyny, którzy nie byli szczerzy ani wobec muzułmanów, ani wobec Żydów. Hipokryta to zasadniczo tchórz, a człowiek tchórzliwy nigdy nie jest szczery wobec nikogo. Hipokryci z Medyny okazali się nieszczerymi nawet wobec Żydów w godzinie zagrożenia dla tych ostatnich. Sura ta rozpoczyna się od gloryfikacji Boga, a kończy się napomnieniem pod adresem muzułmanów, aby śpiewali hymny pochwalne na cześć Dobroczynnego i Litościwego Pana, który stłumił wrogie plany ich wrogów jeszcze w zarodku i dał im nieskończone perspektywy postępu i dobrobytu. Sura ta jest bardzo podobna do sury Al-Anfāl.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [b]Wszystko, co jest w niebiosach, i wszystko, co jest na ziemi, głosi chwałę[3015] Allacha, a jest On Potężny, Mądry.

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ②

3. On jest Tym, który uczynił, że niewierni z Ludu Księgi odeszli ze swych domów w czasie pierwszego wygnania.[3016] Wy nie myśleliście, że oni odejdą, a oni myśleli, że ich wa-

هُوَ الَّذِيْٓ اَخْرَجَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ
مِنْ دِيَارِهِمْ لِاَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ اَنْ يَّخْرُجُوْا
وَظَنُّوْٓا اَنَّهُمْ مَّانِعَتُهُمْ حُصُوْنُهُمْ مِّنَ اللّٰهِ فَاَتٰىهُمُ

[a]1,1. [b]17,45; 24,42; 61,2; 62,2; 64,2.

3015. Patrz 2981. Podczas gdy *Tasbih* (wychwalanie) odbywa się w odniesieniu do atrybutów Bożych, *Taqdīs* (wynoszenie Jego świętości) odbywa się w odniesieniu do Jego dzieł.

3016. W Medynie żyły trzy plemiona żydowskie – Banū Qainuquā', Banū Nadīr oraz Banū Quraizah. Werset ten odnosi się do skazania na wygnanie z Medyny Banū Nadīr. Plemię to, tak jak przed nim Banu Qainuquā', postępowało oszukańczo wobec muzułmanów. Lud ten knuł spiski i organizował tajne zgromadzenia przeciwko nim wraz z ich wrogami. Wielokrotnie plemię to łamało dane solennie słowo i zrywało porozumienie, na mocy którego miało zachowywać się neutralnie względem Świętego Proroka i jego wrogów. Plemię to spiskowało także w celu zgładzenia samego Świętego Proroka. Ich przywódca, Ka'b bin Ashraf, udał się do Mekki w poszukiwaniu pomocy Quraish i innych plemion pogańskich z okolic Mekki w celu wygnania muzułmanów z Medyny. Po tymczasowej porażce muzułmanów pod Uhud, machinacje i spiski przeciwko Świętemu Prorokowi zaczęły się mnożyć. Dopiero kiedy kielich niegodziwości wypełnił się po brzegi i gdy ich obecność w Medynie okazała się stałym źródłem śmiertelnego zagrożenia dla muzułmanów i Państwa Islamskiego, Święty Prorok musiał podjąć przeciwko temu ludowi odpowiednie kroki. Rozpoczął zatem oblężenie ich fortecy i po 21 dniach bezskutecznej obrony plemię to poddało się. Kazano im opuścić Medynę, wobec czego wszyscy oni ruszyli do Syrii, a tylko dwie rodziny postanowiły pozostać w Khaibar. Święty Prorok był wobec nich szczególnie uprzejmy i rozważny. Pozwolił im zabrać ich dobra i ruchomości. Rodziny te wyszły z Medyny całkowicie bezpiecznie, dowiedziawszy się, że nie mogą liczyć na pomoc swoich sprzymierzeńców mekkańskich oraz że ich forteca także nie mogła ich uchronić. W świetle tych złych planów i machinacji, konspiracji i spisków, ich wielokrotnie powtarzane akty oszustwa i niewierności oraz łamania danego słowa, wymierzona im kara była niezwykle lekka.

Być może słowa „w czasie pierwszego wygnania" odnoszą się do wygnania Banū Qainuquā' z Medyny po Bitwie pod Badr. Ewentualnie słowa te mogą odnosić się do wygnania przez Świętego Proroka wszystkich trzech wymienionych powyżej plemion żydowskich. Było to ich pierwsze wygnanie. 'Umar, Drugi Następca Świętego Proroka, wygnał wszystkich Żydów z całej Arabii po raz drugi i ostatni. Zatem słowa te można uznać za zawierające proroctwo, które mówi, że po wygnaniu plemion żydowskich z Medyny przez Świętego Proroka, wszystkich Żydów w Arabii kiedyś w przyszłości spotka taki sam los.

rownie obronią ich przed Allachem.[3017] Lecz [a]Allach spadł na nich, skąd się nie spodziewali, [b]i tchnął strach w ich serca, tak że zdemolowali swoje domy własnymi rękami[3018] i rękami ludzi wierzących. Zatem wyciągnijcie z tego lekcję, o wy, którzy macie oczy.

اللّٰهِ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوْا وَقَذَفَ فِيْ قُلُوْبِهِمُ
الرُّعْبَ يُخْرِبُوْنَ بُيُوْتَهُمْ بِأَيْدِيْهِمْ وَأَيْدِي
الْمُؤْمِنِيْنَ فَاعْتَبِرُوْا يٰٓأُولِي الْأَبْصَارِ ③

4. I gdyby nie to, że Allach wyznaczył dla nich wygnanie, niechybnie ukarałby ich On na tym świecie inaczej.[3019] W Życiu Przyszłym zaś otrzymają oni z pewnością karę Ognia.

وَلَوْلَآ أَنْ كَتَبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَآءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي
الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ④

5. Jest tak, ponieważ sprzeciwiali się oni Allachowi i Jego Posłańcowi, a [c]jeśli kto sprzeciwia się Allachowi, wówczas Allach jest niechybnie Surowy w karaniu.

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَآقُّوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَمَنْ يُّشَآقِّ
اللّٰهَ فَإِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ⑤

6. Jakie palmy ścięliście[3020] czy pozostawiliście na miejscu, odbyło się to za przyzwoleniem Allacha dla upokorzenia grzeszników.

مَا قَطَعْتُمْ مِّنْ لِّيْنَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوْهَا قَآئِمَةً عَلٰٓى
أُصُوْلِهَا فَبِإِذْنِ اللّٰهِ وَلِيُخْزِيَ الْفٰسِقِيْنَ ⑥

[a]16,27; 39,26. [b]3,152; 8,13. [c]4,116; 8,14; 47,33.

3017. W świetle zasobów materialnych, przymierzy politycznych oraz organizacji Żydów w Medynie, muzułmanie nigdy nie mogliby pomyśleć, że Żydów kiedykolwiek można by wygnać z taką łatwością z Medyny oraz bez żadnych strat w ludziach po żadnej stronie.

3018. Przed odejściem z Medyny Banū Nadīr zniszczyli swoimi własnymi rękami swoje domy i inne ruchomości przed oczami muzułmanów. Święty Prorok dał im dziesięć dni na załatwienie wszystkich ich spraw. Tak zatem Żydzi z Medyny byli wynalazcami polityki spalonej ziemi, na całe wieki przed tym, jak Rosjanie przyjęli ją podczas drugiej wojny światowej.

3019. Wygnanie Banū Nadīr z Medyny było karą bardzo lekką. Zasłużyli oni sobie na karę o wiele cięższą i gdyby nie zostali wygnani, ukarani zostaliby ciężej w jakiś inny sposób.

3020. Nawiązuje się tutaj do ścinania na rozkaz Świętego Proroka palm należących do Banū Nadīr, którzy – jak powiada się w w. 3. – zamknęli się w swojej fortecy, odmawiając podporządkowania się rozkazowi Świętego Proroka do poddania się. Po kilku dniach oblężenia Święty Prorok, chcąc zmusić ich do poddania się, rozkazał, aby ściąć niektóre z ich palm z rodzaju *līnah* , którego daktyle nie nadają się do jedzenia dla ludzi (Al-Raud al-Unuf). I już po ścięciu sześciu tych drzew Banū Nadīr poddali się (Zurqānī). Rozkazy Świętego Proroka były niezwykle łagodne i całkowicie zgodne z prawami cywilizowanego prowadzenia wojny.

7. I to, co Allach dał swemu Posłańcowi jako zdobycz wojenną, płynie z Jego łaski. Nie ponaglaliście ani konia, ani wielbłąda ku temu. To Allach daje Swoim Posłańcom autorytet, nad czym tylko zapragnie, a posiada On władzę nad wszystkimi rzeczami.

وَمَآ أَفَآءَ ٱللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ مِنْهُمْ فَمَآ أَوْجَفْتُمْ
عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يُسَلِّطُ
رُسُلَهُۥ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ ۚ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ۝

8. Wszystko, co Allach dał swemu Posłańcowi jako zdobycz wojenną[3021] od ludów miast, przeznaczone jest dla Allacha i dla Posłańca, i dla bliskich krewnych, i sierot, i potrzebujących, i podróżujących, aby to wszystko nie krążyło tylko wśród tych z was, którzy są bogaci. Jeżeli Posłaniec wam coś daje, weźcie to,[3022] jeżeli zaś czegoś wam zakazuje, powstrzymujcie się od tego. I bójcie się Allacha. Zaiste, Allach jest Srogi w karaniu.

مَّآ أَفَآءَ ٱللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ مِنْ أَهْلِ ٱلْقُرَىٰ فَلِلَّهِ
وَلِلرَّسُولِ وَلِذِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينِ
وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ كَىْ لَا يَكُونَ دُولَةًۢ بَيْنَ ٱلْأَغْنِيَآءِ
مِنكُمْ ۚ وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَىٰكُمْ
عَنْهُ فَٱنتَهُوا۟ ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ۖ إِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ ۝

9. I jest to również dla biednych Uciekinierów, którzy wypędzeni zostali ze swych domów i swych posiadłości. Oni szukają łaski Allacha i Jego upodobania, jak i pomagają Allachowi i Jego Posłańcowi. Oto ci, którzy są prawdziwi w swej wierze.

لِلْفُقَرَآءِ ٱلْمُهَٰجِرِينَ ٱلَّذِينَ أُخْرِجُوا۟ مِن دِيَٰرِهِمْ
وَأَمْوَٰلِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنًا
وَيَنصُرُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلصَّٰدِقُونَ ۝

3021. Ponieważ *Fai'* składa się z takich zdobyczy, które osiąga się bez wysiłku czy pracy i które przypadają muzułmanom bez prowadzenia wojny, żołnierzom nie przypada żadna jej część. Całość tych zdobyczy przekazywana jest do skarbca publicznego. Werset ten może w szczególności odnosić się do zdobyczy, jakie muzułmanie posiedli od Żydów z Khaibar. Werset ten przedstawia zasadę, która mówi, że obieg bogactw nie powinien ograniczać się do uprzywilejowanych i posiadających. Ponieważ zdrowie człowieka wymaga, aby stosownie zaspokajane były jego potrzeby fizyczne, także i zdrowie społeczeństwa wymaga, aby dobra materialne rozdzielane były wśród wszystkich i wśród wszystkich krążyły bogactwa. Oto podstawowa zasada gospodarki muzułmańskiej. Znalazłszy ludzkość ciemiężoną systemem czerpania korzyści, Islam podjął kroki, zmierzające do złamania barier ekonomicznych i znacznie zredukował niesprawiedliwość specjalnych przywilejów. Jednakże Islam nie sprzeciwia się motywom czerpania korzyści czy konkurencji gospodarczej, lecz tylko nalega na to, by nabywczość i konkurencja były zrównoważone przez fair-play i współczucie. Ponieważ w naturze ludzkiej leży troszczenie się o ten pierwszy element, prawa społeczne muszą bronić tego drugiego. *Zakāt* to podstawowe narzędzie Islamu, instytucjonalizujące poszanowanie dla potrzeb innych ludzi, lecz wspomagana jest ona także przez inne środki.

3022. Słowa „jeżeli Posłaniec wam coś daje, weźcie to" wskazują, że *Sunnah* stanowi integralną część Prawa Islamskiego.

10. I jest to dla tych, którzy założyli swe domy w tym Mieście i przyjęli wiarę przed nimi. Oni miłują tych, którzy szukają u nich schronienia, a nie znajdują w ich piersiach żadnego pożądania dla tego, co jest im dawane (Uciekinierom), lecz przedkładają Uciekinierów nad samych siebie, nawet gdyby bieda była ich codziennością.[3023] Jeśli kto nie ma chciwości w swej duszy – oto ci, [a]którzy odniosą sukces.

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُو الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِن قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ
مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ
حَاجَةً مِّمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ
كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ۚ وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ⑨

11. I dla tych również, którzy przybyli po nich.[3024] Powiadają: „Panie nasz, przebacz nam i naszym braciom, którzy w Wierze byli przed nami, jak i nie pozostawiaj w naszych sercach żadnej urazy dla tych, którzy wierzą. Panie nasz! Tyś zaiste jest Współczujący, Litościwy".

وَالَّذِينَ جَاءُو مِن بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ
لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا
تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِّلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ
رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ⑩

12. Czyż nie widzisz Hipokrytów? Oni powiadają do swych braci, którzy wśród Ludu Księgi nie wierzą: „Jeżeli zostaniecie wyrzuceni z Medyny, my z pewnością odejdziemy wraz z wami i nigdy nie okażemy posłuszeństwa nikomu przeciwko wam. A jeśli będą z wami walczyć, my z pewnością pomożemy wam".[3025] Lecz Allach daje świadectwo temu, że oni niechybnie są kłamcami.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ
مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِن قُوتِلْتُمْ
لَنَنصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ⑪

[a]64,17.

3023. Słowa te stanowią wielki dowód ducha samopoświęcenia, gościnności i dobrej woli *Ansār* (Pomocników). Uciekinierzy (Muhājirīn) z Mekki przybywają do nich, pozbawieni wszystkiego, co posiadali, a oni przyjmują ich z otwartymi rękami i czynią ich równymi względem swojej własności. Więzy miłości i braterstwa, jakie zawiązał Święty Prorok między Uciekinierami z Mekki oraz Pomocnikami z Medyny i którym obecny werset niesie wystarczające świadectwo, nie mają sobie równych w całej historii stosunków międzyludzkich.

3024. Słowa te mogą odnosić się do Uciekinierów, którzy przybyli do Medyny później lub też do wszystkich przyszłych pokoleń muzułmanów.

3025. Hipokryci ponaglali Żydów z Medyny, aby sprzeciwili się Świętemu Prorokowi i złamali dane mu słowo, wypowiadając fałszywe przysięgi pomocy w czasach potrzeby. Zaufawszy tym obietnicom, Żydzi sprzeciwili się Świętemu Prorokowi i ruszyli przeciwko niemu. Hipokryci jednak pozostawili ich na lodzie.

13. Jeżeli oni zostaną wyrzuceni, ci nigdy z nimi nie pójdą. A jeśli będą z nimi walczyć, ci nigdy im nie pomogą. A nawet jeżeli im pomogą, niechybnie [a]odwrócą się plecami, a później im samym nie zostanie udzielona pomoc.

لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ ۚ وَلَئِن قُوتِلُوا
لَا يَنصُرُونَهُمْ ۚ وَلَئِن نَّصَرُوهُمْ لَيُوَلُّنَّ الْأَدْبَارَ
ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ ﴿١٢﴾

14. Oni z pewnością mają w sercach więcej [b]strachu przed wami niż przed Allachem. Jest tak dlatego, że są oni ludem, który nie rozumie.

لَأَنتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِم مِّنَ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ ﴿١٣﴾

15. Oni nie będą walczyć z wami grupowo, chyba że w mocno obwarowanych miastach lub zza murów. Ich walka między nimi samymi jest sroga. Tobie wydaje się, że oni są zjednoczeni, lecz ich serca są podzielone.[3026] Jest tak dlatego, że są oni ludem, który nie ma rozsądku.

لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرًى مُّحَصَّنَةٍ أَوْ
مِن وَرَاءِ جُدُرٍ ۚ بَأْسُهُم بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ ۚ تَحْسَبُهُمْ
جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْقِلُونَ ﴿١٤﴾

16. Ich przypadek podobny jest do przypadku tych ludów, które przeminęły niedługo przed nimi. One skosztowały złych konsekwencji własnego złego postępowania.[3027] Na nich czeka bolesna kara.

كَمَثَلِ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ۖ ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٥﴾

[a]3,112. [b]4,78.

3026. Werset ten oznacza, że niewierzący, a zwłaszcza Żydzi i Hipokryci z Medyny, prezentują fałszywą „fasadę" jedności przeciwko Islamowi, lecz ponieważ nie mają żadnej wspólnej sprawy, a ich interesy są rozbieżne, nie może być mowy o istnieniu między nimi prawdziwej jedności. W Arabii istniały trzy grupy, które – jak się zdaje – były zjednoczone przeciwko Państwu Islamskiemu – Żydzi, Hipokryci z Medyny oraz pogańscy Quraish z Mekki. Quraish widzieli w rosnącej sile Islamu wielkie zagrożenie dla swojej supremacji, Hipokryci (ich przywódcą był 'Abd Allāh bin Ubayy) zagrożenie dla swojej dominacji w Medynie, zaś Żydzi dla swojej organizacji i wyższości rasowej. Ponieważ grupy te nie miały wspólnych interesów, ich pozorna jedność nie miała żadnych podstaw i nigdy nie zmaterializowała się w chwilach niebezpieczeństwa.

3027. Być może nawiązuje się tutaj do Quraish z Mekki, którzy ponieśli sromotną porażkę pod Badr lub do Banū Qainuquā', którzy zostali ukarani za swoje występki i machinacje po Badr. Ci ostatni byli pierwszym z tych trzech plemion żydowskich, które złamały dane Świętemu Prorokowi słowo. W końcu osiedlili się oni w Syrii.

17. [a]Lub jest z nimi podobnie jak z Szatanem, kiedy rzecze on do człowieka: „Nie wierz", a kiedy człowiek nie uwierzy, on powiada: „Nie mam z tobą nic do czynienia, boję się Allacha, Pana światów".

كَمَثَلِ الشَّيْطٰنِ اِذْ قَالَ لِلْاِنْسَانِ اكْفُرْ ۚ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ اِنِّيْ بَرِيْٓءٌ مِّنْكَ اِنِّيْٓ اَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٧﴾

18. Koniec ich obu jest taki, że obaj są w Ogniu, mieszkając w nim. Taka jest nagroda dla grzeszników.

فَكَانَ عَاقِبَتَهُمَآ اَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدَيْنِ فِيْهَا ۚ وَ ذٰلِكَ جَزٰٓؤُا الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٨﴾ ع

19. O wy, którzy wierzycie! Baczcie na swój obowiązek wobec Allacha i niechaj każda dusza zważa na to, co wysyła przed sobą na następny dzień. I bójcie się Allacha, albowiem, zaprawdę, Allach jest w pełni Świadom tego, co czynicie.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۚ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ﴿١٩﴾

20. I nie bądźcie jak ci, [b]którzy zapomnieli o Allachu, przez co On uczynił, iż oni zapomnieli i o swoich własnych duszach. Oto ci, którzy są grzesznikami.

وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ نَسُوا اللّٰهَ فَاَنْسٰهُمْ اَنْفُسَهُمْ ۚ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿٢٠﴾

21. Mieszkańcy Ognia i mieszkańcy Ogrodu nie są sobie równi. To mieszkańcy Ogrodu są zwycięzcami.

لَا يَسْتَوِيْٓ اَصْحٰبُ النَّارِ وَاَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ۚ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَآئِزُوْنَ ﴿٢١﴾

22. [c]Gdybyśmy My zesłali ten Koran na górę, ujrzałbyś z pewnością, jak zostałby on upokorzony i rozerwany[3027A] ze strachu przed Allachem. Oto przypowieści, które przedstawiamy ludzkości, aby się zastanowiła.

لَوْ اَنْزَلْنَا هٰذَا الْقُرْاٰنَ عَلٰى جَبَلٍ لَّرَاَيْتَهٗ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللّٰهِ ۚ وَتِلْكَ الْاَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُوْنَ ﴿٢٢﴾

[a]8,49; 14,23. [b]9,67. [c]13,32.

3027A. Werset ten może oznaczać, że dumni pogańscy Arabowie, których żadne nauki przedislamskie nie były w stanie odwieść od ich politeistycznych wierzeń i bałwochwalczych praktyk i którzy – jak skała – pozostawali wierni swoim beduińskim zwyczajom, nie poddawszy się korodującym wpływom blasku i chwały sąsiednich narodów chrześcijańskich, zostaną poniżone przed obliczem najwyższego i potężnego Posłannictwa Islamu. Z ich pierwotnie zatwardziałych serc trysną źródła światła i nauki.

23. On jest Allachem i nie ma żadnego innego boga poza Nim, [a]Znawcą niewidzialnego i widzialnego. On jest Miłosierny, Litościwy.

هُوَ اللّٰهُ الَّذِىْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ عٰلِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِۚ
هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ ﴿٢٣﴾

24. On jest Allachem i nie ma żadnego innego boga poza Nim, Niezależnym, Świętym, Źródłem pokoju, Dawcą bezpieczeństwa, Obrońcą, Potężnym, Podporządkującym, Wyniesionym. Allach jest Święty, wyniesiony wysoko ponad to, co oni z Nim łączą.

هُوَ اللّٰهُ الَّذِىْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ اَلْمَلِكُ الْقُدُّوْسُ
السَّلٰمُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيْزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُؕ
سُبْحٰنَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿٢٤﴾

25. On jest Allachem, Stwórcą, Budowniczym, Kształtującym. [b]Do Niego należą najpiękniejsze imiona. Wszystko, co jest w niebiosach i na ziemi, [c]głosi Jego chwałę, a jest On Potężny, Mądry.

هُوَ اللّٰهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰىؕ
يُسَبِّحُ لَهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِۚ وَهُوَ الْعَزِيْزُ
الْحَكِيْمُ ﴿٢٥﴾ ع

[a]6,74; 9,94; 13,10. [b]7,181. [c]17,45; 24,42; 61,2; 62,2; 64,2.

ROZDZIAŁ 60

AL-MUMTAHANAH

(Objawiony po Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Podobnie jak trzy poprzednie rozdziały sura obecna była objawiona w Medynie w 7. lub 8. roku Hijrah, gdzieś w czasie między zawarciem Traktatu Hudaibiyah oraz upadkiem Mekki. Sura poprzednia zajmowała się intrygami i machinacjami Hipokrytów i Żydów z Medyny oraz karą, jaka została im wymierzona. Sura obecna zajmuje się społecznymi stosunkami ludzi wierzących wobec niewierzących w ogóle, a w szczególności wobec tych, z którymi muzułmanie są w stanie wojny. Sura ta rozpoczyna się akcentowanym zakazem, który powiada, że muzułmanie nie mogą zawierać bliskich znajomości z tymi niewierzącymi, którzy walczą i starają się zniszczyć Islam. Nakaz ten jest tak zdecydowany i tak zrozumiały, że nie zostały w nim pominięte nawet więzy krwi. Po tym nakazie przedstawione jest na zasadzie implikacji proroctwo, które mówi, że wkrótce nieugięci wrogowie Islamu staną się jego zagorzałymi wyznawcami. Wniosek ten ma wszakże jeden wyjątek. Nie stosuje się on do tych niewierzących, którzy żyją w dobrych stosunkach z muzułmanami. Dalej sura ta przedstawia kilka ważnych nakazów dotyczących kobiet wierzących, które wyemigrowały do Medyny i przeszły na stronę niewierzących. W celu uświadomienia muzułmanom powagi tej sprawy sura ta kończy się powtórzeniem nakazu, że muzułmanie nie powinni zaprzyjaźniać się z tymi ludźmi, którzy, przyjmując otwarcie wrogą postawę wobec Islamu, ściągnęli na swoje głowy gniew Boży.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ①

2. O wy, którzy wierzycie! Nie bierzcie sobie Mojego wroga i waszego wroga za [b]przyjaciół. Czy zaofiarowalibyście im miłość,[3028] podczas gdy oni nie uwierzyli w Prawdę, jaka do was przybyła. [c]i wygnali Posłańca i was samych z waszych domów tylko dlatego, że wy wierzycie w Allacha, Pana waszego? Kiedy wyruszacie, by starać się dla Mojej sprawy i by szukać Mojego upodobania, niektórzy z was posyłają im potajemnie wieści o umiłowaniu, Ja tymczasem najlepiej wiem, co ukrywacie i co ujawniacie. I jeśli ktoś z was tak czyni, rzeczywiście zboczył z właściwej drogi.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ
أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا
جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ
تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا
فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِمْ
بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ
وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ②

3. Jeżeli oni zdobędą nad wami przewagę, staną się waszymi aktywnymi wrogami oraz wyciągną swoje ręce i swoje języki w waszą stronę, by uczynić wam krzywdę. Wszak oni żarliwie pragną, abyście stali się niewiernymi.

إِنْ يَثْقَفُوكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ
أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُمْ بِالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْ
تَكْفُرُونَ ③

[a]1,1. [b]3,119; 4,145; 5,58. [c]17,77.

3028. Zakaz ten ma bardzo ostry charakter. Muzułmanom nie jest wolno zachowywać przyjaznych stosunków z zagorzałymi wrogami Boga – tymi, którzy wypędzili Świętego Proroka i muzułmanów z ich serc i domów oraz chcieli zniszczyć Islam. Jasnym zatem jest, że pod tym względem nie mają najmniejszego znaczenia nawet najbliższe więzy krwi. Wróg Islamu jest wrogiem Boga, bez względu na to kim jest.

Stosowną okazją do objawienia tego wersetu mógł być fakt zerwania Traktatu z Hudaibiyah, kiedy to Święty Prorok zmuszony był podjąć odpowiednio ostre kroki przeciwko Quraish. Hātib bin Abī Balta'ah napisał tajny list do mieszkańców Mekki, informujący ich o zamierzonym marszu Świętego Proroka na Mekkę. Prorok, będąc przez objawienie poinformowanym o tym tajnym piśmie, wysłał na poszukiwanie posłańca z listem trzech swoich ludzi – 'Alī, Zubair oraz Miqdād. Ludzie ci schwytali posłańca – była nim kobieta – po drodze do Mekki i sam list przywieziony został z powrotem do Medyny. Obraza dokonana przez Hātiba była olbrzymia. Chciał on zdradzić tajemnicę państwową. Zasłużył sobie na karę przykładową, lecz przebaczono mu, ponieważ popełnił to przestępstwo nieświadomie, nie zdając sobie sprawy z konsekwencji swego czynu. Dość przypadkowo epizod z listem ustala datę objawienia tej sury.

4[a]Ani wasze więzy rodzinne, ani wasze dzieci na nic się wam nie przydadzą w Dniu Zmartwychwstania. Allach zadecyduje pomiędzy wami. A Allach widzi wszystko, co czynicie.

لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ④

5. [b]Zaiste, dobry dla was przykład znajdujecie w Abrahamie[3029] i tych wraz z nim, kiedy powiedzieli do swego ludu: [c]„Nie mamy nic do czynienia z wami ani z tym, co czcicie oprócz Allacha. My nie wierzymy we wszystko to, w co wy wierzycie. Zapanowała jawna wrogość pomiędzy nami i wami na wieki, do czasu, aż uwierzycie w Allacha. Tylko Abraham rzekł do swego ojca: [d]„Niechybnie będę prosił o przebaczenie dla ciebie, choć nie mam żadnej władzy, by cokolwiek dla ciebie uczynić wbrew Allachowi". Ich modlitwa była taka: „Panie nasz, w Tobie pokładamy zaufanie i ku Tobie zwracamy się pełni skruchy, i do Ciebie nastąpi ostateczny powrót.

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ
مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا
تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا
بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ
لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ
تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ⑤

6. „Panie nasz, nie czyń nas [e]próbą dla tych, co nie wierzą, i przebacz nam, Panie nasz, albowiem tylko Tyś jest Potężny, Mądry".

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاغْفِرْ لَنَا
رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑥

7. [f]Zaiste, w nich znajdujecie dobry dla was przykład – dla wszystkich, którzy mają nadzieję ujrzeć Allacha i Dzień Ostatni. A jeśli kto odwróci się, wówczas naprawdę Allach jest Samowystarczalny, Godny chwały.

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ
يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ
ع هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ⑦

[a]3,11; 31,34. [b]60,7. [c]6,79; 43,27. [d]19,48. [e]10,86. [f]60,5.

3029. Przedstawiono tutaj przykład Abrahama w celu podkreślenia tego, że kiedy jasnym staje się, iż ktoś czy więcej osób jest wrogo nastawionych wobec prawdy i działają, chcąc ją pokonać, należy zerwać z nimi wszelkie przyjazne stosunki. Zwrot *Kafarnā Bikum*, przekładany zazwyczaj jako „wierzymy we wszystko to, w co wy wierzycie", może oznaczać także „nie mamy z wami nic do czynienia". Zwrot *Kafara Bikadhā* oznacza „stwierdził, że z tym skończył" (Lane).

8. Być może zdarzy się tak, że Allach zaszczepi miłość między wami i tymi z nich, z którymi dzieli was teraz wrogość,[3030] a jest Allach Wszechmocny i jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِيْنَ عَادَيْتُمْ
مِّنْهُمْ مَّوَدَّةً ؕ وَاللّٰهُ قَدِيْرٌ ؕ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٨﴾

9. Allach nie zabrania wam poszanowania dla tych, którzy nie walczą z wami z powodu waszej religii i którzy nie wypędzają was z waszych domów, jak i abyście byli dla nich mili i postępowali z nimi sprawiedliwie. Zaiste, Allach miłuje tych, którzy są sprawiedliwi.

لَا يَنْهٰىكُمُ اللّٰهُ عَنِ الَّذِيْنَ لَمْ يُقَاتِلُوْكُمْ فِي
الدِّيْنِ وَلَمْ يُخْرِجُوْكُمْ مِّنْ دِيَارِكُمْ اَنْ تَبَرُّوْهُمْ
وَتُقْسِطُوْٓا اِلَيْهِمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِيْنَ ﴿٩﴾

10. Allach wyłącznie zabrania wam poszanowania dla tych, którzy walczyli z wami z powodu waszej religii i wypędzili was z waszych domów, jak i pomagali innym wypędzać was, i zabrania wam zaprzyjaźniania się z nimi. A jeśli ktoś zaprzyjaźni się z nimi – oto ci, którzy są grzesznikami.

اِنَّمَا يَنْهٰىكُمُ اللّٰهُ عَنِ الَّذِيْنَ قٰتَلُوْكُمْ فِي الدِّيْنِ
وَاَخْرَجُوْكُمْ مِّنْ دِيَارِكُمْ وَظٰهَرُوْا عَلٰٓى اِخْرَاجِكُمْ
اَنْ تَوَلَّوْهُمْ ۚ وَمَنْ يَّتَوَلَّهُمْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿١٠﴾

3030. Werset ten przedstawia na zasadzie implikacji pewne proroctwo. Towarzyszom Świętego Proroka powiedziano, że chociaż zachęcano ich do zerwania wszelkich przyjaznych stosunków z wrogami Wiary, nawet gdyby ci ostatni należeli do ich rodzin, zakaz ten miał obowiązywać bardzo krótko. Zbliżał się bowiem szybko czas, w którym dawni wrogowie Wiary mieli stać się jej wyznawcami. Przykazanie to odnosi się tylko do tych niewierzących – jak wskazuje następny werset – którzy prowadzą wojnę z muzułmanami. Nie zabrania się przyjaznych stosunków jako takich ze wszystkimi niemuzułmanami.

11. O wy, którzy wierzycie! Kiedy będą do was przybywać niewiasty jako Uciekinierki, przebadajcie je.[3031] Allach najlepiej zna ich wiarę. Wtedy, jeśli stwierdzicie, że są prawdziwymi wiernymi, nie odsyłajcie ich z powrotem do niewiernych. Takie niewiasty nie są dla nich prawowite, ani oni nie są prawowici dla tych niewiast. Lecz oddajcie ich niewierzącym mężom to, co na nie wydali. Potem nie będzie z waszej strony grzechem poślubienie ich, jeśli przekażecie im ich [a]posagi. I nie zachowujcie związków małżeńskich z niewierzącymi [b]niewiastami – one powinny dołączyć do niewiernych – a wówczas zażądajcie zwrotu tego, co wydaliście. I niechaj niewierzący mężowie wierzących niewiast żądają zwrotu tego, co oni wydali. Taki jest wyrok Allacha. On rozsądza pomiędzy wami. A jest Allach Wszechwiedzący, Mądry.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا جَآءَكُمُ الْمُؤْمِنٰتُ مُهٰجِرٰتٍ
فَامْتَحِنُوْهُنَّ ۭ اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِاِيْمَانِهِنَّ ۚ فَاِنْ عَلِمْتُمُوْهُنَّ
مُؤْمِنٰتٍ فَلَا تَرْجِعُوْهُنَّ اِلَى الْكُفَّارِ ۭ لَا هُنَّ حِلٌّ
لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّوْنَ لَهُنَّ ۭ وَاٰتُوْهُمْ مَّآ اَنْفَقُوْا ۭ
وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اَنْ تَنْكِحُوْهُنَّ اِذَآ اٰتَيْتُمُوْهُنَّ
اُجُوْرَهُنَّ ۭ وَلَا تُمْسِكُوْا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ وَسْـَٔلُوْا
مَآ اَنْفَقْتُمْ وَلْيَسْـَٔلُوْا مَآ اَنْفَقُوْا ۭ ذٰلِكُمْ حُكْمُ اللّٰهِ ۭ
يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ ۭ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ۝

[a]4,5,25. [b]2,222.

3031. Choć kiedy muzułmanie byli strasznie prześladowani i kiedy nie było bezpiecznym opuszczanie Mekki i dołączanie do Społeczności Muzułmańskiej w Medynie, ciągły strumień wiernych płynął do Medyny, pozostawiając w tyle Mekkę i najbliższe osoby. Wśród tych uciekinierów były także kobiety. Obecny werset odnosi się właśnie do tych uciekających muzułmanek. Werset ten stanowi wspaniały komentarz do niepokoju Świętego Proroka co do przyjmowania do społeczności muzułmańskiej kobiet z Mekki przed ustaleniem ponad wszelką wątpliwość ich szczerości wiary i przyjmowania wiary z czystych motywów. Werset ten powiada dalej, że więzy małżeńskie takiej uciekającej, wierzącej kobiety z jej niewierzącym mężem zostają w chwili dołączenia się do społeczności muzułmańskiej zerwane. Człowiek wierzący może wtedy poślubić taką kobietę, spełniając jednak dwa warunki: (a) Powinien jej byłemu mężowi zwrócić wszystko to, co tamten dał swojej byłej żonie oraz (b) powinien też zapłacić jej posag. Podobnie więzy małżeńskie między muzułmaninem i jego żoną, która porzuca Islam, nie mogą dalej trwać. Powinno się stosować taką samą procedurę, jeśli taka kobieta-odstępczyni poślubia niewierzącego – czyli podobnie jak w przypadku małżeństwa między muzułmaninem i wierzącą kobietą-uciekinierką. Ten wzajemny układ, jaki zalecany jest w tym wersecie, nie jest sprawą tylko tych dwóch zaangażowanych osób, lecz ma być dokonywany przez Państwo – podobnie jak w czasie wojny, do której wersety te szczególnie się odnoszą. Nie można i nie powinno się kontynuować żadnych stosunków społecznych pomiędzy osobami wierzącymi i niewierzącymi.

12. I jeśli któraś z waszych żon odejdzie do niewiernych, a potem wy oddacie wet za wet i zdobędziecie na niewiernych jakieś zdobycze wojenne, wtedy dajcie tym wiernym, których żony odeszły, tyle, ile oni na nie wydatkowali.[3032] I bójcie się Allacha, w którego wierzycie.

وَإِن فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِّنْ أَزْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ
فَعَاقَبْتُمْ فَآتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُم مِّثْلَ
مَا أَنفَقُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنتُم بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾

13. O Proroku! Kiedy przychodzą do ciebie wierzące niewiasty, składając na twoje ręce przysięgę, że niczego nie będą przypisywać Allachowi, i że nie będą kraść, ani cudzołożyć, ani zabijać swych dzieci, ani wypowiadać oszczerczych oskarżeń, które same świadomie wymyśliły, ani że nie będą nieposłuszne wobec ciebie w kwestii tego, co słuszne, wówczas przyjmij ich poddaństwo i proś Allacha, żeby im przebaczył. Zaprawdę, Allach jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَىٰ
أَن لَّا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ
وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ
بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِينَكَ فِي مَعْرُوفٍ
فَبَايِعْهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ ﴿١٣﴾

14. O wy, którzy wierzycie! Nie bierzcie sobie za przyjaciół ludzi, na których [a]Allach jest zagniewany. Oni rzeczywiście porzucili nadzieję na Życie Przyszłe[3033], tak samo jak niewierni stracili nadzieję na tych, którzy są w grobie.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
قَدْ يَئِسُوا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ﴿١٤﴾ ع

[a]58.15.

3032. Jeśli żona muzułmanina odejdzie do niewierzących, a później kobieta spośród niewierzących zostanie wzięta do niewoli przez muzułmanów lub ucieknie od niewierzących i przyłączy się do Społeczności Muzułmańskiej, to wierzący małżonek musi otrzymać rekompensatę utraconego posagu zapłaconego odchodzącej żonie i suma ta ma być wzięta z ogólnej sumy należącej się mężowi, którego żona przyłączyła się do Społeczności Muzułmańskiej, o ile posagi te są równe. Jeśli natomiast istnieje jakaś różnica, to ma ona być wydana przez muzułmanów lub, jak powiadają niektóre autorytety, ze zdobyczy Państwa. Słowo 'Āqabtum oznacza także Ghanimtum, czyli: posiadłeś zdobycz. Taki układ był konieczny, ponieważ niewierzący odmawialiby zwracania posagów zapłaconych przez wierzących mężów kobietom, które od tych pierwszych odeszły.

3033. Słowa „oni (niewierzący) stracili nadzieję na Życie przyszłe" oznaczają, że oni nie wierzą w Życie przyszłe, tak jak nie wierzą, aby umarli mogli kiedykolwiek powstać z martwych. Słowo „oni" może w szczególności odnosić się do Żydów, ponieważ zwrot „na których Allach się gniewa" użyty został w odniesieniu do Żydów w kilku wersetach Koranu.

ROZDZIAŁ 61

AL-SAFF

(Objawiony po Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura ta była objawiona w Medynie, prawdopodobnie w trzecim lub czwartym roku Hijrah, po bitwie pod Uhud, ponieważ werset 5. – jak się wydaje – odnosi się do braku dyscypliny lub niekwestionowanego posłuszeństwa wobec Świętego Proroka, których dopuścili się w tej bitwie niektórzy muzułmanie. Dwa poprzednie Rozdziały zajmowały się tematem wojny przeciwko niewierzącym oraz wynikającymi z niej problemami społecznymi i politycznymi. Sura obecna podkreśla znaczenie bezwarunkowego posłuszeństwa wobec Przewodnika oraz prezentowanie pod jego kierownictwem pewnego, zwartego i zjednoczonego frontu wobec niewierzących.

Temat

Sura ta rozpoczyna się gloryfikacją mądrości Bożej i Jego mocy. Dalej przechodzi ona do napomnienia wierzących, że kiedy wychwalają Boga i wynoszą Jego świętość swoimi ustami, to powinni w praktyczny sposób dowodzić swojego oddania czynami, harmonizując w ten sposób czyny z deklaracjami słownymi. Zaś kiedy zostaną wezwani do walki z niewierzącymi w obronie Prawdy, powinni prezentować silny front wobec niewierzących oraz być bezwarunkowo posłusznymi wobec Przewodnika. Następnie sura ta nawiązuje pokrótce do niewłaściwego zachowania niektórych ludzi z kręgu Mojżesza, którzy, odrzucając go, dali mu wiele powodów do strapienia i niepokoju umysłu. Na zasadzie implikacji ostrzega się muzułmanów, aby nigdy nie postępowali tak jak oni. Dalej wspomina się o proroctwie Jezusa o przyjściu Proroka Ahmada, po czym stwierdza się stanowczo,że wszelkie próby zwolenników ciemności,mające na celu zgasić Światło Allacha, spełzną na niczym. Światło to błyszczeć będzie nadal w całej swojej chwale i promienności, zaś Islam górować będzie nad wszystkimi innymi religiami. Zanim jednak do tego dojdzie, muzułmanie będą musieli „starać się swoim bogactwem i osobą w sprawie Allacha". Tylko wtedy zasłużą sobie, by zostać pobłogosławionymi łaską Bożą i chwałą materialną, „ogrodami, przez które płyną strumienie". Sura ta kończy się napomnieniem kierowanym pod adresem muzułmanów, aby pomagali sprawie Boga, jak to czynili uczniowie Jezusa, ponosząc wszelkie ofiary i cierpiąc dla niej.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [b]Wszystko, co jest w niebiosach, i wszystko, co jest na ziemi, wychwala Allacha, a jest On Potężny, Mądry.

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ②

3. O wy, którzy wierzycie! Dlaczego mówicie to, czego nie czynicie?[3034]

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لِمَ تَقُوْلُوْنَ مَا لَا تَفْعَلُوْنَ ③

4. Najohydniejszym w oczach Allacha jest to, że mówicie to, czego nie czynicie.

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللّٰهِ اَنْ تَقُوْلُوْا مَا لَا تَفْعَلُوْنَ ④

5. Zaprawdę, Allach miłuje tych, którzy walczą za Jego sprawę ustawieni w mocnych szykach, jakby byli silną budowlą[3035] spojoną roztopionym ołowiem.

اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الَّذِيْنَ يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِهٖ صَفًّا كَاَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَّرْصُوْصٌ ⑤

6. I przypomnij sobie, kiedy Mojżesz rzekł do swego ludu: „O ludu mój, dlaczego mnie oczerniacie,[3036] wiedząc, że jestem Posłańcem Allacha do was?" Kiedy więc zboczyli z właściwej drogi, Allach uczynił, że i ich serca zboczyły, albowiem Allach nie prowadzi ludzi zbuntowanych.

وَاِذْ قَالَ مُوْسٰى لِقَوْمِهٖ يٰقَوْمِ لِمَ تُؤْذُوْنَنِيْ وَقَدْ تَّعْلَمُوْنَ اَنِّيْ رَسُوْلُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ ۗ فَلَمَّا زَاغُوْٓا اَزَاغَ اللّٰهُ قُلُوْبَهُمْ ۗ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ⑥

---

[a]1,1. [b]17,45; 24,42; 57,2; 62,2; 64,2.

3034. Czyny muzułmanina powinny być zgodne z tym, co mówi. Przechwalanie się prowadzi do nikąd, zaś stwierdzenia słowne, jeśli nie poprzeć ich czynami, trącą hipokryzją i nieszczerością.

3035. Od muzułmanów oczekuje się, aby prezentowali zwarty i silny front wobec sił zła, pod przewodnictwem ich Proroka, wobec którego powinni okazywać bezwarunkowe posłuszeństwo. Jednakże ludzie, którzy starają się zjednoczyć w takie silne i zwarte społeczeństwo, muszą posiadać swój kodeks życia, jeden ideał, jeden cel i jeden program, by móc ten cel osiągnąć.

3036. Chyba żaden inny Prorok Boży nie wycierpiał się umysłowo tyle, co Mojżesz z rąk i czynów swojego ludu. Lud Mojżesza widział potężne zastępy faraona na własne oczy, a mimo to ledwie przekroczył morze, a już chciał oddać się bałwochwalstwu. Kiedy lud ten zobaczył, że niektórzy inni ludzie oddają cześć bożkom, poprosił, aby i dla nich Mojżesz stworzył takiego bożka (7,139). Kiedy Prorok poprosił swój lud, aby wszedł do Kanaanu, który Bóg obiecał mu dać, z lodowatym wyrazem twarzy lud ten powiedział Mojżeszowi, aby ten poszedł za swym Panem, na którym tak bardzo polega. Oni sami nie mieli zamiaru ruszyć się nawet na krok z miejsca, w którym się zatrzymali (5,25). Tak zatem Mojżesz był wielokrotnie obrażany przez swój lud i ze wszystkich sił starał się wyrwać ze szpon bałwochwalstwa ten sam lud, który udało mu się wyrwać z rąk fara-

7. I przypomnij sobie, kiedy Jezus, syn Marii, powiedział: „O Dzieci Izraela, ja niechybnie jestem Posłańcem Allacha do was, wypełniającym to, co przede mną spośród przepowieści Torah, i niosącym dobrą nowinę o Posłańcu, który nadejdzie po mnie, a jego imię będzie Ahmad".[3037] A kiedy przybył on do nich ze zrozumiałymi dowodami, oni rzekli: „To najwyraźniej [a]czary".

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَٰبَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ إِنِّي
رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيْكُم مُّصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ
ٱلتَّوْرَىٰةِ وَمُبَشِّرًۢا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنۢ بَعْدِي
ٱسْمُهُۥٓ أَحْمَدُ ۖ فَلَمَّا جَآءَهُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ قَالُوا۟ هَٰذَا
سِحْرٌ مُّبِينٌ ⑦

[a]27,14; 43,31.

ona. Lud ten natomiast pomawiał proroka i rzucał na niego oszczerstwa.

3037. W kwestii proroctwa Jezusa o przyjściu Ducha Świętego lub Pocieszyciela lub Ducha Prawdy, patrz J 12,13; 14,16-17; 15,26; 16,7, z których wynikają jasno następujące wnioski:

(a) Pocieszyciel lub Duch Prawdy nie mógł przyjść, dopóki Jezus nie odszedł z tego świata. (b) Miał on pozostać na świecie na wieki. Miał on także mówić wiele rzeczy, których sam Jezus nie mógł mówić, ponieważ wówczas świat nie zrozumiałby i nie przyjął ich. (c) Miał on prowadzić ludzi do całej prawdy. (d) Nie miał mówić o sobie samym, lecz mówić to, co tylko usłyszy. (e) Miał on wychwalać Jezusa i nieść świadectwo jego prawdzie. Ten opis Pocieszyciela lub Ducha Prawdy jest w całkowitej harmonii ze statusem i misją Świętego Proroka, jak go przedstawia Koran. Święty Prorok pojawił się po Jezusie, a dokładnie po tym, jak Jezus odszedł z tego świata. Był on ostatnim Prorokiem przynoszącym Prawo Boże dla całej ludzkości aż po kres czasu (5,4). Nie mówił od siebie, lecz tylko to, co usłyszał od Boga, który do niego przemawiał (53,4). On wychwalał Jezusa (2,254; 3,56). Powyższe proroctwo w Ewangelii Jana jest bardzo podobne do proroctwa, o którym mowa w komentowanym wersecie z wyjątkiem tego, że zamiast imienia Ahmad mamy tutaj imię Pocieszyciel. Autorzy chrześcijańscy rzucają wyzwanie poprawności koranicznej wersji tego proroctwa, opierając swoje twierdzenia na różnicy tych imion, pomijając to, że wszystko inne w obu tych wersjach zgadza się. Właściwie Jezus potrafił mówić zarówno po aramejsku, jak i po hebrajsku. Język aramejski był jego językiem ojczystym, zaś hebrajski był językiem jego religii. Obecna wersja biblijna jest przekładem aramejskiego i hebrajskiego na grekę. Przekład nie jest oczywiście w stanie dokładnie przekazać piękna tekstu oryginalnego, ponieważ poszczególne języki mają swoje ograniczenia. To samo odnosi się do ludu, który tymi językami się posługiwał. Ich ograniczenia odzwierciedlają się w ich dziełach. W języku greckim jest inne słowo, a mianowicie „Periklutos", z podobnym znaczeniem co Ahmad w arabskim. Jack Finegan, znany teolog chrześcijański, w swojej książce „Archeologia Religii Światowych" („The Archaeology of World Religions") powiada: „W języku greckim słowo «Parakletos» (Pocieszyciel) jest bardzo podobne do Periklutos (słynny), przy czym to drugie słowo ma to samo znaczenie co imiona arabskie Ahmad oraz Muhammad". Ponadto „Dokument damasceński", pismo odnalezione przy końcu dziewiętnastego stulecia w synagodze Ezdrasza, w Starym Kairze (str. 2), przedstawia Jezusa jako przepowiadającego przyjście „Ducha Świętego" o imieniu Emeth: „I poprzez swego Mesjasza pozwolił im poznać Jego Ducha Świętego. Bowiem to on właśnie jest Emeth, czyli Prawdomówny, i w zgodzie z Jego imieniem są także ich..." „Emeth" w języku hebrajskim oznacza prawdę lub „osobę prawdomówną i cechującą się stałą dobrocią" (Strachan's Fourth Gospel, str. 141). Słowo to było interpretowane przez Żydów jako „Pieczęć Boża". Oczywiście chociaż Jezus musiał używać imienia Ahmad, fonetyczne podobieństwo między tymi słowami (Ahmad i Emeth) doprowadziło późniejszych autorów do tego, że zastąpili Ahmad słowem „Emeth", jego synonimem hebrajskim. Tak zatem proroctwo, o którym mowa w tym wersecie odnosi się do Świętego Proroka, lecz na zasadzie wnioskowania może ono odnosić się także do Obiecanego Mesjasza, Założyciela Ruchu Ahmadiyya, ponieważ także i on nazywany był Ahmadem w objawieniu Bożym (Barāhīn Ahmadiyyah) oraz ponieważ także w jego osobie miało miejsce Drugie Przyjście lub Druga Manifestacja Świętego Proroka. Właśnie do tej Drugiej Manifestacji Świętego Proroka nawiązuje trzeci werset sury Al-Jumu'ah. Można także wspomnieć tutaj o tym, że proroctwo o Świętym Proroku prezentowane jest także wyraźnie w Ewangelii Barnaby, która uznawana jest przez Kościół za apokryficzną, lecz która może być przyjęta za autentyczną tak samo jak cztery pozostałe.

8. [a]Kto bowiem czyni większe zło niż ten, który wymyśla kłamstwo przeciwko Allachowi, podczas gdy zachęcany jest do przyjęcia Islamu?[3038] Allach nie prowadzi ludzi czyniących zło.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَهُوَ
يُدْعٰٓى إِلَى الْإِسْلَامِ ۚ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظّٰلِمِينَ ﴿٨﴾

9. [b]Oni chcą zgasić Światło Allacha[3039] podmuchem z ich ust, lecz Allach uczyni swe światło doskonałym, bez względu na to, jak bardzo mogłoby się ono nie podobać niewiernym.

يُرِيدُونَ لِيُطْفِـُٔوا نُورَ اللّٰهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللّٰهُ مُتِمُّ
نُورِهٖ وَلَوْ كَرِهَ الْكٰفِرُونَ ﴿٩﴾

10. [c]On jest Tym, który wysłał swojego Posłańca z przewodnictwem i Religią prawdy, aby uczynić, iż zwycięży ona nad wszystkimi religiami,[3040] bez względu na to, jak bardzo mogłaby się ona nie podobać tym, którzy przypisują Allachowi partnerów.

هُوَ الَّذِيٓ أَرْسَلَ رَسُولَهٗ بِالْهُدٰى وَدِينِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهٗ عَلَى الدِّينِ كُلِّهٖ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿١٠﴾

[a]6,22; 10,18; 11,19. [b]9,32. [c]9,33; 48,29.

3038. Werset ten odnosi się do niewierzących, do których Święty Prorok adresował swoje Posłannictwo, ponieważ to on zapraszał, a oni byli gośćmi (20,109 oraz 33,47). Ponadto niewierzący zostali w Koranie określeni jako autorzy kłamstw skierowanych przeciwko Bogu (6,138, 141). Jeśli jednak uznać, że proroctwo to odnosi się do obiecanego Mesjasza, to zwrot „zapraszany jest do Islamu" oznaczałby, że Obiecany Mesjasz zostanie zaproszony przez tak zwanych obrońców Islamu do okazania skruchy i pozostania muzułmaninem jak oni, ponieważ wedłu nich z powodu własnego twierdzenia o tym, iż jest Obiecanym Mesjaszem oraz Mahdim, przestałby nim być.

3039. Świętego Proroka wielokrotnie nazywa się „Światłem Allacha" (4,175; 5,17; 64,9).

3040. Większość komentatorów Koranu zgadza się, że werset ten odnosi się do Obiecanego Mesjasza, ponieważ w jego czasach wszystkie religie pojawią się i ustanowiona zostanie ostatecznie wyższość Islamu nad nimi.

11. O wy, którzy wierzycie! Czy mam wskazać wam taki rodzaj handlu,[3041] który wybawi was od bolesnej kary?

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰى تِجَارَةٍ تُنْجِيْكُمْ
مِّنْ عَذَابٍ اَلِيْمٍ ⑪

12. [a]Abyście wierzyli w Allacha i Jego Posłańca i starali się dla sprawy Allacha waszym bogactwem i waszymi osobami. Tak jest dla was lepiej, gdybyście tylko wiedzieli.

تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَتُجَاهِدُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ
بِاَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ ۭ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُوْنَ ⑫

13. On odpuści wam wasze grzechy i dopuści was do Ogrodów, przez które przepływają strumienie, jak i do czystych i przyjemnych mieszkań w [b]Ogrodach Wieczności. Oto najwyższe zwycięstwo,

يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ
مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ وَمَسٰكِنَ طَيِّبَةً فِيْ جَنّٰتِ
عَدْنٍ ۭ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ⑬

14. A On obdaruje was jeszcze inną łaską, która jest wam miła: pomoc od Allacha i bliskie zwycięstwo. Zatem przekazuj wiernym dobrą nowinę.

وَاُخْرٰى تُحِبُّوْنَهَا ۭ نَصْرٌ مِّنَ اللّٰهِ وَفَتْحٌ قَرِيْبٌ ۭ
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِيْنَ ⑭

15. O wy, którzy wierzycie! Bądźcie pomocnikami Allacha, jak powiedział Jezus, syn Marii, do swoich [c]uczniów: „Którzy są moimi pomocnikami w sprawie Allacha?" Uczniowie rzekli: „My jesteśmy pomocnikami Allacha". Tak więc część Dzieci Izraela uwierzyła, część zaś nie uwierzyła. Wówczas pomogliśmy tym, którzy uwierzyli, przeciwko ich wrogowi, a byli górą.[3042]

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُوْنُوْٓا اَنْصَارَ اللّٰهِ كَمَا قَالَ
عِيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيّٖنَ مَنْ اَنْصَارِيْٓ اِلَى
اللّٰهِ ۭ قَالَ الْحَوَارِيُّوْنَ نَحْنُ اَنْصَارُ اللّٰهِ فَاٰمَنَتْ
طَّاۗىِٕفَةٌ مِّنْۢ بَنِيْٓ اِسْرَاۗءِيْلَ وَكَفَرَتْ طَّاۗىِٕفَةٌ ۚ
فَاَيَّدْنَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا عَلٰى عَدُوِّهِمْ فَاَصْبَحُوْا
ظٰهِرِيْنَ ⑮ ع

[a]9,20, 41. [b]9,72; 19,62; 20,77. [c]3,53; 5,112.

3041. Jak się wydaje, werset obecny także odnosi się do czasów Obiecanego Mesjasza, kiedy miały rozkwitnąć handel i rzemiosło i kiedy ludzie mieli zacząć gonić za zyskownymi przedsięwzięciami.

3042. Spośród trzech grup religijnych wśród Żydów, wobec których Jezus głosił swoje Posłannictwo – Faryzeuszy, Saduceuszy i Esseńczyków – Jezus należał do tej ostatniej, kiedy nie był jeszcze powołany na Bożego Głosiciela. Esseńczycy byli ludźmi wielce sprawiedliwymi, żyjącymi z dala od pędu tego świata i spędzającymi czas na medytacjach i modlitwach oraz służeniu ludziom. Właśnie spośród tych ludzi wywodziła się większość następców Jezusa („The Dead Sea Community", autorstwa Kurta Schuberta oraz „Crucifixion by An Eye-Witness"). Przez Eusephusa nazywani oni byli „Pomocnikami". Końcowe słowa tej sury są doprawdy prorocze. Na przestrzeni wieków wyznawcy Jezusa cieszyli się władzą i dominacją nad ich odwiecznymi wrogami – Żydami. Założyli oni i rządzili wielkimi imperiami, podczas gdy Żydzi pozostawali ludem rozproszonym tak bardzo, że określenie „wędrowny Żyd" stało się ich synonimem.

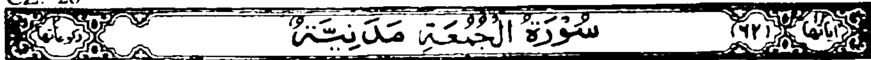
ROZDZIAŁ 62

AL-JUMU'AH

(Objawiony po Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Wydaje się, że sura ta objawiona była w kilka lat po Hijrah (patrz w. 4). W poprzedniej surze wspomina się o proroctwie Jezusa mówiącym o nadejściu Proroka Ahmada. Sura obecna dalej omawia ten temat. Podobnie jak sura poprzednia, także i obecna rozpoczyna się od gloryfikacji mocy i mądrości Bożej oraz – w formie dowodu i demonstracji tych dwóch atrybutów Bożych – wskazuje na pojawienie się Świętego Proroka wśród niepiśmiennych Arabów, którzy z ludu niecywilizowanego, pozbawionego swojej kultury oraz nie potrafiącego ani pisać, ani czytać, stał się dzięki naukom Koranu i szlachetnemu przykładowi Świętego Proroka nauczycielem i przewodnikiem ludzkości, roznosząc światło i naukę wszędzie tam, gdzie dotarł. Następnie sura ta nawiązuje do tego samego zjawiska duchowego, jakie zaistnieje gdzieś w przyszłości dzięki następcy Świętego Proroka, Obiecanego Mesjasza. Dalej sura ta potępia lud żydowski za to, że odrzuca on Świętego Proroka pomimo faktu, iż ich Pismo obfituje w proroctwa dotyczące go. W ten sposób na zasadzie implikacji sura ta ostrzega muzułmanów przed postępowaniem podobnym do postępowania Żydów w czasie, kiedy wśród nich pojawi się już ten wielki Następca Świętego Proroka. Przy samym końcu w treści tej sury podkreśla się znaczenie Modlitwy Piątkowej oraz wskazuje się na to, że w czasie Drugiego Przyjścia Świętego Proroka, które przyrównane jest do Modlitwy Piątkowej, zauważać się będzie szalony pęd za rzemiosłem, handlem i zyskami doczesnymi, a wszystko to w celu odciągnięcia ludzi od Boga. Napomina się muzułmanów, aby nie dopuścili, by rzeczy te odwróciły ich uwagę od ich obowiązków religijnych.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Wszystko, co jest w niebiosach, i wszystko, co jest na ziemi, [b]głosi chwałę Allacha, Niezależnego, Świętego, Potężnego, Mądrego.[3043]

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوْسِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ ②

3. On jest Tym, który wśród ciemnego[3044] ludu [c]Posłańca powołał spośród nich samych, który przedstawia im Jego Znaki i oczyszcza ich, i naucza ich Księgi i Mądrości,[3045] choć przedtem oni zdecydowanie błądzili.

هُوَ الَّذِيْ بَعَثَ فِي الْاُمِّيّٖنَ رَسُوْلًا مِّنْهُمْ يَتْلُوْا عَلَيْهِمْ اٰيٰتِهٖ وَيُزَكِّيْهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ ۗ وَاِنْ كَانُوْا مِنْ قَبْلُ لَفِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ③

4. On też powoła spośród nich tego, który jeszcze do nich nie dołączył.[3046] On jest Potężny, Mądry.

وَّاٰخَرِيْنَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوْا بِهِمْ ۗ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ④

---

[a]1,1. [b]61,2. [c]3,165; 7,158; 9,128.

3043. Te cztery atrybuty Boże dotyczą czworakiej misji Świętego Proroka, o czym mowa w następnym wersecie.

3044. Patrz 3,76 oraz 7,158.

3045. Boża misja Świętego Proroka polegała na spełnieniu czworakiego, uświęconego obowiązku, o którym mowa w tym wersecie. Było to zadanie wielkie i szlachetne. Właśnie o pojawienie się Świętego Proroka wśród niepiśmiennych Arabów modlił się kilka tysięcy lat temu Abraham, kiedy wraz ze swym synem Izmaelem wznosił podwaliny Ka'bah (2,130). Właściwie żaden Reformator nie może odnieść sukcesu w swojej misji dopóki nie przygotuje – swoim własnym szlachetnym i oczyszczającym przykładem, społeczeństwa wiernych, oddanych i sprawiedliwych wyznawców, których najpierw nauczy ideałów i zasad swego Posłannictwa oraz jego filozofii, znaczenia tego Posłannictwa oraz dopóki nie roześle ich po innych krajach, by głosili swoje posłannictwo wśród innych ludów. Ta nauka, jakiej Prorok udziela swojemu ludowi, oczyszcza ich intelekt, zaś filozofia jego nauk wpaja w nich pewność wiary. Natomiast jego szlachetny przykład wzbudza w nich czystość serc. Właśnie o tym podstawowym fakcie religijnym mówi ten werset.

3046. Posłannictwo Świętego Proroka przeznaczone było nie tylko dla Arabów, wśród których on żył, lecz i dla innych ludów. Jego posłannictwo przeznaczone było nie tylko dla ludzi mu współczesnych, ale i dla wszystkich przyszłych pokoleń aż po kres czasu. Werset ten może także oznaczać, że Święty Prorok powołany będzie spośród innego ludu, który do tej pory nie przyłączył się jeszcze do nich. Werset ten oraz pewne znane powiedzenie Świętego Proroka nawiązuje do Drugiego Przyjścia Świętego Proroka w osobie Obiecanego Mesjasza w Dniach Ostatnich. Abū Hurairah powiada: „Pewnego Dnia siedzieliśmy ze Świętym Prorokiem w czasie, gdy objawiona została sura Jumu'ah. Zapytałem Świętego Proroka: kim jest lud, do którego odnoszą się słowa «Oraz spośród innych, którzy nie przyłączyli się jeszcze do nich». Razem z nimi siedział Salmān, Pers. Kiedy któryś już raz z rzędu zadałem Świętemu Prorokowi to samo pytanie, Święty Prorok położył swą dłoń na Salmānie i powiedział: «Gdyby Wiara miała odejść do Plejad, człowiek spośród nich z pewnością by ją odnalazł» (Bukhārī). Powyższe powiedzenie Świętego Proroka

5. Oto łaska Allacha – On obdarowuje nią, kogo zechce, a jest Allach Panem niezmierzonej łaski.

ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيْهِ مَنْ يَّشَآءُ ۭ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿٥﴾

6. Przypowieść o tych, którzy obarczeni zostali Prawem Torah, lecz nie wykonywali jego nakazów, jest jak przypowieść o ośle dźwigającym ciężar składający się z książek. Zła jest przypowieść o ludzie, który odrzuca Znaki Allacha. Allach wszak nie prowadzi ludzi grzesznych.

مَثَلُ الَّذِيْنَ حُمِّلُوا التَّوْرٰىةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوْهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ اَسْفَارًا ۭ بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ۭ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٦﴾

7. Powiedz: „O wy, którzyście Żydami, jeśli twierdzicie, że jesteście przyjaciółmi Allacha wyłączając wszystkie inne narody, to życzcie sobie śmierci,[3047] [a]jeśli rzeczywiście jesteście prawdomówni".

قُلْ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ هَادُوْٓا اِنْ زَعَمْتُمْ اَنَّكُمْ اَوْلِيَآءُ لِلّٰهِ مِنْ دُوْنِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٧﴾

8. [b]Oni jednak nigdy nie będą jej sobie życzyć z powodu tego, co ich ręce wysłały przed nimi. A Allach dobrze zna tych, którzy czynią zło.

وَلَا يَتَمَنَّوْنَهٗٓ اَبَدًۢا بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيْهِمْ ۭ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِالظّٰلِمِيْنَ ﴿٨﴾

9. Powiedz: [c]„Śmierć, od której uciekacie, z pewnością na was spadnie. Wtedy zostaniecie zawróceni do Tego, który zna niewidzialne i widzialne, a On powiadomi was o tym, co czyniliście".

قُلْ اِنَّ الْمَوْتَ الَّذِيْ تَفِرُّوْنَ مِنْهُ فَاِنَّهٗ مُلٰقِيْكُمْ ثُمَّ تُرَدُّوْنَ اِلٰى عٰلِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٩﴾

[a]2,95. [b]2,96. [c]2,97; 4,79; 33,17.

wskazuje, że werset ten odnosi się do człowieka perskiego pochodzenia. Obiecany Mesjasz, Założyciel Ruchu Ahmadiyya, był z pochodzenia Persem. Inne powiedzenia Świętego Proroka o pojawieniu się Mesjasza w czasie, kiedy z Koranu już nic nie pozostanie oprócz jego słów, a z Islamu tylko jego nazwa, czyli w czasie, kiedy zagubiona zostanie prawdziwa nauka Islamu (Baihaqui). Zatem zarówno Koran, jak i Hadīth zgodne są co do tego, że obecny werset odnosi się do Drugiego Przyjścia Świętego Proroka w osobie Obiecanego Mesjasza.

3047. Obiecany Mesjasz rzuci wyzwanie tak zwanemu muzułmańskiemu Ulema, który odrzuci Jego twierdzenie, na *Mubahalah*, czyli rywalizację modlitewną, poprzez którą ściąga się klątwę Bożą na tych, którzy wymyślają kłamstwa przeciwko Bogu (3,62).

10. O wy, którzy wierzycie! Kiedy zabrzmi wołanie do Modlitwy w Piątek,[3047A] śpieszcie do pamiętania o Allachu i porzućcie wszelkie interesy. Tak jest dla was najlepiej, gdybyście tylko wiedzieli.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِذَا نُودِىَ لِلصَّلَوٰةِ مِن يَوْمِ
ٱلْجُمُعَةِ فَٱسْعَوْا۟ إِلَىٰ ذِكْرِ ٱللَّهِ وَذَرُوا۟ ٱلْبَيْعَ ۚ ذَٰلِكُمْ
خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

11. A kiedy Modlitwa się zakończy, rozejdźcie się po kraju i szukajcie łaski Allacha,[3048] i dobrze pamiętajcie o Allachu, aby dobrze się wam wiodło.

فَإِذَا قُضِيَتِ ٱلصَّلَوٰةُ فَٱنتَشِرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ
وَٱبْتَغُوا۟ مِن فَضْلِ ٱللَّهِ وَٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ كَثِيرًا
لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

12. Lecz kiedy oni widzą jakieś towary lub rozrywkę, przerywają modlitwę i pozostawiają cię stojącego. Powiedz: „To, co jest u Allacha, jest lepsze niż rozrywka i towary, albowiem Allach jest Najlepszym dostawcą”.

وَإِذَا رَأَوْا۟ تِجَٰرَةً أَوْ لَهْوًا ٱنفَضُّوٓا۟ إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ
قَآئِمًا ۚ قُلْ مَا عِندَ ٱللَّهِ خَيْرٌ مِّنَ ٱللَّهْوِ وَمِنَ
ٱلتِّجَٰرَةِ ۚ وَٱللَّهُ خَيْرُ ٱلرَّٰزِقِينَ ۝ ع

3047A. W ostatnich wersetach wspominano o Żydach, którzy odrzucili Świętego Proroka i jego Posłannictwo oraz którzy profanowali ich Szabat, a w konsekwencji ściągnęli na siebie gniew Boży. Jednakże w wersecie obecnym zachęca się szczególnie muzułmanów, aby zważali na obowiązkową Modlitwę Piątkową. Każdy lud ma swój Szabat, zaś muzułmanie mają go w Piątek. Ponieważ – jak się wydaje – sura ta zajmuje się szczególnie czasami Obiecanego Mesjasza, nawoływanie do Modlitwy Piątkowej może także oznaczać jego przeszywające wołanie do muzułmanów, aby słuchali jego Posłannictwa.

3048. W przeciwieństwie do Szabatu żydowskiego czy chrześcijańskiego, Szabat muzułmański nie jest dniem odpoczynku. Przed Modlitwą Piątkową, jak i po niej, muzułmanie mogą oczywiście wypełniać swoje codzienne zadania. Słowa „z łaski Allacha” rozumie się na ogół jako oznaczające „pracowanie i zarabianie na życie”.

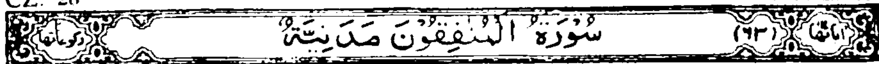
ROZDZIAŁ 63

AL-MUNĀFIQŪN

(Objawiony po Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura obecna to także sura medyńska, ponieważ była objawiona, jak wskazuje jej temat, wkrótce po Bitwie pod Uhud. Podczas gdy sura poprzednia zajmowała się szczególnie Żydami z Medyny, sura obecna zajmuje się innymi wrogami Islamu – Hipokrytami – oraz uwypukla ich złe plany, ich niewierność i nieszczerość oraz potępia ich głośne wyznania wiary, określając je jako fałszywe i oszukańcze. To oni są prawdziwymi wrogami Islamu, powiada ta sura, ponieważ oni właśnie starają się zwieść i oszukać muzułmanów swoimi fałszywymi przysięgami i fałszywymi wyznaniami wiary, wykorzystując je jako parawan dla swoich niegodziwych działań. Poprzez swoje złe plany i niegodziwe postępki uniemożliwili sami sobie zbawienie. Błędnie uważają oni, że Towarzysze Świętego Proroka, podobnie jak oni sami, są bandą oszustów, którzy opuszczą Proroka, kiedy wymagać tego od nich będą ich sprawy materialne. Sura ta kończy się napomnieniem kierowanym do muzułmanów, że powinni oni wydawać swoje bogactwo dla sprawy Boga, zanim nadejdzie czas, kiedy Islam nie będzie potrzebował już ich pieniędzy.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kiedy przychodzą do ciebie Hipokryci,[3049] powiadają: „Dajemy świadectwo, że jesteś Posłańcem Allacha". Allach zaś wie, że ty istotnie jesteś Jego Posłańcem, lecz jednocześnie Allach daje świadectwo temu, że Hipokryci są niechybnie kłamcami.

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ②

3. Swoje przysięgi uczynili oni płaszczykiem. W ten sposób [b]powstrzymują oni ludzi przed drogą Allacha. Zaiste, złe jest to, co czynią.

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ③

4. Jest tak, ponieważ oni najpierw uwierzyli, a potem [c]przestali wierzyć. Wobec tego na ich serca nałożona została pieczęć i w konsekwencji nie rozumieją.[3050]

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ④

5. I kiedy patrzysz na nich, ich postacie są ci miłe, [d]kiedy zaś oni mówią, słuchasz ich mowy. Oni są tacy, jakby byli pniami drzewa, które są podparte.[3051] Uważają, że każde wołanie jest im przeciwne. Oni są wrogiem, więc strzeż się ich. Niechaj spadnie na nich przekleństwo Allacha – o, jakże daleko odeszli od prawdy!

وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ ۖ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ ۖ كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُسَنَّدَةٌ ۖ يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ ۚ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ ۚ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ ۖ أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ⑤

---

[a]1,1. [b]9,9. [c]3,91; 4,138; 16,107. [d]2,205.

3049. Charakterystyczną cechą hipokryty jest to, że głośno wyznaje swoją wiarę i w ten sposób stara się ukryć swoje oszustwo i nieszczerość serca.

3050. Wydaje się, że hipokryci stracili wszelki rozum i zrozumienie, ponieważ działają, uważając błędnie, że ich oszustwa są w stanie zwieść Allacha i Jego Proroka.

3051. Hipokrycie brak jest zaufania do samego siebie. Człowiek taki zawsze szuka kogoś, kto mógłby być dla niego oparciem. Lub też werset ten może oznaczać, że wnętrze hipokryty nie odpowiada jego zewnętrzu. Hipokryta tak się prowadzi, że podczas gdy zewnętrznie zdaje się człowiekiem rozsądnym, godnym i szczerym, wewnętrznie jest istotą zgniłą do cna. Stara się przypodobać innym ludziom pochlebstwami, lecz ponieważ jest tchórzem, podejrzewa i widzi wszędzie niebezpieczeństwo.

6. I kiedy powiada się im: „Przybądźcie, [a]aby Posłaniec Allacha mógł poprosić o przebaczenie dla was", oni odwracają głowy, a ty widzisz, jak stoją na boku pełni pogardy i pełni dumy.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ⑥

7. Im nie sprawia różnicy, czy prosisz o przebaczenie dla nich, czy też nie prosisz. [b]Allach nigdy im nie przebaczy. Zaiste, Allach nie prowadzi ludu zbuntowanego.

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ⑦

8. Oni są tymi, którzy mówią: „Nie wydawajcie na tych, którzy są z Posłańcem Allacha, aby się rozeszli i zostawili go".[3052] Tymczasem do Allacha należą bogactwa niebios i ziemi, lecz Hipokryci tego nie rozumieją.

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَىٰ مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّىٰ يَنْفَضُّوا وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ⑧

9. Powiadają: „Jeśli powrócimy do Medyny, ci najwięksi z pewnością wypędzą z miasta tych najmniejszych",[3053] podczas gdy prawdziwy zaszczyt należy się Allachowi i Jego Posłańcowi, jak i wiernym, lecz Hipokryci tego nie wiedzą.

يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ⑨

[a]4,62. [b]9,80.

3052. Będąc samemu nieszczerym i niewiernym, hipokryta uważa innych za sobie samemu podobnych. Hipokryci z Medyny całkowicie błędnie i fałszywie ocenili szczerość celu Świętego Proroka i Jego Towarzyszy, ponieważ uznali, że zbierają się oni (Towarzysze) wokół Proroka po to, by odnosić korzyści materialne, oraz że w chwili uświadomienia sobie błędności swych oczekiwań, opuszczają go. Czas całkowicie zaprzeczył tym próżnym oczekiwaniom.

3053. W trakcie kampanii (prawdopodobnie skierowanej przeciwko Banū Mustaliq) 'Abd Allāh bin Ubayy, przywódca Hipokrytów medyńskich, którego oczekiwanie na zostanie przywódcą Medyny rozwiało przybycie Świętego Proroka, powiedział, że po powrocie do Medyny on, „najszlachetniejszy z jej mieszkańców", wypędzi z niej „tych najgorszych", mając na myśli Świętego Proroka. 'Abd Allāha syn dowiedział się o tej próżnej przechwałce swego ojca i kiedy grupa dotarła do Medyny, rzucił swój miecz i zabronił swemu ojcu wejścia do miasta, dopóki nie wyzna, że sam jest najpodlejszym mieszkańcem Medyny, zaś najszlachetniejszym Święty Prorok. W ten sposób przechwałka 'Abd Allāha przeciwstawiła się jemu samemu.

10. [a]O wy, którzy wierzycie! Niechaj wasze bogactwo i wasze dzieci nie odwiodą was od pamiętania o Allachu. I jeśli kto tak uczyni – oto ci, którzy są przegrani.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَٰلُكُمْ وَلَآ أَوْلَٰدُكُمْ
عَن ذِكْرِ ٱللَّهِ ۚ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ
ٱلْخَٰسِرُونَ ⑩

11. [b]I wydawajcie z tego, co My daliśmy wam, zanim do jednego z was przyjdzie śmierć, a on powie: [c]„Panie mój! Gdybyś tylko zechciał dać mi jeszcze chwilę, dawałbym jałmużnę i byłbym jednym ze sprawiedliwych".

وَأَنفِقُوا۟ مِن مَّا رَزَقْنَٰكُم مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِىَ أَحَدَكُمُ
ٱلْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَآ أَخَّرْتَنِىٓ إِلَىٰٓ أَجَلٍ
قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُن مِّنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ⑪

12. [d]Allach nie udzieli zwłoki żadnej duszy, kiedy nadejdzie jej wyznaczony czas,[3054] a jest Allach w pełni Świadom tego, co czynicie.

وَلَن يُؤَخِّرَ ٱللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَآءَ أَجَلُهَا ۚ وَٱللَّهُ
خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ ⑫ ع

[a]8,29; 24,38; 64,16; 102,2. [b]2,196; 9,34. [c]14,45. [d]71,5.

3054. Kiedy straci ona daną przez Boga możliwość służenia dobrej sprawie.

ROZDZIAŁ 64

AL-TAGHÂBUN

(Objawiony po Hijrah)

Uwagi wstępne

Sura ta objawiona była w Medynie. Poprzednia sura zakończyła się napomnieniem wierzących, aby hojnie łożyli na sprawę Prawdy, zanim nadejdzie dzień, kiedy będą musieli zdać sprawozdanie ze swoich uczynków przed samym Bogiem. W surze obecnej opisuje się ten straszny dzień, który nazwany jest „dniem strat i zysków". Napomina się wierzących ponownie z jeszcze większą emfazą, aby nie pozwalali, by więzy krwi czy więzy stosunków międzyludzkich stawały na drodze ich łożenia na sprawę Allacha. Dalej sura ta powiada, że Bóg stworzył cały wszechświat, aby służył człowiekowi, oraz obdarzył człowieka wielkimi zdolnościami i siłami naturalnymi po to, by człowiek mógł osiągnąć swój cel stworzenia. Wierzących ostrzega się, że powinni przygotowywać się na dzień, kiedy uświadomione im zostaną straty, powstałe w wyniku nieokazywania posłuszeństwa wobec Posłańców Bożych. Przy końcu tej sury powiada się wierzącym, że mogą nadrobić zaniedbanie, jeśli do takowego doszło, spełnianiem swoich obowiązków wobec Boga i innych ludzi, przez okazywanie bezwarunkowego posłuszeństwa wobec przykazań Bożych oraz przez hojne łożenie dla dobra sprawy Prawdy.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [b]Wszystko, co jest w niebiosach, i wszystko, co jest na ziemi, głosi chwałę[3055] Allacha. Do Niego należy Królestwo i chwała, a ma On władzę nad wszystkimi rzeczami.

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ②

3. On jest Tym, który was stworzył, jednak niektórzy z was są wierzącymi, inni zaś niewierzącymi.[3056] A Allach widzi, co czynicie.

هُوَ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَّمِنْكُمْ مُّؤْمِنٌ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ③

4. On stworzył niebiosa i ziemię mając na względzie wieczny cel, i [c]On to dał wam kształty i uczynił je pięknymi, i do Niego nastąpi ostateczny powrót.[3057]

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَاَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَاِلَيْهِ الْمَصِيْرُ ④

5. On wie, co jest w niebiosach i co jest na ziemi, jak i wie On, [d]co ukrywacie, a co ujawniacie.[3058] Allach dobrze zna wszystko to, co ukryte jest w sercach.

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسِرُّوْنَ وَمَا تُعْلِنُوْنَ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ⑤

---

[a]1,1. [b]17,45;24,42; 59,25; 61,2; 62,2. [c]3,7; 7,12. [d]2,78; 16,20; 27,26.

3055. Każde stworzenie, spełniając wyznaczone zadanie punktualnie i regularnie i w ten sposób spełniając cel swojego stworzenia, głosi, że Bóg jest wolny od wszelkich niedoskonałości, braków czy nieczystości oraz że jest On Panem, Stwórcą i Kontrolerem. Oto prawdziwe znaczenie słowa *Tasbīh.*

3056. Bóg obdarzył człowieka wielkimi siłami naturalnymi i daje mu możliwość moralnego i duchowego postępu. Lecz podczas gdy niektórzy ludzie, nie wykorzystując ich w sposób właściwy, nie chcą uznać dobroczynności Boga, inni wykorzystują te siły do służenia innym ludziom i w ten sposób zasługują sobie na łaskę Allacha. Oto znaczenie słowa *Kāfir* oraz *Mu'min.*

3057. Wszechświatem rządzą pewne ustalone prawa naturalne, a i człowiek nie jest przez to ofiarą przypadku. Przeciwnie, człowiek obdarzony został takimi siłami i cechami, które dopasowane są do jego wyniesionej pozycji jako namiestnika Bożego na ziemi. I tak człowiek będzie musiał rozliczyć się przed Bogiem ze swoich poczynań i dzieł.

3058. Ponieważ Bóg jest Stwórcą i Kontrolerem całego wszechświata, nic nie jest w stanie się przed Nim ukryć ani umknąć Jego uwadze. Dlatego właśnie daremnym jest ze strony człowieka, by myślał, że może uniknąć lub uciec przed odpowiedzialnością za swoje czyny.

6. [a]Czy nie dotarła do was opowieść o tych, którzy nie uwierzyli przedtem? Oni skosztowali złych konsekwencji ich postępowania i dla nich to wyznaczona jest bolesna kara.

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَبْلُ فَذَاقُوا
وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦﴾

7. Było tak, albowiem przybywali do nich Posłańcy ze zrozumiałymi Znakami, lecz oni powiadali: „Czy ma nas prowadzić jeszcze więcej śmiertelników?” Nie uwierzyli więc i odwrócili się, Allach jednak nie potrzebował ich. Allach jest Samowystarczalny, Godny wszelkiej chwały.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُ كَانَت تَّأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَٰتِ
فَقَالُوا أَبَشَرٌ يَهْدُونَنَا فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوا وَّ
اسْتَغْنَى اللَّهُ وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٧﴾

8. Ci, którzy nie wierzą, uważają,[3059] że [b]nie będą na nowo podniesieni do życia.[3059A] Powiedz: „Tak, na Pana mojego, będziecie niechybnie podniesieni z martwych, a potem niechybnie zostaniecie powiadomieni o tym, co czyniliście. A jest to łatwe dla Allacha”.

زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَن لَّن يُبْعَثُوا قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي
لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَٰلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٨﴾

9. Dlatego wierzcie w Allacha i Jego Posłańca, jak i w [c]Światło,[3060] które zesłaliśmy. A jest Allach w pełni Świadom wszystkiego, co czynicie.

فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنزَلْنَا وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٩﴾

[a]40,22-23. [b]36,79-80; 46,18; 50,4. [c]4,175; 7,158.

3059. *Za'ama* oznacza: myślał; twierdził; uważał; przyznawał (Lane).

3059A. Czy człowiek uważa, że nie ma życia przyszłego lub że obdarzony został tymi wielkimi siłami, atrybutami i zdolnościami bez żadnego celu lub też czy wyobraża sobie, iż mógłby uniknąć odpowiedzialności za swoje czyny? Jeśli to właśnie sobie wyobraża, to jest w wielkim błędzie. Zapewne, istnieje życie po śmierci, w którym „z pewnością zostaniecie poinformowani o tym, co uczyniliście”.

3060. Światło objawienia, mądrości, światło duchowe oraz wgląd, wiedza Boża oraz umiejętność rozróżniania, którymi szczególnie obdarzony był Święty Prorok.

10. Dzień, w którym On zbierze was na Dzień Zgromadzenia – będzie to dzień określenia strat i zysków.[3061] Jeśli kto wierzy w Allacha i postępuje sprawiedliwie, [a]On odsunie od niego złe konsekwencje jego postępków i dopuści go do Ogrodów, przez które płyną strumienie, by tam zamieszkał na wieki. Oto największe osiągnięcie.

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذَٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ ۗ
وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكَفِّرْ عَنْهُ
سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ⑩

11. [b]Ci jednak, którzy nie wierzą i odrzucają Nasze Znaki, oni będą mieszkańcami Ognia, w którym zamieszkają, a jest to zły los!

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ
خَالِدِينَ فِيهَا ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ⑪

12. [c]Na nikogo nie spada żadne nieszczęście bez pozwolenia[3062] Allacha. A jeśli kto wierzy w Allacha, On prowadzi jego serce właściwą drogą. Allach wszak dobrze zna wszystkie rzeczy.

مَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَمَن
يُؤْمِن بِاللَّهِ يَهْدِ قَلْبَهُ ۚ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ ⑫

13. [d]I bądźcie posłuszni Allachowi, jak i bądźcie posłuszni Jego Posłańcowi. Jeśli jednak odwrócicie się, wówczas Nasz Posłaniec jest odpowiedzialny wyłącznie za przekazanie zrozumiale Posłannictwa.

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ ۚ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا
عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ⑬

14. Allach! Nie ma boga oprócz Niego, więc niechaj w Allachu pokładają wierni swoje zaufanie.

اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ⑭

[a]8,30; 48,6; 66,9. [b]2,40; 7,37; 22,58. [c]4,79. 78,29; 30,17; 4,79. [d]5,93; 24,55.

3061. Zwrot *Yaum al-Taghābun* bywa interpretowany różnie: (1) Dzień strat i zysków, czyli dzień, w którym wierzący dowiedzą się co zdobyli, a niewierzący, co stracili. (2) Dzień manifestacji strat, czyli że tego dnia niewierzący uświadomią sobie, w jaki sposób nie dopełnili swych obowiązków wobec Boga i innych ludzi i w ten sposób zrozumieją swoje straty. (3) Dzień, w którym wierzący przypiszą niedoskonałość brakowi mądrości ze strony niewiernych, jako że preferowali oni niewiarę nad wiarą (Mufradāt).

3062. Bóg rządzi wszechświatem wedle pewnych praw. Kiedy człowiek pogwałci któreś z tych praw, sam wpędza siebie w kłopoty. Ale ponieważ Bóg jest Stwórcą wszystkich praw przyrody, a nieszczęścia człowieka powodowane są pogwałceniem tych praw, to można powiedzieć, że nieszczęścia pochodzą od Boga lub też że są Jego dziełem.

15. O wy, którzy wierzycie! Zaiste, wśród waszych żon i waszych dzieci są niechybnie tacy, którzy są waszymi wrogami, więc strzeżcie się ich. A jeśli wy darujecie, przebaczycie i odpuścicie, wówczas niechybnie Allach jest Najbardziej Przebaczający, wiecznie Litościwy.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِنَّ مِنْ أَزْوَٰجِكُمْ وَأَوْلَٰدِكُمْ
عَدُوًّا لَّكُمْ فَٱحْذَرُوهُمْ ۚ وَإِن تَعْفُوا۟ وَتَصْفَحُوا۟
وَتَغْفِرُوا۟ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٥﴾

16. Zaprawdę, wasze bogactwo i wasze dzieci są tylko próbą, natomiast u Allacha czeka niezmierzona nagroda.

إِنَّمَآ أَمْوَٰلُكُمْ وَأَوْلَٰدُكُمْ فِتْنَةٌ ۚ وَٱللَّهُ عِندَهُۥٓ
أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٦﴾

17. Zatem zważajcie na swój obowiązek wobec Allacha, jak tylko możecie najlepiej, i słuchajcie, i bądźcie posłuszni, i wydawajcie dla Jego sprawy, albowiem tak będzie dobrze dla was samych. [b]I jeśli kto będzie wolny od chciwości swojej własnej duszy – oto ci, którzy będą zwycięzcami.

فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ مَا ٱسْتَطَعْتُمْ وَٱسْمَعُوا۟ وَأَطِيعُوا۟ وَ
أَنفِقُوا۟ خَيْرًا لِّأَنفُسِكُمْ ۗ وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِۦ
فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿١٧﴾

18. [c]Jeśli użyczycie Allachowi szczodrej pożyczki,[3063] On ją dla was pomnoży i przebaczy wam. A jest Allach Najlepiej Oceniającym, Cierpliwym,

إِن تُقْرِضُوا۟ ٱللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُضَٰعِفْهُ لَكُمْ وَ
يَغْفِرْ لَكُمْ ۚ وَٱللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٨﴾

19. [d]Znawcą niewidzialnego i widzialnego,[3063A] Potężnym, Mądrym.

ع عَٰلِمُ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿١٩﴾

[a]8,29; 63,10. [b]59,10. [c]2,246; 57,12; 73,21. [d]6,74; 9,94; 13,10; 59,23.

3063. Wydawanie bogactwa dla sprawy Prawdy jest równoznaczne z udzielaniem pożyczki Hojnemu i Doceniającemu Bogu, którą to pożyczkę zwraca on w wielokrotnie większym wymiarze.

3063A. Niewidzialne i widzialne.

ROZDZIAŁ 65

AL-TALĀQ

(Objawiony po Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura obecna objawiona była w Medynie w piątym lub szóstym roku Hijrah. Wydaje się, że bezpośrednim powodem jej objawienia było ogłoszenie przez 'Abd Allāha bin 'Umara rozwodu z jego żoną w czasie jej menstruacji, czego obecna sura zabrania (Bukhārī). W poprzedniej surze wypowiedziano ostrzeżenie dla niektórych żon i dzieci ludzi wierzących, ponieważ czasami mają oni tendencję stawania się przeszkodą na drodze człowieka, który chce łożyć na sprawę Prawdy. Powyższe może doprowadzić do ostudzenia stosunków między małżonkami, a nawet do rozwodu. Dlatego koniecznym było przedstawienie dokładnej procedury rozwodu. Można to uznać za element bezpośrednio łączący surę obecną z surą poprzednią. Jest to jednak i związek z o wiele głębszym tematem całego Koranu. Cechą charakterystyczną Koranu jest to, że jeśli któraś jego sura zajmuje się jakimś tematem w swoich początkowych wersetach, to później, w celu podkreślenia znaczenia tego tematu, w sposób zdecydowany wraca się do niego przy końcu sury. Ta sama procedura stosowana jest w Koranie w odniesieniu do całości sur. Tak zatem niektóre problemy społeczne i polityczne, o których była mowa szczegółowo w pierwszych Rozdziałach medyńskich, jak Al-Baqarah, Āl 'Imrān, Al-Nisā', są też krótko omówione w ostatnich Rozdziałach medyńskich. Temat rozwodu, którym pokrótce zajmuje się sura obecna, omówiony już został szczegółowo w surze Al-Baqarah.

Temat

Sura ta rozpoczyna się opisem procedury, jaka ma być przyjęta, kiedy mężczyzna zamierza wziąć ze swą żoną rozwód oraz sposobem zajmowania się nią przez byłego męża już po rozwodzie i kiedy czeka ona na upłynięcie jej *'Iddah* (okres oczekiwania). Treść tej sury zachęca do tego, by w tym właśnie okresie były mąż zaopatrywał byłą żonę we wszystko, co jest konieczne do życia, stosownie do jego zasobów finansowych. Ważnym jest, że na przestrzeni czterech krótkich wersetów czterokrotnie napomina się wierzących, aby w swoich działaniach nie zapominali o bojaźni Bożej. Wskazuje to na fakt, że w sferze rozwodów mężowie mają na ogół tendencję do traktowania swoich byłych żon niesprawiedliwie. Stąd powtarzane napomnienie do bojaźni Bożej.

سُوْرَةُ الطَّلَاقِ مَدَنِيَّةٌ (٦٥)

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝١

2. O Proroku! [b]Kiedy rozwodzicie się z niewiastami,[3064] dotrzymujcie zalecanego okresu i obliczajcie go. I bójcie się Allacha, waszego Pana. Nie wyrzucajcie ich z domów,[3064A] ani też one same nie powinny odchodzić, chyba że dopuszczą się jawnej niegodziwości. [c]Oto granice ustalone przez Allacha. I jeśli kto przekroczy granice wyznaczone przez Allacha, ten rzeczywiście zgrzeszy przeciwko swojej własnej duszy. Ty nie wiesz. Może tak być, że potem Allach uczyni, iż pojawi się coś nowego.[3065]

يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ اِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ فَطَلِّقُوْهُنَّ
لِعِدَّتِهِنَّ وَاَحْصُوا الْعِدَّةَ ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ رَبَّكُمْ ۚ
لَا تُخْرِجُوْهُنَّ مِنْۢ بُيُوْتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ اِلَّاۤ اَنْ
يَّاْتِيْنَ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ ۗ وَتِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ ۗ وَ
مَنْ يَّتَعَدَّ حُدُوْدَ اللّٰهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهٗ ۗ لَا تَدْرِيْ
لَعَلَّ اللّٰهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذٰلِكَ اَمْرًا ۝٢

3. Zatem, [d]kiedy zalecany okres będzie się kończył, pozostawcie je przy sobie uprzejmie lub w stosowny sposób rozstańcie się z nimi, a wezwijcie na świadków dwie godne osoby spośród was, jak i nieście prawdziwe świadectwo Allachowi. W ten sposób napominany jest ten, który wierzy w Allacha i Dzień Ostatni. A jeśli kto boi się Allacha, wówczas On odnajdzie dla niego drogę wyjścia[3066]

فَاِذَا بَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ فَاَمْسِكُوْهُنَّ بِمَعْرُوْفٍ اَوْ
فَارِقُوْهُنَّ بِمَعْرُوْفٍ وَّاَشْهِدُوْا ذَوَيْ عَدْلٍ
مِّنْكُمْ وَاَقِيْمُوا الشَّهَادَةَ لِلّٰهِ ۗ ذٰلِكُمْ يُوْعَظُ بِهٖ مَنْ
كَانَ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ۬ وَمَنْ يَّتَّقِ اللّٰهَ
يَجْعَلْ لَّهٗ مَخْرَجًا ۝٣

[a]1,1. [b]2,232-233. [c]2,230. [d]2,232.

3064. Oto jeden z tych wersetów Koranu, w którym słowa kierowane do Świętego Proroka, są właściwie adresowane do wszystkich wierzących. Ponieważ Świętemu Prorokowi nie było wolno rozwieść się z żadną z jego żon (33,53), nakaz ten przeznaczony jest zdecydowanie dla wszystkich wierzących.

3064A. Ogłoszenie rozwodu powinno być dokonane w przerwie między dwiema menstruacjami, kiedy małżonkowie nie powinni mieć stosunków płciowych. Powyższe zapewnia, że decyzja o rozwodzie nie została podjęta pochopnie, w gniewie czy pod wpływem innych chwilowych impulsów, lecz po uważnym zastanowieniu się. Ponadto rozwiedziona żona ma pozostawać w swym domu aż do upłynięcia *'Iddah* (okresu oczekiwania). Taka procedura rozwodu jest zalecana, ponieważ możliwym jest, iż w tym właśnie okresie oczekiwania zniknąć mogą powody tarć, a ich miejsce zajmie pojednanie zwaśnionych stron.

3065. *Amr* oznacza tutaj pojednanie między zwaśnionymi mężem i żoną.

3066. Jeżeli różnice między mężem i żoną spowodowane są biedą męża, Bóg zaopatrzy go z takich źródeł, o których człowiek ten nie mógł nawet marzyć, pod warunkiem jednak, że okazuje on bojaźń przed Allachem i szczerze spróbuje pokonać swą trudną sytuację.

4. I zaopatrzy go sąd, skąd ten się nie spodziewa. A jeśli kto pokłada zaufanie w Allachu, wówczas On jemu wystarczy. Zaprawdę, Allach osiągnie swój cel. Wszystkiemu wyznaczył Allach swoją miarę.

وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۚ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى
اللّٰهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۚ إِنَّ اللّٰهَ بَالِغُ أَمْرِهٖ ۚ قَدْ جَعَلَ
اللّٰهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ۝٤

5. A jeśli macie wątpliwości,[3067] jeśli chodzi o zalecany okres dla tych z waszych niewiast, które straciły swoje comiesięczne oczyszczenie, wówczas wiedzcie, że dla nich wyznaczony jest okres [a]trzech miesięcy; podobnie dla tych, które nie weszły jeszcze w wiek comiesięcznego oczyszczenia. A jeśli chodzi o niewiasty ciężarne, ich okres trwać będzie aż do narodzin dziecka. I jeśli kto boi się Allacha, to On da mu możliwości w jego sprawie.

وَالّٰٓئِيْ يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيْضِ مِنْ نِّسَآئِكُمْ إِنِ ارْتَبْتُمْ
فَعِدَّتُهُنَّ ثَلٰثَةُ أَشْهُرٍ ۙ وَّالّٰٓئِيْ لَمْ يَحِضْنَ ۚ وَأُولَاتُ
الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَّضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۚ وَمَنْ يَّتَّقِ
اللّٰهَ يَجْعَلْ لَّهٗ مِنْ أَمْرِهٖ يُسْرًا ۝٥

6. Oto przykazanie Allacha, które On wam zesłał. I jeśli kto boi się Allacha, On odsunie złe efekty jego uczynków i powiększy jego nagrodę.

ذٰلِكَ أَمْرُ اللّٰهِ أَنْزَلَهٗٓ إِلَيْكُمْ ۚ وَمَنْ يَّتَّقِ اللّٰهَ يُكَفِّرْ
عَنْهُ سَيِّاٰتِهٖ وَيُعْظِمْ لَهٗٓ أَجْرًا ۝٦

[a]2,229.

3067. Słowa „jeśli macie wątpliwości" dodane zostały dlatego, że zahamowanie miesiączkowania może być spowodowane różnymi zaburzeniami w łonie kobiety, choć mogła ona jeszcze nie wkroczyć w okres menopauzy.

3068. W poprzednich pięciu wersetach wielokrotnie zachęcano wierzących, aby bali się Boga. Wskazuje to na fakt, że w kwestii rozwodów mężczyźni mają na ogół tendencję do niesprawiedliwego traktowania swoich żon i do pozbawiania ich należnych im praw.

7. Dawajcie schronienie rozwiedzionym niewiastom podczas wyznaczonego okresu w domach, w których mieszkacie, zgodnie z waszymi zasobami,[3068A] i nie dokuczajcie im, żeby nie tworzyć im niedogodności i w ten sposób nie zmuszać ich do odejścia. A jeśli noszą w sobie dziecko, łóżcie na nie do czasu, aż uwolnią się od tego brzemienia. [a]A jeśli karmią piersią dziecko dla was, oddajcie im, co należy, zgodnie ze zwyczajem, wspólnie się wcześniej narodziwszy. Jeśli nie moglibyście dojść oboje do porozumienia, to niechaj inna niewiasta wykarmi ojcu dziecko.

أَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنتُم مِّن وُجْدِكُمْ وَ
لَا تُضَارُّوهُنَّ لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ ۚ وَإِن كُنَّ أُولَاتِ
حَمْلٍ فَأَنفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّىٰ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۚ فَإِنْ
أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ ۖ وَأْتَمِرُوا بَيْنَكُم
بِمَعْرُوفٍ ۖ وَإِن تَعَاسَرْتُمْ فَسَتُرْضِعُ لَهُ أُخْرَىٰ ۝

8. [b]Niechaj ten, kto ma obfitość środków, wydaje z tej obfitości. I niechaj ten, którego środki utrzymania są skromne, wydaje z tego, co dał mu Allach. Allach nie obarcza żadnej duszy ponad to, czym ją obdarował. Allach wkrótce po trudnościach ześle ulgę.

لِيُنفِقْ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِ ۖ وَمَن قُدِرَ عَلَيْهِ
رِزْقُهُ فَلْيُنفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ ۚ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا
إِلَّا مَا آتَاهَا ۚ سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ۝ ع

9. [c]Ileż miast zbuntowało się przeciwko przykazaniu ich Pana i Jego Posłańca, My zaś rozkazaliśmy im zdać sprawę i ukaraliśmy je okrutną karą!

وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ عَتَتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ
فَحَاسَبْنَاهَا حِسَابًا شَدِيدًا وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا نُّكْرًا ۝

[a]2,234. [b]2,234. [c]7,5-6; 17,18; 21,12; 22,46.

3068A. W czasie *'Iddah* mąż ma troszczyć się o swą żonę tak samo jak wtedy, gdy była ona jeszcze gospodynią jego domu. Ma on to czynić w miarę swoich możliwości jak najlepiej i to do czasu, kiedy opuści ona dom i będzie mogła żyć wedle swego upodobania.

10. Więc skosztowało ono złych konsekwencji.[3070] swojego postępowania, a końcem jego sprawy był upadek.

فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا
خُسْرًا ⑩

11. Allach przygotował dla nich srogą karę, więc bójcie się Allacha, o wy, ludzie rozumni, którzy uwierzyliście. [a]Allach rzeczywiście zesłał wam Napomnienie –

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي
الْأَلْبَابِ ۚ الَّذِينَ آمَنُوا ۚ قَدْ أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ
ذِكْرًا ⑪

12. Posłańca, który przedstawia wam zrozumiałe Znaki od Allacha, [b]aby wyprowadzić tych, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki, z wszelkiej ciemności do światła. I jeśli kto wierzy w Allacha i czyni dobre dzieła, Allach uczyni, że wejdzie on do Ogrodów, przez które przepływają strumienie, by zamieszkać tam na wieki. Rzeczywiście Allach uczynił dla niego wspaniałe zaopatrzenie.

رَّسُولًا يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ لِّيُخْرِجَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ ۚ وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ
قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا ⑫

13. Allach jest Tym, który stworzył [c]siedem niebios, a i z ziemi stworzył podobne.[3070A] Przykazanie Boskie zstępuje pomiędzy nimi, abyście wiedzieli, że Allach ma władzę nad wszystkimi rzeczami i że Allach w swojej wiedzy ogarnia wszystkie rzeczy.

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ
يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ⑬

[a]15,10; 36,70. [b]2,258; 5,17. [c]67,4; 71,16.

3070. *Wabâl* oznacza: rana; grzech; kara za grzech. *Wabīl* oznacza: niebezpieczny, szkodliwy, gwałtowny (Aqrab).

3070A. „Siedem ziem" może tutaj oznaczać siedem planet systemu słonecznego, zaś siedem niebios ich orbity lub drogi, jak się je nazywa w innych miejscach Koranu (23,18). Podchodząc zaś do sprawy ze strony duchowej, „Siedem niebios" może oznaczać siedem stadiów rozwoju duchowego człowieka, zaś „siedem ziem" siedem stadiów jego rozwoju fizycznego.

ROZDZIAŁ 66

AL-TAHRĪM

(Objawiony po Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Na tym Rozdziale kończy się grupa Rozdziałów medyńskich, która zaczęła się od sury Al-Hadīd. Jej część można by przypisać na 7. lub 8. rok Hijrah, zaś część na okres nieco późniejszy, jak wskazuje na to omawiany przypadek. Sura poprzednia zajmowała się niektórymi aspektami *Talāq* – trwałej separacji męża od żony. Jednakże sura obecna zajmuje się tematem separacji tymczasowej, czyli takimi przypadkami, kiedy mężczyzna z powodu niezgody lub konfliktowych spraw domowych czasowo zawiesza stosunki płciowe ze swą żoną lub przysięga nie korzystać z tego prawa. Sura ta rozpoczyna się nakazem adresowanym osobiście do Świętego Proroka, aby nie wzbraniał się przed korzystaniem z tego, co dał mu Bóg. Ten szczególny przypadek, o którym mowa w pierwszym wersecie, wskazuje na to, że z powodu niewłaściwego zrozumienia lub braku zgody w normalnie spokojnej domowej harmonii i pokoju, czasami może dochodzić do tarć nawet w spokojnej atmosferze domu Świętego Proroka. Nakaz ten, który tak samo stosuje się do Świętego Proroka jak i do innych wiernych, oznacza, że w przypadku tymczasowej dysharmonii, nie należy sięgać po środki ostateczne. Dalej ostrzega się żony Świętego Proroka, aby nigdy nie traciły z oczu wyniesionej pozycji ich męża oraz aby nie żądały od niego tego, co jest niezgodne z zajmowaną przez niego pozycją. Następnie sura ta powiada wierzącym, aby zważali, by członkowie domu nie zbaczali z drogi prawości, inaczej sami siebie wpędzą w kłopoty. Ponieważ sura ta rozpoczyna się nawiązaniem do tematu stosunków między Świętym Prorokiem i jego żonami, kończy się stosownie porównaniem niewierzących do żon Proroka Noego i Lota. Wierzących natomiast porównuje się do żon faraona, zaś najbardziej sprawiedliwe wśród nich do Marii, matki Jezusa.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ①

2. O Proroku! Dlaczego wzbraniasz sobie tego, co Allach uczynił dla ciebie prawowitym. Szukasz upodobania u twoich żon?[3071] Allach jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَآ أَحَلَّ ٱللَّهُ لَكَ تَبْتَغِى مَرْضَاتَ أَزْوَٰجِكَ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ②

---

a 1,1.

3071. Relacjonuje się, że pewnego dnia jedna z żon Świętego Proroka dała mu napój z miodu i jak się wydawało przypadł on Prorokowi do gustu. Niektóre spośród pozostałych żon z rozgoryczenia wskazały, że oddech proroka pachnie *Maghāfīr*, czyli napój, którego smak przypomina smak miodu, lecz który ma nieprzyjemny zapach. Święty Prorok, będąc w naturze człowiekiem delikatnym, obiecał nigdy więcej nie pić miodu (Buldān). Uważa się na ogół, że właśnie do tego incydentu nawiązuje ten werset. Jednakże nieprawdopodobnym wydaje się, aby Święty Prorok tylko w celu ukojenia rozgoryczenia którejś z żon miał podjąć tak drastyczne kroki i odmówić sobie na stałe spożywania czegoś prawowitego, a w szczególności czegoś, o czym Koran powiada, że „leczy człowieka" (16,70). Okazuje się, że narrator lub narratorzy tego wydarzenia niewłaściwie zrozumieli je, zwłaszcza kiedy wedle jednej tradycji Święty Prorok brał miód z domu Zainab, a 'Ā'ishah oraz Hafsah pragnęły tej właśnie obietnicy Proroka, podczas gdy zgodnie z inną tradycją Prorok poczęstowany został miodem właśnie w domu Hafsah, zaś sprzeciwiały się temu 'Ā'ishah, Zainab oraz Safiyyah. Ponadto według Hadīth dwie, a najwyżej trzy żony Świętego Proroka wplątane były w tę sprawę, przy czym dwie z nich brały w całym tym zajściu czynny udział (w. 5). Fakty te wskazują, że sura ta nawiązuje do wydarzenia o wiele większym znaczeniu niż tylko do kwestii spożywania miodu przez Świętego Proroka w domu jednej z jego żon. W komentarzu do tej sury Bukhārī (*Kitāb al-Mazālim wa'l Ghasb*) cytuje Ibn 'Abbās, który relacjonuje, że chciałby zawsze dowiedzieć się od 'Umara kim były te dwie żony, o których mowa w tym wersecie: „Jeśli teraz obie zwrócicie się do Allacha w skrusze – a serca wasze już się ku temu zwracają – tak będzie dla was lepiej". Pewnego dnia, kiedy zastał 'Umara samego, chciał zadowolić swoją ciekawość. Ledwie tylko zakończył pytanie, powiada Ibn 'Abbās, a 'Umar powiedział, że były to 'Ā'ishah i Hafsah, a potem opowiedział tę historię następująco: „Pewnego dnia, kiedy moja żona radziła mi w jakiejś sprawie związanej z domem, odpowiedziałem jej szorstko, że nie jest jej sprawą udzielanie mi rad, jako że w owych czasach nie bardzo szanowaliśmy nasze niewiasty. Moja żona odpowiedziała poważnie: «Twoja córka Hafsah tak swobodnie poczyna sobie względem Proroka, że kiedy on powie coś, co jej się nie podoba, odwraca się do niego tyłem, ażon się obrazi, a ty nie pozwalasz mi nawet, abym rozmawiała z tobą o sprawach domowych». Poszedłem wtedy do Hafsah i ostrzegłem ją, że w tej materii nie powinna dać się zwieść 'Ā'ishah, ponieważ tamta była bliżej Proroka i jego serca. Później udałem się do Ummi Salmah i prawie poruszyłem temat, kiedy ona także stanowczo powiedziała mi abym nie wtrącał się w sprawy dotyczące Proroka i jego żon. Wkrótce potem Święty Prorok oddzielił się od swych żon i postanowił nie wchodzić przez jakiś czas do domu żadnej z nich. Rozeszła się wieść, że Święty Prorok rozwiódł się ze swymi żonami. Poszedłem zatem do niego i spytałem czy to prawda, że rozwiódł się ze swymi żonami, na co on odpowiedział mi negatywnie".

Wydarzenie to wskazuje, że 'Umar oraz Ibn 'Abbās uważali, że odnośne wersety tej sury dotyczyły właśnie tego tymczasowego rozdzielenia się Świętego Proroka z jego żonami. Fakt, iż w poprzedniej surze wspomina się o temacie Talāq, co jest separacją trwałą, a co dodaje ciężaru wnioskowi, że wersety te odnoszą się do oddzielenia się Świętego Proroka od jego żon, ale że było to rozłączenie się tymczasowe. Poza tym, jak relacjonuje 'Ā'ishah w wymienionej powyżej tradycji, zaraz po okresie rozłąki objawione zostały wersety 33,29 i żony Świętego Proroka otrzymały

3. Allach rzeczywiście nakazał ci odpokutować te z twoich przysięg, które mogłyby sprawić kłopoty.[3072] Allach jest twoim Przyjacielem, a jest On Wszechwiedzący, Mądry.

قَدْ فَرَضَ اللّٰهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ اَيْمَانِكُمْ ۚ وَاللّٰهُ مَوْلٰىكُمْ ۚ وَهُوَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ۝

4. A kiedy Prorok ograniczył tę sprawę do jednej ze swych żon, a ona ją wyjawiła – a powiadomił go o tym Allach – on pozwolił poznać jej część, nie wspominał natomiast o pozostałej części. A kiedy ją o niej powiadomił, ona rzekła: „Kto ci o tym powiedział".[3073] On powiedział: „Wszechwiedzący, Wszechświadomy Bóg powiadomił mnie".

وَاِذْ اَسَرَّ النَّبِيُّ اِلٰى بَعْضِ اَزْوَاجِهٖ حَدِيْثًا ۚ فَلَمَّا نَبَّاَتْ بِهٖ وَاَظْهَرَهُ اللّٰهُ عَلَيْهِ عَرَّفَ بَعْضَهٗ وَاَعْرَضَ عَنْۢ بَعْضٍ ۚ فَلَمَّا نَبَّاَهَا بِهٖ قَالَتْ مَنْ اَنْۢبَاَكَ هٰذَا ۗ قَالَ نَبَّاَنِيَ الْعَلِيْمُ الْخَبِيْرُ ۝

możliwość wyboru pomiędzy towarzystwem Świętego Proroka w ubogim życiu z jednej strony, a rozłąką połączoną z życiem beztroskim i wygodnym. Wszystkie żony mogły dokonać tego wyboru i werset komentowany mówi o wszystkich, tak jak i werset 4. Wskazuje to na fakt, że omawiane tutaj wydarzenie dotyczy w s z y s t k i c h ż o n, choć w samym tym wydarzeniu brały udział tylko dwie. Zapisane jest także, że wydarzenie to miało miejsce wtedy, gdy żony Świętego Proroka, prowadzone przez 'Ā'ishah i Hafsah, zażądały od Proroka, aby – skoro materialna sytuacja muzułmanów tak znacznie się polepszyła – tak jak inne damy muzułmańskie i one mogły cieszyć się przyjemnościami życia i żyć wygodnie (Fath al-Qadīr). W tym kontekście słowa „szukasz upodobania u twoich żon" oznaczałyby coś takiego: „Ponieważ zawsze pragniesz przypodobać się swoim żonom i zaspokoić ich życzenia, tak ośmieliły się tą twoją postawą, że zapomniały o twojej wysokiej pozycji jako Proroka Bożego i zaczęły wysuwać ci nadmierne żądania".

Domniemane wydarzenie związane z Marią, Koptyjką, która była mało mądra i pełna fantazji, relacjonowane przez autorów chrześcijańskich, na których można mało polegać, nie zasługuje na uwagę. Dość przypadkowo Maria była poślubioną małżonką Świętego Proroka i szanowaną Matką Wiernych. Święty Prorok nigdy nie miał u swego boku niewolnicy.

3072. Święty Prorok wziął sobie mocno do serca żądania swoich żon w kwestii przyjemności życia i w celu okazania swojego oburzenia poprzysiągł sobie trzymać się od nich z daleka przez jeden miesiąc. Obecny werset mówi, że rzecz prawowita nie staje się nieprawowitą tylko dlatego, że ktoś postanawia z niej nie korzystać. W takim przypadku człowiek taki powinien jedynie odpokutować złamanie przysięgi.

3073. Trudno jest powiedzieć do jakiego właściwie wydarzenia nawiązuje konkretnie ten werset. Jak może wynikać z kontekstu werset ten nawiązuje do wydarzenia opisanego przez samą 'Ā'ishah, a mianowicie: Kiedy został objawiony werset 33,29, dający żonom Świętego Proroka możliwość dokonania wyboru między towarzystwem ich męża oraz separacją – co odbyło się w odpowiedzi na ich domaganie się wygód życia – Prorok poruszył tę sprawę najpierw z 'Ā'ishah (Bukhārī, *Kitāb al--Mazālim wa'l-Ghasb*). Okazuje się, że Święty Prorok przyjął takie postępowanie, ponieważ to właśnie 'Ā'ishah wypowiedziała to żądanie wraz z Hafsah. Nie jest też niemożliwym, że 'Ā'ishah przekazała sekretne porozumienie Świętego Proroka Hafsah. Bez względu jednak na dokładny przebieg tego wydarzenia, werset ten podkreśla zobowiązanie osoby, której powierzany jest sekret, do zachowania tego sekretu, a zwłaszcza, kiedy stronami są mąż i żona, a tajemnica ta dotyczy spraw domowych i rodzinnych, lub kiedy stronami są Święty Prorok i jeden z jego następców.

5. Jeżeli teraz obie[3074] zwrócicie się do Allacha w skrusze – a serca wasze już się ku temu skłaniają – tak będzie dla was lepiej. Jeżeli jednak popierać się będziecie wzajemnie przeciwko niemu, zaiste, Bóg jest jego pomocnikiem i Gabriel, i sprawiedliwi pośród wiernych, jak i wszyscy aniołowie są jego pomocnikami.

إِنْ تَتُوْبَآ إِلَى اللّٰهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوْبُكُمَا ۚ وَ إِنْ
تَظٰهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللّٰهَ هُوَ مَوْلٰىهُ وَ جِبْرِيْلُ وَ
صَالِحُ الْمُؤْمِنِيْنَ ۚ وَالْمَلٰٓئِكَةُ بَعْدَ ذٰلِكَ ظَهِيْرٌ ۝

6. Być może jego Pan, jeśli weźmiecie z nim rozwód, da mu żony lepsze od was – poddane, wierzące, posłuszne, zawsze zwracające się do Boga, szczere w modlitwie, oddające się poszczeniu, zarówno wdowy, jak i dziewice.

عَسٰى رَبُّهٗٓ إِنْ طَلَّقَكُنَّ أَنْ يُّبْدِلَهٗٓ أَزْوَاجًا خَيْرًا
مِّنْكُنَّ مُسْلِمٰتٍ مُّؤْمِنٰتٍ قٰنِتٰتٍ تٰٓئِبٰتٍ عٰبِدٰتٍ
سٰٓئِحٰتٍ ثَيِّبٰتٍ وَّ أَبْكَارًا ۝

7. O wy, którzy wierzycie! Ratujcie siebie i swoje rodziny przed [a]Ogniem, którego paliwem są ludzie i kamienie, nad którymi wyznaczeni są aniołowie, surowi i srodzy, którzy nie są nieposłuszni w tym, co rozkazuje im Allach, i czynią, co im się nakazuje.

يٰٓأَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قُوْٓا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيْكُمْ نَارًا
وَّقُوْدُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلٰٓئِكَةٌ غِلَاظٌ
شِدَادٌ لَّا يَعْصُوْنَ اللّٰهَ مَآ أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُوْنَ
مَا يُؤْمَرُوْنَ ۝

[a]9,66. [b]48,6; 64,10.

3074. Słowo „obie" odnosi się – jak się wydaje – do 'Â'ishah i Hafsah, które domagały się wygód doczesnych w ich życiu domowym. Jednakże przyłączyły się do nich także wszystkie inne żony Świętego Proroka, choć przewodziły im te właśnie dwie, a stało się być może dlatego, że były one córkami Abû Bakr oraz 'Umara, dwóch najbardziej szanowanych Towarzyszy Świętego Proroka. Frazeologia tego wersetu wskazuje, że natura omawianej w tym wersecie sprawy była poważna, choć spożywanie miodu z domu jednej z żon nie jest oczywiście sprawą tak poważną, aby mogła ona doprowadzić do separacji Świętego Proroka od jego wszystkich żon aż na cały miesiąc. Podobnie napomnienie żon Proroka wcale nie wynika z tych słów: „Allach go wspomaga i Gabriel, i sprawiedliwi wśród wierzących".

8. [a]O wy, którzy wierzycie! Tego dnia nie tłumaczcie się. Jesteście rozliczani z tego, co czyniliście.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ ۖ إِنَّمَا
تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝٨ ع ١٤

9. O wy, którzy wierzycie! Zwracajcie się do Allacha w szczerej skrusze. Być może wasz Pan odsunie od was złe wyniki waszych uczynków i dopuści was do [b]Ogrodów, przez które przepływają strumienie, w dniu, w którym Allach nie upokorzy Proroka ani tych, którzy wraz z nim wierzyli. Ich światło kroczyć będzie przed nimi i na ich prawych dłoniach. Powiedzą: „Panie nasz, uczyń nam doskonałym to światło[3075] i przebacz nam.[3076] Zaiste, Ty masz władzę nad wszystkimi rzeczami".

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تُوبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا
عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُكَفِّرَ عَنكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي
اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ ۖ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ
بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتْمِمْ
لَنَا نُورَنَا وَاغْفِرْ لَنَا ۖ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝٩

10. O Proroku! Dokładaj wszelkich starań[3077] przeciwko niewierzącym i Hipokrytom. I bądź dla nich srogi. Ich mieszkaniem jest Piekło, a jest to zły los!

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ
عَلَيْهِمْ ۚ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۝١٠

[a]9,66. [b]48,6; 64,10.

3075. Nieustające pragnienie wierzących w Raju, pragnienie doskonałości, jak to przedstawiają słowa „Panie nasz, uczyń doskonałym światło dla nas", wskazuje, że życie w Raju nie będzie życiem pozbawionym aktywności. Przeciwnie, postęp duchowy nie będzie w Raju znał końca, ponieważ kiedy wierzący osiągną wspaniałość, cechę charakterystyczną pewnego stadium, nie zatrzymują się w nim, lecz widząc przed sobą wyższe stadium wspaniałości oraz stwierdzając, że stadium poprzednie nie było najwyższym, iść będą dalej, itd., itd.

3076. Okazuje się dalej, że po wejściu do Raju wierzący poszukiwać będą *Maghfirah*, czyli stłumienia swoich niedociągnięć (Lane). Modlić się oni będą stale doBoga o osiągnięcie doskonałości i całkowitego pogrążenia się w Świetle Bożym oraz będą stale wznosić się w odniesieniu do każdego stadium jako ułomni w porównaniu do stanu wyższego. Przez to modlić się będą do Boga, aby stłumił ich ułomności, by mogli wznieść się na wyższy poziom. Takie jest prawdziwe znaczenie słowa *Istighfār*, które dosłownie oznacza: „proszenie o przebaczenie z powodu czyichś ułomności".

11. Allach przedstawia jako przykład dla tych, którzy nie wierzą, żonę Noego i żonę Lota. One były z dwoma Naszymi sprawiedliwymi sługami, lecz zdradliwie[3078] wobec nich postępowały. Zatem niczego nie osiągnęły przeciwko Allachowi i zostało im powiedziane: „Wejdźcie w Ogień, wy obie, razem z tymi, którzy tam wchodzą".

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوا امْرَاَتَ نُوْحٍ وَّ
امْرَاَتَ لُوْطٍ ؕ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا
صَالِحَيْنِ فَخَانَتٰهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللّٰهِ
شَيْـًٔا وَّقِيْلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدّٰخِلِيْنَ ﴿۱۱﴾

12. I Allach przedstawia jako przykład dla tych, którzy wierzą, żonę Faraona, kiedy ta powiedziała: „Panie mój! Zbuduj mi u siebie dom w Ogrodzie i uwolnij mnie od Faraona i jego dzieł, i wybaw mnie przed grzesznym ludem".

وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوا امْرَاَتَ فِرْعَوْنَ
اِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِيْ عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَ
نَجِّنِيْ مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهٖ وَنَجِّنِيْ مِنَ الْقَوْمِ
الظّٰلِمِيْنَ ﴿۱۲﴾

13. I jako przykład przedstawia Marię, córkę 'Imrān, [a]który pilnował jej czystości – więc tchnęliśmy weń z Naszego Ducha[3078] – i ona spełniła proroctwo przekazane jej w słowach jej Pana zawartych w Jego Księdze i była jedną z posłusznych.

وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرٰنَ الَّتِيْٓ اَحْصَنَتْ فَرْجَهَا
فَنَفَخْنَا فِيْهِ مِنْ رُّوْحِنَا وَصَدَّقَتْ بِكَلِمٰتِ رَبِّهَا
وَكُتُبِهٖ وَكَانَتْ مِنَ الْقٰنِتِيْنَ ﴿۱۳﴾

[a]21,92.

3078. Niewierzących porównuje się do żon Noego i Lota po to, by wskazać, że towarzystwo sprawiedliwego człowieka, a nawet Proroka Bożego, nie wpływa dodatnio na człowieka, który ma inklinacje do odrzucania prawdy. Żona faraona reprezentuje tych wierzących, którzy choć pragną gorąco i modlą się o pozbycie się grzechu, nie potrafią w pełni oderwać się od złych wpływów, które reprezentowane są przez osobę faraona. I kiedy wierzący tacy dochodzą do stanu „samooskarżającej się duszy", ponoszą czasami porażkę. Maria, matka Jezusa, reprezentuje tych sprawiedliwych wierzących w Boga, którzy zamknąwszy wszelkie drogi przed grzechem i zawarłszy pokój z Bogiem, są błogosławieni inspiracją Bożą. Zaimek *hi* w *fihi* oznacza takich właśnie szczęśliwych wierzących. Ewentualnie zaimek ten może oznaczać *Farj*, które to słowo oznacza dosłownie rozpadlinę, rysę czy pęknięcie i oznacza przestrzeń, przez którą wkraść się może grzech.

ROZDZIAŁ 67

AL-MULK

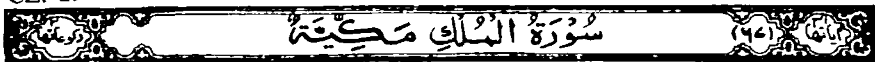
(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Od tej sury rozpoczyna się seria Rozdziałów, rozciągająca się aż do końca Koranu, które objawione były przed Hijrah z jedynym wyjątkiem sury Al-Nasr, która – choć należy do okresu medyńskiego – była właściwie objawiona w Mekce przy okazji Ostatniej Pielgrzymki Świętego Proroka. Ponieważ cały Koran jest własnym, objawionym Słowem Boga, nie da się go naśladować ani nawet zbliżyć do niego w kwestii tematyki, stylu i dykcji, jednakże Rozdziały objawione w Mekce we wczesnych latach działalności Świętego Proroka posiadają swój odrębny majestat i wspaniałość. Piękno rytmu i wspaniałość miarowości objawień tego okresu absolutnie przekraczają wszelkie możliwości człowieka. Ponieważ Rozdziały te zajmują się na ogół sprawami wiary i doktryny – na przykład proroctwami o wielkiej i pełnej chwały przyszłości Islamu, o Istnieniu Boga i Jego atrybutów, Objawieniu, Zmartwychwstaniu i Życiu po śmierci – potrzeba było dużej ilości symboliki do opisania elementów mistycznych i duchowych w takich kategoriach, jakie zrozumiałe są dla naszych zmysłów fizycznych. Sura obecna należy do środkowego okresu mekkańskiego – ósmy rok Powołania to właśnie czas, w którym – wedle kompetentnych autorytetów – była ona objawiona.

Temat

Jak powiedziano powyżej sury mekkańskie zajmują się na ogół sprawami wiary. Sura obecna rozpoczyna się zatem od ogłoszenia Przewodnictwa, Niezależności i Wszechmocy Boga. Jako dowód tych atrybutów Bożych dodaje się fakt, że Bóg jest Stwórcą życia i śmierci oraz całego wszechświata, w którego częściach składowych – od najmniejszego atomu do największej planety – widać cudowny i bezbłędny plan i układ. Stworzenie wszechświata oraz przepiękny porządek, jaki w nim panuje, są dowodami na to, że Bóg jest oraz że On stworzył człowieka, aby ten służył najwyższemu celowi i osiągnął swój szlachetny cel. Jednak człowiek w swej przewrotności i niewdzięczności zawsze odrzuca Posłannictwo Boże i w konsekwencji ściąga na siebie gniew Boży. Sura ta opisuje wielorakie błogosławieństwa i łaski Boże, bez których człowiek nie mógłby istnieć przez najkrótszą nawet chwilę oraz, na zasadzie implikacji, wzywa człowieka do tego, by we właściwy sposób wykorzystywał te łaski i błogosławieństwa do realizowania celu, dla którego został stworzony. Sura ta kończy się pięknym kazaniem, uświadamiającym człowiekowi najwyższą prawdę, a mianowicie, że żadne życie fizyczne nie może istnieć bez wody oraz że także i życie duchowe potrzebuje dla podtrzymania go wody z nieba w postaci objawienia Bożego.

CZĘŚĆ XXIX

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [b]Błogosławiony Ten, w którego ręce jest Królestwo, a ma On władzą nad wszystkimi rzeczami,

تَبٰرَكَ الَّذِيْ بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ②

3. Który stworzył śmierć[3079] i życie, [c]by was wypróbować – który z was jest najlepszy w uczynkach. A jest On Potężny, Najbardziej Przebaczający;

الَّذِيْ خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيٰوةَ لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْغَفُوْرُ ③

4. [d]Który stworzył siedem niebios w pełnej harmonii.[3079A] Nie znajdziesz żadnej niezgodności w stworzeniu Litościwego Boga. Lecz spójrz raz jeszcze. Czy widzisz jakiś błąd?

الَّذِيْ خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ طِبَاقًا مَا تَرٰى فِيْ خَلْقِ الرَّحْمٰنِ مِنْ تَفٰوُتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرٰى مِنْ فُطُوْرٍ ④

5. Nie, spójrz jeszcze raz i jeszcze raz, a twój wzrok powróci tylko do ciebie pomieszany i zmęczony,[3080] nie znalazłszy żadnej niezgodności.

ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ اِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَّهُوَ حَسِيْرٌ ⑤

---

[a]1,1. [b]25,2-3. [c]5,49; 11,8; 18,8. [d]65,13; 67,4; 71,16.

3079. Prawo życia i śmierci działa w całej przyrodzie. Każde żywe stworzenie podlega schyłkowi i śmierci. „Śmierć", tak jak w w. 2,29 i 53,45, wymieniona jest i w tym wersecie przed „życiem". Wydaje się, że powodem tego jest fakt, iż śmierć lub nieistnienie jest stanem poprzedzającym życie lub też może dlatego, że „śmierć" jest ważniejsza i ma większe znaczenie niż „życie", jako że otwiera przed człowiekiem portale życia wiecznego i niekończącego się postępu duchowego, podczas gdy życie na ziemi jest jedynie tymczasową podróżą, pobytem i przygotowaniem do stałego, wiecznego życia poza grobem.

3079A. *Tibāq* jest synonimem *Tabaq* i jego liczby mnogiej – *Atbāq*. Powiada się coś jest *Tabāq* lub *Tibāq* tego, czyli że ta rzecz pasuje do tamtej lub że podobieństwo tego jest w mierze, rozmiarze czy jakości, itp. *Tibāq* oznacza także stadium (Lane).

3080. Stworzenie Boże jest zaprawdę piękne i cudowne. System słoneczny, którego ziemia jest zaledwie maleńką cząstką, jest wielki, różnorodny i uporządkowany, choć jest jednym z setek milionów systemów, z którego jedne są nieporównywalnie od niego większe. Mimo wszystko te miliony słońc i gwiazd tak są ułożone w odniesieniu do siebie, że w całym wszechświecie panuje harmonia i piękno. Porządek, jaki panuje we wszechświecie, widoczny jest gołym okiem oraz rozszerza się poza możliwości wzrokowe człowieka, a także możliwości wszelkich instrumentów, jakimi nauka posługuje się i może jeszcze stworzyć.

6. I zaprawdę, [a]My przystroiliśmy dolne niebo lampami i uczyniliśmy [b]je środkiem umożliwiającym odpędzanie szatanów, albowiem przygotowaliśmy dla nich karę płonącego Ognia.

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَآءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَٰهَا
رُجُومًا لِّلشَّيَٰطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ۝

7. Dla tych zaś, którzy nie wierzą w ich Pana, jest kara Piekła, a jest to złe miejsce.

وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ
الْمَصِيرُ ۝

8. Kiedy zostaną tam wrzuceni, [c]usłyszą, jak ono ryczy wrząc.

إِذَآ أُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِىَ تَفُورُ ۝

9. Ono nieomal wybuchnie z wściekłości. [d]Za każdym razem, gdy wrzucana będzie doń kolejna grupa grzeszników, jego wartownicy będą pytać: „Czy nie przybył do was nikt, kto by was ostrzegł?"

تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَآ أُلْقِىَ فِيهَا فَوْجٌ
سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَآ أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ۝

10. Oni będą mówić: „Tak, rzeczywiście, przybył do nas ten, kto ostrzega, lecz my uznaliśmy go za kłamcę i mawialiśmy: «Allach niczego nie objawił, jesteś najwyraźniej w błędzie»".

قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَآءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا
نَزَّلَ اللَّهُ مِن شَىْءٍ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا فِى ضَلَٰلٍ
كَبِيرٍ ۝

11. I powiedzą: „Gdybyśmy tak tylko posłuchali lub posiadali rozum,3080A nie znaleźlibyśmy się wśród mieszkańców płonącego Ognia".

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِىٓ أَصْحَٰبِ
السَّعِيرِ ۝

12. W ten sposób będą wyznawać swoje grzechy, lecz jakże daleko od litości Allacha znajdują się mieszkańcy płonącego Ognia.

فَاعْتَرَفُوا بِذَنۢبِهِمْ فَسُحْقًا لِّأَصْحَٰبِ السَّعِيرِ ۝

13. [e]Zaprawdę, ci, którzy boją się ich Pana w sekrecie – na nich czeka przebaczenie i wspaniała nagroda.

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُم مَّغْفِرَةٌ
وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝

[a]15,17; 37,7; 41,13; 50,7. [b]15,18; 37,11. [c]11,107; 21,101; 25,13. [d]39,72; 40,51. [e]21,50; 55,47; 79,41-43.

3080A. Gdybyśmy stosowali się do dyktatów *Shari'ah* lub sumienia.

14. [a]I czy ukrywacie, co mówicie, czy też mówicie to otwarcie, On wie doskonale, co znajduje się w waszych sercach.

وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ ۖ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ ⑬

15. Czy On, który was stworzył, nie wie tego? On jest Znawcą wszelkich subtelności, jest Wszechświadomy.

أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ ۖ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ⑭

16. On jest Tym, który uczynił [b]dla was ziemię równą i gładką. Chodźcie[3081] zatem po jej szerokich drogach i spożywajcie z Jego zaopatrzenia. Do Niego wszak nastąpi zmartwychwstanie.

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذَلُولًا فَامْشُوا فِي
مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِن رِّزْقِهِ ۖ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ⑮

17. [c]Czy czujecie się bezpieczni przed Tym, który jest w niebie,[3082] iż nie uczyni, że ziemia zapadnie się wraz z wami? Tymczasem, patrzcie!, już zaczyna drżeć.

ءَأَمِنتُم مَّن فِي السَّمَاءِ أَن يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ
فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ⑯

18. Czy czujecie się bezpieczni przed Tym, który jest w niebie, iż nie wyśle przeciwko wam potężnej burzy piaskowej? Wtedy dowiecie się, jakże straszliwym było Moje ostrzeżenie!

أَمْ أَمِنتُم مَّن فِي السَّمَاءِ أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ۖ
فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ ⑰

19. I, rzeczywiście, tamci przed nimi również odrzucili Moich Posłańców, lecz jakże żałosna była potem Moja kara!

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ⑱

[a]2,78; 6,4; 11,6; 20,8. [b]2,23; 20,54. [c]16,46; 17,69; 34,10.

3081. Koran poleca podróżowanie po ziemi, ponieważ opuszczanie domu i podróżowanie do innych krajów wielce pomaga w powiększaniu wiedzy i doświadczeń.

3082. Ponieważ w Koranie powiada się zazwyczaj, że kara spada z nieba, w wersecie obecnym mówi się o Bogu, zaś w następnym o tym, że jest On w niebie. Inaczej Bóg jest tutaj, tam i wszędzie.

20. [a]Czy oni nie widzą nad sobą ptaków, rozpościerających swe skrzydła w locie, a potem składających je, by spaść nagle na swą zdobycz?[3083] Nie powstrzymuje ich nikt, jak tylko ich Miłosierny Pan. On dobrze widzi wszystkie rzeczy.

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ
مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَٰنُ ۚ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ

21. Czy ci, którzy uznawani są za wasze zastępy, mogą pomóc wam przeciwko Miłosiernemu Bogu? Niewierzący są wyłącznie ofiarami okłamywania samych siebie.

أَمَّنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ جُندٌ لَّكُمْ يَنصُرُكُم مِّن
دُونِ الرَّحْمَٰنِ ۚ إِنِ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ

22. Albo [b]kim jest ten, który będzie wam dawał, jeśli On wstrzyma Swoje zaopatrzenie?[3084] Nie, oni jednak z uporem trwają w buncie i niechęci.

أَمَّنْ هَٰذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ ۚ
بَل لَّجُّوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ

23. Co? Czyż lepszy jest ten, kto chodzi czołgając się na swej twarzy,[3085] czy też ten, który chodzi wyprostowany prostą drogą?

أَفَمَن يَمْشِي مُكِبًّا عَلَىٰ وَجْهِهِ أَهْدَىٰ أَمَّن يَمْشِي
سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ

24. Powiedz: „On jest Tym, który uczynił, że jesteście, i [c]dał wam uszy, i oczy, i serca. Wy jednak niewiele dziękujecie".

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۖ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ

25. Powiedz: [d]„On jest Tym, który pomnożył was na ziemi i przed Nim będziecie wszyscy zgromadzeni".

قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

[a]16,80. [b]10,32; 34,25. [c]16,79; 23,79. [d]23,80.

3083. Jeśli niewierzący nadal przeciwstawiać się będą Prawdzie, zostaną zniszczeni przez głody, trzęsienia ziemi, a zwłaszcza przez wojny, a ptaki z nieba paść się będą ich martwymi ciałami (16,80). Patrz także przypis 1880 w „The Larger Edition of the Commentary".

3084. Być może nawiązuje się tutaj do tego strasznego głodu, który trzymał Mekkę w swych szponach przez kilka lat, do czasu, kiedy mieszkańcy Mekki zaczęli błagać Świętego Proroka, by modlił się o uwolnienie ich z tego nieszczęścia. Patrz także 2694.

3085. Niewierzący kroczą niewłaściwą drogą ze zwieszonymi głowami, błąkając się w ciemności zwątpienia i niewiary, natomiast wierzący w swojej pewności wiary idą drogą prostą, drogą Prawdy, trzymając swe głowy wysoko wzniesione. Czyż obie te grupy mogą być sobie równe?

26. [a]I powiadają: „Kiedy spełni się ta obietnica, jeśli rzeczywiście jesteście prawdomówni?"

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ

27. Powiedz: „Wiedza o tym jest u Allacha, ja zaś [b]jestem tylko tym, który ostrzega".

قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِندَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ

28. Lecz kiedy ujrzą to już w pobliżu, twarze niewierzących ściągnięte zostaną strachem,[3086] i będzie im powiedziane: „Oto rzecz, o którą wielokrotnie prosiliście".

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سِيئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هَٰذَا الَّذِي كُنتُم بِهِ تَدَّعُونَ

29. Powiedz: „Powiedzcie mi, jeśliby Allach zechciał zniszczyć mnie i tych, którzy są ze mną, któż obroni niewiernych przed bolesną męką?"

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِيَ اللَّهُ وَمَن مَّعِيَ أَوْ رَحِمَنَا فَمَن يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ

30. Powiedz: „On jest Bogiem Dobroczynnym,[3087] w Niego uwierzyliśmy i Jemu ufamy. Wy zaś wkrótce dowiecie się, kto się myli".

قُلْ هُوَ الرَّحْمَٰنُ آمَنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

31. Powiedz: „Powiedzcie, gdyby cała wasza woda miała zniknąć w głębiach ziemi, któż da wam czystą, bierzącą wodę?"[3088]

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَن يَأْتِيكُم بِمَاءٍ مَّعِينٍ

[a]21,39; 34,30; 36,49. [b]22,50; 26,116; 29,51.

3086. Charakterystyczną cechą niewierzących jest to, że dopóki nie spadnie na nich kara, przechwalają się, chełpią, drwią i szydzą z wierzących. Kiedy jednak staną twarzą w twarz z karą, ogarnia ich poczucie przygnębienia, rozpaczy i depresji.

3087. Boży atrybut *Al-Rahmān* (Dobroczyńca) w surze tej jest wymieniany wiele razy, tak jak w wielu innych miejscach Koranu, ponieważ wszelkie wymieniane w nim łaski i błogosławieństwa Boże, czy to dotyczące fizycznego podtrzymywania człowieka, czy jego rozwoju duchowego, są bezpośrednim wynikiem dobroczynności Bożej (*Rahmāniyyah*).

3088. Wszelkie życie, czy to fizyczne, czy duchowe, zależne jest od wody – to pierwsze od wody deszczowej, zaś to drugie od wody objawienia Bożego.

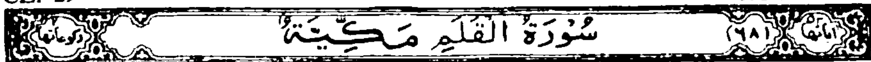
ROZDZIAŁ 68

AL-QALAM

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia, kontekst i temat

Jest to jeden z pierwszych czterech czy pięciu Rozdziałów, które objawione były w Mekce na samym początku Powołania. Według niektórych autorytetów Rozdział ten został objawiony zaraz po surze Al-'Alaq, pierwszą objawioną surą Koranu. Jednak niektóre inne autorytety umieszczają tę surę po Rozdziałach Al-Muzzammil i Al-Muddaththir. Nie ma jednak żadnych wątpliwości co do faktu, że wszystkie te Rozdziały były objawione w przybliżeniu po kolei, ponieważ istnieje duże podobieństwo tematyczne. Sura obecna zajmuje się głównie twierdzeniem Świętego Proroka o tym, że jest Posłańcem Bożym. Podobnie jak wszystkie sury mekkańskie, które przede wszystkim zajmują się sprawami doktryny i wierzenia, także i sura obecna zajmuje się prawdą twierdzenia Świętego Proroka oraz przedstawia pewne argumenty na poparcie tego twierdzenia. Znaczna część tej sury poświęcona jest omówieniu walki niewierzących przeciwko Prawdzie oraz złemu końcowi, jaki ich w końcu spotka. Sura ta przedstawia powody odrzucania przez nich Prawdy i przeciwstawiania się jej oraz nakreśla sposób, w jaki, gdy ich wysiłki mają już prawie przynieść owoce i niestety spełzają na niczym, Prawda, która pozornie przegrywa, zaczyna tryumfować i dominować. Pod koniec tej sury zachęca się Świętego Proroka do wytrwałości i cierpliwości w znoszeniu szyderstw, opozycji i prześladowań, jakim jest poddawany, ponieważ jego sprawa musi zwyciężyć.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Na kałamarz i pióro, i to, co piszą,[3089]

نٓ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُوْنَ ②

3. [b]Ty nie jesteś, na miłosierdzie twego Pana, szaleńcem.[3089A]

مَآ اَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُوْنٍ ③

4. Na ciebie niechybnie czeka niekończąca się nagroda.[3090]

وَاِنَّ لَكَ لَاَجْرًا غَيْرَ مَمْنُوْنٍ ④

5. Zaiste, ty posiadasz najwspanialsze cechy moralne.[3091]

وَاِنَّكَ لَعَلٰى خُلُقٍ عَظِيْمٍ ⑤

6. I ty wkrótce ujrzysz, a i oni także zobaczą,

فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُوْنَ ⑥

---

[a]1,1. [b]34,47; 52,30.

3089. W wersecie tym przedstawia się kałamarz, pióro i cały materiał napisany jako dowody popierające twierdzenie zawarte w trzech następnych wersetach.

3089A. Werset ten oznacza, że bez względu na rodzaj sprawdzania wiedzy i uczoności twierdzenia Świętego Proroka, zawsze dochodzi się do wniosku, że nie jest on maniakiem – jak powiadają niewierni – lecz najrozsądniejszym i najmądrzejszym z ludzi. Werset następny przedstawia powód, dlaczego oskarżenie to jest nie tylko bezpodstawne, ale wręcz głupie i zmyślone.

3090. Werset ten wraz z następnym najskuteczniej eksponują absurdalność oskarżenia o szaleństwo. Werset ten powiada, że działania ludzi szalonych nie dają żadnych pożytecznych wyników. A przecież Święty Prorok bezustannie odnosi sukcesy w wypełnianiu celu swojej misji Bożej oraz we wprowadzaniu tak cudownej rewolucji w życiu swego zdegenerowanego ludu. Rewolucja ta nie skończy się wraz z jego śmiercią. Kiedykolwiek w przyszłości jego współwyznawcy zejdą z drogi prawości, Bóg wzbudzi między nimi Reformatorów, którzy wywołają wśród nich odrodzenie i dadzą im nowe życie. Proces ten trwać będzie aż po kres czasu.

3091. Werset ten stanowi dalszy elokwentny komentarz do oskarżenia o szaleństwo, jakie wypowiadają pod adresem Świętego Proroka niewierni, i określa je jako głupie. Werset ten powiada, że Święty Prorok nie tylko nie jest maniakiem, lecz że jest najszlachetniejszym i najbardziej wysublimowanym z ludzi oraz że posiada pełnię tych wszystkich wspaniałości moralnych, jakie składają się na to, iż ich posiadacz stanowi doskonały obraz swego Stwórcy. Jest on całkowitym ucieleśnieniem wszelkich dobrych cech moralnych, jakie może posiadać człowiek. Wszystkie wspaniałe cechy moralne łączą się w jego osobie w doskonałą i harmonijną całość. 'Â'ishah, utalentowana małżonka Proroka, gdy poproszono ją kiedyś, aby ujawniła nieco z moralności Proroka, powiedziała: „On posiada wszystkie te wspaniałe cechy moralne, o których w Koranie powiada się jako o szczególnych znakach prawdziwego sługi Bożego" (Bukhârî).

7. Kto z was ogarnięty jest szaleństwem.[3092]

بِأَييِّكُمُ الْمَفْتُونُ ۝

8. Zaiste, twój Pan najlepiej wie, [a]kto zbacza z Jego drogi, i zna tych, którzy idą za przewodnictwem.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ۝

9. Zatem nie wypełniaj życzeń tych, którzy odrzucają Prawdę.

فَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِينَ ۝

10. [b]Oni chcieliby, abyś szedł na kompromis,[3093] żeby i oni także mogli iść na kompromis.

وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُونَ ۝

11. Nie poddawaj się żadnemu nędznemu, który przysięga,

وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ مَهِينٍ ۝

12. [c]Oszczercy, temu, który chodzi, głosząc potwarz,[3094]

هَمَّازٍ مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍ ۝

13. [d]Temu, który zabrania dobra, grzesznikowi,

مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ۝

14. Grubiańskiemu, a na dodatek o wątpliwym pochodzeniu,

عُتُلٍّ بَعْدَ ذَٰلِكَ زَنِيمٍ ۝

15. [e]Tylko dlatego, że posiada bogactwa i dzieci.[3095]

أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ ۝

[a]16,126; 53,31. [b]17,74. [c]104,2. [d]50,26. [e]23,56; 74,13-14.

3092. Werset ten pokonuje oskarżycieli Świętego Proroka ich własną bronią i powiada im – rzucając słowa wyzwania – że czas wskaże czy to on, czy oni poddali się szaleństwu oraz czy twierdzenie o tym, że jest on Posłańcem Bożym, było rezultatem błędnego działania rozpalonego umysłu, czy też niewierni tak byli obłąkani, że nie potrafili zauważyć znaków czasu i przez to nie chcieli w niego uwierzyć.

3093. Werset ten może w szczególności odnosić się do propozycji Quraish z Mekki pod adresem Świętego Proroka, propozycji, których celem było odwiedzenie go od ustalonego już celu. Werset ten może także mieć zastosowanie ogólne, ponieważ Prawda jest trwała jak skała, podczas gdy fałsz nie ma się na czym wesprzeć i poddaje się presji i pokusom, jak i godzi się na kompromis.

3094. W wersecie obecnym oraz trzech poprzednich nawiązuje się być może do Walīd bin Mughīrah lub do Abū Jahl, lub też do każdego przywódcy fałszu.

3095. Wszystkie grzechy, przewiny i opozycja wobec Islamu rodzą się z próżności lub poczucia fałszywej dumy oraz są one chorobą tych, którzy zdołali zgromadzić wielkie bogactwo w kwestionowalny sposób i którzy posiadają wielką władzę oraz wpływy. Werset ten może także oznaczać, że niegodziwi i podli ludzie nie powinni być przez innych szanowani tylko dlatego, iż posiadają bogactwo i wpływy.

16. [a]Kiedy przedstawia się mu Nasze Znaki, on powiada: „Opowieści z dawnych czasów".

إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝

17. My napiętnujemy go na nosie.[3096]

سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ ۝

18. My niechybnie wypróbujemy ich, tak jak wypróbowaliśmy właścicieli ogrodu, kiedy dawali sobie znaki, by niechybnie rankiem zebrać wszystkie jego owoce.[3097]

إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا
لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ ۝

19. A nie czynili oni żadnego wyjątku[3098] i nie powiedzieli: „Jeśli taka wola Boga".

وَلَا يَسْتَثْنُونَ ۝

20. [b]Wtedy nawiedziła ich inspekcja od ich Pana, podczas gdy spali.

فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ ۝

21. Rankiem zaś ogród wyglądał jak ścięty.

فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ ۝

22. Wołali więc wzajemnie do siebie o świcie,

فَتَنَادَوْا مُصْبِحِينَ ۝

23. Mówiąc: „Idźcie wczesnym rankiem na swoje pole, jeśli chcecie zebrać owoce".

أَنِ اغْدُوا عَلَىٰ حَرْثِكُمْ إِن كُنتُمْ صَارِمِينَ ۝

24. Wyszli zatem, mówiąc do siebie ściszonym głosem:

فَانطَلَقُوا وَهُمْ يَتَخَافَتُونَ ۝

[a]8,32; 16,25; 83,14. [b]3,118; 18,43.

3096. „Napiętnujemy go na nosie" oznacza i jest metaforą nawiązującą do pozbawienia kogoś honoru.

3097. Porównuje się tutaj niegodziwych, nikczemnych i zachłannych niewiernych do właściciela ogrodu, który sam pochłonąłby wszystkie swoje owoce i nie podzieliłby się nawet z tymi, którzy włożyli w ten ogród swoją pracę, a przez to pozbawiłby ich należnych im praw.

3098. Właściciele „ogrodu" chciwie pozbawiali innych owoców ich pracy i na nich się bogacili. Byli tak pewni wyniku swojej pracy i zebrania zbiorów bez problemów, że zapomnieli o Bogu, nie szukali ochrony u Boga, wypowiadając słowa „Jeśli Bóg zechce".

25. „Niechaj nie wchodzi tam żaden biedak, gdy wy tam będziecie".[3099]

أَن لَّا يَدْخُلَنَّهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُم مِّسْكِينٌ ﴿٢٤﴾

26. Poszli zatem wczesnym rankiem, zdecydowani na skąpstwo,[3100]

وَغَدَوْا عَلَىٰ حَرْدٍ قَادِرِينَ ﴿٢٥﴾

27. Lecz kiedy ujrzeli ogród, powiedzieli: „Zaiste, jesteśmy zgubieni!

فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَضَالُّونَ ﴿٢٦﴾

28. „Nie, zostaliśmy pozbawieni wszystkich naszych owoców".

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٢٧﴾

29. Najlepszy wśród nich powiedział: „Czyż nie mówiłem wam: Dlaczego nie głosicie chwały Boga?"

قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ﴿٢٨﴾

30. Na to oni rzekli: „Chwała naszemu Panu! Zaiste, byliśmy grzesznikami".

قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٩﴾

31. Wtedy jedni z nich zwrócili się do innych, wzajemnie czyniąc sobie wymówki.

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَاوَمُونَ ﴿٣٠﴾

32. Powiedzieli: „Biada nam! Rzeczywiście byliśmy zbuntowani.

قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا طَاغِينَ ﴿٣١﴾

33. „Być może, jeśli okażemy skruchę, nasz Pan da nam w zamian lepszy ogród niż ten. Pokornie błagamy Pana naszego".

عَسَىٰ رَبُّنَا أَن يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِّنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ ﴿٣٢﴾

3099. Bogaci właściciele „ogrodu" w tej przypowieści są porównywani do tych samolubnych, brutalnych i chciwych ludzi, którzy – oprócz wykorzystywania pracy innych – są tak zachłanni, że nigdy nie wydaliby ani odrobiny swoich dóbr na zaspokojenie potrzeb ludzi biednych.

3100. Wyzyskiwacze pracy innych ludzi są oddzielną klasą ludzi. Starają się oni i planują oddzielić tych ostatnich od korzyści, jakie mogą oni odnieść potem swoich rąk. Ci tarzają się w bogactwie, podczas gdy biedni bracia czołgają się w brudzie i ubóstwie przed ich oczyma.

34. Taka jest kara tego świata. I, zaiste, [a]kara Życia Przyszłego jest większa.[3101] Gdybyż oni tylko wiedzieli!

كَذَٰلِكَ الْعَذَابُ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

35. [b]Dla sprawiedliwych naprawdę są u ich Pana Ogrody Szczęścia.

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ

36. [c]Czyż zatem My mamy tak samo traktować tych, którzy się Nam poddają, jak i tych, którzy są winni?

أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ

37. Co się z wami dzieje? Jak uważacie?

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ

38. Czy macie Księgę, w której czytacie,

أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ

39. Że niechybnie otrzymacie w nich wszystko, co sobie wybierzecie?

إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ

40. Albo czy zawarliście z Nami przymierze, obowiązujące aż po Dzień Zmartwychwstania, że z pewnością otrzymacie, co zechcecie?[3102]

أَمْ لَكُمْ أَيْمَانٌ عَلَيْنَا بَالِغَةٌ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ

41. Spytaj ich, kto z nich za to poręczy.

سَلْهُمْ أَيُّهُم بِذَٰلِكَ زَعِيمٌ

42. Albo czy mają jakichś bożków? Niechaj zatem przedstawią swoich bogów, jeśli są prawdomówni.

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِن كَانُوا صَادِقِينَ

[a]13,35; 39,27. [b]30,16; 68,35; 78,32. [c]32,19; 38,29; 45,22.

3101. Wcześniej lub później przyjdzie na tych, którzy wykorzystują innych czas nemezis, a ich zapędy do pozbawiania innych owoców ich pracy nie powiodą się.

3102. Werset ten stawia niewiernym pytanie: „Czyż w jakimkolwiek objawionym Piśmie znajdują oni jakiś autorytet, zgodnie z którym mogliby sami wybierać swój sposób życia i uniknąć konsekwencji swoich złych uczynków? Lub czy zawarli z Bogiem przymierze, które pozostanie w mocy aż do Dnia Sądu, a które powiada, że posiądą wszystko, co tylko zechcą i co im się spodoba, a mimo to nie będą cierpieć z powodu konsekwencji swoich złych uczynków?"

43. Albowiem w dniu, kiedy prawda zostanie obnażona,[3103] a oni wezwani będą, by paść na twarze, nie będą w stanie tego uczynić.

يَوْمَ يُكْشَفُ عَن سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٤٣﴾

44. [a]Spuszczą wzrok, a upokorzenie zakryje ich całych. Byli wszak wzywani, by paść na twarze, gdy byli bezpieczni i spokojni, lecz nie uczynili tego.

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَالِمُونَ ﴿٤٤﴾

45. [b]Pozwól zatem, że Ja zajmę się tymi, którzy odrzucają Nasze słowo. [c]Przyciągniemy ich ku zniszczeniu krok po kroku,[3104] a nie będą wiedzieli skąd.

فَذَرْنِي وَمَن يُكَذِّبُ بِهَٰذَا الْحَدِيثِ سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٥﴾

46. [d]I Ja udzielę im długiej zwłoki, albowiem Mój plan jest pewny.

وَأُمْلِي لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿٤٦﴾

47. [e]Czy prosisz ich o nagrodę, iż czują się obarczeni jej brzemieniem?

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُم مِّن مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُونَ ﴿٤٧﴾

48. [f]Czyż posiadają wiedzę o tym, co niewidzialne, iż to zapisują?

أَمْ عِندَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٤٨﴾

49. Zatem bądź wytrwały w wypełnianiu przykazania od twego Pana [g]i nie bądź podobny do Człowieka z Ryby, kiedy ten wołał do swego Pana i był pełen żalu.

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُن كَصَاحِبِ الْحُوتِ إِذْ نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُومٌ ﴿٤٩﴾

[a]75,25; 88,3-4. [b]73,12; 74,12. [c]7,183. [d]7,184. [e]23,73; 52,41. [f]52,42. [g]21,88.

3103. Werset ten może odnosić się do srogości Dnia Zmartwychwstania lub do podniesienia zasłony z wszystkich tajemnic oraz do oświetlenia wszystkich sekretów w Dniu Sądu. Patrz 2177.

3104. Kara Boża spadać będzie na niewiernych stopniowo i w formie stadiów, a przez to będą oni mieć dość stosownych okazji do okazania skruchy i zadośćuczynienia poprzez przyjęcie Posłannictwa Bożego.

50. [a]I gdyby łaska od jego Pana nie dosięgła go, z pewnością rzucony zostałby na jałowy ląd,[3105] by zostać obwinionym przez jego lud.

لَوْلَآ أَن تَدَارَكَهُ نِعْمَةٌ مِّن رَّبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَآءِ
وَهُوَ مَذْمُومٌ ۝

51. Jednak jego Pan wybrał go i umieścił wśród sprawiedliwych.

فَاجْتَبٰهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصّٰلِحِينَ ۝

52. A ci, którzy nie wierzą, chętnie usunęliby ciebie z danego ci przez Boga stanowiska, a uczyniliby to swoim własnym gniewnym[3106] spojrzeniem, kiedy słuchają Napomnienia. I powiadają ciągle: „On z pewnością jest szalony".

وَإِن يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ
لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ۝

53. Nie, ono jest wyłącznie źródłem zaszczytu dla wszystkich światów.

وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعٰلَمِينَ ۝

[a]37,144-146.

3105. Werset ten może także implikować całkiem subtelną wskazówkę dotyczącą *Hijrah* Świętego Proroka (Emigracja) do Medyny.

3106. Niewierni srogo spoglądają na Świętego Proroka. Spojrzenia takie mogłyby przestraszyć człowieka mniejszego kalibru tak, że porzuciłby swoją misję, lecz Święty Prorok ma głosić Posłannictwo Boże i dlatego nie można go onieśmielić, podejść pochlebstwami czy przekupić, aby zaprzestał swch praktyk.

ROZDZIAŁ 69

AL-HĀQQAH

(Objawiony przed Hijrah)

Uwagi ogólne

Sura ta, podobnie jak poprzednia, znajduje się - jak na to wskazuje jej temat - wśród najwcześniej objawionych w Mekce Rozdziałów. Prawie w całości jest ona poświęcona tematowi nieuniknioności Zmartwychwstania. Przedstawia ona także pewny sukces Świętego Proroka wobec niekorzystnych okoliczności jako argument wspierający tę hipotezę. Ponieważ ostateczny sukces Świętego Proroka oraz Zmartwychwstanie uważane były przez niewiernych za niemożliwe, spełnienie się jednego z tych elementów właściwie stanowi niepodważalny dowód na to, że ten drugi także się spełni. W ten sposób sura ta rozpoczyna się od stanowczego stwierdzenia o pokonaniu wrogów Prawdy. Dalej przechodzi ona do przedstawienia porównania pomiędzy zniszczeniem tych, którzy odrzucają Posłannictwo Boże oraz Zmartwychwstanie i powiada, że w przypadku niewiernych „godzina" kary będzie najbardziej zatrważająca i uśmiercająca, zaś dla wiernych będzie ona czasem wiecznej radości i szczęścia. Sura ta kończy się stanowczym stwierdzeniem, że oba te wydarzenia - Zmartwychwstanie i sukces sprawy Proroka wbrew niekorzystnym okolicznościom - z całą pewnością spełnią się, ponieważ to, co powiada Prorok, to własne, objawione Słowo Boże, a nie majaczenia poety. Nie są to także domysły wróżbiarza ani fabrykacje. Gdyby bowiem Prorok wypowiedział jakieś kłamstwo przeciwko Bogu, spotkałaby go pewna i gwałtowna śmierć, jako że kłamca nigdy nie może odnosić sukcesów.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ (١)

2. Nieuniknione![3107]

اَلْحَآقَّةُ (١)

3. Co jest Nieuniknione?

مَا الْحَآقَّةُ (٢)

4. Skąd masz się dowiedzieć, co jest Nieuniknione?

وَمَآ اَدْرٰىكَ مَا الْحَآقَّةُ (٣)

5. Plemiona Thamūd i 'Ād za kłamstwo uważali nagłe nieszczęcie.

كَذَّبَتْ ثَمُوْدُ وَعَادٌۢ بِالْقَارِعَةِ (٤)

6. [b]Jeśli chodzi o Thamūd, zostali zniszczeni podmuchem o największej sile.

فَاَمَّا ثَمُوْدُ فَاُهْلِكُوْا بِالطَّاغِيَةِ (٥)

7. [c]A jeśli chodzi o 'Ād, ci zostali zniszczeni gwałtownym, wyjącym wiatrem,

وَاَمَّا عَادٌ فَاُهْلِكُوْا بِرِيْحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ (٦)

8. Który, jak uczynił Bóg, wiał przeciwko nim przez siedem nocy i siedem dni bez przerwy, tak że widać w nim było ludzi, jak leżą twarzami do ziemi, jak gdyby [d]byli powalonymi pniami palm.

سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَّثَمٰنِيَةَ اَيَّامٍ حُسُوْمًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيْهَا صَرْعٰى كَاَنَّهُمْ اَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ (٧)

9. Czy widzisz jakiś ślad po nich?

فَهَلْ تَرٰى لَهُمْ مِّنْۢ بَاقِيَةٍ (٨)

10. [e]Faraon, jak i ci, co byli przed nim, oraz pokonane miasta stale dopuszczały się grzechu.

وَجَآءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهٗ وَالْمُؤْتَفِكٰتُ بِالْخَاطِئَةِ (٩)

11. Oni nie byli posłuszni Posłańcowi od ich Pana i dlatego On [f]pochwycił ich potężnym uściskiem.

فَعَصَوْا رَسُوْلَ رَبِّهِمْ فَاَخَذَهُمْ اَخْذَةً رَّابِيَةً (١٠)

---

[a]1,1. [b]41,18; 54,32. [c]41,17; 54,20. [d]54,21. [e]28,9. [f]73,17.

3107. Ustalony lub nieunikniony fakt; katastrofa, która z całą pewnością się wydarzy; ostateczne pokonanie niewiary.

12. [a]Zaprawdę, kiedy wody[3108] wysoko się podniosły, My nieśliśmy cię w łódce,

إِنَّا لَمَّا طَغَا الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ ﴿١٢﴾

13. Aby stało się to dla ciebie napomnieniem i aby zachowujące ucho zachowało to.

لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيَهَا أُذُنٌ وَاعِيَةٌ ﴿١٣﴾

14. [b]Kiedy więc zabrzmi pojedynczy dźwięk trąby,[3109]

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ ﴿١٤﴾

15. I uniesione zostaną niebo i ziemia, a potem rozbite jednym uderzeniem,[3110]

وَحُمِلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً ﴿١٥﴾

16. Tego dnia zdarzy się wielkie Wydarzenie.

فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١٦﴾

17. Niebo rozpadnie się [c]i będzie to niezwykle kruchy dzień.

وَانْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ ﴿١٧﴾

18. [d]Aniołowie staną na jego krańcach i tego dnia na nim osiem aniołów nieść będzie Tron twego Pana.[3111]

وَالْمَلَكُ عَلَىٰ أَرْجَائِهَا ۚ وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ ﴿١٨﴾

[a]11,41; 54,14. [b]18,100; 23,102; 36,52; 39,69; 50,21. [c]55,38; 84,2. [d]39,76; 40,8.

3108. W wersecie tym nawiązuje się do Potopu w czasach Noego.

3109. Marsz Świętego Proroka na Mekkę był tak szybki i nagły, że Mekkańczycy byli całkowicie zaskoczeni. Był on dla nich prawdziwym gromem z jasnego nieba. Werset ten może także odnosić się do Dnia Zmartwychwstania, gdzie kiedy w chwili zadęcia w trąby, zarówno sprawiedliwi, jak i winni staną przed Bogiem, przed Wielkim Tronem Sądu, by rozliczyć się ze swoich uczynków.

3110. Cała Arabia została wstrząśnięta; przywódcy arystokracji arabskiej oraz zwykły lud poczuli wielki wpływ podboju islamskiego, jak i wielką i gwałtowną zmianę, jakiej dokonał on w ich życiu – *al-Jibāl* oznacza tutaj przywódców ludzi, zaś *al-Ard* zwykły lud.

3111. *'Arsh* (Tron) to reprezentacja niezwykłych atrybutów Boga, prerogatywów posiadanych tylko przez Niego. Atrybuty te manifestują się poprzez Boże atrybuty podobieństwa, które określone są w tym wersecie jako wsporniki Jego Tronu ('Arsh). Pozostałe atrybuty to Rabb, Rahmān, Rahīm oraz Mālik Yaum al-Dīn i są one podstawowymi atrybutami Bożymi, dzięki którym świat ten żyje i które dotyczą głównie życia i losu człowieka. W świetle ich majestatu, grozy i wielkości te właśnie cztery atrybuty Boże w Dniu Sądu manifestowane będą podwójnie. Słowa te mogą także oznaczać, że owego dnia, wraz z tymi czterema atrybutami podobieństwa zadziałają także odpowiadające im atrybuty wieczne. A ponieważ atrybuty Boże manifestują się poprzez aniołów, dlatego wspomina się o ośmiu aniołach jako podporach Tronu Bożego w tym Wielkim Dniu.

19. Tego dnia staniecie przed Bogiem i [a]żadna z waszych tajemnic nie pozostanie nieznana.[3112]

يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَىٰ مِنكُمْ خَافِيَةٌ ۝

20. [b]Wtedy ten, który dostanie do prawej ręki swój zapis,[3113] powie: „Podejdź i przeczytaj mój zapis".

فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَاؤُمُ اقْرَءُوا كِتَابِيَهْ ۝

21. „Zaiste, wiedziałem, że doczekam rozliczenia".

إِنِّي ظَنَنتُ أَنِّي مُلَاقٍ حِسَابِيَهْ ۝

22. [c]Zatem ten będzie się cieszył radosnym życiem,

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ ۝

23. [d]W wyniosłym Ogrodzie,

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝

24. [e]W którym kiście owoców będą w zasięgu ręki.

قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ۝

25. Będzie do niego powiedziane: [f]„Jedz i pij w radości z powodu dobrych dzieł, jakich dokonałeś w minionych dniach".

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ ۝

[a]4,43; 41,21. [b]17,72; 84,8-9. [c]88,10; 100,8. [d]43,73; 88,11. [e]55,55; 76,15. [f]77,44.

Błędnym poglądem jest, że 'Arsh, o którym mowa w tym wersecie, jest „zrodzony" przez aniołów, a przez to jest czymś materialnym. Bowiem słowo *Hamala*, jak się je wykorzystuje w Koranie, nie oznacza tylko podtrzymywania w sensie fizycznym, lecz również w sensie przenośni. W 33,73 o człowieku mówi się jako o „niosącym Prawo" lub *Sharī'ah*, a przecież *Sharī'ah* nie jest niczym materialnym. Podobnie podtrzymywanie *'Arsh* przez anioły oznacza, że przez nich odkrywa się i manifestuje rzeczywistość atrybutów Bożych. Nie możemy jako ludzie pojąć i zrozumieć tych wiecznych atrybutów Boga (Jego *'Arsh*) bez Jego atrybutów podobieństwa. Tak zatem Boże atrybuty podobieństwa podtrzymują, czy są nośnikami Jego atrybutów wiecznych (Jego *'Arsh*). Powiada się znowu, że o *'Arsh* mówi się jako o czymś „na wodzie" (11,8), co jest elementem stworzonym, a przez to i on musi być rzeczą stworzoną. Jednakże „woda" w języku objawionego Pisma oznacza często Słowo Boże. W tym sensie werset ten (11,8) oznacza, że „Tron Boży" spoczywa na „Słowie Bożym", co oznacza, iż człowiek nie jest w stanie w pełni zrozumieć i uświadomić sobie majestatu i chwały Bożej bez pomocy Słowa Bożego. Fakt, iż *'Arsh* oznacza wieczne atrybuty Boga, wynika też jasno z 23,117. Patrz także 986.

3112. Oprócz znaczenia podanego w tekście, werset ten oznacza, że w dniu Upadku Mekki wyeksponowany zostanie całkowicie fałsz wierzeń i praktyk bałwochwalczych.

3113. Otrzymać zapis w prawą rękę to koraniczna metafora przejścia przez próbę z powodzeniem.

26. [a]Jeśli jednak chodzi o tego, który swój zapis dostanie do lewej ręki,[3114] ten powie: „O, gdybym tak nie otrzymał mego zapisu!

وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِشِمَالِهِۦ فَيَقُولُ يَٰلَيْتَنِى لَمْ أُوتَ كِتَٰبِيَهْ ﴿٢٦﴾

27. „Ani nie wiedział, jakie jest moje rozliczenie!

وَلَمْ أَدْرِ مَا حِسَابِيَهْ ﴿٢٧﴾

28. „O, gdybyż tak śmierć na mnie spadła! [3115]

يَٰلَيْتَهَا كَانَتِ ٱلْقَاضِيَةَ ﴿٢٨﴾

29. „Na nic mi się nie zdało moje bogactwo.

مَآ أَغْنَىٰ عَنِّى مَالِيَهْ ﴿٢٩﴾

30. „Jak i moj[illegible]y mnie opuściły”.

هَلَكَ عَنِّى سُلْطَٰنِيَهْ ﴿٣٠﴾

31. Będzie rozkazane aniołom: [b]„Chwyście go i zakujcie w kajdany.

خُذُوهُ فَغُلُّوهُ ﴿٣١﴾

32. „A potem wrzućcie go do Piekła.

ثُمَّ ٱلْجَحِيمَ صَلُّوهُ ﴿٣٢﴾

33. „Następnie zwiążcie go łańcuchem, którego długość będzie siedemdziesiąt[3116] łokci.

ثُمَّ فِى سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَٱسْلُكُوهُ ﴿٣٣﴾

34. „Zaprawdę, on nie uwierzył w Allacha, Wielkiego,

إِنَّهُۥ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ ٱلْعَظِيمِ ﴿٣٤﴾

[a]56,42-43; 84,11, 13. [b]76,5.

3114. Otrzymanie zapisu w lewą rękę oznacza w terminologii koranicznej niepowodzenie podczas próby.

3115. Niewierni pragnąć będą śmierci wszystkich rzeczy, aby nie było innego życia i rozliczania się przed Bogiem ze swoich uczynków.

3116. W Koranie wiele razy wyjaśnia się, że Życie po śmierci nie jest nowym życiem, lecz tylko obrazem i reprezentacją faktów życia obecnego. W wersetach tych duchowe tortury obecnego świata reprezentowane są jako kara fizyczna w życiu przyszłym. Na przykład założenie na szyję łańcucha oznacza pragnienia tego świata i to właśnie te pragnienia przyjmą formę kajdanów w życiu przyszłym. Podobnie powikłania tego świata manifestować się będą jako okowy na nogach. Ogień serca tego świata będzie w życiu przyszłym także płonącym ogniem. Wiek maksymalny czy granicę życia człowieka można na ogół określać na 70 lat, z wyłączeniem okresów dzieciństwa i starczego niedołęstwa. Tych siedemdziesiąt lat niegodziwy niewierny traci w gmatwaninie spraw tego świata, zadowalając jednocześnie swoje pragnienia zmysłowe. Nie próbuje on uwolnić się z tego łańcucha pragnień i dlatego w świecie przyszłym ten łańcuch pragnień, jakim poddawał się on przez tych 70 lat, ucieleśniony zostanie w formie łańcucha o długości siedemdziesięciu łokci, gdzie każdy łokieć oznaczać będzie jeden rok.

35. [a]„I nie nakłaniał do karmienia biednych.
وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿٣٥﴾

36. [b]„Dlatego tego dnia nie ma tutaj żadnego przyjaciela,
فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَاهُنَا حَمِيمٌ ﴿٣٦﴾

37. „Ani pożywienia oprócz obmycia ran,
وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ ﴿٣٧﴾

38. „Które spożywają wyłącznie grzesznicy".
لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ ﴿٣٨﴾

39. Lecz nie, przysięgam na to, co widzicie,
فَلَا أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٩﴾

40. I to, czego nie widzicie,[3117]
وَمَا لَا تُبْصِرُونَ ﴿٤٠﴾

41. Że jest to niechybnie słowo przyniesione przez szlachetnego Posłańca,
إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٤١﴾

42. [d]A nie słowo poety. Nicością jest to, w co wierzycie!
وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَا تُؤْمِنُونَ ﴿٤٢﴾

43. [e]Ani nie jest to słowo wróżbiarza. Nicością jest to, na co zważacie!
وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ﴿٤٣﴾

44. To jest objawienie od Pana światów.
تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٤﴾

45. [f]I gdyby on wymyślił i przypisał Nam jakieś powiedzenie,
وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ ﴿٤٥﴾

46. My z pewnością pochwycilibyśmy go za prawą dłoń,
لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ﴿٤٦﴾

[a]74,45; 89,19; 107,4. [b]43,68; 70,11; 80,38. [c]14,17; 78,25, 26. [d]36,70; 52,31. [e]52,30. [f]40,29.

3117. Rzeczy, które widzimy jak działają w tym świecie fizycznym – czyli widzialne fakty i rzeczy, które są ukryte przed wzrokiem, czyli rozum i sumienie ludzkie – przedstawia się w tych wersetach (39-40) jako dowody potwierdzające Boskie pochodzenie Koranu. Werset ten może także oznaczać, że te wielkie znaki, jakich świadkami byli niewierni w czasach Świętego Proroka, oraz proroctwa o świetlanej przyszłości Islamu, które jeszcze oczekują na spełnienie, stanowią niepodważalny argument na to, że Koran jest Słowem Bożym, które On objawił swojemu szlachetnemu Prorokowi Muhammadowi. Dotyczy ono faktów z życia i nie jest wymysłem poety ani błądzeniem w ciemności wróżbiarstwa.

47. A wtedy niechybnie My przecięlibyśmy jego nić życia,

ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ

48. I nikt z ws nie byłby w stanie powstrzymać naszej kary przed nim.[3118]

فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ

49. I, zaprawdę, to jest napomnienie dla sprawiedliwych.

وَإِنَّهُ لَتَذْكِرَةٌ لِلْمُتَّقِينَ

50. I, zaiste, My wiemy, że wśród was są tacy, którzy odrzucają Nasze Znaki.

وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ

51. I, zaprawdę, dla niewierzących będzie to źródłem żalu.

وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ

52. I, zaiste, to jest absolutna prawda.

وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ

53. [a]Zatem głoś chwałę imienia twego Pana, Wielkiego.

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ

[a]56,75; 87,2.

3118. W obecnym oraz trzech poprzednich wersetach przedstawia się argument, że gdyby Święty Prorok był kłamcą, ręka Boga chwyciłaby go za gardło i z całą pewnością spotkałaby go gwałtowna śmierć, zaś cała jego misja i dzieło rozleciałyby się na kawałki – jakim jest los fałszywych proroków. Stwierdzenie oraz argumenty zawarte w tych wersetach są – jak się wydaje – dokładną reprodukcją biblijnego stwierdzenia z Pwt 18,20.

ROZDZIAŁ 70

AL-MA'ĀRIJ

(Objawiony przed Hijrah)

Uwagi wstępne

Sura obecna została objawiona w Mekce w pobliżu piątego roku Powołania, lecz nie później niż pod koniec wczesnego okresu mekkańskiego. Noldeke, Muir, oraz niektóre inne wielkie autorytety taką datę przypisują objawieniu tej sury. W poprzedniej surze ostrzeżono niewiernych, że wkrótce spadnie na nich *Al-Hāqqah* (Wielkie Nieszczęście), o ile nie okażą skruchy za swoje grzechy i nie przyjmą Posłannictwa Bożego. Sura obecna rozpoczyna się od przypomnienia żądania niewiernych: „Kiedy to nadejdzie ta grożąca nam kara?" Powiada się im, że już wkrótce na nich spadnie, że jest już właściwie u ich wrót. Kiedy już jednak nadejdzie, będzie tak wszechobejmująca i niszcząca, że z jej powodu góry fruwać będą w powietrzu jak strzępy wełny, a niewierni będą chcieli odłączyć się od swoich bliskich i ukochanych – swoich żon, dzieci i braci – w formie odkupienia za samych siebie. Jednakże wtedy będzie już zbyt późno. Przy samym końcu sura ta ostrzega niewierzących, mówiąc, że uważają oni proroctwa o pełnej chwały przyszłości Islamu za marzenie wizjonera, lecz właściwie nadchodzi już czas kiedy ze spuszczonymi oczyma pośpieszą do Świętego Proroka, by przyjąć Islam. Wtedy uświadomią sobie ze wstydem i smutkiem, że to, co przepowiadał Święty Prorok o ich przyszłości, było całkowitą prawdą.

سُوْرَةُ الْمَعَارِجِ مَكِّيَّةٌ

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

2. Pytający[3119] pyta w sprawie [b]kary, która niebawem spadnie

سَاَلَ سَآئِلٌ بِعَذَابٍ وَّاقِعٍ

3. Na niewiernych i której nikt [c]nie powstrzyma.

لِّلْكٰفِرِيْنَ لَيْسَ لَهٗ دَافِعٌ

4. Ona jest od Allacha, Pana wspaniałych wzniesień.[3119A]

مِّنَ اللّٰهِ ذِى الْمَعَارِجِ

5. Aniołowie i Duch wstępują do Niego w dniu, którego miara to pięćdziesiąt tysięcy lat.[3120]

تَعْرُجُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَالرُّوْحُ اِلَيْهِ فِىْ يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهٗ خَمْسِيْنَ اَلْفَ سَنَةٍ

6. [d]Bądź zatem cierpliwy godną podziwu cierpliwością.

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيْلًا

7. Oni widzą ją odległą,

اِنَّهُمْ يَرَوْنَهٗ بَعِيْدًا

8. Lecz My widzimy, że jest blisko.

وَّنَرٰىهُ قَرِيْبًا

9. Dzień, w którym niebo stanie się jak roztopiona miedź,

يَوْمَ تَكُوْنُ السَّمَآءُ كَالْمُهْلِ

10. [e]A góry staną się jak strzępki wełny,[3121]

وَتَكُوْنُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ

---

[a]1,1. [b]52,8; 56,2. [c]52,9; 56,3. [d]15,86. [e]20,106; 70,10; 101,6.

3119. „Pytający" w tym wersecie uważany jest przez niektórych Komentatorów za Nadr bin Al-Hārith lub Abū Jahl. Określenie to może jednak nie dotyczyć żadnej konkretnej osoby. Może ono dotyczyć wszystkich niewiernych, ponieważ wszyscy oni wielokrotnie rzucali wyzwanie Świętemu Prorokowi, aby ściągnął na nich zagrażającą im karę (8,33; 21,39; 27,72; 32,29; 34,30; 36,49; 67,26).

3119A. Bóg przyznaje swoim wyznawcom wszelkie najwyższe stanowiska.

3120. *Al-Rūh* oznacza duszę ludzką, więc cały ten werset może oznaczać, że rozwój i postęp duszy ludzkiej nie będzie miał końca. Werset ten może także oznaczać, że ugruntowanie planów i programów Bożych wymaga tysięcy lat. Może on też oznaczać konkretny cykl pięćdziesięciu tysięcy lat, w których ma nastąpić jakaś szczególna, wielka nakazana zmiana, jako że proroctwa Boże mają swoje określone okresy, epoki i cykle, w których są spełniane.

3121. W dzisiejszej epoce atomu i bomb wodorowych latanie gór jak strzępków wełny wcale nie jest czymś niemożliwym.

11. [a]A przyjaciel nie będzie wypytywał o przyjaciela,

وَلَا يَسْـَٔلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا ١١

12. Chociaż znajdować się będą w zasięgu wzroku. [b]Winny chętnie wykupywać się będzie z kary tego dnia, ofiarując swoje dzieci,

يُبَصَّرُونَهُمْ يَوَدُّ الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ
يَوْمِئِذٍ بِبَنِيهِ ١٢

13. [c]I żonę, i brata,

وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ ١٣

14. I swą rodzinę, która dawała mu schronienie,

وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ ١٤

15. Jak i oferując wszystkich tych, co są na ziemi, gdyby tylko mógł w ten sposób uratować samego siebie.[3122]

وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ ١٥

16. Lecz nie! Zaiste, to płomień Ognia,

كَلَّا إِنَّهَا لَظَىٰ ١٦

17. [d]Odzierający skórę aż po końce ciała,

نَزَّاعَةً لِلشَّوَىٰ ١٧

18. Zawoła tego, kto odwrócił się i odszedł,

تَدْعُو مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّىٰ ١٨

19. [e]I gromadził bogactwa i trzymał je dla siebie.

وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰ ١٩

20. Zaprawdę, człowiek stworzony jest[3123] niecierpliwym i skąpym.

إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا ٢٠

21. [f]Kiedy spada nań jakieś zło, lamentuje,

إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ٢١

22. Lecz kiedy spotyka go dobry los, staje się skąpy,

وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ٢٢

[a]44,42; 69,36. [b]5,37; 13,19; 39,48. [c]31,34; 80,37. [d]74,30. [e]9,34; 53,35; 104,3. [f]11,10.

3122. Cóż za napawający strachem obraz Dnia Sądu przedstawiają te wersety! W obliczu nieszczęścia człowiek gotów jest porzucić wszystko, nawet złożyć w ofierze swoich najmilszych i najbliższych, by tylko ratować swoją skórę.

3123. Człowiek w swej naturze jest istotą niecierpliwą i skąpą. W kwestii tego znaczenia słowa *Khuliqa* patrz 21,38; 30,55.

23. Z wyjątkiem tych, którzy się modlą,

إِلَّا الْمُصَلِّينَ ۝٢٣

24. [a]Tych, którzy trwają przy swej Modlitwie,

الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ۝٢٤

25. [b]I tych, w których bogactwie zawarte jest znane prawo[3124] –

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ۝٢٥

26. Dla tych, którzy proszą o pomoc, i tych, którzy nie proszą,[3125]

لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ۝٢٦

27. I tych, którzy wierzą w Dzień Sądu, iż będzie rzeczywistością,[3125A]

وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ۝٢٧

28. I tych, którzy boją się kary od ich Pana –

وَالَّذِينَ هُم مِّنْ عَذَابِ رَبِّهِم مُّشْفِقُونَ ۝٢٨

29. Zaprawdę, przed karą od ich Pana nikt nie może czuć się bezpieczny –

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ ۝٢٩

30. [c]I tych, którzy chowają swoje intymne części ciała –

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ۝٣٠

31. [d]Z wyjątkiem ich żon i tych, których posiada ich prawa ręka. Tych, naprawdę, nie można winić.

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ۝٣١

32. [e]Lecz ci, którzy próbują przedostać się poza to, są tymi, którzy grzeszą –

فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ۝٣٢

33. [f]I tych, którzy zważają na swe słowa i przymierza,

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ۝٣٣

[a]23,10. [b]51,20. [c]23,7. [d]23,7. [e]23,8. [f]23,9.

3124. Ponieważ wszystko we wszechświecie jest wspólną własnością całej ludzkości, nie może być mowy o absolutnej własności czegoś ze strony konkretnej osoby: biedni mają swój udział w bogactwach na zasadzie prawa.

3125. Słowo *Mahrūm* oznacza: ci, którzy z powodu pewnej ułomności fizycznej lub poczucia godności, nie chcą prosić o jałmużnę. W tej liczbie znajdują się także zwierzęta.

3125A. Nie może być mowy o prawdziwym poczuciu obowiązku bez prawdziwego i żywego wierzenia w Zycie Przyszłe. To wierzenie jest drugim najważniejszym wierzeniem Koranu, stojącym zaraz po wierze w istnienie Boga.

34. I tych, którzy są uczciwi w dawaniu świadectwa.

وَالَّذِينَ هُم بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ

35. I tych, którzy ściśle przestrzegają swej Modlitwy.

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ

36. [a]Ci znajdą się w Ogrodach, stosownie uszanowani.

أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُّكْرَمُونَ

37. Lecz co dzieje się z tymi, którzy nie wierzą, iż [b]przybywają w pośpiechu do ciebie

فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ

38. Z twojej prawej strony i ze strony lewej w najróżniejszych grupach?[3126]

عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ

39. Czy każdy z nich ma nadzieję wejść do Ogrodu Szczęścia?

أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ أَن يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ

40. Nigdy! My stworzyliśmy ich z tego, co[3127] znają.

كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُم مِّمَّا يَعْلَمُونَ

41. Lecz nie! Przysięgam na Pana Wschodów i Zachodów, że My mamy taką siłę,

فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ إِنَّا لَقَادِرُونَ

42. By w ich miejsce postawić innych, lepszych niż oni,[3128] a wszak nie sposób powstrzymać Nas w Naszych planach.

عَلَىٰ أَن نُّبَدِّلَ خَيْرًا مِّنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ

[a]18,108; 23,12. [b]14,43-44.

3126. Werset obecny oraz poprzedni przedstawiają prorocki opis nadejścia chwili zwycięstwa Islamu, kiedy to pogańskie plemiona Arabii z każdej części tego kraju pośpieszą do Świętego Proroka, by błagać go o przyjęcie pod skrzydła Islamu. Wersety te mogą także odnosić się do nęcących ofert czynionych przez przywódców Quraish Świętemu Prorokowi, gdyby tylko zechciał on porzucić swoje głoszenie przeciwko ich bożkom. Jednakże niektóre autorytety uważają, że werset ten odnosi się do tych groźnych ataków, jakie w różnych formach były przypuszczane na Świętego Proroka przez jego przeciwników.

3127. Słowo *Mimma* oznacza: siły naturalne oraz zdolności, jakimi Bóg obdarzył człowieka.

3128. Przeciwnikom Świętego Proroka powiada się, że stary porządek zniknie, a na jego zgliszczach powstanie porządek nowy i lepszy oraz że inny lud zajmie ich miejsce.

43. Zatem pozostaw ich im samym, niechaj oddają się próżnym rozmowom i zabawiają się, aż nadejdzie ten ich dzień, który im obiecano,

فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتّٰى يُلٰقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٤٣﴾

44. [b]Dzień, w którym pośpiesznie wyjdą ze swych grobów, jakby na wyścigi podążali do jakiegoś celu,

يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَأَنَّهُمْ إِلٰى نُصُبٍ يُوفِضُونَ ﴿٤٤﴾

45. A ich oczy będą spuszczone i całych ich pokryje [c]upokorzenie.[3129] Taki jest dzień, jaki im obiecano.

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ۚ ذٰلِكَ الْيَوْمُ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٤٥﴾

[a]23,55; 43,84; 52,46. [b]36,52; 54,8-9. [c]10,28; 54,8.

3129. Werset obecny oraz poprzedni zawierają graficzny obraz przywódców Quraish po Upadku Mekki, kiedy to przybyli oni do Świętego Proroka w całkowitym przygnębieniu, pozbawieni ducha, ze spuszczonymi oczami oraz rozczarowaniem, poczuciem winy i żalem wypisanymi na ich twarzach.

ROZDZIAŁ 71

NŪH

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia, kontekst i temat

Ponieważ sura ta zawiera opis duchowych doświadczeń Proroka Noego, została ona stosownie nazwana od jego imienia. Wherry podaje 7. rok jako rok objawienia tej sury, podczas gdy Noldeke umieszcza tę surę w 5. roku. Jednak wedle niektórych innych autorytetów sura ta została objawiona w pierwszym okresie mekkańskim, mniej więcej w czasie, kiedy objawione zostały niektóre z poprzedzających ją Rozdziałów. Pod koniec poprzedniej sury powiedziano, że ludzie niegodziwi niezmiennie odrzucają Posłannictwo Boże; oni przeciwstawiają się i prześladują Posłańców Bożych aż do czasu, kiedy spadnie na nich kara i doczekają się oni swego zasłużonego końca. Sura obecna przedstawia krótki opis działalności misjonarskiej największego Proroka starożytności - Noego - i przedstawia go jako wylewającego ze swego serca przed Panem Bogiem i Stwórcą agonii w słowach pełnych patosu. Noe głosił wobec swego ludu dzień i noc oraz przemawiał do nich prywatnie i publicznie. Przypomniał im o wielkich łaskach i darach, jakie zesłał Bóg na jego lud. Ostrzegał go zatem przed złymi konsekwencjami odrzucania Posłannictwa Bożego. Jednak całe jego głoszenie i ostrzeganie, jak współczucie i troska o dobrobyt swego ludu spotykały się zawsze z szyderstwami, opozycją i obelgami. I zamiast pójść za nim, za człowiekiem, którego serce było pełne dla nich miłości, oni poszli za tymi fałszywymi przywódcami, którzy wiedli ich prostą drogą do zniszczenia. Kiedy napomnienia i głoszenie Noego, które trwały przez całe jego życie, okazały się wołaniem na puszczy, zwrócił się on z modlitwą do Boga, aby Ten zniszczył wrogów Prawdy. Sura ta kończy się tą właśnie modlitwą Noego.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

2. Wysłaliśmy Noego do jego ludu z takim przykazaniem: „Ostrzeż swój lud zanim spadnie na niego żałosna kara".

إِنَّآ أَرْسَلْنَا نُوْحًا إِلٰى قَوْمِهٖٓ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَّأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيْمٌ ۝

3. On rzekł: „O ludu mój! Zaiste, ja jestem dla was tylko tym, który ostrzega,

قَالَ يٰقَوْمِ إِنِّيْ لَكُمْ نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ۝

4. „Abyście służyli Allachowi i pamiętali o swoim dla Niego obowiązku i byli mi posłuszni".

أَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَاتَّقُوْهُ وَأَطِيْعُوْنِ ۝

5. „On przebaczy wam wasze grzechy i udzieli wam zwłoki aż po wyznaczony czas". Zaprawdę, [a]czasu wyznaczonego przez Allacha nie będzie można przełożyć, kiedy już nadejdzie,[3130] gdybyście tylko wiedzieli.

يَغْفِرْ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوْبِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ إِلٰٓى أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنَّ أَجَلَ اللّٰهِ إِذَا جَآءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۝

6. On rzekł: „Panie mój, nawoływałem lud mój dzień i noc,

قَالَ رَبِّ إِنِّيْ دَعَوْتُ قَوْمِيْ لَيْلًا وَّنَهَارًا ۝

7. „Lecz to moje ich nawoływanie spowodowało, że jeszcze bardziej ode mnie uciekali.

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَآءِيْٓ إِلَّا فِرَارًا ۝

8. „I za każdym razem, gdy ich wzywałem, abyś Ty mógł im przebaczyć, oni wkładali palce w uszy i [b]ściślej owijali się strojem[3131] i trwali w niegodziwości i byli ohydnie dumni.

وَإِنِّيْ كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوْٓا أَصَابِعَهُمْ فِيْٓ اٰذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَأَصَرُّوْا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا ۝

---

[a]63,12. [b]11,6.

3130. Kiedy dekret Boży zaczyna już działać, skrucha na nic się już nie zda.

3131. Słowa *Istaghshau Thiyābahum* oznaczają w przenośni: „Nie chcieli słuchać Posłannictwa Bożego. Zamknęli wszystkie drogi swoich serc przed nim", gdzie *Thiyāb* oznacza „serca" (Lane).

9. „Później otwarcie wezwałem ich do sprawiedliwości,

ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا

10. „A potem głosiłem im publicznie i apelowałem do nich prywatnie".[3132]

ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا

11. [a]I powiedziałem: „Szukajcie przebaczenia od waszego Pana, albowiem On jest Wielkim Przebaczającym.

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا

12. „On ześle wam deszcz w wielkiej obfitości

يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُم مِّدْرَارًا

13. „I da wam więcej bogactwa i dzieci, i uczyni, że będą dla was rosły ogrody, i uczyni, że będą dla was płynąć rzeki.

وَيُمْدِدْكُم بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَل لَّكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَل لَّكُمْ أَنْهَارًا

14. „Co się z wami dzieje, że nie macie nadziei na wielkość i mądrość od Allacha?[3133]

مَّا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا

15. [b]„On stworzył was w różnych formach i różnych warunkach.[3133]

وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا

16. [c]„Czy nie widzicie, jak Allach stworzył siedem niebios w doskonałej harmonii

أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا

[a]11,4, 53. [b]23,13-15. [c]65,13; 67,4.

3132. Noe wykorzystał wszelkie dostępne mu środki, by przekonać swój lud, aby ten wysłuchał jego Posłannictwa. Lud jednak cały czas nie chciał go wysłuchać.

3133. Bóg obdarzył różnych ludzi różnymi zdolnościami i umiejętnościami i od tych właśnie różnic warunków fizycznych zależy istnienie, wzrost i rozwój społeczności ludzkiej. *Atwār* to liczba mnoga od słowa *Taur*, które oznacza: czas; stan; warunki; jakość; sposób; formę lub wygląd. Werset ten oznacza zatem: Bóg stworzył człowieka w różnych formach i różnej kondycji; w różnych aspektach i dyspozycji lub On stworzył ludzi w różnych stadiach (Lane).

17. [a]„I umieścił księżyc, ich światło, a słońce uczynił lampą?

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسَ
سِرَاجًا

18. [b]„I uczynił Allach, iż wyrastacie z ziemi dobrym wzrostem.

وَاللَّهُ أَنبَتَكُم مِّنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا

19. [c]„Potem On uczyni, że do niej powrócicie, a On wyprowadzi was z niej w formie nowych narodzin”.

ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا

20. [d]„I Allach uczynił dla was ziemię wielką przestrzenią,

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ بِسَاطًا

21. [e]„Abyście przemierzali jej przestronne drogi”.

لِّتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا

22. Wtedy Noe rzekł: „Panie mój, oni nie okazali mi posłuszeństwa i poszli za tym, którego bogactwo i dzieci doprowadziły tylko do upadku.

قَالَ نُوحٌ رَّبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَاتَّبَعُوا مَن لَّمْ
يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدُهُ إِلَّا خَسَارًا

23. „I uknuli wielki plan”.

وَمَكَرُوا مَكْرًا كُبَّارًا

24. „I mówią do siebie wzajemnie: [f]«Nie zapominajcie o swoich bogach, nie zapominajcie ani o Wadd, ani o Suwā', ani o Yaghūth, ani o Ya'ūq czy Nasr».[3134]

وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَ
لَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا

[a]10,6; 25,62. [b]7,26; 20,56. [c]7,26; 20,56. [d]67,16; 78,7. [e]67,16. [f]38,7.

3134. Wadd był bożkiem czczonym przez Banū Kalb w Daumat al-Jandal. Bożek ten miał postać człowieka, co reprezentowało jego męską siłę. Suwā' był bożkiem Banū Hudhail. Miał on kształty kobiety, co oznaczało piękno kobiece. Yaghūth należał do plemienia Murād, zaś Ya'ūq w kształcie konia czczony był przez Hamdān. Nasr, lub bożek Dhu'l-Kilā', miał kształt orła lub sępa, co oznaczało długie życie lub wgląd. Lud Noego oddawał się całkowicie bałwochwalstwu. Miał wiele bożków, a najpopularniejszymi z nich są te wymienione powyżej. Arabowie, kilka stuleci później, sprowadzili te bożki z Iraku. Hubul, ich najsłynniejszy bożek, sprowadzony został z Syrii przez 'Āmir bin Lohayy – przy czym najważniejszymi bożkami Arabów były Lāt, Manāt oraz 'Uzzā. Lub też Arabowie mogli nazwać swoich bożków od imion bożków plemienia Noego, ponieważ te dwa ludy żyły w niewielkiej od siebie odległości i miewały ze sobą kontakty. Nic zatem niemożliwego ani nieprawdopodobnego nie znajduje się w tym, że sąsiadujące ze sobą bałwochwalcze ludy miałyby mieć identyczne nazwy dla swoich bożków.

25. [a]„I wielu sprowadzili z właściwej drogi. Tak zatem Ty nie powiększaj grzesznikom niczego poza błędem”.

وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا ۚ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا
ضَلَالًا ﴿٢٥﴾

26. [b]Z powodu grzechu zostali oni zatopieni i weszli do Ognia. I nie znaleźli sobie żadnych pomocników przeciwko Allachowi.

مِمَّا خَطِيئَاتِهِمْ أُغْرِقُوا فَأُدْخِلُوا نَارًا فَلَمْ يَجِدُوا
لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا ﴿٢٦﴾

27. I rzekł Noe: „Panie mój, nie pozostaw na ziemi nawet jednego niewierzącego,

وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ
دَيَّارًا ﴿٢٧﴾

28. „Albowiem jeśli ich pozostawisz, będą tylko sprowadzać Twoje sługi z właściwej drogi i będą rodzić wyłącznie grzeszników i niewiernych.

إِنَّكَ إِنْ تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا
فَاجِرًا كَفَّارًا ﴿٢٨﴾

29. [c]„Panie mój! Przebacz mi i moim rodzicom, i temu, który wchodzi do mego domu jako wierzący, i wierzącym mężczyznom, i wierzącym niewiastom. I nie powiększaj niewiernym niczego prócz upadku”.[3135]

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِيَ مُؤْمِنًا وَ
لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا ﴿٢٩﴾

[a]14,37. [b]21,78; 26,121; 37,83. [c]14,42.

3135. Prorocy Boga pełni są mleka dobroci ludzkiej. Modlitwa Noego wskazuje, że opozycja wobec niego musiała być długotrwała, stała i nieustępliwa oraz że wszystkie jego wysiłki w celu wprowadzenia jego ludu na właściwą drogę spełzły na niczym i nie było już możliwości dokonania jakichkolwiek zmian. Wskazuje ona także i na to, iż jego przeciwnicy musieli przekroczyć wszelkie granice opozycji i prześladowania jego i jego współwyznawców, jak i oddawania się złym praktykom. Sprawy z pewnością posunęły się tak daleko, że człowiek tak pełen współczucia jak Noe zmuszony był modlić się przeciwko swojemu własnemu ludowi. W identycznej sytuacji postawa Świętego Proroka wobec jego przeciwników była całkowicie przeciwstawna. Podczas Bitwy pod Uhud, kiedy Prorokowi złamano dwa zęby i tak mocno zraniono, że zalał się krwią, jedynymi jego słowami były: „jak lud ten może doznać zbawienia, kiedy rani swojego własnego Proroka i pokrywa jego twarz krwią bez żadnej jego winy, z wyjątkiem tego, że wzywa on ich do Boga. Mój Panie! przebacz memu ludowi, albowiem nie wie on, co czyni” (Zurqānī oraz Hishām).

ROZDZIAŁ 72

AL-JINN

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia, kontekst i temat

Powszechnie uważa się, że sura obecna została objawiona po powrocie Świętego Proroka z Tā'if, gdzie właściwie porzucił już nadzieje co do mieszkańców Mekki, z których strony spotkał się jedynie z szyderstwami, przeciwstawianiem się i prześladowaniami, gdy udał się do nich, by głosić swoje Posłannictwo. Ta wizyta w Tā'if odbyła się na dwa lata przed Hijrah, kiedy to opozycja wobec nowej Wiary przybrała szczególne rozmiary, a sytuacja Świętego Proroka i jego współwyznawców stała się niezwykle ciężka. Jeśli sura ta, jak uważają niektóre autorytety, nawiązuje do wydarzenia innego niż opisane w surze Al-Ahqāf (46,30-33), to mogła być ona objawiona o wiele wcześniej. Kontekst i treść tej sury popierają jakby ten ostatni pogląd. W surze poprzedniej powiedziano, że trwające całe życie głoszenie Wiary przez Noego spotkało się tylko z szyderstwami i wyśmiewaniem oraz że tylko kilka osób spoza jego najbliższej rodziny przyjęło jego posłannictwo – nawet jego żona i syn aktywnie przeciwstawiali się Noemu. W celu wskazania na istnienie podobieństw w warunkach Noego i Świętego Proroka powiada się, że grupa jinn – ludzi nie znanych wcześniej Świętemu Prorokowi – odwiedziła go, wysłuchała Koranu i od razu weń uwierzyła. Sura ta przedstawia dość długi opis wierzeń i doktryn tych ludzi, ich zachowania i spojrzenia na życie oraz z naciskiem potwierdza, że nikt nie jest w stanie zmienić ani zaszkodzić objawionemu Słowu Bożemu, ponieważ jest ono silnie strzeżone przez wartę Bożą jak cenny skarb. Przy końcu powiada się, że kiedy tylko Nauczyciel Boży woła ludzi do Boga, siły zła starają się stłumić jego głos, lecz Nauczyciel ten wypełnia swą misję, nie będąc hamowanym przez machinacje wrogo nastawionych ludzi. Sura ta kończy się prezentacją najlepszego kryterium sprawdzania Boskiego Źródła Posłannictwa jakiegoś Proroka, a mianowicie, że zawiera ono proroctwa o wielkich wydarzeniach światowych, których nie jest w stanie przewidzieć wiedza ludzka, oraz że Prorok odnosi sukces w głoszeniu swojego Posłannictwa oraz wypełnia daną mu misję.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ①

2. Powiedz: „Zostało mi objawione, że pewna grupa[3136] jinn wysłuchała Koranu i rzekła: „Rzeczywiście, wysłuchaliśmy [b]cudownego Koranu.[3137]

قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا
إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا ②

3. [c]„On prowadzi ku właściwej drodze, więc uwierzyliśmy weń i nikogo nie będziemy łączyć z Allachem.[3138]

يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ ۖ وَلَن نُّشْرِكَ بِرَبِّنَا
أَحَدًا ③

4. „Prawda jest taka, że – niechaj wyniosły będzie majestat naszego Pana – [d]On nie wziął sobie ani żony, ani syna,

وَأَنَّهُ تَعَالَىٰ جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا ④

5. „I że głupcy wśród nas wypowiadali szalone kłamstwa dotyczące Allacha,

وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا ⑤

6. „A my myśleliśmy, iż ludzie i jinn nigdy nie wypowiedzą kłamstwa przeciwko Allachowi.

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن تَقُولَ الْإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ
كَذِبًا ⑥

---

[a]1,1. [b]46,31. [c]46,32. [d]17,112; 18,5; 25,3.

3136. Patrz 2733.

3137. Być może nawiązuje się tutaj do grupy żydów z Nasībīn. Nie byli to Arabowie i, będąc ludźmi obcymi, nazwani zostali „jinn", które to słowo między innymi oznacza człowieka obcego (Lane). Wydarzenie, o którym mowa w tym wersecie, wydaje się innym niż to, o którym mowa w wersecie 46,30-33, chociaż werset ten uważany jest przez niektóre autorytety za nawiązujący do tych właśnie wersetów, ponieważ słowa włożone w usta „grupy jinn" w wersecie obecnym są bardzo podobne do słów wypowiadanych przez jinn w 46,30-33.

3138. Werset ten wskazuje, że „grupą jinn" byli albo chrześcijańscy unitarianie, albo tacy Żydzi, którzy blisko byli z nimi związani lub, będąc pod ich wpływem, zgadzali się z wierzeniami chrześcijańskimi.

7. [a]„I rzeczywiście, niektórzy ludzie[3139] z ludu zwykli byli szukać obrony u niektórych ludzi spośród jinn i w ten sposób powiększyli tylko arogancję jinn.

وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ
مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا ⑦

8. „I rzeczywiście, uważali, jak i wy uważacie, że Allach nigdy nie powoła żadnego Posłańca.[3140]

وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنتُمْ أَن لَّن يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا ⑧

9. „A my staraliśmy się sięgnąć do nieba,[3141] lecz stwierdziliśmy, że pełne jest ono straży i [b]spadających gwiazd.

وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا
شَدِيدًا وَشُهُبًا ⑨

10. „I mieliśmy zwyczaj zasiadać w nim, by słuchać. Lecz jeśli kto teraz słucha, znajduje dla siebie zaczajoną spadającą gwiazdę.[3142]

وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَن يَسْتَمِعِ
الْآنَ يَجِدْ لَهُ شِهَابًا رَّصَدًا ⑩

11. „I nie wiemy, czy dla tych, co są na ziemi, wyznaczone jest zło, czy też ich Pan zamierza zesłać im przewodnictwo.

وَأَنَّا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدَ بِمَن فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ
بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ⑪

[a]6,129. [b]15,17-19; 37,7-9.

3139. Ponieważ słowo *Rijāl* używane bywa wyłącznie w odniesieniu do istot ludzkich, werset ten wskazuje, że „grupa jinn", o której mowa w surze obecnej oraz w Al-Ahqāf, była grupą istot ludzkich, a nie żadnych innych stworzeń. Arabskie słowo *Jinn* może tutaj oznaczać ludzi wielkich lub wpływowych, zaś *Ins* z dolnych sfer lub pokornych, którzy, idąc za tymi pierwszymi i szukając u nich schronienia, powiększają tylko swoją próżność i arogancję.

3140. Żydzi przestali wierzyć jeszcze w czasach Proroka Józefa – przestali oni wierzyć w to, że wśród nich pojawić się może Posłaniec Boży (40,35).

3141. Zwrot „Staraliśmy się sięgnąć do niebios" oznacza: starając się posiąść sekrety tego, co nieznane. Kiedy Reformator Boży ma się lada moment pojawić na świecie, ma miejsce zjawisko obfitego spadania gwiazd. Wydaje się, że właśnie do tego niezwykłego zjawiska nawiązuje się w tym wersecie.

3142. Przed pojawieniem się Reformatora Bożego wróżbici oddają się naukom okultystycznym i z pomocą swoich wątpliwych praktyk starają się oszukać prosty lud, twierdząc, że są w stanie posiąść sekrety tego, co nieznane, oraz – dobrze znając sztukę oszukiwania – odnoszą sukces w swoich poczynaniach. Jednakże w chwili nadejścia Reformatora Boskiego ich oszustwa zostają wyeksponowane, zaś ich znajomość tego, co niewidzialne zostaje obnażona jako sztuczna i fragmentaryczna znajomość astrologii. Słowo „teraz" jest tutaj w szczególności użyte w odniesieniu do czasów Świętego Proroka, lecz może ono także oznaczać czasy jakiegokolwiek wielkiego Proroka Bożego. Patrz także 37,7-10.

12. „Niektórzy z nas są sprawiedliwi, a niektórzy niesprawiedliwi – jesteśmy grupami chodzącymi różnymi drogami.

وَّاَنَّا مِنَّا الصّٰلِحُوْنَ وَمِنَّا دُوْنَ ذٰلِكَ ۭ كُنَّا طَرَاۗىِٕقَ
قِدَدًا ﴿12﴾

13. „I wiemy, że [a]nie jesteśmy w stanie zmienić planu Allacha na ziemi, ani że nie możemy uciec przed Nim drogą powietrzną,

وَّاَنَّا ظَنَنَّآ اَنْ لَّنْ نُّعْجِزَ اللّٰهَ فِي الْاَرْضِ وَلَنْ نُّعْجِزَهٗ
هَرَبًا ﴿13﴾

14. [b]„Więc kiedy usłyszeliśmy nawoływanie ku przewodnictwu, uwierzyliśmy w nie. I ten, kto wierzy w swego Pana, nie boi się straty ani niesprawiedliwości.

وَّاَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدٰٓى اٰمَنَّا بِهٖ ۭ فَمَنْ يُّؤْمِنْۢ
بِرَبِّهٖ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَّلَا رَهَقًا ﴿14﴾

15. „Niektórzy z nas podporządkowali się Bogu, a niektórzy zeszli z właściwej drogi". Ci, którzy podporządkowują się Bogu, oni szukają drogi właściwej.

وَّاَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُوْنَ وَمِنَّا الْقٰسِطُوْنَ ۭ فَمَنْ اَسْلَمَ
فَاُولٰۗىِٕكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا ﴿15﴾

16. Ci zaś, którzy schodzą z właściwej drogi, oni będą paliwem dla Piekła.

وَاَمَّا الْقٰسِطُوْنَ فَكَانُوْا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿16﴾

17. I jeśli niewierzący z Mekki będą szli właściwą drogą, My z pewnością damy im obfitość wody do picia,[3143]

وَّاَنْ لَّوِ اسْتَقَامُوْا عَلَي الطَّرِيْقَةِ لَاَسْقَيْنٰهُمْ مَّاۗءً
غَدَقًا ﴿17﴾

18. Aby ich w ten sposób wypróbować. [c]I jeśli kto odwraca się od pamiętania o swym Panu, On wyznaczy mu niezwykle srogą karę.

لِّنَفْتِنَهُمْ فِيْهِ ۭ وَمَنْ يُّعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهٖ يَسْلُكْهُ
عَذَابًا صَعَدًا ﴿18﴾

[a]55,34. [b]46,32. [c]20,101; 43,37.

3143. Ponieważ woda jest źródłem wszelkiego życia, „obfitość wody" oznacza obfitość bogactwa i innych dóbr materialnych.

19. [a]Wszystkie miejsca czci[3144] należą do Allacha, więc nie wzywajcie nikogo poza Allachem.

وَأَنَّ الْمَسٰجِدَ لِلّٰهِ فَلَا تَدْعُوْا مَعَ اللّٰهِ أَحَدًا ﴿٢٠﴾

20. [b]I kiedy Sługa Allacha[3145] stoi, modląc się do Niego, oni tłumnie nań nacierają, prawie że dusząc go.

وَأَنَّهٗ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللّٰهِ يَدْعُوْهُ كَادُوْا يَكُوْنُوْنَ
عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿٢١﴾

21. Powiedz: „Ja modlę się wyłącznie do mego Pana [c]i nikogo Mu nie przypisuję".

قُلْ إِنَّمَآ أَدْعُوْا رَبِّيْ وَلَآ أُشْرِكُ بِهٖٓ أَحَدًا ﴿٢٢﴾

22. Powiedz: „Ja nie mam takiej mocy, by czynić wam dobro lub wam szkodzić".

قُلْ إِنِّيْ لَآ أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَّلَا رَشَدًا ﴿٢٣﴾

23. Powiedz: „Zaiste, nikt nie jest w stanie obronić mnie przed karą Allacha, [d]ani też ja sam nie jestem w stanie znaleźć żadnego schronienia poza Nim".

قُلْ إِنِّيْ لَنْ يُّجِيْرَنِيْ مِنَ اللّٰهِ أَحَدٌ ۙ وَّلَنْ أَجِدَ
مِنْ دُوْنِهٖ مُلْتَحَدًا ﴿٢٤﴾

24. „Moim obowiązkiem jest wyłącznie przekazanie tego, co jest mi objawiane od Allacha i Jego Posłannictwa". A ci, którzy nie okazują posłuszeństwa Allachowi i Jego Posłańcowi, na nich, zaiste, czeka ogień Piekła, w którym zamieszkają na długi czas.[3146]

إِلَّا بَلٰغًا مِّنَ اللّٰهِ وَرِسٰلٰتِهٖ ۭ وَمَنْ يَّعْصِ اللّٰهَ وَ
رَسُوْلَهٗ فَإِنَّ لَهٗ نَارَ جَهَنَّمَ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ أَبَدًا ﴿٢٥﴾

25. [e]Oni nie będą wierzyć aż do czasu, kiedy ujrzą to, co jest im obiecane, lecz wkrótce dowiedzą się, którzy są słabsi jako pomocnicy i których jest mniej.

حَتّٰىٓ إِذَا رَأَوْا مَا يُوْعَدُوْنَ فَسَيَعْلَمُوْنَ مَنْ
أَضْعَفُ نَاصِرًا وَّأَقَلُّ عَدَدًا ﴿٢٦﴾

[a]2,115; 22,41. [b]96,10-11. [c]13,37; 18,39. [d]18,28. [e]19,76.

3144. W następnych wersetach powiada się, że wraz z nadejściem Świętego Proroka plan Boży w odniesieniu do ustanowienia Jedności Bożej stanie się widoczny. Komentowany werset powiada, że od tej pory meczety będą centrami, z których emanować będzie i rozchodzić się światło Prawdy na cały świat.

3145. Określenie „Sługa Allacha" odnosi się do Świętego Proroka, jako że jest on sługą Bożym par excellence, lub też można je zastosować do każdego Posłańca Boskiego lub Bożego Reformatora.

3146. Różnica pomiędzy *Amad* i *Abad* polega na tym, że podczas gdy to pierwsze słowo oznacza czas ograniczony, to to drugie oznacza czas wieczny (Lane).

26. [a]Powiedz: „Ja nie wiem, czy to, co jest wam obiecane, jest blisko, czy Pan mój ustalił dla tego odległy termin”.

قُلْ إِنْ أَدْرِيٓ أَقَرِيبٌ مَّا تُوعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُۥ رَبِّيٓ أَمَدًا ﴿٢٦﴾

27. To On jest Znawcą niewidzialnego i to On nikomu nie objawia[3147] swoich tajemnic.

عَٰلِمُ ٱلْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِۦٓ أَحَدًا ﴿٢٧﴾

28. Z wyjątkiem Swego Posłańca, którego sobie wybierze. Wtedy On czyni, iż straż broniących aniołów idzie przed nim i za nim,[3148]

إِلَّا مَنِ ٱرْتَضَىٰ مِن رَّسُولٍ فَإِنَّهُۥ يَسْلُكُ مِنۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِۦ رَصَدًا ﴿٢٨﴾

29. Aby wiedział, że Jego Posłańcy przekazali Posłannictwa od swego Pana.[3149] On ogarnia wszystko, co jest z nimi, jak i zachowuje rachunek wszystkich rzeczy.

لِّيَعْلَمَ أَن قَدْ أَبْلَغُوا۟ رِسَٰلَٰتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَىْءٍ عَدَدًۢا ﴿٢٩﴾

[a]21,110.

3147. Zwrot *Izhār 'alā al-Ghaib* oznacza: otrzymywać często i obficie wiedzę o tajemnicach tego, co nieznane, które dotyczą najważniejszych wydarzeń.

3148. Werset ten zawiera niepodważalne kryterium dokonywania rozróżnienia pomiędzy naturą i zakresem tajemnic nieznanego, jakie objawiane są Posłańcowi Bożemu, oraz tymi, które ujawniane są innym sprawiedliwym wiernym. Rozróżnienie to polega czy dotyczy faktu, że podczas gdy Posłańcy Boga otrzymują *Izhār 'alā al-Ghaib* – to znaczy wyższość nad niewidzialnym, to sekrety ujawniane innym sprawiedliwym i świętym ludziom Bożym nie cieszą się tym rozróżnianiem. Ponadto objawienie zsyłane Posłańcom od Boga, jako że jest szczególnie chronione przez Boga, jest bezpieczne wobec prób naruszania czy dokonywania zmian ze strony złych duchów, podczas gdy sekrety ujawniane innym sprawiedliwym ludziom nie są bezpieczne.

3149. Objawienie dla Posłańców Bożych jest zabezpieczone przed zniekształceniami, ponieważ Posłańcy mają do wypełnienia wielką misję Bożą oraz mają do ogłoszenia wielkie Posłannictwo Boże.

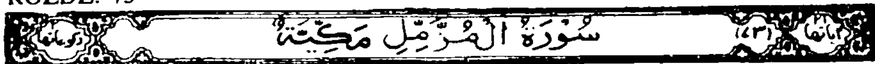
ROZDZIAŁ 73

AL-MUZZAMMIL

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Według zgodnej opinii naukowców objawienie tej sury miało miejsce w najwcześniejszym okresie Powołania. Niektórzy naukowcy uważają, że sura obecna była trzecim objawionym Rozdziałem. W surze poprzedniej (Al-Jinn) powiedziano, że na Posłańców Bożych zstępują aniołowie, by chronić objawione Słowo Boże przed zniekształceniem. W surze obecnej zachęca się Świętego Proroka do poświęcenia części nocy na Modlitwę i rozmyślanie o Bogu, tak aby aniołowie mogli nań zstąpić, by pomóc mu w obronie przed zamiarami i machinacjami jego wrogów. Podobnie jak wszystkie sury mekkańskie, także i sura obecna zajmuje się głównie misją Bożą Świętego Proroka oraz prawdą objawienia koranicznego. W krótkich, lecz zdecydowanych słowach sura ta przepowiada ostateczne zwycięstwo Świętego Proroka oraz przytacza spełnienie tego proroctwa jako argument potwierdzający Życie po śmierci i Zmartwychwstanie. Szczególny akcent kładzie się na Modlitwę i rozmyślaniu o Bogu, co jest najskuteczniejszym sposobem otrzymania pomocy od Boga oraz wsparcia dla Świętego Proroka, aby przygotowywał się do wypełnienia tego leżącego przed nim, wielkiego zadania.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

2. O ty, owinięty płaszczem,[3150]

يٰٓاَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ ۝

3. Stój w Modlitwie w nocy z wyjątkiem niewielkiej jej części –

قُمِ الَّيْلَ اِلَّا قَلِيْلًا ۝

4. Połowy, lub skróć ją nieco,

نِّصْفَهٗٓ اَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيْلًا ۝

5. Albo trochę dodaj – i [b]recytuj Koran z zastanowieniem.

اَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْاٰنَ تَرْتِيْلًا ۝

6. Zaprawdę, My zamierzamy obarczyć cię ważnym Słowem.[3151]

اِنَّا سَنُلْقِيْ عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيْلًا ۝

---

[a]1,1. [b]17,107; 25,33.

3150. *Zamala-hū* oznacza: niósł go na plecach. *Zammala*, oprócz znaczenia podanego w tekście, oznacza: biegł i szedł obok szybko. *Tazammala*, *Izzammala* lub *Izdamala* oznacza: otulił się; niósł to, bagaż pewnego razu. *Muzzammil* (lub *Mutazammil*) oznacza: człowiek okryty strojem; ktoś obarczony wielką odpowiedzialnością (Aqrab, Qadīr, Ma'ānī). Po swoim pierwszym doświadczeniu duchowym, kiedy to anioł Boży przybył do Świętego Proroka z objawieniem Bożym, a było to w jaskini Hirā', Prorok pobiegł do domu bardzo przestraszony. Strach ten był czymś zupełnie naturalnym, jako że doświadczenie to było dla niego czymć całkowicie nowym. Święty Prorok poprosił, aby owinięto go płaszczem. Ponieważ owinięcie się także wskazuje na poczucie połączenia się i zjednoczenia, werset ten może oznaczać co następuje: „O ty, który wyznaczony zostałeś, by zjednoczyć wszystkie narody świata pod jednym sztandarem!" W Hadisach przedstawia się Świętego Proroka jako *Al-Hāshir*, czyli ten, który łączy i jednoczy narody świata (Bukhārī). Werset ten może również oznaczać: (1) Święty Prorok jest tym, kto musi przejść długą drogę, by zbudzić ludzkość do uświadomienia sobie jej wielkiego przeznaczenia i dlatego musi on iść szybko, to znaczy ciężko pracować, pracować bezustannie i szybko. (2) On jest tym, kto ma dźwigać ciężki bagaż, wielki obowiązek głoszenia światu Posłannictwa Bożego. Być może przypomniano Świętemu Prorokowi o jego uciążliwym zadaniu przygotowania społeczności bogobojnych wyznawców, którzy – będąc przepełnionymi tymi samymi szlachetnymi ideałami i podniecanymi tym samym zapałem – powinni pomagać mu w przekazywaniu ludzkości Posłannictwa Islamu. W obecnym wersecie nawiązuje się właśnie do tego uciążliwego zadania i obowiązków Świętego Proroka oraz do jego owinięcia się płaszczem.

3151. Zwrot „Ważne Słowo" może oznaczać: „Nauka koraniczna jest brzemienna w najwyższe znaczenia. Jest ona zbyt ważka, by ją przemieszczać". Nie można zmieniać ani jednego słowa czy litery w tekście Koranu. Zgodnie z często cytowanym hadisem zawsze, kiedy na Świętego Proroka spływało objawienie, wchodził on w trans i odczuwał dziwne uczucie, tak że nawet w bardzo chłodne dni z jego czoła spadały krople potu i wydawało mu się, że jego ciało jest niezwykle ciężkie (Bukhārī). Ponieważ objawienie koraniczne jest „doniosłym Słowem", paroksyzm Świętego Proroka powodowany był tym właśnie uczuciem.

7. Zaprawdę, wstawanie w nocy do Modlitwy jest najlepszym sposobem podporządkowania siebie samego i najlepsze w mowie.[3152]

إِنَّ نَاشِئَةَ الَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْأً وَّأَقْوَمُ قِيلًا ۝٧

8. W ciągu dnia masz, zaiste, cały łańcuch zajęć.[3153]

إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ۝٨

9. Zatem pamiętaj o imieniu twego Pana i oddawaj się Mu pełnym oddaniem.

وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ۝٩

10. [a]On jest Panem Wschodu i Zachodu. Nie ma boga poza Nim. A zatem bierzcie Jego za swego Obrońcę.

رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ۝١٠

11. I znoście cierpliwie wszystko, co oni mówią, i odsuwajcie się od nich w sposób obyczajny.

وَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ۝١١

12. [b]I Mi samemu zostawcie tych, którzy odrzucają prawdę, posiadaczy obfitości i spokoju, a dajcie im nieco zwłoki.

وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا ۝١٢

13. Zaiste, My mamy ciężkie kajdany i szalejący ogień,

إِنَّ لَدَيْنَآ أَنْكَالًا وَّجَحِيمًا ۝١٣

14. I dławiące pożywienie, i bolesną karę,

وَّطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَّعَذَابًا أَلِيمًا ۝١٤

[a]26,29; 37,6. [b]68,45; 74,12.

3152. Wstawanie w nocy w celu odbycia Modlitwy jest znakomitym sposobem na podporządkowanie własnego „ja" i kontrolowanie własnych złych skłonności i inklinacji. Udowodnionym doświadczeniem wszystkich świętych ludzi Bożych jest to, że nic tak bardzo nie sprzyja rozwojowi duchowemu człowieka jak Modlitwa w nocy. W ciszy i spokoju nocy panuje szczególny rodzaj pokoju i cała przyroda jest cicha, zaś człowiek, będąc sam na sam ze Stwórcą, cieszy się szczególnym rodzajem łączności z Nim i zostaje oświecony szczególnym światłem z nieba, które później przekazuje innym. Czas ten jest szczególnie korzystny do rozwijania własnej siły charakteru oraz do czynienia własnych wypowiedzi rozsądnymi, solidnymi i stosownymi. Stosowne wypowiadanie się oraz możność stałej, ciężkiej pracy to dwie najważniejsze cechy Reformatora, których potrzebuje on do osiągnięcia sukcesu w swojej misji. Modlitwa w nocy pomaga w rozwijaniu tych właśnie dwóch cech. Zdobywszy kontrolę nad własnym umysłem i językiem, człowiek zaczyna zdobywać kontrolę nad innymi ludźmi.

3153. W wersecie tym nawiązuje się do wszystkich rozlicznych obowiązków Świętego Proroka, które wypełniał skwapliwie oraz wypełnianie których sprawiało mu wiele przyjemności. Takim jest bowiem znaczenie słowa *Sabhan* (Lane).

15. W dniu, w którym zadrży ziemia i [a]góry, a te staną się jak pokruszone piaszczyste wydmy.

يوم ترجف الأرض والجبال وكانت الجبال كثيبا مهيلا

16. Zaprawdę, wysłaliśmy do Was Posłańca, [b]który jest nad wami świadkiem, tak jak wysłaliśmy Posłańca do Faraona.[3154]

إنا أرسلنا إليكم رسولا شاهدا عليكم كما أرسلنا إلى فرعون رسولا

17. Lecz Faraon nie okazał Posłańcowi posłuszeństwa, [c]więc pochwyciliśmy go potężnym uściskiem.

فعصى فرعون الرسول فأخذناه أخذا وبيلا

18. Jak zatem wy, jeśli nie wierzycie, obronicie się przed dniem, w którym dzieci osiwieją?[3155]

فكيف تتقون إن كفرتم يوما يجعل الولدان شيبا

19. [d]Dzień, w którym rozpadnie się niebo. A Jego obietnica[3156] musi być wypełniona.

السماء منفطر به كان وعده مفعولا

20. To, zaiste, jest [e]napomnienie. Niechaj zatem ten, kto chce, idzie drogą do swego Pana.

إن هذه تذكرة فمن شاء اتخذ إلى ربه سبيلا

[a]56,5-6; 79,7. [b]33,46; 48,9. [c]20,79; 26,67; 28,41. [d]82,2. [e]20,4; 74,55; 76,30; 80,12.

3154. Werset ten nawiązuje do proroctwa biblijnego: „Wzbudzę im proroka spośród ich braci, takiego jak ty, i włożę w jego usta moje słowa, będzie im mówił wszystko, co rozkażę. Jeśli ktoś nie będzie słuchać moich słów, które on wypowie w moim imieniu, Ja od niego żądam zdania sprawy" (Pwt 18,18-19).

3155. „Dzieci osiwieją" w wersecie obecnym, „rozpadnie się niebo" wersecie następnym, „skłębienie nieba" w 21,105 i inne podobne zwroty w Koranie (82,2 oraz 84,2) to metafory nawiązujące do najstraszniejszych wydarzeń, które doprowadzą do okropnych zmian.

3156. Obietnica, o której się tutaj mówi, dotyczyła całkowitego pokonania i zniszczenia sił zła w chwili Upadku Mekki.

21. Zaiste, Pan twój wie, że [a]stoisz modląc się przez prawie dwie trzecie nocy, a czasami przez połowę lub jej trzecią część, [b]jak również część z tych, którzy są z tobą.[3157] To Allach wyznacza miarę[3158] nocy i dnia. On wie, że nie możecie dokładnie obliczyć czasu, więc zwraca się ku wam z miłosierdziem. Zatem recytujcie tyle Koranu, ile nie sprawi wam trudności. On wie, że będą wśród was chorzy, a inni mogą podróżować po kraju, szukając Jego obfitości, a jeszcze inni mogą walczyć dla sprawy Allacha. Tak zatem recytujcie z niego tyle, ile nie sprawi wam trudności i przestrzegajcie Modlitwy, i płaćcie Zakāt. [c]i użyczajcie Allachowi godziwej pożyczki. I jeśli będziecie mogli wysłać przed sobą cokolwiek dobrego, znajdziecie to u Allacha. To będzie lepsze i większe w nagrodzie. I szukajcie przebaczenia u Allacha. Zaiste, Allach jest Najbardziej Przebaczający, Litościwy.

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلُثَيِ الَّيْلِ
وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَآئِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ
وَاللَّهُ يُقَدِّرُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ عَلِمَ أَن لَّن تُحْصُوهُ
فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ
عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُم مَّرْضَىٰ وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ
فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ وَآخَرُونَ
يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ وَ
أَقِيمُوا الصَّلَوٰةَ وَآتُوا الزَّكَوٰةَ وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا
حَسَنًا وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ
عِندَ اللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا
اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٠﴾

[a]26,219. [b]25,65; 41,39. [c]2,246; 57,12; 64,18.

3157. W pierwszym wersecie tej sury zachęca się Świętego Proroka do stałej modlitwy w nocy, ponieważ działanie takie miało dać mu potrzebne siły do wypełniania tak wielkiego obowiązku, jakim było głoszenie Posłannictwa Bożego, które już wkrótce miało na niego spłynąć. W wersecie obecnym zapewnia się Proroka o radości Boga i powiada się mu, że wiernie wypełniał przykazanie Boże o Modlitwie nocnej – nie tylko on, lecz i część innych wiernych. Przykazanie to nie było kierowane w szczególnie do współwyznawców Świętego Proroka, lecz ponieważ zawsze chcieli oni naśladować go, kopiowali jego przykład także i w tym aspekcie.

3158. Zdanie „Allach wyznacza miarę nocy i dnia" oznacza, że czasami noc jest dłuższa, a czasami krótsza, innym znów razem noce bywają równie długie. Słowa „nie możecie dokładnie obliczyć czasu" mogą odnosić się do muzułmanów w ogóle. Powiada się im, że oni wszyscy nie będą w stanie regularnie i punktualnie wypowiadać Modlitwy Nocnej.

ROZDZIAŁ 74

AL-MUDDATHTHIR

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Panuje zgodna opinia co do tego, że sura ta była jedną z pierwszych dwóch lub trzech objawionych w Mekce. Sura obecna oraz poprzednia (Al-Muzzammil) są, jak się wydaje, bliźniaczymi, ponieważ blisko łączą się, jeśli chodzi o czas ich objawienia oraz ich ton wypowiedzi. Właściwie sura obecna uzupełnia temat sury poprzedniej. Muzzammil z poprzedniej sury, pogrążony w modlitwie i rozmyślaniach oraz przechodzący przez okres intensywnego przygotowywania się do osiągnięcia doskonałości duchowej, staje się Muddaththir (niszczycielem grzechu i zwycięzcą nad siłami zła, wybawicielem ludzkości, jej przewodnikiem, przywódcą oraz tym, który ją ostrzega) w surze obecnej. Od tamtej pory życie Świętego Proroka przestało być jego własnym życiem. Zostało ono przekazane Bogu. Głosił on Posłannictwo Boże z jednoznacznym celem w obliczu obraz, opozycji i prześladowań. Sura ta rozpoczyna się od stanowczego przykazania dla Świętego Proroka, aby wytrwał, głosił Prawdę oraz ostrzegał tych, którzy jej nie będą chcieli przyjąć - tych, których bogactwo, władza i stanowiska uczyniły ślepymi i głuchymi - że spotka ich kara, ponieważ się nie modlą, nie karmią biednych, jak również dlatego, że oddają się próżnym dążeniom. Sura ta kończy się stwierdzeniem, że Koran jest jedynie przypomnieniem i napomnieniem. Ten, kto akceptuje jego Posłannictwo, akceptuje je dla dobra swojej własnej duszy, zaś ten, kto je odrzuca, czyni to ku swojej własnej zgubie.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

2. O ty, który okryłeś się swym strojem,[3159]

يٰۤاَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ۝

3. Powstań i ostrzegaj,

قُمْ فَاَنْذِرْ ۝

4. I sław Pana twego,

وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ۝

5. I oczyść swoje szaty,[3160]

وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ۝

6. I unikaj nieczystości,[3161]

وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ۝

7. I nie obdarowuj łaskami, oczekując w zamian więcej,

وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ ۝

8. I, na twego Pana, znoś próby cierpliwie.

وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ۝

---

[a]1,1.

3159. *Tadaththara* lub *Iddaththara* oznacza: otulił się strojem. *Daththara-hū* oznacza: zniszczył lub usunął jego lub to; okrył go ciepłym strojem. *Daththara al-Tairu* oznacza: ptak uporządkował swe gniazdo; *Tadaththara al-Farasa* oznacza: wskoczył na konia i pojechał na nim. *Tadaththar al-'Aduwwa* oznacza: zwyciężył nad wrogiem (Lane). Zgodnie z różnymi znaczeniami słowa podstawowego *Al-Muddaththir* może oznaczać: ten, kto usuwa; reformator lub ten, kto uporządkowuje rzeczy; zwycięzca; ten, kto ma zamiar wskoczyć na konia i odjechać na nim. Słowo to bywa też interpretowane następująco: ten, kto obarczony jest dźwiganiem ciężkich obowiązków Proroka (Qadīr). Słowo to oznacza także kogoś, kto posiada najwspanialsze siły i cechy oraz godność prorocką (Rūh al-Ma'ānī). Wszystkie te określenia stosownie pasują do Świętego Proroka.

3160. *Thiyāb* oznacza: stroje; ludzi zależnych od kogoś lub idących za kimś; ciało lub „ja" człowieka, który nosi na sobie strój (Lane oraz Steingass). Świętego Proroka zachęca się, aby przed rozpoczęciem swojej wielkiej misji przygotował swoje ciało wyznawców, ciało ludzi czystego serca, postępowania i reputacji. Werset ten może także oznaczać, że on sam powinien stać się wzorem pobożności, sprawiedliwości i czystości postępowania.

3161. *Al-Rujz* oznacza także bałwochwalstwo (Lane), przez co werset ten można rozumieć jako zachętę wobec Świętego Proroka, by nie szczędził wysiłków do niszczenia bałwochwalstwa.

9. [a]A kiedy zabrzmi trąba,[3162]	فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ
10. [b]Dzień ten będzie ciężkim dniem.[3163]	فَذَٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ
11. Dla niewiernych nie będzie on łatwy.	عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ
12. [c]Pozwól, że Ja sam[3164] zajmę się tym, którego stworzyłem.	ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا
13. [d]Dałem mu wiele bogactwa,	وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا
14. [e]I synów mieszkających wraz z nim,[3165]	وَبَنِينَ شُهُودًا
15. I wyposażyłem go we wszystkie potrzebne rzeczy,	وَمَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِيدًا
16. A mimo to on pragnie, abym dał mu jeszcze więcej.	ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ
17. Oczywiście nie![3166] Albowiem uparcie sprzeciwiał się Naszym Znakom.	كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا

[a]23,102; 50,21; 69,14. [b]25,27. [c]68,45; 73,12. [d]68,15. [e]68,15.

3162. Werset ten oznacza: kiedy Reformator Boży – trąba Boża – poprzez którego Bóg wzywa do siebie ludzi, pojawia się i zwołuje ludzi do Boga. Werset ten może także oznaczać własne wołanie Świętego Proroka do ludzi.

3163. „Ciężki dzień" oznacza Dzień Zmartwychwstania lub dzień ostatecznego pokonania niewiary i całkowitego zwycięstwa Prawdy.

3164. Słowa te oznaczają także: „Opuść Mnie, by samodzielnie zająć się tym, którego stworzyłem" lub „Opuść Mnie, by zająć się tym, który z powodu wielkiego bogactwa, władzy i pozycji, jakie dał mu Bóg, sam siebie uważa za niezrównanego wśród swoich rodaków", gdzie *Wahīd* oznacza: wyjątkowy, nieporównalny (Lane).

Chociaż werset obecny oraz kilka następnych odnosi się do każdego aroganckiego i pełnego pogardy niewiernego, to mogą te wersety w szczególności odnosić się do Walīd bin Mughīrah, który wśród Quraish był postacią szczególną i znany był wśród swoich rodaków z tak wspaniałych tytułów jak „wyjątkowy" lub „aromat Quraish". Był on człowiekiem bardzo przystojnym i znanym ze swoim wytwornych wierszy i innych osiągnięć. Miał on dziesięciu do trzynastu synów i był człowiekiem bardzo bogatym.

3165. Werset ten może oznaczać, że Walīda synowie także żądali poszanowania, jak ich ojciec. Także i im zaoferowano wspaniałe miejsce w zgromadzeniach, na jakie i on uczęszczał. Lub też Walīd był tak bogaty, że jego synowie zawsze mu towarzyszyli, nie chcąc udawać się gdziekolwiek indziej w celu zarabiania na życie.

18. Ja nałożę nań coraz bardziej ogarniającą mękę.

سَأُرْهِقُهُ صَعُوْدًا ۝١٨

19. Spójrz! Zastanowił się i obliczył!

إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ۝١٩

20. Niechaj sczeznie! Jakże sobie wyliczył!

فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ۝٢٠

21. Niechaj sczeznie[3167] raz jeszcze! Jakże sobie wyliczył!

ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ۝٢١

22. Potem obejrzał się za siebie,

ثُمَّ نَظَرَ ۝٢٢

23. [a]Zmarszczył brwi i popatrzył spode łba,[3168]

ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ۝٢٣

24. Odwrócił się i był pełen pogardy,

ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ۝٢٤

25. I rzekł: [b]„To nic innego, jak tylko magia.

فَقَالَ إِنْ هٰذَآ إِلَّا سِحْرٌ يُّؤْثَرُ ۝٢٥

26. „To nic innego, jak słowo człowieka".

إِنْ هٰذَآ إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ۝٢٦

27. Wkrótce wrzucę go w [c]ogień Piekła.

سَأُصْلِيْهِ سَقَرَ ۝٢٧

28. Skąd masz wiedzieć, czym jest ogień Piekła?

وَمَآ أَدْرٰىكَ مَا سَقَرُ ۝٢٨

29. On nie oszczędza i niczego nie pozostawia.

لَا تُبْقِيْ وَلَا تَذَرُ ۝٢٩

30. [d]On przypieka twarz.

لَوَّاحَةٌ لِّلْبَشَرِ ۝٣٠

[a]80,2. [b]34,44; 37,16. [c]37,24. [d]70,17.

3166. Słowo *Kallā* używane bywa do odrzucania prośby jakiejś osoby oraz do napominania jej za wypowiedzenie tej prośby (Lane).

3167. Nawiązuje się tutaj w szczególności do Walīd bin Mughīrah. Jego śladami zawsze szło zniszczenie. Trzech jego synów – Walīd, Khālid oraz Hishām – przyjęło Islam, zaś inni zginęli na jego oczach. Poniósł on wielkie straty finansowe, a w końcu umarł w nędzy i niełasce.

3168. Kiedy czytano mu Koran, Walīd boczył się i odchodził z niezadowoleniem.

31. Jest nad nim dziewiętnaście[3169] aniołów.

عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ۝

32. A strażnikami Ognia uczyniliśmy wyłącznie anioły. I ustaliliśmy ich liczbę po to, aby było to próbą dla tych, którzy nie wierzą, żeby ci, którzy otrzymali Księgę, mogli upewnić się, a ci, którzy wierzą, powiększyli swą wiarę, i ci, którzy otrzymali Księgę, jak również wierzący nie wątpili, i żeby ci, w których sercach jest choroba i niewierzący, mogli powiedzieć: „Co Allach ma na myśli poprzez tę [a]ilustrację?" W ten sposób pozwala Allach schodzić z drogi, komu zechce, a prowadzić tego, którego zapragnie prowadzić. [b]I nikt nie zna zastępów twego Pana, jak wyłącznie On sam. A jest to tylko Napomnienie dla ludzi.

وَمَا جَعَلْنَآ أَصْحٰبَ النَّارِ إِلَّا مَلٰٓئِكَةً ۙ وَمَا جَعَلْنَا
عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتٰبَ وَيَزْدَادَ الَّذِينَ اٰمَنُوٓا إِيمٰنًا وَلَا يَرْتَابَ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتٰبَ وَالْمُؤْمِنُونَ ۙ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي
قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْكٰفِرُونَ مَاذَآ أَرَادَ اللّٰهُ بِهٰذَا
مَثَلًا ۚ كَذٰلِكَ يُضِلُّ اللّٰهُ مَن يَشَآءُ وَيَهْدِي مَن
يَشَآءُ ۚ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ ۚ وَمَا هِيَ إِلَّا
ذِكْرٰى لِلْبَشَرِ ۝

33. Nie, na księżyc,

كَلَّا وَالْقَمَرِ ۝

34. I na noc, gdy odchodzi,

وَالَّيْلِ إِذْ أَدْبَرَ ۝

35. [c]I na świt, gdy zabłyśnie.[3170]

وَالصُّبْحِ إِذَآ أَسْفَرَ ۝

[a]2,27. [b]33,10; 48,5. [c]81,19.

3169. Człowiek obdarzony został dziewięcioma głównymi zmysłami do odbioru bodźców zewnętrznych, jednym wewnętrznym zmysłem położenia w przestrzeni oraz jednym zmysłem wynikającym z działania organów wewnętrznych i dotyczącym odczuwania głodu, pragnienia itp. W połączeniu z ich dziewięcioma odpowiednikami duchowymi wraz ze zmysłem ochrony lub kontrolowania (czyli siłą woli, która dominuje i sprawuje kontrolę nad wszystkimi tymi cechami natury ludzkiej) stanowią one dziewiętnastu strażników Piekła. Lub też liczba „19" może być wielką tajemnicą Bożą odnoszącą się w szczególności do Ludu Księgi, tajemnicę, której znaczenie zostanie ujawnione we właściwym czasie przez Boga i które spowoduje, że uznają oni prawdę nauki koranicznej, i wielce przyczyni się ona do ugruntowania wiernych w wierze. Któż ośmieliłby się twierdzić, że zna wszystkie tajemnice Boże?

3170. „Świt" może również oznaczać wielkiego Zastępcę Świętego Proroka, Obiecanego Mesjasza, zaś „odchodząca noc" może oznaczać noc ciemności duchowej, która zacznie odchodzić po jego pojawieniu się.

36. [a]Zaprawdę, oto jedno z największych nieszczęść.

إنها لإحدى الكبر ۝

37. Ostrzeżenie dla człowieka,

نذيرا للبشر ۝

38. Tego wśród was, który chce iść naprzód w cnocie lub zwleka.

لمن شاء منكم أن يتقدم أو يتأخر ۝

39. [b]Każda dusza jest zastawem[3171] za to, co sobie zyskała,

كل نفس بما كسبت رهينة ۝

40. Z wyjątkiem [c]tych po prawej stronie.

إلا أصحاب اليمين ۝

41. Ci znajdą się w Ogrodach, wypytując

في جنات يتساءلون ۝

42. Winnych:

عن المجرمين ۝

43. „Co sprowadziło was do Piekła?"

ما سلككم في سقر ۝

44. Ci powiedzą: [d]„Nie byliśmy z tych, którzy przestrzegali Modlitwy,

قالوا لم نك من المصلين ۝

45. [e]„Ani nie karmiliśmy biednych,

ولم نك نطعم المسكين ۝

46. „A oddawaliśmy się próżnym rozmowom z tymi, którzy się im oddają.

وكنا نخوض مع الخائضين ۝

47. „I uparcie zaprzeczaliśmy istnieniu [f]Dnia Sądu,

وكنا نكذب بيوم الدين ۝

48. „Do czasu, aż spadła na [g]nas śmierć".[3172]

حتى أتانا اليقين ۝

[a]79,35. [b]14,52; 40,18; 45,23. [c]56,28; 90,19. [d]75,32. [e]69,35; 89,19; 107,4. [f]75,33. [g]15,100.

3171. Każda dusza pozostawać będzie jako zastaw do czasu, aż spłaci popełnione przez siebie grzechy, czyli dopóki nie zostanie oczyszczona z grzechów w formie odbycia kary za nie.

3172. *Yaqīn* oznacza: pewność; bezpieczeństwo; śmierć (Aqrab).

49. Tak zatem [a]na nic nie zda się im wstawiennictwo orędowników.

فَمَا تَنفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ ⊛

50. Co się teraz z nimi dzieje, że odwracają się od Napomnienia,

فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ ⊛

51. Jakby byli wystraszonymi osłami,

كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنفِرَةٌ ⊛

52. Uciekającymi przed lwem?

فَرَّتْ مِن قَسْوَرَةٍ ⊛

53. Nie, każdy człowiek spośród nich pragnie otrzymać otwartą księgę.[3173]

بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ أَن يُؤْتَىٰ صُحُفًا مُّنَشَّرَةً ⊛

54. Tak nie może być! Zaprawdę, oni nie boją się Życia Przyszłego.

كَلَّا بَل لَّا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ ⊛

55. Nigdy! Albowiem ten Koran jest wystarczającym Napomnieniem.

كَلَّا إِنَّهُ تَذْكِرَةٌ ⊛

56. Niechaj zatem ten, który chce, pamięta o nim.

فَمَن شَاءَ ذَكَرَهُ ⊛

57. I nie będą pamiętać, jeśli Allach tak nie [b]zapragnie.[3174] On sam godny jest, by się Go bać, i On sam udziela przebaczenia.

وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَىٰ وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ⊛

[a]20,110; 34,24. [b]76,31; 81,30.

3173. Nawiązywać się tutaj może do niebacznego żądania niewiernych, o którym mowa w innym miejscu Koranu, a mianowicie do tego, że nie uwierzą, dopóki Święty Prorok nie przyniesie im z nieba Księgi, którą mogliby przeczytać (17,94).

3174. Niewierni nie będą korzystać z Koranu, dopóki ich własna wola nie będzie zgodna z Wolą Boga, czyli dopóki nie podporządkują oni swoich pragnień Woli Boskiej (76,31).

ROZDZIAŁ 75

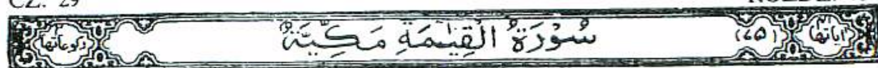
AL-QIYÂMAH

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia, kontekst i temat

Sura obecna zatytułowana jest „Zmartwychwstanie", ponieważ prawie w całości zajmuje się tematem Zmartwychwstania. Jest ona zdecydowanie jedną z najwcześniejszych sur, jakie były objawione w Mekce, jako że Rozdziały mekkańskie w szczególności dotyczą Jedności Boga, Zmartwychwstania i Objawienia. Przy końcu poprzedniej sury powiedziano z naciskiem, że ci ludzie, którzy przyjmą Posłannictwo koraniczne, osiągną wielkość i cieszyć się będą szanowanym miejscem pośród potężnych narodów. Sura obecna, zaczynająca się od omówienia tematu Zmartwychwstania, rzuca wiele światła na fakt, że wśród moralnie zdegenerowanych ludzi nastąpi zmartwychwstanie moralne dzięki uszlachetniającym naukom Koranu oraz oczyszczającemu towarzystwu i przykładowi Świętego Proroka, Muhammada.

Sura ta rozpoczyna się od stanowczego potwierdzenia, że Zmartwychwstanie niewątpliwie nastąpi, oraz dodaje duchowe zmartwychwstanie człowieka jako dowód popierający to stwierdzenie. W formie dalszego dowodu sura ta powołuje się na *Nafs Lawwâmah* (Ducha Samooskarżającego), który w swym działaniu jest pierwszym stadium procesu moralnego odrodzenia człowieka. Następnie wspomina się często powtarzany sprzeciw niewiernych, że kiedy umrą i zamienią się w pył, to jak będą mogli powstać do nowego życia? Sura ta obala ten sprzeciw, powiadając, że w głębi serca wiedzą oni, iż grzechy ludzkie nigdy nie przechodzą bez echa, bez kary i dlatego musi nadejść taki dzień, w którym będą oni musieli rozliczyć się ze swoich uczynków. Następnie w związku z tym samym tematem przytacza się zbiór Koranu oraz ochronę Bożą jako kolejne argumenty, ponieważ spośród wszystkich objawionych Pism, Koran najbardziej podkreśla nieuniknioność Zmartwychwstania. Dalej przedstawia się krótki, lecz graficzny opis śmierci i wielkiego pragnienia człowieka, by go przed nią uchronić. Powyższe wskazuje, że w chwili śmierci strach przed koniecznością rozliczenia się ze swoich uczynków uciska serce człowieka jak głaz. Przy końcu tej sury napomina się niewiernych i powiada się, że człowiek nie został stworzony bez celu czy obowiązków oraz że będzie on musiał rozliczyć się ze swojego niepowodzenia w ich wypełnianiu. Przypomina się także niewiernym, że fizyczny rozwój człowieka od kropli nasienia do w pełni rozwiniętej istoty ludzkiej, obdarzonej wyjątkowymi siłami i cechami, stanowi niezbity argument na to, że jego życie ma służyć pewnemu najwyższemu celowi, oraz że nie skończy się ono na odejściu duszy z jej fizycznego mieszkania.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.[3175]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ﴿١﴾

2. Nie,[3176] przysięgam na Dzień Zmartwychwstania.

لَآ أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيٰمَةِ ﴿٢﴾

3. Nie, przysięgam na samooskarżającą się duszę,[3177] że Dzień Sądu jest pewny.

وَلَآ أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ﴿٣﴾

4. Czy człowiek myśli, że My nie [b]pozbieramy jego kości?

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَلَّنْ نَّجْمَعَ عِظَامَهُ ﴿٤﴾

5. Tak, My mamy władzę, by odrodzić nawet jego koniuszki palców.[3178]

بَلٰى قٰدِرِيْنَ عَلٰٓى أَنْ نُّسَوِّيَ بَنَانَهُ ﴿٥﴾

6. Człowiek jednak dalej pragnie wysyłać przed sobą złe uczynki.

بَلْ يُرِيْدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ﴿٦﴾

7. [c]Zapytuje: „Kiedy nastąpi Dzień Zmartwychwstania?”

يَسْئَلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيٰمَةِ ﴿٧﴾

8. Kiedy oczy zostaną oślepione,

فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ﴿٨﴾

9. I księżyc zostanie zaćmiony,

وَخَسَفَ الْقَمَرُ ﴿٩﴾

[a]1,1. [b]23,83; 37,54; 56,48; 79,11-13. [c]78,2; 79,43.

3175. Patrz 1,1.

3176. *Lā* może tutaj oznaczać „Nie jest tak, jak uważają”. Czasami słowo to jest używane jako odpowiedź na jakiś sprzeciw lub w formie odrzucenia tego, co zostało powiedziane wcześniej (Lane).

3177. Koran wymienia trzy stadia rozwoju duszy ludzkiej. Pierwsze stadium nazwane jest *Nafs Ammārah* (duch nie dający się kontrolować), kiedy to w człowieku dominuje zwierzę. Drugie stadium to *Nafs Lawwāmah* (duch samooskarżający się), kiedy to obudzone sumienie człowieka gani go za dopuszczanie się złych uczynków i hamuje jego pasje i zapędy. W tym stadium element ludzki zaczyna brać górę nad elementem zwierzęcym. Jest to początek zmartwychwstania moralnego i dlatego jest wymienione tutaj jako dowód Zmartwychwstania Ostatecznego. Skoro człowiek nie ma żadnych obowiązków i nie będzie musiał rozliczyć się ze swoich postępków, to skąd owo drżenie sumienia w chwili czynienia zła? Trzecie i najwyższe stadium rozwoju duszy ludzkiej to *Nafs Mutma'innah* (dusza w pokoju). W tym stadium dusza ludzka staje się szczególnie odporna na niepowodzenia i błędy oraz pozostaje w pokoju ze swoim Stwórcą.

3178. *Banān* reprezentuje moc i siłę człowieka, jako że przy pomocy palców człowiek chwyta jakiś przedmiot i broni się. Słowo to może także oznaczać całe ciało ludzkie, tak jak część jakiejś rzeczy reprezentuje czasem całą tę rzecz. Werset ten oznacza, że Bóg posiada taką moc, by odradzać wszelkie siły człowieka lub nawet całego ludu, kiedy mimo intencji i celów staje się on martwy i bezużyteczny.

10. I słońce, i księżyc połączą się,[3179]

وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ

11. Tego dnia człowiek powie: „Dokąd [a]uciekać?"

يَقُولُ الْإِنسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَفَرُّ

12. Nie, nie ma ucieczki!

كَلَّا لَا وَزَرَ

13. Tego dnia, miejsce odpoczynku będzie wyłącznie u twego Pana.

إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ

14. Tego dnia człowiek zostanie powiadomiony o tym, co wysłał przed sobą, jak i o tym, co zostawił za sobą.[3180]

يُنَبَّأُ الْإِنسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ

15. Prawda jest taka, że człowiek jest świadkiem sam przeciwko sobie,

بَلِ الْإِنسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ

16. Nawet jeśli przedstawia swoje wytłumaczenie.

وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُ

17. Nie poruszaj językiem, o Proroku, w sprawie objawienia Koranu, abyś go zachował.

لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ

[a]80,35.

3179. Zwrot „słońce i księżyc połączą się" może oznaczać, że zniszczony zostanie cały układ słoneczny. Lub też werset ten może oznaczać zniszczenie sił politycznych Arabii i imperium perskiego, gdzie księżyc jest symbolem władzy politycznej tego pierwszego, zaś słońce symbolem tego drugiego. Być może nawiązuje się tutaj do zaćmienia słońca lub księżyca, które według hadisów, miało mieć miejsce w czasie Obiecanego Mahdiego w miesiącu Ramadān (Baihaquī), jako niezwykłe zdarzenie przyrodnicze. Dość dziwne, że zarówno słońce, jak i księżyc uległy zaćmieniu w miesiącu Ramadān w roku 1894, kiedy Założyciel Ruchu Ahmadiyya obwieścił już, iż jest Obiecanym Mesjaszem i Mahdim.

3180. Słowa te oznaczają: Złe działania, jakich dopuścił się człowiek, a których nie powinien był uczynić, oraz uczynki dobre, które powinien był czynić, ale nie czynił – czyli jego grzechy zaniedbania i występki.

18. [a]Zaiste, u Nas spoczywa jego zebranie i jego recytowanie.[3181]

إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ ﴿١٨﴾

19. Zatem kiedy My go recytujemy, ty idź za tym recytowaniem.

فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ ﴿١٩﴾

20. Także i u Nas spoczywa jego wyjaśnienie.

ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ ﴿٢٠﴾

21. Posłuchaj! [b]Wy miłujecie życie doczesne,

كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ﴿٢١﴾

22. A zaniedbujecie Życie Przyszłe.

وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ ﴿٢٢﴾

23. [c]Tego dnia niektóre twarze będą rozpromienione,

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاضِرَةٌ ﴿٢٣﴾

24. Będą chętnie[3182] spoglądać w stronę swego Pana.

إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ﴿٢٤﴾

25. [d]Niektóre zaś twarze będą tego dnia ponure,

وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ ﴿٢٥﴾

[a]15,10. [b]87,17. [c]88,9. [d]68,44; 80,41; 88,3-4.

3181. Bukhārī relacjonuje, że na początku, kiedy Świętemu Prorokowi została objawiona część Koranu, z niepokoju, by nie zapomnieć tego objawienia Prorok zaczął w pośpiechu je powtarzać. Właśnie do takiego postępowania nie zachęca się Świętego Proroka w poprzednim wersecie, ponieważ – jak powiada się w trzech następnych wersetach – Bóg sam nie tylko chroni tekst Koranu od wszelkich zmian, ale i zważa, aby został on zebrany w formie nieskazitelnej Księgi (patrz „Wstęp do studiów nad Świętym Koranem" – Introduction to the Study of the Holy Qur'ān) oraz aby jego Posłannictwo zostało przekazane i wyjaśnione całemu światu (15,10). Wersety te mogą również oznaczać, że ponieważ wersety poprzednie nawiązują do dnia rozliczenia niewiernych, Święty Prorok w naturalny sposób obawiał się, że wkrótce nadejdzie objawienie mówiące o obiecanej dla nich karze. Powiada się jemu tutaj, że nie musi mieć obaw w tej kwestii, ponieważ do Boga należy podejmowanie decyzji o zesłaniu odpowiedniego objawienia oraz że On decyduje co do formy kary. Powiada się tutaj także, że Koran powinien być zbierany, czytany i wyjaśniany całemu światu. Oprócz znaczenia podanego w tekście werset ten bywa też interpretowany następująco: „Naszym obowiązkiem jest, abyśmy wyjaśniali objawienie koraniczne twoim językiem" (Rūh al-Ma'ānī). Powyższe podkreśla nienaruszalność Świętego Proroka, a właściwie jego *Sunnah* oraz jego nieodzowności jako pewnego i bezpiecznego przewodnika, gorszego tylko od samego Koranu.

3182. Sprawiedliwi wierzący zważać będą na swego Pana, oczekując nagrody za ich dobre uczynki lub obdarzeni zostaną szczególnymi oczyma duchowymi, by widzieć Pana. Widok Boga będzie szczególną manifestacją Bożą, która udostępniona będzie duszy ludzkiej bez skrępowania w jej ziemskiej szacie.

26. Będą wiedzieć, że spadnie na nie wyczerpujące nieszczęście.[3183]

تَظُنُّ أَن يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ

27. Posłuchaj! [a]Kiedy dusza konającego człowieka podejdzie mu do gardła

كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ

28. I będzie mu powiedziane: „Któż jest tym czarownikiem,[3184] który go uratuje?”,

وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ

29. A on pewien będzie, że nadszedł czas odejścia,

وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ

30. I goleń trzeć będzie o goleń[3185] w agonii;

وَالْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ

31. Tego dnia zwróci się on ku swemu Panu.

إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ

32. Albowiem on ani nie przyjął Prawdy,[3186] [b]ani nie przestrzegał Modlitwy,

فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّىٰ

33. [c]Lecz odrzucił Prawdę i odwrócił się do niej tyłem.

وَلَٰكِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ

34. Potem udał się do swych bliskich, krocząc dumnie.

ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَتَمَطَّىٰ

35. „Biada ci! I jeszcze raz biada!

أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ

[a]56,84. [b]74,44. [c]74,47.

3183. Arabowie powiadają *Faqarat-hu al-Dāhiyatu*, czyli nieszczęście to złamało mu kręgosłup (Lane).

3184. Werset ten oznacza (a) który wstąpi z duszą człowieka umierającego, anioł litości, który zabierze go do Raju lub anioł kary, którą wciągnie go do Piekła? (b) Gdzież jest czarownik, który zatrzyma nadchodzącą śmierć lub uwolni umierającego od agonii?

3185. Słowo *Sāq* oznacza dosłownie nogę, zaś metaforycznie nieszczęście lub utrapienie. Patrz 2177. Werset ten oznacza, że do jednego nieszczęścia dołączy inne w odniesieniu do duszy, która odeszła – czyli agonię opuszczenia swoich bliskich i najdroższych wraz z agonią śmierci i kary czekającej na niewiernych w świecie przyszłym.

3186. *Saddaqa* oznacza właściwe wierzenia, zaś *Sallā* dobre postępowanie, dwie najważniejsze zasady Islamu. Modlitwa jest istotą *'Ibādah*, co oznacza całkowite podporządkowanie i przystosowanie własnego postępowania, wcześniej przeciwstawionego Bogu.

36. „I biada ci! I jeszcze raz biada!”[3187]

ثُمَّ أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ ۝

37. Czy człowiek uważa, że ma być pozostawiony samemu sobie bez żadnego celu?[3188]

أَيَحْسَبُ الْإِنسَانُ أَن يُتْرَكَ سُدًى ۝

38. [a]Czyż nie był on kropelką płynu, płynu wydanego?

أَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِّن مَّنِيٍّ يُمْنَىٰ ۝

39. [b]Potem stał się grudką, a potem Allach nadał mu kształt i uczynił go doskonałym.

ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّىٰ ۝

40. [c]Następnie uczynił z niego parę, mężczyznę i niewiastę.

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ۝

41. Czy zatem Ktoś Taki nie ma dość potęgi, [d]by martwych na nowo podnieść do życia?[3189]

أَلَيْسَ ذَٰلِكَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ ۝

[a]18,38; 36,78; 80,20. [b]23,15; 40,68; 96,3. [c]92,4. [d]17,51-52; 36,80; 46,34.

3187. Powtórzenie słów „biada ci” oznacza agonię umysłową i karę fizyczną lub też karę na tym świecie oraz w świecie przyszłym. Słowa te mogą także być używane w celu wzmocnienia lub intensyfikacji znaczenia.

3188. Cała ta idea jest niezgodna z mądrością Boga. Nie byłoby bowiem sensu w tym, by Bóg stworzył człowieka z jakiejś nic nie znaczącej rzeczy – z kropli nasienia – obdarzył go tak wielkimi siłami naturalnymi i tak wspaniałymi cechami, by mógł być centrum i osią całego Jego stworzenia, a potem by miał On pozostawić go samemu sobie, żeby jadł, pił i radował się.

3189. Pan, który stworzył człowieka od tak mało znaczącego początku, posiada moc dawania mu nowego życia kiedy ten umrze i zmieni się w garstkę prochu. Życie to może On dać człowiekowi po to, by mógł dokonywać duchowego postępu bez końca.

ROZDZIAŁ 76

AL-DAHR

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia, kontekst i temat

Sura obecna, podobnie jak i poprzednia, należy do wczesnego okresu mekkańskiego. Nazywana ona bywa także Al-Insān. Przy końcu poprzedniej sury powiedziano, że stworzenie człowieka z tak mało znaczącego płynu oraz jego rozwój we w pełni wykształconą istotę ludzką, obdarzoną tak wielkimi siłami naturalnymi, prowadzi nieuchronnie do wniosku, że jego życie ma Boży cel służenia oraz że Wielki Bóg, który stworzył człowieka z kropli nasienia posiada moc dawania mu nowego życia po śmierci. Sura obecna stanowi rozszerzenie tego samego tematu, a mianowicie, że człowiek obdarzony został cudownymi zdolnościami naturalnymi, by móc wznieść się na wyżyny duchowe. Początkowe wersety przypominają mu o jego mało znaczących początkach oraz o tym, że został obdarzony rozumem i zdolnością rozumienia po to, by - idąc drogą wskazywaną mu przez Proroków Bożych - mógł dokonywać niekończącego się postępu duchowego i w ten sposób osiągnąć cel, dla jakiego został stworzony. Kiedy jednak Nauczyciele Boży pojawiają się, by kierować ludzi do Boga, niektórzy ludzie odrzucają Posłannictwo Boże i ściągają na siebie Jego niełaskę, podczas gdy inni ludzie, mający więcej szczęścia, reagują na Wołanie Boże i zasługują sobie tym na błogosławieństwo Boże. Dalej sura ta przedstawia piękny opis łask Bożych, które zsyłane są na sprawiedliwych wiernych na tym świecie oraz w Życiu przyszłym, nawiązując krótko także do tego rodzaju kary, jaki otrzymują niewierni tutaj i jaki otrzymają w Życiu przyszłym za to, że świadomie odrzucali Posłannictwo Boże. Sura ta bardzo stosownie kończy się uwagą, że Bóg objawił Koran, by ten kierował człowieka na drogę, która prowadzi do Pana i Stwórcy wszelkiego stworzenia, lecz człowiek nie jest w stanie korzystać z niej, dopóki nie przystosuje swojej własnej woli do Woli Boga.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ١

2. Nadszedł niechybnie na człowieka taki czas, kiedy nie był on [b]rzeczą godną wspomnienia.

هَلْ أَتَىٰ عَلَى الْإِنسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُن شَيْئًا مَّذْكُورًا ٢

3. [c]My stworzyliśmy człowieka z połączonej kropli nasienia,[3190] by wypróbować go. Tak zatem uczyniliśmy, iż słyszał i widział.

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنسَانَ مِن نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ٣

4. [d]Wskazaliśmy mu drogę, bez względu na to, czy był wdzięczny czy niewdzięczny.

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا ٤

5. [e]Zaprawdę, dla niewiernych przygotowaliśmy łańcuchy i żelazne obroże, i płonący Ogień.[3191]

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلَا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا ٥

6. Natomiast cnotliwi pić będą z pucharu złagodzonego kamforą[3192] –

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِن كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ٦

7. Ze źródła,[3192A] z którego pić będą słudzy Allacha – czynią, iż tryska silnym strumieniem.

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ٧

---

[a]1.1. [b]19.68. [c]18.38; 35.12; 36.78; 40.68; 80.20. [d]90.11. [e]18.103; 29.69; 33.9; 48.14.

3190. Człowiek stworzony jest z kropli nasienia, która sama w sobie jest mieszaniną różnych rzeczy, co wskazuje, że został on obdarzony najróżniejszymi siłami naturalnymi, cechami i atrybutami, które mają przyczyniać się do jego postępu moralnego i duchowego. Proces ten wskazuje jedynie na ogólną zasadę stworzenia człowieka – czyli na to, że inaczej nie mogło być.

3191. Każde działanie, jakie podejmuje człowiek, ma swój późniejszy odpowiednik w działaniu Boga. Gmatwanie się niewiernych w sprawach doczesnych przyjmie formę łańcuchów w świecie przyszłym. Troski tego świata przyjmą formę żelaznych okowów, zaś chciwość i pragnienia cielesne przyjmą formę ognia piekielnego, itd. Patrz także 3116.

3192. *Kāfūr* pochodzi od słowa *Kafara*, które oznacza: ukryć lub stłumić. Znaczenie wersetu jest takie, że łapczywe wypicie napoju kamforowego daje efekt ochłodzenia czy ostudzenia pasji zwierzęcych. Serce sprawiedliwych wiernych zostanie oczyszczone z wszelkich nieczystych myśli i będą oni ochłodzeni chłodem głębokiej wiedzy Bożej.

3192A. Sprawiedliwi wierni będą pić z kielichów, które napełnione będą ze źródeł, które wykopią oni własnymi rękami – takie jest znaczenie słowa *Tafīr*. Uczynki dokonane w życiu docze-

8. Oni dotrzymują swego ślubowania[3193] i boją się dnia, którego zło powszechnie jest znane.

يُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ۝

9. [a]I karmią, z miłości do Niego,[3194] biednego, sierotę i więźnia,

وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ۝

10. Zapewniając go: „Karmimy cię, wyłącznie by zdobyć sobie upodobanie Allacha. Nie chcemy od ciebie ani nagrody, ani podziękowania.

إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُورًا ۝

11. „Zaprawdę, boimy się od naszego Pana ponurego, pełnego rozpaczy dnia".[3195]

إِنَّا نَخَافُ مِن رَّبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا ۝

12. Zatem Allach wybawi ich od zła tego dnia i użyczy im radości i szczęścia.

فَوَقَاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَٰلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا ۝

13. [b]I za ich wytrwałość wynagrodzi ich On Ogrodem i jedwabnymi szatami,

وَجَزَاهُم بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ۝

[a]90,15-17. [b]22,24.

snym w życiu przyszłym pojawią się w formie źródeł. Oto pierwsze stadium ewolucji duchowej, która wymaga ciężkich i stałych wysiłków ze strony wiernych, ponieważ dopóki człowiek nie zacznie kontrolować i tłumić swoich złych skłonności, dopóty nie będzie mógł dokonać żadnego postępu duchowego. „Źródło", o którym mowa w tym wersecie, to źródło miłości Bożej i świadomości Bożej.

3193. „Spełnianie ślubowania" oznacza wypełnianie czyichś obowiązków wobec Boga. O obowiązkach człowieka wobec innych ludzi mówi się w następnym wersecie.

3194. Werset ten może oznaczać: (1) ponieważ sprawiedliwi wierni miłują Boga, więc chcąc zdobyć sobie Jego przychylność, karmią ubogich i więźniów. (2) Karmią ubogich dla ich dobra, czyli wykonują dobry akt nakarmienia ubogich dla samego czynienia dobra, nie chcąc za to żadnej nagrody, nie szukając aprobaty czy dobrej oceny za swój czyn. (3) Karmią ubogich, podczas gdy sami miłują pieniądze, które na tych ubogich wydają. (4) Karmią ubogich zdrowym i stosownym pożywieniem – gdzie *Ta'ām* oznacza stosowne i zdrowe pożywienie (Lane).

3195. *Yaumun 'Abūsun* oznacza: nieszczęśliwy dzień lub też dzień, który czyni człowieka nieszczęśliwym, natomiast *Yaumun Qamtarīum* oznacza: nieszczęśliwy dzień lub dzień, który powoduje, że człowiek ściąga brwi lub skórę pomiędzy oczami (Lane).

14. [a]A będą w nim odpoczywać na łożach i nie będą tam doświadczać ani nadmiernego ciepła, ani przykrego chłodu.

مُتَّكِـِٔينَ فِيهَا عَلَى ٱلْأَرَآئِكِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا ۝١٤

15. [b]Jego cienie będą tuż nad nimi, a zebrane w kiście owoce będą w zasięgu ręki.

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَـٰلُهَا وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا ۝١٥

16. [c]I podawać sobie będą srebrne naczynia i kielichy jak szkło, lecz zrobione ze srebra, które będą mierzyć zgodnie z ich własną miarą.

وَيُطَافُ عَلَيْهِم بِـَٔانِيَةٍ مِّن فِضَّةٍ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرَا۠ ۝١٦

17. *Błyszczące* jak szkło *ale zrobione* ze srebra, które mierzyć oni będą własną miarą.

قَوَارِيرَا۠ مِن فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ۝١٧

18. Otrzymają w nim do picia puchar złagodzony imbirem,[3196]

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنجَبِيلًا ۝١٨

19. Ze źródła o nazwie Salsabīl.[3197]

عَيْنًا فِيهَا تُسَمَّىٰ سَلْسَبِيلًا ۝١٩

[a]18,32; 36,57; 83,24. [b]20,120. [c]43,72.

3196. Słowo *Zanjabīl*, będące słowem złożonym z *Zanā* (wstępować) i *Jabal* (góra) oznacza: wstąpił na górę. *Zanjabīl* lub imbir jest środkiem podwyższającym naturalną temperaturę ciała. Daje on siłę i wytwarza ciepło w słabym ciele, tak aby umożliwić człowiekowi wejście na urwiste substancji, tak jak kamfora ma właściwość eliminowania pasji. Jednak moc duchowa, która zwracać uwagę na te dwa stadia, przez które musi przejść człowiek wierzący w celu dokonania postępu duchowego z niskiej pozycji niewolnika swoich pasji do wyżyn cnoty i sprawiedliwości. Pierwsze stadium, w którym stłumiona zostaje trująca materia i znikać zaczyna potop pasji, nazwane jest Kāfūr (kamfora). W stadium tym bowiem dokonuje się jedynie stłumienia trującej substancji, tak jak kamfora ma właściwość eliminowania pasji. Jednak moc duchow , która potrzebna jest do pokonania wszelkich trudności, nabywana jest w drugim stadium, które nazywane jest *Zanjabīl*. Imbir duchowy, który działa jak tonik na system duchowy, jest manifestacją Piękna i Chwały Bożej, które dają duszy pożywienie. Będąc w objęciach tej manifestacji podróżnik duchowy jest w stanie pokonywać wielkie pustynie i wspinać się na szczyty, jakie napotka w swojej duchowej podróży.

3197. Słowo *Salsabīl* oznacza dosłownie „dowiadywać się o drogę". W związku z tym werset ten oznacza, że w stadium *Zanjabīl* podróżnik duchowy tak bardzo upaja się miłością Bożą, że w strachu przed spotkaniem się z Bogiem wszędzie i od każdego dowiaduje się o najkrótszą i najszybszą drogę do progu Bożego.

20. [a]I będą tam na nich czekać młodzi, którzy nie będą się starzeć. Kiedy ich ujrzysz, pomyślisz, że są porozrzucanymi perłami.

وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنثُورًا ⑳

21. I kiedy ujrzysz, zobaczysz tam szczęście i wielkie królestwo.[3198]

وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا ㉑

22. Będą na nich szaty z [b]doskonałego zielonego jedwabiu i grubego brokatu. I nosić będą [c]bransolety ze srebra. A ich Pan da im do picia czysty napój.[3199]

عٰلِيَهُمْ ثِيَابُ سُندُسٍ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ وَحُلُّوا أَسَاوِرَ مِن فِضَّةٍ وَسَقٰهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا ㉒

23. Będzie im powiedziane: [d]„Oto wasza nagroda, wszak wasz wysiłek jest doceniany".

إِنَّ هٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيُكُم مَّشْكُورًا ㉓

24. Zaiste, My objawiliśmy ci ten Koran w częściach.[3200]

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنزِيلًا ㉔

[a]52,25; 56,18. [b]18,32; 44,54. [c]18,32; 22,24; 35,34. [d]32,18; 43,73.

3198. Oprócz królestwa duchowego, jakie obiecane jest sprawiedliwym wiernym w Życiu przyszłym, Towarzysze Świętego Proroka otrzymali tajemnicę wielkich imperiów owych czasów jeszcze za życia doczesnego.

3199. Podczas gdy w stadium *Kāfūr* podróży duchowej upojony Bogiem podróżnik sam stara się pić wino miłości Bożej (w. 6), zaś w stadium *Zanjabīl* od innych otrzymuje ten życiodajny napój (w. 18). Na koniec lub w stadium *Salsabīl* sam Bóg daje mu pić ten eliksir życia wiecznego. Oto ważne stopniowanie tych trzech rodzajów napoju. Kamfora działa chłodząco, zaś imbir rozgrzewająco, zaś *Salsabīl* oznacza: iść w naturalny sposób ustaloną drogą. Pierwszy napój łagodzony jest kamforą. Pomaga on schłodzić pragnienie i pasje. Drugi napój, zawierający imbir, stymuluje poszukiwanie sprawiedliwości, zaś *Salsabīl* oznacza stadium, w którym człowiek wierny w naturalny sposób idzie drogą sprawiedliwości.

3200. Koran objawiany był stopniowo i w częściach. Jego objawianie rozciągnęło się na 23 lata. Ten stopniowy proces służył dwojakiemu celowi. Pomagał on wiernym uczyć się, zapamiętywać i asymilować treść oraz dostosowywać ich życie do nauk Koranu. Ten stopniowy proces miał także na celu zaspokajanie wzrastających potrzeb zmieniających się okoliczności oraz wzmacnianie wiary i przekonania muzułmanów, ponieważ podczas okresu przerwy mieli oni okazję obserwować spełnianie się proroctw wcześniej wypowiedzianych przez Koran. Częściowe objawianie Koranu spełniało także poniższe proroctwo biblijne:

„Rozkaz za rozkazem; reguła za regułą; trochę tu, trochę tam. Zaprawdę, wargami jąkałów i językiem obcym przemawiać będzie do tego narodu" (Iz 28,10-11).

25. Zatem czekaj cierpliwie na sąd twego Pana i nie poddawaj się żadnemu grzesznemu lub niewdzięcznemu spośród nich.

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آثِمًا أَوْ كَفُورًا ⑮

26. [a]I pamiętaj o imieniu twego Pana rano i wieczorem.

وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ⑯

27. [b]A podczas nocy padaj przed Nim na twarz i wychwalaj Jego chwałę przez długą część nocy.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ⑰

28. [c]Zaprawdę, ci ludzie miłują życie doczesne, a zapominają o tym bardzo ciężkim dniu, co przed nimi.

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا ⑱

29. My ich stworzyliśmy i wzmocniliśmy ich ród. A jeśli tego zechcemy, [d]możemy zastąpić ich innymi im podobnymi.[3201]

نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَالَهُمْ تَبْدِيلًا ⑲

30. [e]Zaprawdę, oto Napomnienie. Jeśli zatem kto chce, może ruszyć drogą do swego Pana.

إِنَّ هَٰذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ⑳

31. [f]Wy jednak nie możecie tego pragnąć, jeśli nie zapragnie tego Allach. Zaprawdę, Allach jest Wszechwiedzący, Mądry.

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ㉑

32. [g]On dopuszcza do swej łaski,[3202] kogo zechce,[3203] dla grzeszników zaś przygotował On bolesną karę.

يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ㉒

[a]3,42; 48,10. [b]17,80; 50,41; 52,50. [c]17,19. [d]56,62. [e]73,20; 74,55; 80,12. [f]18,25; 74,57; 81,30. [g]48,26.

3201. Bóg stworzył człowieka w sposób idealny (95,5), aby mógł on rozwijać i manifestować sobą Boże atrybuty. Zatem skoro niewierni odrzucili Posłannictwo i nie chcieli skorzystać z nauk koranicznych, zastąpieni zostaną innym ludem, który przyjmie Islam.

3202. Oprócz znaczenia podanego w tekście werset ten może oznaczać: (1) Bóg chce, abyście ćwiczyli swą wolę, by wejść na drogę do waszego Pana i w ten sposób otrzymać Jego łaskę. (2) Nie możecie wejść na drogę do Pana, jeśli nie podporządkujecie i nie przystosujecie swojej woli do Woli Boga. (3) Powinniście byli podporządkować swą wolę Woli Boga, lecz wydaje się, że nie uczyniliście tego.

3203. Werset ten może także oznaczać, że Bóg daje swą łaskę temu, kto sam chce otrzymać Jego łaskę, będąc posłusznym Bożym przykazaniom.

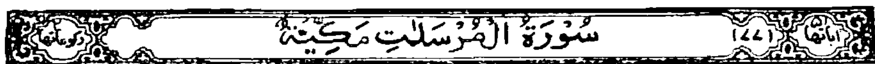
ROZDZIAŁ 77

AL-MURSALĀT

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Noldeke i Muir przypisują prawdopodobnie poprawnie objawienie tej sury na czwarty rok Powołania. Podobnie jak inne Rozdziały mekkańskie sura obecna zajmuje się tematem Zmartwychwstania i jako argument potwierdzający je przytacza wielką rewolucję duchową, którą wprowadzają wielcy Posłańcy Boży wśród swoich ludów. Chodzi tutaj zwłaszcza o tę cudowną zmianę moralną, do której doprowadził Święty Prorok w życiu zdegenerowanych Arabów. Przyjście Proroków Bożych jest w tej surze porównane do Dnia Wyroku, w którym źli ludzie oddzieleni będą od dobrych lub – żeby wyrazić się metaforycznie – kiedy ziarno oddziela się od plew. W tym właśnie Dniu Wyroku ludzie winni zostaną ukarani, zaś sprawiedliwi otrzymają nagrodę za swoje dobre uczynki. Sura ta przedstawia wspaniały opis kary – odpowiadającej złym uczynkom – jaka wymierzona będzie w Życiu Przyszłym przeciwnikom i gwałcicielom praw Boskich. Dalej sura ta opisuje błogosławieństwa i dary Raju, którymi obdarzeni będą ci, którzy uporządkowali swoje życie i żyli zgodnie z prawami Bożymi. Jako poparcie doktryny Zmartwychwstania sura ta bardzo stosownie nawiązuje do rozwoju kropli nasienia w całkowicie wykształconą istotę ludzką, wyposażoną w wielkie siły naturalne – co samo w sobie jest cudem stworzenia. Przy końcu zaś sura ta uświadamia niewiernym bezsens odrzucania przez nich objawienia koranicznego.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

2. Na tych wysłanych przodem,[3204] by szerzyli dobroć,
وَالْمُرْسَلٰتِ عُرْفًا ۝

3. A potem oni pchają potężnym pchnięciem,[3205]
فَالْعٰصِفٰتِ عَصْفًا ۝

4. I na tych, którzy głoszą Prawdę, dobre głoszenie,[3206]
وَّالنّٰشِرٰتِ نَشْرًا ۝

5. Potem dokonują rozróżnienia[3207] pomiędzy dobrem i złem.
فَالْفٰرِقٰتِ فَرْقًا ۝

6. Potem niosą Napomnienie na cały świat,
فَالْمُلْقِيٰتِ ذِكْرًا ۝

7. By przebaczyć jednym, a innych ostrzec.[3208]
عُذْرًا اَوْ نُذْرًا ۝

8. [b]Zaprawdę, to, co jest wam obiecane, musi się spełnić.
اِنَّمَا تُوْعَدُوْنَ لَوَاقِعٌ ۝

---

[a]1,1. [b]51,6.

3204. Rzeczy i istoty, o których mowa w wersecie obecnym i następnych czterech, uznawane są przez różne autorytety za odnoszące się do: wiatru; aniołów; Posłańców Bożych i ich współwyznawców; a w szczególności i całkowicie słusznie do Towarzyszy Świętego Proroka. W odniesieniu do Towarzyszy Świętego Proroka werset ten oznaczać może, że na początku Towarzysze Świętego Proroka szerzyć będą Posłannictwo Islamu powoli i łagodnie.

3205. Po pokonaniu wstępnych trudności w głoszeniu, Towarzysze Świętego Proroka działać będą o wiele szybciej i nieść będą Posłannictwo Islamu z większym wigorem. Werset ten może także oznaczać, że z pomocą nauk koranicznych będą oni siać przed sobą fałsz i siły zła jak porwane kawałki traw niesie przed sobą wiatr.

3206. Będą głosić i szerzyć Posłannictwo Islamu daleko lub też siać nasiona dobroci wszędzie.

3207. Wraz z szerzeniem Posłannictwa Koranu Prawda zostanie odróżniona od fałszu, a dobrzy ludzie od złych.

3208. Werset ten oznacza, że ustalony zostanie fakt, iż w pełni wykonali powierzone im zadania.

9. [a]Zatem kiedy gwiazdy stracą swoje światło[3209],

فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ ⑨

10. [b]I kiedy niebo zostanie rozerwane,[3210]

وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ ⑩

11. I kiedy góry zostaną zdmuchnięte[3211] jak pył,

وَإِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ ⑪

12. I kiedy pojawią się Posłańcy[3212] w wyznaczonym czasie –

وَإِذَا الرُّسُلُ أُقِّتَتْ ⑫

13. Do jakiego dnia zostały te cuda odłożone?

لِأَيِّ يَوْمٍ أُجِّلَتْ ⑬

14. Do Dnia Rozstrzygnięcia.

لِيَوْمِ الْفَصْلِ ⑭

15. A skąd masz wiedzieć, czym jest Dzień Rozstrzygnięcia?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ⑮

16. Biada tego dnia tym, którzy odrzucają Prawdę!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ⑯

17. Czyż nie zniszczyliśmy wcześniejszych ludów?

أَلَمْ نُهْلِكِ الْأَوَّلِينَ ⑰

18. [c]Teraz uczynimy, iż późniejsze pójdą za tamtymi.

ثُمَّ نُتْبِعُهُمُ الْآخِرِينَ ⑱

19. W ten sposób zajmujemy się winnymi.

كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ⑲

20. Tego dnia biada tym, którzy odrzucają Prawdę!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ⑳

[a]82,3. [b]78,21; 82,2. [c]6,134.

3209. Werset ten oznacza: kiedy różne nieszczęścia mają już spaść na ludzi. Arabowie uważali znikanie gwiazd za znak nadchodzących nieszczęść.

3210. Kiedy wielkie nieszczęścia spadną na świat.

3211. Kiedy następują wielkie zmiany lub kiedy doprowadza się do upadku wielkich i wpływowych ludzi; lub kiedy ulegają zniszczeniu stare i przez długie lata szanowane instytucje. Krótko mówiąc, kiedy ginie cały stary porządek.

3212. Kiedy pojawi się wielki Reformator Boży z mocą i duchem Posłańców Boskich, odziany – jak było – w stroje ich wszystkich.

21. Czyż My nie stworzyliśmy was z [a]mało znaczącego płynu

أَلَمْ نَخْلُقكُّم مِّن مَّآءٍ مَّهِينٍ ⑳

22. I nie umieściliśmy w bezpiecznym miejscu spoczynku

فَجَعَلْنَٰهُ فِى قَرَارٍ مَّكِينٍ ⑳

23. Na znany okres czasu?

إِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ ⑳

24. Tak postanowiliśmy,[3213] a jakże wspaniałym jesteśmy Postanawiającym!

فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ ٱلْقَٰدِرُونَ ⑳

25. Tego dnia biada tym, którzy odrzucają Prawdę!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ⑳

26. [b]Czyż nie uczyniliśmy ziemi taką, by podtrzymywała

أَلَمْ نَجْعَلِ ٱلْأَرْضَ كِفَاتًا ⑳

27. Żywych i umarłych?[3214]

أَحْيَآءً وَأَمْوَٰتًا ⑳

28. [c]I umieściliśmy na niej wysokie góry i daliśmy wam do picia słodką wodę.[3215]

وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَٰسِىَ شَٰمِخَٰتٍ وَأَسْقَيْنَٰكُم مَّآءً فُرَاتًا ⑳

29. Tego dnia biada tym, którzy odrzucają Prawdę!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ⑳

30. Będzie im rozkazane: „Teraz ruszajcie w stronę tego, co uważaliście za kłamstwo.

ٱنطَلِقُوٓا إِلَىٰ مَا كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ ⑳

[a]32.9. [b]7.26. [c]13.4; 15.20; 21.32; 31.11.

3213. Werset obecny oraz trzy poprzednie nawiązują do tego niezwykle subtelnego procesu rozwoju kropli nasienia w łonie w całkowicie ukształtowaną istotę ludzką, co w rzeczy samej jest cudem stworzenia. Ten proces stworzenia przedstawiony jest jako argument potwierdzający Zmartwychwstanie, ponieważ między tymi dwoma elementami istnieje przepiękny paralelizm, gdzie łono matki porównuje się do życia człowieka na ziemi, zaś jego narodziny do Zmartwychwstania.

3214. Wszelkie istoty śmiertelne żyją na ziemi i kiedy umierają, ich szczątki pozostają w jakiejś formie w ziemi. Werset ten może także odnosić się do prawa grawitacji lub do ruchu ziemi dookoła jej własnej osi lub wokół słońca. Słowo *Kifāt* może także oznaczać, że wszystkie fizyczne potrzeby człowieka zaspokajane są w ziemi.

3215. Góry są wielkimi naturalnymi zbiornikami wody.

31. „Ruszajcie w stronę trójzębnego cienia,[3216]

انْطَلِقُوا إِلَىٰ ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ

32. „Ani nie dającego cienia, ani nie chroniącego przed płomieniem".[3217]

لَا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ اللَّهَبِ

33. Rzuca on iskry jak olbrzymie zamczyska,[3218]

إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِ

34. Jakby były brązowymi wielbłądami.[3218A]

كَأَنَّهُ جِمَالَتٌ صُفْرٌ

35. Tego dnia biada tym, którzy odrzucają Prawdę!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

36. Jest to dzień, w którym [a]nie będą mogli mówić[3219]

هَٰذَا يَوْمُ لَا يَنْطِقُونَ

37. [b]Ani nie będzie im wolno wytłumaczyć się.[3220]

وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ

38. Tego dnia biada tym, którzy odrzucają Prawdę!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

[a]78,39. [b]9,66; 66,8.

3216. Błędne wierzenia i fałszywe praktyki niewiernych przyjmą w przyszłym świecie formę trójzębnych cieni. Lub też, według Ibn 'Abbās, nawiązuje się tutaj do chrześcijańskiej doktryny Trójcy. Werset ten może także oznaczać, że niewierni zostaną ukarani z prawej strony, z lewej oraz z góry. Ponadto nauczyciele mądrości moralnej wskazują na trzy czynniki, które działają przeciwko rozwojowi naturalnej świadomości własnych obowiązków – brak wyczulenia, brak myśli i sądu. Podobnie powiada się, że trzy czynniki działają przeciwko impulsom moralnym – strach, arogancja i pragnienia zmysłowe. W języku psychologii można by powiedzieć, że trzy czynniki odpowiedzialne są za zesłanie człowieka do Piekła – błędy percepcji i rozumowania, przewinienia związane z seksem oraz słabość woli.

3217. Patrz 56,43-45.

3218. Ponieważ niewierni szukali łatwości i wygód oraz pysznili się swoimi zamkami i wielkimi budowlami, ich grzechy przyjmą formę płomieni ognia, wznoszących się wysoko jak wyniosłe zamczyska.

3218A. Arabowie byli dumni ze swych wielbłądów, które były ich największym źródłem bogactwa.

3219. Patrz 2457.

3220. Ponieważ wina niewiernych będzie bezspornie udowodniona, nie wolno im będzie wytłumaczyć się ani przepraszać.

39. [a]„Oto Dzień Rozstrzygnięcia. Zebraliśmy was i wszystkie wcześniejsze ludy.

هَٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ ۖ جَمَعْنَاكُمْ وَالْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾

40. „Jeśli teraz macie jakiś fortel, wypróbujcie go przeciwko Mnie”.[3221]

فَإِن كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونِ ﴿٤٠﴾

41. Tego dnia biada tym, którzy odrzucają Prawdę!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤١﴾

42. [b]Sprawiedliwi znajdą się wśród cieni i źródeł,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلَالٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٢﴾

43. [c]I owoców, takich, jakich zapragną.

وَفَوَاكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٤٣﴾

44. Będzie im powiedziane: „Jedzcie i pijcie z przyjemnością w nagrodę za to, co czyniliście”.

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٤﴾

45. Zaiste, w ten sposób wynagradzamy tych, którzy czynią dobro.

إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٥﴾

46. Tego dnia biada tym, którzy odrzucają Prawdę!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٦﴾

47. [d]„Jedzcie i cieszcie się przez jakiś czas na tym świecie, o wy, którzy odrzucacie Prawdę. Zaiste, wy jesteście winni”.

كُلُوا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا إِنَّكُم مُّجْرِمُونَ ﴿٤٧﴾

48. Tego dnia biada tym, którzy odrzucają Prawdę!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٨﴾

49. I kiedy mówi się im: „Ukłońcie się”, oni się nie kłaniają.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ﴿٤٩﴾

---

[a]37,22. [b]56,31. [c]52,23; 55,53; 56,33. [d]14,31.

3221. Rzucono wyzwanie przeciwnikom Świętego Proroka, aby nie szczędzili wysiłków w opozycji wobec niego.

50. Tego dnia biada tym, którzy odrzucają Prawdę!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٥٠﴾

51. A zatem w jaką rozprawę[3222] po tym oni uwierzą?

فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

3222. Ponieważ ci nieszczęśni niewierni odmówili przyjęcia tak nieomylnej księgi, jaką jest Koran, nigdy nie usłuchają Prawdy i nigdy nie znajdą właściwej drogi.

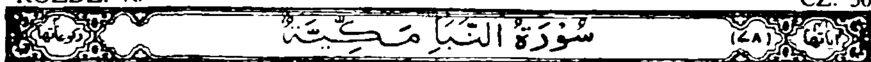
ROZDZIAŁ 78

AL-NABA'

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura ta nosi tytuł Al-Naba', ponieważ zajmuje się ona tematem szczególnie ważnym, a mianowicie pewnością Zmartwychwstania, dominacją Koranu nad wszelkimi innymi objawionymi Pismami oraz Islamu nad wszystkimi innymi Wiarami. Dzień Wyroku czyli dzień, w którym to twierdzenie koraniczne stanie się rzeczywistym faktem, dwukrotnie wymieniany jest w poprzedniej surze, a i wspomina się o nim w obecnej. Według muzułmańskich komentatorów Koranu sura ta została objawiona bardzo wcześnie w działalności Świętego Proroka w Mekce. Noldeke zgadza się z opinią naukowców muzułmańskich. Sura ta rozpoczyna się od wymienienia wielkich darów Bożych, zesłanych na człowieka, oraz kieruje uwagę na implikowane sugestie, a mianowicie, że człowiek umieszczony został na tej ziemi, by służyć pewnemu celowi, zaś jego życie jest rozsadnikiem wiecznej przyszłości, a po nim nastąpi Dzień Rozliczenia. Następnie sura ta przedstawia krótki, lecz straszny opis tego Dnia oraz graficzny opis błogosławieństw Nieba, jakie czekają na sprawiedliwych oraz okropną karę, jaka zostanie wymierzona tym, którzy odrzucają Prawdę w tym życiu i w życiu przyszłym.

CZĘŚĆ XXX

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. O co wzajemnie się wypytują?
عَمَّ يَتَسَآءَلُوْنَ ②

3. O wielkie Wydarzenie,[3223]
عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيْمِ ③

4. Co do którego nie zgadzają się.[3224]
الَّذِيْ هُمْ فِيْهِ مُخْتَلِفُوْنَ ④

5. Nie, [a]wkrótce się dowiedzą.
كَلَّا سَيَعْلَمُوْنَ ⑤

6. Nie, powiemy to raz jeszcze – oni wkrótce o tym się dowiedzą.
ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُوْنَ ⑥

7. [b]Czyż nie uczyniliśmy ziemi jak łóżko,
اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ مِهٰدًا ⑦

8. A góry jak pale?
وَّالْجِبَالَ اَوْتَادًا ⑧

9. [c]I stworzyliśmy was parami,
وَّخَلَقْنٰكُمْ اَزْوَاجًا ⑨

10. I uczyniliśmy, że śpicie, by odpoczywać,
وَّجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ⑩

11. [d]A noc uczyniliśmy jakby zasłoną,
وَّجَعَلْنَا الَّيْلَ لِبَاسًا ⑪

12. [e]Dzień zaś uczyniliśmy dla poszukiwania życia.
وَّجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ⑫

13. [f]I zbudowaliśmy nad wami siedem mocnych,[3225]
وَّبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ⑬

[a]102,4-5. [b]2,23; 20,54; 51,49. [c]36,37; 51,50; 75,40; 92,4. [d]6,97; 25,48; 28,74. [e]17,13; 28,74. [f]23,18.

3223. Dodanie określnika *Al-'Azīm* (potężny) do słowa *Al-Naba'*, które oznacza wielkie wieści lub wydarzenie, sugeruje olbrzymi wpływ wydarzenia, o którym wspomina się tutaj.

3224. Niewierni nie wierzą, że kiedykolwiek nadejdzie Dzień Rozliczenia.

3225. Siedem głównych planet systemu słonecznego, którego centrum jest słońce lub też siedem stadiów rozwoju duchowego człowieka, o którym wspomina się w surze Al-Mu'minūn.

14. A słońce uczyniliśmy lampą.

وَّجَعَلۡنَا سِرَاجًا وَّهَّاجًا ﴿۱۴﴾

15. [a]I z ociekających chmur zesłaliśmy wam wodę w obfitości.

وَّاَنۡزَلۡنَا مِنَ الۡمُعۡصِرٰتِ مَآءً ثَجَّاجًا ﴿۱۵﴾

16. [b]A to, żeby przy jej pomocy zrodzić ziarno i rośliny,

لِّنُخۡرِجَ بِهٖ حَبًّا وَّنَبَاتًا ﴿۱۶﴾

17. [c]I ogrody wspaniałego wzrostu.[3226]

وَّجَنّٰتٍ اَلۡفَافًا ﴿۱۷﴾

18. Zaiste, Dzień Rozstrzygnięcia to czas wyznaczony.

اِنَّ يَوۡمَ الۡفَصۡلِ كَانَ مِيۡقَاتًا ﴿۱۸﴾

19. [d]Dzień, w którym zabrzmi trąba, a wy wejdziecie dużymi grupami.[3227]

يَّوۡمَ يُنۡفَخُ فِى الصُّوۡرِ فَتَاۡتُوۡنَ اَفۡوَاجًا ﴿۱۹﴾

20. I zostanie otwarte niebo i całe stanie się drzwiami.[3228]

وَّفُتِحَتِ السَّمَآءُ فَكَانَتۡ اَبۡوَابًا ﴿۲۰﴾

21. [e]I poruszone zostaną góry i staną się, jakby były mirażem.[3229]

وَّسُيِّرَتِ الۡجِبَالُ فَكَانَتۡ سَرَابًا ﴿۲۱﴾

22. Zaiste, Piekło czai się,

اِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتۡ مِرۡصَادًا ﴿۲۲﴾

23. Miejsce dla zbuntowanych,

لِّلطّٰغِيۡنَ مَاٰبًا ﴿۲۳﴾

[a]6,7; 71,12; 78,15; 80,26. [b]80,28-29. [c]80,31. [d]18,100; 20,103; 27,88; 36,52. [e]18,48; 52,11; 81,4.

3226. W wersetach tych (7-17) wymienia się niektóre spośród tych dóbr Bożych, od których zależy głównie życie człowieka, przy czym wskazuje się, że Bóg, który tak wspaniale zabezpieczył fizyczne istnienie człowieka, nie mógł zaniedbać podobnego zabezpieczenia jego istnienia duchowego.

3227. W Dniu Wyroku – dniu Upadku Mekki – Quraish, jak na dźwięk trąbki, zebrani zostali przed Świętym Prorokiem, prosząc go, aby wybaczyć im ich tyranię i występki.

3228. W owym czasie pojawi się wiele Znaków z nieba, które poprą sprawiedliwych i wprowadzą w stan zmieszania złoczyńców.

3229. Werset ten oznacza, że (1) ludzie potężni i posiadający pozycję stracą swój autorytet i wpływy. (2) Przed atakiem podboju przez Islam wielkie i potężne imperia rozsypią się w pył i tak całkowicie znikną, iż zdawać się będzie, że ich wcześniejsze istnienie było tylko złudzeniem optycznym.

24. [a]Którzy pozostaną w nim na wieki.

لَّٰبِثِينَ فِيهَآ أَحْقَابًا ﴿٢٤﴾

25. Nie skosztują w nim ani chłodu,[3230] ani napoju,

لَّا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ﴿٢٥﴾

26. [b]Z wyjątkiem wrzącej wody i cuchnącego płynu, bardzo zimnego[3230A] –

إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا ﴿٢٦﴾

27. Stosowne wynagrodzenie.

جَزَآءً وِفَاقًا ﴿٢٧﴾

28. Zaprawdę, oni nie bali się rozliczenia

إِنَّهُمْ كَانُوا۟ لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ﴿٢٨﴾

29. [c]I całkowicie odrzucali Nasze Znaki.

وَكَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا كِذَّابًا ﴿٢٩﴾

30. [d]A wszystko My zapisaliśmy w Księdze.[3231]

وَكُلَّ شَىْءٍ أَحْصَيْنَٰهُ كِتَٰبًا ﴿٣٠﴾

31. „Dlatego skosztujcie kary. Niczego nie damy wam więcej, z wyjątkiem męki”.

فَذُوقُوا۟ فَلَن نَّزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا ﴿٣١﴾

32. Zaprawdę, dla sprawiedliwych wyznaczone jest zwycięstwo –

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴿٣٢﴾

33. Ogrodzone ogrody i winnice,[3232]

حَدَآئِقَ وَأَعْنَٰبًا ﴿٣٣﴾

[a]11,108. [b]6,71; 69,37. [c]2,40; 7,37. [d]36,13.

3230. *Bard* oznacza: chłód; przyjemność; wygodę; sen (Lane).

3230A. Burzliwa pogoń za złem oraz zimna nieczułość złoczyńców wobec cnoty i sprawiedliwości przyjmie formę wrzącej wody oraz bardzo zimnego i śmierdzącego napoju.

3231. Wynalezienie telewizji, radia, magnetofonu i innych podobnych urządzeń ustanawia fakt, że nie tylko działania człowieka, lecz i jego wypowiadane słowa mogą być zachowane i są w rzeczywistości reprodukowane. Patrz także 2456.

3232. W Koranie wśród błogosławieństw niebiańskich winogrona wspomina się szczególnie często. Dzieje się tak dlatego, że winogrona są pożywieniem smacznym i pożywnym. Można je długo przechowywać i powodują one upojenie. *Taqwā* (sprawiedliwość) także posiada wszystkie te cechy. Zatem winorośl jest stosowną nagrodą dla sprawiedliwych.

34. [a]I młode niewiasty w równym wieku,[3233]

وَّكَوَاعِبَ اَتْرَابًا

35. I pełne kielichy.[3234]

وَّكَاْسًا دِهَاقًا

36. [b]W nich nie usłyszą oni ani próżnych dyskusji, ani kłamstwa –

لَا يَسْمَعُوْنَ فِيْهَا لَغْوًا وَّلَا كِذّٰبًا

37. Nagroda od twego Pana – dar zupełnie wystarczający –

جَزَآءً مِّنْ رَّبِّكَ عَطَآءً حِسَابًا

38. [c]Od Pana niebios i ziemi i wszystkiego tego, co jest między nimi, Miłosiernego Boga. Oni nie będą mieli siły, by się do Niego zwracać.

رَّبِّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمٰنِ
لَا يَمْلِكُوْنَ مِنْهُ خِطَابًا

39. W dniu, w którym Duch[3234A] i anioły stać będą w rzędach, [d]oni nie będą mówić, z wyjątkiem tego, któremu pozwoli Miłosierny Bóg, i który mówić będzie wyłącznie to, co jest słuszne.

يَوْمَ يَقُوْمُ الرُّوْحُ وَالْمَلٰٓئِكَةُ صَفًّا لَّا يَتَكَلَّمُوْنَ
اِلَّا مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَقَالَ صَوَابًا

40. Ten dzień niechybnie nadejdzie. Niechaj zatem ten, kto chce, ucieka się do swego Pana.

ذٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ فَمَنْ شَآءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّهٖ
مَاٰبًا

41. Zaprawdę, ostrzegaliśmy was przed karą, która jest blisko[3235] – dzień, w którym człowiek ujrzy, co wysłały przed nim jego ręce, a niewierzący powie: [e]„O, gdybym tak był ledwie pyłem!"

اِنَّآ اَنْذَرْنٰكُمْ عَذَابًا قَرِيْبًا يَّوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ
مَا قَدَّمَتْ يَدٰهُ وَيَقُوْلُ الْكٰفِرُ يٰلَيْتَنِيْ كُنْتُ تُرٰبًا

[a]56,38. [b]19,63; 52,24; 56,26. [c]19,66. [d]11,106. [e]4,43.

3233. Sprawiedliwi będą mieć towarzyszy lub żony o żywości i świeżości młodzieży, jak i cieszące się wyniosłą pozycją. Będą one pochodziły ze szlachetnych rodzin i będą posiadać wielkie i szlachetne ambicje – *Kā'ib*, którego liczbą mnogą jest *Kawā'ib*, oznacza szlachetność; chwałę; wyniosłość (Lane). W innym miejscu Koranu (56,35) towarzyszy sprawiedliwych wiernych przedstawia się jako *Furushun Marfū'atun*, czyli szlachetne małżonki. W kwestii pełnego omówienia natury i znaczenia błogosławieństw nieba patrz Rozdziały Al-Tūr, Al-Rahmān oraz Al-Wāqi'ah.

3234. Upojony Bogiem pielgrzym, którego serce tak pełne jest miłości Bożej, że aż się ona zeń wylewa, otrzyma za swoje zasługi puchary wypełnione napojem, który przyczyni się jeszcze do jego duchowego upojenia.

3234A. „Duch" może tutaj oznaczać ducha doskonałego – Świętego Proroka; zaś „dzień" może oznaczać Dzień Zmartwychwstania.

3235. „Kara" może być tutaj karą, która wymierzona będzie grzesznym niewiernym jeszcze na tym świecie. W innym miejscu Koranu (32,22) kara ta jest opisana jako kara bliższa w przeciwieństwie do kary większej, która wymierzona będzie w Życiu Przyszłym.

ROZDZIAŁ 79

AL-NĀZI'ĀT

(Objawiony przed Hijrah)

Uwagi ogólne

Wszystkie kompetentne autorytety, a w tej liczbie i Ibn 'Abbās, zgadzają się co do tego, że tak jak Rozdział poprzedni również i ta sura pochodzi z wczesnego okresu mekkańskiego. W poprzedniej surze muzułmanom obiecano władzę, dobrobyt i dominację w świecie. W surze obecnej rzuca się światło na sposoby i drogi, dzięki którym mogą oni te rzeczy osiągnąć, jak również na znaki, które wskazują w kierunku bliskiego spełnienia tej obietnicy. Sura obecna rozpoczyna się od opisu niektórych szczególnych cech charakteru Towarzyszy Świętego Proroka oraz innych grup sprawiedliwych ludzi, którzy wprowadzając w działanie te swoje cechy, osiągnęli chwałę, władzę i zwycięstwo. Następnie sura ta wskazuje, że muzułmanie dojdą do władzy w wyniku wojen, które złamią potęgę wrogów Islamu. Przytacza się przypadek faraona, by wskazać, że opozycja wobec Prawdy nigdy nie mija się z karą. Dalej powiada się nam, że w wyjątkowo trudnym położeniu wczesnych muzułmanów proroctwa o pełnej chwały przyszłości Islamu zdawały się niemożliwe do spełnienia, lecz ten Wielki Bóg, który stworzył wielkie niebo i ziemię i który umieścił na niej rzeki i góry, ma taką moc, dzięki której niemożliwe staje się możliwym. Jest On także w stanie dać nowe życie zmarłym w życiu przyszłym. Przy końcu tej sury powiada się, że kiedy nastąpi to wielkie Wydarzenie – całkowite zwycięstwo Islamu lub Ostateczne Zmartwychwstanie – winni palić się będą w ogniu piekielnym, lecz ci, którzy żyli życiem sprawiedliwym, cieszyć się będą błogosławieństwami Raju.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Na tych, którzy przyciągają[3236] ludzi ku prawdziwej Wierze bardzo energicznie,[3237]

وَالنّٰزِعٰتِ غَرْقًا ②

3. I na tych, którzy mocno zaciskają swoje więzy,[3238]

وَّالنّٰشِطٰتِ نَشْطًا ③

4. I na tych, którzy szybko suną,

وَّالسّٰبِحٰتِ سَبْحًا ④

5. A potem wysuwają się naprzód i bardzo prześcigają[3239] innych,

فَالسّٰبِقٰتِ سَبْقًا ⑤

6. A potem zarządzają sprawami[3240] w sposób wspaniały.

فَالْمُدَبِّرٰتِ اَمْرًا ⑥

---

[a]1,1.

3236. *Nāzi'āt* pochodzi od słowa *Naza'a* i oznacza: te istoty lub grupy ludzi, którzy wyrywają jakąś rzecz; usuwają wysokich urzędników; są podobni; działają z wigorem; zapraszają innych do prawdy (Aqrab), przy czym słowo podstawowe posiada wszystkie te znaczenia.

3237. *Gharq* jest tutaj użyte w sensie *Ighrāq*, które oznacza wystrzelenie strzały na najdalszą odległość lub też upadnięcie na osobę i pokonanie jej; lub maksymalne wysilanie się (Lane).

3238. *Nāshitāt* oznacza: te istoty lub grupy ludzi, które z całym wigorem wysilają się w wypełnianiu swoich obowiązków (Aqrab).

3239. *Sābihāt* oznacza: (1) te istoty czy grupy ludzi, którzy udają się daleko w kraj w pogoni za swoimi celami. (2) Którzy starają się prześcigać wzajemnie w wypełnianiu swych misji (Lane).

3240. *Mudabbirāt* oznacza: te istoty lub grupy ludzi, którzy planują, zajmują się i kierują sprawami im powierzonymi w sposób znakomity.

Wersety te (2-6) uznaje się za tyczące się aniołów – tak czynią naukowcy i komentatorzy Koranu. Rozumie się je tak, iż oznaczają one, że aniołowie niosą świadectwo pojawiania się tych wielkich wydarzeń, o których mowa w w. 7-8. Jednakże świadectwo aniołów wykracza poza ludzkie możliwości pojmowania. Dlatego wersety te, jak wskazuje kontekst, odnoszą się, jak się wydaje, do Towarzyszy Świętego Proroka i można uznać, iż zawierają proroctwo o szerzeniu Islamu dzięki ich bezinteresownym i pełnym życia wysiłkom, jak i proroctwo, które powiada, że obarczeni oni będą obowiązkiem prowadzenia i zarządzania najważniejszymi sprawami publicznymi w sposób właściwy i sprawiedliwy. Krótko mówiąc, w wersetach tych mówi się o niektórych najważniejszych cechach Towarzyszy Świętego Proroka. Patrz także „The Larger Edition of the Commentary".

7. Będzie tak w dniu, kiedy [a]drżąca ziemia zadrży,[3241]

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ ۝٧

8. A po tym nastąpi drugie trzęsienie.[3242]

تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ ۝٨

9. Tego dnia zadrżą serca,

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ۝٩

10. [b]A ich oczy zostaną spuszczone.[3243]

أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ ۝١٠ وقف لازم

11. Powiadają: „Czy rzeczywiście przywróceni będziemy do naszego pierwotnego kształtu?"

يَقُولُونَ أَإِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ ۝١١

12. [c]„Co? Nawet, gdy staniemy się zbutwiałymi kośćmi?"

أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا نَخِرَةً ۝١٢

13. Powiadają: „Wówczas rzeczywiście byłby to powrót przegranych".

قَالُوا تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ۝١٣ وقف لازم

14. Będzie tylko jeden okrzyk

فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ ۝١٤

15. I – spójrz! – wszyscy oni wyjdą.

فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ۝١٥

16. Czy dotarła do ciebie opowieść o Mojżeszu?

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ ۝١٦ وقف لازم

17. Kiedy jego Pan zawołał go w świętej dolinie Tuwā,

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ۝١٧

18. I pokierował nim: „Idź do Faraona, albowiem on zbuntował się,

اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ۝١٨

[a]56,5-6; 73,15. [b]70,45. [c]17,50; 36,79.

3241. Werset ten oznacza, iż proroctwo głoszone w poprzednich wersetach zostanie spełnione w wyniku walk, jakie odbędą się pomiędzy sprawiedliwymi sługami Boga oraz siłami zła, w których to walkach siły zła zostaną pokonane. *Rajafa* oznacza tutaj przygotowywanie się do wojny (Lane).

3242. Kiedy już walka między muzułmanami i niewiernymi rozpocznie się, nie będzie przerwana aż do czasu, kiedy siły zła zostaną całkowicie zmiażdżone w wyniku kolejnych uderzeń, jakie otrzymają ze strony muzułmanów.

3243. Kiedy niewierni będą ponosić kolejne porażki i będą świadkami dominacji Islamu, ogarnie ich uczucie niepokoju, a w ich umysłach zacznie rodzić się myśl o możliwości Zmartwychwstania.

19. „I powiedz mu: «Czy chcesz być oczyszczony?

فقل هل لك إلى أن تزكى ⑲

20. „Ja poprowadzę cię do twego Pana, abyś się Go bał».

وأهديك إلى ربك فتخشى ⑳

21. [a]Wskazał mu więc wspaniały Znak,[3244]

فأراه الآية الكبرى ㉑

22. Lecz on go odepchnął i nie okazał posłuszeństwa.

فكذب وعصى ㉒

23. Potem odwrócił się od Prawdy, snując plany,

ثم أدبر يسعى ㉓

24. I zebrał swój lud, i ogłosił,

فحشر فنادى ㉔

25. Mówiąc: „Ja jestem waszym [b]Panem, Najwyższym".

فقال أنا ربكم الأعلى ㉕

26. Zatem Allach pochwycił go dla kary życia doczesnego i Życia Przyszłego.

فأخذه الله نكال الآخرة والأولى ㉖

27. W tym, zaiste, zawarta jest nauka dla tego, który boi się swego Pana.

إن في ذلك لعبرة لمن يخشى ㉗

28. Czy to was trudniej jest stworzyć, czy też niebo, które stworzył Allach?

أأنتم أشد خلقا أم السماء بناها ㉘

29. [c]On wzniósł jego wysokość[3245A] i uczynił je doskonałym.

رفع سمكها فسواها ㉙

[a]20,57. [b]26,30; 28,39. [c]21,33.

3244. „Wspaniały Znak" był Znakiem Laski, który przewyższył wszelkie inne Znaki Mojżesza (20,21).

3245. Złożone, lecz bezbłędne i pełne stworzenie systemu słonecznego rzeczywiście stanowi niezbity argument potwierdzający Życie po śmierci, a mianowicie, że Wielki Bóg, który mógł stworzyć z niczego tak wielki wszechświat, mógł także dać człowiekowi – ledwie ziarenku tego wszechświata – nowe życie po jego śmierci. Takie jest właściwe brzmienie tego wersetu oraz sześciu następnych.

3245A. *Samk* oznacza: dach; sufit domu; wysokość; głębokość oraz grubość jakiejś rzeczy (Lane).

30. I [a]jego noc uczynił On ciemną, i wyprowadził z niej poranek.[3246]

وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا

31. [b]I wraz z nim rozpostarł ziemię.[3247]

وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَٰلِكَ دَحَاهَا

32. [c]I z niej stworzył wodę i jej pastwisko,

أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا

33. [d]I góry, a uczynił je mocnymi.

وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا

34. [e]Wszystko to jest zaopatrzeniem dla was i dla waszego bydła.

مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ

35. [f]Lecz kiedy nadejdzie wielkie nieszczęście,

فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَّةُ الْكُبْرَىٰ

36. [g]Dzień, w którym człowiek przypomni sobie wszystko to, o co zabiegał,

يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنسَانُ مَا سَعَىٰ

37. [h]A Piekło stanie się jawnym dla tego, który widzi,

وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِمَن يَرَىٰ

38. Wówczas, jeśli chodzi o tego, który buntuje się

فَأَمَّا مَن طَغَىٰ

39. I woli życie tego świata,

وَآثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا

40. Niechaj niechybnie ogień Piekła stanie się jego mieszkaniem.

فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَىٰ

41. [i]Lecz jeśli chodzi o tego, który boi się stanąć[3248] przed swym Panem i powstrzymuje swą duszę przed złymi pragnieniami,

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ

[a]78.11-12. [b]20.54; 51.49. [c]20.54; 50.8. [d]50.8. [e]80.33. [f]74.36; 80.34. [g]89.24. [h]26.92. [i]55.47.

3246. Fenomen nocy i dnia, charakterystyczny dla ziemi, jest przypisany w tym wersecie niebu, ponieważ jest on wynikiem działania systemu słonecznego.

3247. Oprócz znaczenia podanego w tekście, werset ten oznacza, że ziemia jest odłamkiem jakiejś większej masy.

3248. Kto boi się stanąć przed swym Panem jako osoba winna; lub (2) kto boi się Majestatu Pana.

42. Ogród niechybnie będzie jego mieszkaniem.

فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ

43. [a]Pytają cię w sprawie Godziny: „Kiedy ona nastąpi?"

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا

44. Dlaczego miałbyś się zajmować rozmową o jej nadejściu?

فِيمَ أَنتَ مِن ذِكْرَاهَا

45. Ostateczna o niej wiedza jest u Pana.

إِلَىٰ رَبِّكَ مُنتَهَاهَا

46. Ty jesteś wyłącznie tym, który ostrzega każdego, który się jej boi.

إِنَّمَا أَنتَ مُنذِرُ مَن يَخْشَاهَا

47. [b]W dniu, w którym ją ujrzą, będzie tak, jakby nie spędzili na świecie więcej niż tylko wieczór lub poranek.[3249]

كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا

[a]7.188; 33.64; 51.13. [b]10.46; 30.56; 46.36.

3249. Nie jest ważny czas, miejsce, sposób ani forma kary. Ważne jest to, że niewierni powinni uświadomić sobie, że kiedy nadejdzie kara Boża, będzie ona tak szybka, nagła i sroga, iż wydawać im się będzie, że ich okres dobrobytu i radości na tym świecie był zaledwie niezwykle krótki – że był zaledwie porankiem lub wieczorem.

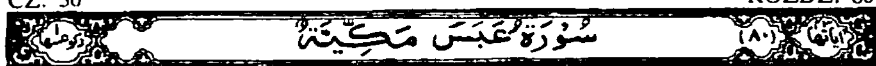
ROZDZIAŁ 80

'ABASA

(Objawiony przed Hijrah)

Kontekst i temat

Sura obecna, jak dwie poprzednie, znajduje się wśród tych Rozdziałów, które zostały objawione w Mekce w bardzo wczesnych latach Powołania. Noldeke i Muir, oprócz naukowców muzułmańskich, popierają ten pogląd. Przy końcu poprzedniego Rozdziału powiedziano Świętemu Prorokowi, że jego obowiązek ogranicza się do przekazania Posłannictwa Bożego jego własnemu ludowi. Sura obecna rozpoczyna się od omówienia wydarzenia dotyczącego 'Abd Allāh ibn Umm Maktūm, zaś dalej przedstawia ona lekcję moralną, która mówi, iż nie bogactwa doczesne ani status społeczny określają prawdziwą wartość człowieka, lecz że dobroć jego serca oraz chęć słuchania prawdy i przyjmowania jej. Sura ta stanowi również elokwentny komentarz do szacunku Świętego Proroka wobec czułości ubogich i poddawanych opresjom. Dalej powiada się, że ponieważ Koran jest ostatnim Posłannictwem Bożym dla ludzkości, będzie on szanowany i czytany na całym świecie, będzie chroniony i przechowywany. Sura ta kończy się ostrzeżeniem dla niewiernych, że jeśli odrzucać będą jego Posłannictwo i przeciwstawiać się Świętemu Prorokowi, będą zmuszeni stawić czoło Dniowi Rozliczenia, kiedy to ich udziałem staną się wstyd, nieszczęście i hańba. Jednakże Sprawiedliwi wierni zajmą miejsce w „Ogrodzie Szczęścia" z twarzami promieniującymi radością i szczęściem Bożym.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. On nachmurzył się[3250] i odwrócił na stronę,

عَبَسَ وَتَوَلّٰى ②

3. Albowiem przybył do niego ślepiec.

اَنْ جَآءَهُ الْاَعْمٰى ③

4. A skąd miałbyś wiedzieć, że on chciałby się oczyścić[3251]

وَمَا يُدْرِيْكَ لَعَلَّهٗ يَزَّكّٰى ④

5. Lub że on pragnie zważać, a taki rozsądek mógłby przynieść mu korzyść?

اَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرٰى ⑤

6. Jakże mogłoby tak być, że na tego, który jest pogardliwie nieczuły wobec Prawdy,

اَمَّا مَنِ اسْتَغْنٰى ⑥

3250. Werset ten nawiązuje do dobrze znanego wydarzenia historycznego. Kiedy pewnego dnia Święty Prorok prowadził rozmowę z kilkoma przywódcami Quraish na tematy wiary, podszedł 'Abd Allāh ibn Umm Maktūm i sądząc, że Święty Prorok traci swój cenny czas dla zagorzałych przywódców niewiary, chciał odwrócić jego uwagę i poprosił, by Prorok oświecił go w kilku kwestiach religijnych. Świętemu Prorokowi nie podobało się to wtrącenie do rozmowy, okazał więc swe niezadowolenie, odwracając się od 'Abd Allāha (Tabarī oraz Bayān). I chociaż fakt, że Święty Prorok okazał łaskę wobec Quraish, nie przerywając swojej z nimi rozmowy mimo zagadnięcia 'Abd Allāha, to wydarzenie to stanowiło także dowód poszanowania Proroka dla wrażliwości ludzi ślepych, ponieważ zwyczajnie odwrócił się od intruza – czego ten nie widział – i nie powiedział ani słowa nagany czy dezaprobaty dla jego postępowania, w ten sposób nie raniąc wrażliwości i godności gości. Werset ten rzuca zatem wiele światła na wielce moralną postawę Świętego Proroka i wskazuje nie na napomnienie Boże, jak uważają niektórzy komentatorzy, lecz zachęca do poszanowania delikatnych potrzeb ludzi ubogich i słabych.

3251. Zaimek „ty" w tym wersecie może odnosić się, jak ma to miejsce w tekście, do Świętego Proroka, zaś zaimek „on" do przywódcy Quraish.

7. Ty miałbyś zwracać uwagę[3252] – فَأَنْتَ لَهُ تَصَدّٰى ⑥

8. Chociaż nie jesteś odpowiedzialny, jeśli on nie oczyści się[3253] – وَمَا عَلَيْكَ اَلَّا يَزَّكّٰى ⑧

9. A tego, który przybywa do ciebie śpiesznie وَاَمَّا مَنْ جَآءَكَ يَسْعٰى ⑨

10. I boi się Boga, وَهُوَ يَخْشٰى ⑩

11. Miałbyś zlekceważyć.[3254] فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهّٰى ⑪

12. Tak nie może być! Zaiste, to jest [a]Napomnienie[3255] – كَلَّآ اِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ⑫

13. Niechaj zatem ten, kto chce, baczy na nie – فَمَنْ شَآءَ ذَكَرَهٗ ⑬

[a]20,4; 73,20; 74,55.

3252. *Tasadda la-hū* oznacza: zastosował się lub skierował swój szacunek lub umysł lub uwagę na niego lub na to; chciał; kierował się ku niemu lub ku temu (Lane).

3253. Werset ten stanowi skuteczne usprawiedliwienie postawy Świętego Proroka wobec 'Abd Allāha bin Umm Maktūma. Powiada się tutaj, że Święty Prorok nie był odpowiedzialny, ponieważ przywódcy Quraish wyciągali korzyści z tej rozmowy. Jego postawa pozornego braku uwagi dla 'Abd Allāha lub szacunku dla Quraish nie wywodziła się z żadnych zamiarów osobistych. Postawa ta była po prostu podyktowana przykazaniem *Sharī'ah* o uprzejmym zachowywaniu się wobec gości.

3254. Wersety 6-11 odnoszą się do Świętego Proroka, a partykuła Ammā w wersecie 6. oznacza „jak to mogło być, że", czyli „nie może być"; natomiast wersety te można zinterpretować następująco: „Jak to mogło być możliwe, żebyś musiał zwracać uwagę na tego, który jest ohydnie nieczuły i jak mogłeś zaniedbać tego, który boi się Boga i przybywa śpiesznie do ciebie". Wersety te można jednak zastosować także do przywódcy Quraish, który, jak uważają niektórzy komentatorzy, przybrał srogą minę i odwrócił się, ponieważ do Proroka przyszedł ślepiec. W takim przypadku wersety te można rozumieć tak, że użyte są one ironicznie i uświadamiają krytykom Świętego Proroka ich własny stan umysłu, nie odnosząc się do żadnej imputowanej Świętemu Prorokowi słabości.

3255. Werset ten oznacza, że oskarżenie o brak wrażliwości nie jest właściwe. Dlaczego niby Święty Prorok miałby przyjmować postawę obojętności wobec ślepca, kiedy Koran przeznaczony jest zarówno dla bogatych, jak i dla ubogich? Powyższe byłoby nie tylko niezgodne z wysokim morale Proroka, ale i przeciwstawiałoby się ludzkiemu rozsądkowi. To, co w danych okolicznościach uczynił Święty Prorok, podyktowane było sytuacją i dlatego było postępowaniem całkowicie poprawnym.

14. Zawarte w szlachetnych Księgach,[3256] فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ

15. Wzniosłych, oczyszczonych, مَّرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ

16. W rękach pisarzy, بِأَيْدِي سَفَرَةٍ

17. Szlachetnych i cnotliwych.[3257] كِرَامٍ بَرَرَةٍ

18. Biada człowiekowi! Jakże on jest niewdzięczny![3258] قُتِلَ الْإِنسَانُ مَا أَكْفَرَهُ

19. Czyż on nie zastanawia się nad tym, z jakiej rzeczy stworzył go Bóg? مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ

20. [a]Z kropli nasienia! On go tworzy i nadaje mu kształty, مِن نُّطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُ

21. A potem drogę czyni dla niego łatwą, ثُمَّ السَّبِيلَ يَسَّرَهُ

22. Potem we właściwym czasie czyni, iż ten umiera i wyznacza mu grób.[3259] ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ

23. Później, jeśli On zechce, na nowo podniesie go do życia. ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ

24. Nie! On jeszcze nie wypełnił tego, co Bóg nakazał mu uczynić. كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَا أَمَرَهُ

25. Niechaj zatem człowiek spojrzy na swe pożywienie. فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ إِلَىٰ طَعَامِهِ

[a] 18,38; 35,12; 36,78; 40,68.

3256. Koran, będący kompendium wszelkich trwałych i niezmiennych nauk zawartych w różnych objawionych Pismach, stanowi zbiór wszystkich Ksiąg Boskich. Takim jest znaczenie słów „Zawarte w szlachetnych Księgach". Werset ten powiada dalej, że Koran spisany będzie w formie Księgi. Będzie on szanowany i czczony, chroniony i zachowywany przed wszelkimi zmianami i wpływami.

3257. W przeciwieństwie do trzech głównych cech Koranu, o których mowa w poprzednich wersetach (14-15), trzy równie ważne cechy nosicieli Posłannictwa wymienia się w wersecie obecnym i poprzednim. Nosiciele Posłannictwa koranicznego są nie tylko szlachetni i cnotliwi, lecz i podróżują daleko, by je wyjaśniać i szerzyć.

3258. Jakże niewdzięcznymi ludźmi są niewierni, skoro odrzucają tak wielką i szlachetną Księgę jak Koran, który objawiony został, by podnieść ich z pyłu i brudu upadłości moralnej na wyżyny chwały duchowej, co mogłoby nastąpić, gdyby tylko zechcieli przyjąć jego Posłannictwo.

26. [a]Jak My wylewamy wodę w obfitości,

أَنَّا صَبَبْنَا الْمَآءَ صَبًّا ﴿٢٦﴾

27. Potem rozdzielamy ziemię – właściwe rozdzielanie,

ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ﴿٢٧﴾

28. [b]Potem czynimy, iż wzrasta w niej ziarno,

فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ﴿٢٨﴾

29. I winogrona, i warzywa,

وَعِنَبًا وَقَضْبًا ﴿٢٩﴾

30. I oliwka, i palma daktylowa,

وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ﴿٣٠﴾

31. [c]I ogrodzone ogrody ciasno obsadzone,

وَحَدَآئِقَ غُلْبًا ﴿٣١﴾

32. I owoce, i zioła,

وَفَاكِهَةً وَأَبًّا ﴿٣٢﴾

33. [d]Zaopatrzenie dla was i waszego bydła.

مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ ﴿٣٣﴾

34. [e]Lecz kiedy nadejdzie ogłuszający krzyk,

فَإِذَا جَآءَتِ الصَّآخَّةُ ﴿٣٤﴾

35. [f]W dniu, w którym człowiek ucieknie od swego brata,

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ﴿٣٥﴾

36. I od swej matki, i od swego ojca,

وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ ﴿٣٦﴾

37. I od swej [g]żony, i swoich synów,[3259A]

وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ ﴿٣٧﴾

---

[a]71,12; 78,15. [b]78,16. [c]78,17. [d]79,34. [e]79,35. [f]44,42. [g]70,13.

3259. Po odejściu ze swego fizycznego mieszkania dusza ludzka zajmuje nowe ciało lub mieszkanie zgodnie z naturą czynów, jakich człowiek dokonał podczas życia na ziemi. Oto prawdziwy grób człowieka. To nie dół, w którym jego ciało składa rodzina, lecz mieszkanie szczęścia lub cierpienia, zależnie od duchowych warunków człowieka.

3259A. Cóż za alarmująca wizja Dnia Rozliczenia!

38. Tego dnia każdy mężczyzna spośród nich dosyć troszczyć się będzie o siebie samego, by być nieczułym[3260] wobec innych.

لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ ﴿٣٨﴾

39. [a]Tego dnia niektóre twarze będą jasne,

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ ﴿٣٩﴾

40. Uśmiechnięte, radosne.

ضَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ ﴿٤٠﴾

41. [b]Niektóre zaś twarze będą tego dnia pokryte pyłem,

وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ﴿٤١﴾

42. [c]A zakrywać je będzie ciemność.

تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ ﴿٤٢﴾

43. To będą niewierni, złoczyńcy.

أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ ﴿٤٣﴾

---

[a]3,107; 10,27. [b]68,44; 75,25; 88,3-4. [c]14,51; 23,105.

3260. W czasie cierpienia i smutku człowiek ma tendencję do zapominania nawet o swoich najbliższych. Ma dość swoich kłopotów.

ROZDZIAŁ 81

AL-TAKWĪR

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura ta została objawiona w Mekce najprawdopodobniej w szóstym roku Powołania lub nawet wcześniej. Poprzednie Rozdziały zajmowały się tematem Zmartwychwstania oraz tą wielką i cudowną rewolucją, jaka wśród ludu została wprowadzona przez Świętego Proroka i która nazwana została także „zmartwychwstaniem". „Zmartwychwstanie" to miało odbyć się dwukrotnie, pierwszy raz w formie przyjścia Świętego Proroka, a później w formie jego Drugiego Przyjścia w osobie jego wielkiego Zastępcy – Obiecanego Mesjasza i Mahdiego – do czego wyraźnie nawiązuje się w 62,4. Właśnie to drugie odrodzenie Islamu z rąk Obiecanego Mesjasza oraz wielkie zmiany przedstawia się w obecnej surze. Sura ta rozpoczyna się opisem tych zmian oraz ich następstw wraz z wspaniałym opisem moralnej degeneracji muzułmanów w tych czasach i rezultatach tego procesu. Sura ta kończy się uderzającą nutą optymizmu i radości, przedstawiając obietnicę, że ostatecznie noc degradacji muzułmanów da miejsce świtowi sukcesu, ponieważ Islam, będąc ostatnim Posłannictwem Boga dla całej ludzkości, musi już pozostać.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego. بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝١

2. Kiedy słońce zostanie zawinięte,[3261] إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ۝٢

3. I kiedy gwiazdy zostaną zaćmione,[3262] وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ۝٣

4. I [b]kiedy góry zaczną się poruszać,[3263] وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ۝٤

5. I kiedy wielbłądzica w dziesiątym miesiącu brzemienna zostanie porzucona,[3264] وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ۝٥

---

[a]1,1. [b]18,48; 52,11; 78,21.

3261. Powiada się na ogół, że sura obecna zajmuje się Zmartwychwstaniem Ostatecznym, kiedy to przestaną działać prawa i procesy przyrody takie, jakie znamy obecnie. Jednak w rzeczywistości cała treść tej sury tak wyraźnie mówi o warunkach świata fizycznego, że niektóre wersety tracą cały swój sens, jeśli odnosić je jedynie do Zmartwychwstania Ostatecznego. Właściwie sura ta mówi o tych wielkich zmianach, które już nastąpiły w świecie materialnym oraz w życiu człowieka od czasów Świętego Proroka, a zwłaszcza w naszych czasach. Werset ten może oznaczać: Kiedy nad całym światem zapanuje ciemność duchowa, a Duchowe Słońce (Święty Prorok) zblednie i całkiem zniknie. Werset ten może również odnosić się do zaćmień słońca i księżyca, które zgodnie z dobrze znanym powiedzeniem Świętego Proroka, miały mieć miejsce w czasach Mahdiego, w miesiącu Ramadān – czyli o fenomenie, jakiego świat nie doświadczył nigdy przedtem (Qutnī, str. 188). Te zaćmienia słońca i księżyca miały miejsce w roku 1894, dokładnie tak jak je przepowiadano.

3262. *Al-Nujūm* (gwiazdy) oznacza religijnego Ulema. Znaczenie to potwierdzane jest przez znane powiedzenie Świętego Proroka: „Moi Towarzysze są jak gwiazdy, za którą byś nie poszedł, otrzymasz właściwe przewodnictwo" (Baihaquī). Zatem werset ten może oznaczać: Kiedy przywódcy religijni poddadzą się zepsuciu i przestaną wywierać jakikolwiek wpływ. Być może nawiązuje się tutaj także do spadania gwiazd w niezwykle dużych ilościach w czasach Reformatora Bożego.

3263. Kiedy góry wysadzone będą przy pomocy dynamitu i kiedy uczynione w nich będą drogi; lub metaforycznie: kiedy podkopany zostanie autorytet władców; słowo *Jabal* oznacza przywódcę ludu (Lane).

3264. *'Ishār* to liczba mnoga od słowa *'Usharā'*, które oznacza wielbłądzicę w dziesiątym miesiącu ciąży. Słowo *'Ishār* odnosi się do wielbłądzic do czasu, kiedy niektóre poczęły, zaś inne dopiero mają począć (Lane). Werset ten oznacza: kiedy wielbłądzice stracą swoje znaczenie nawet w Arabii. Wydaje się, iż nawiązuje się tutaj do czasów, kiedy wielbłądy zastąpione będą innymi, lepszymi środkami transportu – pociągami, parowcami, samochodami, samolotami itp. Istnieje wskazówka co do zastąpienia wielbłądów innymi środkami transportu w pewnym powiedzeniu Świętego Proroka: „Wielbłądy zostaną porzucone i nie będzie się ich używać do przemieszczania się z miejsca na miejsce" (Muslim).

6. I kiedy dzikie zwierzęta zostaną zebrane razem,[3265]

وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ۝٦

7. [a]I kiedy rzeki zostaną wysuszone,[3266]

وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ۝٧

8. I kiedy zebrane zostaną różne ludy,[3267]

وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ۝٨

9. I kiedy będzie się wypytywać o żywcem pogrzebaną dziewczynkę –

وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ ۝٩

10. „Za jaki grzech została zabita?"[3268] –

بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ۝١٠

11. I kiedy książki rozejdą się daleko poza granice,[3269]

وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ۝١١

12. I kiedy obnażone zostanie niebo,[3270]

وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ۝١٢

13. I kiedy podpalony zostanie ogień Piekła,[3271]

وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ۝١٣

[a]52,7; 82,4.

3265. W świetle różnych znaczeń słowa podstawowego *Hushira* (Lane), werset ten może oznaczać: kiedy zwierzęta zbierać się będzie w zoo lub kiedy ludy prymitywne osiedli się w społeczeństwach cywilizowanych; lub kiedy zostaną one zmuszone do opuszczenia swoich stron rodzinnych.

2366. Werset ten oznacza: kiedy wody rzek zostaną skierowane donawadniania i innych celów; lub kiedy podczas walk na morzu podpalone zostaną wielkie okręty i zdawać się będzie, że płonie morze; lub kiedy połączą się wielkie oceany, a to przy pomocy kanałów lub kiedy ludność wiejska uda się do miast i zaleje ludność miejską. Słowo *Sujjira* posiada wszystkie te znaczenia (Lane).

3267. Kiedy tak rozwiną się środki transportu i komunikacji, a kontakty między ludźmi zamieszkującymi odległe kraje staną się tak łatwe i tak częste, że właściwie zjednoczy ich to w jeden lud. Werset ten może też oznaczać, że ludzie mający podobne poglądy społeczne i polityczne zgrupują się w partiach.

3268. Grzebanie lub palenie żywcem dziewcząt stanie się największym przestępstwem.

3269. Wydaje się, że nawiązuje się tutaj do wielkiego zasięgu gazet, czasopism i książek oraz do systemu bibliotek i czytelni oraz środków szerzenia wiedzy w Dniach Ostatnich.

3270. Werset ten może odnosić się do tych olbrzymich osiągnięć, jakich w Dniach Ostatnich dokona astronomia. Postęp w tej dziedzinie nauki wczasie ostatniego dziesięciolecia zadziwia cały świat.

3271. Z powodu grzesznego i niegodziwego postępowania ludzi, wzbudzony będzie gniew Boga i prawdziwe piekło zapanuje na świecie w formie wyniszczających wojen.

14. [a]I kiedy przybliżony zostanie Raj,[3272]

وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ ﴿١٤﴾

15. [b]Wówczas każda dusza dowie się, co to wszystko wywołało.[3273]

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ ﴿١٥﴾

16. Nie! Powołuję na świadka tych, którzy cofają się, idąc do przodu,

فَلَا أُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ ﴿١٦﴾

17. Biegną przed siebie, a potem chowają się.[3274]

الْجَوَارِ الْكُنَّسِ ﴿١٧﴾

18. I powołuję na świadka noc, kiedy zbliża się do końca,

وَاللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ ﴿١٨﴾

19. [c]I świt, gdy zaczyna oddychać,[3275]

وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ﴿١٩﴾

20. [d]Że to jest z pewnością słowo objawione szlachetnemu Posłańcowi,[3276]

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٢٠﴾

21. Posiadaczowi siły, ustanowionemu w obecności Pana Tronu,

ذِي قُوَّةٍ عِندَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ﴿٢١﴾

22. Upoważnionemu do posłuszeństwa i wiernemu swemu zadaniu.[3277]

مُّطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ ﴿٢٢﴾

[a]50,32; [b]3,31; 82,6. [c]74,35. [d]69,41.

3272. Ponieważ w Dniach Ostatnich zło będzie panować, a człowiek odda się występkom i czci Mamony, nawet najmniejszy akt sprawiedliwości uczyni go godnym nagrody i zbliży go do Nieba.

3273. Zacznie działać specjalny dekret Boży, a kara za złe uczynki człowieka przyjmie formę wielkich nieszczęść naturalnych.

3274. W Dniach Ostatnich muzułmanie zaczną tracić swoją pozycję, ponieważ albo na oślep gnać będą w celu wykonania swoich wymyślonych planów, albo porzucą wszelkie twórcze i konstruktywne wysiłki z powodu rozpaczy.

3275. Wraz z przyjściem Reformatora Dni Ostatnich noc schyłku moralnego i degradacji muzułmanów zacznie odchodzić, dając miejsce świtowi wielkiej i pełnej chwały przyszłości Islamu.

3276. Słowa „szlachetny Posłaniec" odnoszą się do Świętego Proroka, a nie do archanioła Gabriela, jak się powszechnie uważa.

3277. Wszystkie te atrybuty – szlachetny Posłaniec, posiadający władzę, cieszący się wysoką rangą przed Panem na Tronie, zasługujący na szacunek oraz wierny swojej sprawie w Obliczu Boga – wspaniale pasują do Świętego Proroka.

23. [a]I towarzysz wasz nie jest szalony.

وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُوْنٍ ﴿٢٣﴾

24. [b]I on z pewnością widział go[3278] na wyraźnym horyzoncie.

وَلَقَدْ رَاٰهُ بِالْاُفُقِ الْمُبِيْنِ ﴿٢٤﴾

25. A nie jest on skąpy w kwestii niewidzialnego.[3279]

وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِيْنٍ ﴿٢٥﴾

26. [c]Ani nie jest to słowem Szatana, odrzuconego.

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطٰنٍ رَّجِيْمٍ ﴿٢٦﴾

27. Dokąd, zatem, idziecie?

فَاَيْنَ تَذْهَبُوْنَ ﴿٢٧﴾

28. [d]To jest tylko Napomnienie dla wszystkich światów,

اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعٰلَمِيْنَ ﴿٢٨﴾

29. Dla takich z was, którzy pragną iść prosto.

لِمَنْ شَآءَ مِنْكُمْ اَنْ يَّسْتَقِيْمَ ﴿٢٩﴾

30. [e]I nie pragniecie żadnej rzeczy, chyba że Allach, Pan światów, jej zapragnie.[3280]

وَمَا تَشَآءُوْنَ اِلَّآ اَنْ يَّشَآءَ اللّٰهُ رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٣٠﴾

[a]52,30; 68,3. [b]53,13. [c]26,211. [d]12,105; 38,88. [e]74,57; 76,31.

3278. Zaimek *hu* oznacza „to" (chwalebna przyszłość Islamu) lub „jego" (Świętego Proroka), a w związku z tym może oznaczać przede wszystkim spełnienie proroctwa o chwalebnej przyszłości Islamu, a poza tym może on oznaczać, że Święty Prorok sam widział siebie na dalekim Wschodzie w osobie Obiecanego Mesjasza.

3279. Bóg objawił światu wielkie tajemnice nieznanego ustami Świętego Proroka.

3280. Ten tylko pokierowany będzie na właściwą drogę, kto próbuje ją znaleźć i przystosowuje swoją wolę do Woli Boga.

ROZDZIAŁ 82

AL-INFITĀR

(Objawiony przed Hijrah)

Uwagi wstępne

Sura obecna tak bardzo jest podobna w stylu i temacie do sury poprzedniej, że stanowi ona jej odpowiednik, choć ma oddzielny tytuł. Cechą charakterystyczną Koranu jest to, że w świetle znaczenia niektórych części oddziela części tekstu danej sury w celu zwrócenia uwagi na poruszany temat oraz w celu łatwiejszego zapamiętania tych oddzielnych części, przez co otrzymują one oddzielne tytuły. Sura obecna zajmuje się warunkami, które w Dniach Ostatnich zapanują, gdy koncepcje i sposób życia chrześcijan wywrą bardzo wielki wpływ na ludy niechrześcijańskie, a zwłaszcza na muzułmanów. Wszystkie proroctwa, o których mowa w tej surze, spełniły się co do słowa. Została ona objawiona w Mekce we wczesnych latach Powołania, gdzieś w tym samym czasie, co Rozdział poprzedni.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego. — بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [b]Kiedy niebo zostanie rozerwane,[3281] — إِذَا السَّمَآءُ انْفَطَرَتْ ②

3. I kiedy gwiazdy zostaną rozproszone,[3282] — وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ ③

4. [c]I kiedy oceany popłyną[3283] i połączą się, — وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ ④

5. [d]I kiedy otwarte zostaną groby,[3284] — وَإِذَا الْقُبُوْرُ بُعْثِرَتْ ⑤

6. [e]Wtedy każda dusza dowie się, co wysłała przed sobą, a co wstrzymała.[3285] — عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ ⑥

---

[a]1,1. [b]73,19. [c]81,7. [d]100,10. [e]3,31; 81,15.

3281. Jak wspomniano w „Uwagach wstępnych" sura ta zajmuje się przede wszystkim czasami, w których chrześcijaństwo będzie przeważać, a doktryny chrześcijańskie trójcy, synostwa Jezusa i pokuty będą rządzić niepodzielnie. Do tej właśnie dominacji fałszywych doktryn chrześcijańskich w stanowczych słowach nawiązuje Koran: „Niebo nieomalże się rozerwie, ziemia rozstąpi, a góry rozpadną na kawałki, ponieważ oni przypisują Allachowi syna" (19,91-92). Komentowany werset nawiązuje do tych właśnie dwóch wersetów i oznacza, że w czasie fałszywych doktryn chrześcijańskich, kiedy będą one dominować w świecie, wzbudzony zostanie gniew Boży i kara Boża ogarnie cały świat w różnych jej formach.

3282. Mówiąc w przenośni, werset ten oznacza, że w Dniach Ostatnich ludzie posiadający prawdziwą wiedzę duchową i przewodnictwo znikną lub będą nieliczni.

3283. W owym czasie wielkie morza i oceany wpływać będą w siebie nawzajem poprzez wybudowane kanały; lub ich usta otworzą się szeroko, by umożliwić wpływanie wielkim okrętom. Nawiązuje się tutaj być może do kanałów Panamskiego i Sueskiego.

3284. W Dniach Ostatnich rozkopie się groby jak to było w przypadku starożytnych królów Egiptu; lub werset ten może oznaczać, że miasta i pomniki, zasypane i dawno zapomniane, zostaną odkopane.

3285. W wersecie obecnym i kilku następnych słowa kierowane są do protagonistów i propagandzistów fałszywych doktryn chrześcijańskich. Uświadomią sobie oni wtedy nienormalność i ohydę tych fałszywych nauk.

7. O człowieku! Co wprowadziło cię w błąd w kwestii Miłosiernego Boga,

يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡإِنسَٰنُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ ٱلۡكَرِيمِ ٦

8. Który ciebie stworzył, potem uczynił cię doskonałym, a potem właściwie cię ukształtował?[3286]

ٱلَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّىٰكَ فَعَدَلَكَ ٧

9. W takiej formie, w jakiej tego zapragnął. On cię ukształtował.

فِيٓ أَيِّ صُورَةٖ مَّا شَآءَ رَكَّبَكَ ٨

10. Nie, wy jednak zaprzeczacie istnieniu Sądu.

كَلَّا بَلۡ تُكَذِّبُونَ بِٱلدِّينِ ٩

11. [b]Zaiste, są nad wami strażnicy,

وَإِنَّ عَلَيۡكُمۡ لَحَٰفِظِينَ ١٠

12. [c]Szlachetni Zapisujący,[3287]

كِرَامٗا كَٰتِبِينَ ١١

13. Którzy wiedzą o wszystkim, co czynicie.

يَعۡلَمُونَ مَا تَفۡعَلُونَ ١٢

14. [d]Zaprawdę, cnotliwi będą w szczęściu,

إِنَّ ٱلۡأَبۡرَارَ لَفِي نَعِيمٖ ١٣

15. [e]Niegodziwi zaś będą w Piekle –

وَإِنَّ ٱلۡفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٖ ١٤

16. [f]Będą się tam palić w Dniu Sądu

يَصۡلَوۡنَهَا يَوۡمَ ٱلدِّينِ ١٥

17. I nie będą w stanie stamtąd uciec.

وَمَا هُمۡ عَنۡهَا بِغَآئِبِينَ ١٦

[a]87.3; 91.8. [b]6.62; [c]43.81; 50.19. [d]45.31; 83.23. [e]83.8. [f]23.104; 83.17.

3286. Bóg obdarzył człowieka wielkimi siłami naturalnymi i zdolnościami, aby mógł on wznieść się na szczyty wyniosłości duchowej.

3287. Człowiek rodzi się istotą wolną i jest odpowiedzialny za podejmowane przez siebie decyzje oraz uczynki, jakich się dopuszcza, które zapisywane są przez „Szlachetnych Pisarzy".

18. A skąd możesz wiedzieć, czym jest Dzień Sądu!

وَمَآ أَدْرٰىكَ مَا يَوْمُ الدِّيْنِ ۙ﴿١٨﴾

19. Raz jeszcze: skąd możesz wiedzieć, czym jest Dzień Sądu!

ثُمَّ مَآ أَدْرٰىكَ مَا يَوْمُ الدِّيْنِ ۗ﴿١٩﴾

20. [a]Dzień, w którym żadna dusza nie będzie mogła nic zrobić dla innej duszy! [b]I nakaz, tego dnia, należeć będzie do Allacha.

يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ شَيْـًٔا ۭ وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِّلّٰهِ ﴿٢٠﴾

[a]2,124; 31,34. [b]18,45; 40,17.

ROZDZIAŁ 83

AL-TATFĪF

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Obecna sura rozpoczyna się od stanowczego potępienia korzystania z fałszowanych miar i wag w celu oszukiwania ludzi. Zgodnie z opinią naukowców została ona objawiona we wczesnym okresie mekkańskim. Noldeke oraz Muir ustalają jej objawienie na w przybliżeniu czwarty rok Powołania. Poprzednia sura zakończyła się ostrzeżeniem kierowanym do niewiernych, że będą musieli rozliczyć się ze swoich uczynków i sami nadrabiać swoje straty oraz że wstawiennictwo żadnej innej istoty na nic się im nie przyda w Dniu Sądu. W tamtej surze omówiono stosunki człowieka z jego Stwórcą. W surze obecnej jednak podkreśla się stosunek człowieka do innych ludzi ze szczególnym odniesieniem do brutalnego wykorzystywania słabych narodów przez narody potężne oraz do wykorzystywania słabo rozwiniętych narodów po pozbawieniu ich swobody działania. Sura ta kończy się srogim ostrzeżeniem skierowanym do ludzi niesprawiedliwych i nieszczerych i powiada się im, że nie uda im się uniknąć kary za swoje postępowanie. Dzień Rozliczenia czeka na nich z całą swą srogością i strachem.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego. بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ﴿۱﴾

2. [b]Biada tym, którzy pomniejszają miarę, وَيۡلٌ لِّلۡمُطَفِّفِيۡنَ ﴿۲﴾

3. Tym, którzy – kiedy biorą miarę od innych ludzi – biorą ją w całej pełni, الَّذِيۡنَ اِذَا اكۡتَالُوۡا عَلَى النَّاسِ يَسۡتَوۡفُوۡنَ ﴿۳﴾

4. [c]Lecz kiedy oni sami dają według miary innym lub ważą, dają im mniej. وَاِذَا كَالُوۡهُمۡ اَوۡ وَّزَنُوۡهُمۡ يُخۡسِرُوۡنَ ﴿۴﴾

5. Czy tacy ludzie nie wiedzą, że będą na nowo podniesieni do życia, اَلَا يَظُنُّ اُولٰٓـئِكَ اَنَّهُمۡ مَّبۡعُوۡثُوۡنَ ﴿۵﴾

6. By być świadkiem wielkiego dnia?[3288] لِيَوۡمٍ عَظِيۡمٍ ﴿۶﴾

7. Dzień, w którym ludzkość stanie przed Panem światów. يَّوۡمَ يَقُوۡمُ النَّاسُ لِرَبِّ الۡعٰلَمِيۡنَ ﴿۷﴾

8. Nie, zapis o niegodziwych zawarty jest w Sijjīn.[3289] كَلَّاۤ اِنَّ كِتٰبَ الۡفُجَّارِ لَفِىۡ سِجِّيۡنٍ ﴿۸﴾

9. A skąd masz wiedzieć, czym jest Sijjīn? وَمَاۤ اَدۡرٰٮكَ مَا سِجِّيۡنٌ ﴿۹﴾

[a]1,1. [b]11,85; 26,182-184; 55,9. [c]55,10.

3288. W Życiu przyszłym istnieje Dzień Rozliczenia, kiedy to człowiek będzie musiał zdać sprawozdanie ze swoich uczynków przed swoim Panem, lecz dzień rozliczenia nadchodzi dla ludzi także i w życiu doczesnym, kiedy ich złe poczynania przekraczają dopuszczalne granice i ludzie przechodzą swoje Nemezis.

3289. *Sijjīn* jest błędnie uważane przez niektórych komentatorów Koranu za słowo niearabskie. Jednak według tak znanych autorytetów, jak Farrā', Zajjāj, Abū 'Ubaidah oraz Mubarrad jest to słowo czysto arabskie, pochodzące od *Sajana*. Lisān uważa je za ekwiwalent *Sijn* (więzienie). *Sijjīn* to Zapis lub Księga, w której, jak się powiada, przechowywane są i zapisane złe uczynki ludzi niegodziwych. Słowo to oznacza także: coś ciężkiego, srogiego; stały, trwały lub wieczny (Lane).

10. To jest Księga spisana od wieczności.[3290]

كِتٰبٌ مَّرْقُوْمٌ ﴿١٠﴾

11. Tego dnia biada tym, którzy odrzucają,

وَيْلٌ يَّوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿١١﴾

12. Którzy zaprzeczają istnieniu Dnia Sądu.

الَّذِيْنَ يُكَذِّبُوْنَ بِيَوْمِ الدِّيْنِ ﴿١٢﴾

13. A nikt nie zaprzecza z wyjątkiem każdego grzesznika,

وَمَا يُكَذِّبُ بِهٖٓ اِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ اَثِيْمٍ ﴿١٣﴾

14. [a]Który, gdy recytuje się mu Nasze Znaki, powiada: „Opowieści z dawnych czasów!"

اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِ اٰيٰتُنَا قَالَ اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿١٤﴾

15. Nie, lecz to, co sobie zyskali, jest rdzą na ich sercach.

كَلَّا بَلْ ۜ رَانَ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ مَّا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿١٥﴾

16. [b]Nie, tego dnia z pewnością nie wolno im będzie ujrzeć ich Pana.[3291]

كَلَّآ اِنَّهُمْ عَنْ رَّبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّمَحْجُوْبُوْنَ ﴿١٦﴾

17. [c]Wtedy, zaprawdę, będą się oni palić w Piekle.

ثُمَّ اِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيْمِ ﴿١٧﴾

18. Zostanie im wtedy powiedziane: „Oto, co zwykliście byli [d]odrzucać".

ثُمَّ يُقَالُ هٰذَا الَّذِيْ كُنْتُمْ بِهٖ تُكَذِّبُوْنَ ﴿١٨﴾

[a]8,32; 16,25; 68,16. [b]3,78. [c]23,104; 82,16. [d]52,15.

3290. Słowo Sijjīn oznacza, że kara dla niegodziwych będzie sroga i długotrwała. Lub też werset ten może oznaczać, że niegodziwcy przebywać będą w miejscu niełaski i hańby oraz, że jest to decyzja nieodwołalna. Być może, że *Sijjīn* oraz *'Illiyyīn* są nazwami dwóch fragmentów Koranu, gdzie ta pierwsza zajmuje się ludźmi odrzucającymi Posłannictwo Boże i karą, jaka ma być im wymierzona, zaś ta druga sprawiedliwymi sługami Boga oraz nagrodami, jakie będą na nich zesłane. W ten sposób znaczenie tego wersetu byłoby takie, że werdykty zapisane w tych dwóch częściach nie mogą być ani zmienione, ani usunięte.

3291. Patrzenie na Boga wierni osiągają w dwóch stadiach. Stadium wstępnym jest stadium wiary, kiedy wierny zdobywa silną wiarę w atrybuty Boże. Drugim lub wyższym stadium jest świadomość Istoty Bożej. Grzesznicy z powodu swoich grzechów będą pozbawieni świadomości Istoty Bożej także w Dniu Sądu – nie ujrzą oblicza Pana Boga.

19. Nie, zapis o sprawiedliwych zawarty jest niechybnie w 'Illiyyīn.[3292]

كَلَّآ إِنَّ كِتٰبَ الْأَبْرَارِ لَفِيْ عِلِّيِّيْنَ ﴿١٨﴾

20. A skąd masz wiedzieć, czym jest 'Illiyyīn?

وَمَآ أَدْرٰىكَ مَا عِلِّيُّوْنَ ﴿١٩﴾

21. Jest to zapisana Księga.

كِتٰبٌ مَّرْقُوْمٌ ﴿٢٠﴾

22. Wybrani Boga będą jej świadkami.

يَّشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُوْنَ ﴿٢١﴾

23. [a]Zaiste, sprawiedliwi będą w szczęściu,

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِيْ نَعِيْمٍ ﴿٢٢﴾

24. [b]Zasiądą na łożach, przyglądając się wszystkiemu.

عَلَى الْأَرَآئِكِ يَنْظُرُوْنَ ﴿٢٣﴾

25. Zobaczysz na ich twarzach świeżość szczęścia.

تَعْرِفُ فِيْ وُجُوْهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيْمِ ﴿٢٤﴾

26. Otrzymają oni do picia czysty napój,[3294] zapieczętowany.

يُسْقَوْنَ مِنْ رَّحِيْقٍ مَّخْتُوْمٍ ﴿٢٥﴾

27. Zapieczętowanie to uczynione będzie z piżmu – albowiem to pozwoli pragnącym starać się –

خِتٰمُهٗ مِسْكٌ ۚ وَفِيْ ذٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُوْنَ ﴿٢٦﴾

28. A będzie on złagodzony wodą z Tasnīm,

وَمِزَاجُهٗ مِنْ تَسْنِيْمٍ ﴿٢٧﴾

29. Źródła, z którego pić bądą wybrani.

عَيْنًا يَّشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُوْنَ ﴿٢٨﴾

[a]45,31; 82,14. [b]15,48; 18,32; 36,57; 76,14.

3292. *'Illiyyūn* – uważane przez niektórych za pochodzące od słowa *'Alā*, które oznacza: to było lub stało się wysokie – oznacza najwyższą rangę, jaką cieszyć się będą sprawiedliwi wierni. Według Mufradāt*'Illiyyūn* to ci wybrani sprawiedliwi wierni, którzy pod względem duchowym będą przewyższać innych. Słowo to może również oznaczać te części Koranu, które zawierają proroctwa o wielkim postępie i dobrobycie wiernych. Według Ibn 'Abbās słowo to oznacza Raj (Kathīr), podczas gdy Imam Rāghib uważa, że jest to nazwa tych, którzy przebywają w Raju.

3293. *Sijjīn* to słowo w liczbie pojedynczej, zaś *'Illiyyūn* to słowo w liczbie mnogiej. W związku z tym okazuje się, że podczas gdy kara dla niegodziwców i złoczyńców będzie statyczna, czyli będzie dotyczyć jednego miejsca, to duchowy postęp ludzi sprawiedliwych będzie czymś trwałym, będzie trwał bezustannie, przyjmując różne formy. Sprawiedliwi będą stale przechodzić z jednej rangi do innej, ale zarazem wyższej.

3294. Jeśli „czysty napój" może odnosić się do Koranu, to *Tasnīm* można uznać za objawienie zesłane wybranym Boga – sprawiedliwym następcom Świętego Proroka.

30. [a]Ci, którzy byli winni, zwykli byli wyśmiewać się[3295] z tych, którzy wierzyli,

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ ﴿٣٠﴾

31. A kiedy przechodzili obok nich, mrugali do siebie wzajemnie,

وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ﴿٣١﴾

32. [b]I kiedy wracali do swych rodzin, wracali wyniośli,

وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمُ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ ﴿٣٢﴾

33. A kiedy ich widzieli, powiadali: „Ci rzeczywiście zeszli z właściwej drogi".

وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ ﴿٣٣﴾

34. Lecz oni nie zostali posłani, by być ich strażnikami.

وَمَا أُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ ﴿٣٤﴾

35. Zatem tego dnia to wierni będą wyśmiewać się z niewierzących,

فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٥﴾

36. A zasiądą na łożach,[3296] rozglądając się wokół.

عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ ﴿٣٦﴾

37. Będą mówić do siebie wzajemnie: „Czyż niewierzącym nie odpłacono w pełni za to, co zwykli byli czynić?"

هَلْ ثُوِّبَ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٧﴾

[a]23,111. [b]84,14.

3295. Niewierni mieli zwyczaj śmiać się w kułak z proroctw o szybkim szerzeniu się Islamu i jego zwycięstwie, wypowiadanych w czasie, kiedy w walce Islam właściwie przestawał istnieć.

3296. Słowa te oznaczają: (1) Zasiadając na tronach godności, wierni będą obserwować smutny los aroganckich niewiernych; lub (2) zasiadając na tronach autorytetu, będą wymierzać ludziom sprawiedliwość; lub (3) będą zwracać należną uwagę na potrzeby innych, przy czym takim jest także znaczenie słowa *Nazara* (Lane).

ROZDZIAŁ 84

AL-INSHIQĀQ

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Podobnie jak trzy poprzednie rozdziały także i sura obecna została objawiona we wczesnym okresie mekkańskim. Te cztery Rozdziały bardzo są do siebie podobne pod względem stylu, kompozycji i tematu. Noldeke oraz Muir zgadzają się z naukowcami muzułmańskimi co do wczesnej daty objawienia tej sury. Właściwie sura obecna uzupełnia cały łańcuch Rozdziałów, których część składową stanowią trzy poprzednie rozdziały. Przy końcu poprzedniej sury stanowczo ostrzeżono niewiernych, że ich władza załamie się, zaś ich chwała odejdzie. W Rozdziale obecnym powiada się jednak, że wiara zajmie miejsce niewiary oraz że na ruinach starego upadłego porządku powstanie porządek nowy, wibrujący życiem i pełen wigoru. Sura obecna kontynuuje temat sury Al-Infitār, przy czym leżąca po środku sura Al-Tatfīf jest jedynie przedłużeniem tej ostatniej. Sura Al-Infitār rozpoczęła się od tematu rozerwania niebios. Sura obecna rozpoczyna się od podobnej wypowiedzi, z tą tylko różnicą, że podczas gdy w surze Al-Infitār rozerwanie nieba łączyło się z fałszywymi doktrynami chrześcijaństwa, w surze obecnej „rozerwanie niebios" oznacza nadejście objawienia Bożego oraz powstanie i szerzenie się nauk duchowych. Tak zatem wraz z trzema poprzednimi Rozdziałami sura obecna stanowi cały łańcuch Rozdziałów, które zajmują się tematem odrodzenia Islamu w Dniach Ostatnich oraz grzechami i niegodziwościami okresu poprzedniego. Sura ta w szczególny sposób zajmuje się odrodzeniem Islamu, podczas gdy rozdziały poprzednie zajmują się w szczególności upadkiem i niemoralnością chrześcijan.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ١

2. Kiedy [b]niebo rozpadnie się,[3297]

إِذَا السَّمَآءُ انْشَقَّتْ ٢

3. I [c]będzie słuchać swego Pana[3298] – a jest to jego obowiązkiem –

وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ٣

4. I kiedy [d]ziemia rozszerzy się,[3299]

وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ٤

5. I wyrzuci wszystko, co w niej jest, i okaże się pusta,[3300]

وَأَلْقَتْ مَا فِيْهَا وَتَخَلَّتْ ٥

6. I będzie słuchać swego Pana – a jest to jej obowiązkiem –

وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ٦

7. Zaprawdę, ty, o człowieku, z mozołem idziesz ku swemu Panu – wielki mozół – aż się z Nim spotkasz.

يٰٓأَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلٰى رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلٰقِيْهِ ٧

8. Wówczas, jeśli chodzi o tego, [f]kto dostanie swój zapis do prawej ręki,

فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتٰبَهٗ بِيَمِيْنِهٖ ٨

[a]1,1. [b]55,38; 69,17. [c]41,12. [d]78,7. [e]2,224; 11,30; 18,111. [f]17,72; 69,20.

3297. Werset ten nawiązuje do czasu, kiedy bramy niebios zostaną otwarte i licznie pojawią się Znaki popierające Islam, a wysoko postawione osoby będą uważnie słuchać objawionego przewodnictwa.

3298. Narodzi się nowy Adam, a anioły z nieba staną obok niego, gotowe pomagać mu w szerzeniu jego misji Bożej (69,18), ponieważ takim jest przede wszystkim cel ich stworzenia, jak i ich obowiązek.

3299. Ziemia otrzyma nowe życie, a zniszczenie, na jakie zasłużyła sobie grzechami ludzi, ustąpi; jej mieszkańcy otrzymają nowe środki kontynuowania postępu duchowego. Werset ten może także oznaczać, że niektóre planety, które – jak się wydaje – należą do nieba, okażą się częścią ziemi, a ludzie starać się będą do nich sięgać przy pomocy rakiet, itp. Słowo *Mudda* posiada wszystkie te znaczenia (Lane).

3300. Ziemia wyrzuci swoje ukryte skarby w takiej obfitości, iż zdawać się będzie, że chce sama siebie opróżnić.

9. Ten z pewnością dozna łatwego rozliczenia

فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ﴿٩﴾

10. I powróci do swej rodziny, radując się.

وَيَنْقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿١٠﴾

11. Jeżeli zaś chodzi o tego, kto otrzyma [a]swój zapis za plecami,[3301]

وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ﴿١١﴾

12. Ten zostanie wkrótce powołany do zniszczenia[3302]

فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُورًا ﴿١٢﴾

13. I będzie się palił w płonącym Ogniu.

وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ﴿١٣﴾

14. Zaprawdę, przedtem miał zwyczaj spędzać swój czas [b]w radości wśród swego ludu.

إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿١٤﴾

15. On rzeczywiście uważał, że nigdy nie powróci do swego Pana.

إِنَّهُ ظَنَّ أَنْ لَنْ يَحُورَ ﴿١٥﴾

16. Tak! Zaiste, jego Pan wiecznie się mu przyglądał.

بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ﴿١٦﴾

17. Lecz nie! Wzywam na świadka poświatę zachodzącego słońca,

فَلَا أُقْسِمُ بِالشَّفَقِ ﴿١٧﴾

18. I noc, i wszystko, co ona okrywa,

وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ﴿١٨﴾

19. I księżyc, kiedy się wypełnia,[3303]

وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ ﴿١٩﴾

---

[a]69,26. [b]83,32.

3301. Ci, którzy traktowali Koran jako coś niepotrzebnego (25,31).

3302. Kiedy człowiek znajduje się w niezwykle trudnej sytuacji, pragnie, aby śmierć skończyła jego życie.

3303. Wersety te (17-19) zawierają proroctwo o czasowym schyłku muzułmanów oraz o ich odrodzeniu dzięki Wielkiemu Zastępcy Świętego Proroka – Obiecanemu Mesjaszowi – który jak księżyc w pełni miał odzwierciedlać w swej osobie w całej pełni i wierności chwalebne światło Słońca (Świętego Proroka).

20. Że wy niechybnie przejdziecie z jednego stadium do drugiego.[3304]

لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ

21. [a]Co zatem dzieje się z nimi, że nie wierzą?[3305]

فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

22. A kiedy recytuje się im Koran, nie składają pokłonu w poddaniu.

وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ

23. Przeciwnie, ci, którzy nie wierzą, [b]odrzucają go.

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكَذِّبُونَ

24. A Allach najlepiej wie, co oni ukrywają w swych sercach.[3306]

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ

25. [c]Dlatego przekazuj im nowinę o bolesnej karze.

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

26. Lecz jeśli: chodzi o [d]tych, którzy wierzą i czynią dobre dzieła, na nich czeka nie kończąca się nagroda.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

[a]43,89. [b]85,20. [c]9,34. [d]11,12; 41,9; 95,7.

3304. Muzulmanie będą musieli przejść przez wszystkie te warunki, o których mowa w poprzednich wersetach.

3305. Dlaczego niewierni, ujrzawszy spełnienie pierwszych dwóch części tego proroctwa, stracili nadzieję na spełnienie tej trzeciej części? Widzieli czerwoną poświatę zachodu Islamu, po którym nastąpiła ciemność nocy duchowej, a jednak nie wierzą, że księżyc czternastej nocy objawi się, by rozproszyć tę ciemność.

3306. Ostrzega się tutaj niewiernych, że Bóg dobrze zna animozje i niechęć, jakie mają oni w swoich sercach wobec Posłańca Bożego. Bóg zna także sekretne plany, jakie knują oni, by unicestwić jego misję oraz jego wysiłki zmierzające do szerzenia Prawdy.

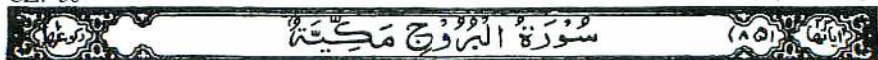
R O Z D Z I A Ł 85

AL-BURŪJ

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura obecna została objawiona w Mekce w pierwszych kilku latach Powołania. Jej związek z poprzednią surą, Al-Inshiqāq, stanowi fakt, że w poprzedniej surze jako świadka przedstawiono księżyc w pełni, zaś w surze obecnej „domy gwiazd" oraz „obiecany dzień" służą temu samemu celowi. „Barūj" lub „domy gwiazd" może oznaczać dwunastu Reformatorów Bożych (Mujaddidów), z których każdy powoływany był na początku każdego stulecia Hijrah, zaś Obiecany Dzień oznacza czternasty wiek Hijrah. Sura ta, jak się zdaje, wskazuje na srogie prześladowania, jakim poddawani będą następcy Obiecanego Mesjasza, przy czym cały ten Rozdział kończy się stwierdzeniem, że ponieważ prawdziwość Koranu jako objawionego Słowa Bożego atakowana będzie ze wszystkich stron, a zwłaszcza przez autorów chrześcijańskich, poświęci on wszystkie swoje wysiłki i dane przez Boga siły na odparcie tych ataków i udowodnienie swojej nienaruszalności i nieomylności.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Na niebo, posiadające [b]budowle z gwiazd,[3307]

وَالسَّمَآءِ ذَاتِ الْبُرُوْجِ ②

3. I Obiecany Dzień,[3308]

وَالْيَوْمِ الْمَوْعُوْدِ ③

4. I świadka,[3309] i tego, któremu dawane jest świadectwo,

وَشَاهِدٍ وَّمَشْهُوْدٍ ④

5. Niechaj przeklęci będą Ludzie Okopów[3310] –

قُتِلَ اَصْحٰبُ الْاُخْدُوْدِ ⑤

[a]1,1. [b]15,17; 25,62.

3307. *Mujaddids* lub dwanaście domów na duchowym firmamencie Islamu, których światło dalej będzie świecić po zachodzie Słońca Duchowego, czyli po przeminięciu trzech najlepszych, a zarazem pierwszych stuleciach Islamu, w wyniku czego nad całym światem zapadnie ciemność duchowa. Reformatorzy ci będą nieśli świadectwo prawdzie Islamu oraz Koranowi, jak i Świętemu Prorokowi.

3308. „Obiecany Dzień" może oznaczać dzień, w którym powołany zostanie Obiecany Mesjasz, by doprowadzić do odrodzenia Islamu. Właściwie w historii Islamu było wiele takich dni, które można by nazwać obiecanymi, a mianowicie dzień Bitwy pod Badr, dzień, w którym chwalebnym zwycięstwem skończyła się Bitwa Okopów oraz dzień Upadku Mekki. Jednakże Dniem Obiecanym par excellence jest dzień Drugiego Nadejścia Świętego Proroka w osobie jego namiestnika w czternastym roku Hidży, kiedy Islam otrzyma nowe życie i przewyższy wszystkie inne religie świata. „Dzień Obiecany" może także oznaczać dzień, w którym ludzie sprawiedliwi cieszyć się będą szczęściem spotkania ze swoim Panem.

3309. Każdy Prorok lub Reformator Boży jest *Shāhid* – niosący świadectwo – ponieważ jest żywym świadectwem istnienia Boga. Jest on także Mashhūd (komu przekazywane jest świadectwo), ponieważ Bóg niesie świadectwo swojej prawdy, przekazując jego rękami różne Znaki. Jak jednak wskazuje tutaj tekst, *Shāhid* to Obiecany Mesjasz, zaś *Mashhūd* to Święty Prorok, natomiast cały werset oznacza, że Obiecany Mesjasz będzie niósł świadectwo prawdzie Świętego Proroka swoimi mowami, rozmowami i pismami oraz przy pomocy Znaków, jakie pozwoli mu pokazać Bóg. Będzie on także niósł świadectwo w tym sensie, że w jego osobie proroctwo Świętego Proroka o pojawieniu się Obiecanego Mesjasza i Mahdiego w czternastym wieku Hidży zostanie spełnione. Obiecany Mesjasz jest także *Mashhūd* w tym sensie, że sam Święty Prorok niósł świadectwo jego prawdzie. W ten sposób Święty Prorok oraz Obiecany Mesjasz są obaj *Shāhidami* (niosącymi świadectwo) oraz *Mashhūdami* (którym niesie się świadectwo).

3310. Niektórzy komentatorzy Koranu uważają, że werset ten odnosi się do spalenia kilku chrześcijan przez króla żydowskiego – Dhū Nuwās z Jemenu; inni uważają, że odnosi się on do wrzucenia do płonącego paleniska kilku przywódców izraelickich przez króla Nabuchodonozora z Babilonu (Dn 3,19-22). Werset ten może raczej odnosić się do wrogów prawdy, którzy w czasach każdego Reformatora Bożego ostro przeciwstawiają się i prześladują wiernych. Nie ma w tym miejscu potrzeby nawiązywania do żadnych wydarzeń z przeszłości; a w dodatku do wydarzeń o wątpliwej autentyczności. W żadnym miejscu Koranu Bóg nie powołuje się na minione wydarzenia. W wersecie 3. Bóg nawiązuje do „Obiecanego Dnia". W wersecie obecnym i kilku następnych wskazuje się – jak się wydaje – na to, że następcy Obiecanego Mesjasza będą musieli cierpieć trudności w tym wielkim dniu.

6. Ogień podsycany paliwem –

النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ ۝٦

7. Kiedy zasiedli[3311] przy nim

إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ ۝٧

8. I byli świadkami tego, co uczynili wierzącym.[3312]

وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ۝٨

9. [a]A nienawidzili ich tylko za to, że ci uwierzyli w Allacha,[3313] Wszechmocnego, Godnego Chwały,

وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ۝٩

10. [b]Do którego należy Królestwo niebios i ziemi. A jest Allach Świadkiem nad wszystkimi rzeczami.

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝١٠

11. Na tych, którzy prześladują wierzących mężczyzn i wierzące niewiasty, a potem nie okazują skruchy, czeka niechybnie kara Piekła i dla nich jest przeznaczona męka palenia.

إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ ۝١١

12. Na tych jednak, którzy wierzą i czynią dobre dzieła, czekają Ogrody, przez które przepływają strumienie. To jest, zaiste, największe osiągnięcie.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ ۝١٢

13. Zaiste, [c]uścisk twego Pana jest srogi.

إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ۝١٣

14. [d]On jest Tym, który daje początek i rozmnaża.[3314]

إِنَّهُ هُوَ يُبْدِئُ وَيُعِيدُ ۝١٤

[a]7,127; [b]14,3. [c]11,103; 22,3. [d]29,20; 30,12.

3311. W wersetach 5-9 wspomina się o tych wrogach prawdy, którzy wzniecają ogień prześladowań przeciwko sprawiedliwym wiernym w każdej epoce oraz stale ten ogień podsycają. Ich koniec przepowiedziany jest w w. 11.

3312. W głębi serca wrogowie prawdy wiedzą, że ich opozycja jest brutalna i nieusprawiedliwiona oraz że ofiary ich tyranii są niewinnymi ludźmi.

3313. Werset ten jest pełen patosu. Czy wiara w Boga jest rzeczywiście ohydnym przestępstwem – pada pytanie – tak wielkim, że wierzących powinno poddawać się brutalnym prześladowaniom?

3314. Bóg ukarze brutalnych i tyranicznych prześladowców ludzi wiernych na tym świecie oraz w życiu przyszłym.

15. I jest On Najbardziej Przebaczający, Miłujący,	وَهُوَ الْغَفُوْرُ الْوَدُوْدُ (١٥)
16. Pan Tronu, Pan zaszczytu,	ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيْدُ (١٦)
17. Sprawca tego, co zechce,	فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيْدُ (١٧)
18. Czy nie dotarła do ciebie opowieść o zastępach?	هَلْ اَتٰىكَ حَدِيْثُ الْجُنُوْدِ (١٨)
19. O Faraonie i Thamūd?	فِرْعَوْنَ وَ ثَمُوْدَ (١٩)
20. Nie, lecz ci, którzy nie wierzą, trwają w odrzucaniu prawdy.	بَلِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فِيْ تَكْذِيْبٍ (٢٠)
21. Lecz Allach ogarnia ich [a]sprzed nich i zza nich.	وَّاللّٰهُ مِنْ وَّرَآئِهِمْ مُّحِيْطٌ (٢١)
22. [b]Nie, to chwalebny Koran.	بَلْ هُوَ قُرْاٰنٌ مَّجِيْدٌ (٢٢)
23. [c]Na dobrze strzeżonej tablicy.[3315]	فِيْ لَوْحٍ مَّحْفُوْظٍ (٢٣)

[a]17,60. [b]50,2; 56,78. [c]41,43; 56,79.

3315. Werset ten stanowi pełne wyzwania proroctwo o ochronie Koranu przed jakimikolwiek wpływami czy zmianami. Patrz także 1482. W kwestii Rozdziałów 81-85 patrz „The Larger Edition of the Commentary".

ROZDZIAŁ 86

AL-TĀRIQ

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Zgodnie z opinią naukowców muzułmańskich sura ta została objawiona we wczesnym okresie działalności Świętego Proroka. Noldeke i Muir wśród naukowców europejskich zgadzają się z tym poglądem. Jest to ostatnia sura w grupie Rozdziałów, która rozpoczyna się od Rozdziału Al-Infitār. We wszystkich tych rozdziałach werset początkowy, w takiej czy innej formie, przedstawia arugment potwierdzający twierdzenie Reformatora Dni Ostatnich. Znajdująca się w środku sura Al-Tatfif, która ma inny początek, jest w rzeczywistości częścią sury Al-Infitār. Sura obecna kontynuuje i uzupełnia tematy, którymi zajmowała się sura Al-Infitār oraz rozdziały następne oraz służy za swego rodzaju *barzakh* między Rozdziałami poprzedzającymi go oraz następnymi. Począwszy od tej sury rozpoczyna się jednak nowy temat.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ①

2. Na niebo i Gwiazdę Poranną[3316] –

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ②

3. A skąd możesz wiedzieć, co jest Gwiazdą Poranną?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ③

4. Jest to Gwiazda o przekłuwającym blasku –

النَّجْمُ الثَّاقِبُ ④

5. Nie ma takiej duszy, nad którą nie byłoby strażnika.[3317]

إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ⑤

6. Niechaj zatem człowiek zastanowi się nad tym, z czego został stworzony.

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ⑥

7. Jest on stworzony z tryskającego płynu,[3318]

خُلِقَ مِنْ مَاءٍ دَافِقٍ ⑦

8. Który wydostaje się spomiędzy lędźwi i żeber.[3318A]

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ⑧

3316. W wersecie tym nawiązuje się być może do Namiestnika Świętego Proroka, którego przyjście miało jak gwiazda poranna zwiastować świt tryumfu i szerzenia Islamu po tej nocy ciemności duchowej, jaka spadła na Islam i przeminęła. Według niektórych komentatorów werset ten odnosi się jednak do samego Świętego Proroka, który pojawił się, kiedy noc ciemności duchowej rozprzestrzeniła się nad całym światem i najciemniejsza była nad Arabią – nad krajem, w którym pojawił się Prorok.

3317. Bóg uchroni Gwiazdę Poranną – Namiestnika Świętego Proroka i Gwiazdę o przeszywającym blasku – Świętego Proroka.

3318. Duchowy rozwój człowieka podlega zmiennym okresom postępu i zahamowania, tak jak płyn nasienny, który tryska i spada.

3318A. Charakterystyczną cechą stylu koranicznego jest to, że zastępuje on słowa ostre i szczere słowami delikatnymi i niejednoznacznymi. „Spośród lędźwi i żeber" to jeden z eufemizmów wykorzystywanych przez Koran. Werset ten może oznaczać, że człowiek zrodzony jest z płynu, który wydostaje się z lędźwi ojca i karmiony jest piersią swojej matki. Fakt, iż człowiek stworzony został z płynu, który tryska i spada, może oznaczać, że został on obdarzony wielkimi zdolnościami naturalnymi do dokonywania szybkiego postępu, ale również że może upaść w niziny degradacji, jeśli nie będzie właściwie wykorzystywał tych danych mu przez Boga sił. Werset ten oznacza, że duchowy rozwój człowieka podlega okresowym zmianom – postępu i zahamowania – podobnie do płynu nasiennego, który tryska i spada.

9. [a]Zaiste, Allach ma władzę, by na nowo przywrócić go do życia.

إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ﴿٩﴾

10. [b]W dniu, kiedy odsłonięte zostaną tajemnice.

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ﴿١٠﴾

11. I nie znajdzie on ani siły, ani pomocnika.

فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ﴿١١﴾

12. Na chmurę, która wielokrotnie daje deszcz,

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ﴿١٢﴾

13. I na ziemię, która otwiera się ziołami.[3319]

وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ﴿١٣﴾

14. Zaiste, Koran jest ostatecznym słowem.

إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ ﴿١٤﴾

15. A nie jest on próżną mową.

وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ ﴿١٥﴾

16. Zaiste, [c]oni snują plan,

إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ﴿١٦﴾

17. Lecz i Ja mam swój plan.

وَأَكِيدُ كَيْدًا ﴿١٧﴾

18. [d]Zatem udziel zwłoki niewierzącym. A jakże, udziel im zwłoki na krótką chwilę.[3319A]

فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا ﴿١٨﴾

[a]46,34. [b]10,31. [c]52,43. [d]68,46; 73,12.

3319. Werset obecny oraz poprzedni oznaczają, że tak jak deszcz, od którego w wielkiej mierze zależy zieleń i roślinność ziemi, spada z nieba, a w chwili jego ustania wody gruntowe zaczynają stopniowo wysychać, podobnie rozum ludzki traci swoją czystość i siłę bez objawienia Bożego.

3319A. Werset ten powiada, że niewiernym przyznaje się jeszcze dodatkowy czas, aby mogli popróbować swoich złych zamiarów i użyć wszystkich swoich sił i zasobów przeciwko Islamowi i Świętemu Prorokowi. Zwycięstwo Islamu, pomimo wszystkich ich planów i przechwalonej siły, będzie niepodważalnym dowodem na to, że pochodzi on (Islam) od Allacha i że cieszy się Jego ochroną.

ROZDZIAŁ 87

AL-A'LĀ

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura ta została objawiona bardzo wcześnie w działalności Świętego Proroka w Mekce. Oprócz większości komentatorów Koranu pogląd ten popierają Noldeke i Muir. Noldeke umieszcza objawienie tej sury po rozdziale 78., podczas gdy niektórzy naukowcy muzułmańscy przypisują jej ósme miejsce w chronologicznej kolejności objawiania Koranu. Sura poprzednia zakończyła się stwierdzeniem, że Koran jest pełnym i doskonałym kodeksem praw Bożych, zdolnym do zaspokojenia potrzeb i wymagań całej ludzkości oraz że nigdy nie będzie zmieniony, skrócony czy sfałszowany. To twierdzenie koraniczne przywodzi na myśl pytanie: kiedy potrzebny był nowy reformator, o którym mowa w kilku poprzednich Rozdziałach, skoro miało miejsce tak pełne i doskonałe objawienie? Sura obecna odpowiada na to ważne pytanie. W surze Al-Tāriq powiedziano dalej, że rozwój człowieka zależny jest od zmiennych okresów wzniesień i upadków. Fakt ten przywodzi na myśl inne ważne pytanie: czy po objawieniu Prawa, tak doskonałego we wszystkich jego aspektach, postęp człowieka nie powinien w naturalny sposób stać się trwały i nieprzerwany, odporny na wszelkie zahamowania? Skoro tak, to dlaczego całe *Sharī'ah* nie zostało objawione na samym początku świata? Dlaczego Prawo to było odkładane aż do czasów Świętego Proroka? Obecna sura udziela odpowiedzi również i na to pytanie. Sura ta posiada jeszcze jeden element wiążący z rozdziałem poprzednim. W tamtej surze powiedziano, że człowiek rodzi się z płynu, który wytryska z lędźwi ojca, zaś pożywienie otrzymuje z piersi matki. Powyższe stanowiło subtelną wskazówkę co do stopniowego procesu rozwoju człowieka. Powiada się nam, że podobnie jak rozwój fizyczny człowieka, także i jego rozwój duchowy jest stopniowy. Święty Prorok zazwyczaj cytował tę oraz następną surę w Piątki oraz podczas Modlitwy 'Īd.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [b]Głoś chwałę imienia Pana twego,[3320] Najwyższego,

سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْاَعْلَى ②

3. [c]Który tworzy człowieka i czyni go doskonałym.[3321]

الَّذِىْ خَلَقَ فَسَوّٰى ③

4. [d]I który określa jego charakter i wyposaża go w stosowne przewodnictwo.

وَالَّذِىْ قَدَّرَ فَهَدٰى ④

5. I który daje pastwisko,

وَالَّذِىْ اَخْرَجَ الْمَرْعٰى ⑤

6. A potem zamienia je w czarne [e]ściernie.[3322]

فَجَعَلَهٗ غُثَآءً اَحْوٰى ⑥

---

[a]1,1. [b]56,75; 69,53. [c]82,8; 91,8. [d]80,20. [e]18,46; 57,21.

3320. Boży atrybut *Rabb* (Pan, który czyni, że rzeczy rosną i rozwijają się stopniowo) obala ten zarzut: dlaczego doskonałe Prawo nie zostało objawione na początku stworzenia? Słowo to implikuje, że doskonałe Prawo powinno być objawione, kiedy rozum i intelekt człowieka osiągnęły stan najwyższego rozwoju, co mogło i stało się po okresie długiego i stopniowego procesu ewolucji.

3321. Przed człowiekiem jest wspaniały los. Może on osiągnąć najwyższy poziom duchowy i może odzwierciedlać w swojej osobie atrybuty Boże, tak by stać się zwierciadłem swego Stwórcy.

3322. Werset ten stanowi subtelną odpowiedź na zarzut: dlaczego Bóg najpierw objawił Prawo niepełne, dostosowane jedynie do potrzeb ludów i okresów czasu, w którym było ono objawione, a później objawił prawo ostatnie i najdoskonalsze – Sharī'ah – w formie Koranu? Odpowiedź jest taka, że Bóg stworzył dwa rodzaje rzeczy: (a) Te, które jak zioła zaspokajają doczesne potrzeby człowieka i przez to mają ograniczony czas życia. Wcześniejsze Pisma, jak właśnie te rzeczy, spełniały jedynie potrzeby doczesne i dlatego musiały podlegać schyłkowi i śmierci. (b) Te rzeczy, jak słońce, księżyc, ziemia, itp., które człowiek może wykorzystywać stale. Będą one trwać dopóki będzie trwał wszechświat. Koran podobny jest do wszechświata i ma być nieomylnym przewodnikiem człowieka aż po kres czasu. Stąd odporny jest on na wszelkie zmiany, błędy czy zużycie wraz z upływem czasu.

7. Nauczymy cię Koranu, a ty nie powinieneś go zapomnieć,[3323]

سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنْسٰٓى ﴿٦﴾

8. Z wyjątkiem tego, czego zapragnie Allach.[3324] Zaiste, [a]On wie, co jest jawne, a co ukryte.

إِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ إِنَّهٗ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفٰى ﴿٧﴾

9. [b]I wyposażymy cię we wszelkie udogodnienia.[3325]

وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرٰى ﴿٨﴾

10. Zatem nadal napominaj ludzi. Zaiste, napominanie jest niechybnie rzeczą korzystną.

فَذَكِّرْ إِنْ نَّفَعَتِ الذِّكْرٰى ﴿٩﴾

11. [c]Ten, kto się boi, zachowa baczenie,

سَيَذَّكَّرُ مَنْ يَّخْشٰى ﴿١٠﴾

12. Lecz najnikczemniejszy odwróci się od niego,

وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى ﴿١١﴾

13. Ten, który wejdzie do wielkiego [d]Ognia.

الَّذِىْ يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرٰى ﴿١٢﴾

14. [e]Wówczas on ani nie umrze, ani nie będzie żył.

ثُمَّ لَا يَمُوْتُ فِيْهَا وَلَا يَحْيٰى ﴿١٣﴾

[a]2,34; 20,8; 21,111; 24,30. [b]92,8. [c]51,56. [d]88,5. [e]14,18; 20,75.

3323. Święty Prorok był człowiekiem i jako taki zapominał – a zapominał o takich rzeczach, które dotyczyły spraw życiowych. Jednak Bóg w swojej nieomylnej mądrości tak postanowił, że chociaż Święty Prorok nie potrafił pisać, a czasami objawiane mu były długie rozdziały, objawienie tak głęboko wciskało się w umysł Proroka, iż nigdy nie stwierdzono, żeby zapomniał czy zmienił podczas recytowania jakąś część Objawienia. Rzeczywiście cudownym jest to, że tak długie Rozdziały jak Al-Baqarah, Āl 'Imrān oraz Al-Nisā' objawiane były w częściach, a między objawieniem jednego fragmentu i innego mijały czasami całe lata, a mimo to Święty Prorok nigdy nawet na chwilę nie zniekształcił ani jednego z objawionych wersetów. Tego faktu nie stawiają pod znakiem zapytania nawet najbardziej wrodzy krytycy Koranu.

3324. Zwrot „z wyjątkiem tego, czego zapragnie Allach" dotyczy spraw życia codziennego.

3325. Werset ten oznacza: (a) że łatwo jest zapamiętać Koran; (b) że jego nauki posiadają swój własny element przystosowywania się, przez co umożliwia im spełnianie i przystosowywanie się do zmiennych warunków i okoliczności, jak i potrzeb, i wymagań człowieka o różnych temperamentach i postawach; oraz (c) że wnioski koraniczne nie są arbitralne, lecz mądre i racjonalne. Czynniki te razem wzięte czynią Koran księgą, której łatwo jest się nauczyć i wedle niej działać. Oto, między innymi, niektóre środki, jakich Bóg dostarcza dla wiecznej ochrony i zachowania tekstu Koranu i jego znaczenia.

15. [a]Zaprawdę, ten w istocie będzie dobrze żył, który się oczyszcza

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّىٰ ﴿١٤﴾

16. I pamięta o imieniu swego Pana i składa Modlitwy.

وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّىٰ ﴿١٥﴾

17. [b]Wy jednak wolicie życie tego świata,

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ﴿١٦﴾

18. [c]Podczas gdy Życie Przyszłe jest lepsze i trwalsze.

وَالْاٰخِرَةُ خَيْرٌ وَّاَبْقٰى ﴿١٧﴾

19. [d]Oto, czego rzeczywiście naucza się w poprzednich Pismach –

إِنَّ هٰذَا لَفِي الصُّحُفِ الْاُوْلٰى ﴿١٨﴾

20. Pismach Abrahama i Mojżesza.[3326]

صُحُفِ إِبْرٰهِيْمَ وَمُوْسٰى ﴿١٩﴾

[a]91,10. [b]75,21. [c]93,5. [d]20,134.

3326. Ponieważ najważniejsze zasady wszystkich religii są właściwie identyczne, nauki, o których mowa w powyższych wersetach, znaleźć można także w Pismach Mojżesza i Abrahama. Werset ten może również oznaczać, iż proroctwo o pojawieniu się wielkiego Proroka, który miał dać światu ostatnie Posłannictwo Boże oraz najdoskonalsze Nauki, znajduje się także w Pismach Mojżesza i Abrahama (Pwt 18,18-19 oraz 33,2).

ROZDZIAŁ 88

AL-GHÂSHIYAH

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura obecna, podobnie jak poprzednia, została objawiona we wczesnym okresie mekkańskim. Najwięksi wcześni naukowcy muzułmańscy, jak Ibn 'Abbās oraz Ibn Zubair, potwierdzają ten pogląd. Znany orientalista niemiecki, Noldeke, ustala datę jej objawienia na czwarty rok Powołania. Rozdział obecny oraz niektóre poprzednie zajmują się kolektywnym życiem społeczności muzułmańskiej w czasach Świętego Proroka, jak i w Dniach Ostatnich. Oto dlaczego Święty Prorok zwykł był recytować tę surę w Piątki oraz w czasie Modlitwy 'Īd. W niektórych poprzednich rozdziałach powiedziano, że Islam nigdy nie dojdzie do dobrobytu jedynie przy pomocy zasobów materialnych. Kiedy muzułmanie podupadną, a Koran odejdzie do Nieba, pojawi się Reformator Boży, który sprowadzi go na powrót na ziemię i spowoduje, że ideały i zasady Koranu znów zajaśnieją swoją chwałą. Powiedziano tam także, iż Islam w każdej epoce będzie miał swoich szczerych i oddanych wyznawców, którzy będą głosić i szerzyć jego Posłannictwo oraz że pojawią się różne nieprzewidziane okoliczności, które przyczynią się do postępu i dobrobytu Islamu. W surze obecnej powiada się, że muzułmanie będą musieli stawić czoło srogiej opozycji i brutalnym prześladowaniom, oraz że po tym, jak wytrwale zniosą te przeciwności, przyjdzie do nich sukces. Chociaż sura ta zasadniczo zajmuje się trudami, przez jakie muzułmanie będą musieli przejść w tym życiu, nawiązuje ona także, jak wskazuje jej tytuł, do Dnia Zmartwychwstania. W Dniu Rozliczenia, czy to w życiu doczesnym czy w przyszłym, kiedy ustabilizują się szale, niektóre twarze będą smutne, pogrążone w niełasce i żalu, zaś inne będą promieniować radością z rezultatów swojej pracy.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝١

2. Czy dotarły do ciebie wieści o [b]przejmującym nieszczęściu?[3327]

هَلْ اَتٰىكَ حَدِيْثُ الْغَاشِيَةِ ۝٢

3. Tego dnia [c]niektóre twarze będą przygnębione,

وُجُوْهٌ يَّوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ ۝٣

4. Utrudzone, znużone,

عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ ۝٤

5. Oni będą musieli wejść w płonący [d]Ogień

تَصْلٰى نَارًا حَامِيَةً ۝٥

6. I będą musieli pić z wrzącego [e]źródła.

تُسْقٰى مِنْ عَيْنٍ اٰنِيَةٍ ۝٦

7. Nie będą mieli do jedzenia nic oprócz suchego, gorzkiego i ciernistego ziela,

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ اِلَّا مِنْ ضَرِيْعٍ ۝٧

8. Które ani nie będzie żywić, ani nie zaspokoi głodu.

لَّا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِيْ مِنْ جُوْعٍ ۝٨

9. Tego dnia [f]niektóre twarze będą radosne,

وُجُوْهٌ يَّوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ ۝٩

10. Zadowolone z ich dawnych wysiłków,[3328]

لِّسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ ۝١٠

11. We [g]wzniosłym Ogrodzie,

فِيْ جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝١١

12. W którym nie usłyszysz próżnej mowy.

لَّا تَسْمَعُ فِيْهَا لَاغِيَةً ۝١٢

---

[a]1,1. [b]12,108. [c]68,44; 75,25; 80,41-42. [d]87,13; 101. [e]55,45. [f]75,23. [g]69,23.

3327. (a) Dzień Sądu lub wielkie nieszczęście. (b) Wielki głód, który spadł na Mekkę i trwał przez siedem lat w czasach Świętego Proroka i o którym w Koranie także powiada się jako o Ghāshiyah (44,11-12).

3328. Sprawiedliwi wierni zadowoleni będą z cudownych wyników poniesionych przez siebie ofiar za sprawę Islamu.

13. Jest w nim tryskające źródło,[3329]
فيها عين جارية ﴿١٣﴾

14. Są w nim podwyższone łoża,
فيها سرر مرفوعة ﴿١٤﴾

15. [a]I właściwie umieszczone puchary,
وأكواب موضوعة ﴿١٥﴾

16. I poduszki przepięknie ułożone w rzędach,
ونمارق مصفوفة ﴿١٦﴾

17. I ze smakiem ułożone dywany.
وزرابي مبثوثة ﴿١٧﴾

18. Czy oni nie patrzą na wielbłądy,[3330] jak są stworzone?
أفلا ينظرون إلى الإبل كيف خلقت ﴿١٨﴾

19. [b]I na niebo, jak jest wzniesione?
وإلى السماء كيف رفعت ﴿١٩﴾

20. [c]I na góry, jak są ustawione?
وإلى الجبال كيف نصبت ﴿٢٠﴾

21. [d]I na ziemię, jak jest rozpostarta?[3331]
وإلى الأرض كيف سطحت ﴿٢١﴾

22. Dlatego napominaj, albowiem jesteś tym, który napomina.
فذكر إنما أنت مذكر ﴿٢٢﴾

23. [e]Nie jesteś wyznaczony, by być ich strażnikiem.
لست عليهم بمصيطر ﴿٢٣﴾

24. Lecz jeśli kto odwróci się i nie uwierzy,
إلا من تولى وكفر ﴿٢٤﴾

25. Allach ukarze go największą z kar.
فيعذبه الله العذاب الأكبر ﴿٢٥﴾

26. Zaiste, do Nas nastąpi ich powrót.
إن إلينا إيابهم ﴿٢٦﴾

27. Wówczas, zaiste, to My wezwiemy ich, by się wyliczyli.
ثم إن علينا حسابهم ﴿٢٧﴾

[a]43,72. [b]13,3; 55,8. [c]50,8. [d]50,8; 79,31. [e]6,108; 39,42; 42,7.

3329. Jak tryskające źródło ich dobrodziejstwa i dobroć będą płynąć bezustannie.

3330. Ludzie wierni, jak wielbłądy idące w prostej linii, wszystkie za tym, który je prowadzi, okazują całkowite i bezwarunkowe posłuszeństwo swojemu Przewodnikowi. Lub jak wielbłądy, które całymi dniami mogą maszerować bez wody po suchej, piaszczystej pustyni, będą oni mieć nieskończoną cierpliwość i wytrwałość w obliczu prób i cierpień i będą kontynuować swoją podróż duchową bez narzekania – *Ibil* oznacza także chmury (Lane), wobec tego werset ten może oznaczać, że Bóg będzie szerzyć nauki Koranu, który jest wodą duchową dla całej ziemi.

3331. Te cztery wersety (w. 18-21) nauczają muzułmanów najwspanialszej lekcji moralnej, że (1) muzułmanin powinien być hojny jak chmury, (2) wyniosły jak Niebo, (3) trwały jak góry oraz (4) delikatny i pokorny jak ziemia.

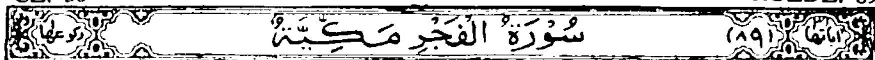
ROZDZIAŁ 89

AL-FAJR

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Rozdział ten znajduje się wśród najwcześniej objawionych rozdziałów w Mekce. Z danych historycznych wynika, że został on objawiony w czwartym roku Powołania. Noldeke umieszcza jego objawienie po Rozdziale Al-Ghāshiyah, który także objawiony był w czwartym roku. Sura ta zawiera podwójne proroctwo, które zasadniczo dotyczy Świętego Proroka, zaś drugorzędnie Obiecanego Mesjasza. W przepięknej alegorii sura ta nawiązuje do ostatnich dziesięciu lat życia Świętego Proroka w Mekce, życia pełnego trudności, oraz do jego Emigracji do Medyny w towarzystwie jego najwierniejszego Towarzysza, Abū Bakr, oraz do pierwszego roku jego życia w Medynie, który także pełen był napięć i stresów. Można też uznać, że sura ta nawiązuje do schyłku Islamu w okresie tych dziesięciu stuleci po trzech niewątpliwych stuleciach jego postępu oraz do pojawienia się Obiecanego Mesjasza, jak i do pierwszego wieku trudności i prób jego oraz jego współwyznawców. Po tym krótkim opisie alegorycznym zmienności losów Islamu w czasach Świętego Proroka i Obiecanego Mesjasza, sura ta nawiązuje do faraona jako reprezentanta opozycji, z jaką zawsze spotyka się sprawa Prawdy. Opozycja wobec Prawdy (powiada dalej obecna sura) wynika z nagromadzenia władzy i bogactw w rękach danej klasy oraz z niewłaściwego wykorzystywania tych bogactw i autorytetu, co powoduje schyłek i zniszczenie tej klasy. Sura ta kończy się stwierdzeniem, że jedynie niewielu szczęśliwych ludzi przyjmuje Posłannictwo Boże i, chodząc drogami sprawiedliwości, zasługuje sobie na łaskę Pana, a w konsekwencji cieszy się całkowitą odpornością na strach, niepowodzenie, zaś po dołączeniu do Jego Wybranego, wchodzi do Nieba.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego. بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Na Świt,[3332] وَالْفَجْرِ ②

3. I Dziesięć Nocy,[3333] وَلَيَالٍ عَشْرٍ ③

4. Na Parzyste i Nieparzyste,[3334] وَّالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ④

5. I na Noc, kiedy zbliża się do końca,[3335] وَالَّيْلِ إِذَا يَسْرِ ⑤

6. Czyż w tym nie ma mocnego dowodu dla tego, kto posiada rozum? هَلْ فِيْ ذٰلِكَ قَسَمٌ لِّذِيْ حِجْرٍ ⑥

[a]1,1.

3332. „Świt" może oznaczać Emigrację Świętego Proroka do Medyny, wraz z którą skończyła się ciemna noc prześladowań w Mekce. Słowo to może także oznaczać przyjście Obiecanego Mesjasza, który miał przynieść posłannictwo nadziei i świetlanej przyszłości Islamu i muzułmanów po całych wiekach schyłku i dekadencji.

3333. „Dziesięć Nocy" może reprezentować dziesięć ostatnich, ciemnych lat srogich prześladowań, jakim poddawani byli muzułmanie w Mekce, lub też dziesięć wieków schyłku i dekadencji muzułmanów przed przyjściem Obiecanego Mesjasza, na czym zakończy się ciemny okres ich degradacji duchowej i politycznej i wraz z którym przyjdzie świt chwalebnej przyszłości Islamu. Podobne nawiązanie do tych „Dziesięciu Nocy" lub dziesięciu wieków schyłku Islamu znajdujemy także w innym miejscu Koranu (32,6). Tych dziesięć wieków (lub tysiąc lat) moralnej dekadencji muzułmanów przyszło po trzech pierwszych wiekach chwały i wielkości, które nazwane zostały najlepszymi trzema stuleciami Islamu, a nazwał je tak sam Święty Prorok (Bukhārī, *Kitāb al-Riqāq)*. Schyłek Islamu rozpoczął się pod koniec trzeciego wieku A.H., kiedy z jednej strony Umajadzki Kalif Hiszpanii podpisał pakt wzajemnej pomocy z Papieżem, a wszystko to przeciwko Abasydzkiemu Imperium Bagdadu, a z drugiej Kalif Bagdadu zawarł przymierze przyjaźni z Cesarzem Rzymu przeciwko Umajadzkiemu Kalifowi Hiszpanii.

3334. Kontynuując alegorię, słowo *Al-Shaf'* (Parzyste) może nawiązywać do Świętego Proroka i Abū Bakr – jego wiernego Towarzysza. Oni dwaj czynili liczbę parzystą, zaś Bóg, który był z nimi w godzinie cierpienia, był *Al-Watr* (Niaparzyste). Do tych liczb parzystych i nieparzystych nawiązuje się wprost w 9,40. Lub też Świętego Proroka oraz Obiecanego Mesjasza można uznać za tworzących liczbę parzystą, zaś Allacha za stanowiącego liczbę nieparzystą. Lub „Parzyste i Nieparzyste" może oznaczać, że podczas gdy Święty Prorok i Obiecany Mesjasz byli dwiema różnymi osobami, Obiecany Mesjasz był tak bardzo oddany Świętemu Prorokowi, że stał się wraz z nim jedną osobą.

3335. „Noc" może reprezentować pierwszy rok Hijrah, w którym nie nastąpiło żadne zelżenie trosk Świętego Proroka. Chociaż po Emigracji do Medyny zaświtał muzułmanom „Poranek", to jeszcze właściwie nie pozbyli się oni swoich trudności. Musieli znosić cierpienia jeszcze jednej nocy, czyli jeszcze jednego roku, po którym w Bitwie pod Badr Quraish ponieśli miażdżącą porażkę i spełniło się dosłownie proroctwo Proroka Izajasza (21,16): „Albowiem tak powiedział Pan do mnie: «Jeszcze jeden rok taki, jak rok najemnika, a skończy się cała chluba Kedaru»".

7. Czy nie widziałeś, jak twój Pan zajął się 'Ad[3336] –

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ

8. Plemię Irama, właściciele wyniosłych budowli?

إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ

9. Którym podobni nie zostali stworzeni w tych częściach –

الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ

10. [a]I Thamūd, którzy drążyli w skałach w dolinie,

وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ

11. I Faraonem, panem wielkich zastępów,

وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ

12. [b]Który w miastach dopuszczał się niegodziwości

الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ

13. [c]I dokonał w nich wiele zepsucia?

فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ

14. Zatem twój Pan opuścił na nich bicz[3337] kary.

فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ

15. Zaiste, Pan twój stoi zawsze na straży.

إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ

16. Jeśli chodzi o człowieka, to kiedy jego Pan wypróbowuje go i zaszczyca i zsyła [d]nań łaski,[3338] ten mówi: „Mój Pan obdarował mnie zaszczytem".

فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَ
نَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ

[a]7,75; 26,150. [b]28,5. [c]28,5. [d]17,84.

3336. 'Ād był to lud bardzo potężny w swoich czasach. Lud ten przewyższył swoich współczesnych w zasobach materialnych i bogactwach.

3337. *Saut* oznacza: bicz; dopust; gwałtowny poryw (Lane).

3338. Czasami łaski zsyłane są na człowieka w celu sprawdzenia jego charakteru. Innym razem są one zsyłane jako nagroda za jego dobre postępowanie. Podobnie człowiek wpada w tarapaty w celu wypróbowania go, nagrodzenia lub ukarania. Człowiek jednak tak jest skonstruowany, że kiedy jest mu łatwo i ma wszystkiego dość, uważa te rzeczy za owoce swojej własnej pracy i wspaniałej inteligencji (28,79), lecz kiedy spada na niego nieszczęście, przypisuje je Bogu.

17. Lecz kiedy On wypróbowuje go i ogranicza mu jego środki [a]utrzymania, on mówi: „Pan mój pozbawił mnie łask".

وَأَمَّآ إِذَا مَا ابْتَلٰهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهٗ فَيَقُوْلُ رَبِّيْٓ اَهَانَنِ ﴿١٧﴾

18. [b]Nie, lecz wy nie szanujecie sieroty,

كَلَّا بَلْ لَّا تُكْرِمُوْنَ الْيَتِيْمَ ﴿١٨﴾

19. [c]I nie zachęcacie się wzajemnie do karmienia biednych,

وَلَا تَحٰٓضُّوْنَ عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكِيْنِ ﴿١٩﴾

20. I pożeracie dziedzictwo innych ludzi, pochłaniając je zachłannie i całkowicie,

وَتَاْكُلُوْنَ التُّرَاثَ اَكْلًا لَّمًّا ﴿٢٠﴾

21. [d]I miłujecie bogactwo przesadną miłością.[3339]

وَّتُحِبُّوْنَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴿٢١﴾

22. Posłuchaj! Kiedy ziemia całkowicie rozpadnie się na kawałki

كَلَّآ اِذَا دُكَّتِ الْاَرْضُ دَكًّا دَكًّا ﴿٢٢﴾

23. [e]I przybędzie twój Pan,[3340] w towarzystwie aniołów, rząd za rzędem,

وَّجَآءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ﴿٢٣﴾

24. I Piekło zostanie [f]tego dnia przybliżone, tego dnia człowiek będzie pamiętał, [g]lecz to jego pamiętanie na nic mu się nie przyda.

وَجِايْٓءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ ۙ يَوْمَئِذٍ يَّتَذَكَّرُ الْاِنْسَانُ وَاَنّٰى لَهُ الذِّكْرٰى ﴿٢٤﴾

25. Powie on: „O, gdybym tak dokonał nieco dobrych dzieł dla mojego życia tutaj!"

يَقُوْلُ يٰلَيْتَنِيْ قَدَّمْتُ لِحَيَاتِيْ ﴿٢٥﴾

[a]17,84. [b]107,3. [c]69,35. [d]104,3. [e]2,110; 6,159; 16,34. [f]26,92. [g]79,36.

3339. Werset ten uświadamia ludziom gromadzącym bogactwa zło gromadzenia tych bogactw. Miłość do pieniędzy tworzy w człowieku nadmierne pragnienie dalszego bogacenia się i jednocześnie niechęć do wydawania swoich pieniędzy na różne dobre sprawy. Pragnienie to na bok odkłada znaczenie sposobów zdobywania pieniędzy, co oczywiście prowadzi do ruiny moralnej. Islam tak samo troszczy się o moralne zdrowie społeczeństwa jak o moralne zdrowie każdego jego członka. Zaś zdrowie społeczeństwa wymaga, aby bogactwa materialne dzielić między wielu i aby krążyły one po całym społeczeństwie.

26. Zatem tego dnia nikt nie ukarze tak, jak ukarze On.

فَيَوْمَئِذٍ لَّا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ ﴿٢٥﴾

27. I nikt nie jest w stanie związać tak, jak On zwiąże.[3341]

وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُ أَحَدٌ ﴿٢٦﴾

28. O ty, duszo w pokoju!

يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ﴿٢٧﴾

29. Wróć do swego Pana, ty zadowolony z Niego, [a]a On zadowolony z ciebie.[3342]

ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ﴿٢٨﴾

30. Wejdź zatem pomiędzy wybrane sługi Moje

فَادْخُلِي فِي عِبَادِي ﴿٢٩﴾

31. I wejdź do Mojego Ogrodu.

وَادْخُلِي جَنَّتِي ﴿٣٠﴾

3341. Młyn Boży miele niezwykle wolno, ale bardzo drobno. Bóg wymierza karę powoli, lecz kiedy już ona nadchodzi, jest czymś najbardziej niszczącym. „Niczego nie oszczędza i niczego nie pozostawia" (74,29).

3342. Jest to najwyższe stadium rozwoju duchowego – człowiek jest wtedy najbardziej zadowolony ze swego Pana, zaś Pan z człowieka (58,23). W stadium tym, które nazywane jest stadium niebiańskim, człowiek uodparnia się na wszelkie słabości moralne i obdarzany jest konkretną mocą duchową. Jest on „jednoczony" z Bogiem i nie może bez Niego istnieć. To w życiu doczesnym, a nie w przyszłym, odbywa się ta wielka transformacja duchowa oraz na tym świecie, a nie gdzieś indziej, człowiek otrzymuje dostęp do Raju.

ROZDZIAŁ 90

AL-BALAD

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura ta jest jedną z najwcześniej objawionych w Mekce. Według autorów chrześcijańskich została ona objawiona w pierwszym roku Powołania. Jeśli już nie tak wcześnie, to z pewnością była ona objawiona przy końcu trzeciego lub na początku czwartego roku. W surze Al-Fajr powiedziano, że szyderstwa, jakie cierpiał Święty Prorok przez trzy pierwsze lata swojej misji, miały ustąpić miejsca określonej, stałej i zorganizowanej opozycji oraz prześladowaniom oraz że prześladowania te będą trwały przez długich dziesięć lat, o których powiedziano alegorycznie jako o „Dziesięciu Nocach". Jednakże w surze komentowanej Świętemu Prorokowi powiada się, że właśnie w Mekce, w jego ojczystym mieście, on i jego współwyznawcy będą prześladowani. Dalej powiada się na zasadzie implikacji, że przed wiekami, chcąc wypełnić przykazanie Boże, patriarcha Abraham i jego sprawiedliwy syn Izmael, założyli podwaliny świętego miasta Mekka i modlili się do Boga, aby miasto to stało się Centrum, z którego mogłoby emanować światło na cały świat. Zarówno ojciec, jak i syn ponieśli wielkie ofiary, wypełniając to Boże przykazanie. Modlitwa Abrahama została wysłuchana i w najwyższym czasie pojawił się Święty Prorok, który dał światu doskonałe Nauki w formie Koranu. Sura powiada dalej, że człowiek wybiera drogę łatwą i nie chce podjąć próby „wstąpienia", która prowadzi do osiągnięcia tego wielkiego celu. Sura obecna kończy się stwierdzeniem, że jedynie ci, którzy mają przed sobą wspaniałe ideały i zgodnie z nimi żyją, osiągają swój cel, podczas gdy ci, którzy nie mają żadnych szlachetnych ideałów i nie ponoszą ofiar dla dobrych spraw, zostają potępieni i skazani na życie w niepowodzeniu i rozterkach.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [b]Nie, przedstawiam jako świadka to miasto[3343] –

لَآ اُقْسِمُ بِهٰذَا الْبَلَدِ ②

3. I potwierdzam, że z pewnością w Mieście tym zamieszkacie[3344] –

وَاَنْتَ حِلٌّۢ بِهٰذَا الْبَلَدِ ③

4. I przedstawiam jako dowód ojca i syna.[3345]

وَوَالِدٍ وَّمَا وَلَدَ ④

5. My niechybnie stworzyliśmy człowieka, [c]by się trudził i walczył.[3346]

لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِيْ كَبَدٍ ⑤

---

[a]1,1. [b]52,5; 95,4. [c]84,7.

3343. Partykuła *lā* jest tutaj użyta dla zwrócenia uwagi na temat, który będzie za chwilę wprowadzony, oraz dla wskazania, że jest on tak jasny i oczywisty, że nie potrzeba na nic się powoływać, by go potwierdzić. Lub też partykuła ta ma na celu obalenie zrozumiałego pytania. W tym przypadku jej znaczenie byłoby następujące: „Nie dlatego, że jesteś kłamcą, jak uważają niewierni, tyś jest prawdziwym Prorokiem Bożym, a miasto to ma nieść temu faktowi świadectwo". Najprawdopodobniej jednak werset ten oznacza coś takiego: „Tworzycie plany pełne zła przeciwko Islamowi. O niewierni, wiem, co jest w waszych umysłach, lecz powiadam wam, iż nigdy nie stanie się tak, jak tego pragniecie, i przywołuję to właśnie miasto na świadka tego faktu".

3344. *Hill* oznacza: (1) Rzecz, której wykonywanie jest prawowite; (2) cel; (3) kogoś wolnego od obowiązków; (4) kogoś zsiadającego (z konia) lub mieszkającego w danym miejscu (Lane). Słowo podstawowe, *Halla*, posiada wszystkie te znaczenia, wobec tego werset ten oznacza: (1) Twoi wrogowie uważają za prawowite ranienie cię, a nawet zabicie cię, w tym Mieście Mekka, które jest tak uświęconym, że w jego granicach nie tylko nie może być mowy o zabiciu jakiejkolwiek żywej istoty, ale nawet nie wolno jest uczynić nikomu najmniejszej szkody. (2) Ty sam jesteś celem zadawania ran, szkodzenia, brutalności i gwałtu przeciwko życiu, własności i honorowi w tym świętym Mieście. (3) W tym Mieście zasiądziesz jako zwycięzca, w Mieście, z którego teraz zostajesz wypędzony jako uciekinier. (4) Przez krótki czas będziesz zwolniony z obowiązku przestrzegania świętości tego Miasta, kiedy wejdziesz do niego jako zwycięzca, a ten niegodziwy lud, który sam siebie wyjął spod prawa, przygotowując niewypowiedziane udręki dla niewinnych muzułmanów, zależeć będzie od twej litości.

3345. W czasie wznoszenia podwalin Ka-bah Patriarcha Abraham i jego syn Izmael modlili się do Boga, aby spośród mieszkańców Mekki powołał Posłańca (2,129-130). Tak zatem „ojciec i syn" dają świadectwo prawdzie Świętego Proroka.

3346. Proroctwo, które powiada, że Święty Prorok zostanie wypędzony z Mekki i powróci do niej jako zwycięzca, a Mekka podda się mu, zaś jej mieszkańcy przyjmą wiarę Islamu, zostanie spełnione dopiero wtedy, gdy on i jego współwyznawcy przejdą przez wielkie cierpienia, to znaczy przez wielkie trudy i ciągłą walkę, jakich trzeba dla osiągnięcia ich celu.

6. [a]Czy on uważa, że nikt nie ma nad nim władzy?[3347]

أَيَحْسَبُ أَنْ لَّنْ يَّقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ﴿٥﴾

7. Powiada: „Straciłem olbrzymie bogactwo”.[3348]

يَقُوْلُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُّبَدًا ﴿٦﴾

8. Czy on uważa, że nikt go nie widzi?

أَيَحْسَبُ أَنْ لَّمْ يَرَهُ أَحَدٌ ﴿٧﴾

9. Czyż nie daliśmy mu dwojga oczu

أَلَمْ نَجْعَلْ لَّهُ عَيْنَيْنِ ﴿٨﴾

10. I język i dwoje warg?

وَلِسَانًا وَّشَفَتَيْنِ ﴿٩﴾

11. [b]I wskazaliśmy mu dwie drogi;[3349] dobra i zła,

وَهَدَيْنٰهُ النَّجْدَيْنِ ﴿١٠﴾

12. Lecz on nie spróbował podejść pod stromiznę.[3350]

فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ﴿١١﴾

13. A skąd masz wiedzieć, czym jest strome podejście?

وَمَا أَدْرٰىكَ مَا الْعَقَبَةُ ﴿١٢﴾

14. Jest nim wyzwolenie niewolnika,

فَكُّ رَقَبَةٍ ﴿١٣﴾

[a]96,15. [b]76,4.

3347. Bóg wie o złych zamiarach niewiernych i ma On władzę, by je unicestwić i tak właśnie uczyni.

3348. Niechaj przeciwnicy Islamu użyją wszystkich swoich środków (powiada ten werset) i niechaj wydadzą oni wielkie bogactwa, by zahamować szerzenie się Islamu, to i tak im się to nie powiedzie, a Islam dokonywać będzie zarówno podboju duchowego, jak i politycznego.

3349. *Al-Najdain* oznacza dwie drogi – dobra i zła, prawdy i fałszu, postępu duchowego i materialnego. Bóg wyposażył człowieka we wszystkie te środki, dzięki którym może on odnaleźć właściwą drogę, może odróżnić dobre od złego i prawdę od fałszu. Człowiek obdarzony został zarówno oczami fizycznymi, jak i duchowymi, dzięki którym może odróżniać dobro od zła. Otrzymał on także język i dwie wargi, aby mógł prosić o przewodnictwo. Przede wszystkim jednak Bóg postawił przed człowiekiem najwyższy cel – by mógł on poświęcić wszystkie swoje zdolności i siły osiąganiu go.

3350. Poprzez Świętego Proroka otworzył Bóg przed człowiekiem wszystkie drogi i sposoby, dzięki którym może on dokonywać stałego postępu duchowego i materialnego, jednak człowiek odmówił złożenia koniecznych ofiar w celu osiągnięcia tego celu.

15. [a]Lub nakarmienie w chwili głodu

أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ ﴿١٤﴾

16. Sieroty bliskiej, powinowatej,

يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ﴿١٥﴾

17. Lub biedaka leżącego w pyle.[3351]

أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ﴿١٦﴾

18. Wtedy powinien być on jednym z tych, którzy wierzą i wzajemnie zachęcają się do wytrwałości, jak i wzajemnie napominają się do łaski.[3352]

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ﴿١٧﴾

19. Oto ludzie [c]prawej ręki.

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿١٨﴾

20. Lecz ci, którzy odrzucają Nasze Znaki, oni są ludźmi lewej [d]ręki.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ﴿١٩﴾

21. Wokół nich [e]zamknięty zostanie Ogień.[3353]

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُؤْصَدَةٌ ﴿٢٠﴾ ع

[a]76,9; 89,19. [b]103,4. [c]56,28. [d]56,42. [e]104,9.

3351. Wersety 14-17 mówią o dwóch metodach, dzięki którym podnosić się może moralny poziom ludu: (a) uwolnienie niewolników, czyli podniesienie ciemiężonych i poddawanych opresjom części społeczeństwa do poziomu partnerstwa. (b) Pomaganie sierotom i ubogim, aby mogli stanąć na swych własnych nogach i stać się użytecznymi członkami społeczności.

3352. Dobre uczynki, o których mowa w poprzednich wersetach, nie wystarczają do podniesienia poziomu całego społeczeństwa. Dobre ideały i właściwe zasady, w połączeniu ze stałym poruszaniem się po drodze czystości moralnej oraz nauczanie innych ludzi cnót, są równie ważne dla osiągnięcia tego wspaniałego celu.

3353. Ogień, kiedy otoczyć go ze wszystkich stron, staje się najbardziej niebezpieczny.

ROZDZIAŁ 91

AL-SHAMS

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura obecna należy do bardzo wczesnego okresu mekkańskiego. Niektórzy naukowcy uważają, że została ona objawiona w pierwszym roku Powołania. Inni określają termin jej objawienia na rok drugi lub trzeci. Sury 89-93 są do siebie bardzo podobne pod względem tematu. W nich wszystkich duży akcent kładzie się na rozwijanie dobrej moralności, a zwłaszcza tych jej elementów, które mają wpływ na zbiorowy postęp oraz dobrobyt społeczeństwa. Napomina się w nich muzułmanów, aby tworzyli atmosferę i otoczenie, które będą pomagać w podnoszeniu norm i bytu ubogich, gnębionych i tłumionych części ich społeczności oraz które umożliwią tym grupom zająć się właściwą działalnością w społeczeństwie. W Rozdziale poprzednim wskazano na najwyższy cel, dla którego Abraham i jego syn Izmael wybudowali Ka'bah. Ten najwyższy cel wyjaśniony jest w 2,130. W surze obecnej rzuca się nieco światła na Proroka, o którym mowa w tym wersecie (Świętego Proroka) oraz na jego wielkie cechy moralne. Przy samym końcu sura ta wskazuje na to, że wielkość moralną może osiągnąć każdy, kto odrzuci zło i iść będzie drogą sprawiedliwości. Sura ta kończy się stwierdzeniem, że ci, którzy postanawiają przeciwstawiać się Prawom Boskim i wkraczają na drogę zła, sami doprowadzają do swojej ruiny.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.	بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①
2. Na[3354] słońce i jego[3355] jasność,	وَالشَّمْسِ وَضُحٰهَا ②
3. I na księżyc,[3356] kiedy posuwa się za słońcem,	وَالْقَمَرِ إِذَا تَلٰهَا ③
4. I na dzień,[3357] kiedy objawia chwałę słońca,	وَالنَّهَارِ إِذَا جَلّٰهَا ④
5. I na noc,[3358] kiedy zaciąga zasłonę na światło słońca.	وَالَّيْلِ إِذَا يَغْشٰهَا ⑤

[a]1,1.

3354. Przysięgi koraniczne mają u swych podstaw wielkie znaczenie. Prawa Boże ujawniają dwa aspekty dzieł Bożych, a mianowicie to, co oczywiste oraz to, co wnioskowane. To, co jest oczywiste, łatwo jest zrozumieć, natomiast jeśli chodzi o to, co wnioskowane, to w tym momencie łatwo jest popełnić błąd. W swoich przysięgach Bóg zwraca uwagę na to, co można wnioskować na podstawie rzeczy oczywistych. W przysięgach poruszonych w wersetach 2-7 słońce i księżyc, dzień i noc, niebiosa i ziemia to rzeczy „oczywiste" – ich cechy są powszechnie znane i uznawane. Jednakże te same cechy duszy ludzkiej nie są już oczywiste. W celu doprowadzenia do wniosku o istnieniu tych cech w duszy ludzkiej Bóg musiał powołać na świadków swoje oczywiste dzieła. Patrz także 2465.

3355. „Słońce" w tym wersecie może dotyczyć słońca we wszechświecie duchowym – Świętego Proroka – który jest źródłem wszelkiego światła duchowego i który nadal oświecać będzie świat aż po kres czasu.

3356. „Księżyc" także może odnosić się do Świętego Proroka, ponieważ on otrzymał światło od Boga i przekazywał je duchowo zaciemnionemu światu. Werset ten może też odnosić się do tych Świętych i Reformatorów – zwłaszcza do jego Wielkiego Namiestnika, Obiecanego Mesjasza – którzy zapożyczą światło prawdy od Świętego Proroka i przekażą je światu, by skończyć z ciemnością moralną i hańbą duchową.

3357. „Dzień" może tutaj oznaczać czas ustanowienia Posłannictwa Islamu i prawdy jego Założyciela. Być może nawiązuje się tutaj w szczególności do czasów „słusznie kierowanych Kalifów" Świętego Proroka, kiedy to światło Islamu świeciło całą swoją chwałą i splendorem.

3358. „Noc" może odnosić się do okresu schyłku i dekadencji muzułmanów, kiedy światło Islamu zostało przyćmione i zasłonięte przed oczami świata. Te cztery wersety (2-5) nawiązują do czterech okresów ostatecznej kariery Islamu, a mianowicie do czasów Świętego Proroka, kiedy Słońce Duchowe (Święty Prorok) świeciło w pełni splendoru nieba duchowego; (2) do czasów jego Wielkiego Namiestnika, Obiecanego Mesjasza, kiedy to światło pochodzące od Świętego Proroka odbijane było w stronę pogrążonego w ciemnościach świata; (3) do czasów bezpośrednich Następców Świętego Proroka, kiedy światło Islamu nadal świeciło; oraz (4) do czasów, kiedy nad światem zapanowała ciemność duchowa po pierwszych trzech wiekach istnienia Islamu, czyli po okresie dla Islamu najchwalebniejszym.

6. I na niebo[3359] i jego cudowną strukturę,

وَالسَّمَآءِ وَمَا بَنٰهَا ۝٦

7. I na ziemię i jej przestrzeń,

وَالْاَرْضِ وَمَا طَحٰهَا ۝٧

8. I na duszę i jej doskonałość[3359A] –

وَنَفْسٍ وَّمَا سَوّٰىهَا ۝٨

9. On objawił jej drogi zła i drogi sprawiedliwości[3360] –

فَاَلْهَمَهَا فُجُوْرَهَا وَتَقْوٰىهَا ۝٩

10. Zaiste, temu dobrze się wiedzie, kto ją oczyszcza,

قَدْ اَفْلَحَ مَنْ زَكّٰىهَا ۝١٠

11. Zrujnowany zaś jest ten, kto ją psuje.

وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسّٰىهَا ۝١١

12. Plemię Thamūd odrzuciło Posłańca Bożego z powodu buntowniczości,

كَذَّبَتْ ثَمُوْدُ بِطَغْوٰىهَآ ۝١٢

13. Kiedy to powstali najmarniejsi wśród nich.

اِذِ انْۢبَعَثَ اَشْقٰىهَا ۝١٣

3359. Partykuła *mā* w wersecie obecnym oraz dwóch następnych to albo *Masdariyyah*, albo też oznacza ona *Alladhī*, czyli „ten, który". W ten sposób wersety te zwracają uwagę na wielkiego Autora i Twórcę wszechświata lub na doskonałość i pełnię wolności od wszelkich błędów czy defektów.

3359A. Werset ten oznacza, że wszystkie cechy, jakie wielkie ciała niebieskie – jak słońce i księżyc – oddają w usługi dla stworzeń Bożych i o których wspomina się na zasadzie implikacji w w. 10, dają świadectwo człowiekowi, jako obdarzonemu podobnymi cechami, tyle że w o wiele większym stopniu. Właściwie człowiek jest wszechświatem w miniaturze i w nim właśnie na małą skalę reprezentowane są wszystkie elementy wszechświata zewnętrznego. Podobnie jak słońce, człowiek rzuca światło na świat i rozjaśnia go światłem mądrości i wiedzy. Podobnie jak księżyc, człowiek przekazuje tym, co znajdują się w ciemności, światło wizji, inspiracji i objawienia, które czerpie z Wielkiego Pierwotnego Źródła. Człowiek jest jasny jak dzień i wskazuje drogę prawdy i cnoty. Podobnie jak noc spuszcza zasłonę na błędy i występki innych, czyni lżejszymi ich brzemiona i daje wytchnienie zmęczonym. Podobnie jak niebo, człowiek bierze pod swoją opiekę każdą strapioną duszę i przywraca do życia zbawiennym deszczem. Podobnie jak ziemia człowiek z całą pokorą i uniżeniem poddaje się deptaniu nogami innych jako próbie, zaś z jego oczyszczonej duszy wyrastają najróżniejsze drzewa wiedzy i prawdy. W ich cieniu zaś wyrastają przepiękne kwiaty i owoce. Takimi są wielcy Święci i Reformatorzy Boscy, z których najdoskonalszym był Święty Prorok Muhammad (niechaj spłyną nań wieczne błogosławieństwa Boże).

3360. Bóg wpoił w naturę człowieka poczucie tego, co dobre i co złe, oraz objawił mu to, iż może on osiągnąć doskonałość duchową odrzucając to, co złe, a przyjmując to, co dobre i sprawiedliwe.

14. Wtedy Posłaniec Allacha rzekł: „Zostawcie w spokoju wielbłądzicę Allacha[3361] i nie przeszkadzajcie jej poić się”.

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ﴿١٤﴾

15. Oni jednak nazwali go kłamcą i podcięli jej ścięgna, więc Pan ich zniszczył ich całkowicie z powodu ich grzechu i uczynił, że zniszczenie w równym stopniu ogarnęło ich wszystkich

فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُم بِذَنبِهِمْ فَسَوَّاهَا ﴿١٥﴾

16. I On nie dbał o konsekwencje[3361A] tego.

وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ﴿١٦﴾

3361. Prorok Sālih jeździł z miejsca na miejsce na swojej wielbłądzicy i głosił Posłannictwo Boże. Ustawianie przeszkód na drodze tej wielbłądzicy było równoznaczne z rzucaniem kłód pod nogi samego Sāliha oraz powstrzymywaniem go od wypełniania wyznaczonego mu przez Boga świętego obowiązku. W tym sensie Sālih, jak każdy Reformator Boży, był wielbłądzicą Boga.

3361A. Kiedy jakiś lud ściąga na siebie karę Bożą i zostaje zniszczony, Bóg nie troszczy się o tych, którzy przetrwają zniszczenie. Znaczenie może być tutaj również takie, że Bóg nie troszczy się o to, do jakiego nieszczęsnego stanu ludzie ci zostaną doprowadzeni.

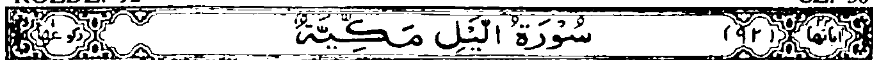
R O Z D Z I A Ł 92

AL-LAIL

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Najwięksi naukowcy muzułmańscy, jak Ibn 'Abbās oraz Ibn Zubair, potwierdzają pogląd, że sura ta była objawiona w Mekce i to w bardzo wczesnym okresie. William Muir zgadza się z tą opinią. Sura ta jest bardzo podobna do niektórych poprzednich Rozdziałów, a zwłaszcza do Al--Fajr oraz Al-Balad. W poprzedniej surze, Al-Shams, wskazano, że najważniejszy cel wybudowania Ka'bah, co było głównym tematem sury Al-Balad, nie mógł być osiągnięty bez wielkiego Posłańca Bożego – Ducha par excellence. Jednakże w surze obecnej powiada się, że kiedy idealny Nauczyciel – jak Święty Prorok – błogosławiony jest idealnymi uczniami – jak jego Towarzysze – postęp sprawy Prawdy zostaje w dwójnasób przyśpieszony. Sura ta wspomina także o niektórych najważniejszych cechach moralnych, jakie były udziałem Towarzyszy Świętego Proroka. Na zasadzie kontrastu wspomina się tutaj również o dwóch niezwykle złych cechach, które prowadzą do rozkładu danego ludu.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ①

2. [b]Na noc,[3362] kiedy spuszcza zasłonę,

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ ②

3. [c]I na dzień, kiedy daje światło,[3363]

وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ ③

4. [d]I na stworzenie mężczyzny i niewiasty,[3363A]

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ④

5. Zaiste, wasze starania są rozbieżne.[3364]

إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّىٰ ⑤

---

[a]1,1. [b]91,5. [c]91,4. [d]36,37; 51,50; 78,9.

3362. W poprzedniej surze najważniejszym tematem było Al-Shams, czyli Święty Prorok, który jest prawdziwym źródłem wszelkiego światła. Oto dlaczego najpierw wspomina się o słońcu i dniu, a dopiero później o księżycu i nocy. Jednak w surze obecnej pokazuje się kontrast pomiędzy wierzącymi i niewiernymi, a ponieważ ci ostatni najczęściej przeważają liczebnie i posiadają większą władzę i bogactwo, najpierw mówi się o nocy – czyli o niewiernych – a dopiero później o dniu, który reprezentuje wierzących.

3363. Poprzez zastąpienie słowa *Jallā* (objawia swą chwałę) w odpowiednim wersecie poprzedniej sury słowem *Tajallā* (jaśnieje) w wersecie obecnym wskazuje się na to, że podczas gdy w poprzedniej surze akcentowano wyniosłą postawę duchową Nauczyciela, w surze obecnej akcentuje się wielkie zdolności uczniów do uczenia się i asymilowania Nauki Boskiej.

3363A. Prokreacja ludzka zależy od zbliżenia się dwóch osobników przeciwnych płci. Charakterystyczną cechą jednego z nich (mężczyzny) jest dawanie, zaś drugiego (kobiety) przyjmowanie. Podobnie jak w świecie fizycznym, w świecie duchowym także istnieją osobniki męskie – wielcy Prorocy Boży i Reformatorzy, którzy nauczają i kierują; oraz duchowe osobniki żeńskie – ich następcy i współwyznawcy, którzy przyjmują i czerpią korzyści z Nauk Bożych. Werset ten zawiera wskazówkę, że poprzez zbliżenie się doskonałego Nauczyciela – Świętego Proroka – oraz idealnych uczniów – jego Towarzyszy – narodzi się nowy świat.

3364. Werset ten zwraca uwagę na wielce rozbieżne cele wierzących i niewiernych, jak również na niewspółmierność wysiłków, jakie wkładają oni w osiąganie własnych celów. Podczas gdy wysiłki wiernych poświęcone są szerzeniu Prawdy, wysiłki niewiernych skierowane są w stronę przeciwną i polegają na ustawianiu przeszkód na drodze Prawdy. Wyniki obu tych rodzajów wysiłków muszą oczywiście być różne.

6. Jeżeli chodzi o tego, który daje dla sprawy Allacha i jest sprawiedliwy

فَأَمَّا مَنْ أَعْطٰى وَاتَّقٰى ۝٦

7. I daje świadectwo prawdzie tego, co jest słuszne,[3365]

وَصَدَّقَ بِالْحُسْنٰى ۝٧

8. [a]Temu udzielimy wszelkich możliwości[3366] czynienia dobra.

فَسَنُيَسِّرُهٗ لِلْيُسْرٰى ۝٨

9. Lecz jeśli chodzi o tego, który jest skąpy i lekceważąco nieczuły,

وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنٰى ۝٩

10. I odrzuca to, co jest słuszne,[3367]

وَكَذَّبَ بِالْحُسْنٰى ۝١٠

11. My ułatwimy mu drogę do nieszczęścia.[3368]

فَسَنُيَسِّرُهٗ لِلْعُسْرٰى ۝١١

12. [b]I jego bogactwo na nic mu się nie przyda, kiedy zginie.

وَمَا يُغْنِيْ عَنْهُ مَالُهٗۤ إِذَا تَرَدّٰى ۝١٢

13. [c]Zaiste, My jesteśmy Tym, kto prowadzi,

إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدٰى ۝١٣

14. I do Nas należy Życie Przyszłe, jak i świat obecny.[3369]

وَإِنَّ لَنَا لَلْاٰخِرَةَ وَالْاُوْلٰى ۝١٤

15. Zatem ostrzegam was przed płonącym Ogniem.

فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظّٰى ۝١٥

[a]87,9. [b]3,11; 58,18; 111,3. [c]2,273; 28,57.

3365. Werset obecny oraz poprzedni wymieniają trzy cechy charakterystyczne dla tych ludzi, którzy odnoszą w życiu sukcesy. Krótko mówiąc, są to właściwe działania, właściwe uczucia i właściwy sposób myślenia, a cechy te ludzie wierzący posiadają we właściwej i słusznej ilości.

3366. Ten, kto posiada wszystkie te trzy cechy charakterystyczne, o których mowa w poprzednich dwóch wersetach, stwierdzi, że jego działania dają rezultaty pożądane. Lub też werset ten może oznaczać, że czynienie dobrych uczynków staje się czymś łatwym dla kogoś, kto cieszy się z ich dokonywania.

3367. W przeciwieństwie do tych trzech dobrych cech z poprzednich dwóch wersetów (6-7), w obecnych dwóch wersetach (9-10) wymienia się trzy złe cechy, które powodują upadek moralny ludzi.

3368. Działania człowieka, o których mowa w poprzednim wersecie, mijają się z celem i dają wyniki przeciwne do pożądanych przez niego. Werset ten może również oznaczać, że czynienie dobrych uczynków staje się dla takiego człowieka czymś trudnym.

3369. Niegodziwy niewierny staje w obliczu porażki w tym życiu i będzie cierpiał karę w życiu przyszłym, ponieważ oba te światy kontrolowane są przez Boga. Werset ten może także oznaczać: „do Nas należy koniec i początek wszystkiego".

16. [a]A wejdzie do niego tylko najniegodziwszy,

لَا يَصْلٰهَآ اِلَّا الْاَشْقَى ﴿١٦﴾

17. [b]Ten, który odrzuca Prawdę i odwraca się do niej tyłem.[3370]

الَّذِيْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰى ﴿١٧﴾

18. Natomiast sprawiedliwy zatrzymany będzie z dala od niego,

وَسَيُجَنَّبُهَا الْاَتْقَى ﴿١٨﴾

19. Ten, który oddaje swoje bogactwo, by być oczyszczonym,

الَّذِيْ يُؤْتِيْ مَالَهٗ يَتَزَكّٰى ﴿١٩﴾

20. A nie dlatego, że winien jest komuś łaskę, którą należałoby odpłacić,

وَمَا لِاَحَدٍ عِنْدَهٗ مِنْ نِّعْمَةٍ تُجْزٰى ﴿٢٠﴾

21. Ale czyni to wyłącznie po to, by szukać upodobania swego Pana, Najwyższego.[3371]

اِلَّا ابْتِغَآءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْاَعْلٰى ﴿٢١﴾

22. Zaiste, On będzie z niego w pełni zadowolony.

وَلَسَوْفَ يَرْضٰى ﴿٢٢﴾

[a]20,75; 87,12-13. [b]20,49.

3370. Słowo *Kadhdhaba* oznacza, że grzeszny niewierny ma błędne wierzenia, zaś słowo *Tawallā* wskazuje, że nie podejmuje właściwych działań.

3371. Sprawiedliwy wierzący czyni innym dobro, nie w zamian za dobro od nich otrzymane, lecz ponaglany pragnieniem bycia użytecznym dla stworzeń Bożych i zdobywania sobie łaski swego Niebiańskiego Pana i Władcy.

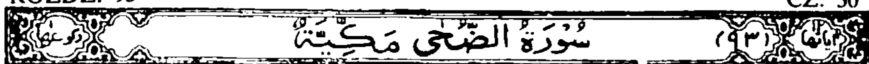
ROZDZIAŁ 93

AL-DUHĀ

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Po objawieniu pierwszych dwóch lub trzech Rozdziałów, objawienie przestało na jakiś czas przychodzić do Świętego Proroka. Sura obecna jest jedną z tych, które objawione zostały wkrótce po ustaniu tego okresu przerwy. Wobec tego powinno się ustalić datę jej objawienia na bardzo wczesny okres mekkański. Noldeke umieszcza objawienie tej sury po surze Al-Balad, zaś Muir obok sury Al-Inshirāh. Sura obecna zawiera wielkie proroctwo, które powiada, że każdy dzień Świętego Proroka będzie lepszy od poprzedniego oraz że proces ten będzie trwał do czasu, aż jego sprawa odniesie pełny sukces. Proroctwo to spełniło się w postaci wielkich zwycięstw Świętego Proroka. Pod względem tematycznym sura ta jest bardzo podobna do sur poprzednich. Podobnie jak i one podkreśla się w niej zło, jakiemu oddawali się mieszkańcy Mekki, z tą jednak różnicą, że podczas gdy w tej surze Świętego Proroka i jego współwyznawców zachęca się do właściwego wykorzystywania posiadanych zasobów pieniężnych, to w surze poprzedniej ukazano kontrast pomiędzy traktowaniem sierot i ludzi potrzebujących ze strony wierzących i niewiernych. Ponadto w surze poprzedniej powiedziano krótko, że sprawiedliwy wierny wydaje swoje pieniądze w sposób Boży; w surze obecnej wspomina się błogosławieństwa, jakimi Bóg obdarza swoje wybrane sługi, ze szczególnym odniesieniem do Świętego Proroka. W ten sposób sura ta stanowi dalszy ciąg sury poprzedniej.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Na światło przedpołudnia[3372]

وَالضُّحٰى ②

3. [a]I na noc, kiedy rozszerza się jej ciemność,[3373]

وَالَّيْلِ اِذَا سَجٰى ③

4. Pan twój nie zapomniał o tobie ani nie jest z ciebie niezadowolony.[3374]

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلٰى ④

5. Zaiste, twój ostatni stan jest dla ciebie lepszy niż ten poprzedni,[3375]

وَلَلْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْاُوْلٰى ⑤

6. A Pan twój wkrótce ci da, a ty będziesz zadowolony.

وَلَسَوْفَ يُعْطِيْكَ رَبُّكَ فَتَرْضٰى ⑥

7. Czyż On nie znalazł cię jako sierotę i nie zajął się tobą,[3376]

اَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيْمًا فَاٰوٰى ⑦

---

[a]81,18.

3372. „Światło przedpołudnia" może oznaczać powstanie i postęp Islamu. Określenie to może również odnosić się do konkretnego „przedpołudnia", kiedy to Święty Prorok wkroczył do Mekki na czele armii dziesięciu tysięcy świętych wojowników, a Ka'bah została oczyszczona z bożków.

3373. „Noc" może tutaj oznaczać przedłużony okres schyłku Islamu. Określenie to może również odnosić się do konkretnej nocy, kiedy po tym, jak zapadła ciemność, Święty Prorok wyszedł ze swego domu i schronił się w jaskini Thaur wraz z Abū Bakr. Właściwie noc, w której Święty Prorok opuścił Mekkę oraz dzień, w którym ona upadła, to streszczenie wszystkich wzlotów i upadków w całej karierze Świętego Proroka.

3374. Każdy dzień i noc Świętego Proroka, jego wielkie sukcesy i czasowe niepowodzenia, jego radości i cierpienia, jego oddanie się modlitwie w nocy i działaniu w dzień, wszystko to świadczy, że przez cały czas był z nim Bóg.

3375. Każdy moment z życia Świętego Proroka był lepszy od poprzedniego.

3376. Święty Prorok był sierotą dosłownie, jak i w przenośni. Jego sieroctwo było wyjątkowe. Ojciec jego zmarł przed jego urodzeniem, zaś matka zmarła, kiedy Muhammad miał zaledwie sześć lat. Jego dziad, 'Abd al-Muttalib, który zajmował się nim po śmierci matki, zmarł dwa lata później, pozostawiając chłopca pod opieką jego wuja, człowieka ubogiego. W ten sposób Prorok pozbawiony był troski i miłości rodzicielskiej już we wczesnym dzieciństwie. Lecz jednak otrzymał tę miłość i uczucia od młodszych i starszych swoich Towarzyszy i współwyznawców, od wyznawców Islamu w późniejszych wiekach, i to w takiej ilości, że żadne zrodzone z kobiety dziecko nigdy nie otrzymało tej ilości miłości co on, jak i nie otrzyma nikt w przyszłości.

8. I znalazł cię zagubionego w miłości do twego ludu[3377] i zaopatrzył cię w przewodnictwo dla niego,

وَوَجَدَكَ ضَآلًّا فَهَدٰى ⑧

9. I znalazł cię w potrzebie i wzbogacił cię?[3378]

وَوَجَدَكَ عَآئِلًا فَاَغْنٰى ⑨

10. Dlatego nie prześladuj sieroty,

فَاَمَّا الْيَتِيْمَ فَلَا تَقْهَرْ ⑩

11. I nie strofuj tego, który szuka twojej pomocy,

وَاَمَّا السَّآئِلَ فَلَا تَنْهَرْ ⑪

12. I głoś szczodrość twego Pana.[3379]

وَاَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ⑫

3377. *Dalla* (zagubiony w miłości) oznacza: był zaskoczony i nie widział drogi; był całkowicie ogarnięty i zatracony w miłości lub wędrował w poszukiwaniu jakiejś rzeczy i był w tym poszukiwaniu wytrwały (Lane). W świetle tych różnych znaczeń słowa *Dalla*, werset ten można interpretować następująco: (1) Święty Prorok wędrował w poszukiwaniu dróg i sposobów dotarcia do Boga, a Bóg objawił mu Prawo, które kierowało nim do upragnionego celu. (2) Był zdumiony i nie wiedział, jak odnaleźć ścieżkę, która prowadziła do spełnienia jego poszukiwań, a Bóg go do niej doprowadził. (3) Był on całkowicie zatracony w miłości swego ludu, zaś Bóg wyposażył go w umiejętność doskonałego tym ludem kierowania. (4) On był ukryty przed oczami tego świata i Bóg odkrył go i wybrał dla niego zadanie kierowania do Niego ludzi. W ten sposób słowo *Dalla* nie jest użyte w formie dezaprobaty, lecz w formie wychwalania Świętego Proroka. W sensie „zejścia z drogi" słowo to nie może i nie odnosi się do Świętego Proroka, ponieważ zgodnie z innym wersetem Koranu (53,3), był on odporny na wszelkie błędy czy zbaczanie z właściwej drogi. Ponadto sześć ostatnich wersetów tej sury ujawnia pewną kolejność – w. 7,8 i 9 są blisko związane i korespondują z w. 10, 11 oraz 12. *Dalla* z wersetu 8, będąc zastąpionym przez słowo Sā'il w w. 11, wyjaśnia znaczenie słowa poprzedniego, czyli „ktoś, kto szukał pomocy Bożej w kierowaniu się do Niego lub który pragnął być kierowany". Werset ten może również oznaczać: „Bóg odnalazł cię zagubionym w poszukiwaniu Go i pokierował tobą do Siebie".

3378. Święty Prorok rozpoczął swoje życie jako biedna sierota, a skończył, będąc niewątpliwym mistrzem i panem całej Arabii.

3379. Wersety 7, 8 i 9 mówią o łaskach Bożych, zesłanych na Świętego Proroka, zaś wersety 10, 11 i 12 zachęcają go, by okazywał wdzięczność, czyniąc podobne łaski wobec swoich współwiernych. Przykazanie to tak samo dotyczy jego następców.

ROZDZIAŁ 94

AL-INSHIRĀH

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Ponieważ sura ta łączy się blisko z surą poprzednią, będąc dalszym ciągiem tematycznym, była oczywiście objawiona w Mekce, najprawdopodobniej w drugim lub trzecim roku Powołania. Podczas gdy poprzednia sura mówiła o wzrastającym powodzeniu sprawy Świętego Proroka, sura obecna nawiązuje do niektórych wyróżniających cech i znaków, jakie stanowią pewną gwarancję ostatecznego zwycięstwa czyjejś misji, a jeśli chodzi o ścisłość misji każdego głosiciela Prawdy: (a) Przede wszystkim powinien on być mocno przekonany o prawdzie swojego twierdzenia i powinien posiadać potrzebne środki propagowania go; (b) powinien potrafić zwracać na nie uwagę innych ludzi oraz (c) na jego korzyść powinien działać dekret Boży. W surze tej przedstawia się Świętego Proroka jako człowieka posiadającego wszystkie te środki w wystarczającym stopniu. Dlatego jego sprawa musi zwyciężyć.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.	بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①
2. Czyż nie otworzyliśmy ci brzucha	اَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ②
3. I nie usunęliśmy z ciebie brzemienia,	وَوَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَ ③
4. Które prawie złamało ci kręgosłup?[3380]	الَّذِيْٓ اَنْقَضَ ظَهْرَكَ ④
5. I wsławiliśmy imię twoje.[3381]	وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ⑤
6. Zaiste, ulga przychodzi po cierpieniu.[3382]	فَاِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ⑥
7. Zaiste, ulga przychodzi po cierpieniu.	اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ⑦
8. Kiedy zatem będziesz wolny od twego zajęcia, staraj się mocno,	فَاِذَا فَرَغْتَ فَانْصَبْ ⑧

3380. Święty Prorok został obarczony tak wielkim i trudnym zadaniem jak jeszcze żaden człowiek w historii. Po pierwsze miał on podnieść zdegenerowany lud z głębi upadku moralnego na szczyt wyniosłości duchowej, zaś później przez ten właśnie lud oczyścić całą ludzkość z brudu niegodziwości, ignorancji i przesądów. W rzeczy samej zadanie to było wielkie. Święty Prorok załamałby się pod jego ciężarem, gdyby sam Bóg nie ujął mu nieco z tego ciężaru.

3381. Sura ta była objawiona w drugim lub trzecim roku Powołania w czasie, kiedy Święty Prorok właściwie nie był znany poza najbliższym sąsiedztwem. Wkrótce jednak stał się najbardziej znanym i najbardziej umiłowanym, szanowanym i odnoszącym sukcesy spośród wszystkich Nauczycieli religijnych. Żaden przywódca, religijny czy doczesny, nie zdobył sobie tyle miłości i szacunku swoich wiernych jak właśnie Święty Prorok.

3382. Zwrot „Zaiste, ulga przychodzi po cierpieniu" powtórzony został dwa razy. Oznacza to, że Islam będzie musiał przejść okresy bardzo trudne, lecz dwukrotnie spotka się z wyzwaniem rzuconym samemu jego istnieniu – po raz pierwszy w pierwszych latach swego istnienia, a później w Dniach Ostatnich. W obu tych przypadkach powstanie z niebezpieczeństwa z nowymi siłami. Powyższe wersety wskazują także na to, iż trudy, z którymi mają spotkać się Święty Prorok oraz inni muzułmanie, są tymczasowe, natomiast sukcesy będą stałe i stale rozszerzające się.

9. [a]I do swego Pana zwracaj się z pełną uwagą.[3382A]

وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ⑨

[a]73,9; 110,4.

3382A. Świętego Proroka pociesza się zapewnieniem, że przed nim jest nieskończona przestrzeń postępu duchowego oraz że po pokonaniu trudności na jego drodze nie powinien on spocząć, będąc zadowolonym z odniesionych sukcesów, lecz osiągnąwszy jeden szczyt, powinien starać się wspiąć na kolejny. Całą swoją uwagę powinien skierować na odradzanie upadłej ludzkości oraz na zakładanie na ziemi Królestwa Bożego. Werset ten może również oznaczać, że kiedy załatwiania spraw codziennych, powinien on zwracać się do Boga całym swym sercem, ponieważ podróż duchowa nie ma końca.

ROZDZIAŁ 95

AL-TĪN

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura ta została objawiona w bardzo wczesnym okresie mekkańskim. Taki pogląd wyrażają Ibn 'Abbās oraz Ibn Zubair. Noldeke umieszcza ją po Rozdziale 85. W poprzedniej surze przedstawiono argumenty wsparte na zdrowym rozsądku i rozumowaniu na poparcie twierdzenia, że Świętego Proroka czeka pełna chwały przyszłość ponieważ posiada on wszystkie te cechy, które potrzebne są do osiągnięcia sukcesu w jego misji. W surze obecnej przedstawia się przykłady kilku innych Posłańców Bożych i wskazuje się na fakt, że ponieważ okoliczności działania Świętego Proroka podobne są do ich okoliczności działania i życia, to i on, podobnie jak oni, osiągnie sukces. W Rozdziałach 89-94 w różnych formach wskazuje się na Ucieczkę Świętego Proroka do Medyny oraz na późniejsze jego sukcesy – na niektóre wskazuje się na zasadzie implikacji, na inne w sposób pośredni, zaś na jeszcze inne całkiem bezpośrednio. W komentowanej surze wskazuje się, że podobnie jak Święty Prorok także i poprzedni Prorocy musieli opuszczać swoje domy dla dobra ich sprawy.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego. بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ①

2. Na[3383] Figowiec i Oliwkę, وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ②

3. I [b]górę Synaj,[3383A] وَطُورِ سِينِينَ ③

4. I to oto [c]Miasto Bezpieczeństwa, وَهَٰذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ④

5. Zaiste, My stworzyliśmy człowieka w [d]najlepszy sposób. لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ⑤

[a]1,1. [b]52,2. [c]90,2. [d]23,12-15.

3383. „Figę", „Oliwkę", „Górę Synaj" oraz „To Miasto Bezpieczne" powołuje się na świadków twierdzenia wypowiedzianego w tej surze, a mianowicie, że Święty Prorok odniesie w swojej misji sukces. „Figa" i „Oliwka" symbolizują Jezusa; „Góry Synaj" Mojżesza, a „To Miasto Bezpieczne" Świętego Proroka. Te trzy wersety razem wzięte wskazują na dobrze znany odnośnik biblijny. „Pan przyszedł z Synaju i z Seiru dla nich wzeszedł, zabłysnął z góry Paran" (Pwt 33,2). Według niektórych komentatorów „Figa" oznacza buddyzm, „Oliwka" chrześcijaństwo, „Góra Synaj" judaizm, zaś „To Miasto Bezpieczne" Świętego Proroka Islamu. Najlepszym jednak wyjaśnieniem jest chyba symbolika wykorzystana w tych wersetach, zgodnie z którą te cztery słowa odnoszą się do czterech okresów w historii ludzkiej ewolucji moralnej. „Figa" reprezentuje tutaj epokę Adama, „Oliwka" epoka Noego, „Góra Synaj" epokę Mojżesza, a „Miasto Bezpieczne" epokę islamską. Takie wyjaśnienie znajduje poparcie zarówno w Biblii, jak i w Koranie. Kiedy Adam i Ewa zjedli z zakazanego drzewa i stwierdzili, że są nadzy, pozszywali listki figowe i zrobili sobie spódniczki. (Rdz 3,7). O Noem czytamy: „... i ta (gołębica) wróciła do niego pod wieczór, niosąc w dziobie świeży listek z drzewa oliwnego. Poznał więc Noe, że woda na ziemi opadła" (Rdz 8,11). Akceptowanym faktem jst, że Mojżesz otrzymał Prawo Boże na Górze Synaj oraz że Mekka, miejsce narodzin Islamu, była od niepamiętnych czasów uważana – i taką się okazała – za „Miasto Bezpieczne". Te cztery okresy reprezentują cztery cykle, przez które przeszedł człowiek do całkowitego rozwoju. W cyklu Adama założone zostały podwaliny cywilizacji ludzkiej. Noe był założycielem *Shari'ah*. W cyklu Mojżesza ujawnione zostały szczegóły *Shari'ah*, natomiast wraz z nadejściem Świętego Proroka Prawo Boże stało się pełne i doskonałe we wszystkich swoich najróżniejszych aspektach. Człowiek natomiast osiągnął pełnię rozwoju intelektualnego, społecznego, moralnego oraz duchowego. „Figa" może być także symbolem Prawa Mojżeszowego, zaś „Oliwka" Prawa Islamskiego. Porównanie to wyrażone jest dalej w formie bardziej konkretnej w słowach „Góra Synaj" i „Miasto Bezpieczne".

3383A. Słowo *Sinīn* jest w liczbie mnogiej, więc wskazuje ono, że w regionie tym istnieje więcej gór o tej nazwie. Na jednej z nich Bóg objawił się Mojżeszowi.

6. Kiedy zatem on czyni złe dzieła, My degradujemy go i czynimy najmniejszym z najmniejszych,[3384]

ثُمَّ رَدَدْنٰهُ اَسْفَلَ سٰفِلِيْنَ ﴿٦﴾

7. [a]Z wyjątkiem tych, którzy wierzą i spełniają dobre uczynki. Tych ostatnich czeka niechybna nagroda.

اِلَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَلَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُوْنٍ ﴿٧﴾

8. Zatem co może ci skłamać po tym w kwestii sądu?[3385]

فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّيْنِ ﴿٨﴾

9. Czyż Allach nie jest Najsprawiedliwszym z Sędziów?

اَلَيْسَ اللّٰهُ بِاَحْكَمِ الْحٰكِمِيْنَ ﴿٩﴾

[a]11,12; 41,9; 84,26.

3384. Człowiek rodzi się z naturą czystą i niesplamioną, ma naturalną tendencję do czynienia dobra, lecz i posiada dużą swobodę woli i działania, przez co może sam kreować swój los. Człowiek obdarzony został wielkimi siłami naturalnymi oraz zdolnościami twórczymi, a to w celu dokonywania nie kończącego się postępu moralnego i wznoszenia się duchowo na szczyty, by stać się zwierciadłem atrybutów Bożych. Jeśli jednak człowiek będzie niewłaściwie wykorzystywał dane mu przez Boga siły i atrybuty, utonie i zapadnie się głębiej niż zwierzęta oraz stanie się wcieleniem Szatana, na co wskazuje następny werset. Krótko mówiąc, człowiek pobłogosławiony został wielkim potencjałem czynienia dobra i zła.

3385. Skoro człowiek został stworzony, by osiągnąć ten wielki los duchowy, a Bóg zsyłał mu takich Posłańców jak Adam, Noe, Mojżesz i Święty Prorok, by pomagali mu oni w osiąganiu tego celu, zaś człowiek nie wykorzystuje we właściwy sposób posiadanych zdolności naturalnych, odrzuca Posłannictwo Boże oraz przeciwstawia się Jego Posłańcom, to zostaje ukarany. Któż zatem potrafi w rozsądny sposób zaprzeczyć istnieniu Dnia Sądu na tym świecie oraz w Życiu Przyszłym oraz temu, że przykazań Bożych – stworzonych przez tego, Który jest Najlepszym Sędzią – nie można obalać bezkarnie, zaś czyny człowieka przeminą bez rozliczenia lub zadośćuczynienia?

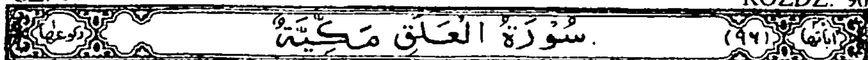
ROZDZIAŁ 96

AL-'ALAQ

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Powszechnie uznaje się, że pierwszych pięć wersetów tej sury było pierwszym w ogóle objawieniem, jakie spłynęło na Świętego Proroka w jaskini Hirā' w nocy w miesiącu Ramadān na 13 lat przed Hijrah. Data ta odpowiada dacie 610 A.D. Owej „Nocy Przeznaczenia", kiedy Święty Prorok leżał na „podłodze" w jaskini, jego umysł pogrążył się w głębokich rozmyślaniach - wtedy objawione mu zostały te wersety, a ich słowa wyryte zostały w jego sercu. „Wersety te są pierwszym aktem łaski, jaką Bóg pobłogosławił swoje sługi" (Kathīr). Związek tej sury z surą poprzedzającą ją polega na tym, że w surze poprzedniej powiedziano, iż od czasów niepamiętnych Bóg zsyłał swoich Posłańców i Proroków, którym objawiał swoją Wolę. Pierwszym był Adam, po nim przyszedł Noe, później po innych Prorokach był Mojżesz, największy Prorok izraelicki, zaś na samym końcu pojawił się Święty Prorok. W surze obecnej powiada się, że tak jak narodziny człowieka są wynikiem stopniowego procesu rozwoju, podobnie dzieje się z jego ewolucją duchową. Prorocy, o których mowa w poprzedniej surze, osiągnęli różne stadia rozwoju duchowego, lecz Święty Prorok reprezentuje w swej osobie najlepszy przykład pełni duchowej ewolucji człowieka.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Głoś[3386] w imię twego Pana, który stworzył,

اِقْرَاْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِيْ خَلَقَ ②

3. Stworzył człowieka[3387] z grudki krwi.

خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ③

4. Głoś! A Pan twój jest Najhojniejszy,[3388]

اِقْرَاْ وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُ ④

5. Który nauczał piórem,[3389]

الَّذِيْ عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ⑤

6. [c]Nauczył człowieka tego, czego on nie znał.

عَلَّمَ الْاِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ⑥

7. Nie! Człowiek naprawdę grzeszy,

كَلَّآ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَيَطْغٰٓى ⑦

8. Ponieważ uważa, że sam jest niezależny.

اَنْ رَّاٰهُ اسْتَغْنٰى ⑧

---

[a]1,1. [b]23,15; 40,68; 75,39. [c]4,114; 55,5.

3386. Słowo *Iqra'* oznacza „czytać, recytować, przekazywać, głosić lub zbierać", w związku z tym werset ten oznacza, że Koran miał być czytany i recytowany, głoszony, zbierany, a później przekazany całemu światu. Nawiązanie do atrybutu Bożego Rabb (Żywiciel, Ten, który podtrzymuje i rozwija, który dba o człowieka we wszystkich stadiach jego rozwoju) wskazuje, że moralny rozwój człowieka miał być stopniowy, aż do pełnego jego spełnienia w osobie Świętego Proroka.

3387. Werset ten oznacza, że miłość Boża wpojona jest w naturę człowieka oraz że naturalnym było to, iż powinien być ktoś, w kim ten instynktowny impuls znalazłby swoją najpełniejszą manifestację. Był nim Święty Prorok, który umiłował swojego Stwórcę całym swoim umysłem, sercem i duszą. *Insān* oznacza w tym wersecie – oprócz znaczenia podanego w tekście – człowieka doskonałego – Świętego Proroka.

3388. Im więcej Koran głosi się i czyta na świecie, tym bardziej uznawane są i doceniane Świętość Boga i godność człowieka.

3389. Jak się wydaje, werset ten zawiera proroctwo, które mówi, iż „pióro" odegra wielką rolę w zawarciu Koranu w formie pisanej, przechowywaniu go i chronieniu przed zgubieniem czy zmianami. Dalej werset ten nawiązuje do wielkiego wkładu, jakiego „pióro" miało dokonać w propagowaniu i szerzeniu nauk duchowych oraz tajemnic Bożych objawionych przez Koran oraz nauk fizycznych, którym studiowanie Koranu miało dodać stymulującego bodźca. I rzeczywiście bardzo ważnym jest, że częste wspominanie należy się „pióru" w Księdze, która została objawiona wśród ludu, który nie szanował go i rzadko z niego korzystał. Tym ważniejsze to jest, że Koran objawiony został człowiekowi, który nie potrafił ani czytać, ani pisać.

9. Zaiste, [a]do twego Pana nastąpi powrót.

إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ ⑨

10. Czy widziałeś tego, kto [b]zabrania

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ ⑩

11. Słudze Naszemu,[3390] kiedy ten modli się?

عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ ⑪

12. Powiedz mi, czy sługa Nasz idzie za przewodnictwem

أَرَأَيْتَ إِن كَانَ عَلَى الْهُدَىٰ ⑫

13. Lub czy cieszy się sprawiedliwością.

أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ ⑬

14. I powiedz mi: jeżeli zabraniający odrzuca Prawdę i odwraca się od niej, to jak będzie mu się wiodło?

أَرَأَيْتَ إِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ⑭

15. Czy on nie wie, że Allach widzi wszystko?

أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ ⑮

16. Nie, jeśli ten nie odstąpi od swego, My niechybnie pochwycimy go i będziemy ciągnąć za włosy na czole[3391] –

كَلَّا لَئِن لَّمْ يَنتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ⑯

17. Za grzywę kłamiącą, grzeszną.

نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ⑰

18. A wtedy niechaj wzywa swoich bożków.

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ⑱

19. My również zawołamy Nasze anioły kary.[3392]

سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ⑲

20. Nie, ty mu się nie poddawaj, lecz sam padnij na twarz i przybliż się do Allacha.

كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِب ۩ ⑳ ع ٢١

[a]21,36; 53,43. [b]2,115; 72,20.

3390. Nawiązuje się tutaj do każdego muzułmanina, który modli się, a zwłaszcza do Świętego Proroka.

3391. Wersety 10-18, choć na ogół odnoszą się do każdego krnąbrnego i zatwardziałego niewiernego, można – jak to czynią niektórzy Komentatorzy – odnieść do Abū Jahl w szczególności, czyli do przywódcy Quraish w Mekce. To on stał na czele przeciwstawiania się i prześladowań Świętego Proroka i muzułmanów. Niektórzy niewolnicy, którzy przyjęli Islam, z jego rozkazu ciągani byli za włosy po ulicach Mekki. Po porażce pod Badr, martwe ciała niektórych przywódców Quraish, a w tej liczbie także ciało Abū Jahl, ciągnięto za włosy i wrzucono do dołu, w tym celu wykopanego. Była to stosowna kara za traktowanie bezbronnych muzułmanów w Mekce na wiele lat wcześniej.

3392. *Zabāniyah* oznacza: zbrojni oficerowie lub prefekt policji; aniołowie lub straż Piekła; aniołowie kary (Lane).

ROZDZIAŁ 97

AL-QADR

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Niektórzy komentatorzy Koranu uważają, że sura ta była objawiona w Medynie. Jest to jednak pogląd błędny, sprzeczny z wszelkimi danymi historycznymi. Jest to zdecydowanie sura mekkańska i należy do bardzo wczesnego okresu Powołania. Pogląd ten potwierdzają tak uznane autorytety jak Ibn 'Abbās, Ibn Zubair oraz 'Ā'ishah. Noldeke umieszcza surę obecną za surą 93., która była jednym z najwcześniej objawionych Rozdziałów w Mekce. Sura poprzednia rozpoczyna się od przykazania Bożego dla Świętego Proroka, aby recytował Koran oraz głosił jego Posłannictwo całemu światu. Sura obecna zajmuje się wyniosłym statusem, godnością i wspaniałością samego Koranu, o którym powiada się w pierwszym wersecie, że objawiony został w *Lailat al-Qwadr*, czyli w Nocy Dekretu (lub Decezji). Noc Dekretu lub Przeznaczenia jest w innym miejscu Koranu (44,4) określona jako „Błogosławiona Noc". Sura ta składa się zaledwie z pięciu krótkich wersetów, wyłączając *Bismillāh*, a mimo to jej znaczenie i treść mają olbrzymie i głębokie znaczenie duchowe.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego. بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Zaiste, zesłaliśmy go podczas Nocy[3393] Decyzji.[3394] اِنَّآ اَنْزَلْنٰهُ فِيْ لَيْلَةِ الْقَدْرِ ②

3. A skąd masz wiedzieć, czym jest Noc Decyzji?[3395] وَمَآ اَدْرٰىكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ③

4. Noc Decyzji lepsza jest niż tysiąc miesięcy.[3396] لَيْلَةُ الْقَدْرِ ﴰ خَيْرٌ مِّنْ اَلْفِ شَهْرٍ ④

3393. Na ogół zarówno słowo *Lail*, jak i *Lailah* oznaczają noc, lecz według znanego leksykografa Marzūquī, słowo *Lail* używane jest w przeciwieństwie do *Nahār*, zaś *Lailah* w przeciwieństwie do *Yaum*. Słowo *Lailah* posiada znaczenie szersze niż słowo *Lail*, tak jak *Yaum*, które jest jego przeciwieństwem, ma znaczenie szersze od znaczenia słowa *Nahar*, przeciwieństwa *Lail*. Słowo *Lailah* użyte jest w Koranie aż osiem razy (2,52; 2,188; 44,4; dwukrotnie w 7,143 oraz trzy razy w wersecie komentowanym) i w każdym miejscu użyte jest ono w związku z objawieniem Koranu i innymi pokrewnymi tematami. Słowo to zatem nawiązuje do godności, majestatu i wielkości tych nocy, w których objawiany był Koran.

3394. *Qadr* oznacza: wartość; dostateczność; godność; dekret; los; władza (Lane). W świetle tych różnych znaczeń słowa *Qadr* i *Lailah*, werset ten można interpretować jak następuje: Koran objawiony został tej nocy, która została szczególnie wyznaczona dla zamanifestowania szczególnej władzy Boga; lub tej nocy, która swą wartością równa jest wszystkim innym nocom razem wziętym; lub podczas nocy godności, majestatu i poszanowania; lub w nocy dostateczności, czyli że Koran w pełni zaspokaja wszystkie moralne i duchowe potrzeby i wymagania człowieka. Znaczenie może być tutaj również takie, że Bóg objawił Koran podczas Nocy Dekretu lub Przeznaczenia, czyli że Koran został objawiony w czasie, kiedy ważyły się losy człowieka, kiedy ustalany był przyszły wzór wszechświata i kiedy ustalano właściwe zasady dla ludzkości. Czas pojawienia się wielkiego Reformatora Bożego bywa także nazywany *Lailat al-Qadr*, ponieważ w tym czasie rozprzestrzenione są grzech i występek, zaś siły ciemności rządzą niepodzielnie. Uważa się również, że słowo to oznacza także konkretną noc w liczbie nocy nieparzystych w czasie dziesięciu ostatnich dni Ramadanu, kiedy to nastąpiło pierwsze objawienie Koranu. Ewentualnie słowo to może oznaczać cały okres 23 lat działalności Świętego Proroka, kiedy to był stopniowo objawiany cały Koran.

3395. Błogosławieństwa Nocy Dekretu nie dadzą się zliczyć ani przewidzieć.

3396. Ponieważ *Alf* (tysiąc) jest liczbą wyższą w arabskim systemie liczenia, to oznacza on coś, co nie da się policzyć. W ten sposób komentowany werset oznacza, że Noc Dekretu lub Przeznaczenia jest lepsza niż niezliczona ilość miesięcy, czyli że epoka Świętego Proroka jest nieskończenie lepsza i wspanialsza niż wszystkie inne epoki razem wzięte. Werset ten zawiera aluzję do pojawiania się wśród muzułmanów Reformatorów Bożych, kiedy to muzułmanie ich potrzebowali. Jeden tysiąc miesięcy to zaledwie jedno stulecie, a jak się relacjonuje, Święty Prorok powiedział, że Bóg nadal powoływać będzie spośród swoich wyznawców Bożych Reformatorów na początku każdego wieku, którzy to Reformatorzy będą odradzać Islam i dawać mu nowe życie i dodawać nowego wigoru (Mājah).

5. Podczas niej [a]zstępują aniołowie i Duch[3397] z rozkazu ich Pana wraz z Bożym dekretem [b]dotyczącym każdej sprawy.

تَنَزَّلُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِّن كُلِّ أَمْرٍ ۝٥

6. Jest on pokojem[3398] aż po początek świtu.[3398A]

سَلٰمٌ هِيَ حَتّٰى مَطْلَعِ الْفَجْرِ ۝٦

[a]16,3; 40,16. [b]44,5.

3397. *Al-Rūh* oznacza tutaj nowego ducha, przebudzenie, żarliwość i determinację. Podczas trwania Nocy Decyzji zstąpią aniołowie Boży, by pomóc Posłańcom lub Reformatorom Bożym w głoszeniu i dalszym prowadzeniu sprawy Prawdy, zaś wyznawcy Boga otrzymają nowe życie i nastąpi nowe przebudzenie do szerzenia i propagowania Posłannictwa Bożego.

3398. W czasach Proroka lub Reformatora Bożego wśród trudności i cierpień ludzi wierzących spływa na nich szczególny rodzaj spokoju umysłu. Szczęście niebiańskie, które w tym czasie ich inspiruje, zmienia wszelką radość materialną i zmysłową.

3398A. „Początek świtu" oznacza przeminięcie nocy trudności i cierpień oraz pojawienie się świtu przewagi i trwałości sprawy Prawdy.

R O Z D Z I A Ł 98

AL-BAYYINAH

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Wśród naukowców nie ma zgody co do daty objawienia tej sury. Ibn Mardawaih powiada o 'Ā'ishah, iż powiedziała, że sura ta była objawiona w Mekce, podczas gdy według Ibn 'Abbās sura ta była objawiona we wczesnym okresie medyńskim. Rozważywszy wszystkie stosowne fakty, większość naukowców przychyla się do poglądu 'Ā'ishah. Kilka poprzednich rozdziałów zajmowało się ważnym tematem objawienia Koranu oraz jego nieporównywalnym pięknem i wspaniałością. Sura obecna zajmuje się zmianą, jakiej miał dokonać Koran. Na samym początku powiada się, że lud Księgi oraz bałwochwalcy nadal błądziliby w ciemności i prowadziliby życie pełne grzechu i niegodziwości, gdyby nie został objawiony Koran. To właśnie Święty Prorok wyprowadził ich z ciemności zwątpienia i niewiary oraz poprowadził drogą słusznych wierzeń i sprawiedliwego postępowania.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ (١)

2. Ci, którzy nie wierzą spośród Ludu Księgi i bałwochwalców,[3399] nie odstąpią od niewiary, dopóki nie przybędzie do nich zrozumiały dowód –

لَمْ يَكُنِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ وَالْمُشْرِكِيْنَ مُنْفَكِّيْنَ حَتّٰى تَاْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ (٢)

3. [a]Posłaniec od Allacha, przedstawiający im czyste Pisma,

رَسُوْلٌ مِّنَ اللّٰهِ يَتْلُوْا صُحُفًا مُّطَهَّرَةً (٣)

4. W których zawarte są trwałe przykazania.[3400]

فِيْهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ (٤)

5. I ci, którzy otrzymali Księgę, [b]nie podzielili się, lecz uczynili to dopiero po tym, jak przybył do nich zrozumiały dowód.

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ (٥)

6. I nakazano im wyłącznie służenie Allachowi, będąc Mu szczerym w posłuszeństwie i [c]będąc prawym, i przestrzeganie Modlitwy i płacenie Zakāt. Oto właściwa religia.[3400A]

وَمَآ اُمِرُوْٓا اِلَّا لِيَعْبُدُوا اللّٰهَ مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنَ حُنَفَآءَ وَيُقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوا الزَّكٰوةَ وَذٰلِكَ دِيْنُ الْقَيِّمَةِ (٦)

[a]3,165; 62,3. [b]42,15; 45,18. [c]40,15.

3399. Koran dokonał podziału wszystkich niewiernych na dwie kategorie – Lud Księgi oraz bałwochwalców (tych, którzy nie wierzą w żadne objawione Pismo).

3400. Koran jest kompendium wszystkiego tego, co jest dobre, trwałe i niezniszczalne w naukach poprzednich objawionych Pism, ale zawiera on o wiele więcej tego, czego owym Pismom brakowało, a czego człowiek potrzebuje do swego rozwoju moralnego i duchowego. W Koranie zawarte zostały wszystkie te słuszne ideały i zasady, przepisy i przykazania, które miały być zawsze wykorzystywane przez człowieka. Koran stoi zatem jako strażnik nad tymi Księgami. Nie posiada on wszystkich tych błędów i zanieczyszczeń, jakie można było znaleźć w poprzednich Pismach.

3400A. Dīn oznacza: posłuszeństwo; władza; przykazanie; plan; sprawiedliwość; zwyczaj lub nawyk; zachowanie lub postępowanie (Lane).

7. Zaprawdę, ci, którzy nie wierzą spośród Ludu Księgi i bałwochwalcy, znajdą się w ogniu Piekła, w nim zamieszkają. Oni są najgorszymi ze stworzeń.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتٰبِ وَالْمُشْرِكِينَ
فِي نَارِ جَهَنَّمَ خٰلِدِينَ فِيهَا ۚ أُولٰٓئِكَ هُمْ شَرُّ
الْبَرِيَّةِ ۝٧

8. Zaprawdę, ci, którzy wierzą i czynią dobre dzieła, ci są najlepszymi stworzeniami.

إِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ۙ أُولٰٓئِكَ هُمْ
خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ۝٨

9. Ich nagroda znajduje się u ich Pana – [a]Ogrody Wieczności, przez które przepływają strumienie. W nich zamieszkają na wieki. Allach znalazł w nich upodobanie i oni znaleźli upodobanie w Nim.[3401] [b]Jest to dla tego, kto boi się swego Pana.

جَزَآؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهٰرُ خٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۖ رَضِيَ اللّٰهُ
عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۚ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ۝٩ ع

[a]9,72; 13,24; 16,32; 35,34. [b]36,12; 55,47.

3401. Najwyższe stadium rozwoju duchowego człowiek osiąga, kiedy całkowicie identyfikuje się z Wolą Boga.

ROZDZIAŁ 99

AL-ZILZĀL

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Istnieja różne opinie co do czasu i miejsca objawienia tej sury. Naukowcy tacy jak Mujāhid, 'Atā' oraz Ibn 'Abbās uważają, że była ona objawiona w Mekce; niektórzy inni sądzą, że była ona objawiona w Medynie. Ten ostatni pogląd nie jest najwyraźniej oparty na słusznych danych historycznych. Podczas gdy w poprzedniej surze wspomniano o tej wielkiej rewolucji moralnej, jaka miała być wprowadzona przez Świętego Proroka, w surze obecnej powiada się, że podobna zmiana nastąpi kiedyś później, w czasach Wielkiego Następcy Świętego Proroka, Obiecanego Mesjasza i Mahdiego, kiedy to wszystkimi instytucjami ludzkimi wstrząśnie się do posad, zaś nowe odkrycia w sferze nauki i myśli zmienią cały kształt rzeczy, a ideały i idee ludzi przybiorą nowe orientacje.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego. — بسم الله الرحمن الرحيم ①

2. Kiedy ziemia zadrży swym gwałtownym wstrząsem[3402] — إذا زلزلت الأرض زلزالها ②

3. I wyrzuci z siebie swoje brzemię,[3403] — وأخرجت الأرض أثقالها ③

4. A człowiek powie: „Co z nią się dzieje?",[3404] — وقال الإنسان ما لها ④

5. Tego dnia ona wyjawi swoje wieści,[3405] — يومئذ تحدث أخبارها ⑤

6. Albowiem twój Pan tak jej rozkaże.[3406] — بأن ربك أوحى لها ⑥

7. Tego dnia ludzie ruszą w rozproszonych grupach,[3407] aby zostały im pokazane wyniki ich dzieł.[3408] — يومئذ يصدر الناس أشتاتا ليروا أعمالهم ⑦

8. [b]Wówczas ten, kto uczyni dobro choćby tak małe jak atom, ujrzy je, — فمن يعمل مثقال ذرة خيرا يره ⑧

9. A jeśli kto uczyni zło choćby tak małe jak atom, również je ujrzy.[3409] — ومن يعمل مثقال ذرة شرا يره ⑨

[a]1,1. [b]4,124-125; 17,8; 28,85; 41,47.

3402. Cała ziemia doświadczać będzie najróżniejszych wewnętrznych, jak i zewnętrznych, wstrząsów i porywów.

3403. (a) Rozewrze się wnętrze ziemi i wyrzuci ona na zewnątrz całe swoje bogactwa mineralne; (b) nastąpi wielkie uwolnienie i rozwój myśli, odnoszącej się zarówno do nauk fizycznych, jak i duchowych, a zwłaszcza do geologii i archeologii.

3404. Zmian będzie tak wiele i będą one tak dalekosiężne, zaś odkrycia tak wielkie, że człowiek wykrzykiwać będzie ze zdziwienia i zaskoczenia: „Co się dzieje z ziemią?"

3405. Kiedy Świętego Proroka zapytano o znaczenie tego wersetu, powiedział on, że każde tajemne działanie zostanie ujawnione (Tirmidhī).

3406. Ziemia wyrzuci z siebie swoje bogactwa, ponieważ tak nakazuje jej Bóg. Słowo *Auhā* oznacza: rozkazał (Aqrab).

3407. W Dniach Ostatnich ludzie, w celu ochrony swoich interesów politycznych, społecznych i gospodarczych, łączyć się będą w partie, towarzystwa i grupy o podłożu politycznym i gospodarczym, zaś potężne gildie, kartele i syndykaty zaczną się pojawiać jak grzyby po deszczu.

3408. Poszczególni ludzie sięgną po swoje zasoby, a wysiłek zbiorowy zastąpi wysiłek indywidualny po to, by praca ludzi dawała lepsze rezultaty.

3409. Żadne działanie człowieka, dobre czy złe, nie idzie na marne. Zawsze daje ono jakieś wyniki.

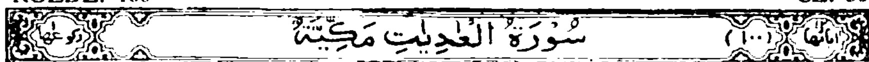
ROZDZIAŁ 100

AL-'ĀDIYĀT

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Jābir, 'Ikrimah oraz Ibn Mas'ūd, jeden z najwcześniejszych Towarzyszy Świętego Proroka oraz wielki autorytet w sprawach chronologii koranicznej, uważają, że sura obecna była objawiona w bardzo wczesnym okresie mekkańskim. W czasie zajmuje ona miejsce zaraz po poprzedniej surze. W niektórych poprzednich Rozdziałach wspomniano równocześnie o warunkach panujących zarówno w czasach Świętego Proroka, jak i w Dniach Ostatnich. W surze Al-Zilzāl zajmowano się wielkimi postępami, jakie miały nastąpić w nauce, a zwłaszcza w geologii, oraz wielkimi zmianami, jakie miały mieć miejsce w politycznych, społecznych i gospodarczych sferach Dni Ostatnich. Sura obecna zajmuje się wielkim zapałem i entuzjazmem Towarzyszy Świętego Proroka oraz ich wielkimi ofiarami, jak i bitwami, jakie stoczyli z przeciwnikami drogi Bożej. Niektórzy mistycy uważają, że sura ta odnosi się do ciągłej wojny, jaką sprawiedliwi wierni muszą wypowiadać swoim własnym złym pasjom i skłonnościom oraz światłu z nieba, jakie otrzymują w wyniku dobrych wyników tej walki.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ①

2. Na parskające rumaki,[3410]

وَالۡعٰدِيٰتِ ضَبۡحًا ۙ②

3. Które krzesają iskry[3411] ognia swoimi kopytami,

فَالۡمُوۡرِيٰتِ قَدۡحًا ۙ③

4. Uderzające o świcie,[3412]

فَالۡمُغِيۡرٰتِ صُبۡحًا ۙ④

5. I wzniecające tumany kurzu,[3413]

فَاَثَرۡنَ بِهٖ نَقۡعًا ۙ⑤

6. I w ten sposób wdzierające się w środek[3414] szeregów wroga.

فَوَسَطۡنَ بِهٖ جَمۡعًا ۙ⑥

7. Zaiste, człowiek jest niewdzięczny wobec swego Pana.

اِنَّ الۡاِنۡسَانَ لِرَبِّهٖ لَـكَنُوۡدٌ ۚ⑦

3410. Jakże drodzy Bogu muszą być ci walczący, którzy wypowiadają nieustanną walkę siłom zła, skoro Bóg na nich się powołuje, a nawet na ich konie. Słowo 'Ādiyāt oznacza zarówno grupy wojowników, jak ich rumaki. Werset ten wymownie świadczy o zapale i entuzjazmie Towarzyszy Świętego Proroka do walki i składania własnego życia w ofierze dla drogi Bożej. Werset ten powiada, że maszerują oni na pole bitwy z zadowoleniem i zapałem do odniesienia zwycięstwa lub bycia zabitym dla Allacha; obecny werset z podziwem odnosi się też do szybkości ich rumaków oraz gwałtowności ich ataków. Werset ten objawiony był w Mekce, kiedy muzułmanie nie mieli jeszcze koni. Podczas Bitwy pod Badr armia muzułmańska posiadała tylko dwa rumaki, jeden należał do Miqdāda, a drugi do Zubaira. Właściwie werset ten stanowił proroctwo, które powiadało, że wkrótce muzułmanie będą posiadali konie. Trzy słowa – *'Adiyāt, Muriyat, Mughirāt* – są przez różnych naukowców różnie interpretowane. Według Ibn 'Abbās odnoszą się one do wielbłądów, biegnących z okazji Pielgrzymki, lecz wedle autora Rūh al-Ma'āni nawiązuje się tutaj do posiadanych przez muzułmanów koni. Niektórzy autorzy o skłonnościach mistycznych uważają te słowa za opis duchowych podróżników, którzy w swej podróży duchowej szybko biegną, by spotkać się ze swoim Panem i Bogiem.

3411. Rumaki wojowników muzułmańskich biegały tak szybko, że krzesały kopytami iskry, gdy uderzały kopytami o ziemię. Nawiązuje się tutaj do ochoty i zapału wojowników muzułmańskich do walki za sprawę Boga.

3412. Odważni wojownicy muzułmańscy nie wykorzystują nieświadomości wroga, atakując ich w nocy. Uderzają na nich w pełnym świetle świtu. Są wojownikami odważnymi i czystymi.

3413. Atak sił muzułmańskich jest tak potężny i przejmujący, że cały horyzont staje się ciemny od wzniecanego kopytami końskimi kurzu.

3414. Wojownicy muzułmańscy nie atakują pojedynczych osób ani słabych, bezbronnych kobiet, dzieci i ludzi starych. Oni uderzają na całe siły wroga i głęboko się w nie wdzierają.

8. I, zaiste, daje on tego świadectwo swoim postępowaniem.

وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ﴿٨﴾

9. I, zaiste, on nie ma umiaru w swojej [a]miłości do bogactwa.

وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ﴿٩﴾

10. Czyż ktoś taki nie wie, że kiedy podniesieni zostaną ci, którzy są w grobach,[3415]

أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ﴿١٠﴾

11. A to, co jest ukryte w ich piersiach, zostanie ujawnione,[3416]

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ﴿١١﴾

12. Zaiste, tego dnia ich Pan będzie ich najlepiej Świadom?[3417]

إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ ﴿١٢﴾

[a]89,21.

3415. Wydaje się, że w niewiernych nie pozostało ani trochę życia. Leżą martwi w swoich grobach – w swoich domach. Jednakże wkrótce powstaną w opozycji wobec Islamu i przejdą wiele kilometrów, by zaatakować Świętego Proroka w Medynie.

3416. Ujawnione zostaną wrogie zamiary przeciwników Islamu.

3417. Bóg jest Świadomy tych złych zamiarów i ukarze wrogów Islamu za ich złe uczynki.

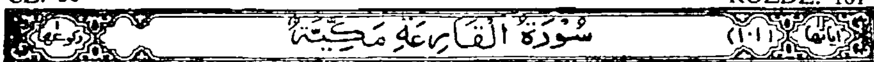
ROZDZIAŁ 101

AL-QĀRI'AH

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Obecna sura została objawiona w Mekce. Wszyscy komentatorzy Koranu podzielają ten pogląd. Noldeke i Muir także podają te dane. Podobnie jak sura Al-Zilzāl sura obecna przedstawia krótki, lecz klarowny opis straszliwych konwulsji i katastrofalnych wstrząsów, które w Dniach Ostatnich poruszą podstawami świata. W surze poprzedniej omawiano wielką walkę, jaką Towarzysze Świętego Proroka wypowiedzieli siłom ciemności. Sura obecna może również odnosić się do Dnia Sądu większego niż wszelkie nieszczęścia, jakie mogłyby spaść na niewiernych.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Wielkie Nieszczęście!

اَلْقَارِعَةُ ②

3. Czym[3418] jest Wielkie Nieszczęście?

مَا الْقَارِعَةُ ③

4. I skąd masz wiedzieć, czym jest Wielkie Nieszczęście?[3419]

وَمَآ اَدْرٰىكَ مَا الْقَارِعَةُ ④

5. Dzień, w którym ludzie będą jak rozpędzone ćmy,

يَوْمَ يَكُوْنُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوْثِ ⑤

6. A góry będą jak zgręplowana wełna.[3420]

وَتَكُوْنُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوْشِ ⑥

7. Wtedy, jeśli chodzi o tego, [a]którego szale przeważą,[3421]

فَاَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِيْنُهٗ ⑦

8. Ten dostąpi przyjemnego życia.

فَهُوَ فِيْ عِيْشَةٍ رَّاضِيَةٍ ⑧

9. Lecz jeśli chodzi o tego, [b]którego szale będą lekkie,

وَاَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِيْنُهٗ ⑨

[a]7,9; 23,103. [b]7,10; 23,104.

3418. Podczas gdy dodanie partykuły *al* do słowa *Qāri'ah* czyni to nieszczęście konkretnym i powiększa jego okropność; dodanie partykuły *mā* (co) czyni to nieszczęście jeszcze bardziej srogim i niszczącym.

3419. Nieszczęście to będzie tak katastrofalne, że nie sposób jest wyobrazić sobie jego okropność, a tym bardziej nie sposób jest opisać je słowami. Patrz także 69,2-5, gdzie dla wywołania podobnego efektu użyty został taki sam zwrot. *Qāri'ah*, oprócz wielkiego nieszczęścia, oznacza karę, która nadchodzi nagle.

3420. Ponieważ przekracza możliwości ludzkiego pojmowania wyobrażenie sobie przeraźliwości tego nieszczęścia, wskazuje się tutaj tylko na nieliczne rezultaty. Werset obecny i następny przedstawiają nieco tego zamieszania i strachu, jakie zapanują. Ten straszny kataklizm porozrzuca ludzi jak skrawki gręplowanej wełny i nie będą oni mogli znaleźć żadnego schronienia.

3421. W odniesieniu do konkretnej osoby słowo *Mawāzin* oznacza jego dzieła, natomiast w odniesieniu do całego narodu, słowo to oznacza jego środki materialne i zasoby. Zgodnie z dzisiejszą terminologią wojenną słowo „tonaż" lub „pojemność" stosownie oddaje znaczenie tego słowa. W tym ostatnim sensie cały ten werset może oznaczać, że naród, którego zasoby są wielkie i tonaż jego parowców i samolotów jest olbrzymi, będzie dominował nad swoimi przeciwnikami, zaś sam ten fakt doda temu narodowi prestiżu i władzy, a w konsekwencji przyczyni się do jego szczęścia.

10. Jego mamką[3422] będzie Piekło. فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ ﴿١٠﴾

11. A skąd masz wiedzieć, co to jest? وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا هِيَهۡ ﴿١١﴾

12. Jest nim płonący Ogień. نَارٌ حَامِيَةٌ ﴿١٢﴾ ع

3422. Związek grzesznego ludu z Piekłem będzie taki sam jak niemowlęcia z jego matką. Tak samo jak embrion przechodzi przez różne stadia rozwoju w łonie matki aż do czasu narodzin w formie całkowicie ukształtowanej istoty ludzkiej, podobnie ludzie winni przechodzić będą przez różne stadia tortury duchowej, do czasu aż ich dusze zostaną całkowicie oczyszczone z brudu grzechów i otrzymają oni nowe życie. W ten sposób kara Piekła ma na celu spowodować, żeby niegodziwi okazali skruchę za swoje grzechy i żeby zmienili się. Według koncepcji islamskiej Piekło jest miejscem naprawy moralnej.

ROZDZIAŁ 102

AL-TAKĀTHUR

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Panuje powszechna opinia co do tego, że sura ta jest jedną z najwcześniej objawionych w Mekce. W poprzednich Rozdziałach mówiono o karze, jaka miała spaść na niewiernych jeszcze w czasach Świętego Proroka oraz o późniejszej długiej karierze Islamu, w tym także o jego postępach w czasie jego Drugiego Przyjścia. Sura obecna zajmuje się czynnikami, które wywołują u człowieka inklinację lub upodobanie do niewiary oraz które odwracają jego uwagę od Boga. Mówi się tutaj o bardzo powszechnym, lecz strasznym nieszczęściu duchowym, a mianowicie o wzajemnej rywalizacji w zdobywaniu dóbr doczesnych i pysznieniu się posiadaniem ich w wielkiej obfitości. Relacjonuje się, że Święty Prorok powiedział, iż sura obecna równa jest w wadze swojej wymowy i wartości tysiącowi wersetów (Baihaqui oraz Dailamī), podkreślając w ten sposób jej wielkie znaczenie.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Wzajemne współzawodnictwo w poszukiwaniu wzrostu dóbr tego świata odwodzi was[3423] od Boga,

أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ ۝١

3. Do czasu, aż osiągniecie grób.

حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ۝٢

4. Nie! Wy wkrótce poznacie Prawdę.

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝٣

5. Raz jeszcze - nie! Wkrótce dowiecie się.[3224]

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝٤

6. Nie! Gdybyście tylko mieli trochę wiedzy.

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ۝٥

7. Wy niechybnie ujrzycie Piekło[3425] jeszcze za życia.

لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ۝٦

3423. Chęć zdobywania oraz niepoprawne pragnienie człowieka do prześcigania innych w bogactwie, pozycji i prestiżu to podstawa wszystkich kłopotów człowieka oraz zaniedbywania wyższych wartości życia. Wielkim nieszczęściem człowieka jest to, że jego pasja zdobywania dóbr doczesnych nie zna granic i nie pozostawia mu czasu na myślenie o Bogu oraz o Życiu Przyszłym. Człowiek całkowicie oddaje się tym rzeczom aż do czasu nadejścia śmierci i dopiero wtedy stwierdza on, że stracił swoje cenne życie na zdobywanie tego, co nie jest najważniejsze.

3424. Powtórzenie tego wersetu ma na celu podkreślenie ostrzeżenia zawartego w tej surze. Sura ta może również odnosić się do nemezis, które nastąpi w chwili przypływu ślepego zainteresowania człowieka zdobywaniem w tym życiu dóbr doczesnych.

3425. Gdyby człowiek korzystał ze zdrowego rozsądku i tej odrobiny posiadanej wiedzy, to z całą pewnością ujrzałby przed sobą prawdziwe Piekło tego życia, czyli uświadomiłby sobie, że jego dążenie do posiadania dóbr materialnych oraz pozycji w tym doczesnym istnieniu prowadzi do jego całkowitej ruiny moralnej.

8. Wy z pewnością ujrzycie je okiem pewności Życia Przyszłego.[3426]

ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ۝٨

9. Wówczas, tego dnia, zostaniecie wezwani, by rozliczyć się z zesłanych wam łask.

ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ۝٩

3426. Wersety 5-8 nie pozostawiają żadnych wątpliwości co do początku piekielnego życia jeszcze na tym świecie. Piekło życia przyszłego przygotowywane jest jeszcze za tego życia. Jest ono ukryte przed wzrokiem człowieka, ale można je rozpoznać poprzez znajomość pewności, przez tych, którzy zastanawiają się nad nim. Wersety te przedstawiają trzy stadia pewności wiedzy ludzkiej w odniesieniu do Piekła, a mianowicie: *'Ilm al-Yaqīn* lub pewność na podstawie wnioskowania; *'Ain al-Yaqīn* lub pewność na podstawie tego, co się widzi oraz *Haqq al-Yaqīn* lub pewność na zasadzie uświadomienia sobie. Pewność poprzez wiedzę można zdobyć jeszcze w tym życiu na podstawie wnioskowania tych, którzy zastanawiają się nad naturą zła, ale po śmierci człowiek ujrzy Piekło swoimi własnymi oczami, natomiast w Dniu Zmartwychwstania w pełni uświadomi sobie prawdę pewności, rzeczywiście wchodząc do Piekła.

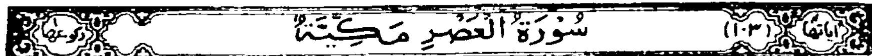
ROZDZIAŁ 103

AL-'ASR

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Według zgodnej opinii sura ta była objawiona we wczesnych latach Powołania. Autorzy zachodni, oprócz muzułmańskich komentatorów Koranu, przypisują tę surę właśnie na ten okres. Sura poprzednia zajmowała się wielką pasją człowieka do gromadzenia bogactwa i dóbr doczesnych oraz złymi tego konsekwencjami. W surze obecnej powiada się nam, że życie bez celu, pozbawione dobrych ideałów, jest zwyczajnie tracone. Powiada się nam także, że postęp i dobrobyt materialny nie może uchronić ludzi, jeśli brak im jest wiary i jeśli nie prowadzą oni czystego życia. Takim jest świadectwo Czasów. Będąc upojonymi swoimi wielkimi zasobami materialnymi i władzą, prestiżem oraz dobrobytem, niewierni – a zwłaszcza chrześcijańskie narody Zachodu – wysilają się w oparciu o błędną koncepcję, że rzeczy te nigdy nie stracą swojej wartości. Natomiast muzułmanie stracili, jak się wydaje, nadzieję na swoją przyszłość. Obecna sura nawiązuje w szczególności do czasów teraźniejszych. Można jednak uznać, iż nawiązuje ona do czasów Świętego Proroka, ponieważ słowo *Al-'Asr* oznacza także jego czasy.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Na Czas,[3427]

وَالْعَصْرِ ②

3. Zaiste, człowiek[3428] zawsze jest po stronie [b]przegranych[3429]

اِنَّ الْاِنْسَانَ لَفِيْ خُسْرٍ ③

4. Z wyjątkiem tych, którzy wierzą i czynią dobre dzieła, i [c]wzajemnie się napominają do głoszenia Prawdy, i wzajemnie się napominają[3430] do wytrwałości.

اِلَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ ۙ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ④

[a]1,1. [b]10,46. [c]90,18.

3427. *'Asr* oznacza: czas; historia; następstwo epok; popołudnie; lub wieczór. *Al-Asrān* oznacza: noc i dzień; ranek i wieczór (Lane).

3428. *Al-Insān* (człowiek) oznacza tutaj człowieka, jak przedstawia się go w 17,12; 18,55; 36,78; 70,20, a mianowicie człowieka popędliwego, swarliwego lub takiego, który przeciwstawia się Posłańcom od Boga.

3429. Trwałe świadectwo historii powiada, że w rozgoryczeniu i żalu kończą ci ludzie lub narody, które niewłaściwie wykorzystują nadarzające im się w życiu możliwości i które odrzucają wieczne prawa przyrody, określające los człowieka. Właśnie tacy ludzie i takie narody, które przegrywają w wyścigu z Czasem, a które określane są mianem *Al-Insān*, omawiane są w obecnej surze. Praw Bożych nie można odrzucać bezkarnie.

3430. W surze obecnej oraz kilku innych miejscach Koranu zachęca się wiernych, by nie tylko akceptowali słuszne i dobre zasady oraz właściwe ideały, lecz także by głosili je innym i w ten sposób pomagali w tworzeniu zdrowej atmosfery wokół nich. Dalej zachęca się wierzących, aby nie zniechęcali się opozycją czy prześladowaniami, na jakie natknąć się mogą w wypełnianiu swego trudnego zadania, lecz by znosili je z cierpliwością i wytrwałością. Zatem sura ta w jednym krótkim wersecie ustanawia zasady postępowania, dzięki przestrzeganiu których człowiek może prowadzić życie szczęśliwe, pełne zadowolenia, dobrobytu i postępu.

ROZDZIAŁ 104

AL-HUMAZAH

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura ta została objawiona w bardzo wczesnym okresie mekkańskim. Właściwie jest ona jedną z najwcześniej objawionych sur. Istnieje całkowita zgoda komentatorów Koranu w tym względzie, a pogląd ten potwierdzają również orientaliści Zachodu. W surze Al-Takāthur przedstawiono ostrzeżenie, które powiada, iż niezdrowe współzawodnictwo w komasowaniu bogactw oraz pysznienie się nimi odwraca uwagę człowieka od Boga oraz od prawdziwych wartości życia. W surze *Al-'Asr* powiedziano, że jedynie poprzez przyjęcie szlachetnych ideałów i poprzez sprawiedliwe postępowanie człowiek może uchronić się przed życiem „straconym". W surze obecnej nawiązuje się do okropnego końca tych niewiernych, którzy zamiast wydawać swoje nagromadzone bogactwo dla dobra różnych spraw, pozwalają sobie na dopatrywanie się błędów i rzucanie oszczerstw pod adresem dobrych i sprawiedliwych wiernych.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ①

2. [b]Biada każdemu oszczercy,[3431] potwarcy,

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ②

3. Który gromadzi bogactwo i ciągle je przelicza.[3432]

الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ③

4. On sądzi, że jego bogactwo uczyni go nieśmiertelnym.[3433]

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ④

5. Nie! On niechybnie zostanie wrzucony w miażdżącą mękę.[3434]

كَلَّا لَيُنبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ⑤

6. A skąd masz wiedzieć, czym jest miażdżąca męka?[3434A]

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ ⑥

7. Jest nią rozpalony przez Allacha ogień,

نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ ⑦

8. Który wznosi się ponad serca.

الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ ⑧

9. Ogień ten zostanie nad nim [d]zamknięty[3435]

إِنَّهَا عَلَيْهِم مُّؤْصَدَةٌ ⑨

10. W rozpostartych filarach.[3435A]

فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ ⑩

---

[a]1,1. [b]49,13; 68,12. [c]9,34; 89,21. [d]90,21.

3431. *Humazah* oznacza: ktoś, kto u innych dopatruje się błędów, lecz za ich plecami; natomiast *Lumazah* oznacza: ktoś, kto znajduje u nich błędy za ich plecami lub otwarcie (Aqrab). Na zasadzie kontrastu wobec dwóch podstawowych, dobrych cech – dobroci i cierpliwości, o których była mowa w poprzedniej surze – w surze obecnej mówi się o dwóch złych cechach, które podcinają korzenie spokoju i harmonii społecznej. Obmawianie i rzucanie oszczerstw to dwa największe elementy zła, z powodu których strasznie cierpią tak zwane społeczności cywilizowane dzisiejszych czasów.

3432. Werset ten stanowi smutny komentarz do zamiłowania człowieka do bogactw doczesnych. Oddawanie czci Mamonie jest zmorą materialistycznych cywilizacji naszych czasów.

3433. Nieszczęsny sknera dalej gromadzi swoje bogactwo najróżniejszymi drogami, dobrymi lub złymi, szczyci się tym i powstrzymuje się od wydawania swoich pieniędzy dla dobrych spraw, uważając, iż to uczyni go nieśmiertelnym, że uratuje jego imię od zapomnienia i zapewni mu dobrobyt. Człowiek taki wysila się jednak w oparciu o błędne koncepcje.

3434. Nie może być większego poniżenia czy agonii umysłowej dla człowieka niż patrzenie, jak sprawa, przeciwko której walczył całymi swoimi siłami i którą poddawał najróżniejszym próbom, dokonuje postępu i coraz lepiej prosperuje przed jego oczami. Właśnie taki żar odczuwali w sercu przywódcy Quraish, kiedy zauważyli, jak ta delikatna roślinka Islamu zmienia się w potężne drzewo mimo ich wysiłków zniszczenia jej.

3434A. Arabowie powiadają *Hatamat-hu al-Sinnu*, czyli złamał go starczy wiek (Lane).

3435. Intensywność gorąca zamkniętego ognia wzrasta niepomiernie i wielokrotnie.

3435A. „Rozpostarte filary" to złe nawyki, złe zwyczaje, które nie pozwolą niewiernym na przystosowanie ich życia do dobroczynnych norm i wartości.

ROZDZIAŁ 105

AL-FĪL

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura obecna została objawiona bardzo wcześnie w Mekce. Jej tytuł zaczerpnięty jest ze zwrotu Ashāb al-Fīl (Właściciele Słonia), który występuje w 2. wersecie. Tak nazwana była armia Abrahy, ponieważ był w niej jeden lub więcej słoni. Sura obecna nawiązuje do najazdu na Mekkę dokonanego przez Abraha Ashram – wicekróla Jemenu, chrześcijańskiego króla Abisynii – który przybył z zamiarem zniszczenia Ka'bah. Chcąc przypochlebić się królowi Abisynii oraz złamać jedność narodową Arabów lub – jak powiada tradycja – wykorzenić domniemany nacjonalizm arabski pod kierunkiem wielkiego Proroka – wkrótce już oczekiwanego – chciał on odwrócić uwagę Arabów od Ka'bah oraz głosić w Arabii chrześcijaństwo. Abraha wybudował kościół w San'ā', stolicy Jemenu. Jednakże kiedy nie udało mu się nakłonić Arabów do przyjęcia kościoła w San'ā' zamniast Ka'bah jako miejsca oddawania czci, wpadł on we wściekłość. A ponieważ upojony był olbrzymią siłą militarną, ruszył na Mekkę armią 20 000 ludzi w celu zmiecenia Ka'bah z powierzchni ziemi. Przybywszy na miejsce, kilka kilometrów od Mekki, posłał po przywódców Quraish, by przenegocjować z nimi losy Ka'bah. Delegacja Quraish, prowadzona przez sędziwego i czcigodnego 'Abd al-Muttalib, dziadka Świętego Proroka, spotkała się z Abraha, który okazał jej wiele szacunku. Lecz ku wielkiemu zdziwieniu i wzgardzie Abrahy 'Abd al-Muttalib miast błagać o oszczędzenie Ka'bah, poprosił jedynie o zwrot jego dwustu wielbłądów, które zabrali ludzie Abrahy. Kiedy Abraha powiedział 'Abd al-Muttalibowi, iż nie oczekiwał tak miernej z jego strony prośby, kiedy wszak przybył, by zniszczyć ich święty Dom Czci, 'Abd al-Muattalib wylał swą złość i wyraził swą niezłomną wiarę w nienaruszalność Ka'bah słowami: „Jam jest panem tych wielbłądów, a i Ka'bah ma swego Pana, który ją ustrzeże" (Al-Kāmil, t. I). Oczywiście negocjacje załamały się. Kiedy 'Abd al-Muttalib zorientował się, że jego siły są zbyt słabe, by przeciwstawić się siłom Abrahy, polecił swoim współplemieńcom, aby wycofali się na okoliczne wzgórza. Przed opuszczeniem miasta 'Abd al-Muttalib, trzymając w rękach stroje z Ka'bah, modlił się do Boga słowami pełnymi patosu, które brzmiały w przybliżeniu tak: „Tak jak człowiek chroni swój dom i własność przed grabieżą, tak i uczyń Ty, o Panie, obroń Twój własny Dom i nie doświadczaj Krzyża, by zwyciężyć ponad Ka'bah" (Al-Kāmil oraz Muir). Wojska Abrahy ledwie się poruszyły, a spadł na nią bicz Boży. Jak powiada Muir „w obozie Abrahy pojawiły się objawy choroby. Na skórze ludzi pojawiły się straszne pryszcze i bąble, prawdopodobnie objawy ospy. W zamieszaniu i obrzydzeniu armia Abrahy wycofała się. Porzuceni przez swoich dowódców, ludzie ginęli wśród dolin, zaś potop zmył wielkie ich rzesze do morza. Nie przeżył tego prawie nikt. Natomiast sam Abraha zmarł po drodze do San'ā' pokryty strasznymi pryszczami i wypryskami skóry". Właśnie do tego wydarzenia nawiązuje w szczególności obecna sura. Fakt, że chorobą, która zniszczyła armię Abrahy, była ospa w formie epidemii, potwierdzany jest przez wielkiego historyka – Ibn Ishāqa. Cytuje on 'Ā'ishah, szlachetną i utalentowaną żonę Świętego Proroka, która powiedziała, że widziała w Mekce dwóch ślepych żebraków i kiedy spytała kim są, powiedziano jej, że byli to jeźdźcy dosiadający słoni Abrahy (Manthūr).

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Czy nie wiesz, jak Pan twój postąpił z Właścicielami Słonia?[3436]

اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِاَصْحٰبِ الْفِيْلِ ②

3. Czy nie uczynił On, że [a]ich plany spełzły na niczym?

اَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِيْ تَضْلِيْلٍ ③

4. I wysłał On przeciwko nim roje ptaków,[3437]

وَّاَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا اَبَابِيْلَ ④

5. Które pożarły ich martwe ciała, uderzając nimi o bryły gliny.[3438]

تَرْمِيْهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّنْ سِجِّيْلٍ ⑤

6. I w ten sposób uczynił ich jak połamane źdźbła, zjedzonych.

فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّاْكُوْلٍ ⑥

---

[a]27,51-52.

3436. Abraha, wicekról Negusa w Jemenie, wyruszył na Mekkę z wielkim wojskiem w roku 570 A.D., czyli w roku narodzin Świętego Proroka, by zniszczyć tam Ka'bah. Miał ze sobą kilka słoni. Plaga lub epidemia ospy całkowicie zniszczyła jego armię, a gnijące ciała jego wojowników pożerały wielkie stada ptaków. Patrz Wstęp do tej sury.

3437. Wedle niektórych autorytetów *Abābīl* to liczba mnoga od słowa *Ibbaul*, które oznacza: oddzielna grupa z całej liczby ptaków lub koni, lub wielbłądów, idących jeden za drugim. Słowa Tairan Abābīl oznaczają ptaki w oddzielnych stadach lub ptaki w grupach z tej czy innej okolicy, frunące jedna za drugą, stado za stadem (Lane).

3438. Stada ptaków żywiły się martwymi ciałami najeźdźców, uderzając oderwanymi kawałkami o kamienie, jak mają to zwyczaj czynić ptaki, pożerające oderwane kawałki martwych ciał zwierząt. Partykuła *ba* oznacza *'alā*, czyli na lub o (Lane).

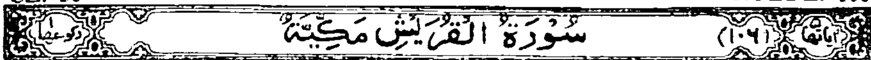
ROZDZIAŁ 106

AL-QURAISH

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura obecna, podobnie jak poprzednia, została objawiona w Mekce w bardzo wczesnych latach Powołania. Choć jest to sura całkiem niezależna i oddzielna, pełna we wszelkich jej aspektach, jej temat ściśle wiąże się z tematem sury Al-Fil, przez co niektórzy komentatorzy błędnie uznają ją za część tamtej sury. W surze Al-Fil przedstawiono krótki, ale graficzny opis całkowitego zniszczenia wojsk Abrahy (który przybył, by zniszczyć Ka'bah), a odbyło się to dzięki biczowi Bożemu, jaki spadł na te wojska w formie gwałtownej ospy. W surze obecnej Bóg przypomina Quraish, że wypadało im czcić „Pana tego Domu" – Domu służby, jako że zabezpieczeni byli przed strachem i głodem. W surze poprzedniej wspomniano o wrogu Ka'bah oraz o karze Bożej, jaka na niego spadła z powodu tego, że miał śmiałość uderzyć na tę świątynię. W surze obecnej powiada się jak w jałowej dolinie Mekki Bóg zaopatrzył kustoszy Domu we wszelkiego rodzaju pożywienie i jak uczynił ich bezpiecznymi i wolnymi od strachu i niebezpieczeństwa.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ①

2. Pan twój zniszczył Właścicieli Słonia, by dołączyć[3439] serca Quraish[3440] –

لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ ②

3. Aby dołączyli do swych podróży[3441] w zimie i w lecie. –

إِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ③

4. Żeby czcili Pana [b]tego Domu,

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَٰذَا الْبَيْتِ ④

[a]1,1. [b]3,97; 27,92.

3439. *Ilāf* jest rzeczownikiem bezokolicznikowym od słowa *Ālafa* i oznacza: przyczepienie się lub spowodowanie, aby ktoś przyczepił się do jakiejś rzeczy; miłowanie lub spowodowanie, aby ktoś umiłował jakąś osobę lub rzecz; dostarczenie danej osobie jakiejś rzeczy; przymierze lub zobowiązanie zawierające odpowiedzialność za bezpieczeństwo; ochrona (Lane).

3440. Słowo *Quraish* pochodzi od słowa podstawowego *Qarasha*. *Qarasha* oznacza: zebrał to stąd i stamtąd i przyłączył jedną część do drugiej (Aqrab). Plemię to zostało nazwane właśnie Quraish, ponieważ jeden z jego przodków, Qussayy ibn Kilāb bin Nadr, przekonał ich do tego, by przybyli z różnych części Arabii, gdzie prowadzili życie nomadów oraz by osiedlili się w Mekce. A ponieważ było ich niewielu, zostali nazwani Quraish, co oznacza małą grupę zebraną z różnych okolic.

3441. Ponieważ *lām* jest partykułą, a w języku arabskim zdanie nigdy nie zaczyna się od partykuły, to całe to zdanie lub zwrot należy rozumieć jako znajdujący się przed tym wersetem. Werset poprzedzony tak rozumianym zwrotem można interpretować następująco: „Czyż dziwi cię, Muhammadzie, wielka łaska Boga dla Quraish, skoro to On stworzył w ich sercach umiłowanie do podróży zimą i latem". Łaska Boża polegała na tym, że prowadząc karawany handlowe w zimie do Jemenu, a w lecie do Syrii i Palestyny, Quraish przywozili do Mekki konieczne do życia produkty. Dzięki tej działalności handlowej Quraish zdobyli pewien prestiż, przyczynili się do dobrobytu swego miasta oraz zaznajomili się z proroctwami o pojawieniu się w Arabii wielkiego Proroka, kontaktując się z jemeńskimi Żydami i syryjskimi chrześcijanami, którzy znali te właśnie proroctwa. Quraish tak bardzo wrośli w tę ziemię i mieli tak wielkie oddanie dla Ka'bah, że woleliby raczej umrzeć z głodu niż opuścić to miejsce. Dopiero dzięki napomnieniom Hāshima, pradziada Świętego Proroka, zaczęli oni tak postępować. W ten sposób ich podróże z miejsca na miejsce stały się łaską Bożą, nie mówiąc już o innych korzyściach, jakie płyną z podróży. Dzięki tym podróżom Quraish przygotowywali się do przyjęcia Świętego Proroka, którego pojawienia oczekiwano już niedługo. Istnieje jeszcze jedno wyjaśnienie tego wersetu, które chyba nawet bardziej pasuje do kontekstu. Brzmi ono mniej więcej tak: „O Muhammadzie! Twój Pan zniszczył Posiadaczy Słonia, aby skłonić serca Quraish do swobodnego podróżowania w zimie i w lecie, co było dla nich wielką łaską Bożą". Interpretacja taka zdaje się przekonująca, ponieważ gdyby Abraha nie został zniszczony, Quraish nie umiłowaliby podróżowania do tych miejsc, a ich podróże nie byłyby bezpieczne. Zatem zniszczenie Abrahy, oprócz otwarcia przed Quraish nowych dróg handlowych, uczyniło Ka'bah miejscem jeszcze bardziej świętym w oczach Arabów, dla których było już ono miejscem pielgrzymek. To z kolei nadało jeszcze większego impetu handlowi prowadzonemu przez Quraish. Werset ten może również oznaczać: „Wasz Pan zniszczył Posiadaczy Słonia dla ochrony Quraish".

5. Który karmił ich w głodzie i dał im ulgę przed strachem.[3442]

ﭐلَّذِيٓ أَطۡعَمَهُم مِّن جُوعٖ وَءَامَنَهُم مِّنۡ خَوۡفِۭ ⑤

3442. Quraish pozbawieni zostali strachu, podczas gdy wszędzie wokół nich szalał strach i poczucie zagrożenia. Oprócz tego zaopatrywani oni byli przez cały rok w najróżniejsze owoce i pożywienie. Wszystko to nie było dziełem przypadku. Odbyło się to zgodnie z planem Bożym oraz w formie spełnienia proroctwa, uczynionego przez patriarchę Abrahama na 2 500 lat wcześniej (2,127, 130 oraz 14,36, 38). Werset ten uświadamia niewierzącym Quraish ich winę niewdzięczności, powiadając im, że oddali się czci drewnianych bożków i bożków z kamienia, zamiast czcić Litościwego i Miłościwego Boga, który obdarzył ich wielkimi łaskami i dał im bezpieczeństwo i dostatek pożywienia.

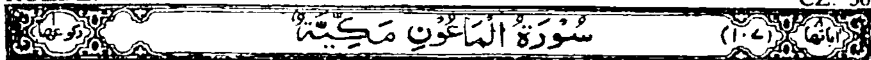
ROZDZIAŁ 107

AL-MĀ'ŪN

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Obecna sura znajduje się w grupie Rozdziałów objawionych bardzo wcześnie w Mekce. W surze poprzedniej powiedziano Quraish, że Bóg dał im spokój i zabezpieczenie przed niebezpieczeństwem oraz wszystkie rzeczy najbardziej potrzebne do życia jedynie z powodu swojej szczególnej łaski i litości, a nie z powodu jakichkolwiek z ich strony zasług. Powiedziano im dlatego, że w formie aktu wdzięczności powinni oddawać szczere usługi swojemu Litościwemu Bogu. Jednak oni zajęli się zdobywaniem dóbr doczesnych oraz oddali się bałwochwalstwu. W surze obecnej powiada się, że miłość do świata spowodowała, iż wiele narodów straciło wiarę w Życie Przyszłe i całkiem zapomniało o Bogu. Sura ta zajmuje się również dwiema podstawowymi zasadami Islamu, których zaniedbywanie stanowi samo w sobie zaprzeczanie Religii – cześć Boga oraz służba dla innych istot ludzkich.

1. [a]W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ۝١

2. Czy widziałeś tego, który zaprzecza istnieniu [b]Sądu?[3443]

اَرَءَيۡتَ الَّذِىۡ يُكَذِّبُ بِالدِّيۡنِ ۝٢

3. Jest nim ten, który odpędza sierotę[3444]

فَذٰلِكَ الَّذِىۡ يَدُعُّ الۡيَتِيۡمَ ۝٣

4. I nie [c]ponagla do karmienia biednych.

وَلَا يَحُضُّ عَلٰى طَعَامِ الۡمِسۡكِيۡنِ ۝٤

5. Zatem biada tym, którzy się modlą,[3445]

فَوَيۡلٌ لِّلۡمُصَلِّيۡنَ ۝٥

6. Lecz nie baczą na swoją Modlitwę.

الَّذِيۡنَ هُمۡ عَنۡ صَلَاتِهِمۡ سَاهُوۡنَ ۝٦

7. Oni lubią wyłącznie [d]być widzianymi[3446] przez ludzi

الَّذِيۡنَ هُمۡ يُرَآءُوۡنَ ۝٧

8. I powstrzymują się od dawania jałmużny.

وَيَمۡنَعُوۡنَ الۡمَاعُوۡنَ ۝٨ ع

[a]1,1. [b]82,10. [c]69,35; 89,19. [d]4,143.

3443. W samej rzeczy ten jest bardzo złym człowiekiem, kto nie wierzy w rozliczenie Boże lub kto nie wierzy w Religię, źródło i podstawę wszelkiej moralności.

3444. Werset obecny i następny mówią o dwóch rodzajach strasznego zła społecznego, które – jeśli się przed nim dobrze bronić – wywołują całkowity schyłek i dezintegrację społeczeństwa. Nie obejmowanie właściwą troską sierot zabija w ludziach ducha ofiarności, zaś zapominanie o ubogich i potrzebujących pozbawia użyteczną część społeczeństwa wszelkiej inicjatywy oraz woli poprawiania własnego ludu.

3445. Modlitwa reprezentuje obowiązki wobec Boga, zaś Modlitwy tych hipokrytycznych faryzeuszy, którzy nie wypełniają należących do nich obowiązków wobec istot Bożych, są ciałem bez duszy, muszlą bez zawartości.

3446. Pełni hipokryzji faryzeusze dokonują jedynie pokazu bezdusznych aktów dobroci i dobroczynności.

3447. *Al-Mā'ūn* oznacza: małe przedmioty domowe, których często się używa, jak siekiera, garnek, itp.; akt dobroci; jakąkolwiek użyteczną rzecz; *Zakāt* (Aqrab).

ROZDZIAŁ 108

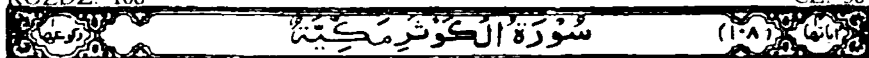
AL-KAUTHAR

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Będąc jednym z najwcześniejszych objawień, sura ta stanowi stanowczy dowód na to, że Koran jest objawionym Słowem Bożym, jak i potwierdzenie układu jego Rozdziałów, przyjętego pod Bożym kierownictwem. Bowiem podczas gdy sura obecna objawiona była bardzo wcześnie w Mekce, gdzieś na przestrzeni pierwszych czterech lat powołania, umieszczona jest prawie na końcu Koranu. Porządek Rozdziałów dzisiejszego Koranu jest inny od porządku ich objawiania. Rzeczywiście cudem Koranu jest to, że porządek, w jakim objawiane były poszczególne Rozdziały najlepiej pasował do potrzeb okresu, w jakim były one objawiane, lecz zostały one ułożone w takiej kolejności jako części składowe Koranu, by w najlepszy sposób zaspokajać potrzeby człowieka w całej przyszłości. Obietnica zawarta w tej surze była wypowiedziana w czasie, kiedy Święty Prorok prawie nie był znany poza granicami Mekki, a jego twierdzenie, iż był wybawicielem, ostatnim wybawicielem ludzkości, traktowane było przez innych ludzi za niegodne poważnego zastanowienia się. Obietnica ta zawarta była w zaakcentowanych słowach. Słowa „Obdarowaliśmy cię obfitością dobra" wskazują, że obiecane dobro było już dane Świętemu Prorokowi. Koniecznym było, aby w celu dowiedzenia Bożego pochodzenia Koranu sura ta została objawiona w czasie, kiedy – mówiąc w ludzkich kategoriach – nie było właściwie innej możliwości spełnienia tej obietnicy jak umieszczenie go na końcu tej sury, kiedy wypowiedziana została obietnica.

Związek obecnej sury z Rozdziałem poprzednim polega na tym, że w surze poprzedniej omówiono niektóre najważniejsze mo-alne grzechy hipokrytów, zaś w surze obecnej wymienia się odpowiadające im cnoty ludzi wierzących, a mianowicie hojność, przestrzeganie codziennej Modlitwy, oddanie Bogu oraz chęć ponoszenia ofiar dla spraw narodowych.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ①

2. Zaiste, [a]obdarowaliśmy cię obfitością dobra,[3448]

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ②

3. Więc módl się do twego Pana i składaj ofiary.

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ③

4. Zaiste, to twój wróg jest tym, [b]kto pozostanie bez potomstwa.[3449]

إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ④

[a]93,6. [b]111,2.

3448. *Kauthar*, oprócz innych rzeczy, oznacza obfitość dobra. Słowo to oznacza także osobę mającą w sobie wiele dobra oraz taką, która wiele daje i często daje (Mufradāt i Jarīr). Sura obecna odnosi się do Świętego Proroka jako kogoś, na kogo Bóg zesłał wiele dobra. Została ona objawiona w czasie, kiedy Święty Prorok niczego nie miał i niczego nie mógł dać. Był on wówczas człowiekiem bardzo ubogim i jego twierdzenie o proroctwie traktowane było z pogardą oraz jako twierdzenie niegodne uważnego zastanowienia się. Przez wiele lat po objawieniu tej sury szydzono z Proroka, przeciwstawiano się mu i prześladowano go, aż w końcu musiał on opuścić swoje rodzinne miasto jako uciekinier, a za jego głowę wyznaczona została nagroda. Także i przez kilka lat życia w Medynie jego życie znajdowało się w stałym niebezpieczeństwie, a jego wrogowie z chęcią ujrzeliby (mówiąc w kategoriach ludzkich, to zrozumiałe) tragiczny i wczesny koniec Islamu. Później, pod koniec jego życia zaczęło nań spływać dobro w najróżniejszych formach, a obietnica zawarta w tej surze spełniła się całkowicie. „Wyrzutek społeczny" z Mekki stał się sędzią losów całej Arabii, a ten niepiśmienny syn pustyni okazał się wiecznym Nauczycielem całej ludzkości. Bóg dał mu Księgę, która jest nieomylnym przewodnikiem ludzkości po wszystkie czasy. Natomiast, posiadając atrybuty Boże, Prorok wzniósł się do takiej bliskości z Bogiem, jak jest to możliwe w przypadku każdego innego człowieka. Pobłogosławiony on został towarzystwem oddanych współwyznawców, których lojalność i oddanie nie znalazły nigdy naśladownictwa. Kiedy zaś od Stwórcy nadeszło Powołanie, aby opuścił on świat, był zadowolony z całkowitego wypełnienia tego uświęconego zadania, jakim został obarczony. Krótko mówiąc, wszelkie dobro, materialne i moralne, zostało zesłane na świętego Proroka w olbrzymiej obfitości. Dlatego on właśnie zasłużył sobie na miano „najpomyślniejszy ze wszystkich Proroków" (Enc. Brit.)

3449. Bardzo ważnym jest, że w tym wersecie o wrogach Świętego Proroka powiada się z naciskiem jako o *Abtar* (nie mających męskich potomków), podczas gdy faktem historycznym jest to, iż wszyscy synowie samego Świętego Proroka, urodzeni przed i po objawieniu tej sury, zmarli i pozostał on bez żadnego potomka płci męskiej. Wskazuje to na fakt, że słowo *Abtar* oznacza tutaj jedynie „kogoś pozbawionego potomstwa duchowego, nie zaś synów w znaczeniu potocznym". Właściwie był to Boży plan, aby Święty Prorok nie miał męskich potomków, jako że miał on być duchowym ojcem całej rzeszy synów we wszystkich epokach aż po kres czasu – synów, którzy mieli być wierniejsi, bardziej posłuszni i miłujący niż synowie fizyczni jakiegokolwiek ojca. Tak zatem to nie Święty Prorok, lecz jego wrogowie pomarli bez potomstwa, ponieważ przyłączając się do Islamu ich synowie stali się duchowymi synami Świętego Proroka i w pewnym sensie wstydzili się i czuli się poniżeni z powodu pochodzenia przypisywanego ich własnym ojcom.

ROZDZIAŁ 109

AL-KĀFIRŪN

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Panuje powszechna zgoda co do tego, że sura ta była objawiona w Mekce. Hasan, 'Ikrimah oraz Ibn Mas'ūd potwierdzają ten pogląd. Noldeke umieszcza tę surę na początku czwartego roku Powołania. Sura ta blisko łączy się z surą Al-Kauthar. W tamtej surze powiedziano, że na Świętego Proroka zesłane będą błogosławieństwa materialne niezrównane w historii ludzkości. Jednakże w surze obecnej tych niewiernych, wobec których wydany został dekret Boży, iż nie przyjmą Islamu, ostrzega się, że kiedy ujrzawszy tak wyraźne Znaki popierające Świętego Proroka odmówią przyjęcia Islamu, to jak będą mogli oczekiwać porzucenia przez muzułmanów ich wiary i przyjęcia jakichś głupich i zmyślonych wierzeń? Relacjonuje się, że Święty Prorok powiedział, iż sura Ikhlās, czyli sura 112., równa jest 1/3 objętości Koranu, zaś sura obecna 1/4 tej Księgi. Święty Prorok powiedział również, że każdy, kto często będzie je recytował i głęboko zastanawiał się nad ich tematem, zdobędzie sobie wielki szacunek i prestiż (Ibn Mardwaih), co oznaczało, że ponieważ sura Ikhlās zajmuje się podstawowymi zasadami Islamu – Jednością Boga – oraz ponieważ w surze obecnej zachęca się wiernych do pełnego odwagi poświęcenia się swej Wierze we wrogim otoczeniu i we wrogich okolicznościach, ten, kto uświadomi sobie znaczenie tych dwóch Rozdziałów, zyska sobie niechybnie wielki szacunek i uznanie.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

2. Powiedz:[3450] „O wy,[3451] niewierzący![3452]

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ

3. „Ja nie czczę, jak wy czcicie,

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ

4. „Ani wy nie czcicie tak, jak czczę ja.

وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ

5. „Ani ja nie czczę tych, których wy czcicie,

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدتُّمْ

6. „Ani wy nie czcicie Tego,[3453] którego ja czczę.

وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ

3450. Przykazanie Boże zawarte w słowie *Qul* dotyczy wszystkich muzułmanów. Poza obecną surą słowo to znajduje się na początku Rozdziałów 72, 112, 113 oraz 114 i użyte jest w 306 wersetach Koranu. Za każdym razem jego użycie ma na celu podkreślać znaczenie tematu, do którego się odnosi. W ten sposób zachęca się wiernych, by głosili głośno i wielokrotnie oraz by przekazywali niewiernym jasno i zdecydowanie wielkie zasady Islamu, jakie przedstawia się i akcentuje w obecnej surze.

3451. Zwrot „O, wy" ma na celu zwrócenie uwagi na temat tej sury oraz na podkreślenie jego znaczenia. Zwrot ten jest w Koranie często stosowany w tym właśnie celu.

3452. Słowo „niewierzący" może odnosić się do tych zatwardziałych niewiernych, którzy z powodu stałego i upartego odrzucania Prawdy, całkowicie wykluczają możliwość przyjęcia jej, zaś niewiara staje się częścią ich istnienia.

3453. Komentatorzy różnie interpretują werset obecny oraz trzy poprzednie. Niektórzy powiadają, że ponieważ pogańscy mekkańczycy zadali swe pytanie w dwóch formach, to z tego właśnie powodu również odpowiedź na nie ma dwie formy. Inni powiadają, że powtórzenie to służy podkreśleniu. Natomiast jeszcze inni komentatorzy jak Zajjāj uważają, że dwa pierwsze zdania oznaczają odrzucenie czci w czasie obecnym, zaś dwa ostatnie zdania odrzucenie jej w przyszłości. W przeciwieństwie do tego Zamakhsharī twierdzi, że dwa pierwsze zdania oznaczają odrzucają czci w przyszłości, podczas gdy dwa ostatnie w przeszłości. Jakby jednak nie było, kiedy partykuła *lā* (nie) rządzi aorystem, oznacza czas przyszły. Zgodnie z tym użyciem tej partykuły zwrot *lā A'budu* oznaczałby: „Nigdy nie będę czcił".
Partykułę *mā* używa się w dwóch formach. Jako *Masdariyyah* zmienia na bezokolicznik ten czasownik, którym rządzi, zaś jako Mausūlah oznacza *Alladhī* (to, co). Czasami bywa ona także używana w odniesieniu do istot rozumnych i wtedy oznacza „ten, który". *Mā* można także traktować jako *Masdariyyah* w dwóch poprzednich wersetach oraz jako *Mausūlah* w dwóch ostatnich, a wtedy te cztery wersety można by interpretować jakoś tak: „Nigdy nie przyjmę waszego sposobu oddawania czci, ani wy nie przyjmiecie mojego sposobu. Ja też nie będę czcił tych rzeczy (bożków) ani rozumnych czy nierozumnych istot, które wy czcicie, podobnie i wy nie będziecie czcić Jego (Allacha), którego ja czczę".

7. „Dla was wasza religia, a dla mnie – moja."[3454]

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ۝

3454. Werset ten oznacza, że ponieważ nie ma nic wspólnego w sposobie życia niewiernych i wierzących oraz ponieważ panuje między nimi całkowity brak zgody nie tylko w odniesieniu do podstawowych koncepcji Religii, lecz także w odniesieniu do jej szczegółów i innych aspektów, dlatego nie może być mowy o jakimkolwiek między nimi kompromisie.

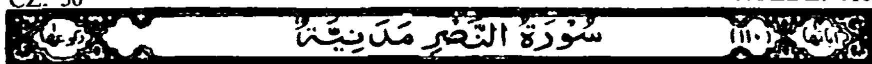
ROZDZIAŁ 110

AL-NASR

(Objawiony w Mekce przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura obecna jest surą medyńską w tym sensie, że została ona objawiona po Hijrah w okresie medyńskim, lecz jest ona surą mekkańską w tym sensie, iż została objawiona w Mekce przy okazji Ostatniej Pielgrzymki, zaledwie na 70 czy 80 dni przed śmiercią Świętego Proroka. Wszystkie odnośne dane historyczne wraz z godnymi zaufania tradycjami oraz twierdzeniem tak znakomitego autorytetu jakim jest 'Abd Allāh bin 'Umar – jeden z najwcześniejszych i najgodniejszych Towarzyszy Proroka – wskazują właśnie na tę datę objawienia obecnej sury. Była to ostatnia z sur objawionych w całości, chociaż ostatnim wersetem objawienia koranicznego był 4. werset sury Al-Mā'idah. W surze poprzedniej powiedziano wyraźnie niewiernym, iż ponieważ ich praktyki religijne oraz sposób oddawania czci, ich spojrzenie na życie, ich ideały i zasady są zupełnie różne od tych samych elementów w życiu ludzi wierzących, to nie ma żadnej możliwości kompromisu między nimi. Niewierni sami zbiorą żniwa konsekwencji swoich uczynków, podczas gdy muzułmanie cieszyć się będą owocami swojej pracy. W surze obecnej powiada się wiernym, iż obiecane im zwycięstwo już nadeszło, a ludzie zaczęli przyłączać się do Islamu bardzo licznie. Dlatego też wierni, a zwłaszcza Święty Prorok, powinni podziękować Bogu, wychwalać Go oraz poszukiwać u Niego ochrony przed niedociągnięciami i słabościami moralnymi, które na ogół wkradają się w nowy Ruch, kiedy zaczynają się do niego przyłączać wielkie rzesze ludzi. Dzieje się tak dlatego, że w świetle tak licznej rzeszy nowo nawróconych oraz z powodu braku dostatecznej liczby doświadczonych nauczycieli, którzy mogliby przekazywać tym ludziom zasady Islamu, ludzie ci nie potrafią zrozumieć i we właściwy sposób przyswoić sobie nauk Islamu i jego ducha.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Kiedy nadejdzie pomoc od Allacha i Zwycięstwo,[3455]

اِذَا جَآءَ نَصْرُ اللّٰهِ وَالْفَتْحُ ②

3. I ujrzysz, jak ludzie przyjmują religię Allacha gromadnie,

وَرَاَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُوْنَ فِيْ دِيْنِ اللّٰهِ اَفْوَاجًا ③

4. [a]Wychwalaj swego Pana Jego chwałą[3456] i szukaj Jego przebaczenia.[3457] On, zaiste, często powraca z łaską.

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ ۚ اِنَّهٗ كَانَ تَوَّابًا ④

---

[a]15,99; 20,131; 50,40.

3455. Obiecane zwycięstwo.

3456. Zachęca się tutaj Świętego Proroka do tego, że ponieważ spełniona została obietnica Boża i wielkie rzesze ludzi zaczęły wstępować do owczarni Islamu, powinien on podziękować swemu Panu za spełnienie Jego obietnicy oraz że powinien on śpiewać Bogu pieśni chwały.

3457. Tutaj powiada się Świętemu Prorokowi, że ponieważ odniósł zwycięstwo, a Islam stał się największą religią w kraju, zaś wrogowie stali się jego gorącymi wyznawcami, to powinien on modlić się do Boga o przebaczenie im, i wybaczenie im ich strasznych grzechów, czyli tego, co oni czynili wobec Świętego Proroka w przeszłości. Wydaje się, że takie jest znaczenie nakazu kierowanego do Świętego Proroka, aby szukał przebaczenia Bożego. Powyższe może również oznaczać, Świętego Proroka zachęca się tutaj, aby prosił Boga o uchronienie go przed słabościami i niedomaganiami, jakie mogłyby wkraść się do społeczności muzułmańskiej z powodu braku odpowiedniego przygotowania i edukacji nowych nawróconych. Ważnym jest to, że zawsze, gdy Koran wspomina o zwycięstwie lub innym wielkim sukcesie Świętego Proroka, powiada się mu jednocześnie, aby prosił Boga o przebaczenie i szukał u Niego obrony. Powyższe jasno wskazuje, że i w obecnym wersecie zachęca się Proroka, by prosił Boga o przebaczenie i szukał u Niego obrony nie dla siebie samego, lecz dla innych, czyli, że zachęca się go do tego, by modlił się o to, że gdyby kiedykolwiek zaistniało niebezpieczeństwo odstąpienia wyznawców od przykazań i zasad Islamu, aby Bóg uchronił ich od takiego kryzysu. Tak zatem nie chodzi tutaj o prośbę Świętego Proroka o przebaczenie jakichkolwiek jego własnych poczynań. Wedle Koranu Święty Prorok był całkowicie odporny na wszelkie niedociągnięcia moralne lub odchodzenie z wybranej drogi. Patrz także 2612 oraz 2765.

ROZDZIAŁ 111

AL-LAHAB

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Istnieje całkowita jedność opinii wśród naukowców muzułmańskich i komentatorów Koranu, że sura ta objawiona została w Mekce we wczesnych latach Powołania. Noldeke i Muir potwierdzają ten pogląd. Jednakże niektórzy naukowcy uważają, że sura ta była piątą objawioną surą, przy czym poprzedzały je sury Al-'Alaq, Al-Qalam, Al-Muzzammil oraz Al-Muddaththir. Wydaje się, że sura ta zajmuje się ludem o czerwonych twarzach i zapalczywych temperamentach – stąd jej tytuł. W surze Al-Kauthar Święty Prorok otrzymał dwojaką obietnicę dotyczącą szybkiego i wielkiego wzrostu liczby wiernych oraz niepowodzenia machinacji wrogów Islamu. W poprzedniej surze – Al-Nasr nawiązano do pierwszej części tej obietnicy, natomiast sura obecna nawiązuje do jej drugiej części.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. [a]Niechaj zginą obie ręce Abū Lahab,[3458] i niechaj zginie on sam!

تَبَّتْ يَدَآ اَبِيْ لَهَبٍ وَّتَبَّ ②

3. [b]Jego bogactwo i to, co sobie zaskarbił,[3459] na nic mu się nie przydadzą.

مَآ اَغْنٰى عَنْهُ مَالُهٗ وَمَا كَسَبَ ③

4. On wkrótce będzie się palił w płonącym ogniu.[3460]

سَيَصْلٰى نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ④

5. Również i jego żona, zwiastunka oszczerstw.[3461]

وَّامْرَاَتُهٗ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ⑤

---

[a]108,4. [b]3,11; 58,18.

3458. Abū Lahab (Ojciec Ognia) to przezwisko 'Abd Al-'Uzzā, wuja Świętego Proroka i jego niezłomnego wroga i prześladowcy. Został on tak nazwany, ponieważ miał on czerwonawą twarz i włosy oraz popędliwy charakter. Sura ta przypomina pewien incydent z wczesnych lat działalności Świętego Proroka. Kiedy Bóg rozkazał mu, by zwołał swoją rodzinę i przekazał jej Posłannictwo Boże, pewnego dnia Święty Prorok stanął na górze Safā i zawołał różne plemiona mekkańskie z ich nazwy – plemiona Luwayy, Murrah, Kilāb i Qusayy – jak i swoją rodzinę, by powiedzieć im wszystkim, że jest Posłańcem od Boga i że jeśli nie przyjmą oni jego Posłannictwa i nie porzucą swoich niegodziwych dróg postępowania, spadnie na nich kara Boża. Ledwie Święty Prorok skończył swoją mowę, Abū Lahab wstał i powiedział: „Zgiń, jeśli po to nas tutaj zwołałeś" (Bukhārī). Przezwisko „Ojciec Ognia" może albo odnosić się w szczególności do Abū Lahab, albo do któregokolwiek zagorzałego wroga Islamu, lub też jeszcze lepiej może ono odnosić się do narodów Zachodu w Dniach Ostatnich, które posiadają i sprawują kontrolę nad bronią nuklearną i atomową – z których jedna ich grupa całkowicie odrzuca Boga, zaś druga zaprzecza Jedności Boga, lecz obie tak samo przeciwstawiają się Islamowi. W tym sensie „obie ręce" oznaczałyby te dwie grupy, zaś cały werset oznaczałby, że wszystkie wysiłki i machinacje wrogów Islamu, a zwłaszcza tych dwóch grup Potęgi Zachodu i ich satelitów, skończą się całkowitym niepowodzeniem, zaś ich niegodziwe plany spadną na ich własne głowy. Narody te płonąć będą z wściekłości, widząc postęp Islamu, zaś znikanie ich własnych bogactw, władzy i posiadłości.

3459. Słowa „jego bogactwo" mogą oznaczać bogactwo wyprodukowane w ich własnych krajach, zaś „to, co sobie zaskarbił" może oznaczać bogactwa zgromadzone w wyniku eksploatowania narodów słabszych i pozbawiania ich posiadanych przez nie zasobów naturalnych.

3460. Zwrot Abū Lahab może również oznaczać kogoś, kto wymyśla różne rzeczy, które wywołują ogień i płomienie lub też kogoś, którego pochłaniają płomienie i ogień. W tym drugim sensie werset ten można interpretować jako zdanie przepowiadające zniszczenie tych dwóch głównych bloków politycznych w Dniach Ostatnich przez wyprodukowaną przez nie same, wzniecającą ogień, broń – jak bomby atomowe czy inne rodzaje broni nuklearnej.

3461. Wydaje się, że werset ten odnosi się do żony Abū Lahaba, Umm Jamīl, która usłała drogę Świętego Proroka cierniami i szerzyła przeciwko niemu najróżniejsze oszczerstwa. *Hatab* oznacza także kalumnię (Lane). Werset ten może również odnosić się do tych ludów, które szerzą kalumnie i rzucają fałszywe oskarżenia przeciwko Islamowi i Świętemu Prorokowi.

6. Wokół jej szyi będzie powróz ze skręconych włókien palmowych.[3462]

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ⓹

3462. Choć z pozoru wolne, narody tak bardzo zwiążą się ze swoimi ideologiami i systemami politycznymi, że nie będą w stanie od nich się oderwać. Lub też, tak jak Umm Jamīl, o której powiada się, że uduszona została tym samym sznurem, którym związywała drewno na opał, narody te zginą od tych środków, jakie szykują na swoich przeciwników.

ROZDZIAŁ 112

AL-IKHLĀS

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

To, że sura ta jest jednym z najwcześniejszych Rozdziałów mekkańskich, jest poglądem Hasan, 'Ikrimah, a przede wszystkim Ibn Mas'ūd, jednego z najwcześniejszych Towarzyszy Świętego Proroka. Jednak Ibn 'Abbās, choć o wiele młodszy niż Ibn Mas'ūd i uważany za najbardziej uczonego spośród Towarzyszy, uważa, iż sura ta była objawiona w Medynie. W świetle tych różnych opinii dwóch bardzo szanowanych Towarzyszy Świętego Proroka niektórzy komentatorzy skłaniają się raczej do poglądu, że sura ta była objawiona dwa razy – najpierw w Mekce, a później w Medynie. Wśród orientalistów Muir umieszcza tę surę wśród najwcześniejszych Rozdziałów mekkańskich, natomiast Noldeke przypisuje jej miejsce w końcu pierwszego okresu – gdzieś około czwartego roku Powołania. Z powodu dużego znaczenia tematu tej sury, znana jest ona pod kilkoma tytułami, z których najważniejsze to: Al-Tafrīd, Al-Tajrīd, Al-Tauhīd, Al-Ikhlās, Al-Ma'rifah, Al-Samad, Al-Ahad, Al-Nūr, etc. Ponieważ sura ta zajmuje się podstawowym wierzeniem Islamu – Jednością Boga – sura ta została przez Świętego Proroka nazwana największą ze wszystkich sur koranicznych (Ma'ānī). 'Ā'ishah powiedziała, jak się relacjonuje, że przed udaniem się do łóżka Święty Prorok zwykł był recytować Rozdział obecny oraz dwa poprzednie przynajmniej trzykrotnie (Dawūd). Sura obecna zatytułowana jest Ikhlās, ponieważ jej recytowanie i zastanawianie się nad jej tematem ma na celu pobudzić w czytelniku głęboki związek z Bogiem. Do jej wielkiego znaczenia przyczynia się także fakt, że podczas gdy Al-Fātihah uważana jest za streszczenie całego Koranu, sura obecna wraz z dwoma następnymi rozdziałami powtarza temat sury Al-Fātihah. Zajmuje się ona czterema podstawami transcendentnych atrybutów Bożych, podczas gdy sura Al-Fātihah zajmuje się czterema głównymi atrybutami podobieństwa.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ①

2. Powiedz:[3463] „On[3464] jest Allachem,[3465] [a]Jedynym![3466]

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ②

3. „Allach, Niezależny i przez wszystkich Błagany.[3467]

اللَّهُ الصَّمَدُ ③

---

[a]16,23; 22,35; 59,23.

3463. Słowo *Qul* (powiedzieć) zawiera tutaj stałe przykazanie dla muzułmanów, aby głosili „Boga jako Jednego".

3464. *Huwa* (On) użyte jako *Damir al-Sha'n* oraz oznaczające „prawdą jest", znaczy tutaj, że prawda zawiera się w naturze ludzkiej – prawda, że Bóg jest i że On jest Jeden i Sam.

3465. *Allāh* to imię wyróżniające, używane w Koranie w odniesieniu do Istoty Najwyższej. W języku arabskim słowo to nigdy nie jest używane w odniesieniu dożadnej innej istoty czy rzeczy. Jest to niezależne imię Boga – ani atrybutywne ani opisowe. Patrz także 3.

3466. *Ahad* to określenie stosowane tylko wobec Boga i oznacza ono: Jedyny; Jeden; Ten, który był i będzie Jednym i Jedynym; Który nie ma nikogo, z kim miałby dzielić się swym Panowaniem ani swoją Istotą (Lane). Podczas gdy *Ahad* oznacza Jedność Boga w Jego osobie – odrzuca się ideę innej istoty – słowo *Wāhid* oznacza wyjątkowość Boga w Jego atrybutach. Tak zatem zwrot *Allāhu Wāhidun* oznaczałby, że Bóg jest tą Najwyższą Istotą, która jest Źródłem, z którego tryska wszelkie stworzenie. Natomiast *Allāhu Ahadun* oznacza, że Allach jest tą Istotą, która jest Jedna i Jedyna w tym sensie, że kiedy myślimy o Nim, w naszym umyśle nie pojawia się idea, jakoby obok Niego istniała jeszcze jakaś inna istota. Bóg jest Jeden i Jedyny w każdym sensie. Nie jest On ani początkowym ogniwem żadnego łańcucha, ani jego ogniwem ostatnim. Nie ma niczego jak On ani On nie jest do niczego podobny. Tak rozumie i przedstawia Allacha Koran.

3467. *Samad* oznacza: ten, do kogo można się uciekać; lub komu okazuje się posłuszeństwo; bez kogo nie sposób coś osiągnąć niczego; osoba lub miejsce, nad którą lub którym nie ma wyższego. *Al-Samad* to atrybut Boży, który oznacza Najwyższą Istotę, do której człowiek ucieka się w kwestii zaspokojenia potrzeb; która jest Niezależna od nikogo oraz, od której wszystko zależy w kwestii potrzeb; która istnieć będzie wiecznie, kiedy przestanie już istnieć wszelkie stworzenie; na którą nie ma nikogo (Lane). W poprzednim wersecie stwierdzono, że Bóg jest Jeden, Jedyny i Wyjątkowy. Werset obecny twierdzenie to uzasadnia. Powiada on, że wszystkie rzeczy i istoty zależne są od Boga, lecz On sam jest Niezależny i przez wszystkich błagany. Wszyscy Go potrzebują, lecz On nie potrzebuje nikogo. Do stworzenia wszechświata nie potrzebował On pomocy nikogo. Właściwie nic we wszechświecie nie jest samo w sobie pełne, nawet najmniejszy atom. Nic samo siebie nie utrzymuje przy życiu. Wszystko jest zależne w kwestii swego istnienia od jakiejś innej rzeczy. Bóg jest ponad pojmowaniem i domniemaniem. Bóg sam jest taką Istotą, która nie jest zależna od żadnej innej istoty ani rzeczy. Jego atrybuty nie znają granic.

4. [a]„On nie zdradza, ani sam nie jest zdradzony.[3468]

لَمْ يَلِدْ ۙ وَلَمْ يُولَدْ ۝

5. „I nie ma nikogo Jemu podobnego".[3469]

وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ ۝

[a]17,112; 19,93; 25,3; 37,153. [b]42,12.

3468. Boży atrybut *Al-Samad* (Niezależny i przez wszystkich błagany) omówiony był w poprzednim wersecie w celu potwierdzenia twierdzenia, że Allach jest *Ahad* (Jeden, Jedyny, Wyjątkowy), natomiast teraz wymienia się atrybut „On nie zradza ani nie jest zrodzony", by wskazać, że jest On *Al-Samad* (jest ponad wszelkimi potrzebami), ponieważ obecność w Nim jakichś potrzeb zakłada, że potrzebuje On towarzystwa czy pomocy kogoś, bez kogo nie mógłby wykonać swego dzieła, oraz kto powinien kontynuować Jego dzieło po Jego śmierci, o tyle, o ile tak jak wszystkie istoty, które następują lub po których inne następują, podlegają śmierci. Allach nie jest następcą nikogo i przez nikogo nie będzie zastąpiony. Jest Istotą pełną we wszystkich swoich atrybutach i jest Wieczny, Trwały i Absolutny.

3469. Werset ten eliminuje ewentualną wątpliwość, jaką mógłby wywołać werset poprzedni. Założywszy, że Allach jest Jeden, Jedyny, Absolutny i Niezależny od niczego, oraz założywszy, że On nie zradza ani też nie jest zrodzony, można by sądzić, że może istnieć oprócz Niego jakaś inna istota, która tak jak On może posiadać wszystkie te atrybuty. Obecny werset eliminuje takie błędne założenie. Także i umysł ludzki dopuszcza istnienie tylko Jednego Stwórcy i Kontrolera całego wszechświata. Doskonały porządek, jaki panuje we wszechświecie, prowadzi do nieuniknionego wniosku, że rządzić nim musi jednolite prawo, a jedność i jednolitość prawa i planu dowodzi i głosi Jedność Stwórcy (21,23). Zatem sura ta podcina korzenie wszelkich wierzeń politeistycznych lub też przekonanie, że w Allachu współistnieją dusza i materia. Oto najwspanialsza definicja Najwyższej Istoty, jaką znaleźć można w Koranie. Żadne inne objawione Pismo nie naucza nawet we fragmencie piękna, wspaniałości i majestatu tego, co czyni ta definicja.

ROZDZIAŁ 113

AL-FALAQ

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura obecna i następna tak bardzo się ze sobą wiążą, że chociaż są one same w sobie kompletne i od siebie niezależne, to surę następną (Al-Nās) można uznać za uzupełnienie sury obecnej. Sura obecna zajmuje się jednym aspektem jednego tematu, podczas gdy sura następna zajmuje się aspektem innym. Obie te sury razem nazywane są *Mu'awwidhatān*, co oznacza „te dwie, które dają schronienie", ponieważ obie te sury rozpoczynają się od zwrotu „W Panu szukam schronienia". Wśród naukowców panuje znaczna rozbieżność poglądów co do czasu objawienia tej sury. Niektórzy naukowcy, a w tej liczbie Ibn 'Abbās oraz Qatādah, uważają, że były one objawione w Medynie, podczas gdy według Hasan, 'Ikrimah, 'Atā' oraz Jābir sury te były objawione w Mekce. Biorąc pod uwagę wszelkie właściwe fakty i dane historyczne, większość naukowców muzułmańskich oraz komentatorów skłania się ku twierdzeniu, że sury te znajdują się w grupie sur mekkańskich.

Temat

Związek tych dwóch sur z Rozdziałem Al-Ikhlās polega na tym, że w surze Al-Ikhlās zachęcano wiernych do głoszenia światu, że Bóg jest Jeden i Wyjątkowy, że przewyższa wszystko i jakąkolwiek inną istotę w swojej Boskości. W obecnych dwóch surach powiada się wiernym, że nie powinni obawiać się żadnego tyrana, dyktatora czy władcy w wypełnianiu swojego świętego obowiązku i że powinni trwać przy swoich wierzeniach, że Bóg jest Jedynym Władcą i Kontrolerem całego wszechświata i że On ma taką władzę, by samemu chronić swoich wyznawców przed czynieniem im szkód przez siły ciemności. Chociaż stanowią te dwie sury integralną część Koranu, można powiedzieć, że są one swoistym epilogiem. Wydaje się, że zasadnicza część Koranu kończy się na surze Al-Ikhlās, która w skróconej formie powtarza podstawowe zasady Islamu. W obecnych dwóch surach wierzących zachęca się do szukania schronienia u Boga przed zbaczaniem z właściwej drogi oraz przed występkami i złem, jakie mogą źle wpływać na dobrobyt materialny i rozwój duchowy. Święty Prorok zwykł był recytować te dwie sury przed pójściem spać.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Powiedz: „Ja szukam schronienia u [a]Pana świtu[3470]

قُلْ اَعُوْذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ②

3. „Przed złem tego, co On stworzył

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ③

4. „I przed złem ciemności,[3471] kiedy się rozciąga,

وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ اِذَا وَقَبَ ④

5. „I przed złem tych, którzy dmuchają na więzy[3472] stosunków wzajemnych, by je rozwiązać,

وَمِنْ شَرِّ النَّفّٰثٰتِ فِي الْعُقَدِ ⑤

6. „I przed złem zazdrośnika, gdy zazdrości".

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ ⑥

[a]6,97.

3470. Falaq oznacza świt; Piekło; całe stworzenie; (Lane). Muzułmanina zachęca się, by modlił się, żeby (1) kiedy minie noc ciemności nad Islamem, a zaświta poranek jego świetlanej przyszłości, słońce Islamu świeciło nadal, aż osiągnie Zenit; (2) żeby Bóg chronił go przed złem ukrytym i jawnym w tym, co On stworzył, a w tej liczbie przed złymi wpływami herezji, złego otoczenia, wadliwej edukacji, itp. oraz (3) żeby Bóg uchronił go przed mękami piekielnymi w tym życiu, jak i w Życiu Przyszłym.

3471. Werset ten może odnosić się do zła tych czasów, kiedy zgaśnie światło Prawdy, a całe oblicze ziemi zakryje ciemność grzechu i niegodziwości. Werset ten może również odnosić się do czasu, kiedy człowiek przygnębiony jest przez niepowodzenia i cierpienia, a wokół niego panuje ciemność i znika ostatni promyk nadziei.

3472. Wydaje się, że w wersecie tym nawiązuje się do tych wyznawców złych sugestii, którzy powodują, że solenne kontrakty i przyjaźnie załamują się i napełniają ludzi duchem odrzucania ustalonych autorytetów; lub też przez pogwałcenie hołdu i w ten sposób przez sianie zamętu i niezgody w Społeczności Muzułmańskiej, zachęcają do tendencji dzielenia się. Sura obecna zajmuje się materialną stroną życia człowieka, tak jak sura następna stroną duchową. Człowiek staje wobec najróżniejszych rodzajów niebezpieczeństw i trudności. Kiedy zajmuje się jakimś niezwykle ważnym przedsięwzięciem, a zwłaszcza kiedy bierze na siebie szerzenie światła Prawdy, otaczają go siły ciemności. Kiedy zaś odnosi sukces, źli ludzie zagradzają jego drogę i rzucają mu pod nogi najróżniejsze przeszkody. Kiedy jednak na końcu świta przed nim sukces, ludzie zazdrośni starają się pozbawić go owoców jego pracy. W formie ochrony przed takimi przeszkodami, trudnościami i niebezpieczeństwami życia, człowieka wierzącego zachęca się tutaj, aby błagał o pomoc Pana *Falaq*, by Ten dał mu światło, gdy wokół niego jest ciemność. Zachęca się go tutaj także do tego, aby błagał Boga o ochronę przed złymi planami niegodziwców i ohydnymi machinacjami ludzi zazdrosnych.

ROZDZIAŁ 114

AL-NĀS

(Objawiony przed Hijrah)

Data objawienia i kontekst

Sura obecna, druga część *Mu'awwidhatān*, stanowi rozszerzenie tematu sury poprzedniej i w pewnym sensie ją uzupełnia. Jest tak dlatego, że w surze Al-Falaq wierzących zachęca się, aby szukali schronienia u Boga przed trudnościami i cierpieniami życia fizycznego, zaś w surze obecnej do poszukiwania ochrony przed próbami i cierpieniami duchowego rozwoju człowieka. O ochronę tę należy błagać nie tylko słownie, ale i uczynkami oraz działaniami, jakie mogą zasłużyć na łaskę Bożą. Oto rzeczywiste znaczenie przykazania zawartego w słowie *Qul* (powiedzieć). Sura ta zupełnie stosownie nazwana jest Al-Nās, ponieważ o ochronę błaga się Pana, Króla i Boga ludzkości (Al-Nās), błaga się o ochronę przed niegodziwością czcicieli spośród jinn oraz ludzi (al-Nās), którzy szepcą złe myśli w uszy ludzi (al-Nās). Sura ta, jako objawiona w tym samym czasie co sura Al-Falaq, stanowi wraz z tamtą stosowne zakończenie całego Koranu.

1. W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ①

2. Powiedz: „Ja szukam schronienia u Pana ludzkości,

قُلْ اَعُوْذُ بِرَبِّ النَّاسِ ②

3. [a]„Króla ludzkości,

مَلِكِ النَّاسِ ③

4. „Boga ludzkości,[3473]

اِلٰهِ النَّاسِ ④

5. „Przed złem podszeptów nędznego szepcącego,

مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ⑤

6. „Który szepce do serc ludzi

الَّذِيْ يُوَسْوِسُ فِيْ صُدُوْرِ النَّاسِ ⑥

7. „Spośród jinn i ludzi".[3474]

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ⑦

[a]59.24; 62.2.

3473. W surze obecnej przywołuje się trzy atrybuty Boże – *Rabb* (Pan ludzkości), *Malik* (Król ludzkości) oraz *Ilāh* (Bóg ludzkości) w przeciwieństwie do jednego atrybutu, a mianowicie *Rabb al-Falaq* (Pan świtu) w poprzedniej surze. Jest tak dlatego, że ten jeden atrybut zawiera wszystkie trzy atrybuty wymienione powyżej, podczas gdy jeden atrybut Boży – Pan świtu – przedstawia się w przeciwieństwie do czterech rodzajów występku w poprzedniej surze, w surze obecnej przedstawia się trzy atrybuty Boże przeciwko jednemu rodzajowi występku, a mianowicie czci Złego. Oto dlaczego podszepty lub insynuacje Szatana zasłaniają wszelkie pojmowalne zło.

Te trzy atrybuty Boże w subtelny sposób wiążą się z fizycznymi, duchowymi i moralnymi warunkami człowieka. Rozwój fizyczny i moralny człowieka odbywa się pod działaniem atrybutu *Rabb*, zaś jego myśli, słowa i działania są karane lub nagradzane przez *Malik*; atrybut *Ilāh* oznacza, że Bóg jest celem miłości człowieka i jego podziwu oraz że jest jego jedynym celem. Wymienienie trzech atrybutów w tej surze wskazuje na to, że wszelki grzech bierze się z trzech źródeł, a mianowicie, kiedy człowiek traktuje inną osobę jako swego Pana, Króla lub Boga, czyli kiedy uważa go za główną ostoję życia lub niewolniczo poddaje się jego nieprawnemu autorytetowi i czyni go celem swojej miłości i podziwu. Zachęca się tutaj wiernych, aby jedynie na Boga spoglądali jako na prawdziwą ostoję ich życia, aby tylko Jemu okazywali pełne i bezwarunkowe posłuszeństwo oraz aby Jego tylko czynili celem ich miłości i podziwu. Wersety te mogą też zachęcać człowieka wierzącego do szukania ochrony przed zapędami wyzyskiwaczy kapitalistycznych, władców-tyranów oraz przebiegłej klasy kapłańskiej, które to siły, wykorzystując nieświadomość prostych ludzi, bezlitośnie ich wyzyskują.

3474. Zły szepce złe myśli do uszu jinn (wielkich ludzi) oraz *Nās* (zwykłych ludzi), nikogo nie oszczędzając. Werset ten może również oznaczać, że czciciele złych myśli znajdują się tak samo wśród jinn, jak i wśród zwykłych ludzi.